BIBLIOTECA UNIVERSITARIA ALESSANDRINA
G
i
28
ROMA

G.G.n.6.

[illegible]

[illegible]

VITÆ
ET SENTENTIÆ
PATRVM OCCIDENTIS,

LIBRIS VII. DIGESTÆ.

G128

185/10

VITÆ
ET SENTENTIÆ
PATRVM OCCIDENTIS,

LIBRIS VII. DIGESTÆ.

EX GRAVISSIMIS AVCTORIBVS, NECNON ANTIQVIS manuſcriptis Codicibus, & Eccleſiarum Breuiariis collectæ, & Annotationibus ſelectis exornatæ.

Opera & ſtudio BENEDICTI GONONI *Burgenſis, Monachi Celeſtini Lugdunenſis.*

ACCESSERVNT INSVPER AD CALCEM INSIGNIVM quorumdam Eremitarum Orientis Vitæ.

EDITIO ACCVRATA.

QVA NVNC PRIMVM IN LVCEM PRODEVNT MVLTO concinniori quàm antea ordine compilatæ, & in gratiam Sanctitatis Patrum amantium, eorúmque veſtigiis inſiſtentium, vnico volumine concluſæ, luculentiſque Indicibus ditatæ.

LVGDVNI,
Sumptibus LAVRENTII DVRAND.

M. DC. XXV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Sanctiſſ.º & Beatiſſ.º Patri, ac Domino D. N.

VRBANO OCTAVO
PONTIFICI MAXIMO,

LAVRENTIVS DVRAND LVGDVNENSIS, D. C.

BEATISSIME PATER,

Præcedens prodiit ab octo potiſſimùm annis è meâ Typographiâ in lucem editum ſummo labore, & recolunda induſtria HERIBERTI ROSVEYDI *Vltraiectani, è Societate* IESV *Theologi, Eoorum Patrum concinnè elaboratum & recognitum Aulæum. Nunc ab eâdem ſequens prodit præacutâ mentis ſolertiâ, & non mediocri ingenij acumine* BENEDICTI GONONI *Burgenſis Seguſiani ex Cæleſtinis noſtris Lugdunæis elaboratè concinnatum, & emendatum Occiduorum Patrum & Seceſſorum Opus; quod (ſi placet) lubentiùs, volentiùs, humiliùs Veſtræ Sanctitati eo conſecratum. Ille à Beato Hieronymo ratione vitæ ſanctitatis inchoauit; hic à Beato Benedicto iure & merito caſtitatis cœpit. In vtroque,* BEATISSIME PATER, *velut in communibus Phrygionum aulæis varios colores, diuerſa vitæ lineamenta, ac inſtituta, variáſque Sanctorum hominum effigies tui perſpicaciſſimi legent, ſeligent, colligent oculi. Verumenimverò ſtellam à ſtella, lumen à lumine, cœlum à cœlo, ſolum à ſolo, ouum ab ouo, coruum à coruo differre audis: aliud lumen Solis, aliud Lunæ intelligis. Omneis renatos ex aqua & Spiritu ſancto in pretioſo Chriſti cruore vnum corpus quidem ſub eodem Chriſto apice, & Te einſdem Vicario, legitimo Petri ſucceſſore effici: ſed diuerſa membra cùm ſimus, non omneis eumdem actum habere (licèt eumdem aſſequamur finem) vel orto Sole clariùs, Te apice Iudice, Paulo Doctore & Ductore, iure, ratione &*

Iuſtitiâ ducibus & cynoſuris, noſcis, proſpicis, intueris. Quid? quòd ſummus & ingenitus Parens cùm ſit incomprehenſum numen, & omnium ſimpliciſſimum entium, diuinæ ſuæ & indefinitæ Majeſtati, ac inacceſſæ ſapientiæ complacere videatur non modò in diuerſis rerum naturalium ordinibus, vt videre eſt in differentiis generum & ſpecierum, in varietatibus differentiarum, propriorum, indiuiduorum, ſubſtantiarum, accidentium, qualitatum, locorum, motuum, ſituum, actionum, paſſionum, relationum, correlationum, figurarum, formarum, diſpoſitionum & habituum: ſed & in ipſis ipſius inſtitutione & propagatione in terris firmiſſimæ, ac ſanctiſſimæ ſuæ Domus militantis Eccleſiæ; quæ licèt iiſdem vnius increati flaminis auris, virtutibus & luminibus, Te Summo Rectore, Patre, Principe, Pontifice, Antiſtite & Paſtore monarchicè gubernetur, non deſunt tamen auguſtiſſimo eius mixto regimini plures Prorectores, Propatres, Prochriſti, & Propaſtores, qui prudentiſſimæ, ſapientiſſimæ, & vigilantiſſimæ tuæ interſint, & conſulta ferant Paternitati. Siquidem aſſertor Chriſtus ante ſuum conſpicuum & admirabilem ad cælos Aſcenſum, Petro in paſcendis agnis & ouibus relicto vigili ac Paſtore principe, quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores, Doctores, & Prædicatores creauit, conſtituit, ordinauit, reliquit: atque ita demum ad dexteram Patris ſedens, aliis atque aliis diuerſa dona vbique terrarum magis magíſque in dies ſemper diffundit & impertitur, teſtante Paulo vnicuique noſtrùm datam eſſe gratiam ſecundùm menſuram donationis Chriſti. Hinc tanquam ex limpidiſſimo fonte, velut immenſo Oceani gurgite, vt ex lucidiſſimo Solis globo tot Patriarchatus, Primatus, Epiſcopatus, & Rectoriatus Diœceſium & Parochiarum, Te (vt cum Bernardo loquar) ſolo Sacerdote magno, Summo Pontifice, Patriarcharum culmine, Primatum lumine, Epiſcoporum Principe, Rectorum ſeu Parochorum Duce, Apoſtoli Petri hærede, Primatu Abele, Gubernaculo Noëmo, Patriarchatu Abrahamo, Ordine Melchiſedecho, Dignitate Aarone, Authoritate Moſe, Iuriſdictione Samuële, Vnctione Chriſto, Poteſtate & Majeſtate Petro, emanant & ſurgunt. Tu es, cui claues regni cælorum traditæ ſunt. Tu, cui oues ouilis creditæ. Sunt & alij (fateor) cœli Ianitores, gregúmque Paſtores, quibus peccata remittendi, alligandi & ſoluendi data eſt libera vis, & conceſſa facultas: ſed Tu tantò glorioſius, quantò & differentius præ cæteris nomen & poteſtatem in Petro per Chriſtum hæreditaſti. Tu es Cephas, hoc eſt, Petra. Tu es, ex Iſaia, ille lapis in fundamentis Sion poſitus, lapis probatus, angularis, pretioſus, in fundamento fundatus. Habent reliqui ſibi aſſignatos greges & populos, ſinguli ſingulos. Tibi ſubeſt Vniuerſum. Tibi vni vnum Totius ouile creditum. Nec modò ouium, ſed & Paſtorum apex es. Tu præes vnus omnibus omnium Paſtor. Nimis clarè ſonant illa Chriſti ad ſolum Petrum, reliquâ adſtanti Apoſtolorum coronâ, tertiùm effata & prolata auguſtiſſima & lucidiſſima verba; Paſce oues meas: & Paſce agnos meos: *quicquid in contrarium euomant miſerrimi & perditiſſimi latrent huius ideo deflendi noſtri æui veritatis*

oppugnato

oppugnatores, falſitatis propugnatores Nouatores canes; quid canes dico? Lupi rapaces, ac velociſsimi & ſceleratiſsimi Tygres. Adde quòd reliquis à pluribus ſæculis iam Apoſtolorum deficientibus Patriarchatuum Sedibus, tua ſola tanquam firmiſsimo petra Petri propugnaculo & fundamento innitens, & contra quam nec Inferni vires, nec tentamenta præualeant, Sedes ſubſit auguſtior, & Vniuerſo excelſior æternum effulgeat. Ita vt Vniuerſæ perpetuæ Eccleſiæ ſtabilitati, firmitati, ac ſanctitati tuæ Sedis tanquam firmiſsimæ petræ (ſupra quam fundatur Eccleſia) iuncta, annexa, deſponſata ſit perpetua ſtabilitas, firmitas, ſanctitas, vtpote quæ nullo caſu vnquam ſit ruitura, aſſerente & confirmante diuino Chriſti oris oraculo; Et portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam.

Iam verò, BEATISSIME PATER, *quid pietas, probitas, ſapientia, prudentia, ſcientia, timor Domini, intellectus, & id genus virtutes iuuent, oracula, ſcita, verba, vitæ, monita, exempla, ſententiæ, ſermones, reſponſa, apophthegmata, ſaxiomata, inſtituta, propoſitiones, aſſertiones, conſtitutiones denique horum Sanctorum, Seniorum, Patrum, Anachoretarum, Seceſſorum proponunt, docent, inſtruunt. Siquidem*, BEATISSIME PATER, *ad horum paupertatem ditamur; ad eorundem manſuetudines, luctus, ſeceſſus, famem & ſitim iuſtitiæ, miſerationes, & miſericordias, nitores & munditias, paces, perſecutiones, opprobria, maledicta, probra, iurgia, contumelias, anguſtias, & mala omnia quæ pertulerunt propter iuſtitiam, ditamur, poſſidemus altam terram, conſolamur, vnimur, ſaturamur, miſericordiam à Domino conſequimur, Deum videmus, filij Dei nominamur, & ſumus, benedicimur, & viridantes lauros, palmas, cœlorumque corollas aſſequimur. Ad horum amuſsim condimur, componimur, recti ſimus. Ad hunc ſalem condimur, ad hanc lucem dirigimur, ad hos pedes ambulamus, ad has vias rectum tenemus & ſequimur, per hos ſcalarum gradus aſcendimus, in his pietatis gurgitibus ſeupiſcinis mundamur, ad hæc ſpectacula comimur, his columnis, firmamentis, & propugnaculis innitentes firmamur, ſtabilimur, roboramur, ad hos portus poſt longas diuerſorum æquorum tumultuantium iteratas nauigationes contendimus, tendimus; appellimus. Sunt hæ veluti infirmiores mundi partes, quas ſelegit Deus de hoc mundo, ad hoc vt fortiora quæque quæ ſunt mundi confundat, perdat, comprimat, conterat. Hi ſunt qui ſpretis ſæcularibus terrenorum regnorum curis & negotiis, & fucis ſæculi contemptis opibus & illecebris ſeſe totos mundo, ſoli Chriſto, &, cœlitibus conſecratos, abdicarunt.*

Atque ſi Tu, BEATISSIME PATER, *ampliſsimum, ſanctiſsimum, maxumum, optumum & auguſtiſsimum munus Vniuerſi ſuſtines; ſi vnus omnibus praes, leges & iuſſa ponis, maria, terras, pacem, bella, Imperatores, Reges, Principes, Optumates moderaris, & adeò rectum curſum in tam vndoſo Papali mari, omnium ſtupore, nullis licentiæ in illa ſumma fortuna ventis, illecebris illectus, perculſus, abreptus, tenes, non aliunde hæc euenire puto, quàm quòd ab ineunte ætate tantorum & tam ſanctorum hominum, tamque piorum & religioſorum Patrum & Seceſſorum ſectanda veſtigia, amplectenda monita, imitanda exempla,*

 audienda

audienda ſcita, intelligenda axiomata, ſcrutanda oracula, legendos ſermones, imitanda inſtituta, obſeruandas propoſitiones, recolundas ſententias, coaceruandas aſſertiones, ita propoſueris, vt iam ideo in ſublimiori magnitudine, in maiori amplitudine, in ampliori altitudine, & in altiori glória, fortunæ, & honoris cacumine conſtitutus, firmatus, roboratus, vitiorum expers, ſpretor, & neſcius, Te virtutum exemplar ſingulare omnium oculis prabeas. Interea, BEATISSIME PATER, *ille idem Deus Optimus Maximus apex omnium, & Chriſtus (cuius Proapex vices geris) Te longæuum Vniuerſo ſeruet, & donet tandem aliquando ſub tanto & prouidentiſſimo Principe & Moderatore Summo Pontifice, fluctuanti vndique Chriſtigenarum nauigio optumum ſtatum, nimirum deſideratam tranquillitatem & ſuæ Domui pacem. Lugd. 3. Idus Aprilis, Anno* 1625.

PROLO

PROLOGVS AVCTORIS.

QVAMVIS omnium Sanctorum Vitæ neſcio quam animi delectationem, deuotionem, atque ad imitandum inſtigationem parere ſoleant: Sanctorum tamen Eremitarum Hiſtoriæ ſpecialem quandam virtutem ad hoc præſtandum habere videntur. Patet ex hoc, quod præcipui & inſigniores Sancti, vtpote Domitianus, Benedictus, Romualdus, Caſſiodorus, Dominicus, Thomas Aquinas, Ignatius Societatis IESV, & alij innumeri, Patrum Vitas, eorúmque Collationes indeſinenter peruoluebant. Ipſe etiam S. Auguſtinus ante & poſt conuerſionem ſuam, valdè delectabatur in lectione Vitæ S. Antonij. Vnde etiam in lib. 8. Confeſſ. cap. 6. ſcribit, quod cùm duo nobiles equites ambulantes per agros, fortè ingreſſi eſſent in cellam quandam Eremiticam, & ſupra pauperem menſam inueniſſent librum Vitæ S. Antonij, & legere incepiſſent, tam vehementi inde feruore accenſi ſunt, atque adeò mutati, vt exinde nullatenus in ciuitatem redeuntes, ibidem remanſerint, ſeſeque totos vitæ Eremiticæ tradiderint, & temporalem militiam cum æterna fœlicitate commutarint. S. etiam Aibertus Incluſus, Monachus ſummæ abſtinentiæ, cùm adhuc iuuenis in ædibus paternis degeret, & fortè quodam die Mimum audiuiſſet cantionem quandam depromentem, qua conuerſio S. Theobaldi Eremitæ, & vitæ eius aſperitas, fœlíxque eius obitus continebatur, ita répentè compunctus eſt, vt ſecum ſtatuerit mundo valedicere, atque in frigore & nuditate Deo hilariter inſeruire.

Ego etiam (licèt peccator maximus) non ſolùm ex lectione libri illius antiqui de Vita Patrum Orientis, ſed ex inſpectione & contemplatione quarundam imaginum ipſorum, necnon & noſtrorum Occidentalium, non paruum fateor me in initio conuerſionis meæ emolumentum reportaſſe. Cernens autem Patrum Orientalium Vitas tam copioſè à multis fuiſſe deſcriptas, ſcilicet à D. Hieronymo, ab Euagrio, à Theodoreto, à Palladio, ab Heraclide, à Ioanne Moſcho, & aliis, & nouiſſimè à doctiſſimo Heribetto Roſvveido Societatis IESV in vnum redactas: noſtri verò Occidentis Eremitarum Hiſtorias nondum à quoquam (quod ſciam) in vnum fuiſſe collectas: tantum laborem vires meas excedentem aggreſſus ſum. In quibus Hiſtoriis conſcribendis, breuitatis ſtylum, nunc valdè quæſitum, & legentibus omnino neceſſarium, quantum potui obſeruare volui, præcipuè in illis Vitis ſatis vulgaribus, quæ iam apud Sutium, alióſque recentiores fuſiùs deſcribuntur. De hoc enim non ſemel à doctis admonitus fui.

Neque verò putes, pie Lector, me tantùm deſcripſiſſe Vitas quorum cernuntur imagines: nam multas hactenus incognitas, & numquam typis mandatas, ex manuſcriptis Codicibus, & Eccleſiarum Breuiariis, & non vulgaribus hiſtoricis

hiſtoricis collegi, atque vt eis maior fides adhiberetur, Annotationibus exornaui. Iis autem non contentus, vt liber iſte volumini de Vitis Patrum Orientis correſponderet, Sententias & egregia dicta Sanctorum Patrum Occidentis conquirere, & hic inſerere neceſſarium putaui. Vt autem Lectori conſolatio maior accreſceret, Inſignium quorumdam Eremitarum Orientis Vitas, quæ in antiquo illo libro de Vita Patrum non habentur, quaſque prætermiſit doctiſſimus Heribertus, in fine voluminis apponere volui.

Si autem in iſtis Sanctorum Vitis à me collectis, non omnium per extenſum, ortum, progreſſum, & finem hic deſcriptum repereris; ſed aliquorum integras, aliorum dimidiatas, quæ duo vel tria ad ſummum patrata miracula contineant, non illicò debes turbari, nec de eorum ſanctitate, nec de mea diligentia dubitare: quia ex his duobus vel tribus virtutis actibus (vt Sanctus Gregorius in Vita S. Stephani Abbatis Reatini ait) valent eius bona multa penſari, & qualis in vno dumtaxat facto extitiſſe comperitur: talis in toto vitæ curſu haud dubiè præſumendus ſit. Adde quod in cauſa eſt, vel quia plura mihi non fuerunt miſſa, vel quia in Breuiariis, & hiſtoricis ita eas reperi imperfectas. Ita etiam fiet, vt tibi labor, ſimul & faſtidium tollatur, & mihi dolus, vel negligentia, aut ignorantia non imputetur. Vale.

CATA

CATALOGVS AVCTORVM QVI IN TOTO OPERE CITANTVR.

ADo Epiſc. Trenirenſis.
Aeneas Sylnius.
Aegila Abbas.
Agilbertus Monachus.
Aloyſius Lippomanus.
Alphonſus Villegas.
Alphonſus à Caſarubios.
D.Antoninus Arch.Florent.
Antonius Sabellicus.
Antonius Maria Gratianus à Burgo S. Sep. Epiſc. Amerinus.
Antonius Abbas Valladolodenſis.
Albertus Crantzius.
Adamannus Abbas.
Arnoldus Vvion.
Andreas Iacobus Fabrianenſis.
Aymo Monachus.
Bernardus Epiſcopus Lodouenſis.
Bertrandus Argentraus.
D.Braulius Epiſc.Caſaraug.
D. Beda.
Baptiſta Fulgoſius.
Blaſius Melaneſius.
D. Bonauentura.
Bonfinius.
Baronius Cardinalis.
Bozius.
Bugianus.
Belforeſtius.
Bonaſpes.
Caſarius Monachus.
Carolus Sigonius.
Carolus Saußeyus.
Carolus Bouillus.
Camuzatus.
Cornelius Graſius Carth.
Chronicon Ciſterc.
Chronicon Camerac. & Atrebatenſe.
Chronicon S.Franciſci.
Demochares.
Dionyſius Faber Caleſt.
Engyppus Abbas.
Euerhelmus Abbas.
Egbertus Abbas.
Ermenoldus Diaconus.
Ermenricus Elevvangenſis Monachus.
Fælix Ennodius Ticinenſis Epiſc.
Fredericus Metius.
Fælix Crolandienſis Monachus.
Florentius Abbas.
Fazellus.
Flodoardus Presbyter.
Felici.
Franciſcus de Roſeriis.
Francsſcus Irenicus.
Franciſcus Cheraſcus Carmelita.
Franciſcus Victonius.
Folengius.
D.Gregorius Papa.
D.Gregorius Arch.Turonenſis.
Gennadius.
Galeſinus.
Georgius Vvicelius.
Gazetus.
Hepidannus Monachus.
Hermannus Contractus.
Harans.
Hector Boëtius.
Hieronymus Rubans.
S.Hildegardis Abbatiſſa.
Henricus Caniſius.
Hincmarus Rhem.
Hieronymus de Villa Vitû.
Iacobus de Vitriaco Card.
Iacobus Seuertius.
Iordanus de Saxonia.
Ioannes Chenu.
Ioannes Dubrauius Epiſc.Olomuz.
Ioannes Abbas.
Ioannes Maldonatus Hiſp.
Ioannes à Boſco.
Ioannes Chappotus.
Ionas Abbas.
Ioannes Denÿze.
Ioannes Herbutus.
Ioannes Iacobus Chiffletius.
Ioannes Pitheus.
Leo Oſtienſis.
Lucius Marineus Siculus.
Molanus.
S.Maurus Epiſc. Quinqueccleſ.
Marcus Marulus.
Matthaus Pariſienſis.
Matthaus Oliuerius Monachus.
Martinus Cromerus.
Martinus Marrierius.

Matthaus

INDEX AVCTORVM.

Matthæus Vveſtmonaſt.
Michaël Serulta Florent.
Michaël Cottignonus.
Martyrologium Romanum.
Naucleruſ.
Nicolaus Salius Pragenſis.
Nicolaus Farneſius.
Osbernus Monachus.
Petrus de Alliaco Card.
Petrus Cluniac.
Petrus de Natalibus Epiſc. Equil.
Petrus Cratepolius.
B. Petrus Damianus.
Paulus Diaconus.
Philippus Bergomenſis.
Petrus Galenus.
Platus.
Polydorus Vergilius.
Primus Epiſc. Cabil.
Robertus Canalis Epiſc. Abrincenſis.
Rhegino Abbas.
Rogerius Houetenſis.
Robertus Gaguinus.
Raulinus Cluniac.
Renatus Benedictus.
Ribadenera.
Raphaël Volaterranus.
Richardus de Valle Iſera.
Sigebertus.
Sidonius Apollinaris.
Simon Fagellus.
Sauaro.
Sylueſter Prierates.
Surius Carth.
Sanderus.
Sebaſtianus Brantius.
Sebaſtianus Marcallius.
Thomas Cantipratenſis.
Thomas de Trugillo.
Trithemius Abbas.
Theodoricus Abbas.
S. Theodorus Eremita.
Trophæum Eccleſiæ Anglicanæ.
Vincentius Beluacenſis.
Vincentius Baralius.
Vſuardus.
Vvandelbertus.
Vaſæus.
Vualafridus.
Vuilhelmus Malmesburienſis.
Viola Sanctorum.
Vuolfangus Lazius.
Zacharias Lippeolo.

CATA

CATALOGVS BREVIARIORVM.

Breuiarium S. Matris Romanæ Eccleſiæ.
Breuiarium Eccleſiæ Mediolanenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Lugdunenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Viennenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Pariſienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Bituricenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Agennenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Cænomanenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Rhotomagenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Tullenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Narbonenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Nannetenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Aurelianenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Ambianenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Dienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Gratianopolitanæ.
Breuiarium Eccleſiæ Ebroicenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Eboracenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Matiſconenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Cabilonenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Metenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Claromontenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Sueſſionenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Eduenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Lemouicenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Tharentaſienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Senonenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Pictauienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Carnotenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Rhemenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Lingonienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Belnacenſis.

Breuiarium Eccleſiæ Anicienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Antiſiodorenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Niuernenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Conſtantienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Meldenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Maſſilienſis.
Breuiarium Eccleſiæ Engoliſmenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Arelatenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Aptenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Tricaſtrinenſis.
Breuiarium Eccleſiæ VZetenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Carpentoractenſis.
Breuiarium Eccleſiæ Canallicenſis.
Breuiarium Eccleſiæ B. Mariæ de Belna.
Breuiarium Eccleſiæ Sedunenſis.
Breuiarium Monaſticum.
Breuiarium Ordinis S. Antonij Viennenſis.
Breuiarium Ordinis Cluniacenſis.
Breuiarium Ordinis Ciſtercienſis.
Breuiarium Monachorum S. Nichaſij Rhemenſis.
Breuiarium Monaſterij S. Andreæ prope Aueniorem.
Breuiarium Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani.
Breuiarium Ordinis Præmonſtratenſis.
Breuiarium ſeu Officium proprium Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.
Breuiarium Caſadei.
Breuiarium Ordinis Camaldulenſis.
Breuiarium S. Ioannis in vineis Sueſſionenſis.
Breuiarium Ordinis Prædicatorum.
Breuiarium Ordinis Carmelitarum.
Breuiarium Monaſterij S. Eparchij Engoliſmenſis.

†† CATA

CATALOGVS SANCTORVM

LIBRI PRIMI.

S. Benedictus Abbas. 1
S.Benedictus Iunior. 11
S.Florentius. 11
S.Martius. 12
S.Menas. 13
SS.Honoratus & Libertinus. 12
S.Equitius Abbas. 15
S.Nonnoſus, & Anaſtaſius. 17
S.Eleutherius Seruus Dei. 18
S.Spes Abbas. 18
S.Stephanus Vir Dei. 19
S.Suranus Abbas, cum duobus Monachis. 19
SS.Antonius, Merulus, & Ioannes. 20
SS.Gerontius, & Mellitus. 20
S.Victorinus, alias Aemilianus. 21
S.Eremita qui mortem impiiſſimi Theodorici Regis prædixit. 21
S.Cuthbertus Epiſcopus. 22
V.Oduualdus. 23
S.Iſaac. 24
S.Goar. 25
S.Antonius. 27
S.Corentinus. 27
S.Columbanus. 28
S.Victorinus Epiſc.& Martyr. 31
S.Ioannes Syrus. 31
S.Eucherius Epiſc.Lugd. 32
S.Capraſius. 32
B.Munio Onitz. 33
S.Antonius Cyrus. 34
S.Lanthomarus. 35
S.Gnandusius. 36
S.Gildas Epiſc.cum aliis. 37
S.Fiacrius. 40
S.Alfreda Virgo. 42
S.Amatus. 43
S.Machutus, vel Machutes. 44
S.Carileffus. 46
S.Radulphus. 48
S.Iudocus. 48
S.Goericus Epiſc. 49
Salomon Rex Hungariæ. 50
Santscopius, vel Suatacopius Rex Morauiæ. 55
Boneslaus & Mazola. 56
Inas Rex. 57
S.Walburga. 57
S.Etheldrida. 58
SS.Wereburga, & Fredeſuuinda. 58
S.Paulus Epiſc. 60
S.Guthlacus. 60
S.Dympna Virgo & Martyr. 63
S.Richardus Rex. 63
S. Richarius. 64
S.Meinradus. 65

LIBRI SECVNDI.

SS. Lupicinus & Romanus. 68
S.Aemilianus. 70
S.Leobardus. 70
S.Monegundis. 71
S.Martius. 72
S.Caluppanus. 73
S.Friardus. 73
S.Eparchius. 75
S.Patroclus. 75
S.Vulphus. 76
S.Georgia Virgo Aruernica. 77
S.Marianus. 77
S.Euſicius. 78
S.Iulianus. 78
S.Abraham. 79
S.Maxentius. 79
SS.Gallicanus & Hilarinus Martyres. 81
S.Vulmarus. 82
S.Goluenus. 82
S.Arbogaſtus. 84
S.Florentius. 84
S.Bauo. 85
B.Montanus Incluſus. 86
SS.Theodulphus, & Theodoricus. 87
SS.Domitius, & Vlpha. 88
S.Diſibodus. 88
S.Monon Eremita & Martyr. 89
S.Ermelendis Virgo. 91
S.Arnulphus Epiſcopus. 91
S.Landrada Virgo. 93
S.Iuſtus Epiſc.Lugd. 94
S.Auentinus. 95
S.Victor. 96
SS.Vuinebaldus, & Flauitus. 97
S.Gallus Abbas. 100
S.Godricus. 101
S.Ioannes Ortheca. 105
S.Vlfricus, vel Vlfricus Erem. 106
S.Vuinuualocus. 107.104
S.Vuendelinus. 107
S.Ioannes Reomaenſis, vel Reomenſis. 108
S.Procopius. 109.110
S.Venantius. 111
S.Senoch. 112
S.Ebrulphus. 113

S.He

S.Hernaus. 115
S.Giſlenus. 116. 400
S. Odilia Virgo. 116
S.Aibertus. 117
S.Simeon. 118
SS.Eleſmes,Sindulphus, Bathſridus, & Amnichadus. 119
SS. Eberhardus,& Gregorius. 120
S.Vviberadis Virgo. 120
S.Paulina Incluſa. 120
S.Vdegeba. 120
SS.Ottilia,Vvalpurgis,Gertrudis, & Adheleidis, Virgines. 121
S. Hildegardis Virgo. 121
S.Macthildis,vel Mecthildis Virgo. 121
S.Eliſabeth Virgo. 125.127
S.Hildulphus. 131
S.Deodatus. 132
S.Paulus Leonenſis Epiſc. 134
S.Theobaldus. 136
S. Latus. 137
S.Honoratus Epiſc. 140
SS. Caſtor, & Pirminius. 141
SS.Benedictus,Suiradus,Frambaldus,& alij. 141

LIBRI TERTII.

S.Fronto Epiſc. 143
SS. Marinus & Leo. 144
S.Benedicta Virgo & martyr. 144
S.Quiteria Virgo & Martyr. 145
S.Maglorius Epiſc. 145
S.Magnus Epiſc. 146
S.Metron. 146
S.Venerius. 147
S.Ioannes Caſſianus. 148
S.Ioannes Calabyta. 149
S.Paternus Epiſc. 150
S.Deſideratus Incluſ. 151
S.Seuerus Abbas. 151
S.Hilarius. 152
S.Florentius. 153
S.Maurus Monachus & Martyr. 154
S.Aegidius Abbas. 154
S.Ethbinus. 156
S.Valericus. 156
S.Aurea Virgo. 156
S.Deicolus. 157
SS.Zoërardus Confeſſor,& Benedictus Martyr. 159
S.Victor Eremita & Martyr. 160
S.Veredemus Epiſc. 160
S.Beatus. 162
S.Iuan. 162
SS.Matthaus,Benedictus,Ioannes,Iſaac,Chriſtinus Martyres: & Barnabas Confeſſor. 163
S.Bononius. 164
S.Simeon. 165
S.Elphegus Epiſcopus. 167
S.Guido. 168
S.Alferius. 169
S.Aurelia Virgo. 171
S.Felix. 171
S.Rumoldus Erem. & Martyr. 173
S.Arnulphus Epiſc. 173
S.Guillelmus Eremita, quondam Dux Aquitania. 175
S.Stephanus Ord.Grandim. Inſtit. 186
S.Stephanus Abbas Ciſterc. 188
S.Robertus Abbas Ciſterc. 189
S.Robertus Abbas Caſadei. 190
S.Adelelmus. 191
SS.Benedictus, & Laurentius. 192
S. Druonus Incluſus. 192
B.Iachelina Virgo. 193
S.Liphardus. 194
S.Sola. 195.433
S.Seuerinus. 195.395
S.Gregorius Arch.& Erem. 197
S.Odo Abbas. 200

LIBRI QVARTI.

SS. Eremitæ Amandus & Iunianus. 208
S.Leonardus. 209
S.Pardulphus. 210
S.Leonardus. 211
S.Gundulphus. 213
S.Domitianus Abbas. 214
SS.Euſpicius, & Maximinus. 217
S.Auitus. 218
S.Marculphus. 219
S.Simpertus. 222
S.Bertholdus Erem. & Martyr. 222
S.Principinus Erem. & Martyr. 223
S. Sebaldus. 224
S.Guillelmus. 224
S.Sibertus. 225
SS.Epiſcopi Cannatus,& Aygulphus. 226
S.Ioannes de Montemirabili. 226
S. Angelus Eremita & Martyr. 227
S.Simon Stock. 233
S.Mecthildis Virgo. 233
S.Iterius Epiſc. 237
S.Mandetus. 238
S.Dulchardus. 238
S.Emanus Eremita & Martyr. 239
S.Lautenus. 239
S.Caſaria Virgo. 240
S.Clodoardus. 240
S.Patricius. 241
S.Gendulphus Epiſc. 241
S.Marianus. 242
S.Martianus. 242
S.Seuerinus Incluſus. 243

S.Ambroſius.Epiſc.& Erem. 243
S.Donatus. 243
S.Iacobus. 244
S.Boamadus. 244
S.Orientius Epiſc. 244
S.Lupus Arch. 245
S.Baldomerus. 245
S.Racho Epiſc. 246
S.Clarus Abbas. 246
S.Siniardus. 247
S.Syria Virgo. 248
S.Laurianus Epiſc. & Martyr. 248
S.Emremundus Erem. 249
SS. Brigitta, & Maura Virgines & Martyres. 249
S Ebrulphus. 249
S.Vulgiſus. 250
S.Baſſolus. 250
S.Herueus Abbas. 251
S.Barnardus Epiſcopus. 252
S.Libaria virgo & Martyr. 253
S.Gratus Epiſcopus. 255
S.Bandaridus Epiſc. 356
S.Antoninus Martyr. 356
S.Paulus Epiſc. 257
SS.Peregrinus, Machoratus, & Vincentianus Monachi. 258
S.Marinus. 258
S.Amon Epiſc. & Erem. 258
S.Aper. 259
S.Aemilianus Abbas. 260
S.Sylueſter Abbas. 261.441
S.Guillelmus Abbas. 261
S.Fremundus Erem.& Martyr. 262
SS. Decumanus Martyr, & Benignus Confeſſor. 262
S.Clarus Eremita & Martyr. 262
S.Guntherus. 263.434
V.Trebellius Rex Bulgariæ. 264
S.Albanus Eremita & Martyr. 267
SS.Pelagius, Arſenius, & Syluanus. 268
S.Ventila. 270
S.Venantius Eremita & Martyr. 271
S.Lenfredus Abbas. 271
S.Fructuoſus Epiſc. 275
S.Fructuoſus Erem. 276
S.Godo. 276

LIBRI QVINTI.

S.Romualdus Anachoreta. 277
S.Boniſacius Arch.& Martyr. 292
SS.Eremitæ Ioannes & Benedictus. 293
B.Rodulphus Epiſcopus. 294
S.Dominicus Loricatus. 295
S.Dominicus Calciatenſis. 296
B.Petrus Damianus. 297
S.Benno Epiſc. 298
S.Ioannes Gualbertus. 300
S.Dominicus Silenſis. 304
SS.Eremitæ Gerlacus, Eleſmes, & Ioachus. 304
S.Iulia Incluſa. 305
S.Bruno. 305
S.Maria Oegniacenſis. 307
S. Franciſcus. 308
S.Antonius Paduanus. 320
V.Petrus Eremita. 325
S.Chriſtina virgo Mirabilis. 327
S.Gerardus Epiſc.& Martyr. 333
B.Ioannes Bonus. 335.336

LIBRI SEXTI.

SS.Eremitæ, Bonusfilius, Amideus, Bonajuncta, Manettus, Alexius, Soſthenes, & Vgguccionus. 334
S. Philippus Ord. Seruorum B. Mariæ inſtitutor. 339
B.Ioachinus. 343
S.Petrus Cæleſtinus. 344
SS.Ioannes & Felix. 371
B.Robertus Salentinus. 372
V.Raymundus Lullius Erem.& Martyr. 378
B.Chriſtianus. 382
B.Catta virgo. 383
B.Ioannes Gandauenſis. 385
B.Michael Incluſus. 385
B.Bernardus Tolemæus. 385
B.Carolus Erem. 386
B.Petrus Ferdinandus. 387
V.Nicolaus Eremita. 387
B.Elias Erem. 388
B.Gerardus Erem. 389
S.Franciſcus Paulenſis. 390

CATAL. SANCTORVM, QVORVM SENTENTIÆ in libro ſeptimo continentur.

S.Dominicus Ord.Prædic. Inſtit. 392
S.Franciſcus. 393
S.Heribertus Colon.Epiſc. 393
S.Eugenianus Abbas. 393
S.Seuerinus. 393
S.Ioannes. 393
B.Aegidius. 392
S.Ludouicus Arch.Tholoz. 394
B.Laurentius Iuſtinianus. 394
V.Gerardus. 394
V.Florentius. 394
S.Adalbertus Epiſc.& Martyr. 394

S.Vuin

S.Vvinnualocus. 394
S.Paula. 395
S. Hugo Lincol. Epiſc. 395
S.Clara de Montefalconis. 395
S.Ottho Epiſc. 395
S. Brigida. 395
S.Richardus Epiſc. 395
B.Iordanes. 396
S.Fulgentius. 396
S.Hermelandus. 396
S.Adhelardus. 396
S.Edmundus Epiſc. 397
S.Thomas Aquinas. 397
S. Iſaac. 399
S.Guillelmus. 399
S.Nilus. 399
V.Ioannes diſcipulus S.Odonis. 400
B.Aloyſius Bertrandus. 401
S.Hugo Gratianopol. Epiſcopus. 403
S.Conſtabilis, Abbas. 404
S.Odilo Abbas. 404
S.Anſelmus. 404
S.Malachias Epiſc. 405
S.Attala Abbas. 405
S.Gertrudis. 407
S. Odo Abbas. 407
S.Coleta. 408

CATAL. SANCTORVM APPENDICIS.

S.Ioannes Incluſus. 447

S.Portianus Abbas. 414
SS. Martinus, & Cyprianus. 415
SS.Vrſus & Leubatius. 415
S.Sequanus, 416
S.Eloquius. 416
S.Maximinus Epiſc. 417
S.Pancharius. 418
S.Hymerius. 418
S.Columba Abbas. 420
S.Bernardus Eremita. 423
SS.Nertus, & Ailuuinus. 424
S.Gerardus Epiſc. 425
S.Sturmio Abbas. 425
S.Eparchius Incluſus. 428
S.Theuderius Abbas. 431
S.Medericus. 432
S.Caſilla virgo. 432
S. Sola Eremita. 433
S.Guntherus. 434
S.Didacus. 437
S.Sylueſter, Abbas. 441
S.Georgia Virgo. 447
S.Pappula Virgo. 447
S.Deſideratus. 448
S.Hoſpitij Incluſi miraculum. 448
S.Iunianus. 448
S.Vviborada. 448
S. Findanus Incluſus. 455
S.Magnus Abbas. 456
Ioannes Guarinus, 457
S.Cannatus. 469
S.Nilus Abbas. 470
S.Franciſcus Paulenſis. 475

APPROBATIO.

LECTVM ſanè, & lectu dignum eſt opus iſtud Reuerendi Patris BENEDICTI GONONI, quod eſt *De Vitis & Sententiis Patrum Occidentis*, illúdque verè nedum Regularem vitam profitentibus, ſed & quibuſlibet aliis vtile fore credimus, vnde & dignum prælo dicimus & iudicamus. Actum Lugduni die 3. Maij 1625.

FR. ROBERTVS BERTHELOT Epiſcopus Damaſci.

Fr. CLAVDIVS COCHET, Prior Prædicat. Lugd.

SVMMA PRIVILEGII A CHRISTIA-*niſſimo Galliarum Rege conceſſi.*

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate ſancitum eſt, atque patentibus Litteris cautum, ne quis in Regno ſuo, aliiſve locis ditioni ſuæ ſubiectis, intra proximos annos ſex à die impreſſionis primæ inchoandos, ac numerandos, excudat, excudendum, vendendúmque quouis modo & ratione curet Librum, qui inſcribitur; *Vitæ & Sententiæ Patrum Occidentis, Libris VII. digeſtæ, ex grauiſſimis Auctoribus, necnon antiquis manuſcriptis Codicibus, & Eccleſiarum Breuiariis collectæ, & Annotationibus exornatæ*, *opera* BENEDICTI GONONI *Burgenſis, Monachi Cæleſtini Lugdunenſis*, &c. præter LAVRENTIVM DVRAND Biblipolam Lugdunenſem, aut illos quibus ipſemet conceſſerit. Prohibitum inſuper eadem auctoritate Regia omnibus ſuis ſubditis, eumdem Librum extra Regni ſui limites imprimendum curare, vel quempiam vbicumque fuerit, ad id agendum impellere, ac inſtigare, ſine conſenſu dicti LAVRENTII DVRAND, idque omne ſub confiſcatione Librorum, aliiſque pœnis originali diplomate, contra delinquentes expreſſis. Datum apud Sanctum Germanum die 7. Octobris, 1624.

De mandato Regis

Signatum,

DRAVD.

CATA

CATALOGVS LIBRORVM.

LIBER PRIMVS COLLIGITVR

Ex D. Gregorio Papa, & aliis variis.

LIBER SECVNDVS

Ex D. Gregorio Turonenſi Archiepiſcopo, & aliis.

LIBER TERTIVS

Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino, & aliis.

LIBER QVARTVS

Ex antiquis MS. Codicibus, & Eccleſiarum Breuiariis: & incertis Auctoribus.

LIBER QVINTVS

Ex B. Petro Damiano Card. & Epiſc. Oſtienſ. & aliis.

LIBER SEXTVS

Ex Michaële Seruita, & aliis variis.

LIBER SEPTIMVS

Continet Sententias Sanctorum Patrum Occidentis.

APPENDIX

Partim ex grauiſſimis Auctoribus, partim ex Breuiariis, & antiquis MS. Codicibus colligitur.

DE

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER PRIMVS.

Ex D. Gregorio Papa, & aliis variis collectus.

LECTORI.

Breuitatis cauſa Diſputationes, Interrogationes, & Reſponſiones, quæ fiunt inter B. Gregorium, & Petrum Diaconum ſuum in Vitis & Hiſtoriis ſequentibus, prætermittere volui ad tuam maiorem conſolationem. Quare ſi eas videre deſideras, ad fontes, ſcilicet eius opera, vel ad Lippomanum & Surium, recurrere poteris. Mihi verò ſufficit breuiter Hiſtoriam perſtringere.

VITA SANCTI BENEDICTI ABBATIS,

Ex Diuo Gregorio Papa.

Habetur lib. 2. Dial. c. 1. cum ſequentibus.

FVIT vir vitæ venerabilis, gratia Beoedictus, & nomine, ab ipſo ſuæ pueritiæ tempore cor gerens ſenile. Ætatem quippe moribus tranſiens, nulli animum voluptati dedit: ſed dum in hac terra adhuc eſſet, quo temporaliter liberè vti potuiſſet, deſpexit iam quaſi aridum mundum cum flore. Qui liberiori genere ex prouincia Nurſiæ exortus, Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus fuerat. Sed cum in eis multos ire per abrupta vitiorum cerneret, eum quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat retraxit pedem, ne ſi quid de ſcientia eius attingeret, ipſe quoque in immane præcipitium totus iret. Deſpectis itaque litterarũ ſtudiis, relicta domo, rebuſque patris, ſoli Deo placere deſiderans, ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuit. Receſſit igitur ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus. Huius ergo omnia geſta non didici: ſed pauca quæ narro, quatuor diſcipulis illius referentibus agnoui; Conſtantio ſcilicet reuerendiſſimo valde viro, qui ei in Monaſterij regimine ſucceſſit. Valentiano quoque, qui annis multis Lateranenſi Monaſterio præfuit. Simplicio, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit. Honorato etiam, qui nunc adhuc cellæ eius in qua prius conuerſatus fuerat, præeſt. Hic itaque cum iam relictis litterarum ſtudiis petere deſerta decreuiſſet, nutrix quæ hunc arctius amabat, ſola ſecuta eſt. Cumque ad locum veniſſet, qui dicitur Enſide, multiſque honeſtioribus viris pro charitate ſe illic detinentibus, in Beati Petri

S. Benedictus contemnit omnia, vt Chriſtum lucrifaciat.

A Eccleſia demorarentur, prædicta nutrix illius, ad purgandum triticum à vicinis mulieribus præſtari ſibi capiſterium petiit; quod ſuper menſam incautè derelictum, caſu accidente fractum eſt, ſic vt in duabus partibus inueniretur diuiſum. Quod mox rediens nutrix illius vt ita inuenit, vehementiſſimè flere cœpit: quia vas quod præſtitum acceperat, fractum videbat. Benedictus autem Religioſus & pius puer, cùm nutricem ſuam flere conſpiceret, eius dolori compaſſus, ablatis ſecum vtriſque fracti capiſterij partibus, ſeſe cum lacrymis in orationem dedit, qui ab oratione ſurgens, ita iuxta ſe vas ſanum reperit, vt in eo inueniri fracturæ nulla veſtigia potuiſſent, mox que nutricẽ

Fractum capiſterium oratione integrè reſtituit.

B ſuam blãdè conſolatus, ei ſanum capiſterium reddidit, quod fractum tulerat. Quæ res in eodem loco à cunctis eſt agnita, atque in tanta admiratione habita, vt hoc ipſum capiſterium eius loci incolæ in Eccleſiæ ingreſſu ſuſpenderent, quatenus præſentes, & ſecuturi omnes agnoſcerent, à quanta Benedictus puer conuerſationis gratiam perfectione cœpiſſet, quod annis multis illic ante omnium oculos fuit, & vſque ad hæc Longobardorum tempora ſuper fores Eccleſiæ pependit. Sed Benedictus plus appetens mala mundi perpeti, quàm laudes, & pro Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauoribus extolli, nutricem ſuam occultè fugiens, deſerti loci ſeceſſum petiit, cui

C Sublacus vocabulum eſt, qui ab Romana vrbe quadraginta ferè millibus diſtans, frigidas atque perſpicuas emanat aquas. Quæ illic videlicet aquarum abundantia in extenſo prius loco colligitur, ad extremum verò in amnem deriuatur. Quò dum fugiens pergeret, Monachus quidam Romanus

nomine,

nomine, hunc euntem reperit, quò tenderet requiſiuit. Cuius cum deſiderium cognouiſſet, & ſecretum tenuit, & adiutorium impendit: eique ſanctæ conuerſationis habitum tradidit, & inquantum licuit miniſtrauit. Vir autem Dei

Sumpto ſancta conuerſationis habitu, abdit ſe in arctiſſimum ſpecum.

ad eundem locum perueniens, in arctiſſimum ſpecum ſe tradidit, & tribus annis, excepto Romano Monacho, omnibus hominibus ibi incognitus manſit, qui videlicet Romanus non longè in Monaſterio ſub Theodaci patris regula degebat. Sed piè eiuſdem patris ſui oculis furabatur horas, & & quem ſibi ad manducandum ſurripere poterat, diebus certis Benedicto panem ferebat. Ad eundem verò ſpecum à Romani cella iter non erat: quia excelſa deſuper rupes eminebat, ſed ex eadem rupe in longiſſimo fune ligatum Romanus ponere panem conſueuerat, in qua etiam reſti paruum tintinabulum inſeruit, vt ad eius ſonum vir Dei cognoſceret quando ſibi Romanus Monachus panem præberet: quem exigens acciperet. Sed antiquus hoſtis, vnius charitati inuidens, alterius refectioni, cùm quadam die ſubmitti panem conſpiceret, iactauit lapidem & tintinabulum fregit.

Paſcitur à Romano Monacho.

Romanus tamen modis congruentibus miniſtrare non deſiit. Cum verò iam Deus omnipotens, & Romanum vellet à labore quieſcere, & Benedicti vitam in exemplum hominibus demonſtrare, vt poſita ſuper candelabrum lucerna clareſceret: cuidam Presbytero longius manenti, qui refectionem ſibi in Paſchali feſtiuitate parauerat, per viſum Dominus apparere dignatus eſt dicens: Tu tibi delicias paras, & ſeruus meus in illo loco fame cruciatur. Qui protinus ſurrexit, atque in ipſa ſolemnitate Paſchali, cum alimentis quæ ſibi parauerat, ad locum tetendit, & virum Dei per abrupta montium, per concaua vallium, per defoſſa terrarum, quæſiuit: eumque latere in ſpecu reperit. Cúmque oratione facta benedicentes Dominum omnipotentem conſediſſent, poſt dulcia vitæ colloquia, is qui aduenerat Presbyter dixit: Surge, ſumamus cibum, quia hodie Paſcha eſt. Cui vir Dei reſpondit dicens. Scio quia Paſcha eſt: quia hodie videre te merui. Longè quippe ab hominibus poſitus, quia die eodem Paſchalis ſolemnitas eſſet ignorabat. Venerabilis autē Presbyter ruſus aſſeruit dicēs: Veraciter hodie Reſurrectionis Dominicæ Paſchalis dies eſt; abſtinere tibi minimè congruit, quia & ego ad hoc miſſus ſum, vt omnipotentis dona Dei pariter ſumamus. Benedicentes igitur Dominum, ſumpſerunt cibum; expleta itaque refectione, & colloquio, ad Eccleſiam ſuam Presbyter receſſit. Eodem quoque tempore, hunc in ſpecu latitantem etiam paſtores inuenerunt: quem dum veſtitum pellibus inter frutetra cernerent, aliquam eſſe beſtiam crediderunt, ſed cognoſcentes Dei famulum, eorū multi ad pietatis gratiam à beſtiali mente mutati ſunt.

Mittitur ad eum diuinitus quidā Presbyter.

Nomen itaque eius per vicina loca innotuit cunctis. Factúmque eſt vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpiſſet, qui cum ei cibum afferrent corporis, ab eius ore in ſuo pectore alimenta referebant vitæ.

Grauem patitur carnis tentationem.

Quadam verò die, dum ſolus eſſet, tentator affuit. Nam nigra auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cœpit, eiuſque vultui importunè inſiſtere, ita vt manu capi poſſet, ſi hanc vir ſanctus tenere voluiſſet; ſed ſigno Crucis edito, receſſit auis. Tanta autem carnis tentatio aut eadem recedente ſecuta eſt, quantam vir ſanctus numquam fuerat expertus. Quan-

A dam namque aliquando fœminam viderat, quam malignus ſpiritus ante eius mentis oculos reduxit: tantoque igne ſerui Dei animum in ſpecie illius accendit, vt dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam penè deſerere Eremum voluptate victus deliberaret. Tunc ſubitò ſuperna gratia reſpectus, ad ſemetipſum reuerſus eſt, atque vrticarum & veprium iuxta denſa ſuccreſcere fruteta conſpiciens, exutus indumento, nudus ſe in illis ſpinarum aculeis, & vrticarum incendiis proiecit: ibique diu volutatus, toto ex eis corpore vulneratus exiit, & per cutis vulnera eduxit à corpore vulnus mentis, quia voluptatem traxit in dolorem. Cumque bene pœnaliter foris arderet, extinxit quod intus illicitè ardebat. vicit itaque peccatum, quia mutauit incendium. Ex quo videlicet tempore, ſicut poſt diſcipulis ipſe perhibebat, ita in eo eſt tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid in ſe minimè ſentiret. Cœperunt poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius magiſterium feſtinare. Liber quippe à tentationis vitio, vero iure factus eſt virtutum magiſter.

Sedat libidinem volutando ſe in ſpinis, & vepribus.

Recedente igitur tentatione, vir Dei quaſi ſpinis erutis exculta terra de virtutum ſegete feraciùs fructus dedit. Præconio itaque eximiæ conuerſationis, celebre nomen eius habebatur. Non autem longè Monaſterium fuit, cuius congregationis pater defunctus eſt, omniſque ex illo congregatio ad eundem venerabilem Benedictum venit, & magnis precibus vt eis præeſſe deberet, petiit. Qui diu negando diſtulit, ſuis illorumque fratrum moribus ſe conuenire non poſſe reſpondit. Sed victus quandoque precibus aſſenſum dedit. Cumque in eodem Monaſterio regularis vitæ cuſtodiam teneret, nullique vt prius per actus illicitos, in dexteram læuamque partem deflectere à conuerſationis itinere liceret: ſuſcepti fratres, inſanè ſæuientes, ſemetipſos prius accuſare cœperunt, quia hunc ſibi præeſſe popoſcerant: quorū ſcilicet tortitudo in norma eius rectitudinis offendebat. Cumque ſibi ſub eo conſpicerent illicita non licere, & ſe dolerent adſueta relinquere, durumque eſſet quod in mente veteri cogebantur noua meditari, & quia grauis eſt ſemper prauis moribus vita bonorum: tractare de eius morte aliqui conati ſunt, qui inito conſilio, venenum vino miſcuerunt. Et cùm vas vitreum in quo ille peſtifer potus habebatur, recumbenti patri ex more Monaſterij, ad benedicendum fuiſſet oblatum: extenſa manu Benedictus ſignum Crucis edidit, & vas quod longius tenebatur eodem ſigno rupit: ſicque confractum eſt, ac ſi in illo vaſe mortis, pro Cruce lapidē dediſſet. Intellexit protinus vir Dei, quia potū mortis habuerat, quod portare non potuit ſignū vitæ. Atque illico ſurgens vultu placido, mente tranquilla, conuocatos fratres allocutus eſt dicens. Miſereatur veſtri fratres omnipotens Deus: quare in me iſta facere voluiſtis? Numquid non prius dixi vobis, quia veſtris ac meis moribus minimè conueniret? Ite, & iuxta mores veſtros patrem vobis quærite, quia poſthac me habere minimè poteſtis. Tuncque ad locum dilectæ ſolitudinis rediit: & ſolus in ſuperni aſpectoris oculis habitauit ſecum.

Signo Crucis edito S. Benedictus vas in quo venenum erat, rupit.

Cum ſanctus vir diu in ea ſolitudine virtutibus, ſigniſque ſuccreſceret: multi ab eo in eodem loco ad omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati; ita vt illic duodecim Monaſteria cum omnipotētis IESV CHRISTI Domini opitulatione conſtrueret:

Cōſtruit duodecim Monaſteria.

conſtrueret: in quibus ſtatutis patribus duodenos A Monachos deputauit: paucos verò ſecum retinuit, quos adhuc in ſua præſentia aptius erudiri iudicauit. Cœpere etiam tunc ad eum Romanæ vrbis nobiles, & religioſi concurrere: ſuoſque ei filios, omnipotenti Deo nutriendos dare. Tunc quoque bonæ ſpei ſuas ſobules, Euticius Maurum, Tertullus verò Patricius Placidum tradidit, quibus Maurus iunior, cum bonis polleret moribus, magiſtri adiutor cœpit exiſtere. Placidus verò puerilis adhuc indolis gerebat annos.

Traduntur ipſi nutriendi filij nobilium.

In vno autem ex eis Monaſteriis, quæ circumcirca conſtruxerat, quidam Monachus erat, qui ad orationem ſtare non poterat: ſed mox vt ſe fratres B ad ſtudium orationis inclinabant, ipſe egrediebatur foras, & mente vaga terrena aliqua & tranſitoria agebat. Cumque ab Abbate ſuo ſæpius fuiſſet admonitus, ad virum Dei deductus eſt: qui ipſe quoque ſtultitiam eius vehementer increpauit, & ad Monaſterium reuerſus, vix duobus diebus viri Dei admonitionem tenuit. Nam die tertia ad vſum proprium reuerſus vagari tẽpore orationis cœpit. Quod cùm ſeruo Dei ab eodem Monaſterij patre, quem conſtituerat, nunciatum fuiſſet, dixit: Ego venio, eumque per memetipſum emendo. Cumque vir Dei veniſſet ad idem Monaſterium, & conſtituta hora, expleta pſalmodia, ſeſe fratres in orationem dediſſent: aſpexit quod eundem Monachũ C qui in oratione manere non poterat, quidam niger puerulus per veſtimenti fimbriam foras traheret. Tunc eidem patri Monaſterij Pompeiano nomine, & Mauro Dei famulo ſecretè dixit. Numquid non aſpicitis quis eſt, qui iſtum Monachum foras trahit? Qui reſpondentes, dixerunt. Non. Quibus ait. Oremus vt vos etiam videatis, quem iſte Monachus ſequitur. Cumque per biduum eſſet oratum, Maurus Monachus vidit, Pompeianus verò eiuſdem Monaſterij pater videre non potuit. Die igitur alia expleta oratione, vir Dei oratorium egreſſus, ſtantem foris Monachum reperit: quem pro cæcitate cordis ſui virga percuſſit, qui ex illo D die nihil perſuaſionis vlterius à nigro puerulo pertulit: ſed ad orationis ſtudium immobilis permanſit, ſicque antiquus hoſtis dominari non auſus eſt in eius cogitatione: ac ſi ipſe percuſſus fuiſſet ex verbere.

Virga percutiens Monachum, ab eo fugat dæmonem.

Ex his autem Monaſteriis quæ in eodem loco conſtruxerat, tria ſurſum in rupibus montis erant, & valde erat fratribus laborioſum, quod ſemper ad lacum oportebat deſcendere vt aquam haurire debuiſſent, maximè quia è deuexo montis latere erat graue deſcendẽtibus in timore periculũ. Tunc collecti fratres ex eiſdem tribus Monaſteriis, ad Dei famulum Benedictum venerunt dicentes: Laborioſum nobis eſt propter aquam quotidie vſque ad lacum deſcendere, & idcirco neceſſe eſt ex eo- E dem loco Monaſteria mutari. Quos blande conſolans dimiſit, & nocte eadem, cum paruo puerulo nomine Placido, cuius ſuperius memoriam feci, eiuſdem montis rupem aſcendit: ibique diutius orauit. Et oratione completa, tres petras in loco eodem pro ſigno poſuit: atque ad ſuum cunctis illis neſcientibus, Monaſterium rediit. Cumque die alia ad eum pro neceſſitate aquæ prædicti fratres rediſſent, dixit: Ite, & rupem illam in qua tres ſuper inuicem poſitas petras inueneritis, in modicum cauate, valet enim omnipotens Deus etiam in illo montis cacumine aquam producere, vt vobis laborẽ tanti itineris dignetur auferre. Qui

Impetrat ſuis diuinitus aquam.

A euntes, rupem montis quam Benedictus prædixerat, iam ſudantem inuenerunt. Cumque in ea concauum locum feciſſent, ſtatim aqua repletus eſt: quæ tam ſufficienter emanauit, vt nunc vſque vbertim defluat, atque ab illo montis cacumine vſque ad inferiora deriuetur. Alio quoque tempore Gothus quidam pauper ſpiritu ad conuerſionẽ venit: quem vir Dei Benedictus libentiſſimè ſuſcepit. Quadam verò die ei dari ferramentum iuſſit, quod ad falcis ſimilitudinem falcaſtrum vocatur, vt de loco quodam vepres abſcinderet, quatenus illic hortus fieri deberet. Locus autem ipſe quem mundandum Gothus ſuſceperat, ſuper ipſam laci ripam iacebat. Cumque Gothus idem denſitatem B veprium totius virtutis anniſu ſuccideret: ferrum de manubrio proſiliens in lacum cecidit. Vbi ſcilicet tanta erat aquarum profunditas, vt ſpes requirendi ferramenti nulla iam eſſet. Itaque ferro perdito, tremebundus ad Maurum Monachum cucurrit Gothus, damnum quod fecerat nunciauit, & reatus ſui pœnitentiã egit. Quod Maurus quoq; Monachus mox Benedicto famulo Dei curauit indicare. Vir igitur Domini Benedictus hęc audiens, acceſſit ad lacum, tulit de manu Gothi manubriũ, & miſit in lacum, & mox ferrum à profundo rediit, atque in manubrium intrauit. Qui ſtatim ferramentum Gotho reddidit dicens: Ecce labora, & noli contriſtari.

Ferrum natat ſuper aquam.

C Quadam verò die dum idem venerabilis Benedictus in cella conſiſteret; prædictus Placidus puer ſancti viri Monachus ad hauriendam de lacu aquã egreſſus eſt, qui vas quod tenuerat in aquam incautè ſubmittens, ipſe quoque cadendo ſequutus eſt. Quem mox vnda rapuit, & penè ad vnius ſagittæ curſum eum à terra introrſus traxit. Vir autem Dei intra cellam poſitus, hoc protinus agnouit, & Maurum feſtinè vocauit, dicens: Frater Maure, curre, quia puer ille qui ad hauriendam aquam perrexerat, in lacum cecidit: iamque eum longius vnda trahit. Res mira, & poſt Petrum Apoſtolum inuſitata. Benedictione etenim poſtulata, atque percepta, ad patris ſui imperium con- D citus perrexit Maurus. Itaque vſque ad eum locũ, quo ab vnda deducebatur puer, per terram ſe ire exiſtimans ſuper aquam cucurrit: eumque per capillos tenens curſu rapido rediit. Qui mox vt terram tetigit, ad ſe reuerſus, poſt tergum reſpexit, & quia ſuper aquas cucurriſſet agnouit: & quod præſumere non potuiſſet vt fieret, miratus extremuit factum. Reuerſus itaque ad patrem, rem geſtam retulit. Vir autẽ venerabilis Benedictus hoc non ſuis meritis, ſed illius obedientiæ deputare cœpit. At contra Maurus, pro ſolo eius imperio factum dicebat; ſeque conſcium in illa virtute non eſſe, quam neſcius feciſſet. In hac itaque mutuæ humilitatis, & amica contentione, acceſſit arbi- E ter puer qui ereptus eſt, nam dicebat. Ego cum ex aqua traherer ſuper caput meum melotem Abbatis videbam: atque ipſum me ex aquis educere conſiderabam.

Maurus Monachus iuſſioni viri Dei obediens ambulat ſuper aquam.

Cum iam loca eadem in amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti longè lateque ferueſcerent, & ſecularem vitam multi relinquerent, & ſub leui Redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent: ſicut mos prauorum eſt inuidere aliis virtutis bonum quod ipſi habere non appetunt: vicinæ Eccleſiæ preſbyter Florentius nomine, huius noſtri Subdiaconi Florentij auus, antiqui hoſtis malitia percuſſus, ſancti viri ſtudiis cœpit æmulari, eiuſque conuerſationi derogare, quoſque etiam poſſet ab illius

Patitur ſibi infeſtũ quendam presbyterum.

illius viſitatione compeſcere. Cumque iam ſe con- A
ſpiceret eius profectibus obuiare non poſſe, & cô-
uerſationis illius opinionem creſcere, atque mul-
tos ad ſtatum vitæ melioris ipſa quoque opinio-
nis eius præconio indeſinenter vacare: inuidiæ fa-
cibus magis magiſque ſuccenſus, deterior fiebat:
quia conuerſationis illius apparebat habere lau-
dem, ſed habere laudabilem vitam nolebat. Qui
eiuſdem inuidiæ tenebris cæcatus, ad hoc vſque
perductus eſt, vt ſeruo omnipotentis Dei infe-
ctum veneno panem quaſi pro benedictione
tranſmitteret, quem vir Dei cum gratiarum
actione ſuſcepit: ſed eum quæ peſtis lateret in
pane, non latuit. Ad horam verò refectionis il-
lius ex vicina ſylua coruus venire conſueuerat, B
& panem de manu eius accipere. Qui cum mo-
re ſolito veniſſet, panem quem presbyter tranſmi-
ſerat, vir Dei ante coruum proiecit, eique præce-
pit dicens: In nomine Ieſu Chriſti Domini noſtri,
tolle hunc panem, & tali eum in loco proiice, vbi
à nullo hominum poſſit inueniri. Tunc coruus
aperto ore, expanſis alis, circa eundem panem
cœpit diſcurrere, crocitare, ac ſi apertè diceret, &
obedire ſe velle, & tamen iuſſa implere non poſſe.
Cui vir Domini præcipiebat iterum, atque iterum
dicens. Leua, leua ſecurus, atque ibi proiice vbi in-
ueniri non poſſit. Quem diu demoratus, quando-
que coruus momordit, leuauit, & receſſit. Poſt
trium verò horarum ſpatium, abiecto pane rediit, C
& de manu hominis Dei annonam quam conſue-
uerat accepit. Venerabilis autem pater contra vi-
tam ſuam inardeſcere Sacerdotis animum videns:
illi magis quàm ſibi doluit. Sed prædictus Floren-
tius quia magiſtri corpus necare non potuit, ſe ad
extinguendas diſcipulorum animas accendit: ita
vt in horto cellæ cui Benedictus inerat, ante eo-
rum oculos nudas ſeptem puellas mitteret, quę co-
ram eis ſibi inuicem manus tendentes, & diutius
ludentes, illorum mentes ad peruerſitatem libidi-
nis inflammarent. Quod vir ſanctus de cella con-
ſpiciens, lapſuſque adhuc tenerioribus diſcipulis
pertimeſcens: idque pro ſua ſolius perſecutione
fieri pertractans, inuidiæ locum dedit: atque ora- D
toria, & cuncta quæ conſtruxerat, ſubſtitutis præ-
poſitis, adiunctis fratribus ordinauit, & paucis
ſecum Monachis ablatis, habitationē mutauit lo-
ci. Sicque vir Dei eius odia humiliter declinauit,
quem omnipotens Deus terribiliter percuſſit. Nā
cum prædictus presbyter, ſtans in ſolario, Bene-
dictum diſceſſiſſe cognoſceret, & exultaret, per-
durãte immobiliter tota domus fabrica hoc ipſum
tantum in quo ſtabat ſolarium cecidit; & Benedi-
cti hoſtem conterens extinxit. Quod viri Dei di-
ſcipulus Maurus nomine, ſtatim venerabili patri
Benedicto, qui adhuc à loco eodem vix decem
millibus aberat, æſtimauit eſſe nunciãdum dicens:
Reuertere, quia presbyter qui te perſequebatur ex- E
tinctus eſt. Quod vir Dei Benedictus audiens, ſeſe
in grauibus lamentationibus dedit: vel quia ini-
micus occubuit; vel quia de inimici morte diſci-
pulus exultauit. Qua de re factum eſt, vt eidem
quoque diſcipulo pœnitentiam indiceret: quod
mandans talia, gaudere de inimici interitu præ-
ſumpſiſſet.

Coruus ad viri Dei præceptum panē venenatū alio transfert.

Vltio diuina in sancti viri inimicum.

Sanctus autem vir ad alia demigrans loca, non
hoſtem mutauit, Nam tanto poſt grauiora præ-
lia pertulit, quantum contra ſe apertè pugnantem
ipſum malitiæ magiſtrum inuenit. Caſtrum nam-
que quod Caſſinum dicitur, in excelſi montis la-
tere ſitum eſt, qui videlicet mons diſtenſo ſinu,

Veniens ad montem Caſſinum, mox idola ſubuertit, & dedicat ibi Eccleſiam.

A hoc idem caſtrum recipit, ſed per tria millia in al-
tum ſe ſubrigens, velut ad aëra cacumen tendit,
vbi vetuſtiſſimum phanum fuit, in quo ex anti-
quorum more Gentilium à ſtulto ruſticorum po-
pulo Apollo colebatur. Circumquaque etiam in
cultu dæmonũ luci ſuccreuerant, in quibus adhuc
eodem tempore infidelium inſana multitudo ſa-
crificiis ſacrilegis inſudabat. Illuc itaque vir
Dei perueniens, contriuit idolum, ſubuertit aram,
ſuccendit lucos, atque in ipſo templo Apollinis,
oraculum Beati Martini, vbi ara eiuſdem Apolli-
nis fuit, oraculum Sancti Ioannis conſtruxit, &
commorantem circumquaque multitudinem præ-
dicatione continua ad fidem vocabat. Sed hæc an-
B tiquus hoſtis tacitè non ferens, non occultè, vel
per ſomnium, ſed aperta viſione, eiuſdem patris
oculis ſeſe ingerebat: & magnis clamoribus vim
ſe perpeti conquerebatur, ita vt voces illius etiam
fratres audirent, quamuis imaginem minimè cer-
nerent. Vt enim diſcipulis ſuis venerabilis pater
dicebat, corporalibus eius oculis idem antiquus
hoſtis teterrimus, & ſuccenſus apparebat, qui in
eum ore oculiſque flammantibus ſæuire videba-
tur. Iam verò quæ diceret audiebant omnes, prius
enim hunc vocabat ex nomine. Cui cum vir Dei
minimè reſponderet: ad eius mox contumelias
erumpebat. Nam cum clamaret dicens: Benedi-
cte, Benedicte, & cum ſibi nullo modo reſponde-
C re conſpiceret: protinus adiungebat, maledicte,
non benedicte, quid mecum habes? quid me per-
ſequeris? Sed iam nunc expectanda ſunt contra
Dei famulum antiqui hoſtis noua certamina, cui
pugnam quidem volens intulit, ſed occaſiones vi-
ctoriæ miniſtrauit inuitus. Quadam die dum fra-
tres habitacula eiuſdem cellæ conſtruerent, lapis
in medio iacebat, quem in ædificium leuare decre-
uerunt. Cumque eum duo vel tres mouere non
poſſent, plures adiuncti ſunt: ſed ita immobilis
manſit, ac ſi radicitus in terra teneretur, vt palam
daretur intelligi, quod ſuper eum ipſe per ſe anti-
quus hoſtis ſederet, quem tantorum virorum ma-
nus mouere non poſſent. Difficultate igitur facta,
D ad virum Dei miſſum eſt vt veniret, & orando
hoſtem repelleret, vt lapidem leuare poſſent. Qui
mox venit, & orationem faciens, benedictionem
dedit, & tanta lapis celeritate leuatus eſt, ac ſi nul-
lum prius pondus habuiſſet.

Fremit in eū diabolus.

Lapidem immobilem ſigno Crucis reddit mobilem.

Tunc in conſpectu viri Dei placuit vt in eodem
loco terram foderent. Quam dum fodiendo altiùs
penetrarent, æreum illic idolum fratres inuene-
runt. Quo ad horam caſu in coquinam proiecto,
exire ignis repente viſus eſt, atque in cunctorum
Monachorum oculis, quia omne eiuſdem coqui-
næ ædificium conſumeretur oſtendit. Cumque ia-
ciendo fratres aquam ad ignem quaſi extinguen-
do perſtreperent: pulſatus eodem tumultu vir Dei
E aduenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum
eſſe, in ſuis verò non eſſe conſiderans, caput pro-
tinus in orationem flexit, & eos quos phantaſtico
reperit igne deludi, vocauit fratres, monuit vt
oculos ſuos ſignarent, vt & ſanum illud coquinæ
ædificium aſſiſtere cernerent, & flammas quas an-
tiquus hoſtis finxerat, non viderent.

Suſcitat diabolus ignem phantaſticū.

Rurſus dum fratres parietem, quia res ita exi-
gebat, paulò altius erigerent, vir Dei in orationis
ſtudio intra cellæ ſuæ clauſtra morabatur. Cui an-
tiquus hoſtis inſultans apparuit, & ei quod ad la-
borantes fratres pergeret indicauit. Quod vir Dei
per nuncium celerrimè fratribus indicauit, dicens:
Fratres cautè vos agite: quia ad vos hac hora ma-
lignus

lignus ſpiritus venit. Is qui mandatum detulit, vix A verba compleuerat, & malignus ſpiritus eundem parietem qui ædificabant euertit: atque vnum puerulum Monachum cuiuſdã curialis filium opprimens ruina contriuit. Contriſtati omnes, ac vehementer afflicti, non damno parietis, ſed contritione fratris, venerabili patri Benedicto celeriter cum grandi luctu nunciarunt. Tunc idem pater Benedictus dilaceratum puerum ad ſe deferri iubet. Quem portare non niſi in ſacco potuerunt, quia collapſi ſaxa parietis non ſolum eius membra, ſed etiam oſſa contriuerant. Præcepitque vir Dei ſtatim eum in cella ſua in pſyacio quo orare conſueuerat proiici, miſſiſque foras fratribus, cellam clauſit, qui orationi inſtantius quàm ſolebat B incubuit. Mira res, eadem hora hunc incolumem, atque vt prius valentem, ad eundem iterum laborem miſit, vt ipſe quoque parietem cum fratribus perficeret, de cuius ſe interitu antiquus hoſtis Benedicto inſultare credidiſſet.

Fratrẽ mortuum ſuſcitat vir Dei.

Cœpit verò inter iſta vir Dei prophetiæ etiam ſpiritu pollere, ventura prædicere, præſentibus etiã abſentia nunciare. Mos etenim cellæ fuit vt quoties ad reſponſum aliquod egrederentur fratres, cibum potumque extra cellam minimè ſumerent. Cumque hoc de vſu regulæ ſolicitè ſeruaretur, quadam die ad reſponſum fratres egreſſi ſunt, & in eo tardiori compulſi ſunt hora demorari. Qui manere iuxta religioſam fœminam nouerant, cuius C ingreſſi habitaculum, ſumpſerunt cibum. Cumque iam tardius ad cellam rediiſſent, benedictionem patris ex more petierunt. Quos ille protinus percunctatos eſt dicens: vbi comediſtis? Qui reſponderunt. Nuſquam. Quibus ille ait. Quàte ita mentimini? Numquid illius talis fœminæ habitaculum non intraſtis? Numquid hos & illos cibos non accepiſtis? Numquid tot calices non bibiſtis? Cumque eis venerabilis pater, & hoſpitium mulieris, & genera ciborum, & numerum potionum diceret, recognoſcentes cuncta quæ egerant, ad eius pedes tremefacti ceciderunt: & ſe deliquiſſe confeſſi ſunt. Ipſe autem protinus culpæ pœnitẽtiam præcepit, perpendens quod in eius abſentia vltra non D facerent, quem præſentem ſibi eſſe in ſpiritu ſcirent. Frater quoque Valentiniani eius Monachi, cuius ſuperius memoriam feci, vir erat laicus, ſed religioſus. Qui vt ſerui Dei orationem perciperet, & germanum fratrem videret, annis ſingulis de loco ſuo ad cellam eius ieiunus venire conſueuerat. Quadam igitur die dum iter ad Monaſterium faceret, ſe illi alter viator adiunxit, qui ſumendos cibos in itinere portabat. Cumque iam hora tardior excreuiſſet, dixit: Veni frater, ſumamus cibum, ne laſſemur. Cui ille reſpondit. Abſit frater, hoc non faciam: quia ad venerabilem patrem Benedictum ieiunus ſemper peruenire conſueui. Quo reſponſo perſpecto, ad horam con- E uiator tacuit. Sed eum poſt hoc aliquantulum itineris ſpatium egiſſent, rurſus admonuit vt manducarent: noluit conſentire qui ieiunus peruenire decreuerat. Tacuit quidem qui ad manducandum inuitauerat, & cum eo ieiunus adhuc pergere modicum conſenſit. Cumque iter longius agerent, & eos tardior hora fatigaret ambulantes, inuenerunt in itinere pratum, & fontem, & quæque poterant ad reficiendum corpus delectabilia videri. Tunc conuiator ait. Ecce aquã, ecce pratũ, ecce amœnus locus in quo poſſumus refici, & parũ quieſcere, vt valeamus iter noſtrum poſtmodum incolumes explere. Cum igitur & verba auribus, & loca oculis

Pollet ſpiritu prophetico.

blandirentur, tertia admonitione perſuaſus conſenſit, & comedit; veſpertina verò hora peruenit ad cellam. Præſentatus autem venerabili Benedicto patri, ſibi orationem petiit: ſed mox ei vir ſanctus hoc quod in via egerat improperauit dicens: Quid eſt frater quod malignus hoſtis, qui tibi per conuiatorem tuum locutus eſt, ſemel tibi perſuadere non potuit, ſecundò non potuit, tertiò verò perſuaſit, & te ad hoc quod voluit ſuperauit? Tunc ille reatum infirmæ ſuæ mentis agnoſcens, eius pedibus prouolutus, tanto magis cœpit culpam deflere, & erubeſcere, quanto ſe cognouit etiam abſentem in Benedicti patris oculis deliquiſſe. Gothorum temporibus, cum Rex eorum Totila ſanctum virum prophetiæ habere ſpiritum audiſſet, ad eius Monaſterium pergens paulo longius ſubſtitit, eique ſe venturum eſſe nunciauit. Cui dum protinus mandatum de Monaſterio fuiſſet vt veniret, ipſe ſicut perfidæ mentis fuit, an vir Dei prophetiæ ſpiritum haberet, explorare conatus eſt. Quidam verò eius ſpatharius Riggo dicebatur, cui calceamenta ſua præbuit, eumque indui veſtibus regalibus fecit, quem quaſi in perſona ſua pergere ad Dei hominem præcepit. In cuius obſequio tres qui ſibi præ cæteris adhærere conſueuerant comites miſit, ſcilicet Vultericum, Rodericum, & Bliodinum, vt ante ſerui Dei oculos ipſum Regem Totilam eſſe ſimulantes, eius lateri obambularent, cui alia quoque obſequia quaſi ſpatharij præberent, vt tam ex eiuſdem obſequiis, quàm ex purpureis veſtibus Rex eſſe putaretur. Cumque idem Riggo decoratis veſtibus obſequẽtium frequentia decoratus, Monaſterium fuiſſet ingreſſus; vir Dei eminus ſedebat. Quem venientem conſpiciens, cum iam ab eo audiri potuiſſet, clamauit dicens: Pone fili, hoc quod portas, non eſt tuum. Qui Riggo protinus in terram cecidit. Et quia tanto viro illudere præſumpſiſſet, expauit, omnéſque qui cum eo ad hominem Dei veniebãt, terræ conſternati ſunt. Surgentes autem, ad eum minimè propinquare præſumpſerunt: ſed ad ſuum Regem reuerſi, nunciauerunt trepidi, in quanta velocitate fuerant deprehenſi.

Totila Gothorum Rex volens experiri num vir Dei ſpiritum haberet propheticũ, ſpatharium ſuũ regalibus indutum veſtimentis cum magno comitatu ad virũ Dei mittit.

Tunc per ſe idem Totila ad Dei hominem acceſſit, quem cum longè ſedentem cerneret, non auſus accedere, ſeſe in terram dedit. Cui cum vir Dei bis terue diceret, ſurge; ſed ipſe ante eum de terra erigere ſe non auderet, Benedictus Chriſti Ieſu famulus, per ſemetipſum dignatus eſt accedere ad Regem, proſtratumque de terra leuauit, & de ſuis actibus increpauit, atque in paucis ſermonibus, cuncta quæ illi erant euentura prænunciauit dicens: Multa mala facis, multa mala feciſti, iam aliquando ab iniquitate conquieſce. Equidem Romam ingreſſurus es, mare tranſiturus, nouem annis regnans, decimo morieris. Quibus auditis Rex vehementer territus, oratione petita receſſit: atque ex illo iam tempore minus crudelis fuit, & non multo poſt Romam adiit, ad Siciliam perrexit. Anno autem regni ſui decimo, omnipotentis Dei iudicio, regnum cum vita perdidit.

Prædicit Regi Totilæ ipſi euentura.

Præterea Camiſinæ Antiſtes Eccleſiæ, ad eundem Dei famulum venire conſueuerat, quem vir Dei pro vitæ ſuæ merito valde diligebat. Is itaque dum cum illo de ingreſſu Regis Totilæ, & Romanæ vrbis perditione colloquium haberet, dixit: Per hunc Regem ciuitas iſta deſtruetur, vt iam amplius non inhabitetur. Cui vir Domini reſpondit: Roma à gentibus non exterminabitur, ſed tempeſtatibus, coruſcis, turbinibus, ac terræ motu

Romanã Ciuitatem ter-

peſtatibus, turbinibus, & coruſcis prædicit conquaſſandam.

motu fatigata, inardeſcet in ſemetipſa. Cuius prophetiæ myſteria nobis iam facta ſunt luce clariora, qui in hac vrbe diſſoluta mœnia, euerſas domos, deſtructas Eccleſias turbine cernimus, eiuſque ædificia longo ſenio laſſata, quia ruinis crebreſcentibus proſternantur, videmus, quamuis hoc Honoratus eius diſcipulus, cuius mihi relatione compertum eſt, nequaquam ex ore illius audiſſe ſe perhibet: ſed quia hoc dixerit, dictũ ſibi à fratribus fuiſſe teſtatur. Eodem quoque tempore quidam Aquinenſis Eccleſiæ Clericus dæmonio vexabatur, qui à venerabili viro Conſtantio eiuſdem Eccleſiæ Antiſtite, per multa fuerat martyrum loca tranſmiſſus, vt ſanari potuiſſet. Sed ſancti Dei martyres noluerunt ei ſanitatis donum tribuere, vt quanta eſſet in Benedicto gratia demonſtrarẽt. Ductus itaque eſt ad omnipotentis Dei famulum Benedictum, qui Ieſu Chriſto Domino preces fundens, antiquum hoſtem de obſeſſo homine protinus expulit. Cui ſanato præcepit dicens. Vade, & poſthac carnem non comedas, ad ſacrum

Curat dæmoniacum.

Ordinem nunquam accedere præſumas, quacumque autem die ad ſacrum Ordinem accedere præſumpſeris, ſtatim iuri diaboli iterum mancipaberis. Diſceſſit igitur Clericus ſanus, & ſicut terrere ſolet animum pœna recens, ea quæ vir Dei præceperat, interim cuſtodiuit. Cum verò poſt annos multos omnes priores illius de hac luce migraſſent, & minores ſuos ſibimet ſupponi in ſacris Ordinibus cerneret: verba viri Dei quaſi ex longo tempore oblitus poſtpoſuit, atque ad ſacrum Ordinem acceſſit: quem mox is qui reliquerat diabolus tenuit; eumque vexare quouſque eius animam excuteret non ceſſauit.

Vir quidam nobilis Theoprobus nomine, eiuſdem Benedicti patris fuerat admonitione conuerſus, qui pro vitæ ſuæ merito, magnam apud eum familiaritatis fiduciam habebat. Hic cùm quadam die eius cellam eſſet ingreſſus, hunc amariſſimè flentem reperit. Cumque diu ſubſiſteret, eiuſque non finiri lacrymas videret, nec tamen vir Dei conſueuerat orando plangere, ſed mœrendo, quænam cauſa tanti luctus exiſteret, inquiſiuit. Cui vir Dei illico reſpondit: Omne hoc Monaſterium quod conſtruxi, & cuncta quæ fratribus præparaui, omnipotentis Dei iudicio, gentibus tradita ſunt. Vix autem obtinere potui, vt mihi ex hoc loco animæ concederentur. Cuius vocem tunc Theoprobus audiuit, nos autem cernimus, qui deſtructum modo à Longobardorum gente eius Monaſterium ſcimus. Nocturno enim tempore, & quieſcentibus fratribus, nuper illi Longobardi ingreſſi ſunt: qui diripientes omnia, ne vnum quidem hominem illic retinere potuerunt, ſed impleuit omnipotens Deus, quod fideli famulo Benedicto promiſerat; vt ſi res gentibus traderet, animas cuſtodiret. Qua in re Pauli vicem video tenuiſſe Benedictum: cuius dum nauis rerum omnium iacturam pertulit, ipſe in conſolatione vitam omnium, qui eum comitabantur, accepit.

Sancti viri Monaſterium à Longobardis euerſum.

Quodam quoque tempore Exhilaratus noſter, quem ipſe conuerſum noſti, tranſmiſſus à domino ſuo fuerat, vt Dei viro in Monaſterium vino plena duo lignea vaſcula, quæ vulgò flaſcones vocantur, deferret: qui vnum detulit, alterum verò pergens in itinere abſcondit. Vir autem Domini, quem facta abſentia latere non poterant, vnum cum gratiarum actione ſuſcepit, & diſcedentem puerum monuit dicens: Vide fili, ne de illo flaſcone, quem abſcondiſti bibas: ſed inclina illum

A cautè, & inuenies quid intus habet. Qui confuſus valde à Dei homine exiuit. Et reuerſus volens adhuc probare quod audiebat, cum flaſconem inclinaſſet, de eo protinus ſerpens egreſſus eſt. Tunc prædictus Exhilaratus puer, per hoc quod in vino reperit, expauit malum quod fecit. Non longè autem à Monaſterio vicus erat, in quo non minima hominum multitudo ad fidem Dei ab idolorum cultu Benedicti fuerat exhortatione conuerſa. Ibi quoque quædam Sanctimoniales fœminæ inerant, & crebro illuc pro exhortandis animabus fratres ſuos mittere Benedictus Dei famulus curabat. Quadam verò die miſit ex more, ſed is qui miſſus fuerat Monachus poſt admonitionẽ
B factam, à Sanctimonialibus fœminis rogatus mappulas accepit: ſibique eas abſcondit in ſinu. Qui mox vt reuerſus eſt, cum vir Dei vehementiſſima amaritudine cœpit increpare dicẽs: Quomodo ingreſſa eſt iniquitas in ſinum tuum? At ille obſtupuit, & quid egiſſet oblitus, vnde corripiebatur ignorabat. Cui ait. Numquid ego illic præſens nõ eram, quando ab ancillis Dei mappulas accepiſti, tibique eas in ſinu miſiſti? Qui mox eius veſtigiis prouolutus ſtultè ſe egiſſe pœnituit, & eas quas in ſinu abſconderat mappulas abiecit.

Quadam quoque die, dum venerabilis pater veſpertina iam hora corporis alimenta perciperet, eius Monachus, cuiuſdam defenſoris filius
C fuerat, qui ei ante menſam lucernam tenebat. Cumque vir Dei ederet, ipſe autem cum lucernæ miniſterio adſtaret, cœpit per ſuperbiæ ſpiritum in mente ſua tacitus voluere, & per cogitationem dicere: Quis eſt hic cui ego manducanti aſſiſto, lucernam teneo, ſeruitium impendo? Quis ſum ego vt iſti inſeruiam? Ad quem vir Dei ſtatim conuerſus vehementer cœpit eum increpare, dicens: Signa cor tuum frater, quid eſt quod loqueris? ſigna cor tuum. Vocatiſque ſtatim fratribus, præcepit ei lucernam de manibus tolli, ipſum verò iuſſit à miniſterio recedere, & ſibi hora eadem quietum ſedere. Qui requiſitus à fratribus quid habuerit in corde, per ordinem narrauit, quanto ſuper-
D biæ ſpiritu intumuerat, & quæ contra virum Dei verba per cogitationem tacitus dicebat. Tunc liquidò omnibus patuit, quod venerabilem Benedictum latere nihil poſſet, in cuius auribus tacitæ etiam cogitationis verba ſonuiſſent.

Cogitationes cordis ipſi innoteſcunt.

Alio quoque tempore in eadem Campaniæ regione fames incubuerat, magnaque omnes alimentorum indigentia coanguſtabat. Iamque in Benedicti Monaſterio triticum deerat. Panes verò penè omnes conſumpti fuerant, vt non pluſquàm quinque ad refectionis horam fratribus inueniri potuiſſent. Cumque eos venerabilis pater contriſtatos cerneret, eorum puſillanimitatem ſtuduit modeſta increpatione corrigere, & rurſum pro-
E miſſione ſubleuare, dicens: Quare de panis inopia veſter animus contriſtatur? Hodie quidem minus eſt: ſed die craſtina abundanter habebitis. Sequenti autem die, ducenti farinæ modij ante fores cellæ in ſaccis inuenti ſunt: quos omnipotens Deus quibus deferentibus tranſmiſiſſet, nunc vſque manet incognitum. Quod cum fratres cernerent, Domino gratias referentes, didicerunt iam de abundantia, nec in egeſtate dubitare. Alio quoque tempore à quodam fideli viro fuerat rogatus, vt in eius prædio iuxta Tarracinenſem vrbem miſſis diſcipulis ſuis conſtruere Monaſterium debuiſſet. Qui roganti conſentiens, deputatis fratribus patrem conſtituit, & quis ei ſecundus eſſet

Diuinitus Monachis afferuntur cibaria.

ordinauit,

ordinauit, quibus euntibus ſpopondit dicens: Ite, & die illo ego venio, & oſtendo vobis in quo loco Oratorium, in quo Refectoriū fratrum, in quo ſuſceptionem hoſpitum, vel quæcumque neceſſaria ſunt, ædificare debeatis. Qui benedictione percepta illico perrexeront, & conſtitutum diem magoopere præſtolantes parauernnt omnia quæ his qui cum rauto parre venire potuiſſent, videbantur eſſe neceſſaria. Nocte verò eadem qua promiſſus illuceſcebat dies, eidem ſeruo Dei, quem illie patrem conſtituerat, atque eius præpoſito, vir Domini in ſomnis apparuir: & ioca ſingula, vbi quid ædificare debuiſſent, ſubtiliter deſignauit. Cumque vtrique à ſomno ſurgerent, ſibi inuieem quid viderant, reruleruot. Noo tamen viſioni illi omnino fidem danres, virum Dei ſicut ſe venire promiſerat expectabant. Comque vir Dei conſtituto die minimè veniſſer, ad eum cum mœrore teuerſi ſunt dicentes: Expectauimus pater vt venires ſicut promiſeras, & nobis oſteoderes vbi quid ædificare deberemus, & non veniſti. Quibus ipſe ait. Quare frarres, quare iſta dicitis? Numquid ſicut promiſi, non veni? Cui eum ipſi dicerent, quando veniſti? reſpondit. Numquid vtriſque vobis dormientibus non apparui, & loca ſingula deſignaui? Ite, & ſicut per viſionem vidiſtis, omne babitaculum Monaſterij ita conſtruite. Qui hæc audientes vehementer admirati, ad prædictum prædium ſunt reuerſi, & cuncta babiracula ſicut ex teuelatione didicerant, conſtruxeruot.

In ſpiritu adeſt ſuis fratribus.

Longè ab eius Monaſterio duæ quædam Sanctimoniales fœminæ nobiliori genete exottæ, in loco proprio conuerſabantur, quibus quidam Religioſus vir ad exterioris vitæ vſum præbebat obſequium. Sed ſicut nonnullis ſolet nobilitas generis parare ignobilitatem mentis, vt minus ſe in hoc mundo deſpiciant, qui plus ſe cæteris aliquid fuiſſe meminerunt, oedum prædictæ Sanctimoniales fœmioæ perfectè linguam ſuam ſub habitos ſui fræno reſtrinxerant, & eundem Religioſum virum qui ad exteriora oeceſſaria eis obſequium præbebar, ineautis ſæpe ſermonibus ad iracundiam prouocabant. Qui dum diu iſta toleraret, perrexit ad Dei homioem, quantaſque pateretor verbotum cootumelias enarrauit. Vir autem Dei hæc de illis audiens, eis protinus mandauit dicens. Corrigite lioguam veſtram, quia ſi non emendaueritis, excommnnico vos. Quam videlicet excōmunicationis ſententiam non proferendo intulit, ſed minando. Illæ autem à priſtinis moribus nihil mutatæ, intra paucos dies defunctæ ſuot, atque in Eccleſia ſepultæ. Cumque io eadem Eccleſia Miſſarum ſolemoia celebrarentnr, atque ex more Diaconus clamaret; ſi quis non communicat, det locum: outrix earum quæ pro eis oblationem Domioo offerre conſuenerat, eas de ſepulchris ſuis progredi & exire videbat. Quod dum ſæpius cerneret, quia ad vocem Diaconi clamantis exibant foras, atque intra Eccleſiam permanere non poteraot, ad memoriam reduxit quæ vir Dei de illis adhuc viuentibus mādauit. Eas quippe ſe communione priuare dixerat, niſi mores ſuos & verba corrigereot. Tunc ſeruo Dei cum graui mœrore indicatum eſt, qui manu ſua protinus oblationem dedit, dicens: ite, & hanc oblationem pro eis offerri Domino facite, & vlterius excommunicatæ noo erunt. Quæ dum oblatio pro eis fuiſſet immolata, & à Diacono iuxta morem clamatum eſt, vt non commouicantes

Nota oblationem pro animabus defunctorum in Miſſa.

A ab Eccleſia exirent: illæ exire ab Eccleſia vlteriùs viſæ non ſunt. Qua ex re indubitanter patuit, quia dum inter eos qui communione priuati ſunt, minimè recederent: communionem à Domino per ſeruum Domini recepiſſent.

Quadam quoque die, dum quidam eius puerulus Monachus parentes ſuos vltra quàm deberet diligens, atque ad eorum habitaculum tendens, ſine benedictiooe de Monaſterio exiiſſet: eodem die mox vt ad eos peruenit defunctus eſt. Cúmque eſſet ſepultus, die altero proiectum foras corpus eius inuentnm eſt, quod rurſus tradere ſepulturæ curauerunt. Sed ſequenti die iterum proiectum exterius, atque inhumatum, ſicut prius in-
B uenerunt. Tunc concitè ad Benedicti patris veſtigia currentes, cum magoo fletu petierunt vt ei ſuā gratiam largiri dignaretur. Quibus vir Dei protinus manu ſua communionem Dominici corporis dedit, dicens: Ite, atque hoc Dominicum corpus ſuper pectus eius cum magna reuerentia ponite, & ſic ſepulturæ eum tradite. Quod dum factum fuiſſet, ſuſceptum corpus eius terra tenuit, nec vltra proiecit.

Pœna inobedientis Monachi.

Quidam autem eius Mooachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in Monaſterio oolebat. Cumque eum vir Dei aſſiduè corriperet, & frequenter admooeret, ipſe verò nullo modo conſentiret io congregatione perſiſtere, atqoe impor-
C tunis precibus vt relaxaretur ionueret: quadam die idem venerabilis pater nimietatis eius tædio affectus, iratus iuſſit vt diſcederet. Qui mox vt Monaſterium exiit, contra ſe aſſiſtere aperto ore draconem in itinere inuenit. Cumque eum idem draco qui apparuerat deuorare vellet: cœpit ipſe tremens & palpitans, magnis vocibus clamare dicens: Succurrite, ſuccurrite, quia draco iſte me deuorare vult. Currentes autem fratres draconem minimè viderunt, ſed trementem atque palpitantem Monachum ad Monaſterium reduxerunt. Qui ſtatim promiſit nunquam ſe eſſe à Monaſterio receſſurum, atque ex hora eadem in ſua promiſſione permanſit. Quippe qui ſancti viri orationibus con-
D tra ſe aſſiſtere dracooem viderat, quem prius non videndo ſequebatur.

Monachum ſuum à Dracone liberat.

Sed neque hoc ſilendum puto, quod illuſtri viro Antonio narrante cognoui, qui aiebat patris ſui puerum morbo elephantino fuiſſe correptum, ita vt iam pilis cadentibus cutis intumeſceret, atque increſcentem ſaniem occultare non poſſet. Qui ad virum Dei ab eodem patre miſſus eſt, & ſaluti priſtinæ ſub omni celeritate reſtitutus.

Neque illud taceam, quod eius diſcipulus Peregrinus nomine, narrare conſueuerat, quia die quadam fidelis vir quidam neceſſitate debiti compulſus, vnum fore ſibi remedium credidit, ſi ad Dei virum pergeret, & quæ eum vrgeret debiti
E neceſſitas indicaret. Venit itaque ad Monaſteriū, omnipotentis Dei famulum reperit: quia à creditore ſuo pro duodecim ſolidis grauiter affligeretur, intimauit. Cui venerabilis pater nequaquam ſe habere duodecim ſolidos reſpondit, ſed tamen eius inopiam blanda locutione conſolatus ait. Vade, & poſt biduum reuertere: quia deeſt hodie quod tibi debeam dare. In ipſo autem biduo more ſuo in oratione fuit occupatus. Cumque die tertio, is qui neceſſitate debiti affligebatur rediit, ſuper arcam Monaſterij, quæ erat frumento plena, ſubitò tredecim ſolidi ſunt inuenti. Quos vir Dei deferri iuſſit, & afflicto petitori tribuit dicens, vt duodecim redderet, & vnum in expenſis propriis

Oratione ſua cuidam indigenti tredecim ſolidos impetrat.

priis haberet. Sed ad ea ounc redeam, quæ eius diſcipulis in libri huius eaordio prædictis referentibus agnoui. Quidam vir grauiſſima aduerſarij ſui æmulatione laborabat, cuius ad boc vſque odium prorupit, vt ei neſcienti in poru venenum daret. Qui quamuis vitam auferre non valuit, cutis tamen colorem mutauit, ita vt diffuſa io corpore eius varietas, lepræ morem imitari videretur. Sed ad Dei hominem deductus ſalutem priſtinam citius recipit. Nam moa vt eum tetigit, omnem cutis illius varietatem fugauit. Eo quoque tempore quo alimentorum inopia Campaniam grauiter affligebat, vir Dei diuerſis indigentibus Monaſterij ſui cuncta tribuerat, vt pene nihil in cellario niſi parum quid olei in vitreo vaſe remaneret. Tunc quidam Subdiaconus Agapiros oomine aduenit, magnopere poſtulans vt ſibi aliquantulum olei dari debuiſſet. Vir autem Domioi qui cuocta decreuerat in terra tribuere, vt in cælo omnia reſeruaret, hoc ipſum parum quod remanſerat olei iuſſit petenti dari. Monachus verò qui cellarium tenebat, audiuit quidem iubentis verba, ſed implere diſtulit. Cúmque poſt paululum ſi id quod iuſſerat datum eſſet, inquireret, reſpondit Monachus ſe minimè dediſſe, quia ſi illud ei tribueret, omoino nihil fratribus remaneret. Tunc iratus præcepit vt hoc ipſum vas vitreum in quo parum olei remanſiſſe videbatur, per feneſtram proiicerent, ne io cella aliquid per inobedientiam remaneret. Factumque eſt. Sub feneſtra autem eadem ingens præcipitium patebat ſaaorum molibus aſperum. Proiectum itaque vas vitreum venit in ſaxis, ſed ſic manſit incolume, ac ſi minimè proiectum fuiſſet, ita vt neqoe fraogi, neque oleum effundi potuiſſet. Quod vir Domini præcepit leuari, atque vt erat integrum, petenti tribui. Tunc collectis fratribus, inobedientem Monachum de infidelitate ſua & ſuperbia coram omnibus increpauit.

Qua increpatione completa, ſeſe cum eiſdem fratribus io orationem dedit. In eo autem loco vbi cum fratribus orabat, vacuum erat ab eo dolium & coopertum. Cumque ſanctus vir in oratione perſiſteret, cœpit operimentum eiuſdem dolij oleo eacreſcente ſubleuari. Quo commoto, atque ſubleuato, oleum qood eacreuerat, ora dolij tranſiens, pauimentum loci in quo incubuerat inundabat. Quod Benedictus Dei famulus vt aſpexit, protinus orationem compleuit, atque in pauimentum oleum defluere ceſſauit. Tuoc diffidentem inobedientemque fratrem latios admonnit, vt fidem habere diſceret, & humilitatem. Ideo verò frater ſalubriter correptus erubuit, quia venerabilis pater virtutem omnipotentis Dei, quã admonitiono intimauerat, miraculis oſtendebat; nec erat iam vt quiſquam de eius promiſſionibus dobitare poſſet, qui in vno eodemque mòmento pro vitreo vaſe penè vacuo, plenum oleo dolium reddidiſſet.

Oleum ſancti viri precibus multiplicatū.

Quadam die, dum ad Beati Ioaonis Oratorium, quod in ipſa montis celſitudine ſitum eſt, pergeret, ei hoſtis antiquus in mulo Medici ſpecie obuiam factus eſt, cornu & terpidicam ferens. Quem cum reqoiſiſſet dicens, qoò vadis? Ille reſpondit. Ecce ad fratres vado, potionem eis date. Itaque perrexit venerabilis pater Benedictus ad orationem; qoa completa concitus rediit. Malignus verò ſpiritus vnum ſeniorem Monachum inuenit aquam haurieotem, in quem ſtatim ingreſſus eſt, eumque in terram proiecit, & vehementiſſimè ve- A aauit. Quem cum vir Dei ab oratione rediens, tam crudeliter veaari conſpiceret, ei ſolummodo alapum dedit, & malignum ab eo ſpiritum protinus excuſsit: ita vt ad eum redire vlterius non auderet.

Alapam impingens Monacho, fugat ab eo dæmonium.

Gothòrum quidam Galla nomine, perfidiæ fuit Arrianæ, qui Torilæ regis eorum temporibus, contra Catholicæ Eccleſiæ Religioſos viros ardore immaniſſimæ crudelitatis exarſit, ita vt quiſqois ei Clericus Monachuſque ante faciem veniſſet, ab eius manibus viuus nullo modo eairet. Quadam verò die auaritiæ ſuæ æſtu ſuccenſus, in rapinam rerum inhians, dum quendam ruſticum tormeotis crudelibus affligeret, cumque per ſup- B plicia diuerſa laniaret, victus pœnis ruſticus ſeſe, & res ſuas Benedicto Dei famolo commendaſſe profeſſus eſt, vt dum hoc à torquente crederetur, ſuſpenſa interim crudelitate ad horam vita repararetur. Tunc idem Galla ceſſauit ruſticum tormentis affligere, ſed eius brachia loris fortibus aſtringens, ante equum ſuum cœpit impellere, vt quis eſſet Benedictus, qui eius res ſuſceperat, demonſtraret. Quem ligatis brachiis ruſticus antecedens duxit ad ſancti viri Monaſterium, cumque ante ingreſſum cellæ ſolum ſedentem reperit, & legentem. Eidem autem ſubſequenti & ſæuienti Gallæ ruſticus dixit. Ecce iſte eſt de quo dixeram tibi, Benedictus pater. Quem dum C feroido ſpiritu, cum peruerſæ mentis inſania fuiſſet intuitus, eo terrore, quo conſueuerat acturum ſe exiſtimans, magnis vocibus cœpit clamare dicens. Surge, ſorge, & res iſtius ruſtici redde quas accepiſti. Ad cuius vocem vir Dei protinus oculos leuauit à lectione, eumqoe intuitus, moa etiam ruſticum, qoi ligatus tenebatur attendit. Ad cuius brachia dum oculos deflexiſſet, miro modo tanta ſe celeritate cœperont illigata brachiis lora deuoluere, vt diſſolui tam concitè nolla hominum feſtinatiooe potuiſſent. Cumque is qui ligatus venerat, cœpiſſet ſubitò aſtare ſolutus, ad tantæ poteſtatis vim tremefactus Galla, ad terram corruit, & ceruicem crudelitatis rigidæ ad eius veſtigia in- D clinans, ſe orationibus illius commendauit. Vir autem ſanctos à lectiooe minimè ſurrexit, ſed vocatis fratribus eum introrſus tolli vt benedictionem aciperet, præcepit. Quem ad ſe reductum, vt à tantæ crudelitatis inſania quieſcere deberet, admonuit. Qui fractus recedens nihil vlterius petere à ruſtico præſumpſit, quem vir Domini noo tangendo, ſed reſpiciendo ſoluerat.

Solo aſpectu hominẽ ligatum ſoluit.

Quadam die cum fratribus ad agri opera fuerat egreſſus: quidam verò ruſticus defuncti filij corpus in vlois ferens, orbitatis luctu æſtuans ad Monaſterium venit, Benedictum patrem quæſiuit. Cui cum dictum eſſet, quia idem pater cum fratribus in agro moraretor, protinos ante Monaſterij ia- E nuam corpus eaincti filij proiecit, & dolore turbatus ad inueniendum venerabilem patrem ſeſe io curſum concitus dedit. Eadem verò hora vir Dei ab agri opere iam cum fratribus reuertebatur. Quem mox vt orbatus ruſticus aſpeait, clamare cœpit; Redde filium meum, redde filium meum. Vir autem Dei in hac voce ſubſtitit dicens: Numquid ego filium tuum tibi abſtuli? Cui ille reſpondit. Mortuus eſt, veni, reſuſcita eum. Quod vt mox Dei famulus audiuit, valdè contriſtatus eſt, dicens: Recedite fratres, recedite, hæc noſtra non ſunt, ſed ſanctorum Apoſtolorum. Quid oobis onera vultis impooere, qoæ non poſſumus portare? At ille quem nimius cogebat dolor, in ſua petitione

Suſcitat & alium puerũ mortuum.

titione perſtitit, iurans quod non recederet, niſi eius filium reſuſcitaret. Quem mox Dei famulus inquiſiuit, dicens: Vbi eſt? Cui ille reſpondit. Ecce corpus eius ad ianuam Monaſterij iacet. Vbi cum vir Dei cum fratribus perueniſſet, flexit genu, & ſuper corpuſculum infantis incubuit, ſeſeque erigens, ad cælum palmas tetendit dicens: Domine non aſpicias peccata mea, ſed fidem huius hominis, qui reſuſcitari filium ſuum rogat, & redde in hoc corpuſculum animam quam abſtuliſti. Vix in oratione verba compleuerat, & regrediente anima, ita corpuſculum pueri omne contremuit, vt ſub oculis omnium qui aderant apparuerit concuſſione mirifica tremendo palpitaſſe. Cuius mox manum tenuit, & eum patri viuentem, atque incolumem dedit.

Soror eius Scholaſtica nomine, omnipotenti Domino ab ipſo infantiæ tempore dedicata, ad eum ſemel per annum venire conſueuerat. Ad quã vir Dei non longè extra ianuam in poſſeſſione Monaſterij deſcendebat. Quadam verò die venit ex more, atque ad eam cum diſcipulis venerabilis eius deſcendit frater, qui totum diem in Dei laudibus ſacriſque colloquiis ducentes, incumbentibus iam noctis tenebris, ſimul acceperunt cibos. Cúmque adhuc ad menſam ſederent, & inter ſacra colloquia tardior ſe hora protraheret, eadem Sanctimonialis fœmina ſoror eius, eum rogauit, dicẽs: Quæſo te vt iſta nocte non me deſeras, vt vſq; mane de cæleſtis vitæ gaudiis loquamur. Cui ille reſpõdit. Quid eſt hoc quod loqueris ſoror? Manere extra cellam nullatenus poſſum. Tanta verò erat cæli ſerenitas, vt nulla in aëre nubes appareret. Sanctimonialis autem fœmina cum verba fratris negantis audiſſet, inſertas digitis manus ſuper menſam poſuit, & caput in manibus omnipotentẽ Dominũ rogatura declinauit. Cúmque de mẽſa leuaret caput, tanta coruſcationis & tonitrui virtus, tãtáque inũdatio pluuiæ erupit: vt neq; venerabilis Benedictus, neque fratres, qui cũ eo aderant, extra loci limen quo conſederant, pedem mouere potuiſſent. Sanctimonialis quippe fœmina caput in manibus declinans, lacrymarum fluuium in menſam fuderat, per quas ſerenitatem aëris ad pluuiam traxit. Nec paulo tardius poſt orationem inundatio illa ſecuta eſt; ſed tanta fuit conuenientia orationis, & inundationis, vt de menſa caput iam cum tonitruo leuaret, quatenus vnum idéque eſſet momentum, & leuare caput, & pluuiam deponere. Tunc vir Dei inter coruſcos & tonitruos, atque ingentis pluuiæ inundationem, videns ſe ad Monaſterium non poſſe remeare, cœpit conqueri contriſtatus dicens, Parcat tibi omnipotens Deus ſoror, quid eſt quod feciſti? Cui illa reſpondit. Ecce te rogaui, & audire me noluiſti; rogaui Dominum meum, & audiuit me. Modò ergo ſi potes egredere, & me dimiſſa ad Monaſterium recede. Ipſe autem exire extra tectum non valens, quia manere ſponte noluit, in loco manſit inuitus. Sicque factum eſt, vt totam noctem peruigilem ducerent, atque per ſacra ſpiritualis vitæ colloquia ſeſe vicaria relatione ſatiarent.

Nota miram S. Scholaſticæ orationis virtutem.

Cúmque die altero eadem venerabilis fœmina ad cellam propriam receſſiſſet; vir Dei ad Monaſterium rediit. Cum ecce poſt triduum in cella conſiſtens, eleuatis in aëra oculis, vidit eiuſdem ſororis ſuæ animam, de eius corpore egreſſam, in columbæ ſpecie cæli ſecreta penetrare. Qui tantæ eius gloriæ congaudens, omnipotenti Deo in hymnis & laudibus gratias reddidit: eiuſque obitum fratribus denunciauit. Quos etiam protinus miſit, vt eius corpus ad Monaſterium deferrent, atque in ſepulchro quod ſibi ipſe parauerat, ponerent. Quo facto contigit, vt quorũ mens vna ſemper in Deo fuerat, eorũ quoq; corpora, nec ſepultura ſepararet.

Videt S. Bened. ſororis animã in ſpecie columbæ cæli ſecreta penetrare.

Alio quoque tempore Seruandus Diaconus atque Abbas eius Monaſterij quod in Campaniæ partibus à Liberio quondam Patricio fuerat conſtructum, ad eum viſitationis gratia ex more venire conſueuerat. Eius quippe Monaſterium frequentabat, vt quia idem quoque vir doctrina gratiæ cæleſtis influebat, dulcia ſibi inuicem vitæ verba tranſfunderent, & ſuauem cibum cæleſtis patriæ, quem adhuc perfectè gaudendo non poterãt, ſaltem ſuſpirando guſtarent. Cúmque hora iam quietis exigeret, in cuius turris ſuperioribus ſe venerabilis Benedictus, in eius quoque inferioribus ſe Seruandus Diaconus collocauit, quo videlicet in loco inferiora ad ſuperiora peruius continuabat aſcenſus. Ante eandem verò turrim largius erat habitaculum, in quo vtriuſque diſcipuli quieſcebant. Cúmque vir Dei Benedictus quieſcentibus adhuc fratribus inſtans vigiliis, nocturnæ orationis tempora præueniſſet: ad feneſtram ſtans, & omnipotentem Deum deprecans, ſubito intempeſta noctis hora reſpiciens, vidit fuſam lucem deſuper cunctas noctis tenebras effugaſſe, tantoque ſplendore clareſcere, vt diem vinceret lux illa, quæ in tenebris radiaſſet. Mira autem res valde in hac ſpeculatione ſecuta eſt, quia, ſicut poſt ipſe narrauit, omnis etiam mundus velut ſub vno ſolis radio collectus ante oculos eius adductus. Qui venerabilis pater, dum intentam oculorum aciem in hoc ſplendore coruſcæ lucis infigeret, vidit Germani Capuani Epiſcopi animam in ſphæra ignea ab Angelis in cælum deferri. Tunc tanti ſibi teſtem volens adhibere miraculi, Seruandum Diaconum iterato bis terque eius nomine cum clamoris magnitudine vocauit. Cúmque ille fuiſſet inſolito tanti viri clamore turbatus aſcendit, reſpexit, partémque iam lucis exiguam vidit. Cui tantum hoc obſtupeſcenti miraculum vir Dei per ordinẽ, quæ fuerant geſta narrauit, ſtatimque in Caſſinũ caſtrum Religioſo viro Theoprobo mandauit, vt ad Capuanam vrbem ſub eadem nocte tranſmitteret, & quid de S. Germano Epiſcopo ageretur, agnoſceret, & indicaret. Factumque eſt, & reuerendiſſimum virum Germanum Epiſcopum is qui miſſus fuerat iam defunctum reperit, & requirens ſubtiliter, agnouit eodem momento fuiſſe illius obitum, quo vir Domini eius cognouit aſcenſum. Inter tot autem miracula quibus vir Dei in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit Monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam. Cuius ſi quis velit ſubtilius mores, vitamque cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione Regulæ omnes magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere quàm vixit.

Totus ei mundus oſtẽditur.

Videt Germani animam Epiſcopi Capuani, in ſphæra ignea ab Angelis in cælum deferri.

Eodem verò anno quo de hac vita erat exiturus, quibuſdam diſcipulis ſecum conuerſantibus, quibuſdam longè manentibus ſanctiſſimi ſui obitus denunciauit diem, præſentibus indicens, vt audita per ſilentium tegerent, abſentibus indicãs quod vel quale eis ſignum fieret, quando eius anima de corpore exiret. Ante ſextum verò ſui exitus diem, aperiri ſibi ſepulturam iubet. Qui mox correptus febribus, acri cœpit ardore fatigari. Cúmque per dies ſingulos languor ingraueſceret, ſexta die portari ſe in oratorium à diſcipulis fecit, ibique exi-

Prædicit ſuũ obitum.

Munitus ſacroſancto Euchariſtia Sacramento paulo poſt moritur.

tum ſuum Dominici corporis & ſanguinis perceptione muniuit, atque inter diſcipulorum manus imbecillia membra ſuſtentans, erectis in cælum manibus ſtetit, & vltimum ſpiritum inter verba orationis efflauit. Qua ſcilicet die duobus de eo fratribus, vni in cella commoranti, alteri autem longius poſito, reuelatio vnius, atque indiſſimilis viſionis apparuit. Viderunt namque quia ſtrata palliis atque innumeris coruſca lápadibus via recto Orientis tramite, ab eius cella in cælum vſque tendebatur. Cui venerando habitu vir deſuper clarus aſſiſtens, cuius eſſet via quam cernerent inquiſiuit. Illi autē ſe neſcire profeſſi ſunt. Quibus ipſe ait. Hæc eſt via qua dilectus Domino cælum Benedictus aſcendit. Tunc itaque ſancti viri obitum ſicut præſentes diſcipuli viderunt, ita abſentes ex ſigno quod eis prædictum fuerat, agnouerunt. Sepultus verò eſt in oratorio beati Ioannis Baptiſtæ, quod deſtructa ara Apollinis ipſe conſtruxit. Qui & in eo ſpecu, in quo prius habitauit, nunc vſque, ſi petentium fides exigat, miraculis coruſcat.

Inſana mulier in ſpecu viri Dei ſanata.

Nuper namque eſt res geſta quam narro. Quædam mulier mente capta, dum funditus ſenſum perdidiſſet, per montes & valles, & ſyluas & campos, die noctuque vagabatur, ibi tantummodo quieſcebat, vbi hanc quieſcere laſſitudo coëgiſſet. Quadam verò die dum vaga nimium erraret, ad beati viri Benedicti ſpecum deuenit: ibique neſciens ingreſſa manſit. Mane autem facto ita ſanato ſenſu egreſſa eſt, ac ſi eam numquam inſania capitis vlla tenuiſſet, quæ omni vitæ ſuæ tempore in eadem quam acceperat ſalute permanſit.

Sequuntur alia S. Benedicti geſta partim ex ipſo D. Gregorio, aliiſque grauiſſimis Auctoribus collecta.

D. Greg. lib. 3. Dialog. c. 42.

FVIT in parte Campaniæ vir valde venerabilis Marcius nomine, qui in monte Marſico ſolitariam vitam duxit. Hic autem cum primùm ſe in eundem montem contulit, nec dum clauſo ſpecu habitans, catena ſibi ferrea pedem ligauit, eamque ſaxo ex parte altera affixit, ne ei liceret vltra progredi quàm catenæ eiuſdem quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus audiens, ei per diſcipulum ſuum mandare curauit.

Notabile S. viri dictum.

Si ſeruus Dei es, non teneat te catena ferri, ſed catena Chriſti. Ad quam vocem Marcius protinus eundem compedem ſoluit; ſed nunquam poſtmodum ſolutum tetendit pedem vltra locum qui hunc tenere ligatum conſueuerat, atque in tanto ſpatio ſine catena ſe coërcuit: in quanto & antea ligatus manſit.

Hincmarus in vita Sancti Rhemigij. Diuinitus cognoſcit ſanitatem S. Rhemigij Rhem. Epiſcopi

Quædam puella ab vrbe Tholoza præclaris orta natalibus, ab infantia maligni ſpiritus obſidione captiua, & fruſtra ad ſancti Petri ſepulchrum, in Romanam vrbem deducta, deinde & ad virū quoque venerabilem gratia & nomine Benedictum; tandem cum eiuſdem Benedicti literis ad beatum Rhemigium Epiſcopum Rhemenſem miſſa, ab eodem Rhemigio ſpecialiter eſt liberata & curata.

Bertricanus Cenomanēſ. Epiſcopus mittit ad eū nuncios.

Per id tempus beatus vir Bertricanus Cœnomanenſis Epiſcopus audita fama ſanctiſſimi Benedicti & ſociorum eius, miſit duos venerabiles viros ad eum, ſcilicet Flodegarium Archidiaconum ſuum, & Ardecadum vicedominum ſuū cum magnis encænliis, rogans vt mitteret ei de Monachis ſuis perfectos viros, qui in fundo Eccleſiæ ſuę ædificarent Monaſterium. Licet autem B. Benedictus obitum ſuum longè antè ſibi reuelatum ſciret, vt

A ſatisfaceret piæ petitioni Epiſcopi, miſit diſcipulū ſuum Maurum cum quatuor aliis Monachis, deditque ei Regulam quam ſcripſerat manu propria, proferrique iuſſit pondus libræ panis, & æreum vaſculum pro certa menſura vini ſingulis in prandio vel cœna dandi. Iter igitur aggredientes, cum prima die hoſpitati fuiſſent in quodam Monaſterio Ordinis, B. Benedictus hoc ſciens miſit duos Monachos ad Maurum & ſocios, vt ei darent ex parte patris certam capſulam eburneam cum reliquiis, ac etiam quandam Epiſtolam breuem hæc dulcia verba & prophetica continentem. Accipe dilectiſſime extrema inſtitutoris tui dona, quæ & longum teſtentur amorem, & tibi, & commilito-

Munera beato Mauro in Gallias proficiſcēti data.

B nibus tuis, contra omnia perpetuum munimen præbeant impedimenta malorum. Non multo poſt miſit etiam alium diſcipulum ſuum Placidum in Siciliam, qui cum celeberrimum cōſtruxiſſet Monaſterium, tandem à Manuca Pirata crudeliter, vna cum ſorore & Monachis, trucidatus eſt. Quorum omnium martyrium diuinitus cognouit ſanctus pater, fratribuſque narrauit.

Diuinitus cognoſcit diſcipulū Placidum martyrio coronatum.

NOTÆ.

Benedictus.] *De quo Mart. Romanum 21. Martij cum Baronio in Notis, & tom. 4. Annal. Græci autem in Menologio pridie Idus Martij. Plura autem de eo in Chronico Ordinis ipſius tom. 1. Agunt præterea* C *de ipſo omnes tam antiqui, quàm recentes hiſtorici. Eius vitam carmine ſcriptam affert Arnoldus Vuion. tom. 2. Ligni vitæ. Porro de tranſlatione corporis ipſius, & de miraculis eius plura in Bibliotheca Floriacenſi. Hic de claris parentibus, vir clariſſimus emicuit: cuius Pater Probus Iuſtiniani Imperatoris nepos, Comes Nurſenſis: mater verò Abundantia dicta, Marchioniſſa Monteferratenſis fuit. Hæc periclitata in partu, geminos edidit: filium, ſcilicet Benedictum, & filiam, nomine Scholaſticam. Hæc Trithem. lib. 1. de Viris Illuſtribus Ord. S. Bened. cap. 1.*

Nutrix.] *Hæc iuxta Anaſtaſium Biblioth. & Petrum Diaconum, Cirylla vocabatur.*

Capiſterium.] *Vt Georgius Merula inquit, Sca-* D *phiſterium melius dicitur à Græco σκάφη. Eſt genus vaſis ad purgandum triticum. Vnde Columella lib. 2. cap. 9. Quicquid exteretur, capiſterio expurgandum erit, &c.*

Romanus Monachus.] *De quo Mart. Roman. cum Baronio 22. Maij. Eius Vitam ex M.S. Codicibus adfert Ioannes à Boſco, circa finem Biblioth. Floriac.*

Dum veſtitum pellibus.] *Antiqui Monachi veſtimentis pelliceis vtebantur, quæ quidem conſuetudo à Monachis Orientis, in Occid. deuenit.*

Quod Caſſinum dicitur.] *Scribit Sigebertus anno 529. quod cum Sanctus Benedictus à Sublaco pergeret ad Montem Caſſinum, in omnibus biuiis duos Angelos ante ſe præire videbat, vt ei iter demonſtrarent.*

In pſyacio in quo orare conſueuerat.] *Pſya-* E *cium ſumitur pro vili ſcamno in quo Monachi ſedere, vel orando procumbere ſolebant. Vide Vitam S. Ioannis Caſſ. ſupra.*

Scholaſtica nomine.] *De qua Mart. Rom. cum Baronio 10. Febr. Plura de eius ſacri corporis in Gallias tranſlat. in Bibliotheca Floriacenſi, & in Chronico Ord. S. Benedicti, tom. 1.*

Vidit Germani animam.] *De S. Germano Epiſcopo Capuano agit Mart. Rom. cum Baronio in Notis 30. Octobris.*

Ad Capuanam vrbem.] *Fuit olim totius Campaniæ vrbs præſtantiſſima, quā Vulturnus amnis interfluit, à camporum latitudine in quibus ſita eſt, ita dicta, vt inquit Cic. Licet à Capy Samnitium Duce dictam exiſtimat.*

mat. Alij à Falcone, ſub cuius augurio condita eſt, quæ priſca Thuſcorum lingua Capys dicebatur. Quidam à capacitate, quod omnem fructum vitæ capiat. Vide Conradi Geſneri Onomaſticon.

Habetur lib. 3. Dial. c. 18.

VITA S. BENEDICTI IVNIORIS.
Ex D. Gregorio Papa.

ERATAR quidam eſt mecum in Monaſterio conuerſatus, in Scriptura ſacra ſtudioſiſſimus, qui me ætate præibat: ex multis quæ neſciebam, me ædificare conſueuerat. Huius itaque narratione didici, quod fuit quidam in Campaniæ partibus, intra quadrageſimum Romanæ vrbis mi- B liarium, nomine Benedictus: qui quidem ætate iuuenis, ſed moribus grandæuus: & in ſanctæ conuerſationis regula ſe fortiter ſtringens. Quem Totilæ Regis tempore, cum Gothi reperiſſent; hunc incendere cum ſua cella moliti ſunt. Ignem namque poſuerunt, ſed in circuitu arſerunt omnia: cella verò illius comburi non potuit.

S. Benedictus licet iuuenis ætate, tamen moribus grandæuus.

A Gothis eius cella comburi non potuit.

Quod videntes Gothi, magiſque ſæuientes; atque hunc ex ſuo habitaculo trahentes, non longè aſpexerunt ſuccenſum clibanum, qui coquendis panibus parabatur, eumque in illo proiecerunt: clibanumque clauſerunt. Sed die altero ita illæſus inuentus eſt: vt non ſolum eius caro ab ignibus, ſed neque extrema vllo modo cremarentur. C

Proiectus in ardentẽ clibanum S. Benedictus, inde illæſus egreditur.

N O T Æ.

In Campaniæ partibus.] *Campania eſt Regio Italiæ, ſic dicta quod campeſtris ſit. Et nunc dicitur Terra Laboris fertiliſſima, vbi Capua, Neapolis, & Cumæ ſunt.*

Benedictus.] *De quo Martyrologium Romanum cum Baronio in Notis 23. Martij. Agunt de eodem Sigeb. in Chronico, anno 538. Petrus in Cat. lib. 3. c. 216. Vuionius in Mart. Monaſtico, & alij.*

Habetur lib. 3. Dial. cap. 15.

VITA S. FLORENTII EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Papa.

IN Vrſinæ partibus Prouinciæ duo viri in vita, atque habitu ſanctæ cõuerſationis habitabant: quorum vnus Eutichius, alter verò Florentius dicebatur. Sed idem Eutichius in ſpiritali zelo, atque in feruore virtutis ſe exercuetar, multorúmque animas ad Deum perducere exhortando ſatagebat; Florentius verò ſimplicitati atque orationi deditam vitam ducebat. Non longè autem erat Monaſterium, quod Rectoris ſui morte erat deſtitutum: ex quo ſibi Monachi eundem Eutichium præeſſe voluerunt. Qui eorum precibus acquieſcens, multis annis rexit Monaſterium, ac ne Oratorium in quo priùs habitarat, ſolum remanere potuiſſet, illic venerabilem virum Florentium reliquit.

S. Eutichius vacat cõuerſioni animarum.

In quo dum ſolus habitaret, die quadam ſeſe in orationem dedit, atque ab omnipotenti Domino petiit, vt ei illic ad habitandum aliquod ſolatium donare dignaretur. Qui mox vt impleuit orationem, Oratorium ingreſſus, ante fores vrſum reperit ſtantem: qui dum ad terram caput deprimeret, nihílque feritatis in ſuis moribus demonſtraret: apertè dabat intelligi, quod ad viri Dei obſequium veniſſet, quod vir Dei protinus agnouit. Et quia in eadem cella quatuor, vel quinque pecudes remanſerant, quibus omnino deerat qui paſce- A ret, & cuſtodiret; eidem vrſo præcepit dicens: Vade, atque oues has ad paſtum eiice, ad horam verò ſextam reuertere. Cœpit itaque hoc indeſinenter agere: iniungebatur vrſo cura paſtoris, & quas mãducare conſueuerat, paſcebat beſtia ieiuna.

S. Florentius viuit ſolitarius.

Committit vrſo cuſtodiã pecorum.

Cùm vir Domini ieiunare volebat, ad nonam præcipiebat vrſo eadem hora cum ouibus reuerti: cùm verò noluiſſet, ad ſextam. In omnibus itaque mandatis viri Dei obtemperabat vrſus: vt neque ad ſextam iuſſus redire, veniret ad nonam: neque ad nonam iuſſus, veniret ad ſextam.

Cumque diu hoc ageretur: cœpit in loco eodem tantæ virtutis fama lõgè latéque creſcere. Sed quia antiquus hoſtis, vnde bonos cernit eniteſcere ad B gloriam, inde peruerſos per inuidiam rapit ad pœnam. Quatuor viri ex diſcipulis venerabilis Euthicij vehementer inuidentes quod eorum magiſter ſigna non faceret, & is qui ſolus ab eo relictus fuerat, tanto hoc miraculo clarus appareret: eundem vrſum inſidiantes occiderunt. Cumque hora qua iuſſus fuerat non rediret: vir Dei ſuſpicatus eſt eum rediturum, & vſque ad veſperam expectãs, affligi cœpit, quod idem quem ex ſimplicitate multa fratrem vocare conſueuerat, vrſus minimè reuerteretur. Die verò altera perrexit ad agrum, vrſum pariter & oues quæſiturus; quem occiſum reperit. Sed ſollicitè inquirens, citius à quibus fuerat occiſus inuenit. Tunc ſeſe in lamentum dedit: C fratrum malitiam magis quàm vrſi mortem deplorans. Quem venerandus vir Euthicius ad ſe deductum conſolari ſtuduit: ſed idem vir Domini coram eo doloris magni ſtimulis accenſus, imprecatus eſt dicens; Spero in omnipotenti Deo, quia in hac vita ante oculos omnium ex ſua malitia vindictam recipiant, qui nihil ſe lædentem vrſum meum occiderunt. Cuius vocem protinus vltio diuina ſecuta eſt. Nam quatuor Monachi, qui vrſum occiderant, ſtatim elephantico morbo percuſſi ſunt: vt membris putreſcentibus interirent. Quod factum vir Dei Florentius vehementer expauit: ſéque ita fratribus maledixiſſe pertimuit. Omni enim vitæ ſuæ tempore flebat, quia exan- D ditus fuerat ſe crudelem, ſe in eorum morte clamauit homicidam. Quod idcirco omnipotentem Dominum feciſſe credimus, ne vir miræ ſimplicitatis quantolibet dolore commotus intorquere vlterius præſumeret iaculum maledictionis. Idem vir Dei egit aliud, quod ſilere non debeo. Cum enim magna eius opinio longè latéque crebreſceret: quidam Diaconus longè poſitus, ad eum pergere ſtuduit, vt eius ſe orationibus commendaret. Qui ad eius cellulam veniens, omnem locum per circuitum inuenit innumeris ſerpentibus plenum. Cumque vehementer expaueſceret, clamauit dicens: Serue Dei ora. Erat autem tunc mira ſerenitas. Egreſſus verò Florentius, ad cælum oculos & palmas tetendit: vt illam peſtem Dominus auferret. E Ad cuius vocem ſubitò cælum intonuit: atque idẽ tonitruus omnes illos qui eundem locum occupauerunt ſerpentes interemit. Quos cum Florentius vir Dei interemptos adſpiceret, dixit. Ecce illos occidiſti Domine: quis eos hinc leuabit? Moxque ad eius vocem tantæ aues venerunt, quanti ſerpentes occiſi fuerant. Quæ aſportantes ſingulos, & longius proiicientes, locum habitationis illius mundum à ſerpentibus omnino reddiderunt.

Patitur quoſdam inuidos.

Imprecatur occiſoribus vrſi, & ſtatim diuinam vindictam ſentiunt.

Per totã vitã flet amariſſimè mortem illorum.

Precibus ſuis occidit ſerpẽtes, necnon aues eoſdem auferunt.

N O T Æ.

Florentius.] *De eo Martyrol. Rom. cum Baron. 23. Maij. Meminit eiuſdem Petr. in Cat. lib. 2. c. 11. Vuo-*

nius in Martyrol. Monastico hac die. Agit præterea de eo Ioannes Abbas lib.3.Vita S. Odonis.

Elephautico morbo percuſſi.] *Elephanticus morbus eſt lepræ genus, Elephantorum cuti ſimile, crebris ſummæ corporis parte maculis ac tumoribus, rubore paulatim ſe in atrum vertente.*

Habetur lib. 3. Dial c 16.

VITA S. MARCII EREMITÆ.

Ex D. Gregorio Papa.

S Marcius ſolitarius vixit in ſpelũca.

NVPER in Campaniæ partibus vir valdè venerabilis Marcius nomine, in monte Marſico ſolitariam vitam duxit, multiſque annis in ſpecu anguſtiſſimo incluſus B fuit: quem multi ex noſtris nouerunt, eiuſque actibus præſentes extiterunt. De quo multa ipſe & beatę memoriæ Papa Pelagio pręděceſſore meo, & aliis religioſiſſimis viris narrãtibus agnoui. Cuius hoc miraculum primum fuit: quod mox vt ſe in prædicti montis foramine contulit, ex petra eadem quæ in ſemetipſa concaua anguſtum ſpecum fecerat, aquæ ſtilla prorupit, quæ Marcio Dei famulo in vſu quotidiano ſufficeret, nec plus adeſſet, nec neceſſitati deeſſet. Qua in re oſtẽdit omnipotens Deus quantam ſui famuli curam gereret: cui vetuſto miraculo potum in ſolitudine ex petræ duritia miniſtraret.

Conatur eum diabolus è ſpecu pellere.

Sed antiquus hoſtis humani generis inimicus, C eius virtutibus inuidens, hunc vſitata arte pellere ex eo ſpecu molitus eſt. Nam amicam ſibi beſtiam, ſerpentem ſcilicet ingreſſus, hunc ab eadem habitatione eiicere facto terrore conatus eſt. Cœpit etenim ſerpens in ſpeluncam venire ſolus cum ſolo: eoque orante ſe ante illum ſternere: & cum cubante pariter cubare. Sed vir ſanctus omnino imperterritus eius ori manũ vel pedẽ extendebat, dicens. Si licentiam accepiſti vt ferias: ego non prohibeo. Cumque hoc quotidie per triennium gereretur, die quadam antiquus hoſtis, tanta hac eius fortitudine victus infremuit: ſeque per deuexum montis latus in præcipitum ſerpẽs dedit, omniaque arbuſta loci illius, flamma ex ſe exeunte D concremauit. Qui in eo quod montis latus omne combuſſit, cogente omnipotenti Deo, monſtrare compulſus eſt, quantæ virtutis fuerat, qui victus abſcedebat. Perpẽde quæſo, iſte vir Domini in quo montis vertice ſtetit: qui cum ſerpente per triennium iacuit ſecurus.

Magna S. viri patientia, & animi fortitudo.

Nullam mulierem vult videre,

Vir iſte venerabilis incluſionis ſuæ tempore, primò decreuerat vt vltrà mulierem non videret, non quia aſpernabatur ſexum: ſed ex contemplata ſpecie, tentationis incurrere metuebat vitium. Quod quædam mulier audiens, audacter aſcendit montem: atque ad eius ſpecum impudenter prorupit. At ille paulò longius intuens, & venientis ad ſe muliebria veſtimenta conſpiciens, ſeſe in orationẽ E dedit: in terram faciem depreſſit, & euſque proſtratus iacuit, quo impudens mulier à feneſtra cellulæ fatigata recederet. Quæ die eodem mox vt de monte deſcendit, vitam finiuit; vt ex mortis eius ſententia daretur intelligi, quia valdè omnipotenti Deo diſplicuit, quod eius famulum auſu improbo contriſtauit.

Vltio diuina in impudentẽ mulierem.

Alio quoque tempore, dum multi adhuc religioſa deuotione concurrerent, atque arcta eſſet ſemita, quæ in deuexo montis latere ad eius cellulam properantes ducebat: puer paruulus incautè gradiens ex eodem monte cecidit, & vſque ad vallem corruit: quæ ſub monte eodem ſita quaſi A ex profundo conſpicitur. In loco quippe eodem tanta mons ipſe altitudine excreuit: vt arbuſta ingentia, quæ ex eadem valle prodeunt, ex monte, aſpicientibus, quaſi fruteta eſſe videantur. Perturbati itaque ſunt cuncti qui veniebant: ſummaque cura quæſitum eſt, ſicubi corpus elapſi pueri potuiſſet inueniri. Quis enim aliud niſi extinctum crederet? quis vel corpus ad terram integrum perueniſſe ſuſpicaretur: dum interpoſitis vbique ſcopulis in partes diſcerpi potuiſſet? Sed requiſitus puer, in valle inuentus eſt: non ſolum viuus, ſed etiam incolumis. Tunc cunctis patenter innotuit, quod ideo lædi non potuit; quia hunc in caſu ſuo Marcij oratio portauit. In ſpecu verò illius magna B deſuper rupes eminebat: quæ eum ex parte exigua monti videretur affixa, Marcij cellæ prominens caſum ſuum quotidie, & illius interitum ruitura minabatur. Ad hunc Maſcatus illuſtris vir Armentarij nepos, cum magna ruſticorum multitudine veniens, precabatur vt vir Dei de ſpecu eodem dignaretur exire, quatenus ipſe ruituram rupẽm ex monte potuiſſet euellere, atque in ſpecu ſuo Dei famulus iam ſecurus habitaret.

Oratione ſua liberat puerũ à mortis periculo.

Cumque hoc vir Dei nequaquã acquieſceret, ei quod poſſet vt faceret, præcepit: & ipſe in cellæ ſuæ remotiori ſe parte contulit: ſi tamen moles rueret, dubiũ non erat, quod ſimul & ſpecũ deſtrueret, & Marcium necaret. Itaque dum ea quæ vene- C rat multitudo conaretur ſi poſſet ſine periculo viri Dei, ingens illud, quod deſuper incubuerat, ſaxum leuare: cunctis videntibus; repentè res valdè admirabilis contigit, quia moles ipſa, quam conabantur euellere, ſubitò ab ciſdem laborantibus euulſa, ne ſpeluncæ Marcij tectum tangeret, ſaltum dedit: & quaſi ſerui Dei læſionem fugiens, longius cecidit. Quod ad iuſſum omnipotentis Dei Angelico miniſterio actum intellexit, qui diuina prouidentia diſponi omnia fideliter credit.

Eius oratione rupem caſum & ruinam minantẽ adiò auertit.

Hic cum primùm ſe in eundem montem contulit, necdũ clauſo ſpecu habitãs, catena ſibi ferrea pedem ligauit, eamque ſaxo ex parte altera affixit, ne ei vltra liceret progredi, quàm catenæ eiuſdem D quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus audiens (cuius ſuperius memoriam feci) ei per diſcipulum ſuum mandare curauit: Si ſeruus Dei es, non teneat te catena ferri, ſed catena Chriſti. Ad quam vocem Marcius protinus eundem compedem ſoluit: ſed nunquam poſtmodum ſolutum tetendit pedem vltra locum, cui hũc tenere ligatum conſueuerat, atque in tanto ſe ſpatio ſine catena coërcuit: in quanto & antea ligatus manſit. Qui dum ſe poſtmodum in eiuſdem loci ſpecu concluſiſſet: cœpit etiam diſcipulos habere, qui ab eius ſpecu ſeorſum habitãtes, ad vſum vitæ aquam de puteo haurire conſueuerant. Sed funis in quo ad hauriendam aquam ſitula depen- E debat, crebrò rumpebatur. Vnde factum eſt vt eandem catenam, quam ex pede ſuo vir Domini ſoluerat, eius diſcipuli peterent: eamque funi adiungerent, atque in illam ſitulam ligarent. Ex quo iam tẽpore cõtigit, vt idem funis tingeretur aqua, & nunquam rumperetur. Quia enim catenam viri Dei funis ille contigit: ipſe quoque ad tolerandam aquam, ferri in ſe fortitudinem traxit.

In initio conuerſionis pedẽ ſibi catena ferrea ligat.

S. P N. Benedicti monitu ſe compede ſoluit.

Funis catenam viri Dei tangens, non poteſt amplius frangi.

NOTÆ.

Marcius.] *Agit de eo Martyr. Rom. cum Baron. 24. Octob. Scribunt de eo Trith. de viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 27. Arnold. Vvion. tom. 2, Ligni vitæ hac die.*

Situla

Situla dependebat.] *Situla eſt vas ad hauriendam aquam accommodum, quod aquam ſitiat.*

Habetur lib. 3. Dial. c. 26.

VITA S. MENÆ EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Papa.

S. Menas ſolitariam vitam ducit.

NVPER in Samnij prouincia quidam venerabilis vir Menas nomine, ſolitariam vitam ducebat, qui noſtrorum multis cognitus, ante hoc fermè eſt decennium defunctus. De cuius operis narratione vnum auctorem non infero: quia penè tot mihi in eius vita teſtes ſunt, quot Samnij prouinciam nouerunt. Hic itaque nihil ad vſum ſuum aliud, niſi B pauca apium vaſcula poſſidebat. Huic cum Longobardus quidam in eiſdem apibus rapinã voluiſſet ingerere; prius ab eodem viro verbo correptus eſt: & mox per malignum ſpiritum ante eius veſtigia vexatus. Qua ex re factum eſt, vt ſicut apud omnes incolas; ita etiam apud eandem barbaram gentem eius celebre nomen haberetur: nulluſque vltrà præſumeret eius cellulam, niſi humilis intrare. Sæpe verò ex vicina ſylua venientes vrſi, apes eius comedere conabantur. Quos ille deprehenſos, ferula quam portare manu conſueuerat, cædebat. Ante cuius verbera immaniſſimæ beſtiæ rugiebãt & fugiebant. Et quæ gladios formidare vix poterant, ex eius manu ictus ferulæ pertimeſcebant. C

Etiam apud barbaras nationes honoratur.

Vrſos à ſuis apibus ferula fugat.

Huius ſtudium fuit nihil in hoc mundo habere, nihil quærere: omnes qui ad ſe charitatis cauſa veniebant, ad æternæ vitæ deſideria accendere. Si quando autem quorumlibet culpas agnoſceret, nunquam ab increpatione parceret; ſed amoris igne ſuccenſus, ſtudebat in eis vehementer per linguam ſæuire. Conſuetudinem verò vicini, vel longè poſiti eiuſdem loci accolæ fecerunt: vt diebus certis per hebdomadam, vnuſquiſque ei oblationes ſuas tranſmitteret, vt eſſet quod ipſe ad ſe venientibus offerre potuiſſet. Quodam verò tempore poſſeſſor quidam Carterius nomine, immundo deſiderio deuictus quandam Sanctimonialem fœminam rapuit: ſibique illicito matrimonio coniunxit. D Quod mox vt vir Domini cognouit, ei per quos potuit, quæ fuerat dignus audire mandauit. Cumque ille ſceleris ſui conſcius timeret, atque ad virum Dei nequaquam accedere præſumeret, ne fortè hunc aſperè, vt delinquentes ſolebat, increparet: fecit oblationes ſuas, eaſque inter oblationes aliorum miſit, vt eius munera ſaltem neſciendo ſuſciperet. Sed cum coram eo fuiſſent oblationes omnium deportatæ, vir Dei tacitus ſedit, ſigillatim omnes conſiderare ſtuduit, & omnes alias eligens atque ſeorſum ponens oblationes, quas idem Carterius tranſmiſerat, cognouit per ſpiritum, ſpreuit, atque abiecit dicens: Ite, & dicite ei; Oblationem ſuam omnipotenti Deo abſtuliſti: E & mihi tuas oblationes tranſmittis? Ego oblationem tuam non accipio: quia ſuam abſtuliſti Deo. Qua ex re factũ eſt vt præſentes quoſque magnus timor inuaderet, cum vir Domini tam ſcienter de abſentibus iudicaret.

Notent hoc Monachi.

Etiam occulta ſcelera detegit.

NOTÆ.

In Samnij prouincia.] *Samnium, quod nunc Aprucum vocamus, eſt Regio Italiæ, inter Picenum, Campaniam, & Apuliam.*

Menas.] *De eo Martyr. Rom. cum Baronio in Notis 11. Nouemb. Meminit eiuſdem Sigeb. in Chronico anno 579. Agunt præterea de eo Arnoldus Vvionius,* A *& quidam recentiores.*

Cum Longobardus.] *Longobardi ſunt populi Germaniæ, quos à longis barbis cognominatos ferunt. Quando autem, & quo tempore ad Chriſtianam fidem conuerſi ſint, vide Baronium in Notis Martyrol. 2. Martij, littera F.*

Ferula quam portare manu ſolebat.] *Eſt ferula, baculus, ſiue virga, qua puerorum manus feriuntur.*

Habetur lib. 1. Dial. c. 1.

Vita SS. Honorati Abbatis, & Libertini Monachi.
Ex D. Gregorio Papa.

VENANTII quondam Patricij in Samnij partibus villa fuit, in qua colonus B eius filium Honoratum nomine habuit. Qui ab annis puerilibus, ad amorem cæleſtis patriæ per abſtinentiam exarſit. Cumque tam magna conuerſatione polleret: ſeque iam ab otioſo quoque ſermone reſtringeret, multumque (vt præfatus ſum) per abſtinentiam carnem domaret: die quadam parentes eius vicinis ſuis conuiuium fecerunt, in quo ad veſcendum carnes paratæ ſunt. Quas dum ille ad eſum contingere per abſtinentiæ amorem recuſaret, cœperunt eum parentes eius irridere, ac dicere: Comede, numquid piſcem in his montibus tibi allaturi ſumus? Illo verò in loco piſces audiri conſueuerant, non videri. C

S. Honoratus etiamnũ puer ab otioſis verbis cauet.

Abſtinet à carnibus.

Sed cum in his ſermonibus Honoratus irrideretur: repentè in conuiuio aqua ad miniſterium defuit, & cum ſitula lignea (ſicut illic moris eſt) mancipium ad fontem perrexit. Dumque hauriret aquam, piſcis ſitulam intrauit. Reuerſumque mancipium, ante ora diſcumbentium, piſcem cum aqua fudit, qui ad totius diei victum potuiſſet Honorato ſufficere. Mirati ſunt omnes: totaque illa parentum irriſio ceſſauit. Cœpere namque in Honorato venerari abſtinentiam, quam ante deridebant: ſicque à Dei homine irriſionis deterſit opprobria piſcis allatus de fonte.

Miraculoſè piſcis capitur ad ſuſtentationem Honorati.

Qui cum magnis virtutibus creſceret, à præ- D dicto Domino ſuo libertate donatus eſt, atque in eo loco qui Fundis dicitur, Monaſterium conſtruxit; in quo ducentorum ferme Monachorum pater extitit: ibique vita illius circumquaque exempla eximiæ conuerſationis dedit. Nam quadam die, ex eo monte, qui eius Monaſterio in excelſo prominet, ingenti ſaxi moles eruta eſt, quæ per deuexum montis latus veniens, totius ruinam cellæ, omniumque fratrum interitum minabatur. Quam cum venientem deſuper vir ſanctus vidiſſet, frequenti voce nomen Chriſti inuocans, extenſa mox dextera ſignũ ei Crucis oppoſuit: eamque in ipſo deuexi montis latere cadentem fixit: ſicut Religioſus vir Laurentius perhibet. Et quia ei locus non E fuerat, quo hærere potuiſſet: aſpicitur ita, vt nunc vſque ad montem cernentibus caſura pendere videatur.

Inuocato Chriſti nomine, ingentem rupem cadentẽ aliò auertit.

Vir reuerendiſſimus Libertinus, qui tempore Totilæ Regis Gothorum, eiuſdem Fundenſis Monaſterij præpoſitus fuit, in diſcipulatu illius conuerſatus, atque eruditus eſt, de quo quamuis virtutes multas plurimorum narratio certa vulgauerit; prædictus tamen Laurentius Religioſus vir qui nunc ſupereſt, & ei ipſo in tempore familiariſſimus fuit, multa mihi dicere de illo conſueuit: ex quibus ea quæ recolo, pauca narrabo.

Vita S. Libertini.

In eadem Prouincia Samnij (quam ſupra memoraui) idem vir pro vtilitate Monaſterij carpebat

iter. Dum Darida Gothorum Dux, cum exercitu, in eodem loco veniſſet: Dei ſeruus ex caballo, quo ſedebat, ab hominibus eius proiectus eſt. Qui iumenti perditi damna libenter ferens, etiam flagellum quod tenebat, diripientibus obtulit dicens. Tollite vt habeatis qualiter hoc iumentum minare valeatis. Quibus dictis, protinus ſe in orationem dedit. Curſu autem rapido prædicti Ducis exercitus peruenit ad fluuium qui vocabatur Vulteranus, ibique equos ſuos cœperunt ſinguli haſtis tundere, & calcaribus cruentare. Sed tamen equi verberibus cæſi, calcaribus cruentati, fatigari poterant, moueri non poterant, ſicque aquam fluminis tangere, quaſi mortale præcipitium pertimeſcebant. Cumque diu cædendo ſeſſores ſinguli fatigarentur: vnus eorum intulit, quia ex culpa, quam ſeruo Dei in via fecerant, illa itineris ſui diſpendia tolerabant. Qui ſtatim reuerſi, poſt ſe Libertinum reperiunt in oratione proſtratum. Cui cum dicerent, ſurge, tolle caballum tuum, ille reſpondit: Ite cum bono, ego caballi opus non habeo. Deſcēdentes verò inuitum eum in caballum, de quo depoſuerant, leuauerunt, & protinus abſceſſerunt. Quorum equi tanto curſu illud quod prius non poterant tranſire, flumen tranſierunt: ac ſi ille fluminis alueus aquam minime haberet. Sicque factum eſt, vt cum ſeruo Dei vnus caballus redditur, omnes à ſingulis reciperentur.

Iumentum auferentibus etiam flagellum dat S. Libertinus.

Reſtituto equo S. viri, Gothorum equi andaſter fluuium trāſeunt.

Eodem verò tēpore in Campaniæ partibus Bucelinus cū Francis venit. De Monaſterio verò præfati viri famuli Dei rumor exierat, quod pecunias multas haberet. Ingreſſi Oratorium Franci, cœperunt ſæuientes Libertinum quærere, Libertinum clamare, vbi in oratione ille proſtratus iacebat. Mira valde res, quærentes, ſæuienteſque Franci ingredientes, in ipſo impingebant, & ipſum videre non poterant, ſicque ſua cæcitate fruſtrati, à Monaſterio ſunt vacui reuerſi.

Ab inimicis licet in eum impingētibus videri nō poteſt S. Libertinus.

Alio quoque tempore pro cauſa Monaſterij, Abbatis iuſſu qui Honorato eius magiſtro ſucceſſerat, Rauennam pergebat. Pro amore verò eiuſdem venerabilis Honorati, quocumque Libertinus ibat, eius ſemper caligulam in ſinu portare conſueuerat. Itaque dum pergeret, accidit vt quædam mulier extincti filij corpuſculum ferret. Quæ dum ſeruum Dei fuiſſet intuita, amore filij ſuccenſa iumentum ſuum per frænum tenuit, atque cum iuramento dixit: nullatenus recedes, niſi filium meum ſuſcitaueris. At ille inuſitatum habens tale miraculum, expauit petitionem illius, iuramenta declinare mulieris voluit: ſed nequaquam præualens, animo hæſit. Conſiderare libet, quale quantumque in eius pectore certamen fuerit. Ibi quippe pugnabat inter ſe humilitas conuerſationis, ac pietas matris: timor ne inuſitata præſumeret, dolor ne orbatæ matri non ſubueniret. Sed ad maiorem Dei gloriam vicit pietas illud pectus virtutis: quod ideo fuit validum, quia victum. Virtutis enim pectus non eſſet, ſi hoc pietas non viciſſet. Itaque deſcendit, genua flexit, ad cælum manus tetendit, caligulam de ſinu protulit, & ſuper extincti pueri corpus poſuit. Quo orante, anima pueri ad corpus rediit, quem manu comprehendit: ac flenti matri viuentem reddidit, atque iter quod cœperat peregit.

Suſcitat mortuum.

Quadam die is qui poſt venerabilis Honorati exitum Monaſterij regimen tenebat, contra eundem venerabilem Libertinum in graui iracundia exarſit, ita vt eum manibus cęderet. Et quia virgā, qua eum ferire poſſet minime inuenit, comprehenſo ſcabello ſuppedaneo, faciem ei ac caput tutudit: totumque illius vultum tumentem ac liuidum reddidit. Qui vehementer cæſus ad ſtratum proprium tacitus receſſit. Die verò altera erat pro vtilitate Monaſterij cauſa cōſtituta. Expletis igitur hymnis matutinalibus, Libertinus ad lectum Abbatis venit: orationem ſibi humiliter petiit. Sciens verò ille quantum à cunctis honoraretur, quantūque diligeretur: pro iniuria, quam ei ingeſſerat, recedere eum à Monaſterio velle putabat, atque requiſiuit dicens: vbi vis ire? Cui ille reſpondit. Monaſterij cauſa conſtituta eſt pater, quam declinare nequeo, quia heſterno die me hodie iturum promiſi, illuc ire diſpoſui. Tunc ille à fundo cordis conſiderans aſperitatem & duritiam ſuam, humilitatem, ac manſuetudinem Libertini: ex lecto proſiliit, pedes Libertini tenuit, ſe peccaſſe, ſeque reum eſſe teſtatus eſt: qui tanto talique viro tā crudelem facere contumeliam præſumpſiſſet. At contra Libertinus ſeſe in terram proſternens, eiuſque pedibus prouolutus, ſuæ culpæ, non illius ſæuitiæ fuiſſe referebat, quod pertulerat. Sicque actū eſt, vt ad magnam manſuetudinem duceretur pater, & humilitas diſcipuli, magiſtra fieret magiſtri. Cumque pro vtilitate Monaſterij ad conſtitutionem cauſæ egreſſus fuiſſet: multi viri noti ac nobiles, qui eum valde honorabant, vehementer admirati, ſoliciti requirebant quidnam hoc eſſet, quod tam tumentem ac liuidā haberet faciem. Quibus ille dicebat. Heſterno die ſero, peccatis meis exigentibus, in ſcabello ſuppedaneo impegi, atque hoc pertuli. Sicque vir ſanctus ſeruans in pectore honorem veritatis & magiſtri: nec patris prodebat vitium, nec falſitatis incurrit peccatum.

Nota miram S. viri humilitatem & manſuetudinem.

In eodem Monaſterio quidam magnæ vitæ Monachus erat hortulanus. Fur verò venire conſueuerat, & per ſepem aſcendere, & occulte olera auferre. Cumque ille multa plantaret quæ minus inueniret, & alia pedibus conculcata, alia direpta conſpiceret: totum hortum circuiens, inuenit iter vnde fur venire conſueuerat. Qui in eodem loco deambulans, reperit etiam ſerpentem, cui præcipiens dixit. In nomine Ieſu præcipio tibi, vt aditum iſtum cuſtodias, ac furem huc ingredi non permittas. Protinus ſerpens totum ſe in itinere in tranſuerſum tetendit, & ad cellam Monachus rediit. Cumque meridiano tempore cuncti fratres quieſcerent, more ſolito fur aduenit: aſcendit ſepem. Et cum in hortum pedem poneret: vidit ſubito quia extenſus ſerpens clauſiſſet viam. Et tremefactus, poſt ſemetipſum concidit, eiuſque pes per calceamentum in ſude ſepis inhæſit, ſicque dum hortulanus rediret, deorſum capite pependit. Conſueta hora venit hortulanus, pendentem in ſepe furem reperit: & ſerpenti dixit. Gratias Deo, impleſti quod iuſſi: recede modo. Qui ſtatim abſceſſit. Ad furem verò perueniens, ait Quid eſt frater? Tradidit te mihi Deus. Quare in labore Monachorum furtum totiens facere pręſumſiſti? Qui hæc dicens, pedem illius à ſepe in qua inhæſerat, ſoluit: eumque ſine læſione depoſuit. Cui dixit. Sequere me. Quem ſequentem duxit ad horti aditum: & olera quæ furto appetebat auferre, ei cum magna dulcedine præbuit, dicens: vade, & poſt hoc furtum non facias, ſed cum neceſſe habes, huc ad me ingrédere, & quæ tū cum peccato laborabas tollere: ego tibi deuotus dabo.

Serpens iuſſu Monachi hortum cuſtodit.

Mira S. Monachi erga furem manſuetudo.

NOTÆ.

N O T Æ.

Samnij partibus.] *Eſt Samnium Regio Italiæ, quæ nunc Aprutia vocatur, inter Picenum, Campaniam, & Apuliam. Vrbes in ea ſunt, Aquila, Amiternum, Sulmo, Aquinum, &c.*

Honoratum nomine.] *De Honorato agit Mart. Rom. cum Baronio 16. Ianuarij, cuius Vitam ex D. Gregorio afferunt Lippomanus tom. 5. & Sur. tom. 1. Agunt præterea de eo Petrus in Cat. Trithem. de Viris Illuſt. Ord. S. Ben. Arnoldus Vuionius tom. 2. Ligni vitæ, & alij.*

Mancipium.] *Sumitur pro homine ſeruituti addicto.*

Fundis dicitur.] *Eſt Fundis Oppidum Campaniæ, inter Tarracinam, & Caietam.*

Libertinus.] *De quo agunt ſupradicti ſcriptores.*

Vocabatur Vulturanus.] *Alias Vulturnus dicitur. Eſt autem fluuius, qui per Capuam fluit, & circa Cumas in mare illabitur.*

Tolle caballum tuum.] *Hic ſumitur caballus pro equo. Sed notandum quod caballus numquam ferè ſine deriſione dicitur.*

Caligulam in ſinu ſemper portare conſueuerat.] *Eſt caligula tibiarum tegumentum.*

Habetur lib. 1. Dial. c. 4.

VITA S. EQVITII ABBATIS.
Ex D. Gregorio Papa.

FORTVNATI viri venerabilis Abbatis Monaſterij, quod appellatur Balneum Ciceronis, aliorumque etiam virorum venerabilium didici relatione quod narro. Vir ſanctiſſimus Equitius nomine, in Valeriæ prouinciæ partibus, pro vitæ ſuæ merito apud omnes illic magnæ admirationis habebatur, cui Fortunatus idem familiariter notus fuit. Qui nimirum Equitius pro ſuæ magnitudine ſanctitatis, multorum in eadem prouincia Monaſteriorum pater extitit. Hunc cum iuuentutis ſuæ tempore acri certamine carnis incentiua fatigarent: ipſæ ſuæ tentationis anguſtiæ eum ad orationis ſtudium ſolertiorem fecerunt. Cumque hac in re ab omnipotenti Deo remedium continuis precibus quæreret, nocte quadam aſſiſtente Angelo, eunuchizari ſe vidit, eiuſque viſioni apparuit, quod omnem motum ex genitalibus eius abſcinderet, atque ex eo tempore ita alienus extitit à tentatione, ac ſi ſexum non haberet in corpore. Qua virtute fretus ex omnipotentis Dei auxilio, vt viris ante præerat: ita cœpit poſtmodum etiam fœminis præeſſe, nec tamen diſcipulos ſuos admonere ceſſabat, ne ſe eius exemplo in hac re facile crederent, & caſuri non tentarent donum, quod non accepiſſent.

S. Equitius carnis ſtimulis agitatus ad orationis ſubſidiũ confugit.

Liberatur à tentatione carnis.

Eo autem tempore, quo malefici in hac ſunt Romana vrbe deprehenſi, Baſilius (qui in magicis operibus primus fuit) in Monachico habitu, Valeriam fugiens petiit. Qui ad virum Reuerendiſſimum Caſtorium, Amiterninæ ciuitatis Epiſcopum pergens, petiit ab eo vt eum Equitio Abbati committeret: ac ſanandum Monaſterio illius commendaret. Tunc ad Monaſterium venit Epiſcopus, ſecumque Baſilium Monachum deduxit, & Equitiũ Dei famulum rogauit, vt eundem Monachum in congregationem ſuſciperet. Quem ſtatim vir ſanctus intuens ait. Hunc quem mihi commendas pater, ego non video Monachum eſſe: ſed diabolum. Cui ille reſpondit. Occaſionem quæris, ne debeas præſtare quod peto. Ad quem mox Dei famulus dixit: Ego quidem hoc eum eſſe denuncio quod video, ne tamen nolle me obedire exiſtimes, facio quod iubes; ſuſceptus itaque in Monaſterio eſt.

Baſilius impius maleficus.

Cognoſcit S. vir diuinitus Baſilium eſſe maleficum.

Poſt non multos verò dies, idem Dei famulus pro exhortandis ad deſideria ſuperna fidelibus, paulo longius à cella digreſſus eſt. Quo diſcedente, contigit vt in Monaſterio Virginum, in quo eiuſdem patris cura vigilabat, vna earum, quæ iuxta carnis huius putredinem ſpecioſa videbatur febricitare inciperet, & vehementer anxiari, magniſque vocibus cum ſtridore clamare; Modo moritura ſum, niſi Baſilius Monachus veniat, & ipſe mihi per ſuæ curationis ſtudium ſalutem reddat. Sed in tanti patris abſentia accedere quiſpiam Monachorum in congregationem Virginum non audebat: quanto minus ille qui nouus aduenerat, eiuſque adhuc vitam congregatio fratrum neſciebat? Miſſum repente eſt, & Dei famulo Equitio nunciatum, quod Sanctimonialis illa immenſis febribus æſtuaret, & Baſilij Monachi viſitationem anxie quæreret. Quo audito vir ſanctus dedignando ſubriſit, atque ait. Numquidnam dixi, quod diabolus eſt iſte, non Monachus? Ite, & eum de cella expellite. De ancilla autem Dei, quæ anxietate febrium vrgetur, nolite eſſe ſoliciti: quia ex hac hora, neque febribus laboratura eſt, neque Baſilium quæſitura. Regreſſus eſt Monachus, & ea hora ſaluti reſtitutam Dei Virginẽ agnouit, qua eandem ſalutem illius Dei famulus Equitius, longe poſitus nunciauit, in virtute ſcilicet miraculi, exemplum tenens magiſtri, qui inuitatus ad filium Reguli, eum ſolo verbo reſtituit ſaluti, vt reuertens pater ea hora filium reſtitutum vitæ cognoſceret, qua vitam illius ex ore veritatis audiſſet. Omnes autem Monachi iuſſionem patris ſui implentes, eundem Baſilium ex Monaſterij habitatione repulerunt. Qui repulſus dixit frequenter ſe cellam Equitij magicis artibus in aëra ſuſpendiſſe: nec tamen eius quempiam lædere potuiſſe. Qui non poſt longum tempus in hac Romana vrbe, exardeſcente zelo Chriſtiani populi, igne crematus eſt.

Iuſſu viri Dei Baſilius expellitur de Monaſterio.

Miraculoſe ſanatur Sãcti monialis maleficiata.

Baſilius maleficus tandẽ Romæ ignibus concrematur.

Quadam verò die vna Dei famula ex eodem Monaſterio Virginum, hortum ingreſſa eſt, quæ lactucam conſpiciens, concupiuit, eamque ſigno Crucis benedicere oblita, auide momordit, ſed arrepta à diabolo protinus cecidit. Cumque vexaretur, eidem patri Equitio ſub celeritate nunciatum eſt vt veniret concitus, & orando ſuccurreret. Moxque hortum idem pater vt ingreſſus eſt, cœpit ex eius ore quaſi ſatisfaciens ipſe qui hanc arripuerat, diabolus, clamare dicens: Ego quid feci? ego quid feci? Sedebam ibi ſuper lactucam: venit illa, & momordit me. Cui cum indignatione vir Dei præcepit vt diſcederet, & locum in omnipotentis Dei famula non haberet. Qui protinus abſceſſit: nec vltra eam contingere præualuit.

Sãctimonialis lactucam comedens ſignũ Crucis ſacrum oblita, arripitur à dæmone.

Iuſſu viri Dei dæmon diſcedere cogitur.

Quidam verò Fælix nomine Nurſiæ prouinciæ nobilis, pater huius Caſtorij, qui nunc nobiſcum in Romana vrbe demoratur, cum eundem venerabilem virum Equitium ſacrum Ordinem non habere conſpiceret, & per ſingula diſcurrere, atque ſtudioſe prædicare; cum quadam die familiaritatis auſu adiit dicens: Qui ſacrum Ordinem non habes, atque à Romano Pontifice, ſub quo degis, prædicationis licentiam non accepiſti, prædicare quomodo præſumis? Qui eius inquiſitione compulſus vir ſanctus indicauit prædicationis licentiam qualiter accepit dicens: Ea quæ mihi loqueris, ego quoque tecum ipſe pertracto. Sed

quadam

Ab Angelo iubetur verbum Dei prædicare.

quadam nocte ſpecioſus mihi per viſionem iouenis adſtitit, atque in lingua mea medicinale ferramentum, id eſt, fleubotomium, poſuit dicens: Ecce poſui verba mea in ore tuo, egredere ad prædicandum. Atque ex illo die, etiam cum voluero, de Deo tacere non poſſum.

Tantus autem illum feruor ad colligendas Deo animas accenderat: vt ſic Monaſteriis præeſſet, quatenus per Eccleſias, per caſtra, per vicos, per ſingulorum quoque fidelium domos circumquaque diſcurreret: & corda audientium ad amorem patriæ cæleſtis excitaret. Erat verò valde vilis in veſtibus, atque ita deſpectus, vt ſi quis illum fortaſſe neſciret, ſalutatus etiam reſalutare deſpiceret, & quotiens alia tendebat ad loca, iumento ſedere conſueuerat: quod eſſe deſpectabilius omnibus iumentis in ſella potuiſſet; in quo etiam capiſtro pro freno, & veruece cum pellibus pro ſella vtebatur. Per ſemetipſum ſacros codices in pelliceis ſacculis miſſos, dextro læuoque portabat latere, & quocumque perueniſſet, ſcripturarum aperiebat fontem, & rigabat prata mentium.

Vilitas veſtiũ ſancti viri.

Huius quoque opinio prædicationis ad Romanæ vrbis notitiam peruenit, atque vt eſt lingua adulantium, auditoris ſui animum amplectẽdum necans. Eo tempore Clerici huius Apoſtolicæ ſedis Antiſtiti adulando queſti ſunt dicentes: Quis eſt iſte vir ruſticus, qui auctoritatem ſibi prædicationis arripuit, & officium Apoſtolici noſtri Domini ſibimet indoctus vſurpare præſumit? Mittatur ergo ſi placet, qui huc eum exhibeat, vt quid ſit Eccleſiaſticus rigor agnoſcat. Sicut autem moris eſt, vt occupato in multis animo adulatio valde ſubrepat, ſi ab ipſo cordis oſtio nequaquam fuerit citius repulſa, ſuadentibus Clericis conſenſum Pontifex præbuit, vt ad Romanam vrbem duci debuiſſet, & quænam eſſet ſua menſura cognoſceret. Iulianum tamen tunc defenſorem mittens, qui Sabinenſi Eccleſiæ poſtmodum in Epiſcopatu præfuit, hoc præcepit, vt eum magno cum honore deduceret, ne quicquam Dei famulus ex conuentione eadem iniuriam ſentiret. Qui parere de eo Clericorum votis concitus volens, feſtinè ad eius Monaſterium cucurrit, ibique abſente illo antiquarios ſcribentes reperit, vbi Abbas eſſet requiſiuit. Qui dixerunt. In valle hac, quæ Monaſterio ſubiacet, fœnum ſecat. Idem verò Iulianus ſuperbum valde ac contumacem puerum habuit: cui vix poterat vel ipſe dominari. Hunc ergo miſit, vt ipſum ad ſe ſub celeritate perduceret. Perrexit puer, & proteruo ſpiritu pratum velociter ingreſſus, homineſque illic intuens fœnum ſecantes, requiſiuit quiſnam eſſet Equitius. Moxque, vt audiuit quis eſſet, eum adhuc longè poſitus aſpexit, & immenſo timore correptus, cœpit timere, laſſeſcere, ſequi ipſum nutanti greſſu vix portare poſſe, qui tremens ad Dei hominem peruenit, atque vlnis humiliter ſubmiſſis, eius genua deoſculans ſtrinxit: ſuumque Dominum ei occurriſſe nũciauit. Cui reſalutato Dei famulus præcepit, dicens: Leua fœnum viride, porta pabulum iumentis in quibus veniſtis, ecce ego, (quia parum ſupereſt) opere expleto te ſubſequor.

Adulatores quantum noceant.

Etiam villæ officia exercet ſanctus Abbas.

Superbus & contumax ſolo viri Dei aſpectu terretur, & humiliatur.

Is autem qui miſſus fuerat Iulianus defenſor mirabatur valde quidnam eſſet quod redire moraretur puer. Cumque reuertentem puerum conſpicit, atque in collo fœnum ex prato deferentem: vehementer iratus cœpit clamare dicens: Quid eſt hoc? Ego te miſi hominem deducere, non fœnum portare. Cui puer reſpondit. Quem quæris, ecce

A ſubſequitur. Et ecce vir Dei clauatis calciatus caligis, falcem fœnariam in collo deferens veniebat. Quem adhuc longè poſitu puer ſuo Domino quia ipſe eſſet quem quæreret, indicauit. Idem verò Iulianus repente vt vidit Dei famulum, ex ipſo habitu deſpexit: eumque qualiter deberet alloqui proterua mente præparabat. Mox verò vt ſeruus Dei cominus aſtuit, eiuſdem Iuliani animum intolerabilis pauor inuaſit, ita vt tremeret: atque ad inſinuandum hoc ipſum pro quo venerat, vix ſufficere lingua potuiſſet. Qui humiliato mox ſpiritu, ad eius genua cucurrit: orationem pro ſe fieri petiit; & quia pater eius Apoſtolicus Pontifex eum videre vellet indicauit. Vir autem venerandus Equi- B tius cœpit immẽſas gratias omnipotenti Deo agere, aſſerens quod ſe per ſummum Pontificem gratia ſuperna viſitaſſet. Ilico vocauit fratres, præcepit hora eadem iumenta præparari, atque executorem ſuum cœpit vehementer vrgere vt cito abire debuiſſent. Cui Iulianus ait. Hoc fieri nullatenus poteſt, quia laſſatus ex itinere hodie non valeo abire. Tunc ille reſpondit. Contriſtas me fili, quia ſi hodierna die non egredimur, iam craſtina non egrediemur.

Iulianus in ſpiritu deſpiciens virum Dei, tandem Deo agente virum ſanctum venerari cogitur.

Claret ſpiritu prophetico.

Dei itaque famulus executoris ſui laſſitudine coactus, in Monaſterio ſuo eadem nocte demoratus eſt. Sequenti verò die ſub ipſo lucis crepuſculo, vehementer equo in curſu fatigato, ad Iulia- C num puer cum Epiſtola peruenit, in qua præceptũ eſt ei ne ſeruum Dei contingere, vel mouere de Monaſterio auderet. Quem cum ille requireret, cur ſententia eſſet mutata: cognouit quia nocte eadem in qua ipſe executor illuc miſſus eſt, per viſum Põtifex fuerat vehementer exterritus, cur ad exhibendum Dei hominem mittere præſumpſiſſet. Qui protinus ſurrexit, ſeque venerandi viri commendans orationibus, ait: Rogat pater noſter, ne fatigari debeatis. Cumque hoc Dei famulus audiret, contriſtatus, ait: Numquid non die heſterno dixi tibi, quia ſi ſtatim non pergeremus, iam pergere minimè liceret? Tunc pro charitatis exhibitione aliquantulum executorem ſuum in cella detinuit: D cique laboris ſui commodum coactu renitentique dedit.

Charitas & benignitas viri Dei.

Silere non debeo, quod de hoc viro, Abbate quondam meo reuerendiſſimo Valentino narrante agnoui. Aiebat namque quia corpus eius dum in beati Laurentij martyris oratorio eſſet humatũ, ſuper ſepulchrum illius ruſticus quidam arcam cum frumento poſuit, nec quantus qualiſque vir illic iaceret perpendere ac vereri curauit. Tunc repente turbo cælitus factus rebus illic omnibus in ſua ſtabilitate manentibus, arcam quæ ſuperpoſita ſepulchro eius fuerat, extulit, longeque proiecit, ita vt palam cuncti cognoſcerent, quanti eſſet meriti is cuius illic corpus iaceret. Etiam ea quæ ſub- E iungo, prædicti venerabilis viri Fortunati, qui valde mihi ætate, opere, & ſimplicitate placet, relatione cognoui. Eandem Valeriæ prouinciam Longobardis intrãtibus, ex Monaſterio reuerendiſſimi viri Equitij in prædicto oratorio ad ſepulchrum eius Monachi fugerunt. Cumque Longobardi ſæuientes Monaſterium intraſſent: cœperunt eoſdem Monachos foras trahere, vt eos aut per tormenta diſcuterent, aut gladiis necarent, quorum vnus ingemuit, atque acri dolore commotus clamauit: Heu, heu ſancte Equiti placet tibi vt trahamur, & non nos defendas? Ad cuius vocem protinus ſæuientes Longobardos immundus ſpiritus inuaſit. Qui corruentes in terram, tamdiu vexati ſunt, quouſque

Monachi ad S. viri ſepulchrum cõfugiunt à furia Longobardorum.

Arripiuntur à dæmonibus Longobardi.

quouſque hoc cuncti (etiam qui ſotis erant) Longobardi cognoſcerent,quatenus locum ſacrum remerare vlterius non auderent. Sicque vir ſanctus dum diſcipulos defendit : etiam multis poſt remedium illuc fugientibus præſtitit.

NOTÆ.

Equitius.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 11. Auguſti. Agunt praterea de eo Surius tom. 4. & Lippom. tom. 1. Trithem. de Viris Illuſt. Ord. S. Benedict. Vuion. in Mart. Monaſtico , Petrus in Cat. & aliy.*

Medicinale ferramentum.] *Hoc verbum, ferramentum, eſt inuſitatum, diciturque à ferendo , quaſi ferens ſanitatem.*

Id eſt , flebotomium.] *Eſt flebotomia , ſanguinis miſſio.*

Et verue cum pellibus.] *Id eſt,ex veruecinis pellibus.*

Quænam eſſet ſua menſura cognoſceret.] *Dupliciter hoc menſura poteſt intelligi , vel pro menſura pœna, vel pro menſura officij & iuriſdictionis. Quaſi diceret:ideo iuſſus eſt ante conſpectum Summi Pontificis comparere, vt cognoſceret quænam eſſet ſua menſura, id eſt, grauitatem culpæ & pœna, quam propter prædicationis officium non ſibi conceſſum incurrit.*

Antiquarios ſcribentes reperit.]*Olim in Clauſtris Monaſteriorum , ſcamna & tabulæ poſita erant , & ibi Monachi lectioni & ſcriptioni vacabant. Fortaſſis per antiquarios poſſunt intelligi Senes. Vel melius antiquarij ſunt, qui Antiquitates, & Hiſtorias ſcrutantur & perſoluunt.*

Habetur lib. 1. Dial. c.7. & 8.

VITA SANCTORVM NONnoſi Præpoſiti Monaſterij in Monte Soractis, & Anaſtaſij Abbatis Monaſterij Suppentoniæ.

Ex D. Gregorio Papa.

DE vicino nunc loco tibi aliquid narrabo, quod & viri venerabilis Maximiani Epiſcopi & Laurionis , quem noſtri , qui vterque nunc ſupereſt , relatione cognoui , quia ſcilicet Laurio in illo Monaſterio quod iuxta vrbem Neptanſim locatur , ab Anaſtaſio viro ſanctiſſimo nutritus eſt. Qui nimirum Anaſtaſius , vitæ venerabilis Nonneſo Præpoſito Monaſterij , quod in Soractis monte ſitum eſt : & propinquitate loci,& morum magnitudine , & virtutum ſtudiis aſſiduè iungebatur.Idem verò Nōnoſus ſub aſperrimo ſui Monaſterij degebat patre : ſed eius mores mira ſemper æquanimitate tolerabat. Sicque fratribus præerat in manſuetudine , ſicut crebro patris iracundiam ex humilitate mitigabat. Quia verò eius Monaſterium in ſummo montis cacumine ſitum eſt , ad quamlibet paruum hortum fratribus excolendum nulla patebat planicies. Vnus autem breuiſſimus locus in latere montis excreuerat, quem ingenti ſaxi moles naturaliter egrediens occupabat. Quadam verò die dum Nonnoſus vir venerabilis cogitaret quod ſaltem ad condimēta olerum nutrienda locus idem aptus potuiſſet exiſtere, ſi hunc moles ſaxi illius non teneret:occurrit animo , quod eandem molem quingenta boum paria mouere non poſſent. Cumque dè humano labore facta eſſet deſperatio,ad diuinum ſe ſolatium contulit, ſeque illic nocturno ſilentio in orationem dedit. Cumque mane facto ad eundem locum fratres venirent, inuenerunt molem tantæ magnitudinis ab eodem loco longius ſeceſſiſſe : ſuoque receſſu largum fratribus ſpatium ad excolendum hortum dediſſe.

S. Nonnoſi patientia.

Oratione rupem ingentē longius tranſfert.

Alio quoque tempore dum idem vir venerabilis lampades vitreas in oratorio lauaret, vna ex eius manibus cecidit, quæ per innumeras partes fracta diſſiluit : qui vehementiſſimum patris Monaſterij furorem timens , lampadis protinus omnia fragmenta collegit , atque ante altare poſuit,ſeque,cū graui gemitu in orationem dedit. Cumque ab oratione caput leuaſſet , ſanam lampadem reperit,quā timens per fragmenta collegerat. Sicque in duobus miraculis duorum patrum virtutes imitatus eſt. In mole ſcilicet ſaxi , factum Gregorij , qui montem mouit. In reparatione verò lampadis virtutem Donati,qui fractum calicem priſtinæ incolumitati reſtituit.

Fractam lāpadem oratione reſtituit.

Dum quadam die in Monaſterio vetus oleum deeſſet , iamque colligendæ oliuæ tempus incumberet , ſed fructus in oliuis nullus appareret : viſum patri Monaſterij fuerat, vt circumquaque fratres in colligendis oliuis ad exhibenda extraneis opera pergerent , quatenus ex mercede ſui operis aliquantulum Monaſterio oleum deportarent. Quod vir Domini Nonnoſus fieri cum magna humilitate prohibuit, ne exeuntes fratres ex Monaſterio , dum lucra olei quærerent,animarum damna paterentur. Sed quia in Monaſterij arboribus oliuæ paucæ ineſſe videbantur , eas colligi præcepit , & in prælo mitti , & quamlibet parum olei exire potuiſſet ſibimet deferri. Factumque eſt , & ſuſceptum in paruo vaſculo oleum fratres Nonnoſo Dei famulo detulerunt : quod ipſe protinus ante altare poſuit,cūctiſque egredientibus orauit, arcerſitis poſtmodú fratrib. præcepit,vt hoc quod detulerant oleum leuarent, & per cuncta vaſa Monaſterij exigue fundendo diuiderent, quatenus benedictione eiuſdem olei omnia infuſa viderentur, quæ protinus vt erant vacua claudi fecit. Die vero altera aperta , omnia plena reperta ſunt.

Oratione viri ſancti oleū multiplicatum.

Eodem quoque tempore venerabundus vir Anaſtaſius , cuius ſuperius memoriam feci , ſanctæ Romanæ Eccleſiæ , cui Deo auctore deſeruio,Notarius fuit. Qui ſoli Deo vacare deſiderans , ſcrinium deſeruit , Monaſterium elegit : atque in eo loco quem præfatus ſum Suppentoniam vocari, per annos multos in ſanctis actibus vitam duxit: eique Monaſterio ſolerti cuſtodia præfuit.Quo videlicet in loco ingens deſuper rupes eminet , & profundum ſubter præcipitium patet. Quadā verò nocte , cum iam omnipotens Deus eius venerabilis viri Anaſtaſij labores remunerare decreuiſſet, ab alta rupe vox facta eſt : quæ producto ſonitu clamaret , dicens : Anaſtaſi veni. Quo vocato, alij quoque ſeptem fratres vocati ſunt ex nomine. Paruo autem momento , ea quæ fuerat emiſſa vox ſiluit ; & octauum fratrē vocauit. Quas dum aperte congregatio audiſſet, dubium non fuit,quia eorum qui vocati ſunt obitus propinquaſſet. Intra paucos igitur dies primus venerandus vir Anaſtaſius , cæteri autem in ordine, ex carne educti ſunt, qui de rupis vertice ſunt vocati. Frater verò ille ad quem vox parum ſiluit , atque eum tunc nominauit , morientibus aliis , paucis diebus vixit , & tunc vitam finiuit, vt aperte monſtraretur,quia interiectum vocis ſilentium paruum viuendi ſpatium ſignauerit. Sed mira res contigit : quia vir venerabilis Anaſtaſius , dum de corpore exiret , erat quidam in Monaſterio , qui ſuperuiuere ei nolebat. Prouolutus verò eius pedibus , cœpit cum lacrymis,

S. Anaſtaſius primo S. Romanæ Eccleſiæ Notarius.

Diuinitus cū aliis fratribus ad cæleſtia regna vocatur.

Nota vim orationis S. Anaſtaſij.

A nis ab eo poſtulare dicens: Per illum ad quem vadis deprecor, & adiuro, ne ſeptem dies ſuper te in hoc mundo viuam, ante cuius ſeptimum dié etiam ipſe defunctus eſt: qui tamen in illa nocte inter cæteros non fuerat vocatus, vt aperte clareſceret, quia eius obitum ſola venerabilis Anaſtaſij intercesſio obtinere potuiſſet.

N O T Æ.

In Soractis monte ſitum.] *De iſto monte plura videre poteris apud Conradum Geſnerum in Onomaſtico.*

Nonnoſus.] *Agunt de Nonnoſo Mart. Rom. cum Baronio 2. Septemb. Lippom. tom. 1. & Surius tom. 5. Petrus in Cat. Trithem. de Viris Illuſt. Ord. S. Bened.* B *Vuionius, & aly.*

Anaſtaſius.] *Tam de eo, quàm de ſociis ad cæleſtia regna vocatis agit Mart. Rom. 11. Ianuary. Auctores etiam ſupracitati eorum meminerunt.*

Habetur lib. 3. Dial. c. 33.

VITA S. ELEVTHERII SERVI DEI,
Ex D. Gregorio Papa.

ELEVTHERIVS pater Monaſterij beati Euangeliſtæ Marci, quod in Spoletanæ vrbis pomeriis ſitum eſt, diu mecum eſt in hac vrbe in Monaſterio conuerſatus, ibique defunctus eſt. Quem ſui diſcipuli C referebant plorando mortuum ſuſcitaſſe. Vir autem tantæ ſimplicitatis erat, & compunctionis: vt dubium non eſſet, quod illæ lacrymæ ex ea humili ſimplicique mente editæ, apud omnipotentem Deum multa obtinere potuiſſent. Huius ergo aliquod miraculum narrabo, quod inquiſitus mihi ſimpliciter & ipſe fatebatur.

S. Eleutherius plorando mortuum ſuſcitauit.

Quadam namque die dum iter carperet, facto veſpere, cum ad ſecedendum locus deeſſet, in Monaſterium Virginum deuenit, in quo quidam puer paruulus erat, quem malignus ſpiritus omni nocte vexare conſueuerat. Sed Sanctimoniales fœminæ vt virum Dei ſuſceperunt, eum rogauerunt dicentes: Tecum pater hac nocte puer iſte maneat. D Quem ipſe benigne ſuſcepit, ſecumque ea nocte eadem iacere permiſit. Facto autem mane cœperunt Sanctimoniales fœminæ eundem patrem vigilanter inquirere, ſi quid ei puer quem dederant nocte eadem feciſſet. Qui miratus cur ita requirerent, reſpondit. Nihil. Tunc illæ eiuſdem pueri innotuerunt cauſam, & quod malignus ſpiritus nulla ab eo nocte recederet indicarunt, ſummopere poſtulantes, vt hunc ſecum ad Monaſterium tolleret, quia iam vexationem illius videre ipſæ non poſſent. Conſenſit ſenex, puerum ad Monaſterium duxit. Qui cum multo tempore in Monaſterio fuiſſet, atque ad hunc antiquus hoſtis accedere minimè præſumpſiſſet: eiuſdem ſenis animus de ſalute pueri immoderatius per lætitiam tactus eſt. Nam coram poſitis fratribus dixit: Fratres, Diabolus ſibi cum illis ſororibus iocabatur: at verò vbi ad ſeruos Dei ventum eſt, ad hunc puerum accedere non præſumpſit.

Diabolus ad viri Dei præſentiam non poteſt amplius puero moleſtiam inferre.

S. vir immoderatius gaudens de liberatione pueri, ſtatim à diabolo iterũ corripitur.

Poſtquam vocem emiſit, hora eadem, ac momento, idem puer coram cunctis fratribus, diabolo ſe inuadente vexatus eſt. Quo viſo ſenex ſe protinus in lamentum dedit. Quem dum lugentem diu fratres conſolari voluiſſent, reſpondit dicens: Credite mihi, quia in nullius veſtrum ore hodie panis ingreditur, niſi puer iſte à dæmonio fuerit ereptus. Tunc ſe in orationẽ cum cunctis fratri- A bus ſtrauit, & euſque oratum eſt, quouſque puer a vexatione ſanaretur. Qui tam perfecte ſanatus eſt, vt ad hunc malignus ſpiritus accedendi auſum vlterius non haberet.

S. viri & fratrum oratione puer à dæmone perfectè liberatur.

Huius viri oratio quantæ virtutis eſſet, in memetipſo expertus ſum. Nam cum quodam tempore in Monaſterio poſitus inciſionem vitalium paterer, crebrique anguſtiis per horarum momenta ad exitum propinquarem, quam medici moleſtiam Græco eloquio ſyncopen vocant, & niſi me frequenter fratres cibo reficerent, vitalis mihi ſpiritus funditus intercidi videretur. Paſchalis ſuperuenit dies, & cum ſacratiſſimo Sabbatho, in quo omnes & paruuli pueri ieiunant, ego ieiunare non B poſſem: cœpi plus mœrore, quàm infirmitate deficere. Sed triſtis animus conſilium citius inuenit, vt eundem virum Dei ſecreto in oratorium ducerem, cumque peterem, quatenus mihi vt die illo virtus ad ieiunandum daretur, ſuis apud omnipotentem Dominum precibus obtineret, quod & factum eſt. Nam mox vt oratorium ingreſſi ſumus, humiliter ſe cum lacrymis in orationem dedit, & poſt paululum completa oratione exiit, & ad vocem benedictionis illius, virtutem tantam meus ſtomachus accepit, vt mihi funditus à memoria tolleretur cibus & ægritudo. Cœpi mirari quis eſſem, quis fuerim, quia & cum ad animum redibat infirmitas, nihil in me ex his quæ memineram C recognoſcebam. Cumque in diſpoſitione Monaſterij mens occupata fuiſſet, obliuiſcebar funditus ægritudinis meæ. Si verò (vt prædixi) rediret ægritudo ad memoriam, cum tam fortem me eſſe ſentirem, mirabar ſi non comediſſem. Qui ad veſperam veniens, tantæ me fortitudinis inueni: vt ſi voluiſſem, ieiunium vſque ad diem alterum tráſferre potuiſſem. Sicque factum eſt, vt in me probarem & ea etiam de illo vera eſſe, quibus ipſe minimè interfuiſſem.

Precibus viri Dei obtinet S. Gregorius in infirmitate poſitus, gratiam ieiunandi in vigilia Paſcha.

N O T Æ.

Spoletanæ vrbis.] *Eſt Spoletum ciuitas in Vmbria.*

D Eleutherius.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 6. Septembris. Agunt de eo Lippom. tom. 1 & Sur. tom. 5 Vinc. in Spec. Petrus in Cat. Trithem. de Viris Illuſt. Ord. S. Bened. Vuionius, & aly.*

Habetur lib. 4. Dial. c 10.

VITA S. SPEI ABBATIS.
Ex D. Gregorio Papa.

ADHVC in Monaſterio poſitus, cuiuſdam valde venerabilis viri relatione cognoui quod dico. Aiebat enim, quià venerabilis pater nomine Spes, Monaſterium conſtruxit in loco, cui vocabulum Cample eſt, qui ſexti ferme milliarij interiacente ſpa- E tio à vetuſta Nurſiæ vrbe diſiungitur. Hunc omnipotens & miſericors Deus ab æterno verbere flagellando protexit, eique diſpenſationis ſuæ maximam ſecuritatem ſeruauit & gratiam, quantumque eum prius flagellando diligeret, poſtmodum perfectè ſanando monſtrauit. Eius namque oculos per quadraginta annorum ſpatium continuæ cæcitatis tenebris preſſit, nullum ei lumen vel extremæ viſionis aperiens. Sed quia nemo in verbere illius gratia ſe de deſtituente ſubſtitit: & niſi idem miſericors pater qui pœnam irrogat, patientiam præſtet, mox per impatientiam peccatum nobis ipſa auget correptio peccatorum, fitque modo miſerabili

S. Spes Abbas per 40 annos manet cæcus.

miſerabili, vt culpa noſtra vnde ſperare debuit ter-nunum, inde ſumat augmentum; idcirco noſtra Deus infirma conſpiciens, flagellis ſuis cuſtodiam permiſcet, atque in percuſſione ſua electis filiis nũc miſericorditer iuſtus eſt: vt ſint quibus poſtea debeat iuſte miſereri. Vnde venerabilem ſenem dum exterioribus tenebris premeret, interna nunquam luce deſtituit. Qui cum flagello fatigaretur corporis, habebat per ſancti Spiritus cuſtodiam conſolationem cordis.

Circa finem vitæ ei diuinitus lumen reſtituitur, & obitus denũciatur.

Cùm verò iam anni quadrageſimi fuiſſet in cæcitate tempus expletum, ei Dominus lumen reddidit, & vicinum ſuum obitum denunciauit, atque vt Monaſteriis circumquaque conſtructis verbum vitæ prædicaret, admonuit: quatenus corporis re- B cepto lumine, viſitatis in circuitu fratribus cordis lumen aperiret. Qui ſtatim iuſſis obtemperans, fratrum cœnobia circuiuit, mandata vitæ, quæ agendo didicerat, prædicauit. Quintodecimo igitur die ad Monaſterium ſuum peracta prædicatione reuerſus eſt; ibique fratribus conuocatis adſtans in medio, Sacramentum Dominici corporis & ſanguinis ſumpſit, moxque cum eis myſticos pſalmorum cantus exorſus eſt. Qui illis pſallentibus, orationi intentus animam reddidit. Omnes verò fratres qui aderant, ex ore eius exiſſe columbã viderunt: quæ mox aperto tecto oratorij egreſſa, aſpicientibus fratribus penetrauit cælum. Cuius ideirco animam in columbæ ſpecie apparuiſſe C credendum eſt, vt omnipotens Deus ex hac ipſa ſpecie oſtenderet, quàm ſimplici corde ei vir ille ſeruiſſet.

Sumpto Euchar. Sacramento, orationi intẽtus migrat in cælum.

N O T Æ.

Spes.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio 28. Martij. Agunt præterea de eo Lippom. tom. 1. & Sur. tom. 2. Petrus in Cat. Vinc. in Speculo. Trithem. de Viris Illuſt. Vuionius, & alij.*

A vetuſta Nurſiæ vrbe diſiungitur.] *In Italia, vrbs antiquiſſima Sabinorum. Communiter ab antiquis auctoribus Frigida Nurſia nuncupatur, vel quia reuera talis eſt, vel quia ventoſa. Vide Conradum Geſnerum in Onomaſtico.*

Habetur lib. 4. Dial. c. 19.

VITA S. STEPHANI VIRI DEI.
Ex D. Gregorio Papa.

PRobo Dei famulo, aliiſque religioſis viris narrãtibus agnoui ea, quæ indicare audientibus de venerabili patre Stephano, in homeliis Euãgelij curaui. Fuit enim vir, ſicut idẽ Probus, & multi alij teſtantur, nihil in hoc mundo poſſidens, nihil requirens, ſolam cum Deo paupertatem diligens, inter aduerſa ſemper patientiam amplectens, conuentus ſæcularium fugiens, vacare ſemper orationi concupiſcens. De quo vnum bonum virtutis E refero, vt ex hoc vno valeant multa eius bona penſari.

S. Stephanus magnus paupertatis amator.

Is namque cum quadam die meſſem quam ſua manu ſecuerat deciſam ad aream deduxiſſet: nihilque aliud cum diſcipulis ſuis ad totius anni ſtipendium haberet, quidam peruerſæ voluntatis vir, antiqui hoſtis ſtimulis inſtigatus, eandem meſſem igne ſuppoſito ita vt erat, in area incendit. Quod factum dum alter conſpiceret, eidem Dei famulo cucurrit & nunciauit. Quod poſtquam indicauit, adiunxit dicens: Væ, væ pater Stephane, quid tibi contigit? Cui ſtatim vultu ac mente placida ille reſpondit. Væ quid illi contigit qui mihi hoc fecit! A nam mihi quid contigit? In quibus eius verbis oſtenditur in quo virtutis culmine ſedebat, qui vnum quod in ſumptum mundi habuerat, tam ſecura perdebat mente, magiſque illi condolebat qui peccatum commiſerat, quàm ſibi, qui peccati illius damna tolerabat, nec penſebat quid ipſe exterius, ſed culpæ reus quantum pendebat intus.

Nota magnã S. viri patiẽtiam.

Hunc itaque cum dies mortis egredi de corpore vrgeret, conuenerunt multi, vt tam ſanctæ animæ de hoc ſeculo recedenti, ſuas animas commendarent. Cumque lecto illius hi qui conuenerant, omnes aſſiſterent, alij ingredientes Angelos viderunt, ſed dicere aliquid nullo modo potuerunt, alij omnino nihil viderunt. Sed omnes qui aderant, ita vehementiſſimus timor perculit, vt nullus egrediente illa ſancta anima, illic ſtare potuiſſet. Et hi ergo qui viderant, & hi qui omnino nihil viderant, vno omnes timore percuſſi & territi fugerunt: vt palam daretur intelligi, quæ & quanta vis eſſet, quæ illam egredientem animam ſuſciperet, cuius egreſſum nemo mortalium ferre potuiſſet.

Angeli viſi, aliaque mira patrata in obitu viri Dei.

N O T Æ.

De venerabili patre Stephano.] *Agunt de ipſo Mart. Rom. cum Baronio 13. Ianuarij, Petrus in Cat. Trith. de Viris Illuſt. Lippom. tom. 1. Sur. tom. 1. Vuionius, & Vinc. in Speculo.*

Habetur lib. 4. Dial. c. 20.

VITA DVORVM MONACHORVM
Valeriæ Prouinciæ, necnon Surani Abbatis.
Ex D. Gregorio Papa.

SCIENDVM eſt, quia aliquando animæ meritum non in ipſo ſuo egreſſu oſtenditur, poſt mortem verò certius declaratur. Vnde & ſancti martyres ab infidelibus crudelia multa perpeſſi ſunt: qui tamen (vt prædiximus) ad oſſa ſua mortua ſignis quotidie & miraculis clareſcunt.

Vitæ namque venerabilis Valentius, qui poſt in hac Romana vrbe mihi, ſicut noſti, in eo quoque D Monaſterio præfuit, prius in Valeriæ prouincia ſuũ Monaſterium rexit. In quo dum Longobardi ſæuientes veniſſent, ſicut eius narratione didici, duos eius Monachos in ramis vnius arboris ſuſpenderunt: qui ſuſpenſi, eodem die defuncti ſunt. Facto autem veſpere, vtrorumque eorum ſpiritus claris illic apertiſque vocibus pſallere cœperunt; ita vt ipſi quoque qui eos occiderant, cum voces pſallentium audirent, nimium mirati terrerentur. Quas videlicet voces captiui quoque omnes qui illic aderant, audierunt: atque eorum pſalmodiæ poſtmodum teſtes extiterunt. Sed has voces ſpirituũ omnipotens Deus ideirco pertingere voluit ad aures corporum, vt viuentes quique in carne diſcerent, quia ſi Deo ſeruire ſtudeant, poſt carnis mortem verius viuant.

Duo Monachi à Longobardis ſuſpẽſi auditi ſunt pſallere.

Quibuſdam religioſis quoque viris atteſtantibus, adhuc in Monaſterio poſitus agnoui, quod hoc Longobardorum tempore iuxta in hac prouincia, quæ Sura nominatur, quidam Monaſterij pater vitæ venerabilis Suranus nomine fuerit, qui captiuis aduenientibus atque à Longobardorum deprędatione fugientibus, cuncta quæ in Monaſterio videbatur habere, largitus eſt. Cumque in eleemoſynis veſtimenta ſua, ac fratrum omnia, & cellarium conſumpſiſſet, quicquid habere in horto potuit, expendit. Expenſis verò rebus omnibus, Lõgobardi ad eum ſubitò venerunt, eumque tenue-

Magna ſancti Surani charitas.

runt, & aurum ab eo petere cœperunt. Quibus A cum ille diceret ſe omnino nihil habere, in vicino monte ab eis ductus eſt, in quo ſylua immenſæ magnitudinis ſtabat. Ibi captiuus quidam fugiens in caua arbore latebat, vbi vnus ex Longobardis educto gladio prædictum venerabilem occidit virum. Cuius corpore in terram cadente, mós omnis protinus, & ſylua concuſſa eſt, ac ſi ſe ferre non poſſe pondus ſanctitatis eius diceret terra quæ tremuiſſet.

Occiditur à Longobardis.

Viro Dei occiſo totus mós cum ſylua contremiſcit.

NOTÆ.

In Valeriæ Prouincia.] *Eſt hac Prouincia Italia. Eſt etiam Valeria Regio in vltima Germania, verſus Orientem, qua hodie Styria vocatur, vt placet Æneæ* B *Syluio. Eſt etiam oppidum Hiſpaniæ Tarracon.*

Longobardi ſæuientes.] *Populi Ciſalpina Gallia, à Germanis oriundi, & à barbarum prolixitate cognominati. Hi relicto Oceano, vltimiſque Germania oris, Albino duce, Italiam ingreſſi, breui omnes penè citerioris Galliæ vrbes cepere. Ibi cum ducentis annis regnaſſent, à Carolo Magno ſuperati ſunt.*

Venerabilis Suranus.] *De quo Mart. Rom. cum Baron. in Notis 24. Ianuarij. Agunt præterea de eodem Lippom. tom. 1. & Sur. tom. 1. Petrus in Cat. Trith. de Viris Illuſt. Vuionius. & alij.*

Vita Antonij, Meruli, & Ioannis, Monachorum. C

Ex D. Gregorio Papa.

Habetur lib. 4. Dial. c. 46.

PLERVMQVE de culpis minimis ipſe ſolus pauor egredientes iuſtorum animas purgat, ſicut narrari de quodam ſancto viro mecum frequenter audiſti. Qui ad mortem veniens vehementer timuit: ſed poſt mortem diſcipulis in ſtola candida apparuit, & quàm præclare ſit ſuſceptus indicauit. Nónunquam verò omnipotens Deus trepidantium mentes quibuſdam prius reuelationibus roborat, vt in morte minime pertimeſcant.

Nam quidam mecum in Monaſterio frater, Antonius nomine viuebat, qui multis quotidianis D lacrymis ad gaudia patriæ cæleſtis anhelabat. Cumque ſtudioſiſſime, & magno feruoris deſiderio, ſacra eloquia meditaretur, non in eis verba ſcientiæ, ſed fletum compunctionis inquirebat. Quatenus per hæc excitata mens eius inardeſceret, & ima deſerens, ad regionem cæleſtis patriæ per contemplationem volaret. Huic per viſionem nocturnam dictum eſt; Paratus eſto, quia Dominus iuſſit migrare te. Cumque ille non habere ſe ſumptus ad migrandum diceret, reſponſum protinus audiuit dicens: Si de peccatis tuis agitur, dimiſſa ſunt. Quod cum ſemel audiſſet, & magno adhuc metu trepidaret: nocte quoque alia eiſdem verbis eſt admonitus. Tunc poſt quinque dies febre cor- E reptus, cunctis fratribus orantibus, flentibuſque defunctus eſt.

S. Antonius habet donum lacrymarum.

Diuinitus audit ſua peccata eſſe dimiſſa, & de ſuo obitu admonetur.

Alius etiam frater in eodem Monaſterio Merulus dicebatur, vehementer lacrymis atque eleemoſynis intentus. Pſalmodia verò ex ore illius pene nullo tempore ceſſare conſueuerat, excepto cum aut alimentum corpori, aut membra dediſſet ſopori. Huic nocturna viſione apparuit, quod ea albis floribus corona de cælo in caput illius deſcendebat. Qui mox moleſtia corporis occupatus, cum magna ſecuritate animi atque hilaritate defunctus eſt. Ad cuius ſepulchrum dum Petrus, qui nunc Monaſterio meo præeſt, ſibi ſepulturam facere poſt annos quatuordecim voluiſſet, tanta (vt aſſerit) de eodem ſepulchro illius fragrantia ſuauitatis emanauit, ac ſi illic florum omnium fuiſſent odoramenta congregata. Qua ex re manifeſte patuit quam verum fuit qood per nocturnam viſionem vidit.

S. Merulus Monachus in pſalmodia & laude Dei però aſſiduus.

Suauiſſimus odor è ſepulchro eius manat.

In eodem quoque Monaſterio alius quidam Ioannes dictus eſt, magnæ indolis adoleſcens, qui ætatem ſuam intellectu & humilitate, dulcedine & grauitate tranſigebat. Huic ægrotanti, atque ad extremum deducto, per nocturnam viſionem quidam ſenex apparuit, & hunc virga tetigit, eique dixit: Surge. Ex hac enim moleſtia modò minime morieris; ſed paratus eſto, quia longum tempus hic facturus non eris. Qui dum iam eſſet à medicis deſperatus, repente ſanatus eſt, atque conualuit. Rem quam viderat, narrauit; ſeque per biennium in Dei ſeruitio, ſicut prædixi, vltra ætatis ſuæ annos exhibuit. Ante hoc autem triennium, cum quidam frater fuiſſet mortuus, atque in eiuſdem Monaſterij cæmeterio à nobis ſepultus, cunctis nobis ab eodem cæmeterio exeuntibus, idem Ioannes, ſicut poſtmodum pallens & tremens indicauit, illic nobis diſcedentibus, inuentus ab eodem fratre qui mortuus fuerat, de ſepulchro vocatus eſt. Quod mox etiam ſubſequens finis edocuit. Nam poſt dies decem inuaſus febribus, carne ſolutus eſt.

Catalogus virtutum B. Ioannis.

Diuinitus à graui languore ſanatur vir ſanctus.

Moritur.

NOTÆ.

Antonius nomine, &c.] *De eis Mart. Rom. cum Baronio 17. Ianuarij. Agunt præterea de eis Lippom. & Surius tom. 1. Vinc. in Speculo, Petrus in Cat. Vuionius tom. 2. Ligni vita, & alij.*

Vita Gerontij & Mellitis Monachorum.

Ex D. Gregorio Papa.

Habetur lib. 4. Dial. c. 16.

IN Monaſterio meo quidam frater ante decennium Gerontius dicebatur. Qui cũ graui moleſtia fuiſſet depreſſus, in viſione nocturna albatos viros & clari omnimodo habitus, in hoc ipſum Monaſterium deſcendere de ſuperioribus aſpexit. Qui dum coram lecto iacentis aſſiſterent, vnus eorũ dixit. Ad hoc venimus, vt de Monaſterio Gregorij quoſdã fratres in militiam mittamus, atque alteri præcipiens adiunxit: Scribe Marcellum, Valentinianum, Agnelium, atque alios, quorum nunc minimè recordor. Quibus expletis, addidit dicens: Scribe & hunc ipſum qui nos aſpicit. Ea qua viſione certus redditus prædictus frater, facto mane innotuit fratribus qui, & qui eſſent in breui ex eadem cella morituri, quos ſe etiam denunciauit eſſe ſecuturum, cum die alio prædicti fratres mori cœperunt, atque ſub eodem ordine ſe in morte ſecuti ſunt, quo fuerant in deſcriptione nominati. Ad extremum verò & ipſe obiit, qui eoſdem fratres morituros præuidit.

S. Gerontius de ſuo & fratrum obitu diuinitus edocetur.

In ea quoque mortalitate quæ ante triennium hanc vrbẽ vehementiſſima clade vaſtauit, in Portuenſis ciuitatis Monaſterio Mellitus dictus eſt Monachus adhuc in annis iuuenilibus conſtitutus, ſed miræ ſimplicitatis, atque humilitatis vir, qui appropinquante vocationis die, eadem clade percuſſus, ad extrema deductus eſt. Quod vir vitæ venerabilis Fælix eiuſdem ciuitatis Epiſcopus audiens, cuius & hæc relatione cognoui, ad eum accedere ſtuduit, & ne mortem timere debuiſſet, verbis hunc perſuaſoriis confortare, cui etiã adhuc

S. Mellitus miræ ſimplicitatis vir.

de

de diuina miſericordia, longiora vitæ ſpatia polliceri cœpit. Sed ad hæc ille reſpondit, curſus ſui tempora eſſe completa, dicens apparuiſſe ſibi iuuenem, atque epiſtolas detuliſſe, dicentem: Aperi & lege. Quibus apertis aſſeruit, quia ſe, & omnes qui eodem tempore à prædicto Epiſcopo in Paſchali feſtiuitate fuerant baptizati, ſcriptos in eiſdem epiſtolis aureis inueniſſet. Primùm quidem (vt dicebat) ſuum nomen reperit, ac inde omnium illo in tempore baptizatorum. Qua de re certum tenuit & ſe, & illos de hac vita eſſe ſub celeritate migraturos. Factumque eſt vt die eadem ipſe moreretur; atque poſt eum cuncti illi qui baptizati fuerant ita ſecuti ſunt, vt intra paucos dies nullus eorum in hac vita remaneret. De quibus nimirum conſtat, quod eos prædictus Dei famulus circo aureo ſcriptos viderat: quia eorũ nomina, apud ſe ſua æterna claritas habebat. Sicut itaq; hi reuelationibus potuerunt ventura cognoſcere: ita nonnumquam egredientes animæ poſſunt etiam myſteria cæleſtia, non per ſomnium, ſed vigilando prælibare.

Melitus ſuũ & omnium in vigilia Paſcha baptizatorũ nomina aureis litteris ſcripta videt, & de ſuo, illorũque obitu admonetur.

N O T Æ.

Gerontius.] *De quo Lippom. Sur. Petrus in Cat. Trithemius, & alij agunt.*

Vita Victorini, aliàs Æmiliani Monachi. Ex D. Gregorio Papa.

Habetur in Homilia ſuper Euangelio centum ouium, & de el drachma rum.

REM fratres breuiter refero, quam viro venerabili Maximiano, tunc patre Monaſterij mei atque presbytero, nunc autem Syracuſano Epiſcopo, narrante cognoui. Hanc itaque ſi ſolerter auditis, charitati veſtræ non breuiter ſuffragari credo. Noſtris verò temporibus Victorinus quidam extitit, qui alio quoque nomine Æmilianus appellatus eſt, non inopis ſubſtantiæ iuxta mediocritatem vitæ, ſed quia plerumque regnat in rerum opulentia, carnis culpa, in quodam facinore lapſus eſt, quod debuiſſet valde pertimeſcere, ac de ſuæ mortis immanitate cogitare. Reatus ergo ſui conſideratione compunctus, erexit ſe contra ſe, mundi huius omnia dereliquit, Monaſterium petiit. In quo nimirum Monaſterio, tantæ humilitatis, tantæque diſtrictionis extitit: vt cuncti fratres qui illic ad amorem diuinitatis excreuerant, ſuam cogerentur vitam deſpicere, dum illius pœnitentiam viderent. Studuit namque toto mentis annixu cruciare carnem, voluntates proprias frangere, furtiuas orationes quærere, quotidianis ſe lacrymis lauare, deſpectum ſui appetere, oblatam à fratribus venerationem timere.

S. Victorinus in ſeculo graue quoddam peccatũ perpetrat.

Pœnitentia cauſa fit Monachus.

Catalogus virtutũ eius.

Hic itaque nocturnas fratrum vigilias præuenire conſueuerat. Et quia mons in quo Monaſterium ſitum eſt, ex vno latere in ſecretiori parte prominebat, illuc conſuetudinem fecerat ante vigilias egredi, vt ſe quotidie in fletu pœnitentiæ, quanto ſecretius, tanto liberius mactaret. Contemplabatur namque diſtrictionem venturi iudicis ſui, ac iam eidem iudici concordans, puniebat in lacrymis reatum facinoris ſui. Quadam verò nocte Abbas Monaſterij vigilans, hunc latenter egredientem intuitus, lento foras pede ſecutus eſt. Quem cum in ſecreto montis latere cerneret in oratione proſtratum, expectare voluit quando ſurgeret, vt ipſam quoque longanimitatem orationis eius exploraret. Tunc ſubita lux cælitus emiſſa ſuper eum

Lux cælitus ſuper virum ſanctũ viſa.

A fuſa eſt, qui in oratione proſtratus iacebat, tantaque ſe in illo claritas ſparſit, vt tota pars regionis illius ex eadem luce candeſceret. Quam Abbas vt vidit, intremuit, & fugit. Cumque poſt longum horæ ſpatium idem frater ad Monaſteriũ rediiſſet: Abbas eius vt diſceret an ſuper ſe effuſionem tanti luminis agnouiſſet, requirere eũ ſtuduit dicens: Vbi fuiſti frater? At ille latere ſe poſſe credens, in Monaſterio fuiſſe reſpondit. Quo negante, Abbas compulſus eſt dicere quid vidiſſet. At ille videns ſe eſſe deprehenſum, hoc quoque quod Abbatem latebat aperuit, adiungens: Quando vidiſti ſuper me lucem de cælo deſcendere, vox etiam pariter venit dicens: Dimiſſum eſt tibi peccatum tuum. Et

Audit diuinitus peccatum ſuum eſſe dimiſſum.

B quidem omnipotens Deus peccatum eius potuit tacendo relaxare, ſed loquendo per vocem, radiãdo per lumen, exemplo ſuæ miſericordiæ, noſtra ad pœnitẽtiam voluit corda conuertere. Miramur fratres chariſſimi, quod perſecutorem ſuum Saulum Dominus de cælo proſtrauit, de cælo allocutus eſt. Ecce noſtris quoque temporibus peccator, & pœnitens, vocem de cæleſtibus audiuit. Illi dictum eſt; Quid me perſequeris? Iſte verò meruit audire: Dimiſſum eſt tibi peccatum tuum. Longe eſt inferior meritis peccator pœnitens iſte quàm Paulus. Sed quia adhuc in hac re de Saulo loquimur crudelitate necis anhelante; liceat audenter dicere, quia Saulus propter ſuperbiam vo-

Comparatio Victorini cũ beato Paulo.

C cem increpationis, iſte verò propter humilitatem, vocem conſolationis audiuit. Hunc quia humilitas ſtrauerat, diuina pietas erigebat. Illum quia ſuperbia erexerat, diuina ſeueritas humiliabat. Habere ergo fratres mei fiduciam de miſericordia cõditoris noſtri: cogitate quæ facitis, recogitate quæ feciſtis. Largitatem ſupernæ pietatis aſpicite, & ad miſericordem iudicem, dum adhuc expectat, cum lacrymis venite. Conſiderantes namque quod iuſtus ſit, peccata veſtra nolite negligere. Conſiderantes verò quod pius ſit, nolite deſperare. Præbet apud Deum homini fiduciam Deus homo. Eſt nobis ſpes magna pœnitentibus, quia aduocatus noſter, factus eſt iudex noſter, qui viuit & regnat

Numquã de Dei miſericordia deſperandum.

D cum Patre in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

N O T Æ.

Syracuſano Epiſcopo.] *Eſt Syracuſ. ciuitas Siciliæ ampliſſima, vulgò dicta Saragoſa, ſub Pachyno monte ſita, vbi fons Arethuſa, ab Alpheo, vt creditur, Elidis fluuio, per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

Victorinus quidam.] *De Victorino agit Lippom. tom. 2. Petrus in Cat. Trithem. de Viris Illuſt. Vvionius tom. 2. Ligni vitæ, & alij.*

E *VITA SANCTI EREMITÆ, QVI mortem impiiſſimi Regis Theoderici prædixit. Ex D. Gregorio Papa.*

Habetur lib. 4. Dial. c. 30.

CVM pater ſoceri Iuliani Romanæ Eccléſiæ ſecundi defenſoris, in Sicilia exactionem canonis egiſſet, atque iam ad Italiam rediret: eius nauis appulſa eſt ad Inſulam quæ Lipparis appellatur, & quia ibi quidam Eremita habitabat, dum nautæ armamẽta repararẽt, viſum eſt prædicto viro, ad eum ſanctum virum pergere, ſeque eius orationibus commendare. Quos vir Domini cum vidiſſet, eis inter alia colloquens dixit. Scitis quia Rex Theodoricus mortuus eſt? Cui illi protinus

S. quidã Eremita mortẽ impij Regis Theoderici prædicit.

reſponderunt. Abſit. Nos enim viuentem dimiſi- A mus, & nihil tale ad nos de eo nunc vſque perlatum eſt. Quibus Dei famulus addidit diceos. Etiam mortuus eſt. Nam heſterno die, hora nona, inter Ioannem Papam, & Symmachum Patricium, diſcalciatus atque diſcinctus, & vinctis manibus deductus, in hanc vicinam Vulcani ollam iactatus eſt. Quod illi audientes ſolicitè conſcripſerunt diem: atque in Italiam reuerſi, eo die Theodoricum Regem inuenerunt fuiſſe mortuum, quo eius exitus, atque ſupplicium, Dei famulo fuerat oſtenſum. Vnde quia Ioannem Papam affligendo in cuſtodiam occidit: Symmachum quoque Patricium ferro trucidauit, ab illis in ignem mitti apparuit, quos in hac vita iniuſtè iudicauerat. Cum autem B aliqui de Siciliæ partibus, nauigio Romam peterent, in maris medio poſiti, eius animam ad cælum ferri viderunt. Qui deſcendentes ad terram, cauſamque an ita eſſet actu perſcrutantes: illo die inuenerunt obiiſſe Dei famulum, quo eum ad cæleſtia regna aſcendiſſe cognouerunt.

Anima Sancti illius Eremitæ, à multis in cælum deferri videtur.

NOTÆ.

Eremita habitabat.] *Maurolycus, Molanus, & alij celebres Authores, iſtum Eremitam Sanctum eſſe Calogerum Eremitam, de quo agit Mart. Rom. 18. Iuny, pro certo affirmant.*

VITA S. CVDBERTI EPISCOPI ex Anachoreta. Ex illa magna quam ſcripſit V. Beda.

Habetur lib. 4. Hiſt. Angl. c. 27.

IPso anno quo finem vitæ accepit Rex Ecgfridus, Epiſcopū fecit ordinari Lindisfarnenſium Eccleſiæ virum ſanctum & venerabilem Cudbertum, qui in inſula permodica quæ appellatur Farne, & ab eadem Eccleſia nouem fermè millibus paſſuum in Oceano procul abeſt, vitam ſolitariam per annos plures in magna corporis & mentis continentia duxerat. Qui quidem à prima ætate pueritiæ, ſtudio religioſæ vitæ ſemper ardebat: ſed ab ineunte adoleſcentia Monachicum & nomen aſſumpſit & habitum. Intrauit enim primò Monaſterium Mailros, quod in ripa Tindi fluminis poſitum tūc Abbas Eata, vir omnium manſuetiſſimus, regebat. Qui poſtea Epiſcopus Hagulſtadenſis ſiue Lindisfarnenſis Eccleſiæ factus eſt. Cui tempore illo præpoſitus Boiſil magnarum virtutum & prophetici ſpiritus ſacerdos fuit. Cuius diſcipulatui Cudbertus humiliter ſubditus, & ſcientiam ab eo ſanctarum ſcripturarum, & bonorum operum ſumpſit exempla. Qui poſtquam migrauit ad Dominum, Cudbertus eidem Monaſterio factus præpoſitus, plures & authoritate magiſtri, & exemplo ſuæ actionis, regularem inſtituebat ad vitam. Nec ſo- E lum ipſi monaſterio regularis vitæ monita ſimul & exempla præbebat, ſed etiam vulgus circumpoſitum longè lateque à vita ſtultæ conſuetudinis ad cæleſtium gaudiorum conuertere curabat amorē. Nam & multi fidem, quam habebant, iniquis prophanabant operibus, & aliqui etiam tempore mortalitatis, neglectis fidei Sacramentis (quibus erant imbuti) ad erratica idololatriæ medicamina concurrebant, quaſi miſſam à Deo conditore plagam per incantationes, vel phylacteria, vel alia quælibet dæmoniacæ artis arcana, cohibere valerent.

S. Cudberti Religioſa pueritia.

Præponitur Monaſterio Mailros.

Implicatos variis ſuperſtitionibus continuò reuocat ad meliorē frugem.

Atque adeò ad vtrorumque corrigendum errorem crebrò ipſe de Monaſterio egreſſus, aliquotiens equo ſedens, ſed ſæpius pedibus incedens, circumpoſitas veniebat ad villas, & viam veritatis prædicabat errantibus, quod ipſum etiam Boiſil ſuo tempore facere conſueuerat. Cæterùm Cudberto tanta erat dicendi peritia, tantus amor perſuadendi quæ docuerat, tale vultus Angelici lumen, vt nullus præſentium latebras et ſui cordis celare præſumeret, quin omnes palam quæ geſſerant, confitendo proferrent: quia nimirum hæc eadem illum latere nullo modo putarent, & confeſſa dignis, vt imperabat, pœnitentiæ fructibus abſtergerent. Solebat autem ea maximè loca peragrare, & illis prædicare in viculis, qui in arduis aſperiſque montibus procul poſiti, aliis horrori erant ad viſendum, & paupertate pariter ac ruſticitate doctorum arcebant acceſſum. Quos tamen ille libenter, pio mancipatus labori, tanta doctrinæ ſolertis excolebat induſtria, vt de Monaſterio egreſſus ſæpe hebdomada integra, aliquando duabus, vel tribus, nonnumquam etiam menſe pleno domum non rediret, ſed demoratus in montanis plebem ruſticam verbo prædicationis ſimul & opere virtutis ad cæleſtia vocaret.

Nullus audet ei celare ſua ſecreta.

Sed cum venerabilis Domini famulus Cudbertus multos in Mailroſēſi Monaſterio degēs annos, magnis virtutum ſignis effulgeret, tranſtulit eum Reuerendiſſimus Abbas Eata ad Inſulam Lindisfarnenſium, vt ibi quoque fratribus cuſtodiam C diſciplinæ regularis, & authoritate præpoſiti intimaret, & propria actione præmonſtraret. Nam & ipſum locum tunc idem Reuerendiſſimus pater Abbatis iure regebat. Siquidem & à temporibus antiquis ibidem & Epiſcopus cum Clero, & Abbas ſolebat manere cum Monachis, qui tamen & ipſi ad curam Epiſcopi familiariter pertinerent; quia nimirum Aidan, qui primus eius loci Epiſcopus fuit, cum Monachis illuc & ipſe Monachus adueniens, Monachicam in eo conuerſationem inſtituit. Sed exinde Cudbertus, creſcentibus meritis religioſæ eius intentionis, ad Anachoreticæ quoque contēmplationis ſilentia ſecreta peruenit. De quo illud ſanè commemorare operæpretium eſt, D quod aditurus inſulam, proteſtatus eſt fratribus dicens: Si mihi diuina gratia in loco illo donauerit vt de opere manuum mearum viuere queam, libēs ibi morabor; ſin aliàs, ad vos citiſſime, Deo volente reuertar. Erat enim locus & aquæ prorſus, & frugis, & arboris inops, ſed & ſpirituum malignorum frequentia humanæ habitationi minùs accōmodus. Sed ad votum viri Dei habitabilis per omnia factus eſt: ſiquidem ad aduentum eius, ſpiritus receſſerunt maligni.

Transfertur vt erudiat fratres Lindisfarnenſes.

Eodem lib. 4. c. 28.

Anachoreticam vitam amplectitur.

Impetrat diuinitus aquam.

Quin etiam cum ipſe ſibi ibidem, expulſis hoſtibus, manſionem anguſtam, circumuallante aggere, & domos in ea neceſſarias, iuuante fratrum manu, id eſt, oratorium & habitaculum commune E conſtruxiſſet, iuſſit fratres in eiuſdem habitaculi pauimento foueam facere. Erat autem tellus duriſſima & ſaxoſa, cui nulla omnino ſpes venæ fontanæ videretur ineſſe. Quod dum facerent, ad fidē, & preces famuli Dei alio die aqua plena inuenta eſt, quæ vſque ad hanc diem ſufficientem cunctis illò aduenientibus gratiæ ſuæ cæleſtis copiam miniſtrat. Sed & ferramenta ſibi ruralia cum frumento afferri rogauit. Sed ecce dum præparata erant tempore congruo illud ſeminare, nihil tamen omnino non dico ſpicarum, ſed ne herbæ quidem ex eo germinari vſque ad æſtatis tempora contigit. Vnde viſitantibus ſe ex more fratribus, hordeum iuſſit adferri, ſi fortè vel natura ſoli, vel voluntas

Exercetur à Deo ipſius patientia, & poſtea remuneratur.

eſſet ſuperni largitoris, vt illius frugis ibi potius ſeges oriretur. Quod dum ſibi allatum vltra omne tempus ſerendi; vltra omnem ſpem fructificandi, eodem in agro ſereret, mox copioſa ſeges exorta deſideratam proprij laboris viro Dei refectiuoem præbebat.

Verùm cum ibidem multis iam annis Deo ſolitarius ſeruiret, contigit vt congregata ſynodo non parua, ſub præſentia Regis Egfridi iuxta fluuium Aluæ, in loco qui dicitur Adtuuiforda, quod ſignificat ad duplex vadum, cui beatæ memoriæ Theodorus Archiepiſcopus præſidebat, vno animo omniumque conſenſu, ad Epiſcopatum Eccleſiæ Lindisfarnenſis idem Cudbertus eligeretur. Qui cum multis legatis ac literis ad ſe præmiſſis nequaquam ſuo Monaſterio poſſet erui, tandem Rex ipſe præfatus vnà cum ſanctiſſimo Antiſtite Trumuuini, necnon & aliis religioſis ac potentibus viris in inſulam nauigauit. Conueniunt & de ipſa inſula Lindisfarnenſi in hoc ipſum multi de fratribus; genu flectuot, omnes adiurant per Dominum, lacrymas fundunt, obſecrant, donec ipſum quoque lacrymis dulcibus plenum extrahunt latebris, atque in ſynodum pertrahunt. Quò dum perueniret, quamuis multum renitens, vnanimi cunctorū voluntate, ſuperatur atque ad ſuſcipiendum Epiſcopatus officium collū ſubmittere compellitur, eo maximè victus ſermone, quod famulus Dei Boiſil (cum mente prophetica ei, quæ ei eſſent superuentura, patefaceret) Antiſtitem quoque eum futurum eſſe prædixerat. Electus eſt autem primò in Epiſcopatu Hagultadenſis Eccleſiæ pro Trumberto, qui ab Epiſcopatu fuerat depoſitus. Sed quoniam ipſe plus Lindisfarnenſi Eccleſiæ, in qua conuerſatus fuerat, dilexit præfici: placuit, vt Eata reuerſo ad ſedem Eccleſiæ Hagustaldenſis, cui regendæ primò fuerat ordinatus, Cudbertus Eccleſiæ Lindisfarnenſis gubernacula ſuſciperet. Porrò ſuſceptum Epiſcopatus gradum ad imitationem beatorum Apoſtolorum virtutum ornabat operibus. Commiſſam ſcilicet ſibi plebem & orationibus protegebat aſſiduis, & admonitionibus ſaluberrimis ad cæleſtia vocabat. Et (quod maximè doctores iuuare ſolet) ea quæ agenda docebat, ipſe priùs agendo præmōſtrabat. Erat quippe ante omnia diuinæ charitatis igne feruidus, patientiæ virtute modeſtus, orationum deuotioni ſolertiſſimè intentus, affabilis omnibus, atque miſericors. Erat abſtinentiæ caſtigatione inſignis, erat & gratia compunctionis ſemper ad cæleſtia ſuſpēſus. Duobus autem annis in Epiſcopatu vixit. Quibus peractis, repetiit inſulam ac Monaſteriū ſuum diuino admonitus oraculo, quia dies ſibi mortis, vel vitæ magis iam appropiaret introitus. Obiit autem pater reuerendiſſimus in inſula Farne, decimotertio Calend. Aprilium, multum deprecatus fratres, vt ibi quoque ſepeliretur, vbi non paruo tempore pro Domino militarat, tametſi tandem eorum precibus victus aſſenſum dedit, vt ad inſulam Lindisfarnenſem relatus in Eccleſia deponeretur, quod & factum eſt, in quo loco ſigna ſanitatum facta inſigniter meritis eius teſtimonium ferunt. Obiit anno Domini 687. cuius corpus poſt annos vndecim repertum eſt incorruptum cum indumentis omnibus.

Eligitur Epiſcopus Lindisfarnenſis.

Epiſcopus factus, inſigniter inſiſtit ſuo muneri.

Catalogus virtutū eius.

Eodem lib. 4. c. 24.

Migrat in cælum.

Lib. eod. c. 30.

Erat quidam presbyter vitæ venerabilis nomine Heriberchr, iamdudum viri Dei ſpiritualis amicitiæ fœdere copulatus, qui in inſula ſtagni illius prægrandis, de quo Doruuentionis fluuij primordia erumpunt, vitam ducens ſolitariam, annis ſingu-

A lis eum viſitare, & monita ſalutis audire ſolebat. Hic cum audiret eum ad ciuitatem Lugubaliam deueniſſe, venit ex more, cupiens ſalutaribus eius exhortationibus ad ſuperna deſideria magis magiſque accendi. Qui dum ſeſe alterutrum cæleſtis vitæ poculis inebriarent, dixit inter alia Antiſtes, Memento frater Heribercht, vt modò quicquid opus habes, me interroges, mecumque loquaris: poſtquam enim ab inuicem digreſſi fuerimus, non vltra nos in hoc ſeculo carnis obtutibus inuicem aſpiciemus. Certus ſum namque, quia tempus meæ reſolutionis inſtat, & velox eſt depoſitio tabernaculi mei. Qui hæc audiens prouolutus eſt eius veſtigiis, & fuſis cum gemitu lacrymis, obſecro, inquit, per Dominum, ne me deſeras, ſed memor ſis fideliſſimi ſodalis, rogeſque ſupernā pietatē, vt cui ſimul in terris ſeruiuimus, ad eius videndam gratiam ſimul tranſeamus ad cœlos: noſti enim quia ad tui oris imperium ſemper viuere ſtudui, & quicquid ignorantia, vel fragilitate deliqui, æquè ad tuæ voluntatis examen mox emendare curaui. Incubuit precibus Antiſtes, ſtatimque edoctus in ſpiritu, impetraſſe ſe quod petebat à Domino oſtendit. Surge, inquit, frater mi, & noli plorare, ſed gaudio gaude; quia quod rogauimus ſuperna nobis clementia donauit. Cuius promiſſi & prophetiæ veritatem rerum aſtruxit euentus, quia & digredientes ab inuicem, non ſe vltra corporaliter viderunt, & vno eodemque die, hoc eſt, tertiodecimo Calendarum Aprilium, egredientes è corpore, ſpiritus eorum beata mox inuicem viſione cōiuncti ſunt: atque Angelico miniſterio pariter ad regnū cæleſte tranſlati. Sed Heribercht diutina prius infirmitate decoctus fuit. Quidā autem frater nomine Baldudegn, cum dimidiam corporis partem paralyſi depreſſam haberet, ad corpus viri Dei veniens, inter preces, in ſoporem ſolutus, ſenſit quaſi magnam latamque manum caput ſibi in parte qua dolebat tetigiſſe: atque ſtatim euigilans, mox ſanus ſurrexit. Quidam etiam adoleſcens, appoſitis capillis viri Cudberti, curatus eſt à tumore oculi.

(B, C, D)

Heribertus Eremita impetrat vt moriatur cum beato Cudberto.

Paralyticus quidā ſanatur ad reliquias S. Cudberti.

Item quidā à tumore oculi.

NOTÆ.

Cudbertus.] *De quo Martyr. Rom. cum Baronio 20. Martij. Agunt præterea de eo Petrus in Cat. lib. 3. cap. 212. Trithemius de Viris Illuſt. Ordinis S. Bened. lib. 3. cap. 127. Sur. tom. 2. Obiit anno Domini 687. vel 688. vt vult Vuionius in Martyrologio Monaſtico.*

Aidan.] *Fuit hic Epiſcopus, Sanctus, de quo Mart. Rom. 31. Auguſti, cuius res geſtas recenſet Beda, de geſtis Anglorum lib. 3. c. 2. 5. & 14. Meminit eiuſdem Polyd. Vergil. in Hiſtoria Angl. lib. 4.*

E *VITA VENERABILIS OIDILualdi Eremitæ. Ex V. Beda.*

Habetur lib. 5. Hiſt. Angl.

SVCCESSIT viro Domini Cudberto, in exercenda vita ſolitaria, quam in Inſula Farne, ante Epiſcopatus ſui tempora gerebat, vir venerabilis Oidilualdus, qui multis annis in Monaſterio, quod dicitur Mhripum, acceptum Presbyteratus officium, condignis gradu ipſo conſecrauit actibus. Cuius vt meritum, vel vita, qualis fuerit, clareſcat certius, vnum eius narro miraculum, quod mihi vnus è fratribus, propter quos & in quibus patratum eſt, ipſe narrauit, videlicet Gudfrid, venerabilis Chriſti famulus, & presbyter, qui poſtea fratribus eiuſ-

Oidualdus ſolitariā vitam ducit in Inſula Farne.

dem Eccleſiæ Lindisfarnenſis, iu qua eſt educatus, Abbatis inre præfuit.

Venir (inquit) cum duobus fratribus aliis ad Inſulam Farne, loqui deſideraus cum R. Patte Oidilualdo. Cumque allocutione eius refecti, benedictione petita, domum rediremus: ecce ſubitò, poſitis nobis in medio mari, interrupta eſt ſerenitas, qua vehebamur, & tanta irruit, tamque fera tempeſtatis hyems, vt neque velo, neque remigio, quicquam proficere, neque aliud quam mortem ſperare valeremus. Cumque diu multũ cum vento pelagoque fruſtra certantes, tandem poſt terga reſpiceremus, ſi fortè vel ipſam de qua egreſſi eramus Iuſulam, aliquo conamine repetere poſſemus: inueniebamus nos vndique pari tempeſtate præcluſos, nullamque ſpem nobis reſtare ſalutis. Vbi autem longius viſum leuauimus; vidimus in ipſa Inſula Farne, egreſſum de latibulis ſuis amãtiſſimum Deo patrem Oidilualdum, iter noſtrum inſpicere. Audito etenim fragore procellarum, ac feruentis Oceani, exierat videre, quid nobis accideret. Cumque nos in labore, ac deſperatione poſitos cerneret: flectebat genua ſua, ad patrem Domini noſtri Ieſu Christi, pro noſtra vita & ſalute precaturus. Et cum orationem compleret, ſimul tumida æquora placauir, adeò vt ceſſante per omnia ſæuitia tempeſtatis, ſecundi nos venti ad terram vſque comitarentur. Cumque euadentes ad terram, nauiculam quoque noſtram ab vndis exportaremus: mox eadem quæ noſtri gratia modicum ſiluerat, tempeſtas rediit: & toto illo die multum furere non ceſſauit, vt palàm daretur intelligi, quia modica illa quæ prouenerat intercapedo quietis, ad viri Dei preces, noſtræ euaſionis gratia, donata eſt. Manſit autem vir Dei 12. annis in Inſula Farne, ibique defunctus eſt, atque in Eccleſia Sancti Petri Apoſtoli ſepultus, iuxta corpora Cudbrti, & Eadberchti Epiſcoporum.

Viri precibus grauis tempeſtas deſiuit.

Mortuus propè corpora ſanctorum Cudberti, & Eadberchti, ſepelitur.

N O T Æ.

Oidilualdus.] *Agunt de eo Surius tom. 2. Lippomanus tomo item 2. in vita S. Cudberti.*

VITA S. ISAAC EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Papa.

Habetur lib. 3. Dial. c. 14.

PRIORIBVS Gothorum tẽporibus fuit iuxta Spoletanam vrbem vir vitæ venerabilis, Iſaac nomine: qui ad extrema penè Gothorum tempora peruenir, quem noſtrorum multi nouerunt: & maximè ſacra virgo Gregoria, quæ nunc iu hac Romana vrbe iuxta Eccleſiam B. Mariæ Virginis habitat. Quæ dum adoleſcentiæ ſuæ tempore conſtitutis iam nuptiis in Eccleſiam fugiſſet, & ſanctimonialis vitæ conuerſationem quæreret; ab eodem viro defenſa, atque ad eum quem deſiderabat habitum Domino protegente perducta eſt.

Multa autem de eodem viro narrante venerabili patre Eleutherio agnoui, qui & hunc familiariter nouerat. Hic itaque venerabilis Iſaac ortus ex Italia non fuit: ſed ea eius narro miracula, quæ conuerſatus iu Italia fecit. Cum primum de Syriæ partibus ad Spoletanam vrbem veniſſet: ingreſſus Eccleſiam, à cuſtodibus petiit, vt ſibi quantum vellet licentia concederetur orandi, eumque horis ſecretioribus egredi non vrgerent. Qui mox ad orandum ſtetit, diemque totum peregit in oratione: cui ſequentem continuauit ac noctem, ſecundo etiam die cũ nocte ſubſequenti indefeſſus precibus perſtitit: diem quoque tertiũ in oratione coniunxit. Cumque hoc vnus ex cuſtodibus ſuperbiæ ſpiritu inflatus cerneret, vnde proficere debuit: inde ad defectus damna peruenit. Nam hunc ſimulatorem dicere & verbo ruſtico cœpit: impoſtorem clamare, qui ſe tribus diebus & noctibus orare ante oculos hominum demonſtraret. Qui protinus currens, virum Dei alapa percuſſit: vt quaſi religioſæ vitæ ſimulator de Eccleſia cum contumelia exiret. Sed hunc repente vltor ſpiritus inuaſit, & ad viri Dei veſtigia ſtrauit: ac per os illius clamare cœpit: Iſaac me eiicit: Iſaac me eiicit. Vir quippe peregrinus quo cenſeretur nomine neſciebatur: ſed eius nomen ille ſpiritus prodidit: qui ſe ab illo poſſe eiici clamauit. Mox autem ſuper vexati corpus vir Dei incubuit, malignus ſpiritus qui eum inuaſerat abſceſſit, in tota vrbe tunc ſtatim quid in Eccleſia factum fuiſſet innotuit: currere viri & fœminæ, nobiles atque ignobiles pariter cœperunt: certatimque eum in ſuis rapere domibus conabantur, alij ad conſtruendum Monaſterium prædia, alij pecunias, alij ſubſidia quæque poterant offerre viro Dei ſuppliciter volebant.

S. Iſaac de Syria partibus ad Spoletanam vrbē venit.

Tribus diebus indeſinenter orat.

Vexatum à dæmone ſanat.

Sed ſeruus omnipotentis Domini horum nihil accipiens, egreſſus vrbem, non longè deſertum locum reperit: ibique ſibi humile habitaculum conſtruxit. Ad quem dum multi pergunt exemplo illius æternæ vitæ accendi deſiderio cœperunt, atque ſub eius magiſterio in omnipotentis ſe Domini ſeruitium dederunt. Cumque eum diſcipuli humiliter admonerent, vt pro vſu Monaſterij poſſeſſiones, quæ offerebantur acciperet: ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem ſententiam tenebat dicens: Monachus qui in terra poſſeſſiones quærit, Monachus non eſt. Sic quippe metuebat paupertatis ſuæ ſecuritatem perdere: ſicut auari diuites ſolent perituras diuitias cuſtodire.

Conſtruit ſibi habitaculum in deſerto loco.

Egregia S. viri ſententia.

Ibi itaque prophetiæ ſpiritu, magniſque miraculis cunctis longè lateque habitantibus vita eius inclaruit. Nam die quadam ad veſperum in horto Monaſterij fecit iactari ferramenta, quæ vſitato nomine nos vangas nominamus. Dixit itaque diſcipulis ſuis: Tot vangas in horto proiicite, & citius redite. Nocte verò eadem dum ex more cum fratribus ad exhibendas laudes Domino ſurrexiſſet, præcepit dicens: Ite, & operariis noſtris pulmentum coquite: vt mane primo paratum ſit. Factum autem mane, fecit deferri pulmentum quod parari iuſſerat; atque hortum cum fratribus ingreſſus, quot vangas iactari præceperat, tot in eo laborantes operarios inuenit. Ingreſſi quippe fures fuerant: ſed mutata mente per ſpiritum apprehenderunt vangas quas inuenerunt: & ab ea hora qua ingreſſi ſunt, quouſque vir Domini ad eos veniret, cuncti horti illius ſpatia, quæ inculta fuerant, coluerunt. Quibus vir Domini, mox vt ingreſſus eſt, ait: Gaudete fratres, multum laboraſtis, iam quieſcite. Quibus ilico alimenta quæ detulerat, præbuit: eoſque poſt tanti laboris fatigationem refecit. Sufficienter autem refectis ait: Nolite malum facere: quoties de horto aliquid vultis, ad horti aditum venite, tranquillè petite, & cum benedictione percipite: & à furti prauitate ceſſare. Quos ſtatim collectis oleribus onerari fecit. Actumque eſt, vt qui ad hortum nocituri venerant, cum laboris ſui præmio & repleti ab eo, & innocui redirent.

Spiritu prophetico claret.

Manſuetudo S. viri.

Alio quoque tempore acceſſerunt ad eum peregrini quidam miſericordiam poſtulantes, ſciſſis

pannis

Diuinitus agnoſcit fallaciam peregrinorum.

pannis obſiti ita vt penè nudi viderentur. Cumque ab eo veſtimenta peterent, eorum verba vir Domini tacitus audiuit, qui vnum ex diſcipulis protinus ſilenter vocauit, eique præcepit dicens: Vade, atque in illa ſylua, in loco tali, cauam arborem require, & veſtimenta quæ in ea inueneris defer. Cumque diſcipulus abiiſſet, arborem ſicut iuſſus fuerat, requiſiuit: veſtimenta reperit, & lætanter detulit magiſtro. Quæ vir Dei ſuſcipiens, peregrinis nudis atque petentibus oſtendit, & præbuit dicens: Venite, quia nudi eſtis, ecce tollite, & veſtite vos. Hæc illi intuentes, recognouerunt quæ poſuerant: magnoque pudore conſternati ſunt; & qui fraudulenter veſtiměta quærebant aliena, confuſi receperunt ſua.

Alio quoque tempore quidam ſe eius orationibus commendans, ſportas duas plenas alimentis ei per puerum tranſmiſit: quarum vnam idem puer ſurripuit, atque in itinere abſcondit: vnam verò ad Dei hominem detulit, & petitionem illius qui ſe ei per xenium commendauerat enarrauit. Quem vir Domini benigne ſuſcipiens, eundem puerum admonuit dicens: Gratias agimus, ſed vide ſportam, quam in itinere poſuiſti, ne incautus tangere præſumas, quia in eam ſerpens ingreſſus eſt. Eſto ergo ſollicitus, ne ſi tollere incautus volueris, à ſerpente feriaris. Quibus verbis puer valdè confuſus, exultauit quidē quod euaſit mortem, ſed triſtis ad modicum factus eſt: quia quamuis ſalubrem pœnam euaſerit: tamen pertulit verecundiam ſuam. Qui reuerſus ad ſportam, cautè ac ſollicitè attendit: ſed eam iam, ſicut vir Dei prædixerat, ſerpens tenebat. Hic itaque cum virtute abſtinentiæ, contemptu rerum tranſeuntium, prophetiæ ſpiritu, orationis intentione eſſet incomparabiliter præditus: vnum erat quod in eo reprehenſibile eſſe videbatur: quia nonnumquam tanta ei lætitia inerat, vt illis tot virtutibus niſi ſciretur eſſe plenus, nullo modo crederetur.

Præuſcit puerum vnā ſportam alimentorū ſurripuiſſe.

N O T Æ.

Iſaac.] *De eodem Martyrol. Rom. cum Baronio 11. Aprilis. Agunt præterea de eo Petrus de Natalib. Epiſcopus Aquilinus in Cat. lib. 5. c. 84. Vsuardus in mart. Monaſtico hac die, aliique recentiores. Viget adhuc Spoleti, vbi claruit ſanctitate, eius illuſtris memoria. Vixiſſe dicitur circa annum Domini 560.*

Iuxta Spoletanam vrbem.] *Spoletum, melius Spoletium, eſt ciuitas in Vmbria, quæ nunc Ducatus Spoletinus dicitur.*

In Italia.] *Eſt Italia Europæ regio, prius Heſperia, ab Heſpero Atlantis fratre, qui à fratre pulſus, & Hiſpaniæ & Italiæ dedit nomen. Siue vt Macrob. inquit, ab Heſpero ſtella, quod occaſui ſubiecta ſit. Inde Oenotria, vel à bonitate vini quod in Italia naſcitur, (nam Græci οἶνον vinum dicunt:) vel ab Oenotrio Sabinorum Rege. Poſtea Italia, ab Italo Siculorum Rege, qui agriculturā Italos docuit, & leges poſuit. Vide Ambr. Calep. & Strabonem de Situ orbis.*

Fuit Vuandelbertus iſte Monachus Prumienſis, floruitq. (teſte Trithemio de viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 36.) ann. Domini 854.

VITA S. GOARIS EREMITÆ.

Ex ea quam ſcripſit Vuandelbertus Monachus.

Patria & parentes S. Goaris.

GOAR Aquitaniæ Prouinciæ, quæ eſt totius propemodum Galliæ pars tertia, indigena fuit, genere à maioribus clarus, patre Georgio, matre verò Valeria. Fuit autem diebus Childeberti Francorum Regis. Ab

A ineunte igitur ætate, religioſis piiſque actibus optimè deditus, breui ad culmen ſanctitatis euaſit. At quoniam non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita, ſancti viri fama ac vita eò profecit, vt ſacerdotij gradu & honore presbyteratus accepto, diſpenſator myſteriorum Chriſti, & diuini verbi in populum fieret erogator. Dehinc cùm in ampliorem ſupernorum bonorum concupiſcētiam mens eius excreſceret, patriam parentesque deſeruit: & in vltimos Galliæ fines, peregrinus ſeculo, & cæleſtis patriæ ciuis exceſſit. Veniens ergo in prouinciam quæ ripis Rheni contigua fluminis, Trigoria nuncupatur, atque ad diœceſim pertinet Treuirorum, intra terminos Veſalienſes,
B ibi Deo liberè ſeruire delegit. Ibi in quodam loco ſuper riuulum, qui nunc Vnochara dicitur, cum permiſſu & voluntate Epiſcopi Felicis Treuirorū, Eccleſiam pro ſuis viribus conſtruxit. In hoc igitur loco annis multis Deo ſeruiuit, vacans die noctuque vigiliis, orationibus & ieiuniis, ſtudens hoſpitalitati: quam ita omni tempore ſecundum vires ſuas exercuit, vt cùm virtutibus animi cunctis polleret, hanc vt propriam & ſingularem habere videretur.

Habitat in quadam cellula in diœceſi Treuirēſi.

Cœpit interea Gētilibus per circuitum ſimulachrorum cultui deditis, & vana idolorum ſuperſtitione deceptis, verbum ſalutis annunciare. Sic factum eſt vt plures è vicino pagani, qui ad ea vſ-
C que tempora in errore durauerant, eius & verbo commoti, & prouocati exemplo, errorem ſpernerent, & ad vitæ viam Chriſtum conuerterentur. At ne prædicationi eius ſignorū quoque deeſſet authoritas, vt incredulæ mentes quæ ratione non poterant, ad credendum miraculis mouerentur: cœpit in virtute nominis Chriſti ſanitatum beneficia circa infirmos, & membrorum debilitate mulctatos aliquoties operari. Erat autem eius ſolemnis conſuetudo, vt omni die Miſſarum ſolemnia celebrans, ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti pro ſtatu Eccleſiæ offerret: pſalterium ex integro, orando intentè compleret. Sed ſicut bonorum hominum eſt, aliorum actibus,
D quos laude dignos aſpexerint, gratulari, & eis ad ſuum vti profectum: ita contra reproborum mentes conantur ſemper recta electorū opera offuſcare, & quæ imitari nolunt, aut etiam nequeunt, maleuolo detractionis ore & ſtudio carpere. Vnde accidit vt duo ad beatum Goarem, ſub falſa ſpecie pietatis, clientes Epiſcopi Treuirorum Ruſtici nomine, venirent. Qui videntes quod beatus vir cum pauperibus & peregrinis prandere ſoleret, (quod certè ille ſtudio charitatis, non alicuius intemperantiæ vitio, faciebat) cœperunt ei detrahere apud Epiſcopum, dicentes, ipſum Goarem magis eſſe edacem viniique potatorem quàm Dei ſacerdotem: quippe qui manè comedebat ac bibebat, quæ
E niſi eſſent authoritate Pontificali prohibita, ipſi Epiſcopo contumeliæ & vituperationis maculam afferrent. Itaque Epiſcopus Treuirorum, hæc à ſuis ſuper viro Dei audiens, motus ſuorum ſermonibus, eoſdem ad beatum Goarem cum feſtinatione redire præcepit, mandans eum ſibi vt quantocyùs exhiberent, habituro ſuper eius actibus quæſtionem. Illi celeriter ad ſanctum virum, vt præceptum erat, reuerſi, volenteſque ſimulatione callida dolos ſuos & accuſationem celare, cum tamen hæc eum minimè laterent, ſalutant eum ex nomine ſui Pontificis, petere illum atque mandare, vt ad ſe debeat ſub celeritate venire. Quo audito, vir Dei gratias egit. Quoniam tamē terminus

Quotidie Miſſam celebrat.

A quibuſdā malignis eius charitas erga peregrinos & pauperes in malā partem interpretatur, & accuſatur tanquā edax, & vini potator apud Epiſcopum.

diei imminebat, nec iter ſtatim arripere poterat, A executores ſuos ea nocte detinuit, & cœnam ſecundum vires ſuas inſtruens, pro labore illos viæ refecit. Manè autem facto cum diſcipulo præcepiſſet vt prandium præpararet, illi mandatum audientes non potuerunt vltra peſtem malitiæ internæ diſſimulare. Nam reprehēdere cœperunt, quod legitimum & canonicum ſumendi cibi tempus cōtemueret: & quod illi in hac re ei nullo modo conſentirent. Vt ergo illos obſtinatè ſibi reſiſtere vidit vir ſanctus dixit: vos ſi Deum timeretis, charitatem vtique nuo recuſaretis. Dum hæc loquitur, venit eius puer, & indicat peregrinum ſtare pro foribus. Quo audito gauiſus eſt: & appoſita menſa cibum cum peregrino ſumpſit. Executores B hæc videntes, cum ingenti feſtinatione ſuos equos ſtrauerunt, & itineri ſeſe dederunt.

Vltio diuina in detractores, Beatus autem vnà cum miniſtro, ad vrbem Treuirorum profectus eſt. Iam aduenerat diei medium tempus, cum ecce in vindictam ſui ſerui adeſt vltio diuina: & qui paulo antè oblatam ſibi pro charitate cibi potuſque reſpuerant copiam, eſurire vehementer ac ſitire cœperunt, tum etiam tanta laſſitudine affici, quantam nunquam eſſent experti. Et euſque exercuit laſſitudo eorum, vt vnus de equo velut exanimis caderet: alter verò ad virum Dei ſe conferēs, magnis precibus rogabat vt ſui & collegæ miſereretur. Tuc ille miſericordia motus, cùm illos corripuiſſet quod charitatem illis oblatā reſpuiſſent, conſpicit eminus tres ceruas ingentis formæ. Ille inuocata Trinitatis virtute, ceruas conſiſtere præcepit. Illis confeſtim obedientibus, *Nota rem miram.* vaſculum accepit, & ad ceruas perueniens, earum vbera mulſit. Tūc eas abire permittens, lacte quod mulſerat, illorum qui vt exanimes iacebant, membra pertractauit: ſtatimque eos priſtinæ virtuti & incolumitati reſtituit. Iter poſt hæc agentes multa die Treuiros peruenerunt. Quò vt ventum eſt, vir ſanctus, vt illi moris erat, Eccleſiam eſt ingreſſus, vti ſe & cauſam ſuam Domino commendaret. Qui autem illum ad Epiſcopum deduxerant, quantocyùs venientes, cuncta quæ in itinere contigiſſent, ex ordine retulerunt. Ille cum deberet in D admirationem diuinorum operum concitari, in furorem accenſus, cœpit ſibi aſtantibus dicere, ea quæ Goar egerit, non tam ope diuina, quàm magica arte & maleficiis ab eo eſſe patrata: nec in illo aliquod veræ virtutis indicium poſſe exiſtere, qui carni & ventri ſubditus, manè comedebat ac bibebat.

Dum hæc apud Epiſcopum geruntur, præſente Clero Eccleſiæ, venerabilis ſacerdos domum, in qua cum ſuis Ruſticus Epiſcopus conſederat, ingreſſus eſt; cœpitque proſpicere, quam in partem vel diſcipulus conſidere, vel ipſe cucullam ſuam poſſet appendere: cum ecce videt in angulo domus tanquam vectem ligneum parieti hærentem. E *In radio ſolis cappam deponit,* Erat autem ſolis radius per modicam feneſtram ingrediens, ad quem accedens, quoniam vectem putabat, in eo cappam ſuam appendit. Hoc dum Epiſcopus cerneret, quærere cœpit quid ſibi vellet, quod ad ſolis radium veſtem ſuam Goar appenderet: non eſſe id diuini miraculi, magis autem præſtigiis artis magicæ, quàm virtutis merito facere. Proinde accederet propius, & rationem ſuorum operum redderet: ſibi mirum videri quod in quo nulla ſit excellentia ſanctitatis, feras mulgeat, & ſolis radio pro ligno vtatur. Hæc cum audiſſet vir ſanctus, ſecretorum inſpectorem teſtem inuocās Deum, ſe nihil prorſus artis magicæ aut ſciſſe aliquando, aut ſcire reſpondit.

Hæc illo dicente ſuperuenit puer quidam ex Clericis Eccleſiæ in vlnis infantulum geſtans, cuius qui eſſent parentes ignorabantur. Moris quippe tunc Treuirorum erat, vt cum caſu quælibet fœmina infantem peperiſſet, cuius nollet ſciri parentes, aut certè quem præ inopia rei familiaris nequaquam nutrire ſufficeret, ortum paruulum in quadam marmorea concha, quæ ad hoc ipſum ſtatuta erat, exponeret. Poſtea infans Epiſcopo deferebatur, vt eius priuilegio authoritas nutriendi habendique paruuli ei, qui à matriculariis ſuſceperat, firmaretur. Id igitur tunc accidit, & infans in concha repertus, à Clerico ad Epiſcopum delatus eſt. Quo viſo Epiſcopus ad ſuos conuerſus dixit: Nunc facile probare poterimus, Goaris opera ex Deo ſint, an ex aduerſario. Manifeſtet nunc nobis, qui ſint huius pueri parentes: & ſi diuina virtute nititur, vt contra naturæ vſum infans triū dierum loquatur, ſuorumque parentum nomina indicet, faciat. Imperatur igitur ei ab Epiſcopo vt ad oſtēdendam ſuorum actuū innocentiā, hoc miraculi opus exhibeat. Quod ſi hoc facere nollet, vel non poſſet, in eum capitalis animaduerſio, vt in magum & maleficum, fieret.

Vir igitur Domini tali conditione & præcepto arctatus, in nomine ſanctæ Trinitatis puerum adiurauit vt genitores ſuos nominatim & clarè deſi- *Infans recens natus iubente* C gnaret. Tunc infans protenſa manu ad Epiſcopum, *viro ſancto,* abſolutiſſimo ſermone reſpōdit: Iſte eſt pater meus *dicit patrem* Ruſticus Epiſcopus, & mater mea Flauia nuncu- *& matrem.* patur. Itaque proditum ſe vidit Epiſcopus, & quæ celari poſſe crediderat omnibus reuelata cōſpexit, confuſus ad beati viri pedes procidit, veniamque poſtulauit de iniuria quam ei intulerat.

Hæc poſtquam ita geſta ſunt, fama horum ad Regem Sigebertum velociſſimè peruenit, ſtatim- *Sigebertus* que ſuos ad beatum Goarem dirigens legatos, eum *Rex honoris* ad ſe accerſendum curauit: moxque vt apud ſe *cauſa ad eū* eſſe cognouit, accitum interrogat ſuper his quo- *mittit legatos.* rum ad ſe eſſet fama delata, de legatis ſcilicet Epiſcopi, & feris quas mulſerat, Epiſcopo quoque D ipſo, & infante, qui præter tempus eſſet locutus ætatis. Verum cū nollet ſuas manifeſtare virtutes, tamē præcipiente Rege ei omnia ſignificauit. Tunc Rex admiratione repletus, Epiſcopatum ei Treuirenſem obtulit. Sed ille propter humilitatem hunc *Recuſat Epiſcopatum.* honorem recuſauit. Verùm cū arctaretur à Rege, humiliter petiit, vt permitteret ei prius ad cellam ſuam redire, vt maturius deliberare poſſet. Id continuò Rege permittente, rediit ad cellam: vt ergo peruenit ad cellam rogauit Deum, & obtinuit ne crearetur Epiſcopus. Nam ex voluntate Dei febre valida correptus, ægrotare cœpit, & longo corpo- *Natans ire* ris incommodo fatigari. Cum autem Sigebertus *qui affici. ut* Rex bis ſuos ad eū miſiſſet legatus vt ad eū venire *honores,* E dignaretur, & Epiſcopatum acceptare: vir Dei per ſpatium ſeptem annorum continuis morbis & doloribus fatigatus, tandem in conſpectu legatorum *Migrat ad* ſenex & plenus dierum migrauit ad Dominum. *Chriſtum.*

NOTÆ.

Goar.] *De eo Mart. Rom. cum Baron. 6. Iulij. Eius vitam prolixiori ſtylo adfert Sur. tom. 4. Meminit eiuſdē Sigeb. in Chron. ann. 600. Itē Rhegino in Chron. in Mauric. Imperat. Agunt etiam fuſius de eo Vinc. in Spec. lib. 22. c. 13. Petr. in Cat. lib. 6. c. 61. & plures alij.*

Rhenus.] *Vel alio modo Rhenum, eſt fluuius Galliæ, qui de iugo Rheticarum Alpium vſque in Oceani profunda curſum ſuum dirigit.*

VITA S. ANTONINI EREMITÆ.

Partim ex Folengio viro doctiſſimo, & aliis.

Prouincia S. Antonini, eiuſque pia educatio.

EXIMIÆ atque admirandæ ſanctitatis Antoninus ex Italia extitit ortundus, nobilibus & ditiſſimis parentibus. Qui eorum filium Antoninum, vt erant pij, in timore & lege Dei, & in humanis ſcientiis, erudiendum curarunt. Erat autem bonæ indolis, mitis alloquio, charitate in pauperes præcipuus & feruens, obedientia promptiſſimus: & denique iam tunc valde iuuenis, oſtendebat quid futurus eſſet in adulta & matura ætate. Itaque cum in dies B eius erga Deum amor creſceret, nec ei in ſæculo liberius ſeruire poſſet, audiens ſanctam conuerſationem Monachorum montis Caſſini, illuc ſe contulit, & ad Abbatis pedes ſe proſternens, humiliter ſanctæ conuerſationis habitum petiit: quem & obtinuit. Quàm autem ſanctè ſe geſſerit, quàm in obſeruanda monaſtica regula excelluerit, quàm in orationibus & macerationibus corporis, & charitate fraterna aſſiduus fuerit, non eſt huius operis edicere: ita vt etiam ipſis ſanctis & perfectis Monachis admirationi eſſet & ſtupori. Qui Abbate defuncto, vnanimi conſenſu, eum ſibi quamuis multum propter humilitatem renitentem, elegerunt Abbatem.

Virtutũ eius catalogus.

Fit Monachus in monte Caſſino.

Poſtmodum Abbas.

Eo igitur prædictum Monaſterium moderante, contigit gentem Longobardorum, quæ dudum à partibus Venetiarum ingreſſa fuerat, in Italiam velle irrumpere. Quæ gens, duce Agilpho, quem ſibi Regem præfecerat, Deo ita permittente propter peccata populi, in totam penè irrupit Italiam, Romanamque aggreditur vrbem. Nec longè poſt à prædonibus prædictæ gentis, Monaſterium beatiſſimi patris Benedicti, quod in Caſſino ſitum eſt, noctu inuaditur, diripitur, deſtruitur. Qui cum vniuerſa diriperent, ne vnum quidem ex Monachis tenere potuerunt: vt prophetia ſancti patris Benedicti, quam longè ante præuiderat, compleretur, qua dixit: Vix apud Dominum obtinere potui, vt ex hoc loco mihi animæ concederentur. Fugientes autem ex eodem loco Monachi, Romam venerunt, codicem ſanctæ Regulæ, quam ſupradictus Pater compoſuerat, & quædam alia eius ſcripta; necnon pondus panis, & menſuram vini, ac quicquid ex ſupellectili ſurripere potuerant, deferentes.

Longobardi deuaſtãt Italiam, & Monaſteriũ Caſſinenſe iuxta prophetiã S. Benedicti.

Cum ergo huc, illucque Monachi aufugerent: beatus Antoninus, feruentiſſimè ad vitam ſolitariam anhelans ſeceſſit in Eremum vrbis Surrentinæ, ibique totum vitæ ſuæ tempus in magna vitæ auſteritate tranſegit, multaſque dæmonum paſſus eſt tentationes, quas tamen continuis orationibus, ieiuniis & vigiliis ſuperauit. Tandemque plenus dierum & meritis, glorioſum ſpiritum reddidit creatori 14. Februarij. Cuius ſacrum corpus Surrenti requieſcit, adhuc hodie miraculis coruſcans, præſertimque in liberandis energumenis effulget.

Degit in Eremo vrbis Surrentina S. Antoninus.

Moritur.

NOTÆ.

Antoninus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 14. Februarij. Plura de ipſo in monumentis Surrentinæ Eccleſiæ, quibus tam res eius geſtæ, quàm miracula poſt obitum facta declarantur. Edidit eadem Paulus Regius, ſed nondum videre contigit. Migraſſe dicitur ex hac vita S. Antoninus anno Domini 625. Agit* A *de eo Auctor Anonymus de Viris Illuſt. Caſſin. & Vuionus in Mart. Monaſtico. Quæ autem noſtra ætate ad ſepulchrum eius admiranda fiunt, eaque crebrius iterantur, percepit non à quibuſuis narrata Baronius, ſed à ſinceriſſimis prudentiſſimiſque Sacerdotibus, qui interfuerunt.*

VITA S. CORENTINI EPISCOPI ex Anachoreta. Ex Bertrando Argentræo.

Habetur lib. 1. cap. 23. Hiſt. Britannica.

TEMPORE Grallonis ſecundi Britanniæ Regis, in ſupradicto regno beatus Corentinus floruit. Qui cum adhuc iuuenis, mundana omnia & caduca contempſiſſet; Anachoreticam vitam, & ab omni hominum conſortio remotam amplexus habitabat in deſertis & ſyluis horrendis, in ſumma abſtinentia & auſteritate.

Grallo Rex Britanniæ.

S. Corentinus viuit ſolitarius.

Verùm cum aliquando Grallo Rex in ſylua, in qua manebat vir ſanctus, venaretur, eſſetque fame & ſiti oppreſſus, (Deo Sanctum ſuum manifeſtare volente) caſu venit ad tuguriolum & cellulam viri Dei, quæ quidem ex arbuſtis & iuncis conſtructa erat. Qui magna & ſubita admiratione perculſus, ſalutato viro Dei, petiit, num aliquid haberet manducandum. Ille ſe vnum tantum piſcem in fonte C habere dixit. Videnſque Regem & nobiles qui cũ eo erant, fame laborantes, ſtatim cucurrit ad fontem, apprehendenſque piſcem, ſcidit medium: & vnam quidem partem in fonte dimiſit; alteram verò cum coxiſſet, attulit Regi. Mira res, hæc parua portio non ſolum ad ſatiãdum Regem, & omnes qui cum eo erant ſufficiens fuit: ſed & miraculum miraculo adiunctum eſt. Nam refectione tranſacta, cum beatus iuiſſet ad fontem, piſcem integrum inuenit. Exinde Rex, Principes, omniſque vulgus, ſanctum Anachoretam ſummo honore proſequi cœperunt: præcipuè autem Rex, qui ei palatium ſuum & domum regiã, quam in Kamper, loco ſic dicto, habebat, dedit ad conſtruen- D dum Monaſterium. Prius igitur in eo conſtructa eſt Eccleſia paruula: poſtmodũ Cathedralis, ſumptuoſo opere elaborata; quæ viri ſancti nomen retinuit: Ciuitaſque Kempercorentina appellata eſt. Interea cum vir ſanctus multis clareret miraculis, omnes eius ſanctitatem, abſtinentiam & paupertatem videntes, admirabantur: (præcipuè autem Principes atque nobiles,) quare eum in Epiſcopum Regi Gralloni concorditer petierunt. At ille votis eorum ſatisfaciens, & ſciens virum tali honore eſſe digniſſimum, miſſis legatis ſuis ad Sãctum Martinum Turonenſem Archiepiſcopum, qui tunc temporis ſanctitate florebat, rogabat vt dignaretur Corentinum in Epiſcopum conſecrare. Cum itaque E legati cum Corentino ad Sanctum Martinum veniſſent, eoſque honorifice excepiſſet, videns Regis teſtimonium, totiuſque populi, Corentinum in Epiſcopum Cornugalliæ conſecrauit. Factus Epiſcopus vir beatus nihil de priſtina ſua auſteritate & parcitate remittebat: optimeque ſuo fungebatur officio, prædicationibus inſiſtens, & aliis ſanctis operibus. Sicque poſtquam per multorum annorũ ſpatia optimè ſuam rexiſſet Eccleſiam, multoſque ad Chriſtũ cõuertiſſet: tandẽ ſenex, clarus ſãctitate & miraculis, obdormiuit in Domino.

Duo inſignia miracula.

Conſecratur Epiſcopus à S. Martino.

Moritur.

NOTÆ.

Corentinus.] *Floruit tempore Theodoſij magni Imperatoris*

peratoris anno Domini 345. Meminit eiuſdem Molanus in addit. ad Vſuardum.

Apud Surii. Tom. 5.

VITA S. COLVMBANI ABBATIS.

Ex illa prolixa quam ſcripſit Ionas Abbas.

S. Columbani genus.

COLVMBANVS, qui etiam Columba vocatur, in Hybernia ortus eſt, inter ipſa fidei illic naſcentis primordia. Genitrix eius cùm concepto fœtu grauida eſſet, vidit è ſinu ſuo rutilantem ſolem, nimioque fulgore micantem, procedere. Porrò Columbanus exactis infantiæ annis, cum in pueritiæ ætate pubeſceret, liberalium litterarum ſtudiis & litteris Grammaticorum capaci ingenio operam nauare cœpit, in eaque per omne pueritiæ & adoleſcentiæ tempus perſeuerans, vſque in virilem etiam ætatem magna animi contentione eandem proſecutus eſt. Et iam quidem haud fruſtratum laborem non mediocri ingenio, in Grammatica, Rhetorica, Geometria, & ipſis quoque ſcripturis diuinis conſumpſerat, cum relicto natali ſolo, quod Lagenorum terram incolę nominant, ad virum venerabilem, qui Senilis dicebatur, ſe contulit, qui eo tẽpore ſingulari religione & ſcripturarum ſacrarum eruditione inter ſuos pollebat. Qui cùm eum ſagacis ingenij eſſe videret, omnium diuinarum ſcripturarum ſtudiis eum imbuit. Vbi ſanè vſque adeò profecit, vt intra adoleſcentiæ metas conſtitutus, pſalmorũ librum elimato ſermone expoſuerit, multaque alia, quę vel cantari ſint digna, vel ad docendum vtilia conſcripſerit. Deinde verò operam dedit vt etiam Monachorum adiungeretur ſocietati.

Inſigniter proficit in omni genere ſcientiarum.

Fit Monachus.

Itaque Monaſterium Bẽchor petiit, cui tunc præerat virtutum vbertate clarus beatus Commogellus egregius inter ſuos Monachorum Pater, quique religionis ſtudio, & regularis diſciplinæ cultu præcipuus habebatur. Ibi autem ſolis orationibus & ieiuniis vacare cœpit, & leue iugum Chriſti in ſuos humeros recipere. Quo in Monaſterio cum multos annos egiſſet, tandem tactus deſiderio peregrinandi, venerabili Cõmogello mœrente, nec tamen Dei arbitrio reſiſtere volente, vigeſimũ ætatis annum agens, cum duodecim comitibus, quorum animos idem feruor accenderat, aſcẽdens nauim, venit in Britanniam, & inde ad Galliam. Vbi à Rege Sigeberto humaniter ſuſcepti, accepta ab eo optione commorandi vbi vellent, cum Eremum, quæ Voſagus dicitur, intraſſent, inuenerunt caſtrum olim dirutum, quod antiqui Anagratas nuncupabant. Ad quod cum vir ſanctus per aſpera vaſtæ ſolitudinis ſcopuloſaque perueniſſet loca: ibidem cum ſuis reſedit, exiguo alimento contentus.

Venit ad Voſagi Eremũ.

Ibi autem cum nulla alimentorum ſolatia adeſſent, præter cortices & herbas, Carantocus Abbas Monaſterij Salicis diuinitus per viſum admonitus, beato viro Columbano neceſſaria vitæ equis oneratis tranſmiſit: quorum ductorem Marculphum eius diſcipulum conſtituit. Sed cùm ille viam penitus ignoraret, Deo duce ipſe cum equis recto itinere ad cellam viri Dei peruenit.

Diuinitus cibaria ei adminiſtrantur.

Cum autem his in locis per opaca ſaltus inter deuia vir Dei ambularet, librumque humero ferens, de Scripturis ſacris ſecum conferret, ſubitò eius animo incidit cogitatio, vtrùm potiùs eligeret hominum iniurias perpeti, an ferarum ſæuitiam ſuſtinere. Quæ cogitatio cum illi importuna eſſet, cumque vehementer vrgeret, crebrò fron-

Cogitatio importuna.

A tem ſigno Crucis armans atque orans, intra ſe ait, præſtare beſtiarum feritatem abſque alieno peccato, quàm hominum rabiem, cum damno animarum perpeti. Cumque hæc animo volueret, conſpicit duodecim aduentare lupos, & dextra læuaque medium ipſum cingere. Attamen manet immotus, atque: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina*, &c. Accedunt lupi propius, uraque ſua ad eius veſtimenta adiungunt. Sed cùm ille conſtans permaneret, intritum relinquunt, & per ſaltum peruagãtur. Aliàs etiam à cellula exiens, longiorique via vaſtam Eremum penetrans, reperit ſaxum immane, prærupraque cuiuſdam rupis latera, terga ſcopulis aſpera, ho-
B minibus inacceſſa, ſimúlque cernit in caute ſinum concauum, voleníque abdita perſcrutari, in eum ingreditur. Et ecce videt vrſum in interiori ſinu ſuum habere habitaculum: iubet ergo manſuetè abire feram, nec deinceps eos repetere calles.

Solebat autem vir ſanctus cum Dominicæ diei, aut quorumlibet Sanctorum ſacratæ ſolemnitates aduentarent, ab aliorum ſocietate ſeparatus, in loca abdita ſe recipere, & longioris ſpatij Eremi ſecreta expetere; vt ſolida & tranquilla mente ſolus orationi vacaret. Ita etiam aliquando in hac ſcopuli cauerna ſolitariam vitam ducens adeò fuit inedia confectus, vt vix illum viuere putares. Non enim aliud ſuppetebat penitus niſi agreſtium her-
C barum exigua menſura, vel pomorum patuulorũ, quæ Eremus illa ferebat, quæ vulgò Bullugas appellant. Potus aqua erat. Cùm autem puer qui ei miniſtrabat cum magno labore aquam aſportaret, clam ab eo perquiſiuit, cur in promptu aquam non haberet. Cui Columbanus, fili, inquit, pauliſper ſaxum ſciſcitare, memento, Dominum populo Iſraël è caute latices produxiſſe. Tunc ille patri obediens rupem cædere aggreſſus eſt. Mox ad preces viri Dei erumpente aqua, fons cœpit manare perennis, qui vſque in præſens permanet. Cùm iã multi ſe in eius contubernium & ſocietatem Monachi adiunxiſſent, de commodiori in ea Eremo inquirendo loco cogitare cœpit, vbi Monaſterium
D conſtrueret. Inuenit autem caſtrum quoddam à ſupradicto loco diſtans plus minus octo milliaribus, priſcis temporibus Luxouium nuncupatum, vbi etiam thermæ ſiue aquæ calidæ eximio opere extructæ habebantur. Multæ illic ſtatuæ lapideæ erãt, quas cultu miſerabili rituq; profano pagani quondam coluerant. At nunc ſolæ illic feræ belluæ, vrſi, bubali, lupi frequentes viſuntur. Ibi ergo vir egregius Monaſterium conſtruere cœpit. Cuius rei fama cùm percrebuiſſet, multi vndique eò aduolare, & religionis ſtudio ſeſe dicare cœperunt. Cùm autem numerus Monachorum excreſceret, alium inquiſiuit locum quem aquarum copia ornaret. Quo reperto, aliud illic Monaſterium ædificauit,
E quod Fontanas voluit appellari: eique præpoſitos dedit, & canonem ſiue Regulam, quam ſequerentur, Spiritu ſancto plenus condidit: ex cuius lectione prudens lector vel auditor facilè poteſt animaduertere, quanta viri ſancti fuerit diſciplina.

Suſtentatur agreſtibus herbis.

Ad eius preces fons manat.

Venit ad locũ dictum Luxouium.

Cõſtruit Monaſterium.

Morabatur alio rurſus tempore in eo ſcopuli ſinu, à quo vrſum expulerat, vbi diu oratione & ieiunio corpus afflixerat. Cognouit autem per reuelationem, fratres qui Luxouij erant, diuerſis morborum generibus vexari, nec plures ſupereſſe incolumes, quàm qui ægrotis miniſtrarent. Egreſſus itaque de ſpecu, Luxouium venit, cumque omnes afflictos cerneret, iubet omnes ſurgere, & meſſem

in

in area cædere. Surrexerunt ergo quorum conſciē-
Præſta quorũdã Monachorum obedientia.
tiam feruor obedientiæ incendebat, ad areamque
venientes, virgis fruges cædere aggreſſi ſunt. Vi-
dens autem pater fidem illorum, dixit eis: Sinite,
fratres, feſſa ægritudine membra à labore recrea-
ri. Mirantur obedientes fratres, nullo doloris ve-
ſtigio remanente, integra ſe ſoſpitate frui. Incre-
Pœna inobedientium.
pare verò cœpit inobedientes, ægritudinis lōgam
moram denunciat. Mira vltio, ſupra anni tempus
immorigeros morbi dolor tam vehementer attri-
uit, vt vix mortem euaderent, impleueruntque
menſuram pœnitentiæ pro admiſſa inobedientiæ
tatione.

Inclareſcit eius ſanctitas.
Creuerat iam paſſim ſancti vir fama in vniuer-
ſis Galliæ atque Germaniæ prouinciis, eratq; om-
nium ſermone celebris, idque adeò, vt Theodori-
eus Rex, qui eo tempore regnabat, ad eum ſæpe
veniret, & orationum eius ſuffragia omni cum hu-
militate expeteret. Verum enimuerò cum pater
ſanctus eundem increparet, cur concubinatū pol-
lueretur amplexibus, & non potiùs legitimæ con-
iugis connubio frueretur, Brunechildis auia Re-
gis, videns Regem viri Dei conſiliis auſcultare, ſe
autem, ſi abiectis concubinis Regina in conſor-
tium regni aſſumeretur, dignitate eſſe minuendam;
non ceſſanit Regem aduerſus virum ſanctum pro-
Viri ſermones ad Brunechildem Reginam.
uocare. Accidit autem vt vir Dei ad Brunechildem
veniret, quæ tunc apud Brocariacum villam erat.
Cumque illa eum in aulam veniſſe cerneret, filios
Theodorici è concubinis ſuſceptos ad illum ad-
duxit. Quos vt videret, ſciſcitatur quid ſibi velint.
Et Brunechildis: Regis, inquit, filij ſunt: tu eis
bene peccare. At ille, noueris, ait, bos ad regni
ſceptra nequaquam peruenturos, qui de ſcortis
nati ſunt. Illa furens paruulos abire iubet; exiit
etiam vir Dei extra aulam regiam. Sed cùm limen
tranſiliret, tota domus fragore concuſſa, omnibus
terrorem incuſſit: nec tamen miſeræ fœminæ fu-
rorem compeſcuit, quin ad comparandas viro Dei
inſidias animum intenderet, vicinis Monaſterij
per nuncios mandat, vt nullum è Monaſterio egre-
di patiantur, & neque domo vllum Monachum
recepiant, neque vlla ſubſidia conferant. Cernens
ergo beatus Columbanus regios in ſe animos con-
citatos, ad Regem properat, vt admonitionibus
ſuis miſeræ pertinaciæ frangat intentionem. Erat
autem Rex apud Spiſſiam villam publicam. Eò
cùm iam ſole occumbente veniſſet, Regi nunciatur
adeſſe virum Dei, nec tamen in ædibus regiis vel-
le hoſpitio vti. Ait ergo Rex, ſatius eſſe virum op-
portunis ſubſidiis honorare, quàm Dominum ſer-
uos eius offendendo, ad iracundiam prouocare.
Iubet ergo regio cultu opportuna præparari, eaque
viro Dei dirigi, veniunt miniſtri, & a Rege miſſa
ei offerunt. Ille vt vidit dapes & pocula regio ap-
paratu inſtructa, perquirit quid iis ſibi velint.
Aiunt illi, eſſe ad ipſum miſſa à Rege. At vir Dei
abominatus ea, ſcriptum eſt, inquit, munera impio-
rum reprobat altiſſimus. Indignum eſt enim, vt
ſeruorum Dei ora eius cibis polluantur, qui non
ſolum à ſuis, ſed etiam ab aliorū habitaculis arcet
Nota inſigne miraculum.
Dei famulos. His dictis vaſcula omnia dirupta
ſunt: vinum & cicera in humum diffuſa, exteraque hinc inde diſiecta. Paueſacti ea re miniſtri, nū-
ciant Regi quid geſtum ſit. Ille terrore percuſſus,
diluculo cum auia Brunechilde ad virum Dei pro-
perat: precantur pariter veniam: promittunt ſe
deinceps emendaturos. Quibus promiſſionibus
vir Dei placatus ad Monaſterium rediit: ſed illi
non diu ſtant promiſſis, redit Rex ad ſolita ſtu-

A pra, cumulatque infœlicitatem ſuam. Quod vbi
percepit beatus Columbanus, literas verberibus
plenas ſcribit ad Regem, minatur excommunica-
tionem ni concubinas repellat. Sed iis rurſum in-
flammata Brunechildis, Regis animum aduerſus
beatum Columbanum incitat, omnique conatu
perturbare contendit: orat etiam proceres auli-
cos, & optimates omnes, vt Regis animum in vi-
rum Dei commoueant, Epiſcopos quoque ſollici-
tat, vt eius inſtituto & religioni detrahant. Coa-
ctus igitur Rex Luxonium venit ad virū Dei, cœ-
pitque expoſtulare cum illo, cur à prouincialium
moribus diſcreparet, nec Chriſtianis omnibus in-
tra Monaſterij ſepta ſecretiora aditus pateret. Bea-
B tus verò Columbanus vt erat imperterritus, & ani-
mo virili, Regi talia obiicienti, reſpondit ſe con-
ſuetudinem non habere, vt ſecularibus homini-
bus, & à religione Monaſtica alienis, liberum eſſe
ſinat in ſeruorum Dei habitacula ingredi: loca
alia apta & opportuna inſtituta, vbi hoſpites om-
nes excipiantur. Tunc Rex: Si, inquit, largitatis
noſtræ beneficiis potiri vis, in loca omnia pate-
bit omnibus acceſſus. Vir Dei reſpondit. Si tu id
quod hactenus regularis diſciplinæ habenis ad-
ſtrictū fuit, laxare & violare conatus fueris, eqni-
dem nullis tuis muneribus vel beneficiis ſuſtenta-
ri velim. Et ſi ea cauſa in hunc locum aduenisti,
vt ſeruorum Dei cœnobia deſtruas, & regularem
C diſciplinam contamines atque conuellas, noueris
regnum tuum funditus ruiturum, & cum omni re-
gia propagine interiturum: id quod poſtea rei pro-
bauit euentus. Iam enim temerario conatu in refe-
ctorium ingreſſus fuerat: territus autem hiſce ver-
bis, celeriter egreſſus eſt; ſed eum vir Dei acerrimè
Reprehendēs Regē pro ſuis ſceleribus, ſuo Monaſterio expellitur.
obiurgauit. Diſceſſit ergo Rex, & virum Rudulphū
Procerem illic reliquit, qui virum Dei à Monaſte-
rio expulit, & iuxta Veſontionenſe oppidum in
exilium abegit.

Commorans ergo illic vir Dei, audiuit eo in
loco carcerem eſſe plenum damnatorum hominū
vltima ſupplicia expectantium. Ad eum properè
accedit, & nullo obſtante, oſtium ingreſſus, ver-
D bum Dei damnatis illis depromit. Qui cùm pro-
In carcere detentos liberat vir ſanctus.
mitiſſent, ob admiſſa facinora pœnitentiam actu-
ros, compeditos omnes de carcere diuina virtu-
te ſolutos eduxit. Poſt hæc cernens vir Dei nullos
ſibi cuſtodes adhiberi, nullam exhiberi moleſtiam,
cum ſuis ad Monaſterium regreditur. Id vbi per-
cepit Theodoricus Rex & Brunechildis, atrociori-
bus iræ aculeis ſtimulantur: iubentque militum
rurſum eum vi inde abſtrahere, & ad priſtinum
exilium reuocare. Veniunt milites, & cum Tribu-
no peruagantur per Monaſterium, virum Dei per-
quirunt. Reſidebat tunc in atrio Eccleſiæ, & lege-
bat in codice. Et illi quidem crebrò eò veniunt,
prope eum tranſeunt; ita vt in eius pedes nonnum-
E quam impingerent, & veſtimētis ſuis attingerent,
nec tamen eum videbant. Porrò Tribunus per fe-
neſtram reſpiciens, virum Dei coram ipſis vidit læ-
tum reſidere & legere. Itaque exclamauit: Quid
tam curioſè per atria Eccleſiæ diſcurritis, nec ta-
men quicquam reperitis? Non iam vos diutius in-
ſaniæ error occupet: non poteritis inuenire eum,
quem virtus diuina tegit. Ceſſate iam, & ocyus
nunciemus Regi, nos eum minimè reperiſſe. Vbi
autem hæc nunciata ſunt Regi, ille infauſtæ inten-
tionis aucto furore, miſit Bertarium Comitem &
Bandulphum ad eum ſtudioſè perquirendum. Qui
cùm eum cum diſcipulis in Eccleſia pſalmis &
orationi deditum reperiſſent, eum ignominioſè è

 Monaſterio

Monaſterio exturbarunt, iam poſt incolatum Eremi illius anno vigeſimo, & eum naui impoſitum in Hyberniam remittere feſtinabant. Et quidem faciunt illi metu Regis quod erant iuſſi: at verò cũ in alta pelagi nauis eſſet educta, vndarum ſe obiecere moles, nauemque ad littus redire coegerunt, ita etiam, vt mox deinde ſubſidentibus vndis mare quieſceret, maneretque per triduum ſine vndis. Quo miraculo omnibus non immeritò permotis, facilèque videntibus non eſſe diuinæ voluntatis, vt beatus vir in Hyberniam reuerteretur, ipſe ad Clotharium Regem profectus eſt. Apud quem cum aliquãto tempore moraretur, ſpiritu prophetico ei prædixit ipſum breui regna Theodeberti & Theodorici obtenturum. Egit deinde vir Dei apud Clotharium, vt adiumẽto ipſi eſſet, quo per Theodeberti regnum in Italiam per Alpium iuga peruenire poſſet. Itaque honorabiliter ad Theodebertum miſſus eſt. A quo hilariter exceptus, cùm per aliquot dies ei beatus Columbanus Scripturas ſacras aperuiſſet, ille moleſtè ferens tantorum diſceſſum virorum, permiſit eis licentiam eligendi locum vbicumque voluiſſent. Vbi dum loca plurima perluſtraſſent, venerunt intra partes Alemanniæ, ſibique ſedem elegerunt in oppido Brigantio. At verò homines ibidem commorantes crudeles erant & impij, ſimulachra colentes, idolaque ſacrificiis venerantes. Cum igitur inter loci illius habitatores verſaretur, contigit eos profanũ velle ſacrificium litare, vaſque magnum quod vulgò cuppam vocant, 50. modiorum, vino repletam Deo ſuo libare volentes inuenit. Et cum ſciſcitaretur quid facere vellent, in cuppam inſufflauit, ſtatimque per fruſta diſſipatur, & vinum effunditur. Id autem videntes Barbari, ſtupefacti dicebant eum magnum habere ſpiritum. At ille caſtigatos dictis Euangelicis, admonitoſque vt ab huiuſmodi abſtinerent ſacrificiis, multi eorum, eius admonitione & doctrina ad Chriſti fidem conuerſi, baptizati ſunt. Verſante autem beato Columbano cum ſuis apud vrbem Brigantinam, duræ egeſtatis tempus incidit. Cumque iam triduana inedia laborarent, tanta auium copia eis oblata eſt, quanta Iſraelitarum caſtra coturnicibus aduolantibus operuit, ita vt omnem locum illum aues implerent. Intellexit autem vir ſanctus ob ſuam ſuorumque neceſſitatem has dapes exhiberi. Capiebantur aues, vt iuſſerat pater: nec illæ pennigeræ inſtructæ volatu ſe ſubducebant; ſed triduo permanſit illud manna auium. Quarto deinde die quidam Pontifex ex vicinis vrbibus frumenti copiam diuino inſtinctu beato Columbano tranſmiſit. Mox igitur vt aduenit frumentum, aues illæ, Deo iubente, omnes auolarunt.

Inſigni miraculo confunditur Rex impiorum.

Venit in partes Alemanniæ.

Conuertit multos infideles.

Paſcitur diuinitus cum ſuis.

Interea temporis inter Theodoricum & Theodebertum oritur contentio, & vterque aduerſus fratrem vſque ad internecionem ſæuit atrociter, vtroque exercitus robore ſuperbiente. Porrò vir Dei ad Theodebertum accedens exhortatur eũ, vt in Clerum ſe aſcribendum curaret. Cumque id Regi cunctiſque aſtantibus ridiculum videretur, beatus Columbanus ait: Si ſponte tua Cleri honorem capere non vis, breui id facies vel inuitus. His dictis vir Dei ad cellam remeat: moxque prophetici dicti euentum res non diu dilata confirmat. Quamprimùm enim à Theodorico bellum Theodeberto denunciatur, is apud Tullum victus Theodebertus in fugam compellitur. Poſtea rurſus collecto exercitu, fugientem Theodoricus perſequitur. Porrò Theodebertus multis inſtauratis co-

Bellum inter Theodoricum & Theodeberti Reges.

A piis, ad Tulpiacenſe caſtrum pugnaturus occurrit: conſertoque illic prælio vtrimque plurimi ceciderunt. Victus tandem Theodebertus, fugit. Eo tempore vir Dei in Eremo commorabatur. Ea autem hora qua apud Tulpiacum pugna commiſſa eſt, quercus putrefactæ trunco vir Dei, librum legens, inſidebat. Subito verò correptus ſomno ſpiritu cognouit, quid inter duos Reges ageretur: moxque excitatus miniſtrum vocat, & cruentam Regũ pugnam indicat. Perſecutus eſt autem Theodoricus Theodebertum, & ſuorum proditione captum, ad auiam Brunechildem remiſit, quæ cùm faueret partibus Theodorici, Theodebertum Clericum fieri voluit, & poſt dies non multos, cùm iam eſſet

B Clericus, nimis impiè perimendum curauit.

Porrò Theodoricus apud Metenſe oppidũ moratus, diuinitus percuſſus, inter flagrantis ignis incendia mortuus eſt. Brunechildis autem filium eius Sigebertũ ei ſuffecit in regno. Itaque Clotharius memor prophetiæ viri Dei, collecto exercitu, fines regni, qui eius ditionis erant, recuperare conatur. Contra eum Sigebertus pugnaturus aduenit: ſed eum Clotharius captum peremit, fratreſque eius quinque Theodorici filios, cum proaua Brunechilde, pueros ſeparatim peremit: Brunechildem verò primò ignominioſè camelo impoſitam hoſtibus circumducẽdo ſpectandam exhibuit, pòſt indomitorum equorum caudis religatam, mirabi-

C liter vita priuauit. Atque ita funditus, radicituſque deleta Theodorici ſtirpe, Clotharius potitus eſt trium regnorum Monarchia.

Brunechildis Regina miſera mors.

Beatus autem Columbanus vt vidit Theodebertum à Theodorico deuictum, relicta Gallia, in Italiam ingreditur, vbi ab Agylulpho Longobardorum Rege honorificè exceptus, ei optionem dedit, vt quocumque Italiæ loco vellet, habitationem ſibi deligeret. Itaque dum eo tempore apud Mediolanum moraretur, atque interim hæreſum fraudes, atque Arrianæ perfidiæ machinas ſcripturarum cauterio diſcerpere ac diſſecare conatur, edito etiam aduerſum illos florentiſſimæ ſcientiæ libello, ecce vir quidam Iucundus nomine ad Re-

D gem venit, indicat ſe in ſolitudine finibus Apenninis beati Petri Apoſtoli Baſilicam ſcire, in qua experimento didicerit virtutes & miracula fieri, locum ipſum eſſe vbertate fœcundum, veterum traditione eum Bobium appellari. Quò cùm vir Dei magna animi intentione veniſſet, Baſilicam illic ſemirutam reperit, quam reſtaurans, priſco decori reſtituit. Porrò beatus Columbanus cùm vnum annum egiſſet in Monaſterio Bobienſi: vita beata functus eſt, & animã corpore ſolutam Chriſto feliciter tradidit vndecimo Calend. Decembris. Reliquiæ verò eius in loco conditæ habentur: vbi & multis miraculis pollent.

Venit in Italiam S. vir.

Scribit librũ aduerſus Arrianos.

Fundat Monaſteriũ Bobiẽſe, & paulo pòſt moritur.

NOTÆ.

E Columbanus.] *De eo Martyr. Rom. cum Baron. Agunt præterea de eodem Ado, & Vſuardus, hac die 21. Nouembris. Vitam eius prolixiori ſtylo deſcriptam à Iona Abbate affert Sur. tom. 6. Agunt de eodem Vinc. lib. 22. cap. 4. 5. 6. 7. 8. D. Anton. part. 2. tit. 13. c. 6. §. 11. Petrus in Cat. lib. 10. c. 94. Trithem. de viris Illuſtribus Ord. S. B. lib. 2. c. 5. Sigebertus in Chronico ad annum 598. Hermannus Contractus ad annum 614. Boëtius lib. 9. Hiſt. Scot. in Eugenio IV. Rege. Cratepolius de Epiſcopis Germaniæ, Car. Sigonius de regno Italiæ lib. 2. ad annos 613. & 614. quo obiiſſe refert.*

Voſagus.] *Eſt mons deſertus in Burgundia, qui vulgò dicitur,* les Voſgues.

Luxouium.]

Luxouium.] *Vulgò dicitur* L'eſſieu.

Thermæ.] *Sunt balnea quæ aut calentibus aquis, aut ipſo ſine fornice igni calefacta, lauandi, ſudandiue vſibus ſunt deputata, quæ Græci Thermas vocauere, nam θερμὸν Græci calidum dixerunt, à θέρ⊕, æſtas.*

Bubalus.] *Eſt animal ſimile boui: vel ſylueſtris bos, colore niger, fortiſſimus cruribus & breuibus, reſpectu ſui corporis: cornua habet longa, eſtque magna velocitatis. Vulgò*, vn Beuffle, Beuf ſauuage.

VITA S. VICTORINI EPISCOPI & martyris. Ex Martyrolog. Adonis Epiſcopi Treuirenſis.

Sancti fratres Victorinus & Seuerianus, ſuas facultates erogant pauperibus.

FVERVNT duo fratres, Victorinus & Seuerinus. Hi poſt vtriuſque parentis obitum ſe inuicem pædagogantes, pari cuſtodia ſe mutuis obſequiis æmulantes, germanitatis vinculo probabiles, Deo ſeipſos hoſtiam viuam obtulerunt. Cumque intantum excreuiſſent, vt ſua omnia perfectionis intuitu relinquerent, & vendentes res ſuas, cenſum earum pauperibus erogaſſent, Deo expeditius ſeruituri, nudi facultatibus omnibus remanſerunt. Alter itaque ſeruiens alteri, mutua vice & æmula charitate ſeruiebat.

Habitat in ſpelunca S. Victorianus.

Igitur Victorinus ſpirans altius, & idipſum, quod ſibi parebant, imperfectum computans, nec ſatis ſibi factum, ſi alteri liceret in altero, aut al- C ter alteri ſeruitium exhiberet: eremum ingreditur, ſeditque in ſpecu excelſæ rupis, quá ſubterfluentis aquæ geminum ſinuarat abruptum, vni tantum hoſpitium viro, vt ſedens ſomnum caperet: vel ſi reciperet alterum, ſtans oraret. Texerat oſtiolum vimine: aſſiduus in lectione & meditatione manebat. Cernit interim inuidus omnis boni, profectum viri, & ferre non valens, ſimulat ſe puellam, & ante fores viri gementia verba ingeminat. Heu, inquit, me miſeram, ſyluis, errore, & tenebris vagam! locus non agnoſcitur, iter quæritur. Quiſquis es loci huius incola, cælum vndique & ſyluæ famam virtutum tuarum opuſque ferent: eripe me à frendentibus apris, eripe à ſæuientibus lupis, & D à rictibus vrſorum. Quod victura ſum, tuum erit: ſi moriar, tuum. Satis ſuperque ſufficiat operiri limine tuo. Non longum quæro habitaculum: vnius tantum noctis hoſpes ero.

Damonis malitia aduerſus S. Victorinum.

Peccat cum dæmone, quē puellam putabat.

Reſerat Victorinus cellam, & hoſtem, dum miſeretur, ſecum includit. Vix horæ ſpatium interceſſerat, dum inter molimina & aſſiduum corporis motum, protenſo pede tetigit hominem Dei, & velut compungens vulnere, noxio calore ſuccendit. Quid miror? facit caſum columna arboris, alta radice quæ diu fũdata ſteterat. Furtiuus amor ſcelus perficit. Exclamat iam victor Victorini diabolus: Quid agis, inquit, vir perfectiſſime, cui etiam frater grauis fuit? Iam iungeris alteri, qui B receſſiſti à tuo? Quid agis qui nouum dogma ſyluis conſtituens, ſuadebas ſcopulis caſtitatem? Hæc iactans, ex oculis decepti velut fumus euanuit. At is qui ceciderat, velut exanguis iacuit. In ſe autem aliquando reuerſus, ſyluas deſeruit, ad fratrem Seuerinum repedauit: pudore diu vocem ſupprimens, tandem cauſam facti expoſuit, ipſe pœnam ſibi ſtatuens.

Irridetur à dæmone.

Grauis eius pœnitentia.

Findens namque arborem, manuſque per fiſſuram inſerens præduratam cuneis & peſſulo cicatricem arboris claudit. Sed mox Seuerinus factum pœnamque fratris Epiſcopo ſuo nunciat. Ille veniens, primùm eum ſoluere tentat: ſed vt repu- A gnantem vidit, orat, benedicit, conſolatur, diſcedit. Vir autem Domini, qui ſe grauiſſima pœnitentia damnauerat, Dominica tantùm die modicum panis & aquæ coactus à fratre percipiebat: qui etiam ſe ſimili cibo & ieiunio macerabat. Igitur in huiuſmodi conſtrictione triennium voluitur. Cumque iam omnes penè mouiſſet eius in Chriſto miranda humilitas, Epiſcopus ciuitatis rediens, vix agere potuit, vt ſeſe à pœna, qua ille memor tremendi iudicij ſe damnarat, abſumptis penè carnibus, permitteret reſolui.

Claret miraculis, & Epiſcopus Amiternina ciuitatis ordinatur.

Quantæ autem ſanctitatis poſtea fuerit, quamque potens in miraculis, non facilè lingua alicuius explicabit. Electus deinde ab vniuerſo populo, B Amiterninæ vrbis ſacerdotium adipiſcitur. Inde poſtmodum ſub Imperatore Nerua, cum aliis Dei ſeruis Eutyche & Marone, ab Aureliano Iudice primò relegatus in ſexageſimo milliario ab vrbe via Salaria; deinde apud eum locum, qui Cutilias appellatur, vbi putentes aquæ manant & ſulphureæ, in ipſis capite deorſum per horas tres ſuſpenſum teneri ab impio Iudice iuſſum eſt. Quod cum per triduum pro Chriſti nomine paſſus fuiſſet, glorioſè coronatus, migrauit ad Dominum. Cumque vna die iuſſu Aureliani, corpus eius inhumatum iacuiſſet, venerunt Amiternenſes populi Chriſtiani, & rapientes in ſuum territorium tranſtulerunt, & honorifica ſepultura condiderunt Nonis C Septembris.

Martyrio coronatur.

NOTÆ.

Victorinus.] *De eo Martyrolog. Rom. 5. Septemb. Vſuardus, & alij recentiores. Non defuerunt qui dixerint tantum vnum fuiſſe Victorinum, nempe eum de quo agimus, cum conſtet ex Martyr. fuiſſe alium Victorinum Septempedanum iſtius germanum, quare ij manifeſtè errare conuincuntur. Huius autem Victorini martyrium deſcriptum habetur in Actis SS. Nerei & Achillei, apud Sur. tom. 3. die 12. Maij, ex quibus cæteri accepere.*

Texerat oſtiolum vimine.] *Vimen eſt omne virgultum molle.*

D Amiterninæ vrbis Sacerdotium.] *Amiternum eſt vrbs Campania.*

Apud eum locum qui Cutilias appellatur.] *De aquis Cutiliis vbi paſſus eſt Victorinus, ſcribit Plinius lib. 2. c. 95. & lib. 3. c. 12.*

VITA S. IOANNIS SYRI. Ex Adone Epiſcopo.

Habetur in eius Martyrol.

APVD Pennenſem vrbem natale beati Ioannis, magnæ ſanctitatis viri, qui de Syria oriundus, peruenit ad Italiam. Cumque quæreret locum habitationis B ſuæ, orationem fudit ad Dominum: Te deprecor Domine, qui lumen es verum, ſi proſperum facias iter meum, hoc mihi ſignum fiat: vbicumque ambulauero, ſi pſalterium meum dedero, & eadem die mihi redditum fuerit, ibi ſit permanſionis meæ locus. Factum eſt, recepit eum hoſpitio matrona quædam, cui vir Dei pſalterium dedit, requiſiuit, eique mox à muliere redditur.

Patria S. Ioannis.

Huc itaque ſigno, vt ſtationem ſuam vir Dei ibi faceret, confirmatur, ac inde non longè plus minuſue, quàm duarum ſagittarum progreſſus, habuit Angelum Dei obuium, qui ei dixit: Serue Dei, hic tibi permanſionis locus à Domino parabitur. Erat autem hyems, & erat vir Dei ſub arbore ſedens.

Apparet ei Angelus.

ſedens. Venatores verò, cum per locum tranſitum facerent, viderunt eum ſedentem, atque arborem illam iuxta illum foliis veſtitam. Requirentes autem virum, quis eſſet; ob Domini ſeruitium ſe de vltramarinis partibus veniſſe, morarique hic velle reſpondit. Nunciantibus igitur illis, famaque vitam beati viri longius ſpargente, tanta frequentia populi vndequaque illuc aduenit: vt Monaſterio facto, congregatio magna ſeruorum Dei ſimul habitantium ibi fieret. Cui præfuit, multis clarus virtutibus B. Ioannes quadraginta quatuor ann. & requieſcens in pace, depoſitus eſt 14. Calend. Aprilis, in loco vbi præſtantur beneficia Dei vſque in hodiernum diem.

Cõſtruit Monaſterium.

Poſt mortem claret miraculis.

B

N O T Æ.

Ioannes.] *De quo Mart. Rom. cum Bar. 19. Martij. Agunt præterea de eodem Petrus in Cat. Surius tom. 2. Moſander, Cornelius Graſicus, & Sigebertus.*

VITA S. EVCHERII EPISCOPI ex Anachoreta. Partim ex Gennadio, partim ex Breuiario Lugdunenſis Eccleſiæ.

Gennad. de Script. Eccleſiaſticis cap. 63.

FVIT quidam vir ex ordine Senatorio, Eucherius nomine, habens vxorem nobilibus ortam natalibus, nomine Gallam, quos quidem ampla poſſeſſio, & numeroſa familia, theſaurorumque copia claros in ſeculo fecerat: ſed timor Domini, qui eſt initium ſapientiæ, in conſpectu conditoris omnium clarius exornabat. Cúque liberos non haberent, deprecati ſunt Dominum, & exaudiuit orationem eorum dans eis filiam, quam votiuo nomine Conſortiam vocauerunt, hæredem videlicet illam, propagatricem ſui ſanguinis habere cupientes. Cumque eam in timore Domini educarent, & illa in annis puerilibus poſita, religioſum animum habere cœpiſſet, aucta eſt ſpes illorum, accepta alia filia, quam Tulliam vocauerunt.

S. Eucherius in ſeculo valde diues & potens habuit duas filias.

C

Accidit eo tempore, vt Pontifex Eccleſiæ Lugdunenſis migraret ad Dominum. Mos autem erat præfatæ Eccleſiæ, vt quoties (lege cunctis mortalibus debita) ſuo viduaretur Epiſcopo, in eligendo ſucceſſore reuelationem Domini expectaret. Tunc ergo triduano à cunctis præmiſſo ieiunio, cuidam puerulo apparuit in viſu Angelus Domini. Eſt, inquit, Senator quidam Eucherius nomine ſuper fluuium Durentiam, retruſus in ſpecu, qui relictis omnibus quæ poſſidebat, ſecutus eſt Dominum. Ad hunc adducendum pergite, & vobis paſtorem illum conſtituite, quoniam à Domino eſt electus. Quod cum puer ſenioribus diluculò retuliſſet, omnipotenti Domino, cunctis fratribus conuocatis, gratias egerunt: miſſoque cum Clericis ad præfatum locum Archidiacono, qui tunc Eccleſiæ curam gerebat, inuenerunt eum, ſicut eis Dominus reuelauerat. Cumque illi Archidiaconus rem propter quã venerat indicaſſet: cœpit cum iuramento dicere ſe voluntarium de ſpecu non egreſſurum, nec cum eo niſi ligatus duceretur, iturum. Cumque talia diu repeteret, Archidiaconus effracto muro ſpeluncæ, eduxit eum, & iuxta quod ipſi iurauerat, vinctum perduxit Lugdunum: quem pari animo, vnoque conſenſu Clerus & populus ſibi eligens ſacerdotem, in Pontificali Cathedra ſolemniter collocauit. Galla verò eius vxor, cum locum ſpeluncæ ingreſſa, in quo vir Dei latuerat, reliquum vitæ ſuæ tempus vt cœ-

Mos Eccleſiæ Lugdunenſis in eligendo Epiſcopo.

D

Degit in ſpecu.

E

Ligatus ducitur Lugd. vt cõſecretur Epiſcopus.

A

perat, religioſè peregit: filia eius Conſortia quotidianum victum ei ſubminiſtrante, ſicut ipſa prius fecerat viro ſuo. Obiit autem vir ſanctus ſub Valentiniano Imperat. anno Domini 458. vt Ado Viennenſis refert.

Moritur.

Multa præclarè ſcripſit, inter alia Caſſiani opera lato tenſa ſermone, anguſto tramite in vnum coëgit volumen. Scripſit ad Valerianum propinquum ſuum de contemptu mundi, & ſecularis philoſophiæ epiſtolam: diſſeruit etiam ad perſonam filiorum Verani & Saloni poſtea Epiſcoporũ, obſcura quæque ſanctarum capitula ſcripturarum. Reperitur interfuiſſe tertio Concilio Arelat. itemque Arauſicano & Carpentoracti, ponituque viceſimus eius ſedis Epiſcopus.

Gennad. de Script. Eccle. c. 63.

B

N O T Æ.

Eucherius.] *De eo Martyr. Rom. cum Baron. in Not. 16. Nouemb. Agunt præterea de eo Iſid. Hiſpal. de vir. Illuſt. c. 15. Petr. in Cat. lib. 10. c. 67. Vincent. lib. 20. c. 20. Baron. in Annal. tom. 5. anno 433. & tom. 6. anno Chriſti 441. Vincent. Baralius in Chronol. Lerinenſ. & alij.*

VITA S. CAPRASII EREMITÆ. Ex ea quam ex manuſcriptis Codicibus collegit Vincentius Baralius Monachus Lerinenſis.

C

FVIT beatus Capraſius Ingenuus, ac ſpectabilis genere, ſed quod laudabilius eſt, virtute mentis excelſus: à primæuo iuuentutis flore philoſophiæ artibus imbutus, miro claruit ingenio, ſed tandem diuina præuentus gratia, prudenter attendens, quia iuxta Apoſtoli dictum, ſapientia huius mundi ſtultitia eſt apud Deum, & quia ſcientia inflat, charitas autem ædificat, elegit potiùs ſtultus ab omnibus reputari, vt apud Deum ſapiens mereretur haberi, illa ſecreta ſapientiæ diuinæ adipiſci cupiens, quæ pater cæleſtis abſcondit à ſapientibus, & prudẽtibus, ſed mira dignatione paruulis, id eſt, humilibus reuelauit: nec ſuo deſiderio fraudatus eſt. Nã pius & miſericors Deus, qui iam ſalubre propoſitum cordi eius inſpirauit, gerendi gratiam, & perficiendi virtutem miniſtrauit.

1. Cor. 3. & 8.

D

Beatus igitur Capraſius, verus Chriſti diſcipulus, mundanam illam relinquens philoſophiam, Euangelicam aggreſſus eſt diſciplinam. In primis poſſeſſiones, & quæcumque in hoc ſeculo habere poterat, amore Chriſti contemnere, pauperibuſque diſtribuere diſpoſuit. Euangelicam ergo illis expeditus aggreditur paupertatem, onuſque mundanæ ſolicitudinis deponit, & iuxta Apoſtoli doctrinam, quæ retrò ſunt obliuiſcens, ad ea quæ anteriora ſunt, ſe extendit. Omnia huius ſæculi concupiſcibilia arbitratus eſt vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaceret, & ſoli Deo liberius vacaret, non ſolum corde, ſed etiam corpore, ab hominum aſpectibus, & ſæculi conuerſatione receſſit: & in quadam arcta, aridaque ſolitudine Monaſticam vitam ducere, ſolitariamque inſtitutionem aggredi deliberauit. In qua nimirum Eremi ſolitudine, ad tantum virtutum apicem prouectus eſt: vt non ſolum ſibi ipſi proficeret, ſed etiam quamplurimorum Deo militantium Monachorum Pater, & dux efficeretur, qui eius exempla ſectantes pariter & doctrinam, latam viam, & ſpatioſam, quæ ducit ad mortem, deſerentes, arctam, quæ ducit ad vitam æternam, Chriſto auctore ingredi contendebant.

Sanctus Capraſius facultates ſuas pauperibus diſtribuit.

E

Solitariã vitam amplectitur.

Multos ſuo exemplo ad vitæ melioris inſtitutũ attrahit.

bant. Interea eius magiſterio ſe ſubdit ille Chriſti Præſul, virtute, ſacerdotio, & nomine Honoratus, Lerinenſis Monaſterij pater, qui poſtmodum Arelatenſi Eccleſiæ præfuit Epiſcopus: cui etiã adhæſit pretioſiſſima illa gemma, interno ſplendore perſpicua, beatus videlicet Venantius, eiuſdem S. Honorati frater, qui ambo præfatum ſenem Capraſium, prn ſuæ vitæ merito, & eximiæ ſanctitatis prærogatiua (Domino ſic ordinante) tanquam Patrem, & ordinatorem in Domino, atque cuſtodem ſuæ adhuc teneræ ætatis elegerunt. Qui videns prædictos egregios duos iuuenes Chriſtum ſitientes, Honoratum videlicet, atque Venantium, patriam, ac parentes pro Chriſto velle relinquere: eorum approbans propoſitum, per terrãs mariaque eos aſſiduè comitatus eſt, licet iam eſſet ætatis grauitate confectus. Tranſeurſis igitur è Nicomedia, immenſis terræ mariſque ſpatiis, vir Dei Capraſius, cum Honorato ſcilicet, & Venantio, Ciſalpinam ingreſſus prouinciam, talibus lapidibus fidei igne fulgentibus, ſanctam Inſulam Lerinenſem illuſtrauit. In quorum aduentu illa ſacra Lerinenſis Inſula, diuino more eſt cultui mancipata, ſummæ religionis priuilegio decorata.

Eius magiſterio ſe ſubdunt ſancti Honoratus & Venãtius.

Peruenit ad Inſulam Lerinenſem.

O fœlix virtutum magiſter, qui tantos ac tales meruit habere diſcipulos! O laudabilis paſtor animarum, qui talium gloriatur in Chriſto ſpiritualium propagine filiorum! Erat autem vir Domini Capraſius feruidus charitate, humilitate deiectus, mitiſſimus pietate, modeſtus in inceſſu, abſtinentia ſingularis, longanimitate fortis, orationis inſtantia continuus. Vir iſte beatus, pro virtutum magnitudine, tantæ fuit opinionis & famæ, vt multi ſanctorum Doctorum ſuæ tempeſtatis, eius dignæ conuerſationis teſtimonium perhiberent: ac de ipſo in ſuis Tractatibus memoriam facerent. Vnde præcipuus ille Lugduuenſis Eccleſiæ Antiſtes Eucherius, in fine libri quem de Eremi laude compoſuit, cum de ſanctis Lerinenſis Inſulæ incolis loqueretur, hunc virum Dei inter reliquus præcipuè nominauit ita dicens. Hæc, videlicet Lerinenſis ſancta Inſula, nunc poſſidet venerabilem grauitate Capraſiũ, veteribus Sanctis parem. Hæc nunc habet ſanctos Senes illos, qui diuerſis cellulis Ægyptios patres noſtris Gallicis intulerunt. Et beatus Hilarius, in ſermone, quem funebrem in Sancti Honorati laudem habuit, beatum Capraſiũ perfectæ conſummatæque grauitatis fuiſſe, Angelica in inſulis conuerſatione degiſſe, & inter Chriſti amicos connumeratum deſcribit.

Catalogus virtutum S. Capraſij.

Teſtimonia Sanctorũ Eucherij & Hilarij Epiſcoporũ, de ſanctitate Capraſij.

Cùm ergo beatus Capraſius annoſus plurimùm grandæuuſque eſſet, atque decrepitus, & tempus ſuæ reſolutionis inſtaret, apparuit ei Sanctus Michaël Archangelus, atque ſuum fœlicem obitum poſt biduum imminere, diuino nutu reuelauit. Nec incongruè quidem, vt Angelico viro migraturo ex hac vita, Angelica legatio occurreret, quæ ſanctam illam animam, & ab hoſtili improbitate defenderet, & cæleſtium ciuium gloria ſublimaret. In eius igitur extremis conuenerunt glorioſæ & inclytæ memoriæ Sacerdotes, Fauſtus ſcilicet, Theodorus, Maximus, & Hilarius. Qui Hilarius Arelat. Antiſtes, beati Capraſij conſcius meritorũ, ſuæ pontificalis dignitatis oblitus, ad eius pedes reſidens, ipſius ſe orationibus commendabat, atque vt ſui memor eſſet, grandi eum humilitate efflagitabat; non indignum reputans tantum Eremi incolæ obſequium impendere, ipſiuſque eximiæ ſanctitati dignitatem Sacerdotij ſubſternere. Tranſiit autem ex hac vita vir Dei Capraſius ad optata gaudia ſupernorum, die Calendarum Iuniarum, in ſacra Lerinenſi Inſula, circa annos humanæ Redemptionis triginta ſupra quadringẽtos, inibique ſepultus, regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto in ſecula ſoeulorum. Amen.

Paulò ante mortem apparet ei S. Michaël Archangelus.

Interſunt eius obitui multi Epiſcopi, & ſacerdotes, eius ſuffragia poſtulantes.

NOTÆ.

Capraſius.] *Agit de Sancto Capraſio Martyr. Romanum cum Baronio, Beda, Vſuardo, Adone & aliis. Meminit eiuſdem Petrus in Catal. lib. 11. cap. 162. Trithemius de Viris Illuſtribus Ordinis S. Benedicti lib. 3. c. 279. ipſum inter Sanctos Ordinis prædicti annumerat, ſed fallitur, vt optimè annotauit Vinc. Baral. Nam Capraſius S. Benedictum præceſſit ſpatio centum ferè annorum. Porrò Sidonius Apollinaris in carmine Euchariſtico ad Fauſtum, dum relegit Inſulæ Lerinenſis ſanctos, hac de Capraſio ſcribit.*

——— Quantos illa Inſula plana
Miſerit ad cælum montes, quæ ſancta Capraſij
Vita ſenis, &c.

Fuit alius Sanctus Capraſius Epiſcopus Agennẽſium primus, Eremita & martyr, qui fontem de ſilice à Deo impetrauit: ſicut ex Breuiario, & antiquis Legendariis prædictæ Eccleſiæ colligitur, vbi prædictum miraculum, necnon Eremitorij illius deſcriptio ita habetur. Locus ille eſt in altiſſimo montis cacumine ſitus, cuius in ſuperiori dorſo grauiſſima planicies oſtenditur, atque obiecta in ſeſe frome, pendentibus ſcopulis, cum frondoſis arbuſtis opaca inter ſcena ſubtus præbet amœnitatem intrantibus. Qui locus nec hoc ſolo decoratur beneficio, ab ipſius rupis anguſto hiatu puriſſimus fons leui cum murmure emittitur, quem pretioſus martyr Capraſius percuſſa ſilice dextra à Domino impetrauit. Cuius vnda quam guſtu delectabilis, quamque debilibus membris tactu ſalubris, ex frequentiſſimo vſu expertum habemus: ſalua fide cunctis denotante poſteris. Paſſus eſt autem S. iſte Capraſius ſub Præſide Daciano.

VITA B. MVNIONIS ONIÆ EREmitæ, necnon inuentio Imaginis beatæ Mariæ Vallisſueneris. Ex Anthonio Abbate Valladolidenſi.

Habetur to. 1. Chron. Ord. S. Bened.

FVIT in montibus Diſterciis inſignis & crudeliſſimus latro, cui nomen erat Munio Onicz, de Montenigro oriundus, qui propter furta, latrocinia, & cædes ſuas, ab omnibus timebatur. Sed Deus qui neminem vult perire, hunc Munionem, quaſi alterum Paulum conuertit, hoc modo. Ruſticus quidam exiens in agrũ ad ſeminandum & laborandum, priuſquam manum operi admoueret, flexis genibus, iunctiſque manibus, cœpit inuocare & implorare auxiliũ Dei, quatenus benedicere vellet laborem manuum ſuarum. Munio non longè latitans & inſidians, ſecundum conſuetudinem, vt ſpoliaret & occideret, vibrato arcu, voluit occidere ruſticum. Sed ſubitò compunctus, cœpit cogitare, in quantis miſeriis verſaretur, quantiſque tormentis dignus eſſet ſi perſeueraret in peruerſa & execranda vita ſua.

Munio Onicz primò inſignis latro.

Tandem reſipiſcit, & pœnitentiã agit in ſpelunca.

Tunc ergo admirans deuotionem & virtutem ruſtici, propoſuit omnino pœnitere, nec diſtulit in craſtinum; ſed ſtatim relictis armis ſuis, cum filio ſuo (qui poſtmodum obiit) in ſpeluncam quandam horribilem ſeceſſit, ibique habitauit prope fluuium quendam. Cum aliquandiu ibi demoratus fuiſſet, Sacerdos quidam nomine Dominicus, ſolitariæ vitæ ducendæ cauſa, ad hanc ſpeluncam diuinitus inſpiratus peruenit, inueniẽſque

E Mu

Munionem, requiſiuit quiſnam eſſet. Cumque peruerſam vitam ei enarraſſet; cœpit eum conſolari vir Dei, proponens multa de miſericordia Dei. Imbuit ergo eum & docuit perfectionis viam, intantumque profecit ſucceſſu temporis pauper ille pœnitens, & ad tantum perfectionis culmen peruenit, quod etiam diuinis reuelationibus, & viſionibus honorari meruerit.

Diuinis reuelationibus refouetur.

Erat autem intra hos montes horribiles vallis quædam nomine Venerea. Reuelatum ergo fuit Munioni, inibi in concauo excelſioris & groſſioris quercus, occultatam eſſe Imaginem beatiſſimæ. Virginis Mariæ: iuſſumque illi fuit vt ad eam quærendam pergeret, & deinceps ibidem ſuæ habitationis locum conſtitueret. Signa autem ſibi diuinitus data, ad inueniendum theſaurum hunc pretioſum, fuerunt, limpidiſſimus fons de pede arboris ſcaturiens, examen apum, & fulgor mirabilis procedens de Imagine. Cum igitur viſionem ſocio ſuo Dominico reuelaſſet, ambo per concaua vallium, per montium & ſcopulorum altitudines, inquirere cœperunt. Cumque veniſſent ad quemdam locum inacceſſibilem, ferro & inſtrumentis fecerunt ſibi viam, ingredienteſque inuenerunt Imaginem in concauo quercus, & ſigna, ſicut Munioni Eremitæ fuerat reuelatum. Manſerunt ergo ibi, Angelicam potius quàm humanam ducentes vitam. Sed Deus volens reuelare hunc theſaurum mundo, fecit vt ſancti Eremitæ viſitarentur à perſonis deuotis & piis. Soror etiam Munionis, quæ erat oculorum lumine priuata, audiens quæ de fratre dicebantur, venit abſque læſione ad locum prædictum. Vbi enim peruenisset, meritis beatæ Mariæ ſtatim viſum recepit. Hoc miraculo diuulgato per loca adiacentia, cœperunt cateruatim habitatores confluere; multi etiam, pœnitentiæ agendæ cauſa, relictis omnibus, Anachoreticam vitam ibi exercere cœperunt.

Imaginē beatæ Dei genitricis inuenit Munio.

Soror Munionis cæca viſū recipit per merita B. Virginis.

Munio verò cernens ſe non poſſe ita vacare exercitiis, propter multitudinem fratrum, & populorum confluentium ad videndum Imaginem, ſeceſſit ad alium horribiliorem & inacceſſibilem locū, habitauitque in ſpelunca frigidiſſima & humidiſſima, eo quod numquam Sol radios ſuos ſupra eam emittebat. Hanc ergo ſibi propriis manibus aptauit, ibique reliquum vitæ ſuæ tempus in magna ſanctitate peregit. Cum glorioſum ſpiritum emitteret ſanctus Eremita, multi fulgores mirabiles circa loca adiacentia, & remota viſi ſunt à multis. Vnde alij Anachoretæ, cognoſcentes eum migraſſe ad Dominum, cum Dominico Presbytero venerunt ad ſpeluncā. Cumque portarēt corpus ad Eccleſiam vt ſepeliretur, cāpanæ, omni humano deſtitutæ auxilio pulſauerunt. Volentes ergo eū ſepelire in Eccleſia vbi erat Imago beatæ Virginis, numquam potuerunt, eo quod ſanctus vir dum viueret, propter humilitatem, & reuerentiam Virginis, ibi ſepeliri ſe indignum reputauerat. Poſuerunt ergo ſanctum corpus in quadam cauerna ſub horribili rupe, diſtanti ab Eccleſia quaſi quinquaginta paſſus; vbi ſacellū poſtea titulo ſanctæ Crucis conſtructum fuit, magnoque in honore & reuerentia habetur ſanctus iſte Eremita ab incolis loci.

Munio cupiēs latere degit in horribili ſpelunca.

Coruſcationes morienti Munione viſæ.

Cāpanæ omni humano deſtitutæ auxilio per ſe ſonant.

NOTÆ.

Munio.] *Ab aliis appellatur Numa. Hiſtoria autem hæc accidit apud Hiſpaniam circa annum Domini 574. tempore Leonigildi Regis, quam fuſius deſcribit & narrat Antonius Tepez. Abbas Valladoldienſis, in Chronico Ordinis S. Benedicti.*

VITA S. ANTONII CYRI EREmitæ. Ex ea quam ſcripſit Magnus Fœlix Ennodius Epiſcopus Ticinenſis.

Habetur in Chronol. Inſulæ Lirinenſis,

BEATI Antonij narraturus inſignia, primùm Sancti Spiritus mihi maieſtas inuocanda eſt, vt qui illum rebus diuitem fecit, me in his explicandis per linguæ fræna moderetur, & labiorum ſordes propheticі carbonis diluere maturet incēdio: ne conſcientiæ nebulis lucem conuerſationis illius, aut ampliſſimis pauperem faciam laudibus, aut infantia arcente deuenuſtem. Benedicitur indiuiſa Trinitas Deus noſter, qui ſeruum ſuum Antonium tāta virtutum dote ſublimem circa Danubij fluminis ripas in ciuitate Valeria, Secondino patre lucis huius ianuam iuſſit intrare. Qui quamuis de ſplēdore natalium conſcientiæ iubar hauſerit: tamen fulgorem ſtirpis præcipuè morum radiis obumbrauit. Qui ne ſenſim inſtituta propoſiti per parentum blandimenta frangeret, annorum fermè octo, genitoris tutela nudatus eſt. Mox tamē ad illuſtriſſimum virum Seuerinum ignara fuci ætas deuolauit, qui dum eum mulceret oſculis, futura in puero bona, quaſi tranſacta relegebat. Sed poſtquam B. vir humanis rebus exemptus eſt, Conſtantij Antiſtitis, ea tempeſtate florentiſſimi, iunctus obſequiis, glorioſis operibus vitæ rudimenta dedicauit, qui eum inter Eccleſiaſticos exceptores cæleſtem militiam iuſſit ordiri. Erat enim venerabilis Sacerdos Antonij noſtri Patruus. Quo defuncto, vt mundi gloriam fugeret, elegit ſeceſſum, & ad ſublimem & excelſum montem, qui celſitudine ſua vincebat aſpectum, confugiens, ibi ſedem ſibi delegit. Nihil ſecum ampliùs niſi paruum leguminis, & ligonem quo terram ſollicitaret, de mundi beneficiis aſſumens, dedicauit callem ſubiecta aſperitate neſcitum, iuga illa indomitam naturæ legem Antonio congrediente perdiderunt, reſerata itinera poſt ingreſſum eius patuere cupientibus. Inuenit illic tamen duos ſenes, quos iam ita inter luſtra belluarum habitatio longa miſcuerat, vt nihil de illis mundo fama nuntiaret. Breui poſt horum vnus aſſumptus eſt, terreni carceris mole depoſita ætheream valetudinem fœlix anima reſumpſit: nā abſolutionis eius tempore columna ignea beati Antonij oculis ingeſta eſt ad cælum vſque pertingens.

Patria & parentes S. Antonij.

Conſtantius Epiſcopus S. Antonij Patruus.

Viuit ſolitarius in mōte.

Videt animā cuiuſdā Eremitæ in ſpecie colūbæ igneæ ad cælos euolare.

Tunc dum ibi Dei cultor tota diſciplinis cæleſtibus virium ſuarum vela laxaret, cuius vigilias, ieiunia, lectionis aſſiduitatem, iure replicarem, ni haberem digna memoratu; numquam ille cibum ſumpſit, niſi fatiſcente corpuſculo. Interea cùm tantis polleret virtutibus: vir quidam quem ſponſæ ſuæ amor in facinus impulerat, & ad effuſionem humani ſanguinis affectu, & indignatione prouocarat, dum conſcientiam ſe credit fugere mutatione terrarum, tandem venit etiam in eremū in qua vir ſanctus & alij ſerui Dei habitabant, putans in Dei ſeruitio conſtitutis de ſuis actibus nihil patere. Sed ſtatim atque ad magnum venit Antonium, & cùm iā colloqueretur cū eo, ille peccatū quod fecerat patefecit. Expauit deprehenſus, cùm flagitia ſua recenſeri videret ab homine quæ ſine teſte humani generis commiſerat.

Patefacit occultū ſcelus.

Interea ſanctus vir per regiones finitimas inſidiatricis famæ linguis innotuit, quæ ne pareret de

celebritate

celebritate iactantiam, ante prouiſa ſunt remedia quam morbus adoleſceret. Nam cùm à multis viſitaretur, eiuſque quies interrumperetur, ad eremi ſecretiora beatus Antonius credidit euolandum.

Solus habitat in excelſa rupe.

Mox tamen ſeceſſus quem pendula rupes commendabat electus eſt: in quo annis plurimis ſolus, & verè monachus, vitam ſine humani generis conſorte tranſegit. Dabat feras pro ſodalibus montana ſolitudo. Mugitus vrſi, aliarumque belluarum minax immurmuratio pro blandæ confabulationis communione ponebatur. Denique ea tempeſtate vrſus petulantior gloriæ plus daturus, caules ipſius puberibus foliis lætiores, inhumani ingrediens contritione vaſtauit, ita vt nuſquam de ſimplici fruge ſpes reſidua relinqueretur. Quẽ ille baculo mulctatum, diſtrictius abire præcipiens, teſtem virtutis ſuæ, & nuntium paſſionis ad alias ire beſtias mox coëgit. Rurſus tamen gradienti ei per deſtinatum callem fugiens ſe fera ſuggeſſit; quam, ille ſola iuſſione turbatam, iter fecit aperire, & occupata viæ clauſtra deſerere.

Sed ecce iterum aliis pernicibus per productionis ſuæ ordinem Dei ſeruum in quo loco degeret fama vulgauit, aliud de ipſo pro ſententiarum varietate diuerſis opinantibus. Tunc liquidò patuit per occurſus multiplices nihil obſtare cupiẽtibus, planari ardua, ſolidari ſciſſa, pendentia non timere. Sed potioribus inſidiis ne per arrogantiam hoſtis ſubreperet fortiori conſilio manus oppoſuit: ne iam grandæuus perderet quod inter tirocinia virtutis ſeruaſſet. Acrius enim circa robuſtos diabuli certamen eſt, & maioribus copiis illos aggreditur, qui conflictus eius experti, roboris ſudore domuerunt. Vniuerſa tamen ſecum ipſe pertractans, breui animum ſuum allocutione firmauit. Quid agimus mens adhuc mundani oneris faſce depreſſa, quam nondum ad auctorem ſuum corporeus carcer euomuit? Non tibi certa eſt de perfectione fiducia dum adhuc includeris fragilitate carnali. Dum vniuerſorum voce laudaris, vide quantis labores inſidiis. Sanctorum igitur petamus exercitum, & illam Lerinenſis Inſulæ cohortem irriguo inquiramus ardore.

Venit Lerinum.

His dictis dimiſſam fratribus cellolam, quos ibidẽ prædicti amor congregauerat, apud Lerinum improuiſus apparoit, nuntiauit virum inſignium meritorum facies ieiunij pallore decorata. In hac igitur nutrice Sãctorum Inſula, cùm præſtaret meritis, tamen omnium humillimus apparebat. Ibi biennio ſe ipſo potior mundi iſtius ſarcinam deponens, victor inſidiarum quas antiqui hoſtis parat aſtutia,

Migrat.

diem noſtrum & lucem pręſentis ſeculi perpetui luminis adeptione commutauit.

N O T Æ.

Antonius.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 28. Decembris, & in tom. 4. Annal. Vitam eius ex M.S. Vatic. adſert Vincent. Baralius in Chronologia SS. & Illuſt. virorum Lerinenſium. Vixit anno Domini 480.*

Lerinenſis Inſulæ.] *Lerinum eſt Inſula Prouinciæ Narbonenſi adiacens, è regione Antipolis ciuitatis, quam deſcribit Plinius lib. 3. cap. 5. Eſt in illa celebre Monaſterium Ordinis nunc S. P. N. Benedicti, Congregat. Caſſinenſis, aliàs S. Iuſtinæ de Padua, fundatum olim anno Domini circiter 470. à S. Honorato Nicomediæ Regis filio, primo illius loci Abbate, deinde Arelatenſi Archiepiſcopo: cuius inſtituta conſtitutioneſque retinuit vſque ad annum Domini 541. quo, illis relictis, Regulam S. P. Benedicti à S. Mauro Abbate in Gallias tendenti, ſibi traditam obſeruare incepit, quam vſque in hodiernum diem ſanctiſſimè ſemper obſeruauit, primùm ſub Congregatione Mauriana, ſiue Glanofolienſi: deinde ſub Cluniacenſi; nunc ſub Caſſinenſi. Qualis autem fuerit hæc Inſula, quale cœnobium, qualeſque eius habitatores, ex numero Monachorum in album SS. relatorum, manifeſtum euadit. Legatur Vincentij Baralij Chronologia Lerinenſis.*

VITA S. LAVNOMARI EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Surium.

CVM Franci Gallias occupaſſent, abiectoque teterrimo dæmonum cultu, Chriſtiana Religione initiati eſſent, tempeſtate qua Clotharius filius magni illius Clodouei, qui primus ex Regibus illius gentis in Chriſtum credens, à beato Remigio Epiſcopo baptizatus eſt, regnum obtinuit intra Galliam Lugdunenſem, Launomarus,

Patria S. Launomari.

apud Carnotenſes, parentibus eſt Chriſtianiſſimis editus in hanc lucem.

Paſcit pecora.

Qui cùm etiamnum puerulus in paternis ædibus verſaretur, demandata illi cura eſt paſcendis pecoribus, quod ſedulò fecit. Porrò ſimul atque ad eam peruenit ætatem, qua iam poſſet ſapere, omnibus ſuis renunciauit rebus & facultatibus.

Eodem tempore diuini amoris flammis incenſus, capiandæ ſolitudinis magno feruebat deſiderio, ſed ad tempus animi propoſitum celans, cùm adhuc in Carnotenſi vrbe degeret,

Fit Presbyter.

ad Presbyterij gradum Dei benignitate promotus eſt: nec multũ intercesſit temporis, cùm à fratribus apud quos verſabatur, rei familiaris diſpenſator eſt inſtitutus (vale enim dixerat mundo, & ad Monaſterium aduolauerat.) Deinde aliquot elapſis annis, cordis ſui deſiderium tamdiu celatum, Domino authore & cooperatore, in opus contulit. Intempeſtæ enim noctis capians ſilentia, ad optatam ſe eremum cõtulit.

Petit Eremũ.

Locus autem in quem vir ſanctus ſe recepit, deſiderio viuendi & vacandi ſoli Deo, procul ab vrbe fuit in abditiſſima ſolitudine ſyluæ illius quæ Pacticus appellatur. Ibi tota animi intentione Domino familiariùs inhærebat. Conſtruxit autem eodem in loco tuguriolum ex frondibus arborum. Et cùm nocte quadam diuinis hymnis & ſanctæ meditationi inſiſteret, à latronibus diu laborioſiſſimè quæſitus eſt, ſpe prædæ. Sed cùm totam noctẽ per deſertũ errando tranſegiſſent, tandẽ manè facto eũ inuenerunt. Et cũ vidiſſent magno timore perculſi, procidẽtes ad eius pedes petierunt veniam.

Manſuetudo viri ſancti.

Quibus mãſuetè reſpondit dicens: filij nullã poſſideo pecuniam, Chriſtus ſolus eſt poſſeſſio mea. Ego prænidi veſtras inſidias, Deus miſereator veſtri filij: & abite in pace. Cùm igitur latrones ad propria reuerſi eſſent: cœperunt viri Dei virtutem diuulgare, multi fama eius audita, mundo valedicentes, ad eum accedebant, & prope tuguriolum eius,

Multi magiſterio eius ſe ſubdunt.

cellulas conſtruentes, orationi & contemplationi vacabant. Ambulabat aliquando in ſolitudine, iuxta Monaſterium ſuum, ſecum neſcio quid de ſcriptoris ruminans, in occurſum ſuum properantem conſpicatus eſt ceruam, luporum infeſtam rabiem pennigero volatu effugere cupientem. Vt vidit autem lupos illos miſertus ceruæ exclamauit: Ceſſate immanes & cruentæ beſtiæ ab infeſtatione animãtis huius, & ad deſerta loca diſcedite. En peſſimum & crudele beſtiarum genus, lupos iſtos, qui ſemper diripiendo, & deuorando inhiant pecori, nec vnquam deſinunt ſuam ingluuiem alienis explere carnibus: expreſſamque gerunt ſimilitudinem

illius lupi rapaciſſimi, quotidie circuientis & quærentis quos de Christi Eccleſia abſtrahat, perdat, & deuoret. Ad has viri Dei voces, ilicò ſubſtiterunt lupi: dimiſſaque ceruæ inſectatione in ſuas latebras aufugerunt. Cerua autem, illud quo venerat iter, repetere formidans, liberatorem ſuum comitata eſt, præceſſitque illum in oratorium. Cúmque eam vir ſanctus blandè palpaſſet manu ſua, poſt duas horas miſit eam in ſolitudinem.

Obediunt lupi voci viri Dei.

Quidam è vicino filium ſuum claudum ei cum lacrymis currendum obtulit: qui inter ſacra Miſſarum libamina, pro ſanitate pueri obſecrans, ſolemni prece peracta, fragmento panis benedicti, & patrem refecit, & filium à debilitate curauit. Caſu accidit vt ianitor clauem oratorij perderet. Cúmque Dei famulus à fratribus ſecedens orandi gratia oratorium peteret, & clauem non inueniſſet, ante foras humi proſtratus aliquantiſper orauit, moxque vltrò ianua eſt patefacta.

Sanat claudum.

Ianua Eccleſia diuinitus patefacta.

Interea Epiſcopus Malardus, comperta fama viri Dei, cupiebat eius collocutionis dulcedine recreari. Pro qua re accerſitus ab eo, cùm & finem vitæ appropinquare ſciret, iam ſenior ad vrbem properauit. Vbi per aliquot dies moratus, ægrotare cœpit, & præfato Epiſcopo deſolationem religionis, quæ per barbaros poſt obitum vtriuſque, fienda erat eſſet prædixit, & ſic in pace quieuit.

Moritur.

N O T Æ.

Laonomarus.] *De quo Molanus in Addit. ad Vſuard. 19. Ianuarij. Agit & de eo Trith. de viris Illuſt. Ord. S. B. lib. 3. c. 251. Vincent. in Spec. lib. 21. c. 83. & 84. Petrus in Cat. lib. 2. cap. 104. Huius vitam per eius contemporaneum deſcriptam refert Surius tom. 1. de Sanctis. Vixit circa annum Domini 575.*

Apud Carnotenſes.] *Carnotum ciuitas eſt totius Galliæ media, vulgò* Chartres.

VITA S. GVDVVALI ARCHIEPIſcopi & Eremitæ. Ex ea quæ eſt apud Surium.

SANCTVS Guduualus, in Britannia ortos, parentes & cognatos habuit generis nobilitate inſignes. Qui vbi ad viriles peruenit annos, Leuita & Sacerdos ordinatus cœpit prodere ſapientiæ, à teneris annis acquiſitæ, theſauros: quin & quoſdam ita veri ſolis radiis inflammauit, vt ipſi quoque aliis & illuſtrandis & inflammandis idonei facti ſint. Factus Epiſcopus, quo altiùs in populo Dei caput extulit, eo latiùs de ſe ſparſit ſanctæ conuerſationis odorem, & quandiu quidem ſacerdotio functus eſt, opus gratiæ ſuæ per illum magnificè declarauit Spiritus ſanctus, omni Clero populoque lætante. Erat autem illi amplum patrimonium: ſed ille faſtidiens opes & copias omnes labentis vitæ, quicquid habuit facultatum, Eccleſiæ Chriſti elargitus eſt. Cernens etiam cura paſtorali, ceu catenis quibuſdam, ſeculo ſe illigari, cùm primùm potuit, illa ſe penitus expediuit. Itaque ſummo Paſtori, & deinde idoneo ſubſtituto ſucceſſori etiam Eccleſiam commendans, ſuæ diœceſis quoddam Monaſterium petiit: vbi & vitam Monaſticam, imò Angelicam vixit. Erat autem Monaſterio illi propinquum mare. In cuius ſinu rupem vaſtam extare vidit vir ſanctus, quæ cuiuſdam inſulæ habitabilis ſpeciem præferret. Cingebatur quidem vndique mari, ſed tumeſcentibus eius fluctibus nequaquam obruebatur. Vno itaque comite contentus, eò ſe confert, & inſtar antiquorum Eremitarum, anguſtam ſibi in ipſa rupe cellulam excindit. Solebat vir ſanctus Miſſas aſſiduè celebrare: eoque ſacrificanti ſæpius Angeli apparebát. Cùm ſic ſolitarius viueret, diſcipulos illic collegit ad centum octoginta octo. Cui ſanctæ multitudini cùm loci anguſtia ægrè ſufficeret, vir beatus cum Deo tractans, magnaque Dei fretus potentia, cùm mare ſuo more recedens, vaſta illic arenarum ſpatia detecta relinqueret, virga quam manu geſtabat, certa arenis veſtigia imprimens, in Chriſti nomine præcepit vndis, ne illa vnquam tranſgrederentur. Vidiſſes ad eas voces ſancti viri, indomabile pelagus miteſcere, ſuos cohibere impetus, tumores remittere. Et ecce in hunc vſque diem leges ſibi præfixas mare tranſgredi non audet.

S. Guduuali genus.

Relicto Epiſcopatu, ingreditur Monaſterium.

Habitat in ſpelunca vir ſanctus.

Colligit diſcipulos ad centum octoginta octo.

Ponit indomabili mari certum terminum.

Iam vir ſanctus mundo, & omnibus quæ hic mundus offerre poteſt, amiciſque ſuis vale fecerat, planéque mundo crucifixus erat, atque adeò etiam animam ſuã perfectè oderat, nec tamen his contẽtus, ſemper perfectiora meditabatur. Itaque communicato cum fratribus conſilio, ex illa inſula peregrè conſtituit proficiſci. Interim ſeptem apparauit nauigia, atque non multo pòſt, cum omnibus fratribus ingreſſus dat ſe itineri. Inter nauigãdum autem exit ipſe è naui, calcat pedibus fluctus maris; non ſolum toto corpore incolumi, ſed etiam veſtibus ſiccis graditur in vndis multa alacritate perfuſus. Inter hæc ille, horis Chriſti & Apoſtolorum authoritate inſtitutis, preces Deo perſoluturus, cùm dixiſſet more Eccleſiaſtico, Deus in adiutorium meum intende, &c. Angeli ſubiunxerũt, Domine ad adiuuandum me feſtina, & ita totum officiũ alternis vicibus, cum viro Dei expleuerunt. Itaq; proſpero curſu cũ omnis ille Domini exercitus ad terras quaſdam delatus eſſet, Meuorus quidam Chriſtianæ religionis cultor, vbi audiuit Guduualũ in eius fines ingreſſum, magnas planè Deo gratias egit; eique locum ad habitandum cum ſuis fratribus dedit. Ibi excitauit mortuum, puerum mutum ſanauit, multiſque aliis miraculis beatus hic Pontifex, præclarus Eremita, & Cœnobitarum dux egregius, coruſcauit.

Quærit cum ſuis ſedes alias.

Calcat pedibus ſiccis fluctus maris.

Recitant cũ eo Angeli horas Canonicas.

Poſt hæc igitur aliaque miracula, optatiſſimum huius vitæ finem, Deo reuelante, cognouit. Nam cùm die quadam ſacroſancti Quadrageſimæ ieiunij, immolata iam in menſa altaris Redemptionis noſtræ victima, piiſſimam Chriſti paſſionem mente recoleret, Angelus Domini iucundo aſpectu illi ſe videndum præbuit, dixitque, breui illum cum palma victoriæ ſuo Regi Chriſto occurſurum. Inde cælos repetens, tantam illic odoris ſuauiſſimi fragrantiã reliquit, vt vir Dei & anima & corpore, quod totius ſeptimanæ inedia extenuarat, mirè recreatus, in Dei laudes deuotè prorumperet. Die autem decimo ante obitum ſuum, cum ſacro altari adſtaret, beatiſſimus Michaël Archangelus ei apparuit, & certum tempus ſuæ ea hac luce migrationis indicauit. Adhoc autem illo loquente, aduenerunt etiam præclari Apoſtoli Petrus & Paulus, iucundiſſimum nuncium confirmant Archangeli. Altero autem die iubet fratres omnes ad ſe venire, recitatque illis quæ vidiſſet & audiuiſſet, & eis vale vltimum dicens, lætus obdormiuit in Domino: viſaque eſt à fratribus ſanctiſſima anima eius in columbæ ſpecie ad cælos euolare.

Nunciatur ei ab Angelo eius obitus.

Apparet ei Michaël Archangelus.

Migrat ad Chriſtum.

Obiit autem vir ſanctus octauo Idus Iunij in Inſula Plect, & ad ipſas ſacri corporis reliquias mirifica

rifica lux tota nocte reſplenduit, quæ omnes noctis tenebras profligans, cellam illam vbi corpua ſacrum repoſitum erat, immenſa luce compleuit. Sacro autem eius corpore tumulato in hac inſula, multo tempore conditum manſit, multis coruſcans miraculis, donec poſtea barbaris incurſanibus, cùm complures Britanni, relictis auitis ſedibus in exteras regiones diſperſi ſunt, etiam fratres Monaſterij abſportato ſacro corpore, mare quod Britanniam à Galliis ſeparat, transfretantes, in Franciam peruenere: eamque perluſtrantes, cum ſacro pignore, vnde odores mirifici ſundebantur, tandem ad Monaſterioli Caſtrum appulerunt. Vbi quia non eo, quo par erat, honore afficiebatur, Arnulphus inclytus Marchio Flaudriæ, multorum B ſaluti diuinitus deſtinatus, Blandinum illud transferendum curauit, vna cum reliquiis nullo pretio æſtimandis egregij Cunfeſſoris Bertulphi: quæ tranſlatio facta eſt 3. Nonas Decembris, Clotario apud Francos ſceptra regni moderante.

Defertur eius ſacrũ corpus ad Caſtrum Monaſterioli in Francia, & tandem Gandauum.

N O T Æ.

Gudunalus.] *De eo Molanus in Addit. ad Vſuard. & in Ind. SS. Belgij. Eius vitam habet Sur. tom. 3. 6. Iunij. Meminit eiuſdem Vuionius etiam hac die. De eodem agitur in vita S. Bertulphi cap. 27. tom. 1. Surij Nonis Februarij. Vixit circa annum Domini 590.*

C *VITA SS. EREMITARVM GILDÆ cognomento Sapientis, necnon Mailoci, Egreæ, Allæci fratrum, & Peteonæ ſororis. Ex ea quam ex Membranis Floriacenſibus deſcripſit Ioannes noſter à Boſco.*

B. Gildæ parentes ac patria.

BEATVS Gildas Arecluta fertiliſſima regione oriundus, patre Cauno nobiliſſimo & Catholico viro genitus, ab ipſo puerili æuo toto mentis affectu Chriſtum ſtuduit ſequi. Cuius pater alios fertur habuiſſe filios, Cuillum videlicet valde ſtrenuum in armis virum, qui poſt mortem D patris, ei in regno ſucceſſit. Mailocum quoque, qui à patre ſacris literis traditus, & in eis bene edoctus, relicto patre, atque rebus paternis abrenuncians, venit Luythen in pago Elmail, ibique Monaſterium ædificans, in quo in hymnis & orationibus, ieiuniis & vigiliis inſtãter ſeruiens Deo, clarus virtutibus & miraculis, in pace quieuit. Egreas verò cum Allæco fratre, & Peteona ſorore Deo ſacrata Virgine, ſimiliter & ipſi relictis rebus paternis, & ſecularibus abrenunciantes pompis, in extrema parte regionis illius ſecedentes, non lõgè à ſe inuicem diſtantia ſingula ſua conſtruxere oratoria: mediam ſtatuentes ſororem, cum qua alternatim ſuo die, horas diurnas alter cum Miſſa E celebrabat, & poſt veſperas cum ea ſumens cibum, & gratias agens Deo: ante ſolis occaſum reuertebantur ad oratorium ſuum. Vnuſquiſque enim eorum ſeparatim in ſuo oratorio vigilias celebrabat. Iſti igitur quos prædiximus beati & ſancti viri, Mailocus videlicet, Allæcus atque Egreas cum beata ſorore, cunctis mundi, vt præmiſſum eſt, ſpretis opibus & deliciis: toto niſu mentis ad ſupernam tendentes patriam, in ieiuniis & orationibus ſuam commendantes vitam, tandem à Deo vocati, receperunt mercedem laborum ſuorum, & in ſuis quæ ædificauerant oratoriis conditi ſeruantur, clarificati & celebres aſſiduis miraculis, & in A gloria reſurrecturi. Beatus autem Gildas, qui & Gildaſius, honor & decus gentis ſuæ futurus, & ipſe à ſuis parentibus beato Hilduto traditur imbuendus. Qui ſuſcipiens ſanctum puerulum, ſacris literis cœpit inſtruere illum. Tunc athleta Chriſti & ſtrenuiſſimus miles in Cœnobio degens obedientiæ ſuſcepit arma fortiſſima, pueriliſque deſerens mores, ætatem floridæ iuuentutis, in formam tranſtulit ſenectutis. In ſchola igitur ſupradicti doctoris Hilduti erudiebantur plurimi nobilium filij, inter quos præclariores erant, tam generis nobilitate, quàm morum probitate, Samſon videlicet atque Paulus, ſed hos quoque mira ingenij ſagacitate ſuperabat Gildas beatus.

Fratrum & ſororis Beati Gildæ mira ſanctitas.

Allæcus & Egreas, cum Peteona ſorore, Eremiticã vitã ducunt.

Migrant in cælum.

S. Hildutus Monachus & doctor S. Gildæ magiſter.

B Habitabat autem præfatus Hildutus cum diſcipulis ſuis, in quadam arcta & anguſta Inſula, atque arenti ſolo ſqualida. Ad quem die quadam accedens beatus puer Gildas, eum alloquitur dicens: Domine doctor, audiui te nuper ex Euangelio verba noſtri Saluatoris prædicantem: in quibus diſcipulos admonebat, vt cum fide à Deo ea quæ ſibi erant vtilia peterent: & quia fideliter petita accepturi eſſent, dicens: Amen dico vobis, quicquid orãtes petieritis, credite quia accipietis, & fiet vobis. Nũc ergo optime Doctor, cur non rogas ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui potens eſt præſtare cuncta quæ fideliter ab eo petuntur, vt dilatet terminos, atque fructiferam reddat huius C Inſulæ glebam? Cum hæc audiſſet beatus Hildutus, admiratus fidem ipſius, conuocatis in vnum diſcipulis, oratorium cum eis ingreditur, & flexis in terram genibus, extenſiſque manibus in cælum, cum lacrymis orationem fecit. Qua finita, omnes egreſſi ab oratorio, vident dilatatam vndique eſſe Inſulam, atque vernantem in circuitu diuerſis olerum floribus. Tunc iterum reuertitur ad oratorium ſenior, & præ gaudio effuſus in lacrymis vnà cum venerando diſcipulorum grege, clara voce hymnos, ſummaſque laudes, rerum omnium Creatori Domino decantant, qui propè adeſt omnibus inuocantibus ſe in veritate. Igitur admirabili virtute dilatatam ſibi Inſulam cœpit excolere D ſenior: atque fœcundandis iugeribus frumenti ſemina tradere. Cumque cœpiſſent læta frugum germina pullulare, aggregatæ aues marinæ ea cœperunt deuaſtare. Quod cum videret Pater Hildutus, præcepit diſcipulis ſuis, cum terrore eas effugare, atque vnumquemque eorum die ſuo ſegetem cuſtodire. Et cum dies aduenisset, in qua ſegetem ſeruaturus erat B. Paulus, plus ſolito aduenit auium multitudo, quæ paſſim meſſem deuaſtabat tondendo. At contra miræ indolis puer Paulus, huc illucque diſcurrens cum ingenti clamore eas expellere nitebatur, nec præualebat. Tandem ergo iam laſſus, aduocat ſocios beatæ memoriæ, videlicet Gildam atque Samſonem venerandum. E Ad cuius vocem aduolant ſocij, & inuocato nomine Chriſti multitudinem indomitarum auium congregantes ante ſe Dei virtute repleti minant pueri ſanctiſſimi, tamquam inertium ouiũ greges. At vbi ventum eſt ad ſenis habitaculum, captiuæ & indomitæ aues cum recluderentur, in cælum dant voces. Quarum ſtrepitum atque clangorem audiens ſenex, egreſſus ab oratorio, videt Dei virtutem, admiratuſque non minimum tantam in puerorum cordibus fidem, ait illis: Sinite filij, ſinite aues abire liberas, iam ſufficiat quod ſic caſtigaſtis illas, abeant liberæ, & amplius in nomine Domini, noſtras ſegetes non præſumant lædere. Igitur iuſſionem ſenis non audentes ſpernere,

Mira fides B. Gildæ.

Oratione B. Hilduti dilatatur Inſula.

Miraculosè ſylueſtres aues pueri capiunt.

aues dimiſſæ, longè receſſerunt: & vlterius in eadem Inſula vaſtare ſegetes non præſumpſerunt, quæ Inſula vſque in hodiernum diem, Launa Hilduti vocatur.

Variis doctrinis operã dat B. Gildas, & orationi ſe dedit, ac vitæ aſperitati.

Sanctus igitur Gildas, cum per aliquot annos in doctrina beati Hilduti commuratus fuiſſet, & tã ſæcularibus, prout res ſuppetebat, quam diuinis ſcripturis ab eo optimè quicquid ſibi à diutina bonitate creditum fuerat edoctus eſſet, valedicens pio magiſtro, venerandiſque condiſcipulis, tre perrexit, vt & aliorum Doctorum ſententias in Philoſophicis atque diuinis literis, inueſtigator curioſus exquireret. Sequutus itaque Apoſtolicam ſententiam, ne dum aliis prædicaret ipſe reprobus inueniretur, caſtigabat corpus ſuum in ieiuniis & vigiliis, noctes ducens in orationibus, ſtans ſine aliquo ſuſtentaculi adminiculo. A quinto decimo ætatis ſuæ anno, per totum vitæ præſentis ſpatium quo in hoc vixit mundo, vſque ad extremum diem vocationis ſuæ à Domino, ter (vt veraci relatione didicimus) in hebdomada parciſſimum

Mira eius abſtinentia.

ſumpſit corporis cibum.

Creatur Sacerdos, & prædicat Christum Gentibus, eoſque conuertit.

Igitur cum ad ſacros ordines promotus fuiſſet, & Presbyterij fungeretur officio, audiens quod gentes quæ Aquilonalem plagam Britanniæ Inſulæ incolebant, adhuc gentili errore detinerentur: & quod hi etiam qui videbantur inter eas Chriſtiani, non Catholici eſſent, ſed diuerſis hæreticorum fraudibus irretirentur: de Chriſti adiutorio confidens cœpit illuc pergere, vt illis Chriſtum prædicaret. Gentes autem & hæretici videntes miracula quæ per eum Deus operabatur, ad viam veritatis adducti ſunt.

Beata Brigidda audita fama S. viri cupit aliquid habere ex eo ob memoriam ſanctitatis eius.

Audiẽs autem beata Brigidda, quæ ipſo tempore inſignis erat, in Hybernenſi maneus Inſula, & Monaſterio Virginum præerat Abbatiſſa, Virgo præclara, famam beati Gildæ, miſit ad eum nuncium, cum verbis deprecatoriis dicens: Gaude pater ſancte, ac ſemper in Domino polle. Obſecro te, vt aliquod indicium tuæ ſanctitatis mihi tranſmittere digneris, vt ſemper apud nos tua vigeat perenniter memoria. Tunc ſanctiſſimus Gildas percepta ſanctæ Virginis legatione, propriis manibus formulam fecit fuſili opere, & tintinnabulum compoſuit ſecundum petitionem ipſius, & per nuncium quem miſerat, ei tranſmiſit. Quod illa gaudens ſuſcepit, ac velut cæleſte munus ab eo ſibi tranſmiſſum libenter accepit.

Ammericus Hyberniæ Rex.

Eo tempore regnabat Ammericus Rex per totam Hyberniam, qui & ipſe miſit ad beatum Gildam, rogans vt ad ſe veniret: promittens ſe ipſius doctrinis in omnibus obediturum, ſi veniens Eccleſiaſticum ordinẽ in ſuo regno reſtauraret, quia pene Catholicam fidem in ipſa Inſula omnes reliquerant. Cum hæc itaque audiſſet beatus Gildas, munitus armis cæleſtibus, petiuit Hyberniã Chriſtum prædicaturus.

Sanat paralyticum.

Contigit autem quadam die dum pergeret ad Regia palatium, occurrere ſibi quendam paralyticum, quem parentes ſui circumquaque trahebant quærentes alimoniam ab incolis terræ. Quem videns beatus Gildas, miſertus illius genua flexit, ac pro eo Domino orationem fudit: eumque in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanauit. Poſtmodum à quibuſdam Nobilibus Regi præſentatus, multis precibus eum rogare cœpit Rex vt apud ſe maneret, & ſicut prius ei mandauerat, Eccleſiaſticum reſtauraret ordinem, quia penitus Catholicam fidem, à maximo vſque ad minimum, omnes amiſerant. Tunc ſanctus Gildas, munitus clypeo fortitudinis & galea ſalutis, omnes

A fines Hybernenſium circuiuit, & Eccleſias reſtaurauit, Clerum vniuerſum in fide Catholica vt ſanctam Trinitatem colerent inſtruxit, populos grauiter moribus hæreticorum ſauciatus, curauit: fraudes hæreticas cum auctoribus ſuis, ab eis longè repulit.

Hybernos ad fidem Catholicam reuocat.

Multa deinceps vir beatus Monaſteria conſtruxit in eadem Inſula, non paucos in eis Nobilium filios enutriens, & norma Regularis diſciplinæ informans. Et vt plures Domino offerre poſſet alumnos, iam factus Monachus, collegit Monachos ſecum, tam ex nobilibus quàm ex pauperibus, pupillis & orphanis: necnon & captiuos tyrannica ſeruitute paganorum irretitos miſericorditer liberauit.

Multa conſtruit Monaſteria.

Omnem deinque regionem Hyberniæ, B nenſiom & Anglorum, necnon & exterarum nationum ſuo inſtruxit exemplo, & erudiuit ſermone. Quarum gentes & nationes actus & virtutes eius vſque in hodiernum diem honorificè venerantur vbique.

Viuit ſolitarius in Inſula.

Dimiſſa igitur poſt hæc Hybernia & Britannia, ad ſolitudinem adſpirans, rediit in Britanniam, ibique in quadam deſerta Inſula Horata nomine Anachoreticam diu exercuit vitam in magna abſtinentia. Cumque ſucceſſu temporis multi ad eum properarent cupientes inſtitui in Monaſtica vita, eis ibidem Monaſterium conſtruxit, populumque adhuc idolis deditum cõuertit ad Chriſtum, multaſque perſecutiones perpeſſus eſt. Nam cum qui-

Eum occidere volentes, reddit immobiles.

C dam peruerſi eum occidere vellent, & ille vt eos ſibi vidit appropinquare, inuocato Chriſti nomine, continuo nutu Dei, pedes eorum fecit adhærere terræ, ipſoſque veluti lapides obrigeſcere, recedenſque ab eis, cœptam tenebat viam. Cum autem longè ab eis receſſiſſet, conuerſus retrorſum, leuauit manum, & ſoluit eos. Qui ſoluti, in fugam verſi ſunt, & neminem poſtea in illis locis læſerunt. Deinde cum diſponeret in ſuam redire patriam non permiſit Deus. Nam cum Dei iuſſu perueniſſet in Armoricam quondam Galliæ regionem: tunc autem à Britannis à quibus poſſidebatur, Letania dicebatur: ab eis honorificè, & cum gandio magno ſuſceptus eſt. Ipſe autem ſecularea

D fugitiuoſque deuitans honores, theoricam magis deliderabat ducere vitam. Erat autem tunc temporia parua res Regum regnique Francorum; Childericus enim eo tempore Merouei filius Gẽulfum erroti deditus, imperabat Francis: quod ex geſtis veterum prudens lector cognoſcere poteſt.

Cũ fide Catholica accreuit Francorum Monarchia.

Aliquandiu viuit ſolus in Inſula Reuiſi.

Sanctos igitur Gildas triginta habens annos, venit ad quandam Inſulam quæ in Reuiſi pagi proſpectu ſita eſt, ibique aliquandiu ſolitariam vitam duxit. Sed non poſt lungum tempus, cum tam non poſſet accenſa lucerna ſub modio manere, ſed ſuper candelabrum: cœperunt hinc & inde venire ad eum, & eius magiſterio & doctrinæ commendare filios ſuos erudiendos. Quos omnes libẽ-

E benter ſuſcipiens, ſpirituali eos eruditione erudiebat. Veniens itaque ad quoddam Caſtrum in monte Reuiſij, in proſpectu maris ſitum, ibi potioris fabricæ conſtruxit Monaſteriũ, atque in eo Clauſtra Cœnobitali ritu perfecit. Vbi tantum eius emicuit vita, vt plurimi infirmi ac debiles & leproſi, qui circumquaque erant ad eum venientes, ſanitati, eius orationibus & meritis, redderentur. Quod vſque in præſens tempus facere non deſinit, in eodem loco eius meritis, omnipotẽs Deus.

Conſtruit aliud Monaſterium, & variis morbis vexatos ſanat.

Tunc deinde conſtruxit paruum oratorium ſuper ripam fluminis Blaueri, ſub quadam eminenti rupe, ab Occidente in Orientem ipſam concauans rupem, & ad latus eius dextrum erigens parietem,

con

congruum fecit oratorium , ſub quo de rupe ema-
nare fecit fontem perlucidum. Cum verò feneſtrá
Orientalem eiuſdem oratorij vitro claudere vellet
beatus Gildas , vitrúmque ei deeſſet : proſtratus
in terram Dominum deprecatur. Surgens autem
ab oratione , abiit ad quandam rupem , & ex ipſa
Domino largiente , optimum tulit vitrum. Mo-
lam quoque ibi fecit , cui triticum immiſit ac ma-
nu vertit, quæ vſque in præſens tempus in eodem
loco ſeruatur , & à fidelibus infirmis, operantibus
cum Chriſto ſancti viri meritis , languores ad eam
expelluntur. Nec eſt ſilentio prætereundum, & il-
lud quod per eum fecit Dominus miraculum. Nam
cum in cella quadam die cum fratribus moraretur:
venerunt ad eum hoſpites. Quos libenter ſuſci-
piens , duxit ad orationem , ac deinde omnem eis
exhibuit humanitatem. Et lauans pedes eorum ac
manus, quod habuit cum charitate dedit eis. Sed
cum non haberet vinũ quod eis tribueret: oratione
facta, iuſſit impleri vaſa vinaria aqua, dataque ſuper
eam benedictione, iuſſione diuina in optimum vi-
num eſt conuerſa. Quam virtutem cuncti admirã-
tes qui aderant , omnipotenti Deo gratias retule-
runt. Quamuis autem talis ac tantus eſſet , vt per
eum Deus tot miracula faceret , nulli tamen ſe
præferebat : ſed humilior omnibus eſſe videbatur.
Licet verò Abbatis locum teneret , tamen vt ſuis
ſubditis humilitatis exemplum oſtẽderet, ipſe om-
nibus ſeruire curabat. Sapiens quoque tam in do-
ctrina quàm in actione erat , verax in collocutio-
ne , in orationibus aſſiduus , in colloquio affabi-
lis , in eleemoſynis largus , in omni bonitate con-
ſpicuus. Docebat quoque , hæreticos poſt primam
& ſecundam correptionem deuitandos eſſe.

Modus ſuſcipiendi hoſpites.

Aquam in vinum conuertit.

Humilitas S. viri, & aliæ eius virtutes.

Denuò ſanctus vir à fratribus rogatus , qui ad
eum è Britanniis venerant : poſt decem annos ex
quo hinc receſſerat, ſcripſit Epiſtolarem libellum,
in quo quinque Reges ipſius Inſulæ redarguit, di-
uerſis ſceleribus atque criminibus irretitos. Quàm
eleganter itaque & ſuccinctè eorum ignauiam cõ-
memorauerit , & nominatim vnumquemque de
ſuis nequitiis reprehenderit : huic paginæ addere
placuit. Enimverò (inquit) celabunt ciues , quod
non ſolum noſtri , ſed exprobrant jam in cir-
cuitu nationes ? Habet etenim Britannia Reges,
ſed tyrannos, Iudices habet, ſed impios, ſæpe præ-
dantes & concutientes , ſed innocentes. Vindican-
tes & patrocinantes, ſed reos & latrones. Quam-
plurimas coniuges habentes , ſed ſcorta & adulte-
ras. Crebrò iurantes & periurantes : vouentes , &
continuò propemodum mentientes. Belligerantes,
ſed ciuilia & iniuſta bella agentes. Et quæ ſequun-
tur in dicta Epiſtola.

Scribit libellum Epiſtolarẽ de excidio Britãn. qui habetur in Bibliotheca SS. Patrũ.

Nunc igitur Domino adiuuante, ad id vnde di-
greſſi fueramus , redeamos. Erat ergo in illis die-
bus quidam tyrannus nomine Conomerus, in ſu-
perioribus partibus illius regionis , peruerſa cru-
delitate, diabolica fraude ſeductus, qui hanc habe-
bebat conſuetudinem, vt quotieſcumque ſuam co-
gnouiſſet vxorem concepiſſe in vtero, ſtatim iugu-
laret eam. Et cum multas interemiſſet mulieres,
nobili proſapia exortas , cœperunt parentes ea-
rum multum ſuper hoc contriſtari , & longius ſe
ab eo ſubmouere. Nullus itaque alicuius diſcre-
tionis homo illi adhærebat , nec ei obedire vole-
bat. Videns itaque ſe deſpici ab omnibus, ſancto
Gildæ mandat , vt verborum ipſius petitionem
perciperet. Verùm ſanctus vir calliditatem malitiæ
eius perſpiciens, nullo modo aſſenſum ei præbuit.
At præfatus tyrannus non valens pertingere ad

Conomeri tyranni horrenda crudelitas.

A hoc quod petebat ; miſit ad quendam Principem,
vt multi teſtes ſunt fideles , nomine Vuerocum,
mandans , quatenus ei daret in coniugium filiam
ſuam. Quod cum Vuerocus Veneten ſium Comes
audiſſet , ſtatim ad internuncium eius retulit di-
cens : Quomodo dare poſſum filiam meam mu-
crone Domini veſtri nefando interficiendam? Nũ-
quid non audiui ſtragem quam fecit de mulieri-
bus , quæ ſibi fuerant copulatæ ? Nequaquam id
faciam. Regreſſi itaque nuncij, retulerunt quæ eis
Vuerocus dixerat.

Vuerocus Princeps & Comes Venetenſium.

Ille autem non deſiſtens ab hoc quod incepe-
rat , iterum atque iterum Vueroco mandat di-
cens : Quoſcumque volueris obſides , vel fideiuſ-
B ſores tibi dabo , tantum fac quod poſco. Cui Vue-
rocus : Vana eſt petitio tua , & fruſtra cogitando
laboras. Niſi enim beatum virum Gildam fideiuſ-
ſorem dederis , minimè quod quæris impetrabis.
Quia niſi per manum ipſius , eam nulli tradam. At
ille mox nuncios miſit ad beatum Gildam, poſtu-
lans ab eo , vt quantocyùs veniret , & puellam fi-
de ſua de manu patris reciperet , & ſibi coniugem
legitimo traderet matrimonio. Beatus verò non
ſtatim primò conſenſit ; poſtmodum cum nunciis
profectus eſt , vt vtrorũque voluntates diſcuteret.
Tunc veniens cum eis reperit ipſos Principes ob
huiuſmodi cauſam in vnum conueniſſe. Et dum de
hac re loquerentur inter ſe , ait pater puellæ beato
C Gildæ : Si manu tua ſuſceperis filiam meam , tibi
credam , tibi eam tradam. Quod ſi illam ſuſcipe-
re nolueris , hic nunquam habebit. Beatus igitur
Gildas conſenſit vt puella dicto tyranno in coniu-
gem daretur , deinde reuerſus eſt ad Monaſterium
ſuum. Peractis igitur nuptiis, ſucceſſu temporis, vt
cognouit eam tyrannus concepiſſe in vtero, cogi-
tauit eam occidere ſolito more : ſed pertimeſcens
iuſiurandum quod pactus fuerat cum beato Gil-
da, dicit apud ſe non poſſe fallere ſanctum virum.
Verumtamen diaboli ſuggeſtu conſueto voluit eã
occidere. Sed illa hoc perſpiciens, timore perterri-
ta , in fugam latenter elapſa eſt. Quod vt cogno-
uit vir eius maleficus , maiore iam ira ſuccenſus,
D inſequutus eſt eam. Quam cùm inueniſſet iuxta
viam latentem ſub frondibus , (erat enim ex iti-
nere fatigata) exempto mucrone amputauit ca-
put eius, & ſic demum ad domũ ſuam reuerſus eſt.

Conomerus Tyrannus Vueroci Principis filiam in matrimoniũ poſtulat.

Tandem conſenſu B. Gildæ ipſi conceditur.

Pater igitur illius , audiens quod accidiſſet fi-
liæ ſuæ, magno concuſſus dolore, ſub magna feſti-
natione mox miſit ad beatum Gildam dicens: Red-
de mihi filiam meam. Super hoc ſanctus valde cõ-
motus , concitus venit ad quandam munitiuncu-
lam vbi præfatus tyrannus habitabat. Verùm tyran-
nus vbi ſenſit beatum Gildã appropinquare, præce-
pit oſtiario domus, ne vllo modo ſanctũ virũ per-
mitteret ad ſe ingredi. Cum ergo beatus Gildas diu
pulſaſſet ad portam tyranni , & nullus ei aperiret,
E ſed potius ab his qui erant intus derideretur : ora-
uit Deum , ſi eius vita in melius non eſſet mutan-
da , vt dignaretur malitiæ eius finem imponere.
Completaque oratione , circuiens totam munitio-
nem accepit plenũ pugillum terræ. & proiecit ſuper
habitationem, quæ ſtatim Deo volente , tota cor-
ruit. Deinde abiit vſque ad locũ, vbi exanime ia-
cebat cadauer mulieris interfectæ prolem in vtero
habentis, & facta oratione, recepit caput , & adhæ-
ſit corpori trunco, dicens : In nomine Domini no-
ſtri Ieſu Chriſti, Trifina tibi dico, ſurge, & ſta ſuper
pedes tuos , & indica mihi quid videris. At illa
continuò ſurrexit , ſana & illæſa ab omni corru-
ptione. Et reſpondens ſancto viro dixit : Mox vt

Vltio diuina in tyrannum.

Suſcitat mulierem mortuam.

interfecta

interfecta ſum, Angelico ſuſtentabar vehiculo, quaſi ferenda & iungenda choro martyrum, ſed tua vocatione reuerſa ſum ad te. Tunc beatus Gildas duxit eam ad patrem ſuum. Non multo poſt, cum mulier filium peperiſſet, nunciatum eſt ad beatum Gildam, qui iuſſit puerum baptizari, nomenque ſuum ei imponere fecit, & ablactatum liberalibus literarum ſtudiis erudiendum tradidit, matremque eius in Monaſterio Virginum permanere fecit. Quæ poſtea in caſtitate Deo ſeruiens, in ieiuniis & orationibus vitam ducens, tandem à Domino vocata, beato fine quieuit: filius verò eius & ipſe clarus virtutibus & miraculis beatam quam duxerat vitam, beato fine compleuit. Hunc ergo Britanni, ob diſcretionem alterius beati Gildæ, non Gildam eum, ſed Trecbinorum vocant.

Vocatur S. Trechinorus à Britannis S. Gildas, ad differentiam alterius S. Gildæ.

Et quia per miracula Sanctorum, omnium rerum creator laudatur & veneratur, qui in Sanctis ſuis manens mira per illos operatur: dignum duximus ſcribere etiam virtutem quam Dominus dignatus eſt operari per ſeruum ſuum Gildam in plebe S. Demetrij. Erat enim in præfata plebe ſtagnum in cuius portu reſidebant latrunculi: qui nudos ac verberatos, ſæpe etiam ſemiuiuos permittebant abire illuc aduenientes. De quorum igitur nequitia homines circumquaque ibi vehementer cómoti, cum per ſe illos illinc non valerent expellere, præſidium Sancti expoſcũt. Qui perueniens vſque ad os ſtagni, exorat Dominum vt concludat illius ſtagni aditum. Completa itaque oratione, ex arena erectus eſt tumulus magnus, vbi prius malignorum ad inſidiandum erat locus. Quod miraculum cernentes qui cum viro ſancto aduenerant, Deum glorificauerunt.

Oratione excludit ſtagni aditum.

In eadem quoque regione eſt oratorium, quod incolæ vocant Mons Cocrlaliem, quod ſonat interpretatum, Monaſterium nemoris. Cumque homines qui ſe faciebant terræ illius hæredes, ſeruis Dei ibi contemplatiuam vitam ducentibus ſæpe iniurias inferrent, aſſerentes illos de terra excolere quæ circum oratorium S. Gildæ adiacebat, pluſquàm eis oſtenderat. Vir verò Dei volens omnes quietam agere vitam, acceſſit ad litus maris, & cum Sanctis ſibi adhærẽtibus, flexis genibus, miſericordem Dominum, qui facit in cælo & in terra, omnia quæ vult, orat deuotius. Luciddiſſimus enim fons ad nutum Dei de loco vbi Sanctus orauerat ſurrexit: & ad oſtendendam certiſſimam metam atrij, ſequutus eſt veſtigia Sancti. Quod miraculum audientes fideles, non minimas Deo referunt laudes.

Fons diuinitus emergit vbi vir Dei orauerat.

Cùm verò diſponeret miſericors Deus, beatum Gildam à laboribus mundi & ærumnis educere, & ad gaudia æterna, quæ diligentibus ſe promiſit perducere, per viſionem Angelicam ei dignatus eſt denunciare. Quadam enim nocte, cum eſſet in amabili ſua Inſula Horata, vbi olim Eremiticam duxerat vitam, apparuit ei in ſomnis Angelus Domini dicens: Audi & intellige Domini Ieſu Chriſti amice, quoniam Deus exaudiuit orationes tuas, & vidit lacrymas tuas. Et ecce octaua ab hodierna die, ſolutus ſarcina carnis, videbunt ſpiritales oculi tui quod ſemper ab infantia deſideraſti: videbis etenim in maieſtate ſua deſideratam faciem Domini. Facto igitur mane, conuocatis in vnum diſcipulis, annunciauit eis obitus ſui diem, poſtmodum ad fraternam charitatem & dilectionem, ad amorem caſtitatis, paupertatis & obedientiæ, humilitatis & patientiæ, eos diu hortatus eſt.

Angelico monitu didicit diem ſui obitus.

Octaua igitur die iuſſit ſe in oratorium duci, ibique oratione facta, viaticum Dominici corporis ſuſcepit. Deinde diſcipulos proteſtatus eſt dicens: Per Chriſtum vos filios meos moneo, ne contendatis pro corporis mei cadauere: ſed mox vt ſpiritum exhalauero tollite me, & in nauim deponẽtes, ſupponite humeris meis lapidem illum, ſuper quem recumbere ſolitus eram. Nemo autem ex vobis in naui mecum remaneat, ſed impellentes eam in mare, permittite ire, quò Deus voluerit. Prouidebit autem Dominus ſepulturæ mihi locũ, vbi fuerit ei placitum. Deus autem pacis & dilectionis ſit ſemper cum omnibus vobis; & cum omnes reſpondiſſent: Amen, reddidit ſpiritum quarto Calendas Februarij, ſenex & plenus dierum. Diſcipuli verò illius tollentes corpus eius, fecerunt ſicut eis præceperat. Sed hi qui de Cornugallia venerant, qui plures erant, conabantur eum tollere, & in patriam ſuam transferre. Dum ergo inter ſe colloquerentur, & facere diſponerent, nutu Dei, nauis cum ſancto corpore demerſa eſt in profundum maris. Illi verò per multos dies illud huc illucque requirentes, cum nullo modo inuenire poſſent, ad propria ſunt reuerſi.

Moribundus ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentũ ſuſcepit.

Migrat in cælum.

Diſcipuli quoque eius, qui ex Cœnobio erant, per tres menſes cum non poſſent & ipſi inuenire eum: tandem conſilio accepto, triduanum ſtatuerunt ducere ieiunium. Quo peracto, cuidam ex eis reuelatum eſt, quando & vbi inueniendum eſſet. Igitur cum dies Rogationum eſſent, & ipſi orationis gratia ad quoddam oratoriolum, quod ipſe in honoré ſanctæ Crucis conſtruxerat veniſſent, inuenerunt nauem in æſtuario quod vocatur Eroeſt, id eſt, domus ſanctæ Crucis, cum ſancto corpore integro & illæſo, ſicut ab ipſis collocatum fuerat in naui. Videntes autem gaudio magno gauiſi ſunt: & lapidem quidem ſuper altare eius loci in teſtimonium poſuerunt: corpus verò ſancti viri cum hymnis & laudibus ad ſuum Monaſteriũ detulerunt, & maxima multitudine populorum proſequente cũ gaudio & lætitia magna. Dies autem illa quæ eſt quinto Idus Maij, ab illo tempore vſque ad præſens tempus, celeberrima colitur & ſeruatur apud Prouinciales Venerenſes. Plurimas etiam in illa die ſolitus eſt Dominus facere virtutes ad eius ſepulchrum, ſicut & ipſi oculis noſtris vidimus. Poſitum eſt autem corpus ſancti viri in Eccleſia, quam ipſe in antiquo Caſtru Reuiſij conſtruxerat, eadem qua præfati ſumus die. Vbi per multa annorũ curricula ſeruabatur, & ab vniuerſa Britonum gente venerabiliter colebatur, quoniam innumerabiles ibi fiebant virtutes. . . .

Dies Rogationum.

Inuentio corporis B. Gildæ v. Idus Maij.

Succeſſu temporis cum eius Monaſterium, & denique tota Britannia deuaſtata fuiſſet, circa annum Domini Monachus illud reſtaurauit. Quidam mortuus ad tactum baculi beati Gildæ, vitæ reſtitutus fuit. Alius etiam vir moribundus ad eius ſepulchrum ſanatus fuit, poſtquam Monaſterium eius reparatum fuit.

Mortuus ad tactũ baculi viri Dei ad vitam reuocatur.

N O T Æ.

Gildas.] *Extat in Bibliotheca Patrum iſtius Gildæ egregius Tractatus de Excidio Britannorum.*

VITA S. FIACRII EREMITÆ.

Partim ex Hectore Boetio, partim ex Surio.

Hector Boëtius lib. 9. Hiſtor. Scot. Surius to. 4.

BEATUS Fiacrius Eogenij Scotorum Regis filius, à patre ſanctiſſimo Epiſcopo Sodorenſi

renſi Connano, moribus ac literis vna cum duobus fratribus Fequhardo & Donenaldo, traditus eſt inſtituendus. Fequhardus & Donenaldus præſulem & docentem literas & recta monentem libentes quidem audiere: verùm regio tumentes ſtemmate, tanta animi decoramenta, veluti parum profutura regnantibus, haud ex animo ſunt complexi. Fiacrius Pontificem ſaluberrimum & continentiæ & parſimoniæ exemplar, ſtudio imitatus, conſilium concepit omnis humani faſtigij dimittendi: concedendique aliquò, vbi procul ab hominum frequentia, ſecum gereret bellum; talique ſancto conflictu, Chriſto perpetuo militaret. Ergo humili aſſumpta veſte, quo minus cognoſceretur, à patria clam profectus, vbi in Galliam deuenit ſolitarium quærens locum, à ſancto Pharone tum Meldenſium Epiſcopo, locum in nemore, ad ſe ex proprio patrimonio pertinentem accepit, eumque ibidem perduxit.

[margin:] ... Rex S. Fiacrij pater. Traditur Conano Sodorēſi Epiſcopo imbuendus. Relicta patria venit in Gallias ad S. Pharonem Meldēſ. Epiſcopum, ab eo que locum ſolitarium accipit. Nomine Brodolium. Cōſtruit Monaſt. in honorē beatiſſimæ Virginis.

Beatus autem Fiacrius, euulſo nemore Monaſteriū in honorem beatæ Mariæ Virginis conſtruxit, ſimul & exiguam domum ſeorſum, in qua manens, hoſpites ſuſcipiebat. Erat ſanè corpori proprio hoſtis nimis auſterus: interim quod ſibi ſubtrahebat, peregrinis & pauperibus erogans. Vnde fama ſanctitatis eius longè lateque comperta, omnes robore priuati, elingues, ſiue contracti aut obſeſſi, aut alia incommoditate detenti, qui ad eum veniebant, vel deferebantur, ſola manus impoſitione ſanitati priſtinæ reddebantur. Quæ beata opinio eius, ſanctum quoque Gillenum, qui ex Romanæ peregrinationis itinere applicuerat, adduxit ad eum videndum. Quem & ſanctus Fiacrius ſibi ſanguine iunctum cognoſcens, ſpirituali cognatione & gaudio ſuſcepit: atque diuino alloquio cum eo vacans, aliquandiu apud ſe detinuit in Domino.

[margin:] Claret miraculis. S. Gillenus B. Fiacrij cōſanguineus.

Poſt hæc autem Fiacrius non habens vnde inopiam aduenientium releuaret acceſſit ad Epiſcopū, petens vt liceret ei tantum nemoris euellere, vt ibidem poſſet hortum facere ad nutrienda olera pro pauperibus peregrinis. Cui Pontifex tantum rogati nemoris conceſſit, quantum in gyro circa domum ſuam propria manu fodiendo in vna die foſſato poſſet circumdare, & quicquid intra foſſam concluderet, liberum abſque cauillatione quaſi hæreditarium poſſideret. Quo audito, ad ſolitudinem reuerſus beatus Fiacrius facta oratione, baculum quem manu tenebat, per terram trahebat, & quod eſt dictu mirabile, ad nutum viri Dei tactu baculi terra dehiſcens parebat, & nemus hinc & inde funditus corruebat. Interea mulier quædam aduenit, quæ viſo terræ dehiſcentis miraculo, ad Epiſcopum celeriter feſtinauit: Eremitam eſſe Magum, maleficum, & incantatorem aſſerens, non Dei cultorem. Deinde cum celeritate ad Eremum reuerſa, ſancto viro conuicia, contumeliaſque & blaſphemias irrogauit; & authoritate Epiſcopi ab incepto opere ceſſans Sanctus, contriſtatus ſuper petram reſedit.

[margin:] Admodum ſolicitus eſt de pauperibus peregrinis. Inſigne miraculum. Temerè à quadam vocatur maleficus.

Sed mirabilibus mirabiliora ſuccedunt. Petra namque duriſſima, nutu Dei, vt ſeſſioni Sancti eſſet habilior, ſub ipſo concauum eidem præſtitit locum. Quæ petra in hodiernum diem eodem in Monaſterio ſeruatur, & locus ſeſſionis eius demōſtratur: cuius tactu debiles ſæpius reſtituuntur ſanitati. Prouocatus igitur Pontifex verbis mulieris, aduenit. Sed videns vtraque miracula, intellexit Eremitam magni eſſe meriti apud Deum, & deinceps eum feruentius dilexit, & quandiu vixit,

[margin:] Stupendis miraculis clareſcit eius ſanctitas.

A eidem etiam familiarius adhæſit; foſſata verò tactu baculi viri Dei facta, & ipſa vſque in hodiernum diem ab incolis demonſtrantur.

Interea tantis miraculis ſancto viro Dei apud Gallos coruſcante, Eugenio patre defuncto, Fequhardus ei in imperio ſucceſſit. Verùm cum inteſtinis ſeditionibus Scotiæ regnum diſcerperetur, & illis extinguendis Rex negligentem ſe præberet: mox Scotorum regionibus cædibus ac depopulationibus ita exundantibus, vt nullus locus ab inimici iniuria cuiquam eſſet tutus, idque facinoroſi Regis incuria eueniſſe, nō eſſet qui nō atteſtaretur, exitiale omnium in eum odium eſt concitatum. Eóque tandem res proceſſit, vt Fequhardus, nec B Deum veritus, nec publicæ curator ſalutis, cunctoſque timens, à nullo ſuorum timeretur. Aſpernati primores gentis illaudabilem adeo publici regiminis formam, pacis arbitris dictis, omnem litem inter factiones reparatis iniuriis rege compoſuerunt inconſulto. Erat id temporis multorum ſententia, Fequhardum flagitiis, pudore ſublato, totum addictum, in Pelagij delirium, quod antea Scotorum Regi acciderat nulli, abiturum. Auxit rumorem populi, Regis Fequhardi cum Britannicis ſacerdotibus, quos peſtis ea infectos per longa tenuerat tempora, diutina & continuata conſuetudo. Notatus eſt aliquando riſiſſe paruulorum baptiſma: peccatorumque ad Sacerdotis aurem C confeſſionem. Scotorum maiores horum fama impulſi, Fequhardum ad concionem per Fœcialem vocant: vt an vera eſſent, an falſa dignoſcerent, quæ vulgò ferebantur. Renuentem ad Fœcialis vocem venire, aggreſſi vi expugnata munitione, qua ſe tum ille continebat, capiunt, & in vincula coniiciunt, adhibitis cuſtodibus, qui cunctorum mortalium ad eum acceſſum prohiberent. Facto inde conſeſſu de regno adminiſtrando, de Fequhardo, an regno eſſet abdicandus, an publica perpetuò aſſeruandus cuſtodia, variè poſtquam erat conſultatum, itum eſt omnium ſuffragiis in hanc ſententiam, vt legati mitterentur in Galliā, qui Fiacrium ad paternum regnū occupandum in D patriā reuocarent. Id ſi nullis ſuaſionibus obtinere ab eo poſſēt: quòd Monaſtica vita fortè plus æquo delectatus humanū omne aſpernaretur faſtigium: Clotharium Regem qui tunc Francis imperabat, adirent, peterentque vt eius authoritate Fiacrius regni hæres, in patriam ſummi adminiſtratoris defectu multis fluctuantem incommodis, remitteretur. Nouerant enim fama referente, quàm Deo charus eſſet Clotharius, quàm ſacerdotū venerator, quàm diligens æquitatis ac religionis cultor: quamque Regibus Reſpublicas ritè adminiſtrantibus amicus.

[margin:] Negligentia Fequhardi Regis Scotiæ regnum cædibus & depopulationibus diſcerpitur. Fequhardus Pelagianæ hæreſi totus addictus. Detruditur à ſuis in carcerem. Legati à Scotis in Gallias mittuntur ad Fiacrium vt paternum regnū occupet.

Legati imperia exequentes, in Meldenſem agrū poſt longa itinera deueniunt, vbi Fiacrius Deo ſer-B uiebat. Facti igitur certiores, ad ſanctiſſimum virum, loci incolarum opera, quòd aſpectu venerandi viderentur, ocyùs ſunt adducti. Fiacrius nunciorum aduentus per quietem supernè admonitus, numen cæleſte piis lacrymis obſecrauit, ne deliciis, ad quas per ſolitariam vitā, Dei benignitas ipſum admiſerat, quoquo modo fruſtraretur. Exaudiuit omnipotens deprecantem, effecitque vt aduentantibus legatis, lepra infecto ſimillimus hominum aſpectui appareret. Nuncij itaquè ad Fiacrium venientes, conſpectum virum fœdiſſimo morbi genere, vt apparebat, laborantem, frigidè rogarunt, cuperétne redire in patriam: vbi natiui alimenti frequentia, potiùs quàm peregrini, opitulante

[margin:] Obtinet à Deo leproſus fieri, vt ſic Regni regimē effugere poſſet.

natura contractam tabem fortaſſis tandem euaderet: ſe à Scotorum primoribus ad hoc miſſos, vt ipſi obtemperantes in iis quæ cuperet ad omnia affluenter miniſtrarent impenſas. Ad ea Fiacrius, magiſtratum omnem non aliter quàm terram peſtem auerſatus: Cernitis (inquit) opinor, vt vltrò in priuatam abiens vitam, ſolitarius agere potius quàm in hominum frequentia delegerim: tametſi plaga quam in me cernitis, vitæ potius emendatio, atque ad humilitatem incitamentum videtur æſtimanda, quàm aliquis naturæ error. Satis mihi eſſe cognoſcite cellam, veſtem, olera, his manibus præparata. His enim contentus nihil eſt humani faſtigij, vt res meæ ſeſe habent, quod præ illis concupiſcerem. Ite ergo, & germanis, noſtræque gentis maioribus renunciate, vt Deum in primis reuerentes, religionis obſeruationi incumbant: tectumque colentes, virtute ſe muniant & pietate: quas nulla hoſtium vis vnquam expugnabit. Me imperiis, vti cernitis, non indigere: eòque Dei benignitate deueniſſe, vt meo viuendi generi priuata vita magis, quàm publica deinceps conuenerit.

Reſponſio S. Fiacrij ad legatos.

Erat Fiacrio ſoror, virgo ſanctiſſima, nomine Syra: quæ audita fratris ſanctitate, ad eum in Meldenſi agro Anachoreticam vitam agentem cum maiuſculo ſanctarum Virginum comitatu ſe recepit: quæ ab eo cum ſodalibus in ſancto propoſito confirmata ad Gallicanam Campaniam ſe contulit, vbi per vitæ ſanctitatem & clara ſanctitatis ſigna, inſignem ſui reliquit memoriam. Reuerſi autem ſupradicti Legati in Scotiam, quo in ſtatu Fiacrium inuenerant, quàm tetro laborantem morbo, aſpectuique humano fœdum, vbi in publica patrum concione narrauiſſent: conſilium ſumpſere primores, regni adminiſtrandi per quatuor eximiæ virtutis viros quos ea ætas cuſtodes vocitabat, donec in re arduiſſima exactius conſularetur. Interea Ferquhardus multis variiſque vexatus morbis, detentus in publica cuſtodia, ne tantis calamitatibus diutius ſupereſſet in contumeliam, mortem ſibi intulit: vt qui ſeditionibus ciuiumque cædibus viuens impiè fuiſſet delectatus, ſibi ipſi in vitæ exitu non parceret.

S. Syra S. Fiacrij ſoror.

Sibi mortem infert Rex Ferquhardus.

Interim beatus Fiacrius in Gallia miraculis reſplendens, tandem curſum vitæ ſuæ fœliciter conſummauit. Ad cuius tumulum quaſi continuò glorioſa fiunt miracula. Inter quæ accidit quod ſeptem peregrini de ſancto Dionyſio venientes, cùm non longè eſſent à Monaſterio ſancti Fiacrij, dixerunt quatuor ex illis: Eamus ad ſanctum Fiacrium. Reliqui verò tres dixerunt: nos viſcoſi non ſumus, non habemus neceſſe venire ad eum, ipſe non habet peregrinos niſi viſcoſos.

Moritur S. Fiacrius.

Quatuor etiam illis ad Sanctum incedentibus, tres iam dicti eos irridentes, ſæpiùs clamabant: Ite viſcoſi ad medicum viſcoſorum. Nec mora, cæci facti ſunt, & apertis oculis nihil videbant, donec cognoſcentes culpam, & Sancti miſericordiam implorantes, obtinuerunt viſum ſibi reſtitui. Sed & tanta meritis beati Cōfeſſoris quotidie perpetrantur in diuerſis partibus miracula, quod de ſingulis non eſt noſtræ poſſibilitatis dicere.

Diuinitus puniuntur cæcitatis eius irriſores.

NOTÆ.

Fiacrius.] *De eo Martyrologium Romanum 30. Auguſti. Agunt de eodem Molanus in Addit. ad Vſuardum hac die. Surius tom. 4. Ioannes Leſleus de geſtis Scotorum lib. 4. Franciſcus Belforeſtius Annal. Franc. lib. 1. c. 36. Haræus de Vit. SS. 30. Aug. & multi alij. Plura de eodem in Breuiario Eccleſiæ Meldenſis.*

Ad Fecialis vocem.] *Fecialis propriè antiquitus dicebatur ille qui legatione vtebatur pro fœdere, & pace. Vel Feciales dicebantur, quia per eos fœdera & bella indicebantur. Non enim licebat alicui bellum inferre, niſi hi & iuſta cauſa ſuſceptum declaraſſent, & prius indixiſſent.*

VITA S. ALFREDÆ VIRGINIS.
Ex Polydoro Vergilio.

Habetur lib. 4. Hiſt. Angl.

ALFREDA Offæ Merciorum Regis filia, ita ab ineunte ætate inſtituta educataque fuit, vt deinceps vitiorum omnium fugiens, tantummodo in exercendis virtutibus operam daret. Cùm autem ad nubiles perueniſſet annos, & matrimonio iam apta eſſet, erat quidam Ethelbertus nomine, Orientalium Anglorūm Rex, vir eximiæ virtutis, qui cùm caſtitatis amore teneretur, decreuerat non labefactare corpus mulierum conſuetudine, idcirco coniugium valdè horrebat. Contrà conſiliarij maiorem in modum hortabantur vt poſteritati conſuleret, vxoremque duceret. Ad vltimum re ad conſilium data, vnus à multis de ſententia deducitur, ſic, vt ei Alfreda Offæ Merciorum Regis filia pacta fuerit.

Alfreda ſanctè educata.

Promittitur in matrimonium Ethelberto Regi Anglorum.

Poſt hæc longè humaniſſimus Princeps, cui cum primis charitas erat gratuita erga omnes, cupidus maioris gratiæ à ſocero ineundæ, ille ipſe ad puellam deducendam proficiſci voluit. Quem ita euntem prodigia multa terruiſſe ferūt: quippe quæ infœlicem illi vitæ exitum portenderent. Porrò cùm primùm in equum aſcenderet, terra ei viſa eſt tremere ſub pedibus. Exin in itinere de medio die nebula derepentè circundatur, aliquandiu nihil vidit, & nouiſſimè viſus eſt ſibi in ſomnis videre faſtigium regiæ ſuę ſubito corruere. Iis portentis etſi terrebatur (terrebatur autem vehementer:) attamen nihil fraudis ſuſpicatus, vt qui ſuis aliorum metiebatur mores, ire pertexit. Accepit Offa adoleſcentem venientem humaniter: at eius vxor nomine Quendreda, mulier prudens, cæterum impia, non amore mouetur, ſed magnum auſa nefas, viro perſuadere conatur, vt Ethelberto interempto, regnum Orientalium Anglorum quamprimùm occupet.

Signa mortē Ethelberti portendentia.

Quendreda Regina impia.

Rex primùm à tanto ſcelere abhorret, increpátque vxorem grauiter, deinde tamen mulieris importunitate ac proteruitate flexus, in id facinoris conſpirat. Negotium maturandæ cædis mandatum eſt cuidam prompti atque audacis animi, qui tempus & locum peragendæ rei caperet. Ille cum nonnullis aliis ad ſcelus edendum adiunctis: perinde quaſi ab Offa miſſus ad Ethelbertum arceſſendum noctu acceſſit, atque inopinantem iugulauit. Offa extincto iuuene, eius regnum ſtatim armis inuaſit, occupauitque.

Occiditur Ethelbertus Rex.

At Alfreda virgo cognita morte ſponſi, parentes omnibus precibus deteſtata, ſubitò diuino inſtinctu concitata prædixit fore, vt mater ſceleris tanti pœnas daret meritas: id quod breui pòſt tempore contigit. Ipſa verò virginitate Deo dicata, ad Inſulam cui nomen eſt Crolandia, ſe contulit: ibique ſanctiſſimè vitam egit. Is locus admodum paluſtris inter Elym Inſulam & Nynam flumen, olim circiter annum ſalutis D C X C V. cœpit eſſe celebris, ob memoriam diui Guthlaci qui ibi Anachoreticam vitam duxit, & ſepultus eſt. Corpus verò

Prædicit Alfreda Quendredæ matri pœnas ob patratū ſcelus.

Ad Crolādia Inſulam deſertam ſe cōfert Alfreda, & ibi moritur.

Ethelberti

Ethelbertus martyr claret miraculis.

Echelberti martyris Heroſordiæ poſtremò ſepulium eſt; vbi multis fulget miraculis.

VITA S. AMATI EREMITÆ.
Ex ea quam ex M.S. Codicibus collegit Surius.

Parentes & patria S. Amati.

TEMPORIBVS Dagoberti Regis, vt moribus egregius, ita & ſanctitate, re & nomine Amatus extitit. Ortus eſt autem præclaræ indolis puer in ſuburbio ciuitatis Gratianopolitanæ, ex parentibus Romanæ ſtirpis nobilitate claris. Pater ejus Theodotus dictus eſt, vir Chriſtianæ religioni addictiſſimus. B Promiſit autem ſe filium Amatum Monaſterio traditurum. Itaque beati Mauricij liminibus, id eſt, Agannenſi cœnobio, pius adoleſcens munus Deo gratiſſimum oblatus eſt. Sed cum iam annos triginta, Monaſticis inſtitutis & diſciplinis perpetuò incumbens, totum ſe virtuti dediſſet, moris ſolitudinis ſeceſſum expetens, clam è Monaſterio egreſſus eſt, & non procul ad cuiuſdam excelſi montis rupem ſe contulit. Interim ab Abbate, & fratribus magno ſtudio quæritur, & tandem triduano exacto ieiunio ægrè inuenitur. Repertum orant fratres, vt ad Monaſterium redeat. Quibus ille reſpondit. Sinite, fratres, ſinite me, obſecro, in hoc anguſto loco flere peccata mea. C Cum ergo eum non poſſent à ſententia deflectere, aiunt ad eum: vel id ſaltem indicato nobis, quam tibi velis alimoniam huc afferri. Ille reſpondet. Panis & aqua poſt triduum præbeatur mihi: & ipſe panis quem dabitis, oro, vt hordeaceus ſit. Abeũt fratres, indicant Abbati repertum Amatum, & quid ex illo audierint. Mox ab Abbate deſignatur frater qui officioſè illi miniſtret. Is accepto pane, vrceoque aqua pleno, pergit ad virum Dei, & cum ea illi obtuliſſet recedit.

Vir Monachus & paulò poſt in ſolitudinem ſe recipit.

Abſtinentia S. viri.

Diabolus, in corui ſpecie apparens, aufert panem eius, & effundit aquam.

Magna reſignatio voluntati diuinæ.

Cum autem vir Dei orationi vacaret, tentator in corui ſpecie adfuit, ablatoque pane, aquam effudit. Id vbi poſt orationem animaduertit Amatus: D Gratias tibi ago ait Domine Ieſu Chriſte, qui me vis productiori ieiunio exerceri. Erit hoc mihi magno emolumento, quandoquidem nihil in hoc mundo geritur abſque prouidentia tua. Non diu poſt anguſtam ei cellam vel ſpecum ædificarunt. Sed cum iam vnum annum aqua illi à miniſtro Berino allata fuiſſet ex vallium amnibus, ille fratrum penuriam miſeratus, ait. Accedamus, fratres, ad hoc ſaxum, & oremus; poteſt enim Deus etiamnum è petra aquam producere. Finitis precibus, ſurgunt à terra, & vir Dei baculo, quem manu geſtabat, percutit petram, & mox erumpit aqua, perpetuò illic fluitans. Poſtea verò in eadem rupe exiguum terræ ſpatium vir Dei inueniens, excilus virgultis, E agellum effecit tertiam modij partem capientem: atque illic, hordeum ſerere ſolebat, juſtum exiſtimans, vt ſuo quiſque labore victitet. Porrò infra cellulam etiam molam habuit, quam conſueuit verſare manu, cum canenti ei & defatigato ſomnus obrepebat. Calceis in eo loco nunquam vtebatur. Illud autem ſpatium in quo molẽdi cauſa pedes extendere ſolebat, minutiſſimiſque perſcuris lapillis plenum erat. Itaque hoc in more apud illum poſitum erat, vt carnis tentationes & corporis ſomnum labore molendi abigeret.

Percutiens baculo petrã, ex ea aquam erumpere facit.

Laborat manibus.

Numquam vtitur calceis.

Cum aliquando in agello, quem excolere ſolebat, nonnihil foderet, ab excelſa montis rupe ſaxo immani ruente, vidit cellulæ ſuæ repentinum A imminere exeidium. Sed vir Dei Crucis ſignũ exprimẽs, In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ait præcipio tibi, ne vlterius deſcendas. Iam nõ longè a tecto manſiunculæ aberat ſaxum, moxque figens gradum, monti inhæſit. Et crebrò ſanè diabolus accedens cum ſatellitibus ſuis minabatur ſe cellulam funditus euerſurum. At ille fortiſſimus miles inconcuſſo & intrepido animo reſpondit: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.

Præcipit ſaxo ne vlterius deſcendat.

Loci illius Epiſcopus familiariſſima ei charitate deuinctus erat, & cum crebrò illi libenter adeſſet, ſæpiuſque inuiſeret virum Dei, ſtatuit quandam pecuniæ ſummam pro eius conſolatione illi B largiri, in eius arbitrio relinquens, an ſeruare ſibi, vel pauperibus diſtribuere vellet. Sed cum recuſaſſet Sanctus munus oblatum, Epiſcopus clam egrediens, pecuniam impoſuit altariolo, in quo ſacrificare conſueuerat. Cum autem nocte exacta ad ſacra peragenda myſteria vir Dei accederet, repertos nummos, in profundam vallem magna vi abiecit.

Pecuniam abhorret.

Veſtis ei erat ex veruecum pellibus. Porrò in Quadrageſima, pro quotidiana refectione, poſt veſpertinas perſolutas laudes, quinque nucum nucleis, cum exiguo aquæ poculo, illius menſa inſtruebatur.

Veſtes Sancti quales.

Victus eius in Quadrageſima.

Per id tẽpus in Voſagi partibus vir egregius & C religione celeberrimus Abbas Euſtachius morabatur. Is quandoque Italiã petiturus, venit ad Aganenſe cœnobium. Vbi cum audiuiſſet Amati famam ſanctitatis ad eum viſendum properauit. Inuentumque virum Dei tanta charitate complexus eſt, vt nullo pacto eum ſibi deeſſe pateretur. Reuerſus namque ab Italia, hunc beatum ſecum duxit Luxouium. Vbi autem in eo Monaſterio beatus Amatus aliquandiu verſatus fuit, omnibus charus & amabilis effectus eſt. Contigit autem vt ea tempeſtate miſſus a fratribus, quaſdam Auſtraſianorum vrbes perluſtraret (multa enim concionandi gratia præditus erat.) Et cum ad domum viri nobiliſſimi Romarici diuertiſſet, & ab eo honorificè exD ceptus fuiſſet: inter epulas hortabatur eũ vir beatus ad contemptum mundi. Romaricus igitur viri Dei verbis inflammatus, ſpreuit diuitias, factúſque eſt Monachus. Poſtea verò ex inſtinctu diuino beatus Amatus vnà cum Romarico diſcipulo ſuo, puellarum Monaſterium condidit. In eo autem puellarum cœnobio quædam Sanctimonialis abſque ſenioris permiſſu auſa fuit pomum comedere. Et ecce mox à diabolo arrepta miſerabiliter cruciabatur: ſed vir Dei ſtatim dæmonem profligauit.

Viſitatur à S. Euſtachio.

Pollet gratia prædicandi.

Cõſtruit Monaſterium puellarum.

Notent hoc Monachi.

Porrò Sanctus Amatus ſemper deſerti loci ſecretum appetens, in vaſtis Voſagi ſpatiis caſtrum reperit, vbi multas virgines collegit, eaſque in ſeE ptem turmas diſtributas, noctu diuque per vices ſine intermiſſione pſallere voluit, ita vt ſemper duodecim virgines in vnaquaque turma eſſent. Ipſe verò in obliqua parte montis concauum repeſiens ſaxum, anguſtum illic ſibi vni habitaculum conſtruxit, vbi etiam lectulum habuit, ipſius corpori accommodatum. Nec enim ſpecus amplius aut longius porrigebat ſeſe. Superius autem immanis hærebat rupes, ex qua miniſter eius, tintinabulo ad funem ligato, exiguam panis particulam & parum aquæ in vaſculo ei ſubmittebat. Dominicis verò diebus inde progrediens, fratribus vel ſororibus Scripturas ſanctas proponebat. Erat ſanè dãdis conſiliis humaniſſimus, & quorumdam etiam

Multas colligit virgines.

Solus degit in ſpecu.

Prodit cordis cogitationes.

 cogita

cogitationes prodebat. Fratrem quendam furti A arguens, Surge, inquit, & age pœnitentiam.

Prædicit ſuũ obitum.

Ante annum vnum quibuſdam fratribus obitum ſuum vir ſanctus prædixit. Erat tunc quidam frater familiariter ei charus, cui præcepit vt cum Caſtorio iret ad propinquam ſyluam, collectoque cinere, è cilicio culcitram ei faceret, eamque cinere completam, in lectulo ſuo poneret. Vt iuſſerat ita factum eſt. Et poſt paucos dies coram fratribus culpas ſuas quas ſe admiſiſſe meminit, voce publica confeſſus eſt, in cilicio & cinere proſtratus.

Iacet infirmus in cinere & cilicio.

Cum igitur in ea eſſet pœnitentia, incommoda corporis affectus valetudine, perpetuo cruciabatur dolore. Sed ille ſciens tempus adeſſe, quo ipſius peccata purgarentur: in illis doloribus mi- B rificè exultabat.

Patientia viri Dei in doloribus.

Iam annum in eo cilicio & cinere egerat, die ac nocte iugiter precibus vacans, cùm præ nimio membrorum cruciatu, cute & carnibus exeſis, nuda oſſa paterent. Interim ille nihilominus cum lacrymis ſemper Domino loquebatur. Cum autem finem adeſſe ſentiret, cuidam fratri ait: Affer Epiſtolam Leonis Papæ, quam ille ad Sanctum Flauianum ſcripſit, in qua Catholicæ fidei pleniſſima ratio continetur. Allata eſt Epiſtola, & cum illi legeretur, ita dixit: Sic credo, ô Trinitas ineffabilis: ita confiteor, Deus omnipotens: ita de te ſentio, Fili Dei Chriſte Ieſu: ſic de te intelligo, Spiritus ſancte, æterne Deus: atque ita vnum Deum C in Trinitate, trinumque in vnitate confiteor.

Moriturus iubet ſibi legi Epiſtolam S. Leonis Papæ ad S. Flauianum.

Cum autem ſumma eſſet humilitate præditus indignum ſe putauit, qui intra Eccleſiæ ſepta ſepeliretur. Iuſſit igitur ſibi fodi ſepulchrum in ipſo aditu baſilicæ matris Dei, & hoc Epitaphiũ, quod ipſe compoſuit, ei imponi: Omnis homo Dei, qui in hunc locum ſanctum ad orandum introieris, ſi merueris obtinere quæ poſtulas, pro anima Amati pœnitentis hic ſepulti, Domini miſericordiam deprecari digneris: vt ſi quid mea prauitas de meis peccatis obtinere non potuit tepidè pœnitendo, obtineat veſtra tantorum charitas, ſedulè Domini miſericordiam deprecando. Interim verò congregati fratres & ſorores, non ſine multo lu- D ctu ſuſtinebant eius exceſſum è vita, legentes Euãgelia, pſalmoſque & hymnos apud lectum eius decantantes. Sub his autem vocibus ille veniam ab omnibus petens, eiſque valedicens animam exſpirauit. Poſt vnum annum cuidam fratri reuelatum eſt, vt ſacrum eius corpus ocyùs intra beatiſſimæ matris Dei baſilicam conderetur. Quod & factum eſt cum ſumma reuerentia. Atque ad eum locum populorum cateruæ properantes propter eius ſolemnitatem, per eius interceſſionem ſperant ſe ſalutis compotes fore.

Humilitas ſancti viri.

Ipſe ſuum compoſuit Epitaphium.

Moritur.

VITA S. MACHVTIS EPISCOPI E & Eremitæ. Ex ea quam collegit Ioannes noſter à Boſco.

Habetur in Bibliotheca Floriac.

VENERABILIS Machutes generoſis parentibus ſecundum ſæculi dignitatem in Britannia quandrangula, quæ regio Vventi dicitur, matre iam decrepita, nomine Darunla natus, quæ erat ſoror Ammonis patris S. Samſonis, & Vmbraſel patris S. Maglorij, ex patre nobiliſſimo virorum regionis illius, nomine Vvero oriundus fuit. Vt autem ferunt viri credibiles, mater eius in ſexageſimo anno erat, quando Machutem peperit, in valle quæ dicitur Car- A ruanna. In qua nobile & elegantiſſimum Monaſterium erat ſitum, cui Brendanus Chriſti Confeſſor præerat. Ad quod Monaſterium mater S. Machutis, nocte Vigiliæ S. Paſchæ ad vigilandum atque obſecrandum venerat: & ibidem eundem ſuum filium edidit, quem Brendanus deinde baptizans de ſacro fonte leuauit, & educauit, ſibique a parentibus commendatum ſacris literis erudiuit, ac Monachum ſuum fecit.

Patria & parentes S. Machutis.

S. Machutes naſcitur in Monaſterio in Vigilia Paſchæ.

Illa autem vallis Carruana in qua Sanctus Machutes ortus atque nutritus, erudituſq; fuit, prope mare eſt. Itaque dum adhuc eſſet puer, die quodam cum cæteris condiſcipulis pueris in litore ludebat, & ab aliis ſecedens dormitauit, creſcen- B teque mari, cuncti pueri receſſerunt, & Machutem dormientem dimiſerunt. Fluctus itaque locum vbi puer dormiebat circundantes, quaſi Inſulam dimiſerunt: litus quoque diuinitus creuit adeò, quod Inſula modica quaſi monticulus effectus, ne maris elationes ſuper ſoporatum puerum, & circa ipſum poſſent aſcendere, defenſauit. Qui quidem monticulus à mari circumdatus in teſtimonium miraculi ibidem manet vſque in diem hodiernum. Excitatus autem puer, & ſe ab vndis circumdatum videns, ac timens valde orationi ſe dedit. Cum autem à condiſcipulis B. Brendanus audiſſet quod puerum ſoporatum dimiſiſſent: pro puero hæſitans orare cœpit: & ſtatim Angelus ei C reuelauit, quomodo Deus illum ſeruare voluerat. Veniens autem ad litus puerum in Inſula vidit, & cum nauicula illum ad ſe deferri mandaſſet, puer vſque in craſtinum ſe ibi dimittendum rogauit; pſalterium tamen ſuum ad legendum ſibi mittendum poſtulauit. Quod dum illuc detuliſſent, iubente puero ſuper alica illud poſuerunt, ipſumque alica ſuper vndas ad Machutem detulit incorruptum. Sequenti verò die puer nauicula ad Monaſterium delatus eſt.

Etiamnum puer claret miraculis.

Erat mos, vt vnus puerorum in ſua hebdomada ferret cum lumine laternam, ante magiſtrum adeuntem baſilicam noctu, cauſa matutinalis officij. Adueniente verò ſeptimana felicis pue- D ri, ſocij extinxerunt ignem, quo accendi debebat lucerna. Quidnam faceret puer Machutes ambigens, ad coquinam cucurrit. Cumque non haberet quicquam paratum, in quo carbones tolleret, in ſinu prunas detulit: & veſtis eius omnino inuſta permanſit, reuerſuſque ad magiſtrum, reperit candelam ab Angelo diuinitus illuminatã. Cum verò prouectioris eſſet ætatis, & ſcientiæ competentis, Concionator inſtitutus eſt. Sed dum toto animo intentus eſſet, de caducis tranſire ad æterna, & de labentibus ad ſtabilia, remotiorem ſibi quærere ſatagens locum, Inſulam in illis partibus famoſiſſimam, in Oceano videlicet poſitam, vocabulo Imam, cum magiſtro & ſociis diſpoſuit na- E uigando adire. Parata itaque naue, proficiſcentes nonaginta & quinque circiter numero fratres, cum vna ſpatioſa naui committunt ſe pelago. Vbi hac illacque diu nauigando vagantes, cum Inſulam quam quærebant inuenire nequirent, peragratis Orcadibus, cæteriſque Aquilonenſibus inſulis ad patriam redeunt.

Candela ab Angelo accenſa.

Ima Inſula.

Multis autem temporum curriculis, ſeſe annuatim ſuccedendo prætetlabentibus, eundem beatum virum, perſæpe miraculis coruſcantem, omnique populo, flagrantia virtutum in eo non deficientium, complacentem, Reges & nobiles illius prouinciæ ad Epiſcopatus apicem, Deo diſponente, æquanimiter elegerunt: atque ordinati ſolemniter

Creatur Epiſcopus.

niter fecerunt. Ordinatus verò Epiſcopus, atque ſacerdotium id officium feliciter & digniter aliquandiu adminiſtrans, naualibus iteratò apparatibus inſtructis, ad prædictam Inſulam, cum ſacro quondam magiſtro Brendano, aliiſque viris, aggreſſus eſt nauigare. In qua nauigatione pluribus in mari manentes annis, ad ſeptennium vſque peruenerunt. Sicque factum eſt, vt viciſſim annuali recurſu anno interpollente, ſepties ſanctum Paſcha contingeret eis in mari celebrare. Peractis autem ſeptem annis, proſpero curſu ad auitas ſedes repatriarunt. Poſtmodum B. Machutes, cum in Oceano inuenire nequiuiſſet ſtationē, patriam relinquere diſpoſuit: prius tamen inuiſit parentes, genitorem videlicet nomine Vvento, nobiliſſimū Comitē, conditorē vrbis dictæ Guincaſtrum; necnon genitricem nomine Datunalam. Quibus ſalutatis, & contradicentibus eis, & interdicentibus nautis, ne ſubuectionem nauium filio ſubrogarent: Deus Angelico miniſterio nauem ei parauit. Angelo autem inuitante, & ſuadente introiuit nauim illam B. Machutes, & ſocij eius. Inter nauigandum verò interrogauit Angelus, quem putabant eſſe hominem, beatum Machutem, quonam deliberauerat nauigare. Reſpondit ſe neſcire, niſi quò eum Dominus dignaretur dirigere. Cui reſpondit Angelus. Eſt inſula in hoc mari, quam quidam Eremita inhabitat, nomine Aaron. Ad hunc te oportet pergere. Extemplo vt hæc audiuit B. Sacerdos & Pontifex, valde gauiſus eſt, & ſine vlla dilatione & hæſitatione, proſpera nauigatione, directus ad Inſulam Aaronis Eremitæ, exceptus ab eo eſt, humanéque habitus, manſitq; tandiu cum eo Reuerendus Chriſti Sacerdos, donec Epiſcopatus ciuitatis Britannicæ, quæ vocatur Aleta, eidem diuinitus extitit adapertus & deſtinatus, idemque ipſius ciuitatis Præſulatū digniter eſt adeptus. Non enim erat eadē ciuitas lōgè ab Inſula Aaronis, ſuper litus quidem maris ſita, habens ex vno latere fluuium, nomine Kinctus, ab altera verò parte mari alluebatur. Quibus in locis nondum erant Britanni penitus Chriſtiani. Quocirca cœpit Machutes edocere, ac inſtruere populum, & ad viam veritatis attrahere. Quodam die Paſchæ, celebrata Miſſa, mortuum ſuſcitauit, aliiſque miraculis claruit, & puellam à dæmone vexatam ſanauit, & Duchē Ailiocbum nomine, cœnobialem baſilicam ab eodem S. Machute fundatam, euertere conantem cæcitate percuſſit: ſed veniam precante Duce, aqua benedicta, oleoque ſacro oculos eius perungens, priſtinum ei reſtituit lumen.

Cum S. Brendano peregrinatur per mare.

Inuiſit parentes.

Ab Angelo monetur adire S. Aaronē Eremitam.

Suſcitat mortuum.

Poſt mortem Ailochi Ducis, qui beatum Antiſtitem, dum vixit, omni honore extulit: ſurrexit impia generatio hominum ipſius prouinciæ, aduerſus Sanctum Dei inuidia & malignitate feruentes, pro eo quod homo Dei tam latam & ſpatioſam poſſideret terram, Dei nutu à fidelibus ſibi per plures annos largitam & donatam. Ob hanc igitur cauſam irrogabant Sancto Præſuli, & ſuis Monachis multas iniurias. Pro multis itaque ac vehementibus contra fas, iuſque diuinum ſibi irrogatis offenſionibus, infenſus populo Britannico, excommunicationis & maledictionis notam inflixit generationi illi nequam. Cuius maledictionis & anathematis inualeſcente cauſa, ipſa terra cum hominibus cœpit confundi, ac retrolabi. Siquidem & hominum alij effecti ſunt contracti, alij leproſi, alij excæcati, nonnulli languoribus grauibus & diutinis exeſi, & liuidi facti, diu admo-

Multos patitur æmulos & inuidos.

Nota vim excommunicationis.

A dum excruciati, & penè exanimati ſunt. Nonnulli verò in eiuſmodi ærumnis vitam miſeram morte clauſerunt. Terra verò nihilominus ſterilis, & impotens germinandi vel procreandi fruges, inefficax extitit.

Talibus ergo inquietudinum & ſcandalorum irritamentis propulſus, & fugatus de ſede ſua, nauigium cœpit in pelago occidentali. Quod totum ſemper pſalmis & orationibus vacans, proſperè conſummauit: expetens Xantonicæ vrbis pagum, prouinciæ Aquitaniæ. Quò cum perueniſſet cum ſuis Monachis, interrogauit ſi conſiſtentes inter ea loca viuerent Chriſtiani. Reſponſumque eſt illi Chriſtianos ea incolere & inhabitare arua, Leon**B**tium quoque copioſa claredine celeberrimū Epiſcopali excellentia intimatum eſt, vrbem regere Xantonicam. Tali itaque rumore lætificatus B. Machutes, deſtinauit ad eum aliquos ex ſuis, qui illi ſuggererent de ſuo aduentu, & ſuæ peregrinationis cauſam fideliter depromerent. Quibus auditis ſpectabilis vir Leontius Epiſcopus, ſpiritali admodum gaudio affectus, beatum Machutem excepit eum multa veneratione, eique villam quandam ad conſtruendum Eremitorium contulit. Cui aliquandiu illic manenti, cum ruſticus quidam aſinum ad ligna deferenda dediſſet, & lupus eundem comediſſet: beatus vir ad nemus accedens, lupum inuenit, & eum diuinitus adeò manſuefecit, **C** vt cum Monachis domeſticè habitaret: & aſelli onera cuncta de cætero baiularet, eiuſque opera perficeret. Quadam die cum filia Xantonici Comitis per viridarium ſui genitoris cum aliis puellis ſpatiaretur, ſerpens illic deliteſcens ictu letifero pupugit eam. Tunc beatus Machutes ad parentum preces, folium hederæ aqua benedicta perfuſum, vel ſaliua ſua ſacratum, indidit vulneri puellæ, quæ ſtatim priſtinæ ſanitati reſtituta eſt. Suſcitauit à mortuis puerum ab aquis præfocatum, necnon quandam viduam quæ cæca remanſerat per quatuordecim annos.

Venit ad S. Leontiū Xantonenſem Epiſcopum.

S viri iuſſu lupus aſini onera baiulat.

Sanat puellā à morſu ſerpentis.

His & aliis inſignibus miraculis florente B. Machute, venerunt miſſi ad eum è Britannica legati **D** prouincia, obnixè precantes, quatenus ſuæ reuerſionis præſentia recrearet patriam, quam maledictionis & excommunicationis plaga inutilem & peſtiferam eius incolis reddiderat. Super hac re triduano peracto ieiunio, monitus eſt ab Angelo vt rediret in Britanniam, terram illam à maledictione liberaturus, & iterum Xanctonas rediturus. Cæleſti admonitioni parens vir ſanctus rediit in patriam, ſuaque benedictione ab omni peſtium & miſeriarum vexatione purgauit. Tunc Principes regni illius & Optimates, vel Epiſcopi conuenientes, rogarunt virum Dei ne vnquam ab eis recederet: ſed inter eos vitam degeret. Quibus gratias agens, & valedicens, iterum abſceſſit rediturus ad **E** Xantonicam ciuitatem. Ad quam feliciter reuerſus, degenſque in Eremitorio ſuo, vitam cum morte commutauit 17. Calend. Decemb. Dominicæ quidem diei conticinio noctis, adſtantibus ſibi cunctis fratribus. Vixit autem centum triginta tribus annis. Cuius ſacrum corpus Leontius Epiſcopus tradidit ſepulturæ. Poſt aliquot autem menſes idem Epiſcopus amplius & decentiùs Sancti Præſulis Machutis volens honorare corpus, nouam & elegantem fecit ædificare Eccleſiam: inibi vtique vbi eum ſepelierat, extra muros Xantonicæ vrbis: vbi extunc & de cætero, tot & tanta facta ſunt miracula, quanta nec hominum memoria, nec ſcriptorum valet comprehendere induſtria vel ſolertia.

Redit in Britanniam.

Moritur apud Xātonas vir ſanctus.

Conſtruitur Eccleſia ad eius honorē.

N O T Æ.

Machutus.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 15. Nouembris. Plura de eodem in Chronico Ordinis S. Benedicti tom. 1. ſed quæ multa apocrypha contineant. Agunt de eo etiam Petrus in Cat. & Vincentius in Speculo Hiſtoriali.*

Habetur tom. 4.

VITA S. CARILEPHI PRESBYTERI, & Eremitæ. Ex ea quam collegit Surius ex M. S. Codicibus.

Patria S. Carilephi.

VIR vitæ venerabilis Carilephus ex prouincia Aquitaniæ pago Aruernico ortus eſt, parentibus non improbis, ſed credentibus in Chriſtum, ibique in crepundiis lactantis infantiæ ablactatus eſt & nutritus. Qui cum adoleſcere cœpiſſet, totum ſe in amore ſuperni iudicis dedit. Porrò eius propinqui vt viderunt eum ab omnibus mundanis deſideriis alienum, nutu Dei religioſis Monachis eum nutriendum tradiderunt. Vbi cum per dies ſingulos, ætate, ſapientia, & amore æternæ patriæ creſceret: cœpit iam talis exiſtere, qualem poſſis ſine bonorum oblocutione aſſerere.

Monachis educandus traditur.

Cum autem tantæ virtutes & chariſmata cunctis eum redderent amabilem, & in magno honore ac reuerentia ab omnibus haberetur, metuens vir ſanctus, ne ſagitta diaboli vulneratus, in laqueum elationis incurreret, quodam die, accerſitis quibuſdam è fratribus, quos in Dei amore conſtantes cognouerat, eis animi ſui arcanum patefecit: hortatuſque eſt eos ad vitæ Monaſticæ inſtitutum. Votis autem viri Dei beatus Auitus, qui erat viuum quoddam ſapientiæ domicilium, ſe ſocium adiunxit. Cœperunt igitur milites Chriſti ſingula Sanctorum loca viſitare, & poſt aliquot dies peruenerunt ad Ligerim fluuium, eoque tranſmiſſo, ad partes occiduas iter intenderunt, ſolerter inquirentes, ſi fortè inuenire poſſent patres, quorum exemplo per melioris vitæ tramitem ad terram viuentium pertingere valerent. Interim præcurrente fama, audiunt de beatiſſimi Maximini, Aurelianenſis præſulis, ſanctitate, & labore atque virtutibus, feruentique deſiderio ad eius properant Monaſterium, quod ipſe ſibi in Eccleſiæ ſuæ parœcia conſtruxerat, vbi carnem macerans, ſedulus Domino ſeruiebat, & multis coruſcabat miraculis. Cumque eò perueniſſent, reuerenter ab eo ſuſcepti, ibi aliquandiu morati ſunt, vt confeſſoris Chriſti cognoſcerent ſanctitatem. Vt autem beatus Maximinus eorum ſapientiam & abſtinentiam perſpexit, diuina inſpiratione permotus, hortabatur eos presbyterij dignitatem ſuſcipere. His auditis, beatiſſimi viri Carilephus, & Auitus, vt erant ad omnem humilitatem paratiſſimi, iuſſui Pontificis obtemperarunt: atque ab eodem Sacerdotij munus ſibi imponi ſuſtinentes, mox inde egreſſi ſunt, vt ſpiritale ſemen in corda credentium iactarent.

S. Maximini Aurelianenſis fama.

Cella S. Auiti.

Euntes autem peruenerunt ad vaſtam quandam Eremum in loco qui Piciacus antè dicebatur, nunc autem Cella Sancti Auiti vocatur: ibique in multis ieiuniis & orationibus perſeuerantes latitarunt. Porrò S. Carilephus, quemadmodum olim Moyſes poſt oblatas Domino preces, aquam viuam illic inuenit. Super eum autem fontem ſanctus vir ad laudem Dei ſummi oratorium extruxit: & vſque in præſens fons Sancti Carilephi vocatur. In quo loco dum morarentur, meritorum eorum fama vſque adeò longè lateque diffundi cœpit: vt ab omnibus inuiſerentur. Id vbi animaduertit Carilephus, ſolitariam vitam appetens, valedixit Sancto Auito, & cum germano ſuo Daumuero, Galloque commilitone, ad partes Cœnomannorum perrexit, ſingulaque ſolitaria loca perluſtrans, vbi ſecretius degere poſſet, explorabat. Sed Dominus qui voluntatem timentium ſe facere conſueuit, perduxit eos ad locum ſolitudinis ipſi pergratum, qui Caſa Iagani priſcis dicebatur temporibus, ſuper fluuium quem Auiſolam appellant, vbi multi fontes frigidas fundunt aquas, à quarum frigiditate fluuium volunt ſumpſiſſe vocabulum, tanquam ab auio, id eſt, tremo, & inſula, dictus ſit Auiſola, hoc eſt, tremoris & frigoris inſula. Atque hinc etiam Anates volucres dictas putant: quod ſemper in aquis verſari eas delectet. Erat autem is locus valde ſolitarius & nemoroſus.

Venit vir ſanctus ad locū valde ſolitarium.

Eò vt peruenit vir ſanctus, perſpexitque locum à ſecularium habitatione & hominum frequentatione alienũ, nullumque illuc mortaliũ acceſſum eſſe, niſi volucrum & beſtiarum, ſibi eum à Domino præparatum intelligens, humi proſtratus, orauit, & gratias egit. Cœperunt itaque ſarculo quod ſecum attulerant, ſentes eruere, vt nonnihil poſſent colere humum, & iactis paruis ſeminibus, herbarum radicibus victitare. Dum autem totis viribus incumbunt extirpandis vepribus, repentè nutu Dei, maceriam dirutam offendunt: quæ ob nimiam vetuſtatem ſpinis & ſentibus operta, ſerpentium erat hoſpitium, & habitaculum beſtiarum. Ea re perſpecta, athletæ Dei magno conatu ſpinas euellunt: & aliquot menſes in opere perdurantes, ex vilibus virgultis tugurium ſibi cõſtruxere: multiſque diebus Domino illic ſeruientes, Miſſarũ ſolemnia & ſingularum horarũ officia perſoluebant.

Miſſarum ſolemnia & horarum officia.

Sed cum in eo loco, per ſingulos dies in Domini ſeruitio perſeuerantes, aliquanto tempore ſeſe occultaſſent, ſicut non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita: ſic Sacerdotis magni Carilephi tegi non potuit ſanctitas. Quo ergo ordine ad hominum notitiam eius merita peruenerint, exponamus.

Erat tunc in ea ſolitudine Taurus, qui ſylueſter dicitur, miræ magnitudinis, miræque ferocitatis. Vulgò à bouis deriuatione, bubalum eum vocant. Is diebus ſingulis, poſita feritate ad Sanctum Dei Carilephum venire ſolebat, & quaſi benedictionem poſtulans, ſubmiſſo capite, accedebat ad eum, ſtans immobilis, donec illius manibus contrectaretur. Itaque caput & collum eius ſeruus Dei contrectans, fratribus id quod futurũ erat, ita prædixit: Cuiuſdam potentia hominis Taurus iſte ſpeciẽ præ ſe fert, qui cum magna indignatione ad nos venturus eſt: ſed diſpenſatione diuina coactus, cum omni manſuetudine recedet à nobis, idque poſtea rei probauit euentus. Per idem enim tempus Francorum Rex Childebertus, cum robuſtiſſima manu, regio more ad Cœnomãnos veniẽs, aliquandiu illic morabatur. Indicatum eſt autem illi de prædicti bubali vaſtitate & ferocitate, & quod non ſolum capi non poſſet, ſed etiam volatu pennigero ab oculis videntium aufugeret. Ille id audiens, cum omni venandi apparatu ingreſſus eſt Eremum, ſagaciter inueſtigans, vbinam bubalus latitaret. Ad eius verò ſtrepitum, & clangorem buccinarum, canumque latratum, & hominum clamores commotum animal, ad Sanctum Dei Carilephum, quaſi ad portum refugij ſe recipiens, tremens ac palpitans, huc illucque toruis oculis adſpectabat. Quẽ venatores inſequentes velociter, inuenerunt

Prædictio viri Dei.

inuenerunt prope Chriſti famulum ſtantem : timoreque perculſi non ſunt auſi propè accedere: ſed protinus veloci curſu reuertentes ad regem, ei quæ viderant, cum magno pauore nunciauerũt. At ille verſus in furorem, eò ſe duci iubet ab ipſis: cumque vidiſſet ſeruum Dei, & bubalum ad tergum eius ſtantem, indignabundus ait : Quinam eſtis vos homines, aut vnde huc veniſtis, vel cuius hic authoritate commoramini, & regiam venationem interturbare audetis? At Chriſti Sacerdos Carilephus, non immemor præceptorum Domini dicentis; In patientia veſtra acquiretis animas veſtras, cũ humilitate properans ad Regem dixit ei. Nos Domine rex, ex Aquitaniæ partibus huc ad peregrinandum venimus. Reliquimus diuitias inſtabilis vitæ, vt ad ſemper manſuræ gloriã peruenire valeamus. His auditis, rex cum ingenti indignatione minitabundus ait : Omni cum celeritate hinc recedite, & alibi vobis ſedem figite. Carilephus conſtanter reſpondit. Non eſt neceſſe clementiſſime Rex, vt hac de re quicquam tibi reſpondeamus; ex paucis autem viribus, à Chriſto in hoc loco nobis oſtenſis, modicus vini liquor expreſſus in paruulo vaſe habetur : petimus vt pro benedictione cum his omnibus, qui tecum ſunt, ſumas inde, & ſic ad tuum Palatium cum lætitia reuertaris.

Childeberti Regis aduerſus ſanctum virum iniuſta indignatio.

Humilitas S. Carilephi.

Eius autem verba rex deſpiciens, equum vertit, aitque cum fremitu: Hoc facite quod præcepi: mihi verò & meis nihil opus eſt, veſtræ ruſticitatis muſtum vt potemus. His dictis, vt fortiſſimus equi moderator abiit : ſed Dominus Deus, qui ſerui ſui merita decreuerat in lucem proferre, gradienti regi obſtitit, ne poſſet iter proſequi. Repentè enim equus eius obriguit, & haud ſecus atque præcipitium viam, qua tendebant, oſcitabundus refugiebat. Rex autem cœpit eum magna contentione impellere, virgis cædere, calcaribus cruentare. Sed videns nihil ſe proficere, nimia equi cæde fatigatus, mirabatur quid equo accidiſſet, vt nec progredi, nec retrocedere poſſet. Tunc vnus ex Comitibus eius, diuina, vt reor, inſpiratione commotus, dixit ad eum : Superni regis famuli ſunt hi, quibus tu comminatus es præcellentiſſime rex: qui, vt arbitror, ſi vel Soli ipſi dixerint, Sta; ſtabit profectò Sol, curſumque ſuum ſine illorum imperio conficere non valebit. Dixit autem illi rex; Abi citiùs ad hominem Dei, ſi fortaſſis deprecari poſſis, vt vel ad ſua nos veſtigia repedare permittat. Mox veloci curſu, vt erat iuſſus, ad virum Dei reuerſus Comes, & ad eius pedes aduolutus, indicauit quid regi eueniſſet. Ille verò gratias agens Deo, comiter iuſſit regem ad ſe reuerti. Id vbi rex didicit, equus qui paulò ante nulla verberum vi, aut calcarium punctionibus, vt ſe loco moueret, adigi potuit, ad Sanctum Dei ſolita velocitate regreſſus eſt. Poſtquam autem rex Dei ſeruum procul vidit, ab equo deſcendit, curſuque concito & curuato corpore ad eum cucurrit, eiuſque proſtratus veſtigiis, tranſgreſſorem ſe & impium, qui Sancto Dei contradicere auſus eſſet, cum lacrymis clamabat. At Chriſti ſeruus eũ complexans, erexit à terra, exoſculatúmque his inſtruxit admonitionibus. Ruſticitatis meæ verba accipe nunc inuictiſſime Princeps, & quæ à me dicentur, in cordis tui penetralia admitte. Dominum qui in cælis eſt, Regem te habere memento, cui multum neceſſe eſt conſiderare quid placeat. Non te de loco regiminis inflata poteſtas extollat : nec reddat turgidum rerum tranſeuntium tumor; huius altitudo hono-

Pedibus ſancti viri prouolutus Rex, veniam petit.

A tis temperetur ſancta humilitate. Recordari te cõuenit, quod cum omnibus hominibus vnus te mulieris partus effuderit in mundum, vno ſis cum cæteris hominibus mediatoris Dei & hominum Chriſti Ieſu redemptus cruore, æquali etiam regeneratus baptiſmate, vno Chriſti corpore & ſanguine cum pauperibus ſatieris. Dicit autem tibi Dominus per prophetam ſuum: Non aliud exquiro à te, niſi facere iudicium, & diligere miſericordiam, & vt paratus ſis ire poſt Dominum Deum tuum. Scriptum quippe eſt : Miſericordia & veritas cuſtodiunt Regem.

Mich. 6.

Prouerb. 20.

His admonitionibus inſtructus Rex, ſtabat attonitus, ac ſi Deum in eius pectore cerneret, pol- B licebaturque ſanctiſſimas præceptiones, ipſius precibus adiutum, ſeſe impleturum. Deinde manus Sacerdotis exoſculans, obnixè rogabat, vt pro diuina benedictione poculum, quod ante promiſerat, porrigi iuberet. Quod cùm eſſet allatum, ſua manu obtulit Regi vino plenum, qui illud hilariter accipiens, totum vinum exhauſit. Inde etiam aliis qui aderant, bibentibus, rogabat eos Sacerdos Chriſti, vt tertiò & quartò biberent vſque ad ſatietatem. Ita factũ eſt vt copioſa multitudo, quæ cum Rege erat, ad ſatietatem biberet : nec vinum tamen in vaſe minueretur. Poſtquam autem biberunt omnes & ſatiati ſunt, iterum Rex ad ſancti viri pedes ſe abiiciens, obnixè rogabat eum dicens: C Video hominem Dei te eſſe, & illius huc miſſum voluntate. Oro igitur, vt digneris noſtræ ſupplicationis munus accipere, & de Madoalenſis fiſci noſtri finibus, vbi poſſis Monaſterium condere, quantum tibi viſum erit, eligere: vt congregata fidelium caterua, ſolitudo hæc vertatur in domum orationis, & vbi brutorum animalium fuit habitatio, ad laudem mundi Redemptoris fiat hoſpitium Angelorum : vt & te de conſtructione apud cæleſtem Iudicem magna maneat merces, & meorum, atque Francorum, qui mihi parent, fiat expiatio peccatorum. His Regis flagitationibus vir ſanctus conſtrictus, id ſolum ſe accepturum aſſenſit, quod ad recipiendos peregrinos vno die aſel- D lo vectus circuire poſſet. Atque eo munere accepto, bene precatus eſt Regi, atque omnibus ſociis eius, hortabaturque vt alacriter ad ſuum Palatium rediret. Reuerſus Rex domum, protinus cum multa exultatione omnia Vltrogodi Reginæ ordine intimauit, eaque dixit ei : Neceſſe eſt, Domine mi Rex, vt velociter operando cuſtodias cuncta, quæ didiciſti.

Inſigne miraculum.

Vltrogodis Regina.

His ita geſtis, cœperunt ſerui Dei magis magiſque ſedulis ieiuniis & orationibus vacare, vt quos aduerſa perturbare non potuerant, proſperis ſucceſſibus non eleuarentur. Porrò autem magnarum perſonarum ſancti viri fama aures demulcente, multi ad eum hinc inde cateruatim conuenere, il- E lius ſe precibus commendantes. Adeo verò diuinus in eo fauor ſeſe declarauit, vt ſi ægrotis manus imponeret, curarentur, quocumque eſſent morbo oppreſſi : ſed & de obſeſſis corporibus vociferabantur dæmonia, flagris ſe & cruciatibus nimiis Sacerdote Carilepho imperante, expelli, quos ille breui cum lacrymis fuſa oratione, ad extremos orbis terrarum fines relegabat.

Miraculis claret S. Carilephus.

Quodam autem die fodiente illo terram cum fratribus, qui ad conuerſationem eius ſe adiunxerant, eo in loco, vbi ad conſtruendum Domino templum fundamenta iactari debebant, ſubitò magnum auri pondus in vaſe fictili ſub terra inuenit repoſitum, vocatiſque fratribus ait : En quantum

Inuenit theſaurum.

tum nobis præſtitit Deus noſter. Non ergo eleuet A ſe cor noſtrum pro theſauri huius inuentione, quia non propterea oſtenſus eſt nobis, vt eum poſſideamus: ſed vt per nos peregrinis & indigentibus diſtribuatur. Quod ita etiam factum eſt. Non enim erat in beato viro auri ſacra fames; cui indumentum aliud non erat, niſi cilicium, & nuda humus ſubſtrato cinere lectum exhibebat: qui nudis ſemper gradiebatur pedibus etiam in quacumque aëris inclementia. De ferculorum verò perceptione quid dicam, quando cibi potuſque ferè expers ſola propemodum lectione paſcebatur? Quoties tamen pro corporis ſuſtentatione poſt biduum triduumque ad refectionem ſedebat, vile olus, & parum leguminis capiebat: neque id tamen ad ſatie- B tatem. Vinum verò haud ſecus ac venenum reſpuebat, aquæ ſolius hauſtu contentus. Operabatur autem ſedulò manibus: vtebatur lectione pro requie. His laboribus ſe macerans per ſingulos dies, ita ſe reddidit celebrem, vt ad eius conuerſationem permulti aduolarent, creſceretque Monachorum cœtus ex ipſis etiam ſpectabilibus viris.

Dum hæc agerentur, peruenit ad aures Vltrogodæ Reginæ de beatiſſimi Carilephi ſanctitate, abſtinentia, humilitate, & quod eſſet prophetiæ ſpiritu plenus. Miſit ergo ad eum quoſdam ex iudicibus, qui reuerenter ab eo peterent, vt permitteret ipſi ad eum accedere, vt eius benedictione frueretur; ſimulque offerret Monaſterio illius Madoa- C lenſes fines omnes. Poſtquam illi hæc viro Dei ſignificarunt, metuens ille ne diſcipulorum mentes in aliquo ſtimularentur, per eos comiter Reginæ remandauit: Ite, renunciate Reginæ, Monachum in terris poſſeſſiones habere non debere: benedictionem verò quam fideliter expetit tanquam à ſeruis Dei, ipſam à ſupernis ſedibus percepturam. Credo enim in omnipotentis Dei miſericordia, qui me indignum ad hunc locum perducere dignatus eſt, intra hoc cœnobium ſexum fœmineum nunquam ingreſſurum: quod quidem ſeruatur vſque in hodiernum diem. Reuerſi illi, Reginæ nunciauerũt quæ ſanctus vir mandauerunt. Illa verò vt fœmina prudentiſſima, de percepta benedictione gra- D tias agens conticuit. Tanta verò illi cura erat apud Regem intercedendi pro miſeris, vt ſe illos iniuria affeciſſe exiſtimaret, ſi caſu aliquo nõ ſtatim ſupplicem ad Regem epiſtolam miſiſſet: quem etiam deprecando nunquam defeſſus eſt.

Sapiens viri S. reſponſum.

Cum verò morti eſſet proximus præclara ad fratres habita adhortatione, Sacerdos Domini corpore Chriſti percepto gaudens & exultans emiſit ſpiritum. Ad cuius ſancti corporis excubias tantæ populorum turbæ conuenerunt, vt ad explicandum lingua non ſufficiat. Eius ſacrum corpus Calendis Iulij in baſilica quam ipſe Domino conſtruxerat, poſt altaris confinia poſuerunt, vbi, quid viuens geſſerit, vſque hodie oſſa mortua teſtantur. E Ad eius enim ſacratiſſimum tumulum dæmoniaci liberantur, languidi curantur, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuus & verus eſt Deus, cum Patre & Spiritu ſancto, in vnitate Trinitatis viuens & regnans nunc & ſemper, & per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

Corpore Chriſti percepto migrat ad Dominũ.

Miracula ad eius tumulũ.

N O T Æ.

Carilephus.] *De eo Vſuard. Galeſinus & Maurolycus 1. Iuly. Res eius geſtas grauiter & eruditè conſcriptas adfert Sur. tom. 4. Eaſdem profert Petr. in Cat. lib. 6. cap. 37. Agit & de eodem Petrus Crat. de Epiſcopis Germaniæ. Vulgò dicitur S. Cales.*

VITA S. RADVLPHI EREMITÆ,
Ex variis Auctoribus.

FVIT ſanctus Radulphus Monachus Ordinis ſancti Benedicti, valde ſolitarius in Monaſterio Affligenij in Brabantia, de quo ſcribitur, quod infra ſexdecim annos, ab eius ore nec vna verbi ſyllaba audita ſit. Contigit autem vt in clauſtro grauiſſimum ignis incendium graſſaretur. Tũc beatus Radulphus videns humanum auxilium non valere, mox ſe contulit ad Dominum, oranſque paulolum in ſilentio, linguam diu mutam in hæc B verba laxauit: Stet ignis. Hac hora flamma penitus quieſcas. Mira res. Vim virtutis ſuæ oblitus eſt ignis, ſtetitque in verbo viri ſancti, & flamma penitus extincta eſt.

Magna ſancti Radulphi taciturnitas.

Solo verbo ignem extinguit.

Hic aliquando petiuit à Deo, vt per totum vitæ curriculum febribus cruciaretur. Quam eius orationem cum Deus audiuiſſet, cum tanta patientia febrium cruciatus & dolores ſuſtinuit, quod poſt obitum, morbidi ad eius ſepulchrum orantes perfectæ ſanitati reddebantur.

Petit & obtinet à Deo ſemper infirmari.

Morbidi ad eius ſepulchrum curati.

N O T Æ.

Radulphus.] *De eo Molanus in Indiculo SS. Bel-* C *gij: meminit eiuſdem Vvionius in Mart. Monaſtico. Plura verò ſcribit de ipſo Richeomus in Academia honoris ſect. 63.*

VITA S. IVDOCI EREMITÆ.
Ex ea quæ eſt per Florentium Abbatem.

Extat apud Surium tom. 6.

EXIMIVS Chriſti confeſſor Iudocus, de illuſtri procedens genealogia Riouali, qui principabatur in tranſmarina ſiue maiori Britannia, quæ modò dicitur Anglia, & poſtmodum in copioſa nautum multitudine, ac manu valida, exteriorem ſibi ſubiecit D Britanniam, filius fuit Rethaël Regis Britonum, habuitque fratrem maiorem natu beatum Iudichaëlem, qui poſt ipſorum patrem regnauit Rethaëlum. Cæterùm contemporanei fuerunt Dagoberti Regis Francorum, cum quo etiam poſt graues adinuicem inimicitias pacificatus eſt tandem in palatio Clippiaco amicus Dei Rex ille Britonũ Rodichaëlus. Et quidem regreſſus vir Dei Rodichaëlus Rex in Britanniam, non multo pòſt regnum relinquere meditatus eſt & patriam, ac vitam Monaſticam ducere, & ideò fratrem ſuum iuniorem, beatum ſcilicet Iudocum, conuenire fecit de ſuſcipienda regni gubernatione. At verò ille non minùs quàm ipſe feruens in diuina dilectione, E induciis deliberandi per octo dies à Rege, ſuo fratre, vix impetratis, die noctuque anxia cogitare cœpit intentione, cum interim, ipſo in Monaſterio Lammailmon, in quo literas didicerat, moram faciente, & orationi hac de cauſa frequentiùs incumbente, contigit per illud Monaſterium vndecim peregrinos præterire, prætendentes quod Romam vellent proficiſci.

S. Iudoci natales, & eius venerabilis frater.

En piam concertationem pro contemptu regni terreni.

Hos itaque inſecutus ſecreto, & eis aſſociatus, venit Pariſios. Verùm vtrùm cum iis vlterius progrederetur, in dubio poſitus, conſilium tandem à Spiritu ſancto vtile conſecutus, à ſtrata declinauit publica, dimiſſiſque ſibi à Deo tranſmiſſis itineris comitibus, ad Pontiui feſtinauit confinia, quæ

S. Iudocus contempto regno, venit Pariſios, ac inde in partes Pontiui.

antiquis plena nemoribus deſerta erant & inuia. Qua delectatus locorum vaſta ſolitudine, ſuper fluuium Alteiam diſpoſuit habere habitationem. Verùm à Duce Haymone obuiam ei facto retardatus eſt ab hoc propoſito per ſparium ſeptem annorum, intra quos & literas magis addidicit: & ſacros ordioes ſuſcepit, atque ita tandem Sacerdos effectus, filium iam dicti Ducis, qui cum in maxima habebat veneratione, de ſacro ſuſcepit foote, quem vocauit Vrſioum. Iam verò elapſum erat ſeptennium, cum iuxta deſiderium iampridem conceptũ ad vitam tranſiens ſolitariam, manſit in loco qui dicitur Brahic, fluminis riuulis vndique circundato, ædificatis ibidem Eccleſia & domuncula. Quo io loco ea quæ erga beatum virum Dominus quotidie monſtrare dignatus eſt miracula, totam longè latéque commouerunt patriam ad viſitationem eius, & impetranda ipſius ad Deum ſuffragia. Quod cum diutius ſuſtinere oon poſſet, iam octo annis ibidem elapſis, ad vlterius Domino duce, proceſſit deſertum, vt populi nimiam declinaret frequentiam, conſtituens oratorium in hoorem B. Martini iu loco qui dicitur Rimachus, ſuper fluuium, vbi plurima tentamenta ab hoſte antiquo, qui felicibus eius actibus iouidebat, paſſus eſt per quatuordecim annos quibus ibidem commoratus eſt.

Vitam exercet ſolitariã.

Longè & latè viget miraculis.

Poſt quos, per ſanctum edoctus Spiritum, vt aliò tranſmigraret, comitante ſe Duce Haymooe, vaſtam circuibat Eremum, vt inueniret iu ea habitationis locum. Et vide rem ſtupendam. In quærendo eo, idem Dux graui torquebatur ſitis moleſtia, ac præ ſitis laſſitudioe obdormiuit, cum electus interim Domini Iudocus orationi incubuit, ſurgenſque, baculo quo iunitebatur, terræ infixo, ſicut alter Moyſes, aquam produxit, fontemque largius effluentem: quo exhilarati Dux & eius familia, ſuæ ſitis extinxerunt ardorem, & tranſeuntibus perinde vſque in hodiernum diem aquam adminiſtrat iodeficientem. Progreſſus autem inde verſus mare, in vallicula vmbroſa riuulum oſtendit paruum, quo delectatus: Hic eſt, inquit, cathedra, hæc requies mea io ſeculum ſeculi. Et mox Haymone Duce ad propria reuerſo, vir Dei duo ibi lignea manibus propriis cooſtruxit oratoria: vnum Saocto Petro Apoſtolorum Prioeipi, aliud Sancto Paulo Gentium Doctori. Deinde verò aliquanto interiecto tempore, profectus eſt Romam ex mandato D. Martini ſedis Apoſtolicæ ſummi Pontificis, qui longo tempore concupierat conſpicere faciem eius, ac ſancto ipſius frui colloquio: à quo & receptus eſt cum honore debito, ac multo dignitatis obſequio. Verùm ibidem edoctus eſt à Spiritu ſaucto, quem in omnibus magiſtrum babebat & cuſtodem, vt ad Eremum ſuam reuerteretur: inde iu breui tranſmigraturus ad Angelorum collegium. Vnde & eum pretioſiſſimis Sanctorum reliquiis à Domino Apoſtolico ſibi datis, reuerſus eſt ad Pontini confinia.

Impetrat ſuis precibus à Deo fontem.

Euocat eum ad ſe Martinus Papa.

Iterum redit ad Galliam.

Sed & Duce Haymone præſente, cum inuumera cleri plebiſque caterua iu occurſum eius congregata ſanctiſſimas reliquias, quas attulerat, cum ea qua decuit deuotione, vir ſanctus reuereuter depoſuit in uoua B. Martini Eccleſia, quam præfatus Dux lapidum ornatu iam reſtaurarat, occanoo & ipſe Domiui Sacerdos præparauit ſe ad diuina celebranda myſteria, ſtolam ac caſulam candidam indutus. Qui quidem cum adſtaret ſacro altari tertio Idus Iulij, ac diuina cum ſumma veneratione tractaret Sacramenta, ecce manus Domini viſibiliter apparuit inter ſacroſancta Miſſarum ſolemoia, ſuumque Sacerdotem cooſignauit, & confirmauit benedictione perpetua, cum ſubſequente voce mirabili cælitus emiſſa. Quia paterni regni pro me reſutaſti culmina, præparaui tibi coronam inter Angelorum agmina, eroque loci huius, in quo reſolueris, defenſor & cuſtos. Subſequeote igitur tempore pretioſa Chriſti margarita Iudocus in carne præter carnem viuens, Angelus eſſe videbatur, oon homo. Qui & tandem cupiens diſſolui & eſſe cum Chriſto, feliciter Idibus Decembris obdormiuit in Domino, cuius corpus ita ſaluum ac iotegrum permanſit io tumulo ad ſexaginta ferè anoos, ac ſi ſpiritus vitæ foret in eo.

Celebrans diuina myſteria, accipit inſigne teſtimonium ſanctitatis à Deo.

Tranſit feliciter.

Atque hæc de libro vitæ geſtorum beati Iudoci breuiter excerpſimus. Prolixitatem enim miraculorum, quæ per ipſius merita dignatus eſt Dominus operari, penitus pertranſire dignum duximus: quia enumeraodis omnibus, nec memoria, nec ſermo vires ſuppeditant. Quin & hæc quoque, quæ noſtris vidimus temporibus, miſſa facieotes, vnum tantum iu medium proferemus, videlicet de pluribus quos Dominus per eum reſuſcitare voluit à morte ad vitam, partim ſuſpendio, partim aqua ſuffocatis, aut quouis alio mortis genere, etiam vnus, ioannes nomine, per biduum aliquando ſubmerſus, adhuc penes nos eſt Monachus. Vobis itaque Sanctum Iudocum annuatim deuotè viſitantibus, ac vniuerſis ipſius cultoribus ſit pax & lætitia cordis, voſque & veſtra conſeruet Dei gratia.

Plures mortuos reuocat ad vitam.

N O T Æ.

Iudocus.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 13. Decemb. Vitam eius à Florentino Abbate editam, affert Sur. tom. 6. quam nos ſummatim deſcripſimus. Agunt de eodem Vincent. in Spec. lib. 23. cap. 105. 106. Petr. Aquil. Epiſcopus in Cat. lib. 1. cap. 65. Belfor. in Coſmogr. tom. 1. & in Annal. Franc. lib. 1. cap. 35. Robert. Cænalis de re Gallica lib. 2. perioche 6. Vuuanius in Mart. Monaſt. 13. Decemb. & in Annot. Migrauit ex hac vita, vt dicit Meyer. lib. 1. Annal. Fland. anno Domini 653. Plura de eo ſcribit Argentr. in hiſt. Britan.*

Ad Pontini feſtinauit confinia.] *Pontinum Gallicè dicitur* Pontieu, *non vt falſo quidam referunt Pontiniacum, Gallicè* Pontigny.

VITA S. GOBRIANI EPISCOPI, & Eremita. Ex Roberto Cænali.

Lib. 2. de re Gallica, Perioche 6.

GOBRIANVS genere clarus, vita clarior, miraculorum gloria clariſſimus, ſecundus Venetenſis Epiſcopus fuit. Hic tantæ ſanctitatis fuit, vt paſſim ſacro igne laborantes, obuios quoſque nullo negotio curaret. Inde ſequutum eſt, vt cum ad eum vndecumque, & ægritudinis genere laborantes turmatim affluerent, compulſus ſit diuinus ille Pontifex ab vrbe ſecedere, ne ſcilicet ægrotantium contagione vrbs ipſa inficeretur.

S. Gobriani clari natales.

Secundus Venetenſis Epiſcopus.

Claret miraculis.

Volens itaque manſuctus ille Pontifex tumultuantium cedere furori, ne torrenti ſe opponeret, ſeceſſit in locum ſolitarium, Anachoreſin exercẽs, prope flumen quod Oudũ gens illa appellat. Illicq; vitæ ſuæ decurſũ, poſt multos algoris, inediæ & vigiliarum exantlatos labores, fine concluſit optato, diuque deſiderato, cupiens ipſe cum Paulo diſſolui, & eſſe cum Chriſto.

Fugit in locum ſolitarium.

NOTÆ.

Gobrianus.] *De quo plura in Breuiario Eccleſiæ Venetenſis, vulgo*, de Vennes en Bretaigne.

Habetur lib. 2. Hiſt. Hungarica Decad. 2.

VITA SALOMONIS REGIS HVNGARIÆ, & Eremitæ. Ex Bonfinio.

SALOMON Andreæ primi huius nominis Hungariæ Regis filius fuit. Qui cùm in pueritia optime inſtitueretur bonam ſpem omnes de eo concipiebant. Interea poſtquam pater eius Andreas multa prælia cum Henrico III. Imperatore geſſiſſet: miſſis legatis ſuis ad prædictum Imperatorem, rogat filiam ſuam Salomoni filio in matrimonium dari, vt hoc pacto B deinceps pax & cōfœderatio inter eos eſſe poſſet. Imperator gaudens, vltrò filiam daturum promiſit, diemque ſponſalibus nuptiiſque ad Morauā amnem præſtituit, qui Morauiam ab Hungaria planè diſterminat. Huc ad præſtitutum omnes diem conuenere, cum ſummo Hungariæ ac Germaniæ plauſu, frequentiſſimoque Pontificum principumque conuentu, ſolemni ritu celebratæ nuptiæ, confirmata fœdera. Sophia Henrici filia in Hungariam deducta ſingulari pompa, vtrique principes cum ſumma concordia gratiaque digreſſi. Salomon infantia nondum exceſſerat, & tam intempeſtiuus vir factus eſt.

Salomonis Regis optima inſtitutio.

Ducit adhuc puer filiam Henrici Imperatoris in vxorem.

C His ita conſtitutis, cum Andreas multis laboribus vexatus, graueſcente iam ſenio in paralyſin incidiſſet: quandoque carruca, hexaphoro ſæpius ferebatur. Cum verò ſolutis membris incedere nō poſſet, cœpit vir prudens, his incommodis circumuentus, de ſucceſſore ac filio cogitare. Succurrebat & illud, quod Henrico promiſerat ſe Regem filium declaraturum. Et vt promiſſis ſtare videretur, duodecimo regni ſui anno infantem adhuc filium, conuocatis Pontificibus ac principibus vniuerſis, Salomonem Regem pronuntiauit, legitimeque coronauit, Imperatoris cauſatus poſtulationem, qui ex compacto, generum diademate inſigniri quotidie flagitabat, neque alio modo ſine hac affinitate D pax foret inita, quæ vtrinque fiduciam ſecuritatemque pepererit. Inter coronandum cum ex more caneretur illud Iſraëliticum; Eſto Dominus fratrum tuorum: & hæc quidam Belæ, Andreæ Regis fratri interpretaretur, ex quibus reputabat, ſe ſub infantis imperio futurum, admodum rei indignitate commotus eſt. Verum paulo poſt à factioſis diſſeminata ſeditio eſt: quippe alij Andreæ conſulebant, (vt hac arte gratificari viderentur) puerum, niſi frater è medio tollatur, nunquam tutò regnaturum: contra hi Belæ, tanti momenti regnum haudquaquam infantulum addecere, imò ad regis fratrem pertinere. Item vſurpandi regni E occaſionem optimam deferri, quandoquidem rex infans eſt, & pater ſenio, ac valetudine grauiſſima planè conficitur. Nec Andream quoque prætcribat, inuito fratre, filium numquam regnaturum.

Coronatus Rex à patre.

Inito igitur conſilio cum duobus tantum intimis, cum in ferarum viuaria deſcendiſſet, & in cubiculum relatus, ante ſe coronam & gladium, ſtrata humi purpura, inferri iubet, hæc regnum, ille ducatum referebat. Fidiſſimos Comites admonuerat, vt introducto Bela, & propoſita optione, ſi gladiū is eligeret, laude ac donis cumulatus abiret, ſi verò coronam, eo confeſtim gladio fratrem obtruncarent. Initum Nicolaus ianitor tantum cum his

Bela Salomonis frater affectat Regnū.

A conſilium audiuit. Deinde ex compoſito Bela accerſitur, cubiculum ſubiturus; quamprimùm a ianitore admonetur, vt ſi vitam amet, gladium accipiat. Ad Regem ingreſſus dum propoſita ibi inſignia admiratur. Cui hæc mox Andreas: Salomonem, inquit, filium, Bela, Regem declaraui, regalique diademate donaui, non tam vt priuatæ dignitati, quàm vt publicæ conſulerē ſaluti. Quid ab Alemānis ſemper accepcrimus, & quàm magnis conatibus nuperrime Regnum inuaſerint, non ignoras: & quàm ſalutaris ſit iſta reconciliatio, ac pax nuper inita, pro ſe quiſque facilè conſiderat. Tibi autem, ne qua ex obſcuritate hac expoſtulandi copia detur, qua pientiſſimum fratrem inſimules, B nunc optionem facio. Coronam tibi, & gladium præ oculis habes, vtrum vis potiùs, accipito: alterum filio relinquito.

Tunc Bela vel præmonitus periculi, vel conſcientia, & fraterna liberalitate victus, optatum ſumpſit gladium, coronam vltrò nepoti conceſſit. Spectata fratris modeſtia Rex, lectica ante Belæ pedes, profuſis lacrymis extemplo proſiliuit: genua præter dignitatem amplexatus, ingentes gratias egit. Multis in fraterna charitate, ac filij tutela verbis eum confirmauit, dimiſitque donatum ampliſſime, ratus id abſque vlla diſſimulatione ab eo factum: ſed id Belam præ timore feciſſe, oſtendit exitus. Quippe paucis poſt menſibus ad declinan- C das inſidias vir ſagaciſſimus, cum vniuerſa familia ad Meſconem ſocerum, in Poloniam effugit. Quod vbi Regi ſignificatum eſt, vt pari cautione certaret, Salomonem ad Henricum ſocerum, cum maximo optimatum Hungariæ equitatu miſit. Interea cum Meſcone Poloniæ Duce, acceptas à fratre iniurias Bela communicat, hortatur, vt datis auxiliis, in regnum ſibi debitum reſtituat. His Meſco commotus, legiones tres comparat genero, Hungariæq; finibus appropinquare iubet.

Salomon mittitur ad Hēricum Imperatorem.

Cum ſe tot copiis Bela munitum eſſe cerneret, quot recuperando regno, & explendæ ſpei ſat eſſe nouerat, fraternum regnum inuadit. Quod vbi factum eſt, ex Hungaris ad eum quamplurimi con- D fluxere, qui eius partes antea ſectabantur. Rex audito fratris ingreſſu, duas ab Imperatore Henrico legiones accepit, & ad Tibiſcum amnem fratres ambo conuenere: vt regni litem, commiſſo prælio, dirimerent. Cum diu autem parique ſpe & conatu vtrinque pugnatum eſſet: Theutones tandem terga dare cœpere, inclinatiſque hoſtibus, tanta animorum Hungaris facta fuit acceſſio, vt redintegratis viribus, à tergo inſtare viderentur. Tunc ex illis cecidere multi, cæteri palantes fugiunt. Quod vbi alij, qui Andream ſequebantur, Hungari proſpexere, mutata repente ſententia, in Belæ partes contendere, & in ſuum Regem vertere arma. At is cum à ſe ſuos defeciſſe conſpica- E retur, conſternatus animo, in Noricos fugam capit. Inſequuntur eum inimici, & tanta quidem pernicitate, vt portas Muſienſes adhibuerint, ceperintque, in Baconienſemque ſyluam deduxerint. Ibi neglectiſſimè detentus, ad crucem ſuam quam Sierziam dicunt, diem obiit: ſepultuſque in cœnobio Tyconienſi, circa lacum Balatonem.

Bela fraternum regnum inuadit.

Poſt Andreæ Regis interitum, Bela fraterno bello ſuperior, fuſis hoſtibus, rerumque potitus, Albam contendit, vt à Pontificibus Primatibuſque Hungariæ vniuerſis approbatus, ritè coronaretur. Inito regno, ad pacandam regionem, & curanda gentis commoda animum aduertit. Deinde tertio regni ſui anno, cùm ad Demei oppidum veniſſet,

Bela interitus.

ex

A ex Heliocanum ruina confracto ſolio, ita Regis membra contuſa, ita nonnulla oſſa luxata ſuot, vt deſperata valetudine ægrotare cœperit. Mox pro quibuſdam regni cauſis, quæ magni momenti fuerant, ad Caniſiam fluuium lectica ſuccollantibus prætorianis militibus delatus eſt, ibique vitæ diem iocrebeſcente morbo clauſit: in Diui Saluatoris cœnobio ſepultus, quod ipſe ædificarat.

Audito Regis obitu, Salomoo Henricum IV. nomine Imperatorem, ac Sophiæ vxoris fratrem indulgeotiſſimum extemplo adit: rogatque, vt ſe in regnum reſtituat, hæreditario iure ſibi debitum: neue patiatur, ſe cum Sophia Auguſtali ſorore vlterius regia dignitate carere. His precibus ille vi-

Ab Henrico Imp. reſtituitur Salomon in Regnum ſuum.

B ctos, validiſſimum repente exercitum cogit, legiones & auxilia vndique conuocat. Deinde comparatis omnibus quæ bello ſunt vſui, in Hungariam caſtra mouet, quam & Rege orbatam, & propugnatore carentem offendit. Heoricus igitur cum Salomone Albam contendit, ibique habito ſacrorum prophanorumque ordinũ conuentu, ita diſſeruit:

Oratio Imperatoris.

Neſcio Pannones, quonam fato vobis datum eſt, vt non ſolum in rebus humanis, verum etiam nullã cum Deo incatis tranquillitatem, ſub nullo Rege verum otiũ inueniatis. Diuo Stephano veſtræ ſalutis auctore, in veri Dei agnitionem peruenistis. Subiuiſtis ſalutarem religionem, & non ſolum documentis, ſed ingenti miraculorum experientia, quàm vtile & beatum ſit, Ieſum Chriſtum

C Saluatorem noſtrum colere & vnicè adorare, didiciſtis. Deinde vt prima quæ à Carolo Magno rudimenta acceperunt maiores veſtri, nunc omittam, bis poſt D. Regem, ab orthodoxa fide defeciſtis. Bela pacato iam regno, vobis otium pepererat, remiſerat vectigalia, & quo potuit ſtudio, à miſeria & calamitate redemit. Contra otio & opulentia vos abuſi, nihil aliud quærere cœpiſtis, niſi vt reiecta fide, iterum atque iterum in priſtinam feritatem, & profanam Deorum opinionem recideretis. Quouſque tandem, Hongari, veſter hic furor, & immanitas inaudita, in Deum hominéſque graſſabitur? quando acerbiſſima hæc veſtra ingenia miteſcent? Quid eſt, quod taotis inter vos

D factionibus & inteſtinis odiis quotidie laboratis? Neſcitis, neſcitis inquam Hungari, quanta vis concordiæ numini inſit, quippe quæ humilia extollit, & illuſtrat obſcura, & noo modo Rempublicam & regna conſeruat, verõ etiam amplificat, ac immortalitate donat. Nonne maiorum exemplo iamdudum didiciſſe debueratis, quantum coniunctio animorum & concordia valeat? Contra vos inteſtina labe contabefacti, non ſolũ potentatum amplificare, ſed ne regnum quidẽ à maioribus partum retinere poteſtis. Semper inter ſe fluctuat Vngaria, quæ ſi mutuis ſimultatibus carere poſſet, & a vera fide non deficeret, vnde hæc omnia mala

Coniunctio animorum quantum valet.

E prouenere; ó quanta ſplendoris & potentiæ rebus Vngaricis fuiſſet acceſſio! Proinde vos quæſo, omnes malos mores exuite, in primis Deum timete, Ieſum Chriſtum Seruatorem noſtrum toto corde ac mente complectentes, amate, Diuina mandata ſeruate. Poſt hæc verum & legitimum Regem veſtrum Salomonem, D. Stephani pronepotem, honorate & obſeruate, huic vni obtemperate, hunc eſſe iubet Regem, huius imperio parere omnes. Abdicate regulos, & exigite ac prounnciate hoſtes, quicumque in Salomonem aut arma ſumpſerint, aut obſequiom detrectarint. Vos autem Pontifices & Satrapæ, hunc ex more create Regem, ac ſolemnibus ceremoniis ſacroſanctum facite. Ego

Fuit hic S. Stephanus.

A verò quem vos iuſſeritis eſſe Regem, Salomonem, Auguſtali auctoritate confirmabo. Ad poſtremum orthodoxam fidem obſeruate, amate pacem, & mutuam inter vos charitatem, & concordiam retinete. Imperatoris dicta primùm a Pontificibus & Primatibus, deinde ab vniuerſa multitudine approbata, Salomonem Regem prounciant, & exclamant. Mox de more in Sancti Regis baſilica, ſceptro ac diademate eum honeſtant. Omnes deinde ritè in eius manus, in ſolio collocati, iurarunt, ſe numquam eius imperium edictumve detrectaturos: ſed ſponte gratiſſima quæque obſequia præſtituros. Reſtitutionem hanc ſacris ſolemnibus, magnis plauſibus, & fauſtis acclamationibus cele-

Salomon in ſolium Regni ſolemniter reſtituitur.

B brarunt. Item edita ſpectacula diebus aliquot, variique ludi, & ſparſa miſſilia. Henricus autem reſtituto Salomone, ac pacata Vngaria, ab eo magnificentiſſimè donatus, in Alemanniã reuertitur. Poſtquam igitur coronatus eſt Salomon, Geyſa ac Ladiſlaus, prædicti Belæ Regis filij, vbi Imperatorẽ cognouerunt Hungaria abiiſſe, haudquaquam rem differendam rati, cum Polonicis copiis regnũ repetunt. Salomon nondum ſatis expertus, audito aduerſariorum aduentu, vt in tutiore ſe loco collocaret, Moſonienſem arcem petiit, pro loco ac tempore munitiſſimam. Pontifices ac Sacerdotes, ne fraterna bella vltra conſpicarentur, ſe inter vtroſque medios ingerunt. In primiſque Deſiderius

C Epiſcopus, vir non minus probitate, quàm eloquentia potens, cum magno Sacerdotum ordine Geyſam adit. Ad pacem & concordiam tanta dicẽdi copia, ac orationis vehementia & ſuauitate hortatur, vti ad reconciliationem inclinarit. Fœdus inter patrueles fratres hac conditione ineundum perſuaſit, vt Salomoni, quamuis iuniori, regno cederet, & veluti legitimo Regi pareret: ipſe verò paterno Ducatu poteretur.

Deſiderius Epiſcopus pacem inter Salomonẽ, Geyſam & Ladiſlaum tractat.

Huius monitis precibuſque victos Geyſa, vnà cum Ladiſlao fratre, in totius Vngariæ conſpectu in Laurienſi vrbe Salomoni ſe reconciliat. Fœdus inter eos ſolemne ictum, mutuoque iuramẽto munitum, quod dum Fabiani Sebaſtianique anniuer-

D ſaria celebrantur, percoſſum fuiſſe ferunt. Reconciliatis animis, Regi cum Geyſa Duce & Ladiſlao, mutua charitas, & aſſidua conſuetudo interceſſit. Subſequutum Paſcha, in Quinqueeccleſienſi vrbe, ab his cum vniuerſa aulicorum ac Primatum multitudine celebratum: vbi in Diuĩ Petri baſilica inter ſolemnia, Salomon iterum acclamante populo, à Geyſa coronatus. Quod tanta Vngarorum omnium lætitia celebratum, vt diem publicæ hilaritatis inter faſtos retulerint. Deo Ieſu optimo maximo, humanæ pacis authori, per omnes aras gratiæ actæ, & factæ ſupplicationes. Sed ingens futuræ diſcordiæ portentum proxima nocte interceſſit, tota enim Petri baſilica, contiguaque ædi-

E ficia repentino quodam incendio abſumpta ſunt. Quare exorto tumultu, maximus vtrumque metus inceſſit, alter alterius id factum inſidiis eſſe rebatur, vterque tamen culpa vacabat. Adleitha ſoror Salomonis, & Bratiſlai Bohemici Ducis vxor, duobus ante annis vita exceſſerat, quæ haud mediocri triſtitia fratrem affecerat. id anno ſalutis 1062.

D. Petri baſilica repentino incendio abſumpta.

Adleitha Salomonis ſoror.

Dum Salomon ac Geyſa mutua ſe concordia fouent, ecce noua expeditio his offertur. Zolmirus Dalmatiæ Rex, qui Geyſæ & Ladiſlai ſororem connubio ſibi copularat, per legatos ab vtroque auxilia ſibi dari poſtulat: cum a Carinthiis, qui magnam Dalmatiæ partem dudum occuparãt,

Zolmirus Rex Dalmatiæ.

grauiſſimo ſe bello infeſtari diceret. Subueniẽdum A ſocio cenſuerunt fratres, inito conſilio expeditionem ſuſcipiunt: comparatis copiis veniunt in Dalmatiam, quam eiectis perbreui Carinthiis ac Noricis Zolmiro pacatam reddidere. Is tanto beneficio affectus Salomonem ac Geyſam, cum vniuerſis equitum præfectis, ampliſſimè donatos remiſit. Pax & concordia inter Salomonem ac Geyſam tredecim circiter annos perdurauit. Quare factum eſt, vt non modo regnũ opulentum effecerint, verũ etiam nulla bella nõ ſine magna laude peregerint.

Per id temporis, Bratiſlao Duce, Boëmi audadacia & temeritate elati, in Trencbenaenſem agrũ erupere, abegere pecora, multoſque cepere, ac agrũ denique ferro incendioque vaſtarunt. His iniuriis B Vngarus accenſus, Salomonis & Geyſæ ductu auſpiciſque, Boëmiam tam validus inuaſit, vt hoſtibus in aciem prodire non audentibus, vniuerſam ferè ſpoliarit, vaſtaritque. Poſt exactas à Boëmis cumulatiſſimè pœnas, Salomon cum exercitu magna præda onuſtus, in Vngariam ſe recepit. Deinde ne fortuna Pannoniam otio torpere pateretur, aduerſus Chunos, regnum deuaſtantes proceſſit, quos potenter deiecit & ſuperauit. Quibus perdomitis auxilio eiuſdem Geyſæ & Ladiſlai Nandor Albam imperio Hungarico adiecit. Verum poſtquam capta fuit Alba, & multi in ea theſauri inuenirẽtur, ac inter Salomonem Regem & Geyſam ſimultates & odia, hoſtilis prædæ partitione oborta fuiſſent: maiora indies incrementa inuenere. C Quippe Græcorum Imperator, audita Ducis Geyſæ liberalitate & clementia, fœdus cum eo per internuntios init. Salomon verò cum longè maiore apud externos Principes gratia Geyſam quàm ſe pollere intelligeret, inuidia percitus, eo magis excanduit. Accedebat Viti pernicioſa ſuaſio, malediceotiaque lethalis: quæ crebris ſuſpicionibus vtriuſque animos irritabat. Augebat diſcordiam, & vt patruelem fratrem è medio tolleret, quotidie hortabatur, illud ſemper obiiciens, neque regnum duos capere, neque vaginam geminos enſes continere. Neque maieſtatem & amorem in vna ſede reſidere poſſe: vnum ſolem, & vnum (vt aiũt) D Ionem homines intueri: iiſdemque verbis ſuſpicionem quotidie Regis augebat. Itaque tanto magis hic rex irritamentis æſtuat, & non minus odio quàm inuidia vexatur. Fluctuabat indies animus, & quas potiſſimum commentaretur inſidias, impenſius inquirebat.

Victoria Salomonis de Boëmis.

Etiã Chunos ſuperat.

Vitus malas ſuſpiciones inter Salomonẽ & Geyſam ſeminat.

Verum enim verò cum ſe amplius Rex continere non poſſet, copias hinc & inde ad bellum Geyſæ faciendum congregat. Similiter etiam Geyſa & Ladiſlaus. Commiſſum eſt igitur durum prælium, Salomon verò (Deo permittente) turpiter victus, ac regno ferè eiectus, cum in Moſonienſem agrum confugiſſet, & ſapientiſſimam matrem adiiſſet, ab ea repentè dura increpatione E correptus eſt: Huccine fili, parentis tuæ conſilia aſpernatus (inquit) perueniſti? Ad has te miſerias pernicioſa Viti conſilia redegerunt, vt regio faſtigio deturbatus, cæſis tot cohortibus, equitumque turmis, egenus rerum omnium, nuſquam tutum tibi locum inuenias. Si ſapientiſſimæ matri ac Eruco, cæteriſque fideliſſimis olim credidiſſes, quietè tutoque regnares, non minus obſeruatus quàm amatus ab omnibus. Si Ladiſlaum & Geyſam patrueles tuos, vt par eſt, cum dignitate ſeruaſſes, dominatuque legitimo donaſſes, perpetuam tibi regnoque pacem & ſalutem comparaſſes. Quæ maior inſania eſſe poteſt, quàm ſecum reputare,

Bellum inter Salomonẽ & Geyſam, & Ladiſlaũ fratres.

Durè à matre increpatur Salomon.

Ladiſlaus & Geyſa Salomonis patrueles.

alienos ſibi quàm ſuos fideliores fore, deque alienis potius, quam ſuis eſſe bene merendum, & de his præcipuè qui nimia pietate ac religione præcellunt? Ladiſlaus neque virtute cuiquam, neque charitate cedit: accedit vitæ ſanctitas, & honeſtatis amator. Neque Geyſam ab æquitate & modeſtia quiſquã dixerit alienum. Quo cũ officio & pietate commodius tibi certare licebat, quam cũ vtroque fratre: qui ſi à te pariter redamari, & non inſidiis ſe peti ſenſiſſent, nihil dignitate ac imperio tuo duxiſſent antiquius. Adhæc Salomon ita excanduit ita, vt matrem plura ſubdere conantem, præter æquũ, & fas pulſare perrexerit: & iam feciſſet, niſi coniugis dextera remoratus fuiſſet. Cui incuſato ſæpe Deo, quem in bello ſæpe iniquum habuiſſe querebatur, ac conſerta aliquantiſper cõuitiorum duntaxat velitatione, furor ſubinde deferbuit. Relictis in Moſonienſi agro matronis, ipſe collecta (quanta fieri poterat) tumultuaria manu, Piſonium confugit: vbi ſe tutius habere, ac exercitum facilius reparare ſperabat.

Ladiſlai ſanctitas.

Poſtquã Geyſa & Ladiſlaus victoria potiti, mortuorum corpora nullo ſepulchri honore, pro cuiuſque dignitate, defraudarant, ac iuſta piè perſoluerant: motis caſtris, Danubium tranſmittunt, vt ad Albam regalem contendant, vbi frater natu maior diadema ritè ſuſcipiat. Proinde habito frequentiſſimo conuentu Geyſa maior natu, omnium C conſenſu & acclamatione, Rex Vngariæ declaratur, & inſequenti die ex more ritè coronatur. Ladiſlaus ab eo dux regni pronunciatur. Salomõ interea ſemper noua moliebatur, vt ſi quo modo poſſet, amiſſum regnum recuperaret. Domeſtica igitur in primis cura leuare ſe ſtatuit, vt quæ maiora ſunt, expeditius diſponeret. Agmundam igitur matrem, Ruteno ſanguine natam, vxoremque Sophiam, Henrici III. filiam, ſecum in Stiriam duxit, in Monialiumque cœnobio reliquit. Deinde in Meſonienſem agrum ſe recepit, vt in Vngaros aliquid grauius moliretur. Quorum res cum ſucceſſu magno indies cognoſceret augeri, ad implorandũ Imperatoris auxilium ſibi confugiendum eſſe in- D tellexit. Quare Henricum IV. adit, cui quamuis magnam nummorum copiam attuliſſet, quo quidem ſtipendio copias aſſequeretur, nullum tamen militem ex Italis Theutonibuſque habere potuit: quippe qui Vngarorum metu perculſi, nulla ſtipis magnitudine in formidoloſam expeditionem conduci potuere. Quare eò vehementius apud Imperatorem Salomon in querelas exarſit, non tam ſibi quàm Imperatori, & maieſtati iniuriam illatam eſſe ſubiiciens: quandoquidem ad ius Romani Imperij ſpectare dicebat Vngariam, vbi cum Auguſtali auctoritate regnabat, & imperata cuncta præſtabantur, ſtatuta vectigalia ſoluebantur, & nihil erat quod Cæſareæ ditioni non obtẽperaret.

Geyſa Rex Vngariæ declaratur.

Agmunda Salomonis mater. Sophia eius vxor.

Salomon ſe confert ad Henricũ Imperatorem.

E His igitur verbis Henricus IV. ita ſuccenſus eſt, vt habito ſtatim delectu, magnas in Germania copias compararit, auxilia non pauca coegerit: non ignorans, quanto ſe apparatu Scythicam gentem adoriri oporteret. Cõmeatus abundè cum ingenti manu militum, inſtructa claſſe, Danubio deuehi imperauit: ipſe cum vniuerſo equitatu, præter vlteriorem Danubij ripam, in Vngariam properat. Atque vbi ad Vaghum amnem peruentum eſt, caſtra ponit, cum præfectis equitum conſulturus, in quam potiſſimum vrbem eſſet erũpendum. Nitriam, quæ proxima caſtris erat, primùm inuadere viſum eſt. Quare Salomoni legiones duæ, cum decenti equitatu datæ, vt Nitriam

Hẽricus Imp. cum magno exercitu venit in Vngariam.

oppi

oppugnaret. Quibus copiis, cum de Senđhe vico ſe mouiſſet, inſtructa acie ciuitatem adoritur. Contra oppidani, pari audacia freti, aduerſus hoſtes prodeunt. Cum verò ex oppidanis Opos Bathor aduerſus inimicos ſtrenuè bellaret, & Alemanni ſpectatam equitis fortitudinem admirati, ad Imperatorem reuerſi, illius audaciam ac vires prædicarēt, mox ab Imperatore Salomō interrogatus, an multi milites pari robore corporis & animi apud Ladiſlaum & Geyſam forent? At ille magis Vngaricæ gentis, quàm propriæ vtilitatis charitate correptus, multos conſimiles ac longè meliores apud Geyſam eſſe conſideratè reſpondit. Quibus verbis conſternatus Imperator: Si tales (inquit) hoſtes nactus es, numquam (mihi crede Salomon) regnum recuperabis.

Bathoris equitis fortitudo.

Poſtquam Rex Vngariæ Imperatorem Vaciam perueniſſe cognouit, arte ſibi potius quàm viribus cum Germano principe agendum eſſe intellexit. Patriarchā Aquileienſem conſiliorum Imperatoris moderatorē eſſe: inter cæteros Alemannorum primates illius dicta haud parum obſeruare ſenſerat. Quare nihil commodius fore intellexit quàm ſi & hunc precibus, & largitionibus obſtringeret, & nō Patriarcham ſolum, verum etiam cæteros Germanorum optimates muneribus obligaret: vt omnes dimittendam hanc expeditionem, & in Germaniā continuò redeundum eſſe, Henrico ſuaderent. Nec ſua quidem arte ac ſpe Geyſa fruſtratus eſt. Patriarcha Aquileienſis inſumniorum auctoritate ſua dicta muniebat, quibus ni Germanus quamprimum reuocaretur exercitus, præſentaneum interminabatur exitium. Nec minore quidem induſtria à Germanis principibus diuerſa commenta excudebantur. Nā inſequenti nocte in caſtris ex compoſito ſeditionem ſuſcitant. Quoſdam ſubornant milites, qui clamore ſcutorumque fragore exercitum circumueniant. Quod vbi factum eſt, magnus hinc horror Imperatorem ac vniuerſos inceſſit. Tumultus ingens editur, & in lucem vſque paſſim fluctuatum. Manè autem coacto ſenatu, Imperator rem ad patres defert, & de reuocando exercitu ſententias rogat. Patriarcha qui præ authoritate viri primùm ſententiam dicere rogatus, ac ingenti pecunia corruptus erat, decernit, exercitum continuò reuocandum, inuito milite nullo modo dimicandum, & timendum ne externum bellum in domeſticum transferatur, & ne periclitetur Romanum Imperium, commodius videri, ſi ab Vngarico bello reuocetur exercitus.

Callida Geyſa inuentio.

Pecunia & muneribus corrumpitur exercitus Imperatoris à Geyſa.

In Patriarchæ ſententiam pedibus iuere cæteri proceres, qui pecunia quoque à Geyſa coinquinati fuerant. Cæſar igitur ſuorum conſilio deceptus, ſoluta expeditione, in Germaniam ſe recepit. Salomoni ſe excuſat, dicens, rerum grauiſſimarum neceſſitate ſe reuocari: ac imposterum, cum tempus dabitur, auxilium polliceri. Nunc potius rei ſuæ, quàm amici rationem haberi oportere.

Imperator deceptus à ſuis ſoluto exercitu redit in Germaniam.

At Salomon vbi ſe ab omnibus deſtitutum conſpicatur, magna deſperatione circumuentus, Piſonium venit, Romanæ gentis opus. Quod cum muniriſſimum eſſet, ibi ſe tutò futurum rebatur. Prætorianam ibi tantum legionem habebat, qua ſe ac vrbem tutari poſſet. Geyſa pacato vbique regno potitur, ac Magnus ex cognomento dictus eſt. Cum huc Salomonem ſe recepiſſe Ladiſlaus accepiſſet, haud inſcius patruelis inſidiarum, nequaquam reſpirandi tempus illi dandum eſſe cenſuit. Proinde Piſonium continuò obſidendum decernit, non vt fratrem ad extrema redigat, ſed vt inuitum fraternam charitatem edoceat. Quod vbi factum eſt, ingens ex obſidione Salomoni adiuncta eſt deſperatio: vtpote qui ſubiectos iure regio coërcere deberet, nūc ab eis cōtra ius & fas arctiſſimè obſideatur. Verū effluxis aliquot diebus, ſoluta obſidione, cum Saluatoris noſtri natalitia appropinquaſſent, hæc in Saxardia Rex Geyſa celebranda curauit. Eum Deſiderius Strigonienſis Metropolita, cum vniuerſo Pontificum collegio, procerumque manu ſequutus, inter ſacrificandum de fraterna concordia, de humana charitate, item de publica pace concionem habuit, neque ſe, neque auditoribus indignam.

Salomon Piſonium ſe recipit.

Obſidetur à Ladiſlao.

Deſiderius Strigonienſis Archiepiſcopus Geyſam ad pacē hortatur.

Hac hucuſque Regis animus commotus, & ita reſipiſcere viſus eſt, vt ſpectante populo lacrymabundus ad Metropolitæ pedes ſe deiecerit, ſuum ſcelus ingenuè profeſſus: quod Salomonis legitimè coronati regnum vſurparit, quod verum Regem exegerit, quod ius denique alienum occuparit. Proinde ſe pœnitentia ductū publicè polliceri, vſurpatum Salomoni regnum, hac æqua conditione continuò redditurum, vt ipſe tertiam regni partem cum ſuſcepta corona retineat, quæ Ducalis quondam iuris erat: Salomon duas, cum primario diademate poſſideat, quemadmodum olim poſſidebat, quæ iuris regij eſſe ſolent. Hac Geyſæ reſipiſcentia ac dignatione ſpectatorum animi vſque adeo prægeſtiēte lætitia exhilarati ſunt, vt diuinis Regem laudibus extollerent. Legati ad Salomonem extemplo creari, qui pacis ac reſtitutionis conditiones deferrent: quæ ſi placereūt tunc ei foret integrum Vngarici Regni recipere poteſtatem. Legati mandata peragunt, reſponſa ferunt, quæ de propoſita conditione aliquid deterrebant. Sæpe vtrimque oratores miſſi, & vltro citróque conditiones variæ tentatæ: nulla tamen reconciliatio fieri potuit. Dum agitur de pace, Geyſa aduerſa valetudine correptus, quamuis nihil antequam è vita excederet hac reconciliatione auidius affectabat, impos tamen deſiderij ſeptimo Calend. Maij rebus humanis excedere coactus eſt, cum tres tantum annos regnaſſet.

Oratione Deſiderij Epiſcopi reſipiſcit Rex Geyſa.

Moritur Rex Geyſa.

Poſt funeratum honorificè Geyſam, de Rege eligendo Vngari cogitare cœperunt. Et quamuis Salomonem legitimum Regem in finibus haberent, quem tutò reuocare potuiſſent, & vt id facerent, quotidie literis ac precibus ſollicitarentur, nequaquam tamen Ladiſlaum mente obliterare poterant; quare vno conſenſu prædictum Ladiſlaū Regem declararunt, dignitatem hanc obnixius recuſantem. Qui tamen regio diademate coronari non permiſit: quia Salomonem adhuc viuere intellexerat. Iniquum enim reputabat, legitimi Regis vſurpare coronam: futuram ſibi cum eo concordiam ſperabat, quam ex hac modeſtia promanaturam eſſe confidebat. Quod & accidit. Nam hac conditione fœdus inter Ladiſlaum & Salomonem ictum eſt, vt ea quotannis ſtipendia Salomoni penderet, quæ regiam addecerent dignitatem, adeundi tamen regni poteſtate careret, donec Vngariæ Ladiſlaus imperaret.

Ladiſlaus creatur Rex Vngariæ.

Reconciliatus igitur fratri Salomonis animus, aliquantiſper acquieuit: ſed mox vindictæ occaſionem è concordia nactus, de parandis inſidiis cogitare cœpit. Proinde Ladiſlaum in Moſonienſi agro colloquium exorat, quo perpetuam inter ſe concordiam vehementiùs firmarent: ſperans ſub hoc prætexto eum per inſidias facilè circumuenturum. Ad ſtatum diem adfuturum ſe recepit Ladiſlaus. At is cum ſub diuina tutela foret, paucia

Inſidiæ Salomonis.

poſt diebus clandeſtino admonetur internuncio, A
cum Salomone in colloquio caueat, paratos eſſe
dolos ſciat. Commonefactus Rex, pari arte cum
Salomone eſſe certandum intellexit. Quare poſt-
quam ad colloquium peruentum eſt, Ladiſlaus
munitiore præſidio fretus, quod diſſimularat, de-
prehenſum in fraude Salomonem circumuenit,
cepitque. Eius calamitatem cæli quoque prodigia
ſignificarũt. nam eodem anno tactam de cælo Sal-
uatoris Crucem aiunt, quæ in Diui Stephani ba-
ſilica apud Albam venerabatur. Captus igitur Sa-
lomon Viſſegradum ducitur, quæ vetus olim regia
fuerat, coniectuſque eſt in carcerem.

Conijcitur in carcerem Salomon.

Sed quàm Deo abominabilis ſit fraterna diſcor-
dia, id potiſſimum oſtendit. Nam cum D. Ste- B
phanus in veneratione corporis, quod annis quin-
que & quadraginta delituerat, ſuum numen io-
dicaturus eſſet, haud mediocre Ladiſlao Regi pro-
mendarum huiuſcemodi reliquiarum deſiderium
inſpirauit, vt pronepotis beneficiu diuinos ſibi
honores compararet. Quare patrum conſulto &
edicto Regis, triduo viris æque ac mulieribus ie-
iunium indictum, vt aliqua diuinitus ſigna daren-
tur, quibus omnipotentis Dei voluntatem intel-
ligerent. Quarto die ad eius ſepulchrum frequen-
tiſſimi conuenere, vt è ſubterraneo fornice ſan-
ctiſſimi Regis corpus expromerent. Quod cum
tentaſſent, lapis vi nulla amoueri potuit. Conſul-
ta Virgo miræ ſanctitatis, quæ in Saluatoris cœ- C
nobio aſſiduè verſabatur, reſpondit: Eos fruſtra
niti, donec Salomon carcere liberetur. Ladiſlaus
oraculo Virginis auſcultans, eum continuò libe-
rari iubet: ieiunium quoque triduanum cum ſup-
plicationibus indicit. Quibus ritè peractis, cum in
baſilicam cum vniuerſa Pontificum procerumque
manu iterum conueniſſet, tactus lapis, qui ſepul-
chro diu inhæſerat, facilè amoueri paſſus eſt, &
Diui Regis erutæ reliquiæ. Salomon igitur carce-
re emiſſus, paucos cum Ladiſlao Rege dies agit,
nam in ſolitum furorem iracundiamque recidens,
ad vleiſcendas ſibi illatas iniurias animum aduer-
tit. Diuerſus trahebatur infelix: nam ſi ad Hen-
ricum Imperatorem, à quo ſuo iure auxilium po- D
ſtulare poterat, confugiſſet, eum partim Pontifi-
cio, partim Saxonico bello detineri ſenſerat. E
Chriſtianis nemo ſibi offerebatur, à quo magnam
opem ſperare potuiſſet, quare ad prophanos ani-
mum adiecit. Illud enim continuò ſuccurrit, Cu-
theſcum Chunorum principem, barbara manu
potentiſſimum, vicinum regni, ac Tranſſyluani
dominatus auidiſſimum, ad hoc bellum facilè ſu-
ſcitari poſſe. Itaque barbaricum clam auxilium
exorat: quo ſi in priſtinam dignitatem reſtituit poſ-
ſit, pollicetur, ac iuramento affirmat, ſe Tranſſyl-
uaniæ regnum, Chunorum ditioni perpetuò con-
ceſſurum: accepturum quoque filiam in vxorem,
& æternum cum eo fœdus percuſſurum. Barbarus E
inani ſpe tractus, coacta ingenti multitudine, in
Vngariam erũpit. Ladiſlaus confeſtim cogit exer-
citum, contendit in barbaros, & forti ita animo
hoſtem aggreditur, vt dare terga coactos continuò
fuderit fugaritque. Ex Chonis dena millia cæſa, ex
Vngaris mille deſiderati. Cutheſcus cum Salomo-
ne clandeſtina ſibi fuga ſalutem comparauit. Rex
clara potitus victoria, cum ingenti præda rediit:
fecit apud omnes aras rem ſacrã, & ſupplicationes
pro agendis Deo gratiis celebratæ. Spolia templis
affixa, in monumentum victoriæ diuina ope com-
paratæ, & Saluatori erecta ædes.

Miraculũ ad ſepulchrum Sancti Stephani Regis.

Salomon diuinitus è carcere liberatur.

A Cutheſco Chunorum Principe auxilium petit Salomon, ad recuperandũ Regnum.

Chuni fugãtur ab exercitu Ladiſlai.

Poſtquam Salomon rem è ſententia minus pro-
ſpere eueniſſe cognouit, mutato conſilio Chuno-
rum vires in interiorem Myſiam, quam nunc Bul-
gariam dicunt, ſubinde conuertit. Solicitat Thra-
ciam, prædis & rapinis vexat omnia, proinde Ni-
cephorum Conſtantinopolitanum Imperatorem
ad arma irritauit. Itaque Græci cum tumultuario
exercitu his occurrunt. Facta pugnandi copia, bar-
baram multitudinem tanto furore adoriuntur, vt
in fugam verterint. Maxima Chunorum pars cæſa,
cum Salomone pauci euaſere, qui dato tergo ad
Iſtrum feſtinarunt. Quod eo magis facere coge-
bantur, quo vehementius phalangem Macedonia-
cam inſtare à tergo cum valido equitatu reſpicie-
bant. Ad deſertum tandem oppidum peruentum
eſt. Quod cum celerrimè incolumitatis gratia oc-
cupaſſent, confeſtim à Græco milite occludun-
tur, vno die tantum ac nocte curata ibi corpora,
& redintegratæ vires. Sed cum Salomon prærepta
ſpe ſalutis, cum ſociis loco euadere nullo modo
poſſet, potius pulchrè mori, quam fame perire ſta-
tuit. Inſequenti die in hoſtes erupit, & gladio ſibi
iter aperire cœpit.

Nicephorus Græcorũ Imperator.

Cum vtrimque multi cecidiſſent, Salomon cum
nonnullis enſe ſibi viam inuenit, & cum ad Iſtrũ
cucurriſſet, ſicco congelatum amnem pede traie-
cit. Mox citeriore curſu in proximam ſyluam ſe re-
condidit, vbi cõtinuò ſocios curare corpora, equos
ad pabula ducere iubet: ipſe depoſito ſcuto, veluti
dudum reuerſurus ſecretum petit: atque vbi ſe ſo-
ciorum oculis eripuit, nuſquam vltra viſus eſt. Tot
caſibus agitatus, diuino Spiritu afflatus, & ſalu-
tari pœnitentia mox percitus, in ſolitudines ſe re-
cepit. Cum caſtigantis Dei manũ intellexiſſet, non
reluctando, ſed cedendo à ſe declinat; cumulatiſ-
ſimas in Eremo pœnas exoluit. Et quo ferociorem
ſe hominibus exhibuerat, comitiorem deinde ſe
præſtitit Deo. Sæuientem in ſe fortunam laudare
cœpit, & reputare ſibi fœliciſſimam quamcumque
olim ſubiuerat aduerſitatem, ratus quemcumque
mundus oderit, Deo fore chariſſimum.

Tandem Salomon pœnitentia ductus petit Eremũ.

In ſolitudine deliteſcenti mos erat, herbis ac
pomis vltro naſcentibus ſedare famem, corpus ci-
licio & ſubiectis quandoque ferarum pellibus tue-
ri: ſiccis frondibus lectum ſternere, vincere ſitim
aqua; ſomnum vigilia & labore captare, confice-
re perpetuo ieiunio corpus, ac die noctuque in
ſacris hymnis & diuina oratione verſari. O ineſ-
fabilem Saluatoris noſtri benignitatem! cui cum
placitum fuerit, duriſſima continuo corpora per-
mollit, ſapientiam inſpirat, & ad ſalutem dirigit,
trahitque. Nimirum huius Regis nemo ſatis reſi-
piſcentiam admirari poteſt, hominem animo ela-
tiſſimo, regio genere natum, collocatum in regali
faſtigio, conuerſatum ſemper in deliciis, extemplo
poſtquam diuinus eum ſpiritus inceſſit, ingenitam
vltro depoſuiſſe ſuperbiã, pro trabea cilicium, pro
purpureo ſtrato frondes aridas, pro epulis regali-
bus baccas ac glandes, pro Syrmico ſæpe vino pa-
luſtrem aquam, & pro frequenti ſtipatorum manu,
commutaſſe ſolitudinem, in eaque ſalubriorem
quietem, quàm in regno inueniſſe. Colomanni Re-
gis tempore, ſemel tantum in Vngaria viſus per-
hibetur, & è veſtigio delituiſſe, nec vſquam am-
plius apparuiſſe.

Herbis & pomis in deſerto vtebatur ad vitæ ſuſtentationem.

Quis verò enarrare poſſet quantas dæmonum
paſſus ſit moleſtias in initio conuerſionis ſuæ? Sæ-
pe ei apparebant in diuerſarum beſtiarũm figuris
eum deuorare volentium, quas ille facto Crucis
ſigno effugabat. Sæpe ei veniebant in mentem de-
litiæ quas in regno habuerat; ſed conſiderans nihil

Multas dæmonum ſuſtinet moleſtias.

in

in hoc mando eſſe ſtabile, iuſimul peccata quæ fecerat, totus compunctus & lacrymis perfuſus veniam à Domino creatore poſtulabat. Verū ſi Deus ſeruum ſuum multis modis tentari voluit, vt ei maior accreſceret cumulus meritorum: conſolationes tamen beatorū ſpirituum non ſubtraxit. Ad poſtremū vir Dei in ſyluis Iſtriæ ſeceſſit, vbi feruentiori zelo quàm antea fecerat Deo ſeruire cœpit. Cum verò in his auis & deſertis omnino ſolitudinibus multos in abſtinentia & auſteritate magna vixiſſet annos, tandem ad cæleſte regnum euocatus, migrauit ad Chriſtum quem tota mente, totiſque viribus diligebat. Corpus eius Polæ poſtea ſepultum fuit, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, qui viuit & regnat per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

Secedit in ſyluas Iſtriacas.

Moritur & Polæ ſepelitur.

NOTÆ.

Salomon.] *Licet non certi ſimus de canonizatione eius, tamen eum beatum eſſe in cælo non eſt dubitandum. Præter Bonfinium agunt de eo Abrahamus Bakſchay, in Chronologia Regum Hūgariæ, Michaël Ritius de Regibus Hungariæ lib. 2. & Vuion. lib. 4. Ligni vitæ, qui eius geſta compendioſè refert.*

In paralyſin incidiſſet.] *Paralyſis eſt morbus quo membra diſſoluuntur, & dicitur à para, quod eſt re, & lyſis, ſolutio.*

Carruca.] *Eſt genus vehiculi, id eſt, currus.*

Hexaphorus.] *Lecticam ſignificat, quæ à ſex ſeruis lecticariis ferebatur.*

Ferarum viuaria.] *Viuarium eſt locus in quo vel aues, vel piſces, vel feræ continentur & nutriuntur.*

Theutones.] *Sunt populi Germaniæ.*

Albam contendit.] *Alba Regalis dicta, eſt præcipua Hungariæ ciuitas, in qua Rex conſecratur & reſidet, Vulgò*, Albe la Royale.

Satrapæ.] *Dicuntur ſapientes Iudices, vel Reges & Præfecti, & dicuntur à ſatis, quaſi ſatis ſapientes vel potentes. vnde 1. Reg. c. 29. Satrapis non places.*

Sparſa miſſilia.] *Miſſilia hoc loco dicuntur munera quæ à Regibus populo ſpargebantur.*

Dalmatiæ Rex.] *Dalmatia eſt regio Illyrica, conterminæ Lyburniæ, verſus Occaſum.*

Aduerſus Chunos.] *Chuni dicuntur Æthiopes, nam Chus interpretatur Nigredo, vnde Chuni.*

Rutheno ſanguine.] *Rutheni à quibuſdam dicuntur populi Galliæ, ab aliis verò, melius populi Flandriæ vocantur, à rubeo colore.*

Patriarcha Aquileienſis.] *Aquileia eſt vrbs Metropolis Carnorum, iuxta quam defluit Timauus, à legendis aquis dicta. Plin. Aquileiam collocat in decima regione Italiæ.*

Pro trabea cilicium.] *Trabea eſt genus veſtis Regalis & Imperialis, qua ſoli Reges & Imperatores vtebantur, quaſi transbea, quia vltra alios beatum deſignabat.*

Baccas.] *Sumuntur baccæ præcipuè pro fructu arborum ſylueſtrium.*

Syrmico vino.] *Syrmicum vinum dictum fuit à Syrmion ciuitate Pannoniæ, pro excellenti, eo quod optimum ibi naſceretur vinum.*

In ſyluis Iſtriæ.] *Iſtria eſt Regio Italiæ, Illyrico contermina, quæ in latitudine ſexaginta paſſuum millia; in circuitu centum viginti quinque millia complectitur. In ea multæ denſiſſimæ & grandiſſimæ ſyluæ reperiuntur.*

Polæ.] *Eſt Pola celebris vrbs Iſtriæ.*

VITA SANCT ACOPII REGIS Moraniæ, & Eremitæ. Partim ex Æneæ Syluij S.R.E. Card. Hiſt. Bohemica, partim etiam ex Ioanne Dubrauio Olomuzenſi Epiſcopo.

Vide Dubrauium lib. 4. hiſt. Bohemicæ.

A MORAVIA trans Danubium iacet, cui ad Orientem Hūgari Polonique regnum poſſident, Morauā diſiuncti amne, qui nomen regioni dedit. Occidentem ſolem Bohemi excipiūt; Auſtriales Meridianum: Septemtrionale latus Sleſitæ occupant. Ager vini frumentique ferax, gens
B rapinis aſſueta: nulli tutum iter niſi armato, potentiorique præbet. Hic multos annos regnatum: Hūgari, Bohemi, Ruſſani, Polonique, Morauorum principi paruerunt, Princeps ipſe Romano Imperio. Caput regni ciuitas Volegradenſis. Suatacopius Chriſtianæ Religionis cultor, non ſolum huic regno, ſed etiam ſupradictis populis imperabat. Qui quidem fuit penultimus huius regni Rex: & multos annos fæliciter regnauit. Fuitque Arnulphi Romanorum Imperatoris amiciſſimus, cui adeò commendatus fuit, vt Cæſar filium eius Suatobogium è fonte ſacro leuauerit.

Deſcriptio Morauiæ.

Suatacopius Rex eſt amiciſſimus Arnulph Imperat.

Verùm cum glorioſè regnaret Suatacopius, & pacem cum vniuerſis Regibus haberet, perrexit ad
C Cæſarem Arnulphum. Eo abſente quidam Miſtibogius, Hoſtiuitij vndecimi Bohemiæ principis frater, volens amplificare principatum ſuum, animum ad Morauiam intendit, decipere aliquid ſibi de illa meditans, Rege præſertim abſente, qui, vt iam dictum eſt, perrexerat ad Imperatorem Arnulphum. Igitur in Morauiæ fines penetrans Miſtibogius, complures Morauos circumuenit, captoſque in Bohemiam abduxit, prædamque cum fratre partitus eſt. Cum autem rediiſſet Suatacopius Rex, didiciſſetque ſtrages quas eo abſente fecerat Miſtibogius in regno ſuo, collecto magno exercitu proceſſit aduerſus eum. Quod cum audiuiſſet Hoſtiuitius Bohemiæ princeps & prædi-
D cti Miſtibogij frater, amicus Suatacopij, prædam omnem quam tulerat frater, ei reſtituit: quinetiam fratrem hortatus eſt vt Regi conciliaretur. Quod cum renneret Miſtibogius, inter eos commiſſum eſt durum prælium, & Bohemi primo cæſi ſunt: poſtmodum verò redintegrato prælio victoria potiti ſunt. Ex hac etiam pugna Miſtibogius captiuos ad fratrem miſit: breuiq; plures ſe miſſurū gloriabatur. Verùm Miſtibogius iniuriam quam Suatacopio intulerat non impunè tulit. Nam Deo vlciſcente, inſolito genere mortis animam efflauit: à dæmone ſub humana ſpecie ipſum inuadente, ſuffocatus. Atque hoc ex pietate, quam Chriſtiana Religione eximiè coluit Suatacopius tulit
E ſolatium, vt videret inimicos ſuos abſque opera ſua, ſine magno detrimento ſuorum diuinitus fuiſſe proſtratos. Ne igitur Vngari tam facilè Morauiam incurſarent, Suatacopius cœpit caſtella ædificare, præſidiaque illis imponere, poſtremò arces & oppida mœnibus cingere, muriſque firmare. Atque id tunc maximè faciebat, cum iam nemo reſtaret qui regnum ipſius temerè infeſtaret. Regnabat ergo tutus & ſecurus, & proſperabatur, & Deus erat cum eo.

Miſtibogius Regnum Morauiæ vaſtat.

Bellum Suatacopij aduerſus Miſtibogium.

Vltio diuina in Miſtibogium.

Defuncto Hoſtiuitio Bohemorum Principe, qui fœdus & amicitiam cum Suatacopio inierat, Boriuorius eius filius, regimen paternum excepit, & Princeps Bohemiæ à proceribus cōſtitutus, nō diu regnum

Quonam pacto Bohemi Chriſtianiſmum ſuſcepere.

regnum vt impius & profanus, ſed vti Religioni Chriſtianæ deditus rexit. Hoc verò modo ille Chriſtianiſmum ſubiit. Diuerterat ad Regem Morauiæ Suatacopium, partim officij, partim amicitiæ paternæ confirmandæ gratia, venitque eo forte die & tempore ad Regem ſalutandū, quo ille à ſacroſancto Dominicæ cœnæ conuiuio, in aulam reuerſus, menſæ accumbere ſuæ parabat. Reddita igitur ſalute Rex: Ignoſcas (inquit) Boheme hoſpes, quod ad prandium hoc noſtrum impræſentiarum non inuitere. Nec enim fas eſt, nec iura Chriſtiana ſinunt, reuertēti à menſa viui Dei, eum conuiuam habere qui menſæ Deorum mortuorum accumbere, deque illorum ſacrificiis participare ſoleat. Proinde ſi tibi noſtra conuiuia arrident, fac vt ſimul tibi noſtra etiam arrideat Religio. Ac tum demum noſter eris, & valdè gratus conuiua.

Pupugerunt iſta animum Boriuorij, ſed magis adhuc eidem cogitationem de mutanda ſuperſtitione iniecerunt honores ab Arnulpho Cæſare ipſi Suatacopio habiti, poſteaquā Religione Chriſtiana initiatus fuit. Nam tanta inde Arnulphus beneuolentia, tantoque fauore Suatacopium proſecutus eſt, vt in gratiam eius venire in Morauiam non grauaretur, ad quem inuitatus erat, vt filiolum ſuum (ſicut iam diximus) è ſacro fonte leuaret. Vbi hac præterea in illum vſus eſt liberalitate, vt tributum illi attribueret, quod Princeps C Bohemiæ Cæſari tunc pendebat. Cum itaque non ſolum honorificam Boriuorius, ſed etiam fructuoſam videret eſſe Religionem Chriſtianam, ad illam vehementer adſpirare cœpit. Sed meliore mox ſpiritu afflatus fuit, quum Diuum Methodium, Diui Cyrilli collegam, ambos Morauiæ & primos Antiſtites, de fide & Religione Chriſtiana diſſerentem audiuit. Alios videlicet honores, & alia præmia cultoribus illam ſuis polliceri, neutiquam fluxa & caduca, ſed planè ſtabilia atque æterna, ſi quis illa per baptiſmum, qui fidem perficit, conſummauerit. Adfuit Spiritus ſancti gratia, animūque Boriuorij luce fidei Chriſtianæ ſic illuſtrauit, vt ibidem ſtatim, cum bene multis ſuis clientibus, D aqua ſalutari à Methodio tingeretur: deinde vxor quoque eius, cui Ludmillæ nomen, in Bohemia ab eodem tincta fuit, & magnus præterea Bohemorum vtriuſque ſexus numerus ad baptiſmum affluebat. Hæ ſunt primitiæ Bohemicæ gentis ad fidem Chriſti accedentis.

SS. Methodius & Cyrillus Morauia Apoſtoli.

Suatacopij opera Bohemi ad fidem conuerſi.

Interea Suatacopius licet Chriſtianiſſimus, & bonus vir atque pius, & eius opera Bohemi ad fidem conuerſi fuerint, nihilominus cum videret ſe tot populis imperare; in ſuperbiam elatus, Arnulpho Imperatori Domino ſuo tributum quod anteceſſores ſui Imperatoribus dare conſueuerant, pendere recuſauit, prædictumque Imperatorem Dominum ſuum compatrem Arnulphum iniuſtè, E & quaſi immemor beneficiorum ab eo receptorū, cognoſcere, eique parere noluit. Vnde iratus Imperator, collecto magno exercitu, venit in Morauiam, contra Suatacopium pugnaturus. Collegit & Rex Morauiæ validiſſimum exercitum, commiſſumque eſt durum & crudele bellum. Verum Suatacopius cum ſuos cadere animaduertiſſet, & pœnitentia ductus, quod tam ingratus fuerat erga Arnulphum Imperatorem, qui ei non ſolum Bohemiam, verum etiam alias regiones hinc vſque ad fluuium Odram, & inde verſus Vngariam vſque ad flumen Gron ſubiugarat, clam ſeſe pugnæ ſubtraxit; atque vt erat mutata veſte incognitus, ſa-

Arnulphus Imp. mouet bellū aduerſus Suatacopium Regem.

A lutem ſolus fuga quæſiuit. Cumque ad montem veniſſet, cui Sambri nomen eſt, abiectis armis, equoque dimiſſo, pedibus iter fecit, & tanquam viator inops, vaſtiſſimam & penè inacceſſibilem ingreſſus Eremum, tamdiu pomis arborum atque herbarum radicibus vitam ſuſtentauit, donec tres Anachoretas obuios habuit: quibus ſe adiungens, quis eſſet, illis ignorantibus, ab eis tonſuratus, & Eremitico habitu indutus, vſque ad extremum vitæ perſeuerauit incognitus, patienter ac ſedato animo incommoda quæque ferens. Qualia tentationum certamina, & dæmonum inſidias in his ſolitudinibus pertulerit, nulla lingua ſatis dignè poſſet enarrare. Dum enim in contritione carnis B ac ſpiritus totam expenderet vitam, & vigiliis ieiunia, ieiuniis vigilias alternando ſubuerteret, grauiores inimici generis humani patiebatur inſidias & infeſtationes, quas Deo adiuuante, omnes depellebat & ſuperabat. Poſtquam vir Dei multas horas in ſacris orationibus & meditationibus expenderat, ne diabolus eum otioſum inueniret, propriis manibus laborabat, poſtmodum ad orationē reuertebatur. Quando ei in mentem peccata quæ in ſeculo fecerat, veniebāt, lacrymis perfuſus, ab omnipotenti Deo & miſericordiarū patre, veniam poſtulabat, gratiaſque agebat, quod ad pœnitentiam eum vocare dignatus fuerat.

Fugit de prælio Suatacopius, vitāque Eremiticam amplectitur.

Propriis manibus laborat.

Itaque poſtquam multos annos in hac horrenda ſolitudine vixiſſet: tandem ei obitus reuelatus fuit. Vbi verò affuit, accerſitis Eremitis: Nondum (inquit) quis fuerim, nouiſtis. Rex ego Morauorum, prælio victus ad vos confugi, & regiam vitam & priuatam expertus morior. Nulla regni fortuna eſt tranquillitati Eremi præferenda. Hic ſecurus ſomnus, dulces herbarum radices atque vndas efficit: ibi curæ atque pericula nullum cibum, nullum potum non amarum reddunt. Quod vitæ mihi fata dederunt, apud vos felix peregi: in regno quicquid eius tranſactum eſt, mors verius quàm vita fuit. Sepelite me hic poſtquam anima corpus reliquerit, Morauiamque deinde petentes, filio meo, ſi adhuc viuit, hæc nunciate. Atque his dictis, cum animam creatori commendaſſet, migrauit ad Dominum. Arnulphus interea victoria potitus, regnum Morauiæ, Suatacopij filio, quem de ſacro fonte leuauerat, poſſidendum reliquit. Is ab Eremitis edoctus de fortuna patris, quē cecidiſſe in prælio exiſtimauerat, corpus eius ex Eremo defoſſum, Volegradum retulit, atque in ſepulchris maiorum condidit. Regnum verò Morauiæ poſtmodum partim ab Hūgaris direptum, partim à Theutonibus Orientalibus, partim Poloníenſibus hoſtiliter depopulatum fuit.

Sub mortem ſeipſum duobus Eremitis prodit.

Migrat in cælum.

Corpus trāſfertur Volegradum.

N O T Æ.

Suatacopius.] *De eo præter Æneam Syluiū & Dubrauium agit Arnoldus Vuionius lib. 4. Ligni vitæ in tractatu de Regibus ſanctis, eiuſque geſta compendioſè enarrat. Quem etiam Sanctum vocat: floruiſſeque anno Domini 890. Multi præter ea alij de eodem agunt, vt Belleforeſt. in Coſmogr. in deſcript. Morauiæ.*

Diuum Methodium D. Cyrilli collegam.] *Dicti ſunt Morauorum & Slauorū Apoſtoli, de quibus Mart. Rom. 9. Martij cum Baronio in Annotationibus.*

VITA DONEVALDI, ET MAZOTÆ eius filiæ Eremitarum. Ex Hectore Boëtio.

Habetur lib. 10 hiſt. Scotiæ.

VIVENTE Eugenio VII. Scotorum Rege, valuit plurimum ad cōmouendos ad pietatem homines

Donoualdi ſanctitas.

homines Donoualdi Scutici ſanguinis viri ſanctitas, qui in ſolitudine Ovvgilluy ſex propè paſſuum millibus ab Alecto oppido, inter Pictos vitæ ſanctimonia inſignis vixit. Huic nouem erant filiæ, Mazotæ maiori nomen, Fincanæ alteri: cæterarum nomina vetuſtas aboleuit.

Vnà cum filiabus viuit arctiſſimè.

His arctiſſima vita degentibus, panis bordeaceus cibus fuit, & aqua potus: ſemelque dumtaxat in die exiguo reficiebantur cibo, perpetuæ ferè orationi, aut rei ruſticæ, quo tenuem vitam ſuſtentarent, deditæ. Ferunt Mazotam (hæc vti ætate, ita virtute maxima habebatur) anſerum ſylueſtrium ingentem vim eò conuenire ſolitã, quòd patris ſegetes multo maximè conſumerent, ne

Mazota miraculum.

B deinceps illuc redirent vetuiſſe, paruiſſeque aliem ſanctiſſimæ Virginis interminationibus. Cuius rei fidem facit quòd nulla illius generis auium ad patrum vſque noſtrorum tempora in agro illo exinde fuerit conſpecta.

Accipiũt ſanctæ Virgines à Garnardo Pictorũ Rege locum habitationis.

Poſt extinctum Patrem virgines (nam mater multo ante fatali morte deceſſerat) haud tutum ratæ ſolitudinem ſine caſtitatis cuſtode inhabitare, Garnardum Pictorum Regem adeuntes habitandi locum quærunt, vt Chriſto, cui tenera ab ætate virginitatem ſacrauerant, à virorum ſemotæ conſortio liberius ſeruirent. Rex piis Virginum poſtulatis annuens ſtructas Abbernethi ædes cum oratorio, redituſque ex proximis agris ad ſumptus eiſdem liberè erogauit: vbi poſt religioſam vitam

Ad immenſæ quercus radicem ſepeliuntur.

C Deoque gratiſſimam exactam beato fine quieſcentes, ad immenſæ quercus radicem ſunt ſepultæ. Oſtenditur locus etiam hac noſtra ætate, Chriſtiano populo illuc religionis cauſa confluenti in multa habitus veneratione.

N O T Æ.

Donoualdus.] *Floruiſſe dicitur circa annum Domini 717.*

Inter Pictos.] *Picti (vt dicit Polydorus Vergil. lib. 2. Anglicæ hiſtoriæ) ſunt populi Scythia, maximè moribus & patria Gothis affines, gens truculenta, & in primis bellicoſa. Pictos autem appellatos tradunt à colore cæruleo, quo pingi ſolebant, aut quia crinibus cæruleis erant, vel à ſtygmatibus, quibus quanto quis cæteros honore anteibat, propenſioribus, quanto humilior habebatur, leuioribus afficiebatur. Quidam hos Agathyrſos eſſe ſuſpicantur, Pictoſque vocitatos, quod ſic ora artuſque pingerent, vt ablui nequirent. Sed Pictos vndecumque dictos, ſatis conſtat populos Scythia fuiſſe.*

Habetur lib. 4. hiſt. Anglorum.

VITA B. INÆ REGIS ET EREmitæ. Ex Polydoro Vergilio.

INAS Saxonum Occidentalium Rex vndecimus, vir conſilij magni & virtutis fuit. Is inito Principatu, vt ſtrenuus ad militaris diſciplinæ ſummam laudem ſibi aſpirandum conſtituens, in Cantianos, indicto bello, magnum exercitum duxit: ſed tantum abfuit, vt hoſtes ſubita belli mole territi ad manus venerint, vt pacem grandi auri pondere redimere maluerint, quàm belli fortunam tentare. Re ita cum Cantianis fœliciter compoſita, deinde bellum vertit in Aldinium Auſtralium Saxonum Regem nominis Occidentalis hoſtem, quem facile vicit, ac regni Auſtralium Saxonum potitus eſt, poſtremò domi foriſque clarus, bonis artibus dumtaxat vacans, ac iuſti æquique per omnia amans, cùm animaduerteret per adminiſtrationem publicarum

Bellum mouet aduerſus Cantianos.

Itẽ aduerſus Aldiniũ Regem.

A rerum non licere ſibi eſſe quietum; regio honore ſpreto, haud multo pòſt ſecundum Chriſti præceptum Crucem ſuam ſuſcepit, ac Chriſtum ipſum ſequutus eſt.

Cæterùm antequam id faceret, voluit religionẽ ſuis fortunis iuuare: quippe vir ſapientiſſimus ducebat viliſſimum ſtultiſſimumque eſſe, in alterius fidẽ permittere opes in varios vſus erogandas, quas ille qui acquiſiuiſſet, poſſet ipſe largiri. Itaque Vvellis ædem ædificauit magnifico apparatu, eamque D. Andreæ Apoſtolo dedicauit, in qua ſedem Epiſcopalem erigendam curauit; & eam poſtea multis locupletauit poſſeſſionibus. Extruxit idem Princeps & templum Glaſconiẽſe, cum Cœnobio Mo-

Cõſtruit Eccleſiã in honorem S. Andreæ.

Item Monaſterium Glaſtoniaſe.

B nachorum familiæ Diui Benedicti, idemque prædiis ditauit ampliſſimis. At ipſum Cœnobium cùm ſingulari hoſpitalitate, tum Monaſticæ vitæ obſeruatione, facilè cunctis præſtat. Eo loci fertur Ioſephum Arimathienſem, qui Chriſtum ſepelierat, paruulum ſacellum condidiſſe. Quare Inas ob huius rei celebritatem, illud ibidem cœnobium poſuit. Officia autẽ eius Regis pietatis plena infinita produntur, & illud in primis, quod regnum ſuum Romano Pontifici vectigale fecerit, ſingulis argenteis nummis, quos denarios vocant, in ſingulis domibus impoſitis. Fecit idem eius exemplo ductus, Offa Merciorum Rex, qui non multò poſt id tempus regnauit. Omnis Anglia hoc tempore

Nota de Ioſepho Arimathienſi.

Regnum ſuum Romano Pontifici vectigale facit.

Item & Offa Rex Merciorum.

C iſtud vectigal pietatis & religionis cauſa, Romano Pontifici pendit domeſticatim collatum, & nummi illi argentei vocantur vulgò denarij Diui Petri, quos Pontificius, quem non inſcienter collectorem nuncupant, exigit.

Leges condit.

Inas poſtremò regni ſtatum melius collocandi percupidus, vt ſuos ad bene beatéque viuendum inſtitueret ſanctiſſimas leges condidit, quas improba poſteritas paulatim antiquauit. Nouiſſimè hortante Ethelburga vxore muliere prudẽtiſſima, rerum humanarum moleſtia tædioque affectus, regnum tradidit Ethellardo conſanguineo ſuo viro probo, quem antea fecerat hæredem: quo facto, Romam ſe contulit, ibique effectus Monachus &

Proficiſcitur Romam, & fit monachus.

D ſolitarius, breui inde occidit. Ethelburga itidem Regina, inter Monachas, in Cœnobio quod poſitum eſt ad ripam Thameſis fluminis, in pago quem dicunt Berchyngium, moritur. Inas autem poſt mortem in Sanctorum Catalogo relatus fuit.

N O T Æ.

Inas.] *De eo Matthæus Vveſtmonaſt. in Florib. Hiſtoriarum ad annum 727. & Vvionius lib. 5. Ligni vitæ, & Platus lib. 2. cap. 26. de bono ſtatu Religioſi, & alij multi. Floruit circa annum Domini DCCXL.*

Habetur lib. 4. de geſtis Pontif. Anglorum.

VITA S. VVITHBVRGÆ VIRGInis. Ex Vvillielmo Malmesburienſi.

E

BEATA Vvithburga Annæ Orientalium Anglorum Regis filia fuit. Quæ ſpretis omnibus huius mundi voluptatibus & delictis regalibus, vt perfectius ſoli Deo ſeruire poſſet, ad quendam ſolitarium locum ſeceſſit, vbi plures annos cælebs, & ciborum continens tranſegit. Miniſtrabat autem ei quotidianum ex vberibus potum cerua domeſtica & manui aſſueta, quam cum quidam ſeu telo, ſeu iaculo appetiiſſet & exanimaſſet, regio non multo poſt morbo captus extabuit.

S. Vvithburga filia Annæ Regis Anglorum Orient.

Secedit in locum ſolitariũ Sãcta Vvithburga

Paſcitur à Ceruа

Regio morbo percutitur interfector.

Cùm verò multos annos in ſanctis operibus perſeueraſſet, tandem migrauit ad Dominum, ſuo-

Corpus S. Virginis.

rum acceptura præmium laborum. Cuius ſanctum A corpus ſepulturæ mandatum, poſt multos annos inuentum eſt incorruptum. Nam cum tempore Richardi Abbatis, quibuſdam veniſſet in dubium de beatæ huius incorruptione, quidam eam detexerunt vltra mamimas, viſaque ex toto corpore integra, dormienti ſimilior quam mortuæ, pululo ſerico ad caput appoſito, velo & totis veſtibus integra nouitate renitentibus, ſerena facie, roſeo rubore ſuauis, dentibus candidis, labiis pauulum reductis, papillis admodum paruulis. Sanctum corpus antea fuerat tranſlatum à Brithnodo Abbate ad Monaſterium quod Sancta Etheldrida eius ſoror conſtruxerat. In ſancti verò corporis tranſlatione hoc miraculum accidit. Cum enim Brithno- B dus illud naui impoſitum transferret, ciues pagi illius in quo ſepultum fuerat corpus cum ad arma proſilirent, & nautæ inter vndarum volumina periclitarentur, columna ignea è cælo ad nauem pertendens, nauem cito curſu ad littus perduxit.

Poſt multos annos ab eius obitu corpus reperitur incorruptum.

Miraculũ in Sanctæ Virginis tranſlatione.

N O T Æ.

Vvithburga.] *Præter Malmesburienſem, agunt de eadem Petrus in Cat. & omnes ferè Anglicarum rerum ſcriptores.*

VITA B. ETHELDRIDÆ VIRGInis. Ex Vuillelmo Malmesburienſi. C

Lib. 4. de geſtis Pontific. Angl.

ANNA Orientalium Anglorum potentiſſimus Rex, filias tres ſanctiſſimas ex legitimo connubio habere meruit. Inter quas beata Etheldrida prima natu cæteras ſorores in virtutibus præcellere videbatur. Quæ (vt Beda author eſt) duobus viris nupta, fœlici continentia, ſine vlla pudoris iactura, ſine vlla libidinis vrtica, perpetuæ virginitatis lauream cælo victrix exhibuit. Et vt perfectius ſponſo ſuo Chriſto ſeruire poſſet, apud Heli Monaſterium conſtruxit, ibique ſanctæ conuerſationis habitu aſſumpto, in vigiliis, ieiuniis, & orationibus, vitæ curriculum peregit. Cum autem multo tempore D ab eius morte Dani in Monaſterium irruiſſent, & effugatis habitatricibus habitacula ſubruiſſent, eorum vnus, cui cordis immanitas rabiem aſpirabat, pretioſum pallium, quo tumba beatæ huius Virginis operiebatur, ſurripuit, & marmor mauſolei bipenni percuſſit, quo ictu cum cruſta diſſiluiſſet marmoris, fragmentum illud repercuſſo à terra impetu in oculum percuſſoris volauit. Sed & ipſe in terram ſine mente ruit. Cæteri certatim illo erecto, aliarum ſanctarum ſepulchra quæ temerare meditabantur, inuiolata relinquentes in fugam proruunt. Sed non diu ſolitudo ſacratiſſimi loci durauit, annitentibus & Rege Angliæ & prouin-cialibus. Poſiti ergo ad tempus Clerici qui ſacra E diuina frequentarent; eorum aliquis procacior cæteris, aut puto, ſyncera mente ad virginis incorruptionem certius explorandam, ſocios exacuere tentauit. (Audierat enim corpus beatæ adhuc incorruptum permanere.) Illis igitur periculum rei præ ſe ferentibus ipſe acceſſit, per unóque per foramen, quod Dani effecerant, appoſitam virgæ candelam immittens, curioſitate oculorum quantum poterat ſecutus, omnia rimati: mox ſummitate virgæ fiſſa, pannos quibus ſacrũ corpus inuoluebatur, ad ſe trahere conari. Iamque partẽm attraxerat, cum virgo indignata nudum corpus à nebulone videri, pannum intruſum violenter retraxit: adeò vt illum contranitentem terra ſupinum elideret: quo caſu perpetuo debilis, poſterius amentia non caruit. Id foramen poſtea Etheluuoldus Epiſcopus ſanctus cæmento & lapide damnauit, extruſiſque Clericis, Monachos induxit: contuliſque ibi magna & quanta quis mirerur prædia.

Anna Orientalium Anglorum Rex tres filias ſãctiſſimas habuit.

S. Etheldrida duobus viris nupta virginitatem ſeruauit.

Cõſtruit Monaſterium, & ibi ſanctæ cõuerſationis habitum ſumit.

Vltio diuina in violatorẽ ſepulchri ſãctæ virginis.

Corpus ſanctæ Etheldredæ incorruptum.

Nota inſigne miraculum.

N O T Æ.

Etheldrida.] *Alias Etheldrada, vel Etheldrita. De ea agunt Petrus in Cat. lib. 11. cap. 67. Platus de bono ſtatu Religioſi lib. 2. cap. 27. & alij. Vixit anno Domini DCCVI.*

B

VITA SS. VIRGINUM, VVIREburgæ, & Fredeſuuidæ. Ex eodem Vuillelmo Malmesburienſi.

Lib. 4. de geſtis Pontific. Anglorum.

FUIT in quodam Monaſterio antiquo apud Ceſtram Legionum ciuitatem Vvireburga virgo, filia Vulferij Regis Merciorum, & Ermenildæ, filiæ Sexburgæ, quæ fuit filia Annæ Regis Orientalium Anglorum, & vxor Erkomberti Regis Cantuariorum: quæ cælibatum profeſſa in illa ciuitate plurimo temporum curriculo bonis emicuit virtutibus, cuius vnum narrabo miraculum, quod ab incolis celebritate ſui famam & C memoriam meruit. Rus extra muros habebat, cuius ſegetes depaſcebantur ancæ ſyluestres. Villicus cuius officij intererat, omni cura abigere, ſed parum promouere. Quare dum herili aſſiſteret obſequio, huiuſce rei inter cæteras diei fabulas ſubintulit querimoniam. Vade, inquit illa, & include omnes in domo. Stupefactus agreſtis nouitate præcepti ludere putabat dominam: ſed illa conſtanter & ſeriò præcipiente, ad ſegetem reuerſus, vbi prædictas improbas primùm conſpicatus eſt, vt ſe ex præcepto heræ ſequerentur, clara edixit voce. Tunc omnes grege facto, collis demiſſis, hoſtem ſequutæ tecto incluſæ ſunt. Quarum vnam præſumpſit ruſticus ad cænam, nullum accuſato- D rem ſcilicet veritus. Diluculo venit Virgo, & de rapina rerum alienarum volucres increpitans, fugam capeſſere imperauit. Nec defuit alitibus ſenſus, quæ ſe integras non eſſe ſcirent, quin circa Dominæ pedes circumeuntes, nec vſquam prodeũtes, querela, quã poterant, pietatem virginis excitarent. Illa Deo ſibi reuelante intelligens non ex nihilo eſſe tantam querimoniam auium, villicum ſedulo percunctata furtum cognouit. Iubet oſſa recolligi, nec mora, ſigno virgineæ manus mediante, cutis & caro oſſibus ſuperducta, cutis cœpit pluméſcere, donec ales animata, ſaltu primo alacri, mox volatu ſe librauit in æthera. Sequutæ ſine cunctatione cæteræ conſtante iam nume- E ro, exhibito prius liberatrici venerationis officio.

Pariter ſanctæ Vvireburgæ.

Iuſſu ſanctæ Virginis ſylueſtres ancæ, ſegetes vaſtantes, colliguntur.

Inſigne patrat miraculum ſancta Vvireburga.

Huius B. Virginis apud Ceſtram prædicantur merita, extolluntur miracula. Cumque omnium petitioni ſit incunctanter fauorabilis, tum maximè orationes fœminarum & puerorum vicino & contiguo auxilij pede attingit.

S. Vvireburga præcipuè fauet precibus fœminarũ & puerorum.

Beata autem Fredeſvvinda virgo ſacratiſſima, Didani Ducis filia fuit. Quã cũ Algarus Princeps, nimia pulchritudine decoratã videret, ad eius nuptias appulit animum. Sed cum Beata virgo virginitatem ſuam Domino Chriſto vouiſſet, nullatenus conſentire voluit. Quod cernens Princeps qui amore languebat, iterum precibus & blanditiis eius

S. Fredeſuuinda filia Didani Ducis.

Algarus Princeps eam deperit.

eius animum flectere intendebat : quibus conſumptis cũ non poſſet amplius obſcæni amoris flamas tolerare, tandem eam vi rapere intendit. Quo Frideſvvinda cognito, fuga in ſyluã ſibi conſuluit. Sed latibulum latere non potuit amantem, nec cordis deſidia obfuit, quin perſequeretur fugitãtẽ. Iteratò ergo virgo iuuenis furore comperto, per occultos tramites Deo comitante, Oxenfurdiã ingreſſa eſt nocte intempeſta. Illuc cùm manè curioſus amator aduolaſſet, puella iam de fuga deſperans, ſimulque pro laſſitudine nuſquam progredi potens, Dei tutelam ſibi, proſequutori pœnam imprecata eſt. Iamque ille cum comitibus portas ſubibat vrbis, cum cæleſti plaga irruente cæcitatem incurrit. Intellectoque pertinaciæ ſuæ delicto, & Fredeſvvinda per nuncios exorata, eadem celeritate qua perdiderat, lumen recepit. Ibi ergo fœmina virginei triumphi compos, ſtatuit Monaſterium, vbi ſanctiſſimè vitam agens, multiſque miraculis coruſcans, tandem ſponſo vocante ſubiuit mortem.

Fuga ſua ſaluti conſulit ſancta virgo.

Nimio amore captus Algarus Princeps cæcitate percutitur.

Precibus ſanctæ virginis viſum recipit.

Cõſtruit Monaſteriũ ſancta virgo, vbi & moritur.

N O T Æ.

Vviteburga.] *Aliàs Vvitebnrga, vel Vvereburga. De qua Molanus 8. Iulij, & Vvionius in Martyrol. Monaſtico hac die. Claruit circa annum Domini 670.*

Fredeſvvinda.] *Vel Fredeſvvida. De qua Mart. Rom. cum Baron. 19. Octob. De eadem agunt Polydor. Vergil. lib. 5. Hiſt. Angl. Chorogr. Britanniæ fol. 288. Vvion. in Ligno vitæ 19. Octob. Fuit filia Didaci Ducis, & concepto voto Sanctimonialis fit Oxonij, circa annum Domini 730. Fama eſt, poſtquam Algarus qui Fredeſvvidam inſequebatur, lumine priuatus fuiſſet, & deinum oratione virginis eidem reſtitutum eſſet, innatam poſtea Regibus Angliæ religionem, vt formidarint in vrbem Oxonium introire, adeò facile mens humana ad ſuperſtitionem rapitur. Extabat Oxonij cœnobium Canonicorum Regularium S. Fredeſvvidæ dicatum.*

Apud Surium tom. 1.

VITA S. PAVLI EPISCOPI.

Partim ex Berchario, aliiſque Auctoribus collecta.

S. Pauli natales.

BEATVS Paulus Virdunenſis Eccleſiæ Præſul, patria Auguſtodunenſis, nobilibus parentibus ortus eſt. Porrò in ipſis teneris annis artium liberalium ſtudiis adhibitus eſt, in quibus breui tempore eos habuit proceſſus, vt Grammatica, Dialectica, Rhetorica, cæteriſque humanioribus diſciplinis ſatis inſtructus videretur. Factus adoleſcens, inuſitatæ peregrinationis ſibiipſi laborem indixit, oblituſque generis antiqua ſtemmata, relictiſque chariſſimis parentibus, ad vitam ſolitariam anhelans, iuxta Treuerim apud Voſagum montem, qui & Gebenna dicebatur, trans pontem Moſellæ fluminis, vitam multis annis duxit Eremiticam. Mons Gebenna dictus antea, nomen ab eo ſuſcipiens, Paulimons (vulgariter Paulsberg) nuncupatur vſque in præſentem diem.

Venit ad Eremum Voſagi.

Erat autem in illa Eremo Monaſterium, quod hodie quoque perſeuerat, Monaſticis inſtitutis valde inſigne, Tabuleium antiquitus dictum, nunc verò Theolegium. Ad id cœnobium hoſpitij cauſa diuertit Paulus. Nec mora (neſcit enim tarda molimina Spiritus ſancti gratia) cum Abbatis benedictione, Monaſticum induit habitum. Vbi qualem deinde ſeſe præſtiterit, quàm moribus & vita ſanctum & inculpatum, non facile quiſquam explicauerit. Cum in piſtrino fratrum obedientiam habuiſſet, & timeret, ne hora ſtatuta fratres panem habere potuiſſent, eiecto igne de clibano, ipſe introgreſſus, cum cuculla ſua clibanum purgauit, & panem illic ad coquendum ordinauit, & ſanus foras egreſſus, panem factum fratribus in refectorio tempore ſtatuto diſtribuit. Cæcos quoque illuminauit, claudis greſſum præbuit, ægrotos a variis infirmitatibus curauit.

Accipit habitum Monaſticum.

Ingreditur S. Paulus clibanũ illæſus.

Quæ eius fama cùm longè latèque increbuiſſet, cœperunt multi ad eum cõfluere etiam ex longinquis regionibus, & ſe in eius tradere diſciplinam. In iis autem quoque fuit Grimo nepos Dagoberti Regis, cuius Monaſterium Tabuleium erat iure hæreditario: cuius occaſione etiam poſtea promotus eſt hic noſter Paulus in ſedem Virdunenſem, cum diu, ſed fruſtra hanc dignitatem detrectaſſet. Denique cum Eccleſiam ſuam ſanctè & piè gubernaſſet: Deus omnipotens animam illius cum omnibus ſanctis in æterna gloria ſine fine gaudere fecit. Reddidit autem fælicem ſpiritum Christo 6. Idus Februarij.

Multi confluunt ad eũ, & in iis etiã Nepos Dagoberti.

Fit Epiſcopus Virdunenſis.

Moritur.

N O T Æ.

Paulus] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 8 Febr. Agunt de eo Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. c. 258. Sur. tom. 1. Fuit autem Paulus non frater, vt in eius vita apud Sur. legitur, ſed nepos S. Germani Epiſcopi Pariſienſis. Epiſcopatus ſui anno 29. obiit. Electus eſt in Epiſcopum anno Domini 621. obiitque 648. fuitque 13. eius ſedis Epiſcopus.*

Theolegium.] *Aliàs Tabuleium, Monaſterium Ord. S. Bened. fundari cœpit a Dagoberto Rege Franc. conſilio & auxilio B. Madoaldi Archiepiſcopi, quod Sigebertus Rex Auſtraſiæ conſummauit, & S. Deruuus Præſul, & Monachus poſtea pulchrius decorauit. Eſt autem in honorem S. Mariæ Virginis matris Dei conſecratum.*

Apud Surium tom. 2.

VITA S. GVTHLACI EREMITÆ.

Ex Felice Crolandienſi.

Parentes S. Guthlaci.

IN diebus Ethelredi Regis Merciorum, nobilis quidam, nomine Pennualdus, regali progenie ortus, ea vxore ſua nomine Tecta, Sanctum Guthlacum ſeruum Dei progenuit. Ea autem hora, qua eum Dominus vocauit & ſegregauit ex vtero matris ſuæ, cæleſti prognoſtico deſignatus eſt. Manus enim quaſi hominis, rubri coloris, cælitus miſſa, & ad oſtium domus extenſa, ineffabili fulgore coruſcare viſa eſt. Quæ ſignaculo Crucis oſtium muniens, felici præfigurauit auſpicio, quod ille ad ortum procederet, qui conſtanti perſeuerantia Christi Crucem in ſuo corpore circumferret. Nato itaque puero & baptizato, Guthlacus vocatur, quod ſonat belli donum, vel bonum donum, iuxta idioma Anglorum. A Deo donatus eſt parentibus ſuis, vt contra oppreſſores eorum bella gereret, ac de illis cum victoria titulos triumphales reportaret. Erat puer facie ſerenus, omnibus gratus & acceptus: vt animos hominum etiam ſolo aſpectu ſibi conciliaret ad gratiam & fauorem.

Nota.

Interpretatio nominis Guthlaci.

Cum autem vigeſimum & quartum ætatis attigiſſet annum, & ſui generis inimicos inualuiſſe conſpiceret, cœpit ad militares actus feruẽter aſpirare: decoratuſque cingulo militari, & adiunctis ſibi copiis militaribus, cœpit in hoſtiles populos immaniter ſæuire, vrbes oppugnare, caſtella ſub-

Fit miles.

uertere, ac de bellicis actibus inæſtimabilis famæ titulos obtinere. Interim in ipſa crudelitate armorum hoſtibus ſuis miſericors erat: eiſque de rapinis & prædis tertiam partem refundebat. Tandem diuino inſtinctu ad memoriam reuocabat exitus triſtes & horrendos Regum, magnorumque principum de quorum ſtirpe deſcenderat, & quod pompa ſecularis fumus eſt, & vapor ad modicum parens. Vocatis itaque commilitonibus ſuis ait: Hactenus clariſſimi viri mei, vanitatibus huius ſeculi ego militaui: deinceps Saluatori meo militare decreui. Eligite vobis ducem, cuius ſigna ſequamini: ego enim ſequor Dominicæ Crucis ſignum. Et cum nullis precibus à ſententia deduci poſſet, abiectis armis ſuis, Rependoniam venit, vbi erat Monaſterium inſigne: & accepto clericalis tonſuræ charactere, Monaſticis diſciplinis ſe mancipauit, & nihil omnino bibit, quod ebrietatis occaſio eſſe poſſet. Pſalmos autem & hymnos didicit, atque in ſcientia ſanctarum Scripturarum intra biennium mira facilitate profecit.

Miſericors eſt erga hoſtes.

Fit Monachus, & mortificationi corporis ſe exercet.

Eſt verò in Britannia palus vaſta & diffuſa, quæ à Grõte flumine incipiens, diuerſis nemoribus, ſtagnis, inſulis, carectis, variiſque fluuialium viarum flexuoſis anfractibus diſtincta, ab Auſtro ſeſe porrigit vſque ad Aquilonem tractu longiſſimo, vbi circa maris confinia ſuos habet limites. Eò, à fratribus impetrata venia, peruenit, didicitque ab incolis loci, inſulam eſſe nomine Croulande, vbi quidam olim habitare tentauerant, ſed eos monſtra Eremi, & laruales formæ dæmonum territos, in fugam compulerant. Scapha piſcatoria in inſulam vectus, terram horroris & vaſtæ ſolitudinis ingreditur in die Sancti Bartholomæi Apoſtoli: de cuius meritis ſpecialiter confidens, ſolus habitare cœpit cum duobus iuuenibus, quos ſecum adduxerat: & ædificato modico tuguriolo, pellibus ſolum crudis & rudibus pro indumentis vtebatur: pane hordeaceo & aqua lutulenta poſt ſolis ſemper occaſum, cum maxima moderatione parſimoniæ, veſcebatur. Inuidens igitur humani generis aduerſarius humilitati viri Dei, adeò vehementẽ ſpiritum tentationis in eum immiſit, quod eum in deſperationis foueam deuoluiſſet, niſi illum Dominus per B. Bartholomæi merita miſericordiæ oculo reſpexiſſet. Animo itaque conſternatus, & ſupra quàm credi poteſt, turbatus, fugere & deſertum deſerere diſponebat. Sed B. Bartholomæus Apoſtolus viſibiliter ei apparens eum confortauit, & ab illo die ſpiritus deſperationis nunquam eum tentare auſus fuit.

Viuit ſolitarius in Inſula Crolãdia.

Veſtitus S. viri.

Abſtinentia.

A ſpiritu deſperationis affligitur, ſed à S. Bartholomæo Apoſtolo liberatur.

Die quadam duo filij tenebrarum transfigurantes ſe in Angelos lucis, ei multa perſuaſionis inſtantia cœperunt conſulere, vt continuè per hebdomadam ieiunaret, & hac via gradum ſummæ perfectionis attingeret. Biduana enim & triduana ieiunia reprobantes, proponebant ei ieiunium Moyſis & Eliæ, atque intolerabiles abſtinentias venerabilium Patrum, qui olim conuerſati fuere in Scete. Intelligens autem Guthlacus diabolicæ tentationis verſutiam, inuocata Chriſti virtute, pſallebat: Exurgat Deus & diſſipẽtur inimici eius, &c. Itaque illis flebili vlulatu & mœſtiſſimo planctu aërem implentibus, Guthlacus deinceps omnia diaboli tentamenta contempſit, eiuſque ſuggeſtiones omnes conculcauit.

Dæmones ei ſuadere conantur immoderatam abſtinentiã.

Elapſis deinde paucis diebus, noctis intempeſtæ ſilentio irruit in eum infinita dæmonum multitudo. A terra vſque ad cælum totum aëris elementum implebatur præſtigiis & larualibus dæmonum formis. Rapiunt autem eum monſtruoſi homines, extra cellam educunt, membra eius colligant, eumque in paludes cœnoſas & profundas demergunt. Deinde inde aſportantes, per loca aſperrima, & inextricabiles veprium denſitates trahunt. Cumque pars noctis maxima adhuc ſupereſſet, vrgent verberibus & tormentis, vt inſulam quamprimùm deſerat, mortis ſupplicium ei terribiliter intentantes, ſi ab ipſorum dominio maturè non recedat. Ille autem minas eorum ducens pro nihilo, Chriſtum inuocare non ceſſabat. Videntes autem ſpiritus maligni ſe nihil proficere aduerſus conſtantiam eius, flagellis ferreis, & horrendis alarum ſtridoribus illum torquent & cruciant: denique vſque ad nubes ſubuectum, in ſeptemtrionali cæli plaga conſtituunt. Cœpit autem tota cæli facies denſa caligine obſcurari, innumeraque dæmonum confluxit turba, qui arreptum, ad fauces inferorum, mirum in modum excruciando, perducunt. Sanctus verò Guthlacus ſentiens fœtorem gehennæ, & æſtuantes ignis ſulphure globos, omnia quæ paſſus fuerat, comparatione illius anguſtiæ, leuia putabat. Cernebat enim hinc gurgites igneos, inde torrentes grandine glaciali teterrimos, cælum terramque occupare: videbat non ſine dolore & gemitu, inter ſulphureos ignium vapores, inter fauillarum voragines, inauditos hominum cruciatus, ineffabilium facies tormentorum. Dæmones verò his qui cruciabantur, horribiliter inſultantes, quaſi de viro Dei pro ſuo libitu triumphaſſent, ſuperbè & procaciter intonabant: Ecce, inquiunt, nobis traditus es ad cruciatus ſempiternos: ecce his ſuppliciis & doloribus ſine fine torqueberis, quia ſedes noſtras inuadere præſumpſiſti. Ille autem patienter cuncta tolerans, dicebat: Domine Deus meus in te ſperaui, ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me, & libera me. Mox adfuit beatus Bartholomæus Apoſtolus, & cum eo lumen ſplendens admirabiliter. Cuius ſplendorem nequam ſpiritus ferre non valentes, fugam comp[uler]unt, & ab eius oculis penitus euaneſcunt. Sed illis iuſſu Apoſtoli reuocatis, ab eodem Apoſtolo ſeuere in[i]ungitur, vt nulla corpori eius moleſtia irrogata, reducant eum ad locum vnde eum abduxerant. Quod cum ſuauiſſimè facerent, & ſine eius moleſtia, auditus eſt chorus pſallentium in excelſo: Ibunt Sancti de virtute in virtutẽ, videbitur Deus Deorum in Sion. Ita hoſtibus triũphatis, in loco habitationis ſuæ repoſitus ex ipſa vexatione factus eſt humilior, feruentior, fortior & cautior.

Multum affligitur à dæmonibus.

Iterum à S. Bartholomæo Apoſtolo à dæmonũ præſtigiis liberatur.

Dum circa matutinas laudes ſollicitus vice quadam excubaret, vidit à ſiniſtris duos dæmones, ipſi cæteris notiores. Qui cum miſerabiliter flerent, & ille cauſam fletus inquireret, reſponderunt: Quia præuales in omnibus contra nos, neque attrectare, aut contingere non audemus. Facto autem ſigno Crucis, ab oculis eius euanuerunt. Quadam vice viro Dei contemplationi & orationi vacanti, vndique turbarum ſtrepitus, & clamor quaſi exercitus irruentis auditur, (illis enim diebus Britones Anglorum gentem hoſtili crudelitate vaſtabant) & cellam vir Dei egrediens, & aures arrigens, audit quaſi populum innumerabilem lingua Britannica loquentem. Demum certatim irruunt populi, & habitaculo eius ignem ſubiiciunt, illumque rapiunt, & acutis haſtarum ſpiculis in aëra leuant, eique nunc igne, nunc ferro mortem intentant. Ipſe verò dæmonum has eſſe illuſiones intelligens, dixit: Exurgat Deus, & diſſipentur

Signo Crucis pellit duos dæmones.

Valde ei ſunt infeſti dæmones.

pentur inimici eius. Cumque ſubiúgeret: Sicut deficiunt fumus deficiant, &c. tota illa horrenda multitudo cum ſuis illuſionibus quaſi fumus euanuit.

Clericus quidam nomine Bertelinus, ſub inſtitutione Beati Guthlaci diutinis mancipatus obſequiis; Deo in ſpiritalibus exercitiis militabat. Videns ergo ſpiritus nequam, quod virum Dei nulla poſſet tentatione ſubuertere, in hoc Bertelino prauæ cupiditatis tantum excitauit ardorem, vt domini & magiſtri ſui ferro perimendi cogitationem ſuſceperit: vt ſcilicet illo clam è medio ſublato, ipſe ſibi eius res atque domicilium quaſi iure quodam hereditario vendicaret. At pius

Spiritu ſancto reuelante cognoſcit Bertelinum diſcipulũ ſuum velle eum occidere.

Chriſti ſeruus, quicquid Bertelini aduerſum eum molireturiniquitas, Spiritu ſancto reuelante cognouit: illique ad ſe accerſito, animi eius conſilium atque propoſitum perſpicuè explicauit, nempe, quando, & vbi, & quare, & qualiter facinus illud perpetrare decreuiſſet. Ille autem deprehenſum ſe ſentiens, pœnitentia ductus, pedibus viri Dei humiliter ſe proſtrauit, veniam petiit,& obtinuit: idemque poſtea B. Guthlaco fidelis admodũ fuit, & cum illo vſque ad finem vitæ eius permanſit, illumque ſepulturæ tradere meruit.

Nocte quadam cum vir ſanctus vigiliis & precibus deuotus inſiſteret, tota inſula intremuit, infinita dæmonum multitudo, aſſumptis brutorum animantium formis, locum intrauit, & intrando

Eum valde conantur terrere dæmones.

circunquaque concuſſit. Ingrediebantur domum innumeræ ſpecies beſtiarum, leo rugiens, taurus mugiens, vrſus frendens, aper grunniens, lupus vlulans, equus hinniens, aries balans, aſinus rudens, coluber ſibilans: vnumquodque animal pro naturæ ſuæ facultate, dentibus, vel pedibus, aut cornibus, minas & terrores intentans. Vir autem Dei ſigno Crucis ſe muniens, dixit: Cur me tentas ſathana? Dominus mihi adiutor eſt,& ego deſpiciam inimicos meos. Hæc & multa alia cum dixiſſet, tota illa phantaſia diſparuit.

Feræ & piſces ad eum manſuetius accedunt.

Ad ſancti viri iuſſum hirundines & cæteræ aues Eremi, piſces etiam ſtagni alacriter ad eum acceſſerunt: & quæ in ea ſolitudine erant feræ & ſylueſtres animantes, manſueſcebant. In primo hirundinum aduentu, cum veluti blandè eum primò ſalutaſſent, certa nidificandi loca ſingulis aſſignauit. Illæ verò eius ſcapulis familiariter aſſidentes, quodam gratulationis applauſu ſancti viri humanitatem prædicare videbantur. Cumque ab illo ſciſcitaretur vir quidam, vnde eſſet tanta auiũ illarum confidentia, & intrepida apud ipſum habitatio, reſpondit: Qui toto corde fugit conſortia

Egregium S. viri dictum.

hominum, ei non ſolum feræ & volucres, ſed cætera quoque omnia ſolatio ſunt, atque inſuper nũquam ei blanda deerit conſolatio Angelorum.

Ethelbaldus quidã de genere Merciorũ, ſpectatæ nobilitatis fuit. Aduerſus hunc cũ inualeſceret Rex

Ab Ethelbaldo viſitatur.

Conredus, eumque à regni ſui finibus prorſus exturbaret, omni humano ſolatio deſtitutus, virum Dei Guthlacum crebrò viſitauit, ſperans eius meritis à Deo ſuæ calamitatis ſe impetraturum leuamentum. Euenit interim, vt idem Ethelbaldus cum venerabili viro Vuilfrido nauigio veniret in inſulam: cumque de ſcapha exirent, Vuilfridus duas manicas in ſcapha reliquit. Porrò B. Guthlacus, dum in oratorio contemplationi vacaret, Spiritu ſancto docente, cognouit eas manicas à coruis

Præcipit coruo vt manicas referat quas ſuſtulerat.

abſportari. Quod cum viris illis indicaſſet, vident coruum in faſtigio cuiuſdam domus vnam ex iis manicis tenentem, pedibus & roſtro vellentem. Præcipiente autem viro Dei, relicta manica, coruus citius auolauit. Qua recepta Guthlacus, aliã quoque ſine dilatione reſtitutũ iri pollicetur. Nec mora, tribus viris aduẽtantibus ſanctus Guthlacus occurrit, qui manicam repertam ei obtulerunt, eamque ille receptam Vuilfrido non parum admiranti tradidit.

Sanat dæmoniacum.

In Orientalium Anglorum finibus iuuenis quidam obſeſſus, in tantum a dæmone vexabatur, vt lignis & lapidibus, ferroque homines appeteret, ſuaque membra dentibus & vnguibus laniaret, atque etiam tres homines, cum illi eum ligare tentaſſent, interfecerit. Circunductus ille ſuis ab amicis ad multa Sanctorum loca, ſed caſſo labore. Tãdem ad beatum Guthlacum eum adducunt, iſque triduo in ieiunio & precibus perſeuerans, atque aqua hominem aſpergens, omnem maligni dæmonis poteſtatem ab eo excluſit, & parentibus ſanum atque incolumem reſtituit.

Dæmoniacus zona viri Dei accinctus, à diabolo liberatur.

Nobilis quidam, Ethelbaldi exulis, cuius paulò ante meminimus, comes, à dæmone vexatus, & viro Dei oblatus, poſtquam illius zona accinctus fuit, omni maligni ſpiritus vexatione illicò eſt abſolutus. Quidam etiam ſupradicti Ethelbaldi comes, cum pedem haberet ſpina transfixum, à planta pedis vſque ad renes tanto tumore cœpit inflari, vt vitam eius, quotquot eius miſeriam eſſent intuiti, deſperare poſſent. Porrò beatus Guthlacus

Inſigne miraculũ de cilicio viri Dei.

exuens cilicium, in quo ſolebat orare, ipſum illo circumdedit, dictoque citius ſpina è pede reſiliente, tumor in momento ſubſedit, & dolor omnis ſopitus eſt.

Viſitatur ab Epiſcopo Hedda.

Quidam Epiſcopus, Hedda nomine, cum iret ad Guthlacum videndum, eiuſque clerici auſteritatem vitæ viri Dei & humilitatem commendarent, Vuilfridus quidam ſe breui cogniturum dixit, num talis eſſet, qualem eum fama prædicaret. Cùm ergo Epiſcopus ad virum Dei veniſſet, & ſe mutuò ſalutaſſent, & de ſacro eloquio contuliſſent: reſpiciens Guthlacus clericum illum: frater, inquit, Vuilfride, quid tibi nunc videtur de homine iſto, quem te hodie iudicaturum heri promiſiſti? Ille rubore ſuffuſus & admiratione, in terram humiliter ſe proſtrauit, veniamque petiit & obtinuit.

Fit Sacerdos.

Epiſcopus verò Guthlacum ad ſacerdotij gradum promouit.

S. Edburga mittit ad eũ plumbeũ ſarcophagum.

Per id tempus virgo quædam Edburga, filia Regis Adulphi, virginum Deo ſacratarum venerabilis abbatiſſa, plumbeum ſarcophagum linteumque delicatum intus inuolutum B. Guthlaco deuotè trãſmiſit, humiliter & obnixe rogans, vt in die obitus ſe in illo permitteret ſepeliri, ſimul etiã deprecans vt ei prædiceret quis eſſet ei ſucceſſor futurus

Prædicit quis ei deberet ſuccedere.

in illa ſolitudine. At vir ſanctus Ethnicum eſſe, qui ei eſſet ſucceſſor futurus, ſanctæ virgini renunciauit, breui autem baptizatum iri, quod quidem ita factum eſt. Quidam enim Ciſſa nomine, poſt B. Guthlaci deceſſum è vita, fidem Chriſti ſuſcepit, & eius meruit eſſe ſucceſſor. Videns autẽ B. Guthlacus Ethelbaldum diuturnitate exilij fractum, &

Prædicit Ethelbaldo Regi recuperationẽ ſui Regni, & mortẽ inuaſoris.

prorſus animo conſternatum, ſalutaribus monitis ſtuduit eum à deſperationis lapſu erigere: prædixitque quod ad regni ſui ſolium reuerteretur, & propediem moreretur is qui eum perſequebatur.

Appropinquante verò die obitus ſui, vocauit ad ſe Bertelinum, dixitque ei: Ad laborum meorum, fili, ſtipendia vado: bonum eſt mihi diſſolui & eſſe cum Chriſto. Deinde poſt multos ſermones, iniunxit ei, vt ſororem ipſius Pegã officioſè ſalutaret, rogaretque eam vt corpus eius ſepeliret. Ait

Pega S. viri ſoror.

autem ad eum diſcipulus eius: Adiuro te pater per

miſericordiam Chriſti, vt mihi reuelare digneris, A quid ſit quod ab ea die, qua primùm tibi cœpi cohabitare, quotidie manè & veſpere te cum alio loquentem audiui? Reſpondit vir ſanctus: Inſtat mihi nouiſſimus dies, nec mentiri expedit. Noueris igitur, poſteaquam me ad hanc Eremum contuli, ſemper manè & veſpere Angelum me meæ conſolationis habuiſſe, qui labores & tentationes meas cæleſti ſolatio releuabat, prædicebat futura, indicabat abſentia, arcana cæleſtia, quæ nec licet nec expedit loqui. Cumque hæc & plura alia dixiſſet, tanta de ore eius ſuauitas prorupit, vt viderentur ſparſi roſarum flores, aut effuſus balſami liquor.

Familiariter loquitur cum Angelo quotidie.

A media quoque nocte vſque ad auroram, totam domum candor lucis inæſtimabilis circunfulſit. B Oriente verò luce, dixit ad diſcipulum ſuum Bertelinum: Tempus eſt fili, vt ad Chriſtum tranſeam, & extenſis ad cælum oculis & manibus, tertio Idus Aprilis obdormiuit in Domino. Vidit autẽ frater ille Bertelinus quaſi turrem igneam, à terra vſque ad cælum erectam, cuius tanta erant claritas, vt eius comparatione ſolaris ſplendor palleſcere videretur. Veniens deinde ad Inſulam beata Pega, ſoror viri Dei, ſentit totam habitationem ſupra omnem fragrantiam incomparabili odoris ſuauitate completam: humatoque Sãcto Guthlaco in eius oratorio, ad propria remeauit.

Migrat ad Chriſtum.

Sanctũ corpus ſepulturæ traditur à B. Pega eius ſorore.

Viceſimo & quarto ætatis ſuæ anno, vt ſupra C dictum eſt, vir ſanctus militiæ ſe dedit, & octo annis in ea ferocitate & vanitate permanſit: porrò quindecim annis in ſolitudine vitam Deo placentem duxit. Elapſo verò poſt obitum eius anni circulo, cum ſoror eius, vnà cum Religioſis presbyteris corpus ſacrum decentiùs collocare vellet, idẽ corpus omnino integrum & incorruptum, dormienti quàm mortuo ſimilius, inuentum eſt. Brachia enim & digiti ita flecti & duci poterant, quaſi humores agente ſpiritu per venas excurrerent, neruique eius ex morte nihil priſtini vigoris & viuacitatis amiſiſſent. Veſtes quoque omnes, quibus fuerat inuolutus, prorſus inuiolatæ, priſtino candore nitebant. Corpus autem ſuper terram in D tumulo cum magna reuerentia & exultatione repoſitum eſt. Audito verò obitu ſancti viri, Ethelbardus exul nimio dolore correptus cum multis lacrymis venit ad ſepulchrum viri Dei, dicens: Ne deſeras pater Guthlace hunc deſertum, hunc exulem & abiectum, filium doloris, vagum & profugum, expoſitum periculis & tormentis. Beatus autem Guthlacus cum iam bona pars noctis abſceſſiſſet ei apparuit, & dixit ei. Fili chariſſime, Dominus te reſpexit: confide & confortare, quia intra biennium labores tui finem habebunt: recuperabiſque cum honore & gloria regnum tuum. Cumque vir ſanctus longitudinem dierum, vitæ eius ac eum terminum & alia euentura illi quaſi di- E gito indicaſſet, illeque ſignum expeteret, addidit Sanctus: Signum hoc & indicium tibi ſit, quod craſtino die ante horam tertiam habitatores huius loci præter ſpem magna alimentorum copia gaudebunt. Id cum Ethelbaldus impletum videret, animum prius vacillantem, ſpe & fiducia confirmauit. Nec mora, Deus perſecutorem eius tulit è medio, hoſtes illius profligauit, & ante biennij finem regia illi dignitas & poteſtas integrè eſt reſtituta.

Poſt annum ab obitu viri Dei, corpus eius integrũ & incorruptũ reperitur.

Apparet S. vir Ethelbaldo Regi, eumque conſolatur.

Cœpit autem locus, vbi conditus eſt B. Guthlacus, innumeris coruſcare miraculis. Quotquot enim in fide Chriſti, & erga ſanctum confeſſorem A reuerentia in ſuis remedia popoſcerunt neceſſitatibus, non ſunt voto fraudati ſuo. Conceſſit autem Ethelbaldus Rex, ſicut viuenti Guthlaco promiſerat, vt eius Inſulæ abſoluta, libera & tranquilla poſſeſſione ſancti viri ſucceſſores fruerentur: quin etiam inſigne in eo loco conſtruxit Monaſterium. Floruit S. Guthlacus circa annum ſalutis ſeptingenteſimum & ſextum.

Innumeris coruſcat miraculis.

N O T Æ.

In diebus Ethelredi Regis Merciorum.] *Fuſius res eius geſta deſcripta reperiuntur in Auctoribus rerum Anglicarum, ſicut apud Malmesb. Polyd. Rogerium, Matthæum Pariſienſem.*

B Sanct. Guthlac.] *De eo Molanus in addit. ad Vſuard. Vitam eius adfert Sur. tom. 2. quam nos hic ſummatim deſcripſimus. Meminerunt eiuſdem Guillelmus Malmesb. & Roger. Houet, & alij omnes Anglicarum rerum ſcriptores. Agit etiam de eo Vuion. tom. 1. Ligni vita 11. Aprilis.*

Idioma Anglorum.] *Idioma eſt proprietas loquendi: idios enim idem quod proprium, & omum, quod ſermo. Quot enim ſunt linguæ, tot ſunt & idiomata: vnuſquiſque enim ſuo idiomate loquitur.*

In Britannia.] *Eſt Inſula in Oceano Septemtrionali, quæ nunc Anglia dicitur: & à Britone Rege Britannia dicta, quum prius Albion diceretur, ab Albis montibus, qui ad eam nauigantibus primò apparent. Porri-* C *gitur in longum (vt fertur) octingentis millibus paſſuum. Ioannes verò à Ianua in ſuo Cat. verbo, Brito. dicit Britanniam fuiſſe dictam à Bruto primo eorum Rege. Sed probabilior videtur prima opinio.*

Carectis.] *Carectum eſt locus caricibus plenum. Virg. in Bucol. Tityre coge pecus, tu poſt carecta latebas. Carex autẽ eſt herba quæ in locis paluſtribus & aquoſis naſcitur, habens folia ad ſimilitudinem cultellorum, vnde vocatur à quibuſdam gladiolus, ab aliis vulgò, de la ranſe. Appellatur à Ioanne de Ianua in Cat. in vocabulo Carex, Canna paluſtris, quæ dicitur à careo, quod robore careat. Inde carectum eſt locus vbi hac herba Car excreſcit vel reponitur.*

Croulande.] *Croylandia vel Crolandia, eſt inſula* D *quædam in Anglia, in qua ſolitariam vitam duxit B. Guthlacus, & vbi poſt mortem eius inſigne constructum fuit Monaſterium. Vide ſcriptores rerum Anglicarum.*

Laruales formæ.] *Sunt ſimulachra omnino deformata & horrida.*

Scapha piſcatoria.] *Eſt nauicula, & dicitur à ſcaphon, quod eſt ſpeculum, quia huiuſmodi nauiculis vtuntur Piratæ ad ſpeculandum & explorandum, & deferuntur huiuſmodi nauicula vel ſcapha in nauibus, & imminente periculo deponuntur in mare ad ſubuemendũ nauibus, quia his nauis accingitur, & procinctu ipſius armatur. Vnde in Act. lib. cap. 27. Inſulam autem decurrentes quæ vocatur Cauda, potuimus vix obtinere ſcapham. Paruæ etiam naues ad piſcandum, ſcaphæ di-* E *cuntur.*

Bertelinus.] *Fuit diſcipulus S. Guthlaci ſanctitate clarus, de quo Molanus in addit. ad Vſuard 9. Septẽb. quo referente didicimus Alexandrum Eſſebienſem Priorem Regularium res eius geſtas ſcripſiſſe.*

Cooredus Rex.] *De quo plura in Hiſtoriis Anglorum.*

Epiſcopus Hedda nomine.] *Fuit hic Epiſcopus ſanctitate celebris, de quo Mart. Rom. 7. Iuly. Eius vitam refert Beda in hiſt. Anglorum lib. 3. cap. 5. & lib. 5. cap. 19. Meminit eiuſdem Trithem. de vir. Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 4. cap. 164.*

Apud Surium tom. 3.

VITA S. DYMPNÆ VIRGINIS *& Martyris, filiæ Regis Hyberniæ. Ex ea quam edidit Petrus Canonicus Sancti Auberti Cameracenſis.*

S. Dympnæ genus.

Fvit in Hybernia Rex Gentilis, qui licet vanis idolorum cultibus deſeruiret, tamen opum gloria, omnibus glorioſior apparebat. Erat autem ei vxor, quam vehementi diligebat affectu: quippe quæ eximia eſſet pulchritudine. Atque hi filiam genuerunt decoris venuſtatu, matri valdè conſimilem, meritis & nomine Dympnam, vt ipſo vocabuli præſagio, poſtmodum Deo digna iudi- B caretur. Quæ in domo patris nobiliter educata, cũ annos pueritiæ tranſegiſſet, mox chorearum aſ- *Occultè ſuſcipit Baptiſmum.* ſultus, & ioculatorias cantilenas, & quæ illa ætas expetit, & poſcit ſimul celſitudo regalis, mente deſpiciens, occultè baptiſmum ſuſcepit, & ſe corde & corpore Chriſto deuouit perpetuò ſeruituram. Interea mater eius Regina defuncta eſt. Poſt quod, quia non reperiebatur alia decore ſimilis, cœpit Rex molliter blandiendo, puellæ omnem mundi gloriam promittere, ſi eius matrimonio conſen- *Petitur à proprio patre ad inceſtas nuptias.* tiret. Sed audiens hoc virgo Chriſti, reſpondit illud ſe nunquam facturam; abominabile enim, inquit, prorſus eſt, vt filia maculet thorum patris. Cumque ille vehementius inſtaret precibus, & il- C la fortius negaret; tandem Rex iratus dixit, eam vel ingratis acquieſcere oportere. Tunc verò illa, quaſi obtemperatura, quadraginta dierum petiuit ad cautelam inducias: atque interim ornamenta, & cætera quæ ſpectant ad cultum puellarem, ſibi dari depoſcit, perinde ac ſi nitidius accurata patri vellet gratioſior apparere.

Erat tunc temporis in Hybernia eximiæ ſanctitatis & doctrinæ Sacerdos, nomine Gerebernus, qui occultè in illa Gentilitate, quos poterat, ad Dominum conuertebat: Reginæque defunctæ Chriſtum colentis confeſſarius fuerat, ipſam quoque Dympnam pridem baptizauerat: denique & à quo Regina defuncta, & Dympna eius filia, Sacramen- D tum Euchariſtiæ recipere conſueuerant. Quem accerſens ſecretè beata virgo, quemadmodum pater ſuus in horrendæ turpitudinis barathrũ ipſam demergere conſtituiſſet, ei cum multis lacrymis explicauit.

Tunc vir ſanctus conſuluit virgini, vt ad partes *Parat fugã, aſſumens ſecũ venerabilem Sacerdotem Gerebernum.* fugeret alienas, & pauper ſpiritu, Chriſtum pauperem ſequeretur. Nec mora. Cum horam fugæ opportunam nacta eſſet virgo ſancta, adiunctis ſibi ſancto Gereberno, & ioculatore patris ſui, cum eius vxore, vt ſub ioculatorum ſpecie ſecretius proficiſci poſſet, perueniens ad portum, nauem conſcendit, ac non multo poſt, auris ac ventis proſperantibus, ad quoddam caſtrum quod An- E tuerpia dicitur Cameracenſis diœceſis, applicuit. Inde per nemora deuia, ad pagum cui nomẽ Ghele eſt, peruenere. Porrò pagum circumeuntes, vnicam repererunt Eccleſiam, in honorem B. Martini, in qua etiam Dympnæ ſacrum corpus iam requie- *Venit in Ghele, vbi & habitaculum ſibi conſtruit.* ſcit: à qua non longè, in loco qui Zammale appellatur, conſtruendum ſibi habitaculum elegerunt. Extirpatis igitur arboribus & ſpinis, domicilium ſibi congruum extruxerunt, in quo tribus menſibus commorantes, & ieiuniis & orationibus vacantes, vitam quodammodo Angelicam ducebant.

Interea Rex, pater virginis, qui filiæ nuptias A cum gaudio expectabat, audiens fugam eius, turbatus eſt valde: ac demum ſciſſis veſtibus, poſt gemitus & dolores diu repetitos, ambitione militum *Inſequitur eam impius pater.* ſtipatus, filiam ſuam per ſeipſum requirere deliberauit. Itaque perquirens eam per ciuitates, & montium ſolitudines, cum non inueniſſet, mare adiit: & ad caſtrum quod Antuerpiam nominant, peruenit cum multo comitatu. Vbi moram faciens aliquantiſper, legatos mittit ad adiacentes prouincias, ſi fortè de filia ſua rumorem aliquem percipere poſſet. Proficiſcentibus igitur vniuerſis per loca diuerſa, quidam illorum ad villam tranſeuntes, cui Vueſterloo nomen eſt, peruenerunt, & ecce cum manè hoſpiti expenſas ſoluerent, ille nummos illos inſpiciens ait: habeo nummos iſtis val- B de conſimiles, quorum pretium penitus ignoro. Et requiſitus ab eis, à quo talem pecuniam recepiſſet, ipſe neſciens, cur hoc peterent, reſpondit: Virgo alienigena, aſpectu & corpore pulcherrima, *Tandem inuenitur virgo ſacra.* prope in deſerto habitans, quæ de Hybernia huc aduenit, pro emendis alimentis id genus nummos mihi ſemper mittit. Quò cum illi ſe adduci curaſſent, ſanctam Virginem protinus cognouerunt inter cæteros procul ſtantem: Antuerpiam ſtatim regreſſi, viſa & audita Regi cum gaudio retulerunt.

Tunc Rex ſpiritu reuiuiſcens, iter cum ſuis arripuit ad locum in quo virgo ſanctiſſima habita- C bat. Quam cum reperiſſet, eam affari blandiſſimè cœpit, dicens: O vnica filia mea, deſiderium meum & dulcedo. Ad quæ cum vellet virgo re- *Trucidatur beatiſſimus Gerebernus.* ſpondere, beatiſſimus Gerebernus, reſponſionem eius anteuertẽs, Regem dura ſeueritate redarguit, eum ſceleratiſſimum clamans. Tunc verò Rex, & qui cum eo erant, ſanctum Gerebernum amouentes à virgine, mox peremerunt. Deinde verò Rex iterum conuerſus ad virginem, acrius quoque in- *Item & ſanctiſſima virgo, & quidem ab ipſo ſuo patre.* ſtare cœpit, minas etiam addens. At illa, pœnas, inquit, omnes læta mente parata ſum pro Domino meo perpeti: cum Rex quaſi demens effectus, cum nullus eorum qui aderant in Regis collegio ſeu ſodalitio, crudele præceptum exequi auderet, D ipſemet gladio, quo fuerat accinctus, ſacrum caput præclaræ virginis amputauit. Cuius diuerſa miracula longum eſſe enarrare. Certè obſeſſi à dæmonibus quotidie per eam liberantur vbi mortem perpeſſa eſt, & corpore requieſcit.

NOTÆ.

In Hybernia.] *Inſula non procul ab Anglia, quæ vulgò Hirlandia vocatur.*

Dympn.] *De ea Mart. Rom. cum Bar. 16. Maij. Agit de eadem Molanus in Indiculo SS. Belgij, & in Addit. ad Vſuardum. Vitam eius adfert Sur. tom. 3. Meminit eiuſdem Petrus Cratepolius.*

E

VITA S. RICHARDI REGIS, ET *Eremitæ. Ex Arnoldo Vuionio, & aliis.*

Tom. 2 Ligni vitæ.

S. Richardi patria & parentes.

Richardvs Angliæ Rex, genere Anglosaxo, Lotharij Cantiæ in Anglia, ſiue Britanniæ Regis filius, & Offæ Saxonum Orientalium in Anglia Regis, ex ſorore nepos fuit. Qui cum in morte patris ſui Lotharij qui ab Edrico patruelis ſui Ethelbriti filio occiſus fuerat, iuuenis admodum relictus eſſet, videretque paternum Regnum ab Edrico primum, deinde à Ceduaila, & Molone eius fratre, Saxonum Occidentalium Regibus occupari, regni cura poſthabita,

S. Bonifacius. Filij S. Richardi ſilij.

poſthabita, ad S. Bonifacium Epiſcopum, cuius ſororem Vvnuam ſiue Bounam in vxorē duxerat, acceſſit. Ex prædicta autem coniuge habuit duos filios, poſtea ſanctitate inſignes, S. Vvilibaldū Eiſtetenſem in Bauaria, & S. Vvinibaldum Abbatem in Haidenheim; necnon & filiam ſanctiſſimam nomine Vvabulgam, Abbatiſſam.

Creatur Sueuorum rex.

Cum igitur vir ſanctus ad S. Bonifacium perueniſſet, contigit Sueuos tunc Rege carere. A quibus ob ſanguinis Regij nobilitatem, in Regem electus, aliquot annis ſapientiſſimè & ſanctiſſimè præfuit. Sed cum videret ſe non poſſe ſimul Deo ſeruire, vt præoptabat, & mundo placere, depoſita corona, & exuta purpura, vilem induit tunicam: regnumque deſerens, illud Bunnæ vxori, & B Vvalburgæ filiæ, ſub cura S. Bonifacij auunculi ſui educandæ, dimiſit: aſſūptiſque ſecum duobus filiis, voluntariam peregrinationem ad limina Sanctorum ſuſcepit. Quis autem enarrare poſſet, quanta in itinere ſuſtinuit incommoda, tum propter æſtum, frigus, & famem? Sed hæc leuia ei videbantur propter nimium quem erga Deum habebat amorem.

Abdicat ſe Regno, & peregrinationē aſſumit.

Ingreditur Eremum.

Viſitans igitur deuotè Apoſtolorum liminibus, filiiſque relictis, loca deuia petiit ſolitudinum: Deo ſoli ibidem ſolus libere vacaturus. Multas à dæmonibus tentationes ſuſtinuit, quas ille viriliter ſuperauit. Edebat autem vir ſanctus herbas quæ per Eremum naſcebantur, aqua frigida ſitim extin- C guebat, humique cubabat. Cum per multos annos ſolus deſerta incoluiſſet: tandem poſt longa exilia, poſt multa certamina, poſt famis, ſitis, & frigoris multimodas ærumnas, in prouincia Italiæ, ciuitate Luca, migrauit ad Chriſtum: poſtea in beati Frigdiani baſilica iuxta corpus eius ponuntur pia membra; vbi & miraculis coruſcat. Cuius feſtiuitas 7. Idus Februarij celebratur. Locus autem in quo requieſcit his verſibus adornatur.

Migrat ad cælos.

Epitaphium ſancti viri.

Hic Rex Richardus requieſcit ſceptrifer almus,
Rex fuit Anglorum: regnum tenet ipſe Polorum.
Regnum dimiſit, pro Chriſto cuncta reliquit.
Ergo Richardum nobis dedit Anglia ſanctum. D
Hic genitor ſancta Vualburga virginis almæ,
Et Vuilebaldi, ſancti ſimul & Vuinibaldi:
Suffragium quorum det nobis regna Polorum.

N O T Æ.

Richardus.] *De eo Mart. Rom. cum Baron. 7. Februar. Res eius geſtas ex Epitaphio ſepulchri deſcripſerunt Sur. tom. 1 & Harauꝰ. Agunt de eo Franciſcus Irenicus Germ. Exeg. lib. 3. cap. 83. Nauclerus tom. 2. generat. 43. Belforeſtius in ſua Coſmographia, in deſcriptione Sueuiæ, & alij.*

Sueuos.] *Sueui ſunt populi Germaniæ, Bauaris finitimi, pluſquàm centum pagos habuerunt, gens valida & bellicoſiſſima: de qua Lucan. Fundit ab extremo flauos Aquilone Sueuos.*

Luca.] *Ciuitas Tuſciæ, à qua Lucenſes dicuntur qui in ea habitant. Dicta à Lucumone Hetruſcorum Rege.*

VITA S. RICHARII EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt per Alcuinum ad Carolum Magnum.

Patria S. Richarij.

TEMPORIBVS glorioſiſſimi Regis Francorum Dagoberti, Richarius quidam natus in villa Centula, prouinciæ Pontiuæ, velut Lucifer emicuit. Hic etiam in ruſtica vita quædam præſagia futuræ ſanctitatis

A gerebat. Contigit illo tempore, duos Sacerdotes, ſanctitate florentes, quorum prior Caidocus vocabatur, de Hiberniæ partibus in Pontiuas perueniſſe regiones: ſed a ruſticis illius loci non ſunt ſuſcepti, ſed magnis iniuriis afflictos à finibus ſuis cœperunt eos expellere. Quorum ſceleratis præſumptionibus futurus Dei famulus Richarius ſtrenue obuiauit. Nam introductos hoſpites cum magnæ charitatis honore curauit, eoſque ſibi verbum Dei prædicantes, etiam cum tota humilitate audiuit. Denique ex prædicatione famulorum Dei, ad lacrymas conuerſus, confeſſionem ſuorum fecit peccatorum; & qui Dominum ſuſcepit in famulis ſuis hoſpitalitatis gratia, ſuſceptus eſt B à Domino in miſericordia & pietate. Itaque mox ab initio conuerſionis ſuæ, tam dura ſe caſtigatione conſtrinxit, vt poſt longa & diuturna ieiunia, pane hordeaceo cinere commixto, & aqua lacrymis temperata, feſſum ieiuniis corpuſculum refocillaret. Atque his gradibus ad ſacerdotalem quoque peruenit honorem: quem famulus Dei, & magna humilitate ornauit, & verbi Dei prædicatione ampliauit.

Excipit hoſpitio venerabiles duos Sacerdotes de Hibernia.

Victitat pane hordeaceo & aqua.

Sed & diuina clementia, poſt eius irrigationem in iſto populo plurima fidei dedit incrementa. Vnde & honorabilis factus eſt omnibus & charus. Quicquid verò ei populus in ſtipendia prædicationis ſponte obtulit, omnia pauperibus diuidere de- C ſtinauit, necnon & in captiuorum redemptionem. Et non ſolùm in his regionibus per pietatis opera, vel per prædicationis lumina effulſit, ſed in vltramarinas quoque Britanniæ regiones lumen ſuo ſparſit aduentu. Verùm prædicationis officio in Britannia peracto, cum multiplici verbi Dei fructu, reuerſus eſt in patriam, ne dum in aliena meſſe quæreret mercedem, in propria perderet. Quodam itaque tempore Rex potentiſſimus Dagobertus, rogante viro illuſtri Giſlemaro, eaſdem venit in partes, & virum Dei, vt ſe ſacroſanctis eius orationibus commendaret inuiſere contigit: quem ipſe famulus Dei, & ſanctitatis ſuæ benedictione roborauit, & ſacerdotali auctoritate libera D voce caſtigauit, denuncians ei ne in ſeculari ſuperbiret potentia. Atque exinde famulus Dei, quia ab hominibus honorabatur, homines fugere meditabatur. Itaque Monaſticam vitam petit, quo ſecretius ſola cæleſtia mente rimaretur, Eccleſiæ regimen alteri tradens, quam ipſe in Centula vico Chriſto fundauerat.

Prædicat paſſim verbum Dei.

Commendat ſe eius precibus Rex Dagobertus.

Atque adeò Giſlemarus vir illuſtris, & Chriſtianæ Religionis deuotus amator, ſimul & Mauronius nobilis vir, & terrarum vel ſyluarum ad Regem pertinentium ſeruator, præbuerunt ei locum manendi in ſylua Triſtiacēſi: qui & ipſe Mauronius, poſtea ſeculari habitu depoſito Monachus quoque factus eſt in eodem loco. Vbi cùm viro E Dei manſionem ſolitariam præparaſſet, Chriſto Monaſterium conſtruere inchoauit. Et quidem vir Dei habitationem illam cum vno ſolo commilitone ingreſſus eſt, paruo tantùm tuguriolo, viliſſimo opere facto contentus, vt habitatio vitæ conueniret. At inibi tanta ſe mortificatione carnis caſtigauit, tanta ieiuniorum & vigiliarum aſſiduitate macerauit, vt vix oſſa arentia diſſipatis iuncturis, ſibi adhærerēt, & trementia baculo regente veſtigia difficile moueret. Nec clauſa tamen Eremi anguſtia lucis columna latere potuit, quin magis vndique ad hominem Dei diuerſis fatigati infirmitatibus confluxerunt: quos ſanctarum medicinis orationum ſanauit, omneſque ad ſe, quocumque morbo afflictos

Viuit ſolitarius in ſylua Triſtiacenſi.

Tribuit ad ſe venientibus ægrotis ſanitatem.

afflictos venientes, vel triſtitiæ cuiuſlibet rancore anguſtiatos, ſanos & hilares domum remeare fecit. Mihi verò non ſingulas virtutum eius ſpecies nominatim enarrare propoſitum eſt, ſed vitæ ſanctitatem paucis perſtringere, ac deinde iam quo fine præſens hoc ſeculum ſancta illa anima deſeruerit.

Itaque præſcius diei euocationis ſuæ, vocauit ad ſe Sigobardum commilitonem ſuum, dixitque ei. Fili mi præpara vaſculum corpuſculo meo. Quæ diſcipulus à patre audiens, lacrymis perfuſus, tamen præcepta ſecutus, lignum inueniens, fidit, cauauit, & corpori patris coaptauit, penè prius lacrymis implens amatis quàm paternis membris. Interim validior patrem coquebat infirmitas; nec tamen ab orationis ceſſauit officio, vel diuinæ laudis obſequio; ac tandem dum ſalutifero corporis & ſanguinis Chriſti viatico iter ſuum muniuit, inter gratiarum actiones, & verba orationis ſexto Calend. Maij ſpiritum emiſit: poſitoſque eſt in ſepulchro, in loco vbi ipſe præceperat. Sed mirum dictu, inter exequias paternas ſubito diſcipulus ſopore oppreſſus, vidit in viſu quaſi raptus eſſet in aulam ſplendidiſſimam, omnique decore pulcherrimam, imò viſibili luce clariorem. In qua beatum Richarium præclaro & hilari vulto vidit habitantem, ſibique loquentem: Ecce frater Sigobarde qualem manſionem præparauit mihi Deus, pro vili quam habui in terra pulcherrimam in cælo, pro contemptibili glorioſam, pro obſcura lucidiſſimam, & pro fumoſa omni ſuauitate renitentem. Qui euigilans, lætior opus exequiarum perfecit: Deo prouidente, vt filius conſolaretur, & patris gloria oſtenderetur. Non multo poſt fratres à Centula Monaſterio cum ſancto Abbate Ocialdo viro Religioſo eius ſucceſſore venerunt: & corpus ſancti Richarij tulerunt, & poſuerunt in loco, quo & nunc cùm magna meritorum gloria requieſcit. Ibi præſtante Deo, per ſerui ſui reliquias noua ſæpius audiuntur fieri miracula.

Fœliciter migrat ex hoc ſeculo.

Apparet vir ſanctus cum magna gloria diſcipulo ſuo.

Transfertur ſacrum eius corpus.

N O T Æ.

Richarius.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 26. April. Petrus in Cat. lib. 4. cap. 90. Vitam eius ab Alcuino Abbate conſcriptam adfert Surius tom. 2. Vixit tempore Dagoberti Regis Franc. circa annum Domini 640. Agunt præterea de eodem Vinc. in Spec. lib. 23. cap. 96. & 97. Vuionus tom. 2. Ligni vitæ, & Haræus.*

VITA ET PASSIO S. MEINRADI, Eremitæ & Martyris. Ex ea quæ eſt apud Surium.

Habetur tom. 1.

DICTVRO mihi venerabilis viri Meinradi Eremitæ & Martyris paſſionem & obitum, libet parumper flectere ſtylum, atque quo tempore, vbi, & vnde, à quo vel cui traditus primum ad diſcendas litteras, ſub Abbate vitam Monaſticam complexus ſit, qualiter etiam à fratrum conuentu diſcedens, ſingulare certamen Eremi adierit, paucis præmittere. Temporibus Caroli glorioſi Imperatoris, qui primus inter Francos Cæſaris nomen accepit, prædictus vir in Alemannia natus eſt in pago, quem ex villa Sulichgeuue vocauit antiquitas. Parentes verò eius ex Alemannis fuerunt, morum nobilitate magis conſpicui, quàm diuitiis perituris. Qui cum iam eam attigiſſet ætatem, qua aptari poſſet literarum ſtudiis, à patre ducitur ad Inſulam, quam veteres Sindles Augiam vocabant; in qua Sanctus Pirminus conſtruxit Monaſterium ordinis Sancti Benedicti. Huc ergo puer iam dictus a patre ductus commendatur viro per omnia honeſtiſſimo Erlebaldo Monacho: qui etiam prædicto puerulo propagine carnali affinis erat. Is cum infantulum bonæ indolis conſpiceret, gratanter nutriendum ſuſcepit, ſtudioſè docuit, atque eouſque imbuendo perduxit, vt ſanctarum etiam ſcripturarum ſcientiam adeptus videretur. Nam puer à primæua ætate iocos atque errores, quibus tenerior ætas implicari ſolet, vitauit, mentemque occupauit meditandis illis quæ magiſter docuerat.

Patria S. Meinradi.

S. Pirminus.

Cùm autem viceſimum quintum ætatis annum attingeret, ad Diaconatus officium, & non multo pòſt ad gradum presbyterij, faciente eodem magiſtro ſuo, ſublimatus eſt. Fuit autem tunc temporis, regnante Ludouico Cæſare, filio Caroli, in ipſa inſula Abbas nomine Hatto, vir valde doctrina & operibus bonis, morumque nobilitate ſpectabilis, qui & Baſileenſis Eccleſiæ præſul extitit. Quo actuoſæ vitæ negotia reſpuente, atque ad contemplatiuæ vitæ pulchritudinem ſe transferente, prædictus Erlebaldus cum licentia Ludouici Imperatoris electus ab omnibus, prædictæ inſulæ fratribus præficitur, atque in Abbatis officium ſubſtituitur. Qui hac poteſtate accepta, Meinrado mox author & ſuaſor fuit vt regulæ iugum ſuſciperet, normamque Monaſticæ vitæ ſectaretur. Conſenſit ille ſalubri conſilio, & profeſſionem fecit, atque omni intentione ſtuduit promiſſa ſeruare, promptus ſemper ad obediendum, & in ieiunando ſtrictus, in oratione aſſiduus, in miſericordiæ operibus largus, & maximè in humilitate conſtructus ſubſtratus. Hic dum polleret moribus, ab Abbate mittitur ad cellulam quandam, ad iam dictum Monaſterium pertinentem, iuxta lacum Tigurinum ſitam, quem interfluit Lindemacus fluuius, vt ibidem ſcholæ præeſſet, & talentum, quo ipſe ditatus erat, ad lucra Dominica in plurimos diſpergeret. Aliquantulum temporis fluxerat, eo in his detento.

Ordinatur Diaconus, & poſtmodum Presbyter.

Hatto Baſil. Epiſcopus.

Fit Monachus, & ſtatim omni virtutū genere pollet.

Conſtituitur Scholæ Præfectus.

Quadam verò die accepit ſecū nonnullos ſcholaſticos, quos nutrierat, & prædictum lacum transnauigans, intrauit in Eremum, quæ ipſius laci litori adiacet, & vſque ad Alpes Apenninas tendit, atque ad villam Chama, cauſa piſcationis, & loca Eremi intuendi. Perueniunt itaque ad fluuium quendam, qui in ipſam decurrit ſolitudinem. Ibique vir beatus ad piſcandum occupatis comitibus, in conſideratione ſolitudinis ſolus ſpatiabatur. Accenſus enim erat nimium amore ſolitariæ ſedis. Qua conſideratione dum mentem diu paſceret, redit ad ſocios, inuenitque non parua præda piſcium oneratos, quos taliter affatur: Gratias largitori, qui nos miſericorditer ſuis ditat donis. Iam filij, ſi placet, tempus eſt proprios inuiſere lares. Regrediuntur itaque, & ad villam perueniunt, non longè à littore ſitam. Ibi cuiuſdam matronæ hoſpitium intrantes, paululum quieuerunt, reficientes ſe cibo & potu. Vir autem Dei cernens matronam timore Dei plenam, & ad obſequendū hoſpitibus promptiſſimam, ardorem ſui animi occultum ei aperuit his verbis incipiens: O beata Chriſto fœmina, ſi velles audire, ſecretum cordis mei tibi manifeſtarem: ſed antequam id agam, poſco, vt verba mea atque voluntatem occultes, quouſque cernas, ſi poſſit opere compleri, quod credo me deuota mente concepiſſe. Habitatione huius Eremi vltra omnes diuitias delector, cupe-

temque iam in ea collocare manſiunculam meam, vt familiarios poſſem precibus vacare, ſi quempiã reperirem, qui neceſſaria corporis mei mihi miniſtrare ob Dei timorem vellet. Sed quia adhuc ſolatio hoc defraudor, poſco interim occultari, quod cupio. Illa autem a Deo inſpirata (vt credo) reſpondit: Secretum nulli, nolente te reuelabo; noueris autem, ſi in cœpto perſiſtere voles, me neceſſaria tibi propter Deum miniſtraturam, & quantũ poſſum, tuo voto ſatisfacturam. Ille promiſſis gratias rependens, redijt ad cellam, vnde egreſſus fuerat, ibique ieiunijs & orationibus continuis à Deo popoſcit, vt ſi illi animi ſui propoſitum diſpliceret, illud ſua ope confirmare dignaretur.

Eremiticam vitam exercet.

Tandem cõfortatus diuina inſpiratione, reliquit cellam ſcholamque cui præerat, & reuiſit hoſpitã ſuam, explorare volens, vtrum promiſſis ſtare vellet, necne. Quam vt in præbendo ſolatio promiſſu perdurare ſenſit, non longè ab ipſa villa, in qua eadem fœmina commanebat, In Eremo ſibi habitaculum conſtruxit, atque ibidem in ieiunijs & orationibus indefeſſus creatori ſeruiuit, neceſſaria præbente ei prædicta matrona, necnon & alijs Religioſis viris. Ibi dum per ſeptem annos ſuperni Regis militiam excoluiſſet, multitudinem populi ad ſe venientis ferre non valens, mutauit locũ, atque à prædicto litore quatuor millibus diſtantem repetit inter montes planiciem, acceſſu valdè difficilẽ.

Propter populi multitudinem mutat locum.

Ibi adiuuantibus viris Religioſis, & maxime quadam Abbatiſſa Heiluniga nomine, neceſſaria voti ſui conſtruxit habitacula, atque in eodẽ loco, quod reliquum erat vitæ peregit, maximis ſeſe macerans ieiunijs, & quantum humana fragilitas permiſit, ſine ceſſatione orans, atque ea quæ à fidelibus viris vel fœminis mittebantur, cuncta ad ſe venientibus benignè & comiter impartiens. Accidit autẽ inter hæc, vt quadam die, eo orante, tanta dæmonum multitudo circa illum vndique diffunderetur, vt nec ipſam lucem diei, illis tenebrarum miniſtris tetram caliginem offundentibus, cernere poſſet.

Dæmonum præſtigiis eum vexant.

Qui cùm minis terribilibus & horrore nimio eum fatigarent, in orationem proſtratus, vt res poſcebat, omni ſtudio ſe pio Domino commendabat. Quod cum diu ageretur, cernit ab Oriente lucẽ. Quam lucem ſequutus Angelus, ad ipſum, vbi in oratione iacebat, in medio malignorum ſpirituum peruenit: magna authoritate agmini nefando præcepit vt diſcederent, nihilque terroris & tentationis ei vltra inferre auderent. Diſcedentibus itaque hoſtibus, prædictus Angelus poſtquam amanter eũ conſolatus eſt, abſceſſit, atque ab illo die, (vt vir venerabilis referebat) nihil terroris à malignis ſpiritibus ſuſtinuit.

Ab Angelo liberatur, & conſolatur.

Accidit etiam poſtea, vt quidam frater de Monaſterio illius eum viſitationis gratia adiret. Quẽ benignè ſuſcipiens cum ſocijs, qui cum illo venerant, eis cuncta quæ hoſpites decebat, quantum facultas tulit, exhibuit. Cùm verò veſpertinũ tempus iam veniſſet, & ſidera ſplendentia ſuaderent ſomnos, refecerunt ſe dulcibus collationum colloquijs, atque poſt Completorij, vt vocant, preces, ierunt dormitum: in loco quidem ſeparato frater, qui venerat: ſeorſum etiam comites eius, necnon & ipſe venerabilis vir in priuata manſiuncula. Paululum autem corpus reficiens ſomno, vir Dei ſurgit, atque aſſuetis incumbuit peruigil precibus. Prædictos etiam frater, licet in ſtrato conquieſceret, penè inſomnem duxit noctem. Dum autem curioſè huc & illuc verteret oculos, cernit puerũ in veſtibus albis ab ipſo oratorij loco progredientem,

A miræ pulchritudinis, vt ei viſum eſt, ætatis ſeptem annorum, qui ingreditur ad virum Dei, & cum eo orante orabat, & varia cum eo miſcebat colloquia: quæ licet prædictus frater audiret, ſenſum tamen eorum, quæ dicebantur, non percipiebat. Qui etiã puer ipſi vigilanti adſtitit fratri, atque de quibuſdam monuit, quæ omnino frater ille ſibi, ne in publicum proferret, interdictũ dicebat. Equidẽ breuitati ſtudens, multa, quæ de eo miranda plurimorũ narratio certa demonſtrat, pertranſeo. Cùm autem ille in ea Eremo viceſimum ſextum ageret annum, ſeruiens Domino in ieiunijs, & abſtinentia rerum omnium mundi huius, illo inſpirante, qui ſerpentẽ intrauit, & per os eius protoplaſtum decepit, & de

Angelus familiariter ei adeſt.

B paradiſo eiecit, duo ſcelerati homines cauſa occidendi eum, ad cellam illius properarunt. Qui cùm veniſſent ad villam quandam, in Tigurini laci litore ſitam, rogarunt ſibi monſtrari, quæ pars peruia eſſet ad cellulam eius.

Quod cùm monſtratum eis fuiſſet, maturè per noctem ſurgentes, ingreſſi ſunt monſtratũ ſibi iter, agitante qui eos impleuerat, teterrimo ſpiritu. Diu tamen errones à recto tramite, docente ad ipſam cellam, tandem vexati, quò volebant, peruenerunt, maxima iam diei parte elapſa. Ille verò ſolitis orationibus incumbens Miſſarum deuotè ſolemnia libabat creatori. Prius autem quàm in ipſam cellam maligni illi intraſſent, (quorum vnus vocabatur

C Richardus, eratque genere Alemannus: alter verò Petrus, Rhætianorum natione procreatus,) pulli, quos vir venerabilis eodem in luco nutrierat, eos in proximo venire conſpicientes, quaſi à vulpe inſequente per Eremum diffugerũt, clamore inſolito & ſtrepitu inaudito ſyluam, reſultante echo, complentes, ita vt etiam ipſi latrones hac de re multum mirarentur, & obſtupeſcerent, atque ad prodigium hoc pertinere, propriæ mentis decernerent iudicio. Attamen à cœpto non diſtracti, aggrediũtur ſacellum, in quo vir Dei, vt prædictum eſt, orationibus Deum ſibi placabat profuſis, corpuſque Dominicũ, vt præſcius futurorum, ad viaticum obitus ſui puro corde & deuota mente ſuſceperat. Vt autem ſenſit

Diuinitus præſcit duos latrones ad ſe venire debere cauſa eum occidendi.

D adeſſe peremptores ſuos, non ſtatim ſe eis præſentauit, ſed modicum adhuc differens, clauſum ſacelli oſtium non aperuit, vt aliquantiſper in oratione demorari poſſet. Strenuè ergo orationem cõpleuit; capſaſque ſingulas reliquiarum manu ſuſcipiens & deoſculans, commendabat agonem ſuum Domino & ſanctis, quorum reliquias complectebatur reuerenter. Hoc, qui aduenerant, maligni per foramen quoddam parietis eum agentem inſpiciebant.

En ſacrarum Reliquiarum geſtatio & reuerentia.

Iamque athleta fortis, Deo confortante, pugnaturus egreditur, præſentiamque ſuam non negat ſicariis illis. Ac primùm ſalutationis verba ad eos proferens, poſt intulit: O ſocij, cur iam ſerò veniſtis? Quare non maturaſtis venire ad audiendam

Benignè ſalutat & ſuſcipit suos interfectores.

E paruitatis meæ Miſſam, vt pro vobis communem Dominum deprecarer? Sed vel nunc intrate, poſcituri, vt placabilem ſe vobis præſtet Deus & ſancti eius, ac poſtea reuertimini ad me, vt quod donante Deo vobis benedictionis præbere poſſum, eius amore impertiar: ſicque complete opus, ad quod agendum veniſtis. Intrantes igitur oratorium non ad id, quod ſuadebatur intenti, ſed ad malum ad quod venerant perpetrandum, continuò regrediuntur ad eum. Quibus vir Dei cucullam & tunicam ſuam dedit, panem inſuper ac potum addidit, dicens: Hæc de manibus meis percipite. Poſtquàm verò compleueritis id, quod facere conſtituiſtis, poteſtis ex his, quæ adſunt, per vos tollere,

Mira erga hoſtes benignitas & manſuetudo.

quod

quod cupitis. Scio enim quod ad occideodum me intraſtis. Sed vnũ à vobis expoſco beneficiũ, vt cùm præſcotis vitæ curſum in me terminaueritis, candelas quas inſpicitis, quas etiam ad hoc ipſum formaui, vnam ad caput meum ardentem, & aliam ad pedes ponatis, & citò poſtea ab hoc loco diſcedatis, ne a ſuperuenientibus, qui me viſitare ſoleot, conſtringamini, pœnas luituri ſceleris veſtri.

Crudeliter verberatur, & tandem occiditur ab eo.

Confeſtim igitur prædictus Richardus pollutis manibus beatum virum medium compreheodit, maceratumque ieiuniis corpuſculum fortiter brachiis ſtrinxit, ſocioque minaciter iuſſit, vt ſanctum fuſte percuteret. Qui cum diu eum feriendo circa latus & ſuras, debilitaſſet, ſancto extendente palmas ad Deum, alter ſubintulit, dicens: O ſegnis, cur eum in caput non percutis vt plagam mortalem accipiat? Quam ſi tu tardas inferre, ego citiſſimè illaturus ſum. Confeſtimque fuſte apprehenſo, ictum librabat in caput vehementiſſimè. Hoc modo vir ſanctus ſemiuiuus in terram corruit: & illi continuò in eum irruentes, guttur eius ſuffocant manibus, donec exhalaret ſpiritum. Egrediente autem iam anima, in ipſo tractu nouiſſimæ adſpirationis tantæ ſuauitatis odor progrediens totum cellulæ locum haud aliter peruaſit & compleuit, quàm ſi omnium aromatum odoramenta ibi fragrarent. Poſtea verò nudauerunt eum veſte, qua erat indutus, & portantes eum, poſuerunt in lectulo, in quo vir Dei quieſcere ſolebat, & nudo impoſuerunt pannum rudem, atque etiam ſtramenta quædam, & vt viuens rogauerat, candelas ſumpſerunt, vnam ponentes ad caput, & cum alia currentes ad ſacellum, lumen inde allaturi, quod in eodem oratorio iugiter ardebat. Regreſſi verò ad corpuſculum defuncti, inuenerunt clare ardentem candelam quam poſuerant ad caput. Tantus autem eos continuo inuaſit timor, vt nihil contingere de rebus ad altaris officia pertinentibus auderent. Veſtes verò ac ſtramenta quædam lectuli eius rapientes, feſtini eo properarunt, vnde regreſſi fuerant. Eis autem inde fugientibus, corui qui more ſolito ad famulum Dei viuentem venire conſueuerant, & annonam de manibus eius accipere, quaſi vindicare cupientes extinctum, ſequebantur latrones, vocibuſque grandiſoois replebant ſyluas, & quàm proximè poterant, capitibus eorum aduolantes, prodebant perpetratum facinus. Non multò poſt maligni illi comprehenſi ſunt, & quod occultè perpetrauerant patefactum eſt ſcelus, nolente Deo differri tantæ atrocitatis pœnam, quam in S. virum exercuerant. A Iudicibus enim & populo Chriſtiano ſub Comite Adelberto lata in eos ſen-

Mira ſuauitatis odor ſentitur ſancta eius anima egrediente.

Candela diuinitus ardet ad eius ſacrũ corpus.

Perſequuntur à coruis miſeri homicidæ.

Pœnas tanti ſceleris luũt.

A tentia, viui incenſi ſunt. Candela autem, quam ad caput viri Dei poſuerant, & quæ cælitus accenſa eſt, ardebat vſque ad ſtramenta, quæ impoſita fuerant defuncto corpuſculo. Quorum etiam partem ipſe ignis inuaſit, & peruenit vſque ad membra defuncti. Quæ vbi attigit, ſicut diuinitus accenſus fuerat, ita Dei nutu extinctus eſt. Ilicò autem diffamatur cædes eius. Qua comperta, venerabilis Abbas Vualtherus, & fratres ibi degentes, corpus viri Dei ex Eremo auferentes, atque ad Monaſterium Augiæ deferentes, ibi digno condiderunt cum honore. Paſſus eſt autem ſanctus Martyr duodecimo Calend. Feb. Anno ab Incarnatione Domini octingenteſimo ſexageſimo, Ludouici
B Regis anno quarto.

Sacrũ corpus ad Augiam defertur.

NOTÆ.

Meinradi.] *De eo Martyr. Rom. cum Baron. Molan. in addit. ad Vſuardum. Agit etiam de eo Trithemius de viris Illuſtrib. Ord. S. Bened. lib 3. cap. 209. Sigebertus anno 856. à quo Meginradus appellatur. Meminit eiuſdem Arnoldus Vuionius in ſuo Mart. Monaſtico 21. Ianuary. Eius vitam refert Surius tom. 1.*

Iuxta lacum Tigurinum] *Lacus hic nomen accepit à Tigura vrbe, vulgò* Zurich, *in Germania, qua quidem vrbs ſita eſt inter duos montes, supernè autem lacus hic de quo loquimur imminet, longus circiter 12. millia paſſuum. Is lacus vrbem diſſecat, & ſternitur pontibus duo-*
C *bus, qui vrbem diſſectam denuo coniungunt.*

Alpes Apenninas.] *A candore niuium dicta ſunt, quia perpetuis fere niuibus albeſcunt. Sabini enim Alpum dixere quod poſtea Latini album, vnde Alpium nomen.*

Protoplaſtum decepit.] *Eſt Epitheton Adami, communis humani generis parentis, quem hominum primum Deus creauit, & ex luto finxit.*

Genere Alemannus.] *Alemanni populi ſunt Septemtrionales, qui & Germani dicuntur: ita dicti patrio vocabulo quaſi prorſus viri. Vide beatum Rhenanum in Tacitum.*

Rhætianorum natione procreat.] *Rhæti populi ſunt à Thuſcis oriundi, qui à Gallis ſedibus ſuis pulſi*
D *loca vtrimque Alpibus vicina occuparunt, & à nomine Rhæti ducis ſui Rhætiam nominarunt, vnde Rhæti, ſeu Rhætianorum gens.*

Cucullam fnam dedit.] *Cuculla vel potius Cucullus, genus eſt veſtimenti quo vtuntur Monachi.*

Fuſte percuteret.] *Fuſtis idem eſt quod baculus.*

Feriendo circa latus & ſuras.] *Sura eſt poſterior pars cruris carnoſa, quæ tantum homini eſt: reliqua enim omnia animalia habent crura ſine ſuris.*

Finis Libri Primi.

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER SECVNDVS.

Ex D. Gregorio Archiepiſcopo Turonenſi, & aliis collectus.

A

Habetur in lib. de Vitu Patrum. c. 1.

VITA SS. LVPICINI, ET ROMANI Eremitarum. Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Iungitur matrimonio S. Lupicinus.

LVPICINVS ab exordio ætatis ſuæ Deum toto requirens corde, literiſque inſtitutus, cùm ad legitimam tranſiſſet ætatem, genitore cogente, cùm animi non præberet aſſenſum, ſponſali vinculo nectitur. Romanus verò eius frater adhuc adoleſcentior, & ipſe ad Dei opus animum extendere cupiens, nuptias refutauit. Parentibus verò relinquentibus ſeculum, communi conſenſu Eremum petunt, & accedentes ſimul inter illa Lorenſis deſerti ſecreta, quæ inter Burgundiam Alemaniamque ſita, Auenticæ adiacent ciuitati, tabernacula figunt: proſtratique ſolo Dominum diebus ſingulis cum pſalterij modulatione deprecantur: victum de radicibus quærentes herbarum. Sed quoniam liuor illius qui de cælo delapſus eſt, ſemper inſidias humano generi conſueuit intendere, contra hos Dei ſeruos armatur, hoſque per miniſtros à cœpto itinere nititur reuocare. Nam lapidibus vrgere eos dæmones per dies ſingulos non deſinebant, & quotieſcumque genua ad orandum Dominum deflexiſſent, ſtatim imber lapidum ſuper eoſdem, facientibus dæmoniis, decidebat: ita vt ſæpe vulnerati, immenſis dolorum cruciatibus torquerentur. Interea ætas adhuc immatura cœpit iniurias quotidiani hoſtis metuere, nec paſſa diutius ſufferre dolores, relinquens Eremum, ad propria ire deliberabat. Verum vbi relinquentes hoc habitaculum, quod expetierant, ad villas propinquiores ſunt regreſſi, domum cuiuſdam pauperis ingrediuntur. Percontatur mulier, de quo itinere milites Chriſti venirent. Reſpondent non ſine cõfuſione, ſe reliquiſſe Eremum, & quæ eos cauſa à cœpto diſtulerit opere, per ordinem pandunt. At illa ait. Oportuerat vos ô viri Dei, contra inſidias diaboli viriliter dimicare, nec formidare eius iniurias. Æmulus eſt enim. At illi compuncti corde, & ſeorſum diſcreti à muliere, dixerunt: Væ nobis, quia peccauimus in Deum, dimittendo propoſitum noſtrum. Ecce nunc à muliere arguimur pro ignauia. Tunc armati vexillo Crucis, ſumptis in manu bacillis, regreſſi ſunt ad Eremum. Quibus venientibus, iterum eos inſidiæ dæmonis lapidibus cœperunt vrgere: ſed perſiſtentes in oratione, obtinuerunt à Domini miſericordia, vt remota tentatione, liberi in eius famulatu perſeuerarent.

Petunt Eremum.

In Eremo degentes à dæmonibus lapidibus petuntur.

Deſerit Eremum.

Sapientia mulieris hortatu redeunt ad Eremum.

His denique in deſerto perſiſtentibus, cœperũt ad eos turbæ fratrum hinc inde confluere. Cùmque iam Beati Eremitæ populis publicari fuiſſent, fecerunt ſibi Monaſterium, quod Condariſcone vocitari voluerunt. In quo ſucciſis ſyluis, & in plana redactis, de laboribus manuum propriarum victum quærebant. Tantuſque feruor & Dei amor proximos locorum accenderat, vt congregata ad Dei ſeruitium magna multitudo, ſimul habitare non poſſet. Fecerunt itaque aliud Monaſterium: in quo fœlicis aluearis examen conſtituerunt. Sed & hoc deinceps cum Dei adiutorio ampliato, tertium intra Alemaniæ terminum, Monaſterium locauerunt. Ibantque viciſſim hi duo patres, viſitantes filios, quos diuinis imbuerant diſciplinis: Lupicinus tamen ſuper eos Abbatis tenuit Monarchiam. Erat autem valde ſobrius, & cibo potuque abſtinens, ita vt plerumque tertia tantùm die reficeretur. Cùm verò eum, ſicut corporis humani depoſcit neceſſitas, ſitis arriperet, vas cum aqua exhiberi faciebat, in qua manus immerſas diutius retinebat. Mirum dictu, ita abſorbebat cato eius aquam appoſitam, vt putares eam per os eius aſſumi: & ſic ardor ſitis extinguebatur. Cùm autem vir Dei minus haberet, vnde tantam ſuſtineret congregationem, reuelauit ei Deus locum in Eremo, in quo antiquitus theſauri reconditi fuerant. Ad quem locum accedens ſolus, aurum argentúmque, quantum leuare poterat, Monaſterio inferebat: & exinde coëmpto cibo reficiebat fratrum multitudines, quos ad Dei officium cõgregauerat: ſicque faciebat per ſingulos annos. Romanus autem in ſimplicitate & operibus bonis perſiſtens, viſitabat infirmos, & ſanabat eos oratione ſua.

Multi ad eos confluunt.

B

Tria cõſtruũt Monaſteria.

Sobrietas S. Lupicini.

Notu rem miram.

C

Reuelatur S. viro theſaurus.

Factum eſt autem quodam tempore, dum iter ageret ad viſitandos fratres, vt occupante noctis crepuſculo, ad hoſpitiolum diuerteret leproſorum. Suſceptuſque ab eis, ſtatim plenos charitate Dei, omnium pedes lauit, lectulúmque ſpatioſum fieri præcepit, vt omnes in vno ſtrato requieſcerent: non abhorrens luridæ maculam lepræ. Quod cum factum fuiſſet, obdormientibus leproſis, hic inter decantationes pſalmorum vigilans, extendit manum ſuam, & tetigit latus vnius infirmi, qui ſtatim mundatus eſt. Tactuque ſalubri iterum tetigit alterum, & ipſe protinus eſt mundatus. Cumque ſe ſenſiſſent redditos ſanitati, tetigit vnuſquiſque proximum ſuum, vt ſcilicet expergefacti rogarent Sanctum pro emendatione ſua. Sed cùm facti adinuicem fuiſſent, & ipſi mundati ſunt. Manè autem facto, omnes aſpiciens nitente cute effulgere, gratias agens Deo diſceſſit.

Humilitas S. Romani.

D

Sanat leproſos.

Lupicinus autem iam ſenex factus, acceſſit ad Chilpericum Regem, qui tunc Burgundiæ præerat:

Venit ad Chilpericum Regẽ ſan. ſtea Lupicinus.

rat : audierat enim eum habitare apud vrbem A
Lanubam. Cuius cùm ingreſſus eſt portam, tre-
muit cathedra regis, qui ea hora ad conuiuium
reſidebat, caeteriiſque ait ſuis : Terræmotus fa-
ctus eſt. Reſponderunt qui aderant, nihil ſe ſen-
ſiſſe commotionis. Et ille. Occurrite quantocyùs
ad portam, ne fortè aliquis aduerſarii cupiens re-
gno noſtro, adſit quaſi occiſurus nobis. Non enim
ſine cauſa hæc ſella contremuit. Qui protinus cō-
currentes, offenderunt ſenem in veſte pellicea, &
dixerunt Regi de eo. Qui cùm iuſſiſſet eum addu-
ci, & interrogaſſet quis eſſet, vel quid neceſſitatis
haberet, vt veniret ad ſe, reſpondit vir beatus, Pa-
ter ſum Dominicarum ouium, quibus cùm eis cor-
poralia interdum alimenta deficiant : ideo roga- B
mus potentiam veſtram, vt ad victus veſtituſque
neceſſaria aliquid tribuatis. Rea verò hæc audiens
ait : Accipite agros vineaſque, de quibus poſſitis

Norunt hoc Monachi.

viuere, ac neceſſitates veſtras explere. Qui reſpon-
dit : Agros & vineas non accipiemus, ſed placeat
poteſtati veſtræ, aliquid de fructibus delegare,
quia non decet Monachos facultatibus mundanis,
ſed in humilitate cordis Dei regnum, iuſtitiamque
eius exquirere. At Rea eum audiſſet hæc verba,
dedit eis præceptionem, vt annis ſingulis trecen-
tos modios tritici, eodemque numero menſuras
vini accipiant, & centum aureos ad comparanda
fratrum indumenta. Quod vſque nunc à fiſci di-
tionibus capere referuntur.

Poſt hæc autem cum iam ſenes eſſent prouecti
ætatis, Lupicinus ſcilicet, & Romanus
frater eius, cùm aliquando eundem patrem Roma-
num Lupicinus interrogaret, quæreretque vbi-
nam ſepulchrum ſibi parari vellet, vt ambo ſepe-
lirentur : Beatus Romanus propter gratiam mira-

Migrant in cælum.

culorum quam habebat, ne concurſus fieret ad
tumulum eius, extra Monaſterium ſepeliri voluit
in quodam monte : ſuper cuius deinceps ſepulchrū
magnum templum ædificatum eſt, in quod in-
gens frequentia populi diebus ſingulis accurrit.
Multæ enim virtutes ibi in Dei nomine nūc oſten-
duntur. Lupicinus autem obiens, intra Monaſterij
baſilicam eſt ſepultus.

N O T Æ.

Lupicinus.] *De eis Martyrolog. Rom. & primo de Lupicino 21. Martij, de Romano verò 28. Aprilis, & Baronius ibidem in Notis. De eiſdem plura in vita S. Eugendi apud Surium tom. 1. die 1. Ianuar. Meminit eorumdem Arnoldus Vuionius in Martyrol. Monaſtico hac die. Vixerunt temporibus Childerici Regis Francorum circa annum Domini 561.*

Habetur in lib. de Vita Patrū c. 13.

VITA S. ALTERIVS LVPICINI Incluſi. Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Charitas eius erga pauperes.

LVPICINVS quondam magnæ vir ſan-
ctitatis, fortiſſimuſque in operibus Dei
fuit, qui primum eleemoſynas per domos deuo-
torum depoſcens, quæcumque acquirere potuiſ-
ſet ſibi ſimilibus erogabat. Ad extremum iam me-
diam habens ætatem, ad vicum Berberenſem, qui
nunc Lipidiacus dicitur veniens, parietes antiquos
reperit ; ibique recluſus ab omnium ſe hominum

Viuit recluſus.

aſpectibus inhibebat, ac per modicam feneſtellam
parum panis vel aquæ accipiens ; quod ei aliquo-
ties etſi eſſet valde exiguum, vſque ad diem ter-
tium perdurabat. Aqua enim per canalem paruulū
inferebatur, feneſtella verò velo operiebatur, ac
vtriuſque aditus ita obtectus erat, vt nullus bea- A
tum eius vultum poſſet aduertere. Et dum ibi die
noctuque in Dei laude pſalmorum modulis dele-
ctatur : tormentum ſibi, quod corpuſculum plus

Excogitat mirū ſui tormentum.

grauaret adhibuit. Lapidem namque grandē quem
duo homines leuare vix poterant, ceruici impoſi-
tum tota die dum Deo caneret, per cellulam de-
portabat. Nocte autem ad addimentum inturiæ,
in virga quam manu gerebat, duas defixerat ſudes,
deſuper acumina parans, quæ ad mentum ſuum,
ne ſomnum caperet ſupponebat. Denique ad ex-
tremum vitæ tempus, corrupto ſtomacho & pe-
ctore pondere ſaxi, ſanguinem per os eiicere cœ-
pit, quem per parietes præfatos proiiciens ſpue-
B bat. Plerumque autem fidelibus viris nocte ad cel-
lam clam appropinquantibus, quaſi vox multorum
pſallentium reſonabat. Sed & multos infirmos, &

Signo Crucis ſanat infirmos.

præſertim ab acceſſionibus frigoriticis, vel puſtulis
malis oppreſſos tactu tantum, vel ſigno ſalutari
ſuppoſito, ſanitati reſtituebat.

Prædicit ſuū obitum.

Cum autem iam ſenio inclinatus eſſet, vocauit
miniſtrum ſuum dicens : Præteritum tempus oc-
culendi fuit, manifeſtandi nunc tempus aduenit.
Scito ego me poſt triduum ab hoc ſæculo liberan-
dum. Voca ergo nunc fideles quoſque fratres & fi-
lios quibus ſum valedicturus, vt veniant ad nos vi-
ſitandum. Illuceſcente die tertia, confluentibus
fratribus, oſtium quod clauſum erat aperuit : atque
C ingredientibus cunctis, conſalutatis deoſculatiſ-
que, orationem fudit ad Dominum, & gratias agēs
de beneficiis ab eo receptis, & præſertim quod ni-
hil in eo inueniret author criminis, & quod ei
obitum Dominus per Angelum reuelare dignatus

Angelo reuelante, diem ſui obitus didicit.

eſſet. Tunc omnes in fletu proſtrati, alij plantas
oſculantes, alij fimbrias veſtimenti diripiunt, alij
de pariete beatum ſanguinem qui ab eius ore fue-
rat proiectus, inter ſe certantes excludunt. Miſe-
rum ſe quiſque dicebat ſi immunis ab eius pigno-
ribus diſceſſiſſet. Teſtis eſt hodie quoque & ipſe
paries, qui tot foſſulis patet, quot ab ore beati
Confeſſoris ſputa emeruit. Teſtis eſt & ipſe canalis
de quo vir beatus aquā ſumpſit ad vſus, quem fide-
D liter oſculantes, hauriunt ſanitatem. Iam vidi ego
multos qui euulſa à pariete ſacrati oris ſputa in
diuerſis infirmitatibus ponentes, meruerunt acci-
pere medicinam.

Denique hoc (vt diximus) defuncto, affuit quæ-
dam matrona quæ ablutum dignis induit veſti-
mentis, & cum eum ad vicum Tranſalienſem in-
ferre vellet, reſtitit ei populus pagi Lipidiacenſis
dicens, noſtrum hunc ſolum fouit, nobis corpo-
ris eius gleba debetur. Matrona autem reſponde-

Decertatio populorū pro eius ſacro corpore.

bat ad hæc : Si aliqua de victus eius exprobratis
neceſſitate, ſæpius ei ego triticum miſi & hor-
deum, quod vel ille ſumeret, vel aliis miniſtraret.
Cumque hæc & huiuſmodi inter ſe verba profer-
E rent, & Lipidiacenſes effoſſa humo & depoſito
ſarcophago eum ſepelire niterentur, conuocatis
matrona auxiliis, fugatis pagenſibus, rapuit ſanctū
corpus, ac ferre cœpit in feretro ad vicum Tranſa-
lienſem, diſpoſitis in itinere pſallentium turmis,
cum crucibus cereis, atque odore fragrantis thy-
miamatis. Quod illi cernentes, pœnitentia moti,
miſerunt poſt matronam dicentes : Peccauimus re-
ſiſtendo tibi, profectò enim cognoſcimus in hoc
eſſe Domini voluntatem. Nunc autem petimus vt
non abiiciamur ab huius funeris obſequiis. Illa ve-
rò permittente vt ſequerentur, cōiunctus eſt vter-
que populus, & ſic pariter vſque ad Tranſalienſem
vicum venientes, celebratis Miſſis, beatum corpus

ſummo honore, gaudioque ſepelierunt. In quo vir ſanctus ſe beatiſſimum in virtutibus declarauit. Sed & Lipidiaci plerumque opus eius ſanctum oſtenditur. Vterque enim locus vnius Sancti præſidiis communitur. Fortaſſis autem quorundam incredulorum latratus ad hæc conatur obſtrepere: ſed nouerit à me viſum Deodatum Presbyterum, ſummam octogenarij æui ferentem, qui mihi hæc vt ſcripta ſunt, contulit, confirmans ſacramento, nihil ſe de his admixto mendacio enarraſſe.

N O T Æ.

Lupicinus.] *De eodem Sur. tom. 3. cum aliis. Eius feſtiuitas 24. Iunij celebratur. Scripſimus tom. 1. vitam alterius Lupicini qui apud Lugdunum Eremiticam vitam duxit.*

In lib. de Vita Patrum, cap. 12.

VITA S. ÆMILIANI EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Turonenſi.

Petiit deſerta S. Æmilianus.

BEATVS Æmilianus inſignis Anachoreta, relictis parentibus, ac facultate propria Eremi deſerta petiuit: & ſe intra ſyluatum Ponticiacenſium Aruerni territorij abdidit, in qua deciſa ſylua, modicum deplanans campum, raſtro ipſam fodiens humum, vitæ eliciebat alimẽtum. C Habebat & hortum paruulum quem aqua ſuperueniente rigabat: de quo olus ad refectionem nullo impinguatum adipe præſumebat. Solatium verò abſque Dei adiutorio nullum habens, cohabitatores enim beſtiæ, aueſque illic erant, quæ ad eum quotidie tanquam ad Dei famulum confluebant. Vacabat autem ieiuniis & orationi: nec enim ab hac cauſa vlla mundanæ ſolicitudinis occaſio impedire poterat; quia præter Deum aliud nihil habebat.

Feræ manſuetæ ad eũ accedunt.

Erat autem tunc temporis apud Aruerniam vrbem Signaldus magna potentia præditus, in cuius ſeruitio erat adoleſcens quidam nomine Brachio: quod eorum lingua interpretatur vrſi catulus. D Huuc antedictus vir ad capeſſendam porcorũ ſylueſtium venationem delegerat. Ibatque cum ingenti moloſſorum turba circumiens ſyluas, & ſi quid cepiſſet Domino deferebat. Quadam verò die dum ſuem immenſi corporis cum allatrantium canũ turba perſequeretur: ſus intra ſepia quæ circa cellulam erant ſancti ingreditur. Proſequens verò canum turba cum latratu, vſque ad aditum acceſſit veſtibuli. Moxque in ſuis hæſit veſtigiis, nec ingredi eſt permiſſa poſt ſuem. Quod cernens Brachio, & cælitus hæc eueniſſe admirans ad cellulam Sancti ſe confert: viditque ſuem ante oſtium ſtantem, nihil penitus formidantem. Conſalutatus autem ac oſculatus à ſene, inuitatur ad reſidendum. E Quibus conſedentibus ait ſenex. Video te fili dilectiſſime in grandi elegantia compoſitũ, & ſequi ea quæ magis detrimentum animæ præparant quam ſalutem. Relinque quæſo terrenum Dominum, & ſequere Deum verum cæli terræque factorem, cuius nutu omnia gubernantur, cuius imperio omnia ſubduntur, cuius maieſtate ipſa quam cernis beſtia adſtat intrepida. Non te tumidum faciat aut extollat potentia Domini tui, quæ nihil eſt. Sic enim ait Paulus Apoſtolus: Qui gloriatur, in Domino glorietur. Et alibi: Si hominibus placerem Chriſti ſeruus non eſſem. Subde te eius ſeruitio qui ait: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. A Hæc & his ſimilia ſene viriliter diſſerente, ſus illæſa ſyluas petiit, puerque diſceſſit ab eo non ſine grandi admiratione quod aprum quem inchoauerat ſequi ferum, in conſpectu ſenis manſuetum adſtare videbat vt agnum.

Sus ſylueſtris inſecuta, fugit ad virum Dei.

Adhortatio viri Dei ad contemptum mundi.

Plurima igitur animo tractans, ac ſecum reuoluens quid ageret, quidue faceret, vtrum ſeculum relinqueret an illi deſeruiret: tandem compunctus diuina pietate, & credo S. Æmiliani oratione, aditum quærere cœpit occultè qualiter Clericus eſſe poſſet: quia publicè propter terrenum Dominum non audebat. Tamen cum eſſet adhuc laicus, in nocte bis aut ter de ſtrato ſuo conſurgens, terræ proſtratus, orationem fundebat ad Dominum. B Neſciebat tamen quid caneret, quia literas ignorabat. Videns autem ſæpius in oratorio litteras ſuper iconicas Apoſtolorũ, reliquorumque Sãctorum eſſe conſcriptas: exemplauit eas in codice. Cumque ad occurſum Domini ſui, Clerici vel Abbates aſſiduè conuenirent: hic ex iunioribus quem primum potuiſſet accerſere, ſecretius interrogabat nomina litterarum, & ob hoc eas intelligere cœpit. Exin mortuo Siginaldo ad ante dictum ſenem pertexit, & cum eodem duos vel tres annos faciens, pſalterium memoriæ commendauit. Quem eius germanus plerumque interficere voluit, quod nollet matrimonio copulari. Dehinc Monachi ad eos additi ſunt.

Brachio relicto ſeculo, venit ad virum Dei, & fit Monachus.

C Impletis autem B. Æmilianus diebus vitæ ſuæ, & circiter nonagenaria ætate egrediens à corpore, Brachionem reliquit hæredem. Hic ſtabilito Monaſterio obtinuit à Raniehilde Siginaldi memorati filia multa terrarum ſpatia, quæ huic Monaſterio dereliquit. Hic verò de hoc egreſſus Monaſterio Zutones venit: ibique ædificatis oratoriis, duo Monaſteria congregauit. Qui poſtmodum vitæ ſanctitate celebris, migrauit in cælum.

Moritur vir S. Æmilianus.

N O T Æ.

Æmilianus.] *De eodem Sur. tom. & Vuionius in Mart. Monaſtico.*

Signaldus.] *Eius res geſta leguntur in Annalibus* D *Aruerniæ, ſeu Claromont, vulgò,* de Clairmout.

Habetur in lib. de Vita Patrum. cap. vltimo.

VITA S. LEOBARDI INCLVSI.
Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

BEATISSIMVS Leobardus, Aruernici territorij indigena fuit, genere quidem non ſenatorio, ingenuo tamen. Hic tempore debito cum reliquis pueris ad ſcholam miſſus eſt. Sed cùm ad legitimam perueniſſet ætatem, cogentibus iuxta conſuetudinem humanam parentibus, vt arrham puellæ, quaſi vxorem accepturus, daret, impellitur. Denique dato ſponſæ annulo, por- E rigit oſculum, præbet calceamentum, celebrat ſponſalium diem feſtum.

Interea genitor, genitrixque mortis ſomno ſopiti migrauerunt à ſeculo, vitæ præſentis curriculo iam peracto. Hic verò, tempore luctus iam expleto, oneratus donis nuptialibus ad fratrem pergit, quem intantum reperit vino madidum, vt nec cognoſceret, nec recipere vellet propria in domo germanum. Ille verò ſuſpirans, ſeceſſit in partem, venitque ad tugurium, in quo fœnum fuerat aggregatum, atque ibi colligato præbens equo pabulum, decubuit ſuper fœnum ad quieſcendum. Et tunc cognoſcens omnia quæ in mundo ſunt vana eſſe, cùm diem terris redderet lux, aſcenſo equo

cœpit

cœpit ad hoſpitium ſuum reuerti. Cúmque per A viam iam alacris pergeret, voluere intra ſe cœpit, quid ageret, vel quò abiret. Tandem viam carpens ad Sancti Martini baſilicam profectus eſt. Circa quam paucis diebus commoratus tranſito amne, ad cellulam Maiori Monaſterio propinquá, de qua Alaricus quidam receſſerat, deuotus acceſſit: ibique ſeipſum incluſit.

Proficiſcitur Turon. ad S. Martini ſepulchrum.

Is verò interpoſito pauci temporis ſpatio, humilem ſe tantum præbuit, vt honoraretur ab omnibus, acceptoque ſæculo cellulam, in quam ingreſſus fuerat, incidens lapidem ampliauit: in qua cellula delectabatur ieiuniis, oratione, ſilentio, lectione: nec vnquam à diuinis officiis & oratione ceſſabat. Scribebat interdum vt ſe à noxiis diſcu- B teret cogitationibus. In qua cellula viginti & duos annos in hoc opere degens, tanta Domini gratia confortatus eſt, vt puſtulis malis ſaliua oris ſui perunctis, vim veneni ſæuientis opprimeret. Frigoriticis verò per poculum vini, charactere Crucis beatæ ſanctificatum, frigus accedens, æſtumque reſtrinxit, non immeritò diſcutiens incommodas febres ab aliis, qui in ſe extinxerat incentiua noxialis. Quodam autem tempore cæcus ad eum veniens, ærumnas doloris ſui humiliter deplorabat, ac depoſcebat, vt tactu dexteræ ſuæ ſanctus lumina clauſa palparet. Quod ille diutiſſimè renuens, tandem fletibus hominis victus, miſericordia motus, cum per triduum orationem pro eo fudiſſet C ad Dominum, quarta die imponens manus ſuper oculos eius, crucem depinxit: mox pulſis tenebris, lucem ei reſtituit.

Includitur in cella.

Etiam ſaliua viri Dei morbis medetur.

Cæco lumen reſtituit.

Denique hic de labore lapidis ſubmontani, quem aſſiduè cædebat, confractus, ieiunij auſteritate confectus, oratione indeſinenti debilitatus, cœpit paulatim corporis firmitate deſtitui. Qui cùm obitum prædixiſſet, nempe quod ante diem Paſchæ migraturus eſſet. (Erat enim menſis decimus, quando hæc eſt effatus.) Duodecimo autem menſe cœpit iterum grauiter ægrotare. Aduenit dies Dominica, vocat miniſtrum ſuum, & ait: Præpara quiddam cibi, quia valde defeſſum me ſentio. Illo autem reſpondente, præſtò eſt, Domine, D. ait ad eũ: Egredere foras, & aſpice ſi iam celebratis miſſis, populus egreditur. Hoc autem dicebat non quod cibum capere vellet: ſed vt tranſitus ſui nullus teſtis adeſſet. Ille igitur egreſſus, ac poſtmodùm reuertens, cum ingreſſus fuiſſet cellulam, inuenit virum Dei extenſum corpore, clauſis oculis, ſpiritum exhalaſſe. Vnde factum eſt manifeſtũ, eum ab Angelis ſuſceptum: qui hominem adeſſe noluit ad ſuum tranſitum. Hæc cernens miniſter ille, eleuauit vocem in fletu, ſicque concurrentibus reliquis fratribus, ablutus, ac veſtimentis dignis indutus, in ſepulchro, quod ipſe ſibi in antedicta cellula ſculpſerat, reconditus eſt. Quem in conſortio Sanctorum adſcitum, nulli fidelium ha- E beri reor incertum.

Prædicit ſuũ obitum.

N O T Æ.

Leorbardus.] *De eo Martyr. Romanum cum Baron. 18. Ianuarij. Molanus in addit. ad Vſuardum. Arnoldus Vuionius in Martyrologio Monaſtico hac die. Surius tom. 1. Floruit circa annum Domini 583. cum ipſe D. Gregorius præſideret Turonenſi Eccleſiæ.*

Habetur in libro de Vita Patrũ. c. 19.

VITA S. MONEGVNDIS INCLVſæ. Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

BEATA Monegundis, Carnotenæ vrbis indigena, parentum ad votum copulata coniugio, duas filias habuit: quæ non multò pòſt, modica febre correptæ, metam naturæ debitam concluſerunt. Poſtmodum beata Monegundis ſibi cellulam paruam præparari fecit, in qua tantummodo feneſtellam, per quam modicum lumen poſſet cernere, præcepit aptari: ibique contempto mundi habitu, ſpreto viri conſortio, ſoli Deo vacabat: habebat autem puellam vnam, cuius ei famulatu miniſtrabatur aquæ neceſſitas, accipiebat etiam farinam hordeaceam, infuſóſque lymphis cineres diligenter colans, ex ea aqua mixturam maſſæ conficiebat.

S. Monegũdis matrimonio copulata.

Magna vitæ auſteritas.

Factum eſt autem quadam die, vt memorata puella, quæ ei conſueuerat famulari, inimici aſtu ſeducta, ſe ab eius famulatu ſubtraheret. Quintus autem iam fluxerat eius abſceſſionis dies, quod hæc religioſa neque farinam conſuetam, neque aquam acceperat, ſed perſtabat immobilis & fixa manens in Chriſto. Sed quoniam corpus humanum abſque terreno cibo ſuſtentari nequit, proſtrata in orationem petiit, vt qui manna populo eſurienti de cælo, lymphaſque è ſaxo dederat, ipſe quoque alimentũ, quo parũper feſſum corpuſculũ confortaretur, indulgere dignaretur. Protinuſque ad eius orationem nix de cælo decidens humum operuit. Quod illa cum gratiarum actione cernẽs, educta manu per feneſtram, ex ipſa niue collegit, de qua aquam exprimens, panem ſolitum formauit, quo vſque ad alios quinque dies victum corporeum miniſtrauit.

Habebat autem contiguum cellulæ paruum viridarium, in quod pro quadam releuatione prodire erat ſolita. In illud igitur cum ingreſſa eſſet, intuens herbas loci ac deambulans, mulier quæ triticum ſupra tectum ſuum ſiccandum poſuerat, quaſi de eminentiori loco curis oppleta mũdanis, importunè proſpexit, moxque oculis clauſis caruit lumine. Cognoſcens autem reatum ſuum, ad eam accedit, rem vt geſta fuerat pandens. At illa deiiciens ſe in orationem, ait: Væ mihi, quia pro paruitate meæ perſonæ peccatrice, aliorum clauſi ſunt oculi. Et conſummata oratione impoſuit manum mulieri. Confeſtim autem cum ſignum Crucis expreſſiſſet, viſum recepit.

Reſtituit viſum cæcæ.

His ſignis glorificata inter ſuos, ne vanæ gloriæ lapſum incurreret, S. Martini Antiſtitis baſilicam, relicto coniuge, cum familia & omni domo ſua expetiuit. Cúmque iter cœptum carperet, venit ad vicum vrbis Turonicæ, cui nomen eſt Euena, in quo Medardi Sueſſionici Cõfeſſoris reliquiæ continentur, cuius & vigiliæ ea nocte celebrabantur. Ibi igitur illa attentè excubans in oratione, hora debita cum reliquo populo ad Miſſarum acceſſit ſolemnia. Quæ dum à Sacerdotibus Dei celebrarentur: aduenit quædam puella, puſtulæ malæ veneno inflata, prociditque ad pedes eius rogans vt ei ſubueniret. At illa more ſolito, in orationem proſtrata, ſupplicauit pro ea Dominum, erectaque ſignum Crucis impoſuit; ſicque in quatuor partes, vulnere excrepante puellæ, pure decurrente, mors importuna reliquit.

Poſt hæc ad baſilicam Sancti Martini Monegundis beata peruenit, ibique proſtrata coram ſepulchro gratias agens quod tumulum ſanctũ oculis propriis contemplari meruerat, in parua cellula conſiſtens, quotidie orationi, ieiuniis, ac vigiliis vacabat. Sed nec ille locus ab eius virtute fuit inglorius. Nam viduæ cuiuſdam filia, manus contractas

Viſitat S. Martini Turoni baſilicã.

tractas detulit, cui illa, exorata; ſignum Crucis A impoſuit, manibus ſuis digitos puellæ contrectare cœpit: extenſis verò digitis, neruiſque directis ſanitati priſtinæ reſtituta eſt. Dum hæc autem agerentur, audita vir illius fama beatæ, conuocans amicos ſuos, poſt eam perrexit, ac reduxit ad propria, & eam in cellulam, in qua prius habitauerat, intromiſit. Sed poſtmodum redit Turon. ad cellulam in qua iam habitarat, in eaque perſtitit inconcuſſa, nec eſt ampliùs à viro ſuo quæſita. *Colligit Monachas.* Ibi verò paucas colligens Monachas, eum fide integra & oratione degebat: non ſumens panem niſi hordeaceum, non vinum, niſi parum in diebus feſtis, & hoc ipſum aqua nimia temperatum, nullum habens ſtratum fœni, paleæque mollimen, B niſi tantùm illud, quod intextis iunci virgulis fieri ſolet. quas vulgo mattas vocant. Hoc ſuperponebat formulæ, hoc ſolo ſubſternebat: hoc erat quotidianum ſcamnum. Hoc culcitra, hoc plumella, huc erat ſtragulum, hoc omnis lectuli commoditas. Ibi in Dei laudibus degens, multis infirmis oratione facta, ſaluiaria impertiebat medicamenta. Nam puellam vulneribus plenam ſaliua ſanauit. Etiam puerum morbibum, ſigno Crucis, *Migrat ad ſponſum.* paralyticum item curauit, & cæcæ viſum reſtituit. Sieque miraculis clara obiit in pace, ſepultaque eſt in ipſa cellula, multaque ad eius tumulum facta ſunt miracula.

N O T Æ.

C Monegundis.] *De ea Martyr. Rom. cum Baron. 2. Iulij De eadem etiam agit D. Gregor. Turon. lib. de gloria Confeſſorum. cap. 24. Surius vitam eius ex eo affert tom. 4. Meminit eiuſdem Trith. de viris Illuſtribus Ord. S. Ben. lib. 3. c. 3. Petrus in Cat. lib. 11. c. vltimo. Vvion in Mart. Monaſt. hac die.*

Habetur in lib. de Vita Patrũ. c. 14.

VITA S. MARTII EREMITÆ.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

BEATVS Martius Arocrnæ vrbis Abbas, D eiuſdem territorij fuiſſe incola fertur, & à pueritia ſua religioſam vitam agens, totum *Catalogus virtutum S. Martij.* ſe Dei operibus dedicauit. Erat enim parcus in cibis, largus in eleemoſynis, promptus in vigiliis, in orationibus valde deuotus, totis viribus luxuriam abſtinentiæ fræno, ac parcitatis agone coërcens, ne ſibi aliquid poſſet ſubrepere, non immeritò Martius vocitatus. Cúmque ad ætatis legitimæ perſectionem veniſſet, & tanquam ſydus egregium in illa vrbe fulgeret, haud procul ab ea diſceſſit: acceptoque ſarculo, montem lapideum cædere cœpit, in quo cellas ſculpens, habitacula ſibi parua *Sibi habitaculum in rupe componit.* fecit: ſcilicet vt arctiùs & faciliùs Deo omnipotenti precum thura laudationumque proferret. In hac E ergo rupe cauati montis, habitationi res neceſſarias præparabat, formans in antro ex ipſo lapide ſcamnum, & cellulam, & lectum, in quo poſt laborem multum feſſo corpuſculo requiei indulgeret Sed erant hæc immobilia, quia ea ipſo lapide inciſæ maſſæ, ipſi petræ inhærebant. Nihil autem ſuper eam cùm quieſceret ſternebat: ſed tantum cum veſtimento, quo indutus erat, decumbebat; non alios habens tapetes, plumellas, aut ſtragula, quibus hæc operirentur. Victũ ei interdum deuotorum largitio miniſtrabat. Denique æternus Deus, qui iugiter glorificat Sanctos ſuos, ei curationum *Miraculis coruſcat.* gratiam dignatus eſt impertire. Nam dæmones ex obſeſſis corporibus, in nomine Ieſu Chriſti, verbo A fugabat, venenum malæ puſtulæ, Crucis ſignaculo opprimebat, quartanis tertianiſue febribus, infuſo benedicti olei liquore, medebatur, & multa alia beneficia populis, annuente largitore bonorum omnium, tribuebat.

Colligit multos Monachos. Ad tanti viri famam, cœperunt quidam ad eum confluere, gaudentes eius inſtrui diſciplinis. Quid plura? Colligit viros, format Monachos, effecit ad opus Dei perfectos. Erat autem Monachis hortus, diuerſorum olerum copia ingenti refertus, arborumque & fructuum amœnus viſui, & fertilitate iucundus; ſub quarum arborum vmbraculo, ſuſurrantibus auræ ſibilo foliis, beatus ſenex plerumque ſedebat. Quidam imprudens, & ſine timo- B re Dei, gulæ circumſcriptus deſiderio, effracta ſepe horti, furtiuo eſt ingreſſus aſcenſu, porrò autem erat noctis tempus. Hic igitur collectis oleribus, cæpiſque & alliis, atque pomis, oneratus faſce fraudis iniquæ, ad aditum, quo ingreſſus fuerat pergit, ſed nequaquam reperit exitum. Abbas verò in pſallendo noctem ducit, & (vt credo) reuelante Deo, quæ gerebantur agnoſcit. Etenim albeſcente iam polo, vocat præpoſitum dicens. Accurrere velocius ad hortum: bos enim petulans ingreſſus eſt in eum, ſed nihil læſit ex eo. Præpoſitus verò non intelligens quæ narrauit, abiit vt impleret iuſſionem. Quem cùm vidiſſet homo appropinquantem, proiectis in terram quæ ſumpſe- C rat, fugere cœpit: ac inter ſpinas & rubos caput immergit, & in modum porcorum, aditum vnde egrederetur, conatur aperire. *Manſuetudo viri ſancti.* Quem Monachus apprehendens ait: Ne timeas fili, quia ſenior noſter miſit me, vt educam te ab hoc loco. Tunc collecta, Monachus, quæ ille proiecerat, tam poma, quàm olera, impoſuit humeris eius, & aperto oſtio, dimiſit eum dicens: Vade in pace, & ne vltra repetas, quæ ignauia comitante geſſiſti.

Ipſe quoque Sacerdos, velut iubar veri luminis in orbe reſplendens, infirmitates virtutum efficacia pellebat aſſiduè. Niuardus quidam, diurna ſena febre detentus, dum aquas æſtuans ab ardore haurit aſſiduè, ab hydrope intumuit, ita vt tam D venter, quàm ſtomachus, in modum veſicæ cerneretur extenſus. In deſperatione ergo pro tali infirmitate poſitus, deferri ſe ad Sanctum beneficio plauſtri depoſcit. Denique eleuatur à lectulo, & ad cellam viri Dei ducitur: deprecans humiliter, *Sanat hydropicum.* vt ſibi Sacerdos Dei manus imponeret. At ille proſtratus in oratione, tactu blandiſſimo eius mẽbra contrectans, eum in adſtantium contemplatione reddidit ſanum.

Ipſe verò iam ætate nonagenaria, bono deſudans certamine, conſummato curſu vitæ, ſeruans in Deum fidem, ad illam coronam iuſtitiæ, *Migrat in cælum.* quam retribuit Dominus, commigrauit. Dehinc cum ſummo honore ablutus, digniſque veſtimen- E tis indutus, infra oratorij Monaſterium eſt ſepultus. Quod autem beatus eius tumulus diuinis virtutibus illuſtretur, ipſa quæ aſſiſtit caterua, poterit conteſtari: quæ cum infirmos mittit ad tumulum, extemplo incolumes domum remittit.

N O T Æ.

Martius.] *Eius meminere Martyrol. Rom. cum Bar. 19. Aprilis. Vſuardus, Galeſinus, Maurolycus, & Vvion. in Mart. Monaſtico hac die. Pluribus Gregorius Turonenſis de Gloria Confeſſorum. c. 1. & Trith. de viris Illuſt. Ordinis S. Bened. lib. 3. c. 306. Meminit eiuſdem Surius tom. 7.*

VITA

VITA S. CALVPPANI EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur in libro de Vita Patrū. c.13.

BEATVS Caluppanus, ab ineunte ætate, apud Monaſterium Meletenſe termini Aruerni conuerſatus, in magna humilitate fratribus ſe præbuit. Erat enim ſummæ abſtinentiæ, ita vt ab inedia nimium attritus, quotidianam cum reliquis fratribus operā explere requiret. Vnde (vt mos eſt Monachorū) magnum improperium inferebāt, dicente ſibi præſertim præpoſito: qui non deliberat laborare, indignè poſtulat manducare.

B. Caluppanus vir magna abſtinētia.

B Dum autem aſſiduè vteretur his exprobrationū verbis, vallem haud procul à Monaſterio conſpicatur: de cuius medio lapis, natura præbente, conſurgens, prouehitur in excelſum, quaſi quingentis aut eo ampliùs pedibus, nullam penitus habēs cum reliquis montibus circumpoſitis coniunctionem. Cuius vallis medium fluuius alluit, qui hunc montem placidè contingens dilabitur. In huius ergo lapidis ſciſſuram, quod priſcis quondam, propter tranſitum hoſtium, receptaculum fuit, Eremita ſanctus ingreditur, & exciſo lapide, receptacula ſtatuit: in quæ nunc per ſcalam valde difficilem ſcanditur. Locus enim ille tam difficilis eſt ad incedendum, vt etiam feris beſtiis illuc accedere ſit labor. In hoc loco oratorium paruulum fecit, C cui oranti (vt ipſe nobis cum lacrymis referre conſueuerat) ſerpentes ſuper caput eius ſæpius decidebant, & inuoluentes ſe circa collum eius, non minimum ei inferebant horrorem. Sed quia diabolus ad ſpeciem callidi ſerpentis habetur, non ambigitur eius has fuiſſe immiſſionis inſidias.

Monaſterium deſerens, habitat in ſcopulo.

Nam cum ille adhuc perſtaret immobilis, nec moueretur minorum anguium ictibus, quodam die duo dracones immenſæ magnitudinis ad eum ingreſſi, adſtiterunt propè, quorum vnus (vt arbitror) ipſe dux tentationis validior altero erat; qui erecto pectore os ſuum contra os beati, quaſi aliquid muſſitaturus erexit. At ille timore perterritus, tanquam æneus valde diriguit, nullúmD que penitus membrum mouere poterat, neque manum eleuare, vt ſignum beatæ Crucis opponeret. Cúmque ambo diutiſſimè in ſilentio conſtitiſſent, venit in mentem ſancto per ſpiritum, vt orationem Dominicam, etſi labis mouere non poterat, vel corde clamaret. Quam dum tacitus pronuntiat, cœperunt paulatim membra eius quæ inimici fuerant arte reuincta, diſſolui: & ſentiens ſe manum dexteram habere iam liberam, ori beatæ Crucis ſignum imponit: rurſumque conuerſus ad Hydram, pingit iterum Crucem Chriſti aduerſus eam. Draco autem huius virtute vexilli confuſus, viciſſim ſe humilians, terræ ſubditur. Sed dum E hæc agerentur, ille alius circa pedes & tibias ſancti, in inſidiis voluebatur. Cúmque hunc pedibus ſuis circunfuſum ſanctus Eremita videret, orationem faciens eum abire iuſſit, dicens: vade retro ſathana, nihil enim mihi in nomine Chriſti mei poteris vltra nocere. At ille vſque ad limen cellulæ egreſſus, ſonum validum per interiorem partem emiſit, & tanto cellulam fœtore repleuit, vt nihil aliud quàm diabolus credi poſſet: nec vltra coram ſancto aut draco, aut ſerpens comparuit.

Ob terriculamenta dæmonum non cadit animo.

Signo Crucis fugat ſibi infeſtos dæmones.

Erat autem aſſiduus in opere Dei, nec vacabat ad aliud, niſi aut legeret, aut aliquid oraret. Etiam cùm parumper cibum caperet, orabat. Sumebat interdum piſcem de flumine, raro quidem, ſed A cum voluiſſet, opitulante Deo, confeſtim aderat. Cibum panis non aliū ſumebat, niſi qui de Monaſterio mittebatur. Sed nec illud beneficium occuli debere arbitror, quod ei in loco illo diuina pietas eſt largita. Nam cùm à profundo vallis illius quaſi ſtadia decem aqua deferretur, orauit Dominum, vt ei in ipſo cellulæ ſuæ habitaculo fontis venam oſtenderet. Et non defuit virtus illa cæleſtis, quæ quondam ſitientibus populis aquas produxit è ſilice. Statim igitur ad huius orationem gutta laticis, à caute prorumpens, cœpit ſolum ſtillis frequentibus irrigare. At ille munere cæleſti congaudens, concauum in lapide paruulum in modum ciſternæ faciens, quod tenebat quaſi congia duo, B lymphas ſibi diuinitus indultas ſuſcipiebat: de quibus tantum ei miniſtrabatur per dies ſingulos, quantum ipſi pueroque ſufficeret, qui ei miniſter fuerat datus. Acceſſimus autem & nos ad locum cum beato Auito Epiſcopo, & ex omnibus quæ narrauimus, quædam ab ipſo relata cognouimus, quædam oculis propriis inſpeximus. A memorato autem Pontifice Diaconatus ac Presbyterij ſortitus eſt gradum: & multa populo diuerſis vexato morbis, remedia contulit. Nulli tamen, cellulam egreſſus, ſe præbuit contemplandum, ſed tantum per feneſtram extendens manum, ſalutare ſignaculum imponebat. Denique in hac religione curſum vitæ conſummans, quinquageſimo (vt opiC nor) æui anno migrauit ad Dominum.

Diuinitus impetrat fontem.

Ab Auito Epiſcopo Presbyter ordinatur.

Migrat.

NOTÆ.

Caluppanus.] *Huius meminit Surius 2. tom. 3. Martij, qui vitam à D. Gregorio Turon. deſcriptam refert.*

Ad Hydram.] *Hydram finxerunt Poëtæ eſſe multorum capitum in Lernæ palude, quorum aliquot exciſis, totidem continuo renaſcebantur. Tandem ab Hercule, & ſagittis & igne interfecta eſt.*

Sathana.] *Interpretatur aduerſarius, quo nomine appellatus eſt diabolus.*

Gutta laticis.] *Eſt latex propriè aqua ſubterranea, quia latet in venis terræ. Et dicitur à latebra, vel à lateo, latex.*

D

VITA S. FRIARDI EREMITÆ.
Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur in lib. de Vita Patrum. cap. 10.

FVIT apud Inſulam Vindunitam vrbis Nannericæ, vir egregiæ ſanctitatis, Friardus nomine reclusus. De cuius vita parumper ad ædificationem Eccleſiæ dicere delectat animum, quia ignoro, an ab aliquo ſit ſcripta. Hic ab infantia ſua ſemper Deo deuotus fuit, atque pudicus: factus autem vir, ſemper in Dei laudibus, ſemper in oratione, ſemper in vigiliis degebat, victus neceſſaria propriis manibus exigens à terra, & ſi in E opera, inter reliquos properaret, nunquam ab oratione ceſſabat, quod vicinis, aut extraneis, vt mos ruſticorum habet, ridiculum erat. Quodam verò die cùm reliquis in ſegete culmos incidentibus, manipulos colligaret, examen mirabilium atque ſæuarum muſcarum, quas vulgò veſpas vocant, reperiunt. Cúmque acerrimè meſſores emiſſis aculeis lacerarent vndique circumeuntes meſſem, locum illum in quo hæ adunatæ erant, tranſiliunt, atque irridendo beatum Friardum alloquuntur dolosè dicentes: Veniat benedictus, veniat religioſus; qui orare non deſinit, qui crucem auribus & oculis ſemper imponit, ipſe meat ſuper examen, ipſe illud ſua oratione miteſcat. Tunc

Præclara indoles.

quaſi ad confuſionem Dominicæ virtutis hæc verba ſuſcipiens, prouolutus terræ, orationem fudit ad Dominum, & accedens, facto deſuper Crucis ſigno, ait: Adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram. Ad hanc eius orationem confeſtim omnes veſpæ ſe intra antrum vnde egreſſæ fuerant, abdiderunt. Ille verò ſpectaculum omnium factus, meſſem ſtatim illæſus collegit. Quod non ſine miraculo irridentibus fuit, eò quòd Dominus in ſe ſperantem, ad confuſionem eorum ſic dignatus fuerit roborare.

Miraculum.

Cadit ab arbore nihil læditur S. Friardus.

Denique poſt hæc cùm in arborem pro quadam neceſſitate aſcendiſſet, ſubitò, colliſo ſub pedibus ramo, ruere cœpit, cadenſque deorſum, per ſingulos, quos percutiebat ramos, Chriſti beatiſſimum nomen inuocabat. Cúmque veniſſet ad terram, nihil eſt læſus. Poſt hæc egreſſus ab hoſpitiolo ſuo, oblitus parentes & patriam Eremum petiit, ne in ſeculo habitanti aliquod impedimentum in oratione mundi ſolicitudo conferret. Ipſe igitur, ſimul & Abbas Sabaudus, qui quondam Regis Clotharij miniſter fuerat, pœnitentiam accipientes Vindunitenſem Nannetici territorij inſulam ſunt ingreſſi. Habebant autem ſecum & Secundellum Diaconum.

Petit Eremũ vna cum Sabaudo Abbate, & Secundello Diacono.

Redit ad Monaſteriũ Abbas Sabaudus, & gladio perimitur.

Abbas verò, ablata de aratro Domini manu, ab inſula diſcedens, ad Monaſterium rediit, nec multo poſt occultis cauſis, gladio eſt peremptus. Sanctus verò Friardus cum Secundello Diacono in ſupradicta inſula ſtetit immobilis: habebat tamen vterque eorum propriam cellam, ſed procul inter ſe poſitam. Cúmque ſtrenuè in oratione perſiſterent, nocte Secundello Diacono apparuit tentator in ſpecie Domini, dicens: Ego ſum Chriſtus, quem quotidie deprecaris: iam enim ſanctus es, & nomen tuum in libro vitæ cum reliquis ſanctis meis adſcripſi. Egredere nunc ab hac inſula, & vadens fac ſanitates in populis. His ille illectus deceptionibus, diſceſſit ab inſula, nec ſocio nunciauit, tamen cùm infirmis in nomine Chriſti manus imponeret ſanabantur. Regreſſus autem poſt multum tempus ad inſulam, venit ad ſocium ſuum cum vana gloria, dicens: Abij extra Inſulam, & virtutes multas in populis feci. Cúmque conterritus ille interrogaret, quid hoc ſibi vellet, cuncta, quæ geſſerat ſimpliciter pandit. At ſenior obſtupeſcens, ſuſpiranſque ac lacrymans, ait: Væ nobis, inquantum audio, à tentatore deluſus es. Vade, age pœnitentiam, ne vltra tibi præualeant eius doli. Quod ille intelligẽs, & periiſſe ſe timens cum fletu ad pedes eius proſternitur, rogans vt pro ſe Dominum deprecaretur. Cui, veni, inquit, & pariter eius omnipotentiam pro ſalute animæ tuæ poſcamus, non eſt enim difficilis Dominus ſe confitentibus miſereri. Orantibus autem illis, aduenit iterum tentator in ſimili ſpecie ad Secundellum Diaconum, dicens: Nonne præceperam tibi, eo quòd oues meæ morbidæ eſſent & paſtore indigerent, vt egredereris, & viſitares, atque opem ſanitatis eis tribueres? Et ille: In veritate comperi, quòd ſeductor ſis, neque te Deum credo, cuius te ſpeciem mentiris habere. Tamen ſi Chriſtus es, Crucem tuam, quam reliquiſti, oſtenda, & credam tibi. Cúmque non oſtenderet, Diacono Crucem Domini in os eius faciente, confuſus euanuit. Ruſum verò ad eum veniens cum multitudine dæmonum, tanta illum cæde afflixit, vt vix putaretur euadere poſſe, & diſcedens, nuſquam comparuit. Idem poſtea Diaconus in ſumma ſanctitate perdurans, die debito defunctus eſt.

Seducitur à diabolo Secundellus Diaconus.

Sæuiſſimè cæditur à dæmonibus Secundellus.

Beatus verò Friardus, cùm magnis virtutibus effulgeret, quadam vice effractum à vento ab arbore ramum, quem, vt ferunt, Ipſe inſeuerat, collegit, compoſitumque baculum ſibi exinde, quem manu gereret, fecit. Poſt multum verò tempus, iam areſactam virgam in terra plantauit, infuſaque aqua ſæpius baculus ille frondes emiſit & poma, atque intra duos aut tres annos in magnam arboria proceritatem diſtentus excreuit. Quod cùm grande miraculum populis cernentibus haberetur, & quotidie ad hanc viſendam magna turba confluerer, ita vt etiam ipſam remotionem Inſulæ virtus prodita publicaret: ſanctus Dei ne vanæ gloriæ labe ſubrueret, arborem arrepta ſecuri ſuccidit. Rurſuſque ſanctus alterius arboris ruinam cernens, quæ acta venti violentia, floribus plena corruerat, miſericordia motus orauit dicens: Ne pereat quæſo Domine, huius arbuſculæ fructus, quæ te iubente florum ornamenta produxit: ſed potius à te incrementum reparationis indultum, fructuum mereatur adipiſci effectum. Et hæc dicens arrepta ſecuri, amputauit arboris columnam ſuper radices quæ adhuc hærebant, columnamque ipſam in modum ſudis fecit acutam, ac eam terræ defixit. Mox ligatis ſine radice ramis, & ad priſtinum reſtitutis ſtatum, flores, qui aruerant, viruerunt. Ipſo quoque anno hæc arbor fructus cultori ſuo reſtituit. Credo ego de miſericordia Dei, quod miraculum præſens exigit loqui, quia obtinere potuit hic oratione ſua vitam mortuis à Domino impertiri, qui obtinuit arbores aridas in rediuiua viriditate frondeſcere.

Inſigne miraculum.

Aliud.

Idem cùm plerumque tranſitum ſuum fratribus prædiceret, quadam die tactus à febre dicit ſuis: Ite ad Felicem Epiſcopum, & nunciate ei diceſſum meum dicentes: Frater tuus Friardus dixit, Ecce conſummato curſu vitæ huius, de hoc mundo abſoluor, & vt certior ſis de hoc verbo, die Dominica tranſitum accipio, & vado ad requiem quam mihi promiſit Rex æternus Deus. Veni, obſecro, vt videam te priuſquam obeam. Cumque ille occaſione neſcio qua detineretur, mandatum miſit dicens: Rogo ſi fieri poteſt, vt me modicum expectes, donec moris actionum diſſolutis, ad te vſque perueniam. Reuertentibus verò nunciis, & iſta dicentibus, cùm iam lectulo decumberet ait: Surgamus ergo & ſuſtineamus fratrem noſtrum. O virum ſanctitate ineffabilem, qui quamquam feſtinaret diſſolui & cum Chriſto eſſe, non tamen oblitus charitatem, obtinuit apud Dominũ adhuc in mundo eſſe, vt fratrem cerneret corporali intuitu! Sed nec illum infimi reor fuiſſe meriti, pro cuius aduentu Dominus huius ſancti dilatare dignatus eſt diem: nam de illius tarditate accepto nuncio, protinus quieſcente febre, ſanus ſurrexit è lectulo. Poſt multum verò tempus, adueniente Epiſcopo à febre corripitur, ingreſſumque ad ſe ſalutat & oſculatur dicens: Grandes mihi moras de itinere debito facis, ô ſancte Sacerdos. Quibus vigilantibus nocte quæ erat Dominica, mane facto tradidit ſpiritum. Eo autem emiſſo, mox omnis cellula odore ſuauitatis repleta, tota contremuit. Vnde indubitatum eſt Angelicam ibi affuiſſe virtutem, quæ ſancti meritum ſignans, cellulam diuinis faceret aromatibus effragare. Cuius glorioſum corpus Sacerdos ablutum recondidit in tumulo, & Chriſtus animam ſuſcepit in cælo, relinquentem terrigenis exempla virtutum.

Prædicit ſuũ obitum.

Obtinet mortis inducias vt poſſit fratrem videre.

Mortuo S. viro, cella ſuauiſſimo odore repletur.

N O T Æ.

Friardus.] *Vitam eius ex D. Gregorio Turon. adfert Surius.*

Surius. Meminit eiuſdem. Vuionius in tom. 1. Ligni vitæ. A *Agunt præterea de eo quidam recentiores.*

Culmos incidentibus.] *Culmus eſt frumenti calamus, à radice vſque ad ſpicam: dictus quod colatur.*

Examen.] *Dicitur apum congregatio, nec ſolum de apibus, ſed etiam de veſpis intelligitur.*

Veſpas.] *Veſpa eſt animal paruum volatile, api ſimile, quod veſperi muſcas venetur in cibum. Naſcitur verò ex aſinorum carnibus putridis. Vide Plinium de hac abundè materia tractantem lib. 11. c. 21.*

In modum ſudis.] *Sudes eſt palus vel pertica acuta.*

Habetur lib. 6. c. 8. Hiſt. Franc. & de gloria Cõfeſſ. cap. 101. fol. 291.

VITA S. EPARCHII RECLVSI. B

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

EPARCHIVS recluſus Engoliſm. vir magnificæ ſanctitatis, per quem Deus multa miracula oſtendit, Petragoricæ vrbis incola fuit: ſed poſt conuerſionem Clericus factus, Engoliſmam veniens, cellulam ſibi ædificauit. *Cellulam ſibi conſtruit S. Eparchius.* In qua collectis paucis Monachis, in oratione morabatur aſſiduè, & ſi ei aliquid auri vel argenti offerebatur: vel in neceſſitatibus, vel in redemptione captiuorum diſtribuebat. Panis in cellula illa eo viuente, coctus nunquam fuit, ſed à deuotis cum neceſſitas exegiſſet, offerebatur. Magnam enim cateruam populorum, de oblatio- C nibus deuotorum redemit, puſtularum malarum venenum ſigno Crucis ſæpe compreſſit: *Miraculis claret.* dæmones de obſeſſis corporibus oratione abegit, & Iudicibus plerumque, vt culpabilibus ignoſcerent, dulcedine profuſa imperauit potiùs, quàm rogauit. Nam ita erat dulcis alloquio, vt ei negare non poſſent, quod fuiſſet indulgentia deprecatus.

Quodam verò tempore, dum pro furto quis ad pendendum deduceretur, qui & in aliis multis ſceleribus, tam in furtis quàm in homicidiis accuſabatur ab incolis criminoſus, & hæc ei nunciata fuiſſent, miſit Monachum ſuum ad iudicem deprecandum, vt culpabilis ille vitæ concederetur. Sed inſultante vulgo atque vociferante, quod ſi D hic dimitteretur, neque regimini, neque iudici poſſit eſſe conſultum, dimitti non potuit. Interea extenditur ad throcleas, virgis ac fuſtibus cæditur, & patibulo condemnatur. Cúmque mœſtus Monachus Abbati nuntiaſſet: Vade, inquit, à longè, quia ſcito quod quem homo redimere noluit: Dominus ſuo munere redonabit. Tu verò cùm eum cadere videris, protinus apprehenſum adducito in Monaſterium. *Quidam ſuſpendio adiudicatus, à ſancto viro liberatur.* Monacho verò iuſſa complente, ille proſternitur in oratione, & tandiu in lacrymis ad Dominum fudit preces, quouſque diruto obice, cum catenis, terræ reſtitueretur appenſus. Tunc Monachus, eum apprehenſum, patris conſpectibus incolumem repræſentat. At ille gratias agens, E Comitem accerſiri iubet, dicens: Semper me benigno animo ſolitus eras audire, fili dilectiſſime, & cur hodie induratus hominem pro cuius vita rogaueram, non laxaſti? At ille: Libenter te audio, ſancte Sacerdos, ſed inſurgente vulgo, aliud facere non potui: timens ſuper me ſeditionem moueri. Et ille: Tu, inquit, me non audiſti, Deus autem audire dignatus eſt, & quem tradidiſti morti, ille vitæ reſtituit. En ante te adſtat ſanus.

Sed & alia multa fecit, quæ inſequi longum putaui. Poſt quadraginta quatuor verò annos, incluſionis ſuæ parum febre pulſatus, tradidit ſpiritum; *Tradit ſpiritum.* protractuſque à cellula, ſepulturæ man- A datus eſt. Magnus autem conuentus de redemptis in eius proceſſit exequiis. Ad ſepulchrum autem eius multa facta ſunt miracula. Nam & frigoriticorum febres, & alia incommoda meritis eius reſtinguebantur. Cæcus verò de Petrocorico territorio, vt ſe ſepulturæ illius iniecit, fuſa oratione, lumen recipere meruit. *Miracula.* Comes autem vrbis Engoliſmenſis, fure inuento, ac ſuppliciis dedito, patibulo condemnari præcepit. At ille cum duceretur ad mortem, inuocare huius ſancti nomen cœpit, & adductus ad ſtipitem, fuſa oratione, ſuper terra patibulo appenſus relictus eſt. Quod cum Monachi præſenſiſſent, ſimul proiecti ad tumulum ſancti, orare cœperunt, dicentes: O Sancte B Confeſſor, ſi tibi vita ſuperſtes eſſet in ſeculo, eruere poteras hunc pauperem de manu mortis: ſicut plerumque tali ſupplicio addictos liberaſti: ſed nec diffidimus de tua oratione, vt quod viuens feciſti in ſeculo, poſſis renouare ſublimatus in cælo. Et data nocte miſit Abbas vſque ad furcam. Accedente autem Monacho, ſtatim diſruptis ligaminibus, terræ delapſus eſt. Et ſic ſuſtentatus à Monacho viuens adducitur ad Monaſterium, hauſtoque parumper vino, conualuit; vitaque à iudice obtenta, liber abſceſſit.

NOTÆ.

Eparchius.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 1. Iulij.* C *Vitam eius ab incerto deſcriptam, habet Sur. tom. 4. Petrus item in Cat. lib. 11. c. vltimo. Haymoinus Monachus, & multi tum antiqui, tum recentes eiuſdem meminerunt. Obiiſſe dicitur anno Domini 583.*

Petragoricæ vrbis.] *Hæc, ciuitas eſt Galliæ, vulgò* Perigneux.

Extenditur ad throcleas.] *Throclea propriè rota eſt rotam continens volubilem, per quam funis tractorius immiſſus ligatum brachiis, reuinctum reum, ſurſum trahit, vel remiſſus deorſum relaxat. Eiuſmodi tormentum dicitur eleuatio ad throcleas. Conſule Baronium in Notis Martyrologij 7. Decemb.*

D

VITA S. PATROCLI EREMITÆ.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur in lib. de Vita Patrum c. 9.

BEATISSIMVS Patroclus Biturigij territorij incola Æthereo Patre progenitus, *Patria & parentes S. Patrocli.* cùm decem eſſet annorum, paſtor ouium deſtinatur, fratre Antonio tradito ad ſtudia literarum. (Erant enim non quidem nobilitate ſublimes, ingenui tamen.) Cúmque quadam die, hic à ſcholis, ille à grege commiſſo, ad capiendum cibum paterno in hoſpitio conueniſſent, exprobrare cœpit Antonius fratri, quod neſciret literas, eumque aſpernabatur. Quod cùm ille audiſſet, relicto grege, ſcholas puerorum expetiit. Qui primis E elementis, ac deinceps omnibus, quæ ſtudio puerili neceſſaria erant, ita celeriter memoria opitulante imbutus eſt, vt fratrem, & coætaneos in ſcientia præcederet.

Deinde Mumioni, qui quondam cum Childeberto Pariſiorum Rege magnus habebatur, ad exercendum commendatus eſt. *Cõmendatur Mumioni.* A quo cùm ſumma amoris diligentia nutriretur, ita humilem atque ſubiectum omnibus ſe præbebat, vt omnes tanquam proprium filium diligerent. Regreſſus verò domum, patre defuncto, reperit matrem adhuc ſuperſtitem. Quæ cum vellet eum matrimonio coniungere, ille omnino reſpuit. Sed abiens ad Archadium Biturigæ vrbis Epiſcopum, petiit

 ſibi

ſibi comam capitis tonderi, acciriq; ſe in ordinem Clericorum. Quod Epiſcopus ſine mora compleuit. Multo autem pòſt Diaconatus officium ſumens, bonis operibus ſeſe exercebat. Sed ſitiens Eremi adire ſecretum, egreſſus ab vrbe memorata, venit ad vicum Nereenſem, ibique ædificato oratorio, Sancti Martini reliquiis conſecrato, pueros erudire cœpit in ſtudiis literarum. Veniebant autẽ ad eum infirmi, & ſanabantur: atque energumeni nomen eius confitentes emundabantur.

Tondetur ab Epiſcopo, deinde Diaconus ordinatur.

Curat infirmos.

Verùm cum ei ſolitudo non eſſet ſicut voluerat, ſed patefacta virtus publicum vſquequaque redderet: tandem diuinitus admonitus, ad Eremum properauit. Ille autem in cellula in qua degebat congregatis virginibus, monaſterium inſtituit puellarum, nihil de omni labore ſuo, quod ibidem aggregauerat, cum abſcederet ſumens, niſi taſtrum vnum, vnamque bipennem. Ingreſſuſque altas ſyluarum ſolitudines, venit ad locum qui dicitur Mediocantus, atque ibi conſtructa cellula, Dei laudibus vacabat, & multis miraculis fulgebat: ſæuumque dæmonem ab homine expulit.

Petit Eremũ.

Cõſtruit Monaſterium puellarum.

Aliquando immiſit ei dæmon cogitationem, vt prætermiſſa Eremo, ad ſeculum reuerti deberet. Sed cùm Sanctus virus graſſari ſenſiſſet in pectore, proſtratus ad orationem, petebat, vt quod Deo placitum erat exerceret. Tunc apparuit ei Angelus Domini per viſum dicens: Si vis mundum videre, ecce columna, in quam aſcendens, contemplare omnia quæ geruntur in eo. Erat autem ante eum per ipſam viſionẽ columna miræ celſitudinis collocata. In quam aſcendens, vidit homicidia, furta, cædes, adulteria, fornicationes, & omnia praua quæ geruntur in mundo, & deſcendens ait: Ne quæſo Domine reuertar ad has prauitates, quas dudum te confeſſus, oblitus ſum. Tunc ait illi Angelus. Deſine ergo quærere mundum, ne pereas cũ eo, ſed potius vade in oratorium, in quo Dominum depreceris, & quod ibi inueneris, hoc tibi erit conſolatio in peregrinatione tua. Ingreſſus igitur cellulam oratorij, inuenit tegulam fictilem, in qua ſignum Crucis Dominicæ erat impreſſum: agnoſcenſque munus diuinum, intellexit ſibi ad omnia mundanæ perſuaſionis incitamenta hoc eſſe inexpugnabile munimentum.

Apparet ei Angelus.

Quæ geruntur in mundo.

Poſt hæc ædificauit Monaſterium Columbarienſe in milliaribus quinque à cellula Eremi, in qua habitabat, & congregatis Monachis, vt in ſolitudine libero potiùs fungeretur arbitrio, Abbatem inſtituit qui Monaſterio præeſſet. Octauum autem & decimum in hoc Eremi loco expleuerat annum, cùm fratribus congregatis, tranſitũ ſuum annuntians, obiit in ſenectute bona: multaque miracula ad eius ſepulchrum patrata ſunt.

Extruit Monaſteriũ Columbarienſe.

Fratribus annũtiat obitum, & paulo poſt moritur.

N O T Æ.

Patroclus] *De eodem Molanus in addit. ad Vſuard. 19. Nouemb. Eius meminit D. Gregorius Turon. in hiſtoria Francor. lib. 5. cap. 10. Agunt & de eo Sur. tom. 6. & Vvion. in Ligno vita 19. Nouemb. Obiit anno Domini 578.*

VITA S. VVLPHI EREMITÆ.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur lib. 8. hiſt. Franc. cap. 15.

PROFACTI in itinere ad Epoſium caſtrum acceſſimus, ibique Vulphi laici Diaconum nacti, & ad Monaſterium eius deducti, benigniſſimè ſuſcepti ſumus. Eſt enim hoc

S. Vulphi Monaſterium.

A Monaſteriũ quaſi millibus octo ab antedicto caſtro, in montis cacumine locatum, in quo monte magnam baſilicam ædificauit, quam beati Martini & reliquorum Sanctorum reliquiis illuſtrauit. Commorantes autem ibi, petere ab eo cœpimus, vt nobis aliqua de conuerſionis ſuæ bono narraret, vel qualiter ad clericatus officium adueniſſet, quia erat genere Longobardus. Sed nolebat exponere, vnam tota intentione cupiens gloriam euitare. Quem ego terribilibus ſacramentis coniurans, pollicitus primò, quòd nulli quę referebat expanderem, rogare cœpi, vt nihil mihi de his quæ interrogabam occuleret. Cúmque diutiſſime reluctatus fuiſſet, victus tandem tam precibus, quàm B obſecrationibus meis hæc effatus eſt.

Dum eſſem, inquit, puer, audito beati Martini nomine neſciens adhuc vtrum martyr, an confeſſor eſſet, vel quid boni in mundo geſſiſſet, vel quæ regio beatos artus tumulo meruiſſet accipere, iam in eius honorem vigilias celebrabã. Iamque in maiori ætate proficiens, literas diſcere ſtudui. Deinde Aredio Abbati coniunctus, ab eoque edoctus, beati Martini baſilicam adij. Reuertenſque ille mecum, parumper pulueris beati ſepulchri pro benedictione ſuſtulit. Quem in capſula poſitum ad collum meum appendit. Deuectis autem nobis ad Monaſterium eius Lemonicinio in termino, acceptam capſulam in oratorio ſuo locauit. Factum eſt C autem, vt non ſolum totam capſam repleret puluis, verum etiam foris inter iuncturas, vbi aditum reperire potuit, ſcateret. Ex hoc mihi miraculi lumine animus magis accenſus eſt, totam ſpem meã in eius virtute defigere. Deinde territorium Treuiricæ vrbis expetij, & in quo nunc eſtis monte habitaculum, quod cernitis, proprio labore conſtruxi. Reperi autem hic Dianæ ſimulachrum, quod populus hic incredulus quaſi Deum adorabat. Columnam etiam ſtatui, in qua cum grandi cruciatu ſine vllo pedum ſtabam tegmine. Itaque cum hyemis tempus ſolito adueniſſet, ita frigore glaciali vrebar, vt vngues pedum meorum ſæpius vis frigoris excuteret, & in barbis meis aqua gelu con- D nexa, candelarum more dependeret.

Adit baſilicã S. Martini.

Degit in columna.

Vi frigoris pedum eius vngues excutiuntur.

Sed cùm nos ſollicitè interrogaremus, quis ei cibus, aut potus eſſet, & qualiter ſimulachra montis illius ſubuertiſſet, ait: Potus, cibuſque meus erat parum panis & oleris, ac modicum aquæ. Orabam etiam ſæpius, vt ſimulachris Dominus dirutis dignaretur populum ab hoc errore diſcutere. Flexit Domini miſericordia mentem ruſticam, vt inclinaret aurem ſuam in verba oris mei, vt ſcilicet relictis Idolis Dominum ſequerentur; tunc conuocatis quibuſdam ex eis, vt ſimulachrum hoc immenſum, quod elidere propria virtute non poteram, cum eorum adiutorio poſſem eruere. Conuenientibus igitur multis ad hanc Dianæ ſtatuam, E miſſis funibus trahere cœperunt, ſed nihil labor eorum proficere poterat. Tunc ego ad baſilicam propero, proſtratuſque ſolo diuinam miſericordiam cum lacrymis flagitabam, vt quia id humana induſtria euertere non valebat, virtus illud diuina deſtrueret. Egreſſuſque poſt orationem ad operarios veni, apprehenſoque fune, vt primo niſu trahere cœpimus, protinus ſimulachrum ruit in terram, quod confractum malleis ferreis in puluerem redegi. Ipſa quoque hora cum ad cibum capiendum veniſſem, omne corpus meum à vertice vſque ad plantam pedis, puſtulis malis repletum eſt. Ingreſſus autem baſilicam ſolus, denudaui me coram ſancto altario. Habebam autem ampullam

Cibus S. viri.

Deſtruit ſimulachrum Dianæ.

lam oleo plenam, quam de Sancti Martini baſilica detuleram, ex qua propriis manibus omnes artus perunxi: moxq; ſopori locatus ſum. Expergefactus verò circa medium noctis, cum ad curſum reddendum ſurgerem, ita corpus totum incolume reperi, ac ſi nullum vlcus ſuper me apparuiſſet. Quæ vulnera non aliter niſi per inuidiam inimici emiſſa cognoui.

Aduenientibus autem Epiſcopis, qui me magis ad hoc cohortari debuerant, vti cœptum opus ſagaciter explere deberem, dixerunt mihi: Non eſt æqua via hac, quam ſequeris, nec tu ignobilis Simeoni Antiocheno, qui in columna inſedit, poteris comparari. Sed nec cruciatum hunc te ſuſtinere patitur loci poſitio. Deſcende potius, & cum fratribus, quos congregaſti tecum, inhabita. Ad quorum verba, quia ſacerdotibus non obedire adſcribitur crimini, deſcendebam. Fateor, & ambulabam cum eiſdem, ac cibum pariter capiebam. Quadam verò die prouocans me Epiſcopus longius ad villam, emiſit operarios cum ſcalpris, & malleis, ac ſecuribus, & eliſerunt columnam, in qua ſtare ſolitus eram. Poſtridie autem veniens, inueni omnia diſſipata, fleuique vehementer, ſed erigere nequiui, quæ deſtruxerant: ne dicerer contrarius iuſſionibus Sacerdotum. Et ex eo tempore cum fratribus, ſicut nunc habito, habitare contentus ſum.

Sacerdotibus non obedire adſcribitur crimini.

Hic autem Sanctus Vulphus bonorum ſemper operum incrementis proficiens, multiſque clarus virtutibus, in pace tandem quieuit: in qua apud eius memoriam referuntur crebrò fieri miracula. Contigit autem cum idem locus ex antiquitate eſſet neglectus, vt quadam die ob incuriam incendium pareretur. Cumque Eccleſiam & omnia in circuitu ignis abſumeret, mœſti ciues de beati viri reliquiis turbari cœperunt, quia eas velut fracto loculo detectas antiquitas reliquerat. Et ecce ſedato igne diligenter intuentes, oſſa viri ſancti ab hac vſtione intacta reperiunt, ac ſi nullum locus ille incendium eſſet perpeſſus. Ob hanc cauſam, & maximè quia ſolitarius erat locus, viſum eſt venerabili Egeberto Treuerorum Epiſcopo, vt oſſa ſancti viri in memoratum ſuperius caſtrum transferrentur, quatenus ibi cum maiori reuerentia & cuſtodia haberentur. Inito itaque conſilio, cum ex eodem loco præſente Epiſcopo & Clericis vel Monachis, aliaque populi frequentia deportarentur: euntibus illis, cum iam fluuium præteriiſſent, larga ſuper eos repente pluuia deſcendit. Sed vt tanti viri Dominus meritum oſtenderet, per omne quod à prædicto loco ad caſtrum tendebatur ſpatium, cum nequaquam imber ceſſaret, ſuper ſancti viri feretrum nec vna pluuiæ gutta cecidit.

Quieſcit in pace.

Oſſa ſancti viri ab incendio intacta reperiuntur.

Transfertur ſacrum eius corpus.

N O T Æ.

Vulphus.] *Res eius geſtas ex eodem Greg. Turon. affert Surius tom. 5. 21. Octob. Agit de eo etiam Arnoldus Vuionius tom. 2. Ligni vitæ. 21 Nouemb. Floruit hic beatus circa annum Domini 590.*

Puſtulis malis.] *Puſtula eſt tuberculum in ſummitate cutis naſcens. Puſtulæ ſunt apud Celſum lib. 5. ad genus morbi, quod variolas & rubeolas vocant.*

Simeoni Antiocheno.] *Eius admirandas res geſtas conſcripſit Theodor. Epiſcopus Cyri in lib. Sanctorum Patrum Deum amantium, cap. 26. primuſque fuit qui in columna ſtetit, & ad imitationem eius noſter etiam Vulphus in Occidente habitauit.*

A

VITA S. GEORGIÆ VIRGINIS.
Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur in lib. de gloria Confeſſorum c. 34. fol. 226.

FERTUR fuiſſe in vrbe Turonica puella quædam religioſa atque deuota Deo, quæ in rure commanebat, quo ab vrbica populatione ſummota liberiùs dignas Deo laudũ hoſtias exhiberet. Quotidie autem ieiuniis & orationibus inſiſtebat. Factũ eſt igitur, vt migrans ab hoc mũdo, ad baſilicam oppidi cauſa ſepeliendi portaretur: verùm vbi leuato feretro corpus per viã ferri cœpiſſet, adueniens grex magnus columbarum ſuper eam volare cœpit: atque illud volitando ſequi, quo hæc à proximis ferebatur. Qua in baſilicam delata, grex totus ſuper tectum ædis ipſius viſus eſt conſediſſe. Illaque ſepulta ad cælos euolauere columbæ. Vnde non immeritò Georgia nuncupata eſt, quæ ſic excoluit mentem cultura ſpirituali, vt adepto virginitatis ſexageſimi fructus prouentu, egrediens de ſeculo, cæleſtibus honoraretur exequiis.

B

Cum S. Virginis corpus ad tumulum deferretur, illud ſequitur magnus grex Columbarũ.

N O T Æ.

Ad baſilicam.] *Baſilica olim domus regia, ſeu Palatium Regis vel Imperatoris dicebatur. Sed modo per translationem dicitur Baſilica, Eccleſia, quia eſt Palatium ſummi Regis Regum.*

C

Georgia.] *De qua Baronius tom. 6. Annal. Clariſſe dicitur circa annum Domini 600.*

VITA S. MARIANI EREMITÆ.
Ex eodem D. Gregorio Turon. Epiſcopo.

Habetur in lib. de gloria Confeſſ. c. 81. fol. 273.

FUIT apud Biturigas Marianus quidam Eremita, cui non erat alter cibus niſi poma agreſtia, & ſi ei aliquoties à quibuſdam mel delatum fuiſſet, aut ſi ipſe reperire potuiſſet in ſyluis, hoc ei erat cibus: qui cùm plerumque viſitaretur à plurimis, quodam tempore à quærentibus non poterat inueniri. Inueſtigantes denique eum viri qui venerant, deprehenſo veſtigio, inuenerunt locum in quo flexo genu aquam hauſit à fluuio, & exinde progreſſi, reperiunt eum ſub vna arbore malo iacentem mortuum: vnde celebre ferebatur in populo, eum eliſum ex arbore ſpiritum exhalaſſe. Sed euidenter non eſt cognitum, quoniam à nullo refertur viſum. Tunc viri qui aduenerant, eleuantes, attulerunt ad vicum Euannenſem: quem ablutum, dignisque indutum, ſepelierunt in Eccleſia.

Abſtinentia S. Mariani.

D

Inuenitur mortuus ſub arbore malo.

Feſta obitus eius per ſingulos celebrantes annos atque conuenientes populi, crebrò ab infirmitatibus ſanabantur. Quidam autem de vicinis annonas diu infectas aqua ac germine producto conflatas, facto igne ſuper vimina contexta torrere parat ad pocula facienda. Accedens autem vnus vicinorum eius: Quid tu, ô homo, hoc detineris in opere? An ignoras quod ſolemnitas eſt beati Mariani? Qui eum furore reſpondit: Putaſne ô tu qui hæc loqueris, quod homo eliſus ex arbore propter compendia gulæ, Angelorum ſit telatus conſortio, vt ſanctus debeat adorari? Melius eſt enim opus neceſſarium in domu exercere, quàm talem ſanctum excolere. Quod ille audiens diſceſſit, & cum reliquis ad baſilicam Sancti abiit, relicto domi vicino in opere laborante. Nec mora, flante vento apprehenditur domus, incendio exuritur omnis:

Feſtiuitas eius per ſingulos annos celebrari conſueuit.

E

Vltio diuina in violatorẽ feſti S. Mariani.

nec quicquam de ſubſtantia teſtat hominis. Exin- A de eleuati globi flammarum ſuper boſpitiola aliorum, quæ circumlocata erant huius, hominis areã, ſepes, tuguriola vel porcorum vel animalium, reliquaque, quæ ad eum pertinebant, flamma peruſſit. Nec quicquam remanſit huic miſero, quod non fuiſſet igni ſucceuſum. Quod ſi eueniſſe quis fortuitò putat, admiretur quod nulli vicinorum circummanentium nocuit. Quid nunc agis ô cruda tuſticitas, quæ ſemper in Deum, & ſanctos murmutas, vt tibi inde damnum acquiras? Alterius igitur hominis malitia furis boues abſtulerat, qui apprehenſo veſtigio, & inter infuſos aqua viarum tramites, ad profundas luti voragines perdito, ad Sancti recurrit ſepulchrum, fuſaque oratione, dum B de baſilica fuiſſet egreſſus, aduertit hominem per aggerem publicum venientem, qui boues illos ante ſe cum caballo ea itinere laſſum proſequens adducebat. Turbatus enim fuerat à via, & quaſi amẽs factus in illam partem de qua egreſſus fuerat, mente turbata redibat. Cognoſcitque vir ille boues, quos perdiderat, hos recipiens, hominem abſque calumnia redire permiſit: quia cognouit hoc ſibi per virtutem S. Mariani præſtitum, cum in illa hora repetit perditum, qua eius adiuit plenus fide ſepulchrum. Quæ poſtquam geſta ſunt, diligentiore cura confeſſorem Dei plebs cœpit excolere Biturigа.

N O T Æ.

Marianus.] *Eius meminere Mart. Rom. cum Baron. 19. Auguſt. Vſuardus, Galeſinus, Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. c. 306. Sur. tom. 7. Arnoldus Vuion. in lib. 3. Ligni vita 19. Aug.*

Cum caballo.] *Caballus eſt vilis equus: dicitur verò caballus quaſi canallus, quia pede cauat terram, vel quia pedem habet cauum.*

Habetur in lib. de gloria Confeſſ. c. 82. fol. 275.

VITA B. EVSICHII EREMITÆ, Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Inter ſpinarũ denſitatem degit,

FVIT in hoc territorio Euſichius multarum D vir virtutum, qui tanquam Eremita, inter ſpinarum condenſitatem, ab hominum ſe familiaritate remouerat, qui aurum vel diuitias mundi huius tanquam ſtercora eahorrebat. Ad hunc cùm diuerſi propter diuerſas infirmitates venirent, plerumque & infantes, quibus fauces intumuerant, deferebant: quos ille tactu blandiſſimo pertractans, aiebat, quaſi ſpiritali ioco delectans: Meritò, inquit, hæc gula doloribus quatitur, quæ inglutire non ſinit: ſed in Trinitatis nomine ſignum Crucis imponens, infirmas fauces à doloribus & tumoribus liberabat. Quartanariis verò tam præſens beneficium erat, vt aquam tantum benedictam ad bibendum tribuens, continuò E eos redderet ſanitati.

Sanat infantes à tumoribus.

Habebant Clerici eius duo vaſa apum. Cúmque vnus ea vicinis eius quartani typi vexaretur ardore, ad eum veniens, ſolitam ab eodem accipiens medicinam, ſanus eſt redditus, & redire domum cupiens, vaſa illa eminus cernit in arbore, inflammante protinus cupiditate, quæ radix omnium malorum eſſe deſcribitur, cogitat ea furtim auferre. Inuentoque ſimili ſibi ſatellite, nocte arborem illam petit. Cumque in eam aſcendiſſet, vt ſocio porrigens vaſa deponeret, ecce ab alia parte ſenex aduenit: quo viſo, ille qui ad terram erat, fugam petiit, nec ſocio quid caueret ea poſuit. Senex verò ſub arbore ſtetit, & vas vnum quod fur porrexit, mutuò accepit: cumque & alterum vellet auferre, ait Sacerdos, ſufficiat nunc fili iſtud. Alterum verò ei qui ipſum laborauit reſerua, qua ille voce perterritus, ſe deorſum iactat. At ille deprehenſum eum, ad cellulam deducens, ait: Cur, inquit, fili, diabolo præcedente tu ſequeris? Nonne heſterno die ad me veniens, benedictionem Domini accepiſti? Si, inquit, ea melle delectabaris, à me petiſſes, & ego ſine vllo improperio, & tuo impedimento, vt tibi fuerat copia, tribuiſſem. Tunc & aliis multis verbis arguens eum, fauum mellis ei largitus eſt, & illæſum abire permiſit dicens: Caue ne vitra repetas: quia furtum, Satanæ pecunia eſt.

Miſericordia eius erga furem.

Ad hunc ergo ſenem Childebertus in Hiſpaniam abiens, venit. Cúmque ei quinquaginta aureos obtuliſſet, ait ſenex: Quid mihi iſta profers? Illis qui ea pauperibus largiantur tribue: mihi autem hæc neceſſaria non ſunt. Sufficit mihi vt pro meis peccatis Dominum merear deprecari. Et adiecit: Vade, & victoriam obtinebis, & quod volueris ages. Tunc Rex pauperibus erogans aurum, vouit, vt ſi eum Dominus cum ſua gratia de itinere illo reduceret, in honorẽ Dei baſilicam in eo loco ædificaret, in qua ſenis membra quieſcerent: quod poſtea adimpleuit.

Venit ad eum Rex Childebertus.

Eidem prædicit victoriã.

N O T Æ.

Euſichius.] *De eodem Vuionius & alij. Fuerunt alij* C *multi eius nominis Sancti, ſed qui Eremiticam vitam non duxerunt.*

Habetur in lib. de gloria Cõfeſſ. c. 103. fol. 292. & 98. & 289.

VITA S. IVLIANI EREMITÆ, necnon alterius cuiuſdam Eremitæ. Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

FVIT Iulianus quidam recluſus intra Lemouicinæ vrbis territorium, qui viuens multa populis oſtendit miracula: ſed & nunc ad ſepulchrum eius ſæpe morbidi curantur. Nam vidi multos, quos enumerare putaui longum, qui cæcis oculis eò perducti, lumen receperunt, paralyticique directi ſunt. Teſtiſque eſt ipſe populus hodieque, qui cùm ſanitatem recipiant, ſtatim ſe tributarios loco illi faciunt, ac recurrente circulo anni, pro redditæ ſanitatis gratia tributa diſſoluunt. Ex quibus plurimi ſunt qui ad baſilicam Sancti Martini noſtri Antiſtis pertinere videntur.

Iulianus miraculis fulget.

Recolo me audiſſe ante hos annos, extitiſſe quendam in Eremo regionis cuiuſdam. Ad quem requirendum cum frater è proximo prompta deuotione veniſſet, exceptus eſt ab eo plena animi charitate. Tunc ingreſſi paruulum quoddam tugurium oratione facta reſederunt. Conferenteſque plurima de verbo Dei, ſurgit ſenex à cellula, ingreditur hortulum, olera decerpit ad cibum. Accenſoque foco, ponit caldariam ligneam ſuper ignem impletam aqua cum oleribus, vrgenſque ignem ita vehementer feruere coëgit, vt putaretur ænea eſſe. Hoc autem videns vir qui aduenerat, ſtupore commotus, interrogat quid hoc eſſet. Reſpõdit ſenex. Multis iã in hac Eremo annis habito, ſed ſemper in hac caldaria cibos Domino iubente ad reficiendum fragile corpuſculum præparaui. Coctiſque cibis, redditis Deo debitis hymnis, vterque ex huius vaſculi miniſterio ſunt refecti. Hæc olim audiui. Nam nuper vidi Abbatem, qui eum ingenuum nominabat, aſſerens eum intra Auguſtodunenſem terminum commoratum fuiſſe, & ſæpius

Nota cuiuſdã Eremitæ inſigne miraculum.

pius in hoc vaſculo, vel olus, vel Crumelum coctū cum illo ſumpſiſſe. Confirmabat autem cum iuramento vidiſſe ſe caldariam flammis ſuperpoſitam validiſſimè feruere, & ita ſemper fundum eius humidum extitiſſe, vt putaretur iugiter ab aliquo humectari.

N O T Æ.

Iulianus.] *Tantum de eodem ſcribit D. Gregorius Turonenſis Epiſcopus.*

Caldariam ligneam.] *Caldaria eſt vas quoddam ſeu inſtrumentum in quo aqua igni admouetur. Vulgò* vn chauderon.

Habetur in lib. de Vita Patrū c. 15.

VITA S. ABRAHÆ ABBATIS.
Ex D. Gregorio Turon. Epiſcopo.

Patria S. Abrahæ.

BEATISSIMVS Abraham ſuper Euphratis fluuij litus exortus eſt, vbi in opere Dei proficiens, ad viſitandos Eremitas, adire Ægypti ſolitudines concupiuit. Eò autem dum tenderet, à paganis comprehenſus, & multis pro Chriſti nomine affectus verberibus, in vincula conijcitur: in quibus per quinque annos exultans, tandem Angelo ſoluente laxatur. Occidentalem quoque plagam viſitare cupiens, Aruernos aduenit: ibique ad baſilicam S. Cyrici, Monaſterium collocauit. Erat autem miræ virtutis, fugator dæmonum illuminatorque cæcorum, aliorum quoque morborum potentiſſimus curator. Igitur cum feſtiuitas ſupradictæ baſilicæ aduenit: Præpoſitum vocat, vt vaſa vino plena, ad reficiendum populum, qui ſolemnitati aderat, in atrio ex more componeret. Cauſatur Monachus dicens: Ecce Epiſcopum cum Duce, & ciuibus inuitaſti: & vix nobis ſuperſunt quatuor vini amphoræ. Vnde omnia iſta complebis? At ille, aperite, inquit, mihi penum. Quo aperto, ingreſſus eſt, & fundens orationem, quaſi nouus Elias, eleuatis ad cælum manibus, ac infuſis fletu luminibus ait: Ne deficiat quæſo Domine, de hoc vaſculo vinum, donec cunctis miniſtretur in abundantia. Et irruente in ſe Spiritu ſancto, ait: Hæc dicit Dominus. Non deficiet vinum de vaſis, ſed omnibus petentibus affatim tribuetur, & abundabit. Quo dicto, vinum ad verbum & hilaritatem diſpenſationis illius, cuncto populo in abundantia miniſtratum eſt, & ſuperfuit. Sed quia ſtrenuitas præpoſiti prius menſurauerat vaſculum quinquagenarium, & repererat quatuor palmorum menſuram, cernens quæ acta fuerant, in craſtino iterum menſurans, tantùm reperit in vaſe, quantum in eo præcedente reliquerat die, ex hoc ſancti virtus declarata eſt. In ipſo verò Monaſterio, plenus dierum obiit: ibique cum honore ſepultus eſt. Huius verò ſancti Epitaphium, beatus Sidonius ſcripſit, in quo aliqua de his quæ locutus ſum, eſt præfatus. Ad huius autem Abrahæ ſepulchrum plerumque frigoretici decubantes, medicinæ cæleſtis præſidio ſubleuantur.

Multa mala patitur à paganis pro fide Chriſti.
Tandem ab Angelo ſoluitur à vinculis.
Miraculis claret.
Vinum ſancti viri precibus multiplicatum.
S. Sidonius, viri Dei Epitaphium ponit.

N O T Æ.

Abraham.] *De quo Martyr. Rom. cum Baron. in Notis 15. Iunij, & tom. 4. Annalium. Vitam eius ex D. Gregorio Turonenſi attulimus, qui quidem etiam de eo ſcribit in Hiſt. de geſtis Francorum lib. 2. c. 21. circa finem. Porrò Epitaphium quod S. Sidonius Apollinaris ſcripſit, in Epiſtola ad Voluſianum Epiſcopum lib. 7.*

A *Epiſtolarum, Epiſt. 18. extat. Claruit autem S. Abraham circa annum Domini 460.*

Vini amphoræ.] *Eſt amphora genus vaſis vinarij, duas anſas habentis: ſic dicta, quod ex vtroque latere capta feratur.*

Penum.] *Penus idem quod cellarium, in quo vinum reponitur.*

VITTA S. MAXENTII INCLVSI.
Ex D. Gregorio Turonenſi.

Habetur lib. 2. c. 37. Hiſt. Franc.

B MAXENTIVS Pictauienſis tempore Clodouei Regis Francorum claruit. Qui inter cætera virtutum miracula mortuum ſuſcitare promeruit. Multoties aues relictis nemorum ramis, in manibus eius, modo tritici grana, modo panis fragmenta ſumebant. Sæpius etiam viſitabatur ab Angelis: adeò vt ſplendor cellulæ, in qua pſallens iugiter habitabat, veluti micantium globi aſtrorum, videntibus miniſtris, vel Monachis reluceret. Refectio eius erat panis hordeaceus, & aqua: frequenter tamen diuinis dapibus paſcebatur ab Angelis. Sic autem orationibus incumbebat, vt inſtar camelorum, in eius genibus gibbi apparerent.

S. Maxentius ſuſcitat mortuum.
Aues ad eum manſueta aduolant.
Viſitatur familiariter ab Angelis.
Eius abſtinentia.

Quodam æſtiuo tempore, dum Monachi inter opera æſtuantes, ſiti grauarentur, idem vir Dei C oratione explera, baculum quem tenebat in aruo fixit, & in conſpectu adſtantium fons effluxit, vnde & Monachi Deo gratias agentes, ſitim extinxerunt, & multi languentes poſtea ſanati ſunt.

Impetrat ſuis Monachis fontem.

Quodam tempore, cum Franci, præcedente eos Rege Clodoueo, contra Gothos ad bellum procederent, cum Monaſterio, cui beatus Maxentius præerat appropinquaſſent, cogitare cœperunt, vt illud debellarent, & ſanctum virum occiderent. Cumque ſuadente diabolo, vnus ex barbaris manum extenderet, vt eum decollaret, ſuſpenſo in aëre gladio, & manus gladiatoris inaniter remanſit extenta, & ceruix ſancti viri permanſit illæſa. Poſt paululum autem cœpit ſeipſum dentibus la- D niare, & tandem accenſus inſania, proprius infælix extitit homicida. Reliqui verò repente luminibus ſunt priuati mente turbati; vt vix alter alterū recognoſceret. Quod cum ad aures Clodouei perueniſſet, ad ſanctum virum ocyus accurrit: ſeque proſternens, humiliter adorauit, & veniam ſibi, ſuiſque poſtulauit. Vir autem Deo plenus, motus precibus Regis, ſigno Crucis ſuper eos expreſſo, ſanitatem intulit, & eos incolumes ad caſtra redire permiſit.

Barbaro volēte sācti viri caput abſcindere, manus eius rigeſcit, nec valet eam ad ſe retrahere.
Clodoueus Rex in terrā proſtratus à viro Dei pro ſe ſuiſque veniam petit.
Vincent. in Spec. lib. 21. c. 22.

Poſt hæc quidam ſegetis cultor, cum ad euellendum ſilicem die Dominico præparaſſet in meſſem, manus eius circumſtricta per biennium permanſit, ita vt nullus medicorum adhibere poſſet E medicinam. Tandem ad virum Dei perrexit: qui oratione fuſa ſanitatem integram manui eius reddidit. Simili modo mulier, cum cupiditate ſtimulante, die Dominico fila torqueret, manus eius inutiles factæ ſunt. Quæ ad virum Dei præfatum venit, & ille mox per ſignum ſanctæ Crucis, eam ſanam reddidit. Obitum quoque ſuum longè ante præſciuit, & Monachis ſuis 6. Calend. Iunij, hora nona diei ſe de mundo tranſiturum indicauit. Quod & ita accidit, vt vir ſanctus prædixit.

Vltio diuina in virum & mulierem diē Dominicum non ſanctificantes.
Prædicit ſuū obitum.

N O T Æ.

Maxentius.] *De quo Martyr. Rom. cum Baron. 26. Iunij.*

Iuny. Agunt etiam de eo Sigebertus in Chronico ad annum 506. Petrus in Cat. lib. 6. cap. 14.

Cnntra Gothos.] *Gothi dicti ſunt à Gothia regione Europæ, contermina Daciæ, & Noruegiæ, ex qua Gothi immanes populi, qui olim Italiam armis ſubegerunt, & Hungariam poſt Pannones inhabitarunt.*

Habetur lib. 6 cap. 6. Hiſt. Franc.

VITA S. HOSPITII INCLVSI.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Conſtrictus catenis ferreis, & indutus cilicio, pane & dactylis vtitur ad vitæ ſuſtentationem S. Hoſpitius.

FVIT apud vrbem Nicenſem Hnſpitius Reclusus magnæ abſtinentiæ, qui ennſtrictus catenis ad purum corpus ferreis, indutus deſuper cilicio, nihil allud quàm purum panem ſumebat cum paucis dactylis, in diebus autem quadrageſimæ de radicibus herbarum Ægyptiarum, quibus Eremitæ vtuntnr, exhibétibns ſibi illas negntiatoribus, alebatur. Et ptimum quidem ins, in quo coctæ erant, bauriens ipſas ſumebat in poſterum.

Prædicit aduentum Longobardorum.

Magnas aurem per eum Dominus dignatus eſt virtutes operari. Nam qundam tempnre, reuelante ſibi Spiritu ſancto, aduentum Lnngobardotum in Gallias hne mndn prædixit: Venient, inquit, Longnbardi in Gallias, & deuaſtabunt ciuitates ſeptem, eò quod increuerit malitia Gallnrum io conſpectu Dnmini, quia nullus eſt intelligens, nullus eſt qui faciat bonum, vt ira Dei placetur. Eſt enim omnis populus infidelis, periutiis deditus, furtis obnnxius, in hnmicidiis prnmptus, à quibus nullus iuſtitiæ fructus vllatenus gliſcit. Non decimæ dantur, nnn panper alitur, nnn tegitur nudns, non peregrinus hnſpitio recipitur, aut cibn ſufficiente ſatiatur: ideo hæc plaga ſuperueniet. Nunc autem dicn vobis: congerite omnem ſubſtantiam veſtram iotra murnrum ſepta, ne à Longnbardis diripiatur, & vns ipſns fitmiſſimis communite in locis. Hæc eo loquente nmnes obſtupeſacti, & valedicentes, cum magna admiratinne ad prnpria ſunt regreſſi. Monachis quoque dixit: Abſcedite & vns à loco, auferentes vnbiſcum, quæ habetis. Ecce enim appropinquat genus, qnnd prædixi. Dicentibus autem illis: Nnn relinquemus te ſanctiſſime pater, ait: Nnlite timere prn me, futurum eſt enim, vt inferant mihi iniurias, ſed nō nocebunt vſque ad mortē. Diſcedentibus autem Mnnachis, venit gens illa: & dum cuncta quæ reperit, vaſtat, peruenit ad lncum vbi ſanctns Dei teclusus erat. At ille per feneſtram turris oſtendit ſe eis, illi verò circumeuntes turtis aditum, per quem ingrederentur ad eum, inuenire nno poterant. Tunc dun aſcendentes, detexerunt tectū, & videntes eum cinctum catenis indutumque cilicio dicunt: hic malefactor eſt, & homicidium fecit: ideo his ligamimibus vinctus tenetur, vocatnque interprete, ſciſcitantur ab eo quid mali fecerit, vt tali ſupplicin arctaretur. At ille fatetur ſe hnmicidam eſſe, nmniſque criminis reum. Tunc vnus extracto gladin vt in caput eius libraret, dextera in ipſn ictu ſuſpenſa diriguit, nec eam ad ſe potuit reuocare. Tunc gladium laxans, terræ deiecit.

Miles volens percutere virum Dei, ſubito areſcit eius dextera.

Hæc videntes ſocij eius, clamorem in cælum dederunt, flagitantes à ſancto, vt quid agi opnrteret clementer inſinuaret. Ipſe verò impoſito ſalutis ſigno, brachium ſanitati reſtituit, ille autem in eodem loco conuerſus, tnnſurato capite, fideliſſimus Monachus nunc habetur. Dun verò Duces qui eum audierunt, inenlumes patriæ redditi ſunt: qui verò contempſerunt præcepta eius, miſerabiliter in ipſa prnuincia ſunt defuncti. Multi autem ex ipſis a dæmooous correpti clamabant: Cur nos ſancte ac beatiſſime ſic crucias & incendis? Sed impoſita eis mann, mundabat eos. Pnſt hæc hnmn erat Aodegauenſis incola, qui per nimiam febrem elnquium pariter & auditum perdiderat.

Sanatur à viro ſancto.

Manus impoſitione ſanat dæmoniacos.

Et cùm de febre conualuiſſet, ſurdus permanebat ac mutus. Igitur Diacnnus ex prnuincia illa Rnmā directus eſt, vt beatorum Apoſtnlnrum pignnra vel reliquorum Sanctorum qui vrbem illam muniunt, exhiberet. Qui cum ad parentes infirmi illius perueniſſet, rogant vt eum ſibi comitem itineris ſumere dignaretur, confiſi quod ſi beatiſſimorum Apnſtulnrum adiret ſepulchra, protinus poſſet aſſequi medicinam. Euntibus autem illis venerunt ad lncum vbi beatus Hnſpitius habitabat. Quo ſalutato ac deoſculatn, cauſam itineris Diaconus pādit, ac proficiſci ſe Romam indicat, ſeque his qui ſanctn virn de Naucleris amici eſſent commendari depoſcit. Cumqne ibi adhuc moraretur, ſenſit vir beatus per ſpiritum Dnmini adeſſe virtutem, & ait Diaconn: Infirmum qui comes tui nunc eſt itineris, rngn vt meis cnnſpectibus repræſentes. At ille nihil mnratns velnciter ad metatum vadit, inuenitque infirmum febre plenum, qui per nutum aures ſuas dare tionitum indicabat: apprebensúmque ducit ad ſanctum Dei. At ille apprehenſa manu cæſarie, attraxit caput illius in feneſtram, aſſumptoque oleo benedictione ſanctificato, tenens manu ſiniſtra linguam eius, verticique capitis infudit dicens: In nomine Dnmini mei Ieſu Chriſti aperiantur aures tuæ, reſeretque os tuum virtus illa quæ quondam ab homine ſurdo, & muto noxium eiecit dæmnnium. Et hæc dicens interrogat nomen: ille verò clara voce ait, ſic dicor.

Sanat ſurdū & mutum.

Cùm hæc vidiſſet Diacnnus, ait: Gratias tibi imméſas refern, Chriſte, qui talia per ſeruum tuum dignaris nſtendere. Quærebam Petrum, quærebam Paulum, Laurentiumque, vel reliquos qui Romam proprin crunre illuſtrant: hic nmnes reperi, hic cunctos inueni. Hæc en cum maximn fletu & admiratinne dicente, vir Dei nmni intentinne vanam vitans glnriam, ait. Sile, ſile, dilectiſſime frater, non hæc egn facin, ſed ille qui mundum ex nihiln condidit, qui pro nnbis hominem ſuſcipiens, cæcis viſum, ſurdis auditum, mutis præſtat eloquium, & qni leprnſis cutem priſtinam, mortuis vitam, & nmnibus infirmis affluentem medicinam indulget. Tunc Diacnnus gaudens, & valedicens abſceſſit cum cnmitibus ſuis, quibus diſcedentibus, homo quidam Dominicus (ſic enim erat viro nomen) à natiuitate cæcus aduenit ad iſtius miracnli virtutē probandam. Qui dum in Monaſterin duobus, aut tribus menſibus reſideret, oratinni, ac ieiuniis vacans, tandem vocat enm ad ſe vir Dei, & ait: Vis recipere viſum? Cui ille ait; Voluntas, inquit, mea erat, ignota cognoſcere. Nam quæ ſit lux ignoro, vnum tantum ſcio, quod ab nmnibus collaudatur. Ego autem ab initio ætatis meæ vſque nunc videre non potui. Tunc eum nleo benedicto ſuper oculos eius Crucem ſanctam faciens, ait: In nnmine Ieſu Chriſti Redemptnris noſtri aperiātur oculi tui. Et ſtatim aperti ſunt oculi eius, & erat admirans, cernenſque magnalia Dei quæ in hoc mundn videbat.

Humilitas S. Hoſpitij.

Oleo benedicto cæco lumē reſtituit.

Dehinc mulier quædam, quæ vt ipſa reclamabar, tria habebat dæmonia, ad eum adducta eſt, quam cum tactu ſacro benedixiſſet, atque ex nleo ſancto Crucem fronti eius impnſuiſſet, eiectis dæmonibus purgata diſceſſit. Sed & aliam puellam,

Sanat & dæmoniacam.

ab

ſb ſpiritu immundo vexatam benedictione ſanauit.

Cùm autem iam dies obitus eius appropiquaret, vocauit ad ſe præpoſitum Monaſterij dicens: Exhibe ferramentum & irrumpe parietem, & mitte nuncios ad Epiſcopum ciuitatis, vt veniat ad me ſepeliendum, die enim tertia ab hoc egredior mundo, & vado in requiem deſtinatam, quam mihi Dominus repromiſit. Hæc eo dicente, miſit præpoſitus ad Epiſcopum ciuitatis Nicienſis, qui ei hæc nunciarent. Poſt hæc Creſcens quidam venit ad feneſtram, & videns eum catenis vinctum, vermibus plenum: O Domine mi, ait, qualiter tam valida tormenta tolerare tam fortiter potes? Cui ille ait: Confortat me ille, pro cuius nomine hæc patior. Dico autem tibi, quia iam abſoluor ab his vinculis, & vado in requiem meam. Adueniente autem die tertia, depoſuit catenas quibus vinctus erat, proſtrauit ſe in orationem & cum diutiſſimè cum lacrymis oraſſet, collocans ſe ſuper ſcamnum, extenſis pedibus, eleuatiſque ad cælum manibus, gratias agens Deo tradidit ſpiritum. Et ſtatim omnes vermes illi qui ſanctos artus perforabant, euanuerunt. Adueniens autem Auſtadius Epiſcopus beatum corpus ſtudioſiſſimè ſepulturæ mandauit. Hæc omnia ab ipſius ore cognoui, quem ſuperius mutum & ſurdum, ab eo ſanatum expoſui, qui multa mihi & alia de eius virtutibus narrauit, ſed prohibuit me res illa loqui, quia audiui vitam ipſius à multis fuiſſe conſcriptam.

Prædicit ſuũ obitum.

Migrat in cælum.

Corpus S. viri ſepulturæ mandatũ ab Auſtadio Epiſcopo.

N O T Æ.

Hoſpitius.] *De quo Martyr. Rom. cum Bar. 21. Maij. Eius vitam adfert Sur. tom. 3. & Petrus in Cat. lib. 5. c. 27. Paul. Diac. de geſtis Longobard. lib. 3. c. 1. Gregor. Tur. Hiſt. Franc. lib. 6. cap. 6. Vixit, vt dicit Vuionus, circa annum Domini* 570.

Apud vrbem Nicenſem.] *Maurolicus & Petrus in Cat. Nuceriam dicunt, qui correctione indigent. Nuceria enim ciuitas eſt Campaniæ, non longè à Salerno, & monte Veſuuio, cuius populi dicti ſunt Nucerini. Nicæa verò noſtra ſeu Nicæa, vrbs eſt Galliæ, quæ vulgari idiomate dicitur* Niſſe, *hodieque Sereniſſ. Sabaudiæ Duci paret.*

Dactylis.] *Dactyli ſunt caricæ, id eſt fructus palmæ, vulgò* dattes. *Dicitur verò dactylus, à dactilon, quod eſt digitus, quia illi fructus, quaſi digitorum ſimilitudinem imitari videntur.*

Tonſurato capite.] *Ab Apoſtolis conſuetudo manauit, vt qui diuino miniſterio ſeſe traderent, tonderentur. Et quare Chriſtiani Sacerdotes veri Dei miniſterio addicti non abſcindant capillos, cum & Pagani idolis ſacrificantes eiſque ſeruientes, capillos eiſdem offerrent? Clericis igitur & Religioſis, qui ad diuina miniſteria applicantur, competit raſura & tonſura in modum coronæ, ratione figuræ: quia corona eſt ſignum regni, & perfectionis, cum ſit circulus: illi autem qui diuinis miniſteriis applicantur, adipiſcantur regiam dignitatem, & perfecti in virtute eſſe debent. Corona enim regale decus ſignificat, & ſeruire Deo regnare eſt: vnde miniſtri Eccleſiæ reges eſſe debent, vt ſe & alios regant: quibus B. Petrus ait: Vos eſtis genus electum, regale, Sacerdotium. Competit enim eis ratione ſubtractionis capillorũ, & ex parte ſuperiori per raſuram: ne mens eorum in temporalibus occupationibus à contemplatione diuinorũ retardetur: ſed reuelata facie gloriam Dei expeditè & liberè contempletur. Summitas enim capitis eſt eminentia mentis: denudatio capitis eſt reuelatio mentis. Clericus enim ſecretorum Dei non ignarus eſſe debet. Et ex parte inferiori per tonſuram; tondentur enim capilli vſque ad reuelationem ſenſuum, ſc. oculorum & aurium, vt vitia in corde & opere pullulantia doceantur præcidenda, ne ad audiendum & intelligendum verbum Dei præpediant, pro quo ſeruato reddetur in excelſis corona. Item figura rotunda nullum angulũ habet, & ſignificat quod Clerici non debent habere ſordes in vita: quoniam vbi angulus ibi ſordes, & debeat habere veritatem in doctrina, quoniam veritas angulum non habet. Item hæc figura omnium figurarum eſt pulcherrima: vnde in hac Deus cæleſtes ſphæras creauit: per quod ſignatur quod Clerici debent habere pulchritudinem interius in mente, & exterius in conuerſatione. Tales ſane (vt dicit Clemens Papa) ad miniſterium ſpirituale eligendi ſunt Clerici, qui digni poſſint Dominica ſacramenta tractare.*

Andegauenſis.] *Andegauum ciuitas eſt Galliæ Turonibus, ac Biturigenſibus finitima, Oceanoque proxima, vulgò dicitur* Angers.

VITA SANCTORVM MARTYRVM Gallicani & Hilarini. Ex ea quæ eſt apud S. Antoninum.

Habetur in 2. p. Hiſt. tit. 9. c. 3. § 5.

GALLICANVS vir admirandæ ſanctitatis, ſub Conſtantino magno Imperatore Romani exercitus dux, plurimum ab eodem dilectus fuit, propter generoſitatem ſui animi, & fortia facta, & inſignes victorias ab eo ſæpius reportatas. Cum autem gẽs Scytharum Daciam & Thraciam occuparet, & Gallicanus dux Gentilis contra gentem prædictam mitti deberet, Cõſtantiam Conſtantini filiam ſibi pro mercede laboris in vxorem petijt, ſi reuerteretur victor è prælio: quod etiam Romani Principes & nobiles plurimum fieri poſtulabant.

Gallicanus dux exercitus Conſtant. magn. Imp.

Scythæ vaſtant Thraciam.

Pater autem in magna triſtitia poſitus fuit, ſciẽs filiam ſuam à B. Agnete ſanatam, in virginitatis propoſito poſitam facilius occidi poſſe, quàm ad conſenſum inclinari. Virgo tamen in Domino cõfidens, patri ſuaſit, vt eam ſibi ſpondeat cum victor redibit. Veruntamen duas filias ſuas Atticam & Aethemiam, quæ non ſolum erant magna corporis pulchritudine & honeſtate præditæ, ſed etiam in omni ſcientiarum genere inſtructæ, quas ex coniuge defuncta ſuſceperat, ſecum manere permitteret, vt per eas mores & votum patris ſcire poſſet: & ipſa duos præpoſitos ſuos, germanos eunuchos Ioannem & Paulum ſibi concederet, in ſpecie quaſi maioris firmitatis, rogans Deum, vt ipſum & filias ſuas ad veram fidem conuerteret. Quæ omnia cum eſſent impleta, Gallicanus aſſumptis Ioanne & Paulo, & copioſo exercitu proficiſcitur; ſed tamen à Scythis eius exercitus frangitur, & in vrbe Thracarum ab hoſtibus obſidetur. Cumque miraretur tantum infortunium ſibi accidiſſe, & de victoria omnino deſperaret, & fugam arripere diſponeret: beati Ioannes & Paulus dixerunt ei & conſuluerunt, ſi votum faceret Deo cæli, ſeque Chriſtianum faceret, quod proculdubio victoriam reportaret. Quod cũ feciſſet, ſtatim iuuenis ferens Crucem in humero ei apparuit, & vt ſumens gladium ſe ſequeretur admonuit. Quem ille accipiens per media caſtra iuit, & ad Regem vſque deueniens, nullumque occidens, & ſolo timore præcedentis vniuerſos hoſtes ſubiugauit, & Romanis tributarios fecit: duoque milites armati eidem etiam apparentes eum hinc inde confirmabant.

Promittitur ei Conſtantia Conſt. Imp. filia ſi victor redeat.

Admonetur à SS. Ioanne & Paulo vt Chriſtianus fiat, ſi velit victoriam reportare.

Gallicanus itaque victor rediens ab Imperatore, & vniuerſa Roma honorificè & gratãter acceptus,

Victor rediẽs honorificè ab Imp. excipitur.

L tam

iam factus Chriſtianus, ad Eccleſiam Apoſtolo-
rum gratias Deo eedditurus properauit. Quod cer-
nens Conſtantinus obſtupuit. Et quærenti cur hoc
feciſſet, cum ante diſceſſum Deorum templa adiiſ-
ſet, totum belli euentum, & quemadmodom di-
uinitus victoriam reportauerat, cum prius vouiſſet
ſe Chriſtianũ fieri, narrauit. Omnibus ergo gaudẽ-
tibus, ipſe Imperatorem rogauit vt ſibi indulge-
ret, ſi filiam ſuam minimè deſponſaret, eo quod
de cætero Chriſto continens viuere propoſuiſſet.
Quod dum Conſtantino plurimum placuiſſet, &
duæ filiæ eius per Conſtantiam fuiſſent conuerſæ,
ſecumque in Monaſterio B. Agnetis permanerent,
ipſe Gallicanus Ducarui ceſſit, & quinque millia
ſeruorum ſuorum manumiſit, omniaque pauperi-
bus tribuens, in quadam ſolitudine apud vrbem
Oſtienſem cum Sancto Hilarino Monacho in pau-
pertate vixit. Ædificauit autem Romæ hoſpitale
vnum, & Eccleſiam in honorem S. Laurentij Mar-
tyris qui eidem apparuerat, locumque vbi eam cõ-
ſtruere deberet, deſignauerat. Rogatus autem vir
ſanctus vt eſſet Epiſcupus Oſtienſis, noluit, ſed
qui ordinaretur elegit. Tantaque ibi miracula fa-
ciebat, quod ſolo iuſſu dæmones ab obſeſſis cor-
poribus effugabat. Huius ſacræ opinionis fama in
toto orbe terrarũ intantum exereuit, vt ab Orien-
te & Occidente venientes viderent virum ex Pa-
tricio & Conſule, lauantem pedes pauperum, po-
nentem menſam, aquam manibus effundentem,
languentibus ſollicitè miniſtrantem, & cætera ſer-
uitutis officia exhibentem. Perſeuerauit autẽ Gal-
licanus vſque ad tempora Iuliani Imperatoris, in
ſanctis huiuſmodi pietatis operibus, qui cùm in
Imperium ſublimatus, Chriſtianos perſequeretur,
miſit ad Oſtiam ciuitatem vbi Gallicanus degebat,
vt titulos fiſcales domibus ab eo in ſubſidium pau-
perum fabricatis imponeret. Sed cum omnes exa-
ctores illuc accedentes à dæmonio vexarentur: mã-
dauit Iulianus, vt aut diis immolaret, aut exinde
diſcederet. Tanto enim viro non audebat mortem
inferre. Ille igitur Alexandriam perrexit, & per an-
num in ſolitudine manſit. Poſtmodum tentus à Iu-
dice Pauciano, cum ſacrificare contemneret, tranſ-
fixus in corpore gladio, martyrij coronam perce-
pit 7. Calend. Iulij, & Alexandriæ tumulatus ia-
cet in Eccleſia eius nomini fabricata. Beatus autem
Hilarinus tandiu fuſtibus cæſus eſt, donec ſpiritum
exhalaret pro eiuſdem fidei confeſſione.

Ducarui cedens omnia ſua pauperibus diſtribuit, & viuit ſolitarius cũ Hilarino.

Potiter pellit dæmones.

Miniſtrat pauperibus.

Mutare ſedes cogitur, cum renuerit diis immolare.

NOTÆ.

Gallicanus.] *De eodem celebris mentio fit in Mart. Rom. 25. Iunij. De quo etiam Vſuard. Eius res geſtæ in actis SS. Ioannis & Pauli continentur, quas ſcripſiſſe mandaſſe Terentianus traditur. Geſſit Conſulatum Ouinius Gallican. ann. 25. Conſt. Imp. qui adſcribitur in Faſtis Onuphrij annus à Chriſto Domino 330. De perarduo illo & difficili bello aduerſus Sauromatas, quod per Gallicanum confecit Conſt. vit. ſcribit Euſeb. in vit. Conſt. lib. 4. cap. 5. & 7. quo bello feliciter geſto ſecundum meruit Conſulatum, poſt quem ſæculo renuntians, humillimum vitæ genus ob Chriſti amorem ſectatus eſt Orbe toto mirante. Habetur de Gallicano mentio in lib. de Rom. Pontif. in Sylueſtro, cum agitur de munificentia Conſtantini.*

VITA S. VVLMARI. EX EA quæ eſt apud Surium.

SANCTVS Vulmarus in inferioribus Gal-
liæ partibus, haud longè à maris littore, in
pago Bolonienſi, in villa Siluiaco oriun-
A da, ex Chriſtianis atque inclytis parentibus eſt
editus. Pater eius Vulpetrus, mater autem Duda;
frater verò Vvalmarus dicebatur. Et quidem præ-
fatus vir ſanctus Vulmarus, tempore iuuentutis
ſuæ, coniugem duxit nomine Hiſtoraldam, quæ
prius erat deſponſata alteri viro nomine Vvilma-
ro. Quapropter cum apud Francorum Principem
grauiter Dei famulus accuſaretur, tandem eiuſ-
dem imperio & iuſſu, priori ſponſo quoque Hi-
ſtoralda reddita eſt. At verò ſanctus Vulmarus,
poſtquàm reliquit coniugium, petiit Monaſterium,
quod in pago Hannonienſi ad Sambiam fluuium
ſitum eſt, diciturque Altimontis, vbi tunc Mona-
ſticus ordo florebat. Vbi ſuſceptus à Rectore eius
B cœnobij, demandatum ſibi ab illo ſatis vile & ab-
iectum miniſterium, obedientiæ cauſa libenter
in ſe recepit, vt quod circa paſcendos boues & li-
gna ad fratrum officinas importanda verſaretur:
idémque munus prompto certè animo exequutus
eſt. Interim quoque inſtigante eum Spiritu Dei, ad
ludum literarium perrexit, ac ſibi alphabetum exa-
rari poſtulauit, nam antea illiteratus erat: atque
ita dum de more pergebat ad ſyluam, tabellam
alphabeticam arripiebat, quam manu geſtans le-
ctitabat, bobus ipſum cum vehiculo ſequentibus.

S. Vulmari natales.

Venit ad Monaſteriũ Altimontenſe.

Iam ſanctum eius ſtudium innotuerat, cùm
ecce ab hoc miniſterio abſolutum, literis operam
nauare præcepit, altero in eius locum ſubrogato.
C Adſcriptus tamen in Clerum, nihil ſolitæ humi-
litatis depoſuit: ſed horis nocturnis, cùm ſe fratres
quieti dediſſent, omnium purgabat calceos ſua
ſponte, mundatoſque ſuis reſtituebat locis. Sed &
Dei miles in agone huius vitæ viriliter contendẽs,
ac de virtute in virtutem progrediens, omnibus
tanquã lucidiſſima lãpas, radios bonæ operationis
adminiſtrauit, vnde & ſuccedente tempore, dignus
acclamatus eſt ab Abbate & fratribus munere Sa-
cerdotali: quo ille initiatus, ob vitæ meritum ab
omnibus cum magna reuerentia prædicabatur. Sed
vir Dei laudes hominum non ferens, timenſque
per huiuſmodi adulationes ſe aliquando æterno
brauio priuandum, in Eremum aufugit, nihil ſe-
D cum ferens, niſi ſacerdotalia veſtimenta & bipen-
nem. Perrexit igitur ad partes Aquilonares, in pa-
gum qui Mempiſco antiquitus dicebatur, vbi erat
immaniſſima ſylua: vbi cùm tres delituiſſet dies,
omnis cibi & potus expers, tandem Angelico iuſ-
ſu vir quidam eius loci fidelis annonam ei defert,
qui etiam fundum hæreditatis ſuæ ei offert, vbi
Monaſterium conſtruat, atque ad ſeruiendum om-
nipotenti Deo Monachos congreget.

Noctu pro officio humilitatis purgat fratrum calceos.

Latitans in Eremo diuinitus paſcitur.

Et renuit quidem Sanctus Vulmarus primò,
verùm poſtea eius precibus & ſanctæ deuo-
tioni acquieſcens, cum eo profectus eſt, ac-
ceptaque hæreditatis eius portione, condidit Mo-
naſterium. Quin & vir memoratus ei filium ſuum
E commiſit, vt eum tam literis quam virtutibus im-
bueret, ſimulque reliquam quoque hæreditatis
portionem illi adiecit. Adiuncti ſunt verò etiam
Sancto Vulmaro prænominati viri fratres germa-
ni, aliique quamplurimi viri illuſtres, ſuas eidem
Monaſterio tradentes poſſeſſiones. Vbi cùm bo-
num ille certamen certaret, cœpit multis clarere
virtutibus & ſignis: qua de cauſa etiam multi ad
eum confluebant. At ille humanos iterum fauo-
res declinans, ne quam illi elationem animi adfer-
rent, ad pagum Bolonienſem, in quo natus fue-
rat, ſe clam ſubtraxit in ſyluam, quæ vno tantùm
milliari ab eius diſtabat patria, & iure hæreditario
ad ipſum ſpectabat. Per quam cùm quodam tẽpore
ambularet,

Condit Monaſterium.

Iterum fugit humanas laudes.

ambulaſet, ecce eiuſdem ſancti viri germanus frater Vualmarus, reperiebat Anachoretam Chriſti, ignorans quia germanus eius eſſet, vnde & interrogabat eum, dicens: Quis es tu? Ad quod ille germanum eius ſe eſſe profeſſus eſt. Quo reſponſo hilarior ille effectus; Eamus, inquit, & ſalutemus matrem noſtram, & conſolemur eam, quæ longo tempore tuam doluit abſentiam. At Sanctus Vulmarus: Non ibo, dixit, tu verò & ipſa, quantùm poteſtis, aliquam annonæ conſolationem mihi impendatis: & ego, quantùm prævaleo, in conſpectu Dei omnipotentis memor ero veſtri.

En quid Monachi & Eremitæ præſtent ſecularibus.

Accidit autem aliquando, vt cùm prænominatus Vulmarus ſuo fratri cibos deferret, & eum ſolito loco nó inueniret, cœperit magnos emittere eiulatus, & Vulmarum acclamare. Ille verò fratri occurrens, Ne, inquit, frater mi, tales amplius edas clamores. Vnde ſuſpendens in quadam arbore ligneam tabellam cum malleo, iuſſit victualia deferentem de cætero tabellam percutere, & hoc ſigno fratrem euocare. Hæc autem in perpetuam rei memoriam cum prædicto malleo in eius cœnobio conſeruatur. Confluebant autem ad ſanctum Dei vtriuſque ſexus complures homines, ſub eius ſacro inſtituto militare cupientes, quos ille omnes benigniſſimè ſuſcepit, ambroſia cæleſtis diſciplinæ eos paſcens. Sed & anno incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo octogeſimo octano, quando baſilicam in honorem S. Mariæ Virginis, & B. Petri Apoſtoli, idem vir extruxerat, venit ad eum Ceduallа, Rex Occidentalium Saxonum, iam in Britannia factus Catechumenus, vt ab eo in fide Ieſu Chriſti magis inſtrueretur, & confirmaretur: qui poſtea profectus eſt Romam, atque illic ſacrum baptiſma ſuſcepit.

Instituit nouas Religioſorum manſiones, ſeorſim viris, & ſeorſim fœminis.

Venit ad eum Ceduallа Rex.

Quodam die fur quidam abſtulerat equum viri Dei. Qui cùm tota nocte errabundus vagaretur, manè alterius diei ante portam Monaſterij inuentus eſt equo inſidens, de quo nec per ſe deſcendere valuit, nec ab alio deponi, donec ipſe vir Dei eum corripiens, ab equo leuauit, liberumque dimiſit. Tunc verò longè latéque diffuſa eſt ſanctitatis eius fama, ac permulti ad eum veniebant, eulogias ac permulta munuſcula eidem offerentes. Ille verò omnes in Dei ſeruitio confortans & confirmans, quæ attulerant bona propriis manibus erogabat. Sed & multas etiam miles Chriſti ſathanæ paſſus eſt inſidias, multas tolerauit malorum perſecutiones. Denique multo iam ſenio grauatus, feliciter obdormiuit in Domino 13. Calend. Auguſti, ſepultus cum multa reuerentia apud Boloniam, vbi multis coruſcat miraculis.

Poſt multos labores quieſcit in Domino.

N O T Æ.

Vulmarus.] *De eo Martyr. Rom. cum Bar. 20. Iulij. Vitam eius adfert Sur. tom. 3. Agit de eodem Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. c. 293. Mol. in Indic. SS. Belgij. Petr. in Cat. lib. 11. cap. vltimo. Meyerus in Annal. Fland. ad annum 668.*

Ad ludum litterarum.] *Omnem ſcholam antiquitus dicebant Romani: vnde ludus palæſtra, ludus pilæ, ludus muſicus, ludus literarius dicitur.*

Bipennem.] *Hoc loco Bipennis ſumitur pro ſecuri.*

Vita S. Goluenі Epiſcopi ex Anachoreta. Ex ea quam collegit ex M.S. Eccleſiæ S. Pauli Leonenſis, Renatus Benedictus.

BEATVS Goluenus vir admirandæ ſanctitatis fuit, qui ex honeſtis & Chriſtianis pa-

A rentibus progenitus, ad Sanctorum imitationem vitam ſuam conformauit. Hic igitur patrem habuit Glandanum virum pium & egregium, matrem verò Gologuenam. Qui cùm propriam deſeruiſſent patriam, nempe Angliam, tranſmiſſo vaſtiſſimo mari, ad quendam pagum, nomine Odeon applicuerunt: vbi cùm multos dies manſiſſent, Gologuena quæ prægnans erat ſanctum hunc fructũ, nempe beatum Goluenum, effudit in lucem. Poſtquam autem multi fluxiſſent dies à natiuitate Goluenі, & necdum ſacrum baptiſma ſuſcepiſſet ob defectum aquæ, (habitatores enim loci illius magnam aquæ penuriam & incommoditatem patiebantur, neque habebant puteos aut fontes, ſed

Parentes S. Goluenі, eiuſque patria.

B ex remotiſſimo & longinquo loco aquam ad ſuſtentationem, cùm magno labore afferre cogebantur.) Quod cernens Glandanus Goluenі pater, orationem fudit ad Dominum dicens: Domine Deus qui non pateris nos tentari ſupra id quod poſſumus, miſerere nobis: ecce enim quia ob defectum aquæ, ſacrum baptiſma ſuſcipere non poteſt filius meus. Finita oratione, benigniſſimus & miſericors Deus, qui ſemper voluntatem timentium ſe facere conſueuit, fontem è terra emanare fecit. Quod videntes loci habitatores gratias omnipotenti Deo pro tanto beneficio agere cœperunt, & Glandanum eiuſque vxorem, propter hoc miraculum, in magno pretio & honore habuerunt. Vnde

S. Goluenі pater impetrat diuinitus aquã, vt poſſit baptizari filius eius.

C & opulentiſſimus quidam & diues, Godianus nomine, eis omnia ad victum neceſſaria miniſtrabat: Goluenum quoque, iam ſacro baptiſmate regeneratum, adoptauit in filium, eumque in moribus, & literis erudiendum curauit. Parentibus defunctis, mirum in modum proficiebat beatus Goluenus, tum in virtutibus, tum etiam in ſtudiis literarum, vnde ab omnibus magno proſequebatur amore, & quaſi ſanctus habebatur, & honorabatur. Adhuc enim in pueritia conſtitutus miracula edebat, & ſanabat ægrotos ſola manuum impoſitione.

S. Goluenus adoptatur in filium à quodam Godiano.

Multum in ſtudiis proficit.

Adhuc puer edit miracula.

Verum enimuerò cùm tantis polleret virtutibus, timens ne vanæ gloriæ ſtimulis titillaretur ad Eremi ſecreta credidit euolandum. Mox igitur nemi-

D ne ſciente eius propoſitum, in horridum quoddam deſertum receſſit: & cùm ibi conſtruxiſſet cellulam ex virgultis & arborum foliis, cœpit mirum in modum corpus ſuum vigiliis & ieiuniis affligere. In hoc autem deſerto per multa annorum curricula hominibus incognitus manſit: pane hordeaceo & herbarum radicibus ad vitæ vtebatur ſuſtentationem. Semel in die è cellula progredi conſueuerat, & deambulabat circa cellulam, tres faciens ſtationes, & in vnaquaque orabat pro felici ſtatu Eccleſiæ, pro Regibus & Principibus Chriſtianis, & deuotiſſimè tres Cruces quas in his tribus ſtationibus collocauerat, amplectebatur, & oſculabatur, & ita poſtmodum redibat ad cellam.

Fugit ad Eremum.

Exercitia S. viri.

E Tunc temporis cum multi Piratæ, & Nortmanni, & alij Idololatræ, Britanniam ſuis incurſionibus deuaſtarent & popularentur, quidam potens & magnanimus Comes collecto magno exercitu, voluit eos debellare. Sed antequam eos aggrederetur, venit ad virum Dei, petitque orationum ſuarum ſuffragia. Sanctus autem Anachoreta dixit ei vt ſecurè procederet aduerſus inimicos, quia eos debellaturus erat. Comes hoc accepto reſponſo abiit, & cum Dei adiutorio inimicos fugauit. Victor igitur rediens ad virum Dei, inuenit eum proſtratum ſuper terram, & manus in modum Crucis habentem, & orantem pro victoria Comitis. Qui cùm eum ſalutaſſet, & victoriam de

Nortmanni Britanniam vaſtant.

Prædicit Comiti victoriam.

inimicis reportatam ei attribueret, vir grauiter eũ A redarguit dicens, non ſuis victoriam meritis eſſe tribuendam, ſed bonitati & potentiæ Dei. Quadam die cùm miſiſſet virum nomine Madcuum, ad quẽdam ruſticum valde diuitem, qui ei eleemoſynam dare conſueuerat, vt quicquid præ manibus haberet ei mitteret: ille feſtinus abiens ad ruſticum retulit ei verba viri Dei. Ruſticus verò quoniam agriculturæ operam dabat, nihil præter aratrum habebat in manibus. Sed cùm nollet nuncium vacuum ad virum Dei remittere, accipiens aquam turbidam, infudit eam in ſinum nuncij, quæ ſtatim in optimum aurum conuerſa eſt.

Aqua turbida in aurum conuertitur.

Interea accidit Sanctum Paulum Leonenſem Epiſcopum, qui tunc temporis ſanctitate florebat, B ex hoc mundo migrare: qui paulo antequam moreretur, conuocans ſuæ ciuitatis proceres, dixit eis ſibi diuinitus fuiſſe reuelatum quòd Goluenus Anachoreta ei in Epiſcopatu ſuccederet: quare eos rogabat vt hunc virum ſanctum poſt eius obitum eligerent. Quod & fecerunt. Paulo enim Epiſcopo defuncto, eum elegerunt, atque inuitum in Pontificali cathedra collocarunt. Factus Epiſcopus, cœpit optimè ſuo fungi officio, & populum ſibi creditum ſapienter & prudẽter gubernare. Denium cùm multis claruiſſet miraculis ſenex & plenus dierum obdormiuit in Domino, anno Domini ſexcenteſimo.

Eligitur Epiſcopus Leonenſis.

NOTÆ.

Goloenus.] *Agunt de eo Robertus Canalis de re Gallica lib. 2. perioche 6. Et Vuion. ad præterm. libro 3. Ligni vitæ. Succeſſit S. Paulo Leonenſi Epiſcopo anno 600.*

VITA S. ARBOGASTI EPISCOPI ex Anachoreta. Ex ea quæ eſt apud Surium.

ARBOGASTVS Aquitanus, ex Hybernia ortus, cum eſſet iuuenis, venit in Alſatiam, ibique in ſacro nemore, eo D penè loco vbi nunc Haganoa ſita eſt, oratorium ſibi conſtruens, Deo ieiuniis ac precibus diligenter ſeruiuit, non otioſus ibi degens; nam & prodibat, & incolas de vera Dei cognitione, de vero Dei timore, reprehenſis idololatricis cultibus, ac phanaticis opinionibus confutatis, diligentiſſime erudiebat. Hanc ipſam doctrinam confirmauit miraculis: nam & immundos ſpiritus eiiciebat, ægrotos ſanabat, mortuos reſuſcitabat. Perturbatas verò conſcientias ita verbo Dei erigebat, vt hilares ab eo diſcederent, qui triſti perturbatoque animo acceſſerant.

Patria S. Arbogaſti. Viuit in Eremo.

Claret miraculis.

Hæc verò vitæ ſanctimonia, & ſumma ſapientia, cum innotuiſſet Dagoberto Regi: vocauit ille E S. Arbogaſtum ſæpiſſimè ad ſe, eius vtens in grauiſſimis negotiis conſilio. Quem cum videret ſingulari ſapientia, & vera pietate, ac omnibus honeſtis virtutibus conſpicuum eſſe ſenem, vocauit eum ad erudiendam in Chriſtianiſmo tumultuantem tunc, & fœdiſſimis erroribus ſummè contaminatam Argentinam. Cuius loci Epiſcopum, ac S. Amandi ſucceſſorem eum conſtituit, anno Domini 646. addito mandato, vt Argentinenſes hunc audirent doctorem, & eius voci tanquam diuinæ legi obtemperarent. Præfuit autem docendo & concionando annos duodecim. Suſcitauit orationibus ſuis à mortuis Sigebertum Dagoberti Regis A filium, ex Mechtilde Saxonum Duciſſa, qui in venatione ab apro percuſſus, poſtero die obierat. Pro quo pietatis officio dedit Rex Eccleſiæ Argentinenſi Rufachium cum tota adiacente ditione. Deceſſit ex hac vita anno 6[?]8. Sepelitur iuxta patibulum in colle quem D. Michaelis collem vocant, id enim petierat & poſtularat, imitaturus factum Chriſti, qui etiam extra Hieroſolymam in loco ſceleratorum paſſus fuiſſet. Poſtea multis annis labentibus, ſupra tumulum eius, Monaſterium S. Arbogaſti, & in eadem vicinia ſummum templum Argentinenſe ædificari cœptum eſt. Fuit ſecundus Argentinenſis Epiſcopus.

Acceſſitur à Dagoberto Rege.

Conſtituitur Epiſcopus.

Suſcitat à mortuis Sigebertũ Dagoberti filium.

Humilitas S. viri.

NOTÆ.

B Arbogaſtus.] *De eo Martyr. Rom. cum Baron. 21. Iuly. Meminit eiuſdem Arnold. Vuionus in Martyrol. Monaſtico hac die. Petrus Cratep. de Epiſcopis Germaniæ.*

Phanaticis opinionibus.] *Phanaticæ opiniones, vanæ & inſanæ dicuntur, vnde phanaticus idem eſt quod ſtultus & inſanus.*

VITA S. FLORENTII EPISCOPI ex Anachoreta. Ex ea quæ eſt apud Surium.

C CVM Dagobertus Rex ad regni Francorum gubernacula ſederet, Sanctus Florentius cum beato Arbogaſto, Theodato, & Hidolpho, è Scotia venit in Alſatiam. Vbi cum Sanctus Arbogaſtus Argentinenſi Eccleſiæ datus eſſet Antiſtes, beatus Florentius in ſylua quam Haſſle vocant, manibus ſuis cœpit terram colere, vt victui neceſſaria pararet. Sed cum illic domicilium condidiſſet: ceruæ & aliæ feræ è nemore eò aduenientes, omnem eius deuaſtabant laborẽ. Nec aderant beato viro inſtrumenta venatoria quibus eas caperet: ſed non deerat tamen magna in Deũ fiducia, qua fretus, in Domini nomine iuſſit eas omnes venire ad fores cellulæ ſuæ, & illic gradum figere. Per id tempus Dagobertus Rex ma- D nens in palatio ſuo Kircheimenſi, famulos ſuos miſit vt venationi operam darent. Abeunt illi cum canibus, perluſtrant montes & ſyluas omnes, nec vllam feram conſpiciunt.

Tandem ad beati viri domunculam perueniunt. Vbi cùm frequentes præ foribus conſiſtere feras conſpiciunt, nihil ſe de loco mouẽtes, perinde ac ſi vincula quædam eis iniecta ſint, rei indignitate, vt ipſis videbatur, permoti, cum virum Dei non cognoſcerent, tunicam eius vi auferunt, & recedunt. Ille quoque ſequitur abeuntes: apportat ſecurim ſiue bipennim, vt eam ſimul tollant. Sed illis recedentibus, vbi ad paludem quandam ventum eſt, equi eorum progredi noluerunt. Vr- E gent illi quidem fortiter, adigunt calcaria: ſed nihil efficiunt. Animaduertunt id ſe pati ob illatam ſancto viro iniuriam: redeunt, reddunt que pallium. Redditur equis gradiendi facultas: veniunt ad Dagobertum Regem, quid acciderit, enunciant. Ille confeſtim mittit equum ſuum optimè ſtratum: orat virum Dei, vt illo ſubuectus, ad ipſum ſe conferat. Vir beatus equum non admittit, ſed aſello contentus, ad Regis palatium proficiſcitur. Vbi cum ad portæ limen acceſſiſſet, ecce filia Regis ab ipſo ortu luminibus orbata, itemque muta, repentè & videt, & loquitur, appellatque Florentij nomen: cùm tamen id omnibus eſſet incompertum.

Aſcendente quoque illo in Palatium, & ad Regem ingredi volente, res rurſum accidit admiratione digna. Cum enim non haberet miniſtrum, cuius opera vteretur in ſeruando interim pallio ſuo, ad ſolis radium per feneſtram ſeſe infundentem, ſuſpendit pallium: inhæſitque illi haud ſecus atque perticæ cuidam, donec vir ſanctus cum Rege collocutus eſſet. Quæ res tantæ admirationi fuit & regi ipſi, & familiæ eius, vt magnam ſyluæ eius partem Rex ei largitus ſit, vbi cellam cõſtrueret; villaſque adiacentes, & multa prædia addiderit, quæ vſque in præſens Monaſterium Haſſle ſibi vendicat. Porrò autem ex hac vita migrante beato Arbogaſto, Sanctus Florentius ei ſubrogatus eſt in cathadra Argentinenſi: vbi ſanè vitam in populo viuens ſanctiſſimam, gregem ſibi creditum, vt bonus paſtor accuratè cuſtodiuit. In Eccleſia quoque ſua, ſiue Monaſterio Haſſle, Religioſos homines, qui Deo illic ſeruirent, collegit: ſicque tandem bonorum operum curſu confecto, cum Chriſto in æternum regnaturus in pace quieuit.

Fuit quidem vir ſanctus generis nobilitate clarus: ſed virtutum ornamentis longè illuſtrior. Nã in ipſo quoque vernantis adoleſcentiæ flore, quod aliàs apud maturos perrarum eſt, carnis proculcauit illecebras, patriam parenteſque pro Chriſti amore deſeruit: voluntariamque complexus paupertatem, longinquam in exteras regiones peregrinationem ſuſcepit. Poſt multos autem exantlatos labores, ſeptimo Idus Nouembris migrauit ad Dominum, conditus in Eccleſia quam viuens gubernarat, quam & præſentia corporis ſui condecorauit, donec Ratho Argentinenſis Epiſcopus, diuina reuelatione admonitus, ſanctiſſimi viri corpus in locum illum nemoris, quem primò ſibi delegerat, transferendum curauit, ipſéque ſibi illic ſepulturam elegit. Sed & poſtea multis miraculis Dominus virtutum, fidelem quoque ſeruum ſuum Florentium illuſtrauit.

N O T Æ.

Florentius.] *De eo Martyrol. Rom. cum Baronio 7. Nouembris. Fuit 4. Argentinenſis Epiſcopus, qui ſedere cœpit anno Domini 663. præfuitque annis 12. Obiit autẽ anno 675. Meminit eiuſdem Crat. de Epiſcopis Germaniæ. Arnold. Vuionius in Mart. Monaſtico hac die, & alij recentiores.*

VITA S. BAVONIS EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Surium.

S. Bauonis clari natales.

GLORIOSVS Chriſti athleta Alouuinus cognomento Bauo, Francorum Principum genus, & Auſtraſiorum Ducum hæres, in Gallia Belgica, pago Haſbanienſi, loco haud obſcuro natus, & alitus eſt, Pelagio qui beatum Gregorium præceſſit, vniuerſalem Pontificatum adminiſtrante. Pater eius Agilulphus, mater Adelthrudis dicta eſt, Religionis caſti amatores. Atque tali ſtirpe generatus, cum adoleuiſſet, vxorem ducit, filiam videlicet Adilionis, per id tempus famoſi Comitis. Sed & decurſu temporis filia eis naſcitur Aglethrudis, & ipſa à Deo præelecta, & tamen beatus Bauo ſemper de Deo ſtudebat aliquid aut audire, aut interrogare, tum de virtute in virtutem aſcenſiones in corde diſponere: inde etiam balteum militarem rarius cingere, poſtremo ieiunia cum fructu eleemoſynarum frequentare. Atque interea coniux eius, quæ & ipſa viriliter in man-

Agilulphus duxit vxorẽ.

Paulatim iter viã virtutis.

A datis Domini militabat, decurſo vitæ præſentis ſtadio, de habitatione tenebroſi Cedar, ad brauium ſupernæ remunerationis aſciſcitur: cuius funus viduus maritus ita eſt proſecutus, vt propè ipſe moreretur: ſimulque ita ſe conuertit mox ad Dominum vt eius mortem optaſſe videretur. Porrò ea tempeſtate beatus Amandus, vir Apoſtolicus, quo amplius gentilium audiuit debacchari furorem, Gandam quoque acceſſerat, cum tandem baptizato populo ara Mercurij ibi deſtruitur, fana diruuntur, Eccleſia erigitur.

Phraſis eſt D. Hieronymi in vita S. Paula.

Conuerſio Gandauenſis per S. Amandum.

Itaque & hac fama longè latéque diffuſa, Alouuinus Gandam aduenit, Amandum inuenit, prioris vitæ culpam fatetur, de culpa pœnitentiam B pollicetur: denique facta ſolemniter donatione, omnes poſſeſſiones ſuas ad loca Sanctorum tradit. Gauiſus verò S. Amandus, multa prius machinamenta diaboli prudenter prætendit, grauem eſſe aſcenſum quem vellet arripere, atque inceptum quidem facile, finem verò prædicabat eſſe difficilem. Sed tamen vbi videt eum nihil cunctari, inducit in Dominici ſcholam ſeruitij, in Eccleſia Gãdenſi: vbi & ante aram B. Petri Apoſtoli, militiam Chriſti profeſſum, & barba & capillo tonſum, aſſumit in Clericatum. Ac denique ſtatim vt ingreſſus eſt ſanctitatis viam, firmis greſſibus cœpit ire in magiſtri ſententiam. Etenim quocumque diuini ſator germinis ibat Amandus, illuc ſtudens ſubC ſequi, & indiuiſibiliter adhærens magiſtri lateri, ardebat ſanctæ prædicationis adipe repleri. Sed & quoties laſſos artus, & contracta ieiuniis membra modico ſopore reficeret, nullo recubans in ceſpite, Chriſtum exiſtimabat ſecum iacere, caſtigans delicati corporis carnem: ſimulque ex conſenſu quoque ſui Amandi, loca Sanctorum, & vicinos cœnobitas accingitur circuire, ſi fortè contingeret aliquid intentatum inueſtigare, ad quod ſe animare deberet.

Tondetur S. Bauo ab eodẽ S. Amando.

Cubat in nuda humo.

Quin etiam, capta temporis & loci opportunitate, ſaltum quem Beilam nuncupant, ingreſſus eſt. Vbi repente in remotiori deuexæ vallis latere, annoſa fagus oculis eius offertur, in modum fornicis camerata, & quæ hominem erectum poſſet in D aluo ſuſtinere, quod quaſi habitaculum ſibi ab Angelis reputans præparatum, lætus ingreditur. Sed per aliquot dies occultus, latere non potuit. Itaque cum à populo frequentaretur, infœlicem ſe eſſe iudicans, nocturno ſilentio iterũ loco cedit. Eſt autem vſque hodie eandem miræ magnitudinis fagum videre: quæ in æternam huius ſancti memoriam adhuc continet in ſe antiquum altare: vbi & presbyter parochiæ frequenter Eccleſiam euocat, & communicat. Nec deſiſtit arbor, contra morem, tam annoſa adhuc florere & germinare. Itaque inde digreſſus, aliam requirit Eremum athleta Dei Medmedung nomine, à ſua Ganda diſtantem E duorum milliariorum itinere. Ingreditur cum ſarcula, humum ſarrit, cellulam permodicam erigit, & in ea ſe quaſi ſepelit. Cibos ſaltus miniſtrabat: amnis potum. Veſtimenta ipſe detulerat ſecum, ſagum & cilicium, quæ non frigus arcerent: ſed nuditatem prohiberent.

Aliquandiu latet in annoſa fago, in ſaltu Beila

Digreditur ad Eremum aliam.

Nota inſignẽ contemptum terrenorum.

Quo in loco, cum aliquandiu ignotus manſiſſet, iterúmque fama vulgante, vlterius latere poſſe deſperaret, comperto quod B. Amandus Monachos in Gandenſi Eccleſia ſubſtituiſſet, ad locum profeſſionis ſuæ redire ſtatuit. Vbi reuerſus mox quaſi Angelus Dei recipitur: dehinc verò reditus ſui cauſam exponens, familiarem ſibi fieri cellulam ad commanendum humiliter poſtulat. Mira

Redit Gandauum.

A res. In ædificanda cellula, Artinus quidam ſabulum & lapides plauſtro aduehens, vehiculo proturbatus, mole deſuper ponderis, & iumentorum incurſu relinquitur mortuus, & idem tamen ille rurſum poſt trium horarum ſpatium, orante pro ipſo athleta Dei Bauone, ſurgit & ambulat. Mirum ſanè ſpectaculum, & ad roborandos naſcentis Eccleſiæ filios, pro reſurrectione generali valde congruum. Itaque recipitur in illam ſuam nobilé cellulam, iubens deinde admoueri neruum, quem vulgò appellant cippum, & in eo venerabiles illos pedes arctari: vbi quatuor ferè menſes in hoc reruſus carcerali agone, cum quotidie penè moreretur, pœnam pro delicijs habebat, fellea licet lingula, nunquam laudem Dei tacens.

Excitat quidam a morte.

Excogitat mirũ ſui tormentum.

B Nimirum ſanctiſſimi corpuſculi lutum, igne deſuper Spiritus ſancti, in teſtam indurauerat, atque adeò accerſito dehinc ſancto Pontifice Amando, & venerabili Abbate Floreberto, non modo pedum, ſed & totius macerati corpuſculi integram recluſionem obſecrat, & vix aliquando impetrat. Arctã ſpecum medio domus æquore, ad capacitatem erecti hominis effoderat, quæ introgreſſum non niſi ſtantem ſuſtineret, & quaſi crucifixi corporis ſuſpenſum vultum in neutram partem deflecti permitteret, atque eam orationis crucem ſibi præparauerat: in ea inter horas canonicas ſuſpendi magis quàm ſtare elegerat, atque adeò quicquid dixero, certè minus eſt. Nam etſi omnia membra C linguæ eſſent, nihil vtique dignum de hoc Dei athleta pronunciarent. Cuius cibus panis infermentatus, medietatem cinis: potus, aqua, non niſi ad menſuram ſumpta, vigiliæ ſemper vſque ad defectionem, ſomnus vix pertingebat vſque ad refectionem, vt magis eum aliquid meditari quam dormire putares. Lectiſternia nuda humus, & cinis inſperſus, defeſſo capiti, lapis: orarium, tegumentum erat illud ſanctiſſimum cilicium: continentia talis, quæ penè menſuram excederet: patientia quæ nunquam cederet.

Aliud longè maius priore.

Cibus eius panis infermẽtatus, medietatẽ cinis.

Ceruical eius lapis.

Confluebat ad eum tota penè vicinia, nobilis, & ignobilis, mixtum genus, integros dies & noctes excubabant pro foribus. Qui cum ſupremi operis D iam teneret faſtigium, & quod perfectis viris poſſet ſufficere, in diuinæ ſcalæ aſcendiſſet gradum; quaſi nihil cœpiſſet, aliud exquirit tormentum. Lapidem iubet deferri: quem manibus libratum cùm non ſufficeret ei quod volebat ponderi, alterum pro eo, duorum qui eſſet hominum onus, præcepit importari. Huncque ſcilicet inter frequẽtes genuflexiones, & perpetuas preces, brachiis tenebat, & eo non modo ſe laſſabat, ſed penè mortificabat. Nec poterat tamen in lapidis onere ſancta manus deficere, quam ſuſtinebat lapis angularis, qui facit vtraque vnum. Tum verò ſi quis obiiceret, cur ſeipſum adeò excruciaret, non bonam eſſe virtutem, quæ modum excederet, prudenter E reſpondebat: Non ſunt condignæ paſſiones huius ſeculi ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Vnde & audenter dico: qui ſe ita quotidiano afficiebat martyrio, ſi Deciana, aut Diocletiani habuiſſet tempora, ſponte omnia præueniſſet tormenta.

Rom. 8.

S. Bauo nihil inferior martyribus.

Feſtiuabat interim tempus, quo palmite Dominicæ putationis purgato, flos qui apparuerat ad componendum ſertum colligeretur, cùm ecce glorioſus Dei athleta in lectũ ægritudinis incidit: quẽ tamen longe ante præuidit. Familiarem habebat Domlinum Turholienſis Eccleſiæ presbyterum. Vocatur famulus, & ad requirendum eum feſtina-

Prædicit ſuũ obitum.

A re iuſſus incipit velle ire quò neſciebat. Sed adeſt derepente Angelus Domini: ipſe comitatur, ipſe Turholt vſque deducit, & expoſito negotio, presbyterum aſſumit, & recomitatur. Hanc vir ſcilicet Domini inter loquendum ſecretum habuit: huic curam funeris ſui vt haberet iniunxit: huius poſtremum officio communicauit: ac ſic paulò poſt ſpiritum de huius fæcis luto feliciſſimè efflauit. Aderat tunc impræſentiarum & S. Epiſcopus Amandus, & venerabilis Abbas Floribertus: qui & ipſi cellulam ingreſſi, cernunt mirabilia Dei in martyrio militis ſui. Si quidem quid viuens ſpiritus eius egerat, corpus mortuum loquebatur: in quo tota caro ita depaſta videbatur, vt pelli adhæ- B rerent oſſa. Apparuit autem inſuper fœlix eius anima, in ipſa exitus ſui hora, longè manenti ſanctæ virgini Gertrudi. Porrò facta eſt eius glorioſa aſſumptio Calendarum Octobrium die, anno à conuerſione ſua quadraginta duos minùs de tertio, Dominicæ Incarnationis ſexcenteſimo trigeſimo primo.

N O T Æ.

Bauo.] *De eo Martyr. Rom. cum Baron. 1. Octob. Scribit de eo Sigebert. in Chronic. Vincent. in Speculo lib. 23. c. 6. 7. Petrus in Cat. lib. 9. c. 10. Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 1. c. 63.*

Gallia Belgica.] *Triplex dicitur eſſe Gallia, tonſa C ſcil. ſiue togata, comata, & braccata. Gallia togata dicitur Ciſalpina. Comata cognominatur, omnis Tranſalpina Gallia; quam in tria populorum genera hiſtorici diuiſerunt, Belgicam, Celticam, & Aquitanicam. Nam à Scalde ad Sequanã Belgica: ab eo ad Garumnam Celtica, eademque Lugdunenſis: inde ad Pyrenæi montis excurſum Aquitania. Braccata autem dicta eſt à genere veſtium.*

Balteum.] *Eſt militare cingulum, ſic dictum quaſi pendens; quia ex eo ſigna dependent ad monſtrandum legionis militaris ſummam, id eſt, ſex millium ſexcentorum.*

Nullo recubans ceſpite.] *Ceſpes eſt terra cum herbis auulſa, vel frutex, vel virgultum, vel vulgo dici-* D *tur* vn ſiege, ou lict faict de mottes de terre herbue.

Annoſa fagus.] *Eſt arbor glandifera, ſic dicta quod eius fructus olim homines comederunt.*

Sagum.] *Eſt opertimentum ſeu veſtis cilicina facta de pilis caprarum.*

Cippus.] *Eſt inſtrumentum quo reorum pedes reſtringuntur, quaſi capiens pedes.*

VITA B. MONTANI INCLVSI.
Ex Flodoardo Presbytero.

Habetur lib. 4. c. 50. Hiſt. Rhem.

E FVIT in ciuitate Rhemenſi quidam Monachus incluſus, Montanus nomine, qui à multis annis in recluſione vitam ſolitariam & ab hominum conſortio ſegregatam ducebat. Cum autem Vvandalorum perſecutio in Galliis omnia deuaſtaret, vir beatus Montanus indeſinenter pro pace ſanctæ Eccleſiæ Dominum exorabat. Quadam verò nocte cum plus ſolitò orationem protelaret, carnis compellente infirmitate obdormiſcens, Angelicis ſubito per diuinam gratiam choris, ſanctarumque ſibi videtur animarum cœtibus intereſſe, celeberrimum quoque haurire colloquium, eoſque de Gallicanæ deiectione vel reſtitutione Eccleſiæ conferentes, & quia iam tempus eſſet miſerendi eius, percenſentes audire.

S. Montanus Incluſus indeſinẽter orat pro pace Eccleſiæ.

Interea

Interea vocem à ſuperioribus atque ſecretioribus ſuauiſſimè intonantem excipit, quod Dominus de excelſo ſancto ſuo proſpexerit, de cælo in terram aſpexerit, vt audiret gemitus compeditorum, vt ſolueret filios interemptorũ, vt annuncietur nomen eius in gentibus, in conueniendũ populos in vnum & Reges, vt ſeruiant ei. Et quod Cilinia concipiens filium pareret nomine Remigiũ, cui ſaluandus foret populus committendus. Vir igitur iſte venerabilis, tanto percepto ſolamine, poſt tertiam diuinæ ſuper his perceptionis admonitionem, viſionis ætheræ nunciat oraculum Ciliniæ. Hæc autem beata genitrix, in flore dudum iuuentutis, ex vnico viro ſuo Æmilio pepererat Principium, Sueſſorum ciuitatis poſtea ſanctum Epiſcopum, & patrem beati Lupi eiuſdem Principij ſucceſſoris. Mirari beata Cilinia, vtpote iam prouecta, quonam pacto ſit anus paritura, vel ſobolem lactatura. Et quia tam vir eius quàm ipſa diebus iam multis proceſſerant effœti, & carne infœcundi, nec ſpes eis vlterius procreandi, nec appetitus inerat pignoris. Beatus verò Montanus, vt meritis accreſceret patientiæ, corporaliũ fruſtratus oculorum ad tempus caruerat lumine. Quẽ dictis vt fidem faceret, oculos ſibi lacte ipſius aſſerit perungendos, moxque lumen amiſſum pueri ſibi fotu recipiendum.

Videt viſionẽ de S. Remigio naſcituro.

Gauiſis ergo dè tanta conſolatione parentibus, concipitur futurus Chriſti Pontifex: cuius gratia adminiculante feliciter editus, nomen ſacro ſumit è fonte Remigius. In cuius lactatione promiſſum pridem vati gaudium veraciter adimpletur, dum eius oculis beatæ matris illius lacte tactis, lumen olim perditum reparatur. Qui beatus Montanus ſpiritu prophetico clarus atque miraculis, poſtquam multos in exigua cellula incluſus peregiſſet annos, tandem ſenex & plenus dierum percepturus immarceſſibilem gloriæ coronam, migrauit ad Dominum. Cuius corpus poſtea tranſlatum fuit Lauduno Clauat. die 17. Maij, & hac die feſtiuitas eius celebratur.

Confirmatur prædicta viſio inſigni miraculo.

Migrat.

N O T Æ.

Montanus.] *Eius geſta Hincmarus in initio vitæ S. Remigij deſcripſit apud Surium tom. 1. Meminit eiuſdẽ Molanus in addit. ad Vſuardum. Arnoldus Vvionius in Mart. Monaſtico, ſacri eius corporis tranſlationem 17. Maij reponit.*

Cilinia.] *Hæc beata fuit Mater S. Remigij, cuius feſtiuitas in Mart. Rom. reponitur 21. Octob.*

VITA ET INVENTIO SANTORVM Theodulphi & Theoderici Eremitarum.

Ex Thoma Cantipratenſi.

Habetur lib. 2. de proprietatibus Apum. cap. 53.

IN vrbe Germaniæ Treuerenſi, totius Europæ antiquiſſima ciuitate, ſtructura quædam mirabilis erat, quæ Helenæ Conſtantini matris palatium dicebatur. Hoc ne ab inimicis præoccuparetur in periculum ciuitatis, à ciuibus eſt deſtructum. In cuius latere a parte Aquilonari, oratorium paruum inuentum eſt, in quo altare ex alabaſtro candidiſſimo erat, & in latere dextro ſepulchrum. Scriptura verò ſuper ſepulchrũ in pariete legebatur: Sancte Theodulphe, noſtri petimus miſerere.

Vrbs Treuerenſis totius Europæ antiquiſſima ciuitas.

Ad ſepulchrum igitur ciuibus pariter adunatis, vocati ſunt fratres Prædicatores. Et ego caſualiter superueni. Depoſito ergo lapide, corpus inuenimus incorruptum, & apto ſchemate, ad cooperiendum naturæ ſecreta, manus ſuper verenda demiſſas. De permiſſione verò ciuium manum ei dexteram, quam in ſacrificio corporis Chriſti viuens extenderat, mox abſcidi, & fratribus Prædicatoribus dedi. Huius reliquias capillorum & vnguiũ, in antiquiſſimo Monaſterio iam dictæ ciuitatis, quod Horreum dicitur, cum ſuperſcriptione veteri, & aliis reliquiis ſanctorum inueni. De hoc beato viro, & eius fratre beato Theodorico, qui in alia parte ſtructuræ ſupradictæ incineratus eſt, fama antiquiſſima ferebatur. Fuerunt ambo filij ſororis cuiuſdam Imperatoris Romanorum, cuius iuſſu, & auunculi, filiam Regis Britanniæ deſponſauerat adhuc puer. Cumque adoleſcens factus ſpe gratioris vitæ, ſponſam nollet accipere, ſed virgo in perpetuum remanere: Imperator indignatione permotus, illum de domo & patria expulit. Qui Treuerim veniens, & habitum Monachalem ſuſcipiens, in arctiſſimo ſpecu, in loco quem diximus, ſe reclusit. Erat autem & lectus eius lapideus, cum ceruicali lapideo, iuxta oratorium quod prædixi. Secutus verò creditur frater eius, & vitam beatam in hoc loco duxiſſe. Decreto autem & conſilio populi ciuitatis ſacrum corpus in Eccleſiam fratrum Prædicatorum tranſlatum eſt, & retro altare digna veneratione locatum. Reuolui autem poſtea chronicam temporum, & de his duobus fratribus ſcriptum legi, quod ſub Clodoueo Rege Francorum, hi viri ſancti floruerunt. Credo autem, dignè beatum Theodulphum, pro ſigno & incorruptione virginitatis, in carne incorruptionis gloriam etiam in corpore ſuſcepiſſe. Vnde in libro Sap. dicitur: Incorruptio facit proximum eſſe Deo.

Corpus S. Theodulphi inuenitur.

Expellitur S. Theodulphus à proprio patre.

Habitat in ſpecu.

Lectus S. viri.

Transfertur ſacrũ corpus in Eccleſiam fratrũ Prædicatorum.

N O T Æ.

In vrbe Germaniæ Treuerenſi.] *Hæc ciuitas eſt trans Rhenum ſita in Gallia Belgica, fuitque conſtructa à Trebeta filio Nini, qui eundem genuerat ex alia quàm Semirami, vxore. Fuiſſe traditur hæc ciuitas totius Europæ prima. Huius Archiepiſcopus vnus eſt ex præcipuis Electoribus Imperij. Cõſtructa fuiſſe dicitur circiter anno à creatione mundi bis mil. ſeptingenteſimo ſeptuageſimo tertio: à diluuio verò quingenteſimo triceſimo primo.*

Totius Europæ.] *Europa eſt tertia pars mundi, ab Europa Agenoris Phœnicum Regis filia ſic appellata. Dicitur autem Europa quicquid terrarum iacet à freto ad Tanaim. Et habet quatuor ſinus magnos. Quorum primus eſt à Gaditano freto ad Lacinium vſque promontorium Italiæ in Locris. Secundus à Lacinio ab ipſa Epyri Acroceraunia. Tertius inde ad Helleſpontum. Quartus ab Helleſponto ad Mæotis oſtia.*

Altare ex alabaſtro.] *Eſt alabaſtrum genus marmoris candidiſſimi & lucidi, ex quo non ſolum vaſa vnguentaria fiebant, ſed etiam mortuorum ſepulchra. Naſcitur verò circa Thebas Ægyptias & Damaſcum Syriæ.*

Sancte Theodulphe.] *De Theodulpho eiuſque fratre Theoderico agunt R. doctiſſimuſque Pater Thomas Cantiprat. Ord. Dominic. & Epiſcopus Suffrag. lib. 2. miraculorum, & author Speculi exemplorum diſt. 5. cap. 116. & alij, necnon Bonaſpes. Plura de eodem Trith. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 260. Theodolphus Abbas in monte Hor, vir ſanctæ conuerſationis, & innocentis vitæ, multis virtutibus clarus effulſit. Huius corpus non ante multos annos repertum integrum & incorruptum, cum magno honore Treueris apud Prædicatores reconditum eſt in ſummo altari. Hæc inuentio celebratur pridie Calend. Martij. Hactenus Trithem.*

Horreum dicitur.] *Hoc Monaſterium Dagobertus Rex Franc. in vrbe Treuerorum conſtruxit, in palatio ſuo antiquiſſimo,*

antiquiſſimo, quod Horreum vocabatur, & in eo filia eius S. Irmina Abbatiſſa fuit. In Comp. libri primi Annal. Trithemij.

Breuiarium Eccleſ. Ambian.

VITA SANCTORVM EREMITArum Domicij Confeſſoris, & Vlſiæ Virginis. Ex ea quam ex MS. codicibus collegit Renatus Benedictus.

POSTQVAM in Oriente & Occidente perſecutiones finem accepiſſent, & Eccleſia tranquilla pace gaudere cœpiſſet, multi Chriſtiani derelictis huius mundi pompis & voluptatibus perfectionis acquirendæ B gratia, in deſertis longè ab hominum frequentia remotis, habitationem ſibi deligebant. Inter cæteros autem S. Domicius vnus de præcipuis numeratur. Qui ex Ambianenſi ciuitate ortus, eum propter eximias virtutes presbyter & canonicus eiuſdem Eccleſiæ factus eſſet: aliquot annis ſanctè in hoc Canonicatus officio ſe geſſit: ita vt omnibus tanquam ſpeculum omnium virtutum appareret. Verum amore vitæ ſolitariæ captus, receſſit ad quoddam deſertum procul à ciuitate, ibique Anachoreticam vitam cœpit exercere. Singulis noctibus licet longè à ciuitate poſitus, ad officium quod matutinas vocant, ſicut ante conſueuerat, pergebat, & facto manè in ſarcinula conſuetam C victus deferens portionem, ad Eremitorium reuertebatur.

Patria S. Domicij.

Secedit in deſertum.

Erat tunc temporis quædam virgo Vlſia nomine, pulchra facie, ſed de fide, virtutibuſque pulchrior. Quam cum inuitam parentes matrimonio alligare ſtatuiſſent: illa virginitatem quam ſponſo ſuo Chriſto dedicarat conſeruare cupiens, clam relictis parentibus ad deſerta aufugit: ſibique habitationem iuxta fontem eligens, ſolitariam vitam ducebat, vtebaturque ad corporis ſuſtentationem herbis & radicibus. Cum aliquot annis in hoc deſerto hominibus manſiſſet incognita: tandem Deo volente à beato Domicio inuenta, eidem quá ob cauſam in hoc deſerto confugiſſet enarrauit. D B. Domicius gratias agens Deo, eam deinceps in filiam ſpiritualem aſſumens, qualiter dæmonibus reſiſtendum eſſet edocebat, & ſingulis noctibus cum ad matutinas pergeret, exercitabat: (non enim multum aberat cella eius à loco vbi Vlſia manebat.) Quæ ſurgens, à longè virum Dei ſequebatur, & matutinis precibus perſolutis eum viro Dei ad cellam redibat.

S. Vlſia vt virginitatem ſeruet fugit ad deſerta.

Reperitur à S. Domicio.

Quadam nocte cum propter ranarum coaxationem B. Vlſia ſomnum capere non potuiſſet, & inde Domicium, ſecundum conſuetudinem excitantem non audiſſet: facto manè, vir Dei ad cellam rediens, ad Vlſiam diuertit, ſomnolentiæ cauſam ſciſcitaturus. Quæ ranarum clamores incu- E ſans, (locus enim erat paluſtris & aquoſus) vir Dei præcepit eis ne deinceps clamorem ederent, & virginem ab exercitiis ſuis perturbarent. Mirum dicto, beſtiolæ illæ clamorem edere amplius non potuerunt. Interea verò B. Domicius iam ſenex & decrepitus, ad ſuorum præmia meritorum feſtinabat. Cum igitur in lectum decidiſſet, & per aliquot dies manſiſſet ægrotus, B. Vlſia videns quod eam non amplius excitaret: ad cellam eius perrexit. Quem cum valde ægrotantem reperiſſet, concito gradu Sacerdotem accerſiuit; qui eidem ſacroſancta Eccleſiæ ſacramenta tradidit, & ſic poſtquam filiam ſuam ſpiritualem Vlſiam diu ad per- A ſeuerantiam fuiſſet adhortatus glorioſum Deo tradidit ſpiritum. In cuius tranſitu cella ſuauiſſimo odore repleta eſt. Obiit autem vir Dei 23. Octob. ſepultuſque eſt in ſacello ſuo. Beata etiam Vlſia in ſanctis operibus perſeuerans, etiam ſancto fine quieuit.

Insigne miraculum patrat S. Domicius.

Moritur.

NOTÆ.

Domicius.] *De eo Martyrologium Romanum cum Baronio in Notis 23. Octobris. Meminit eiuſdem Molanus in additione ad Vſuardum. De beata verò Vlſia agit in menſe Ianuario. De iis autem plura Petr. Morillerius in antiquitatibus ciuitatis Ambianenſis.*

Ambianenſis.] *Eſt ciuitas Galliæ celebris in Picar- B dia, ab ambiendis aquis dicta; quæ vulgò vocatur* Amiens.

Conſuetam deferens portionem.] *Erat olim hic mos antiquus, vt presbyteris & canonicis diuino aſſiſtentibus officio, daretur panis ſinguli diebus ad victum, quam conſuetudinem viguiſſe in Lugdunenſi Eccleſia, hodie multi vidiſſe teſtari ſunt.*

VITA S. DISIBODI EPISCOPI; & Eremitæ. Ex ea quam ſcripſit Sancta Hildegardis Abbatiſſa.

Apud Surium.

ELECTVS Dei Diſibodus ab ipſa infan- C tia ſua, inſtar beatorum Nicolai, Benedicti, & conſimilium, ſancti Spiritus gratia perfuſus, ad bona omnia quæ vel audiſſet, vel vidiſſet, magno cordis deſiderio aſpirabat. Parentes illius ingenui erant & nobiles, præclaris in Hibernia orti natalibus; ſed nec ipſi tamen ſeculi pompam & gloriam inaniter ſectabantur. Filiúmque Diſibodum literis imbuendum religioſis viris commendarunt. Agente autem gratia Dei, puer docilis, quæ à præceptoribus tradebantur percipiebat. Ita verò in dies proficiens, & tum ætate, tum ſanctitate creſcens, à ſtudio literarum, ad ſtudium bonorum operum progrediebatur. Denique per gradus virtutum & ætatis incrementa ſingulis ini- D tiatus ſacris ordinibus, eum triceſimum ageret annum, presbyter ordinatus eſt. Interea verò, dum ille ſic virtutibus addictus, Deo laudabiliter famularetur, quidam eius regionis Epiſcopus ab hac luce ad illam futuræ ſpei vitam commigrauit: cumque populus noui Epiſcopi eligendi cauſa ex more conueniſſet, quidam ex illis, qui honeſtos mores & vitam integerrimam Sancti Deſibodi non ignorarent, eum ſibi antiſtitem magna animorum conſenſione elegerunt. Cum autem cogeretur Epiſcopi onus ſuſcipere, ille pro ſingulari modeſtia indignum ſe clamabat, & qua potuit vi manus ac pedes trahebat: at illis tamen impellentibus & præualentibus, diuina diſpoſitione etiam inuitus E in Epiſcopi ſede collocatus eſt.

Patria & parentes S. Diſibodi.

Sacerdos ordinatur.

Creatur Epiſcopus.

Ea tempeſtate, qua vir ſanctus populo ſuo verbis & exemplis præfuit, ingens ſchiſma & magna ludibria in tota illa regione extitere: aliis vetus & nouum teſtamentum oppugnantibus, Chriſtúmque abnegantibus, aliis hæreſes complectentibus, pleriſque ad Iudaiſmum ſe conferentibus, nonnullis in Ethniciſmum prolabentibus. His verò tam fœdis erroribus beatus Diſibodus ſe virili & infracto animo opponens, multa opprobria multaſque iniurias patienter tulit: ipſam quoque vitam profundere magis optans, quàm tam abſurdis & nefariis rebus ſuffragari. Cum autem annos aliquot duraſſet in tot malis æquo animo, licet non ſine periculo

Multa patitur pro fidei defenſione.

periculo corporis, errorum tandem architecti, vt viderunt virum ſanctum ipſis nolle aſſentire, ſed vbique eos ſine vlla formidine reprehendere, non paucas ei tetendere inſidias: & tandem incredulorum coacto agmine e ſede ſua multis affectum contumeliis exturbarunt.

Ab hæreticis à ſua ſede deturbatur.

Et ille quidem Deo malens in quiete ſeruire, paucis ſibi adiunctis viris Religioſis, ſedem illam quam annis decem ſtrenuè & piè gubernarat, patriam quoque ipſam & res omnes Chriſti amore reliquit: atque ita peregrinationem diu optatam ſuſcepit in Alemanniam, gentique illius regionis verba ſalutis & ſanctitatis propoſuit.

Peregrinatur in Alemanniam.

Interim dum apud illos moram facit, apud ſe deliberans, quonam conferre ſe debeat, gratiſſima beati Benedicti & Religionis Monaſticæ ab eo inſtitutæ fama, ad eum perlata eſt.

Ordo S. Bened. viget.

Nam non ita pridem è vita exceſſerat beatus Benedictus. Intellexit igitur diuinitus edoctus vir Dei, deſiderium ſuum necdum completum. Atque ea cauſa ad Rhenum intendit iter, atque inde deflectens, & per auia quæque ingrediens, ad fluuium quem Glanu vocant peruenit: quo tranſmiſſo, montem excelſum & ſyluigerum conſpicatus, in eum poſt decem peregrinationis ſuæ annos aſcendit: ibique reſidens, & quietem captans remanſit.

Cumque deinde montem illum circumquaque perluſtraſſet, & cuncta eius latera accuratè inſpexiſſet, amœnitas illius magis ac magis eum incitauit, vt illic cuperet ſedem figere. Nam & aſcenſus arduus difficilem præbet aduentantibus acceſſum, & riuuli ex vtraque parte eius manantes, corporibus magnam adferunt refocillationem. Duxit autem ibi aſperam & ſolitariam vitam.

Solitariã vitam ducit, vniuſque auſteriſſime.

Socij verò eius, ne ſibi inuicem gaudio eſſent, ſingulatim ſibi conſtruxere habitacula procul ab illo. Suſtentabantur autem aliquandiu radicibus herbarum, cum alias eſcas non haberent. Porrò mons ille in circuitu cum ſyluis ipſi adiacentibus, locis quoque tum peruiis, tum inacceſſis, non vnius duntaxat alicuius erat, ſed eius prouinciæ complures homines pluſquam vnius milliaris ſpatia ſibi vendicabant. Inde accidit vt vel venationis, vel piſcationis in propinquis fluminibus, vel lignorum cædendorum ergo in eam ſyluã plerique ingrederentur, & beatum Diſibodum aut radices effodientẽ, aut alia neceſſaria circumquaque colligentem crebrò cernerent. Inde verò cœpit poſt aliqua temporis ſpatia in populi notitiam venire: multique ad eum accedebant, & de rebus vtilibus cum illo ſermones conferebant. Permulti etiam ad eum adducti infirmi & debiles, per eius merita diuinitus repentè curati ſunt.

Sanat morbidos.

Fama verò ſanctitatis eius per totam regionem volitante, quidam Religioſi homines ad eum venere, paruumque oratorium in montis deſcenſu verſus Orientem ei ædificarunt. Inde adeò factum eſt, vt principes & nobiles, opulentique homines, cum reliquo eius regionis populo, montem illum cum omnibus finibus eius vltra decurrentes fluuios Nahan & Glan in longum & latum ei & poſteris eius donarent, vt piis hominibus illis congregatis vitæ degendæ neceſſaria affatim ſuppeterent.

Non multò poſt beatus Diſibodus, cum audiſſet S. Benedicti inſtitutum pullulaſſe, deſiderio augendi & promouendi hanc regulam, multos eiuſmodi inſtituti & conuerſationis viros Religioſos ad ſe adduxit, quibus etiam oratorium & congrua domicilia in montis ſupercilio conſtruenda curauit.

Magnopere cõtendit augere Ordinem S. Benedicti.

Porrò ipſe ſolitarius permanſit in domicilio & oratorio illo, quod in montis deſcenſu ad

A Orientem extructum erat. Ea verò fratrum congregatio, tam pietate erga Deum, quam habitatorum numero creſcebat: cunctaque agenda & habenda, imperio ſancti Diſibodi ſubiacebant: communiſque ab illis vita ſecundum beati Benedicti inſtitutionem exercebatur. Et merita quidem, ſanctitatemque beati Diſibodi ſigna & miracula declararunt. Nam hominis impeditam linguam ſoluit, hydropicum ſanauit, leproſum mundauit: pluraque alia miracula fecit.

Miracula.

Duxit autem vir ſanctus inter ſuos vitam Eremiticam, quæ eſt radix vitæ Monaſticæ.

Eremitica vita, radix vitæ Monaſticæ.

Habitum autem Monaſticum quo eius congregationis fratres vtuntur, ipſe non induit. Permiſerat enim il-

B lis viuere ad præſcriptum Regulæ Sancti Benedicti; cum ipſe ſeuerius & magis arduum vitæ genus ſequeretur. Porrò diuina myſteria in altaris miniſterio ab eo tempore, quo è ſua ſede eiectus eſt, vſque ad vitæ finem, non vt Antiſtes, ſed vt pauper presbyter celebrauit, nihil prorſus ex ea re mœroris accipiens.

Tandem cum ſuum obitum appropinquare cognouiſſet, prædixit illud paucis Monachis, & quod Angelica reuelatione illud didiciſſet.

Prædicit ſuũ obitum.

Deinde prædixit fratribus quæ paſſuri eſſent poſt obitum ſuũ. Iamque triginta annis in eo monte Deo fideliter ſeruierat, cum morbo correptus, conuocatis fratribus, patrem eis nominauit. Ante enim illum

C diem patrem ſibi deſignari noluerant alium, præter ipſum, cui vni in omnibus tanquã patri obedierant. Locum quoque ſepulturæ illis oſtendit, cũ lacrymis & gemitibus eos orans, ne in ſublimi aliquo loco, ſe in humili oratorij ipſius vmbraculo, in quo Deo ſolitarius ſeruierat, ipſum humarent. Polliciti ſunt fratres ſe id curaturos.

Denique ingraueſcente dolore, iterum conuocatis fratribus, finem ſuum iam imminere, vt potuit, ſignificauit: atque ita poſt multos exantlatos labores, anno ætatis ſuæ 81. 8. Idus Iulij, à corpore migrauit.

Migrat in cælum.

Tunc verò ſuauiſſimus omnium nares perfudit odor ceu balſami, myrrhæ & thuris, cunctorumque aromatum. & multa ſunt illic diuinitus

D edita miracula. Tumulatus verò eſt in exiguo ſui oratorij vmbraculo. Is autem quem diximus miræ ſuauitatis odor ad 30. vſque diem apud eius ſepulchrum perdurauit: atque ſeptem dæmoniaci liberati, triginta claudi, multi cæci & ſurdi, præſtante Domino curati ſunt.

Odor ad eius ſepulchrum ſuauiſſimus.

N O T Æ.

Diſibodus.] *De eodẽ Molanus in addit. ad Vſuard. 8. Iulij. Fuſius eius vitam adfert Sur. tom. 4. ex ea quam S. Hildegardis Abbatiſſa, iuſſu Helengeri Abbatis deſcripſit. Meminit eiuſdem Vuionus in Mart. Monaſtico hac die.*

E

VITA S. MONONIS EREMITÆ, & Martyris. Ex ea quæ eſt apud Surium.

FVIT Sanctus Monon de occiduis mundi partibus oriundus, videlicet ex Scotia, quæ multos Sanctorum velut ſtellas lucifluas ad diuerſa mundi tranſmiſit partes.

Patria S. Mononis.

Huic ergo beato Mononi poſt vigilias nocturnales, quibus Deo velut miles inuictus ſeruiebat, cum ſe ſopori dediſſet, nuncius cæleſtis affuit in hæc verba: Monon ſerue Dei fidelis, mandat tibi altiſſimus cælorum poſſeſſor, vt Gallias impiger adeas, locumque in ſylua

Apparet ei Angelus.

Arducnna, cui nomen Fridier, perquiras, quem fons Naſania lenitet irrigat, ibique locum tuæ habitationis vendicabis. Qua viſione vir Dei ſollicitus petiit, vt ſi à Deo hæc eſſet viſio, ſecundò ac tertiò ſibi appareret: quod & ita factum eſt. Nec mora iam de Angelica viſitatione certior factus, ſumptis neceſſariis quibus indigebat, iter ſuum vir iuſtus arripuit. Huic tamẽ ſedit in voto prius limina Apoſtolorum Petri & Pauli inuiſere: quatenus eorum fretus auxilio, poſtmodum in locum ſibi deſtinatum fœlici perueniret omine.

Ioannes Epiſcopus ob morum ſimplicitatem cognomine Agnus.

Ea verò tempeſtate dignæ memoriæ Ioannes, dictus ob morum ſimplicitatem Agnus, cum benedictione Apoſtolica Romæ accepta, iam tranſgreſſis in redeundo Alpium iugis, Tougrenſis Epiſcopij partes repetebat, viro ſancto factus eſt obuius, Mononi ſcilicet iam Leuitico ordine ſublimato, à quo auditis ſui itineris cauſis, benedictionem ei elargitur, demandans tanquam fidiſſimo ex mutua collocutione facto amico, vt in redeundo pallium Epiſcopale, quod ex maturandi itineris anxietate intermiſerat, ſibi fidelis deferat baiulus. Locum autem à Deo ſibi deſignatum ad ſe reuertenti promiſit certius ſe oſtenſurum, ſuumque illi conſilium & auxilium, prout tempus & ratio expoſceret, in omnibus præbiturum: quod ita factum conſtat, nam reuerſus, à prædicto Ioanne Epiſcopo venerabiliter ſuſceptus eſt.

Palliũ Epiſcopale.

Venit S. Monon ad locum ſibi diuinitus reuelatum.

Hic verò Dei iuſtus, inter iſta non immemor viſionis nocturnæ diuinitus ſibi factæ, cum licentia præſcripti Epiſcopi expetit locum ab Angelo præſignatum, quem truncis ac vepribus, pro poſſe mundatum in oratorium commutauit & conſecrauit, vbi congruè Deo redderet ſolemnia precum vota. Huic operi ſic incumbenti obtulit Chriſti miſeratio largiflua leuamen amabile, videlicet nolam ferream, in viri Dei præſentia à porco de terra effoſſam, quæ adhuc in ſua dependet Eccleſia. Mox fama quietis neſcia, circumquaque volitans, pagenſes excitauit non mediocriter, vt huic Dei homini adhærerent; quorum ope & labore nimium ſuſtentatus erexit ædiculam, diuitiis quidem ſeculi vacuam, ſed virtute ſuperna plenam. Nam promerentibus eius meritis, multorum languentium corpora inibi ſua offerentium munera, ex integro ſoſpitati reſtituta ſunt. Verùm hoſtis humani generis ſupra modum indignè ferens, etiam locum iſtius Eremi titulo Chriſtianitàtis à iuſto viro ſic nobilitari, anxius quid ageret, ſecum tractabat. Tandem face accenſus inuidiæ, appulit ſibi voluntatis ſuæ compotes, ſcilicet latrones ſicarios, quos iam diu ſibi obſecundantes ſciebat ægrè ferre, quod vir totius ſanctitatis exemplar, luſtra ſuarum inhabitaret ſyluarum. Sine mora igitur irruentes, peſtiferoque cuneo perſtrepentes, crudeli morte mancipant ſanctum Dei.

Multi infirmi ſanitati reſtituuntur.

Inuidia diaboli in Sanctum Mononem.

Trucidatur à latronibus.

Quæ res poſtquam vicinorum grauiſſimo perculit aures nuncio, accurrentes, ac ſanctum Dei lethali affectum vulnere conſpicientes, lacrymarum riuulos præ dolore abundè effuderunt. Inde quamplurimi martyris pretioſi locum adeunt: quem vndique ſentientes diuino lumine illuſtrari, glorioſas exequias celebrant, ac corporis thearum incomparabile inuictiſſimi martyris ſepulturæ tradunt, candidis (vt decebat) vndique honorificatum ornamentis. Quo loco quot poſtea deriuarint beneficia Dei in ægrotantium membra, claudorum ſcilicet, cæcorum, aridorum, febricitantium, nullus ſermo noſter ad dicendum ſufficit.

Infirmi ad eius ſepulchrum ſanantur.

Beatus verò Ioannes memoratus Epiſcopus, ad exemplum ſequentium adhuc ſuperſtes, indoluit ſeruum Dei ſibi in famulatu deuinctum, à conuerſatione hominum, quos ſanctis monitis informabat, ſic vitæ tranſitoriæ inſperatò percurriſſe ſtadium. Hic autem, cooperantibus fidelibus vicinis, baſilicam condecentem ſibi ædificauit, quam in honorem beatæ Mariæ ſemper Virginis ac Matris Dei conſecratam, ab omni exactione liberam, Epiſcopali authoritate, in ſua prouinciali Synodo, perpetuo eſſe decreuit. Pipinus autem Rex Francorum dum inter venandum Arducnnenſem perluſtraret ſyluam, Deo diſponente ad Eccleſiam ſancti Mononis deuenit: eamque (vt erat vir magni affectus erga Deum & ſanctos eius) deuotionis cauſa oraturus intrauit. Qui viſis miraculorum monimentis ex infirmorum curatione ibidem relictis, ſummoperè admiratus eſt ſancti Martyris virtutes: ac proſtrato corpore, deuotè exorabat eius apud Deum ſuffragia. Atque vt ibidem relinqueret memoriam ſui regalis beneficij, per pileum quod capite geſtabat, auro gemmiſque ornatum, omnes decimas quas habebat inter fluuium Vrtam & Letiam, perpetuo iure tradidit beato Mononi poſſidendas. Ipſumque pileum in teſtimonium huius largitionis ſuæ, in eodem loco ſeruandum reliquit. Atque ex inde facta eſt Eccleſia collegiata, conſtitutis ibidem canonicis, qui tempore diurno ac nocturno perſoluerent odas Domino, eiuſque glorioſo martyri Mononi, orantes pro fœlici ſtatu regni Francorum, maximeque pro ſalute Regis Pipini, cuius munificentia dotata eſt & exaltata eadem Eccleſia: præſtante & adiuuante Domino Ieſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu ſancto regnat Deus in omnia ſecula. Amen.

Pipinus Rex Francorum Eccleſiam S. Mononis viſitat.

Multa beneficia confert Eccleſiæ Pipinus Rex.

NOTÆ.

Monon.] *De eo Baronius tom. 9. Annal. ad annum 754. Molanus in Ind. SS. Belgij. Die 18. Septembris eius ſolemnitas celebratur. Agit & de eo Surius tom. 5.*

Sylua Ardnenna.] *Eſt inſignis Galliæ ſylua, ſic dicta quia eius ligna ſunt ardua.*

Pallium Epiſcopale.] *Eſt Pallium ornamentum Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & quandoque Epiſcoporum, de corpore Beati Petri ſumptum, plenitudinem officij Pontificalis conferens, humeros & pectus ad modum ſtolæ ambiens, ante pectus pendens, cruces nigras intexias habens, alia ornamenta ſupertegens. Quod ornamentum gerit Papa, & prædicti, & etiam Epiſcopi quandoque ex Priuilegio Apoſtolico. Papa verò ſemper & vbique in Miſſarum ſolemnibus, vti poteſt pallio, cum ſolus habeat plenam poteſtatem adminiſtrationis Eccleſiaſticæ. Alij cum non in plenitudinem poteſtatis, ſed in partem ſollicitudinis ſint vocati, non ſemper & vbique, ſed in Eccleſia tantum, in qua iuriſdictionem accepere, eo vtuntur, nec extra prouinciam eo vti poſſunt. Solet verò Papa pallij vſum per priuilegium concedere in Natali Domini, Circumciſione, S. Stephani, S. Ioannis, Epiphania, die Palmarum, in Cœna Domini, in octaua Pentecoſtes, in Natiuit. S. Ioannis Bapt. diebus Apoſtolorum, in Dedicatione Eccleſiæ, cum Clerici ordinantur, Epiſcopi conſecrantur. Peti verò debet pallium intra tres menſes à die conſecrationis, vel confirmationis, vbi conſecratio non requiritur, quia ante eſſet Epiſcopus, nec ſat eſt ſæpius petitum eſſe, ſed ſæpius eſt petendum, & debet peti per electum, vel eius Capitulum intra dictum tempus. Traditur verò Patriarchis à Papa, aliis verò à Patriarchis. Sumitur autem pallium de altari B. Petri,*

vbi

vbi benedicitur, & conſecratur, & traditur ei qui eo eſt vſurus. Nec ante alicui traditur, quàm iuret ſe ſeruaturum fidem Catholicam, & obediturum Eccleſiæ Romanæ. In receptione Pallij debet accipi documentum publicum eius receptionis. Sine Pallio non poteſt Archiepiſcopus ea quæ ſunt Archiepiſcoporum munera exercere, nec ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, vnde ſine eo non poteſt Concilium Prouinciale conuocare, nec Epiſcopos conſecrare, quæ ſunt propria Archiepiſcoporum, ſed nec Chriſma conficere, Baſilicas dedicare, clericoſue ordinare, nec virgines conſecrare. Pallium vero ſuum nulli alij commodare poteſt, nec alieno vti, ſed cum eo debet ſepeliri. Et ſi ad aliam transfertur Eccleſiam, eo inſignitus, alio ornandus erit, quo vti debebit in illa Eccleſia, veteri omiſſo. Plura de Pallio ſcribit Lælius Zecchius de Republica Eccleſiaſtica, in Tractatu de Archiepiſcopis.

Nola.] *Sumitur pro parua campana.*

VITA S. ERMELENDIS VIRGInis. Partim ex tom. 7. Surij, partim ex Molano.

S. Ermelendis genus.

BEATA virgo Ermelendis ex Ermenoldo patre, & Ermelenda matre, tam generoſe quàm diuitiis ſpectabilibus exorta, ab ineūte ætate ſtuduit de virtute in virtutē aſcendere. Quæ cum adhuc parentum in domo, puerilis ætatis vinculo teneretur adſtricta, nihil tamen puerile gerebat in opere. Declinabat ſiquidem laſciuiam atque conſortia coætanearum, in thalamo genitricis ſuæ reſidens, pſalmoſque Dauidicos diſcens. Si quando verbum Dei audiſſet, memoria ſagaci recondebat: ſæpiuſque ad os reducens, quaſi mundum animal, nouo ſemper pietatis affectu ruminabat. Iam tum enim ſuauitatem ſponſi ſui cæleſtis prægustabat. Quæ eadem, cum pueritia tranſiſſet in adoleſcentiam, parentibus eā nubere volentibus, nullatenus conſenſit, dicens ſe Chriſto virginitatem ſuam deuouiſſe. Arrepto denique ferro, capillos per ceruicē dependentes præcidit: relictoque ſeculo, & omnibus pompis eius, Chriſtum, quem ſibi ſponſum elegerat, per arctam viam ſecuta eſt: nec retraxit pedem donec ad brauium perueniret.

Diſcit pſalmos Dauidicos.

Detrectat carnales nuptias.

Et quidē parentes nec minis, nec blanditiis propoſitum illius immutare valentes, reditus cuiuſdā villulæ Odenca nomine, ad famulatus ſui vſū vnanimiter tradiderūt. At beata virgo Ermelēdis, relicta domo rebuſq; patris, ſolitaria incedebat, ſolicitè exquirens locum, vbi ſoli Deo vacare poſſet. Venit ergo ad quandā villam, cui præerant duo germani fratres, primo iuuentutis flore vernantes, qui necdū legitima contraxerant matrimonia, ſed vanitatibus ſeculi atque illecebris inſeruiebāt. Ibi ergo venerabilis virgo aliquandiu commorata, hunc locū æſtimabat à Deo ſibi paratū: vbi & diebus ac noctibus frequentabat Eccleſiam, nudis pedibus incedens, Domino in holocauſtum proprium corpus offerēs, nihilque ſibi de generis nobilitate blandiens. De nobili enim eius proſapia deſcendiſſe quoque dicitur Pipinus pater S. Gertrudis.

Iuſtis operibus pietatis.

Nec dum in illo tēpore S. Amandus gubernacula Traiectenſis Eccleſiæ ſuſceperat: cuius doctrina & inſtitutione multi poſtea de errore ſuo ad vias iuſtitiæ redire coacti sūt. Fuit igitur hæc virgo generationis lucerna. Nec defuit ſanè ei tētatio inimici. Siquidē prædicti fratres introitū illius & egreſſum ſæpius conſiderantes, exarſerunt in concupiſcentiā eius, ignorans alter cogitationē alterius. Neq; tamē

Exardeſcunt in eius concupiſcentiā duo nobiles.

A ſciebant quid agerent. Non enim ſine graui ſcādalo totius oppidi, vim inferre poterat tantæ opinionis virgini. Itaque vnus ex eis, quē flamma libidinis amplius exurebat, expetiit cuſtodē Eccleſiæ, dona maxima repromittēs, ſi per eū cōſenſu virginis habere potuiſſet: illi enim ſæpius atque familiarius loquebatur, atque per eū ſingulis noctibus ad Eccleſiam habebat acceſſum. Ille verò de cōſenſu virginis omninò deſperans, (ſciebat enim, mentē illius ſolidatā eſſe & in Chriſto fundatā) rapiendā potius fore ſub conticinio noctis iuueni ſuadebat. Hac enim hora, guſtato paulisper ſōno, ſolita erat venire ad Eccleſiam, offerens ſeipſam hoſtiam viuā, Deo placentē.

Statuit vnus eam vi rapere.

At verò ſane non eſt ſapientia, non eſt prudētia
B contra Dominum. Igitur nocte qua rapienda erat, meruit Angelicā vocem audire, ſe monentē ex nomine: Recede, inquiebat, recede: & virginitatē quā Deo conſecraſti inuiolatā cuſtodi. Itaque obediens iuſſioni iter cepit. Quæ cum Spiritu ſancto duceretur, Angelus Domini ei ſecundò apparuit, & viam quam ceperat, ne deſereret, imperauit. Et, verſus, inquit Angelus, in villā quam Meldricē nuncupabis: ibi namque præparauit tibi Dominus locū ad perficiendum deſiderij tui votū. Peruenit igitur venerabilis virgo in locum quē prædixerat ei Angelus, ibique parſimonia miræ abſtinentiæ diu viuens, geminæ dilectionis in ſe continebat mandatū. Alebatur autem B. Ermelendis ſolūmodo herbis agreſti-
C bus, non inferior ſummis Eremi cultoribus: puellares quoque artus teneros diris cruciabat tormētis. Frequentabant quoque eā Religioſi; ſed quāto Dominus famā eius dilatabat, tāto humilius ſe agebat: ſicque tādem, poſt multa certamina, euocata à Domino, ad cæleſtem peruenit gloriam.

Monetur ab Angelo vt mutet locum.

Alitur herbis agreſtibus.

Migrat ad Chriſtum.

Portò ad eius exequias hymnici Angelorū chori Chriſto cecinerunt gloriā. Et quia Chriſto fuit dilecta, ab ipſis eſt officioſiſſimè ſepulta. Et quidē poſt mortē quadraginta octo annis latuit aliena à cultu ſeculi, ſed tunc ſanè miraculorum gloria eſt magnificata. Quibus permotus Dux Pipinus pater Beatæ Gertrudis, ſacrum corpus leuauit è tumulo: prædiorum quoque maxima multitudine locum ditauit,
D inſtituens illic ſanctarum virginum Monaſterium: quibus diuinū ſacrificiū peragebant presbyteri ex Monaſterio S. Bauonis, quod in vicino monte ſitū erat: ſed neutrum Monaſterium modo ſubſiſtit. Sāctimonialium bona tranſlata ſunt in Leodienſes Canonicos ad S. Bartholomæum. Natalem autem Meldanenſes celebrant 29. Octobris.

Deinceps Molanus.

Eleuatur ſacrum eius corpus.

NOTÆ.

Ermelendis.] *De ea Molanus in addit. ad Vſuard. & in Indic. SS. Belgij 29. Octob. Huius vitam ex antiquis Codicib. adfert Sur. tom. 5. Meminit eiuſdem Haræus. Vixit circa annum Domini 600. vt vult Vvion. in Martyr. Monaſtico 29. Octob.*

E Villam Meldricem.] *Eſt in Brabantia, & Hungariæ adiacet, vulgò* Meldaërt *dicta.*

VITA S. ARNVLPHI EPISCOPI, & Eremitæ. Ex ea quæ eſt apud Surium.

BEATVS Arnulphus Metenſis Epiſcopus, Francorum proſapia ortus, altis ſanè & nobilibus parentibus, ſed nobilior poſtea fuit in fide. Erat eo tempore peregrinus quidam ſeruus Dei Stephanus nomine, cui cum reuelata fuiſſent natiuitatis Arnulphi pueri exordia: Scitote, ait, omnes, quod puer iſte & apud

S. Arnulphi genus, & quomodo quidam prædixerit de eius ſanctitate.

 Deum,

Deum, & apud homines magnus erit. Quod & ita poſtmodum rerum probauit ſucceſſus. Hic cum eſſet præclara indole, opportuno tempore tradi tus eſt præceptori literarum ſtudiis imbuendus. Vbi cum iam bene eſſet edoctus, in bonis actibus exercitandus, oblatus eſt Gundulpho Subregulo, ſiue Palatij Rectori. Quem ille per multa deinceps ex-

Educatur in aula Regis Theodeberti.

perimenta probatum, Theodeberti tandem Regis miniſteriis applicuit: vbi ſtatim effectus eſt ſummus, ita vt ſex prouinciæ, quas nunc totidem curant Regis domeſtici ſub illius adminiſtratione, eius ſolius arbitrio regerentur. Fuit autem ſimul ſedulus in oratione, in ieiuniis, & in miſericordia pauperibus exhibenda, & ſicut ſcriptum eſt: Reddebat Deo quæ ſunt Dei, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari. Et quidem amicis & parentibus ipſum cogentibus vix cedens, ex nobiliſſima gente duxit vxo-

Viuens in coniugio, ſemper cogitat aut Monaſteria, aut loca ſancta.

rem, ex qua duorum filiorum gaudia ſuſcepit, ita tamen vt iugis eius meditatio circa Monaſteria, & loca ſancta verſaretur.

Porrò per id tempus erat in Regis miniſterio Romaricus vir egregius: qui & eius cognito deſiderio, ſancto & familiari affectu ei iungitur: atque

Monaſterium Lerinenſe.

adeò tandem relictis omnibus, ad Lerinum Monaſterium propter Chriſtum peregrè proficiſci ſtatuunt. Sed in hac re vtriuſque deſiderio voluntas obſtitit altiſſimi. Etenim euenit vt vrbs Metenſis Præſule careret: cum ſubitò vna fuit vox populo-

Ex Conſiliario Regis fit Epiſcopus Metenſis.

rum, Arnolphum Regis domeſticum & Conſiliarium dignum eſſe Epiſcopatu. Quod ille cernens Deo ſic viſum eſſe, compulſus cum lacrymis eam vrbem gubernandam ſuſcepit, ita Pontificalem ferens infulam, vt quamuis nolens, cogeretur etiam curam & ſolicitudinem, qua tenentur Regis domeſtici, itemque palatij Primatum ſeu Magiſterium retinere. Mox autem tanta illi acceſſit, tamque pro-

Profuſiſſimus eſt in pauperes.

fuſa in pauperes munificentia, vt fama perferente, etiam de longinquis regionibus & ciuitatibus innumera pauperum multitudo ad S. Arnulphum antiſtitem reſucillanda feſtinaret. Erat verò ille iugiter ſolicitus, & bonis operibus, præſertim ſuſcipiẽdis Monachis, & peregrinis, deuotiſſimè intentus, ita quoque, vt quos hoſpitio recepiſſet, ſuis ipſe manibus ablueret pedes, ac deinde veſtitos, & cibo potuque refectos cum honore deduceret, ſicque mox refocillandos exciperet alios. Abſtinen-

Ieiunat ſæpe integrum triduum.

tiæ verò eius modum nemo facilè explicauerit, cùm præſertim interdum poſt triduana vel prolixiora ieiunia, pane hordeaceo, & aquæ potu victitarit. Indutus quoque, licet clam, cilicio, eius perpetuo vſu exeſis & maceratis membris, geminum addebat vigiliarum & inediæ cruciatum.

Multa eius miracula extant, ſed ego non niſi vnum commemorabo aut alterum. Eo tempore quo triduanum ieiunium Eccleſia vniuerſalis celebrare conſueuit, vir ſanctus extra ciuitatem cum crucibus atque promiſcua plebe orandi gratia iuxta morem proceſſit, & ecce è media hominum frequentia, fœmina à dæmone arrepta terribiliter

Sanat quandam dæmoniacam.

clamare incipit. Quam vt vidit Epiſcopus Crucis vexillo iniecto quamprimùm eam ab hoſte liberauit. Sed & illud quoque ſilentio premendum non eſt. Noddo quidam homo ſceleſtus, cibo bene fartus, & vino æſtuans, cum complicibus ſuis, non verebatur obtrectare ſancto Epiſcopo, dicens non illum eſſe Dei cultorem, ſed hominum potiùs voluptati addictum, ad cuius lectum non ſolum Rex,

Nota contra temeraria iudicia.

ſed etiam Regina tanquam conſilium captantes nocturnis horis properarent. Qui cùm cubitum iuiſſet cum ſocio detractore, ecce iubente Domi-

A no, omnia illorum veſtimenta flamma corripuit. Sed aqua iniecta flammam diuinitus immiſſam non extinxit. Ardebant acriter circa nares, & verenda interulæ illorum, nec poterant ardentes veſtes exuere. Quin & cum non poſſent aliud, foras exiliunt, & inſtar porcorũ in luto vociferantes ſeſe volutant. Sed magis magiſque in eorum membra genitalia ignis ſæuit, ſcilicet ita iuſto Dei iudicio, illis in locis pœnas luerunt, de quibus illi ſanctũ

Puniuntur a Deo, qui viro ſancto detraxerant.

virum ſua obtrectatione infamare voluerũt. Sed & non diu poſt idem Noddo in eiuſmodi flagitiis deprehenſus fuit, vt regia animaduerſione iure illi vita adempta ſit.

Cum autem id genus permultæ virtutes per eũ

B in populo crebreſcerent, remotiora à vulgi ſtrepitu loca expetiit, quibus crebrò ceu ergaſtulo incluſus, ſoli Deo precibus offerendis ſtudioſiſſimè vacaret: ſicque ſæpius in villa Dodiniaca, quæ eſt apud Voſgarum, interdum Calciaci non longè ab vrbe in cellulam receſſus, cælum diurnis nocturniſque precibus pulſabat. Multa ſanè fide Clotarius Rex virum ſanctum, & amore proſeque-

Committitur ipſi inſtitutio & regimen iuuenis Regis Dagoberti.

batur, adeò vt etiam tum, cum Dagobertum filium ſuum ad Principatus culmen euexiſſet, illi & regnum gubernandum, & ipſum Dagobertum erudiendum tradiderit. Qui vir beatus, cum tandem inſuperabili deſiderio ad Eremum aſpiraret,

Supra modũ ſitit Eremũ.

Rex Dagobertus ſuſpicatus ſe eum nimis abiturum,

C ne illius conſiliis & ſolatiis deſtitueretur, ſic ait ad eum: Chariſſimi filij tui caput amputabo, ſi nobiſcum nolis permanere. At vir ſanctus ei reſpondit: filij mei vita in manu Dei eſt. Tu verò compos non eris vitæ, ſi inſontium vitam perdere volueris. Et tunc quidem iratus Rex enſem manu corripit. At beatus Epiſcopus Regis mortiferam iram paruipendens, conſtanter ait. Quid facis miſerrime? haneſ mala pro bonis vis reddere? En habes me paratum. Ego pro illius mandatis mori non dubito, qui & vitam mihi dedit, & pro me mortuus eſt. Tunc verò vnus ex proceribus dixit: Noli bone Rex, contra teipſum impiè agere. Quibus verbis, iubente Deo, Regis ira nonnihil re-

D preſſa eſt. Interea quoque adeſt Regina, & ambo

Degit in Eremo.

ſimul ad pedes ſancti Præſulis corruentes; Abi, aiunt, Domine, ad Eremum pro arbitratu tuo: tantummodo te placatum habeamus. Itaque vir ſanctus, data illis venia, ad orationum pergit certamina; cum non multo tempore interiecto, viro iuſto rogi id intentione expetenti, Sanctus Goëricus, cognomento Abbo, ſucceſſor eligitur. Quod vbi percepit vir egregius Ramaricus, à partibus Voſagi egreſſus, ad beatum Arnulphum venit, & vtroque in id conſentiente, in vaſta Eremo aptum illi locum præparauit: vbi adſcitis nonnullis Mo-

Suis ipſe manibus ſeruit leproſis & aliis pauperibus.

nachis, atque etiam leproſis, ſuis manibus vir ſanctus Arnulphus fidiſſimam operam & ſeruitutem

E eis iugiter impendebat, calceamenta à pedibus eorum detrahens, eaque detergens, item capita, & pedes illorum crebrò abluens, & lectos quotidie ſtudioſiſſimè componens, imò & à coquinæ etiam ſeruitio non abſtinens, idem ſcilicet & Epiſcopus & cocus. De quo etiam hoc mirum narratur, quod pergens ad Eremum & veniens ad pontem fluminis Moſellæ, annulum ſuum in aqua demerſerit: tali conditione vt quandocunque eum reciperet, ſe à Domino intelligeret peccatis omnibus abſolutum. Succeſſu temporis dum piſcis eidem ad veſcendum fuiſſet oblatus, exenterato piſce annulus repertus eſt, cum per duas dietas à loco vbi annulum deiecerat, piſcis captus eſſet. Quibus vir-

tutum

turum meritis vir ſanctus vel maximè cum illuſtris eſſet, tandem ſancta eius anima manibus ſanctorum Angelorum ad Chriſtum defertur. Portò corpus eius, quo potuit honore in caſtello ſepulturæ mandauit vir egregius Romaticus, quod anni fermè exactis ſpatiis ſucceſſor eius Guërieus Epiſcopus ad vrbem tranſtulit, in baſilicam ſanctorum Apoſtolorum ad gloriam & laudem Dei.

N O T Æ.

Arnulphus.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. in Not. 18. Iuly. Vitam eius compoſuit Paul. Diac. quam adfert Sur. tom. 4. Agunt præterea de eo Vincent. in Spec. lib. 23. cap. 73. vſque ad 77. Franc. de Roſieres tom. 3. Stemmatum Lotharingiæ. Plura in Chronol. Inſulæ Lerin.*

VITA S. LANDRADÆ VIRGINIS.
Ex ea quæ eſt apud Surium.

S. Landrada nobilis proſapia.

POST glorioſum Dominicæ Reſurrectionis triumphum, accenſo quaquauerſum igne illo, quem Dominus Ieſus venit in terram mittere, & voluit vehementer accendi, non modo viri, ſed & fœminæ admirabili omnipotentis Dei amore, vſque ad contemptum mundi incaluere. Tormenti occaſio ſi deeſſet, ipſi ſecum pugnabant. Ex qua probatæ Chriſti monetæ maſſa, egregiæ virtutis imago virgo fuit Landrada, contra ipſum ſuperbiæ gigantem diabolum pugnaciſſima, quæ Francorum ſoboles, & eorum quos Maiores domus appellant, inclyta proles totam piorum progeniem à ſtirpe ſuis meritis nobilitauit & ornauit. Clotarius quartus à Ludouico quem beatus Remigius baptizarat, trium regnorum monarchiam eo regebat tempore, Burgundiæ, Neuſtriæ, & Auſtriæ, Pipinus Carlomanni filius, cum viro Dei Arnulpho, poſtea Metenſi Epiſcopo, Maiores erant domus, glorioſiores ſuper hac nuper natæ neptis ſuæ ſanctitate, quàm ſuper eius cui principabantur, regni cura & moderamine. Decennium eius nunc prætereo, quod totum percurrit pietate & gratia, vt nutritores quotidie videretur incitare ad Religionis ſtudia. Ad ea venio, quæ poſtea proprio ſudore elegit & impleuit.

Idem dicitur alias Clodoneus.

Inſtabant parentes vnicam ſuam nuptui tradere. Sed illa ſtatim, velut ſi iam ex ipſius ſponſi ore audiſſet, audi filia & vide, & obliuiſcere populum tuum & domum patris tui, & nuptias, matrimonia, nouem menſium faſtidia, ipſius horæ pericula, & cætera quæ ſequuntur incommoda, tanta perorauit grauitate, vt ipſos penè parentes admonuerit de continentia, & libello repudij. Dehinc autem ſpretis omnibus, & vnius cellulæ clauſa anguſtiis paradiſi fruebatur latitudine, eodem ſolo orans & recubans, eademque anguſtia ſicco pane & aqua magis prouocans quàm reſtinguens eſuriem. Cilicio obuoluta, in nuda humo Chriſti miles exercebatur, etiam febri cum æſtuaret, & id quod peccaſſe quis poterat, velut ſi ipſa quoque peccaſſet, in ſe vindicabat, alienique delicti pœnas luebat. Martinus eo tempore Romæ, & Remaclus Traiecti, verbo & opere peruigilabant in cura ſacerdotali. Trodo in Hasbania in tyronem Chriſti coaleſcebat. Quorum accenſa virtutibus, per momenta aut patriam deſerere, aut Eremum deſiderabat inuolare. Paulos & Antonios ſemper habens præ oculis, ſola & incomitata penè inuaſerat ſolitudinem, ſi non aut ætas, aut pauperum, quos

Incommoda coniugij.

Viuit ſolitaria in ſumma auſteritate.

A alebat, cura pedem eius tenuiſſent. Nullus enim Clericorum, nullus inopum eius inuaſit manum, quin aut cibo eius ſuſtétaretur, aut veſtibus obuolueretur. Otium labore caſtigabat manuum, vigiliis dedita vltra humanum modum.

Profuſiſſimè curat pauperes.

Retractat tamen rurſus de Eremo, & quæ omnia iam pro Chriſto reliquerat, totam id fruſtra reputat, ſi non ſeipſam quoque abneget & relinquat. Ibi Crucis erecto vexillo, inuitis parentibus, reclamante familia, ſaltum quem à feritate inhabitantium belluarum, Belluam vocant, inuadit, erectoque propria manu breui tugurio, diuiniora pugnæ genera aggreditur. Habet tamen & curam paſcendi gregis, non vt eſu carnium, cuius ab adoleſcentia nunquam vel tenuem guſtum attigerat, B delectaretur, ſed peregrinis & pauperibus hoſpitio receptis vt ſolatiaretur. Stabat ibi in medio noctis ſilentio incomitata, & ſine arbitris, & vltra omnem hanc luteam infirmitatem eleuata, cum ecce quadam vice patefactis cælis, comitante lumine, mirifici operis crux ſuper contiguum lapidem delabitur, (durant adhuc non languidæ fidei certa monimenta,) videlicet ſicut mollis cera impreſſam ſigilli imaginem recipit, & repræſentat, ita & duriſſimus lapis adhuc nobis eiuſdē Crucis totam impreſſionem integrè demonſtrat) vox que interim adminiſtratorij ſpiritus audita eſt: Accipe Landrada hoc ab immortali ſponſo charitatis pi- C gnus: ipſe tibi Crucis mittit ſponſalia qui in Cruce moriens, teſtaurauit omnia. Succumbit ingeniū, & conſiderata tua bone Ieſu, inæſtimabili charitate, vltra iam non eſt nobis ſpiritus: ideoque & velut ſubmiſſis alis à ſupra firmamento ad terram ſtylum deponimus.

Ingreditur ſaltum dictū Belluam.

Dimittitur el cælitus mirifici operis Crux.

Gauiſa itaque virgo Dei de munere, oblita ſexus & ætatis, in quandam virilitatem accingitur, aggreditur propriis manibus vepres & ſpinas extirpare, humum ſarrire, Eccleſiam in honorem & memoriam Dei genitricis conari fundare, & quod mirum forſitan videatur legenti, propriis ipſa manibus lapides effodere, & comportare, lineam ducere, fundamenta iacere cœpit, & in loco ſibi D deſtinatæ Crucis, non alius quàm ipſa collocauit, ipſum quod adhuc perdurat altare: adfuitque indefeſſæ laboratrici ſuæ manus omnipotentis, vſque ad conſummationem perfecti operis. Tunc verò Lambertum Epiſcopum, poſtea Chriſti martyrem futurum euocat, & pia commonitum familiaritate, nouæ Eccleſiæ ſuæ conſecrationem, & reliquiarum impoſitionem, ea voto impetrat. Atque exhinc iam creſcente religione, populus Dei ſpreta auſteritate Eremi, velut plantaria conuolabant paradiſi. Virgines ad centeſimum, viduæ ad ſexageſimum fructum quotidie colligebantur: plures præterea quæ triceſimum in coniugalitate ex- E pectabant bonum, ea conſenſu poſthabitata domo, & dulci liberorum amplexu, fauos piæ intentionis, cum tota re familiari, comportabant ad aluearia Chriſti.

In loco Crucis fundat Eccleſiam.

Conſecratur eadem Eccleſia à S. Lamberto.

Interea beata virgo Landrada poſt longam carnis & ſpiritus luctam, qua ſemper viuens, ſemper moriebatur, de proficiſcendo præparabat. Incidit itaque in lectum ægritudinis. Circunſtabat morientem matrem ſanctarum virginum cœtus. Illa interim conſolata circunſtantes, de exitus ſui hora prædixit, & Sanctum Epiſcopum Lambertum acceſſiri præcepit. Et quidem ille ſanctus ſenex, accepto triſti nuntio, omnibus ſe expedit, viamque maturat, Landrada interim de hac corruptibili domo in æternitatem tráſmigrante. In eundo autē

Obdormit in Chriſto pia virgo.

Apparet in ſomnis Lamberto Epiſcopo.

Pontifex, ingruentibus tenebris laſſos artus humi dum deponit, ſemiuigilanti & velut in ecſtaſim rapto venerabilis virgo apparuit: oſtenditque locum ſepulturæ ſuæ. Epiſcopus a ſomno excitatus feſtinatò venit ad Monaſterium, inuenitque iam agentes de ſepulchro intra Eccleſiam. Expleta oratione, Epiſcopali facundia plebem ſuam alloquitur, poſtremò de reuelatione ad eum facta ſermonem ingreditur. Submurmurant ſtatim vniuerſi,& velut impugnant: hic, aiunt, fuit conſecrata, hic prælata, hic cæcos illuminauit, hic claudos erexit. Sicque ad votum populi virgo ſepelitur.

Interim Epiſcopus ieiunium ſibi deuotus indicit, demúmque exacto triduo, rurſum in concione pro re pauca declamat: Dei, inquit, voluntati nulle obedire, contra torrentem brachia eſt extendere. Ocularia fides adhibeatur tumbæ virginis, vt omnis ſuper hoc negotio ſcrupulus amoueatur. Acclamatur ab omnibus, pedibus eunt in ſententiam, & aperta tumba, non modo corpus, ſed neque ipſe reperitur corporis loculus. Expallent tacito murmure cæteri, ſolus Epiſcopus gratias agẽs, veniens ad locum quem ei oſtenderat virgo, effoſſa humo, (ô rem nouam & ſemper ſtupendam!) virginis glebam cum ipſo ſarcophago inueniunt tranſportatam, eo ordine, ea decenti reuerentia locatam, vt nulli ſit dubium, Angelorum id effeciſſe miniſterium.

Angelorum miniſterio ſacrũ eius corpus aliò trãſfertur.

N O T Æ.

Landrada.] *De qua Molanus in addit. ad Vſuard. 8. Iulij, & in Indic. SS. Belgij. Floruit anno Domini 670. vt refert Vvion. in Martyr. Monaſt. hac die. Meminit eiuſdem & Haræus.*

VITA S. IVSTI EPISCOPI ET Eremitæ. Ex ea quæ eſt apud Surium.

VITAM beati Iuſti Lugdunenſis Epiſcopi cogimur adiutari vel breuiter exponere: qui Lugdunenſis quondam vrbis Sacerdos, nunc eius apud Chriſtum eſt D patronus. Cuius cum mecum reputo inexpugnabilem in operibus fidem, præcipuum in victu rigorem & parſimoniam, diuturnam in ſolitudine habitationem, eo ſanè adducor, vt incunctanter affirmare non dubitem, eum licet pro Chriſto martyrium non obierit, attamen compleſſe martyrium.

S. Iuſtus Epiſcop. Lugd. ex Diacono Viennenſi.

Itaque Iuſtus Viennenſia primum Diaconus, poſtea Lugdunenſis Eccleſiæ Antiſtes conſecratus eſt. Quam ille Eccleſiam tanta puritate, integritate, modeſtia, pietate, ac patientia per multos rexit annos: tanta quoque pauperum cura, tanta diuinorum mandatorum obſeruatione, vt etiam magnificos & præſtantes Domini Sacerdotes omni E virtutum gratia anteiret. Sed cum ita intentus functioni ſuæ & plebis profectui, illi Eccleſiæ præſideret: ad eum expellendum feruentia diaboli exarſit inuidia. Nam cum in ea vrbe quidam ſubito mentis furore correptus, in publicum ſe proripiens, obuios ignaroſque confodiſſet, ac pro atrocitate rei excitato tumultu hinc atque inde premeretur ab infeſta multitudine, eodem quo in ſcelere vſus erat telo ſe defendens, in Eccleſiam nonnihil iam ſibi reſtitutus confugit: obſeratiſque ſacrarum ædium valuis, diu reuerentia loci inſanientis populi furorem à ſe amouit. Sed cum ſeditio increſcens iam etiam templo Domini ignes A minaretur, beatus Iuſtus Epiſcopus neceſſitate cõpulſus, accepta a quodam viro primario ſacramẽtali fide, quod nihil homini illi periculi intentarent, ſed tantiſper in cuſtodia aſſeruarent, donec populo eſſet ſatisfactum, reum extra Eccleſiæ clauſtra dimiſit. Eum vero turba, quæ in tumultu nihil alicuius penſi habet, pedibus colligatum trahens, vltimo mortis ſupplicio affecit. Tunc ille vir Dei, ſanctitate memorabilis, admiſſum facinus aſſcribit ſibi, alienum crimen ſibi imputat. Peccauit incondita plebs, & quidem ſathanæ inſtinctu peccauit: Iuſtus autem quid fecit? Confidebat autem ille in Domino, & dicebat animæ eius, Tranſmigra in montem ſicut paſſer. Nam Iuſtus ille, qui B fuerat magnus Sacerdotio, factus eſt maior voluntario exilio, officio ſcilicet Sacerdotali ſe ſtatuens abdicare, & loca peregrina animo latitandi expetere. Reuerſus igitur ex quadam Italiæ Synódo, ad quam fuerat euocatus, (quod via ſine lacrymis commemorari poteſt) non Lugdunum venit, ne totius plebis amore obſtrictus, liberam non haberet diſcedendi facultatẽ, ſed apud Torrentem reſidens, ſi qui amici ad valedicendum ipſi eò excurrere vellent, ſuſtinuit. Multis verò lacrymantibus turbis eò accurrentibus, veritus ne multitudine oppreſſus retineretur, clam ſolus, & præter omnem expectationem receſſit: nec quiſquam ei ſe adiunxit comitem, præter vnum Viatorem, egregiæ C indolis puerum, qui tunc in Eccleſia Lectoris munere fungebatur.

Extrahitur quidam inſanus ex templo, & à populo tumultuante occiditur.

Reputat vir ſanctus crimen populi, crimen ſuum. Pſalm. 10.

Intereſt cuidam Synodo Italiæ.

Clam proficiſcitur ad peregrinandũ.

Is ſolus beatiſſimi ſenis latere cupientis veſtigia inhæſit: iamque Arelate & Maſſiliæ agenti, nauemque conſcendere volenti, non ſine admiratione ſe ei obtulit. Illo ergo in peregrinationis ſociũ recepto, Eremum ſitiens, in Ægyptum nauigauit. Quò poſtquam peruenit, inter ſanctos illos Eremitas degens, diu ſe celauit, vt tum nomine, tum dignitate ſuppreſſa, ſummæ humilitatis opus exercere poſſet, non iam Clericis dumtaxat, ſed etiam Monachis & laicis ſe inferiorem exhibens.

Diu latet & viuit inter Ægyptios Monachos humilitate ſubſtratus.

Sed cum non breui tempore ita tectus latuiſſet: accidit aliquando, vt in præcipuo Monachorum D ſanctorum Conuentu, à quodam fratre, qui ex hac prouincia eò tunc peregrinus aduenerat, agnóſceretur. Qui cum ad eius genua prouolutus, cunctis ſtupentibus, Sanctum Epiſcopum Iuſtum illum eſſe confiteretur; omnes tantæ humilitatis virum admirantes, culpanteſque ignorantiæ ſuæ temeritatem, quod Pontifici ſeſe, quamuis neſcij, prępoſuiſſent, ſuperiorem erga illum negligentiam recenti honoris exhibitione compenſarunt.

Tãdem agnoſcitur.

Horum itaque vitæ particeps Iuſtus noſter, noctes atque dies in precibus & ieiuniis trãſigens, in conſpectu Domini perpetuus erat pro ſuis Lugdunenſibus deprecator. Nam tametſi corpore ab illis aberat: at precibus ſane aderat. At verò interea E ſanctus Antiochus tunc Preſbyter Lugdunenſis, pio incitatus officio ad viſendum Præſulem ſuum, peregre proficiſci deliberabat: vir vitæ ſeueritate præcipuus, & qui non immeritò poſtea in ſede beato Iuſtino ſucceſſerit. Qui cum tanti Præſulis deſiderio terras, ac maria tranſmitteret, beatus Iuſtus aduentum eius adeò pronunciauit: vt etiam quibus diebus, quæ loca adiret, exprimeret, ita dicens: Chariſſimus Antiochus noſter hodie illic moratur. Imò verò illum ipſum diem, quo venturus eſſet ad eum, indicauit. Porrò cum annis aliquot in Eremo Angelis proximam egiſſet vitam, & tantorum laborum dignus adeſſet finis: regna cælorum iam iamque ſcandenti, & in extremis agẽti,

Prænoſcit aduentũ Antiochi ſacerdotis ſui.

ſiens,

Migrat en hoc ſeculo.

flens, & animo conſternatus dixit Viator: Et cui me Domine relinquis? Beatus autem Iuſtus reſpondit. Ne turberis fili tanquam ſolatio deſtitutus: non ita diu poſt me ſequeris. Quam eius prædictioocm à diuina reuelatione manautem veram fuiſſe ſanctiſſimi iuuenis obitus declarauit. Hoc autem ſilentio quoque premere nolim, Lugdunenſium ciuium erga ſanctiſſimum Aotiſtitem ſtudium & amorem: nimirum ob aſportandum ſacrum eius corpuſculum in Ægyptum vſque profecti ſunt. Et certè oſtenderunt Lugduneuſes ſe tam præclaro noo indigoos Antiſtite, cum gratiæ eius magnitudinem officij gluria æquipararunt: cum egregij Sacerdotis & ſancti ſenis oſſa reuerendo, fideliſſima plebs, è looginquis regionibus, eum multa alacritate & religione reduxit, & cum lacrymis præ gaudio fuſis ea exceperunt, dederuntque operam, vt qui ſpiritu cum ipſis erat, eſſet & corpore io honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui eſt poteſtas in ſecula. Amen.

Referuntur eius oſſa Lugdunū ſumma cum veneratione.

N O T Æ.

Iuſtus.] *De eo Martyrol. Rom. cum Baron. 2. Septemb. Ado in Chronol. anno Domini 379. Petrus in Cat. lib. 9. cap. 66. Seruetius in Chronologia hiſtorica de ſucceſſione Antiſtum Lugdunenſ. num. 13. Surius tom. 4. Vincent. Barralius in Chronologia Lerinenſ. fuit beatus Iuſtus 13. Epiſcopus Lugdunenſ. qui floruit tempore Damaſi Papæ, & Gratiani Imperatoris anno Domini* 381.

Præter vnum Viatorem.] *De S. Viatore miniſtro S. Iuſti, agitur in Martyr. Rom. 21. Octob. Agit etiam de eo Petrus lib. 9. cap. 90.*

Sanctus Antiochus.] *Eius ſolemnitas 15. Octob. reponitur in Mart. Romano.*

VITA S. AVENTINI EREMITÆ.

Ex Petro Camuzato.

Camuzatus in lib. Antiquitatū Eccleſiæ Trecenſis.

BEATVS Auentinus fuit Aquitaniæ parte regionis Bituricæ vrbis indigena, parentibus medioeribus Tricaſſinæ ciuitatis proſelytus aduenieus. Audiuit autem vir Apoſtolicus Camelianus Epiſcopus, famam nominis eius, eum accerſiuit, tradiditque ei promptuaria ſua. Quo accepto munere, cœpit vir beatus pauperibus, viduis atque pupillis, dapes copioſas erogare. Sed mirabile dictu quantum exinde egentibus diſpēſabat, tantum amplius diuino imperio amplificabat. Timens verò ne propter eiuſmodi miracula in vanæ gloriæ peccatum incideret, impetrata licentia Sancti Epiſcopi Cameliani, properandi in partem quò ire vellet: tuguriolum ſibi ad fontem cuiuſdam Eccleſiæ collocauit, in quo non multum temporis commoratus, videns ſe crebrius à vulgi multitudine ac viſitatione publicari, inde remouit ſe ſponte ſua, & petiit inſulam ſeptem millibus ferè ab vrbe Tricaſſium diſtantem, quam alueus Sequanæ, vel Oſæ fluuius in modum coronæ circundant, & nihil aliud ſecum detulit, niſi panem, raſtrum, ſemen olerum, pauxillum ſalis, hordei granū, milium vel panicium, vnde victum haberet, cellulam ſibi exiguam manibus fecit, lento vimine textam, in qua ſibi latebram collocauit.

Camelianus Epiſcopus Tricaſſinus.

Viuit ſolitarius.

Cùm iam autem interuallo temporis ibidem degeret, ac ſolitariam duceret vitam, ad Leuiticum onus conſecratur, donec ad ſacerdotale miniſteriū aſcendit, pſalmorum ſcientia apprimè eruditus, quam Spiritus ſanctus in os eius infundebat, & ſermonibus declarabat. Igitur cùm iam temporis ſpatio, in loco ſolitudinis, quem ſibi elegerat habitaret, & cæleſtem io terra duceret vitam, cibus ei alter non erat, niſi panis hordeaceus permixtus oleribus ac radicibus herbarum, quem peractis triduanis diebus media iam hebdomada cum aqua in refectiooem ſumebat, iodeſinenter ad orationem in cinere & ſacco iacebat. Veſtimeutum autem eius ad membra corporis hirſutum cilicium, tunica ſqualida, cingulum pelliceum, epyderen habens laneam, cucullam vetuſtam, calciamentum pedum eius cothurnum, lectulus verò vbi parumper requieſcebat pelliculis cooperiebatur. Interea quodam intempeſtæ noctis ſilentio, venit ad ſpeluncam ſancti viri fera terribilis, vrſus de ſylueſtri loco truculentus, se veluti ſi raptis catulis in ſaltum abiret, ſpeluncam quam vir ſanctus inhabitabar irrumpere quærens, rugiens, ac rabie fururis circumfremens: conſternatus atque attonitus vir ſanctus, iā ibi diſcrimen mortis immioete ante oculos viderat, heu, heu exclamat ad Dominum conditorem cæli & terræ. Cúmque in oratione perſeueraret, & iam albeſcente polo, aurora remoueret caliginis vmbram, vir ſanctus patefecit oſtiū cellulæ, & ingreſſa eſt iam dicta bellua, & caput & aures, ad terram declinans, ad pedes ſancti viri accubans, eos lambere cœpit: & porrigens pedem priorem vulneribus læſum, vbi adhuc imminens ligni truncus, velut ſpina penetrauerat, atque ibidem hærebat. Perſpicuè verò vidit quòd ſibi eam auferri quærebat, & apprehendens pedem ſauciū, eruit ab eo ſtipitem ligoi, & circundedit ligamento, vt ad ſanitatem priſtinam redire potuiſſet.

Eius victus.

Veſtimentum eius.

Calceamentum.

Lectus eius.

Spinam è pede Vrſi eruit S. vir.

At vbi vrſus percepit perfectam medicinam mēbrorū continuò vaſtas reperēs ſolitudines ſyluarū, poſtea ouſquam comparuit. Poſt hoc miraculum, Ceruа antrum beati viri ingreſſa eſt, ne à venatoribus caperetur. Denique cùm ad vrbem Tricaſſinā iter ageret, vidit hominem ſuper ſooipedem ſedentem, ac velociter currentem, & poſt tergum eius dæmonem reſidentem. Tunc ait ad comites ſuos: Ecce hominem video, quem diabolus intendit præcipitare. Eodem iam propè periturū, precati ſunt ſocij eius, qui cum ipſo iter agebant, vt liberaret animam eius à laqueo mortis. Statim igitur vir ſanctus orauit, & dæmon nuſquam comparuit. Etiam illud fertur de eo quod quotieſcumque extenderet manum ſuam per oſtium feneſtræ, videntibus cunctis cum fracto micarum pane de quo ſolebat edere, veniebant volatilia cæli, & veſcebantur in manibus illius vſque ad ſatietatem, & poſtea diſcedebant. Habebat præterea vir beatus Monachum qui ei miniſtrare ſolebat. Hic ſæpius ad fluuium progrediens ad capiendos piſces, illi viuos deferebat. Sanctus verò miſericordia motus, in fluuio eos reiiciebat dicens: Abite piſciculi, & ad officium libertatis; vt viuere poſſitis. Quadam die dum per loca ſolitudinis deambularet, caſu cū pede contriuit anguem. At ille caput eleuans, morſu veneni fero pedem ſancti viri voluit percutere, ſtatimque ad reſpectum viri Dei, iam penè mortuus effectus eſt. Vir ſanctus pietate ductus inclinauit ſe ad orationem, & anguem viuum & incolumem abire permiſit. Multæ inſuper virtutes habentur de eo, quæ in hoc opuſculo non ſunt comprehenſæ. Maligni ſiquidem ſpiritus io obſeſſis corporibus proclamabant, eius meritis cruciari.

Fugat dæmonium.

Veſcūtur volucres in manibus eius.

Miſericordia viri Dei etiā in piſciculos.

Ordinatur Leuita.

Cùm igitur per multos annos anachoreticam, & ab

Migrat ad Chriſtum.

& ab omni hominum conſortio remotam vitam A duxiſſet, tandem ſenex & plenus dierum migrauit ad Chriſtum. In cuius honorem S. Vincentius Epiſcopus baſilicam ſubtus vrbem Tricaſſinam diligenter fundari præcepit, in qua ſimul coniuncto latere requieſcit. Sic beatus vir obiit in pace pridie Non. Februar.

N O T Æ.

Auentinus.] *De quo Mart. Rom. cum Bar. 4. Februarij. Meminit eiuſdem D. Gregorius Turon. lib. de gloria Confeſſorum cap. 68. Protenſiori ſtylo Camuzatus in Antiquitatibus Eccleſiæ Tricaſſinæ eius vitam proſequutus eſt. Irrepſerat hic nomen Epiſcopi, ſicut apud Vſuard. in prima edit. Molani, qui in ſecunda id emendauit.*

Epydeten habens laneam.] *Epydete, eſt genus pallij quo antiquitus Monachi vtebantur ad cooperiendos humeros.*

Calciamentum pedum eius cothurnum.] *Cothurnus eſt calciamenti genus humile in modum crepidarum.*

* Super ſonipedē ſedentem.] *Sonipes ſignificat celerem equū à ſonitu pedis, quod pedibus ſonet. Virg. Æneid. 4. Stat ſonipes, frænaque ferox ſpumantia mandit.*

Habetur in lib. Antiquit. Eccleſiæ Treconſis.

VITA S. VICTORIS PRESBYTERI, & Eremitæ. Ex Petro Camuzato Presbytero.

Patria S. Victoris.

Nota.

FVIT quidam, Victor, dulci de nomine gaudens, Tricaſſinæ Diœceſeos claris natalibus ortus; qui ante nomen accepit, quam membra ſuſciperet, antequam ſolueret moras genitrix vtero plena: cùm quidam à ſpiritu vexaretur immundo, clamabat dicens: Quare nos torques præ initio naſcendi ſancte Dei Victor? Sed in hac re non teſtimonium dæmonum quærimus, ſed confeſſionem, vt eum annunciarent de nomine, quod poſtea rei probauit euentus. Deinde poſt ſeptem menſes decimo inchoante, mota ſunt viſcera matris, & Victorem, progeniem ſacram protulit orbi natum. Denique poſt tranſactum curriculum dierum baptiſmi vnda perfunditur, & cæleſti purgatur gratia, ab originali peccato.

Fit Clericus, deinde Diaconus, poſtmodum presbyter.

Degit incluſus in cella.

Verùm enimuerò cùm ad legitimam veniſſet ætatem, Clericatus onus ſuſcepit, donec Diaconatus officium, & Presbyterij gradus aſcenderet. Non multo pòſt tempore in Arciacenſe territorium defunctis parentibus ſe tranſtulit: ibique in villa cui vocabulum eſt Saturniacus, incluſus in cellula, indeſinenter ieiuniis & orationibus incumbebat: orans pro populi indulgentia & remiſſione peccatorum. Cùm ibidem degeret, vnus ex Francorum Regibus cùm per opaca ripæ fluminis cum equitibus & accipitribus, per amœniſſima loca, venan- E di cauſa deambularet, audiens beati viri famam, ad eius tugurium gaudens aduenit: beatus autem quem nihil latebat, è cellula ſua feſtinus in occurſum eius egreſſus eſt. Rex vt eum vidit, accurrens oſculatus eſt eum. Tunc venerabilis vir exorſus eſt dicens: Si celſitudo regni veſtri non reſpuit cellulam ſerui veſtri, ingredi dignemini. Rege igitur ingreſſo, vni ex pueris præcepit vir ſanctus, vt vaſculum in quo vinum ſolebat reponere, afferret. Cúmque attuliſſet proſtrauit ſe in orationem, & ita fudit ad Dominum preces. Deus cuius potentia eſt omnibus celſior, qui me ex vtero matris meæ in hunc mundum venire iuſſiſti, tuumque ſanctum

Rex Galliæ venit ad eius tugurium.

A nomen confiteri: benedic vas iſtud, & reple ipſum rore cæleſti, vt ſicut manna in deſerto patres noſtri ſatiati ſunt, ita repleamur tuæ benedictionis dono. Oratione completa, cum feciſſet ſignum Crucis, illicò repletum eſt vas illud optimo vino, cuius ſuauitas guſtui omninò iucundiſſima erat. Rex autem, & omnis eius comitatus videns hoc miraculum, bibit cum iucunditate, & gratias agens iter cœptum peregit cum gaudio.

Vas oratione viri Dei optimo vino repletur.

Quadam die vir ſanctus, cum ieiuniis & orationibus inediaque corpus marceratum quieti tribuiſſet, conſurgens per opaca noctis ſilentia, quodam ſe in loco ad orationem telluri proſtrauit, & cùm ſurſum intenderet vidit cælum apertum, & B Crucem aureo coruſcantem fulgore, & ex vtraque parte lapidibus pretioſis ornatam, audiuitque vocem ſibi dicentem: Hæc quæ cernis animæ ſunt Sanctorum, qui ſtolas ſuas lauerunt in ſanguine agni. Et terrore concuſſus, ruit in faciem ſuam, magnificans Dominum, qui ei cæleſtia patefacit arcana. Ab illo igitur die, in cellula clauſus latebat; & cùm nullis vacaret ſecularibus, multi tamen diuerſis languoribus afflicti veniebant ad eum, & ſanabantur. Nec iſtud ſilendū putaui, quod ad tanti viri laudis veram virtutem oportet edicere. Cùm eſſet vir beatiſſimus iam perſenilis ætatis, rogatus eſt à quodam eius filio ſpiritali quem de ſacro fonte ſuſceperat, vt domum & familiam eius viſi- C tare dignaretur. Beatus igitur vir non reſpuit, diem pollicetur, & ſicut ſpoponderat adimpleuit. Cúmque ad præfatam domum veniſſet, occurrunt ei vniuerſi cum gaudio, & vt munus cæleſte eum ſuſcipiunt. Dum autem ibi maneret, ad eum viſitandum turba hominum conuenit, & de Religione Catholica eos docere cœpit. Cùm verò ſermo prolongaretur, & appropinquaſſet hora, & ad Eccleſiam (vt mos eſt) ad audienda ſacra myſteria properarent, quodam in loco dicitur reſtitiſſe: vbi audire meruit cateruas Angelorum, orationem Dominicam concinentium. Stupefactus igitur, & ambabus manibus pectus ſuum percutiens ait: heu me quia cùm ſim indignus, Ieſu Domine, audire D merui orationem auribus meis, quam tū ipſe Domine docuiſti dicere diſcipulos tuos, inenarrabilibus vocibus Angelorum. Poſtero autem die cùm ad cellam remeaſſet, ibi ieiuniis, & orationibus vacabat.

Vidit Crucē aureo coruſcantem fulgore.

Audit cateruas Angelorū orationē Dominicam cōcinentium.

Pauca de pluribus retuli, ne legentibus faſtidium generarem. Nam cæcis viſum, ſurdis auditum, mutis linguam, & claudis reſtituit greſſum, vniuerſo populo teſtificante. Demū 4. Calend. Martij migrauit ad Dominum. Accidit tunc illo tempore, vt homo quidam facto peccato furti comprehenſus in Arciacenſi caſtro, in ergaſtulorum cuſtodia retruſus cuſtodiretur. Qui in viſu videre promeruit beatum Victorem, baculo ſuo compaginem cate- E narum, quibus vinctus fuerat tetigiſſe. At ille expergefactus ſentiens in ſe virtutem oſtenſam, quod de manibus eius & collo vincula diſſoluta fuiſſent, patefactis ianuis carceris, venit ad baſilicam viri Dei, & coram omnibus miraculum enarrauit. Multa alia ſigna & prodigia fiunt ad eius tumulum vſque in præſentem diem, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Multis claret miraculis.

Quidam in carcere detentus, ſancti viri meritis liberatur.

N O T Æ.

Victor.] *Pluribus de eo agit Camuzatus in Antiquitatibus Eccleſiæ Trecenſis. Floruiſſe creditur tempore Dagoberti Regis Galliæ qui eum viſitauit in cellula ſua.*

Tricaſſinæ

Tricaſſinæ Diœceſeos.] *Diœceſis, vel melius Diœceſis, Latinè gubernatio ſiue iuriſdictio: à διοικῶ, guberno. Sunt autem Diœceſes Pontificum, in quibus officij ſui adminiſtrandi liberam habent poteſtatem: propter quod Diœceſani Epiſcopi vocantur.*

VITA SS. VVINEBAVDI ET FLAVITI Eremitarum. Ex Petro Camuzato in Hiſt. Eccl. Tricaſt. & aliis.

S. Vuinebaudi natales.

VIR ſanctiſſimus Vuinebaudus Nogenti vici Diœceſis Tricaſſinæ ciuitatis indigena, ortus eſt natalibus non infimis. Qui ſtatim atque adoleſcentiæ pertigit annos, mundo valedicens ad Eremum ſeceſſit, & ſolitariam atque Anachoreticam cœpit ducere vitam. Cum autem multos annos ſolitarius manſiſſet, & ſanctitatis eius fama ad beatum Gallomagnum Tricaſſinæ vrbis Epiſcopum perueniſſet, eũ accerſiit. Miſit autem Lectorem ſuum qui iam à multis diebus febre tertiana laborabat. Qui cum perueniſſet ad cellulam viri Dei, nunciauit ei voluntatem Epiſcopi. Sed cùm beatus vir videret ardoris ac frigoris repentina infeſtatione artus Lectoris exagitari, miſericordia motus, orationem pro eo fudit ad Dominum, ſtatimque ægrotus ſanitati reſtitutus eſt.

Anachoreticam vitam ducit.

His ita conſtitutis, ne inobediẽs Pontifici videretur, ad eum cum Lectore profectus eſt. A quo honorificè exceptus, cùm videret lectorem eius precibus ſanitati reſtitutum eſſe, eum ſacerdotem ordinauit, & poſtmodum Auderico S. Lupi Abbate mortuo, in eius locum ſufficit; petente & proclamante omni fratrum turba. Illo igitur munere accepto, nihil de ſua ſolitudine & viuendi auſteritate prætermiſit: numquam enim è cellula progrediebatur, præterquàm in diebus ſolemnioribus ſanctorum ad conſolandos & viſitandos fratres. Quanto plus ieiunium & abſtinentiam prolongabat, tanto pulchrior & valentior videbatur.

Fit Abbas.

Clotharius Rex S. Lupũ Epiſcopũ Senonenſẽ mittit in exiliũ.

Eo tempore cùm Clotharius Burgundiæ regnũ obtinuiſſet, commotus aduerſus Sanctum Lupum Epiſcopum Senonenſem, eum in exilium miſit. Cùm enim idem Rex Clotharius Farulphum virum multa ſeculi dignitate pollentem, ob regia negotia curanda Senon. allegaſſet: vbi prope vrbem multa animi indignatione cœpit permoueri, quòd Sanctus Antiſtes cum muneribus ei obuiam nõ procederet. Deinde intra vrbem ſuſceptus, torno vultu beatum virum intuebatur: ſed audiuit ab eo: Oportet ſemper obedire magis Deo, quàm hominibus. Sacerdotis eſt plebem regere, & Principes ſeculi diuina præcepta docere. Itaque par eſt, illos ad eũ potiùs accedere. Farulphus ira & furore percitus, multa ad Regem de ſancto viro falſa retulit, adiutus etiam opera hominis nequiſſimi Medegiſili, qui in S. Remigij ſuburbio Monaſterium tenens, ſancti Epiſcopi locum occupare conabatur. His ergo nefariis viris regias aures incantantibus, Clotharius Rex commotus, beatum Antiſtitem iubet exulare Vinemagi, qui eſt Neuſtriæ pagus. Traditus eſt autẽ Duci pagano Bonoſi Lãdegiſilo, qui eum relegauit in villam Andeſaginã ad flumen Duciam, vbi erant profana templa & idola, quæ à populo colebantur. Multos igitur qui gentiliſmi erroribus tenebantur, conuertit ad Chriſtum, & ſacro baptiſmate illuminauit.

In exilio conſtitutus S. Lupus multos conuertit ad Chriſtum.

Interea temporis, diuina dextera id agente, A ciues Senonenſes zelo Dei permoti, dolentes impia crudelitate ſibi ablatum paſtorem ſuum, in baſilica S. Remigij prædictum Medegiſilum acerba morte affecerunt. Porrò Ragnegiſilus, Senonicæ Eccleſiæ Archidiaconus, populi precibus, imò verò Chriſti amore incitatus, venit ad Sanctũ Vvinebaudum, ab eoque precibus contendit, vt à Rege Clothario peteret, Sancto Lupo ab exilio reuocari vt liceret, atque in ſedem reuerti ſuam, ne plebs paſtore orbata, luporum faucibus expoſita videretur. Fecit Vvinebaudus vt rogatus erat: Rex eius precibus flectitur, mutat odium in beneuolentiam, mittit a latere ſuo virum Dei Vvinebaudum, qui ſanctum Epiſcopum reducat. Vbi in B mutuos venere conſpectus Lupus & Vvinebaudus, præ gaudio pariter fleuerunt. Vuinebaudus doluit ea ſancti Antiſtitis calamitate, eumque dolorem inter mutua colloquia teſtabatur: audiuit verò rurſus ab eo illud ex Apoſtolo: Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Itemque illud: Qui volunt piè viuere in Chriſto, perſecutionem patientur.

Medegiſilus à populo occiditur.

Mittit Rex S. Vvinebaudum vt ab exilio reuocet S. Lupum.

Rom. 8.

2. Tim. 3.

Deinde ſimul ſe dant itineri, & beatus Vvinebaudus ſanctiſſimum Præſulem lætus Regis obtutibus repræſentat. Lætatur Rex, & proceres omnes gratulantur tanti Antiſtitis præſentia: contemplatuſque eum Rex, pietate flexus, ad pedes C eius humi proſternitur, veniamque ab illo deprecatur. Cernens verò eum afflictum, corpus eius macie confectum, caput intonſum, barbamque minimè raſam, ob cumulatum abſtinentiæ rigorem: tremens & eiulans Rex cum multo gemitu eius miſeriæ ſe reum fatetur, & ſancti viri delatoribus dira imprecatur: iubetque eum honorificè tractari, comamque & barbam tonderi. Poſtquam autem ſuus ei decor reſtitutus eſt, eius Clerum voluit Rex conuiuio intereſſe. Ibi, tum Chriſto agente, repentina conuerſione cernere erat Regem ex perſecutore factum miniſtrum beati viri, & ſuis manibus cibum ei porrigentem, qui antea illi penuriam attulerat. Rurſus verò petens ſui facinoris D veniam, à ſancto Epiſcopo leuatur è puluere, multaque ei offert munera, Eccleſiæ vſibus profutura: atque ita demum iubet eum ad ſuam vrbem ſe recipere. Quamuis autem beatus vir Senones ſe conferret, attamen Andeſaginam, eius exilij locum, Chriſtus ob eius merita virtutum gratia crebrò illuſtrauit: ita vt etiam illo iam paradiſum obtinente, etiamnum virtus diuina illic operetur.

Petit veniam Rex.

Porrò autem inclyti ſacerdotes Lupus & Vvinebaudus, Regi & proceribus eius valedicentes, ſanctitatis inter ſe coniuncti nexibus, Lutetiam pertranſeunt, & ecce multa reorum turba vinculis conſtricta, aut carceribus incluſa eorum virtu E te ſoluitur, eiſque obuiam progreditur. At poſtquam ad ſua rediit beatus Antiſtes, beatus etiam Vvinebaudus reuerſus eſt ad cellam ſuam, & in ſolitis abſtinentiis, & ieiuniis exercebatur: multi infirmi ad eum veniebant, quibus manus imponẽs, ſanabantur omnes. Cùm igitur multos annos in ſolitudine atque auſteritate maxima vixiſſet, tandem plenus dierum, & clarus miraculis migrauit ad Dominum, multaque ad eius tumulum diuinitus facta ſunt miracula. Florebat tunc temporis eximia ſanctitate Sanctus Flauitius, qui à D. Lupo Senonenſi Epiſcopo, de quo ſupra fecimus mentionem, Sacerdos conſecratus eſt, vitamque ſolitariam & Eremiticam degit apud Marcelliacum

Miracula.

Sanat infirmos S. Vvinebaudus.

S. Flauitius floret ſanctitate.

N oppidum

lignus, à quo dum diuerſis torqueretur moleſtiis, A pene continuam tolerauit inediam, & ſæpius terræ proſtrata, inter ſpumas horribiles, miſerabili volutabatur inſania, adeo vt via quatuor virorum teneri poſſet inſtantia. Hanc ob cauſam pater eius nuncius miſit ad Regem Sigebertum, Theodorici filium, qui eam habuit deſponſatam, vt ei nunciarent, quicquid circa puellam agebatur. Rex verò cum omni feſtinatione miſit duos Pontifices, de quorum meritis potiſſimum præſumebat, cum donis Regiis ad puellam, vt eam medicamine orationum a furoris inſania curarent.

Rex Sigebertus mittit nuncios ad virū Dei pro liberatione Fridiburgæ ſuæ ſponſæ.

Igitur Vuillimarus Preſbyter, volens tempore per epiſtolam definito ad Ducem venire, rogauit B. Gallum, vt cū eo venire dignaretur. Qui cum renuiſſet, iterum Dux B audita eius ſanctitatis fama, ad ſe eum vocauit, præcipiens ſupradicto Preſbytero, vt aſcendens nauem virum ſanctum adduceret. Interea Pontifices a Rege tranſmiſſi, venerunt, & inuenerunt ipſam puellam nimio laborantem furore, parentes autem eius & propinquos flentes ſuper eam. Poſtquam ergo ingreſſi Pontifices, munera a Rege directa præſentarunt; preces in conſpectu puellæ fuderunt ad Dominum. Illa verò tenentium manibus ſe excutiens vni eorum gladium abſtulit, volens Epiſcopos interficere. Et cum id non poſſet efficere, ſpiritus immundus vni eorum dixit: Si volueras me, ſicut Regi promiſiſti, de hoc vaſculo propulſare, cur filiam tuam, quam Nonna illa de te C concepit & genuit, non feciſti tecum venire? Deinde ad alterum. Et tu, inquit, cum tribus fœminis fornicationem commiſiſti. Veſtro quidem imperio, quod nullo ſanctitatis merito roboratur, nunquam egrediar. Eſt verò quidam vir magnæ apud omnipotentem Deum virtutis, nomine Gallus, qui me de Tucconia potenter eiecit, domóſque meas audenter deſtruxit. Poſtmodum inueniens me apud Brigantium commorantem, eadem virtute exhæredauit. Porrò quia Dux iſte eum de eodem expulit loco, in vltionem eius iniuriæ puellam iſtam arripui: de qua poſſeſſione, niſi ipſe aduenerit, nullatenus amouébor. Vnus deinde Pontificum dedit furenti alapam dicens: obmuteſce ſathana D deſertor veritatis. Putauit enim eum de gallinaceo dicere gallo. Et dum ſpiritus nequam pluribus eos verborum iniuriis affeciſſet: ad ſua reuerſi, nunciauerunt omnia, quæ geſta fuerant, Regi.

Notent hæc exorciſtæ.

Dæmones prædicāt virtutes S. Galli.

Preſbyter verò cum ſecundum iuſſionem Ducis, virum Dei fuiſſet è veſtigio proſecutus reperit eum in ſpelunca, animū ſuum lectionis conſolatione paſcentem, & accedens ſalutauit humiliter, dixitque ad eum: Ne timeas ſerue Dei ad Ducē venire. Sub teſtificatione enim iuriſiurandi promiſit, ſe nullam tibi irrogaturum iniuriam. Sed & cum poſueris manum ſuper caput puellæ, ſi ab ea per orationes tuas ſpiritus immundus abſceſſerit, in ſede Conſtantienſi pontificatus te ſublimabit honore. E Illi igitur nauicula conſcenſa, totis niſibus ire feſtinantes, tandem venerunt ad Regem. Qui cum eos Dux venire in cubiculum, in quo arreptitia ſeruabatur, feciſſet, beatus Gallus orationem fudit pro liberatione obſeſſæ. Et cum ab oratione ſurrexiſſet, apprehenſa dextera eius, alleuauit eam, & impoſita manu ſuper caput eius, dixit. Impero tibi in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſpiritus immunde, vt exeas & recedas ab hoc plaſmate Dei. Et cum hæc dixiſſet, aperiens illa oculos reſpexit in eum, & ſpiritus malignus his verbis eum alloquutus eſt: Tune es, ait, Gallus, qui de habitationibus me expuliſti? Ego planè ob vltionem

Poſtea pellit dæmonem beatus Gallus de corpore Fridiburgæ.

A iniuriæ, quam Dux iſte tibi & ſociis tuis irrogauit, filiam ipſius inuaſi: & ſic eiicis me? Si hinc exiero, quò vadam? illuc, ait, vbi tibi paratur in abyſſo ſupplicium ſempiternum a Domino. Et ſtatim videntibus qui aderant, exiuit de ore puellæ quaſi auis nigerrima, & horrore terribilis. Hora eadem ſana ſurrexit, & à viro Dei gaudens gaudenti reddita eſt matri.

His ita patratis, Dux iuſſit ei offerri dona, quæ Rex puellæ tranſmiſerat, & inſuper vt apicē Pontificatus gradus dignaretur aſſumere, poſtulauit. At vir beatus honores non deſiderans conſtanter Epiſcopatum Conſtant. recuſauit, & munera pretioſa quæ ei Dux elargitus fuerat, pauperibus di-

Recuſat Epiſcopatū Conſtant.

B ſtribuit. Sigebertus igitur Rex, cum audiſſet puellæ redditam ſanitatem, mandauit patri eius, vt eam ſuis conſpectibus exhiberet. Qui ſumens dona ingentia, & puerorum multitudinem ac puellarum, eā tranſmiſit ad Regē. A quo cùm gratanter ſuſcepta fuiſſet, narrauit quomodo per beatum Gallum Eremi cultorem liberata fuiſſet, rogauitque Regem vt ipſum virum gratiæ ſuæ foueret lenitate. Interrogauit autem eam Rex, in qua Eremo maneret vir eximius. Et illa reſpondit: In ſaltu qui Arbonenſi territorio adiacet, & eſt publici poſſeſſio iuris. Rex igitur vt audiuit in publicis eū commorari poſſeſſionibus, iuſſit fieri conſcriptionem firmitatis, vt vir ſanctus locū, quem incolebat, per C authoritatē regiā obtineret. Auri quoq; libras duas, & argenti pondo totidem cū epiſtola conceſſionis iam dictæ, per ſuos nuncios viro Dei deſtinauit: ſe ſacris eius orationibus commendans attentius.

Eximiam ei donationē facit Rex Sigebertus, ſeque precibus viri Dei commendat.

Non multis in medio reuolutis diebus, volens Rex puellam ſuis thalamis ſociare, celebri edicto Sacerdotum & Principum Senatum nuptiarum præcepit adeſſe ſolemniis. Cumque ſtipatus agmine procerum, introiſſet, vbi ipſa manebat, dixit illi. Aſcendamus in palatium, nam nuptiæ paratæ ſunt. Quibus illa auditis, cecidit ad pedes eius dicens: Mi Domine, quia prætérita paſſio ſuo me pondere tabefecit, vires abſorbuit, da mihi vel ſeptem dierum inducias, vt aliquatenus virium de- D trimenta recuperem, & ſic tuis poſſim applicari conſpectibus. Quam petitionem dum Rex piè ſuſciperet, ad palatium remeauit, illa in priuato commorante cubiculo. Tranſactis interea ſeptem diebus, circa matutinum officium puella cum duobus viris totidemque puellis, Eccleſiam S. Stephani protomartyris introiuit, & ſecedens poſt ianuas templi, exuit ſe veſtimentis regalibus, & habitum propoſiti ſanctioris aſſumpſit, neſcientibus hoc viris, qui pariter cum illa aduenerāt. Depoſito ergo terrenæ dignitatis amictu, acceſſit ad altare, & in faciē procumbens, Dominū ſtudioſius orauit: ac deinde cū ſe erigeret, cornu apprehendit, & huiuſmodi voces emiſit: B. Stephane qui ſanguine tuo E teſtimonium Chriſto perhibuiſti, deprecationem meā tuis precibus Domino cōmendato, vt tua interceſſione hodie cor Domini mei Regis cōuertat ſecundū voluntatem meā, ne velamen quod amore Dei aſſumpſi, auferat de capite meo. Viri ergo qui aderāt cum illa, hæc videntes, venerunt ad Regē, nunciaueruntque ei quæ facta fuerāt. At ille aduocans Sacerdotes, & quoſdam Principes ſuos, cœpit inquirere ab eis, quid ſuper hac re faciendum cenſerent. Cyprianus Arelatēſis Regi reſpondit: Quia, vt liquidò claret, puella hæc cum à dæmonio erueretur, hoc ſe voto conſtrinxit: cauendum tibi eſt, ne fortè ſi irritum feceris votum eius, rediuiuo dæmonum comprimatur incurſu, & ſint illa

Nota mirum feruorē Fridiburgæ pro conſeruanda virginitate.

Ipſa ſibi ſacrū velamen imponit.

Cyprianus Arelatenſis Epiſcopus.

 nouiſſ

nouiſſima peiora prioribus.

Rex ergo iuſtitiæ tenax, & timore Domini plenus, huic conſilio deuotæ mentis pandit aſſenſum, & ingreſſus Eccleſiam, fecit afferri veſtem nuptiis præparatam, & coronam ſponſæ uxoribus imponendam. His allatis, dum puellam ad ſe iuſſiſſet accedere, auelli non potuit ab altari: quia ſe timebat de Eccleſia protrahendam. Cumque inſtantius Aræ inhæreret cornibus; Rex eam ne timeret, admonuit. Porrò illa inter ſpem & metum poſita, caput ſuper altare reclinans; Ecce, ait, ancilla Domini, fiat mihi ſecundum voluntatem eius. Rex verò iuſſit ſacerdotibus vt eleuarent eam, & ad ſe perducerent. Quo facto, induta eſt, illo iubente, veſte regali, & ſacro velamine coronata. Intuitus autem eam Rex Religioſus, dixit illi: Ecce meis te nuptiis præparatam, ſponſi cæleſtis Domini noſtri Ieſu Chriſti cedo complexibus, & dexteram eius comprehendens, poſuit in altari, deinde Eccleſiæ limine excedens, lacrymis abſconditum patefecit amorem. Poſt hæc vocauit eam, & iuxta ſe fecit in palatio reſidere, & donis ingentibus honoratam, prætulit Monaſterio Ancillarum Dei, quod in honorē beati Petri Apoſtoli conſtructum eſt in Metenſium ciuitate, vbi geſta ſunt vniuerſa, quæ proxima narratione retulimus. In his autem omnibus perficiendis ſecuta eſt puella conſilium beatiſſimi Galli, qui eam Domino auxiliante, à dæmonio liberauit.

Magna Regis Sigeberti deuotio.

Tandē Fridburga in Monaſterio virginū collocatur.

Poſt hæc Dux ſæpe dictus per epiſtolam ſuam virum Dei rogauit, vt ad Conſtantiam oppidum veniret, ad eligendum, qui ei præficeretur Antiſtitem. Aduocauit autem Auguſtodunēſem & Virdunenſem Epiſcopos, cum multitudine Clericorū. Beatiſſimus igitur Gallus diuino plenus conſilio, aſſumptis Ioanne & Magnoaldo perrexit ad oppidum. Cumque de Epiſcopo eligendo tractaretur cœperunt omnes Gallum eligere. Beatus verò ſui electionem in Ioannem diſcipulum ſuum tranſtulit, & omnino Epiſcopatum recuſauit. Omnes igitur qui aderant, cum teſtimonium beati Galli de Ioanne audiuiſſent, eum communi conſenſu creauerunt Epiſcopum. Beatus autem Gallus cum ſalutaribus doctrinis, interprete Ioanne Epiſcopo, populum erudiſſet: reuerſus eſt ad cellam ſuam. Tempore itaque ſubſequenti cœpit virtutū cultor eximius oratorium conſtruere manſiunculis ad gyrum diſpoſitis ad commanendū fratribus. Denique cum beatus Columbanus in Italia vitæ munere ſanctiſſimè perfunctus eſſet: beato Gallo in Alemannia prædicti viri obitus reuelatus fuit. Nec multò poſt, cum iam bonorum omnium author, & propagator athletam ſuum, de mundi agone ſublatum, præmiorum laureis vellet perennibus adornare, cum vocatus fuiſſet vir Dei prædicationis ergo ad caſtrum Arbonenſe, cum ibidem duos dies manſiſſet, tertia die febre correptus eſt. Cumque hac infirmitate per dies quatuordecim laboraſſet, die ſexto decimo menſis Octobris, expletis nonaginta quinque annis ſuæ ætatis, in ſenectute bona, huius vitæ liberatus ergaſtulo, animam meritis plenam felicibus reddidit, bonis inhæſuram perennibus. Sed cum illic nullo modo potuiſſet humari, indomitorum tandem equorum ductu, ardentibus continuò ad feretrum cereis, in ſacram Eremum perlatus, in oratorio ſuo, Ioannis Epiſcopi Conſtātienſis ſui olim diſcipuli, fratrumque manibus ſepultus miraculis claruit.

Conſtanter recuſat Epiſcopatum.

Ioannes beati Galli diſcipulus creatur Epiſcopus Conſtant.

Obitus S. Columbani ei diuinitus reuelatur.

Moritur.

Claret miraculis.

N O T Æ.

Gallus.] *De eo Martyr. Roman. cum Baron. 16.* A *Octob Breu. Monaſt. pro omnibus ſub Regula S. Ben. militantibus iuſſu Pauli Papæ V. editum etiam de eo agit hac die. Vitam eius adfert Sur. tom. 5. quam nos compendioſè retulimus. Agunt de eo Pet. in Cat. lib. 9. cap. 72. Trithem. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 76. Arnoldus Vvion. in Mart. Monaſt. & plures alij. Obiit anno Domini 640. ætatis ſuæ 95.*

Fana.] *Erant templa, à Faunis diis, qui ſolebant diuinare, dicta.*

Sumens virgam Colurnam.] *Colurnus dicitur quod eſt materia Coryli, vulgò,* d'vn arbre nommé Cornillier. *vnde virga Colurna.*

Nonna.] *Nonnæ ſunt Moniales, ſeu Sanctimoniales, dictæ etiam Nonnæ quaſi caſtæ. νόννος Græcè, id eſt,* B *caſtus.*

VITA B. GODRICI EREMITÆ. Ex Matthæo Pariſienſi.

Habetur in eius Hiſtor. Anglic.

AMICVS Dei Godricus in pago Norfolkenſi, patre Ailuuardo, matre verò Raduuenna generatus, villa quam Vvalmpol nuncupant, à prædictis parentibus educatus eſt, & ibidem cum eis aliquandiu conuerſatus. Vbi puerilibus annis innocenter tranſactis, mercator efficitur, & primò minoris pretij merces exercens, tandem cum ſociis mercatoribus nundinas cœpit publicas exercere. C Hic die quadam cum in maritimis ſolus ambularet, tres in ſicco Delphines inuenit, quorum duobus adhuc palpitantibus, tertius mortuus apparebat. Ille motus pietate, viuentes reliquit intactos, & de mortuo partem ſumens, onuſtus receſſit. Sed fluctibus maris de more reuertentibus, primò pedes & tibias, & demum abyſſus caput eius vallauit. Godricus autem fortis in fide, & ſub aquis diutius incedens, Domino ducente, ad ſiccum peruenit, & parentibus piſce dato, cuncta quæ ſibi acciderant enarrauit. Solebat autem interdum ſolus agens de cæleſtibus meditari, & orationem Dominicam cum ſymbolo frequentius ruminare. Sanctum An- D dream in Scotia orationis gratia deuolutus petiuit, nec minori deuotione ductus Romam perrexit. Inde demū reuerſus, quibuſdā negotiatoribus adiunctus eſt, & cum eis nauigio aggreſſus eſt mercaturam, & diuitias congerens, vnius nauis dimidium, & alterius quartam habebat. Erat autem corpore robuſtus, & animo ſtrenuus: vnde per regiones diuerſas nauigando, loca ſanctorum multa viſitabat, & eorum ſe patrocinio commendabat.

Patria & parentes B. Godrici.

Mercator efficitur.

Diuinitus à periculo liberatur.

It Romam.

Godricus itaque cùm iam naualibus lucris ſedecim annorum tempus compleuiſſet, diuitias, quas multis laboribus congregauerat, in obſequiis diuinis expendere diſponebat. Signum itaque vi- E uificæ Crucis Hieroſolymam petiturus, accepit, & Dominicum ſepulchrum deuotiſſimè viſitauit, & inde per Sanctum Iacobum in Angliam remeauit. Qui iterum poſt aliquod temporis ſpatium, pia deuotione ſuccendebatur, vt Apoſtolorum limina viſitaret, & propoſitum ſuum parentibus indicauit. Mater verò cum ſe itineris comitem futuram aſſereret, ſi liceret, filius gratanter annuit, & genitrici humiliter obſequens, humeris eam portabat, quoties aſperitas id itineris exigebat. Illis autem vrbem Londonienſium prætergreſſis, acceſſit ſubitò mulier quædam magni decoris, & huius peregrinationis comitem fieri humiliter ſupplicauit: quod illi alacriter annuerunt. Erat quidē eis comes indiuidua,

Petit Hieroſolymam.

Pietas B. Godrici erga matrem.

indiuidua,& in eorum obſequiis diligens,& deuota. Nam pedes eorum lauabat, oſcula pedibus imprimebat, & aliis cunctis obſequentior habebatur. Ita per totum iter in eundo ſe gerebat, nec ab aliquo interrogata fuit quæ eſſet, vel vnde, nec illa id ipſum aliquando indicabat. Cùm autem repatriantes Londoniis appropinquabant, impetrauit licentiam recedendi, & in ſuo receſſu hæc verba dixit: Tempus eſt vt illuc redeam, vnde ſum digreſſa, vos autem benedicite Deum, qui ſperantes in ſe non deſerit, ſcientes quoniam illud eueniet, quod Romæ ab Apoſtolis poſtulaſtis. Hanc autem mulierem nemo de comitatu vidit, niſi Godricus & mater eius.

Omnibus quæ habeat venditis petit Eremum.

Cùmque patri ſuo matrem reſtituiſſet incolumem, omnia quæ habebat vendidit, & eorum benedictione percepta, profectus eſt ab eis, vitam Eremiticam præ omnibus cupiens. Venit tandem in extremis Galliæ finibus, ad ciuitatem quæ Karleolum nuncupatur, vbi quoſdam homines ſibi conſanguinitate coniunctos inueniens, ab vno eorum Pſalteriū Sancti Hieronymi ipſo donante ſuſcepit, quod in breui didicit, & memoriter recitauit. Tunc ſyluas amicis ignorantibus petens, ſylueſtribus herbis ibi & fructibus aliquandiu victitauit. Ad quem ſerpentes & feræ accedentes ipſum diu intuebantur, ſed mox cum omni manſuetudine recedebant. Ille ſolus in Eremo, diebus multis conuerſatus nunc genuum flexionibus, nunc manibus in cælum eleuatis, nunc humi proſtratus, Dominum aſſiduè deprecabatur. Tandem ſolitarium quendam inueniens, & ſpeluncam ſenis ingrediens, ab ipſo confeſtim audiuit: Bene venias frater Godrice, & tu valeas pater Ailrice, cum antea prorſus eſſent ignoti. Tu, (inquit ſenex) ad hoc miſſus es à Deo, vt corpus ſenile ſepulturæ tradas. Itaque ſoli per biennium commanſerunt, nullam omnino ſubſtantiam poſſidentes. Sene tandem grauiter infirmato, Godricus debilem ſubleuat & tranſportat, cibos ori eius applicat, presbyterum adducit, qui ei facta confeſſione, Euchariſtiam ſubminiſtraret. Vidés ergo Godricus, quod morbus inualeſceret, dixit. O ſpiritus qui ad imaginem Dei creatus es, adiuro te per Deum omnipotentem, vt me neſciente, ex hoc corpuſculo non recedas. Sene autem ſine mora animam exhalante, vidit in ſimilitudinem venti vrentis & feruidi formam quaſi ſphæricam, quæ inſtar vitri lucidiſſimi, tota reſplenduit, & illam vndique incomparabilis candor obduxit: licet modum qualitatis animæ nemo valeat explicare. Audito autem obitu viri ſancti, ſocij eius, qui erant in curia beati Cudberti, inter quos fuerat iuuenis conuerſatus, ſepelierunt eum in cœmeterio Dunelmenſi.

Secundò viuit inter ſerpentes.

Reperit quendam ſolitarium, & ſe mutuo nominibus ſalutant.

Sepulto itaque fratre iam dicto, Godricus reuertitur ad deſertum, hæſitans quid de ſe diuinæ ſit placitum voluntati. Dum igitur ſuper hoc attentius Deum oraret, vox lapſa de cælo dixit ei: Expedit tibi ire Hieroſolymam & reuerti. Sed & ſanctus Confeſſor Chriſti Cuthbertus ei apparuit dicens: Vade Hieroſolymam cum Domini crucifigi, & ego tibi ſum futurus adiutor, & patronus. Et itineris huius labore conſummato, ſub mea protectione apud Finchale Domino militabis. Godricus autem Dunelmum reuerſus, ſignum Crucis a cum presbyteri benedictione ſuſcepit. In hoc itinere erat ei cibus panis hordeacens, & aqua potus, non veſtes mutauit, nec abluit, non calceamenta depoſuit, vel mutauit, aut emendauit, antequam ad loca ſancta veniret. Ad ſepul-

S. Cuthbertus B. Godrico apparet.

A chrum Domini, & alia loca ſancta veniens, deuotè orauit, lacrymas fudit, ſolo adhæſit, oſcula fixit, ita deuotus exiſtens, vt vix cuilibet credibile videretur. Ad Iordanis fluenta procedens, cum cilicio & cypho, quem in pera portabat, & Cruce modica, quam ſemper in manibus ferebat, aquas fluminis introiuit, quæ omni pòſt tempore quo vixit habuit chariora. Tunc primò veſtes exuit, de aqua lotus aſcendit, calceamēta depoſuit, & dixit: Deus omnipotens, qui in hac terra nudis pedibus ambulaſti, & eos pro me in patibulo clauis tranſfigi permiſiſti, ego deinceps calceamenta pedibus non apponam. Exacto igitur peregrinationis voto, in Angliam repedauit.

Iterum petit Hieroſolymā.

Redit in Angliam.

B .Reuerſus autem in Aquilonares Angliæ partes, locum in ſylua tenuit ſecretum Eſchedale nuncupatum, & hunc ſibi competere iudicabat. Hic de lignis caſulam conſtruxit, & ceſpitibus eam texit, ibique per annum & menſes aliquot habitauit. Sed cum a Domino fundi moleſtias ſuſtinuiſſet, diſceſſit, & Dunelmū peruenit: vbi pſalterium ex integro diſcens, tantùm in breui profecit, quod in pſalmis, hymnis & orationibus eruditus eſt, quantū ſibi ſufficere videbatur. Igitur diuina admonitione inſpiratus, die quadam ad vicinum nemus proceſſit, vbi audiuit paſtorem quendam ſic dicentem: Eamus in Finchale, greges adaquare. Hæc audiens Godricus, dedit ei ſolum quem habuit obolum, vt C illum duceret ad hunc locum: vbi ad interiorem ſyluæ denſitatem progrediens, occurrit lupo miræ magnitudinis ſæuienti, qui in illum irruit, ac ſi vellet dilaniare fruſtatim. Intelligens autem Godricus verſutiam fore hoſtis antiqui, Crucis ei oppoſuit ſignum dicens: Adiuro te in nomine ſanctæ Trinitatis, vt feſtinanter recedas, ſi meæ ſeruitutis obſequium, quod in hoc loco exhibere Domino propoſui, ſit acceptum, & his dictis, fera ſe eius pedibus poſtrauit, quaſi veniam precaretur.

Lupus ad viri Dei pedes procidit.

Aduertens igitur mente quod ibidem eſſet Domino ſeruiturus, de licētia Epiſcopi Dunelmenſis, nomine Ranulphi, iuxta ripam Vueri fluminis caſulam impoſuit in terra defoſſam, quam ceſpite D contexit, & cœpit ibi habitare, ſerpentum ſocius & ferarum. Magna quidem & horribilis aderat ſerpentum multitudo, mitiſſimos tamen ſe viro Dei, palpabileſque, & ſanctis obtemperantes iuſſionibus exhibebant. Nonnumquam verò eo ſedente ad ignem, ſe inter ipſius tibias extendebant, & quandoque in diſco aliquo vel cypho rotundo, ſe ſchemate componebant. Cumque hæc annis aliquibus pertuliſſet, viſum eſt ſibi, quod eius orationes impediebant, & die quadam illos ſolito more reperiens, iuſſit, ne amplius domum ſuam intrarent, & mox totum illud vermium genus ita diſceſſit quòd nec vltra limen tranſire præſumpſit. Munera quoque ſibi oblata planè reſpuit, & ciE batia. De laboribus manuum viuere diſponens, ramos & radices herbarum in cineres redegit, quos cum farina hordei ita commiſcuit, vt partem tertiam cineres continerent. Inſultus libidinis lacrymis, vigiliis, arcebat & ieiuniis, ita quod plerumque per ſex dies abſtinuerit à cibo. Poſt fortia luxuriæ tentamenta, conatus eſt eum diabolus, nunc apparens in vrſo, vel leone, nunc in tauro vel lupo, nunc in vulpe, vel bufone, terrere: ſed ille fortis in fide, omnia contemnebat. Vt autem carnis incendia ſuperaret, cilicio carnem edomabat aſperrimo, & lorica per quinquaginta annorum curriculа vtebatur. Lapidem latum habuit pro menſa, ſuper quem collocabat panem prædictum, quem

Serpētes obediunt viro ſancto.

Nota miram auſteritatē.

Nihil curat diaboli terriculamenta.

nunquam comedit, niſi valida coactus neceſſitate. Potus illi fuit guſtus aquæ permodicus; nec hunc ſumebat, niſi graui neceſſitate compulſus. Nunquam iacebat in lecto, ſed in nuda humo, ſuper cilicio defatigatus occubuit, capiti ſuppoſito lapide, quem pro menſa habebat. Luna lucente, operibus inſiſtebat, & ſomno ita diſcuſſo, orationibus incumbebat. Hieme gelu & niue rigenti, nudus flumen ingreſſus, nocte ibi tota viuam ſemetipſum Domino hoſtiam immolabat, & vſque ad collum ſubmerſus, orationes & pſalmos cum lacrymis profundebat. Dum vir ſanctus ſtaret in aquis, apparuit ei ſæpe diabolus, membrorum vniuerſitate diſtortus, & cum in eum vellet irruere, ſigno ſanctæ Crucis illum confuſum fugauit. Veſtes eius quas in ripa reliquerat aſportauit, quem Godricus ita clamore deterruit, quod cuncta relinquens aufugit.

In hieme nudus flumen ingreditur.

Signo Crucis fugat diabolum.

Die quadam, dum vir Domini Godricus in oratorio ſuo ſedens pſalterium ruminaret; vidit ex ore imaginis Crucifixi puerulum exire, qui ad imaginem beatæ virginis, quæ in parte Aquilonis ſtabat in eadem trabe deſcendit, & gremio ipſius inſedit. Illa verò manus contra venientem extendens, amplexum ferè per tres horas brachiis confouebat. Puer quoque quandiu ſedebat in gremio matris, vt viuens in corpore ſe mouebat, & ad eius aduentum pariter & diſceſſum, tota ſacræ Virginis imago ita contremuit, vt in trabe ruinam minari videretur. Putabat amicus Dei Godricus imaginis membra vitali ſpiritu compleri, & puerum non aliud eſſe quàm Ieſum credidit Nazarenum. Deinde puer eodem modo quo venerat in os rediit crucifixi.

Altera vice, cùm vir ſanctus coram altari beatæ Virginis & Dei genitricis oraret, vidit duas puellas quaſi ætate teneras, ſtantes ad duo cornua ipſius altaris ſpecie pulcherrimas, quarum veſtes erant niueo ſplendore fulgentes. Quibus diu inuicem ſe contemplantibus, tacuit Godricus non auſus ſe mouere, ſed ſæpius in eas oculos conuertebat, & quandoque cernuus orabat. Tunc virgines ad Godricum accedentes, illa quæ à dextris erat altaris, illum taliter eſt affata: Nunquid me Godrice cognoſcis? Et ille, Domina hoc nemo poteſt, niſi cui tu volueris reuelare. Et illa. Verè dixiſti, quia mater Chriſti ſum, & per me ipſius gratiam obtinebis. Iſta autem eſt Apoſtolorum Apoſtola Maria Magdalene. Et Godricus pedibus Virginis aduolutus, tibi me Domina mea (inquit) committo, vt me perpetuo cuſtodire digneris. Tunc vtraque manus ſuper caput eius impoſuit, & cæſariem complanantes, domum odore dulcifluo compleuerunt. Poſt hæc Dei genitrix canticum quoddam coram illo muſica modulatione præcinuit, & ipſum cantare edocuit, quod frequenter repetens Godricus, memoriæ firmiter commendauit. Eſt autem canticum illud. Sancta Maria Chriſti thalamus, virginalis puritas, matris flos, dele mea crimina, regna in me, duc ad fœlicitatem cum ſolo Deo. Præcepit itaque mater Dei Godrico, vt quoties dolori, tædio vel tentationi ſuccumbere formidaret, hoc ſe cantico ſolaretur Nam me (inquit) ſic inuocans, meum ſenties confeſtim auxilium. Deinde ſignum Crucis capiti eius imprimens, ipſo cernente, in cælum aſcendunt: odorem ei ſuauiſſimum relinquentes.

Apparet ei Mater Dei.

Fuerunt die quadam apud hominem Dei, vir cum vxore ſua, ipſum miſericorditer deprecantes, vt reſuſcitare filiam ſuam mortuam dignaretur. Et corpus exanime de ſacco excutientes, coram ipſo illud proiecerunt. Vir autem Domini qui ad tantæ virtutis opus ſe iudicabat indignum, nihil reſpondit, ſed in agrum proceſſit, vt conſuetum exerceret laborem. Illi autem commoti receſſerũt, corpus relinquentes in oratorio, & dicentes: Habeat cadauer & infodiat, vel illud vitæ reſtituat, quia poſſet ſuſcitare ſi velit. Godricus veſperi domum rediẽs in angulo oratorij corpus inuenit. Ad Deum igitur tota cordis intentione cõuerſus, orationibus cœpit inſtare, vt Deus omnipotens, qui vita omnium eſt, & ſalus, puellam ad vitam reuocare dignaretur. Tribus autem diebus & binis noctibus hoc agere non ceſſauit: ſed die tertia, cùm adhuc eſſet in lacrymis, ante altare procumbens, vidit puellam ad altare venientem, & vocatis cum feſtinatione parentibus, reddidit eis puellam incolumem iurantibus illis prius, quod ſecretum hoc, dum Godricus viueret, nemini reuelarent. Alio quoque tempore viro Dei puer mortuus à parentibus clam oblatus eſt, quem iuſſit ſuper altare in oratorio beatæ Virginis ponere, & parentes conſolans lacrymantes ait: Non putetis (inquit) puerum eſſe mortuum, ſed mecum flexis genibus diuinam pro puero elementiá exorate. Oratione igitur completa, præcepit vt tollerent de altari, & accedentes viuentem repererunt & ridentem, moxque illos ſacramentis conſtrinxit, ne hoc opus ante ipſius obitum propalarent.

Suſcitat puellam à mortuis.

Item & puerum.

Habuit autem vir ſanctus Monachos Dunelmẽſes valde familiares, ſed tamen inter cæteros, Monachum quendam nomine Nicolaum ſpecialiũs diligebat. Hic autem cùm à multis rogatus fuiſſet, vt vitam & virtutes Sancti Godrici poſteris profuturas literis commendaret, ipſe pro rerum veritate certius inquirenda acceſſit ad virum Dei, volẽs ab eo quid ſcribere deberet, familiarius erudiri. Reſidens autẽ ad pedes ſancti dixit, quod libenter ſcriberet vitam ipſius ſi annueret, proteſtans quàm vtile fore, ſi actuum eius notitia ad poſteros deueniret. Ille verò quaſi commotus, vultum conuertens ait: Vitam Godrici amici talem eſſe cognoſcas. Godricus primò ruſticus pinguis, fornicator, immundus, fœnerator, falſarius, deceptor, periurus, adulator, diſcurrens, petulans, & guloſus, modò pulex mortuus, canis fœtidus, deuorator eleemoſynarum, faſtidioſus, deliciarum cupidus, & negligens, otioſus & ſtertens, prodigus & ambitioſus, & qui non eſſet dignus alius ſeruire, quotidie ſibi miniſtrantes verberat & obiurgat. Hæc autem & his peiora ſcribere poteris de Godrico. Et his dictis obticuit, & Monachus cum nonnulla confuſione diſceſſit. Interiectis autem deinceps aliquot annis, nihil de ipſius vita Monachus auſus fuit inquirere, donec ipſe quaſi miſertus eius, & velut de prædicta pœnitens iniuria vltrò cœpit dicere quod volebat. Adiurauit tamen Monachum per dilectionẽ qua ei coniunctus erat, vt eo viuente nemini libellum oſtenderet.

Humilitas S. viri.

Per id tempus cum beatus Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus, pro lege Dei, & libertate Eccleſiæ, quæ tota ferè deperierat in Anglicana Eccleſia, gladiis prophanorũ in Eccleſia ſua, quinto die Natalis Domini, id eſt, in craſtino Innocentium, occubuiſſet: eodem die beatiſſimi Præſulis paſſio reuelata eſt beato Godrico Anachoretæ per Spiritum ſanctum apud Finchale qui locus diſtat à Cantuaria pluſquàm per centum ſexaginta milliaria.

Reuelatur ei Martyriũ S. Thomæ Cantuar. Archiepiſcopi.

Sanctus igitur Eremita & amicus Dei Godricus,

cum

Per octo annos lãguidus in lecto decũbit.

cum annos ſexaginta in Eremo apud Finchale ſtrenuè peregiſſet, morbo confectus & ſenio ad tranſitum propinquabat, nam per octo ferè annos in lecto languidus decubuerat, nec vnquam ſuæ alienæ manus auxilio ſe in latus aliquod declinabat. Quo vtique tempore tot ſuſtinuit ægritudinũ tentationumque moleſtias, quod nec lingua poſſent vel calamo comprehendi. Venerunt ad eum duo dæmones, deferentes lecticam & dicentes: Huc venimus vt te ad inferos deportemus, quia senex delirus es,& de ſapiente factus inſipiens. Ille autem Crucis ſignaculo ſe muniens, & orans protinus dæmones effugauit. Obiit autem venerabilis pater Godricus 12. Calend. Iunij in octauis Dominicę Aſcenſionis, cuius vita & virtutes ſupra homines eſſe, & impoſſibilia relatu videntur. Sepultus eſt autem in oratorio ſuo ad plagam Septentrionalem ante gradus altàris S. Ioannis Baptiſtæ, cuius ſepulchrum vſque in hodiernum diem coruſcat miraculis glorioſum.

Sub mortem varias dæmonum ſuſtinet moleſtias.

Migrat in cælum.

N O T Æ.

Godricus.] *De eo Molanus in addit. ad Vſuardum 21. May: cuius geſta in Legenda Anglorum latè dicit extare. Eius vitam compendioſè recitat Guillelmus Neubrig. de rebus Anglorum lib. 2. cap. 20. Meminit eiuſdem Baronius tom. 12. Annal. Eccl. Agit & de eo Vuion. lib. 3. Ligni vitæ die 21. May.*

C

VITA S. IOANNIS ORTHECÆ Presbyteri & Eremitæ. Partim ex Ioanne Maldonato Hiſpano, partim ex Fratre Thoma de Trugillo Ordinis Prædicat.

Habetur in tom. 2. Theſauri Concionatorum.

Patria Sancti Ioannis Orthecæ.

IOANNES Presbyter in oppidulo Quintana Ortugno, quod eſt in territorio Burgenſi natus, ab infantia Chriſto deditus eſt. Inualeſcente iam ætate, literis adeò incubuit, vt in ſacerdotalem meritò fuerit dignitatem prouectus. Sed cùm id temporis, Regis Alphonſi ſexti, qui ſine liberis deceſſit, interitu, bella Hiſpaniam horrida diſſecarent, ne compilationes morteſque pauperum intueretur, ſecedere vir diuinus conſtituit. D Itaque facultatibus partim in pauperes, quos bonis bella nudauerant diſtributis, partim ſibi retentis, Hieroſolymam nauigauit. Vnde poſt annum reuerſus, Anceoſem ſibi Eremum ad habitandum delegit: vt latrones, viam quæ dicitur S. Iacobi, infeſtantes, ac interrũpentes fugaret. Quã rem mente conceptam, quo ſtabilius firmaret, locum in eadem Eremo ſaltuoſum, cui nomen erat Ortheca, prope viam quæ ducit Compuſtellam, abs Rege petiuit. Quo facilè impetrato, operi ſtatim inſiſtens, ſacellum Diuo Nicolao, cuius eſt ope, cum Hieroſolymam peteret, ſæuientibus vndis ereptus, ſubſtruxit, poſt verò quaſi aſylum quod peregrinos aſſereret. E

Nauigat Hieroſolymã.

Habitat in Eremo.

Sæpiſſime ſunt latrones conati fundamenta demoliri, viræque Ioannis inſidiari, quoquo modo ſtudentes è medio tollere, ſpe tamen fruſtrati, cùm non ſine mente Dei fieri concepiſſent, vacuã Dei miniſtro ſyluam fecere; ſeque aliò traduxere. Iam D. Ioannes opera illa confecerat, iam concurſus hominum frequens erat, iam ingentes ad eum diuitiæ eleemoſynarum nomine deportabantur, cũ veritus ne in alios congerere vſus diuitias videretur: tres ſummè neceſſarios erigere pontes ſimul eſt aggreſſus. Vnum Lugrugni, ſuper flumen Iberum, à quo eſt Iberia dicta. Alterum Naiaræ. Tertium prope Sanctum Dominicum Calciatenſem. In quibus ædificandis & per reliquum vitæ quantis inclaruerit miraculis, quantis etiam poſt mortem, quæ ſeneſcenti ſecuta contigit ei, non eſt noſtri propoſiti enarrare. Vnum tamen è multis, quæ viuens exhibuit, paucis referamus.

Tres conſtruit pontes vir Dei.

A

Pauperes quamplurimi diuerſorium Ioannis de more frequentabant, & ecce dies quidam illuxit, in quo egentium haud paruam turbam diſpenſator ob panis certè penùriam fame marcidam dimittebat. Id Ioannes intelligens, ægréque ferens, diſpenſatoris inſcuſata prouidentia, panarium vt pertentaret iterum, mandauit. Ille & tentaſſe & diſcuſſiſſe ſatis contendebat, ac eiurabat. Sed vt in B inſtanti domino ſatisfaceret, denuò totum diſpandit, & dictù mirabile plenum ad ſummum inuenit. Tandem verò, multis plenus operibus bonis, multiſque clarus miraculis, migrauit ad Dominum 2. die menſis Iunij, anno Domini 1173. Eſt autem viri ſancti corpus in quodam Monaſterio Ordinis beati Hieronymi, quod viri ſancti nomen habet.

Panes diuinitus reperiuntur, ad ſuſtentationem pauperum.

Obit.

N O T Æ.

Ioannes.] *Eius res geſtæ in multis Hiſpaniæ Breuiar. leguntur. Eius vitam ſcripſit Ioſeph. de Sig. Hieronymitanus in 2. parte Hiſtoriæ ſui Ordinis lib. 2. cap. 10. Eius feſtum 2. Iunij celebratur.*

VITA B. VLFRICII EREMITÆ. Ex Matthæo Pariſienſi.

Habetur in eius Hiſtor. Anglic.

ANNO Domini 1154. Sanctus Anachoreta & ſolitarius Vlfricus de Heſelberga migrauit ad Dominũ, poſtquàm viginti, & nouem annis contra hoſtes humani generis confligens fœlici marte victoriam reportauit: de cuius vita & virtutibus ad hiſtoriæ decorem, vel paruam vtile duximus facere mentionem.

D Beatus vir Vlfricus ex mediocri Anglorum genere oriundus, in Contona villa à Briſtollo octo milliaribus diſtante, natus, nutritus eſt & conuerſatus, ibi etiam per annos aliquot Sacerdotis officium exercuit, quod in ætate iuuenili, leuitate potius mentis quàm rationis deſiderio creditur accepiſſe. Quippe nondum cognoſcebat Dominum, vnde carne magis quàm ſpiritu ducebatur. Nam canum ſimul & auium curis ſollicitus incumbens, dum die quadam in huius generis exercitio non ſegniter inſtaret, affuit vir ſubitò, vultum pauperis gerens, & habitum, nummum nouum ab eo ſupplex in eleemoſynam poſtulans. Habebat autem tunc temporis Anglia nouam monetam in diebus E Regis Henrici I. ſed adhuc raram, præ numiſmatis nouitate. Cui cùm Vlfricus ſe neſcire diceret, ſi nouum nummum haberet. Reſpice, ait, loculum tuum, & inuenies in eo duos nummos & ſemis. Quo ille reſponſo obſtupeſcens, inſpexit, & ita, vt dictum ſibi fuerat reperiens, quod petebatur deuotus donauit. Homo autem ille, cùm denarium accepiſſet, ait: Retribuat tibi is, pro cuius amore hoc feciſti. Et ego tibi in nomine eius denuncio, quia ex hoc loco in breui ad alium migraturus es, & inde ad alium tranſiens, requiem tandem inuenies, ibi vſque in finem in Dei ſeruitio perſeuerans, & nouiſſimè eris ad ſanctorum collegium euocandus.

B. Vlfrici patria.

Deinde

Deinde pòſt paululum vt inops Sacerdos Vuillelmo Domino villæ in qua natus fuerat adhærēs, panem quotidie in menſa eius comedit. Vbi & in fortitudine multa lumbos ſuos accingens, vſu penitus carnium ſe abdicauit. At vir Dei toto iam deſiderio ſolitudinem ſuſpirans, à Domino ſuo milite ſupradicto, ad aliam directus eſt villam, nomine Heſelburgam, quæ ab Oxonia verſus Orientem triginta milliaribus diſtare videtur, Spiritu ſancto, vt creditur, hoc dictante, vbi in cellula Eccleſiæ contigua, Chriſto ſe conſepeliens, multo labore, multaque carnis ac ſpiritus afflictione, Chriſti ſibi gratiam comparauit. Nam tanto ieiunio & abſtinentia, tantaque vigiliarum inſtantia, membra ſua mortificabat ſuper terram, vt pellis in breui oſſibus adhærens, non iam carnalem virum, ſed ſpiritualem in humano corpore intuentibus exhiberet. Veſtitu ſimplici cilicio intus inhærente contentus erat, quod cùm ex conſuetudine infra dies paucos indurauerat, vſum loricæ incœpit affectare. Quod Dominus eius miles præfatus cùm cognouiſſet, loricam vnam contulit viro Dei, & vas bellicum cœleſti militiæ conſecrauit. Noctibus in vas quoddã cum frigore nudus aqua plenũ frigida deſcendere ſolebat, in quo pſalmos Dauidicos Domino offerebat, & ſic aliquãdiu perſeuerãs, carnis incentiua, cuius acerrimos patiebatur ſtimulos, mortificabat. Humilis erat cunctis in eloquio & iucundus, cuius ſermones cæleſtem quandam harmoniam audientibus redolebant, licet hominibus ſemper clauſa feneſtra loqueretur.

Viuit ſolus in magna auſteritate.

Carnis ſtationes magno tormento cõpeſcit.

Inter hæc vir Dei Vlfricus ſoli Deo cognitus, in notitiam hominum ad eorum ſalutem quaſi manè nouum prorupit. Nam lorica, qua induebatur, cùm ſe genibus eius allideret, & genuflexionum eius inſtantiam præpediret, militem ſui conſcium ſecreti aduocat, & apud eum de nimia longitudine loricæ cauſatur. Ad quem miles: Mittatur, inquit, Londonias, & ſicut ipſe deſignauerit, incidatur. Reſpondens vir Dei dixit: Nimiam moram haberet iſtud, nec poſſet oſtentationis nota carere. Sed tu, inquit, has forfices coram Deo apprehende, & manu propria hoc opus abſolue. Deditque in manibus eius forfices, de ipſius militis domo allatas, & militi hæſitanti, & ipſum delirare exiſtimanti ait: Conſtans eſto, & vide ne trepides, ego vado pro hac te orare Dominum meũ, & interim huic operi fiducialiter incumbe. Inſtat vterque miles, vnus orationi, & alter inciſioni, & eſt opus eorum manibus proſperatum. Putabat enim miles, non ſe ferrum incidere, ſed pannum, dum tanta facilitate in ferro forfices cucurrerunt. Sed viro Dei ante operis cõſummationem ab oratione ceſſante, coactus eſt ab inciſione ceſſare. Adſtitit Vlfricus militi, & qualiter res profecerit, percunctatur: Bene, inquit, hactenus, ſed nunc, te adueniente, ruptæ forfices ſubſtiterunt. Et ille: Non te moueat hoc, inquit, ſed cum eiſdem forficibus, perfice quod cœpiſti. Miles itaque reſumpta fiducia, facilitate qua priùs, rem fœliciter conſummauit, & quicquid inæquale erat, ſine difficultate aliqua coæquauit. Ex tunc verò vir Dei abſque forficibus, cum digitis ſuis debilibus, non minori fide annulos loricæ, ad varia ſanitatum remedia cunctis charitatiuè petentibus diuidens, miniſtrabat. Hanc autem miles virtutem videns, admiratione ineffabili ſtupefactus, corruit ad pedes viri Dei: quo facto Vlfricus confuſus, erectum militem adiurauit, ne dum viueret, alicui reuelaret. Sed rei fama celebris celari non potuit, cùm plures viri Religioſi de eadem lorica annulos ſe habere gauderent, & fama celebris viri Dei totius regni fines circumquaque perluſtrauit.

Nota inſigne miraculum.

Annuli loricæ ferreæ viri Dei ad varia ſanitatũ medicamina valent.

In Aquilonaribus Angliæ partibus homo quidam erat valde miſerabilis, qui fortunam paupertatis non æquè ferens, diabolo manus dedit, & homagium ei fecit. Diabolus autem, cum captæ prædæ ſuæ aliquandiu incubuiſſet, miſer ille intelligens reatum ſuum pœnitere cœpit, circunſpiciens & deliberans, cui ſe patrono committeret, qui illum à morte animæ liberaret. Poſtremò beatum Vlfricum adire deliberauit, in cuius manu ſalus quieſcere dicebatur. Et de progreſſu ſuo valde ſollicitus, cum cuidam ſuorum id ipſum reuelaſſet, adſtitit ei diabolus in effigie conſueta & nota, illum proditionis arguens, & caſtigatione crudeli ſeipſum punire minatur, ſi quid tale de cætero attentaret. At homo ille ſibi ſilentium imponens, vidit manifeſtè, quòd inimicus eius cogitationes cordis ſui non cognouiſſet, niſi eas prius per verbum prodidiſſet, vel ſignum. Diſſimulato itaque aliquandiu pœnitentiæ ſuæ propoſito, iter tandem præmeditatum arripuit, vt ad Vlfricum Dei amicum veniret, & tranſacto longo viæ ſpatio, ad vadum quidem illius fluminis, quod extra Heſelbergam ſitum eſt, acceſſit, iter ſuum Domino proſperante.

Dæmõ cordis cogitationes nullo modo cognoſcere poteſt, niſi prius proditas per verbum, vel ſignum.

Vir autem ille, cùm vadum fuiſſet ingreſſus, & de Beati Vlfrici ſubuentione ſpem certam concepiſſet, ſuperuenit diabolus, ira graui ſuccenſus, & manus in hominem violentas immittens infremuit, & ait: Quid eſt, inquit, proditor, quod facere voluiſti? Moliris pactum noſtrum diſſoluere, ſed fruſtra, quia proditionis, qua olim Deo renunciaſti, & qua nunc mihi renunciare cogitas, ſoluere pœnas mox debes: quia iam miſerabiliter ſubmergeris. Et tenens eum diabolus, ita immobilem fecit, quod nec procedere, nec in latus aliquod valuit declinare. Dum hæc agerentur in flumine, vir Dei Vlfricus, rebus quæ fiebant, à Deo ſibi per Spiritum prophetiæ reuelatis, vocauit presbyterum ſuum ad ſe Brithricum, & ait: Accelera, & aſſumpta Cruce cum aqua benedicta, occurre homini, quem diabolus in vado, quod extra villam eſt, captiuum tenet, & aſpergens eum aqua benedicta, adduces ad me. At ille cum ſumma celeritate ad imperata iter arripiens, inuenit ſicut ei dictum fuerat, hominem in vado equo inſidentem, ita & in aqua immobiliter fixum, quod de loco non poterat ſe mouere. Quem vt vidit Brithricus, protinus in virtute magiſtri ſui aqua benedicta hominem perfundens, in nomine Ieſu Chriſti prædam excuſſit, & prædonem fugauit. Sicque captiuum de aquis aſſumens, cum lætitia duxit ad virum Dei, qui interim pro miſeria eius orans, manus habebat ad Deum. Sequebatur à tergo dæmon quondam hominem ſuum, quem videns ſtantem ante virum Dei, apprehendit eum clamantem, & dicentem: Serue Dei ſuccurre mihi: ecce inuadit me inimicus meus. Sanctus autem apprehendit manum hominis dexteram, & diabolus ſiniſtram tenens, cum virtute trahebat. Et ſic trahentibus illis, vir Domini Vlfricus vna manu captiuum tenuit, & altera aquã, quam benedixerat, contra faciem inimici aſpergens, ipſum valde confuſum ab ędibus effugauit. At vir Dei hominem tremebundũ de faucibus mortis ereptum, in interiorem cellam ſuam duxit, tenens eum ibi, donec per confeſſionem pœnitens, ille virus quod dæmon infuderat ei, ad pedes ſancti euomuit. Tunc homo viribus reſumptis,

Spiritu prophetico claret.

Vis aquæ benedictæ.

Hominẽ qui ſeipſum diabolo dederat, ad cõuerſionẽ venientem, B. Vlfricus benignè recipit, eūque ab inimici faucibus liberat.

reſumptis, Corpus Domini, à ſancto ſibi oblatū in ſpecie carnis, sūpſit, & intérrogatus ſi ex toto corde crederet: Credo Domine, inquit, quia corpus & ſanguinem Domini mei in manibus tuis ſub ſpecie carnis video ego miſer & peccator. Cui vir ſanctus, Deo gratias, inquit: Nunc ſimul oremus, vt in ſpecie conſueta illud percipere merearis. Sieque communicatum hominem, & in fide confirmatum, dimiſit in pace.

Nota miraculū de ſacra Euchariſtia.

Obiit autem amicus Dei Sanctus Vlfricus decimo Calendas Martij, & in oratorio ſuo ſepultus eſt apud Heſelbergam, quo in loco ad laudem Dei, & gloriam ſancti, innumera fuerit miracula vſque in hodiernum videre. Paris in Stephano Rege.

Migrat in celū vir Dei.

N O T Æ.

Vlfricus.] *Deeo agunt Matthæus Vveſt. in floribus Hiſt. & Vvionus in prætermiſſis, & adiunctis lib. 3. Ligni vitæ. Fuit natione Anglus, obiitque anno Domini 1154. conuerſionis ſuæ 29.*

VITA SANCTI VVINVVALOCI.

Ex ea quæ eſt apud Surium, ex M. S.

FVIT in Britannis vir illuſtris, Francanus nomine, conſobrinus Coronij Regis Britannici, idemque vir bonus & integer, Chriſtianaque Religione initiatus. Qui cùm ex coniuge ſua filiū ſuſcepiſſet Vvinuualocum, ille in ipſis mox primæ ætatis initiis cœpit ardere deſiderio rerū cæleſtium, mundique reſpuere illecebras, & ſoli Deo velle viuere. Porrò per id tempus claruit ſanctiſſimus Patricius, Eccleſiæ Chriſti eximium decus, totiuſque Hyberniæ ſplendidum ſidus. Cuius eximiæ virtutis opinio adeò ſanctum Vvinuualocum affecit, vt modis omnibus ad eum proficiſci peroptaret, vt viuendi normam ex eius ſanctiſſima inſtitutione capeſſeret.

S. Vvinuualoci ſancta pueritia.

S. Patricius claret ſanctitate in Hybernia.

Verùm enimuerò cùm in ea verſaretur cogitatione, per viſum ei S. Patricius ſeſe exhibuit vultu Angelico, & caput aureo diademate coronatus, atque ad eum: En ego ſum Patricius, quem tantopere cupis adire. Sed ne mea cauſa tam longum iter terra marique ſuſciperes, miſit me Dominus, vt voti tui compos, & aſpectu & colloquio meo perfruaris. Prædixit etiam illi futurum eum aliis militiæ ſpiritualis ducem, ſalubrique eum conſilio inſtruxit. Sed & hortabatur eum, vt à magiſtro ſuo ſocios expeteret, & cum eis ad alium ſeſe locum transferret. Quæ viſio vbi diſparuit, Vvinuualocus quàm primùm cellam petiit, in qua Monaſterij pater diuinæ meditationi & contemplationi vacabat. Cui cùm viſionem expoſuiſſet, ille hilariter perfuſus: Diuina, inquit, viſitatione & clarificatione viſitatus es fili. Nec quicquam moratus, ac ſi cælitus mandatum accepiſſet, vndecim ei attribuit diſcipulos in diuini operis exercitio promptiſſimos. Quos cùm oſculatus, eiſque benè precatus eſſet, inter lacrymas valedicens, ait: Valete filij chariſſimi, & ſit Deus dux itineris veſtri: cúmque ad Chriſtum perueneritis, ſitis quæſo memores mei. Iam cum illis capeſſebat iter Vvinuualocus, & tamen quò iret, ignorabat; ſed multa in Deum erectus fiducia, tandēm Chriſto duce, ad Inſulam quandam appulit. In qua poſtquàm cum ſociis triennio manſiſſet, vitam ducens Eremiticam, quandoquidem nimiæ eum locum infeſtarent tempeſtates, eſſetque ob ſuam ſterilitatem hominum habitationi valde incommodus,

Apparet ei per viſum S. Patricius.

Explicat viſionem ſuo Abbati.

Cum vndecim ſociis Chriſto duce venit ad Inſulam quandam deſertā.

A Deum rogauit, vt aptiorem illi locum oſtendere dignaretur.

Audiuit autem Dominus preces ſerui ſui, & vltra mare locum ei indicauit. Et tum quidem ille, quia nauis deerat qua veherentur, magna cum fiducia orauit Dominum, ac deinde ait ad fratres. Confortamini chariſſimi, & in fidei firmitate fundati, ſicut me videritis ſequentis me tenere manum, ita vos quoque ſinguli præcedentis fratris apprehendite manum, & eius veſtigiis inſiſtite, ſicque inuocans nomē Domini, paſtorali virga mare percuſſit, & ecce renouante Deo priſtinum maris rubri miraculum, illud ſe peruium præbuit ingredientibus: ſicque conſertis, vt vir Dei iuſſerat, ma-
B nibus, ipſo in fronte gradiente, per ſiccum tranſiere mare, aquis velut hinc inde in murum coaleſcentibus, & cantabant Domino hymnum iucūditatis & lætitiæ. Deinde verò vbi ad locum cælitus monſtratum perueniſſent, multum vir Dei eius grata amœnitate, & fructuum vbertate gauiſus eſt, atque adeò ſic eum locum voluit Chriſto Domino illic famulantibus eſſe attributum, vt nulli vnquam fœminæ ad eum pateret acceſſus. Quinetiam cùm locus ille aquarum penuria laboraret, vir ſanctus, ſublatis in cælum oculis & manibus, Domino precem obtulit, ac deinde mox, virga, qua mare diuiſerat, terræ puluerem deſignans, fontem vberrimum produxit.

Tranſit mare cum ſociis, ſicut olim filij Iſrael mare rubrum.

Impetrat diuinitus fontem.

C Erat hic beatus Pater in Dei, & proximi charitāte perfectus, orationi diu noctúque intentus. Quotidie autem pſalterium dicere ſolebat, ſimúlque etiam centies interdiu, & centies noctu flectebat genua. Sed & veſtis ei non lanea aut linea, ſed ex caprinis erat pellibus: lectus quoque non ex plumis aut pannis mollibus, ſed etiam ex paleis, ſed ex duriſſimis arborum corticibus: necnon & ſedes eius mollis arena lapillis permixta. Quin & panis, quem quotidie eodem ſumebat pondere, hordeaceus erat cineribus permixtus: pulmentum quoque ex farinula hordeacea & modico olere, niſi quod Sabbathis & Dominicis diebus piſce quoque & caſeo veſceretur. Ac denique Qua-
D drageſimæ temporibus bis tantùm in hebdomada ſumebat cibum, vinum ſemper, & omnem potionem quæ ebrietatem afferre poſſet, haud aliter atque venenum repudians. Confluebant ad eum vndique cæci, ſurdi, claudi, leproſi, paralytici, diuerſiſque affecti morbis, & omnes ab illo ſe incolumes redire lætabantur; ita nomen eius in tota Britannia celebrabatur. Sed hæc de eo pauca è pluribus commemoraſſe ſufficiat. Obiit vir Dei quinto Nonas Martij, hebdomada prima quadrageſimalis ieiunij.

Viuit auſteriſſimè.

Migrat ad Chriſtum.

N O T Æ.

Vvinunalocus.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. Agūt*
E *præterea de eodem Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Benedict. Vvion. in Mart. Monaſt. Sur. Harams, & alij recentiores qui de Vit. Sanctorum tractauerunt.*

VITA S. VVENDELINI EREMITÆ.

Partim ex Hectore Boëtio in Hiſt. Scot. & aliis Authoribus.

FVIT Beatus Vvendelinus Scotiæ Regis filius. Qui tum puer, tum adoleſcens, cum noxias voluptates effugeret, ab iiſque vitiis quibus aulici ſæpe detineri ſolent abſtineret, armorumque exercitiis (vti Regū & nobiliū filij conſueuerunt)

S. Vvendelini ſancta adoleſcentia.

operam non daret: ſed in Templis & Monaſteriis, A quæ ad diuinum cultum pertinent, totus eſſet intentus. Patri valde diſplicere hæc ſancta exercitia cœperũt. Vnde ſæpiſſime correptus ab eo miniſque & blãditiis adhibitis, cum ſanctus puer multo magis de virtute in virtutem progrederetur, ira maxima ſucceuſus pater, eum paſcendis pecoribus adhibuit.

Patris iuſſu paſcit oues.

Sanctus igitur & egregia forma prædirus iuuenis, hoc miniſterium licet vile & abiectum, cœpit læto animo exercere: ducens & reducens quotidie oues ad paſcua. Mirum erat cernere tam delicatum iuuenem, Regiſque filium, in hoc vili miniſterio exercendo, tam patienter & læto animo, ſolis ardorem, frigoriſque aſperitatem, tolerantem, B viliſſimoque ruſticorum cibo contentum eſſe. In paſcendis verò pecoribus, non (ſicut cæteri paſtores conſueuerunt) in vanis cantilenis & modulationibus ſeſe exercebat: ſed in orationibus, meditationibus, & ſacris Pſalmorũ modulationibus. Principes autẽ proceteſque regni, hæc vidẽtes, indignati acceſſerunt ad Regẽ rogantes quatenus Vvendelinum ad aulam regiam dignaretur reuocare. Quos contemnens rex crudelis & impius (ferebatur enim eũ ſecreto idola colere) abire præcepit.

Poſtquam autem beatus Vvendelinus diu tam vile & abiectum exercuiſſet officium: cœpit tandem tædio affici; quare latenter fugiens, peregrinationem voluntariam ſuſcepit, multaque ſanctorum loca viſitauit. C Deinde verò cum ad ciuitatem antiquiſſimam Treuerenſem veniſſet, audiſſetque ſanctitatis famam Monachorum Mooaſterij Dologienſis, petito & obtento ſanctæ conuerſationis habitu, Monachus factus eſt. Tantæ verò ſanctitatis, & perfectioois fuit, vt omnium quæ in mundo ſunt oblitus, ſolo omnipotẽtis Dei flagraret amore. Ad diuina celebranda officia omnes ipſæ Templi ingreſſu anteuertebat, poſtremus omnium à Templo recedebat. Cum autem per aliquot annos cœnobiticam exercuiſſet vitam, ſatiſque didiciſſet ſolua contra ſpirituales nequitias pugnare: ad Ereniticam vitam vehementer cœpit anhelare. Vnde obtenta migrandi licentia, ſeceſſit ad quendam D deſertum & ſolitarium locum, vno duntaxat milliario ab ipſo Monaſterio diſtantem, cœpitque illic ſolus viuere. Quantum autem carnem ſuam attriuerit ieiuniis, vigiliis, aliiſque auſteritatibus maximis, non facile lingua enarrare poſſet. Quinetiam omnibus ægrotis & infirmis, ad eum veniẽtibus, ſanitatis remedia impendebat: Nam dæmones ab hominum corporibus ſolo verbo pellebat, mutis loquelam, ſurdis auditum, aridis ſoſpitatem miraculoſe reddebat, Deo ſanctum ſuum cohoneſtare & magnificare volente. Tandem verò cum multos in ſolitudine tranſegiſſet annos, præſcius mortis ſuæ, ſenex & plenus dierum migrauit ad Dominum anno Domini 700. Vbi autem ſolitariam vitam duxit, poſtea oppidum ea eius nomine fuit conſtructum, dictum ad Sanctum Vvendelinum. Fuit hic ſanctus ſanctiſſimæ omninò conuerſationis, vnde tam viuus quàm mortuus vſque in præſentem diem infinitis coruſcat miraculis. Ad cuius tumulum in prædicto oppidulo frequens fit populorum ex deuotiooe concurſus.

Peregrinatur.

Fit Monachus.

Secedit in ſolitarium locum.

Miraculis coruſcat.

Migrat ad Dominum.

Trithem. in Comp. lib. 1. Annal. Frãc.

Concurſus populorum ad eius tumulũ.

NOTÆ.

Vvendelinus.] *Alias Vvandalinus vel Vendelinus. Res eius geſtas compendioſè referunt Petrus Cratepol. de Epiſcopis Germaniæ, & Trithemius in Compendio libri 1. Annalium. Meminit eiuſdem Vvionius in ſuo Mart.* A *Monaſtico in tractatu de filiis Regum ſanctis Monachis factis. Nomen patris ab Hectore Boëtio proditur, illud videbit lector. Fuit alius, quaſi eodem tempore Vvandalinus, Monachus & Presbyter, diſcipulus S. Columbani, & D. Vvalarici in peregrinatione ſocius, vir ſanctus & prædicator egregius, qui multos verbo & exemplo conuertit ad Chriſtum; quem recenſui, ne duo putentur vnus. Hæc Trithemius, vbi ſupra.*

VITA S. IOANNIS REOMAENSIS.

Ex ea quam ex M.S. Codicibus collegit Vincent. Baralius.

Habetur in Chron. SS. inſula Lerin.

B VIR per omnia prædicandus Ioannes, nulliſque ſuo tempore ſecundus, ortus in territorio vrbis Lingonicæ nobili genere, patre Hilario, matre verò Quieta; puer literis imbuẽndus traditur. Cùm autem fuiſſet annorum viginti inuitis parentibus ſeculo valedixit, ac in remoto loco villæ, propriis manibus cellam & oratorium conſtruxit: vbi adiunctis ſibi duobus pueris, ſoli Deo vacabat. Inde verò ad perfectiora tendens, in deſerto quod ſub axe Lingonico iacet, cum dictis pueris ſe contulit, & primo ibi in paruo tugurio habitauit. Creſcente autem numero diſcipulorum ad eum confluentium, timuit ne plebi dominando, periculum potius elationis C incurreret, quàm vitæ meritum acquireret. Quocirca cum duobus prænominatis ſociis nocte frugiens, perluſtrauit Galliæ Monaſteria: tandemque perueniens in Inſulam Marinam, Monaſterium Lerinum petiit, ibique receptus, diſtrictiſſimè vixit, ac ſanctiſſimè inter cœnobitas illos conuerſatus eſt.

S. Ioannis patria & parentes.

Secedit in locum ſolitarium.

Fit Monachus in Monaſterio Lerinenſi.

Hic igitur poſtquàm anno & menſibus ſex delituiſſet, per vniuerſam patriam quæſitus, à quodam qui de Galliæ partibus aduenerat, vix agnitus propter habitus ſui vilitatem, inuentus eſt. Cognito autem eo, Monachi Lerinenſes, quem priùs fama celebrem reddebat, veniam ſuæ ignorantiæ humiliter petierunt, quod ei inter iuniores locum D dediſſent. Interim reuerſus agnitor ille ineffabile gaudium de inuentione beati Ioannis reportauit. Quod cùm Gregorius piæ memoriæ Lingonienſis Epiſcopus intellexiſſet, duas conſcripſit Epiſtolas, vnam per duos Patres Domino Abbati Lerinenſi tranſmittens, qua virum Dei rogabat ſibi reſtitui: alteram verò Abbati Ioanni, qua eum reuocauit ad ſuos: terrendo eundem quòd eſſet ante tribunal iuſti iudicis Chriſti redditurus rationem, ob ſui loci deſolationem, ac fratrum diſperſionem. Regreſſus igitur vir Dei, non tam illi patriæ, quàm ſuis filiis multum attulit gaudij, ac breui ſpatio reformauit Monaſterij diſciplinam.

Gregorius Epiſcopus Lingonienſis reuocat eum in patriam.

Cùm ergo in deſerto Iornodorenſi præeſſet, fra E tres nimiam patiebantur aquæ penuriam, cui incommodo quærentibus remedium, nunciauit eodem loco antiquitus fuiſſe puteum multæ profunditatis, quem vulgaris iniuria, & temporum vetuſtas nimia lapidum obſtruxerat congerie. Serpens verò baſiliſcus in eodem putei loco habitabat. Sanctus verò Dei, plenus fide, prior ad locum accedens, raſtro fodere cœpit, ac aliis iuuantibus putei oſtium aperuit, & ſerpentem oratione interemit: ex quo puteo copia aquæ in præſens vſque hauritur.

Oratione interimit baſiliſcum.

Per idem tempus, mater ſua magno eum videndi tenebatur deſiderio. Quod cùm per fratres ei eſſet ſignificatum primò renuit, ſed poſtea ne fidẽ

Viſitatur à matre.

matris

matris videretur velle contemnere, eam admiſit, A ac tranſiens ante eam cum reuerentia, parumper obtutibus eius ſeipſum exhibuit, moxque diſceſſit, rogans per miniſtros, ne in hac te amplius moleſtaretur, quia deinceps ſe eum nullatenus viſuram in præſenti vita, prædixit.

Fur quidam diuinitus cogitur reſtituere ablatas ſecures.

Alio quodam tempore cùm fratres ligna cæderent in ſylua, caſu ad Monaſteriũ reuerti reliquerunt ſecures ſuas in cœpti operis loco, quas quidam ſuperueniens inuentas furatus eſt. Poſtea fratribus id ſuo patri referentibus, ille iuſſit eos lectioni vacare, & exiens ad prædictum locum, ibidem intentiſſimè orauit. Fur igitur reuerſus ad pedes ſancti viri corruit, ſecures reſtituit, & veniam commiſſi criminis humiliter expoſtulauit, B aſſerens ſe ante reſtitutionem de nemore exire non potuiſſe.

Poteſtas eius aduerſus dæmones.

Eidem ſancto Dei mirabilis effugandorum dæmonum collata eſt poteſtas, quouſque in viuis manebat. Vnde & filium clariſſimi Nicaſij obſeſſum, cùm propè tranſiret, & ille proclamaret, non poſſe diutius tolerare Ioannis Abbatis præſentiam, ad Deum preces fudit, & oratione ſanauit. Alium quoque mutum obſeſſum curauit: qui vſque ad obitum in Monaſterio poſtea laudabiliter vixit & perſeuerauit.

Secundinus Patricius literas viri Dei conculcans, diuinitus punitur.

Quodam tempore literas ad Secundinum Patricium miſit, quibus cuiuſdam pauperculi cauſam egit. At ille, ſpreta eius commendatione lite- C ras in terram proiecit, & pedibus conculcauit. Sed non defuit Dei vindicta. Nam toto corpore tanto tremore ac pauore ſubito concutitur, vt intelligeret, ob tanti viri contemptum ſe iſta mala perpeti. Mox igitur per internuncios humiliter veniam deprecatur, & tandem imperata ſibi per ſanctum complens, ſanatur.

Miſericordia in pauperes.

Plurimos quoque infirmos, miſſis eulogiis mortis faucibus eripuit. Quodam enim famis tempore, dum egentium caterua ad ſanctum conflueret, & ipſe omnibus miſericorditer ſubueniret, miniſter eius ſuperueniens, ei indicauit, tantùm non ſupereſſe frumenti, quantùm omnibus ſufficeret. Mox pius pater vas iuſſit pauperibus impleri, ca- D piens plus minus modios quinquies quinos, cætera quæ reſtabant, in vſus fratrum reſeruari. Cùm ergo turba egenorum per aliquod tempus ea eo aleretur, euenit vt quidam iuxta morem mendicaret. Sanctus autem conſuetam menſuram dari iubet egenti. Miniſter verò reſpondit nihil in vaſe exiſtere, ſed totum pauperibus erogatum. Quo audito, ſanctus oculos in cælum attollit, & genu flexo orauit Dominum. Qui ſurgens ab oratione, iubet miniſtro, vt fideliter alimenta deferat egenti. Pergens ergo miniſter, quod prius vacuum reliquerat, repletum reperit, & pauperi conſuetam menſuram dedit.

Vir quidam religioſus Sequanus nomine, audi- E ta fama S. Ioannis, quadam, nocte à partibus Magnimontenenſis aduenit, & baſilicam S. Ioannis oraturus latenter intrauit. Quod vbi vir Dei diuina reuelatione intellexit, iubet miniſtro, vt dato ſigno ſodales excitet, quia frater Sequanus abſcondite fores Eccleſiæ penetrans orat. Abeuntes ergo fratres ad Eccleſiæ fores, famulum Dei orantem inuenerunt, cui hoſpitalitatis beneficiũ deuotè perſoluerunt. Obiit autem S. Ioannes Abbas anno ætatis ſuæ centeſimo vigeſimo: cuius oculi non caligauerunt, nec dentes damna pertulerunt, nec eius memoria lapſa eſt. Sepultus, quotidie nihilominus viuit miraculis.

N O T Æ.

Ioannes.] *De quo Molanus 22. Septemb. Agunt præterea de eo D. Gregorius Turon. de gloria Confeſſorum cap. 87. Vſuard. Galeſinus, Maurolycus.*

VITA S. PROCOPII. EX Nicolao Salio Pragenſi.

Habetur in Annal. Bohemorum.

Patria & parentes S. Procopij.

PROCOPIVS homo Bohemus, parentibus, nec eminentiſſimis, nec obſcuris Chotumæ in Bohemia in lucem effuſus, penè infans ſeueriorem quandam viuendi diſciplinam amplectebatur. Sic enim Dei reuerentia, & maiorum intuitu, cor ad honeſtè viuendum firmarat, vt omnes voluptatum fucatarum fibras animo prorſus eradicaret. Quam eius magnum quid pollicentem indolem parentes circumſpecti animaduertentes, alendam eam & extendendam rati, Pragam eum admodum puerum tranſtulerunt, vt Viſſegradi Dalmaticis literis quæ id temporis ibi florentes erant, expoliretur. In quibus ille tantum deſudauit, vt commilitonibus ſuis doctrina multis gradibus emineret. Viuendi autem eius ratio tam inſigniter pura fuit, vt ea excitati præcipui eius loci ſacerdotes, eum licet renitentem, collegio ſuo cooptarent. In quo ille ſtatu peruigil in orationibus conſiſtebat, die ni- C hilominus in diuino officio contrito: tandem ſacerdotij gradum conſcendens, cogitare cœpit, parum ſe hactenus in pietatis ſtudio progreſſum, ni maioribus virtutum incremẽtis exorſos ſatus promouere eniteretur. Hæc animo agitans, in Monachũ D. Benedicti inſtituta profeſſum, Deo hoc ita curante, incidit. A quo & vitæ ab humanis negotiis ſeiunctæ normam accepit, & cultu nouo corporis inuolutus eſt, ſicque parentes inuiſit, non ea mente, tanquam impotentiori aliquo conſpiciendi eos affectu pungeretur, ſed vt reconditam aliquam & hominibus ignotam ſpecum eligeret, in qua liber à populari tumultu, liberius Deo officij ſui penſum euoluere poſſet. Quod cùm ageret, & D anxius per inuios ſaltus, atque inacceſſos montes ſingula luſtrans oberraret: deuenit tandem in antrum quoddã duobus circiter milliaribus à Caſtro Curimæ diremptum, qui locus à fluuio præterlabente Saſſanæ appellatione percrebuit. Quod quidem antrum mille propemodum dæmonia inſederant, quæ non leues ei moleſtias inferebant. Ille tamen, vt athleta Chriſti impauidus, cum iis orationum & ieiuniorum telis depugnans, palmam certaminis deferebat.

Literis imbuendus traditur.

Sacerdotio decoratur.

Fit Monachus.

Habitat in ſpelunca.

Vldalricus Princeps Bohemiæ.

Cuius tam grandes ſpiritus, & maſculos labores, & admirationis & imitationis ergo volẽs Deus orbi palàm facere, Vldalricũ Principem Bohemiæ, occaſione venationis, præconem virtutis eius & E teſtẽ inculpatæ actionis produxit. Hic enim Princeps cùm Comites, & moloſſus ſuos, volucri curſu prætervectos, nec aſſequi, nec ablatos oculis reuocare poſſet, colligendarum virium cauſa, quas in ea ferarum inſectatione exhauſerat, ſub opaca quadã eius ſyluæ arbore reſedit, cùm inſperatè ceruus ramoſis cornibus mirandus, maturo greſſu eum quieſcentem prætervolans, ſecretiora luſtra inire tentabat. Princeps autem, quamquam defectis viribus, gratiſſimam corpori feſſo medelam ea mora afferret; videns tamen feram, qualem ea die nullam inueſtigaſſet, cupienſque laudis aliquid ex ea confecti ſibi decerpere, impotentium & effœtorum pedum, & damnati curſus oblitus,

contento arcu Ceruum, veſtigiis eius inſiſtens, A premit. Ille autem tam diu ante inſequentem ſe fugam capeſſit, quouſque ad natam ibi ſpecum patris Procopij decurriſſet. Truncabat tunc vir Dei, poſt ſuas preces, quercum quandam viui ſuo ſeruituram, poſt cuius tergum, tanquam poſt firmiſſimum vitæ ſuæ propugnaculum, ſe recipiens Ceruus, compoſitis cruribus humi ſubſedit. Sanctus autem inuſitatiori curſu eius, & pauore excitatus, cauſam nouitatis huius aſſequi volens, caput ſuſtulit, & eminus proſpiciens, hominem lauta facie, & amictu corporis minimè agreſti conſpicatus, neruo obuerſum ex aduerſo vultû in ſe direxiſſe videt. Steterunt aliquantum ambo mutua admiratione defixi: tum Princeps percon- B tari, quid hominis eſſet, cui ille, ſe magnis facinoribus obſtrictum, Chriſti tamen ſeruum dicere.

Ceruus à venat. inſequuntus, S. Procopij pedibus prouoluitur.

Hoc reſponſo excepto, concuſſus Religione Princeps, laxato arcu Ceruus ad pedes Sancti ruit, & ad arbitrium eius nutumque ſe componens, ſalutares pœnas ex præſcripto illius ſibi decretas penſurum ſe offert.

Beatus verò Procopius, ductum in penetraſe ſuum viro ſaeo eraſum, quia cum anhelanti vix loqui videbat, quieſcendo aliquid laxamenti proſtratis viribus corporis dare hortatur. Morem gerit Dux, & ſuccedens antro, locato corpore, primò orat hoſpitem ſuum, vt ſuæ torrenti ſiti remedium aliquo potu adhibeat. Nihil diſtulit ſanctus: C aquam qua guttur ſuum proluere aſſueuerat, Crucis ſigno perſtrictam ei propinat, quæ ſubitò in talem molliſſimi vini saporem, diuina operatione tranſiit, qualem Vldarius Princeps, in genialibus Cæſareæ menſæ epulis (inter quas olim alitus fuerat) vnquam ſe libaſſe aſſeuerare non dubitaret.

Aqua in optimi vini ſaporem mutata.

Diuinam ergo vim hic ſe exerere cognoſcens pius Princeps, flagitare quaſi importunius a ſancto patre cœpit, vt leuandorum criminum ſuorum ſpe certiori, mulctam in ſe iudicio ſuo pater decernere non grauaretur. Admiſit preces tam inſtas ſanctus Dei homo, & vt templum Deo ſub nomine D. Ioannis Baptiſtæ, à fundamentis erigeret, idque celebre Religioſis viris eò contractis, & copioſis D prouentibus dotatis efficeret, in mandatis illi dedit. Quæ omnia Dux, vt animoſe & alacriter expetiuit, ita exauditus, ſtrenuè extremam manum operi adiecit. Id autem ab eo perfectum eſt anno milleſimo nono, quo tempore Henricus II. faſces imperij poſt Othonem tertium poſſedit, & in Pannonia Beatus Stephanus Rex diuinorum operum effectu magnificus florebat.

Monaſterium conſtruitur in honorem S. Ioannis Baptiſtæ.

Vbi dum exteſtibus negotiis vacans ageret Procopius, ſtipatus choro purgatioris ſenſus hominum, quos ſibi delectu acri habito collegerat, mirum dictu quantis vndique egenorum & morbis tentatorum examinibus, præcipuè autem eorum, qui comitiali morbo vexabantur, crebro circunfundebatur. Quibus omnibus Apoſtolica pietate ita ſe commodum impartiebatur, vt nemo ab eo triſtis, omnes lætabundi redirent. Multis claruit miraculis, dæmones è corporibus fugauit, cæcis viſum, ſurdis auditum, aliiſque incommoditatibus & morbis affectos homines ſanitati reſtituit.

Claret miraculis.

Interea cum multi ad eum confluerent, adiunctis ſibi quibuſdam fratribus, ſecundum almi patris Benedicti Regulam viuere cœpit. Tandem vir ſanctus cognito ſuæ vitæ occaſu, & fratribus prænunciato, & quæ tempeſtas incommodorum eos quaſſatura ſe ablato eſſet, inſtar Patriarchæ Ioſeph, apertè illis vaticinatus eſt. Tali ſermone ad

Secundum S. Benedicti Regulam viuit.

Moritur vir ſanctus.

A eos habitu conquieuit; idque circa annum Domini 1053. Calend. Aprilis.

Cum autem vir beatus multis clariuſſet miraculis poſt mortem: quadam nocte ſummo Pontifici apparens, mandauit ei vt catalogo SS. aſcriberetur. Summus autem Pontifex, præſentibus tredecim purpuratis patribus, cum de Procopij geſtionibus audiiſſet, diuina re facta, Sanctorum numero illum aſſerit, miſſoque in Bohemiam Guidone S. Mariæ trans Tyberim, S. Calixti presbytero Cardinali, (Legato à latere vulgò dicto) Procopium ſanctum, beatum, fœlicemque credendum, notandum, colendum pronunciat, eique tanti nominis & tituli apud omnes ferendi author eſt, B idque anno Domini noſtri 1204. quarto nonas Iunij. Neque verò Deus Legatum illum tantùm confirmatorem nobilium facinorum Procopij, ſed etiam teſtem atque præconem virtutum illius, apud ſuos Romæ effecit. Nam & monumentum quod ille diſtringebat, odorem gratiſſimum ipſi inhalauit, & complures cæci, ſurdi, muti, dæmonibus occupati, complures etiam inſanabili morborum genere labefactati, ſpectante ipſo, commodam valetudinem aſſecuti ſunt. Quibus illa viſis, tanti Procopium habuit, vt & munificis largitionibus eos ſecundum animum cumularit, qui Procopium ſalutaturi accederent, & ditiſſimos illos paratus quibus ſacrificio deditus fulgebat, ei C templo in honorem Procopij, tanquam obſides ſui erga eum amoris donarit: præſentibuſque Epiſcopis tutelam eius loci commendarit.

Catalogo SS. adſcribitur.

Multi ægroti ad tumulum S. curati.

ALIA EIVSDEM S. PROCOPII vita. Ex Ioanne Dubrauio Epiſcopo Olomuzenſi.

Habetur lib. 7. Hiſt. Bohemicæ.

PROCOPIVS pietate atque innocentia clarus fuit. Patria ei Boiemia, & parẽtes etiã Boiemi erant, à prima ſtatim pueritia ſolliciti, vt filius ipſorum Chriſtiana diſciplina imbueretur. Cumque ſtudia tunc ad Religionẽ conducentia, non apud alios in Boiemia, niſi apud D viros ſacris initiatos vigerent: puerum collegio ſacerdotum in arce Vicegradenſi erudiendum obtulerunt.

Procopius à pueritia Chriſtiana diſciplina inſtructus.

Poſtquam adoleuit, ingeniumque & mores collegio ſic approbauit, vt idoneus haberetur, qui collegarum numero adiungeretur, maluit ſodalem in ſodalitio Breunonicenſi, quàm collegam in collegio Vicegradenſi agere. Captus deinde amore vitæ ſolitariæ, Breunonia relicta, ſpeluncam quandam Saſanæ flumini incumbentem, laruiſque & lemuribus infamẽ ſibi inhabitandam delegit, eam ſimul atque ſubiit, continuò omnes illæ terribiles viſu formæ dilapſæ ſunt, haud ſecus ac ſolent dilabi tenebræ luce immenſa: vnáque etiam metus E eſt depulſus ab accolis, qui adire ſpecum ſibi metuebant. Igitur cognoſcens Procopius fruſtra ſecretum à ſe, fugamque hominum quæri, occultandi ſui finem fecit: ac paulo pòſt ſuæ ſectæ aſſectatores in contubernium contrahens, ſacra cum illis, & munus vigiliarum, precumque & ieiuniorum obiuit: tametſi nihil in iuuenta ægrius quàm famem toleraret. Ob quam rem Præſide Breunonicẽſi aliquando indignante, atque id agente, vt abductum in agrum, ieiunare propter cibi inopiam vſque ad horam præſtitutam cogeret. Procopius famelicus conſpecta arbore corno, ſuſpirare intimis pectoribus, conquerique de hyeme incipit,

Speluncã ſibi inhabitandã deligit, in qua dæmones habitabant.

per

Miraculose tempore hyemis arbor folia & fructus profert ad sustentationem viri sancti.

per quam videlicet fieret quominus id temporis corna esui matura reperiret. Induit subito ad suspiria eius arbor & folia & fructus, conuertitque rei nouitate in ſe omnium oculos. Sed & Procopium mirabantur, tam auidè in oblatos fructus inuadentem: atque ab eo tempore indulgentius in ieiuniis continuandis eſt habitus: donec proceſſu temporis, & ætatis, rabidam orexim conſilio atque ratione ſummoueret, abſtinentiamque deinceps ſic coleret: vt illius exemplum, ſeipſum aliis præberet. Non ſolum autem ſuperſtes, verum etiam in ſepulchro dormiens multa & præclara edebat miracula. Bretiſlaus eo loci, quo iacebat, memoriæ eius templum excitauit, addiditque illi ſodales cœnobitas.

Bretiſlaus Bohemiæ Princeps templum cõſtruit ad honorem viri Dei.

N O T Æ.

Procopius.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. Calend. Aprilis. Eius res geſtas ex Nicolao Salio refert Sur. tom. 7. Agit præterea de eo Vuion. in Mart. Monaſtico hac die, & de canonizatione eius 4. Non. Iuny. Eius vita ſummatim deſcripta reperitur in duabus lectionibus Breuiar. RR. P. Dominicanorum.*

Moloſſos ſuos.] *Hoc loco Moloſſus ſumitur pro magno cane, a molo dictus, quaſi ad molandum aptus ſeu paratus. Moloſſus præterea, eſt pes metricus, conſtans ex tribus longis: ſic dictus quod Odas eo pedis genere magna ex parte conſtantes Moloſſi populi in templo-donis canere conſueuerant.*

Lemuribus.] *Lemures ſunt Laruæ nocturnæ, & terrificationes imaginum & beſtiarum.*

Arbore corno.] *Hæc ramos habet duritie & rigiditate cornibus ſimiles, fructum circa ſolſtitia facit, primo candidum, poſtea ſanguineum, vulgò dicitur,* Curnillier, ou Cornoiller.

Rabidam orexin.] *Orexis Græcè, Latinè appetitus, ſeu eſuritio dicitur, ab ὀρέγομαι, quod eſt appeto.*

Habetur in lib. de vita Patrum c. 16.

VITA S. VENANTII ABBATIS.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Patria S. Venantij.

BEATVS Venantius Biturigi territorij incola fuit, parentibus ſecundum ſeculi dignitatem ingenuis, atque Catholicis. Qui dum eſſet iuuenili ætate florens, à parentibus ſponſali vinculo obligatur. Cúmque vt ætati huic conuenit, amori ſe puellari præſtaret affabilem, & præter pocula frequentia, etiam luxurioſè indueretur, contigit vt ad vrbem Turonicam, Domino inſpirante veniret. Erat autem tunc temporis Monaſterium baſilicæ Sancti Martini propinquum, in quo Syluinus Abbas gregem Deo deuotum regulari ſceptro regebat. Ad hoc vir iſte deuotus accedens, virtuteſque cernens beati Martini, ait intra ſe, vt conicio: Melius eſt ſeruire impollutum Chriſto, quàm per copulam nuptialem contagio inuolui mundano. Relinquam ſponſam territorij Biturigi, & annectar Catholicæ per fidem Eccleſiæ, vt quæ credo corde, etiam opere merear effectui condonare.

A parentibus ſponſali vinculo obligatur.

Hæc intra ſe voluens, aduenit ad ante dictum Abbatem: prouolutuſque ad pedes eius, quid intimo corde gereret, cum lacrymis pateſecit. At ille gratias agens Deo pro fide pueri, addita etiam prædicatione ſacerdotali, iuuenem totondit, & gregi Monaſteriali aſciuit. Exhinc ſe in humilitate fratribus exhibens, & charitatem cum omnibus diligens, in tantum ſanctitatis apicem euectus aſſeritur, vt ab omnibus tanquam parens ſummo ſtudio coleretur. Vnde factum eſt, vt decedente Abbate iam dicti Monaſterij, ipſe in loco Abbatis, eligentibus fratribus, ſubſtitueretur. Denique quadam Dominica ad Miſſarum celebranda ſolemnia inuitatur, dixitque fratribus: Iam oculi mei caligine obteguntur, nec poſſum libellum aſpicere. Presbytero igitur hæc alteri agenda mandate. Dicente autem presbytero, ipſe proximus adſtitit, ventumque eſt, vt ſanctum munus iuxta morem Catholicum, ſigno Crucis ſuperpoſito benediceretur. At ille intuitus, vidit quaſi ad feneſtram abſidis ſcalam poſitam, & quaſi deſcendentem per eam virum ſenem, clericatus honore venerabilem, atque oblatum in altario ſacrificium dextera extenſa benedicentem. Hæc autem agebantur in baſilica S. Martini. Quod nullus videre meruit, niſi ipſe tantùm. Reliqui verò cur non viderint, ignoramus. Ipſe tamen deinceps fratribus retulit. Nec autem eſt dubium, & hæc fideli famulo Dominum demonſtraſſe, cui etiam dignatus eſt arcanorum ſecreta cæleſtium reuelare. Nam idem dum de baſilicis ſanctorum die Dominica expleta oratione, reuerteretur, ſuper bacillum ſuſtentatus in medio confeſſionis atrio, erectis auribus, oculiſque ad cælum diutiſſime attentis, ſtetit immobilis: deinde motus à loco, cœpit dare gemitus, ac ſuſpiria longa producere. Interrogatuſque à ſuis, quid hoc eſſet aut ſi aliquid diuinum intuitus fuiſſet, reſpondit: Væ nobis inertibus, & pigris: ecce iam in cælo Miſſarum ſolemnia expediuntur, & nos ſegnes, nec inchoare cœpimus huius myſterij Sacramentum. Verè, inquit, dico vobis, quòd ego audiui voces Angelorum in cælis, Sanctus, in laudem Domini proclamantes. Et dicto citiùs, in Monaſterio Miſſarum ſolemnia iuſſit expleri.

S. Venantius tondetur, & fit Monachus.

Deinde Abbas.

Viſio eius ſub Miſſa.

Secreta cæleſtia ei panduntur.

Sed nec illud prætéribo, quòd quadam vice, dum iuxta conſuetudinem, vt ſupra diximus, de baſilicis quas orationis gratia adierat, repedaret, & in baſilica ad Miſſas Dominicæ orationis verba decantarentur, cùm illi dicerent, libera nos à malo: audiuit è tumulo cuiuſdam vocem dicentem ſimiliter, libera nos à malo. Quod non ſine perfectionis merito cenſetur, vt hæc meruerit audire. Sed & ad Baſſini presbyteri tumulum veniens, & qualitatem eius meriti, & quantitatem refrigerij, ipſo docente cognouit. Et licet hæc magna ſint, ad illam tamen ſanitatum gratiam, quam per eum Dominus infirmis protulit, libet accedere. Non enim ambigitur, quod per eum, ſicut ſupra diximus, operata ſit dextera Dei, cui iſta, quæ memorauimus, tanta voluit reuelare.

Puerulus quidam Paulus nomine, crurum poplitumque graui dolore vexatus, ſanctum adiit, proſtratuſque genibus eius, exorare cœpit, vt ei medicinam oratione ſua à Domini miſericordia obtineat impertiri. Qui protinus oratione facta, oleo benedicto palpans membra infirmi, eum ſuper lectulum ſuum requieſcere fecit. Et cùm paululum quieuiſſet, poſt vnius horæ curriculum ſurgere iubet. Qui conſurgens, ſanus matri ſuæ ſancti eſt manibus reſtitutus. Pharetrij cuiuſdam ſeruus, cui Dominus erat infenſus, huius Sacerdotis oratorium expetiuit. Quem ille elatus ſuperbia, abſente beato viro, abſtraxit, cecidítque. Sed mox à febre correptus, ſpiritum exhalauit. Quartanarum, tertianarumue, vel reliquarum ardores febrium, oratione facta, ſæpius mitigauit. Venenum malæ puſtulæ, impoſito ſalutari ſigno, reſtinxit. Obſeſſos à dæmonibus, inuocato Trinitatis nomine, emundauit. Surgente autem eo quadam nocte de ſtratu ſuo, ad reddendum officium, vidit duos

Sanat puerũ debilem.

Multa edit miracula.

A arietes magnos ſois foribus aſſiſtentes, quaſi præſtolantes aduentum eius. Quo viſo, futibundi ad eum eum impetu valido dirigunrot. At ille ſignum Crucis opponens, illis euaneſcentibus, abſque metu oratorium eſt ingreſſus. Alia oocte tegreſſus eſt ab oratorio, & inuenit cellam ſuam plenam dæmoniis, dixitque eis: Vnde venitis? Roma, aiunt, heſterna die egreſſi, ad hunc locum acceſſimus. Quibos ille air, abſcedite, inquit, deteſtabiles, & nolite accedere ad locum, in quo nomen Domini inuocatur. Hæc eo dicente ſicut fumus euanuerunt.

Potenter fugat dæmones à ſua cella.

His, & talibus virtutum magnarum gratiis pollens, impleto vitæ præſentis curriculo, vitam percepturus æternam, migrauit à ſeculo. Cuius B beatum ſepulchrum miracolorum illuſtrium effectu plerumque redditur glorioſum. Maſcarpioois ſerui ipſius Monaſterij mentem iniquus dæmon obſederat: qui per trium annorum curricula energumenus factus, ad ſepulchrum beati viri debacchās, tandem eius eſt (vt credimus) oratiooe, eiecto dæmone, expurgatus, multos deinceps mente integra viuens annos. Iuliani conioox, quartanæ febris ardore laborans, vt ſepulchrum beati viri attigit, compreſſo ardore ac tremore corporali ſanata diſceſſit. Simili ſorte & Baodimundi vxor hac febre laborabat, ſed vbi ad lectulum ſancti viri proſtrata fudit orationem, mox incolumitate reſtituta conualuit. Multa quidem & alia de eo audi- C uimus; ſed ſufficere ad credulitatem Catholicorum hæc, quæ ſcripta ſunt, arbitramūr.

Fœlix obitus eius.

Miracula ad ſepulchrum eius.

N O T Æ.

Venantius.] *Eius vitam ex D. Gregorio Turonenſi affert Surius tom. 5.13. Octobris. Plura de eodem in Breuiariis Eccleſiarum Cœnomanenſis, & Beluac. vbi trium lectionum officium aſſignatur. Porro in Breuiario Cœnom. vocatur Abbas, & in Breuiario Beluac. de Beauuais, Eremita. Agit præterea de eodem Vuion. tom. 2. Ligni vitæ. Fuit & alius S. Venantius Eremita & Martyr, cuius vitam infra lib. 4. (Deo fauente) deſcribemus.*

Præter pocula frequentia, etiam luxurioſè in- D duceretur.] *In Breuiario Cœnomanenſi, vulgò, du Mans, legitur, & cum poculis frequentibus, etiam calceamenta deferret, fortaſſis non ita malè, quia tunc ſponſus & ſponſa in ſignum amoris & fidei, ſibi inuicem dabant calceos, ita vt ſponſus diſcalceans ſeipſum, calceamenta ſponſæ traderet; & viciſſim ſponſa ſponſo. Pocula autem illa non ſunt intelligenda de iis quæ vinum capiunt, ſed de quibuſdam catenulis aureis vel argenteis, in modum poculorum fabrefactis, & compoſitis.*

Cùm illi dicerent, libera nos à malo.] *Conſentit Breuiarium Belu. Quadam vice dum de baſilicis, quas orationis cauſa adierat, repedaret, & in baſilica ad Miſſam, Dominicæ orationis verba decantarentur; cùm reſponderetur, ſed libera nos à malo, audiuit è tumu-* E *lo cuiuſdam vocem dicentem ſimiliter, libera nos à malo; quod non ſine perfectionis merito cenſetur, vt hæc meruiſſet audire.*

Poerulus quidam nomine Paulus.] *Etiam hoc miraculum in ſupradicto Breuiario Beluac. deſcribitur.*

Alia nocte regreſſus eſt ab oratorio.] *Etiam conſentit Breuiarium Beluac. Alia nocte regreſſus ab oratorio, inuenit cellulam ſuam plenam dæmoniis, dixitque illis: Vnde veniſtis? A Roma, aiunt, heſterna die egreſſi, ad hunc locum acceſſimus. Quibus ille. Abſcedite, inquit, deteſtabiles, & nolite accedere ad locum in quo nomen Dei inuocatur. Hæc eo dicente, ſicut fumus euanuerunt. Conſentit etiam Breuiar. Cœnoman. Qua-* A *dam nocte inuenit cellam ſuam plenam dæmoniis. Quibus ait. Vnde veniſtis? A Roma, aiunt. Quibus ait. Abſcedite hinc deteſtabiles. Hæc eo dicente, ſicut fumus euanuerunt.*

Vidit quaſi ad feneſtram abſidis, &c.] *Eſt abſis fornicis curuatura. Vnde cubiculum in abſide formatum,* faict en voute. *Dicitur etiam abſida, æ.*

VITA S. SENOCH ABBATIS.

Ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

Habetur in lib. de Vit. Patrū c. 15.

BEATVS Senoch Pictaui pagi, quem Theiphaliam vocant oriundus fuit, & conuerB ſus ad Dominum, Clericuſque factus Monaſterium ſibi inſtituit. Reperit enim intra territorij Turonici terminum parietes antiquos, quos erudetans à ruinis, habitationes dignas aptauit, reperitque ibi oratorium, in quo ferebatur celebrem noſtrum oraſſe Martinum: quod diligenti cura compoſitum, erecto altari, locoloque in eo ad recipiendas ſanctorum reliquias præparato, ad benedicendum inuitat Epiſcopum. Affuit tunc Euphronius beatus Epiſcopus, qui conſecrato altari, eum Diaconatus honore donauit. Celebratis igitur Miſſis, cum capſulam reliquiarum in loculo cuperent collocare, extitit capſa prolixior, nec recipi in loculum poterat. Tunc proſtratus Diaco- C nus cum ipſo ſacerdote pronus ad orationem, lacrymas precibus mixtas effudit, obtinuitque petita. Mirum dictu: ita loculus diuinitus amplificatus, capſulaque conſtricta eſt, vt in eum ſpatioſiſſimè, non ſine admiratione reciperetur.

Patria S. Senoch.

Ordinatur Diaconus.

In hoc loco collectis tribus Monachis, Domino aſſiduè ſeruiebat, & in primis arcto vitæ tramite incedebat, exiguos cibos, & tenues potiones ſumens. Diebus autem Quadrageſimæ ſanctæ addebatur augmentum abſtinentiæ, ciborum diminutione. Nam eſus illi panis tantum hordeaceus erat, & aqua; de vtriſque elementis libras ſingulas per dies ſingulos ſumens. Rigorem verò hyemis ſine vllo pedum tegmine pati contentus erat, manibus D ac pedibus, ſimul & collo ferrea catena reuinctus. Dehinc à fratrum contemplatione ſemotus, ſolitaria ſe reclusit in cellula, orans aſſiduè, atque in vigiliis & orationibus die noctuque ſine ambiguitate perdurans. Conferebat autem deuotio fideliū plerumque pecuniam, quam non in abditis loculis, ſed in pauperum marſupiis condebat, illud Dominici eloquij oraculum ſæpe memorans. Nolite theſaurizare vobis theſaurum ſuper terram: quia vbi fuerit theſaurus tuus, illic erit & cor tuum. Dabat etiam hic, quæ accipiebat, pro Dei intuitu in diuerſis neceſſitatibus indigentium. Vnde factum eſt, vt in vita ſua de his ampliùs quàm ducentos à nexu ſeruitutis debitique onere ſub- E leuauerit.

Magna eius abſtinentia.

Viuit incluſus in cella.

Matth. 6.

Cum autem nos in Turonicū veniſſemus, egreſſus eſt de cellula, venitque ad inquirendos nos: ſalutatiſque ac deoſculatis, regreſſus eſt iterum. Erat enim (vt diximus) valde abſtinens, ſanans infirmorum languores. Sed vt de abſtinentia ſanctitas, ita de ſanctitate vanitas cœpit obrepere. Nam egreſſus de cellula, iactantia cothurnoſa ad requirendos viſitandoſque parentes, in pagum Pictauenſem, cuius ſupra meminimus, abiit. Regreſſuſque tumidus arrogantia, ſibi ſoli placere nitebatur. Sed obiurgatus à nobis, & accepta ratione, quod ſuperbi longè ſiant à regno Dei, ita ſe purgatum iactantia humilem reddidit, vt nulla in eo penitus

Arrogantia viro ſancto imponit.

tadix

1. Cor. 1.

radix ſuperbiæ remaneret, adeò vt profiteretur dicens: Qui gloriatur in Domino glorietur. Sed cum per eum Dominus ſuper infirmos multas faceret virtutes, & ille ita ſe dixiſſet includere velle, vt numquam humanis aſpectibus appareret, conſilium ſuaſimus, vt non ſe perpetuo in hac concluſione conſtringeret, niſi in illis duntaxat diebus qui inter depoſitionem Sancti Martini, ac Dominici natalis ſolemnitatem habentur: vel in illis ſimiliter quadraginta, quos ante Paſchalia feſta in ſumma duci abſtinentia patrum ſanxit auctoritas: reliquis verò diebus, infirmorum gratia, populis ſe præberet. Audito autem conſilio noſtro, libenter quæ dicta ſunt accepit, impleuitque ſine ambiguitate. Deníque quia de conuerſatione eius pauca prolocuti ſumus, ad virtutes, quas per illum medicabilis diuinæ potentiæ dextera operari dignata eſt, accedamus.

Nota hic antiquitatem Quadrageſimæ.

Cæcus quidam Popuſitus nomine, ad eum venit, (erat autem tunc beatus Senoch iam presbyter ordinatus) qui dum aliquid poſtulat, tactis à ſancti Sacerdotis manu oculis, vt ſignum ſalutare meruit, protinus viſum recepit. Alius quoque Pictauienſis puer, huiuſmodi morbo laborans, audita confeſſoris huius opera, pro luminis perditi recuperatione precatur. Non moratur ille, ſed inuocato Chriſti nomine, Crucem oculis cæci imponit, ſtatimque defluente riuo ſanguinis, lux intrauit, ac poſt viginti annorum curricula, orbatæ fronti geminorum ſyderum iubar inclaruit. Duo pueri membris omnibus debiles, & in modum ſpheræ in rotunditate contracti, eius conſpectibus ſunt delati, quibus impoſitis manibus, redintegratis artubus, vnius horæ momento vtrũque reddidit abſolutum. Germinaultque deinde geminæ virtutis beneficium. Puer cum puella coram eo contractis manibus adſtiterunt (erat autem tunc medium Paſchalis feſtum ſolemnitatis) cumque pro ſuæ directionis medela Dei famulo ſupplicarent, & ille pro ea, quæ ad Eccleſiam conuenerat, populi frequentia, hæc agenda differret, indignum ſe clamitans, per quem Deus infirmis præbere beneficia dignaretur, ſupplicantibus cunctis, manus eorum ſuis ſuſcepit in manibus: quibus attrectatis, directiſque digitis, ſanos abſcedere iubet. Benaia quoque (hoc enim erat nomen mulieris) oculos deferens clauſos, tactu ſalutaris dexteræ benedicta, illuminata diſceſſit.

Cæcos ſanat.

Item duos contractos.

Sed nec illud occuli æquum puto, quod ſæpius eius oratio virus ſerpentium exinanire obtinuit. Duo enim tumidi morſu hydri, eius pedibus proſternuntur, deprecantes vt virus, quod mala beſtia artubus moribundis iniecit, ſua virtute diſcuteret. At ille orationem fudit ad Dominum, dicens: Domine Ieſu Chriſte, qui in principio cuncta mũdi elementa creaſti, & ſerpentem illum humanis dignitatibus æmulum, ſub maledicto eſſe ſanxiſti, tu depelle ab his famulis tuis veneni huius malum, vt non angues de his, ſed hi de angue valeant triũphare. Hæc autem cum diſſet, palpauit omnem compagem corporis eorum, ſtatimque compreſſo tumore, virus mortiferum nocendi perdidit vires. Dies Dominicæ reſurrectionis aduenerat, & homo quidam dum ad Eccleſiam pergeret, vidit pecorum multitudinem, ſuam ſegetem depaſcentem: ingemuitque, & ait. Væ mihi quia annualis mei laboris opera ita deperit, vt nihil prorſus in ea remaneat. Et accepta ſecure amputatis ramis, aditum ſepis claudere cœpit, ſtatimque contracta manus inuita retinuit, quod voluntariè comprehendit.

Virus ſerpentum pellit.

Dolore verò inſtigante, ad ſanctum confeſſorem mœſtus acceſſit, trahens poſt ſe ramum quem manu conſtrinxerat, narrauitque omnia ſicut geſta erant. Tunc ille oleo benedictione ſanctificato, manum manu ſtringens, abſtracto ramo ſanitati reſtituit. Sed & deinceps multos à ſerpẽtium morſu, & puſtulæ malignæ veneno, ſigno Crucis locato deſuper, reddidit ſoſpitati. Nonnullis autem obſeſſis dæmonis ſæui liuore, vt manus impóſuit, extemplò fugatis dæmonibus, mentem eorũ energia turbatam, ad integritatem intelligentiæ reparauit. Omnibus verò quoſcumque per eum à diuerſis infirmitatibus dextera diuina ſaluauit, ſi inopes fuiſſent, ipſe cibum veſtitumque diſpenſatione hilari porrigebat. Tantaque ei cura de egentibus fuit, vt etiam pontes ſuper alueos amnium diligenter inſtrueret: ne quis inundantibus aquis naufragia ſæua lugeret.

Oleo benedicto manũ læſam ſanat.

His ergo virtutibus clarus, populis declaratus, cum eſſet annorum circiter quadraginta, modica pulſatus febre, per triduum lectulo decubuit. Nunciatumque eſt mihi eum tranſitus eſſet propinquus. At ego velocius illuc properans, ad lectulum eis acceſſi, ſed nihil ab eo collocutionis elicere potui: erat enim valde feſſus. Dehinc interpoſito quaſi vnius horæ ſpatio, ſpiritum exhalauit. Congregata eſt autem ad eius exequias multitudo illa redemptorum, quos ſupra diximus, ab eo, vel à iugo ſeruituris, vel à diuerſis debitis abſolutos, quoſque vel alebat cibo, vel veſtitu tegebat. Plangebant enim dicentes: Cur nos pater ſancte relinquis? Poſt hæc ſepulturæ locatus, ſæpius ſe manifeſtis virtutibus declarauit. Nam trigeſimo ab eius obitu die, cùm ad eius tumulum Miſſa celebraretur, Chaidulphus quidam contractus, dum ſtipem poſtulat, ad eius ſepulturam accedit: qui dum pallam ſuperpoſitam oſculis veneratur, diſſolutis membrorum ligaturis, directus eſt. Multa autem ibi geſta comperi de quibus hæc tantùm memoriæ habenda notaui.

Moritur.

Poſt mortem multis claret miraculis.

N O T Æ.

Senoch.] *Eius vitam ex D. Gregorio Turon. affert Surius tom. 5. Meminit eiuſdem Vuionius in Mart. Monaſtico 24. Octobr. De eodem fit officium 9. lectionum in Breuiario Eccleſiæ B. Mariæ de Belna, vulgò,* de Beaune, *Diœceſis Eduenſis, aliàs Auguſtod.* d'Autun, *vbi vocatur Enoch.*

Iactantia cothurnoſa.] *Eſt phraſis antiqua. Nam cothurnus hic ſumitur pro re alta & ſublimi. Vnde cothurnosè ſe iactitat, qui magna de ſe ſuperbè loquitur, & ſentit.*

Morſu hydri.] *Eſt hydrus ſerpens in aqua degens, hydrus eſt mas, & hydra fœmina. Hoc autem genus ſerpentis iuxta Plinium lib. 29. cap. 4. eſt valde venenoſum.*

VITA S. EBRVLPHI EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Surium.

Apud Suriũ tom. 6.

EBRVLDVS vir nobilis, parentes habuit illuſtres. Nutritus eſt autem in aula Regis, tantamque præ ſe tulit modeſtiam & humilitatem, vt in palatio magnum obtineret locum. Cum autem eſſet opulentus, & literis bene eruditus, atque ſapientiæ ſtudioſus, diuino in ipſo creſcente feruore, libros Scripturæ diuinæ cœpit euoluere, vt ſciret ſanctorum Patrum res geſtas, atque inde diſceret, qua ratione poſſet ipſe

S. Ebrulphi humilitas.

quoque

quoque placere Deo. Vbi autem in ſancto Euangelio legit ea verba Saluatoris; Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam, & ſequatur me. Itemque illa; Qui reliquerit domū, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit, ille animo compunctus, relictis omnibus, pauperibus ea elargitus eſt. Vxorem autem ſuam Chriſti ancillis commendauit, vt eam cæleſtibus imbuerent diſciplinis. Nec verò contentus reliquiſſe patriam, charoſque parentes, & facultates omnes: etiam barba & capite raſo, cum tribus religioſis viris celerrimè ad Eremum properauit, & inter opaca nemorum, loco quem Exonienſem vocauit, latitauit. Et quidem Angelo duce, reperêrunt fontes egregios, quæ eis cauſa fuit Deo vberes gratias agendi, qui nunquam ſpernit ſperantes in ſe.

Luc. 9. *Matth. 19.* *Omnia ſua dat egenis.*

Cœperunt autem ea virgultis conſtruere ſepem, & intra illam tuguriolum, in quo commorarentur. Erat verò locus procul ab hominum habitatione ſeparatus. Cumque ad eos veniſſet vir quidam, miratus eſt conatum eorum, quod ſciret Sueuos crebras illic facere irruptiones, & prædas agere, tum quoque locum eſſe incultum, ſed nec opportunum culturæ. Quod cum eis obiiceret, illi reſponderunt: Nos huc, mi frater, acceſſimus vt ploremus peccata noſtra, freti que auxilio Domini noſtri non timemus incurſus hominum. Tu verò ſi ſapis reſipiſce iam, & ad meliorem frugem te recipe. Tunc ille compunctus corde, domum abiit, & mane reuértens, tres eis panes ſubcinericios attulit, & fauum mellis: iunctuſque illis, Monachus effectus eſt. Sed cum latere non poſſet gratia Dei, per illos operans, quidam ad eos crebrò veniebant, reſque neceſſarias apportabant, atque illorum ſermonibus piè inſtituti domum redibant. Permulti autem facti ſunt perfectiſſimi Monachi. Accidit interim vt pane deficiente pauper quidam eleemoſynam peteret. Iubenti beato Ebrulpho, vt ei daretur eleemoſyna, miniſter reſpondit. Non habeo pater niſi dimidium panem. At ille. Nihil hæſites fili, ſed memineris propheticæ illius ſententiæ, Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, &c. Datus eſt igitur panis pauperi, nec diu poſt adeſt quidam præ foribus cum iumento pane, vino, & caſeo onuſto. Atque ab illo die nihil defuit eis quod eſſet neceſſarium. Porrò duo ſæui latrones alterius prouinciæ eò aduentantes, porcos furari nitebantur: ſed interim dum per Eremum curſitant, eos inquirentes, iam defeſſi, audiunt ſigno dato euocari Monachos ad laudes Deo promendas. Itaque tremefacti, ocyùs ſe conferunt ad virum Dei, confitentúrque crimen ſuum: factique ſunt egregij Monachi.

In Eremo degit cum paucis. *Quidam ſuperni reſponſo conuertit.* *Multi apud eum fiût ſanctiſſimi Monachi.* *Pſalm. 40.*

Poſtquam autem longe latéque peruagari cœpit fama ſanctitatis Ebrulphi, & Monachorum eius, & quanto ſtudio colerent Deum, homines locupletes & religioſi, aliarum regionum, illorum exemplis compuncti, petierunt à venerabili patre Ebrulpho, vt ipſorum expenſis Monaſteria ædificaret. Ille non impiger, ſed cupiens augere talenta à Domino ipſo tradita, quindecim Monaſteria virorum, & fœminarum condidit. Deinde ad Monaſterium ſuum reuerſus, cum multis Monachis in Dei ſeruitio permanſit immobilis. Domicilium autem eius nihil à paſtorum tugurio differre videbatur. Per eius circuitum degebant Monachi à dextris, & ſiniſtris, ita vt vtrimque eſſent cellulæ

Quindecim Monaſteria extruit. *Vilitas cellæ viri Dei.*

A mille quingentæ, quas ille crebrò inuiſere ſolebat, mulo & aſino ſubuectus. Cúmque annos viginti & vnum illic habitaſſent, ſæua peſtis locum inuaſit. Tam verò ſanctus vir nequaquam vt ſolent mercenarij, fugit, ſed fratrum animos confirmabat, hortabaturque eos, vt pararent ſe venienti Iudici, qui redditurus eſt vnicuique iuxta opera ſua. Cumque graſſaretur peſtis, vnus ex fratribus ſublatus eſt ſine communione, dicebatur autem Auſbertus. Vbi autem eum obiiſſe didicit B. Ebrulphus, ſciſcitabatur num Euchariſtiam percepiſſet. Miniſtro eius id negante, infremuit ſpiritu, oranſque & lacrymans, venit ad lectum eius, aitque ad defunctum: Eheu frater cur abiiſti abſ-

B que communione? Ille tanquam à ſomno expergefactus, paululum apertis oculis; Tu es, inquit, Domine? Vir Dei reſpondit, Ego ſum, ſed dic mihi, vbi interim fueris, & quid videris. Et ille, reuocaſti me, inquit, à labore itineris quo me cruciabat aduerſarius. Et vir ſanctus. Vis, ait, Euchariſtiam accipere? Reſpondit, volo. Cumque corpus & ſanguinem Domini accepiſſet, rurſus pacis ſomno obdormiuit. Migrarunt tunc ad Dominum ſeptuaginta & octo fratres, ex familia verò innumeri: ſed Domino miſerante, peſtis ſopita eſt. Non ceſſauit autem B. Ebrulphus pro animabus illis Dominum nocte ac die deprecari.

Vidi rem admirandam. *Multi Monachi peſte ſublati.*

Solebat vir ſanctus, poſt collectas fratrum in

C lecto quieturus, clàm accire miniſtrum ſuum, qui ei legeret quippiam. Summo enim ſtudio tenebatur intelligendi ſcripturas vtriuſque teſtamenti, vt in eum quoque quadraret illud propheticum; In lege Domini meditabitur die ac nocte. Proliras quoque quotidie Domino preces offerebat. Porrò Dominicis diebus ſacerdotes coram illo tria faciebant ſacrificia. Erat ei vultus præclarus, canitie fuit venerabilis, charitate plenus, fortis in vigiliis, in abſtinentia iucundus & hilaris, in rebus duris patiens, erga peccantes humanus & miſericors, corpore caſtus, ſobrius & humilis. Annis ſingulis ter caput tondebat, nunquam reddidit malum pro malo, proſpera & aduerſa æquo ferebat

D animo. Si quod ei illatum eſſet damnum, ſemper illud erat in ore, Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum in ſæcula. Cum accederent ad eum qui inter ſe diſcordes eſſent, optimis ſermonibus ita eos demulcebat, vt concordes redderet. Omnes ad ipſum venientes, nobiles, ignobiles, pauperes & peregrinos iucundo vultu & cum gratiarum actione excipiebat, nec facilè ſine aliquo quamuis exiguo munuſculo à ſe dimittebat. Multi homines ſeculares febre correpti, petebant à miniſtro eius funiculos quibus vir beatus ſe cingeret, aut quippiam ex veſtimentis eius: & quotquot eum fide accipiebant ſanabantur. Quædam religioſa fœmina morbo affecta per

E nuncios petiit fimbrias veſtimenti eius. Iis acceptis, cum multis ad eum venit incolumis. Bis in anno pendebat ex voto tributum Domino Deo, puta in Chriſti natiuitate, & tertio die ante Paſcha; quibus diebus centum argentei ſolidos dabat pauperibus, quod tamen alias pro viribus faciebat. Pauperculus quidam ex alia regione morbo valde confectus; venit ad eum eleemoſynam petiturus. Illum vir Dei conſpicatus: Et quomodo, inquit, frater, tantum potuiſti explicare iter exhauſto corpore? Illo dicente ſe inopia compulſum id feciſſe, ait vir Dei. Præſtat te hic manere, quàm alicubi canibus lacerandum offerri. Manſit igitur, & breui proficiens, cœpit hortum colere: deinde verus factus

Pſalm. 1. *Singulis diebus Dominicis tres Miſſas audit.* *Catalogus virtutũ eius.* *Ter in anno caput tōdere conſueuerat.* *Iob. 1.* *Nota vim etiam viliũ rerum quibus ipſe vſus eſt.* *Nota S. viri magnã charitatem in egenos.*

Punitur diuinitus homo ſimulator.

factus eſt Monachus. Alius quidam rebus pauper, ſed corpore incolumis, contractum ſe ſimulauit, vt plus cæteris acciperet à viro Dei. Vbi autem accepit aliquid ab eo mox febre percuſſus, intra paucos dies expirauit.

Nota egregiā ſententiam.

Cum iam vir ſanctus octogeſimum ætatis annum exceſſiſſet, cupiebat diſſolui & eſſe cũ Chriſto, dicebat enim infidelem eſſe ſeruum, qui nolit venire in conſpectum Domini ſui. Incidit autem in morbum grauem, ſed corroborante eum Spiritu ſancto non ſenſit dolorem, ſed iacebat afflictus. Nec verò quicquam eſculentum aut poculentum ſumere potuit, præter aquam ſolam. Paulo poſt venerunt ad eum quidam viri ſpectabiles, vinũ ſecum afferentes, vnde parum hauſit, atque ita ſine cibo vixit quadraginta ſeptem diebus, niſi quod Chriſti corpus & ſanguinem percipiebat. Et nihilominus tanquam bene ſatur, non ceſſabat prædicare fratribus verbum Dei. Rogantibus autem fratribus vt partum cibi caperet ille reſpondit: Quæſo fratres ne huius rei mentio ſit, mihi enim faſtidium parit. Vt autem mihi liceat paululum quieſcere, foras egredimini. Deinde vertens ſe ad parietem, Dominum deprecabatur, mente ad cæleſtia ſubleuata.

Ægrotus ſola Euchariſtia ſuſtentatur.

Moritur.

Cumque appropinquaret migrationis eius tempus, die quinto decimo ante Chriſti natalem, hora tertia, anima eius exceſſit è corpore. Orantibus autem fratribus pro anima eius cum lacrymis, paulo poſt reuixit, quod quidem illo die ter ita accidit. Deinde diebus octodecim ſuperuiuens, in pauperes multa contulit, itemque in Monaſteria, pro cuiuſque ratione & conditione. Porrò quarto Calẽdas Ianuarij temporibus Rodoberti Epiſcopi Sagienſis, anno duodecimo Childeberti Regis, fratribus valedicens, alacri & Angelico vultu, Abrahæ ſinu receptus, migrauit ad Dominum, cõditusque eſt honorificè in Eccleſia B. Petri Apoſtolorum Principis, quam ipſe extruxerat. Contigit tum miraculum minimè reticendum. Diaconus quidam, qui viro ſancto charus fuerat ob vitæ ſanctimoniam & virtutes, cum multis lacrymis dixit: Cur me pater deſeruiſti? Cur mihi non licuit priùs ſepeliri, quàm tu exires à corpore? Eadem verò nocte, cum eſſet poſtridie ſepeliendus B. Ebrulphus, meritis illius Domino ſpiritum ille tradidit, & ſunt ambo ad ſepulchrum portati. Magna deinde per ſeruum ſuum Ebrulphum Dominus miracula effecit, in laudem & gloriam nominis ſui, qui viuit & regnat per infinita ſecula. Amen.

Redit ad vitam, & multa largitur pauperibus.

Iterum moritur.

Quidā Diaconus viro Dei charus, cupiēs diſſolui & eſſe cum Chriſto, tandem viri Dei meritis, moritur, & ſimul cū eo ad tumulum deffertur.

N O T Æ.

Ebrulphus.] *De quo Martyr. Rom. cum Bar. in Notis 29. Decembris. Vitam eius afferunt Surius tom. 6. & Renatus Benedictus tom. 3. Fuit & alius S. Ebrulphus, cuius vitam infra lib. 4. ex Breuiario Eccleſia Beluac. deſcribemus, vulgò dicitur* S. Euron.

VITA S. HERVÆI EREMITÆ.

Ex ea quam ex M. S. Eccleſia S. Pauli Leonenſis collegit Renatus Benedictus.

A pueritia iam edit miracula.

BEATVS Heruæus in Britannia inferiori natus, iam à pueritia cœpit clarere miraculis. Cum enim lippis eſſet oculis, nec ita clarè videre poſſet, & propterea directore opus haberet, eo tranſeunte per pagum, paſtores cœperunt ei illudere, cum cæcum vocantes, & requirentes quonam tenderet. Beatus autem Heruæus hæc verba graue accipiens, orauit Dominum, & obtinuit, ne prædicti paſtores vnquam ad iuſtam hominis ſtaturam peruenirẽt & excreſcerẽt. Quod & factum eſt. Nam irriſores illi pumiliones remanſerunt: nunquam deinceps incrementum capientes.

Pater S. Heruæi.

Verùm cum defuncto Rigurio S. Heruæi patre, mater ſe liberam ſentiens, iam a longo tẽpore ſoli Deo in ſolitudine ſeruire deſideraret, relictis omnibus facultatibus, ad deſertum euolauit, & ſibi tuguriolum ex arborũ virgultis cõſtruens ibidem in abſtinentia & continuis precibus permanſit. Interea beatus Heruæus literis operam nauans, omnes coætaneos, & bonis morib. & ingenij acumine præcellebat. Qui cum quoſdam annos in ſtudiis literarum expendiſſet, & tranſactis pueritiæ annis, ad adoleſcentiæ florem perueniſſet: volens videre matrẽ, quodam viro optimo Vlphredo nomine, ſecum aſſumpto, qui locum in quo mater eius morabatur, ſciebat, ad eam profectus eſt. Inter deambulandum autem eum horribilis quidam lupus Vlphredi aſinum arripuiſſet ad deuorandum, beatus Heruæus in adiutorio altiſſimi confiſus, ex faucibus lupi aſinum eripuit, & quod mirabilius eſt, eundem aſini capiſterio alligaňs, reliquum itineris peragere coëgit. Igitur ad tuguriolum matris perueniens beatus Heruæus, inuenit eam graui quadam infirmitate laborantem. Quam cum fuiſſet conſolatus: mater de viſione filij ſui gaudens, cum eo de multis rebus habens ſermonem, tandem dixit, ſibi reuelatum fuiſſe obitum, & quod in breui migraret ad Dominum. Paucis igitur elapſis diebus cum diem obiiſſet: beatus Heruæus deuotè, & reuerenter eam in hoc loco ſepulturæ tradidit.

Fugit in deſertū S. Heruæi mater.

S. Heruæus capiſterio alligat lupum.

Matrē tradit ſepulturæ.

Ordinatur Exorciſta.

Interea ſanctitatis eius fama vbique peruagante, Hordouus Epiſcopus accitum Heruæum, eum Exorciſtam ordinauit, eo quod vir ſanctus propter humilitatem ſuam eximiam, nobiliorem & excellentiorem nollet acceptare ordinationem. Inde, Angeli admonitione, ſecedens in horridum quoddam deſertum, iuxta Laxenam fluuium ſibi cellulam conſtruxit: ibique per multos annos hominibus manſit incognitus. Quadam die eum ad quendam Abbatem perrexiſſet, & inde peractis negotiis ad cellam remearet, venit ad palatium Comitis Heleni, quem à crudeli morte, & totam eius domum liberauit. Erat enim quidam dæmon qui aſſumpto corpore phantaſtico eidem miniſtrabat, eũdemque veneno interficere volebat propter grauiſſima quædam peccata quæ commiſerat. Cùm autem inter prandendum diabolus aduenisſet, præbuiſſetque vitrum beato Heruæo, ita Deo diſponente, ſalutis ſigno impoſito, ſtatim vitrum confractum eſt: præcepitque diabolo vt diceret coram omnibus, ob quam cauſam in phantaſtico corpore veniſſet. Ille verò cum omnia faſſus eſſet, beatus Heruæus eum in deſertis locis amandauit, & vt nemini noceret præcepit.

Secedit in deſertum locū.

Comitē Helenū eiuſque domū à crudeli morte liberat.

Fugat dæmonem.

Tandem vir beatus cum per multos annos in ſolitudine vixiſſet, multiſque miraculis floruiſſet, & cum Angelica admonitione, intra ſex dies ſe ex hoc mundo migraturum didiciſſet, incidit in morbum. Viſitatus igitur à parentibus, & Epiſcopo, qui ei ſacroſanctũ Euchariſtiæ tradidit ſacramentũ, migrauit ad Dominũ. Auditæ ſunt autẽ voces Angelorũ laudantium & glorificantiũ Dominum, quãdo ſancta eius anima à corpore ſeparata, ab eis in cælum eſt delata. Floruit circa annum Domini 580.

Angelorum cātus auditi in morte S. viri.

NOTÆ:

Heruæus.] *De eo ſcribit Robertus Cœnalis de re Gallica lib. 2. Perioche 6. Arnoldus etiam agit de eo in additione Ligni vitæ. Feſtum eius 17. Iunij celebratur, vulgò dicitur* S. Herué.

Pumiliones effecti.] *Pumilio propriè dicitur homo parua & humilis ſtatura, quem Græco vocabulo Nannum appellamus.*

VITA S. GISLENI EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Hareum.

S. Giſlenus à primis annis in Monaſterio verſatur.

EGREGIVS Chriſti confeſſor Giſlenus, à Græcis Chriſtianis parentibus feliciter ortus, Athenis literis eruditus, poſtquam diſciplinis liberalibus perfectè inſtitutus fuit, mox intra Monaſterij clauſtra velut in optatiſſimum ſalutis portum ſe recepit. Vbi cùm aliquandiu in S. Baſilij inſtituto viuens, optima quæque conſectatus eſſet, ita vt fratribus eius Monaſterij virtutum egregia de ſe exempla præberet. Itaque iam ſacerdotio initiatus, admonetur nocte ab Angelo, vt Apoſtolicis triumphis celebrem inuiſat Romam. Apoſtolorum igitur Eccleſiæ Principum limina petiit: quæ vbi largo piarum lacrymarum imbre infudiſſet, apparuit ei aulæ cæleſtis ianitor hiſce eum verbis compellans. Eſt, inquit, pagus, qui ab amne præterfluente Haina appellatur: ibi tuæ habitationi noueris diuinitus deſtinatum locum illum, quem incolæ Vrſidungum vocant ab Vrſa cum catulis illic deprehenſa. Tu illic meo & fratris mei Pauli nomini oratorium cōdes, noſtriſque patrociniis reuerenter conſecrandum curabis, multaſque ibi Domino lucraberis animas.

Viſit limina Apoſtolorum, vbi iubetur proficiſci in Hannoniam.

Qua viſione exhilaratus vir ſanctus, laudes & gratias egit Deo, atque è comitum turba non niſi duos ſibi retinens, Lambertum & Bellirium, nudus nudum ſecuturus Saluatorē ad locum ſibi ab Apoſtolo indicatum, properauit. Quo in itinere cum ei dictum eſſet de beatiſſimo Amando confeſſore, valde ſitiens eum videre, & cum eo colloqui, tandem venit ad eum. Exponit itaque ei cauſas itineris ſui, petit ab eo ſalutare conſilium, ac tandem eius benedictione percepta, profectus eſt, venitque ad montem, quem Caſtri locum vocant. Quem cum putaret eſſe locum ſibi à Domino promiſſum, cœpit extirpare arbuſta, vt poſſet illic templum conſtruere. Sed non multo poſt, vrſa quadam, arreptam ſportam, in qua erant ſacræ veſtes, in quibus vir Dei ſacrificare ſolebat, in locum vicinum dumoſum aſportante, ipſaque deinde libenter cum catulis ſuis hoſpitium ſuum viro ſancto cedente, ſeruus Dei iam hunc potius eſſe locum ſibi demonſtratum intelligens, omni quo potuit ſtudio eum repurgat, & magno Chriſti amore feruens, vt iuſſus erat cælitus, mox in beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum honorem templum ædificat, Cellam Apoſtolorum illud vocans.

Audit de S. Amando.

Subſiſtit aliquanto tempore ad montem dictum Caſtri locū.

Cōſtruit cellam quæ iam vocatur ipſius nomine.

In ea verò cella ipſe porrò ſecum habitauit, & humanam fugiens laudem, mundo ſe celauit: viuitque imprimis Deo, atterens corpus ſuum fame & frigore: ſemperque degens in cilicio & cinere.

Erat autem tunc Comes illuſtris Madelgarius, qui corde compunctus, fallaciſſimo mundo nuntium remittens Autberti Epiſcopi manibus tonſus, in Alto monte, Monaſticum indutus habitum, incluſus ſanctè viuebat. Cuius vxorem Vualdetrudem nomine, ſanctam poſtea fœminam, ad Monaſticam induxit profeſſionem: ſanctam etiam Algundam ad Domini attraxit famulatum. Tandem vir Dei ſentiens aduentare obitus ſui tempus, Sacramento Euchariſtiæ ſe communiens, & denique febre correptus, inter diſcipulorum manus expirauit: ſepultuſque eſt in Eccleſia beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quam ipſe conſtruxerat, vbi & ſacris eius meritis morbidi ſanitatem recipiunt.

Eius conſilio S. Vualdetrudis accipit ſacrum velamen.

Migrat in cælum.

NOTÆ.

Giſlenus.] *Agunt de eodem Surius tom. 5. Vuionius, Gazetus, Ribad. Renatus Benedictus 9. Octob. Plura de eodem in Annal. Hannoniæ, necnon in vita S. Gerardi Abbatis Bronienſis apud Surium, vulgò dicitur* S. Guiſlin.

VITA S. ODILIÆ VIRGINIS.

Partim ex Georgio Vuicelio, aliiſque grauiſſimis authoribus collecta.

Pater S. Odiliæ.

EX Nobili Francorum genere Odilia nata eſſe perhibetur, patre magnate in ſuperiore Burgundia, cui nomen Attico, tempore Childerici Regis. Hæc quia cæca nata fuit pater eam occidere voluit: vnde mater eius cuidam ancillæ ſuæ eam alendam commiſit, quæ propter murmur populi iubente matre longiſſimè cum puero fugit, vt puellam nutriret. Saluator autem noſter Chriſtus Dominus, ſancto cuidam Epiſcopo Erardo nomine de partibus Bauariæ apparuit dicens: Vade ad quoddam Monaſterium quod dicitur Palma, ibi inuenies puellam à natiuitate cæcam, quam baptizabis, nomen Odilia impones, mox que poſt baptiſmum viſum recipiet. Quo facto cum diu optimè in religione profeciſſet: miſit fratri ſuo literas dulcedine plenas, vt eam patri reconcilians reuocaret. Cui cum pater non annueret, filius, ſororis miſertus, inconſulto patre & inſcio eam reuocauit: Vnde pater filium ita verberibus caſtigauit, vt vitam cum morte cōmutarit. Cuius obitu commotus & conturbatus pater, Odiliæ Monaſterium conſtruxit: in quo, pane hordeaceo (diebus ſolemnioribus exceptis) pelle Vrſi pro lecto, & pro puluinari, lapide, in ſumma auſteritate degebat.

Cæca naſcitur.

In Baptiſmo viſum recipit.

Defuncto patre, Odilia ſciens per ſpiritum, patrem in Purgatorio vri, tantum lacrymabiliter orauit, quod cælum ſuper eam apertum eſt, & lux magna eam circumfulſit, & vox dixit ei: Propter te liberatus eſt pater tuus. Verum quia baptiſmatis gratia lumen oculorum habebat, Ioannem Baptiſtam ſpecialiter venerabatur: cui Eccleſiam erigere cogitanti, nocte quadam ſanctus apparuit magna cum luce, formam ipſius demonſtrans & menſuram: in cuius ædificatione vas vino vacuum impleuit. Porrò hæc beata ſpecialiter ſolitudini, & ſilentio ſtudebat, degebatque in paruo tugurio iuxta Monaſterium quod erat conſtructum in mōtibus arduis & excelſis. Præterea etiam nutricem ſuam propriis manibus ſepeliuit, & poſt 80. annos ſepulchro aperto, dextra mammilla nutricis integra reperta eſt, qua eam quondam lactauerat, reliquum verò corpus incineratum.

Precibus patrem à pœnis Purgatorij liberat.

Præcipuè ſtudet ſolitudini.

Poſt plurima virtutum inſignia, ſciens ſibi finem adeſſe, conuocatis ad ſe ſororibus apud Sanctum Ioannem, egregium ſermonem ad eas habuit: rogauitque vt pro ſe orarent. Deinde præcepit vt irent in oratorium matris Dei Mariæ, & legerent pſalterium. Interim verò dum hæc fierent, ipſa ſola

obiit:

obiit: tantuſque odor ibi fuit, quaſi omnis domus A eſſet plena aromatibus. Redeuntes ſorores, cum viderent matrem ſine Euchariſtia defunctam, adeò inſtanter orauerunt, quòd à mortuis ſuſcitata, eis dixit: Cur me inquietaſtis? Luciæ coniuncta fui, & illud gaudium habui, quod oculus non vidit, nec auris audiuit. Illæ reſponderunt: Nobis confuſio fuiſſet, ſi abſque communione ſacra obiiſſes. Tunc Odilia calicem allatum, in quo erat corpus & ſanguis Chriſti, proprijs manibus contrectauit, & communicauit. Propterea idem calix vſque modo ſeruatur. Odor verò per dies octo durauit: martyri Luciæ ideo coniuncta fuit, quia ipſa Odilia duobus modis martyr fuit, voluntate, & carnis maceratione.

Precibus ſororum ſuſcitatur à mortuis.

Iterum moritur virgo ſancta.

N O T Æ.

Odilia.] *Agunt de ea Georgius Vvicelius de Sanctis Eccleſiæ Dei, Antonius Sabellicus lib. 11. Nec minus, inquit, tetricè Odilia corpus afflixit, vrſina pelle pro ſtragulo vſa, pro puluino maricoſo lapide. Monaſterij hac quod in Bauariæ viſebatur montibus mater fuit maxima, ſed ſororum omnium abiectiſſima & eſſe & videri voluit. Eius res geſtas compendioſè deſcripſit Petrus de Natalib. de Sanct. nup. nanomzat. cap. 25. Pluribus autem Ioannes Ianuenſis in Hiſtoria Lombardica prope finem. Meminit eiuſdem Vvionius in Mart. Monaſtico 8. Decembris.*

V I T A S. A I B E R T I M O N A C H I, & Presbyteri. Ex ea quæ eſt per Robertum Archidiachonum Auſtronandia.

Apud Surill.

S. Aiberti parentes & pueritia.

Beatvs Aibertus in territorio Tornacenſis pagi, quem Eſpeen vocant, originem ducens, patre Albaldo, matre verò Heluide, cum etiamnum paruulus eſſet, ſæpiſſimè conſueuit clam noctibus è lecto ſurgere, flexiſque genibus terram innumeris exoſculando vicibus, tenerum corpuſculum fatigare. Et quidem optabat, ne id omnino quiſquam reſciret, ſed tamen tandem latere non potuit, à fa- D mulis ſcilicet domus deprehenſus. Quod vbi cognouit, nolens habere ſui laboris teſtem niſi Chriſtum, in ouile ſeceſſit: exiſtimans illic ſecretius ſe eiuſmodi exercitiis vacaturum. Sed hic quoque tandem inuentus eſt, nec tamen propterea adhuc ceſſauit; ſed quoad licuit, alia ſemper captabat ſuis ſtudiis apta diuerticula. Nec ſolum illa ratione ſeſe affligebat: verùm & crebris quoque ieiuniis. Hic cum adhuc in ædibus paternis iuuenis degeret, & laicus, ſed ſanctitatis, vt dictum eſt, ſtudioſus, forte quodam die mimum audiuit cantionem quandam depromentem, qua conuerſio S. Theobaldi, & vitæ eius aſperitas, fœlixque eius obitus continebatur. Quibus ita repentè compun- E ctus eſt, vt ſecum ſtatuerit, neque lineis deinceps vti pannis, ſed laneis & cilicinis, atque in frigore & nuditate Deo hilariter ſeruire. In quo cum totus eſſet: quodam peregrino, quem pater eius hoſpitio receperat, duce & indice, inuenit virum magnæ ſanctitatis, & abſtinentiæ, ſacerdotem egregium Ioannem in ſolitudine commorantem, in qua etiam ferebatur S. Domitianus fuiſſe.

Audito de S. Theobaldi conuerſione, & ipſo totus in Deum conuertitur.

Iungit ſe cuidam ſolitario.

Erat autem is presbyter Monachus Criſpinienſis, ſed permiſſu Domini Reineri Abbatis deſertum illum incolebat locum. Huic igitur vir venerabilis Aibertus iungitur. Vbi quantas miſerias, quantamque inopiam præ ſpe vitæ æternæ patien- A ter tolerarint, non facilè poſſit ſingulatim explicari: nec tamen à precibus, & Dei laudibus ceſſauere. Multi abſcedebant dies, quibus nec cernerent quidem panem, erantque contenti herbis, & radicibus herbarum, atque interea dum ita ſe gererent vir Dei Aibertus paulatim pſalterium memoriæ commendabat. Porro per id tempus voluit Dominus Reinerus Abbas Criſpinienſis ob confirmandam ſui Monaſterij libertatem, Apoſtolorum limina viſitare, ſimulque hos duos viros multa charitate ipſi deuinctos, illi viſum eſt ſui itineris comites aſſumere. Quo in itinere hi tres ſancti viri quos labores pertulerint, ſolus Deus nouit: ingrediebantur enim nudis pedibus, veſtiti cilicio, B ipſa inopia locupletes. Et mulum quidem ſecum ducebant, ſed vix aut nunquam eo vtebantur, peregrinis debilibus & infirmis illius vſum præbentes. Verùm cum veniſſent Romam, audiunt ſanctæ memoriæ Romanum Pontificem Vrbanum eſſe Beneuenti. Tum verò Aibertus & Ioannes non fuerunt auſi tam longum iter arripere, partim quod viribus corporis diffiderent, partim quod Ioannes aduerſa valetudine laboraret: vnde & Abbate Reinero hortante, in Monaſterio Vallis Vmbroſæ eius reditum ſuſtinuerunt, humaniſſimè ibi excepti.

Proficiſcitur cum Abbate Criſpinienſi Romam.

Iam Abbas Reinerus Monaſterij ſui munimentum, quod denuò petiit, non difficulter impetra- C uerat, cum ipſe eos in Valle Vmbroſa inueniens, nonnihilque ſimul recreari, fratribus illis multas gratias agentes, ad propria ſunt reuerſi, multis ſimiliter in reditu moleſtiis toleratis. Et Abbas quidem ad Monaſterium rediit, alij autem duo ſancti viri ad ſuam Eremum. Vbi cum nocte quadam Aibertus in ſomnis viſus eſſet ſibi altiſſimam arborem inter Haſnonium, & S. Amandum ſitam conſcendiſſe, albumque videre accipitrem, ſiue Aquilam, veſtem Monaſticam adferentem: non multo poſt placuit vt Monachus fieret. Facilè autem id impetrauit à Reinero Abbate, Monachis quidem primo recuſantibus, poſtea verò aſſenſum præbentibus. Videbant enim abiectum & contemptibilem hominem, ſi ſola externa reſpicias. Fit itaque Monachus cum benedictione cæleſti. Quinetiam paulo poſt eius cœnobij factus eſt præpoſitus, & communibus fratrum ſuffragiis cellarius, hoſpitalitati egregiè deditus, in pauperes largus, ſibiipſi parcus, aliis impartiens quod ſibi ſubtrahebat. Ad cuius quidem viuendi in Monaſterio rationem quod attinet, pane & aqua, herbis, leguminibus, & arborum fructibus, ſemel interdiu modicè vtens, corpus ſuum ſuſtentabat. Lac & caſeus, & piſces in os eius non admittebantur. Cilicio aſperrimo domabat carnem. Lectum nullum habuit præter ſcamnum vel alium aſſerem. Ante nocturnas preces, quas Matutinas vocant, ſemper E pſalterium abſoluit, in flectendis genibus celerrimus, copiaque lacrymarum valde affluens, atque ita cum annis viginti quinque in Monaſterio ea viueret auſteritate, omnifaria illa carnis caſtigatio iam ſancto viro pro deliciis computabatur: adeò ſemper iucundus, & hilaris erat. Quæ etſi magna & ſtupenda eſſent; attamen quicquid geſſiſſet, pro nihilo ducens, optabat inſuper in Eremo habere cellam, in qua incluſus degeret, vt illic laudibus diuinis etiam liberius vacaret, corpuſque edomaret ſeuerius. Curauit igitur conſtrui cellulam in loco deſerto. Qua ædificata, vix ab Abbate Lamberto impetrare potuit veniam, relicto Monaſterio, ad illam ſe conferendi, valde enim fratribus Mo-

Redit in Belgium.

Adfertur ipſi diuinitus habitus Monaſticus.

Nunquã veſcitur vllius generis carnibus nec lacticiniis.

 naſterij

naſterij videbatur neceſſarius. Tandem autem ea obtenta, in eam ſe abdidit; ſed ita tamen, vt quoad vixit, in Criſpinienſis Abbatis poteſtate ſemper eſſe voluerit. In qua cella quàm corpus ſuum duriter habuerit, vt audire pium eſt, ita imitari etiã glorioſum. Viginti ſanè & quinque annis in ea permanſit incluſus: è quibus duobus & viginti pane prorſus abſtinuit, contentus herbis, radicibus, & vilibus illis cibis quibus veſci conſueuerat: ſicque inter hæc fama eius orbem terrarum complente, cœperunt ad eum homines vndique confluere. Vnde cum antea non niſi Acolythus fuiſſet, de ſapientum virorum conſilio, à Burchardo Cameracenſi Epiſcopo Subdiacoous & Diaconus eſt ordinatus.

Viginti quinque annis in cella inclusus manet.

Grandis abſtinentia.

Fit Presbyter.

Deinde etiam ad ſacerdotium promotus eſt, vt populis ad ipſum venientibus melius poſſet conſulere, & ſecretas confeſſiones recipere. Cæterum illos, qui cõfeſſionis faciendæ cauſa ad eũ accedebant, prius quaſi iuramento obſtringebat, vt ipſius audito conſilio ad Epiſcopos ſuos irent, eadem flagitia illis quoque confeſſuri: ita tamen, vt ſi quos vidiſſet obſtinato animo, etiam interpoſito iureiurando decreuiſſe nulli niſi ipſi ſua crimina detegere, illorum ſanè tandem improbitati cedens, veritus ne in deſperationis barathrum irent præcipites, ſi eos nollet audire, confeſſionem eorum reciperet quidem, pro ratione facinorum etiam pœnitentiæ mulctam eis irrogans, nec tamen ceſſaret perſuadere fortiter, & vehementer etiam adiurare, vt turpia, quæ ei dixiſſent, ſuos Epiſcopos minimè celarent. Qui ſi omninò recuſarent, grauem & propè intolerabilem eis pœnitentiæ mulctam imponebat: quod tamen quidam æmuli, eius facta rodentes, illum minimè facere mentiebantur. Mandauerat autem Paſchalis Papa per Oduuinum Abbatem S. Giſleni, vt omnes confeſſionis gratia, ad ipſum venientes alacriter exciperet, & procriminum quantitate, pœnitentiæ eis onus iniungeret: quod idem & Innocentius Papa etiam illi mandauit.

En caſus reſeruatos.

Patitur quoſdam æmulos.

Neque verò eſt, quod putet quiſpiam ſolum homines illiteratos, & vulgares ad eum veniſſe, imò verò adibant eum Archidiaconi, Abbates, Eremitæ, Monachi, & omnis generis Religioſi, & docti viri, nobiles quoque ſexus vtriuſque, eius ſe precibus gratulabundi commendantes, nec confeſſionis immemores, ipſumque inſtar prodigij cuiuſdam ſuſpicientes, & admirantes. Sed nunc, ne fortaſſis lectori prolixitate tædium adferamus, ad finem properandum eſt. Peractis annis plus minus quinquaginta in Monachi obitu, & ea vitæ auſteritate, quam diximus (vt iam nihil dicamus de illo tempore, quo non ſe mollius accepit: degens cum Ioanne inſigni Monacho & Preſbytero in Eremo) paucis ante Paſchatis ſolemnitatem diebus letbali morbo correptus eſt: vnde ſentiens adeſſe mortem, accerſiri iuſſit Engelbertum, id temporis Criſpinienſis cœnobij Priorem. A quo ſacro oleo vnctus, & corporis & ſanguinis Chriſti ſacta communione Catholicè munitus, ecce ipſo ſacratiſſimo Paſchę die, qui tunc in ſeptimum Idus Aprilis incidit, fœliciter obdormiuit in Domino. Sepultus eſt autem eodem in loco, vbi eius cellula fuerat, vbi meritis & precibus eius, ægris & piè poſtulantibus multa præſtantur beneficia, largiente Domino noſtro Ieſu Chriſto.

Concurrunt ad eũ omnis generis homines.

Vnctus ſacro oleo paulo poſt moritur.

N O T Æ.

Aibertus.] *De eodem Sur. tom. 5. & Vuionius in Martyr. Monaſtico. Præterea agunt fuſius de eo Card. Baron. tom. 12. Annal. & Haræus, & denique omnes recentiores qui Vitas Sanctorum ſcripſerunt.*

VITA S. SIMEONIS ARMENI Eremitæ. Partim ex Baron. tom. 11. Annal. ad annum 1016. Partim etiam ex Epiſtola Sophronij Patriarchæ Hieroſolymitani, & alijs.

Extat hæc Epiſtola Sophronij tom. 2. Lipoma vitæ.

BEATVS Simeon in Armenia genitus claris parentibus, in Palæſtina adhuc adoleſcens vitam Anachoreticam exercuit. Poſt multos verò annos Dei ſeruus Simeon, exacto iam Eremiticæ conuerſationis prælioſo tyrocinio, ſolitudinis antra deſeruit, & orationis ſtudio, Hieroſolymam peregrinus petiit; inde venit ad Eccleſiam beati Petri Apoſtoli, poſt hinc ad limina beati Iacobi Apoſtoli Galliciam perrexit: atque ſic in modum Apoſtolorum, Deo & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruiendo, circuiuit totum orbem. Vt magis ſtupeas, panem non manducabat, nec carnem, nec adipem, nec caſeum, nec oua, ſed herbas & radices tantum. Interea cum vir Dei multa ſanctorum corpora circumeundo viſitaret; quem nullus in orando labor vix aliquando ſuperaret tandem (vt diximus) ad oratorium Sancti Ioannis Baptiſtæ Lateranenſis Eccleſiæ applicuit, vbi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontificem Benedictum nomine, cum multis Religioſis Epiſcopis Orthodoxis viris in congregata Synodo reſidere inuenit. In quo cùm deuote orationis moram (vt ei ſemper conſuetudo fuerat) diu in longum protraheret: vnus ex Clero nequitiæ ac ſuperbiæ futore plenus, Simeonem virum ſanctum & Catholicum, omnibus in Synodo reſidentibus, ore polluto infamauit hæreticum. Et vt eum morti traderet, & ad necandum eum populum concitaret, talia aduerſus virum Dei verba polluto ore dettahebat, dicens: Nonne omnes videtis, in viſu, & in inceſſu, & totius corporis geſtu, hominem hunc prauum & impoſtorem hæreticum agere?

Adoleſcens Anachoreticam vitam exercet.

Peregrinatur Hieroſ. inde Romam, &c.

Auſteritas magna S. viri.

Proclamatur hæreticus à Clerico.

Percitus ille Clericus zelo (vt præ ſe ferebat) Catholicæ fidei, in eum exclamans: Inſurgamus ergo in eum, & vt cæteri contremiſcant, aut lapidibus obruamus, aut viuum igne comburamus. Hæc flagitioſus aiebat, & eius flagitio plures adiuncti ſunt, vnanimiter conſpirantes, qui inſtigante diabolo virum ſanctum, iuſtum & pium toto conamine occidere moliebantur. Qua de re Romanus Pontifex cum vniuerſo Epiſcoporum collegio turbabatur, & quibus indiciis hoc verè cognoſci potuiſſet, ſciſcitabatur. Aderat tunc ibi quidam Religioſus & Reuerendus Epiſcopus, qui ab Armeniæ finibus peregrè Romam petens, conſilio & ſapientia præditus, reuerentia ſanctitatis habebatur egregius. Qui dominum Papam humiliter adiens, his dulcedinis verbis illum exhortabatur dicens: Tua, beate Pater, iubente authoritate, furor populi conquieſcat, & quis ille vir ſit, vel cuius profeſſionis, ſeu qualiter Catholicam fidem excolit, me percontante, tua paternitas recognoſcat. Cuius ſapienti conſilio Reuerendus Papa credidit, eoque iubente ſeditio populi conquieuit.

Tunc verò ſupra memoratus Epiſcopus virum Dei Simeonem aggreditur, & lingua qua vtebatur ita eum alloquitur. Quis es? vnde es? Dic ergo frater

ſrater Monache, & ſi fidei Catholicæ cultũ tenes, per me his omnibus innoteſcat. Ad hanc vocem ſeruus Dei Simeon, qui erat Deo plenus, nuſquam verò ſapientia vacuus, denuo quoque interroganti prudenter reſpondens, Catholicæ & Apoſtolicæ fidei perfectionem ita confitendo perdocuit, qualiter per vniuerſum orbem Apoſtolorum ſymbolum in Nicæna ſynodo peroratum clara voce perſonuit. Quod cum peregrinus Epiſcopus audiſſet, famulum videlicet Dei Simeonem plenum fide & ſanctitate veraciter agnoſceret, magno repletus gaudio, pro reuerentia ſanctitatis eius pedibus ſe proſtrauit humilitatis obſequio. Poſtquam igitur plura inter ſe Armenica lingua contulerunt adinuicem, ad extremum peregrino Epiſcopo totum de ſeruo Dei, quod quærebat innotuit. Quod protinus Papæ, ac omnibus qui aderant, virum Dei ſcilicet Simeonem veræ fidei eſſe profeſſorem: ſanctum & iuſtum, æternæ Trinitatis cultorem, Dei omnipotentis adorantem, palam omnibus declarauit. Sed quia Deus omnipotens, Deus vltionum Dominus eſt, qui nihil, quod iniuſtè culpatur inultum abire permittit, & impiorum nequitiam vlciſcendo conſumit, Clericum, qui ad necandum ſeruum Dei populum concitauerat, eadem hora ſpiritus malignus arripuit, ac pro illata ſeruo Dei contumelia diutiſſimè volutando vexauit.

Catholicus & Apoſtolicus reperitur.

Vltio diuina in Clericum infamatorẽ.

Videntes autem Romanus Pontifex, ac totus Clerus, vniuerſuſque populus tanta Dei magnalia, & mirifica opera, eleuatis in cælum manibus ſimul cum clamoribus, omnipotenti Deo laudes & gratias referebant, quòd non permiſiſſet ſuum ſeruum innocentem perimi ſub iniquorum præiudicio, nec accuſatorem eius abire ſine vindictæ præmio. Tunc Chriſti ſeruus Simeon cernens pernaſum Clericum ab vltore ſpiritu crudeliter tormentari, memor Euangelici dicti, quo dicitur: Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos: compatitur miſerrimo Clerico. Eleuata itaque ſuper eum manu, ſignum Crucis increpando dæmonem, edidit: moxque malignus ſpiritus per os vexati turpiter exclamans, vlulando euanuit. Eadem verò hora liberatus ab hoſte Clericus, pedibus viri Dei Simeonis prouolutus corruit, ac ingenti gemitu diutiſſimè plorans, ſe reum, ſe culpabilem multum accuſans, de perpetrato ſcelere veniam poſtulauit. Cùm verò Simeon ab ipſo Pontifice honorificè exciperetur, & ſparſa de eius ſanctitate fama plurimi ad eum conuenirent, vt ſanarentur, iidemque curarentur: cum nimio totius populi plauſu coleretur ab omnibus, ab vrbe diſceſſit, & peragrans Italiæ, & Galliæ, & Hiſpaniæ regiones, viſitans loca ſancta, demum Mantuæ ſubſtitit: ibique a Bonifacio Duce, & Richelda eius coniuge, dignè habitus, dederunt ei locum ad commorandum. Is autem erat ſolitarius & deſertus: vbi cùm ſibi exiguam conſtruxiſſet cellulam, viuebat ab omni hominũ conſortio ſegregatus. Pro cibo herbis radicibuſque vtebatur, & exigua aqua ſitim depellebat. Quadam die cum acri cruciaretur fame, nec haberet ad comedendum, Deo volente, Cerua veniens lacte ſuo eum ſatiauit. Demum cum vir ſanctus multis annis ſolitariam duxiſſet vitam, multiſque claruiſſet miraculis, 7. Calẽd. Auguſti in pace quieuit, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo decimo ſexto, Indictione decimaquarta, Imperij Monarchiam obtinente Henrico Auguſto. Connumeratus eſt in numero Sanctorum à Benedicto Papa VIII. petente ac rogante Illuſtriſſimo Duce Bonifacio. Iacet in Monaſterio S. Benedicti in agro Mantuano.

Signo Crucis pellit dæmonẽ à Clerico.

Vt fugiat populi honorem diſcedit ab vrbe.

A Bonifacio Comite & Richelda eius coniuge, accipit ſolitariũ locum habitandum.

Paſcitur à Cerua.

Sanctorũ Catalogo adſcribitur.

N O T Æ.

Simeon.] *De quo Mart. Rom. cum Baron. 7. Cal. Aug. Molan. in Additione ad Vſuardum. Vitam eius ſcripſiſſe dicitur quidam Hilarion Monachus. Plura de eodem Arnoldus Vuion. 26. Iuly, tom. 2. Ligni vitæ, vbi reponit Epiſtolam Benedicti Papæ, de Eccleſia conſtructione ad eiuſdem honorem. Migrauit anno Domini 1016. Fuit genere Armenus, Baſiliani Ordinis primùm Monachus, ac ordine Diaconus.*

VITA S. SANCTORVM EREMItarum Sindulphi, Balthfridi, & Amnichadi.

Ex Trithemio de viris Illuſt. Ord. S. Bened. c. 46. 146. 246.

SINDVLPHVS Preſbyter & Monachus, ſocius beati Baſoli Abbatis, natale ſolum dulce relinquens pro Chriſti amore peregrinus efficitur. Et vt mundo mortuus, Deo viueret, Eremiticam vitam ſubiuit, in qua multis annis Domino militans, magnis effulſit virtutibus. Claruit in Francia anno Domini 600.

Sindulphus vitam ſolitariam ducit cum S. Baſolo.

Balthfridus Monachus ſolitarius, cum quo beatus Vvandregeſilus Abbas in monte Falconis aliquandiu habitauit, multis in hac vita legitur claruiſſe virtutibus. Floruit anno Domini 670.

S. Balthfridus quondam ſocius S. Vvandregiſili Abbatis.

Amnichadus Monachus Fuldenſis, natione Scotus, cum ferueret magno deſiderio ſolitudinis, & amoris Chriſti, apud Fuldam Monaſterium ſolitarius fuit incluſus. Ad cuius meritum declarandum, viſa ſunt lumina, & pſalmodia ſuper eius ſepulchrum cælitus miſſa audita. In eius autem cellula Marianus Scotus, decem annis poſtmodum incluſus, habitauit. Moritur anno Domini 1043. 3. Calend. Februarij.

S. Amnichadus ſolitarius viuit incluſus.

Marianus item incluſus apud Fuldam.

N O T Æ.

Sindulphus.] *De quo Mart. Rom. cum Bar. Plura de eo in Breuiario Eccl. Lingonienſis.*

Marianus Scotus.] *Agit de ipſo Trithem. lib. 2. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. cap. 95. Marianus, inquit, Scotus, Monachus Fuldenſis, de Anglia pro Chriſti amore peregrinus, venit in Alemaniam, & primò quidem apud Sanctum Pantaleonem Coloniæ Monachus factus, duobus annis ibidem incluſus ſtetit. Poſtea de Colonia exiens, venit ad Fuldam, vbi vndecim annis in Incluſorio ſtetit. Deinde iuſſu Abbatis ſui, & Moguntini Archiepiſcopi ad Moguntiam veniens, ibidem apud S. Martinum annis quindecim pro Chriſto ſtetit incluſus, videlicet vſque ad diem mortis ſuæ, & maximo in honore habebatur ab omnibus propter excellentiam doctrinæ, & vitæ ſanctitatem. Scripſit Chronicam ab initio mundi vſque ad ſua tẽpora mira ſubtilitate, oſtendens errorem priorum chronographorũ, ita ponentiũ natiuitatem Chriſti, vt annus paſſionis eius, quantum ad rationẽ computi non competet veritati Euangelicæ. Vnde ipſe 23. apponens annos illi anno, vbi priores ſcribunt natum fuiſſe Chriſtum, ponit in margine libri alternatim, hinc annos Euangelicæ veritatis, illinc annos falſæ priorum computationis, vt non ſolum in intellectu, ſed etiam viſu diſcerni poſſit veritas à falſitate. Scripſit etiam de concordantia Euangeliſtarum lib. 1. & quædam alia nobis incognita. Produxit autem Chronicam ſuam vſque ad annũ Domini 1082. Moritur anno Domini 1086. In-*

A *dictione nona ætatis ſuæ anno 58. Moguntiæ apud Sanctum Martinum cum honore ſepultus. Hæc Trithemius.*

Lib. 3. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. cap. 215.

VITA SANCTORVM EREMITArum Eberhardi, & Gregorij. Ex Trithemio Abbate.

EBERNARDVS, Monachus & ſolitarius, apud cellam Sancti Megintadi Martyris in ſylua, quæ dicitur Vmbroſa, nũc ad Eremitas, vir ſanctæ conuerſationis & beati Vdalrici Antiſtitis familiaris amicus: cum eſſet Decanus Argentinenſis, diuina vocatione, & B reuelatione, ad conuerſionem in prædicto loco venit, vbi multa religione, & ſanctitate enituit, mortemque longè ante præſciens ſuam, beato Vdalrico lacrymanti prædixit. Habuit ſecum Gregorium quendam Preſbyterum Regis Angliæ filium, virum magnæ ſanctitatis, eiuſdem conuerſationis, & habitus: quem etiam diuina vocatione illuc nouimus aduenisse. Claruerunt in eodem loco anno Domini nongenteſimo quadrageſimo quinto.

Eberhardus primò Decanus Argentinenſis.

Viuit ſolitarius in cella S. Meinradi.

NOTÆ.

Eberhardus.] *Aliàs Euerhardus. Res eius geſtas cum vita S. Gregorij eius diſcipuli, intexuiſſe dicitur Cæſarius Monachus. Agit de eiſdem Vuſuardus in Mart. Monaſtico, & quidem de Eberhardo 11. Martij, de Gre-* C *gorio verò in Tractatu de filiis Regum Monachis & ſanctis, quem etiam dicit fuiſſe filium Edoardi primi.*

VITA S. VVIBERARDIS VIRGInis & Martyris. Partim ex Trithemio, & aliis collecta.

BEATA Vviberardis ſanctimonialis virgo, apud Monaſterium S. Galli, pro Chriſti amore incluſa in cella per ſpatium decem annorum, die noctuque orationibus, ieiuniis, ac vigiliis vacans, permanſit. Ad tantam autem gratiam diuinæ contemplationis aſcendit: vt ſpiritu D prophetiæ illuſtrari meruerit. Hæc prædixit beatum Vdalricum Auguſtenſem futurum Epiſcopum. Succeſſu temporis, cum Hungari in Alemanniam irruiſſent, à quodam eorum perempta, martyr migrauit ad ſponſum.

S. Vviberardis per ſpatiũ decem annorum viuit incluſa.

Claret ſpiritu prophetiæ.

Trucidatur ab Hungaris.

NOTÆ.

Vviberardis.] *De qua Molanus in Addit. ad Vſuardum. Plura de ea in vita S. Vdalrici apud Surium. Agunt præterea de ea Hermannus Contractus in Chronico quam Vviberadam vocat, atque eam fuiſſe Martyrio coronatam anno Domini 925. Trithemius verò de viris Illuſtribus Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 124. anno Do-* E *mini 920. ſed magis credendum Hermanno. Meminit eiuſdem Vuſuardus in Mart. Monaſtico 2. May. Vulgò dicitur* Saincte Viuerede.

VITA S. PAVLINÆ INCLVSÆ. Ex Trithemio Abbate.

FVIT beata Paulina, natione Germana, nobilibus parentibus progenita, quæ iam à teneris annis qualis eſſet futura demonſtrabat. Erat enim inter cæteras virtutes, valde humilis, manſueta & benigna, grata alloquio, ita vt nulli tædium pareret conuerſatio eius.

S. Paulina in iuuentute virtutes.

A Cum verò ad nubiles peruenit annos, parentes eius licet pij & deuoti, videntes tot virtutibus & corporis etiam pulchritudine ornatam, caſto matrimonio iungere ſtatuerunt cuidam nobili & pio viro. At illa quæ nihil magis aſpirabat, deſiderabatque quàm virginitatem ſuam cuſtodire illibatam, primo non dedit aſſenſum. Sed coacta à parentibus, cernenſque Dei voluntatem eſſe, matrimonium iniit. Viuebat autem cum pio ſuo marito in magna concordia, pauperes alebat, nudos veſtiebat, infirmos & leproſos curabat, afflictos conſolabatur. Ex tam ſancto matrimonio habuit filium vnicum Vuernerum nomine, qui ſpretis mundi huius pompis & vanitatibus ſanctè vixit in B Monaſterio Hirſaugiæ, accepto Diui Benedicti habitu.

Coacta à parentibus matrimonio copulatur.

Vuernerus S. Paulinæ filius.

Poſtquam autem aliquot annos ſanctè ſub matrimonij iugo tranſegiſſet: maritus eius viam vniuerſæ carnis ingrediens, dilectam ſponſam ſuam multis diuitiis ditatam reliquit. At quæ à teneris nihil magis quàm ad ſolitariam vitam anhelabat, cernens ſe eſſe liberam, diuitiis pauperibus & Monaſteriis diſtributis, apud Thuringorum fines in Diœceſi Moguntina proficiſcens, illic breui & anguſto conſtructo Incluſorio, ſemetipſam pro Dei amore incluſit, multiſque annis ibidem Anachoretarum more degens vixit: ita vt diuinis etiam conſolationibus & reuelationibus honoraretur. Mul- C tos diuerſis infirmitatibus vexatos, oratione, & Crucis ſigno ſanitati reſtituit. Demum præno ſcens ſuum obitum, grauiter ægrotare cœpit. Aderant autem huic ægrotanti Vuernerus filius eius, Monachus Monaſterij Hirſaug. Gerungus Abbas primus cellæ huius ſanctæ matronæ, etiam Monachus dicti Monaſterij, cum cæteris fratribus multis. Qui celebratis Miſſarum ſolemniis in loco vbi ægrotabat, eique ſacroſanctum Euchariſtiæ præbentes Sacramentum, eius tranſitum Domino cõmendarũt. Qua tandem fœliciter mortua, ſanctum corpus vaſculo incluſum, ad cellam ab ipſa prius fundatam reportarunt; celebratiſque cum debito honore exequiis ante altare S. Crucis reuerenter D ſepelierũt. Claruit autem in vita & poſt mortem infinitis miraculis. Obiit autem hæc beata pridie Idus Martij circa annum Domini 1107.

Marito mortuo facultates ſuas pauperibus diſtribuit, & ſe recludit in cella.

Sanat morbidos.

Vbi ægrotabat celebratur Miſſa, & ſumptis Sacramẽtis gloriosè migrat.

NOTÆ.

Paulina.] *De eadem plura tom. 6. de ſcriptoribus rerum Germanicarum. Meminit eiuſdem Vuſuardus in Mart. Monaſtico.*

VITA S. VDEGEBÆ VIRGINIS Incluſæ. Ex Trithemio Abbate.

Habetur in Chronico Sponheim.

BEATA Vdegeba fuit ex Comitatu Spõhei- E menſi oriunda, in villa Creutzenacht, parentibus ſecundum ſæculum honoratis progenita. Quæ cum eſſet magna corporis pulchritudine decorata, & propter hoc à multis in matrimonium peteretur, noluit aſſentire: ſed valedicens mundo ſeipſam incluſit in cella, vbi multis annis in magna auſteritate corporis & ſanctitate vixit.

Patria B. Vdegebæ.

Seipſam includit in cella.

Habebat autem hæc beata fratrem Baldemarum nomine. Qui cum ſororem ſæpius inuiſeret, ita ex ſancta eius conuerſatione permotus fuit, necnon ſanctis & dulciſſimis admonitionibus perſuaſus, quod ſæculo abrenunciare ſtatuit. Quod & fecit. Nam cum eſſet annorum decem & octo iuuenis bonæ indolis & ſufficienter doctus, habitum Monachi

Perſuadet fratri ſuo Baldemaro vt ſæculo valedicat.

Etiam multæ virgines audita eius ſanctitatis fama, eius ſe magiſterio ſubdunt.

nachi ſuſcepit in Monaſterio Sponheimenſi: fama ſanctitatis beatæ Vdegebæ vbique vagante, quidã nobiles & ſanctæ Virgines quæ ad vitam Monaſticam anhelabant, audita eius celebri fama, eius ſe magiſterio tradiderunt, & per totum vitæ tempus in Incluſione manſerunt. Præcipuarum Virginum nomina ſunt hæc, Vvalpurgis, Gertrudis, Adelheidis, & Otilia, quæ etiam ſancto fine quieuerunt.

Baldemarus factus Abbas Incluſorium ampliat.

Poſtquam Baldemarus frater Vdegebæ propter vitæ integritatem factus eſt Abbas Monaſterij Sponheimenſis, prædicta eius venerabilis ſoror eum rogauit quatenus Incluſorium nimis anguſtum ampliaret. Ille verò precibus & amore ſororis victus, cellam & Incluſorium ampliauit & Virgines quæ recluſæ manerent, vſque ad duodenarium numerum congregauit; quæ omnes de portione paternarum hæreditatum ſuarum, & de labore manuum ſine Monaſterij incommodo viuebant. Cum igitur diu in multis laboribus vixiſſet hæc beata, tandem glorioſè migrauit ad ſponſum 4. Calend. Iulij anno Domini M.CXCVII. multiſque tam in vita quàm in morte coruſcauit miraculis.

Migrat.

NOTÆ.

Vdegeba.] *Meminit eiuſdem Trith. de vir. Illuſt. fit præterea honorabilis mentio in Hiſt. & Chron. Germ.*

Habetur in Chron. Sponheim.

VITA SS. VIRGINVM INCLVSARUM, Otiliæ, Vvalpurgis, Gertrudis, & Adelheidis. Ex Trithemio Abbate.

Patria & parentes Otiliæ.

OTILIA Germana fuit filia Henrici militis de Creuzenacht, virgo pulcherrima valde, quæ Chriſto virginitatem ſuam deuouens, ſpretis huius mundi diuitiis, ad beatam Vdegebam Incluſam, quæ tunc temporis vita & miraculis reſplendebat, acceſſit: & cum ea in Incluſorio per totum vitæ curriculum permanſit, corpuſculum ieiuniis, vigiliis, laboribus diſcrucians. Tantos autem progreſſus fecit ſub Magiſtræ ferula, D quod etiam multis enituerit virtutibus.

Spreto ſæculo cum B. Vdegeba incluſa manet.

Erant & aliæ tres etiam cũ eis Incluſæ inſignes & nobiles, quæ non minori ſanctitate quàm duæ prædictæ pollebant. Harum ſunt nomina, Vvalpurgis, Gertrudis, & Adheleidis. Defuncta autẽ Vdegeba, obierunt & hæ quinque Virgines nõ diu poſt eam ſucceſſiue. Vvalpurgis enim migrauit 8. Calend. Auguſti, Gertrudis 3. Idus Auguſti, Adelheidis 13. Calend. Septembris: Beata verò Otilia, non minus conuerſione quàm ſanguine elata 16. Calẽd. Decemb. circa annũ Domini M.CXCVII. quarum virginea corpora in ſacello Incluſorij ſepulta honorificè fuerunt.

Pretioſa mors SS. Virginum.

NOTÆ.

Otilia.] *De eadem ſcribunt Vuionius in Mart. Monaſt. & Trithem. de vir. Illuſt. Ord. S.Bened. & alij Germanicarum rerum ſcriptores. Eſt hæc alia ab Odilia de qua ſuperius ſcripſimus.*

Vvalpurgis.] *De eadem ſupradicti Authores.*

Gertrudis.] *Eſt etiam hæc diuerſa ab illa S.Gertrude filia Pipini Regis.*

VITA S. MACTHILDIS VIRGINIS Incluſæ. Ex Trithemij Chronico Sponheimenſi & Hirſaugienſi.

Patria & parentes ſanctæ Macthildis.

A BEATA Macthildis vel Mecthildis fuit ex Comitatu Sponheimenſi oriunda, honeſtis parentibus atque nobilibus progenita, cuius pater nomine Eberhardus Stephano Comit. de Spanheim pluribus annis ſtrenue militauit: Mater verò nomine Hiltrudis, mulier Chriſto deuota extitit. Habuerunt etiam hi pij coniuges filium nomine Bernhelmum optimæ indolis iuuenem, quem in ſanctis moribus & liberalibus diſciplinis cum ſorore inſtrui curauerunt.

Includitur in cella.

Beata verò Macthildis in virginitate Chriſto ſeruire cupiens, apud ſanctum Albanum prope Moguntiam pro Dei amore in cella ſe includi fecit: vbi ieiuniis, & corporis afflictionibus diu vacauit. B Sed poſtquam Bernhelmus eius frater factus eſt Monachus, deinde etiam ob vitæ meritum Abbas Sponheimenſis, prædictam ſororem ſuam, de conſenſu Archiepiſcopi Adalberti, & Vvulberti Abbatis eiuſdem loci tranſtulit inde, & in cellam nouam, quam circa Monaſterium Sponheim in decliuo montis (qui locus vſque in præſens vocatur Cluſa) pro incluſione aptam fundauerat, collocauit. Erat autem virgo monialis deuotiſſima, quæ multos ſuo exemplo ad Dei timorem attraxit. Adduxit autem ſecum quandam Virginem Sophiã nomine. Multæ aliæ præterea nobiles, Virginis audita ſanctitatis & miraculorum eius fama, ad vitam ſolitariam aſpirantes venerunt ad eam, & perpetuo in propoſito virginitatis incluſæ cum ea C permanſerunt. Earum nomina ſunt hæc, Gerlindis, Demodis, Lugardis & Gertrudis.

Multos ad Deum attrahit.

Poſtmodum verò beata Macthildis cum multos tum viros, tum mulieres ad Chriſti timorem adduxiſſet, multiſque etiam miraculis claruiſſet: tandem plena meritis, migrauit ad ſponſum quem tantopere amauerat. Obiit autem in Incluſorio ſuo 4. Calend. Mart. in cuius tranſitu, Angelorum concentus & laudes auditæ, ac viſiones quædam oſtenſæ fuerunt. Sepulta fuit in choro fratrum Monaſterij Sponheim ante gradus Preſbyterij anno Domini M.CLIV.

Migrat ad ſponſum.

NOTÆ.

Mecthildis.] *De eadem plura tom. 6. de ſcriptoribus rerum Germanicarum.*

Habetur partim in Chronico Spãheim, & Hirſaug.

VITA S. HILDEGARDIS VIRGINIS. Ex Trithemio.

S. Hildegard. patria & parentes.

FVIT Hildegardis ex Comitatu Sponheimenſi in villa quæ vocatur Bickuheim, patre Hildeberto, & matre Mechthilde progenita temporibus Henrici Imperatoris IV. anno Domini 1098. indict. 6. Cuius pater Hildebertus nobilis in Curia Comitis Meginhardi de Spanheim nobiliſſimi E & illo tempore potentiſſimi militabat, vir diues & honoratus in ſæculo. At Hildegardi annò ætatis ſuæ quinto, Monaſticis diſciplinis imbuenda tradita fuit à patre beatæ virgini Iuſtæ, in monte S. Diſibodi pro Chriſti amore incluſæ, ſorori præfati Comitis Meginhardi. A qua in timore Domini erudita, nihil aliud quàm cæleſtia diſcit amare.

Velatur in monte S. Diſibodi.

In eodem loco omnipotenti Deo multis annis in caſtitate ſeruiunt, donec tandem poſt obitum B. Iuttæ, numero virginum augmentato, per diuinam reuelationem inſtructa, ad montem S. Ruperti iuxta oppidum Bingionum vbi Nahus Rhenum influit cum 18. ſubiectis monialibus tranſmigrauit: ibi Comite de Spãheim Meginhardo aliiſq; fide

fidelibus Chriſti adiuuantibus, cœnobium pro ſacris Virginibus conſtruxit; eo videlicet loco vbi S. Rupertus Dux cum matre ſua Bertha nomine, ſancta fœmina, temporibus Ludouici I. Imperatoris, caſtellum & manſionem habuit. Sub cuius magiſterio inter alias fœminas ſacras Hiltrudis virgo deuotiſſima fuit, ipſius Comitis Meginhardi præfati ſpecioſiſſima filia, quæ amore cœleſtis regni, latum in terra dominium reſpuit, & ſanctæ conuerſationis habitum, ſub diſciplina ſororis genitoris ſuæ Iuttæ in monte Diui præſulis Diſibodi ſuſcepit. Ob huius Virginis intuitum pater Comes Meginhardus multa bona ipſi cœnobio intulit.

Ab infantia videt diuinas viſiones.

Porrò ſancta virgo Hildegardis ab infantia diuinis reuelationibus viſitata, cum præter pſalteriũ & ſimplicem pſalmodiam Latini ſermonis, ab homine nec artem didiciſſet, nec vſum haberet: mirabiliter tamen Spiritu ſancto illuſtrata, multa ſcripſit, multa dictauit, partim natiuo, partim Theutonico diſtincta ſermone, quæ non humano ſenſu aut intellectu, ſed diuino potius afflatu didicit. Et ideò non niſi à ſpiritualibus ſcripta eius intelligi poſſunt. Scripſit autem librum magnum & multæ ſubtilitatis, quem Sciuias prænotauit, qui incipit: Et factum eſt in anno nono. Item diuinorum operum lib. 3. Vitæ meritorum lib. 3. De cauſis & remediis omnium morborũ humani corporis, opus inſigne, quod Medicinam prænotauit compoſitam, & incipit: Deus ante creationẽ mundi abſque initio fuit & eſt. Item alium librum de naturis herbarum, quem Simplicem Medicinam prænotauit. Itẽ in Regulam S. Patris noſtri Benedicti, breue quidem, ſed vtile opuſculum compoſuit ſic incipiens: Et ego paupercula fœmina forma. Item ad 30. quæſtiones ſubtiliſſimas Vuiberti Monachi per Epiſtolam ſibi propoſitas, per Spiritum ſanctum edocta, tam profundè, propriè & Catholicè reſpondit: vt legentes meritò vertat in ſtuporem. Opuſculum ſic incipit: Charitas quæ cum abſtinentia peccatorum fidem inſtruit. Scripſit etiam per viſionem cælitus inſtructa vitam S. Diſibodi Epiſcopi Hybernienſis. Vitam quoque S. Ruperti Ducis & Cõfeſſoris. In octo & quinquaginta Euãgelia Dominicalia per anni circulum, homilias totidem, multum ſubtiles, difficiles & profundas. Epiſtolas etiã ad diuerſas perſonas pluſquam 150. exhortatorias ſcripſit: in quibus ſingulos de occulto mentis ſtatu eorum, ad meliora admonitos certiores facit. Ad Treuirenſes, Moguntinenſes, Colonienſes, literas, & plures prolixas ſcripſit: in quibus futuram eis calamitatem prædicit. Inter alias etiam ad Abbatem & fratres Cœnobij Hirſaugienſis Epiſtulas, & literas diuinis reuelationibus plenas ſcripſit.

Catalogus operum B. Hildegardis.

Extant denique in præfato cœnobio S. Ruperti vſque in præſentem diem copiæ literarum & Epiſtolarum ad Sanctam Hildegardem miſſarum per Conradum 3. & Fridericum I. Romanorum Imperatores: pérque Eugenium III. Anaſtaſium IV, Adrianum IV. & Alexandrum III. Romanos Pontifices: pérque Archiepiſcopos Moguntinos, Henricum, Arnoldum & Chriſtianum: perque Treuirenſes, Colonienſes, Bremenſem, Saltaburgenſem, Hieroſolymitanum, Magdeburg, & plures in Italia; ac per Epiſcopos Bambergenſem, Leodienſem, Traiectenſem, Pragenſem, & alios ex Germania, Gallia & Italia plures.

B. Bernardus prædicat in Germania.

His fermè temporibus B. Bernardus ad prædicandum contra infideles Crucem Domini iuſſu Papæ Eugenij perambulabat Germaniam: vbi multis coruſcauit miraculis, veniénſque ad oppidum Bingionum vbi S. Hildegardis erat, cui antea per literas ſanctæ exhortationis verba tranſmiſerat cũ certis munuſculis, quæ pro reliquiis in eodem loco conſeruantur. Veniens autem ad Chriſti ſponſam, pòſt conſuetam orationem, & mutuam in Chriſto ſalutationẽ iuſſit ſibi volumina, quæ ipſa virgo diuinitus inſpirata conſcripſerat, afferri. Quibus diligenter reuiſis, vltra modum admirans, ad circunſtantes dixit: Hæc ſcripta non ſunt humanitus adinuenta, ſed per Spiritum ſanctum diuinitus inſpirata, nec poteſt ea mortalis homo intelligere, niſi ad Dei ſimilitudinem intus in anima fuerit reformatus. Ad hæc Capellanus ſanctæ Virginis, monachus deuotiſſimæ conuerſationis reſpondet. Reuerende Pater, vera quidem ſunt hæc quæ dixiſti, ſed homines multi non ſolũ ſæculares idiotæ, ſed etiam Religioſi & docti animum famulæ Chriſti quotidianis obluctationibus mirabiliter cruciant, dum hæc non diuinitus inſpirata, ſed aut ſomnia muliebria, & deſtructi cerebri deliramenta, aut per dæmones immiſſa fallaciter confirmant. Cui vir Dei. Non miramur, inquit, frater chariſſime, ſi dormientes in peccatis, diuinas reuelationes exiſtimant ſomnia, ſcientes verum quod S. Apoſtolus dicit: Animalis homo non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei, &c. Ad ſanctam quoque Hildegardem dixit. Et tu filia chariſſima, non metuas opprobria hominum, Deum habens defenſorem, quoniam ſicut ſtipula peribunt: Verbum autem Domini manet in æternum. Nos quoque ob tui amorem operam dabimus vt hæc tua ſcripta per Dominum Apoſtolicum lecta & confirmata ſecurè proferantur in lucem. Obtulit autem S. Hildegardis viro Dei poſtulanti particulam Reliquiarum S. Ruperti, pro quibus & ipſe nonnulla ſanctorum capita ei remiſit. Facta ſunt hæc in monte S. Ruperti in præſentia Meginhardi Comitis. Aderant cum eo Comite præſentes Cuno Abbas S. Diſibodi, & Bernhelmus primus Abbas Sponheim cum multis aliis Clericis & Monachis ſecularibus. Sanctus verò Domini famulus Bernardus valedicens Virgini Chriſti Hildegardi, cœptum iter per deſcenſum Rheni continuat.

Venit ad S. Hildegard.

Sententia S. Bernardi de Reuelat. S. Hildegard.

Conſolatur eam S. Bern.

Dat S. Bern. part. Reliq. S. Ruperti.

His temporibus Eugenius Papa III. Treuerim venit cum Cardinalibus, Epiſcopis & Abbatibus multis, inuitatus ab Adalberone eiuſdem ciuitatis Archiepiſcopo, qui Papam cum cæteris qui aderant omnibus, per tres menſes in cibo ac potu ex propriis ſumptibus copioſiſſimè prouidit. Ibi Papa Eugenius Eccleſiam S. Matthiæ Apoſtoli de nouo reparatam, pridie Calend. Februarij dedicauit. Synodum quoque tam Epiſcoporum, quàm Cardinalium, & Abbatum ibidem celebrauit: vbi Henricus Archiepiſcopus Moguntinus, & S. Abbas Clareuallenſis Bernardus ipſi ſummo Pontifici mirabilia quæ Deus operabatur in famula ſua Hildegarde retulerunt. Quibus auditis Papa attonitus, & rem diligentius inueſtigare volens, Virdunenſem Epiſcopum Adelbertum, cum aliis viris fide dignis, miſit ad Hildegardem: vt eum humilitate, manſuetudine & ſine ſtrepitu & curioſitate veritatem ab ipſa ſciſcitarentur. Qui cum ad Monaſteriũ in quo degebat B. virgo veniſſent, & iuxta commiſſionem Apoſtolicam veritatem inquirerent: illa ſimpliciter quæ de ſe erant aperuit, & legatos cum ſcriptis & libris reuelatis ſibi diuinitus dimiſit. Quibus Papa recognitis publicè recitari præcepit, & per ſe lectoris officio fungens, partem non modicam legit: per quæ omnium mentes in ſtuporem

Eugen. Papa III. venit in Alemanniã.

Nota magnificentiam Archiepiſcopi Treuirenſis.

verſæ

verſæ ſunt. Aderat S. Bernardus qui multum collaudans & approbans tam ſanctitatem Hildegard. quàm eius libros, fecit vt ab ſummo Pontifice, & Synodo vniuerſa approbarentur. Ad hæc Pontifex benignu fauore conſentiens, deuotam Chriſti virginem literis ſalutatoriis viſitauit: in quibus et licentiam auctoritate Apoſtolica proferendi, & ſcribendi quæcumque volumina per Spiritum ſanctum cognouiſſet, gloriusè conceſſit; eamque vt ſine timore reuelata ſibi conſcriberet animauit, cuius Epiſtolæ tenor fuit.

Approbantur eius viſiones ab Eugenio Papa.

Eugenius Epiſcopus ſeruorum Dei ſeruus dilectæ in Domino filiæ Hildegardi Præpoſitæ in Monte S. Ruperti, ſalutem & benedictionem Apoſtolicam.

Epiſt. Eugen. Papæ ad B. Hildegardi.

Miramur, ô filia, & ſupra quàm credi poteſt miramur, quia Deus noſtris temporibus iam noua miracula oſtendit, cum te ſpiritu ſuo perfudit, quod diceris multa ſecreta videre, intelligere & proferre. Hoc à quibuſdam veridicis perſonis ita eſſe percepimus, qui ſe fatentur te vidiſſe & audiuiſſe. Sed quid nos dicere ad iſta valemus, qui clauẽ ſcientiæ habentes, ita quod claudere & aperire poſſemus, & hoc prudenter facere per ſtultitiam negligimus? Congratulamur autem gratiæ Dei, congratulamur & dilectioni tuæ: & hoc te admonemus, vt ſcias quoniam Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus verò dat gratiam. Gratiam ergo quæ in te eſt per humilitatem ſerua & cuſtodi, ita vt ea quæ in ſpiritu proferenda ſenſeris, prudenter proferas: quatenus illud à Domino audias: Dilata os tuum & implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in ſpiritu præuidiſti, ſignificaſti: hoc permiſſione & benedictione noſtra, & Epiſcopi tui fiat, quod ibi regulariter cum tuis ſororibus viuas ſecundum Regulam S. Benedicti, ſub eiuſdem loci clauſura.

Adhæc virgo Christi Põtifici literas reſponſales, diuinitus inſpirata remiſit: in quibus eũ de arcanis quæ habebat in corde ſuo, & diuinã circa hæc volũtatem & beneplacitum, certiorẽ fecit. Circa verò annum Domini 1160. Sancta Hildeg. per Spiritum ſanctum coacta, multis in locis verbum Dei perſonaliter annunciauit. Inter cætera verò loca quæ ſua præſentia ædificauit, etiam ad Hirſangiam venit: quam Abbas Manegoldus, & Conuentus fratrum cum ineſtimabili ſuſceperunt honore & gaudio. At illa poſt orationem conſuetam in medio, fratrum ſedens, os ſuum in Chriſti nomine aperuit, & verbũ quod Spiritus ſanctus illi commiſerat, tam feruenter, ſobriè ac prudenter audientibus intimauit; vt omnes in ſtuporem verterentur. Mira res accidit. Dum illa foris loquebatur verbũ, Spiritus ſanctus in corde audientium operabatur effectũ, nam omnes in contritione cordis poſiti lacrymas fundebant. Inter cætera dulciſſimi ſermonis colloquia, fratribus prædixit quoniam niſi cautè inſidias diaboli vitarent, in breui temporis ſpatio afflictionem experirentur. Quod eodem anno accidit, in diſſenſione pernicioſa, quæ inter Abbatem & Conuentum, diabolo procurante fuit exorta. Omnes in his quæ ſimul communitatem concernebant, de occultis & manifeſtis defectibus, per Spiritum ſanctum edocta, redarguit, & quæ in eorum conuerſatione diuinæ maieſtati diſplicerent, oſtendit. Inde progreſſa Monaſterium Zvvifaltenſe adiit, & tam Monachis, quàm Mo-

Mulier in locum verbũ Dei prædicat.

Prædicit Monachis Hirſang. magnã afflictionem.

A nialibus ibidem ſimiliter quæ Spiritus ſancti ſunt annunciauit. In multis quoque Sueuiæ Monaſteriis & locis verbum Domini, atteſtatione miraculorũ populis aperuit, & ſuis admonitionibus a peccatis retraxit. Igitur anno Domini 116 grauis diſcordia inter Maneguldum Abbatem Hirſaugienſem, & fratres ſuos, iuxta prophetiam B. Hildegardis, diabolo inſtigante, ſuborta eſt, quæ magnum ſcandalu & oblocutionẽ in omni penè regione Sueuorum in populu diſſeminauit. Videbatur enim Priori Decmonoru, & fratribus, quod Abbas familiaribus ſuis nimis indulgendo quæcũque voluiſſent cõdeſcenderet, & multa contra pacẽ Conuentus, & honeſtatem Monaſticam, eorũ diſſolutiones & inſo-

B lẽtias diſſimulandu toleraret. Vnde cũ ſuper hoc à ſenioribus aliquoties fuiſſet admonitus, & libera poteſtate nimiũ vſus, nihil eorũ quæ proponebantur emendare videretur: fratres ab eo ſe contemptui habere putantes, grauiſſimam contra eum diſplicentiam conceperunt, quæ in tantum creuit, vt in notitiam omnium in regione illa commorantium, non ſine opprobrio, confuſione, & deteſtatione nominis Hirſaugienſium deueniret. Cũque ita diſſenſio inter fratres multas contra Abbatem, & eius ordinationes, contumelias, & murmurationes pareret, Abbas non cum paterna lenitate, vt illis videbatur, ſed cum ſeueritate in eos prouocatus, quoſcumque deprehendere potuiſſet,

C auſterè puniuit, & quanto eis minorem paternæ lenitatis affectum præbuit, tanto maiorem in ſe diſplicentiam eorum prouocauit.

Grauis diſcordia inter Hirſaug. Monachos.

Cernens autem Manegoldus Abbas, quod fratres ad concordiam nulla ratione poſſet reducere, ſalutis propriæ amator, debuit Abbatiam reſignare. Sed ne oculos diuinæ maieſtatis inconſultè offenderet, conſilium ſuper hoc per certum nuncium, & literas à B. virgine Hildegarde poſtulauit, cui hanc epiſtolam miſit.

Sanctiſſimæ Dominæ, ac matri ſuæ venerandæ Hildegardi Manegoldus Abbas indignus de Hirſaugia, orationem cum obſequio.

Audiui quidem & apud Cyrenem quandã aqua-

D rum venam vino effluere, & ſcio & expertus ſum apud Alemannos, bona mater ingredientium, & egredientium venam virtutum atque ſinum ſpecierum rebus, ſicut pupillam viſui eſſe. Hauris enim ô domina mea & effundis, infirmas & ſpecificas, practiciſque in theoriam vis & motus exiſtis. Eapropter mihi impetus fuit, & diu eſt, diligere te, honorare te, mirari te, ſeruire tibi tuiſque, & in omnibus verbo & opere tuus eſſe, atque tuarũ orationibus in quãtũ mihi fas eſt & obſequiis deſeruire. Rogo te mea mater domina, memento mei in tuis ſanctis orationibus, dilige humilem te diligentem, recognoſce te in Chriſto reuerentem, & literas mihi ad interrogata reſcribe, in Deo rogata. His

E literis B. Hildegardis virgo Chriſti ſuſceptis auditiſque verbis nuncij ab Abbate commiſſis, ad ſecretum diuini ſuſurrij rediit, & per Spiritum ſanctum edocta taliter reſcripſit.

Epiſtola Manegoldi Abbatis ad S. Hildegard.

O dulciſſime Pater, & in amore Chriſti frater, ollam video circumdatam magna claritate, vt vix videre poſſim ſi olla ſit: ſed & ibi video aliquantulum amari guſtus, contritum tamen magna contentione, & poſtea turbinem, qui tamen ad præmium Dei deſtinatur. Vigila ergo ſtrenuè, quia cauſa populi in moribus hoc tẽpore talia poſtulat. O mitiſſime Pater, ego paupercula fœmina, in vera luce, non video, & omnino de officio tuo mouearis, memorare autem quia homo es in terra,

Reſcriptio S. Hildeg. ad Manegol. Abbatem.

& ne valde timcas , quoniam Deus in te diuerſa A non requirit. Tn enim in præſentia Dei es ſicut fumus myrrbæ & thuris, Vnde mons Sion quærit, vt ſis eſca in domo Iacob. Sed ſi quis columnam quæ totam domum ſuſtentat abſciderit, domum deiiciet. Quapropter ſeptem feneſtras proſpice, conſiderans vbi accipiter veniat, & caue ne ille te decipiat. Paſce ergo oues tuas in manſuetudine acceptionis, quia dies ſalutis à te non fugit, & nondum cinis eris. Eſto quoque ſpeculum vitæ, in ſpeculo vitæ. Has literas Abbas Manegoldus cum recepiſſet animo confortatus in Domino, conſiliis ſanctæ Virginis humiliter acquieuit, & lenire motus fratrum quantum licuit, per manſuetudinem curauit. Interea Dieino Prior qui Abbati neſcio B pro qua cauſa ſpecialiter fuit infenſus, vna cum fratribus, cæteris qui conuentum repræſentare videbantur certam in meritis S. Hildegardis confidentiam habentes, tales ad eam literas miſerunt.

Epiſtola Monachorũ Hirſaug. ad ſanctam Hildeg.

Domina Hildegardi ad ædificationem Eccleſiæ diuinitus electa, Monachorum grex pauper & puſillus in Hirſaugia, ſic diuina pietate adornari, vt nouerit humiles Chriſti in tribulatione conſolari.

BENEDICTA gloria Domini, quæ de excelſo ſolio ſuo mirabili, & inuſitato ordine C proſpexit, dum tantum lumen gratiæ ſuæ mundo per vos illuceſcere voluit. Inde omnes Eccleſiæ filij iucundantur, ſed præcipuè nos qui ſpirituales noua exultationis luce perfundimur, dum in mœrore, quem pro defectu noſtri ordinis toleramus, diuina conſolatione per vos lætificari ſperamus. Quæ igitur ſint quæ ſummam nobis ſollicitudinem pariant, maximéque mentes noſtras remordeant, paucis animaduertite. Deo teſte Domino noſtro Abbati in nullo detrahimus, quem tamen paternæ lenitatis, per multa nobis immemorem, & quibuſdam familiaribus ſuis laxius indulgentem, libera quoque poteſtate in omnibus immoderatius vtentẽ ingemiſcimus. Si quidem maximis calumniis, & D infamiis opinionem noſtram ſuper hoc lacerari perpendimus, & præcipuè pro lacrymabili diſcordia pridem inter nos orta, & nihilominus inter ipſum Abbatem noſtrum, & priorem nuper commota, Religionem noſtram quam maximè contemptui & ſæcularibus haberi deflemus. Quapropter incerti quid agamus, vt veſtris orationibus diuina voluntas nobis aliquatenus ſuper his eluceſcat, humillimè imploramus. Qui ſi literis conſolatoriis, quod potiſſimum Deo his ſit placitũ, per vos certificari meruimus: id quod ſolum poſſumus, veſtræque charitati gratiſſimum fore ſcimus, precum noſtrarum rememorationem huic beneficio reſpondere ſemper ſtudebimus. Valete. E

Ad has literas B. Virgo per diuinam reuelationem informata reſcripſit.

Reſcriptum Virginis ad Monachos.

Serena lux dicit, ô plangens ouile, & ornatum in ſigno ligaturæ obedientiæ eſto ſtabile in cogitationibus tuis, & deſideria tua anhelent ad timorem Dei. Tu ergo conſidera, vbi ſit proſperitas vel aduerſitas. Audi menſuram vallium. Valles interdum virent & florent, de rore cæli, & de calore Solis, & interdum areſcunt, & deficiunt in viciſſitudine tempeſtatum. Sed tamen valles iſtæ propter diuerſitatem tempeſtatum aliquando pulchritudinem ſuam perdunt, non habeo omnino in tali obliuione, quaſi àmodo in pulchritudine ſanctitatis, vt ipſe primum in rectitudine proceſſit. Tu autem eſto lucidum ouile in victoria, conculcans vitia quæ in inquieto tempore concutiunt te, & non erubeſce quod te propter mala opera tua accuſes, quoniam Deus omnia vulnera in pœnitentia vngit & tergit. Sed tamen viuens oculus notaui præteritam cauſam in dolore illo, quo tu commotus es in contumacia ſuperiorum Prælatorũ tuorum: quia dulcedo vngentis matris, ſcilicet miſericordia ſubtracta fuit à quibuſdam ouibus tuis in culpa iacentibus, quæ non rectè diiudicatæ ſunt in pœna quam habuerunt in pœnitentia ſua. Incongrua pluuia facit terram aridam, ſic homo qui peccauerit, ſi non habuerit illum qui eum vngat, protinus in deſperationem fugit, & areſcit, quoniam nulla medicina exhibetur ei, ſecundum quod ipſe ſuſtinere poteſt. Nunc chari filij, audite vocẽ viuentis lucis. Apprehende miſericordiam, quæ nõ eſt ex nobis orta, ſed quæ ex Deo venit. Et ideo non abſtrahite eam ab illis, quibus impendenda eſt. Retrahite ergo illos in ſanitatem animarum ſuarũ.

Tandẽ opera S. Hildegard. ſedatur diſſenſio.

Poſtquam literas iſtas fratres Hirſaugienſes à S. Hildegarde Chriſti famula ſuſcepiſſent, mirum in modum gauiſi ſunt, & mutato conſilio de pace & tranquillitate concordiæ inter ſe tractare cœperunt. Sed & Abbas Manegoldus iuxta conſilium B. Virginis Hildegardis, præueniens eos in ſpiritu manſuetudinis, & lenitatis ſe patrem pientiſſimum verbo & opere in omnibus exhibuit. Fratres autem dulcedine paternæ promiſſionis ſimiliter promiſerunt ſe filios humiles obedienteſque in omnibus exhibituros, & nunquam deinceps occaſionem diſcordiæ præbituros. Sic ergo meritis, & conſiliis B. Hildegardis Virginis Chriſti, concordia inter Abbatem & Conuentum auxiliante Domino reformata eſt, quam inuiolabilem deinceps ipſo viuente Manegoldo Abbate inter ſe ab vtraque parte firmiter ſeruarunt.

Varios curat languores, & pellit dæmones.

Certè ex omni tripartita Gallia atque Germania confluebant ad eam vndique vtriuſque ſexus populorum examina, quibus per gratiam Dei, vtriuſque vitæ affatim accommoda impendebat exhortamina. Ad ſalutem animarum ſuarum proponebat eis, & ſoluebat quæſtiones ſanctarum Scripturarum. Plurimi etiam conſilium ab ea percipiebant neceſſitatum corporalium quas patiebãtur, alij benedictionibus ſuis alleuiabantur à languoribus, tum etiam à dæmonibus ferociſſimis, in quibus expellendis tanquam extremum ad hanc ſanctam erat refugium. Quin etiam quia ſpiritu prophetico cogitationes & intentiones hominum cognoſcebat, quoſdam quoque peruerſa, & friuola mente ad ſe, quaſi ad explorandum accedentes redarguebat. Qui dum ſpiritui qui loquebatur non valerent reſiſtere, correpti & emendati, à prauo incœpto cogebantur deſiſtere: inter quos etiam fuit quidam Philoſophus de diuitiis honoratus, qui poſtea Monaſterium ædificiis, allodiis, & aliis neceſſariis valde ornauit; atque ibidem eſt ſepultus.

Item claret ſpiritu prophetico.

Multas hæc beata paſſa eſt afflictiones & irriſiones multas, quas patientiſſimè tolerauit. Etiam hoc ſciendum eſt (vt ipſa de ſe frequenter in ſuis ſcriptis teſtatur) quod non defuerint ei ab ipſa ferè infantia crebri & penè continui languorum dolores, ita vt pedum inceſſu raro vteretur, idque vt virtus in infirmitate perficeretur.

Præ ægritudinibus raro valet incedere pedibus.

Migrat ad ſponſum.

Igitur vt orationi finem imponam, cum B. Hildegardis diu in pœnitentia & ſanctis operibus vixiſſet, tandem meruit ad ſponſi thalamum introire. Sepulta autem fuit in medio chori monaſterij

ſui

ſui ante maius altare, quæ multis in vita & poſt mortem claruit miraculis.

N O T Æ.

Hildegardis.] *De ea Mart. Rom. cum Baronio 17. Septemb. Huius vitam conſcriptam à Theodorico Abbate habet Sur. tom. 5. Ab aliis etiam ſcriptis mandatam teſtatur Trithem. De eadem Molanus in additione ad Vſuard. Meminit eiuſdem Vuionus in Mart. Monaſt. tom. 1. hac die, & denique omnes Germanarum rerum ſcriptores, & omnes Hiſtorici. Claruit circa annum Domini 1160. obiitque anno ætatis ſuæ octingenteſimo ſecundo. Agit de eadem Petrus in Cat. lib. 5. c. 139. necnon & Haræus.*

VITA S. HILTRVDIS VIRGINIS.

Ex Trithemio Abbate.

Habetur in Chron. Sponheim, & Hirſaug.

FVIT beata Hiltrudis filia Comitis Megenhardi de Sponheim nobiliſſimi & ſuo tempore potentiſſimi. Quæ quamuis nobilis & ſpecioſa eſſet, tamen amore cæleſtis regni latum in terra dominium reſpuit, & ſanctæ conuerſationis habitum ſororis genitoris ſuæ Iuttæ in Monte S. Diſibodi ſuſcepit. In tantum autem profecit ſub diſciplina ſanctæ Virginis Iuttæ Incluſæ, quod diuinis reuelationibus, & miraculis etiam claruerit. Cum autem migraſſet ad Dominum B. Iutta, S. Hildegardis quæ etiam ſub eius fuerat magiſterio, per diuinã reuelationem inſtructa, ad montem S. Ruperti iuxta oppidum Bingionum vbi Nahus Rhenum influit, cum 18. ſubiectis virginibus Monialibus tranſmigrauit. Inter alias ſacras Virgines quæ cum B. Hildegarde venerant, fuit S. Hiltrudis virgo deuotiſſima. Ob cuius intuitum, pater eius Megenhardus Comes, multa bona huic Monaſterio intulit. Habuit autem hæc beata fratrem nomine Craffitonem qui Abbas fuit Sponheim. Obiit autem ſancta Hiltrudis anno Domini M.C L X X V I I. 15. Calend. Decembris, cui beata Hildegardis eius magiſtra teſtimonium ſanctitatis perhibuit.

S. Hiltrudis relicto mundo fit Monacha.

Tranſit ad montẽ S. Ruperti è monte S. Diſibodi.

Moritur.

N O T Æ.

Hiltrudis.] *De eadem plura Trithem. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. & Vuion. in tom. 1. Legni vita. Fuit & alia B. Hiltrudis omnino diuerſa ab iſta quæ in Hannonia floruit, de qua Mart. Rom. cum Baronio 27. Septembris.*

VITA S. ELIZABETH VIRGINIS.

Partim ex Epiſtola quam ſcripſit ad S. Hildegardem, partim etiam ex Trithemij Chronico Sponheim, & Hirſaug. & aliis.

SANCTA & Deo dilecta Elizabeth Monialis Ordinis S. Bened. fuit Magiſtra Virginum Chriſti in Schonangia Treuirenſis Diœceſis, ſoror Eckberti Abbatis ibidem in cœnobio Monachorum. Hæc cum eſſet annorum duodecim ad Monaſterium pauperum Virginum Chriſti in Schonangia Domino Deo ſub Regula, & habitu ſancti Patris noſtri Benedicti, & magiſterio Hildelmi primi Abbatis & fundatoris vtriuſque cœnobij Monachorum videlicet & Monialiũ, ſincerè famulantium, à parẽtibus tradita fuit. Vbi tam ſanctè, tam purè, tam religioſè vixit: vt multis mirandis reuelationibus diuinitus meruerit crebrius in hac mortalitate conſolari. Anno namque conA uerſionis ſuæ vndecimo, qui fuit ætatis tertius & vigeſimus, manus Domini ſuper eam facta eſt, & cœpit mirabiles habere viſiones, chorisque intereſſe Angelicis, & arcana mentium diuinitus illuſtrata reuelare. Et quandiu deinceps vixit, diuinis reuelationibus recreata fuit, & hoc maximè diebus Dominicis, & in feſtis Sanctorum tempore diuinorum in choro, vbi maior omnium feruebat deuotio. Modus autem viſionum ſiue reuelationum is erat. Cadebat ſuper eam quædam paſſio præcordiorum, ita vt lapſa repentè in ecſtaſin velut exanimis perduraret, quieta iacens, vel ſedens immobilis, nulluſque in ea ſentiri halitus poſſet. Quo durante exceſſu, ſpiritu rapiebatur ad diB uerſa loca, & Angelicis interea locutionibus informabatur. Tandem verò poſt longum exceſſum, reſumpto ſpiritu ſanctiſſima verba proferebat, aliquando in lingua Theutonica, quæ illi patria fuit, aliquando verò in Latina, cum Latini ſermonis penè nullam haberet intelligentiam. Spiritus enim qui loquebatur in ea vt voluit verba formauit. Tota vita eius quaſi longum quoddam martyrium fuit; quippe quæ ſub regulari diſciplina conſtituta, iugum Domini cum multiplici flagello paſſionum longo tempore portauit. Manus enim Domini ſuper eam ſemper fuit extenta, & flagellum pij conditoris nunquam ei defuit, premens animum, & conterens debile corpus infirmitate conC tinua. Quæ quamuis languoribus vexaretur continuis, ſemper tamen patiens, ſemper hilaris, & tranquilla mente & corpore extitit, pſalmis, orationibus, ieiuniis, lacrymiſque, & voluntaria caſtigatione ſe macerans ſacrificium acceptabile Domino immolauit. Diuinis autem reuelationibus informata plura ad ædificationem fidelium ſcripſit, de quibus nos ſubiecta legimus. Viarum Dei, pulchrum & neceſſarium opus, in quo plures ponuntur ſermones de via contemplatiuorum, actiuorum, martyrum, coniugatorum, & continentium, quod ſic incipit: Factum eſt in anno quinto Viſitationis meæ, &c. Item de Hiſtoria, origine, inuentione & nominibus vndecim millium VirgiD num, opuſculum edidit, Angelica viſione informata, quod ſic incipit: Vobis qui pios affectus ad ea quæ ſancta ſunt geritis, ego Elizabeth famula ancillarum Domini quæ ſunt in Schonaugia, aperio ea quæ mihi per gratiam Dei reuelata ſunt. Itẽ diuerſarum reuelationum, in variis myſteriis, cauſis & propoſitionibus, tres libros compoſuit, capitula centum & quadraginta continentes, in quibus multa pulchra, & vtilia deſcripſit, quorum primus ſic incipit. Petis à me frater, & ad hoc veniſti, vt enarrem tibi miſericordias Domini. Secundus verò ſic. Benigna eſt miſericordia Dei noſtri. Tertius autem ſic. Aſſumpſit me Angelus Domini in ſpiritu, in locum celſitudinis magnæ. Item E ad interrogata multorum, plures ſcripſit Epiſtolas reſponſales, inter quas vna ſatis longa & prolixa extat ad S. Hildegardem magiſtram ſororum apud Bingios, quam ea certa conſideratione, de verbo ad verbum hic inſerere nobis placuit, vt ſequitur.

Annum agens duodecimum fit Monacha.

Diuinis illuſtratur reuelationibus.

Mirabiles patitur ecſtaſes.

Tota vita eius longum fuit martyrium.

Catalogus operum S. Elizabeth.

Dominæ Hildegardi venerabili Magiſtræ ſponſarum Chriſti quæ ſunt apud Bingiam, Elizabeth humilis Monacha, & Magiſtra ſororum quæ in Schonangia ſunt, deuotas cum omni dilectione orationes.

GRATIA & conſolatio altiſſimi repleat vos gaudio, quia meæ perturbationi benignè

Epiſt. S. Elizabeth ad S. Hildegard.

 compaſſa

compaſſa eſtis, ſicut ex verbis conſolatotis mei intellexi, quem de mei conſolatione diligenter commonuiſtis. Sicut enim vobis de me reuelatum fuiſſe dixiſtis, fatear vere quandam perturbationis nubem me nuper in animo concepiſſe, propter ineptos ſermones populi multa loquentis de me quæ vera non ſunt. Sed vulgi ſermones facilè ſuſtinerem, ſi non & hi qui in habitu Religionis ambulant, ſpiritum meum acribius conttiſtarent. Nam & hi neſcio quibus ſtimulis agitati, gratiam Dei in me derident: & de his quæ ignorant, temere iudicare non formidant. Audio & quoſdam literas de ſuo ſpiritu ſcriptas ſub meo nomine circumferre, de iudicij die, me propbetaſſe diffamantes: quod certè numquam facere præſumpſi, cum omnium mortalium cognitionem effugiat eius aduêtus. Sed huius famæ ocraſionem vobis apetiam, vt iudicetis vtrum præſumptuosè quicquam in bac re fecerim aut dixerim, ſicut per alios audiſtis. Magnificauit Dominus miſericordiam ſuam mecum, ſupra quàm meruerim, aut mereri vllatenus poſſim, intantum vt cæleſtia quædam ſacramenta frequenter mihi reuelare dignatus ſit. Significauit etiam per Angelum ſuum mihi frequenter, qualia ventura eſſent ſuper populum ſuum in his diebus niſi pœnitentiam agerent de iniquitatibus ſuis, atque vt palam hæc annunciarem præcepit. Ego autem vt arrogantiam euitarem, nec auctrix nouitatum videret, in quantum potui, hæc omnia ſtudui occultare.

Cum igitur ſolito more quadam Dominica die eſſem in mentis exceſſu, adſtitit mihi Angelus Domini dicens: Quare abſcondis aurum in luto, hoc eſt verbum Dei quod per os tuũ miſſum eſt in terram, propter facies diſtortas, non vt abſcondatur, ſed vt manifeſtetur ad laudem & gloriam Domini & Saluatoris popoli ſui? Et hoc dicto, eleuauit ſuper me flagellum, quod quaſi in ira magna mihi inflixit amariſſimè, ita vt per tridnum in toto corpore meo ea illa percuſſione langoerem. Post hæc appoſuit digitum ori meo dicens: Eris tacens vſque ad huram nonam, quádo manifeſtabis ea quæ operatus eſt Dominus tecum. Ego igitur vſque ad horam nonam muta permanſi. Tunc ſignificaui magiſtræ, vt afferret ad me libellum quendã, quem in ſtrato meo abſconderam, continentem ex parte ea quæ Dominus fecerat mecum. Quem cum offerrem in manus Domini Abbatis Hildelini, qui ad viſitandum me venerat, ſoluta eſt mea lingua in hæc verba: Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Poſt hæc & cum alia quædam ipſi reuelaſſem, quæ ſcriptis committere noluetam, videlicet de vindicta Domini magna, quam vniuerſo mundo in breui ſuperuenturam ab Angelo didiceram, rogaui illum diligentiſſimè, vt verbum illud apud ſe baberet abſconditum. Præcepit autem mihi ipſe domnus Abbas, vt operam darem orationi, atque à Domino poſtularem quatenus daret mihi intelligere vtrum ea quæ dixeram ſilentio tegi vellet, an non. Cumque per aliquod tempus pro hac re orationi inſiſtendo me affliaiſſem, in Aduentu Domini, in feſtiuitate Sanctæ Barbaræ in prima Vigilia noctis, corrui in ecſtaſin, & adſtitit mihi Angelus Domini dicens: Clama fortiter, & dic heu ad omnes gentes, quia totus mundus in tenebras eſt conuerſus. Et dices: Exite, ille vos vocauit, qui de terra vos formauit, & dic, pœnitentiam agite, quia prope eſt regnum.

Hoc igitur ſermone inductus domnus Abbas cœpit diuulgare verbum coram magiſtratibus Ecclesiæ, & viris Religioſis. Quorum quidam cum reuerentia exceperunt verbum, quidam verò non ſic, ſed ſiniſtrè de Angelo, qui familiaris mihi eſt, locuti ſunt, dicentes eum eſſe illuſorem ſpiritum, & in Angelum lucis transfiguratum. Vnde & ipſe domnus Abbas per obedientiam me conſtrinxit, præcipiens, vt cum mihi rurſus appareret, per nomen Domini illum adiurarem, quatenus indicaret mihi, vtrum eſſet verus Dei Angelus, an non. Ego autem preſumptuoſum id æſtimans, cu timore magno præceptum hoc ſuſcepi. Quadam igitur die cum eſſem in exceſſu meo, ſolito more ſe mihi obtulit, & ſtetit in conſpectu meo. Et dixi tremens ad eum. Adiuro te per Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, vt rectè dicas mihi, ſi verus Dei Angelus ſis, & ſi veræ ſint viſiones quas vidi in exceſſu meo, & ea quæ ex ore tuo audiui. Reſpondit ac dixit: Scias pro certo, quia verus Dei Angelus ſum, & veræ ſunt viſiones quas vidiſti, & quæ de ore meo audiſti vera ſunt, & veræ fient, niſi reconcilietur hominibus Deus, & ego ipſe ſum, qui diu laboraui tecum.

Ex obediẽtia adiurat Angelum.

Poſt hæc in Vigilia Epiphaniæ, dum orarem, rurſus apparuit mihi Dominus meus, ſed procul à me ſtans, & faciem habens auerſam a me. Ego autem indignationem eius intelligens, dixi illi cum timore: Domine ſi moleſta fui tibi in eo quod adiuraui te, ne quæſo imputes mihi: Conuerte obſecro faciem tuam ad me, & eſto mihi placabilis, quia conſtricta per obedientiam feci, neque auſa fui tranſgredi mandatum præceptoris mei. Cumque in huiuſmodi verbis multas lacrymas profudiſſem, conuerſus eſt ad me dicens. Contemptum mihi feciſti & fratribus meis, quia diffidentiam habuiſti de me. Vnde pro certo noris, quia vltra non videbis faciem meam, neque vocem meam audies, niſi placatus fuerit Dominus & nos. Et dixi. Domine, quomodo placari poteritis? Et ait. Dices Abbati tuo, vt in memoriam mei, & fratrum meorum celebret diuinum officium deuotè. Cum ergo non ſemel, ſed pluribus vicibus, tam à domno Abbate, quàm à reliquis fratribus Miſſarum ſolemnia ad honorem Sanctorum Angelorum celebrata fuiſſent, ſimulque ſorores pſalmorum lectionibus eos honoraſſent; rurſus apparuit mihi Dominus meus placido vultu, dixitque ad me. Scio quoniam in charitate & obedientia factum eſt quod feciſti, idcirco veniam conſecuta es, & de cætero frequentius te viſitabo quàm hactenus. Poſt hæc cum Dominus meus Abbas ire diſponeret in locum quendam, rogatu Clericorum illic manentium, vt prædicaret verbum comminationis Domini in populo, ſi fortè pœnitentiam agerent, & auerteretur ira Dei àb illis, primum aggreſſus eſt deprecari Dominum vna cum omnibus nobis, vt nobis reuelare dignaretur ancillæ ſuę, vtrum ſermonem qui iam manifeſtus eſſe cœperat, amplius diuulgari oporteret, an non. Ipſo igitur diuina myſteria celebrante, & nobis deuotiſſimè orantibus, ſubitò diſſolutæ ſunt compages mẽbrorum meorum, & elangui, & veni in mentis exceſſum. Et ecce Angelus Domini ſtetit in conſpectu meo, & dixi ad eum: Memento mi Domine, quod dixeris ancillæ tuæ verbum Dei per os meũ miſſum in terram non vt abſcondatur, ſed vt manifeſtetur ad gloriam Dei, & ſaluationem populi eius. Et nunc indica mihi, quid oporteat fieri de verbo illo comminationis quod locutus es ad me: numquid iam ſatis manifeſtum eſt, an adhoc amplius prædicandum? At ille ſeuero adſpectu me

Reprehẽditur & percutitur ab Angelo, eo quod viſiones ſuas occultaret.

Fit muta.

Porrigens librum viſionũ Abbati recipit loquelam.

Apparet ei Angelus.

Officium & Miſſam de Angelis recitare valde ipſi placet.

Iubet Angelus prædicare pœnitẽtiam.

me intuens ait: Noli tentare Deum, qui enim tentaut illum peribunt. Et dices ad Abbatem. Noli timere, ſed perfice quod cœpiſti: vere beati ſunt qui audiunt verba exhortationis tuæ, & ſeruant ea, & non fuerint ſcandalizati in te. Hoc autem illi ſuggeras, vt eam formam quam hactenus in prædicatione habuit non immutet, in hoc enim conſiliarius illius ego fui. Dicito, vt nequaquam attendat verba eorum, qui ea inuidia dubiè loquuntur de his quæ dicta ſunt in te, ſed attendat quod ſcriptum eſt: quia nihil impoſſibile apud Deum. Hoc igitur ſermone animatus, locum quem adire diſpoſuerat, adiit: & populum qui eius aduentum præſtolatus fuerat, ad pœnitentiam exhortatus eſt, annuncians iram Dei cunctis superuenturam, niſi pœnitentiæ fructibus eam præuenire ſtuderent. Quales autem plagæ mundo imminerent nequaquam veluti diffamatus eſt, in aliqua prædicatione ſua enarrauit.

Multi ad pœnitentiam conuertuntur.

Factum eſt igitur, vt multi apud quos ſermo iſte diffamatus eſt, per totum tempus quadrageſimale in timore magno per pœnitentiam ſeſe affligerent, eleemoſynisque, & orationibus ſtudioſè inſiſterent. In tempore illo quidam (neſcio quo zelo ductus) ad vrbem Coloniam in perſona Domini Abbatis, ipſo ignorante, Deus nouit, literas direxit, in quibus terribiles quædam comminationes, audiente omni populo, lectæ ſunt. Vnde quamquam ab inſipientibus illuſum nobis ſit, prudentes tamen (vt audiuimus) reuerenter ſermonem animaduerterunt, & pœnitentiæ fructibus Deum honorare non contempſerũt. Factum eſt autem in quarta feria ante diem Paſchæ, cum poſt magnos labores corporis, in ecſtaſin veniſſem, apparuit mihi Angelus Domini, & dixi ad eum: Domine quid fiet de verbo quod locutus es ad me? Qui reſpondit. Noli contriſtari, neque perturberis, ſi non in die quem determinaui tibi, euenerint quæ prædixi, quoniam multorum ſatisfactione placatus eſt Dominus.

Deus remiſit iniquitatem plebis ſuæ.

Poſt hæc in ſexta feria, poſt horam tertiam, cum graui paſſione veni in ecſtaſin mentis, & rurſus adſtitit mihi dicens: Vidit Dominus afflictionem populi ſui, & auertit iram indignationis ſuæ ab iis. Cui dixit: Quid ergo Domine mi? Nonne ero in deriſionem omnibus, apud quos hoc verbum diuulgatum eſt? Qui ait. Omnia quæ occaſione hac euenerint tibi, patienter, & beneuolè ſuſtineto, illũ aduertens diligenter, qui cum eſſet totius orbis creator, hominum irriſiones ſuſtinuit. Nunc primùm patientiam tuam Dominus probat. Ecce Domini mei, totum ordinem rei vobis explicaui, quatenus vos innocentiam meam, & Abbatis noſtri cognoſcatis, & aliis manifeſtare poſſitis. Obſecro autem, & orationum veſtrarum participem me faciatis, & prout Spiritus Domini vobis ſuggeſſerit, aliqua mihi conſulatoria verba reſcribatis. Gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti vobiſcum ſit. Amen.

Ab Angelo adhortatur ad patientiã.

Moritur S. Elizabeth.

Beata autem Elizabeth poſtquam multis virtutibus, & miraculis claruiſſet, tandem glorioſa migrauit ad ſponſum. Multa ſcripſit partim Theutonico, partim Germanico ſermone, quæ frater eius in eam formam in qua nunc videntur redegit. Obiit autem hora nona de manè, fuitque canonizata à Gregório Papa anno 1236. Fridericus Imperator, cum innumerabili populi multitudine præſens fuit in Marpurg, quando ſacratiſſimum corpus de tumba leuabatur, & primus ipſe lapidem de ſarcophago eius leuauit, & ſancto capiti coronam auream donauit. Aderant ibi commiſſarij Apoſtolici, Siphridus Archiepiſcopus Moguntinenſis, Theodoricus Archiepiſcopus Treuirenſis, & Epiſcopus Hildeſheimenſis, cum aliis multis Epiſcopis & Principibus,

In ſanctarum Virginũ catal. redacta à Gregor. Papa

Fridericus Imperator adeſt eleuationi corporis S. Virginis.

In octaua Aſſumptionis ſacratiſſimæ Dei genitricis Virginis Mariæ ei apparens prædicta Mater Dei dixit ſe in corpore, & anima aſſumptam fuiſſe, & poſt aſcenſionem Chriſti, vſque ad medium menſem Auguſti in hoc mundo fuiſſe. In feſto Annunciationis eiuſdem ipſa glorioſa Mater eidem Dei famulæ reuelauit quod anno ætatis 15. verbũ Dei cõcepit. In feſto quodam Dominicæ natiuitatis vidit duas ſtellas magnas perlucidas, in vnum corpus redactas, & in circulum aureum, ac in medio Virginem Chriſtum geſtantem paruulum, quæ multa ipſius diei myſteria ſibi reſerauit. Inter cætera autem quæſiuit à beata Virgine, quid eſſet de anima Origenis Doctoris, audiuitque quod errores quos habuerat ex fonte nimiæ pietatis deuenerant, quod ipſam Dei genitricem in ſuis ſcriptis maxime honorauerat: propter quod duas modicas vbicumque eſſet pœnas ſuſtinebat. Sed quid in die nouiſſimo de eo fieret, Deus in arbitrio & diſpoſitione Dominæ noſtræ poſuerat, quod tamen ſibi reuelari tunc non licebat.

Sæpe ei apparet S. Dei genitrix.

Nota de anima Origenis.

N O T Æ.

Elizabeth.] *De ea Mart. Roman. cum Baronio 18. Iuny. De eadem etiam Molanus in Addit. ad Vſuard. atque eius acta ſcriptis mandata eſſe per Ecbertum Monachum, itemque Eunichonem Abbat. ipſius laudes ſcripſiſſe tradit Trithem. de vir. Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 5. cap. 120. & lib. 3. cap. 315. obiitque (vt ait) anno Domini 1165. Agunt præterea de eadem Petrus Equilinus Epiſcopus in Cat. lib. 3. c. 213. & Vuionus in Mart. Monaſt. & omnes ferè hiſtorici.*

VITA ALIA EIVSDEM SANCTÆ Virginis Elizabeth Sconaugienſis, Authore Egberto Abbate.

FVIT in diebus Eugenij Papæ in finibus Treuirenſis Diœceſeos, in cœnobio cui nomen Sconaugia ſub regimine Hildelini Abbatis adoleſcentula quædam Monaſticæ profeſſionis nomine Elizabeth. Quæ cùm inter religioſas fœminas vndecimum in Monaſterio ageret annum, habens ætatis annos tres & viginti: in anno Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo, viſitata eſt à Domino, & erat manus eius cum illa faciens in illa iuxta antiquas miſerationes ſuas, opera magnæ admirationis, & digna memoria. Datum ſiquidem eſt ei mente excedere, & videre viſiones ſecretorum Domini quæ ab oculis mortalium abſcondita ſunt. Id autem nõ ſine euidenti miraculo contingebat, frequẽter enim & quaſi ex cõſuetudine in diebus Dominicis, aliiſque feſtiuitatibus circa horas in quibus maximè fidelium feruet deuotio, rapiebatur in mentis exceſſum, & reſumpto paulatim ſpiritu, ſubito verba quædam diuina Latino ſermone proferebat, quæ neque aliquando per alium didicerat, neque per ſeipſam inuenire poterat, vtpote quæ eſſet inerudita, & Latinæ locutionis nullam, vel exiguam habens peritiam. Sæpius etiam canonicæ Scripturæ teſtimonia, aliaque diuinarum laudum verba congruentia iis quæ per ſpiritum videtat, abſque omni præmeditatione pronuntiauit. Quomodo igitur omnia quæ circa ipſam geſta ſunt ad gloriã

S. Elizabeth videt viſiones Dei.

Dei & ædificationem fidelium pertinere viſa ſunt: in præſenti libello ex magna parte conſcripta ſunt, iuxta narrationem ipſius, quia vni ex fratribus ſuis de ordine Clericorum, quem præ cæteris familiarem habebat ſingula expoſuit. Cum enim ab inquirentibus multa occultaret, eo quod eſſet timorata valde, & humillima ſpiritu: huic omnia diligenter inueſtiganti, & memoriæ ea tradere cupienti, germanitatis, & dilectionis gratia, & Abbatis iuſſione cuncta familiariter enarrare coacta eſt. Narrationis autem initium erat huiuſmodi.

Ex humilitate viſiones ſuas occultare nititur.

Fratri ſuo Egberto pera obedientiā eas reuelare cogitur.

Petis à me frater, & ad hoc veniſti, vt enarrem tibi miſericordias Domini, quas ſecundum beneplacitum gratiæ ſuæ operari dignatus eſt in me. Promptum quidem eſt in me frater per omnia dilectioni tuæ ſatisfacere. Nā & hoc ipſum diu deſiderauit anima mea, vt daretur mihi conferre tecum de omnibus iis quæ magnificè operatus eſt Dominus in me, ac tuum audire iudicium, ſed quæſo modicum ſuſtine, & attende mi dilecte multiplices anguſtias cordis mei: quæ ſupra quàm credi poteſt me coarctant. Si verbum illud de quo audiſti in commune prodierit, ſicut per quoſdam incautos fratres (nouit Deus) contra voluntatem meam ea parte iam prodiit: quis putas de ma ſermo erit in populo? Dicent fortè nonnulli, alicuius me ſanctitatis eſſe, ac meis meritis gratiam Dei attribuent exiſtimantes me aliquid eſſe cùm nihil ſim. Alij verò cogitabunt intra ſe dicentes: hæc ſi eſſet Dei famula, ſileret vtique, & non ſineret magnificari nomen ſuum in terra, neſcientes qualibus ſtimulis vrgeri ſoleo ad dicendum. Non deerunt etiam qui dicant muliebria figmenta eſſe omnia quæ audierint de me: vel forſitan à ſathana me illuſam iudicabunt. His & aliis modis chariſſime in ore hominum ventilari me oportebit. Et vnde hoc mihi vt alicui hominum innoteſcam: quæ elegi eſſe in abſcondito, & quæ certè nec dignam arbitror me, vt ad intuendum me quiſquam oculos ſuos attollat? Illud quoque non parum anguſtias meas adauget, quod Domino Abbati complacuit, vt ſcriptis verba mea commendentur. Ego enim quid ſum, vt memoriæ tradantur ea quæ ſunt de me? Nonne & hoc arrogantiæ poterit adſcribi? Sed dicunt mihi quidam ex ſapientibus, quia non propter me ſolam hæc fecit mihi Dominus, ſed aliorū quoque ædificationi per iſta prouidit: eo quod ad fidei confirmationem aliquatenus attinere videantur, & ad conſolationem eorum qui tribulato ſunt corde propter Dominum. Et idcirco pro eiuſmodi cauſis quæ prædictæ ſunt, opera Dei ſilentio prætereunda non putant. Et ita quidem eſſe vt dicunt ex parte credo, propter quædam quæ tibi nunc indicabo.

Proponens celare viſiones diris afficitur doloribus.

Accidit aliquoties cum in corde meo poſuiſſem celare ea quæ oſtenſa mihi erant à Domino, tanta præcordiorum tortura me arripi, vt morti me proximam exiſtimarem. At vbi iis qui erant circa me quid vidiſſem aperui: continuò alleuiata ſum. Sed fateor quia nec ſic adhuc omnino certificata ſum quid potiſſimum agere debeam. Nam & tacere magnalia Dei periculoſum mihi eſſe intelligo, & loqui periculoſius fore pertimeſco. Minus enim me diſcretionis habere cognoſco, quàm vt ſufficiam diſcernere quid ex iis quæ mihi reuelantur dici conueniat, quidue ſilentio honorari oporteat. Et ecce inter hæc omnia in periculo delinquendi poſita ſum. Propter hoc dilecte mi non ceſſant ab oculis meis lacrymæ, & anxiatur ſpiritus meus iugiter in me. Benedictus Dominus

A quia ſuſcipere dignatus eſt orationem ancillæ ſuæ, quia diebus multis eum de tuo aduentu deprecata ſum. Et nunc quia Domini voluntate ad me de lōginquo directus es, non abſcondam cor meum à te, ſed ea quæ ſunt de me, bona & mala tibi aperiam. Deinde quid fieri conueniat, in tua & Domini Abbatis diſcretione poſitum ſit. Gratias ago Domino ego pauperum eius minima, quoniam à die quo ſub regulari inſtitutione cœpi viuere vſque in hanc horam ita confirmata eſt ſuper me manus Domini, vt numquam ſagittas eius in corpore meo portare deſierim. Ægritudines meæ variæ & diuturnæ non ſolum me vexauerunt, ſed & omnes ſorores quæ in circuitu mei ſunt. Det illis Do-

Grauiſſimis & diuturnis morbis fuit affecta.

B minus miſericordiam, quia onus calamitatis meæ materno affectu mecum portauerunt. Aliquando & medicamina meis infirmitatibus adhibuerunt. Sed eo amplius infirmata ſum, & audiui in viſione nocturna vocem dicentem mihi: Deus autem noſter in cælo, omnia quæcumque voluit fecit. Vnde me admoneri intellexi, vt non medelis hominum, ſed voluntati creatoris mei corpus meum committerem, & ita quidem feci. Cumque ſæpe tanto languoris obruerer labore, vt nullius membri (excepta lingua) compos eſſem, ſine arrogantia dixerim, non minus in pſalmis ruminandis ſedula permanebam. Sed & cum linguam paralyſis mihi ſubduceret: linguæ officium mente ſuppleui. Quan-

C tas autem cum infirmitatibus meis rerum neceſſariarum penurias ſuſtinuerim, longū eſt enumerare.

Factum eſt autem in die ſancto Pentecoſtes, conuenientibus ad Dominicam cœnam ſororibus, beata Elizabeth occaſione quadam detenta fuit, vt diuini illius ac viuifici Sacramenti particeps non fieret. Vnde non ſolum hac die, ſed tota hebdomada in magna & horrenda triſtitia permāſit. Nam moleſtæ ei erant orationes; omnes enim vires ſuas effudit in ea aduerſarius; nam eam in fide hæſitare fecit perfidus ille, ita vt de Redemptore noſtro, & de beatiſſima aduocata noſtra dubiè cogitaret. Cibum & potum præ tædio ſumere non poterat niſi tenuiſſime, & ibat deficiens & tabeſcens toto cor-

Magnam patitur tētationem de fide.

D pore. Nouiſſimè autem id illi inſpirauit perfidus ille, vt vitæ ſuæ ipſa finem imponeret. Sed in hac tentatione peſſima non dormitauit qui cuſtodit Iſraël. Non enim permiſit vt dominaretur ei iniquitas hæc maxima, ſed dedit illi intelligere malitiam inſidiatoris ſui, & ſubito eam auertit à cogitatione hac.

Diabolus ei ſuggerit deſperationem.

Et hæc quidem ita ſe habebant circa eam vſque ad feſtum beati Maximini, quod eſt quarto Calendas Iunij. Illo autem die ad Completorium vidit in ſacello phantaſma paruum quaſi cuculla Monachi indutum. Statim autem dicto completorio irruit ſuper eā grauiſſima infirmitas, & rogauit magiſtram vt aſſumptis ſororibus veniret cum ea in

Videt dæmonem.

E capitulum, ibique orationes funderet ſuper eam. Cumque ibi proſternere ſe vellet ante crucifixum: ita diriguerunt omnia oſſa eius, vt nullatenus genua flectere potuiſſet. Illa itaque ſibiipſi vim faciens, grauiter ſe proiecit in terram. Cumque ſurrexiſſet ab oratione, allatum eſt Euangelium, & legere eam fecerunt paſſionem Domini, & adiuuabant eam quoniam imbecillis erat ad legendum. Dum autem legerent, apparuit ei idem phantaſma vt prius, & legentibus eis locum illum vbi dicit Euangeliſta, intrauit autem ſatanas in Iudam, qui cognominatur Iſcarioth: cœpit exultare, & riſum mouere. Dicebat autem illa ſororibus vt peſſimum illum abigerent, & mirabantur de quo loqueretur eis.

eis. Perlecto autem Euangelio euanuit.

Poſt hæc in matutinis ſtabat ille malignus coram ea, in humana effigie, ſtatura breuis & ſpiſſus, & horribilis aſpectu, facies eius ignea, lingua eius flammea, & longè ab ore porrecta, manus eius & pedes ſimilea vnguibus auium rapaciſſimarum. In hac ſpecie ſepties illo die illi apparuit, & ſemel in ſpecie canis teterrimi. Sequenti die manè aſtitit lecto eius, & cum ſuo quodam iuramento, minatus eſt ei quod in denies eam percuſſurus eſſet calceo, quem in manu tenere videbatur. Poſt hæc paulo ante miſſam, iterum ſe ei obtulit in ſpecie tauri magni & horrendi, dilatans ſuper eam oa ſuum quaſi ad deglutiendum eam, & cymbalum in collo geſtare videbatur.

Valdo ei infeſtus eſt diabolus.

Sed inter tot tentationes & inſidias inimici, Deus ancillam ſuam non dereliquit; nam conſolationibus per ſe, & ſanctos ſuos refouebat. Quadam enim die Sabbati dum cãtaretur Miſſa de beata Dei genitrice Virgine Maria, apparuit ei cum beato patre noſtro Benedicto. Quadam die cum malignus ſpiritus ei apparuiſſet in ſpecie tauri, hæc eadem Dei genitrix eam ſigno Crucis ſignauit, & fugauit dæmonem. Altera die iterum peſſimos ille ſe ei præſentauit in ſpecie tauri vt prius. Tunc quia nimis vexauerat eam horrenda viſio illa, dixit ei confidentèr. Si verè tu es ille malignus: præcipio tibi in nomine Domini vt citò transfigures te, & in hac ſpecie vltra mihi non appareas. Continuo diſparuit, & reſpexit vallem quandam horribilem plenam fumo, & flamma nigra: & exibat inde grex caprarum turpiſſimus. Poſt hanc viſionem apparuit ei Spiritus ſanctus in ſpecie Colombæ.

Conſolatur à Deo inter tot tentationes.

Apparet ei ſancta Dei genitrix cum S. Benedicto.

Etiã apparet ei diabolus in ſpecie tauri, ſed fugatus fuit à beata Virgine.

Videt Spiritũ ſanctum in ſpecie Columbæ.

Cum aliquando ſtaret ſola in capitulo & oraret, ſe ei obtulit aduerſarius, ſtans coram ea in ſpecie delicati Clerici, quaſi indutus camiſia candida. Et expauit quidem, ſed tamen in oratione perſeuerans, nihilo ſegnius egit, quo magis eum cõfunderet. Expleta autem oratione, aſcendit in dormitorium, & illuc eam ſubſecutus eſt. Diſceſſit inde in ſacellum, & venit ſtare inter duas ſorores orantes, illuc etiam eam ſubſecutus eſt, & ſtabat coram ea in quodam geſtu illudens ipſi, nec potuit auertere ab eo mentis oculum quo eum intuebatur. Tunc nequitiam eius vltra non ferens: dixit ei audacter. Præcipio tibi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, vt cito ab huiuſmodi geſtu ceſſes, & talem nequitiam vltra mihi non oſtendas. Continuo habitum priorem dimiſit, & ſtabat reuerenter quaſi indutus veſte religioſã. Deinde exiuit ſedere in cõuentum ſororum, & illuc eam inſecutus eſt. Et ſtans attiſit ei. Cum ergo tunc diſparuiſſet; vltra ei non apparuit. Deinde cum audita Miſſa communicaſſet, & ad prandium acceſſiſſet, præ nimia vexatione via cibum attigit. Poſt prandium autem ſubito elanguit, nec remanſit in ea quicquam virium. Tunc aſtantibus circa eam ſororibus, vix linguam mouit, vt ſignificaret eis, quod allatis reliquiis, dicerẽt ſuper eam paſſionem Domini, & orationes. Dum autem orarent, ſenſit guttur ſuum quaſi manu cuiuſpiam fortiter ſtringi; ita vt penitus halitus eius intercluderetur. Cum ergo tranſiſſet hora illa, de cætero maiorem pacem habuit à tentatore ſuo per gratiam Dei, quod & hoc impetratum eſt à Domina noſtra glorioſa.

Mirũ in modum infeſtatur à dæmone.

Sorores autem, & fratres videntes anguſtias animæ eius, conuenerunt ac decreuerunt, vt ſeptẽ continuis diebus communes preces funderent, & ſe affligerent coram Domino pro ea, ac ſingulis A diebus ſingulas Miſſas pro anguſtiis eius celebrarent. Cumque inter ſeptem Miſſas vna de Spiritu ſancto in quinta feria eſſet decantanda: cum magno deſiderio diem illum expectauit, ſperans aliquid conſolationis tunc eam recepturam. Venit deſiderata dies, & fratribus diuina celebrantibus iacebat in oratione cum ſororibus. Et dilatatum eſt cor eius, & vidit lucem grandem in cælo, & ecce Columba magnæ pulchritudinis qualem & ante viderat, de luce egrediens, peruenit vſque ad eam, & cum tribus vicibus capiti eius expanſis alis ſe circumtulit, mox ad ſuperna conuolans. Tanta familiaritate iuncta erat hæc virgo ſacratiſſimæ Dei genitrici, vt ſingulis ferè Sabbatis, & quando- B que aliis diebus, cum de ea officium celebraretur, eam videre conſueuerit. Quadam vice cum valde moleſtaretur ab inſidiatore, & amariſſimè fleret propter ſomnia quædam à dæmone procurata, rogauit Virginem Mariam deuotiſſimè, vt ſi fortè nocituræ illi non eſſent illæ moleſtiæ, aliquid ei conſolationis exhibere dignaretur. Et ecce ſubito lux cæleſtis emicuit, & progreſſa eſt inde conſolatrix eius, dulcis virgo Maria. Accidit quadam vice cum frequenter ſe ei obtuliſſet columba niuea illa, de qua diximus, vt apud ſeipſam dubitaret de illa, & quæreret à Domino Abbate vtrum poſſet ſathanas transfigurare ſe in columbam. Qui cum negaret vnquam hoc ſe legiſſe, & illa dubia permane- C ret; aſpexit quadam die Crucem quam videre ſolebat, & venit ex aduerſo columba illa, & reſedit in ea. Sic ergo certificata fuit, non eſſe hoc ſathanam, quoniam inimicus Crucis eſt.

Apparet ei iterũ Spiritus ſanctus in ſpecie Colũbæ.

Valde familiaris eſt beatiſſima Dei genitrici.

In Vigilia beati Ioannis Baptiſtæ, cum dixiſſet quinquaginta pſalmos, & alias orationes in laudẽ, apparuit ei hic ſanctus, necnon glorioſi martyres Ioannes & Paulus. In feſtiuitate beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli in primis Veſperis, facta in ectaſi vidit glorioſos illos principes, antecedente eos beatiſſima Virgine Matre Domini noſtri Ieſu Chriſti. Meruit etiam aliorum ſanctorum viſione & colloquio frui. Sanctus enim Quintilianus martyr cum ſociis, & ſeptem fratres eidem appa- D ruerunt. Poſt hos & venerabilis pater noſter Benedictus, deinde beata Margareta immenſo candore notabilis, & ſignis victoriæ glorioſa. In diuiſione Apoſtolorum omnes ei apparuerunt. Poſt Alexium confeſſorem vidit neſcio quid magni decoris habentem à pectore vſque ad ſubumbilicum. In Vigilia beatæ Mariæ Magdalenæ vidit illam cum corona lucidiſſima, & ſimul cum ea Matrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Vidit etiam beatum Iacobum Apoſtolum cum beata Chriſtina virgine, necnon & ſanctum Stephanũ, Oſuualdum Regem, Aphrã martyrem cum duabus pediſſequis ſuis. Deinde beatum Ciriacum Laurentium. In Vigilia Aſſumptionis glorioſæ, multa vidit de gloria eius. Mi- E chaelem Archangelum Principem cæleſtis exercitus in feſto eius, cum ingenti gaudio videre meruit, necnon exercitum ſacrarum vndecim millium Virginum. Purgatorium etiam vidit, & gloriam cæleſtis Hieruſalem, quantum viatori concedi poteſt. Et vt paucia complectamur omnes ſancti, quorum ſolemnitatem Eccleſia colit, ſeſe ei videndos præbuerunt. Quantum autem aſſidua fuerit in meditatione paſſionis & dolorum Chriſti, non facilè explicari poteſt.

Apparet ei S. Ioannes Baptiſta.

Videt alios multos ſanctos & ſanctas.

Cum imminente feſtiuitate Annunciationis incidiſſet in languorem grauiſſimum, venerunt ad ſtratum eius ſorores, vt dicerent letaniam ſuper eam. Diſcedentes autem ab ea, venit Angelus Domini,

Curatur ab Angelo à graui infirmitate.

mini, & ſtans coram ea, poſuit manum ſuam in capite eius, & ait: Surge, & ſta ſuper pedes tuos. Liberata es ab infirmitatibus tuis, accede ad communicandum, & eſto robuſta. Ad hæc verba ſubito omnis languor fugit ab ea, & per vniuerſum corpus eius ſuauiſſime alleuiata eſt, hócque adiecit. Poſſibile quidem Domino fuerat paſſiones quas hactenus ſuſtinuiſti, leuiores tibi efficere: ſed quo melius tibi crederetur affligi ita te voluit.

Sed nunc de obitu & ſepultura tantæ virginis ad conſolationem deuotorum mirabilia proferamus. Erat ancilla Domini adhuc in die Pentecoſtes conſueto modo hilariter ſe habens. Tertia autem feria circa horam veſpertinam, ſubito incidit in languorem fortiſſimum, cœpitque affligi per omne corpus tam grauiter, vt mox conflueret ad eam congregatio inuocans ſuper eam auxiliũ Dei, ſicque in hac afflictione permanſit penè per totam noctem, die ſequenti videlicet quarta feria in qua ſolemne ieiunium agebatur. Congregatio fratrum proceſſionem fecit in albis vſque ad cellam Sanctæ Vrſulæ, quatuordecim videlicet corpora. Celebrantibus autem illic õis priorem Miſſam feſtiuè de Spiritu ſancto: facta eſt in ectaſi, ac per longum tempus (vt referebant ſorores) quieta permanſit, ſicut mos illi erat in tempore exceſſus ſui, quando aliqua ei diuinitus reuelabantur. Poſt hæc autem cum ad ſeipſam rediiſſet, ſciſcitabantur ab ea quomodo ſe habuiſſet, & vtrum aliquam conſolationem à Domino accepiſſet, & referebat eis in viſione dicens. Vidi in viſione ſpiritus mei ſanctiſſimam Dominam noſtram, & proximè ei aſſiſtentes beatam Vrſulam, & Sanctam Verenam, ſimúlque ſanctas Virgines, quarum reliquiæ huc allatæ fuerant, multitudinem videlicet copioſam, & omnes mirificè coronatas, & ingenti claritate veſtitas, & habentes in manibus palmas victoriæ. Tunc conſolata à Dei genitrice Virgine Maria, beata Elizabeth replicans dixit ei. Metuo domina ne forte ſcandalizentur homines in infirmitatibus meis, & æſtiment pro aliquibus grauioribus peccatis me ita torqueri, atque hac etiam occaſione detrahere velint gratiæ Dei in me, & diffidere ea quæ Dominus operatus eſt mecum. Et illa ad illam. Nemo, inquit, ſapientium faciet hoc.

Sub finẽ vitæ viſitatur & conſolatur à B. Virgine.

Ab illo tempore de die in diem inualuerunt infirmitates ancillæ Domini, & quotidie aliquid nouæ moleſtiæ ei accidebat, maximè autem à doloribus vitalium coarctabatur: quibus nulla ope poterat obuiari. Refectione autem tam modica per languoris ſui dies vſa eſt, vt eſſet incredibile humanum corpus poſſe ſuſtentari in ea per aliquod tempus, & idipſum quod ſumebat importunitate tuſſis excutiebatur. Strato iacere aut ſomno quieſcere non eam ſinebat doloris vehementia. Narrauerat autem ante dies infirmitatis eius, quod quadam die ſolemni dum adhuc incolumis eſſet, vidit in ſpiritu beatam Dominam noſtram, & in oratione ſua deuotiſſimè illi commendabat vitam ſuam, & finem vitæ ſuæ dicens. Adiuues me oro ſanctiſſima domina propter clementiam tuam, vt rationabilis fiat exitus vitæ meæ, & vt numquam mihi tranſire contingat de hoc mundo, quin omnia in me fiant quæ pertinent ad obitum hominis Chriſtiani. Et illa cum magna benignitate reſpondit ei dicens: Certa eſſe debes, quod obitus tuus non ſolum erit ſicut hominis Chriſtiani: ſed ſicut hominis ſancti. Et verè hæc promiſſio in ea per gratiam Dei adimpleta eſt. Videns ergo ingraueſcere morbum ſuper ſe, vocari ad ſe petiit ſpiritualem

Grauiſſimis afficitur doloribus.

A patrem, ſcilicet domnum Abbatem, & ipſo præſente totam congregationem ſororum aggregari fecit ante ſe, & inter ſummos dolores quaſi nihil ſentiret mali, ſedens, cum fortitudine ſpiritus magna allocuta eſt eas longo & rationabili ſermone. Nolite, inquit, mirari chariſſimæ ſuper infirmitatibus meis ſicut homines imperiti, neque diffidatis gratiæ Dei in me propter caſtigationes eius quas ſuſtineo, & ſæpe ſuſtinui in medio veſtri. Conſcientia mea bona eſt apud Dominum, & certiſſimè agnoſco quod per ea quæ patior præparat & exornat coronam meam Dominus in regno ſuo. Ipſe non propter merita mea, ſed propter miſericordiã ſuam iam ab annis pluribus operatus eſt in me magna, & B temporibus noſtris inaudita. Vobis autem dico, & confidenter affirmo per illud iter quo ad regnum Dei perrecturam me ſpero: quoniam hæc quæ vidiſtis in me, & audiſtis ex me, vera ſunt, & nihil ſimulationis & fallaciæ ad hæc vnquam adieci, Dominus mihi teſtis eſt. Animæ meæ fideliter & cum ſeria mente curam gerite, neque aliquid negligatis ex iis quæ pertinent ad debitum meum, pro eo quod æſtimetis non indigere me ſuffragiis orationum veſtrarum. Hæc autem dico quia ſæpe qui religioſi videntur, negligi ſolent, dum ij qui eorum bonam conuerſationem cognouerunt, cogitãt non eos magnopere indigere adiutorio ipſorum. Et cum anxie iſta loqueretur, domnus Ab- C bas ſubiecit hæc verbis eius dicens. Confidimus quoniam promiſſio Dominæ noſtræ implebitur in te, qua tibi perpetuam quietem promiſit poſt tribulationem hanc, veruntamen quod poſtulas nullo modo negligemus. Ad hæc illa reſpondit. Promiſſioni dilectiſſimæ Dominæ noſtræ nullatenus diffido: ſed nihilominus quod meum eſt facere debeo, & ſollicitè prouidere animæ meæ. Item ad ſorores aiebat. Si quid in me chariſſimæ Deum vnquam offendiſtis, ipſe indulgeat vobis, & ego ex corde remitto omnem offenſam. Vos quoque ſi feci quicquam in vobis quod facere non debui, quæſo indulgere mihi.

Petit vt poſt obitum pro ſe oretur.

Cumque hæc & his ſimilia locuta fuiſſet: petiit D à Domino Abbate vt aduocari faceret plures ex ſenioribus Preſbyteris, & inungerent eam, & ſic factum eſt. Cumque poſt hæc confeſſionem feciſſet, diſtulerunt conſulto propter ſtomachi infirmitatem, & tuſſis importunitatem, dare ei Dominici corporis ſacramentum. Nocte verò ſequenti intantum aggrauata eſt infirmitas eius, vt putaret ſe continuo tranſituram, & dum anxiaretur propter Dominici corporis dilationem, eleuatis ad cælum manibus orauit Dominũ ne fraudaretur à ſuſceptione ſacri corporis ſui. Tũc omnes ſorores conſilium inierunt de ſubſtituenda alia loco eius. Illa verò diuinitus inſpirata monuit vt præficerent illam, quæ poſt eam Prioratum habuerat inter eas. Aduo- E cato itaque domno Abbate, & ſedente eo coram ea, narrauit ei viſionem quam habuerat de morte ſua. Expleto autẽ diuino officio, ſancta eam communione muniuit, & dicta eſt letania cum multa deuotionẽ tam fratrum quàm ſororum, vbertim lacrymantium ſuper eam.

Sacramẽtum extremæ Vnctionis deuote percipit.

Item Sacramentum Euchariſtiæ.

Poſt hæc adiunctas coniunctis manibus extendit eas ad ipſum Abbatem, & ait. Domino creatori meo commendo animam meam, & poſt ipſum tibi, dilectiſſime pater, quia tua ſpiritualis filia ſum, & te ſicut debui dilexi, & obedientiam debitam ſeruaui. Qui cum lacrymis ait. Spero quod lætabundè offerã te Domino. Sabbatho quoque poſt hæc dum diuinum officium de Domina noſtra celebraretur,

lebraretur, eamque in ſupernis aſpiceret, dixit ad eam, Hæc infirmitas tua, & viſio quam vides, non auferetur à te, ſed eris videns eam vſque ad horam qua veniam ad te cum honorabili comitatu, vt ſuſcipiam animam tuam, & deducam eam ad refrigerij locum, vbi requieſcat à cunctis laboribus ſuis. Tota autem nocte illa in nimio defectu poſita, congregatis in circuitu eius ſororibus, ſicut erat ſedens in lecto, leuatis ſurſum oculis, & tota intentione cordis, cum magna ſanctorum verborum affluentia, orauit Dominum vt miſereretur animæ eius. Poſtea ſalutauit Dominam noſtram dicens: Salue Regina mater miſericordiæ; &c. Deinde, Alma Redemptoris mater. Et dictis omnibus his, totis viribus defecit, vt iam moritura videretur, ac diu in eo defectu permanſit.

Nota de Antiph. illas ad laudem B. Virginis, Salue Regina, & Alma Redemptoris mater.

Cum autem poſt vnum aut duos dies loquelam recepiſſet, cœpit conqueri miſerabiliter dicens: Heu quid fiet, heu quid fiet? & hæc ſæpius repetebat. Interrogantibus autem circumſtantibus cur hoc diceret, ait. Quos videbam mihi appropinquare, & de quibus æſtimabam quod iam tollerent animam meam, iterum aliò aſcendunt & elongantur à me, & non à me tollunt. Hoc autem ſæpius infra decem dies contingebat. Vna autem die vidit Angelum Domini qui familiaris ei erat, aſſiſtentē ſibi ac dicentem: Quod ita Dominus tranſitum tuum prolongat: ideo facit, vt tanto à pluribus glorificetur in te. Et quidem ita factum eſt. Nam multi tam ex vicino quàm ex longinquo qui agnouerant gratiam Dei in illa, audientes verbū quod exierat de inſtanti fine eius, quotidie affluxerunt, ad videndum eam. Singulis autem diebus ad tantum veniebat defectum, vt nihil aliud niſi finem eius expectarent, & vel bis, vel amplius dicebatur letania ſuper eam, necnon Euangelia Dominicæ paſſionis recitabantur. Sicut autem ad paſſionem Domini magnam ſemper habuerat deuotionem, ita Dominus diem & horam paſſionis ſuæ defunctioni eius deſtinauit. Nam in ſexta feria dicebat iis quæ in circuitu eius erant: hodie omnes qui mihi familiares ſunt diligentem mihi curam exhibeant, quia prope eſt hora mea. Et cum remoueri feciſſet lectum, erat ſedens in puluillo, & innixa vni ſororum, & familiariter loquens lacrymabilia multa cum iis qui aderant vſque ad horam ſextā; & exinde cœpit laborare ſpiritus difficultate. Tunc ergo adueniens dominus Abbas cum Preſbyteris, rurſus eam muniuit benedictionibus & letania, pridie enim communicauerat de manu Egberti fratris ſui. Depoſita ergo ſuper cilicium quod erat ſtratum coram ea, iacebat in leui agone, dictaque eſt letania à ſororibus, deinde à domno Abbate, & fratrum conuentu. Poſt hæc circa horam nonam, quaſi ſuauiter obdormiſcens, reddidit ſpiritum quartodecimo Calendas Iulij.

Multi confluunt ad videndum eam.

Tandem moritur.

Tunc vnus ex aſſiſtentibus Preſbyteris diligens eam in Chriſto in hanc vocem cum lacrymis erupit dicens: Proficiſcere nunc anima ſancta in requiem tuam. Aſcende ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij. Intra in gaudium Domini tui. Reſpexit autem Dominus humilitatem ancillæ ſuæ, quæ per omnia ſibiipſi deſpecta ſemper extiterat, honorificauit Deus nouiſſima eius magnificis obſequiis populi multi, qui vſque ad tertium diem, Dominicum videlicet, quo ſepulta eſt, vndique per circuitum ſponte confluxit. Et quidem dum adhuc viueret, & incolumis eſſet frequenter de mortis ſuæ appropinquatione loqui ſolebat, & optabat pia intentione dicens: Vtinam migrare me contingat de hac vita ſub tali tempore, quo nihil importunitatis aut moleſtiæ patiantur ab aëris intemperie qui venturi ſunt ad exequias meas, ac tanto maiori deuotione memoriam mei agere poſſint. Quod & factum eſt. Non enim tota illa æſtate placidius illuxerat tempus, quàm illo triduo erat. Et quamuis mœror eſſet omnibus ſuper diſceſſu eius, gratioſa tamen iucunditate quadam perfundebantur omnium corda congratulantium beatæ conuerſationi eius. Quamuis autem eſſet conſuetudo, vt numquam extra limina cellæ procedat ſororum congregatio: ob venerationem tamen ſingularis gratiæ Domini quam euidenter in ancilla ſua operatus fuerat: placuit venerabili patri Abbati, cunctiſque pariter fratribus, hunc illi ſingularem præſtare honorem, vt cūctæ pariter diſcipulæ venerabile funus magiſtræ ſequi, & obſequium ei in ſepultura exhibere permitterentur. Igitur per manus earum quas ad hoc ipſa denominauerat, necnon & Beatricis Comitiſſæ, quæ & infirmitati & funeri eius deuota aſſiſterat, repoſita eſt in loculo ſecus altare Domini, omnibuſque ſacris virginibus dedicatum in Eccleſia beati Florini, anno ætatis ſuæ 36. 14. Calendas Iulij, feria ſexta, hora nona, anno Domini milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto, viſitationis autem ſuæ anno 13. ex quo eam viſitauerat paterna gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti. Qui in cunctis miſerationibus ſuis ſit benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Honorabiles eius exequiæ.

VITA S. HILDVLPHI ARCHIEpiſcopi Treuirenſis, & Eremitæ.

Ex tom. 7. Surij.

HILDVLPHVS claro genere ortus, & à iuuentute literarum ſtudiis traditus, in breui ita profecit, vt de virtute in virtutē quotidie proficiſcens purior, & integer ab his vitiis, quibus talis ætas ſolet implicari, perſiſteret. Deinde moribus Eccleſiaſticis aſſuefactus, apud Ratiſponam vrbem Clericali tonſura initiatus eſt. Sed & Miluſe Treuirēſi Archiepiſcopo defuncto, mox totus Clerus Hildulphum, eo quod vir eſſet & animi & corporis nobilitate ornatus, in ſuum antiſtitem vnanimiter poſtulauit. Quæ fama cum in aula Regis Pipini, patris Caroli Magni, percrebuiſſet, mox quoque ex eius ſententia Hildulphus Archiepiſcopatu illo dignus declaratur, & ad id dignitatis aſſumendus definitur. Et quidem Dei famulus, vitam magis diligens Anachoreticam, fugam meditatus eſt, ſed detentus ac raptus à deuoto populo, in Galliam Belgicam deductus eſt, ac Treuirorum paulo poſt conſecratus Archiepiſcopus. Qui ſublimatus honore quàm ſanctè & iuſtè vixerit, teſtantur perpulchra eius facta. Tenerum corpus ſuum ieiuniis, abſtinentiis, aliiſque caſtigationibus ita affligebat, quaſi multa flagitia perpetraſſet. Miſericordiæ operibus vacabat. Prædicationibus & ſacrificiis ſalutaribus inſiſtens, nullum penè diem tranſegit, quo non omnipotenti Deo ſacras hoſtias, pro ſalute mundi, & requie defunctorum, offerret; ac etiam vt bonus paſtor ſemina rectæ operationis præmittens, vberiores verbi fructus collegit, & quod ore docuit, operibus adimpleuit. Hic inter magnifica ſua opera quæ geſſit, corpus S. Maximini præſulis Treuirenſis, à loco quo eum S. Paulinus Aquitanus ſepelierat, in eum, in quo nunc veneratur, tranſtulit. Ac demum, poſtquam multi-

S. Hildulphi genus & educatio.

Fruſtra fugit oblatum ſibi Epiſcopatum.

Adminiſtratio eiusdem ſtrenua.

 plices

plices pro grege Chriſti labotas ſuſtinuiſſet, Archiepiſcopalem dignitatem reſignans, & quicquid habebat diuitiarum ac poſſeſſionum relinquens, vt olim concupierat, Eremum ingreſſus eſt, atque à Domino Iacobo Leucorum Antiſtite, pœnitentiæ locum efflagitauit. Qui eius ſanctæ deuotioni annuens, ſaltum Vogaſi (vbi ſanctorum virorum cellæ à ſanctiſſimo Deodato Epiſcopo prius extructæ viſebantur) eidem prouidit. Iam ad vicinam Eremũ prædictus Deodatus tranſmigrarat, Hildulpho ſcilicet inſtituti Monaſtici perpetuus collega aſſumendus. Igitur cum locum hunc habitare cœpiſſet ſanctiſſimus Hildulphus qui montibus vndique circumſeptus, fluuiolo Rapido nomine irrigatur, duas ſuper eundem Eccleſias fundauit: primam in honorem Dei genitricis Mariæ, quam medium Monaſterium appellauit, alteram in honorem B. Petri & omnium Apoſtolorum. Quibus perfectis, ſoli deinde Deo viuere cœpit. Cuius ſancti nominis fama cum longe lateque diſcurreret, multi viri, tam ſæculari potentia, quàm nobilitate inſignes, ad eum ſæpius confluebant, ex quibus etiam nonnulli cum eo remanebant, cæleſtis vitæ accenſi deſiderio. Atque adeò dum numerus accurentium diſcipulorum ex diuerſis mundi partibus magis ac magis accreſceret, cœpit plures ibidem ædificare Monachorum cellas, vt ab omnibus huius ſæculi nequam periculis liberi, cum ſola Magdalena, ſoli vacarent Deo, & ibidem multa operatus eſt miracula. Cæci illuminabantur, claudi curabantur, dæmones fugabantur. Verum cum ſanctus ille Monachorum cœtus nimia infirmorum & debilium hominum frequentia perturbaretur, tertiam extra Monaſterij clauſtra extruxit Eccleſiã, quam Sancto Ioanni Baptiſtæ dedicauit, in cuius circuitu adiecit domos, quibus hoſpitio exciperentur ſuperuenientes infirmi.

Relicto Epiſcopatu ingreditur Eremum.

Fundat duas Eccleſias.

Claret miraculis.

Inter cæteros verò etiam quidam nomine Beggho, ſuum fundum, qui in hunc vſque diem cella Begghonis appellatur, pro Monaſterio conſtruendo viro Dei obtulit, ſimulque permaximam Vogaſi partem, quæ Tolcodi rupes nominatur, iure perpetuo tradidit poſſidendam. Porrò Sanctus Hildulphus prænominatam Begghonis cellam ad honorem ſanctiſſimæ Crucis Dominicæ dedicauit: vbi ſcilicet poſt multos labores, numeroſaque miraculorum inſignia Abbas Spinulus vitæ ſuæ diẽ clauſit extremum, delatus poſtea, Angelica reuelatione, à beato Hildulpho ad ſuum Monaſterium, vbi & ſepulchrum eius viſitantes infirmi, quacumque etiam detinerentur infirmitate, ſanabantur. Quin & tantus ibi fiebat populi concurſus, vt regionis iſtius indigenæ tentauerint ibi forum ſtatuere. Sed beatus Hildulphus ad tumulum S. Spinuli accedens, dixit ei, quaſi viuenti: Frater Spinule, propter animarum pericula, concurrentes comprime turbas. Sicque ſignis ceſſantibus, frequentia quoque ceſſauit accurentis populi. Tandem autẽ & ipſe quoque B. Hildulphus plenus dierum, & ſanctitate, correptus febre, fœliciter obdormiuit in Domino, quinto Idus Iulij, æterno pro meritis coronandus brauio.

Extruit etiã cellam Begghonis.

Nota inſigne miraculum.

N O T Æ.

Hildulphus.] *Agunt de eo Harzus in vit. Sanctorum 11. Iulij, Vuionus in Martyrologio Monaſtico hac die, Petrus Cratepoleus de Archiepiſcopis Treuirenſibus, Trithem. de viris Illuſtribus Ordinis Sancti Benedicti, & multi alij. Plura de eo infra in Vita Sancti Deodati.*

A

VITA S. DEODATI EPISCOPI & Eremitæ. Ex ea quam ex M. S. Codicibus Monaſterij Vallis Galilæa collegit Iacobus Moſander Carthuſ.

BEATVS Deodatus nobili Occidentalium Francorum ſanguine procreatus, morum & operum præſtantia inter ſuæ familiæ vel proſapiæ homines vel maximè emicuit, tametſi ætate corporis poſtremus haberetur. Porro de virtute in virtutem per ætatis incrementa gradatim procedens, Deo & hominibus
B ſe gratum præbuit.

Ita ergo factum eſt, vt idoneus tandem videretur qui pari conſenſu Cleri & plebis, diuinitus Niuernenſi pontificatu donaretur, ne ſanctitas eius diutius ſub modio lateret. Factus igitur Epiſcopus, non quæ ſua ſunt, quæſiuit, ſed quæ Ieſu Chriſti. Cuius rei hoc poteſt eſſe certiſſimum argumẽtum, quod illo ſe pontificatu vltro abdicauit. Deliberatione ergo tantæ rei planè expedita, nuncium remiſit tam ſuis quàm alienis nogutiis, & ne nauis Eccleſiæ Chriſti tam idoneo deſtituta gubernatore veniret in diſcrimen, frequenti gregi ſuo, piis eius retinendi cauſa lacrymis armato, valedicit, & cum aliquot eiuſdem propoſiti ſociis è Niuernenſi oppido egrediens, voluntarium ſibiipſi à natali ſolo exilium indicit, ciuis Angelorum & Chriſti cohæres futurus, quem expectare volebat in ſolitudine, ſaluus factus à puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate tumultus popularis. Præ cæteris autem comites eius in ſolitudine fuerunt Arbogaſtus & Florentius: quorum prior in ſacro nemore, quod germanico idiomate Heiligeforſt dicitur, Eremiticam duxit vitam, & inde ad Argentinenſis Eccleſiæ præſulatum raptus eſt, cui decedenti item à ſolitudine Haſale abſtractus Florentius datus eſt ſucceſſor. Poſtquam autem ambo plurima virtutum exempla de ſe præbuere, vocati a Domino, ad cælum migrarunt ſpiritu, corpore in locis ſupradictis quieſcunt. Præter hos fuere cum Deodato Vuilligodus, Dummolus, & eiuſdem cum illo nominis Deodatus, quos nullus labor ab eo ſeparare potuit, quin certatim illi officioſè inſeruirent, & eius parerent iuſſis, ſatius ducentes cum illo inter ignotos affligi, quàm apud notos in patria rebus iucundis perfrui.

Fit Epiſcopus Niuernenſis.

Abdicat ſe Pontificatu.

Arbogaſtus & Florẽtius, ſocij S. Deodati, quorum Vitam ſupra ſcripſimus.

Præſidebat tum Tullenſi Eccleſiæ Girbardus vir ſanctiſſimus, quando fidelis Chriſti ſeruus Deodatus, repudiato ſæculo in Voſagi ſaltu ſibi ſedem delegit, cumque tandem cum ſociis venisset ad Romonum prædium, quod tunc duo fratres inter ſe partiebantur, cuius eſſet meriti Dei nutu declaratum eſt. Aſclas enim, vnus ex iis fratribus, nouas illic extruebat ædes: ad quarum faſtigia cũm ventum eſſet, traba quædam, cui omnis contignatio inniti debebat, nulla arte vel induſtria per triduum ſuo potuit loco aptari, modo breuitate, aliàs curuitate, vel alia re id impediente. Vbi autem ex puerulo totam didicit rei ſeriem, vetauit opem ferre mœrẽtibus, accitoque beato Vuilligodo, trabem illam ſenſim ad locum ſuum admouit. Loci eius heres prædium illud ei donauit, vſu tantum eius ad vitam ſibi reſeruato.

Girbardus Epiſcop. Tullenſis.

Degit in ſaltu Voſagi S. Deodatus.

Inſigne miraculum.

Inde verò progreſſus deuotiſſimus Antiſtes, Argentillam, quæ ſic à riuulo ſuo dicitur, peruenit. Ibi tanti itineris labore fatigatus, commorari conſtituit, impenſaſque ad conſtruendum Monaſterium

præparauit.

præparauit: cuius fundamenta cum iam ad aliquod A faſtigium promoueret, affligi cœpit iniuriis & improbitate accolarum ipſi inuidentium. Eorum ergo proteruiam Dei ſeruo declinante, derepente ira cæleſtis à Deo in illos incubuit, vt tam ipſi quam poſteri eorum aut annos grauiſſimæ iuuentutis non exceſſerint, aut certè mentis facti inopes, à finibus ſuis excluſi ſint, donec ſtirps illa è medio ſublata eſſet.

Diuina vltio in ſancti viri obtrectatores, & inuidos.

Hinc venerabilis vir poſt immodicos auiæ & anfractuoſæ ſolitudinis circuitus Alſatiam ingreſſus eſt, vbi inter Almarici villare & Vngiſuillam apud Vuilram condito domicilio reſedit: cuius hodie plurimæ illic oſtenduntur parietinæ, & fons perſpicuus atque ſaluberrimus, eius nomine celebris. B Vbi eum circumcirca tanquam ſol quidã ſpiritualis, radios Deo gratæ actionis euibraret, quidam inter proceres eximius Hunnus cum coniuge Hũna, in familiarem ſerui Dei amicitiam ſe inſinuãnit, baptizauitque vir Dei eius prolem, & è ſalutaris fontis lauacro ſuſcepit.

Venit in Alſatiam.

Verum ſanctæ charitatis & totius boni hoſtis diabolus, vt vidit non mediocres ad Dominum poſſe redire fructus ex beati viri verbis & exemplis, ſubito quodam furore inflammat ſtolidum & indocile vulgus aduerſus hominẽ Dei, donec perpetuis iniuriis & minis vexatus, tandem abſcedere compulſus eſt. At verò pro iuſtitia perſecutionem patienti ſeruo ſuo non defuit diuina miſeratio. C Proceres enim illorum in ipſo ætatis flore extinxit, manetque in hunc vſque diem ea vltio apud poſteros eorum, ita vt non ſemel eximij & illuſtres viri atque matronæ, generis ſui calamitatem formidãtes, & ſeipſos & fundos ſuos viro beato voluerint obnoxios eſſe, ne in ipſos quoque diuina vltio propter maiorum ſuorum peccata redundaret. Porro eius pagi ruricolæ omnes qui per id tempus illic nati fuere, ſtrumoſo gutture ſuæ temeritatis pœnas luerunt. Eo autem dedecore non ſunt affecti quotquot trans torrentem naſci potuere. Quod vbi aduerterunt fœminæ ad partum propinquæ, torrentem illum tranſmittere conſueuerunt.

Concitat diabolus populũ contra S. virũ, ſed diuinam ſuſtinet vltionem.

At vir Dei indefeſſo quidem ſpiritu per ſcopu- D loſa iuga montium, per concaua vallium reptabundus tandem attigit vallem quam Galilæam vocant, anno ab incarnato verbo ſexcenteſimo ſexageſimo nono. Eam vallem interluit & irrigat Murtapiſcoſus & vaſtus fluuius, apud quem in ripa eius Auſtrali reperta ſpelunca, & fonte amœniſſimo, aliquandiu illic delituit, herbarum tantum agreſtium & exiguorum pomorum eſu corpus ſuſtentans, cupiens imitari veteres illos ſanctos patres, qui egentes errauerunt in illis ſolitudinibus, in montibus & ſpeluncis, & in cauernis terræ. Interea Dominus non immemor fidelis ſerui ſui, nihil de craſtino cogitantis, religioſum virum Hunnum per ſomnia monuit vt deferret ei ad vitam neceſſaria. Patens E diuinæ iuſſioni, onerata dimittit iumenta neſciens vbinam maneret vir Dei, quæ quidem per inuiam Eremum recto itinere ad ſpeluncam beati viri perueniunt. Quidam autem illa pedetentim ſecuti, inueniunt hominem Dei, qui cum ſciſcitatus eſſet quamobrem eò veniſſent, rem totam ordine cognoſcit, Deoque cum lacrymis gratias egit. Ita ergo reperto viri Dei habitaculo, non modo Hunnus, ſed etiam plerique alij religioſi homines poſtea ei res neceſſarias miſerunt. Videmus hic non imparem hac in parte Deodatum ſanctiſſimis patribus Frontoni, Benedicto, & Columbano, diuinitus ei ſicut & illis, victu neceſſario ſuppeditato.

Degit in ſpelunca apud vallem Galilæam.

Diuinitus paſcitur.

A Porro ex ea benignitate Dei, tam bene de ipſo ſoliciti, vir perſpicaciſſimus colligens greſſus ſuos eò à Domino directos, ad condendam ſibi cellulam animum adiecit. Ea conſtructa, & in beatiſſimi Martini Epiſcopi honorem dicata Eccleſia, repoſuit illic & alia pretioſa ſanctorum pignora quæ ex patria ſecum attulerat. Cumque fama ſanctitatis eius indies non ſolum ad vicinas, ſed etiam longinquas regiones dimanaret, fideles vndique ad eum cateruatim concurrebant. E quibus multi pecunias ad conſtruendum Monaſterium ei largiebantur. Plerique verò ſeipſos in eius diſciplinam multa inſtantia tradebant: ſed & Hunnus prædium ſuum cum Eccleſia ei donauit, in qua ipſe cum B coniuge ſua humatus eſt. Porro etiam Childerici regis regalis munificentia eam vallem quam Galilæam vocatam diximus, fiſco regio abſtulit, & integram viro Dei & eius ſucceſſoribus annuli ſui impreſſione in perpetuum aſſignauit. In illis locis etiam vir Dei conſtruxit baſilicam in honorem ſacratiſſimæ Virginis Dei genitricis Mariæ, pariterque præcipuorum Treuiricæ vrbis Epiſcoporum, Eucharij, Valerij, Materni & Maximini.

Cõſtruit cellam & Eccleſiam.

Multi ad eũ confluunt.

Cõſtruit Eccleſiã in honorem Dei genitricis.

Qua in re facilè licet perſpici, beatiſſimum Archiepiſcopum Hildulphum familiarem fuiſſe ſanctiſſimo Deodato, quippe qui illi largitus credatur reliquias iam dictorum Treuirenſis populi antiſtitum, imprimis autem S. Maximini, cuius ſacros ar- C tus nuper in eam tranſtulerat ædem. Fuit autem is annus Chriſti ſexcẽteſimus ſexageſimus ſeptimus: quo tempore Deodatus etiamnum in Alſatia morabatur, quem conſtat anno Domini ſexcenteſimo ſexageſimo nono in vallem Galilæam aduenisse. Nec abs re fuiſſe credendum eſt, Deo deuotiſſimũ præſulem tot tamque pretioſis Frãciæ ſuæ prætermiſſis patrociniis, ſpecialem aram Treuirenſibus poſuiſſe. Poterat ſanè vir Dominus Hildulphus Eremiticam ducturus vitam, Arduennæ vaſtiſſimos expetere ſaltus, quemadmodum alios quoſdam eius vicinos feciſſe conſtat: aut certè Hiſtriæ deſerta repetere, è quibus ad Treuiricam ſedem olim raptus fuerat: ſed amore ſingulari chariſſimi Deodati ſui D ad Voſagum pertractus fuit.

Familiaritate iunctus B. Hildulpho, cuius ſupra vitam repoſuimus.

Igitur currente ſexcenteſimo ſeptuageſimo primo anno ab incarnato Dei filio, ab aduentu autem Domini Deodati ad Galilæam tertio, ſemper imitandus pater Hildulphus Archipræſulatu Treuirorum ſeſe abdicans, & ad moriendum cum Chriſto huic aridæ Eremo ſeſe addicens, dulciſſimus vicinus & paratiſſimus confinis ſuo Deodato acceſſit, Iacobi reuerendiſſimi Leucorum Præſulis adiuuãte ſuffragio. Porro beati illi ac ſemper memorandi patres Hildulphus & Deodatus, in ſolitudine, vt optarant, vicini effecti, non ſe inertiæ aut deſidiæ dedere, ſed vigilarunt alacriter erga mutui eiuſque ſynceri amoris cuſtodiã, tanto effecti familiariores, E quanto viciniores. Itaque ſtatuerunt inter ſe clariſſimi pontifices, dum in hac eſſent vita, ſemel in anno ſeſe mutuo inuiſere, & nocte vna ſimul manere, quam noctem totam ſanctis colloquiis & diuinis laudibus ſolebant inſomnes trãſmittere, manè verò ab inuicem recedere. Diſcipuli autem illorum, ſi quid vellet alter alteri indicatum, inter vtroſque expediebant. Porro Sanctus Hildulphus non ita procul cum ſuis occurrere ſolebat venienti ad ſe Domino Deodato & ſociis eius: cumque manu apprehenſum ducebat ad orationem more antiquorum patrum, & vt habet inſtitutio beati Benedicti Abbatis: fuſaque pariter prece, ſalutabant ſe mutuo cum gaudio ſpirituali, & tum de-

S. Hildulphus relicto Epiſcopatu ſolitariam vitã amplectitur.

Semel in anno Deodatus, & Hildulphus ſeſe inuiſere ſolebant.

mum ſe inuicem oſculabantur, & cætera charitatis ac beneuolentiæ officia proſequebantur. Idem faciebat piiſſimus pater Deodatus veniente ad ipſum Hildulpho; cui etiam vltra Mortam amnem pergebat obuiam cum ſuis. Nam quoad vixit cellam priorem, quæ erat apud Sancti Martini oratoriolum non reliquit. Vir quippe grandæuus erat & iam veteranus, nec potuit ferre hominum concurſus, neque externis fratrum laboribus intereſſe.

Forma ſancti Deodati.

Fertur autem ſtatura fuiſſe ingenti & procera, forma cum primis eleganti, animo clementiſſimo. At iam nimio labore & multa ætate confectus, curuus incedebat. Nonnumquam tamen adibat fratres operantes, ſingulorumque conſideratis & conſtitutis operibus, ad cellam noctu redibat. Hodieque monſtratur ſemita qua ſolebat ire ad Monaſterium, quod eſt apud Iuncturas. Beatus vero Hildulphus ſtatura fuit mediocri, vultu Angelico, mente valde compunctus, voluntariæ paupertatis ſtudioſiſſimus fuit. In extremis vitæ ſuæ annis manuum labore victum & veſtitum ſibi comparabat. Tandem poſtquam in iſta Voſago, hæc ſancta Dyas, & veræ ſanctitatis ac virtutum biga Deodatus & Hildulphus ſeptem annis cum ſex menſibus habitaſſent vnà: largus remunerator Deus ſtatuit beato Deodato laborum ſuorum reddere mercedē. Quare languore correptus decubuit lecto, quod cum abſentibus diſcipulis nunciatum eſſet, accurrerunt mœſti & triſtes, magiſtrique grabatu adſtātes, ne eos deſereret, communi eiulatu deprecabantur. Quos ille benigne conſolans, ad ſanctæ Regulæ obſeruantiam hortatus eſt. Quibus dictis ſe eorum precibus commendauit. Interea ſancti viri exitum iam inſtare ſanctus Hildulphus in viſu noctis diuinitus edoctus eſt: qui vt euigilauit, ad beatum quantocyùs properauit. Quem poſtquam viuum reperit, eidem omnia Eccleſiæ ſacramenta adminiſtrauit: huicque diſcipulorum gregem commendauit, & inter orantium manus ſanctam efflauit animam 13. Calendas Iulij, quæ tunc erat dies Dominica, anni ab Incarnatione Domini ſexcenteſimi ſeptuageſimi noni, indictione ſeptima; ab ingreſſu verò eius in Vallem Galilæam anni vndecimi: regnante Theodorico Clodouei filio, fratreque Childerici, ſub quo peſſimus apoſtata Ebroinus excellentiſſimum martyrem Leodegarium Epiſcopum, variis tormentis vexatum, capitali damnauit ſupplicio. Omni ergo reuerentia ſacrum corpus à diſcipulis portatur ad Eccleſiam beatæ Dei genitricis Mariæ, ibique immolata ſalutari Hoſtia à deuotiſſimo Archipræſule, ſepulturæ commendatur, expletis de more & ritu Eccleſiæ ſolitis exequiis.

Item & ſancti Hildulphi.

S. Hildulphus diuinitus edocetur de exitu S. Deodati, quare ad ipſum properans eidem ſacramenta adminiſtrat.

S. Leodegarius martyrio affectus ab impio Ebroino.

Corpus Sancti Deodati in Eccleſia Dei genitricis ſepelitur.

Itaque vir Dei Sanctus Hildolphus ſic obtemperauit extremis votis defungentis amici, vt viginti octo annis & amplius (quibus ipſe ſuperuixit) eius præeſſet relicto gregi, per præpoſitos adminiſtrans neceſſaria ipſi Domui. Et quemadmodum ſemel in anno venerādi antiſtites ſolebant mutuas frequentare cellas: ita poſtea ſtuduere facere eorum diſcipuli, qui viro Dei Hildulpho vallem Galilæam inuiſenti, loco patris ſui Deodati occurrentes, offerebant magiſtri ſui tunicam, quam ille reuerenter ſuſceptam, tanquam digniſſimum pignus amici exoſculatus & amplexatus eſt, & quaſi in noua veſte viuentem intuens, ſanctitatē eius veneratus eſt. Igitur cū diuina miſeratio glorioſum ſuū militem Hildulphū ab huius ſæculi fluctuoſo mari ad portum ſalutis æternæ vocare ſtatuiſſet, per dilectum ſuum Deodatum dignatus eſt eidem tranſi-

S. Hildulphus præeſt fratribus S. Deodati.

A rus ſui diem denunciare. Itaque propriis ſui Monaſterij fratribus deſignato Abbate Domino Ramberto, vallis autem Galilææ Domino Marcmanno, fœliciter obdormiuit in Domino, ab Incarnatione Ieſu Chriſti anno ſeptingenteſimo ſeptimo. Interea à deuotiſſimis diſcipulis inuiolabiliter fuit obſeruatum, quod à prudētiſſimis magiſtris fuit inſtitutum: videlicet vt ſemel in anno mutuas inuiſerent cellas, tanquam præcipua pignora præferendo ſanctorum patrum ſuorum tunicas. Siquidem Monachi Sancti Hildulphi, ipſius tunicam retinuerant ſibi, ſicut & Monachi vallis Galilææ S. Deodati. Quod ſi peccatis exigentibus, cæleſtis ira in populo graſſaretur, & ſiccitate nimia, vel imbrium con-

B tinua refuſione aut peſtilentia, mox hinc inde conglobata, tunicas patronorum ſuorum cum lacrymis & orationibus offerebat, & amouebatur plaga. Quæ quidem conſuetudo inter hæc duo cœnobia conſeruata eſt, donec ſancta corpora plurimis miraculis exornata ſubleuarentur de terræ gremio. Quocirca ſicut tunc ſolebant diſcipuli magiſtrorū tunicas offerre, ita nunc eorum poſteri corpora ſanctorum ſuſcipiunt & animarum exuuias; quorum per merita pax nobis nunc & in æuum. Amen.

Moritur S. Hildulphus.

Nota de tunicis Sanctorū Deodati & Hildulphi.

N O T Æ.

Deodatus.] *Fit celebris mentio de eo in Breuiario Eccleſiæ Niuernenſis, vbi tantum propria hæc habetur*

C *collecta. Clementiam tuam miſericors Deus largire precibus noſtris, vt qui egregij Pontificis tui Niuernenſis Deodati feſtum annuis veneramur obſequiis; eius precatu, percipiamus dulcedinem tuæ viſionis. Plura de eodem Franciſcus de Roſerius tom. 3. cap. 5. ſtemmat. Lotharing. vbi ſcribit in hæc verba. Deodatus Epiſcopus Niuernenſis, vir ſanctitate præcellens ſuo munere ſe abdicauit, in Eremumque ſecedens Vauſ igos montes incoluit, ſeu in Vauſago ſaltu vixit. Meminit eiuſdem Vuionius tom. 2. cap. 58. Geſſit Epiſcopatum ſecundum Michaëlem Cotignonum anno Dom. 780. ſub Pontificatu Adriani Papæ I & Imperio Caroli magni. Fuit verò 20. huius ſedis Epiſcopus, vt ſcribit idem Cottignon. in Annalib. Epiſc. Niuern.*

D

VITA S. PAVLI LEONENSIS Epiſcopi ex Anachoreta. Ex ea quam ex M. S. Codicibus collegit Renatus Benedictus.

BEATVS Paulus S. Samſonis ſocius in Britannia Ciſmarina natus, patrem habuit Porſium nomine, qui cùm videret filium ſuum Paulum maximè literis eſſe deditum, beato Hilduto erudiendum tradidit. Superabat autem B. Paulus omnes coætaneos ſuos in bonis moribus & ingenij excellentia, & vitæ ſanctitate. Nam adhuc puer tale miraculum feciſſe fertur. Cùm enim S. Hildu-

E tus in quadam planicie triticum ſeminaſſet, ne vaſtaretur ab alitibus marinis, Paulum adhuc puerum cuſtodem adhibuit. Quo nocte dormitante, ager ab auibus deuaſtatus fuit. Excitatus autem, & damnum ſegetis animaduertens oratione fuſa agrum ambiuit; auesque ſe mouere non valentes, alarum virtute depoſita, quaſi oues ad clauſtrum abegit. Quod cernens Abbas, & quid ſibi hoc vellet interrogans, reſpondit Paulus, illos eſſe ſegetis hoſtes, quos captos, ad ipſum duxerat puniendos. Stupefactus igitur ille ſpiritualis pater, alites abire præcepit, & deinceps Paulum diſcipulum in ſummo honore habuit.

S. Pauli patria & parētes.

Etiamnum puer miraculis claret.

At beatus adoleſcens timens, ne in vanæ gloriæ incideret

Secedit in Eremum.

inciderer peccatum, magiſtri obtenta recedendi A licentia, in Eremū annos natus quindecim ſeceſſit, ibique ſibi oratorium & cellam conſtruens, ſolitariam ducebat vitam. Non eſt noſtrum dicere quantas diaboli paſſus ſit inſidias, & tentationes, ſed ille viriliter ei reſiſtens hoſtem confuſum reddebat. Et vt facilius de eo victoriam reportaret,

Seuerè corpus atterit.

corpus ſuum vigiliis & ieiuniis macerabat; ſæpius enim tres dies abſque cibi ſumptione perdurans contentus erat pane nigerrimo, & aqua ad vitæ ſuſtentationem, & aliquando addebat quaſdam herbas, & radices terræ.

Factus Sacerdos quotidie Miſſam celebrat.

Sacerdos factus, quotidie deuotiſſimè Miſſam celebrabat cum magna animi compunctione & effuſione lacrymarum.

Marcus Rex Britanniæ S. virum accerſit per legatos.

Eo igitur ita viuente, quidam Rex nomine Mar- B cus, qui in Britannia multis prouinciis imperabat, cùm recenter eſſet à Paganiſmi erroribus, ad veram Chriſti fidē reuocatus, & vellet perfectius in fidei noſtræ myſteriis edoceri, audita S. Pauli Anachoretæ fama, eum miſſis legatis ſuis ad ſe accerſiit. A quo cùm optimè in fidei Chriſtianæ articulis inſtitutus fuiſſet, poſtmodum ſemper in fide Chriſti perſeuerauit. Vir igitur Dei videns Regem ſufficienter in fide confirmatum, Rege ſalutato diſceſſit, & ad viſendam ſororem ſuam quæ ſanctimonialibus præerat, properauit. Quæ ſciens fratris ſui ſanctitatem, eum rogauit, vt ſuis orationibus impediret ne fluctus maris, qui Monaſterium valde moleſtabant, eidem appropiuquarent, ſed longius C recederent.

Inuiſit ſororem, & mari terminos præſcribit.

Vir igitur Dei plenus fide cùm omnes qui aderant iuſſiſſet orationi incumbere, vna cum ſorore acceſſit ad mare, & cum paruos quoſdam lapillos iuſſiſſet in littore apponi, præcepit mari ne amplius hos limites tranſgrederetur. Quod & factum eſt, nam & lapilli illi in ingentes ſcopulos creſcentes, prohibebant quominus fluctus maris Monaſterio nocerent.

Angelico monitu ſecedit ad Oſſam Inſulam.

His ita peractis cum ſorori valedixiſſet, ab Angelo admonitus, receſſit in Inſulam quandam maritimam, quæ Oſſa vocabatur. Et cùm eandem circuiſſet, prope fontem reperit locum deſertum, ibique ſibi conſtruens oratoriū, & cellam manere cœpit, & populū illius Inſulæ brutalem potiùs quā D humanam ducentem vitam, prædicationibus, &

Multos infideles ad Chriſtum conuertit.

miraculis, ad Chriſti fidem perduxit. Verum enimuerò cùm illius Inſulæ habitatores à quodam immaniſſimo dracone infeſtarentur, hoc audiens vir ſanctus ad locum vbi draco habitabat acceſſit, cūque Crucis ſigno ſeipsū armaſſet, ſtola ſacerdotali

Ingentē draconem interimit.

collū draconis conſtringens, quaſi agnum ad mare deduxit, & in profundum equoris demerſit.

Populus igitur videns ſe meritis viri Dei à dracone crudeliſſimo ereptum, iniit conſilium, vt eum ſibi conſtitueret Epiſcopum, & ſuæ ſalutis fideique magiſtrum. Sed præuentus eſt ſaniori conſilio ſui

Recuſat fieri Epiſcopus.

Principis Vvithuri. Nam ex hac re eum ſæpe orauerat. Sed quod nequiuit precibus impetrare, artè E vſus eſt, vt quomodolibet, iuxta votum populi, Epiſcopus efficeretur. Veriſimilia enim fingendo, ad ſanctum virum peruenit, & coram eo humiliter ſuas preces fudit, dicens: Ex quo Francorum Rex Childebertus, hanc regionem meæ ſollicitudini regendam commiſit, nec per me, nec per fidum aliquem legatum, cum eo colloquium habui. Quapropter diuerſa meum animum vrgent incommoda, ſuper quibus ipſum Dominum meum conſulere, perutilis mihi eſt ſententia; nullumque reperio vtiliorem te, quē ad ipſum dirigere poſſim. Si inueni gratiā in conſpectu tuo, dū intimus mihi es, hoc negotium ſolus efficacius peragere poteris.

A Omnia autem tuo itineri neceſſaria, tibi ſubminiſtrabuntur. Prædictum verò Regem vbi adieris, literas annulo ipſius, quem mihi a ſe diſcedenti donauit, ſignatas, tecum portabis, eique mox præbebis. Perlectiſque literis, quicquid nobilis Rex propriis literis meæ humilitati mandauerit ſagaci animo referes nobis. Literæ autem in hæc verba ſcriptæ erant: Cùm acceperis Domine mi Rex, hanc Epiſtolam, ſcito, quòd miſerim ad te ego famulus tuus Vvithurus, hunc famulum Dei nomine Paulum, vt licet inuitum, nobis orantibus, ante tuam præſentiam iubeas ordinari Epiſcopum. Ad hoc enim officium cùm ſit dignus & idoneus, multis vicibus admonitus, ſe abnuit acce- B pturum. Nam Pontifices noſtræ patriæ huic miniſterio atteſtantur, cùm ſapientiæ doctrina, tum vitæ merito eſſe digniſſimum.

Paulus autem eius mandatis annuens, aſſumptis duodecim Preſbyteris, & pluribus mancipiis, Dei fretus auxilio, viā aggreſſus eſt, & innata ſimplicitate perrexit, vt negotia Vvithuri fideliſſimi ſui abſolueret amici. Iter ergo proſequutus, tandem peruenit Pariſios, vbi ſuppliciter Regem adiit, cui, quod ferebat, tradidit.

Mittitur Pariſios vir Sāctus ad Childebertū Regem.

Rex verò ſigillum protinus ſoluit, & lectis literis, ad Paulum conuerſus ait: Paule Chriſti amice, vt quid diuini muneris talentum tibi cælitus commiſſum, fratribus impēdere diſtuliſti? Quem locum excuſationis habitu- C rus eris in illo diſtricti examinis die? Cùm habeas poſſe, vt plurimis queas prodeſſe: quare deeſt tibi velle? Sanctus verò Paulus, culpæ, qua arguebatur, inſcius, ſtupefactus ad terram proſternitur, veniam orans, promittit ſe omnia perfecturum, ſi hæc quæ dicebantur, apertius ſibi explicare dignaretur. Childebertus verò Rex, eum à terra eleuans, & cuiuſdam Præſulis baculum accipiens: Suſcipe, inquit, Paſtoralem gradum, quo officio queas prodeſſe ſaluti plurimorum.

Tandem conſecratur Epiſcopus.

Et euocatis tribus Epiſcopis qui eum benedicerent, vir Dei perfuſus lacrymis, volens nolens ſuſcepit, quod multo tempore recuſarat. Eo igitur benedicto, ſtatim Rex glurioſus Agnenſem, Leouenſemque pagos, cum D ſibi debito reditu, Regiæ authoritatis præcepto ei tradidit: mandauitque vt eum omnes honorificè

Tradit ei Rex multas poſſeſſiones.

ſuſciperent per Regias ſedes, quouſque ad ſuam Diœceſim perueniſſet. Sicque accepta reuertendi licentia, Regi gratias agens, valedixit. Ingrediens autem Diœceſim ſui Epiſcopatus & exultatione totius populi receptus, & in ſua ſede locatus, per plurima tempora paſtoralis curæ officio functus eſt.

Deſtructa ſunt igitur templa Idolorum: quia per totam Britanniam, Paulo doctore, effulſit claritas operum bonorum. Cùm ergo per totam regionem vnius fidei gratia Eccleſia polleret: beatiſſimus Paulus cùm diem obitus ſui Angelo nun- E ciante didiciſſet, ſpiritu prophetico clarus, abſque

Migrat in cælum.

vllo membrorum dolore, ſanctam Chriſto reddidit animam. Quarto itaque Idus Martij B. Paulus in pace quieſcens, Confeſſor & virgo, cælum intrare promeruit. Vixit autem, vt accepimus, centum annis, & eo ampliùs.

N O T Æ.

Paulus.] *De eodem Molanus in ad lit. ad Vſuard. 12. Martij. Vitam eius breuiter deſcribit Vincent. in Speculo lib. 21. cap. 22. & 23 Trithemius item de viris Illuſtribus Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 48. & lib. 4. cap. 134. Agunt de eodem Petrus in Cat. lib. 3. cap. 195. Robertus Canalis de re Gallica lib. 2. Periochę 6. Renatus*

Benedictus in Vitis Sanctorum. Deſcripſit & iſtius ſancti vitam ex antiquis M. S. Codicibus Ioannes noſter à Boſco, ſed ferè omnino diuerſam, & quæ multa parum probabilia contineat. De eius miraculis dicemus multa inferius in vita B. Falconis Eremitæ, & de tranſlatione ſacri corporis eius apud Floriacum: vbi manſit vſque ad tempora hæreticorum, qui cum Monaſterium deuaſtaſſent, capſaſque argenteas & aureas in quibus Sanctorum Reliquiæ ſeruabantur, furati eſſent, etiam corpus S. Pauli perditum fuit, ita vt ignoretur vbinam ſit. Quomodo autem & quare delatum fuerit Floriacum a S. quodam Epiſcopo, refert Ioannes à Boſco in Bibliotheca Floriacenſi.

Habetur in Hiſt. Eccleſ. Rhem.

VITA S. BALDERICI ABBATIS.
Ex Flodoardo Presbytero.

S. Balderici patria.

SANCTVS Baldericus Rhemenſis, nobilibus parentibus ortus, etiamnum adoleſcens cœpit ad ſolitariam vitam anhelare. Quare relictis omnibus, cœpit locum quærere vbi ſuam conſtitueret habitationem, in qua conuerſari, Deoque deuotè, ac quietè ſeruire poſſet. Tandem reperit ſibi placitum, quem dicunt Montem Falconis locum. Qui locus tunc temporis inhabitabilis denſis operiebatur ſyluis, quas ipſe ſuccidens, proprio ſibi labore condidit habitaculum. *Viuit ſolitarius in Monte Falconis.* Fertur autem, quam nuncupamus Falconem, præuiam & quaſi præducem itineris dum locum illum experiretur, habuiſſe, quæ loco eidem inſederit, ac per triduum illũ rediens in locũ, vbi nunc habetur altare in honorem S. Petri Apoſtoli, ſine permutatione reſederit. Vnde & cœnobium ab hoc euentu ſic vocitatum plurimi aſſerunt. *Cõſtruit Monaſterium.* Vbi dum Deo deuotus ſeruire cœpiſſet: nonnulli Deum timentes, res ſuas eidem contulere, ſicque collectis ſecum Monachis, cœnobium ſub Regulari conſtituit inſtitutione, atque idem ſub honore S. Germani, ædificauit Monaſterium. Quibus patratis, ad ſororem inuiſendam Rhemis reuerſus, vltimum ſui curſus, ibidem clauſit diem: vbi & ſepultus, tempore non modico requieuit. *Moritur.*

NOTÆ.

Baldericus.] *De quo ſcribit Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 152. Baldericus Monachus in Monte Falconis, vir deuotus, ac ſancta obſeruantia Monaſtica ex toto deuotus: qui verbo & opere multis præbuit exemplum imitandæ virtutis, magnaſua ſanctitatis fertur reliquiſſe indicia. Huius feſtum 17. Calend. Nou. colitur. Hæc ille. Meminit eiuſdem Vuionius in Mart. Monaſtico.*

VITA S. THEOBALDI EREMITÆ.
Partim ex diuerſis Eccleſiarum Breuiariis, & Auctoribus deſumpta.

Patria & parentes S. Theobaldi.

THEOBALDVS gente Francorum, patre Arnulpho, matre verò Giſla oriundus territorio Senonenſi, caſtro autem Pruino educatus, flos è ſpinis erupit. Parentibus verò non ſolum nobilibus, verum etiam clariſſimis atque ditiſſimis enituit. Cuius natiuitatem à S. Theobaldo Viennenſi Epiſcopo, matri eius beati viri aſſertione prænuntiatam comperimus. *Theobaldus Viennenſis Epiſcop. ſancti huius natiuitatem prædixit.* Is etenim præſul auunculus auiæ ſancti Theobaldi extitit, & ab eodem æquiuoci nominis vocabulũ ſortitus eſt. Qui dum aliquando colloquium haberet cum matre

A dominæ Giſlæ huius beati viri genitricis, inter cætera ait: O generoſa parens gaude & lætare, quia ex te prodiet mater quæ pariturа eſt magni meriti filium, qui omnibus noſtræ affinitatis nominibus præeminebit, & ante Deũ & homines magnus vocabitur. Huic etiam præſagio teſtimonium perhibuit quædam bonæ voluntatis paupercula, quæ iam grauidam matrem beati viri conueniens, verbis ſic ſolatur amicis: Gaude domina, quæ in vtero geſtas filium qui apud Deum præcipuum obtinebit locum, & ſuorum erit gloria parentum.

Videamus igitur de luco vnde tantum decus emanauit. Pruinum caſtrum, populoſus locus eſt, iuris quondam illius Odonis famoſi Comitis Cã-
B panienſis, cuius propinquum fuiſſe beatum virum clarum eſt. Viguit autem tẽporibus Henrici Auguſti, & Henrici Regis Francorum, & filij eius Philippi. Qui vt adoleſcentiæ attigit metam, non laſciuiam ſequutus eſt mundi, ſed potius quicquid præceptorum Dei auditu percipere poterat, velot prudentiſſima apis in aluearium memoriæ ſtudebat conuehere. Mouebat autem animum adoleſcẽtis maximè Eremitarum ſolitudo, æmulabatur victus eorum tenuitatem, veſtium aſperitatem, animi contemplationem, & Angelorum in ſolitudine contubernium. His igitur & huiuſmodi facibus accenſus clandeſtina diſceſſione adiit quendã Eremitam in quadam inſula Sequanæ latitantem: cui *Adit quendã Eremitam in Inſula Sequanæ.*
C cordis ſui aperuit ardorem. Cum quo inito conſilio, aſſumptoque Gualtero quodam milite ſocio, aſcenſis vterque equis, cum ſingulis armigeris ad ciuitatem Rhemenſem peruenerunt. Cumque ad Sanctum Rhemigium in prædicta ciuitate hoſpitati fuiſſent, occaſione alloquendorum amicorum armigeris atque equis in hoſpitio relictis, pedeſtri itinere noctu ad interiora pertentauerunt progredi. Inuentis verò duobus peregrinis, exuti ſuis optimis ac militaribus indumentis, illorumque induti reſarcitis, nudis pedibus peruenerunt ad locũ qui dicitur Pitingo, in Theutonicorum videlicet regno. *Viuit cũ quodam ſocio relictis omnibus vitam pauperrimam.* Ibique multo tempore voluntariam paupertatem pro Chriſti amore ſuſtinentes, cum multo
D labore victum ſibi quæritabant. Nam ſicut generaliter, non ſpecialiter de Ioſeph canitur in pſalmo: Manus eorum in cophino ſeruierunt, & vſque ad *Pſalm. 80.* viliſſima ac laborioſiſſima ruſticorum opera deuoluti ſunt: ſcilicet lapides ferendu, fœnum è pratis ſecando, ſtabula curando, & maximè, vt idem ſimpliciter poſtea referebat, carbones ad opera fabrilia faciendo, victum ſibi cum paruo cenſu prouidebant. Tenuiſſimo igitur collecto nummorum quæſtu, ad ſepulchrum Sancti Iacobi in Gallicia Hiſpaniæ parte, nudis, vt iam diximus, pedibus perrexerunt. *Peregrinatur ad S. Iacobũ.* Cumque inde reuerterentur, diabolus in itinere humana ſpecie aſſumpta, per obliquum in via ſe proſternens, compulit virũ Dei ruere. Illo
E Chriſti nomen inuocante, Cruciſque ſigno ſe muniente, malignus hoſtis euanuit. Treuirenſem demum vrbem cum collega repetẽs, repetto ibi patre, admodum contriſtatus eſt. Romam deinde regreſſus deſiderio videndi ſepulchrum Dei, Venetiam quaſi mare tranſiturus, expetiit.

Amabilis igitur Domini Theobaldus hac intentione Italiæ fines oberrans, tandem peruenit ad locum, cui vetuſtas Salanica nomen indidit. Peruſtrato verò loco, repẽrit ſaltum adeò ſpatioſum, & ruinas quaſi veteris Eccleſiæ. Ibi poſt longinqui itineris fatigationem reſedit, & à Dominis loci, habitationis domum ſibi poſcens, libenter illis cõcedentibus impetrauit. *Viuit in Eremo in maxima auſteritate.* Compacto verò paruo tu-

gurio

gurio confidenter ibi habitare cœpit, & Angelicã vitam in terris actitare inchoauit. Primum à carne, & omni pinguedine ſe abſtinuit. Demum verò pane hordeaceo, & aqua tantummodo vſus eſt. Ad poſtremum à pane & omni potu ſe abſtinens, fructibus tantum & herbis, earumque radicibus aliquantis annis vixit: ſemper vſus cilicio. Diuina igitur diſpoſitione actum eſt, vt proficientibus meritis, omnes Eccleſiaſticos gradus vſque ad Sacerdotium à Vincentina Eccleſia adipiſceretur, præſidente eiuſdem Eccleſiæ cathedræ Sindekerio præſule, viro in Eccleſiaſticis, & ſæcularibus negotiis ſtrenuiſſimo.

Vix vllum corpori tribuit ſomno.

Iam verò quis explicet dignè quas cruces corpori ſuo ſæuus perſequutor induxerit? Quinquennio igitur, vt eius fideles, & familiares teſtantur, numquam iacendo, ſed ſedendo ſomnum percepit, & hoc tanta peregit cautela, vt quaſi tota nocte in ſomno manſurus, diligenter pannis tegeretur. Poſt abſceſſum verò miniſtri ſui ſtatim exurgens, conticinij tempora in precibus & laudibus Dei, extenſis manibus continuabat. Hora verò ſurgendi ad matutinales hymnos, vt ſuos lateret, ad ſtratum proprium regrediebatur. Illud autem ſtratum primo quædam arca æqualis ſuperficiei extitit, ſubſtrato quodam lineo linteolo, & capite admoto trunco duriſſimo, ſuperadditoque laneo pileo ſuæ peregrinationis ab æſtu defenſore. Demum verò cũ omnia corporis ſui membra armaſſet ſupradicto linteolo ſuppoſuit cilicium, & pro arca vſus eſt quodam lato & dolatili ligno. Biennio autem expleto, ex quo vir Dei iam dictum cœperat incolere locum, ſocius eius Gualterus cum bona confeſſione naturæ ſoluit debitum.

Gualterus S. viri ſocius moritur.

Magnas patitur dæmonũ tentationes.

Beato igitur Theobaldo non defuerunt tentamenta antiqui hoſtis. Nempe quadam nocte ipſo in ſtratu incumbente, nec tamen dormiente, malignus ſpiritus, magna vi quatiens parietem affuit, & virum Dei ad nocturnales hymnos nominatim compellans, ſurgere hortabatur. Cumque ille motus his clamoribus quendam è fratribus ſe vocare putaret, ad cellam eius properauit, húncque quieſcentem, obſerato hoſtio inuenit. Diabolica igitur cognita illuſione Trinitatem ſanctam inuocauit, hoſtem muniendo ſe ſigno Crucis fugauit, & eum quaſi ruſticorum multitudinem ſecuribus ſyluam proſternentium diſcedere audiuit.

Valde ei infeſtus eſt diabolus.

Quodam tempore, ſancto legationem pacis agẽte, dum in plauſtro ſedens apud Leonicum caſtrũ flumen nouum pertranſiret, (nam præ defectione pedum non valebat longius progredi) diabolus eũ in flumen conatus eſt præcipitare. Vna enim ex rotis plauſtri ſubito nuſquam comparuit. Tamen non præualuit inimicus vt virum Dei aliquatenus humectaret, ſed ita à voragine fluminis, ac ſi leuia pluma ſine birota inhumectatus exiliuit.

Sæpius ab Angelis conſolatur.

Sæpe & frequentius viſione Angelica hic beatus meruit viſitari, & aliquando in ſpecie Columbæ, aliquando in ſpecie viri, & in aliis ſchematibus, quæ ipſe ſolus nouerat, ſpirituum ſupernorum affatibus dignus fuit mulceri. Quadam die eum ſua commiſſa lugeret, vox ad eum facta eſt: Noli flere, dimiſſa ſunt tibi peccata tua.

Apparent ei S. Hermagoras & Fortunatus.

Eodem tempore Sancti Hermagoras & Fortunatus, in quorum honorẽ oratorium cellulæ habebat conſecratum, cum magna ei claritate apparuerunt, atque dixerunt: Gratiam & benedictionem à Deo conſequaris, qui tam ſedulo noſtri memoriã huic Eccleſiæ deſeruis.

Eadem tempeſtate quidam eius miniſter nomine Odo, nimię febris & ſiti addictus erat infirmitati, ita vt in promptu putaretur vitam exhalare. Cumque ſæpius precaretur ſanctum pro ſe orare, primo quidem renuit, & columbina vt erat ſimplicitate, reſpondit. Dei voluntati contraire timeo, cuius nutu te eſſe infirmum cognoſco. At vbi vidit ingraueſcente morbo, mortem imminere fideli miniſtro, dolens de eius abſentia, iuſſit eum ferri ad Eccleſiam. Cumque eo præſente Miſſarum ſacrificia celebraret, myſteriis Chriſti illum participauit. Eadem hora frater ad cellam ſuis pedibus rediit, qui aliorum adminiculo fuerat delatus.

Oratione & Miſſæ ſacrificio ſanat miniſtrum ſuũ.

Veniunt ad eum pater & mater cum multa nobilitate.

Audientes igitur pater & mater inclytam famã beati filij, cum multa nobilitate ad eum venerunt, eiuſque viſione nimium gauiſi ſunt, & mater quidem quæ magnam in mundo poſſederat prædiorum amplitudinem, vnius breuis cellulæ, cum filio, Deo famulatura elegit ſolitudinem. Cui filius cum tanta humilitate obſequutus eſt, vt non faciſe queat enarrari. Ex hoc verbo eius obſequium poteſt argumentari, quod nullo hyemis rigore, nulla frigoris inclementia ingruente, à conſpectu reficientis matris nec ad modicum paſſus eſt abeſſe.

Biennio igitur hic beatus ante ſuum tranſitum ab omni tentatione diaboli, ab omni pollutione carnali, ſuis credulis fratribus ſe perhibuit immunem. Quo tempore ita vulneribus corporis obſitus fuit, vt aliquando neque greſſum figere, neque manum ad os ducere valeret. Supernus enim artifex vas electionis ſibi aptum, igne tribulationis voluit ſeptuplum purgare, vt eum ſine rubigine in domo ſua beatum faceret habitare. Illud verò magis ſtupendum eſt: quod nullo genere infirmitatis, nulla defectione carnis à propoſito rigore ieiunij potuit flecti. Ingraueſcente ergo vlcerum valetudine, & ſciuit & prædixit in proximo ſe migraturum. Cumque duodecimus annus eſſet, ex quo patriam reliquerat, nam tribus annis peregrinatus eſt, & nouem in ſolitudine manſit, ad extrema perductus, vigore corporeo cœpit omnino deſtitui. Acceſſito ergo Petro Abbate præ omnibus ſibi in amicitia familiariter iuncto, qui ei eodem anno monachicum ſchema ſacrauerat, commendat illi matrem, ſuoſque filios ſpirituales, cum totius Eremi cura. Ante tertium diem ſuæ migrationis quinquies grauiſſimus terræmotus extitit, ex quibus quidam à foris ſtantes, omnes verò in cella ſancti adſtantes ſenſerunt. Vnde coniicitur illius maieſtatis præſentiam migranti affuiſſe, de quo quo dicitor: Qui reſpicit terram, & facit eam tremere. Teſtantur autem qui affuerunt, durum eum mortis guſtaſſe calicem. Cumque diu in agonia deſudaret, quidam è familiaribus diuinitus inſpiratus, quoſdam è popularibus adſtantes, blanda voce diſcedere ſuaſit. Quibus recedentibus, viatico Dominici corporis accepto, cum ſæpius iteraſſet: Domine miſerere populo tuo, diuinis fatigatum officiis ſpiritum reddidit, ſuis plorantibus, Angelis gaudentibus. Qui autem ſancto corpori propius adſtabant, teſtati ſunt quod nec tenuis maculá illum fuſcaſſet, ſed quodam reſurrectionis decore eius vultus niteret. Migrauit autem pridie Calend. Iulij, Indictione quarta, Henrico filio Henrici Auguſto, auxiliante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Præſciuit ſuũ obitum.

Terræmotus quinquies factus ante diẽ tertium migrationis viri Dei.

Pſalm. 103.

Moritur.

Vincentini igitur comperto ſancti obitu vnà omnes ad officium funeris ruere, clerus, omnis plebs vrbana & ruſtica in vnam coiere ſententiam.

Armati

Armati & inermes, iuuenes & ſenes non ſolum ab vrbe, ſed etiam à vicinis caſtris eruperunt, & magna vi ſolitudinem penetrantes, ab Eccleſia celluIæ eius beati viri glebam ſuſtulerunt. Reſidui verò, qui in ciuitate reſtiterant, matronæ, pueri, & puellæ obuiam ſancto corpori proceſſerunt, duobus ab vrbe millibus, in loco qui dicitur ad Curtem, geruli beati corporis quieuerunt.

Honorificè ſepelitur vir Dei.

Poſtera die, feria ſecunda, tertia die menſis Iulij cum magna frequentia & tripudio populorũ conditum eſt corpus ſanctum in baſilica Sanctæ Mariæ ſemper Virginis, ad cuius titulum ſacerdotij functus eſt honore. Per omnia benedictus Deus, qui facis mirabilia magna ſolus. Poſt tumulationẽ beati Theobaldi placuit diuinæ maieſtati, annuen- B te beata Dei genitrice Maria, cooperantibus Leontio & Carpoſoro, in quorum baſilica idem requieſcit, mirificare ſanctum ſuum virtutibus & miraculis. Tres enim cæcæ mulieres illuminatæ fuerũt, duo claudi curati, paralyticus reſtitutus, quatuor cæci illuminati, hydropicus, duo debiles, & alij cæci multi curati ſunt. Verùm in lectoris gratiam hoc ſtupendum miraculum enarrare nos conuenit. Quidam enim Turonenſis nomine Martinus, vtroque brachio manicis ferreis adſtrictus, poſt multorum ſanctorum locorum circuitiones, adhuc ſancto ſuperſtite, ad ſolitudinis locum, in quo idem beatus morabatur, peruenit, eumque pœnæ ſuæ, & reatus conſcium reddidit, & fratricidam ſe eſſe la- C mentabiliter manifeſtauit. Cui ſanctus propoſitum tum ad ſepulchrum Saluatoris iter peragere ſuaſit, eique prophetica voce diſſolutionẽ viuus brachij prædixit. Perrexit ergo, & iuxta viri Dei verbum Dominicum ſepulchrum viuus brachij gauiſus eſt diſſolutione. Reuerſus ab Hieroſolymitano itinere, beato iam ab hoc ſeculo tranſlato, cum magnis lacrymoſiſque querimonijs eius capetena ſarcophagum, his verbis cœpit eum increpare. Tu, inquiens, iuſſiſti me ire & reuerti, ecce veni, & te ſuperſtitem non inueni, miſerere mei ſancte Dei, miſerere infelicitati meæ. Solue reum, conſolare peregrinum, qui tuo iuſſu tantum peragraui ſpatium. Illo iſta proſequente, & alia multa, repen- D tè circulus ferreus à brachio cum ſtrepitu longè eiiciens, crepuit, adſtanteſque magno gaudio repleuit. Hæc quæ retulimus, ab ore ipſius, de quo res agitur, didicimus.

Miracula ad eius ſepulchrum.

Pœna fratricidij.

Inſigne miraculũ ad ſepulchrũ viri Dei.

N O T Æ.

Theobaldus] *Agunt de B. Theobaldo Petr. in Cat. lib. 6. cap. 36. Vincentius in Speculo, lib. 25. cap. 28. Petrus Abbas Vangadcenſis eius res geſtas ſcripſiſſe traditur. Sed nondum videre licuit. Scribunt præterea de eo Iacobus Moſander Carth. tom. 7. Surij. Cornelius Grazius, Haræus, & alij. Eius feſtiuitas 30. Iunij celebratur. Agunt præterea de eo multa Eccleſia Galliæ, ſed præcipuè Metenſis, quæ eius feſtum cum octauis ſolemnibus celebrat, necnon eius Tranſlationem.* E

V I T A S. L Æ T I E R E M I T Æ.

Ex ea quam ex M. S. Codic. collegit Ioannes noſter à Boſco.

Habetur in Bibliotheca Floriac.

IN tempore Clotharij Francorum Imperij arcem tenentis, mundo effulſit Lætus Confeſſor venerabilis, Sanctorum Germani & Medardi Pontificum contemporaneus. Qui quodam præſagio futuræ Religionis, ortus extitit religioſis parentibus, mox religioſus & ipſe futurus. Cuius A pater bene vocatus eſt Ciricus, vtpote perſpicuum lydus mundo genitutus. Hic ab ipſa infantiæ ſuæ ætatula, ſemper frequentans Catholicæ Eccleſiæ limina, dilexit Monaſteriũ, dilexit Monachos, amauit præ omnibus Chriſtum. Cùm ergo eſſet annorum duodecim, & paſceret oues patris ſui: videns haud procul habitationem Monachorum, relicto grege, oblitaque cognatione parentum, feſtinus tetendit ad Monaſterium. Moxque inſpirante Spiritu ſancto, ad pedes corruens Abbatis Trietij, cum magna humilitate, & compunctione habitum poſtulauit. Tunc prudens pater conſiderans ſinceritatem cordis eius & ſimplicitatem, leuauit eum à terra dicens: Vnde es fili, & quod eſt no- B men tuum? Cui perfuſus lacrymis, & manus deoſculans, ait. Ex patria Bituricenſi duco Dominum generis principium, & eſt mihi Lætus vocabulum. Senex autem alludens nomini; meritò, inquit, tali cenſeris nomine: quoniam proculdubio adepturus es ſempiternam lætitiam, propter perfectam hodierna die conuerſionem tuam. Quem ſine mora ſuſcipiens in Monachum, inſtruxit quaſi bonus pater filium ſuum.

Pater S. Læti.

Paſcit oues patris.

Patria S. Læti.

Fit Monachus.

Poſt hæc autem, attonſus in Clerum, ſuſcepta etiam Monaſtica profeſſione, in breui pſalterium, & quicquid Eccleſiaſticus depoſcebat ordo didicit, ita vt videretur præcellere, quos ante multis annis ingens ſtudium exercuerat diſciplinæ. In C hoc itaque degens Monaſterio, inſiſtebat ieiunijs & vigilijs, attentiùs ſuper omnia humilitatem ſeruans. Si quando fratres vſque ad horam nonam ieiunarent, ille ieiunium vſque ad alterum protendebat diem. Cibum verò quem accipiebat à Monaſtico Præpoſito, latenter egentibus tribuere procurabat; ſæpiúſque veſte ſua exutus, nuditatem eorum ſtudebat operire. Quæ fratres videntes, inuidia ducti, alij ex inani iactantia, alij ex ſtultitia aſſerebant ab eo hæc fieri. At verò Abbas cæleſte lumen conſpicatus in eo niteſcere, clàm cœpit eũ diligere, ac prouectum per ſingulos gradus, Diaconij ſublimari fecit honore. Permanſit autem in ipſo Monaſterio cum fratribus annis ſexdecim, ſer- D uiens Deo tota puritate mentis. Cùm demum maioris inuidiæ aculeis ſtimulati nequam fratres, inſtigante diabolo, prorumpunt Abbati Trietio dicentes, quod omnia quæ Lætus agebat, nõ perfectæ operationis virtute, ſed potius ſimulata religione faciebat. Quapropter petierunt vt delegaretur paſcendo pecori in ſolitudine. Quod negotium ille gratanter ſuſcipiens, petiuit ſibi dari ducem (quippe qui erat locorum ignarus) qui eum ad gregem perduceret; factumque eſt conſilio diuinæ prouidentiæ, vt mitteret pater quoſdam cum illo, qui eum accuſauerant. Pergentibus autem illis per deſertum, occurrit beſtiarum multitudo. Quas cùm vidiſſent ſocij, aiunt: Fugiamus citiùs. Illis verò E fugientibus, ipſe cum fide magna in eodem ſubſtitit loco. Occurrunt interim feræ prædam ex ipſis facere geſtientes. Quod vt vidit Lætus, celeri dexteræ motu, Crucem illis Dominicam à longè oppoſuit, ſuſpicienſque in cælum dixit: Domine Ieſu Chriſte, qui Danielem de lacu leonum liberaſti, & tres pueros de Chaldaicis flammis illæſos abire feciſti: libera fratres meos ab his beſtiis. Tunc beſtiæ omni feritate depoſita, deſerentes prædam quam iam inuaſiſſe videbantur, venientes ad pedes viri Dei procumbunt, & quodammodo pœnitentiam agentes, veniam humiliter poſtulabant. Quod videntes qui fugerant, ad eum tremebundi redeũt. Quos beatus Lætus hilari confortans animo, hortabatur

Abſtinentia in initio conuerſionis.

Ad Diaconatus honorẽ promouetur.

Inuidia fratrum in S. Lætum.

Oratione viri ſancti liberantur fratres, eius æmuli, à beſtiis.

tabatur fideliter ſperare in Domino. Denique poſt horæ ſpatium, iubet feras ad ſua redire latibula. Sicque quantùm libuit, proſtratas humi tenuit, & quando voluit, abire permiſit.

Igitur Lætus cum ſuis ſociis, cœptum peragentes iter, venerunt ad quendam vicum, in quo commorabantur cæci & claudi multi, qui audientes eos tranſire, rogabant vt aliquid acciperent eleemoſynæ. Quod intuens vir magnæ pietatis reſpondit: Argenti & auri non eſt nobis copia, vnde poſſit veſtra inopia ſubleuari: attamen quod habet charitas præſtat. Et cùm orationem feciſſet, ſingulis viuificæ Crucis ſignum apponens, meruit vt turba illa diſcederet incolumis. Fratres verò viſis his miraculis veniam petierunt, & ex tunc in magna veneratione eum habere cœperunt. Quæ res in tantùm ei diſplicuit, vt pro huiuſmodi honore ſibi impenſo, & aſſidua veneratione, fratres, & locum voluiſſet deſerere. Eo igitur tempore beatus pater Maximinus Mixiacenſi Monaſterio præerat, ad cuius ſanctiſſimum magiſterium multitudo maxima religioſorum Monachorum confluxerat, inter quos fulgebant nominatiſſimi, venerabilis Preſbyter Auitus, & Sanctus Viator Diaconus. Beatus igitur Lætus admodum cupiens tantam effugere venerationem, audita fama Sancti Maximini & diſcipulorum eius, accepta a ſuo Abbate licentia, venit ad eos. Sanctus autem Maximinus gaudens, eum in Monaſterio ſuſcepit, & poſtmodum ianuam Monaſterij licet inuito, commiſit.

Signo Crucis ſanat cæcos & claudos.

Audita S. Maximini fama ad eũdẽ ſe confert.

Suſcepta igitur humiliter huius obedientiæ cura: eius ſimplicitas ab indiſciplinatis computabatur ſtultitiæ. Erat autem in Monaſterio ſicut præfatum eſt, Auitus Preſbyter ſanctitate inſignis. Hi ambo fœderati erant indiſſolubili vinculo charitatis. Qui de virtute in virtutem progredi anhelantes: ſtatuerunt apud ſe Monaſterium deſerere, & Eremum ſimul petere. Accenſi igitur diuinitus feruore tantæ deuotionis, & deſiderio diuinæ contemplationis; diſcedentes à Monaſterio nocte, contulerunt ſe in abditiſſimis Segaloniæ locis. Ibique diebus multis nulli hominum cogniti manſerunt: deuotiſſimè ſuperno inſpectori famulantes.

Petit Eremũ cum Auito.

Poſt multum verò temporis, beato Maximino iam ex rebus humanis egreſſo, turba Monachorum quibus præfuerat, ſanctum quærere Auitum, & beatum Lætum diuino nutu iter accelerant. Quibus tandem ex voluntate Dei repertis, glorioſus Confeſſor Auitus contra voluntatem ſuam ad Monaſterium reducitur, & iubente Aurelianenſi Pontifice Abbas efficitur. Beatus autem Lætus ab eis fuga elapſus eſt. Diſponens itaque rurſus in remotiora ſecedere, ſancto Spiritu ſibi ducatum præbente, Ligeris alueum tranſit, & ad locum qui antiquitus eſt Inatoria appellatus peruenit. Qui locus longè à ciuitate remotus, omni erat hominum habitatione deſtitutus. Sed & ſylua quam Logium incolæ vocant, hinc & inde tunc temporis circumfuſa, nulla admittebat viatorum veſtigia. Vnde potius exilium, quàm Eremi videbatur præſtitiſſe latibulum. Vbi exiguæ quantitatis extruens tuguriũ, vero ac viuo Deo propenſius exhibere curauit deuotæ ſeruitutis obſequium, ſolitariam agens vitam in eodem loco non exiguo ſpatio temporis. Qui deinceps reliqua ætate ſua nihil aliud in cibo nouit, præter id quod ſponte profert humus. Præterea ipſam aquam quam nulli mortalium naturæ ratio vetat, ſtatutis diebus cum menſura etiam accipiebat.

Magna viri S. auſteritas.

Cùm igitur ſic ſolitarius maneret, contigit vt

A eius gloria quam occultando nolebat agnoſci, diuino nutu diu celari non poſſet. Cuius ſalubris manifeſtationis cauſa, ſalus extitit cuidam dæmoniaco per eum conceſſa. Is namque miſerabiliter à dæmonio agitatus, nulla manebat in domo, ſed penè illi ſimilis Euangelico, per deſerta & monumenta diſcurrebat, huc illucque vagando. In tantum enim inimicus hominum, plaſma Dei ſibi fecerat obnoxium, vt quoſcumque obuios haberet, morſu dentium ſecundùm quod valebat appeteret. Dum ergo tali peſte detineretur, placuit diuinitati ſupernæ vt errabundus deueniret vbi vir Dei morabatur in ſolitudine. Qui aſſiſtens oſtio cellulæ inclamare cœpit eum (quaſi notum haberet) ex

B nomine. Leuita Chriſti Læte aperi ianuam oſtij: vt ad te valeam ingredi. Cogitans verò glorioſus Cõfeſſor Lætus, ne fortè eſſet aliqua maligni ſpiritus tentatio (neque enim ſolitus erat ibi audire vocem hominum) ſolo corpus ſtrauit, & orans ad Dominum dixit: Domine Ieſu Chriſte, oſtende mihi quæſo quid ſit quod audio. Facta autem oratione, exurgens à terra, aperuit oſtium cellulæ. Statimque apertius ſe denudàns, cœpit dæmon per os hominis dicere. Leuita Chriſti Læte, parce mihi miſero, orationibus tuis igneis catenis iam ligato. Ex quo enim cœpiſti orare, magis vror, quàm videar vrere. Figmentum Dei tui, quod temerarius inuaſi, fateor, deſerere volo, ſed nullatenus mihi

C permittitur abſque tuo imperio, detineor ad pœnam, dum imperare differs vt exeam. Tunc ſanctus Lætus intelligens hominem à dæmone vexari, ait: Præcipio tibi repertor omnis malitiæ, vt exiens, imaginem Dei non præſumas captiuare. At ille continuò cum vlulatu ingenti ab eo exiuit. Cui etiam in mandatis dedit ne vſquam factum propalaret. Sed ille quem liberati reddiderat, impulſus voluntate Dei, beneficium quod acceperat, etiam volens celare non potuit. Pergens itaque, ferè vniuerſis partibus illius regionis Confeſſoris nomen diuulgauit & meritum. Qua fama acciti, cœperunt ad eum vndique infirmi confluere. Qui etiam illorum compatiens miſeriis, orationem

D ad Dominum fundens pro illis, per manus impoſitionem ſanos reddebat.

Pellit dæmonem à corpore obſeſſi.

Audiens itaque Abbas Triecius, tantis eum fulgere virtutibus, venit ad eum cum grandi Monachorum multitudine. Quibus ſuſceptis cum gratiarum actione: iam edoctus à Domino inſtare diem ſuæ vocationis, ait Abbati hilari voce. Bene veniſti virtutum magiſter, quem exoptabam videre priuſquàm morerer. Tu mihi dux fuiſti ad vitam, tu me præmittes, vt Chriſtus mihi reuelare dignatus eſt, ad gloriam. Imminente enim die Dominica, ſicut ab ipſo totius ſapientiæ didici authore, oportet me laborioſi ſeculi certamina deſerere. Quapropter obſecro meis petitionibus

E obaudias, & terræ terram in ſepulchro quod mihi præparaui, ſepeliendo committas. Quo ſenex audito, fleuit amarè, & benedicens Dominum qui eum diſcipuli non priuauerat viſione, affuturum ſe ſpopondit. Quid multa? Venit dies Dominica, eius diuinitus præfixa occaſui, affuit, (vt ab ipſo poſtulauerat) & Abbas Triecius. Exitum ergo ſuum glorioſus Leuita Dominici corporis & ſanguinis perceptione muniens, totiſque ex præcordiis Dominum fontem aquæ viuæ deſiderans, illud Dauidicum lætabundo animo decantabat: Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Et reſidua parte corporis iam penè exanimata, illos ſabatur verſiculos: Quàm di-

Inuiſitur ab Abbate Triecio.

lecta tabernacula tua Domine virtutum,&c. Erectis autem in cælum manibus, ſtetit, & inter verba orationis ſpiritum cælo, corpus terræ humandū tradidit. Excedens igitur à ſeculo beatus Lætus octauo Idus Nouembris, mœſtos homines, lætos reddidit ciues Angelicos. Quem vir Domini Triecius, in præparato ſarcophago, expletis omnibus quæ debentur funeri, collocans, ad propria pro morte tanti filij mœrens eſt reuerſus. Iacuit autem ſacratiſſimum corpus eius in eodem loco multis annis, Domino publicante dignitatem ſanctitatis eius. Verùm poſtea beatæ memoriæ Hermetena Aurelianenſis Epiſcopus, diuino admonitus oraculo, tranſtulit iam dicti ſancti glebam, cum ſummo honore ad Pitbueris Caſtrum, conuenientibus etiā vicinis Epiſcopis, & fideli populo. Vbi fabricata condigna meritis eius baſilica: fiunt, & facta ſunt operante Chriſti gratia multa virtutum miracula.

Mortuo viro Dei ſacrum corpus ſepelitur ab Abbate Triecio.

Hermetenus Epiſcop. Aurelianenſis transfert ſacrum corpus.

N O T Æ.

Lætus.] *De quo Martyr. Roman. cum Baron. 8. Idus Nouemb. vulgò vocatur* S. Lé.

Ligeris alueum.] *Hic fluuius Galliæ in Oceanum influit, maximus curſus, vulgò dicitur* le Loire.

VITA S. HONORATI EPISCOPI, ex Anachoreta. Ex illa prolixa, quam ſcripſit S. Hilarius Arelatenſis Archiepiſcopus eius ſucceſſor.

Habetur in Chron. Inſulæ Lerinenſis, & in Breuiario Eccl. Arelat.

HONORATVS Epiſcopus Arelatenſis, nobili proſapia eiuſdem vrbis oriundus fuit. Qui gentilibus parentibus progenitus, in adoleſcentia motu proprio baptiſmum petiit. Catechumenus itaque factus, Clericos vt patres honorate, & pauperes eleemoſyna, & largitate adiuuare cœpit. Tunc pater cœpit eum variis oblectationibus prouocare, ſtudiis iuuenturis illicere, diuerſiſque mundi voluptatibus irretire. Sed omnia hæc paruipendens ſanctus adoleſcens, ad baptiſmi gratiam conuolauit. Et ſic in virum alterum mutatus, ieiuniis, vigiliis, & orationibus vacare cœpit. Tonſiſque capillis, & veſte mutata, non aliter quàm ſe orbatum filio pater lamentabatur. Occurrit, renititur, comminatur: nec tamen vllo horum ſanctus iuuenis concutitur. Tyroni ſuo Dominus conſolator adſtitit; eique vnum ex germanis ſuis Venantium nomine, in collegium ſuſcitauit, qui eius exemplo conuerſus ſenior iuniorem conſecutus eſt.

Patria S. Honorati.

Adoleſcens fit Catechumenus.

Pater nititur eum auertere à baptiſmo.

Frater S. Honorati eius exemplo conuertitur.

Cúmque multis virtutibus emicarēt, & omnem ſimul patriam adornarent: cœpit alter alterum laudi obiicere, & gloriæ exponere. Sed dum vnuſquiſque ſub vmbra alterius obſcurari volebat, tanquam repercuſſa claritas vtrumque radiabat. Gloriam itaque ſuam pauentes, in hac vita mercedem ſe percepiſſe putabant, & humanam conuerſationem, & gratiam faſtidientes, Eremi amore flagrabant. Omnibus igitur erogatis, de terra ſua exeūt, & ne quid iuuenili auſu temerè ab eis inceptum putaretur: ſenem perfectæ grauitatis Eremitam Sanctum Capraſium, ætatis ſuæ cuſtodem aſſumunt. Quæritur ergo latebra peregrinationis, fugitur fama virtutis, & vbicumque irur, alia vellent, nollent, fama patiebatur. Denique fratre Venantio Methonæ defuncto, Sanctus Honoratus ad patriam rediit, & ad Eremum vrbi Arelatenſi propinquam ſeceſſit. Vacantemque Inſulam ob nimietatem ſqualoris, & inacceſſam venenatorum

Diſtrahunt facultates ſuas pauperibus.

Capraſiū Eremitam ſibi patrem aſciſcunt.

Venantius S. Honorati frater Methonæ decedit.

Ingreditur Inſulā Lerinenſem S. Honoratus.

A animalium metu, petiit, propter ſecreti opportunitatem. Ingrediente eo fugit horror ſolitudinis, cedit turba ſerpentium ibique ad eum multis confluentibus, factus eſt pater multorum Monachorum; multiſque admirandis virtutibus fulgens, de aduenis quoque & peregrinis recipiendis magnopere ſolicitus erat, & pauperibus largiter erogans, nihil ſibi ſuiſque præter victum ac veſtitum reſeruabat. Exhauſta eſt aliquando diſpenſationis ſubſtantia, fides numquam. Vnde quadam vice cùm vnum iam ex multis millibus, aureum arca proflua, ac munifica retineret, hunc ipſum etiam in multarū rerum defectu, conſtantiſſimè pauperi dedit, & adſtantibus ait, certum eſt iam appropinquare, qui deferat. Vix trium aut quatuor horarum ſpatium tranſierat, & mox qui fidem verbis ſuis faceret, occurrit. Tandem Preſbyter, deinde Epiſcopus Arelatenſis creatus, ſub illo floruit Eccleſia, ſicut ante Monaſterium floruerat. Et ſic in ſanctis operibus perſeuerans, & ſalutifera prædicatione Dominicum gregem paſcens, ſuauiter migrauit ad Dominum.

Magnum eius erga peregrinos ſtudium.

Eximia liberalitas.

Creatur Archiep. Arelatenſis.

Migrat in cælum.

N O T Æ.

Honoratus.] *De quo Martyr. Rom. cum Baronio in Notis 16. Ianuary, & Annalibus Eccleſ. ad annum 426. & 444. Agunt præterea de eodem Beda, Vſuardus, Ado, Vinc. in Speculo lib. 20. cap. 21 & 22. Petrus in Cat. lib. 2. c. 86. vbi corrigenda ſunt hæc. Exemplo quoque conuerſionis ſuæ, Gennadium quendam virum effrenem & indomitum, ad pœnitentiam prouocauit, nam non Gennadium, ſed Hilarium legendum eſſe, ex ipſiuſmet Hilarij teſtimonio qui eius vitam ſcripſit, videtur, qui ait: Mei quoque gratia ad patriā quam faſtidierat acceſſit, meque durum & indomitum, vix tandem ſuis piiſſimis exhortationibus ſimúlque lacrymis ac precibus, ad Deum conuertit: ſecumque ad Eremum perduxit. Extant eius geſta prolixius deſcripta à S. Hilario Arelatenſi Epiſcopo, in Chronologia Inſulæ Lerinenſis, Auctore Vincentio Baralio. Plura de eodem in Breuiario Eccleſiæ Arelatenſi.*

Vnum ex germanis ſuis Venantium, &c.] *Fuit Venantius iſte frater Honorati, vir ſanctus, cuius vitam reponit Vincentius Baralius in Chronol. Inſulæ Lerinenſis.*

Perfectæ grauitatis ſenem, Eremitam S. Capraſium.] *Vitam S. Capraſij Eremitæ ſupra lib. 1. deſcripſimus.*

Venantio Methonæ defuncto.] *Eſt Methona vrbs Syriæ, vbi obiit S. Venantius cum peregrinaretur cum Honorato fratre, vulgóque dicitur* Moudon.

Ad Eremum vrbi Arelatenſi propinquam.] *Vincentius Baralius in Chronol. Inſulæ Lerinenſis fol. 37. egregiè deſcribit ſpecum S. Honorati, in quo prope Inſulam Lerinenſem habitaſſe traditur. Eſt, inquit, mons in mari Gallico Narbonenſi in ingreſſu patriæ Prouinciæ ad occiduum venientibus ab Italia, qui vulgò Caperoſſe nuncupatur, inter Inſulam Lerinenſem, & ciuitatem Forojulienſem interpoſitus: qui ferè per tria milliaria & eo amplius in altum ſe extollens, rupibus vallatus, & nemoribus obſitus, cuius Orientis & Meridiei plagam mare alluit, in qua præ cæteris portus habetur Agathon nomine, qui vulgò Agay dicitur, in cuius latere prope verticem inter aquilonem & occaſum, adeſt quoddam antrum per ſex milliaria diſtans à prædicta ciuitate Forojulienſi in modum oratory, in quo S. Honoratus primus Abbas, & fundator ſacri Monaſterij Lerinenſis, poſtque Archiepiſcopus Arelatenſis, aliquandiu Eremi cultor manſit, quo in loco (certè mirum) tam inuio & inaquoſo, in vertice aridæ rupis prope portam antri viſitur*

ſaxum

ſaxum veluti informa putei, concanum ad altitudinem trium palmorum, fert ingiter limpidas continere aquas, quæ hominibus illuc deuotionis gratia concurrentibus, tendunt vſui, & maximè Foroiulienſibus, qui tum ariditatibus, ſterilitate, imbribus, aliiſque preſſuris vrgentur, ad placandam iram Dei, illuc proceſſionali pompa quaſi deuotè tota ipſorum concurrit ciuitas. Adeſt etiam ſubtus oratorium quædam paruula ſpelunca, in quam niſi repando ingreditur, tanta anguſtiæ & exilitatis, vt vix hominem curuum & in ſe contractum recipiat, habens foramen talum verſus, quæ patri noſtro Honorato ceſſit pro regali cubili, diligenti ſecundùm Apoſtolum habitare in cauernis, & ſpeluncis terræ; & in ſciſſuris petrarum, vt amplas cæli manſiones mereretur lucrifacere. Hæc Barralius.

Cedit turba ſerpentium, &c.] *Non ſolum S. Honoratus fugauit ſerpentes, ſed etiam immaniſſimum draconem, vt colligitur ex vita S. Iacobi Archiepiſcopi Tharantaſienſis quæ extat in Breuiario prædictæ Eccleſiæ, vbi hæc habentur. Percrebuit fama, quod Lerinenſem Inſulam peſtifer draco circumſeptam haberet, atque nauigantes circa eandem Inſulam, odore nefandiſſimo obrueret. Tunc vir Dei Honoratus, proprias quas, quæ in loco illo Domino acquiſierat, præſentia corporali relinquens, ſolo Iacobo accito, partes Prouinciæ peragrauit. Deinde ad memoratam Inſulam regrediens, aſſiduè cum fideli diſcipulo, Dei implorant miſericordiam, ipſum peſtiferum draconem penitus ab eadem Inſula depulit, ita vt deinceps nunquam ibidem appareret. Serui vero Domini memoratam Inſulam ab hoſte antiquo emundatã, aptamque ad vſus Monachorum eam eſſe cernentes, oraculum conſtruunt, cellamque ædificant. In qua per aliquos annos reſidentes, virtutibus pollentes, coruſcant miraculis, aggregatiſque diſcipulis, vſque in hodiernum diem, locus ille ex eadem congregatione fundatus, religioſè regitur per Monachos. Hoc miraculum prætermiſit, vel ignorauit Vincentius Barralius, quia de eo nec de S. Iacobo Archiepiſcopo Tharantaſienſi, qui fuit diſcipulus S. Honorati, nullam omnino facit mentionem. Hic autem S. Iacobus (vt in prædicto Breuiario dicitur) miles fuit, & ſecundum ſeculi dignitatẽ clarus apud Aſſyrios extitit, diuinoque munere præuentus, per anguſtam portam quæ ducit ad vitam, ſtudens fieri clarus, intrare contendit. Proinde habitum militarem, quo vtebatur reiiciens, pauperem Chriſtum ſollerter decreuit pauper ſequi veſtigiis. Conuerſuſque ad Dominum, totis viribus adimplere ſtuduit opere, quod tenuit pectore. Ingens ſuper omnia fuit ei deſiderium, magiſtrum, qui eum ad fidem Chriſti, & Dei dilectionem propenſius inſtrueret, alicubi poſſe reperire. Sicque infra non longum ſpatium, Baptiſmi ſacramentum percipiens, atque cuidam ſeruo Dei Honorato Monacho adhærens, qui tunc temporis florebat intra Galliam, ſeruo Dei mancipandum tradidit ſe dedit. Miſſus autem fuit hic S. Iacobus à magiſtro ſuo Honorato Tharantaſiam, tunc idolis deditam ciuitatem, cuius fuit primus Epiſcopus, cuius etiam feſtiuitas 16. Februarij celebratur.*

Habetur in Viola Sanctorum.

VITA SANCTORVM EREMITARVM Caſtoris, & Permini. Ex Hieronymo de Villa Vitis Ordinis Canonic. Regularium.

S. Caſtor Presbyter factus, petit Eremũ.

BEATVS Caſtor à nobilibus parentibus virtualiter educatus, à Treuirenſi Epiſcopo Diaconus fuit ordinatus. Sacerdos deinde factus, vt ad perfectiora poſſet pertingere, Eremum petiit, vbi diu ab hominum remotus conſortio, Angelicam vitam duxit. Sed diuino ſpiritu inflammatus, ſalutem ſitiens animarum: tandem multos ad ſeruiendum Chriſto ibi aggregauit.

Congregat Monachos.

Erat autem locus in quo manebant valde horribilis, & tam rigidus, quòd vix colligere poterant ad comedendum. Verumtamen eos vir Dei tantam penuriam patienter ſuſtinere hortabatur, & ſemper ſpem ſuam iactare in Domino. Cùm aliquando prætereuntes nautæ eis ſalem denegaſſent, Deus mirabiliter eis ſuccurrit. Nam immiſſa graui tempeſtate, cùm demergerentur, per preces S. Caſtoris liberati ſunt, & deinceps ipſis beneuoli extiterunt. Tandem verò beatus Caſtor cùm multos in ſolitudine tranſegiſſet annos, vita & miraculis clarus, obdormiuit in Domino, cuius feſtum 13. Februarij celebratur.

Nautas periclitantes, ſuis precibus liberat.

Moritur.

Sanctus Pirminius, natione Alemannus, cùm aliquandiu in cœnobio Monaſticam duxiſſet vitam, Deo feruentius in ſolitudine ſeruire cupiens, Eremum tandem horribilem incoluit, quæ beſtiis & ſerpentibus, aliiſque venenatis animalibus, ac diuerſi generis muſcarum, & ſcabronum moleſtorum plena erat. In memoriam igitur Crucifixi Domini noſtri, crucem ligneam fecit, & cum ipſa prædicta omnia animalia fugauit. Nunc eſt huius etiam memoriam magnificatur, & à pluribus contra toxica his verbis inuocatur. Pirmini dextera benedicat noſtra fercula, ſeu pocula. Conſtruxit autem celebre Monaſterium in Inſula Sindeles, ad Augiam, Ordinis S. Benedicti, vbi ſenex & plenus dierum obiit miraculis multis & viuus & mortuus illuſtratus, cuius feſtum 3. Nouembris celebratur.

S. Pirminius relicto cœnobio petiit Eremum.

Fugat ſerpentes.

Conſtruit Monaſteriũ.

Migrat in cælum.

NOTÆ.

Caſtor.] *Meminit eiuſdem Petrus Craſepol. de Epiſcopis Germaniæ. Agunt præterea de eodem Otho Freſing. & Vuion. in Mart. Monaſtico.*

Pirminius.] *De eodem fit honorabilis mentio in fragmento hiſtorico Authoris incerti. Agunt etiam de eodem Otho Freſing. lib. 5. cap. 18. Vuionus in Mart. Monaſtico, & alij. Clarus circa annum Domini DCCXXIV.*

VITA SANCTORVM EREMITArum Benedicti, Suiradi, Frambaldi, & aliorum. Ex variis Auctoribus.

FVERVNT duo probatiſſimi viri, qui in ea Eremo, quæ Dunaiecio fluuio contigua eſt, diu verſati ſunt, quorum vnus vocabatur Benedictus, alter verò Suiradus. Hi Sancti Eremitæ in hac vaſta ſolitudine commorantes, ieiuniis, vigiliis, & orationibus aſſiduè vacabant, & pro cibo, herbis, radicibuſque vtebantur. Cùm autem Hungari per illam Eremum diſcurrerent, apprehendentes Benedictum, Chriſtum abnegare compellebant. Sed cùm rem deteſtaretur, & audacter Chriſtum confiteretur; ab eis crudeliter interfectus eſt. Suiradus verò, neſcio quomodo aufugiens, poſt vitam duriſſime exactam, tandem in Monaſterio Montisferrei in Hungaria commigrans, ibi ſanctè deceſſit.

Benedictus & Suiradus Monachi, propè Dunaiecium fluuiũ ſolitariò viuunt.

Trucidatur ab Hungaris S. Bened.

In Monaſterio Mõtisferrei ſancto fine quieſcit Suiradus.

Beatus Frambaldus nobili genere apud Aruernos ortus, parentum opera literis Græcis & Latinis egregiè operam dedit. Cernens autem mundum in maligno eſſe poſitum, relictis parentibus, & diuitiis, Grabonicæ ſyluæ condita incoluit, vbi ex arborum ramis breui extructa cellula, diu hominibus

Patria S. Frambaldi.

Viuit ſolitariè in ſylua Grabonica, quæ vulgò dicitur Iaurom.

manſit incognitus. Succeſſu temporis tandem inuentus, multi cœpere ad ipſum confluere, quos ſalutaribus doctrinis reficiens, conſolatos ad propria remittebat. Multis miraculis claruit. Nam mulierem ſterilem, ſuis precibus fœcundam fecit, dæmones fugauit, & varias infirmitates curauit. Habuit etiam diſcipulum ſanctitate celebrem, Conſtantiũ nomine, qui etiam miraculis claruit. Obiit autem B. Frambaldus ſenex & plenus dierum 23. Auguſti.

Claret miraculis.

S. Conſtant. diſcipulus S. Frambaldi.

Sancti Seuerini Colonienſis Epiſcopi temporibus, Eremitam quendam præcipuis virtutum operibus floruiſſe fertur: qui cuiuſdam magni Principis filius fuiſſe, & in deliciis copioſiſſimis eſſe nutritus perhibetur. In quibus eo vſque perductus eſt, vt parentes eius magnificas illi nuptias præpararent, & ſponſam delicatiſſimam cum apparatu multo conducerent. Cuius dum coniugio potiturus, cubiculum poſt cœnam opulentiſſimam intraret, ſubitò pauore neſcio quo raptus, vidit quaſi iuuenem ſpecioſiſſimum, qui ei maiorem gloriam commodatorum ſanctè promitteret, ſi ſibi parere ſequendo maluiſſet. Quod cùm tota ambitione iuuenis ſe velle dixiſſet: ſurrexit, & de omni ſupellectili quam poſſederat, vaſculum ligneum, quo vinum de ſitulis in vaſa aurea & argentea mixtum bibentibus fundi ſolebat, ſolum ſecum ſumens, virum qui apparuit, ſecutus abſceſſit. A quo in remotiora Eremi loca ductus, vitam laudabilem, & paucis imitabilem duxit. Cúmque ibidem multos dies ad promerendum Deum continuis orationibus vacaret, ſupplicare magnopere cœpit, vt cum quo æqualitatem præmij habiturus eſſet, iudex æquiſſimus aperiret. Cui cùm Colonienſis Eccleſiæ Præſul famoſiſſimus Seuerinus, in huiuſmodi conſortio proponeretur: ſibi eum quia eſſet, oſtendi precabatur. Nec mora, idem qui illuc eum adduxerat affuit, & ei locum in quo ſanctus Epiſcopus illis diebus morabatur, oſtendit. Forte tunc inſtante quadam ſolemnitate, multitudo populi confluebat, cui poſt diuinum officium à tanto Pontifice exhiberi honor impoſitus exigebat. Vbi dum prædictus ſolitarius, deliciarum affluentiam cernens, ſe ei in præmio ſociandum eſſe pertimeſceret, qui talia, qualia ipſe quondam dimiſiſſet, haberet, ſeueritate correptionis à magiſtro impoſita, didicit, quòd minus Epiſcopus omnem illam ſæcularem gloriam, quàm ipſe ligneum vaſculum, quod ſibi de cunctis opibus ſuis reſeruauerat, dilexiſſet.

Filius cuiuſdam magni Principis ab Angelo in Eremum perducitur.

Habet reuelationem de ſanctitate S. Seuerini Colon. Epiſcopi. Pergit ad eũ inquirẽdum.

Ab Angelo corripitur ob temerarium iudicium. Nota ſingularem mundi contemptũ in S. Seuerino Colonienſi Epiſcopo.

Vnde Deo gratias agens, ad locum vnde venerat, gratulabundus receſſit, & vt promiſſum præmium, cum Dei famulo Seuerino mereretur, quoad vixit, inſtantiſſimè flagitauit.

Tandẽ lætus regreditur ad Eremum prædictus ſolitarius.

Cùm in partibus Germaniæ ſeruus Dei Achardus, vnus ex diſcipulis S. Bernardi, pro conſtruendo cœnobio, quod in territorio Treuirorum ſitum, Clauſtrum nominatur, aliquando moraretur, cælitus conceſſum eſt ei videre, & alloqui hominem ſanctum, hominem verè diuitem, magnum quendam ſolitarium, qui in partibus illis, multo tempore per montes & ſyluas ſine tecto & veſtimẽto, pro Chriſti nomine, nudus oberrans, herbis agreſtibus, & earum radicibus, morituræ carnis vitam ſuſtentabat, & æſtatis ardores, hyemiſq; aſperrimos algores, incredibili patientia tolerabat, ita vt quadam vice, cum brumali tempore, gelu ſolito amplius inhorruiſſet, & nix multa valde de nubibus flueret, & ipſe non habens quo à facie niuis & frigoris huius fugeret; ſed in terra nudus iacens, nõ modica ſpiſſitudine niuis totus operiretur, nullumque indicium corporis eius illic eſſet, excepto quod virgula fumantis anhelitus ab ore procedens, ſuperiniectam niuem aliquantulum relinquebat. Huius beati viri admirandas virtutes, & humanæ fragilitatis modum excedentem patientiam, domnus Achardus nouitiis ſuis referebat; quibus rudimenta tyrocinij ipſorum magnificè roborabat, atque in amorem virtutum non mediocriter accendebat.

Achardus S. Bernardi diſcipulus.

Eremita quidam ſemper nudus & hyeme & æſtate incedit. Suſtentatur ſolis herbis agreſtibus.

Nota miram illius ſolitarij patientiã.

N O T Æ.

Vocabatur Benedictus, &c.] *De Benedicto & Surado agunt omnes Polonicarum rerum ſcriptores, ſed præcipuè Martinus Cromerus lib. 1. & Ioannes Herburtus item lib. 1.*

Frambaldus.] *De quo Molanus in Addit. in Vſuardum 23. Auguſti. Eius vitam Gallicè reddidit Renatus Bened. tom. 3. Meminit euſdem Vuionus tom. 2. Claruit circa annum Domini 570. tempore Childeberti Francorum Regis.*

Sancti Seuerini, &c.] *Hanc hiſtoriam ſcripſit Fortunatus in vita S. Seuerini Colonienſis Epiſcopi, quam refert Surius tom. 5.*

Cùm in partibus Germaniæ.] *Hiſtoriam iſtam ex Chronico Ordinis Ciſterc. refert Auctor Speculi exemplorum diſt. 3. num. 30. Porrò iſtius ſolitarij nomen prodit Auctor Faſciculi temporum in Lothario Imperatore, eumque Serzalonem appellat.*

Finis Libri Secundi.

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER TERTIVS.

Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino, & aliis collectus.

Habetur lib. 9. Catalogi SS. cap. 109.

VITA S. FRONTONIS EPISCOPI, & Eremitæ. Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino.

Patria Sancti Frontonis.

A S. Petro Apoſtolo baptizatur, & ordinatur Epiſcopus.

FRONTO Epiſcopus apud Petragoricenſem ciuitatem clatuit. Qui ex eadem vrbe oriundus, à iuuentute Deo deuotus, Romæ à beato Petro baptizatus, & Epiſcopus ordinatus, ad eandem ciuitatem cũ Gregorio Presbytero, ad prædicandum miſſus eſt. Verùm poſt dies tres itineris, mortuo Gregorio, Fronto ad Petrum rediit, acceptoque ipſius B baculo, ſuper corpus defuncti illum poſuit, & ſocium excitatum, de morte recepit.

Mortuus ad tactũ baculi S. Petri redit ad vitam.

Multos conuertit ad Chriſtum S. Fronto.

Perſecutionẽ patitur à Squirio Præfecto.

Secedit in Eremum cum 70. Monachis.

Ingentẽ Draconẽ fugat.

Veniens autem Fronto ad ciuitatem Petragoricam, verbo & exemplo multos ad fidem conuertit, & ſeptuaginta Monachos, ibidem ad ſeruiendum Domino congregauit. Sed à Præfecto ciuitatis Squirio nomine, perſecutionem paſſus eſt: quia quos iſte baptizabat, ille decollabat, vnde ipſe ſumptis ſeminibus olerum, Monachos ſuos aſſumpſit, & Eremum deſertiſſimam petiit. Veniens autem ad locum ſuper fluuium Dordonem, draconem ingentem, & ſerpentum multitudinem ibidem habitantem, Chriſti virtute fugauit, ibique cum fratribus Deo ſeruiuit, & olerum ſemina ſeminauit. Deficientibus verò eis cibis, Angelus Do- C mini Squirio præſidi per noctem apparuit, & ei diuinam vltionem comminatur, niſi ſanctis viris ſubueniat pereuntibus fame. Ille verò territus, amicos conſulit: ſed quò ſancti Dei abiiſſent, penitus inuenire non valuit. Poſt dies tres, nocte iterum Angelo eidem apparente, plagis percuſſus eſt, qui amicis iterum conſultis, ſeptuaginta Camelos cibis Monachorum onerat, & Deo Frontonis eos commendat. Qui duce Domino ad Eremum ſancti viri recto itinere peruenerunt. Sanctus autem Epiſcopus onerum medietatem depoſuit, & cum reliquo camelos dimiſit. Qui eadem via qua venerant reuerſi ſunt ad Dominum ſuum. Quod cernens Præſes in Chriſtum credidit, & Frontonem inueſtigandum adiit; atque Gregorius ab eo voca- D tus, ſacrum baptiſma ſuſcepit: eique in Eremo de cætero miniſtrauit. Sanctus autem vir poſt multos labores in pace quieuit 8. Calend. Nouembris, ſepultus Petragoricæ, virtutibus clarens.

Squirius præfectus ab Angelo monitus mittit S. Frontoni, & ſociis cibaria.

Tandem conuertitur Squirius, & à S. Frontone baptizatur.

Moritur S. Fronto.

NOTÆ.

Fronto.] *De quo Martyr. Romanum cum Baronio in Notis 25. Octobris. Agunt & de eodem Vinc. in* A *Speculo lib. 9. cap. 43. & 44. Vincentius Baralſus in Chronologia SS. Inſula Lerinenſis, qui eius vitam affert ex M.S. codicibus Monaſterij S. Pontij Nicienſis. Plura de eodem etiam Petrus in Cat. in vita S. Petri Apoſt. 3. Calend. Iulij. Fuit & alius S. Fronto Abbas, de quo Martyr. Romanum 14. Aprilis, cuius res geſta habentur in Vitis Patrum Orientis. Plura de S. Frontone in vita S. Marthæ virginis apud Thomã de Trugillo tom. 2. Concionat. vbi hæc habentur. Ferunt nonnulli quod cùm apud Petragoricam ciuitatem, Miſſam celebraret Frontonius Epiſcopus vir magnæ ſanctitatis, & deuotiſſimus glorioſæ Marthæ, apparuit ei Angelus, tulitque eum Taraſconem, vt celebraret exequias glorioſæ Marthæ, ipſeque Miſſam celebrauit. Cùm autem videret Diaconus quod poſtquàm ipſe Euangelium dixerat, tantò-* B *pere commoraretur, & ceſſaret Epiſcopus, & dormire videretur, cubito eum tangens excitauit. Cui ſanctus Epiſcopus dixit: cur me tam citò excitaſti. Ego enim Miſſam celebrabam in exequiis Marthæ Virginis, quæ apud Taraſconem mortua eſt. Mittite ergo aliquem illuc qui mihi adferat annulum, & chirothecas, quæ ego afferre non potui, vt aduentum maturarem. Cùm autem miſiſſet populus, vt certum ſciret hac de re, comperit ita accidiſſe vt Frontonius Epiſcopus dixerat. Cæterùm quamuis in bona philoſophia, hæc non ſe compatiuntur, vt ſcilicet perſona aliqua humana ſit ſimul in duobus locis: potuit tamen fieri in hoc caſu vt remaneret Angelus quidã ſub figura Frontonij apud Petragoricam ciuitatem, vbi Miſſam celebrabat, & virtute diuina fuerit adductus beatus Frontonius, vt celebraret exequias Sanctæ Mar-* C *thæ breuiſſimo quodam tempore, & poſtea eadem virtute, etiam deductus fuerit in eandem vrbem Petragoricam vt Miſſam abſolueret. Hæc de Trugillo. Vidi ego apud Taraſconem chirothecas ipſius, quæ pro Reliquiis in ſignum tanti miraculi ibidem aſſeruantur.*

Apud Petragoricenſem ciuitatem.] *Eſt Petragorica vrbs celeberrima Regni Galliæ, quæ vulgò dicitur* Perigueux.

Cum Gregorio Presbytero.] *Meliùs legendum Georgio, qui Georgius fuit vnus ex 72. Chriſti diſcipulis primus Anicienſis Epiſcopus, qui cum S. Frontone à S. Petro miſſus fuit in Gallias, & mortuus, ad tactum baculi S. Petri reſurrexit, vt teſtatur Polycarpus Carth. 1. parte ſacri Myſterij Redemptionis noſtræ, Conſid. 14. num. 11.*

D Acceptoque ipſius baculo.] *Hic baculus paſtoralis erat S. Petri, cuius media pars in Pago S. Pauliani in agro Anicienſi aſſeruatur, altera apud Petragoricam, vt refert idem Polycarpus.*

Camelos cibis Monachorum onerat.] *Potius legendũ iumenta, nam in Occidente, in Gallia præcipuè, Camelorum vſus non eſt, ſed potiùs in Oriente, vt optimè annotauit Heribertus Roſweidus in vita S. Frontonis Abbatis.*

Habetur lib. 2. Catal. cap. 36.

VITA SS. MARINI ET LEONIS *Eremitarum. Ex Petro de Natalibus.*

BEATISSIMVS Marinus in ciuitate Ariminenſi claruit tempore Diocletiani & Maximiani Imperatorum. Qui cùm ex omnibus partibus diuerſarũ artium magiſtros & operarios congregaſſent, ad reædificationem Ariminenſis ciuitatis quæ circa annos Domini ducentos viginti reparari cœpit: contigit vt ex Dalmatiæ partibus duo magiſtri dolandorum lapidum aduenirent, Marinus ſcilicet & Leo. Qui ex Arben. ciuitate oriundi, Chriſtiani ab infantia Domino ſeruiebant: de manuum ſuarum laboribus eleemoſynas pauperibus tribuentes.

Ciuitas Ariminenſis reædificatur.

Patria Sanctorum Marini & Leonis.

Hi igitur ad prædictæ Ariminenſis ciuitatis reædificationem venientes, viderunt plurimos Chriſtianos ſua de prouincia, per præfectos operum in odium Chriſtianæ fidei, iuſſu Principum iniuſtis ponderibus aggrauari: cœperuntque eos in ſuis adiuuare laboribus. Poſt aliquot verò dies Marinus emit aſellum: quatenus illius adminiculo, fratribus ſuis in portandis lapidibus ſubueniret. Deinde ad montem Titani accedẽtes ad ſaxa excidẽda, ibidem cum aliis operariis triennium peregerunt. Verùm poſt trium annorum decurſum, cum beatus Leo dudum deſideraret ſolitariam vitam ducere: ad montem Feliciani, qui mons Feretri alio nomine vocatur, ſeceſſit: ibique ſibi cellam conſtruens Deo cum magno feruoris affectu ſeruire cœpit, Anachoreticam vitam ducens. Marinus verò cum aliis Chriſtianis ad ciuitatem Ariminenſem reparandam remanſit; vbi vſque ad operis perfectioné perſeuerauit, Chriſtianos in laboribus adiuuans, & eis ſicut poterat cum magno charitatis feruore miniſtrans. Neque propter laborem corporeum orationes prætermittebat, aut ieiunium: ſed quanto plus carne affligebatur, tanto in laboribus fortior videbatur. Cõpleto verò ciuitatis ædificio, ipſe ciuitatem aliam non manufactam, in cælis ædificare cupiens, prædicationis officio diligenter inſtare cœpit: multoſque Gentilium, etiam ex ipſis idolorum ſacerdotibus ad Chriſtum conuertit.

Veniunt Ariminum, & Chriſtianos iniuſtis ponderibus oppreſſos adiuuant.

Secedit ad montem Feliciani S. Leo.

Marini charitas erga Chriſtianos.

Prædicationis officio incumbit S. Marinus.

Interea antiquus hoſtis qui ſemper bonis nocere nititur, tale aliquid vt eum à diuino opere perturbaret & impediret, molitur. Quandam mulierem adeò dementauit, vt inſana effecta, de partibus Dalmatiæ Ariminum vſque veniret: Marinum vt virum ſuum legitimum requirens. Quem cum inueniſſet, eum importunis precibus, vt ſe eius coniugem ſuſciperet flagitauit. Quam vbi Marinus admiratus deſpiceret, mulier inſana præſidem adiit, & Marinum vt virum ſuum legitimum expetiit: eũque Chriſtiani nominis accuſauit. Quod cum vir Dei cognouiſſet, ad radices montis Titani latenter aufugit, & ibidem in arctiſſimo antro habitauit, vbi per ſpatium vnius anni, faciem hominis non vidit, ſolis herbis agreſtibus, & aqua de rupe liquante poſt nonam quotidie refectus. Diabolus autem vt eum terreret, omne ferarum genus, & diuerſa monſtra vlulantia ei prætendebat: ſed vir Domini præuidens, fixus in ſancto perſiſtebat propoſito. Completo vnius anni curriculo, à paſtoribus, greges in monte paſcentibus, inuentus & agnitus eſt: cuiuſque fama in ciuitatem delata, inſana illa mulier ad locum acceſſit: & Marinum, ſeminalo hortulo ſeminantẽ inueniens, vt ſibi adhæreret inſtanter impetere cœpit. Qui ſigno Crucis contra eam edito, oſtium cellulæ in faciem clauſit, & ſex diebus continuis, nullum ſumens cibum, in oratione perſeuerauit. Quibus tranſactis, mulier ab immundo ſpiritu liberata, deluſiones diabolicas cognoſcens, veniam petiit, & ad vrbem rediens, omnia nefanda quæ commiſerat, deluſa à diabolo, publicè recitauit.

Inuidia diaboli aduerſum virum Dei.

Viuit ſolitarius ad radices montis Titani, & multas illuſiones patitur à dæmonibus.

Nota vim ieiunij, orationis, & ſigni S. Crucis contra dæmonem.

Verum enimuerò viri Dei creſcente fama, cùm à multis iam frequentaretur, in honorẽ B. Petri Apoſtolorum Principis conſtruxit Eccleſiã. Et cum quidam ex ciuibus ad eum veniſſet, vt eum ex inuidiæ liuore, inde repelleret: orante beato Marino, ſubitò omnibus corporis viribus deſtitutus, etiã ipſa lingua obmutuit: ita vt nec ſe poſſet mouere, nec verbum proferre. Quod mater eius per nutum intelligens ad Marinum acceſſit: & filio ſuo gratiam & ſanitatem impetrauit.

Conſtruit Eccleſiam.

Muto loquelã reſtituit.

Eodem tempore Gaudentius Epiſcopus Ariminenſis, directus ad ipſam vrbem à Romano Pontifice, audita fama Sanctorum Leonis & Marini, eos ad ſe per litteras accerſiuit, & Leonem Presbyterum, Marinum verò Diaconum ordinauit. Dum autem redirent ad cellã, & Vrſus de nemore exiens Marini aſinum deuoraſſet, ille capiſtro alligans Vrſum, vt ſe ad cellam deferret, vicem aſini ſupplens imperauit: quod Vrſus cum omni manſuetudine perfecit.

Leo Presbyter, & Marinus Diaconus ordinatur à Gaudentio Arim. Epiſcopo.

Vrſus obedit Marino, vicẽ aſini ſupplens.

Exorta verò hæreſi à Martiano Presbytero Ariminenſi, quæ mirum in modum Eccleſiam Dei perturbauit; cum Chriſtianos hæretici perſequerentur, & Gaudentius Epiſcopus cum multis aufugiſſet: Marinus in cellula ſua perſeuerauit; nulloque fugientium Chriſtianorum timore perterritus, inde remoueri potuit, ſed vſque ad finem vitæ indeſinenter in ſanctitate perſiſtens, anno Domini ducenteſimo quinquageſimo ſeptimo, pridie Nonas Septembris quieuit in pace. Sepultuſque eſt in cellula ſua in Titano monte, qui vocatur pœna Sancti Marini.

Hæreſis Martiani Eccleſiam turbat.

Moritur vir S. Marinus.

NOTÆ.

Marinus.] *Agit de eodem Mart. Rom. cum Baron. 4. Septemb.*

Ad reædificationem Ariminenſis ciuitatis.] *Ariminum eſt ciuitas Italia, à flumine propinquo, eiuſdem nominis, ſic dicta. Ædificata eſt autem anno ante Chriſti natiuitatem ducenteſimo ſeptuag. Ptolomæo Lagi filio, Ægypti imperante. Eam Octauius amplauit, & à Liburnis dirutam, Diocletianus Imper. repoſuit; fuſiſque Liburnis, Arcum triumphalem in ea extruxit.*

Ex Dalmatiæ partibus.] *Eſt Dalmatia regio Illyrici, conterminia Liburniæ verſus Occaſum, à qua Dalmatæ populi dicti ſunt.*

VITA S. BENEDICTÆ VIRGINIS *& Martyris. Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino.*

Habetur lib. 9. Catalogi c. 40.

BENEDICTA virgo & martyr, apud Lugdunum ciuitatem paſſa eſt. Quæ ex Senatoribus Romanis in vrbe progenita, Religione Chriſtiana, ſpreto ſeculo, cum duodecim virginibus, Domino in pudicitia ſeruiebat.

S. Benedicta virgo Romana.

Auditu verò certamine Sanctorum Martyrum Quintini & aliorum, qui Roma egreſſi, in Gallia triumpharunt: ipſa de vrbe cum ſodalibus diſcedens, ad Gallias acceſſit: vbi cæteris à ſe ſeparatis, ipſa cum ſola Scoberia eius collactanea, Lugdunũ venit, & in villa Myrtiniaco, ſuper fluuium Iſaram,

Relicta patria venit Lugdunum, vbi ſolitariã vitam ducit.

iuxta

Idolis ſacrificare nolens, grauiſſima patitur tormenta.

inata nemus ſolitariam vitam ducens, reſedit, vbi A Dominu in omni ſanctitate, & puritate ſeruiebat. Quam iudex Macrobius detentam, dum ſacrificare nollet, alapis cædi, deinde virgis fuſtigari iuſſit, deinde in equleo leuari, & diutius tortam, plumbatis contundi, atque depoſitam, in carcerem trudi mandauit: vbi Angelica viſitatione conſolata, ſua prædicatione quinquaginta gentiles ad Chriſtū conuertit. Inde quoque eductam, & in fidei confeſſione perſiſtentem, iuſſit iterum Iudex neruis cædi, & rurſum carceri mancipari.

Sanatur eius vulnera ab Angelo.

Sed inde ab Angelo ianuis reſeratis educitur, & omnia eius vulnera ſanantur. Multi quoque de populo viſo miraculo, conuerſi ſunt: propter quod ab ipſo iudice, ſimul & carnifice, ſecuri templo excuſſo mactatur, B ſicque martyrio coronatur 8. Idus Octobris, ſepulta in Lugdunenſis ciuitatis territorio, vbi paſſa fuerat.

Tandē ſecuri percuſſa, migrat ad ſponſum.

N O T Æ.

Benedicta.] *De qua agit Mart. Rom. cum Baronio 8. Octobris. Meminit euſdem Viſuardus. Alia fuerunt eiuſdem nominis, de quibus in Mart. Romano. Duæ enim Romæ martyres fuerunt, de prima agitur 4. Ianuarij, de ſecunda 6. Maij. Reperiuntur & aliæ duæ Virgines non martyres; vna Senonenſis, de qua Martyr. Rom. 29. Ianuary; altera, cuius natalis dies agitur 16. Calend. Decemb. de qua ſcribit Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 264.*

Habetur in Theſauro Concionat. tom. 2.

VITA S. QVITERIÆ VIRGINIS & Martyris. Ex Thoma de Trugillo Dominicano.

Pater S. Quiteriæ.

FVIT beata Quiteria filia cuiuſdam Regis, ſiue primatij, & perilluſtris viri, qui ſubditas ſibi multas habebat terras, & Catellius vocabatur, cuius coniunx vocabatur Calſia, & ciuitas præcipua cuius Dominus erat, vocabatur Belcagia. Erant autem parentes eius gentiles, & idololatræ. Quiteria verò cum aliis ſororibus ſuis, Chriſtiana erat.

Apparet ei Angelus.

Cùm autem aliquando in oratione poſita eſſet Quiteria, apparuit ei Angelus, qui dixit ei: Benedicta es tu Quiteria, quæ meruiſti gloriam inuenire ante Dominum, qui te ſibi in ſponſam elegit. Eius ergo imperio, & voluntate nuntio tibi quòd te oporteat per aliquod tempus in ſolitudine viuere, in quodam monte vocato Oria, ibique in oratione & meditatione occuperis, & tempus tuum traducas.

Viuit ſolitaria in monte Oria.

Sancta ergo Quiteria confeſtim parens Dei præcepto ſecuta eſt Angelum ad montem illum: ibique vixit aliquod tempus, fruens optato colloquio ſponſi ſui Chriſti.

Paſcitur ab Angelis.

Viſitata eſt etiam ſæpius ab Angelis, & ab eiſdem nutrita, adeò vt iam videretur ægrè ferre quod illam vitam relinqueret, E & ad mundum ipſum, domumque paternam reuocaretur. Verùm id poſtmodum diuino nutu & voluntate faciendum fuit: nam ſibi diuinitus iuſſum eſt, vt ad patrem rediret, qui ſolicitus admodum erat & triſtis de filiæ ſuæ profectione.

Diuinitus monetur redire ad patrē.

Lætus ergo pater de filiæ ſuæ aduentu plurimū fuit, pollicituſque eſt ipſi, quod breui tempore matrimonio copularetur. Cui priuſquàm ipſa aſſentiretur, Deum conſuluit, cui virginitatem ſuam dedicauerat, vt ſibi dignaretur reuelare, quid tandem actura eſſet. Apparuit ergo ipſi Angelus, dixitque: ne timeas Quiteria, ſed iterum præpara te, quia certè oportet te exire de domo patris tui. A Itaque accipe comitatum tibi conuenientem ſecundum ſtatum tuum, & veni in ciuitatem Auſtragiæ, vbi te oportet martyrio coronari. Accepit itaque Quiteria tum fæminas, tum etiam viros ſecundum ſtatum ſuum, qui ipſam comitarentur, & profecta eſt in prædictam ciuitatem. Secuti ſunt autem multi ſponte, quos Deus inſpirauit vt Quiteriam ſequerentur in prædictam ciuitatem, cuius Dominus erat quidam Leutianus Idololatra.

Conuertit ad fidem Chriſti Præſidē Leutianum.

Itáque poſtquam peruenit Quiteria cum ſuo comitatu ante Lentianum, cœpit cum alloqui ſæpe de Chriſto Domino, & de fide Catholica. Et quamuis initio repugnaret maximè Leutianus, poſtmodum tamen ad Chriſti fidem conuerſus eſt. B Cùm ergo ſciret Quiteriæ pater quod præſtiterat filia eius, cum tamen arbitraretur filiam ſuam iuiſſe aliquo cum ſororibus ſuis, recreandi animi cauſa. Sciuit autem eam conuertiſſe Lentianum ad Chriſti fidem, cuius ipſe erat inimiciſſimus. Miſit ergo quendam qui vocabatur Germanus, cum quo decreuerat Quiteriam coniugio copulare, cum multis aliis armatis hominibus, vt inuentam Quiteriam interficeret. Quod ita factum eſt. Nam cùm Quiteriam inueniſſet Germanus, eius caput amputauit in quodam monte.

Tandē martyrio coronatur virgo ſanctiſſima.

Abſciſſum caput ſuum defert.

Dicunt autem nonnulli quòd glorioſa Quiteria, poſtquàm decollata fuit, caput manibus apprehendit, atque hoc modo ambulauit vſque ad ciuitatem Adunenſem, vbi quieC uit, & honorificè à Chriſtianis ſepulta fuit, cuius interceſſione Deus multa operatus eſt miracola. Eſt autem aduocata hæc glorioſa ſancta contra morſus rabioſorum canum. Celebratur autem eius feſtum die 22. Maij, quo die paſſa eſt martyrium. Quod fuit circa annum Domini centeſimum, in ipſis primordiis quibus cœpit Chriſtianiſmus in Francia tempore B. Dionyſij.

N O T Æ.

Quiteria.] *De qua Martyr. Romanum cum Baronio in Notis 22 May. Scribit præterea de eadem Lucius Marinius Siculus in Annal. Hiſpaniæ. Officium 9. lectionum fit de ipſa in Eccleſia Narbonenſi, vt conD ſtat ex eius Breuiario, vbi multa quæ ſupra ſcripſimus commemorantur. Extat præterea oratio propria de eadem in Breuiario Eccleſiæ Dienſis. Fit etiam mentio de ipſa in vita S. Gemmæ ſororis ſuæ, in Breuiario Monaſtery Caſadèi, vulgò* de la Chaizedieu.

Petrus in Cat. lib. 9. c. 103.

VITA S. MAGLORII EPISCOPI, & Eremitæ. Partim ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino, partim ex Laurentio Surio Monacho Carthuſ.

Clari natales S. Maglorij.

MAGLORIVS eximiæ ſanctitatis vir, in Britannia maiori, traxit originem ex parenE tibus generis nobilitate claris, patre Vubafrelo, matre Affrela, ita vt etiam ſanguinis coniunctione beatum Samſonem Dolenſem Epiſcopum attingeret, cui poſtmodum in Epiſcopatu ſuccedere meruit.

Sācto Samſoni ſuccedit in Epiſcopatu Dolenſi.

Cumque præclaris exemplis, ſana doctrina, piis inſtitutionibus, & virtutibus in Eccleſia luceret: nocte quadam Angelus Domini adſtitit ei dormienti, & ait. Hactenus quidem Maglori, ad paſcendum Domini gregem in huius Epiſcopatus publica luce verſatus es: at nunc vt poſſis liberius vni Deo vacare, remotioris loci pete receſſum, vitamque viuas ſolitariam.

Expergefactus, gratias egit Deo, & quod in viſione audierat, citiùs adimplere curauit. Cum enim

Angelico monitu relicto Episcopatu petit Eremū. enim Buducum quendam vicum pium ſibi ſubſtituiſſet, Eremum petiit. Vbi autem peruenit ad amicæ ſolitudinis locum: ieiunijs, vigilijs, precibuſque feruentiſſimè incubuit. Sed tamen ſanctitatis eius fama inter latebras ſolitudinis coërceri nō ſuſtinens, paſſim increbuit, atque ita ex diuerſis regionibus, varijs affecti incommodis ad eum aduolabant, ſalutem expetentes. Comitem quendam ditiſſimum, nomine Loieſcon, qui ſeptennio leproſus fuerat, contactu ſuo à lepra mundauit. *Solo contactu Comitem leproſum ſanat.* Comes autem pro gratiarum actione medietatem vnius ſuæ poſſeſſionis viro Dei conceſſit. Sed cùm prædicta poſſeſſio auibus abundaret: mox aues omnes & piſces, dimiſſa medietate, quam ſibi Comes retinuerat, ad aliam viri Dei medietatem tranſierunt. Quod cernens Comes, vxoris ſuaſu, medietatem cœnobio conceſſam, cum ſua ſibi retenta cōmutauit. Sed iterum piſces, & volucres, ad medietatem ſancti commutatam, ſe tranſtulerunt: quapropter Comes poſſeſſionem integram Monaſterio largitus eſt.

Cum Nortmanni totam vaſtarent Inſulam, & populus inermis ad ſanctum confugiſſet, baculo rupē percuſſit, & in manuales lapillos diuiſit: quibus populus hoſtes in ſe irruētes oppreſſit, eoſque in mari fugatos ſe præcipites dare compulit. *Nortmanni fugantur.* Cum famulum quendam miſiſſet piſcari, caſu cadens in mare ſubmerſus eſt: quem vir ſanctus oratione ſuſcitauit, & ab vndis, ad littus incolumem eiectum, reduxit.

Virginitatis florem perpetuò illibatum cuſtodiuit. Ab ipſo matris vtero vixit caſtiſſimus; nam virginitatem perpetuò ſeruauit. Pane veſcebatur hordeaceo, & viliori legumine, eoque parcè. Quarta & ſexta feria prorſus nihil ſumebat cibi, carnem quoque ſuam perpetuo cilicij vſu macerabat. Toto autem tempore quo relicta Dolenſi Eccleſia, ſolitudinem expetiit, nec vinum, nec ſiceram bibit. *Nota eius miram abſtinentiam.* Perpaucos autem piſciculos diebus ſolemnioribus in magnis habebat delicijs. Cùm cæteri fratres nocturnis horis membra ſopori darent, ille clàm ad maris oram ſe recipiebat, ibique vſque ad noctis preces, quas Matutinas vocant, peruigil Dominum exorabat. Demum innumeris clarus miraculis, obitum ſuum longè ante præſciuit. Cui in vigilia Paſchæ oranti, ter Angelus apparuit, eique obitus ſui diem prænunciauit, atque de ipſius Angeli manibus Euchariſtiam ter viſibiliter accepit & ſumpſit, & nono Calend. Nouembris, ſicut audierat ab Angelo, ad Chriſtum migrauit. *Moriturus, ter Euchariſtia ſacramētum de manu Angeli ſumit.*

NOTÆ.

Maglorius.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio* 24. *Octobris. Agunt de eodem Vinc. in Speculo, lib.* 2. *c.* 121. *Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Benedicti lib.* 3. *cap.* 50. *Democh. de ſacrif. Miſſæ tom.* 2. *cap.* 23. *Robertus Cœnalis de re Gallica lib.* 2. *Perioche* 6. *Vuionus in Mart. Monaſtico, & alij. Numeratur ſecundus Dolenſis Epiſcopus, vulgò* de Dol en Bretagne, *circa annum Domini* 612. *Notandum quod à Petro Equilino mendosè vocatur Maiorus, quo nomine decepti Maurolycus, & Felici, duos diuerſos pro vno conſtituerunt: arbitrati ex nomiuni Maiory, & Maglorij varietate, perſonas ipſas fuiſſe varias.*

VITA S. MAGNI EPISCOPI, EX *Anachoreta. Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino, & alijs.*

Habetur in Supplemento Catalogi c. 17.

Patria S. Magni. **B**EATVS Magnus, ex Alrino, parentibus nobiliſſimis originem ducens: ſtatimà pueritia cœpit ad vitam ſolitariam anhelare: quatenus liberius & abſque impedimento Chriſto deſeruire poſſet. Vt ergo plena ſpiritus libertate Chriſtum ſequeretur, ab omnibus terrenis ſe exuens, in Eremum ſeceſſit: *Petit Eremū.* extructaque parua cellula, ſolus ſoli Deo vacare cœpit, & corpus ſuum cum Apoſtolo caſtigare, & in ſeruitutem redigere. Succeſſu temporis, cum vir eximiæ ſanctitatis euaſiſſet: Sacerdos ordinatus, hoſtiam immaculatam, ſanctam, Deo placentem, pro ſuis & populi peccatis offerebat. *Ordinatur Preſbyter.*

Tunc temporis, cum à Longobardis ciuitas Altinenſis, & penè tota Italia deſolata fuiſſet: *Italia à Longobardis deſolata.* ciues innumerabiles ob euitandas barbarorum peſtes, ad ciuitatem nouam, quæ olim Heraclea dicebatur, in ſinu Adriatico, paludibus munitam, ſe contulerunt. Beatus autem Magnus cum hoc reſciuiſſet, ad tempus ſolitudinem deſerens, & populi huius calamitatem miſerans, ad prædictam ciuitatem ſe cōtulit: populumque in magna afflictione poſitum, ſanctis exhortationibus refouebat, & ad patientiam hortabatur. *Afflictum populum conſolatur.* Illi verò ipſius integritatē & ſanctitatem perſpicientes: eum ſibi in Epiſcopum elegerunt. *Eligitur Epiſcopus.* Qui tanto honore indignum ſe conteſtans, ab hoc onere petiit ſubleuari. Sed eorum victus inſtantia, tandem aſſenſit. Factus Epiſcopus, quanto ſublimius dignitate elatus erat: tanto humilius à ſeipſo deprimebatur: gregem ſuum cæleſtibus paſcens, & optimè gubernans. Quadam vice in ſpiritu raptus, per reuelationem monitus eſt, octo Eccleſias ædificare. *Monetur diuinitus octo Eccleſias cōſtruere.* Primam Petro Apoſtolo, ſecundam Angelo Raphaëli, tertiam Saluatori, quartam Virgini glorioſæ, quæ nunc dicitur Maria formoſa, quia in formoſo ornatu ei apparuit: quintam Ioanni Baptiſtæ, ſextam Zachariæ, ſeptimam Iuſtinæ, octauam 12. Apoſtolorum numero: Saluatore & matre, cum ſingulis earum Sanctis ſigillatim apparentibus, & loca ædificationum demonſtrantibus. Vir Dei hæc omnia ciuibus pandens, locis & ſignis, prout monitus fuerat, inuentis, cum ſuis obſequentiſſimis filiis, eaſdem poſtmodum honorificas erexit. Beatus verò Magnus non tam nomine quàm effectu, dierum plenus & bonorum operum, profectus eſt ad Dominum ſuorum mercedem laborum ſuſcepturus, *Migrat ad Dominum.* & cum vberrimo omnium fletu honorificè ſepultus eſt miraculis viuens. Cuius corpus anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptimo pridie Nonas Octobris Venetias in Eccleſia S. Hieremiæ tranſlatum eſt, adhuc miraculis florens, & ea dies in eius honorem celebratur.

NOTÆ.

Magnus.] *De eodem Mart. Rom. cum Baron. Scribit etiam de eo Trith. de vir. Illuſt. & Vuion. in Mart. Monaſt.*

VITA S. METRONIS CONFESſoris. *Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino.*

Habetur lib. 4. *Cat. c.* 147.

BEATVS Metron confeſſor, Veronæ veneratur in Eccleſiæ S. Vitalis ſepultus. De quo fertur, quod illuc peregrinus aduenerit: ſed vnde venerit, aut quo loco exortus fuerit, ignoratur, ibique exiſtens nouum pœnitentiæ genus adinuenit. Nam lapidi magno compede in Cruce poſito mediante ſe afflixit: *Nouum pœnitentiæ genus excogitat.* clauemque compedis in flumen Atheſis proiecit: hoc ſibi ſignum proponens, quod

quando

quandocumque clauem repetire contingeret, ab omnibus peccatis ſe abſolutum cognuſceret. Poſt multos itaque annos, appropinquante die vocationis eius, piſcis capitur, in cuius ventre clauis illa reperitur, animam iam ſanctificatam deſignans, & corporis diſſolutionem inſtantem prænuncians, quæ poſt modicos dies euenit, ſeptimo Idus Maij.

Moritur.

N O T Æ.

Metron.] *De quo Marcus Marulus, & quidam recentiores.*

Veronæ.] *Eſt Verona ciuitas Venetia, à Gallis condita, duce Brenno primò, deinde mutatis literis, Verona dicta eſt, vt Iuſtini lib. 20. refert.*

Atheſis.] *Eſt fluuius qui Tridentinis Alpibus Tridentum alluit, & Veronam diuidit: deinde per latas Pali paludes gradiens, non longè à Brunduſio, in Adriaticum mare influit.*

VITA S. VENERII EREMITÆ.

Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino.

Habetur lib. 8 c. 54. Catalogi.

S. Venerij egregia indoles.

BEATVS Venerius ex nobili ſtirpe progenitus, prouinciæ Lunenſis, iam à pueritia oſtendit quid futurus eſſet in vita. Nam nec improbis ludis & leuitatibus deditus, pietati & orationi ſtudebat vacare. Adeò verò pompam omnem & faſtum mundi huius animo & corpore calcauit: vt pleriſque ea cauſa admirabilis videretur. Parentes illius (vt dictum eſt) erant nobiles & ingenui, qui valde ſoliciti de profectu filij, eum litteris tradiderunt imbuendum. In quibus eùm valde profeciſſet, & iam in adoleſcentia conſtitutus, mundo valedicere diſponeret: cogitabat vbinam ſe conferret, vbi quietius & feruentius Deo vacare poſſet.

Traditur litteris imbuendus.

Opportunitate igitur commodiſſima inuenta, ad Inſulam Palmariam ſe contulit, quæ à Lunenſi ciuitate circiter octo milliaribus diſtabat, in qua tãtummodò ferociſſimæ & crudeliſſimæ beſtiæ, & venenata animalia commanebant. Ibi igitur ſolitarius degens, herbis agreſtibus & pomis diu ad cibum vſus eſt. Verùm cum quidam Agreſtis nomine, diuina reuelatione præmonitus, ad eum acceſſiſſet: ab eo ſalutis doctrinam percepit, quique poſtmodum hortatu viri Dei, ſarculum ad terram colendam, & hordeum ad ſeminandum ei detulit. Cum autem vir ſanctus, tempore quo iam hordea metebantur, ſemen delatum ſeminaſſet: hordeum ſubitò creuit, & ad maturitatem peruenit: quod & eadem meſſuit tempeſtate. Interea vir Deo plenus ſucceſſu temporis ad populi notitiam venire cœpit. Iam enim rumor ſparſus erat, ſanctũ quendam hominem, à Deo miſſum, in eam Inſulam aduenisse. Quod cum pleriſque admirationi eſſet, ad ipſum accedebant, & de rebus vtilibus cum ipſo ſermones habebant. Quadam die cum inter multos illum viſitantes pauper quidam Domealis nomine, ad eum veniſſet, & puerum ſuum iuxta littus maris reliquiſſet, illeque dormiens, latratu canis ſubitò expaueſcens, in mare cecidiſſet: audiẽs hoc Venerius, miſertus hominis illius, oratione & lacrymis nauem ad littus, & puerum reduxit ad vitam. Vnde D. Gregorius Papa primus, & Phocas Imperator audita viri Dei ſanctitatis fama, eũ plurimum reuerebantur: ſæpiuſque legationibus, & epiſtolis eundem honorabant.

Viuit ſolitarius in Inſula Palmaria.

Paſcitur pomis & herbis agreſtibus.

Hordeũ tardius ſeminatum ſubitò matureſcit.

Suſcitat puerum mortuũ.

D. Gregorius Papa, & Phocas Imperator eum venerantur.

Ea tempeſtate prope ciuitatem Lunenſem draco ingens & horribilis in cauerna habitabat, qui

A tranſeuntes deuorare, & carinas in mari ſæpius ſubuertere ſolebat. Ad inſtantiam ergo Lunenſis Epiſcopi, ſanctum virum ſuper hoc tertiò pulſantis, poſt orationem & ieiunium triduanum, cum Archidiacono & multis alijs, deſcendens ad rupem vbi draco habitabat, veſtigia ſua in ſaxo ſicut in cera impreſſa reliquit. Præcepit itaque draconi in nomine ſanctæ Trinitatis, vt ſe in abyſſum demergeret. Draco autem vt audiuit ſancti viri vocem, ſtatim ſeſe in mare præcipitans, nunquam deinceps comparuit.

Veſtigia in ſaxo impreſſa reliquit vir Dei.

Ad viri Dei vocem ingens draco ſe in mare præcipitat.

Sed cum vir beatus ab omnibus honoraretur, & prædicaretur propter miracula quæ faciebat, timens ne ob hanc cauſam vanæ gloriæ tumor in

B eius animum irreperet: nauigauit ad Cyrnem Inſulam, in qua nullus hominum propter ſolitudinẽ loci, & ferarum periculum, habitare poterat: ibique diebus quadraginta cum beſtiis commoratus eſt, coruo ei quotidie dimidium panis calidi, & fruſtum carnis bubalæ, diuinitus deferente. Quadam die cum iuxta littus maris ambulans meditaretur de Scripturis ſanctis, corpus hominis in mare ſubmerſi, & ab vndis illic eiecti, inuenit. Ille vt erat mitiſſimus & miſericors, ſtatim in lacrymas prorumpens, cum oraret vt Deus animam in exanime corpus reſtituere dignaretur: ecce Angeli apparent, congratulantes ei, & cum eo Dominum laudantes, & qui fuerat mortuus ſtatim ſur-

C rexit.

Fugit ad Cyrnem Inſulam.

Paſcitur à coruo.

Suſcitat mortuum.

Non multo poſt, admonitione diuina ad priorem Inſulam redire iuſſus, cum nautas qui illuc appulerant, & ad Sardiniam nauigare volebant, inſtanter rogaſſet, vt eum ad Inſulam Palmariam deducerent: illi contemnentes hominem laceris veſtibus indutum, & macie confectum, noluerunt eum aſſumere. Quare Deo volente in mari orta valida tempeſtate, non prius inde ſeſe mouere potuerunt, donec ſancti petitionem adimplere volentes, facta ſubitò ſerenitate, eum illuc detulerunt. Et cum ante receſſum nautæ ipſi in littore lapidibus luderẽt, & vnuſquiſque illorum à ſocio caſu in pectore percuſſus expiraſſet, oratione ſancti ſuſci-

D tati ſunt omnes. Reuerſus igitur ad priſtinum locum quieuit in pace tertio Idus Septembris. Sed quoniam nullus aderat qui ſacrum eius corpus ſepeliret, ſancti Angeli viſibiliter apparentes, ſacras eius reliquias in tumulo repoſuerunt cum hymnis & canticis. Ex eius verò ſepulchro oleum emanans ægritudines omnes ſanabat.

Suſcitat & alios mortuos.

Moritur vir S. & ſepelitur ab Angelis.

Eo defuncto Lucius Epiſcopus Lunenſis diuinitus admonitus, ad Inſulam cum populo veniens, oleum manans reperit, & terram effodiens, corpus integrum inuenit, miro fragrans odore, illudque honorabiliter tumulauit, & Eccleſiam ſuper ſanctas eius reliquias conſtruxit. Tempore verò Ludouici Pij Imperatoris, cum Sarraceni inſulas il-

E las deuaſtarent, Apullinaris Epiſcopus Lunenſis, à ſancto per viſum admonitus, corpus eius inde tranſtulit, & Rhegium detulit; ac in Eccleſia S. Proſperi tertio Nonas Nouembrijs depoſuit.

Transfertur ſacrum eius corpus à Lucio Epiſcopo Lunenſi.

Etiam ſecundò transfertur.

N O T Æ.

Venerius.] *De eo Martyr. Rom. 13. Septemb. & Baronius ibid. Agunt & de eodem Trithem. & Vuionius, & alij.*

Ad Inſulam Palmariam.] *Palmaria eſt Inſula vltra Tyberina oſtia in mari Tyrrheno.*

A Lunenſi ciuitate.] *Luna ciuitas fuiſſe fertur Italia, quæ olim ædificata fuit ad modum Lunæ iã dimidiæ: ſed vt, dicit Ioannes de Ianua in ſuo Catholico, verbo*

Luna ; modò deſtructa eſt.

Sarculum.] *Eſt genus raſtri, hoc eſt crates illa dentata, qua ſatis ſubtrahitur : à ſarriendo dicta, vulgò vn Ratean.*

Ad Cyrnum Inſolam.] *Κύρνος hanc Inſulam Græci vocant, quæ quidem eſt in Lyguſtico mari, hanc Latini Corſicam dicunt. Dicta Cyrnus à Cyrno Corſica Rege, prius Teranne nominata. Eſt longa paſſuum centum quinquaginta millium, lata maiore ex parte quinquaginta, circuitu trecentorum viginti duorum millium.*

Ad Sardiniam.] *Sardinia eſt Inſula in Tyrrheno ſeu Lyguſtico mari, à Sardo Herculis filio (ſicut Strabo & Solinus ſcribunt,) qui è Lybia veniens, cum multitudine colonorum, inſulam occupauit : cum* B *antea Sandaliotis appellaretur, ab effigie ſolea, quam Græci Sandalion vocant, & Ichnuſa, à ſimilitudine veſtigij. Huius latitudo eſt millium paſſuum 98. longitudo ducentorum viginti. Mirum in ea Inſula neque lupum gigni, neque ſerpentem reperiri.*

Rhegium deiulit] *Eſt oppidum ſitum in margine Italiæ. Olim Rhegyna ciuitatis ingens fuit potentia, ob eamque cauſam nomen ciuitati factum eſſe autumant quaſi regia vrbs foret. Eſt aliud Regium Ciſalpinæ Galliæ oppidum.*

VITA S. IOANNIS CASSIANI C
Eremitæ. Ex variis Auctoribus collecta.

BEATVS Ioannes Caſſianus, natione Scytha, honeſtis parentibus natus, Conſtantinopoli literis operam dedit. Volens autem mundum, & quæ in eo ſunt deſerere, ad beatum Ioannem Chryſoſtomum, qui tunc temporis Conſtantinopolitanæ præerat Eccleſiæ, acceſſit : à quo Clericus, deinde Diaconus factus eſt.

B. Ioannes Caſſianus diſcipulus S. Ioãnis Chryſoſtomi.

Cum autem hæreticorum rabies aduerſus Eccleſiam Dei ſæuiret, & Sanctus Ioannes Chryſoſtomus ab ipſis hæreticis in exilium pulſus eſſet: D Ioannem Caſſianum eius diſcipulum primò blanditiis, deinde minis, vt contra magiſtrum ſubſcriberet, impij illi adhortati ſunt. Sed cùm renueret, ipſum ex vrbe turpiter eiecerunt. At ille gaudens, hanc iniuriam pro Chriſto patientiſſimè tulit. Pergens ergo ad partes Syriæ, in quodam Monaſterio habitum ſanctæ conuerſationis ſuſcepit, & breui intantum profecit, vt cæteris Monachis & ſenioribus admirationi eſſet.

Ab hæreticis eiicitur ex ciuitate B. Ioannes Caſſianus.

Fit Monachus.

Poſtquam verò aliquandiu ibi conuerſatus eſt, anhelans ad vitam ſolitariam, petita & obtenta ab Abbate in Eremum commigrandi licentia; aſſumpto quodam collega & amico ſuo Germano Monacho, profunda Ægypti deſerta penetrauit, E atque ibi cilicio tectus antiquorum illorum Anachoretarum vitam pro viribus imitari ſtudebat. Quadam vice cùm magnus quidam & ſanctus Anachoreta nomine Theodorus, ad cellam Sancti Ioannis intempeſta nocte veniſſet, & quidnam tudis adhuc Anachoreta ſolus ageret, paterna ſolicitudine latenter exploraret, eumque illico finita veſpertina ſolemnitate, incipientem feſſum corpus iam reficere, & incubantem pſiathio reperiſſet: protrahens imo corde ſuſpiria, ſuo eum vocitans nomine: Quanti, inquit, ô Ioannes, nunc cum Deo colloquuntur, eumque in ſemetipſis amplectuntur, ac retinent, & tu fraudaris tanto lumine, inerti

Anachoreticam vitam ducit in Ægypto.

Nota maximam Sanctorum Patrũ vitæ auſteritatem.

A ſoporis deſidia reſolutus?

Succeſſu temporis, maioris perfectionis acquirendæ deſiderio tactus vnà cum collega Germano, ſanctos Patres qui in Ægypti & Palæſtinæ regionibus morabantur, viſitauit, quorum etiam Collationes, & res geſtas deſcripſit. Cum autem in Oriente hæretici valde multiplicarentur, & ſæuirent contra Catholicos, B. Ioannes ad partes Occidentales tranſiens, tandem proſperis ventis Maſſiliam appulit : vbi tuguriolum extruens, non longè ab ipſa vrbe per multos annos ſolitarius vixit, & ob eximiam ſanctitatem poſtmodum Presbyter ordinatus eſt. Cúmque multi illius ſe ſubderent magiſterio: duo Monaſteria conſtruxit, virorum alterum, alte- B rum mulierum. Vt autem Monachos ſuos ad perfectionis viam inflammaret, ſcripſit eis Latino ſermone libros doctiſſimos, de Inſtitutis Renunciantium, de octo capitalibus vitiis, atque Collationes Patrum. Libros autem ſeptem de Inſtitutis Renunciantium, Caſtori Pontifici, & decem priores Patrum Collationes, Leontio Epiſcopo & Helladio, & ſeptem poſteriores, Eucherio Lugdunenſi, & Honorato Arelatenſi, Epiſcopis dedicauit.

Viſitat ſanctos Anachoretas.

Venit ad partes Occidentis.

Cõſtruit duo Monaſteria apud Maſſiliam.

Catalogus operum eius.

Ad extremum cum eſſet ſenex, prouectæque ætatis, rogatus à Leone Romano Pontifice, ſcripſit aduerſus Neſtorium, de Incarnatione Domini libros ſeptem, quos eidem dedicauit, & ſcribendi apud Maſſiliam, & viuendi finem fecit, Theodoſio & C Valentiniano regnantibus.

Migrat.

NOTÆ.

Ioannes Caſſianus.] *De eodem agunt clariſſimi viri Gennadius in Cat. virorum Illuſtrium. D. Proſper in Opuſculo contra Collatorem. Dionyſius Carth. in Præfatione ſua Paraphraſis. Trithem. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Petrus in Cat. lib. 7. cap. 59. Baronius tom. 4. Annal. & alij. Eius feſtum 13. Auguſti celebratur, floruitque circa annum Domini 435. Cuius ſacrum corpus Maſſiliæ in magno honore & reuerentia habetur. Plura de eodem ſcripſit Henricus Cuyckius, qui nouiſſimè eius opera correxit, & Annot. exornauit.*

Ad beatum Ioannem Chryſoſtomum, &c. acceſ- D ſit.] *Quòd B. Caſſianus fuerit diſcipulus S. Ioannis Chryſoſtomi, ipſemet Caſſianus teſtatur circa finem libri ſeptimi de Incarnatione, ſcribens in hunc modum. Vnde ego quoque ipſe humilis atque obſcurus nomine ſicut merito, licet mihi inter eximios Conſtantinopolitanæ vrbis Antiſtites, locum magiſtri vſurpare non poſſim, ſtudium tamen diſcipuli, affectumque præſumo. Adoptatus enim à beatæ memoriæ Ioanne Epiſcopo in miniſterium ſacrum, atque oblatus Deo, & ſi corpore abſum, affectu illic ſum, &c. Et infra. Memento te magiſtrorum veterum, ſacerdotumque veſtrorum, Gregorij nobilis per orbem, Nectarij ſanctimonia inſignis, Ioannis fide ac puritate mirabilis. Ioannis inquam, Ioannis illius, qui verè ad ſimilitudinem Ioannis Euangeliſtæ, & diſcipulus Ieſu, & Apoſtolus,* E *quaſi ſuper pectus Domini ſemper, affectumque diſcubuit. Illius inquam mementote, illum ſequimini, illius puritatem, illius fidem, illius doctrinam, ac ſanctimoniam cogitate, illius ſemper mementote, doctoris veſtri ac nutritoris, in cuius quaſi gremio quodammodo amplexuque creuiſtis. Qui communis mihi, & vobis magiſter fuit: cuius diſcipuli, atque inſtitutio ſumus, &c.*

Ipſum ex vrbe turpiter eiecerunt.] *Confirmat Petrus in Cat. vbi ſupra. Qui de Eccleſia Conſtantinopolitana per hæreticos eiectus, in Maſſilia Galliæ Presbyter ordinatus, duo condidit Monaſteria, virorum & mulierum, quæ hodie extant.*

Incubantem pſiathio.] *Pſiathium, vt ex Collat. 18. cap. 15. apparet, locus fuit planè abiectus, & humilis:*

milis: ſeu potius vilis ſella, in qua ſynaxeos tempore Monachi conſidebant. Apud veteres enim primaria ſedes dicebatur πρῶτον ξύλον, hoc eſt primum lignum, ſiue cathedra prima. Quæ autem ſellis inſternebantur, & humiliora ſcamna, pſiathia nuncupari ſolita erant.

Quodam collega & amico ſuo Germano.] *De quo ſæpius fit mentio in ipſis Caſſiani Collationibus, necnon in Vitis Patrum, vbi ſæpius legitur hoc. Narrauit nobis Abbas Germanus, &c. Cum iſto Germano, ab ipſo tyrocinio ac Rudimentis militiæ ſpiritualis, ipſi ita indiuiduum contubernium, tam in cœnobio, quàm in Eremo fuit, vt cuncti ad ſignificandam ſodalitatis, ac propoſiti eorum parilitatem pronunciarent, vnam mentem, atque animam duobus ineſſe corporibus.*

Sanctus Anachoreta nomine Theodorus.] *Hanc hiſtoriam ipſe Caſſianus ſcriptam reliquit in lib. de Inſtit. Renunciantium.*

Maſſiliam appulit.] *Conſentiunt omnes hiſtorici qui de eo ſcripſerunt.*

Vt Monachos ſuos ad perfectionis viam inflammaret.] *Reuera multi ſancti magnum emolumentum ex lectione librorum Caſſiani retulerunt, ſicut Diuus Benedictus Romualdus, Caſſiodorus, Dominicus, Thomas Aquinas, & Ignatius Loyola, & innumeri alij, qui eius Collationes aſſiduè peruoluebant. Notandum vero quòd Gelaſius Papa, diſtinct. 15. cap. Sancta Romana, Ioannis Caſſiani opera inter apocrypha numerauit, & B. Proſper contra tertiam decimam Collationem, quæ Pelagianæ hæreſeos labe pene tota conſperſa eſt, libellum edidit, cui titulum inſcripſit, contra Collatorem. Verùm ſicut negari non poteſt, obſcuriora aliquot loca, & errores, tam in iſta tertia decima, quàm in pleriſque aliis collationibus inueniri: ita conſtanter affirmandum, hæc non tam ipſi Caſſiano, quàm Collatoribus, quos ille ita opinatos fuiſſe ſcribit, imputandos eſſe. Nam hoc imprimis ipſa eius præfatio, quæ Collationibus præmittitur, coarguit: in qua ſe non ſua, ſed Sanctorum Patrum, & Anachoretarum Inſtituta, fideli ſermone narraturum pollicetur. Illud videre eſt in Collatione 20. cap. 10. Ex his igitur, & ex libris de Incarnatione Verbi, liquidò apparet, ipſum Pelagianæ ſectæ nunquam patrocinatum fuiſſe.*

Scripſit eis Latino ſermone.] *Quod Latinè ſcripſerit Caſſianus, in præfatione Collationum ſuarum, manifeſtum nobis præbet teſtimonium. In ea ſiquidem Leontium Pontificem, & Helladium fratrem, alloquitur in hæc verba. Obtineant orationes veſtræ ab eo qui dignos nos, vel viſu eorum, vel diſcipulatu, vel conſortio iudicauit, vt nobis earundem traditionum memoriam planam, & ſermonem ad dicendum facilem conferre dignetur, quo tam ſanctè eas, atque integrè quam ab ipſis accepimus explicantes, ipſos quodammodo in ſuis inſtitutis incorporatos, & quod maius eſt, Latino diſputantes eloquio, vobis exhibere poſſimus. Et collat. 13. cap. 15. Quod minus Latinè, (inquit) ſed expreſſius dici poteſt, idoneitas noſtra ex Deo eſt. Adde quod quia prope Maſſiliam, & non in Græcia, & ad Epiſcopos Galliæ Latinos ſcripſit, non alio quàm Latino ſermone, in quo illi verſati erant, vti debuit. Sed neque de Interprete Caſſiani vnquam auditum eſt.*

De Inſtitutis Renunciantium, de octo capitalibus vitiis, atque Collationes Patrum, &c.] *Reperiuntur quædam alia opuſcula ſub nomine Caſſiani, vtpote Theologica confeſſio, quæ à quibuſdam ei tribuitur, de conflictu vitiorum, & virtutum, qui etiam Caſſiani intitulatur: ſed hi libri, & ſi qui alij inueniantur, non ſunt eius, tum quod apud Gennadium, & Trithemium non inueniantur Caſſiano attributi, tum quod illius ſtylum non redoleant. Interim notandum, Sanctum Eucherium Lugduneſ. Archiepiſcop. eius opera quæ nunc extant, longo ſermonis ſtylo protenſa, in breuiorem ſententiam reduxiſſe, quemadmodum Gennadius, & Baronius, & Vincentius Baralius tradunt.*

VITA SANCTI IOANNIS Calabytæ. Ex ea quæ eſt apud Petrum Epiſcopum Equilinum.

Habetur lib. 3. Cat. c. 156.

IOANNES Monachus filius Eutropij magiſtri militum vrbis Romæ, & Theodoræ, Chriſtianorum, cùm eſſet annorum duodecim, à parente liberalibus ſtudiis traditus eſt. Cùm autem pater in domo ſua Abbatem Monaſterij Acœmetorum, Hieroſolymam pergentem, hoſpitio ſuſcepiſſet: iuuenis ad vitam Monaſticam animatus, ab eodem Abbate regularibus diſciplinis imbuitur, promiſſione ſibi facta, quod regrediens domum illuc diuerteret, eo quod ſecum ire, & Monachus fieri diſponeret. Interea Ioannes à patre Euangelium ſibi ſcribi petiit, in quo ſtudere cupiebat, quod mater gemmis & auro, ad filij delectationem ornauit. In quo quotidie Ioannes legebat, & ad vitæ perfectionem æmulus anhelabat.

Patria & parentes S. Ioannis.

Eius pater hoſpitio excepit Abbatem Monaſterij Acœmetorũ.

Fugam ſerui meditatur S. Ioannes.

Mater ipſi tradit pſalterium, gemmis & auro ornatum.

Reuerſus igitur Abbas, in domo Ioannis recipitur: cum quo habito colloquio de fuga petenda, quia parentes timebat, nauem reperiunt iuxta littus, à quibus dum nautæ multum pro naulo exigerent, & pecunia carerent, Abbaſque ad repatriandum feſtinaret: iuuenis patrem rogat, vt det ſibi centum aureos, pro conuiuio conſodalibus celebrando. Quibus acceptis, Ioannes quaſi neceſſaria empturus abiit: vrbem exiuit, & ad Abbatem ſe iuxta mare præſtolantem concitus venit, datoque naulo, nauem ſecum aſcendit. Quem parentes dudum perquirentes, & minimè reperientes, ad mortem affligebatur. Ille igitur ad Monaſterium perueniens, factus eſt Monachus: vbi in omni vitæ ſanctitate, & ſumma obedientia ſeptennium peregit.

Latenter fugit.

Fit Monachus in Moſterio Acœtorum.

Poſt hæc cùm de viſione parentum nimium tentaretur, obtenta Abbatis, & Monachorum licentia, relicto cœnobio Romam venit, mutatoque habitu, conſciſſis veſtibus indutus, facie præ ieiuniis tabefacta, in domo parentum incognitus hoſpitatus eſt, minimè ſe reuelans. Cumque manè pater domum egrediens, peregrino compateretur, tugurium ſibi iuxta domum ſuam conſtruxit, eumque de menſa propria, vti pauperem aluit. Qui multis ieiuniis affectus, continuè orationi inſiſtebat. Sed tandem infirmitate correptus, mortique vicinus, matrem vocauit, eique pſalterium gemmis & auro ornatum exhibuit. Quæ libro cognito, viroque vocato, Ioannem interrogat quomodo pſalterium illud habuiſſet, & ſi quã de eorum genito audiuiſſet. Qui cuncta per ordinem narrans, ſe Ioannem eorum filium patefecit: moxque in eorum brachiis expirauit. Cuius corpus cùm multarum effuſione lacrymarum, parentes in nouo ædificato oratorio ſepelierunt, & eidem pro peregrinorum ſuſceptione cœnobium addiderunt: ibique Domino ſeruientes præter quotidianum victum, omnem ſubſtantiam ſuam pauperibus miniſtrabant. Quieuit autem in pace vir Domini 3. Calend. Martij.

Relicto Monaſterio venit Romã, vt videat parẽtes.

Degit incognitus iuxta paternã domũ in paruo tugurio.

Tandem ſub mortem ſeipſum reuelãs, à parentibus cognoſcitur.

Conſtruunt eius parentes Monaſterium pro ſuſceptione peregrinorum.

NOTÆ.

Ioannes.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 24. Februarij. Eius vitam prolixiori, ſed ſimpliciori ſtylo deſcriptam à S. Simeone Metaphraſte affert Surius tom. 1. Eam etiam Gallicè reddiderunt Renatus Benedictus, Gazetus, & du Val apud Ribadeneiram. Dictus eſt autem Calabyta, à paruo tugurio in quo habitauit.*

Abbatem Monaſterij Acœmetorum.] *Id eſt, non dormientium Monachorum, quod Monaſterium erat in Oriente, vbi propter multitudinem Monachorum ibi degentium, laus perennis erat, quia ſcilicet inceſſanter alternis vicibus Monachi laudes Deo decantabant.*

Habetur in hiſt. Sanctorũ 16. Aprilis.

VITA S. PATERINI EPISCOPI. B

Ex ea qua eſt apud Haraum.

S. Paterni genus.

ORTVS eſt beatiſſimus Paternus apud Pictauos Aquitaniæ oppido, & quidem ex parentibus generis nobilitate, atque etiam publica adminiſtratione conſpicuis. Sed vicit ipſe natalium ſplendorem, vitæ morum claritudine. In tenera ætate cæleſti inſpiratione permotus, religioſæ vitæ frenos ſibi ſponte iniecit in Monaſterio Enixionenſi, habitu Monaſtico ſuſcepto. Vbi non multo poſt ab Abbate ad cellarij diſpenſationem adhibitus, in illo primo ſuæ promotionis gradu, non obſcura de ſe indicia dedit. In ipſa autem adoleſcentia, ad ſublimiora ſanctæ vitæ ſtudia adſpirans, cùm non fideret ſibiipſi

Degit in Monaſterio Enixionenſi.

C propter ætatis teneritudinem, cum Scribilione, eiuſdem loci Monacho, prius communicato conſilio, pro Christi amore, relictis parentibus, in pago Conſtantino, vna cum illo, libenter conſtituit peregrinus degere. Itaque nihil præter pſalterium accipientes, eò profecti ſunt. Et quidem Sanctus Scribilio, licet ætate maior eſſet, tamen videns beatum Paternum meritis venerabilem, vt illum ſibi æquaret, pallium ſibi diuiſit, eique partem dimidiam dedit. Ambobus verò, propter captandam ſolitudinem, inſulam quandam adire cupientibus, vir quidam nobilis & religioſus, Deoque dilectus

D detinuit eos apud ſe, donec ciuibus ſuis illorum aduentum indicaret, ſimúlque rogauit illos vt in fanum Seiſciacum ſe reciperent, ſuiſque precibus homines Ethniciſmi erroribus implicatos, à dæmonum cultu reuocarent.

Venit ad pagum Seiſciacum.

Vbi dum illi circa montis ſinum in cauernam quandam ingreſſi eſſent, iamque populus execrabili ductus conſuetudine, in illo fano debaccharetur, ſancti viri admonebant miſeros, ne falſos Deos colendo ſe æternum perderent, aiebantque ſcilicet, multo rectius facturos, ſi per Dei gratiam renati ſuum colerent conditorem. Quibus auditis, homines inſani reuerendos viros irreuerenter contemnunt, rituque ſuo cœptum cultum pertinaciter proſequuntur.

E At ſancti viri, tum ſanctæ Crucis ſigno, cum fidei feruore armati, accedunt ad vaſa in quibus illi miſeri pulmenta coquebant, ſuiſque ea ſcipionibus euertunt. Ecce autem nutu diuino, timore corripiuntur, qui ſanctos viros facilè etiam trucidare potuiſſent, atque ita ad ſuum locum ambo reuertuntur, vbi & tangente Paterno humum baculo, fons erupit. At verò interea fama crebreſcente, vir venerabilis generoſus Abbas eorum, poſt triennij ſpatia, abiit ad requirendos Monachos ſuos, tam bene fugitiuos, quippe qui ad Chriſtum aufugerant. Qui vbi ad illos peruenit, didicit Paternum arduum ſanè vitæ inſtitutum ſequi, præter panem & aquam, vel olera ſale con-

Fortiter prædicat contra idololatras.

Viuit in maxima auſteritate.

A ſperſa, nihil alimentorum admittere, & non fœminarum duntaaat, ſed etiam virorum adſpectus declinare, vt facilius caperiretur viſitationes Angelicas.

Tum præterea cognouit eum nullo vnquam cubare in lectulo, nulla lecti operimenta requirere, nunquam ad plumas vel caput reclinare, ea veſte, qua interdiu vteretur, etiam noctu contentum eſſe, pro molli lana aſperum vſurpare cilicium, vt nec ipſa quidem nocturna quies corporis ſine moleſtia abiret. Quibus conſideratis, vt aduertit Abbas eum Monaſtici canonis metas, tanquam equũ impatientem, immodico feruore excedere, impoſito quodam freni retinaculo, ad moderata eum ieiunia reuocauit, ſimúlque iuſſit, ne tam arctæ ſe daret ſolitudini, nec virorum adſpectum, & colloquia recuſaret, tum etiam cellulas inuiſeret. Simul etiam apud Lencianum Epiſcopum & ciues præclarum ei reddidit teſtimonium, bonis & honeſtis parentibus eum eſſe editum. Poſt quæ vale faciens Paterno, Scribilionem ſecum ad Monaſterium reduxit, cui tamen non multo poſt iterum copiam fecit ad Paternum ſeſe recipiendi.

Imponit Abbas eius feruori certum modum.

Porrò Lencianus Epiſcopus, Paternum primò Diaconum, inde etiam Preſbyterum ordinauit. Vnde & tantus Seiſciaci, ea eius, & Scribilionis laboribus, gratiæ fructus exciteuit, dum cæleſtis verbi ſemina ſpargerent, vt fanum prophani cultus in porcorum ſtabula redactum ſit, ſpelunca autem illa in quam viri illi egregij ſe abdiderant, tam ſuaues ex ſe diffuderit virtutum odores, vt permulta ea Paterno prodierint Monachorum examina, non paucis apud Conſtantienſes, Baiocenſes, Cœnomanos, Abrincenſes, Rhedones in Britannia minori, ab illo fundatis Monaſteriis.

Ordinatur Diaconus, ac deinde etiam Presbyter.

Multa fũdat in locis vicinis Monaſteria.

Claruit autem eius eximia fides multis argomentis, necnon & ſanctam vitam multa miraculorum ſigna declararunt. Quod vbi fama longè latéque diuulgauit: multa Childeberti Regis prece compulſus, ei Pariſiis vehiculo operto incluſus occurrit. Quem cùm maligni ſpiritus Pariſios aduentare ſenſerunt, ex obſeſſis corporibus mox aufugerunt, & qui febre erant vexati, incolumes quoque euaſere, necnon & cùm vir Dei pro pauperibus regias aures appellaret: inclytus Rex Childebertus, Creſcentio, ad quem publica cura ſpectabat, mandauit, vt quod B. Paternus ab ipſo exigeret, id exequi ne omitteret. Iam ſeptuageſimum ætatis annum agebat B. Paternus, & Abbatis officio fungebatur, cùm ecce Seiſciaci in cellula, quam primò extruxerat, quieſcenti quadam nocte, viſus eſt locus ille mira claritate perfuſus. Simul autem viſi ſunt ad eum ingredi Epiſcopi Melanius, Lencianus, & Beor, qui ad Dominum migrauerant, ipſumque ordinare Antiſtitem, qua ille viſione etiã obſtupuit. Sed & tacitam apud ſe habere volens, tamen occultare non potuit, quam poſtea ipſe rei euentus ad omnium notitiam perduxit. Nam non multum interceſſit temporis, cùm decedẽti Abrincenſi Epiſcopo, ad Regis, & populi preces, ipſe ſucceſſit. Nec enim recuſare potuit, quod ſecreta Domini diſpenſatione ſibi imponendum iam ante præuiderat.

Dæmones eius præſentiam ferre nõ poſſunt.

Impetrat à Rege Childeberto quicquid vult.

Fit Epiſcopus Abrincenſis.

Quod honoris vbi adeptus eſt, profectò talem ſe præbuit, tum in veterum Eccleſiarum inſtauratione, tum in nouarum ædificatione, vt eſſet in ſingulis admirabilis, & in omnibus ſingularis. At verò tertiumdecimum annum in Abrincẽſi pontificatu iam agens vir ſanctus altero Paſchatis die, cùm fratres Sciſciaci inuiſare cuperet, in morbũ incidit,

itemque

itemque ſanctus Scribilio apud Mandanenſes. Miſerunt autem vtrimque nuncios, mutuóque ſibi ſignificant, vt priuſquam migrent ex hac vita, mutuo conſpectu fruantur. Nuncij in ipſo itinere ſibi fiunt obuiam: quin & eadem omnino hora beatus Paternus, & frater eius Scribilio reuerendus Præpoſitus, nobili triumpho, comitibus Angelicis ſpiritibus, animas ſuas è terris ad cæleſtia regna cum Chriſto æternum victuras tranſmiſerunt. Vbi etiá cùm Paterni exequias celebraret Lauto Epiſcopus, qui ante dies octo eius inuiſendi cauſa eò venerat, eiuſque ſacrum corpus ad baſilicam deportaret, itemque Lanſcius Epiſcopus Sanctum Scribilionem ad baſilicam eádem adduceret: ambo Pontifices, concinente pſallentium choro, præter omnem expectationem ſibi inuicem occurrerunt, pariterque in eodem loco conuenerunt; & viri ſanctiſſimi quorum funera illi Antiſtites curabant, fælici tranſitu, locum orationis, quem ipſi extruxerant, eodem die ſimul occupparunt, & qui ſe in vita dilexerant, nec in morte ſunt ſeparati.

Moritur eadē hora qua & ſocius eius Scribilio.

Item ſepeliūtur in eodem loco.

N O T Æ.

Paternus.] *De quo Molanus, Felici, Vvionius 16. Aprilis. Eius vitam ex Surio refert Haræus, quam etiá Gallicè ſcripſerunt Renatus Benedictus, & Gazetus. Agit de eodem pauca admodum Robertus Cœnalis Epiſcopus Abrincenſis de re Gallica lib. 2. Perioche 6. Vocatur hic Paternus lingua Gallica,* Sainct Poix, *ad differentiam alterius Paterni Venetica ciuitatis Apoſtoli, qui dicitur S. Pater, vt annotat Vvionius. Notatur verò à Demochare de ſacrificio Miſſæ tom. 2. c. 21. quartus illius ſedis Epiſcopus, floruit circa annum Domini 560. Septuaginta annorum erat quando factus eſt Epiſcopus, vt colligitur ex ſupradicta hiſtoria, & per ſpatium 13. annorum Epiſcopatum adminiſtrauit. Non ergo obiit ſeptuagenarius, vt vult Vvion. ſed octogeſimum tertium annum habens. De eodem plura in Breuiario Eccleſiæ Cœnomanenſis.*

Apud Pictauos, &c.] *Conſentit Breuiarium Eccleſ. Cœnom. Sacratiſſimus Paternus Epiſcopus Pictanis ciuis Aquitaniæ regionis, generoſis parentibus, ſed generoſior moribus, à Iulitta matre ſua ferè decem annorum vidua nobiliter enutritus, cæleſti inſpiratione, ab ipſis infantiæ annis, maturæ vitæ frena ſuſcepit, & in Monaſterio Enixionenſi, iugum Dominicæ culturæ ſuſcepit. Huius mater iam conuerſo infantulo, dum tunicam vellet facere, orditam telam caſu ſuper tectum poſuit, quæ ſubrepta ab aue, quæ dicitur miluus, & ad nidum ſuum perducta, poſt expleta vnius anni ſpatia, reperta eſt incorrupta & integra, ac ſi fuſo torquente de manu pendula lanifica proceſſiſſet.*

Et non fœminarum duntaxat, ſed etiam virorum aſpectus declinare.] *In Breuiario Cœnomanenſi. Aſpectus verò S. Paterni non ſolùm fœminarum, ſed etiam virorum renuebat præſentiam, vt ab omnibus ignotus, expectaret aduentus Angelicos, lectulum nunquam habens, lectaria neſciens, totaque eius vita tam aſpera fuiſſe probatur, vt potius admirabilis, quàm imitabilis videretur.*

Cùm decedenti Abrincenſi Epiſcopo, &c.] *Hæc ciuitas Abrincenſis Gallicè dicitur* Auranches, *quæ dicitur Abrinca Latinè, vel Arborica, vt vult Robertus Cœnalis, quia olim altiſſimis erat circumdata arboribus.*

VITA S. DESIDERATI INCLVSI.
Ex Petro A S. Iuliano.

Habetur in Hiſt. & Antiquit. Ciuit. Cabilon.

S. Deſideratus Presbyter viuit Incluſus.

FVIT Beatus Deſideratus Presbyter incluſus in Monaſterio Gordonienſi, Diœceſis Ca- A bilonenſis, qui magnis claruit miraculis. Nã multi dolore dentium affecti, eius precibus ſunt perfectæ ſanitati reſtituti. Et quamuis incluſus degeret in cella, nec vnquam inde progrederetur: nihilominus facile qui vellent, in cella ipſum videre poterant.

Claret miraculis.

Poſtquàm verò migrauit ad Dominum, beatus Agricola Cabilonenſis Epiſcopus, Archidiaconum ſuum miſit ad prædictum Monaſterium, vt ſanctum corpus afferret, vt in publico ciuitatis cœmeterio ſepeliretur. Sed Monachi tam pretioſum theſaurum tradere noluerunt, & ſic Archidiaconus ad propria redire coactus eſt.

Mortuus ſepelitur in Monaſterio Gordonienſi.

B

N O T Æ.

Deſideratus.] *Eius meminit D. Gregorius Turonenſis, vt citat à S. Iuliano. Floruit tempore Childeberti Regis Francorum, & vulgò dicitur* Sainct Deſirat, *fuitque in Sanctos relatus à Ioanne Papa VIII. cum eſſet Cabilone, vna cum Sanctis Epiſcopis Sylueſtro, Agricola, Flauio, Lupo, Tranquillo, Deſiderio, Ioanne, Vrbano, Grato, petente & rogante Gilbodo 22. eiuſdem ciuitatis Epiſcopo, cuius etiam precibus Papa ſupradictus ibi adueniens, manſit per ſpatium 20. dierum, poſtquam Trecis Ludouicum Balbum Imperatorem ſacrauerat. Hæc Petrus à S. Iuliano.*

Beatus Agricola.] *Vel Agricolus fuit 8. Cabilonenſis Epiſcopus.*

C

VITA S. SEVERI ABBATIS.
Ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino.

Habetur in Cat. lib. 7. c. 113.

FVIT beatus Seuerus ex regali Syrorum genere ortus, qui adhuc iuuenis parentibus defunctis, cum diuitiis abundaret, magis autem ſcientia (Philoſophiæ enim operam dederat) magnos aſſumens theſauros, cum ſeruis ſuis nauem conſcendit, & in Septimaniam deueniens regionem à Sancto Berico Agathenſi Epiſcopo honorificè ſuſceptus eſt. Qui quidem cum videret iuuenem hunc præclarum, ex vultu & geſtis D eius eum fore aliquando virum magnum & ſanctum coniectabat. Itaque ſæpius ei ſuadebat, vt mundi huius vanitatibus abdicatis, ſoli Deo vacaret, & terrenum regnum pro acquiſitone cæleſtis dimitteret. Seruire enim Deo (dicebat) regnare eſt. Ex his & aliis adhortationibus inflammatus præclarus ille iuuenis, omnibus pro Chriſto theſauris pauperibus erogatis, ſeruiſque manumiſſis, vt liberius ſoli Deo vacare poſſet, in fauce Aurariçæ, quæ ab vrbe Agathenſi duobus fere millibus diſtat, Naufragum petiit, & ſibi tugurium ex arundinibus faciens, ſolitariam ibi vitam ducebat, delicatum corpuſculum ieiuniis, & vigiliis diſcrucians. Singulis enim diebus Dominicis, poſt ſacroſan- E ctam perceptam Euchariſtiam, panem vnicum ſumebat, & ita hebdomada integra ſine cibo perdurabat.

S. Seuerinus in iuuentute Philoſophiæ dat operam.

Relicta patria venit in Septimaniā.

Suaſione Berici Agathēſis Epiſcopi, theſauros ſuos diſtribuit pauperibus, & ſecedit in Eremum.

Magna S. viri abſtinētia.

Factum eſt autem cum homo Dei ibi moraretur, vt ibique terrarum requirerent eum parentes eius & ſerui. E quibus aliis luſtrantibus vrbes, prouincias, & terras, tandem cum perueniſſent ad ciuitatem Agathenſem, audiſſentque famam cuiuſdam magni Eremitæ nomine Seueri, qui prope ciuitatem, ſolitariam ducebat vitam, ad eum viſendum acceſſerunt. Quem cum inueniſſent in tuguriolo ex arundinibus & virgultis confecto, vidiſſentque eum laceris indutum panniculis, lacrymas nullo modo cõtinere potuerunt, cœperũtque

Reperitur à ſeruis ſuis.

omnes eum obnixè rogare, vt hanc miſeram, & pauperrimam relinqueret vitam, & in palatium ſuum & regnum reuerteretur. At ille dicta eorum paruifaciens, nullatenus à ſancto propoſito dimoueri potuit. Serui autem fixum & immobile eius videntes propoſitum, cum mœrore & triſtitia ad propria receſſerunt.

Parui facit monita ſeruorum eum ad ſeculū redire hortantium.

Interea vir ſanctus cum per multos annos ab hominum conſortio ſemotus vixiſſet, à multis tandem frequentari cœpit, videnteſque tantam paupertatem ei ciues Eccleſiam conſtruxerunt, & Monaſterium. Factumque eſt vt poſt breue tempus, initos trecentorum ſexaginta fieret pater Monachorum. Tempus deficeret ſi omnia eius miracula voluerimus recenſere. Ex quibus cum tria propoſuerimus id ſatis eſſe iudicamus.

Trecentorum fit pater Monachorum & eo amplius.

Cum in Monaſterio ſuo defeciſſent panes, & tres tantum haberet, eos in aqua per fruſta conſciſſos, adeò multiplicauit, quod ex eis triduo trecentos ſexaginta ſuos fratres refecit: die verò quarta trecentos tritici modios ſibi aſportandos eſſe prænunciauit. Et ita Deo largiente euenit.

De tribus panibus tātam multitudinē Monachorum reficit.

Cuidam ſenatori ciuitatis Agathenſis, ſeni Saluſtio nomine, ſepulchrum ſibi fabricanti, prædixit, non ipſi, ſed filio eius dictum tumulum præparari, & vt prædixerat euenit. Tantæ præterea erat manſuetudinis & ſanctitatis, quod auiculæ in manibus eius reſidere & cibum ſumere non pertimeſcerent. Nam & paſſerem ad ſe ſolitum aduolare & eius dexteræ inſidere, dum auceps quidam eum in tibia læſiſſet, ad ſe venientem ſigno Crucis ſanauit, & abire permiſit. Tandem cum multis virtutibus & miraculis claruiſſet, multoſque annos ſolitarius vixiſſet: confectus ſenio in pace quieuit 8. Calend. Septembris in baſilica Sancti Marci ſepultus. Quo autem tempore claruerit nondum inueni.

Claret ſpiritu prophetico.

Aues ad eum manſuetè accedunt.

Moritur.

N O T Æ.

Seuerus.] *Plura de eodem in Breuiario Eccleſiæ Agathenſis.*

Sancto Berico.] *Eius res geſtæ pluribus referuntur in Breuiario ſupradictæ Eccleſiæ, & in Antiquis monumentis.*

Agathenſis Epiſcopus.] *Eſt Agatha ciuitas celeberrima, quæ vulgò appellatur* Agde en Languedoc.

VITA S. HILARII EREMITÆ.

Partim ex Petro de Natalibus, & Hieronymo Rubeo.

Petrus in Cat. lib. 4. c. 163. Hieron. Rubeus lib 3. Hiſtor. Rauennatis.

PRÆSIDENTE Symmacho Romæ, Aureliano verò Rauennati, beatus Hilarius de Tuſcia oriundus, dum puerulus epiſtolas Pauli legeret, diuino ſpiritu inflammatus, propoſuit mundo valedicere, & in ſolitudine vitam traducere. Quare cum quendam ſenem de vita conſuluiſſet ſolitaria, annos natus tredecim, relicto ſeculo, Deum orauit, vt ei locum demonſtraret, vbi ſolitarius & liberiùs ei famulari poſſet. Completa igitur oratione, Angelus Domini viſibiliter ei apparens, eum de Romana ciuitate in qua habitabat eduxit, & vſque ad Emiliæ montem ductor ei extitit. Ad cuius radices Vitis amnis defluebat, ab incolis, vt quidam volunt, Bidens appellatus, & ibidem ſolitariam & anachoreticam cœpit ducere vitam. Et in tantum profecit, vt infra triennium in vertice montis conſtrueret Eccleſiā: inferius autem ſpeluncam ſuæ habitationis locaret, & de labore manuum ſuarum victum acquireret.

S. Hilarius ex lectione epiſtolarum S. Pauli compungitur.

Angelo duce venit in mōtem Emiliæ.

Per id tempus Olybrius quidam Rauennas, vir nobilis cacodæmone arreptus, miſerè diſcruciari cœpit. Repente autem dæmon, diuina vi impulſus, exclamare cœpit, ſe nunquam egreſſurum, donec ad puerum Dei Hilarium adduceretur. Interrogatus verò dæmon, quiſnam is eſſet adoleſcens, atque vbi commoraretur: manere illum in monte, & ſolitudine reſpondit, eumque montem ad Bidentis amnis ripam eſſe, vbi ſibi ædificaſſet Hilarius templum, & ibidem die noctuque in Dei laudibus & contemplatione rerum diuinarum vitam ageret: duos & viginti annos eſſe natum, & breui ſtatura, modica barba, pilis tunc primum prodeuntibus, aſſiduéque cælitibus comitibus vti. Quibus acceptis, omnis familia cum Olybrio ad Hilarium profecta, vbi à loco, in quo tum fortè Hilarius Deum orabat, quantum iactus lapidis eſt, procul fuiſſet peruentum, gemens dæmon, magnoque concuſſus timore, curſu rapidiſſimo ad Hilarium properauit: à quo inde tandem pulſus eſt. Olybrius immortalibus Deo primùm, deinde Hilario gratiis, vna cum coniuge ac omni familia actis, petere cœpit vti vitæ piæ traducendæ regulam normamque ſibi præſcriberet. Quod Hilarius cernens, & præ gaudio lacrymans, poſtquam ipſum, & omnes alios per dies aliquot in fide inſtruxiſſet: à ſacerdote, illac forte tranſeunte, qui Arretio Rauennam pergebat, iuſſit Olybrium eiuſque familiam, hominum circiter nonaginta, id flagitantes, ſacra baptiſmatis vnda expiari, quemadmodum ex vita Hilarij à Paulo eius diſcipulo ſcripta, cognoſci poteſt.

Etiā diabolus eius merita declarat.

Effigies S. Hilarij.

Curat Olybrium à dæmone obſeſſum.

Sacrum baptiſma ſuſcipit Olybrius cum tota familia.

Tertio poſt die Euſtatia, Olybrij vxor, ex hominum vita migrauit. Olybrius verò vna cum Iunio & Eunomio filiis, ſumpto cucullo, Monachus ibidem factus, prædia ſua omnia illi cœnobio dono tradidit: vnde non modò omnibus Monachis, quia iam ad Hilarium multi conuenerant, abundè victus ſuppeditabatur, ſed multum etiam pecuniæ erogabatur viduis, pupillis, atque aliis egentibus. Verùm tantæ ſolitudinis, ab Hilario atque Olybrio plurimum expetitæ, quies ab Theodorico Rege perturbata eſt, qui ad eas radices Apennini, vnde, vt aliqui putant, Rauennam aquam adduxerat, iuxta Bidentem amnem ædes ſibi magnificas, quò ſecedere interdum ſolebat, conſtruxit. Cœpit enim frequentari Hilarij cœnobium: ex quo tamen Hilarius id fructus collegit, quòd familiares Regis aliquot, viros nobiles, Chriſti ab ſe legem ac præcepta edoctos, Monachos fecit, in dieſque faciebat: cùm vir impius quidam Theodorico Regi nunciat, præcepta regia Hilarium contemnere, multos ex familiaribus abalienare, ad ſeque adducere, & aliquorum ſuſpicionem eſſe, per eum modum collecta egregiorum ac præclarè audacium ſatis magna manu, pleroſque ex ipſis repentino facto impetu, regni illius tranquillitatem ac pacem perturbaturos.

Fit Monachus Olybrius.

Viros nobiles Theodorici Regis Monachos facit S. Hilarius.

Rex vehementer his commotus, centuriones quatuor cum ſuis militibus mittit, qui Hilarium capiant, ad ſeque pertrahant. Verùm milites ad prædiolum cœnobio propinquum cùm veniſſent, in vallemque deſcenderent, Hilarianam familiam prædaturi, Hilario Deum rogante, pro ſuorum incolumitate, aliam viam ingreſſi, biduo, quò tenderent, incerti, per eos montes vagati ſunt. Quamobrem percitus ira magna, conſcenſo equo Theodoricus Rex ad virum Dei venit. Cæterùm ad

Commouetur Rex Theodoricus aduerſus ſanctum virum.

Theodorici equus nullo verberũ impetu propelli poteſt.

Monaſterij ſepta cum perueniſſet, equus ſubſiſtens, nullo vnquam potuit calcarium, aut verberum impetu propelli. Intellexit Theodoricus vi diuina id fieri, eſſeque virum illum ſanctiſſimum, & falſa ſibi relata fuiſſe. Miſit itaque ea ſuis ſenatoribus duos, qui ſuppliciter virum ſanctum rogarent, ad regem vt accederet, quod quidem fecit Hilarius libenter, eumque Rex benignè complexus, ſecum in Hilariano antro comedit: ab eoque die tanta veneratione eſt hominem proſecutus, vt multis cœnobium prædiis ditauerit. Cæterùm inter extera regulæ mandata, fratres de collectis frugibus guſtare non audebant: niſi ea prius Abbati offerebant. Quidam autem frater, immaturam vuam conſpiciens, tentatione expulſatus, ipſam expetiit, & ab Abbate comedendam obtinuit. Sed vbi racemum capere voluit, ſerpentem in manu ſua inuenit: quem abiiciens ſancto nunciauit. At ille eum dæmonem eſſe cognouiſſet, eum per caudam traxit in Eccleſiam: ipſumque humana voce compulit dicere, quod fratrem ad hoc, guſtus deſiderio tentauerat, vt ſi guſtauiſſet, de Monaſterio recedere feciſſet. Quo dicto ſerpens crepuit, & dæmon euanuit.

Tandem Rex Theodoricus dimenum ſentiens indicii, cogitur viri Dei venerari.

Notent hoc Monachi extra horas refectionis comedere non formidantes.

Fugat dæmonem.

Interea beatus Hilarius, cùm Olybrium Rauennatem in cælum præmiſiſſet, vita ſanctè acta, multiſque editis clariſſimis miraculis, annos natus octuaginta duos, tertio Idus Maij, manè, ipſe quoque in cælum diſceſſit, cum paulo ante Angelus ei ſui obitus diem reuelaſſet. Corpus autem eius à Monachis in locello quem ſibi parari iuſſerat, quaſi paſſibus centum longè ab Eccleſia ſua, ſepultum fuit: teſte, vti ſupra memorauimus, Paulo, ex ipſis Monachis vno, qui eius vitam, vnde hæc excerpſimus, deſcripſit.

Migrat in cœlum S. Hilarius.

N O T Æ.

Hilarius.] *De Hilaro, aliàs Hilario ſolum Galeſinus & Felici 13. May. Meminit eiuſdem Arnoldus Vuionius in Martyrol. Monaſtico hac die. Paulus quidam Monachus Hilary diſcipulus eius vitam compoſuiſſe dicitur. Floruit temporibus S. P. noſtri Benedicti, ſub Theodorico Rege. Agunt de eodem & aly multi.*

Tuſcia.] *Italia regio celebris à frequentia thuris, & ſacrorum dicta, Toſcane. Syluanus Razzi in lib. de Vitis Sanctorum Ethruria, Iacobus Moſander Carth. in Epitome Surij.*

Epiſtolas Pauli legeret.] *Non ſunt prætermittenda illa egregia, quæ S. Ioannes Chryſoſt. de Epiſtolis B. Pauli ſcripſit in Præf. in Epiſt. eius, vbi hæc leguntur. Beati Pauli Epiſtolarum lectionem dum aſſiduè auſculto, perque hebdomadas ſingulas bis ſæpe, & ter, & quater, quotieſcumque SS. Martyrum memorias celebramus, gaudio exulto tuba illa ſpiritali perfruens, exciter, ac deſiderio incaleſco, vocem mihi amicam agnoſcens, & ferè præſentem ipſum intueri, & diſſerentem audire videor. Sed tamen doleo, & moleſtè fero, quod virum hunc non omnes, ſicut par eſt, cognoſcunt; verum ita illum nonnulli ignorant, vt ne Epiſtolarum quidem eius numerum planè ſciant. Hoc verò non imperitia facit: ſed quod nolint beati huius viri ſcripta aſſiduè in manibus habere. Hæc & multa alia præclara ſcribit idem Chryſoſt. ad quem remitto lectorem.*

Habetur lib. 12. c. 68. & lib. 13. c. 100. & 101. & Speculi Hiſt.

VITA S. FLORENTII PRESBYTERI & Eremitæ. Ex ea quæ eſt apud Vincentium.

CVM præcepta Imperatorum Diocletiani & Maximiani de perſecutione Chriſtianorum apud Lauriacum oppidum delata eſſent, Aquilinus Præſes cœpit Chriſtianos vehementer inquirere. Sancti autem Florentius & Florianus, obuiantes quibuſdam ſibi mundanæ militiæ ſociis dixerunt: O fratres & commilitones cur alios quæritia? Euntes nunciate Præſidi quia Chriſtiani ſumus. Crudelitatis ergo miniſtri, apprehendentes eos duxerunt ad Præſidem. Qui ab eo moniti vt idolis ſacrificarent, reſponderunt: hoc nemo nobis ſuadebit, vt dæmonibus ſacrificemus. Tunc Præſes vehementer iratus, iuſſit eos fuſtibus cædi, & ſcapulas eorum acutis ferris conſtringi. Illis ergo in confeſſione Chriſti, & gratiarum actione permanentibus, videns Præſes ſe ſuperatum, eos iuſſit duci ad fluuium nomine Aniſium, & de ponte in illum præcipitari. Cúmque vincti ducerentur à militibus, venerunt ſubtus quandam arborem, vbi ab itinere fatigati reſidentes, pariter dormierunt omnes. Tunc Angelus Domini per viſum apparuit beato Florentiano dicens: Frater Florenti, non eſt tibi data corona martyrij, ſed conſors eris Confeſſorum. Igitur ſurge, & perge ad partes Galliarum, & ibi oſtendam tibi locum habitationis tuæ: futurum eſt autem vt in ciuitate Thuronica, à beato Martino accipias ordinationem. Illo expergefacto diſſoluta ſunt vincula eius. Tunc cautius beatum Florianum vocans, narrauit ei viſum & abiit. Interim beatus Florianus de Ponte præcipitatus martyrij palmam conſequutus eſt.

Florentius & Florianus prodũt ſe eſſe Chriſtianos.

Diuerſis ſupplicijs afficiũtur.

Angelus apparet Florentio qui eum ſoluit.

Interea verò beato Florentio iter ſuum ad Gallias dirigente, venit ad portum fluuij Rhodani, qui dicitur Lugdunum, inuenitque ratem ſine gubernatore & confractam vndique. Volens igitur ad Miſſam quantocyùs feſtinare (erat enim dies Dominicus) intrauit in eam, & facto Crucis ſigno ait: Deduc me Domine in voluntate tua, moxque ſine gubernatore flumen tranſiuit. Angelus quippe Domini eum cuſtodiuit. Et cùm ad ripam veniſſet, inuenit ibi hominem à dæmone vexatum, & ob hoc ab aliis vinctum, & fraterno dolore tactus, orationi incumbens, expulſo dæmone hominem ſanauit.

Venit Lugdunum S. Florentius.

Curat dæmoniacum.

Angelus autem quo duce iter agebat, B. Martino Turonenſi Antiſtiti, aduentum eius ad ſe reuelauit: eique faciem eius oſtendens, vt eum in ordine ſacerdotali conſtitueret, præcepit. Itaque beatus Martinus Florẽtium gaudenter excipiens, multum eum dilexit, & die congruo ſacerdotem ordinauit. In quo ordine conſtitutus, Dominum aſſiduis precibus exorauit, vt ei locum oſtenderet, quo habitare deberet. Quod & fecit Dominus. Pertexit itaque iuxta reuelationem ſibi factam, ad locum prope Ligerim, cui nomen erat Glonna, in quo ſpelunca erat, & ibi ſerpentes multi habitabant: quos de loco illo vir ſanctus oratione fugauit, ibique oratorium in honorem S. Petri Apoſtoli conſtruxit.

Ordinatur Sacerdos à S. Martino.

Fugat ſerpentes.

Habebat autem conſuetudinem, vt quolibet anno Turones orandi gratia veniret. Cùm autem perueniſſet ad locum qui dicitur Condata, iuxta fluuium mulierem cæcam flentem amariſſimè reperit. Interrogata autem quid haberet, ait: Domine vnicus filius meus, qui mihi cæcæ viam præbuit, iam tertius dies eſt, ex quo in aquam merſus eſt. Tunc ſanctus oratione præmiſſa, in loco ei oſtenſo ab Angelo, piſcatores retia iactare fecit, & filium mulieris de flumine viuum extractum ei reſtituit, & ipſam inſuper à cæcitate ſanauit. Vixit autem Sanctus Florentius in hac ſpelunca ſexaginta tres annos, & annorum centum viginti

Puero aquis præfocato vita, & mulieri cæca lumen reſtituit.

triũm

Moritur vir ſanctus.
trium migrauit ad Chriſtū decimo Calend. Octob. A
ſepultus apud Lugdunum miraculis clarus.

In interioris Franciæ partibus olim inoleuit mos, vt ſi quis propinquiorem ſibi parentem iugulaſſet, decernente Pontifice, ex ipſo gladio ferrei nexus fierent, qui collum peccatoris, & ventrem & brachia ſtrictè innecterent; ſicque de propria patria pulſus; donec eadem vincula ſolui præciperet, primùm Romæ: dehinc per diuerſa loca ſanctorum, veniam poſtulando peregrè pergeret.

Pœnitentia parricidarum in Gallia.

Hac ſententia quidam Clericus, qui annunculum ſuum necauerat, à Traiauenſium Epiſcopo damnatus erat, iamque diuerſa ſanctorum loca luſtrauerat: cùm ad Monaſterium Sancti Florentij diuina reuelatione peruenit. In ipſa verò nocte, B
dum fratres officium nocturnale peragerent, ille extrò ſecus cancellos conſiſtens, paulùlum ſopori indulſit, & ecce ſubitò per viſum ei candidiſſima auis apparuit, à tumulo ſancti progrediens, brachiis ſuis inſediſſe: ipſoſque ferreos nexus, quaſi cum impetu magno percuſſiſſe. Qui illico expergefactus, voces teterrimas emiſit clamoris, ita vt chorum etiam pſallentium interrumperet, omneſque adſtantes nimio terrore redderet attonitos. Statimque vt oculos, qui ſomno oppreſſus erat aperuit: auis prædicta nunquam cōparuit. Sed & illi ferrei nexus ad tactum eius inuiſibilem cum impetu magno tam validè crepuerunt, vt longius reſilientes, in craſtinum vix inueniri poſſent. Ipſe C
autem panore ſolutus, in terram corruit: ſicque proſtratus, donec compleretur officiū, quaſi amens permanſit. In craſtino autem omnibus hoc factum mirantibus, ille ex ordine cauſas culpæ ſuæ & nectionis oſtendit.

Inſigne miraculum ad ſepulchrum viri ſancti.

N O T Æ.

Florentius.] *Eius vitam compendiosè refert Petrus in Cat. lib. 8. cap. 107. De eo fit mentio in vita S. Floriani martyris.*

Iuſſit eum fuſtibus cædi.] *Hoc ſupplicij genus olim vigebat in militiæ diſciplina, deinde factum eſt, vt cæteri fideles hac pœna afficerentur. Vide Baronium 29. Ianuarij.* D

VITA S. MAVRI MONACHI ET martyris. Ex Vincentio Beluac.

Habetur lib. 11. cap. 120. Speculi Hiſt.

SVb Numeriano Imperatore, & Celerino vrbis Romæ præfecto, paſſus eſt Sanctus Maurus, cuius paſſio recolitur vndecimo Calend. Septemb. Hic cum in Aphrica eſſet à parentibus Chriſtianis progenitus, & multas opes & diuitias haberet, orationibus & eleemoſynis iugiter inſiſtens, nutu Dei inſpiratus, Monaſterium ingreſſus eſt. Sic autem ab omnibus fratribus amabatur, vt eum omnes quaſi patrem venerarentur. Cumque decimum octauum attigiſſet annum, Romam venit, vt Sancti Petri corpus viſitaret. Vbi audiens vocem rabidam Celerini Præfecti, Chriſtianos perſequentis, de vrbe ſe ſubtraxit, & in quodam deſerto, in ſpelunca delituit. E

Patria Sancti Mauri.

Fit Monachus.

Pergit Romā ad limina Apoſtolorum.

Latet in ſpelunca.

Cumque illic per tres menſes moratus eſſet, ieiuniis & orationibus inſiſtendo: media nocte poſt orationem ſoporatus eſt, & vidit virum ſplendidiſſimum, virgam ferentem quaſi auream in manu ſua, dicentem ſibi: Surge Maure, quia non te deſpexit Deus, quem diligis toto corde, & vrbem ſine mora ingredere. Quod cum feciſſet, & Chriſtianus peregrinus eſſet deprehenſus: ad Celerinum præfectum ductus eſt. A quo interrogatus, cum ſacrificare nollet, iratus ille vehementer, iuſſit eum in equuleo ſuſpendi, & vngulis radi: lateribus quoque eius lampades ardentes applicari, & tandem capitalem ſubire ſententiam. A

Monetur ab Angelo, vt ſe præſentet Celerino Præfecto.

Multis profecto affectus ſuppliciis, tandem capite truncatur.

N O T Æ.

Maurus.] *De quo Martyr. Romanum cum Baronio, in Notis 22. Nouemb. Agit de eodem Petrus in Cat. lib. 10. cap. 93.*

In equuleo ſuſpendi.] *Equuleum eſt tormenti genus, quod quidam ardentem laminam eſſe tradunt, qua homines crudeliter torquentur. Alij materiam quandam in equi formam eſſe tradunt, in quam conuiciebantur rei. De hoc tormenti genere vide Baronium in Notis ad Mart. 22. Ianuarij.* B

Et vngulis radi.] *Erant vngulæ biſulcæ. Sunt vngulæ ſic dictæ, quod ferarum imitarentur veſtigia, quarum cum referrent exemplum: eodem etiam dictæ ſunt nomine. Baron. 16. Martij.*

VITA S. ÆGIDII EREMITÆ. Ex Vincentio Belluac. & Raulino Cluniacenſi.

Raul. Clun. in ſerm. de S. Ægidio.

ÆGIDIVS Athenienſis, regia ſtirpe progenitus, patre Theodoro, matre Pelagia, ſacris litteris eruditus eſt à puerilibus annis. Qui cum aliquando pergeret ad Eccleſiam, ægro cuidam in platea iacenti, & eleemoſynam petenti tunicam ſuam dedit: qua indutus, mox ſanitatis beneficium recuperauit. Parentibus verò defunctis, in pauperes patrimonium erogauit. Quodam die Dominico cum ſacra in Eccleſia fierent, erat quidam dæmoniacus, cunctos clamoribus ſuis & vlulatibus conturbans: at verò cum oraſſet beatus Ægidius, eum continuò ab immundo ſpiritu liberauit. C

Nobiliſſima proſapia S. Ægidij.

Pauperi dat ſuam tunicā.

Sanat dæmoniacum.

Verum cùm per totam Græciam eius ſanctitatis fama vagaretur, ipſe humani fauoris deuitans periculum, & timens ſui nominis celebritatem, venit ad littus maris, & ibi dum periclitantes nautas videret, orauit pro eis, & eos liberauit. Qui venientes ad portum, videntes ſe ſuis orationibus liberatos, ei gratias reddiderunt. Tunc ille mare pertranſiit, & ad quandam Inſulam venit, & illic in ſabulo veſtigium hominis inueniens cum ſociis inquirit, & cernit ibi Eremitam in antro iacentem, qui per 12. annos crudis herbarum radicibus, & aqua ſuſtentatus fuerat. Ibi B. Ægidius legit quā vitam ſectari vellet, admiratus tanti viri aſperitatem. Deinde nauem regreſſus, poſt triduum venit Maſſiliam, & deinde progreſſus eſt Arelatem, vbi tunc beatæ memoriæ Pontifex Cæſarius erat. Hoſpitatus eſt autem penes viduam Theocritam, cuius filiam ſanauit triennio febricitatem, inuocato nomine Domini, quæ tamen in medicos multum profuderat: ibique cum S. illo Præſule biennio manſit. Deinde recedens ab eo, & tranſacto Rhodano, ſecus ripam Guardonis fluuij, inuenit quendam Eremitam nomine Veredemum, in quodam rupis concauo, cum quo diu manſit. Cumque terra in qua manebant ſterilis eſſet, beatus Ægidius eam ſuis precibus fertilem reddidit. Sed quoniam B. Veredemus multis coruſcabat miraculis, & propterea multi ad eum venirent infirmi, vir Dei Ægidius gloriam abhorrens humanam, relicto Veredemo, interiorem penetrauit Eremum, vbi videlicet D E

Fugiens vanam gloriam recedit à patria.

Edocetur à quodam Eremita.

Venit ad S. Cæſariū Arelat. Epiſcopum.

Viuit ſolitarius cum B. Vered. Eremit.

delicet Rhodanus in mare defluit, qui locus Septimania vocatur. Antrum igitur ſpinis oblitum, & fontem inueniens, ibi diutius herbarum radicibus, & Ceruæ lacte, quæ ſtatutis ad eum horis veniebat, admirabili ſanctitate vixit. Cerua autem per ſpatium trium annorum lac ad ſuſtentationem inceſſanter præbere non ceſſauit.

Ea tempeſtate Carolus, qui propter egregia & fortia facta dictus eſt Magnus, Francorum ſceptra tenebat. Cuius ſerui & nobiles cum aliquando venarentur, cæteris feris contemptis, prædictam Ceruam canibus inſequuntur. Illa fuga elapſa, ad antrum viri confugit, proſtrataque ad eius pedes, quodammodo flere & lamentari videbatur.

Nota quid mirè de cerua à venatorib. inſequuta.

Beatus autem admirans cur præter conſuetudinem ſic mugiret & anhelaret, exiens vt videret quidnam rei eſſet, audit vocem venatorum, & canum latratum: moxque pro Cerua Dominum deprecari cœpit. Verum cum canes ſpeluncæ appropinquare non poſſent, cum nimio latratu ad venatores redibant. Nocte verò ſuperueniente, vacui domum reuerſi ſunt, & ſequenti die iterum ad ſyluam venationis cauſa properantes, caſſo labore iterum redierunt. Quod cum Regi ſignificatum eſſet, cum multitudine venatorum, aſſumpto etiam Epiſcopo, ad locum acceſſit. Sed cum canes ſicut prius accedere non auderent: venatores locum illum veprium denſitate inacceſſibilē circumdantes, cum vnus eorum Cerua deprehenſa, ſagittam emiſiſſet vt eam occideret: viro Dei oranti pro Cerua, graue vulnus inflixit. Milites autem ſemitam ferro aperientes, ad ſpeluncam veniunt, & ſenem venerandum in Monachali habitu, & Ceruam ad pedes eius procumbentem conſpicientes, valde attoniti, Regi ſtatim nunciauerunt.

Graue vulnus infligitur viro Dei.

Rex autem cum hæc audiſſet, ſolus cum Epiſcopo ad eum ingreſſus cœpit interrogare quiſnam eſſet, & vnde, & quare in hunc ſolitudinis locum ſeceſſiſſet. Vir autem cum eos humiliter ſalutaſſet, & ſedere feciſſet, omnem vitam ſuam eis cum lacrymis & ſuſpiriis enarrare cœpit. Sed cum Rex & Epiſcopus viderent, ex vulnere illato ſanguinem defluere, humiliter veniam poſtulantes, medicos ad eum curandum promiſerunt: eique pretioſiſſima obtulerunt munera. At ille nec cataplaſma adhiberi voluit, nec ad munera eorum reſpexit: quin potius Dominum rogauit, vt quandiu viueret, hoc vulnus perpetuò ſuſtineret. Et ita Rex petita ab eo benedictione valde admiratus receſſit.

Sæpius ad eū venit Rex.

Nihilominus tamen ad eum ſæpius veniebat, vt eū conſuleret, & viam ſalutis ab ipſo ediſceret. Qui cum multoties immenſas ei diuitias obtuliſſet, & ille ſemper eas recuſaſſet, quadam die obnixè rogauit, vt ſaltem ad conſtruendum Monaſterium eas accipere dignaretur. Beatus autem vir videns Regis inſtantiam, licet diu renitens, annuit, vt Monaſterium ædificaretur. Quo conſtructo, illius regiminis curam ſuſcipere coactus, etiam ad ſacerdotij honorem promotus eſt.

Fit Abbas & etiam Sacerdos.

Interea, proceſſu temporis, prædictus Rex miſſis legatis ſuis ad virum Dei, rogabat vt ad ſe venire dignaretur. Quod cum & hoc etiam obtinuiſſet Rex, vir ſanctus itineri ſe accingens, tandem Aurelianum veniens, in baſilica ſanctæ Crucis energumenum liberauit. Deinde veniēs ad Regem, cum Rex cum maximo honore & reuerentia excepit, & cū inter multa pia & ſancta colloquia, audiret vir Dei ſæpius ſuſpirātem Regem, rogauit quid haberet. Is autem cum multis ſuſpiriis obnixè cœpit ab eo orationum ſuffragia petere, eo quod pec-

Sanat energumenum.

A catum quoddam enorme commiſiſſet, quod nemini vnquam audebat confiteri. Sequenti igitur Dominica, Ægidius Miſſam celebrans, pro Rege orauit: & ſtatim Angelus eidem apparens, ſchedulam ſupra altare depoſuit, in qua ſcriptum erat Regis peccatum, & ſi de eo Rex pœnitentiam faceret, Ægidij precibus deleretur. Continebatur etiam ibidem, quòd ſi quis pro aliquo peccato Ægidium inuocaret, ſi tamen ab eo deſiſteret, ſibi dimiſſum non dubitaret. Oblata igitur Regi ſchedula, ille de peccato ſuo humiliter veniam poſtulauit, & pœnitentiam egit. Ægidius verò gratias Deo omnipotenti agens, rediit ad cellam. In itinere verò apud ciuitatem Niuernenſem Principis filium qui ad tu-
B mulum deferebatur, precibus ſuſcitauit à mortuis.

Precibus S. viri dimittitur Regi magnum quoddam peccatū.

Poſt aliquod tempus, cum Monaſterium ab hoſtibus euertendum præuidiſſet, Romam profectus eſt: multaque priuilegia ſuæ impetrauit Eccleſiæ. Summus autem Pontifex qui tunc in beati Petri Apoſtolorum Principis cathedra ſedebat, eum ſummo honore afficiens, duo oſtia cypreſſina, in quibus Apoſtolorum imagines ſculptæ erāt, ipſi tradidit. Quas vbi cum gratiarū actione ſuſcepiſſet, nec ad Monaſterium propter longum iter deferre, eas in Tyberim dimittens, Domino commendauit. Cum autem peractis negotiis ad Monaſterium reuerſus eſſet, oſtia prædicta in portu reperit: quæ in Eccleſia ſua ad ornatum, & ſedis Romanæ mo-
C nimentum erexit.

Proficiſcitur Romam.

Accipit munera à ſummo Pontifice.

Interea vir ſanctus cum obitum ſuum longè ante prædixiſſet, ſenex & plenus dierum obdormiuit in Domino. Multi verò choros Angelorum, eius animam ad cælos ferentium, concinentes, audiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annum Domini ſeptingenteſimum tempore Caroli Magni.

Obdormit in Domino.

Sed non eſt omittendū qualiter huius S. precibus & meritis Boleſlaus Poloniæ Rex fuit impetratus & natus. Scribit verò totam hiſtoriam Ioannes Herburtus in hunc modū. Iuditha Vvladiſlai Regis pij Polonorum vxor, cum liberos habere non poſſet, & aſſiduis precibus, ieiuniis, & eleemoſynis de prole Deum aſſiduè fatigaret: à Lamperto Cra-
D couienſi Epiſcopo admonita, oratores in Narbonenſem prouinciam, ad Monaſterium Diui Ægidij, vbi corpus eius conditum erat, cum ampliſſimis & & templo & Monachis muneribus mittit. Exponunt quid veniant, quidve poſtulent. Indicitur Monachis tridui ieiunium, oratur Deus vt intuitu grati ſerui ſui Ægidij, maſculam prolem piis Principibus concedat. Triduo itaque illo reuelatur per viſum cuidam ſeni, & pio Monacho, quod tanto ſtudio petitum eſſet. Dimiſſis autem ac reuerſis oratoribus, natus eſt tandem ex Juditha Boleſlaus. Qui Boleſlaus cum adoleuiſſet, paucis ſacerdotibus & aliis piis hominibus comitatus, ad Ægidij tutelaris ſui Diui ſepulchrum peregrinationē pri-
E uato habitu ſuſcepit, atque id iter magna ex parte nudis pedibus confecit; nullum templum, nullum Monaſteriū, nullum egētium domicilium, neminē denique ſacerdotem ac mendicum præteriens, quin liberalitatis, & munificentiæ quippiam in eum depromeret. Quindecim dies apud Diui ſepulchrū ieiuniis & ſupplicationibus vacans, commoratus eſt. Hæc Ioannes Herburtus.

Ioannes Herburtus in Chron. Polon. lib. 4. c. 1.

Boleſlaus Poloniæ Rex S. Ægidij precibus & meritis natus.

Idem ibidem lib. 4. c. 10.

Boleſlaus peregrinatur ad ſepulchrū S. Ægidij.

NOTÆ.

Ægidius.] *De quo Martyr. Rom. cum Baron. 1. Sept. Scribit de eodem Petr. in Cat. lib. 8. cap. 18. Agit etiam Trith. de viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 22. & lib. 3. cap. 162. Meminerunt eiuſdem Sigebertus, Vincent.*

& alij qui geſta Caroli Magni ſcripſerunt. Vixitque anno Domini 700. Eius ſacrum corpus tempore hæreſis Albigenſium, omnino incorruptum de ſepulchro leuatum fuit. De eius Reliquiis & miraculis earum plura in vita S. Godefridi Epiſcopi Ambian.

Habetur lib. 23. c. 48. Speculi Hiſtor.

VITA S. ETHBINI EREMITÆ.
Ex Vincentio Belluac.

S. Ethbini patria.

BEATVS Ethbinus in Britannia natus, in domo paterna vſque ad annum quintum decimum liberalibus diſciplinis inſtructus eſt. Mortuo verò eius patre, ab ipſius genitrice Sancto Samſoni Dolenſi Epiſcopo oblatus, ab eodem Clericus factus eſt: eiuſque genitrix ſacro velamine conſecrata. Poſtquam autem vir Dei prædicto Epiſcopo annis aliquot adhæſiſſet: vt arctiori ſe vitæ traderet, ad Sanctum Similianum Abbatem acceſſit, à quo Monaſticum ſuſcipiens habitum in Thautacenſi Monaſterio, cum omnibus virtutibus ornatus eſſet, ad Diaconatus gradum & honorem promotus eſt. Quadam die cum adiuncto ſibi ſocio Vuinualoco viro ſancto, ambularet, & leproſum aſpectu horribilem inueniſſent: beatus Ethbinus iacentem cœpit brachiis ſuſtentare. Dum verò dolore narium torqueri ſe diceret, nullũque ſibi adeſſe remedium, niſi oris anhelitum exprimeret: Vuinualocus compatiens, naſum fœtidum, & vlceroſum, in ore ſuſcepit, quem & Ethbinus per latera ſuſtinuit, reſpiciensque ſurſum, vidit Crucem auream Angeloſque pauperi obuiantes. Tunc leproſus viros Dei conſortans, Chriſtum ſe eſſe dixit: ſtatimque in nube raptus nuſquam comparuit. Illi autem Domino agentes gratias, alter alterius meritis viciſſim viſionem aſcribebant.

Fit Clericus à S. Samſone. — *Item & Monachus.* — *Deinde etiã Diaconus.* — *Chriſtus in ſpecie leproſi Ethbino & ſocio ſuo B. Vuinualoco apparet.* — *Humilitas Sanctorum.*

Sed cum Franci Britanniam deuaſtaſſent, Ethbinus Hyberniam petens, in ſylua Nectenſi tuguriolum, paruumque oratorium ſabricauit: ibique ſolitariam vitam ducens, corpus ſuum vigiliis & ieiuniis valde macerabat: nam pane & aqua, & hoc bis in hebdomada, pro ſui ſuſtentatione corpuſculi vtebatur. Verum cum ciuitas ſupra montem poſita, iuxta diuinum Euangelium, non poſſit abſcondi: vir Dei cum dudum hominibus manſiſſet incognitus, tandem propter miracula quæ ille operabatur, à multis frequentari cœpit. Cum quædam mulier ad eum veniſſet, rogaretque eum pro ſalute filij ſui paralytici, longè poſiti, diceretque quod beata virgo Brigida illam ad Ethbinum miſiſſet, vt filius eius liberaretur: beatus ille vir Dei compaſſione & miſericordia motus, ſuis orationibus filio mulieris illius ſalutem impetrauit. Verum cum per ſpatium octuoginta trium annorum in prædicta ſylua in magna vitæ auſteritate manſiſſet: in pace tandem quieuit 14. Calend. Octobr. Floruit autem vir beatus tempore D. Gregorij Papæ I. & Mauritij Imperatoris anno Domini 610.

Vitam Eremiticam amplectitur. — *Paralyticum ſanat.* — *Glorioſè migrat.*

NOTÆ.

Ethbinus.] *De eo Martyr. Rom. cum Baronio 19. Octob. Fuſius vitam eius recitat Surius tom. 5. Agunt etiam de ipſo Petr. in Cat. lib. 9. cap. 84. Trith. de viris Illuſt. Ord. S. Benedicti lib. 3. cap. 54. & plures alij. Floruit circa annum Domini 610. obiitque anno ætatis ſuæ 83. vt refert Vuionus.*

A

VITA S. VALERICI ABBATIS.
Ex Vincentio Beluac. in Speculo.

S. Valericus puer paſcit oues patris.

VALERICVS in Aruenia natus, cum patris oues adhuc puer paſceret, ſcholas puerorum frequentans, occultè litteras didicit. Deinde relicto ſeculo ſequutus eſt auunculum ſuum, Abbatem Monaſterij Authurienſis, vbi ſatis renitente patre, Monachus effectus eſt. Verum poſt alicuius temporis ſpatium, arctiori ſe vitæ, & profeſſioni tradens, à Sancto Machario Abbate in Monaſterio Antiſiodorenſis ciuitatis receptus eſt: vbi dudum manens, adhuc autem B ad perfectiora tendens, quendam nobilem conuertit, & cum ipſo Monacho facto, Luxouium iuit: ibique ambo facti ſunt diſcipuli Sancti Columbani Abbatis.

Relicto ſeculo fit Monachus.

Tantis autem gratiis & virtutibus relucebat B. Valericus, quod B. Columbano, & cæteris Monachis, admirationi erat. Vnde factũ eſt vt mitteretur ad prædicandum gentibus Euangeliũ Chriſti, multoſque conuertit. Sed cupiens abſque impedimẽto guſtare quàm ſuauis eſt Dominus, ad ſolitudinem contẽplationis amicã toto animo anhelare cœpit. Veniens ergo Neuſtriam, remotum ſolitudinis locũ à Rege Clotario impetrauit, vbi cum vno ſocio in vitæ ſanctitate permanſit, & multis virtutum ſignis C effulſit. Nam in vico Ambianenſiũ Gualunago, reũ quendam, dudum patibulo appenſum depoſuit & ſuſcitauit. Matrona quædam per puerum ſuũ panes & duos vini flaſcones viro Dei miſit: ſed puer partẽ panum & vnum ex flaſconibus in via abſcondit, & reliquum vtriuſque ad ſanctum portauit, quem ille monuit ne de vino aut pane in via dimiſſis guſtaret: eo quod ſerpens eſſet in flaſcone & venenũ in pane. Confuſus puer rediit, & ſerpentem in flaſcone videns extimuit, & pœnitẽtiam egit. Cũ hyemis tempore ad domum Preſbyteri cum ſociis ad ignẽ pro ſe calefaciendo declinaſſet, & Preſbyter cum quodam iudice ciuitatis ad focum ſedentes, inania & laſciua verba proferrent, ab eo admoniti vt ſilerent, cum adhuc in deteriora prorumperent, inde D diſceſſit. Et ſtatim Preſbyter excæcatus eſt, & Iudicis virilia marcuerunt. His & aliis clarus miraculis vir ſanctus, tandem in pace quieuit Cal. Aprilis, ſepultuſque Ambianis in Monaſterio Leucanenſi.

Mittitur ad prædicandum Chriſti Euangelium. — *Degit in deſerto.* — *Suſcitat mortuum.* — *Moritur.*

NOTÆ.

Valericus.] *De quo Petrus in Catalogo. Agunt de eo Vuionus, & alij recentiores.*

In Monaſterio Antiſiodorenſis ciuitatis.] *Hæc vulgò dicitur* Auxerre.

Habetur lib. 23. c. 69. 70. & 71. Speculi Hiſtor.

VITA S. AVREÆ VIRGINIS.
Ex Vincentio Beluac.

E BEATA Virgo Aurea, genere nobiliſſima, Pariſiis trecentarum puellarum Abbatiſſa eſt conſtituta, tantaque virtute patientiæ prædita, vt nulli malum pro malo redderet: ſed ſibi inuidentes, pluſquã cæteras diligeret. Dum autẽ in villis ſororũ aliquando eſſet mater ſancta, eius cellaria atque clauigera ſibi dilecta nomine Deda, nunciatur defuncta: vnde admodum dolens, mox ad Monaſteriũ eſt reuerſa, tertia iam luce ab obitu eius præterita. Non enim auſæ fuerant ſorores eam ſepelire abſque Abbatiſſa. Tunc illa in feretro iacentẽ intuita, ad eam acceſſit, & proprio nomine vocauit: ſtatimque viua reſedit. Et interrogans eã dicebat: Quidnã de rebus Monaſterij tibi commiſſis, & de clauibus egiſti?

Trecentarum Monacharum Abbatiſſa cõſtituitur S. Aurea. — *Suſcitat mortuam.*

egiſti? Mox illa rationem reddens de vniuerſis rebus, & expoſitis clauibus, cum licentia ſanctæ Abbatiſſæ migrauit ad Dominum.

Quadam die cùm panes deeſſent, quibus ſorores hora congruenti veſcerentur; illa valde triſtis, murmurationem illarum metuens, cœnobij clibanos inueniendi gratia circuiuit, & ad vnum properans piſtorem, an haberet panem paratum interrogauit. Quo reſpondente, præſtò exiſteret, ſi clibanum ſcupis nitidum aliquis redderet: illa mox clibanum ingrediens, prunis feruentibus cum cineribus, manicis ſuis foras expulſis, fornacem mundiſſimam exhibuit.

Illæſa ardentem clibanū ingreditur.

Cum quadam die Miſſam audiret, & Leuita Euangelium incongruè prædicaret, illa nolens in verbis Dominicis audire fallaciam, de humero Diaconi ſtolam auferens, humero ſuo impoſuit, lectionem Euangelicam perlectura. Vnde & Angelica increpatione culpata, in quodam Sācti Quintini oratorio ſe recluſit, & ab omni hominū aſpectu per ſeptem annorum curriculum ſe remouit, ibidē acerrimam agens pœnitentiam, aſſiduè ſedebat in cathedra, quam ſibi mirabilem parari fecerat, habentem centum quinquaginta clauos in dextera, & totidem in ſiniſtra, totidē in dorſi regione. Sicque pſalterium quotidiè cantabat, nunquam carnes comedens, aut vinum bibens: ſed pro vino potabat ſtillicidium cineribus expreſſum. Exiſtimabant tamen ſororum quædam, eam aliud bibere, vnde temeraria quædam experiri cupiens, & aliis propalare quod biberet, latenter intrauit loculum, vbi colabatur cinere potus eius. Apponens autem ori ſuo tentatrix, extemplò percuſſa eſt paralyſi in vultu, ita vt auriculæ bucca iungeretur: ſicque ſe ream agnoſcens, ante pedes ſanctæ Virginis veniam poſtulauit: quam pariter, & medelam obtinuit.

Increpatur ab Angelo.

Acerrimam agit pœnitentiam.

Temeraria quædam paralyſi percutitur.

Sanatur.

Poſtquam igitur per multos annos egiſſet pœnitentiam, & ſuum prænouiſſet obitum, tandem migrauit ad Dominum, & ſepulta eſt honorificè in baſilica S. Pauli retro altare. Apparuit autem Angelus cuidam Abbatiſſæ in Syria, quæ quidem erat cæca, vt eadem hora iter arripiens, Pariſios veniret, & baſilicam S. Pauli inquireret: quia ſi virginem Auream, ab his finibus peregrinam, illuc profectā, & illic ſepultam de humo leuaret, & in locum magis honorabilem poneret: mox eius meritis viſum reciperet. Quam viſionem cum Epiſcopo ciuitatis retuliſſet, iter cum illa arripuit, ſed hæc in itinere feſſa remanſit. Cui præſul dixit. Sta in hoc loco fabricandi gratia ſcrinium, ſanctum virginis corpus recepturum. Tunc Franciam adiit, & Pariſiorum Epiſcopo viſionem narrauit. Itaque duo Præſules cum Clero & populo ad baſilicam veniētes, ſanctum corpus, & ſuper pectus eius librum quem illa ſecū de Syria detulerat inuenerunt: atque in ſepulchro eius, eiuſmodi epitaphium: Hic iacet Aurea peregrina. Leuatoque corpore, brachium vnum Epiſcopo Syro dederunt: ſanguiſque cœpit à venis diffluere, cum illud à corpore ſequeſtrarūt. Epiſcopus verò Pariſienſis corpus in Monaſterio Sancti Eligij cum magno honore depoſuit. Syrus verò gaudens, Abbatiſſæ brachium pertulit, & in ſcrinium decentiſſimè fabricatum repoſuit: moxque viſum recepit. Ille quoque in honorē virginis in patria notabile conſtruxit Monaſterium: cuius feſtum 4. Nonas Octobris celebratur.

Migrat ad ſponſum.

Epitaphium S. Aurea.

N O T Æ.

Aurea.] *De ea Martyr. Romanum cum Baronio 4. Octob. & Arnoldus in Martyr. Monaſt. hac die. Eius meminit S. Audoenus in vita S. Elegij lib. 1. c. 17. Vinc. in Spec. lib. 23. c. 69. 70. 71. Trith. de vir. Ill. S. Ben. lib. 3. Claruit tempore Dagoberti Regis anno Domini 630.*

VITA S. DEICOLI ABBATIS.

Ex Vincentio Beluac.

Habetur in Spec. lib. 23. c. 2. 3. 4. & 5.

CVm Sanctus Columbanus de cœnobio Luxouienſi exturbatus, diſcipulis comitantibus ad duo milliaria progreſſus fuiſſet, & veniſſet ad locum qui Nepras dicitur: beatus Deicolus ſancti patris Monachus, iam prouectioris ætatis exiſtens, pedibus vehementer debilitari cœpit. Nec mora, prouolutus genibus patris, licentiam remanendi ſupplicat deuotè. At ille mitiſſimo affectu condolens imbecillitati fratris, licentiam ei non denegauit, atque diuinæ miſericordiæ illum paterna voce commendauit, pias lacrymas ſimul cum eo fundens.

S. Columbanus à Monaſterio ſuo expellitur.

B. Deicolus Magiſtrum deducens, ſubitò debilis effectus, redire cogitur.

Tunc pater viam cœptam arripuit, & diſcipulus ob multorum ſalutem (ſicut Deus diſpoſuit) apud Burgundiones remanſit. Decurſis autem paſſim incertis ſyluarum diuerticulis, intentè quæritans opportuna humanæ habitationi loca, tandem venit ad locum quendam aridum ſatis, angore ſitis depreſſus. Cūque flexis poplitibus diu ibidem rerum inuentori ſupplicaſſet: fulcitorio quo vtebatur, terram paululum egerens, ſubitò famulo ſuo fideli largam ſonticuli Deus vndam donauit. Qui limpidiſſimo riuulo exinde loca vicina irrigat, & vſque dum humus erit, ab vniuerſis incolis eiuſdem patris nomine, & vocitatur, & amatur, & amabilis colitur. Cumque vir ſanctus quaſi erraticus viator conuenientia manendi loca diſquireret: quippe cum pater ſuus ſub obedientiæ titulo denunciauit, ne Luxouienſe Monaſterium vlterius intraret; inſperatò contigit vt ſuillum gregem videret. Subulcus ab eo interrogatus, an in vicinio eſſet aliquis locus habitabilis, reſpondit eſſe non longè locum paluſtrem, & fontibus ſatis irriguum, in prædio cuiuſdam præpotentis vaſſalli, nomine Vverſarij, cui vir ſanctus: Poteſne, inquit, mihi frater ducatum præbere, quo poſſim locum ipſum videre? At ille reſpondit. Poſſem, inquit, aliquo modo, ſed gregem meum abſque aliquo prouiſore dimittere non valeo. Cui beatus Deicolus. Noli, inquit, fili, tantillum ſpatij mihi tenaciter negare. Veraciter ſcias, quia ſi mecum pergere diſponis, nec minimum porculum interim perdes. Et ſi aliquid diſcredis, ego tibi fuſtem meum conſtituo cuſtodem vicarium, vt in redeundo cognoſcas, quantum fides mea valeat cum charitate tua. Hoc dicto fuſtem quem manu gerebat, ſolo radicitus fixit, & præcedente doctore, ad locum tetendit nominatum. Cumque poſt longum horæ ſpatium porcarius eadem repedaſſet via, gregem videre ſolicitus, inuenit ſecundum viri Dei pollicitationem, gregem ſuum circa fuſtem gyratum, ſaturumque accubaſſe: nec vnum quidem ex illo deeſſe. Vir venerabilis Deicolus, ad locum deſideratum perueniens, diuino ſemper operi indefeſſus exiſtens, vtpotè is qui crucifixus erat mundo, totumque ſemetipſum obtulit Deo: inuenit Eccleſiam in cliuo cuiuſdam montis ſitam, in honorē S. Martini conſecratam. Vir autem Domini ſecretum horæ ſpatium expectans quando

Vt ſitim extinguat baculo terram effodiens, fontem à Deo impetrat.

Nota inſigne miraculū de baculo viri Dei.

ſolus ſoli Deo ſe ſubſternere poſſet, mirum dictu, A quo Eccleſiæ eiuſdem ianuas ſolus adiit, abſque mota, nullo reſerante, largum illi præbuere ingreſſum.

Fores Eccleſiæ nullo reſerante illi patent.

Qua re à Preſbytero agnita, his verbis conqueri in publico cœpit. Heu mihi, propter vnum Monachum iam hic viuere non poſſum. Cumque populatio non modica, quæ ad Eccleſiam conuenerat percunctaretur, quid ſibi talia vellent, Preſbyter adiecit. Latitat in iſta ſyluula Monachus quidam peregrinus, qui neſcio quibuſdam incantationibus vtitur, & mediis noctibus, orationis gratia, huc frequenter venire ſolitus, ianuas diligenter obfirmatas, dicto citius reſerat, & intus orationibus vacat. Teſtor Deum B cæli & terræ, quia ſi poſt hoc illum in Eccleſia inuenero noſtra, dignis verberibus affectum teiiciam, & iniuriatum. At vir ſanctus, Deo nocte dieque ſupplicans, minas hominum non verens, quippe qui cuſtodia ſemper erat ſeptus Angelica, more ſolito Eccleſiam intrabat, quouſque preſbyter cum officialibus acriter illum inſequeretur. Sed cum Deus omnipotens ſeruum ſuum à manibus impiorum ſeruaret innocuum, fraudulenti malitia iterum adducti, feneſtras Eccleſiæ aperuerunt, ianuas autem patefactas, maxima congerie veprium, ſpinarum, ac tribulorum, poſtes & limina vſque ad ſummum obſtruxerunt, dicentes: Fortaſſis ſi Monachus ille modo nititur ingredi: C abſque ſigno non euadet infortunij. Sed quia nec ſapientia, nec prudentia, nec conſilium poteſt eſſe contra Deum, maliuolentia illa virum Dei non nocuit. Verum quoties ille commodum duxit, potenter intrauit. Qua de re viri ſtolidiſſimi vltra modum debacchati, legationem queſtuoſam Domino ſuo qui tunc temporis in Allodio manebat in loco qui dicitur Villa Callonis, tranſmiſerunt dicentes: Placet tibi vt Monachus quidam capellulam tuam ſibi vendicet in oratorium, nec vllus eum eiicere poſſit?

Patitur ſibi infeſtũ quendam Preſbyterum.

Nihil nocetur maleuolorum machinationibus.

His igitur auditis, Vverſarius furore præcipiti arreptus, crudelem nimis ſententiam in virum Dei ſanxit, dicens: Ite cum feſtinatione, & ſi quis il- D lum fidelium meorum capere poſſit, ſine audientia caſtretur. Vix ille mandatum dedit, vna eademque hora in laqueum quem ſeruo Dei iniuſtè parauit, iuſto Dei iudicio ipſe miſerabiliter incidit. Nam idem membrum, quod famulo Dei præcidi iuſſit, mox illi in tumorem verſum eſt: ita vt omnia viſcera eius in eundem locum violenter inciderent, & mortem vicinam portarent. Cumque vehementi dolore vexari videretur: vxor eius Berthildis nomine, memor ſententiæ quam viro Dei temere impoſuerat, cum luctu graui illum admonuit dicens: Certè credo, quia propter peregrinum quem ſine cauſa caſtrari iuſſiſti, in te dolor retorſus eſt. Mittam ergo velotius, & acceſ- E ſiam illum, ſi forte per orationes eius dolor tantus effugetur. Sed quia nihil fit in terra ſine cauſa, antequam nuncij ad virum Dei peruenirent, idem Vverſarius morte ſubactus, finem viuendi fecit.

Impudenti & temeraria ſententia Vverſarij in virũ Dei.

Vltionem diuinã perſentit impius Vverſarius.

Suadet ei vxor vt acceſſito viro Dei, ab eo veniam petat.

Tandem miſerè moritur.

Quibus auditis, beatus Deicolus, non iniuriam irreligioſi militis, ſed fidem deuotæ mulieris inſpiciens, pedetentim iter arripuit. Cumque ad locũ veniſſet, religioſa fœmina, iam vidua effecta, maximo cum honore, ſicut tantum patrem decuit, ſuſcepit. Ipſe verò vtpote de itinere laſſus, antequam ſeſſum pergeret, birrum ſuum, quem Græci anfibulum vocant, deponere voluit refrigerandi gratia. Quod ſeruitores quamplurimi videntes, vn- A dique accurrerunt, vt viri veſtimentum diligenter mitterent in * ſalinum. Quibus ille. Non ita, inquit, erit filioli. Nam ego ſeruitorem inuenio, qui veſtimentum meum fideliter ſeruet. Peregrinus ſum pro Chriſto, quicquid de ſeruo illi placet, fiat. Mira res atque ſtupenda. Vir venerabilis aſpiciens radium ſolis per feneſtram domus adinſtar trabis ingredientem, quod nihil aliud eſt iuxta definitionem philoſophorum, niſi craſſitudo aëris, & illuſtratio ſolis, acceſſit, & veſtimentum ſuperpoſuit. Ibi quippe ferfermè duarum aut trium horarum ſpatio, abſque terreno ſuſtentaculo pependit, & virum Dei quando ſe reinduere vellet expectauit. Quod videns B Berhildis, pedibus eius prouoluta, luctum geminare cœpit, & virum Dei vt animæ viri ſui miſertus, pro ea ſupplicaret exorauit: ſimulque locum in quo Sancti Martini Eccleſia conſtructa eſt, cum omnibus appendiciis ſuis, villam quoque ipſam in qua tunc erat, cum omnibus ad ſe pertinentibus libens tradidit iure perpetuo poſſidendam: vbi vir ſanctus copioſis donariis loco illo ditato à fidelibus, duo oratoria formoſo opere compleuit. Vnum in honore Principis Apoſtolorum: aliud verò in honore Doctoris gentium. Quibus patratis, cœperunt vndique religioſi viri ad tanti patris magiſterium confluere, & colla ſua ſuaui iugo Domini ſubmittere. Et factus eſt locus ille ſecundum C voluntatem Domini paradiſus Monachorum, qui hactenus patuit latibulis ferarum. Quadam die cum beatus vir operi diuino cum fratribus inſiſteret, contigit vt inclytus Rex Lotharius, qui ſecundum quod ei pater Columbanus prophetiæ ſpiritu plenus prædixit, iam erat trium regnorum ſoliditate roboratus, in viciniam eiuſdem Monaſterij gratia aduenißet venandi. Quadam vice cum multi optimatum venatu nobili, ſingularem maximum aprum inſequerentur, extemplò fera viri Dei cellam ingreditur. Vir autem ſanctus manum miſericorditer illi præbuit, & ait. Crede mihi, quia ad charitatem confugiſti, hodie vita non priuaberis. Tunc ecce vndique venatores, beſtiæ veſti- D gia inſectantes, ad viri Dei cellam vſque peruenerunt. Ingreſſi autem cum beſtiam inueniſſent, ferocitate poſtpoſita, ante altare accubare, penè ſpiritum præ ſtupore non habebant, & celeriter legatos miſerunt, qui Regem ad tantæ virtutis ſpectaculum vocarent. Qui cũ regaliter veniſſet, oratione facta, virum Dei interrogauit humiliter vnde eſſet, vel quid ſtudij habuiſſet. Et cum agnouiſſet, quia B. Columbani diſcipulus eſſet, ait. Omnia quæ huc uſque ad mei arbitriũ in mea vicinia pertinebant, ſiue in ſyluis, ſiue in piſcationibus regalibus, pratis quoque vel paſcuis, ab hodierna die & deinceps tibi trado.

** Fortaſſis legendum, in ſolarium.*

Caculum ſuſpendit ſupra radium ſolis.

Cõſtruit duo oratoria ex facultatibus Berthildis matronæ.

Lotharius, Rex trium Regnorum.

Aper inſequutus à venatoribus fugit ad cellã viri Dei.

Traduntur ipſi à Rege multa prædia.

His itaque firmatis, vidente Rege, & omnibus E qui aderant, viri Dei iuſſione, aper abſque vllius læſione, conſueta cum impetu petiit luſtra. Sicque deuotus Rex benedictione patris deuotè percepta, cum gaudio remeauit ad propria. Tandem vir ſanctus collecto cœtu fratrum Romam petiit, & à Papa honorificè ſuſceptus, Apoſtolorum limina viſitauit, & orationem compleuit. Acceptoque à Papa Monaſterij ſui libertatis priuilegio, in Galliam rediit, pretioſis oneratus martyrum reliquiis, & Eccleſiaſticis ornamentis. Poſtquam verò ſe læto peracto labore domi recepit, & omnia quæ ad Deum pertinent religioſiſſimè ordinauit in Monaſterio: quendam diſcipulum ſuum nomine Columbinum, quem & de ſacro fonte leuauit, & per ſemet

It Romam, & honorificè à ſummo Pontifice ſuſcipitur.

Fratribus ordinato Abbate, ipſe ſeorſum in ſolitario loco degit.

ſemetipſum inſtituit, de cuius vita & moribus valde erat ſecutus, cum electione fratrum, in locum ſuum Abbatem conſtituit, atque regimen animarum ei commiſit. Quo ordinato, ipſe ad ſecretiorem locum, atque arctiorem vitam anbelans, ſeorſum ſibi oratorium paruulum conſtruxit, & cum Maria ſecus pedes Domini ſedere, & verbum eius intentè audire decreuit. Obiit autem egregius pater die 15. Calend. Februarij.

Moritur.

NOTÆ.

Deicolus.] *Scribit de eo Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 1. cap. 61. Deicolus (inquit) Abbas Luttenſis cœnobij in Burgundia, Monachus & diſcipulus Sancti Columbani, vir ſanctiſſima conuerſationis, qui multis in vita miraculis claruit, ſicut in hiſtoria vita ipſius legitur, quæ ſatis copioſè conſcripta habetur. Claruit anno Domini 600. cuius feſtum 15. Calend. Februarij agitur. Meminit eiuſdem Vuionius in Mart. Monaſtico.*

Birrum ſuum.] *Eſt birrum veſtis Monachalis, quam cucullam ſeu floccum vocamus.*

VITA SS. EREMITARVM, ZOERARDI CONFESSORIS, & BENEDICTI MARTYRIS.

Ex ea quam ſcripſit B. Maurus Quinqueeccleſienſis Epiſcopus.

TEMPORE illo, quo ſub Chriſtianiſſimi Stephani Regis nutu, nomẽ & religio Deitatis in Pannonia rudis adhuc pullulabat, audita fama boni rectoris, multi ex terris aliis Canonici & Monachi ad ipſum quaſi ad patrem confluebant, non quidem alicuius cauſa neceſſitatis coacti, ſed vt nouum ſanctæ conuerſationis gaudium ex eorum conuentu adimpleretur. Inter quos quidam ſancti Spiritus inſtinctu tactus, ex ruſticitate quaſi roſa ex ſpinis ortus, nomine Zoerardus, hanc in patriam de terra Polonorum aduenit, & a Philippo Abbate, cuius Monaſterium Zobor nominatum, in Nitrienſi territorio ad honorem Sancti Hyppoliti martyris ſitum erat, habitu accepto, & Andreas nominatus, Eremiticã vitam agere ſtatuit.

S. Zoerardus habitũ Monaſticum accipit ſub Philippo Abbate, & Andreas vocatur.

B. Benedictus S. Zoerardi diſcipulus.

Ibi verò quanta contritione cordis, & corporis maceratione afflixerit ſeſe, ex relatione diſcipuli eius B. Benedicti, cum ipſo conuerſantis, quæ audiui paucis literis mandare decreui. Ego quidem Maurus, Deo miſerante nunc Epiſcopus, tunc autem puer ſcholaſticus, virum bonum vidi: ſed quæ eſſet eius conuerſatio, non viſu, ſed auditu percepi. Ad noſtrum ergo Monaſterium, in honorem B. Pontificis Martini conſecratum, cùm iam dictus Monachus Benedictus ſæpe veniſſet, mihi hæc quæ ſequuntur, de eius vita venerabili narrauit. Poſtquam idem venerabilis vir Andreas Eremi ſolitudinem petiit, magna quidem corporis defatigatione, ſpiritualis autem vitæ corroboratione ieiunium ſemper obſeruauit. Tribus tribus ab omni re quæ mandi poteſt, abſtinuit pro dilectione gratię ipſius, qui propter homines homo factus, quadraginta diebus ieiunauit. Cùm autẽ quadrageſimale tẽpus adueniret, exemplo vitæ regularis, ſub qua Zozimas Abbas degebat, vbi quadraginta quinque dactylis quiſque quadrageſimam deduxit, ipſe à patre Philippo, à quo habitum religionis perceperat, quadraginta nuces accepit, & eo exiſtens victu contentus, diem ſanctæ reſurrectionis cum gaudio expectauit. Iiſdem verò & aliis diebus, licet eſus

Magna abſtinẽtia S. Zoerardi.

A ad corpus refocillandum non ſolùm non ſufficeret, verumetiam ſpiritum ipſum ad defectum perduceret, ipſe tamen excepto tempore orationis, nunquam à labore ceſſauit: ſed accepta ſecuri, quendam laboraturus ſyluæ locum ſolitarium intrauit. Vbi cùm præ nimio labore, & ieiunij diſtrictione corpore, & ſpiritu deficiente, quadam die præmortuus iaceret, quidam iuuenis pulcherrimus aſpectu, & viſionis Angelicæ aduenit, & impoſitum vehiculo, ad cellam eius adduxit. At ecſtaſi, in qua erat, decedente, poſtquàm ad ſe reuerſus, quid erga' ipſum miſericordia Dei egiſſet, agnouit, ſupradicto diſcipulo ſuo Benedicto, qui mihi hæc narrauit, id confeſſus eſt, conſtringens eum iuramento, ne ante diem **B** obitus ſui notum cuiquam faceret.

Laborat manibus.

Ab Angelo præ labore deficiens, vehiculo ad cellã deducitur.

Poſt laborem autem diurnum, corpori quietem nocturnam talem adhibuit, quæ magis tormenti, & afflictionis quàm requiei nomen mereatur. Planatum equidem truncum quercinum ſepe circumdedit, & per ipſam ſepem arundines acutas ex omni parte infixit. Ipſe verò in trunco ſedens, tali ſellorio vſus eſt artuum recreatione, vt ſi fortè corpus ſopore grauatum qualemcumque in partem ſe deflecteret, arundinum acie ſauciatum grauiter, euigilaret. Inſuper & ex ligno coronam factam capiti ſuo circumponebat, ad quam in partibus quatuor totidem lapides ſuſpendebat, vt ſi caput ſopitum **C** quocumque inclinaret, lapide percuteretur. Hæc quæ iam dicta ſunt, diſcipulo eius Benedicto referente, cognoui: qui & ipſe, patre ſuo defuncto, locum eundem inhabitare decreuit. Cumque per tres annos exemplo magiſtri diſtrictè vitam ageret, latrones ſuperuenientes, & multam apud ipſum eſſe pecuniam ſperantes, ductum ad ripam fluminis Vuag, iugulauerunt, & in ipſam aquam demerſerunt. Diu verò corpore eius quæſito, & non inuento, per integrum annum viſa eſt aquila in ripa fluminis Vuag, quaſi quædam obſeruatura, ſedere: per quam de corpore certi effecti, quendam in aquas immergi fecerunt, & ſic integrum quaſi nuper obiiſſet, inuenerunt. Conditus eſt autem **D** Benedictus in baſilica S. Emmeramni martyris, in eodem ſepulchro in quo aſſeruabantur oſſa beati Andreæ, eius ſancti patris. Iam quæ ſequuntur Philippus Abbas mihi Abbati conſtituto narrare conſueuit.

Vt ſomnum vincat excogitat mirum ſui tormentũ.

A latronibus iugulatur S. Benedictus.

Cùm igitur tempus reſolutionis ſui corporis immineret, indicans eis hoc, qui ad erant, ne ab vllo veſtimentorum ſuorum exuerent operimento, præcepit, donec Abbas Philippus, quem miſerat acceerſitum veniret. Qui pater adueniens, vbi corpus venerabile iam mortuum iacebat lauãdum, catenam æream viſcera iam attingentem inuenit. O mira res, & inaudita! Catena carnes intus putrefaciens, cute foris eſt obducta. Sed neſciri hoc **E** genus martyrij poſſet, niſi ad vmbilicum ligati nodus appareret metalli. Soluta verò catena dum ex corpore trahitur, ſonus coſtarum eliſarum grauiter auditur. Cuius catenæ partem mediam ab eodem patre impetraui, & nunc vſque cuſtoditam, petitioni Ducis Chriſtianiſſimi Geiſæ, cum deſiderio mihi pro ea inſtanti, negare nequiui. Sepulto verò beati viri corpore, quæ per reuelationem Abbatis Philippi cognoui, & cognitu digna eſſe videbantur, memoria notaui.

Catena ærea ad carnẽ vtebatur S. Zoerardus.

Tempore quodam latrones, quorum collegia maxima ex parte ſolitudinem inhabitant, in ſylua congreſſi ſunt. Quibus confligentibus, vnus ex eis multum ſauciatus eſt. Cõflictu dirempto, cùm hunc

ſocij vulneratum nequaquam in ſylua dimittere A vellent, conſilio inito, ad cellam ſupradicti Andreæ, cuius fama iam ad omnes circumquaque diffundebatur, eum deferre ſtatuerunt. Sed cùm adhuc longè locus abeſſet, latro in via defunctus eſt. Corpore verò ad eius cellam deportato, & in eadem poſito, media iam nocte cùm illa commendare vellent humo, ſubitò ſpiritu reuerſo, mortuus reſurgere cœpit. Illis autem qui aderant, valde perterritis, & præ pauore fugientibus, reſuſcitatus ille reuocabat eos, dicens. Nolite fratres formidare, neque fugere, Sanctus enim Zoerardus me à morte ſuſcitauit ad vitam. Illis autem præ gaudio plorantibus, & vt diſcederet cum eis, rogantibus, dixit ſe numquam ab ea cella diſceſſurũ, B ſed ibi in perpetuum Deo, & Sancto Zoerardo ſeruiturum. Fecit itaque quod promiſit, & vſque ad obitum ſuum ibi permanſit.

Mortuus ſuſcitatur à S. Zoerardo.

Aliud quoque eius miraculum nequaquam reticere volui, quod eodem Philippo Abbate narrante cognoui. In ciuitate Nitria, quidam reus damnatus, ſuſpenſus eſt. Qui pòſt ſolutus, Dei miſericordia, ad Abbatem venit Philippum, & qualiter per merita B. Andreæ liberatus eſſet, indicauit. Dixit enim quod cùm damnatus eſſet ſemper nomen ipſius implorаſſet, & cùm ſubleuaretur in patibulum, ſtatim manibus ſuis B. vir Andreas eum ſuſtentauerit. At illi, cùm eum omnes mortuum putarent, & domum reuerterentur, ipſe eum manu C ſua ſolutum abire permiſit.

Quidam ſuſpenſus à B. Zoerardo liberatur.

N O T Æ.

Zoerardus & Benedictus.] *De iis Molan. in addit. ad Vſuard. 1. May. Res eorum geſtas ex S. Mauro Quinqueccleſienſi Epiſcopo refert Sur. tom. 3. Floruerunt anno Domini 990. Meminit eorumdem Arnoldus Vuion. in ſuo Martyr. Monaſtico die ſuperius dicta.*

Zozimus.] *Eius res geſtas ſcripſit Paul. Diac. quæ in vita S. Mariæ Ægyptiacæ habentur.*

VITA S. VICTORIS EREMITÆ Martyris. Ex Ioanne Maldonato Hiſpano. D

VICTOR in oppido Ceraſo Burgenſis ditionis natus, poſtquam ſacras ſufficienter litteras calluit, & in ſacerdotalibus miniſteriis aliquandiu ſe exercuit, cupiens illecebras mundi declinare, in Eremum Ognæ ſeceſſit, & ſeptem perpetuos annos inter ſpelea ferarum, hymnis diuiniſque laudibus intentus, peregit.

Secedit in Eremum.

Eadem tempeſtate, Mauris Hiſpaniam ferè totam poſſidentibus, Ceraſum grandis ciuitas ad Chriſtianos deſciuerat, & ſeptennio toto, quo Victor latuit, obſidionem Maurorum tolerauerat. E Quare viſus Angelus adeſſe Victori, eiuſmodi vocibus eum excitauit. Eia age Victor, rumpe moras, patria te vocat, vt longa eam obſidione ſoluas. Septem iam annos Mauri circunſtant, muri nutant, oppidani commeatibus, poſt alia incommoda, deſtituti, deditionem moliuntur. Propterea tu patriam liberabis, teque martyrio conſignabis. Venit Victor Ceraſum, vixque agnitus, tandem in Maurorum caſtra penetrauit. Cùm igitur Mahumeticam Victor ſuperſtitionem in caſtris hoſtium inſectando, quamplurimos adiunxiſſet Chriſto, & pios qui poſtulauerant, reduxiſſet, Gaza Maurorum Rex, vnus ex ſeptem, qui bellum illud gerebant, non paſſus ea fieri impunè, Victorem capi, & ad ſe trahi præcipit. Victor primo ſtatim occurſu Regem à lepræ morbo liberauit, & cùm inuitaretur magnis promiſſis ad deſerendum Chriſtũ, in Mahumeticam ſectam inuectus eſt, Rex bene quantumuis meritis Victoris prouitatus audacia, rapi iuſſit in carcerem, & ibi quòd nihilominus plebem acquireret magnam, tandem iugulari. Rogauit Victor lictores & carnifices, vt ipſum Cruci priùs affigerent: quod illi tam fecere libenter quã ſtrenuè. Triduo viuus pependit in Cruce, plurimos conuertendo, & miracula non vulgaria prorſus edendo. Nam & cuidam ſpuenti ſe, mortem ante reditum in vrbem denunciauit: quæ mox ſubſequuta eſt.

Mauri Hiſpaniam ferè totam poſſident.

Apparet ei Angelus.

Plures Chriſto lucrifacit S. Victor.

Regem Maurorũ à lepra mundat.

Iuſſu Regis conijcitur in carcerem S. Victor.

Crucifigitur.

Sed tandem Cruce demiſſus, caput vno ictu amputatum manibus excepit, geſtanſque illud, viam in oppidum Ceraſum direxit. Ibi oppidanos truncato capite alloquutus, vaccam pauxillo, quod ſolùm ſupererat ſaturatam frumento, dimitti per totum ciuitatis circuitum perſuaſit. Quam hoſtes iaculis confecerunt, erumpenſque triticum conſpicientes, diffiſi victoria, protinus abierunt. Victor deſignato loco, in quo erat ſepeliendus, animam vinculis carnis abſoluit, & ad æthera miſit.

Propriis manibus caput amputatum geſtat.

Liberat vrbẽ ab obſidione.

N O T Æ.

Victor.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 26. Auguſti. Meminit eiuſdem Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ anno 950. Molanus in addit. ad Vſuard. De eo præterea agunt tabula Burgenſis Eccleſiæ, & Hareus.*

Mauris.] *Dicti ſunt Mauri à Mauritania Africæ regione, quæ dicta eſt à μαῦρον, quod eſt nigrum, vel quod nigros habeat colonos.*

Hiſpaniam poſſidentibus.] *Hiſpania eſt Europæ regio, quæ à montibus Pyrenæis incipiens, per columnas Herculis circuiens, vſque in Borealem Oceanum protenditur.*

VITA S. VEREDEMI EPISCOPI, ex Anachoreta. Partim ex antiquis Monumentis Eccleſiæ Auenionenſis, partim etiam ex Raulino Cluniacenſi viro doctiſſimo & erudito.

SANCTVS Veredemus natione Græcus, cùm à teneris annis valde ad vitam ſolitariam anhelaret, nec eam propter parentes in patria exercere poſſet: ad Gallias quæ tunc temporis florebant venire diſpoſuit. Vnde conſcenſa naui, cum Maſſiliam appuliſſet, cœpit quærere aptum ſolitudinis locum. Et Rhodano tranſuadato, cum ſecus ripam Guardonis fluuij, inueniſſet quoddam rupis concauum, in eo ſuæ habitationis locum delegit. Ibique à mundi turbine alienus factus, ſoli Deo intendebat. Non eſt noſtrum dicere qualiter in hac ſpelunca corpuſculum ſuum ieiuniis, vigiliis, & laboribus diſcruciauerit. Nam ſæpius ſolas, & has crudas herbas pro ſummis habebat deliciis. Quas verò moleſtias, & dæmonum illuſiones perpeſſus ſit, non facilè dixerim. Sed ille fundatus ſupra firmam petram, omnia illorum terriculamenta facto Crucis ſigno depellebat: quin etiam vt eos amplius confunderet, quotidie virtutes virtutibus accumulabat, & pœnitentias preceſque augebat.

Etiamnum iuuenis valde anhelat vitam ſolitariam.

Legit in ſpelunca.

Cum in tam ſanctis & piis exercitiis per multorum annorum ſpatia perduraſſet; contigit quendam Ægidium nomine ſtirpis regiæ, ſanctitate celebertimum,

Venit ad eum S. Ægidius.

leberrimum, è partibus Orientalibus relicta Græcia, in Gallias aduentare: vt longè factus à patria, & parentibus, poſſet ſolitariam & Eremiticam ducere vitam. Hic poſtquam appulit Maſſiliam, & Rhodano tranſuadato, quæreret ſolitudinis locum, tandem (Deo eum dirigente) factum eſt, vt veniret ad antrum viri Dei Veredemi, inueniensque Anachoretam valde gauiſus rogauit eum, vt amore Dei in ſpelunca ſua ſecum reciperet, exponens ſe ex tranſmarinis partibus cauſa Eremiticæ vitæ ducendæ, ad hanc Prouinciam deueniſſe. Sed antequam tam periculoſum vitæ genus arriperet, edoceri deſiderabat ab aliquo qualiter contra vitia, contra aëreas poteſtates eſſet dimicandum.

Beatus autem Veredemus audiens, eum de partibus Orientis eſſe, amplius lætus effectus, eum in antrum introducens, benignè apud ſe recepit, & inquantum potuit, cæleſtis & ſpiritualis, necnon & Eremiticæ ei vitæ documenta præbuit.

Clarent miraculis.

Poſtquam beati illi viri, ſeu potius terreſtres Angeli longo tempore ſimul manſerunt, Deus volens eorum merita pandere mundo, eiſdem miraculorum tradidit gratiam. Multi enim variis vexati morbis, ſeu obſeſſi à dæmonibus, ſolo tactu vel voce ſanabantur. Quadam die cum abeſſet beatus Veredemus, adductus eſt quidam paralyticus in antrum, vt eorum precibus curaretur. Sed cum tantum Ægidius inuentus eſſet, qui paralyticum duxerant, rogare cœperunt virum Dei, vt ſanaret eum. At ille dixit, nequaquam opus ſuum eſſe, ſed ſocij ſui, nihilominus inſiſtentibus offerentibus paralyticum ſanauit. Non eſt mirum ſi ob humilitatem voluerit dicere Ægidius non eſſe ſuũ miracula facere, ſed ſui ſocij Nam reuera tantis & crebris iiſque ſtupendis clarebat miraculis beatus Veredemus, quod propter multitudinem infirmorum & languentium, quaſi in pagum vel ciuitatem, deſertum illud in quo degebant conuerſum videretur.

En quantum detulerit B. Veredemo S. Ægidius.

Quapropter Ægidius vt inanem gloriam fugere poſſet, dilectum ſuum magiſtrum & ſocium dereliquit, & ad alium ſolitudinis locum ſe contulit. Beatus autem Veredemus in antro ſuo perſeuerauit, diuina diſponente clementia, quæ eum volebat ad Pontificatus apicem ſublimare.

Diſcedit à S. Veredemo cauſa humilitatis S. Ægidius.

Contigit verò tunc temporis, Aueniouenſem Eccleſiam viduatam Paſtore, ad alterius electionem procedere. Omnes igitur concordi animo & voluntate, ſibi Pontificem elegerunt beatum Veredemum, cuius ſanctitas & miracula non ſolum huic ciuitati, vel toti Prouinciæ; ſed etiam omni Gallorum regno innotuerãt. Procedunt igitur Clerici & ſacerdotes cum populi magna multitudine ad viri Dei ſpeluncam. Cumque ei expoſuiſſent ſe eſſe à Deo & hominibus in Eccleſiæ Auenionenſis Pontificem electum: rogabant quatenus venire cum eis dignaretur, & electioni aſſenſum præbere.

Creatur Epiſcopus Auenionenſis B. Vered.

Sed ille qui nihil amplius abhorrebat quàm honores, in lacrymas prorumpens clamare cœpit, ſe tanto munere, honore, & onere indignum eſſe. Sinite me (inquiebat) in hac ſpelunca peccata mea deflere, & in ea totum vitæ meæ curſum conſummare: alterum verò digniorem vobis prouidere Paſtorem. Verum hæc verba humilia magis incenderunt animos eorum qui venerant: eum renitentem vi extraxerunt ex rupis concauo, & cum honore Auenionem deduxerunt, & in Pontificali Cathedra collocarunt. Ordinatus Epiſcopus, nihil de priſtina ſua abſtinentia remittebat. Taceo eius virtutes, & crebra quæ per eum Dominus operari dignatus eſt miracula, quæ cum tam multa ſint, ſilentio præterire, breuitatis cauſa, dignum indico. Poſtquam verò vir ſanctus per aliquot annos ſanctè & piè ſuum rexiſſet Epiſcopatum, tandem ſenex & grandæuus migrauit ad Chriſtum 17. Iunij, qua die eius ſolemnitatem Auenionenſis Eccleſia, aliæque Prouinciæ Eccleſiæ celebrant.

Humilitas S. viri.

Migrat ad Chriſtum.

N O T Æ.

Veredemus.] *Non ſolùm multa Eccleſia Prouincia, ſicut Arelatenſis, Tricaſtrenſis, Aptenſis, Canallicenſis, &c. agunt de S. Veredemo, ſed etiam grauiſſimi, & celeberrimi auctores, D. Ant. 2. p. tit. 13. §. 33. Vincent. in Speculo lib. 25. c. 23. Raulinus Cluniacenſis in ſerm. de B. Ægidio. Eccleſia Auenionenſis (vbi eius corpus vnà cum corpore S. Ruffi primi eiuſdem ciuitatis Epiſcopi, in capſa argentea ſuper maius altare requieſcit) olim ſolemniter & cum octauis ſolemnibus celebrabat eius feſtum, ſicut patet ex antiquo Miſſali eiuſdem Eccleſia, in quo habetur oratio & Miſſa propria. Extat apud Carthuſienſes Villa Noua vetus Martyrol. M. S. & Calend. vbi fit honorabilis mentio de S. Veredemo Auenionenſi Epiſcopo. Necnon in Archiuis Monaſterij S. Andrea extant litteræ ſeu contractus, ex quibus conſtat Roſtandum Epiſcopum Aueniouenſem cuidam Monacho dicti Monaſterij commiſiſſe curam fabricandi capſam argenteam ad reliquias S. Veredemi reponendas, & ob hanc cauſam dedit ei Prioratum vulgò dictum de* Ionquieres, *circa annum Domini* 1050. *In loco vbi hactenus B. Veredemus ſolitariam vitam duxit, cernitur adhuc hodie Eremitorium vna tantum leuca à ciuitate Auenionenſi. Non omnes ſcriptores ſeu hiſtorici conſentiunt quoad nomen. Nam Vincent. vocat Vendemiũ, alij Venderomum, alij Veredeminum, ſed mendosè omnino. Melius autem Veredemus. Nam & conſentiunt antiqua manuſcripta, necnon multa Breuiaria Eccleſiarum Arelatenſis, Carpentoractenſis, Canallicenſis, &c. Floruit autem circa annum Domini 700. Porrò in Breuiario Eccleſia Vzetenſis agitur de quodam Veredemio Eremita, omnino ab iſto diuerſo. Patet ex hoc quod vitam ſolitariam apud Vzetenſem pagum duxerit, quod officium fit de eo de communi Confeſſoris, non Pontificis, quod feſtum S. Veredemi Epiſcopi Auenion. in dicta Eccleſia 17. Iunij agatur, iſtius verò 21. menſis Auguſti, quod Eccleſia Vzetenſis corpus iſtius Sancti Veredemij habere dicatur, ſicut colligitur ex oratione propria, qua ita ſe habet. Deus qui nobis tanto munere de beato Veredemio confeſſore tuo prouidere voluiſti, quem vt Luciferum neſcientem occaſum de partibus Orientalibus mittere ordinaſti, &c. Profectò ha rationes duos omnino eſſe conuincunt. Et ideo ad maiorem lectoris conſolationem etiam lectiones Matutinales hic referre non ſuperfluum puto. Sic autem ſe habent. Veredemius natione Græcus cum cœpiſſet condelectari legi Dei, & amorem Dei habere in ſemetipſo, ſeruire Deo, ſtatim illam contrariam legem membrorum, cogitationes verò & opera diabolica, à ſe alienauit, & inquantum humana fragilitas permiſit, à corde, ore, atque manibus eradicauit. Cumque inter homines habitaret, Angelorum ſocius mente efficiebatur dicens cum Apoſtolo: Infœlix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Sed quia (vt diximus) non poterat aliter niſi mente in cæleſti habitare patria, donec tempus diſſolutionis veniret, patriam & parentes fugiens, deſertum locum, vbi ſecum ſolus, cum ſolo habitaret Deo, quærere voluit. Denique cogitabat Eremiticam non poſſe in patria ſua vitam ducere, ne fortè parentes aut propinqui ſui eum inuitum retraherent, aut ipſe aliqua diaboli tentatione permotus, videns patriam ſuam ab hac voluntate deficeret, ad Gallias tranſire deſiderabat. Tandem inuenit homines, qui cum ſuis nauibus, propter negotiorum ſuorum lucra,

Maſſi

Maſſiliam Prouinciæ regionis ciuitatem venire tentabant. Quibus ſe ſocians, pro nihilo ducebat patriam, & parentes relinquere, vt poſſet Deo ſeruire. Sciebat enim certiſſimè, quia qui Deo ſeruit regnat, & qui illi coniungitur, ſine macula permanet, & centuplici vita æterna gaudet remuneratione. Læti itaque illi maritimi nautæ, cum quibus erat B. Veredemius, vt ad regni ſui fines repatriarent, naues ſuas in profundum maris permouent. ∴ ∴ ∵ ∴

Verumtamen in initio lectionum apponitur talis prologus. Veneremur fratres chariſſimi, ſanctiſſimi Confeſſoris Veredemij, quis in præſenti habemus pignora, & eius ſolemnitatem anniuerſaria celebritate recolentes, qualiter de tranſmarinis partibus, in hoc Vzetico pago, dextera Dei perduxerit, dicemus nos, audite & vos.

B

VITA S. BEATI EREMITÆ.

Ex ea quam ex manuſcriptis Eccleſiæ Carnot. collegit Renatus Benedictus.

Patria S. Beati.

SANCTVS & glorioſus Chriſti Confeſſor Beatus honeſtis parentibus in Aquitania ortus, cum apprimè litteras didiciſſet, patriam parenteſque deſeruit, vt Chriſti poſſet Euangelium prædicare. Multas verò prouincias & vrbes peragrauit, in quibus verbum Dei ſeminans, multos conuertit ad Chriſtum.

Vacat prædicationi verbi Dei, & multos conuertit.

C

Cum autem vir ſanctus, ob egregiam doctrinam, atque infidelium conuerſionem, à ſpiritu vanæ gloriæ tentaretur, timens ne cùm aliis prædicaſſet, ipſe poſtmodum reprobus inueniretur, ab huiuſmodi officio ceſſauit, quatenus deinceps nullis occupationibus præpeditus, ſoli Deo vacare poſſet. Audiens autem eſſe ſpeluncam in monte prope ciuitatem Vindocinenſem, vepribus, & virgultis coopertam, & ab hominum frequentia valde remotam: lætus & gaudens, ad illum montem profectus eſt, atque ſpeluncam inquirere cœpit. Quam cum tandem reperiſſet, horribilis & immanis draco inde exiens, ipſum volebat deuorare: ſed facto Crucis ſigno, ſerpentem expulit, & deinceps in ſpelunca habitare cœpit. Ibi ab hominum remotus conſortio, vigiliis, ieiuniis, & orationibus indeſinenter vacabat. Comedebat verò herbas, quæ per Eremum naſcebantur, atque pro veſtimento, cilicio cinere conſperſo vtebatur. Et ita cum ad decrepitam vſque perueniſſet ætatem, tandem migrauit ad Chriſtum: ſepultuſque eſt honorificè in ſpelunca à Sancto Alyſio, & aliis fidelibus.

Petit Eremū.

Signo Crucis fugat ingentem draconē.

D

Cibus viri ſancti radices & herba: veſtimentū verò cilicium cinere conſperſum.

Migrat ad Chriſtum.

NOTÆ.

Beatus.] *De quo Mart. Rom. cum Baron. 9. Maij. Agunt præterea de eodem Beda & Vſuardus. Plura de ipſo in Breuiario Eccleſ. Conſtant. & in antiq. Eccl. Vindocin.*

E

VITA B. IVANIS EREMITÆ.

Ex Nicolao Salto Pragenſi.

In Annalib. Bohemorum.

IVAN Geſtimuli Dalmatiæ Regis ex Elizabetha filius, Latinè Ioannes dictus, ſalutatis parentibus in Eremum Deo ſe credens profugit, & formidoloſis ſyluarum flexibus duce Angelo pererratis in Bohemiam adhuc idolis deuotam Neclane rerum ſummam in ea adminiſtrante, deuenit, idque circa annum Domini 857. Cumque in ſpecu quadam tribus circiter milliaribus à Praga diſſita moleſtiſſimis dæmonum incurſibus biennio quateretur, feſſus tanta inſectatione eorum, locum mutans abibat. Et ſic eunti B. Ioannes Baptiſta obuiam factus percontari ex eo cœpit, quonam ſe & cuius rei gratia aliorſum ferret. Ille, quod res erat, fateri, dæmonum immoderatis ſe & continuis vexationibus adeò conturbari, vt nec conſiſtere, nec moram ferre queat. Hic Baptiſta ſanctus rudem teneramque Tyronis Chriſti militiam miſeratus; præſidio Crucis donatæ eam firmat. Qua ille fretus, intrepidè ad deſerta caſtra redire, & contra ouantes hoſtes clamoribus eum inceſſentes, quòd ibi balneum ſe habere dicerent, infeſto ſigno procedere. Cuius virtutem illi non ferentes: quaquauerſum dilabi, ille victoriam proſequi, & intimius ad eos penetrare. Vnus ibi teterrimus oppreſſo petræ corpore proteruiùs hęrebat dæmō, diriſſimis vocibus, & immanis oris rictu, deuoraturo ſimilis ſtrendens. In cuius ille putentem hiatum Crucē coniiciens, adeò illū hoc iactu perculit, vt perfoſſa grandi petra foras erumpere coactus fuerit. Cernitur nunc quoque id altè ductum foramen, & profugi hoſtis pudendos conatus teſtatur. Sic compeſcitis dæmonum efferatis auſibus, pacatius deinde 40. & duobus circulis annorum Eremitam geſſit Iuan, nulli mortalium annis 14. viſus, lacte interim ceruæ, diuina cura ei tempeſtiuè fœcunda vbera exhibere iuſſæ, paſtus.

Iuan Dalmatiæ Regis filius.

Abit in Eremum.

Dæmonū terriculamentis moleſtatur.

Accipit Crucem à S. Ioāne Baptiſta contra dæmones.

Lacte ceruæ paſcitur.

Quo tempore Boriuoius Dux feras perſequens, ceruam hanc nutricem Iuanis, & ſagitta traiecit, & veſtigiis eius hærens ad antrum viri Dei ignarus decurrit, miratus ceruam iacentem tam copioſo lacte exuberare. Cùm vir procero corpore, veſte promiſſa, impexo & intonſo crine, ſuperciliis oculos tegentibus ſpecu progreſſus ſeuerius cum Principe expoſtulare cœpit, quòd animal ſuum telis appetierit. Conſternatus Princeps, non expectata talis viri facie, prodigioſamque belluam exiſtimans, vna cum comitum manu, pedem retrò tulit. Deinde animoſior factus imperat ei per Chriſtum (quem primus Bohemorum Principum fide agnouerat) edicere quid homini ſiet. Ille adiuratus, nomen, patriam, genus euentuſque ſuos palàm docet: quin & in petræam aulam qua exierat, flagitantem hoc Principem, inducit, & Dei circa ſe adminiſtrationem euulgat. Rogatuſque obnixius, vt equo ſe in vrbem Tetinam deferri pateretur (ibi quippe Boriuoius vitam priuatæ ſimilē cum Ludmilla tenebat) recuſauit, & quòd equitandi omnino ignarus eſſet, & quòd commodius conſequenti tempore id ſe obſequium Principi exhibere poſſe opinaretur. Monuit interim vt ceruam quam venator confecerat, egenis diſpertiretur. Verùm Ludmilla, videndi tanti viri auida, Borinonium perurſit, vt Myſta ſuo, cum ſex famulis, & aſino emiſſis eum ad ſe deportarent. Cui aduentanti, & illa, & ille honoris ergo longè progreſſi aue detulerunt, & ſuſceptum intra limina dignis eorum nomine epulis honorarunt. Sed ille ieiunij lege perpetua appetitum guſtatumque ſuum definiens, nihil ex eis libare, nedum comedere elegit: ſed ad ſuam ſpecum anhelans, finito cum iis de diuinis rebus colloquio, quamprimùm reuerti contendit. Reuerſuſque eſt ſacerdote Paulo, & ſex comitibus ſtipatus, omnibus regiis aulis, exeſi ſui antri præferens honorem. Ad eum triduo poſt Paulus Myſta profectus lapſibus vitæ veteris eius auditis, eum & expiauit, & re diuina ad aſpectum eius facta, ſacro Chriſti corpore eum refecit. Quo ille ſumma

Effigies S. viri.

Boriuoius primus Bohemorū in corpi Chriſtianus.

Abſtinentia S. viri.

Moriturus ſacrū viaticum ſumit.

ſumma animi & corporis demiſſioue ſumpto, traditaque Preſbytero Cruce parua, qoam D. Ioannis Baptiſtæ gratia ad retundendos impetus dæmonū acceperat, tertia die poſt Synaxim ex ſpelunca tenebricoſa, cæli regiam adiit, corpore tantum ibi (nam ita fieri popoſcerat) depoſito. Quo in loco Boriuoius Monaſterium ſub uomine D. Ioánis Baptiſtæ à ſe ædificatum, amplis prouētibus dotauit, duobuſque ſacerdotibus eius curam pro tempore tradidit. Eò poſtea viri ad normam D. Benedicti viueores traducti ſunt. Celebratur autem eius feſtum 24. Iunij.

NOTÆ.

Iuan.] *De eo agunt Dabrauius Epiſcopus Olomuzenſis in hiſt. Bohemica, & aly euſdem Hiſtoria ſcriptores, necnoa Sur. tom. 7. Simon Fagellus inſignis Poëta, Heroicum carmen ad ſepulchrum D. Iuam Eremitæ in antro quod dum viueret inhabitanit, vbi etiam poſt pia fata ſepultus recubat, cecinit: quod hic inſerere non erit ſuperfluum.*

Aatra hac horrifico tenebroſa ſita, inuia quondam
Saxa, Iaanus pater incoluit, contagia mundi
Vitans fallacis, ſaperis & viuere Chriſto
Nimirum exoptans tantum, calumque mereri.
Quas etenim non illecebras, quod quaſo ſcelus non
Mundus habet? quem non inuitat ad impia facta?
Hunc ergo fugiens iuſta ratione beatus
Ille pater, victa hic parco, ſylueſtribus herbis
Scilicet, & baccis voluit contentus & vnda,
Deuitando hominum cœtus & ſingula mundi,
Subiecisse Deo mentem, corpuſque rebelle,
Efficere ad quauis patient conamina vita
Caleſtis, lacrymis oculos & pectora pugnis
Exagitare, Redemptoris crudelia Chriſti
Vulnera, & innocuo currentes ſanguine riuos,
Perpetuo humana meditari tempore vita,
Mentem caſtificam ſeruare, carereque culpa,
Degere praterea caleſtem in corpore vitam.
Sic pater ille pius ſanctarum candidus auctor
Virtutum, & prorſus vita optima regula ſancta,
Hic viuendo exemplar dedit, quin poſteritatem
Inſtituit contemnere opes, & viuere paruo,
Non ſeruire voluptati, ventrique, gulaque,
Ponere auaritia ſtudium, mentiſque tumorem.
Per ſua caleſtes ſimul & veſtigia ſedes
Quarere, & vltorem ſcelerum ſupereſſe tonantem,
Credere, ſtellato librantem ſingula calo,
Iuſta lance piis ſua pramia, ſuppliciumque
Reddentem ſceleri meritum, Phlegetoatis ad amnem.
Sic eius tandem poſt vltima ſcandit in altam
Æthera, calorum ſortitus ſpiritus arcem,
At cineres poſitè parua hac clauduntur in vrna,
Quos tu, quiſquis ades, ſpectans venerare viator,
Huncque tibi precibus fieri contende patronum.

Dalmatiæ.] *Dalmatia regio eſt Illyrica, contermina Liburnia verſus occaſum, à qua Dalmata dicti ſunt populi. In ea Iadera ciuitas inſignis, rerum abundantia, & Raguſium olim Epidaurus dicta.*

Myſta.] *Dicitur Secretarius, vel myſterij actor, & dicitur à myſtis Gracè, quod Latinè dicitur myſterium.*

Synaxin.] *Synaxis Gracè ſolemnitas, Latinè conuentus, & dicitur à Syn, quod eſt con, & axis quod eſt pſalmus, quaſi pſalmorum concurſus.*

Ludmilla.] *Fuit hac mulier ſanctiſſima, de qua Martyr. Rom. agit, & qui Vit. Sanctorum deſcripſerunt.*

A

VITA ET MARTYRIVM QVINque Eremitarum, Matthai, Benedicti, Ioannis, Iſaac, Chriſtini: necnon Barnaba contubernalis eorum & Confeſſoris. Ex R. D. Ioanne Dubraaio Epiſcopo Olomuzenſi.

Habetur lib. 4. Hiſt. Bohemica.

SANCTVS Adalbertus ſecuudus Pragenſis Epiſcopus & martyr, voa cum Boleſlao principe Bohemiæ cœnobium, quod Breunouiam vocant, ædificauit, ac munificentiſſimè dotauit, deductis in contubernium ſodalibus, quos ex Italia ſecum adduxit:

S. Adalbertus Monaſterium Breunouienſe conſtruit.

B illique uomine Abbatis præpoſito Auaſtaſio, qui poſthac apod Hungaros Strigonienſem egit Pontificem, viro tantæ ſanctiratis, & virtutis, vt mortuum diſcipulum precibus ſuis à morte excitauerit. Sæpius in hoc contuberuio Adalbertum, quàm in domo ſua pontificali reperiſſes; adeò moribus & uarura cum ſanctis illis patribus congruebat. Sed nec Boleſlaus à conſuetudine illorum abhorrebat, feſtis præſertim diebus ſponte veniens (vt bonis mos eſt) ad bouorum conuiuia, quæ à precibus illi incipiebant, & cum precibus finiebant magna cum modeſtia & diſciplina, atque abſtinentia ciborum.

Præter Anaſtaſium autem Abbatem, & Gau-
C dentium fratrem (quem Præſulem ciuitatis Gneznæ Polonis idem Adalbertus dederat) alios inſuper ſex contubernales Breunonia habuit: vti viri ſanctimonia celebres, ita celebritate hominum minimè gaudentes. Illi igitur deſiderio ſolitudinis (cum migrandi ex Boiemia in Poloniam conſilium cepiſſent) occiſo Adalberto Epiſcopo, ad Gaudentium diuerterunt, cupidiſſimum penes ſe illos retinendi, niſi quod cupidius illi ſecretum ſibi dari oſtendique petebant. Euictus precibus Gaudentius, deduci illos in locum plane ſolum, longéque ab hominibus ſemotum iubet. Nacti illi quem optabant ſeceſſum, in eo tuguriolum, & iuxta ſacellum ex lignis coagmentatum ſibi conſtituunt.

Accipiunt S. Eremitæ ſolitudinis locū ab Epiſcopo Gaudentio.

D Nomina contubernalium, Matthæus, Benedictus, Ioannes, Iſaac, Chriſtinus, Barnabas. Frugalitatis omnium iſtorum, innocentiæque & continentiæ, atque vigiliarum indicium hoc fuerit, quod ab iniuriæ uoxa, ſed ab omni protſus ſpecie mala abſtinuerint, quod famem ſæpius pane ſolo, raro olere adiuncto, quod ſua ſibi manu ſeuerant, legerantque, explebant: ſitim autem aqua ſemper ſedabant: quòd à pecunia poſſidenda ita temperauerint, vt ne teruncium quidem in zonis ſuis, aut marſupiis, poſſidere vellent, quod denique ſtratis humi in matta ſcirpea, corporibus cilicio veſtitis, ſomnum ante mediam noctem interruptum habuerint, & quaſi iam aurora illis illuxiſſet, reli-
E quum noctis dieique perpetuò in hoc vigilauerint, vt Deum peccatis hominum offenſum, aſſiduis deprecationibus placarent. Nam ipſi ita propitium illum habebant, vt morbo impeditos homines, aut à malo dæmone obſeſſos, ſola oratione curarent liberarentque.

Abſtinentia magna, & vita auſteritas Sanctorū Eremitarum.

Clarent miraculis.

Quoniam autem rumor iampridem de bona iſtorum vitæ conſuetudine ad Meſchonem principem Poloniæ peruenerat, inuaſit eundem Meſchonem cupido videndi & alloquendi viros ex rumore ſibi laudatos. Vbi igitur ad latebras eorum peruenit, ſummotaque aſſectantium turba, ipſe cum pauciſſimis ſacellum, in quo ſacros pſallebāt hymnos, introiit, offuſa ſubitò oculis & animo

Viſitantur à Meſchone Polonia Principe.

ſuo religione, perinde eſt permotus, atque ſi introiiſſet penetrale numinum, non hominum. Denique illos velut præſentia numina veneratus eſt, tractauitque liberaliter à pecunis, quam abiens illis etiam inuitis reliquit, præſidium futuræ inopiæ, quam ſummam adeſſe cernebat. Sed enim illi, qui non adumbratam, non coactam, ſed ſolidã, atque vltroneam colebant paupertatem & continentiam, magiſque pietatis officiis, quàm vllis diuitiis diteſcere quærebant, accerſito Barnsba, quem panis & olerum diſpenſationi præfecerant, tollere eum exitialem pecuniam & ad Meſchonem continuò referre iubent.

En egregium voluntaria paupertatis exemplum.

Abeunte Barnsba ſuperueniunt latrunculi quidam, & in tugurium nocte irrumpunt, quæſitaque B inibi, & non inuenta principis pecunia, iram & furorem in cædem inſontium virorum conuertunt, occiſi ad vnum omnes, ac ſolùm Barnsbas per abſentiam incolumis eſt ſeruatus, cum magno animi ſui dolore, quod præſens eãdem cum interfectis martyrij palmam aſſecutus non fuerit. Nihilominus ſui ſimilis permanens, vitam quam cœpit colere, puram inculpatamque ad fatalem vſque exitum non deſiit: poſt quem in tumba Gueznæ, in quam ante ſe interfecti ſodales elati ſunt, conditus eſt.

Trucidantur à latronibus.

Christianus Cõfeſſor obit.

N O T Æ.

Matthæus.] *De eis Martyrol. Rom. cum Baronio* C 12. *Nouemb. Plura in Chronico Polonorum lib. 2. cap. 9. Trithemius de viris Illuſt. Ordinis S. Benedicti lib. 3. cap.* 311. *Paſſi dicuntur anno Domini milleſimo quinto. De eorum tranſlatione fuſius agit Martinus Cromerus in Annal. Polonia.*

Habetur to. 7. operum.

VITA S. BONONII EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Surium.

S. Bononius ſtatim à primis annis fit Monachus.

BEATVS Bononius Bononia oriundus, cùm vitam ſapientis hominis mortis eſſe meditationem legendo didiciſſet, ſeriò hoc & ſæpè apud animum voluens, à pri- D mis ſtatim annis mundi huius deliciis repudiatis, in Sancti Stephani Monaſterium, quod eſt Bononiæ, ſe abdidit. Vbi cùm in ſanctarum virtutum exercitiis multum per aliquot annos profeciſſet: ad perfectiora chariſmata contendens, patria, amicis, domo, vrbiſque frequentia deſertis, Babylonis Ægypti ſolitudinem adiit, vt aſperioris vitæ fræno corpus edomaret, ac ſpiritui obſequens redderet. Euenit autem famæ & virtutum eius fragrantia ad Ægypti incolas peruadente, vt Ægyptij proceres, ac potior pars populi ad eum ſingulari beneuolentia complectendum vehementer incitarentur, atque ita quidem, vt poteſtatem etiam facerent ea iſtis in locis inſtituendi quæ ad religionis inſtau- E rationem barbarica feritate conculcatæ pertinere cenſuiſſet. Quod cùm frequenter vrgerent, gauiſus pius pater, & Deo, qui feroces barbarorum mentes mitigaſſet, gratiam referens operi ſedulò inſtitit, primùm diruta multis in locis templa reſtaurans, Monaſteria deinde plurima reparans, per quæ cœtus Monachorum diſtribuit, Abbates conſtituit, eoſque ſecundum à D. Benedicto præſcriptam regulam, vitam religiosè traducere iuſſit.

Agit clarus in deſertis Ægypti.

Reſtaurat & reparat multa ibidẽ Monaſteria.

Et ipſe quidem non in vno loco conſiſtens, Ægyptum peragrabat, verbi Dei ſemina vbique ſpargens. Ex quibus cum magnus credentium numerus paulatim creſceret, ſignis deinde etiam atque A miraculis eorum animos ad aſſenſum adhibendum frequenter permouebat. Sic ſcilicet cùm forte in naui Ægyptiis mercatoribus, quibuſcum Alexandriam vna nauigabat Chriſtum annuntiaret, & ſubita tempeſtas exorta, in certum omnes vitæ diſcrimen coniiceret, illique attoniti nuncupato voto, Chriſtiana ſacra ſe dicerent ſuſcepturos, ſi præſens eius numen experti, ſalui euaderent, poſtquam ad precum ſubſidium ſanctus ſe Bononius conuertit, tempeſtas repente diſcuſſa, & ſerenitas reddita eſt, & Alexandriam incolumes omnes ad portum applicuerunt: vbi etiam, quos ad ipſius preces ex mortis quaſi faucibus Deus eripuerat, ipſe per baptiſmi gratiam, ad nouam vitam reſtau- B rauit. Quæ, aliaque eiuſdem generis admiranda opera, celebrem eum mox per omnem Alexandriã effecere. Verùm ne eorum ciuium fauor nimiùm eum extolleret, clam inde egreſſus, ad Babylonis amicam ſolitudinem iterum ſeceſſit: vbi piis bonorum operum exercitiis cùm ſedulò operam daret, tum aliis quoque vitæ viam præibat, neque potentibus blanditus, neque tamen eos quoque, quamuis ſuperbos, per nimiam auſteritatem negligendos, aut faſtidiendos ducens, omnibus omnia factus.

Subitò ſedatur ad eius preces tempeſtas maris.

Non ille proſperis nimiùm efferebatur, aduerſa quoque eum deiicere non poterant. Sed & pauperum quoque indigentiam tum ipſe per ſe ſubleua- C bat, tum etiam ad opem illis ferendam diuites ſedulò exhortabatur. Et tam quidem erga alios ſollicitam curam gerebat, ipſe autem in ſuſcepta ſemel vitæ auſteritate perſeuerans, pro molli lecto duram humum, pro delicatis linteaminibus aſperum cilicium, pro ceruicali commmodo lapidem, cui caput inclinaret commutabat, ſicque quieſcere conſueuerat, ſi tamen quies dicenda eſt, quæ iugibus per dies & noctes orationibus inſuper fatigabatur. Graues per illa tempora procellæ Ægyptum vniuerſam concuſſere, Romanis Ægyptios bello perſequentibus. Vbi cùm commiſſo prælio vtrimque magna ſtrages fieret, neque triumphus Chriſtianis ſatis feliciter ſuccederet, eorum etiam plu- D rimi captiui ducti ſunt, & inter eos etiam diuinæ memoriæ venerandus Vercellenſis Eccleſiæ Antiſtes Petrus. Qui in tantam pertractus miſeriam, inquirebat diligenter, ſi quis per eam regioné Chriſtianus eſſet, cuius conſilio atque ope liberari poſſet. Indeſinenter autem ſuſpiranti adfuit, qui in ſe ſperantes nunquam deſerit Deus, & Sanctum Bononium in illis regionibus vitam agere admonuit.

Dormit in nuda humo, ſubſtrato cilicio.

Bellum inter Romanos & Ægyptios.

Qui accerſitos, nihil ſane prætermiſit quod ad eum, cæteroſque qui carceribus concluſi tenebantur, cõſolandos ac liberãdos excogitare poſſet. Itaque & carceris cuſtodes muneribus ſibi deuinxit, ac demum etiam regiam familiam, ipſamque Re- E gis coniugem in ſuas partes pertraxit. Qui certo quodam tempore vnanimes, diuino plane inſtinctu, Regem aggreſſi, quod ſupplices rogabant, vt captiuos Chriſtianos Bononio condonaret, facilè impetrarunt. Quos ille naui impoſitos poſtquàm mare tranſiſſent, Hieroſolymam primùm, inde in montem Sinai perduxit, quem ipſe ſibi habitationem iam tunc animo deſignabat. Poſt quæ loca perluſtrata, Conſtantinopolim quoque contendit. Vbi, cùm conſcenſa rurſum naui læti in ſuam quique patriam reuerſi eſſent, etiam Petrus Epiſcopus ſuæ ſedi eſt reſtitutus, cui multo etiam adhuc poſt tempore præfuit. Cæterùm Bononius Dei ſeruus, ad montem Sinai regreſſus, cùm totum illic diuinæ

Sedulò agit pro liberatione captiuorũ Chriſtianorum.

Secedit ad montẽ Sinai.

ſe

ſe legi mancipaſſet, magnarum virtutum ſignis A valde inclaruit, ita vt gratiſſimo ſanctiſſimæ ſuæ opinionis odore Hieroſolymam quoque & vicina loca repleret.

Interea verò Locedenſis Monaſterij, quod eſt in Diœceſi Vercellenſi, Abbas obiit. Vnde qui ſupra memoratus eſt, Vercellenſis Pontifex Petrus, mox Bononium accerſendum duxit, vt defuncto Abbati ſufficeretur. Quod quamuis à ſe onus reiicere ſeriò conaretur, tamen cum is nullum ſolicitandi & rogandi finem faceret, ne diuinæ vocationi reſiſtere velle videretur, ceſſit tandem, Paterque Monachorum, quamuis inuitus, factus eſt. Ecce autẽ antiquus humani generis hoſtis aduerſus ſanctum paſtorem conſurgit, & Monaſterio B procellæ quodam turbine commoto, eum acriter oppugnare aggreditur. Sed ille memor buiua ad ſuos Chriſti conſilij: Si vos perſecuti in vna ciuitate fuerint, fugite in aliam, per ſummam humilitatem ſcandalum declinans, in Hetruriam interim ſeceſſit; vbi reparato ad plenum,& ſecundum legem Dei,& S. Benedicti Regulam inſtituto Monaſterio, miraculis patratis, celebris etiam in illis locis redditur. Conquieuerunt autem interea excitati motus, quibus Locedenſe Monaſterium concutiebatur, ſicque ipſe, Domino reuocante,ad illud reuerſus, plantas, quas diuina adiutus gratia conſeuerat, piæ conuerſationis quaſi fomentia diligenter deinceps irrigare ſatagebat per multa an- C norum curricula, ſemper de ſe etiam ſubmiſſiua ſentiens. Inter cætera autem quæ præclarè geſſit, magnis etiam impenſis, cura atque labore templo extruendo incubuit, quo conſummato opere,cum ſe per omnem vitam irreprehenſibilem exhibuiſſet, tempuſque adeſſet quo eius labores Deus remuneraturus, æternæ ei gloriæ brauium donaret, ſpiritum creatori feliciter reddidit, tertio Calend. Septembris, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo vigeſimo ſexto.

Multis preci- bus tandem reuocatur in Occidentem, & fit Abbas Locedenſis.

Reſtaurat quoddã Monaſterium in Hetruria.

Tranſit poſt labores ad æternam requiem.

N O T Æ.

Bononius] *De eo Martyr. Roman. cum Baron. 30. Auguſti. Vitam eius adfert Surius tom. 7. Meminit eiuſdem Carolus Sigonius de Regno Italia lib. 8. & lib. 2. de Epiſcopis Bononia, in Frugerio Epiſcopo. Sanctorum Catalogo adſcriptus eſt à Ioanne Papa XX. non multis poſt mortem annis. Arnold. Vuion. in Lign. Vit. hac die.*

In Hetruriam.] *Hetruria, vt dicit Seruius, eſt Italia Prouincia, quia eius fines protenſi ſunt vſque ad primam ripam Tyberis: dicta Hetruria, quod ab omni aëris caligine nebulaque remota videatur.*

Apud Suriũ.

VITA S. SIMEONIS EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt per Eueruuinum Abbatem eius contemporaneum.

VIR Dei Simeon patre Græco Antonio, matre Calabrica, in Sicilia ciuitate Syracuſana progenitus, & nobiliſſimis & Chriſtianis parentibus, Chriſtianè eſt educatus. Cùm ſeptem annorum eſſet, à patre qui militaris erat, Conſtantinopolim deducitur, ibiq; eruditiſſimis viris ſacris literis imbuendus traditur: cùm interea adultus videns quoſdam ex noſtris partibus deſiderio inſatigabili currere ad ſepulchrum Domini, deſiderabat & ipſe pro nomine Chriſti peregrinus fieri: vnde & domum, patriam, parenteſque relinquens, ſanctorum gratia viſitandorum locorum Hieroſolymam venit, atque adeò cum quodam Hilario ſanctiſſimo viro, qui hac de cauſa in Lycaonia habitabat, per ſeptem annos quoque ductor peregrinorum fuit. Iam tunc Eremiticam & ſolitariam vitam concupiſcebat; ſed quomodo inciperet, necdum perſpectum habebat. Cœpit autem perquirere ſi illis in locis aliquis inueniretur, qui pro nomine Chriſti ſolitarius degeret, cuius inſtrui moribus poſſet. Audiuit autem quendam ad ripam fluminis Iordanis in quadam turri incluſum commorari, virtutibus præclarum, ſanctitate conſpicuum. Illum ergo tota mentis intentione ſitiens, requiſitum reperit, eique tota voluntate inhæſit, & in quantum potuit deuotiſſimè miniſtrauit.

S. Simeonis genus.

Venit Hieroſolymam, & fit ductor peregrinorum.

Degit cum quodam ſolitario.

De illo Chriſti ſeruo vir Dei Simeon multa ſolitus erat narrare, & quod prophetiæ ſpiritum habuiſſet, plenius his verbis edicere. Cum quodam die in inferioribus eiuſdem turris partibus habitarem, & mulierculas, quæ camelos & cætera animalia in flumine adaquatum venerant, inaniter & laſciuè per feneſtram aſpicerem, per ſpiritum quicquid vanitatis in corde retinerem, vir Dei in ſuperioribus manens, & me omnino videre non valens, cognouit, factoque ſigno in locum vbi verba loquentis audire poſſem, euocauit: mibique ſtupenti, quæ cogitaueram, vel egeram, increpando retulit. Cumque verecundo me videret perfuſum rubore: Noli, ait, timere, bonam ſpem per Dei gratiam concepi de te. Credo in Deo meo, quia maiora tibi parantur certamina, ſed confide, quia diuina præſens aderit clementia. Inter cætera Deus tibi retribuat chariſſime, pro ſeruitio, quod mihi per hos annos officiosè impendiſti: ego verò frequentiam populi ampliùs ferre non poſſum. Concedendum eſt mihi aliò vbi ſecretius poſſim viuere. Inter turbas enim huc aduentantium, meum implere non poſſum propoſitum. Cúmque multis lacrymis eum rogarem, vt quocumque iret, ſequi poſſem, non aſſenſit: ſed me ad alia occupato, aufugit, meque ignorantem quò abiret occultè reliquit.

Igitur Simeon tanto patre orbatus, cogitare D cœpit quid ageret, & vbinam ſe conferret. Verùm cùm vitas Patrum frequenter legeret, intellexit nullum in Eremo ſibi bene poſſe præeſſe, qui non priùs in Monaſterio didicerit ſubeſſe, nec perfectũ aliquem fore in contemplatiua, qui exercitatus nõ fuerit in actiua. Qua conſolatione accepta, Bethlehem natiuitate Chriſti præclaram ciuitatẽ adiit, ſéque in Monaſterium S. Mariæ admitti expetiit, quod & obtinuit. Vbi in omni Monaſterij diſtrictione probatus, atque Diaconi officio fũctus, poſt duos annos ad aliud Monaſterium, quod eſt ſitum ad radices montis Sinai, ſeceſſit; vbi & ab Abbate receptus, per aliquot annos in ſeruitio fratrum permanſit.

Fit Monachus in Monaſterio S. Mariæ in Bethlehem.

E Creſcente autem perfectioris vitæ deſiderio, Abbatem humiliter rogauit vt liceret ei in aliquo ſecretiori loco commanere, & impetrauit. Ad oram igitur rubri maris paruulam ſibi ſpeluncam, in quadam rupe inuenit, vbi per duos fermè habitauit annos ſolus. De Monaſterio verò pro numero dierum Dominicis diebus numerus ei mittebatur panum, Aqua ſtillans de rupe, ſitienti hauſtum præbebat. Hoc paſtus edulio, in eodem aliquandiu manſit loco. Cùm verò à nauigantibus, vel etiam ab his qui propter varios vſus ſanitatum oleum colligebant, quod de firma petra prope ſpeluncam illius fluebat, viſitari cœpiſſet, ſciens ſe homines latere non poſſe ad Monaſterium rediit, & iuxta

Habitat in ſpelunca.

Redit ad Monaſteriũ.

iuxta cuiuſdam ſancti viri habitaculum cellulam A ſibi acquiſiuit. Cuius fidei ſe totum commendans illius viuebat imperio. In vertice autem montis Sinai aliud Monaſterium erat, quod propter incurſantes Arabes, qui per illam Eremum ſemper vagantur, omni habitatore deſertum remanſerat.

Graues à dæmone patitur tentationes.

Mittitur autem Simeon vt ibi moretur, ibique multas & grauiſſimas tentationes eſt expertus. Nocturnis eum horis vt miſſam celabraret dæmon hortabatur. Ipſe verò nec plane dormiens, nec perfectè vigilans contradicit, non debere ſine Presbyterij ordine aliquem hoc miniſterium implere. Renitentem ergo & contradicentem, adiuncto ſibi conſortio alterius dæmonis, de lectulo educunt, ante altare iam vigilantem ſtatuunt, alba induunt. B Tandem Dei famulus ad ſe reuerſus, virtute orationis, & ſigno Crucis inimicum repellit. Poſt hæc ad Monaſterium regreditur, ſuo magiſtro iterum ſubditur, cui confitens perpeſſas inſidias diaboli, diſtrictiori ſe continentia conſtrinxit per aliquot hebdomadas, in die tantùm Dominica cibum ſumens.

Vir itaque Dei Simeon omnes ſuos labores quaſi pro nihilo ducens, & amore ſolitudinis interius ardens, de Monaſterio cautè exiens, Eremum peruagatur, & vbi ſine humano auxilio viuere poſſit, diligenter inquirit. Tandem de altiſſimis rupibus deorſum proſpectans, paruiſſimam planiciē contra morem Eremi raro germine virentem re- C ſpicit, ſeque illuc non ſine magno periculo depoſuit. Paruum fontem ibi inueniens, in his rupibus

Degit in ſcopulo.

manere diſpoſuit. Deliciæ quas ſecum detulerat, erant, pſalterium, ſanctum Euangelium, vas ad potandum, panes, ſemina caulium: & præter pauca veſtimenta nihil aliud poſſidebat. Poſt multos ergo dies ab Abbate requiritur, & ad requirendum eum, fratres circūquaque mittuntur. Diu requiſitus tandem inuenitur, & ad Abbatis præceptum, ad Monaſterium reducitur.

Interea verò fratres aliquot eius Monaſterij pro neceſſitate loci, in Occidentales partes directi, moriuntur, & nihilominus tamen pecunia, cuius cauſa fratres abierant, quæ de terra Richardi Comitis D Nortmannici Monaſterio debebatur, ab ipſo diligenter conſeruatur: tantùm vt aliquis fidelis mittatur frater, qui eam ad Monaſterium perferat, mandatur. Nec mora: communi conſilio id negotij famulo Dei Simeoni committitur, quippe qui

Callet quinque diuerſa idiomata.

præter cætera inſtructus etiam eſſet Ægyptia, Arabica, Græca & Romana eloquentia. Ea verò tempeſtate contigit Richardum Abbatem noſtrum, deuotionis gratia, Hieruſalymæ velle videre loca, & in diuinam diſpoſitionem, dum iter per Antiochiam haberemus, hic famulus Dei Simeon iunctus eſt nobis amicitia. Et quidē imus vna pariter, ſed peruenientibus nobis vſque ad ciuitatem Bellegradum, quæ eſt in confinio Bulgarorum atque E Hungarorum, à ciuitatis Principe prohibitus eſt nobiſcum tranſire. Igitur flens, & tamen Deo gratias agens, reliquit nos triſtes atque flentes. Per multas denique anguſtias, & latronum inſidias reuertitur vſque ad mare. Quo tranſito, proſperè

Iuſſu ſui Abbatis venit in Franciā.

iter faciens, per Romam venit in Franciam, atque ita Rhuthomagum, quæ ciuitas eſt Nortmannorū nobiliſſima, S. Audoëni quoque meritis præclara. Vbi cum Richardum Comitem iam mortuum repetiſſet, & de pecunia & cenſu, qui de terra illius pro eleemoſyna ſuo Monaſterio debebatur, nullus ei reſponſa redderet, mœſtus aliquantulum nō pro ſuo labore, ſed quòd locus Sinai fruſtratus eſ- A ſet tanta vtilitate, toto corde conuerſus ad Dominum, quid ageret, quærit conſilium. Occurrit autem animo, vt Richardum Abbatem, nuſque ſuos comites inuiſeret, quod & fecit. Per longum au-

Venit Treuiros.

tem tempus moratus eſt nobiſcum irreprehenſibiliter viuens; donec Archiepiſcopus Puppo, ſanctæ Treuirenſis ciuitatis ſtrenuus prouiſor, gratia orationis, Hieroſolymam venit, huncque famulum Dei eundo & redeundo, ſecum conuiatorem habuit, qui etiam ei poſt reditum in ſuo Epiſcopatu, ſi vellet, manendi facultatem præbuit, & libentiſſimè conceſſit. Ex reuelatione itaque Dei proſpectans ſibi locum idem famulus

Solemniter in quodā recluſorio per Epiſcopum recluditur.

Chriſti, vbi ſolus poſſet vacare orationi, in turri, B quæ antea Nigra porta vocabatur, paruulum tugurium expetiit, vbi Dominus Præſul, præſente Clero & populo, in feſtiuitate S. Andreæ illum incluſit, & quaſi mortuum, vt verè erat ſeculo, deuotiſſimè ſepeliuit. Recluſus autem vir Dei, ſilētio & multis ieiuniis attenuauit corpus ſuum, aliquādo ſolo pane, aliquando autem reficiens ſe aqua infuſo legumine, ita tamen vt in noſtra terra, propter infirmitatem ſtomachi, vſus ſit ſemper modica etiam potione vini.

Sed nec defuerunt quoque graues tentatoris inſidiæ. Per noctes enim audiebat rugitus leonum, vlulatus luporum, grunnitus porcorum, cæterarumque beſtiarum duras infeſtationes, quæ quaſi C impetum facientes vt eum deuorarent, illud tugurium, & vt veriùs dicam, ſepulchrum, immenſis clamoribus replebant. Sed ipſe corporalibus

Horrēdas moleſtias diaboli pellit ſigno Crucis.

oculis antiquum hoſtem teterrimum & multiformem aſpiciens, eum oratione & ſigno Crucis repellebat. Vnde & inimicus, cùm nullatenus per ſe nocere illi poſſet, inſidias aduerſus Dei famulū per ſua membra tetendit. Eo tempore exigentibus peccatis noſtris, nimia aquarum abundantia

Patitur & homines quoſdam ſibi valde infeſtos.

excreuit. Eius mali cauſa Simeoni imputabatur ab omnibus, dicentibus eum maleficum eſſe, pro eius ſceleribus hanc mundo cladem imminere, vt depunatur à Pontifice, populus quotidie acclamabat. Nec multo poſt, ex vrbe concurſus agitur, D tugurij feneſtras obruunt, Simeonem lapidare cōtendunt. Vidimus, fateor, feneſtram fractam: ſed athleta Chriſti Simeon fundatus ſupra firmam petram, immobilis perſiſtebat, atque Deo gratias reddens, pro perſecutoribus cum gaudio orabat. O quantas poſtea cruces, quantas ibi pertulit moleſtias! Solus hæc nouit ſcrutator cordium. Interea voluuntur anni, & vir Dei reſolutionem præ-

Migrat ad Chriſtum.

uidet corporis ſui. Denique animam ſanctam hora tertia Calendis Iunij, benigniſſimo, cui ſemper ſeruierat, reddidit Creatori, anno milleſimo quinto. Qui tantis mox coruſcauit miraculis, * vt à

** Hac Trith.*

Benedicto Papa nono, Poppone Archiepiſcopo petente, ſtatim poſt mortem ſit canonizatus.

E

N O T Æ.

Simeon.] *De eo Martyr. Rom. cum Baronio 1. Iunij. Vitam eius ſcripſit Euerbinus Abbas Doletenſis, quam adfert Sur. tom. 3. Canonizationis eius hiſtoriam habet Trithem. in Chron. Hirſaugia. Meminit eiuſdem Cratepolens.*

In Lycaonia.] *Eſt Regio Aſia.*

Fluuius Iordanis.] *Eſt hic fluuius in Iudæa eximiæ ſuauitatis. Oritur ad radices Libani. Duobus fontibus ſurgit, alteri nomen Ior, alteri Dan, qui ſimul iuncti, Iordanis nomen efficiunt.*

Bethlehem.] *Nomen ciuitatis Dauid, quæ alio vocabulo dicitur Euphrata. In hac ciuitate ortus, atque*

mortuus

mertuus eſt David. Ibi etiam Dominus noſter natus eſt. Ibi Rachel accubuit: vbi & ſepulchrum Ieſſe patris David oſtenditur. Eſt autem hic locus in tribu Iuda ſexto ab Hieruſalem milliario. Quando autem Iacob ibi pecora pauit, loco Bethlehem nomen impoſuit, quæ domus panis interpretatur, propter panem, qui ibi de cælo deſcendit.

Apud Surii.

VITA S. ELPHEGI EPISCOPI & Martyris. Ex Osberno Monacho.

S. Elphegi genus & ſtricta educatio.

PRINCIPIVM naſcendi à ſplendidiſſimis natalibus trahens Elphegus, magna prudentia & humilitate vitam inſtituit. Scilicet tactus B maieſtatis ſpiritu, in Monaſterio Derhirſt primùm Religionis habitum ſuſcepit: vbi etiam cœpit mox cunctorum famulatui ſubiacere, Deum infatigabiliter diligere, ieiuniis & vigiliis vacare. Quin & tranſactis aliquot annis, etiam ſingulare cum hoſte certamen iniit. Egreſſus enim de Monaſterio, peruenit ad locum Bathonia vocatum, vbi habitaculum conſtruens, ſe incluſit, & rigore incredibili corpus ſuum ieiuniis & abſtinentia afflixit. Confluebant autem ad eum in breui nobiles quique, ſuarum ei vulnera animarum detegentes, & conſilium ſalutis ab eo perquirentes. Vnde factum eſt, vt non parua Monachorum turba intra tempus C exiguum ibidem congregata ſit. Quibus cùm ampliſſima manſione perfecta ſobrietatis legem indixiſſet, ipſe in anguſta domo ſe incluſit; ſic tamen vt ſummas cauſas & negotia ad eum fratres referrent. Et quidem interea nonnulli Monachorum, profeſſionis immemores, laxatis obedientiæ frænis, mediis noctibus ebrietati operam dare, & prorſus quæ inhoneſta ſunt, quantum latens audacia ſinebat, operari cœperunt. Verùm cùm fratrem quendam horrendi aſpectus quidam viſi eſſent taureis atque ignitis ſerpentibus flagellaſſe, nec non & ad extremum animam de corpore excuſſiſſe, videntes hoc fratres, errorem ſuum faſſi ſunt, & pœnitentiam agentes, vitam in melius D commutarunt.

Incluſus degens plurimos tamen ad ſe attrahit.

Nota de punitu diſſolutis Monachis.

Atque interim mortuo Vvintonienſi Epiſcopo Ethelwoldo, facta eſt non modica contentio pro Pontificis electione, inter Monachos & clericos. Si quidem clericos einſdem Eccleſiæ ſceleratam vitam agentes, regali ſanctione decretum fuit expelli, & timentes Dominum Monachos admitti. Ex quo factum eſt, vt in electione Epiſcopi, Clerici Clericum, Monachi Monachum vtrique ſuæ voluntatis fautorem vellent. Quod videns S. Dunſtanus, ad orationis refugium ſe contulit: cui deinde apparuit B. Andreas Apoſtolus, tali oraculo vſus: Surge, inquiens, & Elphego Abbati manum impone, & Epiſcopum deſolatæ Eccleſiæ conſtitue. Sicque releuatus Dunſtanus, Elphegum, vt E iuſſus fuerat, Epiſcopum conſecrauit, & ad ſedem ſuam cum honore dimiſit. Certè Elphegus ita ſe omnium moribus conformauit, vt omnibus charus eſſet. Summæ in omnes extitit miſericordiæ: interim in ſeipſum immitis & crudelis. In hiemali enim frigore & glacie cùm ſomnus nocte omnes occuparet, ipſe clàm nudis pedibus, ſola tunica indutus, de ſtrato ſurgere, foras exire, & vſque ad auroram orationibus vacare conſueuit. Sed & cù pranſurus ad menſam intraret, tam vacuus ferè à menſa ſurrexit quàm acceſſit: vnde corpus illius tanta attenuatum eſt macie, vt cùm manus cum ſacramento tenſas in altum porrigeret, per medias

Iubetur in viſione conſtitui Epiſcopus Vvintonienſis.

Nota miram maciem præ abſtinentia.

A palmarum iuncturas claritas aëris velut perſpici poſſet.

Omni generi hominum ſuum ſciuit contemperare ſermonem & animum. Nullum parrochianorum ſuorum publicè mendicare permiſit, nec alterius loci pauperem abire vacuum. Vt illa defecerunt, quæ ex iure Eccleſiæ miniſterio pauperum competere potuiſſent, theſauros Eccleſiæ, quos ipſe multiplices parauerat, iuber diſtribui, docens, ornatiſſima quæque Eccleſias poſſidere tempore fœlicitatis, vt ſint honeſtati: ſed tempore neceſſitatis, vt ſiot vtilitati. Eo tempore quo B. Dunſtanus obitum ſuum imminere conſpiceret, & Eccleſiam Dei per malorum ſucceſſionem turbari B metueret, ſolicitis obſecrationibus aures diuinæ miſericordiæ pulſat, quatenus Elphegum ſucceſſorem habere poſſit. Cui ſtatim exaudito, quod poſtulat promittitur: quamuis non ſtatim, quod promiſſum fuerat, adimpletur. Quod ea re dilatum fuiſſe arbitror, vt & omnibus manifeſtum fieret, quantùm Deus Dunſtanum diligeret, cui quod viuenti promiſerat, hoc defuncto, longè poſt tam veraciter exhibebat; & Elphegum ſimul illa tempora inuenirent, quæ eum ad martyrij gloriam prouehere poſſent. Anno itaque Domini milleſimo ſexto, ab aduentu Anglorum in Britanniam quingenteſimo ſeptuageſimo octauo, ætatis ſuæ quinquageſimo ſecundo, Elphegus Archiepi- C ſcopus Cantuarienſis effectus eſt: qui deinde iter Romam pro pallio habendo arripiens, accepto à Papa pallio, domum proſperè regreditur.

In quem ſint poſſeſſiones Eccleſia.

Creatur Archiepiſcopus Cantuarienſis.

Per idem tẽpus Sunanus & Turcullus Danorũ Principes nonnullã terræ Anglorũ maculam, exigentibus eorum peccatis, intulerunt: quorum Sunano terribiliter diuinitus occiſo, Turkillus malignæ hæreditatis principatum ſortitus, multas Angliæ prouincias cæde, & incendio vaſtabat, Rege Ethelredo Monachum potius quàm militem præferente, hominibus verò regionis diuitiis corruptis & voluptatibus. In quo rerum diſcrimine Elphegus hoſtes adire ſolebat, & verbum vitæ eis prædicabat, captiuos dato pretio redimebat, & D quos fames opprimebat, ſtudioſè alebat. Adhæc quendam Edricum Rex totius regni præfectum ſtatuerat, hominem quidem humili genere natum, ſed cui lingua diuitias ac nobilitatem comparauerat. Cuius frater primò nobilitati Cantuariorum in præſentia Regis gratuitò maledicens, deinde ea, quæ vnicuique ex hæreditate prouenſſent, violenta dominatione inuadens, ab eadem nobilitate interfectus eſt. Itaque præfectus palatium ingreditur: iunctis ſecum decem milibus virorum fratrem occiſum vlciſci conatur. Quin & cùm parum proficeret, Danorum auxilia petit, non ad Cantuaritas ſolos debellandos, ſed ad totius Britanniæ fines inuadendos: regnumque poſt victoriam, æqua E ſorte diuidendum. Sicque fœdus ineunt, dextras dant & accipiunt, ſacramenta exigunt, & porrigunt: Cantuariam vaſtare primò deliberant.

Occupatur Anglia à Danis.

Prædicat Danis verbum vitæ.

Parant Dani obſidere Cantuariam.

Quod audiens Elphegus Epiſcopus, conuocato populo ait: Forti animo eſtote; propter eum qui corpus & animam poteſt perdere in gehennam, nihil formidate. Obſeſſa tandem à Danis ciuitate per viginti dies, & quicquid ad vſum vitæ ciues parauerant, exhauſto: mittitur à Pontifice, qui Danis ſuggerat, vt incœpto deſiſtant, caueantque, ne diuinæ correptionis flagello, pro filiorum caſtigatione ad tempus conceſſo, nimis inſolenter abutantur. Sed Dani mandata prætermittentes, turres extruere, arietibus murum ferire, igneas

Captam vrbem ferro & flamma proterunt.

faces iacere conſtanter cœpere. Et ecce effracta A vrbe, exercitus ingreditur. Alij ferro iugulati, alij flammis conſumpti, plures à muro præcipites dati, nonnulli per verenda ſuſpenſi deficiunt: matronæ capillis per omnes plateas diſtractæ, ad vltimũ flammis iniectæ ſunt: paruuli quoque à matrum vberibus auulſi, lanceis confodiuntur. Quam ſuorum depopulationem non ferens Elphegus, inter cuneos hoſtium ſe ingerens, exclamauit: Et parcite, inquit, parcite: en me, qui veſtræ impietatis crimina libero ſemper ore caſtigaui, in me veſtra potiùs ira deſæuiat. Mox itaque capitur: & intercepto manibus gutture, vox loquentis præpeditur, vinculis palmæ innectuntur. Eccleſiam quoque igni comburunt, gregem Domini in ore gla- B dij conſumunt: Epiſcopum ſeptem menſibus in arcto carcere cuſtodiunt.

Captum Epiſcopum conijciunt in vincula.

Interea cœpit ira Dei in homicidam populum deſæuire, ita vt paruo temporis interuallo duobus eorum millibus per diros viſcerum cruciatus proſtratis, cætera quoque multitudo ſimiliter percuſſa, ſimile exitium expectaret. Commoniti ſunt à fideli populo, vt de peccatis pœniteant, & Pontifici ſatisfaciant.

Mirabili clade puniuntur à Deo, donec ſanctum virũ liberant.

Sed illi differunt arbitrantes hoc malum à fortuna eis accidiſſe. Præualuit interim clades ſuper omnem carnem quæ Pontifici mortem inferre nitebatur. Itaque, citato conſilio, mox ad Epiſcopum currunt, & de perpetrato facinore cum lacrymis C veniam petunt. Tum verò ad eos Epiſcopus: Etſi, ait, veſtra inſatiabilis crudelitas veniam non promeretur; tamen quid nos facere deceat, exemplo Domini edocemur. Afferte ergo panem ſtatim vobis reddendum ſalutarem. Et ecce dato omnibus pane à ſe Benedicto, omnes de exitiali liberauit clade. Qui cùm ſanitati redditi eſſent, Principes quatuor Epiſcopo mittunt, & primò quidem pro immenſo beneficio gratias agunt: deinde ſi vita & libertate velit potiri, tria millia marcarum vt perſoluat, exigunt. Quod cùm ille facere renueret, primò comprehenſus à carnificum turba, plagis afficitur maximis: atque inſuper cerebro capitis violato, ſeminiuus in ergaſtulo recluditur.

Sanitate accepta, nihilominus eum in carcere detinent.

Vbi accenſo quidquid fœtidiſſimum fumum D generaret, cùm carceris ianuas claudunt, tranſacta noctis parte, cœpit domus æternæ vitæ odoramenta ſpirare, ſed & hymnos etiam mellifluos ſanctorum vocibus ſonare; inter quos fuit & Dunſtanus, vultu & veſte glorioſus, eum confortans. Et quidem dixerunt ei impij illi manè facto; Solue aurũ, aut mundo hodie eris ſpectaculum. Sed ille; aurum vobis diuinæ ſapientiæ propono, vt relicta vanitate, quam diligitis, ad vnum viuum & verum Deum ſtudium conuertatis. Quod ſi conſiliũ Dei per me vobis annunciatum, obſtinata mente ſpreneritis, peiori profectò quàm Sodoma morte peribitis. Tunc verò diaboli ſatellites in illum pro- E ſiliunt: auerſis ſecuribus deiiciunt, lapidibus eum obruentes. Qui genua flectens, hanc orationem fudit Deo, dicens: Paſtor bone, paſtor ſingularis, filios Eccleſiæ, quos tibi moriẽs commendo, tuere. Et ecce accurrens quidã, quem & ipſe de ſacro fonte ſuſceperat, ſecurim capiti eius infixit. Sicque ſtatim in æterna pace requieſcens, victorem ſpiritum cum triumpho, tertio decimo Calend. Maij dirigit ad cælum, comitantibus innumeris ſignorum prodigiis, virtute Dei cælitus oſtenſis. Mox enim ſalus languidis innouatur, cæci illuminantur, ſurdi audiunt, muti loquuntur, claudis greſſus reſtituitur. Imò etiam orationis domo ſuper

Audiũtur in carcere voces cæleſtes.

Ad extremũ vir ſanctus miſerè ab impiis trucidatur.

Miracula ad eius ſacrum corpus.

A illum fabricata, plerique Danorum magnates, in eadem regenerati, ad fidem Chriſti conuertuntur. Migrauit verò Elphegus ad Dominum cum martyrij corona anno ſalutis 1012. Epiſcopatus ſui 7. ætatis 59.

NOTÆ.

Elephus.] *De eo Mart. Rom. cum Baron. 19. April. Vitam eius ex Oſberno adfert ur. tom. 2. Petr. item in Cat. lib. 2. cap. 12. Trithem. de viris illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 237. Vincent. in Spec. lib. 25. à cap. 1. vſque ad 9. Agitur & de eodem in vita S. Anſelmi. Meminerunt eiuſdem omnes Hiſt. Anglic. ſcriptores. Fuit 28. Cant. Epiſcopus. Corpus eius poſt annos 10. incorruptum* B *repertum eſt.*

Taureis flagellis.] *Taurea ſcutica eſt ex corio bubalo facta.*

Arietibus murum ferire.] *Aries eſt machina bellica qua muri antiquitus quaſſari conſueuerant. Et Arietes vocabantur, quod ad inſtar arietum capitis fieri ſolerent, & quod more arietum retrocederent, vt vehementius ferirent.*

VITA S. GVIDONIS. EX EA quæ eſt apud Surium.

PRÆCLARAM beatiſſimi Guidonis con- C ſcripturi vitam, primò eius parentes & patriam, poſt virtutes, oratione qualicumque explicare conabimur. Patrem igitur habuit Albertũ, matrem Martiam, patriam Rauennam, in cuius villa ſuburbana, quæ Caſamarienſis dicitur, natus eſt. Parentes eius fuere genere nobiles, Religione Chriſtiani, ac Deo deuoti. Rauennæ adhuc puer, literarum ſtudiis deditus fuit. Adoleſcens animo ſecularis, & veſtibus comptus, iam videbatur abiturus præceps in vitiorum gurgites, ſed benigniſſimi Creatoris gratia ab hoc præcipitio potenter eſt ereptus. Itaque S. Spiritus accenſus igne, cœpit cæleſtis patriæ dulcedini inhiare. Iam ſummopere cupiebat ponere ſecularem habitum, ſed cùm D non ignoraret parentes id nulla ratione laturos, animo id apud ſe celabat, cùm interim etiam parentes eum vellent inire coniugium. Verùm enim verò ſciens ipſe dixiſſe Dominum: Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus: quadam nocte celeberrimæ apud Rauennates beati Apollinaris martyris ſolemnitatis, pretioſis ſe veſtibus exuens, & pauperibus eas elargiens, viliſſima ſe veſte induit, & inſciis parentibus, è patria proficiſcens, Romam iter intendit. Vbi cùm in Clerum cooptatus eſſet, ſtatuit ire Hieroſolymã, nec vnquam redire ad ſuos.

S. Guido ſtatim à puero eſt valde deuotus.

Petit Romã, atque inde Hieroſolymã.

At verò interea diuina eſt reuelatione admonitus, vt Rauennam repetens, ſubdat ſe Martini E Eremitæ magiſterio. Is Martinus tantæ fuit abſtinentiæ & religionis, vt penè toti Italiæ nõ mediocri eſſet venerationi. Fecit ergo vt erat iuſſus, venit ad Martinum venerabilem Eremitam, aperit ei deſiderium ſuum, ſimulque orat, vt ocyùs veſte Monachi indueret eum: timebat enim ne parentes repertum ipſum abducerent. Sed vir ſanctus voluit eam rem in craſtinum differri, vt interim plus deliberaret. Quod ille cernens, ipſius ſibi cucullum induit, & poſtridie manè ſic veſtitum exhibet ſe viro Dei: in quo etiam feruore ſemper permanſit, & illi venerabili viro, quoad vixit, totum ſe in omnibus ſubdidit; vixitque cum illo tribus annis ſolitariè in inſula, quam Padus fluuius à

Degit cum Martino Eremita,

Pompo

Pompoſianũ Monaſterium cura S. Martini demandatur.

Pompoſia ſeparat. Porrò Pompoſianum Monaſterium, tum quidem pauperrimum, volente ſic Imperatore, curæ huius Martini erat demandatum, interim tamen regulariter ei Domino Guillielmo præſidente, ſed quo maior illa terrenarum facultatum erat inopia, tanto amplior Religionis, & diuini cultus copia viſebatur. Quare & voluit vir Domini Martinus beatum Guidonem in illo commorari Monaſterio, vt plenius diſceret Monaſticæ diſciplinæ & Religionis inſtituta & perfectionem. Quæ quàm accuratè & abſolutè didicerit, ſi quis noſſe velit, poterit intelligere haud difficulter, ſi ſe ad illud conferat Monaſterium cui poſtea ipſe etiam præfectus fuit.

Degit in Monaſterio S. Guido.

Etenim eius cœnobij fratres, etſi primò ceu ſimplicem, & vili amictum veſte eum irriderent, at coniiciebant tamen fore vt quandoque apud ipſos Abbatis munere fungeretur. Atque adeò vir reuerendus Guillelmus temporis ſucceſſu omnia ei, alia poſt alia, Monaſterij officia vel miniſteria demandauit: atque inde etiam in Sancti Seueri Monaſterio Præpoſiti munus obire eum voluit, illo ſe in omnibus ad Monaſtici Canonis ſeu Inſtituti præſcriptum rectè gerente. Nec multo poſt Dominus Guillelmus in Eremum ſeceſſit, alium ſuo loco fratribus Pompoſianis Abbatem præficiens, Ioannes Angelus is dicebatur, vir ſimplex & rectus, miræque abſtinentiæ. Sed eo defuncto, atque ad Angelorum tranſlato conſortium, mox beatiſſimus Guido, quamuis multum renitens, & ſe indignum clamans, Abbas Pompoſiæ inſtituitus eſt, cogente eum Domino Martino, cui iam pridem in omnibus parere conſtituerat. Nec tamen vllo modo ſarcinam illam ſibi imponi paſſus eſt, donec ab eodem viro Dei Martino id impetraſſet, vt quandoque liceret eam, relicta Abbatia, deponere. Sed & parens quoque eius, cuius ſupra meminimus, & frater Gerardus nomine, ad eum venerunt, & ſub eo contempto ſeculo, Religioſè & ſtrenuè Chriſto militarunt, atque feliciter ſuas animas Domino reddiderunt.

Conſtituitur Abbas Sanctus Guido.

Pater & frater eius relicto ſeculo ſub eo militant.

Quin & cùm prælatè Monaſterium illud ab eo gubernaretur, & Monachorum increſceret numerus, aliud etiam cœpit, quod hodiéque permanet, condere cœnobium. In quo ſanè, quæ per illum, & ſub illo patrata ſint, atque etiam perpetrentur miracula, Orationis noſtræ tenuitas explicare ſatis non poteſt: ſed tamen pauca ex multis annotabimus. Cùm ſtructura huius Monaſterij fieret, fratribus in muro laborantibus, crates ſupra modum grauatæ petrarum congerie, accedente etiam mali dæmonis inuidia, abſente patre Guidone, deciderunt. Vbi cùm lapſi fratres quidam nihil mali paſſi eſſent, nonnulli tamen penduli hæſerunt, non ſine magno diſcrimine. Quod vbi reſciuit venerabilis pater, citò adfuit, & ſuis illos precibus depoſuit illæſos. Sub eadem quoque ſtructura, magna aliquando inopia victus premebat operarios, ſed beato Guidone Dominum obnixè deprecante, & ab eo opem illis promittente, cùm iam nihil eſſet quo poſtero die refici poſſent, omnes aduerſus illum murmurare, eique plus ſatis moleſti eſſe cœperunt. Ferebat id ille patienter, & ſimul tamen de ratione comparandæ alimoniæ cogitabat. Itaque Rauennam ea cauſa proficiſcens, non longè à Monaſterio incidit in duas naues plenas vino & frumento, diuinitus ei præparatas. Tunc ille ſummæ Trinitati gratias agens lætus rediit, & fratres diu exinde ſuſtentauit, admonens ne deinceps diffiderent.

Cõſtruit cœnobium.

Miracula.

Paſcitur diuinitus cum ſuis.

Conſtructo igitur Monaſterio, Monachi cœperunt facere mirabiles abſtinentias. Quin etiam, licet illis ſumma eſſet diuerſorum piſcium copia, tamen tum beati Guidonis iuſſu, tum ſua ſponte & voluntate, non niſi tribus tantum diebus hebdomanæ ſibi piſcium eſum permiſſum eſſe debere ſtatuerunt. Aduerſua quem quidem virum Dei cùm Heribertus Rauennas Archiepiſcopus tanto aliquando furore commotus fuiſſet, vt Pompoſianum cœnobium armata manu deſtruere meditaretur, ille in hoc ſolo ſpem omnem poſuit, vt cum omnibus Monachis in preces feruenter incumberet.

Abſtinentia Monachorũ.

Rauẽnas Archiepiſcopus aduerſus ſãctum virum commotus.

Omnes, laneis poſitis, veſtibus aſperrimis & cilicinis induti, tres dies & noctes continenter ſic veſtiti, calceis quoque abiectis, ſolo pane hordeaceo, & aqua contenti, quotidie ſua ſponte acriter in domo capitulari virgis cædebantur. Et ecce cùm Archiepiſcopus, eo, quo diximus, animo veniſſet ad Monaſterium, fratreſque omnes, licet non ignari quid vellet, obuiam ei cum timore procederent, atque ſuo more honorificè illum in Eccleſiam perduxiſſent, ille humi proſtratus, vt Deo preces offerret, diuinitus adeò compunctus eſt, vt ſurgens perfuſus ora lacrymis animo placidum, & vultu blandum ſe fratribus exhiberet, perpetuamque cum illis iungeret amicitiam, nec non & beato Guidoni deinceps, quoad vixit, humaniſſimum ſe præſtaret. Qui idem vir Sanctua Guido, poſteaquàm annis duodequadraginta Pompoſiam cum laude gubernaſſet, iturus obuiam Imperatoris legationi, in ipſo itinere apud Parmam feliciter expirauit pridie Calend. Aprilis anno ſalutis milleſimo quadrageſimo ſexto. Cuius venerabile corpus cùm Parmenſes è manibus fratrum vi abſtuliſſent; ſuperueniens Imperator Henricus, eius nominis tertius, ſacratiſſimas exuuias humiliter veneratus, primò fecit eas Veronam in S. Zeonis Eccleſiam reponi: deinde circa annum milleſimum quadrageſimum ſeptimum de Verona Spiram eas tranſtulit, in Eccleſiam collegiatam, quæ tunc à D. Ioanne Euangeliſta nomen habuit, nunc verò S. Guidonis appellationem obtinet, ad laudem Dei in ſecula benedicti.

Compungitur Archiepiſcopus.

Obdormit in Domino.

Hẽricus Imp. ſacras eius reliquias veneratur.

N O T Æ.

Guido.] *Huius vitam prolixiùs deſcriptam adfert Surius tom. 2. Eius meminit Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 317. Carolus Sigonius de Regno Italiæ lib. 8. Bugian. etiam eiuſdem meminit in diario S. Hiſtoria Monaſt. Correctione tamen indiget, cum dicit eum die 4. Aprilis ex hac vita migraſſe, vt benè annotat Vvion. in Martyr. Monaſtico 31. Aprilis.*

Padus.] *Eſt fluuius Lombardia, ſic dictus ab vno trium fontium ex quibus habet originem, qui Padus dicitur. Vide Ioannem de Ianua in ſuo Cathol.*

Crates.] *Hoc loco pro tabulis ſumuntur.*

Apud Parmam.] *Parma eſt celebris Italia ciuitas, ſic dicta à quodam fluuio, qui fluit prope ciuitatem. Ioannes de Ianua in Cath. verbo Parma.*

Veronam.] *Verona eſt ciuitas Venetia, à Gallis condita, duce Brenno. A quo Brenona primò, deinde mutatis literis, Verona dicta eſt, vt Iuſt. lib. 2. refert, quam Athesis fluuius interfluit.*

VITA S. ALFERII ABBATIS.

Ex ea quæ eſt apud Surium tom. 7.

B. Alferius viuit in aula Principis Salernitani.

VIR Domini Alferius, ex Salernitana ciuitate oriundus fuit. In qua cum bonis polleret moribus,

ribus, & literarum ſcientia apptimè eruditus eniteſceret, Principi eiuſdem ciuitatis magna familiaritate coniunctus eſt, & inter primos palatij ingenti cum bonore ſuſceptus. Vnde & quodam tempore, rebus ita exigentibus, eum à præfato Principe ad Regem Germaniæ nuncij mitterentur, probitatis ſuæ merito vir venerandus eligitur, & in Gallias pro perficiendis principalibus negotiis, apocriſarius deſtinatur. Quod tamen non tam bumano iudicio decerni cœperat, quàm diuino, videlicet, vt qui iam magnus in cælorum regno cenſebatur, ad alia magis tenderet. Nam vbi ad Eccleſiam B. Michaëlis de Cluſa venit, grauem corporis valetudinem incurrit, qua etiam impellente, legationem mutare placuit, nempe mortis, B vt putabat, feſtinatione perterritus, ſæculo renunciare propoſuit. Et quidem vir vitæ venerabilis Odilo, Cluniacenſis Abbas, fortè tunc ad idem cœnobium venerat: quem enm plurimum vir Domini Alferius rogaret, vt habitum ſibi ſanctæ Religionis imponeret, Cluniacum deductus eſt, ibique quod piè poſtulauit, obtinere promeruit, ſicque deinde poſtquam Religionis habitum ſumpſit, omnem illam ſtreuuitatem ſæculi ad diuina ſtudia conuertit. Cœpit enim magnis deſideriis ſuperna quærere, qui ſolebat ingenti ſtudio ſtreuuus pro temporalibus apparere.

Ex morbo quodam ſubito renunciat ſæculo.

Fit Monachus Cluniacenſis.

Qui cum plurimum temporis in ſecretioris clauſtri conuerſatione peragerit, licet valde eſſet C acceptus fratribus, tamen memorato Salerni Principe obtinente, remittitur, atque adeò eiuſdem ciuitatis ferè omnia Monaſteria ei regenda cōmittuntur. Sed vir ſanctus internæ quietis ſplendoribus aſſuetus, exteriorum negotiorum tenebris diu præpediri noluit. Quare & dimiſſa ciuitate, longè in excelſi montis latere cui Feneſtra vocabulum eſt, quietis ſuæ locum ſubiit, primuſque præ omnibus Metelliani cauum, Monachorum manſionē fecit, & vt apertè iam cernitur, omnis noſtræ multitudinis ſeminarium fuit. Sed ecce ingentis & terribilis ſpeluncæ ſecretis repoſitus, ſoluſque ſoli Deo vacans, ſolique placere deſiderans, dum mundi gloriam fugit, ad laudis tamen ſuæ præconium D vicinarum vrbium ferè omnium linguas mouit. Cœperunt namque nonnulli ſæculum relinquere, & eiuſdem ſe magiſterio ſubiugare. Inter quos & vir venerabilis Leo Lucenſis, & Deſiderius Beneuenti nobilis, ad æmulandum piæ virtutis eius ſtudium, ſe eius magiſterio ſubdiderunt. Quorum nimirum alter poſt eum Gauenſi Monaſterio præfuit, alter Sancti Benedicti Montis Caſſini Abbas conſtitutus, dehinc in totius orbis culmine, videlicet Romanæ Eccleſiæ Pontificatu ſublimatus eſt.

Demandatur ei cura omnium ferè Monaſteriorum ciuitatis Salernitanæ.

Fundat Monaſterium Cauenſe.

Is eſt Victor III.

Interim humani generis inimicus ſancti ſucceſſibus valde inuidebat: vnde & quadam die eùm Salernū eum euntē cerneret, & ſuper excelſæ rupis E verticē ſe obuium præbuit, & iumentum cui inſidebat, externens, per immenſum montis præruptum in præcipitium dedit. Et quidem qui eum comitabantur, à multo fletu ad oram maris veniunt. Verùm laus tibi ô bone Ieſu, incolumem læti conſpiciunt, quem lugentes inuenire mortuum crediderunt. Sicque factum eſt, vt antiquus hoſtis ſe tanta viri venerabilis virtute ſuperatum erubeſcens, inde eiuſdem gloriam auxerit, vnde eam extinguere moliendo cogitabat. Sed & alio quoque tempore dum quidam Salernitanæ ciuitatis viri irruentium latronum impetum fugerent, ad vicina cellæ viri Dei loca peruenerunt: vbi eum A pauſare ſub rupe quadam voluiſſent, Ingens ſaxum de eadem rupe diſſiluit, & quendam ex eis Burellum nomine conterens extinxit. Quem vt ſocij mortuum atque contritum cernerent, ad viri Dei Monaſterium iam inclinato veſpere ſepeliendum detulerunt: quibus pater venerabilis præcepit vt nocte illa diſcederent, atque ſequenti die ad ſepeliendum quem detulerant, redirent. In eadem verò ſpecu pater ſanctus iam oratorium cōſtruxerat, in quo poni feretrum fecit, & aſſumpto Leone diſcipulo ſuo, cuius ſupra mentionem feci, in oratione eadem nocte vigilauit. Mane igitur facto, defuncti illius comites redeunt: ſed ecce mirabili ſtupore & gaudio, quem mortuum dimiſerant, non B ſolum viuentem, ſed etiam incolumem receperunt.

Præcipitatus à dæmone de excelſa rupe, nihil tamen læſus eſt.

Suſcitat mortuum.

Quin etiam cœpit vir Dei ſpiritu prophetiæ pollere, id quod ſequentia facilè oſtendent. Quidam namque de vicinioribus locis ad eum energumenum vinctum ferro duxerunt, ſuppliciter deprecantes, vt ei manus imponeret, atque immundum ab eo ſpiritum fugaret. Quibus vir venerabilis reſpondit, dicens. Hic non me viuente, ſed moriente ſanabitur. Quod profectò ita impletum teſtati ſunt qui nouerunt. Sic & venerando viro Leoni, diſcipulo ſuo, atque aliis condiſcipulis præceperat, vt poſt eiuſdem mortem in eodem Monaſterio pluſquam duodecim fratres ſimul eſſe nunquam debuiſſent; ne ſi numerum prædictum C excederent, ſuſtentari de rebus Monaſterij nequaquam poſſent. Sed cum iam ferè de hoc ſæculo eſſet profecturus, eiſdem diſcipulis vocatis ad ſe ait: Ego quod de numero fratrum conſtitui ſecundum hominem dixi. Nam (quod mihi Dominus reuelare dignatus eſt) in hoc Monaſterio innumerabilis multitudo ad eius ſeruitium colligenda eſt, atque qui eos ad regnum ſuum congregat, temporales etiam ſumptus ſemper miniſtrabit. Hoc autem vir Dei voce protulit, nos ſtupemus in opere.

Retractat ſe ſub mort m.

Nec minus dum læta futura protulit, quæ etiam eos manerent aduerſa nunciauit. Poſt obitum meū, inquit, quidam in hoc ouile Dominicum lupus D ingredietur, pacem communem turbare nitetur; ſed turbati refugite, quia citius extinguetur. Quod profectò ita factum antiqui Monaſterij ſenes referre ſoliti ſunt. Nam quidam turbine ſæcularium fultus, poſtquam vir ſanctus obiit, Monaſterium irrupit, eiuſdem ſucceſſorem expulit, ſed paſtoralem locum, quem impunè ſibi vſurpare credidit, diuina vltione percuſſus, ei quem expulerat, liberum citò dereliquit. Atque hæc ad nos de tanti patris vita atque miraculis peruenerunt: non quod iſta ſola fuerint, ſed quia ſanctus plura exercuit, quæ bumiliter occultauit, puta quo abſtinentiæ rigore corpus attriuerit, quibus vigiliis, quibus lacrymis quotidie cæleſtia flagitauerit, E quàm etiam fortis fuerit in aduerſis, quàm mitis in proſperis. Sed verò quid in præſcientia rerum tantùm puritatem cordis eiuſdem aſſerimus, qui ab his, à quibus optimè notus eſt, tantus aſſeritur, vt ipſum etiam humani generis redemptorem, in carne adhuc poſitus, videre mereretur? Dicunt enim quod ante ſextum ſui exitus diem ei Dominus Ieſus Chriſtus apparuit, eique dixit: Die cœnæ meæ venies ad me. Et tunc quidem pater venerandus quanta lætitia & gaudio exultauerit, quibus deſideriis diem tantæ promiſſionis expectauerit, cogitando colligat qui poteſt; quia dici non præualet. Quo nimirum die veniente, impleuiſſe fertur omnia quæ ad tantæ ſolemnitatis miniſterium

Claret ſpiritu prophetia.

Eius mirus feruor in vigiliis & abſtinentiis.

Prædicit diminitus de ſuo obitu.

niſterium debebantur. Nam Miſſarum ſolemnia celebrauit, fratrum pedes abluit, pauperibus donatiua diſtribuit. Nec multo poſt conſtituto diſcipulis patre, Leone videlicet, venerabili viro, cuius ſupra mentionem feci, eis ad refectorium dimiſſis cellulam ſpeluncæ, in qua manere conſueuerat, intrauit, ſe in orationem dedit, atque inter orationum verba, non multo poſt in Redemptoris manus vltimum ſpiritum tradidit. Dubium quippe non eſt, quod ad eum educendum acceſſerit, qui ante ſextum diem hunc inuiſare dignatus eſt. Obiit autem vir vitæ valde venerabilis, ſenex & plenus dierum, cum ferè centum viginti eſſet annorum (quod ſanè omnibus mirabile eſt,) ita tamen ſanus & fortis vſque ad extremam horã mortis, vt nec præ iam decrepita ætate caligaret, nec aliqua debilitate deficeret. Nam vſque ad extremum vitæ ſuæ tempus clariſſimè & legit, & ſcripſit, Miſſas celebrauit, & omne paſtoralis ſui Ordinis miniſterium valenter exhibuit loco illi, quem incoluit, etiamnum ſe præſentem oſtendens.

Migrat feliciter cum ferè eſſet centũ & viginti annorum.

Nota aliquid mirũ.

N O T Æ.

Alferius.] *Res eius geſtas ex Surio refert Haræus compendioſè. Agit & de eodem Vvionius in Martyr. Monaſtico, & alij plures, qui hiſtor. Sanctorum deſcripſerunt.*

VITA S. AVRELIÆ VIRGINIS Incluſæ. Ex Vvionio Monacho.

CVM beatæ memoriæ Vvolfangus Eccleſiæ Ratiſponenſi præeſſet, quædam nobilis Virgo Aurelia nomine, (quæ filia Regis Francorum fuiſſe traditur) deſiderio ſeruandæ virginitatis, ſponſo terreſtri contempto ad prædictum Sãctum Vvolfangum acceſſit. A quo honorificè & benigniſſimè ſuſcepta, cœpit ei cordis ſui deſiderium patefacere. Sanctus autem votis eius ſatisfaciens, eam ſacro velamine inſigniuit, & poſtmodum non longè à mœnibus ciuitatis Ratiſp. in Incluſorio collocauit: vbi poſt quinquageſimum ſecundum pœnitentiæ annum, glorioſa, & miraculis clara migrauit ad Dominum.

Accipit S. Aurelia ſacrum velamẽ ab Vvolfango Epiſcopo.

Item ab eodẽ includitur.

N O T Æ.

Aurelia.] *In Mart. Romano 15. Octob. agitur de quadam Aurelia Virgine. Vtrum autem iſta ſit ignoro. Dicitur fuiſſe filia Lotharij Regis Ludouici Transmarini, obiiſſeque anno Domini 1027. Porro Epitaphium eius hos duos ſequentes verſus continet.*

Hîc pia floreſcit Aurelia Virgo ſepulta:
Quæ pœnas neſcit, cæli dulcedine fulta.

VITA S. FOELICIS EREMITÆ.

Partim ex Authore vitæ S. Pauli Leonenſis Epiſcopi, partim ex Aymoine Monacho, partim ex vita S. Gildæ.

F Bibliotheca Floriac.

EXIMIÆ ſanctitatis Fœlix Eremita fuit natione Britannus, ciuis regionis Cornugalliæ ditiſſimus. Qui videns omnia eſſe vana & caduca, ſæculo valedicere diſpoſuit. Sed cum ad vitam perfectiorem acquirendam magiſtrum deſideraret; audita S. Pauli Eremitæ fama ſanctitatis ad eum acceſſit: à quo benignè acce-

Patria S. Fœlicis.

A prus, & habitu indutus Monaſtico, cœpit egregiè aduerſus tres inimicos dimicare, mauſitque cum magiſtro quouſque eſt ad Epiſcopatum promotus.

Cum igitur per aliquot annos, in Inſula nomine Oſa, in magna abſtinentia, & nuditate rerum omnium Deo placitam ſtuduiſſet ducere vitam, & cum veraci referente fama didiciſſet, corpus Sancti Præſulis apud Floriacum retineri, deliberauit animo ad eius ſacratiſſima properare membra. Incitabat quoque bonæ voluntatis eius conatum, rumor ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti, qui totius etiam remotiſſimos Britãniæ repleuerat ſinus. Aſcenſa ergo vna, quam ſolum tunc reperit nauim, ad ſuperius nominatum Sancti Pauli oppi- B dum venire diſpoſuit, cum Pontifice ipſius ſedis tractaturus, vtrum ſibi hæc, quæ cogitauerat, agere expediret.

Viuit ſolitarius in Inſula Oſſa.

Corpus Sancti Leonenſis Epiſcopi apud Floriacum.

Verum pelagus illud quod inter Inſulam ac cõtinentem diximus eſſe terram, ob ſui auguſtiam, & rupium in eo prominentium exaſperationem, difficilem multoties nauigantibus efficit tranſitum. Quod cum iam dictus vir tranſmeare vellet, inopinato impetu vndarum nauis verſata, eum cum vniuerſis ſociis inter ſe & mare concluſit. Erant inter eos natandi ignari, hos vnda rapios ſuper vnum è prominentibus ſaxis illæſos depoſuit. Ille verò cum vno tantum ſodali, iam reductæ in ſuum ſtatum naui inſiluit. Et fluctus qui eam oppleue- C rant, panno ſinuatæ veſtis exhauriens, cum duobus qui ſoli remanſerant remis, ad recipiendos ſocius rupi appropinquauit. Quibus receptis, proſpicit eminus librum per quem laudes Deo perſoluere conſueuerat, vndis iactari, nec mergi. Poſt quem directo curſu nauis, cum leuauit, ita omni humore introrſus carentem, quaſi non vndæ ipſum per maria, ſed ventus per terras portauerit. Deinde aliquibus remis cum aliquãrula ſupellectili receptis, ad deſtinatum tandem delati ſunt locum.

Nota miraculũ de libro per quẽ laudes Deo canere ſolebat B. Fœlix.

Cumque memoratus vir, cum Epiſcopo loci colloquium familiare habens, ea quæ ſibi obuenerant, referre vellet, prænenit eum Pontifex, ita inquiens: Num, ait, ignoras, Domine mi Fœlix, D quid cuidam Monacho omnibus tibi bene noto, de te per nocturnum ſoporem reuelatum ſit? Cui cum ille diceret, ſe id funditus ignorare, Epiſcopus ad eum: Retulit, inquit, mihi idem Monachus coram multis teſtibus dicens: Videbatur mihi, quod Fœlix qui in Inſula habitat hic apud nos foret poſitus. Qui dum ad ſua regredi vellet, nauimque aſcendiſſet, diabolus in ſpecie vulturis adueniens, cuius corporis moles, montis altitudini æquari poſſe credebatur, cunctos qui rate vehebantur, ſimul cum ipſa in profundum mergere mihi videbatur. Illis itaque hoc modo ſubmerſis, apparuit repentè vir quidam Monachico adopertus indumento, more Abbatum, recuruum à capite E de manu gerens baculum, quique ſuper aquam deambulans, eodem ligno, nauim cum hominibus, nil mali paſſis, ac cunctis rebus, de profundo ad litus traxit. Liberatis verò imperans, vt ſe ibidem operirentur, vulturem qui iam fugam parauerat inſequutus, virga percuſſum, in profundum abyſſi merſit. Reuerſus ad Fœlicem & ſocios eius, alacri vt erat vultu eos hortabatur, vt aſcenſa lintre, qui cupiebant ſecurè enauigarent, dicens: En aduerſarius veſter per Dei gratiam à me ſubuerſus perdidit omnem vobis nocendi poteſtatem. Cumque iſta referente Antiſtite, Dei ſeruus audiſſet, caſus quoque ſuos & ipſe omnes ei expoſuit, aſſerens ipſam viſionem, etiam corporeo actu, in ſe

Cuidam Monacho de Fœlice reuelatur.

Ope S. Benedicti à mortis periculo liberatur.

completam. Intelligens verò ex memorata apparitioue, ſanctiſſimum patrem noſtrum Benedictum ſuæ ſaluti auxilium contuliſſe; magis amore euiſdem præcellentiſſimi confeſſoris flagrare cœpit, atque vt ad eius ſacroſanctum tumulum peruenitet, inſtare.

Igitur pauci temporis interpoſita mora, aſſumptis quibus ſe indigere rebus æſtimauit, ad continentem deſtinauit temeare terram. Sanè omnipotens Deus, vt eius cor ad amorem ſanctorum, quorum expetebat præſentiam, amplius inflammaret, duplicauit miraculum. Nam dum anchora à litore ſublata, alta peteret maria, repente ſe fluctus attolluut, & in ſublime elatus præruptus aquæ mons ita totam circumcinxit ſcapham, vt uulla ex parte adims reperirirur euadeudi. Tum iam dictus Chriſti famulus Fœlix, horrore imminentis periculi perculſus, intra ima pectoris huiuſmodi fundebat preces humillimæ ſupplicationis: Incliti, inquiens, confeſſores Chriſti, Benedicte, atque Paule, quorum ſacrariſſimos adire exopto cineres, ferte opem mihi miſero, qui ſolius nunc mortis diſcrimen formido. Poſt has preces, dicto citius tumida conſiduut æquora, ventiſque placidum ſtans mare, tutam nauigantibus præbuit viam. Ita ab inſtanti naufragio ſæpè nominatus Fœlix exemptus, ad ſibi diu deſideratum Floriacenſe venit Cœnobium, retulitque ſuæ ſaluationis hunc fuiſſe modum.

Opera SS. Benedicti & Pauli Episcopi ſedatur tempeſtas.

Venit Floriacum.

Videns autem B. Fœlix ſanctam atque mirabilem Monachorum conuerſationem, habitum illorum ſibi dari impetrauit: profeſſionemque ſecundum Regulam S. Benedicti tempore debito emiſit. Quam ſanctè & piè vixerit in hoc Monaſterio, & quam ſolitariè, longum eſſet enarrare. Sed dicamus inſigne miraculum circa eum factum. Cum adbuc degeret in Floriacenſi Cœnobio beatus Fœlix tempore Abbonis Abbatis, contigit eum grauiter infirmari. Deſperatus autem à medicis cum oullo modo viuere crederetur; apparuit ei vigilanti & oranti, Beatus Paulus Epiſcopus aſſiſtens ante lectum ipſius cum magno lumine, & dixit ei. Quomodo te habes frater? vel vbi te tenet hoc malum? At ille. Quis es Domine? Ego, inquit, ſum Paulus Epiſcopus quem quærebas. Domine, ecce, ait, in hoc latere me diu tenet malum, & oſtendit ei locum. At ille appropinquans, digito leniter de latere eius abſtulit coſtam, & ei ad lumen lampadis oſtendit dicens: Hæc amplius te nõ nocebit. Et hoc dicens proiecit eam, & ab admirantis oculis cum lumine ſuo diſparuit, odor verò ſuauiſſimus permanſit tota nocte in eadem domo. Sanus itaque cum eſſet factus, nemo præuenit eum ad vigilias nocturnas. Mirantur omnes quem ſperabant iam mortuum viuere, & interrogant quomodo ſanatus fuerit. Ille à beato Paulo ſe viſitatum, & quid ſibi dixerit, qualiter etiam de latere ſuo fractam putrefactamque abſtraxerit coſtam. Et en illam, inquit. Et eleuans à terra, omnibus oſtendit eam. Mirantur cuncti factum, ſimulque laudes Domino cum ſonitu reddiderunt cymbalorum.

Habitum S. Benedicti ſuſcipit B. Fœlix.

Abbo Floriac. Abbas.

Sanatur à S. Paulo Leon. Epiſcopo.

Interea poſtquam interfectus crudeliter fuit Salomon Rex Britanniæ, & diſſidentibus inter ſe ipſos Britannis, bellaque inteſtina gerentibus: à foris autem piratis Danorum vniuerſam Britanniam longè latéque depopulantibus, ciuitates, caſtella, Eccleſiæ, domus, Monaſteria virorum & mulierum, igni tradebantur, dooec in ſolitudioem & vaſtam Eremum omninò regio tota, Dei iudicio, redderetur. Ea tempeſtate duo Monaſteria virorum Locmenech, id eſt, locus Monachorum, & locus

Salomon Rex Britanniæ interficitur.

Britannia deuaſtatur.

A S. Gildæ effugatis habitatoribus deſerta ſunt, atque deſtructa. Quorum habitatores coniuncti ſimul, compulſi ſunt alienas petere regiones: atque in Bituricenſi regione nouas ponere ſedes: ſecum deferentes ſanctorum corpora, ſanctarumque patrocinia, quæ tunc temporis apud Britannos feſta deuotione, nimioque venerabantur affectu.

Deſtructo Monaſterio S. Gildiæ, Monachi in Bituricenſi regione ſedes collocant.

Cum autem omnipotenti Domino placuiſſet, vt & Eccleſiæ Sanctorum in Britannia reſtaurarẽtur, & gens Britonum quæ in aliis regionibus miſero modo exulabat, ad proprias rediret ſedes. Reſumunt vires Britanni iterum, & qui intra regionem remanſerant, & qui diſperſi fuerant per regiones collecti in vnum, ſumunt arma: expu- B gnant viriliter hoſtes ſuos, terra marique effugant, & à cunctis finibus ſuis expellunt. Eo tempore erat Comes in Redonenſi ciuitate Iuchaël, qui & Berengarius dicebatur. Hic habuit filium nomine Conanum illuſtrem & bellicoſum virum, ex quo ortus eſt Gaufredus vir & ipſe in armis ſtrenuus, qui totius Britanniæ Monarchiam tenuit. Hic ergo rogauit Goſlinum Floriacenſis tunc Monaſterij Abbatem, qui etiam poſtea Bituricenſi Eccleſiæ præfuit Archiepiſcopus, vt tranſmitteret ſibi Fœlicem Monachum, ad reſtauranda Monaſteria, quæ erant in ſua regione ſolo tenus deſtructa. Anno igitur Dominicę Incarnationis milleſimo octauo miſſus eſt Fœlix à ſupradicto Abbate ad Gaufredum C Comitem: qui honorificè ab eo ſuſceptus eſt, atque prædicta cœnobia ei donauit cum omnibus appendiciis ſuis: rogans & multum deprecans, vt omni ſtudio reædificaret ea, promiſitque plurima ſe ei largiturum dona, cum de itinere rediſſet, quo feſtinabat ire. Properabat enim eo tempore idem Dux Romam ire, gratia orationis. Iuit itaque, ſed non rediit: quia in ipſo itinere mortuus fuit. Commendauerat autem ipſe Dux ſupradictum Fœlicem dũ proficiſceretur coniugi nobilibuſque ſuis: fratri etiam ſuo Iudicaëli Epiſcopo Venetenſi, in cuius Diœceſi Monaſteria erant.

Reſtaurãtur Monaſteria & templa in Britannia.

Goſlinus Abbas Floriac. deinde Epiſcopus Bituricenſis.

Mittitur in Britanniam B. Fœlix.

Poſt mortem autem Gaufredi Ducis, cum redire voluiſſet Fœlix ad ſuum Monaſterium: Ha- D degogis Comitiſſa non permiſit illum ire: ſed multis precibus rogauit vt maneret, & perficeret ea, quæ vir ſuus in reſtaurandis Cœnobiis inchoauerat facere. Retentus igitur à Comitiſſa & Conſiliariis eius, maximéque ab Epiſcopo Iudicaële, qui eum vnicè diligebat: primò quidem parua erexit habitacula in ſupradictis locis. Erant verò ibidem Eccleſiæ ſine tectis & ex parte dirutæ, & inter ipſos parietes annoſæ arbores ereuerant, ſed & oſtia ipſa quædam concluſerant. Nulla ibi tunc habitationis domus erat, nulla hominis conuerſatio, ſed erant in ipſis etiam Eccleſiis cubilia ferarum. Videbatur ergo omnibus laborioſum valde & difficile aggredi tam immenſum opus: ſed ille habens fiduciã E in Domino, oou dubitauit inuadere illod, uec fuit ſpe ſua fruſtratus. Nam infra paucos dies conuenerunt ad eum optimi & Religioſi viri: quorum adiutorio, & Eccleſias reſtaurauit, & domos ædificauit, vineas plantauit, atque pomaria: ab his etiam pueri enutriti in Dei ſeruitio fuere.

Reſtaurat Monaſteria.

Per idem tempus Britanni iterum in ſeditionem verſi, bella commouerunt. Nam ruſtici inſurgentes contra Dominos ſuos congregantur. At nobiles iuncto ſecum Comite Alano, agmina Ruſticorum inuadunt, trucidant, diſpergunt, perſequuntur: quoniam ſine Duce & ſine conſilio venerant in prælium. Deinde quidam nobilium inſurrexerunt contra Comitem, ſed non præualuerunt, quoniam

Ruſtici inſurgunt in Dominos.

A Comite Alano fugãtur.

niam vir ipſe ignauus & ſine ſcientia non erat. Inter hos rumulius Fœlia, quoniam non poterat quietè & pacificè viuere, ſtatuit ad Monaſterium ſuum redire, nam ſedecimum annum agebat, ex quo ab Abbate ſuo ibidem tranſmiſſus fuerat. Conatum verò ipſius præuenit Hadegogis Comitiſſa. Miſit namque per quendam virum qui cum eo pergebat nomine Filim, epiſtolam ad Abbatem illius, rogans ne vllo modo eum retineret: ſed Abbatis ei benedictionem daret, quoniam filij eius Alanus & Eudo iam adulti, parati erant perficere omnia quæ pater eorum ei promiſerat. Cum igitur legiſſet Gauſlinus Abbas epiſtolam, vocat Fœlicem Monachum, interrogatque ad quid venerit, vel cur dimiſerit loca ipſa, & congregationem quam ei commiſerat. Ille, quoniam, inquit, nec pacificè, nec cum quiete poſſum ibi Deo ſeruire. Cui Abbas. Tu autem putas in tua habere patria, quod Chriſtus non habuit in ſua? Si igitur ad Chriſtum vis peruenire, debes ſicut & ille ambulauit, & tu ambulare. Per multas enim tribulationes, ſicut dicit Apoſtolus, oportet nos intrare in regnum Dei. Ergo patienter charisſime fer moleſtias vbicumque fueris, & eſto nobis obediens, ſicut in tua profeſſione Deo vouiſti, & ſuſcipe curam Abbatis atque benedictionem, vt cum ipſis quibus te præeſſe voluimus, peruenire valeas ad æternam vitam.

Redit Floriacum B. Fœlix.

Gauſlini Abbatis prudens ad Fœlicem hortatio.

Act. 14. 22.

Sed cum ille ſe excuſaret, & nullo modo hoc facere ſe poſſe diceret: Abbas qui erat (ſicut diximus) Epiſcopus, arreptum eum inuitum, ad altare duxit: atque ad Abbatis officiũ promouit quarto nonas Iulij. Accepta itaque Fœlia iam Abbas, tam Abbatis ſui, quàm cunctæ Congregationis benedictione, reuertitur, commendatitias ſecum deferens literas principibus Britanniæ, & Epiſcopo Veneteuſi. Cum autem dubitaret quem potiorem locum de duobus ſtatueret ſedem Abbatiæ habere: Ducem Alanum, Epiſcopumque Venetenſem ſuper hac re conſuluit. Illi conuocatis nobilibus viris, aliquibus etiam Epiſcopis, ſtatuerunt locum Sancti Gildæ, qui erat antiquior, & terræ fertilitate, frumento etiam & vini arborumque pomiferarum abundantior, diuerſorum quoque magnorum piſcium generibus, ſuis temporibus affluentior.

Inuictus Abbas conſtitutus, in Britanniam redire cogitur.

Nec prætereundum eſt ſilentio, quas eodem tempore priores patres, qualeſque humani generis inimici in hoc ſacro cœnobio pertulerint moleſtias. Videns namque ille antiquus hoſtis, quod ſerui Dei locum deſertum incolere cœpiſſent: atque ſe ab eo, quem diu poſſederat, loco diu deſerto, expellere deberent: ad ſuas antiquas reuertitur artes, & quos Dei virtute videbat munitos, phantaſmatibus & nocturnis terroribus eos effugare omnibus modis conabatur. Nam nocte quadam, dum pueriles Monachi ad menſam ſederent, & pſalmos firmarent, aduerſarius adfuit, alludens lumini candelæ apparuit, extendenſque frequenter manum inter duos puerulos, hanc denuo retrahens, & iterum extendens, atque iterum retrahens. & hoc donec candelæ deficeret lumen, indeſinenter faciens. Species verò brachij atque manus, quæ ſolummodo videbatur, erat nigra & horrida pilis. Pueri timore perterriti, ac perturbati erant. Alter puerorum Rartredus, alter verò Maugiſus vocabatur. Tertius verò adoleſcentulus, qui eos docebat, Ranulfus dicebatur. Senex igitur, qui eos ſeruabat, nomine Iouethen, videns quæ fiebant, & timore pueros perterritos, dicebat eis: Si-

Dæmonis illuſiones & phãtaſmata.

A gnate vos pueri, ſignate vos ſigno ſanctæ Crucis, & pſalmos Dauidicos decantate. Improbus verò dæmon conſumptam extinxit candelam, & ſe in riſum mouens, per aceruum lapideum, qui iuxta erat, proruens, terrorem immenſum ex ſonitu lapidum concuſſit. Deinde ſcutulas quæ in refectorio erant poſitæ, tota nocte mouens atque remouens, inquietam habitatoribus noctem reddidit. Vaſculum verò quod iuxta erat poſitum vino repletum, dum miniſter requiſiſſet, vacuum inuenit: neque vllum veſtigium vbi in terram defluxerit, repertum eſt. Fœlia abierat, qui cum veniſſet, & à fratribus quæ præterita nocte pertuliſſent phantaſmata audiſſet, acceptam aquam cum ſale benedixit, & in circuitu & intus aſperſit: atque ab B illo die, per Dei gratiam, quieta habitatio permanſit. Poſtmodum beatus Fœlix poſtquam multos annos in vitæ ſanctitate vixiſſet. & miraculis claruiſſet tandem ſenex migrauit in cælum.

B. Fœlix aqua benedicta fugat dæmones.

Migrat in cælum.

NOTÆ.

Fœlia.] *De eodem plura in Annalibus Britannorum, necnon in Bibliotheca Floriacenſi.*

VITA S. RVMOLDI EREMITÆ & Martyris.

C FVIT Sanctus Rumoldus Scotiæ Regis filius, qui deſiderio ſequendi Chriſtum, & vitam ſolitariam ducendi, ſeceſſit in Eremum, vbi per multos annos in trunco arboris degens, ſpinis & arbuſtulis circumdato, ne à nobilibus & Principibus regni inueniretur, multa incommoda famis, ſitis & frigoris ſuſtinuit. Sed cum eſſet ſenex, inuentus à ſuis, in arbore, & trunco cauato, cum nollet redire ad ſæculum, ab eis trucidatus eſt, & ſic pretioſam & glorioſam mortem in conſpectu Domini egit.

S. Rumoldus Regis Scotiæ filius.

Degit in trũco arboris.

A ſuis perimitur.

NOTÆ.

Rumoldus.] *Eius ſacrum corpus quieſcit in Mona-* D *ſterio Vvaneloch in territorio Atrebatenſi, vt videre eſt in Chron. Camerar. & Atrebat. Plura de eo in Annalibus Scotorum.*

VITA S. ARNVLPHI EPISCOPI & Eremitæ. Ex ea quæ eſt per eius ſucceſſorem Liziardum.

PER id tempus quo Flandriæ Regio Balduini Comitis & Adelæ coniugis regimine ornabatur, regnum Francorum, moderante Henrico filio Roberti, & apud Anglos regnante Eduardo pro Rege, fuit vir nobilis Fulbertus nomine E in pago Brabantiæ, apud fluuium Scaldem, in villa quam vocant Thidengem, qui ex nobiliſſima coniuge Manſuenda filium elegantem ſuſtulit, qui cum iam eſſet adultus, ex hac luce ſubtractus eſt, cuius mors grauiſſimum dolorem attulit. Iam menſes aliquot in illo dolore erant conſumpti, cũ ecce in ſomnis apparet matronæ vir ſpecioſus, ita dicens. Quid ita teipſam mœrore afficis? immò verò ſummoperè exultes quod in vtero geſtes puerum, qui ſuperna prædeſtinatione magnus eſt futurus, quem vbi in lucem protuleris Chriſtophorum vocari curabis. Peperit mulier opportuno tẽpore filium diuinitus promiſſum, eumque è ſacro fonte ſuſcipiendum direxerũt pro more ad Arnul-

S. Arnulphi clari natales.

Prædiſcit mater de ipſius ſanctitate.

phum Aldernadenſem vitum potentia inſignem, ex pateroo ſanguine cognatum. Potrò præ nimio propinquitatis amore & faſtu quodam, nun permiſit is eum vocari Chriſtophorum, ſed voluit à ſe dici Arnulphum.

Vocatur à matre Arnulphus Chriſtophorus.

Qui adultus, Arnulphus Chtiſtophorus dictus (ſic enim eum mater ex diuina ſponſione maluit appellare, cuius ſcilicet proſapia ex Comitum erat genere, nempe Ducis Louanienſis, & Comitis Namurcenſis, Loſnenſis, Duſacenſis atque Montenſis) cœpit eſſe blandus alloquio, promptus obſequio, & furtiſſimus membrurum, tanta virium excellentia eminens, vt quatuot aut quinque coætaneorum virea excederet, ita vt eum omnes fortem Aroulpbum nominarent. Vnde etiam eum pro voto amicurum militiæ arripuiſſet ſigna, militibus aliquando apud Traiectum in aula Imperatoris iactandis lanceis pro honore occupatis, ipſe lignum quod in verticе mali poſitum velum contiuet, procul Comitibus Flandtenſibus eo in ludo, omnium acclamatione, victuriam reporrauit. Erat interim ſemper erga pauperes prufuſus, in iudiciis rectus ſimul & miſericors. Omnia ille militiæ exercitia & ſtudia percutrit, Imperatotiis atque Regiis bellis interfuit, Flaodriæ & Brabantiæ lites & rixas compeſcuit, probis omnibus vbique charus & amabilis, imptubis terribilis. Sed & cum tut & tanta virtutum germina, quæ diuina in illo gratia ſeminauerat, nou poſſent vberes ſatis proferre fructus, neque ſeſe ſatis diffuudere, terrena militia illum retardante, ſtatuit labores militiæ in aliquid melius commutare.

Miles factus, valet ſtupendo quodam robore corporis.

Multas compeſcit lites Flandrorũ & Brabantorũ.

Itaque conuocatis duubus armigeris ſuis, iubet quamprimùm omnia armorum genera expediri, quaſi vt cum eximio ornato Francorum Regis aulam poſſet adire. Parent armigeri, præparant equos, arma compunuut. Tunc Arnulphus matri valedicens (iam enim pater obierat) arripit iter verſus Franciam. Sed neglecta Regis Philippi aula, feſtinus expetit Eccleſiam almi confeſſuris Medardi, quæ ſita eſt apud muros vrbis Sueſſionenſis. Erat tunc in illo Monaſteriu præclara Monachorum congregatio, totius Franciæ & Romanæ atque Rhemenſis curiæ crebra viſitatione celebris, ſub Abbate Reinaldo. Excipiunt ergo fratres vt par erat, Arnulphum præcipua deuotione ad Chriſtum properantem: denique tondent, tonſumque habitu induunt regulari. Poſt hoc autem cœpit egregius Chriſti miles multa ſe carnis mortificatione cuuſtringere, vigiliis & ieiuniis ſedulò operam dare, atque in omnibus probabilem ſe exhibere. Quin etiam vt riſum omnem & lætitiæ mundanæ motus comprimeret, aſperrimo & nodoſo tribuli ramo corpus ſub veſte cinxit, omnibus nihilominus vultum hilarem & iucundum exhibens. Erat autem in illo Monaſterio per id tempus Monachus Ereboldus cauſa amoris Dei incluſus, vel ſolitariè degens. Qui è Flaodria ortus, duram & aſperam agebat pœnitentiam, diuinæ contemplationi perpetuò inhærens, eique ſcilicet Arnulphus ſolicitè inſeruiebat. Itaque & cum poſt multos cótineotiæ agones, ille ad vitam tranſiſſet immortalem, non ceſſauit venerabilis Arnulphus, donec impetraret quod optabat, nimitum vt poſſet eandem ſecretæ conuerſationis rationem ſectari, & ita incluſus degere. Multi è Brabantia & Flandria, tam Clerici quàm laici, ad ſacrum B. Medardi Monaſterium aduolarunt, quod illic Monaſticus ordo floreret, & venerandi alumni eius Arnulphi iam incluſi amor eos mirificè attraheret. Ille verò de **A** virtute in virtutem quotidie proficiſcens, & quæ hactenus egiſſet, pru nihilo ducens, cellulæ anguſtias, intra quam ſe incluſerat, nimias delicias paradiſi æſtimabat. Quamobrem quoque cellam egrediens, foris ſub dio effecit foſſam, in qua reſidens ſtillicidia à tecto Eccleſiæ ſuper caput & collum eius decidentia cuntinenter excepit, nec mutauit omnino illam foſſæ habitationem & ſeſſioné, etiam pluuia & niue cadente, perſeueranter orans & pſallens, gemens & plorans.

Fit Monachus Sueſſionis.

Geſtat ſuper nudam carnẽ nodoſos tribulos.

Multi eius exemplo commouentur ad ſacram Religionem.

Tribus etiam annis & ſex menſibus, nulli mortalium vllum locutus eſt verbum, aſſidua verbi Dei delectatus meditatiune. Panis quoque ex hordeo ſemitrito, raro & parcè, in cibum ſumebatur, alius **B** numquam. At verò interea defungitur Reinaldus Abbas, cũ ecce Pontius quidam Pſeudomonachus, gradu comparatiuu, non ſecũdum Grammaticam, ſed iuxta Simoniam, à Rege Francorum Philippo nomen & ſedem adipiſcitur Abbatis, qui & prufuſè victitans, omnem loci ſubſtantiam breoi exhauſit, Eccleſiæ etiam ornamenta ipſa in vſus militum ipſum ſtipantium, veſanè profundens. Cunferunt igitur inter ſe fratres quid ſit remedij. Inflectitur animus Regis, omnes concorditer Arnulphum Abbatem ſibi eligunt. Tum verò Antiſtes Theubaldus cum fratrum caterua abiit ad incluſum, rogat, obſecrat, monet, imperat, Abbatis locum in Chriſti nomine ſuſcipiat. Sed ille, quippe iam triennij **C** & ſex menſium ſilentium tenuerat, nimium expaueſcens, arrepta tabella, tale ſcripſit reſponſum: Rogo vos patres chariſſimi, parcite mihi, & me peccatorum mole prægrauatum, ſinite aliquem Deo offerre fructum pœnitentiæ. Quud ſi mudo non vultis cedere precibus meis, inducias vel vſque manè mihi detis, vt poſſim hac in re explurare Dei vuluntatem.

Pœnitẽtiam agit duriſſimam.

Eligitur Abbas.

Et quidem dantur inducіæ, ſed tamen diſponuntur etiam in circuitu cuſtudes. Quos vbi vir ſanctus aduertit ſopore correptos, ſtatim per murum aufugit. Peruenerat autem iã in pagum iuxta muntem Laudunenſem, cum ad deſerta tendenti lupus ſubitò ſe comitem adiungit. Vnde ille tatus ex lu**D**pi comitatu ſe facilius ad auia luca peruenturum, ſequitur præeuntem. Sed duce lupo, vel authore Deo, nocte redit ad vrbem Sueſſiunenſem, ſicut ſedens in cliuo ei propinquo, orto ſole, agnouit. Ex quo quale gaudium, quanta celebritas, mox in vrbe extiterit, non putamus fieri poſſe, vt ab vllo homine referatur. Exeunt Monachi cum Clericis, nubiles cum vrbanis, & ligatum fugitiuum ſuum pertrahunt ad B. Medardi Eccleſiam, tnuito demandantes munus locumque Abbatis, cum vix tandem ille ora reſoluens, reuera, ait, niſi diuinis nutibus reſiſtere formidaté, quod imponitis prorſus abnuerem. Credi autem vix poſſit quam breui tempore totius Cœnobij ſtatus ad primæ integri**E**tatis & honeſtatis formam per ipſum reductus ſit. Sed & habebat quoque ſeruus Dei ante fores cellæ ſuæ quaſdam arbuſculas, quarum poma eius iuſſu ægroti edentes, mox pulſis languoribus erigebantur. Ad infirmos etiam longius poſitos, crebrò tranſmiſit panem & vinum ſua benedictione conditum, quo guſtato confeſtim melius habebant.

Poſtulatis induciis, noctu fugit.

Dei nutu cogitur eſſe quod fugebat.

Plures ſanat infirmos, pomis vel pane à ſe benedicto.

Verum enimuerò Philippus Francorum Rex à malis conſiliariis deprauatus, cum eſſet contra hoſtes arma ſumpturus, miſit ad D. Arnulphum legatos qui dicerent, Abbatiam magnis opibus & poſſeſſionibus instructam, militibus etiam, qui Regibus eſſent beneficiarij circumfultam, qui & antiquitus conſueuiſſent cum Abbate Regiæ expeditioni

Iterum redit ad ſuum Incluſorium.

tioni intereſſe. Faceret ergo quod mos baberet antiquus, aut ſanè loco cederet. Quo audito, vir eximius mox cellam repetens, ſe in ea iterum incluſit, ſucceſſore conſtituto viro non minus digno Geraldo, omni honeſtate conſpicuo: atque interim Tbeobaldns Sueſſionnm Antiſtes, Deo iubente è vita exceſſit. Poſt quod mox rurſum attrahitur vir Dei Arnulphus, & nec ad momentum excuſandi dato ſpatio, infula ei imponitur. Occupabat tunc ſedem, non matris Eccleſiæ electione, ſed Palatij iure Vrſo quidam Geruaſij Regij Dapiferi germanus frater circumcinctns turba armatorum. Verum cum ſedes non faciat Epiſcopnm, ſed Epiſcopus ſedem, manſionem ſibi conſtituit S. Arnulphus fouente illum Comite Theobaldo, in quodam Caſtello eiuſdem Diœceſis, quod Vlciacum vocant, accurrentibus ad eum promiſcuis populorum turbis, vbi egregiè officio ſuo eſt perfunctus. Obdorminit autem fæliciter in Domino 18. Calēd. Septemb. anno Chriſti 1087. Altemburgi in Flandria, quo tunc, ita Deo diſponente, ad controuerſiones quaſdam Flandrienſium componendas erat euocatus: vbi & ſepultus eſt in Eccleſia Sancti Petri, ante & poſt obitum miraculis clariſſimus.

Eligitur Epiſcopus Sueſſionenſis.

Obdormit in Domino.

N O T Æ.

Arnulphus.] *De quo Martyr. Roman. cum Baronio in Notis. Agunt de eo Petrus in Cat. & Vuion. Vita eius prolixius habetur deſcripta apud Surium 15. Auguſti tom. 4.*

VITA S. GVILLELMI DVCIS, Comitis & Eremitæ. Ex Theobaldo Epiſcopo. Cap. I.

SCRIPTVRVS vitam ſerui tui, prout tu dederis & inſpiraueris, Domine Deus, qui das cunctis affluenter, & vbi vis ſpiras: imprimis admonitos eſſe cupio cunctos, qui lecturi ſunt vel etiam audituri, ne eos ſcandalizent tyronis primordia, quæ reuera per ſe ſumpta, ducere ſufficerent in abominationem erroris, ſi non ſequerentnr conuerſionis præconia, quæ omnibus nobis proponuntur ad imitationem vitæ melioris. Non enim eſt inſultandum Vuilhelmo auertenti ex propriis, ſed potius exultandum Chriſto, ex Baſan conuertenti. Vtile eſt enim ad ſalutem viro iuſto innocenter inchoare, fideliter conſummare. Quod ſi vtrumque non volumus, melius eſt, vt benè finiendi, quam benè incipiendi gratiam conſequamnr. Nuſquam enim, qui tantùm benè cœperit, ſalnandus legitur, ſicut qui perſeuerauerit vſque in finem. Denique ficus præcoquas deſiderat anima Domini, qui tamen cor contritnm & humiliatum non deſpicit, & reliquiæ cogitationis diem feſtum agent ei, qui in noſtro genere fragmenta iouentutis non abiicit. Scriptum quippe eſt: Quacumque hora ingemuerit peccator: cunctarum iniquitatum eius amplius non recordabor. Hæc ideirco prælibata ſunt, & præſcripta, vt non abominetur militis ſæuitia: ſed Regis commendetur clementia. Fuit ſiquidem præfatus miles natione Pictauns, ex Comitum proſapia, ex Pictauienſium prouincia oriundus: ibi conceptus & natus, ibi & alitus eſt ſecundum parentum magnalia, qui præclari genere & opibus, præclarum filium, ſecundum ſeculi dignitatem non infimam, præclariſſimè educare curauerunt. Qui ſeculi glo-

Melius eſt gratiam conſequi bene finiendi, quam incipiendi.

Patria & illuſtres parentes S. Vuilhelmi.

A ria atque pompa arridente, in corde tenaciter illectus, meditabatur à puero, & vt ita dicam, a cunabulis, malitia ſupplente ætatem, quod poſtea effectui manciparet. Natus illuſtris ex illuſtribus natalibus, & educatus ſecundum morem magnorum, qui ſunt in terris, reprimebatur à concepto facinore, cum parentum & cuſtodum timore, tum ætatis imbecillioris infirmitate. Et quidē Vuilhelmi infantia parum cognita nobis eſt, excepto quod ex ſequentibus præſumimus, creſcente ætate creuiſſe ſimul & malitia apud Deum & homines. Quando enim plenitudo temporis venit, incepit apparere quid eſſet in iuuene, & factus vir euacuauit quæ erant paruuli. Denique ſacrum militiæ

B profeſſus, & adeptus non ſacer cingulum, ab omnibus baronibus terræ ſuſceptus eſt vnanimiter ad Pictauiæ Comitatum, Aquitaniæque Ducatum, quorum vterque ſibi debebatur iure & titulo hereditariæ ſucceſſionis. Factus ergo miles, fretuſque Comitis faſtigio, factus eſt eo inſolentior, quo nobilior, quo locupletior, quo fortior, quo honoratior, quo formoſior, vniuerſiſque famulior. Denique ex parentela generoſus, ex fortuna pecunioſus, ex natura virtuoſus, ex fama glorioſus, ex opifice ſpecioſus, inſolentiſſimus omnium extitit, dyſcolus atque faſtuoſus. Proceritas corporis tanta erat, quod magis videbatur gigantea quàm humana. Vix ei in vno prandio ſufficiebant cibaria, quā-

Iam in adoleſcentia eſt inſolentiſſimus.

C ta aliis octo iuuenibus fortiſſimis erant alimenta. Nuſquam ſe per totam illam prouinciam abſentauit à prælio, quandiu in armis fuit: ſed affectu pugnæ ſolitarius, armigerorum deſtitutus ſubſidio, armatus multoties incedebat. Et cum nollent dimicare, trahebat vel inuitos ad certamen. Diceres rediuiuum Belis idolum in comedendo & bibēdo: crederes ipſum Nemrod potentem & robuſtum venatorem coram Domino in præliando. Extraneis malus, ſuis peior, peſſimus ſibi. Denique proprij germani vxorem, Herodiana rabie debacchatus, ad inſtar Herodis contra ius, & fas inceſtu impudentiſſimo fertur per triennium, & amplius tenuiſſe violenter. Si quis inceſtuoſo ſe tanquam Ioannem

Proceritas corporis & mira edacitas.

Violenter tulit vxorem fratris ſui.

D exhibiturus, de tota vicinia diuertiſſet ad eum, conuiciis laceſſitus, inanis & vacuus recedebat. Confidebat in viribus propriis: verum non eſt, quod fortis glorietur in multitudine virtutis ſuæ. Erat autem ad ſuccendendum flammeus, ad ignoſcendum ferreus, ad conſolandum ſaxeus. Diceres ignem vrentem in iraſcendo: diceres ſecurim & aſciam in deiiciendo. Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis diabolicæ, quibus onuſtus Comes, currebat aduerſus Deum erecto collo, & pingui ceruice armabatur.

VT B. BERNARDVS S. GVILLELmi conuerſionem exoptarit. Cap. II.

E EO tempore fundatum eſt Monaſterium Clareuallis, & ibi vna cum venerabilibns fratribus ſui familiari Spiritus ſancti conſilio ad regimen domus Abbas eſt Bernardus ordinatns, qui in tantnm vita, virtutibus & doctrina clarus effulſit, vt nullus ei in orbe ſecundns exiſteret ingenio, moribus, ore, ſtylo & virtutibus: quinimmo ſanctorum catalogo annumeratur, & apnd ſuperos præſentialiter honoratnr. Hic eſt qui in diebus ſnis hæreſes extirpauit, hæreticos confugiebat, ſchiſmaticos reuocabat, erroneos inſtruebat, diſcordes concordabat, bonos

Laus S. Bernardi.

promouebat, malos increpabat,& principes arguebat. Hic igitur in ſpiritu vehementi audiens famam ſæpe dicti Guillelmi Comitis, velut aquila perſpicax, vbi fuerit cadauer, ſtatim adeſſe deſiderans, ſuperni flaminis inſtinctu præmonitus, cogitabat cum muliere Euangelica dragmam perditam reperire, & ouem erroneam ad paſcua deſerti reuocare. Ponenſque animam ſuam in manibus ſuis, deliberauit ſe vel ad tyrannum profecturum, vel ad ſe per nuncium gratia mutuæ collocutionis Comitem vocaturum. Sed quid ageret? Si vocaret eum dilectus Domini in dilectam Clareuallem, vt illum introduceret in cubiculum genitricis ſuæ, præſumebat probabiliter dyſcolum Ducem non venire. Si ad eum pergeret, iam propoſitum ſuum frangeret, de quo ſe nouerat ad Petrum Diaconum Cardinalem ſic ſcripſiſſe: Salua veſtra omniumque bonorum reuerentia, mihi propoſitum eſt, nequaquam egredi de Monaſterio niſi ex cauſis. Ad tempus ergo ſedit ſolitarius tacens, & quietus, negotium committens ſupernæ diſpoſitioni. O virtutem viri, ô animi puritatem: nec affectantis publicum, nec formidantis tyrannum pro eius ſalute. Si fugiebat publicum, quouſque affectaſſet cathedræ faſtigium? Deus meus, quot & quantæ Eccleſiæ Cathedrales, propriis orbatæ paſtoribus, eum in pontificem elegerunt? Sed non plus eum delectabat mitra & annulus, quam raſtrum & ſarculus. Fugibundus itaque publici, negotium committebat, (vt dictum eſt) ſupernæ diſpoſitioni. Cum autem placuit ei qui ſegregauit Guillelmum à ſeculo, & vocauit per gratiam ſuam, vt multos filiorum Dei auerſos, exemplo ſuo conuerteret ad Dominum Deum ipſorum, concurrere fecit cauſas ordo illis diuinæ ſapientiæ, cuncta complectens, vt Bernardo Guillelmus occurreret, quem volebat & quærebat. Occurrit autem hac occaſione.

Epiſt. 17.

D. Bernardus multos recuſauit Epiſcopatus.

DE ELECTIONE INNOCENTII *Papæ II. Cap. III.*

Anno Domini 1130.

Schiſma Petri Leonis.

CIRCA idem tempus Dominus Papa Honorius ingreſſus eſt viam vniuerſæ carnis. Nec mora, conuenientibus electoribus & diſſidentibus Cardinalibus, facta eſt diuiſio in Eccleſia Dei, aliis eligentibus Innocentium, aliis Petrum Leonis, quem vocarunt Anacletum. Sed pars Innocentij conſilio ſanior, zelo feruentior, merito probabilior, numero copioſior. Pars autem Anacleti infirmior, audacior, violentior, non ratione virtuoſior. Ipſe etiam Innocentius fama, ſcientia & vita ſummo Pontifice dignus habebatur. Petrus verò Leonis à longinquis adſpirationibus & machinationibus fraudulentis ad hunc apicem conſcendere nitebatur. Pars autem Catholica, omnibus circa electum ſuum ritè peractis, circa Lateranenſe Palatium non tuta morabatur, ſed acerrimè à Petri ſatellitibus infeſtabatur. Et quia vi humana tueri ſe non poterant, cedere ſalubriter elegerunt. Præmiſſi in Gallias fuerunt nuncij, qui Gallicanæ Eccleſiæ intimarent negotij veritatem, & hortarentur Epiſcopos, vt accingerentur ad vltionem partem ſchiſmaticam damnantes, & vnitati Catholicæ ſubſcribentes. Conueniunt Stampis omnes Pontifices, Barones, & Abbates, vocato ex nomine à Rege & pluribus Epiſcopis, Sancto Abbate Clareuallis. Fuitque vnicum omnium conſilium, & ſententia, vt negotium Eccleſiæ Dei Abbati ſancto imponeretur, & ex eius ore tota cauſa penſaretur. Qui diligenter proſecutus electorum merita, electi vtriuſque famam & vitam, electioniſque ordinem, aperuit os ſuum, & ſpiritus patris ſui impleuit illud. Vnus ergo omnium ore locutus, ſuſcipiendum ab omnibus Innocentium nominauit, & ratum eſſe omnis pariter Eccleſia congregata clamauit.

A

Laborabat eo tempore ſchiſmaticorum oppreſſione tota Burdegalenſium prouincia, & nõ erat in tota Aquitania, qui Guillelmo principi poſſet reſiſtere: in tantum animum eius indurauerat Deus. Perſuadente ſiquidẽ Gerardo Engoliſmẽſi Epiſcopo, & inſtillante in cor eius diſſenſionis ſemina, factus erat ſchiſmaticis author & defenſor. Quicumque enim ſuſceptioni Petri Leonis non ſubſcribebat, perſecutionibus exponebatur, ita vt exulare cogeretur. Sibilabat enim auribus Guillelmi Ducis crebris ſuggeſtionibus Gerardus prædictus, tanquam vulpes aſtutiſſima, & ſerpens tortuoſus atque antiquus. Fuerat ſiquidem diutius in partibus illis Apoſtolicæ ſedis legatus, non ſolum per totam Burdegalenſem ac Turonicam prouinciam, ſed quicquid à collibus Iberorum vſque Ligerim cõplectitur ac claudit Oceanus, eius paruerat imperio. A quo tanto magiſtratu tunc non modicùm ſe dolebat eiectum. Ad Petrum ergo Leonis miſit pro reſtituenda legatione, deiectionem ſuam ferre non valens, & quod ipſe ei fide iurata obediret, principemque terræ, & quoſcumque poſſet, ad eius imperium inclinaret. Gauiſus homo perditionis, celerrimè annuit & libenter, Gilone Tuſculano Epiſcopo Cardinale, qui ſolus ei de Romanis adhæſerat, ad hoc miſſo ſpecialiter, aggreditur ilicò Guillelmum Comitem marſupiis pecunioſis, pulſat animum eius ſuggeſtionibus venenoſis, & hominem arundineæ leuitatis ſeducit & corrumpit. Imprimis Epiſcopus Pictauienſis Guillelmus, Catholicus & honeſtus, de ſede ſua violenter expellitur, & quia Petrum Leonis abdicabat, condemnatur, aliis exiſtentibus cauſis priuatis, ob quas ei Comes infenſus, libenter eum perſequitur.

B

C

Gerardus Engoliſ. Epiſcopus ſchiſmaticus.

Guillelmus Epiſcopus Pictauienſis à ſchiſmaticis ſua ſede pellitur.

D

VT B. BERNARDVS PRIMO AD *ſe vocarit Guillelmum. Cap. IV.*

ANTE hos dies apud multos, fama vbique perſtrepente, cœperat audiri, quod ſeductor ille machinabatur aduerſus Eccleſiam Dei. Et miſſi ſunt à latere Innocentij Papæ, tunc agentis in Galliis, B. Bernardus atque venerabilis Ioſlinus Sueſſionenſis Epiſcopus, vt tam ipſum, quam Principem Guillelmum ſuper his conſtanter conuenirent. Qui Pictauiam vſque peruenientes, prædicto inuaſori ſalutaribus monitis ſuaſerunt, ſed non perſuaſerunt. Quomodo enim perſuaderent ei, qui iam in eodem principe perſuaſo, impudenter in Eccleſiam Catholicam conuicia deſpumabat, Innocentium vituperabat, Anacletum ſuum præconizabat, non obedientes ei, erroneos & acephalos affirmabat? Vnde factum eſt, vt animari & armari in inſaniam ſchiſmatici, ex eo die publice perſecutionem Catholicis intentarent. Interea dum hæc agerentur, Abbas ſanctus in quodam Monaſterio ordinis ſui, conſtructo de nouo in Pictauia, morabatur. Qui de Domini miſericordia confiſus, nuncium ad Comitem direxerat intrepidus, ſupplicans, vt ad ſe neceſſariæ collocutionis gratia dignaretur properare. Quem mox Comes vt audiuit, depoſita quodammodo ferocitate

E

Ioſlinus Sueſſion. Epiſcopus.

tate leonina, & aſſumpta manſuetudine columbina, vel ouina, ad auditum auris obediuit. Venit filius prodigus ad Patrem, etſi nondum reuerſus ad ſe. Mox qui in ſpiritu & virtute Eliæ deuenerat, accenſus eſt quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat, cupiens in ſpiritu vehementi conterere nauem Tharſis. Incluſumque ſeptem diebus continuis in quodam loco ſecretiori Comitem, de morte & vita, de pœnis malorum & præmiis bonorum, de vita & exemplis beatorum, ſuo illo modo ignito ardenter tepidum inſtruebat. At quoniam nondum eum ſuſcitauerat Deus, in maleuolam eius animam non intrauit ſapientia pro tempore illo, ſed cor eius indurabatur quaſi lapis. Quid plura? indignatus Pharao ſurgit in ſcandala, ſeruo Dei phreneticus conuiciatur, & eum priuare ſe vertice, ſi extra clauſtra reperiret, comminatur. Vnde ferocem leonis ſæuitiam agniculus tremebundus expauens, immunem ſuæ doctrinæ tunc eum abire permiſit. Regreſſo ergo viro Dei, & in proprio nidulo Clareuallis collocato, factæ ſunt per prædictos Gilonem Cardinalem & Gerardum occupatorem, quas ſupra meminimus, deiectiones Epiſcoporum atque ſedium occupationes.

Conatur S. Bernard. Comitem flectere propoſitis pœnis malorum, & præmiis bonorũ.

Minas intentat viro Dei.

DE SECVNDA COMITIS CONuentione apud Pertinacum. Cap. V.

Audiens huiuſmodi venerabilis Gaufredus Carnotenſis Epiſcopus, vir plenus virtutis, plenus ſpiritu conſilij & fortitudinis, cui à Domino Papa Innocentio Aquitaniæ legatio fuerat commendata, vehementer indoluit, & ſuccurrendum periclitanti Eccleſiæ, poſtpoſitis aliis negotiis, ſine moræ diſpendio, decreuit. Abbatem ergo Clareuallenſem obnixè rogitans petit & obſecrat, vt ſibi ad tantorum malorum eliminationem ſuccurrat. Videns excuſationes fruſtra extendi, aſſenſit & annuit. Ibant igitur ſimul, & ſicut condixerant Abbas & legatus, ingreſſi ſunt Aquitaniæ fines. Significatum eſt interim Comiti Guillelmo per viros illuſtres & ſolemnes nuncios, quod minus ad eum accedere verebantur, quod Bernardus Clareuallenſis & Gaufredus Carnotenſis, cum aliis multis Epiſcopis & Religioſis, eius colloquiũ præſtolabantur: quorum eſſet ſtudium, vt de pace Eccleſiæ & malorum remotione in communi tractaretur. Suaſum eſt illi atque perſuaſum, ne tantorum declinaret colloquium, quorum communicato conſilio, facilè poſſet fieri, quod difficile videbatur, & repentino prouentu, poſſibile redderetur, quod modo impoſſibile videbatur. Itaque apud Pertinacum hinc inde conuenerunt. Imprimis ergo de Eccleſiæ diuiſione, ſciſſuræ ac diſcordiæ obſtinatione, quæ in ſola conſederat Aquitaniæ regione, multis modis ſerui Dei Comiti propoſuerunt, & ſe multiplici ratione vallauerunt: Eccleſia, inquiunt, vnica eſt, & quicquid extra illã eſt, quaſi extra arcam Noë, diuino iudicio naufragari atque interire neceſſe eſt. Guillelmus ad hoc ſano in parte conſilio vſus, reſpondit ſe Innocentio facilè poſſe obedire, ſed ad reſtitutionem Epiſcoporum, quos expulerat, nulla ratione poſſe conſentire, tum quia eum implacabiliter offenderant, tum quia ſe pacem cotum nullo tempore ſuſcepturum iurauerat. Sed dum viciſſim per internuncios ſermo pertraheretur, incaſſum ſe mutuò verbis occupabant, & facti velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens, nihil proficiebant. Anguſta-

Gaufredus Carnotenſis Epiſcopus.

Eccleſia vnica eſt.

A batur in ſeipſo Domini ſeruus, & quia non explebatur de Principe, quod cogitauerat, anxiabatur in eo ſpiritus eius, in ſe cor eius turbabatur. Quid ageret athleta Chriſti? Deficiente humano præſidio, recurrit ad diuinum vir diuinus: Ad arma fortiora confugiens, efficacius eſt munitus.

DE TERTIA CONVENTIONE. Cap. VI.

Accedens ad altare ſanctum vir ſanctus, pro gente non ſancta ſupplicandum, inter Miſſarum ſolemnia dignum duxit. Intrauerunt Eccleſiam, quibus diuinis intereſſe licebat myſteriis. Guillelmus Comes cum ſuis adhærentibus præ foribus ſuſtinebant. Sacrificabat igitur & orabat hora ſacrificij ea quidem, qua conſueuerat, ſanctitate cordis ac puritate animi. Ritè ergo conſecratione peracta, pace data, & in populum diffuſa, homo Dei, iam ſe non agens vt hominem, corpus Dominicum patenæ ſuperpoſuit, ſecumque portauit. Egrediebatur itaque foras ad Ducem foris manentem, vt loqueretur ad ipſum, ignitis oculis, ignita facie, ignitum portans eloquium, nec ſupplex, ſed minax ac verbis terribilibus principem terribilem eſt aggreſſus: Rogauimus, inquit, te, & rogantes quæ ad pacem ſunt C Hieruſalem, contempſiſti. Supplicauit tibi in altero conuentu, quem iam tecum habuimus, ſeruorum Dei coram te adunata & proſtrata multitudo, & deſpexiſti. Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſpernetis? Ecce poſt ſeruos, ad te Dominus omnium ſupplicaturus aduenit: ecce filius Virginis, caput Eccleſiæ, quam tu perſequeris: poſt membrorum preces, caput ad te proceſſit. Adeſt Iudex tuus & tuorum, in cuius nomine curuatur genu omnium cæleſtium, terreſtrium ac infernorum. Adeſt teſtis & Iudex tuus, in cuius manus eſt ille tuus ſpiritus deuenturus. Numquid & illum ſpernes? Numquid ipſũ, ſicut ſeruos eius contemnes? Vniuerſi qui aderant, lacrymabantur, & orationibus intenti, rei D exitum præſtolabantur, & omnium expectatio ſuſpenſa, aliquod diuinum fieri cælitus arbitrabatur. Videns Comes Abbatem procedentem in ſpiritu vehementi, & in manibus tenentem ſacratiſſimum corpus Domini, diriguit & expauit, metuſque membra trementia per totum diſſoluit, atque velut extra mentem poſitus, ad terram vſque proſternitur. Eleuatuſque à ſuis militibus, rurſum in faciem corruit, nulli loquens, & in nullum intendens, Qui comprehendit ſapientes in aſtutia ſua, & cingulum balteum diſſoluit, ipſe fecit hoc. Tunc vir Dei propius accedens: Surge, inquit, & ſta ſupra pedes tuos, & diuinam auſculta ſententiam. Præſens eſt Epiſcopus Pictauienſis, quem ab Eccleſia E violenter expuliſti: vade iam reconciliare patri, & in oſculo ſancto pacis cum eo iungito fœdera. Innocentio ſubdere, & electo à Deo tanto Pontifici pare, ſicut ei obedit omnis Eccleſia ſanctorum. Auditis his tyrannus, ſacramentorum præſentia ſuperatus, & authoritate Spiritus ſancti victus, nec audebat reſpondere ſapientiæ & ſpiritui, qui loquebatur, nec poterat reddere vnum pro mille euangelizanti verbum virtute multa: ſed ſtatim occurrens recepit Epiſcopum pacis ad oſcula, initiens manus in Abbatis vincula. Et quod ampliùs eſt, eadem manu, qua prius eum expulit, cum totius exultatione ciuitatis ad ſedem propriam reduxit. Iam deinceps Abbas cum Comite familiarius loquens

S. Bernardus corpus Dominicum geſtãs procedit ad Vuillelmum, eumque egregiè increpat.

Sacramenti Eucharistiæ præſentia, in terram proſternitur velut exanimis Comes Vuilelmus.

loquens & ſnauius, ne ad impios auſus & tam temerarios deinceps exurgeret, ne Dei patientiam in tantis flagitiis irritaret, ne pacem reſurmatam in aliquo violaret, paternè commonuit. Tanto ergo malo obruto, & Gerardi ſchiſmate in cineres redacto, Bernardus cum gaudio Clareuallem regreſſus eſt. Guillelmus audito eo, multa interim faciens, deinceps minus crudelis extitit.

DE MEDITATIONE VVILHELMI. Cap. VII.

POST receſſum viri Dei, potens Dominus de lapidibus filios Abrahæ ſuſcitare, cœpit mentem Comitis ad compunctionem & veram pœnitentiam mirabiliter excitare, & Oriens ex alto, ſedentem in tenebris & vmbra mortis, miſericorditer viſitare. Prædicti ſiquidem patris admonitio crebrius in mentem ipſi veniebat, & memoria piorum geſtorum & dictorum non excidebat: ſed vt animal mundiſſimum, quæ audierat, & viderat, ruminabat. Deus meus, quoties homo tuus totas noctes peruigiles in oratione duxit & inſomnes, flens largiter, & effundens ſicut aquam cor ſuum, ante conſpectum tuum, pro quo & de quo loquebatur tibi bona? Certè non poterat tantarum perire filius lacrymarum. Aſſiduè enim vir Dei pro Comite precabatur. Cũ ergo fortia atque præclara arma pœnitentiæ ſub iugo Christi decreuiſſet aſſumere, ad quem pro imponenda ſibi pœnitentia deberet pergere, cœpit hæſitare: ſciens quicquid per ſe ſine confeſſore voluntariè aſſumeret, vanæ gloriæ & præſumptioni, non mercedi militare: & ſulum, ſi ceciderit, ſubleuantem non habere, & qui ſibi ſe magiſtrum conſtituerit, ſtulto ſe diſcipulo ſubiugare. Sæpiſſimè ſubiit animum eius, venerabilem Bernardum præ omnibus eligere, ſed propter iniurias illi illatas, occluſum ſibi reditum proſpiciens, ad eundem verebatur aduentare.

Noctes ducit inſomnes cum precibus & lacrymis B. Bernard. pro conuerſione Comitis.

DE ACCESSV COMITIS AD Solitarium. Cap. VIII.

ERANT tunc temporis in diuerſis mundi climatibus viri Religioſi, potentes virtute, & fortes robore: qui Deum præ oculis habentes, cælum appetentes, infernum metuentes, ad extremum iudicium contremiſcentes, à communi vita aliorum ſegregabant ſemetipſos: nec contenti ſtrata publica præceptorum, ingrediebantur mundiſſimam, rectiſſimam ac ſtrictiſſimam ſemitam conſiliorum. E quibus alij regularem, alij Monaſticam, alij Anachoreticam, alij Eremiticam ducentes vitam, vni Domino ſeruiebant, vni Regi militabant. Sed & in regione eadem, quæ talem nobis protulit ciuem ſanctorum & domeſticum Dei, non defuere viri ſpirituales habentes ſpiritum propheriæ, propoſitum ſpirituale: qui, ne cum ſalutis periculo viuerent in ſeculo, viuebant in Eremo, & oculis deſiderantibus Chriſtum, nihil aliud dignabantur aſpicere. Hi tales, etſi pauci numero, de malitia tamen patriæ & furia Pictauiæ traxerunt nihil, non magis quam de ſale marino piſces maris. Non longè erat à loco in quo Guillelmus talia meditabatur vt columba, quidam de numero talium, vitam Eremiticam ducens, & miræ admodum ſimplicitatis homo. Sola enim quæ

Multi Eremitæ in deſertis ſeſe auſtiſſimè exercent.

A Dei ſunt cogitans, & mundum ab immundo diſcernere neſciens, ſanctæ ruſticitatis, quæ ſolum ſibi prodeſt, ſanctimonia rutilabat. Ad hunc ſolitarium mox ſoliuagus miles ire cœpit, & eum diligenter quæſiuit, donec inueniret. Cogitabat intra ſemetipſum, qualis eſſet iſta deuotio, quam ad eum ferebat, & quid de ipſo ageret omnipotens, non plenè ipſemet cognoſcebat. Replebatur ſtupore & ectaſi, in eo quod contigerat illi, penè ſomnium ſuſpicatus. Quia tamen perſeuerabat pulſans, propter improbitatem ſurrexit & exiuit: intuituſque in eum toruo lumine, hæſitando admirans, ait: Impie, crudelis, & dire tyranne, cur Chriſti ſeruos conaris infeſtare? Recede, recede: iá ab hac ſtultitia

Venit ad quidam ſolitariũ B. Vuilhelmus pro pœnitentia.

Repellitur ab eodem.

B quieſce, deſine tu iuuenis ſenem laceſſere. Qui hactenus orbem terrarum habuiſti infeſtum, quid tibi ad Eremum? Nihil tibi & loco illi: nec eſt ſocietas alterius ad alterum: non plus quam luci ad tenebras. Cui timidus heros reſpondit: Non maleuolus te depoſco, ſed cor pœnitens gero, & delictum meum maximum emundari cupiens, iniquitatem meam coram te recognuſco. Pro exceſſibus igitur præteritis corrigẽdis & prauis actibus abiiciendis, acturus pœnitentiam adproperaui. Conſidero quæ feci, ideo pœnitentiá agere cupio. Quot in me habui oblectamenta, tot offerre Deo paratus ſum ad tuæ voluntatis arbitrium de memetipſo cordis & corporis holocauſta. Quapropter noli prohibere

C per Chriſtum te obſecrantem, & ad tuam iuſſionem ſatisfacere cupientem. Sed ille timens velle eum ſibi illudere, & fuiſſe immundum ſciens, & iam purificátum neſciens, fertur reſpondiſſe. Non ego te ligo vel ſoluo, neque falcem in meſſem alienam mitto. Sum homo ſolis latebris dignus, ſoli mihi iudex, ſoli arbiter & accuſator conſtitutus: quatenus monſtret actio, quod habet profeſſio, & Monachi nomen ſolitaria mihi conuerſatio interpretetur. Quod tam ſecurus fateor, quam certus experior. Verumtamen ſi vera ſunt quæ exponis, ad quendam alium ſingularis ſanctitatis hominẽm feſtinare tibi conſulo, qui longa experientia temporum iam ſuffultus, & in diſcretione ſpiri-

D tuum iam excultus, ante me cognuſcitur renunciaſſe ſeculo. Iuit, & in auditu auris obediuit: ſed ille nihilominus, ob auditam eius crudelitatem, pœnitentiam Vuilhelmi verebatur. Fuit tamen, qui conſilium daret auidè quærenti, & cupide recipienti. Quidni reciperet, qui toties ignem denegatum quaſi digito mendicans quæritabat?

DE CONSILIO DVORVM SOLItariorum ſuper eius conuerſione. Cap. IX.

ERAT eodem loco & tempore alius ſolitarius, vir valdè diſcretus, & ſanctitate conſpicuus. Hic ſicut ſcientię ſcintillabat

E perſpicuitate, ita quoque vitæ rutilabat ſanctitate. Vnde factum eſt, vt vtrinſque concurſu luminis, Deo clarus in ſcientia, & populo ex fama celebris redderetur. Ad hunc ſolitarium ſecundus ſolitarius mox ſoliuagum deſtinauit, quem tamen dilationis affectum tædio, nihil in itinere retardauit. Venit ergo ad hominem Dei, quem amoris pennulæ ſubleuabant. Reuelauerat autem Dominus auriculas ſolitarij, antequam veniret beatus Guillelmus, vbi verò Dei hominem nouit in ſpiritu propinquare, cauſam aduenientis memoriter tenens, magis ac magis omnipotentis clementiam cœpit lacrymabiliter implorare, quatenus impium dignaretur ab impietate, ſicut promiſit, reuocare.

Quidã Eremita diuinitus de eius conuerſione monetur.

care. Poſtquam igitur aduentaſſe Comitem vir ſanctus accepit, cum gaudio Spiritus ſancti eum in pace ſuſcepit, cauſamque itineris indagare ſolerter cœpit. Cui ille penetralia cordis aperiens, totum propoſitum conuertendi cœpit fiducialiter enucleare, nec fuit verbum in cordis cubiculo, quod ei voluerit occultare. Mox mirum in modum, propoſito Comitis diligenter intellecto, ſicut gaudium eſt Angelis Dei in cælo ſuper vno peccatore conuerſo: ſic & iſti gaudium cumulatum eſt ſuper pœnitenti Comite & peccatore tam peruerſo. Poſt aliquantulum ergo temporis & monita vitæ ac ſalutis, iam ſecurius locutus eſt ſenior dicens. Reuertere in domum tuam vnde eaiſti, & nemini dixeris quod concepiſti. Volo enim te eſſe cautum, & declinare inanem gloriam, quæ eſt virus virtutum & dæmonium meridianum. Poſteà indutus cunctis armis militaribus, quibus anteà malefacere præſumpſiſti, aſcenſoque meliori equo, cui hactenus inſidere conſueuiſti, ad me clanculum ſolus feſtinabis in habitu tali. Et poſt hæc, cooperante Domino, tibi impendam pro meo poſſe. His auditis beatus Guillelmus, cui omnis mora erat longa nimia, gratias agens Deo, domum regreſſus eſt. Sed & monitorum ſalutarium præceptoris ſui non ſurdus aut obliuioſus factus auditor, religioſæ ſolicitudinis ſuæ nulli cattaneorum aut propinquorum voluit eſſe relator. Domeſtici tamen eius, rem penitus ignorantes, vt eum viderunt cum rebus indictis ad ſuum redire præceptorem, fœlicibus eius actibus inſcij execrabiliter maledicentes, æſtimabant eum progreſſurum ad conſuetæ nequitiæ ſcelus & furorem.

Vana gloria dæmonium meridianum.

DE LORICA AD EIVS CARnem adſtricta. Cap. X.

INTERAA dum hæc agerentur à Comite, vir Dei quendam fabrum doctum tractare fabrilia, cum inſtrumentis fabrilibus ad ſe de vico proximo clam acceſſiuit. Sicque pronſum eſt, vt in termino iniuncto Guillelmus ad virum Dei rediens, fabrum cum circulis catenisque & vinculis ferreis vincire paratum, quem neſciebat, reperiret. Ingreſſus ergo Guillelmus ad ſolitarium, nec ſolitarium, ſed cum fabro reperiens, obſtupuit intantum, vt dicere poſſet: Ecce faber & vincula: vbi eſt victima vincienda? Mox vt intrauit, audiuit patrem ſpiritualem dicentem ſibi: fili Guillelme, authoritate ſacrorum canonum ſalubriter admonemur, ne falſis pœnitentiis laicorum animas decipientes, in infernum protrahi patiamur. Veritas eſt irrefragabilis, & negare non poſſumus, quod nullum malum impunitum manet, ſicut nullum bonum irremuneratum. Aut enim Deus punit, aut homo. Modus autem puniendi ſecundum modum præteriti delicti debet extendi: dicit enim veridica ſcriptura: Iuxta menſuram delicti, erit & plagarum modus. In huius ſignum præco iudicis hortabatur agere fructus pœnitentiæ, non quoſcumque, ſed dignos fructus pœnitentiæ. Melius eſt ad momentum temporaliter cruciari, quam ſuppliciis addici æternis. Si ergo verè pœnites, & omnino ad remiſſionem peccati præteriti, ad euaſionem iudicij, & ad adeptionem cæleſtis faſtigij ſuſpiras, talem pœnitentiæ diſtrictionem, tamen circa condignum, tibi impono. Imprimis quia ieiunium domat peſtes carnis, oratio peſtes mentis, eleemoſyna verò ad omnia valet, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt & futuræ: per hæc tria emplaſtra pretioſiſſima tibi, iudico poſſe redire ad patriam claritatis æternæ. More ergo perfecti, ibis, & vendes omnia quæ habes & dabis pauperibus: vt exoneratus & nudus, ſequi poſſis non habentem vbi caput ſuum reclinaret. Deinde quia omnia iſta extra te ſunt, propriam loricam ferream ad carnem ſuper nudum præcipio te portare omnibus diebus vitæ tuæ. Poſt hæc quia in factis tuis offendiſti plurimos, maximè tempore ſchiſmatis ſub Petro Leonis, & non ſufficit bona conſcientia quoad Deum, ſed requiritur etiam bona fama quoad proximum: nudis pedibus Apoſtolico conſpectui te præſentabis, vt ſecundum eius arbitrium ſatisfacias Domino, à quo pro tuis ſceleribus longè lateque anathematis es opprobrio condemnatus. De orationum verò pondere & menſura nihil impono, confidens in Domino, quod proceſſu temporis, cum dilatato pede amoris viam mandatorum Dei currere cœperis, vnctio eius docebit te non ſolum de orationibus, ſed etiam de omnibus. Et quoniam frater, qui adiuuatur à fratre, quaſi ciuitas firma eſt, vt alter alterius onera portemus: deinceps pro inuicem, vt ſaluemur, Dominũ exoremus. His dictis ab homine, Comes accepit verbum ſalutis non iam vt ab homine, ſed magis ab Angelica lingua, immo vt diuino flamine ſeu myſtico ſpiramine. Mox mirum in modum totus in Dei amorem ſuccenditur, & ſine dilationis procraſtinatione & reuerentia, in medio duorum in nomine Ieſu congregatorum conſtituitur, & lorica propria ad carnem fortiter connexa ſuperueſtitur, firmiterque per totum corpus decem catenis ſeu vinculis artificis magiſterio ſubtiliter conſtringitur, ne proceſſu temporis facilè diſſoluatur. Poſt hoc aſperrimo cilicio deſuper contegitur, ferrumque galeatum ſubtiliter, vt ſolui non valeat, capiti militis imponitur: ſicque ſpiritualibus armis onuſtus, à ſuo præceptore dimittitur, & abire permittitur.

Pœnitentia ſecundum ſacros canones iniungenda.

Deut. 25.

S. Eremita VVilhelmo pœnitentiam imponit.

Lorica ferrea & catenis corpus S. viri reſtringitur.

DE ACCESSV EIVS AD EVGEnium Papam. Cap. XI.

LONGAM cum homine nouus homo moram non traxit, ſed pectore ſitibundo, velociter in propria rediens, diſpendij impatiens, & velocitati operis inhians, omnia bona terrena antè poſſeſſa ſibi detraxit. Res, quas in ſua poteſtate habuit, vendidit & pauperibus erogauit: quas verò ad manum non habuit, ex corde proiecit, & contempſit. Omnibus ergo pro Chriſto perculcatis, nudis plantis, illo ſuo veſtitu ferreo atque aſperrimo circumdatus, rutilãs in luto margarita, Dominum Papam viſitauit. His diebus præſidebat ſanctæ ſedi Apoſtolicæ beatæ memoriæ Eugenius Papa tertius, qui de ſub ferula B. Bernardi aſſumptus, Papatus Romani monarchiam tenebat, laudabiliter quidem & ſynceriſſimè, vtpote talis ac tanti patris diſcipulus, verumtamen quia bonorum vita malis oppido ſolet eſſe infeſta, & quia eleemoſynam carpit inuidia, aduerſus eum quorundam Romanorum adulterina plantatio, viperea progenies rebellauit. Quorum aduerſus ſe malitiam machinantem, humanitus reformidans, in ſuperiorem Galliam cedens, ſalubriter ſe recepit. Vbi Rhemis celebrato concilio, reique publicæ negotiis peractis, Eccleſiaſticis poteſtatiuè diſpoſitis atque ordinatis inter cætera ſententiam antiqui anathematis in Guillelmum Comitem dudum latam renouate

Vendit omnia, & dat pauperibus.

Eugenius Papa 3. diſcipulus S. Bernardi.

Fugit in Galliam Eugenius Papa.

Anathemate ferit Guillelmum.

uare cutauit. Ignotabat enim iam conuerſum atque mutatum in virum alterum. Interim Guillelmus audiens Dominum Apoſtolicum in Gallias aduenraſſe, gauiſus eſt valdè. Nec ſe capiens præ gaudio, ignorabat adbuc voluntatem Dei fuiſſe, vt ſibi occurreret quem quærebat. Intrauit ergo liberè, & proſtratus ſolo tenus, ſacra Pontificis veſtigia reuerenter oſculabatur.

Proſternitur ad pedes ſūmi Pontificis, & cum eiulatu & lacrymis veniam petit.

Vultus in terra figebatur, & oculus lacrymabatur, os pedes deoſculabatur, manus amplexabatur, & lingua de profundiſſimo corde talia loquebatur: Heu mihi, pater mi: Heu mihi, pater mi. Pater Abraham miſerere mei, & reſuſcita animam meam, quia multipliciter peccaui. Pater, peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus, non etiam mercena- **B** rius, ſed ſpurius, ſeu porcus. Quapropter ſuſcipe quæſo de Ægypti partibus reuertentem, & reduc ad paſcua deſerti ouem aberrantem. Abſolue de regione diſſimilitudinis ad patrem fugientem. Pater mi, pater mi, currus Iſraël, & auriga eius.

DE OBIVRGATIONE EVGENII Papæ. Cap. XII.

Humilitas pœnitentis.

HIs auditis, Dominus Apoſtolicus fertur reſpondiſſe. Quis enim es tu? At ille; Ego ſum, inquit, Comes Guillelmus, peccator & impius, quem pro meis meritis iuſtè quidem tu cum **C** prædeceſſoribus tuis anathematis mucrone percellere decreuiſti, & velut membrum putridum à corpore Eccleſiæ præcidiſti. Homicidia, adulteria, ſacrilegia, & omnia opera nefaria, quæ de me inceſtuoſo & ſchiſmatico tibi dicta ſunt, vera ſunt. Si iniquitates à Domino obſeruentur meæ: maior eſt iniquitas mea quàm vt veniam merear. At quoniam miſericordiæ Chriſti non eſt numerus, tu qui vicarius Chriſti es, miſeri miſerere, & patrem miſericordiarum, quem repræſentas in terris, iure imitare. Peccaui ſuper numerum arenæ maris: multiplicata ſunt peccata mea. Sed dum viuo, & ſpiritus regit hos artus, ſana me medicamento pœnitentiæ, cui commiſſum eſt vice Chriſti ſuper terram ſol- **D** uere & ligare. Peccaui & verè deliqui, ſed libera me, vt non vadam ad interitum, neque deſcendam in corruptionem, qui claudendi & aperiendi cœlum hominibus adeptus es dominationem. Ad hæc expauit Dominus Apoſtolicus, & vltrà quam credi poteſt, admiratus eſt. In mentem ei veniebat factum Iacob & Eſau, quorum vnus ante conſpectum Iſaac alterum ſe ſimulabat. Arbitratus aliqua ſub ſpecie Iacob, ſibi velle illudere, ſciensque Angelum Sathanæ in Angelum lucis ſe ſolitum transfigurare, fertur reſpondiſſe: Comitem quidem Guillelmum peccatorem coram Domino ſæpè audiui, ſed eum facie tenus nunquam cognoui, & ideo ſi vera ſunt, quæ tu dicis, ego non noui. Sed **E** eſto.

En quantus honor & reuerētia ſummo Pontifici debeatur.

Aut tu es in perſona Guillelmus, aut tu non es. E duobus vnum eſt: aliter eſſe non poteſt. Si tu non es, & voluiſti mihi illudere, indignationem Dei omnipotentis & noſtram incurras, eo quod Chriſto Domini reuerentiam debitam exhibere non curas, ſed ſubſannationem eius procuras. Si verò tu ipſe es, & non alius, quomodo pœnitentem te eſſe ſimulas? Quomodo poteſt Æthiops mutare pellem ſuam, & pardus varietatem ſuam: ita & tu potes benè facere poſt iniquitates tantas? Fratris torum inceſtu maculaſti, in orbe ſchiſmata ſeminaſti, nequitiis tuis climata mundi perturbaſti. Et tibi poſt hæc de plena pœnitentia cordis quomo- **A** do credam? Maledixi tibi, & eris maledictus. Scio tamen Dominum magna, immo maiora tibi poſſe facere, quia omnipotens eſt: ſed inueteratum dierum maiorum ad plenum pœnitere deſpero. Surge itaque de medio, vade ad dexteram ſiue ad ſiniſtram. Ad hæc timidus Guillelmus ſurrexit, & ad modum publicani Euangelici ſtetit à longè, non audens faciem in virum leuare, dixitque: Reuerà Guillelmus Comes ego ſum, peccator nimius, & ad tuam dignationem miſſus ob taxationem ſatisfactionis. Sed ex quo credere non vis, ſaltem largire mihi gratiam benedictionis tuæ, & Apoſtolicæ beneficium abſolutionis. Quod ſi non obtinuero, & per incuriam tuā neglectus fuero, Deus in cuius **B** conſpectu ſto, ſanguinem animæ meæ de manibus tuis requirat, per ſinum viſcerum paternorū reuertenti filio prodigo præcludere aditū non formidas. Perditio mea tibi imputetur in cumulum perditionis, & videat hæc ſuper te omnia videns Dominus vltionum. Cum audiſſet hos ſermones Papa religioſus, magis timuit: vtpote conſcientiæ multum ſcrupuloſæ. Cognoſcensque viri conſtantiam, & Chriſti infinitam miſericordiam, cogitabat intra ſe, quod nec criminis quantitas, nec facti enormitas, nec temporis breuitas, nec horæ extremitas excludunt à venia. Aperiens ergo os ſuum, dixit ad Guillielmum. Patriarcha Hieroſolymitanus ſcio quod prudens vir, & magni conſilij ſit: ad ipſum **C** te mitto, & poteſtatem ſuper animam tuam loco mei ſibi committo.

Mittitur ad Patriarcham Hieroſolymitanum.

Salutato igitur humiliter ſummo Pontifice ſuper infuſa gratia benedictionis Apoſtolicæ, Hieroſolymam profectus eſt.

DE ACCESSV EIVS AD PAtriarcham Hieroſolymitanum. Cap. XIII.

IN diebus illis ſancta terra Hieroſolymitana in manibus erat Chriſtianorum, & peregrinis omnibus liber patebat ingreſſus. Guillelmus igitur ingreſſus in ſanctam ciuitatem, poſtquam ſepulchrum Chriſti glorioſum cum puritate & **D** deuotione viſitaſſet, requirere cœpit à ciuibus venerabilem vrbis Primatem, factum eſt autem per diuinam voluntatem, vt & ipſe eſſet Hieroſolymis in diebus illis.

Venit ad Patriarcham, ſicut ei præceperat ſummus Pōtifex.

Ad quem cum introductus eſſet Guillelmus, ſe & cauſam itineris totumque negotium ſeriatim ac per ordinem eidem patefecit. Patriarcha autem viſo Guillelmo, gauiſus eſt valdè, erat enim ex magnis temporibus cupiens eum videre Audierat ſiquidem, famæ clamoribus vbique perſtrepentibus, multa mala de ipſo, & videns quoniam magnificaſſet Dominus miſericordiam ſuam cum ipſo, congratulans & exultans, Dominum benedicebat in ipſo. Fuit & alia familiaris cauſa, quare Guillelmum venerabilis Primas tenacius ſibi **E** copulabat, & dulcius adſtringebat, ac ampliori reuerebatur honore. Nam confeſſus eſt & non negauit, ſe fuiſſe filium cuiuſdam de ſeruientibus Guillelmo, cui fideliſſimè famulanti multa bona Guillelmus feciſſet, ac immenſa donatia munificus contuliſſet. Ob hanc cauſam beneficij accepti non immemor filius, præparabat ſe libenti animo ad rependendum vicem vicariæ benignitatis.

Gaudiū Patriarchæ ſuper conuerſione Comitis.

Nec ſe capiens præ gaudio ſuper inopinata conuerſione Ducis & euentu inſperatæ ſalutis, quibus poterat abundantiam lætitiæ propalabat gemitibus & ſuſpiriis. Conuerſuſque ad Dominum, procidit in faciem ſuam & adorauit, dicens: Benedictus es, qui intueris abyſſos & ſedes ſuper Cherubim: qui viuificas

ficas mortuos, & voces ea quæ non ſunt, tanquam **A** que itinere, valedicentes Pictauiæ, aliqui eorum ea quæ ſunt. O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ tuæ! O quàm heri nouiſſimus, ô quàm primus hodie. Nunc ergo Domine, benigne fac in bona voluntate tua cum eo, & quod dignatus es incipere, fac cum eo ſignum in bono. Doceas eum per ſpiritus tui vnctionem cœleſtia diligere, & ſupra ſydera conuerſari, cui iam inſpiraſti terrena deſpicere, paupertatiſque ſtigmata feruentius æmulari. His dictis Guillelmum cum ingenti ſuſcepit gaudio, & eum ſatisfactionis ſalutaris ſalutaribus vinculis alligauit. Cumque niteretur eum cohabitantem retinere ſecum, vir Dei iam fugiens publicum, nullatenus acquieuit: ſed magis ſolitariam vitam ducere præelegit. Quod & factum eſt. Nam infra breue tempus intra ambitum atrij ſua arctiſſimam ſpecum deſuper coopertam fecit fabricari, ſchemate quidem vili, inſtar vmbraculi in vineis, & tugurij leproſorum. In qua ædificatione ſic constructa præſente primate, Guillelmus lætiſſimè & glorianter quaſi in carcere ſe retruſit, & nouem annis continuis cum nimia ciborum parſimonia ſe recluſit.

Ab excommunicationis ſententia liberatur.

Nouem annis in quodam tugurio degit ſolitarius.

DE HABITATIONE EIVS APVD Patriarcham. Cap. XIV.

BEATVS itaque Guillelmus in illo humili tugurio conſtitutus, Deo & hominibus efficiebatur gratus & dilectus, gratumque ſe hoſpitem exhibebat apud Patriarcham, ita vt diceret ei Patriarcha: Experimento didici, quod omnibus bonis ſpiritualibus repleti ſumus ad introitum tuum, & ob gratiam tui benedixit nobis omnipotens, ſicut benedixit domui Ægyptij propter Ioſeph. Ipſe autem verus Ioſeph nihil nouerat ibi, niſi tugurium ſuum, in quo claudebatur, & tegumentum, quo operiebatur, & panem arctum aquamque breuem, quibus reficiebatur. Domus erat, cella: potus, aqua: cibus, panis nigerrimus, habitus ferreus & aſperrimus: lectus, antrum, culcitra, ſolum, capitale, ſaxum, **D** coopertorium, tectum. Taliter ſe habuit per nouennium continuum, cui viuere Chriſtus erat, & mori lucrum. Sæpe noctes peruigiles in oratione ducebat, & cum tandem aliquando ad neceſſitatem naturæ tenuiſſimo ſomno opus eſſet, lacrymis ſtratum ſuum prius rigabat. His & aliis ſimilibus exercitationibus aſſuetus, cœpit Angelorum iucundari adſpectibus, erudiri viſitationibus, commoneri ſuggeſtionibus, ſedulitate conſolari. Ingenti cura magnoque tripudio Angeli intererant pſallenti, aderant oranti. Solicitè conuerſo congaudebant, triſtem confortabant, ignorantem inſtruebant, tentatum protegebant: & in omnibus ipſi prouidebant.

Angelorum fruitur conſolationibus.

VT A SVIS SOLICITATVS SIT ad reſiliendum à propoſito. Cap. XV.

FACTVM eſt autem cum homo Dei ibi moraretur, vt vbique terrarum requirerent eum cognati & noti. E quibus aliis luſtrantibus prouincias, vrbes, populos & terras, alij maria transfretarent, extendentes ſe longè ad inſulas remotiſſimas & ignotas. Cumque diutius fruſtrata fuiſſet ſolicitudo quærentium, tandem rumores veridicos acceperunt de eo à peregrinis quibuſdam. Arreptóque itinere, valedicentes Pictauiæ, aliqui eorum Maſſiliam venerunt, & aſcendentes mare in nauibus, vento proſpero in vrbem Acconenſem celeriter ac feliciter applicuerunt, & ſic tandem ad ſuum Comitem Hieroſolymam peruenerunt. Poſt iſtos & alij veniebant, & aliis reliqui ſuccedebant, & multiplicabatur indies aduenantium multitudo. Omnes autem qui præcedebant & qui ſequebantur vnanimiter eum increpabant, & talia loquebantur: Quid agis Domine? quid inſanis ô Guillelme? Quis te fraudulentus fraudulenter circumuenit, & nequiter faſcinauit, vt reſpiceres in huiuſmodi vanitates & inſanias falſas! Quid tibi deerat in Comitatus faſtigio, ſuffulto vndique ſubſidio **B** amicorum? Quieſce iam ab hac ſtultitia. Ecce terram tuam alieni deuorant: nec eſt qui eis poſſit reſiſtere. Qui ſi te præſentem cernerent, non auderent vel mutire. Hæc & huiuſmodi in auribus Comitis Sirenes & Vlulæ quotidie ſibilabant: & inimici hominis domeſtici eius talia fabulabantur. Modo mirum in modum ad eius ſubuerſionem omnia viſcera ſua concuſſit inimicus, & illicita quæ prius per os amicorum ſuggeſſerat, vt eius conſenſum obtineret, in memoriá eius redire procurauit hoſtis antiquus. Diabolo ergo reuocante ad ruminanda præterita, & mundi concupiſcentia illiciente oculos ad præſentia, factus eſt minus diligens extendendo ſe tepidius ad futura. Imaginabatur **C** gloriam quam reliquerat, verebatur ignominiam, quam aſſumpſerat, recordabatur ab amicis quæ audierat, & comparans viſis audita miſerabiliter intepuerat. Qui etſi ad primos inſultus non eſt perſuaſus ad vomitum remeare, exinde tamen cœpit aliqua de rigore propoſiti relaxare. Hanc autem tepiditatis tentationem permiſit eum Dominus ſuſtinere, vt poſteris daretur exemplum calcandi præſumptionem, & reſiliendi in propriam miſeriam: quia à nobis ſolum fragilitatem habemus & defectum, à Deo autem noſtro fortitudinem & profectum. Dum igitur ſic animo vacillaret, facta ſunt quæ ſequuntur.

Vbique requiritur à ſuis.

Conantur ſerui eum reuocare ad ſuũ palatiũ, ſed fruſtra.

Paulo tepidius ſe gerit in orationibus & aliis ſpiritualibus exercitiis.

VT A PROPOSITO NONNIHIL deflexerit. Cap. XVI.

CONTIGIT his diebus, vt Guillelmus, peragratis ſuperioribus partibus Tuſciæ, intra confinia Lucenſium deueniret. Ciues autem Lucenſes ſimultate quadam oborta aduerſus vicinos eorum caſtrum quoddam ex illorum colonia fortiter obſidebant. Cumque viribus vel induſtria nullatenus præualerent, caſu Guillelmũ contigit eò peruenire: & iter faciens per medium illorum, obſidionis cauſam quæſiuit ab occurrentibus. Qua diligenter cognita, ſuadente diabolo, proru**E**pit in hæc verba: Caſſo labore bellatores hi conſumuntur, in vanum caſtrum ſubuertere moliuntur. Non magis videtur hominibus iſtis ad pugnam conuenire, quam bubus aut aſinis ad lyram. Hæc ſi mihi pugna concederetur, infra paucos dies, & diruta mœnia exterminarentur, & caſtrum expugnaretur. Audiuit hæc quiſpiam, & nunciauit aliis, & illi aliis, quouſque verbum innotuit his, qui videbantur in exercitu gerere principatum. Et fuit commune conſilium, vt Guillelmus à ciuibus vocaretur in medium. Vocatus adfuit, & ſicut de Saüle legitur, ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnes. Et viſa proceritatis eius longitudine, magnarumque virium fortitudine, cognouerunt eum

Viſio diuina.

virum bellicoſum,& in bello doctiſſimum.Suaſum A eſt illi à ciuibus atque perſuaſum,intantum vt pœnitentiæ oblitus, expugnationis triumphum eis in craſtinum promitteret affuturum: & ſic ſuggeſtione diabolica ad damnoſam militiam ſponte reſpiciens, corde cum filiis Iſraël in Ægyptum reuertebatur. Cumque ſe militares induiſſet habitus, ſequenti nocte tranſacta, ſummo mane omnino ſe lumine priuatum reperit oculorum. Hoc autem totum factum eſt, vt adimpleretur ſcriptura: Quem enim diligit Dominus corripit, & quaſi pater in filio complacet ſibi. Videns igitur rediuiuus Saulus plaga cæcitatis ſe eſſe percuſſum, pudibundus & valdè confuſus, luce clarius perpendit, ab Angelo Satanæ ſibi fuiſſe illuſum. Et compunctus corde B intrinſecus, quod ſemel manum mittens ad aratrum, reſpexiſſet retrò, definiuit ad Dominicam militiam ſe protinus rediturum, & nunquam in perpetuum ab ea receſſurum. Et recogitans quanta quotidie beneficia præſtat inuitis pater miſericordiarum, ex totis præcordiis ſe totum contulit ad rogandum Dominum, qui ſolem oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Domine Deus meus, inquit, qui es lumen indeficiens, qui illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, per te quæſo tenebræ cordis mei illuminentur, & oculi corporis mei miſericorditer aperiantur. Vix ſermonem beatus Guillelmus finierat, & ecce protinus ſenſit ſuper ſe Dominicam C viſitationem. Mox enim per Spiritus ſancti gratiam, quæ tarda molimina neſcit, ex inſperato lumen amiſſum recepit. Sicque ad Dei militiam regreſſus eſt coactus, à qua ſtultè digreſſus fuerat ſpontaneus. Poſtquam autem facto die Lucenſium multitudo ad eum ſecundum condictum & placitum conuenit, ea, qua potuit diſſimulatione pertranſiit. Intimauit eis, ſe eſſe pœnitentem & ſeruum Dei, & dedicatū ad ſeruiendum Deo viuenti, militare de cætero non licere. Et in hunc modum valefaciens Lucenſibus, & tranſiens per medium illorum, ibat. Poſteà ſuam perſcrutans trepidationem, & imminentem ſuſpectam habens imbecillitatem, reuiſere propoſuit Hieroſolymorum ſan- D ctam ciuitatem.

Pœnitentiam agens recuperat viſum.

DE REDITV EIVS IN HIERVſalem, & abſceſſu in ſolitudinem aſperam. Cap. XVII.

Iterum proficiſcitur Hieroſolymā & in itinere capitur à piratis.

VIR ergo Dei Guillelmus, reſumptis ſpiritualibus viribus, dimiſſis Lucenſibus, tendere cœpit ad priorem locum, & ad domum Patriarchæ reuerti, vnde prius exierat. Contigit autem, vt cum iter faceret ſecus litus maris, caperetur à prædonibus Sarracenis & piratis. Et videntes eum hominem imbellem & nu- E dum, agnouerunt ex circunſtantiis, Chriſti famulatui deputatum. Cumque vndique perſcrutantes, inueniſſent loricatum, feſtinarunt exuere & ſpoliatum dimittere. Sed vbi loricam circulis, vt prædictum eſt, alligatam & carni iam inhærentem diſtrahere nullatenus valuerunt, valedicentes ei more barbarico, illæſum liberè dimiſerunt. Qui proſperè veniens Hieroſolymam (egreſſus enim fuerat propter parentum & cognatorum infeſtationem) & in prius tugurium ſe recepit, & ſicut prius per biennium continuum ſe recluſit, excepto, quod diſtrictiori vita ſolito arctius ſe afflixit. Sed nec muſcæ morientes, quæ perdunt ſuauitatem vnguenti, de- A fuerunt ibidem. Viro poſteriorum oblito, & ſe in anteriora extendere cupienti, affuit, ſicut antè, notorum & propinquorum multitudo copioſa, & rebellis infeſtatio, non quieuit opponentium ſe ſpirituali viri propoſitu lingua venenoſa. Quid hic agis, inquiunt, inſane? quid conſilium amicorum putas irritum & inane? Ad hoc Chriſti famulus, diligentior effectus ſolito, ſepiebat aures ſuas ſpinis, & nec benedictionibus, nec maledictionibus motus, neque ſeducebatur blandimentis, neque concutiebatur minis. Ecce patet, poſt lapſum, quam cautus Guillelmus fuerit contra recidiuum. Videns igitur vir Deo plenus, quorum ſepulchrum patens eſt guttur, eorum ſe morſibus, & dentibus patere, B ob nimiam eorum infeſtationem cogitauit occultè diſcedere, & in ſolitudine quadam propinqua ad vitam ſolitariam agendam, ſe Domino conſecrare. Et factum eſt ita. Nam ecce elongauit fugiens, & manſit in ſolitudine. In qua procul amotus ab hominibus, more Anachoretarum ſolitariè aliquandiu habitauit.

A propinquis & notis infeſtatus degit ſolus in deſerto.

VT ABIERIT IN LIVALLIAM, & ad montem de Pruno. Cap. XVIII.

POST hæc vir Domini in omnibus pauidus, & propriam fragilitatem ſemper ha- C bens ſuſpectam, recordatus eſt ſcriptum eſſe, ſicut à quodam probo viro in loco prioris tugurij fuerat eruditus: Melius eſt duos ſimul eſſe, quam vnum, & væ ſoli, quia ſi ceciderit, non habet ſubleuantem. Volens ergo ſe in laboribus corporis exercere, quatenus diabolus inueniret occupatum, deliberauit beati Iacobi Apoſtoli limina viſitare. Et inuento nauigio per Dei miſericordiam, qui in oculis nautarum ſine naulo contulit ei gratiam, transfretauit & venit in Hiſpaniam, & ingreſſus Compoſtellanam ciuitatem, cum omni deuotione tanti Apoſtoli viſitauit Eccleſiam, & effudit ſicut aquam cor ſuum ante conſpectum Apoſtoli. Vbi cum aliquandiu apud quaſdam perſonas religioſas, D eum charitatiuè detinentes, fuiſſet demoratus, in Tuſciam reuertitur, Piſanorum partes ingreditur, & in ſylua, quæ Liuallia nuncupatur, ſpeluncam horribilem reperit. In hanc deſcendens Domino famulaturus recipitur, ſed in breui tempore ſociorum ſibi religioſorum numerus copulatur: cum quibus illo in loco aliquanto tempore religiosè viuentibus conuerſabatur, hoſpitaleque conſtruitur ad Dei venerationem, & pauperum Chriſti refectionem. Sed non poſt multum temporis feruor eorum cœpit paulatim tepeſcere, & qui ſpiritu cœperant in carne probati ſunt conſummari, & tanto in religionis culmine poſiti deficiendo facti ſunt deteriores, quantò ibidem proficiendo facti ſunt E meliores. Compellebantur à viro Dei Guillelmo renunciare illicitis, valefacere moribus aſſuetis. Et facti faſtidioſi ſuper præceptorum ſalutarium admonitione, vilipendebant imbui tanti patris informatione. Cumque ille non poſſet quæ audierat, & viderat, non loqui, conuiciis cœperunt & iniuriis affligere patrē inimitabilem. Sed quid ageret norma iuſtitiæ, virtutis inſigne, alumnus diſciplinæ, profeſſionis forma? Hoſpitale cuidam viro religioſo, Petro nomine, qui actibus malorum non conſenſerat, commendauit, & ſic de illo loco, ad alium prudentiſſimè diſceſſit. Veniensque ad montem qui de Pruno nuncupatur, in ſylua opaciſſima, ſub quodam modico tugurio, ſolitarius Domino famulatur.

Proficiſcitur ad S. Iacobū.

Habitat in horribili ſpelunca.

Multi ſe ſubdunt eius magiſterio.

Multa patitur à ſuis Monachis.

Secedit in opaciſſimam ſyluam.

latur. Ibidem arctiſſima vita voluotariè aſſumitur, contemplationi ſimul & actioni inſiſtitur, & vnius msnus ponitur in ambobus. Ibi cellula conſtruitur, hortulus concluditur, areola diuiditur, humus oleribus ſeritur, & arborum diuerſa ſpecies inſeritur, vinea etiam propaganda plantstur. Sed & à viro Dei terror & hortor ſerpentum venenoſorum cellam inquierantium procul repellitur, omniſque ioſeſtatio immuudorum ſpirituum potenter abigitur. Opinioois ſiquidem eius fama vndique crebreſcente, ſociorum multitudo Deo famulatura, illi copulatur, & à falſis fratribus, iouidiæ facibus accenſis, inuidiæ virus multiplicis toleratur. Vnum tamen de inſultibus dæmonum ibi toleratum diſtinctè & ordioatè commemoramus, arbitrati ſtylo potiùs exprimendum, quàm ſilentio ſupprimendum.

Degit illæſus inter ſerpētes.

DE TENTATIONE DÆMONIS ſub ſpecie proprij genitoris. Cap. XIX.

QVAOAM igitur nocte, cum ſolus ſuo illo ſulito & ignito modo meditationibus inuigilaret, & in orationibus intentus pernoctaret, contigit vt ei Satanas inuideret. Inuidit, & affuit, oec ſatellitum immundorum fraudulenta multitudo defuit. Et quem à rigore ſancti propoſiti per ſe aliàs non valuerat emollire, cogitabat ionumerabili dæmonum multitudine circumdatus, tentando circumuenire. Cōuenerunt igitur io voum aduerſus Dei famulum, vt multitudioe vincerent, quem vincere fortitudine non poterant. Prima igitur vigilia noctis, cum ſurrexiſſet in principio vigiliarum ſuarum, & effudiſſet ſicut aquam cor ſuum ante Dominum, audiuit ſubitò exercitum aduenictium dæmonum, qui quaſi totam vallem occupsntes, phaleris equorum & ſouitibus crepitaculorum perſtrepebant. Nunc animalia crederea vociferantia: ounc volatilia cantibus varijs audires garrieotia, nunc ſibilabant vt ſerpeotes, oune hinniebant vt elephantes, modò rugiebant vt leones, iam vlularibus pugnantium tota ſylua reſultabat: iam ſtrepitibus militantium vallis omnis reſonabat, modo clamoribus aucupum & venantium totum oemus tremebat. Accedentes autem propius, cellam eius circundederunt, & io modum coronæ rediuiuum Dauid Satanas & eius ſatellites cinxeruot. Mox mirum in modum circa illius cellam more militari cœperunt haſtis ioter ſe congredi, & duello de victoria certare. Ex illis autem vnus cæteris clarior & virtute robuſtior, apparuit in ſpecie proprij genitoris, & ad Guillelmum dicere cœpit cum vociferationn clamoris.

Apparet ei diabolus in forma propry genitoris.

Cerne ſeneſcentem fili Guillelme parentem,
Exi continuò patre rogante tuo.
Germine non humili genitus, me reſpice fili,
Nec mea deſpicias vota, preceſque pias.
Exi Vuilhelme: tu namque reſumere per me,
Terras, & dotes, prædia, regna potes.
Iam ſat ſeruiſti, ſupereſt tibi gloria Chriſti:
Præmia non poteris perdere, ſaluus eris.
Iam patrem ſequere, iam iamque tui miſertre.
Ad tua regredere, viſcera mota gere.
En generis ſoboles noſtri ſtat, turbaque fratrum,
Cum quibus in Theatro ludere ſæpe ſoles.
Fratres cum cuneis notorum reſpice triſtes:
Exi, ne diſtes, aſſociandus eis.
Illis iungeris pompa, ſolioque frueris:
A *Cinget te generis turba, beatus eris,*
Armigerorum turba decorum glorificabit,
Seruorumque chorum copia larga dabit.
Cernendo mæſtum te ſpectat turba nepotum,
His ſaltem præſta, quæſumus, antidotum.
Fili mi, quid habes animi leuitate cadendo?
Magnanimi non eſt, perimi ſe velle latendo.
Quærere vilia, ſpernere gaudia, tène remordent?
Ecce placentia ſunt tibi triſtia, proſpera ſordent.
Ferrum, cauma, famem, frigus fers atque ligamen,
Nec florens ætas te mouet, aut pietas,
Poſtpoſitis igitur furiis, mihi ſanus obedi:
Ne tardes ergo, concitus ipſe redi.

Hæc & eiuſmodi princeps dæmoniorum in aures B eſimij principis ſuggerens ſuadebat: ſed Chriſti miles verba deceptoria parui pendebat. Licet enim inauditis antea nouellis moostris fuiſſet aliquaotulum perterritus, protectus fortitudine Dei nihil ad hæc reſpondit penitus. Mentem eius firmam in Domino nec terrores concuſſerunt, oec blandimenta ſeduxerunt. Videns ergo diabolus ſuam oihil præualere induſtriam, contemni non ferens occultam fraudulentiam, ſeſe conuertit ad quantam permiſſus apertam violentiam. Et effractis cellulæ ianuis, in multitudine copioſa audacter intrarnot, & extra domum trahentes, verberibus acriter eeciderunt. Conquaſſatis ergo & confractis vniuerſis membris corporis eius ab iniqua caterC ua, ſupra dorſum eius fabricante, abieruot ſemiuiuo relicto, & paululum reſpirante.

Crudeliter verberatur à dæmonibus.

VISITATVR A VIRGINE MAria, & cæteris virginibus. Cap. XX.

RECSOENTIBVS igitur malitiæ ſatellitibus, athletam ſuum in ſua tribulatioue conſolari dignatus eſt pater miſericordiarum, & pius Dominus, qui nouit pios eripere de teotatione, ſecundum multitudioem dolorum in corde ſuo, eius lætificauerunt animam multiplici conſolatione. Nam ſubitò miſD ſæ ſunt curare vulnera eius tres puellæ, renitentes inæſtimabiliter ſpecie generoſa, ſecum portantes vnguenta pretioſa. E quibus vna cæteris præclarior & facie venuſtior rutilabat, quæ militem Chriſti cohortando, ſermone dulciſſimo mitius blaodiebatur. Hæc erat, ſicut ipſo poſtea referente cognitum eſt, genitrix Dei, Domina mundi, regina cæli, virgo Maria.

Sanātur eius vulnera à glorioſa Virgine Maria Deipara.

DE HOSPITA A FEBRE ſanata. Cap. XVI.

E INTEREA videns diabolus per ſeipſum clàm vel palam ad ſeducendum virum Dei, ſuam oihil verſutiam præualere: molitus eſt per alios, quod per ſe non poterat adimplere. Conuertens igitur ſe ad acriorem læſiooem & minus tolerabilem pugnam ſerpens antiquus, nouit ſcriptū eſſe, quod nulla peſtis eſt efficacior ad nocendum, quàm familiaris inimicus. Immiſit itaque in cor ſodalibus & falſis fratribus, qui cum ipſo morabantur, vt inuidentia cordis, conuiciis oris, moleſtiis & iniuriis operis, eum ineeſſanter inſectarentur, & ita factum eſt. Poſtquam verò malignantium perſecutiones diu longanimiter ſuſtinuit, tādem eorum nequitiis ceſſit, & abiit, atque in ſyluam Liualliam, vbi prius hoſpitale conſtruxerat,

Valde ei ſunt infeſti ſui Monachi.

rediit.

rediit. Sed & frattes loci eiuſdem Inſtigante diabolo, non minus eum perſecuti ſunt, immo plus etiã quàm ante, & cœperunt ei conuiciis illudere & eũ opprobriis ſaturare. Improperia exprobrantium Eliſeo, ceciderunt ſuper eum, quia multum diſſimilis erat vita eius operibus illorum. Cùm ergo mortiferum virus inuidiæ cogitaret humiliter declinare, cœpit infirmus & debilis corpore quo tenderet æſtuare. Et ecce ſubitò, ſicut ipſe poſtea referre conſueuerat, vox ad eum de cælo ſonuit, quæ in montem Petritium iuxta Caſtellionem Burianenſem, eum ire præcepit. Nec mora, ad obſequendum mandantis imperio, licet infirmus artubus & corpore debiliſſimus, ſtatim accingitur, & randem paulatim ad nominatum locum peruenit. Cumque ibi per aliquot dies reſediſſet quietus & ſolitarius, ſuperuenerunt paſtores plurimi, qui de tota vicinia illic ſtatutis diebus conueniebant frequentius. Quorum frequentiam & inquietudinem vir ſolitarius ferre non ſuſtinens, egreſſus inde, luſtrato vndique loco, tandem Caſtellionem deuenit, vbi amore & intuitu Ieſu Chriſti, à quodam viro manſueto, qui erat incola loci illius, honeſtiſſimè ſuſceptus eſt, & in domo eius reſedit multis diebus hoſpitatus. Erat vir ille honeſtus habens vxorem & familiam, & de bonis temporalibus ſufficientem mediocritatem. Erant ambo iuſti in conſpectu Domini, incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini ſine querela. Apud hos Guillelmus per longum tempus vſus hoſpitio eſt, eorum beneficio humaniter ſuſtentatus, factum eſt autem vindemiarum tempore, vt infirmus & ieiunus circa horam diei nonam diceret hoſpitæ ſuæ: Ecce, inquit, longo corporis dolore, temporis calore, ac ieiuniorum continuorum pondere confectus tabeſco, & ne per meam incuriam deficiam, pertimeſco. Tibi ergo humiliter ſupplico, ad refectionem veſpertinam mihi aliquid curato præparare. Cui illa reſpondit: Viuit Dominus & viuit anima tua, quia hodie tibi miniſtrare non poſſum, incommodo febris grauiſſimè proſtrata. Velle quidem adiacet mihi, perficere autem non inuenio. Mox ille paſſionibus hoſpitæ vehementer compaſſus, inuocauit ſuper eam nomen Chriſti, & ſub omni celeritate febris à fœmina pellitur, ſanitaſque priſtina reſtituitur. Nec mora, ad viri Dei ſurgit imperium, & quod iuſſa fuerat, ſedulò, fideliter & deuotè parat edulium: nec ſolum die illo, ſed prout poteſt, eidem miniſtrat deinceps omnibus diebus vitæ ſuæ. Hoc ipſamet, Dominum in ſeruo glorificans, aliis conſueuit enarrare non ingrata, etiam à nemine interrogata.

Diminitus monetur ſe conferre ad montem Petritium.

Pellit febrem à ſua hoſpita.

DE TVGVRIO S. VIRI IN STAbulo Rodis. Cap. XXII.

POST hæc vir verè humilis, nolens reputari, nec mirabiliter prædicari, laudationemque ſui ferre non valens, apud quos huiuſmodi fecerat ſignum, non acquieuit vlterius commorari. Et recedens clanculò, ad Eccleſiam S. Nicolai pertexit, & ibi modico tempore cũ venerabili viro Guidone Preſbytero permãſit. Nec multo poſt eius beneficio & auxilio fretus, venit in vallem quæ dicitur Stabulum Rodis, ſolitudo quædam penitus inculta & horribilis valde eſt. Ibi recepit ſemetipſum in terra deſerta, in loco horroris & vaſtæ ſolitudinis. Anno Dominicæ Incarnationis 1155. menſe Septembri, mediante adiutorio virorum nobilium caſtri Burianenſis & dicti Domini Guidonis Sacerdotis, erectum eſt viro Dei, prout ipſe voluit & optauit, mapale modicum & tugurium vile in loco qui dicitur Stabulum Rodis. Ibidem per annum fermè & dimidium ſuperuixit, & pauperrimè degens, vitam aſperrimam duxit. Hæc fuit vltima manſio & ſtatio viri Dei. Ibi corpus terræ, ſpiritum verò tradidit æternæ requiei. Ibi in tanta innocentia ingreſſus eſt, in tanta ſimplicitate conuerſatus eſt, vt inter feras beſtias, ſerpentes & dracones degeret ſecurus & illæſus. Volucres cæli cum illo veſcebantur, beſtiæ ferociſſimæ, depoſita quodammodo rabie naturali manſuetæ reddebantur, & omnia reptilia, ad iuſſum eius obedientia, ibant & reuertebantur, animalia quantoncumque ſylueſtria ſacra eius veſtigia humi proſtrata deoſculabantur. Etiam ſpiritu prophetiæ ibidem cœpit clarere, ſicut ſequentia docebunt. Erat iiſdem temporibus Sanctus Albertus, bonæ indolis adoleſcẽs, viri Dei miniſter, & eius diſciplina perfuſus ambulans cum eo, intrans & exiens, & conueſcens familiariter. Hunc ergo præuidens in ſpiritu, virum ſpiritus, & virtutis futurum, die ſancto Epiphaniæ in diſcipulum & fratrem recepit, ſecum Domino militarurum. Vnde in libello, quem idem Dominus Albertus de vita patris viſu & auditu percepta, compendio deſcripſit, inter cætera ſic ait: Poſt hoc Epiphaniarum tempore ego inutilis & indignus Albertus, vitiorum multorum labe prægrauatus, à ſua ſanctitate ſum receptus. Nec fraudatus eſt à deſiderio ſuo vir deſideriorum, proficiente in hoc eius diſcipulo, vt poſtmodum multorum pater fieret Monachorum. Intantum ſiquidem magiſtri diſcipulus factus eſt in melius æmulator, vt ſignorum & prodigiorum fuerit effector mirabilis. Sed iam nunc poſt viri ſancti geſta, ſtylum conuertamus ad miracula, tam quæ obitum præceſſerunt, quam quæ ſunt ſubſecuta.

Vitam aſperrimam ducit ſolitarius in Stabulo Rodis.

Nihil nocetur à ſerpentibus & draconibus, ſed & aues manſueta cum eo comedunt.

S. Albertus. diſcipulus viri Dei.

DE PVELLA FEBRICITANTE, & curata. Cap. XXIII.

IN diebus illis pater ſanctus, vir Domini Guillelmus cum ſuo diſcipulo Alberto ſolitarius & quietus in ſuo reſidebat Eremitorio, & quidam vir Michius nomine victum ei de Caſtellione, charitatis ſtudio, ſemel vel bis in hebdomada deportabat. Huius viri puella laborabat febribus, quæ pro charitate panem à viro Dei benedici, & ſibi afferri rogabat. Cuius cùm deſiderium prædictus vir viro Dei aperuiſſet, mox vir Dei præſumptionem fugiens, mittere quod rogabat, recuſauit: adeo ſe peccatorem & omnium virtutum expertem ſentiebat. Verum cum ab Alberto etiam rogaretur, panem oblatum ſignauit, ſicque particulam in nomine Domini puellæ febricitanti deſtinauit. Qui deguſtatos, in Trinitatis nomine tribus puellis febricitantibus beneficium ſanitatis eſt operatus.

Pane benedicto tres puellæ febricitantes ſanantur.

DE LAMPADE CADENTE, ET non fracta. Cap. XXIV.

ALIO tempore, cum nocte quadam more ſolito vocaſſet Albertum, ad orationem, parua & tenuiſſima lampas iuxta tectum ſuſpenſa, caſu

caſu in pauimentum eorruit commota per murium corroſionem. Et ecce oleum perditum eſt & effuſum, ſed mira Dei voluntate, vaſculum integrum & illæſum permanſit. Quod natura non habuit, olei monſtrauit effuſio: ſed quod creator potuit, lampadis fragilis patefecit integritas. Qui ſtatim ſurgeos diſcipuli ſomnolentiam feruenter increpauit, & Chriſti nomen benedictum in ſecula, cum hymnis & laudibus exaltauit.

Lampas ex alto cadens illæſa permanet.

IN MORTE HABVIT SPIRITVM prophetiæ. Cap. XXV.

NEc prætereundum eſt, quod cum ad ſanctiſſimum ſui corporis feſtinaret obitum, accepit prophetiæ ſpiritum. Erant ambo ſolitarij, habitantes vnius moris in tugurio, diſcipulus & magiſter. Guillelmus ægrotabat ad mortem, & Albertus famulabatur vt miniſter. Et cognoſcens diſcipulus, quia magiſter moreretur, vt ad terram viuentium migraret, lacrymabiliter talia ad eum loquebatur: Heu, heu, qualiter vnicum deſeris filium! Nunquid poſt te ſuperſtes potero viuere? Nunquid ſoliuagus in hac obſcura ſolitudine potero remanere? Pater amantiſſime ne me ſolum deſeras, ne me deſolatum relinquas. Ad has voces Guillelmus, ſuper filium pia geſtans viſcera, blande conſolatus eſt eum dicens: Suſtine, fili mi, pauliſper, ſuſtine, & noli ingemiſcere, quoniam antequam ſpiritus meus egrediatur è corpore, meliorem me ſocium tibi Deus tranſmittere curabit. Via beatus Guillelmus ſermonem impleuerat, & egreſſo de tugurio diſcipulo, vir illuſtris & prudens Reinaldus, medicinæ peritiſſimus, ſecularibuſque affluens delicijs, aduenit, qui Alberti ſocius olim in ſcholis fuerat. Quo viſo, Albertus occurrit in amplexus eius, & ſalutauerunt ſe mutuò verbis pacificis familiariter. Quæ poſtquam geſta ſunt dixit Albertus Reinaldo. Vade feſtiuus, & ne cuncteris, & teipſum manibus trade Domini mei antequam moriatur. Quo peracto Domini prouidentia, vir Dei prophetice dixit Reinaldo vera quidem verba, ſed breuia: Vade, inquit, ne tardes redire fili, & confortare: quia ſpiritus mammonæ totis viribus à ſancto propoſito te ſtudebit retrorſum abducere. His dictis, egreſſus eſt Reinaldus, & poſtmodum reuerſus.

Claret prophetico ſpiritu.

Reinaldus B. Alberti ſocius mundū deſerit.

DE MORTE B. GVILLELMI. Cap. XXVI.

POst hæc ſciens beatus Guillelmus, quia venit hora eius, vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexiſſet pœnitentiam quoad vixerat, in finem dilexit eam. Subiit ergo animum eius, vt Albertum diluculo Caſtellionem pro ſacerdote citò dirigeret, qui ipſi pœnitentiam imponeret in extremis. Iuſſione ergo facta diſcipulo, tantus eum inuaſit horror & pauor frigoris, quod vix explicare valet ſermo doctoris. Frigus enim præualidum, flante Borea, ſolito aſperius inhorruerat, gelu nimium iter ſcopuloſum conſtrinxerat, & denſa nix omnia cooperuerat. Sed confortatus à magiſtro diſcipulus, relictis calceis, nudis ac teneris plantis cœpit ire. Dereliquerat autem ignoranter, priuſquam ad ſacerdotem pergeret, ſupra magiſtri caput pauxillum candelæ ardentis, quam cum ſacerdote rediens ardentem, vt prius, reperit, & in nullo imminutam, ſolo omnipotentis Dei miraculo. Mox Guillemus de manu ſacerdotis omnia ſacramenta Chriſti rite ſuſcepit, ea quidem reuerentia & deuotione, qua ſpiritualiter à ſpiritu Domini accepit. Poſtea appropinquante hora exitus ſui, ſubitò, licet incredibile videatur, primus pallor qui ex cilicio, ferro, ſqualore ac inedia corpori eius obrepſerat, totus abſceſſit, vultuque clarificato, ac lætis oculis, inuiſus antea color acceſſit. Defunctus viuere, & viuens mortuus videbatur, cui viuere Chriſtus fuerat, & mori lucrum. Poſtea ſciens Albertus, quod ea quæ de magiſtro ſuo ſunt, finem ſortiuntur, incepit dicere Antiphonam, quæ in egreſſu decedentium dicitur. Subuenite ſancti Dei, &c. Pſallebat etiam cum eo venerabilis ſacerdos, quem pro imponenda pœnitentia de Caſtellione vocauerat: qui vt videret finem, cum ſolitarijs duobus remanſerat. Interim Albertus præparans funeris exequias, cantando plorabat, & plorando cantabat, non ignorans pium, & ſalubre, orare pro defunctis, cùm veniſſent ad locum illum: Occurrite Angeli Domini, exiuit ſpiritus eius, & reuerſus eſt ad Dominum qui fecit illum. In ipſo mortis articulo magis videbatur obdormiēs, quam obiens: poſt mortem verò ſoporatus potius quam exanimatus. Nitorem coloris in facie, ſicut in diebus iuuentutis receperat, & omnis decoloratio, ſoliſque aduſtio receſſerat.

Candela accenſa innullo imminuta.

Moriturus Eccleſiaſtica ſacramenta cum magna deuotione recipit.

Glorioſè migrat in cælū.

DE SEPVLTVRA ET MIRACVlis eius. Cap. XXVII.

CErnens Albertus cum Ioſeph verum Iſrael obiiſſe, ruit in faciem animo conſternatus, & tenens pedes veri Iacob, amplexando eius ſacra veſtigia, reuerenter oſculabatur. Rurſus autem refricatus eſt dolor de ſolitaria deſertione: ſed non paſſus eſt diurius diſcipulum ſuum ſua expectatione fraudari. Nam Reinaldus, cunctis facultatibus ſuis in pauperes diſtributis, aſſiduè quod à viro Dei audierat, animo æſtuante reuoluit, & citò poſt eius obitum, ad Albertum rediens, quod Deo promiſerat exoluit. Verumtamen grauiſſimæ dæmonum perſecutiones, iuxta præſagium Sancti Guillelmi, in conuerſionis primordus non defuerunt ei: quibus ingruentibus, mox fugiebat ad tumulum viri Dei. Et quandiu ibi erat, ſicut poſtea referebat, nullas hoſtium moleſtias metuebat. Poſt hæc corpus beati Guillelmi à diſcipulo & Presbytero more Chriſtiano ad ſepulturam præparatur, & in hortulo, quem ipſe dum viueret, proprijs manibus coluerat, gleba illa ſanctiſſima terræ commendatur. In quo loco poſtea humili ſchemate conſtructum eſt oratorium, vbi morbidis & varijs depreſſis languoribus multiplex à Domino præſtatur beneficium, & propè eſt Dominus petitionibus omnibus piè Guillelmum inuocantium. Obijt verbi incarnati anno 1156. quarto Idus Februarij, & ſepultus eſt in Stabulo Rodis.

In ſuis tētationibus Reinaldus ad tumulū S. viri ſe conferre ſolebat tanquam ad ſecurum portū.

Multa miracula fiunt ad ſepulchrum viri Dei.

N O T Æ.

Guillelmus.] *De eo Martyrolog. Roman. cum Baronio 10. February. Multa ſcribit de eo Bern. Abb. Boneuallis in vita S. Bernardi Abb. Clareuall. Eius res geſtas locupletius proſecutus eſt Theobaldus Epiſcopus, quas exſcripſit*

exſcripſit Sur. tom. 1. noſque eas compendioſè etiam hic retulimus. Scripſit eaſdem Albertus eius diſcipul. quas & Cornelius Granpheus carmine cecinit. Fuit olim grauis controuerſia inter Guillelmitas & Auguſtinianos. Primi dicebant hunc beatum eorum fuiſſe Inſtitutorem, alij autem non, ſed potius eum fuiſſe Ordinis D. Auguſtini:de qua controuerſia melius ſilendum puto quam aliquid loqui. Sacrum eius corpus apud Pariſios in Monaſt. Guillelmit. vulgò des blancs manteaux *, ſupra maius altare aſſeruari didici.*

Anathematis opprobrio condemnatus.] *Anathema idem quod excommunicatio, ſeparatio. Et dicitur ab Ana, quod eſt ſurſum, & theta, quæ eſt quædam figura ſic facta quæ imprimebatur olim in frontibus damnatorum: inde dicitur anathema quaſi anatheta Græcè, id eſt ſu-*B *perna maledictio quæ ſolet fieri per Prælatos.*

A collibus Iberorum.] *Iberus eſt fluuius Hiſpaniæ, qui apud Cantabros oriens, per 40. paſſuum millia fluit, & in mare Balearicum exit: vnde Iberi & Iberes dicti ſunt populi Hiſpani.*

Alij Eremiticam, alij Anachoreticam vitam ducentes.] *Eſt differentia inter Eremiticam & Anachoreticam vitam. Nam Anachoreta ſunt illi qui ſoli in deſertis habitant & recluſi manent, contemplationibus vacantes. Vnde Anachoreta dicitur quaſi cor agens ad Deum. Vel dicitur ab Ana, quod eſt ſurſum, & chorus, quaſi cæleſtem chorum mente inhabitans. Eremita verò habitant quidem in deſertis, ſed non ita ſolitarij ſunt quemadmodum Anachoreta.*

C Syrenes & Vlulæ.] *Syrenes ſunt monſtra marina, quæ dulcedine ſui cantus nautas ad ſe trahere ferunt. Vlulæ verò ſunt aues à fletu denominata, hoc eſt, ἀπὸ τῦ ὀλολύζειν, quod eſt vlulare, & flere. Virg. Certent & cygnis vlulæ.*

Peragratis partibus Tuſciæ.] *Tuſcia Italiæ eſt regio.*

Stabulum Rhodis.] *Vide quid dicat Card. Baronius in ſuis Annotat. ad Martyr.*

Flante Borea.] *Boreas eſt ventus Aquilo, qui ab Hyperboreis montibus flat, vnde & frigidus. Dictus Boreas ἀπὸ τῦ βοῆν ἢ ῥεῖν. Quoniam vt violenti flatus eſt, ita etiam ſonori.*

D

Habetur lib. 25. c. 46 47. 48 49. & 50. Speculi Hiſt.

VITA S. STEPHANI EREMITÆ Grandimontenſis, Ordinis Inſtitutoris. Ex Vincentio Belu.

Patria & parentes S. Stephani.

BEATVS Stephanus Ordinis Grandimontenſis Inſtitutor, fuit filius Stephani nobiliſſimi viri, ex Aruernenſium partibus. Adhuc puer à patre ductus eſt Beneuentum, vbi à Sancto Milone Archiepiſcopo duodecim annis educatus, regulam benè viuendi didicit. Denique diſcedens peragratis multis deſertis, in Aquitaniam prope Lemonicas ad montem nemoroſum qui Muretum dicitur, Christo duce E peruenit: vbi fontes reperit & rupes, terram deſertam & inuiam, quæ tota ſylueſtris & ſterilis hominibus inſueta, & feris aſſueta, nouo hoſpiti ſuo potum frigidiſſimum, & domum ventis expoſitam offerens, afflictionem corporis, & requiem mentis manifeſtis indiciis promittebat. Tunc gaudens Stephanus, ibi Deo ſe ſeruiturum omni tempore ſpopondit, & cum quodam annulo quem de omni mundi ſubſtantia tantum habebat, ſemetipſum caſtiſſimam virginem deſponſauit dicens: Ego Stephanus abrenuncio diabolo & omnibus pompis eius, & offero me ac reddo Deo patri & filio & Spiritui ſancto. Scribenſque profeſſionem ſuam poſuit

Educatur à S. Milone Epiſcopo Beneuentano.

Seipſum annulo deſpondet Chriſto, eiuſque ſacratiſſimæ matri.

A ſuper caput ſuum: fundens quoque orationem ad Ieſum Chriſtum Dominum, & ad matrem eius virginem, facto de virgultis paruo tugurio, anno ab Incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo ſexto, trigeſimum annum agens ætatis, habitare cœpit eremum in ieiuniis & vigiliis & orationibus continuis ſeruiens Deo.

Conſtruit ſibi tugurium ex virgultis arborum.

Cibus eius panis & aqua, interdum farinulæ ſiligineæ parua ſorbitiuncula. Incedebat quoque armatus lorica ferrea contra carnis inſidias & mentis laſciuiam: quouſque toto corpore exciccato plenam de ſeipſo victoriam obtinuit. Indumenta quibus ſuper loricam induebatur nullo tempore augebantur: ſed hyeme & æſtate ad repellendum B frigus & cauma ſemper erant eadem. Stratus in quo poſt nimiam carnis ſuæ fatigationem ad quieſcendum ſe modicum conſerebat, adeò durus erat & quieti contrarius: quod in eo dormiens vexari poterat, non foueri. Erat enim ex tabulis ligneis inſtar ſepulchri in terra conſertis, omni ſtramento, omnique lectiſternio carens: præter illam tunicam ferream quam ſemper ad nudam carnem geſtabat, viliſſimum etiam habitum, quo deſuper indutus erat. Sic eo abſente ſtratus eius nudus erat & vacuus eo præſente, talibus culcitris & linteolis erat ornatus. Præter horas canonicas & regularia debita, genuflexiones innumerabiles terram deoſculando, & cum fronte naſoque percutiendo humiliter C faciebat. Itaque eorum aſſiduitate manibus ac genibus in modum cameli callos contraxerat: & naſum in obliquum curuauerat. Pſalmodiam & orationes, ac diuinæ contemplationis gratiam intantum amabat: quod horum dulcedini intentus, frequenter biduo vel triduo à corporali edulio vacabat. Et quia non potuit lucerna accenſa latere ſub modio, longè latéque diuulgata eſt ſanctitatis eius opinio: multique ad eum veniebant, & monita ſalutis audiebant, paucique ſe ei ſociabant cæteris auſteritatem conuerſationis ſuæ reformidantibus. Verumtamen diſtrictionis ſuæ regulam nemini imponebat: ſed ſibi quidem aſper, aliis pius, ac longè moderatior erat. Ac poſtquam diſponente Deo D diſcipulorum eius numerus creuit, ſimiliter non quaſi vnus ex illis factus eſt: ſed minor omnibus illis. Nam illis ad menſam ſedentibus & veſcentibus, ille humiliter reſidebat paſſiones SS. & Vitas Patrum, vel aliam ædificantem ſcripturam legendo, de ſalute eorum ſolicitus eos prudenter inſtruebat, & orationibus ſuis iuuabat. Quæ tantæ virtutis apud Deum erant: vt ab ipſis dæmonum faucibus, & prauis machinationibus homines captos liberare poſſet.

Cibus eius.

Lorica ferrea indutus incedit.

Lectus eius.

Multas genuum flexiones facit.

Multi ſe eius ſubdunt magiſterio.

Humilitas S. viri.

Nam miles quidam generoſus immenſi criminis reus, cum inter alios qui ad eum viſitandi gratia venerant aſſiſteret ait. Obſecro te ſerue Dei, noli pro me Deum deprecari, nam quoddam peccatum E intantum diligo: quod nullatenus illud odire vel relinquere volo. Quia ſi pro me rogaueris, ne hoc mihi contingat timeo; tuis ergo orationibus aliis auxiliare, mihi verò minimè. His dictis receſſit lætus, & vir ſanctus remanſit triſtis & anxius. Ingreſſuſque capitulum fratribus congregatis, ſed præ lacrymarum impetu vix loquens, tandem eos hortatur vt pro ſtultiſſimo milite Deum cum eo deprecentur. Nec mora, peccator rediit & de ſtultitia veniam poſtulans, iniquitati ſuæ corde & ore renunciauit. Homo quidam diues victualia viro ſancto in eremo conſueuerat deferre. Sed quia longè ab eius cella manebat, in itinere ſibi hoſpitium prouiderat, in quo vadens & rediens hoſpitaretur. Cuius

Eius precibus quidam miles à peccandi conſuetudine liberatur.

hoſpitij

hoſpitij Dominus quia diuitias illum habere cognouit, ſuadente diabolo duobus eum latronibus tradidit: qui vt ad redemptionem illum cogerent, in ſpeluncia & cauernis terræ cum eo latitabant, ligatum eum tenentes & captum. Poſt aliquot dies nunciatum eſt Dei ſeruo quod ille familiaris ſuus in via qua ad eum veniebat, ab ignotis furtim captus fuerat hominibus, & quò neſciebatur abductus. Tunc fratribus ſuper hoc conquerentibus & dolentibus ait. Cur eſtis anxij? Scio cui manifeſtum eſt de homine vbi ſit, & quomodo ſe habeat. Nudati igitur pedibus eamus in oratorium, & beatæ Virginis matris Domini, in cuius obſequio captus eſt, imploremus auxilium. Quod cum feciſſent, ecce craſtina die diluculo proditor hoſpes cum duobus latronibus & homine quem ceperant, ad cellæ ianuam pulſantes aſtiterunt. Homo verò qui captus fuerat & ligatus, ſolutus & liber: fures autem & proditor erant vinculis religati. Quod frater hoſtiarius videns, & gaudens ſolito more patri manifeſtauit diſcipulos inſtruenti. At ille gaudium mentis vultu diſſimulans, verbum quod inceperat minimè prætermiſit: dans fratribus exemplum, vt non in miraculis, ſed in ſolo Deo gloriarentur. Deinceps completo ſermone fures & proditorem à vinculis quibus erant ligati ſoluit: Deoque & beatæ Virgini gratias agens tutos ac liberos abire permiſit. Miri odoris fragrantiam cum eo loquentes & aſtantes circa eum ex eo procedere ſentiebant: vtpote in quo ſuauitatis auctor requieſcebat, & in quo virginitas, ac mentis & corporis humilitas eminebat. Excellentiſſimi quoque Cardinales Gregorius & Petrus Leonis, inter quos poſtmodum de Papatu ſchiſma fuit: cum in Galliam miſſi in partibus Lemouicinæ legatione ſua fungerentur, ad hunc virum pariter conuenerunt: & viuendi formam hanc à quo didiciſſet, & cur in loco tam ſterili maneret, diligenter inquirentes, verbaque prudentiæ & humilitatis eius admirantes lætabundi receſſerunt.

En quomodo in neceſſitatibus auxiliũ B. Virgini Mariæ implorare debemus.

Magnã odoris fragrantiã ex eius corpore procedere, ſecum loquentes ſentiunt.

Viſitatur à Cardinalibus Gregorio, & Petro Leoni.

Octauo autem die ab eorum receſſu, nullo tamen adhuc dolore vexatus, ab exteriori colloquio cœpit vacare: ſeque totum doctrinæ diſcipulorum & orationi conferre, ſciens per Spiritum ſanctum obitum ſuum propinquare. Cum autem eos ardentiſſimè commoneret, illi aſtantes vnanimiter dixerunt. Sanctiſſime pater quamdiu tecum fuimus, nobis pro amore tuo neceſſaria præbuit Deus: ſed poſt mortem tuam quomodo viuere poterimus? Ad hæc ille in fide firmiſſimus reſpondit. Deum ſolum vobis relinquo, cuius ſunt vniuerſa. Cuius etiam amore cuncta pariter & voſmetipſos reliquiſtis, ſi amando paupertatem ei conſtanter adhęſeritis: ipſe prouidentia qua gubernat omnia, vobis largietur quod nouerit expedire. Tandem eius membra letalis dolor inuaſit, & poſt ſacram vnctionem & viatici receptionem ad Dominum migrauit in ordine Diaconatus, octuageſimo ætatis ſuæ anno, feria ſexta, Idibus Feb. dicens: In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum. Mox verò Monachi de Ambaizaro cum capellano eiuſdem vici & populi multitudine pulſauerunt ad ianuam cum mœrore dicentes, & clamantes. Boni viri nolite nobis celare mortem Domini Stephani. Ianitor autem volens eos à ſepultura remouere, vt fratres exequias ſine tumultu deuotiſſimè celebrarent, quaſi conſolando dicit eis: Dicitis quia mortuus eſt, immo melius ſolito credimus ei eſſe. Cui Sacerdos qui cum cæteris venerat ait. Domine ſcimus quia mortuus eſt, noſter enim puer quidam

Migrat ex hoc mundo.

A modo in extremis poſitus ab heri & nudiuſtertius loquelam amiſerat, qui cum à matre ſua exitum præſtolante ſeruaretur, ſubitò in hæc verba prorupit. Video, inquit, ſcalam lucidiſſimam, cuius altera pars cœlum, altera tangit Muretum, & Angeli multi deſcendunt per eam, vt animam Domini Stephani perducant ad gloriam. Et mater eius egreſſa domum, me & Monachos hos vocauit, & in domum ſuam duxit. Ad cuius intimationem cum à puero quid diceret requireremus: idipſum ab ore illius audiuimus. Et addidit. Hoc erit vobis indicium quod veritatem dico, quia iam moriar, nec vltra vobiſcum loquar, ſed aſcendam cum ſanctiſſimo patre, & Angelorum multitudine. Quibus di-

Pueri videns viſiones de eius beatitudine, & annunciãt eius obitum.

B ctis expirauit. O fœlix viſio! Quis enim congruentius virgini teſtimonium debuit perhibere quàm virgo? Eodem quoque die apud Turonum & Verſeliacum deceſſus illius diuulgatus eſt: quæ duo loca à Mureto adeò remota ſunt, quod niſi miraculosè id fieret, nequaquam fieri poſſet. Sequenti verò nocte cuidam Canonico familiari ſuo per viſum apparuit habitu roſeo decoratus. Nec mirum ſi roſeo apparuit habitu, quia Martyr Chriſti extiterat dum in hoc ſeculo vixerat.

Etiã Turon. diuulgatur eius obitus.

Apparet cuidam Canonico.

Pio igitur patre orbati fratres, vnum de conuentu ſuo Petrum in Priorem ſibi elegerunt Deo & hominibus amabilem. Sub cuius regimine cum fratres proficerent, Monachi Sancti Auguſtini, locum

C Mureti in quo Deo ſeruiebant cœperunt calumniari. Illi verò omnem litigandi occaſionem fugientes, locum alium perquirebant, vbi caput religionis ſuæ conſtituerent. Nulloque idoneo reperto, tandem conſilium inierunt, vt prior humiliter & deuotè miſſam celebraret, & cum fratribus vniuerſis Deo ſupplicaret: vt quod poſtulabant ſignificare non differret. Quod cum faceret, & ter Agnus Dei cantatum fuiſſet, vox cæleſtis audita eſt dicens. In Grandimonte, in Grandimonte, in Grandimonte: quam Prior & nonnulli de fratribus audierunt.

Finita igitur miſſa, pergentes ad locum ſibi reuelatum, ſatis Mureto vicinum, Eccleſiam & do-

D mos fecerunt ad habitandum: quibus vili ſchemate peractis, redierunt Muretum, & accipientes ſanctum corpus in Grandimontem tranſtulerunt, paucisque ſcientibus ſubtus presbyterium ante altare recondiderunt. Illuc quidam miles paralyticus deportatus, vt in orationibus fratrum reciperetur, ante altare delatus, poſtquam ſuper lapidem ſepulchri pedes ſuos tenuit, liberè exclamans ait. Sinite me, quia modo factus ſum ſanus. In hoc loco in quo pedes teneo, dico vobis quia iacet aliquis ſanctus, pro cuius meritis ſanitatem mihi contulit Deus. Quidam etiam eius diſcipulus qui lumen amiſerat, proſtratus & orans ante ſepulchrum eius, viſum recepit. Pannus in quo ſacræ reliquiæ inuo-

Sacrum corpus transfertur Grandimontem.

Paralyticus ad eius ſepulchrum ſanatur.

Etiam quidã eius diſcipulus lumine oculorum priuatus, illud recipit.

E lutæ fuerant, ſemel & iterum proiectus in ignem comburi non potuit. Quæ miracula Prior intuens timuit ſibi & aliis quietem minui, & internæ ſuauitatis dulcedinem tardius experiri, ſi populorum turbæ locum ad quem venerant miraculorum cauſa frequentarent. Et veniens ad ſepulchrum ita locutus eſt. Serue Dei tu oſtendiſti nobis paupertatis viam, & toto conamine docuiſti nos incedere per eam. Nunc verò de arcta via ad latam & ſpatioſam tuis nos vis miraculis reuocare, & qui prædicaſti ſolitudinem, nunc in ſolitudine foros & nundinas vis congregare. Non curioſitate ducimur, vt miracula videre velimus: ſanctitati tuæ ſatis credimus. Caue igitur ne de cætero ea miracula facias quæ

Nota rem miram.

tuam extollant ſanctitatem, & noſtram deſtruant humilitatem. Et ita ſicut petierant obtinuerunt, & in ſolitudine & ſilentio remanſerunt.

N O T Æ.

Stephanus.] *Agit de eo Molanus in addit. ad Vſuardum. Eius geſta deſcribit Petrus in Cat. lib. 3. c. 120. Meminit eiuſdē Volaterranus lib. 20. Fuit Aruernus genere, vitamque ſolitariam duxit in monte Mureti prope Lemonicas. Plura ſcribit de eo Arnoldus Vuionius tom. 2. Ligni vitæ 12. Februarij. Pluribus verò Dubruel in Antiquit. ciuitatis Pariſienſis.*

Beneuentum.] *Eſt Campaniæ vrbs, quum eo colonia deduceretur, boni ominis gratia ita vocari cœptum, nam antea Maleuentum vocabatur.*

Parua ſorbitiuncula.] *Sorbitiuncula eſt cibus qui facilè ſorbetur, vulgò* vn petit humet, vt petit broüet à humer.

Callos contraxerat.] *Callus ſumitur pro duritia illa, quæ in manibus, vel pedibus ex labore naſcitur.*

VITA S. STEPHANI ABBATIS Ciſtercienſis. Ex variis Auctoribus collecta.

BEATVS Stephanus, qui & Ardingus dicitur, in Anglia honeſtis parentibus ortus, tempore Guillelmi ſecundi Regis Angliæ floruit. Qui à puero Sireburnæ Monachus factus, poſtea pannos illos peroſus, Scotiam, mox Franciam contendit, vbi aliquot annis ſtuduit, deinde Romam cum Clerico conſorte profectus eſt. Qui eundo & redeundo, quotidie totum pſalterium cantitabant. Deinde Burgundiam regreſſus, in Moliſmo nouo & magno Monaſterio ſe totondit. Vbi cùm ei quædam proponerentur obſeruanda, quæ non erant de Regula, cœpit rationem eorum inquirere, & tandiu de ſuperfluis cum vno & alio diſputauit, vt Abbatem Robertum, & alios ſeptemdecim, in ſuam ſententiam induceret. Cum igitur de virtute in virtutem progrederetur, ad perfectiora pertingere cupiens, Ereniticam vitam valdè ſitiebat. Igitur petita, & obtenta licentia, vna cum Alberico, & aliis duobus, ad locum Viuicus dictum, profectus eſt. Sed ab illo pulſus, cum ſociis ad ſyluam Ciſtercium vocatam deuenit: vbi ædificato Oratorio in honorem beatæ Mariæ, perſeuerauit. In loco igitur horroris, & vaſtæ ſolitudinis habitantes viri illi virtutis, cœperunt diligenter corpus ſuum ieiuniis, & vigiliis macerare. Nam pro cibo pane furfureo, vel hordeaceo, necnon herbarum radicibus vtebantur. Nudis pedibus incedebant, & cellulas ex arborum ramis confectas habebant.

Robertus Abbas Moliſmenſis cum 22. ſociis, ſe ad Stephanum confert.

Ordinis Ciſterc. initium.

Audiens autem B. Robertus Moliſmenſis Abbas ſanctam eorum conuerſationem, aſſumptis ſecum viginti duobus Monachis, perrexit ad eos, vt ſancti eorum propoſiti eſſet particeps, & adiutor. A quibus cū ſumma deuotione ſuſceptus, eundem in Abbatem elegerunt, & ſic ordo Ciſtercienſis initiū ſumpſit. Verùm cum Monachi Moliſmenſes opera Summi Pontificis B. Robertum Moliſmum reduxiſſent, Abbatem eis loco ſuo præfecit Albericum, quo defuncto B. Stephanum ſubrogauit. Qui cum in hoc onere per ſpatium quindecim annorum iá permanſiſſet, & iam grauiter tædio ei eſſe inciperet paucitas ſua, & omnis ſpes poſteritatis decideret, in quam ſanctæ illius paupertatis hæreditas transfunderetur, venerantibus omnibus in eis vitæ ſanctitatem, ſed refugientibus auſteritatem, repente diuina viſitatione lætificatus eſt: vt in die illa reſponſum hoc à Spiritu ſancto accepiſſe domus illa videretur: Lætare ſterilis quæ non pariebas, erumpe, & clama quæ non parturiebas, quia multi filij deſertæ magis quam eius quæ habet virum, de quibus poſtmodum viſura es filios filiorum vſque in multas generationes.

D. Bernardus ad eum venit cum multis.

Anno igitur ab Incarnatione Domini 1113. ſeruus Dei Bernardus annos natus circiter 22. Ciſtercium ingreſſus cum ſociis amplius quam 30. ſub eodem ſancto Stephano ſuaui iugo Chriſti collum ſubmiſit. Ab illa autem die dedit Dominus Sabaoth benedictionem, & vinea illa Domini dedit fructum ſuum, expandens palmites ſuos vſque ad mare & vltra mare propagines ſuas. Succeſſu temporis, cum B. Bernardus omnium eſſet exemplar virtutum, miſit Dominus in cor Abbatis Stephani ad ædificandam domum Claræuallis mittere fratres. Quibus abeuntibus, ipſum B. Bernardum præfecit Abbatem. Erat autem Claræuallis locus in territorio Linginienſi non longè à fluuio Alba, antiqua ſpelunca latronum, quæ antiquitus dicebatur vallis abſynthialis, ſeu propter abundantis ibi copiam abſynthij, ſeu propter amaritudinem doloris incidentium ibi in manus latronum. Exinde Ciſtercienſis ordo paulatim per mundi climata dilatari cœpit.

Claræuallis Monasterium vbi, & a quo constructum.

B. Stephanus ardentiſſimus paupertatis amator.

Erat ſanè hic beatus Stephanus Religionis, paupertatis, & diſciplinæ Regularis ardentiſſimus amator, & fideliſſimus æmulator. Nam cum ei quadam die nunciatum eſſet à cellario, nihil haberi in Monaſterio vnde vel vna die fratrum paucitas ſuſtentari poſſet: reſpondit: Sternite nobis duos aſinos. Qui cum ſtrati fuiſſent, fecit ſecum aſcendere Conuerſum vnum, & iuſſit ei vt in quodam vico panem oſtiatim mendicaret, & ipſe ſimiliter in alio faceret. Et poſtquam ſic feciſſent, ad vnum locum quem ei deſignauerat conuenirent. Factum eſt vt ita in loco prædicto ſibi iā redeuntes obuiarent. Tunc ecce Abbas videt ſaccum Conuerſi multo pleniorem quàm ſuum, & ſubridendo ait: Vbi mendicaſti? Vt video in craſſiori palea collegiſti quàm ego. Vbi obſecro collegiſti? Quis tibi plus donauit? Reſpondit Conuerſus. Presbyter ille quem tu optimè noſti, ſacculum meum impleuit ferè ſolus totum. Quod audiens Abbas ingemuit & ait: Quare ibi aliquid accepiſti? Neſciebas quia Presbyter ille ſimoniacè ordinatus ſit, & quod accepit eſt lepra & rapina? Viuit Dominus, quia de omni quod dedit nobis nihil guſtabimus: abſit enim quod peccatum illius comedamus, & nobis incorporemus. Conuocatiſque paſtoribus ouium qui non longè aberant, totum Conuerſi ſaccum in ſinus eorum euacuauit.

Respuit eleemoſynam ſacerdotis Simoniaci.

Nota & vos Monachi & Clerici.

Sanè hic ſanctus tātæ erat pietatis & deuotionis, quod etiam iter agēs pſalmos decātabat cū deuotione magna. Quando ad horas Canonicas decantandas intrabat Eccleſiam, manu apprehendens ianuam dicebat: Manete hic cogitationes quoadvſque diuinum perſoluero officium, poſtea ſi neceſſe fuerit vos reaſſumam. Cum D. Bernardus adhuc eſſet Nouitius, eum reprehendit B. Stephanus quod conſuetas preces pro anima matris ſuæ intermiſiſſet. Cuidam Monacho diem obeunti, præcepit vir Dei, vt poſt mortem rediret, nunciaretque ei num Deo placeret eorum inſtitutum. Iuſſis paruit Monachus, apparēſque in magna gloria, gratias viro Dei egit quod eum optimè inſtituiſſet, aſſeruitque ordinem quaſi ſtellas cæli multiplica

En oratio pro defunctis.

tiplicaturum fore. Sed & abire noluit, niſi prius acceptra ſancti patris benedictiooe. Spiritu prophetico clarus erat: nam præuidit malitiam Guidonis ſucceſſoris ſui, videns ex ore eius ſpiritum immundum & ſordidum exire.

Clarus ſpiritu prophetico.

Meritũ obedientia prompta.

Miſit aliquando vir Dei quendam fratrem in ciuitatem Byzuntinenſem, abſque pecunia, vt emeret fratribus neceſſaria, treſque currus oneratos adduceret. Simpliciter obediuit frater, reperienſque mercatorem quendam ditiſſimum, neceſſitatem paupertatemque Monachorum denunciauit: qui oneratis curribus, omnia ad victum neceſſaria ſuppeditauit, & ita lætus pergens ad Monaſterium Monachus, eidem B. Stephanus Abbas occurrit cum Cruce, Deo gratias agens pro acceptis beneficiis. Cum vir ſanctus grauiter ægrotaret, & frater qui infirmorũ curam gerebat, eſculentum quæreret, nec inueniret: diuinitus ales aduolans in roſtro tenens piſcem, ante pedes Infirmarij depoſuit: de quo vir Dei paululum ſuſtentatus & recreatus fuit. Multis miraculis claruit, & demum ſenex & plenus dierum migrauit ad Chriſtum 17. April.

Deſiderans piſcem, ales eundem viro Dei affert.

Moritur.

N O T Æ.

Stephanus.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. hac die. Plura de ipſo habentur in vita S. Bernardi Abbatis, lib. 1. c. 3. 4. 5. Et in vita S. Roberti primi Abbatis Ciſtercienſis. Agit de eo Sigebertus in Chronico anno Domini 1107. Hic habitum Monaſticum S. Bernardo tradidit. Meminit euſdem Vincent. in Speculo lib. 27. c. 1. Et Vuionius in Martyrologio Monaſtico, die ſuperius dicta. Fit mentio de eodem in Speculo Exemplorum.*

Ciſtercium.] *Cœnobium eſt in Burgundia fundatum ab Othone ſiue Eudone II. Duce Burgundiæ, circa annum Domini 1070.*

VITA S. ROBERTI ABBATIS Ordinis Ciſtercienſis Inſtitutoris. Ex antiquis Hiſtoriis & Chron. eiuſdem Ordinis.

Patria & parentes S. Roberti.

Matri prægnanti apparet Dei mater, & Robertum futurum egregium ſeruum ſuum prenunciat.

BEATVS Robertus in Campania nobilibus ortus parentibus, patre Thyerio, matre Ermegarde, piiſſimis & eleemoſynariis, cum matri ſuæ de illo prægnanti Dei mater apparuiſſet, tenens in manu pretioſiſſimum annulum, dixit ad deſponſandum ſibi filium ſuum eſſe. Ermegardia hac viſione perterrefacta, neſciebat quid iudicaret, quidue diceret, quapropter iterum Regina Cælorum eidem apparens dixit ſe eſſe matrem Dei, & quod filius eius ei denotiſſimus, eſſe deberet, vnde ipſa magnum honorem conſequeretur.

Natus puer, & ſacri baptiſmatis vnda ablutus, vocatus Robertus, ab initio fuit mater valdè ſollicita vt inſtrueretur in timore Dei, in bonis moribus, & artibus liberalibus. Iamque infans Robertus cœpit incredibili amore affici erga matrem Dei, ad cuius honorem erigebat altaria paruula, ſocioſque pueros ad hoc faciendum incitabat, & denique omnes ſuas orationes actioneſque beatæ virgini offerebat. Vnde etiam cœpit valde mundum abhorrere. Annum igitur agens decimum quintum, vel vt Breuiarium Monaſticum dicit, vndecimum, apud Sanctum Petrum de Cella ſuſcepit habitum regularem, vbi ieiuniis & orationibus vacans nocte & die, gratum Deo exhibebat obſequium, carnem ſpiritui, ſpiritum Creatori ſubiiciens. Ipſo ſic diſponente à Monachis illius Monaſterij electus in Priorem, poſtmodum ob eximias eius virtutes à Monachis Monaſterij Sancti Michaëlis Tornodorenſis in Abbatem cooptatus eſt.

Adhuc puerulus Beatæ Virgini eſt deuotiſſimus.

Suſcepit habitum Monaſticum in Monaſterio S. Petri de Cella.

Prior, deinde Abbas ordinatur.

Cum verò eos reformare niteretur, à quibuſdam Eremitis rogatus fuit, vt idem munus ſuper eis admitteret: quorum votis ſatisfeciſſet, niſi Tornodorenſes Monachi reclamaſſent: tum propter Angelicam eorum vitam, tum etiam propter vocationem ſpecialem atque admirabilem duorum fratrum, qui cum ſibi magnas opes cumulaſſent ex ludis & iocis illicitis, nempe torneamentis, cum quibus decipiebant populum; tandem orta inter eos diſcordia, vt vnus poſſet omnes diuitias poſſidere, decreuerunt ſeſe duello crudeli interimere. Sed in arena conſtituti, derepentè mutati fuerunt ſolo aſpectu paruuli vnius Eremitorij, deponenteſque omnem malitiam, & dolum, cum lacrymis peccata confeſſi, tandem Eremiticam vitam in dicto Eremitorio deinceps ſemper exercuerunt. Hæc igitur admirabilis conuerſio valde animabat Robertum ad eis ſubueniendum, veruntamen, dimittens nuncios, ſpem illis certam dedit, ſe quam citò facultas tribueretur ei à Domino, ad eos profecturum.

Breuiarium Monaſticum 29. Aprilis.

Duo fratres diſcordantes ſolo aſpectu cellæ Eremiticæ conuertuntur, & Eremiticam vitam ibidem exercent.

Poſtquam aliquandiu apud Tornodorenſes manſit, cum paruo profectu, tandem ad Cellam rediit, vbi ſtrenue ſeſe in orationibus & contemplationibus exercuit: ibique hauſit atque recepit diuinitus cæleſtes vitæ monaſticæ inſtitutiones, vt eas deinceps ſpargere poſſet per vniuerſum mundum. Et quamuis antea iam factus fuiſſet Abbas, nihilominus tamẽ propter maximam ſuam humilitatem Prioris officium in alia quadam Abbatia ſuſcipere non eſt dedignatus. Sed ibi non diu manſit, prædicti enim ſeptem Eremitæ perrexerunt ad ſummum Pontificem, rogaueruntque quatenus eis dignaretur concedere Robertum, qui ſtatim deuotioni eorum annuens, ſcripſit Abbati Cellenſi vt quamprimum eundem illis dimitteret. Aſſumptis igitur duobus ſociis iuit ad Nemus, cuius eſt nomen Moliſmus, vbi propriis manibus laborantes, ex ramis arborum domicilia & oratorium in honorem ſacratiſſimæ Dei genitricis Virginis Mariæ conſtruxerunt, in eoque Domino ſalutis hoſtias, & ſacrificium contriti cordis offerebant. Multique relicto ſæculo pœnitentiæ cauſa ad eos accedebant, omneſque pedibus nudis incedebant, per totum fere annum ieiunabant, tantum leguminibus coctis ſale perfuſis, & pane nigerrimo & terreo vtebantur: ita vt Trecenſis Epiſcopus cum ad eos inuiſendos veniſſet, aliis cibis veſci non potuerit, vnde fuit valde ædificatus, & ex tunc cœpit eos adiuuare & protegere, & neceſſaria illis miniſtrare. Cum enim ſemel ita pauperes eſſent, vt nihil omnino haberẽt, miſit quoſdam fratres ad eum rogans vt alimenta eis mittere dignaretur. Ille verò oneratis curribus, miſit ad eos ſuſtentandum & veſtiendum, & ex tunc nihil amplius paſſi ſunt. Multi enim nobiles cœperunt bona & prædia conferre. Sed nimia abundantia fuit cauſa perditionis eorum. Nam primum feruorem amiſerunt, rebelles ſancto viro & inobedientes eſſe cœperunt: quos cum vir Dei ſanctis admonitionibus & correctionibus ad rectam viam reducere conaretur, inde peiores euadebant: quapropter excutiens puluerem de pedibus, receſſit, & venit ad locum Hauz, & deuotè à ſanctis Monachis qui ibi Domino ſeruiebant, ſuſceptus, paulo poſt in Abbatem illum elegerunt. De ſuo tamen receſſu Moliſmenſes contriſtati, ſummum Pontificem adierunt; eiuſque authoritate freti, virum Dei reuocauere Moliſmum, in quo aliqui, vt Albericus, & Stephanus, cùm Eremiticam vitam

Relictis Tornodorenſibus Monachis redit ad Cellã.

Conſtruit Monaſterium Moliſmenſe.

Trecẽſis Epiſcopus ob extremam Roberti, & diſcipulorum paupertatẽ valde ædificatus recedit.

Nimia abundãtia temporalium ſæpe Monachos ducit ad perditionem.

Iuſſu ſummi Pontificis Robertus reuocatur Moliſmum.

appeterent, ad locum Viuicus dictum in Diœceſi A Lingonienſi, profecti ſunt: ſed ab illo pulſi, ad ſyluam Ciſtercium vocatam deuenerunt in Cabilonenſi Diœceſi, vbi ædificato oratorio in honorem B. Mariæ, perſeuerarunt. Audiens autem B. Robertus ſanctam ipſorum conuerſationem, aſſumptis ſecum viginti duobus Monachis, perrexit ad eos, vt ſancti eorum propoſiti eſſet particeps, & adiutor. A quibus cum ſumma deuotione ſuſceptus, eiſdem aliquamdiu paterna ſolicitudine præfuit. Ibi igitur iactata fuerunt prima fundamenta illius florentiſſimi Ordinis, qui protulit ſummos Pontifices, Epiſcopos, Doctores, fratres Regum & Principum, quique palmites ſuos extendit vſque ad fines terræ. B Tunc cœperunt omnes eis detrahere, auſteritaſque eorum tanquam impoſſibilis iudicabatur: ſed & Monachi nigri qui tunc temporis vigebant, crudele bellum eis intulerunt: ſed B. Robertus fundatus ſupra firmam petram, ſcilicet Dei genitricem, omnes inimicos ſuperauit. Conſtituerat enim ordinem ſuum ſub eius tutela, omniaque Monaſteria ipſius matris Dei nomine conſecrauerat. Fecitque optimas conſtitutiones ad ſtabilimentum Regulæ D. Benedicti. Et intantum ſanctæ paupertatis amator fuit, quod omnia in Monaſterio propter eam relucerent. Nam ornamenta Eccleſiæ non erant ſerica, excepto Calice ob reuerentiam Sacramenti, qui poterat eſſe de argento vel auro, candelabra erant ferrea, incenſoria ærea, Cruces ligneæ, ſed & C baculus paſtoralis, qui adhuc apud Ciſtercium ſeruatur, erat ligneus. Incredibile ſilentium ſeruabant, ita vt neceſſe fuerit modum quendam inuenire ad exprimendum per ſigna abſque verbis. Præclaræ illæ conſtitutiones approbatæ fuerunt ab Hugone Archiepiſcopo Lugduneńſi, & Apoſtolicæ ſedis legato.

Relicto Monaſterio pergit ad ſyluam Ciſtercium dictam.

Perſequuntur à Monachis nigris primi patres Ord. Ciſter.

Opera B. Dei genitricis omnes ſuperat inimicos S. Robertus.

Nota diſtrictum ſilentium.

Cum per tres annos ſtrenuè incubuiſſet ad inſtitutionem noui Ordinis, Monachi Moliſmi tanto paſtore deſtitui ægrè ferentes, ſummum Pontificem adierunt, vt Robertum cogeret Moliſmum regredi. Annuens eis Pontifex, Cabilonenſi Epiſcopo ſcripſit, quatenus alio Abbate Ciſtercienſibus dato, Robertum reuerti cogeret Moliſmum. D Omnibus ergo diſpoſitis, Abbatem eis loco ſui præfecit Albericum, & eo mortuo Stephanum ſubrogauit. Sicque nouellæ illius plantationis inſtitutor exiſtens, cum vtriuſque Monaſterij, Moliſmenſis ſcilicet & Ciſtercienſis regimen haberet, Moliſmum ſecundò rediit. Tandem cum iam obitum ſuum appeteret, eius horam illi Dominus reuelauit, & poſt longum & oneroſum morbum anno ætatis ſuæ 93. clarus miraculis, ſpiritum tranſmiſit ad cælos 3. Calend. Maij, anno Domini milleſimo 98. Die qua obiit viſi ſunt in cælo duo arcus valde luminoſi, pertingentes vſque ad 4. angulos mundi, cum magna Cruce, multis aliis paruulis eiſdem inſertis, & E incluſis, ad oſtendendum quod Ordo Ciſtercienſium debebat multiplicari per crucem multorum laborum, & per circulos obſeruantiæ regularis.

Monaſteriorũ Moliſmenſis & Ciſtercienſis regimen ſuſcipit.

Moritur.

N O T Æ.

Robertus.] *De eodem Martyrologium Romanum cum Baronio* 29. *Aprilis. Vitam eius retulit Surius tom.* 2. *Quam deſcribi curauerat Odo Abbas Moliſmenſis. De eo agunt & Petrus in Cat. lib.* 4. *c.* 102. *Vincent. in Speculo lib.* 25. *c.* 94. *&* 95. *Volaterranus lib.* 20. *Vuionius in Martyrologio Monaſtico, & in Tractatu de Fundatoribus Ordinum. Meminit eiuſdem Alphonſus de Caſarubias in Compendio Priuilegiorum mendicantium & non mendicantium, in initio, & alij innumeri.*

A

VITA S. ROBERTI PRIMI ABbatis Caſæ Dei. Ex ea quæ eſt apud Surium.

ROBERTVS genere Aruernus, natus eſt de parentibus Chriſtianis, matre Raingalde, patre Giraldo. Mater grauida eum pergeret ad quoddam caſtrum, inopinatò eum in ſylua peperit: vnde mater mirabunda & cæteri qui cum ea erant, cœperunt dicere, eum fore aliquando magnum Anachoretam. Duabus, diuerſis temporibus, nutricibus traditus nutriendus, vix & rarò lac earum ſugebat, vnde ferè ſemper propter lac corruptum ægrotabat & eiulabat: quare B cum tertia adhibita fuiſſet, cœpit auidius mammas eius ſugere, & exinde à morbo & fletu ceſſare, vtpote quia caſta erat & honeſta, aliæ verò duæ meretrices & infames. Puer factus, traditus eſt diſciplinæ ſtudiis apud vicum Briuatum, in Eccleſia B. Iuliani martyris: vbi & Clericus factus eſt, & deputatus inter Canonicos, & procedente tempore, etiam vſque ad Presbyteratum peruenit. Pueritiæ tempora ſic peregit, vt ab iis malis, quibus illa ætas vel proprio vitio, vel alieno plerumque inuoluitur, illæſus euaderet. Nam in Eccleſiis totis noctibus cum lacrymis excubabat. Pauperes & afflictos miſericordiæ proſequebatur viſceribus, quibus quidem poterat, opem, omnibus verò exhibens C compaſſionem, vlceribus plena corpora languidorum, abhorrentibus cæteris ipſe manibus contrectauit, manibus lauit. Atque talem pueritiam ſecuta eſt adoleſcentia melior, addebatque virtutibus virtutes. Ieiunabat propenſius & orabat quantum poterat, larga manu pauperibus diſtribuebat. Nam & domum eleemoſynarũ conſtruxit in vico. Deinde autem Sacerdotio quoque ſtrenuè fungebatur, offerens Deo hoſtiam pro ſalute populi Chriſtiani. Inuitabat peccatores ad pœnitentiam, & verbo & vita nõ paucos lucrabatur, & cum omnes vitæ merito anteiret, omnibus tamen credi ſe inferiorem volebat. Denique contemplationis amore flagrans, etiam deſtinauit mutare locum, & relictis omnibus D Chriſtũ ſequi. Adhibito igitur vno itineris ſocio, iter arripuit ad Cluniacum religionis ac diſciplinæ loci fama commotus. Sed cum clam ſe fugere putaret, fama proditus eſt, & omnes properè velut pro ſalute publica ſoliciti, profugum proſequuntur, tenent, reducunt. Erubuit itaque vir ſanctus, & propoſitum ſuum non magis impeditũ quam manifeſtum dolens, ex mentis ægritudine morbum incurrit. Vnde cum cœpiſſet conualeſcere, intelligens ſe à propoſito, Dei voluntate impeditum, tentauit ſi vel inter ſuos adimplere poſſet optatum. Sed cum domeſticorum nemo ſalutaribus monitis præberet aſſenſum, rationabiliter vrgens propoſitum profectus eſt Romam, vt Apoſtolorum à Deo ſibi, quod deſi- E derabat, conſilium impetraret. Et quidem reuerſus Roma, poſtulata, in fide nihil hæſitans, expectabat, cùm interea miles quidam, Deo inſpirante, cõpunctus ad virum Dei, conſiliũ petiturus acceſſit. A quo cum accepiſſet, vt relictis omnibus, ad Chriſti militiam ſe transferret, reſpondit, id quidẽ ſe facturum, ſi fieri poſſet, cum ipſo libentiſſimè, vnde & intellexit vir Deo plenus hunc ſibi ſocium, ac voluntatis ſuæ miniſtrum diuinitus deſtinatum. Gauiſus ergo non parum, totum deſiderij ſui ſecretum ei aperuit, ſociumque ſe pollicetur. Nec mora. Miles fide iam plenus & conſtantia, vt cœptum ſuum Dei clementia proſperaret, ad memoriam Beatæ Virginis Mariæ Anitium ire decreuit.

D. Roberti genus & pia iuuentus.

Admodum afficitur erga pauperes & morbidos.

Strenuè laborat pro ſalute populorum.

Nota inſignẽ humilitatem.

Viſit limina Apoſtolorum.

Diuinitus mittitur ad eum quidam miles.

Quò dum properaret, ecce in via, Dei nutu, paratum inuenit quod petebat, Eccleſiam ſcilicet veterem, vaſta cinctam ſolitudine, votis ſuis in omnibus reſpōdentem. Reuerſus nunciat viro Dei quid inueniſſet. Qui gratulatus valde, gratias Deo reddidit. Sed & numerus trinitatis ſecundum deſiderium viri Dei adimpletur ad ſeruiendum, acceſſit & tertius æque miles, offerens ſe non ſolum ſociū, ſed verius miniſtrum. Gaudet vir Dei, omnibuſque ad votū paratis, die conſtituta Eremū petit cū duobus diſcipulis, quorum prior Stephanus, ſequens Dalmatius vocabatur. Veniunt ad locum optatum, bonis omnibus indigentem, quia eis bonum erat omnibus indigere. Nam quanto plus indigerent temporalibus, tanto plura ſe credebant reperturos æterna. Auxit loci difficultatem etiam vicinorum improbitas, qui morum immanitate feris ſimiles, ſeruos Dei, quos ſuſtentare deberent, conuiciis vrgebant ac minis. Vbi quantas moleſtias ſenſerint, tacendo melius putamus exprimi, quàm dicēdo. Verùm in iis aduerſis omnibus duorum mentes corroborabat tertius, velut in acie tyrones veteranus. Facta iuxta Eccleſiam cellula de ramis & frondibus, partiuntur inter ſe domeſticam curam, vt illi operarentur manibus, ipſe verò lectioni & orationi incumberet. In oratorio autem, quod vtcumque refecerant, certis horis & nocte cōmmunes preces fundebant, cibum parcum, & aridum cum gratiarum actione vnà ſumentes, cuius pars maxima peregrinis & aduenis ſeruabatur, nec cogitabant de craſtino.

Tendit vnà cum eo, & tertio ſocio in Eremum.

Viuunt ſimul in ſumma paupertate.

Orant in ſōmunæ.

Quibus & id genus aliis exercitiis vir ſanctus vtens, non ſolum ſocios inſtruebat, ſed & incolarum quoque mitigabat feritatem, atque ita factum eſt, vt nonnulli quoque cingulum militiæ deponentes, & ſancto eius contubernio adhærentes, Chriſti ſe ſeruitio in perpetuum ibidem mancipa rent. Sed & quidam quoque ex Ordine Clericali apud illum vitam ſolitariam delegerunt. Atque ita creſcente numero diſcipulorum, creuit & Religionis obſeruantia. Acceſſit verò ad vitæ meritum etiam magna miraculorum potentia, ita vt iam in illis locis nullus ambigeret, virum ſanctum meruiſſe à Deo gratiam curationum. Quam ſic ille pro humilitatis cuſtodia fideliter petentibus miniſtrabat, vt diuina tamen beneficia non ſibi, ſed ſanctorum Agricolæ & Vitalis, in quorum ſeruiebat Eccleſia, meritis imputaret. Sed eius merita dæmones, cum ab obſeſſis corporibus pellerentur, non tacebant. Quorum fama diuulgante, multi vulgo mixti nobiles ad eum confluebant vndique, quos gratanter ſuſcipiens, verbo Dei recreatos, cum gaudio ad ſua remiſit. Sed cum plerique Chriſto ſeruire non niſi ſub ipſius ducatu proponerent, ortum eſt nouum ex neceſſitate conſilium, vt ſcilicet ibi cōſtrueretur Monaſterium. Ad quod conſtruendum habito ſuper hoc conſenſu Aruernenſis Epiſcopi, bonæ memoriæ, Renconis, cœpit Monaſterium ædificare cum ſumma omnium gratulatione.

Plures ad eus veniunt ſtudio conuerſionis.

Potenter expellit dæmones.

Extruit inſigne Monaſterium.

Eo tempore Francis imperabat Henricus, Sedem Apòſtolicam Leo nonus tenebat. Papam igitur ſupradictus Epiſcopus adiit, vir ſanctus Regem Francorum, vtrique ſuper noui loci ſtabilitate auctoritatis robur & congrua priuilegia petiuit. Vtrique ſuccedit ad votum, Rege non ſolum petita annuente, ſed & domum Dei, & virum ſanctum regiis honorante muneribus, & ſimiliter Papa decretis Apoſtolicis roborante conſilium, atque inſuper etiam hominem Dei, cuius famam

A ſanctitatis audierat, licet inuitum, Fratribus præficiendum, mandante. Quod & ita factum eſt: dedicatoque Monaſterio, vir beatus Monachicū habitum regimenque ſuſcepit, tam fratrum precibus quam Præſulis auctoritate. In quo quāta poſt regiminis curam circa ſubditos induſtriæ vigilantia, erga Deum autem ſimplicitas mentis eius illuxerit, hoc quidem frequens ſignorum oſtenſio, illud verò ſpiritualia laboris eius incrementa teſtantur. Nam præter ſecularium non modicā multitudinem, quorum animas verbo prædicationis atque exemplo, orationum etiam ſuffragiis eſt lucratus, ex quibus ad trecentos ferinè Monachos acquiſiuit, præter Eccleſias quoque circiter quin-B quaginta, poſt diuturnam deſolationem ad Dei ſeruitium reparatas, illud ſanè conſtat eſſe præcipuum, quod vnicæ ſimplicitatis ac charitatis ſuæ formam in diſcipulos, & eidem loco cuius fundator extitit, dotis inſtar egregiæ reliquiſſe cernitur hæreditariam ſanctitatem. Qui cum obitus ſui diē præſciuiſſet, fratribuſque ad ſe vocatis, poſt exhortationis verba ſingulis oſculatis amanter valedixiſſet; ſic conuerſus ad Dominum, ſeque & illos Deo precibus cōmendans, plenus dierum obdormiuit in Chriſto: ſepultuſque eſt in Caſa Dei noua, quam ipſe ædificauerat, octauo Calend. Maij.

Inuitus præficitur fratribus.

Colligit ferè ad trecentos Monachos.

Obdormit in Domino.

N O T Æ.

C Robertos.] *Agit de eo Molanus in addit. ad Vſuardus. Res eius geſtas refert Sur. tom. 2. Meminit euſdem Hareus, & Vvionius in Martyr. Monaſtico 24. Aprilis. Floruit anno Domini* 1040.

Anitium.] *Eſt celebris ciuitas Aruerniæ, quæ vulgò dicitur,* le Puis, *ſub tutela & protectione Matris Dei conſtituta.*

VITA S. ADELELMI EREMITÆ.

Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.

D DIVVS Adelelmus Lugduni, quod eſt oppidum Galliæ, illuſtri Chriſtianaque ortus familia, poſt mortem parentum, poſt patrimonium pauperibus dilargitū, militare ſibi dempſit indumentum, palliaſtrúmque vile induit, ac Romam mendicans properauit. Vbi cum triennium piis orationibus, ieiuniis, carniſque afflictationibus animum intendiſſet, tandem ad Robertum Caſædei Abbatem, cuius ante Romanam perfectionem obſequio ſe deuinxerat, reuertitur, à quo quidem vix eſt cognitus, tanta macie, tanto ſimul & ſitu, & ſqualore apparuit deformatus. Poſt multos denique amplexus, poſt acceptam redditamque ſalutem, ac reciprocas congratulationes, Monaſticam eſt Adelelmus vitam profeſſus. In E qua quidē quos langnores, quas ęgrotationes ſigno Crucis depulſauerit, haud compendij eſt huius enarrare. Nam & proximam ciuitatem adiens ſacris initiandus, cereum ardentem per noctem hibernis flatibus horrificam ſine noxa pertulit.

Patria S. Adelelmi.

Proficiſcitur Romam B. Adelelmus.

Monaſticam vitam profitetur.

Deuolutis poſt aliquot annis, inuitus, & omni nixu ſubterfugiens, Caſædei Abbas creatus, pium quidem ac mirabilem paſtorem egit. Haud ita tamen multo poſt eundem præſulatum, vt Chriſto plenius deſeruiret, obluctante, & ſupra quàm dici queat, ægrè ferente ſodalitio depoſuit. Iam hominis fama latè diffuſa, omnes in admirationem verterat, cum Angliæ Regina lethargum patiens, ſpéque ſalutis prorſus deſtituta, nuncios ad eum de-

Caſædei Abbas creatur.

Angliæ Regina eius opera cōualeſcit.

ſtinauit, vt vel micam panis, cui benedixiſſet ipſe, transſmitteret ad medelam. Vix eſt primò exoratus. Sed tandem quadram miſit, qua regina primum, mox quotquot per Inſulam morbo tenebantur, conualuerunt.

Venit in Hiſpaniam.

Accitus poſt hæc literis Conſtantiæ Hiſpaniarum Reginæ, quæ Alfonſo ſeptimo nupta erat, in Hiſpaniam venit. Vbi abs Rege ſimul & regina perhumanè acceptus & habitus, mirabilem prima (quod aiunt) fronte ſe præbuit. Nam per vada Tagi prope Toletum, cum regius eſſet exercitus forte traducendus, nullis vel qui equis valentibus vehebantur, fluminis æſtui, ripas exolutis niuibus occupantis, ſatis fidentibus, Adelelmus debili ſedens aſello, vndarum globos cum omnium ſtupore tranauit. Cæterum vt breuitatis inſtitutæ non ſimus immemores, cum copiam Rex faceret Adelelmo, deligendi ſibi locum ad habitandum, quem maximè vellet, Sacellum B. Ioannis Euangeliſtæ, quod in ſuburbio Burgenſi Rex ipſe conſtruxerat, petiit, impendioque dotatum accepit, & per vitæ reliquum frequentauit, ſolitariam vitam in abſtinentiis, ieiuniis & vigiliis ducendo, vbi & fœliciter mortuus eſt, & inſigne nunc monumentum, eius reliquias continens, ac nomen referens, conſpicitur.

In ſacello S. Ioannis Euangeliſtæ obit.

N O T Æ.

Adelelmus.] *De quo plura apud Hareum in addit. circa finem.*

Habetur tomo 2. ligni vitæ.

VITA BEATORVM EREMITARVM *Benedicti & Laurentij. Ex Arnoldo Vvionio Monacho.*

FVIT beatus Benedictus primò Monachus Ordinis Vallis vmbroſæ, poſtmodum Anachoreticam deligens vitam, quaſi Angelus vixit in terris. De quo hoc inſigne refertur, quod cũ obiiſſet in Monaſterio Cultuſboni, eius ſacri obitus ſignum dedere campanæ, humano deſtitutæ auxilio, & niues miraculo inaudito, ea in parte ſolum, quà ſacrum deportabatur corpus ſeipſas liquefacientes, viam deportatoribus præbuere: in cuius etiam ore, poſt ſpatium annorum trecentorum viginti, lilium quaſi recens natum, niue candidius inuentum ſit.

In obitu S. Benedicti campanæ humano deſtitutæ auxilio ſignũ dedere.

Laurentius natione Apulus in Caſtello Fanello inter Sipontum & Foggiam natus, deſiderio ſolitariæ vitæ ducendæ tactus, Sublacum petiit, & ibidem annis multis Angelicam potius quàm humanam vitam egit, vt eius miracula teſtantur. Quibus prouocatus Innocentius Papa IV. ſub cuius Pontificatu migrauit, eum inter numerum Sanctorum collocare decreuerat, feciſſetque ſatis, ni morte præuentus fuiſſet. Canonizationis eius proceſſus, in quo qualis, quantúſve fuerit explicatur, apud Monachos Sublacenſes, ſimul cum ſacro eius corpore in hodiernum vſque diem ſeruatur.

S. Laurẽtius apud Sublacum ſolitariã vitam ducit.

N O T Æ.

Benedictus.] *Obiit anno Domini 1107. eiuſque obitus diem reponit Vvionius in Mart. Monaſtico.*

Laurentius.] *Eius feſtiuitas 17. Decembris celebratur.*

VITA S. DRVONI INCLVSI. *Ex Annalibus Hannoniæ.*

BEATVS Druonus in pago Spiniaco terræ Caruinæ, originem duxit ex parentibus nobilibus & diuitibus. Pater eius morte ſublatus, cum vxorem grauidam reliquiſſet, & tempore partus non poſſet parere infantem quem geſtabat in vtero, conſilio medicorũ & obſtetricum factum eſt, vt infãs viuus extrahi poſſet, vt matri latera aperirentur. Sanus igitur & incolumis infans de ventre eductus ſtatim in Eccleſiam delatus eſt, vt baptiſmatis vnda tingeretur, & Druonus appellatus eſt. Qui adhuc in tenera ætate conſtitutus, ludens cum coætaneis pueris, ab eis irridebatur & deſpicatui habebatur, eo quod putabant eum matris mortis & obitus fuiſſe cauſam. Hæc improperia valde ægrè ferebat B. Druonus, contriſtabaturque vehementer: vnde Deo omnipotenti veniam humillimè poſtulabat ſi tanti ſceleris cauſa fuiſſet.

Patria & parentes S. Druoni.

Matri latera aperiũtur, vt infans extrahi poſſit.

Vt autem duodecim annorum attigit ætatem, B. Druonus omnia quæ in mundo ſunt deſpiciens, & ſoli Deo placere cupiens bona ſua pauperibus diſtribuit, vnicam ſibi tantummodo veſtem reſeruans, & ita quaſi alter Abraham exiuit de terra & de cognatione ſua, venitque ad oppidum quoddam nomine Seburgum in Hannonia: vbi cuiuſdam matronæ ſeſe miniſterio mancipauit, illiuſque quotidie ad paſcua ducebat & reducebat oues. Quod miniſterium licet vile & oneroſum, cum magna humilitate, modeſtia & animi tranquillitate, per ſex annorum ſpatium patientiſſimè executus eſt. Inter oues paſcendum, ſeſe exercebat in orationibus & canticis ſpiritualibus, aliorumque paſtorum inanes cantileoas deuitabat. Cum autem, ad virilem perueniſſet ætatem, obtenta à ſua domina licentia, Romam profectus eſt, Sanctorum Apoſtolorum limina viſitaturus. Poſtmodum verò ad matronam, cuius prius ad paſcua duxerat oues, rediens, ab ea iucundè & gratanter ſuſceptus, per aliquod tempus apud eam manſit. Verum Spiritu ſancto inſpirante, eandem peregrinationem nouies ſuſcepit cum magnis laboribus & ærumnis. Fractus ab itinere, cum deſideraret ſemetipſum à mundi turbine ſegregare, exiguum & vile tuguriolum prope Eccleſiam Seburgenſem conſtrui curauit, ibique ſeipſum includens, votum vouit, promiſitque Deo, ſe numquam dum viueret, ex eodem loco egreſſurum fore. Viuebat ibi in magna abſtinentia & penuria, & vigiliis & continuis ieiuniis, pro cibo, hordeaceo pane, pro potu aqua vtebatur.

Bona ſua pauperibus diſtribuit.

Paſcit oues cuiuſdã matronæ.

Nouies Romanam peregrinationem ſuſcepit.

Seipſum includit.

Vouet ſe numquam ex cella exiturum.

Quadam die, cum fortuito caſu Seburgenſis Eccleſia igne conflagraſſet: beati viri tuguriolum eidem contiguum etiam ardere cœpit. Cum verò populus clamaret rogaretque vt exiret: ille reſpondens dicebat vouiſſe numquam ex eodem loco egreſſurum; vnde ſi talis eſſet Dei voluntas, paratus erat in flammis conſumi. Et his dictis beatus vir orans flexis genibus in medio cellæ ſuæ manebat immobilis.

Conflagrante eius cellula, nihil tamen læditur.

Poſtquam eius cella omnino fuit combuſta, ipſe diuina eum protegente gratia, nihil mali paſſus eſt, & ne quidem capillum capitis amiſit. Paucis elapſis diebus, poſtquam extinctæ ſunt flammæ, populus viro Dei aliam cellulam in eodem loco conſtrui curauit (nam vir ſanctus ex eo numquam ſe mouit, donec poſt mortem eductus fuit.) Ibi ergo à multis viſitari cœpit; quibus verba ſalutis per feneſtram impendens, eiſque benedicens, eos dimittebat: cunctaſque eleemoſynas partim pauperibus & egenis diſtribuebat, partim ſibi ad vitæ ſuſtentationem reſeruabat. Cum itaque vir ſanctus

Alterã ei populus cõſtruit cellam.

per

per 40.annos ſolus in hac cellula vixiſſet, tandem ſenex & plenus dierum & meritis ad Chriſtum migrauit, immarceſſibilem gloriæ coronam à Deo percepturus anno Domini 1186.

Migrat in cælum.

Eo defuncto, parentes & amici eius rogauerunt ciues Seburgenſes quatenus permitterent adduci ſancti viri corpus in ſuam patriam. Quam petitionem cum difficulter obtinuiſſent, & ſanctum corpus vehiculo fuiſſet impoſitum, nondum terminos pagi exceſſerat, cum eis qui illud deducebant, ecce ſubito ponderoſum & graue factum fuit, quod eis impoſſibile fuit vltrà progredi. Quod cernens Clerus Seburgenſis, ſacrum corpus facillime in Eccleſiam Sancti Martini reduxit: illudque honorifice in medio Eccleſiæ ſepeliuit. Multa Deus ad ſerui ſui ſepulchrum operatus eſt miracula. Imprimis mulier habens brachium confractum, cum nullo modo ſanitatem recuperare poſſet: ad viri Dei ſepulchrum ſanata fuit. Sed & Comes Flandriæ & Hannoniæ D.Fernandus nomine, cum audiſſet dictam Eccleſiam magnis eleemoſynis & muneribus quotidie ditari, propter corpus ſancti Druoni, vt theſauros illius Eccleſiæ habere poſſet, miſit ſeruos ſuos vt hũc theſaurum aſportarent. Sed cum ciues nollent dare, tandem poſtea petita conceſſerunt, eo quod potiſſimum dicebant qui miſſi fuerant, hoc fieri auctoritate Apoſtolica, ad ſancti viri canonizationem. Cum igitur ad ciuitatem Condeacenſem perueniſſent, neceſſe eis erat pontem tranſire. Verum eo diuina virtute fracto, omnes miſerè perierunt, & in aquis ſuffocati ſunt. Sed quoniam abiectus & vilis erat hic pagus vbi ſancti viri corpus ſepultum erat: conſilio factum eſt vt ad maiorem Dei & ſancti ſui honorem Bincham Annoniæ ciuitatem transferretur. Verumtamen in toto nouennio quo ibi ſacrum corpus remanſit, ne vnum quidem miraculum editum fuit: nihilominus tamen in loco vbi ſanctiſſimam ſuam traduxerat vitam, multa fiebant: quare iterum ad priſtinum ſuæ ſepulturæ locum reductum fuit. Huic tranſlationi tanta conuenit populi multitudo, quod frumenta, & aliæ ſegetes, cum fuiſſent à tranſeuntibus conculcatæ, ſequenti die meritis ſancti viri omnes erectæ & incolumes repertæ ſunt. Multi præterea diuerſis & grauiſſimis morbis vexati ad ſancti viri ſepulchrum ſanitatis beneficium perceperunt.

Nota miraculum.

Mulier habens brachiũ confractũ ad eius tumulũ ſanatur.

Vltio diuina in aſportantes ſancti viri reliquias.

Miracula in tranſlatione corporis ſancti.

NOTÆ.

Druonus.] *Præter Annales Alſatiæ, agunt de eodem Molanus in Indic.SS.Belgij, Gazetus tom.2.de Vit. SS. & antiqui libri. Eius feſtiuitas 16. Aprilis celebratur.*

Pago Spinaco.] *Vocatur hic Pagus vulgò* Eſpinoy.

Seburgum nomine.] *Vulgò dicitur* Sebourg en Hainaut.

Fernandus.] *De hoc Comite Fernando, & de rebus ab eo geſtis plura in Hiſtoriis & Annalibus Flandriæ.*

Ciuitatem Condeacenſem.] *Vulgò vocatur* de Condé.

Bincham Annoniæ ciuitatem.] *De qua ſuperius in vita S.Venantij Eremitæ & Martyris.*

VITA B. IACHELINÆ VIRGINIS. Partim ex Reuerendiſſimo doctiſſimoque Epiſcopo Thoma Cantipratenſi, & aliis.

Habetur in lib. de Proprietatibus Apum.

Fvit virgo quædam Romana Iachelina nomine, nobilibus & claris orta parentibus: quæ in tenera ætate conſtituta more magnatum in bonis moribus erudita fuit. Cum annos pueritiæ tranſegiſſet, mox choreas, & ioculatorias cantilenas, & quæ illa ætas expetit, & poſcit ſimul Comitum nobilium celſitudo, mente deſpiciens, tota miſericordiæ operibus, eleemoſynis pauperum, & denique continuis orationibus & ieiuniis ſeipſam exercebat.

Iachelina adhuc in tenera ætate reſpuit vanitates ſæculi.

Interea parentes eius debitum naturæ ſoluentes filiam Iachelinam adhuc valdè iuuenem reliquerunt ſub tutela fratris nobiliſſimi & ditiſſimi Comitis Apuliæ. Qui de ea valdè ſolicitus, eam incredibili diligebat amore & pluſquam fraterno, tum propter eius ſapientiam & gratiam, tum etiam propter eximias virtutes quæ in ea relucebant. Quando igitur ſancta virgo ad nubiles annos peruenit, multi nobiles, eximia eius pulchritudine & ſapientia illecti eam in matrimonium quæſierunt & obnixius à fratre poſtularunt. At verò illa quæ à teneris annis virginitatem ſuam Deo vouerat, nullo modo aſſenſum præbere volebat: verum cum à fratre Comite tradi nuptiis cogeretur, fugam meditata eſt. Capta igitur opportunitate vt ad partes fugeret alienas, virilem aſſumens habitum clam aufugit, & hoc modo incognita vſque ad mare peruenit.

Ob eximiam pulchritudinem à multis petitur in coniugium.

Virili habitu induta fugit ad partes alienas.

Interea Comes, frater virginis, qui ſororis nuptias cum gaudio expectabat, audiens fugam eius, turbatus eſt valde; ac demum poſt gemitus & dolores diu repetitos, ſeruorum & militum copia ſtipatus, directiſque nunciis per omnes vias frater Comes eam inſequitur via qua fugiebat. Quam cum reperiſſet multum gauiſus eſt. Sed illa nullum effugium videns, ad obuium mare ſe contulit, fratre eam propius inſequente. Quo cum perueniſſet, ſupra altiſſimæ rupis cacumen aſcendit, & crucis ſigno ſe muniens, in mare ſe ex alta rupe proiecit. Quod vbi frater vidit, in lacrymas prorumpens & de eius ſalute deſperans, cum eiulatu magno ſorori de rupe clamauit. Super omnia mihi ſoror chariſſima reuertaris ad me, conſtruam tibi Monaſterium ditatum copiis, in quo liberè ſoli Deo ſeruies. In cuius clamores virgo ſancta quaſi ſurda aure pertranſiens, per ampla maris ſpatia procedebat. Et vide quanta virtus diuini miraculi. Nimirum natandi artis ignara, oculis ac manibus in cælum extenſis, quaſi per aridum ambularet, maris profunda tranſibat. Quo tranſito frater Comes ad propria rediit, ſemper quoad vixit tantæ ſororis abſentiam deplorans.

Summo ſtudio perſequitur à fratre.

Inuenta, ſe in mare præcipitat, & illud miraculosè tranſit.

Illa verò cum ſolitariam ducere vitam peroptaret, in deſertiſſimas Græciæ ſyluas perueniẽs virili habitu induta, cum quendam ſenem Anachoretam in rupis concauo habitantem, Deo ita volente, reperiſſet, eum rogauit quatenus ei placeret eum ſecum retinere, vt eius doctrina & exemplo Anachoreticæ vitæ tyrocinia ediſcere, & cõtra aëreas poteſtates pugnare poſſet. Anachoreta eam exiſtimans iuuenem quendam eſſe adoleſcentem, qui de ſceleribus ſuis pœnitentiam agere cupiebat, eum humaniſſimè excepit, & ſecum retinuit, vitæque ſpiritualis & Anachoreticæ ei inquantum licuit documenta tradidit. Miniſtrabat autem huic ſeni, ligna deferendo, hortulum componendo, aquam extrahendo, & alia huiuſmodi naturæ neceſſaria exhibendo. Sæpius noctes inſomnes in ſanctis meditationibus & precibus tranſigebat, pſalmoſque cum Anachoreta decantabat, ieiuniis continuis corpuſculum atterebat, Deoque continuè gratias referebat, quod eam à tantis periculis eripuiſſet, & ad deſertum adduxiſſet, rogabatque ſponſum ſuum Ieſum Chriſtum cui ſuam deuouerat virginitatem, ne

In ſyluis Græciæ cum quodam ſancto Anachoreta vitam ſolitariam ducit.

Exercitia & auſteritates eius.

eam

eam diabolus proderet fœminam. Veſcebatur autem herbis & radicibus terræ, aqua ſitim ſedabat, humi cubabat. Multas diaboli tentationes pertulit, propter quas ſuperandas, pœnitentia mirabili ſe affligebat. Nam & grauiſſimis laboribus & oneribus corpus ſuum, aliquando quoque hebdomada integra ſe inedia, aliquando in aqua gelida, & ardentiſſimo ſole macerabat.

Verum enimuerò cum diabolus beatam hanc animo ſuperare non poſſet, cœpit ſaltem eam inſequi prælio corporali, aliquando eam verberibus, aliquando in portentoſis & monſtruoſis formis ad eam deterrendam, apparebat. Sed cum nihil proficeret, Anachoretam de eius pulchritudine tentare cœpit. Vnde qui prius per tres annos eam iuuenem adoleſcentem putabat, fœminam poſtea cœpit ſuſpicari. Nam attentius in eam defigens oculos, vultus & oculorum pulchritudinem mirabatur: vnde amoris ſagitta in corde vulneratus, erga eam verbis & aſpectibus plus ſolito afficiebatur. Quod cum videret caſtiſſima virgo, timens aſtutias & nequitias diaboli, ne ſe proderet fœminam, fugit circa mare in propinquis Siciliæ deſertis, & ibi ſupra arborem, adiutorio cuiuſdam fidelis viri, arcto valde conſtructo tugurio, per nouennium latitauit: eodem ſibi viro ita eleemoſynam miniſtrante, vt numquam propter victum deſcendere cogeretur. Ibi multis reuelationibus & Angelorum colloquiis honorata fuit. Cum enim in Romana Eccleſia tunc temporis multi abuſus regnarent, ſedem Apoſtolicam tenente Innocentio Papa III. qui licet vir optimæ & integerrimæ vitæ fuerit, ſcriptiſque & ædificiis plurimis Eccleſiam illuſtrarit, tamen quoſdam faſtus ſeu abuſus Cardinalibus tolerabat, vel non audebat reprehendere: vnde factum eſt vt B. Iachelina diuino ſpiritu inſpirata Romã perueniret, & prædictum Pontificem, cum omni Clero & populo ciuitatis, ſeuera & audaci redargutione permoneret. Cumque omnes attonitos reddidiſſet ſimul & ædificatos, ad dilectæ ſolitudinis rediit locum, vbi ad decrepitam vſque vixit ætatem. Et licet ſenex & annoſa eſſet, tamen ter in hebdomada, nullo adiecto, panem cum aqua comedebat, & ſuper nudam penitus terram, æquata ceruice pedibus, requieſcebat, & poſtmodum plena dierum & meritis, lætantibus Angelis ad ſponſum ſuũ Chriſtum, pro cuius amore tanta ſuſtinuerat, glorioſa migrauit.

Dæmonis ſuggeſtione eam Anachoreta carnaliter diligit.

Fugit virgo ſancta, & in Siciliæ deſertis, & ſupra arborem habitat.

Diuino ſpiritu ducta venit Romã, & Papã & Clerum ſeuerè arguit.

Abſtinentia ſancta Virginis in ætate decrepita.

Migrat ad Chriſtum.

NOTÆ.

Iachelina.] *Præter Thomam Cantiprat. agunt de ea celeberrimi Auctores qui eius geſta narrant. Auctor libri Scalæ Cæli. Auctor Speculi Exempl. diſt. 5. cap. 65. Auctor libri Apum, necnon alij antiqui hiſtorici minimè vulgares.*

VITA S. LIPHARDI EREMITÆ.

Ex ea quæ eſt apud Surium.

BEATVS Liphardus apud Aurelianos inclyta ortus proſapia, in ipſa iuuentute ad Iudicis eſt dignitatem euectus, pro ſua prudentia & legum cognitione. In quo ſanè munere adminiſtrando ita eſt rationem & æquitatem ſemper ſectatus, vt à iuſtitiæ rectitudine non deflexerit. Anno autem ætatis ſuæ quadrageſimo, diuino permotus inſtinctu, loci eius Epiſcopum adiit: vt in Clerum admitteretur, orauit. Cernens Antiſtes magnum eius erga religionem cultum, primò eum aſcribit in Clericorum album, ac deinde honorem cumulans, Leuitæ ei miniſterium mandauit. Quo honore auctus vir Deo plenus, terrenarum rerum abiecta ſarcina, verum Monachum profiteri cœpit.

Iuuenis dignitatem Iudicis adipiſcitur.

Fit Clericus.

Deinde Diaconus.

Eſt mons apud Aurelianos, quem incolæ regionis illius Magduoum vocant, in quo antiquitus erat extructum caſtrum, quod Vuandalica barbaries ad ſolum vſque diruit. Ita nullo illic manente habitatore, nemoribus excreſcentibus, locus ille quondam celebris in ſolitudinem verſus eſt. In eos verò abſtruſos receſſus Liphardus penetrans, vno ſolo contentus comite, eoque ſuo diſcipulo, apud fluuium Maluam, cellulam ſibi ex virgis conſtruxit, cœpitque illic habitare ſolitarius: vt ab hominum turbis, & mundi honoribus ſeparatus, liberiùs ad diuinæ ſeſe legis præſcriptum accommodare poſſet. Tanta verò erat eius abſtinentia, vt panis hordeacei, quem ſuis ipſe manibus conficiebat, non niſi vnciam vnam in cibum ſumere diceretur, & cum præter aquam nullum omnino alium potum admitteret, ea ipſa tertio duntaxat die parciſſimè vtebatur. Veſtes eius ſaccus & cilicium. Nec defuerunt ei miracula, quæ ſanctitatis eius non dubia eſſent documenta.

Mõs Magduni. vide Saulſeyum in Annalibus Eccl. Aurel.

In hoc horrido deſerto ſolitariam vitam exercet.

Magna eius abſtinentia.

Veſtes ſancti viri quales.

In Eremo illa vbi morabatur, erat immanis ſerpens, nec longè fons aberat gratiſſimas fundens aquas. Sed ad aquas hauriendas, præ huius beſtiæ metu nemo auſus erat accedere præter Chriſti athletam Liphardum, & eius diſcipulum Vrbicium. Is ſerpens malo eum perurgente dæmone, ſumma feritate ad viri Dei habitaculum properabat, eum planè perditurus. Non latebat id hominem Dei. Accitum ergo Vrbicium, mittit ad eum locum vbi iam nouerat eſſe ſerpentem, nec tamen indicat cur ipſum eò mittat, vt eius fidem probaret. Vrbicius citò eò abiens, horridiſſimum ſerpentem ſibi cernit venire obuiam: nimióque terrore correptus, in pedes ſe conicit: refertque ad virum Dei quid in via viderit.

Tunc Liphardus placidè ſubridens: cur timuiſti, inquit, modicæ fidei? deditque illi virgam, iubens, vt imperterritus illam ſub ſerpentis aſpectu humi defigeret. Abiit ille, crucíſque ſigno munitus, fecit quod iuſſus erat. Porrò Liphardus ad preces ſe conferens, rogabat Dominum vt teterrimum draconem perimeret. Exaudiuit orantem Dominus. Simul enim vt aſpexit draco virgam, furibundus accurrit, oſque ſuum ad caput virgæ attollens, eamque mordens, conitebatur confractam in ſolum deiicere. Sed precibus viri Dei id effectum eſt, vt nullo pacto incuruare eam poſſet. Cumque immanis bellua ita penderet, propter vaſti corporis graue pondus illicò crepuit. Id vbi cognouit vir Dei, cum diſcipulo ſuo abiit viſum belluam, & pro tanto miraculo gratias egit Deo. Habitauerant autem in illo ſerpente multi dæmones, qui illo extincto, terribiles dabant per aëra clamores, ita vt vicini ruris habitatores exterriti, inter ſe requirerent, quidnam hoc eſſet. Timebant autem draconem è ſuo antro progreſſum, omnia vaſtatum venire. Cum autem arrigerent aures, noſſe cupientes quæ voces redderentur: audiunt Liphardi nomen appellari, moxque ad ſolitudinem aduolant, taciti Liphardum perquirũt. Vt autem inuenerunt ſanctum virum ſolitis precibus intentum, & draconem extinctum, omnes flere præ gaudio cœperunt, & in Dei laudes prorumpentes, dicebant ſibi cælitus impenſam ſalutem excidio draconis: diemque

Oratione extinguit immaniſſimum ſerpentem.

illum

illum duaere celeberrimum.

Marcus Aurelianenſis Epiſcopus eū ordinat ſacerdotem.

Interea Marcus Aurelianenſis Antiſtes, in vico Clariaco, qui ab Magdunenſi oppido tribus diſtat milliaribus, ob certas cauſas tunc reſidēs, cum viri Dei virtutes didiciſſet: moa eaurgens, ad domicilium viri Dei properè acceſſit, & poſt ſalutaria colloquia, eodem die ſacerdotio eum initiauit, atque templum exiguum illi conſtruxit: quod vſque hodie extat. Creuit hinc fama ſancti viri, & in omnem regionem illam peruagata eſt, ita vt mirè eum venerarentur: eius meritis a dracone ſe dicerent liberatos, eius precibus ſe apud Dominum muniti confidentes. Permulti quoque mundo vale facientes ei adhæſere: vt eius diſciplinis inſtruerentur.

Accidit autem vt hyeme quadam ſæuiente frigore, quidam in ſupradicti montis latere ſua abſcondens veſtimenta, à viro Dei nudus veſtem peteret. Sed iam diuinitus reuelata erat illi hominis nequitia. Miſit itaque vnum è ſuis, qui veſtimenta illius afferret, locum ei indicans, vbi eſſent abſcondita. Et allata, dedit ei qui veſtem ſibi dari petebat ita dicens: Cur voluiſti miſer per mendacium tentare Chriſti ſeruum? Ille verò ſe deprehenſum ſentiens, pudefactus abſceſſit.

Oleo benedicto ſanat puellam infirmam.

Quædam puella nobilis, manus aridas, & debilia habens genua, ad eum venit: cadenſque ad pedes eius ſibi reſtitui petiit. Ille humi ſe proſternens Dominum rogat: inde ſurgens manus & genua puellæ benedicto oleo perungit, & illa Chriſti benignitate mox reualeſcit. Non eſt autem prætermittendum, quod cum Theodemirus Abbas Miciacenſis Monaſterij, è corpore eſſet abiturus, beatus Liphardus in ſomnis eſt admonitus, vt ad officia funeris illi patri præſtanda properaret. Euigilans ergo, vno ſecum è ſuis aſſumpto, ad Monaſterium illud profectus eſt. Cumque ad eius fores perueniſſet, videt cæleſtium agminum choros ſanctæ illi animæ pſallentes occurrere: eamque cum ineffabili gaudio ad cælum deducere. Cantabatur autem hic pſalmi verſus: Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti, habitabit, &c. Moa vir Dei in cellam ingreditur, vbi corpus ſancti Abbatis exanime iacebat, fratribus debita obſequia decantantibus, eiuſque funus curat. Peracto ſepulturæ miniſterio, beatum Maximum, defuncti Abbatis nepotem in eius locum ſubſtituit: fuſaque ad Dominum oratione, ad cellam ſuam reuerſus eſt. Et cum tandem ſui quoque obitus diem imminere cognouiſſet: conuocatis diſcipulis eum ante prædixit, & Vrbicium coram omnibus ſibi deſignauit ſucceſſorem. Nocte proxima, inter preces & lacrymas, ſancta illa anima feliciter de rebus exceſſit humanis. Id verò poſtquam Epiſcopo innotuit: celerrimè ad eius funus accurrit. Iam in medio ſacrum eius corpus poſitum, diſcipuli triſtes luctuoſis officiis proſequebantur: illudque Epiſcopus, vnà cum illis, magno ſtudio tradidit ſepulturæ. Deinde Vrbicius ab eodem Antiſtite in ſua functione confirmatus, poſt obitum ſancti viri, eius Monaſterij ſtructuram fecit ſublimiorem: vbi hactenus pro meritis beati Liphardi multa diuinitus ſigna eduntur: præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Videt animā Theodemiri, Abbatis in cælum deferri ab Angelis.

Migrat in cælum S. Liphardus.

Sacrū corpus ab Epiſcopo traditur ſepulturæ.

N O T Æ.

Liphardus.] *De eo Mart. Rom. 3. Iunij. Agunt de eodem Sur. tom. 3. Pet. Aquil. Epiſcopus lib. 5. cap. 81. Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 164. Floruit circa annum Domini 550.*

Saccus & cilicium.] *Cilicium à Cilicibus populis dictum eſt, apud quos (vt inquit Varro 2. de re Ruſt. c. 11.) cilicia primum confecta ſunt. Fiunt autem ex villis equorum, hircorum, atque caprarum.*

Marcus Aurelianenſis Antiſtes.] *De quo plura in Annalibus Eccleſiæ Aurelianenſis.*

Tribus diſtat milliaribus.] *Milliare, idem eſt quod mille paſſuum ſpatium.*

VITA S. SOLÆ EREMITÆ.

Partim ex Georgio Vvicelio de Sanctis Eccleſiæ Dei, & aliis.

EXCELSVS Dominus militantem Eccleſiam pretioſorum lapidum viuorum ipſi ſummo angulari lapidi Chriſto Ieſu vnitorum, ornatiſſima varietate decoratam, ſtructura mirabili fundare diſpoſuit, atque ab initio vineam ſuam piis cultoribus, iuxta ſanctam promiſſionem ſuam viſitauit, firmauit, & auxit: ſicque ſemper ad illam ſuæ protectionis auxilium multipliciter impartitur, & eandem vineam more ſolito viſitans virum fortem ad huius vineæ culturam adduxit, glorioſum ſcilicet Eremitam, & confeſſorem B. Solam, ſuperno cætui iamiam indubiè ſociatum.

S. Sola à S. Bonifacio Archiepiſcopo Presbyter ordinatus, ſeceſſit in Eremum.

Qui Beatus Sola, regnante Domino Imperatore Pipino Francorum & Germanorum, ſanctitate & miraculis claruit. Diſcipulus autem erat S. Bonifacij illuſtriſſimi Martyris, à quo Presbyter Monachuſque ordinatus aliquandiu ſanctum præceptorem ſuum in peregrinatione & prædicatione ſecutus eſt. Poſtmodum deſiderio vitæ ſolitariæ feruens, ſeceſſit in Eremum, vbi conſtructa exigua ex virgultis & foliis arborum cellula, contemplationi vacabat, amator enim ſolitudinis Sola, ſæculi blandimenta noxia mirificè contempſit. Vnde nonnulli cellam Solæ, Solonis cellam nuncuparunt: ſed verius ſol, quam Solon dicendus vir, Sola enim ſoli Deo contentus, cæleſtia tantum curauit. Ibi cum aqua deeſſet, oratione ſua fontis venas ſcaturire fecit, & aſinum in quo ſedere conſueuerat poſt lupum ouem portātem laxans, ipſum ſpectabili triumpho occidit. Poſtquam verò fuit martyrio coronatus beatus Bonifacius, Sola cum Vvillibaldo Epiſcopo totū ſe in ſacris ædibus conſtruendis contulit. Accolæ autem ei pro Chriſti amore frequentius neceſſaria miniſtrabant. Sed & dominus Carolus Auguſtus multa ei donauit, quæ in Eccleſiarum & Monaſteriorum conſtructione expendit. Sicque ſanctis operibus & meritis glorioſus, ad Chriſtum 2. Decembris migrauit.

Precibus impetrat fontem.

Eius iuſſu aſinus inſequitur lupū.

Totum ſe dat in ſacris ædibus conſtruendis.

Moritur.

N O T Æ.

Sola.] *Agunt de eo Trith. de vir. Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 254. Molanus, & Vvionius in Mart. Monaſtico dɪt ſupradicta. Claruit in Diœceſi Eiſtetenſi anno circiter Domini 670.*

VITA S. SEVERINI MONACHI

Noricorum Apoſtoli. Ex ea quæ eſt apud Surium.

S. Seuerinus de partibus Orientis venit ad oppidum Caſturis.

TEMPORE quo Attila Rex Hunnorum defunctus eſt, in vtraque Pannonia, cæteriſque confiniis Danubij, res turbabantur ambiguè. Quibus diebus ſanctiſſimus Dei ſeruus Seuerinus, de partibus Orientis in Pannoniam veniens, in oppido quod Caſturis dicitur, morabatur. Sed

cùm quodam die ad Eccleſiam ex more procedens, cœpiſſet Preſbyteris & Clero, atque omnibus ciuibus prædicere, vt hoſtium inſidias imminentes, orationibus & ieiuniis, ac miſericordiæ fructibus inhiberent, nec tamen audirent viri Dei oracula: famulus Domini reuerſus ad hoſpitium, quo ab Eccleſiæ cuſtode fuerat ſuſceptus, diem & horam imminentis excidij prodens: De contumaci, ait, oppido, & citiùs perituro, feſtinus abſcedo. Atque ita inde abiens, ad proximum quod Comagenis appellatur, oppidum declinauit: quod videlicet hoſtium intrinſecus conſiſtentium cuſtodia ſeruabatur arctiſſima, à quibus tamen vir Dei interrogatus non eſt. Itaque mox ingreſſus Eccleſiam, cunctos de ſalute propria deſperantes, ieiunio & orationibus, ac eleemoſynis itidem hortabatur armari, proponens antiquæ ſalutis exempla. Sed neque hîc profecit, donec ſenex ille qui dudum in Caſturis ciuitate tanti hoſpitis ſuſceptor extiterat, eò adueniens, interitum ſui oppidi, & præcedentem etiam de viro Dei hiſtoriam omnibus demonſtraret.

Inde in Comagenis.

Et quidem iis auditis habitatores memorati oppidi ſtatim in Eccleſiam conuolant, iuxta monita beati viri, per triduum ieiuniis dediti, erratorumque veniam poſtulantes. Et ecce die tertio, facto ſubito terræmotu, ita ſunt hoſtes intrinſecùs habitantes exterriti, vt exeuntes fugam velociter inirent, ac tandem mutuis ſe gladiis conciderent. Eodem tempore ciuitatem Fabianis nomine ſæua fames oppreſſerat: cuius habitatores vnicum ſibi remedium adfore crediderunt, ſi à ſupradicto oppido Comagenis hominem Dei Seuerinum Religioſis ad ſe precibus inuitarent. Quos ille ad ſe venire prænoſcens, cum hæſitaret vtrum pergeret cum eis necne, admonetur à Domino vt pergat. Veniens igitur ad prædictam ciuitatem, cœpit ſuadere, dicens: Pœnitentiæ fructibus poteritis de tanta famis pernicie liberari. Qui cum talibus proficerent inſtitutis, beatus Seuerinus diuina reuelatione cognouit, quandam viduam nomine Proculam fruges plurimas occultaſſe. Quam productam in medium, cum vehementer arguiſſet, magno mulier pauore perterrita, cœpit ſeruata libenter pauperibus erogare. Nec multò pòſt naues etiam de partibus Rhetiarum, mercibus onuſtæ quàm plurimis, extra tempus legitimum glacie quoque ſoluta, inſperatè videntur in littore Danubij.

Liberatur ipſo prædicãte ieiunium, oppidum ab hoſtibus.

Acriter reprehendit viduam occultantem fruges tempore famis.

Multæ ſunt autem & aliæ huius ſancti viri prædictiones & ſalubres monitiones, & in primis quas experti ſunt Rugiorum Reges Flaccitheus, & eius filius Feletheus: ille fœliciter, iſte inſauſtè. Inſuper & Odoacer quoque qui regnauit in Italia. Qui cum ad humillimæ viri Dei cellulæ tectum adhuc iuuenis viliſſimo tunc habitu intraſſet: Vade, inquit ei vir Dei, ad Italiam, viliſſimis pellibus nunc coopertus: ſed multis citò plurima largiturus. Porrò præſentabat ſe poſt aliquantum temporis nuncius ſancti viri, quem pro deferendis reliquiis ſanctorum martyrum Geruaſij & Prothaſij direxerat. Vnde ille condigno honore ſuſcipiens allata munuſcula in quadam baſilica collocauit officio Sacerdotum. Quo videlicet in loco plurimorum martyrum congregauit reliquias: quas ſemper præeunte reuelatione emeruit accipere. Epiſcopatus plerumque honorem vt ſuſciperet poſtulatus, præfinita reſponſione concluſit, ſibi ſufficere dicens, quòd ſolitudine deſiderata priuatus ad illam diuinitus veniſſet prouinciam, in qua turbis tribulantium frequentiùs intereſſet. Datatus nihilominus formam Monachis, ſolicitus admonebat beatorum patrum veſtigiis inhærere.

Multa prædicit futura.

Solicitè curat ſibi adferri SS. reliquias.

Recuſat dignitatẽ Epiſcopalem.

Ex quibus cum eſſet quidam nomine Maurus, Monaſterij cui beatus vir Seuerinus præerat, æditnus, cùm cum vir Domini prius redemiſſet de manu barbarorum, ſecundò etiam abductum à latronibus, ſola ſua maieſtate inermis latronibus excuſſit. Sed nihil hoc mirum. Siquidem dum adhuc Norici Ripenſis oppida ſuperiora conſtarent, tam celebris S. Seuerini flagrabat opinio, vt certatim eum ſingula caſtella pro ſuis munitionibus inuitarent, credentes quod eius præſentia nihil eis deueniret aduerſi. Quibus præditus gratiis, tantam vir Dei captiuorum egenorumque curam ingenita ſibi pietate ſuſceperat, vt penè omnes per vniuerſa oppida, vel caſtella pauperes ipſius induſtria paſcerentur. Quibus tam læta ſolicitudine miniſtrabat, vt tunc ſe crederet tantummodò ſaturari, quando videbat egentium corpora ſuſtentari. Et cùm hebdomadarum ſæpe continuatis ieiuniis minimè frangeretur: tamen eſurie miſerorum ſe credebat afflictum. Cuius largitionem tam piam in pauperes plurimi contemplantes, quamuis ex duro barbarorum imperio famis anguſtiam ſuſtinerent, deuotiſſimè frugum ſuarum decimas pauperibus impendebant. Et quidem iam poſt multos agones, multaque in circuitu præſtita beneficia, reuelante Domino beatus Seuerinus ſe de hoc ſeculo tranſiturum cognouerat, cùm ad ſe vocatum ſupradictum Regem Rugiorum Feletheum cum vxore Giſa crudeliſſima, de innocentum oppreſſione grauiter arguit. Deinde ad ſubiectos ſibi fratres, verbis beati Ioſeph, viſitatione, inquit, viſitabit vos Dominus: tollite oſſa mea hinc vobiſcum; ſicque totum corpus ſuum ſigno crucis extenta manu conſignans, non multò poſt quieuit in Domino ſexto Iduum Ianuariarum.

Nota inſignẽ abſtinẽtiam, & ſimul miſericordiam in pauperes.

Prædicit diſcipulis de ſuo obitu.

Moriturus arguit Regem & Reginã de ſuis ſceleribus.

Cuius quàm iuſta fuerit iam commemorata ad fratres monitio, non multo pòſt euentus docuit. Etenim per Odoacrum bello ſubacti Rugij, omnes deinde iuſſi ſunt per eundem tranſire in Italiam: cum quibus & tranſlata ſunt B. Seuerini pignora, integra adhuc corporis compage: cum iam ſextus depoſitionis eius effluxiſſet annus. Apportatum eſt autem ſancti viri corpus per diuerſas Italiæ regiones. Et primò quidem delatum fuit ad Caſtrum nomine montem Feleterm, vbi aliquandiu manſit carro adhuc impoſitum. Poſtea verò Gelaſij ſedis Romanæ Pontificis auctoritate, & Neapolitano populo exequiis venerendis occurrente, cum illuſtris fęmina Barbaria venerabilem Preſbyterum noſtrum Marcianum, ſed & cunctam congregationem, litteris frequentibus inuitaſſet in caſtro Lucullano, per manum S. Victoris Epiſcopi in Mauſoleo quod prædicta fæmina condidit, collocatur. Qua celebritate multi diuerſis languoribus afflicti, quos recenſere longum eſt, receperunt protinus ſanitatem. Monaſterium autem eodem loco conſtructum eſt: quod & hactenus perſeuerat.

Transferũtur eius Reliquiæ in Italiam.

Multi ægroti ad eius ſepulchrum curantur.

N O T Æ.

Seuerinus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 8. Ianuarij. Eius geſta fuſiùs proſecutus eſt Surius tomo 1. Agit & de eo Petrus in Cat. lib. 2. c. 56. Obiit tempore Odoacri Regis Italiæ circa annum Domini 480.*

De partibus Rhetiarum.] *Rhetia eſt regio Europæ, quæ alio nomine Bauaria vocatur.*

Ciuitatem Fabianis.] *Fabiana eſt nunc Vienna Auſtriæ.*

VITA

VITA S. GREGORII ARCHIEPIſcopi Nicopolis in Armenia, Eremitæ in pago Aurelianenſi. Collecta ex ea quam collegit ex antiquis M S. Cod. S. Maximini Miciacenſis, Carolus Sauſſeyus.

Habetur circa finem Annaliũ Eccleſiæ Aurelian.

S. Gregorius in Armenia natus.

GREGORIVS Armeniorum Nicopolitanus Archiepiſcopus, morum probitate decorus, præfatæ gentis ortus extitit Religioſis parentibus, quem dum vnicum dilecta piorum parentum cura cuidam venerabili viro ac diuinorum dogmatum eruditiſſimo, ſacris literis imbuendum credidiſſet, cæleſti gratia præuentus, to breui vetus nouumque teſtamentũ didicit, & quicquid Catholicæ fidei dogma espoſtulat, vigilanti ſtudio percurrens memoriæ commendare non diſtulit. Nec mora, ſapientior ipſis extitit doctoribus, quem Spiritus ſancti gratia repleuerat.

Traditur cuidam doctiſſimo viro erudiendus.

Verùm tranſacto parui temporis ſpatio, vi febriũ correptius vterque parentum eius, debitum munus exoluerunt naturæ. Nec mora, Athleta Christi Gregorius non modicas parentum ſuorum poſſeſſiones ſibi hæreditaria lege ſuccedentes recipiens, ſancti Spiritus paracleti, cui tota mentis intentione iugiter famulabatur, præſidiũ expoſcebat, quatenus de his nihil aliud ſibi liceret, niſi quod diuinæ maieſtati placeret. Conſumpto itaque in C pauperum diſtributione patrimonio in Nicopolitanorum ſanctæ matris Eccleſiæ finibus ſe Deo ſeruiturum deuouit; ibique comam capitis deponens cum cæteris fratribus, ſub Clericali habitu degere cœpit. Nec reticendum cenſeo, quanto ſudore ibi præ cæteris inſiſtebat ieiuniis, orationibus, atque vigiliis. In omni namque vita ſua numquam ieiunium fregit, niſi in Dominicis diebus, & ſacris ſolemnitatibus: vinum & quod inebriare poteſt quaſi peſtem reſpuebat. Poſt ſolis occaſum, ianuis iam Eccleſiæ obſeratis, intra Eccleſiam ſolis cuſtodibus ſcientibus remanens per totam noctem vigiliis & orationibus ſedulus inſiſtebat. Ante ſaluatoris D vultum toto corpore proſtratus, atque pauimento inhærens ſolis articularibus digitis ſuccurrentibus, centies in nocte reſurgebat, accubitale ſuum nullus vnquam nouerat, niſi quod ei orandi laſſitudo quamuis rarò contulerat. Quod cuſtodes præfatæ Eccleſiæ cernentes, intra ſe ſtupebant dicentes; quis homo iſte eſt, qui vita hominum deſpecta, more Angelico viuere deſiderat? Illius cadauer nimiis attritum ieiuniis vix retinet ſpiritum: & tamen orandi aſſiduitate non frangitur. Nec mora, illius ſancti viri præfatæ Eccleſiæ Archiepiſcopo, cæteriſque religioſis, fratribuſque referunt: ſecreta diu celare nolentes. Quod audientes, quamuis ardenti amore illum prius diligerent (audierant enim quemadmodum vendito patrimonio, atque in E vſibus pauperum pro Dei nomine recondito, illius Eccleſiæ altaribus ſe ſeruiturum contulerat) tamen hac reuelatione permoti, amplioris diligentiæ cumulus occultè ſuccreſcere cœpit. Timebant autem ne ſi beneuolentiam quam erga eum habebant, ei coram oſtenderent, indebitæ venerationis cultum effugiens, aut in Eremum occultè confugeret, aut in ſpeluncis, & in petrarum cauernis ſe protinus occultaret.

Patrimoniũ ſuum pauperibus diſtribuit.

Fit Clericus.

Nunquam ieiuniũ fregit niſi diebus Dominicis.

Aſſiduitas eius in orationibus.

Diligitur ab omnibus.

At verò venerabilis Archiepiſcopus diuini amoris fauore concepto, tantæ probitatis virum ſuæ familiaritatis expertem diutius non patiens, vt animal ſibi ſimile cupiens adiungi, interpoſitis A quibuſdam ſacris colloquiis ſui ſecreti conſcium, atque in omni Eccleſiaſtici ordinis cauſa conſortem ſibi fieri laborauit. Et quoniam iam ſenio confectus erat, nec eius vires ad peragendum ſanctæ prædicationis officium ſatis præualebant: hunc pro ſe diuini verbi prædicatorem, atque ſuæ vicis exequutorem plebis conſenſu fieri deſtinauit: & vt impoſiti honoris munus plenius ageret, ſacrorum Ordinum gradibus communicatis, ipſe ſanctiſſimus pater eum Sacerdotij honore ſublimauit. Recepto igitur ſanctæ prædicationis officio, tantam illi diuina pietas gratiam conferre dignata eſt, vt peragratis illis regionibus, torrentis eloquij dulcedine immundorum ſpirituum repelleret infeſtationem, B & maximam etiam paganorum multitudinem, quorum non minima pars eidem Epiſcopatui adhærebat, melliflui oris dulcedine relictis ſimulachrorum ritibus ad fidem Christi conuerteret.

Ordinatur Sacerdos.

Multos infideles conuertit.

Dum hæc & alia agerentur, idem Archiepiſcopus vi febrium correptus, in lectum decidit moriturus. Qui dum iam vitæ ſuæ extremum terminum ſenſiſſet ſibi adeſſe, conuocatis ad ſe eiuſdem loci religioſis fratribus, de ſui ſucceſſore eligendo eos alloquutus eſt. Cui cum reſpondiſſent omnes, & ſimul rogarent, vt ipſe eis Paſtorem idoneum eligeret: lætatus Pontifex, Sacerdotem Gregorium in ſuo loco conſtituit. Quod factum omnibus placuit. Quid plura? Sacri Pontificis electione vniuerC ſæque plebis aſſertione, atque ipſo Pontifice eidem ſacri Ordinis iugum imponente, Pontificali infula decorari promeruit. Non poſt multum verò temporis, Archiepiſcopo defuncto, venerabilis Antiſtes Gregorius, quamuis ante Epiſcopatum in Dei opere ſedulus perſiſteret, poſt Epiſcopatum tamen ſtudio vigilantiori virtutum omnium incrementa exercens, vt ſuo exemplo omnibus proficeret, ſeque ab omni caſu immunem conſeruaret laborare feſtinauit. Et vt ſacri viri meritum omnibus liqueret, boni odoris aromata, quæ in eodem superni medici gratis transfuderat, ſuum odorem pluribus inſerentia mentis & corporis ſalutem præſtauere continuam. Nullius enim infirmitatis grauitas ibi D perſtare poterat, vbi beatus ille vim orationis adhibebat, quique ad eum veniebant infirmi eius orationibus ſanitate recepta ſani atque incolumes reuertebãtur ad propria. Cæcis viſum, ſurdis auditum, claudis greſſum, multimodaque debilitatum genera patientibus inuocato Christi nomine ſalutem reſtituebat. Tantas per illum Dominus dignatus eſt operari virtutes, vt non ſolum omnes morbidi à cunctis liberarentur infirmitatibus, verùm etiam inter ſuos pace conſtituta, nimiaque frugum vbertate omnis illa ciuitas lætaretur & patria.

Archiepiſcopatus honore decoratur.

Claret miraculis.

Timens autem ne ab humanis fauoribus in ſuperbiam elatus, quod in Dei opere tam longi temporis ſpatio cum tanto ſudore conquiſierat, prorE ſus perderet, ad ſolita arma recurrit, diuinæ pietatis clementiam deprecans, quatenus tale ei dare vellet conſilium quod ſibi valeret in futurum. Decreuerat quippe iam diu apud ſe Eremum appetere, mundique huius gloriam fugere, vt ampliorem inueniret. Igitur ſub cuiuſdam noctis ſilentio ſumptis ſecum duobus religioſis fratribus, quibus omne cordis ſui arcanum denudauerat, celeris fugæ iter arripiens, Alpium crepidines celeriter tranſiit, & ad Gallias iter direxit. Cumque peragratis pluribus ciuitatibus & oppidis illius regionis, Pithiueris oppidum deueniſſet, in domum cuiuſdam religioſi Sacerdotis, Atlifridi nomine, qui eiuſdem oppidi Eccleſiarum cuſtodibus præerat, hoſpitatus

Fugit vanã gloriam.

Relicto Archiepiſcopatu, venit in Gallias.

 eſt.

eſt. In eadem verò nocte, qoæ ſui aduentus diem ſequebatur, dum primæ vigiliæ noctis more ſolito excubias celebraſſet, quem ſui itineris terminum vellet, Dominum deprecatus, vox de cœlis ſuper eum intonuit dicens: Chariſſime mi Gregori, pro me multa paſſe, plurimaque paſſure, certum hic tui itineris terminum adfure conſtituo. Eſt enim non longe hinc quædam parua Eccleſia in honorē S. Martini Vertanenſis conſecrata, ab omni ſtrepitu hominum ſegregata, quam propter ſolitudinem incolæ ſolam vocant, oon plus ab hoc oppido duobus millibus paſſuum diſtans, ad hunc iocum iubeo vt pergas, ibique Domino cui te ſeruiturum ſpopondiſti, omni tempore vitæ tuæ deſeruias.

Reuelatur ei diminitus locus Eremitica vita ducenda aptus.

Manè aotem facto cum tetræ noctis fugata caligine ſuæ claritatis fulgore mundum ſol illuminaret, præfatum hoſpitem cœpit interrogare vbinam eſſet Eccleſia, quæ vulgò Sanctus Martinua ſolus appellabatur. Cui cum reſpondiſſet duobus milliaribus diſtare ab oppido, dediſſetque ei hominem vt ad dilectum iocum eum deduceret, gratias agens itineri ſeſe accinxit. Videns autem iocum à Deo ſibi præparatum, ſuperfuſa facie lacrymarum fletu, flexis genibus orauit ad Dominum dicens: Deus inęſtimabilis quem nullus claudit terminus, infra quem cuncta ſubſiſtunt, & per quem omnia diſponuntur, tibi gratias ago, qui mihi hunc locum mei laboris certum finem eligere & temet ipſum demonſtrare voluiſti. In me enim ſentio quod numquam derelinquis ſperantea in te, præſta mihi quæſo Domine Deus, in tuorum operibos mandatorum perſeuerantiam, vt in hoc loco tibi deuota mente ſeruiens, mole corporis depoſita, per bonam confeſſionem, vt pollicitus es, ad te venire valeam. Et ſurgens ab oratione, mox cum ductore ſuo, ad prædictum reuerſus eſt oppidum. Erat autem ibi nobilis quædam matrona Alluiſa nomine, timens Deum, quæ ſuper regionis illius populos iura poteſtatis exercebat: quæ fuit mater Odolrici Aurelianenſis Epiſcopi. Ad quam veniens vir Dei, petiit vt in ſuæ poteſtatis terminis eum habitare permitteret. At venerabilis matrona omnipotenti Deo proniter gratias referens, qui tanto viro ex longinquis regionibus adducto ſuæ poteſtatis patriam illuſtrare dignatus eſſet: vltro habitandi licentiam concesſit.

Alluiſa Odolrici Epiſcopi Aurelian. mater.

Tunc prædictus Antiſtes valedicens matronæ & omnibus, ad præfatam Eccleſiam reuerſus eſt quantocyùs, ibique ſuæ quantitatis extruens tugurium, ſolitariam quam diu optauerat incepit viuere vitam. Nunc autem non eſt tacendum, quot annis in eodem loco Domino ſeruiens vixerit, & quam vitam duxerit, quotque miracula ibi per eum fieri Deus voluerit, vixit enim in eodem loco venerabilis Sacerdos Gregorius circiter ſeptem annos ſeruiens Deo tota puritate mentis. Totius hebdomadæ in legitimis feriis nullo modo cibum capiebat, in cæteris verò, hoc eſt in tertia & in quinta, & in ſeptima feria occaſo ſole ieiunium ſoluebat. Solutio ieiunij talis erat, lenticulas ad ſolem in aqua germinatas quantum manus ſiniſtra eius ſupportare valebat, & panis hordeacei tres vncias in lixiuia decocti, & herbarum crudarum radices, quas ſibi ipſe præparabat, in præfatis feriis quotidie comedebat. In Dominicis verò diebus ac in cæteris ſacris ſolemnitatibus ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ, & beatorum Apoſtolorum, excepta carne & abdomine, communem cibum capiebat. Nam illis diebus oppidani & diuites ruſtici, illius ſanctitatem noſcentes, prout quiſque po-

Solitariam vitam ducit.

Nota S. viri abſtinentiā.

A terat ei afferebant: quibus cum gratiarum actione receptis, & iiſdem deferentibus, ſacris eulogiis ſancti Pontificis manu cum benedictione communicatis ad propria reuertebantur. Partem autem quæ ei remanebat, pauperibus quorum non minima pars illic aderat, humiliter diuidebat. Sacerdotes quoque ac ſacri ordinis miniſtros, necnon etiam quoſdam laicos Religioſos ad prandium inuitabat, quibus etiam non ſolum corporalia alimenta, verùm etiam ſpiritualia ſubminiſtrabat. Ipſe verò propriis manibus artocreas cum melle & coctis acrioſinibus patrio more componens, cum hymnis ſpiritualibus & canticis poſt cibum gaudens illis offerebat, quo refecti putabant in ſe omnes paradiſi
B adfore delicias. Verùm cum quidam ruſticus ſancti viri inuitationem ſtomachato corde reſpuens, ad domum ſuam cum famulis reuertebatur, qui antequam fluuium, qui infra Eccleſiam in qua vir Dei commorabatur, fluebat, tranſiret, arreptus à dæmone magnis vocibus cœpit clamare dicens. Serue Dei Gregori, quoniam tuam repudiaui inuitationem peſſimè diſcrucior. Qui dum in aquam ſe vellet proiicere, à famulorum manibus retentus eſt, & manibus à tergo religatis ad prædictum virum, vbi cum fidelibus adhuc ad prandium ſedebat, illum flentes celeriter perducunt, dicentes: famule Chriſti Gregori, hic noſter dominus, quia tuum deſpexit præceptum, à dæmonio malè vexatur, vnde
C ſupplices petimus, vt pro illo Dominum orare non differas. Tunc venerabilis Antiſtes miſericordia motus ſuper eum à prandio concitus ſurrexit, & pergens ad Eccleſiam Deum deprecatus eſt, dicens: Domine Deus omnipotens, qui omnes homines vis ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis peruenire, te deprecor, libera hunc famulum ab iſto dæmone. Mox completa oratione dæmon exiuit ab eo. Tunc vir Dei illum manu ſuſcipiens, ad prandium, quod prius deſpexerat, ſecum perduxit ſanum atque incolumem.

Vltio diuina in ſancti viri contemptorē.

Sanat dæmoniacum.

Quadam die Dominica dum quædam ruſtica viro venerabili Gregorio ſolito more panem deferret, altera mulier quæ ad eundem Dei virum
D eiuſdem rei cauſa pergebat, interrogauit eam dicens: quid eſt quod defers Domino Gregorio? At illa panem quem deferebat de manipula extrahens, ei reſpondit dicens: hoc tantùm Domino meo defero. At illa cum viſu toruo intuens dixit: quo vultu hunc atrum panem tam ſanctiſſimo viro defers? melior quippe iſte meus eſt. Et extractus niue candidior apparuit. Pergentibos aotem illis antequàm ad viri Dei cellulæ oſtium acceſſiſſent, quæque ſuum panem extrahens mirum in modum mutatos repererunt. Illa enim quæ panem alterius ſpreuerat, quaſi carbonem ſuum panem nigrum reperit, alterius niue candidiorem intuens. O diuerſa fidei conuerſio! Bona enim fides in me-
E lius creſcendo, ſemper augeſcit; mala autem in pœnis deſcendendo ſemper decreſcit. Quo miraculo attonitæ, tamen ſancti viri ianuam intrauerunt cellulæ, & flexis poplitibus de panibus quod illis acciderat narrauere recenſentes. Venerabilis autem Antiſtes vtrumque munus ſuſcipiens, ait. Ideo ſancta Eccleſia iuſtos & iniuſtos recipit ad ſe venientes, vt iuſti in iuſtitia ſua permaneant, iniuſti verò ſuam iniuſtitiam relinquentes, ad iuſtitiam verbi Dei dulcedine recreati recurrant. Mox præfatæ mulieres patris benedictione recepta ad propria redierunt.

Bona fides in melius creſcit, mala autem ſemper decreſcit.

Quadam die dum vir Dei per vinearum inculta herbarum radices colligeret, vnde ſibi victum

certis

certis diebus præpataret, maligni ſpiritus tentatio ſemper bonis inuideus non deſuit; hanc inter cæteras herbarum radices, veneniferæ apiorſæ radicem, quæ ridendo hominem interimit, ſeductor impoſuit: quam vir Dei cum aliis colligens confeſtim ad cellulam deportauit, quas cum diligenter expoliret, atque ex lympha fortiter ablueret, ab illa radice in qua fraus inimici latebat, vnda ſanguinis guttarim defluere cœpit. O veræ fidei conſtantia! Vera enim fides neſcit timere: nihil enim illis timendum eſt, quos veræ fidei oſſius diuinæ contemplationi indiſcienter adiunxit. Tunc verò Dei famulus dæmonis aſtutias certiſſimè intelligens, maligni ſaporis radicem procul à ſe repulit, & flexis genibus gratias omnipotenti Deo reddidit, qui ſuos famulos ſemper & vbique protegit.

Mirabilis vadicis proprietas.

Denique cùm quadam die Veneris ad Pithiuerenſem Eccleſiam orandi cauſa more ſolito deueniret, occurrit ei tam pauperum quàm diuitū puerorum non minima multitudo, quem diſrupta veſte cernentes indurum, poſt eum vociferati cœperunt, putantes eum inſanum. Tunc quidam Hortetannus nomine fortè tenertens à foro venali per eundum vicum, per quem ſeruum Dei pueri deridendo inſequebantur, pernam lardi ad domum ſuam deferebat. Qui vidēs cum puerorum clamoribus fatigatum, ait: O ſtolidiſſime hominum, cur tua relicta cellula, quaſi inſanus diſcurris per oppidum? Et multis conuiciis afflictum, tandem eum hæreticum quod carnem manducare nolebat appellauit. Cui ille: hactenus, inquit, iniurias à te illatas patienter ſuſtinui, hoc verò quod me hæreticum nominaſti, nullo modo ſufferre potui, hæreticus enim à Deo ſeparatus dicitur. Nolo autem ſeparari à Deo meo, pro cuius nomine hæc omnia patior. Quo dicto, cum magno impetu pernam lardi quam tenebat manu abſtrahens in conſpectu omnium eam quamuis crudam manducare cœpit. Mox iniuriarum illator pœnitentia ductus, ad ſancti viri pedes corruit, veniam impetraturus: qua impetrata vir ſanctus rediit ad propria.

Hæreticus à Deo ſeparatus dicitur.

Hæc & alia huiuſmodi quamplurima per ſeruū ſuum Gregorium Deus operari dignatus eſt incola, quæ ſi quis plenius enarrare contenderit, potius dies quàm loquela deficiet. Et ne prolixa oratio faſtidium auditoribus generet, ſtilum vertamus ad beati viri exitum. Illo autem in præfata Eccleſia ſub tertia noctis diei Sabbathi vigilia oránte, atque Dominum finis ſui dati terminum deprecante, apparuit ei Dominus Ieſus Chriſtus, dicens: Noli timere mi dilecte Gregori, quinta enim die ad me venies, vt tibi promiſi, ſub bona confeſſione, & quoniam terrena & peritura propter me deſeruiſti, te cæleſtibus & in æternū manſuris præmiis condonatū cū fratribus tuis in cæleſtibus collocabo. Quo dicto cælos Dominus aſcendit, & vir beatus de ſuæ mortis exitu certus, ſuam cellulam celeriter expetiit, in qua ſui corporis membra iam nimia febre correpta collocans, extremum ſui exitus diem cælitus ſibi oſtenſum expectabat. Quod cum audiſſent non ſolum oppidani, ſed etiam ruſtici quos communis ardor amoris ei prius deuinxerat, veniebant ad eum corporis neceſſaria ei deferentes. Quibus vir Dei præcipiebat, vt quæ ſibi attulerät pauperibus erogarent, nec decet, inquiebat, fratres mei, corpus aliquo cibi recreamine ſuſtentari, cuius ſpiritus iam à Deo vocatus totus hæret ſupernæ contemplationi. Hoc tantum vos deprecor, vt præceptorum Domini noſtri memores ea complere ſtudeatis. Denique corporis &

Apparet ei Chriſtus.

A ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti perceptione ſe muniens, ſpiritum cælo, corpus terræ ſeptimo Calend. Aprilis tradidit humādum. Quanta in eius exequiis lamenta fuerint, quantaque turba fideliū illius obitu commota ad eum confluxerit, non ſolum ex finitimis, ſed etiam & longinquis regionibus, reticere potiùs iudico, quam exprimere.

Migrat in cælum.

Tunc Clerus & deuotus populus ad eum conuenerunt, qui ſancti viri corpus ex tugurio extrahentes, ad Sancti Martini Eccleſiam cum hymnis & canticis tranſtulerunt decenter, in qua totius noctis exequialibus cū cereis & lampadibus excubiis celebratis, ſummo manè iuxta altare Sancti Martini honorificè ſepelierunt: vbi quandiu in eodem

Honorificè ſepelitur.

B loco iacuit, ſupernæ virtutis operatio plurima miracula fieri voluit. Nam quicunque æger ad eum veniebat, ſancti viri meritis ſanus & incolumis inde reuertebatur à quacumque detinebatur infirmitate. Tunc præfata matrona Alluiuſa tantam populorum cum maximis muneribus frequentiam ad eundem locum defluere conſpiciens, piiſſimæ cupiditatis igne ſuccenſa, ſancti viri glebam cum ſummo honore Pithiueris oppido tranſtulit, & in Eccleſia Sancti Salomonis in qua nunc Deo volente requieſcit, ante vultum Saluatoris iterum honorificè ſepeliuit, in qua fecit & faciet benigna Dei diſpenſatio per ſerui ſui merita plurima miraculorum genera.

Miracula ad eius tumulū.

Transfertur eius ſacrum corpus.

C Hæc autem quæ ſuperius dicta ſunt partem oculis noſtris vidimus, partim ab illis qui illius ſanctiſſimo colloquio atque familiaritate fruentes, ea propriis oculis viderunt, accepimus, partim à parentibus eius & amicis qui poſt illius obitum eum quærebant putantes viuere, cognouimus. Laudetur inde ſumma & indiuidua Trinitas, quæ in ſancti Confeſſoris ſui Gregorij multiplici virtute triumphat, cui eſt honor & gloria, laus & iubilatio per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

NOTÆ.

Gregorius.] *Beatus iſte alia nomine Machariu vocabatur, qui Armeniorum Nicopolitanus Archiepi-*
D *ſcopus poſtmodum ſolitariam vitam duxit apud Pithiuerim, tempore Odolrici 56. Aurelianenſis Epiſcopi, & Roberti Francorum Regis, anno Domini 1022. vt videre eſt apud Sauſſeyum in Annalib. Eccleſiæ Aurel. lib. 8. num. 17. Stylum aliquantulum mutauimus, & quædam miracula breuitatis cauſa omiſimus, quæ ſi quis deſiderat, videat eundem Sauſſeyum.*

Armenia.] *Regio eſt Aſiæ inter Taurum & Caucaſum montes ſita: & à Cappadocia ad Caſpium mare vſque protenſa: ab Armenio Theſſali Comite (vt inquit Strabo) ſic dicta. Et vt Plinius author eſt, mater ſt. & minor, vbi pretioſiſſimum inter reliqua aromata naſcitur amomum. Hanc Hebræi Ararab vocant. In ea Arares fluuius, & pars Euphratis & Tygridis, & inſignis ciui-*
E *tas Artaxata.*

Pithiueris.] *Gallicè dicitur* Pitiniers ou Piuuiers, *in Gaſtinenſ. Diœceſ. Aurelian.*

Nicopolis.] *Eſt ciuitas Epiri, à vict'oria Auguſti ſic appellata, quâ Cleopatram & M. Anton. apud Actium ſuperauit.*

Abdomine.] *Abdomen ſignificat pinguedinem.*

Artocreas cum melle & coctis acruminibus.] *Erat quoddam epulum cum pane, melle & acriminibus, id eſt, quibuſdam herbis acribus & parumper aſperis, quibus ſimul tunctis & compoſitis paſtelli & farcimenti ſpeciem habebat.*

Habetur in Bibliotheca Cluniac.

VITA S. ODONIS ABBATIS.

Ex Ioanne eius Diſcipulo.

S. Odo in aula Vuillelmi Ducis Aquitan a primo educatus.

BEATISSIMVS Odo ex Francorum proſapia extitit oriundus: ſed intra domum Vuillelmi robuſtiſſimi Ducis Aquitaniæ eſt alitus. Nonodecimo ætatis ſuæ anno, apud beatum Martinum Turonis eſt tonſus, ibique Grammaticæ artibus educatus, deinde apud Pariſios Dialectica, Muſicaque à Remigio viro doctiſſimo eſt inſtructus, & triceſimo ortus ſui anno Burgundiam petiit, ibique per quindecim annos ſub Bernone Abbate Monaſticam vitam duxit in Balmenſi cœnobio. Poſtmo- B dùm verò Abbas ordinatus, Franciarum, Aquitaniarum, Hiſpaniarumque partium, atque Romanæ vrbis circumſtantium cœnobiorum, effectus eſt dux, & pater dulciſſimus. Pater eius Abbo vocabatur, Vuillelmo Aquitaniæ Gothiæque Duci imprimis charus. Qui cùm nō haberet liberos, in vigilia Natiuitatis Domini, dum orationibus inſiſteret, menti ſuæ ſuggeſtum eſt, vt à Domino peteret, ob virginis partum ſibi condonari filium: talique inſtantia precum, vxoris emortuum meruit ſuſcitare vterum.

Pariſiis dat operam artibus liberalibus.

Pater S. Odonis.

Abbo Odonē filium precibus impetrat.

Quadam die cùm ingreſſus eſt intra ſepta cubiculi vbi puer Odo decumbebat, eumque ſuper cunabulum ſine cuſtode reperiſſet, huc illucque cir- C cumſpiciens, cum neminem videret, ſuis manibus eleuauit, & corde ſurſum reſpiciens: Suſcipe, ait, gemma Sacerdotum Martine, hunc puerum. Deponenſque eum ſuper ſtratulum receſſit. Poſt hæc ablactatum cuidam Presbytero remotiori in loco manenti, eum tradidit educandum, & literarum ſtudiis imbuendum. Fatebatur poſtmodom ipſe Presbyter, ſe talem vidiſſe viſionem. Videbam, & ecce Eccleſiarum Principes cœperunt mihi puerum petere, etiam exactè. Cumque ſciſcitarer quid de eo fieri vellent, an patris domum reducere. Non ita ſe inquiunt veniſſe, ſed vt in Orientis partes eum ducerent. At verò Presbyter, cùm eum dimittere nollet, & eis reſiſtere nequiret, & quid amplius D ageret, neſciret: terræ proſtratus, conuertit ſe ad preces, deprecans vt prius in eum vltionem exercerent, quàm puerum tollerent. Nunc vindictam patris ſe dicebat perpeti, nunc ſe à parentibus dicebat vocandum proditorem pueri. Ad hæc referebatur reſpondiſſe vnus eorum. Ne fortè vindicet pater pueri in Presbyterum: dimittamus eum vſque ad tempus. Hac reuelatione perterrefactus Presbyter, puerum reſtituit parentibus. Factum eſt ergo cùm adoleuiſſet, pater eius eum militaribus exercitiis applicauit. Qua de re ipſum intra domum Vuillelmi tradidit, ſeruiturum Comiti. Relictiſque litterarum ſtudiis, venatorum aucupumque cœpit deſeruire officiis. Sed Deus omnipotens, qui inuitis E ſalutem præſtat, & vocat ea quæ non ſunt, tanquam ea quæ ſunt, cœpit Odonem in ſomnis terrere, vnde deinceps tota eius venatio in fatigationem conuerti cœpit. Et quantò ampliùs ſe ingerebat huiuſmodi luſibus, tantò redibat mœrens ſine omni effectu, & fatigatione confuſus. His verò diebus ſuaſit ipſi pater celebres habere vigiliarum excubias, quas ipſe celebrare conſueuerat. Euolutis autem aliquot annis, ad celebrationem vigiliæ Natiuitatis Domini cum ſeipſom præparaſſet, & partem noctis duxiſſet peruigilem: ſubitò venit ei in mentem obſecrare pro vita ſua Domini Ieſu genitricem. Et orans cœpit dicere. O Domina, & mater

Offertur à patre Sancto Martino paruulus Odo.

Cuidam Presbytero traditur educandus.

Terribilem videt viſionē Presbyter de ipſo Odone.

Adoleſcens, militaribus exercitiis applicatur.

Venationibus & luſibus ſeipſum exercet.

Territus in viſu ab huiuſmodi exercitiis deſiſtit.

A miſericordiæ, tu nocte iſta mundo edidiſti ſaluatorem, oratria pro me dignanter exiſte; ad tuum glorioſum & ſingularem confugiò partum, piiſſima, & tu meis precibus aures tuæ pietatis inclina. Vehementer expaueſco ne vita mea tuo diſpliceat filio. Et quia Domina, per te mundo ſe manifeſtauit: propter te quæſo abſque dilatione miſereatur mei.

Oratio eius ad beatam Virginem pro remiſſione peccatorum ſuorum, & conuerſione vitæ.

Inter has preces, & matutinas laudes, Miſſarumque ſolemnia, dies craſtinus illuxerat. Et ecce (vt ſolebat) Canonicorum dealbatus affuit chorus, & dum (vt ſolebat) in laudibus tantæ ſolemnitatis diuerſarum fieret vocum modulatio, velut impatiens iuuenis in medio eorum proſiliuit, vnáque cum ipſis mundi Regem laudare cœpit. Statim verò ca- B pitis eum inuaſit nimius dolor. Intantum autem excruciabat eum dolor ille, vt nec ad momenti ſpatium vlla ſpes vitæ in eo remaneret. Ob hoc parentum reductus ad domum, per biennium omne genus curationis adhibuerunt ipſi. Et quantò ampliora, & omnigena ſumebat medicamina: toties eminus ab eo ſalutis remedia fiebant. Tunc pater eius hæc videns cœpit dicere: Ecce beate Martine, quod gratè obtuli, exactè requiris, verè, vt decet, exaudibilis es in voto, ſed charus in negotio. Deſperato tandem ſaluris remedio, vnum fore putauit ſolatium Odo, ſi anhelanter confugeret ad beatum Martinum: nempe vt cui traditus fuit neſciens, depoſita capitis coma, illi ſeruiret ſciens. Quod & ita C factum eſt. Tantam poſtmodum deuotionem in beato Martino viſus eſt habere, vt præ cæteris ſanctis eum diligeret, ſuæque protectioni ſemetipſum quotidie commendaret, illum nempe vbicumque adeſſet, corde retentans, ore prædicans, operibus ſequens. Cùm autem Eccleſiam S. Martini frequentaret, fuit rogatus à Canonicis vt officium S. Martini componeret, Sed ille primò ob humilitatem hoc recuſauit, victus tamen precibus eorum mox cum omni anniſu ſuper tanti officium laboris incoluit. Tres verò hymnos in eiuſdem laudē compoſuit, è quibus vnius tantùm exemplar inſerere huic operi adiudicaui. Rex Chriſte Martini decus, hic laus tua, tu illius, &c. Similiter duodecim antiphonas, ter- D nas per ſingulas habentes differentias. Quarum verba & vocum conſonantiæ adeò ſibi inuicem concordant, vt nihil in ſenſu plus minuſue, nihil in ſymphoniæ modulationibus reperiri poſſe dulcius videatur. Retinentur hactenus Beneuenti. Nunquam manè, numquam veſpere, eius memoria à ſuo pectore labebatur atque ore. O Martine, ô pie, quàm pium eſt gaudere de te. O Martine, &c.

Per biennium graui capitis dolore laborat.

Nota pulchrū dictum patris S. Odonis.

Præ cæteris Sanctis ſumma deuotione afficitur erga S. Martinum B. Odo.

Rogatus officium S. Martini cōponit.

Igitur vir beatiſſimus nonodecimo ætatis ſuæ anno, confugiens apud beatum Martinum, Clericatus ſuſcepit officium. Comes autem Fulco qui eum enutrierat, ei cellam iuxta beati Martini Eccleſiam & quotidianum victum ex eadem canonica acquiſiuit, eique conceſſit. Sed paupertatis ama- E tor vir beatiſſimus contempta mundi gloria, ſoli Deo placere curabat. Diebus itaque continuatis lectioni inſudabat, & noctibus orationi vacabat, ſciens eſſe ſcriptum: qui ignorat, ignorabitur. Quadam autem die cum Virgilij voluiſſet legere carmina, oſtenſum fuit ei per viſum vas quoddam, deforis quidem pulcherrimum: intus verò plenū ſerpentibus. A quibus ſe ſubitò circumuallari conſpicit, nec tamen morderi. Et euigilans, ſerpentes, doctrinam Poëtarum, vas in quo latitabant, librum Virgilij, viam verò per quam incedebat valde ſitiens, Chriſtum intellexit. Relictis igitur carminibus Poëtarum, alti edoctus conſilij, ad Euangeliorum, Prophetarumque expoſitores ſe totum conuertit.

Fit Clericus.

Dat operam ſtudiis.

1. Cor. 14.

Virgilij legēs opera, in viſu ab huiuſmodi lectione reuocatur.

Viuit ſolitariè in cella, ſemotus ab hominũ conſortio.
Matth. 6.

uertit. Contentus denique parua cellula, ſublatuſque ab oculis hominum, ſoli Deo placere feſtinabat. Diſtractis pauperibus vniuerſis quæ ad vſum temporalem ſecum attulerat, ſecundum Euangelicum præceptum, de craſtino nihil cogitabat. Noctu verò ab aſpectibus ſe priuabat hominum, & ad ſepulchrum beati Martini orationis gratia ibat ſolus, quod videlicet ab eadem cellula duobus ferè millibus diſtabat. Sed bonorum hoſtis tales ei terrores inferre cœpit.

Variæ patitur dæmonũ infeſtationes.

Ex lateribus namque viæ vndique egrediebantur vulpes, quæ prius terga illius perſequentes obſeruabant, deinde in eius faciem ſe obiiciebant. Sed cum ardentiſſimum iuuenem à recto, & propoſito itinere vidiſſent inclinare non poſſe, gannitum dantes, & hianti ore ſuper eum irruentes, minitabantur ſtrangulare. At ille nec aufugit, nec reſtitit, ſed complicatis cruribus, & contracto collo rigido, humeris totum & brachiis ſe tuebatur. Tradens denique eorum dentibus totum corpus, gula ſolũ cauebat lethalẽ morſum. Et ecce repente rapidiſſimo curſu interuenit lupus, eumque ab earum liberauit incurſionibus, & deinceps illi comes eſt effectus, atque domeſticus.

Habet diuino nutu lupum familiarẽ & domeſticum, qui eum ab aliarũ ferarũ morſibus arcet & defendit.

Nocte verò cum orationis gratia egrederetur à prædicta in qua manebat cellula, non claudebat poſt ſe eiuſdem oſtiola, propterea quia nihil perdere metuebat. Nempe qui ſuper nudam humum natta ſolum, & quibus vtebatur veſtibus contentus erat.

Dormit ſupra nudam humum.
Regula S. Bened. c. 22.

Contigit interea dum diuerſorum librorum legeret volumina, ad beati Benedicti perueniſſe Regulam, & curſim cum eam vellet tranſire, impegit in eundem locum, in quo præceptum eſt Monachis, vt dormire debeant veſtiti. Nam plenè non intelligens eundem ſenſum, per triennium iacuit veſtibus, & necdum Monachus, Monachorum leue ferebat iugum. Sed hoc mirabile eſt quod candor ipſius corporis non eſt immutatus à nigredine in qua iacebat humi. Suſtentabatur autem media panis libra, & fabæ puſillo, atque perparuo potu.

Suſtentatur modico panis libra, & faba puſillo, & perparuo potu.
Omnibus ad ſe venientibus dat monita ſalutis.

Contigit interea, vt plurimi ad eum venirent, viſitandi gratia. Cogniti, vt notum reuiſerẽt, ignoti, vt notum eum ſibi facerent. At ille velut fons redundans, deſideratiſſima cunctis præbebat oſcula, & quaſi ex aperta Bibliotheca omnibus congrua præbebat exempla. Admonebat eos viuere parcè, & malè concupita non amplecti, ventris penitus refrenare ingluuiem, inquiens, qui ventrem farcit, venerem nutrit. Libidinoſis præcipitiũ opponebat draconis dicens. Heu miſeros illos! quia tertiam partem ſtellarum cæli trahit draco poſt ſe.

Apoc. 12.
Egregia ſancti viri ſententia.
Iob. 41.

Ebrioſis & comeſtoribus dicebat: Nabuzardan princeps coquorum deſtruxit muros Hieruſalem. Doctorum flebat præcipitium & dicebat: Aſpice Domine quia facta eſt deſolata ciuitas plena diuitiis. Et rurſus aiebat. Væ tibi Behemoth, numquam deſit, proh nefas, aurum tibi ſternis vt lutum, & radij ſolis ſub te ſunt. Itaque omnes diuino ſale conditi, & cæleſti ferculo ſatiati, gratias agentes ad propria remeabant, multaque illi dona offerebant & munera, ex quibus nihil recipere volebat. Victus aliquando à prædicto ſuo Domino, volens nolenſve centum ab eo miſſos ſollidos recepit. Sed miles Chriſti nec momento paſſus eſt apud ſe moram pati: atque vt priùs eos indigentibus erogauit.

Rhemigius S. Odonis in litteris magiſter.

Poſt hæc adiit Pariſios, ibique Dialecticam S. Auguſtini, Deodato filio ſuo miſſam perlegit, & Marcianum in liberalibus artibus frequenter lectitauit. Præceptorem quippe in his omnibus habuit Remigium. Quo peracto rediit Turonicam. Per il- A lud tempus rogatus eſt à fratribus, vt Moralia B. Gregorij Papæ ſub vno eis coarctaret volumine. Ille autem profeſſus eſt, ſe hæc minimè facere poſſe. Illis autem perſiſtentibus in hac petitione, factũ eſt vt quadam nocte domnus Odo intra Eccleſiam beati Martini conſuetæ orationi inſiſteret.

Videt viſum S. Odo.

Et ecce ſubitò in eum ſomnus obrepſit, viditque in eadem viſione ſanctorum chorum venientem deſurſum, in eandem Eccleſiam deſcendere, & priùs benedixerunt Dominum, deinde ordinatim in ſubſelliis ſederunt. Atque poſt paululùm, vnus eorum in medium proſiliens, dixit: Quidnam eſt quod hoc in loco moramur? Cæteri verò Gregorium Papã expectare ſe inquiunt. Hoc audiens pater noſter Odo, B velut auidus indagator, cœpit huc illucque circumſpicere, quanam ex parte venientem eum poſſet videre. Deinde eleuatis oculis ſurſum, quaſi è cælo miſſum videt beatum Gregorium, ſed vltra omnes qui præceſſerant eum, vultu, ſpecieque, & moribus perſplendidum atque ornatum. Mox veniente illo omnes ſurgunt, & flexis ceruicibus benedictionem petunt. Ille verò non inter eos deorſum vſque deſcendit: ſed ſuper ambonem Eccleſiæ ſubſtitit, & patrem noſtrum terratenus proſtratum vocauit inquiens. Surge, frater Odo, noli timere. Qui cum ſurrexiſſet, vidit veluti more ſcriptoris ſuper auriculam eius hærentem pennam, & quaſi Ductoris magiſterio productam acuminatam, & in C ſummo fixam. Quam ſumens beatus Gregorius, eamque illi tradens, ait. Age ergo ſecurus, & perfice tibi opus iniunctum & indictum. Quem verò compoſueris librum, non delebitur, meus autem ſtabit in æternum. Et continuò euigilans, intellexit protinus quod viderat. Sumens debinc volumen illud magnum diligenter perlegit, & ſaniorem partem quam præuidit, ſub vno volumine compoſuit.

Iuſſus à B. Gregorio Papa libri Moralium ipſum ſub compẽdio reponit.

Factum eſt poſtmodum vt præfatus Comes Fulco de theſauris beati Martini neſcio quo pacto tulerit duo vaſcula auri. Sed camo infrenatus auaritiæ, dum ea reddere nollet, graui plexus eſt vltione. Ad mortem vſque perductus, ad beati ſe Mar- D tini iubet portari ſepulchrum, ibique quamplurima promittens munera, ſed nec ſic ſanitatis recipiebat remedia. Præterea diutiſſimè fatigatus adeò vſque eſt defectus, vt mortis tantùm expectaret exitum.

Fulconis Comitis grauis pœna, ob ablata ex S. Martini theſauris duo vaſcula.

Ad quem cum Odo viſitandi gratia introiſſet, dixit illi. Redde miſer vaſcula beati Martini, quæ infeliciter abſtuliſti, & protinus ſaluaberis. Ille autem & illa reddere, & alia ſpopondit cõferre, ſi rei fidem dictu actuque comprobaret. Mox patris noſtri, & obſequentium manibus eleuatus, ad beati Martini corpus perductus, terræque proſtratus, nec moram pati potuit ſubſidium ſibi promiſſum; ſed qui manibus venerat, velut vehiculo latus, recuperatis artubus remeare cœpit ſuis greſ- E ſibus. Siquidem ita factum eſt, vt ille correptus de cætero talia non committeret, & quæ promiſerat fideliter adimpleret.

Ablata reſtituens, & alia promittens, tandẽ à grauiſſima infirmitate liberatur.

Cœpit interea pater Odo eum admonere, vt relicto mundo hoc, tantùm ſatageret quemadmodum ſoli Deo placeret. Ille autem reſpondit. Mihi iſta modo ſuadere non potes. Habeo tamen fideliſſimum militem Adhegrinum nomine, in armis ſtrenuum, & conſilio prouidum, qui ſi te audierit, tuæ voluntati obediens erit; quod ita ſequenti tempore factum eſt.

Intra paucos verò dies, omni recuperata virtute, domum ſuam reuerſus eſt. Confluentes ad eum vndique eius ſanitati congratulantes, aſſumpto ſermone, quæ & quanta pertuliſſet, illic circumſtantibus

Adhegrinus ſtrenuus miles Comitis, audiens miracula Sancti Martini, venit ad cõuerſionem.

tibus cœpit exponere, addens inſuper quàm citatam virtutem in verbis Domini Odonis comperiſſet. Vnus autem ex aſſiſtentibus, & auditor intentus, prædictus erat Adhegrinus: qui mox corde compunctus, diſpoſitis, quæ poſſidebat omnibus, concitè tedit ad enm. Depoſita itaque capitis coma, & ſeculari militia, ex tunc Chriſti factus eſt agoniſta. Snmens igitur pater Odo vniuerſa quæ ſibi ipſe ad temporalem vſum attulerat, in ſinibus panperum erogauit: ſicut pridem de ſuis fecerat. Manſerunt ſimul milites palatini, paruo tugurio contenti. Videntes denique mundum in maligno poſitum, & eius amatores in ruinoſam & illecebris plenam tendere vitam, quotidie ad Monaſtica feſtinabant ſcandere faſtigia. Interea non B fuit locus in Franciæ finibus, vbi audierunt fuiſſe Monaſterium, in quẽ aut per ſe non iſſent, aut ſuos perluſtratores non miſiſſent. Et non inuenientes regionis locum inter eos, in quo requieſcere poſſent, ad prædictum tugurium reuertebantur cum magno dolore. Ob hanc cauſam placuit Adhegrino Romam pergere. Arrepto tandem eundi itinere, deuenit in finibus Burgundiæ, peruenitque in quandam vallem, quæ Balma dicebatur ex nomine. In ea namque erat Monaſterium, nuper à Bernone Abbate conſtructum, diuertitque illuc, & ab eo officioſiſſimè ſecundum Regulam beati Benedicti, intra domum hoſpitum eſt ſuſceptus, ibique more hoſpitis aliquo tempore commorari voluit, C non tamen vt aliquo eorum indigeret: ſed vt mores habitantium, locique conſuetudines poſſet cognoſcere. Fuerunt autem inſtitutores eiuſdem loci, imitatores cuiuſdam patris Eutichij, cuius vitæ meritum cõuerſationiſque qualis fuerit, huic operi inſerere nolui, obitum verò qualem meruerit, veſtræ memoriæ commendare curaui.

Degũt ſimul ſolitary Odo & Adhegrinus.

Adhegrinus Romam proficiſcitur.

Regul. Ben. cap. 53.

Honorificè excipitur à Bernone Abbate.

Fuit iiſdem vir temporibus Ludouici magni Imperatoris, charus videlicet Regi, omnibuſque amabilis. Nam cum eſſet laicus, & peregrinis ſtudiis eruditus, deſerens ea vnde ſuperbire ſolet humana fragilitas, totum ſe dedit beatorum Patrum Regulis & inſtitutionibus, ex quibus nempe auctoritatibus diuerſas conſuetudines ſumpſit, vnoque D volumine colligauit. Deinde non multo poſt Monachus eſt effectus, & in tanto amore apud Regem eſt habitus, vt intra palatium ſuum illi conſtrueret Monaſterium. Decurſo enim vitæ præſentis ſtadio, circunſtantibus vndique fratribus, ſubitò emiſit ſpiritum. Contigit interea dum à diſcipulis pij patris pararentur obſequia, ecce rediit viuus, qui fuerat mortuus. Illis verò attonitis & mirantibus, dixit pater Eutichius. Deo gratias. Sciatis quia ex his quadraginta annis, vnum tantum diem non memini me cibum ſumpſiſſe, niſi prius fleuiſſem, hodie namque ſublato mœrore, conſolatus eſt me Dominus, & inter choros Angelorum tribuit mihi cequietionis locum. Dicens E hæc quieuit perpetuè. Ipſe enim pater Eutichius inſtitutor fuit harum conſuetudinum, quæ hactenus in noſtris Monaſteriis habentur. Quas vir venerabilis Adhegrinus intuens, quantocyùs patri noſtro Odoni curauit nunciare. At ille ſumptis ſecum centum voluminibus librorum, mox ad idem demigrauit Monaſterium. Domnus verò Adhegrinus in vnam ſe coarctauit cellulam, & permittente Bernone Abbate, per triennium manſit in ea: nã patri Odoni (qui erat vir ſcholaſticus) laborioſum ſcholæ impoſuerunt magiſterium.

Eutichius Abbas totis 40 annis, nullum diem præterit quin lacrymaretur.

Tandẽ venit ad Balmenſe Monaſterium B. Odo, vbi ſchola magiſterium ſuſcipit.

Habitat in ſpelunca V. Adhegrinus.

Venerabilis igitur Adhegrinus, ſumpta poſtmodum licentia, Eremum petiit, & ibi parua ſub- A arctatus eſt ſpelunca. Contigit vt die quadam, nimiis conſtrictus anguſtiis, cum nullus adeſſet qui ei conſolationis verba, aut alicuius patris conferret exempla, vt ait Sapientia, Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet ſubleuantem ſe, more labentis gurgitis, paulominus quoad deſperationem vſque nun deſcendit. Et ecce ſubitò adſtitit ei ſplendidiſſimus vir, qui blande quid haberet interrogauit, aut cuius rei cauſa accidiſſet illi quod quaſi ad præcipitium ſe vſque immergeret. Reſpondit dicens. Ex quo tempore Domino inceſſanter cœpi ſeruire, nullam conſolationem aliquo modo ab eo merui recipere, qua de re coanguſtor vehementer, quia neſcio ſi mea ſeruitus illi placet; an ſi pro B tanto labore recipere merebor quandoque mercedem. Mox ille ſuper collum eius irruit, eumque oſculans: Crede, inquit, quia de bonis Domini vnquam indignus non eris, & conſolatus eum bis verbis, abiens receſſit.

Vexatur à ſpiritu deſperationis Adhegrinus.

Eccleſ. 4.

Diuinitus releuatur, & conſolatur.

Alio iterum tempore caſus ſe præbuit vt extra cellam in qua manebat, reperiret eum tentator. Moxque in eum irruit, & ſupra immaniſſimæ rupis præcipitium vexit, indeque eum omni cum adniſu præcipitare voluit. Sed quid miles Chriſti ageret? Qui recto greſſu illic ſtare nequibat, quomodo reſiſtere poſſet, prorſus ignorabat. Verùm cum in ſummo mortis articulo eſſet poſitus, ſubito illi affuit beatus Martinus, apprehendenſque C manum eius, dixit ad eum. Quidnam eſt hoc, & vnde huc aduenisti? Neſcio, Domine, inquit, deinde confortans eum, reſtituit in locum ſuum. Ante hoc ferè quinquennium dum Pater Odo Romam pergeret, vt Monaſterium intra Eccleſiam beati Pauli Apoſtoli (vt olim fuerat) reædificaret, cogente ſummo Pontifice, & vniuerſis ordinibus ſedis ſacræ, placuit animo prius prædictum virum reuiſere, quàm de hac re conſulere, vt fieret quod ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.

Diabolus ex altiſſima rupe Adhegrinũ præcipitare nititur.

A B. Martino liberatur.

Eccleſ. 32.

Interea factum eſt dum de hac re ſecum quærerent, & multa de ſpiritualibus rebus diu ſermocinarentur, cœpit eum Pater Odo deprecari, vt quic- D quid ſibi eo tempore reuelatum fuiſſet, familiariter ſibi conferret. Recordatus itaque domnus Adhegrinus ſodalitatis antiquæ, & mox inflammatus charitatis igne, reſpondit dicens: Illo die, illa hora, pſalmodiæ peracto curſu, ſubitò mihi affuit beatus Martinus, cuius præclara facies, & quaſi aſſueta familiaritas, poſt benedictionem mox mihi dedit facultatem. Effatiſque ſermonibus aliquantulis, percunctari eum cœpi quò pergeret, aut vnde veniret. At ille reſpondit dicens. Roma venio, & proficiſcor ad Franciam, ad te poſitus penes iter, viſitationis gratia diuerti. Deinde gratias agens, cœpi eum obſecrare, vt quia dignatus eſt peccatorem viſitare, dignaretur ſub eiuſdem tugurium, vel E ad modicum requieſcere. At ille. Hodie, inquit, ordinatio fit Ludouici Francorum Regis, & ad eius vnctionem accelero intereſſe, & idcirco nullam patior morã habere. Ad hæc ego reſpondi. Et ſi ita eſt vt abire velis, oro vt me prius benedicere digneris. Et ille. Non neceſſe habes benedici à me. Olim quippe qui me benedixit, ſimiliter & tibi. Cumque inceſſanter eum vrgerem vt me benediceret: mox ille è contra ſubiunxit, vt eum ſimiliter benedicerem: affirmans inſuper nullo modo ſe acquieſcere niſi ſibi viciſſitudinem benedictionis rependerem. Qua de re non parua inter nos amica contẽtio orta eſt. Ille verò quia nolebat, ideò contra dicebat; ego autem quia nõ præſumebam. Vnde factum eſt,

Iterum viſitatur & benedicitur à B. Martino Adhegrinus.

vt

vt cellam prius iniecta benedictione, mox recessit A abiens, meque cum magno reliquerit mœrore. Ad probandam tamen huius rei fidem, affuit pater Odo beatiſſimus, & fideliſſimus arbiter, qui diem illum & horam adnotari iuſſit, & poſtmodum omnia diligenter requirens, facta reperit, vt ipſe prædixit.

Sunt hactenus euoluti, niſi fallor, pluſquam triginta anni, ex quo intra ipſam Eremum degit. Dominicis tantum diebus, aut præcipuis feſtiuitatibus ad Monaſterium Sancti Petri, quod Cluniacum dicitur, quia ferè duobus millibus prope eſt, aſſueuit deſcendere. Sumpta videlicet modica farina, ea qua ſibi panem conficere ſolet, & fabæ paucis granis, mox ad Eremum reuertitur. Vino nec B aliquando vtitur, adipe verò aut oleo eius cibus non conditur. Patitur nimirum omni tempore frigus & calorem. Calorem inter ſcapulas, frigus inter manus & brachia.

Nota abſtinentiam & tolerantiam S. Eremitæ Adhegrini.

Erant autem in ipſo cœnobio Cluniacenſi quidam fratres, qui audientes quod Dominus Odo conuerſationis gratia illuc aduenisset, fingunt ſe interrogare. Itaque cum ab eo de hoc quod ſciſcitabantur, reſponſum accepiſſent, aiunt dicentes: Omnes nos quærimus hanc Congregationem fugere, vt poſſimus animas noſtras ſaluas facere, & tu è contra tuam hic vis perdere? Quibus cum reſpondiſſet, quare hoc dicerent. Rurſum adiciunt. Noſti conſuetudinem Bernonis Abbatis? At ille. C Nuſquam, inquit. Et illi. Heu heu! ſi ſcires quam durè ſcit ille Monachum tractare. Correptionem verò ſuam ſequuntur verbera, & rurſus quos verberat, compedibus ligat, domat carcere, compedibus affligit: ieiuniis atterit. Et hæc omnia perpeſſus, nec ſic ſuam poteſt miſer impetrare gratiam. Hæc audiens Dominus Odo, pedetentim titubare de ingreſſu cœpit. Quem prædictus intuens Adhegrinus, mox proſiliens in medium ait. Odo pater noli trepidare, iſta verba non ſunt ſantis, ſed adminiſtrantis, animaduerte quia per eorum ora diabolus loquitur. Mox illi confuſi, retrorſum redeunt. Pater namque Odo cum Adhegrino collega ſuo, ad ſuauiſſimum Chriſti iugum colla ſubmiſerunt.

Malorum Monachorum detractionibus, paululum titubat à ſuſceptione habitus Monaſtici B. Odo.

Confirmatur ab Adhegrino.

Liber interea patris noſtri Odonis pauliſper ſeorſum ponere vitam, vt in exponendo eiuſdem loci conſuetudines, parum mihi aliquid liceat immorari, quatenus ſequens lectio poſſit eſſe lucidior. Mos enim huius loci fuerat, vt magiſter ſcholæ ſolus cum ſolo puero, nec quoquam iret, ſaltem nec ad naturæ digeſtionem. Sed nec ſolus puer ſecretius illi loqui præſumeret, ſed propter bonum teſtimonium alium è pueris, aut vnum ex fratribus comitatu, vel locutione ſemper aſſumeret. Si autem non foret, vel caſu accidente puer peteret ſine lucernæ lumine, & alio fratre extra dormitorium pedem non auderet protendere: tempore verò refectionis numquam deerat lectio vtriſque menſis. Micas verò quæ ex ſectione panum fiebant, vnuſquiſque ante ſe diligenter recolligens, priuſquam lectio finiretur, cum gratiarum actione ſumebant. Finita lectione nec eas, nec cibum alium vltrà ſumere aliquis audebat. Has autem micas ſacratiores aliis cibis eſſe fatebantur. Tale namque ferebant miraculum ex eis claruiſſe eiſdem annis. Frater quidam in eodem Monaſterio fuit valde idoneus, & omnibus charus. Qui ad mortem vſque perueniens, circumſtantibus fratribus, qui eius venerant orando commendare ſpiritum Domino, ſubitò emiſſa voce clamauit dicens: Adiuuate me obſecro Domini propter Deum. Modò (inquit) raptus ſum A ad iudicium, ibique protulit accuſator humani generis diabolus contra me, ad teſtimonium de micis panum ſacculum, quas comedere ſecundum conſuetudinem nolui, & de menſa ceciderunt. Atque poſt puſillum iterum terribiliter clamare cœpit & dicere: Ecce de quo vobis dixi, Diabolus adeſt, deferens prædictum ſacculum. Nam cùm territi fratres mirarentur, adiecit rurſum: illo in loco adeſt. An non videtis eum? Deinde iterum ſigno Crucis totum ſe muniuit, & inter verba orationis ſpiritum reddidit. Ab illo ergo die, omni cum diligentia ſunt collectæ.

Nota egregias conſuetudines Balmenſis Monaſterij ſub Bernone Abbate.

Diabolus moribundo Monacho obiicit micam panis quam comedere iuxta conſuetudinē neglexerat.

Eſt & alius inter eos taciturnitatis modus. In incompetentibus namque horis nemo intra clau- B ſtra eiuſdem Monaſterij audebat loqui, nec ſe cum alio fratre iungere. Quando verò duodecim celebrantur lectiones, nullus intra prædicta clauſtra, præter ad Capitulum ſequenti die audet loqui. Octaua enim die natalis Domini & eius Reſurrectionis ſummum ſilentium noctu diuque fiebat in illis. Breuiſſimum quippe iſtud, illud fatebatur ſignificare æternum ſilentium. Nam quoties neceſſitas ad expoſcendum res inſtabat, toties diuerſa ſigna inuicem fiebant, ad perficienda quæ vellent, quas puto Grammatici digitorum & oculorum notas vocare voluerunt. Adeò nempe inter eos excreuerat ordo iſte, vt puto, ſi ſine officio linguæ eſſent, ad omnia neceſſaria ſignificanda ſufficere poſ- C ſent ſigna ipſa.

Nota diſtinctū & quaſi continuū ſacrum Monachorum ſilentium.

Ad neceſſaria ſignificanda ſignis & nutibus vtebantur.

At verò inter quotidianos dies, & reliquas octauas ſanctorum, talis diſcretio tenebatur. Etenim in quotidianis diebus inter diei noctiſque curſus, centum triginta octo canebant pſalmos: ex quibus quatuordecim nos dempſimos propter puſillorum animos, & certas peculiares orationes, quas hactenus noſtri frequentant fratres, quæ videlicet modum pſalterij videntur excedere. Similiter duabus miſſis identidem Litaniis. Per ſingulas verò horas Canonicas bis flectebant genua. In octauis quas diximus, ſeptuaginta quinque canebant Pſalmos inter prædictos curſus, & ſemel flectebant genua, & bis reficiebant. Sunt namque alia quamplurima, D quæ arbitror propter lectores faſtidioſos huic operi dignè eſſe parcenda. Igitur pater Odo dum ſcholæ magiſterium aſſumeret, mox ſe tempus præbuit opportunum quo eius patientia probaretur. Affuit nox, & ecce quidam de pueris ſigno naturæ ſeceſſum petiit. Erat autem ille locus adeò dormitorio proximus & coniunctus, vt lucerna, quæ ibi regulari auctoritate ardebat, perluſtraret eum. Sorgens itaque pater Odo vnum ſuſcitans è pueris, illo tantùm contentus lumine, cum eo abiit. Altera autem die (vt mos eſt) conuenientes ad Capitulum fratres, poſt Martyrologium, & verſu finito, atque lectione Regulæ, cœperunt illum vehementer increpare, cur ſine cereo tranſacta nocte poſt puerum iiſſet. Verùm quia ante veniam nullus audet ſuam E proferre cauſam, nec ſuam poſt veniam defendere ſententiam, ilicò in terram corruens, veniam petiit, ſufficere inquiens ſibi poſſe dormitorij lucem. Sed tamen ab illis non ſolùm non eſt auditus, verùm è cótra ſub graui culpa adiudicatus, vir denique beatiſſimus, qui arrepto itinere anguſto ſequi venerat illum, qui cum pateretur non comminabatur, non indignans, aut murmurans, nec obſtantiæ opponens querulas, terræ proſtratus, veniam eſt deprecatus. Abbas autem ſuus, volens adhuc probare patientiam eius, fingit ſe iraſci, & promſit ſententiam excommunicationi conneaam, vt illa die vltrà ei veniam non peteret. Ille autem Dauidicum, illud

Egregiè patientia S. Odonis exercetur.

Pſal. 65.

in pectore voluens, Poſuiſti tribulationes in dorſo A noſtro, impoſuiſti homines ſuper capita noſtra. Abiens prouolutus fratrum pedibus, rogat vt eant, & vice ſua eidem Abbati veniam petant. Quod & factum eſt.

Abbati ſuo ob patientia conſtantiam charus efficitur.

Tandem admirans Berno Abbas tantam in iuuene conſtantiæ patientiam, mox eum conuocat, & more Regulæ ipſam commotionem benedictione ſanat, atque poſthinc charior factus eſt illi. Erant autem fratres in eadem congregatione mente & actione iuuenes, quorum ſuperiùs mentionem fecimus. Ij verò vnde proficere debuerant, inde ad interitum ibant. Nam quotiens locum occaſionemue reperire potuiſſent, diuerſas iniurias & falſas increpationes ei obiiciebant. At verò vir pacifi- B cus Odo eos ſeorſum ducebat. & innocens quaſi reus, eorum pedibus ſe proſternebat, & veniam petens, non tamen metu humano, ſed amore fraterno, nimirum vt patientia corrigeret, quos videbat diuinam incurrere vltionem. Siquidem poſt modicum tempus, diuinam vltionem perpeſſi ſunt, & percuſſi iuſto Dei iudicio, quia non potuit eos compeſcere fraterna correctio. Defuncto namque Bernone, qui erat tunc ipſius Monaſterij pater, mox depoſito Religionis habitu, ad ſæculum reuerſi ſunt, & teterrimum poſtmodū meruerunt obitum.

Patitur quoſdam inuidos & maleuolos fratres S. Odo.

Diuino iudicio percutiuntur.

Sanè & hoc miraculum eo tempore inibi factum fuiſſe, Pater noſter narrare ſolet. Erat quidam in eadem congregatione frater, tali vſus conſuetu- C dine. Nam cùm ſederet ad menſam, totam mentem ſuam lectione præoccupabat. Die quadam contigit, vt collectis ex more micis, priuſquam eas ſumeret, præfatus Abbas lectioni finem imponeret: ſed ille quid ageret prorſus ignorabat. Nam eas poſt finitam lectionem non audebat comedere, nec dimittere, ne caſu perirent. Clauſo verò pugillo dignum eſſe cenſuit, cum poſt verſum ab Eccleſia eſſent regreſſi, reſeruandas fore patri Monaſterij. Factumque eſt vt ab oratorio ſunt regreſſi, mox ſe pedibus poſtrauit patris. Qui cùm interrogaretur, cur veniam peteret, & ille quod factum fuerat, patula manu vellet oſtendere: omnes prædictæ micæ in margaritarum ſpeciem ſunt conuerſæ. Glorifi- D cantes igitur Dominum, mirabiliter ſtupefacti ſunt. Deinde præcepto patris, in quoddam ornamentum ipſius Eccleſiæ intextæ ſunt. Ille autem hæc de ſe quaſi de alio ſolet narrare, & recitare. Ex illo iam tempore cœpit intra ſeipſum æſtuare propter genitorum ſuorum ereptionem, quatenus eos poſſet ab huius ſæculi oexibus ſubtrahere. Vnde factum eſt, vt non multo pòſt accepta licentia, ad patrem ſuum abiret, eumque ad Monaſterium duceret, atque Monachum ordinaret. Matrem verò indui fecit ſacro velamine.

Mica panis quas Odo in fine menſa comedere oblitus fuerat, in margaritas conuertūtur.

Patri & matri ingreſſum Religionis ſuadet.

Factum eſt autem dum quadam die iam ſerò diuertiſſet quieſcendi gratia in domum nobiliſſimi viri cuiuſdam, abſentibus verò Dominis, erat ibi E eorum filia, vnà cum familiis, virgo quippe iam adulta. Quæ videlicet nimis curioſè per totam veſperam eius actus conſiderare ſtuduit, atque vitam. Deinde compuncto corde, latenter per quoddam poſticum irruit ad eum, eiuſque proſtrata pedibus ſe ream, citò nuptiis tradendam eſſe dicebat, addens vt propter Deum, cuius ſe profitebatur famulum fore, in eadem nocte eam liberaret. Audiens hoc Chriſti miles, cum ignoraret quid ageret, & quomodo tantæ virginis voluntati ſatisfaceret: intra ſemetipſum cœpit vehementer æſtuare. Proponebat ſibi iudicium, animæque illius interitum, rumoremque contra ſe parentum, & populorum, A quare talia præſumpſiſſet Monachus. Sed amore Dei, & Virginis ſingultibus victus: tandem in eius ereptione dedit aſſenſum. Nocte verò illa, cum omnes famuli domus quieſcerent: ille (& qui cum eo erant) frater aſcenſis equis præceſſeruor, iuſſuque ſuo famuli, qui eum comitabantur, ſumpta virgine ſecuti ſunt. Altera verò die applicuerunt ad Monaſterium. Erat autem prope ipſum Monaſterium conſtructum oratorium, vbi nobiliſſimæ mulieres cauſa orationis recipiebantur, ibique eam manere conſtituit, deinde ad Monaſterium perrexit. Sequenti verò die (vt mos eſt) patri Monaſterij omnia quæ geſſerat ſtuduit indicare. Etenim cum ea quæ de virgine geſſerat audiſſet: turbato aſpectu, cur B ſine licentia hæc agere præſumpſiſſet, grauiter eum cœpit increpare. Mox ille in terram proruit, eiuſque pedibus prouolutus, veniam precabatur. Poſt hæc patris iuſſu à terra eleuatus, pòſt, reiterata interrogatione, reſpondit dicens: Domine pater, ex quo me miſerum ſuſcipere es dignatus, inquantum conſiderare valui, nomquam tibi aliud curæ fuit, niſi de animabus lucrandis. Nam cæteri Abbates hoc ſtudent, qualiter rebus poſſint abundare, & hominibus placere: tu verò pietate miſericordiaque fretus, ſoli Deo placere ſatagis, propter lucrum animarum. Qua de re imitator tuus deſideraui eſſe, idcirco hanc Virginem volui lucrari ad laudem tui nominis. Quamuis enim me etiam tardè vince- C rent ipſius lacrymæ, non ſum tamen oblitus tuam increpationem, quam certiſſimè ſciebam me non poſſe euadere. Sed malui potius pij patris flagello cædi, quàm reus pro eius anima inueniri. Et vtinam omnes mulieres in hac prouincia commorantes, quæ carnali vinculo retinentur, potuiſſem lucrifacere, & tu per me ſingulas debuiſſes piiſſimo tuo more flagellare. His & ſimilibus verbis patris commotionem deliniuit, ſed tamen talem obedientiam ei protinus iniunxit. Vade, & quemadmodum ſciſti eam de ſeculo eruere, ita ſcias quotidie alere ac ſanctis monitis inſtruere, donec intra paucos dies, etiam ne pœniteat aliquando, & reuertatur ſuadente Diabolo ad ſæculum. Cœpitque pòſt D hæc pater Odo per ſingulos dies ei cibum portare, & patrum præcedentium exemplis eam inſtruere, Donec intra paucos dies eam ad quoddam Monaſterium duceret, ac ſacris Virginibus ſociaret.

Virgo quadā propediē nuptura, ob modeſtiā & morum honeſtatem B. Odonis, ad conſeruationem virginitatis animatur.

Rogat virum Dei vt ſibi opem ferat.

Virginis victus precibus eam tandem ſecum ducit ad Monaſterium.

Corripitur ab Abbate ob rem geſtam,

Humilitate, & mira loquendi dulcedine ſuū Abbatem iratū demulcet.

Iuſſu Abbatis ſui prædictæ Virgini quotidie cibum corporalem & ſpiritalē ſubminiſtrat.

Factum eſt non multò pòſt, vt ipſa dormitionem acciperet in Domino. Cumque circumdediſſent eam ſorores, vt orando eius ſpiritum protegerent, & cùm penè illam præmortuam tenerent, ſubito voce qua poterat cœpit dicere. Adiuuate me obſecro leuare. Interroganteſque cur hæc diceret: Ecce, ait, beatiſſimum Paulum video venientem, & illi volo occurrere. Necdum verba compleuerat, & extendens brachia, vt velocius ſurgere poſſet, eadem verba rurſus repetebat, cæteræ namque inſanire E eam putabant. Interea vi qua potuit ſuper genua ſe eleuauit, & curuato capite benedictionem venienti petiuit his verbis. Benedicite. Et mox quieuit perpetuè. Qua de re nulli dubium fuit, illam ab eo eſſe ſuſceptam, à quo fuerat viſitata.

Sanctè fine quieſcit prædicta Virgo, viſitata in articulo mortis à Sancto Paulo Apoſtolo.

Præuidens itaque pater Berno honeſtiſſimum virum fore futurum, promouit eum. Et accerſito Epiſcopo, ſine ſuo velle conſecrare eum fecit ſacerdotem. De quo videlicet Epiſcopo narrare ſolet pater Odo, quia benedictum ab eo cibum nullus canis audebat comedere. Quòd ſi caſu contigiſſet, mox canis ille moriebatur, veluti pro cibo aliquid guſtaſſet venenatum. Eadem autem nocte, quam Odonis ordinationis ſecuta fuerat dies, cum

Sacerdotio initiatur B. Odo.

ſe

ſe poſt noctis ſoporem euigilaſſet, inueniſſetque A circa collum ſuum (ſicut mos eſt) ſtolam ſibi ab Epiſcopo collatam, pronus ſe in lamentum dedit, velut magnum ei aliquod accidiſſet malum. Atque per multum poſtea tempus præ nimio pudore neſciebat qua fronte extra Monaſterium poſſet egredi. Vnde factum eſt vt ad eundem Epiſcopum pater Berno mitteret eum, reperta occaſione quadam. Cumque Epiſcopus ille pro ſua quodammodo conſolatione in longum ſermonem de culmine ſacerdotij traheret: contigit vt de ſtatu Eccleſiæ inter illos ſermo affuiſſet. Tunc pater Odo ex Ieremiæ vaticinio flebilem illi de ſacerdotibus cœpit ſermonem exponere. Quo videlicet expleto, cœpit ille Epiſcopus rogare, vt eundem ſermonem B ei deſcriberet, & libelli more componeret. Cui & è contra pater Odo protulit præceptum Regulæ, in quo continetur, quod abſque licentia Prioris, nihil Monacho liceret facere. At verò idem Epiſcopus ob hanc cauſam perrexit ad Monaſterium, & quia erat prædicti patris ſodalis amicus, mox quod voluit obtinuit apud eum. Deinde præcepto illius tres libellos compoſuit, ex Ieremiæ vaticinio. Quorum videlicet textus per diuerſas iam Eccleſias eſt tranſlatus. Per illud videlicet tempus exitiali languore cœpit decumbere pater Berno. Mox vicinos Epiſcopos accerſiuit, & ab omni ordine ſe depoſuit, inſuper & flebili voce ſe reum indignumque tali miniſterio proclamabat præfuiſſe. Roga- C bat autem fratres vt ſibi quem vellent patrem eligerent. Tunc manibus fratrum Odo captus, & quaſi violenter conſtrictus, ac proclamantibus omnibus vt ordinaretur, coram Abbate ſuo vi eſt ductus, & cum nec ſic vellet cedere & locum paſtoris ſubire: ſuperatus eſt tandem Epiſcoporum conſenſu, & excommunicationis cõminatione. Ordinato itaque illo, intra modicum tempus pater Berno migrauit ad Dominum. Igitur beatus Odo Abbas conſtitutus, mox contra eum veterani perſecutores inſurgunt. Ille autem malens locum dare, quam contentioſe viuere, derelicto eodem Monaſterio, & quæ ibi fuerant à Bernone Abbate parata, abiit Cluniacum, & cœptum pridem perfecit Monaſte- D rium. Constructoque oratorio, cum fratres inuitaſſent Epiſcopum ad ſacrandum ipſum, conſtituto die venit ſtipatus cuneis, fultuſque miniſtris. Quorum aduentu cognito, fratres nimio confundebantur pudore, non habentes tam dignos apparatus, quò eos poſſent honeſtè recipere. Manè autem inſtante crepuſculo, ecce immaniſſimus Singularis de ſylua egreſſus, feſtinanter properabat ad Monaſterium. Quem videns Eccleſiæ cuſtos, & quia erat foris Monaſterio, meditans de ordinatu loci illius Eccleſiæ, fugit, foreſque contra eum obſerauit. Ille autem omiſſa feritate, vt ingrediendi aditus à quouis concederetur, prædictas regias diutius pulſauit, atque oris ſui ſpuma, quo adhærere potuit, E liniuit. Reuera eum nullus adeſſet qui ei ob timorem aperiret: tandiu ibi ſtetit, quouſque Epiſcopus cum ſuis venit, quibus ſe præbuit ſponte occidendum.

Nota eximiã viri Dei humilitatem.

Iuſſu Abbatis cuidã Epiſcopo tres libellos de ſtatu Eccleſiæ componit, & ſcribit.

Inuitus Abbas ordinatur S. Odo.

Moritur S. Berno Abbas.

Relicto Balmenſi Monaſterio, venit Cluniacum.

Monachi non habẽtes vnde Epiſcopũ honeſtè reciperent, Singularis de ſylua progrediens, currit ad Monaſterium, & ſeſe præbet occidendum.

Valde miſericors erat in omnes & benignus beatus ille, ſed præcipuè erga pauperes & infirmos. Cæcos nẽpe, & claudos, Paradiſi aſſerebat futuros oſtiarios, ideo nullus deberet eos pellere à domo ſua, ne Paradiſi ei portas clauderent in futuro. Quod ſi fortaſſe aliquis è famulis, non ferens eorum improbitatem, reſponderet eis aſperè, aut illis aſſueta beneficia non cõferret, ſiue acceſſum oſtij denegaret, ſtatim comminando increpabat eum grauiter. Deinde illo adſtante, vocabat pauperem, eique præcipiebat dicens: Cum venerit iſte ad portam Paradiſi, talionem retribue ei. Hoc autem dicebat vt eos terreret, & charitatis eos affectu informaret. Si autem ſecus viam, anum reperiſſet, aut debilem, ſtatim de ſuo equo deſcendebat, & eum deſuper ſedere faciebat: imperans, vt eminus omnes præcederent, adhærebatque illi vnus è famulis, qui illum contineret ne caderet. Ille verò incedebat pedeſter, ac ſemper pſallens. Quam humanitatem cum in Alpibus Cotiis præſtaret: mulier quædam ad primum ſellæ eius tactum, dæmonio quo tenebatur, liberata eſt.

S. Odonis miſericordia erga pauperes.

Pauperes, infirmos & ſenes, ſuũ equum cogit aſcẽdere, illos interim pſallendo pedibus proſequens.

In ipſo etiam itinere vetulus quidã debilis prædictas Alpes ſimul cum illo tranſibat, erat autem oneratus ſacculo pleno panibus & alliis, cœpiſque ac porris, quarũ herbarum fœtores cum diſcipulus eius ferre non poſſet, longius retraxit pedem. Sed pius pater vt pauperẽ vidit, more ſuo ſuper equum ſuum eum ſedere fecit: ſibique prædictum impoſuit fœtidiſſimum ſacculum. Peracto itaque eminentioris Alpis arctiſſimo itinere, ad decliuum montis incipientes deſcendere: vocauit diſcipulum dicens: Accede, quoniam ſuperſunt pſalmi quos debemus cantare. Cui cum reſpondiſſet, quod fœtorem illius ſacci ferre non poterat: protinus increpando reſpondit. Heu me, pauper illud quod tibi fœtet, poteſt comedere: tu eius non potes ferre odorem? Pauper poteſt eum portare: tu eum dicis non poſſe videre? Hoc autem dicebat de ſe, quia verus Chriſti pauper erat.

Fœtidiſſimũ ſaccũ cuiuſdam pauperis longius portat.

Sub id tempus miſſus eſt in Italiam à Leone ſummo Pontifice, vt pacis legatione fungeretur inter Hugonem Longobardorum Regem, & Albericum Romanæ vrbis Principem. Cum autem veniſſet Senas quæ tunc fame laborabant, illo introeunte ciuitatem occurrerũt egentes, eleemoſynam poſtulantes. Dum verò tranſiret ciuitatis plateam, vidit tres viros, ſed quamuis quadam honeſtate cooperti eſſent, quæ eos ab improbitate egẽdi alienos reddebat, attamen & eidem penuriæ dediti fuerant. Iſtis namque & iſtam dedit occaſionem, vt ſuæ benedictionis participes fierent. Erant autem ante oſtia domus eorum poſitæ ſingulæ ſcutellæ lauri baccis plenæ. Statimque vnum ex eis interrogauit, prædictas Lauri baccas, quanti venderentur pretij. At ille quid vile dixit. Cui Odo reſpondit. Tace, noli dicere vltra pretium quod dixiſti, ſed dic tantos denarios. Ille verò ita fecit. Protinus verò mutuo tot accepit denarios, & ſic eos ſub prætextu pretij, ſua benedictione numerauit. Interea dum diſcipulus eius obſeruaret, vidit illum venientẽ poſt puſillum à longè, & quaſi præcinctũ militẽ ad bellum, incedentem ſtipatũ cuneis pauperum. Cum autem quæreret diſcipulus qui eſſent qui eum ambiebant, vel quid quærerent. Iſti, inquit, ſunt domeſtici Dei, & laboratores noſtri: ergo accelera, & redde illis mercedem.

A Leone ſũmo Pontifice mittitur in Italiam, vt pacem conciliet inter Hugonem Lõgobardorũ Regem, & Albericum Romanæ vrbis Principem.

Honeſtiorum etiam virorũ verecundiæ & inopiæ cõſulit.

Peracta itaque legatione, cum ad ſuos rediret, obuium habuit ſeminudum pauperem. Cui cum Oddo appropinquaſſet, greſſum fixit, & omnes ſe præcedere compulit. Mox ſe expolians, pauperem operuit, præcepitque diſcipulo, tantum ei pretium impendere, vnde poſſet iter ſuum explere. Adeò autem ſinus illius dilatatus erat miſericordiæ, vt non ſolum fidelibus iſta faceret, verum etiam perſecutoribus ſuis manus aperiret, & palmas extenderet. Nam cum Romulæam vrbem ob inimicitiam Alberici, iam facti Principis, prædictus obſideret Hugo Rex, cœpit ille intra extraque diſcur-

Seminudo pauperi dat veſtimenta ſua B. Odo.

rere & pacis concordiæque monita inter vtroſque diſſeminare, & prædictam vrbem tueri à tanta obſidione. Quadam autem die quidam ruſticus voluit eum propter lagunculam aquæ occidere, more ſuo nulli nocens, nihilque ſuſpicans, curuato incedebat capite. In tantum enim apud eum vſus inoleuerat regulæ, vt vbicumque eſſet ſiue ſtans, ſiue ambulãs, aut ſedens, ſemper curuato capite, defixiſque in terram luminibus incederet. Qua de re à quibuſdam conuerſationis ſuæ tempore, Foſſorium ludendo vocatus eſt. Factum eſt autem dum prædictus ruſticus ictu caput illius appeteret, vt omnes qui iuxta viam aderant, emiſſis vocibus, percutientis retraxerint manus. Tunc dulciſſimus pater denarios accepit mutuò, eique bonum pro malo reddidit, & fœderatum dimiſit. Sed poſtquam hoc ad aures prædicti Principis peruenit: amputare manus eius voluit. Quo audito obnixius ne fieret exorauit, & ruſticum incolumem atque indemnem abſoluit.

Nota ſingularem eius humanitatē in ruſticum ipſum occidere volentem. Reg. cap. 7.

Hic etiam cum diſcipulos ſuos regularibus diſciplinis inſtitueret, multorum Monachorum miſerabilem exceſſum & deceſſum narrauit, vt in eis motus iuueniles reprimeret. His, inquit, diebus duo fratres rapidiſſima rapti ſunt morte, non in vno loco, nec in vno die. Veniens vnus ex eis in domum cuiuſdam ſororis ſuæ, vehementiſſime eſurire ſe dixit, & refectionem petiit. Cui protinus illa piſces ſe abundanter habere dixit, vt comederet quales & qua hora vellet. Ille quaſi indignãs piſces ſe faſtidire reſpondit: nec eos iam videre ſe poſſe. Tunc armum cuiuſdam animalis ſibi aſſari præcepit. Sed non ferens aſſandi moram portiunculam incidit, & in prunas proiecit. Deinde ſibi vinum afferri præcepit, & carnis morſum auidè ſumpſit. At hoc ſumpſit quod gulam non tranſiliit, nec reiicere potuit: ſed vitam cum cibo finiuit.

Monachus comedēs carnes morte ſubitanea moritur.

Alius frater veniens ad domum cuiuſdam parentis, cum magna eſſet copia piſcium, voluit comedere carnes, ſumptoque baculo occidit vnam gallinam. Qui adſtabant cum quodam rubore dixerunt ei: Licet tibi comedere carnes pater? At ille. Volatile, inquit, non eſt caro. Appoſita eſt ergo coram eo gallina iam aſſata, ex qua coxam abſtulit & momordit. Quem morſum nec glutire potuit, nec vomere: ſed eum vita priuauit. Pugnos tamen & ceruicatas pro mercede ſuæ improbitatis, in opprobrium antequam moreretur accepit.

Quidam frater ea prædicti patris Odonis congregatione illicito tempore phlebotomiæ ſibi curationem adhibuit. Super quo facto commotus eſt eius animus: quia quamuis neceſſitas coëgiſſet, tamen abſque eius licentia præſumere non debuit. Mox vena per quam ſanguis prius effluxerat dirupta eſt, & quouſque animam redderet, à nemine reſtricta eſt.

Item alterius vena, abſque licentia inciſa, à nemine reſtringi poteſt.

In Monaſterio S. Heliæ Theodardus quidam ab Odone præpoſitus fuit, in quo loco piſces nullo modo haberi poterant niſi à longè delati, multoque pretio comparari. Et quia non poterant Monachi qui illic reperti fuerant ab eſu carnium abſtrahi, oratione S. Odonis vallis in qua cœnobium ſitum eſt monticulis pluribus inuicem iunctis ſe clauſit, & aditum torrentis qui per eam fluebat adeo reſtrinxit, vt ex multis aquis collectis lacus fieret, & piſces vſque in præſens ad abundantiam præberet.

Inſigne miraculum.

Quadam nocte dum paſtores equorum dormirent, & fur veniens equū aſcenſum aſportaret: frater Gotofredus in oratione peruigil hoc videns ne

A ſilentium frangeret in regula conſtitutum, tacuit vſque mane: die verò clara luceſcente, fur cum equo inuentus eſt in eodem loco quo ipſum aſcenderat, aſſiduus, qui ſe inde amouere non poterat, nec ex equo deſcendere, donec ad Odonem adductus pœnitentiam egit, & furtum reſtituit. Cui pater ſanctus quinque dari ſolidos pro vigiliæ labore mandauit.

Fur diuinitus detinetur.

Tempore quo Normanni Pictauorum & Turonum fines vaſtabant: duo ex fratribus Monaſterij Odonis Turonum miſſi, à Normannis nocte capti & manibus vincti ſunt: qui tamen ſilentium nunquam frangere voluerunt. Cumque manè ſimul pſallerent: ſed eos hoſtes ad loquendum nullatenus cogere poſſent: quidam dux eorum, enſe producto inſiliens equo, eos ferire voluit: quem equus ſubito in terram colliſit: ſtatimque, febricitare cœpit. Cæteri verò Normanni miſerunt ſortes, quem ex ipſis fratribus in vltionem Domini ſui flagellarent. Sed dum ſæpius miſſis ſortibus neminem eorum ſors contingere poſſet: conuerſi illi pro ſalute Domini ſui, fratribus per interpretem ſupplicarunt. Qui pro eius ſanitate ad Dominum preces fuderunt, & continuo dux ille ſanitatem recepit, & fratres dimitti mandauit.

Nolunt hoc Monachi ſilentium frãgere aſſuefacti.

Quadam vice dum Odo cum pluribus hominibus & equis Rhodanum nauigio tranſiret, equus quidam calce tabulam nauis percuſſit, ipſiuſque partem excuſſit, ſtatimque aqua intrare cœpit, & totam repleuit nauem. Quæ præter omnium expectationem, ſic plena ad ripam vſque peruenit, neque vnquam ſubmergi potuit, donec equi & homines exierunt: ipſóque Odone, cuius meritis nauis ſuper aquas tenebatur, poſt omnes egreſſo, continuo eſt demerſa. Rediens Roma cum pluribus, inter Alpes niuium equitabat: cuius equus in præcipitium lapſus eſt. Vir autem Dei leuatis manibus, ramo arboris deſuper eminentis, alias nunquam viſæ, tamdiu ſe tenuit: donec equo ipſius à niuibus abſorpto, ipſe à ſociis iuuatus deſcendit. Statimque tam ramus ille, quàm arbor cunctis diſparuit.

Nauis aqua plena, nō poteſt ſubmergi, donec Odo ab ea fuiſſet egreſſus.

Diuinitus à mortis periculo liberatur.

D Reuera cum pro pace Regum & Principum, & Monaſteriorum reformatione, impatienti animo arderet, & ob hoc huc illucq; diſcurreret: ſæpe ei latrones inſidias parauere. Quodam nempe die quadraginta ſuper eum inſurrexerunt latrones. Cumque vnus ex eis qui erat inſignior Aimon nomine, vidiſſet eum, fratreſque qui comitabantur illum inceſſanter pſallere, ac pſallendo iter peragere: ilicò compunctus corde dixit ſociis ſuis. Numquam memini tales viros vidiſſe, nec puto alicubi viſi fuiſſent. Diſcedamos ergo ab eis. Eſt & quidam armiger cum eis, videlicet ſtrenuus vir, & ideo abſque noſtro periculo, non poſſumus nocere illis. Cui reſpondentes dixerunt: Armigerum illum in acumine lancearum noſtrarum leuemus, cæteros expoliantes abire dimittamus. Ad hæc reſpondit ille. Prius in me arma conuertite, alioquin me viuēte, nihil eis debetis facere. Sicque inuicem ſunt diuiſi, & ad propria reuerſi. Latro itaque quem prædiximus poſt Odonem abiit, & reatus ſui pœnitentiam egit, ac dehinc à latrocinij prauitate ceſſauit.

Inuaditur à 40. latronibus, ſed inſigniore compuncto, nihil læditur.

Quodam etiam die iter agens iuxta prædonum fines, quidam latro iuuenis, intuens vultus eius affabilitatem, ilicò compunctus corde, eius prouolutus veſtigiis, vt ſui miſereretur, humili precabatur voce. Quem cum interrogaret, quid vellet: Monaſtica ſibi deprecabatur ſubueniri miſeratione.

Item inſignis latro, vultus eius affabilitate conſpecta, conuertitur, & fit Monachus.

Deinde

Deinde interrogauit eum Odo, ſi aliquis ex eadem Parœcia eum cognoſceret. At ille 1 omnes, inquit, dyſcoli, ae nobiles. Vade, ait, hodie, & craſtino duc tecum vnum ex prioribus loci iſtius cum veneris ad me. Quo audito abiit, & ſicut ei imperauerat peregit. Altera verò die, cùm vtrique ante eum veniſſent, cœpit beatus Odo vtrum illum magnatem de vita moribuſque prædicti latronis ſciſcitari. At ille. Iuuenis iſte, pater, inſigniſſimus latro eſt. Quo audito diſcretus pater ait latroni. Vade, & prius mores tuos corrige, & poſtmodum Monaſticum appete diſcipulatum. At ille. Ego, inquit, proiectus à te hodie, vado in perditionem: animam verò meã à te Deus requiret. Tunc miſericordia motus pius pater, præcepit ei, vt arrepto itinere, ad Monaſterium eum præcederet. Quod & factum eſt. Peracto itaque aliquo tempore, ſub regulari degens examine, tandem effectus Monachus, cellerario fratri eum ad obediendum ſubdiderunt. Etenim cum idiota eſſet, vtrumque ei impoſuerunt, ſcilicet obedientiæ iugum, & ſtudium litterarum. Quod deuotè ita peragebat, vt vnam manum obedientiæ porrigeret, altera verò pſalterium ferret. Sicque frater iſte vitam ſuam peragens, poſt paucum tempus exilij huius vitæ ſuſcepit finem. Nam cum in extremo vitæ laboraret, vocauit pium patrem, ſingularem ſupplicans locutionem. Cui cum veniam peteret, interrogauit eum, ſi in aliquod peccatum incidiſſet poſt Monachatum. At ille. Nudo cuidam, te ignorante, mea culpa tunicam noſtram tribui, & funem pilis contextum de cellario abſtuli. Quem cum interrogaſſet, quid ex ea feciſſet. Refrenando, inquit, ingluuiem, quam dudum malè viuendo contraxi, ventrem meum ex ea circumligaui. Super quod factum ſtupefactus pius pater, cùm vellet eam ab eius viſceribus ſoluere, cutis quæ ei adhæſerat, vna cum ſanie eſt ſecuta. Adiecit & ait. Hac nocte pater, in cælis eleuatus ſum per viſionem. Obuiauit autem gloriotiſſimæ perſonæ, & excellentiſſimæ poteſtatis mulier, appropinquanſque ait mihi. Cognoſcis me? At ego. Nequaquam domina. Et illa. Ego, inquit, ſum mater miſericordiæ. Cui ego. Quid iubes vt faciam domina? Et illa reſpondit. Poſt triduum venies huc tali hora. Quod & factum eſt. Tertia enim die, hora qua dixerat, defunctus eſt. Inde beatus Odo conſuetudinem tenuit, beatam Mariam matrem miſericordiæ vocare.

Vide qualiter Monachus abſque licentia nihil debeat facere.

Prædicto latroni eiuſdem in extremis apparet Dei genitrix.

Vnde B. Odo beatiſſimam Virginẽ Dei genitricem, matrem miſericordiæ vocare conſueuit.

Cum aliquando Romæ eſſet, rogauit eum domnus Abbas Balduinus, vt librum quem de vita beatiſſimi Martini Epiſcopi, more Dialogi, Gallus & Poſthumianus compoſuerunt, ei corrigeret, & gloſſulis elucidaret. Cuius voluntati ſtatim aſſenſum præbuit, & accerſito fratre Orbecario, emendandi operam dedit. Factum eſt dum hæc agerentur, vt veſpertinæ horæ ſignum pulſaretur. Statim ſecundum Regulæ præceptum, relictis quæque in manibus tenebantur, Eccleſiã ingreſſi ſunt. Codicem verò apertum vbi ſederant, reliquerunt. Præoccupati verò veſpertinis exequiis, codicem obliti ſunt. Erat autem hyemis tempus. Tanta autẽ eadem nocte inundatio defluxit aquæ, vt omnes Monaſterij officinas repleret. Locus autem ille in quo liber fuerat relictus, ita erat poſitus, vt aqua, quæ ex ipſius labitur tecto, & ea tribus aliis tectis, quæ ſubiacent ſuperiori, quodammodo vna conuerſione collecta, more torrentis illo vno in loco deciderit: ibique vſque mane patulus permanſit liber, & tot aquarum inundationes in circuitu eius cecidere. Margo namque prædicti libri vndique fuit lota, ſcriptura verò permanſit intacta. Facto manè appoſitus eſt coram fratribus liber. Cumque attoniti mirarentur ait prouidus pater. Quid admiramini fratres? Sciatis quia vitam B. Martini aqua tangere timuit. Et ſic ea quæ Dominus propter eum fecit, in laudem Martini conuertit. Inſtante verò mortis eius articulo, cum piis eius actibus corona beatæ remunerationis debe retur à Chriſto, Romæ poſitus, acuta & continua febre corripitur: membra dolore franguntur. Dum autem de ſua vocatione ſuſpenſus haberetur, deſiderio ſibi fuit, priùs ſuum Martinum, quem à teneris annis ſummo amore proſecutus fuerat, orationis gratia reuiſere, & ei extremum ſpiritum cum proprij corporis fauilla conſignare. Igitur mortis inducias cum à Deo impetraſſet, Turones reuerſus, poſtquam Sancti Martini ſolemnitatem celebrauit, tunc febri redeunte, ſanctis Eccleſiæ ſacramentis munitus, inter ſuas fratrumque preces, animam Deo reddidit, 14. Cal. Decembris, circiter annum Domini 940. quem ſanctus Bernardus ad Guillelmum Abbatem ſcribens ſanctum fuiſſe aſſerit.

Libri margo madefieri quidẽ poteſt, ſed non ſcriptura.

Ex humilitate, hoc miraculum tribuit B. Martino.

Mortis inducias à Deo impetrat, vt poſſit feſtum B. Martini celebrare.

Breuiarium Monaſt.

Tandem migrat ad Chriſtum.

N O T Æ.

Odo.] *De quo Mart. Rom. 19. Nouemb. Agunt præterea de ipſo Frodoardus in Chronico. Aymonius lib. 2. de Mirac. S. Bened. cap. 4. S. Odilo in vita S. Maioli. Sigebertus in Chronico, & de Illuſt. Eccleſiæ Scriptoribus. Sanctus Bernardus in Apologia ad Guillelmum Abbatem. Petrus Venerabilis, epiſt. 17. lib. 6. Iacobus Bergom. in Supplem. Chron. Volaterranus in Anthropol. Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. cap. 53. necnon de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Vuionius in Martyr. Monaſtico, & alij innumeri. Plura de eodem Martinus Marrierius in Bibliotheca, vbi extant eiuſdẽ viri opera. Poſſemus & nos multa annotare, ſed Annotationes circa finem Bibliothecæ Cluniac. poſita ſufficient. Hoc verò dicemus, quod à nonnullis vocatur Ade, vel Adam, à nonnullis Odo, ab aliis verò Otho. A Gallicis verò ſcriptoribus vocatur vulgò Sainct Eudes.*

Finis Libri Tertij.

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER QVARTVS.

Floruit iſte Bernardus tẽpore Ioannis Papæ 22. cui tria volumina de Vitis SS. dedicauit, quæ in Biblioth. RR.PP. Dominic. Auenion. aſſeruãtur hactenus nunquam typis excuſa.

Partim ex antiquis Manuſcriptis Codicibus, & Eccleſiarum Breuiariis: partim ex incertis Auctoribus collectus.

VITA SANCTORVM AMANDI, & Iuniani Eremitarum. Ex Bernardo Lodouenſi Epiſcopo.

S. Amandus vitam Eremiticam amplectitur.

BEATVS Amandus vir illuſtris, nobilibuſque ortus natalibus, natalem locum & diuitias temporales pro amore diuino relinquens, & vitam ſolitariam ſibi eligens, inter arctas & acceſſu difficiles anguſtias rupium, paruum B tugurium ſibi conſtruxit in rure ſeu territorio nubilis viri Rutiſij, ſeu Roriſij Epiſcopi Lemouicẽſis ſupra Vigennæ flumium, cuius loci ſeu territotij vocabulum tunc Commodoliacus dicebatur, vbi aliquandiu commoratus eſt ignotus hominibus, Deo notus, cui ſoli in ſolitudine placere cupiebat. Quadam verò die outu Dei In rupe prærupta à paſtoribus ſolitarius reperitur, qui aſpertimæ illius habitationis locum admirantes abierunt: dehinc illius ſolitudinis incolam populis diuulgarunt. Cuius rei notitia fama referente dum ad prædictum Rutiſium ſeu Runſium Lemo- C uicenſem Præſulem perueniſſet, comperto quod vir Dei Amandus inter arbuſta frondeſque quas locus eduxerat, antrum babitationis haberet, iuſſit ibidem pro ſpatio loci fieri cellulam babitantis ſolitarij ſatis amplam, ſed conuentui multitudinis nimis anguſtam. Ex toto ſiquidem illius montis ſpatio rupis prærupta eminebat, quæ vndique acceſſum præbebat arctam modicamque planitiem continens, ad quam de monte ſuperiori difficilis admodum deſcenſus erat, vbi Amandus vitam ſolitariam virtutibus plenam ducens, contemplationi diuinæ vacans, hoſtis antiqui certamina non modica tolerauit & vicit. D

Ruriſius Lemouicenſis Epiſcopus.

Patria S. Iuniani.

Beatus verò Iunianus puer (vt fertur) oatiune Cameracenſis, ea nobili proſapia ducens originem, ſpiritu Dei afflatus, vt deſiderio cæleſtis patriæ, parentes, patriamque natalem relinqueret, ad partes Aquitaniæ, duce Domino peruenit. Comperta autem fama ſanctitatis beati Amandi, ipſum adiit, cupiens inſtitutis eius, & moribus informari, & cum eodem ſe Chriſti tyrocinio & ſeruitio mancipare; accedenſque ad cellulam ſancti Amandi, fores eius vt ſibi aperirẽtur pulſare cœpit. Sanctus verò Amandus cum cognouiſſet ad fores pulſantem eſſe, æſtimans ne forte eſſet illuſio aut tentatio diabolica, aliquandiu ſiluit, nec mox ei patefecit ingreſſum, donec probaret cuius rei cauſa præ-

Venit ad S. Amandum vitã Eremiticam ducturus.

A dictus venerabilis puer ad eius cellulam acceſſiſſet. Cognita verò cauſa, mox eum cum gaudio ſuſcepit, & viam ſalutis oſtendit. Iunianus itaque egregiæ indolis adoleſcens, qui ſortitus animam bonam tanta humilitatis gratia, tantaque ſanctitate vitæ noſcitur excreuiſſe; vt non ſolum imitator magiſtri exiſteret, verum & diuino amore ſuccenſus, magiſtri vitam virtutemque tranſcenderet.

Moritur S. Amandus.

Demum cum eiuſdem Sancti Amandi obitus propinquaret, poſt ſanctam inſtitutionem diſcipuli ſui Iuniani, vitamque laudabilem ſanctitatis, conſummato fælicis vitæ agone, plenus dierum & B operibus ſanctis, in pace migrauit ad Dominum; habitationis & ſanctitatis ſuæ hæredẽ & ſucceſſorem relinquens Iunianum, ex diſcipulo magiſtrum, tanquam alter Elias alterum Eliſæum. Corpus verò ſancti Amandi in eodem loco vbi ſolitariam vitam duxerat ſepeliuit: ibique ſepultum latuit annis multis, indéque poſt annorum multorum curricula, tranſlatum fuit ad Eccleſiam ſeu Monaſterium Sancti Iuniani, & iuxta eius tumulum collocatum, id agente & proſequente inſtanter & deuotè viro ſtrenuo Domino Rabulpho Canonico, concomitantibus & ſequentibus ſignis. Qui Rabulphus à B. Odone Cluniscenſi primitus exhortatus, C in eodem loco primitus Eccleſiam conſtruxit, in qua mundo renuociauit, ſanctè obiit, vixit, & quieſcit. Cuius corporis Sancti Amandi Inuentionis in prædicto loco, & tranſlationis ab eodem, & miraculorum geſtorum ſeries & hiſtoria diffuſius ſcripta ibidem legitur & habetur, & Sancti Amandi etiam nominatur. Floruit ſub eodem ferè tempore S. Amandus, quo Clodouæus Rex Francorum à B. Rhemigio baptizatus cum Alarico Rege Gothorum qui Arrianus erat, & Aquitaniæ & Gothiæ regnum occupabat quod Romanis abſtulerat, congreſſum habuit milliario decimo ab vrbe Pictauis, D vbi Alaricus confoſſus occubuit, & depulſis ab Aquitania Gothis Arrianis, eandem meliori religionis regula & fidei continuò repleuit. Erat autem Dominicæ Incarnationis ferè quingenteſimus, quando Clodouæus fuit per Sanctum Rhemigium baptizatus, regnauitque annis circiter 15. poſt baptiſmum.

Transfertur eius ſacrum corpus.

Poſt obitum itaque S. Amandi, S. Iunianus in prædicta eius cellula per longa temporis ſpatia, ſolitariam vitam duxit, multis pollens virtutibus. Quodam ſiquidem tempore coluber miræ magnitudinis iuxta eius cellam apparuit, ad quem locum dum multi ob ſanandũ diuerſorum morborum incurſus, vel commendandũ ſe orationibus eius, deſiderarent accedere, à prædicta immani beſtia fugabantur,

Fugat ingentem ſerpétem S.Iunianus.

bantur. Er non ſolum homines,ſed & pecora, quæ contingere poterat,deuaitabat. Conuenientes eigo in vnum ex vicinis locis homines, ſanctum Dei famulum Iunianum deprecabantur, vt hanc beſtiam ſuis orationibus ab eorum finibus depelleret, & eis oſtenderet qualiter ad ſuam cellulam haberent acceſſum. Quorum precibus motus diuino fretus auxilio,cum immanem beſtiam de habitaculo ſuo proſpiceret procedentem, extenſa dextera, vexillum S. Crucis aduerſus eam oppoſuit: præcipiens ei in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt in eiſdem locis vlterius habitare ipſum non videret,nec malum cuiquam inferret,& ad maris pelagus curſum arriperet. Qui mox ad viri Dei imperium,multis cernentibus,relicto habitaculo ſuo, de eodem loco diſceſſit, & per territorium Pictauorum,vſque ad mare Oceanum progreſſus eſt & demerſus. Hoc itaque fuir initium ſignorum S. Iuniani.

Eodem tempore in Pictauorum finibus, grandia peſtilentiæ clades multam partem eiuſdem populi conſumpſit. Quod videntes, ad prædicti viri Iuniani cellulam, cuius opinio longe lateque diffundebatur, multi ad eum venientes petebant vt eis aquam Dei virtute ſibi collatam traderet,per quam imminens periculum euaderent. Qui reſpondit eis ſe non habere aquam aliam niſi de vicino ſibi Vegennæ fluuio. Cumque illi perſiſtentes inſtarent, vir Dei Iunianus, nocte ſequenti vigiliis & orationibus inſtitit apud Dominum. Manè verò exorto lucis crepuſculo, vidit in cella ſua ex latere rupis aquam vberem effluentem, quam cum gratiarum actione hauriens, petenti populo dedit. Quibus ex fide ſuſcipientibus,& ad regionem ſuam deferentibus, quotquot ex eadem aqua ſumpſerunt, prædictæ cladis mortis periculum euaſerunt, & ſalutis gratiam receperunt, & orationibus eius peſtilentiæ clades abſceſſit à populo ſupradicto.

Orationibus peſtem ſedat.

Inuidia & malitia diaboli in virum Dei.

Dum quadam die S. Iunianus in cellula ſua ſolitarius ad calefaciendum corpuſculum ante prunas reſideret; antiquus hoſtis diabolus ſibi inuidens, eum violento impetu irruens, ſancti viri membra proiecit in ignem. Sed non defuit diuinum auxilium ad liberandum Iunianum, quem diaboli tentatio arripuerat ad perdendum; mox quippe diuino liberatus auxilio,ſanctus vir, ipſam cruentam beſtiam,dum ſuper cellulæ eius ſaxum adeſſet, præcipitauit eam à vertice montis per latus eiuſdem quod defluit in Vegennæ fluuium,demergens eam in amnem, tanquam alter Moyſes Pharaonem in profundum maris.

Poſtquam Iunianus ſe ereptum Dei miſericordia à callidi hoſtis tentationibus intellexit, diuino fretus auxilio, aliorum infirmitatibus compatiens, multos ſuis precibus ſanauit. Eodem nēpe tempore cæcus quidam ad eum veniens deprecabatur vt lumen oculorum eius orationibus recipere mereretur, cumque Iunianus per biduum orationi fuiſſet intentus, die tertio, Deo auctore, cæco viſus reſtituitur,& vidit poſt tenebras claram lucem.

Cæco lumen reſtituit.

Claudus & ſurdus curantur.

Non multo poſt quidam claudus & ſurdus ad eius ſancti viri cellulam defertur, deprecans vt qui cæco lumen reddiderat, ſuis precibus quoque ei greſſum & auditum reſtituat. Sanctus verò Iunianus orationem pro eo fundens ad Dominum poſt aliquot dies, vt ad domum reuerteretur exhortatur, dicens ei quod ſi fide intemerata maneret in Domino non ambigeret ſe recipere ſanitatem, factumque eſt dum infirmus ex iuſſu hominis Dei nititur greſſibus ſuis ad propria remanere, ab vtraque

A infirmitate ſolutus, ambulandi greſſum & audiendi auribus recipit auditum.

Eodem tempore quidam vir Illuſtris & nobilis Ruriſius, qui alio nomine Proculus dicebatur, nepos alterius Roriſij Epiſcopi Lemouicenſis diues & opulentus, ſuperbiæ faſtu elatus, diuino iudicio traditur ſpiritui ſuperbiæ diabolo flagellandus, vt humiliatus diſceret & ſentiret quantum tumidus amiſiſſet. Cumque à ſuis affinibus & per medicos, & quod grauius eſt, per maleficos duceretur, vt à vexatione diaboli ſanaretur; dum ab eo vnum volunt eiicere, mox in eum legio dæmonum eſt ingreſſa. Cumque à pluribus acrius exagitaretur, ſui ad ſe reuerſi, cogitare cœperunt, vt ad ſancti Iunia-

Nota de confugientibus ad maleficos.

B ni cellam eum perducerent, vt eius orationibus ſanaretur, ſalubri conſilio ad honorem Dei perducunt dæmoniacum. Vir autem Dei hortabatur eum vt ieiuniis & orationibus inſiſteret, & largas eleemoſynas pauperibus erogaret. Sed cum vir ille multas pecunias Sancto Iuniano offerret, vt à tanto hoſte liberaretur, ſanctus vir reſpondit; non eſſe iuſtum vt qui ſua propter Deum ſponte reliquerat, alienis opibus ditaretur: ſed quod ſancto offerebat pauperibus erogaret. Cum autem S. Iunianus pro ſanitate eiuſdem, orationibus, ieiuniis, ac vigiliis intentus inſiſteret; eius meritis priſtinæ reſtituitur ſanitati, & ita ſanus redditur, tam à mente quam à corpore à vexatione ſpirituum ma-

Sanat dæmoniacum.

C lignorum: vt poſt deceſſum patruelis ſui Domini Roriſij Præſulis, Epiſcopus inſtitueretur in Lemouicenſi ſede.

Poſt hæc autem Iunianus vir Dei multis pollens virtutibus quadraginta annis in ſolitudine tranſactis, multis tandem exantlatis laboribus, necnon habitis multis contra hoſtem certaminibus, conſummato fælici agone, obdormiuit in Domino. Roriſius autem non immemor tanti beneficij à ſancto accepti, ſuis impenſis baſilicam ei ſtuduit fabricare, in qua Sancti Iuniani corpus fuit honorificè collocatum, vbi meritis eiuſdem multa præſtantur infirmantibus beneficia & remedia ſanitatum.

Migrat in cælum vir Sanctus.

D
NOTÆ.

Amandus & Iunianus.] *Eorum geſta ex M S. ſynceriſſimè deſcripſimus. Plura de eiſdem in Breuiario Eccleſiæ Lemouicenſis. De Iuniano verò in Tabulis Ordinis Fontebraldenſis. Feſtiuitas autem S. Iuniani 17. Calend. Nouemb. celebratur. Olim corpus S. Iuniani quieſcebat in Monaſterio Nobiliacenſi, vulgò* Nouaille, *in agro Pictauienſi. Tempore verò perſecutionis Hæreticorum, ſeniores Monachi illud in prædicto Monaſterio abſconderunt. Sed quia iam omnes obierunt, nemo ſcit locum vbi ſit abſconditus hic theſaurus. Eſt autem B. Iunianus prædicti Monaſterij patronus, floruitque circa annum Domini 485. tempore Clodouæi Regis Francorum.*

E

VITA S. LEONARDI ABBATIS.

Ex Bernardo Epiſcopo Lodouenſi Tom. 2. de Vit. SS.

Habetur in Biblioth RR. PP. Dominic. Auenionenſ. S Leonardi optima editio.

BEATVS Leonardus temporibus Regis Clotharij, filij Clodouæi Regis Francorum huius nominis primi, vita & virtutibus claruit. Hic ſiquidem honeſtis parentibus natus, & optimè ab eis educatus, & in humanioribus ſcientiis eruditus: cum multos per abrupta vitiorum ire cerneret; mundo eiuſque pompis valedicere diſpoſuit. Valde autem ad vitam ſolitariam anhelabat, vtpote contemplationi valde commodam.

Opportu

Opportunitate igitur nacta, ſecreto de paterna domo aufugiens in territorio Cœnomannico Eremiticam vitam in quodam ſolitario & remoto loco ducere cœpit. Ab initio multas carnis rebelliones paſſus eſt, ſimul & dæmonum tentationes & crebras illuſiones & moleſtias, quas tandem Deo iuuante ieiuniis & vigiliis, oratione continua, manuum duriſſimis laboribus ſuperauit: factuſque virtutum magiſter, multis Monachis ad eum confluentibus perfectioris vitæ viam demonſtrauit.

Relictis parentibus apud Cœnomanos Eremiticam vitam ducit.
Carnis tentationes continuis vigiliis, orationibus, & laboribus ſuperat.

Creſcente autem numero diſcipulorum eiſdem Monaſterium conſtruxit. Tantæ autem humilitatis inter eos extitit: vt etiam Prioris nomen fugeret, & cum eſſet Prælatus, omnibus ſe viliorem, & inferiorem, habitu & meritis demonſtraret. Cuius fama vbique vagante, vndique populus ad eum concurrebat. Laudi eius & meritis inuidentes maligni, ſuggeſſerunt Clothario Regi, vt ſibi & genti ſuæ conſuleret, per Leonardum illum Eremitam, qui multos ſub obtentu Religionis colligebat, propterea Regnum Franciæ detrimentum non modicum ſuſtineret. Rex nimis credulus, ſtatim militibus miſſis præcepit, vt eum cum iniuria de regni finibus expellerent. Cum igitur ad eum veniſſent milites, eius verbis compuncti, admirâteſque auſteriſſimam illius vitam, têpore opportuno ſe facturos eius diſcipulos ſpoponderunt, & ſic ad Regem regreſſi, cuncta quæ viderant & audierant, retulerunt. Rex audiens & pœnitens gratias egit Deo, & intantum Leonardum dilexit, quod ei cuncta liberaliter porrigeret, detractoreſque, rebus & honoribus priuans, vix tandem precibus eius flexus eos priſtinæ reſtituit dignitati.

Cœſtruit Monaſterium.
Nota S. viri humilitatē.
Multos patitur inuidos & obtrectatores.
Clotharius Rex Leonardum honorat.

Erat quoque ſanctus Leonardus erga miſeros & captiuos tantæ compaſſionis, quod hoc à Domino impetrauit, vt quicumque in carcere compedibus tenerentur, mox inuocato eius nomine ſoluerentur. Serpens eo orante, à parte pedum ſurſum tendens, & ſinum eius perluſtrans, non eidem nocere, neque ab orationis attentione turbare potuit. Facta autem oratione dixit: Scio inimice, quia ab initio homines quantum præuales inquietas: ſed nunc in ſpe miſericordiæ Dei, fac in me quicquid metui, ſi tibi detur poteſtas. Quo dicto, per caputium tunicæ exiens, cecidit mortuus, & ex tunc nullus ibi ſerpens apparuit. Perdurauit autem ſanctus Eremita vſque ad tempora S. Germani Pariſienſis Epiſcopi, & S. Domnoli, qui Innocentio Cœnomanenſis Epiſcopo ſucceſſit. Qui propediem ſe eſſe moriturum, & prædicti Domnoli aduentum prædixit: vnde & ipſe Domnolus diuina reuelatione præmonitus eſt, vt iret ad ſanctum Leonardum, eiuſque animam Domino commendaret. Quo facto obiit Idibus Octobris. Sepultus verò duos cæcos illuminauit; & nunc etiam quanti ſit meriti apud Deum, frequentia miraculorum oſtendit.

Magno compaſſionis affectu erga captiuos afficitur.
Serpens ei nihil nocere poteſt.
Prædicit ſuū obitum.
Moritur.

NOTÆ.

Leonardus.] *Eſt hic Leonardus omnino diuerſus ab alio Lemouicenſi, de quo infra ſcribemus. Obiit autem hic beatus circa annum Domini quingenteſimum ſexageſimum, ſub Chilperico Rege. Eius vita (vt ſcribit Bernardus Ludouenſis Epiſcopus) apud Corbiniacum fuſius legitur, vbi eius corpus tranſlatum requieſcit, vnde locus ipſe propter miraculorum frequentiam quotidie à populis viſitatur. Plura notatu digna de eo legi in Breuiario Eccleſiæ Cœnomanenſis, quæ hic apponere libet. Sanctus Leonardus ex eorum ſanctorum qui tempore Innocentij Epiſcopi aduenientes, & peregrinam vitam ducentes, in pagum Cœnomanicum venerunt, ſocietate erat. Qui & locum quærens quo cellulam ſub regulari ordine ædificaret, dono accepit quendam locum à ſancto Innocente Epiſcopo in Eremo ſuper fluuium Sarte: quæ cellula ſancti Leonardi nominatur vſque in hodiernum diem. Qui poſtquam eundem locum accipere meruit, eiuſdem Innocentii adiutorio fecit ibi Eccleſiam in honorem Sancti Petri Apoſtoli, cuius meritis & bonis exemplis, tantus concurſus ibi erat populi: vt per tres annos dum illa cellula conſtrueretur, à vicinis, & remotis, & Deum timentibus hominibus, panis, & alia victus neceſſaria afferrentur; ita quod omnibus abundaret. Multi autem nobiles, atque ignobiles, relinquentes prædia, omniaque vendentes, amore vitæ æternæ, dabant pauperibus, atque ſe iungebant beato viro, afferentes illi quæ reſidua erant, atque communem & regularem vitam ducebant, & erant illis omnia communia. Obiit autem S. Leonardus Idibus Octobris, & ſepultus eſt in prædicta cellula ſua à beato Domnolo Cœnomanenſi Epiſcopo, cui pridie obitus beati viri de cælo reuelatus fuerat, quod ad ſepeliendum non tardaret. Eius verò feſtiuitas 24. Octobris celebratur.*

VITA S. PARDVLPHI EREMITÆ.
Ex Bernardo Lodouenſi Epiſcopo. Tom. 2. de Vit. Sanctorum.

Habetur in antiq. membranis Bibliothec. RR. PP. Dominic. Amenion.
Aliàs Paradulphus.
Catalogus virtutū eius.

BEATVS & inclitus Chriſti ſeruus Pardulphus, in territorio Lemouicenſi vico nomine Saradeno, ex parentibus licet plebeis, tamen honeſtis, Religioſis & piis, ortus, ab ineunte ætate templum Spiritus ſancti factus eſt. Iam tunc enim radicabant virtutes, humilitas, benignitas, manſuetudo, patientia & deuotio præcipua, quibus parentes ad ſui admirationem rapiebat.

Quadam die cum in ſyluam cum ſuis coætaneis paſtoribus adoleſcentibus profectus fuiſſet, & illi puerorum more ludendo, (de conſenſu tamen Paradulphi) magnum ignem ad pedem cuiuſdam arboris accendiſſent, quæ cum ruinam & caſum minaretur, ſtatim fugientes, Paradulphum nihil tale cogitantem iuxta ignem reliquerunt: factumque eſt vt arbore illa magna inopinatò corruête, ramus tā valide caput eius colliſerit, quod penè mortuus & exanimis factus eſt. Ex grauiſſimo illo ictu (Deo ita permittente) in terribilem morbum incidit, ex quo, oculorum lumine priuatus, per totum vitæ curriculum factus eſt cæcus. Hanc autem afflictionem Deus permittere voluit, ad maiorem ſui nominis gloriam & honorem, ſeruique ſui probationem, meritorumque affluentiam. Parentibus ſuis & amicis dolentibus, ipſe ſolus gaudebat, eoſque ad patientiam hortabatur, & vt ſuam voluntatem diuinæ conformarent, pulchris rationibus ſuadebat.

Efficitur cæcus.
Eius patientia.

Cęterū aliqui effluxerunt anni quibus ille corpore, animo, & virtutibus effectus robuſtior, ad Eremiticam cœpit anhelare vitā. Vnde Spiritu ſancto afflatus, & quāuis parentibus in principio renitēribus, tamen poſtea conſentientibus ductus eſt in deſertum, vbi conſtructa vili & exigua cellula, ſolus cum ſolo Deo habitare cœpit. Dæmones hæc videntes & inuidentes, cœperunt eum variis tentationibus, moleſtiis & illuſionibus afficere, ſed per gratiam inhabitantis in eo Spiritus ſancti, eos confuſos ſemper reddidit. Imò de virtute in virtutem proficiens, cœpit clarere miraculis, ita vt ibique

Degit in deſerto.
Claret miraculis.

vbique celebris eius fama vagaretur. Eo tempore nobilis quidam vir Lancerius nomine, Lemouicenſem Comitatum tenebat. Et quoniam pius erat & vir bonus, in ſuo territorio Monaſterium conſtruxit & dotauit, congregatiſque multis optimæ conuerſationis Monachis, acceſſit ad virum Dei in Eremitorio ſuo commorantem, rogauitque vna cum Monachis, quatenus Paſtoris officium acceptare dignaretur. Sed cum ei difficile videretur dilectam ſuam deſerere ſolitudinem, nullo modo acquieſcebat, verumtamen conſiderans eſſe Dei voluntatem, inuitus & renitens eorum precibus acquieuit.

Lancerius Lemouic. Comes construit Monaſteriū.

Factus Abbas & Monachorum pater, priſtinam ſuæ conuerſationis vitam non deſeruit, ſed potius auxit. Nam magis in Monaſterio ſolitariam vitam duxit quàm in Eremo, ex quo enim ſemel ingreſſus fuit, numquam pedem extra poſuit. Tantum autem bellum corpori ſuo indixit, quod non ſolum contentus erat illud crebris vigiliis atterere, ſed etiam duris abſtinentiis. Numquam enim panem, vel oua, piſces, ſeu vinum ad vitæ ſuſtentationem adhibuit: ſed olera & herbas, quinetiam ſolebat duriſſimis punctionibus, ex quibus ſanguis emanabat, corpuſculum ſuum atterere. Tantæ erat humilitatis, deuotionis & affabilitatis, quod non ſolum diſcipulos, ſed & extraneos, etiam perditos ad Dei amorem, & vitiorum odium pertraheret. Quidam ex Lemouica ciuitate ita grauiter à dæmone torquebatur, quod appropinquantes verberibus afficiebat. Ligatum ergo eum vix parentes ad virum Dei perduxerunt. Qui cum veniſſet ante virum Dei, cœpit enim abominandus ille dæmon iniuriis, conuiciis, & blaſphemiis laceſſere. Sed ille fundatus ſupra firmam petram nihili faciebat iniurias, & cum iuſſiſſet eum in oratorium duci, potenter eundem expulit, hominemque illum ſanum & incolumem reddidit. Adductus etiam eſt ei cæcus, quem ille qui cæcus erat, illuminauit, & videre fecit. Non ſolum hunc, ſed & pleroſque alios illuminauit, eratque ei hæc peculiaris gratia.

Factus Abbas etiā priſtina ſolitudinis rigorem non relaxat.

Nota S. viri abſtinētiam.

Duriſſimis punctionibus corpus atterit.

Sanat dæmoniacum.

Specialē gratiam habet cæcos illuminandi.

Cum quidam ruſticus in ſylua cæderet ligna, ſubtus arbores inuenit quoſdam bolecos, quos colligens, finito labore deferre volebat ad virum Dei, ſciens eum radicibus & agreſtibus herbis vti ad cibum. Cum autem pergeret ad virum Dei, offendit in itinere quemdam Regnaricum nomine, Principem & Regis Caroli Conſiliarium. Qui cum cerneret hos bolecos, iuſſit ſibi dari in contemptum viri Dei, ſed Dei vindicta non diu diſtulit. Nam eum eos ad prandium ſuum vellet comedere, & iam vnum cibum ſumpſiſſet in ore, nunquam illum potuit deglutire, nec ex ore proiicere, ſed gutturi adhærebat, ita vt mortem certiſſimam expectaret. Verumtamen pœnitens, ſignis & nutibus, ruſtico cui abſtulerat bolecos, innuebat, vt pergens ad virum Dei veniam peteret. Iuit, & nuntiauit omnia, indulget vir Dei, & ſtatim expuit vir ille morſellum, & liberatur à morte. Tanti beneficij non immemor, quædam bona dedit Monaſterio ad ſeruorum Dei ſuſtentationem.

Vltio diuina in contēptoſo viri Dei.

Quadam nocte cum in duro ſuo lectulo quieſceret, apparuit ei Sanctus Michaël Archangelus cum magna gloria & maieſtate, oſtenditque ei ſcalam erectam, cuius ſummitas cælum tangebat. Cumque eum diu fuiſſet conſolatus, & ad patientiam hortatus, dixit ei: Ecce Pardulphe, ſcalam virtutum, quam qui aſcendunt & perſeuerant, haud dubiè inueniunt Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & ſatiantur ab omnimoda gloria eius. His dictis diA ſparuit, & tanta conſolatione repletus eſt vir Dei, quod vſque ad mortem perdurauit in ea. Totum autem Monaſterium tanta odoris fragrantia & ſuauitate perfuſum eſt, quod nullus dubitare potuit hanc tanti Principis apparitionem fuiſſe veram. Solebat autem vir ſanctus ſæpius oſculari terram vbi ſteterant pedes Angeli, & ex ea accipiens dabat ægrotis, qui curabantur ab infirmitatibus ſuis.

Apparet ei S. Michaël Archang.

In illis diebus cum Sarraceni omnem deuaſtaſſent Aquitaniam, & veniſſent ad Monaſterium viri Dei: ita præſentia & verbis eius attoniti fuere, quod ſubito fugam arripuerunt, & poſtmodum a Carolo Rege pulſi & trucidati fuerunt. Multa ſpiritu pro-B phetico futura prædixit: inter quæ & ſuum obitum, qui accidit prid. Id. Octobris, poſt longam, & grauem infirmitatem, ſuauiſque odor ex eius corpore emanabat.

Sarraceni Aquitaniam vaſtantes S. viri præſentiam ferre nō poſſunt.

Is eſt Carolus Martellus.

Moritur vir ſanctus.

NOTÆ.

Pardulphus.] *Hic beatus (vt annotat) Bernardus Lodouenſis Epiſcopus, floruit tempore Stephani Papæ II. & Caroli Imper. migrauitque ſub Duce Aquitaniæ Hunaldo, qui fuit frater Gayfery Ducis Aquitaniæ. S. Pardulphi ſarcophagum cum cineribus Garactenſis Eccleſia tenet, quæ ad teſtimonium illius caſtiſſimæ vitæ fœminam nullam admittit. Corpus verò eius ſe habere apud Arnacum, Monachi S. Martialis in Prioratu il-*C *lo habitantes dicunt, illucque à Principibus de Turribus tranſlatum fuit. Cuius corpus ad portam vrbis Lemouicæ tandiu immobile perſtitit, donec cæcus adductus coram populo illuminaretur. Plura de Pardulpho in Breuiario Eccl. Lemouic.*

VITA S. LEONARDI EREMITÆ.

Ex Bernardo Lodouenſi Epiſcopo, & aliis.

BEATVS Leonardus ſub Anaſtaſio Imperatore in Galliis natus eſt. Parentes claros habuit, & magnæ apud Clodouæum Regem dignitatis & auctoritatis. Clodo-D uæus is primò paganus fuit, ſed ad beati Rhemigij Epiſcopi prædicationem, Chriſtiana Religione initiatus eſt, & vt graues affirmant teſtes, Leonardum puerum è ſacro baptiſmatis fonte ſuſcepit, quod parentes eius imprimis charos haberet. Et tamen Leonardus puer poſtquam adoleſcentiæ robur adeptus eſt, noluit terreno Regi militare, vt fecerant maiores eius: ſed ſpiritu diuino permotus, ad beatiſſimum Rhemigium Epiſcopum imitandum ſe contulit. Cuius ſanè ſalutares admonitiones non ſurda accipiebat aure: ſed vt futurus verbi Dei ſeminator, in pectoris ſui armario diligenter recondebat. Erat enim vir Dei alacer in exhortando, ſanus atque humilis in ſermone, in actione ſimplex E & pudicus, in promiſſis verax, in eleemoſynis largus & munificus, in reddenda ratione modeſtus, atque adeò tenuis & ſubmiſſus, vt non familia nobili, ſed abiectiſſima ortus videri poſſet.

S. Leonardi clari natales.

Educatur apud S. Rhemigium.

Et quidem eius fama permotus Franciæ Rex, honeſtos ad eum legatos miſit, qui eum accerſirent: ſed ille poſthabito dignitatis terrenæ faſtigio, quod Rex offerebat, tanquam fidelis agricola verbum Dei ſeminans, Aureliam peruenit, inuentoque haud procul extra vrbem venerabili viro Maximino Monacho, aliquandiu apud illum moratus eſt, quouſque diuina reuelatione admonitus, inde recedens in Aquitaniam profectus eſt. Quam reuelationem cum S. Liphardo fratri ſuo, qui fidus ei

Contempta aula Regia, proficiſcitur vt ſpargat per Galliam verbum Dei.

Valedicens fratri ſuo S. Liphardo, venit in Aquitaniam.

 comes

comes fuerat, indicaſſet, orans vt ſecum iret, beatus Liphardus reſpondit: Et quidem mi frater, niſi tibi moleſtū eſt, hic apud Ligerim mihi commodum conſtruam domicilium: tu verò pergas ire, quò te vocat Dominus Ieſus, iſque tibi vbique propitius ſit. Atque ita cum ſe inuicem oſculati eſſent, à ſe ſeparati ſunt, & Liphardus quidem Madunum petiit, vbi etiam requieſcit; Leonardus verò abiit in Aquitaniam, quò cum per Biturigum regionem iret, haudquaquam motus metu ſe celauit: ſed ſicut vir ſtrenuus, armis fidei munitus, Chriſtum prædicabat. Iis enim in locis tum recens admodum erat Chriſtiana Religio, necdum abolito prorſus ethniciſmo.

Paſſim curat omnis generis morbidos.

Itaque vir Dei, quantum poterat, verbis & factis Chriſtum annunciabat, pellebat dæmones, ſurdos, claudos, cæcos, & morbidos omnes ad ipſum venientes curabat: atque interim ſuum proſequens iter, galea ſalutis, & ſcuto fidei inſtructus, tandem in ſyluam peruenit quam Pauum vocant. Ea feris abundans Galliæ & Aquitaniæ Principes inuitabat ad venationes. Singulis etiam annis Galliarum Rex eò veniebat animi gratia, plerumque etiam Regina comitante. Aberat is locus à Lemouicum vrbe decem ferè milliaribus. Itaque cum B. Leonardus per eam tranſiret ſyluam, ecce Rex eò venerat cum Regina, quæ ex partu in magnum vitæ diſcrimen adducta, Regem non mediocri animi dolore affecit. Adhibebantur varia medicorum opera, ſed nihil promouebatur. Plorabat omnis aula, & familia Regis, quod Regina tam miſerè abiret è vita. Quod vbi ſenſit beatus Leonardus, ſolita humanitate commotus, cum Rege & paucis ſatellitibus eius intrans cubiculum, vbi Regina decumbebat, oculis in cælum ſublatis, Dominum pro ea deprecabatur, ac deinde exeunte illo cum Rege, confeſtim Regina peperit, & omni dolore abſoluta eſt. Mox verò Rex cum omnibus ſuis tollens ad ſydera manus, dicit beato Leonardo: Eo totum hoc nemus tibi trado poſſidendum. Sed è contra beatus Leonardus: Non, inquit, sereniſſime Rex, totum, ſed eius tantum partem quandam à te accipiam, quando adeò promptum te experior. Itaque quantum potero nocte aſello meo vectus circumire: tantum dari mihi peto. Annuit autem Rex libentiſſimè, iuſſitque omne illud ſpatium lapideis terminis definiri.

Periclitatur Regina Franciæ in partu.

Succurrit ei ſuis meritis S. Leonardus.

Accipit à Rege locum conſtruendo Monaſterio aptum.

Manſit autem vir Dei in illo loco, condiditque ibi oratorium in honorem beatiſſimæ Matris Dei, in cuius ſiniſtro latere etiam altare alterum conſtruxit in beati Rhemigij memoriam. Vixit verò parciſſimè, corpus ieiuniis, vigiliis, & precibus macerans. Adiunxit quoque ſibi duos Monachos, vita & moribus Religioſos, vt in ea Eccleſia perpetim diuina myſteria celebrarent, quando ipſe ſanctorum limina orandi cauſa viſitaret. Solebat enim pro more ſæpiſſimè adire baſilicam beati Martialis Epiſcopi Lemouicēſis, atque ea cauſa nolebat oratorium ſuum eſſe ſine miniſtro, dum ipſe abeſſet. Et quidem difficulter illic à Monachis aqua obtineri potuit, eo quòd ferè ab vno milliari apportanda eſſet. Rogarunt igitur beatum Leonardum, vt iuxta Eccleſiam aquam ipſis impetraret. Nec multa mora. Iuſſit ille humum inſtar putei fodi, ſtanſque ſupra effoſſam humum, orauit Dominum, & mox perennes eruperunt aquæ, quæ vſque in hunc diem loci eius habitatoribus potum præbent. Porrò locum ipſum Nobiliacum dici voluit: quod à nobiliſſimo Rege eum dono accepiſſet. Vbi etſi lateret percuperet vir ſanctus, & hominum fre-

Frequens diſcurrit per memorias Sanctorum.

Confluit ad eum magna turba malè valentium.

A quentiam fugeret: quando tamen ciuitas abſcondi non poteſt ſupra montem poſita, ita & infinita ad eum malè valentium turba confluxit, curabaturque ab eo.

Fama autem ſanctitatis eius omnē Aquitaniam & Britanniam minorē impleuerat, imò & vſque in Germaniam ſeſe effuderat, atque adeò Deus ornauit & illuſtrauit illum, vt ſi quis in carcerem coniectus, eius nomen inuocaret: ruptis catenis, nullo impediente, liber abſcederet. Vnde & accidit, vt multi etiam ex longinquis regionibus à vinculis & carceribus per eum liberati, ad eum venirent, & compedes atque catenas ſecum ferrent, ad eius ſe pedes humiliter abiicientes. E quibus B etiam non pauci apud eum manebant, ſe illi offerentes: ſed vir Dei illis potiùs ſeruire ſtudebat, partem eis ſyluæ diſtribuens, vt conſueſcerent agriculturæ operam dare, & inde ſibi parare victum, non autem inhiare prædis, ne rurſus in vincula coniicerentur, & obſcuros carceres. Simul autem ſalutari eos Euangelij prędicatione quoque inſtituebat: ſicut & omnes ad ſe veniētes variis affectos morbis, ſanabat ſanctis precibus, & optimis ſermonibus cōtinenter paſcebat, nudos veſtiebat, eſuriētes alebat, cunctiſque neceſſaria pro viribus ſuppeditabat. Quibus virtutibus clarus cū iam bonum certamen certaſſet, fidemque ſeruaſſet, tandem quando viſum eſt altiſſimo vt è præſenti ſeculo C migraret, octauo Idus Nouemb. ſanctiſſima anima eius ab Angelis recepta eſt in cælum, corpus autem ſacratiſſimum à fidelibus humatum eſt in Eccleſia quam ipſe conſtruxerat in honorem beatiſſimæ ſemperque Virginis Mariæ, & beati Rhemigij Rhemorum Epiſcopi: in qua Eccleſia multa diuinitus miracula fiunt, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto.

Item multos liberat captiuos, quos deinde apud ſe retentos, optimis inſtruit diſciplinis.

Clarus multis virtutibus migrat in cælum.

Poſtquam autem in pace quieuit, & in loco illo vbi primum ſepultus eſt, miracula multa fecit: reuelatum eſt Clericis illius Eccleſiæ, vt alibi Eccleſiam fabricarent, & ibi corpus Sancti Leonardi honorificè tranſportarent. At illi peracto in oratione triduano ieiunio, tertia nocte proſpicientes D totam Prouinciam immenſa luce fulgentem viderunt, præter illum locum vbi corpus tranſponere debuerunt. Ibique tranſlatus, infinita circa incarceratos & compeditos miracula faciens, quanti apud Deum meriti ſit monſtrat. Vicecomes Lemouicenſium, quandam maximam catenam fecerat, quam ad terrorem malorum ita in cippo ſuæ turris confixerat, quod reliquum catenæ foris prominens, ad omnem aëris intemperiem, quemcumque tenebat, mille quaſi mortibus exponebat. Tunc accidit quod quidam ſeruus Sancti Leonardi in ea ſine culpa ligatus, cum iam inciperet mori, S. Leonardum rogauit, vt qui extraneos abſoluebat, ſeruo ſuo iniuſtè morienti miſericorditer ſubueniret.

Transfertur ſacrum ipſius corpus.

E Statim Sanctus Leonardus in alba veſte apparens, imperauit vt ſurgeret, & præeuntem ſubſequens, catenam illam ad ſuam Eccleſiam baiularet. Quod & fecit, & ad laudem Dei videntes hoc plurimos excitauit. Quidam peregrinus à Sancto Leonardo rediens, in Aruernia captus eſt, & quærenti cur innocentem in carcere concluſiſſent, reſponderunt, quod niſi ſe copioſè redimeret, non exiret. Sequenti nocte Domino caſtelli Sanctus Leonardus apparuit, & vt peregrinum ſuum innocentem abire permitteret imperauit. Sed ille manè euigilans, & viſionē quaſi ſomnium paruipendens, de ſancti imperio nihil fecit. Altera nocte ſimiliter ſomniauit, & tamen propter hoc hominem non laxauit.

Quidā iniuſtè catenis conſtrictus, à S. Leonardo liberatur.

laaaoit. Tertia nocte Sanctus Leonardus peregrinum accipiens, extra oppidum deduait, & ſtatim turris, cum media parte caſtelli corruens, oppreſſis plurimis, ſolum principem ad ſui confuſionem fractis cruribus reſeruauit. In Britannia ſimiliter quidam tenebatur, ſed tamen Sanctum Leonardum, vt ſibi ſuccurreret, continuè precabatur. Vnde ipſe Sãctus in medio carcere ſtatim affuit, & palàm cuſtodibus hominem ſic abſoluit, quod impoſita ei catena, quam ad Eccleſiam ſuam ferret, manu propria per medium illorum deduxit.

Iti & alim.

N O T Æ.

Leonardus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 6. Nouemb. vbi hæc habentur in Aquitania S. Leonardi Confeſſoris, diſcipuli S. Rhemigij: qui nobili genere ortus, ſolitariã vitam deligens, ſanctitate & miraculis claruit, ac præcipuè in liberandis captiuis eius virtus enituit. Agũt etiam de eo Sur. tom. 6. Vinc. in Speculo lib. 21. c. 11. & 12. Petrus in Cat. lib. 10. c. 29. Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. c. 29. Vuionius in Mart. Monaſtico, & alij. De eodem in Breuiariis Eccleſiarum Lemouic. Tulleuſ. necnon in Breuiario Ord. S. Ioannis Hieroſolymitani.*

VITA S. GVNDVLPHI EPISCOpi & Eremitæ. Ex antiquis Manuſcriptis Codicibus Monaſterij Nobiliacenſis, Diœceſis Bituricenſis.

S. Gũdulphus primò Archiep. Mediolanenſ.

SANCTVS Confeſſor Dei Gundulphus, vita, moribus, ſcientiaque præclarus, ad ſummum Archiepiſcopatus Mediolanenſis ciuitatis faſtigium electus, diuina adiuuante gratia, opus oneris ſuſcepti Deo & hominibus charus exequutus eſt. Hic verò ſanctus propter mala ciuitatis ſuæ à Deo immiſſa, diuina reuelatione ei facta ab vrbe digrediens, cum diſcipulis ſociiſque ſuis partes adiit Bituriges; vbi Eremiticam vitam ducens, herbis radicibúſque veſcens, & fluminis vnda, expletaque huius laborioſæ vitæ militia, poſt diutinam carnis macerationem, plenus Deo & virtutibus, terræ corpus, cæloque ſpiritum reddidit. Cuius corpus per manus diſcipulorum, ſociorúmque ſuorum in eadem ſylua vbi Eremiticam vitam duxerat, pia deuotione cum lacrymis & ſingultibus humatum eſt. Credimus enim Deum populis fidelibus intimaſſe quatenus corpus B. Gundulphi ac piiſſimi Confeſſoris Mediolanenſis Archiepiſcopi, loco indecenti iaceret, glebamque corporis eius loco decenti transferre curarent, ſicut in reuelatione corporis beati Protomartyris Stephani, aliorumque qui cum eo erant Luciano Preſbytero extitit intimatum.

Relicto Epiſcopatu apud Bituriges Eremiticam vitam ducit.

Moritur.

Poſtea verò ſanctæ Eccleſiæ creſcente famulatu, viri religioſi Chriſtianique illius tẽporis, in ſyluam vbi ſanctum corpus iacebat aduenientes, ipſumque corpus auferentes cum hymnis, & canticis, & pſalmis ſpiritualibus Nobiliacum tranſtulerunt, & in medio chori beatæ Mariæ cum honore ſepelierunt. Vnde cum Monachi illius loci cultores poſt longum tempus ſacra ipſius Cõfeſſoris oſſa vt decentiori loco diuina reuelatione præmoniti, collocarentur, nutu diuino nebula ad inſtar noctis denſa, ita totam repleuit Eccleſiam, vt ſe inuicem vix valerent inſpicere. Deinde nebulam illam tanta dulcedo ſubſequuta eſt, vt præ odore & fragrantia in paradiſo ſe eſſe exiſtimarent. Sed & roſa rubei coloris, putis vernis æmula roſis in eius ſarcofago inuenta eſt ita recens, ac ſi iam de ſua arbore vellicata, ac cum eo appoſita fuiſſet. Igitur à Religioſis leuatus, locoque decentiori collocatus, & Apoſtolica authoritate canonizatos diuerſis quotidie fulget miraculis. Ad laudem & honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

Transfertur eius ſacrum corpus ad Monaſteriũ Nobiliacenſe.

Roſa in eius ſarcofago miraculoſe inuenta.

N O T Æ.

Gundulphus.] *De hoc glorioſo Sancto fit mentio in Tabulis & Breuiario Eccleſiæ Mediolanenſis. Pluribus verò in Breuiario Bituricenſi, vbi hæc de eo habentur. Beatus Gundulphus Mediolan. Archiepiſcopus exſtitit, qui propter mala ſuæ ciuitatis immiſſa à Deo, ab eadem vrbe digrediens, cum quibuſdam diſcipulis partes adiit Biturigum, vbi diu Eremiticam vitam ducens, expleta laborioſa huius vitæ militia, poſt longam carnis macerationem, plenus Deo & virtutibus, terræ corpus, cæloque ſpiritum reddidit. Cuius corpus per manus diſcipulorum in eadem ſylua, vbi Eremiticam vitam tranſegerat, pia deuotione humatum, poſtea Nobiliacum tranſlatum, vbi in medio chori beatæ Mariæ iacet ſepultum. Eius feſtiuitas 17. Iunij celebratur. Vidi ego ſepulchrum eius in medio chori dictæ Eccleſiæ, ſed iam à maledictis hæreticis ſuſque deque euerſum, & quod magis deplorandum eſt, ab iiſdem ſacrum corpus combuſtũ & in cineres redactum fuit: multaque alia ſacrilegia ibidem commiſerunt, quæ narrare longum eſſet. Valde honoratur hic Sanctus ab Incolis illius loci, extatque eius Eremitoriũ tribus millibus diſtans à Nobiliaco, propriamque virtutem habet febrem depellendi, ſicut aſſerunt Incolæ loci, & in oratione propria etiam hoc innuitur. Hæc autem ita ſe habet. Deus qui beatum Gundulphum Confeſſorem tuum atque Pontificem, omnem febrium ardorem, omnemque languorem ſedare depellereque voluiſti, &c. Canitur totum officium proprium de eo, vnde in lectoris gratiam ſequentem hymnum totam eius vitam continentem hic reponere volui.*

Vrbs gaude Nobiliaca:
Tanto ditata munere,
Corpus tanti Confeſſoris
Tenens Gundulphi Præſulis.
Hic ſanctus relicta vrbe
Pro ciuium facinore
Partes petens Bituriges,
Tuas expetiuit ſyluas.
Ibique moram faciens
Carnem inſtans ieiuniis,
Vigiliis, ſacris operibus,
Ducendo vitam cælibem.
Tandem quoque Deo plenus,
Magnis clarus virtutibus,
Terræ corpus cineribus:
Animam cælo reddidit.
Sepultus à diſcipulis,
Cum pſalmis, hymnis, canticis,
Loco ſuæ manſionis
Tradiderunt humi corpus.
Poſt hæc diuina vox
Populis loci inſonans
Propinquis reuelauit diuinitus,
Vt ſanctum releuarent corpus.
Sicut Gamaliel ſanctus
Luciano Preſbytero,
Ter dicens, ô Luciane,
Exclamauit vox de cælo.
Patri, nato, paraclito,
Omnis honor & gloria:
Sint huius ſancti merito
Nobis æterna gaudia. Amen.

Nobiliacum tranſtulerunt. *Eſt aliud eiuſdem nominis Monaſterium in agro Pictauienſi, vulgo dictum* Nouaille. *Iſtud verò dicitur* le Noble, *à nomine vrbis ſeu pagi qui ſic antea vocabatur. Nunc verò de nomine Sancti vocatur* S. Gondon.

VITA S. DOMITIANI EREMITÆ.

Ex M. S. Codicibus Monaſterij Sancti Remberti . . .

BEATISSIMI Domitiani Confeſſoris Chriſti vitam deſcripturus, primitus inuoco Deum patrem omnipotentem, vt qui eidem ſancto vſque in finem dedit bonam perſeuerantiam, nobis qui ſcripturi ſumus, & vobis qui compellitis, per eiuſdem ſancti, atque omnium interceſſionem ſanctorum vitam tribuat ſempiternam.

Patria & parentes S. Domitiani.

Denique Cóſtantij Imperatoris téporibus in Romana vrbe, ex nobilitatis lápade non obſcuris natalibus naſcitur Domitianus Dei famulus, patre Philippo, matre autem Martianilla, qui præ cæteris gratia generoſitatis ornari, regenerationis gratiam, vt à prole compertum eſt, integrè, ac Catholicè inter Arrianos occurſus fideliter cuſtodiebant. Ablactatum verò puerum præfatum ſcholis commendauerunt Catholicis, in quibus aliquandiu commoratus, diuini eloquij ſtrenuum cœpit habere in diſcendo ſtudiũ. Qui cum ad adoleſcentiæ annos perueniſſet, libellis patrimonij à parentibus acceptis, ad ſcholam reuertitur, ſtudiiſque maioribus in diſcendo mácipatur. Vbi dum ferè ad quintum decimum ætatis ſuæ annum vacandi haberet ſtudium in diuinis cultibus, patre ab Arrianis ob Catholicá fidem interempto, mater nimio dolore attrita, lucis huius caruit vſu. Sicque ab infidelibus patre interempto, matre verò nimio extincta dolore, nobilis qui remanſit filius, maximis repletur doloribus: atque parentibus humi condignè recluſis, ex doloribus quantulumcumque recreatus cœpit cogitare quid agere deberet: ſi patrimonio contentus temporali, laicalem, an Eccleſiaſticam expeteret dignitatem. Cúmque duobus menſibus in tali verſaretur conflictu, famulum domus ſuæ taliter alloquitur: Eia, inquit, Siſime, dicito mihi, ſi homo dum liber eſſe dignoſcitur, & permanere ſecurus in libero poteſt arbitrio, implicare ſe debet in diuerſis & multis ac caducis ſeruitiis? Reſpondit Siſimus. Exiſtimo & verè fateor, nobilius quemcumque facturum eſſe, cui facultas eſt, eſſe liberum quàm ſeruum. Et Dominus: optimè, inquit, reſpondiſti. Hanc quippe ſequi volo regulam. Te autem & omnes quibus præfectus ſum dimittens liberos, cætera volo vendere, pauperibus eroganda. Quod ſtatim incipiens agere, infra duas hebdomadas totum patrimonium vendidit, & omnia pauperibus erogauit, atque Monaſticam deuotiſſimè ſuſcipiens vitam, ſecularem funditus dereliquit.

Eius pater ab Arrianis interficitur.

Patrimonium ſuum erogat pauperibus.

Interea Conſtantio Imperatore defuncto, Iulianus Apoſtata ſuſcepit Imperium, qui crudelitates exercens, multos Monachos etiam militare iuſſit. Quod vir Domini audiens, furentis diaboli, & inuidentis cognouit aſtutias, atque continuò Euangelicam protulit ſententiam, dicens. Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Creſcente autem rabie ſæuientis Apoſtatæ, præfatus vir nobilis, diſſimulato habitu, nauigium expetiit marinum, quaſi in Thebaidem iturus. Sed quia conſpexit, quod in Thebaide perſecutio maior excitanda erat, eò quod illic copia Monachorum eſſet, formidauit illuc tranſmeare. Quin potiùs Occidentales partes eligens, nauim quandam ingreſſus, Maſſiliam vſque peruenit, vbi cum Saluiano eruditiſſimo Presbytero, aliquandiu commoratus, Lirinenſem vſque peragrauit inſulam. In qua vno anno conuerſatus, cuncta quæ ei acciderant, patri Vincentio, viro doctiſſimo ac diſertiſſimo Presbytero narrauit, & fratribus.

Iulianus Apoſtata Monachos militare iubet.

Venit Lirin. S. Domitianus.

Qui in loco perſecutionem audiens, quam fugerat, aduenire: Arelatem apud Dominum Hilarium Epiſcopum aliquantulum commoratus, aduenit. Cum quo aliquo conuerſatus tempore, Iulianum inſequutorem ſuum diuino audiuit apud Perſidem gladio interiiſſe. De qua re vtcumque ſecutus, & à præfato venerabili Epiſcopo, ex ſua conuerſatione admodum dilectus, ſecundùm Eccleſiaſticos ordines Presbyter ab eo eſt ordinatus. Ac deinde humanos declinans fauores, petita benedictione auſtrales expetiit partes, Eremiticam ducere vitam magis eligens, quàm ciuilem. Verùm audiens beati Eucherij ſanctitatem Epiſcopi Lugdunenſis inclytæ vrbis Galliarum: ſumma cum feſtinatione illum videre deſiderans, Lugdunum ingreditur, eiuſque voluntatem ſciens Pontifex, tabulam etiam cum reliquiis ſanctorum Chryſanti & Dariæ, ſuper quam miſſas faceret, Eremitæ futuro pius pater dedit. Sicque Lugdunum egreſſus, quandam Eremum aggreditur, locum qui Axancia vulgò dicitur. Atque ibidem non adhuc multos commoratus dies, arctum conſtruxit oraculum, & Pontifici memorato innotuit, vt eius iuſſu in honorem Sancti Chriſtophori martyris dedicaretur.

Item & ad S. Hilarium Arelat. Epiſcopum.

Ordinatur Presbyter.

Proficiſcitur Lugdunũ ad S. Eucheriũ.

Degit in Eremo.

Interea dum ibidem conuerſaretur ſeruus Dei Domitianus, ieiuniis & orationibus ac vigiliis, miſſarumque ſolemniis intentus, diſcipulos cœpit habere, qui eius arctiſſimæ vitæ cupiebant eſſe pediſſequi. Sed cùm frequentiam aduentantium circumquaque reſidentium cerneret populorum, grauiter ferens, ad Dominum Eucherium repedat Pótificem, taliterque eum alloquitur: Pater venerande, non mihi videtur tumultuoſus, cunctiſque penè notus ille locellus, in quo habitare cœpi, aptus eſſe Monachis, maximè cùm aqua illic deſit. Cui Papa piiſſimus. Vade, ait, & perquire vbicumque vis locum ad habitandum congruum. Sicque benedictione accepta, ad propriam reuertitur cellam. Altera verò die poſt laudes Deo redditas, & ſolemnia Miſſarum celebrata, cum diſcipulo ſuo Modeſto nomine, contra Orientales partes iter arripuit. Qui fluuio qui Igneus dicitur, tranſito: in profundam Eremum ſeſe dederunt, in confinio videlicet Lugdunenſis territorij, in quibus locis antiqui falſi monetarij olim conuerſati fuerant.

De conſenſu S. Eucherij Lugdun. Epiſcopi locum mutat.

Igitur circumcirca illos perſcrutantes locellos, fontes repererunt irriguos. Inter quos vnum inuenientes maximum Bebronnæ indiderunt nomen, vnde vſque in hodiernum diem Bebronnenſis dicitur ille locellus. Nocte verò illa in quodam ſpecu ſe recludentes, hymnis & laudibus Deo peractis, fatigati ex itinere, quieti feſſa dederunt membra. Circa mediam verò noctem, non valde ſoporato Dei famulo Domitiano, Dominus Ieſus ei apparuit, clementique vultu eum alloquitur dicens: Domitiane athleta prudentiſſime, viriliter age, quia in omnibus ſum tuus adiutor, eo quòd multos qui tuo exemplo nutriendi ſunt in hoc loco ſim filios recepturus. Sicut enim diſpoſuiſti heri in animo tuo,

Apparet ei Chriſtus.

tuo, ita ædificare incipe. Cogitauerat namque ſerò ſupra collem, qui prædicto fonti eminet contra occidentem, qui quantulamcumque habebat planitiem, maximam facere cellam, iuxta viam verò hoſpitiolum paruulum propter pauperes. Expergefactus itaque Dei famulus, gratias egit Deo, qui ei proſperum ſuum nunciauerat euentum. Continuóque reuerſus ad cellam, diſcipulos ex loco aptiſſimo, & maximè ex viſione quam viderat, conſolatur non modicè. Oratorium verò & hortos, ac vineam quam ibi conſtruxerant, cuidam Presbytero commendantes, ad locum præuiſum cum omni ſupellectili deuenerunt, atque ad habitandum infra biennium habitacula, & duo oratoria, vnum in honorem Sanctæ Dei genitricis Mariæ: alterum verò in honorem Sancti Chriſtophori Martyris condiderunt, quæ etiam iuſſu Domini Eucherij Papæ Lugdunenſis dedicata ſunt.

Cõſtruit duas Eccleſias, vnam in honorem S. Dei genitricis: alteram in honorẽ S. Chriſtophori Martyris.

Cœperunt autem quædam Eremi loca excolere, ſemina iacientes: vberes fructus vnde recepere temporibus ſuis. Quadam autem die dum Domitianus Dei famulus cum fratribus quodam opere fatigatus, ad vicinum alueum, qui Albarouna dicitur, ad lauandum, cauſa refrigerationis venirent, & iam flumen fuiſſent ingreſſi: vulpes quæ callidum animal dicitur, ſãdalia religioſi Dei famuli memorati, ore proprio lauiare cœpit, atque corroſit. Quod vir Domini cernens ait: Domine qui Angelos feciſti, quique vermiculos condidiſti, & omnia quæ ſuprà, C infrà, & ſubter ſunt formaſti, te inuoco, vt hæc ferula ac genus illius, vlterius nos, ac ſucceſſores noſtros lædere non præſumat. Nec dum verba Dei famulus finierat, & beſtiola illa ante oculos expirauit. Deinceps verò nullam læſionem genus illius in eodem loco facere præſumpſit vſque in hudiernum diem. Nam & cum gallinis illius loci ſunt viſæ poſtea iocari vulpes contra ſuam naturam agentes, ſed nullam earum lædere præſumpſerunt.

Oratione vulpeculam interimit.

Cœpit interea Dei ſeruus cum ſuis altiorem vitam ducere, ita vt ipſe infra hebdomadam cibum ſumeret: Nam & collata eſt ei à Domino poteſtas dæmonibus imperandi, & eos ab obſeſſis corporibus pellendi. Vnde & cum multum ab aduentanti- D bus tædium pateretur, formidans humanos fauores (quos declinare nitebatur) ſecedebat clàm in profundam Eremum, Sabbatbo ad nocturnas tandem vigilias reuertens. Cernentes autem eius diſcipuli, præ nimia eum abſtinentia valdè debilitatum, pedibus illius prouoluti aiunt: Cur nos pater deſerere niteris? aut certè cur non perpendis nos aliquos eſſe adhuc rudes? Quod ſi ex nimia macie deceſſeris, indocti, & ſine paſtore remanebimus. Diſcipulos nempe nimio afflictos dolore conſpiciens, cœpit habere quotidianum viliſſimum cibum, & illum veſpertinum, & ſic vtcumque refocillatus eſt. Viſum eſt interea viro Dei, circa viam, ſicut E priùs cogitauerat, oratorium facere, & conuocatis diſcipulis ait. Neceſſe eſt, fratres, vt cum Dei miſerentis adiutorio incipiamus vnum circa viam ædificare oratorium. Cui conſentientes eadem die cœperunt fundamenta aperire, eaque alia die poſuerunt. Ibi ex vicino conuocatis cœmentariis oratorium non adeò modicum ædificare cœperunt. Sed adueniente famis inopia, quæ tunc temporis Galliam tenebat aliqua per loca, panis etiam defecit ſeruis Dei, & eorum cœmentariis conductis. Quod vir Domini cernens, ait: Laborate fratres prout opportunum vobis videbitur, ego autem properabo ad ſeculum aliqua victui neceſſaria quæſiturus. Aſcenſo autem aſello, venit ad vil-

Abſtinentia viri Dei, & poteſtas aduerſus dæmones.

Humanas fugiens laudes Eremi ſecretiora penetrat.

Aliquantulũ cauſa diſcipulorum rigorem abſtinentiæ moderatur.

A lam quæ vulgò Torciodus dicitur, atque dum ex more homines loci illius in clibano pridie panes coxiſſent, & ille prunas adhuc ignitas conſpiceret: acelnis intuitus iuxta clibanum, panem miræ magnitudinis atque inſoliti candoris aſpexit, foras cum baculo extraxit, & cunctis incolis prædictæ villulæ oſtendit, ne fortè alicui eorum in obliuionem veniſſet. Sed cùm nullus ex ipſis ſuum cognoſceret eſſe, intellexit vir Domini ab eo qui panis eſt viuus, ſuis eſſe cœmentariis præparatum. Sicque continuo reuerſus eis obtulit, dicens: Accipite fratres annonam nobis à Domino præparatam, ex quo videlicet pane ſexdecim Monachi & quatuor cœmentarij, decem ſunt paſti diebus affa- B rim. Videbatur namque in eorum dum frangeretur manibus creſcere. Ergo ex eodem pane dum iam quinque diebus eſſent refecti, pater ſollicitus de diſcipulis ac cœmentariis, qui vtique in oratorio ædificando erant intenti, rurſus aſello aſcenſo, ſeculum repetiit, victui neceſſaria mendicaturus.

Diuinitus inuenit panẽ ad ſuſtentandos Monachos & cœmentarios.

Erat præterea quidam vir Latinus nomine, ſecundùm ſecularem potentiam nobiliſſimus, in prædio ſuo quod dicebatur pridem Colonia, à fonte, qui Colonuo vocabatur trahens vocabulum. Sed hic vir cum eſſet potens & inclytus, voluit à nomine ſuo, fonti & villæ trahi vocabulum, id eſt à Latino fons Latinus, inde & villa Latiniacus, quæ nomina vſque in hodiernum diem & fons & villa retinent. Quadam verò die dum à iocis quos cum auibus facere ſolitus erat, reuerteretur, areæ ſuæ ventilatores conſpiciens, illuc diuertitur. Sed & vxor eius Siagria nomine, religioſa matrona properat in occurſum. Ibique dum fabularentur ſimul per diuerſos amplexus, & frumenta diuerſis aduentantibus venderent, ſupradictus ſeruus Dei Eremitanus cum aſello aduenit, eoſque ita alloquitur: Nobile connubium vita vobis & pax augeatur. Serui enim Dei viuentis in vicina Eremo degentes, miſerunt me ad vos, ſicut & ad cæteros nobiles, victui neceſſaria poſtulantes, præſertim cùm vnum oratorium velimus ædificare, & panis defecerit. Tunc ad illum Latinus; Cur, inquit, expetis, me tibi meum dare frumentum, cùm potiùs mimum te eſſe conſpiciam, quàm ſeruum Dei? Domitianus reſpondit: O Dux inclyte, benè apertos oculos in me habuiſti modo, cùm plus deſidioſè & negligenter quàm expedit, viuam. Latinus autem, quia Arrianus erat, multumque de fide diſputare cupiens ait: Ergo quia miniſtrum te dicis eſſe ſeruorum Dei commorantium in Eremo, dicito nunc mihi, qualem teneris fidem. Domitianus reſpondit: fides ſi varia fuerit, variantes & leproſos gignit. Si verò ſolida & vniuerſalis, ſolidos & abſque vlla offuſcatione, ad regnum cœlorum cultores ſuos perducit. Tunc Latinus: Quæ eſt ſolida & vniuerſalis? Domitianus reſpondit: Ipſa eſt quam audiui à magiſtris meis Apoſtolicis viris, & quæ nunc multos habet inſequutores Arrianos. Latinus ait: Quæ eſt? Domitianus reſpondit: Hæc eſt fides noſtra, credere in Deum patrem omnipotentem, & in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominum noſtrum, & in Spiritum ſanctum. Deum patrem, eò quòd habeat filium: Filium, eò quòd habeat patrem, cui æqualis ſecundùm diuinitatem per omnia eſt. Spiritus verò ſanctus ab vtroque procedens, nihilominus conſubſtantialis & coæternus eſt patri, filioque.

Notã magnã S. viri humilitatem.

Diſputatio viri Dei de fide, cum Latino Duce Arriano.

Vera & integra fidei profeſſio.

Has tres perſonas vnum fatemur Deum, quia vna Deitas, vna omnipotentia, vna eſt æternitas, indiuiduaque maieſtas. Latinus ait: Ergo poteſtas

patris non eſt maior quàm filij? Domitianus reſpondit. Nequaquam, quia ipſa eſt poteſtas filij ſecundùm diuinitatem, quæ & patris, ſicut Deitas & Æternitas. Tunc Latinus ait: Stultè dicis. Vis modò vt ego qui tantæ poteſtatis ſum vir, adhuc puerulo filio meo quem cernis, omnem gloriam meam & dignitatem credam, quatenus adhuc minimè dominari valet? Et ſi ego decedens & moribundus nolo illud facere, quantò magis omnipotens Deus pater filio adhuc tenero non ſuam omnem contulerit dignitatem? Domitianus reſpondit: O Dux carnaliter ſapis, & ſecundùm carnem omnia iudicas Nos autem credimus quia Deus pater per filium omnia fecit, ſicut in Euangelio legimus: Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Latinus iratus ait: Recede mime à nobis, quia mentiris. Cogitaueram namque, ſi rectè proſequutus fuiſſes, aſellum tuum onerare frumento. Domitianus reſpondit. Si ego de fide bene ſentio, & hæc vera ſunt quæ ſum proſequutus modò, in nomine vnigeniti Filij Dei per omnia coæterni & coæqualis Deo patri, hæc fana quæ ad culturam dæmonum fabricata ſunt, corruant. (Erant autem circa aream duo excelſiſſima fana, quæ ſecundùm Gentilium ritum, in honorem Iouis & Saturni fabricata antiquitus fuerant, & licet occultè, tamen adhuc colebantur à ruralibus ruſticiſque hominibus.) Qua ruina peracta, ſtatim terra contremuit, & poſt puſillum cælum cùm eſſet ſerenum nubibus obumbrari cœpit, deinde tonitrua mugire, magna fulgura coruſcare, atque grando nimia cadere feſtinauit.

Sancti viri iuſſu templa Idolorum corruit, & alia miracula patrantur.

Quod Arrianus vir conſpiciens cum vxore, & liberis, ac omni famulatu, feſtinus cucurrit ad palatium ſuum, quod ex marmoribus magniſque ſilicibus erat conſtructum. Quod introgreſſus, cœpit cum coniuge, ac proceribus ſuis conſiderare: Cur, inquit, ad vocem tanti mimi ruſtici tanta Dominus voluit facere? Fana corruerunt, terra mota eſt, cælum tonitrua, grandines & fulgura dedit, An fortè vera putanda ſunt quæ proſequutus eſt, vt Dei filius æqualis ſit Deo patri per omnia? Siagria coniunx eius, prouoluta pedibus ipſius ait: Domine mi, ſi bene percontaris, inuenies vera quæ famulus Dei ille proſequitur, quoniam dum tecum loqueretur in area, vidi vultum eius quaſi Angelicum, quod & indicare tibi volui vt conſiderares, ſed accedente ſubitanea ruina non valui. Quapropter obſecro vt iubeas illum accerſiri ad te, quatenus ſana quam retinet doctrina, te inſtruat, quia niſi ita eſſet vt ille proſequutus eſt, tam grande miraculum minimè fieret. Cui Latinus, iube, inquit, intromitti illum. Quod cùm iuſſum eſſet, quæſitus per omnia officia palatij & minimè repertus, putatus eſt mortuus eſſe grandine & coruſcationibus. Cuius cadauer dum perquireretur ad ſepeliendum, reperitur Dei famulus illæſus in area cum aſello, gyrans eandem aream proprio baculo, & riuulos ex procella conglobatos prohibens, ne triticum quod grando non læſerat, riuuli contingerent Quod factum eſt grande miraculum, vt ne vna quidem gutta quæ humanis potuiſſet oculis apparere, nec Chriſti amicũ tetigerit Domitianũ, neque aream ſit ingreſſa, ſed neque aſellum. Quod cum conſpexiſſent iuuenes illum perquirentes, ſuo nunciauerunt Domino. Ille verò hæc audiens, coniugis ex parte fretus conſilio, ita ſe promiſit crediturum vti famulus Dei Domitianus credebat. Quem intromitti iubens, pedibus eius ſe prouoluit dicens: Ne iraſcaris ſerue Dei viuentis, quod mimum te vocauerim. Et quia vera te agnoſco proſequutum eſſe de fide Trinitatis, ita credo vt tu. Tantùm obſecro, deprecare pro me & domo mea Dominum, vt auertere dignetur iram ſuam a nobis, quia veraciter credo Filium Dei æqualem Deo patri, coæternum & conſubſtantialẽ.

Siagria Latini vxor videt vultum viri Dei, quaſi vultũ Angeli.

A grandine & pluuia nõ tangitur vir Dei.

Latinus Arrianus ad fidem Catholicam cõuertitur.

Dei famulus hæc cernens, gratias egit Domino dicens: Domine gratiæ tibi a fidelibus tuis innumerabiles reddendæ ſunt, quia errore peruerſos quos vis reuocare non deſiſtis. Sicque propria leuauit manu Latinum flentem de ſolo, atque prout potuit, illum ac domum eius ab errore Arriano ad veram retraxit Catholicam fidem, adiutus maximè à ſupradicta matrona Siagria, quæ nobilis erat Catholica. Triduum verò apud eos moram faciẽs famulus Domini, commonuit eos, ſinceriter tenere rectam fidem. Quem cùm maximis honoribus cumulare vellent, nihil aliud quæſiuit, niſi ſecuritatem in Eremo, quantùm iuris eorum erat, & aliquam vineolam, ex qua poſſet ille, atque alij ſerui Dei poſt illum futuri, Deo offerre ſacrificium. Tunc Latinus: Eremum quam quæris vſque ad petram quæ Arremia dicitur, à dextra ſeu læua ſub integritate tibi credo, tantum vt per tuam ac tuorum ſequentium licentiam, nos & poſteri noſtri venandi poteſtatem habeamus. Tunc Siagria: Domine mi, vineam expetit, dare illam poſſumus illi ſupra villam ſitam quæ Vallis dicitur, quam Gontbado filio noſtro dedimus, quia prope Eremum ſuá eſt, & dicitur deſerta. At ſicuti Deo decet offerri, optimum vinum reddit. Conuocato itaque Notario ac teſtibus, continuò factus eſt libellus ita continens. Dominis magnificis ſeruis Dei Domitiano, & ſociis eius Eremitis Latinus & Siagria. Propterea quia ſerui Dei excelſi eſtis, ideò concedimus vobis iure proprietario res proprias noſtras, quæ ſunt in pagis inclytæ Lugdunenſis vrbis Galliæ, & ex parte Bellicenſis caſtri: hoc eſt vineam vnam ſupra villam quæ dicitur deſerta, &c.

Siagria Latini vxor fidelis & Catholica.

Multa bona traduntur Domitiano & diſcipulis eius, à Latino & Siagria vxore.

Igitur vir Domini Domitianus, recepto libello, oneratoque aſello ad propriam repedare volens cellam, inuenit ſuos dormientes cœmentarios iuxta fontem qui dicitur Condemnans, famis enim inopia depreſſi ædificium reliquerant. Monachi ab altiſſimo monte reuerſi, ſolitoſque cibos non deferentes, cœmentarij ad proprias redire diſpoſuerant domos. Quos cùm dormientes repeiiſſet, ex parte illos cognoſcens, excitauit eos dicens: Quid eſt fratres quod agitis? Cur cœptum opus dereliquiſtis? An fortè virtus deficit? Cui protinus reſponderunt. Verum eſt, pater. Nam decem diebus, paſti ſumus pane abundantiſſimè quem nobis detuliſti pridem, & vno ſupermanſimus die ſine victu, hoc eſt, ſexta feria, eſca verò deficiente, cœpimus reuerti ad domos proprias. Famulus quoque Dei Domitianus ait: Qualem putatis hodie eſſe feriam? At illi dixerunt: Sabbathum. Erat autem ſecunda feria. Tunc beatus Domitianus ait: Surgite, quia ſatis dormiuiſtis duobus diebus, reuertimini ad cœptum opus, Dominus enim largitus nobis vberrimè victui neceſſaria. Surgentes autem ſequuti ſunt ſenem: cœptumque oratorium ad calcem perduxerunt.

Quadam autem die Latinus cum Siagria coniuge Eremum petens, viſitauit fratres. Videns verò conuerſationem illorum, lætatus eſt valde, multaque eis largitus eſt dona. Sicque benedictione accepta, reuerſus eſt ad propria. Interea cœperunt multi audientes eius conuerſationem ad eum filios ſuos ad habitum Religionis ſuſcipiendum mittere.

Viſitantur fratres à Latino & Siagria vxore.

mittere. Oratorio quoque conſummato, & à beato Eucherio Pontifice dedicato, cœpit ſtrictè Dei famulus ibi ieiuniis ac vigiliis ſenile corpus domare. Et poſtquam quendam prudentiſſimum Ioannem nomine, patrem Monaſterij conſtituit, quietem arripuit, multiſque diebus ac noctibus in diuinis laudibus & orationibus perſeuerans, Deo ſoli placere ſtudebat.

Sub mortem ſuos fratres ad ſanctimoniam hortatur.

Cúmque in virtutibus ſuccreſceret, appropinquante iam fine dierum ſuorum, ſebre leui corripitur. Acceꝛſitoque patre Monaſterij, cæteros quoque iubet adeſſe. Erant autem 25. Fratres: quibus præſentibus, ſic eos alloquitur: Pacem ſequimini, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. Ipſi verò appropinquate, & appropinquabit vobis.

Prædicit ſuũ obitum.

B Coguoſcite namque quia reuelante Domino, noui diem obitus mei, qui erit ipſo de Calend. Iuliarum. Quibus verbis auditis fratres flere cœperunt dicentes: Et pater, cur tam cito nos deſeris? Quibus ille ait: Non vos derelinquo filij, ſed Deo potius commendare vado, date mihi oſculum. Qui omnes oſculatus dixit: Ipſe qui pati dignatus eſt pro vobis, & pro omnibus, vos conſeruare dignetur in ſuo ſancto famulatu. Appropinquante igitur die Calendarum Iulij, iubet iterùm Abbatem adeſſe & fratres, ſacraque miſſarum ſolemnia celebrari. Sicque diuino ſaginatus pabulo, coram cunctis diſcipulis, manibus ad cœlum erectis, ait: In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum. Itaque

Ex odore emanante de corpore viri Dei ſanātur infirmi.

C cum hoc extremo verbo efflauit ſpiritum. Anima autem à corpore egrediente, tanta illic fragrantia & odor ſuauiſſimus ortus eſt, quantum nullus hominum in eodem loco ſentire antea meruit, ita vt quidam fratres infirmi, vnus typo quarto, alij furunculorum & melancholica paſſione depreſſi, ex memorato odore repleti, ſani facti ſint. Tunc pater cum cæteris fratribus, prælibati patris corpus ſuſcipientes, condigno honore in ſarcofago præparato, non longè ab altari S. Geneſij Martyris poſuerunt, vbi Deo fauente vſque in hodiernum diem diuina oſtenduntur miracula. Recipiunt ibidem cæci viſum, claudi greſſum, dæmoniaci curantur, & alia innumera per ſeruum ſuum Dominus

Item & ad eius ſepulchrum.

D facere dignatur miracula. Qui cum patre & Spiritu ſancto in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

N O T Æ.

Domitianus.] *De quo Martyrol. Rom. cum Baronio 1. July. Nos eius geſta hactenus incognita, ex vetuſtiſſimis membranis deſcripſimus. Agunt præterea de eodem Petrus in Cat. lib. 6. c. 39. Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. c. 297. Vvionus tom. 2. Ligni vitæ. Hi duo poſteriores dicunt Domitianum fuiſſe Ordinis S. Benedicti, vixiſſeque anno Domini 560. Sed manifeſtè errant: nam floruit tempore S. Eucherij Lugdunenſis circa annum Domini 441. tempore Valentiniani Imperatoris. Et ſic præceſſit longè S. Benedictum, qui natus eſt anno* E *480. & inſtituit Monaſticam diſciplinam anno 517. & miſit diſcipulum ſuum S. Maurum in Gallias anno 541.*

Cui Papa piiſſimus Eucherius.] *Antiquitus Epiſcopi etiam Papæ vocabantur: nunc autem ſolus ſummus Pontifex Papa propriè dicitur propter excellentiam dignitatis, & poteſtatis plenitudinem.*

Typo quarto.] *Hoc loco Typus accipitur pro febre quartana.*

Furunculorum & melancholica paſſione depreſſi.] *Furunculus eſt tuberculum acutum cum inflammatione ac dolore in carnoſis maximè partibus, vt ſcribit Galenus, prouenitque ex humoribus craſſis. Dicitur autem Furunculus, quaſi furtim naſcatur. Melancholica* A *verò paſſio dicitur nigra cholera, hoc eſt atra bilis, quæ ſæpe in furorem agit homines.*

VITA SANCTORVM EVSPICII Epiſcopi, & Maximini Abbatis. Ex MS. Codicibus Bibliothecæ Monaſterij noſtri Ambert in agro Aurel.

Clodouæi Regis liberalitas erga ſanctos Euſpicium & Maximinũ.

CVM Rex Clodouæus ab oppido Viridunenſi pedem extuliſſet, & res regno ſuo dignas per loca opportuna & ciuitates ordinaſſet: ad Aurelianorum vrbem peruenit. In qua dum aliquantiſper remoraretur, quodam die dum B more Regibus ſolito alacritate vltra ſolitum vteretur: motus inſtinctu diuino, ſanctum ſenem Euſpicium, eiuſque tam virtute quàm ſanguine proximum aduocari iuſſit Maximinum. Cui & dixit: Noſtræ quidem fuerat voluntatis, & vt putamus, Eccleſiæ vtilitatis, vt te doctore & duce frueretur ciuitas & populus tibi ſanguine ſocialis. Sed quia ad hæc te traximus loca, forſitan voluntate diuina imperante, optamus te in his partibus locum aliquem eligere. Veſtrum eſt ergo illud prouidere, noſtrum verò erit prouiſum ordinare.

S. Maximinus nepos B. Euſpicij.

Qua indulgentia viri ſancti percepta, diligentiſſimè inueſtigare cœperunt qui locus eorum votis eſſet commodus: ſcilicet vbi ſecreti compotes fie- C rent, & menti ſemper amica ſilentia adipiſci poſſent. Sed cum quod quærebant diuinitate fauente reperiſſent: ſanctus Euſpicius, qui ſciret imminere ſibi diem vocationis extremæ, non ſuo nomini tantum munus adſcribi voluit, ſed ſub titulo nepotis ſui beatiſſimi Maximini. Petente igitur Euſpicio agrum Miciacenſem ſibi concedi cum paruula poſſeſſione quæ vocatur Cambiacus, & alia quæ vocatur Latiniacus, Rex libentiſſime annuit, ideo accitis commentarienſibus & notariis publicis, ſolemnes conſcriptæ ſunt literæ. Cœperunt ergo ſancti viri hunc locum incolere, & Eccleſiam & cellas Monachorum conſtruere, adiuuante Rege, &

Euſebius Epiſc. Aurel. Diaconus & Sacerdos ordinatur S. Maximinus.

Præſule Euſebio, qui baſilicam ſacrauit, & dedica- D uit in honorem Sancti Stephani, & eodem die Diaconum ordinauit Maximinum, & poſtmodum eundem Sacerdotem & Abbatem præfecit. Poſt quæ omnia, biennio cum fælici nepote ſuo Maximino beatus Euſpicius in terreno habitaculo corporis commorans, extremam ſortitus diem ad Dominum fæliciter migrauit, cum obitum ſuum longè ante prædixiſſet.

Abbas conſtituitur.

Poſt obitum B. Euſpicij, ſancto Maximino ægerrimè ferente ſolitudinem ſuam, & calamitatem maximam, venerabilis Euſebius Pontifex, eius viſcerum dolorem blandioribus & dulcioribus cœpit mulcere verbis, & poſtmodum eum præfecit Abbatem. Iam verò prædictus Domini famulus Maxi- E minus in locis ſibi attributis non immemor neceſſitatis fraternæ iuſſit magnopere impendi curam agriculturæ: ita ſcilicet animum intendens contemplatiuæ vitæ, vt tamen non negligeret eorum curam, quibus etſi non præeſſe, prodeſſe tamen affectabat. Cuius labori Deus reddidit viciſſitudinem. Nam locus Cambiacus vberrimos eodem anno rei frumentariæ contulit fructus.

Cumque memoratus atque piiſſimus vir propter neceſſitatem fratrum idem frumentum ad Monaſterium deduci iuſſiſſet, impoſitum eſt plauſtris, quorum ſubuectione ad Ligerim vſque deueheretur, & inde nauibus imponeretur. Cum autem naues ſuper impoſita onera ſuſcepiſſent, & à litore

fune

fune ſoluto aliquantiſper nautæ ſe fluuio etedidiſſent : ventus validus atque contrarius ex aduerſo eis occurrit, & tempeſtare non minima excitata, vndis hinc inde itruentibus, & naues in diuerſa iactantibus, ſpes eis omnis ſublata eſt vitæ, & ſola tam nauis quàm & rerum, necnon & hominum expectabatur iactura. *Oratione S. Maximini & fratrum, naues tempeſtate iactata ad portum perueniunt,* Forte autem Monachus quidam ſancti viri dum ripæ fluminis ſuperſederet, & tranſeuntes ſpectaret, periculum imminere vidit, curſu rapidiſſimo Monaſterium repetiit, & naufragium Abbati nunciauit. Qui conſueta in Domino fiducia fretus, fratres conuocat, & ad orationem hortatur. Nec mora, piæ fidei effectus conſequutus eſt. Nam integris nauibus, conſopitis fluctuum voluminibus, abſque vllius rei detrimento [B] portum Marogili appulerunt.

Tunc igitur circa ripas Ligeris quidam eminebat cliuus, in cuius ſupercilio vaſtum ſpecus profunditatis nimiæ patebat. Qui locus quondam lupis & bubonibus cæteriſque ſimilibus ſui tenebroſitate domicilium pandere conſueuerat. Hic verò tabo & putredine congeſtarum ab habitantibus carnium, ſerpens tantæ excreuerat immenſitatis, vt vix eodem caperetur foramine, niſi & ſui corporis mole anguſtiam dilataret ſpeluncæ. Qui cum primum tumentia colla flammataque lumina foras cœpiſſet oſtentare coactus (vt diximus) arcta habitatione, flatu flammifero, & fœtore nimio, quæcomque erant circa Ligerim paſcua fœdauit, [C] agroſque in eodem circuitu, ſui importunitate cultoribus vacuauit. Aues etiam deſuper volantes eius anhelitu interemptæ decidebant ad ima, naues per Ligerim commeare gaudentes, ſimul cum nauigantibus ſortiebantur naufragia : quod virum Dei clamore perſtrepente hominum latere non potuit.

Deniquè auxilium diuinæ pietatis implorans, conuocatis ſecum quibuſdam fratribus, ad hoc ſpectaculum cernendum ſimul ire cœpit. Cumque vir Domini Maximinus oſtio appropinquaret ſpeluncæ, perſenſit ſerpens cæleſtis poteſtatis fortitudinem ſibi inimicam affore, ſeſeque furibundus & tumidus cupiens occultare, in ſpeluncam cona- [D] batur redire. Quod fratres qui cum ipſo erant, non ſine tremore poterant ſpectare. *Ingentē draconem veneno ſuo omnia infeſtantem interficit.* Quos ille increpauit de puſillanimitate & parua eorum confidentia. Itaque accepto minimi ignis paruiſſimo torre, & ſigno Crucis antepoſito, ſcrobi iniecit, qui ex ſui paruitate in rantos flammarum globos excreuit, vt totam vaſtitatem illius repleret antri. Qua adustione anguis in cineres ſolutus eſt, vt deinceps nullum eius corporis veſtigium inueniri potuerit. Et non ſolum ſerpentem deleuit : verumetiam eadem flamma ita ſpeluncam mundauit, vt quæ fuerat quondam habitatio ferarum : poſſet tunc fieri gratiſſima ſtatio hominum.

His itaque & aliis quamplurimis virtutum inſi- [E] gnibus ſanctus Domini perſpicuè ornatus, tranſacto poſt iſta biennio, ſentiens ſe iam vocari à Domino, fratribus accitis, eos ad charitatem hortatus, monuit eos cauere à ſuggeſtionibus inimici, ſicque eos deoſculans, plenus virtutibus, & ſanctitate, octauo decimo Calend. Ianuariarū migra- *Migrat in cælum.* grauit. Sepultus eſt autem ad Septemtrionalem partem ipſius Monaſterij, ſuper ipſius antrum ſpeluncæ, è quo ſerpentem eiecit, ſicut ipſe fratribus olim præceperat, vbi operante clementia ſaluatoris, multis miraculorum ſignis diuinam virtutem multipliciter publicauit. De quibus illud non ſilendum ratum duximus. Quidam Dominus [A] habens ſeruum corrigendum & vapulandum, cum fugiſſet ſeruus ille ad tumulum viri Dei, Dominus eius inſequens eum, præſumpſit ipſum de tumulo abſtrahere, vt vindictam in eum exerceret. Sed mox diuinam ſenſit iuſtitiam. *Seruus ad ſepulchrū viri Dei fugiēs à furore Domini ſui liberatur.* Verum cognoſcens reatum ſuum, & veniam petens, tandem ad viri Dei ſepulchrum liberatus eſt.

N O T Æ.

Maximinus.] *De Maximino agit Mart. Rom. 15. Nouemb. Plura de eodem in Breuiario Eccleſiæ Aurelian. vbi legitur beatum Maximinum, tempore magnæ famis populo ſubueniſſe, atque miniſtraſſe. Meminit eiuſdem Carolus Sauſſeyus in Antiquit. Eccleſiæ Aure-* [B] *lian. Vulgò dicitur* S. Meſmin.

VITA S. AVITI PRESBYTERI ET Eremitæ. Partim ex egregiis M S. Codicibus Bibliothecæ Monaſterij noſtri B. Mariæ de Amberto in agro Aurelianenſi, partim ex D. Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

AVITVS apud Aurelianos plebeio ex ſanguine ortus, parentes habuit humili loco natos. *Naſcente S. Auito ingens lumen in cubiculo reſplēdet.* Mater eius patriam habuit Virdunum. Vt autem Aureliam proficiſceretur, [C] inopia & egeſtas eam compulit, nupſitque illic cuidam Belſicolæ, cui peperit Auitum. Eo naſcente, ingens lumen in cubiculo apparuiſſe, certa religione compertum eſt; ita vt eo ſplendore obſtetrices ab officio ſint deterritæ.

Creuit inde puer, & cum infantiæ rudimenta exceſſiſſet, *Fit Monachus.* ad Miciananſe Monaſterium aduolauit ſub beato Maximino Abbate. Cum autem tantæ eſſet ſimplicitatis & innocentiæ, vt nedum Abbati, ſed etiam omnibus obediret; quidam Monachi inuidia correpti, fatuum eum vel brutum appellabant. *Eius benignitas in pauperes.* Habebat vero pro more partem ciborum ſuorum clam egenis impartiri, ſæpe detractis veſtibus illorum tegere nuditatem. Abbas itaque [D] cæleſte in eo lumen conſiderans, tacitus illum amare cœpit, conſtruxitque ei cellam intra veſtibulum Monaſterij procul ab aliis, ne eius ieiunandi, & orandi aſſiduitas à fratribus vanæ gloriæ tribueretur. Quo tempore Cellarij ei munus demandatum eſt. Sed videns ſe impediri ab exercitiis orationis & contemplationis, quadam nocte cum inſeruiiſſet Abbati, cingulum cum clauibus colligatis cautè ad eius caput depoſuit, relictoque illo onere ad Calauniæ loca abditiſſima receſſit : *Latitat in ſolitudine.* vbi cellam è vilibus texens virgultis, multis diebus delituit. De eius fuga contriſtati omnes Monachi ad inquirendum Auitum ſimul omnes profecti ſunt, tandemque repertum, ad Monaſterium precibus *Creatur Abbas.* [E] flexum adducunt, ſibique Abbatem, Pontifice iubente, conſtituunt. Verum ſub tanto onere ingemiſcens, rurſum fugam meditans vir Dei, vno tantum puero comite contentus, vaſtas ſolitudines latitaturus expetit. Erat quidam Eremi locus, nemoroſa fronde contectus, planeque abditiſſimus, in Pictiacæ ſyluæ fundo, quem olim priſca *Iterum fugit ad Eremum.* manus conſtruxerat, hederæque complexu horrebant culmina ſenſim diruta. Ibi ille vltro ſeſe in illud protrudit deſertum, exiguamque ex corticum fragmentis domum prouidus Chriſticola ſibi conſtruens, clandeſtinum amplectitur exilium, & diu *Suſtentatur pomis & herbis ſylueſtribus.* multumque ruricolis ignotus, pomiferis dapibus, quas ſylua miniſtrabat, ſe ſuſtentabat. Per id tēpus cum

cum paſtor quidam fortuito caſu nocte veniſſet ad cellam eius, (ipſe enim erat à longo tempore mutus) balbutiens & petens ignem, vir Dei in mediis denſæ noctis tenebris, cernens hominem tetra facie, deformi capillo, vilibus pannorum fragmentis ſemitectum, nonnihil perterritus, quod putaret aliquod immanis eremi monſtrum, videre, aut dæmonem ſibi apparere, mox ad orationis præſidia ſuo more confugit. Poſt preces à terra ſurgens, Crucis ſignum manu pingit contra hominem, ſicque eum affatur quis eſſet, & quid quæreret. Mox ad imperantis vocem inſontis lingua laxatur, voxque inter fauces renaſcitur: ſentienſque viri Dei virtutem, ad eius pedes ſe abiicit, immenſas agit gratias pro collata ſibi medicina. Ille vero de ſe humiliter ſentiens, præcepit ne cui diceret miraculum; ſed præ gaudio non ſe potuit continere quin patri & fratribus Dei virtutem diuulgaret: vnde cœperunt multi morbidi ad eum confluere, qui ſanabantur omnes. Sed cum vir Dei immenſa populi multitudine premeretur, voluit nocturnis horis clam ad loca occultiora ſe transferre: ſed tam populi precibus, quàm Præſulum authoritate, vix tandem potuit retineri. Conſtruxit autem in eo loco inſigne Monaſterium, in quo in hunc vſque diem priſcorum patrum Pauli & Antonij inſtituta inconuulſa ſeruantur.

Muto loquelam reſtituit.

Item multos ſanat ægrotos.

Conſtruit Monaſt.

Per id tempus vir Dei Aureliam proficiſcebatur, liberaturus miſeros, qui in ergaſtulis vincti tenebantur. Venit autem ei obuiam immenſa turba languentium, è quibus vnus paruulum filium à natiuitate cæcum obtulit, & ad pedes eius depoſuit. Motus miſericordia vir ſanctus, ſignum Crucis ſuper oculos impreſſit, & confeſtim vidit. Nimis prolixi operis eſt cuncta annotare, quæ tum Aureliæ, tum aliis diuerſis in locis vir Dei effecit. Certè eius vrbis Iudicum ſuperba poteſtas, viſis eius miraculis, adeo ei addicta fuit, vt ante omnia vincti, eo rogante, relaxati ſint.

Puero à natiuitate cæco lumen reſtituit.

Eius precibus vincti & incarcerati relaxantur.

Non eſt autem ſilentio prætereundum miraculum, quod quidam Micíacenſis Monachus, quem Sanctus Auitus ſpecialiter charum habuit, qui etiam in ſolitudinem cum illo profectus fuerat, præualidæ infirmitatis anguſtia grauatus obiit. Porrò beatus Auitus more ſuo procul receſſerat in deſertum: cum ecce vnus è fratribus derepentè ei nunciat obitum illius. Ille hoc audito nuntio, celeriter quàm potuit rediens ad Monaſterium, & Eccleſiam ingrediens, more ſuo humi ſe abiicit, & Deum ſuſius deprecatur. Surgenſque à terra, ſenſit diuina benignitate vitam Monachi ſui ſibi datam, defunctumque in nomine Dei patris ſurgere iubet. Ilico ſurgit qui fuerat mortuus, ſedenſque in feretro, omnia quæ ſibi eueniſſent, ordine explicauit, mirantibus omnibus Monachis tam ſtupendum miraculum. Porrò is qui excitatus fuit à morte, beati viri complexus dexteram, incolumis à feretro ſurrexit, & cum hymnis ad cellam rediit, multiſque poſtea annis ſuperuixit. Fuit hoc miraculum à S. Leobino Carnotenſi Epiſcopo diuulgatum, qui ſe ab ipſo ad vitam reuocato fratre id didiciſſe teſtabatur.

Suſcitat Monachum mortuum.

S. Leobinus Carnotenſ. Epiſcop.

Quidam ex Dunenſi Caſtello acceſſit aliquando ad virum Dei, rogans vt poſt obitum ſuum, ſe in illis partibus, non multum à ſua habitatione remotis, tumulari permitteret, & quod Eccleſiam eius nomini conſtruerent. At ille ſe peccatorem aſſerens, & indignum, dixit corpus ſuum iuxta Aurelianum debere poni.

Claret ſpiritu prophetico.

Nec multo poſt vir beatus certaminis ſui victoriã obtinuit, ſanctumque cælis ſpiritum reddidit. Vbi verò Aurelianenſes & Dunenſes de eius obitu certiores facti ſunt, propter ſacrum corpus ſibi vendicandum vtrinque arma capeſſunt. Verum ingruente bello, (Deo volente) quidam Leuſus, vir inſignis, ac ſumma poteſtate præditus, iurgantium lites dirimit, corpuſque ſalutiferum per publicum aggerem Aurelias deportari iubet. Tum verò Dunenſes magno dolore correpti, orant beati viri aliquas reliquias ſibi dari. Non potuit hoc negari petentibus. Accedunt ergo ſummi Sacerdotes, & cum tremore ſacrum corpus attrectantes, magnum reliquiarum munus conferunt poſtulantibus.

Moritur vir ſanctus.

Decertatio pro S. viri Reliquiis.

Ea tempeſtate Rex Childebertus, inclytus Francorum Princeps, comparato exercitu Hiſpanias ſuo addere volebat Imperio. Audita verò tanti viri fama, & quod ſepulchrum eius exigui parietes vallarent, cæleſti Regi votum integra deuotione nuncupauit, ſi incolumis in regnum ſuum Sancti Auiti interceſſione reuerteretur, ampliſſimam ſe ſuper eius monumentum baſilicam conditurum. Itaque in itinere multa quidem ab hoſtibus perpeſſus eſt, ſed quoties ei ſtructæ eſſent inſidiæ, toties Sancti Auiti interceſſione ab impendentibus periculis liberatus eſt: atque ita ſoſpes & triumphans rediit in regnum ſuum. Tum verò inſignem ædem, vt erat pollicitus, in loco ſupradicto extruendam curauit.

Childebertus Rex de Hiſpanis triũphans S. viri precibus, ad eius honorem, inſignem baſilicam cõſtruit.

Refert beatus Gregorius Turonenſis Archiepiſcopus hoc de ipſo miraculum, in hunc modum. Cum anniuerſarius aſſumptionis eius dies cum ſummo honore coleretur: vnus è ciuibus, aliis ad Miſſarum ſolemnia euntibus, accepto raſtro, vineam paſtinare direxit. Nec increpatus à multis, redire voluit dicens: Et hic quem colitis operarius fuit. Verùm vbi ingreſſus vineam, primo ictu terram aperuit: protinus retorta ceruice, facies eius ad tergum conuerſa eſt. Tunc tremens, ſpectantibus populis, cum fletu magno baſilicam ſancti ingreditur. Poſt paucos verò dies orans in eodem loco aſſiduè, directa ceruice conualuit.

Vltio diuina in nolentem ſancti viri feſtiuitatem celebrare.

NOTÆ.

Auitus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 17. Iunij. Agunt præterea de eo Sur. tom. 3. Petrus in Cat. Arnoldus Vuion tom. 2. Ligni vitæ, Iacobus Moſander, Cornelius Graſius, Hareus. Vide Breuiaria multarum Eccleſiarum Galliæ, in quibus fit de eo officium duplex vel ſemiduplex. Nos etiam multa collegimus quæ apud prædictos Auctores non habentur.*

VITA S. MARCVLPHI EREMITÆ. Ex manuſcriptis Codicibus Eccleſiæ Meduntenſis.

MARCVLPHVS oppido Baiocaſſinæ vrbis nobilibus parentibus oriundus fuit. Et cùm eſſet adoleſcens parentibus defunctis, inter Chriſticolas nutritus literis benè inſtruebatur & moribus. Hic itaque in adoleſcentia creſcens, cum tranſiret infantiæ ætatem, & conſpicuus in robur virile migraret, à Chriſtianis nimio diligebatur affectu. Qui cùm eſſet in triceſimo ætatis ſuæ anno, à ſancto Poſſeſſore Conſtantinæ vrbis Epiſcopo, Euangelium Domini ſequutus, relictis omnibus, proficiens in virtutibus, ibi ordinatus eſt Clericus.

S. Marculphi patria.

Fit Clericus.

Non multum verò poſt interuallum temporis, omnis Clerus, & populus eum ſibi prædicatorem fieri ab ipſo Pontifice expoſcunt. Tantam enim ei Dominus gratiam prædicationis contulit, vt nul-

Officium prædicationis ei imponit S. Poſſeſſor.

lus eſſet, qui non illum ex affectu diligeret, & hunc eſſe verum Dei famulum acclamaret.

S. Marculphus ſtatura puſillus.

Beatus verò Marculphus miles Chriſti, erat ſtatura puſillus, aſpectu Angelicus, ſermone præclarus, opere ſanctus, eorpore oitidus, caſtitate integer, in gente magnus, conſilio perfectus, fide catholicus, charitate

Catalogus virtutū eius.

diffuſus, amatot Chriſti Eccleſiæ aſſiduus: nullum momeotum otioſum ſectans, ſed aut legens, aut meditans, ant tetia manibus texens, nullum diem intermittebat, quod non occurreret ad obſequia danda ſetuis & paupetibus Dei. Quotidianis quoque diebus, prædieatione populum acclamabat, & monebat, vt ad prædicationem eopioſa turba velociter feſtinaret. Ipſe autem athleta Chriſti in ieiuniis & orationibus Domino ſeruiebat.

In illis quoque diebus dum quadam nocte io ſtratu ſuo tequieſceret, vidit in viſu vitum ſplendidum, Angelicum aſpectum habentem, qui dicebat ei: Non tibi videatut durum aut laborioſum, ſurge, & perge quàm citiùs ad Childebettum Regem, & toga eum, vt de fiſco ſuo Dominico, ſecundum diſpenſationem diuinam, tibi largiatut. Ne timeas, Dominus enim cuſtodiet te, & viam tibi

Diuinitus admonitus pergit ad Childebertū Regem.

oſtender, per quam ſecutus etis. Tunc Sanctus Marculphus aſiuolum qui eum conſucuerat vehere, aſcendit, perrexitque vna cùm fratribus ſuis Catiulpho, & Domaldo, & peruenit vſque ad Regem in die feſto. Glorioſus autem Rex, & Vvldregodis Regina, vuà cum turba procerum, cum Epiſcopis, & religioſa turba Sacetdotum, tunc io Eccleſia Miſſam expectabant, tune beatus Marculphus vnà cum miniſtris ſuis ingteſſus eſt, & abſcondit ſe io otatioue procumbens. Etant autem ibi

Dæmones ſācti viri præſentiam ſuſtinere non poſſunt.

homines dæmouia habentes, & elamauerunt dicentes iterum atque iterum, parce nobis Sancte Marculphe. At vetò Rex obſtupuit, quia ignorabat quis eſſet, cui dæmonia voces acclamarent, & diligenter inquitere fecit, quiſnam ille eſſet. Illi vetò qui præſentes aderant, beatum Marculphum orantem inuenerunt, & interrogauerunt eum, ſi tu es ipſe qui vocaris Marculphus? Ipſe verò conſeſſus eſt, & non negauit dicens: Ego ſum. Diaerunt ei, Rea vocat te. Ille verò progteſſus eſt ad Regem. Et dixit Rex ad eum: Veni benedicte Domini, gratulemur in aduentu tuo. Ille autem teſpondit: Paa vobis. Iuſtiria & miſericordia miniſtrentur tibi de cælo. Rea dixit Vnde eſt aduentus tuus? Ille teſpondit, de pattibus Couſtantiuis, vbi monitus fui in ſomno per Augelum Domini, vt venirem huc ad præſentiam veſtram. Acceſſi vt elementiæ regni veſtri nunciarem, vt congregandis militibus Chriſti, de fiſco veſtro Dominico aliquem locum opportunum conecdatis. Rex dixit. Habes aliquam benedi-

S. Marculphus Sacerdotali honore fuit inſignitus.

ctionem? Ille reſpondit: Etſi indignus & peccator, Presbyter ego ſum. Rea dixit. Habes alicubi ism transmeatum locum in quo te adiuuemus? Beatus Mareulphus teſpondit. Eſt loculus optimus io pago Couſtantino ſupra littus maris, qui nuncupatur Nautus, prope Duolmionem, ipſe annunciatus per Angelum Domini, vt ibidem cœnobium, io Dei nomine, ad eougregandos Monachos cooſtruete debeam. Ipſam modicitatem pietas veſtra nobis concedat. Rea Childebertus diaie heato Mareulpho. Fac orationem ſuper energumenos iſtos, & quicquid perieris impetrabis.

Oratio viri Dei.

Ipſe verò ſenſit ſe virturem habere, & continuò genua flectens, orabat dicens: Deus qui tubrum mare ſiccaſti, & populum tuum ſiccis pedibus liberaſti, Domine Ieſu Chriſte fili Dei viui, qui de Maria Magdalena ſeptem dæmooia eieciſti, qui Apo-

A ſtolis tuis poteſtatem dediſti infirmos eurare, elaudos erigere, ſurdis auditum teddere, eæcis viſum, dæmonia eiicere, mortuos ſuſcitare, & quod gratis acceperunt gratis dareut: libera hos famulos tuos, & famulas tuas. Et ſurrexit cum oratione, dicens: Deus iu adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina, & fecit ſignum etucis ſuper eos, & ceciderunt ſicut mortui, & per ora & nares eotum crepuit ſanguis, & erexerunt ſe ſani, laudantes & benedicentes Dominum quotquot per orationem Sancti Marculphi fuerunt liberati.

Signo crucis fugat dæmones ab obſeſſis corporibus.

Ipſe autem Marculphus indignum ſe eſſe dicebat. Tunc glorioſus Rex Childebertus, miſerieordia motus iuſſit inſtrumenta chartarum fieri. & manu propria

Humilitas ſancti viri.

Impetrat à Rege quicquid vult.

B annulo ſuo firmauit, & quod ſanctus petierat, ad integrum fuit cooceſſum & firmatum. Imperauit etiam Rex, vt quicquid deinceps beatus Marculphus vellet, ab illo ſine vlla hæſitatione experetet.

His igitur ita geſtis, Rex cum vxore ſua, & vniuerſa prole, ſe illius ſancti viri orationibus commendans, atque obniaè vt ſæpiùs eum teuiſeret flagitans, tandem eum dimiſit. Reuerſus autem vir ſanctus, locum excolere aggteditur. Conſtruxit autem Monaſterium aptum regulari inſtitutioni, & congruum.

Cōſtruit Monaſterium.

Rebus denique intus & extra pia diſpenſatione appararis atque diſpoſitis, non paucos cum quibus vitam Monaſticam dueeret, ſibi ftatres aſeiuit, quos aſſiduè non ſolú eahortationis piæ in-

C citamentis, verumetiá diuinæ proſecutionis exemplis monebat, vt ſemper ardua & ſanctiota ſectarētur, quatenus de virtute in virtutem progtedientes, Regem regum in Sion contemplari mererentut.

Ruſus & illud eſt operæpretium lectioni inſerere, qualiter vir ſanctus antiqui hoſtis præuenit iuſidias. Aliquando namque vir ſanctus tempore quadrageſimæ obſeruationis immiuente, Inſulam quandam, cui vocabulum eſt Duolimonis, incomitatus eapetiit, quatenus ibi per illud ſacrum tempus quadragenarium, corpus tigidiùs ſolito maceraret, & quo ab hominum remotior eſſet conuentibus, eo ad vigilias, orationes, ieiuniaque exercenda aptior, atque expeditior eaiſteret.

Toto tempore quadrageſimæ viuit ſolitarius.

Sed quadam

D die dum ante aditum eaſulæ quam pro tempore ſibi parauerat, hora fermè ſexta teſidens diuinæ lectioni incumberet: ecce malignus ſpiritus infatigabilis humani generis aduerſator, ſperans eum peſtifera fallere decipula, transformatus in fæmineam ſpeciem, adeſt ante eum; clamitanſque ſeſe naufragam eſſe, atque caſu illuc eiectam, preee lugubri ſupplicabat, vt eam & tecto tegeret, & eibo recrearet.

Diabolus ei apparet in ſpecie mulieris.

Vir autem Domini, vt erat ad omnia prouidus, atque Chriſti gratia citeumſeptus, diabolicæ fraudis coofeſtim deprehendens veſtigia, librum quem tenebat depoſuit, intranſque cellulam, panem accepit, cruciſque ſuper eum ſignum depingens, ſi noo phantaſtica, inquit, es fæmina, ſume panem,

E quem porrigo erucis munitum ſignaculo. Sed cuius eſt inimicus, eius uomen nequaquam ſuſtinere præualens, ilicò tanquam fumus euanuit, atque ex alta rupe ſeſe in mare cum horrifico præcipitauit ſtrepitu.

Signo crucis turpiter eum fugat vir ſanctus.

Iſte enim vir ſanctus his defeoſaculis circumſeptus extiterat, quibus hoſtis huiuſmodi Domino atteſtante facilè repellitur. Ieiuniis quippe & orationibus, cæteriſque Chriſtianæ militiæ exercitiis indefeſſus exiſtebat. Nullis etenim aliis cibis, præterquam pane hordeaceo, erudiſque veſcebatur herbis: tunica denique qua tegebatur, ſaccus erat cilicinus, veſtes autem aliæ veruecinæ pelles. Somnum verò quem ſolummodò laſſitudo cogebat

Pane hordeaceo & crudis herbis veſcitur.

Habet ſaccū cilicinum pro tunica.

paulu

Iacet ſuper nudam humum.

paululum ſuper humum nudam iaceos, capitique lapidem ſupponens carpebat. Taliter igitur Chriſti miles agonizans, omnes a ſe hoſtiles procul amouebat infeſtationes. Paſchali denique propinquaote feſtiuitate reuiſere fratres deliberans Monaſteriom repetiit, eiſqoe quod ſibi coongerat expedito, omnes immenſo repleti ſunt gaudio, tum pro ipſius deſiderato reditu, tum quia ſaluum & incolumem ſibi diuina reddidiſſet eum defenſio. Fama autem beati viri loogè latéque diſpergebatur,

Multi ad eũ confluunt.

atque ad eum plurimi ex locis circumiacentibus concurrebant. Multi verò illius ſancta conuerſatione & doctrina accenſi, vana penitus abdicantes, quæque habere poterant, ei afferebant, & vt ſubeſſe eius regimini poſſent, humiliter depoſcebant.

Vir autem Domini libenter eorum annuens deuotioni, tanquam fidelis Chriſti œcooomus, quæ ſibi offerebant partim in recreatiooe pauperum,

Plura conſtruit Monaſteria.

partim in redemptione captiuorum, partim etiam in cœnobiorum diſtribuebat conſtructione. Nam plura præter primum fundaos, rebus eorum, qui ad ipſum confugiebant magiſterium ditauit cœnobia. Venerabilis denique ſacerdos Domini Domaldus, curis omnibos muodani negotij reoooclaos, ad beatum Marculphum conuolauit: cum quo beatiſſimus Marculphus, non poſt multum

Viuit ſolitariè in Inſula dicta Agnus.

temporis, aliquandio vitam Eremiticam diſponens agere, Britannicæ regiooi quaodam adiacentem inſulam, quæ Agnos vocabator adiit; iocolebatur aotem eadem inſula à pauciſſimis colonis, in qua

Helibertus Eremita vir magnæ abſtinentiæ.

etiam religioſiſſimus vir Helibertus nomine, nimiæ rigore abſtioentiæ ſeſe macerans, morabatot. Cuius tugutium vir Domioi Marculphus cum B. Domaldo intrans, diu cum eo aſperam contritionem corporis exercendo, vitæ ſpeculatiuæ inhæſeront. Sed qoantum qualeque in eadem inſula Chriſtus per ſancti viri merita patrauerit miraculum, ooo ſileotio ſuperſedendum.

Aliqoando oamque piratæ plurimi ferè ad tria millia, ex inexhauſtis ſcaturiginibus gentis Saxonicæ prorumpentes, aſcenſis nauibus, curſu veloci, velis & remis accelerantibus, ad prædictam inſulam deprædandam, atqoe depopulandam tendere cœperont. Quod inſulani qui noo plures quàm triginta perhibentur fuiſſe, deprehendentes de loogè, ſubito meto percuſſi, quid agereot, qoodve confugium peterenr, vtpote mari circumſepti, omoino neſcientes, tandem ſalubri repetto conſilio, pariter ad B. Marculphi encurrerunt præſidium, atque eius genibus obooluti, vt eis ſubueniret, queſtuoſis implorant clamoribus. Quibus vir ſanctus: Filij, inquit, forti animo eſtote, ſi meis monitis acquieſcere vultis, arma cooſtanter capeſcite, & animis iotrepidis, hoſtibus ad reſiſtendum occurrite. Spondeo enim vobis de ipſis affuturam victoriam. Nam pro vobis ipſe pugnabit, qui qoondam Pharaonem, eiuſque exercitum magnifica contriuit potentia.

His igitur incitamentis animati, audacter ceperunt gladios, atque non ſua, ſed Dei confiſi dextera, viriqoe ſanctiſſimi precibus, fortiter pugna-

Meritis & precibus viri Dei, Inſulani obtinent victoriam contra piratas.

tori piratis occurrunt: fitque vtrimqoe congreſſus acerrimus, ſed per Dei virtutem, & per beati viri obtentum, omnibus Inſulanis illæſis, barbarorum paucis necatis, plurimiſque abſorptis gurgitibus, nullus ſuperfuit, qoi reliqoorum caſum ſuam reportaret in patriam. Audiens aotem eiuſdem inſulæ Domious, tot millia hominum per B. Marculphi ſuffragium conſumpta, immeoſas Deo gra-

A tias rependit, atqoe eiuſdem ſancti viri ditioni eandem dimidiam ioſulam maocipauit. Conſtruxit etiam beatiſſimus ſacerdos ibi Mooaſterium, in quo fratres Chriſto famulantes conſtituit. Denique cùm B. Marcolphus pauco tempore elapſo, ad Monaſterium quod primum conſtroxerat regredi properaret, pater quidam Genaſtis nomine, filium ſuum rabidi lupi morſibus miſerabiliter dilaceratum, atque iam morti proximum, ei obtulit, magois poſtulans clamoribus qoatenos oe moreretur puer, ſuis vir Deo amabilis precibus obtineret. Sed qui pietatis viſceribus totos in Chriſto affluebat, quique ad ſubueniendum proximorum miſeriis ſemper erat promptiſſimus, protinus Dominom

B oraturus in terram proſternitur: ſed quanto terræ pronior, tanto cælo vicinior, mox vt ſorreait de puluerè, puer ab omni ſanatus eſt vulnere. Magna circumſtantibos oboritur lætitia, patri pro reſtituto filio, reliquis autem pro ioſperato miraculo.

Nota ſententiam.

Puerum à morſu lupi rabidi ſanat.

Cùm autem oon longè ſuæ diſſolutionis terminnm, ſancto reuelante ſpiritu, prænoſceret affuturum, Regem Childebertum, priuſquàm de hac vita migraret, adire decreuit, quatenus prædiorum donationes, quas cœuobiis multi fideles viri ſuarum pro ſalute animarom dederant, abſqoe vlla poſterorum calumnia inconcuſsè, & incontaminatè perpetualiter permanerent, regali aſtipula-

C rentur auctoritate. Igitur apparato commeatu, iter cœpit. Quas verò Chriſtus Dominus per eum virtotes fecerat io itinere, non eſt commodum reticere. Nam priuſquam Compendium caſtrum, vbi tunc Rex morabatur, perueniret, ſuper flunium qui Yſara dicitur, veniens, vt paululum à fatigatione recrearetur itineris, in pratum quoddam diuertit. Ecce autem venatores Regis leporem canibos immiſſis inſequebantur. Lepus autem per apertam camporum planitiem fugiens, iam iamque capiendus, mortem imminentem crebris flexibus differret, cúmque hinc & inde campis patentibus nullum euadendi proſpiceret effugium, ſub ſancti viri confugit amictu. Vnus verò venatorum maximè

Liberat leporem à venatoribus.

D ſoperbus & ore immoderatus, ad eom accedens: qua temeritate, inquit, Clerice, venationem Regis inuadere præſumpſiſti? Redde eam, alioquin mox meo gladio interibis. Vir autem Domini oon periculum declinandi cauſa, ſed vt illius qui homines ſaluat & iomenta, pateſceret magnificentia, beſtiolam dimiſit. Canes verò qui ad eam capiendam circumſtabant, ita affixi, rigidique effecti ſunt, ac ſi ooo eſſet vitalis mobilitas.

Is autem qui virum ſanctum irreuerenter ac cõtumelioſè adortos fuerat, ex equo qoem calcaribus inſtigabat corruens, eſt adeò in terram alliſus, vt venter eius diſcuſſus, ſuis euacuaretur inteſtinis. Quo facto ſocij eius ſtupefacti, ſcienteſque

Vltio diuina in venatorem irreuerẽtius ſe erga virũ ſanctum gerentem.

E ob ſancto viro illatam iniuriam, id illi contigiſſe miſero, pedibus eiuſdem beati viri aduoluti, vt iam morituro parceret implorabant. Sed qui ſemper ad miſerandum potius quàm ad vlciſcendum paratus erat, vbi ſemiuiuus iacebat protinus aduenit; manibuſque propriis exta prominentia contrectans, ſuo loco recoodidit. Vbi verò diutiſſimè incobuit orationi, ſeſe de terra erexit, ſignoqoe ſuper eom facto, qui penè exanimis tenebatur, incolumis effectus eſt.

Sanatur precibus viri Dei.

Rex autem è venato rediens, vt audioit quod factum fuerat, ad beatiſſimum virum feſtinos tendere cœpit. Vt autem eum proſpicere potuit, maxima cum reuerentia ad eum acceſſit: atque vt eum

Magno eum honore proſequitur Rex Childebertus.

 vir

vir ſanctus benediceret, ſupplex flagitabat. Benedicat, inquit, tibi Dominus ex Sion, vt videas bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. Denique cauſam ſui itineris Regi intimans, & à Rege Reginaque & cunctis ſuis optimatibus hoc impetrato, quod petierat, domum reuerſus eſt.

Quoniam verò dies inſtabat, qua Chriſtus ſudores B. Marculphi reſpiciens, de hac corporeæ corruptionis imbecillitate, ad perennis incorruptionis ſanitatem eum migrare diſpoſuerat, modica tactus moleſtia, gaudens & exultans ſuæ vocationis præſtolabatur horam. Inualeſcente denique languore, vicinum ſui exitus terminum præſignante, fratres vndique, multaque populorum turba, inter quos etiam venerabilis vrbis Conſtantiæ Præſul Laudus, viſitandi ſtudio ad eum accurrit. Paſtor autem bonus blandè gregem ſuum conſolans, vtque ſancti propoſiti normam nullo modo deſereret admonens & exhortans, ſummo paſtori Chriſto ſupplicabat, vt quos ſacratiſſimi ſui ſanguinis effuſione redemerat, eos iugi protectionis munimine circumdaret. Tandemque oculis & manibus cælo intendens: Domine, inquit, Ieſu Chriſte æterni patris fili vnigenite, miſerere mei ſenis. Et ſi iam ſatis eſt tuæ pietati quod huc vſque tuæ militiæ caſtris interfui, merear deinceps diu optata libertate donatus, ciuium ſupernorum admiſceri conſortio.

Ægrotat.

Viſitatur à Laudo Epiſcopo Conſtātienſi.

His dictis ſpiritum choris Angelicis ſociandum exhalauit. Dolent omnes, turbantur vniuerſi, fit luctus omnium qui aderant intolerabilis de abſentia tanti patris. Vir autem Domini Calendis Maiis hominem exuens, ſepultus eſt in Monaſterio quod priùs conſtruxit in loco qui dicitur Nantus. Cum eo etiam duo fratres, qui eodem tempore obierāt Cariulphus, & Domardus ſepulti ſunt in Chriſto. Poſt non modicum temporis denique interſtitium venerandus Eccleſiæ Rothomagenſis Pontifex Andoënus, cum Diœceſim ſuam circuiret cura paſtorali, deuenit in pagum Conſtantiorum. Expetitus eſt autem eſt ab Hermino loci ſæpedicti Abbate, vt eundem locum viſeret, & corpus beati viri de loco in quo iacebat, alium in locum, quem ipſe parauerat transferret. Cuius petitioni prædictus Præſul annuens, locum adiit, & ad quod venerat aggreditur negotium. Sublato autem de tumulo viri ſancti corpore, licet conſumptis artubus ſola cutis adhuc virtute Dei incorrupta hæreret oſſibus, tamen & ita viuidus apparuit vultus eius, ac ſi viuifico foueretur ſpiritu. Quod miraculum vt multis fieret notum, detectum manſit per triduum corpus. Beatiſſimus verò Andoënus præfatum popoſcit Abbatem, vt de ſancti viri corpore, tam pro ſui laboris compenſatione, quàm pro ſanctitatis deuotione concederet aliquid. Cui rei ille libentiſſimè conſenſit. Cùm autem apud ſe caput tractaret auferre, chartula huiuſmodi verbis exarata manu eius cælitus miſſa decidit: Cæterorum membrorum beatiſſimi Marculphi quod voles ſumito: caput autem eius ne tangas. Præſul igitur ſanctiſſimus huiuſmodi diuino interdicto à propoſito reuocatus, in loculo qui paratus erat ſumma cum veneratione beatiſſimi Confeſſoris reliquias condidit. Quo in loco crebrò patrata, virum ſanctum non eſſe mortuum, ſed vere viuere, teſtantur miracula. Nam ibi per beatiſſimi Marculphi merita, & viſum cæcitas, & auditum recepit ſurditas, omniſque à quibuſcumque languentibus procul eſt fugata infirmitas, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui eſt honor, & gloria cum patre & Spiritu ſancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

Migrat ad Chriſtum.

Vultus eius diu poſt mortem viuidus, & incorruptus repertus.

Nota rē miram.

S. Andoënus corpus ſancti Marculphi transfert.

N O T Æ.

Marculphus.] *In antiquis exēplaribus legitur Marculfus. De quo agunt Vsuardus in Mart. Monaſtico 25. Aprilis, ſed Marcolphum mendosè vocat Trithem. de viris Illuſt. Ordin. S. Bened. lib. 3. cap. 54. Robertus Cœnalis de re Gallica lib. 2. Perioche 4. Vincen. Speculo, lib. 22. cap. 11. Eius vitam habet Gazæus tom. 1. Floruit tempore Childeberti Regis Franc. anno Domini 670. Quotannis in eius feſtiuitatis die, plurimi languidi ipſum reclamantes, & implorantes miraculosè ſanantur, & præcipuè à morbo Scropharum, vulgo* Eſcroüelles. *Huius Sancti Reliquiæ à loco in quo iacebant, à Danis ſublata ſunt, & in vineis prope Meduntam abſcondita, à ciuibus quibuſdam reperta, poſtea in Baſilica B. Mariæ in dicta vrbe, ſupra maius altare, vna cum ſociis in vita eius nominatis, honorificentiſſimè condita iacent, & à fidelibus piè venerantur.*

Ad Childebertum Regem.] *Fuit eius nominis tertius Rex.*

Et Vuldregodis Regina.] *De qua fit mentio in vita S. Carilephi, vbi vocatur Vltrogodis.*

In pago Conſtantino.] *Vulgò* de Contances.

Adiacentem Inſulam, quæ Agnus vocabatur.] *Hac Inſula Britanniæ minoris, Gallicè vocatur* Agnelle.

VITA S. SIMPERTI EPISCOPI.
Ex MS. Codicibus.

SANCTVS Simpertus ex regali ſtemmate Francorum, Caroli, aliorumque procreatus, prima ætate ſe Eremiticæ vitæ, in loco qui Norbatum dicitur, in partibus Suntgayæ, circa ſuperiores partes Lantgrauiatus Alſatiæ, inter montana ſaxoſaque loca tradidit: vbi ab hominum ſegregatus conſortio, ſoli Deo vacabat, corpuſculum aſſiduis macerans ieiuniis & vigiliis. Neque ei defuerunt inſidiæ, & tentationes hoſtis humani generis, ſed ille omnipotentis Dei ope tanquam bellator fortis eas ſuperabat, & allidebat ad petram qui Chriſtus eſt.

Natalis S. Simperti.

Prima ætate Eremiticam vitam amplectitur.

Verùm poſtquam longo tempore in ſyluis delituiſſet, & iam idoneus factus eſſet ad eruditionem cæterorum; Deus volens ſeruum ſuum manifeſtare, eiuſque merita declarare, miraculorum et gratiam tradidit: vnde multi eius magiſterio ſubdi cœperunt: quos ille benigne ſuſcipiens, ſecum admittebat, eiſque perfectionis viam demonſtrabat, Cum verò in dies diſcipulorum numerus creſceret, huic Eremitorio ſubrogatus, vt Abbas præfuit, ipſumque ſpecialibus, magniſque priuilegiis auxit, à Carolo magno datis. Creſcentibus eius meritis cùm idem Carolus Baioariæ principes perfidiæ pœna mulctatos domuiſſet, vti fide, & ſanguine iunctum in Epiſcopum Auguſtenſem, ſub modio latitantem Simpertum erexit. Factus Epiſcopus, nihil de priſtina ſua auſteritate remiſit. Eccleſiam Sanctæ Afræ reparauit, eique multa alia bona fecit: conſecrauitque maiorem Eccleſiam Auguſtenſem, eamque in honorem beatæ Dei genitricis Mariæ dedicauit, in Vigilia S. Michaëlis Archangeli. Et ita poſtquam per ſpatium triginta annorum Eccleſiam ſuā ſanctè & laudabiliter gubernaſſet, vita & miraculis clarus obdormiuit in Domino. Succeſſu autem temporis cum Ioannes Cardinalis, huius ſancti vitam Fœlici Papæ attuliſſet, ſummus Pontifex viſis eius miraculis, eum in

Multi eius magiſterio ſe ſubdunt.

Opera Caroli Magni fit Epiſcopus Auguſtenſis.

Reparat Eccleſiam S. Afræ.

Migrat in cælum.

Catalogo Sãctorum adſcribitur.

in Sanctorum nomerom retulit, permiſitque vt officium de eo ageretur.

N O T Æ.

Simpertus.] *De quo Molan.in addit.ad Vſuard.13. Octobr.Vitam eius compoſuiſſe fertur Agilbertus, Prior Cœnobij SS.Vdalrici & Afræ, in quo requieſcit hic Sanctus. De eodem agunt Belforeſtius in Coſmographia, in deſcriptione Ciuitatis Auguſtanæ. Petrus Crat. de Epiſcop.Germ.& Democh.de ſacrificio Miſſæ tom. 2.c.35. à quo numeratur vndecimus illius Ciuitatis Epiſcopus. Migrauit anno Domini 809. Epiſcopatus ſui 30. Fuit nepos Caroli Magni Imperatoris.*

VITA B. BERTHOLDI EREMITæ & Martyris. Ex manuſcriptis Codicibus.

Principes qui tempore Caroli Magni ſanctitate claruerunt. Vvighardus.

CAROLO Magno imperante, fueruot in Germania quidam Principes & Comites, qui morum & vitæ ſanctimonia, veteribus ſanctis patribus comparari poſſe viſi ſunt. Quorum vnus Vvighardus nomine, ædificauit Monaſterium Sancti Benedicti Lucernæ, primuſque Abbas in eo

Dietlandus.

Mouaſterio inculpatè cum fratribus ſuis vixit. Dietlaudos etiam Dux Sueoorum, Monaſterium Eremitarum Ingreſſus, Abbaſque in eo ſanctiſſimè cum ſuis vixit, multumque verbo & doctrina profuit.

S. Huldrichus.

S.etiam Huldrichus eodem tempore ſanctitate elaruit, qoi antea erat Sueniæ Princeps.

S. Bertholdus Comes omnibus relictis, fit Monachus.

Verumenimuerò Bertholdus Comes, magnarum opum vir, quaſi ſol relucens, virtutum radios emiſit. Qui cum bona ſua diſtribuiſſet pauperibus, vt pauper pauperrimum ſequi poſſet Chriſtum, in quodam Monaſterio in monte Ezelio conſtructo vitam Monaſticam duxit. Cernere erat alium hominem. O qualem! ô quantum mutatum ab illo! Delicias ægrè fert, & quæcumque humana vanitas vſque ad mortem amplectitur & amat, alta mente deſpicit

Catalogus virtutũ eius.

propter Deum: in cuius virtute veteres pennas proiecit, & nouos mores aſſumpſit cælicola Bertholdus, cui tum acerrimis ieiuniis longos ſoles ducere, macris vigiliis incentiua carnis domare, continuis genuflexionibus veniam peccatorum impetrare, perdiu ſimul & pernox cura erat.

Secedit in deſertum.

Interea cum tantis virtutibus polleret, ad perfectiora tamen aſpirare deſiderans, obtenta licentia commigrandi in ſolitudinem, è Monaſterio diſcedens, ad quoddam opacum & deſertiſſimum, nemus apud fontem, qui noſtræ Dominæ vocatur, ſeceſſit: ibique breui & vili extructo tuguriolo ſolitariam ducebat vitam. Cumque in hac ſolitudine multos iam pertranſiſſet annos, inuidus, & hominum oſor diabolus, non ſufferens tanti viri ſanctitatem, duos ſibi ſimiles nequam & peruerſos ſuſcitauit latrones, qui eum quadam die per nemus oberrarent, tandem ad cellam viri Dei peruenerunt.

Trucidatur à latronibus.

Gauiſi autem multum de hac inuentione, cum eſſent inimici Monachorum, ſimulque ſperarent pecuniam ſeu aliquid magni pretij apud eum inuenturos, eum crudeliſſimè interfecerunt. Corpus eius in Monaſterio Einſidelenſi delatum ibique ſepultum, vſque in hodiernom diem miraculis refulget.

N O T Æ.

Bertholdus] *Meminit eiuſdem Volonius tom.2.Ligni vitæ. Agunt etiam de eo Germanicarum rerum ſcriptores, floruitque circa annum Domini 700.*

A

VITA S. PRINCIPINI EREMITæ & Martyris. Ex Antiquitatibus Monaſterij Syluiniacenſis.

S. Maura cũ filiis relicta patria venit ad S. Martinum.

FVIT beatus Principinus filius B. Mauræ, nobiliſſimæ atque illuſtriſſimæ fœminæ, quæ diuinitus inſpirata, diuitias & honores mundi, patriamque Gothicam tunc Idolis deditam, vna cum duodecim filiis ſuis relinquens, venit in Galliam ad Sanctum Martinum Archiepiſcopum Turonenſem, vt poſſet in Chriſtiana fide erudiri, & demum ſacroſanctum Baptiſmi Sacramentum ſuſcipere. B Qui beatiſſimus Pontifex cum eam honorifice excepiſſet, & in fide confirmaſſet, & idola abiurare feciſſet, tandem vnà cum ſuis filiis lauacro ſalutari eam abluit.

Agrippinus Gothorũ Rex ſanctos perſequitur.

Interea Rex Gothorum Agrippinus audiens nouam hanc & admirabilem conuerſionem, valde iratus, ſtatim ſatellitibus ſuis præcepit, vt inſequerentur prædictos Deorum ſuorum contemptores, & vbicumque inuenirentur, abſque miſericordia crudeliter necarentur. Multi igitur multas regiones peragrantes, tandem diuerſis in locis primò decem occiderunt, partim apud Bituriges, Lemouicas, & Pictauos.

S. Principinus viuit ſolitarius.

Beatus verò Principinus qui ſolitariam vitam fuerat amplexus, prope fluuium C Oculi in territorio Borbonienſi, non longè ab vrbe Ericia, ab impiis ſatellitibus repertus eſt. Interrogatus verò quiſnam eſſet, audacter reſpondit ſe Chriſtianum eſſe, natione Gothum, baptizatumque fuiſſe cum matre & fratribus, à beato Martino Archiepiſcopo Turonenſi.

Trucidatur à Regis ſatellite.

Tunc vnus ex ſatellitibus acrioris iracundiæ motibus ſtimulatus, amputauit impia ſecuri caput eius, quod decidens terræ, & inchoatæ laudi volens finem imponere, illud canticum reddidit, quod poſt benedicamus Domino, omnis fidelis homo dicit, ſcilicet, Deo gratias. Subſequitur autem huic laudabili miraculo, & illud mirabile factum, quod in beato Dionyſio credimus eſſe adimpletum.

Abſciſſum ſuum caput portat.

Nam D trunci beati Principini corporis dextera manus baiulat apprehenſum reciſum caput, & cadauer emortuum vadit, velut viuens, per longa ſtrata viarum. Tandem autem illud cadauer peruenit, Angelicis deductum manibus, ad Eccleſiam nomini Dei, Sanctique Petri conſecratam, vbi qoidam cæcus nomine Macarios ſolito reſidebat: qoem aduenientium eleemoſyna paſcebat. Audiens autem crebros aduenientis cadaueris paſſus, & animaduertens ſolo auditu frequentes ipſius Eccleſiæ oſtij propulſatus, interrogat ilico cauſam quam non valet videre, propter cæcitatem oculorum perditam. Accepto autem ſuper interrogatam cauſam reſponſo, & audito, quod Principinus eſſet, qui pro Chriſti E nomine erat abſciſſo capite coronatus martyrio. Palpans igitur cæcus Macharius, notas ſibi Eccleſiæ oſtij fores reſerat, & vterque ſe non videns, inſimul in domum Dei intrat, iſte emortuus abſciſſo capite, iſte adhuc manens in cæcitatis caligine.

Cæcus S. Martyris ſãguine liniens oculos viſum recipit.

Ad demonſtrandum autem ſancti martyris Principini meritum, dum de collo ipſius guttas ſanguinis palpando cæcus abſtergit, & veteranos cæcos ſuos oculos illinit, denegatum prius lumen recepit, & gaudens videre incepit. Manè autem facto ſepeliunt eum vt potuit, in vno eiuſdem Eccleſiæ loco, vbi per multos dies manens, multas per eum operatus eſt virtutes omnipotens Deus. Cuius feſtum celebratur 12. Nouembris.

NOTÆ.

Principinus.] *Præter MS. Syluiniac. Monaſterij fuſius agit de eodem Sebaſtianus Marcellius lib. 6. Antiquitatum Syluiniac. vbi dicit aſſeruari ſanctum eius corpus ſupra maius altare, in capſa tota figurata & hiſtoriata, referens quæ ſupra retulimus de vita ipſius. Ibi etiam in ingreſſu Eccleſiæ cernitur eius imago altitudinis vnius hominis portans caput in manibus, pingiturque cũ habitu Eremitico. Cuius tranſlat. dies 6. Ianuarij celebratur. Clemens Papa VI. dedit Indulgentias omnibus viſitantibus Eccleſiam Syluiniac. in feſto Sanctorum Principini martyris, Leodegarij: itẽ martyris Maioli & Odilonis Abbatũ, quorũ corpora ibidẽ honorificè aſſeruantur.*

Filius S. Mauræ.] *Fuit & alia S. Maura virgo & martyr, cuius vitam infra ex Breuiario Eccleſ. Bellouac. deſcribemus.*

Ex antiquis Codicibus.

VITA S. SEBALDI EREMITÆ.
Ex MS. Codicibus.

SEBALDVS Confeſſor digniſſimus ac ſanctiſſimus doctrina & ſãctitate in Germania floruit. Is ex Regali proſapia ortus, Regis Daciæ fuit filius ac Reginæ caſtiſſimæ, qui votis & precibus à Deo hanc ſobolem impetrarunt. Ab ineunte ætate diſciplinis ac literis traditus: pro adipiſcendis liberalibus artibus Pariſios petiit. Cernere erat iuuenem progredi de virtute in virtutem, innocentia præditum, benignitate laudabilem, & denique omnibus exemplum bonæ conuerſationis eſſe.

Parentes eũ impetrant à Deo.

Mittitur Pariſios.

C Cum igitur ſanctus adoleſcens, tantis inſignitus virtutibus, etiam eruditiſſimus euaſiſſet: virgo eximia pulchritudine decorata, de Regum Francorum ſtirpe & familia, matrimonio ei iuncta fuit. Verùm cum ſemper caſtitatem coluiſſet, eandem vſque ad mortem conſeruare voluit. Quare ſpretis omnibus mundialibus pompis, & paterno regno, ſponſam elegantiſſimam nocte deſeruit, & in longinquas partes ſecedens, Anachoreticam cœpit ducere vitam, extructo propriis manibus vili tuguriolo. Toto tempore quo in Eremo delitеſcebat, herbis & pomis vltro naſcentibus famem ſedabat: corpus cilicio & ieiunio continuo atterebat, & die noctuque in ſacris hymnis & oratione verſabatur.

Deſpondet filiam de Regũ Francorum familia.

Sponſa relicta petit Eremũ.

D Eo ſic viuente, cum poſt nuptiarum diem non compareret ſanctus adoleſcens, ſponſa cum omni domo conturbata & afflicta, patrem de hac re reddidit certiorem. Qui audita Sebaldi fuga, poſt gemitus & dolores ſimul repetitos, ſeruos ſuos ad eum quærendum miſit. Illis igitur eum perquirentibus, per ciuitates & montium ſolitudines, cum non inueniſſent (vtpote Deo eum occultante) ad Dominum ſuum cum mœrore redierunt. Interim vir ſanctus in ſolitudine degens, Angelorum fruebatur conſolationibus, cum poſtquam quindecim E annos hominibus in horrida ſolitudine vixiſſet incognitus, diuino ſpiritu afflatus, peregrinationem Romæ ſuſcepit. Vbi cum perueniſſet, à Gregorio II. ſummo Pontifice honorificè ſuſceptus, ab eodem ad Germanos prædicationis gratia directus Vvilebaldum & Vvinibaldum fratres, itineris comites habuit, & primò apud Longobardos, deinde Ratiſponæ, doctrina & miraculis claruit. Poſtquam autem ad Chriſtum multos conuertiſſet, amicam ſolitudinem repetens, apud Nurembergam in ſolitudine nemorum religioſiſſimam ac perfectiſſimã vitam vſque in finem exegit. Vbi præter doctrinam populo exhibitam, miraculorum gloria nominaA tiſſimus euaſit. Tandem plenus dierum, ad oratorium fratrum, S. Martino dicatum Nurembergæ, vbi modo cœnobium Ordinis S. Benedicti ac Sancti Ægidij nuncupatum, peruenit; infirmitate & ſenio correptus, ſanctiſſimè migrauit ad Chriſtum. Cuius ſanctum corpus ab indomitis bobus ad locum ſepulturæ ductum; ibi inſignis baſilica in eius nomine extructa fuit. Quem poſtmodum ſummi Pontifices propter crebra miracula in ſanctorum Confeſſorum numero aggregarunt: præcipuè Martinus V. Papa, eiuſque feſtum per vniuerſum orbem 14. Calend. Septembris celebrari iuſſit. Quamobrem apud Nurembergenſes ſummo honore colitur: cùm Nuremberga præclara vrbs, meritis huB ius digniſſimi patroni, augmentum in omni honore & gloria vbertim ſenſerit.

Quindecim ann. in Eremo manet incognitus.

Pergit Romã, & à Gregor. II. ſũmo Pontifice honorificè excipitur.

Coruſcat miraculis.

Migrat.

In Sanctorum numerũ adſcribitur.

NOTÆ.

Sebaldus.] *Agunt de eo Petrus Cratepoleus de Epiſcopis Germaniæ, Vvionius lib. 4. Ligni vitæ in Tractatu de filiis Regum Monachis & Sanctis. Sed errare conuincitur, cum dicit eum vitam Monaſticam in cœnobio S. Martini duxiſſe, cum ex eius vita fideliter deſcripta reperiatur eum ſenio & infirmitate correptum, & de morte diuinitus certiorem redditum, in dictum Monaſterium aduenisſe, vt ſepultura corpus ſuum mandaretur. Agit de eodem auctor Chronici Chronicorum. fol. 162. Floruit circa annum Domini 716. Sanctum eius corpus Nuremberga ſeruatur, vt ſcribit Primus Cabiloneus Epiſcopus, in Reliquiarum locis.*

Regis Daciæ.] *Dacia eſt regio in Scythia, quam quidam Thraciæ partem, quidam conterminam dicunt. Alij prouinciam citra & vltra Iſtrum eſſe autumant. Hæc (vt Ptolemæus ſcribit) à Septentrione parte Sarmatiæ, à Meridie Danubio terminatur, quam nonnulli Valachiam magnam eſſe voluerunt. Cuius populi Daci, & Daci dicuntur. Dacia hodie diuiſa eſt in Tranſyluaniam, Zyrſerland, Raſciam, Septemcaſtram & Bulgariam.*

Ad Germanus.] *Germani populi dicti ſunt à Germania regione. Hi antea Teutones appellabantur, à Teutone Deo eorum, quem terra ortum exiſtimabant: poſtea Alemanni dicti ſunt, ab huius Dei filio Manno. Germaniæ vocabulum nuper à Romanis additum: quoniam cum primum Rhenum deuicti Gallis tranſgreſſi fuiſſent, videntes eos & feritate animorum, & proceritate corporum, & colore flauo, forma præterea & moribus, & viuendi ritu Gallis ſimillimos, Germanos eos, hoc eſt fratres Gallorum eſſe exiſtimarunt.*

VITA S. GVILLELMI MONACHI.
Ex manuſcriptis Codicibus Monaſterij noſtri Auenion.

BEATVS Guillelmus tempore Pipini Regis Franciæ natus eſt, de præclara Francorum progenie ex patre nobili, magnoque conſule Theodorico. Mater generoſa & nobilis Comitiſſa, dicta eſt Aldana. Ambo quidem de ſummis Franciæ principibus: qui Guillelmum puerum cum omni diligentia nutritum, tradiderunt liberalibus diſciplinis. Eruditum verò literis diuinis, & diuerſis Philoſophorum doctrinis, inſtrui curarunt in exercitiis militaribus.

Clari natales S. Guillelmi.

Defuncto autem Pipino, Carolo eius filio commendatus eſt, vt ei miniſtraret. Qui cum aliquandiu Regi in menſa miniſtraſſet: ita eidem placuit eius miniſterium, quòd ob præclaras animi dotes, ab

Degit in aula Caroli Magni Imp.

ab eo Conſulis nomen & conſulatum, & in rebus bellicis primæ cohortis principatum acceperit. In illis diebus Sarraceni à partibus Hiſpaniæ pariter conglobati magnoin perduaere exercitum, & ad partes Prouinciæ & Aquitaniæ properantes, Regnum inuadere conabantur Caroli, magnaſque Chriſtianorum ſtrages faciebant. Cum hæc nunciata fuiſſent Carolo magno, inito conſilio, Guillelmum promouet ad Ducatum. Qui Comitis & Ducis gloria ſublimatus, fuit inter Principes primus, & ſecundus à Rege. Omnium igitur conſilio factum eſt & ſancitum vt ipſe expeditionem in barbaros ſuſciperet. Congregatoque magno & forti exercitu, Septimaniam ingreſſus, & Rhodano tranſuadato, ad vrbem Arauſicam agmina diſpoſuit B & caſtra, quam Sarraceni cum Rege eorum Theobaldo iam occupauerant. Fugatis verò & penitus deletis Sarracenis, hanc ciuitatem fecit famoſiſſimam, & in ea diu habitauit.

Sarraceni deuaſtant Prouinciam & Aquitaniã.

Fugat Sarracenos B. Guillelmus.

Pace vndique habita, cœpit ſe totum diuinis rebus mancipare. Sacerdotes magno honore proſequebatur, pauperes recreabat, & de Monachis ſpecialem curam habebat. Venit autem ei deſiderium ædificare Monaſterium in loco deſerto. Fuit ergo ei voluntas ad excelſa montana Lodonenſis territorij procedere, ingreſſuſque per arctam viam & ſcopuloſam, ſubito occurrit ei inter ipſas montium crepidines, parua quædam & inculta planities, vndique rupibus conſtipata, nemoroſis circumqua- C que arboribus obumbrata, riuulo viuentis aquæ per medium defluente. Hic locus Vallis Gellonis antiquitus dicebatur. Conſtructo autem celebri Monaſterio, illud ſpecialiter B. Mariæ Dei genitrici dedicauit: duaſque ſorores eximia pulchritudine decoratas, quarum vna Albana, altera Bertana vocabatur, de earum voluntate & deuotione, Moniales conſtituit. Cum autem ob neceſſitatem ingruentem Carolo Regi neceſſarius, in Galliam redire cogeretur, & abſolutis omnibus negotiis pro quibus fuerat aduocatus, deſiderium quod à multis annis conceperat de ſæculo deſerendo, tandem Regi manifeſtum fecit, obniaéque rogauit, vt eum dimitteret abire ad deſerta de peccatis pœniten- D tiam facturum. Rex hęc audiens nimio dolore confectus, rogabat ne eum deſereret. Sed videns eius animi conſtantiam, licentiam abeundi conceſſit, & in ſignum amicitiæ dedit ei magnam partem de vero ligno S. Crucis.

Multo in honore habet Sacerdotes.

Cõſtruit Monaſteriũ, vbi ſorores ſuas moniales reponit.

A Carolo magno datur ei magna portio ligni S. Crucis.

Igitur multis eleemoſynis erogatis, relicta Galliã, Aluernicum pagum ingreditur. Cumque ad vicum qui Brinata dicitur deueniſſet, & hoſpitio exceptus fuiſſet, perrexit ad orandum ad templum S. Iuliani Martyris, vbi deuote proſtratus, diuque lacrymatus, oblatiſque ſancto altari diuinis muneribus, etiam de armis ſuis fecit oblationem, obtulitque ad Martyris tumulum, galeam & clypeum, qui vſque hodie conſeruatur; foris verò extra tem- E plum ad oſtium, pharetram & arcum ſuum, ingenſque telum, & verſatilem gladium: iterumque proſtratus ad tumulum, rogauit ſanctum Martyrem vt ei perſeuerandi gratiam impetraret: iiſque peractis gaudens proceſſit ad Monaſterium quod ædificarat, iamque tunc nudis pedibus incedebat, indutus ad carnem cilicio. Cum autem appropinquaret Monaſterio, facta fuit ei ſolemnis proceſſio, ductuſque ad orationem, obtulit lignum S. Crucis, & ſanctas reliquias quas Carolus Imperator eidem dederat, multa inſuper pretioſa ornamenta, & calices aureos & argenteos: factuſque eſt Monachus anno octingenteſimo ſexto, imperante Carolo, in

Offert arma ſua in templo S. Iuliani Martyris.

Fit Monachus S. Guillelmus.

A die natali Apoſtolorum Petri & Pauli: omnemque obedientiam in cunctis minimis & vilibus officiis adimplere curabat. Habebat conſuetudinem centies in die, & centies in nocte, ante altaria genua flectere, & ob memoriam paſſionis Chriſti, ſe acerrimè flagellari faciebat. Cum die quadam panes coquere deberet, & hora tardior eſſet, furnum purgare cupiens, & ſcopam ad purgandum paratam non habens, eundem ſcapulari purgauit, ingrediens in clibanum accenſum, cineresque manibus expulit, & tam corpore quàm veſtibus omnino inuſtus exiens, coctos panes ſine mora fratribus aſportauit. Aqua frigida & ſolo pane multo tempore vſus eſt, & in cella diu ſolitarius manſit: erat enim magnus B ſilentij amator. Clarus ſpiritu prophetico obitum ſuum longè ante præſciuit, migrauitque 5. Calend. Iunij. In hora autem ſui tranſitus, repentè per omnes maiores & minores Eccleſias magnus & inſolitus clangor campanarum factus eſt.

Centies per diem & noctẽ vacat genuũ flexionibus.

Illaſus in clibanũ accenſum ingreditur.

Eo moriente campanæ ſine vllo hominũ adiutorio pulſantur.

N O T Æ.

Guillelmus.] *De eodem Vuionius in Mart. Monaſt. 5. Iunij. Petrus lib. 5. c. 61. & Marulus, & alij recentiores. Vitam eius ex M S. Codicibus Monaſt. noſtri Auenion. deſcripſimus, eamque prolixiori ſtylo protenſam contraximus.*

Septimaniam ingreſſus.] *Vulgò Septimania dicitur* Languedoc.

C Ad vrbem Arauſicam.] *Hæc ciuitas vulgò dicitur* Aurange.

VITA S. SIBERTI EREMITÆ.

Partim ex antiquis monumentis Carthuſiæ Bonipaſſus in Comitatu Auenionenſi.

IN finibus Comitatus Venayſini, erat locus in deſcenſu montis, inter quem, & Durentiæ alueum, modicum erat interuallum. Ibidem ſpecus erãt & antra, receptacula latronum, qui latrocinia, cædes, & mulierum oppreſſiones innumeras exercebant: ideo locus ille Malipaſſus vocabatur. Tan- D dem diuina clementia virum ſanctum Sibertum nomine, ab exteris nationibus in prædictum locum deſtinauit. Qui in dicti loci decliuo, Dei mandato, cœpit baſilicam ædificare, in honorem Dei & B. Mariæ Virginis, cuius rei fama vbique conuolauit. Adueniunt Domini prædiorum illorum, interdicunt opus. Vnus illorum furibundus inſtrumenta ædificantium rapit, in flumen proiicit. At S. Sibertus, flexis in litore genibus, orat, ſupernatat ferrum, hoc recipit ſanctus vir, artificibus reſtituit, continuatur opus, tandemque perficitur, ſupradictis Dominis conſentientibus.

Locus Carthuſiæ Bonipaſſus primo Malipaſſus dictus.

S. Sibertus in honorem Dei genitricis Eccleſiam conſtruit.

Eius precibus ferrum ſupernatat.

Cum vir Dei quadam vice eleemoſynam peteret à quodam ventilatore in area, obtulit ille mulum E indomitum ſoluendum à vinculo quo erat ligatus. Soluit S. Sibertus, & velut agno manſuefacto, animali vtitur. Viſo miraculo, ruſticus ei mulum dat, quo deinceps ſemper vſus eſt vir ſanctus, ad ea portanda quæ ſibi in eleemoſynam ad ædificationem templi dabantur. ·.·.·.·.·.

Mulum indomitum reddit manſuetum.

N O T Æ.

Sibert.] *Quemadmodum mihi fuit miſſa præſens hiſtoria, talem tibi reddo candide Lector, dolens non mediocriter integram non accepiſſe vitam. Porrò qui mihi ſupradicta miſerunt, etiam monuerunt plura reperiri poſſe de beato Siberto in libro Fundationis Carth. Bonipaſſus impreſſo, quem librum multi adhuc viuentes habuerunt*

& legs

& legerunt. Inſuper in operibus Domini Vaſquini Phileuli quondam Canonici Auenionenſis, de rebus ſupradictis Comitatus, plura de Siberto reperiri poſſe ſcriptum eſt mihi. Sed prædictos libros nondum videre contigit. Eſt hic Sanctus magno habitus in honore in prædicta Carthuſia. A

VITA SS. CANNATI ET AYGVLphi Epiſcoporum & Eremitarum.

FVIT Sanctus Cannatus natione Græcus, regiæ ſtirpis, qui adoleſcens factus, mundi vanitatibus valedicere cupiens, relicta patria, venit in partes Occidentis, & in Prouincia Anachoreticam vitam duxit. Cuius fama ſanctitatis cum vbique vagaretur: tandem diuina diſponente gratia, ad Epiſcopatum Eccleſiæ Maſſilienſis quamuis inuitus promotus fuit, nihilque de prima viuendi ratione remiſit, innumeriſque miraculis claruit. B

S. Cannatus ex Anachoreta creatur Epiſcopus Maſſilienſis.

Sanctus Aygulphus, cum eſſet Monachus Ordinis Sancti Benedicti, poſtmodum ſeceſſit in Eremum, vbi per multos annos Angelicam vitam duxit. Poſtmodum verò Bituricenſis Epiſcopus creatus ſancto fine quieuit.

S. Aygulphus ex Anachoreta Arch. Bituric.

NOTÆ.

Cannatus.] *Corpus S. Cannati Maſſiliæ quieſcit. De tranſlatione corporis ipſius Saulſeyus Aduocatus Aquenſis in libro de Indulgentiis Eccleſ. Maſſilienſis multa ſcribit. Præter Maſſilienſem Eccleſiam, eius feſtum præterea Eccleſia Aptenſis, Tricaſtrinenſis, Cauallicenſis, octauo Octobris celebrant, vt ex earum Breuiariis conſtat.* C

Aygulphus.] *Fuit electus in Epiſcopum Bituricenſem anno Domini* 840. *Sedit per annum, & aliquot menſes tempore Gregorij Papæ, & Lothary Regis Francorum, & Caroli Calui. Quieſcit in Eccleſia, vulgò dicta* S. Honſdin, *Diœceſis Bituricenſis, cuius feſtum celebratur vndecimo Iuny in prædicta Parrœchia. Fuit* 46. *huius ſedis Epiſcopus, vt videre eſt apud Ioannem Chenu in Chronico Archiepiſcoporum Bituricenſium. Meminit præterea eiuſdem Democharez de Sacrif. Miſſæ tomo* 2.

VITA B. IOANNIS DE MONTEmirabili. Ex MS. Codicibus Monaſt. noſtri Sueßion.

IOANNES Comes Montiſmirabilis (eſt autem Monſmirabilis ciuitas ſita in Comitatu Briæ ſtadiis octodecim diſtans ab Agendico altera celebria nominis ciuitate, quam alio, ſed nouo vocabulo Incolæ Priminum nominant) tædio vanitatum ſæculi, cum aulam opeſque quas permultas poſſidebat in patrij ſoli deſertum locum ſecedens, reliquiſſet, ac ibi per ſeptennium corporeis impendiſſet vexationibus, audita diuinitus magni Bernardi Clareuallenſis fama, qui tunc temporis Gallias Benedictini Ordinis reparationem promouens peragrabat: ad eum cœnobiticæ vitæ incenſus ſtudio noui Monaſterij in Nouiadenſi ſylua fundamenta locantem profectus eſt, Monaſtici habitus petitione inſitam humilitatem proditurus. E

B. Ioannes habitans in deſerto monetur diuinitus ad S. Bernardum ſe conferre.

Ab eo itaque diſcipulorum gregi aſcitus, tam claris ſtatim futuræ ſanctitatis emicuit portentis: vt dignus etiam qui præeſſet cæteris haberetur. Cum aliquando moraretur in Monaſterio Vrſicampi, & B. Bernardus viſitationem faciens audiuiſſet magnam eius auſteritatem & abſtinentiam.

Vulgò dicitur Orcam.

A (Sæpius enim fabas, herbas, cum pane nigerrimo, nunquam autem vel rariſſimè piſces, ad cibum adhibebat.) Quod admirans D. Bernardus volens experiri verum tanta abſtinentia ex ſpiritu Dei procederet: cùm in vicino flumine piſcis captus fuiſſet; hunc beatus Bernardus coctum Ioanni miſit, præcipiens vt illum in virtute ſanctæ obedientiæ comederet. At beatus ille qui in obedientia promptiſſimus erat, non ſolum comedit piſcem integrum, ſed etiam omnes ariſtas & oſſa; vnde cum omnes propinquam eius mortem expectarent, ne minimum quidem ſenſit dolorem, diuina eum protegente gratia.

Nota ſingularem viri Dei obedientiam.

B Beatus autem Bernardus ſupra id quod credi poteſt admirans mirabilia quæ circa ſeruum ſuum Ioannem Deus operabatur, eundem quamuis renitentem Longipontis Abbatem ordinauit. In cuius fabricam nondum abſoluto opere, villas, prædiáque omnia cum permultis anguſtæ ditionis vrbibus ac oppidis erogauit. Hanc autem præfecturam non ſuo ambitu quæſitam tanta prudentia ac lenitate geſſit: vt innumeri ilico ad eius regimen vndequaque confluerent. Inter multas autem virtutum eius præclaras dotes, humilitas eminebat præcipuè. Nam dum ad agrorum ſationes, meſſeſue, aut frugum collectiones cum ſuorum agmine progrederetur: obuios leproſos oris oſculo excipiebat, ſuis humeris in cœnobium geſtabat, curabat, C demum ſanatos eius meritis, benedictione ac pecuniis iuuabat.

Fit Abbas Longipontis.

Singularis eius virtus humilitas, & charitas erga pauperes.

Cum aliquando oppidum à ſe Monaſterio conceſſum, cuiuſdam annui redditus percipiendi cauſa ingreſſus eſſet, & tumultuantes ruſticos conciliare conaretur, illi iracundia perciti, omnes canes in eum immiſere, ac ſaxis appetitum, iniuriis etiam ſcommatibuſque proſciſſum recedere iuſſerunt. Ille verò in genua prouolutus ac fuſa oratione, canum morſibus ac lapidum imbribus ſe obiecit inermis, Deum pro aduerſariis precaturus. Qua eius oratione factum eſt, vt nec canum feritas, rabieſque illum attingere, nec ſaxorum iaculatio ferire potuerint.

Nullo modo canum morſibus lædi poteſt.

D Cum filius, cui vnico Montiſmirabilis Comitatum ac Baroniam Eſternenſem legauerat, cum aliquando illac tranſeuntem offendens, vi in aulam reductum, à clauſtri horrore futilibus verborum lenocinijs & blandimentis abducere conaretur, ac niſi acquieſceret, habitu Monaſtico confeſtim à ſuis exuendum minaretur: facta oratione, caligine, ac nebulis caſtrum, cæcitate verò filium, ac aulicos eius percuſſit, quibus tamen veniam exorantibus indulſit: multoſque ex eis regulari vitæ illectos addixit. Alia vice cum ad Vrſicampum proficiſceretur vt S. Bernardum inuiſeret, Sueſſion. puellam quandam Auinam nomine grauiter à dæmonio vexatam, liberauit. Longum eſſet recenſere ſingula E eius miracula, quia tanta ſunt quod magnum codicem conſcribere opus foret, qui ferè ducenta folia contineret. Demum B. Ioannes ſanctitate & miraculis conſpicuus circiter decimo quarto ab obitu diui Bernardi anno, ſenio grauis, apud Longipontis cœnobium ex hac vita migrauit: cuius è tumulo liquor inſtar lactis candidi, diu poſtea ad ægrotorum medelam manauit. Et nunc etiam die feſto eius abundanter emanat, vnde multi ægroti & obſeſſi ſanantur.

A proprio filio multa indigna patitur.

Sanat dæmoniacam.

Migrat feliciter.

NOTÆ.

Ioannes.] *Librum vitæ eius ducenta folia continentem, aſſeruari didicimus in Bibliotheca Monaſtery noſtri Sueſſionenſis. A quodam autem Monacho eiuſdem*

Monaſte

Monaſterij, hoc fragmentum recepi.

Comes Montiſmirabilis.] *Vulgò Monſmirabilis dicitur* Montmirel.

Longipontis Abbatem ordinanit.] *Hoc Monaſterium Gallicè dicitur* Longpont.

VITA S. ANGELI EREMITÆ ET Martyris, Ordinis glorioſiſſimæ Virginis Dei genitricis Mariæ de Monte Carmelo.

Ex peruetuſto quodam Codice manuſcripto nuper Romæ quaſi diuinitus reperto, bona fide, fideliterque deſcripta, & excerpta anno Domini 1601.

PROOEMIVM B. ENOCH PATRIARchæ Hieroſolymitani in vitam S. Angeli Carmelitæ & Martyris.

ENOCH ſeruus Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, miſeratione diuina Patriarcha Hieroſolymitanus, venerabili Eccleſiæ Orientali, Occidentali, Meridionali, atque Septentrionali, omnibus Catbolicis, & fidei ortbodoxæ ſubiectis, ſalutem, pacem, ac ſempiternam benedictionem.

Auctoritas huius Hiſtoriæ.

Vobis quàm fideliter & veraciter ſcripſimus paſſionem glorioſiſſimi martyris, digniſſimique Eremitæ Sancti Angeli, ciuitatis Hieroſolymitanæ, Ordinis Eremitarum Sanctæ Marię de Monte Carmelo, cuius paſſionem & obitum noſtris propriis ſumus oculis intuiti, atque vidimus, necnõ propriis manibus palpauimus. Nos ergo fragiles, & ſanctorum virorum minimè veſtigia imitantes, vtpote S. Athanaſij Epiſcopi Alexandrini, & Hieronymi Preſbyteri Cardinalis, ſanctiſſimi ac ſapientiſſimi Doctoris, qui eorum virtute & ſanctitate, vitas, & paſſiones multorum ſanctorũ virorum ſcripſerunt, necnon aliorum doctiſſimorum hominum Chriſtianiſſimorum, qui dictas paſſiones notare voluerunt; pariter & nos eorum exemplis memorati S. Angeli vitam & paſſionem ſcribere, & in memoriam reducere voluimus. Magno ac ardno amore, immenſaque charitate, ſanctitatibus, & beneuolentiis veſtris dictam paſſionem memorati S. Angeli intimantes, verum funditus narrantes, quod vidimus & audiuimus, nolentes penitus mentiri, cum qui mentitur, Salomone teſtante, occidat animam, & alibi ſcribente. Perde omnes qui loquuntur mendacium. Et Dominus in Euangelio, de omni verbo orioſo in nouiſſimo iudicio rationem reddituri ſumus. Igitur veritati ipſi inhærentes, vidimus, & audiuimus nunciationem natalis beati Martyris voce viua à ſanctiſſimo Nichomede Patriarcha Hieroſolymitano prędeceſſore noſtro, præfati Angeli patre ſpirituali, ac etiam aliorum ſanctorum virorum fideli teſtimonio dignorum, qui vitam præfati S. Angeli, quem ob eius merita ſummus cæli conditor ſibi contuliſſe videtur, eiuſque miracula, ac merita, quæ Deo omnipotenti ſibi fauenti, omni ſolertia peragebat, fuitque diuinus homo Geraſimus Archiepiſcopus Nazarenſis, præfati Angeli martyris ſocius, atque Ioannes Archiepiſcopus Cæſarienſis, & Petrus Epiſcopus Aſcalonenſis, quæ eſt Betbleem. Fuerunt autem ſanctiſſimi, ac honeſtiſſimi viri Eremitæ montis Carmeli, atque alij ſanctiſſimi homines, qui cum

S. Nichomedes Patriarcha Hieroſolymit. ſpiritualis pater S. Angeli.

A Sancto Angelo ſocietatem habuerunt, qui eius vitæ teſtimonium perhibuerunt veritati, ſancta Synodo præſente Hieroſolymitana, coram ſanctis Patribus ibidem exiſtentibus, & approbantibus, nemine diſcrepante numero verè 34. videlicet Athanaſio de Claromonte Patriarcha Alexandrino, Ioanne Archiep. Duracenſi, Andrea Archiepiſcopo Nicomedienſi, Ioanne Archiepiſcopo Cretenſi, Luca Archiepiſcopo Theſſalonicenſi, Paulo Archiepiſcopo Coloſſenſi, Alexandro Atchiepiſcopo Necoſienſi, Petro Archiepiſcopo Tracenſi, Petro Archiepiſcopo Ioronenſi, Ioſeph Atchiepiſcopo Tyrenti, Philippo Archiepiſcopo Patracenſi. Item Ioanne Epiſcopo Athenienſi, Iuliano Epi- B ſcopo Vetonenſi, Paulo Epiſcopo Lydenſi, Caſſiano Epiſcopo Syndonenſi, Nerario Epiſcopo Buicenenſi, Siato Epiſcopo Penadenſi, Petro Epiſcopo Tyberiadenſi, Helia Epiſcopo Iuppe, & Iaffæ, Andrea Epiſcopo Aſcalonenſi, 1. Gatha, Pelagio Epiſcopo Neapoli, 1. Sichen. Athanaſio Epiſcopo Montis Thabor, Georgio Epiſcopo Ierabolenſi, Andrea Epiſcopo Gabulonenſi, Ioële Epiſcopo Anterabenſi, Petro Epiſcopo Impolitano, Georgio Epiſcopo Palphonenſi, Paulo Epiſcopo Famaguſtanenſi, Athanaſio Epiſcopo Rages Medorum, Alexandro Epiſcopo Damaſcen. Thadæo Epiſcopo Scopienſi, Antonio Epiſcopo Stephan. Alexio Epiſcopo Cirgenenſi, Georgio Epiſcopo C Albanenſi, Iona Epiſcopo Bendenenſi, Petro Epiſcopo Dulanenſi, Iacobo Epiſcopo Mexienſi.

Epiſcopi qui Synodo Hieroſolymitanæ interfuerunt.

Vnde præfatus S. Angelus gladio peremptus, diem ſui obitus in Inſula Siciliæ, in quadam terra quæ Lecatta nuncupatur, finiuit, Agrigentinenſis Diœceſis. In cuius obitu ego Enoch præſens fui, atque ſui ſocietatem numquam deſerere valui. Qui prædicans veritatem contra Berengarium de Pulcella ſorore ſua turpi inceſtu cognoſcente, à Deo miſſus vt nefandiſſimum ſcelus eradicaret, ab eo per Ieſum Chriſtum fuit ſibi mors nunciata, & à S. Ioanne Baptiſta confortatus, à quo ſuas ſanctiſſimas Reliquias in Italiam portauerat, videlicet brachium, & tibiam, reſeruatas per ſanctum D tempore Iuliani Apoſtatæ, vna cum capite S. Ieremiæ, & cum brachio S. Catharinæ virginis, & tibia S. Georgij, & imagine quam Sanctus Lucas Euangeliſta depinxit, ad petitionem S. Theclæ Virginis, S. Pauli Apoſtoli diſcipulæ. Quas reliquias Alexandrinus Patriarcha Athanaſius de Claromõte nobili ſuo fratri Gederigo de Claromonte per eum miſerat.

S. Angelus Reliquias S. Ioannis Baptiſtæ, & aliorum ſanctorũ in Italiam detulit.

VITÆ HISTORIA.

FVIT quidam Ieſſe nomine Hebræus, incola Hieroſolymitanus, habens vxorem, Ma- E ria nomine; ambo ex progenie Dauid abſque aliquali redargutione Deum timentes, omnibuſque diebus eorum vitæ legem diuinam obſeruantes, ac ieiuniis & vigiliis Deum orando vacabant; quatenus Deus omnipotens eis deberet manifeſtare, vtrum verus Meſſias in lege promiſſus iam veniſſet, an venturus eſſet. Quamobrem Ieſſe & Maria ſæpiſſime ad Nicodemum Partiarcham prophetam pergebant, eumque ſuper hoc conſulebant, tamquam Catholicum & fidelem Dei amatorem, & animarum quæ ſeſe dabant ſanctæ legi, atque ſanctorum prophetarum dictis & documentis. Et vna dierum, ſcilicet 24. menſis Martij prope feſtum azymorum, Ieſſe & Maria in terra proſtrati, atque

Patria & parentes S. Angeli.

rigido cilicio induti, Deo immortali vouerunt, numquam de terra ſurgere, nec quicquam bibere atque comedere, donec æternus pater veritatem fidei Catholicæ eis manifeſtaret, vtrum eſſet verum id quod Patriarcha eis latius explicaret.

Stantes ergo illi in magno fletu & amaritudine per totam noctem, vſque ad horam ſextam, videlicet die Veneris ſancti, viderũt Virginem Mariam Chriſti Ieſu matrem, magno Angelorum cœtu viſibilium comitatam, vbi vterque proſtrati iacebãt. Quæ ait. Frater & ſoror de domo Dauid, ex qua nempe, vt ego, ſit vobis certum quod ſum Maria

B. Virgo Maria apparet parentibus S. Angeli.

Virgo mater Ieſu Chriſti, veri Meſſiæ in lege Dei promiſſi quantum ad diuinitatem, veri hominis quantum ad humanitatem aſſumptæ carnis à me B Virgine eius matre. Qui Spiritu ſancto conceptus eſt abſque humano ſemine. Igitur ô frater mi Ieſſe, & tu ſoror mea Maria, tota mente credere debetis quod Nicodemus vobis mandauit de ſancta fide Chriſtiana. Ilico Ieſſe & Maria capite de terra prouoluto Virgini matri dixerunt. O Mater Dei & gratiæ, quid pro ſalute noſtra agere nos expedit? Tunc reſpondit Virgo beata. Recedatis hinc, & ad templum vbi diuinum officium celebratur, attingere non tardetis per prædictum Patriarcham, & dicatis quæ vidiſtis, & meam apparitionem narrate, & confeſtim videbitis in manibus dicti Patriarchæ filium meum Chriſtum verum Meſſiam, & cras in mane ſacroſanctũ baptiſ- C ma accipere ne differatis, quo mediãte poſſidebitis regnum æternum, & in veritate dico, ô Ieſſe, quod

A beata Virgine conceptio & nat. S. Angeli parentibus prædicitur.

Maria vxor tua concipiet à te 20. die poſt Pentecoſtem duos filios maſculos, & illi qui primus naſcetur impone nomen Angelus, & ille erit martyr pro veritate dicenda. Secundo verò impone nomẽ Ioannes, & erit iſte Patriarcha Hieruſalem, qui erunt duo candelabra, & duæ lucernæ ante conſpectum Domini. His igitur dictis Virgo Dei diſparuit.

Ilico Ieſſe & Maria ſurrexerunt, & cum omni feſtinatione ad ſanctum templum Domini acceſſerunt, ad quod nullus alius Iudæus, aut Paganus accedere poterat. Intrare verò volentes, Templi cu- D ſtos cognoſcẽs illos eſſe Iudæos, ſubito inde repellere eos nõ eſt veritus, Chriſtiani verò qui aderant illic cum vidiſſent duos Angelos ſanctos eos aſſociantes, dixerunt Ieſſe & Maria, nos volumus effici Chriſtiani, dimittatis nos ad Sanctum Nicodemum ire, & cum magna Chriſtianorum ſocietate in ſanctum templum intrarunt, atque coram Patriarcha pauimento irruerunt, & ibi erat fere totus populus, & adſtantes ibi cœperunt narrare eis beatæ Virginis Mariæ matris Ieſu Chriſti viſionem viſibiliter viſam, ac etiam præceptum eis ab ea ore ſuo ſanctiſſimo factum. Quapropter ipſe Patriarcha Deo, & Virgini glorioſæ gratias retulit immenſas, illos verò non modica charitate, ſcilicet E Ieſſe & Mariam recepit, & omni affectione ſpirituali, & etiam catheruminari eos iniunxit, præcepitque modicum ab altari reſidere, vt officium audirent, & quæcumque fienda viderent ad laudem & honorem paſſionis Ieſu Chriſti Domini noſtri, atque viderent omnes accipere more ſolito corpus Chriſti. Patriarcha enim cum eſſet dies Iouis ſancta, & vellet, vt moris eſt, ſignum Crucis facere cum Euchariſtia ſuper calicem, Ieſſe & Maria viderunt oculis propriis viſibiliter Chriſtum in forma humana ætate perfecta, in qua erat dum mortem paſſus fuit. Aliqui perfecti Domini ſerui, eo modo, & ea hora eos vidiſſe ſimiliter atteſtati ſunt,

Cathecumeni ſunt parentes S. Angeli.

A qui erant numero triginta, qui totum pura conſcientia Patriarchæ explicauerunt. Omnes vnanimiter mox gaudio percepto ſummæ bonitati Ieſu Chriſti gratias egerunt de tali apparitione eis impenſa. In Sabbatho ſancto aqua ſacri baptiſmi facta & ſanctificata, præfatus Patriarcha, Ieſſe & Mariam interrogauit quid de fide crederent Chriſtiana. Et cum vidiſſet eos perfectos pura mente & corde, prout ſancta Romana tenet Eccleſia, baptizauit eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, toto populo reſpondente, Amen. Poſtea verò ex corpore, & ſanguine Chriſti communicati ſunt.

A S. Nicodemo Patriarcha baptizantur Ieſſe & Maria parentes S. Angeli.

Ieſſe igitur iuit ad domum quandam, quæ fuit B S. Annæ matris beatiſſimæ Virginis Mariæ, in qua nata fuit, vbi nunc Monaſterium eſt fratrum Eremitarum Ordinis Sanctæ Mariæ de monte Carmeli. Maria autem ad montem Sion, vbi eſt Monaſterium monialium Ordinis S. Baſilij, & hoc fecerunt ex Patriarchæ præcepto, & quod ibi moram facerent vſque ad Pentecoſten cum illis ſanctiſſimis perſonis, poſtmodum eorum domum adire deberent. Quod præceptum cum omni humilitate & charitate obſeruarunt, confitendo ſemel in hebdomada peccata ſua, & corporis Chriſti communionem à manu Patriarchæ ſumendo. Celebrato autem die Pentecoſtes, & corpore Ieſu Chriſti accepto de manu Patriarchæ, Ieſſe & Maria habita C licentia, ad eorum domum perrexerunt.

Iuxta verò Dei præceptum Ieſſe cognouit Mariam vxorem ſuam, & concepit tempore accepto, ſcilicet nouem menſium, & peperit duos filios maſculos, prout Virgo Maria eis nuntiauerat. Poſt octo dies pueri fuerunt Patriarchæ memorato præſentati, & baptizati ſunt in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Primogenitus vocatus fuit Angelus, ſecundus verò Ioannes, prout à beata Virgine nunciatum fuerat, quos Ieſſe & Maria cum omni ſolertia nutrierunt, & Patriarcha etiam cum ſumma dilectione eis prouideri faciebat de neceſſariis alimentis, tam filiis, quàm parentibus. Et ſciatis, quod hi duo infantes in eorum vi- D ta tantæ ordinationis & virtutis exiſtebant, quod numquam cibum & lac ſumebant, niſi præuia magna corporali neceſſitate. Et poſtquam annũ quartum compleuerunt, Ieſſe & Maria eorum parentes, ab hoc miſerabili ſeculo tranſierunt. Et quia eis viſus fuit Angelus bonus Dei, dies ſuos extremos annuncians in die Sanctorum Petri & Pauli deuotè & humiliter confeſſionem ſuam pergerunt, & Sacramentum Euchariſtiæ ſumpſerunt per manus prædicti Patriarchæ. Poſtmodum cum mortui eſſent, Patriarcha eorum corpora cum omni honore, omnique deuotione ſepeliri fecit in præfata Eccleſia, Angelus autem & Ioannes deportati fuerunt in domum præfati Patriarchæ, quos eruditi iubet E ſcientia, boniſque moribus informari, & eos addiſcere fecit Grammaticam Græcam, & Latinam, & adeo bene fuerunt eruditi, quod à ſeptennio ad decimum octauum annum, ita valentes cenſebantur, vt nihil ſupra.

Naſcuntur S. Angelus, & Ioannes, fratres.

Abſtinentia Angeli & Ioannis dum vbera adhuc matris ſugerent.

Moriuntur eorum parentes.

Optimè erudiri curantur in lingua Græca & Latina.

Verum cum Patriarcha cognouiſſet dies ſuos nouiſſimos claudere debere; vocauit Angelum & Ioannem, quibus hæc explicauit. Filij chariſſimi, ego in breui tempore ex hac vita ſum receſſurus, vos igitur gratias Deo agite, qui vos in ſuorum numero elegit. Rogo autem vos vt deuotam aliquam regulam eligatis, vt in aliqua Religione approbata Deo ſeruire poſſitis. Cui Angelus & Ioannes dixerunt. Regula Sancti patris Baſilij perfecta

Eligunt inſtitutũ Carmelitarum.

perfecta eſt,& laudabilis:ſed nos animo noſtro ſta- A tuimus Regulam obſeruare,quam S.Albertus fecit Carmelitæ Patriarcha prædeceſſor veſter annis iam elapſis 412. vbi habitant fratres Eremitæ Montis Carmeli, & in ea Religione cum benedictione veſtra volumus Deo ſeruire, & virgini glorioſæ eius matri.

Patriarcha hæc audiens,innuit eis,& ad id agendum intimauit. Præfatus igitur Nicodemus Patriarcha à domo propria receſſit,& omni ſolicitudine,& humilitate ad præfatum Monaſterium Sanctæ Annæ perrexit vnà cum Angelo & Ioanne, Prioris quæſito nomine, Hieronymus vir magnæ auctoritatis,& poteſtatis,& ſanctitatis ,& reputationis in ciuitate Ieruſalem cum erat Prior. Quo B reperto,eum rogauerunt , vt in illam Religionem ſanctam eos,ſcilicet Angelum & Ioannem reciperet vellet,ac ibi humiliter Deo ſeruire. Habito autem conſilio fratrum cum dicto Priore , ad honorem ſummi Dei,& glorioſæ Virginis Mariæ matris ſuæ,cum omni honore,& humilitate,& deuotione recepti ſunt in fratres Ordinis Eremitarum de monte Carmeli, ſecundum Regulam S.Alberti Patriarchæ. Poſt annum autem probationis regulæ, cum licentia Prioris, greſſus ſuos in montem Carmelum direxerunt , maiorem abſtinentiam quam Regula præciperet volendo ſeruare. Ordinatio eorum vitæ cum licentia Prioris fuit, à feſto Sanctæ Crucis de menſe Septembris vſque ad feſtum Paſchæ ieiunare in pane & aqua. Feria verò 2. 4. & 6. nihil aliud ſumebant niſi de fabis crudis, & mollibus.A Paſcha verò vſque ad Pentecoſten feria 4 & 6. in pane & aqua. Aliis verò diebus ſolum comedebant modicum caulium cum modico oleo , & modicum pomi. A Pentecoſte vſque ad feſtum exaltationis S.Crucis, die Dominico , & die Iouis, comedebant cocta,aliis verò diebus panē & aquam. Numquam comederunt carnes,nec oua,nec vinum biberunt. Supra carnem nudam, camiſiam ferream geſtabant,poſtea verò vnam veſtem laneam albam, & deſuper aliam griſeam,cum ſcapulari more Monachorum. Poſtea verò cappam albam cum friſeo nigro , & hanc cappam gerebant in Eccleſia , & in D ciuitate. Eorum dormitiones ſuper tabulas ſeptem libræ ferri appoſitæ erant. Tempore ſomni dormiebant induti , nec poſt religionis ingreſſum viſi fuerunt à fratribus in lecto iacere. Et vltra debitum officium , ſemper genibus flexis totum dicebant pſalterium. Hæc ſupradicta omnibus diebus vitæ eorum peregerunt in hoc miſerabili mundo.

Habitum Religionis Carmelitarum aſſumunt.

Nota magnā Angeli, & Ioannis abſtinentiam.

Vna die cum licentia Prioris, nomine Ieremia , frater Angelus , & frater Ioannes pro labore ſibi iniuncto peragendo,iuerunt portatum lignum. Cum ergo Ioannes vnam arborem incideret, ſecuris de manico exiuit , & in aquam cecidit in quodam fonte S. Heliæ vocato, qui profundiſſimus E erat.Frater Angelus hoc viſo,accepit lignum, ſcilicet manicum, & in aquam poſuit , dixitque fratri ſuo Ioanni:Oremus Dominum & patrem noſtrum Eliſæum, vt nunc ita natare faciat ſuper aquam ſecurim noſtram,veluti fecit tempore Prophetarum, & virtute eius magnæ ſanctitatis. Facta oratione, cum ſurgerent,inuenerunt ferrum cum ligno ſicut prius erat. Hoc viſo immenſas Deo obtulerunt gratias, pariterque Sancto Eliſæo. Angelus autem prohibuit fratri ſuo vt nulli viuenti hoc reuelaret. Sed Prior memoratus in ſua camera orans vidit quandam viſionem,ſcilicet quod propter orationem Angeli,Deus faciebat natare ferrum ſuper aquas, prout faciebat Sanctus Eliſæus, & iſtud fuit primum miraculum , quod Deus fecit per orationem S.Angeli.Et hæc ſupraſcripta ſunt dicta & relata per ſupradictum Nicodemum Patriarcham Hieroſolymitanum prædeceſſorem noſtrum. Ego verò omnia prædicta atteſtor , quia à pueritia ſemper fui in domo præfati Patriarchæ conuerſatus. Poſtquam verò Religionem ingreſſus ſum,vidi alia multa , & infinita ſigna & miracula præfati S. Angeli. Dimiſſis illis quæ fecit Deus inſtantibus orationibus fratris Ioannis eius fratris , quæ operata ſunt in ſancta Religione,& eo exiſtente Patriarcha Hieroſolymitano prædeceſſore noſtro , vbi etiam pro poſtulationibus miraculorum beneficia exhibere non deſinunt. Mortui quoque quatuor vitam receperunt. Paraclyti quoque 20. adepti ſunt ſanitatem. Leproſi verò 19. cutem receperunt mundam, cæcique quinque locis teſtituti ſunt ſanitati. Plurimi etiam à dæmonibus vexati , & à variis ſunt infirmitatibus liberati , meritis præfati ſanctiſſimi Ioannis Carmelitæ, fratris prænominati Angeli.

Ad preces S. Angeli ferrū ſupra aquas natat.

Ioannes frater S. Angeli claret miraculis.

Nicodemo verò Patriarcha ab hac vita migrante,& ad gloriam cæleſtem reuertente, quidam frater nomine Stonobius Ordinis S.Baſilij, vir magnæ ſanctitatis,fuit in Patriarcham electus,& confirmatus , & cum eſſent quatuor tempora natiuitatis Domini,frater Ieremias dicti Ordinis Prior mi- C ſit Angelum & Ioannem Zebedæum, & Thadæum Hieroſolymam , cauſa ſe promouendi ad Ordines Sacerdotales. Præfati ergo fratres cum omni humilitate & reuerentia iter arripuerunt ad ſanctam ciuitatem Hieruſalem. Illis verò adiunctis verſus ripam fluminis Iordanis , vbi S. Ioannes Baptiſta Dominum baptizauerat, repererunt flumen adeò exundatum propter nimiam aquarum copiam & pluuiarum, quod nauem demerſerat. Nullo eis licebat modo tranſire, adeò quod ibi erant fere 70. homines qui flumen tranſire quærebant, nec poterant.Eo viſo S.Angelus dixit circunſtantibus : Precor fratres chariſſimi,vt omnes oremus , quatenus omnipotens Deus nobis gratiam præbeat , vt flumen iſtud tranſire valeamus. Et eis orantibus vna cum eo ferè per mediam horam S. Angelus iuit ad flumen, & dixit:ô ſanctum flumen quod Dei mandato , per ſiccum populum Iſraëliticum tranſire ſiuiſti, & per obedientiam retro cucurriſti in meatus tuos,& Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium Dei in baptiſmo recepiſti , & per virtutem Dei patris,& filij, & Spiritus ſancti,& per merita ſanctorum Prophetarum Eliæ, & Eliſæi , & per obedientiam nobis impoſitam , ſta , & mane obediens, & firmum,tuumque velociter curſum ceſſa,vt nos ,& iſti deuotiſſimi Chriſtiani tranſire valeamus immunes. His verò dictis flumen ex parte inferiori, ſuum velociſſimum curſum retroceſſit. Ex parte verò ſuperiori , ſicut planities aquarum ad inſtar montis firmiſſimi ſtetit , quod quilibet ſicco pede tranſiuit per virtutem diuinam , & merita Sancti Angeli. Quo viſo omnes maximam reuerentiam erga S. Angelum habuerunt. Quod miraculum diuulgatum fuit per totam Hieruſalem,& totam patriam. Et cum dictam ciuitatem applicuiſſent , S. Honorius Sanctum Angelum recepit maxima cum lætitia,ac eius ſocios. Ordines verò Sacerdotales eis contulit. Angelus verò & Ioannes , cum Ordines Sacerdotales receperunt , erant 28. annorum,& ciues Hieroſolymitani , audientes tantam de Sancto Angelo ſanctitatem,& miraculum quod fecerat , Priorem rogauerunt , vt per aliquot dies,

Moritur S. Nicodemus Patriarcha Ieroſolymitanus.

Oratione S. Angeli flumē Iordanis multi ſicco pede tranſeunt.

Ordinatur Sacerdos.

eum ibi ſtare permitteret; qui eorum deſideriis, & petitionibus conſenſit.

Adueniente autem die Natalis Domini, Sanctus Angelus vna cum fratre ſuo Ioanne, ab Hieruſalem receſſit, & ſuos greſſus verſus Bethleem direxit deuotionis gratia, & eorum deuotione peracta vſque ad veſperas montem aſcendit. Et cum vbique iam eius fama fuiſſet diuulgata, quædam mulier de ciuitate Bethleem nomine Eliaabeth, ad Sanctum Angelum acceſſit, filium ſuum in brachiis geſtans, magniſque fletibus abundans, ſeſe ad pedes Sancti Angeli proiecit, atque dixit ei. O dulcis pater, ô dulcis amice Dei, & ſerue Ieſu Chriſti, ego profectò credo, & firmiter exiſtimo, quod ſi chlamydem tuam proiicias ſuper puerum meum, qui iam ſuos dies expirauit, à morte reſuſcitabit ad vitam. S. verò Angelus ſic ei reſpondit. O ſoror, ſuſcitare mortuos non eſt conceſſum peccatoribus, qualis ego ſum: ſed ſolum ſanctis Prophetis, & amicis Dei ſpiritualibus. At illa. Numquam hinc recedam, donec proieceris mantellum tuum ſuper filium meum, & facias orationem pro eo. Audiens talia verba vir ſanctus cooperuit filium ſuum cum chlamyde, & ſic orauit. O Deus omnipotens atque mirabilis in omnibus operibus tuis, qui reſuſcitaſti filium viduæ, & Lazarum quatriduanum iam fœtidum, à monumento reſuſcita iſtius mulieris filium. Hac oratione peracta ſtatim reuixit qui erat mortuus. Iuuenis verò prædicabat ſic. Hic frater Angelus verus amicus eſt, & magnus cultor Dei, qui mortuos reſurgere facit, non ſolum à morte corporali, verum etiam à ſpirituali, quoniam ego damnatus eram propter peccatum blaſphemiæ; ſed per eius orationem liberatus ſum ab vtraque morte. Et hoc miraculum diuulgatum fuit omnibus gentibus Bethleem, & omnibus qui ad feſtum venerant, qui numero erant fere decem millia, præſentibus Honofrio Patriarcha Hieroſolymitano, & Ioanne Archiepiſcopo Nazareth, & Petro Epiſcopo Bethleem, & aliis Prælatis Græcis, & Armenis.

Viſitat loca ſancta in Bethleem.

Humilitas S. Angeli.

Suſcitat iuuenem mortuum.

Hoc intelligitur, quia ſententia damnationis erat ſuſpenſa, needū diffinitiuè lata.

Nocte verò ſequenti S. Angelus receſſit ſolus, Angelo Dei duntaxat ſociatus, & abiit in deſertum, & ibi per quinquennium ſtetit, nec vmquam quiſquam hominum tempore illo ſciuit quid de eo factum eſſet, quamquam per valles, & montes vndique quæſitus fuiſſet. Vobis autem notum ſit & manifeſtum, quod eius mantellus impoſitus fuit ſuper aliquos mortuos, nec quilibet, nec omnes reſurgebant, præter ſeptem: videlicet Andreas, filius Ioannis de Hieruſalem, Blaſius, filius Antonij de villa Bethaniæ, Thadæa, filia Pauli de ciuitate Samariæ, Stephanus, filius Philippi ciuitatis Hieruſalem, Lazarus, filius Blaſij de Iericho, Matthia, filia quondam Ioſeph de Nazareth, qui lōgo tempore ſuperuixerunt in religione ſancta Carmelitana, & mulieres intrauerunt Monaſterium quarumdam Monialium in monte Sion. Et ex illo ſanati fuerunt quatuor leproſi. Et hęc miracula manifeſtè & publicè vidimus publicari per totam Eccleſiam Hieroſolymitanam, ab Honofrio eiuſdem Eccleſiæ Patriarcha, præſentibus triginta ſex Epiſcopis in Concilio Synodali dicti Patriarchæ Hieroſolymitani congregatis.

Secedit in Eremum ſanctus vir.

Septē mortui ad impoſitionem pallij S. viri vitæ ſūt reſtituti.

His verò diebus Honofrius Patriarcha ſuos dies clauſit, loco cuius fuit ſurrogatus frater Ioannes, dicti Sancti Angeli frater, & vnanimiter fuit gratia Spiritus ſancti inuocata, electus in Patriarchā, qui poſt ſuam conſecrationem ſedem aſcendit Patriarchalem. Et nuper ſcitum eſt, quod ſcilicet Sanctus Angelus in eo deſerto morabatur, vbi Chriſtus ieiunauit, & illic quinque annis ſemper nutritus fuit pane Angelico, & quotidie à Sanctis Angelis viſitatus. In fine verò quinque annorum apparuit ei Ieſus Chriſtus cum magna ſanctorum multitudine & Angelorum, qui dixit ei. Angele non eſt tempus hic amplius morandi, ſed volo quod tu ad gloriam patris mei venias cum Angelis & ſanctis, nec illam mereri vales, niſi mediante martyrij corona; quia vſque ad mortem mei amore te oportet pati in Inſula Siciliæ, in quadam terra quæ Licatta dicitur Agrigentinenſis Diœceſis. Ad quam Inſulam ibis cum reliquiis Præcurſoris mei Ioannis Baptiſtæ, videlicet cum tibia, & brachio ſuo, necnon capite Ieremiæ Prophetæ, & brachio S. Catharinæ, & tibia S. Georgij, & imagine matris meæ, quam depinxit S. Lucas ad petitionem S. Theclæ Apoſtoli Pauli diſcipulæ, quam ſeruus meus Athanaſius Patriarcha Alexandrinus tibi dabit. Cum verò fueris ibi, videlicet in dicta terra nomine Licata *, prædicabis abominationes illas quas cōmittit Berengarius cum ſua ſorore carnali iam duodecim annis elapſis, cum qua genuit filios tres, & eos admoneas ſecretè ſepties, & clam, & ſi ſeipſos noluerint emendare, palam & manifeſtè eorum peccata redargue. Quamobrem certus exiſtas, quod illius redargutionis indignabitur, & cum ira magna & ſuperbia te interficiet, & ſolum ſoror eius cum qua peccauit, peccatorum pœnitens, ad gloriam conuertetur. Et in hac forma prædicādo, & reprehendendo malè acta, & inceſtum ſceleratiſſimum, more Ioannis Baptiſtæ mortem recipies, & patibulum martyrij, & ad vitam cæleſtem aſcendes, tribus coronis coronatus, ſcilicet corona virginitatis, ſecunda obedientiæ & humilitatis, tertia martyrij, propter veritatis aſſertionem, & prauitatis redargutionem.

Ioānes frater S. Angeli, fit Patriarcha Hieroſolymitanus.

S. Angelus in deſerto paſcitur ab Angelis.

Apparet ei Chriſtus, qui ipſi martyriū prædicit.

** Melius Leocata.*

Mittitur ab ipſo Chriſto in Siciliā ad arguendum inceſtum Berengarij.

Sanctus verò Angelus, Chriſtum viſibiliter videns, in terra proſtratus, eum adorauit qua potuit mente puriſſima, dicens ſe totis viribus velle obſeruare eius mandata, & mortem pro ipſo ſubire. Deinde ipſum ſic rogauit. Te deprecor Domine Ieſu Chriſte, vt hanc tuam ciuitatem Hieruſalem tibi placeat habere recommiſſam, in qua ſacratiſſimum tuum ſanguinem fudiſti pro redemptione & ſalute humani generis. Cui Chriſtus reſpondit. Angele mi certus exiſtas, quod ciuitas Ieruſalem, & tota Iudæa, & Samaria, & Galilæa, & tota terra promiſſionis, & Armenia, & Ægyptus, & Cappadocia tota, & Phrygia, hinc ad modicum tempus dabitur in manibus Iſmaelitarum, ſeu Agarenorum. Ab alia parte, quaſi tota Græcia, vſque ad regnum Albaniæ & Sclauoniæ, & Ruſſiæ, & Hungariæ, erunt in manibus Iuxorum, & magnas guerras, & reprehenſiones habebit tota Italia, ab iis infidelibus propter magna crimina. Iſtud erit quando Eccleſia erit ſæpiſſime diuiſa, & vnuſquiſque alteri aduerſabitur, & quando erunt duo, vel tres ſummi Pontifices effici voluerint, & quando Eccleſia erit à multis tyrannis expoliata, & quando Eccleſia plena erit multarum Religionum hypocritarum populos defraudantium ſub colore ſanctitatis, qui paucam charitatem erga proximum habebunt, & loco eius ſuperbiam, auaritiam, inuidiam, luxuriam, & ſodomiam communiter habebunt. Et propter talia peccata permittam Italiam, & quaſi omnes Chriſtianos, per manus inimicorum meorum caſtigari. Tu igitur prædica, & nuncia populo Chriſtiano quod venturum eſt propter eorum ſcelera. Cui Angelus dixit. O Deus meus,

Multa Regna data in manus infideliū propter peccata.

meus, quis ergo liberabit tuam ſanctam ciuitatem de manibus infidelium? Et Dominus reſpondit. Vnus potens, & ſanctus Rex de domo Franciæ, & iſte amabitur ab omnibus Regibus Chriſtianorum, & ab omnibus fidei orthodoxæ profeſſis. Et habebit paſſagium cum meo vicario, & cum multis Chriſtianis, quorum multi meo amore mortem patientur, & gloriam æternam ſibi vendicabunt. Poſt hæc verò Chriſtus Dominus diſparuit.

Is eſt Sanctus Ludouicus.

Illico S. Angelus cum magna conſolatione iter arripuit verſus Hieruſalem, & propter maximam pœnitentiam incognitus fuit. Et cum Priorem ſuum vidit, ſe in terram proiecit, dicens culpam ſuam. Hoc audiens frater Ioannes Patriarcha eius frater, venit ad Monaſterium S. Annæ, & eum viſitauit. S. verò Angelus dixit Priori, & omnibus fratribus, & fratri Ioanni Patriarchæ, ſicut Ieſus Chriſtus ei apparuerat, eique narrauit omnia viſa, & audita. Fecit ergo fieri edictum populo Hieroſolymitano quod prædicare volebat, propter quod fuit totus populus congregatus, & beatus Angelus prædicauit die Dominica proxima Septuageſimæ, qua excellentior nec prius, nec poſtea audita fuit, prædicatio propter quod 80. Iudæi baptiſmum ſuſceperunt, & veri Chriſtiani effecti ſunt.

Ad prædicationem Sancti viri multi Iudæi conuertuntur.

Poſtea verò ipſe Angelus, & frater Ioſeph de Emaus, & frater Petrus de Bethleem, & ego frater Enoch receſſimus ab Hieruſalem, cauſa eundi in Alexandriam. Vt autem ad hanc peruenimus, recepti fuimus à S. Athanaſio Patriarcha Alexandrino, qui iam famam Sancti Angeli perceperat, maximo cum honore, & deuota charitate. Cui ſanctus Angelus explicauit quomodo Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum viderat, & quod ei præceperat, vt aſportare deberet brachiū & tibiam S. Ioannis Baptiſtæ in Italiam, cum aliquibus aliis reliquiis, de quo Patriarcha nullum ſignum adhuc habuerat.

Proficiſcitur in Italiã cum multis Reliquiis.

Poſtea receſſimus die prima Aprilis, & cum proſpero vento in Siciliam iuimus ſuper quandam Ianuenſium * nauim, quæ tunc erat Alexandriæ, & Ianuam volebat repatriare. Die verò decima nona eiuſdem menſis prope Ciciliam applicuimus, in qua die quatuor Sarracenorum Galeæ nauim noſtram aggreſſæ ſunt, & eam ceperunt, & aſcenderunt circiter ſeptuaginta Sarraceni, & quaſi omnes Chriſtianos ferripedarunt. Quibus S. Angelus ait: A, a, nolite offendere amicos Chriſti, & eius ſeruitores. His auditis, ſubitò quidam illorum Sarracenorum maximo impetu eum fortiter percuſſit, magna ira motus, & dictum Sanctom Angelum in terram poſuit, vt eum ferripedaret. Tunc Sanctus Angelus manibus iunctis, Deum orauit hac oratione. Libera nos Deus de manu inimicorum noſtrorum, & da gloriam nomini tuo, vt gloriemur in laude tua, & liberentur dilecti tui. Et ſubitò iis dictis, venit ignis de cœlo, & combuſſit omnes illos 70. Sarracenos, & omnes alij exiſtentes in Galeis effecti ſunt cæci, qui numero erant fere 300. qui ſubmiſſa voce clamabant, Miſericordiam. Et Sanctus Angelus vnà nobiſcum, & cum omnibus Chriſtianis dictas Galeas intrauit, qui dixit infidelibus. Quis veſtrûm credit fidem Chriſtianam? Dico vobis, quicumque fideliter credet fidem Ieſu Chriſti, lucem recuperabit ſpiritualem & corporalem, & poſtea vitam æternam recipiet. Ex quibus ducenti fuerunt baptizati, & lucem receperunt, iuimuſque omnes in Siciliam, ad laudem & gloriam æterni patris, qui talem gratiam contulit ſeruo ſuo Angelo, qui ad fidem Chriſtianam illos Sarracenos con- A uertit, & applicuimus in terram Meſſinæ, vbi fuit magnum feſtum celebratum ex lætitia nouellorum Chriſtianorum.

Proficiſcitur in Siciliam.

** aliàs Genuenſium.*

Vltio diuina in Sarracenos virum Dei captiuare volentes.

Ducentos infideles baptizat.

Erat ibidem quædam Domina nomine Conſtantia, habens filium mutum, quem portauit coram S. Angelo, vt eum ſanum faceret. Angelus verò Deo omnipotenti orationem fecit, qua facta, illico puer ſanitatem recuperauit. Poſt hæc nauim intrauimus, & ad portum Romanum vrbis veteris venimus. Ibi erat Honorius III. Romanorum Pontifex, & Dominus Fredericus de Claromõte, cui S. Angelus reliquias conſignauit Sancti Ioannis Baptiſtæ, quas cum maximo gaudio ſpirituali recepit, & cum famam S. Angeli audiſſent, valde contenti B Chriſto Ieſu gratias egerunt.

Sanat puerũ mutum.

Benignè excipitur ab Honorio Papa.

Poſt hæc inde receſſimus, iuimuſque Romam, & Sanctus Angelus vna nobiſcum, qui omnia Sanctorum loca viſitauit, vbi inuenit Sanctos Dominicum, & Franciſcum qui erant in Eccleſia S. Ioannis Laterani. Et cum Eccleſiam intraſſent, S. Franciſcus charitate & amore plenus, necnon ſpiritu prophetiæ, Sancto Dominico alta voce dixit: ô Dominice, ecce Angelus de Hieruſalem, totus ciuis cæleſtia propter martyrium, & ſeipſum proſternens, Sanctum Angelum cœpit oſculari. Dixitque S. Angelus Sancto Franciſco, quem numquam viderat: Bene, & feliciter aduenias vetus humilis, & grandi humilitate plenus, qui ſolus meretur portare ſacra C ſtigmata Ieſu Chriſti. Sanctus verò Dominicus admirabatur de eorum ſermonibus, qui per horam & amplius ſteterunt amplexati. Poſt verò ſeipſis dimiſſis, ad Sanctum Dominicum venerunt, & de rebus ſpiritualibus & cæleſtibus loqui cœperunt. Venientes autem de S. Sabina, inuenerunt vnum leproſum, qui vocabatur Angelus, quem S. Angelus cum eſſet oſculatus, ſubitò ſanus effectus eſt, data gloria & honore omnipotenti Deo.

Veniens Romam inuenit Sanctos Dominicum, & Franciſcum.

Sanat leproſum.

Poſt hæc ij ſanctiſſimi viri per diem & noctem in oratione ſteterunt, & licentia impetrata à Sanctiſſimo Papa, ex præcepto Ieſu Chriſti, receſſit ab vrbe, & cum ſociis ſuis in Siciliã applicuit, & venit Panormam, & in Monaſterio S. Mariæ de Grotta, Ordinis S. Baſilij hoſpitatus eſt, vbi fuit Monachus D ſupra memoratus Athanaſius Patriarcha Alexandrinus. Ibi cum feruore intentiſſimo prædicationi vacauit per quadraginta dies, ex qua maximus fructus ſubſecutus eſt: quoniam ſolum de Iudæis conuerſi ſunt ducenti & ſeptem, exceptis aliquibus infirmis diuerſarum infirmitatum, qui integram receperunt ſanitatem.

Cum magno fructu animarum prædicat.

Poſt dies verò quadraginta, ipſe cum ſociis ſuis iuit ad ciuitatem Agrigentinam, & tranſeundo per balnea Chiſalij, illic inuenimus leproſos homines, qui volebant ſeipſos balneare in illo balneo, vt ſanari poſſent. Balnei autem cuſtos nolebat quod balneum intrarent, quoniam non erat balneum leproſorum. Et audiendo hanc controuerſiam S. An- E gelus eis dixit: Pacem habeatis, audite me parumper precor. Creditiſne quod ingreſſus huius balnei faciat vos ſanos? At illi. Credimus. S. Angelus reſpondit. Non eſt verum, quoniam nondum purificati eſtis vera confeſſione. Si igitur habita contritione peccatorum veſtrorum, velitis veſtram facere confeſſionem, poſtea intrabitis balnea, & liberabimini, & ſic fecerunt. Poſtea S. Angelus ſuis propriis manibus illos leproſos lauit cum aqua fontis ibi proximi, & oratione facta per virtutem Ieſu Chriſti, eos ſanauit, & eorum carnes, quæ ſimiles porcorum aſſatorum carnibus videbantur, ita mundæ effectæ ſunt ac ſi numquam leproſæ fuiſſent.

Conſulit leproſis confeſſionem & cõtritionem, vt poſſint ſanari.

ſent. Poſt hæc S. Angelus dixit eis. Cauete vos à A peccato, oe in aliquam aliam infirmitatem incidatis, quoniam mediantibus ſceleribus, pro peccatis ſoperuenient infirmitates. Et iſtud miraculum fuit manifeſtum pluribus quàm 130. hominibus, qui præſentialiter aderant: præcipuè reuerendo patri & Domino D. Gotfredo Archiepiſcopo Panormitano, qui in illis balneis erat propter aquas, eum prementes dolores: qui ſe Sancto Angelo commendans ſanus fuit à ſoa inæſtimabili infirmitate, qui vnà nobiſcum venit Agrigentum, vbi S. Angelus prædicauit per quinquaginta dies, vbi maximum fructum fecit, quia multi infirmi liberati fuerunt ab infirmitatibus ſuis, videlicet paralytici, dæmoniaci, ſurdi, cæci, leproſi diuerſarum B Inſulæ partium.

Gotfredus Ep. Panormitanus ab incurabili morbo, oratione S. viri ſanatur.

Poſt hæc inde recedens venit Liccatam *, quò Domini noſtri Ieſu Chriſti præcepto miſſus fuerat cauſa prædicandi. Die decima Martij intrauimus illam terram, vnà cum præfato Archiepiſcopo, qui numquam nos voluit deſerere, & hoſpitati fuimus in domo ſua. Poſt paucos autem dies, S. Angelus fecit conuocari Berengarium in camera ſua, & ſecretò eum admonuit, iuxta præceptũ ſibi impoſitũ, & non ſolùm ſepties, ſed decies ſepties. Cui prædictus Berengarius omnia negauit à principio vſque ad finem, & dixit ei, quod S. Angelus, non erat Angelus, ſed homo diabolicus, & hypocrita triſtis, & quod de omnibus mentiebatur, & ſic publicè præ- C dicabat coram hominibus & mulieribus. Cui aliqui dicebant. Berengari, noli mentiri, quoniam ſi ea quæ dicit vera ſunt, Deus manifeſtabit ea per mundum. Die verò Veneris, S. Marci in litania maiori, prædicante S. Angelo, aduenit Margarita cum tribus filiis, quos fecerat cum Berengario fratre ſuo, & coram toto populo amariter flendo, dixit, atque magno dolore cordis incenſa. O Angele ſanctiſſime, à Deo miſſus pro noſtra ſalute, te deprecor vt ſim tibi recommiſſa, atque Deum orare placeat, quoniam iam ſunt anni duodecim, quibus in peccato perſtiti cum Berengario fratre meo, & ab eo hos concepi filios. S. Angelus dixit ei. Deus miſericors tibi parcere peccata toa dignetor. D Et tam manifeſtè iſtud protulit, quod Berengarius ſpiritu diabolico ductus, diſpoſuit Sanctum Angelum ioterficere.

** Melius Leocatam.*

Sæpius ſecretò admonet Berengariũ vt à ſcelere ſuo reſipiſcat.

Multis contumeliis ab eo afficitur vir Dei.

Tandem pœnitet ſoror Berengarij.

Nocte itaque ſequenti ſibi apparuit S. Ioannes Baptiſta, & eum excitauit ex parte Domini noſtri Ieſu Chriſti dicens: O Angele mi ſcias, quod tua humilitas, obedientia, & caſtitas placuerunt Domino noſtro Ieſu Chriſto, & glorioſæ Virgini matri ſuæ. Ideo gaude, nam omnes Angeli exultant de tuo aduentu ad gloriam, quoniam mortem recipere debes, atque tuum ſanctum ſanguinem ſuper terram effusè diſpergere debes in quinta die menſis Maij, per manus Berengarij. His autem dictis, Sanctus Angelus gratias retulit Deo, quoniã ipſum E peccatorem dignabatur ad cæleſtem gloriam recipere. Poſt hæc S. Ioannes diſparuit.

Apparet Angelo S. Ioãnes Baptiſta, eũque ad martyrium ſubeundũ adhortatur.

De mane diuinis officiis expletis, Sanctus Angelus vocauit fratrem Ioſeph, fratrem Petrum, & me fratrem Enoch, quibus viſionem recitauit quã viderat à Sancto Ioanne Baptiſta, & quomodo die quinta Maij à Berengario debebat interfici. Cui dixit frater Petrus. Ergo hinc recedamus, cauſa mortis euitandæ. Cui Sanctus Angelus. Neſcis quod ordinatum eſt ab ipſo Dei Filio, & Spiritu ſancto, vt hoc martyrium pati debeam, quo poſſim ad ſempiternam gloriam peruenire, & vos me fugere vultis? Cui frater Petrus dixit ſuam culpam.

Timidos fratres cõfirmat vir ſanctus.

Adueniente autem die quinta Maij, celebrata Miſſa, Sanctus Angelus prædicabat prope mare, vbi erat Eccleſia Sanctorum Apoſtolorum Philippi & Iacobi. Ibi erat populus, fere quinque millia hominum. Et ipſo prædicante venit Berengarius, ſpiritu diabolico ductus, aſcenditque pulpitum, & Sanctum Angelum quinquies percuſſit. Quapropter populus videns tum nephas eorum in Sanctũ Angelum ibique commiſſum, homicidam arripuit cauſa interficiendi. Cui Sanctus Angelus dixit. Nolite ex parte Dei dare impedimẽtum tanto amico meo, quo mediante, ad ipſum Deum proficiſcar. Dimittite vindictam Domino meo dicenti: Mihi vindictam, & ego retribuam eis. Sed vnum precor, vt ad domum Margaritæ feſtinanter adire debeatis, eamque latere ne differatis, ne iſte Berengarius eam interficiat. Poſtea cantare cœpit pſalmum: Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum, &c. Deinde, In te Domine ſperaui, & cum peruenit ad, In manus tuas Domine, audita fuit vox vnà à populo dicens: Veni Angele, ad æternam patriam, ad gaudendum cum Sanctis Angelis & animabus.

Ab impio Berengario inter prædicandum gladio percutitur.

Migrat ad Chriſtum.

His dictis, fuit viſa lux ſole ſplendidior à populo ſupra corpus S. Angeli, & ilico eius anima fuit à corpore ſeparata, & à multis viſa fuit ſicut columba candida de corpore exire, atque cantus mirabiles auditi fuerunt de cœlo. De eius verò corpore exibant odores ineffabiles. Et cum non poſſet Berengarius ſuam ſororem occidere, eo euote ad Palatium, laqueo ſe ſuſpendit in quadam pertica. Eius verò anima & corpus à diuina miſericordia deſperatum, proiectum fuit, atque in locis prophanis ſepultum.

Eius anima in ſpecie columbæ viſa cælos penetrare.

Horrendus interitus Berengarij.

Et cũ Archiepiſcopus Gotfredus non eſſet præſens in morte S. Angeli, ſed ſtudens in aliquibus lectionibus Sancti Bernardi, apparuit ei ſancta eius anima, & dixit ei. Archiepiſcope, vado ad Paradiſum. Qui reſpondens ait. Quis es tu? Et reſpondit. Ego ſum frater Angelus Carmelita tuus Ieroſalem inferioris, nunc effectus ſum ſuperioris. Vade, & ſepeli corpus meum in loco vbi propter Dei amorem martyrium ſuſtinui, & amore iuſtitiæ, & Ieſu Chriſti gladiatus fui.

Apparet S. Angelus poſt mortem ſuã Gotfredo Archiepiſcopo.

Subitò Archiepiſcopus cum tota familia ſua venit ad ſanctum corpus. Illud verò ſtare ſupra terram fecit per octo dies, cum magnis faculis, & officiis, prout vouis ſanctus martyr Chriſti. In quibus quædam miracula fecit, quæ dictis eſſent inexplicabilia. Nam ſurdi auditum, cæci lumen, claudi greſſum, leproſi mundationem, paralytici ſoſpitatem, & denique omnes infirmi cum deuotione eum viſitantes per octo dies receperunt. Fuit autem ſepultus in loco vbi gladiatus fuit, per manus eius loci Symporitimi. Frater Petrus & frater Ioſeph, & ego frater Enoch fuimus ſocij anno Domini noſtri Ieſu Chriſti 1220. die verò 13. Maij, ſepultum fuit corpus eius ad honorem illius qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum.

Honorificè illius viri corpus ſepelitur.

NOTÆ.

Angelus.] *De eo Martyrologium Romanum cum Baronio in Notis 5. May. Agit de eo Molanus in addit. ad Vſuardum, Petrus in Cat. de SS. nuper canonizatis, Paleonydorus lib. 3. antiquitatum, c. 3. Thomas de Trugillo tom. 2 Concionat. Plura de eodem in Breuiario Ordinis Carmelitarum, necnon in Faſtis eorum. Mortuus eſt circa annum Domini 1220. Fuit autem interfectus à Berengario eiuſque aſſeclis, qui Berengarius non ſolum erat inceſtuoſus, ſed etiam hæreticus, vt patet*

ex

ex Martyrologio Rom. quod dicit ipſum Angelum ob defenſionem fidei Catholicæ fuiſſe ab hæreticis trucidatum. Plura de eodem in Breuiario Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, vbi hæc notatu digna leguntur. In honorem ſancti Martyris conſtructa fuit Eccleſia, & eius corpus in tumba requieſcit honeſta. Fons in eodem loco ſcaturiens, in quo iſte martyr glorioſus ſanguinem pro Chriſto impendit, ſingulis annis à primis veſperis, vſque ad ſecundas incluſiuè, oleum miniſtrat, quo cum ipſo die vncti fuerint meritis ſancti martyris multis grauati languoribus ſanantur ad laudem omnipotentis Dei. Similia refert Petrus vbi ſuprà, quem etiam martyrem ſimul & confeſſorem vocat. Porrò S. Angeli vitam M.S. habui opera R. Domini D. Roberti Berthelot Epiſcopi Damaſceni & Suffrag. Lugd.

VISIO BEATI ATHANASII DE Claromonte Patriarchæ Alexandrini, de Reliquiis S. Ioannis Baptiſtæ.

S. Ioannes Baptiſta apparet Athanaſio de Claromonte Patriarchæ Alexandrino.

ANNO Domini 1219. in feſto Annunciationis B. Mariæ poſt horas matutinales, quaſi circa horam nonam noctis, in Eccleſia S. Ioannis Baptiſtæ, coram ſuis ſanctis Reliquiis orando, quaſi mihi videbatur non dormire. Videbam autem iuxta me hominem vnum quaſi annorum triginta, cuius aſpectus lucidus, & clarus tanquam ſol erat, qui totam Eccleſiam illuminare videbatur. Erat enim indutus pellibus camelorum, tenebatque in manu ſua vexillum Sanctæ Crucis, vocans me ter, & dicens. Athanaſi, eſto certus quod voluntas mea non eſt, vt Reliquiæ meæ, & quæ mecum ſunt, in iſto remaneant loco, & maximè imago glorioſæ Virginis Mariæ propter infinita peccata huius populi, ſed in Italiam feſtinanter ipſas mittere procures per fratrem Angelum de ciuitate Hieruſalem, qui martyrium ſuſtinere debet in Inſula Siciliæ, propter veritatem dicendam, (ſicut & ego ſuſtinui) & per fratrem Enoch ſeruum ſuum.

Ego verò tremebundus interrogaui quiſnam eſſet, & quod nomen haberet. Qui dixit. Sanctus ſum Ioannes Baptiſta, cuius reliquiæ ſunt in iſta Eccleſia. Eas verò Federico de Claromonte fratri tuo, & meo deuoto mittere debes, qui cum Honorio Papa de eis prouidebit. Quibus dictis diſparuit. Et poſtmodum euigilans, de mandato S. Ioannis, & glorioſæ Virginis, per fratrem Angelum, prædictas Reliquias vobis mitto, vna cum fratre Enoch, qui homines ſanctæ vitæ ſunt, & conuerſationis. Quæ Reliquiæ ſunt Imago glorioſæ Virginis Mariæ, brachium, & tibia S. Ioannis Baptiſtæ, caput Ieremiæ Prophetæ, & brachium S. Catharinæ Virginis & Martyris, & tibia S. Georgij.

Imago beatæ Virginis cum Reliquiis S. Ioannis Baptiſtæ, transferuntur in Italiam.

VITA S. SIMONIS STOCHI Carmelitæ. Ex quodam Codice manuſcripto Bibliotheca Reuerendiſſimi Domini D. Roberti Berthelot Epiſcopi Damaſceni & Suffraganei Lugdun.

S. Simon primò ſolitariā vitam ducit in trunco arboris.

FVIT S. Simon Stoch natione Anglicus, ſextus Generalis Ordinis Carmelitarum, qui ante aduentum fratrum Ordinis ſui ad Angliam, ſpiritu prophetico illos expectauit in quodam trunco concauo ducens vitam ſolitariam. Et ideo à trunco, qui in Anglico vulgari Stoch vocatur, Simon A Stoch communiter vocabatur. Poſtquam verò per ſuum miniſtrum intellexit quod Domini videlicet Vveſti & Grey Barones, fratres aliquos de monte Carmeli ſecum ad Angliam duxerant, & eos in Conuentibus Alnoici, & Aylefordiæ, religiosè fundauerant: prædictam vitam ſolitariam tenuit, & ſacrum Ordinem Carmelitarum, (quem diu ſpiritu prophetico expectauit) maxima cum deuotione intrauit.

Ordinē Carmel ingreditur.

Proceſſu verò temporis, in quodam Capitulo generali, in Prouincia Angliæ celebrato, miraculosè in Generalem Ordinis ſui fuit electus, quem religiosè & ſanctè quinquaginta rexit annis. Quo quidem tempore S. Ludouicus Rex Franciæ, fra- B tres de monte Carmeli duxit in Franciam, & diuerſi ſummi Pontifices, videlicet Honorius III. & Gregorius IX. & Innocentius IV. (qui Concilium generale in Lugduno celebrabat) propter ſanctitatem Simonis Regulam ſui Ordinis confirmauerunt, mitigauerunt, & correxerunt.

Miraculosè in Generalem eligitur.

Regula Carmel. à multis ſummis Pontificibus approbata.

Sanctus verò Simon Virginem glorioſam, Dei genitricem, iugiter deprecabatur, vt Carmelitarum Ordinem ſpeciali inſignitum ipſius Virginis titulo, aliquo ſingulari priuilegio communiret, dicens quotidie voce deuotiſſima in ſuis orationibus:

Singulari deuotione afficitur erga beatam Virginem.

Flos Carmeli, Vitis florigera:
Splendor cali, Virgo puerpera
Singularis.
C *Mater mitis, ſed viri neſcia,*
Carmelitis da priuilegia
Stella maris.

Beata Maria Virgo cum multitudine Angelorum, ipſi beato viro apparuit, Scapulare Ordinis in ſuis manibus tenens, & dixit. Hoc erit tibi, & cunctis Carmelitis priuilegium. In hoc moriens, æternum non patietur incendium: in hoc moriēs ſaluabitur.

Priuilegium ſingulare impetrat à beata Virgine.

Ratione verò huius magni priuilegij, diuerſi proceres Regni Angliæ, multa fratribus contulerunt, præcipuè beatus Adoardus * Rex Angliæ ſecundus, qui fratres prædictos Oxonij fundauit, dans eis proprium palatium pro conuentu. Corpus S. Simonis Stoch in Conuentu requieſ- D cit Burdegalæ, multis clarens miraculis. Nota quod antiquitus, ob huius priuilegij amorem, nobiles in morte induebant Scapulare Carmelitarum, & in eo moriebantur.

** aliàs Odoardus.*

Corpus S. viri quieſcit Burdegalæ.

NOTÆ.

Simon Stocb.] *Plura de eo Trithem. in Hiſt. Carmelit. Auctor Faſciculi temporum. Meminit eiuſdem Franciſcus Cheraſcus Carmelita in Vita Henrici Siluij, & in Catalogo Generalium Ordinis. Fuit 6. eius Ordinis Generalis, electus anno Domini 1250. Porrò (vt ſupra dictum eſt) multi Reges & Principes ad honorem Dei genitricis Scapulare illud gerebant, præcipuè S. Ludouicus Rex Galliæ, Odoardus Rex Angliæ, S. Angela filia* E *Regis Bohemiæ, & alij multi. Nunc quoque hæc deuotio valde viget, propter quoddam miraculum nuper Auenione factum.*

VITA S. MECTHILDIS VIRGInis. Ex antiquo Codice celeberrimæ Bibliotheca Monaſterij noſtri SS. Trinitatis de Marcouſſiaco.

FVIT virgo quædam Mecthildis nomine, ab infantia, à Deo in benedictionibus præuenta, ita vt primò nata, cum videretur iam ſpiritum exhalare, eam Presbytero ſancto & iuſto viro iam

Miſſam

Sacerdos beatã Mecthildẽ baptizans, eã fore ſanctam pranunciat.

Miſſam celebraturo, parentes eius eum feſtinatione attulerunt baptizandam. Qui eum eam baptizaſſet prophetico ore dixit: Quid timetis? puella hæc nequaquam morietur, ſed ſancta & Religioſa erit, & Deus multa miracula in ea operabitur, dieſque vitæ ſuæ in ſenectute bona cõſummabit. Quod autem baptiſmus eius acceleratus eſt; inde fuit vt

Quare eius baptiſmus tantopere acceleratus.

ipſe Chriſtus eidem poſtmodum reuelauit, vt abſque mora eius anima Deo templum dedicaretur, eamque ea vtero matris totaliter inhabitando ſua gratia poſſideret.

Cum verò eſſet annorum ſeptem, mater eius die quadam cum infantula clauſtrum adiit, quod erat prope caſtrum, cui parentes eius præerant, in quo contra matris voluntatem eum magno gaudio manſit, & per ſeipſam rogans ſorores ſigillatim, vt eam in ſuum conſortium aſſumerent obtinuit, nec poſtea minis aut blandiriis parentes inde eam poterunt amouere. Statimque miro modo cœpit in

Catalogus virtutum S. Mecthildis.

Dei amore & deuotione mira feruere: ſpirituſque eius melliflua ſuauitate crebro in Deo exultare. Proficiens ergo de die in diem, omnium virtutum ſummam apprehendit. Eratque miræ dulcedinis, magnæ humilitatis, & multæ patientiæ, paupertatis amatrix, & eximij feruoris & deuotionis, & maxime in charitate proficiens quantũ ad Deũ, & homines, omnibus ſe amabilẽ & ſeruilem exhibebat. Zelo etiam pietatis ſuper tribulatos & tentatos mirabiliter mouebatur, & eis ſicut vera mater in omnibus ſolamen, & auxilium miniſtrabat: ita vt quicumque ad eam acceſſiſſet, conſolatus rediret & inſtructus. Ab omnibus nimium amabatur, eique aſſociari quilibet affectabat: vt ea hoc multa impedimenta videretur habere. In his autem cœpit ei Deus familiaris effici: etiam cum valde iuuenis eſſet. Denique in omnibus tam copioſè eam Deus ſua perfuderat gratia, non tantum ſpirituali & gratuita, ſed etiam naturali, ſcilicet ſcientia & intellectu in vocis ſonoritate, vt in omnibus clauſtro perutilis videretur, ac ſi Dominus in ea donorum ſuorum nihil fuiſſet oblitus. Inſuper beni-

Variis exercetur infirmitatibus.

gnus Dominus flagella ſua in ea ſic continuabat, vt dolore capitis ac vitio lapilli, & nimio calore iecoris penè frequenter laboraret. Quæ omnia libentiſſimè & lætiſſimè ſuſcipiebat.

Annunciationis Dominicæ die quadã, cum peccata in amaritudine animæ recogitaret, vidit Dominum Ieſum in ſolio ſublimi, qui ei omnium peccatorum ſuorum veniam dedit. Cum autem inſtaret tempus nobiliſſimi conuiuij, quo ipſa dilectum animæ ſuæ Ieſum perciperet in ſacratiſſima communione, audiuit eum ſibi dicentem: Tu in me, & ego in te, & in æternum non derelinquam te. In aduentu Domini cum glorioſiſſimam Virginẽ Ma-

Edocetur à Domino ſalutare Virginem matrẽ.

riam cuperet ſalutare, ſic edocta eſt à Domino. Saluta, inquit, cor virgineum meæ matris in affluentia omnium bonorum: quibus hominibus perutile fuit, ſcilicet quod fuit puriſſimum; vnde prima

B. Dei genitrix Virgo Maria prima votum virginitatis emiſit.

votum virginitatis emiſit. Humillimum, quia præcipuè meruit de Spiritu ſancto concipere. Deuotiſſimum & deſiderantiſſimum: quia ſuo deſiderio ſe mihi intraxit. Quarto feruentiſſimum in amore ad Deum & proximum. Quinto conſeruantiſſimũ, diligenter omnia conſeruans quæ in infantia, pueritia, & in iuuentute peregi. Sexto patientiſſimum in mea paſſione, quæ maximè cor eius per iugem memoriam pertranſiuit. Septimo fideliſſimũ, quia me vnicum filium ſuum pro mundi redemptione voluit, immo maluit immolari. Octauo in orationibus maximè ſolicitum, pro Eccleſia nouella iugiter intercedens. Nono in contemplatione ſedulum, ſuis meritis hominibus gratiam impetrans.

Quadam vice, cum nocte ex triſtitia ſomnum capere nequiret, audiuit Angelorum choros perſonantes: Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enutriet, viditque Dominum ſtantem coram ſe in viridi veſtimento. Ad quem illa. O amantiſſime Domine, cum ſic tempus paſſionis eſt, cur viridi veſte indueris? Cui Dominus. Scriptum eſt: Si in viridi ligno hæc fecerunt, in arido quid fiet? In quo intellexit quod ſi virorem omnium virtutum Ieſum tam diuerſis affecerunt pœnis: tunc eis qui aridi ſunt omnibus bonis æterna præparentur tormenta. Tunc orauit Dominum vt eam inſtrueret, quid illi laudis faceret hoc tempore paſſionis. Qui oſtendit ei digitos manus ſuæ, per quos edocta eſt, ipſum quinque modis laudare. Primo ſuam incomprehenſibilem omnipotentiam, qua ipſe præpotens Angelorum & hominum, pro homine impotens eſt effectus. Secundo inſcrutabilem ſapientiam, qua ipſe fatuus eſt reputatus. Tertio ſuam ineffabilem charitatem, qua gratis odio eſt habitus. Quarto ſuam benigniſſimam miſericordiam, qua pro homine tam crudeli morti eſt adiudicatus. Quinto ſuam ſuauiſſimam dulcedinem, qua morte amariſſima pro homine eſt amaricatus.

Apparet ei S. Dei genitrix.

Glorioſa virgo Maria dum vice quadam illi appareret, illa rogabat beatiſſimam virginẽ Mariam, vt dignaretur illam inſtruere quid ea die ei honoris exhiberet. Cui reſpondit. Admone me gaudij quod habui cum Filius Dei tanquam ſponſus procedens de corde patris in vterum meum venit, exultans vt gigas ad currendam viam, gaudij quod habui cum de virginali vtero meo procedens factus eſt mihi filius dulcedinis & gaudij.

Sabbatho quodam dum Salue ſancta parens cãtaretur, dixit beatiſſimæ Virgini. Si te cæli Regina dulciſſima ſalutatione quam vnquam humanum cor excogitare potuit, ſalutare poſſem, libentiſſimè ſalutarem. Statim glorioſa virgo eidem appa-

Salutatio Angelica ſuper omnes beatiſſimæ Virgini gratiſſima.

ruit habens in pectore ſuo ſcriptum aureis literis Angelicam ſalutationem, & ait. Supra hanc ſalutationem numquam homo peruenit: nec dulcius me ſalutare poterit.

Die quadam poſt Matutinas, in oratione dubitare cœpit ſi in ſero Dominæ noſtræ Completoriũ dixiſſet an non. Vnde contriſtata Deo negligentiã ſuã confitebatur, & ilicò Completorium perſoluit.

Familiaris eſt B. Virgini S. Mecthildis.

Poſt hoc legit quinque Aue Maria, quæ dicere ſolebat antequam ſumeret corpus Chriſti. Tunc beatiſſimam virginem coram ſe ſtantem, & ſe amplexibus ſtringentem ſenſit. At illa cœpit negligentiam conqueri: interrogans ſi Completorium in ſero dixiſſet. Cui virgo. Cum neſcis ſi legeris: ſic eſt coram filio meo, ac ſi non feceris.

Iterũ edocetur à Domino laudare & honorare Virginem matrẽ ſuam.

Alia vice cum ſe Deo culpabilem redderet, pro eo quod eius matrem numquam vt debuit dilexiſſet, ait illi Dominus. Pro hac tua negligentia, lauda matrem meam in fidelitate, quia mihi in omnibus in vita ſua fideliſſima adſtitit, in omnibus actibus ſuis ſemper voluntatem ſuam meæ ſubiiciens voluntati. Secundo extolle fidelitatem ipſius, quia mihi in omnibus neceſſitatibus meis fideliſſimè adſtitit, ita vt omnia quæ ego paſſus ſum corpore, ipſa ſuſtinuerit mente. Tertio magnifica illam, quia adhuc in cælo mihi fideliſſima eſt in acquirendo mihi peccatores vt conuertantur, & animas vt à pœnis liberentur, quia ipſius interuentionibus innumeri peccatores ſunt conuerſi.

Nocte quadam dum à ſomno euigilaret, & Dominum

minum intimis præcordiis ſalutaret: vidit ipſum de cæli palatio venientem ad ſe, & cor ſuum diuinum cordi ſuo applicantem, eique dicentem. Numquam apes ſe auidius immittunt in prata virentia ad dulces carpendos flores, ſicut ego paratus ſum ad tuam me vocantem venire animam. Item ſæpius ei contigit vt cum pigra & minus deuota eſſet, diuinum cor Dei quaſi ignitum aurum cordi ſuo iungi ſentiret: ex cuius caloris vapore nimiam percipiens dulcedinem, mox feruentiſſimo amore ſolito eſt ſuccenſa. Sabbatho etiam quodam vidit ipſum ſponſum Eccleſiæ Ieſum de cælo ſe inclinãtem expanſis manibus in eius amplexus ruentem, eamque medullitus ſic in ſe trahentem, vt tota abſorpta in Deum penitus à ſe deficeret, intantum vt à choro quaſi exanimis portaretur; quoniam ſpiritus eius totus tranſierat in ipſum, quem toto corde dilexit, & præ omnibus concupiuit, & tam mira dulcedine replebatur, vt per ſeptimanam illam dulcedinem ſentiret. Item lectionem lectura, dum ad pulpitum inclinaret, apparuit ei ſpecioſus præ filiis hominum puer Ieſus eam circumplectens & ad ſe trahens: à quo cum magna difficultate & pœnalitate ſe erexit, & vix lectionem legere poterat. Item ſæpius ei accidit, dum in Matutinis ita plena Domini fruitione & dulcedine magna eſſet, vt omnem fortitudinem conſumpſiſſe, nec lectionem legere poſſe videretur. Et dixit ad eam Dominus: vade & lege, nam ego te adiuuabo, ſicque cum animi magna conſtantia lectionem incipiens eam compleuit. Quadam autem vice dum ad Matutinas Euangelium, exurgens Maria, legeretur: tantam illi Dominus gratiam contulit, vt à ſe penitus deficiens lectionem intermitteret, ita vt à choro quaſi exanimis portaretur. Cumque in lectum pauſanda reclinaretur: rogabat Dominum vt hora competenti eam excitaret. Et ecce ante primam vidit iuuenem in viſu pulcherrimum coram ſe ſtantem: ex cuius præſentia cor eius tantam ſenſit dulcedinem, vt inde excitaretur.

Magnos mentis exceſſus habet.

Alia vice cum ex præcepto poſt Matutinas dormitura iret in cubiculum: vidit Dominum quaſi in ſublimi ſolio reſidentem, ſub pedibus ſcabellum habentem, & dicentem ei. Hic ſuper pedes meos reclinans dormi. Et cum eius vulneri pedis aptaretur: tunc audiuit vulnus illud quaſi ollam feruentem ebullire. Et dixit ad illam Dominus. Quem ſonum dat coquens olla? At illa dum cogitaret ſe neſcire, reſpondit Dominus. Olla ebulliens ſonat: ac ſi dicat, curre, curre. Et amor cordis mei ſemper inſtigauit me, curre, curre de labore ad laborem, de ciuitate ad ciuitatem, de prædicatione ad prædicationem, nec vnquam me quieſcere permiſit: donec omnia ſaluti tuæ neceſſaria vſque ad finem compleui.

Apparet ei Chriſtus.

Alia vice apparuit ei Dominus Ieſus quaſi paruulus quinque annorum. Quæ dixit ei. Mi Domine, in tali ætate mihi appares? Et puer. Tu modo quinquaginta annos habes, & ego quinque. Primus annus meus ſtabit pro annis decem vitæ tuæ. Secundus ſtabit pro viceſimo tuo. Tertius pro triceſimo tuo. Quartus pro quadrageſimo tuo. Quintus pro quinquageſimo tuo. Sicque omnia peccata tua delebuntur, & anni tui ſanctificabuntur: totáque conuerſatio tua ex mea conuerſatione perfecta erit. Puer itaque ſtabat manus ſuas perſpiciens, & cum ſuper hoc miraretur, puer reſpondit. Sicut homo manus ſuas reſpicit: ſic ab infantia vſque ad diem paſſionis meæ quotidie mortem meam in corde meo reuoluebam, & omnia cognoui quæ ventura erant ſuper me; per quod inſtruebatur, quia bonum eſt homini mortem & ea quæ futura ei ſunt ſæpe memorari.

Vidit aliquando Dominum ſtantem, aureum flagellum in manu tenentem, & illi minantem. Tunc illa corruit in terram, & flagellum Domini amplexabatur; per quod dabatur intelligi, quod homo cum gratitudine dona Dei ſuſcipere debet tam proſpera quam aduerſa. Hanc Dei famulam inimicus valde ſæpe tentationibus infeſtabat. Contigit itaque die quadam cum Chriſtus ei apparuiſſet, eique magnam gratiam & conſolationem tribuiſſet, affuit tentator immittens cordi eius timorem & triſtitiam, quod donum illud non erat à Deo. Cum verò nimium affligeretur, corruit ad pedes Domini Ieſu, & conquerebatur infidelitatem cordis ſui. Quam Dominus proprio nomine vocans, dixit: Mi dilecta Melctidis, noli timere, nam timor & triſtitia hæc tibi non nocebunt, ſed magis te ſanctificabũt, & ad gratiam meam præparabunt. Et ſi hæc cordis tui gaudium non temperarent, cor tuum nimia dulcedinis affluentia diſſolui oporteret.

Infeſtationes dæmonum patitur.

Tentationes augent meritum.

Die quadam volens confiteri, ſed confeſſorem non habens, multum triſtabatur, eo quod corpus Domini inconfeſſa ſumere non audebat. Tunc in oratione cœpit in amaritudine conqueri Deo ſummo Sacerdoti, negligentias & culpas ſuas, qui dedit ei certitudinem de remiſſione omnium peccatorum ſuorum. Sed cum adhuc variis cogitationibus hæſitaret, reputans ſe indignam accedere ad imperiale conuiuium regis Angelorum, cogitans qualiter imparata, nec confeſſa magnificum perciperet donum, inſuper etiam ſpem & conſolationem ſibimet ingereret; ait illi Dominus. Cogita quod omne deſiderium quod vnquam aliquis ad me habuit, à me illi inſpiratum eſt, & omnis ſcriptura & ſanctorum eloquia à ſpiritu meo effluxerunt, & effluent ſine fine. In hoc cognouit, quia & hoc deſiderium quod habebat vt ſumeret corpus Chriſti, à Spiritu ſancto ei cælitus eſſet inſpiratum. Acceptaque fiducia intantum cor eius confirmatum eſt: vt ei videretur nullo modo ab hoc deſiderio poſſe reuocari. Cum autem ſic eſſet confirmata, audiuit Angelos in cælo cum lætitia perſonantes: Confirmatum eſt cor virginis. Et ſic acceſſit ad communionem excellentiſſimi corporis Chriſti.

Habet reuelationem de remiſſione omnium peccatorum ſuorum.

Audit cãtum Angelorum.

In quadam die Paraſceues dum Sacerdos Crucem ex more ſepeliret: deuota hæc mulier ait ad Dominum. O animæ meæ præcordialis dilecte, vtinam nunc anima mea eſſet eburnea, vt in ea te decentiſſimè ſepelirem. Cui Dominus. Et ego te in me ſepeliam qui viuificans vita ſum, & ſagina lætificans & impinguans animam tuam à dextris tuis, & zelans perficiens omnia opera tua, à ſiniſtris verò reclinatorium aureum ſuſtentans te in tribulationibus, infra te quoque firmamentum tenens animam tuam. Deinde feria quarta poſt Paſcha dum inciperetur Miſſa; Venite benedicti: ineffabili & inuſitata quadam replebatur lætitia. Dixitque ad Dominum. O ſi vna eſſem de illis nimiùm benedictis qui hanc dulciſſimam audituri ſunt vocem. Dominus reſpondit. Etiam pro certo ſcias, doque tibi cor meum in pignus quod tecum ſemper habeas, & in die illa cum hoc deſiderium tuum impleuero, in teſtimonium mihi illud reſignes. Do etiam tibi cor meum in domum refugij: vt in hora defunctionis tuæ nullam viam præterquam in cor meum in perpetuum pauſatura declines. Hoc donum, vnum ex primitiis donorum Dei erat. Cœpitque ex tunc mira deuotione circa cor diuinum

S. Virginis feruens amor ad Chriſtum.

Domini Ieſu affici, & ferè quotieſcumque Dominns ei apparebat, aliquod ſpeciale donum à corde eius accipiebat, quemadmodum patet in multis locis librorum Viſioonm eius. Sic etiam ipſa in ſimplicitate dicere ſolebat. Si omnia ſcribi deberent quæ à benigniſſimo Dei corde mihi collata ſunt boua, matutiualis libri excederent quantitatem.

Capitis acerbos dolores patitur.

Quadam nocte dum ex capitis doluribus nullam poſſet habere requiem: orabat Dominum, vt ſaltem vnum foramen ſibi monſtraret, in quo requiẽ inueniret. Qui oſtcudit ei quatuor foramina vulnerum ſuorum, præcipiens eam eligere in qoo eorum vellet habitare. At illa nolens cligere, diuinæ cummiſit pietati vt ei daret quod ipſe vellet. Tunc B oſtendit ei vulnus cordis ſui dicens: huc intra, vt pauſes, quæ ſtatim cum gaudio intrauit. Et viſum eſt ei tot ceruicalia ſericea ſe habere, quot ictus dolorum tunc ſenſit capiti ſuo aduenire. Et ait Dominus; Bombices ſericum gerunt, & de me ſcriptum eſt: Ego ſum vermis, & non homo. Hucuſque in laboribus mihi deuotè ſeruiuiſti, à modo in virtutum exercitiis exemplo meo placitis mibi ſeruire ſtudebis, & quæ tibi fuerint importabilia, ego ea tecum feram.

Apparet ei Angelus.

Angelus Domini aliquando apparuit famulæ Chriſti, & tulit de corde eius quaſi chartam, quæ ſanguine ipſius ita erat inſcripta. Deus fidelis in quo non eſt iniquitas. Et illud. Mallem mori quàm C criminaliter à te ſeparari: quam Domino cum gaudio præſentauit. Manè etenim dum cogitationibus infeſtata fuiſſet, illa hæc cogitauerat reſiſteudo, & ait Angelus ad eam. Hæc tu hodie cogitaueras. Et hoc ſcias quoties homo in cogitationibus & deſideriis ſuis reſiſtendo proponit in corde ſuo potius mori, quàm velle peccare, ſtatim corã Deo acceptabitur, ac ſi bomo virtutem illam opere perfecerit.

Humilitas S. Virginis.

Tunc illa procidens ad pedes Domini, conqueſta eſt quod omne tempus vitæ ſuæ inutiliter viueudo couſumpſiſſet, proponens de cætero ſi poſſibile eſſet, quod vſque in diem extremi iudicij viuere vellet etiã in maximis pœnis & doloribus, in quibus homo vixit ſuper terram. Cui Dominus. D Pro omnibus quæ neglexiſti, ſaluta cor meum in diuina bonitate, quia ipſum eſt fons & origo totius boni, & vnde omne bonum procedit.

Inter Miſſarum ſolemnia dum pigra eſſet & dormitaret, cum mœrore ſuam negligentiam conqueſta eſt. Cui reſpondit Dominus. Si nibil inuenires iu te quod tibi diſplieeret: in quo bonitatem meam recognoſceres? Et ſi homo nihil iu ſe baberet quod diſpliceret, non experet accipere quod tam paratus ſum ferre, omnem denique ſanctiſſimam & innocentiſſimam conuerſationem meam qua vixi in terris, libentiſſimè illi do: vt eam ſibi aſſumens, omnia quæ ei deſunt ſuppleat ex meo.

In quadam neceſſitate Clauſtri, dum conuentus E pſalterium quod legerat, Chriſti famulæ Deo offerendum committeret, dixit Angelo ſuo. Eia dilecte Angele, tu qui cognoſcis ſicut & cognitus es, ego autem cognoſco ex parte, hanc rogo orationem regi tuo, cui in decore & deliciis aſſiſtis, repræſenta. Cui Angelus. Ego plus gaudeo quod tuam legationem Deo meo habeam præſentare: quàm vmquam aliqua matrũ de honore, & diuitiis vnici filij ſui potuit exultare. Et cum Domino præſentaſſet, ait Dominus. Quot perſonæ banc orationem perſoluerunt: toties oculis miſericordiæ meæ eas reſpicere volo, & aures clementiæ eis inclinare.

Familiaris eſt Angelo ſuo cuſtodi.

Sufficere jam volumus, nec vltra jam procedere, A licet multa poſſemus addere: ne ipſa prolixitate aut multiplicitate iu faſtidium legentibus, (quod abſit) conuertantur. Tanta etiam prætermiſimus, quod hæc quæ ſcripta ſunt, pauca reſpectu eorum quæ omiſimus videantur. Hæc autem ad Dei ſolius gloriam & proximorum vtilitatem protulimus, & quia indignum putauimus ſi vtilia non tantum nobis, ſed adhuc futuris ſilentio tegerentur. Si ipſius venerandæ perſonæ vitam & conuerſationem laudabilem & verè mirabilem minus deſcripſimus: liber ſaltem in fine aliqualiter eam commendare, vt & mores eius imitari cupientibus, formam relinquamus. Venerabilis ſiquidem hæc perſona virginitatem quam à ſeptimo anno Deo vouerat, & cor- B dis munditiam tanta diligentia cuſtodiebat, & ab omni peccato ab infantia ſic abſtinuit, vt etiam duo Confeſſores eius teſtarentur numquam tanti & tã mundi cordis homines ſe expertos, vt iſtam & ſororem ſuam dominam Abbatiſſam. Vnde cum integram confeſſionem feciſſet iuxta minimum eius peccatum, quod in pueritia ſe dolenter memorabat feciſſe: hoc erat quod vice quadam dixit ſe furem vidiſſe in curia, cum non vidiſſet, nec aliud mendacium ſcienter & ſponte ſua ſe recoluit perpetraſſe.

Magna Virginis huius puritas & innocentia.

Tantopere paupertatis amatrix erat, vt neceſſaria ſua babere nollet, coacta etiam per obedientiam vnum tantum æſtiuationis peplum habuit: cætera viliſſimi panniculi erant, & tunicas etiam C valde conſciſſas, & vndique repatatas portabat: cũ tamen quicquid voluiſſet ſufficienter habere potuiſſet. Cætera omnia ad religionem pertinentia perfectiſſimè habuit, ſcilicet propriæ voluntatis abdicationem, ſuiipſius deiectionem, obedientiæ promptitudinem, orationis & deuotionis ſtudium, lacrymarum vbertatem, ſedulæ contemplationis fruitionem, ſeipſam intantum abnegauerat, oblitaque ſui in Chriſto ſic abſorpta erat, vt (ſicut de Sancto Bernardo dicitur) ſenſibus exterioribus parum vteretur. Vnde ſæpe putrida neſciens comedebat, donec à proximis ſedentibus & odorantibus eſt compertum. Similiter aliquando carnes neſciẽs comedebat: donec per riſum aliorum ad ſe rediens D quid fecerit recognouit.

Paupertatis amatrix præcipua.

Tota in Deũ intenta vix ſenſibus exterioribus vtebatur.

Doctrinam in tanta abundantia effundebat, vt ei ſimilis in cœnobio ſuo non ſurrexerit, nec aliquando ſurrectura ſit. Vbique enim ſorores ſe circa eam velut prædicatorem, verbum Dei audituræ congregabant. Omnium refugium & conſolatrix erat, & ſingulari dono hanc gratiam habebat, vt homines ſecreta cordis ſui ipſi fiducialius aperirent. Et complures à ſuis grauaminibus per eam erepti, non ſolum intra clauſtrum, ſed etiam foris & de longe venientes Religioſi, & ſæculares, ab homine numquam tantum conſolationis, quantum ab iſta ſe inueniſſe dicebant. Tantas orationes dictauit & docuit, quod ſi inſimul ſcriberentur, pſalterij excederent quanti- E tatem.

Multi ad eã vndique confluunt.

Doloribus & infirmitatibus tam continuè vexabatur, vt non immeritò martyribus ſocietur. Inſuper multis caſtigationibus pro peccatoribus ſeipſam affligebat. Denique vice quadam ante quadrageſimam cùm populum cantibus laſciuientem audiuiſſet: zelo Dei, & compaſſionis affectu nimium inardeſcens, vt ſaltem aliquam Deo faceret emendationem, teſtas vitrorum, & alia fragmenta acuta in lecto ſuo compoſuit, & in eis ſe proiiciẽs, tandiu ſe volutabat, donec cute confracta, & tota ſauciata, ſic ſanguine proflueret, vt præ dolore nec ſedere, nec iacere valeret.

Pro peccatis populi ſeipſã diſcruciat.

Circa Chriſti paſſionem miro ferebatur affectu: vt rarò de ipſa ſine lacrymis loqui poſſet, & ſæpius cum de Chriſti paſſione ſine amore

Sine lacrymis de paſſione Domini loqui non poteſt.

amore loqueretur, tanto feruore ſuccendebatur, qood facies eius & manus in modum decocti cancri apparerent. Vnde credimus frequenter eam ſanguinem ſuum ſpiritoaliter in Chriſti amore fudiſſe. Mira ſuauitate verbis Euangelicis paſcebatur, & tanta dulcedine afficiebatur, vt ſæpius eum illod in choro legeret, in tantam iubilationem verteretur, quod finire non poterat: quandoque penè exanimis reddebatur, & tam feruenter illud legebat continuè, vt audientes in deuotionem excitaret. Similiter dum in choro cantabat, ac ſi tota arderet, totis viribus Deo intendebat, modo expanſis manibus, modo io altum eleuatis, quandoque velut in ectaſim verſa etiam trahentibus & mouentibos eam non ſeotiebat, aut vix ad ſe redibat. Spiritu

Claret ſpiritu prophetico.

etiam prophetico clarens, quandoque hominibus quæ eis futura erant certiſſimè prædicebat. Iam verò quid amplius dicemos? Nunquid non Angelicis ſpiritibus valebit æquari? Quibus etiam in terris tam amantiſſimo & amiciſſimo fœdere copulata erat, vt eorum præſentia raró careret. Et quia Angelorum officiũ eſt miniſtrare, hoc bene cõgruit ei, quæ officioſa charitate, & dulci ſocietate miſeris affectom miniſtrauit compaſsionis, peccatoribus ſubſidium orationis, negligentibus admonitionem correctionis, ignorantibus verbum inſtructionis. De infirmis maxima erat illi cura, ita quod numquam intantom poterat occupari, quin eas quotidie ſingulas viſitaret, & ſi qoid opus illis eſſet, ſolicitè interrogaret, propriis etiã manibus eis miniſterium exhibens tam ad recreandum quam ad pauſandum, & in ſenectute & infirmitate adhuc ſe ad infirmas portari faciebat, & aliquando non valens loqui, geſtu & nutibus tam fideliſsimum eis prætendit compaſsionis affectum, vt plurimos ad fletom commoueret. Ad quælibet vilia opera, & maximè ad communes labores, ſororibus ſe frequenter ſociabat: quandoque prima, immo ſola laborabat, qoouſque ſubditas indnxit, vel magis exemplo, vel blandis verbis ad ſe iuuandum allexit. Ipſa etiam more Archangelorum moltorum interuentrix ad Deum fuit, & eorum pia ad ipſum adiutrix.

Angelicis ſpiritibus pulchrè comparatur.

Virtutibus quoque aſſimilabitur, quia virtutum omnium præclarum fuit exemplar. Inter poteſtates etiam non immerito aſſimilabitur, cui omnipotens maieſtas ſe totiens in poteſtatem dedit, & qoæ ſuper dæmones tum potens effecta eſt, ſicut euidam alteri perſonæ per viſum conqueſti ſunt dicentes, quod eius meritis & intercesſione quotidie animæ fidelium à poteſtate eorum tollerentur. Magno compaſſionis affectu afficiebatur erga animas in Purgatorio detentas, multaſque & innumerabiles eripuit de his acribus pœnis, quæ poſtmodùm ei apparebant, & gratias agebant. Vnde etiam ſemel videre meruit ex ſingulari priuilegio Purgatorij pœnas, necnon Inferni, & gaudia Paradiſi. Cum Principatibus etiam iure obtinebit locum: qoæ velut princeps militiæ cum ſorore ſua, omnia Monaſterij tam interiora quam exteriora ſapientiſſimè & ordinatiſſimè gubernabat. Dominationibus inſuper non incõgruè ſociatur, quæ domina affectoum & actuum ſuorum fuiſſe probatur. Dominabatur ſiquidem cordi, omni cuſtodia illud ſeruando. Dominabatur operibus ſuis, ipſis propter Deum ſe exercendo. Ipſa etiam quietiſſimus & delicioſiſſimus thronus Dei, per ſereniſſimam & mundiſſimam mentem dici poteſt: quæ Dei gratia plena, omnibus à ſe quærentibus qualiter viuere & ſe regere deberent, quaſi ex ore Dei in ea ſedentis, quid facere deberent, indicabat. Cherubin quoqoe ſimilabitur, quæ toties ipſi fonti miſericordiæ merſa, & luminis abyſſum penetrans velut ſol refulgens in templo Dei ſcientia & doctrina omnes ad ſe venientes illuminauit. Sicut enim ipſa nobis retulit, ſuper pſalmos, & quicqoid cantabat ſiue legebat, ſæpe ſpiritoalem intellectum Dominus illi dabat, & quæ antea non cogitauerat, intellexit. Similiter Seraphin conuenientiſſimè & digniſſimè hæc virgo comparabitur: quæ ipſi amori qui Deus eſt, toties immediatè vnita, eioſqoe igneo cordi tam amantiſſimè impreſſa, vnus cum eo ſpiritus ignitus eſt effecta. Valde enim gratioſa erat in loquendo de Deo, maximè de charitate tam feruenter loquebatur, vt audientes ſæpe accenderet. Vnde feruentiſſima fuit charitate & deuotione ad Deum, & ſumma in pietate & ſolicitudine ad proximum, prima in humilitate & afflictione ad ſeipſam. Tranquilliſſimæ mentis extitit, & tam liberum & exoccupatum cor à curis tempore orationis habebat, vt frequẽtiſſimè ab oratione ad feneſtram vocata, ſiue ad alia negotia, ſtatim vt rediit, eandem puritatem orationis, quá in oratione habuerat, reinuenerit. In infirmitate ſua ita mitis & benigna erat, & tam hilaris & patiens ad omnia: vt omnes ad ſe venientes ſorores, & ſibi miniſtrantes, lætas redderet & iucundas. Numquam etiam ſic malum inualuit, quin fieret alacrior, ac ſi nihil pateretur. Numquam inueniebatur otioſa: aut enim ſemper erat vtiliter manibus operans, aut orans, aut docens, aut legens. Demum inſtante morte, cum ſacramentis Eccleſiaſticis ſeipſam muniſſet, tandem poſt terribiles infirmitates & labores pro Chriſto exantlatos, ſenex & plena dierum, virtutibus & miraculis clara migrauit ad Dominum, quem toto corde quæſierat, & amauerat, quem totis viribus optauerat.

Eius patientia in magnis doloribus.

Moritur.

N O T Æ.

Mecthildis.] *Tres huius nominis reperio ſanctas Virgines, vnam, de qua egimus ſupra ex Trithemio lib. 3. quam etiam Mechthildem vocat. Aliam filiam Regis Scotiæ, quæ cum fratre. Alexandro terreno Regno relicto humillimam & pauperrimam vitam peregrinando duxit, de qua fuſius ſcribitur in Speculo exemplorum. Tertiam inuenio Mecthildem fuiſſe ſociam Sanctæ Gertrudis, cuius res geſta in lib. Inſinuationum diuinæ pietatis prolixius leguntur. Sed & indoctius aliquis poterit iſtam de qua nunc agimus, quartam apponere. Verum vt omnis deinceps errandi occaſio tollatur, iſtam Mecthildem cuius vitam ſcripſimus pro certo dicimus eſſe illam ſociam S. Gertrudis Brabantinæ, & ſic non quartuor, ſed tres tantum Mecthildes aſſignamus.*

VITA S. ITERII EPISCOPI EX Anachoreta. Ex Breuiario & Antiquitatibus Eccleſiæ Niuernenſis, & ſcriptis Eccleſiæ Sulliacenſis.

Breuiar. Eccleſ. Niuern. 2. Iuly.

ITERIVS ex Noëmico vico oriundos, omnium liberalium artium ſcientia inſtructus, vitæ ſanctitate, & diuinitus ſibi collata gratia ſanitatum conſpicuus, adeò hominum gloriam declinauit, vt qooſcumqoe ſanaret, admoneret ne cui dicerent: ipſe verò loca quæuis abdiriſſima quæreret vbi lateret incognitus. Illom igitur in qoodam loco qui Vaſtioũ dicitor, inter vepres & ſpinas morantem inuenerunt nonnulli. Verum cum ſanctitatis eius fama vbique vagaretur, Sãctus Sergius Papa primus, comperta viri ſanctimonia, inde Romam

Patria S. Iterij.

Degit ſolitariè.

A S. Sergio Papa primò euocatur.

à legatis ſuis adductum, familiariſſimè complexus eſt, & illic miraculis coruſcantem apud ſe per octodecim menſes retinuit.

Creatur Epiſcopus Niuernenſis.

A Clero demum populoque Niuernenſi votis omnibus in Epiſcopum expetitus & impetratus Iterius, in eius ciuitatis ingreſſu, quendam artubus contractum ſanitati reſtituit: dæmoniacum vnum à dæmone liberauit. Poſtea verò Eccleſiam Niuernenſem cum per multos annos rexiſſet, emeritus miles animam Deo reddidit. Eius corpus in nauigio ſuper Ligerim poſitum, ſolo proprio reſtituit fluuius, & cum in eius tranſitu infirmi multi ſanitatem recepiſſent: tandem Noëmio appulſum, Sacerdotes iuxta altare Eccleſiæ honorificè ſepelierunt. Eius verò feſtum 8. Iulij celebratur.

Moritur.

N O T Æ.

Iterius.] *Præter Niuernenſem Eccleſiam & Sulliacenſem, fit etiam celebris mentio de eo in Breuiariis Eccleſiarum Senonenſ. & Aurelian. & Bituric. Fuit 16. Niuernenſis Epiſcopus, ſucceſſitque Rogoni circa annum Domini 691. ſub S. Sergio Papa I. & Theoderico I. Galliæ Rege. Erat olim in caſtro Sulliacenſi ſuper Ligerim egregia Eccleſia collegiata, dedicata & constructa eius honori, ſed Dominus & poſſeſſor illius loci cum ſit hæreticus, eam euertit & eruit, tranſtulitque in vrbem in Sacello B. Mariæ Virginis Dei genitricis. & ibi celebratur diuinum officium à Canonicis. Magna pars Noëmici vici ob honorem ſancti viri fert nomen eius, & tantum patronum ſe habere congaudet. Hæc & multa de eodem reperiuntur apud Michaëlem Cotignonum Presbyterum & Canonicum Niuernenſem, in ſuo libro de Antiquitatibus ſeu Chronicis Epiſcoporum Niuernenſium. Vocatur autem Gallicè hic* Sainct Itier.

Noëmico vico.] *Eſt Noëmicus vicus, pagus in Diœceſi Senonenſi, vocaturque Gallicè* Noiau, entre la Buſſiere & Montargis ſur le grand chemin de Neuers.

VITA S. MANDETI EREMITÆ.

Ex Breuiariis Eccleſiarum Bituricenſ. & Aurelian.

Breuiar. Eccleſ. Bituric. 10. Nouemb.

S. Mandetus filius Regis Hiberniæ.

TEMPORE Childeberti Francorum Regis, gloria miraculorum effulſit beatus Mandetus, regali ſtemmate oriundus, rege videlicet Hiberniæ. Cumque eius parentes nouem filios procreaſſent, decimum Mandetum in gratiarum actionem decimantes, ad diuini cultus miniſterium vouerunt atque dedicarunt.

Ipſe verò literis traditus, quo melius eiſdem operam daret, paterna domo relicta, longiſſimas terrarum oras adiit. Contigit autem vt defunctis nouem fratribus Mandetus quæreretur, atque inuentus cuidam Regiæ puellæ à Rege matrimonio iunctus traderetur. Qui virginitatem quam Deo vouerat violare timens, orauit ad Dominum, vt immiſſa infirmitate, à deſponſata vxore odio haberetur. Qui continuo ex ægritudine adeò fœtere cœpit, vt nullus ad eum accederet, aut appropinquare vellet. Ipſe verò impetrata diſcedendi licentia, ab infirmitate conualuit, & neceſſitate ac grauitate matrimonij exutus eſt.

Impetrat à Deo infirmitatem, vt ſuã poſſit ſeruare virginitatẽ.

Fit Monachus, deinde Abbas.

Cumque moribus & ſcientia clarus, ad Sacerdotij gradum ſublimatus eſſet, defuncto Abbate Monaſterij, in quo eius obedientiæ diu inſeruierat, à Religioſis & Monachis Abbas præficitur. Sed cum ad dignitatem regiam poſtularetur defunctis fratribus, regales pompas fugiens, cum duobus ſociis diſceſsit: peragratiſque ſuperioris Britanniæ par- A tibus, ad quandam applicuit Inſulam, à qua cum multitudinem ſerpentium fugaſſet, oratorium ibidem conſtruxit: vbi herbis & radicibus, ac frigida aqua viuens, cum virtutibus & miraculis fulgeret, ſpiritum exhalauit, & 14. Calendas Decembris ad cæleſtia regna fæliciter migrauit.

Declinans regiam dignitatem viuit ſolitarius in quadam Inſula.

N O T Æ.

Mandetus.] *In Eccleſia Aurelianenſi fit officium duplex de eo, & in Eccleſia Bituricenſi celebrantur octaua ſolemnes, ſicut ex Breuiario patet. Colligitur autem ex oratione propria corpus viri ſancti requieſcere in dicta Eccleſia. Eſt autem hæc: Deus qui beatum Mandetum confeſſorem tuum, ex genere regali procreatum, in æter-* B *nam gloriam collocaſti, & in præſenti Eccleſia honorari voluiſti, &c. feſtum eius 20. Nouembris celebratur. De eo etiam in Tabulis Breuiarij Ordinis Fontebraldenſis.*

VITA S. DVLCHARDI EREMITA. Ex Breuiario Eccleſiæ Bituric.

Breuiar. Eccleſ. Bituric. 10. Nouemb.

Patria & parentes S. Dulchardi.

TEMPORE Clotarij Francorum Regis effulſit confeſſor memorabilis Dulchardus, qui Auarico Biturigum ex religioſis parentibus ortus, cum annorum eſſet duodecim, & oues patris ſui paſceret, ſolo quorumdam tranſeuntium Monachorum intuitu, relicto C grege, obliraque parentum cognatione, vt Monachus fieret apud Aureliam, ad Miciacenſe Monaſterium properauit: vbi ſuſcepta monaſtica profeſſione, tonſuram adeptus, pſalterium didicit, & in iis, quæ ad Eccleſiaſticum ordinem pertinent, cæteros præcelluit. Itaque oratione aſſiduus, caſtitate perſpicuus, ſobrietate & ieiunio præcipuus, humilitatem ſeruabat attentius. Sæpius veſte exutus, pauperum nuditatem operiebat, atque contra malignos ſpiritus luctamen ſumens, nullis carnis delectationibus ſuccubuit.

Paſcit oues patris.

Fit Monachus.

Catalogus virtutũ eius.

Cuius perſpecta ſanctitate, poſt ſexdecim annos, ipſe ianitor monaſterij licet iuuenis, effectus eſt. Qui cum ob huius ſuſceptam obedientiæ curam, D multorum inſidiis ac ſubſannationi pateret, & omnia æquo animo in vera ſimplicitate ſuſtineret: ſtatuit cum aliis ſanctiſsimis Monaſterij fratribus, cœnobium deſerere, & Eremum petere, & paucis diebus in abditis Scaluniæ locis, ſuperno inſpectori deuotiſsimè famulatus: tandem ad locum qui Vectoria olim appellatus eſt, non longè ab Auarico remotum, omnium hominum habitatione deſtitutum, ac opaciſsimo nemore circumfultum, peruenit. Vbi exiguo tugurio conſtructo ſolitariam agens vitam, nihil aliud in cibo & potu præter illud quod humus ſponte proferebat agnoſcens, vero numini deuotæ ſeruitutis reliqua ætate exhibuit obſequium. In quo cum in- E ſigni conuerſatione fulgens tota mentis auiditate ad videndum Deum anhelaret: ipſe ex humilitatis conſuetudine, quanto plus deiiciebat ſe, gloriamque fugiebat, tanto magis virtute conſcientiæ ad ampliorem ſublimabatur. Quod in quodam energumeno propria oratione liberato, qui ad hoſpitij ſui ianuam accedens, eumque veluti agnitum proprio nomine, vt ei miſero parceret inuocans, contigit. Nam diuulgato miraculo cœperunt vndique ad eum quoque infirmi confluere: quos per manus impoſitionem, oratione ſanos reddebat. Nulla etenim infirmitas ibi locum habebat, vbi beatus confeſſor vim orationis adhibebat.

Multos patitur obtrectatores.

Petit Eremũ.

Energumenum ſanat.

Tantis igitur virtutibus clarus, eius appropinquante exitu, à Sanctu Abbate Auiro viſitatur: quem obnixè precatur, vt in ſepulchro quod ſibi parauerat, proximè moriturum ſepeliret. Quo annuente, Dominici corporis & ſanguinis communione munitus, dum lætabundo animo hunc pſalmum: Sicut Ceruus deſiderat ad funtes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus, occineret, erectis in cælum manibus, inter orationis verba 8. Calend. Nouembris migrauit à ſeculo. Longo verò poſt tempore, vbi ſepultum eſt corpus eius, fabricata eſt condigna eius meritis à Præſule Bituricenſi Eccleſia, in qua Dei operante gratia, plurima fiunt virtutum miracula.

Pſalm. 41.

VITA S. EMANI EREMITÆ, ET *Martyris, ex Breuiario & Antiquitatibus Eccleſiæ Carnotenſis.*

Breuiar. Eccleſ. Carnot.

S. Emani bona indoles.

SANCTVS Emanus in Cappadocia natus, à prima ætate, bonæ indolis adoleſcens, non laſciuiam complexus eſt mundi, non ſæculi oblectamentis & voluptatibus dum liberè vti poſſet, applicuit animum, ſed cor gerens ſenile, ac omnes cordis ſui cogitationes ad ipſum creatorem ſuum, & opera pietatis charitatiſque conuertens, in Dei timore & proximi charitate, eo magis feruebat indies: quo maiori vtens pro qualitate temporis ratione, cuncta ſub ſole vanitati ſubiecta, tranſitoria & caduca, iuxta Sapientis ſententiam eſſe cognouit. Quare vt liberius Deo vacare poſſet, patriam parenteſque adhuc valde iuuenis deſerens, Romam profectus eſt. Auditaque Sancti Leonis Papæ ſanctitate & miſericordia in egenos, ad eundem acceſſit. Qui cum vidiſſet eum eſſe optimi ingenij, in humanioribus ſcientiis iuuenem erudiendum curauit. In quibus cum magnos progreſſus feciſſet, tandem vt ſanctorum precibus & ſuffragiis iuuari mereretur, peregrinari decreuit.

Proficiſcitur Romam.

Is eſt eius nominis ſecundus.

Audita igitur miraculorũ fama S. Nazarij apud Mediolanum, eò profectus eſt, manſitque ibidem aliquandiu. Sed ampliores pro Chriſti amore cupiens tolerare labores, ſecundam peregrinationem ſuſcepit, Auguſtoduni, ad tumulum Sancti Symphoriani martyris. Vbi diuina operante gratia multa patrauit miracula. Nam claudum in virtute Sanctæ Crucis ſanauit, puero cæco & ſurdo viſum & auditum reſtituit, alium præterea puerum mortuum Vrbicium nomine ad vitam reuocauit, cuius etiam matrem grauiter à dæmone vexatam, perfectè liberauit à tam crudeliſſimo hoſte.

Item & Mediol. ad ſepulchrum S. Nazary.

Item & Auguſt. ad ſepulchrũ S. Symphoriani.

Claret miraculis.

Propter hæc & alia quamplurima miracula ab vniuerſa ciuitate vnicè amabatur, & reuerebatur. Manſiſſetque ſemper ad tumulum prædicti martyris, ni Deus eum ad altiora & ſublimiora deſtinare voluiſſet. Quadam enim die eo orante, diuinitus admonitus fuit, vt ad partes Carnotenſium ſe conferret, ad prædicandum Euangelium. Qui cæleſti viſioni & iuſſioni obtemperans, venit Carnutum, cœpitque diligenter prædicationi incumbere, non ſine magno animarum fructu & profectu. Multi enim adhuc Idolis dediti, aliiſque grauiſſimis vitiis implicati detinebantur tempore Theodeberti Regis Francorum. Sed cum quietam & ſolitariam appeteret vitam beatus Emanus, in quodam oppido Sybernitico nomine non longe ab vrbe Carnotenſi, ſibi ſacellum & celluiam conſtruxit, vbi Angelicam potius quam humanam exercuit vitam. Sæpius totas noctes inſomnes in orationibus & meditationibus tranſigebat, ieiuniis continuis corpus atterebat, radicibus & herbis adiũcto modico pane bordeaceo victitabat. Vt autem magis concupiſcentiam domaret, ô rem inauditam! ad ſitim extinguendam, aqua ſalſa vtebatur. Demum poſtquam plures annos in tam ſanctis perſeueraſſet exercitiis: quadam die per ſyluam deambulans cum egregiis viris Maurillio & Allemaro, incidit in latrones. Qui eum aurum & argentum multum in cella eius ſe inuenturos putarent, necnon etiam moleſtia affecti quod vir Dei ſæpius eos redarguiſſet de ſuis ſceleribus, & ad meliorem frugem reuocare voluiſſet: opportunam nacti occaſionem ſeſe vindicandi, crudeliter virum ſanctum, vna cum prædictis Maurillio & Allemaro, trucidarunt. Quorum corpora in eodem loco ſepulta fuerunt. Poſtmodum verò ſucceſſu temporis, corpus S. Emani cum corpore S. Mauricij collocatum fuit.

Diuinitus monetur ad partes Carnotenſium ſe conferre.

Is eſt eius nominis ſecundus.

Conſtruit ſibi ſacellum & cellam.

Nota miram auſteritatem.

Perimitur à latronibus.

NOTÆ.

Emanus.] *Præter antiqua MS. & Breu. Carnot. plura de eo habentur in Antiquitatib. eiuſdem ciuitatis. Necnon & nouiſſimè deſcripſit vitam eius Gazetius tom. 2. de vit. Sanct. Obiit circa annum Domini 680. Magno eſt in honore hic Sanctus apud Carnotenſes, depingiturque in habitu Eremitico.*

VITA S. LAVTENI EREMITÆ. *Partim ex Breuiario Cluniacenſi, & aliis Codicibus.*

Breuiar. Cluniac. 6. Nouemb.

FVIT venerabilis vitæ vir Lautenus nomine in Eduenſium territorio, genere non infimo ortus: ipſo tempore iuuentutis non laſciuiam ſectans, ſed parentum venerabilium veſtigia ſequens: monitaque aure cordis intendens, oſtendebat in moribus quis eſſet futurus in actibus. Nam pollebat caſtitate non ſolum apud homines corporis: ſed etiam apud Deum mentis. Charitatem præcipuè habens fixam in corde: vt eum timore diligeret Chriſtum, & cum dilectione timeret. In orationibus peruigil, in ieiuniis fortis, in pſalmodiis aſſiduus, in lectionibus diuinis frequentiſſimus, in humilitate ſummus: ſequens illud Euangelicum. Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Erat ei delectabile vt Chriſtus illi eſſet viuere, & mori lucrum.

Patria Sãcti Lauteni, eiuſque ſancta pueritia.

Catalogus virtutũ eius.

Enimuerò ſecundum diuinarum ſcripturarum normam, nolens antea fieri magiſter, quam diſcipulus eſſet magiſtri: ſancti & viri Religioſi Laurentij Abbatis Balmenſis ſe ſubdidit inſtitutis, ſub cuius magiſterio poſitus, quaſi peritus agricola excoluit agrum mentis & corporis ſui, breui tempore in omnibus exercitiis ſpiritualibus: ita vt iam abſque ſolatio aliorum ſolo Dei adiutorio fretus aduerſum malignorum ſpirituum multitudinem pugnaturus, Eremiticam vitam expeteret habitaturus.

Fit Monachus.

Petit Eremũ.

Tunc ipſe bonorum operum inuidus diabolus non iam occultè, ſed patenter ſe cœpit eius oculis inücere, tentans eum terrere ſuis machinamentis deceptoriis. Aſſiſtebat nãque orante eo ante ipſum cum magna multitudine ſuorum ſatellitum, emittens diuerſarum beſtiarum ſonitus vocum, leonum videlicet, luporum, cæterarumque ferarum. Sed vir Domini nihil horum pertimeſcens, ad Deum ſe conuertens dicebat: Exurge Domine, & diſſipentur

Dæmones eũ terrere conãtur.

inimici tui, & fugiant qui oderunt te à facie tua. A Qui ſtatim fugitores velut fumos euaneſcebant. Cumque aduerſum ſe conſpiceret tam ſæuiſſimè conſurgere exercitus dæmonum, cœpit magis ſemetipſum exercere in abſtinentia ciborum & frequentia vigiliarum: vt iam in diebus veris quadrageſimæ in hebdomada duabus tantum vicibus comederet, ſolas ſcilicet pulticulas hordeaceas, in alia quadrageſima pomis vteretur ſiccis, in tertia verò oleribus necdum coctis.

Magna S. viri abſtinentia.

Eo ſic ſolitariè viuente Presbyter quidam Gallicanus nomine à dæmonio vexabatur. Qui audiẽs opinionem ſanctitatis illius, venit ad eum flagitãs, vt ei ſanitatem conferret benedictione ſua. Tunc ille. Tu, inquit, Presbyter es, ego autem Monachus: peto vt tu benedicas me. Et cum inter eos eſſet contentio, benedici ſe adinuicem rogantes: dedit ei vir ſanctus oleum, & iuſſit vt ſe perungeret de eo. Accipiens id Presbyter, vnxit ſe, & continuè receſſit ab eo dæmonium. Longum eſſet ſingula eius miracula percurrere: nam intantum in illo apparuit Dei gratia, vt malè habentes, per eius preces impetrarent remedia. Cæci viſum, claudi greſſum, ſurdi auditum, muti loquelam, dementes ſoſpitatem, & quod permaximum eſt, nullus ad eum acceſſit, qui non melioratus receſſerit. Poſtquam verò per multorum annorum curricula ſolitarius in Eremo vixiſſet, ſupradictus Laurentius Abbas, Monaſterij Sãctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Balmenſis, migrans ex hac vita, hic beatus poſtmodum ei in regimine ſucceſſit, & oues ſibi creditas ſanctiſſimè & prudenter gubernauit, & ſic vita & miraculis clarus ipſe migrauit ad Dominum die 2. Nouembris, cuius Natalis ea die celebratur.

Humilitas S. Lauteni.

Sanat dæmoniacum.

Succedit Laurentio Abbati in regimine Monaſterij Balmenſis.

Migrat.

B C

N O T Æ.

Lautenus.] *De eo agit Arnoldus Vuionius in additionib. Ligni vitæ prope finem.*

Eduenſium, &c.] *Sunt Eduenſes, aliàs Auguſtodunenſes, populi Burgundiæ à ciuitate Eduenſi, vel Auguſtodunenſi, quæ vulgò dicitur* Auſtun, *ſic dicti.*

VITA S. CÆSARIÆ VIRGINIS. D

Partim ex antiquis monumentis Monaſterij S. Andreæ prope Auenionem, & ex iis quæ Franciſcus Claretus Archidiaconus Arelatenſis ſcripſit Cardinali Baronio, partim etiam ex iis quæ memoriæ tradidit idem Cardinalis.

IVXTA oppidum S. Andreæ, quod in Gallia Occitana ſitum eſt, Diœceſis Auenionẽſis, fuit quædam virgo nobiliſſima, nomine Caſaria, vel (vt aliqui volunt) Cæſaria, quæ, cum ad nobiles perueniſſet annos, à parentibus matrimonio copulata eſt cuidam nobiliſsimo viro nomine Valenti. Viuebant autem ambo in timore E Dei, eleemoſynas multas facientes, & quod maioris eſt admirationis, virginitatem ſuam illibatam in matrimonio diu ſeruauerunt, & poſtmodum Valens ex coniugio tranſiuit, conſentiente vxore, in ſacerdotium, B. autem Cæſaria quæ dudum ad vitam ſolitariam anhelabat, ſeceſsit in ſpeluncam in ſummitate montis dicti oppidi, vbi per totum vitæ ſuæ curriculum ſolitaria vixit in magna abſtinentia, & penuria rerum omnium: vnde eam Deus ad declaranda eius merita, multis decorauit virtutum, & miraculorum inſigniis. Obiit autem hæc glorioſa Virgo in dicta ſpelunca, (vbi nunc eſt capella in ipſa rupe exciſa) circa medium noctis die

Patria S. Cæſariæ.

Matrimonio copulatur.

Virginitatem cum viro ſuo ſeruat.

Viuit ſolitaria in quadã ſpelunca.

Claret miraculis.

Moritur.

A Dominico illuceſcente 6. Idus Decembris, Euagrios, & VI. P. C. Baſilij Iunioris v. C. C. Anno XII. regni Domini Childeberti Regis, Indictione quinta, ſicut colligitur ex eius Epitaphio, in quo leguntur verſus ſequentes, ſuperiores autem periere.

S. Virginis Epitaphium.

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Menſibus & geminis concludens tempora vitæ,
Viuit in æternum nullum moritura per æuum.
Iſta Valens fieri fletu manante rogauit,
Iura Sacerdotij ſeruans, nomenque iugalis.

Hoc Epitaphium videtur literis Romanis maiuſculis in marmore ſemifracto exaratum.

N O T Æ.

B Cæſarea.] *Vel Caſaria, plura de eadem Baronius tom. 7. Annalium. ſub finem tomi præfati, & anni Chriſti 587. tempore Pelagij Papæ II. & Maurity Imperatoris, vbi eam Cæſariam appellat, & fœminam, non autem virginem. Sed fallitur, nam in antiquo Breuiario Eccleſiæ S. Andreæ virgo nominatur his verbis Caſariæ Virg. 4. Capparum & 12. lectionum, cum oratione propria. Eius autem feſtum in hoc Breuiar. reponitur in menſe Decemb. poſt glorioſiſſimæ virginis Dei genitricis Mariæ immaculatã conceptionem. Nam ſecundum Epitaph. obiit 6. Idus Decemb. qui eſt dies immaculatæ concept. Sacrum huius virginis caput oſtenditur in argento bis deaurato in dicta Eccleſia S. Andreæ, & deuotionis cauſa, capitibus ægrotantium imponitur, præcipuè eorum* C *qui capitis morbo vexantur: multæque Indulgentiæ conceduntur viſitantibus dictam Eccleſiam, & Reliq. die 3. ſolemnitatis Pentecoſtes. Notandum etiam eſt iſtam Caſariam vel Cazariam eſſe aliam à S. Caſaria Abbatiſſa ſorore Sancti Cæſarij Arelat. Epiſcopi, nam temporis ratio hoc conuincit, certum enim habetur ante annos fermè octoginta ipſam iam fuiſſe Abbatiſſam, adeò vt impoſſibile ſit in hunc vſque Chriſti annum, nempe 587. fuiſſe ſuperſtitem. Adde quod apud Arelatenſ. in eius Monaſterio videntur eius ſanctæ Reliquiæ cum capite, & apud S. Andream oſtenduntur caput & Reliq. iſtius Sanctæ Caſariæ de qua nunc agimus. Legatur Baronius loco ſupracitato.*

D *VITA S. CLODOALDI PRESBYteri & Eremitæ. Partim ex Breuiario Eccleſiæ Pariſienſis & aliis.*

Breuiar. Eccl. Pariſienſ. 7. Septemb.

CLODOALDVS Clodouæi magni Regis Francorum, ex Clodomiro Aurelianenſium Rege nepos, cæſo à Burgundionibus patre, ipſe cum duobus fratribus Theodoualdo & Gunthario, pupillus, ſub auiæ Clotildis ſanctiſsimæ tutela relictus eſt: ſed inſtigante diabolo ambitionis principe, patrui eorum Childebertus & Clotharius Reges, vt hæreditatem pupillorum inuaderẽt, duos quidem vi & fraude occiderunt; vnum de- E cem, alterum ſeptem annorum, quos Regina auia immenſo luctu proſequuta, in baſilica Sancti Petri Pariſiis ſepeliendos curauit. Tertius verò Clodoaldus, cum ad ſimile exitium quæreretur, ope virorum fortium, imò protegente Deo ſeruatus eſt. Qui exhæres factus in terris, hæreditatem quæ de cælo eſt toto animo concupiuit; neque tam abiectus à mundo, quàm mundum ipſe deſpiciens, ſibi propria manu capillos in ſignum contempti regni incidit, & Clericus factus, diuinæ ſe ſeruituti ſubdidit. Ideoque ſacrorum librorum lectioni, humi ſtrato cilicio incumbens, ſub Chriſti diſciplina tenerum corpus exercuit, & quod reliquum erat ſubſtantiæ, Eccleſiis & pauperibus diſtribuit. Quo

S. Clodoaldus nepos Clodouæi Regis.

Theodoualdus & Guntharius filij Clodomiri Regis à Childeberto & Clothario Regibus, regnãdi cupiditate crudeliter occiduntur.

Clodoaldus fit Clericus.

tempore

S. Seuerinum inclusũ adit. tempore ſanctum Seuerinum Monachum adiit, vt ab eo ſanctæ religionis habitum perciperet; qui intra Lutetiam in cella concluſus, contemplationi diuinæ vacabat.

Solitariã vitam ducit in Prouincia. Inde ad extremam Galliæ partem quæ Prouincia dicitur, ſolitariè victurus diſceſſit. Vbi dum orationis domum conſtrueret, pauperi eleemoſynam petenti, cum aliud non haberet, cucullum tribuit, qui ſequenti nocte propter meritum dantis coruſcare ingenti lumine viſus eſt. *Claret multis miraculis.* Propterea fama ſanctitatis eius vbique diffuſa, multi grauiſſimis infirmitatibus detenti veniebant ad eum, ſicut cæci, claudi, paralytici, dæmoniaci, qui curabantur omnes. Sed timens vanam gloriam & ſui nominis celebritatem maiorem, Lutetiam reuerſus eſt, & populo acclamante per Euſebium Epiſcopum dignè *Ordinatur Sacerdos.* Sacerdotio conſecratur. In loco qui Nouigentum dicebatur, Monaſterium fecit: vbi poſt multorum animas Christo acquiſitas, morte quam ipſe præſcierat, fæliciter conſummatus, atque ſepultus eſt. *Moritur.* Cuius etiam mors pretioſa crebris miraculis illuſtrata eſt.

N O T Æ.

Clodoaldus.] *De quo Mart. Romanum cum Baronio 7. Septembris. Agunt præterea de eodem Sigebertus in Chronico, qui dicit eum floruiſſe ſub Iuſtino ſeniore: Petrus Equilinus Epiſcopus in Cat. lib. 8. c. 50. & denique omnes qui hiſtorias Francorum ſcripſerunt tam antiqui quàm moderni, Ægidius, Belforeſtius, &c. Fit etiam mentio fuſius de eo in Chronico Burgundiæ Paradini. Porro Epitaphium S. Clodoaldi tale eſt.*

Artubus hunc tumulum Clodoaldus conſecrat almis,
Æditus ex Regum ſtemmate perſpicuo.
Qui vetitus Regni ſceptrum retinere caduci,
Baſilicam ſtuduit hanc fabricare Deo.
Eccleſiaque dedit matrici iure tenendam
Vrbis Pontificij quæ foret Pariſij.

Eius autem ſacrum corpus nunc in baſilica S. Dei genitricis Pariſienſ. honorificè aſſeruatur, quemadmodum Dubrul, & Ducheſne in Antiquitat. Ciuit. Pariſienſis.

VITA S. PATRICII EREMITÆ. Ex Breuiario Eccleſiæ Niuernenſis.

Breuiar. Eccleſ. Niuern. 31. Octob. Clari parentes S. Patricij. PATRICIVS in territorio Aruenicæ vrbis nobilibus ac claris parentibus ortus eſt. At longè ſanctitate, humilitate, morumque integritate illuſtrior extitit. Qui relictis huius ſæculi diuitiis, calcatiſque deliciis, & voluptatibus humanis, ſe totum ad Dei cultum contulit. A quo vt nulla poſſet ratione auocari & diſtrahi, *Fit Monachus.* Monaſterium Abbatis Portiani ingreſſus eſt: vbi tyrocinia vitæ Monaſticæ exercens, admirabilem ſanctitatis futuræ cunctis Monachis expectationem præbebat. Quibus ita charus & obediens fuit, vt nullum onus quantumuis difficile, pro Chriſti nomine, fratrumue obſequio refugeret: ſed omnia fortiter munia Monaſterij ſuſtinebat, & alacrius perficiebat.

Solitariæ vitæ ducendæ cauſa venit Niuernũ cum quibuſdam ſociis. Expleto tẽpore obedientiæ, animũ ad altiora appulit, & religionis Chriſtianæ amplificãdæ deſiderio flagrans, ſe in pagũ Niuernenſem qui Gentilicũ vocatur, cum his ſanctiſſimis viris Germano & nepote ipſius Germanione, contulit: vbi locum omnino ſpinis conſitum, & ab hominum frequentia remotum, & vetus phanum dirutis parietibus, repererunt; quem quidem locum ad ſolitariam vitam agendam ſibi elegerunt. Vbi aſſiduis orationibus, ieiuniis & vigiliis incumbentes, admirabili ſanctitate, humilitate, abſtinentia vnumquemque ad religionem Chriſtianam amplectendam alliciebant, & potiſſimum Pomponiam matronam multis diuitiis affluentem. Quæ cognita ſeruorum Chriſti charitate & probitate, vt pro animæ ſuæ ſalute precarentur, & orarent, mediam villæ partem contulit, cuius beneficio ibi Monaſterium extruxerunt.

Claret miraculis S. Patricius. Tanta ergo in illis tribus ſeruis Chriſti relucebat ſanctitas, & potiſſimum in Sancto Patricio, vt vndique ad eum fieret Chriſtianorum, & maxime fratrum concurſus: à quibus inuitus Abbas creatus eſt. Siquidem ita miſericordia præuentus erat, vt admirandis miraculis languidos omnes & infirmos, ſigno Crucis, & ſancti olei vnctione ſanaret. Inter quos Seruilius vir opulentus, membrorum compagibus languens, præfati olei vnctione ſanatus eſt. Cum ancilla cuiuſdam matronæ Niuernenſis oculorum lumine orbata eſſet, adducta ad Sanctum Patricium, viſum recepit. His miraculis clarus & inſignis virtutibus fulgens, plenus dierum & ſanctitate, tranſiit ad Chriſtum, & ſepultus eſt in *Moritur.* Eccleſia, ſuo nomini dicata. Eius autem ſolemnitas 31. Octobris celebratur.

N O T Æ.

Patricius] *Extat Eccleſia S. Patricij nomini dicata, ſeu Paracia apud Niuernum, vbi & ſolemniter eius feſtum celebratur, & multe in honore habetur. Vulgò dicitur* S. Pere.

In territorio Aruernicæ vrbis.] *Vt optimè annotauit Dominus Sauare, non ſolum Auernia ſumitur pro tota prouincia quæ vulgò dicitur* Auuergne, *ſed præcipuè & ſpecialiter pro ciuitate quam communiter Claromontem appellamus, Gallicè* Clairmont.

VITA S. GENDVLPHI EPISCOPI. Ex Breuiario Eccleſiæ Pariſienſis.

Breuiar. Eccleſ. Pariſienſ. 13. Nouembr. Patria S. Gendulphi. GENDVLPHVS parentibus Chriſtianis & erga pauperes benigniſſimis, ſterilibus tamen, Romæ imperante Decio Cæſare natus eſt. *Ordinatur Epiſcopus à B. Xiſto Papa.* Qui à beato Xiſto Papa tempore perſecutionis eruditus, & per omnes gradus ad Epiſcopatum ſublimatus, in Gallias ad prædicandum gentibus Euangelium eſt miſſus. *Prædicat verbum Dei in Aquitania.* Itaque in plurimis Aquitaniæ locis Chriſtum annunciauit, & ad dæmones expellendos, ſanandaſque ægritudines diuina virtute præditus, vbique verbo doctrinæ & miraculis copioſam Domino multitudinem acquiſiuit. Sed & multa pro Chriſti nomine pertulit, ita vt fuſtibus cæſus, & in clibanum ardentem immiſſus, exiiſſe diuino beneficio incolumis legatur. Atque vt doctrinam ſuam vitæ ſeueritate commendaret, pane tantum hordeaceo & aqua potabili, vitam ſuſtentabat. Tandem in pago Bituricenſi, *Cella S. Gendulphi.* loco qui nunc Cella Sancti Gendulphi dicitur, Monaſterium conſtruxit: vbi in pace quieſcens, cum patre ſuo qui peregrinationis & laborum ſocius extiterat, ſepultus eſt: multiſque vicinos populos beneficiis cumulauit. *Moritur. Eius corpus Pariſios trãsfertur.* Eius corpus & caput in Eccleſia Pariſienſi honorifice repoſitum conſeruatur. Cuius feſtiuitas 13. Nouembris celebratur.

N O T Æ.

Gendulphus.] *De quo in Tabulis Eccleſiæ Bituric. Cauendum eſt ne confundatur cum ſupradicto Gundulpho,*

pho, cum eorum res geſtæ ſint omnino diuerſa, licet ferè conueniant nomine. Fuit & alius Gendulphus, ſeu melius Gengulphus martyr, de quo in Breuiario Eccleſiæ Tallenſis.

Breu. Eccleſ. Bitur. 19. Auguſti.

VITA S. MARIANI EREMITÆ.

Ex Breuiario Eccleſiæ Bituricenſis.

S. Marianus relicta ſponſa Eremiticam vitam ducit.

MARIANVS ingenuis parentibus Bituricenſis vrbis procreatus, ſponſam ſuam cum mundi illecebris derelinquens apud Spinolaium vicum, pluſquam quadraginta annis, in orationibus, ieiuniis & vigiliis, clarens miraculis Ereniticam vitam duxit. In qua à Sancto Aminione poteeius viſitatus, dum interrogaretur, quomodo inedia corporis tantam vigiliam ſuſtinere valeret, reſpondit ſe plurimas tentationes & inſidias in ſpecie ſerpentium diaboli ſuſtinuiſſe, quas per orationem & vexillum Crucis, ita debellarat, vt poſtmodum nullo excubiatum tempore, ſopore deprimeretur. Abnuit autem ſacerdos fieri dicens, non propter honorem ſæculi, verum propter ſolam humilitatem, cuius ſublimitas Chriſtus eſt, vaſtam ſe Eremum expetiiſſe. Oblatam ſibi pecuniam, veluti noxia venena contingere & accipere recuſabat, & ſanctitate plenus in ſolitudine diem clauſit extremum 19. Septembris.

Plurimas dæmonũ patitur inſidias.

Nota S. viri humilitatem. Moritur.

NOTÆ.

Marianus.] *De quo Martyrologium Roman. cum Baronio in Notis 19. Auguſti. Scripſimus ſupra lib. 2. alterius Mariani Incluſi vitam ex Trithemio.*

Bituricenſis vrbis.] *Quæ vulgò dicitur* Bourges.

Breu. Eccleſ. Aptenſ. 25. Auguſti.

VITA S. MARTIANI ABBATIS.

Ex antiquo Breuiario Eccleſiæ Aptenſis.

Patria S. Martiani.

MARTIANVS Religioſus Benedictinus, vir eximiæ fuit ſanctitatis. Qui ortus ex caſtro Saniune Diœceſis Aptenſis, regni Arelatenſis, (ipſa eſt prouincia Prouinciæ) ex parentibus plurimis opibus, ſed amplioribus virtutibus abundantibus, fuiſſe dicitur. Eſt enim Sanio, caſtrum olim fortiſſimum & inexpugnabile, & ab Apta circiter duobus diſtans ſtadiis. Parentes igitur S. Martiani, ſine liberis degentes, virtutibus pollentes, & temporalibus bonis competenter locupletati, continuis precibus, prolem potius virtutis, ſpiritualiumque bonorum, quàm temporalium, hæredem futurum, à Domino crebris orationibus, eleemoſynis, gemitibus & lacrymis popoſcerunt. Et non ſunt fraudati à deſiderio eorum. Nam tandem Martianum nomine diu optatum, talem qualem decebat ſanctitas, & opera eorum merebantur, genuerunt. Erat autem infans Martianus facie rutilans, aſpectu hilaris & iucundus, ſermone & moribus ornatus. Decebat enim, vt eum quem diuina perfuderat gratia, interius, exteriuſque relucere faceret. Tanta denique præuentus erat gratia: tantiſque ornatus gratiis, vt ab omnibus ſingulariter amaretur.

Parentes S. Martiani, precibus eum à Domino obtinent.

Tranſactis igitur ablactationis ſuæ, atque puerilibus annis innocenter decurſis, totum ſpiritum ſuum tranſtulit in Deum ſuum. Nemo tempore ſuo in viſitandis liminibus Eccleſiarum, & ſacrorum locorum attentior, nemo in oratione feruentior & deuotior. Scholis adhibitus, non ſolum cõ discipulis, ſed etiam magiſtris, propter egregium ingenium & ſapientiam ſuperantem ætatem, ſtuporem inferebat. Liberalibus igitur diſciplinis ſufficienter eductus, cogitauit ex talento duplici ſibi credito, videlicet naturæ & gratiæ, duplicatum illud Domino ſuo referre. Conſiderans autem ſe Domino, (ſicut deſiderabat,) non ita perfectè poſſe adhærere in ſæculo; captus amore vitæ ſolitariæ, clam relictis parentibus, deſerta loca petiuit & incoluit: pauperem & nudum Chriſtum, pauper ipſe & nudus ſequi cœpit. Non eſt huius loci edicere, quantas in illis deſertis æſtus, frigoris, famis & ſitis, dæmonumque illuſiones & moleſtias ſuſtulerit. Eas meditandas relinquimus iis, qui non ignorant, & experti ſunt, quanto odio proſequitur diabolus ſolitarios, hominum conſortia fugientes, & quodammodo in terris vitam Angelicam exercentes.

Scholis adhibetur, & multum proficit.

Petit Eremũ.

Poſtquam vir Dei per multorum annorum curricula ſolus in Eremo habitaſſet incognitus: tandem diuinitus inſpiratus, conſiderans quod ſibi ipſi ſolummodo prodeſſet, fidelium adiutus ope cœpit conſtruere Monaſterium: portabat ipſe lapides, aquam & alia neceſſaria latomis miniſtrabat. Cum ergo ſex Monachos Religione & ſanctitate conſpicuos ſecum aſſumpſiſſet: ſecundum S. patris Benedicti inſtituta eos viuere docuit. Ipſe verò duriorem & auſteriorem vitæ modum ſectabatur. Aſperrimo enim cilicio ſemper vtebatur: ſuper nudam iacebat humum, pernoctabat in orationibus, & denique ſolitudinem & ſilentium aliaſque auſteritates & pœnitentias, quas in Eremo exercuerat, in Monaſterio non intermiſit. Licet Monaſterij pater eſſet, nihilominus pro victu fratrum cum magno labore ſarciuulam geſtans, eleemoſynam petebat: aliaque vilia & abiecta officia exercere non dedignabatur.

Conſtruit Monaſterium, & colligit Monachos.

Aſperrimo vtitur cilicio.

Pro victu fratrum eleemoſynam petere non dedignatur.

Quadã die cum Aptam proficiſceretur, contigit eum in domo cuiuſdam optimæ viduæ hoſpitari, quæ elegantem puerum & hunc vnicum habebat. Quem cum vir ſanctus vidiſſet optimè morigeratum, petiit matri quatenus permitteret vt eum Monachi veſte indueret. Illa quæ vnicum hunc tantum habebat filium, tam elegantem, & bonis moribus ornatum, quemque valde diligebat, baculumque ſenectutis fore expectabat, honeſtè recuſauit. Paucis menſibus tranſactis, dum pro quibuſdam negotiis ad dictam ciuitatem ſe contuliſſet, contigit puerum infirmari & mori. Mater lacrymabunda & gemens per vicos filij mortem lamentabatur. Verùm cum reſciuiſſet B. Martianum eſſe in vrbe, non ignorans viri Dei ſanctitatem, fide plena, mortuum puerum in platea poſuit, & cum diu virum Dei quæſiſſet, tandem eum inueniens, multis lacrymis & precibus coactum, ad locum vbi puer mortuus iacebat, adduxit. At ille dixit ei: Si quando petieram tibi, dediſſes mihi filium tuum, modo non fuiſſet mortuus. Tunc miſeratione motus, præmiſſa oratione cum lacrymis, mortuum vitæ reſtituit, & matri tradidit. Tunc omnes admirari, tunc Deum benedicere & laudare cœperunt, qui tantum miraculum per ſeruum ſuũ operatus fuerat. Statimque mater quæ antea viro Dei poſtulanti filium recuſarat: nunc ſuppliciter rogat vt eum accipiat, & Monachorum ei habitũ tradat. Quem benignè ſuſcipiens vir Dei, eum ſecum in Monaſterium duxit, & tonſurato capite Monachum fecit.

Suſcitat mortuum S. Martianus.

Beatus interea Martianus cum multos collegiſſet Monachos, & iam ſenex eſſet, ei vires corporis

deficere

deficere cœperunr. Quadam die cum reuerteretur à ciuitate Aptenſi,ſimplici baculo,ſua onuſtus ſarcioa ad victum fratrum ordinata,circiter circa mediam viam conſtitutus, deficere cœpit,& breui interpolatione facta, in loco qui etiam nunc Petra S. Martiani dicitur, fæliciter expirauit. Qui licet humano ſolatio deſtitutus eſſet: Angelorum tamen comitatus eſt choris. Nam & campanæ circiter per tria milliaria,ſine humano adminiculo, ſed potius diuina actæ potentia, perſonuerunt. Concurrunt fratres ſcire cupientes quidnam eſſet: venienteſque ad locum, patrem mortuum deferre ad Monaſterium volueruot. Tunc ſuperueniunt & Aptenſes ciues, ſed corpus à nullo potuir moueri, donec & Aptenſis Antiſtes aduenit: qui vna cum Clero in baſilica Sanctorum Auſpicij & Caſtoris eiuſdem ciuitatis quondam Epiſcoporum & Martyrum,ſacrum corpus depoſuit.Nec defuere plurima miracnla, uam febricitantes,aliique variis languoribus vexati ad ſancti Confeſſoris corpus concurrentes,curati ſunt, & plene liberati. Eius feſtiuitatem Eccleſia Aptenſis celebrar 25.Auguſti cum octanis & officio proprio. Hic vir ſanctus ſemper virginitatis lilium illibatum cuſtodiuit.

Fæliciter migrat in calũ.

Mortuo viro Dei,campanæ humano deſtitutæ auxilio dant ſonitum.

Miracula ad eius tumulũ

N O T Æ.

Martianus.] *S. viri corpus Aptenſis Eccleſia, vna cum corporibus SS. Anna, matris Dei genitricis Maria, Auſpicij & Caſtoris eiuſdem Eccleſia Epiſcoporum ſumma cum reuerentia & honore reſeruat.*

Apta.] *Eſt vrbs Prouincia antiquiſsima, qua vulgò dicitur* At,*vel* Aſar,en Prouence.

VITA S. SEVERINI INCLVSI. Ex Breuiario Eccleſia Pariſienſis.

Breuiar. Eccl. Pariſienſ. 24. Nouemb.

SEVARINVS apud Luteriam Pariſiorum Monaſticam vitam amplexus, vt multo facilius & liberius diuinis vacaret obſequiis, & rerum cæleſtium contemplationi:cella ita ſe conclnſit, vt omnium hominum conuictum, & conſpectum vitaret. A quo beatus Clodoardus, Clodouei primi,ex Clodomiro nepos, & Religionis habitum, & ſanctiſsimè in illo propoſito viuendi rationem, regulamque accepit.Tandem ſanctitatis fama, & vitæ planè angelicæ commendatione celebris,ex hac vita deceſsit.Cuius corpus in Eccleſia Pariſienſi reqnieſcit. Vixit ſub Clndouei magni filiis Regibns. Eius feſtum dic 24. Nouembris celebratur.

S. Seuerinus viuit incluſus in cella.

Sanctæ conuerſationis habitum tradit S. Clodoardo.

Sanctitate celebris migrat in cœlum.

N O T Æ.

Seuerinos.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 24. Nouemb. Agit praterea de eodem Dubreul in Antiquit. Ciuitatis Pariſienſis. Fuerunt & alij duo eius nominis Sancti, vnus Abbas Agaunenſis, & alter dictus Noricorum Apoſtolus.*

VITA S. AMBROSII EPISCOPI & Eremitæ. Ex Breuiario Eccleſia Bituricenſis.

Breuiar. Ecclſ. Bituric. 16. Octob.

BEATVS Ambroſius Caturcenſis Epiſcopns, diebus & noctibos vigiliis & orationibus ſemper intentus,nibil niſi quod ex re Eccleſiæ eſſet diligens: omnia quæ habebat paupetibns diſtribuebat.Qua de re cioitati inuiſus,io quandam iuxta templum ſe retruſit cellam. In qna mnltom prece valens, languidos ſanabat, detectaque inimici A verſutia, qoi in ſpecie mulieris ad cellam eius quò ei noceret,venerat, obſeſſam fæminam à dæmone liberauit.

Omnia ſua diſtribuit pauperibus. Degit incluſus in cella S. Ambroſius.

Diabolus illi ſpecie mulieris apparet.

Poſtmodum de illa egreſſus cellula, in arctiore ſe recluſit cauerna,ſub altiſsimo ponte fluuij Olte, catena ferrea vinctus, quo liberius contemplationi, orationive inhæreret. Proiectaque claue in flumen,ſe inde non exiturum profeſſus eſt,donec Dei volnntate clauis reperta eſſet. Vbi Deo confidens, ad tertium tantnm diem offerri ſibi cibum cum aqua ſecretò curabat. Verum euolutis tribus annis, cnm mortuus crederetur, alio vice eius ſubſtituto, clauis in æde ſubſtituti Epiſcopi ad os piſcis inoenta eſt. Et inde agnito vero Epiſcopo Ambroſio, B vniuerſus Clerus cum populo, cereis & pſalmis & hymnis ad eundem educendum foras, & ſuæ ſedi reſtituendum,feſtinar occurrere.

Relicta cella habitat in arctiſſima ſpelunca.

Nota inſignẽ eius abſtinentiam.

Fruſtra laborat Clerus & populus,vt eũ ad ſuam Eccleſiam reducat.

At non acquieſcens,Romam cum ſuo diſcipulo perrexir, acclamantibus cnnctis: Miſerere noſtri pater, & nos Deo in tuis orationibus commenda. Poſt aliquod tempus Roma reuerſus,in pago Bituricenſi commorans, per multas tribulationes expurgatus, glorioſum Deo ſpiritum reddidit.Poſtea Biturigas tranſlatus,honorificè ſepultus eſt.

It Romam.

Moritur.

N O T Æ.

Ambroſius.] *De quo Mart. Rom.cum Baronio 16. Octobris.*

C Catnrcenſis Epiſcopus.] *Hac ciuitas Caturcum dicta,Gallicè vocatur* Cahors.

VITA S. DONATI EREMITÆ. Partim ex Breuiario Eccleſia Gratianopolitana: partim ex Petro de Natalibus Epiſcopo Equilino lib.7.c.68.

Breuiar. Eccl.Gratianop. 19. Auguſt.

FVIT vir quidam Donatus nomine, à Neuſtriæ regionibus, Aurelianenſi vrbe oriundus, qui à rodimentis iufantiæ ſuæ electus eſt à Domino. Cumque trium eſſet annorum, traditus eſt à genitoribus fuis magiſtro,vt eum litteria erudiret. D Tantam autem gratiam Dominus ei largiri dignatus eſt, vt omoia beati Dauid ſciret Cantica. Cnm verò eſſet annorum decem, omnia volumina tam veteris qnàm noui Teſtamenti peragrauit. Tunc placuir Aurelianenſis vrbis Epiſcopo, vt eum clericaret. Sed & cum perueniſſet ad ætatis duodecimum annum,complacuit Epiſcopo,vt eum ad onus Diaconatus benediceret.

Patria S.Donati.

Fit Clericus, poſtea Diaconus.

Tanta verò erar in eo boni animi tranquillitas: vt omnes dicerent illum eſſe à Deo electum. Tunc complacuit omnibus,vt Preſbyteri onus acciperet. In quo honore conſtitutus, conuerſus ad ſemetipſum ait.Quid mihi cum beato Abrahã? Illi enim dixit Domious: Exi de terra tua, & de cognatione E tua,& vade iu locum quem monſtrauero tibi,& ibi eris mihi acceptabilis. Dum antem hæc in animo volueter, relicta vrbe Aurelianenſi, recto tramite petiir vrbem Turonicam,vbi corpus ſancti Martini requieſcit: vt eius patrocinia accipere mereretur. Cnmque ibidem paucis diebus commoratus eſſet, accepto patrocinio à ſancto Martino,ſic eremũ petiit: & poſtqoam peragraſſet omues prouincias,& omnes montes excelſos, peruenit tandem ad montem qni dicitur Iura. Contemplatus autem eum, deſcendir ad radicem eiuſdem montis, in conuallem quæ dicitur Ragion,arida & ruinoſa nimis,vbi acceſſus hominum non erar: ſed ſerpentes, & dæmones ibi habitabant. Eò adueniens beatus Donatus,

Sacerdotio initiatur.

Pergit Turonas ad ſepulchrũ S. Martini.

Petit Eremũ.

tus, draconem miræ magnitudinis inuenit: de eius flatu omnia arbuſta erant combuſta, & ibi ſemper tonitrua ac fulgura perſonabant. Cùm autem vidiſſet draco ille Sanctum Donatum venientem ad ſe: ſtatim caput ſuum quaſi cubitis duodecim eleuauit, vociferans & exſibilans omnis. Ad cuius vocem omnia ſerpentia accurrerunt, quaſi virum ſanctum deuoratura. Sed vir ſanctus in fide fundatus, ſeſe ad orationem proſternẽs, draconem, cæteraq; animalia venenoſa fugauit, & ſua oratione extinxit. Cœpit autẽ ibi habitare Anachoreticã ducens vitã, & corpus ieiuniis nimiis excruciãs. Cibus eius erant fructus agreſtes, radices, & cortices arborum: lectus eius terra dura. Cùm igitur multos annos in ſolitudine vixiſſet, & inſtaret vocationis eius dies, adueniente Abbate Mario, diuinitus admonito, vt ad eum accederet: inter verba orationis migrauit ad Chriſtum: ab eodem patre ibidem ſepultus 13. Calend. Septembris. Poſtmodum corpus eius ad pagum Sigiſtericum Galliarum tranſlatum fuit.

Fugat draconem.

Petrus in Cat. lib. 7. c. 68.

Migrat ad Dominum.

N O T Æ.

Donatus.] *De eo Mart. Romanum cum Baronio 19. Auguſti. Ita enim ſcribitur in Mart. In Gallia in pago Sigiſterico beati Donati Presbyteri & Confeſſoris, qui ab ipſis infantia rudimentis, mira Dei gratia praditus, Anachoreticam vitam multis annis exegit, & miraculorum gloria clarus migrauit ad Chriſtum. Agunt de eodem Beda, Vſuardus, Addo, Vuionus in Martyrologio Monaſtico hac die. Huius feſtum celebratur, & fit officium duplex in Eccleſia Auenion. de communi confeſſoris, & de eodem fit mẽtio in antiquo Miſſali eiuſdem Eccleſia deſcripto anno Domini 1260. cum oratione propria, & magna pars corporis iſtius ſancti continetur in ſacculo ſericeo, intra capſam argenteam, qua extat ſuper altare maius, cum alio vbi ſunt Reliquia S. Maximi Epiſcopi, & duobus aliis ſacculis in quibus ſunt incluſa particula qua ſuperfuerunt de Reliquiis Sanctorum Rufi & Veredemi, cum aliqua pars horum duorũ anno 1618. fuerit repoſita in eorum ſtatuis argenteis, qua diebus ſolemnibus eminent ſuper altare maius, & à viſitantibus dictam Eccleſiam viſuntur & coluntur.*

Ad montem qui dicitur Iura.] *Eſt mons Burgundia, de quo vide Baronium in annotationibus 28. Februarij, & Plinium lib. 16. c. 41.*

VITA S. IACOBI EREMITÆ.
Ex Breuiario Eccleſia Bituric.

Breuiar. Eccleſ. Bituric. 19. Nouemb.

IACOBVS ex nobili progenie Græciæ natus, liberalibuſque literis eruditus, cum aliquandiu militiam exercuiſſet, auliſque Regalibus inſeruiiſſet: miſericordia Domini (quæ eum ſibi vas in honorem prædeſtinarat) per prædicationem Herpelini fratris ſui, pompa ſeculari relicta, ad Diaconatus officium vocatus eſt: atque virtutum ornamentis indutus, per nimiam deuotionem Religionis, prædiis maximis, & opibus diuenditis, vniuerſa ferè pauperibus diſtribuit. Deinde naui comparata, grauida, onuſtaque annona, cum ſuis ſe pelago committens, iter ſuæ peregrinationis arripuit, & aduerſus varias ſeculi tentationes Deo militans, atque Eremiticam vitam ducens, virtutibus plenus, tandem in pace quieuit 19. Nouembris.

S. Iacobus natione Græcus.

Ad prædicationem Herpelini fratris, mundo valedicit.

Facultates ſuas pauperibus diſtribuit.

Relicta Græcia, venit in Occid. vbi Eremiticã vitam ducit.

Moritur.

N O T Æ.

Iacobus.] *De quo plura ſcribit Ioannes Chenu in Chronol. Archiep. Bituric. narratque ipſum prædixiſſe incendium cuiuſdam celebris baſilica illius ciuitatis. Fuit & alius S. Iacobus Eremita Arch. Tharant. de quo plura ſcripſimus in vita S. Honorati Arelat. Epiſcopi, cuius diſcipulus fuit.*

VITA S. BOAMADI EREMITÆ.
Ex Breuiario Eccleſia Cænomanenſis.

Breu. Eccleſ. Cænom. S. Auguſt.

SANCTI Boamadi eximij confeſſoris geſta narrantes, ac rogatu Dominorum aliquid de bonis eius actibus ſcriptum, pauca de multis, à tempore eius infantiæ ſumamus exordium.

Sanctus itaque Boamadus ex regione Aquitaniæ, nobilibus parentibus extitit procreatus, & literarum ſtudiis traditus, prudenterque edoctus. Fuit enim ieiuniorum parcitate præcipuus, in miſerationis opere delectatus, in obedientia præclarus, in hoſpitalitatis acceptione laudabilis, & in cæterorum bonorum operum exhibitione promptiſſimus.

Patria S. Boamadi.

Catalogus virtutũ eius.

Vixit autem venerabilis pater Boamadus in quodam tuguriunculo ſolitarius annis multis, ieiuniis & orationibus iugiter vacans. Tandem habito de humani generis hoſte triumpho, & incolatus ſui tempore fœliciter conſummato, multis clarus miraculis in pace quieuit.

Viuit ſolitarius in cella.

Moritur.

VITA S. ORIENTII EPISCOPI & Eremitæ. Ex antiquo Breuiario Ordinis Cluniac.

Breu. Clun. 2. Maij.

EXVLTEMVS omnes in Domino fratres chariſſimi, & lætemur in ſolemnitate beatiſſimi cõfeſſoris Chriſti Orientij Archipræſulis vrbis venerabilis Auxitanæ: Præſulis ſiquidem ſanctiſſimi, patris egregij, patroni piiſſimi, prælati benigniſſimi, prædicatione facundiſſimi, ædificatione & aliis quibuſlibet virtutibus decorati. Eidem ergo laudes, & gratias copioſas cum ſumma lætitia referentes, eius vitam, conuerſationem, merita, & miracula, deuotiſſimè recitemus, vt eius meritis & precibus, delictorum noſtrorum veniam, & gaudia conſequi mereamur æterna.

Catalogus virtutũ eius.

Beatus igitur Orientius ex partibus Occidentis, Vrgelenſis Ducis, qui tunc temporis officio Proconſulis fungebatur, filius fuit: habens fratrem priorem ſe, qui patri in hæreditate ſucceſſit. Ipſe verò parentum diligentia educatus, ſtudiis liberalibus traditus, orationi, & lectioni vacans, non mediocriter eruditus effulſit. Qui tandem defunctis parentibus, & fratre regimen Ducatus adepto, animaduertens ſe non poſſe ſimul Deo, & mammonæ ſeruire, ſolitariam vitam decreuit aſſumere, & omnia ſua dedit pauperibus, & ſua mancipia manumiſit. Fuit autem diuina gratia plenus, vt ſuis orationibus obtineret optata, & ab eo multa fierent miracula. Vnde ad famam virtutis eius quamplurimi confugiebant, percipere cupientes ab eo beneficia ſanitatum. Sed ne illum fauor popularis extolleret, dimiſſa patria, loca ſecreta petiit. Ad quæ ſpiritus Dei eum duxit ſub ſpecie viſibilis brachij, & manus ipſum benedicentis, ad Bigorram in Vaſconia, ad vallem quæ dicitur Leuitania, dirigentis.

S. Orientij clari natales.

Facultates ſuas pauperibus erogat.

Petit Eremũ.

Veniens ergo ad dictum locum, vitæ ſolitariæ congruum,

Conſtruit Oratorium.

congruum, oratorium ibi conſtruxit, & molendinum in aqua, quæ vocatur Yſauria, de qua dicitur, quod multo tempore durans, inconſumpta omnino permanſit, certis temporibus retinens, & erumpens, bladum appoſitum opportunis temporibus conuerſum reſtituens, & farinam. In hoc dùm maneret vir Dei Orientius, quadam die vidit ad ſe venientem multitudinem populorum, quod moleſtè ferens, fugam arripuit, & rupi veſtigium imprimens, chaos hians ibidem apparuit, vt ad eum nullus haberetur acceſſus: vbi per multos dies perſiſtens orationi, ieiuniis, & vigiliis, ſecum manens, deuotè vacauit. Omni namque die ſemel dicebat pſalterium, manens in aqua frigida, vſque ad vmbilicum, & de labore ſuo panem manducans & olera, aquam ſolam ad potum habebat. Sibi nuda terra pro lecto erat, noctesque quaſi ducebat inſomnes, pallio, & ſola tunica contentus, & catena pro cingulo vtens. . . . . . .

Rupi veſtigiũ imprimit.

Seueriter corpus diſeruiuit.

N O T Æ.

Orientius.] *De quo Mart. Romanum cum Baronio* 1. *May.*

Vrbis venerabilis Auxitanæ.] *Hæc eſt celebris ciuitas Regni Galliæ, quæ vulgò dicitur* Auchs, *in qua reſidet Archiepiſcopus.*

VITA S. LVPI EPISCOPI EX Anachoreta. Ex antiquo Breuiario Eccleſiæ Lugdunenſis.

Breuiar. Eccleſ. Lugd. 25. Septemb.

BEATI Lupi Confeſſoris & Archiepiſcopi Lugduni, proſapiam non noſcens terrenam, ſummam illius ingenuitatem, Dei ſeruitutem, nobilitatemque tantummodo hic credo inſerendam. Et hoc vt cauſa ſit exempli veteris, illa conſcriptionis ſeries Melchiſedech, quem videmus ſubitò introductum, (vt ait Apoſtolus) ſine patre, ſine matre, ſine genealogia electum, atque à Deo Pontificem ordinatum. Altitudo enim dignitatis magis quærenda eſt, & indoles fidei ac virtutis, quàm tranſitoriæ.

Seruitus Dei vera eſt nobilitas.

Cauſam verò huius nominis Lupi, non humanæ prouidentiæ induſtria, ſed diuino inſtinctu reor eſſe prouiſam. Nam cum nomina ſingulis creaturis imponantur; quodam tamen huic præſagio hoc nomen videtur impoſitum, vt de Lupo fiat paſtor verus. Vel quia Græca etymologia, Lupus dicitur quaſi Leopos, id eſt, Leonis pes: Leonis vtique qui de tribu Iuda vicit. Cuius pedibus appropinquare, doctrinam eſt accipere, vel habere. Siue etiam diſgrediendo per mundum, ſemen vitæ diſpergendo, verbum Dei docere eſt.

Etymologia huius nominis Lupi.

At verò ſi de loci illius ſitu quis requirit, iuxta Lugduni mœnia, ſecus fluminis Araris decurſus, (ſicut multorum relatu compertum eſt) vt Elias quondam & Ioannes in deſertis: ita iſte Lupus ſecretis reſidebat in locis. Fallaciæ naufragia mundanæ iuuenis perhorrebat, atque euadere geſtiens, manum, quam ad ramum pompæ ſæcularis porrexerat, retraxit, & Anachoreticæ vitæ bona proſpiciens, eam audacter amplexatus eſt.

Viuit ſolitarius iuxta mœnia ciuitatis Lugd. S. Lupus.

Sigiſmundi enim temporibus vir iſte clareſcere cœpit, qui cum ipſo familiaritate ſociatus fuit. Vnde cum adhuc Sanctus Lupus ſecretus teneretur, talia de ipſo Sigiſmundus dicebat. Lupus hic non raptor ad perdendum, ſed præuiſor ouium fiet ad ſaluandum. Paſtor electus in vrbe Actaria erit, Eccleſias Chriſti conſtruet, caulas gregis fabrica-

Et familiaris Sigiſmundo Regi.

S. Sigiſmundi de S. Lupo teſtimonium.

A bit, gregem Domini adaugebit; atque talentum ſibi creditum in præſentia ſui Domini introductus, duplo in augmentum repræſentabit. Delabente igitur temporis curriculo, Lugdunenſi præſule diem extremum explente, Pontificalis vacuata poſſeſſore cathedra, talem egregium adepta eſt ſeſſorem. Plebs itaque, & Clerus vniuerſus, prædicti Regis animati ſententia: Lupum requirunt ad paſtoris officio ordinandum. Quem tota virtute renitentem, captum, ſecretalibuſque erectum ſedibus domus Dei dignum præordinauit diſpenſatorem. Caput itaque vrbis effectus, nulli pompæ pedem intulit: nec quod extiterat, eſſe deſiit. Quam prudenter igitur & quàm circumſtanter in ſui, filio- B rumque vigilantia perſtiterit, poſſibile non eſt noſtræ facultati euoluere. Nam iuſtitiæ libramina cuncta ponderabat, atque vt de ſancto legitur Zacharia, in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini ſine querela incedebat. Et cum ſit iuſtitiæ officium ſua vnicuique tribuere; Deum præ omnibus, & ſuper omnia diligendo, proximum æqua lance, vt ſeipſum amare procurabat. Deo quotidie debitæ ſeruitutis obſequia, fratribus humanitatis reddebat officia, atque iuxta Domini dictum, quæ Dei erant, Deo, & quæ Cæſaris, Cæſari reſtituens, omnibus omnia factus, vnicuique propriam reddebat debitæ impenſionis menſuram. . . . . . .

Opera Sigiſmundi Regis Burg. creatur Arch. Lugd.

Nihil ſibi blanditur ob adeptũ Pontificatum.

Catalogus virtutũ eius.

N O T Æ.

C Lupi.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 25. Septemb. Meminit eius Demochares de Sacrif. Miſſæ. Agunt præterea de eodem Renatus Choppinus, Paradinus in Hiſt. Lugd. Pluribus autem Iacobus Seuertius in Chronol. Arch. Lugd. vbi dicit ipſum præfuiſſe Concilio Aurelian. 3. & ſacrum eius corpus apud Inſulam Barbaram quieſcere, fuiſſeque 28. huius ſedis Epiſc. ſediſque exordium habuiſſe anno 524. Quidam arbitrati ſunt (vt Baronius) aſſumptum fuiſſe ex illis Monachis Inſulæ Lerinenſis, qui olim Eremitarum more victitabant. Sed quantum à veritate hæc opinio aberret, ex ſupradicta hiſtoria Vita conuincitur, quæ ipſum Anachoreticam vitam duxiſſe circa Ararim, non longè à ciuitate* D *tradit.*

Fluminis Araris.] *Eſt Arar fluuius Galliæ Lugd. à monte Voſago, per fines Heduorum, & Sequanorum, in Rhodanum fluens, vulgò dicitur* la Saone. *Plura de iſto flumine ſcribit Paradinus in Hiſt. Lugdunenſi.*

VITA S. BALDOMERI MONAchi. Ex antiquo Breuiario Eccleſiæ Lugdun.

Breuiar. Eccleſ. Lugdun. Feb. 27.

BEATVS Baldomerus intra Gallias natus, apud Lugdunenſium vrbem habitator extitit. Et dum in Dei nomine ab adoleſcentia ſua in Chriſti cultu & in E bonis operibus permaneret, vultum ſemper & greſſum ſimplicem geſſit. Qui in veſtitu & calciamento eſſe vilis apud homines videbatur: quod dignum & pretioſum poſt eius obitum eſſe cognouimus. Ille quotidie aſſiduis precibus Dominum benedicebat, & omnes ad hoc inuitabat.

S. Baldomerus ciuis Lugd.

Vilibus vtitur veſtimentu.

In primis ferè annis ab adoleſcentia & iuuentute ſua, faber ferrarius fuit: quod miniſterium ita dignè peregit, vt quæcumque vtenſilia ſibi neceſſaria ad hoc opus exercendum habebat, in pauperum neceſſitates pro amore Dei diſpenſarit. Et hæc fideliter agens, quaſi miles Ieſu Chriſti, & fortis pugnator, aciem hoſtis inimici, intentis precibus ad Dominum ſuperabat.

Adoleſcens fit faber ferrarius.

Pauperibus etiam neceſſaria ſibi diſtribuit.

Catalogus virtutū eius.

O virum bonum & beatum,in quo dolus numquam apparuit.Fuit enim ſemper caſtitate integer, in charitate benignus, in lectionibus intentus, in vigiliis ſolicitus, & in eleemoſynis promptus. Quodam tempore cum veniſſet vir Viuentius Abbas ad orationem in vico quodam qui Audiacus vocatur, & ingreſſus fuiſſet; memoratum famulum Chriſti Baldomerum, veſtitu, & calceamento vili, ibidem orantem inuenit. Sed cum ad puerum cœpiſſet habere colloquium, & inquireret quis eſſet: ſenſit per ſpiritum Dei, fidelem eſſe miniſtrum, ſicque eum ſecum vſque ad ſuam domum lætus adduxit.

Viuētius Abbas ipſum ad vitam Monaſticā hortatur.

Tandem conuolat ad Monaſterium S. Iuſti Lugd.

Deinde in Monaſterio Sancti Iuſti Lugduni, in quo ipſe poſitus erat Abbas, permanere conſtituit. In quo etiam ita ſemper vitam beatam peregit, vt quicquid ei à quibuſcumque perſonis dabatur nutibus Domini, pauperibus tranſmittere dignaretur, & omnia in pauperum eleemoſynis expenderet. De futuris autem numquam ſolicitudinem in ſe habebat, tantum enim in Domino confidebat.

Et cum hæc Dei amore fideliter diu exercuiſſet, & fama eius in omnibus longè & latè crebreſceret, à beato Gandrico dictæ Vrbis Pontifice,(licet inuitus) ad Subdiaconatus implendum officium eſt benedictus. Cuius manus iam dictus vir Dei cū lacrymis oſculabatur, & ipſum exorabat, ne hoc officium ſibi imponeret, & ſe indignum vociferabatur ſuſcipere tale miniſterium.

Subdiaconus ordinatur.

Solitaria vita ducendæ cauſa cellam vilem ſibi deligit.

In dicto verò Monaſterio Sancti Iuſti, cellulam in qua habitaret, vilem elegit, in qua Dominus tantam gratiam donare dignatus eſt, vt aues cæli à nemine captæ, aut comprehenſæ, iuxta conſuetam horam refectionis, in eius manibus cibum venirent aſſiduè aſſumere. Quas cum reficeret vir Dei, ita eas monebat dicens eis: reficite, & Domino cæli benedicite. Interea tamen quotidie pro iam dicta vrbe, & omnibus commorantibus in ea, aut memorato Abbate, ad Dominum preces cum lacrymis fundebat,vt ipſis ingreſſum Paradiſi aperire dignaretur. Et cum eum Dominus ex hac luce recipi iuſſit, tantam ad memoriam eius dignatus eſt conferre ſalutem: vt ſi quis ad ſepulturam beati viri ægrotus adueniret, & fideliter ibidem exoraret, à quacumque infirmitate fuerat poſſeſſus, ſtatim ſanus abſcederet. Et qui tunc putabatur in corpore eſſe inferior gradu: iam cognoſcitur in ſpiritu eſſe ſuperior & virtute,

Aues ad ipſū manſuetæ accedunt.

Moritur.

Ægroti ad viri Dei ſepulchrum ſanitatis beneficium recipiunt.

N O T Æ.

Baldometus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 21. Februarij. Plura de ipſo ſcribit Iacobus Seuertius in Chron. Arch. Lugdun. Incepit autem ſecundum ipſum, ſub Tetrico Arch. progreſſus ſub S. Viuentio, & deſijt ſub Gauderico, à quo & Subdiaconus eſt ordinatus. Extat apud Foreſios ciuitas de nomine ipſius Baldomeri vocata, vulgò* S. Galmier.

A beato Gaudrico.] *Aliàs Gauderico, qui fuit 43. Arch. Lugd. iuxta Seuertium.*

VITA S. RACHONIS EPISCOPI.
Ex Breuiario Eccleſiæ Dienſis.

Breu. Eccleſ. Dienſ. 16. Auguſt.

SANCTVS Racho cùm perfectæ vitæ ſanctitate eſſet, & diuerſarum gratiarum chariſmata, Domino largiente, poſſideret: illud quod adhuc ſanctitatis culmen deerat, Domino inſpirante, ac populo eligente promeruit. vt Sacerdos & Pontifex Eduenſis Eccleſiæ ciuitatis ouium paſtor eligeretur.

Sāctus Racho creatur Pontifex Eduenſis Eccleſiæ.

Cuius ſanctitatis fama dum per diuerſos Eccleſiarum erumperet acceſſus, adhuc factum eſt, vt ad Imperatoris aures pertingeret. Cuius filia à ſpiritu immundo correpta grauiter vexabatur: à quo vt poſſet erui, beato Rachoni celeriter repræſentatur.

Ille autem venerabilis de infælici euentu miſertus eſt filiæ. Ille verò confiſus in Domino, in orationis arce proſternitur. Nocte autem quadam cùm vir ſanctus ſacris hymnis, canticiſque ſpiritualibus eſſet intentus, puella ante ſe eſt deducta, & miſit in os puellæ digitos, & nequam ſpiritum à corpore abegit obſeſſo.

Filiam Imperatoris à ſæuo dæmone liberat.

At miraculum Imperator cernens, immenſos auri, argentique cumulos offert ſancto Sacerdoti. Quod ille execrans, ac refutans, obtinuit, vt Eduēſium ciuitas, quæ tributaria erat, libera efficeretur.

Impetrat ſuæ ciuitati libertatem.

Beatus R ho fuit Monachus Eduenſium, & Epiſcopus, multum ieiunans, & non comedebat niſi panem hordei, & aquam tribulationis. Et legem Chriſti prædicabat, & eius ſeruitium faciebat.

S. Racho prius fuit Monachus auſterioris vitæ.

Poſt verò longum exilium Rex illius terræ fecit Sanctum Epiſcopum proiici in mare, quem Angeli, Dei miraculo, ad portum deduxerunt, tali hora qua fuerat proiectus in mare.

Proiectus in mare liberatur ab Angelis.

Et cum exiuit, beata Virgo Maria apparuit ei, confortans eum. Tunc beatus Racho impetrauit à Domino, vt omnes venerantes ſuam feſtiuitatem, nunquam tempeſtatem paterentur, nec poteſtate inimici detinerentur.

Apparet ei beata Dei genitrix.

Cui beata Virgo Maria dixit. Quod poſtulaſti tibi datum eſt deſuper. Poſt hæc in diuerſis partibus mundi legem Domini prædicauit. Ad vltimum verò rediit ad terram, & ciuitatem ſuam, ſcilicet Eduenſium, & ibi obdormiuit in Domino.

Migrat in cælum.

N O T Æ.

Racho.] *Mendosè in Breuiario Eccleſiæ Dienſis ſcribitur & vocatur Rochus. Nam in antiquo Breuiario manuſcripto & impreſſo Eccleſiæ Auguſtodunenſis, ſemper Racho nominatur: necnon ab omnibus hiſtoricis, ſed præcipuè à Demochare, quem dicit fuiſſe 17. eius ciuitatis Epiſcopum. Meminit eiuſdem Petrus à S. Iuliano, in antiquitatibus ciuitatis Auguſtod. Notandum quod in Breuiario Eccleſiæ Dienſis, huius ſancti feſtiuitas 16. Auguſti celebratur, in Breuiario Eccleſiæ Eduenſis ſiue Auguſtodun. circa finem menſis Ianuarij, vt vidi in quodam Breuiario manuſcripto. Sed dicendum, quod Dienſis Eccleſia in menſe Auguſti eius feſtiuitatem celebrat, quia fortè 16. eiuſdem menſis facta ſuit eius tranſlatio. Eccleſia verò Eduenſis ſolemnitatem eius celebrat in menſe Ianuario, eo ſcilicet die, quo ad cæleſtia regna migrauit. Doleo me non vidiſſe partem hyemalem Breuiarij Eccleſiæ Eduenſis, vt plenius huius ſancti viri geſta hic inſererem.*

VITA S. CLARI ABBATIS.
Ex antiquis Breuiariis Eccleſ. Lugdun. & Viennenſ.

Breu. Eccleſ. Vienn. 2. Ianuarij.

PVER Clarus matrem orbatam marito habuit, quæ deuotè ad memoriam Sanctorum Martyrum apud Viennam, orandi gratia occurrebat, cum qua Clarus venire ſolebat. Hanc cum conſueta quadam die ad oratio

S. Clari mater Martyrū memorias frequentare ſolita.

orationem Clarus ſequeretur: venerunt ad ſanctiſ- A ſimum Cœnobium Monachorum vltra Rhodanum, vbi tunc temporis oſſa beati Ferreoli Martyris quieſcebant. Cumque ibi mulier eum Claro puero ſuo in compunctione poſita longiorea horas protraxiſſet; iam veſperè ad hoſpitium reuerti cupiens, Rhodanus agitantibus ventis, in vndas periculoſiſſimè aſſurgere cœpit. Iam mater cum Claro puero nauim intrauerat, deſperatis nautis, penè vndis ſubuerſa naui, Clarus puer extenſis manibus contra Eccleſiam beati Ferreoli Martyris, lacrymis ſuffuſus exclamaſſe dicitur: Deus pro cuius numine Martyr Ferreolus mortem ſuſcepit, ſubueni nobis in periculo poſitis. Mox Rhodanus blandior redditus, nauim breui impulſu ad littora ſua B tranſpoſuit. De periculo erepti, mirantes pueri fidem, Deo gratias reddiderunt.

Clari adhuc pueri miraculum.

Erat tunc temporis vir ſtrenuus, & Deo placitus Viennenſis Pontifex Cadoldus, Monaſteria tam virorum quàm Sanctimonialium, ſub ſancta profeſſione viuentium, pia diſtrictione, tam in ciuitate, quàm extra muros ciuitatis regens, hæc præcipua erant, quæ regebat. Grinianenſiũ cœnobia à ſanctis Pontificibus vrbis fundata, in quorum maximo oſſa beatiſſimi Ferreoli Martyris condita venerabantur. Sanctimonialium beatiſſimæ virginis Columbæ, triginta Monachas habens. Nam Grinianenſium loca quadringentos Monachos alebant. Porrò Sancti Petri Monaſterium ad Auſtralem par- C tem vrbis ſitum quingentos penè Monachos continebat. Sanctorum Prothaſij & Geruaſij venerabilis memoria quinquaginta. Similiter S. Ioannis Baptiſtæ Monaſterium quinquaginta. Similiter S. Vincentij Martyris quinquaginta. S. quoque Marcelli cœnobium triginta. S. Blandinæ viduarum ſanctimonialium locus vigintiquinque. S. Andreæ infra mœnia vrbis centum. Iterum aliud S. Andreæ centum. S. Nicetij eiuſdem vrbis glorioſiſſimi Epiſcopi quadraginta. S. Martini Cœnobium centum quinquaginta Monachos ſub diſtrictione regulari viuentes, adunatos tenebat. Porrò in domo maiori ſanctorum Martyrum Apoſtolicam vitam tenentes, in vnumque viuentes plurimi Clerici erant: D ita vt turmis diſpoſitis officiorum miniſteria peragerent. Apud Sanctum Seuerum quoque cœtus Clericorum venerabilis. Alia quoque venerabilia ſanctorum in vnum conuerſantium habitacula, penè ad ſexaginta, ſub cura Pontificis degentia, in Viennenſi Diœceſi ſatis ordinabiliter ſita erant. Sic tunc temporis ad gloriam omnipotentis Dei Viennenſium Eccleſia florebat.

Cœnobia à ſanctis Pontificibus fundata.

Clarus autem puer in Monaſterio nutritus ab ſancto Pontifice vrbis, Abbas in Monaſterio S. Marcelli effectus eſt. Clarus nomine, clarus virtutibus, obſequio ſtrenuus, curam ſibi impoſitam ſollicitè adminiſtrabat. Quidam frater in infirmitate graui depreſſus, à patre Claro, oleo ſancto perun- B ctus, ſanitati reſtitutus eſt. Factum eſt dum quadam die ad villam cum Monachis iret, vt quidam miſellus, vlceribus plenus, ei obuius fieret. Tunc Clarus imperauit cuidam Monacho dicens: Vade frater, miſellum iſtum laua in fluuio. Ille obediens vt illum aqua tinxit, ſanus effectus eſt.

Breu. Eccl. Lugd.

Abbas conſtituitur S. Clarus.

Oleo ſancto ſanat infirmũ fratrem.

Monachus ex obedientia lauans agrotũ, ipſum ſtatim ſanat.

Ingrandinata vinea, Clarus cum fratribus aduenit. Vocato cuſtode quæſiuit ſi racemi ad vſum vini aliqui remanſiſſent. Sed cum vix pauci eſſent inuenti, proſtratus humi, noctem ibi fecit, & in craſtinum (quod vix credi poteſt) ita dependens vinea racemis ſuis onuſta apparuit, vt nullo modo quod grandine percuſſa fuerit indicium dari poſſet. Iterum quodam tempore cum piſcatum fratres iſſent, & ipſe prope ripam ſtaret, quidam incautius retia amouens, in aquam ruit: Clarus verò plenus fide vt ſignum Crucis fecit, mox à periculo ereptus eſt. Læti omnes miſericordias Domini decantare cœperunt. Sed vt lætiores fierent, ingentem piſcem, ad littus tractum, habere ad ſui ſubſidium meruerunt.

Vinea grandine percuſſa, oratione viri, racemis onuſta apparet.

Signo Crucis quendam à ſubmerſione ſeruat.

Erat illi conſuetudo, nocte orationis gratia deambulare per caſtrum, vbi cœnobium S. Blandinæ ſitum erat. Diabolus ſtupendæ altitudinis, flammantibus oculis ei ſe obuiam tulit. Clarus perfectus in fide, impauidus ſtetit, & quis idem eſſet quæſiuit. Qui ait, Diabolus ſum, miſſus vt ab iſto loco te expellam. Nam in poteſtate noſtra locus iſte eſſet, niſi tu obſtitiſſes. Cui beatus Clarus. Vade Sathana, obſiſtit tibi Chriſtus, cuius eſt terra, & plenitudo eius. Cum grandi igitur ſono, ita vt totum caſtrum videretur concuſſum, diabolus receſſit. Arreptamque vnam famularum, quæ pro foribus Monaſterij deſeruiebat, cruciabat. At vbi Clarus accurrit, iniectiſque digitis in ore eius, ſpiritum malignum fugauit. Multa ſunt quæ per illum Chriſtus in Eccleſia Viennenſi operatus eſt. Et cum iam inſtaret tempus dormitionis eius, tertio die antequam clara eius anima corpus deſereret, in laudibus Dei perſeuerans, vidit circa crepuſculum diei aperiri cælum, & immenſum exercitum niuei coloris ſupra cellam vbi iacebat, deſcendere. Quod cum Clarus irreuerberatis oculis inſpiceret: virgo beatiſſima Blandina adcognita eſt, quæ eum conſolari cœpit, & vt tantum exercitum ſequeretur ab illa hortatur. Cumque ille voto annueret, ab illa audiuit. Tertia die Sanctus Marcellus, & ego, ad te veniemus, & ne hoſtis tibi nocere poſſit, totus iſte Dei exercitus te ad fælicia regna deducet. Lætificatus igitur Dei famulus, quamdiu ſuperuixit, à Dei laudibus non ceſſauit cum fratribus. Qui finitis pſalmis, vt dixerunt; Omnis ſpiritus laudet Dominum, cum luce, odor ineffabilis totam cellam vbi ſanctus Clarus iacebat, repleuit: ſicque beata anima à carne ſoluta, receſſit. Sepultus autem eſt in Eccleſia beatæ Martyris Blandinæ ante altare, vbi miraculis clarus enituit.

Apparet ipſi Diabolus in forma ſtupenda altitudinis.

Humili reſponſo fugat diabolum.

Apponens digitos in os fœmina, fugat ab ea dæmonium.

Circa mortẽ in oratione perſeuerat, & videt ſanctorum exercitũ ad ſe venientem.

Conſolatur à Sancta Blandina.

Breuiarium. Eccleſ. Vienn.

Migrat in cælum, & eius cella incredibili odore perfunditur.

N O T Æ.

Clarus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 2. Ianuarij. Agunt præterea de ipſo Trithem. lib. 3. de viris Illuſt. Ord. S. Bened. c. 246. Hareus, & Vuionus.*

Pontifex Cadoldus.] *De iſto, aliiſque Viennenſium Archiepiſcopis plura collegit Ioannes noſter à Boſco, circa finem Bibliothecæ Floriacenſis.*

VITA S. SIVIARDI ABBATIS.

Ex Breuiario Eccleſiæ Senonenſis.

Breuiar. Eccleſ. Senon. 1. Martij.

NATVS eſt in pago Cœnomanico, & in Parochia Deablutica, nobilibus, Chriſtianis, & Deum timentibus parentibus, à genitore ſcilicet Dei famulo Sigiranno, necnon venerabili ac Deum timente fœmina genitrice ipſius, quæ vocabatur Adda. Ab his namque nobilibus, atque fælicibus genitoribus procreatus, proceſſit in mundum hic optimus Chriſti miles Siuiardus. Non enim fuit leuis, ſed magis grauitate fundatus; nam illum quem iuuenilis ætas litterariæ diſciplinæ ſolet fugere laborem; ipſe è contra totis viribus ad ſcientiam capeſſendam inſudabat.

Genus S. Siuiardi & patria.

Eſt diſcendi ſtudioſum.

Adoleſcens factus, mortuis parentibus, omnia quæ habebat vendidit, & ſibi comparauit Chriſtum pretioſam margaritam. Factus deinde Clericus, cum ad perfectiorem vitam anhelaret, decreuit mundum relinquere, & inter Monachorum cateruas ſolitarius Deo intendere. In Aniſolenſi igitur Monaſterio ſanctæ conuerſationis habitum aſſumens, erat cunctis fratribus ſpeculum virtutum. Erat enim aſpectu grauis, moribus temperatus, animo deuotiſſimus, caſtitate & pudicitia ab infantia ſemper mundiſſimus. Quibus virtutibus incitati fratres ex Aniſolenſi Monaſterio elegerunt ſibi præeſſe optimum paſtorem. Qui non ſolum terreno, ſed multo magis cæleſti & ſpiritali cibo eos ſæpius reficiebat, & ipſam Dei domum, vt vir prudens, tam in ſtructura, quàm in ſpiritali rigore pulcherrimè ædificauit, & ibi fælicè curſum vitæ ſuæ miro modo conſummauit. Similem penè vt Apoſtolus Ioannes, ipſe habuit vocationis ſuæ finem. Neque etenim audiuit aliquis plangere eũ, aut contriſtari ante obitum ſuum. Et in eius ſanctæ animæ egreſſu, vni tunc ex fratribus oſtenſa eſt viſio, vt oſtenderetur cunctis palam, quanto ipſe vir Dei eſſet culmine ſanctitatis præcipuus. Nam viſum eſt illi, vt dixit, lumen ſummæ claritatis, idque ſibi vicinius appropinquare. Et dum hanc admirabilem viſionem conſideraret, adſtiterunt ei beatiſſimi Apoſtoli Petrus & Paulus, & in medio eorum anima illa ſancta Domini Siuiardi nimio fulgore candebat. Qui vtrique Apoſtoli vtramque eius manum tenere videbantur. Et fertur ad eum ille dixiſſe: Frater, ego Chriſto ago gratias, qui me dignatus eſt nunc in requie ſua ſuſcipere. Vado ecce cum Dominis meis præſentibus: vos verò eulogias, quas ego paraui, ferte germanæ meæ, & eius ſororibus. Obiit autem vir ſanctus octauo anno regni Domini Theodorici Regis, Calendis Martij.

Complectitur vitam Monaſticam.

Creatur Abbas Aniſolenſis.

Admodũ placidè & ſuauiter decedit.

Viſio offertur fratri cuidã de eius gloria.

N O T Æ.

Siuiardus.] *Eius vita protenſiori ſtylo habetur in Breuiario Eccleſiæ Senonenſis, quam nos contraximus, ſed nihil omiſimus quod ad hyſtoriam pertineat. Agunt de eodem Mart. Rom. cum Baronio 1. Martij, Surius tom.2. & Vuionius in Martyr. Monaſtico.*

Eulogias quas paraui.] *Vocantur hic Eulogiæ cibaria benedictionis gratia transmiſſa. Poſt Miſſas alicui eas dare vel tranſmittere, erat ſignum communionis & charitatis. Greg. Turon. lib.5. Hiſt. Franc. cap.14. Poſt Miſſas autem petiit, vt ei Eulogias dare deberemus. In multis partibus hodie conſuetudo eſt, cum aliquis obiit, & parentes annuale pro ipſo celebrare faciunt conſueuerunt etiam ſacerdoti panem & vinum in offertorio offerre, quæ quidem oblatio rectè Eulogia dici poteſt.*

VITA S. SYRIÆ VIRGINIS.

Ex Breuiario Eccleſiæ Antiſiodorenſis.

Breu. Eccleſ. Antiſidor. 13. Auguſti.

BEATA virgo Syria à longinqua regione ad partes Gallicanas, ſpecialiter ad locum à decem milliaribus à ciuitate Trecenſi diſtantem deuenit. Ibi deuotiones feruentiſſimas, anguſtias acerbiſſimas, ac paupertates ſuſtinendo adimpleuit.

S. Syria apud Gallias peregrinatur.

Igitur Dominus poſt multos à paſſione glorioſiſſimi martyris Sauiniani annos, beatũ ipſum martyrẽ populo ſuo reuelare voluit, vt inde præſumeret ſpem miſericordiæ, vbi videret miſericordiam & gratiam Domini redundare. Eius denique ſepulturæ locus ob nimiam perſecutionem Chriſtianorum minimè frequentabatur. Verumtamen Dei nutu fama ipſius glorioſi martyris Sauiniani longè latéque volitante, virgo venerabilis Syria venit ad locum prædictæ ſepulturæ, oculos quidem habens, officium tamen oculorum iam multo tempore perdiderat. Illa itaque animo non hæſitanti veniens, meruit quem amiſerat recuperare viſum, & quem deſiderabat occultum inuenire theſaurũ. Præfata autem virgo quodam ducente, cimeterium ingreſſa, tumulum viri Dei vbinam quæreret prorſus ignara, tandem lacrymis Chriſtum inuocat, ſanctum Dei martyrem precibus exorat. Nondum oratio complebatur, & ecce deuotiſſima virgo exauditur. Oculi ipſius reparantur ad viſum, pupillæ reſeruantur ad vſum. Diuulgato igitur hoc facto, accurritur vndique, Deo laudes reſonant, omnes de ſancti martyris inuentione gaudent: Eccleſia decenter conſtruitur, qua diligenter ædificata beata virgo Syria tanti beneficij non immemor, Deo ſe ibi, ac beato Sauiniano ſeruire deuouit: ibi ſe continuis affligens ieiuniis, orationibus vacans & vigiliis, hoſtiam viuam ſe Domino immolauit.

S. Sauiniani martyris corpus diuinitus reuelatur.

Nec prætereundum eſt fratres chariſſimi, cuius originis fuerit præfata virgo, filia enim fuit beatæ Margaretæ Reginæ Scotiæ, quæ beata Margareta decimotertio ætatis ſuæ anno accepit ſibi Dauidem in ſponſum, Hungariæ nationis: ambo Deum diligentes, & timorem ipſius præ oculis habentes. Peperit igitur beata Margareta anno ætatis vigeſimo Fiacrium & Syriam. Obiit autem præfatus Dauid anno milleſimo ab Incarnatione Domini. Poſt verò obitum nobiliſſimi Regis Dauidis, ſupradicta beata Margareta accepit ſibi ſponſum nomine Edmundum: genueruntque Edmundus & prædicta Margareta, quinque liberos, videlicet Lenicum, Florentinum, Furſeum, Manſuetum & Triduanam, Deum timentes, & omnia propter eum relinquentes. Poſt obitum verò ſupradictæ Margaretæ, eius corpus cum hymnis & canticis ad Formilienſe Monaſterium reuerenter eſt delatum. Deinde ſepultum eſt corpus beatæ Syriæ virginis in parte Occidentali in ipſa cellula quam ipſa ædificauerat, ſuper corpus martyris Sauiniani, & exinde anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo die 13. menſis Auguſti, aperta fuit capſa dictæ ſanctæ Syriæ virginis, in qua quidem reperta fuerunt caput & oſſa virginis, ad laudem & honorem totius diuinæ maieſtatis.

Genus S. Syriæ.

S. Margareta Reginæ Scotiæ proles, ſancti.

VITA S. LAVRIANI EPISCOPI & Martyris. Ex Breuiario Eccleſiæ Bituricenſis.

Breu. Eccleſ. Bituric. 4. Iulij.

LAVRIANVS Epiſcopus Hiſpalenſis Eccleſiæ, quæ eſt Hiſpaniæ Metropolis, cum per 17. annos ſuam Eccleſiam rexiſſet, admonitus eſt ab Angelo propter populi peccata à ciuitate diſcedere: quod in eius abſentia, pluribus malis & aduerſitatibus, ſcilicet, fame & peſte affligeretur: careretque pluuia cæli ſeptem annis, donec Sancti Lauriani decoraretur reliquiis, & à ſuis reſipiſceret ſceleribus. Qui ſtatim conſurgens, peracto Liturgiæ officio, ſuſceptoque corpore Chriſti, & ad plebẽ de fide Catholica concione habita, ſub veſperam clam fugiens, Totilæ legatos, qui eũ ad Hiſpalim reducerent, quærebant, poſtquam cluſorem portarum tranſiſſet, & velociter Latium contenderet,

S. Laurianus monetur ab Angelo Eccleſiam ſuam relinquere.

Nota ſeptem annorum ſterilitatem in Hiſpalẽſi prouincia.

deret, in itinere cuidam cæco viſum oculorum, cum mentis lumine, quo in Dominum crederet, reſtituit, & portum Maſſiliæ appellens, Romam profectus eſt.

Venit Româ S. Laurianus.

Aliquantiſper verò Romæ moratus, ab Angelo monetur adire Biturigas ad locum qui dicitur Vaſtinus, vbi à ſicariis Totilæ capite truncatus fuit. Mira res. Beatus Pontifex idem caput ſuum amputatum manibus tollens, poſt ſicarios clamabat: Nolite fugere, ſed caput meum Hiſpalim deportare, vt tota regio quæ ſeptem annis æſtu ſolis exuſta eſt, inundatione vberioris pluuiæ humeſcat. Quod intelligens Totila, compunctus corde conuertitur ad Deum, & honorem ſancto in eius reliquiis detulit. Sanctum verò corpus, à Sancto Euſebio Arelatenſi Epiſcopo iuxta diuinum oraculum apud Vaſtinum requiſitum, honorabili ſepulturæ in Eccleſia tradidit.

Monetur ab Angelo adire Biturigas ad locum qui dicitur Vaſtinum, & ibidē à ſicariis Totila capite truncatur.
Caput ſuum abſciſſum portat.
Totila Rex S. viri reliquias honorat.
Euſebius Arel. Epiſc. ſancti viri corpus ſepulturæ tradit.

N O T Æ.

Laurianus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 4. Iuly. Plura de eodem in Annalibus Hiſpaniæ. Agunt præterea de eo Iacobus Moſander tomo 7. Sury, & Thomas de Trugillo tom. 2. Theſauri Concionatorum.*

Ad locum qui dicitur Vaſtinus.] *Erat hic locus Eremiticæ vitæ ducendæ aptiſſimus, vbi S. Iterius Niuernenſis Epiſcopus, & aly ſanctitate celeberrimi viri ſolitariam vitam duxerunt.*

VITA S. ENREMVNDI EREMITÆ. Ex Breuiario Eccleſiæ Bellouacenſis.

Breuiar. Eccleſ. Bellouac. 20. Iuny.

REGNANTE in Galliis Chilperico Rege, Enremundus apud Baiocaſſinum vrbem clariſſimis natalibus ortus, & in aula præfati regis educatus, tantam gratiam à Domino adeptus eſt, vt per eximiæ pietatis officia, magnum in palatio locum abſque contubernalium inuidia ſit aſſecutus. Licet præter rei vxoriæ curas, variis palatij ſolicitudinibus inuolueretur, amator tamen ſapientiæ ſedulus, numquam à ſacrarum literarum lectione deſtitit, vt apis inſtar, inde ſuæ ſaluti profuturum excerperet.

S. Enremundi patria.
Educatur in aula Chilperici Regis.
Degēs in palatio ſæpius ſacrorum librorū lectioni incumbit.

Cum itaque ſanctum legeretur Euangelium, audiuit inter cætera illam Domini ſententiam, qua dixit: Qui amat patrem aut matrem, aut ſororem pluſquam me, non eſt me dignus. Rurſus illam: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam & ſequatur me. Mox Enremundus tantæ exhortationis ſententiæ non ſurdus auditor, omnia quæ poſſidere videbatur, pauperibus diſtribuit: quin & vxorem propriam, eodem ſpiritu afflatam, ſub ſanctimoniali habitu Domino ſeruituram reliquit: nihil omnino ſibi quod ad vſum huius ſæculi labentis attineret, retinuit.

Valedicens mundo omnia ſua pauperibus diſtribuit.
Eius vxor ſanctimonialium habitū aſſumit.

Vt autem liberius Deo ſeruiret, vaſtiſſimam Eremum petiit, in qua Angelico ductu amœniſſimos fontes reperit, circa quos clauſtra paruula ſibi virgultis & frondibus circumtexit. Nec multis poſt diebus, penè innumeri comperta eius fama ſanctitatis, ad eum confluxerunt: vt eius ducatu Chriſto militarent. Quin & vniuerſus populus ad eum concurrebat, quia eius precibus, cæcis viſus, ſurdis auditus, mutis loquela, ægrotis ſanitas reddebatur. Demum poſt innumera huiuſmodi miracula, virtutibus & ſanctitate plenus, animam Deo reddidit. Cuius corpus Lotharius Sagienſis Eccleſiæ Epiſcopus, in baſilica quam ſanctus idem conſtruxerat, honorifice ſepeliri curauit. Eius autem feſtiuitas 20. Iunij celebratur.

Angelo duce S. Enremundus proficiſcitur in Eremum.
Claret miraculis.
Moritur.
A Lothario Sagienſi Epiſcopo, eius corpus honorifice ſepelitur.

VITA SS. VIRGINVM ET MARTYRUM Brigittæ & Mauræ. Ex Breuiario Eccleſiæ Bellouacenſis.

Breuiar. Eccleſ. Bellou. 13. July.

ANNO ab incarnatione Domini ſeptingenteſimo triceſimo primo, imperante Conſtantino Leonis filio, Theodorico quoque Francorum regnum ſtrenue gubernante, duæ glorioſiſſimæ gemmæ, Brigitta & Maura Scotorum regis filiæ, vno & eodem die natæ ſunt. In quarum ortu, fames & peſtilentia quæ ferè totam illam Scotiæ terram longo tempore vexauerat, finem accepiſſe dicitur.

Brigitta & Maura vno & eodem die nata.
In earū natiuitate ceſſat peſtilentia & fames quæ totam Scotiam deuaſtabat.

Rex autem (matre earum præ anguſtia pariendi defuncta) duabus nutricibus educandas mandauit. Exacta itaque infantia cœperunt ſe omnino diuino ſeruitio mancipare. Maura ieiuniis & orationibus vacans, Eccleſiæ frequentabat limina, ſorore Brigitta miſericordiæ operibus, & eleemoſynis iugiter intenta. Cum autem ad nubiles annos peruenissent, volens Rex regno ſuo conſulere, Principibus & magnatis eas matrimonio iungere conſtituit: nec ab eis obtinere valuit. Reluctabātur enim dicentes, ſe iam antea virginitatem Deo vouiſſe. Pertractans pater anxius, quomodo poſſet earum animos à tali propoſito reuocare, diuino conſilio ſic diſponente, defunctus eſt.

Vouēt virginitatem.

Temporalis igitur regni hæredes effectæ, ne forte in regiis honoribus commorantes, refrigeſcente propoſito tepeſcerent: coaſſumpto Hyſpadio fratre, impotenti quidem corpore, nec regno idoneo, relictis omnibus peregrinari volentes, Romam profectæ ſunt. Viſitatis igitur ſanctorum liminibus, Vrſinum hoſpitem à ſæuo dæmone liberarunt, quem poſtea peregrinationis ſocium & famulum fidelem habuerunt. Tranſeuntes igitur Bellouacenſe territorium, in loco qui Ballignyacus dicitur, quietis gratia conſederunt: in quo à quatuor prædonibus inuentæ, ab eiſdem multis iniuriis pro Chriſto & caſtitatis conſeruatione affectæ, vna cum fratre Hyſpadio, gladiis eorum trucidatæ ſunt. Quas in eodem loco prædictus Vrſinus pro virili honorifice ſepeliuit.

Aſſumpto fratre peregrinantur.
Vrſinū quendam à dæmone vexatum liberant.
Tandem à prædonibus pro Chriſto, & caſtitate ſeruāda trucidantur.

Inde labentibus multis annis, crebeſcente earum fama, cum regina Bathildis earum corpora ad Monaſterium ab ea conditum, quod Calla dicitur, transferre vellet, plauſtra in loco qui & nunc crux Sanctæ Mauræ dicitur, ita immobilia permanſere: vt à deuota regina diuinitus admonita, & procerum qui tum reginæ aderant conſilio, in proxima Eccleſia, quæ Nongenti ad virgines dicitur, collocari iuſſa ſint. Earum verò feſtiuitas 13. Iulij celebratur.

Bathildis Regina earum corpora trāsfert.

VITA S. EBRVLPHI CONFESſoris. Ex Breuiario Eccleſiæ Bellouacenſis.

Breuiar. Eccleſ. Bellou. 12. Feb.

VIR Dei Ebrulphus genere Francorum nobili exortus, ciuis Bellouacenſis extitiſſe memoratur. Huius genitrix dum ſterilis eſſet, & loca ſanctorum frequentaret, ieiuniis & orationibus diuinum implorans auxilium ne infœcunda permaneret, ab Angelo reſponſum accepit, quod filium eſſet paritura, qui tali nomine diceretur, cuius vita multis clareſceret miraculis. Natus autem ſecundum diuinum promiſſum, erat ætate & moribus proficiens. Etiamnum puer & adoleſcens ſemel ad

S. Ebrulphi patria.
Ex infœcūda matre Angelice promiſſo naſcitur.
Etiamnum puer ſemel ad veſperam cibum ſumit.

ad veſperā cibū ſumebat,diuinis ſcripturis intētus. A Poſt aliquamtum tempus, Monaſticæ conuerſationis habitum ſuſcepit, conſtructoque ſibi oratorio in eo loco, qui poſtmodum à poſteris oratorij appellatione dignatus eſt,eo quod plures orationis domos haberet:ſine intermiſſione ibi Domino famulabatur. Cumque eius ſanctitatis fama crebreſceret, à Bellouacenſi Epiſcopo accerſitus, ad Diaconij gradum prouectus eſt. Fiebat denique ad eū religioſorum concurſus, & ægritudine laborantiū, quibus inuocato Chriſti nomine ſalutis remedium conferebat. Nam mulierem cæcam illuminauit, alios etiam leproſos, & à dæmonibus vexatos curauit. Euocatus denuo à Præſule, Preſbyter ordinatus eſt.

Fit Monachus. *Conſtruit Oratorium.* *Fit Diaconus.* *Curat infirmos.* *Ordinatur ſacerdos.*

Quadam nocte dum in ſtratu ſuo quieſceret,ecce apparuit ei quaſi grex ouium deſolatus, qui paſtorem non habebat, hinc illincque diſperſus, dictumque eſt ei. Homo Dei, cur gregem iſtum errare pateris? Continuo expergefactus, paulo poſt didicit quid viſio iſta portenderet. Nam ſuaſu Fredegondis reginæ, quæ illum maximè venerabatur, & palatij proceres, hunc Dei famulum Monachis patre ſuo deſtitutis, Abbatem præficere decreuerāt in ſuburbanis vrbis Ambianenſis, vbi Fuſcianus & Victoricus certauerunt martyrio. Miſſis itaque qui eum exhiberent, violenter potius quàm ſua ſponte ad id loci deductus, paſtoralem cepit curam: maximo affectus tædio, quod locum fuiſſet coactus deſerere, vbi ſolitarius & quietus vixerat multo tempore. Ordinatus igitur in cœnobio adeò ſe in humilitate proſtrauit, vt omnium ſe minorem gereret, & miniſteria infimis perſonis deputata læto vultu ſubiret.

Summo in honore habet eum Regina Fredegondis. *Inuitus Abbatis officium ſuſcipere cogitur.* *Nota S. viri humilitatē.*

Aliquando cum fratribus deambulans,pro conſuetudine ſua quædam de ſcripturis tractabat:cum ecce vir nomine Clarius à dæmone vexatus occurrit,quem liberauit & illuminauit. Præterea quidam latrocinia exercens, putauit in eius cella reperiri multam pecuniam, & nocte ſilenter ingreſſus tulit omnia quæ reperit. Otto manè eum hoc fratres cognouiſſent,Dei famulo nunciauerunt: quod ille audiens conſolatus eſt eos, Dominicam obijciens ſententiam, qua præcepit orandum pro inimicis. Poſt aliqua momenta, à dæmonio inuaſus retulit quod aſportarat. Sed vit Domini iniuriæ immemor Deo gratias egit, & dæmonium ab eo expulit.Poſt hæc cum obitum ſuum imminere ſentiret, plenus dierum conuocatis fratribus, eos ad virtutum exercitia, & regulæ obſeruantiam, & charitatem fraternam adhortatus eſt.Igitur cum per aliquot dies vocationem ſuam ſolicitus expectaſſet, vltima die diſcipulos aſſiſtentes confortans, gaudens in Domino inter verba orationis carne ſolutus eſt.

Sanat dæmoniacum. *Item & alia.* *Moritur.*

N O T Æ.

Ebrulphus.] *Fuit & alius S. Ebrulphus Abbas Oximenſis, cuius vitam ſupra in lib. 2. deſcripſimus, vulgò dicitur* S. Eurou.

Suaſu Fredegondis Reginæ.] *Quamuis Regina iſta Galba fuerit crudeliſſima, & omnino peſſima: attamen honorabat valde Eccleſiaſticos viros, eiſque benefaciebat, multaque fundauit & dotauit Monaſteria, vt videre eſt apud Nicolaum Ægidium, in Annalibus Franciæ.*

Breuiar. Monaſter. S. Ioannis in Vineis 1. Octobris.

VITA S. VVLGISI EREMITÆ.

Ex Breuiario Cœnobij S. Ioannis in Vineis Sueſſionenſis, Ordinis S. Auguſtini.

VVLGISVS, in prouincia Rhemenſi nobili familia ortus, à Sancto Remigio Chriſti fidem edoctus, & in ſacro baptiſmatis fonte ablutus eſt. Adoleſcens cum venuſto eſſet corpore, dedit operam, vt ſpecioſam quoque animam in conſpectu Dei compararet. Quapropter mores ſuos tam præclarè compoſuerat, vt ab omnibus vnicè amaretur, tum præcipuè à B. Remigio, qui illum & ſacerdotem ordinauit, & ſocium in laboribus adhibuit: vt qui eſſet eloquio facundus, actione gratus, longanimitate ſpectatiſſimus.

A S. Remigio Epiſcopo baptizatur S. Vulgiſus. *Ab eodē Sacerdos ordinatur.*

Sed cùm ſolitariam vitam appeteret, benedictione accepta à magiſtro, ſeceſſit in ſolitudinem nemoris Rhetij, eumque inhabitauit locum,quem B nunc Troyuas vocant: vbi oratorio conſtructo, ieiunijs & orationibus vacabat. Cumque ſuæ mortis præſcius, aliiſque miraculis clarus, ex hac vita emigraſſet: ibidem in cœmeterio S. Petri ſepelitur. Cuius loci dignitas & gloria, dictu mirum quàm latè percrebuerit, cùm ad eum, propter miraculorum frequentiam, ex omni circum regione ingens fidelium multitudo conflueret: adeòque iam multi eſſent, qui de aſportando in ſuas Eccleſias Vulgiſi corpore deliberarent. Sed cùm hoc reſciuiſſet Milo (qui tum ibi erat potentiſſimus) gloriam ſuam alteri nolens dare, corpus ſancti viri transferendum curauit in caſtrum ſuum apud firmitatem Milonis, collocandum in Eccleſia S. C Sebaſtiani, quam Eccleſiam honeſtiſſimè dotatam reliquit. Quamuis autem dubitetur à quibuſdam num 4. Idus Nouemb. tranſlationis, an verò Natalis eius dies ſit: tamen feſtiuitas primo die Octobris potiſſimum celebratur.

Secedit in ſolitudinem. *Prædicit ſuū obitum.* *Propter miraculorū frequentiam, multi ad eius ſepulchrum confluunt.* *Transfertur ſacrum eius corpus.*

N O T Æ.

Vulgiſus.] *Agunt de eodem Molanus in addit. ad Vſuard. Heribertus Roſweidus Societ. Ieſu in Faſtis Sanctorum 1. die Octobris. Flodoardus Preſbyter, in hiſt. Rhemenſi. Arnoldus Vuionius in martyr. Monaſtico 4. Februarij agit de quodam alio Vulgiſo Epiſcopo, quem dicit floruiſſe circa annum Domini 740.*

D

Breu. Eccleſ. Lingon. 26. Nouemb.

VITA S. BASSOLI EREMITÆ.

Ex Breuiario Eccleſiæ Lingonienſis. Partim etiam ex Petro de Natalib. lib. 9. cap. 69.

BEATISSIMVS Baſſolus in Aquitania prouincia inclyto parentum genere exortus, in territorio vrbis Lemouicæ natus, & genere fuit nobiliſſimus. Qui fælici auſpicio metas infantiæ ſupergreſſus: cùm tempora adoleſcentiæ ſacri tyrocinij incremento contigiſſet, ad diuinæ ſeruitutis opus totum ſe conuertit. Qui licet in ſeculo aliquandiu conuerſatus: non tamen ſacram adole- E ſcentiam vitiis ſubdiderat, quibus illa ætas implicari ſolet. Eccleſiis Dei, aut Monaſteriis animo peruigilans in adoleſcētia meditabatur,quod poſtmodum altius impleret. Circa pauperes tanta ei liberalitas erat, vt quod conceſſæ facultatis fuerat, id totum præter quotidianum victum, ſtipendiis infunderet miſerorum.

Patria S. Baſſoli.

Erat autem omnibus affabilis, gratus alloquio, honeſtus in domo, tardus in publico. Cumque omnes honorum gradus pertranſiret florida beati Baſſoli iuuenta, Dei præuentus dono, accenditur eius animus, vt iam plenius renunciare debuiſſet mundo, ſua omnia deſereret, de finibus ſuis exiret; ac regnum Franciæ peuetraret; Rhemenſem

Catalogus virtutū eius.

vt bem

vrbem ſpecialiter expeteret, ac B. Remigij, de cuius actibus ſanctis mira iam olim cognouiſſet, tumulum corporaliter inuiſeret, ibique factis vigiliis & orationibus aliquandiu excubaret.

In nemoroſi montis cacumine habitat.

Volens præterea humanam per omnia vitare conuerſationem, & vitam ingredi ſolitariam: in nemoroſi montis cacumine locum ſibi elegit. In quo cellulam cum oratorio conſtruxit, vbi per quadraginta annos habitans, quantos ſudores, quantas pro Chriſto ſubierit paſſiones decernendum relinquimus fidelium exiſtimationi, quando deficit linguæ noſtræ copia. Cum autem ibi aquæ penuria vir ſanctus nimium laboraret, quadam die in illa montis celſitudine, viſus eſt de terræ viſceribus ad ſuos vſus aquam educere. Qui eum ad fodiendam terram accederet, & aquam ſibi deeſſe anxius cerneret, Dominum inuocat. Subito igitur fons cœpit abundantiſſimè fluere: de quo ſi quis quacumque infirmitate detentus, deſiderium potandi, vel corpus ex eo habuerit abluendi, virtute ſancti confiſus, adeptione ſperatæ ſalutis non erit vllo modo diuina pietate fruſtratus.

Precibus à Deo obtinet fontem.

Attila quidam diues & potens, dum circa montem illum venaretur, & aprum cum canibus ſequeretur: aper cum eſſet nimiæ magnitudinis, depoſita omni feritate ad cellam viri Dei veniens, & quaſi liberari ab eo ſe petens, pedibus illius aduolutus iacebat. Quem dum canes & equites ſequerentur; diuina virtute effecti immobiles, vltra viri Dei limites, nec accedere, nec retrocedere valebant. Quod cernens Attila, de præſumptione pœnituit, & ſe ſancti orationibus commendans aprum dimiſit: eidemque viro Dei prædia ſua ibidem poſita gratanter conceſſit. Cum quidam pro crimine damnatus eſſet ſuſpendio, & iam laqueo aſtrictus ſuffocaretur, ſanctum tamen Baſſolum mente inuocans, quia iam voce non poterat; laqueo rupto liberatus euaſit. Deo igitur probatus ac perfectus inuentus, onus deponens corporis, cœlum ingreditur die ſexto Calendarum Decembrium. Cuius venerabile feſtum colitur Idibus Octobris, quando tranſlatio corporis eius facta eſt.

Aper inſequentibus à venatoribus fugit ad Cellã viri Dei.

Damnatus ad mortẽ, inuocans virũ Dei liberatur.

N O T Æ.

Baſſolus.] *De eodem Molanus in addit. ad Vſuard. 26. Nouemb. Res eius geſtas referunt Vincent. in Speculo lib. 21. c. 116. Petrus in Cat. lib. 9. c. 69. Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. B. lib. 3. c. 45. Meminit eiuſdem Vion. tom. 2. Ligni Vitæ, die 26. Nouemb. qui dicit eum vixiſſe ſub Childerico Rege anno Domini 560. Eius præterea Vitam ſcripſit Flodoardus in ſua Hiſt. Eccleſiæ Rhem. Multa præclara & notatu digna referuntur de eo in Breuiario Eccleſiæ Rhemenſis, quæ hic inſerere libet. Baſſolus Lemouicus, genere nobilis, parentes habuit veriſſimos pietatis Chriſtianæ cultores, ac diligentiſſimos diuinæ legis obſeruatores, &c. Et paulo infrà. Itaque relictis parentibus & patria, Angelo duce Rhemos, beati Rhemigij (cuius ſanctitatis fama vniuerſam Galliam peruaſerat) ſepulcrum viſendi deſiderio captus, perrexit. Vbi à beato Ægidio quarto poſt Rhemigium, Rhemenſi Archiepiſcopo, benignè ſuſceptus eſt. Præſul autem Ægidius, cognito ſancti viri propoſito, locum ad radicem montis Rhemenſis, Baſſolo ſecretioris conuerſationis habitaculum poſtulanti conceſſit, ſexto ab vrbe milliari, iuxta ſaltum Rietum, vbi tunc erat cœnobium ſancto Columbano ſacratum. A Monachis perhumanè ſuſceptus, ſacris literis ſic imbuitur: vt breui tempore non ſolum coætaneos, ſed etiam maiores eruditione præcelleret. Hic tandem hominum conſuetudinem relinquens, vt in ſolitudine degeret, cacumen montis conſcendit: vbi cellulam cum oratorio*

A *conſtruxit, in qua annis quadraginta lectionibus & orationibus vacans, ſic ieiuniis carnem domuit, vt eius ſpiritus prorſus Deo militaret. Dum vir ſanctus in ea ſolitudine aquæ penuria laboraret, ſupplici ad Deum precatione, fontem vberrimum de ſaxo ſcaturientem produxit. Tandem hic ſtudioſiſſimus eremi cultor, ſuæ reſolutionis diem præuidens, Balſemium nepotem ſuum diuino nutu ad ſe vocatum, ſibi in eadem cellula ſucceſſorem delegit. Quibus peractis, moritur in Domino Baſſolus, & ibidem ſepelitur. Diruto autem poſtmodum bellorum iniuria beati Columbani Monaſterio, aliud in Dei honorem, ac beatorum Martini & Baſſoli quod nunc extat, in eodem montis cacumine conſtruitur. In quod Hincmarus Rhemorum Archipræſul, almi Baſſoli corpus ſolemni Clericorum*

B *rum frequentia tranſtulit Idibus Octobris, quo die Eccleſiam dedicauit. Plura de eodem in Breuiariis Eccleſiarum Tullenſis, & Cathalaunenſis.*

VITA S. HERNEI ABBATIS.
Ex Breuiario Eccleſiæ B. Mariæ de Belna.

FVIT Sanctus Herneus vir vitæ venerabilis, Aquitaniæ prouinciæ, nobili ex progenie ortus, & ab infantia ſacris literis eruditus, ac regularibus diſciplinis plenè imbutus, moribus temperatus, ſacris orationibus ac lectionibus aſſiduè deditus, pauperibus vltrò miniſtrans. & ipſe pro Chriſto

Patria & clari natales S. Hernei.

Catalogus virtutũ eius.

C pauper ac peregrinus effectus, aſpectu venerabilis, forma ſpecioſus, habitu laudabilis, & virtutum donis præclarus.

Hic autem propriam patriam & parentes, domos & poſſeſſiones multas relinquens, adimpleuit ſententiam Domini, qui ait. Quicumque reliquerit patrem aut matrem, fratres & ſorores, domos & agros, & reliqua quæ ſaluator annumerat, & ſequutus me fuerit; centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Audiens autem famam ſancti Innocentis Cœnomanicæ vrbis Epiſcopi, vna cum ſociis ſuis venit ad eum. Qui comperta eius ſanctitate, diu eum ſecum retinuit, & ordinauit eum primò Diaconum, & non multo poſt Preſbyterum or-

D dinauit. Hoc pacto dedit illi vicum ſuum nomine Celſiacum, vt fratres qui ibidem communem ab Apoſtolis traditam vitam ſanctè ducebant, regulariter doceret, & ſub eius ditione ſanctè regeret, vt plures Chriſto lucraretur.

Relictis omnibus, venit ad ſanctum Innocentem Cœnomanẽſ. Epiſcopum, à quo Diaconus & Presbyter ordinatur.

Qui ſuſceptam obedientiam pro viribus adimplere curauit, atque iuxta prædictum vicum, adiuuante & ordinante præfato Epiſcopo, Eccleſiam in honorẽ S. Martini conſtruxit, vna cum clauſtro regulariter ſub eius ditione compoſito. Qui Monachos non minus quàm triginta congregare curauit, & ſub ſancta regula viuere perdocuit. Tempore namque illo quo hæc agebantur, Clotharius Francorum Rex perſequendo filium ſuum nomine

Conſtruit Eccleſiã ad honorẽ S. Martini.

Honorificè excipit Regẽ Clotharium.

E Chrannum illuc aduenit, & à iam dicto Sancto Herneo cum pſalterio, (vt Regem decet) nobiliter ſuſceptus eſt: atque de pauco vino quod ibidem habebat, Domino illud augmentante, illum ſuoſque pauit abundè.

Vinum eius precibus multiplicatum.

Tunc memoratus Sanctus ab ipſo Rege & muneribus ditatus eſt & rebus. Dedit autem ei prædictus Rex aliqua prædia & munera, vnde cœptum opus perficeret. Siquidem amabat Dei ſeruos, & cultum ſanctæ Dei Eccleſiæ dilatare cupiebat. Et ideo eius ac fratris ſui Childerici temporibus multa Monaſteria & Xenodochia ſunt conſtructa: vnde & gratiam Dei, ac vitam (vt credendum eſt) adepti ſunt ſempiternam.

Conferuntur ipſi à Rege multa prædia.

Catalogus virtutum S. Hernei.

Erat enim memoratus Sanctus Herneus parcus admodum in cibo & potu, vigiliis, orationibus & ieiuniis deditus: atque neceſſitatem patientibus ea bis quæ ſibi ſubtrahebat, & reliqua neceſſaria miniſtrabat. Reliqua autem ſignorum & virtutum eius nonnulla quæ Dominus tam eo viuente, quàm poſt eius obitum ſuis meritis miniſtrare dignatus eſt, prolixitatem vitantes, hic inſerere diſtulimus. Obiit autem S. Herneus quinto Idus Augusti, & condignè ſepultus eſt in memorato vico, in Eccleſia S. Georgij martyris, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Claret miraculis.

Moritur.

N O T Æ.

Herneus.] *Eius feſtiuitas 9. Auguſti in Breuiario* B *Eccleſiæ B. Mariæ de Belna reponitur*, *vulgò* de Beaune, *diœceſis Eduenſis*, *aliàs Auguſtodunenſis*, *vulgò* d'Autun. *Cauendum eſt ne confundatur cum S. Hernæo, cuius vitam etiam deſcripſimus.*

VITA S. BARNARDI EPISCOPI.

Partim ex Breuiario Ordinis S Antonij Viennenſis, partim ex Breuiario Eccleſiæ Dienſis.

Breu. Ordin. S. Antonij Vienn. 23. Ianuarij.

Patria & parentes S. Barnardi.

BARNARDVS patria Lugdunenſis, Barnardo, & Helirda parentibus illuſtribus, & antiqua nobilitatis ſerie clariſſimis, à teneris annis C ſtudiis liberalibus eruditus, ſic ſe totum Deo vouit, vt ſæcularibus curis poſthabitis, nihil prius & antiquius habuerit, quàm Dei Eccleſiam & Eccleſiaſticos viros colere. Fratribus porrò tandem maioribus vita functis, veritus pater ne cùm ſolus eſſet ſuperſtes familiæ Barnardus totus Deo addictus, tantis paternis opibus hæres deeſſet, illum à ſanctiſſimo vitæ propoſito, matre etiam hortatrice acerrima, auertere conatus eſt. Vtque facilius animo deſtinata perageret, adoleſcentem iam toto pectore ſacra religione imbutum, ad caſtra Caroli magni Imperatoris ſtipendia facturum deſtinauit, vt illic caſtrenſium more virorum militarium, nec fidem, nec pietatem ſequentium, prima iuuenilis ardoris tyrocinia expleret; ſicque D celebre clarumque nomen, & famam per populos facinoribus bellicis adipiſceretur. Qui quidem ad maiora, id eſt, cæleſtia potius reſeruatus, inſignis pietate adoleſcens, paternis iuſſis, magis moris gerendi gratia, quàm ſua ſponte tale militiæ munus obiit. Quod tamen ſic exercuit, vt nec ſegnis, nec alba inglorius palma appareret.

Militat ſub Carolo magno Imperatore.

Tandem verò vtroque orbatus parente, non mediocris ſubſtantiæ vnicus hæres, ſuæque ſponte factus, & militiæ exauctoratus, cœpit animo perpendere, qualiter tanta bona ſibi hæreditate parta, ea præcepto Euangelico diſpenſaret, ſeque E ab his, vtpote malorum irritamentis abſtraheret, vt tanquam bonus diſpenſator iniqui mammonæ Domini voce laudaretur, quod de re iniqua iuſtitiam ſibi compararet. Circumſpecto itaque certo loco ſolitario, procúlque à turbis ciuilibus remoto, cui nomen erat Ambroniacum, permutatione hæreditatis paternæ ſui iuris effecit. Quo in loco ædem ſacram olim beatæ Virgini parenti dicatam, ſed à perfidis gentibus dirutam, inſtaurauit, illicque reſtituto, vt quondam fuerat, Monaſterio, ſe pariter vitæ Monaſticæ addixit; vbi diuino zelo magis ac magis ſuccenſus, vniuerſis ibi fratribus degentibus ſanctiſſimæ vitæ documenta præſtabat. Ex quo ab omnibus charus haberi, honorari, totiA miſque affectibus diligi cœpit. Quo factum eſt, vt Abbas illius collegij, votis omnium atque ſuffragiis, illo maximè renitente, in demortui locum ſuffectus ſit, ſub quo ſanctiſſimo paſtore dici non poteſt, quàm proſperè cuncta illius Monaſterij diuinitus miriſque modis ſucceſſere.

Apud Ambroniacũ reſtaurat Eccleſiã ad honorem B. Dei genitricis Virginis Mariæ.

Fit Abbas.

Cùm verò tanti Præſulis celebre nomen vndique perſonaret, ne talis luminis ſplendor vno in loco, eoque recondito, & tanquam ſub modio abſtruſo lateret, metropoli Viennenſi Eccleſiæ paſtoris morte viduata, dum de ſucceſſore deligendo habentur comitia, decennem puerum acclamaſſe ferunt, virum ſanctum nomine Barnardum, Ambroniaci Abbatem, Viennenſi Eccleſiæ à Deo electum B Pontificem. Qua quidem voce tanquam cælitus lapſa, & à cunctis comprobata, vir ſanctus, accedente etiam Romani Pontificis conſenſu, ad cuius aures hominis ſanctimonia peruenerat, eligitur & conſecratur Epiſcopus, miro totius populi deſiderio, atque applauſu. Tali itaque ſuſcepta prouincia, animus qui antea tantummodo diuina ſectando, otiari conſueuerat, omnium curam gerere coactus eſt, & terrena tractando, diuinorum tamen ſe rigidum ſuttêque præſtabat ſatellitem, vſque adeo, vt ne tantillum quidem de vigiliarum rigore, ieiuniorum auſteritate, & orationum perſeuerantia detraheret. Verumtamen priſtinæ vitæ memor, & optimè viaſſe reputans, qui procul à ciuilibus ne- C gotiis abeſſet, quo purius cæleſtia contemplaretur, locum quendam ſolitarium ad fluuium Iſaram ſibi delegit, quem ſpinis, ſyluarumque aſperitate repurgatum, templum & Monaſterium in honorem Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum cõſtruxit: nomenque de Romanis ab eo penes quem ius loci ſpectabat, indidit, vbi reliquum vitæ tempus ſanctiſſimè peregit. Talibus demum præclarè geſtis, ac diuinis virtutibus, ac miraculis ornatus, ingraueſcente morbo, ſumpto ſacroſancto Euchariſtiæ viatico, obdormiuit in Domino, annum agens ſexageſimumquartum, Epiſcopatus munere functus annos duos & triginta. Sepultus eſt autem in æde ſacra quam in eodem D loco de Romanis conſtruxerat, doniſque præclaris ornauerat.

Pueri voce eligitur Epiſcopus Viennenſis.

Nihil ſi[bi] blanditur ob adeptum honorem.

Cõſtruit Monaſteriũ, vbi relicto Epiſcopatu reliquã vita ſolitariam cõſumit.

Sumpto Euchariſtia Sacramento moritur.

N O T Æ.

Barnardus.] *De quo plura in Breuiariis Eccleſiarum Dienſis & Viennenſis 23. Ianuarij. Meminit eiuſdem Ioannes à Boſco in antiquit. Viennenſ. Succeſſit Vlitraia in Epiſcopatu, qui fuit 48. Arch. Vienn. Barnardus verò 50. qui (vt ſcribit à Boſco) fuit vir ſolers, ingenuus, & eruditus, cuius frequẽter meminit Lugdun. Archiep. libros ei dedicans, Agobardus. Hæc ille. Et infra ſubiungit. Ad hunc ſcripſit S. Agobardus Lugdun. librum de priuilegio, & iure Sacerdotij. Ad ipſum Paſchalis Papa Primus ſcripſit Epiſtolam, necnon etiam Eugenius* E *II. quas reponit idem à Boſco in prædictis antiquitatibus. Notandum etiam à quibuſdam vocari Bernardum, ſed mendosè, nam in Breuiariis Eccleſiarum Dienſis, & Vienn. & apud Ioannem à Boſco, ſemper ſcribitur Barnardus. Corrigendum ergo Breuiarium Ordinis S. Antonij Vienn. Porrò in Breuiario Eccleſiæ Dienſis fit mentio de ſacri ipſius corporis inuentione, vt colligitur ex Reſponſorio 8. quod ſic eſt. Dum theſaurus occultus quaritur, almi patris ſepulchrum frangitur, inde mirus odor egreditur, Sancti Spiritus virtus ſuppreſſa panditur. Verſ. Membris ægrotis ſalus redditur, Barnardi laus longè diffunditur. Ex prædicto etiam Breuiario colligitur ipſum fuiſſe matrimonio adſtrictum. In coniugio enim (ita ſcribitur in 8. lectione) tanquam ſine coniuge calebs viuebat,*

viuebat, & inter filios, tanquam ſine filiis, Dei, non A *quæ mundi erant, cogitabat. Ibidem etiam extat Hymnus proprius ad Completorium, quem hic inſerere non ſuperfluum puto.*

Gaude præſens Eccleſia,
Lætam agens memoriam;
Barnardi nunc præconia
Reſultans, atque gloriam.
Carnis liber ergaſtulo,
Cæli potitur gloria:
Pro meritorum cumulo,
Magnus in cæli curia.
Vox deſurſum, fragrantia mira,
Cum cæli lumine;
Dant iſti teſtimonia B
De ſanctitatis culmine.
Trino Deo laus debita,
Reddatur atque gloria:
Qui nos per huius merita,
Ducat ad cæli gaudia. Amen.

De eodem etiam plura notatu digna reperi in Breuiario Eccleſiæ Gratianopolitanæ, quæ hic in lectoris gratiam reponere libet, quamuis ibidem non Barnardus, ſed Bernardus nominetur. Sub Carolo Imperatore qui primus ex gente Francorum Romanum ſumpſit Imperium, beatus Bernardus Viennenſem Eccleſiam Deo fauente ſuſcepit regendam, &c. Cum autem Leidradus Lugdunenſem, & Bernardus (vt præfertur) Viennenſem regerent Eccleſias, idem Leidradus præſul pompas ſæculi C *abiiciens (erat enim vir ſeculari dignitati intentiſſimus, & honori reipublicæ vtilis) in quodam quod ipſe ædificauerat ſe conſulit Monaſterium cum conſilio S. Bernardi, electo in ſede Agobardo Coëpiſcopo iuſſione Regis, & conſentiẽtibus aliquantis Epiſcopis: reddito ei annulo & pallio. Quamobrem grande cunctis Galliarum pontificibus aduerſus Sanctum Bernardum odium exoritur, obiicientibus ei immane crimẽ de ordinatione Agobardi, ac dicentibus, quoniã contra canones Apoſtolorum feciſſet, & non debere duos ſimul in vno Epiſcopatu Epiſcopos inesse. Cuius ſententiam irrefragabilem cernentes, Domno Apoſtolico indicare ſtudent. Quorum ſeditiones cum nec Epiſtolis, nec miſſis ſedari valuiſſent, Arelatem deuenit, & ad Concilium vniuerſos Epiſcopos conuocari præcepit.* D *In quo conuentu multa de ſtatu ſanctæ Dei Eccleſiæ, & ad vtilitatem fidelium pertinentia definita, reſque præcipuè pro qua venerant, declaratur. Vbi non aliter ſe excuſaſſe S. Bernardus dicitur, niſi quod canones tantum, & capitulum in quo erat deſcriptum tradidit: Quicquid Archiepiſcopus ſuo Coëpiſcopo in Eccleſia ſua agere præceperit, liceat perficere. Quod cum nullus interdicere poſſet, ne ſub hac occaſione alius error ſuboriretur, ſtatuunt vt Leidrado ad ſuam Eccleſiam reuerſo, Agobardo in ſuo quem dudum habuerat gradu permanente, nihil amplius pro benedictione Epiſcopali nuper percepta agere liceret. Sed & hoc cenſuerunt, vt in cunctis Galliarum Epiſcopatibus, illis qui præſenti tempore aderant defunctis, nullus deinceps alius conſtitueretur Coëpiſcopus.* E *Quod edictum vſque in hodiernum permanet tempus. Multa quidem ſecundum ſeculi dignitatem & actualem vitam pertinentia legimus, quæ Sanctus Bernardus geſſit, quæ ne faſtidium lectori facerent prætermiſimus. Fuit enim dilectus Pipino Regi Francorum, filioque eius Carolo magno Auguſto, ſicut iam dictum eſt, ac Ludouico filio Caroli illuſtriſſimo Auguſto, & affinitate coniunctus. Hic nobilitatem quam duxit ex proſapia, diuina fauente nobilitauit gratia. Triceſimo ſecundo ſuæ anno, Pontificalem adeptus cathedram, gregem ſibi cælitus commiſſum ſancta ſolicitudine, monitis & exemplis iugiter reficiebat: Eratque (vt in eius Epitaphio reperitur) inclytus nobilitate, ac morum probitate. Hæc ibidem.*

A Patria Lugdun.] *Conſentit ſupradictum Breuiariũ Dienſe, vbi in prima lectione ſic ſcribitur. Beatus Barnardus, Patronus Viennenſium, qui filius boni odoris interpretatur, in Lugdunenſi Diœceſi, ex illuſtri valde proſapia oriundus fuit.*

Ad caſtra Caroli magni Imperat.] *In Breuiario Dienſi. A ſcholis extractum militiæ exercitus in caſtris Caroli deputarunt.*

Cui nomen erat Ambroniacum.] *Vulgò dicitur* Ambrunay.

Permutatione hæreditatis paternæ.] *Breuiarium Eccl. Dienſis in 5. lectione. Conſiderata igitur cuiuſdam loci aptitudine, cui vocabulum erat Ambroniacus, acquiſiuit illum ab Abbate Luxouienſi, permutatione hæ-* B *reditatis paternæ.*

Ædem ſacram, olim B. Virgini parenti dicatam.] *Conſentit Breuiarium Eccl. Dienſis.*

Ad fluuium Iſaram] *Vulgò* Liſere. *Eſt autem Iſara fluuius Allobrogum, non procul à Cemeno monte in Rhodanum influens. Vide Plinium lib. 3. c. 4.*

Templum & Monaſterium in honorem Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum.] *Ioannes à Boſco ſic ait. Cum boni paſtoris more, curam ſui gregis agens, prouinciam ſuam luſtraret, quendam locum in margine Epiſcopatus ſui ſuper fluuium Iſaram reperit, qui cuiuſdam matrisfamiliæ diuitis prædium perhibetur fuiſſe. Videns verò quod amœnus eſſet, & propter quaſdam adiacentes cauſas ad conſtruendum aptius Monaſterium,* C *ab eadem anu locum petiit emendum. Quæ Pontificis precibus annuens, gratis dare voluit. Verùm ſancto non conſentiente, æſtimatum pretium tradidit, atque in hunc modum iuri ſuo locum adſcribi præcepit. De quo vepribus, & quibuſdam arbuſtis, quibus occupatus erat, abſciſſis: templum admirandi operis in ipſo loco condere iuſſit. Et paulò infra. Templum autem decenter compoſitum cum octo ſuis Suffraganeis, in honorẽ duodecim Apoſtolorum, ſiue trium Sanctorum Martyrum, Seuerini, Exuperij, & Feliciani, ſexto Nonas Octobris dedicauit, &c.*

Nomenque de Romanis, ab eo penes quem ius loci ſpectabat indidit.] *A Boſco ſcribit. Cui ob ſublimitatem ædificij, de Romanis nomen indidit.* D

VITA S. LIBARIÆ VIRGINIS & Martyris. Ex Breuiario Eccleſiæ Tullenſis.

IVLIANVS apoſtata apicibus ſacri eloquij à pueritia diuinis inſtructus, ad Subdiaconij inſuper accedens honorem, cultor Domini noſtri Ieſu Chriſti extitit infideliſſimus. Nam omnium proculdubio miſerrimus mortaliũ, Chriſtum cunctorum fidelium ſaluatorem dereliquit, & diabolum ſuis exigentibus meritis, humani generis deceptorem incurrit. Impiiſſimus namque Cæſar effectus, crudelem dedit crudeliter le- E gem, vt omnes vbicumque Chriſtiani eſſent, cunctis cederent facultatibus ſuis. Crudeliſſimus igitur Tyrannus, quantas Chriſticolarum ſtrages per totum orbem dedit, nec lingua enarrare humana, nec vllus calamus ſcriptoris exarare poteſt. Poſt non paruum tempus tyrannus teterrimus Italiam relinquens, innotuit ſe adire Gallicas partes, ea intentione, vt idola erigeret, templa dæmonibus ædificaret, vaſtaret Eccleſias, ad dæmoniorum culturam, vel præmiis inuitaret Chriſtianos, vel ſi aliorum conſilio illum cum ſuis donis contemnerent, exquiſitis ſtudioſè pœnis interficeret.

Iulianus Apoſtata primò Subdiaconus.

Promulgat legem contra Chriſtianos, vt omnibus cedant facultatibus.

Relicta Italia venit in Galliam.

Ad maximam igitur longitudine & latitudine accesſit vrbem, turribus & muris tunc temporis munitiſſimam nomine Grandem. Ad cuius aduentum, per ſuperbiam eriguntur Pagani, per odium & inuidiam armantur Iudæi: vtrique ad perſequendos Christianos adſtipulati, & incredibili conſpiratione fiunt vniti. Cum igitur ſæua crudeliſſimæ tempeſtas perſecutionis in Galliis vbique Eccleſiam Chriſti vaſtaret: vir ſecundũ ſeculi dignitatem glorioſus, & quod maioris eſt laudis, fideliſſimus Chriſtianus Eliphius nomine, in vrbe fulſit Tullenſi, & magna firmitate ferunt, qui eius progeniem non ignorant, quod dictus vir Deo plenus, quatuor habuit germanos in omni ſanctitatis perfectione per cuncta ſibi ſimillimos. B Sanctiſſimum ſcilicet Epiſcopum nomine Eucharium, qui cum palma martyrij ſuſceptus eſt in cælum, cuius corpus ſacratiſſimum in caſtro Luberduni eſt conditum. Caſtiſſimas etiam tres ſorores per omnia Chriſto deuotas, quarum nomina lectioni placet nobis inſeri. Menna dicitur prima ſacra virgo, & Monacha, quæ ad portum Suauem eſt condita. Secunda vocatur Libaria Monacha & Martyr, quæ in ciuitate Grandis eſt ſepulta. Tertia Monacha & Martyr ſimiliter, nomine Suſanna, in Campania tumulata.

S. Eucharius Martyr Epiſcopus Tullenſis.

Mennà, Libaria, & Suſanna ſorores ſanctæ.

De Libaria ergo filia Baccij & Lienttudis ſanctorum, quomodo, & qualiter ſe habuit in ciuitate Grandis audientibus præſentemus, C in qua ciuitate illo tempore pauci habitabant Chriſtiani. Pater verò Baccius, & Lienttudis mater eius docuerant eam literalem ſcientiam, & legem Domini, veterem & nouam ab adoleſcentia. Quomodo Ieſus in ſacratiſsimã Virginẽ deſcendit, & virginaliter natus eſt, ſecundum dicta prophetarum circumciſus, vt legem impleret, oblationes accipiens, oblatus, fugiens in Ægyptum, miracula faciens, infirmos ſanando, cæcos illuminando, famelicos paſcendo, & ſatiando, euangelizando, mortuos ſuſcitando, curuos erigendo, dæmones effugando, & multa mirabiliter opera demonſtrando. Nouiſsimè patiens ſub Pontio Pilato Præſide, quem milites deſpoliauerunt, & D pupugerunt lancea, & quomodo quidam poſuerunt in ſepulchro. Quem Deus ſuſcitauit à mortuis, quem aſcendentem in cælum ſui adorauerunt. Quæ omnia hæc in armariolo ſui pectoris recondebat, deinde Spiritu ſancto afflata, Monachalem habitum induit, & virginitatem ſuam Chriſto copulauit, dicebat enim in corde ſuo, poſtquam Libaria nominor, meipſam liberè Domino meo Ieſu Chriſto tradere debeo, qui ſeipſum in ſacrificium pro me, & omni populo tradidit. Orabatque in die centies, & in lege delectabatur, & operabatur nendo, & oues ſuas cuſtodiendo.

Parentes S. Libariæ Virginis.

Educatur in Chriſti fide à parentibus S. Libaria.

Sanctarũ Virginum velamen & habitum ſuſcipit, & virginitatem ſuã Chriſto dedicat.

Centies in die orare cõſueuerat S. Libaria.

Paſcit oues S. Libaria.

In diebus illis Iulianus Cæſar malignus introiuit ciuitatem Grandis nubilem, & quos Chriſtianos ibi inuenit, trucidauit, Eccleſias ſubuertit, E Deos ſuos erexit, & adorare compulit, dæmones de intus dabant reſponſa, & valde venerabantur à Paganis, qui ſacrificabant thus, animalia, pecudes, & pecora, aueſque. Hi dãdo infirmitatem, tacto ſimulacro auferebant, & præco clamabat iuſſu Regis: Venite, adorate Deos excelſos, quos adorant Imperatores ſublimes & glorioſi. Hoc audiens Libaria, quæ oues ſuas prope ciuitatem cuſtodiebat, deriſit idola, quod nunciatum eſt Imperatori. Qui mittens nuncios ſuos ad B. Virginem, iuſſit vt ante conſpectum ſuum veniret, & Deos ſuos adoraret. Qui ad eam mandatum Imperatoris retulerunt. Quo audito, Libaria deriſit, & reſpondit. Sacrificium Deo A ſpiritus contribulatus, quem adoro in cælo. Vos dicitis Deos, ego dæmonia, quia Deus cælus fecit, & firmauit terram ſuper aquas, & quotidie facit vniuerſa bona, quem adoro & colo Ieſum Chriſtum, qui venit ſaluare nos, regem regum & Dominum dominantium, gubernatorem totius orbis, & oues meas cuſtodio. Occidit enim fratrem meum Eliphium, qui idola ſua vana, & muta nolebat adorare, nec ego adorabo pluſquam ſtercora. Qui nunciauerunt hæc Iuliano dicentes. Vidimus puellam elegantem, facie decoram nimis, atque formoſam, candidam ſicut lilium, rubicundam per genas ſicut roſa. Hæc in conualle ſtat, dicens Deos tuos dæmonia, & non B adorabit eos pluſquam ſtercora, quæ ſuperat omnes mulieres pulchritudine. Occidiſti enim fratrem ſuum Eliphium in hoc littore. Quo audito, Iulianus venit in conuallem Grandis, inueniensque puellam cuſtodientem oues ſuas, quæ confixerat fuſos ſuos in terra, & colum, quæ orabat flexis genibus, & cantabat dicens: Cantate Domino canticum nouum: cantate Domino omnis terra, adorate eum omnes Angeli eius, adorate eum in aula ſancta eius. Confundantur omnes qui adorant ſculptilia, & qui glorantur in ſimulacris ſuis: quia Deus cælos fecit.

S. Eliphius Martyr, frater S. Libariæ.

Nota egregiã pulchritudinẽ S. Libariæ.

S. Libaria ſpernit impiũ edictum Imperatoris.

Iulianus Apoſtata Chriſtianos trucidat, & Eccleſias ſubuertit apud ciuitatem Grandem.

Sapienter ſimul & prudenter reſpõdet nunciis Imperatoris.

Poſtquam verò Iulianus aſpexit pulchritudinem eius, concupiuit formam illius: anima enim eius C numquam viderat pulchriorem, quam alloquebatur, dicens. O ſuperba puella, & ſtulta, cur non obedis imperio meo, & noluiſti adorare Deos meos excelſos, quos adorauerunt Imperatores Romanorum? veni & adora citò, & ſacrifica Dijs. Cui virgo reſpondit. Etſi fatui Imperatores adorauerunt errando dæmonia, quæ Deos dicis eſſe, ego non animam meam conſiliis eorum trado: ſed adoro Deum meum Ieſum Chriſtum, qui natus eſt de Virgine, paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus, aſcendit ad cælos, ſedet ad dexteram Dei patris omnipotentis, qui iudicabit viuos & mortuos, & miſit Spiritum ſanctum in corda diſcipulorum ſuorum, mittens eos in mundum prædicare, D & teſtificari, quod qui crederit & baptizatus fuerit, ſaluus erit; ipſum adoro, & alium Deum neſcio.

Monetur ab Imperatore, vt relicto Chriſto, adoret Idola.

Ad quam Tyrannus. Tu Chriſtiana Monachali habitu (vt video) ornata es. Tu crede conſiliis meis, & Deos adora meos, & eris ſecunda poſt me propter pulchritudinem tuam, daboque tibi argentum & aurum quantum volueris, & impetrabis. Quæ reſpondit: Corona tua ſit tua Iuliane, quia Rex æternus dabit mihi coronam vitæ, quæ non deficiet, quem dilexi, quem deſideraui, quem amaui, cui deſponſata ſum, quem diligit anima mea ſuper aurum, & topazion, & quicquid in orbe charius. Ad quam tyrannus: Si credideris verbis meis, demonſtrabo tibi theſauros meos magnos, ſuper quos dominaberis, E & diligam te ſuper omnes mulieres: quia ſpecies tua placuit mihi. Quæ reſpondit. Si ſpecies mea tibi placuit, crede mihi, & adora Deum cæli & terræ, qui dabit tibi theſaurum optimum, & videbis theſaurum meum, qui eſt in cælo, & non deſcendes in infernum, nec damnaberis ſicut anteceſſores tui damnati ſunt. Et ſi non vis, affer Deos tuos, & videbis mirabilia eorum.

Spernit monita & promiſſa Imperatoris.

Fruſtra conatur eam Imperator ad ſe attrahere.

Et iuſſit Iulianus afferri ſtatuam Apollinis auream ante virginem, & ſplendebat valdè. Quæ dixit: Sunt hi Dij veſtri in quibus confiditis? Obſecrate Deos veſtros, vt miracula faciant, & credam eis, vel demonſtrabo qualiter Deus meus poteſt facere mirabilia, & adorate eum: & dixerunt, demonſtra.

Quæ

Quæ reſpexit ad Orientem flexo genu, & adorauit dicens: Domine Deus qui mirabiliter operaris, & non eſt Deus præter te Domine, & non eſt ſecundum opera tua, intende mihi & exaudi me, da mihi gratiam vt poſſim confringere ſimulacrum iſtud, & vt fuſi mei, & colus germinent, & producant folia, & aſſiſtentes cognoſcant te Deum verum, & filium tuum vnigenitum, quem miſiſti in terram; & poſt hæc in manus tuas commendo ſpiritum meum, quia inimicum iſtum valde timeo. Deſidero enim mori pro te, & ſacrifico meipſam tibi. Et ecce Angelus Domini dicens ei: Feſtina, veni, quia expectamus te. Quæ audita voce Angeli gauiſa eſt valde.

Oratio S. Virginis.

Apparet ei Angelus.

Dixitque Angelo: Domine deprecor te, vt ores Dominum meum Ieſum Chriſtum, vt in Eccleſiam meã non intret pecus, nec naſcatur fœtus, & ſi quis poſtulauerit remiſſionem peccatorum, dimittantur illi. Et dixit Angelus. Feſtina virgo, omne hoc datum eſt tibi: & ſurrexit, & tenebat colum ſuam in manu ſua, & percuſſit ſtatuam auream, quæ contrita eſt minutim. Et poſt hæc fixit colum in terra, & germinauit folia, & fuſos, & neſcierunt cuius arboris ſint, hæc dicens. Dominus regnauit in æternum, & in ſeculum ſeculi, peribitis gentes de terra illius, ipſe confregit capita inimicorum ſuorum: conuertentur in profundum maris. Hæc videntes populi, pluſquam quadringenti conuerſi ſunt ad Dominum, & facti ſunt Chriſtiani.

Impetrat omnibus inuocantibus ſe remiſſionem peccatorum.

Colo percutit ſtatuã Apollinis, quæ ſtatim comminuitur.

Eius colus fixa in terra, creſcit in arborẽ folia & fuſos proferentem.

Multi infideles ad fidem cõuertuntur.

Quos videns Iulianus apoſtata, iracundia motus, eos decollari fecit, & poſtea dixit carnifici ſuo, interfice eam. Hoc enim nunciauerat diabolus in aure eius. Si hæc euaſerit, perdidiſti omne opus tuum, ad quod veniſti.

Iuſſu Iuliani capite truncantur.

Et dixit Iulianus: Manebis adhuc in errore tuo, & non adhærebis mihi? Et illa. Ego in amore dilecti mei maneo, & nullus poteſt me ſegregare ab amore dilecti mei. Melius eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus. Tunc Iulianus iracundia commotus, iuſſit amputari caput eius, ipſa verò accepit caput ſuum, & introiuit in ciuitatem Grandis, & lauit illud in fonte qui erat in medio ciuitatis, & obdormiuit in Domino. Et ſepelierunt eam cautè quidam fideles, & terra tremuit, ceciderunt muri ciuitatis, & turres. Et qui viderunt omnia hæc, dixerunt: Verè magnus eſt Dominus Libariæ, qui talia operatur: verè amica eius erat hæc. Et conuerſi ſunt ad Dominum Ieſum Chriſtum multi populi. Et ſurrexit fons ſub baſilica eius, & ſi quis infirmorum tetigerit, ſaluus factus eſt. In octauo Idus Octobris hoc factum eſt, regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto: cui eſt honor in ſecula ſeculorum. Amen.

Etiam ſanctæ Virginis caput abſcinditur.

Defert abſciſſum ſuum caput.

Fons erumpit in eius Eccleſia medelã & ſanitatem ægrotis afferens.

N O T Æ.

Ad Subdiaconij inſuper accedens honorem.] *Vincentius in Speculo lib. 14. c. 26. dicit ipſum fuiſſe tantum lectorem Nicomediæ, quod etiam colligitur ex hiſtoria Tripartita lib. 6. Baronius tom. 3. Annalium, ad annum 345. nullum ei gradum attribuens, ipſum Clericatu initiatum dicit.*

Et diabolum ſuis exigentibus meritis, &c. incurtit.] *Quia fuit magus & Idololatra, & dæmonum miniſterio vtebatur.*

Relinquens Italiam, &c.] *De eius aduentu in Galliam, & de rebus ibi ab eo geſtis, vide Baronium loco ſupra citato.*

Ad maximam igitur longitudine, &c. acceſſit Grandem.] *Hæc ciuitas Grandis, etiam appellata eſt Leuche, nunc verò Tullum vocatur, vulgò* Toul. *Vnde* A *in Breuiario Eccleſiæ Tullenſis S. Eucharius Leuchorum Epiſcopus appellatur. Et in Breuiario Eccl. Cabilonenſis de Sancto Lupo Trecenſi Epiſcopo legitur, quod in vrbe Leuchorum, quæ nunc deriuato vocabulo Tullum dicitur, extiterit oriundus.*

Eliphus nomine.] *Fuit frater S. Libariæ, cuius feſtum in Breuiario Tull. 16 Octob. reponitur.*

De Libaria ergo.] *Hæc fuit ſoror Sanctorum Martyrum Eucharij Tull. Epiſc. & Eliphij, necnon Sanctarum Virginum Mennæ & Suſannæ, de quibus plura in Breuiario prædicta Eccleſiæ. Fuit etiam ſtirpis Regiæ, quod colligitur ex prædicto Breuiario in vita S. Eucharij, vbi hæc de eo leguntur. Ex generoſis parentibus ſtirpis Regiæ oriundus fuit. Huius autem ſanctiſſimi viri pater Bac-* B *cius appellabatur, mater verò Lientrudis, qui ſanctiſſimam ſobolem in vtroque ſexu in ſuo coniugio Domino genuerunt, magnum videlicet Eucharium, & ſtrenuum athletam Chriſti Eliphium. Genuerunt etiam tres ſorores, ſanctiſſimas virgines in ſanctimoniali habitu & voto cum perſeuerantia Domino famulantes, Mennam videlicet Portuſam ſepultam, Suſannam in Campania tumulatam, & Libariam pro confeſſione fidei decollatam. Porro S. Eucharij feſtum 27. Octob. celebratur.*

VITA S. GRATI EPISCOPI. EX Breuiario Eccleſiæ Cabilonenſis.

Breu. Eccleſ. Cabil. 5. Octob.

C SVB temporis illius ſpatio quo bonæ memoriæ Pontifex Cabilonenſis Gebderinus nomine ex mundo deceſſerat, plebs & Clerus eiuſdem ciuitatis ad Eccleſiam conueniens, quendam virum mundanæ nobilitatis titulo præclarum, gratia & nomine Gratum, ad Pontificalis culmen regiminis elegerunt: atque Præſulibus quibus conſecratio debebatur, ſanctificandum, ſecundum Canonum ſanctiones obtulerunt.

Gebderinus Epiſcopus Cabil.

S. Gratus totius Cleri & populi cõſenſu creatur Epiſc. Cabil.

Quem à primate Diœceſis Lugdunenſis, eiuſque Suffraganeis, ſecundum ſui nominis dignitatem gratis conſecratum Eccleſiæ ſuæ Epiſcopatus cathedra ſublimatum, cum totius Cleri gaudio D & plebis, reſtituerunt. Nondum enim tunc temporis prædeceſſores illius in vrbe manendi locum preſſura gentilitatis habuerant. Sed interpoſito Araris amne in ripa Sequanorum quoddam municipium Græco vocabulo Mathon vocatum reperierant: vbi poſt labores & ærumnas ab impia gente ſibi ſæpius illatas, requieſcere conſueuerant. Iuxta hunc locum erat Eccleſia nouiter conſtructa in honorem Leuitæ Chriſti & martyris Laurentij, in qua quotidiani conſuetudo celebrabatur officij.

Conſecratur ab Archiepiſcopo Lugd. eiuſque Suffraganeis.

Hic tamen intimo ſpiritualium amore filiorum morem ſibi impoſuit, vt vnaquaque Dominica diei per Sagone pontem tranſeundo, ad maiorem Eccleſiam veniret, ibique Miſſas peragens, adſtanti populo prædicationis officium exhiberet. Acci- E dit autem quadam die prædicta quod iter eundo ad Eccleſiam (vt plerumque ſolet) curæ plus ſolito impedirent ſeculares. Quibus viriliter expeditis ſanctæ conſuetudinis non immemor, dum ad pontis medium peruenit, in ſpirituali auditu cæleſtis officij, Ite, Miſſa eſt, dicentem audiuit Angelum. Hoc cæleſti perterritus oraculo, dum in pontis moraretur medio, quò tenderet, & quid ageret ignorans, tardioris officij negligentiæ ſibi maculas inculcans, ex digito annulum excutiens, & in aquã proiiciens, his verbis ſe obligauit dicens: Niſi annulum recuperauero, officij paſtoralis miniſter, nec dici veraciter, nec eſſe vlterius potero.

Eo occupato Angelus eius vices gerit.

Ob paruã negligentiam abdicat Epiſcopatum.

Degit Incluſus in cella.

Poſt hæc ad prædicti martyris baſilicam rediēs, iuxta muros illius recluſionis cellam præcepit fieri, in qua per continuos & eo amplius ſeptem annos Deo militans in vigiliis & orationibus pernoctauit. Huic cellulæ contiguum fabricari iuſſit tugurium, in quo mater eius nomine Celſa mulier religioſa corpus domuit & exterminauit. Quibus ita viuentibus,& Deo per omnia militantibus,adductus eſt quidam Clericus ſeruiens deforis, atque deferens quæ neceſſaria videbantur. Ad hūc quippe locum innumerabiles circumquaque veniebant populi, patrem videre deſiderantes, & eius dulcifluis ſaturari verbis.

Celſa mater S. Grati etiā viuit Incluſa.

N O T Æ.

Gratus.] *Habuit (vt vult Petrus à S. Iuliano, in antiquit. Ciuit. Cabil.) parentes generis nobilitate cōſpicuos, floruitque ſub Clodoneo II. qui incœpit regnare anno Domini 646. Tunc conuocata fuit Synodus Cabilonenſis, cui ſubſcripſerunt S. iſte Gratus Epiſcop. Cabil. & Deodatus Epiſcop. Matiſcenſis, & alij multi. In ipſo Concilio 59. Canones ſiue ſtatuta fuerunt decreta, quæ habentur in tom. 2. Conciliorum, tunc temporis ſedem Romanā tenente Eugenio I. Multis & viuus & mortuus claruit miraculis S. Gratus, cuius corpus Lambertus Comes Cabilonenſis, conſentiente Hugone Epiſcopo, tranſtulit ad Monaſterium Monialium Paracliti. Tempore verò perſecutionis hæreticorum, fuit ab ipſis Caluiniſtis hæreticis igne concrematum. Iuxta eundem Petrum à S. Iuliano fuit 14. Cabilon. Epiſcopus, quem Ioannes 8. Pontifex maximus in Sanctos retulit circa annum Domini 879. tempore Ludouici Balbi. Vulgò dicitur* Sainct Grat. *Fuit & alius S. Gratus Epiſcopus Auguſtenſis, de quo in tabulis Eccleſiæ Tharantaſienſis.*

Breu. Eccl. Sueſſ. 2. Aug.

VITA S. BANDARINI EPISCOPI.
Ex Breuiario Eccleſiæ Sueſſion.

S. Bādaridus ſuccedit Lupo Sueſſ. Epiſcopo.

TEMPORE Clotarij nobiliſſimi Francorum Regis, & defuncto beatæ memoriæ Lupo venerabili Sueſſionenſi Epiſcopo, Bandaridus vir induſtrius, & virtutibus egregius, diuina inſpirante gratia, ab omni plebe Sueſſionica, vnanimi voto, & communi deſiderio, Rege aſſenſum benignè concedente, Epiſcopus eligitur & ordinatur. Qui cœpit populum ſibi commiſſum regere, & monitis ſalutaribus inſtruere, viamque iuſtitiæ illi aperire. Ille quod docebat verbis, prius in ſuis oſtendebat factis. Erat enim in orationibus ſtrenuus, in ieiuniis aſſiduus, in eleemoſynis largus, in vigiliis continuus, in omni ſancta & caſta conuerſatione prouidus & cautus. Patientiam & humilitatem cuſtodiebat in mente: puritatem mentis, & caſtitatem cordis & corporis ſeruabat in omni ſua actione & honeſtate.

Catalogus virtutum eius.

Intantum enim erat intentus ſanctarum virtutum operibus, miniſtrando ſcilicet pauperum & inopum neceſſitatibus, vt egens ipſe, egenorum inopiam pro viribus ſuſtentaret, & ex omnibus ſtipendiis ſuis nihil omnino reſeruaret, niſi quantum ad quotidianum victum vix ſufficere poſſet. Propterea vir Dei fidelis, ac prouidus diſpenſator ſubſtantiæ domus Dei, infamia ſtultitiæ denotatus, & tanquam prodigus extirpator poſſeſſionis ſuæ, & fratrum conturbator, ab inuidis & malignis apud Regem accuſatus, ab Epiſcopatu eliminatus eſt, & ſine ſynodali conuentu, abſque vllo prouinciali concilio, & Epiſcopali iudicio, per laicorum

Omnem ferè ſubſtantiam ſuam in alēdis pauperibus cōſumit.

A ſuis ciuibus pro ſtulto habetur.

Iniuſtè à Rege & ciuibus pellitur in exilium.

A tum tyrannidem pulſus eſt, & in exilium miſſus. Patientiæ tamen & humilitatis propoſitum ſemper ſeruabat in mente. Erat enim cor eius fiduciam habens in Domino.

Poſtquam verò tranſmarina perluſtrauit loca (Deo ſibi propitio) deuenit in quoddam Monachorum cœnobium & Xenodochium, in Anglia ſitum: vbi militauit ſub Abbatis imperio, occupatus per ſeptennium tantummodo hortulani officio. Quotquot erant ibi genera herbarum, tot pellebantur per manum viri Dei valetudines morborum. Expleto fermè ſeptennio ſuæ peregrinationis, in pago Sueſſionico intantum deſæuiit diuina vltio tunc temporis, & ita inter ſe con-

Per ſpatium ſeptem annorū in quodam Monaſterio hortulani officio fūgitur.

B fligebant terræ ſterilitas, & inæqualitas aëris: vt fame, & aëris corruptione, millia hominum derepente morte ſuperueniente diſſoluerentur. Quare omnes vrbici & ſuburbani, etiam Rex ipſe, compulſi ſunt pium paſtorem perquirere & reuocare: ad cuius introitum facta eſt ciuibus Sueſſionicis recuperatio ſanitatis. Quicumque ægrotus benedictionem ab eo expetebat pro munere, edito ſigno Crucis ſuper eum, mox ſanitati reſtituebatur. Meritò languidos curabat, quia Crucem Chriſti (cui deuoto famulabatur obſequio) ſeſe cruciando ſemper gerebat in animo.

Fame & peſte affligūtur Sueſſionenſes ob iniuriam S. viro illatam.

Tandem Rex & ciues paſtorem ſuum vbiq; requirere cogūtur.

Ad ſancti viri aduentum ceſſat vltio diuina.

Confirmato in ſuo Patriarchio beato Bandarido, ſancti funeris beati Medardi Viromandenſis C Epiſcopi exequiis interfuit. Quibus expletis, paucis diebus euolutis acri febre corripitur: atque ſancta illius anima carne ſoluta, Angelicis manibus ad alta tranſlata eſt, Calendis Auguſti: vbi cum Chriſto ouans fœliciter regnat. Corpus verò eius honorificè ſepultum eſt in dextera parte altaris Sanctæ Mariæ, in cœnobio in honorem ſanctorum Chriſti martyrum Criſpini & Criſpiniani conſtructo: vbi poſt mortem multis virtutum miraculis coruſcat.

Intereſt exequiis S. Medardi Viromandenſis Epiſcopi.

Etiā migrat in cœlum S. Bandaridus.

N O T Æ.

Bandaridus.] *In antiquis exemplaribus legitur Bandaridus, ſed mendosè. Eius feſtiuitas in Breuiario Sueſſ.* D *reformato, 2. Auguſti reponitur. Ipſum Demochares in Cat. Epiſc. Sueſſion. prætermiſit.*

VITA S. ANTONINI EREMITÆ,
& Martyris. Ex Breuiario Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

ANTONINVS Fredelaſij Apameæ Regis filius, parentibus in infidelitate defunctis, ſpreta generis nobilitate, fidei Chriſtianæ rudimentis imbutus, baptizatur. Perfectionis verò attingendæ deſiderio incenſus, paterno regno, boniſque omnibus ad Chriſtum ſequendum relictis, E iiſque fratribus ordinis Eremitarum B. Auguſtini traditis, vt iuxta conſilia Euangelica vitam viueret, eorum ſuſcepit habitum. Quapropter excitata ſeditione, vt furorem populi vitaret, perrexit in Italiam, & ad Salernum ſecedens vna cum fratribus ac multis orientalibus, decem & octo annis Eremiticam vitam duxit. Quo tempore cum magnos in virtute & ſacris literis fructus feciſſet, ad Diaconatum euectus, quod prędicationi eſſet aptiſſimus, Dei honorem & proximorum ſalutem ſitiēs, ad diſſeminandum Chriſti Euangelium mittitur. Quod munus ſumma animi deuotione, & alacritate exorſus, Deo variis eius prædicationem miraculis comprobante, innumeram ferè hominum

S. Antoninus filius Regis Apameæ.

Baptiſmum ſuſcipit.

Habitū Eremitarū Ordinis S. Auguſtini ſuſcipit.

In Italia vitam Eremiticam ducit.

Fit Diaconus.

Prædicat infidelibus verbum Dei, & multos conuertit.

multitudinem ab Idolorum cultu reuocatam, ad fidem Chriſti conuertit. A

Et verò aliquando Moſaici zeli imitator Antoninus, non abſimili valde miraculo, è terra, virga percuſſa, non ſiti modò leuandæ, ſed nubis etiam curandis, vberrimum fontem eduxit. Cuius ſanctitatis fama cum Romam perueniſſet, eo aduocatur, & à ſummo Pontifice honorifice exceptus, Presbyter ordinatur, qui paulo poſt cum ſancto Orhueno Epiſcopo, in Galliam pergens, ſolito Euangelij diſſeminandi deſiderio exæſtuans, Burgundimenſibus primùm ciuibus, deinde Nouioduni miraculis ſemper clarus fructuoſiſſimè prædicauit. Tandem verò vallem nobilem pergens, Principem Feſtum nomine, alioſque quamplurimos ex infidelibus, oratione & verbo Dei inſtans, Chriſtianos fecit. B

Oratione fratribus impetrat fontem.

It Romam, & à ſummo Pontifice honorifice excipitur, atque Presbyter ordinatur.

Prædicat in Gallia, & multos conuertit.

Tunc autem regnabat Tholozæ Theodoricus Antonini auunculus, qui audita nepotis ſanctitate, eũ ad ſe vocauit, & primùm ſummo amore & gaudio complexum, deinde quod oblatam diui Saturnini prælaturam recuſaſſet, & ab inuidis falſo accuſatus fuiſſet, in teterrimum carcerem catenis onuſtum, breui inedia conficiendum detruſit. Is etiam Almachium ſenatoris cuiuſdam filium in carcere baptizatum, & magiſtro ſuo Antonino omni ope ſubuenientem, ex alto præcipitem dari iuſſit: qui magiſtri precibus ab Angelo è præcipitio ereptus, Theodorico ad bellum proficiſcenti occurrens Petragoræ, certiſſimum ob iniurias magiſtro ſuo illatas, interitum prædixit. Cui ſuccedens Galeatius, Antoninum blanditiis & minis tentatum, quod idola ſemper deteſtaretur, cum his omnibus quos Domino lucrifecerat, in vincula coniecit. C

Venit Tholozã ad Theodoricum Regem auunculum ſuum, à quo primò benignè excipitur, ſed poſtmodum in teterrimũ carcerem coniicitur.

Almachius S. viri precibus à præcipitio liberatur.

Prædicit Almachius Theodorico certiſſimum interitum.

Verum cum poſtea reſciuiſſet horum omnium vincula ab Angelo diſſoluta, & cuſtodes ipſos ſuſcepta fide ſalutaribus vndis immerſos fuiſſe: fremens, omnes capite plecti imperat. Antoninum verò in olla feruentis plumbi & ſulphuris tandiu verſari donec ſpiritum efflaret. Sed diuino munere cum biduo inde illæſus extractus verba ſalutis enũciaſſet, mortuumque in lucem reuocaſſet, & ſacro liquore concurrentem vndique multitudinem baptizaſſet: in furorem verſus Tyrannus, Antoninum in certamen de fide cum principe Sacerdotum falſorum Deorum deſcendere coëgit. Quo à Chriſti athleta ſuperato, humique proſtrato, populo admirante, Deumque Antonini verum acclamante, cum nihil proficeret, ſanctum de ponte in Garumnam fluuium mola collo appenſa præcipitari iubet: vbi lapide quaſi nauicula vectus, triduo numeroſiſſimam multitudinem vndequaque ad ſpectaculum concurrentem, per Euangelium Chriſto genuit. D

S. Antoninus iterum coniicitur in carcerem.

In ollam feruentis plumbi & ſulphuris coniicitur.

Diſputat de fide cum Sacerdote Idolorum.

Proiectus in flumen, inde illæſus egreditur.

Vnde prænunciato Martyrij loco, ab Angelo deductus in patriam, ibi à Sanctis Ioanne Presbytero, & Almachio diuinitus admonitis inuiſitur, qui in Eremo orantes à Metropij ſatellitibus inuenti, ante Tyrannum adducti, & verberibus ad necem cæſi, illic capite truncantur. Antoninus verò capitis & brachij dextri abſciſione ad ripam fluminis Aregiæ 4. nonas Septembris Martyrium conſummauit. E

Ab Angelo in patriam reducitur.

A Ioanne & Almachio inuiſitur, qui pro fide Martyrium ſubeunt.

Necnon etiã S. Antoninus Martyrio coronatur.

N O T Æ.

Antoninus.] *Floruit circa annum Domini 449. tempore Merouei Gallorum Regis.*

Regnabat Tholozæ Theodoricus.] *Hic fuit Rex Viſigothorum, qui periit in bello, cum Regi Hunnorum Attilæ in Campania Galliæ opem ferret contra Merouæum Francorum Regem, qui eundem interfecit. Vide Paulum Æmilium in Merouæo, folio 3. & 4.*

VITA S. PAVLI EPISCOPI. EX Breuiario Eccleſiæ Tricaſtrenſis.

A PAVLVS Rhemis Franciæ ciuitate metropoli oriundus fuit, honeſtiſque parentibus, multis ad ſalutem profuturus, natus eſſe dignoſcitur: bonæque indolis puer, ſimpliciter domi vt Patriarcha Iacob nutritus, nobilitate morum decentiſſimè adornatus fuit. Delectabatur enim in ipſa pueritia, humilitate, innocentia, & puritate, & prout ætas admittebat, vel facultas ſuppeditabat, miſericordiæ operibus inſiſtebat, ſuperabat coætaneos ſapientia & moribus, ita vt non iam puer, ſed ſenex maturitate, non temporis ab omnibus putaretur. B

Patria S. Pauli.

Catalogus virtutũ eius.

Decurſis itaque puerilibus annis, vbi robur iuuentutis ſuccedere cœpit, Dominica & Apoſtolica fultus auctoritate, non libidinis ſuperatus voluptate, refertur vxorem duxiſſe, qui tamen ad eius nuptias non peruenit. Sub ipſis quoque temporibus crudeliſſima gens Vuandalorum, per totas penè Gallias debacchando, innumeras permittente Deo Chriſtianorum ſtrages dabat. Quorum declinans perſecutionem, vna cum matre ſua Paulus natiuo relicto ſolo pauenda Rhodani fluenta tranſiens: Prouinciam ingreſſus eſt. Diuina verò diſponente C gratia & clementia, ſuo iam finem donans itineri, prope ſedit montem Cerium in Epiſcopatu Auenicæ, vbi nomine ipſius baſilica conſtructa, vſque hodie habetur, & virga quæ (ſicut inferius plenius dicturi ſumus) in electionis pertinacia floruit, monſtratur. Ibi igitur vigiliis, ieiuniis, aliiſque ſpiritualibus exercitiis inſiſtens, carnem ſpiritui ſubiiciebat. Igitur cum beatus Torquatus Tricaſtinæ ciuitatis Epiſcopus, corporeis reſolutis compagibus, migraſſet ad Dominum: prædictus famulus Dei Paulus, prouidentia diuina electus, loco illius ſubrogatur. Fertur namque diuinitus reuelatum fuiſſe, quendam inquiri debere nomine Paulum, vt in prædicta ciuitate ſummo Sacerdotio fungeretur. D Cum verò fuiſſet circumquaque quæſitus, tandem prouidente ſibi eum vas electionis futurum diuina clementia, inuentus eſt. Poſtquam fuit repertus, continuo interrogatur, quo nomine vocaretur. Ipſe autem de ſe nihil ſuſpicans, altum nomen ſuum ſimpliciter fatetur, inquiens, Paulus vocor. Tunc miſſi læti ſubito effecti, benedicentes Dominũ dixerunt ad eum: ô Paule te plebs cuncta Tricaſtinorum deuotè ſibi elegit eſſe paſtorem. Ille autem excellenti myſterio, cum ſe indignum iudicans excuſaret, dignior eſſe iudicatur. Cum igitur qui miſſi fuerant inſtarent quatenus diuinæ & humanæ electioni aſſentiretur, eoſque ſequeretur, in pontificali Cathedra ſublimãdus, beatus Paulus, prout homo E ita commotus, virgam quam manu geſtabat, terræ infigens dixit: Quando virga hæc, ex ſe ramos producens, florigero ritu gẽmis potuerit vernare, tunc & ego ordinabor Epiſcopus: aliter ſanè nequaquam. O omnipotentia Creatoris! Statim ſub oculis videntium, lignum aridum frondeſcens, virorem & vigorem recepit. Tunc Paulus intelligens erga ſe Dei bonitatem, & metuens vlterius eius contra ſe prouocare ſeueritatem, continuo colla ſubmittens, omnipotentis Domini clementiam, qui alta à longè cognoſcens, excelſus ſuper omnes humilia reſpicit, qui de ſtercore eleuat pauperem, vt ſedeat cum principibus, & ſolium gloriæ teneat, & cui in ſe talia placuit operari; humiliter deprecatus eſt

Ducit vxorẽ.

Fugit Vuandalorum perſecutionem.

Iuxta montẽ Ceriũ vacat diuinis.

Diuinitus in Epiſcopũ eligitur.

S. viri humilitas.

Virga arida frondeſcit.

Tandem conſentit electioni.

eſt dicens: Deus immenſæ clementiæ & inæſtima- A bilis potentiæ, qui ſolus cuncta ordinas & diſponis ſuauiter, dona mihi ſapientiæ ſcintillam, vt meipſum, & quem mihi commiſiſti populum, ad laudem & gloriam tui ſanctiſſimi nominis, poſſim docere, regere & gubernare. Poſtquam vir Dei compleuit orationem, ea quæ agebantur domi retulit ſponſæ, quam, (ſicut illa petierat) congregationi ſanctimonialium in Arelatenſi ciuitate cōiunxit: ipſe verò ordinationi Dei ſe ex toto committens, pontificali ductus eſt ſublimari Cathedra. Tranſacta die eum peruigil in orationibus noctem inſumeret cum lacrymis & fletibus, remiſſionem peccatorum ſuorum recepiſſe, Angelo ſibi apparente audiuit. Iam verò ſumpto Epiſcopatu, qua- B lē ſe quantumue exhibuerit, non eſt noſtræ facultatis euoluere, ſed de iis ex toto ſilere. Verbū itaque Dei fœliciter annuntians, ſeipſum bonorum operum exemplum præbebat. Erat autem piiſſimus, mitiſſimus, atque miſericors, ita vt ab omnibus vnice amaretur. Inter multa miracula quæ fecit, mortuum ſuſcitaſſe legitur. Demum cum diu ſapienter rexiſſet ſuam Eccleſiam, ſuorum remunerationem laborum à Deo percepturus migrauit è vita. Non eſt noſtrum dicere quanta ſuſpiria & gemitus Tricaſtenſes ciues in morte tanti paſtoris emiſerint. Sepultus fuit honorificè, ad cuius tumulum multa Deus operari dignatus eſt miracula. Eius ſolemnitas 2. Februarij celebratur. C

Peccatorum ſuorū remiſſionem à Deo accepiſſe, ab Angelo ſibi apparēte audit.

Suſcitat mortuum.

Moritur.

N O T Æ.

Paulus.] *Eius res geſtas compendioſè retuli ex Breuiario Eccleſiæ Tricaſtrinæ. Multa enim ſuperflua & incondita ſilentio præterire malui quàm ea deſcribere. Extat hymnus qui in feſto eius & octauis cantur ad Veſp. vbi quædam eius res geſtæ deſcribuntur. Eſt autem huiuſmodi.*

Iſte confeſſor, Domini profeſſor
Paulus vocatus, moribus ornatus,
Vita completa, meruit ſecreta
Scandere cœli.
Hic —— natus Tricaſtini datus
Poſt virga florem, raptus ad honorem D
Pontificatus, domuit ditatus
Corporis artus.
Ad ſacram vocem cuius ac velocem
Statim compunctus loquitur defunctus,
Morbo grauati, plene ſanitati
Reſtituuntur, &c.

Ab initio matrimonio iunctus fuiſſe legitur, ſed conſenſu vxoris, ſeceſſit in Eremum, vbi poſſet rebus diuinis & cæleſtibus vacare. Raptus ad Epiſcopatum, vxorem in Monaſterio ſanctimonialium incluſit. Vnde non ſatis mirari poteſt tanti viri ſanctitas, qui in mediis concupiſcentiæ flammis incombuſtus & intactus remanſit & exiuit, E *in matrimonio virginitatem & caſtitatem conſeruando. Meminit eiuſdem Flodoardus in Hiſt. Rhem.*

VITA SANCTORVM PEREGRINI, Machorati, & Viuentiani Monachorum. Ex Breuiario Eccleſiæ Cœnomanenſis.

Breu. Eccleſ. Cœnom. 4. Auguſti.

TEMPORIBVS Clodouei inclyti Regis, dum ipſe cum exercitu ſuo, ſcilicet Francorum, & aliorum, in partibus Hiſpaniæ, aduerſus Regem Gothorum properaret: in eadem prouincia tres germani nobiles, ſcilicet Peregrinus, Machoratus, & Viuentianus Chriſtiano apice decorati, & in Monaſterio ſub ſancta Regu- A la conſtituti, ordinem Monaſticum, & religioſam vitam erant agentes.

Clodoueus Rex in Hiſpania bellū mouet aduerſus Regem Gothorum.

Peregrinus, Machoratus, & Viuentianus S. Monachi.

Habebant etiam ſororem germanam ſpecie decoram valde, & in omni ſancta Religione Deo deuotam, nomine Flamineam. Euenit itaque, vt dum ipſi exercitus ad deprædandum terram illam eſſent diuiſi, eamque delerent: eandem Deo ſacratam Flamineam cum aliis pluribus in Franciam perduxerint.

Flaminea eorum ſoror abducitur captiua in Frāciam.

Tunc fratres ſui Peregrinus, Machoratus, & Viuentianus, multum dolentes de perditione germanæ, venerunt in Franciam, perquirentes circumquaque vbi eam inuenire valerent. Tandem inuenerunt eā cum vno deprædatore, qui eam rapuerat, B aſſerentes eam eorū eſſe germanam. Ille è contrario negans & dicens eos eſſe raptores, & exploratores, tandem ipſos temeraria crudelitate peremit, & ſic ad Dominum migrauerunt, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Perquiritur à prædictis fratribus ſuis.

Inuentā cum reducere vellent, ab eius raptore crudeliter perimuntur.

VITA S. MARTINI ABBATIS. Ex Breuiario Eccleſiæ Cœnomanenſis.

Breu. Eccleſ. Cœnom. 24. Octob.

INSIGNIS Martinus Vertauenſis Abbas, in vita ſua ſapientiæ virtutiſque fulſit honore ſplendidus. Hic ciuis Nannetenſis, alto parentum claruit ſanguine, ſed clarior diuinæ floruit ſanctitatis virtute. Hic Martinus vniuerſam C Europam in peregrinationis mercede conſcendit.

Patria, & clari natales S. Martini.

Peregrinatur ad diuerſa ſanctorū loca.

Hic in montibus latitans, gelu frigoreque carnem ſui corporis domans, eam ſubiiciendo ſpiritui, labia pallida geſtans, fontes etiam ſplendidi eius per orationem dee atuis, in ſola baculi eius fixione viuaciſſimè manarunt. Sanè hic plurimas ſanitates contulit ſemper ægrotis.

Habitat in montibus.

Oratione fōtes impetrat.

Tandem in honorem B. Ioannis Baptiſtæ Monaſterium inſtituit, quod Vertanum dicitur, in quo turmam Religioſorum aggregans, ipſe quoque cum eis Regulæ ſe ſubdidit reuerenter.

Cōſtruit Monaſteriū Vertauenſe.

N O T Æ.

D Martinus.] *De quo Martyr. Rom. cum Baronio in notis 24. Octob. Agit præterea de eodem Vuionius in Mart. Monaſtico: Fallitur verò Baronius cùm dicit D. Gregorium Turon. eius vitam ſcripſiſſe. Nam illius Martini vita quam ſcribit in libro de vita Patrum, non eſt huius, ſed alterius, quia omnino eſt diuerſa ab iſta. Plura de eodem iam ſcripſimus in vita S. Gregor. Eremitæ, quondam Nicopolitani Archiepiſcopi.*

VITA S. AMONIS EPISCOPI, & Eremitæ. Ex Breuiario Eccleſiæ Tullenſis.

E *Breu. Eccleſ. Tull. 23. Oct.*

FOELIX Pontifex Amon fœlicem fœliciter imitatus eſt agnum. Qui cum in forma Dei eſſet, & Pontifex futurorum bonorum, propoſito tamen ſibi gaudio, ſuſtinuit Crucem, & pro Redemptione generis humani (cum eſſet Dei filius) humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem.

Philip. 2.

Hoc igitur tam inſolito humilitatis exemplo, mente roboratus B. Amon, cum eſſet in Tullenſi vrbe paſtorali Cathedra ſublimatus, omni tamen diligētia ſtuduit ſemetipſum in omnibus humiliare: vt per hæc iuxta ſcripturæ promiſſum, poſſet coram Deo gratiam vberius inuenire. Propter quod tota animi intentione declinauit mundanum fauorem,

S. Amon Epiſcopus Tullēſis præcipuè humilitati ſtudet.

Spernit ſeculi vanitates.

fauorem, & fallacem ſæculi vanitatem, quæ ſuos amatores damnabiliter deucit, & ad infima barathri loca, cum apoſtaticis ſpiritibus miſerabiliter deducit.

Relicto Epiſcopatu ſeceſſit in Eremũ.

Hinc eſt quod beatiſſimus Amon ſuæ ſedis ciuitate relicta, pertexit ad Eremi loca ſecreta, vt ſic facilius ſeculi vanitatem declinaret, diuinorumque meditationi liberius vacaret: ac pro ſe, & grege ſibi commiſſo Dominum ibidem quietius exoraret. In ſyluis enim & locis nemoroſis Sanctelij territorij, ſiue Sancteſis prouinciæ, multis temporum curriculis ſeu diebus quampluimis legitur habitaſſe, & quantum ſibi licuit, ibidem Eremiticam vitam duxiſſe. Vnde & locus ille ſuæ manſionis Eremiticæ vſque hodie dicitur ſylua, ſiue nemus Amonis.

Conſtruit Eccleſiam ad honorẽ S. Dei genitricis.

Ibidem etiam ad honorem almæ Dei genitricis, quæ fructum protulit noſtræ ſalutis, quæ vera ſpes eſt omnium ſaluandorum, & pia reconciliatrix peccatorum, deuotam baſilicam conſtruxit, & ad deuotionem & honorem Virginis glorioſæ verbo pariter & opere efficaciter induxit. Quæ quidem baſilica a ſuo conſtructore ſumpſit nomen, & Amonis Eccleſia dicitur vſque in hodiernum diem.

Manſuetus Tullenſis Epiſcopus.

Cum autem in Domino obdormiſſet homo ſine querela, prudenſque paterfamilias vrbis Leuche, venerabilis ſcilicet Manſuetus, qui primò bonum ſemen fidei Catholicæ ſeminauit in agro ſuo, id eſt, in populo Tullenſi ſibi commiſſo: præclarus ſucceſſor eius Amon, fugiens (vt dictum eſt) ſeculi vanitatem, Chriſto duce perrexit ad ſecretum Eremi ſilentium & quietum. Et cum dormirent homines ſuæ forſan ſalutis immemores, vel in ſemine bono fidei cuſtodiendo negligentes, tamquam nouiter conuerſi, & adhuc debiles & infirmi, venit humani generis inimicus, Angelus ſcilicet ſathanæ, noſtræ ſalutis crudelis aduerſarius, bonis omnibus inuidens, qui non dormit, neque dormitat: ſed tanquam leo rugiens, quem dentibus ſuæ malitiæ deuoret, quærens omni tempore vigilat: venit (inquam) & in medio tritici Tullenſis Eccleſiæ, ſiue gregis Dominici, per ſatellites ſuos, prophanos ſcilicet hæreticos, ſuperſeminauit zizania, id eſt, hæreticæ prauitatis, & peſtiferæ nouitatis veneficia.

Ciuitas Tullenſis ab hæreticis deprauatur.

Sicque gregem Dominicum totaliter infecit, & ſuæ nequitiæ fermento, quaſi totam maſſam vrbis Leuche corrupit, & maculauit.

Quod cernens beatiſſimus Amon, oues videlicet ſui gregis ſic infectas, quarum cura ſibi ex officio incumbebat, tactus dolore cordis intrinſecus, tanquam pius paſtor ſuo gregi compatiens, ingemuit præ dolore, & cum omni diligentiæ vigilantia ſpiritu fortis & feruidus, ſtuduit prædictis nefandis dogmatibus celeriter obuiare.

Precibus & prædicationibus S. Amonis ad fidem Catholicam reducitur.

Et quod Deo inſpirante propoſuit, ipſo cooperante perfecit. Nam per deuotarum precum ſuffragia, & lacrymarum irrigua, necnon & per valida veritatis euangelicæ dogmata, errores impiæ nouitatis damnauit, tenebras ſuæ peſtiferæ ſuaſionis effugauit, lumen catholicæ veritatis mentibus induxit: ſicque gregem morbidum curauit, & fidem Catholicam in ſua Diœceſi cum Dei adiutorio quaſi nouiter reformauit.

Catalogus virtutum S. Amonis.

Quantis verò virtutum odoribus Amon beatiſſimus mundũ ſuauiter fragrauerit, quantiſque curarum & ſolicitudinũ bonis laboribus pro tuendis Dominici gregis ouibus inſudauerit, quàm alacer in exhortando negligentes, quàm benignus in exhortando & conſolando pœnitentes fuerit, non facilè poteſt explicari. Hæc & his ſimilia ſuæ præclaræ ſanctitatis inſignia non eſt proculdubio no-

A ſtræ facultatis pleniter explicare, nec vt expediret ſufficienter enarrare.

NOTÆ.

Amon.] *Meminit eiuſdem Democharet de ſacrificio Miſſæ c. 33. Succeſſit S. Manſueto Epiſcopo. Eius verò geſta omnia in hymno proprio continentur in Breuiario Tullenſis Eccleſiæ, quem hic apponere libet.*

Arcum cæli præfulgidum
Inter nebulas gloria,
Dic Amonem prænitidum,
Lumen huius Eccleſiæ.
Hic Manſueto Præſuli
B *Succeſſit in officio:*
Quem in ſecreto tumuli
Digno clauſerat ſtudio.
Prædeceſſoris gloriam
Præſucceſſor non minuit:
Qui ſectando iuſtitiam,
Deuotè Deum coluit.
Hic coërcet à gregibus
Lupum rapacem ſtrenuè,
Sacris orationibus
Deo vacans aſſiduè.
Paſtor ſuum pabulo
Gregem paſcebat iugiter:
Dum prædicabat populo
C *Verbum Dei fideliter.*
Ortam labem hæreticam
Excluſit à Tullenſibus:
Atque fidem Catholicam
Reformauit in omnibus.
Dum adeſt ſancti tranſitus,
Lapſo vitæ curriculo:
Ad votum eſt reconditus
In Manſueti tumulo.
Dehinc alumnum gratia
Præſul Hermannus tranſtulit,
Ac matrici Eccleſiæ
Hunc venerandum contulit.
Fœlicis vitæ terminum
D *Commendant beneficia:*
Data filiis hominum,
Per ipſius ſuffragia.
Sanant lepræ contagia
Sancti merita Præſulis,
Ac febrium incendia,
Dum pulſatur à populis.
Cæcis viſum reſtituit,
Corda curans & corpora:
Se benignum exhibuit
Cunctis per longa tempora.
Hunc Reges cum principibus
Coluerunt mirificè:
Magnis locum muneribus
E *Ditantes honorificè.*
Patri, nato, Paraclito,
Decus, honor, imperium,
Amonis ſancti merito,
Nobis accreſcat gaudium.

VITA S. APRI EREMITÆ. EX *Breuiario Eccleſiæ Gratianopolitanæ.*

Bren. Eccleſ. Gratianop. 1. Decemb.

SANCTA & indiuidua Trinitas beatum & religioſum Sacerdotem Aprum nomine, ſua ſibi præſciuit & præordinauit clementia

 ſacer

ſacerdotem & confeſſorem parrochiæ Gratiano-politanæ, & territorij Augurianenſis.

Patria Sancti Apri.

Fuit itaque beatiſſimus Aper oriundus Regni Francorum ea Senonica vrbe, qui amore Dei Euãgelicam auctoritatem ſequutus eſt, quæ dicit, qui nõ reliquerit omnia quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus, & nemo Propheta acceptus eſt ſine honore niſi in patria ſua.

Relictis omnibus venit Gratianopolim.

Hæc & his ſimilia beatus Sacerdos obſeruabat, & cuncta quæ poſſidebat relinquens, Gratianopolitanam vrbem expetens, primitus cum beatiſſimo viro, ſanctæ Religioni dedito Leporio, vrbis Maurigennenſis Epiſcopo, conuerſatus eſt, cuius ſacrum corpus in ipſa ſede collocatum eſſe creditur, & veneratur. Dũ enim eſſet in villa ſua quæ Milniacus vocatur, beatiſſimus Aper ad ipſum veniens, & mutuam collocutionem habens, petiit vt de ſuo territorio aliquid daret, vbi cellam conſtrueret, & receptacula pauperum ibi fierent. Quem B. vir Sãctus Leporius audiens, petitionem eius impleuit, & teſtamentum conſcriptionis ei fecit. & ibidem Eccleſiam in honorem S. Nazarij & ſociorum eius primitus ædificauit.

Opera S. Leporij cellam, & receptacula pauperum conſtruit.

Sed cum finitimi religionem eius cognouiſſent, multi declinantes ad eius cellulam de rebus proprijs eum ditauerunt. Quotidie verò in orationibus & vigiliis ſeruus Dei deſeruiens, pauperes & peregrinos recipiebat cum magna lætitia, & ex ſuis alimoniis quas habebat pauperes paſcebat, & eis miniſtrabat, pedéſque lauabat, in eius amorem qui dixit: Si ego Dominus & magiſter laui vobis pedes, quantò magis vos debetis alter alterius lauare pedes? Et ipſe dixit ad Petrum: Si non lauero te, non habebis partem mecum. Ideo dilectiſſimi, qui ad feſtum præclari viri conueniſtis, intenta hoc mente audite, iuxta vires veſtras pauperibus & peregrinis pedes lauate, & ex veſtra paupertate victualia miniſtrate, & ſi hoc feceritis, cum iſto ſancto viro partem habebitis.

Vacat operibus miſericordiæ S. Aper.

Et cum iſta & cætera quæ cultui Dei conueniũt ſeruus Dei quotidie adimpleret, nihilominus charitas in eo larga manebat. Tunc inſidias ei tetendit antiquus hoſtis, qui primum parentem noſtrum Adam, & eius ſociam Euam ſuadendo de paradiſi fælicitate in qua manebant ſine mœrore & dolore ſubtraxit; quorundam enim hominum infidelium corda decepit, dicentium quod ſeruus Dei Aper non veraciter Domino miniſtraret, ſed per hypocriſin. Et ipſa fama ad Hyſicheum Epiſcopum Gratianopolis peruenit, quod nocturnas cœnas ac prandia anticipaſſet, & horas canonicas effregiſſet. Quam cauſam Epiſcopus audiens, miſit legatos qui ad cellam viri Dei pergerent, & hoſpitium mutuo poſtularent, & vitam ſacerdotis Dei præuiderent. Sed cum legati ita feciſſent: inuenerunt virum Dei operibus ſanctis pollentem.

Patitur quoſdam inuidos & obtrectatores.

Hyſicheus Epiſc. Gratian.

∴ ∴ ∴ ∴

NOTÆ.

Aper.] *In quodam antiquo MS. Codice Bibliotheca Monaſterij noſtri Gentil. fit honorabilis mentio de S. Apro & de eius charitate. Fuit etiam alius S. Aper Tullenſis Epiſcopus, de quo in Breuiario illius Eccl. 15. Septemb.*

Leporius.] *De quo plura in Breuiar. Eccl. Gratianop.*

VITA S. ÆMILIANI EREMITÆ.

Partim ex S. Braulio Epiſcopo Cæſarauguſtano: partim ex Breuiario Monaſtico.

Breuiar. Monaſt. 12. Nouemb.

A Æmilianvs honeſtis parentibus natus Vergegij, quod oppidum eſt ad radices montis Diſtercij, in Caſtello veteri, apud Hiſpaniam, cùm a prima ætate paſtor ouium eſſet: poſtmodum à Deo conſtitutus eſt paſtor hominum. Exercebat autem ſe plurimum in Chriſtianis & ſanctis operibus: nemini-que iniuriam aliquam, vel contumeliam inferebat. Cùm autem cæteri paſtores occuparentur in ſuis variis modulationibus, & inanibus cantilenis: ipſe ſe in ſanctis meditationibus, atque aſſidua oratione exercebat. Videns autem hoc paſtorale officium ei impedimento eſſe, quominùs poſſet diuinis vacare obſequiis, eo relicto, in ſolitudinem abdere B ſeipſum decreuit.

Patria S. Æmiliani.

Fit paſtor ouium.

Petit Eremũ.

Cum autem vigeſimum attigiſſet annum, Spiritu ſancto eum inſpirante, & dirigente, ad quendam Eremitam ſanctiſſimum, in Caſtello Bilinienſi degentem, nomine Fœlicem, adiit: vt ab ipſo ſpiritualis vitæ documenta reciperet. Quod cum fœliciter eſſet conſecutus: ad locum, qui nunc eius Oratorium dicitur, remeauit. Sed cum videret impedimento ſibi fore iam ad ſe concurrentium multitudinem, celſiora atque remotiora ſecreta dicti montis expetiit. Ibi autem per quadraginta circiter annos habitauit, nullo hominum conſortio vtens, ſed ſolum fruens conſolationibus Angelorum. Frequenter autem dæmonum tam viſibiles C quàm inuiſibiles pugnas perpeſſus eſt: necnon ventorum impetus, inclementias imbrium, algores niuium, & plures id genus labores, non ſolum amore Chriſti tolerabiliter, ſed etiam libenter, deſideranterque ſuſcipiebat. Inde rediit ad locum ſui Oratorij, vbi aſſiduis vigiliis, ieiuniis, & orationibus vacans, varias corporis ægritudines in ſe patientiſſimè ferens, in aliis verò omnes promptiſſimè ſanans cæleſtem vitam agebat, & ob notam ſuam ſanctitatem, à Dydimo eius Epiſcopo Tiraſonenſi, Vergegij Eccleſiæ præficitur. Cum verò bona ſua pauperibus diſtribueret, de iactura illi prouueniente, à ſuis Clericis coram Epiſcopo accuſatur, & ab iniuncto miniſterio repellitur. Tunc D lætanter ad ſolitudinem rediit: vbi poſtmodum cum aliis pluribus, ſub Regula Sancti Patris noſtri Benedicti profeſſus eſt. Cúmque curam gereret Abbatialem, clarus omnigenis miraculis, & prophetiæ ſpiritu, primus omnium Benedictinam Religionem plantauit in Hiſpania.

Venit ad Fœlicem Eremitam.

Multa patitur incommoda.

Ipſe infirmus aliorũ infirmitates ſanat.

A Dydimo Epiſcopo Vergegij Eccleſiæ præficitur.

Primus omnium Benedictinã Regulam plantat in Hiſpania.

Cum verò ad centeſimum vſque annum perueniſſet ætatis, & mortem ſuam ante annum præſciuiſſet: tandem migrauit ad Dominum, anno Domini quingenteſimo ſeptuageſimo quarto: Antonio, & Martino, vita atque miraculis, per omnia ſimilis. Poſt eius mortem, quia non ſemel viſus eſt in Hiſpaniæ defenſionem, magnis prodigiis de cælo deſcendere, & cum Mauris pugnare, ex il- E liſque vna ſola vice mactare octoginta millia: ideo cognomen Patroni, ſimul cum Apoſtolo Iacobo maiori, meritiſſimè adeptus eſt, ipſamet ex tunc, cum annuæ oblationis voto, ſe gratam oſtendente.

Moritur.

S. Æmilianus cum B. Iacobo Apoſtolo, Hiſpaniæ patronus & defenſor dictus eſt.

Poſtea anno Domini milleſimo quinquageſimo tertio, volens Garſia primus Rex Nauarræ, eiuſdem ſancti corpus ad Naſaram tranſportare, ipſo Rege præſente, & aliquibus Epiſcopis, maximoque fidelium concurſu. Et cùm ad ima vallis fuiſſet delatum, ita fortiter humi defixum eſt, in ſolam Monachorum, qui tanti Patris ablationem inconſolabiliter lamentabantur: vt nulla arte, nulliſque viribus potuerit amoueri. Quod intuens Rex, eo loco cœ-

Garſia Rex Nauarræ cùm vellet corpus S. viri transferre, nullis viribus poteſt amoueri.

nobium

Garſia Rex Nauarra, inſigne Monaſterium ad honorem S. Æmiliani conſtruit.

noblnm illud tota Hiſpania ſanctitate,& amplitudine celcberrimum eiuſdem Sancti Æmiliani nomine inſignitum ædificari præcepit: vbi ſancti viri corpus,cum aliis pluribus, in arca antea, plurimis & pretioſis gemmis ornata, decentiſſimè aſſeruatur, & contiuuis miraculis coruſcat.

N O T Æ.

Æmilianus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 12. Nouemb.necnon Vſuardus & Vvionius. Agunt præterea de eodem Vaſæus in Chronico, ad annum 555. Lucius Marineus Siculus de Rebus Hiſpaniæ lib. 5. Ioannes Maldonatus. Thomas de Trugillo tom. 2. Theſauri Concionatorum. Obiit autem vir ſanctus anno Domini 574. regnante in Hiſpania Atanagildo Rege.*

VITA S. SYLVESTRI ABBATIS. Ex Breuiario Monaſtico.

Breuiar. Monaſt. 26. Nouemb.

Patria S. Sylueſtri.

SYLVASTER Anximi iu Piceno nobili genere ortus, ſtatim pucrilem ætatem, litteris,ac bonis moribus mirifice exornauit. Adoleſcens Bononiam ad ſtudia Iuriſprudentiæ miſſus à patre, cum ſacris litteris à Deo monitus dediſſet operam, parentis incurrit indignarionem: quam æquo animo toto decenoio pertulit. Ob egregiam eius virtutem à Canouicis Cathedralis Eccleſiæ Auximianæ, ſocius honoris electns eſt, in quo munere populo orationibus, exemplo, & concionibus opem tulit. Inter funus nobilis cuiuſdam defuncti in aperto tumulo formoſi viri,ſuique propinqui, deforme cadauer conſpiciens: Ego (inquit)ſum,quod hic fuit,quod hic eſt,ego ero, & mox peracto funere illa ſibi occurrente Domini ſententia: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me; in ſolitudinem maioris perfectionis ſtudio ſeceſſit: ibique vigiliis, orationibus, ieiuniiſque deditus, crudas tantum herbas in cibum ſæpius adhibuit.

Sacris litteris dat operam.

Notabilis ſententia.

Degit in ſolitudine.

Vt autem magis lateret homines,varias mutauit ſedes: ac demum peruenit ad moutem Fanum,locum quamuis prope Fabrianum,eo tamen tempore deſertum,ibique in honorem ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti,templum erexit, Congregationiſque Sylueſtrinorum fundamenta iecit, ſub Regula & habitu ſibi ab eodem ſancto oſtenſis. At inuidens Satbanas variis terroribus illius Monachos turbare nitebatur,noctu Monaſterij ianuas hoſtiliter inuadens. Sed vir Dei hoſtis impetum ita repreſſit: vt Monachi in ſancto inſtituto magis confirmarentur,ac patris ſanctitatem agnoſcerent.

Inſtituit Ordinem Sylueſtrinorum.

Spiritu prophetiæ,aliiſque donis enituit,quæ vt ſemper profunda humilitate conſeruauit: ita contra ſe dæmonis inuidiam concitauit. A quo præceps actus, à beata Virgine deſperatam accepit ſalutem, quod beneficium perpetua & ſingulari in illam pietate commendauit ad vltimum vſque vitæ ſpiritum,quem ferè nonagenarius,ſanctitate & miraculis clarus,Deo reddidit,anno ſalutis milleſimo duceuteſimo ſexageſimo ſeptimo, ſexto Calend. Decembris.

Claret ſpiritu prophetico.

Migrat in calum.

N O T Æ.

Syluester.] *Agit de eo Arnoldus Vuionius tom. 2. Ligni Vitæ in Tractatu de Inſtitutoribus Ordinum ſub Regula S.Benedicti militantium, vbi hæc ſcribit. Circa annũ Dominicæ Incarnationis 1232.exorta eſt venerabilis Congregatio Monachorum Sylueſtrinorum, ſub Regula S.Patris noſtri Benedicti,& ordinationibus habituque Monachorum Vallis vmbroſæ. Sumpſit autem initiũ apud montem Fanum prope Fabrianum, tertio ab vrbe lapide,per domnum Sylueſtrum Gozolinum, Auximenſem ciuem,& Canonicum religioſiſſimum, qui ſpiritu diuino tactus, prædictum Vallis vmbroſæ Ordinem iam quaſi deformatũ,in melius reformare ſtuduit, ibique religionis primordia Chriſto Domino ſacrauit, quæ per Vmbriam & Picenum notiſſima eſt, & anno Domini circiter 1258. ab Apoſtolica ſede fuit comprobata, & priuilegiis decorata. Hæc Vuionius.*

VITA S. GVILLELMI ABBATIS Fundatoris Ordinis Montis Virginis. Ex Breuiario Monaſtico.

Breu. Monaſt. 25. Iunij.

Patria S. Guillelmi.

GVILLELMVS nobilibus parentibus Vercellis in Inſubria natus, vix quartumdecimum ætatis ſuę annum expleuerat,cum miro quodam pietatis ardore flagrans peregrinationem aggreſſus eſt ad celeberrimum illud templum S.Iacobi in extrema Hiſpania,quò ex vniuerſo orbe Chriſtiano,voti perſoluendi cauſa, frequentiſſimi homines conueniunt. Quod iter nudis pedibus, vnica tantum amictus tunica,ac duplici ferreo cingulo præcinctus, proſequutus eſt, innumeraque in eo,& immania famis,ſitis,frigoris,& æſtus,ſummo cum vitæ diſcrimine,eſt perpeſſus incommoda.

Peregrinatur ad S. Iacobũ.

Reuerſus in Italiam,nouam peregrinationem ad ſanctum Domini ſepulchrum, quod Hieroſolymis colitur, molitur: ſed quominùs propoſitum exequatur,varia, atque grauiſſima intercedunt impedimenta,diuino numine ad altiora, & ſanctiora,religioſam iuuenis indolem retrahente. Porrò dum in Soliculo monte biennio commoratur, interimque inedia,vigiliis, chameuniis, atque aſſiduis orationibus maceratur: diuina ſubnixus ope, cæco lumen reſtituit. Quo edito miraculo fama percrebeſcente iam Guillelmus latere non poterat: quare iterum Hieroſolymam adire cogitat, & alacris ſe itineri committit.

Solitarius degit in Soliculo monte.

Cæco lumen reſtituit.

Dei autem monitu,qui eidem apparuit,à propoſito reuocatur vtilior, ac fructuoſior apud Italos, quàm apud exteras nationes futurus. Tum Monaſterium in Virgiliani montis cacumine,quod deinde virginis eſt appellatum,loco aſpero, & inacceſſo, miranda exædificat celeritate. Socios dein viros Religioſos adſciſcit, eoſque ſacris legibus ad certãm viuendi normam, non modo Euangelicis præceptis, & conſiliis, ſummopere accommodatam:ſed ex inſtitutis B. Benedicti, magna ex parte deſumptam,reuocat, verboque ac ſanctiſſimæ vitæ exemplo,ſumma cum omnium admiratione & profectu confirmat.

Cõſtruit Monaſterium Montis Virginis.

Aliis inde Monaſteriis erectis, clarior in dies Guillelmi ſanctitas multos ad eum vndique viros perducit,ſanctæ vitæ odore, ac miraculorum fama allectos.Nam muti loquelam,ſurdi auditum, aridi vigorẽ, varioque & immedicabili morbo laborantes, ſanitatem ipſius intercеſſione receperunt. Aquam in vinum conuertit, aliaque complura mirabilia patrauit: inter quæ illud non ſilendum, quod cùm muliercula, ad eius caſtitatem tentandã à Rogerio Neapolis Rege miſſa, lectulum,in quo oblectarentur,à ſancto viro expoſceret, hic ardentibus prunis humi lectum ſtrauit: vbi illæſum ſe volutans, ad alium quàm veneris ardorem impudicam inuitauit.Tunc illa miranda rei nouitate exterrita, Regi rem geſtam refert; inde in ſummam

Multos ſanat ægrotos.

Aquam in vinum conuertit.

Nota inſigne caſtitatis exemplum.

Moritur.

viri Dei venerationem Rex adducitur. Demum tẽpore ſui obitus, Regi, aliiſque prænuncisto, innumeris virtutibus & miraculis clarus, obdormiuit in Domino, anno ſalutis milleſimo centeſimo quadrageſimo ſecundo.

N O T Æ.

Guillelmus.] *De quo Mart. Romanum 25. Iunij. Eius res geſtas ſcripſit Fœlix Renda Prior Monaſterij Montis Virginis. Meminit eiuſdem Vuionius in Mart. Monaſtico, & in Tractatu de Inſtitutor. Ordinum ſub Regula S. Patris Benedicti militantium, vbi hæc notatu digna ſcribit. Tactus deſiderio terram ſanctam inuiſendi, poſt multa in itinere perpetrata miracula, ab eo diuinitus reuocatur, & Religioni nouæ fundandæ ſe præparare iubetur. Sic iuſſus, ad Virgiliani montis radices pedem fixit (hunc Virgilius, vt fertur, quondam inhabitarat, & ex ſuo, nomen monti dederat) & Monaſterium ſacratiſſimæ Mariæ Virgini conſtituit, vnde poſtea quibuſdam literis immutatis, Mons Virginis appellatus eſt, optimiſque legibus atque inſtitutis informauit. Quæ cum Monachis ſuis, quos ſcientia inflarat, difficiles nimium & aſperæ viderentur, ab eiſdem multa dura ſuſtinuit, quorum furori cedendum ratus, Alberto viro ſancto in ſui locum ſubſtituto, quinque tantum Monachis comitatus diſceſſit, & in montem Lacenum primum, vbi multis diuinis reuelationibus & viſionibus recreatus eſt, Salernum exinde commigrauit, & ordinis ſui fundamenta, ſua ſanctitate pluribus in locis mirabiliter dilatauit.* C *Tandem mortem ſibi propinquam ſentiens, ad Monaſterium Sanctimonialium S. Saluatoris de Gulieto acceſſit: ibique vigiliis & orationibus vacans, quam deuotus peregrinus vitam inceperat, & in ea vt intrepidus perſeuerarat miles ſanctiſſimus Monachus & Eremita, finiit anno Domini 1142. die ſeptimo Iulij circa horam noctis mediam. Corporis reliquiæ in eodem Monaſterio, quod nunc nominis eius vocabulum tenet, ſepultæ ſunt.*

Ex ant. MS. Cod.

VITA S. FREMVNDI EREMITÆ & Martyris. Incerto Auctore.

INTER cæteros Christi athletas, qui Angliam illuſtrarunt, beatus Fremundus de præcipuis habetur. Ipſe enim aduerſus mundum, carnem & dæmonem fortiter dimicauit, & in odorem altiſſimi currens, copioſam vtriuſque ſexus Chriſti fidelium multitudinem ita ſuis meritis & exemplis poſt ſe traxit, vt merito tanquam rutilum ſydus in Eccleſiæ firmamento reluceat. Siquidem Offæ Merciorum in Anglia Regis filius, vt primum ex infantia exceſſit, eundem pater magiſtris doctis & piis tradidit erudiendum: ne malis moribus ac deprauatis opinionibus, (vt illa ætas ſolet) deprauaretur. Cum autem bonæ eſſet indolis, magnos progreſſus fecit: quamobrem ineunte iam adoleſcentia, cum ad benè beatéque viuendum ſatis inſtructus eſſet, omnia huius periturí mundi blandimenta deſpiciebat, & in dies de virtute in virtutem progrediebatur, & quamuis eſſet filius Regis, nihilominus tamen neminem deſpiciebat. Cognoſcens verò omnia huius mundi caduca eſſe & vana, cæleſtis patriæ deſiderio tactus, regno terreno poſthabito, vt cæleſte adipiſceretur, Monaſticam vitæ rationem ſuſcepit. Monachus itaque cum eſſet, reiectis mundanis curis omnem vitæ curſum in virtute perfecit. Sed cùm ſemper ad perfectiora tenderet, vt ſolus ſoli Deo vacare poſſet, in vaſtam ſecedens ſolitudinem, proximam Angelis vitam duxit. Comedebat herbas & radices arborum, ſitim aquâ ſedabat, pernoctabat in orationibus, qui antea in aula regia deliciis affluebat, principumque & nobilium ſtipatus erat caterua.

Parentes & patria S. Fremundi.

Relicta aula Regia & regno paterno, fit Monachus.

Secedit in ſolitudinem, & viuit auſteriſſimè.

Interea cum Fremundus in deſertis habitans, ſanctam duceret vitam, patrem eius Offam nomine contigit mori. Qui relicto in regno Egfredo filio, beati Fremundi fratre, cum peſſime ſe gereret in regni adminiſtratione, timeretque ne Fremundus frater in deſertis habitans à populo quæreretur, & coronaretur in regem: miſit ſeruos ſuos & milites, vt eum per montes & valles & cauernas quærerent, eumque occiderent. Quem cum diu quæſitum tandem inueniſſent, innocens ſublatus & capite truncatus, per martyrij gloriam cælum B penetrare meruit, die 11. Maij. Floruit autem beatus vir circa annum Domini 780.

Crudeliſſimè à fratre occidi iubetur.

N O T Æ.

Fremundus.] *Eius res geſtæ ſummatim deſcriptæ reperiuntur in Trophæo Anglicanæ Eccleſiæ typis æneis Romæ excuſo, & in Chorographia Britannia fol. 46. Agit & de eo Vuionius in Mart. Monaſtico in tractatu de filiis Regum Monachis factis. Plura de eodem in Chronico Chronicorum.*

Ex antiq. Cod.

VITA SANCTORVM EREMITARUM Decumani Martyris, & Benigni Confeſſoris. Incertis Auctoribus.

CVM gens Anglorum ad fidem Chriſti per beatum Auguſtinum fuiſſet adducta; multi vtriuſque ſexus, nobiles atque ignobiles, ſpretis huius mundi vanitatibus, vel ad Monaſteria, vel ad deſerta confugiebant, vt facilius peccata diluere, Deoque adhærere poſſent. Inter quos Sanctus Decumanus, natione Anglus, dum relicto ſæculo, vaſtæ ſolitudinis Eremum incoleret, hominibuſque eſſet incognitus: à furentibus Gentilibus inter vepres inuentus eſt. Qui ab eis interrogatus quis eſſet: reſpondit, ſe eſſe peccatorem Chriſtianum. Illi autem audito Chriſti nomine eis exoſo, cum ei D perſuaderent vt illud negaret, & ille facere renueret, quinimmo Ieſum Chriſtũ verum eſſe Deum & hominem prædicaret; ſanctum eius abſciderunt caput.

S. Decumanus trucidatur à latronibus pro fide.

Poſtquam autem receſſerunt Gentiles, accipiens vir ſanctus caput ſuum, ad fontem vſque, vbi id lauare conſueuerat, deportauit.

Abſciſſum caput portat.

In eodem etiam regno floruit B. Benignus Eremita, qui virtute miraculorum omnes ad ſui admirationem, & præcipuè Monachos, adducebat. Qui cum per multorum ſpatia annorum in deſertis vixiſſet locis, tandem migrauit ad Chriſtum. Floruit autem circa annum Domini 760.

B. Benignus claret miraculis.

N O T Æ.

E Decumanus.] *Fit mentio de eius Martyrio in Trophæis Eccleſiæ Anglicanæ. Agit & de eo Vuionius in Appendice ad ſuum Martyrologium Monaſticum.*

Benignus.] *Meminit eiuſdem Guillelmus Malmeſburienſis in Annalib. Epiſcop. Angl. lib. 2. in geſtis Epiſcoporum Vuellenſium.*

Ex antiquis Codicibus.

VITA S. CLARI EREMITÆ, ET Martyris. Incerto Auctore.

TEmpore Regis Anglorum Eadmundi, fuit quidam Eduardus nomine, in ciuitate quæ tunc Orceſtria dicebatur oriundus, qui virginem

Patria Sancti Clari & parentes.

ginem quandam matrimonio ſibi copulauit, non cauſa libidinis explendæ (vt multi aſſolent) ſed cauſa prolis habendæ, & diuino cultui educandæ. Erant enim Deo deuotiſſimi, diuinis ſeruitiis intenti: ſingulis diebus Dominum flagitantes, quatenus vnum filium eis tribueret. Deus qui voluntatem timentium ſe facere conſueuit, exaudiens eorum preces filium eis tradidit, quem Clarum vocauerunt. Erat autem puer forma decorus, Clarus re, Clarus nomine: qui poſtquam ſeptem annos attigit, litteras didicit, & diuina prouidentia coætaneos ſuos in breui ſuperauit.

Factus adoleſcens, conſiderans huius mundi vanitatem, eundem deſerere ſtatuit, vt perfectius Deo ſeruiret. Ne autem natalis amor patriæ, ipſum à Dei ſeruitio retardaret, vtrumque parentem & patriam reliquit: venienſque ad litora Ponti, conſcenſa naui, in Neuſtriam primò apud Cæſarburgum peruenit. Nec multa mora, vaſtam ingrediens

Fit Eremita.

ſolitudinem, Anachoreticam vitam cum altis duobus multis annis duxit, in auſteritate magna viuens. Verum quoniam ciuitas ſupra montem poſita abſcondi non poteſt, ſic nec etiam beatus Clarus latere potuit; multi enim ægroti audita ſanctitatis eius fama ad eum confluere cœperunt, quibus manus imponens à quacumque detinerentur infirmitate liberabantur. Quendam enim ſanauit qui per medium corpus vulneratus erat. Cum habitaret vir iuxta quendam fluuium, omnes nedum vicini, ſed & extranei confluentes, à quacumque infirmitate detinerentur, tangentes eius veſtimentum curabantur. Quadam die cum puer mortuus ei adductus fuiſſet, extendens ſe ſuper corpus pueri, ſicut legimus Eliſæum feciſſe, eundem ſuſcitauit.

Claret miraculis.

Suſcitat defunctum puerum.

His & eiuſmodi aliis fulgens miraculis, inuidus & oſor hominum diabolus circuiens ſemper quærens quem deuoret, ſuſcitauit maledictam mulierem quandam, nobilem quidem genere, formaque decoram, temporalibuſque diuitiis locupletem, quæ cum ſæpius ad virum Dei veniret, oculoſque in eum iniiceret, cernens eximia pulchritudine decoratum, carnali amore accenſa, eum vt ei conſentiret multipliciter infeſtabat. Quod cernens vir Dei, timens perdere quod tanto labore cuſtodierat, latenter aufugit, multaſque Neuſtriæ & Galliæ partes cum magna penuria perluſtrauit, & tandem vſque ad Eptam Spiritu ſancto ducente peruenit: vbi Eremitorium conſtruxit, ibique multas neceſſitates pro Chriſti amore patiens, ſolis herbarum radicibus plerumque viuebat, Eliæ Prophetæ & S. Ioannis Baptiſtæ vitam ſequens.

Impudicè amatur à quadam fœmina.

Viuit in magna auſteritate.

Igitur cum fugiſſet beatus Clarus (vt ſupra diximus) mulier ſuperius memorata, carnali excæcata concupiſcentia, ſeruos ſuos miſit, vt vbicumque Clarum inuenirent, morti eum traderent. Reſpicite quæſo quàm maledicta rabies, quàm furioſus ignis carnalis amoris excæcatiuus eſt. Vera eſt illa doctorum ſententia, cæcitatem mentis primam luxuriæ filiam eſſe. Serui itaque prædicti Clarum inuenientes fodientem, & corpus ſuum fatigantem iuxta ſuam cellulam, iuſſum deteſtabilem ſuæ Dominæ perfecerunt. Et ſic Domino Martyr conſecratus, & Martyrij aureolam cum virginitatis corona ſuſcepit. Magis enim timebat virginitatem perdere, quàm temporalem vitam, illud dictum Saluatoris intelligens: Qui amat animam ſuam, id eſt, vitam animalem, perdet eam, & qui odit animam ſuam, id eſt, animalem vitam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Cum igitur decollatus fuiſſet, propriis manibus caput ſuum accepit, & à loco illo in quo decollatus eſt, vſque ad cœnobium ſuum detulit. Populi autem qui ad eum confluere ſolebant, cum inueniſſent mortuum, nimio dolore affecti, ſanctum corpus ab eis honorificè ſepultum fuit, & exinde deuotè celebrari conſueuit eius feſtiuitas, & à pleriſque cum magna deuotione & veneratione frequentari ſuæ ſepulturæ locus.

Ob virginitatem ſeruandam trucidatur.

Ioan. 12.

Propriis manibus caput abſciſſum accipit.

Tribus ab eius paſſione elapſis annis, contigit, quendam effodere vbi ſepultum iacebat corpus eius. Eadem verò die quidam a natiuitate cæcus, prope locum tranſiens, ex diuina voluntate iuxta tumulum eius dormiens, audiuit Angelum Domini dicentem ſibi corpus beati Clari ibidem ſepultum. Qui ſurgens ex terra illa oculis locum tetigit, & illico viſum recepit. Item quendam à dæmonio obſeſſum in Abbatia Malidumi liberauit. Ecce quomodo Dominus ſanctum ſuum honorare voluit. Hunc igitur & nos veneremur: quatenus eius meritis gratiam illam à Domino conſequamur, qua ſibi dignè miniſtrare in hac mortali vita, & à patre cæleſti tandem in gloria honorificari mereamur. Amen.

Miracula ad eius tumulū.

Cæcus ad eius tumulū lumē recipit.

NOTÆ.

Tempore Regis Angl. Eadmundi.] *Duos eiuſdem nominis ponit Petrus ſanctos & Martyres lib.* 10. c. 89. & 90. *Primum à Danis occiſum, alterum à quodam latrone qui regnare cœperat anno* 3. *Othonis Imperatoris primi, circa annum Domini* 100.

Clarus.] *In eius laudem Sermonem compoſuit Nicolaus Denniſe Ordinis S. Franciſci, qui quædam quæ attulimus refert. Plura de eo in Breuiario Eccleſiæ Conſtant. Eius caput in quodam Pago Diœceſis Pariſienſis, de eius nomine dicto* Sainct Clair, *honorificè aſſeruatur.*

VITA S. GVNTHERI EREMITÆ.

Incerto Auctore.

Auctor vitæ S. Gothardi Epiſcopi apud Moſandrū tomo 7. Sury.

FVIT in Turingia vir quidam nobilis, dignitate & meritis illuſtris, Guntherus nomine, qui dolens ob peccata in iuuentute perpetrata, & diligenter vitæ ſuæ anteactæ ſtatum conſiderans, faciem iuſtiſſimi iudicis in confeſſione præuenire voluit. Sed propriæ tum animi, tum corporis imbecillitati diffidens, quod fortaſſis ferre non poſſet omnimodam rerum ſuarum abdicationem, multiplicatas res & facultates ſuas quas à maioribus acceperat, hæredum ſuorum accedente conſenſu, S. Vvigberto firma traditione delegauit, ſed ea tamen pactione coram teſtibus teſtamento adhibita, vt factus Monachus, victus & veſtitus cauſa Monaſterium Gellingenſe ipſe obtineret, atque inde tam ſibi quàm fratribus illic Chriſto cum ipſo ſeruituris res neceſſarias colligeret.

S. Vvigbertus claret.

Monaſterium Gellingenſe.

At Abbas prudenti conſilio apud ſe perpendens, homini recens conuerſo eiuſmodi pactionem in via mandatorum Dei magna allaturam diſcrimina, & in dies non mediocrem animæ perniciem conciliatura ea quæ ſibi per hanc paratura videbatur corporis ſubſidia, prudenter interim eum diſtulit, & remoratus eſt, & adhuc laico vtentem habitu, ſecum ad Alrahenſe Monaſterium adduxit. Vbi ille animo valde compunctus petiit ab Abbate, vt ante profeſſionem pro tranſactæ vitæ expiatione, & nouæ ſuſceptione ipſi Romam petere, & Apoſtolorum Chriſti, aliorumque ſanctorum interceſſionem, cum ipſius bona venia petere liceret. Non

Petit Romam S. Guntherus.

Fit Monachus.

abnuente Abbate, itque teditque, ac tandem eoram altari beatiſſimæ Mariæ Vitgiois deponit militare cingulum, raditur caput atque barbam, & pro more preces offetens, vt à fratribus in eorum ſodalitatem admitteretur, recipitur, & aliquandiu ex Regulæ præſcripto probatus Monaſticum induit habitum. Verum etiam poſt profeſſiunis votum, non immemor eius, quam diximus pactionis, adit Abbatem, perit ſibi fieri poteſtatem ad patriam reuertendi, & io loco quem elegerat, commorandi. Conſentit ei pius pater, nolens eum obſtinata cootradictione à propoſito quamuis iniuſto repellere, vt animū eius illicita cupientem paulatim poſſet ratione à ſenteotia deducere. Poſtquam igitur ad locum optatum peruenit, & res neceſſarias procurauit illic degentibus, ex oceultis infeſti dæmonis inſidiis, & machinationibus, Deo, (vt credimus) quemadmodum olim io beato Iob, permitteote, multa & varia ei incommoda acciderunt: ioter quæ ille, vtpote paupertatis & laboris ioſoleos, ad Abbatem ſæpe confugere, eiuſque opem & cooſilium aoxiè petere ſolebat. Abbas verò animi eius fluctuatiooem alta mente conſiderás, valdéque perimeſceos ne à propoſito deficeret, blanda interdum cooſolationum fomeota ei adhibebat, & humaniſſimis admonitionibus mœſtitiá eius abſtergere nitebatur. Sed tamen cum hac ratiooe ſæpe inter ſe certarent, & alter alteri moleſtiam exhiberet, tandem aliquando rurſus querelas ſuas ad Abbatem defereote, vir Dei iuſtitiæ zelo permotus, magna ſeueritate ait ad eum. Vide vt aut in ea, quam Deo pollicitus es obedieotiæ ſtabilitate ei religioſius ſeruias, aut abiecto Monachi habitu, ad priſtinas mundi vanitates diaboli laqueis implicatus te recipias. Quibus ille verbis perterrefactus, craſſumque nimis errorem ſuum tandem perhorreſcens, ingemuit, & omni ſupradicta paſſiooe prorſus ab animo excluſa, cunctiſque de illata quacumque moleſtia querimoniis longum valere iuſſis, ad Altahenſe Monaſterium, vbi tum ſub illius patris cura, quod pace omnium dictum velim, ſingulare diuini cultus ſtudium feruebat, ſe contulit, atque illic fratribus humillimè ſe ſubiiciens, cum ex ſuperna illuſtratione breui tempore de Monaſticæ diſciplinæ rigore vberius inſtructus eſſet, ea ſupra quàm Monaſticus exigat canon, ipſis quoque ſuperioribus admirantibus corpus ſuum caſtigauit & afflixit.

Vide quàm periculoſum ſit Monacho aliquid ex mundo retinere.

Salubriter ab Abbate arguitur.

Seuerè corpus caſtigat.

Viuit ſolitarius in ſylua Boëmia.

Tertio enim conuerſionis ſuæ anno in ſaltu Boëmico vitam egit ſolitariam, permanſitque illic annos ſeptem & triginta, in ſanctæ Religionis ſtudio, & in ſumma voluntariæ paupertatis ſeueritate, cum quibuſdam aliis ſociis ſuis perſeuerans. Victus eorum ſane varius erat, vario ſtudio à Rege Hungariæ, atque è Boëmia & Polonia, aliiſque diuerſis prouinciis vna cum veſtitu conquiſitus. Potus quidem, quod omnibus notum eſt, non niſi aqua ſola fuit, quæ etſi hoſpitibus apponebatur abundè, à fratribus tamen oon niſi ad certam menſuram. Literas ille prorſus ignorauit, pſalmis exceptis, & tamen erat mira præditus Euangelij, legis, & Prophetarum intelligentia, nec hiſtoriarum rudis fuit: quam ille intelligentiam conſecutus fuit tum ex crebra fratrum relatione, tum ex auida verbi Dei auſcultatione: adeoque ſæpiſſimè ille myſticos & arcanos ſenſus interdum iocando, interdum verò adhortando non ſine audientium ſtupore proferebat. Quod oos ſanè, qui eum familiarius nouimus, crebro audiuimus, præcipuè autem in Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ, quem ſibi ſpecialem patronum elegerat, cuiuſque oatalitium diem maxime ſolemnem habebat: quo die nos illi affuimus, cum in capitulari, vt vocant, collatione fratres ſuos admoueret, & Sancti Ioannis vitam, mores, victum, veſtitum, & actus commemorando, ad tolerandam magoo aoimo penuriam eos incitaret. Vbi reuera, quod poſſum Deo teſte pro certo affirmare, omnes penè, qui illic aderant, & hos eius ſermones audiebant, adeò compuncti ſuot, vt magnos lacrymarum imbres profunderent. Aderat ibi veoerabilis Abbas Altalienſis cum multis ſui cœoobij fratribus, nec paucis aliis hoſpitibus: præter nos, quibus non licebat, Monaſtico canone prohibēte, in canonico habitu illuc ingredi, qui tamen fratrum familiaritate & maximè Abbatum permiſſu circumquaque, concionatore ignorante, clanculum ad feneſtras collocati fuimus. Erat profecto vir ille, vt de Sancto Benedicto ſcribit beatus Gregorius, quem poſt Dominum Ieſum vita & moribus præcipuè imitabatur, & ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.

Habet ſcientiā infuſam.

Specialē habet Patronū S. Ioannem Baptiſtam.

Poſtquam igitur beatus Guntherus triginta ſeptem io ſolitudine annos conſumpſiſſet: tandem Deo diſpenſante, à Bizetiſlao Duce Bohemiæ viſitatus, atque à Seuero Epiſcopo, à quo ſacratiſſimam Euchariſtiam accepit 7. Idus Octobris, ſanctitate celebris, migrauit ad Dominum: percepturus ab ipſo ſibi paratam coronam iuſtitiæ anno Domini 1045. ſepultuſque eſt ab ipſo Duce in Monaſterio Breunonienſi, quod à ciuitate Pragenſi diſtat viginti ſtadiis, illuſtratus à Deo multis miraculis.

Sumpto Euch. Sacramento paulo poſt moritur.

NOTÆ.

Guntherus.] *Res eius geſtas fuiſſe ab eius familiaritate notiſſimo conſcriptas ſcribit Baronius tom. 11. Annalium. Eas verò nunc primum fuiſſe ab Henrico Caniſio conſcriptas teſtatur idem, ſed nondum videre cōtigit. Meminit euſdem Hermannus Contractus in Chronico. Plura autem de eo in vita S. Stephani Regis Hungariæ, vbi hæc leguntur. Deinceps per ſeipſum, & alios, præcipuè tamen Chriſti ſeruos & familiares, nempe Clericos & Monachos, cœlitus ſibi datas facultates pauperibus impertiit, &c. Eius rei permulti ſunt teſtes, atque in iis beatus Guntherus, ex ſeculari nobilitate conuerſus, & Eremita, atque Monachus effectus, cum illo nunc, ſcilicet B. Stephano vitæ beatæ particeps. Is humaniſſimi Regis tanta liberalitate illectus, è Boëmia regione crebrò ad illum venire ſolebat. Quoties autem ſua præſentia eius aulam illuſtraret, curam regni ei demandabat Rex. Tum ille rebus, quas in aula inueniſſet, in peregrinos egenos, viduas, pupillos, cœnobia, & Eccleſias erogatis, breui illam exinaniebat. Ad eius quoque nutum Rex Deo deuotus, Monaſterium quod Beel vocant, inchoauit, &c. Hæc Chartuitius Epiſcopus in vita S. Stephani Regis Hungar. apud Surium tom. 40. Auguſti.*

VITA ET CONVERSIO TREBELLIJ Regis Bulgarorum, & Eremitæ.

Incerto Auctore.

Ex antiquis Codicibus.

CVM ferè per vniuerſum mundum Chriſtiana fides recepta fuiſſet, & longè poſita regna eam amplecterentur, ſola Bulgarorum gens ferociſſima & bellicoſiſſima non ſolum omnino recuſabat, verumetiam Chriſtianis multa tormenta infligebat. Verumtamen circa annum Domini ſeptingeſimū ſeptuageſimū ſeptimū, anno 2. Imperij Leonis IV. Imperatoris, Bulgarorum Rex Telerieus qui aduerſus Conſtaotinum Coprooinū Imp.

Tolericus primus Bulgarorum Rex Chriſtianus.

Imp. ſæpe pugnanerat, à Spiritn ſancto inſpiratus & attractus, cum videret certatim omnes Reges Chriſti fidem recipere, Chriſtianæ religionis amore ſuos deſerens, contulit ſe Conſtantinopolim, vt ſacrum baptiſma ſuſciperet, Regnum relinquens terrenum, vt cæleſtis regni particeps eſſe poſſet, (ſciebat enim quod ſi ſacrum baptiſma in regno ſuſciperet, omnis populus aduerſus eũ conſurgeret, & occideret.) Cum igitur veniſſet Conſtantinopolim, & à Leone Imperatore benignè exceptus, ſacrum baptiſma ſuſcepiſſet: prædictus Imperator eom fecit Patricium, iungens illi vxoris ſuæ Irenæ conſobrinam, & deinceps eum magnificè honurauit, pariter & amauit. Fuerunt iſtæ primitiæ Bulgaricæ gentis ad Chriſtianam religionem accedentis.

His ita conſtitutis cum prædicta in impietate & idolorum cultu perſeueraret, circa annum Domini octingenteſimom quadrageſimum qointom, imperante Lothario, cum ingens fames Bulgarorum regionem occupaſſet, omnique deſtitueretnr aoxilio, Bogaris prædictæ gentis Princeps, Chriſtianorum Deum, vt ſibi opem ferret, inuocauit: idque facere omnem ſibi ſubiectam nationem iuſſit, impetratoque remedio, & fame liberati, ad veram religionem ſe conferunt, & Princeps noua lauacri regeneratione donatur, de nomine Imperatoris Romanorum Michaël appellatus ab Epiſcopo, qui ad eum miſſus fuerat, eique diuinum lauacrum impertitus eſt. Aliud qooque accidit quod Principem ipſum in veræ fidei cultu magis confirmauit. Inſatiabiliter iſte venationi deditus erat, qua oblectabatur plurimum, non modò cnm venatom ſe conferret, ſed etiam quando otioſus erat domi, idque per animalium pictas figuras. Constructa noua domo, Methodium quendam Monachum arte pictorem iuſſit domum illam picturis ornare. Verum quaſi diuina quadam pronidentia ductus, non præſcripſit quænam & qualia pingeret animalia, ſed quæcumque ipſe vellet, iuſſit pingere, terribilia tamen eſſent quæ pingerentur, vt ſpectantibus terrorem & metum incuterent. Ille autem nihil aliud terribilius noſcens ſecundo Chriſti adoentu: hunc ibi deſcripſit. Cumque iam finita eſſet illa pictura, conſpicatns Princeps ex altera parte iuſtorum cœtum coronari, ex altera verò impios puniri, & à pictore percepta picturæ mente, ſtatim propriam eiurat religionem. Imbutuſque, (vt diximns) à Sancto Epiſcopo dininis myſteriis, intempeſta nocte ſacrum percepit baptiſma.

Bogaris Bulgariæ Rex, ob ſedatam diuinitus famē fit Chriſtianus.

Nihil terribilius ſecundo Chriſti aduentu.

Cnm autem cognouiſſent nationis præfecti, communem mutatum nationis religionis cnltum, in Principem conſpirant, eumque de Imperio deiicere ſtudent: qnos ille parua quam ſecum habebat manu fudit, fugauitque, præeunte Crucis ſigno, & inopinata re perculſos, Chriſtianos effecit. Fuerunt iſta Bulgarorum ad fidem Chriſti venientium veluti præludia quædam, cum non omnis gens illa, ſed ex ipſa aliquot Chriſtiana ſunt imbuti ſeligione. Integra verò meſſis reſeruata fuit Nicolao Romano Pontifici, & Trebellio Bnlgarorum regi, de qno nunc Deo fauente agere diſponimus.

Igitur Bogare defuncto, popnlus ſtatim ad Idolorum culturam conuolauit: perdurauitque in errore vſque ad tempora Trebellij Regis, qui floruit circa annnm Domini 866. Licet autem à teneris in Gētilium errore inſtructus fuiſſet, tamen factus adoleſcens Spiritu ſancto operante cum cognoſceret fallaciam ſuæ religionis, & iam defuncto patre,

Trebellius fit Chriſtianus.

A matrimonio coninnctus eſſet, ſoluſque in vniuerſo regno dominaretur, fecit edictum vt omnes qui ſuæ ditioni ſubiacebant, Chriſti fidem amplecterentur. Mittens igitur quamprimum legatos ſuos ad Nicolaum Papam, rogat quatenus ei mittere dignetur Preſbyteros, & verbi Dei prædicatores, vt totum regnum Idololatriæ deditum, ad Chriſti fidem reuocarent.

Mittit legatos ad Nicolaum Papā.

Cum ſummus Pontifex Bulgarorum Regis magno cum honore excepiſſet legatos, didiciſſetque eius, totiuſque pupuli ad Chriſtum conuerſionem, qnis eſt qui dicere poſſit, quanto gaodio, vel quanta exultatione fuerit repletus, cum ſalubrem huius populi conuerſionem cognouit, doctrinamque B. B Petri Apoſtoli & Sedis eius expetere comperit? Totis igitur viribus gratias agens Deo, ſtatim manum operi admouens, miſit Regi Sacerdotes & Prædicatores idoneos vita & ſanctitate celebres. Qui cum in Bulgariam vna cnm legatis veniſſent, & a Rege honorificè (vt par erat) & gratanter excepti fuiſſent: cœperunt munus ad quod miſſi fuerant diligenter exercere, catechizantes populum, eique omnia ad Chriſtianā fidem pertinentia inſinuantes. Cum verò viderent prædicti verbi Dei ſeminatores quodanimodo dictis attendere populum, libenterque velle fieri Chriſtianum, cum ſacroſancto Baptiſmi ſacramento cœperunt abluere. Quin etiam Trebellius Rex in fide ferventior, vt C cæteris imitandi exemplum præberet, primus baptizari voluit, & cæteros ad ſuſcipiendum ſacris exhortationibos prouocabat.

Mittit Nicolaus Papa Sacerdotes, & Prædicatores in Bulgariā.

Baptizatur Trebellius.

Cum igitur per totnm regnum perſeueraret diuina prædicatio, & omnes tam in Regia ciuitate, quàm in ea quæ circumcirca ſita eſt, regione, ad rectam & veram fidem eſſent traducti, altaria & ſimulachra euerſa, & in Chriſti nomine templa in toto regno erigerentur, & fides multiplicaretur: inuidus & hominum inimicus diabolns ſe magnam feciſſe iacturam conſpiciens, totis viribus conabatur populum paulo ante eum adorantem, eique ſacrificantem, à vera fide auertere, & ad ſe attrahere. Nam poſtqnam omnes baptizati fuerunt, & D Chriſtiano more viuere cœperunt, dura eis viſa eſt & ardua Chriſtianorum vita, qoapropter vno conſenſu & vnanimiter, cum magna ferocitate inſurrexerunt contra Regem Trebellinm dicentes: non bonam illum eis legem tradidiſſe, volentes etiam eum occidere, & Regem alium conſtituere. Ille videns vim ſibi inferri, cum verbis exhortatoriis furorem illorum mitigare non poſſet, colligens paruam hominum multitudinem, diuina cooperante gratia & potentia, aduerſus eos præparatus, à maximo vſque ad modicum ſuperauit, & manibus detentos habuit, omneſqne primates eorum atque maiores cum omni prole ſua gladiis interfecit: mediocres verò ſeu minores liberos abire permi- E ſit, ea conditione vt ſemper Chriſtiani eſſent, nihilqne mali pertulerunt. Et hoc modo ſeditioſis illis de medio ſublatis, Chriſtiana fides in vniuerſo regno indies florebat & augebatur: Eccleſiæ ædificabantur, Deus in eis laudabatur, & plurima miracula ad confirmationem fidei fiebant, & Epiſcopi ad paſcendum populum ordinabantur.

Populus conſurgit aduerſus Trebellium.

Seditioſi trucidantur.

Rex igitur Trebellius videns populum ſuum ab idolorum cultura ad veri Dei cognitionem veniſſe, valde gandebat: quinetiam Nicolaus Papa qui ad eos miſerat Sacerdotes & Prædicatores, pro eorum in fide perſeuerantia Dominum continuè exorabat, eoſque per litteras conſolabatnr, & vt ſtabiles permanerent hortabatur. Qui beatus Pon-

Nicolaus Papa per literas Bulgaros ad perſeuerantiā hortatur.

tifex

tifex primus fuit illis auctor, vt qui hactenus in bello pro insigni eſſent vſi equina cauda, iidem ſanctæ Crucis vexillo, vt olim Conſtantinus, pro insigni in exercitu vterentur. Sed & docuit quomodo ſe ad bellum pararēt: cum enim ſoliti eſſent, quando ad bellum progrediebantur, dies & horas obſeruare, & incantationes & ioca, & carmina, & nonnulla auguria exercere: prædictus Pontifex hęc fieri prohibuit amplius: ſed potius ad Eccleſias ire, orationes peragere, peccantibus indulgere, Miſſarum ſolemniis intereſſe, oblationes offerre, confeſſionem delictorum ſacerdotibus facere, reconciliationem & communionem percipere, carceres aperire, vincula diſſoluere, ſeruos, & præcipuè contractos & debiles atque captiuos libertate B donare, ac indigentibus eleemoſynas erogare perſuaſit. Florebat igitur totum regnum ſub ſacris inſtitutionibus: populus autem per Spiritum ſanctum de tenebris & vmbra mortis, ad veram lucem adductus, lætabatur gaudio ineffabili.

Docet Nicolaus Papa quomodo ſe Bulgari ad bella præparare debeant.

Interea Trebellius Rex, omnium quæ in mundo ſunt oblitus, ſolo omnipotentis Dei flagrabat amore. Vigilabat precibus, aſſiduus erat ieiuniis, diligentem nauabat operam ſacris lectionibus & meditationibus. Per diem regalibus indutus veſtimentis procedebat: ſed nocte aſperrimo amictus cilicio in Eccleſiis orando pernoctabat. Cùm autē propter impedimenta & occupationes varias non poſſet totus Deo intendere, regnum ſuū relinque- C re diſpoſuit, & vitam Monachi in ſumma paupertate ducere. Quare conuocans omnes Principes, & vrbani populi non paucos, ſedenſque pro tribunali, ait in audientia omnium: Ecce ſicut videtis, populus Domini & hæreditas ſancta, quos redemit Chriſtus pretioſo ſanguine ſuo, & de antiquo errore & ſeruitute eripuit. Ipſi noſtis conuerſationem meam, quomodo ex quo Chriſtum cognoui, & ſeruus eius eſſe merui, omnia habens odio, ipſum concupiui ſolum, & iſtud mihi erat deſiderabile, vt à ſtrepitu vitæ, & vana conturbatione ſubtrahendo me, ſolus illi vacarem, & in ſilentio & quiete animi ſeruirem Deo meo. Iam ergo tempus eſt, vt de cætero compleam quod fa- D cere diſpoſui. Iam perfecti eſtis in voluntate Domini, & nihil vos latet præceptorum eius. In iſtis ambulate, non declinantes ad dexteram, vel ad ſiniſtram, & Deus pacis erit vobiſcum.

Aſſiduitas Trebellij in orationibus.

Hæc vt audiuit populus ille, & virorum congregatio, planctus, & vox maxima fit, flentibus omnibus, & lamentantibus ſuam deſolationem. Talia lamentantes obteſtabantur, ſe non eum dimiſſuros aliquatenus. At ille in propoſito perſiſtens dicebat: Cur fruſtra laboratis? Non enim vltrà me Regem habere valetis. Hæc audientes, & intentionis eius firmitatem ſcientes, quoniam à propoſito ſuo non valerent eum prohibere, mœrebant, & lamentabantur deſolationem ſuam. Tunc E Trebellius, aduocans primogenitum filium ſuum, & apprehendens, dixit: Fratres, hunc ego vobis ordino Regem. Quo dicto diadema capiti eius impoſuit, & orauit pro eo. Oratione facta, cœpit filium admonere vt ſemper in fide perſeueraret, iuſtitiam omnibus exhiberet, neque extolleretur propter temporalem gloriam. Et conuerſus oſculatus eſt eum. Quibus peractis cum populum fuiſſet cōſolatus, ſeſe de medio proripiens, aufugit, & indutus cilicio, aſcēdit ad vnum montē ad Monaſterium virorum qui exercebātur, & cum ſe in exigua clauſiſſet cellula, nihil eorū quæ ſunt mundi poſſidebat. Pauco pane & aqua viuebat, & oleribus

Primogenitū filiū ordinat in Regē, Rex Trebellius.

Secedit in deſertum Trebellius Rex.

Auſteritas victus eius.

A viridibus: non ad aliquid habens mentem erectam, niſi ad ſoli Deo vacandum.

Cum ſic ſe exerceret in hac ſolitudine, & omnibus mundanis rebus valefeciſſet: filius interim quem conſtituerat Regem, totus vitiis & voluptatibus deditus, nullam iuſtitiam in vniuerſo regno exercebat, opprimebat pauperes, & quod deterius eſt, abnegata Chriſti fide, tanquam canis ad vomitum, ad gentilem ritum & idolorum culturam rediit, (& quod ſine lacrymis dici non poteſt) populum ſibi ſubiectum id facere minis, tormentis & præmiis compellebat. Quod cùm pater eius reſciuiſſet qui ſolitariam in deſertis ducebat vitam, nimio dolore affectus, decreuit filio Epiſto- B lam ſcribere, rogans eum & monens, vt à tantis vitiis temperaret, & fidem Chriſtianam quam paulo ante ſuſceperat cum feruore magno, nullo modo deſereret: ſed & neque populum ad gentilem ritum amplius prouocaret.

Filius quem Regem conſtituerat, relicta Chriſti fide ad idolorum cultum reuertitur.

Verum ille paruipendens monita patris, vitia vitiis addebat, & feruentius quàm antea fecerat, populum ad idololatriam cogebat. Interim Trebellius in ſua ſolitudine perſeuerans, indeficienter pro conuerſione filij ſui & populi, Dominum exorabat.

Filio in nefandis his exſecrandiſque criminibus perſeuerante, quidam pij viri ad Trebellium venientes, ei renuntiarunt quemadmodum paulatim & C indies, filio cogente, multi ad idololatriam redirent. Ille his auditis, zelo Dei accenſus, deſiderabilem ſibi ſolitudinem deſerens, militiæ cingulum reaſſumpſit; collectaque hominum piorum multitudine, bellum aduerſus filium commiſſurus, proceſſit. Commiſſum eſt ergo durum bellum, & ex vtraque parte multi vulnerati ceciderunt. Verum enim verò poſtquam diu multumque præliatum eſt, tandem Deus Iudex iuſtus, fortis & patiens, ſerui ſui Trebellij non deſpiciens preces, abominandum hunc apoſtatam in manus Chriſtianorum ſeruorum ſuorum, qui pro eius honore præliabantur, tradidit. Captus igitur filius cum ſuis, adductus eſt ad patrem. Quem cum grauiſſimè obiur- D gaſſet, & peccatorum ſuorum enormitatem propoſuiſſet, miſericordia motus noluit eum occidere, ſed cum ei oculos eruiſſet, perpetuis carceribus mulctauit. Omnes autem hæc videntes, glorificabant Deum omnipotentem, qui ſeruo ſuo Trebellio victoriam tribuerat, liberaueratque populum à ſeruitute Ægyptiaca & idolorum cultura. B. verò Trebellius poſtquam in regno omnia ſicut prius erant, reſtituiſſet, & vniuerſum populum vt perſeueraret in fide adhortatus fuiſſet: coram omnibus filium ſuum minorem Regem conſtituens, eandem pœnam, quam fratri intulerat, ei comminatus eſt illaturum, ni optimè ſeſe gereret, & in Chriſti fide permaneret. Valedicens igitur omnibus, & gratias E omnipotenti Deo agens, qui populum è diaboli ſeruitute liberauerat, cingulum militare omnibus videntibus & lugentibus, cumque retinere volentibus, depoſuit, ſanctæque conuerſationis habitum reſumēs, noctu latenter aufugit, & ad dilectam ſolitudinem rediit, vitam ibi agens Angelicam. Denique cum diu ſic ſe exercuiſſet, ſic etiam è vita exceſſit, & ad Chriſtum migrauit, cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Trebellius relicta ſolitudine, bellum filio infert.

Filio eruit oculos, eundemque perpetuis carceribus mulctat.

Iuniorem filiū conſtituit Regem, deinde redit in ſolitudinem.

Moritur.

N O T Æ.

Bulgariæ Regnū.] *Eſt Bulgaria Europæ regio ſupra Thraciam, inter Danubiū & Pontū Euxinum ſita, Dacia & Mæſia contermina. Hinc Bulgari dicti, qui eā incolūt.*

Trebellius.]

Trebellius.] *Alio nomine Terbellis Bulgarorum Rex,vt quidam dicunt, vndecimus fuit. Eius nomen & geſta Regino Abbas in Chronico primus deſcripſit, & ex eo cæteri multi, vt Franciſcus Belforeſtius in magnis Annalib. Franc. tom. 2. lib.6. cap.62. in Carolo Caluo, qui dicit eum ſacrum Baptiſma ſuſcepiſſe cum omni populo ſuo anno Dom. 868. Arnoldus Vvionius in tomo 2. Ligni Vitæ lib. 4. dicit ipſum floruiſſe circa annum Domini 727. Contraria eſt Arnoldi opinio ſententiæ multorum grauiſſimorum hiſtoricorum, quare reiicienda eſt. Certum eſt enim floruiſſe, & ad Chriſti fidem cum toto regno ſuo perductum fuiſſe circa annum Domini 866. vt conſtat ex Baronio tomo 9. Annalium. Scribit præterea de Trebellio Ioannes Trithemius in Chronico Hirſaugia. In Theatro etiã conuerſionis gentium, ſicut prædictus Arnoldus citat, huius beati Regis geſta deſcribuntur.*

VITA S. ALBANI EREMITÆ & Martyris. Auctore incerto.

Ex antiquis Codic.

FVIT in partibus Aquilonis quidam potentiſſimus Rex Chriſtiana religione imbutus, qui ex legitima vxore vnicã filiã habuit, tanta pulchritudine decoratam, vt ad ſui admirationem intuentes alliceret. Quæ cum ad nubiles perueniſſet annos, multi Principes eam in matrimoniũ à patre petierunt. Pater verò quoniam eam potius carnali, quàm paterno amore diligebat, nuptui dare petentibus recuſabat. Vnde ſucceſſu temporis factum eſt, vt miſer pater propter amorem in filiam propriam deperiret, & ægrotaret. Quadam autem die, accerſita filia, cœpit perditus pater ei exponere amoris dolorem, eam modo blanditiis & promiſſionibus, modo minis flectere nitens. Sed illa grauitatem peccati ſibi ob oculos proponens, tantum nefas totis viſceribus deteſtata, patris petitioni aſſentire omnino recuſauit.

Miſer pater filiam illicito & perdito amore diligit.

Interea multi effluxerunt dies, cum Regina eius mater, grauiſſimis affecta doloribus & infirmitatibus, viam vniuerſæ carnis ingreſſa eſt: eique ſecundum morem magnorũ qui ſunt in terra, ſolemnes exequiæ exhibitæ fuerunt. Rex autem paucis elapſis diebus, vim amoris ferre non valens, iterum atque iterum cum multis lacrymis & gemitibus filiam de peccato rogare cœpit. Quæ patris vicem miſerata, & poſtpoſito omni Dei timore, tandem abominandum atque execrandum facinus (quod natura refugit) committere non dubitauit. Sed miſeri peccatum peccato addere nõ dubitarunt. Nam cum miſera puella ex patre concepiſſet, & filium peperiſſet, (qui poſtmodum Albanus vocatus eſt) ad tegendam infamiam, ex conſenſu Regis, filium in capſella poſitum & ſericis pannis inuolutum, quibuſdam domeſticis & fideliſſimis ſeruis in ſyluis Hungariæ exponendum mandauit, vt à beſtiis deuoraretur. Serui mandatis obſequentes, ſicut illa præceperat ad deſertiſſimam quandam ſyluam puerum detulerunt, & non ſine lacrymis eundem ſubtus paruum tabernaculum ex virgultis compoſitum, vna cum conopeo ſerico, depoſuerunt, & ita ad regem redierunt.

Tandem miſera filia cum patre inceſtuosè peccat.

S. Albanus ex inceſtu genitus à propria matre beſtiis deuorandus exponitur.

Verum miſericors & miſerator Dominus, qui ſeruum ſuum Moyſen in cunabulis exiſtentem, ab aquis liberauit, effecitque vt à filia Pharaonis adoptaretur in filium: ſic non paſſus eſt ſeruum ſuum & teſtem Albanum à beſtiis deuorari. Et quemadmodum Moyſes in filium adoptatus eſt à filia Pharaonis: ſic iſte à Rege Hũgariæ. Quomodo autem dicendum eſt. Prædictus Rex (vt iam diximus) valde venatione delectabatur. Quadam autem die cum per ſyluam aprum inſequeretur, inſperatè videns tabernaculum ex foliis compoſitum, vt curioſitas fert hominum, voluit videre quidnam eſſet. Amotis igitur foliis, & aperto conopeo, videt elegantem puerum in capſella poſitum, & admirans concito gradu ad ſuos rediit, deinde ſigno dato, cum omnes collegiſſet, feſtinanter ad palatium repedauit, vxori viſionem nunciaturus. Erat autem regina ſterilis, vnde non ſolum ipſa, ſed etiam rex magno afficiebantur dolore.

Repertus à Rege Hungariæ, ab eodem adoptatur in filium.

Poſtquam igitur rex viſionem expoſuiſſet, dixit ei. Scis chariſſima coniux quia nunquam filius generare potuimus, neque modo poſſumus, ſimula te prægnantem, & elegantem puerum quem reperi adoptabimus in filium, vt ſit hæres regni noſtri. Hoc conſilium placuit vxori, ſtatimque ſe prægnantem fingens, vnà cum rege miſit fidiſſimos ſeruos qui irent ad locum vbi erat puer, vt eum occultè tollerent, & ruri nutrirent. Paucis elapſis diebus, regina fingens ſe doloribus partus vrgeri, voces lamentabiles emittebat. Puer natus fingitur, & à Rege adoptatur, & tanquam naturalis tractatur, & ſuppoſitus puer ab omnibus Principibus, & ciuibus filius Regis verè putatur: tam ipſis, quàm puero, prædictorum ignaris.

Factus iuuenis, omnibus gratus & ſtrenuus apparebat, & quod maius eſt, deuotiſſimè Eccleſias frequentabat, pauperibus compatiens, miſericorditer eis eleemoſynam dare præcipiebat. His atque aliis pollens virtutibus, paulatim ad nubiles annos proximabat. Quare rex eiuſdem pater putatiuus, (qui eum pluſquam credi poteſt diligebat) de eius matrimonio cum filia Regis Aquilonis, quæ erat propria mater eius, tractare cœpit. Pater verò puellæ libenter annuens, filiam ſuam Albano tradidit, verè exiſtimans filiam tradere filio vero Regis. Poſtquam verò per aliquot annos ſimul manſerunt, omnibus bonis affluentes, contigit patrem putatiuum Albani iam ſenem prouectæque ætatis in grauem morbum incidere: deſperatuſque à medicis, cum ad extrema veniſſet, filio adoptiuo regnum commiſit, eo quod alium non haberet. Cum autem diu eum hortatus fuiſſet vt ſe ſapienter & prudenter gereret: tandem ei ſeriem facti reuelare cœpit, & qualiter eius naturalis filius non eſſet, & quomodo in capſella poſitum in ſylua repeꝛiſſet. In cuius rei fidem, pallium in quo ipſum inuolutum ex nemore ſuſceperat (quod ad hanc vſque horam diligentiſſimè ſeruauerat) Albano tradidit. Hæc audiens Albanus magno affectus dolore, pene exanimis in terram corruit. Sed ad ſe rediens, Regi gratias maximas egit quod eum à beſtiarum faucibus eruiſſet, & tam ſollicitè enutriſſet, & exaltaſſet. Verùm internum animi dolorem celare non valens, conſternatus & mœrens ad vxorem ingreditur. Quæ cauſam triſtitiæ interrogans, ſæpius rogatus pandere noluit, quia ex hoc ſe contemnendum ab vxore putabat. Verùm caſu accidit, vt pallium quo ſyluæ expoſitus inuolutus fuerat, quod tunc eidem à rege traditum fuerat, de ſinu eius caderet. Quod vt mater vidit, ſtatim agnouit, & exclamans dicebat: O me miſeram quid feci? Quomodo cælum & terra execrabile tuum peccatum ſuſtinere poſſunt? Hæc & alia multa cum lacrymis & gemitibus dicebat. Dum igitur ambo triſtes eſſent, ſuæque triſtitiæ cauſam ignorarẽt: tandem mutua collocutione habita, repertum eſt Albanum inceſtu genitum, matrem inceſtuoſo connubio cognouiſſe. Mater enim quam vxorem exiſtimabat, ſigillatim omnia ei narrauit: quemadmodum eum patre peccata

Propriã matrem ducit in vxorem Albanus.

Tandem cognoſcit mater proprium filium in matrimonium duxiſſe.

cans eum peperiſſet, & ad ignominiam tegendam, eundem hoc pallio inuolutum, in ſylua expoſuiſſet beſtiis deuorandum. Tunc lacrymæ, gemitus & ſuſpiria, tunc lamentabiles voces, tunc vlulatus ab eis in aera mittuntur. Verumtamen conſilio inter eos habito, triſtitiam ex morte Regia ſimulantes, mortuum Hungariæ Regem iuxta condecentiam regiam ſepelierunt.

Defuncto, vt diximus, & ſepulto Hungariæ Rege Albani putatiuo patre: ad vtriuſque patrem properarunt, vt eidem facti ſeriem exponerent, qui cũ ſolemnitate magna & lætitia excepti ſunt. Sequenti verò die peracta lætitia mutuæ viſionis: Regem ſolum Albanus & mater in cameram vocantes, eidẽ ſerioſius quæ tranſacta fuerant explicare cœperũt. Rex his auditis, vltra quàm credi poteſt attonitus, & corde compunctus, erupit in lacrymas.

Epiſcopo confitentur reatum ſuum. Sed confortatus ab Albano, & admonitus vt per pœnitentiã diuinam prouocaret miſericordiã, paululum continens lacrymas, conſiliũ fuit, vt ciuitatis Epiſcopum adirẽt, atque reatũ ſuum confitẽtes, abſolutionis beneficiũ perciperent. Quod & fecerunt. Epiſcopus verò eorum miſeratus infortuniũ, cœpit eos ad pœnitentiam adhortari, & rogare ne de Dei miſericordia vnquam deſperarent.

Anachoreta miraculis claret. Erat tunc tẽporis ſanctus quidã Anachoreta, qui in Eremo vicina ciuitatis habitãs, ſeipsũ exercebat. Hic miraculorũ gloria & ſpiritu prophetico præfulgens, in illis regionibus celebris habebatur. Epiſcopus igitur, huius Eremitę ſanctitatẽ ſibi in memoriã reuocans, eoſdem pro pœnitentia accipienda ad eũ miſit. Verumenimuero antequã proficiſcerẽtur, ne regni negotia ſine gubernatore & moderatore relinquerẽtur, Epiſcopũ regni adminiſtratorẽ conſtituerunt, & ſic ad Eremitã pertexerunt. Qui cũ eorũ aduentum prænouiſſet, benignè & clemẽter eos excepit. Deinde cũ eos ad pœnitentiã fuiſſet adhortatus, multaq; de Dei bonitate & miſericordia diſſeruiſſet: *Pœnitentiam eiſdẽ imponit Anachoreta.* pœnitẽtiam eis ſeptennẽ peregrinãdi ad diuerſa SS. loca impoſuit, ſecundum quod ei fuerat reuelatum. Peregrinari igitur cœperunt per diuerſas prouincias & regiones, multa incõmoda tolerãtes. Peracto ſeptennio pœnitentiæ, cũ ad Eremitã redirent, per ſyluã aberrare contigit. Superueniẽte verò nocte cũ amplius ambulare nõ poſſent, ſubſtiterũt. Tunc Albanus colligens per Eremũ herbas & folia, lectum parentibus cõpoſuit ad quieſcendũ: ipſe verò in arbore excubabat, ne feræ eiſdẽ aliquam moleſtiam inferrent. Sed ô fragilitatẽ humanæ naturę! Qui iam per pœnitentiã ad ſalutis portũ peruenerant: iterũ per peccatum, naufragiũ faciunt. Miſeri enim illi, inſtigante diabolo, ad vomitũ redeuntes, iterũ inceſtuosè peccant. *S. Albanus patrẽ & matrem ad inceſtuoſum vomitũ redeuntes trucidat.* Quod Albanus ſentiens, turbatus, & iracũdia magna excandeſcẽs, ex arbore præceps ruit, & parentes, ô nefas! ô ſcelus! qui eum genuerant, zelo & iracundia exardeſcens, baculo peremit. Nondũ animam efflauerant miſeri, cũ ipſe conſcientiæ ſtimulo agitatus, penè in deſperationis barathrũ cecidiſſet, niſi Dei miſericordia eũ præueniſſet. Poſtquã ergo, ô rem deplorandam! parentum corpora cũ multis lacrymis & gemitibus, vtcũque, & quomodo poterat, ſepeliſſet: ſurgente aurora, ad Anachoretã perrexit, *Ob cõmiſſum parricidium ſeptennẽ peregrinationis pœnitentiam accipit.* qui iã omnia per ſpiritũ præcognita, quæ contigerant eo adueniente narrauit, eumque grauiſſimè redarguens propter execrandũ ſcelus, à ſe repellebat: ſed vidẽs eius lacrymas & cor contritũ, iterato ſeptennẽ ei peregrinationẽ iniunxit, & ſic eum in Domino abire præcepit, ita tamen vt peracta pœnitentia ad eum reuerteretur. Patiẽtiſſimè igitur & corde cõtrito longã pœnitentiã ſanctus iuuenis exercebat, diuerſa Sanctorũ limina viſitando: quatenus eorũ ſuffragiis & precibus adiutus à peccatorũ ſuorũ nexibus ſolueretur. Expleta pœnitentia, ſecundum Anachoretæ præceptũ ad eũ reuerſus eſt. Quem gratanter excipiens, poſtquã per aliquot dies eum apud ſe retinuiſſet, quadam die eũ aduocãs dixit: Gaude frater Albane, Deus vidit pœnitentiam tuam & lacrymas tuas, ſecurè igitur ad propria redire poteris. *Eremitico habitu induitur S. Albanus.* Ille verò nullo modo ad ſæculum redire volens, rogauit Eremitam vt ei ſanctæ conuerſationis habitũ traderet, & ſecũ manere permitteret. Anachoreta votis eius benignè annuẽs ſãctæ conuerſationis habitũ ei tradidit: eũque docuit perfectionis viam. Cum per aliquot menſes cum eo ſolitariã vitam ducens permanſiſſet, ſatiſque inſtructus eſſet: per totam vitã peregrinari decreuit. Conſulto ſuper hac re magiſtro, propoſitũ approbauit, *Prædicit ei Eremita eum fore martyrẽ.* quinetiam eum futurum Chriſti martyrẽ prædixit. Quod cũ B. Albanus reſciuiſſet, ne eius vita poſteris remaneret incognita, eius precibus ab Anachoreta literis mandata eſt. Quã in pyxide locatã, ad collum ſuũ alligauit, & abiit: ſicque relicto regno factus eſt Anachoreta & peregrinus. Qui cũ diuerſas Europæ peragraſſet regiones, Maguntiã veniens, multa ibi SS. corpora viſitauit. *Habitat in nemore prope Moguntiam.* Ætatẽ igitur & vires deficere ſentiens, tandem Maguntiæ ſubſtitit, & in nemore prope ciuitatẽ ſibi tuguriolũ conſtruens aliquot annis habitauit, in magna paupertate, abſtinentia, & nuditate rerũ omnium viuens. Eo ſic in ſanctis operibus perſeuerãte, tandem ſui magiſtri prædictio ad effectũ venit. Nam quadã die dum in tuguriolo ſuo, Deo intentus eſſet, ſuperuenientes latrones pagani, eũ interrogarunt quis eſſet. At ille Chriſtianum ſe eſſe profeſſus eſt. Illi audito Chriſtiano nomine, eũ arripientes, minis & blanditiis ſuadebãt vt negaret Chriſtum. Cumque ille ſe nunquã Chriſtum Dominum verum Deum & hominẽ, negaturum diceret; quin potius eoſdẽ hortaretur ad conuerſionẽ, *Iugulatur à latronibus S. Albanus.* multis plagis & verberibus affectus, tandem eum iugularunt, & corpus ſanctum in flumen proiecerunt. Quod cum curſu fluminis ad molendinum fuiſſet delatum; dum cuiuſdam militis filia leproſa ſe in flumine balnearet, repẽtè à lepra mundata eſt. Quod admirans, cùm celeri curſu veniſſet in vrbẽ, & miraculum narraſſet: multi leproſi veniẽtes, & ſe in amne tingentes, mundabantur. Et mirantibus cunctis vnde talem aqua virtutẽ haberet: perquirentes, corpus martyris inuenerunt, *Leproſi ſanãtur.* & reperta pixide, vitaque ipſius perſpecta, Deo gratias agentes, cum honore corpus aſportantes, venerabiliter condiderunt, Calend. Decemb. vbi & quieſcit miraculis clarens.

NOTÆ.

Albanus.] *De quo agunt Petrus de Nat. lib. 1. c. 16. Petrus Cratepolius de Epiſc. Germaniæ, in Annal. Epiſc. Mogunt. vbi vitã eius, & parricidiũ ſummatim deſcribit, Albanus Regia ſtirpis, &c. Marcus Marulus lib. 4. c. 10. vbi ſic ſcribit. Albanum furore percuſſũ, patri necem intuliſſe conſtat, &c. Tempus quo martyrium ſubiit, prodit Petrus Cratep. vbi ſupra. Fuit & alius Albanus martyr qui etiam Moguntiæ paſſus eſt, de quo Mart. Rom. 21. Iunij.*

Maguntiæ ſubſtitit.] *Maguntia, ſiue Moguntia, eſt vrbs celebris Galliæ Belgicæ, quæ vulgò dicitur* Maience.

VITA SS. EREMITARVM PELAGII, Arſenij, & Syluani. Incerto Auctore.

Ex ant. Cod. Bibl. Monaſt. noſtri Lugd.

REgnante in Legionis regno Ordoneo tertio, ſuſcitauit Deus quendã virũ in armis ſtrenuum Ferdinandũ Gundiſaluũ Comitẽ, cuius filia Vraca nomine,

nomine, ſupradicti Ordonei Regis vxor erat. Comes ergo Ferdinandus Gundiſaluus, deſiderio ſeruiendi Deo, bella duriſſima aduerſus Sarracenos aggreſſus eſt. Primo autem congreſſu deuictis Sarracenis obtinuit Caſtrum quoddam quod dicitur de Tharaco, in cuiuſdam ropis altitudine collocatum: vnde Sarracenis euenit tribulatio magna.

Comitis Ferdinandi Gundiſalui magnanimitas.

Tunc Almanxor Sarracenorum potentiſſimus Rex, cùm audiuiſſet quod Ferdinandus Gundiſaluus cepetat prædictum Caſtrum, iratus valdè congregauit magnam Regum Sarracenorum poteſtatem, aliarumque gentium, quorum numerus duodecim legionum militum erat. Vna autem legio in ſex millibus ſexcentis ſexaginta ſex conſiſtit. Cum verò prædictus Comes Ferdinandus cognouiſſet quod Almanxor veniret contra eum in multitudine tam graui, ſtatim legatos ſuos per totam Caſtellam miſit, vt ad eius auxilium venire minime differrent. Collecto igitur magno exercitu, ad eum venerunt, habitoque cum eis conſilio, hortatus eſt vt buno animo eſſent, & viriliter aduerſus Chriſtianorum inimicum decertarent. His ita conſtitutis, Ferdinandus Gundiſaluus tædio affectus, vt paulułum à curis animum reuocaret, cum ſeruis ſuis vt venationi operam daret, abiit (valdè enim venatione delectabatur.) Cùm autem miræ magnitudinis aprum inſequeretur, contigit, vt à ſeruis ſuis ſeparatus, per montem oberrans, veniret in quandam ſpeluncam, quærens aprum, ſed cùm non inueniſſet, & huc illucque aberraret, tandem ingreſſus eſt quandam Eccleſiam paruam. Eccleſia autem illa tota erat exteriùs cooperta quadam herba quæ dicitur hedera, ita quod nullo modo videbatur, erantque in cellulis circumcirca conſtructis tres Anachoretæ, qui ſoli Deo in hoc deſerto ſeruiebant. Quorum nomina ſunt Pelagius, Arſeoius, & Sylnanus. Cùm igitur prædictus Comes, ingreſſus Eccleſiam, acceſſiſſet ad altare, aptum iacentem in terra reperit, eumque propter loci reuerentiam occidere noluit, ſed flexis genibus orationem ſuam fudit ad Dominum. Cùm autem orationi ſuæ finem impoſuiſſet, ſtatim venit ad eum vnus trium illorum Anachoretarum, qui dicebatur Pelagius, & interrogauit eum quis eſſet, & quid peteret. Comes verò ei nihil celauit, dixitque quod ſegregauerat ſe à gente ſua, & intrauerat ibidem vt quæreret aprum. Tunc Eremita dixit ei. Rogo te propter Deum, & propter tuam bonitatem, quod ſis iſta nocte meus hoſpes, dabo tibi panem hordei vt comedas, quia de tritico non habeo, & dabo tibi de aliis quæ potero habere. Quod Comes cùm audiſſet, lubenti animo manſit apud eum illa nocte.

Almanzor Rex Sarracenorum.

Legio quid.

Tres reperit Anachoretas Ferdinandus.

Pelagij Eremitæ benignitas.

Die autem ſequenti, cum ſummo manè Eremita Pelagius ad Comitem veniſſet, omnia quæ euentura erant prædixit ei dicens: Certiſſimè credas quod diriget Deus negotia tua, & deuinces omnem poteſtatem illius Almanxor, prælium magnum babebis cum eis, ſed & certiſſimè vinces eos, & tot ex eis occides, quod non erit numerus. Item ſcias certiſſimè quod recuperabis vnam magnam partem terræ, & effundes ſanguinem regum & magnatum, & fœlicitas tua tam magna erit, quod per totum mundum ſonus exibit militiæ tuæ. Sed & ante tertium diem eris in magnis anguſtiis poſitus, quia videbis totam gentem tuam vltra modum pauore percuſſam propter vnum teterrimum ſignum quod videbunt, nec erit ibi aliquis tam fortis quod non langueſcat timore. Sed tu ſtatim conforta eus melioribus verbis quibus poteris, exponendo ſignum, & ipſi ſtatim perdent timorem, & ex nunc vade fœliciter, inueniesque omnes tuos triſtes planctus & luctus propter te facientes, & cogitantes quod ſis captus vel mortuus. Sed rogo te & peto iſtud, quod poſtquam deuiceris, recorderis huius pauperculæ ſocietatis, & tam pauperrimi loci, quia nos tres Monachi ſumus ſoli, facientes pauperrimam vitam, & niſi Deus nobis eſſet adiutor, deuorarent nos crudeliſſimæ beſtiæ huius montis.

Pelagius prædicit Comiti euentura.

Comes igitur valefaciens, ad propria reuerſus eſt, narrauitque omnia quæ ſibi acciderant cum Pelagio Eremita. Paruo autem elapſo tempore, cum præcepiſſet moueri exercitum ſuu, venit ad locum vbi ſe mutuo videbant Chriſtiani & Sarraceni, tantaque erat Sarracenorum multitudo, quod montes & valles cooperti videbantur, veniebantque ſonantibus tubis, & tumultum magnum excitantes. Tunc autem accidit ſignum quod prædixerat Pelagius Eremita: vnus enim militum Comitis Gundiſalui cum aſcendiſſet equum pulcrum & velocem, vrgeretque eum calcaribus, aperta fuit terra, & degluciuit eum cum equo ſuo. Tunc fuerunt omnes milites Comitis percuſſi timore magno dicentes: Propter peccata noſtra iſtud accidit nobis, & bene apparet quod Deus dereliquet nos. Sed virtuoſus ille Comes cum eos bono animo eſſe iuſſiſſet, & vt ſperarent in Domino admonuiſſet, commiſſum eſt durum bellum, & milites Chriſtiani intantum accenſi fuerunt, quod vicerunt poteſtatem Sarracenorum, & fugit Almanxor cum paucis. Victi ergo Sarraceni fugerunt: ſed Comes Ferdinandus perſequens eos cum paucis de ſuis, occidit plures eorum, & in tentoriis aurum, argentum & vaſa pretioſa & arma reperiens, militibus diuiſit ſpolia. Exinde Comes prædictus venit cum omnibus ſuis ad ſupradictum Eremitorium S. Petri, deditque ibi multa donaria, reuerſuſque eſt in ciuitatem ſuam in gloria cum omnibus ſuis: vbi aliquot diebus ſtetit propter vulnera ſananda illorum qui in bello fuerant volnerati. Hac igitur die Deus manifeſte oſtendit ſuam poteſtatem, in hoc quod trecenti milites Chriſtiani, tantã Sarracenorum multitudinem, & tam potentem virum ſicut erat Almanxor, ſuperatuor.

Aperta terra vnum militẽ Comitis deglutiuit.

Fugiunt Sarraceni.

Interea Sarracenorum Rex Almanxor valde dolens de euentu belli, tranſiuit vltra mare in Affricam, præcepitque prædicari per totam Sarracenorum terram, quod venirent ad eius auxilium contra Ferdinandum Gundiſaluum. Cum hoc Sarraceni audiuiſſent, venerũt ad eum ſine numero, ſicut qui veniunt ad indulgẽriam cruciatæ, quam nos Chriſtiani fideliter accipimus, cum ſedes Apoſtolica debitis circunſtantiis penſatis, illam concedit. Vltra autem prædictas Sarracenorum gentes, congregauit etiam totam Andaluziæ poteſtatem, & ſic cum exercitu quaſi innumerabili venit contra Caſtellam, vt deſtrueret eam, & vt prædictum Comitem caperet & occideret, ſi poſſet. Quæ omnia cum cognouiſſet prædictus Comes, congregauit ſimiliter omnes Caſtellanos, venitque ad locum qui dicitur Predranita, Sarraceni verò erant in Vacinas.

Victus Almanzor copioſiorem colligit exercitum.

Comes igitur relicto exercitu ſuo, ſolus cum duobus militibus velociter perrexit, vt videret Pelagium Eremitam, qui ei altera vice prædixerat victoriam de Rege Almanzore reportaturum.

Obitus Pelagij.

Cum verò perueniſſet ad eius cellam, dictum eſt ei ab alıis duobus Eremitis, quod iam ex hac vita migraſſet. Vnde non parum dolens de morte eius, orationis gratia Eccleſiam ingreſſus eſt, flexiſque genibus ante altare rogabat vt Deus ſui miſereretur, & omnem Sarracenorũ deſtrueret poteſtatem. Cùm orationem prolongaret, ſubitò captus eſt quodam dulci ſomno, dormiuitque ante altare. Apparuit autem ei per viſum ſanctus ille Monachus Pelagius, candidis indutus veſtibus, & dixit ei: Dormis Ferdinande Gundiſalue? Surge & vade ad gentem tuam, quia Deus conceſſit tibi quicquid poſtulaſti, & ſcias certitudinaliter quod vinces Sarracenum Almanzor, & omnem eius poteſtatem, & perdes in prælio multos de gente tua. Sed & quia ſeruis Deo toto corde, mittet tibi Apoſtolũ ſuum Iacobum & me, cum multitudine Angelorum, ad adiotoriũ tui, & apparebimus omnes in bello cum armis albis, & quilibet noſtrum ducet crucem in ſuo vexillo, & cum Sarraceni viderint nos, vincentur, & dimittent tibi campum. Euigilans ergo Comes, & cogitans in illa viſione, orando, audiuit vocem ſibi dicentem & præcipientem vt citò pergeret ad committendum prælium.

Apparet Comiti Pelagius, & victoriam de Sarracenis promittit.

Reuerſus ergo ad ſuos Comes Ferdinandus, cum eis narraſſet viſionem, & eos bono animo eſſe iuſſiſſet, aſſerens quod die tertia debellarent & fugarent exercitum Sarracenorum, ordinauit acies ſuas, præcepitque omnibus, quod ſi prima die Sarracenos vincere non poſſent, cum audierint buccinam ſuam, quod retraherent ſe à prælio, & omnes congregarentur ſub vexillo ſuo. Poſtquam ergo omnes ſic ordinauit, venerunt omnes in tentoria ſua, & veniente nocte viderunt per aëra tabidum quendam ſerpentem venire ſanguine cruentatum, & quaſi vulneratum, emittentem tam fortes ſibilos, quod nullus ibi fuit tam audax qui non timeret: tam magnos autem & horribiles ex ore emittebat ignes, quod omnes de exercitu ſeipſos inuicem viderent. Cernens autem Comes populum ſuum pauore percuſſum, quia ex illa viſione conceperant quod vincendi erant à Sarracenis: eos his verbis conſolatus eſt, dicens: Amici, iſti Sarraceni incantatores ſunt & nigromantici, & ſuis inuocationibus appellant diabolum, qui pro eis multa ludicra operatur. Aliquis autem Sarracenus qui iſta ſcit facere, fecit illum apparere per aëra, vt nos tali arte terreret. Cùm ergo vos ſitis homines intelligibiles, optimè debetis ſcire, quod diabolus nihil vobis nocere poteſt, cùm Dominus noſter Ieſus Chriſtus ei abſtulerit poteſtatem. Commendemus nos ergo Deo, quia omnipotens eſt, & liberabit nos de inimicis noſtris.

Præſtigioſus Draco in exercitu Comitis apparet.

Sarraceni incantatores & nigromātici.

Confortat ſuos milites Comes Gundiſaluus.

Talibus verbis Comitis confortati milites, cum in galli cantu ſurrexiſſent, & Miſſam audiuiſſent orauerunt: ac de peccatis ſuis contriti & confeſſi, rogauerunt Deum, vt adiuuaret eos contra Sarracenos. Poſt hæc parauerunt acies ſuas, & Sarraceni ſimiliter ſuas, & commiſſum eſt prælium magnum, mortuique ſunt multi ex vtraque parte, nec alteri partium conceſſa eſt victoria eodem die. Verumtamen expulerunt Chriſtiani Sarracenos à tentoriis ſuis, & manſerunt illa nocte in iiſdem, in quibus inuenerunt omnia neceſſaria, ſteteruntque armati per totam noctem. Altera autem die ordinatæ ſunt acies in campo ex vtraque parte, & venerunt Sarraceni aduerſus Chriſtianos magnis vocibus acclamantes: Chriſtiani ſimiliter audita Miſſa, exeuntes aduerſus eos, inceperunt prælium, durauitque per totam diem, nec tamen vna pars alteram ſuperare potuit. Fuerũt & in hoc ſecundo bello etiam multi mortui ex vtraque parte, & plurimi vulnerati, & reuerſi ſunt Chriſtiani ſuperueniente nocte in tẽtoria ſua triſtes & vulnerati. Tertia verò die illuceſcente, iterum commiſſum eſt duriſſimum bellum inter vtroſque, & Chriſtiani ducebãt ante ſe ſignum Crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti, orantes toto corde vt Deus vellet eos iuuare contra inimicos. Interim ex vtraque parte multi ceciderunt, & præcipuè ex Chriſtianis, vnde cogitabat Comes, ſe non amplius Caſtellam viſurum.

Milites antequam prœliũ committant, Miſſam audire debent.

Sarraceni à Chriſtianis de ſuis tentoriis expelluntur.

Cum ergo eſſet in maxima preſſura, incepit mente orare Deum, & ecce vidit Apoſtolum Iacobũ & Pelagium cum multitudine militum, & militaribus ſplendentibus armis, Crucis ſigno inſignitis, qui omnes ibant potentiſſimè percutere Sarracenos aciebus ſuis ordinatis. Quos cum viderũt Sarraceni, timore magno percuſſi ſunt neſcientes quid facerent: mirabantur etiam multũ vnde venerant illæ gentes armatæ, & inſignitæ omnes vno ſigno. Cùm autem Chriſtiani qui iam erant quaſi victi, vidiſſent Apoſtolum Iacobum, reſumptis viribus irruerũt in Sarracenos, & multitudinem magnam occiderunt: alij verò terga dare coacti ſunt, illiſque fugientibus perſecutus eſt eos Comes duobus diebus & duabus noctibus, pluresque eorum occidit, plures autem captiuauit. Quarta autem die reuerſus eſt cum ſuis ad locum prædicti belli de Bacinas, & quæſierunt Chriſtianos mortuos inter Sarracenos mortuos, & hortatu Comitis aſportauerunt ad Eremitorium prædictũ cadauera, ſepelieruntque ibi. Dicitur nunc locus ille ſanctus Petrus de Arlancha, vbi fuerat ſanctus ille Eremita Pelagius, & reuerſi ſunt vnuſquiſque in locum ſuum cum gaudio magno.

A S. Iacobo Apoſtolo, & Pelagio fugantur Sarraceni.

S. Petri Monaſt.

N O T Æ.

Pelagius.] *Tam de Pelagio quàm de ſociis agunt Vaſæus in Chronico, Mariana lib. 8. c. 6. Yepes in Addit. ad Mart. Monaſticũ. Obiiſſe dicitur Pelagius anno Domini 950. Videtur Baronius de victoria Gundiſalui Ferdinandi dubitare. Sed non eſt quod timeat, nam hæc celebris ab omnibus Hiſpanicarum rerum ſcriptoribus admittitur victoria. Atque præter eos, etiam doctiſſimus Bozius tom. 1. de ſignis Eccleſiæ, de inſigni illa victoria Comitis Ferdinandi pluribus mentionem facit. Præterea tam de Pelagio, quàm de ſociis plura in Chronico S. Bened. tom. 1. vbi hæc verba habẽtur. Hiſtoria trium iſtorum Sanctorum valde authentica eſt, & approbata, quia fundatur ſupra ſanctitatem vitæ ipſorum, & miraculorũ, ſicut ex multis monumentis dictæ Abbatiæ, (ſcil. S. Æmiliani) colligi poteſt, & ex traditione omnium Monachorum, qui eoſdem tanquam ſanctos honorarunt. Et nunc quoque eorum corpora in tribus thecis repoſita, videntur eleuata ſupra altare quod vocant Sanctorũ Martyrum.*

VITA S. VENTILÆ EREMITÆ.
Incerto Auctore.

BEATVS Ventila, parentibus in Hiſpania ortus eſt non infimis. Qui ab eis in Dei timore edocatus, ſcholiſque traditus, cum eſſet bonæ indolis, multos fecit progreſſus. Erat autẽ miſericordia in pauperes præcipuus, & caſtitate honeſtus. Qui cum ad adoleſcentiæ florem perueniſſet, vitia, carniſque voluptates, quæ illam ætatem ſequuntur, fugiebat, & creſcens corpore, creſcebat & virtute. Valde autem cœpit ad vitam ſolitariam anhelare. Quare opportunitate nacta, parẽtes latenter deſerens,

Patria S. Ventilæ.

Amplectitur vitam Eremiticam.

tens, Monachus factus eſt, & paulo poſt, Eremiticam vitam quam tantopere concupierat, amplexus eſt, apud Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pugin nou longè ab Orenſi ciuitate.

Ibidem degens, ieiuniis & vigiliis corpus atterebat, multaſque à dæmonibus ei illatas moleſtias, ope omnipotentis Dei viriliter ſuperauit: quinetiam multis miraculis clacuit; nam cæcis viſum, ſurdis auditum, aliiſque ægrotis ſanitatem reſtituit. Sicque in ſanctis operibus perſeuerans, tandem migrauit à ſæculo Era 928. qui eſt annus Domini 890. ibique cum ſequenti Epitaphio ſepultus eſt.

Migrat ex hoc ſæculo.

Hic requieſcit famulus Dei Ventila, qui obiit die 10. Calend. Ianuar. Era DCCCCXXVIII.

NOTÆ.

Veotila.] *Agit de eo Morales in Hiſt. Hiſpan. lib. 15. c. 22. Meminit eiuſdẽ Illuſt. Card. Baron. tom. 8. Annal. & Vvion. in Mart. Monaſtico 23. Decemb.*

VITA S. VENANTII EREMITÆ & Martyris. Incerto Auctore.

Illuſtris proſapia S. Venantij.

SANCTVS Venantius ex illuſtri proſapia Comitum Hannoniæ ortus, fuit filius Sanctæ Amelbergæ, & frater Sanctæ Pharaildis. Hic à teneris annis iam demonſtrabat ex grauitate morum ſe à Deo electum eſſe. Nam vitia quæ ſeparant à Deo abhorrebat, & ad virtutes acquirendas totus ſedulo operam nauabat: ita vt ab omnibus vnicè amaretur. Sed conſiderans quàm difficile ſit poſſe Deo placere & hominibus, valedicere mundo diſpoſuit.

Secedit in Eremum.

Itaque factus adoleſcens, mundum, parentes, diuitias atque honores contemnens, ſecedit in Eremum, locũque ſuæ habitationis in opaco quodam ſaltu non longè ab Arca ciuitate ſibi deligens, tuguriolum ſicut potuit propriis manibus conſtruxit, ibique cœpit Dei laudibus inſiſtere atque macerationi corporis; ita vt noctes quandoque inſomnes tranſigeret, & corpuſculo vigiliis & ieiuniis continuè attrito, vix ad illius ſuſtentationem cibum præberet. Tunc temporis Pipinus inclytus Francorum Rex in ſui regni ſedem elegerat Aream ciuitatem, eo quod in amœniſſimo loco conſtituta eſſet. Igitur prædictus Rex habebat filiam nomine Itiſbergam, eximia omnino corporis pulchritudine decoratam: ſed quæ maiori animæ pulchritudine excellebat. Virginitatem enim ſuam ſponſo ſuo deuouerat Chriſto. Quæ cum audiſſet famam Sancti Eremitæ Venantij, ſæpius ad eum viſitandũ pergebat, & ab eodem vitæ cæleſtis pabulum percipiebat. Contigit verò vt virgo prædicta ob eximiam pulchritudinem à multis Regibus & principibus in matrimonium quæreretur. Sed cũ omnes reſpueret propter amorem virginitatis quam Deo vouerat; tandem blanditiis & minis à patre ſollicitata, coacta fuit aſſenſum præbere vt cum Portugalliæ Rege matrimonio iungeretur. Paucis autem diebus ante prædicti Regis aduentum, cum pro nuptiarum ſolemnitate omnia præpararentur; virgo ſancta virginitatem ſuam omnibus horis & momentis Deo commendabat. Quadam verò die plus ſolito diuini amoris igne ſuccenſa, cœpit rogare Deum, quatenus ei placeret vultum ſuum ſcabie & puſtulis deformare: vt hoc pacto ſponſus ſuus carnalis ab eius amore auocaretur.

Durè macerat corpus ſuum.

S. Itisberga filia Pipini Regis virum Dei ſæpe viſitat.

Omnipotens & miſericors Dominus, qui voluntatem timentium & diligentium ſe, facere conſueuit; ita ſponſæ ſuæ vultum ſcabie & puſtulis cooperuit, vt cernentibus horrorem & timorem incuteret. Vnde prædictus Rex qui eam prius ardentiſſimo amore dilexerat, poſtmodum eam contemnere cœpit, & ſibi aliam ſponſam quærere. Beata autem Itiſberga in propoſito virginitatis perſeuerans, beatum Eremitam Venantium ſæpius adibat regio ſtipata comitatu, à quo in ſpirituali vita dirigebatur. Sed quid non mortalia pectora cogit auri ſacra fames? Quidam latrones videntes virum ſanctum ſæpius à filia Regis viſitari; ſuſpicati ſunt multum auri & argenti pondus apud eu[illegible] eſſe inuenturos. Nacta igitur occaſione, [illegible] quadam venerunt ad cellam viri Dei, quam cum effregiſſent, virum Dei crudeliter occiderunt, ſanctumque corpus in vicinum flumen proiecerunt.

Impetrat à Deo S. Itisberga vultus deformationem.

Quadam igitur die cum beata Itiſberga de more profecta fuiſſet ad cellam viri Dei, & eum non reperiſſet, multum dolere cœpit. Nocte verò ſequenti eidem reuelatum fuit quod ſi deſideraret ſanitatem recipere, de primo piſce qui in fluuio caperetur deberet comedere. Cùm autem miſiſſet piſcatores ad fluuium, multo tempore fruſtra laborauerunt, ita vt recedere diſponerent. Verumtamen diuina voluntate factum eſt, vt corpus mortuum tangerent, quod ex aqua traxerunt, circa quod etiam anguillam inuolutam ceperunt, quam continuò Itiſbergæ miſerunt. Quæ ſtatim atque comedit de piſce ſibi aſportato, ſanitatem priſtinam & pulchritudinem etiam ampliorem recepit. Sed audiens cum piſce corpus mortuum fuiſſe captum, ad locum properauit vt illud videret. Et cernens quod eſſet corpus beati Venantij patris ſui & directoris ſpiritualis, prorumpens in lacrymas, ſuper illud proſtrata cecidit, ſæpius deoſculans, & lacrymis ſuis irrigans. Poſtea verò illud honorificentiſſimè ſepeliri fecit; multaque ad eius ſepulchrum facta ſunt miracula. Beata etiam Itiſberga cum multos annos in ſanctitate vitæ perſeueraſſet, migrauit ad ſponſum circa annum Domini 800. multiſque miraculis tam in vita quàm in morte claruit. Cuius corpus ſucceſſu temporis à Sancto Vvinoco Bincham tranſlatum fuit anno Domini 1221. Porrò feſtum Sancti Venantij 10. Octobris celebratur.

B. Itisberga manducãs de piſce qui tetigerat corpus S. Venantij, priſtinæ ſanitati reſtituitur.

Sancto ſuo quieuit B. Itisberga.

NOTÆ.

Venantius.] *De eodem agunt Vvionius in Martyrologio Monaſtico 10. Octobris, & Gazætus tom. 1. de vitis Sanctorum in vita Sancta Itiſberga. Obiit vir ſanctus anno Domini 690. Agitur infra de alio eius nominis Venantio Bellouacenſi.*

Ab Area.] *Eſt Area ciuitas Galliæ, quæ vulgò dicitur* la Haire.

Filiam nomine Itiſbergam.] *Vocatur alio nomine hæc ſancta virgo Isberga.*

VITA S. LEVFREDI ABBATIS. Incerto Auctore.

Patria Sancti Leufredi.

BEATVS vir Leufredus intra Gallias, in pago Ebroïcenſi exortus eſt, ſanguinis nobilitate conſpicuus, parentibus Chriſtianiſſimis natus. Hic ab adoleſcentia ſua, cùm in vana huius mundi gloria excreſcere poſſet, mox adhuc puerulus, diuino ſpiritu tactus, æſtuabat animo, aſſiduè parentes deprecans, vt acceſſum poſſet habere ad aliquem locum, vbi exer-

Puerulus valde aſpirat ad ſtudia litterarum.

citia litterarum in ſcholis inuenirentur. Ad hæc cum pater nullo modo aſſentiret, & filij diceret ſe non poſſe abſentiam ſuſtinere, puer ille deuotus occaſionem inuenit, qua id quod deſiderabat, perficeret. Petiuit ergo à patre vt liceret ſibi cognatos & affines ſuos viſitare, qui in Caſtro Ebroicenſi morabantur: cúmque viſionis mutuæ, & allocutionis eis impendiſſet officium, continuò ad propria reuerteretur. Poſtquam itaque obtinuit quod poſcebat, ad ſuburbium præfatæ ciuitatis tetendit: vbi venerandus confeſſor Chriſti Taurinus, Præſul quondam loci eiuſdem requieſcit. Veniénſque ad locum, & Æditůum domus Dei allocutus, ei voluntatis ſuæ reſerauit arcanum. At ille libenter eum audiens, quia mente ſyncerus, & corpore pulcher eſſet, fraterna dilectione ei miniſtrare curauit. Vt autem magiſtrum reperit, qui ſibi operam in litterarum eruditione impenderet: cum documento linguæ, morum probitate cœpit alios anteire.

Conatur eum pater impedire.

Subtili aſtutia propoſitũ ſuum perficit.

Tandem magnos progreſſus facit tam in litteris, quàm in bonis moribus.

Interea cùm ibidem diutiùs moraretur, parentes quos reliquerat, abſentiam eius grauiter ferentes, in exteris regionibus, ad aliquam Eremi vaſtitatem profugiſſe credentes, mox cœperunt circuire loca diuerſa, ſi forſitan eum alicubi reperire poſſent. Et cùm dies & noctes in quærendo agerent, in memorato loco inuentus eſt. Cumque ei vehementiùs inſtarent, vt parentum dolorem reuerſione ſua releuaret, reſpondit: Poſtquàm me Dominus meus Ieſus Chriſtus ad ſibi ſeruiendum aſſumere dignatus eſt: indecens omnino eſt, ſi ab eius nunc militia, ad carnis & ſanguinis tranſeam amicitias. Tanto ponderi verborum cum parentes reſiſtere non poſſent: in propoſito eum manere paſſi ſunt. Illiſque abſcedentibus, cœpto operi magis ac magis inſiſtere cœpit: quouſque omnibus ſodalibus tranſcenſis magiſtrum quoque ſuum æquiparare videretur.

A parentibus vndique perquiritur.

Inuentus ab eis, deinceps ad ſeculũ redire recuſat.

Cúmque omnia epotaſſet in quibus idonei doctores erant quos in eodem vico inuenerat, ad aliũ vicum, cui Condatus vocabulum eſt, feſtinus migrauit. Sed cùm nec ibi virum inuenitet, qui ſibi ſatisfaceret ad omnia quæ quærebat, quam citiſſimè loco ceſſit, & ad vrbem Carnotenſem conuolauit: vbi diuerſorum ſtudiorum doctrinam abundare cognouerat. Quo cum perueniſſet, iuuante Dei gratia, ita ad plenum eruditus eſt, vt omnes cum attentione diſcipulum mirarentur factum eſſe magiſtrum.

Galliсè Cõdé.

Carnotũ dat operã litteris.

Cúmque ſodalium contra ſe inuidiam graſſari conſpiceret, inde digreſſus, ad propriam poſſeſſionem remeauit. Cùm autem fama reuerſionis eius ad vicinos perueniſſet: cognoſcentes in eo diuinarum litterarum ſapientiam coruſcare, filios ſuos ab eo educandos offerebant. Quos ille & litterarum peritia imbuebat, & religionis modeſtia informabat: necnon neceſſaria indigentibus, viduis ac pupillis, & orphanis procurabat. Oratorium ſtatuit, quod etiam reliquiis diuerſorum ſanctorũ exornauit: vbi nullus introitus neque acceſſus fæminis dabatur. Et quamuis adhuc in habitu laico detineretur: opus tamen veri Monachi aſſiduè Domino perſoluebat, pernox in vigiliis & oratione perſeuerans.

Sodalium inuidia diſcedere cogitur.

Conſtruit Oratorium.

Adhuc laicus vitã Monachi agit.

Poſt hæc maiora & perfectiora ſemper animo inquirens, cœpit cogitare vt omnibus mundanæ dignitatis affectibus funditus deſpectis, Monaſticũ ſubitò conuolaret ad habitum. Igitur parentibus relictis intra noctis tenebras, de domo aufugit. Cui iter facienti pauper quidam nudus obuiam A venit. At ille pallio quo erat amictus, eum protinus veſtiuit. Indéque paululum progrediens, alterum pauperem nudum obuium habuit. Quem ſimiliter veſtimentis ſuis circumtexit: perueniſque ad Monaſteriolum, quod vocatur vulgò Vaterna. Cúmque illic habitantes aliquandiu eum detinere vellent, nullo modo acquieuit: quia fœminarum habitaculum illud erat. Egreſſus itaque petiuit locum qui dicitur Calliatus: vbi Dei hominem Bertrannum inuenit, cuius in rebus diuinis indefeſſa mentis agilitas ferebatur. Qui dum ſermone mutuo inuicem de ſpiritualibus agerent: viſum eſt eis vt aſpectibus hominum ſe ſubducerent, & quaſi catena colligati, intra clauſtra domus vſque ad B finem vitæ in hymnis, & precibus permanerent. Sed vir Domini Bertrannus, relictis omnibus quæ habebat, peregrè profectus eſt. Deuotus verò miles Domini Leufredus in cœptis perſiſtens, ibidem ſe velut in ſpecu retrulit. Ibi die noctuque orationibus & vigiliis intentus, fonte lacrymarum ora ſuffuſus, pietati omnipotentis Dei ſeipſum commendabat.

Exuit ſe vt veſtiat pauperes.

Vulgò Cally.

Bertrannus relictis omnibus peregrinatur.

Euoluto autem tempore cùm iam diſpenſatio diuina per eum plures lucrandos decerneret, audita fama beati Sidonij, Rhotomagenſem vrbem protinus aduenit, à quo ſanctæ conuerſationis habitum, & tonſuram accepit, & ſub ipſo patre voto ſe conſtrinxit.

Accipit habitũ Monaſticum à S. Sidonio Abbate.

C In diebus illis domnus Anſbertus in Rhotomagenſi vrbe Pontificatum gerebat. Hic frequenter virum egregium Sidonium, & Sanctum Leufredum, ad familiare colloquium inuitans, de acquirendis Deo animabus cum eis tractabat. Factum eſt interea, vt hortatu præſulis, & beati Sidonij, ad natale ſolum vir Domini reuerteretur: vt in patria ſua homines in via erroris ambulantes, ad lumen veritatis reduceret. Habitauit ergo in cella non multum longè à ciuitate. Per idem verò tempus Pontificatum Ebroicenſis Eccleſiæ Deſiderius agebat, à qua non longè, duabus ſcilicet leucis, eius cella diſtabat. Qui cum opinionem viri Dei audiſſet, & quia plures ab ipſo, lumine veritatis accenſi, vitam Apoſtolicam ſequerentur: zelo D inuidiæ ſuperatus, quod in Diœceſi ſua talia agere præſumpſiſſet, quadam die conſcenſo equo, aſſumptiſque officialibus ſuis, ad cellam viri Dei perrexit. Ventum eſt ad locum, & ſubitò virum Dei iniuria verborum exacerbauit. Sed cùm ad hæc vir ſanctus immobilis permaneret, magis ac magis Epiſcopus exagitatus furore, imperat ſuis, vt eum in equum leuarent, cum ipſe vir Domini iam decreuiſſet nunquam equum aſcendere. Cúmque pariter ambularent, & eum Epiſcopus ad ciuitatem perducere conaretur, vt ibi in eum quæcumque vellet libentius exerceret: necdum milliarium à cella hominis Dei compleuerant cùm ſubito equus cui vir Dei inſidebat, in terram concidit, & diru- E pta ſunt omnia viſcera eius. Mirantibus cunctis, Epiſcopus nimio terrore conſternatus eſt, atque leuitatem ſuam admodum reprehendit, quòd virum Dei lædere præſumpſerit. Sicque ad genua eius prouolutus, indulgentiam poſtulauit. Cui vir Domini placidè omnem iniuriam remiſit. Pontifex autem eum ſumma veneratione, & obſequio, cum ad cellam ſuam redire fecit. Vbi poſtea diuino adiutorio comitatus, per multa annorum curricula, & verbo fidei claruit, & miraculis coruſcauit.

Ansbertus Rhotomagenſis Epiſcopus.

Degit in cella S. Leufredus.

Deſiderius Ebroicẽſis Epiſcopus eius inuidet ſanctitati.

Nota miraculum.

Tandem reſipiſcit Epiſcopus.

Denique die quadam, vnus Monachorum nomine Giſlehardus, tanta antiqui hoſtis malitia percuſſus

culſus eſt, vt ſubitò animam exhalare ſe crederet. Currenſque ad hominem Dei, voce lacrymabili aiebat, ſuccurre pater, ſuccurre modo, ab hac luce diſceſſurus ſum. At vir Domini ad familiaria ſibi arma recurrit, hortatuſque eſt ſuos vt precibus obnixè inſtarent, vt verus & æternus paſtor Ieſus vnam ouem ſibi creditam, à iugo diaboli eripere dignaretur. Cùm autem ab oratione ſurrexiſſet, benedixit ei: dans præceptum vt in ieiuniis deuotus eſſet. Poſt hæc tradidit ei baculum, quem ipſe manibus geſtabat, & dixit ei. Conſtans eſto fili: non morieris modo. Viriliter age, & in operibus bonis meditare iugiter. Et ſanatus eſt frater ille: nec vlterius tale aliquid paſſus eſt.

Monachus obſeſſus à dæmone, ſancti viri precibus liberatur.

Alio itidem tempore, noctu flamma ignis cum caſu validiſſimè per omnia Monaſterij habitacula cremando peruolaſſet, repentè vir Dei manus ad cælum leuauit, omnipotentem inuocans, vt ipſe flammarum vires conſtringeret, qui fornacem Nabuchodonoſor nihil valere fecit, vt tres pueri liberarentur illæſi: deinde oratione completa, tanto imperio impetum ignis coërcuit, vt nihil vlterius contingere poſſet: ſed tota violentia ventorum in vnum conglobata, quaſi inundatione imbrium in ſemetipſa emarcuit. Vbi euidens miſericordia Dei, & interceſſio ſancti viri apparuit. Nam cum domus hæreret domui, omnia citiſſimè deperiſſent, ſi non ſerui ſui Dominus precibus placatus fuiſſet.

Daniel. 3.

Oratione impetum ignis coercet.

Alio quoque tempore certamen antiqui hoſtis quendam hominem inſtigauit, vt contra virum Dei inique ageret, & de rebus cellulæ ipſius diminutionem facere tentaret. Pro qua re vir Domini zelo domus Dei permotus ad iudicem feſtinauit. Cúmque ſanctus Dei famulus querelam ſuam exponeret: homo ille turpibus ſermonibus ei cœpit exprobrare, atque falſidicum appellare. Cui vir Domini concitato ſpiritu ait. Deus ipſe iudicet inter me, & te. Et in hoc apparebit quis noſtrum iuſtitiam impugnet, ſi modo dentes ei radicitus omnes ab ore ceciderint. Et ſit hoc ſignum ſuper omnem illius progeniem. Vix verba compleuit, & pondus condignæ vltionis ipſum, & ſemen eius percuſſit: ita vt omnes de illius progenie nati, hac maledictione deturpati ſint vſque in hodiernum diem.

Vltio diuina in furem, virum Dei iniuriis laceſſentem.

Aliud ſimile miraculum geſſit per eum ſpiritus Domini. Nam cum quondam in Auctura fluuio piſcando laboraret: ex aduerſo reſpexit eum quædam fæmina, & quaſi ſubſannans, in corde ſuo dixit; verè iſte caluus omnem hunc fluuium piſcando exhauriens euacuabit, nec quicquam poſt ſe aliis capiendum relinquet. Sic autem hoc ipſum intra labia ſe ſubmurmuraſſe putauit, vt nullo modo ad aures viri Dei pertingeret. Vir autem Deo familiaris conuerſus ad eam ait. O mulier quid inuides? aut cur moleſta es ſuper bono, quod mihi cum cæteris hominibus commune eſt? Fiat tibi retrò, & omni ſemini tuo, quod mihi à fronte accidiſſe vides: vt ſicut frons iſta capillis nudata eſt: ita tuum caput, & ſeminis tui retrò decaluetur. Quæ verba viri Dei mox impleta ſunt: ſicut vſque hodie rei veritas teſtatur. Nec mirum, quia omnipotens Deus, nec ea quæ à fidelibus famulis vel leuiter proferuntur, otioſa & vacua patitur præterire.

Item & in mulierem temerariam.

Alio quoque tempore, cum orandi gratia vrbem Turonicam peteret, limina ſancti Martini viſitare cupiens, tranſibat per pagum Vindocinenſem. Cumque iam veſpere ingreſſus eſſet quandam villam Solemniacum nomine, & fatigatus ex itinere, aquam ad bibendum poſtulaſſet: reſpondit hoſpes. O homo Dei penuria aquæ patria noſtra laborat: A non eſt nobis puteus, non eſt fons. His auditis, vir Dei ait ad fratres qui ſe comitabantur: Perennem fontem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum fratres deprecemur, vt de venis terræ huius fontem indeficientem manare faciat. Ilico ab oratione ſurgens, virga quam manu tenebat decies terram percuſſit, & continuò fons viuus effluxit, qui permanet vſque hodie. Perrexit aliquando pro quibuſdam neceſſariis negotiis ad nobiliſſimum Principem Carolum Martellum, Maiorem domus, qui eo tempore quo Dagubertus Rex, Childeberti glorioſiſſimi & æquiſſimi Regis filius, Regnum Francorum tenebat, curam Reipublicæ nobiliter adminiſtrabat. A quo honorificè ſuſceptus eſt, & humanè B tractatus, & quæcumque ſuggeſſit conſecutus eſt. Cùm autem filius eius Gripho ægrotaret, vir Dei rogatus à Carolo, aquam ſanctificauit, & membra pueri ex ea ſuperfundens, & ſigno crucis eum muniens, puer cœpit melius habere. Sequenti verò die Miſſarum ſolemnia celebrans, puero corporis Dominici ſacramentum tradidit. Poſt hæc optimè conualuit puer.

Precibus à Deo impetrat fontem.

Vulgò Maire du Palais

Honorificè excipitur à Carolo Martello.

Eſt Dagobertus ſecundus Childeberti filius.

Eius filium moribundum ſanat.

Quodam verò tempore, cùm à reclamatoribus rerum Eccleſiaſticarum, quas apud iudices ſeculares diſpoſuerat reuerteretur, hoſpitium cuiuſdam propinqui ſui ingreſſus eſt. Vbi cùm feruenti ſole muſcarum inſolentiam pateretur, & miniſter iam laſſaretur, non præualens abigere muſcas, vir Do- C mini manus conſerens ſuper oculos, Deum exorauit vt requieſcerent iam membra hac fatigatione laſſata. Tunc ſubitò omnis illa inquietudo muſcarum ceſſauit: nec vltra viſa eſt muſca in eodem loco.

Domum ab infeſtatione muſcarũ oratione liberat.

Dæmonum quoque phantaſmata potenter euaneſcere faciebat. Aliquando namque cum intempeſta nocte aliqui è fratribus ardentioris deſiderij ante tempus vigiliarum ſurrexiſſent, vt ſecretius orationi vacarent, adeſt immundus ſpiritus, ſedens in loco vbi vir Dei ſedere conſueuerat, aſſumpta eius effigie. Nec mirum, cum ipſe Sathanas transfiguret ſe in Angelum lucis. Cumque à tranſeuntibus veneraretur, quia æſtimabant ſecundum morem vi- D rum Dei illic conſediſſe, vnus eorum non oblitus, vbi virum Dei dimiſiſſet, citiùs venit ad eum dicens. Similis tibi (ô Pater) homo ſedet in baſilica vbi ſedere conſueuiſti; & modo illudit fratribus, qui per errorem illi reuerentiam exhibent. Audiens hæc vir Deo dilectus præſtigium diaboli mox recognouit: & eadem hora ſurgens, oſtia, & feneſtras Eccleſiæ, vexillo crucis depinxit: ac impetum in eum fecit, & flagellis vexare cœpit. Ille verò per diuerſa fugiens, non inueniebat aditum quo exiret. Tandem autẽ vnum inuenit locum, vbi vir Dei ſignum crucis non direxerat, foramen ſcilicet cameræ, vbi funis dependebat, per quem ſignum per horas canonicas pulſabatur. Et velociter funiculo illi E innixus, faſtigium templi conſcendit. Sed illo aſcendente, chorda poſt eum quaſi ab igne combuſta eſt. Adhuc autem lædere ſe poſſe ſanctum virum arbitratus, ſignum illud à templo aſportauit non longè à Monaſterio, & in defoſſo terræ aggere abſcondit. Quod poſtea vir Domini releuari fecit. Non enim latebat eum vbi repoſitum eſſet. Cognoſcentes equidem immundi ſpiritus dolos ſuos, & phantaſmarum figmenta, coram eo nihil valere, ceſſerunt loco, meritorum eius ſanctitate fugati.

Diabolus in aſſumpta viri Dei figura, ſedet in cathedra ipſius in Eccleſia.

Turpiter fugatur à viro Dei.

Signum hic pro campana ponitur.

Denique etiam per idem tempus puella quædam Guntharij Comitis, maligno ſpiritu infeſtabatur, intantum vt & linguæ officium amitteret.

Cumque

Cumque in præſentia viri Dei adducta fuiſſet: ille aqua benedicta eam aſperſit, & crucis ſanctificatione ſignauit. Deinde digitos ſuos in os mulieris imponens, expuenſque in faciem eius, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, immundum ab ea ſpiritum expulit, & continuo ſolutum eſt vinculum linguæ eius, & ad imperium viri Dei mox rectè loqui cœpit.

Puellam obſeſſam & mutam ſanat.

Alio tempore dum ipſe venerabilis pater cum fratribus in labore manuum occupatus eſſet quadam die, cùm iuxta ripam fluminis Aucturæ, quæ ipſi Monaſterio à plaga meridiana adiacet, dumos & ſpinas toto adniſu ſuccideret: cuidam fratri excuſſum de manubrio ferrum à manu cecidit, & in interiora fluminis demerſum eſt. Illud autem ferramentum vocant ruſtici bidubium: quod à quibuſdam falcaſtrum vocatur, eo quòd in falcis ſimilitudinem curuum ſit. Cùm autem ad notitiam viri Dei hoc perueniſſet, ipſe ad fluuium acceſſit, & cœpit perquirere ab operantibus locum vbi ferramentum cecidiſſet. Et agnoſcens locum, ſtetit è regione, & baculum quem manu ferebat in flumen porrexit, ſtatimque ſicut piſcis ad hamum, ſic ferrum illud natauit, & baculo illi inhæſit. Quod vir Dei reddidit operario ſuo, cohortans eum lenibus verbis, vt fidem diſceret habere in Deum, per quem talia fieri cerneret. Illud etiam adiiciendum eſt quod vir Dei geſſit in vicino Monaſterij ſui loco. Nam cum idem vir Dei quodam die Dominico poſt cõpleta tanti diei ſacramentorum ſolemnia, deambularet per loca vicina, inuenit quoſdam ruſticos terram arantes. At ille videns tantum facinus grauiter ingemuit, & ait: Heu miſeri quid hoc feciſtis? Quare tam grande nefas tentaſtis? Et conuerſus ad Dominum, cum lacrymis imprecatus eſt dicens: Fiat Domine terra iſta ſterilis, & nullus fructus ex ea proueniat in æternum. Quod ita factum oculis comprobamus: ita vt vſque hodie locus ille plenus ſit ſentibus & infructuoſis arbuſculis, neque nucem, neque fructum aliquem vtilem proferentibus.

Ferrum in aquâ lapſum natat.

Imprecatione terram ſterilem & infructuoſam reddit.

Aliquandiu ergo cella parua iuxta baſilicam vſus eſt, vbi cum appropinquare iam cerneret finem vitæ ſuæ, diebus & noctibus in ieiuniis, in vigiliis & orationibus Domino indefeſsè vacabat. Interea contigit vnũ ex Monachis è ſeculo migrare. Cumque fratres, qui corpus eius tractabant, inter veſtimenta eius tres nummos abſconditos reperiſſent: continuo patri reuerendiſſimo retulerunt. At ille vehementer ad hæc infremuit, & eum à ſocietate fratrum excommunicandum eſſe decreuit, dixitque fratribus. Ite, & eiicite eum in aliquem locum ſeorſum, & non in cœmeterio fratrum. Et accipientes nummos, proiicite ſuper eum clamantes: Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Qui abeuntes omnia ſicut iuſſerat executi ſunt. Factum eſt autem poſt circulum quadraginta dierum, cum deprecaretur vir Dei faciem Domini, & ſe in lacrymis & vigiliis, ieiuniiſque nimis pro noxa fratris illius affligeret, reuelatione didicit abſolutum eſſe fratrem, & ad preces eius peccati indulgentiam collatam. Statimque conuocatis fratribus ait. Fratres tempus eſt, vt miſereamur fratri, quem iudicio excommunicationis extra ſortem veſtram fieri cenſuimus, Dominus Deus noſter precibus veſtris placatus, veniam ei contulit. Ideoque & vos communicantes ei, corpus eius ad Polyandrium veſtrum reuocate. Sicque factum eſt.

Sub mortem viuit incluſus in cella.

Monachum proprietariũ ſepultura ſãcta priuat.

Habet reuelationem de ſalute fratris.

Tempus me deficiet, ſi velim omnia geſta illius comprehendere, licet plurima ſint, quæ homines ipſe latere voluit. Vnum eſt quod obliti ſumus, & neceſſarium duximus illud cõmemorare, quod inter cetera pietatis opera geſſit. Præuidens enim tempora erga religionem refrigeranda, Xenodochium Monaſterij ſui ad ſuſcipiendos pauperes rebus ſufficientibus ad huiuſcemodi eleemoſynam ditauit. Et vt opus miſericordiæ ſemper inuiolatum permaneat, teſtamento corroborare decreuit.

Xenochium conſtruit.

Poſtquam igitur per multa curricula annorum, cœtum Monachorum diutina pace texit, appropinquauit tempus vocationis eius de ſeculo. Febre itaque correptus deficientibus quotidie membris, congregari fecit ad ſe filios ſuos, quos in Chriſto genuerat, & exhortatus eſt eos multis ſermonibus. Deinde miſſis eulogiis ad vicina & remota loca ſanctorum, ſeipſum fidelium precibus commendauit. Tandem perſoluta nocturna ſynaxi, & eadem nocte dicto integro pſalterio, manè ſequenti inter verba orationis ſpiritum Deo reddidit. Sepultus verò eſt in Eccleſia, quam ipſe in honorem B. Pauli Apoſtoli fundauerat. Indeque tranſlatus eſt à Ioanne venerabili Epiſcopo Dolenſis Eccleſiæ, & Abbate loci illius, in ſeniorem baſilicam, quæ ædificata eſt in honorem viuificæ crucis, & S. Audoëni præcipui confeſſoris Chriſti. Militauit autem vir Domini Leufredus bonam militiam ſub Principibus Francorum, Childeberto, Dagoberto, & Chilperico, iunioribus ſcilicet Regibus. Quo tempore Grimoaldus, & Carolus ſenior, per ſucceſſiones Maiores domus Palatij; curam regni adminiſtrabant. Præfuit huic Monaſterio per annos circiter quadraginta & octo, & requieuit in pace vndecimo Calendarum Iuliarum.

Migrat in cælum vir ſanctus.

Corpus trãsfertur à Ioãne Dolenſi Epiſcopo.

NOTÆ.

Leufredus.] *De quo Martyrol. Rom. cum Baronio* 21. *Iunij. Agunt de eodem Petrus in Cat. lib.* 5. *c.* 136. *Vuionus in Martyr. Monaſtico, & quidam recentiores. Plura de eodem in Breuiario Eccleſia Pariſienſis. Varia eſt eius nominis deſcriptio. Nam quidam Leuſfredum, alij Leutfredum, cæteri Leufredum ſcribunt. Sed hæc diuerſitas parum obeſt. Sacrum eius corpus nunc Lutetiæ, in Eccleſia S. Germani à Pratis requieſcit, vt conſtat ex Breuiario Pariſienſ. Eccleſiæ. Scribit Vinc. Baralius in Chronol. SS. Inſulæ Leruneniis, multa eius miracula poſt mortem edita. Claruit (vt vult Petrus) tempore Iuſtiniani Imperatoris ſecundi. Fuit Abbas Monaſterij quod ad Aucturam fluuium beatus Audoënus Epiſc. Rhotom. diuina reuelatione in honorem S. Crucis fundauerat.*

Pago Ebroicenſi.] *Vulgò dicitur* Eureux.

Ad vrbem Carnotenſem.] *Hæc Gallicè dicitur* Chartres.

Æditũum domus Dei allocutus.] *Aliàs Æditimus, cuſtos ædis, à ſacris ædibus quas tuetur, Gallicè,* Secretain, garde du Temple.

Vnus Monachorum nomine Giſlehardus.] *In Breuiario Pariſienſi Giſlenandus vocatur. Giſlenandum Monachum à Diabolo vexatum liberauit, eique baculum ſuum pro ipſius tutela tradidit. Petrus legit Giſtenandum, ſed mendosè, melius Giſlenandus.*

Iuxta ripam fluminis Aucturæ.] *Vulgò dicitur* la Riuiere d'Vre.

Ad Polyandrum veſtrum reuocate.] *Melius Polyandrium. Eſt autem Polyandrium locus vbi ſunt multa ſepulchra publica. πολύανδρον enim Græcè ſignificat populoſum.*

Xenodochium.] *Eſt Xenodochium locus publicus quo hoſpites & peregrini excipiuntur, vulgò* Hoſpital.

VITA S. FRVCTVOSI EPISCOPI ex Anachoreta. Incerto Auctore.

Illuſtris S. Fructuoſi proſapia.

FRVCTVOSVS Hiſpanus, ex Gothorum regali proſapia ortus, Patrem habuit Principem & Ducem militiæ quorundam Regum, qui multas habebat poſſeſſiones atque diuitias. Ab ineunte ætate beatus Fructuoſus iam oſtendebat ex dictis & factis, ſe velle mundum eiuſque vanitates fugere, & perfectam atque ſecuram Monachorum vitam ſequi. Qui poſtquam Monaſticum ſuſcepit habitum, in ſpirituali atque Monaſtica vita inſtructus fuit à Tonantio Palenciæ Epiſcopo. In qua cum multum profeciſſet, non ſolum Monachi vndequaque ad eum concurrebant, vt ab eo inſtruerentur: ſed & Rex Receſuindus, qui admirans, ſimul & venerans Sancti Fructuoſi ſanctitatem, Monaſterium quod ille ex redditibus ſuis conſtruxerat Compluti magnificè dotauit, & locupletauit.

Inſtruitur in Monaſtica vita à Tonantio Palencia Epiſcopo.

Creatur Abbas.

Abbas conſtitutus cum in tranquillitate & ſolitudine degeret, omnium bonorum inuidus diabolus, machinas aduerſus ſanctum moliri nō deſtitit, commonens fratrem eius vt repeteret quædam bona quæ ipſe Fructuoſus dederat Monaſterio. Cū ab initio vellet eum Fructuoſus verbis lenibus, & ſuauiſſimis demulcere, nihilque ſe proficere conſpicere, ad Deum confugit: qui preces ſerui ſui audiens prædicto fratri grauiſſimum immiſit morbum ex quo obiit, & ſic Fructuoſus cum ſuis Monachis in pace & quiete permanſit.

Moleſtatur à fratre.

C

Cum vir ſanctus propter miracula à multis viſitaretur, nec poſſet in quiete & ſilentio permanere: ſæpius profunda deſerti penetrabat, vbi per multos dies manens à ſuis diu quæſitus, & inuentus, coturnicum aliarumque auium ope, ſæpius ad Monaſterium reducebatur. Multa ædificauit tū Monachorum, tum Virginum Monaſteria. Inter præcipuas Virgines quæ ad eum confugerunt, fuit quædam Benedicta nomine nobilis genere, quæ cum vni ex primis Regiæ curiæ in coniugium fuiſſet promiſſa, latenter ex paterna domo fugiens, venit ad virum Dei, qui ei ſanctæ conuerſationis habitum tradidit, & breui in virtute & ſanctitate excelluit. Multa Deus per ſeruum ſuum operati dignatus eſt miracula. Nam cum cerua inſequuta à canibus, ad viri Dei tuguriolum, tāquam ad ſecurū portum confugiſſet, nihil omnino mali paſſa eſt.

Multa conſtruit Monaſteria.

D

Cerua fugiēs ad eius cellā nihil mali patitur.

Tanti beneficij non immemor beſtia, numquam deinceps virum Dei derelinquere potuit, nec ab eo diuelli. Et ſi quando occurrebat dies in qua vel propter viri Dei abſentiam, vel propter negotia, ipſum videre non poſſet, inceſſanter gemebat, vſquequo aduenisſet, & tunc ad pedes eius proſtrata, ſaltibus & geſtibus lætitiam quam de eius aduentu habebat, demonſtrabat; quæ etiam ferè ſemper ad viri Dei pedes accubata permanebat. Beatus verò Fructuoſus videns huius beſtiæ ſuauitatem, eam valde diligebat, eique potum & cibum præbebat manu propria, gratiaſque Deo agebat, quod tam ſuauem naturam huic beſtiæ tradidiſſet: vnde ex hoc in magnam bonitatis & potentiæ rapiebatur admirationem.

En quomodo etiam beſtia abhorrent ingratitudinē.

E

Iuuenis quidam per inuidiam occidit Ceruam, ſed à Deo caſtigatur.

Cum quidam peruerſus iuuenis talia de beſtia erga virum Dei audiſſet, inuidia percitus, veniens ad cellam viri Dei, beſtiam miſerè occidit. Vnde primò doluit vir Dei. Sed omnipotens Deus qui iniurias ſeruis ſuis illatas vlciſci conſueuit, prædi-

A ctum iuuenem graui infirmitate percuſſit. Deueniensque ad extrema, tandem reatum cognouit, & acceſſiri faciens virum Dei, humiliter veniam poſtulauit. Sanctus autem, ſecundum Domini ſui præceptum, eundem viſitare non eſt dedignatus, voluitque reddere bonum pro malo, eum a morbo corporis & animæ liberauit, eique offenſam libentiſſimè remiſit.

Viri Dei erga inimicum manſuetudo.

Quando vir ſanctus in deſerto morabatur, laceris & relutis veſtibus indutus erat, ob amorem paupertatis. Vnde quadam die cum per deſertum ambularet, ruſticum in itinere offendit, qui ex habitu vili, eum fugitiuum & ſeruum exiſtimans, virum Dei grauiſſimis iniuriis & conuiciis, necnon & verberibus affecit. Patientiſſimè hæc verbera tolerabat pro Chriſti amore, humiliterque percutienti reſpondebat, ſe non eſſe ſeruum, ſed pauperem Monachum, qui pœnitentiam de peccatis ſuis in deſerto hoc faciebat. Verumtamen peruerſus & crudelis ruſticus paruipendens viri Dei verba, indeſinenter verberabat & percutiebat: quouſque Deus vlciſcens hoc ſcelus, permiſit ruſticum à diabolo vehementer torqueri. Cuius vicem miſertus vir Dei, Deum pro eo rogauit, & ſtatim præcepit dæmoni, qui ſine mora de corpore ruſtici exiens eundem in pace dimiſit.

Grauiſſimè à ruſtico verberatur.

B

Diabolus inuadit percuſſorem.

Liberatur precibus viri Dei.

Nocte quadam eo exiſtente in nauicula ſupra flumen Segouiæ, cum nautæ dormirent, ita ſupra aquas nauicula ferebatur quaſi omnes in remigādo fuiſſent occupati. Alia vice ſancto viro in Inſulam Cadiæ tranſmigrante, ſæua tempeſtas ita vehementer concuſſit nauim, vt omnes iam in profundum ſe rapi ſperarent. Verumtamen cum beatus Fructuoſus omnes qui erant in naui benignè fuiſſet conſolatus, orauit ad Dominum, & ecce ſubito tranquillitas magna facta eſt, & læti omnes ad portum incolumes peruenerunt.

Nauis nat ſine remige.

Sedat tempeſtatem.

Propter tanta miracula, & vitæ integritatem, tum etiam propter multorum Monaſteriorum conſtructionem, in quibus multi ſanctitate florentes ad Epiſcopalem dignitatem trahebantur, toti Hiſpaniæ innotuit. Vnde & ipſe, quamuis inuitus & renitens Dumienſis Epiſcopus factus eſt. Poſtmodum verò cum Synodo Braccarenſi intereſſet: eiuſdem ciuitatis Epiſcopus in peccatum carnis lapſus, factique pœnitens, a patribus abſolutionem ab officio obtinuit: in cuius locum ſuffectus eſt beatus Fructuoſus. Et ita ſimul Archiepiſcopus Braccarenſis, & Epiſcopus Dumienſis conſtitutus eſt. Neque propter tantos honores ſibi blanditus eſt: quinimo numquam priſtinū vitæ rigorem in ſilentio, in ieiuniis & vigiliis, & humilitate remiſit; ſed potius auxit: ſemper noua ædificans Monaſteria, omneſque facultates ſuas in vſus pauperum & Eccleſiarum quæ ſub eo erant, nempe Braccarenſis & Dumienſis, aliiſque pietatis & miſericordiæ operibus diſtribuens: inter quas vnum conſtrui curauit Monaſterium vbi ſepulturæ ſuæ locum delegit.

Creatur Epiſcopus Dumienſis, poſtea Archiepiſcopus Braccarenſis.

Notent hoc Epiſcopi huius temporis.

Sentiens vir ſanctus adeſſe mortem, ad eam totis viribus ſe præparabat quotidie. Sed & Chriſtus quem tantopere dilexerat, pro cuius honore tantos ſuſtinuerat labores, ei obitus ſui diem & horam reuelauit. Vocatiſque ad ſe Monachis & Preſbyteris ſuis, eiſdem tanti paſtoris abſentiam lugentibus, obitus ſui horam quam à Deo didicerat, patefecit, & non multo poſt grauiſſima febre laborare cœpit. Qua indies creſcente, die præfinita deferri ſe ad Eccleſiam iuſſit, vbi receptis deuotiſſimè Eccleſiaſticis ſacramentis, noluit amplius do-

Chriſtus ei diem obitus ſui reuelat.

Receptis Eccleſiaſticis ſacramentis, migrat in cœlum.

mum reuerti, ſed attollens in cælum oculos, abſque magno dolore & anguſtia glorioſum ſpiritum tradidit creatori decimoſexto Aprilis, quo die eius ſolemnitas celebratur. Sepultus fuit in ſupradicto Monaſterio, quod de nomine eius S. Fructuoſus hodie vocatur, vbi degunt fratres Recollecti, Ordinis S. Franciſci. Ibi eius ſepulchrum monſtratur, & os corporis eius cum parua particula pallij ſui Archiepiſcopalis, cum quo ſepultus fuerat, nam ſacrum corpus tranſlatum fuit quingentis aut circiter annis ab eius obitu, ad S. Iacobum in Gallicia, tempore Iacobi primi eius Eccleſiæ Archiepiſcopi. Ibi igitur ſacrum Fructuoſi corpus integrum in capella, ad latus Epiſtolæ, in capſa antiqua, auro, gemmiſque eleganter elaborata & ornata, cum ſumma reuerentia aſſeruatur.

Reliquiæ eius ad S. Iacobũ in Gallicia tranſlatæ.

N O T Æ.

Fructuoſus.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio 16. Aprilis. Plura de eodem in Breuiario Toletano 5. Idus Apr. Hunc S. Synodus Toletana decima dicta, tranſtulit à ſede Dumienſi in Bracharenſem, vt metropolim Galliciæ gubernaret, vt conſtat ex dicto Concilio, in decreto de Potamio. De eo item plura in Flore SS. Hiſpaniæ, & in Theſauro Concionat. tom. 2. & apud Vuionium tom. 2. Ligni Vitæ.*

VITA ALTERIVS S. FRVCTVOSI Eremitæ. Incerto Auctore.

Patria S. Fructuoſi.

BEATVS Fructuoſus inſigni Hiſpaniæ oppido Sigonia ortus eſt. Moribus valde inculpatus viuit, plenus columbina ſimplicitate. Et quidem cum eſſet dicti oppidi ditiſſimus ciuis, omnia caduca & vana eſſe conſpiciens, ſimulque valde anhelans ad vitam ſolitariam, omnes diuitias & theſauros ſuos pauperibus diſtribuit, & vnica tantum contentus tunica, in altiſſimi montis ſpeluncam ſe contulit: vbi vſque ad finem vitæ in ieiuniis, vigiliis, & corporis afflictionibus permanſit. Multaſque paſſus eſt dæmonũ tam viſibiles, quàm inuiſibiles pugnas, ventorum impetus, inclementias imbrium, algores niuium, & plures id genus labores, non ſolum amore Chriſti tolerabiliter, ſed etiam libenter, deſideranterque ſuſcipiebat.

Petit Eremũ.

Illæſus degit in medio ferarum.

Veniebant autem ad eum feræ ſylueſtres, à quibus nihil mali patiebatur, ſed è contra ad pedes eius recũbebant cum magna manſuetudine, eiſque quaſi rationabilibus imperabat: cuius voci continuò obediebant. Poſtquam igitur per multos annos ab omni hominũ tumultu ſegregatus vixiſſet, tandem præſcius mortis ſuæ, ad illã ſe præparauit, obiitque in ſpelunca ſua, cuius animam Angeli cum hymnis & canticis ad cœlos euexerunt. Cuius corpus Segouienſis Eccleſia poſſidet, & feſtum eius ſolemniter quotannis celebrat, eumque tanquam Eccleſiæ & ciuitatis patronum veneratur.

Moritur.

N O T Æ.

Fructuoſus.] *Fuere quidam qui nullam inter hunc de quo agimus Fructuoſum, & alium Epiſcopum de quo ſupra egimus, diſtinctionem facere voluerunt. Sed falluntur omnino, nam & temporis ratio hoc declarat, & celebres hiſtorici conſentiunt. Lucius Marinæus Siculus, quem tamen vocat S. Fructum, & alij multi antiqui ſcriptores rerum Hiſpanicarũ, inter quos quidam anonymus, habeturque in Bibliotheca Monaſterij noſtri Lugd. Thomas etiam de Trugillo profeſſione Dominicanus in Theſauro Concionatorum, Baronius in Not. Martyr. ad S. Fructuoſum Epiſcopum eius meminere. Plura de eodem in Breuiario Segonienſi, & aliis Hiſpaniarum Breuiariis.*

VITA S. GODONIS EREMITÆ. Incerto Auctore.

Patria S. Godonis.

BEATVS Godo nobilibus parentibus & Catholicis in territorio Virdunenſi ortus, patruum habuit Sanctum Vuandregeſilum Abbatem, qui beatus Vuandregeſilus per ſpatium decem annorum Deum continuè pro prædicto nepote ſuo exorauit: qui tandem valedicens mundo & pompis eius, venit ad ipſum, eiuſque aduentus fuit ipſi diuinitus reuelatus.

Orationibus S. Vuandregeſili vitã Monaſticã amplectitur.

Poſtquã verò Fontanellę Monaſteriũ conſtruxit cũ quatuor Eccleſiis, B. Vuandregeſilus, vt ipſas celebriores redderet, Godonem nepotem miſit Romam, vt aliquas à ſummo Pontifice poſſet habere Reliquias. Igitur à Vitaliano Papa honorificè ſuſceptus, ab eo multas accepit Reliquias, quas Vuãdregeſilo patruo afferens, poſtmodum à S. Audoëno Rhotomagenſi Archiepiſcopo, in prædictis baſilicis ſolenniter collocatæ fuerunt.

It Romam, & à Vitaliano Papa honorificè excipitur.

Sed cum beatus Godo valde ad vitam ſolitariam anhelaret, petita & obtenta à patruele in deſertum commigrandi licentia: tandem in partibus Lotharingiæ ſibi ſedem in quodam ſolitario loco delegit: vbi ex deuotorum eleemoſynis extructa modica Eccleſia, & vili cellula, in vigiliis, ieiuniis, & contemplationibus rerum cæleſtium, ad extremum vſque ſpiritum, quem creatori reddidit 26. Maij, permanſit. Succeſſu verò temporis cum quidam Aſtaëius vir potens, idolorum cultui deditus, incurſiones magnas faceret in Gallia, etiã beati viri deſtruxit Eccleſiam. Sed quædam Comitiſſa nomine Eua, meritis & precibus beati viri pridem ab incurabili morbo ſanata, eam reædificauit, & pulchriorem effecit. Nec hac liberalitate contenta, etiam Monaſterium conſtruxit, & de ſuis redditibus ampliauit. Corpus verò beati viri poſtmodum retro maius altare collocatum fuit. Ad cuius tranſlationem multa patrata ſunt miracula.

Solitariã vitam amplectitur.

Moritur.

Aſtaëius incurſiones facit in Gallia.

Eua Comitiſſa deſtructam Eccleſiam S. Godonis reparat.

Quoniam verò prædictæ Reliquiæ non honeſtè (vt par erat) conſeruabantur: magna & dira peſtis populo immiſſa eſt, vt vix inuenirentur homines qui poſſent mortuorum multitudinem ſepelire. Incolæ igitur omni humano auxilio deſtituti, ad diuinum confugerunt. Mittenteſque qui rogarent Monachos, quatenus eis ſancti patruni corpus concedere vellent: innumera populi multitudo ad hanc tranſlationem conuenit, ſtatimque peſtis ceſſauit, ſerenitaſque magna aëris fuit, ita vt per vnius anni ſpatium nullus de tota Prouincia (vno excepto, qui ad hanc ſupplicationem & tranſlationem venire contempſerat) mortuus fuerit.

Nota cum quam reuerentia conſeruari debeãt Sãctorum Reliquiæ.

N O T Æ.

Godo.] *Alias Godonus dicitur. De quo in tabulis Breuiarij Eccleſiæ Meldenſis. Eius vita Gallicè conſcripta extat apud Renatum Benedictum tom. 3. de vitis Sanctorum, vulgò dicitur* S. Gond.

Vuandregeſili Abbatis.] *Cuius vitam affert Sur. tom. 4. noſque eam ſupra deſcripſimus. Pater eius Vualtchiſus nomine conſobrinus fuit Pipini excellentiſſimi Francorum Regis.*

Finis Liber Quarti.

DE

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER QVINTVS.

Ex B. Petro Damiano Card. & Epiſcopo Oſtienſ. & aliis collectus.

VITA S. ROMVALDI EREMITÆ Ex B. Petro Damiano.

S. Romualdi patria. ROMVALDVS Rauennæ ciuitatis oriundus ex illuſtriſſima Ducum fuit ſtirpe progenitus. Qui cùm iam in adoleſcentiam perueniſſet, cœpit in peccato carnis procliuis exiſtere, quo videlicet vitio illa ætas impugnare homines, præſertim diuites, vehementius ſolet. Mente tamen Deo deuotus, frequenter ſe tentabat erigere, facturumque ſe magnum aliquid proponebat. Nam ſi aliquando ſe ad ſtudium venationis accingeret, vbicumque per ſyluas amœnũ locum reperire poterat, mox ſe ad Eremi deſiderium eius animus accendebat, dicens intra ſe: O quàm bene poterant Eremitæ in his nemorum receſſibus habitare: quàm congruè poſſent hic ab omni ſecularis ſtrepitus perturbatione quieſcere. Et ita mens eius cælitus inſpirata, iam diuinabat in auctore, quod impleturus erat poſtmodum opere.

Pater eius. Huic pater erat nomine Sergius, mundo vehementer intentus, & omnino ſecularibus negotiis implicatus, qui dum aduerſus quendam propinquum ſuum exortis ſimultatibus pro poſſeſſione partis inimicitias exerceret, videns filium Romualdum in contentione molleſcere, crimenque fratricidij medullitus formidare, minari cœpit exheredem facere, ſi in eadem diutius ſententia permaneret. Quid plura? Tandem vtræque inimicantium partes ex vrbe ad litis materiam proruunt, arma corripiunt, bellum comitiale committunt, & dum cominùs hinc inde pugnatur, repentè manu Sergij inimicus & affinis occiditur. Romualdus autem, licet nullum perempto vulnus inflixerit, quia tamen interfuit, pœnitentiam tanti reatus accepit: moxque ad Claſſenſe Monaſterium beati Apollinaris, *Romualdi pœnitentia.* more homicidarum, diebus quadraginta permanſurus in luctibus, properauit. Illic autem diſtricta ſe pœnitentia iugiter macerans, cœpit cum quodam Conuerſo quotidianum habere colloquium, à quo etiam iuxta mediocritatẽ ſenſus bonæ exhortationis audiebat ſæpe conſilium. Quem cùm Cõuerſus frequenter admoneret, ſecularem vitam omnino poſtponere, & ad ſanctæ conuerſationis ordinem feſtinare, ſed ad hoc mentem eius nullatenus humiliare poſſet, aliquando inter cætera velut gratulabundus intulit dicens: Si tibi ego beatum Apollinarem corporali ſpecie, ita vt eum manifeſtè videre poſſis, oſtendero, quid à te præmij reportabo? Ad hæc Romualdus: Firma, inquit, & inuiolabili me

A obligatione conſtringo, quia mox vt beatum Martyrem videro, apud ſeculum vlteriùs non manebo. Hortatur ergo Conuerſus vt ipſa nocte Romualdus dormire poſtponeret, & vna ſecum in Eccleſia in orationibus vigilaret. Cumque nocturno ſilentio longanimiter ambo in orationẽ perſiſterent: ecce circa gallicinium noctis beatus Apollinaris, his duobus manifeſtè videntibus, exiit de ſub altari, quod in medio Eccleſiæ ad honorem beatæ Mariæ Virginis cernitur eſſe conſtructum. Viſus eſt autem exire ab orientali parte, illinc videlicet vbi marmor porphyreticum iacet. Confeſtim verò tantus ſplendor totam repleuit Eccleſiam, ac ſi ſol fulgoris ſui radios intra ipſos parietes cohiberet. B Tunc beatiſſimus Martyr ſacerdotalibus infulis mirabiliter exornatos, aureum in manu portans thuribulum, cuncta Eccleſiæ incenſauit altaria, & hoc facto ſtatim vnde exierat, rediit: moxque omnis ille ſplendor proſequens apparere ceſſauit. *Nota antiquum vſum altaria thurificandi.*

Cœpit itaque Conuerſus Romualdo durus nimirum exactor vehementer inſiſtere, & vt adimpleret quod vltro promiſerat, anxiè poſtulare. Cumque Romualdus adhuc reſiſteret, & eandem viſionem denuò cernere flagitaret, alia nocte ſimiliter in oratione perſiſtunt, & beatum Martyrem per omnia, ſicut priùs adſpiciunt. *Semel & iterum vidit S. Apollinarem Romualdus.* Vnde etiam poſtmodum ſi de corpore prædicti Martyris aliquando C quæſtio oriretur, Romualdus penitus affirmabat, in ipſa Eccleſia eſſe reconditum, & quandiu vir ſanctus vixit, hoc proferre teſtimonium non ceſſauit. Habebat quoque Romualdus conſuetudinem ante præcipuum altare Eccleſiæ orationi frequenter incumbere, ibique poſtquam fratres abſceſſerant, multis Deum ſatagebat gemitibus exorare. Dumque hoc quadam die poſt viſionem attentius faceret: tanto mox diuini amoris igne mentem illius Spiritus ſanctus accendit, vt in fletum repentè prorumperet, vberes lacrymarum riuos reſtringere nõn valeret, Monachorum ſe pedibus proſtratus aduolueret, tradique ſibi Monachorum habitum inenarrabili deſiderio flagitaret. Monachi verò D dum patris eius duritiam metuunt, conuerſioni illius aditum pandere non præſumunt. Honeſtus autem qui tunc Rauennæ Archiepiſcopalem cathedram obtinebat, olim Claſſenſis cœnobij Abbas extiterat. Hunc ergo Romualdus impiger adiit, eique ſui cordis deſiderium patefecit. Qui alacer factus, caſtæ concupiſcentiæ exhortationis ſtimulos addidit, fratribuſque vt eum ſuo collegio incunctanter aſciſcerent, imperauit. Huius itaque patrocinio cœnobitæ ſuffulti, Romualdum intrepidæ

 ſecuri

Induit habitum Monaſticum.

ſecuritate ſuſcipiunt, eique ſanctæ conuerſationis habitum tradunt.

In eo igitur Monaſterio triennium ferè tranſegit. Sed cùm ibi cerneret nonnullos per lata gradientes, remiſſius viuere, ſibi autem arduam perfectionis ſemitam, quam mens dictabat, arripere non licere, quid ſibi agendum eſſet ſolicitè in ſemetipſo cœpit inquirere, multiſque cogebatur cogitationum fluctibus æſtuare. Præſumebat autem leuiter côuerſantium vitam durè corripere, & ſæpe ad eorum confuſionem præcepta Regulæ in teſtimonium conuocare. Cumque redarguendis eorum vitiis vehementer inſiſteret, illi autem iunioris & nouitij verba pro nihilo deputarent, tandem hoc opprobrium non ferentes, dum propriam emendare vitam deſpiciunt, de corripientis morte tractare cœperunt. Solebat porrò Romualdus per noctem cæteris fratribus maturius ſurgere, & ſi oratorij ianua adhuc clauſa eſſet, intra ipſum durmitorium in orationibus excubare. Erat autem prædictum ædificium more ſolarij alte ædificatum. Hoc itaque inuenerunt filij Cain, diabolo dictante, conſilium, vt dum Romualdus ante alios ſolito more conſurgeret, ipſi eum per ſolarij ſpeculam, verſo deorſum capite, in terram præcipitarent. Quæ res poſtquàm Romualdo per conſcium conſpirationis innotuit: ille iam de cætero intra cordis cubiculum, clauſo oris oſtio, orans patrem ſuum, imminens periculum deuitauit. Quo quidem modo dum ſibi cauit præcipitium corporis, fratribus in animarum mortem corruerent, barathrum clauſit iniquitatis.

Improbi Monachi ei necē moliuntur.

Cumque in eiuſdem animo perfectionis amor magis ac magis in dies creſceret, nullamque mens eius requiem inueniret: audiuit quia in Venetiarum partibus quidam ſpiritalis vir eſſet Marinus nomine, qui Eremiticam duceret vitam. Conſenſu itaque ab Abbate & fratribus nimirum facillimè impetrato, ad præfatum venerabilem virum nauigio diſcurrente peruenit, & ſub illius regimine degere humillima deuotione mentis inſtituit. Erat autem Marinus inter cæteras virtutes, vir ſimplicis animi, & ſynceriſſimæ admodũ puritatis, qui nullo quidem magiſterio Eremiticæ conuerſationis edoctus, ſed ad hanc ſolummodo bonæ voluntatis impulſu fuerat incitatus. Porrò autem hunc viuendi morem habebat, vt per continuum anni circulum tribus hebdomadæ feriis mediam panis buccellam, & pugillum fabæ guſtaret: tribus verò vinum & pulmentum diſcreta ſobrietate perciperet. Pſalterium quidem per tres dies ſingulos totum canebat. Sed nimitum rudis, & nullatenus vitæ ſingularis inſtructus, ſicut ipſe poſtmodũ beatus Romualdus hilariter referebat, plerumque de cella exiens, vna cum diſcipulo paſſim per latitudinem Eremi pſallendo ſpatiabatur: nunc ſub iſta arbore vicenos, nunc ſub illa tricenos, vel quadragenos concinens pſalmos. Romualdus autem, qui ſeculum idiota reliquerat, aperto pſalterio vix ſuorum verſuum notas ſyllabatim explicare valebat, & hæc oculorum in ima deflexio, intolerabilem ſibi importunitatem accidiæ generabat. Marinus verò virgam in dextera gerens, Romualdo è diuerſo ſedenti, ſiniſtram capitis partem ſæpiſſime verberabat. Poſt multa autem Romualdus graui admodum neceſſitate compulſus, humiliter ait: Magiſter, ſi placet, à dextro me deinceps tempore percute, quia iam læuæ auris auditum funditus perdo. Tunc ille tantam eius patientiam admiratus, indiſcretæ ſeueritatis temperat diſciplinam.

Degit apud Marinum Eremitam.

Marini Eremita abſtinentia & preces.

Nota miram S. Romualdi patientiã & humilitatẽ.

Eodem verò tempore Petrus, cognomine Veſeolus, Dalmatici Ducatus gubernabat habenas. Qui videlicet ad huius faſtigium dignitatis idcircò peruenerat, quia deceſſoris ſui, Vitalis ſcilicet Candiani peremptoribus fautor extiterat. Cur autem ille à ſuis extinctus ſit, non abs re eſſe arbitror, ſi ſeruato compendio breuitatis exponam. In coniugium germanam Hugonis magni illius Marchionis acceperat, & æmolatione leuiſi ſuadente multos ex Longobardiæ & Thuſciarum partibus milites profligatis pecuniarum ſtipendiis acquirebat. Hoc autem Venetiarum incolæ non ferentes, clam iniere conſilium, vt repentino impetu in Ducis palatium armati violenter irrumperent, eumque cum omni domo ſua in ore gladij abſque vlla retractatione necarent. Huius verò conuenticulæ coniurarione comperta, Vitalis Dux nocturnis diurniſque vallatus excubiis, hoſtiles inſidias ad nihilum redigebat. Illis autem hæc & illa tentantibus, ſed ad inceptæ factionis effectum attingere non valentibus: tandem viſum eſt, vt domum Petri, quæ Ducis palatio adiacebat contigua, priùs incenderent, iſtoque modo & Ducem caperent, & vniuerſa eius domeſtica concremarent. Iſtius verò rei experiendæ conſenſum à Petro qui eorum conſilij particeps fuerat, flagitantes, ita inter ſe pacti ſunt, vt pro vna eius domo, quam igne conſumerent, totam illius ditioni Venetiam ſubderent, & deiecto illo, quem exoſum habebant, Ducem hunc loco eius protinus ſubrogarent. Hoc igitur modo Petrus Dalmatici regni adeptus eſt principatum, qui poſtmodum ambitionis ſuæ voluptate potitus, reſpectu diuinæ gratiæ demum corde compunctus eſt.

Petrus Veſeolus Dux, vel Rex Dalmatiæ.

Quidam venerabilis Abbas Guarinus nomine, ex vlterioris Galliæ finibus orationis gratia per diuerſas mundi regiones peregrinari ſolitus erat. Hic igitur ad Ducem veniens, ab eo protinus, vt ſibi ad euadendum tanti reatus periculum conſilium præberet, rogatus eſt. Itaque accerſitis Marino & Romoaldo, hoc ſibi communi iubetur ſententia, vt ſeculum ſimul cum ipſo, quem per nefas inuaſerat, Ducatu relinqueret: quia alienæ poteſtatis dominium ſubiugauerat. Ille homo nimirum in poteſtate poſitus, quia conuerſionem ſuam manifeſtè facere auſus non eſt, tantùm putauit hoc vtendum eſſe conſilio. Imminente igitur feſtiuitate cuiuſdam martyris, cuius vocabulo baſilicam in propria poſſeſſione adhuc priuatus habuerat, illuc pridie vxorem ſuam præmiſit, ipſe quaſi mox ſecuturus, hoc ei præcipiens, vt & ornatum Eccleſiæ accuratiſſimum prouideret, & ſecum venientibus ſumptuoſas epularum delicias in craſtinum præpararet. Ipſe autem poſt coniugem remanens, iis de ſuis theſauris, quæ ſibi videbantur, ablatis, cum quodam ſuo familiari, Ioanne ſcilicet Gradenico, qui prædictæ coniurationis conſcius fuerat, & cum tribus illis beatis viris, quos præmiſimus, nauem aſcendit; deinde in Galliam ad Monaſterium Abbatis Guarini magnus conuerſus aufugit.

Guarinus Abbas per diuerſas mundi partes peregrinatur.

Petrus Dux fit Monachus.

Petro igitur & Ioanne Monachis in Sancti Michaëlis cœnobio factis, Marinus & Romualdus non longè à Monaſterio degentes, ad ſingularem vitam, cui aſſueti fuerãt, reuertuntur. Quibus etiam ipſi iam dicti fratres, peracto vix annuo ſpatio, ad perferendam eiuſdem ſolitudinis diſtrictionem aggregati ſunt. Interea Romualdus accenſo mẽtis deſiderio, cœpit de virtutibus in virtutes mirabiliter creſcere, vt inter reliquos fratres ſiue de ſpiritualibus,

Mox Eremita.

libus, ſiue etiam de corporalibus ipſe decerneret, A cunctis volentibus, eius omnino ſententia præualeret. Ipſe quoque Marinus gaudebat Romualdo eſſe deuotus, cui fuerat paulo antè prælatus. Per

Magna Romualdi abſtinentia.

continuum itaque annum Romualdus nihil aliud in cibum habuit, niſi tantùm per ſingulos dies vnum pugillum elixi ciceris. Tribus verò annis ipſe & Ioannes Gradenicus, ſarculis terram frangentes, & triticum ſeminantes ex manuum ſuarum labore vixerunt. Qui nimirum dum agriculturam

Tentatur à dæmone.

exercebant pondus ieiunij duplicabant. Impugnabat tamen diabolus Romualdum multis & variis tentationum immiſſionibus, maximè initio conuerſionis, mentemque eius per multa vitiorum incentiua tentabat, modo illi in memoriam reuo- B cans, quæ & quanta, vt puta vir ſtrenuus, in ſeculo acquirere potuit, modo quæ ingratis propinquis needum poſt ſe concupiſcibiliter hæreditanda reliquit, modo parua nimis, & nullius meriti eſſe, quæ faceret, accuſabat: modo tanti laboris horrorem incutiens, longæ vitæ ſpatium promittebat.

Vide dæmonis improbitatē.

O quàm ſæpe cellulam eius percutiens, eum cum adhuc vix obdormiſceret, excitauit, & quaſi iamiam imminente crepuſculo, totam noctem vigilando perduxit. Per continuum fermè quinquennium ſuper pedes eius & crura diabolus nocturno tempore iacuit, & ne huc illucque ſe facile verteret typo phantaſtici ponderis aggrauauit. Quis explicare valeat, quantùm frementes vitiorum beſtias C pertulit? quàm ſæpe præſentes iniquos ſpiritus durißimis increpationibus effugauit? Vnde etiam ſi fratrum aliquis ſilentij tempore cellam eius quauis neceſſitate compulſus adiret, ſtatim miles Chriſti parans ad prælium, ſolito more ipſum eſſe exiſtimans diabolum, claris vocibus increpabat dicens, Quò tendis modo turpiſſime? quid tibi in eremo de cœlo deiecte? Recede canis immunde: euaneſce coluber veternoſe. His igitur & huiuſmodi verbis declarabat ſe cum malignis ſpiritibus in acie ſemper aſſiſtere, & fidei ſe armis accinctum, prouocantibus hoſtibus in campum protinus obuiare. Con-

Authoritas libri de vita Patrum.

tigit autem vt aliquando librum de vita Patrum legens, in illum locũ incideret, vbi cõtinetur, quod D quidam fratres per continuã hebdomadam ſingulariter ieiunantes, Sabbathorum die pariter conuenirent, ipſoque & Dominico die ieiunij rigorem interponerent, & remiſſiùs victitarent. Quem viuendi ordinem ſtatim Romualdus arripuit, & in eo quindecim ferè annis, vel eo amplius, continua auſteritate permanſit. Petrus autem Dux quia multis educati delicijs ſolitus fuerat, tamiam ſub diſtricti ieiunij pondere ſuccumbebat. Vnde ſe ad pedes beati Romualdi humiliter ſtrauit. Iuſſus verò vt ſurgeret, neceſſitatem ſuam cum verecũdia coactus aperuit. Pater, inquit, quia magnum corpus habeo, pro peccatis meis ex hac paximatij medietate ſuſtentare me non poſſum. Romualdus igitur fragi- E litati piè compatiens, conſuetæ menſuræ quadram paximatij ſuperaddidit, & ſic laboranti iam fratri, ne omnino deficeret, miſericordiæ manum tetendit, & ad peragendum benè viuendi iter, quod cœperat, confirmauit. Hunc filius eius ſibi æquiuocus, vir

Viſitatur à filio Petrus Eremita quidam Dux Dalmatiæ. Prædicit filio euentura.

valde ſecundum ſeculum prudens, aliquando viſitauit. Cui pater, neſcio vtrum prophetiæ ſpiritu, ſeu reuelatione aliqua, quæcumque ſibi eſſent euentura, prædixit. Noui, inquit, fili mi, proculdubio quia te Ducem conſtituent, & proſperaberis. Tu tantummodo ſatage, vt & Eccleſiis Chriſti ſua iura conſerues, & erga ſubditos alicuius amore vel odio à iuſtitia non declines.

Poſt hæc autem Romualdus legens, quia ſanctus Syluester vrbis Romæ Epiſcopus, Sabbathorum diem ieiunandum eſſe, vt reuera ſancti Paſchalis vigilias, inſtituerit, mox remiſſionem Sabbathi in quintam feriam commutauit, & ſic infirmorum imbecillitati conſulens, longum ieiunium diſcretione habita facilius reddidit, hanc nimirum viuendi regulam cunctis ſectatoribus ſingularis vitæ præfigens, vt tunc ſe vnoſquiſque Eremiticæ vitæ

Canon ieiuniorum à S. Romualdo præfixus.

ieiunium tenere cognoſcat, ſi per hebdomadam triduanas aut biduanas ieiunando, quinta feria, & Dominicis diebus olera, vel quodcumque legumen cum gratiarum actione percipiat, exceptis videlicet duabus anni quadragesimis: in quibus non ſolum ipſe, ſed & plerique eius diſcipuli, totius hebdomadæ ſoliti erant continuare ieiunium. Et certè ſatis congruum erat, vt qui Deum in choro ſemper laudare ſtudebat & tympano, præcipuas modulationis harmonicæ conſonantias, diapaſon videlicet, & diapente, atque diateſſeron, iugiter in aures incircumſcripti luminis perſonaret. Ieiunare autem omnino, hoc eſt diem ſine vllo cibo tranſigere, licet id ipſe ſæpiſſime fecerit, aliis omnino prohibebat. Itaque ſemper eſuriit, quatenus hoc modo caro per conſuetudinem leuigaretur, quod graue nouitiis initio conuerſionis apparet. Paruipendebat autem ſi quis ad tempus magnum quid inciperet, ſi non etiam in eo longanimiter perſeueraret.

Vigiliæ nocturnæ.

Vigilias verò temperatè, & cum magna diſcretione faciendas maximè ſuadebat, ne cui fortaſſe contingeret, vt ſopori, paratis nocturnis officiis, conſentiret. Sanè huiuſmodi ſomnum vir ſanctus intantum habebat exoſum, vt ſi quis ei confiteretur, poſt duodecim pſalmorum vigilias, vel maximè circa diluculum obdormiſſe, nequaquam poſſet eo die cum eius licentia ſacra Miſſarum ſolemnia celebrare. Dicebat enim melius eſſe, ſi poſſibile ſit,

Præſtat vnũ Pſalmũ cum attentione cãtare, quàm centum cum mentis fabulatione.

vnum pſalmum ex corde, & cum compunctione cantare, quàm centum cum mentis fabulatione percurrere. Cui autem hæc gratia perfectè data non eſſet, hortabatur tamen, nequaquam vel ab ipſa corporali exercitatione tepeſcere, donec ipſe, qui voluntatem dederat, tribueret etiam aliquando facultatem. Tantummodo orationis incenſum mentis intentio in Deum ſemel fixa cuſtodiat, quem exteriùs veniens cogitationum aura perturbat. Vbi enim eſt intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens non eſt nimium formidanda.

Quodam verò tempore, dum adhuc in Galliæ finibus moraretur, familiarem ſibi quendam habebat agricolam, qui ſibi & vtenſilia, quibus in cella opus eſt, aliquando faciebat, & ſi quid ei opportunum eſſet, ditior charitate, quàm rebus, de ſuæ paupertatis inopia hilariter miniſtrabat. Huius vaccam Comes quidam ſuperbus & tumidus, miſſis paraſitis, impetu barbarico rapuit, eiuſque carnes ſibi ad prandium cum magna gulæ auiditate præparari præcepit. Ecce autem ruſticus cellam Romualdi feſtinus aggreditur, iacturæ ſuæ caſum clamoſis vlulatibus vociferatur, ſpem ſuam, & ſuæ domus ablatam eſſe conqueritur. Sanctus itaque Romualdus ad eundem Comitem concito gradu nuncium dirigit, & vt pauperi animal ſuum reddat humillima ſupplicatione depoſcit. Cuius preces lubricus Comes proteruo ſpiritu reſpuit, & quem ſaporem craſſi vaccæ lumbi potuiſſent habere, ſe ipſo die guſtaturum eſſe aſſeruit. Adueniente autem hora prandij, appoſita menſa, vaccæ carnes allatæ ſunt.

Sed & diuinæ vltionis iam imminente ſententia, in ipſo edendi initio, Comes fruſtum bouini lumbi abſcindés, ſibi in os miſit. Quod repentè in illius gutture tam immobiliter hæſit, vt nec ad interiora deſcendere, nec foras eiici vllis conatibus poſſet. Sicque inter ſuorum manus, intercluſo ſpiraminis aditu, terribili morte necatus eſt, & vnde contra Dei ſeruum concupiſcentiam carnis eaplete ad ſaturitatem voluit: inde iuſto Dei iudicio carnalem vitam adhuc ieiunus amiſit.

Horrenda mors crudelis Comitis.

Alius quidam Comes Olibanus nomine, in eiſdem Galliarum partibus erat, ſub cuius iure Monaſterium prædicti Guarini Abbatis fuerat poſitũ. Qui ſublimi quidem culmine terrenæ poteſtatis erectus, ſed multis erat peccatorum molibus aggrauatus. Hic aliquando Romualdum gratia viſitationis adiit, & cæteris extra cellulam manentibus, ſolus cum ſolo geſtorum ſuorum ſeriem narrare quaſi per confeſſionem cœpit. Cui vir venerabilis, his quæ ab eo referebantur auditis, reſpondit, aliter eum ſaluari minimè poſſe, niſi mundum relinquens, ad Monaſterium conuolaret. Comes autem mox mente turbatus ait, quia ſui ſpirituales viri, qui eius acta cognoſcerent, nequaquam ita ſentirent, neque tam intolerabilem rem ſibi aliquando ſuaderent. Aſcitis itaque Epiſcopis & Abbatibus, qui ſecum venerant, cœpit in commune perquirere, ſi ita res, ſicut Dei ſeruus teſtabatur, ſe haberet. Illi autem beati Romualdi ſententiam omnes vna voce confirmant, ſe verò id Comiti eatenus non dixiſſe, terrore conſtrictos excuſant. Tunc Comes ſemotis omnibus, hoc cum B. Romualdo ſecreto valde cõſilio pepigit, vt ad Caſſinum montem ſub prætextu orationis pergeret, & in Monaſterio S. Benedicti diuino ſe ſeruitio irreuocabiliter manciparet.

Olibanus Comes.

Interea Sergius pater Romualdi Monachus efficitur, ſed aliquanto poſt, ſuadente diabolo, factæ conuerſionis pœnitens, in Ægyptum redire conatur. Quod protinus Monachi cœnobij Sancti Seueri, quod non longè ab vrbe Rauenna eſt poſitum, vbi corpore, non corde Sergius habitabat, beato Romualdo indicare per nuncium ſtuduere. Hac ille ſiniſtra relatione perculſus, neceſſarium eſſe decreuit, vt Guarinus Abbas, & Ioannes Gradenicus vna cum Comite ad eius conuerſionem pergerent, ipſe verò pereunti patri quantocyùs ſubueniret. Petrus autem Dux extremum iam diem fæliciter clauſerat. His itaque duobus Comitem in eorum fide commiſit, vtrique quidem, ſed Ioanni præcipuè, qui ei ſubditus erat, per obedientiam ſpecialiter mandans, vt etiamſi Guarinus abſcederet, ipſe ſe nunquam à Comite ſepararet. Audientes autem illius regionis incolæ, quia Romualdus abire diſponeret, nimio mœrore turbati ſunt. Et tractantes intra ſe, qualiter illum ab hac intentione reprimerent, hoc illis tandem potiſſimum viſum eſt, vt eum miſſis interfectoribus impia pietate perimerent, quatenus quia ipſum non poterant retinere viuentem, haberent pro patrocinio terræ vel cadauer exanime. His verò cognitis, Romualdus caput ſuum vndique decaluauit, & huius rei executoribus ad cellam eius iam appropinquantibus, primo ferè diluculo comedere quaſi per auiditatem cœpit. Illi autem hoc videntes, dementiam credidere, & arbitrantes mentem delæſam eſſe, corpus lædere dedignati ſunt. Sic videlicet, ſic prudens ſpiritalis Dauid inſania ſtultam carnaliter ſapientium ſuperauit aſtutiam. Nam & volentes peccare cohibuit, & ad meritorum ſuorum cumu-

Sergius pater S. Romualdi fit Monachus.

Impia quorundam pietas.

Stultitiam ſimulans S. Romualdus, mortem euadit.

1. Reg. 21.

A lum ſine mortis formidine, mortis periculum declinauit.

Deinde iam libera vti facultate permiſſus, non equo fultus, non vehiculo deportatus, ſed ſolum in manu ferens baculum, nudis plantis, ex intimis Galliarum finibus, Rauennam vſque peruenit: ibique patrem ad ſeculum reuerti volentem reperiens, in ligno pedes eius fortiter ſtrinxit, clauis duris aſtrinxit, & tandiu corpus eius pia ſeueritate perdomuit, donec eius mentem ad ſalutis ſtatum, Deo medente, reduxit. Sergius igitur tandem ſanæ mentis recepto conſilio, quicquid priùs retrograda voluntate deliquit, multipliciter poſtmodũ rectis ſanctæ conuerſationis greſſibus emen- B dauit. Habebat denique inter cætera conſuetudinem, ante quandam Saluatoris imaginem frequenter aſſiſtere, ibique peculiarius orans vberibus lacrymis, & multa ſe cordis contritione macerare. Quadam igitur die dum ibi attentius in oratione perſiſteret (noua res, & noſtris temporibus inaudita) repentè ſibi neſcio qua ſpecie Spiritus ſanctus apparuit. Qui protinus à Sergio interrogatus, manifeſtè quia ipſe eſſet Spiritus ſanctus aſſeruit, & ſubitò quaſi pertranſiens, ab oculis ſe aſpicientis euaſit. Statim ille in ecſtaſim raptus, atque eius quem viderat, igne ſuccenſus, cœpit per clauſtrum Monaſterij poſt eum velociter currere, fratreſque qui illic aderant, magno feruoris impetu, C quò Spiritus ſanctus abiiſſet, interrogare. Illis autem in inſaniam eum cecidiſſe putantibus, atque illum durè corripientibus, aſſerebat Sergius ſe Spiritum ſanctum abſque vlla dubietate vidiſſe, & ante ſuum conſpectum viſibiliter tranſiſſe. Qui ſtatim languore correptus, lecto decubuit, & intra paucos dies fælici conſummatione vitam finiuit. Hinc ſanè probatur, quod diuina voce ad Moyſem dicitur: Non enim videbit me homo, & viuet. Hinc Daniel cùm non Deum, ſed viſionem Dei conſpexiſſe diceret, addidit: Et elangui, & ægrotaui per dies plurimos. Rectè igitur Sergius, poſtquàm æternam vitam quæ Deus eſt, cernere meruit, à temporali mox vita defecit.

Patrem ſuũ ſeueritate in Monaſterio retinet.

Sergio apparet Spiritus ſanctus.

Exod. 33.

Daniel. 8.

D Olibanus autem Comes ſua relinquens filio, cum multa diuitiarum copia, quindecim ſcilicet onuſtis theſauro ſagmariis, comitantibus eum Guarino & Ioanne, atque etiam Marino, ad beati Benedicti ſe Monaſterium contulit, & valedicens his, qui ſecum venerant, nihil tale de eo vſque tunc ſuſpicantes, multis gemitibus, & amaris ſe fletibus affligentes, ad propria remeare coëgit. Marinus autem paulo pòſt Apuliam verſus abiit, ibique poſtmodum in ſolitudine habitans, ab Agarenis eſt latrunculis interfectus. Breui poſt tempore Guarinus, orationis cauſa diſcurrere ſolitus, Ioannes verò fratris exemplo ad idem religionis officium prouocatus, Hieroſolymam commeare E pari conſilio decreuere. Hoc igitur Olibanus cognito, triſtis & flens, obſecrare deuotiſſimè cœpit, ne ſe violata fide desererent, ſed ſicut beatus Romualdus præceperat, in Dei illum ſeruitio cuſtodirent, addens etiam: Memento tu ſaltem Ioannes, quia magiſter tuus in tua me propenſius fide commiſit, & titulum tibi inobedientiæ, ſi diſcedis, oppoſuit. Illi autem obſtinata intentione in propoſito perſiſtentes, relicto tandem Olibano, peregrinationis iter arripiunt. Cùm autem deſcendentes de monte, iam in campeſtria declinaſſent, figentes ſe loco, neceſſarium aliquid inter ſe tractare cœperunt. Inter agendum verò, ſubito Guarini equus furioſo rotatus impetu, in aliam partem

Olibanus Comes fit Monachus in monte Caſſino.

Marinus Eremita ab Agarenis interficitur.

inuito

inuito ſeſſore diuertit, & Ioannis tibiam ferrato calce percutiens fregit. Qui ilicò ad terram nimio dolore proſtratus, iam ſeru memor, magiſtri præcepta ad mentem reuocat, & ſe perfidum, ſe inobedientiæ reum, verbis publicæ confeſſionis accuſat. In fracto namque crure didicit, quia fidem frangere, peccatum fuit. Et quia ipſe rationis capax, magiſtro inobediens extitit: ad incolumitatis ſuæ cuſtodiam irrationale animal ſeſſori obedire neſciuit. Deinde illuc, vnde venire cœperat, rediens, cellam ſibi ædificari prope Monaſterium petiit, ibique per triginta ferè annos, quandiu vixit, in ſancta conuerſatione permanſit. Multa in eo charitas, mira humilitas, abſtinentia verò diſtricta omnis & cauta, ita vt nec infra clanſtrum Monaſterij quiſquam ſciret, qualiter vir ſanctus ieiunaret. Inter reliqua autem virtutum dona, ita exuſum habebat detractionis vitium, vt mox, cùm quis ad detrahendum os aperiret, velut ſagitta rigore lapidis repercuſſa, in dirigentem protinus redundat: ita ab eo illius obtrectatio reprimeretur. Poſt verò eius obitum nonnulla per eum miracula diuinitùs facta ſunt.

Pœna inobedientia.

Ioannis Gradenici Eremitæ virtutes.

Miraculis poſt mortem claruit.

Romualdus autem poſt patris correctionem, in palude Claſſenſi cellulam figens, in loco qui Pons Petri dicitur, habitauit; poſtmodum verò non corporis ægritudinem metuens, non fœtoris nauſeam perhorreſcens. Sed ne imbecillitatis occaſione vel parum quid ab abſtinentiæ rigore remitteret, ad Claſdem prædium, vbi eſt Eccleſia beati Martini, quæ dicitur, in Syloa, migrauit. Ibi verò quadam die dum Completorium caneret, quia antiquum illic cœmeterium fuerat, ſubito illi (vt ſæpe fit) ex improuiſo quædam cogitatio incidit, moxque eius animum magnus phantaſticæ illuſionis horror inuaſit. Cumque hoc crebrius in mente reuolueret: ecce maligni ſpiritus repentino impetu cellam eius ingreſſi, protinus illum in terram ſternunt, immani eum cæde conficiunt, & exhauſtis longo ieiunio membris, duriſſimos ictus illidunt. Tandem Romualdus inter ipſa percuſſionum verbera, reſpectu diuinæ gratiæ viſitatus, in hanc vocem erupit: Chare Ieſu, dilecte Ieſu, quare me dereliquiſti? Numquid omnino me inimicorum manibus tradidiſti? Ad hæc omnes iniqui ſpiritus diuina virtute fugati ſunt, & continuo tanta diuini amoris compunctio Romualdi pectus accendit, vt totum cor eius in lacrymas quaſi cera liqueſceret, & de tot illuſionibus ſanctum corpus nihil ſentiret. Mox ſanus & validus de terra ſurrexit. & licet impediente adhuc ſanguine, ad eundem pſalmi verſum, quem reliquerat, rediit. In ingreſſu quoque dæmonum feneſtra cellulæ in frontem illius impegit: in qua manifeſta poſtmodum cicatrix occaluit, quæ eiuſdem vulneris indicium, quandiu vir ſanctus vixit, oſtendit.

Crudeliter à dæmonibus verberatur S. Romualdus.

Diuinitus curantur eius vulnera.

Iam igitur miles Chriſti aſſuetus bello, robuſtiorque effectus, ſtudebat quotidie ad maiora proficere, de virtutibus in virtutes creſcere, & ſemper ſemetipſo fortior, nullas iam poterat eneruati hoſtis inſidias formidare. Sæpe enim ſibi in cella reſidenti velut teterrimi corui & vultores iniqui ſpiritus videbantur aſſiſtere, & quaſi ad cuſtoditum animalis cadauer, quia non audebant accedere, cogebantur eminus adſpectare. Sæpe ſe in figuris Æthiopum, ſæpe per diuerſorum animalium ſpecies oſtendebant. Quibus clarus Chriſti triumphator inſultabat dicens: Ecce paratus ſum: venite, & ſi qua in vobis eſt virtus oſtendite. Numquid iam omnino defecitis? Numquid iam victi eſtis, & aliquas contra Dei ſeruulum certandi machinas non habetis? His denique & huiuſmodi verbis confundens iniquos ſpiritus, confeſtim eos velut miſſis totidem iaculis effugabat. Videns ergo diabolus quia per ſemetipſum contra Dei ſeruum præualere non poſſet, ad callida argumenta conuerſus, quocumque vir ſanctus ibat, diſcipulorum eius animos aduerſus eum in militiam excitabat: vt quia retentari eum ab accenſu ſui feruoris impetu impoſſibile fuerat, ſaltem alienæ ſalutis cura compeſceret, & quia ipſe ab hoſte ſuperari minime poſſet, vel ex aliis victoriam non negaret.

Dæmones eſt terrore mittuntur.

Aliquando namque ad locum qui Balneum dicitur, in Saxenati videlicet territorio conſtitutum tranſiuit. Vbi etiam non pauco tempore commorans, Monaſterium ad beati Archangeli Michaëlis honorem conſtruxit, à quo non longè cellam, in ea habitaturus, ædificauit. Illuc autem Hugo Marchio ſeptem ſibi pro neceſſitate miſit numiſmarum libras. Quas ille, vt bene prodigus miſericorditer diſpenſaret, accepit. Audito itaque quod Monaſterium Palatioli fuiſſet igne cōſumptum, ſexaginta ſolidos de prædicta pecunia fratribus in adiutorium direxit: reliqua autem, vt in ſimile opus expenderet, reſeruauit. Cognito hoc, Monachi ſancti Michaëlis bellulno contra eum furore commoti ſunt: tum quia prauis eorum moribus contrarius iam ex multis annis extiterat: tum quia, quæ illi deferebantur, non eis omnia, ſed quædam aliis impendebat. Facta igitur conſpiratione vnanimiter in cellam eius cum ſudibus & phalāgis irrumpunt, verberibus eum multis afficiunt, & direptis omnibus, turpiter dehoneſtatum, de finibus ſuis expellunt. Cum itaque ſic eliminatus abiret, & nimia triſtitiæ vis in mentis eius iam interiora deſcenderet: hoc apud ſemetipſum deliberat, vt iam de cætero ſua contentus, alienæ ſalutis curam omnino poſtponat. Poſt hanc verò cogitationem tantus animum eius terror inuaſit, vt ſi in eo, quod mente conceperat, obſtinatè perſiſteret, periturum ſe damnandumque diuino iudicio nullatenus dubitaret. Monachi autem compotes diu deſideratæ vltionis effecti, & quaſi proiecto graui onere leuigati, hoc quod in Dei famulum egerant, multis inter ſe laudibus efferunt, & in immoderatum ludum, atque cachinnum ſe lætitia lenocinante reſoluunt: deinde etiam, vt tanti gaudij ſolemnitatem quodammodo iucundiſſimam faciant, ſumptuoſas deliciarum copias ſibi ad conuiuium parant. Erat verò tunc hyems, quæ non ſolum viciſsitudini temporum, ſed frigidis quoque eorum mentibus aptiſsimè congruebat. Vnus autem ex eis, qui in beatiſsimum Chriſti famulum ſæuior fuerat, mel acquirere, vnde mulſum epulantibus faceret, ſatagebat. Cumque Sapin fluuium hoc ſtudio tranſmearet, offendentibus in plancas pedibus, ſubitò de ponte deiicitur, & fluuiali voragine funditus abſorbente raptatus extinguitur, iuſto videlicet Dei iudicio, vt turbida illum aqua ſatiaret ad mortem, qui in eo quod flere debuerat, mellis dulcedinem ad vitæ conceperat voluptatem. Nocte verò dum omnes ex more quieſcerent, deſcendente crebra niuium multitudine, repentè tota communis ædificij ſuper eos fabrica corruit, & alteri caput, alij brachia, alij crura, vel quælibet alia membra contriuit. Vnde etiam eorum oculus euulſus eſt, & merito diuiſionem corporeæ lucis pertulit, qui diuiſus à proximo, etiamſi alterum haberet, geminæ charitatis vnum lumen amiſit.

Cōſtruit Monaſterium.

Monachi eū expellunt.

Diuinitus puniūtur Monachi illi.

Aliquando autem vir ſanctus non longè manſit

à Caria.

à Caria. Cúmque ibi aliquandiu moraretur, manifeſtè ſibi beatus Apollinaris apparuit, & quatenus ad ſuum Monaſterium pergeret, ibique potius habitaret, ea magna auctoritate præcepit. Quod vir ſanctus nequaquam negligendum ducens, locum in quo morabatur, ſine cunctatione deſeruit, & quo miſſus fuerat impiger feſtinauit. Incluſus eſt etiam quodam tempore vir venerabilis in palude Commiaclenſi, quæ dicitur Origarium: vnde poſtmodum præ nimio paluſtris cœni fœtore, & corrupto aëre, ita totus tumefactus, & depilatus erat, vt nequaquam eadem quæ incluſa fuerat, ſpecies videretur. Nam & caro eius tota eatenus erat viridis, vt tanquam ſtellio diſcolor appareret. Alio quoque tempore, in Inſula quæ Peretum dicitur, habitauit, quæ videlicet Inſula à Rauenna vrbe duodecim ferè millibus diſtat. Ibi verò dum in cella cum quodam venerabili viro, ſuo nimirum diſcipulo, Guilielmo nomine, moraretur, anguſti parietes habitaculi repente flamma corripuit, deinde ad alia conſcendens, dominari per tecta liberis iam viribus cœpit. Protinus vir ſanctus ad ſolitæ defenſionis argumenta confugiens, non quæ ibi erant poſita, foras extrahere, non vt mos eſt, tecti ſcindulas diſſipare, non aquarum abundantiam ſpargere, non vllis impulſus eſt ad extinguendos ignes niſibus anhelare, ſed ſolummodo orationem fudit, & confeſtim ignium globos diuina virtus extinxit.

Ex paluſtri loco valde affligitur.

Precibus domat flāmas.

Otho Imperator eum inuiſit.

Eodem verò tempore iunior Otho Imperator Claſſenſem Abbatiam ordinare deſiderans, optionem fratribus dedit, vt quem ipſi vellent, indubitanter deligerent. At illi cōtinuo vnanimiter expetunt Romualdum. Imperator autem diffidens beatum virum ad regiam aulam euocari poſſe per nuncium, ire ad eum per ſemetipſum voluit, & ad cellam eius ſole iam occidente peruenit. Cui Romualdus, quia magnum hoſpitem in parua domo ſuſceperat, lectulum ſuum ad quieſcendum dare dignatus eſt. Coopertorium tamen Rex noluit, quia aſperrimum iudicauit. Mane autem facto, Rex eum ſecum ad palatium duxit, tandémque ei inſtare, vt Abbatiam ſuſciperet, multis precibus cœpit. Qui cùm reluctaretur, & regiæ petitioni aſſenſum penitus denegaret, Rex autem è contrario excommunicationem & anathema ab omnibus Epiſcopis, Archiepiſcopis, & toto ſynodali concilio, minaretur, tandem imminente neceſſitate ſuccubuit, & animarum regimen coactus accepit. Referebat tamen hoc ſibi nequaquam videri nouum, ſed ante quinquennium ſibi fuiſſe diuinitus reuelatum. Regebat itaque Monachos ſub diſtricta regulæ diſciplina, neque alicui ab ea declinare licebat: non denique nobilis, non litteris eruditus per actus illicitos in dextram læuámque partem deflectere, vel à rectæ conuerſationis audebat rectitudine deuiare. Vir namque ſanctus cordis oculos in cælum figens, vt Deo in omnibus obtemperaret, non timebat hominibus diſplicere.

Claſſenſi Abbatiæ inuitus præficitur.

Hoc autem fratres ſerò conſiderantes, ſemetipſos prius accuſant, quia hunc ſibi præeſſe popoſcerant: deinde multis eum detractionum ſuſurrationibus lacerant, & duris ſcandalorum aculeis vexant. Romualdus itaque videns, & ſuam perfectionem aliquatenus minui, & illorum mores procliuius in deteriora conuerti, Regem impiger adiit, & eo non leuiter reluctante vna cum Archiepiſcopo Rauennate, in vtriuſque conſpectu virgam proiecit, & Monaſterium dimiſit. Porrò autem Rex Tyburtinam tunc ciuitatem obſidebat. Ciues enim inclytum eius ducem, Matholinum nomine, interfecerant, ipſum quoque Regem correptis armis, à ſuis mœnibus exturbauerant. Vnde non dubium eſt beatum Romualdum illuc ex diuina prouidentia miſſum, qui imminens tot animarum periculum ſequeſtra pace deleuit. Hoc etenim inter eos pactus eſt, vt Tyburtes ad honorem Regis, murorum partem diruerent, ac obſidem darent: Ducis verò interfectorem ad eius matrem catenatum dirigerent. Quæ ſancti viri fuſis ad eam precibus mitigata, crudeli homicidæ crimen indulſit, & incolumem ad propria redire permiſit.

Ea cura ſe abdicat.

Fecit quoque venerabilis vir apud Tybur alium boni operis fructum, quem ſilentio prætereundum eſſe non arbitror. Quidam namque beatus, Venerius nomine, habitare primitus in Monaſterio cœpit cum tanta humilitate & ſimplicitate, vt omnes illum fratres ſubſannando deſpicerent, & delirum eum atque dementem eſſe putarent. Alij enim ſæpe colaphizare, alij ſordida, qua lebetes lauabantur, aqua perfundere, alij diuerſis eum ſolebant conuiciorum iurgiis lacerare. Cúmque ille ſe perpenderet inter tot aduerſa tranquillum ſuæ mentis ſtatum ſeruare non poſſe, conſortium deſerens, in ſolitudinem properauit. Vbi per ſex annos abſque vino, omnique pulmento ſub nimiæ diſtrictionis arduitate permanſit. Qui Romualdo interroganti, ſub cuius regimine obedientiam exhiberet, reſpondit ſe alieno ſolutum imperio, hoc ſequi, quod ſibi vtilius videretur. Cui Romualdus ait: Si Crucem Chriſti portas, ſupereſt vt Chriſti obedientiam non relinquas. Vade igitur, & conſenſu a proprio Abbate ſuſcepto, reuertere, ac ſub eius dominio humiliter viue: quatenus ſancti operis ædificium, quod bona voluntas ædificat, humilitas erigat, atque obedientiæ virtus extollat. Hæc & multa alia ædificationis monita proferens, docuit eum qualiter cogitationibus ſuis reſiſtere, qualiter poſſet iniquorū ſpirituū infeſtationibus repugnare, & ita confirmatum & inſtructum, in multa cum alacritate reliquit. Ille igitur ſancti viri documenta gratanter amplectens, Abbatem ſuum protinus adiit, conſenſum accepit, & ad dilectam ſolitudinem quantocyùs remeauit. Volens autem in poſſeſſione ſui Monaſterij habitare, aſcendit in quoddā ſaxum, nullis hominum veſtigiis peruium, & ab humana penitus cōuerſatione remotum: ibique per quatuor annos, omni humano ſolatio deſtitutus, ſingulariter habitás, exceptis tribus buccellis, quas de Monaſterio ſecū detulerat, non panem comedit, non vinum bibit, non coctum aliquid omnino guſtauit, ſed ſolis arborum pomis, & herbarum radicibus vixit. Erat autem in eodem ſaxo quædam concauitas, vbi colligebatur aqua in hyeme, ex qua vir ſanctus tota bibebat æſtate. Tandem cognito quod ibi ſeruus Dei moraretur, cœpere ad eum multi confluere, ciborum alimenta deferre, & quæcumque ſibi quaſi neceſſaria miniſtrare. Quorum ille nullius indigens, cuncta paſtoribus pecorum, & aliis indigentibus exhibebat. Exhortante autem loci Epiſcopo, baſilicam ibi fieri, & conſecrati permiſit. In qua ipſe aliquanto poſt tempore defunctus eſt, & à quibuſdam ſe quærentibus eſt inuentus acclinis ante altare, quaſi cauſa orationis in cubitis & genibus iacens. Vbi nonnulla per eum Dominus miraculorum ſigna operari dignatus eſt. Sic denique, ſic bona terra vberes fructus reddidit, quæ verbi ſemen ex ore Romualdi multiplicandum ſuſcepit.

B. Venerij Eremitæ Vita.

Nota de obedientia.

Venerij Eremitæ mira abſtinentia.

Miraculis poſt mortem claruit.

Apud prædictam quoque ciuitatem conuertit beatiſſimus vir Thammum quendam Theutonicū,

qui, ſicut dicebatur, intantum Regi familiaris A & charus extiterat, vt vtriuſque veſtes vtrumque contegerent, & amborum manus vna paropſis communi ſæpe conuiuio ſociaret. Creſcentius namque Senator Romanus indignationem Regis incurrens, in montem, qui dicitur S. Angeli, confugium petiit, & quia munitio inexpugnabilis eſt, obſidente Rege, ad defendendum ſe fiducialiter præparauit. Ei verò Thammus ex præcepto Regis iuſiurandum ſecuritatis præſtitit, & ita ille deceptus, adnitente Papa, qui ſibi inimicus erat, quaſi reus maieſtatis, capitalem ſententiam ſubiit. Cuius vxorem poſtea Imperator in concubinam accepit. Quia igitur Thammus, & fraudis conſcius, & periurio tenebatur obnoxius: idcirco à beato Ro- B mualdo iuſſus eſt relinquere ſeculum. Qui mox à Rege licentiam expetens, non modò facilem reperit: ſed nimis etiam alacrem fecit. Erat autem prædictus Imperator Monaſtico Ordini valde beneuolus, & nimia circa Dei famulos affectione deuotus.

Creſcentius Senator capite plectitur.

Ipſe quoque ex eodem crimine beato viro confeſſus, pœnitentiæ cauſa nudis pedibus de Romana vrbe egrediens, ſic vſque in Garganum montem ad Sancti Michaëlis perrexit Eccleſiam. Per totam etiam Quadrageſimam, in Claſſenſi Monaſterio beati Apollinaris, paucis ſibi adhærentibus manſit. Vbi ieiunio & pſalmodiæ, prout valebat intentus, cilicio ad carnem indutus, aurata deſuper purpura C tegebatur. Lecto inſuper fulgentibus palliis ſtrato, & ipſe in ſtorea de papyriis confecta, tenera delicati corporis membra ferebat. Promiſit denique beato Romualdo, quod Imperium relinquens, Monachicum ſuſciperet habitum, & cui innumeri mortales erant obnoxij, iam ipſe pauperculo fratri cœpit eſſe ſubiectus.

Nota de Imperatoris pœnitentia.

Romualdus autem cum eo de quo iam diximus, Thammo, & cum Bonifacio viro clariſſimo, quem nunc fœliciſſimum Martyrem ſe habere Ruſſiana gloriatur Eccleſia, & cum aliis conuerſis Theutonibus, à Tyburis oppido ad Monaſterium S. Benedicti, quod in Caſſino conſtitutum eſt monte, deuenit. Ibi verò grauiter infirmatus eſt: ſed citò ex di- D uina miſericordia conualuit. Habebat autem equum ſatis egregium, quem ſibi Buſclauinus, Sclauonicæ Regis filius, dono dederat factus ab eo Monachus. Hunc vir ſanctus humilitatis ſtudio permutauit, & pro eo aſinum, laudabilis negotiator accepit. Nimio quippe redemptoris noſtri deſiderio, qui aſellæ tergo conſederat, vir venerabilis hoc ipſum animal libentiùs equitabat. Cum his igitur omnibus ſuperiùs nominatis, Romualdus ad Pereum, vbi dudum habitauerat, rediit, ibique his & aliis multis fratribus aggregatis, & per cellas ſingulas conſtitutis, tãto feruore Eremiticæ conuerſationis rigorem & in ſe, & in aliis tenuit: vt illorum vita omnibus, ad quos fama eorumdem peruenire poterat, E mirabilis haberetur. Quis enim non obſtupeſceret? Quis non immutationem diuinæ dexteræ prædicaret, cùm vidiſſet prius homines ſericis, immo deauratis veſtibus indutos, crebris obſequentium cuneis conſtipatos, omnium deliciarum affluentiis aſſuetos, nunc vno birro contentos, incluſos, diſcalceatos, incultos, & tanta abſtinentiæ ariditate contuſos? Faciebant autem omnes opera manuum, alij ſcilicet coclearia, alij nebant, alij retia nectebant. Quorum tamen omnium vitam beati Bonifacij conuerſatio longius tranſcendebat.

Buſclauinus Rex fit Monachus.

Matt. 21.

Socij beati viri quamuis nobiles in Eremo auſteriſſimè viuunt.

Dum beatus Romualdus adhuc moraretur in Pereo, Imperator Ottho Monaſterium ibi ad honorem S. Adelberti, eo ſuggerente conſtruxit, cui contigua Claſſenſis cœnobij prædia contulit, & ea ſibi ex fiſcali poſſeſſione in Firmenſis Monarchiæ partibus recompenſauit. Abbate quoque illic ex Romualdi diſcipulis conſtituto, & fratribus congregatis, cœpit eos ſub magna Romualdus tenere cuſtodia, & docebat eos ſub regulari viuere diſciplina. Præcepit etiam Abbati, vt in Eremum ſecedens, per totam hebdomadam in cella conſiſteret, diebus verò Dominicis fratres ad Monaſterium veniens viſitaret. Qui ſancti viri iuſſa contemnens, cœpit ſecolariter viuere, & pede operis ſemel exorbitante à rectitudinis tramite, iam longius declinare. Videns ergo Romualdus, quod ſecundum ſuæ voluntatis ardorem ibi laborare non poſſet, Regem protinus adiit, & acceptæ promiſſionis exactor, vt Rex Monachus fieret, inſiſtere vehementiùs cœpit. At ille facturum ſe quidem quod exigebatur, aſſeruit, ſi tamen prius Romam, quæ ſibi rebellabat, imperaret, & ea deuicta, Rauennam cum victoria remearet. Cui Romualdus: Si Romam, inquit, ieris, Rauennam vlterius non videbis, & apertiſſimè illi mortem propinquam eſſe denuncians, quia eum reuocare non potuit, proculdubio de eius certus interitu, ab eo receſſit. Dum verò Rex Romam properat, Romualdus nauim aſcendens, ad ciuitatem Parentium transfretat. Rex itaque ſecundum beati viri prophetiam vix à Roma reuerti incipiens, mox languore correptus, apud Paternum defunctus eſt.

Imperator Ottho Monaſterium conſtruit ſuggerente B. Romualdo.

Prædicit Othoni Imper. mortẽ S. Romualdus.

Romualdus autem tribus annis in Parentinæ ciuitatis finibus habitans in vno Monaſterium conſtruxit: in duobus verò incluſus manſit. Ibi nempe ad tam magnæ perfectionis cumulum pietas illum diuina prouexit: vt ſancto afflatus Spiritu, & nonnulla ventura proſpiceret, & multa veteris ac noui teſtamenti occulta myſteria radiis intelligentiæ penetraret. Anxiabatur autem ibi aliquando in lacrymas erumpere, ſed nullo valebat conamine ad contriti cordis compunctionem venire. Factum eſt ergo quodam die, dum in cellula pſalleret, vt in hunc Pſalmi verſiculum incideret: Intellectum tibi dabo, & inſtruam te; in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos. Repente igitur tanta ſibi lacrymarum effuſio orta eſt, & ita mens eius ad intelligendas diuinæ ſcripturæ ſententias illuſtrata: vt ex eodem die, quamdiu vixit, vberes ſibi lacrymæ, quãdocumque voluiſſet, facillimè fluerent. Frequenter etiam tanta illum diuinitatis contemplatio rapiebat, vt quaſi totus in lacrymas reſolutus, æſtuante inenarrabili diuini amoris ardore clamaret: Chare Ieſu, chare, mel meum dulce, deſiderium ineffabile, dulcedo ſanctorum, ſuauitas Angelorum, & cætera huiuſmodi quæ ille ſancto Spiritu dictante in iubilum proferebat: nos humano ſenſu exprimere talia non valemus. Sicut enim Apoſtolus dicit: Nos ſicut oportet orare neſcimus, ſed ipſe Spiritus orat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Et ideo Romualdus Miſſam celebrare coram pluribus nunquam volebat, quia ſe à lacrymarum inundantia continere non poterat. Vnde etiam poſtmodum præ nimia iam conſuetudine vir ſimplicis animi putans gratiam ſibi diuinitus prærogatam, omnibus eſſe conceſſam, dicebat plerumque diſcipulis: Cauete ne multas lacrymas effundatis, quia & viſum minuunt, & verticem lædunt. Vbicumque autem vir ſanctus habitare diſponeret, oratorium cum altari primitus intra cellulam faciens, deinde ſe recludens, aditum damnabat.

Pſal. 31.

Gratia lacrymarum in S. Romualdo.

Miſerunt aliquando ad illum fratres, qui mora-

bantur in ſolitudine, quæ Biſurcum dicitur, conſilium flagirantes, qualiter conſeruari in Eremo deberent, qualiter diabolicis impugnationibus reſiſtere poſſent. Quorum nuncij cum ad Monaſterium a quo Romualdi cella longius aberat, peruenissent, ilicò venerabilis vir per ſpiritum eorum cognouit aduentum, præcepitque Abbati Auſoni, qui ſibi tunc aſſiſtebat, dicens: Vade, & pulmentum fratribus præpara, qui de longinquis partibus aduenere. Qui continuo cœpit eum deridere, & dicere, quia verè falſus propheta eſſet. Poſtremò tamen, velut coactus ad Monaſterium veniens, eos quos vir ſanctus prædixerat, orantes iam in Eccleſia repetit. Quos videlicet Romualdus multo ſalutaris doctrinæ ſale condiuit, multis denique contra antiqui hoſtis inſidias virtutum armis inſtruxit, & poſtquàm eos de omnibus ſubtiliter vtiliterque docuit, cum multa eos ad Eremum alacritate remiſit.

Per ſpiritum cognoſcit fratrum aduentum.

Alio quoque tempore rurſus prædicti fratres ad eum nuncios dirigunt, & de eadem re conſilium maiori adhuc anxietate requirunt. Quibus vir venerabilis ait. Ego nunc libellum de pugna dæmonum ſcribo, quem vobis cùm redieritis dabo, vel certè vobiſcum fortaſſe veniam. Hoc illi audientes, protinus in faciem ſe proſternunt, vt cum illis ire dignaretur, importuna admodum ſupplicatione depoſcunt. Altera verò die iturum ſecum incunctanter aſſeruit, & vt nauim requirerent iuſſit. Audiens hoc Parentinus Epiſcopus, nimio mœrore perculſus eſt. Inueniens quoque Monachos propter nauigium diſcurrentes, multis contumeliarum eos dehoneſtauit iniuriis. Hoc etiam cunctis iuxta portum manentibus promulgauit edictum, vt quicumque Romualdo nauim dare præſumeret, ipſe quoque vita cum ipſo irreuocabili profectione demigrans, Parentium vlterius non rediret. Feſtinò igitur nuncius ad Polenſem Epiſcopum mittitur, vt beato viro nauigium mittere non moretur. Sæpe namque præfatus Epiſcopus adhortatus illum fuerat, vt nequaquam de cætero in tam obſcuro receſſu incluſus lateret, ſed illuc potiùs ſe conferret, vbi animarum lucrum copioſius facere potuiſſet, ne videlicet ſicut carbo ſoli ſibimet arderet, ſed magis vt reuera lucerna ſuper candelabrũ poſita, omnibus qui in domo Dei ſunt, radios ſuæ lucis infunderet. Dum igitur nuncius, qui miſſus eſt expectatur, Romualdus his qui ſecum erant, fratribus ait. Noueritis proculdubiò, quia frater ille tardius veniet: vnde in alia naui nos ire prius, quàm ille reuertatur, oportet. Adueniente autem ſancto die Dominico, in ipſo primæ lucis crepuſculo, dixit aſſiſtenti ſibi cuidam fratri, nomine Ingelberto, qui poſtea Archiepiſcopus factus eſt; Reſpice, inquiens, procul in pelagus, & vide duas naues longinquis adhuc ſpatiis pari aduerſum nos velocitate tendentes: earum nos definitè debet vna ſuſcipere. Qui curioſius intendens, & expanſis oculorum radiis ſolicitè cuncta perluſtrãs, aliquod nauigij ſignum omnino videre non potuit. At cùm dies iamque clareſceret, ecce extremo videt intuitu duas naues eminus aduẽtantes, & præ nimia adhuc longinquitate quaſi totidem volucres apparentes. Quibus tandem ſubeuntibus portum, interrogati remiges vtrum Romualdum cum ſuis in propria vellent naue ſuſcipere, noua mox repleti lætitia, & ſe & ſua omnia in eius poteſtate cõſtituunt, & beatos ſe fore tam pretioſæ margaritæ pondere profitentur. Verum illo die minas aëris formidantes, ire nolebant. Romualdus autem exhortatus eſt eos, vt ſtatim in ſpe diuinæ gratiæ iter caperent, ſpondens eis, quia nullum omnino periculum ſuſtinerent. Illi tamen tota die ibidem commorantes, nocte nauigare cœperunt.

Parentinus Epiſcopus S. Romualdi diſceſſum impedire nititur.

En quanti ſit ſanctus vir.

Circa diluculum autem ſubitò venti ſæuiunt, tempeſtas oritur, mare ab imo fundo verſatur. Iamque furentes vndique procellæ, ipſos quoque remiges proſternunt, & nauim hinc inde concutientes, totas pene tabulas laxant. Videres itaque homines, alios quidem ſe ad natãdum exuere, alios verò diuerſis ſe funibus religare, quoſdam autem, vt ſupernatare fluctibus poſſent, remos, aut lignum aliquod ſtrictũ tenere. Cumque in tanto diſcrimine iamiam haud dubium deſperatis omnibus naufragium immineret, ilicò Romualdus ad ſolita orationis armamenta cucurrit, & reclinato paululum capitio, capite deuexo in gremium, preces in ſilentio ad Dominum fudit: deinde Auſoni Abbati, qui cominus aſſiſtebat, ſecurè præcepit dicens: Denuncia nautis, vt nequaquam timeant, ſed omnes ſe incolumes euaſuros abſque vlla penitus ambiguitate cognoſcant. Vix modicum poſt hæc tempus tranſierat, & ecce vltra omnium ſpem abſque vllo humano ſtudio ipſa ſe nauis dirigit, & mox in portum Capreolæ ciuitatis delapſa, celeriter ſubintrauit. Tunc omnes liberatori Deo dignas referre gratias, & manifeſtè ſe de faucibus mortis ereptos, Romualdi meritis profitentur.

Oratione maris tempeſtatem ſedat.

Veniens itaque Romualdus Biſurcum, viſis omnium fratrum cellis, quia ſuperſtitione quadam ambitioſæ videbantur, in nulla earum hoſpitium habere voluit, niſi in illa ſolummodo, in qua Petrus venerabilis eius diſcipulus habitabat. Vir ſiquidem erat admirabilis abſtinentiæ, multæque admodum extremitatis, qui cellulam ſibi ad Sancti Hilarionis exemplum vix vnquam largiorem fieri quatuor cubitis permittebat. Referebat autem poſt idem venerabilis vir, quia dum beatus Romualdus cum ipſo maneret, & pſalmos vterque in ſe vicariis verſibus alternaret, tricies in nocte, vel eo amplius ſe Romualdus ad requiſita naturæ ire ſimulabat, quoniam affluentiam lacrymarum inundantiam, atque ſingultos cohibere non poterat. Cùmque ibi Romualdus aliquandiu moraretur, & fratres non ſolùm de ſpirituali certamine, verum etiam vt ſibi Abbatem præferrent, admoneret, illi, quia ſuum habebat vnuſquiſque ſuſtentatorem, & prout cuique libuerat proprij ſequebatur arbitrij libertatem, Romualdi præcepta ſuſcipere non magnoperè curarunt.

Mirabilis affluentia lacrymarum.

Romualdus ergo ſterilitatis impatiens, anxia cœpit auiditate perquirere, vbi terram poſſet ad proferendos animarum fructus idoneam inuenire. Miſit itaque nuncios ad Camerinæ prouinciæ Comites. Qui audito nomine Romualdi, nimio repleti gaudio, cũcta ſuæ ditionis obtulere prædia, non modò ſyluarum & mõtium, ſed ſi ſibi placeret etiam agrorum. Poſtremò repertus eſt in eorum poſſeſſione locus Eremiticæ conuerſationi ſatis congruus, montibus vndique vallatus, & ſyluis. In medio verò ampla quædam planities, non ſolum proferendis frugibus apta, ſed perſpicuis etiã fontibus irrigua. Hic itaque locus, Vallis de caſtro antiquitus vocabatur, vbi iam parua erat Eccleſia, in qua quarumdam conuerſarum mulierum videbatur eſſe conuentus. His itaque loco cedentibus, conſtructis cellulis, illic habitare cum ſuis diſcipulis vir venerabilis cœpit.

Ibi autem quantos animarum fructus per illum Dominus acquiſiuerit, quis valeat vel atramento deſcri

Ingens animarum fructus.

deſcribere, vel lingua proferre? Cœpere namque **A** homines ad pœnitentiam hinc inde confluere, & ſua pauperibus miſericorditer erogare; alij ſeculum omnino relinquere, & ad ſanctæ conuerſationis ordinem ſpiritu feruido feſtinare. Erat enim vir beatiſſimus quaſi vnus de Seraphin, quia & ipſe flamma diuini amoris incomparabiliter æſtuabat, & alios quocumque pergeret, ſanctæ prædicationis facibus accendebat. Sæpe namque dum prædicationis verba proferret, tanta illum compunctio in lacrymas excitabat, vt ſubito interruptum ſermonem relinquens, aliquorſum repentino impetu velut amens aufugeret. Et ſi quando cum fratribus equitabat, longè poſt alios veniens, ſemperque pſallens, nihilominus ac ſi in cella reſide- **B** ret, iugiter lacrymas effundere non ceſſabat.

Simoniacos ſeuerè caſtigat.

Inter cæteros autem præcipuè ſeculares Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerant, duriſſima ſeueritate corripiebat, & eos niſi ordinem ſponte deſererent, omnino damnabiles & hæreticos aſſerebat. Qui nouam rem audientes, occidere illum moliti ſunt. Per totam namque illam Monarchiam vſque ad Romualdi tempora, vulgata conſuetudine via quiſquam nouerat, ſimoniacam hæreſim eſſe peccatum. Qui dixit eis: Canonum mihi libros afferte, & vtrum vera ſint, quæ dico, veſtris atteſtantibus paginis comprobate. Illis igitur diligenter inſpectis, & crimen agnoſcunt, & errata deplangunt. Conſtituit autem vir ſanctus plures Ca- **C** nonicos & Clericos, qui laicorum more ſeculariter habitabant, præpoſitis obedire, & communiter in congregatione viuere docens. Nonnulli quoque Epiſcopi, qui per ſimoniacam hæreſim ſacras ſedes inuaſerant, ad eum cauſa pœnitentiæ concurrebāt. Qui etiam venerabili viro ſe committentes, & Epiſcopatum termino ſtatuto deſerere, & ad ſanctæ conuerſationis ſe promittebant ordinem feſtinare. Ex quibus tamen vir ſanctus, quandiu vixit, neſcio ſi vel vnum conuertere potuit. Eſt enim venenata illa hæreſis, præſertim in Epiſcopali ordine, tā dura & ad conuertendū rigida, ſemper promittens, ſemper de die in diem producens, atque in futurū procraſtinans, vt facilius poſſit Iudæus ad fidē conuer- **D** ti, quàm hæreticus plene ad pœnitentiā prouocari.

Cōſtruit Monaſterium puellarum.

In eiſdem quoque partibus ſanctus vir Monaſterium condidit puellarum. Solemni autem quadam die, dum vir venerabilis illic cum fratribus in capitulo reſideret, & eos ſalutaris doctrinæ dapibus ſatiaret, repentè ipſum interrumpens ſermonem, anxia quadam voce exclamare cœpit, & dicere.

Furē abſens prodit.

Agite, agite, quantocyùs properate, quia iam fratris Gregorij cellam fur frangit (hic autem Gregorius Archiepiſcopus in gentibus poſtmodū conſecratus eſt.) Qui protinus exilientes, ad cellam pernicitet currunt, & furem iam parietes infringentem inueniunt. Quem corripientes, ad magi- **E** ſtrum pertrahunt, & quid de tam ſacrilego raptore faciendum eſſet, inquirunt. Quibus vir ſanctus cœpit hilariter dicere. Et ego, fratres, ignoro qoid de tam malo homine poſſimus facere. Eruimus il-

Eius lucē la in furem humanitas.

li oculos? Sed poſtea non videbit. Incidimus ei manus? Sed amplius non laborabit, & per hoc forſitan fame peribit. Quod ſi pedem truncamus, ambulare non poterit. Sed intrò eum ducite, & cibum prius illi apponite, vt quid de eo faciendum ſit, interim pertractemus. Ita vir ſanctus exultans in Domino, poſtquam cibari latronem fecit, illum modeſtè correptum, & dulcibus verbis admonitum, redire ad propria in pace permiſit.

Poſtremò dimiſſis in Valle de caſtro nonnullis **A** de ſuis diſcipulis, ad regionem ſe Vrbis veteris contulit, & in poſſeſſione Pharulphi Comitis, Monaſterium, multis quidem ſuffragantibus, ſed eo maximè expenſas præbente, conſtruxit. Tantus namque in ſancti viri pectore faciendi fructus ardor incanduerat, vt effectis nonquam contentus, dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret, adeò vt putaretur totum mundum in Eremum velle conuertere, & Monachico ordini omnem populi multitudinem ſociare.

Valde propagat Monaſticiſmum.

Multos denique illic de ſeculo abſtulit, quos per plura ſacra loca diuiſit. Nonnulli quoque nobilium filij, contemptis parentibus, ad virum beatiſſimum fugiebant. Ex quibus etiam filius Guidonis Comitis fuit, qui in ipſa **B** pueritia non longo tempore, poſtquam Monachus factus eſt, ad mortem veniens, vidit duos iniquos ſpiritus quaſi nigerrimos vultures, terribiles in ſe oculos figentes. Cumque hoc aſſiſtenti ſibi beato Romualdo puer ediceret, protinus addidit Ecce, inquiens, magiſter, tanti nunc Æthiopes intrant, vt iam totum ædificium repleant. Exhortatus autem, vt confiteretur quid deliquiſſet, hoc ſolummodò crimen fælix ille peccator cum magno terrore confeſſus eſt, quia iuſſus fuerat à Priore neſcio quot ſcopas accipere, & illas nondum acceperat. Romualdo igitur ei tanti facinoris veniam indulgente, in pace defunctus eſt. Poſtero verò die cæcus quidam, præbendarius videlicet patris eius, ad **C** ſepulchrum illius venit, & altiori voce clamans: Heu Domine mi, inquit, ſi cum Deo es, ſicut credo, preces pro me ad eum funde, & oculorum mihi lumen reſtitue. Quo dictu, ſtatim illuminatus eſt.

Cæcus videt ad ſepulchrū Guidonis Comitis & Monachi.

Nonnulli quoque ægroti ad eius tumulum venientes, redditi ſunt ſanitati. Cuius ſepulchrum velut multis plenum aromatibus redolebat. Ita ille à Deo meruit honorari poſt mortem, qui pro eius amore, dum viueret carnalium ſpreuit hæreditatem.

Interea Romualdus audiens quia beatiſſimus vir Bonifacius martyrium ſuſcepiſſet, nimio deſiderij igne ſuccenſus, vt pro Chriſto ſanguinem funderet, in Hungariam mox ire diſpoſuit. Interim ta- **D** men dum in ipſa intentione perſiſteret, breui tempore tria conſtituit Monaſteria, vnum videlicet in Valle de caſtro, vbi nunc ſanctiſſimum eius corpus reconditum eſt: aliud prope Iiinum fluuium, tertium iuxta oppidum condidit Eſculanum. Deinde licentia ab Apoſtolica ſede ſuſcepta, & duobus è ſuis diſcipulis in Archiepiſcopos conſecratis, cum viginti quatuor fratribus iter arripuit. Tantus enim ardor moriendi pro proximo in omnibus æſtuabat, quod vir ſanctus ad tale negotium cum paucis ire difficile poterat.

Vult Hungaris prædicare Chriſtum, ſed diuinitus retardatur.

Euntes ergo cùm iam ipſis Pannoniarum finibus intereſſent, repentè Romualdus languore correptus, vlterius ire non potuit. Cumque diutius pateretur, ſi quando redire diſpo- **E** neret, protinus ex ægritudine conualeſcebat. Sin autem ire vltra tentaret, tota eius facies protinus intumeſcebat, cibos quoque iam retinere ſtomacho langueſcente non poterat.

Aduocatis itaque fratribus ait: Perpendo nequaquam diuinæ voluntatis eſſe iudicium, vt vltra progrediar. Verumtamen quia intentionis veſtræ deſiderium non ignoro, neminem veſtrum redire compello. Multi nempe etiam ante nos totis niſibus ſtuduerunt ad martyrij culmen pertingere, ſed quia diuina prudentia aliter ſenſit, in ſuo gradu coacti ſunt remanere. Licet ergo vobis omnibus martyrium defuturum eſſe non ambigam, qui tamen ire, qui mecum redire voluerit, vniuſcuiuſque

relinquatur arbitrio. Qoindecim igitur in Hūgariā prodeuntibus, duobus aliò iam dimiſſis, vix ſeptem cum magiſtro diſcipuli remanſerunt. Euntium autem quidam flagellantur, venduntur plures, ac ſeruiturem pro Domino ſubeunt: ad martyrium tamen ſicut vir ſanctus prædixerat, non pertingunt.

Romoaldns autem, conuerſo quodam nobiliſſimo viro, Aldebertoi Ducis conſanguineo, qui poſtea Monachus factus, in ſancta vſque ad mortem conuerſatione permanſit, aliiſque Theutonicis, ad Monaſterium, quod in Vrbis veteris regione conſtruxerat, rediit. Notandum itaque eſt, quia ſanctos vir nequaquam velut leuitate vſus falli ioaniter potuit, qui ſecundum inteotionem quidem ſuam martyrium ſubiit, iuxta diuinum verò conſilium pro ſalute eorum miſſus eſt, quos conuertit.

Multa patitur perſecutiones.

In prædicto igitur Monaſterio multa perſecutionis ſcandala paſſus eſt. Volebat enim Abbatem, vt reuera Monachum, extremitatem diligere, ſecularia ex deſiderio non tractare, res Monaſterij pro vana gloria non expendere, fratrum vſibus neceſſaria miniſtrare. Quæ omnia dum ille ſurda aure contemnit, Romualdus locum cum ſuis diſcipulis deſerens, non longè à caſtro prædij ditionis Raynerij, qui poſtmodum Thoſcæ Marchio factus eſt, habitauit. Hic autem Raynerius coniugem ſuam occaſione propinquitatis abiecerat, & conſanguinei ſui vxorem, quem ipſe inſequentem quodammodo inuitus occiderat, in coniugem copularat. Ob hoc itaque Romualdus, ne criminis eius particeps fieret, gratis manere in eius poſſeſſione noluit, ſed vnum ei aureum pro aqua, alterum verò pro lignis appendit. Quos cum ille omnino reſpueret, malens videlicet ſua dare, quàm à ſancto viro quicquam recipere, poſtremò tamen victus aſſenſit potius, quàm Romualdus abiret. Dicebat autem ei Raynerius, cùm Monarchiam obtineret, quia non Imperator, non aliquis omnino mortalium tantum mihi metum valet incutere, quantum me Romoaldi terret aſpectus. Ante eius quippe vultum neque quid dicam ſcio, neque quibus me defendere valeam, vllas excuſationes inuenio.

Raynerius Marchio virum ſanctum admodū veretur.

Habebat reuera vir ſanctus hanc ex diuino munere gratiam, vt quicumque peccatores, præſertim potentes ſeculi, in eius præſentiam deueniſſent, mox velut ante maieſtatem Dei tremefactis viſceribus formidarent.

Nota.

Sanctus nimirum Spiritus, qui pectori eius inhabitator inerat, hunc terrorem iniuſtis diuinitus intendebat.

Illis verò temporibus vir venerabilis Monaſterium non longè à Maſſiliano caſtro conſtruxit. Audiens autem aliquando, quia Venetus quidam Claſſenſem Abbatiam per coëmptionem ſimoniacæ hæreſeos inuaſerat, inſuper quoque in corpus ſuum iniquè peccabat, illuc protinus hic miles Chriſti impiger ſtuduit, diuerſiſque modis ipſum Monaſterium purgare tentauit. Vir autem reprobus dum Abbatiam metuit perdere, non timet homicidium perpetrare.

Quidam improbus virum Dei praſocare nititur.

Intempeſta ſiquidem nocte, dum Romualdus in lecto ſecurè quieſceret, ille eum latenter aggreſſus, impiis cœpit digitis guttur eius adſtringere, nitens eum crudeliter ſuffocare. Sed dùm vir ſanctus necdum prorſus intercepto ſpiramine, anhelitu vix eluctante, rauciret, Ingelbertus ilicò magiſtri ſingultibus excitatus, torrem mox ex ſopito igne corripuit, & miniſtrum diaboli ab incepto nefandiſſimo crimine exturbauit.

Poſt hæc Romualdus denuo Parentium nauigauit, ſed Apoſtolicæ ſedis Antiſtes, & Romani ciues, vt Romam rediret, legationem dirigunt. Quòd ſi reuerteretur, facturos ſe omnia eius præcepta promittunt, ſin autem, excommunicationis ſententiam comminantur. Hoc itaque modo ſuum Romualdum Italia recuperare promeruit. Eo tempore in faucibus Callentium montium aliquandiu manſit, deinde in Petranum montem, non longè videlicet à Monaſterio S. Vincentij, quod iuxta Candilianum conſtitutum eſt fluuium, commigrauit.

Multos conuertit.

Quocumque autem vir ſanctus ibat, ſemper fructificans, ſemper animarum lucrum magis ac magis accumulans, & homines de ſeculo abſtrahens, velut totus in ignem conuerſus, ad cæleſte deſiderium animos hominum accendebat.

Volens autem tunc locum ad Eremum faciendam idoneum inuenire, præcepit cuidam Preſbytero, vt ad domum propriam rediens, ſibi & his, qui eum comitabantur, alimenta deferret. Deinde mōtem indagine ſtudioſa perluſtrans, poſtremo quendam Monachum iuxta paruam baſilicam habitantem reperit, à quo mox vt ſecum pergeret, & locum oſtenderet, vbi aqua inueniretur, exegit. Qui nimirum denegauit ſe domū ſine cuſtode poſſe relinquere, quia latronum inſidiantium impetum formidaret. Ad hæc Romualdus recompenſaturum ſe, ſi tale aliquid accidiſſet, cuncta ſpopondit. Sicque iam alienæ iniuriæ debitor factus, Monachum ſecum duxit. Illis itaque locum quærentibus, ecce Preſbyter, vt iuſſus fuerat, prandium deferens, furē iam domum infringentem reperit, repertum cepit, captū vſque ad Romualdi reditum cuſtodiuit. Quē Romualdus intuens, prius illum pia ſtuduit verborum auſteritate corripere, deinde dulciter admonens, incolumem permiſit ad propria remeare. Sic nimirum, ſic diuina prouidentia ſeruauit illæſum, quod in abſentis Romualdi fuerat cuſtodia derelictum.

Rurſus dum in eiſdem partibus cellas conſtrueret (erat autem ſarcina procul ab eis ſub quodam ſaxo repoſita) tunc vir venerabilis quendam fratrem illuc quaſi cum quodam impetu protulit, præcipiens ei, vt nimis anxiè feſtinaret. Qui mox furibus ſuperueniens, illos quidem iam eam rapere tentantes reperit, ſed nihil adhuc ex his quæ repoſita fuerant, deeſſe cognouit. Qua ex re rectè colligitur, & beatum virum non ſine diuinæ reuelationis inſtinctu fratrē eum tanta ſolicitudine deſtinaſſe, ipſo videlicet puncto, quo fures ad rem non cuſtoditam contigit perueniſſe.

Fures per ſpiritū diſcit & impedit.

Poſt hæc Romualdus ad Monaſterium Vallis de caſtro reuertitur, mòxque Abbatem ſic alios regere, vt ſemetipſum tamen nequaquam negligeret, exhortatur. Volebat inſuper, vt cellam qua vſus fuerat, occaſione regiminis non omnino deſereret: ſed in ea ſibimet ſpiritaliter viuens, præcipuis tantùm feſtiuitatibus fratres admonitionis gratia viſitaret. Erat enim beato viro tam odioſa iſta quam cernimus Abbatum conuerſatio, vt non minus gauderet, ſi de manu cuiuſquam Abbatiam potuiſſet euellere, quàm ſi ei datum fuiſſet potentiſſimum quemlibet ſecularium ad ſanctæ conuerſationis ordinem conuocare. Sed ſicut per Salomonem dicitur: Velut acetum in nitro, ita qui cantat carmina cordi peruerſo: ille prędicatione venerabilis viri de malo deterior factus, Comitiſſas loci dominas protinus adiit, & vt ligna, quibus Romoaldi cellæ debebant conſtrui, minutatim incidi præciperent ſacrilega machinatione ſuggeſſit. Eo itaque modo alta paradiſi cedrus de terrenorū hominū ſyluis eiecta eſt.

Prouerb. 25.

Inde

Inde verò progrediens, non longè ab Apennino monte, in loco, qui dicitur Aquabella, manere conſtituit. Illic igitur dum ſeculares quidam cum diſcipulis eius habitationum tecta conſtruerent, Romualdus autem, quia iam præ ſenectute laborare non poterat, ſolus opificium coſtodiret, Preſbyter quidam intolerabilem dolorem in dentibus ſentiens, opus ædificij inuitus reliquit, & poſtulata à fratribus licentia, redire domum miſerabiliter eiulans cœpit. Cùm verò Romualdus tranſitum reuerſionis haberet, interrogatus ab eo Preſbyter cur abſcederet, mox caſum ſuæ paſſionis aperuit. Tunc Romualdus hianti locum vbi patiebatur, digito tetigit dicens: Ignitam ſubulam, ne labrum lædat, in calamum mitte, & hic pone: ſicque dolor aufugiet. Vix Preſbyter vnius iugeris ſpatio vltra progreſſus eſt, & confeſtim omni dolore depoſito, ad opus quod reliquerat, ſanus & incolumis repedauit, claris nimirum vocibus exclamans & dicens: Gratias tibi agimus omnipotens Deus, qui regionem noſtram ſplendore tanti ſideris illuſtrare dignatus es. Verè Angelus Dei, verè propheta ſanctus, & lux magna occulta mundo, in finibus noſtris apparuit. Hæc & alia multa in Dei laudem vociferans, vix à beati viri diſcipulis tacere compulſus eſt. Nam ſi talia verba ad beati viri Romualdi aures qualibet occaſione perueniſſent, grauiſſima cor eius indignatione cómouiſſent.

Pellit dolorẽ dentiũ digiti ſui contactu.

Alio verò tempore magnam quandam fagum, quæ prope cellam eius adſtabat, incidi præcepit. Erat autem fagus ita cellæ accliuis & imminens, vt iuxta humanam opinionem, ſi cecidiſſet, totum mox ædificium indubitanter obrueret. Cúmque operarij vellent iuſſa perficere, ſed ruinam arboris formidarent, ille vt nequaquam timeretur inſtabat. Itaque cum impactis circumquaque ſecuribus, in ipſa iam arboris viſcera veniretur, arbor autem ſuper beatum virum non dubiè iam impetum minaretur, cœpere omnes rogare, & vocibus clamoſis vehementer inſiſtere, vt ſi cellam poſtponeret, ſemetipſum exiens conſeruaret. Ille autem nequaquam eorum clamoribus acquieſcens, vt cœptum citò perficerent, diffinitè præcepit. Poſtremò fagus grauiſſimo ſonitu corruens, ita aliorſum eſt diuina virtute protecta, vt cunctis mirantibus, cella omnino manſerit illæſa.

Ruentem arborem aliò vertit.

Aliquando ipſe cum operariis mancos, nimiæ magnitudinis ilicem in monte Petrano faciebat incidi. Quæ videlicet arbor in prærupto montis decliuo pendens, in ima vergebat. Ruſticus autem quidam paulò inferius ſtabat. Cùm igitur præciſa arbor grauiter corruens, per deuexum montis volueretur in præceps, mox repertum ruſticum repentino impetu cœpit ad inferiora rotare. Cuncti protinus dolentes exclamant, & non ſolum eſſe hominem mortuum, ſed totum dilaceratum eius corpus exiſtimant. Sed ô diuinam virtutem, ita mox ſanus & incolumis repertus eſt, ac ſi ſuper eum non arbor, ſed arboris folium cecidiſſet. Hinc iure perpenditur ſancti viri meritum quantum apud Deum pondus habuerit, in cuius conſpectu grauiſſima arboris moles pondus habere neſciuit.

Poſtmodum verò Romoaldus cum Apenninum deſeruit, montem Syriæ habitaturus aſcendit. Cauendum autem ſummopere eſt, ne quis cum audierit, quia vir ſanctus tot loca mutauerit, pij operis pondus vitio leuitatis adſcribat. Hæc namque mutationum eius cauſa proculdubio fuit, quia ad venerabilem virum, vbicumque degeret, turba hominum penè innumerabilis concurrebat. Ratio ergo poſcebat, vt cum vnius loci ſpatium plenum habitatoribus cerneret: illic Priore conſtituto, ad replendũ mox aliud feſtinaret. In Syria verò quot contumelias, quot ſcandala, à ſuis diſcipulis paſſus ſit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Ex quibus videlicet vnum hic ponentes, cætera breuitatis ſtudio præterimus.

Cur ſæpe loca mutarit.

Habebat quendam diſcipulum, Romanum nomine, qui nobilis quidem fuerat genere, ſed omnino degener actione. Hunc itaque vir ſanctus cũ pro ſuæ carnis immunditia nõ modo verbis argueret, ſed ſæpe etiã verberibus grauiſſimis coërceret, auſus eſt diabolicus vir titulum illi eiuſdem reatus opponere, & impudenter contra ſancti Spiritus templum ſacrilego ore latrare, dicens videlicet ſanctum virum vna ſecum ex eadem contagione peccaſſe. Mox itaque diſcipuli omnes aduerſus eũ irati, omnes infeſti, alij clamant ſenem impium laqueo debere ſuſpendi, alij dignum iudicant, vt cum ipſa cella ignibus concremetur. Quod vtrique valde fuit mirabile, præſertim ſpirituales viros ex decrepito ſene, & vltra quàm ceruicatio, tam nefarium ſcelus credere potuiſſe, cui etiam ſi voluntas adeſſet, natura tamen, & frigidus ſanguis, ariditaſque attenuati corporis hoc penitus denegaret. Sed credendum eſt proculdubio, ad augendum ſancti viri meritũ, hoc ſibi tam grauis aduerſitaris cælitus accidiſſe flagellũ. Nam & ipſe aſſerebat, hoc in Eremo, vnde nuper abſceſſerat, veraciter agnouiſſe, & ad hoc dehoneſtatis improperium ſubeundum alacriter aduenisse. Ille autem Sarabaita reprobus, qui ſancto viro crimen intenderat, Epiſcopatum poſtmodum Nucerinum per ſimoniacam hæreſim acquiſiuit, & per biennium illum occupans, in primo anno ædem incenſam cum libris & tintinabulis, ac cæteris ſacris ornamentis, exigentibus ſuis meritis, vidit: in ſecundo autem dignitatem cum vita, diuina illum feriente ſententia, perdidit.

Calũniatur eum eius diſcipulus.

Impoſuere itaque diſcipuli ſancto viro quaſi de commiſſo crimine pœnitentiam, & celebrandi ſacra myſteria penitus abſtulere licentiam. Quod ille præiudicium libenter amplectens, & pœnitentiam velut reuera obnoxius crimini obſeruauit, & ad ſacroſanctum altare per ſex ferè menſes accedere non præſumpſit. Tandẽ verò, ſicut ipſe poſtmodum eiſdem ſuis diſcipulis retulit, diuinitus ſibi iuſſum eſt, vt ſi diuinam timeret gratiam perdere, indiſcretam ſimplicitatem poſtponeret, & ſacra Miſſarum ſolemnia fiducialiter celebraret. Poſtera igitur die ſacrificare incipiens, cùm ad ſecunda Miſſæ ſecreta peruentum eſſet, in ectaſim raptus, tam longo temporis ſpatio ſiluit, vt omnes qui aderant, mirarentur. Interrogatus autem poſtmodum cur in offerendo ſacrificium, tantas moras præter ſolitum habuiſſet. Raptus, inquit, in cælum, oblatus ſum ante Deum, & continuò mihi diuina voce præceptum eſt, vt ſecundum hunc intellectum, quem mihi Deus immiſit, pſalmos exponerem, & pro modulo mei ſenſus chartulis per ordinem commendarem. Ego autem nimio & inenarrabili terrore conſtrictus, reſpondere nihil aliud potui, niſi tantummodo, Fiat, fiat. Vnde poſtea vir ſanctus totum pſalterium, & nonnulla prophetarum cantica luculenter expoſuit, & licet corrupta Grãmaticæ regula, ſanum tamen ſenſum vbique ſeruauit.

Agit pœnitẽtiam non admiſſi criminis.

Diuinitus iubetur interpoſitum Miſſæ ſacrificiũ repetere.

Totũ pſalterium & nonnulla Prophetarum cãtica luculenter exponit.

Interrogauere eum aliquando diſcipuli, dicentes: Magiſter, cuius eſſe ætatis anima cernitur, vel in qua figura ad iudicium præſentatur? Reſpondit, ſcio hominem in Chriſto, cuius anima delata eſt

ante Deum ſplendida velut nix, humana quidem effigie, ſtatura verò perfectæ ætatis. Inquiſitus iterum, quis ille eſſet, indignans, & confundens eos noluit dicere. Mox diſcipuli rem, vt veraciter erat, inter ſe inuicem retulere, & ipſum fuiſſe hominem certa manifeſtatione cognoſcunt. In Syria deuique vir venerabilis per ſeptem annos incluſus mãſit, & ſilentium continuum inuiolabiliter tenuit. Verumtamen tacente lingua, & prædicante vita, vix vſquam tantum laborare aliquando potuit, vel in conuertendis hominibus, ſiue ad pœnitentiam concludendis. Viuebat autem, vergente iam ſenectute, nimis diſtrictè, videlicet cùm iam & ipſi perfecti viri ſolent remiſſius viuere, & aliquid ſibi de ſui propoſiti rigore laxare. Nam per vnius Quadrageſimæ ſpatium, nihil aliud neque in cibo, neque in potu, penitus habuit, niſi de modica farina, & paucis herbis ſorbitiunculam, ex qua ad imitationē Hilarionis vixit. Quinque verò hebdomadibus nihil aliud comedens, ad modicum ſe infuſi ciceris adſtrinxit. Et ità Romualdus per multa alia viuendi genera quid ſua virtus poſſet, per hæc & illa ſe iugiter exercendo tentabat. Studebat quippe diſcretus Chriſti miles ad nouum ſe certamen ſemper accingere, & eum iamiam cadere videretur, adhibita mox miſericordia, vacillans corpuſculum releuare. Duo autem, vel etiam tria quandoque habebat cilicia propter naſcentem corporis importunitatem, quæ lauari nullatenus permittebat, ſed ea potius ad imbrem proiiciens, poſt triginta dies mutare conſueuerat. Nouaculam autem numquam in ſuum caput patiebatur aſcendere, ſed ipſe ſibi perrarò ſolebat excrementa capillorum & barbæ forficibus attondere. Siquando verò eum ex aliquo eſculentiori cibo gulæ vitium titillaret, mox accuratè illum præparari præcipiens, ori & naribus apponebat, & ſolum captans odorem, dicebat: O gula, gula, quàm dulcis, quàm ſuauis modo tibi ſaperet iſte cibus: ſed væ tibi, ex eo nunquam guſtabis, & ſic iotactum ad cellarium remittebat.

Septem annis degit ſolus in ſilentio.

Ieiunia ſancti ſenis in Quadrageſima.

Gulam vt caſtigarit.

Sed quanquam vir ſanctus tantam erga ſe ſeruaret auſteritatem, ſemper tamen hilarem vultum, ſemper ſerenam faciem oſtendebat. Nam frater quidam Gregorius nomine, grauiſſimum capitis dolorem ſe perpeti aliquando conqueſtus eſt. Qui cùm ad beati viri cellulam, vbi alij fratres tunc erant, cum nimia lamentatione veniſſet: mox vt eum vir venerabilis vidit, hunc dolorem nequaquam humorum inæqualitati, ſed inſidiis antiqui hoſtis indubitanter adſcripſit, & mox quaſi deridens eum, vt erat ſemper alacri vultu, per feneſtram cellulæ inſufflauit in eius fontem, & vt cæteri omnes qui aderant, ſimiliter facerent, innuit. Hoc autem facto, ita ſanatus eſt, vt nullum penitus ſentiret in ſuo capite doloris remanſiſſe veſtigium. Arbitror, quòd idcirco vir ſanctus hoc facere voluit, quia per Spiritum ſanctum, qui in eius pectore præſidebat, effugandum eſſe iniquum hoſtem, doloris immiſſorem credidit. Ad euitandum verò propriam laudem, & ludum finxit, & ſocios quæſiuit. Vir quidam capitis patiebatur inſaniam, ita vt ſenſu rationis amiſſo, vel quid ageret, vel quid diceret, funditus ignoraret. Huic Romualdus nihil aliud fecit, niſi quod ſolummodo oſculum præbuit, & protinus illum ad incolumitatem priſtinam reuocauit. Sicque cum inquieto homine dum pacem fecit, à mentis eum ſuæ pacem reduxit. Referebat autem poſtmodum ille, qui ſanatus fuerat, dicens: Quia cùm ſacra beati viri labia tangere meruī, ſtatim prodire ex eius ore quaſi vehementis auræ ſpiritum ſenſi, qui totam faciem meam, & ipſum denique ſynciput perflans, omnem cerebri æſtuantis ardorem protinus effugauit.

Solo flatu pellit dolorē capitis à fratre.

Oſculo ſanat amentem.

Quidam eius diſcipulus in alia procul Eremo morabatur. Qui propinquorum neceſſitati aliquãdo condeſcendens, pro eorum vtilitate tandem velut inuitus Romam ire quadrageſimali tempore acquieuit. Quod mox vir ſanctus per ſpiritum recognoſcens, velut indignans, dixit adſtanti cuidam fratri, quòd videlicet ille bonus vir pro huiuſmodi negotio Romam ire præſumpſit. Ille autem admirans, vnde hoc magiſter cognoſceret, cum quo videlicet nemo aliunde veniens colloquium habuiſſet, rem ſolicite perquiſiuit, & ita eſſe, ſicut vir venerabilis dixerat, comprobauit. Pergit ille ad alium ſuum condiſcipulum, videlicet Ingelbertum, qui incluſus manebat, & magiſtrum hæc dixiſſe, & ſine dubio prophetiæ ſpiritum habere, prorſus affirmat. Ille autem hoc deteſtans & penitus denegans, fratrem corripuit, & quia hoc falſum eſſet, imprecationis ſe vinculis obligauit, dicens: Si Romualdus hoc per prophetiæ ſpiritum, & non magis per diabolum dixit, non me omnipotens Deus in hoc recluſorio perſeuerare permittat. Dictum factumque eſt. Nam vix paucis diebus tranſactis, Ingelbertus, fracto recluſorio, ſine magiſtri licentia abiit, & eum in hac vita (ſicut dicitur) amplius non vidit.

Pœna temerary diſcipuli.

Alius frater Gaudentius nomine, Abbatis videlicet huius Monaſterij Sancti Vincentij pater, cum magno feruore conuerſus, ardentiori poſtmodum ſpiritu in Dei eſt ſeruitio conuerſatus. Hic aliquando à beato Romualdo licentiam petiit, quia iam vellet cocta pulmenta relinquere, & pane cum aqua contentus, pomis quoque ſiue crudis oleribus victitare. Hoc igitur impetrato, eùm in eodem propoſito infatigabiliter permaneret, Tedaldus quidam alius frater infirmitati illius indiſcretè cõpatiens, adire magiſtrum ſtuduit, & quaſi frater ille tam graue pondus portare non poſſet, hanc eius obſtinationem frangi omnino debere ſuggeſſit. Romualdus autem vt puta vir ſimplicis animi, Tedaldi verbis aſſenſum dedit, & Gaudentio talis vitæ licentiam abſtulit. Ille verò indignè ferens, nequaquam ampliùs cum Tedaldo in Eremo, in qua eos Romualdus poſuerat, paſſus eſt habitare, ſed Ingelberto, qui à Romualdo diſiunctus fuerat, ſe ſubdidit, & ab eo conſenſum præfatæ conuerſationis obtinuit. Hic itaque Gaudentius non multo pòſt tempore defunctus eſt, & in cœmeterio B. Vincentij iuxta corpus Berardi venerabilis viri, qui æquè Romualdi diſcipulus fuerat, eſt ſepultus. Romualdus autem, quia ille in præuaricatione obedientiæ vitam finierat, orationem pro eo penitus fieri interdixit. Aliquãto autem poſt tempore Monachus quidam prædicti cœnobij, dum matutinam ſynaxim cum reliquis fratribus celebraret, repentè tam acrem dolorem ſentire in dentibus cœpit, vt iam in choro ad pſallendum ſtare omnino nõ poſſet. Qui protinus exiens, ſuper ſepulchrum Berardi atque Gaudentij lamentando iacuit, dúmque ibi aliquandiu iacens oraret, mox eum ſomnos oppreſſit. Ilicò ſanè videt Berardum ſacerdotalibus ornamentis ſplendidiſſimè ornatum, & tenentem in manibus librum aureis literis ſcriptum, ante altare ſcilicet ſtare, & Miſſarum ſolemnia celebrare. At cernit Gaudentium mœrentem, demiſſo vultu poſt tergum Berardi procul manere, & velut excommu

Nō vult orari pro fratre inobedienter.

communicatum, ſacris appropinquare myſteriis A non audere. Qui mox locutus eſt ei dicens: Vides frater, illum Berardi librum mirabiliter deauratum? Ego quoque talem per omnia nunc haberem, niſi illum mihi heu, heu, Tedaldus Monachus abſtuliſſet. Statimque frater euigilans ſanus & incolumis, fugato omni dolore, ſurrexit. Deinde lætus viſionem ſuam fratribus per ordinem retulit. Quod Romualdus audiens, ilicò præcepit fratribus, vt iam Gaudentio fraternam charitatem impenderent, atque pro eo enixius orarent. Aliquando vir venerabilis cuiuſdam cauſa neceſſitatis in viam ire diſponens, vni diſcipulorum cellam commiſit, & vſque in ſuum reditum in ea illum manere præcepit. Ille verò temerarius, dum debiti hono- B ris reuerentiam magiſtro non ſeruat, audacter in eius ſtrato iacere non dubitat. Ecce autem in illa nocte maligni ſpiritus ſuper eum immaniter irruunt, grauiſſimis eum verberibus atterunt, & proiectum de lecto, pene ſeminecem derelinquunt. Similiter poſtmodum venerabilis vir iter actutus, alium in eadem cella diſcipulum dereliquit. Cui cum diſcipulus diceret: Magiſter ego in lecto tuo non iacebo, quia quod alij contigit, mihi etiam conſequenter euenire formido; ille reſpondit: Fili mi, iace, & dormi ſecurus. Ille enim in eo recubans, idcirco in manus inimicorum incidit, quia paruitatis meæ licentiam non accepit. Tu autem accepto conſenſu, in Deo ſpem pone, & ſine pauore C quieſce. Qui videlicet in eo ſicut iuſſus fuerat iacuit, & nullum omnino caſum aduerſitatis incurrit.

Tandē iubet vt orent fratres pro anima illius.

Quidam frater iacens in lecto ſancti viri irreuerenter, verberatur à dæmonibus.

Alius frater obtenta licentia ſecurè in eodem ſtrato quieſcit.

Secularis quidam vir, Arduinus nomine, Romualdo ſe ad ſuſcipiendum ſanctæ conuerſationis habitum tradidit: deinde domum, vt ſua quæque diſponeret, remeauit. Cumque eum vxor ſua venientem vidiſſet, fœmineo nimirum furore ſuccenſa, exclamauit aduerſum eum, dicens: Sic hoc vir ab hæretico illo & antiquo ſeductore nunc venis, & me miſeram & deſtitutam omni humano ſolatio derelinquis? Quæ hoc dicto, protinus in amentiam vertitur, & ita furere & conquaſſari cœpit, ac ſi patenter à dæmonio vexaretur. Habebat autem D vir ſanctus huiuſmodi conſuetudinem, vt ſi quando fratres in viam dirigeret, benedictum illis ſiue panem, ſiue pomum, ſeu quodcumque aliud daret. Vnde diſcipuli, vt experti multoties fuerant, certum tenebant, quod ſi ex benedictione magiſtri cuilibet ægroto porrigerent ad ſalutem, illum incolumem redderent. Nam & ex aqua, vnde manus eius abluebantur, plures languidi ſæpe reſtituti ſunt ſanitati. Quod tamen cautiſſimè oportebat fieri, ne ſi vir ſanctus hoc aliquatenus comprehenderet, in grauiſſimam triſtitiam deueniret. Cùm igitur diu fœmina miſerabiliter vexaretur, quidam fratres, qui aderant, de benedictione panis, quam à magiſtro ſuſceperant, ei particulam tradi- E derunt. Quam cum mulier comediſſet, mox mente ſedata, ab omni redditur inſaniæ furore liberrima. Itaque protinus omnipotenti Deo, & Romualdo famulo eius recuperatæ ſanitatis gratias retulit, & viro ſuo conuerſionis licentiam vlteriùs non negauit.

Viſio diuina in fœminam ſanctum virum criminantem.

Nota vim benedicti panis.

Alio quoque tempore puer quidam dæmoniacus ad beatum virum delatus eſt, cui ille nihil aliud fecit, niſi quod pro benedictione illi panis particulam tradidit. Qua mox puer ille refectus confeſtim à dæmonio liberatus eſt. Iure quippe poſtquam benedictio Romualdi malè poſſeſſum corpus intrauit, inde confeſtim maledictus ſpiritus A cauteriatus exiuit. Nunquam tamen diabolus à ſancti viri poterat impugnatione quieſcere. Et quia occulta iam aduerſus eum fraude nihil poterat, non ceſſabat virus ſuæ malitiæ viſibiliter demonſtrare. Aliquando namque dum vir venerabilis in cella conſiſteret, ecce malignus ſpiritus, vt eſt reuera teterrimus, hiſpidus, horribilis, immenſum cœpit ſancto viro terrorem incutere, & cum nimio furore, ac impetu, mortem ei minitans intentare. Cumque Romualdus auxilium de cœlo imperterritus quæreret, & vt ſibi Chriſtus ſuccurreret, fiducialiter exclamaret, mox antiquus hoſtis aufugiens, ipſum cellæ parietem tanto iracundiæ felle percuſſit, vt grauem fagi tabulam vnius cubiti ſpatio, B vel eo amplius fiderit. Aliquando etiam dum venerabilis vir cum ſuis diſcipulis equitaret, ecce malignus ſpiritus rubei canis effigiem ſimulans, cum magno impetu obuiam irruit, & equum, cui inſidebat, vt penè vir ſanctus excuteretur, exterruit. Interrogantibus diſcipulis, ſi eum vidiſſet, exhorreſcentem quidem equum conſpexiſſe ſe aſſeruit, ſed nihil tale ei apparuiſſe teſtatus eſt, dicens: Miſer ille, qui olim præclarus Angelus fuiſſe cognoſcitur, nunc ſe immundi ſpecie canis oſtendere non veretur.

Malignum dæmonem ipſi mortem intentantem profligat.

Rurſus alio tempore, cùm Monaſterium ancillarum Dei, quod eſt in Valle bona, conſtruere decreuiſſet, diſcordia mox inter ſancti viri diſcipulos C oritur: quia videlicet alij nolunt, alij verò, vt fieret, vehementer inſiſtunt. Cumque ante venerabilem virum vtræque partes diſſidentium, diuerſa vtentes allegatione, contenderent: cœpit diabolus ante portellam cellæ quaſi malleo ſine ceſſatione percutere, & per reboantem ſyluam crebris audiebatur tunſionum ictibus inſonare. Deinde cum iam omnes Monaſterium fieri vnanimiter concordaſſent: ecce malignus ſpiritus cunctis audientibus vlulare, plorare, & flebiles non ceſſabat voces emittere. Poſtremò autem cùm iam diuiſi ad ſuum quiſque reuerteretur hoſpitium, proſequebatur eos antiquus hoſtis cum tanta tempeſtate & turbine, vt quaſi omnia ventorum genera commouens, totam D ſyluam radicitus euellere putaretur. Quidam verò fratrum increpans eum, dixit: Præcipio tibi in nomine Trinitatis, immunde ſpiritus, vt deſinas venire poſt nos. Et ita fugatus eſt.

Indigniſſimè fert diabolus fœminarum cœnobium conſtrui.

Taliter autem tunc in Syrria viuebatur, ac ſi ex ſimilitudine non ſolùm nominis, ſed etiam operis altera denuo Nytria viderentur. Omnes ſiquidem nudis pedibus incedentes, omnes inculti, pallidi, & nimia omnium rerum extremitate contenti erant. Nonnulli verò obſeratis ianuis clauſi, ita mortui videbantur mundo, velut in ſepulcro iam poſiti. Vinum nemo ibi nouerat, nec ſi etiam grauiſſimam quis ægritudinem pateretur. Sed cur ergo de Monachis loquor, cùm & ipſi Monachorum famuli, E ipſi quoque cuſtodes pecorum ieiunarent, ſilentium tenerent, diſciplinas inter ſe inuicem facerent, & de quibuſlibet verbis otioſis pœnitentiam flagitarent? O aureum Romualdi ſeculum! quod etſi tormenta perſecutorum non nouerat: ſpontaneo tamen martyrio non carebat. Aureum, inquam, ſeculum, quod inter montium & ſyluarum feras, tot cæleſtis Hieruſalem ciues alebat. Cum verò ibi fratres iam tanti eſſent, vt illic in vnum habitare vix poſſent: tunc Romualdus Monaſterio ibi conſtructo, & Abbate præpoſito, inuiolatum ſeruans ſilentium, Bifurcum ſeceſſit ad habitandum. Illic etiam volens Abbatem ſpiritualiter viuere, & rectitudinis iter tenere: multam ab eo paſſus eſt perſecu

Vita aſperrima S. Romualdi, & diſcipulorum eius.

perſecutionis iniuriã. Interea Imperator Henricus (A) de vltramontanis partibus in Italiam veniens, miſit beato viro deprecatoriam legationem, vt ad eum venire dignaretur, promittens ſe facturum quæcumque præciperet, ſi ſuum ei colloquium non negaret. Cúmque vir venerabilis prorſus abnueret ſilentium frangere, cœpere vnanimiter diſcipuli eius omnes eum obſecrare, dicentes: Magiſter, vide quia nos, qui te ſequimur, tanti iam ſumus, quòd hic congruenter habitare non poſſumus: quapropter ſi placet, ab Imperatore magnum aliquod Monaſterium quære, & multitudinem te ſequentium ibi conſtitue. Quibus vir ſanctus, neſcio ſi accepta reuelatione, aut ſubita Dei inſpiratione fidenter ſcripſit: Scitote quia montis Amiati Mo- (B) naſterium ex dono Regis habebitis: conſiderate tantummodo, quem illic Abbatem conſtituere debeatis. Igitur inuiolato ſilentio perrexit ad Regem. Cui Rex protinus aſſurgens, ex magno cordis affectu, in hanc vocem erupit dicens: O vtinam anima mea eſſet in corpore tuo. Quem mox vt loqueretur, ſuppliciter obſecrans, ipſo die hoc impetrare non potuit.

Venit ad Hericum Imperatorem.

Poſtera autem die Romualdo ad palatium veniente, ecce Theutonicorum multitudo certatim hinc inde concurrunt, capita ſalutantes humiliter flectunt, villos quoque pelliceæ veſtis, qua erat indutus, anxiè decerpentes, pro ſacris reliquiis in patriam portaturi, ſtudioſè recondunt. Quæ videli- (C) cet res venerabilem virum tanto mœrore affecit, vt niſi diſcipulis obſtantibus acquieuiſſet, ad cellam protinus repedaſſet. Ingreſſus igitur ad Regem, non pauca ei loquutus eſt de reſtituendo iure Eccleſiarum, de violentia potentum, de oppreſſione pauperum. Et poſt multa vnum ſibi pro ſuis diſcipulis Monaſterium petiit. Cui poſtmodum Rex montis Amiati Monaſterium tradidit, & Abbatem, qui multis erat malis obnoxius, foras eiecit. Vbi vir ſanctus quanta aduerſa perpeſſus ſit non ſolùm ab eo qui eiectus fuerat, ſed etiam ab illo quem ipſe ex ſuis diſcipulis Abbatem conſtituerat, ille quidem perferre patientiſſimè potuit, nos referre etiã ſi adeſſet facundia, non valemus. Sed qualiter il- (D) lum Deus in cunctis adiuuerit, vno exemplo monſtrare ſufficiat, vt prudenti cuilibet, quid etiam in reliquis euenerit, innoteſcat.

Veſtes Sancti viri pelliceæ.

Monachus quidam veſano aduerſus eum furore ſuccenſus, pilum latenter exaruit, & id reponens, vt beatum virum interficeret, expectare congrui occaſionem temporis cœpit. Nocte verò dum depreſſus ſopore quieſceret, ecce videt malignũ ſpiritum in ſe immaniter irruentem, qui retortam cordã in collum eius mittens, tanta ferocitate conabatur guttur eius adſtringere: vt iam ille cogeretur funditus expirare. Tunc Monachus in extremo iam ſpiritu poſitus, Romualdum, vt ſibi ſuccurreret, ob- (E) ſecrauit. Qui (vt Monacho videbatur) protinus aduolans, de manibus eum iniqui hoſtis eripuit. Hic igitur mox expergefactus, ad pedes venerabilis viri proſtratus aduoluitur: vt alliſionem ceruicis aſpiciat, deprecatur. Confiteri etiam crimen ſuæ malitiæ non veretur. Poſtremò conſeruatæ vitæ ſibi gratias retulit, & pœnitentiam tanti reatus accepit. Et ita qui Romualdo vitam inſidiabatur eripere, iam per eundem ſanctiſſimum virum & ſuam meruit conſeruare, & cui inferre mortem ſtuduit, per eum ſuæ periculum mortis euaſit.

Liberat Monachũ ipſum occidere volentem.

Habebat autem vir ſanctus conſuetudinem, cùm Monaſterium teneret, vt niſi cùm ieiunaret, ad communem menſam cum fratribus quotidie ve- (A) niens, vnum quidem pulmentum comederet: poſtmodum verò lectioni, vel quid etiam apud vnumquemque ageretur intentus, de reliquis non guſtaret. Quadrageſimali autem tempore, niſi neceſſitate ineuitabili cogeretur, in cellula iugiter morabatur. Dum igitur prædictum cœnobium vir beatiſſimus regeret, quadrageſimali iam appropinquante ieiunio, quærebat cum diſcipulis per vicina montium loca, vbi Eremum facere potuiſſet. Dumque longas in quærendo moras protraheret, repente aquis vndique circumfluentibus ita concluſi ſunt, vt nec ipſi iam redire, nec de Monaſterio quiſquam ad eos poſſet aliquatenus tranſuadare. Viuebant autem ex aliquantis caſtaneis, (B) quas ſecum detulerant. Cumque dies Dominicus aduenisſet, & alia cibi ſpes nulla iam ſupereſſet, fratres paucula, quæ remanſerant caſtaneas, deglubere, iam quodammodo credentes vltimum ex eis conuiuium præparare. Romualdus autem, vt erat ſemper alacri vultu, fidenter ait, quia niſi Deus ſibi panem per aliquem mitteret, ipſo die nullatenus manducaret. Diſcipuli verò mirantes inter ſe, in qua ſpe hoc ille præſumeret, certi tamen quia magiſter incautè aliquid vouere non poſſet: cibum iam tantæ ſolemnitati congruum cœpere fiducialiter expectare. Sexta igitur diei hora iam appropinquante, ecce tres viri onuſti pane & vino, & aliis cibis, adueniunt, qui ſe de longinquis parti- (C) bus cum multo labore ad eos perueniſſe dicunt. Tunc itaque ſpiritali omnes repleti gaudio, benedicentes Deum, pariter cibum ſumunt, & beatum virum per reuelationem hoc penitus agnouiſſe indubitanter agnoſcunt.

Diuinitus ipſi & ſociis afferuntur cibaria.

Quodam tempore venit vir venerabilis Sytriã. Qui cùm adhuc ieiunus eſſet, & fratres, vtpote in arduis montibus, piſcem quem ei ad comedendum apponerent, non haberent, cœpere inter ſe quodammodo confuſi erubeſcere, & quid pro tam venerabili hoſpite parare potuiſſent, anxiè cogitare. Tunc frater quidam, puto diuinitus inſpiratus, ad ſiccum penè riuum, qui iuxta præterfluebat, cum feſtinatione cucurrit, vbi nimirum & aquæ (D) exiguum erat, & piſcis illic viſus nunquam penitus fuerat. Cœpit itaque frater Deum deuotè depoſcere, vt qui Iſraëlitico populo aquam potuit ex arida petra producere, ipſe ſibi dignaretur piſcem in arenti riuulo demonſtrare. Confeſtim igitur miſſa manu, in exigua aqua piſcem reperit, qui beato viro ad refectionem abundanter ſufficere potuit, Deo ſcilicet ſeruo ſuo prouidente conuiuium. Inuentum quippe eſt in ſaxeo & arido monte, velut in piſcoſa valle viuarium. Sed quia de vita beati viri hæc, quæ nimirum pauca de multis dicta ſunt, ſufficere credimus, iam ad tranſitum veniamus. Vir denique ſanctus per multa alia habitauit loca, & multa alia, præcipuè à ſuis diſcipulis, per- (E) peſſus eſt mala, plura quoque per eum ſunt facta miracula, quæ nos deſcribere ideò prætermittimus, quia lõgioris ſtyli prolixitatem vitamus. Poſt cuncta igitur habitationum ſuarũ loca, cùm iam finem ſuum imminere conſpiceret, tandem ad Monaſterium, quod in Valle de Caſtro conſtruxerat, rediit, ibique appropinquantem obitum indubitanter expectans, cellam ſibi cum oratorio ædificari, in qua recluderetur, & ſilentium vſque ad mortem ſeruaret, mandauit. Sanè viginti annis, antequàm vitam finiret, diſcipulis ſuis manifeſtè prædixerat, quia in præfato Monaſterio oporteret eum quieſcere, nulloque adſtante, vel funeris exequias procurante expediret eum ſpiritum exhalare. Facto itaque

Exod. 17. Num. 20.

Piſcis miraculosè capitur ad ſuſtentationem viri ſancti.

Suum obitum longè antè prænouit.

itaque recluſotio cùm mens eius in eo eſſet, vt mox includi deberet, cœpit corpus eius magis magiſque moleſtiis ingraueſcere, & deorſum iam velut non tam languore, quàm decrepiti longæuitate ſenij declinare. Nam à medio ferè anno, nimia ſibi phlegmatis abundantia cum ipſo læſi pulmonis marcore defluxerat, & graui eum tuſſis anhelatione vexabat. Non tamen propter hoc vir ſanctus vel lecto decumbere, vel inquantum poſſibile erat, ſoliti rigorem ieiunij acquieuerat relaxare.

Quadam igitur die cœpit paulatim corporis virtute deſtitui, & ingruente moleſtia grauius fatigari. Sole itaque iam ad occaſum vergente, præcepit duobus fratribus, qui adſtabant, vt foras exirent, & cellulæ poſt ſe ianuam clauderent: celebraturi verò ſibi matutinos hymnos, ad eum diluculo remearent. Cumque illi de eius fine ſoliciti velut inuiti exirent, non ſtatim ad quieſcendum properant, ſed magiſtrum ne obire contingeret, anxij pretioſi theſauri talentum prope cellulam latentes obſeruant. Aliquandiu igitur commorantes, cùm deinceps curioſis auribus attentius auſcultarent, & neque motum corporis, neque ſonum vocis audirent, iam quod euenerat, veraciter opinantes, impulſa ianua velociter irruunt, lumen accendunt, & beata anima in cælum rapta, ſopinum iacere ſanctum cadauer inueniunt. Iacebat itaque velut neglecta cæleſtis margarita, in ſummi poſtmodum Regis ærarium honorificè reponenda. Nimirum qui ſic obit, vt prædixit, illuc tranſiuit, quò ſperauit.

Feliciſſimè obdormit in Domino.

Grandis eius ætas.

Vixit autem vir beatiſſimus centum viginti annis, ex quibus viginti expendit in ſeculo, tres duxit in Monaſterio, nonaginta ſeptem in Eremitico tranſegit propoſito. Poſt ſacratiſſimum autem viri venerabilis obitum, quanta miraculorum ſigna per eum Dominus oſtenderit, quis quærat tranſacta legere, cùm frequenter valeat & noua videre? Quia igitur ea, quæ apud ſepulcrum eius fiunt, miracula tanta ſunt, vt melius putemus cuncta ſilentio præterire, quàm pauca narrare, duo ſolummodo, quæ per eundem beatiſſimum confeſſorem alibi facta ſunt, ſufficiat vobis exponere.

Miracula ad eius ſepulcrũ innumera.

Frater quidam, qui ſancti viri diſcipulus fuerat, paruam baſilicam pro anima ſua Monaſterio dedecat, ad quam videlicet baſilicam, extremitatem manicæ præciſam ex beati viri cilicio miſit, & ſub altari honorificè recondi præcepit. Quam tamen gerulus ſub altari, ſicut iuſſus fuerat, collocare neglexit, ſed miſſam in rima parietis incautè dereliquit. Factum eſt poſtea, vt dæmoniacus quidam ad prædictam duceretur Eccleſiam. Cumque adſtans in medio, huc illucque rotans caput, cuncta vndique circunſpiceret, tandem toruos oculos in ipſum parietem terribiliter cœpit infigere, & intentus illuc vbi ſancti cilicij iacebat particula, crebris non ceſſabat vocibus exclamare: Ille me eiicit, ille me eiicit: & ita clamans, protinus ab eo expulſus eſt. Hinc ergo iure perpenditur, quid per ſemetipſum apud diuinam clementiam impetrare non poſſit, ante cuius breuiſſimam veſtimenti particulam dæmon ſtare non potuit; & qui talia abſens exhibet, quid per corporis præſentiam non exercet?

Nota miraculũ ex ſancti viri cilicio.

Alio quoque tempore Caſtaldius quidam paupereulæ mulieri vaccam violenter abſtulit, & eam vociferantem, multiſque precibus obſecrantem audire contempſit. Illa protinus accurrens, duos gallinarum pullos ad Eccleſiam, quam ſupra memorauimus, detulit, & eos ante altare proiiciens, huiuſmodi verbis clamare flebiliter cœpit: Eho ſancte Romualde, exaudi miſeram, ne deſpicias deſolatam, & redde mihi gubernatricem meam iniuſtè ſublatam. Mira res: vix adhuc villicus cum ipſa rapina, per emiſſæ ſagittæ ſpatium à domo mulieris abierat, quod continuo percuſſus, vaccam in eodem loco dimiſit: deinde domum perueniens protinus expirauit.

En quid poſſint ſancti inuocati.

Poſt quinquennium verò à ſancti viri obitu, data Monachis ab Apoſtolica ſede licentia, vt ſupra venerabile corpus eius, altare conſtruerent, Atho quidam frater ſyluam petiit, quatenus modicam capſam faceret, quæ ſancti Confeſſoris oſſa, & puluerem tantummodo capere potuiſſet. Nocte igitur inſecuta, dormienti cuidam fratri venerabilis quidam ſenex apparuit, quem protinus interrogans, ait: vbi eſt huius Monaſterij Prior? Quod cum ille ſe ſcire negaret, ilico ſenex addidit: Pro fabricanda capſa ire in ſyluam ſtuduit, ſed beati viri corpus in tam exiguum vaſculum non intrabit. Poſtera igitur die Prior, compoſita capſa, reuertitur, & mox à fratre, qui viſionem viderat, quæ illum cauſa ad ſyluam inuitaſſet, inquiritur. Quod cum ille velut labore defeſſus dicere noluiſſet, ilico frater & ſui cauſam itineris retulit, & quod ipſe viderat, exponendo per ordinem non celauit. Defoſſo igitur tumulo, ita propemodum totum ſancti viri corpus ſanum illibatumque reperiunt, velut tunc fuerat, cum ſepulturæ illud primitus tradiderunt, excepto quod tenuis quædam mucoris lanugo in quibuſdam eius membris excreuiſſe videbatur. Reiecta igitur modica capſa, quæ facta fuerat, ilico vas aptum ad menſuram beati corporis præparant, & in eo ſanctarum reliquiarum patrocinia recondentes, deſuper altare ſolemniter conſecrant. Obiit autem vir beatiſſimus decimo tertio Calendarum Iuliarum, regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto cum Patre & Spiritu ſancto in ſecula ſeculorum. Amen.

Corpus ſancti viri integrũ poſt quinquẽnium ab eius obitu.

NOTÆ.

Romualdus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 19. Iunij, Molanus in Addit. ad Vſuard. Galeſinus, Maurol. Felici. Tabulæ Camaldulenſes. Agunt præterea de eodem Petrus in Cat. lib. 5. c. 128. S. Antoninus part. 2. hiſt. tit. 15. §. 15. Vuion. in Mart. Monaſtico, Auguſtinus Florent. in Hiſt. Camald. Obiit anno 1027. ætatis ſuæ 120. Fuitque inſtitutor Ordinis Camaldulenſis. Quare verò ſic vocatus, Petrus Damianus non ſcribit: refert verò Vuionus lib. 1. Ligni Vitæ de Inſtit. Ordinum ſub regula S. Benedicti militantium. In agro Aretino conſedit anno 1008. ac cuiuſdam Caſam Maldi in Eremo incoluit, qui, vt fatebatur, per quietem viſus eſt ſibi cernere ſcalas in cælum ſurrectas, in quibus innumeri mortales candido amictu cælum ſcanderent: qua imagine non minus quàm diuino quodam oraculo motus Romualdus, locum ab hoſpite & petiit, & impetrauit anno 1009. Oratorium condidit: candidam cucullam iis qui initiandi eſſent, in argumentum nocturnæ illius imaginis, ferendam dedit (cum antea Monachi nigro amicirentur colore,) inſuper & Camaldulenſium nomen, vocabulo ab hoſpitis Maldi caſa ſumpto, eos ferre præcepit anno Domini 1012. Porro in Breuiario Monaſtico eius feſtiuitas 7. Februarij celebratur, qua die ſacrum eius corpus Fabrianũ tranſlatum fuit. Hæc autem celebrata eſt anno Domini 1481.*

Rauennæ ciuitatis oriundus.] *Eſt Rauenna vrbs in octaua regione Italiæ, Sabinorum Colonia teſte Plinio lib. 3. c. 15. in ora litoris Adriatici CII. M. diſtans ab Ancone, olim tota lignea compacta ædificiis, aquis diffuſa, pontibuſque ac lembis peragrata. Hanc quidam à Theſſalis conditam perhibent, alij poſt exciſam Troiam, alij poſt confuſas hominum linguas in Babylone, conſtructam*

ſabulantur. Hinc ortus eſt Caſſiodorus Senator qui multa eruditiſſimè ſcripſit. Eſſe autem vrbem vetuſtam, res ab Oſtrogothis geſtæ commemorant, qui ibi Regiam poſuere. Liuius Auctor eſt ab Auguſto muris cinctam fuiſſe, quos Valentinianus Imperator poſtea ampliauit, eiuſque Archiepiſcopo duodecim ciuitatum Epiſcopos ſubiecit, Ariminii C. … næ, Fori Liuij, Fori Cornelij, Fauentiæ, Brint… …a, Mutinæ, Regij, Parmæ, & Placentiæ. Fu… cum alijs pleriſque eiuſdem tractus vrbibus, Venetis pares ſ à quibus tam egregiè eſt munita, tam ſplendidè inſtaurata, vt cum ampliſſimis munitiſſimiſque Italiæ vrbibus iure poſſit conferri. Hæc habuit B. Apollinarem primum Epiſcopum, fuitque patria Sanctorum Vitalis, & Geruaſij, & Prothaſij. Hinc ortus eſt Petrus ille Rauennas illuſtris Fori Cornelij B *Epiſcopus, qui multa in Theologia diligenter ſcripſit.*

Beatus Apollinaris.] *Fuit, vt ſupra dictum eſt, primus Rauen. Epiſcopus, qui cum Principe Apoſtolorum Antiochia Romam venit, à quo Rauennam miſſus, illic glorioſum martyrium ſubiit. Cuius feſtiuitas 23. Iulij celebratur.*

Per ſolarij ſpeculam.] *Solarium eſt vaporarium quoddam in aprico loco ſitum, ad calorem ſolis excipiendum. Specula verò, eſt locus editus, & eminens, vnde aliquid eminus proſpici poſſit, ſiue turris, ſiue feneſtra.*

Pugillum elixi ciceris.] *Cicer eſt genus leguminis, de quo Plinius lib. 18. Gallicè,* Poix chiche.

Librum de Vita Patrum legens.] *Hic ſatis vulgaris eſt, & magnæ vtilitatis: in cuius lectione multi ſancti* C *profecerunt. Nouiſſimè ab Heriberto Roſvveido Societatis Ieſu, auctus, & correctus, atque egregiis Annotationibus exornatus eſt.*

Diapaſon.] *Eſt Muſicæ menſuræ genus, conſtans ex diapente, & diateſſaron, hoc ex quinque tonis, & duobus ſemitonijs minoribus.*

Diapente.] *Muſicæ menſuræ genus, tribus conſtans tonis, & ſemitonio minore.*

Diateſſaron.] *Auctore Macrobio, Muſica menſura eſt conſtans duobus tonis, & ſemitonio minore.*

Miſſis paraſitis.] *Eſt Paraſitus qui aliorum menſas & cibaria ſequitur, quique eius in cuius contubernio eſt, omnia facta ſimul ac dicta laudat, nihil repugnat, nihil ventris cauſa facere recuſat, in quo ſummum bonum con-* D *ſtituit. Vnde nomen accepit quod παρὰ τὸ σιτίον, hoc eſt, à cibo totus pendeat.*

De paucis herbis ſorbitiuncula.] *Sumitur ſorbitiuncula pro potiuncula, vel cibo liquido, qui facilè ſorbetur.*

Onuſtis theſauro ſagmariis.] *Hic ſagmarij pro equis & mulis accipiuntur. Nam ſάγμα Græcè, eſt ſella, quam vulgus Baſtum appellat, ſuper quo componuntur ſarcinæ. Sed & pro ſarcina quandoque ponitur.*

Storea de papyris.] *Gallicè ſtorea dicitur* vne Natte, ou couuerture qu'on eſtend ſur la terre. *Papyrius verò, ſiue Papyrus, à noſtris dicitur iuncus, vel ſcirpus.*

Habetur intexta in vita S. Romualdi, ſed ad maiorem lectoris commoditatem ſeparatim hic ponere libuit

VITA S. BONIFACII ARCHIEPIſcopi ex Anachoreta. Ex B. Petro Damiano.

S. Bonifacius Oth. Imp. conſanguineus.

BONIFACIVS conſanguineus Othonis III. Imperatoris fuit, & ita charus, vt Rex illum alio nomine non vocaret, niſi Anima mea. Erat autem apprimè liberalium artium doctrinis inſtitutus, maximéque in modulationis muſicæ ſtudijs approbatus. Is itaque cùm in capella Regia moraretur, videns Eccleſiam antiqui martyris Bonifacij, mox exemplo A ſui æquiuoci ad martyrij deſiderium prouocatus, ait: Et ego Bonifacius vocor: Cur ergo etiam ipſe martyr eſſe non debeo? Poſt hæc igitur Monachus factus, ſub diſciplina S. Romualdi tanta ſe abſtinentiæ frugalitate conſtrinxit, vt ſæpius Dominicis diebus tantùm, & quinta feria, per hebdomadam manducaret. Nonnumquam verò ſi vrticarũ, vel etiam veprium cerneret denſitatem, illuc ſe proiiciens volutabat. Ex quo cùm quidam frater cum corriperet dicens: Hypocrita quare hoc ad captandos popularis auræ rumores coram omnibus facis? Nihil aliud reſpondit quam, tui ſunt confeſſores, mei ſint martyres.

Factus Monachus, viuit auſteriſſimè.

Cùm verò poſt diuturnam Eremiticæ conuerſa- B tionis vitam ad prædicandum iam ire diſponeret, Romam primùm pergere ſtuduit, & ab Apoſtolica ſede cõſecrationem Archiepiſcopatus accepit. Retulit autem mihi quidam ſenex Monachus, qui cum illuc de Rauennæ finibus comitatus fuerat, quia in toto illo itinere vir venerabilis, cum omnibus quidem qui eum ſequebantur, pedeſter ibat, ſed ipſe iugiter pſallens, & cæteros longè præcedens, nudis ſemper pedibus incedebat.

Accipit licentiam à ſede Apoſtolica prædicãdi Euangelium, & conſecratur Archiepiſcopus.

Nudis pedibus incedit.

Pro labore quidem itineris quotidie comedebat, ſed per ſingulos dies de medio pane & aqua viuens, in diebus feſtis, ignoto videlicet omni liquamine, quotidiano victui poma quælibet, vel herbarum radices, addebat. Poſtquam autem conſe- C cratus eſt, quotidie obſeruabat & Monaſticum pariter, & canonicum in celebrandis horarum officiis ordinem. Cùm verò iam vltramontanos peteret fines, equo quidem vehebatur; ſed venerabilis Pontifex nudis cruribus ſemper & plantis, adeò intolerabilem frigidiſſimæ regionis ſufferebat algorem, vt volens deſcendere, non pedem à ſubhærente ferro diſiungeret, niſi aqua calida ſubueniret. Ad Gentiles autem poſtremò perueniẽs, cum tanta cœpit feruidi pectoris conſtantia prædicare, vt iam nullus ambigeret, quin vir ſanctus martyrium flagitaret. Illi autem timentes ne ſicut poſt martyrium beati Adelberti, coruſcantibus miraculorum ſignis, Sclauonicæ gentis plerique conuerſi D ſunt, ipſis quoque ſimiliter eueniret; longo tempore à beato viro manus artificioſa malitia reprimunt, & cupidiſſimo mori, nolentes occidere, crudeliter parcunt.

Valde anhelat ad martyrium.

Cúmque ad Regem Ruſſorum vir venerabilis perueniſſet, & conſtanti animo prædicationi vehementer inſiſteret, videns eum Rex ſqualidis veſtimentis indutum ac nudis pedibus incedentem, opinatus eſt quia vir ſanctus talia non Religionis cauſa perferret, ſed idcircò potius vt pecunias congregaret. Promiſit igitur ei, quia ſi ab eiuſmodi vanitate recederet, ipſe paupertatem eius largiſſima diuitiarum liberalitate ditaret.

Venit ad Regem Ruſſorũ.

Verùm Bonifacius mox ad hoſpitium ſine mo- E ra reuertitur, & pretioſiſſimis Pontificalibus ornamentis decenter induitur, & ſic ad Regis palatium denuò præſentatur. Rex autem videns eum tam decoris veſtibus ornatum, ait: Nunc ſcimus quia te ad vanam doctrinam, non paupertatis inopia, ſed veritatis impulit ignorantia. Verumtamen ſi vis vera credi, quæ aſſeris, erigantur duæ excelſæ lignorum cataſtæ, breuiſſimo à ſe interſtitio ſeparatæ, & igne ſuppoſito, cùm vaporatæ fuerint, ita vt vtriuſque ſtruis vnus ignis eſſe videatur, tu tranſi per medium. Quòd ſi læſus ex aliqua parte fueris, ipſis te penitus conſumendum ignibus trademus. Sin autem (quod credi non poteſt) ſanus euaſeris, omnes nos Deo tuo abſque difficultate credemus.

Põtificalibus indutus veſtimentis ſe iterum Regis conſpectibus repræſentat.

demus. Cumque hoc fœdus non ſolum Bonifacio, ſed & cunctis qui aderant Gentilibus placuiſſet, Bonifacius ita veſtitus vt Miſſarum ſolemnia celebraturus, priùs com ſanctificata aqua, & incenſo thure vndique perluſtrans igoem, dein ſtridentes flammarum globos ingreſſus, ita exiuit illæſus, vt nec mioimus capitis eios capillus videretor exoſtus. Tunc Rex & cæteri qui ſpectaculo interfuerant, catetnatim ſe ad beati viri pedes proiiciunt, indulgentiam lacrymabiliter petunt, & baptizari ſe intentiſſima ſupplicatione depoſcunt.

Illæſus ignem ingreditur.

Cœpit itaque tanta gentium multitudo ad baptiſmum confluere, vt vir ſanctus ad ſpatioſum locum quendam pergeret, & in ipſa aquarum abundantia populum baptizaret. Decreuit autem Rex vt Regnum relinquens filio, ipſe quandiu viueret a Bonifacio nullatenus ſepararetur. Frater autem Regis cum ipſo pariter habitans, dum nollet credere, abſente Bonifacio, ab ipſo Rege peremptus eſt. Alius verò frater qui iam erat à regni cohabitatione diuiſus, cùm ad eum vir venerabilis veniſſet, audire verbum eius noluit: ſed de fratris conuerſione, nimia aduerſus eum ira ſuccenſus, continuo comprehendit: deinde timens ne ſe viuum teneret, Rex eum de manibus eius eriperet, in ſua præſentia circunſtante non parua hominum multitudine decollari præcepit. Statim verò & ipſe cæcatus eſt, & tantus eum cum omnibus qui adſtabant ſtupor oppreſſit, vt nec loqui, nec audire, nec aliquod humanitatis officium agere aliquatenus poſſent. Rex autem hoc audiens, nimio dolore perculſus, non ſolum deliberat fratrem occidere, ſed & cunctos qui ſibi tanti reatus fautores extiterant, gladiis trucidare. Sed cum illuc protinus aduenisſet, & corpore Martyris adhuc in medio poſito, fratrem ſimul cum reliquis hominibus ſine ſenſu & motu, ſtupefactos adſtare conſpiceret: hoc ſibi cum ſuis omnibus placuit, vt prius pro eis oratio fieret, ſi forſitan illis diuina miſericordia ſenſum, quem amiſerant, reformaret: deinde ſi acquieſcerent credere, indulto crimine viuerent: ſin autem, omnes gladiis interirent. Cum igitur & ab ipſo Rege, & à cæteris Chriſtianis diutiùs fuiſſet oratum: non ſolum prior ſenſus ſtupefactis hominibus redditur, ſed inſuper conſilium flagitandæ veræ ſalutis immittitur. Nam continuo pœnitentiam ſui criminis flebiliter expetunt, baptiſmi ſacramentum cùm magna alacritate ſuſcipiunt: ſuper corpus quoque beatiſſimi Martyris Eccleſiam conſtruunt. Verum ego ſi huius mirabilis viri cuncta quæ dici veraciter poſſunt, virtutum dona referre tentarem, deficeret forſitan lingua, non deficiente materia.

Baptizantur Rex & alij infideles.

Martyrio coronatur S. Bonifacius.

Visio diuina in interfectores S. viri.

Tandé & ipſi baptiſmi gratiã recipiunt.

N O T Æ.

Bonifacius.] *De eo Martyr. Rom. cum Baronio 19. Iunij. Fuit Boſnenſis Archiepiſcopus, & conſanguineus Othonis Imperatoris circa annum Domini 100. Meminit eiuſdem Petrus in Cat. lib. 5 c. 28.*

Duæ excelſæ lignorum cataſtæ.] *Hoc loco cataſta ſumitur pro machina lignea, ſeu congerie lignorum apta ad comburendum.*

VITA SANCTORVM EREMITARVM Ioannis & Benedicti. Ex B. Petro Damiano.

Habetur in textu ſimul cum Vita S. Romualdi.

Buſclauus Rex Sclauonia petit ſibi mitti viros, pro ſua regnique conuerſione.

BEATO Romualdo in Pereo habitante, Buſclaous Rex preces Imperatori direxit, vt ſibi ſpirituales viros mitteret, qoi regni ſui gentem ad A ſidem vocarent. Mox Romoaldum Imperator aggreditor, & concedi ſibi de ſuis Monachis qui illuc deſtinati vtiliter valeant, deprecatur. Ille verò nulli ſuorum hoc præcipere velut ex prælationis auctoritate voluit, ſed in eorum voto ponens, ſiue manendi, ſiue abeundi eis optiõnem dedit. Ignorabat enim ex tam metuendo negotio voluntatem Dei, & ideo non illud ſuo, ſed fratrum potius arbitrio committebat. Inſtante igitur Imperatore, & humiliter obſecrante, tandem duo ſolummodo inuenti ſunt ex omnibus, qui ſe vltro ad eundum promptos obtulerunt. Quorum vnus Ioannes, Benedictus alter vocabatur. Hi itaque ad Buſclaoum euntes, in Eremo priùs, eo ſuſtentante manere cœperũt, & vt B prædicare poſtmodum poſſent, Sclauonicam linguam laborioſè diſcere ſtuduerunt. Septimo verò anno, cum iam loquelam terræ plenè cognoſcerẽt, vnum ad Romanam vrbem Monachum mittunt, & per eum à ſummæ ſedis Antiſtite prædicandi licentiam petunt. Iniungunt etiam, vt nuncius aliquos ſecum de beati Romualdi fratribus duceret, qui Eremiticam conuerſationem edocti, cum eis ſimul in Sclauorum partibus habitarent.

Ioannes & Benedictus S. Romualdi diſcipuli pergũt ad Buſclauũ Regem.

Diſcunt linguam Sclauonicam.

Buſclauus autem, volens coronam ſui regni ex Romana auctoritate ſuſcipere, prædictos venerabiles fratres obnixa cœpit ſupplicatione depoſcere, vt ipſi plurima eius dona Papæ deferrent, & coronam ſibi à ſede Apoſtolica reportarent. Qui regiæ C petitioni aſſenſum penitus denegantes, dixerunt: Nos in ſacro ordine poſiti ſumus, tractare nobis ſecularia negotia minimè licet. Et ita relinquentes Regem, ad cellam reuerſi ſunt. Quidam verò Regis familiares agnoſcentes ipſius deſiderium, ſed quid ſancti viri reſpondiſſent, ignorantes, copioſum auri pondus, quod mittendum Papæ fuerat, ſecum eos detuliſſe ad cellulam falſo opinati ſunt. Deinde inter ſe conditione pacta condicunt, vt noctu Eremum latenter ingreſſi, & Monachos interficerent, & pecuniam aſportarent. Quos cum beati viri tentantes irrumpere perſenſiſſent, aduentus eorum cauſam protinus agnoſcentes, confeſſionem inter ſe facere, & ſanctæ crucis ſe cœpere vexillo com- D munire. Erant autem ibi duo pueri, eorum obſequio ex aula regia deputati, qui prout vires dabant, ſtãt pro ſanctis, & furibus reſiſtere nixi ſunt. Fures verò reperto tandem aditu irruentes, extractis gladiis omnes pariter occidere. Tunc theſaurum anxiè perquirentes, ſed euerſis omnibus nihil inuenientes, vt tanti reatus crimen obtegerent, & humana ſuſpicio non armis, ſed flammis potius, quod fuerat deputaret, cellam incendere, & ipſa Martyrum conati ſunt cadauera conflagrare. Sed admoti ignes, amiſſis naturæ viribus, nihil omnino conſumere vllis hominum ſtudiis potuere. Ita enim eos ipſa etiam parietum materies repellebat, ac ſi pro lignis duriſſimi ſilices eſſent. Fruſtrati ita- E que fures, in fugam ſe conferre nituntur: ſed & hoc illis ex diuina prouidentia denegatur. Tota ſiquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem ſaltuum, per opaca ſyluarum, viam anxiati ſunt quærere, quam nullatenus valuere errabundis veſtigiis inuenire. Sed neque pugiones in vaginas recondere, areſactis brachiis, potuerunt. Vbi verò ſanctorum iacebant corpora, copioſum lumen vſque in diem ſplendeſcere, & dulciſſima Angelicæ cantilenæ non deſiit ſuauitas reſonare.

Sancti viri ab impiis iugulantur.

Ignis nullo modo ſanctorum corpora lædere poteſt.

Diuinitùs detinẽtur eorum interfectores.

Adueniente autem die, quod factum fuerat, Regem latere non potuit. Qui ilicò ad Eremum cum numeroſa populi multitudine feſtinauit, & ne fures euaderent, facta corona hominum, totam ſyl-

uam vndique circumcinxit. Qui tandem reperti ſunt manifeſti criminis rei, & ad gladios ſuos vltione diuina ligari. Rex autem quid de eis faceret, habita conſideratione deliberans, hoc poſtremò decreuit, vt nequaquam eos, ſicut merebantur, occidi præciperet, ſed ferreis catenis vinctos, ad ſepulchra martyrum deſtinaret, quatenus aut ibi vſque ad obitum in vinculis miſerabiliter viuerent, aut ſi ſanctis martyribus aliter videretur, ipſi eos ſua miſericordia liberarent. Qui cùm ad ſanctorum tumulum fuiſſent ex præcepto Regis attracti, mox ineffabili diuinitatis omnipotentia fractis ſunt neribus abſoluti. Deinde facta ſuper corpora ſanctorum baſilica, innumerabilia non ſolum tunc, ſed & nunc ibi fiunt ex diuina virtute prodigia.

O ineffabile Dei erga peccatores miſericordiam.

Miracula ad corpora ſanctorum.

Imperator autem Henricus Buſclaui conſilium non ignorans, vndique vias cuſtodiri præceperat, vt ſi Buſclauus Romam nuncios mitteret, in eius ilicò manus deuenirent. Monachus igitur, qui nuper miſſus à ſanctis martyribus fuerat, demum captus eſt, & carcerali cuſtodiæ mancipatus. Nocte verò illum Angelus Domini in carcere viſitauit, & conſummatos eos eſſe, quorum legatione fungebatur, admonuit: ſtatimque aperto diuinitus carcere præparatum ſibi eſſe nauigium in fluuio, quem tranſiturus erat, aſſeruit. Quò feſtinans Monachus, Angelicæ promiſſionis fidem veram eſſe probauit.

Quidam Monachus dudũ à ſanctis Romam miſſus, detentus in carcere ab Angelo viſitatur & liberatur.

NOTÆ.

Ioannes & Benedictus.] *De quibus agunt Petrus in Cat. lib. 5. cap. 129. Surius tom. 3. in Vita S. Romualdi. Baronius tom. 10. Annalium. Ioannes Herburtus, & denique Polonicarum rerum ſcriptores. Bozius de ſignis Eccleſiæ tom. 1. lib. 5. cap. 1. vbi hæc ſcribit. Nunc quod Petrus Damiani in vita Romualdi proximus huic ætati, & Hagecus tradunt, Dugloſſus verò & Cromerus aiunt accidiſſe anno milleſimo octauo, referamus. Boleſlaus Mieſcæ filius, duos è Romualdi Monachis, qui Chriſtianam in eis locis doctrinam propagarent, impetrauit. Alteri horum Ioanni, alteri Benedicto nomen erat: ij locum in ſolitudine optarunt, in qua cum degerent, nonnulli ſuſpicati ſunt magnam apud eos vim pecuniæ ſe nacturos. Quocirca irrumpentes in eorum caſas, cum nihil inueniſſent, mali dæmonis impulſu, & ipſos, & qui cum illis erant, occiderunt, &c.*

VITA B. RODVLPHI EPISCOPI & Eremitæ. Ex Epiſtola B. Petri Damiani ad Alexandrum Papam.

Apud Surium tom. 3.

DOMINO Alexandro beatiſſimo Papæ, Petrus peccator & Monachus ſeruitutem. A vobis nuper egreſſus cum Florentiæ vrbis mœnia ſubij, nuncius mihi mox repentinus occurrit, qui mihi diem medium in tenebras vertit, omniumque meorum viſcerum venas amariſſimæ legationis felle compleuit, Epiſcopum ſcilicet Eugubinum eſſe defunctum: cuius vtique conuerſatio ſi recolitur, non mediocriter ædificare poterit audientes. Valet enim & ad exprimendam rectè viuendi formam, & ad exhibendam corrigendis moribus diſciplinam. Ante ſeptennium ferè ille cum matre, & duobus ſe paulìſper ætate præcedentibus, ſeruis libertate donatis, Caſtrum ſuum inexpugnabili munitione vallatum, cum omnibus quæ ſui iuris erant, prædiis mihi contulit, atque ad Eremum veniens, habitum Monaſticæ profeſſionis accepit. Monaſterium autem planè in eorum poſſeſſione conſtruximus, de cuius nunc ſancto conuentu regulariter victitante, ſatis in Domino gratulamur. Vbi cum matre & fratre conſtitutus iſte Rodulphus, non multo poſt ad Epiſcopatus culmen euectus eſt, ſimulque quod in Eremo didicerat, in Eccleſia quoque ſtrenue tenuit. Eiſdem quippe terebat membra ciliciis, eiſdem ſemper contentus erat peregrinis ac deſpicabilibus indumentis. Quin & dum iuuenilis ætatis ingruente natura, grauiſſimam ſæpe pateretur acediam, laquearibus cellulæ funiculos innectebat, ſicque vlnis inſertis pſalmodiæ ſtudio pendulus inſiſtebat.

En ad quid ſeruiat commemoratio exemplorum.

S. Rodulphus ſe ſuaque offert Monaſticæ religioni.

Numquam adipe, numquam ouis vel caſeo veſcebatur. In eiſdem verò quæ apponebantur edulibus continens quoque cum frugalitas cruciabat, vt diſcumbens, non tam ſe reficeret quàm decertaret, & inteſtinum potius eſſet gulæ bellum, quod extrinſecus videbatur eſſe conuiuium. Sæpe pugnatum eſt, vt ſaltem in hyemalis inclementia frigoris, aut papyrinæ ſibi ſtoreæ ſtramenta ſupponeret, aut veſtitus ſaltem nocte dormiret. At ille in nuda ligni tabula nudus, ſola contentus interula, cubitabat. Eccleſiam porrò deputabat hoſpitium, & ſolitudinis cellulam habitaculum decernebat. Inconditi ſiquidem mores populi, & indiſciplinatæ ceruices, leue iugum Domini nequaquam ſibi patiebantur imponi, ſed muneribus terrenis intenti, nõ ex ore Pontificis, Dei verbo, ſed tamquam de manibus Præſidis commodis inhiabant. Ideoque me vim ingerente, coactus Eccleſiam quam voto dimiſerat, retinebat officio, in Eremo tamen perſeuerantiùs habitans. Sed & quandocumque impetrare poterat, vt ſuo modo panis fieret, edebat panem, non fratrum, non puerorum, ſed eum, qui ex puro fieret hordeo, vel ex cantabro potiùs, quod proiiciendum canibus de puerorum panibus remãſiſſet. Et licet præter celebriores dies, hoc eſſet quotidie panè contentus, menſuram tamen adhuc, etiam æquatis lancibus, attentius appendebat.

Etiam factus Epiſcopus geſtat cilicium.

Dormit in nuda tabula.

Nota mirum ſtudium abſtinentiæ.

Vnde mecum quandoque conqueſtus eſt, quia ſi ſibi ſine menſura concederetur, hunc eundem pancio prurienti gulæ largius indulgeret. Tanta quippe iuuenculum hominem caſtigabat inedia, vt vndenam ſolatium alimenti perciperet, vacuo ventre ſtomachus non curaret. Aliquando verò etiam diebus Dominicis pulmentum neſciens, pomis tantum, & pane cum aqua viuebat. Ferreo autem circa pectus circulo iugiter cingebatur, quem tamen circulum ſub ventre dimerſum, dum coram fratribus ad diſciplinam nudaretur, diligentius occultabat. Nunquam ſcilicet capitulo confeſſor intererat, in quo non acciperet diſciplinam, & tũc feſtinus exultabat, ſi non ab vno tantum, ſed à duobus fratribus flagellari iuberetur. Sæpe pœnitentiam centum annorum ſuſcipiebat, quam per viginti dies alliſione ſcoparum, cæteriſque pœnitentiæ remediis perſoluebat. Pſalterium quoque quotidie, cum bis non poſſet, ſemel ſaltem non negligebat implere. Quod & cum eſſet in cellula conſtitutus, armata ſcopis vtraque manu, totum cum diſciplina recitare conſueuerat. Porrò autem cum in expeditione eſſet aliqua conſtitutus, quantalibet intempeſtæ noctis profunditate conſurgeret, nudis ſemper cruribus & pedibus, vſque dum diluceſceret, pſallere non ceſſabat: quam conſuetudinem, dum in cella conſiſteret, diebus ac noctibus ſine ceſſatione ſeruabat, & quantumlibet grauis bruma rigeſceret, ſimplicibus tantùm ſoccis muniebat pedes.

Cingit ſe circa pectus ferreo circulo.

Quotidie dicit vt minimum vnum Pſalterium integrum.

Sæpe

Rogat vt nihil ſibi parcatur in diſciplina monaſtica propter gradum ſuũ Epiſcopalem.

A Sæpe me per clementiam Chriſti terribiliter adiurabat, vt ſi quãdo fortaſſis excederet, nequaquam me ab eius correptione ſubducerem, ſed omnem in eo diſciplinæ modum, qui Monachis debebatur, implerem. Ita plane & regulam Monachi, & auctoritatem Epiſcopi, ſub alterna viciſſitudine laudabiliter obſeruabat. Opportunè liquidè & importunè verbo prædicationis inſtabat, & quicquid ſurripere valebat expenſis, bene prodigus in pauperes diſpergebat. Congregans autem annualiter Synodũ, nullum aſſuetæ oblationis vel xeniorum Canonem à Clericis exigi permittebat, ſed nec ipſe ab iis etiam commodum aliquod præter ſolam pœnitẽtiam, requirebat, atque abſit, inquiebat, vt Synodum vendam, quin lapſos potius erigam, quàm vt ex eorum B cadaueribus, coruino more, pinguis fiam. At tædet vlterius ſcribendo procedere, & velut paternas à pictura manus dolor videtur Icarius cohibere. Et ſanè his, & huiuſmodi virtutum floribus adornatum, quaſi candens lilium, immaturæ mortis pruina decoxit, ita vt eum vix 30. plus videretur annorum ad veræ lucis auctorem, ex hac infælici luce migrarit. Conſummatus in breui, ſicut ſcriptura loquitur, expleuit tempora multa, & raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum illius.

Rapitur in cælum.

Sap. 4.

N O T Æ.

Rodulphus.] *De eadem agunt Surius tomo 3. Arnol-* C *dus Vuionius in Mart. Monaſtico, & Haræus 26. Iunij.*

Ex cantabro.] *Eſt cantabrum purgamentum farinæ vel tritici, vel eſt cibus caninus. Eſt autem differentia inter cantabrum & Cantaber. Nam Cantaber populus eſt Hiſpaniæ.*

VITA S. DOMINICI LORICATI Eremitæ. Ex ea quæ eſt per Beatum Petrum Damian.

Apud Surium tomo 5.

VIR Dei Dominicus, pater & Dominus meus ante annum defunctus, cùm eſſet in ſeculo Clericus, quia tunc ſimoniaca vige- D bat hæreſis, quæ & nunc vtinam penitus eſſet extincta, vt Preſbyter fieret, à parentibus eius data eſt Epiſcopo hircinæ pellis aluta. Sed quia, ſicut ait Apoſtolus, diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, hæc vna beati viri culpa, multorum poſt bonorum probatur extitiſſe materia. Nam hoc pauore perterritus, contempſit ſeculum, induit Monachum, arduumque mox Eremiticæ vitæ, tanquam bellator intrepidus arripuit inſtitutum, ita tamen vt, quia malè promotus fuit, donec vixit, ſacroſancti altaris vſurpare miniſterium non præſumpſerit. Virgo vſque ad obitum fuit, vitam Eremiticam non omiſit: vbi ſub magiſterio ſancti viri Ioannis, qui dicebatur de monte Ferreti, per plurimos vixit E annos. In alia igitur Eremo, quæ ſcilicet erat in regione quæ dicitur Luceoli, conſtituta, decem & octo videbantur cellulæ ad habitandum fratribus deputatæ, vbi ſub hac regula viuebatur, vt nunquam vinum biberent, nunquam adipe alimenta condirent, vnum in Dominica die, & quinta feria pulmentum ſumerent, quinque per hebdomadam diebus in pane & aqua ieiunium celebrarent, ſolis autem orationibus vacantes, vel manuum operibus inſiſtentes, non agriculturam exercebant, non prædia, vel aliquam ſubſtantiam præter vnum ſaginarium poſſidebant, cum quo aſello vel equo vnus erat miniſter, qui vel ad acquirendas, vel ad ferendas fruges indeficiens diſcurrebat, Ioannes ſcilicet, qui poſtmodum loci Abbas factus ſub honeſta rexit adminiſtratione conuentum.

Nota de ſimonia.

Rom. 8.

Vir Dei quia ordinatus ſimoniacè, nunquã præſumpſit miniſteriũ altaris vſurpare.

Viuit in Eremo arctiſſimè.

Tenebant autem per totam hebdomadam diſtricta cenſura ſilentium: quod vtique Dominica die poſt veſperam cibumque ſoluentes, habebant loquendi inuicem, vſque ad Completionis Officium, libertatem. Nudis præterea pedibus, & cruribus iugiter in cellulis morabantur. Dixit autem mihi, quia cùm cohabitaret Auſoni, religioſo videlicet viro, quem & ipſe vidi, quotidie per omnes horas canonicas, diſciplinam ſibimet inuicem ſcoparum ictibus ingerebant. Atque hic eſt vir Dei Dominicus, qui longè poſt magiſtro præbente conſenſum, mihi miſero dignatus eſt, & quem ipſe ſuſcipere dignaretur indigno, mira ſe proſus humilitate committere, & ſicut Abbati Monachum ſubiugare. De cuius dictis vel factis, quia etiam per diuerſa dictatus noſtri iam opuſcula ſparſimus, non videtur abſurdum, ſi eadem quoque hic, eo ipſo ſtylo quo ſcripta ſunt, apponamus. In epiſtola itaque ad Dominum Teozonem Incluſum miſſa, hoc me ſcripſiſſe reperio: Sed cur ego ſanctos commemorando viros diuerſa paſſim loca perluſtro? quandoquidem intra limen, & præ manibus teneo, ad cuius dignè efferenda præconia impar viribus non aſſurgo. Certè cellulis altrinſecus conſtitutis, ſolo baſilicæ mediantis interſtitio ego illeque diuidimus. Cuius ſi virtutibus enumerandis inuigilo, ante dies elabitur, quàm ſcribendi materia deficere poſſe videatur. Dominicum dico, Doctorem & Dominum meum: cuius quidem lingua ruſtica eſt, ſed vita artificioſa & lepida.

Seruat vna cum aliis ſemper ſilentium integrarum hebdomadarum.

S. Dominicus licet ruſticus, tamen eſficaciter prædicat ſua ſanctiſſima vita, nimirum ſemper cinctus ad carnem lorica ferrea.

Quæ ſanè vita ſatis vtiliùs ad ædificationem viuis operibus prædicat, quàm ſterilis quorumdam lingua, quæ accurata phaleratæ vrbanitatis verba inaniter trutinat. Longo iam annorum elabente curriculo, ferrea ad carnem lorica præcinctus, infœderabilem pugnam cum iniquis ſpiritibus conſerit, ſemperque paratus ad prælium, non ſolum corde, ſed & corpore præmunito, aduerſus hoſtiles acies feruidus bellator incedit. Hanc autem continuæ vitæ conſuetudinem indifferenter habet, vt vix dies vlla prætereat, quin duo pſalteria modulando, vtraque manu ſcopis armata, nudum corpus allidat. Et hoc remiſſiori quidem tempore. Nam quadrageſimalibus circulis, ſiue cum pœnitentiam peragendam habet (crebrò enim centum annorum pœnitentiam ſuſcipit) tunc per dies ſingulos, dum ſe ſcoparum tunſionibus afficit, vt minus tria Pſalteria meditando perſoluit. Centum autem annorum pœnitentia, ſicut ipſo auctore didicimus, ſic impletur. Cum tria ſcoparum millia vnum pœnitentiæ annum apud nos regulariter expleant, decem autem Pſalmorum modulatio, vt ſæpe probatum eſt, mille ſcopas admittat, dum centum quinquaginta Pſalmis conſtare Pſalterium non ambigitur, quinque annorum pœnitentia in vnius Pſalterij diſciplina rectè ſupputantibus inuenitur. Porrò ſiue quinque vicies, ſiue viginti quinquies, centum faciunt. Conſequitur igitur, vt qui viginti Pſalteria cum diſciplina decantat, centum annorum pœnitentiam ſe peregiſſe confidat. Quamquam & in hoc omnem modum Dominicus ſuperet, quia cum nonnulli vnam manum in diſciplinis agendis exerceant, iſte, vt vere Benjamin filius, contra rebelles carnis illecebras vtraque manu infatigabiliter pugnat.

Acerrimus eſt in ſeipſo diſciplinãdo.

Nota diligẽter, & fortè melius intelliges quid ſit & quid ſint, vel tot dierum in Eccleſia indulgentia.

In regula quoque Eremitica ita inſeruiſſe me recolo. Dicam: Sed quis ſcit vtrum fides aſſertioni fideliſſimæ præbeatur? At paruipendendum eſt, ſi

humana temeritas arguat, quem ſumma veritas falſitatis excuſat. Eſt inter nos qui nonnumquã vno die continuatu cum nocte nouem pſalteria meditando decurrat, & interim penè ſemper vtraque manu ſcopis armata, nudum corpus afficiat. Notãdum autem quia dũ hæc peragere ſatagit, nocte vel die dormire oon vacat, ſed aliquando genua flectens, dum caput terræ deponit, ſic nudo repentè ſumnus obrepit, eóque ſolo contentus eſt. In epiſtola quoque quam Blancæ Comitiſſæ direximus, hæc nos indidiſſe videmur: Vtinam dareiur tibi nunc Dominum meum videre Dominicum, qui quod imperitæ linguæ conamur officiu, ipſe te efficaciori luculentiſſimæ vitæ doceret & informaret exemplo. Hic denique à tribus circiter annorum luſtris lorica ferrea veſtitur ad carnem, duobus autem ferreis circulis in corpore cingitúr, duobus item per brachiorum armos arctatur. Scripſi ſuper hoc & io aliis fortaſſe opuſculis, quæ vel ad præſens deſunt, vel facilè memoriæ non occurrunt. Itaque ob eorum replicationẽ quæ ſcripta ſunt, ad noua iam articulus referatur. Enimuerò quaſi quidam diuinus ignis in eius pectore iugiter æſtuabat, qui nunquam permittebat eum à ſpirituali exercitij labore quieſcere.

Nonnunquã inter diem & noctem percurrit nouem pſalteria.

Præter loricã ferreã adhibet præterea corpori circulos quoſdam ferreos.

Aliquantis ante obitum annis, quaſi nouum ſupplicij genus inueniens, virgarum ſcopas in corrigiarũ ſcuticas vertit: ſemelque guſtato quia duriores ſunt, in his verberandi conſuetudinem poſuit. Hoc flagellum, ſi quando egrederetur ad ſeculum, portabat io ſinu: vt, vbicumque eum iacere contingeret, à verberibus non vacaret. Circulis quoque ferreis quatuor, quia ſibi præ longa conſuetudine iam viluerant, quatuor item ſuperaddidit, vt duobus io coxis, duobus conſequenter in cruribus ſtringeretur. Loricam verò, & quibus vtebatur tanquam ciliciis, vel lanea quælibet indumenta, poſt menſes, ſiue poſt ſpatium prolixius, abluebat, tantùm vt rubiginem deponerent, & aridis ingerendam membris vredinem non haberent. Porrò autem cùm omnes qui io cellis habitamus, hoc laboremus, vt pro muniendis à frigore pedibus, veſtimenta vſque ad imum defluant pauimentum, hoc etiam nobis in eo intolerabile videbatur, quia cùm in Eremo & ocreas neſciret & calceos, veſtes tamen eius ad tibias vix medias deſcendebant. Hoc autem mihi ſæpe dicebat: In hoc pſalmodia prouenit citò pſallenti, ſi corde verba teneat, ſi quæ lingua loquitur, mens veraciter comprehendat: alioquin, ſi cor vagetur, pſalmorum curſus ad finem, lingua nunc fallente, nunc tepeſcente perducitur. Aiebat etiam qoia ſomnum ſomnus adeſcat, & vigilias vigiliæ patiunt. Nam corpus humanum in quo paulatim prius enutritur, in hoc per incrementa poſtmodum roboratur. Obiit vir beatus pridie Idus Octobris.

Pro virgarũ ſcopis vtitur ſcuticis corrigiarum.

Semper nudis incedit pedibus.

Quieſcit in Domino.

NOTÆ.

Dominicus.] *De eodem Mart. Rom. cum Baron. 14. Octob. Molanus etiam in addit. ad Vſuardum hac die. Vitam eius ſcripſit S. Petrus Damianus Cardinalis, ad Alexandrum Papam II. quam adfert Sur. tom. 5. Floruit anno Domini 1050. Plura de eo ſcribit Baron. tom. 11. Annalium.*

Alura.] *Eſt pellis mollior, & ad calceos & cætera opera facienda concinnata.*

Sagioarium.] *Hoc loco ſagmarius ſumitur pro equo ſeu aſella.*

Scoparum ictibus.] *Scopæ ſunt virgæ ad plectẽdum aptæ, ſeu ad verrendum domum.*

Scuticas.] *Scutica eſt genus verberis è loris facti; vulgò Eſcorgées. Dicitur autem ſcutica, à ſcuta, quod eſt forma rotunda, ſic autem dicitur propter rotunditatem corrigiarum.*

VITA B. DOMINICI CVLCIAtenſis. Ex Thoma de Trugillo Dominicano.

Habetur tom. 2. Theſauri Concionat.

BEATVS Dominicus natione Italus, natus eſt in quodam oppido nuncupato Villoria. Hic iam à pueritia Dei ſeruitio deditus, ſeipſum in virtutis ſtudio exercuit. Cùm autem iam per ætatem poſſet liberè adminiſtrare patrimonium ſibi à parentibus relictum, vendidit bona ſua omnia, eaque pauperibus diſtribuit, vt liberius diuino vacare poſſet ſeruitio. Neque hac de re duntaxat contentus fuit: verùm etiam exiuit de domo ſua & cognatiooe, & in Hiſpaniam migrauit, vbi petiuit ſibi dari habitum B. Beocdicti in Monaſterio vulgò nuncupato de Balbanera; Dei autem permiſſione factum eſt, quod ei habitus datus non fuerit, allegantes, quod noo ſtuduiſſet, & quod alienæ eſſet nationis. Idem etiam ſibi contigit in quodam Monaſterio Sancti Æmiliani.

Vendit patrimonium, & pauperibus diſtribuit.

Venit in Hiſpaniam.

Prædicabat autem tunc temporis per Hiſpaniã Sanctus ille Gregorius Hoſtienſis Epiſcopus miſſus a ſummo Pontifice. Cùm hoc igitur glorioſo Epiſcopo vir ſanctus conſuetudinem & familiaritatem iniuit: cum quo iuit donec vita defunctus fuit. Poſt mortem autem Gregorij, dubitauit beatus Dominicus quid potiſſimum faceret, aut cui ſe rei & inſtituto applicaret. Decreuit autem ibidem habitare, in eodem videlicet oppido, quod nunc eius nomen ſortitum eſt, quod tunc erat opaciſſima ſylua, ibique erant periculoſa quædam loca & receptacula latronum, qui impedimento eſſe ſolebant, & ſpoliare eos qui ſe conferebant ad D. Iacobum Compoſtellanum. Ædificauit ergo in eodem loco domunculam, tum etiam de nomine Virginis ſacellum. Deinceps cœpit arbores ſecare & comburere, ſtrauitque viã ibi lapideam & commodiſſiam tranſeuntibus, propter quod opus inſigne noo ſolùm ipſe nomen inde ſumpſit, vt vocaretur Sanctus Dominicus de la Calçada: verùm etiam dedit nomen ſuccedenti populo, & Eccleſiæ cathedrali, quæ ibi poſtea conſtructa fuit. Hoſpitale prætereà conſtruxit, in quo reciperentur peregrini proficiſcentes ad Diuum Iacobum. Multi autem charitate commoti & incenſi, iuuabant virum ſanctum in tam inſignibus ædificandis & conſtruendis ædificiis. Viſitauit autem eum ibidem quidam alius Sanctus Dominicus de Silos nuncupatus, qui contemporaneus illius erat, ſeque mutuis amplexibus deoſculati ſunt præ amore & charitate. Commendauit autem plurimum qui venerat Dominicus ad viſitandum eum, opera omnia illa præclara quæ ædificabat. In his autem exercitiis occupabatur ſanctus vir, atque in ieiuniis & pœnitentia, & ita tandem glorioſè vitam ſuam cum morte commutauit. Fuit autem ibidem ſepultus: vbi poſtea inſigne quoddam templum de eius nomine conſtructum eſt, & ciuitas etiam quædam ibi ædificata fuit, quæ eius nomen accepit. Claruit multis miraculis in vita & poſt mortem, quæ contigit 12. Maij, anno Domini 1060.

S. Gregorius Hoſtienſis Epiſcopus clarus.

Habitat in ſylua opaciſſima.

Conſtruit hoſpitale.

Inuiſitur à S. Dominico Silenſi.

Migrat ex hoc mundo.

VITA

VITA B. PETRI DAMIANI Cardinalis, & Epiſcopi Oſtienſis. Ex Hieronymo Rubeo.

Habetur in eius Hiſt. Rauennat lib. 5.

B. Petri genus.

PETRVS Damianus Rauennæ ſatis obſcuro loco, ſed ingenuo natus eſt. Sunt qui ex nobili honeſtorum familia ortum putant, ſed falluntur, cum id Petro peccatori conueniat. Eius poſtquam mater diem ſuum obiit, frater natu maior duxit vxorem. Qui coniuges cùm gerere curam pueri velle ſimularent, tam dura illum acrique premebant ſeruitute, vt is non modò pane, cibiſque ac vino vitioſis & corruptis aleretur, ſed perpetuo nudatis pedibus pannoſus incederet, & multis verberibus vapularet, pauloque grandior factus, alendis ſuibus præficeretur. Redit verò interea alius eius frater, cui nomen erat Damiano, Rauennaque aliquot annos abſuerat. Qui fratris ærumnas miſeratus, cum eum in fidem & clientelam accepiſſet, amanter ac paternè fouit, litteriſque inſtruendum curauit. Quod cum Rauennæ aliquandiu feciſſet, optima pueri cognita indole, Fauentiam primò miſit; mox Parmam, vt ibi doctos viros audiret: quod & Petrus ſuis literis teſtatur. Vbi breui liberales artes omnes adeptus eſt, vt ſumma vtilitate, atque auditorum frequentia, eas cæteris deinde explicaret, & facile primus in omni Italia haberetur. Verùm cum in dies ſecundis rebus, gratia Principum, diuitiis & auctoritate creſceret, ſeipſum increpans; Nunquid, dicebat, his perpetuò caducis, atque interituris bonis inhæſerim? An non potius hic valedicens, cæleſtia conſecter? Quæ cùm repeteret ſæpius, tandem paulatim cœpit diuinis ſtudiis & obſequiis nauare operam.

Puer adhibetur alendis porcis.

Adhibitus tandem literis, mirificè in eis profecit.

Paulatim tentat valedicere mundo.

Itaque ſub pretioſa veſte induit cilicium, inediæque & vigiliis, ac diuinis hymnis frequens ſtudiū exhibebat, & cum libidinis æſtu pro ætatis natura iactaretur, remediis quoque noctibus è cubili ſurgens, aquis ſe immergebat, dum totus frigeſceret: indeque egreſſus, in lectum minimè regredi, ſed Pſalmis atque hymnis Deum venerari conſueſcebat. Sed & mirum etiam fuerit dictu, quam præſtiterit egentibus liberalitatem & munificentiam, quamque benignè & pie prandio illos acceperit. Sed in dies magis etiam accenſus, cùm omnino his rebus abduci monachuſque fieri decreuiſſet, nec tamen in patriis finibus ob affines, aliquotque alia impedimenta id facere vellet; fortè conueniunt à ſolitudine S. Crucis fontis Auellanæ, quæ eſt in Eugubina Diœceſi, Monachi duo, quorum colloquiis etiam maius adhuc caducarum rerum faſtidium incurrit. Et quidem poſt Monachorum diſceſſum, vt vſu tractando cognoſceret, vtrum eius vitæ laborem eſſet laturus, coniecit ſe in cellulam ſatis arctam: vbi per quadraginta dies vitam iuxta leges Eremitarum S. Crucis traduxit. Nec mora: eo genere viuendi plurimum roboratus, nihilque iam difficultates & durum illius vitæ modum timens, ſuis omnibus inſciis, clam ad eam montis Catriæ ſolitudinem profectus eſt. Excipit autem eum libenter Abbas: cucullòque indutum, mox vni ex Monachis in cuſtodiam ac diſciplinam, tyronum more, tradidit. Qui quantum profecerit, haud facilè dici poteſt. Maiori nimirum in dies abſtinentia, ac vigiliis, ad ſanctitatem & ad ſummum bonum adipiſcendum, totus incumbebat.

Immergit ſe in aqua, vt carnis tentationes & rebelliones vincat.

Eius inſignis liberalitas in egenos.

Ex colloquio duorum Monachorū, etiā magis faſtidit ſeculum.

Fit Monachus.

Sanè per id temporis Monachi illi quatuor diebus hebdomadæ pane & aqua traductis, tertia & A quinta feriis parum leguminis, ſinguli ſuis ſeorſum cubiculis cocti, ſumebant. Adhæc diebus ſacræ inediæ panis non quantum quiſque vellet, ſed certa quantitate ac menſura præbebatur. Vinum rei tantum diuinæ faciendæ & ægrotis notum, nulli præterea. Vbi cū is eſſet in vigiliis mos, vt ſigno dato, matutinis precibus expletis, omnes hymnos Dauidis recitarent, præueniens hoc commune ſignum Petrus, quidquid erat noctis reliquum, continentibus excubiis ducebat: vnde & in eum incidit morbum, vt dies noctéſque inſomnes ageret: à quo morbo tamen mox temperatior factus conualuit. Qui cùm breui in ſummam ſanctitatis famam creuiſſet, ſummis precibus Guidone Strambiato Ra- B uennate, Abbate Pompoſiano, id ab S. Crucis Præfecto tandem impetrante Pompoſiam mittitur, vt Monachos illos præceptis diuinis ſacriſque literis inſtrueret. Ibi verò tranſegit biennium: quo elapſo, ab S. Crucis Præfecto, qui eum illuc miſerat, à ſuiſque Monachis reuocatur: ibique etiam Præfecto paulo poſt demortuo, renuens ac diligenter recuſans, cœnobio præficitur. Quod cum inſtituiſſet, in Camertibus primum, mox quoque ad montem Regium, qui eſt in Peruſino, vbi cellam reperit, quam D. Romualdum incoluiſſe ferebant; deinde & in Fauentino, tum ad Acereum, tum ad Gamunium (nunc Caunam appellant) poſtea & in Ariminenſi quoque ad Murcianum cœnobia exci- C tauit.

Nota auſteriſſimam rationē victus.

Incidit in grauem morbum.

Mittitur ad Monaſterium Pompoſianū.

Variis in locis excitat cœnobia.

In quorum Gamuniano ſanè cum eſſet, iubet die quadam Monachum, qui ſibi miniſtrare conſueuerat, potum ſibi afferre ex fonte. Et quidem fecit imperata miniſter: ſed aqua in vinum mutata, alius denuo ab aſſidentibus Monachis mittitur, qui aquam adferat: qua itidem in vinum conuerſa, mandauit Petrus, id ne cuiquam patefacerent. Sed nimis longum eſſet in eiuſcemodi narrandis hærere. Adeò verò in dies doctrinæ ac ſanctitatis eius fama increbuit, vt à Stephano nono Pontifice maximo ad Galerum non tam vocaretur quàm traheretur. Neque hoc tamen Stephanus adhuc pro hominis probitate ac doctrina ſatis eſſe putauit, D quin etiam Epiſcopatum Hoſtienſem addidit, atque inſuper ſacri quoque Cardinalium collegij Principem (Decanum appellāt) eum fecit. Plurimas autem legationes ſumma fide & diligentia obiuit. Quo tempore quia ſacrati viri publicè ſcortis & omni libidinum generi indulgebant, dici vix poteſt quàm acriter, quamque intrepidè ſemper illos reprehenderit, atque ad rectè ſanctèque viuendum omni ſtudio fuerit adhortatus. Verùm, vt magis ſe Deo totum traderet, & in rerum diuinarum meditatione dies noctéſque conſumeret, tandem ſacro Galero & Epiſcopatu ſe abdicauit. Qua occaſione, cùm Nicolao Pontifice ad eas iterum dignitates & honorum inſignia aſſumenda cogere- E tur, ipſeque conſtanter, & aliquanto fortaſſe quàm res ipſa & Pontificis maieſtas ferret, pertinacius renueret, Pontifex quidem aſſenſit eius perſeuerantiæ, ſed tamen pœnam in eum centenariam conſtituit: qua pœna tenebatur ad recitandum per centum annos quotidie centies, verberibus adiunctis, Pſalmum quinquageſimum.

Aqua illi conuertitur in vinum.

Creatur Cardinalis.

Abdicat ſe Cardinalatu.

Subiuit autem hanc pœnam libenter Petrus, tantuſque fuit in eo ardor pœnitendi, vt eam annuo ſpatio exhauſerit. Itaque pœna perſoluta elegantes ad Nicolaum Pontificem, & officij ac pietatis religioniſque plenas literas dedit, quibus & purgauit ſe diligenter, & non minus rationibus, quàm virorum ſanctorum exemplo id feciſſe teſta-

Nota mirum quoddam.

tus eſt. Quæ literæ quoniam extant, non eſt cur à A nobis explicentur. Abdidit autem ſe in Catrianam ſolitudinem optatiſſimam, vbi nec tamen ſemper otioſus vixit: nam in primis Mediolanenſem Eccleſiam malè ſentientem, & à Romana abductam ac diſcrepantem, ſimoniacaque labe, & Nicolaitarum hæreſi infectam, Nicolao iubente, cum Romana conciliauit, & in rectam ſententiam deduxit. Idem etiam in Rauennati Eccleſia nixus eſt, Gibertumque Archiepiſcopum ſæpius fuit hortatus vt meliora ſentiret. Sed & Gregorio deinde ſeptimo hortante, per omnem Italiam ſacram inediam & ciborum ieiunitatem die Veneris in honorem Crucis inſtituit, ac potius antiquitus inſtitutam, & iam ferè obliteratam reuocauit: quod & de B horariis precibus, quibus quotidie B. Mariæ Virgini Deiparæ debitus cultus exhibetur, factum eſt. Cæterùm quo tempore Epiſcopatum tenuit, quicquid ſupererat, in egentes affluenter effundebat, & ex illis duodecim pedes perpetuò abluebat, epulumque præbebat, ſimulque tota vrbe pupillos ac viduas perquirebat & iuuabat.

Pugnat contra ſimoniam.

Reſtituit per Italiam ieiunium feria ſexta.

Item & beatæ Virginis officium.

Sic & in cœnobio per 40. quandoque dies nihil comedebat quod eſſet igni coctum, ſed tantum pomis crudis abſque vllo potu veſcebatur. Denique Rauenna tandem diſcedens, ad Pontificem aditurus, ne iter illud eſſet inane, Monachos inuiſit, quos Fauentiæ conſtituerat extra vrbis portam in æde D. Mariæ, quam nunc intra vrbem ad- C ductam conſpicimus. Atque hic ſcilicet eſt fœlix eius obitus. Ibi enim febre correptus, octauo poſtquàm ægrotare cœperat die ex hac vita migrauit, ea nocte quæ diem octauum Calendarum Martiarum anteceſſit, anno ab ortu Chriſti milleſimo octuageſimo, Gregorio VII. adhuc Pontifice. Corpus autem ſanctum in ſepulchro ex candidiſſimo marmore repoſitum fuit, omnibus hymnos ac pſalmos concinentibus, Deumque laudantibus.

Per quot dies nihil ſumit igni coctum.

Inuiſit ſuos Fauentiæ, vbi & moritur.

Summa erga eum defunctũ omnium deuotio.

NOTÆ.

Petrus Damianus.] *De quo Mart. Rom. 22. Febr. Eius vitam adfert Moſander tom. 7. Surij. Meminit euſdem Haraas. Plura de eodem Baronius tom. 11. Annalium. Agunt præterea de ipſo Leo Oſtienſ. in Chron.* D *Caſſ. lib. 2. c. 101. Trithem. de viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 2. cap. 93. Vuionius in Martyrol. Monaſtico 22. Febr. & plures alij. Floruit circa annum Domini 1080. Multa doctiſſimè ſcripſit quæ hodie extant impreſſa. Hic eſt ille Petrus Damianus, qui Mediolanenſem Eccleſiam heretica labe infectam, & à malis annis à Romana abductam, reconciliauit, & ad ſanam fidem reduxit. Hiſtoriam autem refert Vuionius tom. 1. Ligni Vitæ, in hunc modum. Nicolaus Papa II. Rempublicam compoſiturus quæ maximis perturbata calamitatibus, plurimum quatiebatur, anno 1059. Petrum Damianum Mediolanum miſit, vt Eccleſiam malè ſentientem, & iam à ducentis annis à Romana abductam, & diſcrepantem, ſimoniacaque labe, & Nicolaitarum hæreſi infectã,* E *cum Romana conciliaret, & in rectam ſententiam deduceret. Petrus conuocato in templum populo, ita prudenter, & leniter eorum animos tractauit, vt tandem in eius ſententiam diſceſſerint, Apoſtolicaque ſedi parere nequaquam abnuerint. Primus ſolemnibus verbis Vuido Epiſcopus id profeſſus eſt, ſimoniacumque, & Nicolaitarum hæreſim deteſtatus, deinde Clerici omnes. Archiepiſcopus in terram proſtratus, centum annorum pœnitentiam accepit, &c. Hæc ille.*

VITA S. BENNONIS EPISCOPI.

Ex ea quam ſcripſit Hieronymus Emſer.

Extat apud Iacobum Moſandrum in epiſt. Surij.

A INTER claras Saxoniæ ciuitates ea, quæ nunc vulgò Hyldesheym, olim Bennopolis dicta eſt, à Bennone quodam (vt aiunt) conditore Patritio: hinc Diuo Bennoni noſtro nomen, hinc Bennopolitano regno nomen eſt. In ea enim vrbe à teneris annis educatus, & ſacra veſte indutus, in eum euaſit virum qualem Deo propitio deſcripturi ſumus. Pater ipſius fuit Comes Saxoniæ, non longe à Goſlaria habitans: mater verò Bezela, quaſi bene zelans, ſeu bonus zelus dicta eſt. Hi ambo cum in lege Dei ſui fideles perſiſterent, duos illis Dominus dedit filios, Chriſtophorum, qui patri in Comitatu poſtea ſucceſſit, & Bennonem.

Patria & parentes S. Bennonis.

Editus in hanc lucem Benno humanæ ſalutis B anno M. X. cum annum ætatis ageret quintum, puerulus traditus eſt in obſequium Sancti Bernuuardi Bennopolitani Epiſcopi, qui etiam ipſe ex illuſtri Comitum ſanguine procreatus, Bennonis conſanguineus fuit & affinis. Dedit autem ei præceptorem Vvigerum præpoſitum Monaſterij ſui S. Michaëlis: ſub cuius diſciplina breui tantum profecit, vt in verſificaturæ arte, & poëſi, clarus euaſerit. Sanctus verò Epiſcopus Bernuuardus cum grauiſſimis febribus correptus, ad Dominum migraſſet, Sanctus Benno Epitaphium ſuper eius ſepulchrum condidit. Eodem autem tempore mortuus eſt & pater eius, ſtatimque facillimè impetrauit à piiſſima matre, vt Monachus fieret.

Traditur erudiendus Bernuuardo Epiſcopo.

S. Benno in poëſi clarus.

C Igitur duodeuigeſimo ætatis ſuæ anno ſacrum ſuſcepit habitum, moxque profeſſus in Monaſterio Hyldesheymenſi, cœpit ſe totum dare euoluendis ſacrorum librorum commentariis. Ferunt nonnulli priuſquam religionem ingreſſus ſit, in Francia Theologiæ ſtudio dediſſe operam, atque in ea facultate doctoralibus inſigniis fuiſſe decoratum. Cùm factus fuiſſet Diaconus, & poſtmodum ſacerdos iuſſu Abbatis ſui Adelberti, in altari totus ardebat, nec vnquam ſiccis rem diuinam oculis perficere potuit. Defuncto autem Abbate, à fratribus in eius locum ſurrogatus, multis lacrymis eos rogare cœpit vt hoc onus alteri digniori imponerent. Verumtamen precibus eorũ acquie- D ſcens regimen ſuſcepit, ſed tribus tantum menſibus in eo ſtetit. Nam extractus de ſuo Monaſterio authoritate ſummi Pontificis Leonis IX. & Imperatoris Henrici III. factus eſt Goſlarienſis Eccleſiæ magiſter & Canonicus, in qua cum decem & ſeptem annos conuerſatus fuiſſet: communi omnium conſenſu ad regendam Miſnenſem Eccleſiam accitus eſt, & conſecratus à Vvernhero Magdeburgenſi Epiſcopo, anno M. L V I. Quam ſanctè ſe geſſerit vir ſanctus in tanto faſtigio conſtitutus, non facilè dici poteſt. Imprimis enim Eccleſiaſticarum rerum & diuini cultus ſolicita illi cura fuit. Vnde cùm antiquorum more irregulatus adhuc eſſet cantus in Eccleſia Miſnenſi, eun- E dem ipſe reformauit. Erat etiam ceremoniarum omnium doctiſſimus, & circa rem diuinam ab infantia verſatus. Viſitabat etiam per ſingulos annos, omnes ſuæ Diœceſis Eccleſias, cum magna patientia, & fatigatione.

Fit Monachus.

Siccis oculis Miſſam celebrare non poteſt.

Creatur Abbas.

Deinde Goſlar. Eccleſ. Canonicus.

Poſtmodum Epiſc. Miſn.

Reformat cantum.

Cum Henricus Imperator III. Sclauorum gentem tributariam feciſſet, & ad ſuſcipiendam Chriſti fidem magna ex parte compuliſſet, plurimi tamen relicta fide antiquis ſe erroribus denuò inuoluerunt. Ingemiſcens autem pientiſſimus pater, miſerum populum dæmonum præſtigiis ita rapi præcipitem, cœpit eum ſua prædicatione ad veritatis lucem perducere, multoſque conuertit & baptizauit. Sed diabolus moleſtè ferens hominum ſalutem,

Henricus Imp. Sclauos ſubiugat.

Multos infideles conuertit S. Epiſcop.

ſalutem, tantis eum impulit tempeſtatibus, vt relicta Sclauorum cura, coactus ſit vela ventis committere. Nam cum ortum eſſet bellum Saxonicum contra Henricum I V. & ipſe Benno ex primario Saxonum ſanguine ortus, qui Imperatori penitus inuiſus erat, innocentiſſimus Præſul nullo ſuo delicto, capitur & in exilium mittitur, cum aliis Principibus Saxoniæ. Sed & cum eiuſdem Henrici I V. cum Gregorio V I I. calamitoſa orta eſſet ſeditio, ipſe Benno cum paucis Alemanniæ Epiſcopis, partes Eccleſiæ Romanæ defendit. At Imperator videns Principum animos ſub religionis prætexto ab eo deficere, diſſimulato ad præſens odio, quod contra Saxones alebat, captiuos eius gentis, (inter quos & Benno erat) deditione abſoluit, & ad ſua impunè redire permiſit. Et tunc beatus Benno ad ſuam Eccleſiam regreſſus honorificè à ſuis Canonicis ſuſceptus eſt.

Mittitur in exilium ab Henrico I V. Imperat.

Diſcordia Hērici I V. cū Gregor. V I I.

Tādem redit ad ſuam Eccleſiam.

Anno autem Chriſti M. L X X V I. Papa Hildebrandus Concilium Romæ indixit, Regemque per legatos ſuos vocauit, vt de criminibus quæ illi obiicerentur cauſam diceret, alioqui ſciret ſe de corpore ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Apoſtolico reſecandum gladio. Sed Rex ſeductus ſuggeſtione Epiſcoporum Germaniæ & Galliæ, noluit acquieſcere, ſed indixit & prohibuit ne aliquis ad illud pergeret, ſub grauiſſimis pœnis: propterea propter contumaciam ſuam cum omnibus ſequacibus graui anathemate percuſſus eſt. Cùm igitur beatus Benno tam Pontificis quam Imperatoris edicto vrgeretur, & ab vtroque ſub diris comminationibus vocaretur, excuſſo omni pauore, iter arripiens Romam verſus, ad indictum Concilium, diuinitus deuitatis inſidiis, cum magno labore peruenit, & à ſummo Pontifice honorificè exceptus, laudatuſque eſt, quod vnus ex omnibus Germaniæ Epiſcopis, auſus fuiſſet plus Deo, quàm hominibus obedire. Ferunt eum abeuntem claues Eccleſiæ Miſnenſis duobus commiſiſſe Canonicis, vt ſi Rege excómunicato, hi qui ſuarum partium eſſent, ab ingreſſu Eccleſiæ non temperarent, obſeratis iannis, eas in Albin fluuium deiicerent. Quod & factnm eſt.

Excommunicatur Henricus Imperat.

It S. Benno ad Cōcilium indictum ab Hildebrando Papa.

Beatus ergo Benno expeditis apud Pontificem Eccleſiæ ſuæ negotiis, cumque ſubſcripſiſſet Concilio Romano, relicta tandem Roma, rediit ad ſuam Eccleſiam. Et ne ipſius aduentu ciuitas commoueretur, eumque honorificè & pompoſe exciperet, ſub peregrini ſpecie ad publicum hoſpitium diuertit. Dum autem hoſpes ingentem piſcem ex Albi flumine exenterare cœpiſſet, ſub brācis, ſiue ſub pennis ipſius, claues Eccleſiæ reperit. Cuius rei famā tota ciuitate commota, Canonici & laici, cum magno gaudio, & applauſu eum ad Eccleſiam conduxerunt. Manè verò illicò paſtorale faciens officium, inter ſacrificandum pro concione populo Apoſtolicam nunciauit benedictionem: omneſque qui anathemate ſubiacuerant abſoluit, & Eccleſiæ reconciliauit. Tunc deinceps cœpit totum ſe dare prædicationi, & conuerſioni Sclauorum; quos tandem diuina adiuuante gratia conuertit. Quadam die cum prædicaret in quadam valle, & populus feruentiſſimo ſolis æſtu laboraret, baculo paſtorali terram feriit, ex qua fons ſcaturiens, refrigerium ſitienti populo præſtitit. Cum adhuc eſſet in Monaſterio, & quadam die ad operarios in prato exiiſſet, illis ſiti ac labore fatigatis, ſigno Crucis edito aquam in vinum commutauit. Quod cum puer ſuus adnimaduertiſſet, allata aqua dixit: En faciam ſicut Dominus meus. Qui interrogatus quidnam feciſſet: Crucem, reſpondit, deſuper edidit. Cumque puer idem faceret, meritis beati viri & ſimplicitate pueri, aqua vini ſaporem mox induit. Cum autem iam dies ad occaſum tenderet, & vir Dei via recta per pontem ad ciuitatem non poſſet peruenire, ad proxima Albis fluenta deflexit, & Cruce ſe muniens fluuium ſicco pede tranſiuit. Quod videns ruſticus quidam, qui eum cum plauſtro fœni ſequebatur, protinus per aquam inſecutus eſt, & incolumis tranſuexit. Benno eius audaciam vehementer increpans, prohibuit ne id amplius faceret, néve hoc cuiquam reuelaret. Solebat autem vir Dei nonnumquam orando meditandoque agros circuire: ibi cum veniſſet iuxta paludem, & ranarum vocibus impediretur, iuſſit eis vt ſilerent. Quod & fecerunt. Sed paululum tranſgrediens, venit ei in mentem illud Danielis: Benedicite & omnia quæ mouentur in aquis Domino; benedicite omnes beſtiæ & pecora Domino. Timens igitur ne fortè gratior eſſet Deo illarum cantus quàm ſua oratio, eis iterum mandauit, quatenus conſueta voce Deum laudarent: quæ mox campos & aëra ſtridore ſuo garrulo repleuerunt.

Subſcribit Romano Cōcilio, deinde redit ad ſuā Eccleſiam.

Claues Eccleſiæ in ventre piſcis repertæ.

Sola baculi percuſſione fontē ſcaturire facit.

Aquam in vinum conuertit.

Tranſit fluuium ſicco veſtigio.

Aues ei obediunt.

Proditus his atque aliis miraculis vehementer erubuit: timenſque ne celebrior fieret apud homines, idcirco rebus ad ſuam Eccleſiam accuratè compoſitis, ipſe Occidentem verſus ad extremos Diœceſeos ſuæ fines, villam ſcilicet Naumborg, paucis admodum viæ ſuæ conſciis ſeceſſit: ibique ædiculam in honorem diuæ Parthenices, & omnium Sanctorum conſecrans pretioſiſſimis eam donauit reliquiis & indulgentiis. Iuxta ædem verò cellam vnam humilem pro ſe & ſacerdote, eo ædificauit animo vt deinceps nuſquam ab ea diſcederet. Notandum eſt quod in locis vicinis vbi ambulauit vir ſanctus orando & meditando, adhuc hodie frumentum eitius matureſcit. Sed & non eſt omittendum quod frequenter poſt ſacramentorum tractationem, ex oculis ſacerdotis ſui ſubitò euaneſcebat, & agilitatis munere in Eccleſiam ſuam rapiebatur: indéque omnibus negotiis peractis, ad conſuetam prandij horam, cum ſacerdote in ſua cella & ſolitudine aderat. Ibi habuit multas reuelationes, multaque futura prædixit. Inter quæ Ordinem Ciſtercienſem conſurgere debere. Sentiens verò propinquare tranſitus ſui diem, conuocatis Canonicis ſuis, cum eos hortatus fuiſſet ad obedientiam Romanæ Eccleſiæ, ſingulis deoſculatis, acceptoque Eccleſiaſtico commeatu, glorioſum emiſit ſpiritum. Obiit autem decimo ſexto Calend. Iulij, anno ſalutis M. C V I. ætatis X C V I. Epiſcopatus verò X L. multaque ad eius ſepulchrum facta ſunt miracula. Quibus permotus Adrianus Papa V I. eum Sanctorum catalogo aſcripſit.

In ſolitario loco conſtruit Eccleſiam in honorem Dei genitricis, & iuxta eā, cellam ad manendum.

Prædicit Ordinē Ciſterc. debere cōſurgere.

Migrat.

N O T Æ.

Benno.] *De quo Martyrolog. Roman. cum Baronio decimoſexto Iunij. Extat eius vita prolixius ſcripta apud Moſandrum tom. 7. Surij. Meminit eiuſdem Vuionus in Mart. Monaſtico.*

Henrici I V. cum Gregorio V I I. calamitoſa orta eſſet ſeditio.] *Hac diſcordia prouenit, quia Henricus ſibi arrogabat potentiam electionis & confirmationis ſummi Pontificis.*

VITA S. IOANNIS GVALBERTI *Fundatoris Ordinis Vallis Vmbroſæ. Ex Blaſio Melancſio.*

Apud Surium tomo 4.

S. Ioannis Gualberti patria & parentes.

ANno ſalutis milleſimo quadrageſimo, claruit B. Ioannes Gualbertus, fundator Ordinis Vallis Vmbroſæ. Patria eius Florentia fuit. Parentes habuit nobiles. Pater Gualbertus dictus eſt, vir militaris. Hic cum adhuc iuuenis degeret in ſeculo, & pater eius, quem diximus, Gualbertus, capitalis eſſet hoſtis cuiuſdam, qui eius cognatum iniuſtè peremerat, eaque cauſa non Gualbertus modò, ſed etiam Ioannes, filius eius, vltionem B expeteret, accidit quodam die ipſum Ioannem cum armigero ſuo Florentiam proficiſci, in ipſu autem itinere venire ei obuiam ab inſperato iam dictum illum eius hoſtem, idque loco tam anguſto, vt neuter poſſet à via deflectere. Tum verò hoſtis ille, quod inermis eſſet, nihil niſi mortem præſentem expectans, ſubito quadam concepta fiducia de clementia Ioannis, ab equo deſiliit, humique proſtratus, pro Crucifixi amore veniam ſibi dari humiliter poſtulauit, cùm ecce compunctus Ioannes, audito nomine Crucifixi, pacem obtulit, fecitque ei copiam quò vellet recedendi. Porro ipſe vltra progreſſus, in quandam Eccleſiam Monachorum, quæ erat in itinere, ſe contulit. Vbi cum coram imagine C Crucifixi genua flecteret (ô rem mirandam!) vidit Chriſti à Cruce pendentis caput ad ſe inclinari, tanquam ipſi gratulantis, quod pro eius reuerentia hoſti capitali pepercisſet. In cuius tanti miraculi teſtimonium, hodieque crux illa in Eccleſia S. Miniatis, in monte prope Florentiam, cum magna veneratione & cura ſeruatur. Ioannes autem, ea Chriſti vocatione attractus, mox conſtituit ſeculo nequam valefacere. Itaque ad illud S. Miniatis Monaſterium profectus, petiit ſibi ſanctæ religionis habitum donari, atque adeò comparat ſe totum ad capienda vitæ religioſæ experimenta. Quod audiens pater eius, filium videlicet ſuum Monachum futurum, mox ad Monaſterium abit, filium ad ſe D mitti poſtulans. Qua de re Ioannes ab Abbate interrogatus cum non aſſentiret, timens ne quid à parte, homine ſeuero & aſpero, periculi ſibi crearetur: Abbas iniquum cenſebat illum compellere. Tum verò furore percitus pater, multas ei Monaſterio minas intentat, ſi auſi eſſent filium eius in ſuam ſodalitatem admittere. Et quidem multum anxij Monachi minas eius formidabant. Verùm cum nullus auderet veſte Monaſtica eum induere, ipſe Ioannes feruore ſpiritus inflammatus, cucullum fratris cuiuſdam apprehendit, eumque ſuper altare in Eccleſia reponens hilariter ſibi induit. Etſi autem pater eius, vt illum vidit ea veſte indutum, initio acerbè tulerit, attamen ab Abbate tan- E dem, & ab ipſo filio confirmatus, ſeſe colligens, conſolationem accepit. Atque ita ſcilicet Ioannes Monachus effectus, cœpit ieiuniis vigiliiſque domare corpus, in preces & pias meditationes religiosè incumbere, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, cunctarumque virtutum de ſe exempla præbere. Sed & non diu poſt Abbate ex hac luce migrante, fratres congregati, Ioannem in Abbatem vnanimiter eligunt, qui tamen humiliter id munus recuſauit.

Ignoſcit propter Chriſtum capitali ſuo hoſti.

Annuit ipſi imago Crucifixi.

Feruore ſpiritus inflammatus veſte Monachi ſe ipſum induit.

Erat tunc in eodem Monaſterio frater quidam, qui praua cupiditate inflammatus, Abbatiæ illius adminiſtrationem, numerata Florentino Epiſcopo A pecunia, ad ſe tandem adduxit. Quod vbi vir Dei comperit, veniens Florentiam, adit quendam magni nominis ſenem. Theuzo is dicebatur, & apud Beatæ Mariæ Eccleſiam ſe incluſerat, valde autem ſimoniæ labem deteſtabatur, qua tunc multi in Dei Eccleſia contaminati erant. Sciſcitatur num ſub Abbate ſimoniaco intra ſuum Monaſterium Chriſto militare deberet, vel quid ſibi faciendum eſſet. Vt breuiter dicamus, conſuluit ille, vt cum ſocio palam in foro ciuitatis coram omnibus proclamaret Epiſcopum, & Abbatem ſimoniæ teneri obnoxios, ac deinde loco cederent. Quod conſilium per omnia ſimpliciter Ioannes ſecutus eſt, ita vt ex tumultu extractus clanculum, vix euaſerit B manus eorum qui Epiſcopo fauebant. Perquirere itaque ſtatim cœpit locum ad ſeruiendum Deo maximè accommodatum. Habebat tum apud ſe ſocius eius panem vnum, quem pro neceſſaria ipſorum refectione reſeruauerat. Eum vir Dei nihilominus pauperi obuiam venienti, ſtipemque petenti, dari iuſſit, iactans cogitatum ſuum in Dominum: vnde nec ſua fiducia fruſtratus eſt. Etenim cùm ad caſtrum quoddam applicuiſſent, à multis abundè res neceſſariæ ſuppeditatæ ſunt. Sed & cum ad Eremum Camaldulenſem peruenere, non breuem illic fecere moram, illic degentium mores contemplantes & vitam. A cuius loci habitatoribus cùm inuitarentur, vt ſe ipſis profeſſione coniungerent, C beatus Ioannes magis appetens vitam cœnobiticam, quippe tutiorem quam ſit ſolitaria, inde receſſit ea animi ſententia, vt alibi nouam quandam congregationem inſtitueret, Sancti Benedicti regulam ſecuturam. Veniens igitur ad Vallem Vmbroſam, à duobus Monachis qui illic famulabantur Domino, deuotè ſuſceptus eſt, atque adeò cum locus ei arrideret, conſtituit illic ſedem figere, conſtructo quodam vili ex lignis domicilio. Sed non diu paſſus eſt Dominus lucernam ſub modio latere. Fama ſiquidè ſanctitatis eius per loca viciniora ſenſim ſeſe effundente, permulti & Clerici & laici, gratia conuerſionis ad Ordinem confluere cœperunt. Inter quos fuerunt Herizo, Albertus, Theuzo, D Rodulphus, Petrus, qui poſtea fuit Cardinalis Albanenſis Epiſcopus, & multi alij.

Ex feruore ſpiritus publicè in foro clamat ſuum Abbatem ſimoniacum.

Venit ad Camaldulenſes.

Inde ad Vallem Vmbroſam.

Abbatiſſa autem quædam S. Hilarij in partibus illis ad cuius Monaſterium ſpectabat ius & dominium dicti loci: auditis virtutibus beati Ioannis & ſociorum, ex deuotione concepta, ad eos miſit aliquod ſubſidium, & librorum, & victualium, & poſt modicum cum conſenſu Capituli ſui donauit ei locum per publicam ſcripturam, cum multis poſſeſſionibus & bonis. Cum autem iam ſatis & merito & numero excreuiſſent illic Monachi, placuit omnibus, vt ipſum beatum Ioannem ſibi in Abbatem præficerent. Innitus & renitens tantum onus ſuſcipere coactus, cœpit ſenſum Regulæ bea- E ti Benedicti, quam profeſſi erant, diligenter inſpicere, & ad eius obſeruantiam totis viribus operam dare. Prohibuit Monachos clauſtri limites vnquam exire, niſi pro neceſſitatibus Monaſterij cum licentia debita. In nocte ſtatuens nunquam lumen in dormitorio deeſſe, non minus quam in oratorio. Ad vilitatem veſtium & paucitatem inducens, ac etiam ad cilicia ferenda exhortans, de ſuarum ouium varia lana iuſſit pannum promiſcuum fieri ad veſtes ex eo formandas. Quod autem alios docebat, ipſe primus & perfectius implere ſatagebat. Erat enim in oratione aſſiduus, charitate diffuſus, humilitate lenis, patientia conſtans, ad increpanda vitia rigidus, erga pœnitentes benignus, & in

Inuitus Abbas conſtituitur.

Catalogus virtutum eius.

eunctis

cunctis morum grauitate maturus. Commiſſos & Conuerſos complures recepit, quos ad opera exteriora mittebat: vt Monachi inde minus haberent occaſionem diſcurrendi & magis orationi vacandi.

In illo tempore Rex Henricus Florentiam veniens, cum multa virtutum inſignia de beato Ioanne audiſſet, affectione concepta ad eum hortatu Teuzonis prædicti miſit Epiſcopum Catholicum ad Monaſterium Vallis Vmbroſæ, ad maius altare conſecrandum. Et poſt annos aliquot Hubertus S. Rom. Eccleſ. Cardinalis totam Eccleſiam conſecrauit, cum duobus aliis altaribus. Per id tempus plures nobiles obtulerunt loca ad alia cœnobia conſtruenda, odore ſanctitatis eorum attracti. Alij rogabant eum Monaſteria diſſoluta ſub ſuo regimine ſumere, & in normam prædictam reformare. Tunc Monaſterium S. Saluij nouiter conſtruxit. In Moſceta alterum, alterum in Razulo, quartum in monte Scalario. Monaſterium quoque iam vetuſtum Paſſigniani reformandum accepit: & aliud ſanctæ Reparatæ in Romandiola. Horum ſingulis præpoſitos fecit: ipſaque ſæpe viſitabat corrigens quæ expediebant.

Multa conſtruit & reformat Monaſteria.

Verus hic erat paupertatis amator, in omnibus ipſam oſtentans & docens. Vnde cum Monaſterium Moſcetanum viſitaret, cernens domos grandiores & pulchriores quàm paupertati eorum congruere videbatur, Domino Rudolpho eiuſdem loci Abbati vultu ſereno dixit. Tu in hoc loco magnis expenſis, quibus pauperes plurimi refoueri potuiſſent, ex propria voluntate palatia fabricaſti. Et conuerſus ad quendam riuulum paruulum prope manantem dixit: Deus omnipotens qui de minimis magna facere conſueuiſti, videam per huius riuuli paruitatem ipſius enormis ædificij cito vindictam. His dictis abſque mora diſceſſit locum quaſi abominatus. Confeſtim autem vt ſanctus diſceſſit, riuulus creſcere cœpit, & congerens aquarum fluenta largiſſima, relicto proprio alueo, præceps de monte ruit petrarum, ſcopulos & arbores ſecum trahens, prædictas domos funditus ſubuertit: vnde Abbas dicti loci cum fratribus perturbatus, cœnobium de illo loco mutare diſpoſuit. Quos pius pater benignè eſt conſolatus dicens: Nolite timere, nec locum mutate, quoniam riuulus vltra non vobis nocebit. Quod vtique vaticinium eius verum firmumque hucuſque permanſit.

Præcipuè paupertatem ſectatur.

Præcipit riuulo vt ſubuertat magna ædificia Monaſterii.

Altera vice cum audiſſet quendam virum venientem ad conuerſionem, totum ſuum patrimonium ſcripſiſſe in charta, ſucceſſoribus hæreditate priuatis, & ſecum ad Monaſteriũ detuliſſe, mox & ad cœnobium illud acceſſit, & Abbati qui chartam acceperat, imperauit vt ſine mora eam ſibi deferret. Quam cum accepiſſet, eam minutatim diſcerpens in terram fruſta eius proiecit. Iuſtius quidem ſibi videbatur cum exiguis viuere, quàm multiplicatis opibus ſuperbire. Deinde valde commotus ex zelo ſanctæ paupertatis, Deum & Apoſtolum eius inuocat, vt vlciſcantur ipſum de illo cœnobio. Et confeſtim iratus abſceſſit. Quo non longè digreſſo, repentinus ibi accenſus eſt ignis, qui Monaſterium illud magna ex parte combuſſit. Quod incendium ſocius eius dum cerneret eique nunciaret, nec retro reſpexit, nec ad locum rediit: ſed ad Vallem Vmbroſam locum ſuum proſecutus eſt iter.

Is eſt S. Paulus Apoſt. qui ipſe mirifice coluit.

Quidam inſanus ſancti viri meritis præſeruatur à naufragio.

Quidam plenus inſania cum mitteretur Paſſignianum vt cura ſibi adhiberetur, tranſiens flumen Arnum per nauiculam cum aliis, cogente veſania **A** in medium fluminis ſe proiecit: ſed virtute Dei & ſancti meritis ad ripam fluminis incolumis peruenit.

Item quidam nobilis & diues familiariſſimus ſeruo Dei, Vbaldus nomine, cum infirmatus eſſet ad mortem, vxor eius miſit ei ad inſinuandum viri ſui exitum inſtantem. Manebat tunc vir Dei in monte Scalario qui verſis ad Orientem luminibus, facta pro infirmo oratione remiſit nuncium, dicens ei quod Dominum ſuum reperiret ſanum & incolumem, in quo facto, & ſanauit infirmum, & manifeſtauit occultum.

Stephanus Papa deſiderat videre ſanctum virum.

Cùm reſideret aliquando vir beatus in Monaſterio Vallis Vmbroſæ, Stephanus Romanus Ponti- **B** fex, cùm per vicina loca iter haberet, audita celebri fama eius, nuncios ad eum miſit, viros honoratos, rogans vt ipſius conſpectui ſe præſentare non grauaretur. Sed cum aduerſa valetudo non ſineret eum ad ſanctitatem illius proficiſci, Pontifex denuo legatos miſit, exiſtimans quod propter humilitatem nollet venire, vel cuperet latere, iuſſitque, vt ſi aliter venire non poſſet, in lectica ſe adduci pateretur. Cernens igitur vir Dei mentem Pontificis, in Eccleſiam ingreditur, rogans Dominum vt citra ſcandalum & inobedientiam, aliqua ratione id efficiat, ne cogatur ipſe ſeſe ſummo Pontifici præſentem exhibere. Deinde ſurgens è lecto, coram nunciis Pontificis, Conuerſos aliquot ad ſe acerſiri iubet, **C** qui ipſum ad Pontificem perferant. Sed cum paululum à Monaſterio diſceſſiſſent, mox ingens extitit aëris tempeſtas, & ventis ſæuientibus, & immenſo imbre è cœlo ruente. Quod legati cernentes, & non ſine miraculo fieri credentes, illum in Monaſterium reduci mandant, Beatiſſimo Pontifici rem, vt geſta fuerat, referentes. Qui deinceps noluit eum ad ſe acciri, vt in ſua quiete permanens, pro fœlici ſtatu Eccleſiæ Dominum exoraret. Sanè vir beatus cùm nimiæ eſſet auſteritatis & abſtinentiæ, fracto ſtomacho in eum morbum incidit, quem ſyncopen vocant, ita vt niſi crebro fratrum opera cibus ei oblatus eſſet, animam acturus videretur. Qua moleſtia eum ad ſupremum vſ- **D** que diem laboraſſe norunt, qui eum nouerunt. Sed ille ſuis illam peccatis imputans, patientiſſimè tolerabat. Putabatur autem fortaſsis, diuina diſpenſatione eam illi eueniſſe, vt ſuæ infirmitatis experientia diſceret, quemadmodum ipſum oporteret aliorum miſereri. Cum enim initio pauci eſſent qui propter auſteritatem eius, poſſent inſtituta ſeruare, eo morbo correptus, tanta moderatione, diſcretione, & miſericordia erga omnes imbutus eſt: vt nemo illo humanior videretur.

En quantum latere voluerit vir ſanctus.

Incidit in grauem morbum vir Dei.

Habet gratiã diſcretionis ſpirituũ, necnon & prophetiæ ſpiritum.

Nec defuit ei gratia diſcretionis ſpirituum, neque donum prophetiæ, quo occulta hominum, ſoli Deo cognita, diuina reuelatione edoctus, enunciauit. Si quis ad Monaſterium veniret, Monaſticum **E** habitum petiturus, ex eius aſpectu cognoſcebat, num Dei ſpiritu moueretur. Cum quidam frater confeſſus fuiſſet ad eum, & parua ſolum peccata diceret, & non quod adulterium commiſiſſet, & eſſet in voluntate adhuc committendi hoc peccatum, ad partem eum vocauit, eique aperuit omnia. His ille auditis, cum agnoſceret peccatum ſuum, nec dubitaret diuinitus beato reuelatum fuiſſe, quod ſciret eſſe occultum, proſtratus ad pedes eius, cum lacrymis veniam petiit, egitque pœnitentiam.

Leo Papa venit ad eum.

Manente viro Dei in Monaſterio Paſsiniano, Leo Papa illac tranſiens cum curia ſua, volebat illic cibum capere. Quæſiuit ergo vir ſanctus ex

œconomo ſuo, num piſces haberet Pontifici maximo offerendos, cúmque didiciſſet nullos eum habere, conuerſos quoſdam miſit piſcatum in fluuiolu ſiue lacu vicino, cunctis affirmantibus illic piſces non inueniri. Perſtat in ſententia dicens vt irent, & Domini auxilium ſibi affuturum minimè dubitarent. Itum eſt ergo, & duo magni Lucij capti ſunt. Eos cum omnium admiratione apportatos, ipſe vir beatus Pontifici obtulit, gratiſſimo animo illos accipienti. Viſcera pietatis & miſericordiæ magna erant in illo. Cùm aliquando eſſet in Vmbroſiano Monaſterio, memor inopiæ qua multi premebantur, ipſemet triticum fratribus ſuis vſui aptum, gratа liberalitate pauperibus aduenientibus elargitus eſt: manſitque horreum æquè B vt antea plenum.

Piſces iuſſu viri Dei miraculosè capiuntur.

Diſtributo tritico pauperibus nihilominus horreum plenum remanet.

Cum etiam famis inopia vehementius inſtaret, beatus pater ante fores Monaſterij de Razulo ſtás, & videns gregem vaccarum Monaſterij in iugo montis depaſcere, & quod pauperibus alimoniam petentibus largiretur non haberet: orauit dicens, O Sancte Paule, ſi vnam pro pauperibus ex vaccis concederes! ſtatim de iis vna corruens deorſum mortua eſt, & carnes eius iuſſit pauperibus dari. Qua diſtributa, orauit ſimul ſibi dari ſecundam, tertiam & quartam, quas omnes pauperibus diſtribuit: quamobrem paſtores triſtes effecti de morte illarum duxerunt gregem ex alio latere montis. Sed vir Dei petitioni pauperum ſubuenire deſi- C derans, & vnde non habens, orauit cum lacrymis dicens: Sancte Paule, iſti locum mutando fugere te quærunt; ſed te qui huius loci patronus es, fugere non poſſunt. Tu qui miſericordiam prædicaſti & eleemoſynas largiendas, concede mihi vnde pauperes ſuſtentare valeam. Et ſubitò quinque ex vaccis corruerunt, & mortuas iuſſit pater pauperibus elargiri. At paſtores hoc videntes cœperunt durè conqueri contra ipſum propter huiuſmodi damnum: dicentes melius eſſe eum reuerti ad ſuum Monaſterium Vallis vmbroſæ, quàm ibi manere cum tanto eorum diſpendio. Quibus placidè reſpondit. Video vos triſtes effectos ſuper ea re, ſed ne timueritis, quia nulla earum amplius peribit, D quod & factum eſt. Altera vice cum non haberet panes ad dandum, lac totum animalium pauperibus iuſſit erogari. Pluuiales etiam Abbatiæ Vallis vmbroſæ oblatos neceſſitatis tempore vendidit, & pretium pauperibus diſtribuit.

Summa deuotione afficitur erga S. Paulũ Apoſtolum.

Magna S. viri miſericordia erga pauperes.

Quodam tempore cum fratres nimia egeſtate premerentur, beatus pater præcepit cibos diuidi, & cuilibet fruſtum dari, & nihilominus conſiderans quia neceſſitas non habet legem, ordinauit cum cellario vnum arietem occidi, & coctum fratribus dari: Hodie (inquiens) egemus, ſed cras abundabimus. In prandio igitur ſedentes ad menſam, quilibet paruum fruſtum panis ante ſe poſitum comedit. Carnes verò omnes horruerunt, nec E contingere voluerunt propter Regulam. Sequenti autem die iuxta eius prophetiam, venerunt quidam ad Monaſterium S. Saluij cum animalibus pluribus frumento & farina onuſtis, aſſerentes ſe directos à nobilibus perſonis, ſed qui illi fuerint inueniri non potuit. Idem accidit altera vice. Cum enim deficientibus panibus, carnes bubalas coctas mandaſſet apponi, & fratres non audentes contingere, orante ſancto, quidam ad ianuam Monaſterij pulſauit, ad quem cellarius pergens inuenit illũ afferentem panes multos in tobaliis, quos aſſumptos portauit ad menſam fratribus, gratias Deo agentibus qui dat eſcam tẽpore opportuno. Et cum cel- A larius reuerſus eſſet ad latorem, vt nomen mittentis inquireret, non eſt amplius inuentus. Ille enim piſtor miſerat qui panem de cælo præſtitit Hebræis ad manducandum in deſerto.

Nota Monachorum zelũ in ſancta Regulæ obſeruatione.

Diuinitus Monachis mittuntur cibaria.

Cum in Monaſterio Vallisvmbroſano quidam frater ægrotaſſet, vir Dei medicinam ei ordinatam manu ſua tradidit, quo facto ea cauſa alia emergente ad alium locum feſtinus acceſſit. Sed infirmus, non ſe cautè cuſtodiens aggrauatus, poſt dies paucos expirauit. Pro cuius memoria per totã congregationem (ſicut mos eſt agi pro defunctis) eius obitum Superior per apices intimauit. Interea vir Dei rediens ad locum, audito fratris tranſitu, inquirens ſcire voluit cauſam mortis ſuæ. Cumque B ſibi expoſita fuiſſet, mandauit per totam congregationem deleri memoriam eius propter inobedientiam ſuam, non cautè ſe cuſtodiendo. Quod cum obſeruaretur, nullo pro ipſo orante, euoluto dierum ſpatio apparuit clara die defunctus alteri fratri, & ipſi declarauit ſe eſſe illum fratrem qui migrauerat, interrogatus de ſtatu ſuo reſpondit. Excommunicatus ſum, & propter patrem Ioannẽ, à fidelium conſortio ſegregatus. Et ille. Quomodo te frater iuuare valemus? Qui ait, Si S. Ioannes me reconciliauerit. Eo diſparente, frater ille cui apparuerat, Sanctum Ioannem adiit, & quod viderat, & audierat, narrauit. At pius pater ſeueritatem miſericordia temperans, iuſſit in Monaſterio & per C congregationem officium & eleemoſynas fieri.

Seueritas S. viri in Monachum inobedientem.

Quoad ſuffragium intelligendum.

Quidam alius Florentius nomine decumbens in lecto mortis, per amicos à ſancto viro habitum ſui Ordinis poſtulauit. Cui ſine mora dilatione habitum probationis conceſſit. Quo ſuſcepto dum iam conualuiſſet, clauſtraque Monaſterij baculo ſuſtentante luſtraret, infirmitas priſtina eum repetiit, vt morti propinquus videretur. Quod cum vir ſanctus audiſſet, ad lectum infirmi cum fratribus acceſſit, eum qui in proximo moriturus erat Domino commendans. Infirmus autem cœpit vultum ſuum pallio quo opertus erat tegere. Et cum cauſam huius quæreret ſanctus, reſpondit timens & tremẽs: Quia cerno diabolum prope adſtare, ex cuius ore miræ magnitudinis flamma, & ex naribus D ſulphureus fumus egreditur. Et ſanctus ait: Vbi eſt? in qua parte? Et cum locum infirmus deſignaſſet, beatus Ioannes ablata cruce de manu infirmi, fortiter diabolum ea percuſſit. Qui ſtatim vt fumus euanuit, vnde clamans ægrotus ait. Gratias Deo, ecce fugit, ecce receſſit. Et ecce B. Maria, & Sanctus Petrus, & Sanctus Benedictus. Quibus dictis ſpiritum exhalauit.

Fugat dæmonem vir Dei.

Cum hæc agerentur, cœpit Epiſcopus Florentinus, nomine Petrus de Papia oriundus, perſecutionem maximam contra B. Ioannem, eiuſque Monachos concitare, eo quod dixiſſent eum eſſe ſimoniacum, & hæreticum, ideoque ab eius ſacramentis abſtinendum. Hinc oritur contentio præua- E lida in Clero & populo Florentino, aliis Epiſcopũ defendentibus, cæteris Monachos cõmendantibus. Et quia hinc inde ſeditio inter homines ſæpe ſuper ea re fiebat, exiſtimauit Petrus iniquus à ſe repellere talem notam contra ſe ortam, ſi Monachos illos necari faceret: vt exemplo eorum cæteri ſibi contrarij terrerentur. Miſſa igitur nocturno tempore peditum & equitum multitudine armata ad Monaſterium S. Saluij, vbi credebant beatum Ioannem reſidere, qui tamen die præcedenti inde receſſerat ad Vallem vmbroſam, ingrediuntur violenter locum miniſtri tenebrarum, & Monachos aggrediuntur, quos reperiũt, eos crudeliter

Petrus de Papia Ep. Florent. Simoniacus perſequitur Ioannem.

vulneran

vulnerantes, in agnos inſilientes vt lupi, nec mur-
mur reſonat, non querimonia à Monachis, ſed pa-
tientet ferunt illatas iniurias gratias agentes Deo,
qui eos dignos fecerat pro eo pati, qui veritas eſt
infallibilis. Nec his contenti ſatellites Epiſcopi,
Monaſterium ſpoliantes ignem ſuppoſuerunt. Sed
vnde inimicus victoriam & exaltationem ſui ac-
quirete credidit: inde detrimentum & confuſio-
nem inuenit. Nam multi qui prius erant fautores
Epiſcopi ad eum defendendum, tantam videntes
impietatem, Monachorum facti ſunt adiutores.

Grauiter vulnerantur Monachi, & Monaſterium incenditur à ſimoniacis.

Sequenti igitur die diuulgato illorum maleficio
multi acceſſerunt ad locum, & videntes deſolatio-
nem loci, multiplicitet Monachis prouiderunt.
Beatus quoque Ioannes poſt relationem huius ſibi
factam, & ipſe aduenit: videnſque ſuos fratres fla-
gellatos, nudos, & cæſos, inquit. Nunc verè Mona-
chi eſtis: ſed cur ſine me hæc perferre voluiſtis?
Valde enim doleo quia coronæ veſtræ particeps
fieri non metui. Pergentes igitur Romam Mona-
chi cum amicis eorum, & conſtantet Petrum Flo-
rentinum Antiſtitem publicè hæreticum & ſimo-
niacum proclamantes, offerunt ad hoc ſcelus pro-
bandum ſe ignem intratutos. Sed & Alexander Pa-
pa tunc præſidens in cathedra Petri, nec accu-
ſatum deponere voluit, nec probationem per
ignem à Monachis ſumere: pars enim maxima Epi-
ſcoporum qui ad Synodum generale conuenerant
Epiſcopo fauebat, & Monachis aduerſabatur. Hil-
debrandus tamen Archidiaconus & poſtea Papa
Gregorius VII. partibus Ioannis fauebat, & defen-
ſor extabat. Dux autem Gotthifredus partes iuua-
bat Epiſcopi, adeo vt Monachis mortem minare-
tur. Indeque hac controuerſia durante, & qui Ioan-
ni adhærebant tam laici quàm Clerici multas iniu-
rias ab aduerſariis patiebantur. Demum Monachi
ſe offerunt zelantibus pro Epiſcopo ſuo ſe per ignē
tranſituros, & ſi illæſi euadent prout confidunt, idē
cum eis ſentiant de ſimonia Epiſcopi. Sin autem,
ipſi cum aliis venerabuntur Epiſcopum, & immu-
nem ſimonia profitebuntur. Sermo omnibus pla-
cuit. Statuitur locus & dies, quo hæc fieri debeant:
vt qui volent aſpicere valeant. Et locus determina-
tus ad huiuſmodi probationem fuit Monaſterium
Septimi: quod tunc erat dicti Ordinis, nunc autem
Ciſtercienſium. Dies præfixa eſt quarta feria primæ
Dominicæ quadrageſimæ. Modus autem probatio-
nis fuit, vt ibi in publico loco duæ ſtrues ligno-
rum altrinſecus iuxta ſe ponantur, quarum longi-
tudo ſit decem pedum, latitudo quinque, altitudo
quatuor & dimidij: & inter vtraſque lignorum py-
ras ſemita remaneat vnius brachij ſtrata prunis ar-
dentibus, per quam vnus ex Monachis tranſire de-
beat. Adueniente igitur die & hora ſtatuta, inuita-
tur Epiſcopus à ſuis vt accedat ad videndum expe-
rientiam tantæ rei, ne tandiu ciuitas laboret tanta
altercatione. Quod ille omnino renuit: immo qui
illum diligerent illuc proficiſci prohibuit.

Accuſatur Petrus Epiſc. Florent. apud ſummū Pontificem.

Proponitur qualiter decidatur ſitne Epiſc. ille ſimoniacus.

Populus autem omnis, & ſexus vterque proce-
dunt ad locum & pars maxima Cleri. Spondent
adhærentes Epiſcopo ſi ſequatur effectus proba-
tionis, vt tranſiens per ignem quis eorum euadat,
illæſus, cum Monachis tenere, & Epiſcopum relin-
quere. Fiunt letaniæ à Monachis, & aliæ orationes,
cantatur Miſſa ſolemniter ab vno ex eis Abbate,
coadiuuantibus Clericis & Monachis. Ad Agnus
Dei in Miſſa cùm peruenitur, defert vnus ex Mo-
nachis aquam benedictam ad aſpergendum, alter
thuribulum ad incenſandum, tertius faculas ad li-
gna incendenda, quartus imaginem Crucifixi. In-
A uocatur Dominus Ieſus Chriſtus, & mater eius, à
cunctis pleno ore, vt veritatem facti oſtendat. Ex-
pleta igitur Miſſa, & depoſita caſula, crucem Chri-
ſti portat in manu Sacerdos qui celebrauerat Ab-
bas vocatus Petrus. Letaniis dictis eligitur vnus
ex Abbatibus qui voce ſonora populo cuncto ex-
ponat conditionem petitionis & promiſſionis.

His expletis, ipſe præfatus Petrus Monachus
cum Cruce in manu orante ſancto Ioanne, ibique
adſtante, ingreditur per medios ignium globos,
flamma aſcendente in ſublime, calcans ardentes
prunas in via inter ſtrues lignorum incenſas. Ante
tamen ingreſſum hanc orationem fecit audienti-
bus cunctis. Domine Ieſu Chriſte lux omnium ve-
B ra in te credentium, miſericordiā tuam peto, tuam
clementiam exoro, ſi Petrus Papienſis qui Epi-
ſcopus dicitur Florentinus, interuentu pecuniæ
Florentinam arripuit ſedem: nunc tu fili æterni pa-
tris ſalus mea, in hoc tremendo iudicio ad adiu-
uandum me feſtina: & me illæſum ſine aliqua com-
buſtionis macula conſerua, ſicut olim tres pueros
in camino ignis ardentis Babylonico ſaluaſti illæ-
ſos. Tranſiens igitur ſine aliquo ſigno combuſtio-
nis corporis & veſtium, cum ad extremum ignis
ardentis perueniſſet, & vellet per eandem viam re-
pedare, capitur à populo ne reuertatur, vt pote
apertè edocto de virtute propoſita, nec ſatiari po-
terant præſentia eius: aliis manus, aliis pedes, reli-
C quis veſtes oſculantibus, beatum ſe arbitrabatur
qui vel fimbriam veſtimenti eius tangere poſſet.
Sicque Simon Petrus magnis laudibus ſublimatur,
Simon verò Magus vt ſtercus ab omnibus concul-
catur. Et Petrus non Apoſtolus, ſed Epiſcopus ſi-
moniacus ab omnibus prædicatur, & vt hæreticus
euitatur. Per literas ſolemnes Communitas totam
ſeriem facti ſummo Pontifici Alexandro ſignificat.
Qui ſtatim ad ſcandalum tollendum, iuſtitia exi-
gente, prouidit de altero Epiſcopo ipſi ciuitati
Florentinæ. Poſt hæc beatus pater ſenio confectus,
infirmatus eſt ad mortē, & Dauidica illa verba per-
ſæpe repetebat: Sitiuit anima mea ad Deum for-
tem viuum, &c. Iamque morti proximus, conuoca-
D tos diſcipulos ad fraternam concordiam cohorta-
tur, & in Breuiculo cum quo ſepeliri voluit iuſſit
hæc ſcribi: Ego Ioannes credo & confiteor fidem
quam S. Apoſtoli prædicauerunt, & ſancti patres in
quatuor Conciliis confirmarunt. Tandem triduano
Angelorū dignatus obſequio 78. annum agēs, apud
Paſſinianū migrauit anno ſalutis milleſimo ſeptua-
geſimo tertio, 4. Idus Iulij. Quem Cæleſtinus III. in-
numeris miraculis clarum in SS. numerum retulit.

Pro cauſa S. viri quidam illaſus ingreditur ignem.

Oratio Petri Abbatis ante ingreſſum in ignem.

Magno in honore Monachi habentur: Epiſcopus verò tanquā hæreticus euitatur.

Moritur vir ſanctus.

NOTÆ.

Ioannes Gualb.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 12.
Iulij. Vitam eius fuſius deſcriptam affert Sur. tom. 4. B.
Petrus Damianus in ſuis Epiſtolis fuſius diſſerit de eius
cauſa cum Epiſcopo Florentino, necnon & Baronius An-
E nal. Meminit eiuſdem Vuion in Mart. Monaſtico. Plura
de eodem in Breuiario Monaſtico. In Breuiario etiam
Romano fit de eo Commemoratio in officio, & in Miſſa.*

Simoniæ labem deteſtabatur.] *Simonia dicitur à
Simone Mago, quam Latini ambitum vocant, cum quis
Eccleſiaſticas functiones, quæ mera Dei dona ſunt, pecu-
nia nundinatur.*

• Abbas vocatus Petrus.] *Hic quia ex igne illæſus
exiuit, ſemper poſtea cognominatus eſt Petrus Igneus, qui
cuſtos pecoris ab initio inter Monachos Vallis Vmbroſæ
fuerat, & ex viliſſimo officio Monachus illius Ordinis
factus eſt, deinde Abbas Ficelenſis, & denique ad Cardi-
nalatum vſque prouectus eſt, & ſancto fine quieuit, vt vi-
dere eſt apud Vuionium in Mart. Monaſtico.*

VITA S. DOMINICI EREMITÆ, cognomento de Silos. Ex Thoma de Trugillo Ordin. Prædicat.

Habetur to. 2. Theſauri Concion.

Patria S. Dominici Sileyſi. FVIT hic glorioſus ſanctus, ſecundùm Breuiaria aliqua Hiſpaniæ antiqua, & auctores ſanctoralium, ex oppido Cannos nuncupato. A prima autem ætate tanquam alter Dauid exercitatus fuit in paſtorali officio, cuſtodiens gregem patris ſui. *Fit paſtor ouium.* Deinceps verò deſiderans ſe totum diuino obſequio tradere & conſecrare, relicto huiuſmodi officio, ſeceſſit in ſolitudinem quandam, vt diuinæ contemplationi vacaret. *Secedit in ſolitudinem.* Hinc verò habitum ſum- B pſit Sancti Benedicti in quodam Monaſterio S. Æmiliani eiuſmodi ordinis, vbi etiam didicit ſacras literas, & breui quidem tempore multos in eis conſecutus eſt progreſſus. *Suſcipit habitum S. Benedicti.*

Poſtquam autem ſacerdos ordinatus fuit, commiſſa ei fuit animarum cura in populo ſuo. Quod munus cum prudentiſſimè adminiſtraſſet, electus fuit Prior ſui Monaſterij, in quo habitũ ſumpſerat, patrum omnium vnanimi conſenſu. *Conſtituitur Prior ſui Monaſterij.* Cæterùm cùm Dominus quidam temporalis iniuſtum quoddam tributum exigeret ab ipſo Monaſterio, reſtitit ei magno quidem animo & conſtantia beatus Dominicus, propterea que fuit ex Monaſterio in exilium miſſus ſimul cum duobus Monachis. *Mittitur in exilium.* C Contulit ſe igitur beatus Dominicus ad Ferdinandum Aragonum & Caſtellæ Regem eius nominis primum, à quo cognitus, fuit honorificè exceptus. *Confert ſe ad Ferdinãdum Aragonum Regem.* Dedit inſuper ei Monaſterium quoddam à ſilicibus vocatũ Silos, quod eſſet in maxima quadam ſolitudine & aſperitate, atque in mediis ſilicibus poſitum. Conuenerunt multi vndique ad eum audita eius fama, & eius habitum ſumpſerunt, atque à Diœceſano ipſo Abbas creatur beatus hic Dominicus. Hic igitur non modo ſanctiſſimè vixit, & ſubditorum animos variis virtutibus informauit, atque ipſum Monaſterium multis opibus locupletauit, verum etiam multis miraculis claruit, reddens cæcis viſum, ſurdis auditum, & varios denique ſanans languores & morbos. D *Claret miraculis.*

Tandem adueniente mortis hora, conuocauit fratres ſuos, & eoſdem ad virtutis ſtudium & Religionis obſeruantiã vehementer hortatus eſt: prædixitque eis multa quæ futura erant; quæ poſtea cùm vidiſſent impleta, agnoſcebant ſanctitatem eius & ſpiritum propheticum. *Monachis prædicit ventura.* Receptis ergo deuotiſſimè ſacramentis omnibus, glorioſum Deo reddidit ſpiritum. *Sũptis ſacramentis paulo poſt moritur.* Viderunt autem pueri quidam, ad ſignificandum ſimplicitatem & animum verè humilem prædicti ſancti, eius animam in cœlum aſcendentem, tribus coronis ornatam. *A pueris videtur eius anima ad cælos aſcendere.* Eius autem ſanctiſſimum corpus ſepultũ fuit in prædicto Monaſterio, à quo poſtea vir ſanctus nomen ſumpſit. E Celebratur verò feſtum eius in quibuſdam Eccleſiis Hiſpaniæ die 20. Decembris, quo die mortuus eſt circa annum Domini iuxta Parapham 1074. quamuis alij centum annos vlterius addant, ſed prima opinio magis conſona videtur cum mentione illa quæ fit in eius vita de prædicto Rege Ferdinando.

NOTÆ.

Dominicus.] *De eodem Molanus in Add. ad Vſuard. 20. Decemb. Vitam eius adfert Alphonſus Villegas in flore SS. Hiſpaniæ. Meminit eiuſdem Baronius in Annotat. ad Mart. tractans de S. Dominico Brixienſi Epi-* A *ſcopo. Agunt & de eodem Vvion. in Mart. Monaſtico, & Ribadeneira. Fit mẽtio de eo in vita S. Dominici Inſtitutoris F. Prædicat. Qui poſtmodum in honorem S. Dominici de Silos Monaſterium conſtruxit. Nam parentes eius cum liberos habere non poſſent, ad Sancti Dominici ſepulchrum ſæpius orantes, interceſſione eius, puerum genuerunt, quem de nomine eius Dominicum vocauerunt. Eſt Toleti egregium Monaſterium Virginum Præmonſtrat. S. Dominico de Silos dicatum.*

VITA SANCTORVM EREMITARVM Gerlaci, Eleſmus, & Inachi. Ex variis Auctoribus.

BEATVS Gerlacus fuit militum magiſter. Hic cùm prope Iuliacum properaret cum ſuis ad ludos, qui Torneamenta dicuntur, coniugem ſuam obiiſſe intellexit. *S. Gerlacus audita vxoris morte, ſtatim compungitur.* Cuius morte compũctus, mox ad Papam Hadrianum acceſſit, pœnitentiam pro peccatis petens. Vnde ſeptem annis Hieroſolymæ, pauperibus & peregrinis deſeruiuit. Quibus tranſactis, vſque ad mortem Eremiticam vitam profeſſus eſt cum admiranda corporis afflictione. *Eremiticam vitam amplectitur.*

Vidit autem B. Hildegardis ſingulare ſolium in cæleſtibus præparatum, eique reuelatum fuit ad beatum Gerlacum recipiendum eſſe. *Viſionẽ videt B. Hildegardis de gloria ſancti viri.* Quieſcit in C Diœceſi Reremundenſi, in pago ab eo nominato, in Monaſterio Virginum Præmonſtratentium, vbi ad noſtra vſque tempora miraculis claret. Obiit circa annum Domini millesimum centeſimum ſeptuageſimumquintum. Commemoratio eius fit in Vigilia Epiphaniæ.

Fuit Eleſmes natione Gallus, vt ex antiquis Hiſpaniæ Breuiariis colligitur. Huius autem viri ſanctitas nota fuit Regi Alphonſo VI. atque ita eius precibus venit in Hiſpaniam. *S. Eleſmes ex Gallia, à Rege Alphonſo rogatus, venit in Hiſpaniam.* Cumque ciuitas Brugarum ei maximopere placeret, & videretur ſibi maximum eſſe Dei ſeruitium peregrinos benignè ibi recipere tranſeuntes ad D. Iacobum, ibi ſibi habitationem elegit, in quodam Eremitorio beati D Ioannis Euangeliſtæ, atque adiutus & fautus vehementer à Rege Alphonſo, qui de omnibus neceſſariis ei prouidebat, recipiebat peregrinos, atque ſepeliebat mortuos, & in aliis denique id genus operibus ſanctis ſe exercebat: neque tamen dimittebat pœnitentias ſuas & ieiunia, atque orationes, quibus magnam noctis partem impendebat. *Viuit in Eremitorio.* *Vacat operibus charitatis & miſericordiæ.* Dormiebat autem parum, & humi cubabat, & cum ſacerdos eſſet, quotidie Miſſam celebrabat. *Dormit in nuda humo.*

In quibus ſanctis operibus perſeuerans, vitam hanc temporalem & caducam in immortalem & ſempiternam commutauit, 30. die menſis Ianuarij. *Moritur.* Fuit autem ſepultus in prædicto Eremitorio B. Ioannis: vbi poſtea ſumptuoſiſſimum quoddam E templum conſtructum eſt.

Cum regnabat in Caſtella Xanthus, Xanthi comitis gener ac hæres, Chriſti dogma latè per Cantabriã diffundi cœptum eſt. Quippe Rex pius deuictis ac fugatis Saracenis, ditionis ſuæ fines latiſſimè producendo, ad Pyrenæos vſque ſaltus orthodoxã fidem ſupplantauit. Et inter alia pietatis opera Ognienſe cœnobium, quod Xanthus ſocer ſubſtruxerat, reformandum, reficiendum curauit. *Ognienſe cœnobium reformatur.* Nam & fœminis inde parum pudicis expulſis, Monachos verè pios induxit, quibus Garſiam quendam præfecit Abbatem. Garſia tamen vita functo, haud mediocris Xanthum cura inceſſit, quemnam Monachis potiſſimum præficeret.

Erat

Degebat in montibus S. Inachus.

Erat per id tempus in Aragonia vir pius Inachus nomine, qui vt mundi fugeret illecebras, Deóque totus intenderet, inuia inacceſſaque montium ſolus habitabat. Huius celebri fama comperta, quæ longè latéque currebat, nuntium Rex deſtinauit ad eum, cupiens Ognienſe Monaſterium tali viro committere. Cæterùm aliis & aliis nihil proficientibus nuntiis ac literis, Rex tandem iuit ad eum.

Conſtituitur Abbas.

Adductus igitur Inachus abs Rege inuitus, Ogniénſique cœnobio Abbas conſtitutus, dictu non facile eſt, quantum in augenda re familiari, reformandíſque Monachorum inſtitutis, ac moribus profecerit.

Miracula multa edit.

Iam miraculis tantis inclaruit, vt incerti quæ nunc potiſſimum referamus, omnia conſulto prætermittamus, ad geſtorum eius volumina lectorem cupidum relegantes. Illud nunc retuliſſe iuuabit, quod poſt multos annos, quibus bonum Abbatem, ſanctumque paſtorem egit, cum ægrotaret propediem moriturus, & à vico proximo in Monaſterium deferretur, pueri veſtibus albis coruſcantes viſi ſunt ei lampades ardentes manibus præ ſe ferre,

Nota mirum quoddam.

quibus vt ſubueniretur, cùm clamaret, (putabat enim mole lampadarum prægrauari) Monachi nihil tale cernentes, delirare eum primò ex febre crediderunt; mox verò cognita re Deum mirabilem in ſancto ſuo prædicauerunt. Ita ingreſſus Inachus Monaſterium, & ſacramenta percepit, & animam Deo reddidit.

Moritur.

N O T Æ.

Gerlacus.] *De quo Molanus in Addit. ad Vſuardum, ex quo omnia ſupradicta collegimus. Meminit eiuſdem Petrus Cratepol. de Epiſcopis Germaniæ.*

Torneamenta dicuntur.] *Torneamen, ſeu Torniamen, vel Tornamentum, ludus erat qui Troya dicebatur, quaſi pro Troyano agmine dicatur Tornamen. Vide Iacobum Epiſcopum Genuenſem. Vulgò hi ludi vocantur* Iouſtes, ou Tournois, *in quibus ſæpiſſimè multa adueniunt mala.*

Eleſmes.] *Meminit eiuſdem Molanus in Addit. ad Vſuardum. Agunt præterea de eodem Maldonatus Hiſp. Thomas de Trugillo tomo 2. Conc. & Franc. Harçus circa finem.*

Inachus.] *De quo agunt Maldonat. de Trugillo, & Hareus vbi ſuprà.*

VITA. S. IVTTÆ INCLVSÆ.
Ex Trithemio Abbate.

Habetur lib. 3. de Viris Illuſt. Ord. S. Bened. c. 331. B. Iutta fuit magiſtra S. Hildegardis.

Beata Iutta ſanctimonialis in monte S. Diſibodi, pro Chriſti amore incluſa, vigintiquatuor annis vitam in arcta pœnitentia ibidem continuauit. Hæc fuit ſoror Domini Meginhardi Comitis de Spanheim, & magiſtra beatæ Hildegardis Abbatiſſæ S. Ruperti, apud oppidum Bingenſe. Erat autem virgo ſanctæ conuerſationis, & diuini amoris igne ſuccenſa ab adoleſcentia ſua, vnde contempto ſeculo, ad Chriſti ſeruitutem toto deſiderio conuolauit. De qua fertur quod ſiccis pedibus ſæpius calcauerit vndas fluuij Nahæ, iuxta montem iam dictum præterfluentis. Nam ſi quando imbribus auctus intumuiſſet fluuius, ipſa ſuper fluctus ambulans, ad officia diuina ſine impedimento, Angelorum ſuffragiis adiuta, peruenire conſueuit.

Siccis pedibus vndas fluuij Nahæ calcat.

Catalogus virtutũ eius.

Qualis autem fuerit hæc virgo beata, quàm humilis, quam charitatiua, quàm continua in oratione, nec præſentis operis eſt dicere, nec meæ facultatis. Nunquam à diuino ſeruitio tepuit, nunquam ceſſauit; ſed erat in oratione continua, in ſermone prouida, in cogitatione munda, in operatione præcipua. Poſt multa autem exercitia pietatis, Domino Ieſu vocante eam ad nuptias æternæ fœlicitatis, deuicta morte, tranſiuit, vndecimo Calend. Ianuarij anno Domini milleſimo centeſimo trigeſimo ſexto, Indictione 14. anno conuerſionis ſuæ 24.

Migrat ad ſponſum.

N O T Æ.

Iutta.] *Meminit eiuſdem Dodechinus Abbas in Appendice ad Marianum ad annum* 1136. *Diſſentiunt ſcriptores de die eius feſtiuitatis, Bucelinus enim feſtiuitatem* 11. *Calend. Februarij ponit, Vuionius verò in Mart. Monaſtico* 22. *Decembris, veruntamen Trithemij opinio certior eſt.*

VITA S. BRVNONIS, ORDINIS
Carthuſianorum Inſtitutoris eximij. Ex ea quæ eſt apud Surium.

Habetur tomo 5.

S. Brunonis clari natales.

Beatiſſimus Bruno ſacri Carthuſiani inſtituti primus auctor, natione Germanus, in inſigni Colonia Agrippina parentes habuit & genere & virtute claros. Hic miſſus Lutetiam Pariſiorum, vt illic literis & diſciplinis liberalibus erudiretur, tantum profecit præ cæteris coætaneis ſuis, vt inter primos Philoſophos numeraretur. Ad ſacræ quoque Theologiæ ſtudia ſe conferens, in Theologia doctiſſimus & celeberrimus habitus eſt, vti poſſunt teſtimonium perhibere ſcripta eius quæ extant: fuit verò etiam Rhemenſis Eccleſiæ Canonicus. Verumenimuero per id tempus circa annum ſalutis milleſimum octogeſimum ſecundum, Pariſiis literarum ſtudia florebant, & erat illic tunc magna turba ſtudioſorum, tum non pauci doctores inſignes. Accidit autem tunc vt in ea vrbe ſanè horrendum & ſeculis omnibus memorandum ſpectaculum, quod & Carthuſianæ ſcilicet vitæ inſtituendæ occaſionem præbuit. Quidam enim valdè celebris Doctor præ cæteris multa doctrina & eximia morum honeſtate inſtructus (quantum quidem homines, qui externa ſola intuentur, exiſtimare poſſent) diem clauſit extremum, more Chriſtiano Eccleſiaſticis nequicquam munitus Sacramentis. Et o iudicia Dei verè tremenda!

Claret multa eruditione.

Nota pie lector, & adverte quaſi diligenter.

In Vigilia defunctorum.

Viris Eccleſiaſticis preces illas, quas vigilias defunctorum vocant, recitantibus, vbi ventum eſt ad eam lectionem, cuius initium eſt, Reſponde mihi, is qui erat vita functus in ipſo feretro erexit ſe, & paululum eleuato capite, cunctis videntibus & audientibus, & ad tantam rei nouitatem non immeritò ſtupentibus, alta & horrenda voce dixit: Iuſto Dei iudicio accuſatus ſum. Et his dictis, rurſum in feretro depoſuit caput. Differtur itaque ſepultura in diem craſtinum: repetitíſque exequiis, iterum lectio ſupradicta eſt recitata, cum ecce rurſum ille ingenti voce clamat. Iuſto Dei iudicio iudicatus ſum. Tum verò corripiuntur adſtantes omnes ſumma & incredibili admiratione, horrendumque ſpectaculum ſtupore afficit vniuerſos. Sed quia tamen needum ea, quæ hactenus dixerat, ſe iuſto Dei iudicio & accuſatum & iudicatum, apertam habebant damnationis eius ſignificationem, cùm poſſent etiam in bonam accipi partem, cunctis viſum eſt etiam in tertium diem eius protrahere ſepulturam. Qua illuceſcente, tota ferè ciuitas accurrit, tam inuſitatum & terribile iudicium Dei noſſe cupiens. Vbi cum eodem modò iterarentur exequiarum ritus,

Defunctus quidam, qui putabatur valde pius, præbet omnibus horrendũ ſpectaculum.

ritus, & ad Lectionem quam diximus peruentum A eſſet:

Tandem diſtricto clamat ſe eſſe damnatum.

Tum rurſum exanimus feretro caput extulit alto,
Atque infælicem ſe contemplando, locutus,
Sic ait immenſo luctu, grandique boatu:
Parcite funeribus, mihi nihil prodeſſe valent.
Heu infælicem cur me genuere parentes?
Ah miſer æternos vado damnatus ad ignes,
Indéque conticuit ſemper, iacuitque ſupinus.

Et quis ad eam vocem non totus a ſe diſcedat? Damnatum ille ſe iuſto Dei iudicio clamabat, qui ſic inter homines vixiſſe viſus erat, vt ab omnibus ſanctus putaretur. Et ille quidem, vt omni Eccleſiæ ſuffragio, & ipſa quoque Eccleſiaſtica ſepultura indignus, in loco prophano, in ſterquilino B deinde ſepultus eſt. Fuit verò ſanè permultis efficax incitamentum ad vitam, animumque corrigendum, tam inauditum miraculum. Nam & ipſe venerabilis Bruno, cùm præſens adeſſet, territus, & ſalubriter compunctus, mox accerſiuit ad ſe nonnullos ex magis familiaribus ſociis, & diſcipulis, magiſtrum videlicet Landuinum, qui poſt eum fuit primus Carthuſiæ Præfectus ſiue Prior, duos Stephanos, Burgenſem & Dienſem, ambos Canonicos Sancti Rufi, Hugonem, quem dicebant Capellanum, quòd ſolus inter eos ſacerdotio initiatus eſſet, duos Laicos Andream, & Guarinum, qui & ipſi huic ſpectaculo interfuerant. Et quis, inquit, amici mei, tam ſaxeo ſit pectore, quem tale C exemplum ad agendam pœnitentiam non impellat? Vnicum tantum ſupereſt remedium, vera pœnitentia, cùm ipſe Saluator dicat: Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis.

Intereſt Sanctus Bruno tã dicto ſpectaculo.

Lucæ 13.

Itaque in mentem eis venit vir tunc ſanctiſſimus beatus Hugo, Epiſcopus Gratianopolitanus: cogitant in eius Diœceſi montes illos altiſſimos & loca deſerta, atque ea cauſa pœnitentiæ agendæ maximè opportuna eſſe, denique ad eum ſe conferunt. Porrò per idem tempus vidit Sanctus Hugo Epiſcopus in ſomnis Deum in ea Eremo quæ Carthuſia dicebatur, ſuæ maieſtati domum exædificantem, ſeptem quoque ſtellas colore rutilo in orbem diſpoſitas: cùm ecce paulo poſt Bruno cum D ſex ſociis aduenit, locum Eremiticæ vitæ cõgruum humiliter ab eo petens. Et ille quidem beatus Antiſtes, poſtquàm abundè probaſſet eorum conſtantiam, eis dedit Eremum Carthuſiæ, extruens quoque eis ibi Eccleſiam, & parua domicilia vel cellulas. At verò illic in iis cellulis ſingulis bini fratres degebant, ſilentio, orationi, lectioni, cordis puritati, & rerum diuinarum contemplationi ſedulo vacantes, certis etiam horis operis manuum, præſertim conſcribendis libris incumbentes. Atque adeò ipſe quoque beatiſſimus Hugo in tantum Eremum cum iis incolebat, vt eum magiſter Bruno nonnumquam exire compelleret, Ite, dicens, ite ad oues veſtras, eiſque quod debetis exſoluite. Atque hæc quidem ſunt fundamenta Carthuſianæ Religionis. At verò beatus ille Bruno olim in mũdo celebris, etſi iam omni mundi huius calcata gloria, in Eremo latitare, ſolique Deo inhærere ſummoperè ſtuderet, non potuit tamen vſquequaque voto potiri ſuo.

Venit ipſe cũ ſex ſociis ad S. Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum.

Datur eis Eremus dicta Carthuſia.

Etenim cum non totos ſex annos in illa exigua quidem, ſed ſancta ſodalitate exegiſſet; Pontifex Vrbanus II. qui olim beati viri diſcipulus fuerat, non immemor egregiæ virtutis & illuſtris doctrinæ eius ſui præceptoris, acciuit eum per literas ad ſanctæ Eccleſiæ præſtanda officia, grauiter præcipiens, ne venire ad vrbem cunctaretur. Itaque Ro- A mam profectus eſt. Vbi cum diutius hærere cogeretur, præfecit ſuis Priorem Landuinum, crebrò interim ad eos ſcribens, hortanſque vt in via Domini conſtanter perſeuerarent. Electus verò eſt deinde quoque vir ſanctiſſimus, annuente eodem Pontifice, Rhegienſis Eccleſiæ, quæ eſt prima totius Calabriæ Metropolis, Archiepiſcopus: multiſque in eo erat Vrbanus Pontifex, vt eum in ea dignitate confirmaret, ſed nequaquam ille præbuit aſſenſum, quin potiùs tandem cum benedictione Pontificis à curia diſcedens, Calabriæ loca deſerta expetiit, adiunctis ſibi aliquot eiuſdem propoſiti viris, quos iam vitæ eius odor bonus, & feruentes exhortationes ad mundi contemptum adB duxerant. Didicerant enim in Calabriæ regione multas eſſe ſolitudines, agendæ pœnitentiæ, & vitæ ſolitariæ conſectandæ aptiſſimas.

Cogitat Sanctus Bruno præſtare operam ſuã Romano Pontifici.

Reſpuit Epiſcopatũ Rhegienſem.

Et maluiſſet ille quidem, quod etiam crebrò apud ſe conſtituerat, redire in Carthuſiam ad fratres chariſſimos. Sed quia ſummus Pontifex cum ſua Curia proficiſcebatur in Galliam, in cuius finibus Carthuſia ſita eſt, verebatur, ſi ipſe quoque eò ſe conferret, ne aut curiam declinare non poſſet, aut illam non reliquiſſe, ſed ſequi videretur. Potius igitur viſum eſt Calabriam petere, nihil interim mutata voluntate ſuos in Carthuſia reuiſendi compoſitis ſedatiſque rebus, ſicut & declarant literæ quas ex Calabriæ ſolitudine fratribus in C Carthuſia degentibus ſcripſit, in quarum calce ſic habet: De me autem, inquit, fratres, ſcitote quoniam vnicum mihi poſt Deum deſiderium eſt veniendi ad vos, & vos videndi, & quando potero, opere adimplebo, Deo adiuuante. Cæterum in ipſa Calabria venit ad Eremum quandam, cui Turris nomen eſt, in Diœceſi Squillacenſi, ibique non cellas alicuius pretij, quòd ſumptus non ſuppeterent, ſed caſas humiles, ex vili quidem materia, ſed in Chriſto pretioſa ædificarunt, donec Rogerius Comes Calabriæ dedit eis Eccleſiam S. Mariæ, & B. Stephani de Eremo, addens etiam res vitæ degendæ neceſſarias. Sanè quem ſe ibi præſtiterit, Deo opitulante, beatus Bruno, D idem Comes literis ſuis teſtatum reliquit in hæc verba.

Nota ſtudium humilitatis.

Pars Epiſtolæ eius ad ſuos in Carthuſia.

Incolit quãdam Eremũ in Calabria.

Ego, inquit, Rogerius diuina miſericordia Comes Calabriæ & Siciliæ, nota eſſe volo omnibus fidelibus Chriſtianis beneficia quæ mihi peccatori conceſſit Deus, orationibus Reuerendi mei fratris Brunonis piiſſimi patris, fratrum, &c. Nox proditionis aduenit; Princeps Capuæ, eiuſque exercitus iuxta promiſſum eſt paratus ad arma. Dúmque me ſopori dediſſem, interiecto aliquanto noctis ſpatio adſtitit cubili meo quidam ſenex, reuerendi vultus, veſtibus ſciſſis, non valens lacrymas continere. Cui cùm in viſu dicerem, quæ cauſa ploratus eſſet, viſus eſt mihi durius lacrymari. Iterato quæ- E renti mihi quis eſſet ploratus, ſic ait: fleo animas Chriſtianorum, teque cum illis ſimul. Exurge quãprimum, ſume arma. Hic mihi per totum videbatur velut ſi eſſet per omnia venerabilis pater Bruno. Expergefactus ſum cum terrore grandi pro viſione paueſcens. Illicò ſumpſi arma, clamans militibus vt armati equos conſcenderent, viſionem ſi vera eſſet ſatagens comprobare. Ad quem ſtrepitum & clangorem fugientes, impius Sergius eiuſque ſequaces ſubſequuti ſunt Principem Capuæ, ſperantes ſe in dictam ciuitatem confugium habuiſſe. Sed ceperunt milites inter vulneratos & ſanos centum ſexaginta duos, à quibus viſionem fore veram comprobauimus. Atque hæc quidem Comes ille: quæ vel

Epiſtola quedam Comitis Calabriæ de S. Brunone.

Apparet in viſu S. Bruno dicto Comiti.

ſola

A ſola pro ſanctitate beatiſſimi Brunonis ſufficient. Obiit verò vir præſtātiſſimus pridie Nonas Octobris, anno Chriſti milleſimo centeſimo primo, ſepultus ibi in Calabria in Monaſterio ſuo S. Stephani. Cuius feſtum vt in ſingulis Monaſteriis totius Ordinis Carthuſienſis, & eorum Eccleſiis ſiue ſacellis annis ſingulis die 6. Octobris ſolemniter celebretur, Leo Decimus auctoritate Apoſtolica voluit.

Migrat ad Chriſtum.

N O T Æ.

Bruno.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 6. Octob. Eius res geſtæ à pluribus inueniuntur ſcriptæ, vt à Franciſco de Puteo Lugdun. Petro Blom. Petro Sutore de vita Carth. lib. 2. c. 7. Plura de eodem Ranulphus in Vita S.* B *Hugonis Epiſcopi. Reperitur præterea vita iſtius beatiſſimi viri à quodam Carthuſiano prolixiori ſtylo protenſa in fine operum eius: eandem autem Zacharias Benedictus item Carth. heroico carmine complexus eſt, quæ ibidem inuenitur. Eſt autem initium. Aggredimur pauidi, &c. Mortuo autem B. Brunone, ad eius ſepulchrum ſequens fuit appoſitum Epitaphium.*

Primus in hac Chriſti fundator ouilis Eremo
Promerui fieri, qui tegor hoc tumulo.
Bruno mihi nomen: genitrix Germania: meque
Tranſtulit ad Calabros grata quies nemoris.
Doctor eram, præco Chriſti, vir notus in orbe,
Deſuper illud erat gratia, non meritum.
C *Carnis vincla dies Octobris ſexta reſoluit:*
Spiritui requiem, qui legis iſta, pete.

Extat & aliud, quod hic apponere libet. Sic autem ſe habet.

Laudandus Bruno fuit in multis, ſed in vno
Quod fuit æqualis vita, vir in hoc ſpecialis.
Semper erat feſto vultu, ſermone modeſto:
Cum terrore patris, monſtrauit viſcera matris:
Nullus eum magnum, ſed mitem ſenſit vt Agnum,
Prorſus in hac vita verus fuit Iſraëlita.
Hunc Deus à pœnis rape: ſedibus infer amœnis.

Non ſolum beatus Bruno in Theologia doctus fuit, verum etiam verſificatoriæ artis non imperitum teſtatur ſequens Epigramma, diuite quidem vena, ſed ne luxuriet, religionis habena retenta, ab eo compoſitum. Eſt autem Paræne- D *ticum ad cæleſtia capeſſenda.*

Mortales Dominus cunctos in luce creauit:
Vt capiant meritis gaudia ſumma poli.
Fœlix ille quidem, qui mentem iugiter illuc
Dirigit: atque vigil noxia quæque cauet.
Nec tamen infœlix ſceleris quem pœnitet acti:
Quique ſuum facinus plangere ſæpe ſolet.
Sed viuunt homines tanquam mors nulla ſequatur,
Et velut infernus fabula vana foret.
Cum doceat ſenſus viuentes morte reſolui,
Atque Erebi pœnas pagina ſacra probet.
Quas qui non metuit, infœlix prorſus & amens
Viuit: & extinctus ſentiet ille rogum.
E *Sic igitur cuncti mortales viuere certent,*
Vt nihil inferni ſit metuenda domus.

Vita functus eſt B. Bruno anno Domini 1101. relatuſque eſt inter Sanctos à Leone X. R. Pont. Habes apud Surium tomo 5. eius vitam conſcriptam à dicto Petro Blomenenne Priore Carthuſiæ Colon. vbi & deſcripta habentur præclara de S. Brunone elogia. Eius feſtiuitas 6. Octobris celebratur. Fuerunt & alij multi eius nominis magnæ ſanctitatis viri, Bruno Epiſcop. Herbipol. Bruno Epiſcopus Signinus, Bruno Epiſcopus Ruthenorum, & alij multi. Multa egregia ſcripſit B. Bruno quæ hodie extant.

VITA S. MARIÆ OEGNIACENſis. Ex ea quæ eſt per Iacobum de Vitriaco Cardinalem.

Apud Surium tomo 4.

FVIT in Epiſcopatu Leodienſi in oppido quod Niuella dicitur, puella quædam vita & nomine præclara Maria, quæ mediocribus orta parentibus, licet diuitiis & multis rebus temporariis abundaret, numquam tamen ab ineunte ætate eius animus talium rerum amore illectus eſt. Quod parentes eius videntes, & puellam deridentis, cum eſſet annorum quatuordecim, iuueni cuidam eam nubere voluerunt. Itaque illa iuncta viro eſt. Sed hac occaſione ſeparata a parentum conuictu, tanto etiam maiori feruore inflammata eſt, atque ita corpus ſuum caſtigauit, & in ſeruitutem redegit, vt non raro, cum iam magnam noctis partem laboribus manuum impendiſſet, deinde in preces admodum prolixas incumberet, quod porro reliquum erat noctis ſpatium, id quoties liceret, in aſſeres, quos clam in extrema lectuli parte abſconderat, ſe deponens exiguo ſomno tranſmitteret. Quo pacto cum aliquandiu cum marito ſuo Ioanne in matrimonio vixiſſet, reſpexit Dominus humilitatem ancillæ ſuæ, ita vt hactenus quam vxorem habuerat Ioannes, eam deinde ex inſtinctu diuino cœperit habere Mariam commendatam. Eam ſiquidem ex diuina viſitatione gratiam Ioannes adeptus eſt, vt non ſolum deinceps continentem & plane Angelicam duxerit vitam, ſed ſociam etiam ſuam in ſancto propoſito & religione imitatus ſit, omnia ſua pro Chriſti amore & ſeſe penitus vna abiiciens, leproſis etiam quiſdam apud Niuellam eo in loco quem Vuillebroke dicunt, aliquandiu cum ipſa inſeruiuit.

S. Virginis natalis.

In matrimonio viuit abſtinenti. [marginal note partly illegible]

Vnà cum marito dat ſe totam fouendis pauperibus & leproſis.

Videbant verò hæc dæmones & inuidebant: videbant ſæculares & cognati, & frendebant dentibus in eos, & quos antea erant venerati diuites, iam Chriſti cauſa pauperes ſua ſponte effectos irridebant & aſpernabantur. Sed non timuit ancilla Chriſti, propoſito ſibi gaudio, ad crucis contumelias cum Chriſto ſuo vltro accedere. Certè tantam compunctionis gratiam in torculari crucis percepit, vt per dies & noctes perpetuos aquarum exitus deducerent oculi eius: vnde & lacrymæ eius ne hærerent in maxillis, vel etiam in Eccleſiæ pauimento pulueri mixtæ ſordes efficerent, panno lineo, quo caput ſuum tegebat excipiebantur, multiſque eiuſmodi pannis ſeu velaminibus vtebatur, cum humectata lacrymis ſicca flagitarent. Adhæc etiam tanta ieiunandi gratia Chriſti ancilla prædita fuit, vt diebus illis quibus illam ad cœnam perinde atque ad medicinam accedere oportebat, ſemel idque modicè in æſtate quidem ad veſperam, hyeme verò prima noctis hora ederet: ſed neque vinum bibebat, neque carnibus veſcebatur, piſcibus autem raro, & non niſi minimis. Fructibus verò arborum, herbis & leguminibus, vtcumque ſuſtentabatur, panem nigerrimum atque aſperrimum multo tempore comedens, cuius nimia duritia & aſperitate fauces eius adeo lacerabantur, vt ſanguis eius inde manaret. Triennio perpetuo à feſto S. Crucis vſque ad Paſcha ſolo pane & aqua vſa eſt, nec tamen vllum inde vel valetudinis, vel laboris manualis accepit detrimentum.

Triennio ieiunat in pane & aqua.

Huic etiam beatæ ſæpius Angeli apparebant, eamque diuinis colloquiis refouebant: præcipuè autem eius Angelus ad ſui cuſtodiam datus, ei quaſi

Eſt familiaris Angelo ſuo cuſtodi.

quotidie aſſiſtebat : cui Dei ancilla quaſi ſuo Abbati in omnibus obcdiens erat. Aliquando etiam à S. Ioanne Euangeliſta exiſtens in menſa, cæleſtibus dapibus refecta eſt. Aliquando 35. diebus ſine cibo in ſilentio perdurauit, & reuelationibus cæleſtibus crebro conſolabatur.

Solebat autem peregrinationis ſiue orationis cauſa quotannis viſitare Ecelcſiam beatiſſimæ Mariæ Oegniacenſem ſiue de Ocgnies, vbi magnam obtinebat à matre Domini conſolationem. Ea autem Eccleſia ab eo loco in quo ipſa morabatur, ad duo milliaria aberat, & nihilominus etiamſi acrius horrebat gelida hyems, nudis pedibus, ſine vlla ſui læſione, ad Eccleſiam illam vſque ingrediebatur : Angelique duo ipſam à dextris & à ſiniſtris in ipſa via continuè dirigebant : eamque ab omni periculo, calore, & pluuia protegebant. Plerumque enim imbre cadente veſtibus omnino ſiccis incedebat. Porrò vim & efficaciam precũ eius ſæpe experti ſunt non ſolum homines in ſubſidiũ, ſed etiam dæmones ad tormentum, quos adeo exagitabat & perurgebat, & quaſi quibuſdam vinculis implicatos ad ſe pertrahebat, vt precum eius flammis & incendio ad ipſam venire compellerentur. Frequenter puer Ieſus dum ſacra leuaretur hoſtia in manibus ſacerdotis ei apparuit. Plerumque etiam glorioſa virgo eidem ſe reuelauit, etiam & S. Ioannes Euangeliſta, qui aliquando in ſpecie aquilæ, alis collum complexans, & roſtrum in pectore figens inundantia lacrymarum ipſam repentè repleuit.

Potentiſſima eſt cõtra dæmones.

Sæpius ei Chriſtus, & ſacratiſſima eius mater apparent.

Denique cum frequentiam hominum ad ſe confluentium fugere vellet, ex Niuella diſceſſit, & reuelatione diuina locum Sancti Nicolai de Oegnies ſibi oſtenſum, ad ſolitudinis quietem elegit : vbi ſanctus confeſſor loci patronus ſibi apparuit : ipſamque noctu clauſis ianuis in Eccleſiam intromiſit; ibique ſanctitate repleta, & virtutum operibus inſigniter glorioſa vſque ad finem vitæ permáſit. Obitum autem ſuum per ſex annos ante præſciuit, & aliquibus prædixit, & in qua parte poſt obitum eſſet humanda Cardinali de Vitriaco ſecretè oſtendit. Denique diebus 53. ante ſui exitum communione ſacra ſola refecta, ſine alio cibo perdurauit. In cuius longa & vltima ægritudine conſuetam ſemper vitam & abſtinentiam ſeruauit, & numquam à ſole, vtpote filia lucis oculos auertit; multas quoque in ipſa infirmitate reuelationes diuinas habuit, ex quibus aliqua reuelauit. Cui languenti Angeli aſſiſtebant, & eam diuinis allocutionibus confortabant.

Degit in quodam loco ſolitario.

Prædicit ſuũ obitum.

Cõſolatur ab Angelis in infirmitate.

Verùm eum extremam reciperet vnctionem, Chriſtus cum Apoſtolis eidem apparuit, & Crucem ad eius pedes affixit : Petrus quoque claues cæleſtis regni reſerandi eidem oſtendit. Quam cum ad extrema tendentem Tholozanus Epiſcopus viſitaſſet : vidit illam in aëre à Dei genitrice leuari, & ab Angelis obuiantibus comitari. Sicque ſanctitate clara Chriſto Domino ei in extremis apparente, eiuſque animam aſſumente, die Dominico, in vigilia S. Ioannis Baptiſtæ hora diei nona, obdormiuit in pace, anno circiter 36. ætatis ſuæ, & gratiæ milleſimo duceteſimo decimotertio, 9. Calend. Iulij, ſepultaque iacet in Oegnies in Eccleſia S. Nicolai, miraculis coruſcans.

Migrat in cælum.

N O T Æ.

Maria.] *Eius vitam prolixam ſcriptam habet Surius tom. 4. Eam compendioſè refert Haræus. Agunt de ea* Cratepol. *de Epiſcopis Germaniæ, & Trithem. in Chronic.*

In Epiſcopatu Leodienſi.] *Eſt Leodium Ducatus Iuliacenſis vrbs Epiſcopalis, vulgò* Luttich.

VITA S. FRANCISCI ORDINIS

Minorum Inſtitutoris eximij. Partim ex D. Bonauentura Card. & Epiſcopo Alban. partim ex Chronico Ordinis ipſius collecta.

VIR erat in ciuitate Aſſiſij Franciſcus nomine, cuius memoria in benedictione eſt, qui quidem poſt aliqualem literarum notitiam lucratiuis mercationum deputatur negotiis: quamuis verò hæc negotia exerceret, ſemper tamen miſericordia & liberalitate propenſus erat erga pauperes; adeò vt interdum ſe veſtibus propè omnibus nudaret, vt eas pauperibus largiretur. Cùm aliquando pauperem quendam petentem eleemoſynam, præter morem, vacuum repuliſſet, ita ſtatim ad cor reuerſus eſt, vt & cucurrerit poſt ipſum, eleemoſyna illi clementer impenſa, & promiſerit inſuper Deo, quòd numquam ex tunc, dum adeſſet poſſibilitas, petentibus pro amore Domini, ſe negaret. Ad hæc & cùm obuium aliquando habuiſſet militem quendam generoſum quidẽ, ſed pauperem, & malè veſtitum, etiam ſe exuto, illum veſtiuit. Quæ res in tantum diuinæ clementiæ complacuit, vt mox nocte ſequenti, palatium ſpecioſum & magnum cum militaribus armis, Crucis ſignaculo inſignitis, ſibi ſuiſque militibus præparatum Franciſco oſtenderetur. Quin etiam addidit adhuc Chriſti clementia eum in gratiæ viſitare dulcedine. Videlicet cùm die quadam in Eccleſia S. Damiani, quæ minabatur præ nimia vetuſtate ruinam, orando lacrymoſis oculis intenderet in Dominicam Crucem, vocem de Cruce delapſam etiam corporeis auribus audiuit ter dicentem, Franciſce vade & repara domum meam, quæ, vt cernis, tota deſtruitur.

S. Franciſcus prius mercator.

Se exuit vt veſtiat pauperem.

Iubet eiChriſtus vt vadat & reparet domum ſuam.

Et Franciſcus quidem ad obediendum ſe parans, pannis venalibus venditis, equoque cui inſederat, mox ad Eccleſiã illam pecuniã defert, ibique cum ſacerdote morã facit. Quod cum intellexiſſet pater ipſius, perturbatus animo, primò verbis, deinde verberibus & vinculis eum angit : tandem etiam ducit coram Epiſcopo ciuitatis, vt in ipſius manibus facultatibus renunciaret paternis. Tum verè Franciſcus, continuò depoſitis omnibus veſtimentis, reſtituit ea patri. Inuentus eſt autem tunc vir Dei cilicium habere ad carnem ſub veſtibus delicatis. Atque adeo ex admirando feruore ſpiritus ebrius, reiectis etiam femoralibus, totus denudatus, ſic dicit ad patrem : Vſque nunc vocaui te patrem in terris, à modo ſecurè dicere poſſum: Pater noſter qui es in cælis. Porrò iam vir Dei agebat, vt vel ſaltem mendicando, debileque corpus oneribus lapidum ſupponendo, de Eccleſia reparanda, voci diuinæ pareret. Nec mora : deuotione ciuium adſiſtente, refecta eſt primo Eccleſia illa S. Damiani, deinde etiam altera S. Petri, ac poſtremò tertia de Portiuncula, ab antiquo S. Maria de Angelis vocitata. Vbi cum pedem fixiſſet vir ſanctus, propter reuerentiam Angelorum & matris Chriſti, audiens die quodam illud Euangelium, ne videlicet poſſiderent aurum vel argẽtum, nec duas tunicas, nec calceamenta : audiens & intelligens,

Vendit equũ & merces, vt faciat quod erat iuſſus.

Lætus reſignat omnia patri terreno, vt poſſit vocare patrem in cælis.

Adſiſtẽte deuotione piorũ perſonarũ reparat tres Eccleſias.

Ad ſe rapit id quod caſu legitur in Eccleſia, & auſpicatur vitã Apoſtolorum.

mox

mox ſoluit calceamenta de pedibus, peram & pecuniam execratur, vna contentus tunicula, reiecta corrigia, pro cingulo ſunem ſumit.

Cœpit autem ex hoc diuinò inſtinctu Euangelicæ perfectionis æmulator exiſtere, & ad pœnitentiam quoque cæteros inuitare. Cuius doctrinæ ſimplicis, vitæque veritate paulatim apud multos innoteſcente, cœperunt etiam non multo poſt, ipſius exemplo, quidam ad pœnitentiam animari, & eidem reiectis omnibus, habitu vitaque coniungi, quorum primus extitit vir venerabilis Bernardus, & tertius ſanctus pater Ægidius. Iam paupercula ſimplicitas ſancti patris pepererat ſeptem, & deſiderabat vniuerſitatem fidelium ad pœnitentiæ lamenta Christo parturire. Tunc nimirum & ipſe, ſciens ſe aliis datum exemplum, vt prius faceret quàm doceret, cum vno ſociorum verſus vnam orbis partem pertexit, reliquis ſex ad modum Crucis tribus aliis mundi partibus deputatis. Sed modico elapſo tempore, cum benignus pater claræ prolis exoptaret præſentiam, abſque humana vocatione rurſum omnes ex inſperato pariter conuenerunt, quibus diebus, quatuor ſibi adhærentibus viris honeſtis, ad duodenarium numerum excreuerunt. Denique cernens Christi famulus paulatim accreſcere numerum fratrum, ſcripſit ſibi & fratribus ſuis ſimplicibus verbis formulam vitæ: tum etiam deſiderans per ſummum Pontificem approbari quæ ſcripſerat, diſpoſuit cum illo ſimplicium cœtu, Apoſtolicæ ſedis adire præſentiam.

Iunguntur ipſi ſocij.

Nota miraculum.

Scribit ſibi & ſuis Regulã.

Et quidem Christi Vicarius in palatio Lateranenſi deambulans, altis occupatus meditationibus, primò Christi famulum, tanquam ignotum repulit indignanter. At verò reuelatione edoctus, de qua paulo poſt, mane ſequenti mox mandauit eum per vrbem quæri. Et ſanè videbatur aliquibus de Cardinalibus nouum aliquid, & ſupra vires humanas, quod Christi poſtulabat pauperculus. Sed non eſt, ait Franciſcus, formidandum quod fame pereant æterni Regis filij, etiamſi de paupere matre. Quod cum audiſſet Christi Vicarius, tunc etiam cum illum ipſum eſſe cognoſceret, quem Lateranenſem baſilicam proximam ruinæ, dorſo ſuſtentantem in ſomnis prius vidiſſet: approbauit Regulam, dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, & laicis fratribus omnibus, qui ſeruum Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent. Poſt quæ, puſilli gregis Paſtor Franciſcus ad ſanctam Mariam de Portiuncula duodenarium illum fratrum numerum ſuperna gratia præeunte deduxit: vt vbi meritis matris Domini, Minorum ſumpſerat ordo initium, ipſius etiam illic ſuſciperet auxiliis incrementum. Ibi quoque factus Euangelicus præco, ciuitates circuibat & caſtra; ita vt multi perfectionis deſiderio inflammati omni mundanorum vanitate contempta, Franciſci veſtigia ſequerentur, atque adeò quotidianis ſuccreſcentes profectibus, vſque ad fines orbis terræ celeriter peruenirent.

Approbatur eius Regula.

Vir S. plures lucratur Christo.

Sed & proceſſu temporis multiplicatis iam fratribus, cœpit eos paſtor ſolicitus in loco Sanctæ Mariæ de Portiuncula ad generale Capitulum conuocare, vt in funiculo diſtributionis diuinæ, in terra paupertatis eorum vnicuique tribueret obedientiæ portionem. Vbi licet omnium neceſſariorum eſſet penuria, fratrumque multitudo vltra quinque millia conueniret aliquando: diuina tamen opitulante gratia, & victus ſufficientia ſuberat; & ſpiritualis iucunditas affluebat. Sanè cum cerneret vir Dei, ſuo exemplo ad Crucem Christi baiulandam feruenti ſpiritu plurimos animari, animabatur & ipſe, ac proinde tanta diſciplinæ rigiditate ſenſuales appetitus arcebat, vt vix neceſſaria ſumeret ſuſtentationi naturæ. Difficile namque fore dicebat, neceſſitati corporis ſatisfacere, & pronitati ſenſuum non parere. Propter quod cocta cibaria ſanitatis tempore vix admittebat, & raro: admiſſa verò, aut conficiebat cinere, aut condimenti ſaporem admixtione aquæ vt plurimum reddebat inſipidum: ita tamen, vt egrediens exterius, propter verbum Euangelij, conformaret ſe in qualitate ciborum ſuſcipientibus ipſum. Nuda humus vt frequentius lectus erat laſſato corpuſculo, & ſæpius ſedens, ligno vel lapide ad caput poſito dormiebat, vnica paupere contectus tunicula. Sed & mulierum familiaritates, colloquia & aſpectus ſolicitius cauere iubebat, aſſerens per huiuſmodi debilem frangi, & fortem ſæpe infirmari; atque adeo (ſicut aliquando ſocio dixit,) ipſe nullam cognoſcebat in facie.

Nota iam tum fratres vſque ad quinque millia.

Sanus coctis cibariis non vtitur.

Mulierũ familiaritates ſolicitè vitari iubet.

Qui vt totum præſens tempus conflaret in meritum, Generalis cedens officio, etiam Guardianum petiit, cuius voluntati per omnia ſubiaceret. Tam enim vberem aſſerebat ſanctæ obedientiæ fructum, vt eis qui iugo ipſius colla ſubmitterent nihil temporis ſine lucro tranſiret. Vnde & fratri, cum quo erat ſolitus ire, ſemper obedientiam promittere conſueuerat & ſeruare. Quin etiam rogatus aliquando vir ſanctus, quid de ſeipſo ſentiret: videor, ait, mihi maximus peccatorum. Cui cum diceretur ex aduerſo, quod hoc non poſſet ſana conſcientia dicere, ſubjunxit: Immo verò, nam quantumcumque ſceleratum hominem tanta fuiſſet Christus miſericordia proſecutus, quanta me, arbitror ſanè quod multo quàm ego gratior eſſet. Quadam die dum in quodam ſolitario loco annos ſuos in amaritudine animæ recogitans deploraret, ſancti Spiritus in eum ſuperueniente lætitia, certificatus eſt de remiſſione plenaria omnium delictorum. Raptus deinde ſupra ſe ac in quoddam mirandum lumen totus abſorptus, quæ circa ſe & circa filios futura erant luculenter aſpexit. Cum ex continuo fletu infirmitatem oculorum incurriſſet grauiſſimam, ſuadente ſibi medico, quod abſtineret à lacrymis, ſi corporei viſus cæcitatem vellet effugere, vir ſanctus reſpondit: Non eſt frater medice, ob amorem luminis, quod habemus commune cum muſcis, viſitatio lucis æternæ repellenda vel modicum, quia non ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum beneficium lucis accepit.

Dicit ſe maximum peccatorum.

Habet gratiã lacrymarum.

Alio tempore cum ex multarum infirmitatum concurſu aggrauato corpore, ad iucunditatem ſpiritus excitandam alicuius audiendi ſoni harmoniaci deſiderium habuiſſet, nec id honeſtaria decentia per miniſterium fieri pateretur humanum, affuit Angelorum obſequium, ad viri ſancti placitum adimplendum. Nocte enim quadam vigilante ipſo, & meditante de Domino, repentè inſonuit cithara quædam harmoniæ mirabilis, & ſuauiſſimæ melodiæ. Non videbatur aliquis, ſed tranſitum & reditum citharœdi ipſa hinc inde auditus volubilitas declarabat. Spiritu in Deum directo, tanta fuit in illo dulciſſimo carmine ſuauita

Cithara ei pulſatur diuinitus.

A pitate perfruitus, vt aliud ſe putaret ſeculum commutaſſe.

Cum aliquando hoſtis humani generis, beato Franciſco grauem carnis tentationem immiſiſſet, cœpit vir beatus grauiſſimè carnem ſuam caſtigare dicens ſibi ipſi. Eia frater aſine, ſic te decet manere, ſubire flagellum. Verùm cum tentatio minimè diſcederet, aperta cella foras exiuit in hortum, & in magnam demergens niuem corpuſculum iam nudatum, ſeptem ex ea plenis manibus cœpit compingere maſſas: quas ſibi proponens, ſuo ſic exteriori homini loquebatur: Ecce, inquit, hæc maior vxor tua eſt: quatuor iſti duo filij & duæ filiæ: reliquæ duæ ſeruus & ancilla, quas ad ſeruiendum habere oportet. Feſtina B igitur omnes induere, quoniam frigore moriuntur. Si verò eorum ſolicitudo multiplex moleſtat, vni Domino ſolicitè ſerui. Quibus dictis ilico tentator receſſit, & vir ſanctus cum victoria & triumpho ad cellam rediit.

Carnis tentationem miro modo repellit.

Quodam tempore deueniens beatus Franciſcus, ciuitatis Epiſcopum adiit, humiliterque popoſcit, vt cum ipſius beneplacito poſſit populum ad prædicationem vocare. Cui Epiſcopus durè reſpondens: Sufficit, inquit, frater, quod ego prædicem populo meo. Inclinauit caput verus humilis, & foras egreſſus, poſt modicam horam regreditur intro. A quo cum Epiſcopus quaſi turbatus requireret, quid iterato petere vellet, hu- C milli tam corde quàm voce reſpondit: Domine ſi pater filium vno repulerit oſtio, alio ſibi reintrandum eſt. Humilitate victus Epiſcopus alacri vultu eum amplexus eſt dicens: Tu & omnes fratres tui de cætero in Epiſcopatu meo generali mea licentia prædicetis; quia illud humilitas ſancta promeruit.

Nota humilitatem ſimul & egregium S. viri dictū.

Cum aliquando nocte quadam proficiſceretur in quandam regionem prædicandi cauſa, & difficilia ac periculoſa eſſent ſibi cum ſocio ſuo tranſmittenda loca, rogauit eum ſocius vt Dominũ oraret qui ſua benignitate in locis tam obſcuriſſimis ac difficillimis vellet eos dirigere. Quod cum vir ſanctus feciſſet: illico ſplendidiſſima claritas cir- D cumfulſit eos, qua non mediocriter vterque conſolatus eſt. Accidit ſemel vt infirmitate grauatus rigorem abſtinentiæ pro recuperanda ſanitate modicum relaxaret. Viribus autem corporis vtcumque reſumptis, verus ſui contemptor, ad propriæ carnis animatus opprobrium, non eſt, inquit, conueniens vt populus abſtinentem me credat, & ego econtrario carnaliter reficiar in occulto. Surrexit itaque ſancto humilitatis ſpiritu inflammatus, & in platea ciuitatis Aſſiſij populo conuocato ſolemniter cum fratribus multis quos ſecum adduxerat, maius templum introiuit, funeque ad collum ligato nudum cum femoralibus ſuis ſolis, in oculis omnium ſe trahi præcepit E vſque ad lapidem in quo malefactores puniendi conſueuerant collocari. Super quem conſcendens, licet quartanarius eſſet & debilis, acerbi frigoris tempore cum multo vigore animi prædicauit: aſſeruitque audientibus cunctis, ſe non tanquam ſpiritualem eſſe honorandum, quinimo tanquam carnalem & helluonem ab omnibus contemnendum. Vnde qui conuenerant tam ingenti viſo ſpectaculo admirati ſunt, & quia ipſius auſteritatem iam nouerant, deuotione compuncti huiuſmodi humilitatem magis admirabilem quàm imitabilem prædicabant. Sæpe cum beatificaretur à pluribus, verbum huiuſmodi proferebat: filios

In locis obſcuriſſimis & periculoſiſſimis lucis beneficio à periculis liberatur.

Nota mirandum humilitatis & ſui ipſius contemptum.

Humanas laudes æquo animo ſufferre non poteſt.

& filias adhuc habere poſſum, nolite laudare vt ſecurum. Nemo laudandus cuius incertus eſt exitus. Iſta quidem laudantibus dicebat; ad ſe autem ſic loquebatur. Latroni ſi tanta contuliſſet altiſſimus, gratior te foret Franciſce.

Quodam tempore vir Dei ad quandam Eremum transferre ſe volens, vt ibi liberius contemplationi vacaret, quia debilis erat, cuiuſdam viri pauperis vectabatur aſello. Cumque diebus æſtiuis famulum Chriſti ſequendo vir ille montana conſcenderet, aſperioris & longioris viæ itinere fatigatus, nimiuque ſolis ardore deficiens, inſtanter cœpit clamare poſt ſanctum: En morior, inquit, ſiti, niſi poculi alicuius beneficio refociller. Abſque mora vir Dei proſiliuit de aſino, & fixis in terra genibus, palmas tetendit in cœlum, orare non ceſſans, donec ſe intellexit auditum. Oratione tandem finita; Feſtina, inquit viro, ad petram, & illic aquam viuam inuenies, quam tibi hac hora miſericorditer Chriſtus bibendam produxit. Stupenda Dei dignatio quæ ſeruis ſuis tam facile ſe inclinat. Bibit ſitiens homo aquam de petra, & poculum hauſit de ſaxo duriſſimo. Aquæ decurſus ibidem ante non fuit, nec eſt, vt diligenter quæſitum, deinceps potuit inueniri.

Sitienti impetrat aquā diuinitus.

Aliquando vt commodius diuinæ meditationi vacaret, cùm ad ſolitudinem quandam iter faceret, & laudes Domino lingua Francorum vir Dei decantaret cum iubilo, occurrerunt ei latrones, qui percontati ſunt quiſnam eſſet: ipſe verò reſpondit: Præco ſum magni Regis. Quod cum audiſſent latrones, arbitrantes eum dicere de terreno Rege, indignè virum ſanctum tractarunt, multiſque iniuriis & ictibus affecerunt. Alias cum ad ſolitudinem proficiſceretur, tres mulieres pulcherrimas facie & habitu per omnia ſimiles obuias habuit, quæ eum taliter ſalutauerunt: Bene veniat domina paupertas. Et continuo diſparuerunt, & vltra viſæ non ſunt. Paupertatem in ſe & in aliis adeo diligebat, vt paupertatem dominam ſuam ſemper vocaret. Nam & die quadam cum pauperculum quendam obuium habuiſſet, ait ſocio ſuo. Magnam verecundiam intulit nobis huius inopia, & noſtram paupertatem plurimum reprehendit. Nam pro meis diuitiis meam dominam paupertatem elegi, & ecce amplius relucet in iſto. Quadam alia vice dum pauper coram eo tranſiret, & vir Dei intima fuiſſet compaſſione compunctus, dixit ei ſocius. Etſi hic ſit pauper, ſed forſitan in tota prouincia non eſt eo ditior voluntate. Cui vir Dei dixit: Cito tunicam tuam exue, & pauperi tribue, & ad eius pedes proſtratus culpabilem te clama. Cui ille protinus obediuit.

Verberatur à latronibus.

Paupertatis amator S. Franciſcus.

Ceterùm non modo homines viro ſancto obediebant, verùm etiam feræ & immanes beſtiæ & volucres viro ſancto obtemperabant. Nam eo apud Portiunculam manente, iuxta eius cellam cicada in ficu reſidens frequenter canebat. Quam vir Dei manum extendens vocauit dicens: Soror mea cicada veni ad me. Quæ ſtatim obediens ſuper eius manum aſcendit. Cui ille: Canta ſoror mea cicada, & Dominum tuum lauda. Quæ protinus canens, non niſi licentiata receſſit. Legebat ſæpius vermiculos de via, ne tranſeuntium pedibus conculcarentur. Et apibus ne inedia perirent in hyeme, mel & optima vina iubebat apponi; fraterno nomine animalia cuncta vocabat. Miro & ineffabili gaudio replebatur ob creatoris amorem, cum Solem,

Parent ipſius innocentiæ bruta animantia.

lem,& Lunã, & ſtellas intuebatur, & eas ad Creatoris amorem inuitabat. Hoſpitio quadam vice ſeruo Dei apud Monaſterium S. Verecundi de Epiſcopatu Eugubij, excepto, ouicula quædam agnum peperit illa nocte. Aderat ſus ferociſſima quæ vitæ innocenti non parcens, rapaci eum morſu necauit. Hoc audito pius pater, mira compaſſione commotus, & agni ſine macula recordatus, lamentabatur pro morte agnicoli coram omnibus dicens: Heu me frater agnicule, animal innocens, Chriſtum hominibus repræſentans, maledicta ſit impia quæ te interfecit, nulluſque de ea comedat homo vel beſtia. Mirabile dictu. Statim infirmari cœpit porca malefica, & tribus diebus corpoream pœnam exoluens, vltricem tandem pertulit necem. Proiecta autem in vallum Monaſterij, ibique longo tempore iacens, in modum tabulæ deſiccata, nulli fuit eſca famelico.

Maledictis ſui, & ſtatim moritur.

Iter aliquando faciens iuxta ciuitatem Seuenſem, inuenit in paſcuis magnum ouium gregem. Quas cùm benigne, (vt erat ſolitus) ſalutaſſet, relicto paſtu, cucurrerunt omnes ad eum, leuanteſque capita ſua, erectis in eum luminibus intendebant. Tantum quidem ei fecerunt applauſum, vt & paſtores mirarentur, & fratres, cernentes circa ipſum tam ouium agnos, quàm ipſos arietes, ſic mirabiliter exultãtes. Cùm oblatus ei fuiſſet piſcis magnus, & viuus, quem more ſolito, fraterno nomine vocans, in aquam repoſuit iuxta nauem. Piſcis verò coram viro Dei ludebat in aqua, & quaſi amore illius allectus, nullatenus receſſit à naui, niſi prius ab eodẽ cum benedictione licentia ſibi data. Quodam tempore per paludes Venetiarum ambulans, inuenit maximam auium multitudinem cantantiũ in palude. Dixitque ad ſocium. Sorores aues laudant creatorem ſuum. Eamus, & in earum medio horas canonicas Domino decantemus. Quibus intrantibus aues motæ non ſunt. Sed quia ob nimiũ garritum ſe inuicem audire non poterant, ait: Sorores aues à cãtu ceſſate, donec laudes debitas Domino perſoluamus. Quibus ſtatim tacentibus, finitis laudibus, licentiam cantandi dedit, & ſtatim cantum ſuum more ſolito reſumpſerunt.

Etiam beſtiæ ſanctitati viri Dei congratulantur.

Alia vice cùm quandam auium multitudinem reperiſſet, & eas velut rationis participes ſalutaſſet, dixit: fratres mei volucres, multum debetis laudare Creatorem veſtrum qui plumis vos induit, pẽnas ad volandum tribuit, aëris puritatem conceſſit, & ſine veſtra ſolicitudine vos gubernat. Aues autem cœperunt verſus eum extendere colla, protendere alas, aperire roſtra, & in illum attentè reſpicere. Ille verò per medium earum tranſiens, tunica eaſdem tangebat, nec tamen aliqua de loco eſt mota, donec licentia data omnes ſimul auolarunt. Tranſeunte aliquando viro Dei per Apuliam vnam burſam magnam reperit in via denariis tumeſcentem. Quam ſocius videns accipere voluit vt pauperibus erogaret: ſed ille nullatenus permiſit dicens: Non licet fili alienum auferre. Sed cùm ille vehementer inſtaret, Franciſcus paululũ orans, iubet vt burſam tollat. Quod cùm feciſſet frater ille, burſam manibus apprehendit, & inde magnus ſerpens protinus exiliuit. Et ait ſanctus: Pecunia ſeruis Dei nihil aliud eſt quàm diabolus & coluber venenoſus.

Notent hoc Religioſi.

Apud Eremum Sancti Vrbani ſeruo Dei ægritudine validiſſima laborante, cùm ipſe defectum naturæ ſentiens, vini poculum poſtulaſſet, nullumque adeſſet, allatam ſibi aquam ſigno Crucis edito benedixit, & mox in optimum vinum conuerſa eſt. Ad

Aquam in vinum conuertit.

A cuius guſtum conualuit.

Moram eo faciente tempore quodam in Eremitorio Græcij, loci illius indigenæ malis multiplicibus vexabantur. Nam & luporum rapaciũ multitudo non ſolum bruta, ſed & homines conſumebat, & grando annua tempeſtate blada & vineas deuaſtabat. Dum igitur ſic afflictis præco Sancti Euangelij prædicaret, hortatus eſt vt pœnitentiam agerent, & peſtilentia hæc omnis ceſſaret. Ab illa igitur hora pœnitentiam agentibus illis, ceſſauerunt clades, periere pericula, nec moleſtiæ quicquam lupi intulere, vel grandines.

Cùm in Reatina prouincia grauiſſimus quidam morbus ita pecora occupaſſet, vt innumerabilia
B morerentur, decreuerunt incolæ illius loci magnã aquæ copiam ex ea qua beatus Franciſcus manus ſuas & pedes ablueat, colligere. Quam aquam cum reſperſiſſent per ipſa pecora, mox morbus ab vniuerſo pecore penitus diſceſſit.

Aqua vnde vir ſanctus manus vel pedes abluerat, grauiſſimo pecudum morbo medetur.

Vir autem Dei ſolitarius remanens & pacatus, nemora replebat gemitibus, ſecretarium nactus cõfabulabatur cum Domino ſuo. Ibi quoque fratribus ipſum piè obſeruantibus, aliquoties auditus eſt clamoſis vocibus & gemitibus, apud diuinã pro peccatoribus interpellare clementiam, deplorare etiam alta voce, quaſi coram ſe poſitam Dominicã paſſionem. Ibi viſus eſt nocte orans, manibus ad modum Crucis protenſis, toto corpore ſubleuatus
C à terra, & nubecula quadam fulgente circumdatus. Ibi etiam, ſicut certis eſt comprobatum indiciis, incerta ſibi & occulta diuinæ ſapientiæ pandebantur. Legebat quãdoque in libris ſacris, & quod animo ſemel iniecerat, tenaciter imprimebat memoriæ. Quamuis autem apud humanos magiſtros & ſcholas non multum didiciſſet, ita tamen ſacras literas à diuino magiſtro Chriſto didicit, vt viros etiam doctiſſimos ſua eruditione & ſcripturarum intelligentia ſuperaret.

Eius exercitia in locis deſertis.

Singularis eius affectus erga Chriſti paſſionem.

Habet ſcientiã infuſam.

Dono præterea prophetiæ inſignitus fuit, ita vt futura multa longè ante prædiceret, quin etiam multorum cogitationes notas haberet. Nam cum quadam die fatigatus in itinere Dei ſeruus, dum
D aſinum equitaret, ſocius eius frater Leonardus ſimiliter fatigatus intra ſe cœpit cogitare & dicere: Non de pari ludebant huius parentes, & mei. Continuò igitur vir Dei deſcendens de aſino dixit fratri ſuo: Non conuenit me equitare, & te peditem venire, quia nobilior me fuiſti. Stupefactus frater, ad pedes patris procidit, & veniam poſtulauit.

Dono prophetiæ fuit inſignitus.

Cogitationes cordis ipſi innoteſcunt.

Tempore quo Damiatam Chriſtianorum exercitus obſidebat, aderat vir Dei non armis, ſed fide munitus. Cùm igitur die belli Chriſtiani parantur ad pugnam, hoc audito Chriſti ſeruus vehementer ingemuit, dixitque ſocio ſuo: Si belli fuerit attentatus ingreſſus, oſtendit mihi Dominus nõ
E proſperè cedere Chriſtianis. Verùm ſi hoc dixero fatuus reputabor: ſi tacuero, conſcientiã non euadam. Quid igitur tibi videtur? Reſpondit ſocius dicens: Frater pro minimo ſit tibi vt ab hominibus iudiceris, quia non modò incipis fatuus reputari. Exonera conſciẽtiam tuam, & Deum magis time quàm homines. Quo audito exiliens Chriſti ſeruus, ſalutaribus monitis Chriſtianos aggreditur, prohibet bellum, denunciat caſum. Fit veritas in fabulam, indurauerunt cor ſuum, totaque in fugam vertitur militia Chriſtiana, finem belli opprobrium referẽs non triumphum. Tanta verò ſtrage Chriſtianorum imminutus eſt numerus: vt circiter ſex millia fuerint inter mortuos & captiuos. Rigidus in diſci-

Damiata obſidetur à Chriſtianis.

Chriſtiani caduntur apud Damiatam.

plima, ſuper cuſtodiam ſtabat ſemper beatus Franciſcus, curam permaximam gerens de vtriuſque hominis puritate ſeruanda. Quapropter circa conuerſionis ſuæ primordia tempore hyemali in foueam glacie plenam ſeipſum plerumque mergebat, vt & domeſticum ſibi hoſtem perfectè ſubigeret, & candidum veſtimentum pudoris, à voluptatis incendio præſeruaret. Tolerabilius verò ſpirituali fore incomparabiliter aſſerebat, magnum ſuſtinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis libidinis vel modicum ſentire in mente. Cùm autem apud Eremum de Sarthiano, nocte quadam orationi vacaret in cellula, vocauit eum hoſtis antiquus terriò, dicens: Franciſce, Franciſce, Franciſce. Cui cùm quid quæreret reſpōdiſſet, fallaciter ille ſubiungit: Nullus eſt in mundo peccator, cui, ſi conuerſus fuerit, nō indulgeat Deus; ſed quicumque ſemetipſum pœnitentia dura necauerit, miſericordiam non inueniet in æternum. Statim vir Dei per reuelationē cognouit hoſtis fallaciam, quomodo niſus fuerit eum ad tepida reuocare.

Fallacia dæmonis.

Cum aliquando ægrotaret, conſenſit vt ſibi per remedium ſubueniretur cocturæ. Vocatus itaque venit chirurgus, inſtrumentum ferreum igni ſummittens ad faciendam cocturam. At Chriſti ſeruus corpus iam horrore concuſſum confortans, ſicut amicum, cœpit ignem alloqui dicens: Mi frater ignis, præ cæteris rebus æmulandi decoris, virtuoſum, pulchrum, & vtilem te creauit altiſſimus: eſto mihi hac hora propitius, eſto curialis. Precor magnum Dominum qui te creauit, vt tuum mihi calorem temperet, quo ſuauiter vrentem valeam ſuſtinere. Oratione finita, contra igne candeſcens ferreum inſtrumentum ſignum Crucis edidit, ac deinceps intrepidus perſiſtebat. Profundatum eſt crepitans ferrum in tenera carne, & ab aure vſque ad ſupercilium coctura protracta. Quantum irrogauerit ignis ille dolorem, vir ipſe ſanctus expreſſit. Laudate, inquit ad fratres, altiſſimum: quia verè dico vobis, nec ignis ardorem ſenſi, nec carnis vllum dolorem. Et conuerſus ad medicum: Si non eſt, inquit, caro benè decocta, imprime iterum. Expertus medicus in inualida carne virtutem ſpiritus tam potentem miratus eſt, & diuinum hoc miraculum extulit dicens: Dico vobis fratres, vidi mirabilia hodie.

Canditis ferri nullũ ſentit ardorem.

Tempore quo infirmus iacebat in Eremitorio prope Reate, medicus quidam opportuno eum frequentabat officio. Cum autem Chriſti pauper impotens eſſet ad rependendam mercedem labori cōdignam, liberaliſſimus Deus, ne ipſum ſine præſenti remuneratione dimitteret, pium eius obſequium hoc nouo beneficio vice pauperis compenſauit. Huius enim medici domus, quam tunc temporis ex omni lucro ſuo de nouo conſtruxerat, parietum patula ſciſſione è ſummo vſque deorſum, adeò de proximo minabatur ruinam, quod non videbatur per humanæ artis induſtriam poſſibile, ipſius caſui obuiare. Ipſe verò de ſancti viri meritis plenè confidens, cum magnæ fidei deuotione petiuit à ſociis eius aliquid ſibi concedi, quod idem vir Dei manibus contrectaſſet. Cum igitur modicum de capillis ipſius multa precum obtentum inſtantia, poſuiſſet de ſero intra muri ſciſſurā, mane conſurgens, tanta inuenit aperturam illam ſoliditate concluſā, vt nec reliquias ibi poſitas poſſet extrahere, nec ſciſſuræ prioris veſtigium aliquod inuenire. Factúque eſt, vt qui ruinoſo corpuſculo ſerui Dei ſedulè miniſtrarat, ruituræ domus propriæ periculum præcaueret.

Pauci capilli eius, rem efficiunt admirandam.

Quo tempore vir Dei apud S. Mariam de Portiuncula morabatur, quædam viro Dei fuit ouis oblata, quam propter innocentiæ & ſimplicitatis amorem, quas ouis natura prætendit, gratanter ſuſcepit. Monebat pius vir ouiculam, vt & laudibus diuinis intenderet, & ab omni fratrum offenſa caueret. Ouis autem quaſi viri Dei pietatem aduerteret, informationem ipſius ſolicite obſeruabat. Nam audiens fratres in choro cantare, & ipſa Eccleſiam ingrediens, ſine alicuius informatione flectebat genua, vocem balatus emittens ante altare Virginis Matris Agni, ac ſi eam ſalutare geſtiret. Inſuper & cùm eleuaretur ſacratiſſimum Chriſti corpus inter Miſſarum ſolemnia, flexis curuabatur poplitibus, tanquam ſi reuerens pecus, de irreuerentia indeuotos argueret, Chriſtoque deuotos, ad ſacramenti reuerentiam inuitaret. Tēpore quodam agniculum in Vrbe ſecum habuerat ob reuerentiam illius mitiſſimi Agni, quem nobili matronæ, Dominæ ſcilicet Iacobæ de Septem ſoliis, in ſuo receſſu conſeruandum commiſit. Agnus verò quaſi in ſpiritualibus eruditus à ſancto, Dominæ ad Eccleſiam eunti, ſtatim & reuertenti, ſocietate inſeparabili cohærebat. Si matutinali hora Domina tardaret exurgere, agnus conſurgens impellebat eam cornulis, balatibus excitabat, geſtibus adhortans & nutibus, vt ad Eccleſiam properaret.

O diſcāt hæretici vel à pecude venerari Matrem Christi, & Eucharistiā adorare.

Ecce rem miram, erubeſca piger.

Alio quoque tempore apud Græcium viuus viro Dei oblatus fuit lepuſculus, qui liber in terra poſitus, cum poſſet quò vellet, effugere, vocante ſe patre benigno, in ſinum illius propero curſu ſaltauit. Quem ipſe pio cordis affectu circumfouens, videbatur eidem compati quaſi mater, dulcique admonitione commonitum, ne ſe iterum capi permitteret, liberum abire permiſit. Cumque pluries in terra poſitus vt abſcederet, ſemper in ſinum patris rediret, tanquam ſi ſenſu quodam occulto cordis ipſius perciperet pietatem, tandem iuſſu patris à fratribus delatus eſt ad loca ſolitudinis tutiora. Modo quoque conſimili in inſula lacus Peruſini cuniculus quidā captus, & viro Dei oblatus, cum cæteros fugeret, manibus eius & ſinu ſe domeſtica ſecuritate commiſit. Per lacum Reatinū eidem ad Eremum de Græcio properanti, piſcator vnam ex deuotione fluuialem obtulit auem. Quam cum libenter ſuſceptam apertis inuitaret manibus ad receſſum, nec illa vellet abire, erectis in cælum oculis, diu in oratione permanſit, & quaſi aliunde poſt longam horam ad ſe reuerſus, dulciter iterato mandauit auiculæ, vt Dominum laudatura recederet. Suſcepta itaque cum benedictione licentia, geſtu corporis quoddam prætendens gaudium, auolauit.

Etiam miſericordiã exercet in bruta animantia.

Eidem Senis infirmo Phaſianus quidam de nouo captus, à nobili quodam tranſmiſſus eſt viuus. Qui continuò vt virum ſanctum audiuit & vidit, tanta ei amicabilitate cohæſit, vt nullo modo pateretur ab ipſo ſeiungi. Nam pluribus vicibus extra locellum fratrum in vinea poſitus, vt abiret, ſi vellet, rapido ſemper curſu redibat ad patrem, tanquam ſi ab eodem omni fuiſſet tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro qui ex deuotione virum Dei viſitare ſolebat, velut ſibi moleſtum foret à pij patris abſentari cōſpectu, eſcam recuſauit omnino. Reportatus tandem ad famulū Dei, ſtatim vt conſpexit eundem, quibuſdam hilaritatis prætenſis geſtibus, auidè manducauit.

Nota de Phaſiano.

Cum ad Eremum perueniſſet Aluernæ propter quadrageſimam celebrandam in honorem Archangeli

A geli Michaëlis, diuerſi generis aues circa ipſius cellam volitantes concentu ſonoro & lætitiæ geſtibus, quaſi de eius aduentu gaudentes patrem pium inuitare ac allicere videbantur ad moram. Quo viſo dixit ad ſocium: Cerno, frater, voluntatis eſſe diuinæ, quod hic aliquandiu commoremur: tantum ſorores auiculæ de noſtra videntur præſentia conſolari. Cum igitur contraheret ibi moram, falco ibidem nidificans, magno ſe illi amicitiæ fœdere copulauit. Nam ſemper horam nocturno tempore in qua vir ſanctus ad diuina officia ſurgere ſolitus erat, cantu ſuo præueniebat & ſono. Quod famulo Dei gratiſſimum erat, eo quod tanta ſolicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipſo torporem deſidiæ excuteret. Cum verò ſeruus Christi

Item de Falcone.

B infirmitate plus ſolito grauaretur, parcebat falco, nec tam tempeſtiuas indicebat vigilias. Suſpendebatur multoties tanto contemplationis exceſſu, vt ſupra ſemetipſum raptus, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens, quid ageretur circa ſe exterius ignoraret. Tranſiens namque ſemel per Burgum ſancti ſepulcri, caſtrum vtique populoſum, pro debilitate corporis ſubuectus aſello, obuias habuit turbas, in eum præ deuotione ruentes. Tractus autem & detentus ab eis, compreſſus quoque, ac multipliciter attrectatus, inſenſibilis videbatur ad omnia, & velut exanime corpus de iis, quæ fiebant circa ipſum nihil penitus aduertebat. Vnde

In mediis turbis nihil ſentit extra ſe raptus.

C cum iam diu tranſito caſtro, turbiſque relictis, peruenisset ad quoddam domiciliũ leproſorum, quaſi aliunde rediens cæleſtium contemplator, ſolicitè requiſiuit, quando propinquarent ad Burgum. Mens quidem ipſius cæleſtibus fixa ſplendoribus, varietates non ſenſerat locorum, nec temporum, nec occurrentium perſonarum. Quod ipſi accidiſſe frequentius, ſociorum eius experientia multiplex comprobauit. Et quia in oratione perceperat ſancti Spiritus deſideratam præſentiam tanto familiarius ſe offerre precantibus, quanto plus inuenit elongatos à ſtrepitu mundanorum, ideo loca ſolitaria quærens, ad ſolitudines & Eccleſias derelictas oraturus nocte pergebat. Vbi dæmonum pugnas

Multas patitur dæmonũ infeſtationes.

D horribiles frequenter ſuſtinuit, qui ſecum ſenſibiliter confligentes, nitebantur ipſum ab orationis ſtudio perturbare. Ipſe verò armis munitus cæleſtibus, quanto vehementius impetebatur ab hoſtibus, tanto fortior in virtute, & feruentior reddebatur in opere, fidenter dicens ad Chriſtum: ſub vmbra alarum tuarum protege me, à facie impiorum qui me afflixerunt. Ad dæmones autem: Facite in me quicquid valetis, maligni ſpiritus & fallaces. Non enim poteſtis, niſi quantum vos manus ſuperna relaxat: & ego ad perferendum omnia, quæ illa infligenda decreuerit, cum omni iucunditate paratus aſſiſto. Quam mentis conſtantiam ſuperbi dæmones non ferentes, abſcedebant confuſi. Orante autem viro Dei in loco de Portiuncula, contigit

Est egregiũ vadeſaciũ.

E Aſſiſinatem Epiſcopum venire ad eum, vt erat ſolitus, viſitandum. Qui mox vt locum fuit ingreſſus, ad cellam in qua vir ſanctus orabat, plus debito fidenter acceſſit. Pulſoque oſtiolo, intraturum ſe ingerens, dum caput immiſit, ſanctumque orantem conſpexit, repentino timore concuſſus, obrigeſcentibus membris, etiam loquelam amiſit. Subitoque voluntate diuina per vim foras propulſus, retrogrado pede procul abductus eſt. Stupefactus Epiſcopus ad fratres feſtinauit, vt potuit, Deoque ſibi reſtituente linguam, primo verbo confeſſus eſt culpam.

Vide quid patitur Epiſcopus, dum interturbat orantem.

Solitus erat vir ſanctus horas canonicas non

A minus timoratè Deo perſoluere, quàm deuotè. Nam licet oculorum, ſtomachi, ſplenis & hepatis ægritudine laboraret, nolebat tamen muro, vel parieti inhærere, dum pſalleret: ſed horas ſemper erectus, & ſine caputio, non gyrouagis oculis, nec cum aliqua ſyncopa perſoluebat. Sed quando eſſet in itinere conſtitutus, figebat tunc temporis greſſum, huiuſmodi conſuetudinem reuerenter, & ſacram propter pluuiarum inundantiam non amittens. Dicebat enim. Si quietè comedit corpus cibum ſuum, futurum cum ipſo vermium eſca, cum quanta pace & tranquillitate accipere debet anima cibum vitæ? Grauiter etiam ſe putabat offendere, ſi quando orationi deditus, variis phantaſmatibus interius vagaretur.

Nota vt perſoluerit horas canonicas.

Memorabilis ſententia.

B Cum aliquid tale accideret, non parcebat confeſſioni, quin illud protinus expiaret. Hoc ſtudium ſic in vſum conuerterat, vt rariſſimè muſcas huiuſmodi pateretur. Fecerat in Quadrageſima quadam vaſculum vnum, vt minutias temporis, ne omnino exciderent, occuparet. Quod cum dicenti tertiam in memoriam veniens, paulolum ipſius animum diſtraxiſſet, [illegible] feruore ſpiritus vaſculum igne conſumpſit dicens: Sacrificabo illud Domino cuius ſacrificium impediuit.

Chriſtus Ieſus crucifixus intra ſuæ mentis vbera vt myrrhæ faſciculus, iugiter morabatur, in quem optabat per exceſſiui amoris incendium totaliter transformari. Nam prærogatiua peculiaris deuo-

C tionis ad ipſum, ab Epiphaniæ feſto, vſque ad continuos quadraginta dies, eo ſcilicet tempore, quo Chriſtus latuit in deſerto, ad ſolitudinis loca declinans, cellaque recluſus, quanta poterat arctitudine cibi & potus, ieiuniis & orationibus, & laudibus Dei ſine intermiſſione vacabat. Flagrabat erga ſacramentum Dominici corporis feruore omnium medullarum, ſtupore admirans permaximo illam chariſſimam dignationem, & dignantiſſimam charitatem. Sæpe communicabat, & tam deuotè, vt alios deuotos efficeret, dum ad immaculati agni deguſtationem ſuauem, quaſi ſpiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur exceſſum. Matrem Domini noſtri Ieſu Chriſti indicibili complectebatur

Erga Eucharistiam eius amor ingens.

Item erga Chriſti matrem.

D amore, eo quod Dominum maieſtatis fratrem nobis effecerit, & per eam ſimus miſericordiam conſequuti. In ipſa poſt Chriſtum præcipuè fidẽs, eam ſui, ac ſuorum aduocatam conſtituit, & ad honorem ipſius à feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, vſque ad feſtum Aſſumptionis, deuotiſſimè ieiunabat. Angelicis ſpiritibus ardentibus igne mirifico inſeparabilis erat amoris vinculo copulatus, & ob deuotionem ipſorum, ab Aſſumptione Virginis glorioſæ quadraginta diebus ieiunans, orationi iugiter inſiſtebat. Beato autem Michaëli Archangelo, eo quod animarum repræſentandarum haberet officium, ſpirituali erat amore deuotior, propter feruidum zelum quem habebat ad

Atquè etiam erga Angelos ſanctos.

E ſalutem omnium ſaluandorum. Ex recordatione ſanctorum omnium tanquam lapidum ignitorum, in deificum recaleſcebat incendium, Apoſtolos omnes, & præcipuè Petrum & Paulum, propter feruidam charitatem, quam habuerunt ad Chriſtum, ſumma deuotione complexans, ob quorum reuerentiam & amorem, Quadrageſimæ ſpecialis ieiunium Domino dedicabat.

Denique ſanctos omnes.

Feruenti quoque charitatis incendio glorioſum ſanctorum martyrum æmulabatur triumphũ. Sexto namque conuerſionis ſuæ anno, deſiderio Martyrij flagrans, ad prædicandam fidem Chriſtianam & pœnitentiam Sarracenis, & aliis infidelibus, ad partes Syriæ transfretare diſpoſuit. Cumque na-

Vult ire ad Sarracenos, ſed reſtant venti.

uem

nem quandam, vt illuc tenderet, conſcendiſſet, ventis contrariis flantibus, compulſus eſt in Sclauoniæ partibus applicare. Cùm igitur moram aliquandiu contraxiſſet ibidem, nec inuenire poſſet nauem tunc temporis transfretantem, fraudatum à ſuo deſiderio ſe ſentiens, nautas quoſdam Anconam tendentes, vt amore Dei eum ſecum ducerent exorauit. Verùm illis propter expenſarum defectum pertinaciter recuſantibus, vir Dei plurimum de Dei bonitate confiſus, nauem cum ſocio latenter conſcendit. Affuit quidam à Deo, vt creditur, pro paupere ſuo miſſus, qui ſecum ferens neceſſaria victus, quendam timentem Deum de naui ad ſe vocatum, ſic allocutus eſt. Hæc pro pauperibus fratribus in naui latitantibus conſerua fideliter, ac neceſſitatis tempore amicabiliter ſubminiſtra. Sicque factum eſt, vt nautis propter vim ventorum per dies plurimos nuſquam applicare valentibus, omnia conſumerentur ipſorum cibaria, & ſola pauperi Franciſco collata deſuper eleemoſyna ſupereſſet. Quæ cùm eſſet modica, tantum diuina virtute ſuſcepit augmentum, vt diebus plurimis in mari propter tempeſtatem continuá contrahentibus moram, vſque ad portum Anconæ omnium neceſſitatibus plenariè ſubueniret. Videntes itaque nautæ per ſeruum Dei multa ſe mortis euaſiſſe diſcrimina, gratias egerunt omnipotenti Deo, qui ſemper in ſuis ſeruis ſe mirabilem & amabilem oſtendit.

Diminitus augetur cibus.

Cùm autem relicto mari, terram perambulare cœpiſſet, iactato in eam ſalutis ſemine, reportabat manipulos fructuoſos. Verùm quia Martyrij fructus adeò cor eius allexerat, vt pretioſam pro Chriſto mortem ſuper omnia virtutum merita peroptaret, verſus Marrochium iter arripuit, vt Miramolino & genti eius Chriſti Euangelium prædicaret, ſi quo modo ad concupitam palmam valeret attingere. Tanto namque deſiderio ferebatur, vt quamuis eſſet imbecillis corpore, peregrinationis ſuæ præcurreret comitem, & ad exequendum propoſitum feſtinus, & tanquam ſpiritu ebrius aduolaret. Sed cùm iam vſque in Hiſpaniam perrexiſſet, diuina diſpoſitione, quæ ipſum reſeruabat ad alia, grauiſſima ei ſuperuenit infirmitas, qua præpeditus, quod cupiebat, adimplere nequiuit. Sentiens igitur vir Dei, quòd neceſſaria erat adhuc proli, quam genuerat, ipſius vita in carne, quamuis mortem ſibi lucrum putaret eſſe, rediit ad paſcendum oues, ſuæ ſolicitudini commendatas.

Morbo impeditus non poteſt ire ad infideles.

Verùm charitatis ardore ſpiritum ipſius ad martyrium perurgente, tertia adhuc vice pro fide Trinitatis, effuſione ſui ſanguinis dilatanda, verſus infideles proficiſci tentauit. Tertiodecimo namque ſuæ conuerſionis anno ad partes Syriæ pergens, multis ſe periculis conſtanter expoſuit, vt Sulthani Babyloniæ poſſet adire præſentiam. Inter Chriſtianos enim ac Sarracenos tunc bellum iam implacabile erat, exercituum caſtris hinc inde in campo cominus ex aduerſo locatis, vt via mutui tranſitus ſine mortis diſcrimine non pateret. Exierat ſiquidem à Sulthano edictum crudele, vt quicumque caput alicuius Chriſtiani afferret, Byzantium aureum pro mercede reciperet. At intrepidus Chriſti miles Franciſcus, ſperans in proximo ſuum adipiſci poſſe propoſitum, diffiniuit iter arripere, mortis pauore non territus, ſed deſiderio prouocatus. Oratione namque præmiſſa confortatus à Domino, confidenter illud propheticum decantabat: Nam etſi ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.

Pſalm. 22.

A Aſſumpto igitur ſocio fratre, Illuminato nomine, viro vtique luminis & virtutis, cum iter cepiſſet, obuias habuit ouiculas duas, quibus viſis exhilaratus vir ſanctus, dixit ad ſocium: Confide frater in Domino, nam in nobis Euangelicum illud impletur. Ecce ego mitto nos in medio luporum. Cùm autem proceſſiſſent vlterius, occurrerunt eis ſatellites Sarraceni, qui tanquam lupi celeriter accurrentes ad oues, ſeruos Dei feraliter comprehenſos, crudeliter & contemptibiliter pertractarunt, afficientes conuiciis, affligentes verberibus, & vinculis alligantes. Tandem afflictos multipliciter, & attritos, ad Sulthanum diuina diſponente prouidentia, iuxta viri deſiderium perduxerunt. Cùm B igitur princeps ille perquireret à quibus, & ad quid, & qualiter miſſi eſſent, intrepido corde reſpondit Chriſti ſeruus Franciſcus: Non ab homine, ſed à Deo altiſſimo ſe fuiſſe tranſmiſſum, vt ei & populo ſuo viam ſalutis oſtenderet, & annunciaret Euangelium veritatis.

Matth. 10.

Capitur cum ſocio à Sarracenis, & male tractatur.

Tanta verò mentis conſtantia, tanta virtute animi, tantoque feruore ſpiritus prædicto Sulthano prædicauit Deum trinum & vnum, & Saluatorem omnium Ieſum Chriſtum, vt Euangelicum illud in ipſo clareſceret veraciter eſſe completum. Ego dabo vobis os & ſapientiam cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri. Nam & Sulthanus admirandum in viro Dei feruorem C ſpiritus conſpiciens, & virtutem, libenter ipſum audiebat, & ad moram contrahendam cum eo inſtantius inuitabat. Chriſti verò ſeruus, ſuperno illuſtratus oraculo; Si vis, inquit, conuerti tu cum populo tuo ad Chriſtum, ob illius amorem libenter vobiſcum commorabor. Quòd ſi hæſitas propter fidem Chriſti legem Mahometi dimittere: iube ignem accendi permaximum, & ego cum ſacerdotibus tuis ignem ingrediar, vt vel ſic cognoſcas quæ fides certior & ſanctior non immeritò tenenda ſit. Ad quem Sulthanus. Non credo quòd aliquis de ſacerdotibus meis ſe vellet igni propter fidem ſuam defenſandam exponere, vel genus aliquod ſubire tormenti. Viderat enim ſtatim quen-D dam de Presbyteris ſuis virum authenticum & longæuum, hoc audito verbo, de ſuis conſpectibus aufugiſſe. Ad quem vir ſanctus: Si mihi velis promittere pro te & populo tuo, quòd ad Chriſti cultum, ſi ignem illæſus exiero, veniatis, ignem ſolus introibo, & ſi combuſtus fuero, imputetur peccatis meis, ſi autem diuina me protexerit virtus, Chriſtum Dei virtutem & ſapientiam, verú Deum, & Dominum Saluatorem omnium agnoſcatis. Sulthanus autem optionem hanc accipere ſe non audere reſpondit, quia ſeditionem populi formidabat. Obtulit autem ei multa munera pretioſa, quæ vir Dei non mundanarum rerum, ſed ſalutis animarum auidus, ſpreuit omnia quaſi lutum. Sultha-E nus autem videns virum ſanctum tam perfectum rerum mundialium contemptorem, admiratione permotus, maiorem erga ipſum deuotionem concepit. Et quamuis ad fidem Chriſtianam tranſire nollet, vel forſan non auderet, rogauit tamen deuotè famulum Chriſti, vt prædicta ſuſciperet, pro ſalute ipſius Chriſtianis pauperibus, vel Eccleſiis eroganda. Ipſe verò quia pondus fugiebat pecuniæ, & in animo Sulthani veræ pietatis non videbat radicem, nullatenus acquieuit. Videns etiam ſe non proficere in conuerſione gentis illius, nec ſuum aſſequi poſſe propoſitum: ad partes fidelium, diuina reuelatione præmonitus, remeauit.

Luc. 21.

Libenter auditur à Sulthano.

Contemnit munera Sulthani.

Quodam tempore cùm poſt reuerſionem ipſius

de

de vltramare, Celanũ prædicaturus accederet; miles quidam ſupplici cum deuotione cum inſtantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omniſque familia pauperum hoſpitũ exultauit in ingreſſu. Ante verò quàm cibum ſumerent, iuxta ſolitum morem, vir mente deuotus, offerens Deo preces & laudes, oculis ſtabat eleuatis in cælum. Oratione completa, benignum hoſpitem familiariter aduocatum in partem, ſic allucutus eſt: Ecce frater hoſpes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis nunc citò monitis acquieſce, quia non hic, ſed alibi manducabis. Confitere nunc peccata tua, veræ pœnitentiæ dolore contritus, nec in te remaneat quicquam, quod veridica confeſſione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione ſuos pauperes ſuſcepiſti. Acquieuit continuò vir ille ſermonibus ſancti, ſocioque ipſius vniuerſa peccata in confeſſione detegens, diſpoſuit domum ſuam, & ad mortem ſuſcipiendam ſe, quantùm valuit, præparauit. Intrauerunt tandem menſam, & incipientibus aliis manducare, hoſpes ſubitò ſpiritum exhalauit, iuxta verbum hominis Dei repentina morte ſublatus.

Prædicit hoſpiti mortem ſubitaneam.

Tempore quo beatus vir Reate iacebat infirmus, Præbendarius quidam nomine Gedeon, lubricus & mundanus, infirmitate graui correptus, lectulo decubans, cùm ad eum fuiſſet delatus, lacrymosè rogabat cum ſimul adſtantibus, vt ab ipſo Crucis ſignaculo ſignaretur. Ad quem ille. Cùm vixiris olim ſecundum deſideria carnis, non veritus iudicia Dei, quomodo te Cruce ſignabo? Verùm propter deuotas intercedentium preces, ſigno te Crucis ſignabo in nomine Domini. Tu tamen ſcito te grauiora paſſurum, ſi ad vomitũ redieris liberatus. Propter enim peccatum ingratitudinis, ſemper pericula peioribus inferuntur. Signo itaque Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus iacuerat, ſurrexit ſanus, & in laudem Dei prorumpens: Ego, inquit, ſum liberatus. Inſonuerunt autem oſſa renum eius audientibus cunctis, veluti cum manu ligna ſicca franguntur. Paucis autẽ interlapſis temporibus, Dei oblitus, corpus impudicitiæ reddidit. Cúmque ſero quodam cœnaſſet in domo cuiuſdam Canonici, noctéque illa dormiret ibidẽ, ſubitò ſuper omnes corruit tectum domus. Cæteris autem euadentibus mortẽ, ſolus ille miſer interceptus atque interemptus eſt. Iuſto igitur Dei iudicio facta ſunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus propter ingratitudinis vitium, Deique contemptum. Alio quoque tempore mulier quædam nobilis Deo deuota, venit ad ſanctum, vt ſuum ei explicaret dolorẽ, ac remedium poſtularet. Habebat quidem virũ valde crudelem, quem aduerſariũ patiebatur in ſeruitio Chriſti. Et ideo petebat à ſancto, quatenus oraret pro illo, vt ſua cor ipſius dignaretur emollire clementia. Ipſe verò hoc audiens, ait illi: Vade cum pace, indubitanter expectans de viro tuo conſolationem tibi de proximo affuturam. Et adiecit: Dices ei ex parte Dei, & mea, quod nunc eſt tempus clementiæ, poſtdum æquitatis. Benedictione accepta, reuertitur mulier, inuenit virum, denunciat verbum. Cecidit ſuper eum Spiritus ſanctus, & nouum factum de veteri, ſic facit cum omni manſuetudine reſpondere. Domina, ſeruiamus Domino, & ſaluemus animas noſtras. Suadente igitur ſancta vxore, pluribus annis cælibem vitam agentes, eodem die ambo ad Dominum migrauerunt.

Signo Crucis ſanat cõtractum.

Pœna in peccata relabentis.

Vir crudelis repentè mutatur.

Contigit duos fratres ad Eremitorium Græcij de remotis venire, vt virum Dei cernerent, & benedictionem multo deſideratã iam tempore reportarẽt. Venientes autem & non inuenientẽs, quia de publico iam ad cellam redierat, deſolati abibant. Et ecce recedentibus illis, cùm de ipſorum aduentu vel receſſu nihil ſecundum humanum ſeorſum percipere potuiſſet: præter ſolitum morem egreſſus è cella, clamauit poſt eos, & iuxta quod optauerant, ſigno Crucis facto, in Chriſti nomine benedixit.

Abſentium fratrũ n... deſideria

Duo fratres venerant aliquãdo de terra Laboris, quorũ antiquior nonnulla intulit ſcandala iuniori. Cùm autem peruenissent ad patrem, quæſiuit ille à iuniori, qualiter erga ipſum ſe frater ſocius habuiſſet in via. Quo reſpondente, vtique ſatis bene, ſubiunxit: Caue frater, ne ſub humilitatis ſpecie mentiaris, ſcio enim, ſcio: ſed expecta modicum, & videbis. Miratus eſt perplurimum frater, quomodo tam abſentia per ſpiritum cognouiſſet. Igitur non poſt multos dies, contempta Religione foras egreditur. Qualiter autem abſentibus diuina virtute ſe præſentem exhibuit, patet ex hoc quod ſe Arelatẽſi capitulo in Crucis effigie præſentauit, & abſens aliquando in curru igneo transfiguratus apparuit fratribus.

Item falla.

Accidit quoddã mirabile, & celebri memoria dignum apud ciuitatẽ Eugubij. Nã cum adhuc viueret B. Franciſcus, erat in territorio ciuitatis eiuſdem quidam lupus terribilis magnitudine corporis, & ferociſſimus rabie famis: qui non ſolum animalia, ſed homines & fœminas deuorabat, ita quod omnes ciues in tanto terrore tenebat, quod omnes ibãt muniti cum egrediebantur terrã, ac ſi deberent ad bella funeſta procedere; nec tamen ſic armati valebant dicti lupi mordaces dentes ac truculentã rabiẽ euadere, quando eidem per infortunium obuiabãt. Vnde tantus terror eũctos inuaſit, quod vix aliquis extra portam ciuitatis audebat ſecurus exire. Volẽs autem Deus notificare ſanctitatem B. Franciſci ciuibus ſupradictis, cum ipſe B. pater tunc temporis eſſet ibidem, compatiens illis, diſpoſuit exire obuiã dicto lupo, cui ciues dicebant: Caue pater Frãciſce ne portam exeas: quia lupus qui iam multos deuorauit penitus te occidet. Sanctus autem Franciſcus ſperans in Domino Ieſu Chriſto, qui vniuerſæ carnis ſpiritibus dominatur, non clypeo protectus vel galea, ſed ſigno ſanctæ Crucis ſe muniẽs, exiuit portam cum ſocio ſuo, totam fiduciam ſuã iactans in Domino. Et ſic fideliſſimus P. Franciſcus intrepidus exiuit ad lupum, & ecce multis cernẽtibus de locis in quibus ad ſpectandum aſcenderant, lupus ille terribilis contra S. Franciſcum & ſociũ aperto ore occurrit, contra quem S. Pater oppoſuit ſignum Crucis, & tam à ſe, quàm à ſocio virtute diuina lupum compeſcuit, & curſum retinuit, & os truculẽter apertum concluſit, & demum aduocans eũ ait. Veni ad me frater lupe, & ex parte Chriſti tibi præcipio, quod nec mihi, nec alteri noceas. Mirabile dictu: Statim facta Cruce, cõcluſit os illud terribile, & facto mandato ſtatim ſe ad pedes ſancti, iam factus agnus ex lupo, capite inclinato proſtrauit. Sic autẽ proſtrato ante ſe, dixit S. Franciſcus. Frater lupe tu facis multa damna in partibus iſtis, & horrẽda maleficia perpetraſti, creaturas Dei ſine miſericordia deſtruendo, non ſolum autem irrationalia animalia deſtruis, ſed quod deteſtatioris audaciæ eſt, occidis & deuoras homines ad imaginẽ Dei factos: vnde tu es dignus horrenda morte mutilari tanquã præda, & peſſimus homicida, propter quod omnes cõtra te iuſtè clamant & murmurant, & tota ciuitas iſta eſt inimica. Sed frater lupe, ego volo inter te & iſtos facere pacẽ, ita quod à te ipſi non lædãtur amplius,

S. Franciſcus crudeliſſimi lupi rabiem compeſcit.

Nota totam iſtam mirandam hiſtoriã.

Signo Crucis os lupi cõcludit.

& ipſi tibi omnem offenſam præteritam dimittentes, nec homines, nec canes, re amplius perſequentur. Et lupus geſtibus corporis, & caudæ, & aurium, ac capitis inclinatione monſtrabat illa quæ S. dicebat omnimodè acceptare. Et ait iterum S. Franciſcus. Frater lupe ex quo tibi placet facere pacem iſtam: ego promitto tibi, quod faciam tibi dare expenſas quotidie donec vixeris per homines iſtius ciuitatis, ita quod nunquam famem amplius patieris: quia ego ſcio quod quicquid malefacis, propter rabiem famis facis. Sed frater mi lupe ex quo acquiram tibi hanc gratiam, volo quod tu promittas mihi quod numquam aliquod animal, vel hominem lædas: promittas mihi iſta. Et lupus ſignum euidens inclinato capite fecit, quod promittebat facere illa quæ ſibi imponebantur à ſancto. Et S. Franciſcus ait. Frater lupe ego volo quod tu des mihi fidem, vt poſſim euidenter credere quod promittis. Et cum extendiſſet S. Franciſcus manum pro recipienda fide: lupus etiam leuauit pedem anteriorem dextrum, & blandè & leniter poſuit ſuper manum S. Franciſci, ſigno quo poterat fidem dando. Tunc S. Franciſcus ait. Frater lupe, præcipio tibi in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod venias amodo mecum nihil dubitans in ciuitatem, ad faciendam pacem iſtam. Et lupus obediens, ſtatim cœpit iter cum S Franciſco, tanquam manſuetiſſimus agnus: quod videntes illi de ciuitate, cœperunt vehementer mirari, & nouitas hæc ſtatim per totam ciuitatem inſonuit, ita quod omnes, tam viri quàm mulieres, magni & parui, ad plateam ſimul conuenerunt, quia S. Franciſcus ibi erat cum lupo. Congregata igitur populi maxima multitudine, ſurgens S. Franciſcus, fecit illis mirabilem prædicationem, dicens inter alia, quomodo propter peccata tales peſtilentiæ permittuntur, & quanto periculoſior ſit vorax flamma gehennæ, quæ habet deuorare in æternum damnatos, quàm rabies lupi, qui non poteſt occidere niſi corpus, & quàm ſit pauendum in barathrum infernale demergi, quando tantam multitudinem vnum paruum animal in tanto pauore & periculo detinebat. Reuertimini igitur chariſſimi ad Dominum, & facite pœnitentiam dignam, à lupo liberabit vos Deus à præſenti, & in futuro ab ignis barathro deuorantis, & his dictis ait. Audite chariſſimi, frater lupus, qui hic coram vobis adſtat, promiſit mihi, & de promiſſione fidem exhibuit facere pacem vobiſcum, & numquam vos in aliquo lædere: ſi tamen vos promittitis ſibi quotidie expenſas dare, & ego pro fratre lupo fideiubeo, quod pactum pacis firmiter ſeruabit. Tunc omnes ibi congregati, cum clamore valido promiſerunt lupum nutrire continuè. Et S. Franciſcus coram omnibus, dixit lupo: Et tu frater lupe, promittis ſeruare pactum iſtis, ſcilicet, quod nec animal alicuius, vel perſonam lædas? Et lupus ſe ingeniculans, cum inclinatione capitis, & geſtibus corporis & caudæ, & aurium blandimentis, ſe ſeruaturum pacta promiſſa omnibus euidenter monſtrauit. Et ſanctus Franciſcus ait: Frater lupe ego volo quod ſicut de hoc dediſti mihi fidem cum eſſemus extra portam: ita & hoc coram toto populo iſto des mihi fidem quod iſta obſeruabis, & in fideiuſſione pro te facta minimè delinques. Tunc lupus leuato pede dextro dedit fidem in manu S. Franciſci fideiuſſoris ſui coram cunctis adſtantibus, & facta eſt tanta admiratio & gaudium omnium, tam pro deuotione ſancti, quàm pro nouitate miraculi, quàm inſuper pro pace lupi & populi: vt omnes clamarent ad ſydera laudantes & benedicentes Dominum Ieſum Chriſtum, qui eos meritis illius ſancti, de ore feræ peſſimæ liberauit, & de tam horrenda peſte in pace poſuit & quiete. Ex illo igitur die lupus populo, & populus lupo pacta per S. Franciſcum ordinata ſeruauit, & lupus per duos annos viuens, & per ciuitatem oſtiatim victitans, neminem lædens, nec ipſe læſus ab aliquo, fuit curialiter nutritus. Et mirum eſt valde quod numquam latrabat canis aliquis contra eum. Tandem lupus ſeniens, mortuus eſt: de cuius morte ciues plurimum doluerunt: quia dicti lupi pacifica & benigna patientia quandocumque per ciuitatem pergebat, miram S. Franciſci virtutem, & ſanctitatem mirificam in memoriam reuocabat.

Nota miram S. viri manſuetudinē erga ferociſſimum lupum.

Lupus quaſi agnus obedit viro Dei.

Peſtilentiæ & clades propter peccata immittūtur.

Populum Eugubinenſem hortatur ad pœnitentiam.

Liberantur Eugubini ciues a lupi ferociſſimi rabie meritis S. Franciſci.

B Beatus Franciſcus non ſolum erat caſtiſſimus, ſed in omnibus actibus ſuis pudicitiam demonſtrabat: quare præcipuè deſiderabat eſſe in fratribus ſuis mundiciam caſtitatis & honeſtatis. Vnde volens docere fratres habere oculos pudicos, ſolebat tali ænigmate confingere oculos impudicos. Rex pius & potens miſit ad Reginam duos nuncios ſucceſſiuè. Reuertitur primus, & verbis tantum verba reportat, & nihil loquitur de Regina, ſiquidem oculos ſuos tenuerat in capite ſapienter, nec aliqualiter proſilierant in Reginam. Redit alius, & poſt pauca verba, longam de Reginæ pulchritudine texit hiſtoriam. Verè, (inquit) Domine, vidi pulcherrimam mulierem: fælix qui fruitur illa. Et Rex ad illum Tu ſerue nequam in ſponſam meam inieciſti oculos impudicos, patet quòd proſpectam ſubtiliter emere voluiſti. Iubet ergo reuocare primum. Et ait illi. Quid tibi de Regina videtur? Optimè, (inquit) mihi videtur, quia libenter & patienter audiuit. Ipſa reſpondit ſagaciter Et ait illi Rex. Nunquid formoſitas quidem ineſt ei? Reſpondit ille; Domine mi tuum ſit hoc inſpicere: meum autem fuit verba proferre. Fertur à Rege ſententia. Tu (inquit) habens oculos caſtos eſto in camera mea corpore caſtior, & fruere deliciis meis: hic verò impudicus exeat domum, ne polluat thalamum Dicebat ergo: quis non deberet timere reſpicere ſponſam Chriſti, &c.

Egregio exemplo fratres ad pudicos am & caſtitatem hortabatur.

D Legitur de humillimo & pauperrimo S. Franciſco quod ferè ſemper in ſyluis, & cauernis, aliiſque ſolitariis locis morabatur, præcipue quādo quadragenas ſuas celebrabat: quia ibi commodius diuinæ contemplationi vacabat. Referebat autem eius diſcipulus beatus Leo, qui familiarius ad eum accedebat, eique miniſtrabat, quod erat aliquando in tanta extaſi mentis in illis deſertis, quod per noctem & diem loqui non poterat: ita erat abſorptus in Deum. Aliquando etiam inueniebat eum extra cellam eleuatum in aëre, per tantum ſpacium, quod poterat tangere pedes eius: aliquando verò inueniebat eum vſque ad medias fagos eleuatum à terra. Erant autem in deſerto vbi manebat de dictis arboribus proceræ altitudinis valde. Aliquando etiam inueniebat eum in tanta altitudine aëris eleuatum à terra, quod vix eum videre valebat.

S. Franciſcus ferè ſemper degit in deſertis.

Mirabiles eius extaſes.

Cum aliquando ſederet verè ille beatus cum quibuſdam ſuis diſcipulis ad pedem cuiuſdam quercus, multitudo diuerſarum auium confluit ad eum cum hilaritate, & cantibus & alarum ioco, aliquæ ponebant ſe ſuper caput eius, aliquæ ſuper ſcapulas, aliquæ ſuper genua, aliquæ in manibus ſancti patris. Quod mirabile nouum cernens ſanctus Franciſcus, dixit ſociis ſuis: Credo chariſſimi fratres mei, quod Domino noſtro Ieſu Chriſto placeat, vt locum in hoc monte ſolitario capiamus, vbi tantam de aduentu noſtro protendunt lætitiam

Aues ad eum manſueta aduolant.

tiam ſorores noſtræ auicolæ. Et prouiſo ſolitario loco, vbi ab alus ſequeſtratus oraret, fecit inibi pauperculam cellam in latere dicti montis.

S. Franciſcus ſtatura puſillus.

Cum perueniſſet Sanctus Franciſcus verus paupertatis amator cum fratre Maſſæo, ad quaſdam habitationes, vbi pro neceſſitate corporis, prout Regula dicit, eos mendicare oportebat, Franciſcus quia erat homo deſpectus & paruus, & propterea inter ignotos deſpiciebatur quaſi ab omnibus: quoſdam bolos vilis panis & fruſta paruula conquiſiuit. Sed fratri Maſſæo qui erat pulcher homo, & magnus in perſona dati ei fuerunt plures & pulchriores. Cum autem ambo ſimul in quodam loco conueniſſent, & inueniſſent ibi vnum fontem, in cuius margine erat lapis latus & pulcher, de quo valde gauiſi ſunt; ſuper lapidem illum acquiſita panis fragmentula poſuerunt. Et cum vidiſſet S. Franciſcus quod fruſtula panis fratris Maſſæi eſſent plura & pulchriora quàm ſua: exultans in ſpiritu præ deſiderio paupertatis ait: O frater Maſſæe, nos non ſumus digni de tam magno theſauro, & hoc gradatim eleuando vocem pluries replicauit. Reſpondit frater Maſſæus. Pater chariſſime, quomodo poteſt dici theſaurus, vbi eſt tanta penuria, quod non eſt ibi tabella, neque cultellus, neq; ſcutella, nec ſeruus, nec ancilla, nec domus, nec menſa: Reſpondit S. Franciſcus. Et hoc reputo magnum theſautum, vbi nihil eſt de his quæ præparat humana induſtria, ſed quicquid aliquid eſt totum à prouidentia diuina miniſtratur, ſicut manifeſtè apparet in pane acquiſito, in lapide tam pulchro, in fonte tam limpido. Vnde volo vt rogemus Deum qui theſaurum ſanctæ paupertatis tam nobilem dedit, faciat nos toto corde diligere. Et de fruſtulis panis, & fonte, cibo & potu gaudenter cum hymnis diuinis ſumpto, ſurrexerunt vt verſus Franciã pergerent. Et cum perueniſſent ad quandam Eccleſiam intrantes in eam, S. Franciſcus, abſcondit ſe poſt altare ad orandum, & ibi recepit diuinæ viſionis tam exceſſiuum feruorem, animam eius paupertatis concupiſcentia totaliter inflammantem, quod videbatur ex facie & oris hiatu quaſi flãmas amoris emittere. Et egrediens ad ſocium ſic ignitus ore vehementer dicebat. A, a, a, frater Maſſæe præbe mihi teipſum, & hoc fecit ter. Frater Maſſæus ſtupens de tam vehementi feruore, cum tertia vice S. Franciſcus dixiſſet, præbe mihi teipſum: immiſit ſe totum in brachia ſancti patris. Tunc Sanctus Franciſcus cum hiatu magno & Spiritus ſancti feruore, & clamore valido reboando, A, a, a, leuauit fratrem Maſſæum cum ipſo flatu in aëre, & impulit illum ante ſe, quantum poſſet eſſe vnius longæ lanceæ menſura. Quod videns frater Maſſæus, ſtupuit valde de tam mirando S. patris feruore, & retulit poſtea ſociis, quod illo S. patris impulſu tantam dulcedinem & Spiritus ſancti conſolationem perſenſit, quod numquam in vita ſua conſolationem tam magnam meminerat ſe habuiſſe. Poſt. dixit S. Franciſcus fratri Maſſæo: Chariſſime eamus Romam ad S. Petrum Apoſtolum, & ad S. Paulum, & rogemus eos vt doceant nos, & adiuuent poſſidere theſaurũ inenarrabilem ſanctiſſimæ paupertatis. Et addidit S. Franciſcus dicens. Chariſſime & dilectiſſime frater mi, theſaurus beatificæ paupertatis eſt tam digniſſimus, & tam diuinus, quod nos digni non ſumus illam in vaſis noſtris tam viliſſimis poſſidere: cum paupertas ſit illa virtus cæleſtis, per quam cũcta terrena, & tranſitoria cuncta calcantur, per quã omnes obices tolluntur è medio, vt liberè Domino

Nota insigne miraculum.

Paupertatis laudes.

S. Franciſcus verus paupertatis amator.

A Deo æterno mens humana iungatur.

Cum Sanctus Franciſcus grauiter pateretur in oculis, & veniſſet ad S. Damianum, prima nocte tã grauiter infirmatus eſt in oculis, quod lucem aliquam videre non poterat. Cum ergo ſteriſſet in cella quinquaginta diebus in tanto dolore oculorũ & vexatione multiplici à diabolo excitata, quod die noctuque quieſcere non valebat, tunc S. pater, hoc eſſe flagellum Domini recognoſcens, cœpit Deo gratias agere, & illum toto corde & ore laudare, & ex intimis præcordiis clamare, quod illis & multo maioribus anguſtiis dignus eſſet. Et cum hoc rogabat Dominum dicens: Domine Ieſu Chriſte paſtor bone, concede mihi ouiculæ tuæ gratiã & virtutẽ, B vt in nulla tribulatione anguſtia, vel dolore à te recedam. Et cum hoc dixiſſet, facta eſt ad eum vox de cælo dicens. Franciſce reſponde mihi: Si tota terra eſſet aurum, & mare, & flumina & fõtes eſſent balſamum, & omnes montes & colles, & lapides eſſent lapides pretioſi, & tu inuenires aliud theſaurum tanto nobiliorem his, quanto nobilius eſt aurum quàm terra, & balſamum quã aqua, & lapides pretioſi quàm ſaxa, & eſſet tibi datus pro infirmitate tua ille theſaurus tam charus, non deberes multum gaudere? Reſpondit S. Franciſcus: Domine non ſum dignus tam pretioſo theſauro. Et Dominus ad eum ait. Gaude nunc frater Franciſce, quia ille eſt theſautus vitæ æternæ, quem tibi repoſui. Et ex nunc C te inueſtio, & iſta infirmitas & afflictio tua, eſt arra illius beati theſauri. Tunc Sanctus Franciſcus eſt valde lætus effectus.

Oculorũ magnam patitur infirmitatem.

Eius patiẽtia & reſignatio in infirmitatibus.

Quodam tempore paulo poſt conuerſionẽ ſuam beatus Franciſcus, cùm ambularet ſolus per viam non multum longè ab Eccleſia Sanctæ Mariæ de Portioncula, ibat alta voce plangendo. Quidam autem ſpiritualis homo obuiauit illi, & timens ne haberet aliquem dolorem infirmitatis, dixit ei. Quid habes frater? At ille reſpondit. Ita deberem ire per totum mundum ſine verecundia plangendo paſſionem Domini mei. Tunc ille ſimul cum eo cæpit flere, & fortiter lacrymari.

Singularis S. Franciſci affectus erga paſſionẽ Chriſti.

Beatus Rufinus, ſocius Sancti Franciſci, quo-D dam tempore viuente B. Franciſco, grauiter à dæmone de prædeſtinatione vexabatur in anima. Nã ſuggerebat cordi eius hoſtis antiquus, quod ipſe non erat de prædeſtinatis ad vitam, & perderet quicquid in Religionis ſeruitio faceret. Propter hanc vexationem per multos dies durantem, totus erat melancholicus, & triſtis effectus, & ſuam pugnam beato Franciſco dicere verecundabatur, nihilominus tamen orationes conſuetas minime dimittebat. Sed hoſtis antiquus, volens ſibi triſtitiam addere, quæ grauiter vulnerat ſeruos Dei: ad pugnam interiorem, addidit etiam exterius impugnare. Vnde apparens ſibi in ſpecie Crucifixi dixit. O frater Rufine, quare tu orationibus, B & in pœnitentia te affligis, cum tu non ſis de prædeſtinatis ad vitam? Et hoc credas mihi, quia ego ſcio quos elegerim, & non credas filio Bernardonis, ſi contrarium tibi dixerit: nec etiam ipſum interroges de iſta materia; quia ipſe vel alius hoc ignorat: ſed ego qui ſum Dei filius bene ſcio: ideo credas mihi pro certo, quod tu es de numero damnatorum. Et ipſe frater Franciſcus, tu, & pater eius es damnatus, & quicumque ſequitur eum decipitur. Frater autem Rufinus erat ita obtenebratus à principe tenebrarum: quod iam fidem & amorem in Sancto Franciſco perdiderat, & hoc ſibi dicere non curabat. Sed quod ſancto patri frater Rufinus non dixit: ſpiritus Domini reuelauit. Vnde

B. Rufinus. S. Franciſci diſcipulus grauiter à dæmone de prædeſtinatione vexatur.

Apparet Rufino diabolus in forma Crucifixi.

Fuit is Bernardo Pater S. Franciſci.

Reuolatur tentatio Rufini S. Francisco.

ipſe pius pater, videns in ſpiritu tantum dicti fratris Rufini periculum, miſit fratrem Maſſæum pro ipſo vt ad eum omnino veniret. Nam frater Rufinus, & ſanctus Franciſcus ſtabant in loco montis Subaſij prope Aſſiſium. Frater autem Rufinus reſpondit fratri Maſſæo. Quid habeo ego facere cum fratre Franciſco? Et tunc frater Maſſæus, homo totus Spiritu ſancto repletus, clarè cognoſcens maligni ſpiritus fallaciam, ait. O frater Rufine, neſcis tu quod ſanctus Franciſcus eſt ſicut Angelus Domini, qui animas illuminauit in mundo, & a quo etiam nos tot diuinæ gratiæ recipimus dona? Vnde ego volo omnino quod tu venias ad eum: quia ego clarè video à diabolo te deceptum. Statim autem frater Rufinus venit ad S. Franciſcum, & cum ſanctus Franciſcus vidit eum, à longè cœpit clamare. O frater Rufine catinelle, cui credidiſti? Et dixit totam ſibi per ordinem tentationem quam habuerat intus & extra, & docuit eum quod ille qui prædicta ſuggeſſerat erat diabolus, & non Chriſtus: ideo nullo modo eius ſuggeſtionibus aſſentiret.

Diabolus eſt contemnendus & irridendus.

Sed quando dicet tibi, tu es damnatus, tu ſecurè reſpondeas. Aperi os tuum, & ibi ponam ſtercus, & ſit tibi ſignum quod ipſe eſt diabolus, quod dicto & pronunciato verbo hoc, ſtatim fugiet. Adbuc recognoſcere debes ipſum fuiſſe diabolum, quia cor tuum indurauerat ad omne bonum: quod proprium eius officium eſt.

Proprium diaboli eſt cor indurare.

Sed Chriſtus benedictus numquam cor hominis fidelis indurat, immo dicit: (C) Auferam tibi cor lapideum, & dabo tibi cor carneum. Frater verò Rufinus videns quod ſanctus Franciſcus dicebat ita totam per ordinem ſeriem tentationis, quatenus intus & extra vexatus fuerat, cœpit fortiſſimè lacrymari, & adorans ſanctum, ac culpam humiliter recognoſcens de hoc quod ipſi celauerat, ac totus confortatus eſt in Domino, & per monita patris totus mutatus in melius, dixit ei S. Franciſcus. Vade fili, confitearis, & orationis conſuetum ſtudium non dimittas, & ſcias pro certo quod tentatio iſta erit tibi ad magnam vtilitatem & conſolationem, ſicut experieris in breui.

Tandem ad ſe redit Rufinus.

Frater autem Rufinus rediit ad cellam ſuam ad orandum in ſyluam. Et dum ſtaret cum multis la- (D) crymis ad orandum: ecce venit hoſtis antiquus in perſona Chriſti dicens: Frater Rufine, nonne dixi tibi, quod tu filio Petri Bernaridonis non crederes, & quia es damnatus, & in orationibus & lacrymis non labores? Quid enim prodeſt tibi, ſi dum viuis affligeris, & cum morieris es damnatus? Cui ſtatim dixit frater Rufinus. Aperi os tuum, & ibi ponam ſtercus.

Diabolus valde confuſus recedit à S. Rufino.

Tunc diabolus indignatus receſſit, cum tanta tempeſtate & commotione lapidum montis Subaſij, vt per magnū ſpatium fluxerit lapidum multitudo, vbi adhuc apparet lapidum horrenda ruina: Nam per vallem etiam dicti montis ſaxa ſe inuicem collidendo, ignem plurimum emittebant; vnde ad tam terribilem ſtrepitum lapidum S. Franciſcus, (E) & ſocij admirantes extra dictum locum, vt nouitatem illam adſpicerent, exierunt. Et tunc frater Rufinus manifeſtè aduertit, quod ipſum hoſtis antiquus deceperat. Vnde ſecundò ad S. Franciſcum rediit, & proſternens ſe in terram, iterum culpam dixit: qui confortatus à ſancto, totus pacificus remanſit.

Apparet Chriſtus B. Rufino.

Et cum poſt hæc ſtaret cum multis lacrymis orans, ecce Chriſtus benedictus ſibi apparuit, & totam animam ſuam diuino liquefecit amore, dicens: Bene feciſti fili, qui credidiſti fratri Franciſco, quia ille qui te contriſtauerat fuit diabolus. Ego autem ſum Ieſus Chriſtus magiſter tuus, & vt de hoc te reddam certiſſimum, hoc ſit tibi verum (A) ſignum, quia donec in iſto mundo eris, numquam de cætero eris triſtis.

Accepit à Chriſto gratiā perpetuæ ſpiritualis lætitiæ.

Et benedixit Chriſtus fratrem Rufinum, & dimiſit eū in tanto gaudio & dulcedine ſpiritus, & eleuatione mētis, quod die noctuque erat abſorptus in Domino. Et cōfirmatus ex tūc eſt in tanta gratia, & benedictione, & ſecuritate ſalutis æternæ, quod totus in virum alterū renouatus eſt. Ad tantam eleuationem mentis, & perſeuerantiam orationis confirmatus eſt infra paruulum temporis circulū, vt die noctuque cōtemplari diuina poſſet, ſi eum aliquis non impediſſet, vnde dicebat S. Franciſcus de eo, quod frater Rufinus erat canonizatus in cælo dum adhuc viueret, à Domino Ieſu Chriſto, & quod ipſe non dubitaret in abſentia ſua dice- (B) re, ſanctum Rufinum adhuc exiſtentem in terra, eſſe canonizatum in cælo.

Nota egregiū S. Franciſci de Rufini ſanctitate teſtimonium.

Prædictus autem frater Rufinus, propter magnam cordis attentionem ad Deum, & Angelicam mentis quietem, quandocumque ab aliquo vocabatur, cū tanta grauitate, & dulcedine, & vocis modeſtia, moroſitate ipſum inuocātibus reſpondebat, quod videbatur de alio mundo redire: vnde ſemel vocatus à ſociis vt iret pro pane: ille ſicut verè diuinus reſpondit: Frater mi multum libenter. Cum verò apud Aſſiſium panem quæreret, ecce ducebatur vnus dæmoniacus fortiter ligatus, & multis hominibus ſociatus, qui ducebatur ad S. Franciſcum, vt eum à dæmonio liberaret.

Diabolus non poteſt ſuſtinere conſpectum B. Rufini.

Qui à longè cum vidiſſet fratrem Rufinum, ſtatim cœ- (C) pit clamare, & furere fortiter, & confractis omnibus vinculis, de manibus omnium exiliuit. Illi autem de tanta nouitate mirantes, coniurauerunt eum vt diceret, cur modo plus ſolito torqueretur. Qui reſpondit. Quia frater ille pauperculus, obediens, & humilis, eſt ſanctus frater Rufinus, qui ſuis ſanctis virtutibus, & humilibus orationibus me incendit & cruciat: propterea non poſſum plus ſuſtinere in iſto homine commorari.

Dæmoniacus ſola præſentia viri Dei curatur.

Et his dictis ſtatim dæmon exiuit. Homines autem præſentes cum infirmo ſanato, illi magnam reuerentiam exhibebant: ipſe verò ſtatim dedit laudem Deo, & Domino noſtro Ieſu Chriſto, & hortatus eſt illos vt in his omnibus glorificarent Deum & (D) ſaluatorem noſtrum, qui eſt benedictus in ſæcula.

Concionatur ad Pontif. & Cardinales.

Cum ſemel prædicaturus coram Papa & Cardinalibus, ad ſuggeſtionem Domini Hoſtienſis, ſermonem quendam ſtudioſè compoſitum memoriæ commendaſſet, ſtetiſſetque in medio, vt ædificationis verba proponeret, ſic obliuioni tradidit omnia, vt effari aliquid omnino neſciret. Verùm cum hoc veridica humilitate narraſſet, conferens ſe ad Spiritus ſancti gratiam inuocandam, tam efficacibus ſubito verbis cœpit affluere, tamque potenti virtute illorum mentes virorum ſublimium ad compunctionem inflectere: vt apertè clareret quod non ipſe, ſed ſpiritus Domini loquebatur.

Publicè [illegible] ſolemnitatem habet natiuitatem Chriſti.

(E) Denique anno tertio ante obitum ſuum, cum memoriam natiuitatis pueri Ieſu, ad quanto maiorem deuotionem apud fideles excitare vellet, apud caſtrum Græcij, à ſummo Pontifice etiam petita ad hoc & obtenta licentia, fecit præparari præſepium, apportari fœnum, bouem & aſinū ad locum adduci. Aduocantur fratres, adueniunt populi, perſonat ſylua voces, & venerabilis illa nox luminibus copioſis & claris ſplendens efficitur ſolemnis. Stat vir Dei corā præſepio pietate repletus, reſperſus lacrymis, & gaudio ſuperfuſus. Celebrantur Miſſarum ſolemnia ſuper præſepe, Leuita Chriſti Franciſco ſacrum Euangelium decantante.

En ſanctum virum Leuitam.

Et ecce miles quidam virtuoſus Dominus Ioannes de Græcio, vidit

puerū

puerulum quendam valdè formoſum in illo præſepio dormientem. Sed & fœnum præſepij reſeruatum à populo, mirabiliter ſanatiuum fuit bryrotum languentium, & aliarum repulſiuum peſtium diuerſarum.

Biennio itaque antequam ſpiritum redderet cælo, diuina prouidentia duce, perductus eſt in locum excelſum ſeorſum, qui dicitur mons Aluerniæ. Cum igitur quodam mane circa feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, oraret in latere montis, vidit Seraphin vnum ſex alas habentẽ tam ignitas, quàm ſplendidas de cœlorum ſublimitate deſcendere. Cumque volatu celerrimo perueniſſet in aëris locum viro Dei propinquum, apparuit inter alas effigies hominis crucifixi, in modum crucis manus & pedes extenſos habentis, & cruci affixos. Duæ alæ ſuper caput ipſius eleuabantur, duæ ad volandum extendebantur, duæ verò totum velabant corpus. Hoc videns vehementer obſtupuit. Diſparens igitur viſio mirabilem in corde ipſius reliquit ardorem: ſed & in carne non minus mirabilem ſignorum impreſſit effigiem. Statim namque in manibus eius & pedibus apparere cœperunt ſigna clauorum, quemadmodum paulo ante in effigie illa viri crucifixi conſpexerat. Manus enim & pedes in ipſo medio clauis confixæ videbantur, clauorum capitibus in interiori parte manuum, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex aduerſo. Erantque clauorum capita in manibus & pedibus rotunda & nigra, ipſa verò acumina oblonga, retorta, & quaſi repercuſſa, quæ de ipſa carne ſurgentia, carnem reliquam excedebant. Dextrum quoque latus quaſi lancea transfixum, rubra cicatrice obductum erat, quod ſæpe ſanguinem ſacrum effundens, tunicam & femoralia reſpergebat.

Apparet illi Chriſtus crucifixus.

Imprimuntur ei quinque vulnera.

Verùm quia Dei eſt, ad gloriam ſuam magna reuelare, quæ facit: Dominus ipſe, qui ſignacula illa ſecretè impreſſerat, miracula quædam apertè per ipſa monſtrauit, vt illorum occulta & mira vis ſtigmatum, manifeſta pateret claritate ſignorum. Nam circa præfatum montem Aluerniæ, antequam vir ſanctus ibi contraheret moram, nube ex ipſo monte ſurgente grandinis violentia tempeſtas fructus terræ conſuetudinariè deuaſtabat. Sed poſt illam apparitionem fælicem, non ſine incolarum admiratione grando ceſſauit, vt cæleſtis illius viſionis excellentiam, & ſtigmatum ibidem impreſſorum virtutem, ſerenati præter morem ipſa cæli facies declararet. Contigit quoque eum tempore hyemali propter debilitatem corporis, & aſperitatem viarum, hominis vnius pauperis ſubuectum aſello, ſub rupis cuiuſdam prominentis pernoctate crepidine, vt niuis & noctis ſuperuenientium quoquo modo declinaret incommoda, quibus præpeditus ad hoſpitij locum non valuerat peruenire. Cùm autem vir ſanctus hominem illum querulosis ſubmurmurantem gemitibus hinc inde ſeipſum iactare ſenſiſſet, tanquàm qui tenui operimento contectus, quieſcere præ frigoris acerbitate nequibat, diuini amoris feruore ſuccenſus, manu illum protenſa palpauit. Mirabile certè. Repentè ad illius ſacræ manus contactum, quæ Seraphici calculi gerebat incendium, omni fugato frigore, tantus in virum intus & extra calor aduenit, ac ſi quædam in eum vis flammea ex fornacis ſpiraculo proceſſiſſet. Nam illicò, & mente & corpore confortatus, ſuauius inter ſaxa & niues vſque manè obdormiuit, quàm vnquam in proprio lecto pauſauerat, ſicut ipſe poſtmodum aſſerebat.

Inſigne miraculum.

Contactu manus ſuæ pellit frigus ab homine.

Vt autem viro Dei cumulus meritorum accreſceret, quæ omnia verè in patientia conſummantur, cœpit infirmitatibus multimodis laborare tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret abſque ingenti paſſionis dolore. Ad hoc tandem per varias & diuturnas ac continuas ægritudines deductus eſt, vt conſumptis iam carnibus, quaſi ſola cutis oſſibus cohæreret. Ipſe autem obitum ſuum longè ante præſciuit: dieque tranſitus imminente, dixit fratribus, ſui corporis tabernaculum deponendum in proximo, quemadmodum fuerat reuelatum à Chriſto.

Cùm itaque per biennium ab impreſſione ſacrorum ſtigmatum, anno videlicet à ſua conuerſione viceſimo, multis fuiſſet anguſtiantium infirmitatum probatiuis tunſionibus conquadratus, tanquam lapis in ſupernæ Hieruſalem ædificio collocandus, ad ſanctam Mariam de Portiuncula ſe portari popoſcit, quatenus vbi acceperat ſpiritum gratiæ, ibi redderet ſpiritum vitæ. Quò cum fuiſſet perductus, vt veritatis exemplo monſtraret quod nihil erat illi commune cum mundo, in illa infirmitate tam graui, quæ omnem languorem concluſit, ſuper nudam humum ſe totum nudatum in ſpiritus feruore proſtrauit, quatenus hora illa extrema, in qua poterat adhuc hoſtis iraſci, nudus luctaretur cum nudo. Decumbens ſic in terra, ſaccina veſte depoſita, faciẽ ſolito more leuauit in cælum, & manu ſiniſtra dexteri lateris vulnus, ne videretur obtexit. Et ait ad fratres: Ego quod meum eſt, feci: quod veſtrum eſt Chriſtus edoceat. Illacrymantibus autem ſociis ſancti, qui miro fuerant compaſſionis telo percuſſi, vnus ex eis quem vir Dei Guardianum ſuum eſſe dicebat, votum ipſius diuina inſpiratione cognoſcens, feſtinus ſurrexit, & acceptam cum chordula & femoralibus tunicam, pauperculo Chriſti obtulit dicens: Hæc tibi tanquam pauperi commodo, & tu illa ſuſcipias obedientiæ ſanctæ mandato. Gaudet ex hoc vir ſanctus, & iubilat præ lætitia cordis, quoniam fidem tenuiſſe dominæ paupertati vſque in finem ſe vidit.

Variis exercetur infirmitatibus.

Nota ſancti viri eximiũ paupertatis amorem.

Hora denique ſui tranſitus propinquante, fecit fratres omnes exiſtentes in loco ad ſe vocari, & eos conſolatoriis verbis pro ſua morte demulcens, paterno affectu ad diuinum eſt hortatus amorem. De patientia & paupertate, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ fide ſeruandis ſermonem protraxit, cæteris inſtitutis ſanctum Euangelium anteponens. Circumſedentibus verò omnibus fratribus, extendit ſuper eos manus in modum crucis brachiis cancellatis, pro eo quod hoc ſignum ſemper amabat, & omnibus fratribus tam præſentibus, quàm abſentibus, in Crucifixi virtute ac nomine benedixit. Inſuper & adiecit: Valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo ſemper. Et quoniam futura tentatio, & tribulatio appropinquat, fælices qui perſeuerabunt in his, quæ cœperunt. Ego verò ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Suaui huiuſmodi admonitione completa, iuſſit Deo vir chariſſimus Euangeliorum ſibi codicem apportari, & Euangelium ſecundũ Ioannem, quod incipit ab eo loco, ante diem feſtum Paſchæ, ſibi legi popoſcit. Ipſe verò prout potuit, in huius Pſalmi vocem erupit: Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus ſum, & in eo verſiculo; Me expectant iuſti, donec retribuas mihi. Tranſiit ex huius mundi naufragio anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimoſexto 4. Nonas Octobris.

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem commendat.

Ioan. 13.

Pſal. 141.

Fœliciſſimus ſancti viri obitus.

Viſio cuiuſdā fratris.

Vnus autem ex fratribus, & diſcipulis eius, vidit animam illam beatam ſub ſpecie ſtellæ candidæ à candida ſubuectam nubecula, ſuper aquas multas in cælum recto tramite ſurſum ferri, tamquam ſublimis ſanctitatis candore prænitidam, & cæleſtis ſapientiæ ſimul & gratiæ vbertate repletam, quibus vir ſanctus promeruit locum introire lucis & pacis, vbi cum Chriſto ſine fine quieſcit. Alaudæ aues lucis amicæ, & crepuſculorum tenebras horreſcentes, hora tranſitus ſancti viri, cùm iam eſſet noctis ſequuturæ crepuſculum, venerunt in multudine magna ſuper tectum domus, & diu cum inſolita quadam iubilatione rotantes gloriæ ſancti, qui eas ad diuinas laudes inuitare ſolitus erat, tam iucundum, quàm euidens teſtimonium perhibebant.

Aues apparet ſupra domum, in hora tranſitus ſācti viri.

Eius exequiæ Angelicæ.

Fratres autem & filij, qui vocati fuerant ad tranſitum patris, cum omni multitudine populorum noctem illam, in qua almus Chriſti confeſſoc deceſſit, ſic diuinis laudibus dedicarunt: vt non defunctorum exequiæ, ſed Angelorum excubiæ viderentur. Manè autem facto turbæ quæ conuenerant, acceptis arborum ramis, & ceteorum multiplicatis luminibus, cum hymnis & canticis ſacrum corpus ad ciuitatem Aſſiſij detulerunt. Tranſeuntes verò per Eccleſiam S. Damiani, in qua virgo illa nobilis Clara, nunc glorioſa in cælis, tunc incluſa cum Virginibus morabatur, ibique aliquantulum ſubſiſtentes, ſacrum corpus margaritis cæleſtibus inſignitum, videndum, & oſculandum ſacris illis virginibus obtulerunt. Peruenientes denique ad ciuitatem cum iubilo, precioſum theſaurum quem portabant, in Eccleſia S. Georgij cum omni reuerentia condiderunt. In eo ſiquidem loco puerulus literas didicit, ibique poſtmodum prædicauit, poſtremò ibidem locum primum quietis accepit. Tranſiit autem venerabilis pater ex huius mundi naufragio, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſexto, quarto Nonas Octobris, die Sabbathi in ſero, ſepultus in die Dominico. Cœpit autem vir beatus continuo diuinæ faciei ſuper irradiante reſpectu, magnis & multis coruſcare mitaculis. Quibus permotus Gregorius IX. venit perſonaliter ad ciuitatem Aſſiſij cum Cardinalibus & Epiſcopis, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo octauo, decimo ſeptimo Calendas Auguſti, die Dominico, & cum maximis quæ longum foret enarrare, ſolemniis, beatum patrem catalogo ſanctorum adſcripſit. Anno verò Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo, conuenientibus fratribus ad Capitulum generale Aſſiſij celebratum, ad baſilicam in honore ipſius conſtructam corpus illud Domino dedicatum, octauo Calendas Iunij tranſlatum eſt.

In numero Sanctorum reponuntur.

Transfertur ſanctiſſimum corpus eius.

N O T Æ.

Franciſcus.] *De quo Martyr. Rom. cum Baronio in Notis 4. Octobris. Eius vitam prolixius deſcripſit S. Bonauentura, quæ extat apud Surium tom. 5. Multa præterea de Franciſco ſcripſerunt eius ſocij & diſcipuli, Leo, Rufinus & Angelus. Plura etiam collegit S. Antoninus 3. p. tit. 22. cap. 10. Omnia denique eius geſta in Chronico Ordinis ipſius, comprehenſa habentur. Extant eius Teſtamentum, & quædam alia eius opuſcula in Bibliotheca Sanctorum Patrum.*

In ciuitate Aſſiſij.] *Eſt Aſſiſium Vmbriæ vrbs, quā Ptolemæus Æſiſium vocat. Eſt autem Vmbria regio Italiæ, quam Plinius in ſexta regione collocat, [illegible], hoc eſt ab imbre, quod Vmbri, à Græcis, quaſi Vmbrij dicantur: & omnium Italiæ populorum antiquiſſimi inundatione terrarum imbribus ſuperfuiſſe credantur. Vel dicta eſt Vmbria ab vmbra, quod ea regio propter altitudinem montium & vicinitatem Apennini vmbroſa ſit. In ea ſunt Spoletum, Narſia, Reate, Ameria, Tiphernum, Fulginium, Nuceria, Aſſiſium, Narnia, Tudertum, &c.*

Inſonuit Cithara.] *Eſt Cithara inſtrumentum muſicum, alio nomine Lyra, vulgò,* vne Harpe. *Hanc Hieronymus ſcribit effici in modū Δ literæ, cum chordis 24. & per digitos variis vocibus, nunulqque ictibus in diuerſis modis conciitari.*

Tranſiens per Apuliam.] *Eſt Apulia Regio Italiæ, mari Adriatico contermina, quæ vulgò dicitur* la Pouille.

Sulthani Babyloniæ adite præſentiam.] *Sulthanus idem eſt quod Rex.*

Tempore quo Damiatam, &c.] *Hæc ſecundum alios Heliopolis dicta eſt, quam expugnauit & cepit S. Ludouicus Rex Galliæ anno Domini milleſimo ducenteſimo quadrugeſimo nono.*

VITA S. ANTONII PADVANI Ordinis S. Franciſci. Ex illa prolixa quæ eſt apud Surium.

Habetur to. 3. 13. Iunij.

EST in Luſitaniæ regno ad plagam Occidentalem in extremis orbis finibus, vrbs quædā, quam incolæ Vlyſbooam vocant, quòd ab Vlyſſe, vt aiunt, benè ſit condita. In ea templum miræ magnitudinis extructum eſt in honorem matris Dei, & perpetuæ virginis Mariæ, in quo B. Vincentij martyris ſacrum corpus honorificè aſſeruatur. Ad eius templi partem occiduam, fælices beati Antonij parentes honeſtum habuere domicilium ipſis templi foribus valde propinquum. Ex illis in ipſo iuuentutis flore procreatus beatus Antonius, cùm ſacri baptiſmatis ſalutaribus expiaretur vndis Fernandi nomen accepit. Deinde ab ipſis propè incunabilis multa fuit morum probitate, & integritate, Eccleſiarum & Monaſteriorum terens crebrò limina, manuſque ſuas libenter extendens ad pauperes. Pater eius vir nobilis fuit, miles Alphonſi Regis, Martinus nomine, mater eius Maria.

Patria S. Antonij.

In baptiſmo Fernandus appellatur.

Parētes eius.

Cùm autem accedentibus annis ſentiret improbos corporis motus de carnis corruptione naſcentes nequaquam ceſſit petulantis ancillæ cupiditatibus, ſed ſtrinxit habenas, corpuſque in ſeruitutem ſpiritus redigere nitebatur. Eſt autem extra vrbis Vlyſbonæ muros Monaſterium Auguſtinianorum quos Canonicos Regulares vocant. Ad quos vir Dei cùm ſpretis mundi oblectamentis, tandem ſe contuliſſet: illorum habitum induit humiliter, & deuotè. Sed cùm biennium ibi manſiſſet, eo quod amicorum crebra viſitatione, quæ ſolet piis mentibus ooo parum importuna videri, nimium interpellaretur, impetrata, licet ægrè, recedendi copia à Superiori, non vitæ inſtitutum, ſed locum mutans, ad Monaſterium S. Crucis de Conymbria cōmigrauit: quo in loco egregiè ſcrutabatur profunda ſermonum Dei, & contra errorum foueas diuinæ Scripturæ ſententiis intellectum communiebat; ſimul etiam Sanctorum Patrum monumenta ſedula lectione euoluebat.

Fit Canonicus Regularis.

Aliud Monaſterium petit.

Sed neque hoc ei fuit ad virtutem ſatis. Nā cùm reliquias Sanctorum martyrum quinque fratrum, Ordinis S. Franciſci, Dominus Petrus Infans Luſitaniæ Regis filius Marochio adduxiſſet, & ſe illorum

Accerſitus martyrum quinque Martyrum Franciſcanorū, tranſit ad Ord. Minorū.

tum meritis à magnis periculis liberatum per omnes Hiſpaniæ prouincias diuulgaſſet: Chriſti ſeruus Fernandus, audiens mira quæ per illos fiebant, multo cœpit flagrare deſiderio, iuſtar illorum, pro Chriſto hauriendi martyrij calicem, atque adeò etiam hac ſpe non multo poſt per fratres Franciſcanos loci, qui S. Antonius dicitur, Abbatis ſui facultate vix extorta, habitum illius profeſſionis accepit: vbi & ſe Antonium dici voluit. Tùnc quidam ex Canonicis Monaſterij eius diſceſſum acerbo animo ferens, dixit ad eum: Eas, eas, forſitan ſanctus eris. Ad quem ille conuerſus, humili voce dixit. Cùm me in ſanctos relatum audieris, profectò Deum laudabis. Paulatim autem creſcebat quoque in eo ſitis martyrij, & zelus fidei magis ac magis eum extimulabat, nec illum quieſcere patiebatur. Itaque quemadmodum ſe facturos receperant fratres Franciſcani, fecerunt ei copiam ad Sarracenos proficiſcendi, cum ille nullas ſibi moras nectendas putans, celeriter abiit. Sed præpotens Deus hac in re illius propoſitum planè retardauit, totius hyemis ſpatio graui cum morbo affligens. Qua re compulſus ille, ad natale ſolum ob corporis curandam valetudinem ſe recepit, vbi tamen eùm nauigando ad Hiſpaniæ littora nautas appulſuros ſperaret, ad Siciliam ventorum impulſu delatum ſe ſenſit.

Parat proficiſci ad Sarracenos, ſed æ-gritudine impeditur.

Non longè tum aberat dies in quem indictus erat fratrum conuentus apud Aſſiſium, quem Capitulum generale vocant. Quod vbi Meſſanæ ea fratribus vir Dei reſciuit, ſeipſum confirmans, eo licet debilis & affecta valetudine profectus eſt. Quo conuentu ſoluto, cùm ille quem Miniſtrum vocant, commiſſos ipſi fratres, ad ſua loca remitteret, ſolus Antonius à nemine expetebatur, quippe qui vt ignotus, ita parum vtilis aut idoneus exiſtimaretur: atque ita ſolus in Miniſtri generalis manibus relictus eſt, donec fratrem Gratianum, qui tum in Æmilia ſiue Romandiola, fratrum Miniſter erat, ſecretò rogauit ſeruus Dei, vt à Miniſtro generali ipſum acceptum, in Æmiliam perduceret, diſciplinis regularibus illic erudiendum. Ita ergo frater Gratianus eum ſecum in Æmiliam abduxit: vbi & venia impetrata, ad Eremum Montis Pauli ſeceſſit, quietem animi, & conſcientiæ captare volens. Cùm autem in ea Eremo aliquandiu moraretur, frater quidam cellulam precationi aptam in quadam crypta ſibi condidit, vt illic liberius Deo vacaret. Eam vt vidit vir beatus, à fratre illo ſibi eius fieri copiam precibus contendit. Non negauit ille, & vir Dei perſoluto quotidie nocturnarum precum officio, ad eam cellam ſecedebat, ſumptaque ſecum exigua panis particula, & in vaſe aqua, cogebat carnem parere ſpiritui, ſolitariamque illic, quantum licuit, vitam ducens, ſanctis cogitationibus, & meditationibus ſpiritum aduerſus tentationes communiebat, & diuino amore ſe confirmabat. Perſtabat illic ſolus nocturnis horis in precibus, totumque ſe diuinæ moderationi permittens, & commendans, in cæleſtibus ſpei ſuæ ancoram ſolidiſſimè defigebat. Nec deerant illi crebræ infeſtationes dæmonum, volentium eum in ſanctæ orationis ſtudio perturbare. Tanta autem ſe inedia macerauit, vt quemadmodum teſtantur ij, qui id viderunt, hora refectionis ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate greſſu, ſeipſum interdum ſuſtentare non poſſet. Sic igitur vir ille plenus ſapientia, non breui tempore ſimplex vixit apud ſimplices, & omnem arrogantiam humili corde deuitans, ſub indocti perſona

Ex Sicilia venit Aſſiſiũ ad Capitulũ generale.

Negligitur ab omnibus tanquam parum vtilis, donec tãdem adductus eſt in Æmiliam.

Degit in loco ſolitario.

Magna eius abſtinentia.

A gratiæ lumen abſcondit. Sed non eſt paſſus Deus latere eum ſemper. Multum iam temporis fluxerat, cum fratres pro ſacris accipiendis Ordinibus, ad Forum Liuij, quæ eſt Æmilij ciuitas, confluerent, inter quos etiam adfuit Antonius. Vbi cum fratribus ex more congregatis, miniſter loci ad Antonium ſe conuertens, iuberet vt apud fratres diceret quicquid ſuggereret ſpiritus ipſe, (quippe qui peritior apud fratres habebatur) abluendorum culinæ vtenſiliũ, potiùs quam Scripturæ ſacræ explicandæ licentiam petit. Mundabat ergo quotidie humili ac deuoto corde culinæ res, & fratrum domicilia, eximiæ cuiuſdam humilitatis & contemptus ſui de ſe exempla præbens. Verum enimverò, licet totis B viribus in id incumberet, vt à Miniſtro impoſitum munus liceret ſubterfugere: non potuit tamen voto potiri ſuo. Tandem ergo cedens tum illius voluntati, tum omnium precibus, cum timore Domini primò orſus eſt ad eos ſimpliciter dicere. Sed cùm vellet Dominus lucernam, hactenus ſub modio poſitam, in omnium conſpectu proferri, in orationis progreſſu, tanto verborum ſplendore, tanta myſticarum ſententiarum altitudine vſus eſt: vt omnes in ſummam admirationem adducerentur, maximè quod præter omnium opinionem id eueniret, ſimul etiam eximia eius charitate non mediocriter ædificarentur, nec affirmare dubitarent, eiuſmodi ſermonem nunquam ſe antehac audiuiſ- C ſe. Atque ex eo tempore per Miniſtrum generalem demandata eſt illi concionandi prouincia, cultórque Eremi, deinceps miſſus eſt ad prædicandum verbum Dei. Qua authoritate fretus, ad proximorum ſalutem totum ſe contulit, in concionibus ſuis adhibens eam iuſtitiæ æquitatem, vt ſiue magnis, ſiue paruis loqueretur, veritatis iaculis omnes feriret. Arguebat incredulos, obſecrabat pios, impios obiurgabat.

Celat diu ſcientiam ſuam.

Eius humilitas.

Vbi habebatur ab omnibus indoctus, ſubitò prædicat cũ ſumma gratia.

Perſonas quaſdam ſublimes, reprehenſione dignas, tanta nonnumquam ſeueritate obiurgauit, vt plerique alij celebres concionatores, illum audientes, ad intrepidam illius conſtantiam trepidarent, vultuſque ſuos quodam puſillanimitatis ru- D bore perfuſi obtegerent. Circuibat per vicos, caſtra, vrbes, & agros, & vitæ ſemina vbique largiſſimè ſpargebat: inter quæ Ariminij multos quoque hæreſi correptos, ad fidei integritatem reduxit, atque ipſum Bonuillum hæreſiarcham, quem triginta annis errorum tenebræ obcæcauerant: qui & deinde vſque ad mortem, Eccleſiæ mandatis deuotus ſtetit. Scilicet hic eſt ille Antonius quem ſublimiter facundo ore ſcripturæ myſteria depromẽtem, quadã vice Pontifex Maximus ſingulari quadam prærogatiua Arcam teſtamenti appellauit, qui & primus fuit Prælector in Ordine ſuo, conſentiente beatiſſimo patre Franciſco inſtitutus Bononiæ, vt præeſſet ſuis in Theologica facultate. Idem- E que etiam in Æmiliæ prouincia permultis annis fratrum Miniſter cum laude fuit.

Arguit omnes ſiue paruos, ſiue magnos ſumma conſtantia.

Bonuillum hæreſiarchã conuertit.

Arca teſtamẽti vocatur à ſummo Põtifice.

Cùm autem in ciuitate Podienſi Guardiani miniſterio fungeretur, erat illic Notarius quidam omnino lubricus carni & mundo totus addictus. Eum quoties prætetiret vir Dei nudato capite coram illo genu flectebat. Ille verò exiſtimans id in ſui deriſionem & contumeliam fieri, animo perturbatur, dabatque modis omnibus operam, ne illum vnquam obuium haberet. Sed cum die quodam ab inſperato eum tranſiret vir ſanctus, & ita vt diximus, erga illum ſe gereret, exacerbatus homo, dixit: Niſi timerem Dei iram, gladio te perimerem, quod ita me ridiculum facis. Quid ſibi vult iſtud,

Lubrico homini præſtat reuerentiam, tanquã futuro martyri.

quod

A quod coram me poplitem flectis? Reſpondit vir beatus; Ego me libens Deo martyrem obtuliſſem, ſed illi non placuit. De te autem ille mihi reuelauit, præclarum te martyrem fore. Oro itaque vt vbi ad martyrij agonem perueneris, mei memor eſſe velis. Hoc ille audiens riſit. At non multo poſt tempore Epiſcopus Podienſis cum multis aliis profectus eſt Hieroſolymam, vt Sarracenis Chriſtum prædicaret. Et ecce diuinitus permotus Notarius ille venditis ſuis rebus omnibus, cum illo iter ingreſſus eſt. Cùm autem perueniſſent ad Sarracenos, & Epiſcopus ſic ſatis frigidè haberet conciones, ſemel quidem & iterum & tertio Notarius diſſimulauit. At tandem inſtar Vincentij increpat Antiſtitem, quod ita frigidè fidem Chriſti & prædicet, B & propugnet: diuinoque afflatus Spiritu, cum multo feruore cœpit docere Sarracenos, Chriſtum eſſe verum Deum, & Dei filium, Mahometem autem filium Sathanæ eſſe & perditionis. Quod illi non ferentes, rapiunt hominem, & per triduum diris eum ſuppliciis excruciant. Cumque iam ad mortem duceretur, expoſuit fratribus Antonium id prædixiſſe, quod ipſe martyr futurus eſſet. Fuit ea res populo occaſio, multa deinceps reuerentia beatum Antonium proſequendi. In illo generali Capitulo quo beatiſſimi patris Francisci reliquiæ ad locum in quo nunc aſſeruantur, tranſlatæ ſunt, qui fuit annus proximus ante obitum eius, ab omni fratrum regimine prorſus abſolutus eſt beatus An- C tonius, factaque eſt ei generalis poteſtas verbum Dei, vbicumque vellet, prædicandi. Et quidem ſicut eo tempore, quo conciones ſuas, quas de tempore vocant, conſcripſit, Paduæ moratus fuerat: ita & mox primo libertatis ſuæ curſu ad eos ſe conferre decreuit. Vbi cum hortante Epiſcopo Oſtienſi, conciones quoque de ſanctis conficere vellet, ſacro tamen Quadrageſimæ aduentante tempore, illud opus intermiſit, totumque ſe ad docendum pro concione populum eius ſermones mirificè ſitientem applicuit: illiſque quadraginta diebus quotidie concionatus eſt, ita certatim ad eum confluentibus, vt cum nimiam auditorum frequentiam Eccleſiarum ambitus non caperent, compulſus ſit D ad patentes ſeſe campos transferre. Confluxit autem eò ex vicinis vrbibus, caſtris, pagis, innumera prope hominum multitudo. Surgebant intempeſta nocte, & alij alios nitebantur anteuertere. Tabernas ſuas mercatores non volebant patere cuiquam ad emendas merces, niſi prius ſancti viri concione abſoluta: quin & fœminæ quoque ex deuotione præcidebant forficibus particulas è tunica eius, pro reliquiis eas habituræ. O quot ille tum implacabiles inimicitias ad pacem reuocauit! quàm multos diuturna captiuitate miſeros libertati reſtituit! quot ille res, per vſuras & nephariam vim aliis ereptas, reſtituendas curauit!

Abſoluitur ab omni fratrum præfectura.

Ob concurſum populi cogitur concionari in patentibus campis.

Plures concordes ad meliorem vitam.

Tantam verò vtriuſque ſexus multitudinem ad E confitenda peccata ſua remiſit: vt nec fratres, nec alij Sacerdotes, qui non pauci eum comitabantur, illis audiendis ſufficerent. Cœperunt tum primum homines cateruatim ſeſe verberando, & pia cantica deuotè depromendo procedere: quæ laudabilis conſuetudo, à tanto auctore profecta, deinceps ſuis eſt aucta incrementis. Quibus egregiis facinoribus, velut virtutum ſuarum coronide clarus vir ſanctus, hæreſiarchis paſſim in publicis diſputationibus ab eo palam conuictis, vt Arimini, Tholoſæ, & Mediolani, ab omnibus indefeſſus hæreticorum malleus dicebatur. Nec ſine fructu fuit labor viri Dei, pleriſque hæreticis, cum ipſorum fautoribus A ad veritatem & obedientiam ſanctæ matris Eccleſiæ reuertentibus. Quod vt magis perſpicuum fiat, præter illum, quem Arimini conuerſum diximus, Bonuillum nomine, alium quendam hic commemorabimus hæreſiarcham, inſigniter perfidioſum, quem vir Dei ſtupendo miraculo ad ſanitatem reduxit. In partibus Tholozanis quandoque incidit in diſputationem acerrimam cum perfidiſſimo quodam hæreſis architecto de ſalutifero Sacramento Euchariſtiæ. Iam penè vicerat hominem, parumque aberat, quin ille Catholicæ veritati accederet, cum poſt multa & varia, per quæ elabi nitebatur argumenta in hæc ille verba prorupit: Miſſa faciamus verba, & ad res veniamus. Si tu miraculo teſta- B tum efficere potueris, in Euchariſtia verum haberi corpus Chriſti, omni perfidia abiurata, mox ceruices meas Catholicæ fidei iugo ſubmittam. Reſpondit vir Dei cum multa fiducia: Confido in Chriſto ſaluatore, me pro tui & aliorum conuerſione, id quod poſtulas, ab eius miſericordia impetraturum. Tunc ſurgens hæreticus, & manu ſilentium indicens, ait. Ego iumentum quoddam triduana inedia macerabo: poſt triduum verò producam illud in populi conſpectum, & paratas eſcas oſtendam illi, tuque ſtabis ex aduerſo, cum tuo illo, vt dicis, corpore Domini. Si iumentum poſthabito pabulo ſuo, properauerit ad adorandum Deum ſuum, Eccleſiaſticæ fidei totos accedam. Aſſenſit iis vir Dei abſ- C que mora. Iam dies præfixus aderat, & in plateam latiſſimam vndique fiebat hominum concurſus.

Adeſt etiam vir Dei Antonius, ingenti Catholicorum frequentia ſtipatus: nec abeſt hæreticus, cum nequiſſima ſuorum caterua. Prope aderat ſacellum, in quod vir ſanctus ingreſſus, cum multa deuotione obtulit Miſſæ ſacrificium. Eo peracto, egreditur ad populum, cum ſumma reuerentia geſtans corpus Domini. Producitur è conclaui mulus benè famelicus, congruumque illi pabulum offertur. Tum imperato ſilentio, vir Dei cum multa fiducia bruto illi animali ita dixit. In virtute & nomine creatoris tui, quem in manibus, licet indignus, re vera teneo, tibi præcipio, vt confeſtim hu- D militer huc accedas, & eam quam par eſt, illi præſtes reuerentiam, vt hinc perſpicuè intelligat peruerſitas hæreticorum, omnem creaturam ſuo ſubdi creatori, quem dignitas Sacerdotalis in altari contrectat. Necdum Chriſti ſeruus dicendi finem fecerat, & ecce iumentum illud, neglecto pabulo, vſque ad poplites ſubmiſſo capite acceſſit, & coram illo viuifico corporis Chriſti ſacramēto genu curuauit. Mox immenſo gaudio exultant catholici, hæretici dolore animi contrahuntur. Laudatur & benedicitur præpotens Deus, fides catholica extollitur, hæretica prauitas pudore afficitur, & opprobrio ſempiterno. Hæreſiarcha autem ille, coram omnibus abiurata perfidia, ſanctæ Eccleſiæ manda- E ris deinceps paruit.

Multi ſe palam verberibus afficiunt.

Eſt malleus hæreticorum.

Inſigni miraculo mulus adorat Euchariſtiā. Væ tibi hæretice.

Quodam tempore Romam innumera diuerſarum gentium multitudo venerat, concionationes, ſiue indulgentias Paſchales promeritura. Erat tum in vrbe vir Dei Antonius propter negotia quædam, voluitque ſummus Pontifex, vt ad peregrinos illos haberet concionem. Renouatum illic cernere licebat præclarum illud miraculum, quo olim in Pentecoſte Apoſtolos illuſtrauit Chriſtus. Nam beati viri linguam ita inſtruxit gratia Spiritus ſancti, vt ſinguli & apertè audirent, & planè intelligerent idioma regionis ſuæ, in quo & nati & educati fuerant, quemadmodum ex iis multi poſtea pro certo affirmarunt.

Peregrini, prædicāte viro Dei, omnes intelligunt idioma regionis ſuæ.

Apud

Abſens nihilominus legit lectionem in choro.

Apud Lemouicenſes cùm in nocte Natiuitatis A Chriſti in ſumma æde ei concionandum eſſet, & eodem tempore nona in nocturno officio lectio apud fratres in ſuo Monaſterio recitanda: cum vtrumque ſimul præſtare non poſſet, rogauit Dominum, vt is ſua virtute ſuppleret, quod humana ope fieri nequiret. Et ita eodem tempore, & lectionem illam in fratrum choro viſus eſt legere, & in primario templo concionem habuit.

Cum beatus vir ex Tholozano lectore, & Podienſi Guardiano, factus eſſet Cuſtos Lemouicenſis, & per regnum Franciæ proficiſcens concionaretur, tandem ad Bituricenſem vrbem peruenit. Vbi cum die quadam prædicaret populo, tam frequens habuit auditorium, vt nullus intra oppidum B locus eſſet tantæ multitudinis capax. Canonici igitur eum populo inſtituta proceſſione in agrum latiſſimum exierunt: eratque æſtiuum tempus. Sub ipſa autem concione immanis orta tempeſtas, fulguribus & tonitruis exiſtentibus, omnes imminentem pluuiam fugere compulit. Sed vir Dei cernens illos fugam meditantes, alta voce dixit: Sitis bono animo, nec vos locu moueatis. Ne gutta quidem pluuiæ quemquam veſtrum continget. Tum illi verbis eius fidentes, nihil ſe mouerunt. Interim pluuia & grando craſſiſſima præceps è cælo corruens, omnes illos prorſus intactos reliquit, ne locum quidem, in quo ſtabant, madefaciens, cum tamen eum vndique inſtar muri ambiuiſſet. Ad C tam inſigne miraculũ, omnes gratias egerunt Deo, & virum Dei deinceps in multa reuerentia habuere.

Grando & pluuia non contingunt auditores cõcionis eius.

Concionante quandoque viro Dei ad ſex milliaria extra vrbem Podienſem, abſoluto ſermone, quidam viri fideles vinum & alia quædam ei miſerunt. Quod vinum guſtans matrona quædam cum eius palato non ſederet, feſtiua domum abiit melius vinum allatura. Qua in re tam fuit ſolicita, vt vaſis epiſtomium apertum relinqueret, manuque ferens verribulum, ſiue partem illam, qua epiſtomium obturatur, ad hominem Dei properaret. Ad quem vt acceſſit, vidit in manu ſua inſtrumentum illud, ſenſitque ſe non clauſiſſe epiſtomium, moxque domum reuerſa, totum cellarium vidit vino D perfuſum. Confidens autem meritis ſancti viri, in epiſtomio repoſuit vertibulum; ſtatimque dolium adeo eſt vino repletum, vt exundarit.

Vas vacuum redundat vino.

Alia quædam pia fœmina in Francia, virum Dei pro habenda concione extra vrbem exeuntem ſequi deſiderans, à marito malè valente non permittebatur. Fuit hoc illi moleſtiſſimum, & cum concioni intereſſe non liceret, aſcendit in ſolatium domus ſuæ, & ex feneſtra ad locum concioni deſtinatum cupida reſpexit, vt vel ſic nonnihil ſuo deſiderio ſatisfaceret. Accidit tum res admiratione digna. Cùm enim ad duo milliaria abeſſet locus ille, vocem viri Dei prædicantis audiuit. Cuius ſuauitate delectata, hæſit diutiùs ad feneſtram quàm B vir eius ferre poſſet, qui etiam eo nomine obiurgauit eam, ſed illa ſe reſpondit patrem Antonium audire concionantem. Quod ille audiens, irriſit eã delirare illam exiſtimans. Illa contra aſſerente ſe optimè audire eum, aſcendit vir ad feneſtram eandem, & etiam ipſe viri Dei vocem meritis fidelis coniugis percepit: atque ab eo die numquam ex illius concione abeſſe voluerunt.

Auditur vox eius procul per miraculum.

Quædam alia nobilis matrona virum Dei cum ingenti populi multitudine extra oppidum ſequẽs, vt in agro concionaturum audiret, in anguſta quadam platea in denſiſſimum lutum decidit, nouis iiſque non parui pretij veſtibus induta. In ipſu autem caſu ſe Deo, & ſancto viro commendans, ex luto ita ſurrexit munda, vt omnes in admirationem verſi, Deum & fidelem ſeruum eius mirificè prædicarent.

In vſurarij cuiuſdam exequiis vir Dei concionaturus, thematis loco accepit illud ex Euangelio. Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt, & cor tuum. Sub concione autem inter cætera ait. Mortuus eſt hic diues, & ſepultus eſt in inferno. Ite ad theſaurum eius, & in illius medio inuenietis cor eius, corpore iam humato. Abierunt hominis parentes, & amici, & cor adhuc calidum in medio nummorum eius inuenerunt.

Res ſanè terribilis & ſtupenda.

Quodam ſolemni die vir ſanctus cõcionabatur, B & quædam nobilis domina auidè auſcultabat. Cernens hoc impurus Satan, vt fructum concionis ab ea excluderet, curſoris ſpeciem præ ſe ferens, ad eam cum literis venit, atque filium eius ab hoſtibus captum & interfectum. Eas maligni hoſtis verſutias ſpiritu cognoſcens vir Dei (nam corporeis auribus nihil huius perceperat) coram omnibus dixit: Nihil timeas domina, filius tuus & viuit, & rectè valet. Curſor autem iſte, diabolus eſt. Ad quas voces inſtar fumi ille egregius curſor euanuit.

Malignitas dæmonis.

Vidit hoc & inuidit malignus dæmon, & vt virum ſanctum à propoſito deterreret, nocturnis illuſionibus infeſtus ei fuit. Nam nocte quadam C ſacræ Quadrageſimæ poſt occupationes, feſſa laboribus membra ſomni beneficio nonnihil recreare volebat. Ecce autem impurus Satan adeſt, & hominis Dei guttur tanta vi comprimit, vt niſi diuinitus retardatus eſſet, haud dubio eum præfocaturus fuerit. At ille beatiſſimæ matris Dei nomen inuocans & fronti ſuæ viuificæ Crucis ſignum imprimens, ſimulque depromens hymnum illum, O glorioſa Domina, in fugam compulit nequiſſimum ſpiritum, & repentè ſe ſenſit liberatum. Cúmque fugientem illum videre cuperet, oculos aperiens, totam illam, in qua cubabat, ceſſulam ſuperni luminis ſplendoribus perfuſam conſpexit.

Dæmonē ipſū præfocare nitentem ſigno Crucis turpiter fugat.

Cùm Paduæ degeret vir Dei, Vlyſbonæ duo ciD ues inexpiabili odio ſe mutuò proſequebantur: è quibus alter iuxta ædes parentum beati viri manebat, & cum hora veſpertina filium hoſtis ſui in platea inueniſſet, per ſummam crudelitatem iugulauit, & intempeſta nocte, in horto parentum viri Dei, facta fouea eum ſepeliuit.

Cùm autem nobilis eſſet is, cuius filius cæſus erat, inquiſitum eſt diligenter, & repertum eius filium illac tranſiiſſe, vbi eius inimicus morabatur. Itaque eius domo & horto luſtrato, nihil compertum eſt. Itum eſt ad vicinas ædes, & in horto illatum pueri cadauer inuentum eſt. Itaque pater ſancti viri cum tota familia coniectus eſt in vincula, tanquam reus cædis illius. Id verò vt per ſpiritum B Paduæ cognouit vir Dei, veſperi à Guardiano petiit copiam exeundi, quæ illi negata non eſt. Eadem nocte magno miraculo Vlyſbonam perductus eſt, & proxima luce ad Iudicem ſe contulit, rogans vt inſontes è vinculis dimiſſos pateretur abire domum. Illo modis omnibus recuſante, petiit cadauer perempti pueri ad ſe afferri. Quo allato, iuſſit ſurgere puerum & dicere, num à parentibus ipſius occiſus eſſet. Ille ſurgens, dixit eius cædis illos prorſus conſcios non eſſe, atque ita diſcedendi eſt illis facta poteſtas. Manſit toto illo die cum parentibus ſuis vir beatus, & manè Angelico miniſterio Paduam reductus eſt.

Nota inſigne miraculum.

Liberat parentes ab imminenti periculo mortis.

Paduanus quidam viro Dei confitens peccata

ſua, inter alia expoſuit ei, quòd matrem ſuam A tanta vi truſiſſet pede, vt illa compulſa ſit cadere. Id audiens vir ſanctus, omnis malitiæ boſtis capitalis, cum quodam ſpiritus feruore dixit: Pes quo pater & mater percutitur, meritò quamprimum debet amputari. Quod ille homo ſimplex perperam accipiens, ilicò domum abit, & pedem amputat. Mox per omnium ora volitat crudele facinus, & ad virum Dei refertur. Qui abſque mora adit hominem, & poſt oblatas Deo preces, Crucis ſigno expreſſo, iungit pedem tibiæ, & aliquandiu linit ſacris manibus ſuis. Confeſtim ſurgit humo incolumis, ambulans, & exiliens, & laudans Deum, ingentes agens gratias ſeruo eius fideli Antonio.

Pedem truncatum reſtituit.

B Tyrannidem apud Veronenſes occupante immaniſſimo illo Encelino Romano, cum didiciſſet B. Antonius multam eum hominum cædem per ſummam crudelitatem Veronæ feciſſe, intrepidus ad illum acceſſit, atque his verbis compellauit. Imminet ceruicibus tuis tyranne ſæuiſſime & rabide canis horrenda ſententia Dei. Quouſque non temperabis tibi à fundendo inſontium hominum ſanguine? pluraque his ſimilia voce libertima in faciem ei dixit. Qui verò aderant nihil expectabant aliud niſi more ſuo iuſſurum vt trucidaretur, ſed ſecus euenit. Nam omni poſita feritate, inſtar ouis, ad collum ſuſpenſa zona, coram viro Dei humi proſtratus, culpam ſuam humiliter dixit, omnémque pro illius arbitrio promiſit emendationem, C adiecitque: Viri commilitones, non vobis iſthuc mirum videatur. Nam reuera diuinum quendam vidi fulgorem ex eius vultu vibrari, qui adeò me perterruit, vt me repentè in tartarum demerſum iri vererer. Ex illo tempore multa erga hominem Dei deuotione fuit, & quoad vixit, à multis malis, quæ alioqui, ſicut ipſe fatebatur, feciſſet, illo retrahente abſtinuit.

Encelinum Tyrannum durè arguit.

Obitum ſuum longè ante præſciuit: ſed ne fratres dolore afficerentur, illis indicare noluit. Decimoquinto ferè ante mortem ſuam die, cum è quodam colle contemplaretur amœnam Paduæ planitiem exultans ſpiritu, ſitum vrbis eius miris vehebat laudibus. Verſus deinde ad fratrē itineris D ſui comitem multo honore ciuitatem illā breui affectū iri prædixit, non tamen exprimēs cuiuſmodi ille honor futurus eſſet. Sed ab illius obitu vſque in præſens gratulatur vrbs illa fælici rerum experimento, quando propter viri Dei præclara merita, innumerabilium hominum frequentia vtſiatur.

Obitum ſuū longè ante præſciuit.

Padua fœlix reliquiis ſancti viri.

Sed cùm iam meſſis inſtaret, & vir Dei ſciret colligendis frugibus populum occupatum iri, ſtatuit ad tempus concionibus ſuperſedere. Pertæſus verò crebri cum ſecularibus hominibus congreſſus, extra oppidum ad locum quendam ſolitarium, quem Sancti Petri campum vocant, ſeceſſit, Deo, & ſibi vacaturus. Nec verò mediocriter eius aduentu exhilaratus Tiſo vir nobilis, in cuE ius ditione erat locus fratrum, multa humanitatis officia propenſiſſimo animo illi præſtitit. Habebat is locum quendam nemoribus conſitū, haud procul à domo fratrum: in quo erat arbor procera, ex cuius trunco ſex rami emerſerant, coronæ ſpeciem referentes. Eam vir Dei conſpicatus, cellulam ſuper eam ſibi extrui voluit, quod ſolitudini & quieti opportunus ille locus videretur. Id vbi Tiſo ex fratribus cognouit, ipſe ſuis manibus viro Dei, & duobus ſociis eius tres cellulas cum multa deuotione fecit. In ea igitur cellula vir Dei vitam degens ſolitariam, inſtar apis ſedulæ lectioni Scripturæ ſacræ, & contemplationi vacabat. Atque

Degit ſolitarius ſupra ingentem arborem.

A hæc inter mortales illius extrema fuit habitatio.

Iam igitur ſeparatus ab hominum turbis, viuebat ſibi, ſanctis meditationibus & feruentibus precibus intentus, vt ſpiritum ab omni rerum terrenarum contagione repurgaret, & ſi qui pulueres ex hominum ſecularium conuictu & conſuetudine, vt aſſolet, illi aliqua ex parte inhæſiſſent, eos lacrymis compunctionis, & capillis ſanctæ contemplationis abſtergeret, cæleſtis patriæ ciuibus propediem fælicitiſſime coniungendus. Cùm autem die quadam è ſua cella prandij hora deſcendiſſet, cum fratribus pro more diſcubuit. Facta verò eſt illic ſuper eum manus Domini, cœpitque repentè totius corporis viribus deſtitui. Morbo auB tem magis ac magis inualeſcente, fratrum manibus ſuſtentatus, a menſa ſurrexit: ſed cùm fatiſcentes artus ſuſtinere non poſſet, in cuiuſdam lectuli ſtramenta ſe præceps inclinauit. Sentiens itaque corporis diſſolutionem imminere, accito ad ſe ſocio ſuo fratre Rogerio, dixit ei: Si tibi conſultum videtur, frater, ob vitandum horum fratrum grauamen, Paduam me conferam, ad B. Mariæ locum. Quod cùm fratri illi placeret, in currum imponitur vir Dei. Monitus autem à fratre quodam qui illum inuiſere conſueuerat, ne propter ciuium importunitatem in vrbem ingrederetur, ad cellam fratrum iuxta Monaſterium pauperum dominarum commorantium ſe perduci curauit. PauC latim autem ingraueſcente ægritudine ad extrema feſtinauit. Cúmque nonnihil quieuiſſet, facta confeſſione, hymnum illum de beata Maria; O glorioſa Domina, canere cœpit. Deinde ſublatis oculis, aliquandiu ſurſum diligentiſſimè eos intentos tenuit. Cùm autem interrogaretur, ecquidnam ita aſpiceret, reſpondit: Video Dominum meum. Cernentes igitur fratres qui aderant, fælicem eius exitum adeſſe è proximo, ſacram vnctionem ei impēdere voluerunt. Vt autem vidit ſanctus vir fratrem ex more ſacrum oleum apportantem, intuens in eum ait illi: Hanc vnctionem ego habeo intra me, etſi autem neceſſe non eſt vt hanc mihi extrinſecus adhibeas, at placet tamen & vtilis eſt. Suſcepit D igitur ſacram vnctionem, extenſiſque manibus, & palmis iunctis pſalmos quos pœnitentiales vocāt, cum fratribus perlegit. Inde quaſi dimidia elapſa hora, inter manus adſtantium dormienti ſimilis, leniter expirauit. Corpus planè dormire videbatur, manibus in candorem & colorem priſtinum mutatis, & membris omnibus ad nutum contrectantium flexibilibus. Eo autem die quo mortuus eſt, apparuit Abbati Vercellenſi, quem cùm eſſet in corpore præcipuè charum habuerat, maximè quod in Theologia eum inſtituiſſet, & poſt mutuam ſalutationē ait illi. Ecce Domine Abbas relicto aſello apud Paduam, feſtinus ad patriam proficiſcor. Laborabat tum Abbas grauiter ex gutture: ſed vir E Dei leniter eum attingens, totum illud incommodum repentè depulit, & diſparuit. Cùm autem fratres nollent ſtatim eius obitum diuulgare, pueri (nemine ſciente de eius morte) cateruatim per vrbem incedentes, clamabant: Mortuus eſt pater ſanctus, mortuus eſt Sanctus Antonius. Mox populus adinſtar apum aduolat ad domum fratrum, omnium ibi lamentabiles voces & gemitus audiūtur, certatimque omnes ſanctum corpus apud ſe detinere contendunt, imprimis ciues ad caput pōtis habitantes, qui cum armata iuuentute aduenerant. Sed tandem ſedatis tumultibus, & ſeditionibus, Epiſcopus cum Clero, Magiſtratus cum militibus, & innumera populi multitudine, inſtitutis

Viribus repentè deſtituitur.

En quantum fuerat deuotus B. Virgini.

Videt Dominum Ieſum.

Suſcipit ſacrā vnctionem.

Fœliciter migrat in cælū.

Apparet Abbati Vercellenſi.

Pueri miro modo mortem eius produnt.

En quā charus Paduanis fuit vir Dei.

vſque

vſque ad ſacri corporis locum proceſſionibus, ad Eccleſiam beatiſſimæ matris Dei, ſancti viri corpus mira omnium exultatione tranſtulerunt. Epiſcopus ſacrificium fecit, quo peracto, & exequiis celebratis, quinto ab eius obitu die terræ mandatum eſt ſanctiſſimum corpus. Innumera autem tunc facta ſunt miracula, quibus permotus Gregorius nonus Pontifex maximus, anno Pontificatus ſui ſexto, Spoleti, ipſo ſacratiſſimo Pétecoſtes die, beatum virum in ſanctis deinceps numerandum cum ingenti celebritate decreuit, cùm necdum ab eius è vita deceſſu annus expletus eſſet.

Claret miraculis.

Refertur in ſanctos.

Eo autem die quo in ſanctos relatus eſt vir Dei, res ſtupenda accidit Vlyſbonæ. Nam & viri & fœminæ extra domos in plateis cantabant & tripudiabant, & campanæ omnes totius ciuitatis, nullo eas mouente, concrepabant egregiè: nec poterant homines ſe cohibere, quin ſe lætitiæ & tripudiis darent. Ea autem re in multam illis admirationem adductis, non diu poſt superuenere ex Italia fratres, quorum relatu didicerunt eodem ipſo die inuſitatæ lætitiæ ſuæ, virum beatum in ſanctorum albo inſcriptum fuiſſe.

Nota rem miram.

N O T Æ.

Antonins.] *De quo Mart. Roman. cum Baronio in Notis 13. in ij. Eius vitam prolixiùs affert Surius tomo 3. Agunt præterea de eodem Zacharias Lippeolo, Cornelius Grasius, Haraus, Gazetus, Renatus Benedictus, & omnes denique qui Vitas ſanctorum ſcripſerunt. Plura de eodem in Theſauro Concionat. tomo 2. & in Chronico Ordinis S. Franciſci. Obiit anno Domini 1231. In ſanctos relatus eſt anno Domini 1232. Vidi & legi eius doctiſſima opera, quæ duo continent volumina, in celebri Bibliotheca Monaſterij noſtri S. Trinitatis de Marcouſſiaco.*

Vlyſbonam vocant.] *Alias Vlyſſippo vocatur, vel (vt alij ſcribunt) Olyſſipo, Luſitaniæ metropolis, quæ alio nomine dicitur Liſbona,* Liſbone en Portugal.

VITA PETRI EREMITÆ. PARtim ex Guillelmo Archiep. Tyrenſi, & aliis collecta.

Habetur in Hiſt. Belli ſacri.

PETRVS natione Gallus, in ciuitate Ambianenſi, nobilibus parentibus ortus, à primæua ætate iam oſtendebat animi ſui generoſitatem & magnanimitatem. Qui cum eſſet docilis, & bonæ indolis puer, curauerunt parentes, vt partim litteris, ſed præcipuè in re militari erudiretur. In qua arte ita excelluit, vt vix in tota patria, ne dicam in aliis multis, ſimilis ei reperiretur.

Patria & clari natales P. Eremitæ.

Factus adoleſcens & grandæuus, cum cerneret omnia quæ in mundo ſunt eſſe vana & caduca, vitamque hominis eſſe multis periculis obnoxiam; volens ſuæ ſaluti conſulere, decreuit valedicere mundo & pompis eius. Nacta igitur occaſione fugiendi, inſciis parentibus, ſeceſſit in quoddam deſertum & incognitum ſolitudinis locum: vbi multis annis hominibus incognitus, Deo autem cognitus, in auſteritate magna permanſit.

Secedit in deſertum.

In illis diebus terra ſancta ſub Chriſtianorum poteſtate erat, ſed quidam Turcarum Rex execrandus Chriſtianorum inimicus, à paucis diebus Hieroſolymam ceperat, multaſque Chriſtianorum ſtrages faciebat: vnde Eraclius Patriarcha Hieroſolymitanus, cum Priore Hoſpitalis Rhodienſis, venit ad Regem Francorum Philippum Auguſtum, deferens ei claues ſancti ſepulchri & ciuitatis, petéſque auxilium. Rex his auditis, magna compaſſione permotus, decreuerat quidem proficiſci Hieroſolymam cum valido exercitu, ſed à proceribus regni eo quod non haberet hæredem, deterritus, prædicari cruciatam iuſſit: validumque exercitum miſit. Sed tota meſſis ſeruata fuit Petro Anachoretæ. Qui poſtquam (vt diximus) diu in eremo verſatus fuiſſet, cum Hieroſolymam per id tempus nauigaſſet, Chriſti ſepulchrũ viſurus, ex Simeone Hieroſolymitano Patriarcha, & aliis Chriſtiani nominis, qui pauci numero in his locis agebant, edoctus quam miſerabili ſeruitio ea terra premeretur, vbi olim eſſet omnium gentium ſalus quæſita, nullumque eſſe locum tam ſanctum, quem gens impia non cæde, rapinis, ſtupris prophanaſſet, tam valide Petri viſcera ad compaſſionem pupugerunt hæc, quod totus in lacrymas reſolutus conſilium dedit vt ſcriberetur ſummo Pontifici, quatenus Chriſtianos Principes ad eis auxilium præſtandum poſſet incitare. Quod cum optimum viſum eſſet, ipſe iterum ad ſanctum ſepulcrum ſe contulit, Deum pro populo & ſancta ciuitate rogaturus. Cum autem ferè totam noctem in oratione tranſegiſſet, & præ laſſitudine pauluſum ſe quieti dediſſet, ſubito apparuit Angelus Domini in ſpecie egregij adoleſcentis, qui eum monuit, vt Italiam petens ſummo Pontifici Principibuſque Chriſtianis nunciaret vt terram ſanctam ab infidelium poteſtate liberarent. Sed cum non ignoraret inimicum generis humani ſæpius ſe in Angelum lucis transformare conſueuiſſe, expergefactus, rogauit quod ſi eſſet verus bonus Angelus eidem iterum appareret. Quod & factum eſt. Sed cum adhuc dubitaret: Chriſtus Dominus & Rex Angelorum ei apparuit, iubens vt Romam peteret, ſummoque Pontifici inſinuaret, placere ſibi iubereque eam terram piorum armis à Turcarum impietate vindicari, in qua pro publica ſalute & naſci voluiſſet & pati.

Terra ſancta ſub poteſtate Sarracenorũ.

Afferuntur claues S. Sepulchri ad Philippũ Regem Francorum.

Petrus Eremita pergit Hieroſolymã.

Guillel. Tyr. vbi ſupra.

Eremita apparet Angelus, monet vt pergat ad ſummum Pontificem & Principes Chriſtianos pro recuperatione Terræ ſanctæ.

Sabellic. vbi vbi ſuprà.

Hoc inſtructus oraculo ſanctus Eremita, rediens ad Patriarcham narrauit quæ viderat & audierat. Cumque eum conſolatus fuiſſet, acceptis eius litteris, profectus eſt Romam, ſummumque Pontificem Vrbanum conueniens ei Patriarchæ literas dedit, quas ſine lacrymis & exclamationibus legere non potuit, præcepitque ei, vt Alpes tranſgrediens, ad omnes Galliæ Principes, cæteroſque duces Chriſtiani nominis deferret oraculum, omneſque ciuitates & Europæ populos ad eam expeditionem hortaretur. Interea ſummus Pontifex Vrbanus, in Galliam profectus Claromontem venit, vbi piorum Antiſtitum & Ducum conuentum indixit. Et cum ad diem frequentes conueniſſent, huiuſmodi dicitur oratione vſus.

Proficiſcitur Romam ad Vrbanum Papam.

Concilium Claromont.

Etſi Romanæ Eccleſiæ cauſa, quæ reformanda eſt, vt veterem auctoritatem recipiat, magnam mihi neceſſitatem impoſuit huc veniendi, optimi Antiſtites, & Duces clariſſimi, vera Chriſtiani nominis lumina, alia tamen multo maior neceſſitas coëgit me ex Italia peregrè proficiſci, quæ quo maior eſt maioriſque ponderis, eo minus fuit negligenda. Scio enim neminem hic eſſe qui non aliquando audiuerit quæ non multis ante annis in Syria acciderint, circa eam terram quæ ſancta dicitur. Turci Sarracenique, & alia infanda gentium nomina, Chriſti Regis noſtri ſepulcrum armis occuparunt, nullum Hieroſolymis fuit templum, nulla ara, nullus pietatis locus, quem non ſacrilegæ manus aut euerterint, aut in prophanos vſus mutauerint. Cœtus ille piorum hominum qui cum vrbe captus eſt, partim tormentorum metu fidem abnegare eſt

Oratio ſummi Pontificis ad Antiſtites & Duces qui erant in Concilio.

[Cr]udelitas Barbarorum.

coactus, partim qui id facere recuſarint per ſupplicia, & cruciatus martyrium iulere. Sanctiſſimæ mulieres ex tota ferè Europa illuc profectæ, non tam ad inſolentis hoſtis libidinem explendam, quã ad noſtrum dedecus monſtroſis ſunt concubitibus vexatæ. Quod ſi hæc vobis parum digna videntur viri prudentiſſimi, cur arma ad tam longinquum bellum induenda ſint, illud ſuccurrat animis, illa hominum mentem ſubeat reputatio, quàm longè, latéque hodie Mahometi arma impunè euagẽtur, quantum terrarum, quæ Romani olim fuerunt imperij, ſuæ ditionis fecerint. Sed vtinam ea eſſet noſtrarum rerum conditio, vt alienas vacaret calamitates flere. Italia noſtra memoria impiis Sarracenorum armis direpta & vaſtata eſt, nec parua ex B parte poſſeſſa, arces, vrbes, templa, & in his auguſtiſſimas Apoſtolorum circa vrbem baſilicas ſacrilegæ manus diripuere, direptas cremauerunt. Sed quid ego hæc refero? quæ quoniam procul hinc geſta ſunt, minus fortaſſe animos ſubeunt. Quoties Hiſpania & Aquitania quæ veſtra eſt, eandem iniuriam ſenſere? vt hæc lacrymis vix benè abſterſis, damna illa reformidet, Hiberia magna ex parte lugeat. Gallia, etſi id vulnus non eſt eius viſceribus adactum, vicinitate tamen locorum hæc non ſolum audiuit, ſed videre etiam potuit. Germani & aliæ gẽtes ad Septemtrionem poſitæ, quas hæc clades nondum attigit, identidem cogitare debebunt, quale incendium ſibi ab Ortu & Aquilone oriatur, C immo quàm ſenſim gliſcendo tam in proximo luceat. Quod niſi Veneti ſuperi maris oram præſidio tuerentur, quorum occurſu ſæpe dira gens ex Hiſtriæ & Dalmatiæ litoribus depulſa eſt, haud dubiè ad hunc diem tempeſtas illa Germaniæ & Pannoniæ limites tranſcendiſſet. Conſtantinopolitani Imperij opes, quæ dum vigebant, ad ortum & Boreum Europam texerunt, ita vltra Thracium Boſphorum & Helleſpontum hodie acciſæ ſunt, vt anxiæ ſollicitæque ſint de Byzantio retinendo.

Vide egregia apud Paulu Æmyliũ lib. 4 Hiſt Fràc. in Philipp. I.

Quid quod vrbs ipſa etiam his paucis annis, à Turcis & Sarracenis, Alexij ductu, hoſtiliter direpta eſt, ac non aliter vexata quàm ſi iure belli capta eſſet? quo obiec diſcuſſo malo vos conſidera- D re quàm fando ominari, qualis fortuna ſit totius Europæ impoſterum futura, horret animus admonitu eorum quæ ventura ſint, niſi huic incendio maturè ibitur obuiam, omnia mala quæ ij paſſi ſunt, quorum fortuna tam miſerabilis videtur, noſtris (vtinam ſim falſus vates) capitibus incident. Turpi ſeruitio adigentur viri promiſcuè ac fœminæ, pueri puellæque ad ſtuprum rapientur, ac quum parum proderunt lacrymæ, tum dolebitis dum licuit non fuiſſe huic incendio obuiam, non creduntur hæc futura, nec illi qui iam paſſi ſunt, olim credidere. Vtinam non ſæpè inanem ſpem alerennus. Quod ſi non pietatis ſtudium, non religio, non humanitatis iura ad eam vltionem excitant, E excitare ſaltem poterit & debebit neceſſitas, cui nemo niſi ſtultus & demens repugnat. Debet & cæleſte oraculum, quod quale ſit ex homine veſtræ gentis viro inſigni pietate diſcere potuiſtis. Hortari poteſt & illud, quod omnia abundè volentibus aderunt, quæ victoriam polliceri poſſunt, vires, conſilium, auxilia, opes, pecuniæ, quæ omnia quia adhuc integra ſunt, oportet, & fas eſt, hanc ignominiam delere, periculum propulſare. Nec rem monemus quæ ſit hominum viribus deſperanda. Carolus ille Rex veſter qui magni nomen tulit, Gallorum decus & ſplendor, ex Aquitania Hiſpaniaque Sarracenos eiecit. Caro-

Laus Gallorum Regum.

A lus Italia expulit. Carolus, quod gloriari ſoletis, Hieroſolymam cum tota terra quam iure ſanctam appellatis armis recepit. Cæterum quo maior illius gloria eſt, maiuſque nomen manauit ad poſteros, eo vos illius (progenies magis nil decet, Galli duces,) vt recentibus factis vetuſtam veſtræ gentis gloriam non ſolum tueamini, ſed auctam etiam poſteris relinquatis, quam non modò non augebitis, ſed ne tuebimini quidem ſi in hac ſeneſcitis deſidia, ſi natale Chriſti ſolum impiorum planta calcari, ſepulchrum, templum, cæteraque ſacraria cædibus, ſtupris, ſacrilegio, non ſine veſtra, Chriſtianique nominis ignominia prophanata iacere ſinitis. Quin potius dum licet arma capitis, idque B commune dedecus tollitis, Galliæ & vniuerſæ Europæ ſalutem & perpetuum inde otium quæritis. Etenim quanto maiores vobis erunt vires, ſi in vnum conſpiretis, quàm olim Carolo fuerunt, eo certior faciliorque ſequetur victoria, præmia adhæc multa & ampla victores manebunt ex tam opulenta gente, tam diuitibus regnis: ſed illud cæleſtium bonorum multo quidem maius, quod pro fide & pietate fortiter dimicaturis polliceor.

Et Vrbanus huiuſmodi vſus eſt oratione ad Gallos & cæteros Chriſtiani nominis duces, atque adeo pia res viſa, vt ex toto conſeſſu ſæpius ſit continuò acclamatum, Deus vult, Deus vult. Tunc Pontifex, indicto ſilentio, Ite ergo viri fortes, & C id verbum, inquit, quod ex ore omnium manauit pro teſſera vobis in bello ſumite, Crucem ex rubenti panno, qui tam piam profeſſuri ſunt militiã, & dextro humero ſagis aſſumant. Hic res mira fertur, quæ, niſi cæleſte numen piis interceſſe conſiliis credatur, vix referenda, eodem die quo hæc apud Cloromontem acta ſunt, famam decreti belli vſque ad extremas terras peruenitſe.

Crucem imponit S. Pontifex,

Nota rem miram.

Tenuit inde aliquot dies conſultatio creandi Ducis, cui totius belli ſumma decerneretur, decretaque eſt Gothifrido Bolioni. Interea ad trecenta millia armatorum deuota bello affluxiſſe dicuntur. Platina centum millia fuiſſe. D. Antoninus ſexcenta millia peditum, & centum equitum circa Ni- D cæam ſub ſignis Chriſtianos Duces habuiſſe author eſt. Cæterum quantacumque fuit manus illa ſignatorum, ductores habuit Gothifridum, Euſtachium, Balduinum, Boliones, Raimundum Ægidij, & Robertum Flandriæ Comites, Hugonem cognomento magnum, Philippi Gallorum Regis fratrem, Stephanum Valeſium Carnoti Comitem, Podienſem Antiſtitem, & Petrum Eremitam eius expeditionis auctorem. Qui primas belli partes occuparunt, per Germaniam, Pannoniam & Thraciam ingenti armatorum manu, Conſtantinopolim venit. Sed & Galliæ Rex Philippus Auguſtus cum forti exercitu ad hanc expeditionem profectus eſt, vna cum Richardo Angliæ Rege, qui E poſtmodum Regi Galliæ fidem non ſeruauit, quia potentior & maior illo erat, in totius Chriſtianitatis detrimentum. Fuit enim cauſa perditionis multorum, & numquam Chriſtianis voluit præbere auxilium. Sed Dei vindicta non diu diſtulit. Nam cum rediret captus fuit à Duce Limpio Auſtriæ, qui eum ferè per annum in carcere detinuit, quique coëgit eum ſoluere Henrico Imperatori II. centum mille Marcas argenti pro redemptione. Philippus autem Galliæ Rex multas ciuitates inimicorum cepit, & ſtrenuè debellauit, aliosque Chriſtianos qui obſeſſi in ciuitatibus quas ceperant, ab inimicis tenebantur, ſua præſentia ita exhilarauit, quod quaſi Angelus ab eis exceptus

Gothifridus Bolionus Dux militia ſancta.

Eremita pergit Conſtantinopolim cũ valido exercitu.

Philippus Gallia Crucem ſumit.

Vltio diuina in Henricum Regẽ Angliæ ob ſuam perfidiam.

ptus eſt, glorioſuſque & triumphans rediit in Galliam. Fridericus etiam Imperator ad hoc bellum profectus eſt, multaſque inſignes reportauit victorias: poſtmodum eum tranſiret quoddam flumen, caſu cecidit, & ſubmerſus eſt. Sed & etiam ex Ciſalpina Gallia profecti fuerunt, Magnus Otho Medtulanenſium Princeps, & Boemundus Rogerij Apuliæ Ducis frater, cum duodecim millibus electorum virorum. Vitalis quoque Michael Venetorum Dux filium ſuum eum claſſe ſubſidiaria miſit. Sed & Genuenſes magnifici cum 40. triremibus auxilio fuere, qui omnes vno animo ſummo Pontifici annuere. Ac ſic prædicti omnes cum magno labore & ingenti feruore, Regnum Hieroſolymitanum, & ipſam quoque Hieroſolymitanam ciuitatem è manibus Calyphæ Regis Barbari anno ſalutis noſtræ milleſimo nonageſimo nono liberarunt. Cum ipſo namque Calypha Rege pro defenſione aderant, Volux vir in armis ſtrenuus, qui trás Iordanem dominabatur, & multi Barbarorum Reges, necnon & Belcei Auxientis filius: qui omnes maximo cum dedecore, non ſine ingenti vtriuſque cæde à noſtris tandem fuſi & fugati ſunt. Calyphas verò, (vt breuibus vtar) ſub murorum ruina, millibus confoſſus vulneribus animoſiſſimè interiit.

Friderici Imperat. mors in terra ſancta.

Tandem recuperatur S. Ciuitas & Regnum Hieroſolymitanũ.

Calyphas Rex Hieroſol. moritur.

Raynaldus autem Alemanorum Dux in prædicta expeditione Petro Eremitæ ſocius factus, cum ingenti multitudine in Syriam primus peruenit, & confeſtim in agro Nicæno duo magnifica oppida pugnaciſſima, videlicet Exeregorgon & Ciuitum cepit, & multa ibidem ſpoliauit. Sed dum incautè loca cuſtodiret, ſubita Turcorum irruptione Chriſtiani concluſi; Petrus per legationis ſpeciem ſine militibus fugit. Raynaldus vero Dux auxilij ſpe deſtitutus, abnegata Chriſti fidei deditionem fecit. Reliqui autem eum ſiti maximè laborarent, à Turcis turpiſſimè trucidati fuerunt: quæ res Conſtantinopolitano Imperatori Alexio gratiſſima fuit, qui etiam multum noſtris aduerſatus eſt.

Raynaldus Alemannorũ Dux abnegat fidem.

Alexius Conſtantinop. Imperator.

Longum eſſet enarrare quomodo exercitus ille magnus ſub diſciplina magna viuebat, more deuotiſſimorum Monachorum. Tunc temporis eum impreſſoria nun adhuc ars vigeret, Petrus Eremita, B. Mariæ Virgini Dei genitrici valde deuotus, inſtituit Coronam illius, quam militibus quotidie recitandam dedit. Solebant autem in meridie committere prælium, & inde prouenit cauſa pulſationis ſalutationis Angelicæ. Nam qui remanſerant audito ſigno campanæ, flectebant genua, & ſalutationem Angelicam recitabant pro pugnantibus, quos continuis precibus, ieiunijs, & aliis ſanctis operibus adiuuabant. Mirum dictu, cum Chriſtiani continuaſſent hanc orationem, noſtri diuinitus ſemper victores exiſtebant. Quare recuperatio terræ ſanctæ non hominum induſtriæ & armis, ſed ſanctæ Dei genitricis miſericordiæ & bonitati tribuenda eſt.

Vuionius tomo 2. Ligni vitæ in Tract. de Inuent. rerum.

Petrus Eremita Corona B. Mariæ Author.

Inſtitutio pulſationis Angelicæ ſalutationis.

Interea verò poſtquam capta fuit Hieroſolyma, & Rex Chriſtianus in ea conſtitutus: quidam ad propria redierunt, quidam etiam remanſerunt, inter quos fuit Petrus Eremita, qui manſit Conſtantinopoli, vbi & diem extremum clauſiſſe fertur.

N O T Æ.

Petrus.] *De Petro Eremita agunt omnes ferè hiſtorici cum ad eius tempora perueniunt, ſed præcipuè qui hiſtoriam belli ſacri conſcripſerunt, Guillelmus Archiepiſc. Thyrenſ. Paulus Æmylius lib. 4. hiſt. Franc. in Philippo I. D. Antoninus 2. parte hiſt. tit. 16. c. 13. Sabellicus tom. 2. lib. 3. Ennead. 9. Vinc. in Speculo lib. 26. c. 92. Philippus Bergom. in Supplem. Chron. lib. 12. ad annum*

A *1095. vbi eum vocat Eremitam, natione Gallum, prudentiſſimũ religioſiſſimumq; atque incomparabilis ſanctitatis virum. Agit & de eo Baronius tomo 10. Annalium. Plura de eo lege Vuionius tom. 2. Ligni vitæ in Tract. de Inuent. rerum Ord. S. Bened. vbi confutat errorem eorum qui dixerunt eum fuiſſe Ordinis noſtri. Memini me legiſſe alicubi inuidia quorumdam fuiſſe veneno ſublatum, & Conſtantinopoli in Baſilica B. Dei genitricis Virginis Mariæ in Blachernis ſepultum. Fuerunt præterea quidam qui ipſum non fuiſſe Eremitam, ſed ſic vocari ex nomine aſſeruerunt: ſed ſupradictorum & innumerabilium aliorum Hiſtoricorum auctoritate, errare conuincuntur.*]

Partim litteris, ſed præcipuè in re militari inſtrueretur.] *Conſentit Paulus Æmylius vbi ſupra. Pe-*
B *trus (inquit) ex nobilitate Ambianenſi, puer literis imbutus, vbi ætas patiens laborum fuit, rei militari deditus.*

Seceſſit in quoddam deſertum.] *Conſentit Æmylius ſcribens in hæc verba: vir effectus, rebus humanis ſpretis, eremo ſe dicauit.*

Cum Hieroſolymam per id tempus nauigaſſet.] *Paulus Æmylius. Aliquanto poſt, impetus eum ſubiit ſacræ peregrinationis ſuſcipiendæ. Paupertate, vbique cultu inter Barbaros tutus, & acri quidem ingenio, ſed qui corporis ſpecie indecora, breuique ſtatura, & minus liberali facie contemnendus magis quam metuendus videretur: omnia circuiuit luſtrauitque, ac mores impiorum, animos, vrbes, vires cognouit.*

Ex Simeone Hieroſolymitano Patriarcha.] *Pau-*
C *lus Æmylius. Cumque edoceretur à Simone Patriarcha Hieroſolymitano viro ſancto, quæ illi paucis diebus intolerabilia viderentur, &c.*

Chriſtus Dominus Rex Angelorum ei apparuit.] *Confirmat Paulus Æmylius. Acceſſit fama, eum in templo quieſcentem viſum ſibi audire vocem Chriſti iubentis illum cæli legatum redire, nunciareque proceribus Chriſtianis, bellum pro religione ſuſciperent, gererentque. Ita Deum Dominumque velle iubereque.*

Acceptis eius literis.] *Earum tenorem videre poteris apud Paulum Æmylium loco ſupracitato.*

VITA S. CHRISTINÆ VIRGI-
D
nis mirabilis. Authore F. Thoma Cantipratenſi Dominicano.

Apud Surium tomo 3.

VENERABILIS Chriſti virgo Chriſtina in oppido S. Trudonis in Haſbanta honeſtis parentibus orta eſt: quibus è vita abeuntibus, illa cum duabus ſororibus relicta eſt, iis natu minor. Porrò ſorores illæ vitam ſuam religioſè & piè inſtituere cupientes, ita inter ſe ſua munia partitæ ſunt, vt maxima nato vacaret precibus, media domus & rei familiaris haberet curam: poſtremo loco nata Chriſtina, ad paſcua euntia pecora cuſtodiret. Quod illa, tametſi præ cæteris humilius & abiectius videretur, libens ſuſcepit: nec Chriſtus ei
E ſuam adhibere conſolationem diſtulit, internæ ſuauitatis illi ſuppeditans gratiam. Interim tamen illa manſit incognita omnibus, ſoli Deo tanto notior, quantò occultior cæteris.

Patria S. Chriſtinæ.

Paſcendis ouibus adhibetur.

Porro autem ab internis illis ſanctæ contemplationis exercitiis, vires corporis eius adeo debilitatæ ſunt, vt vitam cum morte commutarit. Poſitum itaque eſt in medio corpus exanime, amicis, & imprimis ſororibus eius acerbè lugentibus: deinde manè ad templum deportatum eſt: vbi cum pro anima eius Miſſæ ſacrificium offerretur, ſubito ſeſe cõmouente corpore in feretro, illa ſurrexit, & mox inſtar auiculæ ſurſum ſcandens, ad templi trabes vſque peruenit. Rei nouitate perterriti omnes, qui illic

Moritur.

Miſſæ ſacrificium pro defuncta.

Surgit à mortuis, & miranda facit.

aderant, inde aufugerunt: ſola ſoror natu maxima, non abſque formidine, illic permanſit. Sedit autem Chriſtina immota, donec peractum eſt ſacrificium. Eo abſoluto, Sacerdote eam commonente, coacta eſt deſcendere. Id verò quidam interpretantur, quòd purus & ſubtilis ſpiritus ab humanorum corporum odore abhorruerit. Inde cum ſororibus domum abiit, ciboque corpus refecit. Venerunt autem ad illam ſpirituales quidam amici illius, & quidnam vel vidiſſet, vel paſſa eſſet, ab ea percontati ſunt.

Tunc illa: Statim, inquit, vt è corpore exceſſi, animam meam exceperunt lucis miniſtri, Angeli Dei, deduxeruntque illam in locum quẽdam obſcurum & horridum animabus hominum refertũ. Quæ B verò tormenta in eo loco conſpexi, ea tam immania & acerba fuere, vt nullus ſermone poſſit id explicare. Vidi illic non paucos vita functos, mihi, cùm viuerent, non ignotos. Valdè autem miſerata ego animas illas miſerabiles, quærebam quis eſſet ille locus. Suſpicabar enim tartarum eſſe. Reſponderunt mihi duces mei, locum eſſe purgatorij, vbi peccatores, quos in vita quidem peccaſſe pœnituiſſet, ſed non ſatis, ſcelerum ſuorum meritas pœnas darent. Inde perduxerunt me ad inferorum ſupplicia, in quibus itidem agnoui quoſdam, mihi olim in vita notos. Poſtea verò tranſlata ſum in paradiſum vſque ad thronum diuinæ maieſtatis: vbi cum viderem gratulantem mihi Dominum, vltra omnem C modum lætabar, quod arbitrarer illic me deinceps cum Domino in omnem æternitatem permanſuram. At ille mox reſpondens deſiderio meo: Reuera, inquit, dulciſſima filia, hic mecum eris: ſed nunc, vtrum è duobus malis, optionem tibi facio, vel æternum hic nunc apud me permanere, vel redire ad terras, ibique in mortali corpore abſque illius detrimento pœnas perferre, iiſque omnes illas animas, quas in locis purgatoriis miſerabaris, liberare & eripere: efficereque vt homines adhuc in corpore manentes, tuæ pœnitentiæ & vitæ exemplis ad me conuerſi, à ſuis facinoribus abſtineant & reſipiſcant: peractiſque omnibus, ad me tandem multis aucta meritorum cumulis re- D uerti.

Purgatoriũ.

Ego verò abſque vlla cunctatione, ſub conditione mihi propoſita, dixi me velle ad corpus redire. Et pius Dominus, gratulans quod me promptam obtuliſſem, iubet animam corpori ſuo reſtitui. Qua in re exequenda admirari licet beatorum ſpirituum incredibilem celeritatem. Ea enim hora, cum in Miſſæ ſacrificio, quod pro me fiebat, diceretur, Agnus Dei qui tollis peccata mundi, &c. anima mea ſiſtebatur coram throno diuinæ maieſtatis: cúmque tertio id repeteretur, illi me corpori reddidere. Ita ſe habet exceſſus meus è vita, & ad E vitam reditio. Propter hominum correctionem & emendationem ad corpus reuocata ſum. Itaque deinceps oro ne vos perturbent ea, quæ viſuri eſtis in me: nec talia inter mortales quandoque comperta ſunt. His auditis admirati ſunt amici eius, & non abſque ſtupore, quæ futura eſſent præſtolabantur.

Incredibilis cœleſtiũ ſpirituum celeritas.

Cœpit deinde hominum conuictum & conſpectum incredibili cum horrore fugere, & ad loca deſerta, in arbores, ad turrium & templorum aut aliarum rerum excelſarum faſtigia confugere. Id eius amici conſpicati, quòd putarent eam à malis dæmonibus occupatam, tãdem multo labore comprehenſam, in vincula ferrea coniecerunt. Vbi cum multas moleſtias, præſertim ex hominum odore,

Fugit hominum conuictum.

A multamque penuriam pateretur, nocte quadam diuinitus adiuta, vinculis & compedibus diſſolutis euaſit, fugitque in remotam ſolitudinem, inſtar auium illic degens in arboribus. Cumque egeret alimento (neque enim quamuis ſubtiliſſimum corpus eius cibo carere potuit) diriſſimaque fame cruciaretur, nullo pacto ad hominum conuictum redire voluit, ſed ſola cum Domino manere in deſertis locis. Itaque preces Domino offerens, ſuppliciter eum rogauit, vt ipſius anguſtias & neceſſitatem benigniſſimæ miſericordiæ ſuæ oculis reſpiceret. Vix precandi finem fecit, cum ecce ad ſe oculos reflectens, videt ex aridis mammillis virginei pectoris ſui contra ipſa naturæ iura lac diſtillare. Mira profectò res, & præterquam in ſingulari & incomparabili Chriſti Domini virginea matre, cunctis ſæculis inaudita. Illum igitur lacteum liquorem alimenti loco ſumens, ad nouem hebdomadas ſuo ſe lacte ſuſtentauit. Rurſus autem à ſuis quæſita, reperta & capta eſt, & vt prius, vinculis ferreis conſtricta, ſed fruſtra.

Degit inſtar auium in arboribus.

Suſtentatur lacte ſuarum mammillarũ.

Liberata enim iterum à Domino, venit Leodium: vbi ſacroſanctas immaculati Agni Paſchalis carnes eſuriens, ſupplex rogauit ſancti Chriſtophori Sacerdotem, vt ipſam multis angoribus correptam ſacra communione muniret. Promiſit ille quidem ſe id facturum, ſed addidit, necdum intra horam expedire ſe poſſe. Illa moram non ferens, ad alterius Eccleſiæ Sacerdotem ſe contulit, petiitque ab illo ſimiliter venerabile corpus Domini Ieſu. Is verò abſque mora precibus eius ſe accommodans, illi ſatisfecit. Et ecce repentè quodam ſpiritu incitata, extra vrbem aufugit. Miratur presbyter, & vna cum ſancti Chriſtophori Sacerdote fugientem inſequitur, vſque ad ipſas Moſæ fluminis ripas. Cumque ſperarent illam ſe ad vndas lati fluminis vndas comprehenſuros, cum multo ſtupore cernunt fœminam vero & naturali corpore, haud aliter atque phantaſtico, profundos penetrare gurgites, & in vlteriorem ripam abſque vllo ſui detrimento euadere.

Communicat.

Tranſit illæſa profundum fluuiũ.

Tum verò cœpit illa exercere, quorum cauſa à Domino remiſſa fuerat. Ingrediebatur in ardentes clibanos, coquendis panibus præparatos, & illis incendiis haud ſecus, atque aliquis è nobis cruciabatur, ita vt præ anguſtia & dolore horrendos ederet clamores. Poſtquam autem inde egreſſa fuit, veſtigium nullum alicuius vſtionis in eius corpore viſebatur. Quando ad manum non erant huiuſmodi furni in hominum ædibus, iactabat ſe in copioſos ignes, vel pedes tantum aut manus immittebat, tandiu illic tenens, vt niſi diuino ſeruata eſſet miraculo, non potuerint non in cineres redigi. Interdum deponebat ſe in cacabos plenos bullientis aquæ vſque ad mammillas, vel ſi non eſſent profundi ſatis cacabi, vſque ad renes membra illa, quæ in aquam eiuſmodi mergere non poterat, aqua feruenti perfundebat. Etſi autem præ dolore inſtar parturientis clamaret, attamen detrimenti nihil in egredientis corpore apparebat.

Ingreditur in ardentes clibanos.

Cruciat ſeipſam in aquis bullientibus

Sub aquis Moſæ fluminis hyberno tempore, cùm rigerẽt omnia gelu, crebro & diu morabatur, ſex & eo amplius diebus in eis perdurans. Accedente autem ad fluuium Sacerdote, qui eius gerebat curam, eamque per Chriſti nomen adiurante, cogebatur inde exire. Solebat etiã hyeme ſub molendini rota erecta ſtare, ita vt aqua, vertente ſe rota, in medium verticem & totum corpus eius dilaberetur. Interdum in aquis natans, ſimul cum illis ferebatur in rotam, atque ita horrendum in-

Sæpius per ſpatium ſex dierum degit ſub aquis gelidis.

modum

modum circumacta cum ipſa rota, membris omnibus manſit incolumis.

In rotis etiam, quibus piratæ plerumque puniri ſolebant, inſtar eorum, qui illis excarnificantur, contorquebat brachia & crura ſua: nec tamẽ poſtquam ab illis deſcendit, vlla in membris eius contritio vel fractura viſebatur. Nonnunquam in patibulo inter fures ab illo pendentes ſe ſuſpendebat ad vnum aut alterum diem; ſæpè in monumenta mortuorum ingrediebatur, lugens illic hominum peccata.

In monumenta mortuorũ lugét hominum peccata.

Surgebat quandoque mediis noctibus, & totius oppidi Trudonenſis canes in ſe concitans, ante illos ipſam inſectantes inſtar feræ cuiuſdam curſitabat: ſicque per deuia & per denſos vepres & ſpineta agitata, adeo ab illis compungebatur, & lacerabatur, vt nulla corporis eius pars vulneris eſſet expers, & tamen multo fuſo ſanguine, nulla plagarum aut vulnerum veſtigia conſpiciebantur in eius corpore. Alias ipſa ſe ſua ſponte ſpinis & ſentibus compungebat, vt toto corpore ſanguine perfuſa videretur. Multis id non raro cernentibus, magnæ fuit admirationi, vnde tanta ſanguinis copia in vno corpore abundaret. Nam præter has ſanguinis profuſiones, ſæpiſſimè permultum ſibi ſanguinis venæ ſectione detrahebat.

Concitat cõtra ſe canes, à quibus dirè laceratur.

Magna ſanguinis copia in eius abundat corpore.

Corpus eius tantæ erat ſubtilitatis, agilitatis & leuitatis, vt in arduis & excelſis ambularet, & inſtar paſſeris à tenuiſſimis arborum ramuſculis penderet. Preces Domino oblatura, ad arborum, vel turrium, aut aliarum rerum ſublimium faſtigia ſe recipere cogebatur, vt illic ab omnibus ſemota, ſpiritus ſui requie potiretur. Inter orandum autem, cùm mens eius eſſet diuinæ contemplationi intenta, inſtar liqueſcentis ceræ omnia eius membra in globi cuiuſdam formam conuoluebantur, ita vt corpus eius planè ſphæricum videretur. Illa autem ſpiritus ebrietate ſe remittente, & ſenſibus ſuas ſedes ſuaque in membris loca repetentibus, in eiuſ ſpeciem conglobatum corpus, ad priſtinam redibat formam, membraque extendebantur, quæ informis cuiuſdam materiæ congeriem præ ſe paulo ante ferebant. Sæpe quoque viſa eſt in palis ſepium erecta ſtare, & pſalmos depromere. Moleſtiſſimum enim illi erat, immundam humum contingere.

Corpus ſãcta V. eximia ſubtilitatis & agilitatis.

In globi formam corpus eius cõuoluitur.

At verò ſorores & cognati eius miro afficiebantur pudore, quòd propter eiuſmodi res inuſitatas, homines eam putarent plenam malo dæmone. Itaque non minus improbum, quàm robuſtum virum pretio conduxere, vt eam perſequeretur, & captam ferreis nexibus implicaret. Fecit ille quod iuſſus erat, perſequebatur per deſerta loca fugientem, ſed cùm eam manibus comprehendere non poſſet, tandem tibiam eius claua confregit. Ducta eſt igitur domum, & à ſororibus chirurgus accitus, qui tibiam eius curaret. Ea cauſa miſſa eſt Leodium, curru eam vehente. Sed cùm chirurgus non ignoraret, quanta eſſet vis & robur ſpiritus eius, eam in cellario quodam omni ex parte murato, vinculis fortiter obligatam, & ad columnam religatam, obſeratis oſtiis, incluſit. Stringente autem illo tibiam faſciis ſuis & opportunis remediis fouente, poſtquam ab ea receſſit, illa quicquid ab eo fomentorum adhibitum fuiſſet, abſtrahebat, indignum planè cenſens, alium ſuis vulneribus adhibere medicum præter Saluatorem noſtrum Ieſum Chriſtum. Nec fuit fruſtrata ſpes eius. Quidam enim nocte, irruente in illam ſpiritu Domini, ſolutis vinculis, quibus conſtricta erat, curato vulnere tibiæ, obambulabat per cellarium tripudians, laudanſque

Ab omnibus habetur pro obſeſſa à dæmone.

Diuinitus fracta eius tibia ſanatur.

A & benedicens illum, cui vni & viuere & mori conſtituiſſet. Sentiens autem ſpiritum ſuum ſeptis cellarij coarctari, arrepto ſaxo è cellarij pauimento, multa vi perfregit murum, & quemadmodum arcus quanto fortius tenditur, tanto validius à ſe vibrat ſagittam: ita ſpiritus eius, plus quàm par erat preſſus (vbi enim Domini ſpiritus, ibi libertas,) cùm ipſa mole corporeæ carnis, perinde vt volucres, per acra volitaſſe fertur.

Iĩctu ſaxi murum frangit.

Perinde ac volucres volitat in aëre.

At nec ſic tamen ſorores & cognati eius ab eius inſectatione deſiſtere voluerunt. Vbi enim reuertentem illam comprehendere potuere, iterum vinculis fortiter conſtrinxerunt, & haud ſecus atque canem, exiguo pane & aqua eam ſuſtentarunt. Et B Chriſtus quidem, vt eximiè in ea ſuæ virtutis miracula declararet, ad tempus paſſus eſt eam vinciri & affligi. Itaq; duritia ligni illius, ad quod religata erat, nates eius attritæ ſunt, & humeri computreſcebant: quo factum eſt vt præ dolore, illum ipſum panem ſuum edere non poſſet. Nullo verò eius vicem miſerante, mirificè illius miſertus eſt Dominus Ieſus, effecitque in ea inſigne miraculũ, cunctis ſuperioribus ſeculis inauditũ. Nam ex virgineis eius vberibus oleum manare cœpit. Quod illa tum pro condimento ſicci panis, tum pro vnguento vſurpabat, partim fami remedium adferebat, partim putreſcentia vulnera perungebat. Id verò poſteaquam eius ſorores & conſanguinei vi- C dere, ſibi à lacrymis temperare non potuerunt, nec deinceps auſi diuinæ voluntati in Chriſtinæ miraculis reluctari, eam à vinculis abſoluerunt, & cùm, flexis genibus, ob illatas iniurias veniam petiiſſent, ſuæ illam libertati permiſere.

Affligitur à cognatis.

Ex S. virginis vberibus oleũ manat.

Illa igitur hac freta libertate, quantum licuit & libuit pro hominum peccatis à ſeipſa pœnas repoſcebat ita, vt ſupra iam dictum eſt. Sed cùm multi deſiderio videndi in illa admiranda Dei opera, à propinquis & longinquis regionibus quotidie aduentarent, homines religioſi vtriuſque ſexus, in S. Trudonis oppido degentes, veriti ne quæ in illa diuinitus fiebant humanæ mentis captum excederent, materiamque præberent carnalibus homini- D bus opera Dei malignè interpretandi, ea præſertim, quòd hominum conuictum fugiens, inſtar auis ardua loca peteret, & in aquis piſcium more diu maneret: ſedulis precibus egerunt apud Dominum, vt miracula potentiæ ſuæ in Chriſtina ad communem hominum conſuetudinem moderaretur. Nec verò ſpreuit Deus pias preces & lacrymas ſeruorũ ſuorum. Quodam enim die, ſpiritu vehementiſſimè eam impellente, ad Eccleſiam pagi Vvellenſis confugiens, cùm cerneret apertum ſacri baptiſmatis fontem, illi ſe totam immerſit. Inde verò fertur id aſſecuta, vt eius viuendi ratio deinceps eſſet temperatior & accommodatior ad hominum conſuetudinem, moderatiuſque ſe gereret, poſſétque E commodius ferre & odores & conuictum aliorum.

Ad eam viſendã multi ex lõginquis regionibus properant.

Precibus quorundã Religioſorũ eius vita fit temperatior.

Præſtantiſſimum Domini corporis & ſanguinis ſacramentum crebro, maximéque Dominicis diebus, cum multa deuotione percipiebat, ex eoque, vt ipſa ait, & corporis robur, & ingentem ſpiritus lætitiam capiebat. Nihil autem eorum, quæ propria illius erant, & Chriſti cauſa reliquerat, quæue hæreditario iure ad ipſam deuolui oporteret, vel eſſent deuoluta, in ſuos vſus conuertere potuit: ſed in cibum ſumebat ea, quæ quotidie oſtiatim emendicaſſet, vt eorum peccata portaret, quorum eleemoſynis alebatur. Dicebat verò, ea cauſa diuinitus ſe compelli ad ſceleratorum hominum petendas

Sæpius communicat.

Suſtentatur eleemoſ ynis.

eleemo

Miſericordia ſemper ad bonum finem perducit hominem.

eleemoſynas, vt iȷ per eas ad peccati horrorem & ad agendam pœnitentiam perducerentur, addens etiam, nulla re magis Deum flecti ad miſericordiá erga peccatores, quam ſi illi ſint benigni & miſericordes erga proximos. Nec vnquam ſanè miſericordia, nunquam benignitas, aliò quàm ad bonum finem & fœlicem obitum perducere potuit hominem. Poſſumus id exempli cauſa quodam Chriſtinæ experimento vel teſtimonio confirmare. Die quodam intolerabili ſiti vexata, Deo eam inſtigante, ad menſam cuiuſdam ſceleratiſſimi hominis ſplendide apparatam accurrit, potum ab illo petens. Ille præter morem ſuum inſulita humanitate permotus, viuum ei obtulit, vnde illa parum bibit. Ea cauſa contrá omnium opinionem, qui virum nouerant, Chriſtina affirmauit eum in morte ad pœnitentiæ & contritionis gratiam perueniſſe.

Vir ſceleratiſſimus ob miſericordiã ad cõtritionis gratiam peruenit.

Hæc ergo, vt diximus, illi ratio fuit, quamobrem ſceleratorum hominum, vti diuinitus cogebatur, eleemoſynas emendicaret. Sed cùm aliquid è rebus malè partis acciperet eleemoſynæ nomine, eóque veſceretur, videbatur ſibi ranarum aut bufonum viſcera, aut ſerpentum inteſtina glutire. Itaque eiuſmodi cibos edens, inſtar parturientis clamitabat dicens: O pie Ieſu, quid ita mecũ agis? Cur adeò me excrucias? tundenſque pectus & corpus, aiebat, ô miſera anima, quidnam appetis? cur iſthæc horrẽda concupiſcis? quid his ſordibus veſceris? hũc in modum illa torquebatur, cùm cibos ſumeret ab illis, qui per vim aut fraudem aliis rapuiſſent. Nec minus tamen cruciabatur, ſi ab ſceleratis peccatoribus aliquid petiiſſet, nec impetraſſet. Accidit quandoque vt petenti quippiam homo impius donare nollet. At illa vi ab eo tollens, dixit: Etſi impræſentiarum dare non vis, tamen tibi poſtea ablatum non dolebis, & tunc proderit tibi, quod iam non prodeſt. Cùm illi deeſſet manica in veſte, vel capitium in pallio, ſi quis ei veniret obuiam à quo, ſpiritu eam intus admonente, ea accipere deberet, primò rogat illum, & ſi daret ille, agebat gratias: ſin minus, auferebat etiam recuſanti, & ad ſuas veſtes aſſuebat. Nec erubeſcebat, ſi ad vnam tunicam diſpares vel diuerſi coloris manicas haberet: Veſtes autem eius erant tunica alba, & pallium album tegens totum corpus vſque ad talos, non aliis ferè conſutum filis niſi arboris tiliæ cortice, aut ſalicis viminibus, aut ligneis iiſque paruis haſtulis. Calceis non vtebatur, quibuſuis temporibus indiſcriminatim nudis pedibus incedens. Epularum loco habebat eſcas viles & abiectas & ſcutellarum purgamenta. Aquam appoſitam bibebat, panemque furfureum nimiſque durum, ſed aqua maceratum edebat: iiſque poſt biduana, plerumque etiam triduana ieiunia veſcebatur.

Mirè torquetur ſumens cibos per vim & fraudem malè partos.

Veſtes S. Virg. quales.

Pedibus nudis incedit.

Scutellarum purgamenta habet pro cibo.

Valde fugit honores.

Honores ſummopere fugiebat & gloriã, dicebátque eorum cauſa apud inferos & in locis purgatoriis illos grauiſſimè cruciari, qui veritatis in hac vita à Chriſto notitiam accepiſſent. Porrò ſemper ferè tanquam mœrens & lugens ibat cogitabunda: quippe cui Deus quotidie morientium vel ad ſalutem, vel ad perditionem merita reuelaret. Si quis intra oppidum vita functus eſſet, quem illa apud inferos damnatum ſpiritu cognoſceret, fundebat lacrymas, affligebat ſeſe, torquebat cum multo cruciatu brachia ſua & digitos, perinde ac ſi ſine oſſibus eſſent flexiles. Erat verò dolor eius intolerabilis cunctis illam cernentibus, vt nulla quamuis adamantina pectora eum abſque multa ſui contritione & compunctione ſuſtinere poſſent. Illorum autem nomine, qui ibant ad vitam ſempiternam, ineffabili exultatione & tripudio afficiebatur, ita vt ſine ſumma admiratione tanta eius iucunditas videri non poſſet. Atque illi, qui ſpiritus eius virtutem nouerant, facile animaduertere potuere, ex eius tum gaudio, tum mœrore, quis in eo oppido morientibus eſſet hus adfuturus.

Cognoſcit diuinitus ſaluationem & damnationẽ hominum.

Illa ſanè libentiſſimè atque officioſiſſimè è vita migraturis aderat, adhortans eos ad faciendam peccatorum confeſſionem & fructus pœnitentiæ, ad concipiendam ſpem vitæ beatæ, ad vitandus ſummo horrore æſtuantis gehennæ cruciatus. Neque id Chriſtianis duntaxat, ſed etiam Iudæis, quorum erat eo in loco ingens numerus, mirabili commiſeratione & ſolicitudine præſtabat.

Moribundos ad confeſſionem & pœnitentiam adhortatur.

Spiritu prophetiæ præditam illam fuiſſe, non vno modo doceri poteſt. Præmonuit multos, vt ſuæ ſaluti conſulerent: multos de occultis ſceleribus ſecreto obiurgauit: iiſque agendæ pœnitentiæ auctor fuit. Confligente Brabantiæ Duce cum hoſtibus ſuis, quæ fuit pugna miſerabilis, cæſis permultis, illa haud ſecus, atque ſolent parturientes, clamabat dicens: Heu, heu, video aërem gladiis & ſanguine plenum. Properate ſorores, properate, preces fundite ad Dominum, ſtillẽt lacrymas oculi veſtri, ne contineat Dominus in ira ſua miſericordias ſuas. Cuidam etiam ſanctimoniali in eodem Monaſterio S. Catharinæ dicebat, feſtina filia, properè te confer ad deprecandum Dominum pro patre tuo, qui in præſentiſſimo iam ſalutis ſuæ periculo verſatur.

Claret ſpiritu prophetico.

Erat in illo Monaſterio ſanctimonialis quædam, quæ fugã meditabatur. De ea igitur ita dixit Chriſtina: O vas inane, huic Monaſterio magno dedecori & offendiculo futurum. Non multum inde temporis interceſſit, vt Chriſtina dixerat, illa à Monaſterio aufugit, Monaſterióque ſua incõtinentia magno probro & ſcandalo fuit. Attamen reſipuit, & Monaſterio ſe ad agendã pœnitentiam reddere voluit: ſed cum ea in re ſanctimoniales ſupra modum difficiles & inexorabiles ſe præberẽt, Chriſtina eas reprehendit dicens: Tametſi vos non magni penditis perditionem eius, attamen non paruo illius anima Chriſto conſtitit, qui eius cauſa fudit ſanguinem ſuum, & mortem perpeſſus eſt. Nec deſtitit hunc in modum inſtare apud eas, donec pœnitentem illam rurſus in ſuam ſodalitatem admitterent.

Laborat pro reaſſumptione cuiuſdã apoſtatricis Monialis.

Vir quidam nobilis ad ſepulchrum Chriſti viſitandum peregrè profectus eſt. Eius vxor orauit & adiurauit Chriſtinam, vt eum ſuis precibus ſaluum & incolumem ad ſuos reduceret. Fuit quidem moleſta Chriſtinæ illa nobilis fœminæ obteſtatio, attamen multas pro eius marito preces Domino obtulit, multos labores ſuſcepit, effecítque vt ille ſanus domum rediret. Dixit autem vxori eius quaſi ſubſtomachando: Ecce importunitate obteſtationis compulſa, ſanum tibi reſtitui maritum tuũ: ſed noueris tamen non diu te illius præſentia fruiturã. Dixit illa, & res ipſa vera illam dixiſſe declarauit, nõ diu poſt ab hac luce ſubtracto nobili viro illo, & vxore cum liberis in mœrore multo derelicta.

Quidam peregrinus incolumis ad propria precibus S. Virginis reuertitur.

Longè etiã ante prædixit terram ſanctã & Hieroſolymã in impiorum Sarracenorum ditionem redactum iri. Qua autem die à Saladino Ægypti Sulthano capta fuit Hieruſalẽ cũ ſepulchro & Cruce Chriſti, illa in caſtro Loënenſi tum conſtituta, ſpiritu cognouit rem geſtã: cúmque multum exultaret, ab iis, qui aderant rogata vt eius lætitiæ cauſam exponeret: Iure, inquit, exulto; nã & Chriſtus Dominus

Prædicit terram ſanctam in Sarracenorum ditionẽ redactam fore.

nus cum Angelis ſuis exultans, occaſionem præbuit, qua magna poſſit hominum copia ſalua fieri. Illis rurſus ſciſcitantibus quænam eſſet hæc occaſio, reſpondit: Noueritis terram ſanctam hodie veniſſe in manus hominum impiorum, atque hac re magnam ſalutis oblatam occaſionem. Chriſtus enim pro illata ipſi contumelia dignum cenſuit, vt terra illa hac ignominia afficiatur, quamuis ipſius paſſione ſanctificata, attamen in fine mundi cum ipſo mundo peritura: quando illius recuperandæ cauſa animæ ſemper victuræ, eiuſque ſanguine redemptæ, ab iniquitate ad iuſtitiæ ſtudium conuertentur, fundentque homines ſanguinem ſuum, & quandam morti Saluatoris vicem cum multa deuotione rependent. His dictis mirabantur omnes, & quidam annotarunt tempus.

Quare terra ſancta in manus Sarracenorũ tradita.

Famem illam ingentem, quæ incidit in annum à Chriſto nato milleſimum duceuteſimum ſeptuageſimum, longè ante futuram prædixit, & permulta talia propheticè nunciauit, quæ iam partim completa ſunt, partim complenda credimus. Fuit autem valde familiaris monialibus S. Catharinæ extra oppidum Trudonenſe: cum quibus aliquando de Chriſto colloquens, præter expectationem omnium rapiebatur ſpiritu, corpuſque eius inſtar ludentium puerorum tanta celeritate in orbem crebro vertebatur, vt nulla poſſent in illo membra diſcerni. Cúmque id diu duraſſet, tandem quaſi vltra ferre non ſuſtinens eam corporis agitationem, membris omnibus quieſcebat, & ecce inter guttur & pectus eius audiebatur melodia quædam admirabilis, quam nemo mortalium vel capere poſſet, vel vlla induſtria & arte imitari. Audiebatur quidem muſicus concentus, ſed verba melodiæ, ſi tamen verba dici queant, modo quodam incomprehenſibili exprimebantur. Nulla enim vel de ore, vel de naribus eius vox aut ſpiritus proficiſcebatur: ſed ſolummodo inter pectus & guttur Angelica melodia reſonabat, interim membris omnibus quieſcentibus, & ipſis quoque oculorum palpebris clauſis, haud ſecus atque dormientibus. Deinde poſt aliqua temporis ſpatia, ad ſe nonnihil reuerſa, quaſi ebria, & verè ebria, ſed non à vino, exurgens clamabat: Adducite ad me ſorores omnes, vt ſummæ benignitatis Dominum Ieſum in eius mirabilibus collaudemus. Mox vndique aduolantibus Sanctimonialibus, (multum enim delectabantur Chriſtinæ conſolatione) illa inchoabat, Te Deum laudamus: cæteriſque proſequentibus, totum illud canticum abſoluebat. Inde iam planè ſibi reddita, vt audiuit ex aliis, quid egiſſet, præ verecundia aufugit, fatuam ſe ſimulans.

Etiam ingentem famem prædicit.

Eſt familiaris Monialibus Monaſterij S. Catharinæ.

Inter pectus & guttur Virginis admirabilis reſonat melodia.

Nota ſancta Virginis humilitatem.

Nonnumquam ad ſe reuerſa ab huiuſcemodi mentis ecſtaſi, cum multo cordis dolore dicere ſolebat. O miſerum & miſerabilem mundum, non agnoſcentem opificem & creatorem ſuum! Cur illi non ſeruis, ô miſer? Cur longanimitatis eius patientiam vſque adeo paruipendis & negligis? Eius immẽſam bonitatem ſi perſpectam haberes, etiamſi alius quiſpiam mundus retrahere te vellet, non poſſes tamen eò adduci, vt illum non amares. Sed ô te miſerum, qui te auertiſti ab illo, qui oculos clauſiſti, nec vis videre aut intelligere! Sub his verbis tanquam parturiens contorquebat membra ſua, volutabaturque humi, cum ingenti eiulatu identidem repetens, cur miſer munde non cognoſcis creatorem tuum?

Mundi ingratitudo erga Creatorẽ.

Poſt hæc è domo & cognatione ſua exiens, ad caſtrum quoddam Germaniæ conterminum, quod Locũ vocant, peruenit, ibique apud Incluſam Iuettam, eximia pietate conſpicuam, nouem manſit annis, quo tempore mira per eam operatus eſt Dominus. Ex illa autem Incluſa multa ego didici ex iis, quæ de Chriſtina ſcribenda ſuſcepi: ad quam ego ea cauſa ex longinquis Galliarum partibus profectus ſum.

Degit apud Iuettam Incluſam.

Eo igitur in loco Chriſtina noctibus intererat precibus nocturnis, quas Matutinas vocant. Cunctis autem ab Eccleſia recedentibus, illa obſeratis ianuis per templum ambulans, tantæ ſuauitatis promebat melodias, vt Angelicæ potius quàm humanæ viderentur. Omnium enim muſicorum inſtrumentorum harmoniam, mortalium omnium voces ille cantus vincebat: tametſi longè impar erat melodiæ longè ſuauiſſimæ, quæ illa mente excidente, inter guttur & pectus eius ſentiebatur. Erat autem cantus ille Latinus, rhythmis quibuſdam tinnulis aut dictionibus inter ſe pulchrè conſonantibus ornatus. Intelligebat autem illa ſcripturæ diuinæ Latinas dictiones, ſenſum quoque & mentem illius pleniſſime aſſecuta, licet nunquam didicerit litteras, imò illarum planè rudis eſſet. Quæſtiones etiam ſacræ Scripturæ obſcuriſſimas, ſpiritalibus quibuſdam amicis ipſam rogantibus luculenter admodum explicabat: ſed id tamen faciebat prorſus inuita, & quidem rariſſimè, dicens, ſcripturas diuinas interpretari Clericorum eſſe, non ſuum. Porro Clerum & imprimis Sacerdotes, propter eximium erga Chriſtum amorem, miro ſtudio colebat ac venerabatur, licet è diuerſo multas ipſa ab illis iniurias pateretur. Sacerdotes peccantes, itemque alios è Clero, ſecretius & cum mira reuerentia haud ſecus atque patres ſuos comiter admonebat, darent operam, ne ſanctum Chriſti nomen propter ipſorum peccata, in populo contumelia afficeretur.

Scientiã infuſam habet.

Sacerdotes ſummo proſequitur honore.

Comes Loënſis, multa nobilitate illuſtris, vbi eius ſanctitatem fama vulgante cognouit, ex animo cœpit eam diligere, eiuſque colloquiis & conſiliis ſinceriter ſeſe accommodare. Vbicumque illam vidiſſet, aſſurgebat ei, matrẽque appellabat. Si quid autem Comes ille vel contra ius faſque, vel aduerſum Chriſti Eccleſiam, aut eius miniſtros deſignaſſet, eius vicem haud aliter atque mater filij dolebat, eumque in ſuo Caſtro accedens materna fiducia obiurgabat, impetrabatque ab illo, quicquid ex iuſtitiæ præſcripto eum ſatisfactionis loco præſtare oporteret. Die quodam illo in Eccleſiæ atrio procumbente, cum eſſet multo ſtipatus milite, Chriſtina ſuperueniens, clàm ad eius caput ſe inclinauit. Illo verò & corpus & oculos ſuſtollente, mira oris gratia dixit. O quàm ſpecioſus es Domine! Id autem milites audientes, dicebant Comiti: Audiſne Domine, vt te hæc ſancta prædicet? At Comes: Ego verò, inquit, noui, quem laudet illa. Non me, ſed cæleſtem & immortalem Dominum laudat, à quo pulchritudo omnis proficiſcitur, quique eſt omnium pulcherrimus. Tum illa: verum, inquit, dixiſti. Tu igitur quare illum non diligis? Idem Comes quandoque æſtiuo tempore hora meridiana in caſtro ſuo Loënenſi, quod iam euerſum eſt, cum Limburgenſi Duce & alio quodam Comite colloquebatur. Ad illos igitur intrepida accurrens, Chriſtina magna voce dixit Comiti Ludouico: ô te miſerum, cum quibus iam miſces colloquia? En amicum ſe ſimulat qui hoſtili animo tui proditionem meditatur. His verbis proditor ille perterrefactus, ad horam conticuit, remque, vt erat, verbis diſſimulans, poſtea vera dixiſſe Chriſtinam facto declarauit.

Magno eam in honore habet Comes Loënſis.

Proditorem detegit.

Tt Cum

A Cum autem idem Comes ageret in extremis, Chriſtinam ad ſe acciuit, eamque obuiaè rogauit, vt apud ipſum donec ſpiritû redderet, permaneret. Annuente illa, pius Comes, omnes qui in cubiculo erant, iuſſit ſecedere, ſolam Chriſtinam apud ſe retinens. Poſtquam omnes exierant, virtute, qua potuit erexit ſe, & ſuppliciter ad pedes Chriſtinæ ſe abiiciens corpore toto, omnia peccata ſua, quæ ab anno ætatis vndecimo vſque in diem illum perpetraſſet, cum multo lacrymarum imbre recitauit: non quòd ab illa vellet abſolutionem petere, quam ſciebat illam impendere non poſſe: ſed vt ampliùs hac re illam ad orandum pro ſe promoueret. Deinde iuſſit omnes ſuos vocari in cubiculum, & ea Chriſtinæ conſilio rebus ſuis diſpoſitis, defunctus B eſt. Vidit autem Chriſtina animam eius in Purgatorium perduci acerrimis pœnis excruciandam.

Obtinet à Domino, vt animæ in Purgatorio exiſtentis pœnarum partem in ſe recipiat.

At pia fœmina eius vicem non mediocriter miſerata, obtinuit à Domino, vt poſſet illius animæ pœnas partem in ſe recipere. Apparenti autem illi poſt obitum ſuum, vt ab ea opem peteret, Chriſtina dixit: Age, abſcede hinc, & ea diuinæ ſententiæ præſcripto pœnas luito. Ego verò à meo corpore pœnas exactura, dimidiam Purgatorij tui partem recipio. Videre tum licebat Chriſtinam non breui tempore nocturnis horis modò flammarum incendiis, modò frigoris algoribus cruciari, prout Comitis animam id genus tormenta viciſſim excipiebant. Loca etiam, in quibus Comes peccare C conſueuerat, illa lacrymis nullam conſolationem admittentibus irrigabat, & vbi ille lætatus fuerat ipſa lugebat.

Sub finē vitæ frequētius degit in deſertis.

Extremo vitæ eius anno frequens illi erat habitatio in deſertis locis & in ſolitudine: vnde quidem nonnunquam reuertebatur, ſed rariſſimè tamen niſi quando ad promouendam hominum ſalutem aut cibum ſumendum diuinitus redire compellebatur. Nec potuit tunc ad deſerta properantem vlla monialis retinere: nec reuertentem quiſquam ſalutare, aut quippiam ex ea percontari auſus erat. Nam interdum veſperi rediens per mediam domum ita tranſibat, vt ſpiritus potius quàm corpus videretur: nec facilè licebat internoſci, D an ſpiritus eſſet vel corpus, quandoquidem via terram attingere videbatur. Adeoque illo poſtremo vitæ ſuæ anno omni ferè ex parte corpus eius ſpiritus quaſdam proprietates induiſſe cernebatur, vt humanæ mētes vel oculi corporis eius vmbram via abſque horrore & tremore ſpiritus intueri poſſent. Solebat tunc ex ſolitudine reuertens, apud S. Trudonem in beatæ Catharinæ Monaſterio vt plurimum morari.

Corpus eius ſub finē vitæ mira leuitatis & agilitatis.

Narrauit mihi quiddam de ea venerabilis Thomas, nunc quidem Abbas S. Trudonis, tum verò parochus, quod ſit annotatione digniſſimum. Ad auroram cum ſocio quodam reuertente illo à precibus quas Matutinas vocant, Chriſtina cùm im- E petu quodam tranſiens, in Eccleſiam ingrediebatur. At illi clam ſecuti eam, retro columnam quandam ſe abdentes, obſeruabant quid illa vel faceret, vel precaretur. Ibi tum Chriſtina coram altari haud aliter atque ſaccum quendam aridis oſſibus plenum ſeſe humi abiecit, grauiterque ingemiſcens, ac crebro pugnis pectus & corpus verberans, ita dicebat: O miſerum & miſerabile corpus, quandiu me miſeram cruciabis? quouſque tandem me retardabis à Chriſti conſpectu? Quando tandem miſſam me facies, vt anima poſſit libera reuerti & volare ad creatorem ſuum? Væ tibi corpus miſerrimum, & væ mihi, quod coniuncta ſum tibi.

Agit partes animæ.

A Hæc & id genus alia dicens, tundebat pectus ſuum. At rurſus corporis partes agens, dicebat ſpiritui: O anima miſera, cur adeò me affligis? Et quidnam te retinet intra me, aut quidnam eſt in me, quod te delectet? Cur non pateris me redire in terram vnde ſumptum ſum, vt illic quieſcam, donec in nouiſſimo magni iudicij die tibi reſtituar? Quare non proficiſceris ad requiem tuam, vt potioribus fruaris bonis in illis ſedibus ſempiternis? Hæc dicens ducebat alta ſuſpiria, & anhelo pectore lacrymas fundebat. Deinde paululum quieſcens, & cum ſilentio & ſancta meditatione in Deum ſyncerius incaleſcens, in dulciſſimum riſum ſoluebatur: apprehenſoſque pedes manibus ſuis, cum B ingenti affectu oſculabatur plantas ſuas, ita dicens: O mihi ſuauiſſimum & feliciſſimum corpus, cur ita te verberaui? cur ego conuiciis te proſcidi? An non mihi morigerum te præbuiſti ad quæuis rectè facta & bona opera, quæ Deo authore facienda ſuſcepi? Tu certè cruciatus, & labores placidiſſimè ac patientiſſimè tolerasti quos ſpiritus à te exigebat, rurſuſque oſcula repetens dicebat: Age, nunc comiter ſuſtine optimum mihi gratiſſimum corpus meum: aderit propediem finis laboris tui, iam in puluere requieſces, iam dormies paululum: ac demum canente tuba, reſurges omnis corruptionis expers, animæ ſociaberis, quam in hac vita mœroris & doloris ſociam habuiſti. Talibus C verbis & oſculis blanditer demulcēs corpus ſuum, poſt horam in illud, quod diximus, admirabile iubilum prorupit, tantaque in homine interiori iucunditate complectebatur, vt corpus eius rumpi videretur. Reuera mirabilis Deus in ſanctis, & in Chriſtina ſua, vt ita dicam, ſuper omnem admirationem mirabilis.

Nec non etiā & corporis.

Extremo tempore vitæ ſuæ cibo admodum raro, & quidem exiguo vtebatur. Cum ſanctimonialibus & Religioſis hominibus, vti antea conſueuerat, nolebat miſcere colloquia: ſed parum aliquid cibi capiebat, & ſomno momentaneo refecta, mediis noctibus ibat ad deſerta loca. Per id tempus nemo vnquam ridentem eam vidit, ſed D perinde affecta cernebatur vt ſolent illi, qui præ nimio dolore è poteſtate exierunt, & mente capti ſunt. Incedebat orans, plangens & multum mœrens: cuius eam plerique cauſam tū autumant, quòd de mundi ſtatu & malitia plus ſolito diuinitus reuelationes ei obtigerint. Illud verò incredibili eiulatu ſæpius deplorabat, totum ferè genus humanum corporis pollutione corruptum, eaque cauſa iram Dei, & animaduerſionem vniuerſo orbi Chriſtiano imminere.

Etiā mediis noctibus fugit ad deſerta.

Sub vitæ finē ferè ſemper incedit mœrens & plangens.

Aduentante tandem eo tempore, quo morbo conficienda erat, tantam aſſiduæ contemplationis gratiā adepta eſt, vt permoleſtum ei eſſet aliorſum aciem mentis intendere. Omnibus igitur poſthabi- E tis Beatricē Monaſterij S. Catharinæ ſanctimonialem rogauit, vt lectulum ipſi clam in cubiculo cōponeret, ſimul indicans morbum ſibi imminere. Fecit Beatrix, & quidem libenti animo, quod illa voluit, decubuitque Chriſtina, & morbo ingraueſcente exercebatur. Cum iam autem tres hebdomadas ita laboraſſet ſacram corporis Dominici communionem, & extremæ Vnctionis oleum petiit. Iis perceptis Beatrix in genua procumbens, orauit vt priuſquam è vita excederet, de quibuſdam ipſam efficeret certiorem. Illa verò tacente, Beatrix exiſtimans alibi eam animo occupari, quæſtiones ſuas diſtulit, atque aliquid factura operis, è cubiculo egreſſa eſt, Chriſtina ſola relicta.

Moritura Sacramentū vnctionis ſuſcipit.

Aiunt

Aiunt plerique, ſæpius Chriſtinam rogaſſe Dominum, ne ipſam morientem vllis miraculis cohoneſtaret, ſed inſtar aliorum ſineret migrare ex hac vita: id quod etiam præſtitum eſt illi a Domino. Prius enim quàm Beatrix ad eam eſſet reuerſa, Chriſto vocante ſpiritum exhalauit. Celeriter autem reuertens Beatrix cum ſocia ſorore, corpus eius in terra exanime inuenit, ita proſtratum, vt ſolent cadauera defunctorum: ſed, vt equidem mihi certo perſuadeo, miniſterio Angelorum. Ea re conſpecta, Beatrix, doloris quibuſdam ſtimulis percita, impatientius ſeſe gerens, ruit ſuper defunctæ corpus, clamans & eiulans non mediocriter. Interim verò identidem ſciſcitabatur ex ea, cur abſque illarum bona venia, & ſine ſororum commendatione ad Dominum abiiſſet, ac tandem ſpiritu vehementi concepta fiducia, defixo in defunctæ ora vultu, ita dixit: Semper mihi Chriſtina, dum viueres obediuiſti. Itaque adiuro te & obteſtor per Dominum Ieſum Chriſtum, quem in vita ardenti deſiderio amaſti, vt etiam nunc mihi obedias, reuertariſque in corpus, exponaſque mihi, quod à te ſub obitum cupidiſſimè mihi optabam explicari. Mira res. Simulatque Beatrix hæc ad aures mortuæ inclamauit, Chriſtina reuixit, ſed grauiter ingemiſcens, anxióque vultu Beatricem reuerberans, dixit: Cur meam, Beatrix, requiem interpellaſti? Cur me huc reuocare voluiſti? Iam ducebar ad Chriſti conſpectum. At nunc mea ſoror properè quicquid viſum eſt, propones, ſinaſque, obſecro, ad diu optata reuerti. Vbi Beatrix propoſuit quod voluit, ab ea reſponſum eſt ei. Interim ſorores vndique congregantur ad illam: quas poſtquam crucis ſigno conſignauit, tertiò vita functa eſt, abiitque ad immortalia ſecula ſeculorum. Vixit autem ab eo tempore, quo primo reddidit ſpiritum annis duobus & quadraginta, obiitque anno à Chriſto milleſimo duceneſimo viceſimo quarto, aut circiter. Humata eſt autem extra S. Trudonis oppidum in monaſterio S. Catharinæ, illicque ſeptem annis corpus eius quieuit, ad illud vſque tempus, quo omnem monaſterij ſtructuram in locum propinquum magiſque opportunum tranſtulere. Tum enim vniuerſis ciuibus congregatis, ad tumulum Reuerendæ Chriſtinæ Clerus cum ſanctimonialibus acceſſit: cúmque amouiſſent inde operculum, tanta ſuauitas & omnes & ſingulos peruaſit, vt cuncti pariter vna mente vnoque ore conclamarent, Chriſtinam & in vita fuiſſe mirabilem, & poſt obitum nihilo minus glorioſam. Neque verò quiſquam ambigit morbis liberatos eſſe eos, qui cum fide congrua ad eius tumulum adiere: ſed eiuſmodi proſequi, nobis non eſt integrum.

Moritur ſecundò.

Iterum reuiniſcit.

Tertiò defuncta eſt B. virgo Chriſtina.

Transfertur ſacrum eius corpus.

Ex eius corpore ſuauiſſimus odor manat.

N O T Æ.

Chriſtina virgo.] *De hac admirabili virgine Iacobus de Vitriaco Cardinalis & Epiſcopus ſic ſcribit in Prologo vitæ S. Mariæ Oegniacenſis. Vidi (inquit) aliam, circa quam mirabiliter operatus eſt Dominus, ita vt cum diu iacuiſſet exanimis, antequam corpus eius in terra ſepeliretur, anima in corpus reuertente, reuixerit, atque à Domino obtinuerit, vt in hoc ſeculo viuens, Purgatorium pateretur. Itaque multo tempore mirum in modum à Domino afflicta, quandoque ſe volutabat in igne, nonnunquam hyberno tempore in aqua congelata diu morabatur, interdum in mortuorum ſepulchra ingrediebatur. Tandem verò peracta pœnitentia, in tanta pace vixit, tantamque à Domino gratiam adepta eſt, vt crebro rapta in ſpiritu, animas defunctorum vſque in Purgatorium abſque vlla ſui læſione & ad ſuperna regna deduceret. D. Antoninus eiuſdem meminit 3. part. Surius vitam eius adfert ex MS. tomo 3. Agit etiam de ea Arnoldus Vvionius in ſuo Martyrologio Monaſtico 23. Iuny, qui tamen fallitur cum dicit eam fuiſſe ſanctimonialem in monaſterio S. Catharinæ Ord. D. Benedicti iuxta S. Trudonem, nam in vita eius non legitur, eam accepiſſe habitum religionis, quamuis tamen frequenter & familiariter in prædicto monaſterio conuerſata ſit, & ibidem obierit. Vitam præterea huius beatæ compendiosè narrat Petrus Cratepoleus in Annalib. Epiſcop. Germaniæ.*

In Albania.] *Prouincia Belgij, non longè à Leodio.*

Moſæ fluminis.] *Moſa eſt fluuius Germaniæ, de quo Plinius lib. 4. c. 14.*

Arboris Tiliæ.] *Eſt Tilia arbor, ex cuius interioribus tunicis corrigia fiunt & vincula. Vulgo Tilia dicitur Tillei.*

VITA S. GERARDI EPISCOPI Canadenſis & Martyris. Ex ea quæ eſt apud Surium.

Apud Suriũ tomo 3.

BEATISSIMVS Gerardus, huius lucis lumen per Venetos parentes ſortitus, Dei gratia illum præueniente, ab ipſa pueritia cœpit Domino noſtro Ieſu Chriſto eſſe deuotus, & doctrinæ Euangelicæ per omnia parere. Itaque deuotione creſcente monaſticæ religionis habitum ſuſcepit. Cum igitur ſyncero animo ſanctam vitam duceret, deſiderium ei inceſſit Dominicum ſepulchrum inuiſendi. Egreſſus itaque de terra ſua & de cognatione ſua, tendebat ad Orientem.

Fit Monachus S. Gerardus.

Peregrinationem ad ſepulchrũ Domini ſuſcipit.

Peruenit interim in Pannoniæ partes, cuius habenas tunc Chriſtianiſſimus rex Stephanus moderabatur. Ad quem Regem vir Dei humilis & ſimplex acceſſit: cauſamque ſui itineris ei aperiens, maiori ſtudio & amore ab eo exceptus eſt. Vbi autem animaduertit Rex, eum moribus & doctrina bonum Chriſti odorem ſpirare, clam dimiſſis itineris eius ſociis, illum ſolum apud ſe retinuit inuitum. Cernens verò ſeruus Chriſti ſe ſolum illic derelictum, vt populi ſtrepitus euitaret, eius regionis Eremum, quam Beel vocant, petiit, atque illic ſeptennio ieiuniis & precibus vacans, excepto Mauro Monacho, ſolus habitauit. Interea memoratus Rex Stephanus vt robuſtiſſimus Ioſue, impietatem gentis profligauit, crudeleſque ac barbaros Ethnicorũ mores edomuit: ac plurimorum pectora ad ſuſcipienda ſanctæ fidei ſemina præparauit. Videns autem pius rex regnum ſuum pacis tranquillitatem adeptum, ſeruum Dei Gerardum ab Eremo reuocauit, Pontificalique infula decoratum, ad prædicandum populo ſuo deſtinauit.

A Stephano Pannoniæ Rege honorificè excipitur.

Degit in Eremo.

Pietas Stephani Regis.

Fit Epiſcopus S. Gerardus.

Creſcente verò fidelium numero, Eccleſias Deo per ſingulas vrbes ædificauit: principalem autem Eccleſiam in honorem ſancti Georgij Martyris, ad litùs Moriſij fluminis extruxit, atque inde Moriſſenam ſedem appellauit, quam beatus rex Stephanus dotalitiis muneribus nobiliter ditauit. In qua Eccleſia ad honorem beatiſſimæ matris Domini venerabilem erexit aram: ante quam thuribulum argenteum collocauit, eiuſque miniſterio duos prouectæ ætatis homines adhibuit, qui iugiter illic vigilarent, atque operam darent, ne vlla vnquam hora thymiama ibi deeſſet. Porrò laudibus & venerationi eiuſdem ſacratiſſimæ Virginis tantæ humilitatis obſequio ſe ſubdere nouerat, vt ſi quis reus, clam à ſancti viri familiaribus eductus, veniam ab ipſo peteret per nomen matris Chriſti, mox audito

Stephanus Rex ſacratiſſimæ Virgini Mariæ Deiparæ deuotiſſimus, necnon & S. Gerardus.

numine matris miſericordiæ, paret ſanctus lacrymis perfunderetur, & perinde ac ſi reus eſſet, à reo veniam peteret. Ipſo auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipſum matris Dei, ſed Dominam eam vocant. Si tit autem pronunciatum illius nomen, ſtatim flexis genibus, & demiſsis in terram capitibus, ſeſe inclinant. Atque adeò Pannonia à ſancto rege ſuo Stephano familia ſanctæ Mariæ appellata eſt.

Pannonia B. Mariæ familia appellata.

Humilitas S. viri

Humilitas eius erat incredibilis. Nocturno enim tempore leproſum in ſuo reponebat lectulo, & arrepta ſecuri, ad ſyluam ſolus pergebat, faſciculóſque lignorum pro corporis ſui caſtigatione propriis humeris inde reportans ſeruorum ſuorum labores ſæpe anteuertebat ac ſubleuabat. B Cum illi proficiſcendum eſſet à loco in locum, non iumento vtebatur, ſed vehiculo: in quo ſedens, libros quos ſancti Spiritus gratia compoſuerat, relegebat. Veſtibus cilicinis & ex arietum pilis confectis ſæpe induebatur. Vt autem ſanctis hominibus vſu venire ſolet, aliquando negligentia aurigæ ſui, aut qualiber iniuria læſus, leui ira commotus, iuſsit protinus, hominem reum flagellis cæſum, duris vinculis alligari. Parebant verò illi miniſtri, ſed non ignorantes animi eius clementiam & ſuauitatem, iuxta viam qua ſanctus pater tranſiturus erat, hominem culpæ obnoxium ad ſtipitem alligabant, & plagarum veſtigia in eius nudo dorſo gallinæ aut alterius animantis ſanguine exprimebant. C Cumque eò perueniſſet homo Dei, oblitus ſeueritatis ſuæ, ilicò è vehiculo exilens, ad vinctum illum properabat, & modo ſtipitem, brachia, manus, ac vincula & pedes oſculabatur, munera pollicebatur, ſi veniam & miſericordiam ab homine conſequi mereretur.

Manſuetudo.

Propter Epiſcopalē dignitatem, Eremiticam vitam non deſerit.

Etſi autem Epiſcopalem functionem & dignitatem ſumma prudentia adminiſtraret, attamen Eremum non reliquit: ſed apud vrbes, ad quas concionaturus veniebat, cellulas ſibi in ſyluarum ſecretioribus locis conſtruxit, in quibus pernoctaſſe, multaſque afflictiones, ſoli Deo cognitas, pertuliſſe memoratur.

D Poſtquam autem B. Rex Stephanus totā Pannoniā ad veram Chriſti lucē adduxit, eam ſub patrocinio ſanctiſsimæ Dei matris, ſemperque virginis Mariæ contineri voluit, atque in ipſo die Aſſumptionis eius migrans à corpore, ipſe quoque ad æternam requiem aſſumptus eſt. Succeſſit autē ei Petrus Rex: cui cùm omnes Pannoniæ Principes fidem & amorem ſe conſeruaturos iuraſſent, vnus ex eis, illo exturbato, regiam ſibi auctoritatem per vim vſurpauit. Eo autem regnante, ſicut propheta ait, ſanguis ſanguinem tetigit, & peccata peccatis cumulata ſunt. Namque ipſis ſanctis Quadrageſimæ diebus honeſtiſſimos ſui conſilij viros ſudibus ac palis perinde vt immunda pecora interficere non dubitauit. E Deinde ad Moriſſenam ſedem, nempe ad Gerardi Pontificis locum, Paſchalia ſacramenta celebraturus aduenit: atque in ipſo die Dominicæ reſurrectionis, vt pater eiuſdem loci regio capiti diadema impoſiturus adueniret, ab Epiſcopis & Principibus per honeſtiſſimos viros inuitatur. At illo renuente, reliqui pontifices Regi coronam imponunt, magnoque Cleri & populi comitatu Rex ornatus, Eccleſiam ingreditur. At verò plenus Spiritu ſancto beatus Epiſcopus, ſtola candida indutus pulpitum aſcendit: Regemque his verbis per interpretem intrepidus alloquitur.

In die Aſſūptionis B. Virginis moritur glorioſus Rex Stephanus.

Petrus Regiā dignitatem vſurpat.

Oſee 4.

Prædicit Regi ipſi euentura.

Obſeruatio ſanctæ Quadrageſimæ peccatoribus pro venia, iuſtis pro præmio conſtituta eſt. Quam tu A rex cum cædibus pollueris, mihique nomen patris eripueris, per te filiis dulciſſimis orbato, nullam hodie veniam mereris. Et quia pro Chriſto meo hodie mori paratus ſum, quæ tibi ſunt euentura prænunciabo. Anno tertio regni tui gladius vltionis excitabitur in te, qui tibi regnum improba fraude per vim acquiſitū auferet, & cum illo pariter & vitam. Poſtquam autem euenere quæ dixerat beatus Epiſcopus, totius regni incolæ re ipſa didicerunt eum prophetiæ habere ſpiritum. Prædixerat etiam in illa gente immanem ſeditionem excitatum iri, atque in ea ſe mortem oppetiturum.

Prædicit ſuū obitum.

Vno inde luſtro euoluto, & altero incboato, prædicta ſeditio exritit: in qua cum ad Albam regalē vir B Dei proficiſceretur, apud Eccleſiam S. Sabinę virginis & martyris hoſpitio vſus eſt: illicque cœnantibus fratribus ait. Fratres & amici cras ad cœnam agni Dei vocamur. Altera verò illuceſcente die, pater ſanctus Miſſam celebrauit: menſæque Chriſti multitudinem ſibi adhærentē fecit participem, lætuſque ad martyrium perrexit. Vbi autem ad Danubium intendit iter, ecce turba populi eum circumſiſtit, lapideſque in eum in curru ſedentem iactat, à quibus tamen, Deo eum protegente, tactus non eſt. At impij homines tandem equorum retortis collis ſubuertunt currum, patremque humi abiiciunt, & magno impetu lapidare conantur. Tunc inſtar Protomartyris Stephani primus Pannoniæ martyr, po- C ſitis in terra genibus, clamauit voce magna: Domine Ieſu Chriſte, ne ſtatuas illis hoc peccatum: quia neſciunt quid faciunt. Et cum hoc dixiſſet in pectore lancea percuſſus, obdormiuit in Domino. Multis inde elapſis diebus, fidiſſimus ſancti viri procurator Regem Andream adiit, orās vt peregrini atque hoſpitis patris corpus reſtituat: quod etiā impetrauit, ac deinde ad ſanctum corpus veniens, tam illud nitidum ac luculentum inuenit, ac ſi eo die martyrium obiiſſet. Itaque ad Moriſſenā ſedem illud cum hymnis & canticis tranſlatū, cum multa reuerentia ſepelierūt, vbi multę gratiæ Catholicis collatæ ſunt: non tamen adhuc euidenter vſque ad tempora Ladiſlai regis, & Laurentij Antiſtitis, qui à beato viro D quintus, eius cathedram accepit. Tunc enim à S. Romanæ Eccleſiæ ſynodo iniunctum eſt, vt corpora eorum, qui Pannoniam fidei prædicatione irrigaſſent, ſummo honore afficerentur. Veniente etiam ſedis Apoſtolicæ legato, & nobilium Pannoniæ coacto conuentu, ſacrum huius beati martyris corpus eleuatum eſt, atque Regis & Principum humeris tranſlatū, honorificeque depoſitum eo loco, vbi pro meritis tanti patris ſuperna gratia efficiendis & declarandis miraculis, largius coruſcat, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Deo patre & Spiritu ſancto viuit & regnat, Amen.

Martyrio coronatur.

Orat pro ſuis interfectoribus.

Transfertur ſacrū corpus ad ſuam Eccleſiam.

N O T Æ.

Gerardus.] *De eo Martyr. Rom. cum Bar. 24. Sep-* E *tem. Vitam eius adfert Surius tom. 5. quam ſummatim deſcripſimus. Agunt de eo Petrus in Cat. lib. 8. cap. 145. Trith. de viris Illuſt. Ord. S. B. lib. 3. c. 239. & lib. 4. c. 234. Naucl. Chrono. lib. 2. gener. 35. circa finem. Bonfinius de rebus Hungar. decad. 2. lib. 1. & 2. & alij multi. Obiit anno Domini* 1042.

Paononiæ partes.] *Pannonia eſt regio Europæ, quæ à Græcis vocatur Pæonia, à Latinis verò Hungaria.*

Sudibus ac palis.] *Sudes eſt palus ſeu pertica acuta, qua viui olim martyres & rei transfigebantur, & hoc ſupplicium adhuc in vſu eſt apud Turcas.*

Pulpitum aſcendit.] *Pulpitum hoc loco ſumitur pro cathedra, ſeu pro quocunque loco edito, vnde ſermo habeatur ad populum.*

VITA

VITA B. IOANNISBONI EREMITÆ. Ex D. Antonino Archiepiſcopo Florentino.

Habetur p. 3. Hiſt. tit. 24. cap. 13.

Patria & parentes S. Ioannisboni.

CIRCA annos Domini 1200. tempore Innocentij Papæ III. fuit vir magnæ ſanctitatis nomine Ioannesbonus, de Mantua oriundus, cuius pater Ioannes, mater Bona nuncupati ſunt. Ex quibus nominibus ſimul iunctis, vocatus ipſe Ioannesbonus, ſolitariam agens vitam, qui mira abſtinentia & inſueta claruit, ac miraculis multis. Hic mortuo patre de ciuitate ſua recedens, per diuerſas mundi regiones ad modum ioculatoris pergens diſcurrebat. Mater verò eius pro filij ſalute ſolicita, cum multis lacrymis ad Deũ preces pro ſalute eius fundebat. Cuius deſiderium Dominus exaudiuit. Nam viſitatus à Deo graui infirmitate, cernens ſeculi huius pericula, votum vouit Domino mundum deſerere, & ſoli ipſi ſe dicare, ſi eum ſanitati priſtinæ reſtituere dignaretur, quod & obtinuit. Incolumis igitur factus, facta diligenti confeſſione Epiſcopo Mantuano, & poſtea matre defuncta, à Mantua recedens, ad partes Romandiolæ ſeceſſit prope Cæſaream ad milliare vnum, vbi in quadam Eremo mirabilem pœnitentiam fecit, concurrentibus ad manendum cum eo aliis Eremitis.

Viuit in Eremo.

Vna dierum aduerſarius, qui acrioribus pulſat inſidiis, quos maximè nouit abſtinere à peccatis, vitio luxuriæ eum aggreſſus eſt impugnare ad memoriam reducens, quod aliquando viderat mulierem fortè ab eo dilectam. Cùm autem tentatione ipſa incenderetur vehementer doloris incẽdio, carnis extinxit incendium mirando actu, etſi nõ imitando. Nam accipiens arundinem, & in multas partes acutiſſimas diuidens, quas ſub vngulis poſuit, eleuanſque manus ſuper lapidem taliter percuſſit, quod ad ſummitatem vſque digitorum intrarunt, qui ex nimio dolore in terram cecidit ſemiuiuus, & ſic tribus noctibus ac diebus permanſit. Non deſeruit pius Dominus ſeruum ſuum, pro quo ne offenderetur tanto cruciatui ſe dedit, ſed in ſomnis apparens ei dixit. Quia benè incepiſti, benè perſeuerabis, & optimè tuam conſummabis vitam. Et quia viriliter contra tentationes dimicaſti, de cætero tentatus non eris. Qui ſtatim excitatus, ſanum ſe aſpexit, gratias referens ſaluatori.

Grauiſſimo remedio ſedat carnis tentationem.

Deinceps cœpit vir Dei mirabilem abſtinentiam facere: faciebat enim vnoquoque anno tres quadrageſimas: ieiunium ſcilicet Domini noſtri Ieſu Chriſti. In cuius principio, vnum panem trium vnciarum accipiens, in multos bolos diuidebat, & ſingulis diebus vnum bolum ſumebat. Hoc autem faciebat vſque ad diem Iouis ſanctam: in qua die, quod remanſerat ſuis orationibus tantũ multiplicabatur, quòd omnibus fratribus vſque ad ſatietatem illa die ſufficiebat. Aliam quadrageſimã agebat poſt octauas Paſchæ vſque ad Pentecoſtem, in qua ſingulis diebus ſeruus Dei ſacratiſſima hoſtia pro cibo ſuo contentabatur. Alio verò tempore ſingulis diebus deuotè Miſſam audiebat: in diebus Dominicis & ſolemnioribus communicabat. Quadam die communionem eo recipiente, frater quidam eum irridebat de huiuſmodi ſumptione frequenti, qui nullam deuotionem circa Euchariſtiã habebat, quinimò de ipſo venerabili ſacramento impiè ſentiebat. Cuius errorem aduertens famulus Dei, ei expreſſit, cui confeſſus eſt, & non negauit

Singulis annis tres quadrageſimas facit cũ magna auſteritate & abſtinentia.

A incredulitatem ſuam. Tunc præfatus Ioannesbonus duxit eum ſecum ad quendam fontem aquæ, & accipiens ex aqua illa cyathum vnum plenum dedit ei bibere. Quam cum bibiſſet, confeſſus eſt ſe nunquam tam ſuaue vinum in vita ſua guſtaſſe. Et ſanctus ad eum. Non vides tu chariſſime frater mirabile factum? Si igitur per me miſerum hominem, aqua virtute diuina conuerſa eſt in vinum tam ſuaue, quanto magis credere debes per verba ſacerdotis, quæ ſunt verba Chriſti, panem & vinum conuerti in ſubſtantiã corporis & ſanguinis Chriſti? Et ex tunc ceſſauit dubietas & error à mente fratris illius. Aliam quadrageſimam in hyeme faciebat, in qua de paucis granis fabarum contentabatur. B Reſiduo verò tempore ſecunda, quarta, & ſexta feria in pane & aqua ieiunabat. Nunquam ex quo in Eremo illa ſteterat, carnes comedit, & tota eius comeſtio aſpera, & inſipida erat. Macerabat inſuper famulus Dei corpus ſuum non ſolum abſtinentia cibi & potus, ſed frigore & nuditate, & lecti aſperitate. Habebat enim in cella ſua tres lectos. Vnum, in quo erant ligna acuta, in quo torquebat corpus ſuum & maccrabat. Alium, in quo erat fouca concaua ex parte anteriori: de qua non recedebat, niſi dictis ducentis pater noſter. Alter erat ſuper lignum, ſuper quo corpus ſuum paululum pauſabat, & pro puluinari habebat truncum ligneũ. Calceatus nunquam ibat. Sola tonica ſtraminea C vtebatur: quæ ratione ſanctitatis eius, poſt obitum ſuum decem & octo menſibus, ſub terra fuit illæſa; quæ per ſingulos annos, die tranſitus eius, populo deuotè oſtenditur, & febricitans eius tactu ſanatus eſt.

Inſigni miraculo fratrem de S. Euchariſtia Sacramento malè ſentientem cõuertit.

Nota miram auſteritatẽ.

Veſtis ſancti viri qualis.

Fuit ſanctus iſte deuotiſſimæ orationis, & intantum Deo grata eius deuotio, quod cum in oratione meditaretur Chriſti humanitatem: apparebat ei Chriſtus in forma humana, quem amplexabatur, & magna dulcedine reficiebatur. Quando verò paſſionem Chriſti meditabatur: apparebat ei in forma Crucifixi, cuius vulnera ſingula cum fletu deuotiſſimè oſculabatur. Et quia lucerna accenſa latere non poterat, plurimi audita fama ſanctitatis D eius non ſolùm de propinquo, ſed à remotis etiam partibus ad eum accedebant. Quod cernens, & contemplationẽ eius impediri timens, etiam elationem ſibi non exurgere ex huiuſmodi frequẽtia decreuit ſecedere. Vnde quodam ſero receſſit ab Eremitorio illo, & tota nocte itineris manè cùm exiſtimaret ſe longè eſſe à loco, ſe iuxta Eremitorium inuenerat. Ex hoc percipiens, Dei voluntatem eſſe illic eũ reſidere, illic permanſit: vbi & virtutes magnas oſtendit. Quadam die eo orante, aduenerũt fratres, dicẽtes ei, quòd vnus tẽtabatur ad egreſſum ſeu receſſum ſuæ cõgregationis. Qui ſurgens vocauit illum tentatum, eum duxit ad coquinam, & accenſo igne corã eo, ipſe ingreſſus eſt nudis pedibus illæ- E ſus, qui nõ nocet iis, qui ſeruiũt Deo, & perſeuerãt, quia nec ignis, nec aliquid poteſt eos lædere. Quid plura? lignum ardens de camino accepit, & exiens domum ſic ignitum plantauit in terra. Quod quidem lignum eadem die pullulauit, floruit, & fructum fecit. Et quoniam de pinu illud lignum fuit, de illius pinis quicumque voluit accepit. Quæ omnia iuuenis conſiderans, liber à tentatione in propoſito ſancto permanſit.

Sæpius ei apparet Chriſtus.

Illæſus exit ab igne.

Alio tempore cum pluuia magna deſcenderet è cælo, & muros quem fratres ſui ædificabant, ad ruinam inclinare videretur, vocatos ab eis facta oratione ceſſauit pluuia, & facta eſt ſerenitas magna. Quadam die duo irriſpetiti acceſſerunt ad eũ,

Aliud miraculum.

& cum ad inuicem diſputarêt ſuper quadam quæ-
Scientia infuſa. ſtione litigioſa, vir Dei literarum humanarũ ignarus, diſſolutionem quæſtionis, & locum in decretis, vbi dicta quæſtio ſoluta erat, inſinuauit. Appropinquante autem die vitæ termini, mittit Deus
Iubetur redire in patriã. Angelum ſuum, qui dixit ei: Ioanneſbone ſerue Dei ſurge, & reuertere ad terram natiuitatis tuæ: placet enim Deo quòd corpus tuum ibi requieſcat. Qui vt verus obediens iter aſſumens, ad Mantuam peruenit, à ciuibus exceptus honorifice. Cui fratres oratorium conſtruxerunt, & poſt paucos dies in Domino requieuit. Sed ante terminum vitæ eius, quædam mulier habens vnicum filiũ viro deſolata, eo infirmante & decedente priuata fuit: quæ inconſolabiliter lugẽs, cum eo pergebat ſepeliri. Re-
B
colens autem famam ſanctitatis famuli Dei Ioãnis, ſumpta magna fiducia, ad eũ portauit filium defunctum, vt eum vitæ ſuis orationibus reſtitueret. Qui
Suſcitat mortuum. miſericordia motus ſuper eam, triduanæ ſuper eo orationi inſtitit, tertia autem die puer ſurrexit à mortuis: quem incolumem reddidit matri ſuæ, illa immenſas gratias Deo, & fratri Ioãni de beneficio referente. Infirmatus igitur vir ſanctus, receptis deuotè Eccleſiaſticis ſacramentis, & datis fratribus plurimis documentis, cum hymnis & laudibus ſpiritum reddidit creatori.

Habetur in ſupplemento Chronic lib. 12. ad annũ 1199.

VITA ALIA EIVSDEM BEATI
C
Ioannisboni. Ex Philippo Bergomenſi.

Ioannesbonus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini inſtaurator, & reformator.
IOANNESBONVS Ordinis Eremitarum D. Auguſtini inſtaurator & pater, natione Mantuanus, iiſdem temporibus, cũ multis annis in Flaminea quàm maximè, & in Vmbria prouincia, vitam religioſiſſimã atque ſanctiſſimam duxiſſet, & multa ibidem Monaſteria Eremitica erexiſſet, atque inſtauraſſet, vbi & religionẽ ſuam labefactatã, & verbo & exemplo plurimum euexiſſet, Mantuam regreſſus, ibidem multis miraculorũ ſignis plurimũ effulſit. De euius ſanctiſſima vita multa & incredibilia, quaſi non credentibus ſcripta referũtur. Quæ ſi omnia hoc in loco enarrare vellẽ, & ordinis ſuſcepti, & voluminis modũ profectò excederem. Sed
D
quædam pauca ad multorum ædificationem ſcripta ſufficient.

Iuuentutem miſerè cum hiſtrionibus expendit.
Mortuo igitur eius patre viro nobili, hic Ioanneſbonus in ætate florida remanſit. Et cum pluribus abundaret diuitiis, & neminem vereretur, per annos multos lubricis iuuenibus, & hiſtrionibus adhæſit. Quod mater quæ Bona dicebatur, animaduertens, preces cum magnis lacrymis indeſinenter
Precibus matris conuertitur. pro ſalute eius ad Deum fundebat. Cuius preces ex alto Dominus proſpiciens: ipſum filium ad ſalutem ſuam graui morbo percuſſit. Cum vitæ ſuæ
E
diſcrimen haud parum extimeſceret, votum vouit Domino, ſi priſtinæ redderetur ſanitati, Deo deinceps in habitu religioſo ſe perpetuo deſeruiturum.
Facultates ſuas pauperibus diſtribuit. Qui vbi ſanitatem adeptus eſt, cum diligentem cõfeſſionem peccatorũ ſuorũ vrbis Eſpicopo feciſſet, matre iã defuncta, omnes ſubſtantiæ ipſius facultates vendidit, & eas panperibus erogauit. Sicq; prorſus nudus effectus, Chriſti Ieſu fide ac ſpe armatus, ſtatim in Flaminiam prouinciam, haud procul à
Degit ſub quodam ſpecu Habitũ Eremitarũ Ordinis S. Auguſtini ſuſcipit. Ceſena vrbe, ſub quodam ſpecu conceſſit. Ibique mirum in modum ſe affligens, maximũ ſibi ſanctitatis nomen acquiſiuit. Indéque ſuſcepto Religionis Eremitarum D. Auguſtini habitu, adeo in principio Religionis ingreſſus, carnalibus incẽdiis pulſatus fuit, vt parum abſuerit, quin à propoſito ſancto retrocederet. Sed miles Chriſti manum mittens ad fortia, doloris incendio, carnis extinxit incendium. Nam arundinem accipiens, in multas eam ſubdiuiſit particulas, & eas peracutas, ſub vnguibus manuum ſuarum infixit, & ſuper quendam lapidem manus contulit, quod vſque ad digitorum
Magno tormento ſedat carnis tentationem. ſummitatem infigerentur. Quo vehementiſſimo dolore quaſi exanimis effectus in terram decidit: ibidemque tribus diebus & noctibus tanquã mortuus permanſit.

Apparet ei Chriſtus.
Verùm pius Dominus ſeruum ſuum non deſeruit: ſed per viſum ei apparens, adhortari eum cœpit dicens: Fili, quia viriliter feciſti, optimè vitam conſummabis, non deinceps vllo pulſaberis tentamẽto. Elapſaque viſione, hic ſeruus Dei ab omni
Diuinitus ſanantur eius vulnera. prorſus dolore alienum ſe ſenſit, gratiaſque Deo agens immenſas, incredibili poſtmodum abſtinentia vſque ad mortem corpus ſuum afflixit, cuius quidem exemplo per totam Flamineam & Vmbriã, non modo Eremitæ, ſed & ſeculares plurimi ad eum confluxere, ipſumque ſibi patrem & doctorem conſtituere.

Exemplo S. Guillelmi Eremita quondam Ducis Aquitaniæ, mirè Ordinẽ propagare ſatagit.
Audienſque vir ſanctus celebre nomen B. Guillelmi olim Aquitaniæ Ducis, in Galliis Ordinem Eremitarum D. Auguſtini labefactatũ, & moribus, & inſtitutis, ac ædificiis plurimum inſtauraſſe, eius exemplo incenſus, & ipſe innumerabilia penè loca per Flamineam & Vmbriam Ordini ſuo erexit: quapropter ad eum tanquam ad patrem, omnes Eremitæ certatim concurrere cœperunt. Quod ille cernens, magis exemplo quàm verbo Ordinis inſtituta inſtaurata reſarcire curauit. Eam ob rem in eiſdem prouinciis religione aucta, ex tunc (vt fit) ab
Fratres Zambonitæ ab eius nomine, Eremitæ Ordinis S. Auguſtini olim dicti ſunt. ipſo inſtauratore & reformatore, fratres Zambonitas, non D. Auguſtini vulgus eos appellare cœpit. Tandem dum vir ſanctus annis quinquaginta, & eo amplius in Flaminea prouincia cõmoratus fuiſſet, diuino numine in patriam reuerſus, plenus dierum & operibus bonis, extra Mantuanam vrbem, in paruo Monaſterio, ibidem à ſuis concioibus ſibi conſtructo, anno à natali Chriſtiano 1222. migra-
Migrat. uit ad Dominum. Cuius ſanctiſſimum corpus paulo poſt intra vrbem ab ordine tranſlatum in Mo-
Transfertur eius ſacrum corpus. naſterio ordinis ſui, ſub titulo S. Agnetis fabrefacto, ſuper altare maius, monumento deaurato, ſummo ſeruatur honore, ad cuius tumbam magna quo-
Miracula ad eius tumulũ. tidie & inaudita fiunt miracula.

S. Franciſcum B. Ioannisboni quondam diſcipulum.
Huius autem ſanctiſſimi viri & patris Ioãniſboni inter celebres præſtanteſque diſcipulos, Seraphicum Franciſcum de Aſiſſio, ſanctiſſimi Ordinis Minorum conditorem fuiſſe conſtat, ſed ne quis dubitet, qui fortè ignarus rei, execrãda plurimum talis videatur ſcriptura, omiſſa Vincentij Galli hiſtorici teſtificatione, qui erſi trigeſimo ipſius hiſtoriarum lib c. 98. referat, dicens, Franciſcum fuiſſe Eremitam, & cum baculo pedibuſque calceatis & corrigia cinctum inceſſiſſe, non tamen huius Ioanniſboni diſcipulũ fuiſſe dixit. Sed hoc in loco hoc vno veriſſimo probabimus teſtimonio, quod apud Mantuam, vbi (vt prædictum eſt) ſacratiſſimum viri extat corpus, & reliquiæ ipſius veſtimentorum, etiam inter antiquiſſimas Monaſterij ſcripturas chirographum aliquando viſum eſt, conteſtans B. Franciſcum de Aſiſſio, profeſſionem Eremitarum ſub regula B. Auguſtini emiſiſſe in manibus fratris Ioanniſboni Eremitæ Mantuani.

NOTÆ.

Ioanneſbonus.] *De quo plura in hiſt. & Chronicis Ordinis Eremitarum D. Auguſtini, necnon in Speculo Exemplo*

exemplorum. Eius vitam paſſim deſcripſit Iordanus de Saxonia in libro de Vita Fratrum lib. 1.

Seraphicum Franciſcum fuiſſe conſtat.] *Scilicet eius diſcipulum. Quod ipſe Philippus Bergomenſis lib. 13. anno 1203. iterum confirmat in hunc modum. Franciſcus Seraphicus Italus ex Aſiſſio Vmbrorum ciuitate oriundus, diui Ioannisboni Mantuani Eremita diſcipulus, &c. Hic quippe cum religionis habitum à B. Ioannebono prædicto ſuſcepiſſet, & in manus ipſius profeſſionis votum ſub regula diui patris Auguſtini emiſiſſet, (vt hoc etiam Tabellarij chirographo authentico comprobatur) & aliquandiu pedibus calceatus, & corrigia cinctus inceſſiſſet, &c. Et paulo infrà. Sed hoc in loco erunt fortè aliqui qui hu-* A *iuſmodi ſcripta impatienter ſuſtinebunt, quod diuum Franciſcum diſcipulum beati Ioannisboni Mantuani fuiſſe dixerim: cùm ſanctus Bonauentura doctiſſimus vir, nullam de huiuſmodi re in compoſitione illius hiſtoria fecerit mentionem, & omnimodam inueſtigationem adhibuerit in inquiſitione ſua vita. Ad hoc reſponderi poteſt, quod nulla ob hoc ſanctiſſimo viro infertur iniuria, neque omnes poſſumus omnia, neque ſancti Euangeliſta vnum & idem de Christo ſcripſere, & tamen vera omnes ſcripſere. Teneat vnuſquiſque in hoc quod ſibi placuerit: nam & ipſe me vera dixiſſe in hoc exiſtimo, cùm non ſiat de articulis fidei. Hac ille.*

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER SEXTVS.

Ex Michaële Seruita, & aliis grauiſſimis Auctoribus collectus.

VITA BEATORVM EREMITARVM Bonifilij, Amidei, Bonaiuncta, Manetti, Alexij, Soſthenij, & Vguccionis, Ordinis Seruorum B. Maria Virginis. Ex Michaële Seruita.

Habetur in Chronico Ordinis Seruorũ B. Maria. Societas laudantium B. Mariam.

SAcer Ordo Seruorum B. Mariæ Virginis incepit anno Domini 1233. in Florentia tempore Gregorij Papæ IX. anno 7. eius Pontificatus, in loco vbi turris illa altiſſima marmurea, ac primæ partes Cathedralis Eccleſiæ ſunt mirabili artificio conſtructæ, è ſocietate pientiſſima Laudantium B. Mariam ſeptem viri mercaturam facientes, à Spiritu ſancto inſpirãtur dum Virginis officium decantant. Ij paucis poſt diebus, induti veſte nigra in memoriam non ſolum obitus virginis, ſed etiam dolorum eiuſdem quos in morte vnigeniti filij ſui paſſa eſt, montemque altiſſimum ab vrbe octo milia paſſuum diſtantem aſcendunt, Senarium nuncupatum, eo quod in medio ſex montium poſitus ab omnibus inſpiciatur, vbi in ieiuniis, vigiliis, aliiſque ſpiritualibus exercitiis in ſolitudine poſiti vacare cœperunt. Nomina autem horum beatorum ſunt hæc. Pater Bonusfilius, vt quidam aſſerunt de Monaldis. P. Amideus. P. Bonaiuncta. P. Manettus ex Antellarum familia. P. Alexius de Falconeriis, P. Soſthenius, P. Vguccionus, ex Vguccionia gente. Confratres verò ſiue ſocietas illa ex qua ſeptem viri iſti exierunt dicitur ſocietas Laudantium B. Virginem Mariam, quæ initium habuit anno Domini 1233. reformata autem fuit anno Domini 1283. ac ordinatum vt etiam ſub titulo ſancti Zenobij ciuitatis Florentiæ Epiſcopi & patroni nominaretur.

Septem viri ex eadem ſocietate diuinitus monentur ſe conferre ad montem Senarium.

Indoleſcente igitur ſeptem virorum optima vita, vniuerſa Florent. ciuitas, plurimaque oppida cir- A cumuicina ad ſacrum Senarium montem confluentes eos videre & audire ſummopere exoptabant: multumque mirabantur, quod qui nuper mercaturam faciebant tam ſubtiliter de regno Dei, & ſpirituali vita diſſererent. Vnde factum eſt vt eorum eleemoſynis cellulas Eremitarum more ſibi deinceps conſtruxerint.

Manichæorũ hæreſis viget apud Florentiam.

Exorta autem & ex inferis reuocata Manichæorum hæreſi in ciuitate Florentiæ, Petrus Veronenſis, vir doctrina, & pietate conſpicuus ab Innocentio quarto Florentiam mittitur, vt huiuſmodi hæreſis interitum faceret. Quod cum Spiritu ſancto ſuggerente ſtrenuiſſimè feciſſet, eius amore tenebantũr præcipuè Serui B. Mariæ quos ſæpe inuiſebat, & libentiſſimè apud ipſos commorabatur. Plu- B ties namque ex quo Florentiam eſt ingreſſus, ſanctus ſe in ecſtaſim ductum affirmabat, montemque altiſſimum luce clariſſima circumdatum, ac omnium florum genere ornatum vidiſſe teſtabatur, inter quos flores, ſeptem lilia candidiſſima, & odore & pulchritudine cæteros vniuerſos excedere animaduertebat. Admirationem tamen maiorem addidit, cum ab Angelis in vnum collecta Deiparæ virgini offerri, & hilari vultu ſuſcipi intuetur. Quæ licet in animo cunctis diebus reuoluiſſet, & à Deo viſionis intelligentiam ſæpius petiiſſet: numquam tamen id conſequi valuit, niſi cum ad ſacrum montem peruenit.

S. Petrus Veronẽſis habet reuelationes de SS. Eremitis.

Ædificata verò Eccleſia in loco dicto Caffagio prope Florentiam, ſtatim imago Annunciatæ à pa- C tribus depingi curatur. Quapropter acceſſito pictore ei hoc opus demandatur. Quo ſuſcepto, pluribus diebus in toto pingendo corpore elaborauit, caput in extrema parte conficiendum relinquens, quod tamen aggrediens & ſæpius tentans explere, fruſtra omnes conatus adhibet. Quæ ſibi ſuccedere ob propria peccata dubitans confeſſionem fecit: deinde ad pingendam imaginem accedens, mirabile dictu, opus præter opinionem ab omni parte elaboratum abſolutumque caput ſanctiſſimum Virginis adinuenit, & tanto cum ſplendore diuino ornatum

Caput imaginis B. Mariæ Virginis ab Angelis depictum.

A ornatum inſpicit, quod fælicisſimorum ſpirituum miniſterio depictum fuiſſe affirmauerit. Eo verò acclamante, & ſacram imaginem venerante, accurrunt patres, & populus qui ad diuina audienda venerat, & gratias Deo, matrique eius reddiderunt. Tunc Virginis ſerui diuino numine ducti, in vnum congregati, propter rem tam admirabilem determinant in futurum Religionis inſignia lilia candida fore cũ hac ſyllaba S. coniuncta, videlicet in cãpo cæruleo effingenda, vt Religionis inſignia nomini correſpõderent, ſimulque cum ſimulachro depicto conuenirent, hos enim flores ab Angelo Virgini delatos fuiſſe ferunt. Sunt qui addunt ob nomen & dignitatem B. Mariæ, hanc literam M. cum corona & liliis intermixtis.

Inſignia ordinis Seruorũ B. Mariæ.

B Cum igitur indies augmentum caperet ſacer Ordo, & in multis locis Monaſteria ædificarentur, conuenientes patres in vnum, Bonumfilium Generalem conſtituerunt. Qui cum bona piaque mente toto vitæ ſuæ tempore ſeruiſſet B. Mariæ, tandẽ ab ea vt Bonusfilius hæreditatem accepit. Nam quadam nocte in ſacro monte, poſtquam ſacra fuerunt abſoluta, & nocturnis horis finis fuiſſet impoſitus (vt moris erat) omnes ſimul conueniũt, audiuntque vocem dicentem: Bonefili, quia mei filij vocem audiſti, & propter eius amorem omnia reliquiſti, centuplum accipies & vitam æternam poſſidebis. Quibus dictis corpus ilico exangue factum, anima ad Chriſtum migrauit. Cunctis verò C expaueſcentibus, iterũ vox auditur dicens: Subuenite ſancti Dei, occurrite Angeli, animam quæ mihi ſeruiuit in terris ad cæleſtia regna deferte: vos autem ſerui mei amantiſſimi corpus humate. Quibus abſolutis patres, vires penè perditas recuperantes, fælici appropinquant corpori, ex quo immenſum odorem emanare ſentiunt, atque faciem quaſi ridentem, ſplendoreque nimio fulgentem inſpiciunt. Obſequiis igitur celebratis, fælix corpus ſepelitur in Eccleſia ſacri montis. M. Paulus Florent. in ſuo Dialogo affirmat hunc ſanctum virum nonnullas hæreſes deſtruxiſſe, ac fidei Catholicæ veritatem concionando acerrimè defendiſſe: obiitque anno Domini 1261. Hic recepit ad D ordinem, habitumque Religionis dedit S. Philippo, eique prophetico ſpiritu plenus explicuit mirabilem viſionem quam habuerat, de qua in eius vita fuſius. Ad cæteros veniamus.

Bonusfilius in Generalem eligitur.

Glorioſa mors B. Bonifilij.

Ex eius corpore ſuauiſſimus odor manat.

Claruit ſpiritu prophetico.

Anno 1266. poſtquam B. Amideus ſecundus inter eos qui ordinem inſtituerant, diu in magnis laboribus vixiſſet, tandem fæliciſſimè migrauit. In cuius obitu glorioſo tota ſacri Senarij domus ſuauiſſimo repletur odore, igneamque flammam ſurſum aſcendere vident omnes patres. Qui ineffabilis vir à ſuæ conuerſionis initio, ad horam huius ſacræ depoſitionis tanta ſuſtinuit in corpore, illudque tot afflictionibus depreſſit, vt eius vita iure continua mors dicenda eſſe videretur. Religionem E ſuæ ipſius ſapientiæ, antequam confirmaretur, in Dei timore direxit, plurimaque monita ſalutaria reliquit. Paulus in ſuo Dialogo ſcribit, puerũ quendam in aquis demerſum eius precibus ad vitam reuocatum fuiſſe. Huius cineres depoſiti fuere in ſacro monte Senario. Dicitur autem quod in ſæculo Bartholomæus vocabatur.

B. Amideo migrãte tota domus ſuauiſſimo repletur odore, nec non ignea flãma ſurſum videtur aſcẽdere.

Puerum in aquis ſubmerſum ad vitã reuocauit B. Amideus.

Authoritate conceſſa à ſummo Pontifice eligendi Antiſtitem ex ordine, patres in Cœnobio D. Annunciatæ in vnum conueniunt, & primum quod vocant Capitulum generale celebrarũt, & in ſummum paſtorem elegerunt ex ſeptem fundatoribus ordinis vnum, ſcilicet R. P. F. Bonaiunctam Florentinum prudentia humanarum ac ſapientia diuinarum rerum valde exornatum, probitate tamen ac ſanctiſſimis moribus longe inſignitum. Poſtquã & ipſe diu Ordinem ſapientiſſime rexiſſet, & importunas mundi, carnis ac dæmonis conſtanter tentationes ſuperauit: tandem vltima hora appropinquante, conuocatis in vnum in ſacro monte patribus, coram omnibus Miſſæ ſacrificium tremẽdum celebrauit. Quo peracto ſacerdotalibus indutus veſtimentis, ad patres ſtatim ſuum dirigit ſermonem, & vt alter Patriarcha Iacob, ſeparationem animæ à corpore prædixit, Religionisque incrementa annunciauit, ad charitatem mutuam admonuit, & ſacra paſſionis myſteria ſingulis flentibus B deuotiſſime narrauit. Dum verò ad locum Crucifixionis enarrando peruenit, ex oculis lacrymarum quaſi fons emanare cœpit, tunc ſuſpiria inſurgunt, gemitus inualeſcunt: quapropter expanſis brachiis æquè ac ſi Cruci eſſet affigendus, ſpiritum in manus Domini reddidit. Cuius corpus in Eccleſia ſacri montis reconditum fuit ann. Domini 1257. Hunc beatum patrem Paulus Florentinus in ſuo Dialogo aſſerit in ſæculo vocatum fuiſſe Ioannem. Addit quinetiam venenum à quodam Antonio Florentino ſub genere eleemoſynæ datum, ſupetaſſe.

Bonaiuncta Generalis Ordinis Seruorũ ſecundus.

Prædicit ſuũ obitũ, & Ordinis incrementum.

Explicatis paſſionis Chriſti myſteriis cum multis lacrymis, ipſe tandem expanſis manibus quaſi eſſet Cruci affigendus reddit ſpiritum.

Bonaiuncta venenũ nocere nõ potuit.

Beatus verò Manettus quartus inter primos ordinis Inſtitutores 3. Generalis electus fuit anno C Domini 1265. iuſſuque Clementis IV. à Reuerendiſſimo Rodulpho Albanenſi confirmatus eſt. Hic etiam fæliciter migrauit anno Domini 1268. quotidianis infirmitatibus attritus, in quas inciderat propter diuerſas itineris ac laborum fatigationes, pro Religionis neceſſitate ſuſceptas. Qui tantæ extitit manſuetudinis, pacis, humilitatis, obedientiæ, ac cæterarum virtutum æmulator: vt eius vita irreprehenſibilis eſſet. Legitur in Dialogo Pauli Florentini, quod cum ſacrificium celebraret, ſanauit claudũ, ſurdum ac mutum, quódque in ſæculo dicebatur Benedictus. Cuius ſacrum corpus honorifice in ſacro monte repoſitum fuit.

B. Manettus 3. Generalis.

Catalogus virtutũ eius.

Claudũ, ſurdum ac mutum ſanat.

Beatus etiam Alexius, poſtquam centum & decem annis vixiſſet, quorum 70. in ordine caſtiſſi- D mè ac ſanctiſſimè tranſegit: in eius obitu fæliciſſimo, Angelos in ſpecie cãdidiſſimarum auium apparuiſſe aſſerit qui prima Relig. tempora deſcripſit ſimul cum R. P. M. Florentino in ſuo Dialogo, immò aſſerunt ambo, Chriſtum in forma pueri coronam ſuper illius ſimpliciſſimi viri caput imponentem viſum fuiſſe. Pluries non tantum Prouincialis Præfectus, ſed etiam Generalis præſul à patribus electus, renuit ob humilitatem.

Lõgæua ætas B. Alexij.

Angeli eo migrante in ſpecie candidiſſimarum auium apparent.

Renuit Generalatum ob humilitatẽ.

Poſtmodum verò B. Soſthenius Generalis Vicarius Galliæ factus eſt anno Domini 1271. & eodem tempore B. Vguccionus Vicarius Generalis Germaniæ. Hi duo patres circa annum Domini 1282. veluti duo diſcipuli euntes in Emaus, colloquen- E tes ad inuicem de iis omnibus quæ acciderant Religioni, & vt ſibi vitam æternam Deus concedere dignaretur deprecari cœperunt. Statim audiunt vocem à longè cuiuſdam exclamantem: O viri Dei quieſcite conqueri, citò quieſcetis. Quibus auditis oculos eleuant, vt loquentem videant. Neminem tamen inſpicientes obſtupeſcunt, & ſtupore repleti ad ſacrum perueniunt montem, ibique leui quadam infirmitate grauati, eadem die migrarunt, quorum corpora in ſacra Eremo recondita fuere. Eorum obitum glorioſum in ſpiritu vidit B. Philippus, vt in eius vita dicetur.

Obitus etiam glorioſus BB. Soſthenij & Vguccioni.

NOTÆ.

Bonusfilius, &c.] *Res eorum geſtæ fuſius leguntur in Dialog. M. M. P. Florent. & in Chronico Ord. Seruorum, & inferius in vita S. Philippi.*

Florentiæ ciuitas.] *Eſt hæc nobiliſſima ac primaria Ethruriæ ciuitas, ante Chriſti aduentum 90. ann. a Syllanis militibus condita. Nam cum Sylla militibus ſuis agrum illum ibi habitandum aſſignaſſet, venienteſque primas ſedes ad Arnum fluuium poſuere, & conſtructo oppido Fluentiam appellauere. De qua Plinius meminiſſe videtur cum dicit Fluentinos profluenti Arno appoſitos. Videbis plura apud Philippum Bergom. lib. 6 fol. 74.*

Manichæorum hæreſis.] *Manichæi dicti ſunt Manantes, phantaſmatum ſeminatores à Mante ſecundum Hieron. anno 264. regnante Probo imper. inſana Manichæorum hæreſis exorta eſt. Dicit D. Aug. de hær. In Græcia diſcipuli eius nomen inſaniæ, quaſi declinarei, & eo ipſo mendaciores vitantes geminata nn. Mannichæum quaſi manna fundentem, pro Manichæo, id eſt, inſano, appellauerunt. Manichæi coniugium deteſtantur. diſt. 30. cap. Illud autem. Manichæus vanitate Lucifer ſeductus, adeo delirauit, vt ſe Spiritum ſanctum a Deo miſſum aſſereret. Hic duas naturas introduxit, id eſt, bonam, & malam. Et Manichæi animas ex Deo, quaſi ex aliquo fonte manare aſſerunt. Dicunt nihil in nobis poſitum eſſe. Negant liberum arbitrium, nec poſſe iuuare ad ſalutem. Ponunt ſummum malum, quod eſt principium omnium malorum, & quod omnia corporalia creata ſunt a Deo tenebrarum, & quod Deus eſt quædam lux corporea, & animam dixerunt partem illius lucis corpori alligatam, & quod dæmones ſunt naturaliter mali, & phantaſiam eſſe dicunt, quod dicitur Chriſtum fœmineo poſſe naſci vtero. Non enim dignum eſt, inquiunt, quod tanta maieſtas per ſordes & ſqualores fœmina tranſire credatur. Alias hæreſes vide in tabula Petri de Pergamo circa opera beati Thomæ. Manichæi damnant Ioannem Baptiſtam, quia in Chriſtum non credidit, eo quod miſit duos diſcipulos cum eſſet in vinculis. Crediderunt etiam Chriſtum non fuiſſe verum hominem, ſed phantaſticum, & damnantur in prima Synodo Bracarenſi. Hi miſeri valdè multiplicati fuerunt, & S. Auguſt. multum fatigauerunt, multique ſancti Patres tam antiqui quàm recentiores, aduerſus eos ſcripſerunt. Legatur Bernard. Lutzenburg. Ordinis Prædicat. in Cat. hæretic. lit. M.*

Petrus Veronenſis.] *Eſt ille celeberrimus ſanctus martyr Ord. Prædicat. qui à Manichæis interfectus fuit anno Domini 1252. Vocaturque Petrus Veronenſis de nomine ſuæ ciuitatis. Extant eius res præclarè geſtæ inter vitas SS. Ego puto quod nullibi fiat mentio de iis viſionibus quas habuit circa Ordinem ſeruorum, præterquam in Chronico Ordinis illius, ex quo eas hic reddidimus.*

VITA S. PHILIPPI ORDINIS Seruorum B. Mariæ Virginis Inſtitutoris eximy. Ex Michaële Florentino Seruita.

Habetur in Chronic. Ord. Seruorum B. Mariæ.

A ſeptem Eremitis initium ſumpſit Ordo B. Mariæ Virginis.

SANCTISSIMVS Ordo Seruorum B. Mariæ Virginis initium ſumpſit apud Florentiam a ſeptem beatiſſimis viris & eremicolis, quorum nomina ſunt hæc, Bonusfilius, Andreas Bonaiuncta, Mannettus, Alexius, Soſtenius & Vguecionis. Hi beatiſſimi viri cum ex ſodalitate B. Mariæ eſſent, & in vigilia ſacratiſſimæ Aſſumptionis Virginis ſimul conueniſſent ad Eccleſiam laudes ſacratiſſimæ virginis recitaturi, audiunt repentè vocem diuinitus eis præcipientem, vt in montem Senarium proficiſcerentur, & illic expectarent quid de eis vellet facere Deus. Illi læti & alacres domū, parentes, diuitias relinquentes paruerunt voci diuinæ, & ad prædictum montem profecti ſunt, vbi die ac nocte indeſinenter ſacratiſſimæ Virgini deſeruiebant. Viuebant autem hi pauperes Eremitæ in magna abſtinentia & rerum omnium nuditate, ita vt multi nobiles ſancta eorum conuerſatione attracti, & vt Deo eiuſque ſacratiſſimæ matri perpetuò deſeruire poſſent, ſe in eorum ſodalitatem aſciuerint: & breui ita multiplicatus eſt opera virginis, ſodalium numerus, quod eis oportuerit diuerſis in locis diuerſas conſtruere manſiones. Quadam die cum quidam ex ſupradictis ſeptem viris eleemoſynā per plateas Florentiæ peterent, lactātes infantes in gremiis matrum clamare cœperunt: Ecce ſerui B. Mariæ Virginis, date eis eleemoſynā. Quod nomen ſemper retinuerunt, & adhoc retinent.

Multi ſe eis adiungunt.

Vnde & quādo ſerui beatæ Mariæ vocari cœperunt.

Poſtquam igitur ſeptem hi viri in monte Senario ſeptem annorum ſpatium conſumpſiſſent, quadam nocte ſingulis ſeparatim apparuit B. Virgo Maria, cum ingenti lumine, & Angelorum multitudine ſtipata, tenens in dextera librum apertum, quem Regulam Sancti Auguſtini dicebat, & qua vti in poſterum deberent, altera pullam tunicam hoc velamento iubens vti. Sequenti die cum ſinguli ſibi inuicem viſionem expoſuiſſent, referētes gratias B. Virgini egerunt, & quæcumque præceperat, fideliter adimpleuerunt, Ordinemque a ſummo Pontifice Gregorio IX. approbari curauerunt, & demum in ſeruitio B. Mariæ perſeuerantes, & amorem erga illam indies augentes, miraculis & ſanctitate vitæ claruerunt. Et hæc ſunt tenera primordia ſanctiſſimi Ordinis ſacratiſſimæ glorioſiſſimæque Virginis Mariæ, qui poſtea magnum incrementum ſumpſit, propter eximiam ſanctitatem B. Philippi, cuius vitam deſcribere, Deo diſponente, aggredior.

A B. Virgine habitum & Regulam ſuſcipiunt.

Fuit igitur hic beatus Philippus ex nobiliſſima familia Benitia, Florentiæ ortus, patre Iacubo, matre verò Albanede, fuitque medicus peritiſſimus, ac in omni ſcientiarum genere diſertiſſimus. Qui B. Philippus in Gymnaſio Pariſienſi & Patauino literis operam dedit, & inſigne doctoratus apud Patauium ſuſcepit. Hic igitur cum ſumma deuotione afficeretur erga ſacratiſſimam Dei genitricem Mariam, ab eadem præmonitus, mundi vanitates dimiſit, & annum trigeſimum agens ſacrum Seruorum Ordinem ingreſſus eſt hoc modo. Viſitans vir Dei quotidie, ſimulque deuotiſſimè ſacra Dei templa, diuino ſpiritu ductus die octauæ ſanctæ iucundiſſimæ reſurrectionis, ſacellum Seruorum prope Florentiam olim ædificatum adit, & ad ſacrum Virginis ſimulachrum ab Angelis depictum, vt diuina audiat, diuertit. Dum vero verba illa Epiſtolæ leguntur, Philippe accede & adiunge te ad currum iſtum, ſtatim quodam timore ac tremore perterritus expaueſcit, viſcera contremiſcunt, corpus quaſi exangue apparet, & ſpiritus in ecſtaſim raptus, in ſyluestrem ducitur lucum, in quo velut alter Anthonius ſingulas vias laqueis, lapidibus, ſpinis, ſerpentibus venenoſis, luto fœdiſſimo repletas videt. Inde verò exire minime valens, exclamat, diuinum implorat auxilium, vocem tamen de cælo eadem verba repentem audit: Philippe accede, & adiunge te ad currum iſtum. Quibus verbis commotus, ſurſum eleuat oculos, & ecce videt currum aureum quatuor habentem rotas, ab oue candidiſſima leoneque fortiſſimo deductum, & circumcirca pulcherrimam Columbam volitantem aſpicit. Huic verò currui inſidentem maxima cum lætitia intuetur beatiſſimam Chriſti parentem, Angelorum ac ſanctorum agmine circumſeptam, ac magno pallio lucum cooperientem.

Patria & parentes S. Philippi.

Eruditio magna S. Philippi.

Rapitur in ecſtaſim, & terribilē videt viſionem.

Quæ omnia dum verus Deiparæ ſeruus hilariter contemplatur, ſacra abſoluuntur diuina, ſimulque hora appropinquat, in qua Eccleſiæ valuæ ſunt claudendæ, quapropter à B. Alexio, qui ſacrarum rerum curam gerebat, vocatur, & his excitatur verbis: o homo Dei ſurge, iam enim tempus adeſt vt ad propria reuertaris, diuina namque ſunt completa; cui tamen clementer reſpondens dixit. Tibi Rex cæli & terræ ignoſcat, qui me ab ingenti ſpiritus dulcedine in qua verſabar exenaſti, & inde egrediens lætus & triſtis cuncta in corde conferens, domum reuertitur, orationibuſque continuis inſiſtens, iterum circa mediam noctem in exceſſu mentis rapitur, & eandem Deiparam virginem, eodem modo decoratam inſpicit, ac huiuſmodi
B
facientem verba audit. Philippe, ad eos celeriter curre fratres, qui ſerui mei nuncupantur. Quibus dictis ſtatim euanuit. Ipſe verò excitatus ſurgens illicò, poſtquam dies illuxit, ad ſacrum diuertitur locum, & humiliter accerſito Præfecto Cœnobij, cui Patri Bonusfilius erat nomen; vniuerſa ex ordine narrat, quibus auditis ſumma afficitur lætitia, & ſpiritu prophetico repletus vt alter Daniel & Ioſeph ſingula viſa ei explicans, exponit ſyluam mundum ſignificare, currum aureum, ſacram Seruorum religionem auro charitatis inſignitam, & virgini inter omnes creaturas nobiliori, ſicut inter omnia metalla aurum, datam ſignificare, quæ quidem gubernatur non ſolum à quatuor Cardinali-
C
bus virtutibus per quatuor rotas deſignatis, ſed etiam à doctrina Chriſti, à quatuor Euangeliſtis deſcripta, regitur.

A B. Alexio excitatur.

Iterum rapitur in exceſſu mentis, & à B. Virgine iubetur ſeculū deſerere.

Bonusfilius ei viſionem explicat.

Cum autem ad ouem & leonem currum trahentes, & ad Columbam circa currum volitantem venit, ouem humilitatem, & manſuetudinem, leonem fortitudinem contra dæmonum tentationem, columbam tandem ſimplicitatem interpretatus eſt, quibus virtutibus Religio debet duci, & ad æternam vtilitate vitam. Sed vt omnia à Philippo viſa exponeret, virginem inſidentem currui, ac pallium nigrum in manibus deferentem, curam peculiarem, quam habebat B. Mater erga Ordinē Ser-
D
uorū, conſtantiſſimè ſignificare affirmat, prædixitque ei etiā eum Apoſtolum virginis futurū. B. Philippus obmuteſcens, miratur radios diuinitatis ex eius vultu emanare, intelligenſque tam altè, tam doctè ſeruum Mariæ obſcuram viſionem interpretantem, præ dulcedine lacrymas fudit, genua flectit, Præpoſitum rogat vt ſacro conſortio dignetur adſcribere, & inter eos potiſſimum collocare qui ſacerdotes non eſſent, ſed qui ſacerdotibus miniſtrarent.

Prædicit ei eum futurum Apoſtolum Virginis.

Votis eius annuens Præfectus, ei ſacrum tradit habitum, & Philippum vocat. Cupiens autem vir ſanctus ſeruire patribus qui in monte Senario tota mente Virgini ſeruiebant, Bonumfilium Præfectum Cœnobij D. Annunciatæ ſuppliciter exorat, vt il-
E
luc ire permittat. Quod cum conſequutus eſſet, illicò eo properat, & ingenti omnium admiratione vt Martha illis miniſtrat, vt Maria autem paſſionem Ieſu Chriſti doloreſque Virginis in quadam cauerna montis, non longè diſtante ab Eccleſia, deuotiſſimè contemplatur. Et adeo iis meditationibus inſiſtit, quòd ſæpe ſuipſius corporis obliuiſceretur, quod ieiuniis macerat & diſciplinis, ingēteſque lacrymas pro offenſis fudit. Cui ignouiſſe oſtendens Deus, ex quadam petra præter opinionem aquas abundantiſſimas emanare fecit, necnon cauerna à cunctis inſpicitur, modo vernacula lingua ab vniuerſis populis fons Sancti Philip-
A
pi vocatur.

Habitū Seruorum ſuſcipit.

Inſeruit fratribus.

Meditationi vacat in ſpelunca.

Durè caſtigat ſuū corpus

Aqua de petra diuinitus manat in ſignū cui Deus peccata dimiſerat.

Iam tempus aduenerat in quo theſauri ſapientiæ, ſcientiæ & ſanctitatis, qui in caſtiſſimo Virginis ſeruo Philippo abſcondebantur, mundo manifeſti fierent. Pater Generalis Iacobus nomine, huius viri probitatem inſpiciens, Senis eum manere determinat, vt qui ad Ordinem tunc temporis eo in loco erant recepti, viuendi Regulam à Philippo diſcerent. Dum eo pergit, obuij fiunt duo doctiſſimi ſacerdotes ex Prædicatorum Ordine, à quibus humillimè ſalutatus, vtputè quod in vultu eius neſcio quid magnum colligerent & interrogatus de quadā quæſtione, ita ſapientiſſimè reſpondit, vt ipſi mirarentur, quare ad altiora venientes, quæſtiones
B
altiſſimas proponūt, quibus omnibus interrogatus reſpōdendo tam argutè & doctiſſimè ſe geſſit, quod ſtupentes eum ſcientiarum diuinarum arcam nominarint. Ipſe verò flexis genibus, magis ac magis clamabat vt tacerent, vt hæc nemini dicerent, quia inter laicos literas neſcientes viuebat.

A duobus Religioſis Ordin. Dominicani de altiſſima quæſt. interrogatus doctiſſimè reſpōdet beatus Philippus. Cupit latere, ſed fruſtra.

His ſupplicationibus non annuentes, cum Senas peruenerunt, patribus Seruorum narrant theſaurū pretioſiſſimum in agro eorum abſconditum, quo nonnullæ animæ erant à diabolica ſeruitute eripiendæ, & hunc theſaurum Beatum Philippum affirmant, qui inter ſacerdotes, non laicos annumerandum concludunt. Quibus auditis patres Cœnobij Senarum humaniſſimè eum recipiunt, & vide-
C
bant faciem eius, tanquam faciem Angeli, propterea ipſo neſciente ſummo Pontifici literas mittunt, & vniuerſa exponunt. Quæ audiens, præcepit Philippo, vt ad ſacra promoueri ſtudeat, atque tandem breui ſpatio Presbyter eſt creatus, & apud ſacrum montem primam celebrat Miſſam, dumquè ſurſum eleuat hoſtiā, voces audiuntur alternatim canentes, Sanctus, Sanctus, Sāctus. Poſtea verò ſucceſſu temporis vnus ex Diffinitoribus creatus eſt, cuius ſapientiam & doctrinam omnes mirabantur: deinde etiam Collega Generalis factus eſt. Tunc temporis inſtituit B. Philippus ſimul cum Gerardo Eremita ſanctiſſimo eius ſocio, (cuius corpus miraculis clarens, modo reconditum eſt in loco dicto
D
Villa magna, procul à Florentia quatuor millia paſſuum) ſocietatem, quæ modo Confratria dicitur Sancti Sebaſtiani, vt laudes coram Virginis imagine decantari poſſent. Paucis elapſis diebus ob vitæ ſanctitatem eligitur Generalis B. Philippus, ſed cum propter magnam ſuam humilitatem electioni aſſentire nollet, audit vocem dicentem: Philippe Spiritui ſancto ne reſiſtas, te enim è mundo vocaui vt populum meum electum regas. Quibus verbis commotus, ingenti cum humilitate ſupremum locum aſcendit.

Fit Presbyter.

Inſtituit cum Gerardo Eremita Confratriam B. Mariæ Virginis apud Florentiam.

Eligitur Generalis.

Diuinitus iubetur electioni conſentire.

Tunc temporis, cum deuaſtati fuiſſent à Florentino exercitu Aretinorum agri, valida in ciuitate inſurgit fames. B. verò Philippus miſertus inopiam
E
pauperum patrum, eis diuinitus panes impetrauit. Deinde cum Capitulum Generale apud Piſtorium haberetur, egregiam concionem in eo habuit beatus Philippus, doctiſſiméque explicauit pſal. centeſimum octauum; Beati immaculati in via, leges & ſtatuta ſaluberrima in eo conſtituit: quibus abſolutis ad Curiam Viterbij commorantem pergere deſtinat, vt in manu ſummi Pontificis Magiſtratum deponat, & Deo mundius ſeruire valeat. Nam cum in ſupradicto Capitulo patres noluiſſent eum ab officio abſoluere, ſicut obnixè & humiliter petierat, ſummi Pontificis authoritate ſemetipſum deponere proponebat. Sed dum pergit, offendit leproſum in via. Cuius miſertus, interius veſtimentum

Diuinitus panes fratribus impetrat.

In manu ſūmi Pontificis Generalatum deponere cogitat.

Dat tunicam ſuam leproſo qui ſtatim ſanatur.

mentum exuens, eidem libentiſſimè donauit. A Quam tunicam cum induiſſet, ſtatim curatus eſt. In ſententia perſeuerans, tandem Viterbium venit. Ea autem nocte in qua ſe ab officio abdicare volebat, in ſomnis viſum vidit, quod ipſemet ſibi propriam manum abſcindebat. Quæ omnia manè facto Lottaringo ſocio manifeſtans, ille addidit hoc ſignificare depoſitionem. Quamobrem mutato conſilio ab incepto deſtitit.

Videt viſum, & ab incepto deſiſtit.

A quibuſdā Cardinalibus Summus Pōtifex acclamatur.

Accidit poſt aliquot menſes, quod cum patres Eccleſiæ de ſucceſſore Clementis non conuenirent, audita huius viri vita, doctrina irrefragabili, miraculis, à nonnullis Cardinalibus Summus paſtor acclamaretur. Quod percipiens vir ſanctus, ſtatim cum ſociis incognite in montaniem Senen- B ſium aufugit: vbi orationibus & diſciplinis vacans, corpus herbis & aqua nutriens, plurimis diebus permanſit; Religionis verò vniuerſum onus Lottaringij humeris impoſuit, & vbi degeret, nemini dicere præcepit. Ibi cum aquæ deeſſent: ter baculo petram percuſſit, & aquæ abundantiſſimæ emanarunt: quæ modo Balnea Sancti Philippi vocantur. In hac ſolitudine didicit diuinitus ſe debere ad exteras nationes Chriſti & Virginis nomen deferre. Quare conuocato capitulo, poſtquam totius Ordinis regimen commiſiſſet Lottaringo, eumque quomodo Religionem gubernare deberet docuiſſet: aſſumptis ſecum duobus ſociis, venit in regionem inter Bononiam & Mutinam, cumque eſſet æſtus, C offendiſſetque quoſdam homines ſub arbore quieſcentes, atque blaſphemantes nomen Domini, eos clementer & ſuauiter redarguit. Sed illi eum potius debuiſſent ceſſare à blaſphemiis, & in bonam partem eius correptionem accipere, è contra multo magis fauces eorum inualeſcebant in blaſphemiis. Deus autem qui nihil impunitum relinquit, eos ſubito caſtigauit. Nam ecce tonitrua, coruſcationes, grandines, & fulgura ad inſtar ſagittarum pectora eorum transfoderunt, & animas eorum ad inferos præcipitarunt, hanc punitionem propriis oculis vidente B. Philippo.

Fugit ad mōtes Senēſium, ibique ſolitariam vitam ducit in magna auſteritate.

Baculo percutiens petrā, aquam emanare facit.

Vltio diuina in blaſphematores.

Vt verus Apoſt. Virg. in multis prouinciis nomē eius portat, eiuſque laudes prædicat.

Inde vt verus Apoſtolus Virginis, Pariſ. Tholoſiis, Auenion. Aleman. Cracouiæ, Erfordiæ, Saxo- D niæ ſacræ Virginis laudes prædicauit, & à populis honorificè exceptus, ei multa loca tradita ſunt. Cum autem Ordo indigeret Religioſis, B. Philippus impetrauit à Virgine, vt multi probi viri Ordinem ingrederentur: inter quos recepit quendam Alemannum de Francofordia, qui vocatus fuit Ioannes, qui etiam miraculis claruit. Duobus annis vltra montes peractis tandem in Italiam reuerti decreuit. Cumque per diuerſa ſyluarum deſerta iter faceret, vbi nec panis ad cibum nec aqua ad potum erat, ipſius comites quaſi mortui facti ſunt. Ille verò rogauit virginem vt eorum miſereretur, finitaque oratione, vident à longè quoſdam paſtores panem album, multaque ad corporis neceſſitatem, ſibi E deferentes, dicenteſque eis: Surgite amici Dei, virginiſque ſerui, ecce prandium quod vobis parauit Dominus. Et his dictis euanuerunt. Illi verò cum gratiarum actione cibum ſumentes, cognouerunt dictos paſtores fuiſſe Angelos, & in fortitudine cibi illius ambulauerunt vſque ad montes Penninos.

Obtinet à B. Virgine panem.

Capitulum conuocat.

Pſal. 44.

Ingreſſus Italiam, apud Burgum ſancti ſepulchri capitulum conuocat: vbi narrauit omnia quæ fecerat, doctiſſiméque patribus expoſuit Pſalmum, Eructauit cor meum, &c. Quo abſoluto, rogauit humiliter ſimul & deuote patres omnes, vt alterum eligerent: ſed ei petita denegantur, & iterum confirmatus.

Pergit ad Conc. Lugdunenſe pro confirmatione Ordinis ſui.

Contigit verò tunc temporis Concilium Lugduneſe celebrari. Cumque non ſolum Epiſcopi & diuerſi Relig. prælati Lugd. properarent, etiam beatus Philippus huic Concilio interfuit: cuius precibus eius Ordo comprobatus fuit. Poſtmodum rediens in Italiam, apud Piſtorium ſermonem elegantem ad populum habuit, expoſuitque Pſalmum qui incipit, Super flumina Babylonis, commemorauitque quanta mala gerebantur, quanta animarum pericula, quantæque lacrymæ fundebantur à Seruis beatæ Virginis ob Piſtorienſium inteſtinas diſſenſiones. Multi ex hoc ſermone ita compuncti exiere, quod praua vita deſerere, & de eis pœnitentiam agere coacti fuerint. Cum quidam ex præcipuis Gibellinæ factionis, Bonauentura nomine, audiſſet beatum Philippum concionantem de pace & concordia, increpantemque grauiter atque vehementer pacis perturbatores, ad virum Dei acceſſit, petiitque Religionis habitum. Sed vir ſanctus noluit eum recipere priuſquam omnibus quos offenderat ſatisfeciſſet. Quod cum feciſſet, habitum ab eo recepit, ſanctoque fine quieuit, cuius corpus in ea vrbe veteri apud Monaſterium Seruorum habetur. Factum eſt vt qui prius in ſanguinis effuſione delectatus fuerat: poſtmodum in lacrymis & afflictionibus corporis amplius delectaretur.

Quidā princeps Gibellinæ factionis audito ſermone B. viri conuertitur, & fit Monachus.

Petit Romā.

Defuncto Protectore Ordinis, B. Philippus Romam adiit, & à ſummo Pontifice Protectorem impetrauit Cardinalem Latinum. Cum aliquando B. Philippus apud Burgum S. Sepulchri prædicaret, & explicaret illa verba, Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, &c. vir quidam de Burgo ſpiritu Dei ductus, agros, patrem & matrem, cuncta inſuper quæ poſſidebat, reliquit propter nomen Domini, & in Religione Seruorum B. Mariæ ſuſceptus frater Andreas vocatus fuit, qui & integritate vitæ floruit. Tunc temporis Nicolaus Papa diſſenſiones quæ inter Guelfos, & Gibellinos Hetruſcos ortæ erant, pietatis oculo (vt verum paſtorem decet) inſpiciens, Cardinalem Latinum ſuiipſius nepotem Legatum Tuſciæ deſtinat, vt iis perturbationibus finem imponat. Florentiam igitur veniens, vt hoc negotium executioni facilius mandare valeat, in collegam ſibi aſſumit beatum Philippum. Quo onere libentiſſimè ſuſcepto, nonnullas nobiliſſimas familias conciliauit, præcipue Adimares & Tholingos factionum principes, inter quos quidam poſtea frater Vbaldus nuncupatus, pœnitentia ductus, mundum deſeruit, religionemque ingreditur, ac tandem miraculorum gloria clarus migrauit in cælum. Hæc percipiens legatus gratias agens Deo, Chriſti pacificum miniſtrum appellabat Philippum.

Cardinalis Latinus Tuſciæ legatus. Multas nobiles familias conciliat beatus Philippus.

Tempore quo Soſteneus & Vguccio duo ex ſeptem qui Ordinem ingreſſi fuerant primi, ad Chriſtum glorioſa morte migrarunt, beato Philippo eorum obitus oſtenſus fuit. Nam eadem nocte duo lilia, è terra præciſa, virgini offerri vidit, ex quibus ſtatim horum fœlicem obitum intellexit, ac fœlicitatem illorum concluſit. Quapropter lucis ſydere orto, verba faciens dicit: Gaudete fratres, duo lilia quæ in agro noſtro militanti florebant, in agro triumphanti modo plantata florent in conſpectu Domini: Soſteneus nempe & Vguccionius patres noſtri qui Religionem hanc cum aliis quinque ordinarunt.

Diuinitus B. dicit beatos Soſteneum & Vguccionem migraſſe.

Cum B. Philippus apud Florentiam Religionum ſacella viſitaret, ad cœnobium Forliuij peruenit, vbi publicè ad populum concionatus eſt ſuper Pſalmum 98. cuius exordium eſt, Dominus regnauit,

uit, iraſcantur populi: quibus verbis cunctos acerrimè reprehendit, eo quòd a ſede Apoſtolica exaltati, ſedem Apoſtolicam ſpernentes, derelinquere ac ſummi Pontificis mandata paruipendere fuerant auſi, quod quam iniquè egiſſét explicare proſequutus eſt per authoritatem eiuſdem Dauidici Pſalmi. Sed ſalutaria hæc monita deridentes, virum Dei non tantum è ciuitate diſcedere coëgerunt: ſed etiam virgis cæſum, tanquam leproſum è ciuitate eiecerunt. Ipſe verò qui pro nomine Ieſu contumeliam pati, mortemque ſubire erat paratus, libentiſſimè omnia ſuſtinuit: inter quos vnus tantum fuit qui pœnitentia ductus, veniam ingenti lacrymarum imbre perfuſus petiit, & eum beatus Philippus ad ordinem ſuſcepit. Vocatuſque fuit Peregrinus, qui ita vixit, vt inter beatos annumeretur.

Virgis cæditur propter veritatem & iuſtitiam.

Exhortatio viri Dei ad patres in Capitulo.

Capitulum Generale cum Florentiæ celebraretur, ineffabilis Dei amicus Philippus, quaſi horam extremam præuidens, ſic locutus eſt patribus. Cum iam delibet, tempuſque reſolutionis meæ inſtet, quæ Seruator meus Ieſus Chriſtus inſtituit in nouiſſima cœna, vobis in extremis dierum meorum proponere nó grauabor. Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem. Deinde cum de pace, de amicitia, de concordia, diſciplina monaſtica habuiſſet ſermonem, propter imbrem lacrymarum perficere ſermonem non potuit, ac benedicens cunctis, in nomine Domini abire præcepit, & alta voce exclamans ter dixit: Diligite, diligite, diligite. Sequenti die Lottaringum in collegam generalem iterum de conſenſu omnium approbauit, & vniuerſæ religionis onus eius humeris imponens, eidem regulam bene viuendi declarauit. Die igitur decimaquinta Iulij è Florentia cum fratre Octauiano diſcedés, & Guidone, Senas perexit, & ad Ordinem recepit nobilem quendam iuuenem Senenſem, cui nomen indidit Franciſcus. Inde diſcedés, Peruſium properat, vbi ſanctiſſimis Honorij Pontificis deoſculatis pedibus, ſibi in fine dierum ſuorum eius benedictionem. Religioni verò priuilegia Apoſtolica impetrauit. Quibus cóſequutis, Tudertum Marchiæ Anconitanæ dirigit greſſus, quo loco humiliſſimo ſe moriturum cognouerat: prope cuius mœnia cum perueniſſet, vniuerſus populus illuc occurrit, & ramis oliuarum ab arbore arreptis canens hymnos ſacros, ſeruum Dei Prophetam maximum venientem in nomine Domini excipit. Quod ægrè ferens bonus Pater qui ſe vermem exiſtimabat, ſoli Deo honorem, laudem & gloriam tribuit: à turbaque copioſa citò diuertit, & per aliud iter Tudertum aduenit: ac inter eundum duæ meretrices ei fiunt obuiæ, quas benignè increpauit, humaniterque ſubminiſtrata eleemoſyna, cum eis fœdus pepigit, vt per tres dies à congreſſu virorum abſtinerét. Quod quidem cùm pollicitæ fuiſſent, & id iuramento confirmaſſent, executionique hæc mandare incepiſſent: tantus peccatorum terror illas inuaſit, tantus tremor apprehendit, quod non ſolum per tres dies abſtinere à turpiſſima labe decreuerunt: verum etiam religionem monialium ingreſſæ ſunt.

Venit Peruſium ad ſummum Pontificem, à quo priuilegia Ordini impetrauit.

Obuiam ei cum ramis oliuarum populus venit.

Conuertit duas meretrices.

Aquam in vinum conuertit.

Cum fratres vini inopia laborarent, beatus Philippus ad eorum ſuſtentationem aquam in vinum conuertit.

Sub finē vitæ in orationibus pernoctat, & auſteritati vacat.

Interea B. Pater cum iam inclinata eſſet dies, ciuitatem templumque S. Marci Ordinis Monaſterium ingreditur, vbi in orationibus & diſciplinis, non manducans, neque bibens pernoctat. Orto autem iam lucis ſydere populus eum videre venit. At ille Cathedram aſcendens, populo verba fecit loquens de regno Dei, deque beatitudine ſanctorum diſſeruit. Circa huius diei horam nonam, breui quadam infirmitate cœpit ægrotare: ab oratione tamen non deſtitit. Appropinquante die Aſſumptionis ſacratiſſimæ Virginis Dei genitricis Mariæ, feruentiſſime orabat dicunt eodem modo quo orauit propheta Dauid, cùm exclamauit, Miſerere mei Deus, ſuper quæ verba ad longum orationem ſuam proſequutus ſe peccatorem maximum confitebatur. Deinde accerſito Sacerdote, flexis genibus confeſſionem fecit. Poſtmodum ingraueſcente morbo, iuſſit ſibi ſacroſanctum Domini corpus afferri, & in hæc prorupit. Tu es Domine mi in quem credidi, quem prædicaui, quem quæſiui, quem dilexi. Vt homo a tuis viis declinaui, ſed peto veniam, miſerere Domine Ieſu Chriſte. Sumpto deuotiſſimè Dominico corpore, aliquantulum quieſcens, iterum hilaris incepit orare, & multa futura propheticè dixit: ſinguliſque adſtantibus pacem dedit. Manè denique facto, die Aſſumptionis, pſallentibus fratribus, admirantibus hominibus, lætantibus Angelis, omnes voces audiunt dicentes: Euge ſerue bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui, & ita obdormiuit in Domino. Sanctum eius corpus propter multitudinem populorum aduentantium, triduo in Eccleſia manſit, multaque Deus ob ſancti viri merita declaranda operatus eſt miracula, quæ nimis longum eſſet hic inſerere. Eius veſtimenta apud Tudertum honorificè aſſeruantur, quæ morbis variis oppreſſos ea tangentes perfectè ſanant. Eius etiam cilicium quod eſt apud Florentiam in templo Diuæ Annunciatæ, habet proprietatem extinguendi ignem. Eius ſacrum corpus anno Domini 1317. magno cum honore tranſlatum fuit, multaque dum transferretur facta ſunt miracula. Eius ſanctitatem cùm audiuiſſet Leo decimus Pontifex maximus, conceſſit quod Ordo Seruorum poſſet feſtum eius celebrare.

Confitetur.

Sumit ſacroſanctum Domini corpus.

Glorioſè in Domino obdormit.

Solo tactu veſtimentorum eius morbi curantur, & ignis extinguitur.

N O T Æ.

Philippus.] *Præter Chronic. Seruor. agunt de eodem R. P. M. Paulus Florentinus, & D. Nicolaus Borg. in Dialog. & Anth. Sabellicus Enneade 9. lib. 7. Philippus (inquit) Tuſcus genere, Florentia ortus, noua fuit ſectæ auctor, inſtitutorque familiæ, quam Deipara vocant Virginis, qui primo initiati, Serui nuncupari cœperunt, tenetque hodie ea appellatio. Fuit Philippus medicæ artis profeſſor, Anachoreticam inde vitam ſecutus oraculo monitus nouum Religionis adiecit dogma, paululum ab Eremitano diuerſum, nigra tunica ac ſuccinctæ, nigrum ſuperinduunt palliū, circa humeros in rugas complicatum, ſcapulari amictu ab humeris reiecto, indifferens calceatus: nec res magno admodum eſt fauore à principio recepta, cæterum cum nouum inſtitutum ſua ſponte gliſceret, augereturque indies initiatorum numerus. Benedictus vndecimus, ſeptemque deinde Pontifices ſecuti, non modo ad piam inſtitutum conniuere viſi ſunt, ſed probarunt etiam ſuo aſſenſu, probatum ceremoniis & priuilegiis excoluere. Datum præterea vt ſacculum geſtarent, mendicandi facultate conceſſa. Viri in familia ſanctitate & eruditione clari, tres & viginti in beatorum numerum relati, muliebris ſexus nouem, nam & in his quoque eſt tertius quidam Ordo. Scitè plerique viri ex his & vtiliter multa in diuinis ſcripſere. Sunt horum Conuentus hodie in Italia duodequinquaginta, & in his mille quingenti & amplius initiati, &c. Meminerunt eiuſdem etiam Barthol. Caſſan. 4. part. Catalogi*

legi gloria mundi folio 70. Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronicorum, qui honorabilem de eo facit mentionem, necnon Alphonſus A Carabuſios in Cõp. Priuileg. Fratrum Minorum in initio. Lælius Zecchius de Republ. Eccleſiaſtica, & alij plures & antiqui hiſtorici. Vnde etiam & Gaguinus in Annalibus Franc. Eius ſolemnitas in Mart. Roman. reponitur 23. Aug. tituloque Fũdatoris ſui Ordinis honoratur. Baron. Card. in Annotat. ibidem hæc de eo ſcribit. Huius acta aſſeruantur penes Religioſos Fratres eius Ordinis; quibus tũ præclara illius virtutes, tum etiam egregia miracula enarrantur, omniaque fide digniſſima. Cæterum non hoc uno tantum nobiliſſima ciuitas Florentia exornatur, ſed & altero eiuſdem nominis, inſtitutore ac Patre noſtro, noſtræque Congregationis Oratorij in Vrbe Fundatore B. Philippo cognomento Nerio, ſanctitate & puritate vitæ, atque eximia in Deum & proximum charitate clariſſimo, quem SS. conſortio in cælis perfrui, miracula crebra teſtantur. hactenus Baronius. Nouiſſime fuit iſte Philippus Nerius a Gregorio X V. in ſanctorum numero adſcriptus.

Viterbium.] *Eſt Ethruria oppidum, ſumpſitque hoc nomen à Cæleſtino I I I. Summo Pontifice, cuius Eccleſiã cum cathedralem conſtituiſſet, Tuſcanenſi ac Centumcellenſi Eccleſiis præeſſe voluit. Philippus Berg. in Supplem. ann. 1193.*

Gibellinæ factionis.] *Guelphorum & Gibellinorum diabolica & pernicioſiſſima nomina ad totius Italiæ interitum circa annum Domini 1238. à duobus Alemanis fratribus, tumultuantibus adinuicem Romano Pontifice, & Federico Imperat. ab ipſo Cæſare & perditiſſimo homine Piſis hoc modo inuenta eſſe conſtat. Cum enim Imperator Gregoriũ Pontificem 9. hoſtili animo inſequeretur, & omnes Italiæ ciuitates propter hoc eſſent diuiſæ: ſcire volens Imp. qui ſecũ, qui cum Pontifice ſentirent, non modo ciuitates, verum etiam caſtella & familias, tum primum in duas diuiſit partes, & hæc quidem nomina apud Piſtorienſes primum audita ſunt. Cumque alteri factioni quidam nomine Guelph, alteri Gibel, Theutonici fratres fauerent: Guelph enim Eccleſiæ fauebat, & Gibel Imperio: ab ipſis duobus deinceps huius perniciei nomina indita ſunt. Philipp. Berg. Sabellicus Enneade 9. lib. 6.*

Cardinalem Latinum.] *Fuit celeberrimus iſte vita & doctrina Ord. Prædicat. cuius meminit D. Anton. meruitque primus inter Cardinales ſui temporis, primam vocem ſuam dare in electione S. Patris noſtri Petri Cæleſt. cui omnes conſenſerunt.*

Habetur in Chronico Ordinis Seruorũ B. Mariæ.

VITA B. IOACHINI ORDINIS Seruorum B. Mariæ Virginis. Ex Michaële Serutta.

Patria & proſapia viri Dei.

Deuotio eius in pueritia.

GLORIOSVS Virginis ſacratiſſimæ ſeruus Ioachinus Senenſis, ex Pelachanorum nobiliſſima proſapia ortus, ab ineunte ætate quotidie Eccleſiam ter viſitare, ac ter imaginem Chriſti in Cruce pendentis, ſimulque Virginis effigiem ab Angelo Nunciatæ, ſalutare ſtudebat, mediaque nocte ſurgebat. Puer etiamnum bis in Sabbatho in pane & aqua ieiunabat, & ob reuerentiã ſacratiſſimæ Virginis Mariæ in die Mercurij & Sabbathi tanta charitate exarſit, quod quicquid ex parentum fortunis comparare poterat, Chriſti pauperibus elargiebatur.

Monitus à B. Virgine, Ordinem Seruorum ingreditur.

Ad ætatem adultam perueniens, ab immaculata Virgine præmonitus cuncta quæ poſſidebat dereliquit, & Ordinem Seruorum ingreſſus, B. Philippi vitam & mores imitari ſtuduit, in facie honeſta,

A in aſpectu iucundo, in cunctis corporis geſtibus, & denique eleemoſynam oſtiatim petere pro fratribus gratiſſimum arbitrabatur, & alia humilia exercere, in oratione primus & vltimus eſſe. Erat quædam ſpelunca in monte, vbi modo Cœnobium Senenſe Seruorum B. Mariæ conſtructum intuetur. In ea igitur habitabat, eratque ei iucundiſſimus thalamus, laborabat manibus, hyemis tempore in locum niuibus plenum, & tempore æſtiuali ſpinis repletum ſe immergere ſolebat. Paſſionem Chriſti ita in corde & memoria habebat impreſſam, vt ſemper eam meditaretur. Multum dilectus fuit à ſacratiſſima & immaculata Dei genitrice Maria, quæ ſæpiſſimè antequam ad ordinem reciB peretur, & poſt quater ei apparuit Angelorum choro ſtipata. Quadam die dum in templi angulo oraret, linguæ ardentes ignis ſuper eum deſcenderunt.

Degit in ſpelunca, & durè cruciat corpus ſuum.

Multoties ei apparuit B. Virgo Maria mater Dei.

Poſtquam igitur vir ſanctus triginta tres annos in Religione Seruorum tranſegiſſet: dum die Veneris magni decantarentur in Eccleſia verba illa Euangelica, & inclinato capite tradidit ſpiritum, confeſtim ſuum didicit obitum appropinquare, & ſpiritum ſuum in manus Domini commendare cœpit, repentéque in templo immenſus apparet ſplendor, citóque euaneſcit, & paulo poſt tradidit ſpiritum. Cuius corpus reconditum eſt ſub ara maiori Eccleſiæ Seruorum de Senis, vbi adhuc miC raculis fulget. Feſtum verò eius cum ingenti lætitia Senenſis populus celebrat. In Maſſa oppido maritimo, quidam contra ius accuſatus, & adiudicatus morti cauſam ſuam in manus B. Ioachini poſuit. Cumque votum emiſiſſet, cuſtodes carceris ſomno oppreſſi, beatus pater, ruptis catenis apertoque carcere, eum libertate donauit. At ille votum perſoluere volens, nudis pedibus per mediam ciuitatem iter habens, ad ſepulchrum liberatoris ſui Deo, & Sancto gratias egit. Puerum in aquis ſuffocatum vitæ reſtituit. Cum Nicolaus Serutta eius virtutes & res geſtas populo prædicaret, quædam dæmoniaca multum torqueri cœpit, & diabolus clamauit ſe eas multum ſcire, vnde valde torqueD batur, & egredi cogebatur. Quod & fecit. Cum quidam per campos proficiſcens ab imbre grandinoſa percuſſus & grauiter vulneratus eſſet, a beato viro ſanatus fuit. Hoc miraculo diuulgato, quamplurimi ad eius ſepulchrum venerunt, vt laudes Deo, & Sancto gratias referrent. Nondum perfecerant orationem, et ecce præ nimia odoris fragrantia ex ſacro corpore redundante, omnes obdormierunt. Apparuitque eis beatus vir, & dixit ſe eos, & denique omnes qui eius implorarent auxilium, & ad eius ſepulchrum orarent, in ſua ſpeciali habere protectione. Cum quidam nollet eius feſtum celebrare, & racemos colligeret, propterea eius vinum fœtidum factum fuit. Quidam etiam à E venenoſo percuſſus ſerpente, meritis viri ſancti à mortis periculo liberatus fuit. Multaque alia fecit miracula quæ longum eſſet recenſere. Obiit anno Domini 1305.

In Die Paraſceues glorioſè migrat.

Quidam iudicatus ad mortem, viro ſancto inuocato liberatur.

Dæmoniaca liberatur.

Odor ſuauiſſimus ex ſepulchro viri Dei manat.

Vltio in nolentẽ celebrare eius feſtũ.

NOTÆ.

Ioachinus.] *Eius res geſtas fuſius proſecuti ſunt R. P. M. Paulus Florentinus, & D. Nicolaus Borgenſis. De eo præterea plura in Chronico Seruor. necnon in antiquis Monumentis Monaſterij Seruorum B. Mariæ Senenſium.*

Bis in Sabbato.] *Id eſt, in hebdomada. Vnde Publicanus Lucæ 18. dicebat ſe ieiunare bis in Sabbato. Nam Iudæi omnes dies ſuos à Sabbato computabant, hoc modo:*

Prima Sabbati, ſecunda Sabbati: ſicque reliqui à Sabbato dies nuncupabantur vſque Sabbatum: ſicut & nos primam & ſecundam feriam dicere conſtat. Non incongruè hoc loco nomine Sabbati tota hebdomada intelligitur, quæ Sabbato clauditur. Bis ergo in Sabbato, id eſt, duobus diebus in hebdomada ieiunaſſe ſe perhibet Phariſæus. Hæc Ericius in Luc.

VITA S. PATRIS NOSTRI Petri Cæleſtini Papæ V. ex Anachoreta. Partim ex Petro ab Alliaco Card. & Epiſcopo Camerac. partim etiam ex Dionyſio Fabro Monacho Cæleſtino, aliiſque antiquis Monumentis collecta.

De Patria & Natalibus S. Petri Caleſtini.

CAPVT I.

Patria S. P. Caleſtini. PETRVS Cæleſtinus ab illa ſolidiſſima petra (qui Chriſtus eſt) ſolidatus, & in Eccleſiæ columnam præordinatus, ex Æſernia colonia regionis Aprutij terræ Laboris originem duxit, animi quàm corporis, virtutis quàm generis nobilitate præſtantior. *Parentes.* Pater eius nomine Angelerius, ex Maria vxore ſua vndecim filios (inſtar patriarchæ Iacob) ſuſtulit: quorum Cæleſtinus vndecimus fuit, quemadmodum C & Ioſeph inter fratres ſuos. *Ex materno vtero pellicula ſubnigra Monaſtici habitus inſtar obductus prodit.* Qui ex materna aluo pellicola ſubnigra, Monaſtici habitus inſtar, corpuſculo obductus, mirabiliter prodiit.

Pia parentū eius conuerſatio. Iuſti parentes eius & timorati, ambulabant in omnibus mandatis Domini, ſine querela: miſericordiæ operibus intenti: eoque animi ſtudium atque intentionem dirigebant, vt educarent fructum, Dei miniſterio conſecrandum. In quam eandem ſpem ſecundum filium literis tradiderant erudiendum. Cumque corpore magis, quàm ſpiritu proficeret, magiſque ſeculo quàm clauſtro idoneus videretur, neque pio parentum deſiderio eius indoles ſatisfaceret, patre pleno dierum iam è vitis ſublato, ingemuit bona mater, quòd ſecundus D ille filius voto ſuo minimè reſponderet: vtpotè non plantatus à Deo patre, nec deſtinatus ad opus tam admirabile cui ſeruabatur ſanctus ipſe Petrus, tunc temporis adhuc tenellus, & vix ſex annos natus.

Puer Caleſtinus ſenex moribus. Proinde, quis optimam eius indolem, quis ſenilem in puero prudentiam ſatis dignè admiretur? Iure ſanè de illo poëticum iſtud dixerimus, Ante ſenem ſenuit, vir fuit ante virum. Itaque puer Cæleſtinus non modo coætaneorum, aut etiam ſenum antecedebat ſapientiam: verum etiam Angelicum & cæleſte neſcio quid ac diuinum ab ipſa E ſpirauit infantia. Piis ergo matris deuotæ ſuſpiriis, lacrymoſiſque precibus, non defuit cæleſtis ille conſolator: qui propè eſt omnibus inuocantibus *Mater Caleſtinum deſtinat literis.* eum in veritate. Grandeſcentem enim tam virtute quàm ætate puerulum mater circumſpiciens, optimam de eo ſpem concipit, & inſpirante Deo, hunc ſuum Ioſeph literis curat imbuendum: licet ſecundus alter filius eius (cuius ſupra meminimus) adhuc degeret in cœnobio. Enimuerò ne ab incepto opere tam fœlici deſiſteret pia mater: defuncti prohibuit mariti apparitio. Sequenti enim nocte illius diei, quo puer in ſcholis proficiens iam legere incipiebat, defunctus Cæleſtini pater cuidam vicinæ commatri ſuæ in ſomnis apparens, his verbis eam allocutus fuiſſe viſus eſt. Decreuit (inquit)

A vxor filium meum Petrum literis inſtituendum curare, rem vtique multis fœliciter ſucceſſuram. Dic ergo ei nomine meo, ſi aliquando me dilexit, vt ſuum erga me in hoc filio oſtendat amorem, & quod bene incepit, conſtanter exequatur.

Neceſſaria prorſus hæc admonitio fuit: cùm ipſa mater iam hæſitaret, & multis Sathanæ impugnationibus propemodum expugnata, ferè ab incepto reuocaretur. Præuidens enim antiquus ille ſerpens futuram pueri magnitudinem, damnumque ſibi ab ipſo inferendum: conabatur & per ſemetipſum latenter, & per ſuos apertè, naſcentia religionis germina extirpare, ſanctumque matris auertere propoſitum, nunc puero ſuadens abducere B animum a literarum ſtudiis, nunc fratres in eius accendens odium, velut olim filios Iacob, in Ioſeph fratrem ſuū. *Diaboli conatus ad reuocandum à literis Caleſtinum.* Exprobrabant enim fratres eius matri, quòd cæteris labori & ſudoribus deſtinatis, iam duo filij otio vacarent, vnumque ex familia ſatis eſſe ad Clericatum, multaque huiuſmodi piæ matri obiiciebant. Rurſum quidam vicinus diues puero blandiebatur, pollicens ſe in hæredem ſuum eum adoptaturum, ſi ſtatum aſſumeret ſecularem: hoc ſuadente Sathana, vt à cæleſtibus ad terreſtria puer conuerteretur. Acceſſit & Magus quidam, aut verius dæmon in corpore phantaſtico matri ſuadens, vt a ſtudio filium auocaret, alioquin citius è vita migraturum: ideòque præuentum C morte, non futurum ſeruum Dei: quapropter minimum potiùs erudiendum curaret. Hæc & alia malignus ille ſerpens, omnium bonorum inuidus, & mendax, ab initio cogitauit conſilia, quæ tamen non potuit ſtabilire. Non enim eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum.

Mater omnino aſſeris Caleſtinum ſtudiis immorari. Porrò cum puer totus cæleſtis, & cæleſtibus intentus, ſapientia ſupra ætatem proficeret, Deo ſimul & hominibus placens: cúmque à fabulis & ludo, puerilibuſque nugis abhorreret; ſeriis autem ſenum documentis, ac prædicationibus diligenter attenderet, denique cùm Dei præcepta fideli commendata memoriæ, matri, ſicut audierat, enarraret, quaſi de bono cordis theſauro bona proferens, D addens etiam ſe velle fieri bonum Dei ſeruum: mirum in modum matris animum ad proſequendum inceptum impulit. *Caleſtinus prædicit matri, ſe velle eſſe ſeruum Dei.* Quam obrem ipſa tam viſione mariti ſui nocturna, quàm his filij ſui incitamentis perſuaſa, & in hoc ſuo propoſito confirmata eſt, atque id in memoriam reuocans, quòd cùm infantem eſſet partura, ipſum Religioſa veſte indutum in ſomnis præuidiſſet. Itaque bona mater exultauit in Deo ſalutari ſuo: adeoque ſtabilita eſt in ſancto propoſito, vt nullo modo potuerit ab intentione diuelli.

Maria, & Ioānes Euāg. pſalterium concinebant cum Caleſtino. Itaque paucos dies puer in ſchola verſatus, pſalterium (vt erat docilis) protinus legere didicit: E cumque ex ingenita deuotione, Cruci Dominicæ ſæpius adſtaret, frequentem ab ea conſolationem accepit: nonnumquam etiam videns inter preces, beatiſſimam Virginem Mariam, ſanctumque Ioannem Euangeliſtam ad ſe inclinari, & ſecum dulciſonos pſalmorum modulos concinere, accepto ab illis pſalterio de ipſius pueri manu. Quin etiam Angelos per ſomnum ſibi videbat aſſiſtere, veluti pædagogos, eum commonentes, & leniter increpantes, ſi quid pueriliter, inter pueros, aut feciſſet, aut dixiſſet. *Angeli, Caleſtini pædagogi.* Quæ cum puer in columbina ſimplicitate ambulans aliquando referret, mater admirabunda ſimul, & prouida vetuit, ne cui ipſe talia poſtea temere recenſeret. Perſeuerauit ergo mater in inſtituto ſuo, tametſi

renitenti

renitentibus præ inuidia fratribus, ac dicentibus, rem familiarem ad eum inſtituendum nequaquam ſuffecturam. Ipſa nihilominus de modica ſubſtantia ſua bonam & maximam partem ad hoc munus contulit. Quid plura? Videtat in ſomnis mater filium Petrum multas oues inſtar niuis candidas paſcentem, quod viſum ex ipſa re interpretata, quaſi ouium paſtor futurus eſſet filius, & non religioſus, grauiter ingemuit, quod ſua inanis eſſe videretur de filio expectatio. At Petrus annum tunc agens duodecimum, relatum ſibi à matre ſomnium, ſub alterius & non ſua perſona, illud prophetico ſpiritu interpretatus eſt. Nempe illum quem in ſomnis mater viderat paſtorem, futurum multarum animarum ſimplicium & innocentium quaſi ouium ntuearum rectorem. Qua coniectura, matris perturbatio in admirationem, admiratio in conſolationem eſt conuerſa.

Mater videt in ſomnis filium fore paſtorem.

Caleſtinus ſomnium matris interpretatur.

De miraculis à Petro Celeſtino in pueritia factis, quaque matri ac parentibus eius ſucceſſerunt.

CAP. II.

AD maiorem matris conſolationem, fideique & expectationis ſuæ confirmationem, Dominus ſigna addidit. Cùm enim bona mater anno ſuæ ætatis trigeſimo graui morbo dextri lateris laboraret, ita vt illius iam præmortuæ partis omni vſu & vigore careret: Deo deuota mulier, in ſua ægritudine ſeipſam non deſpiciens, orauit Dominum, & mox eam curauit. Nam ad ſacrum quendam locum peregre profecta, cùm ibidem in oratione pernoctaſſet, priſtinam vna nocte ſanitatem recepit.

Mater Caleſtini miraculosè ſanatur.

Petrus ipſe adhuc trium annorum, cùm fortè in præacutum lignum oculum dextrum illiſiſſet, ita vt deſperato medicorum auxilio, eius lumine penitus orbaretur, tunc fidelis mater, ab humana ope, ad diuinam (vt ſolebat) refugit, atque de matre lucis æternæ, hoc eſt, de Maria matre Dei confidens, in eius templum puerum trium annorũ attulit. Quid præterea? Rem audite fratres, magna admiratione dignam. Pia mater noctem diei iungens, in orationibus peruigilat, quas lacrymis aſpergens, vacuas abire non voluit. His enim orationibus permulſa miſericordiæ mater, hiſque lacrymis quodammodo compulſa, optatum oranti ſubſidium impendit. Puero enim prius excæcato, mox adeo lumen perfectum inſtauratum eſt, vt ne macula quidem, nec vulneris veſtigium appareret.

Caleſtinus tres annos natus amiſſum oculi lumen recuperat.

Prædicta autem ſigna forſitan magis ad matris meritum, quàm filij referenda putes. Audiamus igitur etiam de filio. Quidam ex germanis fratribus Cæleſtini iam adultus, cùm in agro meteret, ad ariſtam tritici pupillam oculi illiſit. Vnde multis poſtea diebus doloris acerbitate lugens, & huc atque illuc curſitans, nullam opem ac medicamentum inueniebat. Afflicta de filio mater ad ſolitum virginis ſubſidium conuertitur, & ſub intempeſtæ noctis ſilentio peruigil, multis lacrymis matrem pietatis orat, vt iſti quoque filio ſuum reſtituat oculum, ſicut & alteri priùs. Quod factum eſt. Statimque vbi illuxit dies, adueniens Petrus, & oculum fraternum inſpiciens, impreſſam altius feſtucam, digitis apprehendit, eamque facillimè foras eduxit, tametſi prius nulla poterat induſtria euelli: ac protinus ſine vllo alio medicamine fratris oculus integræ ſanitati reſtitutus eſt.

Caleſtinus excæcatum fratris oculum ſanat.

Nec minori dignum eſt admiratione quod ſequitur. Cùm enim longa & dira fames patriam infeſtaret, adeò vt paupercula Cæleſtini mater, tantæ familiæ alendæ ne pugillum quidem haberet farinæ: illa præ anguſtia ſpiritus gemens, ad conſuetum diuinæ miſericordiæ aſylum refugit: tandemque poſt orationem in ſpiritu conſolata, bonam ſpem concipit. Imperat filio ſuo Petro, vt accepta falce in agrum ſe conferat, ad meſſem faciendam: forſitan (inquiens) miſericorditer nobiſcum aget miſericors & miſerator Dominus, forſitan dabit eſcam timentibus ſe. Porrò nondum maturuerat ſeges, ſed adhuc meſſis in herba erat, quamobrem dubius diuini conſilij filius, & rem tacitè conſiderans, aliquantulum profectionem diſtulit, quaſi B incaſſum eſſet laboraturus: tandem diuinæ bonitati confidens, paruit matri iubenti, & cùm in agrum perueniſſet, tantum præmaturæ frugis in eo inuenit, quantum domui neceſſarium erat.

Tempore famis Caleſtinus meſſem præmaturam impetrat.

Quia verò panis mentio incidit, non importunum videtur aliud quoque miraculum eius rei ſubnectere. Religioſa Cæleſtini mater, ſanctorum ſolemnia diligenter obſeruare conſueta, cùm die feſto beati Ioannis decollationis (quia poſtridie panem erat piſtura) ſero fermentum præpararet, aquamque infunderet farinæ, remordente forſitan conſcientia timoroſa, quòd opus ſeruile faciens, irreuerentius diem feſtum coleret, accidit vt tota farinæ maſſa vermibus protinus conſpergeretur. Quo C caſu pia mulier conſternata, in terram procumbit, peccatum fatetur, veniam obſecrat & implorat, moxque placato ſancto, vel potius ipſo Deo, farina priſtinæ formæ reſtituitur: atque dum illa culpam agnouit, Deus ignouit. Quo factum eſt, vt deinceps cautius ac reuerentius feſta excoleret.

Mater Caleſtini priſtina forma farinã corruptam reſtituit.

De amore ſolitudinis, & ſeceſſu eius in Eremum.

CAP. III.

SAnctus autem adoleſcens ſub exteriore quidem magiſtro proficiebat ſupra coætaneos ſuos, ſed longe amplius ſub interiore: ſub eo ſcilicet qui do- D cet ſcientiam, qui ſcientiarum Dominus eſt, & qui niſi intus doceat, lingua doctoris exterius in vanum laborat. Ideo ſummus ille præceptor de ſemetipſo dicit: Nun vocemini magiſtri (inquit) quia magiſter veſter vnus eſt Chriſtus. Huius igitur magiſtri interioris vnctione edoctus Cæleſtinus, humanæ conuerſationis corruptelam ſuper omnes docentes ſe, (homines dico) intellexit: totumque mundum in maligno eſſe poſitum. Itaque vix adultus corpore, dum perſpicaci prudentiæ oculo tres inimicorum ſpecies quaſi tres Chaldæorum turmas, mundum ſcilicet, carnem & diabolum aduerſum ſe imminere conſpiceret, noluit moram facere inter homines longiorem. Quapropter ad Eremiti- E cam ſolitudinem toto deſiderio anhelans, cœpit dicere cum pſalmographo, Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? At verò inimicus præclaram adoleſcentis indolem, futuramque eius magnitudinem conſiderans, leuibus eum tentationum præliis veluti quodam belli præludio iam deterrere incipit. Adoleſcens autem prudentiæ ſuæ non innixus, ſed ætatis iuuenilis conſcius: magiſtrum deſiderabat & ducem, cuius doctrina ac conſilio per inconſuetum iter tutus ambularet, declinans ab inimicorum inſidiis. Verùm cum talem in promptu conſiliarium & ducem inueniret neminem, ad viceſimum vſque ætatis ſuæ annum ſanctum propoſitum diſtulit. Reperto tandem

Caleſtinus Dei magiſterio edoctus.

Mundi cognoſcit malignitatem.

Deſiderat ducem Religionis.

Iuuenis comitem.

dem ſocio cuidam (vt putabat) fideli, ſuum aperit A deſiderium. Ne quid autem temerè aggrederetur, conſulunt Cæleſtinus vt Romam proficiſceretur, conſilium a ſapientibus & prudentibus acceptum. Acquieſcit ſocius,& ambo ſe itineri accingunt. Vix autē primum diem ambulantes compleuerant:cùm ſocium illum leuem,tanquam puluis quem proiicit ventus à facie terræ, ex dulcis patriæ parentumque recordatione cœpit pœnitere ſui huius ſancti incepti:ſicque vt Luna mutatus receſſit reſpiciens retro, cum vxore Loth.

Cæleſtinus deliberat Romam proficiſci.

Socius inceptum iter relinquit.

Solus ad caſtellum Fangri peruenit Cæleſtinus.

Petrus autem vt petra ſolidus, ſanctique tenax propoſiti,ſolus pergens cœptum iter, ad caſtellum Fangri peruenit hora nona, ſerenaque die. Cùm verò proximum caſtello flumen pertranſiret, gra- B uis eum procella in medio pontis repente inuaſit. Vnde turbatus paululum ſubſtitit, & retrogreſſus beati Nicolai templum non longè hinc diſtans introiuit,vt orationi incumberet, manſitque paucos dies ibidem: donec audiuit in monte proximo eſſe Eremitam, ad quem ſummo deſiderio acceſſit, ſolitariæ vitæ præcepta ab eo ſuſcepturus. Verum à ſpiritu prohibitus eſt ſua ei ſecreta communicare (quippe qui ſanctitatis ſimulator, ſolum habitum, non autem cor religioſum gereret,) viſo homini & ſalutato, pauca verba locutus, ſignificauit tantùm ſe Romam proficiſci, ſtatimque ab eo receſſit. Poſtridie autem illius diei cum Eremita a monte receſſiſſet,Petrus illuc rediens, duas eximiæ pulchri- C tudinis mulieres babuit obuias,ipſum iuuenē quaſi ſtupam igne libidinis accendere molientes. Illis autem crucis ſignaculo euaneſcentibus, cellam Eremitæ tunc abſentis ingreditur, duos ſecum panes duoſque piſces tantum habens, quibus decem ibi diebus ſuſtentatus eſt, experimentum ex tunc faciens, quod non in ſolo pane viuit homo.

Anachoreta cuidā ſecretū ſuum aperire non vult.

Dæmones ipſi apparent in forma ſpecioſiſſimarum mulierum.

Duobus panibus & totidē piſcibus decē dies in monte ſuſtentatur.

Cùm autem dies decem, ac noctes totidem indeſeſsè orans, illic tranſegiſſet: tandem obdormienti ipſi cœtus Angelorum ſanctorumque dulciſſimè pſallentium, & iubilantium aſſiſtere viſus eſt,quorum quilibet roſam purpuream ore gerebat. Quam cæleſtem harmoniam non ſolum dormiens, ſed etiam expergefactus audiuit, non ſine multa D conſolatione: nimirum Domino ei propinante lac dulcedinis ſuæ, vt nouus ſolitudinis habitator alliceretur ad eius amorem.

Cæleſtino dormienti aſſiſtēt Angeli concinebant.

De eius transſmigratione ad alium tutiorem locum.

CAP. IV.

EXactis in hac cella decem diebus, alius in alio monte locus per viſionem Cæleſtino oſtenditur, quò tranſire deberet: ne rediens ille memoratus hypocrita, ſuum eius puritati infunderet venenum. Tranſtulit ergo eum Dominus, ne malitia E pſeudo-Eremitæ immutaretur cor illius, in alium montem, in quo ſub eminenti ſaxo paruulam ſibi ſpeluncam effodit, inſtar ſepulchri: corporis ſui non amplius capacem, quàm vt in ea tantum erigi & extendi poſſet:cuiuſmodi de beato Hilarione teſtatur Hieronymus. Præmonitus autem nouus Chriſti miles, quàm graui eſſet colluctatione certaturus aduerſus aërias poteſtates, prius inteſtinum hoſtem ac domeſticum, id eſt, carnem, ſtuduit incredibili ſubuertere ieiunio atque abſtinentia,vt facilior de aliis victoria ſuccederet. Aſperrima igitur abſtinentia triennio carnem illic edomuit, variis interim inſultibus dæmonum infeſtatus: quos Dei brachio fretus ad nihilum redegit, eorumque tandem victor euaſit.

Habitat ſub eminēti ſaxo.

Corpus ieiuniis macerat.

Diuina ſi quidem bonitas amariſſimæ tentatio- A nis abſynthium, crebro internæ conſolationis melle dulcorauit, vt facere etiam cum [illegible] pro- uentum. Singulis enim noctibus campanæ ſonum audiebat: quo excitabatur ad vigiliam & orationem media nocte, vt confiteretur Domino in voce exultationis. Quod cum non modico tempore contigiſſet, vidit hoſtis, & mundi: [illegible] a vicinis ob ſanctitatis opinionem beatum Petrum frequentari, miſit aliquem, qui ſuggereret ei,gallum gallinaceum alteri cuidam Eremitæ nocturnas horas ſignificare ſolitum eſſe: inde perſuadere cupiens, vt vnum ſimiliter D. Petrus in hunc haberet vſum. His proinde colloquiis cum adeſſet quæ- B dam mulier, ſe gallum pulchrum allaturam viro ſancto promiſit. Quo quidem allato & recepto, factum eſt vt ſanctus vir, curioſitatis pœnam exoluens, tam ſono campanæ diuinitus audiri ſolito, quàm galli cantu, quem ſe auditurum ſperabat, omnino careret: erudiente illum cæleſti magiſtro, melius eſſe confidere in Domino, quàm confidere in homine. Sanctus autem iuuenis ſuum errorem animaduertens, veniam cum lacrymis expoſcit, gallumque reddit. promiſſumque munus campanæ beneficium ex integro recuperat. Superna tamen pietas ita caſtigatum non ſine conſolatione reliquit.

In Eremo degens ſono campanæ ad orationem [illegible] diuinitus excitatur.

Gallum gallinaceū accipiens, campana, diuinitus audiri ſolita, quàm galli cantu priuatur.

Spe humana amiſſa diuinum munus recuperat. Amiſſum campanæ beneficium recuperat.

Nocturnis enim ſacræ pſalmodiæ laboribus ni- C hilominus occupatus, quamuis ſolus eſſet, duobus tamen aut pluribus ſplēdide veſtitis ſecum modulationibus aſſociati videbatur. Quos quid aliud dixerim eſſe,quàm Angelicos ſpiritus, qui pſallentem excitarent, eumque præuenirent? Antiquus autem hoſtis, curioſus bene viuentium obſeruator, laqueos illi perpetuo tendere non deſinebat. Vigilanti enim & item dormienti duarum mulierum formam obiiciebat,elegantem admodum, quas in ſeculo vir ſanctus aliquando conſpexiſſet. Quin & earum vnam vtrinque ad latera dormientis collocabat, nudam quidem eam, pellicientemque ſanctum iuuenem ad turpia,& quaſi vim inferentem: integer autem adoleſcens ebullientem iuuentutis D flammam ieiuniis adeo extinxerat, vt ceu marmor quoddam immobile frigidum ac durum, nec igne præſenti incaleſceret, nec vanis illecebris emolliretur. Quid ſerpentum, ſtellionum ac ſcorpionum infeſtationes referam? Intrabāt in dormientis ſinū, carni adhærebant, nec tamen ab eis offendebatur. Laxato enim cingulo excutiebantur in terram,dum excitatus eos perſentiret. Itaque in omnibus his vanis & phantaſticis terriculis victor euaſit. Sicque per aduerſa tentationum,& proſpera conſolationū, noctes atque dies, eodem vultu & animo perſeuerans,inuictus Dei miles, cum patientiſſimo Iob,æ E què bona de manu Domini, ac mala cum gratiarum actione ſuſcipiebat.

Angelis comitantibus [illegible]

Illecebris [illegible] dæmonum [illegible]

De Sacerdotio eius, & accepto Ordine D. Benedicti, quoque pacto poſtea ſeceſſerit in montem Murrhonis.

CAP. V.

EVOLVTO in hac ſpelunca anguſtiſſima triennio, à pleriſque heroicam & propè diuinam eius ſanctitatem admirantibus, perſuadetur ad ordinem ſacerdotij ſuſcipiendum: quibus vir humillimus, humillimè etiam de ſe ſentiens, diu multúmque reluctatus, tandem acquieuit. Itaque dilatum hactenus iter, quod Romam inſtituerat, rur- ſus

Fit Sacerdos.

Vit Sacerdos.

ſus aggreſſus eſt. Quo cùm perueniſſet, ſacerdotij gradum, ſimul & gratiam meritò percepit. In reditu autem, apud Monaſterium beatæ Mariæ de Fœſulis, tunc temporis tam regulari diſciplina, quàm opibus egregium, multa charitate ſuſceptus eſt: atque illic religioſa fratrum ſub Diui Benedicti magiſterio militantium conuerſatione ædificatus, monachale ſchema habitumque ſuſcepit. Ibi autem ſolita monaſterij probatione & igne tentationis iampridem examinatus, ſub obedientiæ iugo, & contra diabolum pugnare cominus non tam humana eruditione, quàm diuina vnctione ſufficienter edoctus erat. Quapropter ea fraterna acie ad ſingularem Eremi pugnam duce ſpiritu iterum redijt, ad altiora multo & arctiora vitæ inſtituta ſuſpirans, quàm in communi obſeruatione fratrum repetiſſet. Petito igitur & obtento migrandi ad Eremum commeatu, ad Murrhonis montem ſeceſſit, diuulgatam nimis in priori loco ſanctitatis ſuæ famam declinans. Porrò in eo monte ingens crypta erat, ab immani Dracone occupata, quam vir Dei ſibi gratam, & veluti à Deo conſtitutam, pro ſua habitatione ſeligens, primo ſtatim aduentu ſuo, peſtiferum habitatorem odore ſuæ ſanctitatis exterminauit. Victus itaque ſerpens, tantique hoſpitis aduentu perterritus, ab eo loco penitus diſparuit. In eo igitur monte beatus Petrus ieiuniis arctiſſimis, orationi aſſiduæ, cæteriſque tam corporis, quàm animi exercitiis inuigilans, quinquennium exegit, lactea diuinorum vberum conſolatione perpetuo ſuſtentatus.

Monaſterium de Fœſulis.

Monachalem habitum ſuſcipit.

Ad Murrhonis montem ſecedit.

Fugat draconem.

Cùm verò popularem gloriam quaſi venenum exhorreſceret, magiſque appeteret ſolitudinis vaſtitatem, longiſſimè ab omni hominum acceſſu remotam, videretque Miſſæ celebratione populum ad ſe allicere, tanto quoque officio tamque ſtupendo ſe reputans indignum, ab altaris oblatione decreuit abſtinere. Nihil verò temerè ac ſine peritorum conſilio definire cupiens, nolenſque propriæ inniti prudentiæ, Romam ſapientibus fœcundam, conſilij cauſa, iteratò pergere conſtituit, dilatoque aliquandiu propter niuium, hyemiſque aſperitatem propoſito, cùm adueniret dies itineri deſtinata, nocte præcedente videre viſus eſt in ſomnis duos fratres proficiſcenti ſibi occurrentes, quos ſalutans, cùm interrogaſſet de via, nihil reſpondentes eum deſeruere. Vnde contriſtatus, eis relictis matronam rurſus ſibi factam obuiam ſimiliter interrogauit de via: quæ etiam ſubſannans, Dominum, (inquit) ante iter rogare debuiſti, cùm adhuc eras in crypta. Expergefactus vir ſanctus, & recordatus ſomnij, cognoſcens quia inconſultius ſe committere vellet viæ, ad orationem totus conuertitur, in qua cum per noctem obdormiſſet, apparuit illi ante altare ſanctus & venerabilis Abbas, à quo religionis habitum & diuinæ conuerſationis mores acceperat, albis indutus. Ipſum autem ſalutans, & orationis petens ſuffragium, cùm ſubitò receſſurus videretur, paululum remoratus eſt, eum per Deum viuum adiurans, vt quid in hac rerum ambiguitate foret agendum, paucis explicaret. Ille ſic adiuratus, & retentus, fixit pedem, & oblationem ſalutarem ne omitteret perſuaſit. Obiiciente autem Petro, ſanctiſſimos patres, Benedictum inſtitutorem Monachorum ſapientiſſimum, & Antonium illum magnum, ac Seraphicum Franciſcum, cæteroſque quamplurimos tanto ſe miniſterio reputaſſe indignos, ſe autem vermiculum eſſe, ac peccatorem abiectiſſimum. Tum ille: Quis (inquit) ô fili, vel Angelus ſatis hac maieſtate dignus? Sacrifica fili,

Ex humilitate ab altaris oblatione abſtinere proponit.

Apparet ipſi in ſomnis Abbas, à quo ſancta conuerſationis habitum ſuſceperat.

Monetur ne ab altaris ſacrificio abſtineat.

A ſed ſacrifica cum timore, ac reuerentia. Quibus dictis ſtatim euanuit. Excitatus autem à ſomno, mox quendam ſanctæ conuerſationis Monachum ſe viſentem lætus excepit: cui tanquam Dei vicario ſolebat confiteri, & conſcientiæ vulnera, ſi qua timoratus vir perſentiret, reſerare. A quo prædictis conformia intelligens, confortatus in Domino, interpolatam ſacrificij oblationem repetiuit.

De habitatione Magellæ montis, & loci aſperitate.

Cap. VI.

B Peracto in monte Murrhonis (à quo eſt cognominatus Petrus de Murrhone) quinquennio, cum adiacentibus ſyluis in circuitu cæſis, frequens eſſet habitatio montis, & ita frequens, vt iam non amplius Eremi ſolitudo, ſed illi ceu quædam ciuitas videretur; beatus vir turbam fugiens, ſecretique ſilentij appetens dulcedinem in Magellæ montem demigrauit duobus cum diſcipulis: quo in loco ſub inacceſſa quadam & imperuia ſpelunca manſionem conſtituit. Porrò fratres horrida nimium ſolitudine deterriti, ab eo paulìſper ſeceſſerunt: ſed ſuauiſſima eius conſuetudine, & doctrina diu carere non potuerunt: cumque paulo poſt repetentes, magis cæleſtem cæleſtis hominis conuerſationem in arcis & loci aſperitate, in fame & ſiti elegerunt, quàm vel C amœniſſimi campi, deliciarumque ſecularium iucunditatem. Quapropter mox reuerſi ad Eremum, tam indiuiduo charitatis vinculo ad inuicem connexi ſunt, vt cùm eſſet corporum trinitas, vnitas tamen videretur animorum. Speluncam autem illam loci quidem breuitate anguſtam, at multa cordium charitate latiſſimam, non alto, non ambitioſo & ſumptuoſo muro clauſerunt, ſed frutetis & dumis. Quales verò domos, aut quales cellas extruxerunt? Paruolo tugurio quaſi ſolam noctem duraturo, velut ſequenti luce diſceſſuri, contenti erant, ſcientes quia peregrinamur à Domino.

A monte Murrhonis dictus eſt, Petrus de Murrhone.

Habitat in monte Magellæ ſub inacceſſa & impernia ſpelunca.

Vilitas cellæ viri Dei.

Interea ab humanis oculis ſequeſtrati, diuinis & Angelicis erant manifeſti. Hanc verò mutuam fraD trum charitatem, ægrè ferens diſcordiarum pater Sathanas, molitus eſt tam vnanimiter congregatos fratres diſgregare, phantaſticum ignem oculis eorum obiiciens, vt tota in circuitu ſpelunca ardere videretur. Factum autem id menſe Iunio, cùm maximè æſtuaret ac ferueret ſol: vnde poterant eorum dumeta igne modico ſuccendi. Conturbati igitur tanto igne fratres beatiſſimi Petri ſocij, huc illùcque curſitant: quò ſe vertant neſciunt, in ſola fuga ſalutem credunt eſſe repoſitam, & quicquid habent mobile, foras ſecum tollunt, ſancto exprobrantes, quòd eos in hunc adduxiſſet locum, in quo præ importunitate nequeat haberi humani auxilij conſolatio. Conſtans verò Petrus, & in Chriſto ſolidaE tus, nihil hiſce ludicris permotus eſt, non enim ignorabat cogitationes & aſtutias diaboli, ſimilemque fraudem patri beatiſſimo Benedicto intentatam fuiſſe diſcedentibus etiam ab eo ſociis.

Diabolus ſuſcitat ignem phantaſticũ.

Permanens itaque ſanctus, etiam (inquit) ſi corpus meum ardeat, non diſcedam. Vnde factum eſt, vt tanti viri conſtantia peruicaciam hoſtilem confuderit: tamque ardens intus veræ charitatis flamma, fallacem flammam, perſtrictis & ſeductis aliorum oculis foris apparentem, penitus extinxerit. Quod vbi animaduerterunt fratres, protinus redierunt, modicam fidem ſuam, & charitatem damnantes, quod ita facilè diabolicæ machinationi ſuccubuiſſent.

Conſtantia Cæleſtini.

Verumtamen non pauci ea ſeculo deuoti, ſpiritalis conſolationis gratia ad ſanctum confluentes, habitationem hanc horridam, & accedentibus minimè peruiam relinquere ſuadebant: quibus, vt manſuetus erat, & humilis corde, manſuetis quoque verbis & humilibus reſpondit: Tum demum facilis (inquit) & gratus erit accedendi labor, cùm accenſus à Deo fuerit in vobis feruor deuotionis. Quod quidem ſpiritu prophetico dictum poſtea adimpletum eſt. Nam ea iidem, qui hoc conſulebant, multi ſolitudinis deſiderio certatim ad eum accelerarunt: quos humilis pater, ſe indignum tali reputans magiſterio, in ſuum contubernium ducatumque aſſumere plurimum recuſauit, ſuam illis aperiens mediocritatem. Precibus tandem eorum victus, & charitate Dei non quærente quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, compulſus, vt eos Domino lucraretur, & ſecum diuino ſeruitio mancipatet, inſtantibus acquieuit: atque ita non paucos tandem in monaſticæ vitæ conſortium aſſumpſit.

Concurſus hominum ad Petrum Cæleſtinum.

Quod Spiritus ſanctus locum Magellæ ſibi elegiſſe ſignis, portentiſque demonſtrauerit.

CAP. VII.

Mons Magellæ Cæleſtino gratus.

PОrrò ſedem hanc Magellæ ſibi præ omnibus gratam & electam fuiſſe, Spiritus ſanctus prodigiis euidentibus conteſtatus eſt. Vt primum enim cœpit ab hominibus ſanctitatis gratia illuc commeantibus frequentari locus, apparuit columba, familiariter inter eos obambulans & volitans, dum ſacra pſalmorum verba, & diuinæ laudis cantica reſonarent. Permanebat eadem in oratorio iam aſſiduè, vt ne præſentibus quidem ipſis fratribus auolaret: ibique paſcebatur, vbi poſtea maius altare ſitum eſt. Cùm autem inter Miſſarum ſolennia curioſus quidam frater familiarius appropinquantem apprehendere niteretur, non potuit: ſtatimque columba diſparuit, offenſa carnalis fratris leuitate. Apparuit autem quod dictum eſt modo, tribus annis: certiſſimum exhibens indicium, locum hunc triſagiæ diuinitati à Spiritu ſancto præparatum eſſe, & conſecratum. Vnde quam auguſtiſſimum potuere templum, ibidem Spiritui ſancto extruxerunt: ad quod longinquis ex partibus ingens hominum fiebat concurſus. Ex quibus non paucos vir ſanctus à ſeculi vanitate conuertit ad veritatis lucem, ſuggerente ſermonem Spiritu ſancto, & eum confirmante ſequentibus ſignis, quorum nonnulla in medium proferre non abſurdum puto.

Columba apparens.

Columba apparitionis ſignificatio.

Extruit templum ad honorem ſancti Spiritus vir Dei.

Acceſſerunt ad D. Petrum è vicinia nonnulli, cum quibus eo loquente ſermones Dei, ſucceſſerunt & alij à remotis procul finibus: quos vt aduentare præſenſit vir ſanctus, ſpiritu & vehementiori quodam affectu inardeſcens, repentè prioribus valefecit, & ad poſteros conuerſos, eos mira cordis exultatione ſuſcepit: vt pote quos à Deo vocatos & electos in ſpiritu prænouiſſet. Oratorium igitur ad gratias Deo reddendas introiens cum illis, primum (inquit) Deum laudemus, & mutua ſubinde conſolatione fruemur. Erat autem hora diei nona. Eccleſiam itaque intrant, diuinis laudibus incumbunt, Pſalmodiam emodulantur, iubilant Deo ſalutari ſuo.

Audite mirum. Diuinas vna laudes non tam oris quàm cordis voce reſonantibus illis, ſonus mirabilis, quaſi multarum grauiumque campanarum auditus eſt. Cùm verò locus tam longè ab hominibus remotus eſſet, vt nulla inde campana audiri poſſet: duo fratres mirabundi foras exiere, vt locum, vbi tantus ille ſonus fieret, ſcrutarentur. Qui arrectis auribus, oculiſque in altum ſublatis, qua parte ſonus prodiret, diſcernere nequeuntes, ad ſanctum patrem reuertuntur, quid de illo ſonu ſentiret inquirentes. At ille diuinam adeſſe gratiam agnoſcens, non longè (inquit) remotus eſt locus. Poſtmodum ſedens cum illis, & dulcia de cæleſtibus verba conferens, ad veſpertinam vſque ſynaxim ſermonem protrahit: vnde fit vt igneis verbis eorum inflammaret præcordia, ſecularem affectum exurens, & diuinum inducens, illuminanſque tenebras eorum, vt agnita mundi vanitate, veritatem agnoſcerent. Porrò agnitam veritatem ſequi non differunt: ſed mox temporalia cæleſtibus, fugitiua permanentibus commutantes, quæcumque poſſident pauperibus elargiuntur. Prædictus autem campanarum tinnitus audiebatur ab eis noctu, & diu, ad tertiam vſque diem, donec abirent: præſertim inter celebrata diuini officij myſteria. Sed & deinceps illi reuerſi ad tempus in ſeculum, non corde, ſed corpore, de rebus ſuis diſponituri, ſonum illum toties audierunt, quoties a ſecularium conuerſatione ſegregabantur, incredibilem animi corporiſque conſolationem ſentientes. Corporis autem conſolationem audite.

Sonus calitus demiſſus.

Cæleſtini ad ſuos diſcipulos exhortatio.

Quidam ex prædictis viris dormiens noctu, cœpit vociferari, & ſurgens, huc atque illuc in ſomno vagari, vt retineri non poſſet. Alius nocturnis pollutionibus, dæmonio illudente, ſic affligebatur, vt ſingulis ferè noctibus pollueretur: ſed eorum vterque, auditis campanis, protinus à ſua conualuit infirmitate. Inſuper & hunc ſonum audierunt non pauci de vicinis locis ſeculares, vtpote deuoti. Iſtud quoque dignum eſt admiratione, quod fratres, qui aderant, audiebant quidem omnes, ſed modo longè diſpari. Nam aliis dulcior & clarior inſonabat tinnitus, aliis autem minus, pro varia cuiuſque diſpoſitione, non quidem corporis, ſed animi aurium. Ipſi ſane Petro, in ipſius Dominici corporis eleuatione, dulcior quædam campana inſonabat, & hæc ab eo in certo loco eſſe percipiebatur. In aliis autem locis duæ, quandoque plures, in aëre ſuſpenſæ ab eodem ſpectabantur. Nec tantum campanarum ſonitus eſt auditus: ſed etiam & pſallentium inuiſibilium voces adeo diſtinctæ, vt ſingula verba caperentur, & hoc quidem nunc in oratorio communi, nunc in recondita ſancti patris cellula. Sed quorſum hæc, niſi vt palam fiat Ordinem iſtum præ cæteris electum fuiſſe ad diuina? Ad quæ nunc perſoluenda eo feruentius inſiſtant & alacrius Ordinis iſtius profeſſores, quo ſpecialius inauditis hactenus prodigiis, ad id ſe nouerint euocatos. Sed & audite alia prodigia.

Semi auditio ſanat infirmos.

In corporis Chriſti eleuatione inuiſibilium pſallentium voces, & campanarum dulces ſonos audire conſueuerat vir ſanctus.

Ordo Cæleſtinorum præcipuè ad diuina electus.

Beati Stephani Protomartyris feſtum celebrabatur, inſtabatque ſancti Ioannis Euangeliſtæ ſolemnitas: ad quam dignè celebrandam pius pater veſperi fratres ſuos inuitauit: copioſiorem illis cibum pollicitus, vt alacriores ad opus Dei redderet. Fratres itaque ad vigilias temperius conſurgunt: Deo dilectoque eius diſcipulo debitæ penſum ſeruitutis exoluentes: deinde cubicula repetunt. & ſomno ſenſus releuant fatigatos. Dormientibus autem illis, pater, more ſuo, in oratione perſiſtit: donec ſopore oppreſſus, ſuper nudam tabulam recubuit, qua vice lecti quotidie vtebatur. Tunc ſemiſopitus, vel vt ſibi videbatur, excitatus in oratorio Pſalmos audiit decantari. Inter multos autem pſallentes, ſancto apparuerunt & pueri: inter quos præeminebat vnus, vocem emittens, quaſi vocem tubæ.

Vice lecti vnula tabula recumbit vir Dei.

Expleto

Expleto deinde officio chorum exeuntes, gradum ante crucem fiaeruur: cuius in laudem hymnum cecinere ſuauiſſimum. Poſtremo, is qui præeminebat, ad beati patris cellam conuerſus, abſtinete, inquit, abſtinete, confeſtimque diſpatuete. Qoid ſibi vult iſtud fratres, niſi vt moneamur ſacras ſolemnitates cum eaultatione animi, noo corporis celebrare: nec lautioribus epulis ventrem infercire, ſed mentem cæleſtibus & Angelicis donis eaplere?

Quomodo ſolemnitates celebrandæ.

Rurſus idem pater alia nocte ſuper eandem tabulam quieſcens, Miſſam in oratorio celebrari à quodam videre viſus eſt, & primum paucis aſſiſtentibus, deinde plurimis candidatis, quaſi millibus millium, & decies ceutenis millibus celebranti miniſtrantibus, oratorium impleri. Porrò in dexito altaris cornu ſacerdos ſtans, ſpeciem Abbatis præferebat, Petro tamen ignotus, quem petcontatus pater, quis eſſet, recogitans, Spiritum ſanctum eſſe ſuſpicatus eſt.

Proinde iu Dominici corporis eleuatione terribilis cuiuſdam campanæ ſonus omnes humi proſtrault, & proſtratos ad altare traait. Quin & pater eacitatus, etiam hunc vebementem ſonum audire viſus eſt. Sonabat vtique bearo patri, & apertiſſimè: vtpotè qui cor ſuum circumciderat, quique omnes eauerat carnis illecebras, vt ſolo ſpiritu uiueret. Quapropter diuinæ harmoniæ ita aſſuefactus erat, vt eam æquè vigilans audiret, ac dormieos.

De templi dedicatione, quod D. Petrus incolebat.

CAP. VIII.

VErum ad aliam (vt cætera percurram) properemus viſionem, de ipſius videlicet templi dedicatione admiranda. In autora diei ſedens D. Petrus librum legebat in cella, & ecce foris, iuata cellæ feneſtram, aliquot iuuenes facie decotos videre viſus eſt, ſibi inuicem dicentes, dedicemus ædem hanc: ac protious eam circumeuntes, officiũ cecinere dedicationis: eaiſtente & canente, vt ſibi videbatur, cum illis Petro.

Apparitio in templi dedicatione facta D. Petro.

Et hoc quidem ipſe raptus ſpiritu faciens plurimum admiratus eſt apud ſe dicens. Quid eſt hoc, inquit, dormio an vigilo? Adhuc enim ob rei nouitatem dormire ſubdubitabat. Aperto deiode libro, literis manum admouebat: clara namque dies illuxerat, nec poterat phantaſma videri.

Finito proinde officio dedicationis, ſe delicatiſſimo pretioſoque veſtimento veſtitum animaduertit, quo tamen ſe prius indui non ſenſerat: atque hinc facilè percipimus quanta fuerit apud Deum viri ſanctitas. Et quoniam teſte Poëta, Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides: ne dedicatio hæc tam miraoda in dubium aliis veniret, ſciendũ eſt virum quendam auguſtæ formæ & ſpecioſæ, die Dominico cuidam apparuiſſe, dicentem, Oratorium hoc noueris eſſe à Deo dedicatum, & hoc tibi ſignum eſto: Manè cum ad illud introieris, lampas ante altare iugiter ardens huc & illuc mouebitur, nec quis eam mouerit, apparebit. Quod factum eſt videntibus & ſtupentibus admodum fratribus. In quo ſigno & aliud mirum acceſſit, quòd abundans oleo lampas, quamuis violento miraculo pulſaretur, quaſi funditus euerti crederes, tamen ne guttula quidem olei ea ea effuſa eſt. His itaque prodigiis Spiritus ſanctus cõplacere ſibi io loco iſto comprobauit. Vnde & meritò ſacrarus illi, ſanctus Spiritus de Magella nomen ſortitus eſt.

Ouid.

Miraculum admirabile.

Sãctus Spiritus de Magella.

A Fratres autem inibi Deo militantes, ſic charitate per Spiritum ſanctum infuſa vniebantur, vt prorſus anima vna, & cor vnum in multis corporibus viderentur.

Videntes autem dæmones, & inuidentes viris bonis, aduerſus humanam conditionem conſpirarunt, cœperũtque machinari in eam quã ſua ſuperbia perdiderant dignitatem, horribili ſtrepitu circumfremenres. Inſtabat Dominicæ paſſionis dies, cùm ſurgentibos media nocte ad officium fratribus, dæmon quatuor ex eis tanto coocuſſit terrore, vt aliorum opem eapoſcerent, clamantes: Adiuuate, adiuuate nos. Accelerantibus autem aliis cum tumultu, repertus eſt vnus grauiſſimè læſus, B euerſis manuum digitis. Adeò ſanè hoſtium furor eaarſerat, adeò ſæuiebat eorum inuidia, vt iam oon ſolum in occulto & inſidioſo certamine, tentationibuſque internis eos laceſſerent, verum etiam apertis & viſibilibus. Nam per id tempus horrendæ per aërem facies videbantur, terribiles audiebantur voces, ita vt fratres à choro diffugerent, & diuinum opus interrumperent. At verò ſecurus & conſtans inter hæc terriculamenta ſanctus, perſiſtẽs in oratione, fratres admonebat, ne Dei laudes interrumperent. Magnis itaque viribus vtrinque certatum eſt, donec elucente die, tenebrarum principes cum tenebris abierunt. Nec ſatis fuit ſemel atque iterum hoſtilem hunc impetum viciſſe: ſed ite- C rato ſæpiſſimè prælio, per aſſiduum ferè triennium decertãdum hoc pacto fuit in paruo Magellæ oratorio. Verum inuicta fraternæ pugnæ conſtantia hoſtilem pertinaciam ſuperauit: adeo vt confuſis tandem inimicis, rarior deinceps conflictus emerſerit.

Inuidia diaboli de profectu ſpirituali hominum.

Terriculamẽta diaboli.

Securitas S. Petri in tentationibus.

Puderet hæc literis demandare tanquam anilia quædam & vana deliramenta, niſi reperta eſſent in beatiſſimi patris cellula ipſiuſmet manu conſcripta. Ac ne quis putet ad inanem gloriam huiuſmodi mendacia ſanctum de ſeipſo confiction, obiectio facilè diluitur, quòd vir humilis & ſimplex ſemper latere voluit, non eminere: tantumque abfuit, vt bona, quibus carebat, oſtentaret ina- D niter, vt etiam ea qua habebat, humiliter diſſimulare ſtuderet, ſuam cum Apoſtolo gloriam eſſe reputans teſtimonium conſcientiæ ſuæ. Obiiciat rurſus calumuiator. Quid ergo de ſe tam mirabilia ſcripſit, ſi bona latere voluit? Ad id in promptu eſt quod reſpondeamus. Cùm enim ſic diſponente Dei prouidentia, vir ſanctus ita ſecum actitari videret, vt tot tantiſque miraculis longè latéque diuulgatis omnino latere non poſſet: ne falſa veris, (vt fieri ſolet) miſcerentur, ſuorum ipſe geſtorum teſtis eſſe voluit. Adde quod & in gloriam Dei fecit, operantis io ſanctis ſuis, vt in eis laudetur. Denique & in ordinis ſui confirmationem, & ſequacium filiorum profectum ampliorem, quos E audita patris præconia lætificant, & torpentes ad viam eacitant virtutis aggrediendam ex filiali ſancti patris imitatiooe.

S. Petrus geſta ſua voluit ſcripta.

Humilitas Petri Caleſtini.

Quare B. Petrus geſta ſua ſcripſerit.

De oratione ipſius.

CAP. IX.

MAgna quidem & ardua illa ſunt, noſtræque tempeſtatis hominibus vel perfectiſſimis admirabilia: parua autem vel potius nulla videbuntur, ſiquidem ad cenſuras, quæ humanam penitus perfectionem eacedunt, heroicamque ac cæleſtem vitam redolere videntur. Verùm antequam ad ea

receṅſenda aggrediamur: priùs de conſueto eius viuendi ordine paucis agendum eſt. Itaque D. Petrus in omnibus donum Dei (ſine quo nihil facere poſſumus) & auxilium perpetuò impetrauit: continua oratione Dominum inuocans, cumque perpetuo laudans, ſemper gratias agens eorum quæ a Deo accipiebat. Idcirco vir ſanctus cum regio pſalmographo, media nocte ſurgebat, ad confitendum nomini Domini, totum ei diem conſecraturus, & procidens in faciem ſuam exemplo Chriſti, flexiſque genibus, & manibus in cœlum protenſis ſuſpirabat, multa cum inundantia lacrymarum diuinum implorans præſidium. Sic vigilans D. Petrus proſtrata ſæpius in terram facie, cùm ita ſe ad orationem communem præparaſſet: ſurgens tandem à terra ad perſoluendum Deo ſeruitutis penſum, cum fratribus in oratorium præibat.

Aſſiduitas viri Dei in orando.

In diuinis autem laudibus quis attentionem, affectum exceſſumque mentis, quis lacrymas, ex Chriſti deſiderio, mundi tædio, proximi compaſſione iugiter emanantes, inter orantis non tam ore quàm corde verba ſatis admiretur? Sic expleto vigiliarum officio, cum fratribus ſupponebat collum ferulis cædendum, non ſolum certis ex more noſtro temporibus, aut ſecunda, quarta & ſexta ferijs, ſed ſingulis diebus: ne qua humanæ infirmitatis delicta, minùs à ſe percepta igni purgatorio reſeruaret eluenda. Poſt quam diſciplinam, Pſalmos pœnitentiales cum letaniis, collectiſque quamplurimis, lacrymans & gemens repetebat. Expletis autem Pſalmis pœnitentialibus, non corpori, non animo requiem dabat, nec ſomno fatigatus vires reparabat: ſed continuo ad pſalterium quaſi ad quietem feſtinabat. Pſalterio igitur ruminando deſtinabat quicquid otij haberet ad horam vſque primam. Significata autem prima, & deuotè perſoluta mox hoſtiam offerebat ſalutarem, ea quidem deuotione, vt circumſtantium animos à terrenis ad cæleſtia ſecum totos raptaret. Oblata proinde victima, an quæſo tunc quieſcebat? Non vtique. Imo verò quaſi recens ad opus, intermiſſum pſalterium ardentius repetebat, ad calcem vſque percurrens. Nempe præter canonicas diei, & virginis horas, omniumque ſanctorum ac mortuorum officia, integrum quoque pſalterium repetebat crebris cum geniculationibus, crebroque cordis affectu & lacrymis. Hoc itaque tam pio exercitio vniuerſum ferè tempus tranſigebat, vt non ſolum ſepties in die cum rege pſalmographo, non ſolum veſpere & manè, meridie, mediaque nocte laudem diceret, & confiteretur Deo: ſed benedicebat Dominum in omni tempore, vt ſemper laus ipſius eſſet in ore eius. Nec tantum centies nocte, centieſque in die, cum D. Bartholomæo, & Martha: ſed multo pluries geniculabat in oratione. Porrò quàm accepta fuerit Deo eius oratio, ſignis ille quamplurimis teſtatus eſt, quemadmodum mox audieris.

Deuotio viri Dei in perſoluendo ſeruitutis ſuæ penſo.

Quotidianis diſciplinis corpus macerat & cruciat.

Integrū Pſalterium quotidie præter Canonicas diei, & Virginis horas, omniumque ſanctorum ac mortuorum officia recitat.

Orat cum crebris geniculationibus.

De miraculis per orationem D. Petri factis.

Cap. X.

IOannes Paterni lepra ſimul, & hydropiſi laborans, ſancto Petro deuotus erat, totamque ſanitatis ſpem in eo reponebat: vt ſæpe videretur in ſomnis ab eo liberari. Vnde bonæ confidentiæ plenus, ad Monaſterium ſancti Spiritus acceſſit, ſed colloquio viri ſancti non impetrato, primùm triſtis abſceſſit, nihilominus tamen poſtea rediit, pulſanſque perſeuerauit, & deſideratum infirmitati ſubſidium impetrare meruit. Compatiens enim ex intimis miſericordiæ visceribus pater, ſingultuoſam effudit orationem coram Domino, & ſine malagmate, aut quouis medicamine ab incurabilibus morbis paruo tempore infirmus conualuit.

Petrus oratione leproſum & hydropicum ſanat.

Philippus de Rocha beralli, leproſus pariter & phreneticus, quoſlibet obuios percutiens cùm nullo medicorum auxilio poſſet a patre ſuo auxilium ſuſcipere, vouit tandem pater, ſi beati Petri meritis Deus ſuam miſericordiam erga filium oſtenderet, ſe effecturum vt filius ipſius ordinis ſuſciperet habitum. Confeſtim adductus filius ad ſanctum releuata voti conditione, paucis diebus D. Petri meritis ſanus euaſit, & redeunte patre cum gaudio domum, remanſit filius diuino deſtinatus officio: vbi multos annos perſeuerans, validus & pius ſub beati Petri diſciplina Domino militauit. Eadem quoque tempeſtate qua Nicolaus Papa quartus viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt, Petrus Cæleſtinus Romam ex Thuſcia pergens, fratrem Petrum Priorem D. Petri de Montorio grauiter febricitantem inuenit, quem benigne confortans dixit: Non morieris modo. Moxque diſcedens, & rogatus vt pro ipſo oraret: Commendo (inquit) te fili Deo, vt te ſanitati reſtituat. Poſtridie autem febrem expectabat ſuo die redituram (nam tertiana erat,) ſed precibus D. Petri liberatus, neque tunc, neque deinceps febricitauit; vnde nudiuſquartus rediens ab vrbe pater, cùm viſitans eum interrogaſſet, quomodo ſe haberet: Benè, (inquit) Dei tua que orationis beneficio. Cui Petrus, non mihi fili, non mihi, ſed Deo, ſanctoque Bartholomæo gratias age. Nam diui Bartholomæi ſolemnitas præceſſerat.

Phreneticus curatur, & Cæleſtinus efficitur.

Nicolaus Papa IV. moritur.

Monachum Ordinis ſui à tertiana febre ſanat.

Sua miracula ſanctorum meritis & precibus adſcribebat.

Quidam arreptitius à dæmonio obſeſſus, ad D. Cæleſtinum in Magellam monté in Leucate Inſula delatus eſt, ad quem accedens æger, retrorſum conuerti cœpit, & vociferari, formidante nimirum dæmonio, & viri Dei ſanctitatem exhorreſcente. Beatus autem pater ſecus altare ſedens, refugientem ad ſe iuſſit adduci, eique impingens colaphum: Exi, (inquit) diabole à creatura Dei. Cuius vocis virtutem inimicus ferre non valens, in terram infirmum alliſit: tamque violenter afflixit, vt aliquantiſper velut mortuus iacuerit. Stupentibus autem & conterritis eis qui aderant, ſanctus vir interritus, orationem eis indixit, & ipſe quoque conuerſus ad aram orauit, ſtatimque iacens ægrotus ſurrexit, quaſi redíuiuus, & incolumis cum gratiarum actione domum remeauit. Alios prope innumeros ſilentio prætermius, qui orationis eius beneficio ſanati ſunt. Tam efficax enim, tantumque potens erat apud Deum orantis auctoritas, vt nunquam vacua abiret eius expoſtulatio. Nec ſolum aliis, ſed & ſibi quoque vtilis fuit. Nam cum apud Ioannem de Orfonte ipſe Cæleſtinus cum fratribus veſceretur, dentemque fregiſſet in menſa neceſſarium, & ad cibos commolendos, & ad faciei decorem, ſanctus pater oratione præmiſſa, cum ſilentio, dentem auulſum loco ſuo reſtituit: adeóque tenaciter maxillæ fecit inhærere, ac ſi numquam loco motus fuiſſet: hoc tamen clanculum egit, iubens aſſidentibus, & miraculi conſciis, vt factum ſilentio premerent.

Obſeſſus à diabolo liberatur.

Dentem ſibi confractū reſtituit D. Petrus.

Rurſus apud ſanctum Bartholomæum de Logio cùm tanta eſſet vini penuria, vt ne pro myſtica quidem oblatione inueniretur, vir Dei in adiutorio altiſſimi confiſus, ad ſancta ſanctorum cum ardentiſſimo deſiderio accingitur, & ſacris adornatus veſtimentis, calicem ex more aſſumit, fratribus inquiens, date vaſa: quibus vinum deeſſe reſpondentibus, ipſe nihil de diuina benignitate hæſitans,

Vinū ad celebrandum, miraculosè inuentum.

rurſum ait, date vaſa : quæ tandem afferentes, vini & aquæ plena eum ingenti ſtupore inuenerunt.

De ſobrietate, & tenuiſſima victus ratione Cæleſtini.

Cap. XI.

INſumpto diuinis laudibus tempore nocturno & matutino, ac quotidiano penſo fideliter perſoluto, additoque pſalterio, ac ſeptem pœnitentialibus Pſalmis, & ſuffragiis compluribus, hora tandem nona, præmiſſo hymno & benedictione, ad epulas tanquam ad Crucem inuitus accedebat. Si fortè cibum, ſi potum audire vultis : dicere perhorreſco. Sed quadragenas quotannis incredibili rigore exigebat, non etiam ſemel in die cibum corpori tribuens, ſed ne tertio quidem die. at quem cibum quæſo? nimirum panem & aquam (quod eſt initium vitæ hominis) pro ſummis habuit deliciis. Qualis autem panis? Panis certè furfureus & inſuauis, atque ater fuit: non biduanus, aut triduanus, vel quartiduanus tantum : ſed planè mucidus, ac vermibus ſcatens præ vetuſtate & corruptione: adeoque ſiccus & durus, vt malleo (mirabile dictu) frãgendus eſſet, non cultello proſcindendus. In tribus autem quadragenis ne huiuſmodi quidem pane vtebatur, ſed ſolis caulium foliis, aut crudis arborum fructibus, & hæc omnia citra ſaturitatem. Quinetiam velut in ſuum ipſe corpuſculum coniuraſſet, nouam & inauditam abſtinentiæ rationem excogitauit. Nam ſolitudinis cupidus, & confluentis ad ipſum turbæ impatiens, vt quietius ſoli Deo vacaret, in cryptam ſolus deſcendit, decem panibus puſillis ſecum aſſumptis, & decem tantum cæpis in neceſſarium corporis alimentum, quibus quadraginta diebus vixit.

Ad corporalē cibum tanquā ad Crucem accedebat.

Panis quo veſcebatur Cæleſtinus, qualis.

Quanta Cæleſtini auſteritas.

Portò cum hyemalis aſperitas adeò inhorruiſſet vt abundantia niuium clauſo ſpecu, ſpiraculum ad introducendũ aërem ſibi facere coactus eſſet: ipſeque idem præ frigore, ſenili corpore rigeſceret, non quidem ad focum rediit, ſed algorem exteriorem interiori ſancti Spiritus igne ſuperans, ibidem permanſit immobilis : donec euoluto dierum numero quadragenario, quidam deuoti ſuperuenientes, recipiendæ ab eo benedictionis gratia, inuenerunt in illa ſpelunca ſemiortuum, gelidaque aqua conſtrictum ac circumdatum : adeò vt hærentibus terræ, & agglutinatis glacie veſtimentis moueri non poſſet, quaſi tenacibus clauis humi affixus. Sancti igitur viri commiſerti in lacrymas proruperunt, magnoque labore hinc eum educentes ad ignem, vix tandem calefactum pauxillum refocillarunt : repertis adhuc quinque panibus ex decem quos ſecum ab initio in antrum detulerat. Roboratus autem aliquantulum igne illo, diuinam audiit vocem, diſcretionis eum admonentem in hunc modum: Noli Petre onus tam graue aſello tuo imponere, quoniam ſi perimis cum onere indiſcreto, rationem Deo redditurus es pro eo. Debitor eſt tibi rationabilis ſeruitutis, & tu illi neceſſariæ ſuſtentationis: ſi vis portari, porta.

Petrus algore patientiſſimus.

Diuinitus corripitur, monetur que ad diſcretionem in caſtigando corpore habendam.

Diſcretio auriga virtutū.

Sic admonitus vir ſanctus, diſcretionem matrem aurigamque virtutum diligentius eſt deinceps amplexus, abſtinuitque modeſtius, ne dum corpus velut hoſtem perſequeretur, ciuem occideret. Alia quoque quadragena ſeceſſit in remotum penitus ab humana frequentia locum, vbi ſolo indutus cilicio, numerum dierum tranſegit quadragenarium, aſperrimo frigore cruciatus. Sex itaque quadragenas (vt dictum eſt) D. Cæleſtinus ſolos diſtrictiori tranſigebat abſtinentia, & clauſo ſuper ſe ſenſus exterioris oſtio, contemplationi vacabat interim & orationi. Prima erat quadragena maior, quæ eſt communis. Secundam incipiebat à feria ſecunda poſt octauas Paſchæ vſque ad Pentecoſtem : quam Apoſtolos Domini obſeruaſſe dicebat, dum vacantes ieiuniis & orationibus præparabant corda ſua Deo, vt eſſent receptacula munda, & apta ſuſcipiendo balſamo diuino. Tertiam incipiebat à feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, vſque ad Virginis Aſſumptionem, vt vel ſic mereretur eum ipſa ſuper choros Angelorum exaltata, tandem in cœlum aſſumi. Quartam ab Exaltatione ſanctæ Crucis, vſque ad feſtum omnium ſanctorum. Quintam à ſolemnitate quatuor Coronatorum, ad natiuitatem vſque Domini. Sextam & vltimam inchoabat ſecunda die poſt Epiphaniam, protrahens ferè vſque ad maiorem quadragenam, & hanc aiebat Dominum ieiunaſſe poſt baptiſmum, quando mox ductus eſt à ſpiritu in deſertum.

Sex agebat in anno quadrageſimas vir Sanctus.

Prima. *Secunda.* *Tertia.* *Quarta.* *Quinta.* *Sexta.*

De menſa eius communi.

Cap. XII.

QVid de communi menſa dicam. Nunquid corpus tot prædictorum dierum ieiuniis maceratũ, poſtea cæteris diebus largioribus epulis reparabat? Nunquid ſaltem cum aliis, bis in die veſcebatur? Omni certè tẽpore, omnibus diebus præterquam Dominicis ieiunabat: nec iis cibariis quæ palatum irritarent, veſcebatur, ſed quæ vix debile corpus ſuſtentarent. Poſt cibum corporalem, rurſus ad contemplationem & orationem redibat: maximam ei temporis partem penè vſque ad veſperam impartiens. Corporali namque exercitationi, quæ ad modicum vtilis eſt, nonnihil plerumque tempuſculi diuidebat, aut ſcribens, aut honeſtæ cuidam arti deſudans: ipſe ſiquidem vel libros concinnabat ac compingebat, vel ſuas fratrumque veſtes reſarcire non dedignabatur. Pilis quoque caprinis & equinis cilicinos interdum texebat ſaccos. Atque ita demum occupatus, diurnum ſimul & nocturnum tempus in gloriam Dei perpetuo tranſigebat: ſemper alicui negotio intentus, ne locum inueniret dæmon immittendis & ſuſcipiendis tentationibus. Veſpertinum inde officium, corde præparato, diligenter adibat, diligentiuſque perſoluebat : quo deuotè abſoluto, non corporales epulas cum fratribus repetebat (nunquam enim cœnabat,) ſed meditationi, contemplationique & orationi reliquam lucis particulam impendebat: donec diei pariter, & officij completorium aduenìſſet. Nec tamen eo abſoluto finem imponebat ſuo labori, nec quieſcebat, ſed oratione rurſus, & contemplatione, longas protrahebat vigilias, ad intempeſtam vſque noctem, Animus enim alacer, & viuax, aduerſus ſomnum ex carnis infirmitate obrepentem decertabat ſemper erectus, & erectus Deo tanquam arcus.

Quomodo ſingulas dies horas collocabat Petrus.

Nunquam Cæleſt. cœnabat.

De ſomno, lecto, & indumentis Cæleſtini.

Cap. XIII.

SOmni adeo parcus erat, vt nunquam niſi coactus dormitaret. Fatigatis enim ac deficientibus ſub onere membris, ſubrepenti ad inſtar furis ſopori pertinacius reſiſtebat : vtroque venientem

Vigilantia Cæleſtini.

totis animi viribus repellebat. Porrò ſuccumbente corporis infirmitate, tandem ſomno victus, ſemiuigilans dormiebat, aut dormitabat potius. Quis autem ſtratus eius? Nunquid poſt tot laborum fatigationem, molliuſcula culcitra, aut puluinar plumis delicatioribus molliter contextum feſſa membra refocillabant? num ſaltem vile tomentum, aut matta? num modicum ſtramen? Pro culcitra ſanè molliori, pro ſtramentis, ligneis tabulis incubabat, aut cancellatis craticulis, vel nudæ ipſi (quod deterius eſſe credas) terræ. Puluinaris autem & ceruicalis vice, lignum aut lapidem capiti ſupponebat, & hoc quidem, vt velocius excitatus, ad Dei laudes expeditior eſſet. Ne verò nocturna pollutione macularetur, ferrea catena lumbos præcingebat, & illuſoria inimici phantaſmata procul à ſe depellebat.

Qualis Petri lectus.

Remediũ vitandæ pollutionis nocturnæ.

Porrò quod ad veſtimenta attinet, pannoſam ſanè tunicam & attritam, ſuperpoſitis ſcapulari & cuculla viliſſima lana contextis, gerebat. Subtus autem cilicinos ſaccos nudis carnibus apponebat: quos ſuperinducto ferreo vinculo aſtringebat. Cæterùm attrita frequenti genuum incuruatione veſtimenta ſuis manibus reſarciebat: nec verſicolores tunicæ particulas inſuere verebatur. Tantus erat mundi, & ſuipſius contemptor, vt nec ambitioſè veſtiri, nec veſci delicatè, nec molliter dormire cuperet: vixque tantum cibi, veſtimenti ac ſoporis corpuſculo diuidebat, quantum arctiſſima famis, frigoris & quietis exigebat neceſſitas.

Veſtimenta viri ſancti.

De diſcretione Cæleſtini in ſuſcipiendis & inſtruendis ſæcularibus qui ad ſe proficiſcerentur.

Cap. XIV.

Confluentibus ad eum diuerſi ordinis ſæcularibus, multam exhibebat charitatem, magnaque diſcretione illos admittebat. Nam pro ſua cuique conditione honorem impendebat, & doctrinam eis conuenientem. Præſules enim ac dignitate præpollentes, poſt exhibitam reuerentiá, quod eorum authoritati congrueret, ſine palpatione docebat, exhortans ad diligentem Dominici gregis curam: addenſque increpationes, & coram eorum vitia carpẽs, diuini iudicij terrore propoſito, quod idem argumentum maximè laicis iudicibus inculcare ſolebat, quorum turba non modica pro inſtructione ſalutari ad eum confluebat, diuinum beneplacitum, ſuarumque viarum rectitudinem ab eo, velut ab oraculo cæleſti cognitura. Porrò ſanctus pater, inſtar ſapientis medici, & Samaritani Euangelici, poſtquam auſteriore increpationis vino conſcientiarum vulnera deterſerat: poſtmodum ea dulci conſolationis oleo fouebat, præmiũ ſuorum laborum pollicens incomparabile, ſi quidem ſuo fideliter officio fungerentur.

Diſcretio Cæleſtini in admonendo & corripiendo.

Itaque vir Dei nullos à ſe dimittebat triſtes, etiá ſi prius inconſultiſſimi veniſſent: ſed quoſdam quidem ſpirituali cibo, quoſdam verò corporali refectos, nullos autem ieiunos abire permittebat. Recedentes itaque nunquam indonatos à ſe abire relinquebat, ſed ſemper aliquo exhortationis ſuæ pignore, ac monumento donabat, eulogijs ſcilicet, & roſarijs beatiſſimæ Virginis certo numero dicendis, vel pane à ſe benedicto, aut aliis quibuſdá ſanctificatis per orationem, tantæ quidem efficaciæ, vt eorum guſtu vel tactu, à varia ſanarentur infirmitate, mirificante per illa Domino ſanctum ſuum. Enimuerò Sanctus Petrus ea ſingulari prærogatiua adeò inſignitus fuit, vt nullus tanta vitiorum multitudine ſordeſceret, quin aſpecta eius ſancta facie, veluti viua quadam virtutis imagine, auditiſque verbis, quaſi ſagittis cordium medullas penetrantibus, non rediret ad cor, ſtatimque compungeretur. Denique tanta in eius vultu, geſtuque ac moribus relucebat honeſtas, vt nullam haberet amaritudinem eius conuerſatio, nec conuictus tædium, ſed lætitiam & gaudium. Ipſiuſque ſanctitatis conſiderata perfectio ſic intuentes in admirationem conuertebat, vt ij quos ad eum videndũ ex longinquis regionibus fama pertraxerat, dicerent, quod prius Regina Saba Salomoni: Verus eſt ſermo quem audiui in terra mea, ſuper ſermonibus tuis, & ſuper ſapientia tua, & non credebam narrantibus mihi, donec ipſa veni, & comprobaui quòd media pars mihi nunciata non fuerit. Maior eſt ſapientia tua & opera tua, quàm rumor quem audiui. Itaque diſcedentes ab eo, mox redibant iterum viſuri, & quantò plus videbant, tanto magis ardebant eius videndi deſiderio & audiendi. In geſtu, motu, & inceſſu corporis, & alloquio & voce, tantis gratiis affluebat, vt omnium in ſe oculos conuerteret, & intuentium affectus ad diuina inflammaret. Longè fuit ab eo omne verbum otioſum: ſed omnis ſermo eius erat languentis animæ medicina, & ad Deum prouocatio. Proinde non alienum à propoſito noſtro crediderim nonnulla hic etiam proferre miracula per panem, aliaſque res ab ipſo ſancto benedictas, in infirmis oſtenſa.

Dona quæ Cæleſt. proponebat iis qui ſe inuiſerent.

Quanta honeſtas viri ſancti.

3. Reg. 10.

De miraculis per panem, & alia ab eo ſanctificata factis.

Cap. XV.

Apud Sulmonem mulier quædam nomine Catharina Ioánis Notarij vxor, morbo quodam oculorum laborabat, quem medici guttam ſerenam vulgò nuncupant, & ita laborabat, vt omni ferè lumine priuaretur. Quæ medicorum opem multo tempore, multoque & magno diſpendio exquiſierat, ſed incaſſum. Quapropter neſciens quid amplius ageret, in Dominum eiuſque ſanctum ſpem reponit. Rogans igitur à patre ſuo, & marito, ad virum Dei perducitur. Appropinquantibus autem illis, maritus ad cellam Sancti Petri præiuit, coniugis ſuæ cæcitatem ſuppliciter & flebiliter inſinuans. Miſertus autem vir Dei, ligneam ei cruciculam miſit, & iubens vt eam infirmis oculis impoſitam, aliquantulo tempore ibidem contineret. Piiſſimè credens vir & plenus fidei, nec hæſitans de virtute diuina & verbis ſancti, ad vxorem rediit: crucem eius oculis impoſuit, & eadem hora immedicabilem cæcitatis caliginem excuſſit.

Mulieri cæcæ viſus reſtituitur.

Alius nomine Richardus Berardi, filiam habuit, quæ iam ſeptem annis muta erat, membrorumque contractione laborabat, vt ambulare non poſſet, pro qua ſanctum virum ſupplex adiit, & ab eo conſolatus, panis benedicti fruſtulum accepit, quod filiæ daret comedendum. Reuerſus autem, protinus vt filiæ appropinquauit, ipſa ſoluto linguæ vinculo, loqui cœpit, ac dicere, da mihi panem pater. Tunc admiratus, quod loqueretur, & panem non ſibi reuelatum prophericè peteret: Surge, inquit, filia, veni, & dabo tibi. Surrexit illa & ambulauit: addiditque recens miraculum præcedenti. Nam & prius loquuta eſt, quæ muta erat, & mox

Duplex miraculũ in eadem perſona ſimul factũ.

ambu

ambulauit quæ pedum motione carebat. Duæ quoque puellæ parentibus orbatæ, cùm eſſent annorum ſeptem, nec tamen ambularent, nec loquerentur, nec creſcerent, vir quidam nomine Madius, ſancto viro deuotus, eas illi commendauit, exponens mirabilem puellarum calamitatem. Sanctificatum igitur panem attulit, & allatum mox vt puellæ comederunt, cœperunt diuinitus & ambulare, & loqui, & creſcere.

Pane benedicto ſanantur duæ puellæ.

In Calabria quoque nobilis quædam Domina, incurabili lepra laborans, audita ſancti Petri fama, Sacerdotem quendam nomine Simeonem, ad eum miſit, qui aquam afferret, ex qua manus ſuas ipſe Petrus abluiſſet: vt in ea corpus leproſum lauaret. Agebat tunc Petrus ſanctæ Crucis quadrageſimam in ſolitudine & ſilentio, neminem ad colloquium ſuum admittens extraneum. Verumtamen vt primum intellexit mulieris illius piam petitionem, aquam benedixit, & miſit. In qua mulier abluto corpore, mox ſanitate potita eſt: nec in vllam deinceps lepræ ſuſpicionem incidit.

Leproſa mulier mundatur.

Comparatio ſancti Petri cum ſancto Benedicto.

Cap. XVI.

Decebat, vt qui collapſum beatiſſimi patris noſtri Benedicti ordinē reparare deberet, in ſpiritu & virtute ipſius Benedicti veniret. Vnde ſi virtutes virtutibus, & miracula miraculis conferamus: nihilo inferiorem Petrum noſtrum Benedicto comperiemus. Claruit Benedictus prophetiæ ſpiritu: claruit & Petrus. Nam priuſquam fratres in Murrhone monte ſecum haberet cohabitantes, quendam fortè ſecularem ſcholaſticum in miniſtrum altaris ſibi aſſumpſerat, qui ad pagum propinquum miſſus pro neceſſitatis, carnali concupiſcentia victus, fornicationem incurrit. Quod flagitium pater abſens corpore, ſed præſens ſpiritu agnouit, redeuntemque miniſtrum a ſe repulit, de longè clamans, ne huc acceſſeris. Non enim mecum amplius verſaberis, quia fornicatione contaminatus es: Quod autem attuliſti, ſolus tibi habeas. Vnde ſtupefactus miniſter, crimen confeſſus eſt, veniamque flebilis & ſupplex exorauit.

Cæleſtinus D. Benedicto nihilo inferior.

Claret ſpiritu prophetico vir Dei.

Alius quidam nouitius frater, Aquilæ ſuſceptus ad probationem, tam graui tentatione pulſabatur, vt à propoſito religionis deſiſteret. Quamobrem loci illius Prior ad venerabilem ſanctum eum miſit, diabolicam ſeductionem inſinuans. Præſcius autem venturi pater, diuinæque prouidentiæ ſuper iuuenem, eum Romam miſit dicens: Vade fili, quia cito illic morieris. Quibus auditis, nouitius Cœnobium Aquilæ repetit, ſanctique propheticam vocem fratribus expreſſit: ac paulò poſt Romam pergens, quintodecimo die ibidem defunctus, prophetiæ veritatem impleuit.

Nouitius prædicente Petro Romæ moritur.

Cuidam ſimiliter à Caramanico præniſum in ſpiritu obitum ſignificans, Confitere (inquit) peccata tua fili: quia cito benefacier tibi Deus. Qui domum reuerſus, tertio abhinc die è terra morientium ſublatus eſt in terram viuentium.

Inſuper dum in monte Murrhonis beatiſſimæ Dei genitricis baſilica conderetur, & quidam ibi laicus operarios arenam in profundiore crypta effoderet: beato viro in cella contemplanti diuinitus eſt reuelatum, cryptam repentè ruituram: quare feſtinum illuc nuntium mittit, vt velocius inde foſſor abiret: quo confeſtim & fœliciter abeunte, è veſtigio crypta corruit, ita vt ne ferramenta quidem, A & veſtes ſecum efferre potuerit.

Nec ſilentio prætereundum eſt, quod ſequitur, certiſſimo iuramenti ſacramento confirmatum. Pamphilus Lucanæ ciuitatis Notarius, iureiurando aſſeruit ſe grauem in dextro latere rupturam paſſum fuiſſe, cuius curandæ gratia cum chirurgum adhibuiſſet periſſimum, eiuſque in manibus quinque menſibus non ſine magno dolore, & rerum ſuarum diſpendio fuiſſet, neque quicquam profeciſſet: cœpit de ſancto Petro, quæ audierat ſigna & prodigia mente reuoluere: ita decernente diuina prouidentia, vt per hunc immedicabilem morbum, ſanctum ſuum mirificaret. Prædictus itaque Notarius die Iouis vouit, vt proximo ad beatum virum B Sabbatho proficiſceretur. At cæleſtis ille medicus præuenit eum in benedictionibus ſanitatis. Nam in ipſo Sabbatho, mane cum ad votiuum iter infirmus accingeretur, ſe à morbo ſenſit omnino liberatum. Quod ſanè beneficium ſancti patris meritis aſcribens, ne ingratus haberetur, nihilominus propoſitum iter arripuit, gratias ſancto viro acturus. Præfatus autem Pamphilus duplici morbo tenebatur exteriori & interiori, corporis ſcilicet & animæ. Veriſimile eſt autem cauſam infirmitatis corporalis fuiſſe peccatum: ſicut & duobus paralyticis Euangelicis accidiſſe certum eſt. Erat enim ille Pamphilus adulter, lubricus, & incontinens. Quod ſanè vitium ſanctus Pater in ſpiritu cognouit, & C eum in conſpectu ſuo, flexis genibus procidentem, ſeuerius increpauit dicens: Miſer, cum vxor tibi ſit fidelis & caſta, cur donu Dei abuteris, & venerabile violas ſacramentum?

Notarius vulnere corporis & animæ liberatur.

Peccatū ſæpe eſt cauſa infirmitatis corporalis.

Stupefactus his verbis Notarius, & ingenti perfuſus confuſione, demiſſis oculis totoque corpore proſtratus in terram, peccatum fatetur & compungitur. Excuſationi verò & quoddam impoſſibilitatis velamen obiicienti, quod præ infirmitate abſtinere à vitio non poſſet, facta ſcilicet iam conſuetudine, quaſi ſub grandi lapide ſepultus iaceret: tunc pius pater ex animo compaſſus eſt, atque aliquantulum ad altare faciem conuertens, pro eo Dominum exorauit, moxque reuerſus ad eum; Confide (inquit) in Domino fili, non enim in poſterum (ſpero) D tale flagitium admittes. Indicta igitur pœnitentia ſanum mente & corpore ad ſua remiſit: nec remanſit vllum deinceps in eo vtriuſque morbi veſtigiū.

Sic venerabilis pater Cæleſtinus, prophetico ſpiritu non minus claruit, quàm Benedictus. Proinde ſanitatum & mirabilium ſupra naturam operum effectu, vitæ quoque auſteritate non inferiorem, ne dicam ſuperiorem, animaduertet, quiſquis eius vitam ſignis quamplurimis admirandam inſpexerit. Alterum enim Benedictum decebat nobis à Deo dari, qui eo ſpiritu & virtute collapſum ſanctæ religionis Ordinem inſtauraret: quibus ipſum ſanctiſſimus pater Benedictus inſtituerat. Tutè igitur E poſſumus tantorum patrum Benedicti ſcilicet & Petri veſtigia ſectari, ac inoffenſo pede viam eorum ambulare, quos immaculatos & omni noxa liberos non humana tantum, ſed etiam diuina probarunt teſtimonia. De ipſius autem Cæleſtini Ordinis inſtitutione, aut potius Benedictini reparatione, pauca nunc delibare locus exigit.

Cæleſtinus Regulam Benedicti penè collapſam inſtaurauit.

De inſtitutione & initio Ordinis Cæleſtinorum.

Cap. XVII.

Tantum perfectionis & ſanctitatis faſtigium mox ab initio conuerſionis Petrus aſcenderat, vt

vt etiam nemo dubitaret, verè ſpiritum Dei eſſe in illo. Electus ergo & præelectus ante ſæcula Dei miniſter, degenerantem & ſylueſcentem Benedicti vineam reparauit, ratione qua fuerat & plantata, & propagata. Nam quia ab humilitatis & paupertatis radice, incrementi cœperat exordiũ, ſuperinducta opolentiæ curioſitatiſque ſuperfluæ palmites radicitus amputauit, diuitiarum ſpinas ſarculo frugalitatis auulſit, & tumeſcentes pampinos in terram humili ſubſtrauit obedientia, atque (vt apertius loquar) beatiſſimi patris regulam tunc neglectam & contemptam, ita reſtituit in priſtinum honorem & gloriam, ſua ſuorumque diſcipulorum obſeruatione diligentiſſima, vt multo clariorem efficeret, quàm prius vnquam extitiſſet. Quicquid enim ad vitæ ſanctitatem regularemque diſciplinam attinet, tam exemplo quam verbo adimplendum docuit: inſuper & præcedentium euentu cautior effectus, conſtitutiones adiecit, quibus recidiuum præcaueret, in eis expreſſam Benedicti voluntatem elucidans: aut diminutam benè beateque viuendi formulam adimplens. Nunc autem de regimine ipſius pauca commemoremus.

D. Benedicti Reg. reparata.

Cõſtitutiones Cæleſtini vltra Regulam datæ.

De Monaſteriorum ipſius inſtitutione ac viuendi modo.

Cap. XVIII.

SCiens vir ſanctus humilitatem, gratiæ diuinæ prouocatricem & alumnam, inter diuitias periclitari, quarum ſemper familiaris eſt elatio, virtutum hoſtis ac debellatrix, paupertatis amator fuit ardentiſſimus, ac tenaciſſimus obſeruator. Itaque nunquam in ſuis monaſteriis ærarium amplum haberi, nunquam diuitias ſupra neceſſitatem augeri permiſit, ſed quod frugali fratrum victui ſupererat, pauperibus erogabat, nolens in multos annos cum Euangelico diuite, opes reſeruare, aut de craſtino ſollicitus eſſe: ſed confidens quia primum quærentibus regnum Dei, cætera adiicerentur à patre cæleſti, qui paſcit volucres cœli non arantes, nec ſeminantes, veſtitque lilia agri tam ornatè, vt ne Salomon quidem in omni gloria ſua ita veſtitus vnquam fuerit. Amputauit itaque omnem luxum & ſuperfluitatẽ, ventrique habenas multo ſtrictiores immiſit, quàm prius feciſſet venerabilis pater Benedictus. Itaque quotidianam fratribus abſtinentiam indixit, eámque continuam, prætterquam tertia & quinta feriis in æſtate, quibus diebus tempore ſui Papatus, cœnam indulſit Cæleſtinus. Suum nempe ordinem in perpetua putauit ſtabilitate permanſurum, ſi diuitiarum copiam, & ventris licentiam procul à ſuis eliminaret.

Liberalitas eius in pauperes.

Hanc autem paupertatis & abſtinentiæ formam primi Cæleſtini diſcipuli obſeruarũt, boni viri, ſanctitate diuinoque feruore ſuccenſi. Sed paulatim tantus ille feruor intepuit, vt nunc à Paſchate vſque ad ſanctæ Crucis exaltationem ſexta & quarta feriis tantum ieiunia obſeruentur, quod ad antiqui D. Benedicti regulam rurſus redire videtur, ſeueriùs tamen obſeruatam, cùm nihil de ieiunio à Paſchate ad Pentecoſtem præceperit Benedictus. Cæterùm quantum alimoniæ carnalis ventri ſuſtulit Cæleſtinus, tantum animæ benefecit, eamque pauit diuinæ pſalmodiæ cibo quaſi continuo. Non enim contentus erat communi diuinæ laudis officio: ſed conſiderans intemeratam virginem eſſe peccatorum ſcalam, portam cæli, veniæ largitricem, & gratiæ miſericordiæque matrem, ordinariæ ſerui-

B. Virgo porta cæli, & miſericordiæ mater.

A tutis penſo præmiſit quotidianum ipſius immaculatæ genitricis officium, vt conciliata prius matre, facilior eſſet per eam ad filium acceſſus. Non enim dubium eſt, quin oblatas & commendatas matri preces noſtras per maternas manus, gratiores habeat filius, & admittat intra ſacrarium ſuæ exauditionis. Porrò prædictum Virginis officium recenter ab Vrbano Pontifice quarto apud Gallias fuerat inſtitutum. Et quia multiplicatis interceſſoribus propenſior eſt ad indulgentiam peccatorum iudex, addidit ſanctorum laudes.

A quo eſt inſtitutum B. Mariæ officiũ.

Laudes Sanctorum.

Denique quoniam miſericordia cæteris impenſa, miſericordiam nobis conciliat offenſarum, ideo ſuffragia defunctorum præcedentibus neceſſita-
B rum noſtrarum poſtulationibus adiunxit: vt facta captiuis in purgatorio miſericordia, pro noſtris reatibus faciliorem apud Deum miſericordiam inueniamus. Proinde, quia teſte Bernardo, impunitas, peccatorum eſt ſtimulus, incuriæ ſoboles, inſolentiæ mater, radix impudentiæ, tranſgreſſionum nutrix: prudentiſſimus pater, inſtituit quotidiano capitulo commiſſorum ac omiſſorum publicam & vltroneam ab vnoquoque fieri accuſationem, ne quod vel leuiſſimum quidem facinus abiret impunitum: ſimul & beatiſſimi patris Benedicti regulam à Concilio generali ſibi datam legi voluit: cui confirmandæ ac melius obſeruandæ, addidit & ſtatuta quædam neceſſaria (quemadmodum iam di-
C ctum eſt) ipſam regulam implentia. Omitto centum geniculationes qualibet nocte faciendas, & pſalteria ſingulis hebdomadis dicenda, præter ordinarium officium: quæ refrigeſcente deuotionis feruore à paucis iam obſeruantur, & in alia quædam rationi temporum magis accommoda ſunt commutata, inſpirante Spiritu ſancto: cuius gratia & auxilio, interuenientibus ſancti patris meritis & precibus, factum eſt, vt ab eo plantata in Italiæ ſolo vinea, palmites ſuos extendat vſque ad vltimos Galliarum fines, atque Hungariæ, latiuſque in dies propagetur. Vnde manifeſtum eſt, diuinum huius inſtituendi ordinis conſilium, non hominis eſſe, cuius cogitationes vanæ ſunt, ſed Dei:
D cuius conſilium in æternum manet, & cogitationes cordis eius in generatione & generationem, quo fit, vt non diſſoluatur, ſed permaneat in ſecula ſeculorum. Amen.

Impunitas quàm pernicioſa.

Ordo Cæleſt. quantũ propagatus.

De congregatione fratrum ad eum conuenientium, & timore noui Ordinis per ſummum Pontificem auferendi cum cæteris.

Cap. XIX.

IGitur vir Dei, poſitus in gentem magnam, cùm in odorem ſanctitatis eius concurrerent fratres,
E à ſolis ortu & occaſu, ad eius magiſterium & diſciplinam: demum ab Eremi latebris palam educitur, & qui ſecretis prius abſtinentiis in ſolius Dei oculis carnem macerabat, coactus eſt tandem ad laxiorem & imitabilẽ infirmis fratribus viuendi formulam deſcendere, vt illos viam cœli exemplo doceret ac verbo inter eos exiſtens, tãquam fratrum minimus. Acreſcente autem fratrum numero, accreuit & numerus locorum, conſtructis hic & illic cœnobiorum tuguriolis, quaſi ad hoſpitandũ, non perpetuo manendum. Cùm autem illis deeſſent vectigalia, ſuarum manuum labore quæſitis cibis, Ægyptiorum patrum more viuebant: quibus in labore deſudantibus, aderat ſanctus pater,

Labor manuũ religioſis peruttilis.

conſola

conſolationis panem verbo ſalutari ſubminiſtrans. A

Diuerſi falſæ religionis Ordines.

Porrò ea tempeſtate ſubortı ſunt diuerſi falſæ Religionis Ordines. Nam pro ſuo quiſque arbitrio ac leuitate, ſuam ſibi ſectam, & proprium viuendi ritum excogitabat, fallaci erroris ſpiritu ſeducti, vt ſuam facilius implerent concupiſcentiam. Quibus grauibus ſcandalis emergentibus, vt occurreret æternus ille Paſtor qui cuſtodit Iſraël, reſpexit de cælo, & reuerendum patrem Theobaldum, Epiſcopum Placentinum, Syriæ legatum, iit Vicarium ſibi deſtinauit. Electus igitur in ſummū Pontificem, aſſumpto Gregorij illius magni nomine pariter & zelo, mox vt Eccleſiæ periclitanti prouideret, Logdunum Concilium euocauit, in qoo

Concilii Lugdunenſe.

præter cætera egregia per inſpirationem diuinam B ordinata, decreuit huiuſmodi nooos & factitios, nec à ſede Apoſtolica comprobatos religionum Ordines ad nihilum redigi: adeò vt ex crebris tunc mendicantium ſectis, ſolos Dominicanos & Franciſcanos ab Eccleſia receptos comprobaret. Sancti verò Auguſtini Eremitas, Carmelitaſque, ad maturiorem retulit deliberationem. Quid igitur actum eſt de nouella Cæleſtinorum plantatione? Nunquid ab agro Dei, quæ eſt Eccleſia, adhuc naſcentem extirpauit cum cæteris, velut infructuoſam, & ſolum inutiliter occupantem? Abſit. Quam enim plantaoerat agricola cæleſtis, ea nullis humanis viribus eradicari poterat. Profecit itaque, & altas miſit radices, vinumque dedit exultationis, C non ſolum homines lætificans, ſed etiam Angelorum Dominum. Ac licet eam effodere tentauerint apri, prorſúſque exterminare moliti ſint: Dominus tamen Deus reſpexit de cælo, vt videret & viſitaret vineam ſuam, perfecitque eam quam plantauit dextera eius, atque ab inimicis tutatus eſt.

Timor Petri Cælest. de Ordine ſuo depravando.

Verumtamen cum de factitiis religionibus euertendis fama percrebuiſſet, maximus terror inuaſit Dei famulos, vna cum ipſo patre: æmulos autem eorum gaudium ingens exhilarauit: vt etiam Præſules, quorum in Diœceſibus noui Ordinis Monaſteria cōdebantur: quod bona à piis viris in eū Ordinem iam collata, ad ſuas Eccleſias traducereot, adunatoſque fratres ſpoliarent, & ſua, quamuis tenui fraudarent alimonia. D

Proficiſcitur ad Conciliū Lugdunenſe.

Anxius autem Petrus non fugit coram lupis tāqoam mercenarius, ſed inſtar cæleſtis illius Paſtoris, animam pro ouibus ponere non dubitauit. Ordinis igitur ſui confirmandi cauſa, ne pari cum cæteris damnatione iouolueretur, ac deperiret, fortis animo, ſupra infirmæ ætatis conditionem, ſenez, omnia potens in eo, qui ipſum confortabat, loogū, ac laborioſum iter ad Lugdunenſe Concilium aggreditur, neque frigoris hyemalis aſperitatem, neque latronum eo tempore graſſantium inſidias, nec alia ſenectutis incommoda pertimeſcens.

E

De profectione Cæleſtini ad Lugdunenſe Concilium, & Religionis confirmatione: atque inde reditu difficili & periculoſo.

Cap. XX.

MEnſe igitur Nouembri, duobus tantùm comitibus viæ ſecum aſſumptis, Lugdunum cogitat, fratres cæteros multum lacrymantes, poſt ſalutarem adhortationem, diuinæ commeodás protectioni. Itaque benedicens omnibus abiit duce Chriſto, & comite ipſius Angelo. Per confragoſa igitur & aſpera montium loca, pérque horrida nimium frigora dies noctéſque ambiens, ſuperatis tandem Alpibus, ad deſtinatum Lugduni Concilium multo ſudore peruenit. Quo in loco etiam ſi pannoſus eſſet, & veſtitu exteriori contemptibilis, à ſummo tamen Pontifice præter omnium ſententiam honorificè ſuſceptus eſt. Monitus quippe in ſpiritu ſummus Antiſtes, diuinum aliquid in beato viro latere cognouit: neque tam ad vultum eius exteriorem, quàm ad interioris hominis dignitatem attendit. Operante igitur Domino, & magnificante Sanctum ſuum, ampliorem quam ſperaret, in coſpectu Concilij gratiam inuenit, Ordiniſque ſui confirmationem impetrauit, accepta beatiſſimi patris Benedicti Regula, cuius diſcretione intolerabilem & ferè ſuperhumanam vitæ ſuæ rigorem temperaret: vt infirmis condeſcendens, eorum quoque ſalutem operaretur. Sic ergo ſuauiter diſpoſuit diuina clementia, cuius ſpiritu vegetatur & regitur Eccleſiæ corpus, vt venerabilis patris Benedicti Ordo, tam fœlicibus inchoatus auſpiciis, tamque proſperis auctus incrementis, ſed poſtmodum io ruinam, & propè ad nihilum redactus, per hunc Cæleſtinorum patrem inſtauraretur, & quaſi ignis ex ſufflatis cineribus quibus opertus erat, inclareſceret.

A ſummo Pontifice honorificè excipitur.

Regula D. Bened. Cæleſtino à Concilio data.

Non eſt ſilentio prætereundum, quod tunc circa ſanctum patrem dignatus eſt Dominus oſtendere miraculum. Nam cum iubente ſummo Pontifice, Miſſam coram eo celebraturus cucullā exuiſſet ſacris indoendus veſtimentis, remanſit cuculla eius diuinitus in aëre ſuſpēſa. Oblatis denique pretioſis ornamentis, digniſſimo miniſterio humana æſtimatione non indignis, erubuit vir ſimplex & rectus, deuotus cultor paupertatis: quippe vilibus, ſed iis tamen mundis vti ſolitus erat in Eremo. Nouerat certè cordis munditiam, & feruorem deuotionis, gratiorem eſſe ante Deum omni pretio veſtium, & ſplendida compoſitione. Eapropter pretioſa veſtimenta flocci faciens, viliorem amictum deſiderabat, qui dignum Deo miniſtrum decet, qoi coli volt, & adorari in ſpiritu & veritate.

Stupendum Cæleſtini miraculum coram S. Pontifice.

Igitur anxiato ſuper hoc non parum ſancti viri ſpiritu, confeſtim apparuerunt diuino nutu, (qoi puſillanimes opportunè conſolatur) ſimplicia illa & vilia veſtimenta cum quibus celebrabat Petrus in Eremo, quod tamen ſimplicitati, non ſingularitati coniicias aſcribendum, qoia puduiſſet cum pretioſis celebrare. Sic indutus, deuotè, cum intima gratiarum actione, reuerenter & feruidè, diuina peregit myſteria, aſſiſtente, & ſtupente cum adhærentibus ſibi, ſummo Pontifice. Beatiſſimus itaqoe patet rebus ex ſententia compoſitis, & impetrata Ordinis ſui coofirmatione, lætabundus & exultans in Deo ſalutari ſuo, reditum ad ſuos tanto celerius parauit, quanto moleſtiori ſolitudine ſe nouerat expectari. Accepta igitur ſummi Antiſtitis benedictione, & familiaribus verbis vltro citroque collatis de honore diuino, ſanctæqoe religionis obſeruatione, glorioſus ſenex remeauit.

Sacra facere volenti diuinitus ei afferuntur ſacræ veſtes quibus in Eremo vti conſueuerat.

Confirmatio Ord. Cæleſtinorum.

Verumenimverò, iuxta prophetiam, peccator vidit, & iratus eſt, dentibus fremuit, & liuore contabuit, ob tantam Dei in famulo ſuo Petro glorificationem. Serpens enim antiquos, humanæ ſalutis, diuinæque laudis inimicus, redeunti Petro molitur inſidias, viamque præcludit, ne ſalutarem animi pariat conceptum, & in effectum perducat. Tunc enim nequiſſimus ille zizaniorum ſeminator, rixas inter Lucanos Piſtorioſqoe popolos concitauit, ita vt hinc & hinc ad arma concurrentibus illis,

Inſidiæ diaboli Petro redeunti factæ.

illis omnes in circuitu viæ à graſſatoribus obſiderentur, & tranſitus per eos difficillimus eſſet ac periculoſus. At verò Petrus Dei negotium agens, in ipſo confiſus eſt, nec confuſus. Pergenti ſiquidem affuit miles quidam ſpecioſus, albo inſidens equo, qui de via interrogatus, Cur (inquit) non timetis tam periculoſa & obſeſſa vndique à latronibus loca tranſmeare? Reſpondenti autem Petro ſe in diuina miſericordia ſperare, ſubiunxit: Ambulate confidenter, diuina freti protectione. Quo diſparente, Petrus cum fratribus in ſyluam longè ab hominibus remotam ingreditur, & à tribus repentè ſicariis inuaditur: ſed is qui protector eſt omnium ſperantium in ſe, tribus ſubito B ſerpentibus immiſſis, propoſitam ſicariorum malitiam compeſcuit, & eos in fugam conuertit. Rurſus tamen inſidias moliti ſunt, & rurſus quoque Deo protegente, à ſerpentibus effugati ſunt. Eorum verò damnabilem pertinaciam conſiderantes fratres, ſubſtitere, perſuadentes patri ſancto, vt à recto itinere paululum diuerterent. Quod facientes, militi memorato ſtatim occurrere. Qui conſulatorio & hilari vultu quaſi Angelico eis arridens, Nunquid (ait) fratres verè prædixi vobis periculoſum eſſe iter? Nunc autem viriliter agite, & corde conſortati, ſperate in Domino. Dabit enim petitiones cordis veſtri, voſque ſaluos in tutum deducam. Reuocatis ergo animis, præeuntem ſequuti ſunt, donec vicinam & in C proſpectu ſitam vrbem oſtenderet, ad quam iter habebant, ſtatimque ab eorum oculis euanuit. De ipſius autem diſparitione tam ſubita ſtupefacti, diuinæ protectionis fauorem ſibi cælitus affuiſſe non dubitarunt. Deinceps verò ab omni perſequutorum anguſtia liberi, cum ingenti fratrum & amicorum gratulatione, ſalui & incolumes ad ſua peruenerunt.

A ſicariis inuaditur.

Fugantur à ſerpentibus.

Fauor diuinæ protectionis Petro in via reuertenti aſſuit.

Reuerſo tandem patre cum lætitia, & poſt multas hinc & inde procellas, tandem in voluntatis ſuæ portum perducto, obſtupuerunt inimici, timoreque correpti ſunt, qui bona pauperculorum impunè nulloque prohibente diripiebant, quorum audaciam infrenem D. Petrus compeſcuit. In- D duti ſiquidem confuſione & pœnitentia ducti, quod impudenter & intrepidè rapuerant, verecundè & timidè retulerunt. Sed nec Epiſcoporum quiſquam auſus eſt temerarias de cætero manus in Cæleſtinorum poſſeſſionem immittere, aut vllam inferre moleſtiam approbato per ſedem Apoſtolicam Ordini, præter vnicum Theatinum Epiſcopum, audaciæ perditæ hominem, & à præſulari ſacerdotalique iuſtitia prorſus alienum. Quem infeſtiſſimum perſequutorem, ad ſeruorum ſuorum probationem remanere permiſit Deus, vt in tribulatione ab eo illata, tanquam aurum in fornace probaret electos ſuos, ac ne ſecuritate nimia torpeſcerent, exerceret, ſicut & per Chananæos Iſraëliticam gentem E olim erudiuit. Tyrannus autem ille tanta in ſeruos Dei montana colentes ferebatur inſania, vt à facie eius tanquam oues ante lupum fugere cogerentur, libros, Eccleſiaſtica ornamenta, etiam campanas ipſas ſecum transferentes: illius enim ſacrilega rapacitas ne ſacris quidem rebus parcebat. Tunc multæ quidem tribulationes iuſtorum fuerunt, ſed de omnibus his liberauit eos Dominus. Paulo poſt enim percuſſus Tyrannus plaga lethali, & incurabili morbo, humiliatus eſt.

Theatinus Epiſcopus Cæleſtinum perſequitur.

Cum igitur ſe morti vicinum agnoſceret, mons ille vſque ad cœlum intumeſcens per ſuperbiam, A ſtatim ſicut cera a facie ignis, fluxit à facie Domini, & factus eſt vallis per humilitatem. Itaque rapinarum ſuarum pœnitens & compunctus, beatiſſimum patrem accerſiri iubet, eique præſenti ſacrilegam rapinam confitetur, veniam ſupplex obſecrat, & condignam addit ſatisfactionem. Neque enim tantum ablata reſtituit: verum etiam quæ prius Epiſcopali dominio ſubiecta erant, per omnem modum exempta eſſe voluit ac libera.

Tandem reſipiſcit.

De augmentatione Ordinis, & Monaſteriis Benedictinorum ab eo receptis.

Cap. XXI.

B INterea ſanctus pater zelo domus Dei & Monaſticæ diſciplinæ incaleſcens, ad colendam Chriſti vineam ſummo ſtudio accenditur, & coadunatis in Monaſterio ſancti Spiritus de Magella fratribus, Capitulum generale celebrans, plurima de diuinorum obſeruatione mandatorum, Euangelicorumque conſiliorum, veteris diſciplinæ per incuriam ſubuerſæ reparatione, necnon & de regula beatiſſimi patris Benedicti diligentius obſeruanda, copioſè diſſeruit. Sed & quædam addidit (vt prædictum eſt) ipſi regulæ ſtatuta, ad eam non ſoluendam, ſed roborandam, & accuratius obſeruandam prorſus neceſſaria. Hac igitur tam C ſtrenui agricolæ opera factum eſt, (auxiliante illo ſine quo nihil fieri poteſt) vt nouella vitis in vinea Diui Benedicti plantata, tantùm profecerit & dilatata ſit, vt propagati palmites longè latéque diffunderentur, & montes operiret vmbra eius: vt etiam in Apenninis Italiæ iugis multa per id tempus eſſent monaſteria, & nunc traiectis Alpium rupibus, ciſalpinam ferè Galliam impleat.

Capitulum generale à S. Petro celebratur.

Statuta Petri Cæleſtini.

Porrò tantæ ſuauitatis odorem ſentientes Benedictini, iam lapſi, ad ſe tandem redierunt, & regulæ ſuæ veram in nouis fratribus obſeruantiam agnoſcentes, ſeipſos ſuaque loca ſancto patri ſubdiderunt. Dilapſa igitur, & tàm ſpiritualium quam D temporalium bonorum poſſeſſione ſpoliata Cœnobia Benedictinorum, non pauca vir ſanctus domus Dei zelo accenſus in curam ſuam ſuſcepit: in quibus S. Mariæ de Fæfulis Cœnobium patriæ propinquum, eo libentius reparandum aſſumpſit, quo maiori erga ipſum charitate afficiebatur, ob aſſumptum inibi ſanctæ conuerſionis habitum, vt præmiſſum eſt. Aſſumpſit ergo illud, non honoris ambitione, quia magnæ dignitatis eſſet: nec opum cupiditate, quia opuleutum, licet ex parte iam dilapidatum: ſed pio (vt diximus) affectu ex præcedenti beneficio, inſuper & precibus hortamentiſque reuerendiſſimi & optimi viri Beneuentani Archiepiſcopi perſuaſus, à quo & in loci E ipſius Abbatem eſt conſecratus. Huic itaque præfectus pater, cùm nec veteris diſciplinæ, nec ædificiorum pars niſi modica ſupereſſet, omnia tamen vigilantiſſimus paſtor vnius anni curriculo in antiquum decus reſtituit. Repetitis nempe ab iniquo raptore poſſeſſionibus, tam breui reſtituta eſt ædes, vt mirarentur omnes, Deumque in ſancto ſuo magnificarent.

Benedictini ad Cæleſtinos conuertuntur.

Abbas S. Mariæ de Fæfulis conſtituitur.

Sed ne vir ad laborem natus inter tantas opes & honores, fortaſſis à cœpto arctioris vitæ ſtadio declinaret, & ſolitam auſteritatem viuendi remitteret, vix anno ibidem reuoluto, vt formulã diſciplinæ regularis fratribus verbo & exemplo demonſtraret: mox ad pauperculum ſolitudinis tugo-

rium

Relicta Abbatia ſolitudinem petit.

rium reuertitur, vno ex diſcipulis in Abbatem ſub- A ſtituto. Ipſum autem Monaſterium, cælitus Abbatis fauore, & D. Petri diligentia, ſic breui tempore conualuit, vt Monachos pluſquam quadraginta continuos foueret. Proinde gaudebant adiacentes populi, & laudabant Dominum in ſanctis eius, quibus ipſe Dominus ſigna per Sancti ſui preces & merita oſtendere dignatus eſt, de quibus ſaltem vnum enarrare non pigebit.

Rusticus quidam a caſtro Beri, filium ſuum annos quinque natum, & ab vtero mutum, vna cum vicinis ad beatum patrem attulerat, vt infantis linguæ vinculum oratione ſua ſolueret. Humilis autem vir Dei, quaſi nullum antea Deus ſignum per illum feciſſet, indignuſque foret per quem talia B fierent, ſubaſperè ruſtico reſpondit, velut ſtomachatus, quòd ipſe tantum de meritis eius præſumpſiſſet. Ite (ait) procul: ſum ego Deus, vt mutis loquelam dare poſſim? hoc autem dicebat, non aliquo commotionis & furoris ſpiritu, ſed humili ſuiipſius æſtimatione. Cæterum fratres ruſtici, lacrymis commoti, ſic pium patrem obnixius rogarunt, vt diuinam eis miſericordiam imploraret. Ductus ergo pietate vir ſanctus, non tantum ſuis, quantum aſſiſtentium meritis ac fide confidens, eis orationem indicit, orãs & ipſe pariter cum illis. Deinde ori muto ſignaculum viuificæ Crucis impreſſit, oſque tangit, & tactum aperit, ita vt ſoluto linguæ vinculo verba expedita, & diſſerta proferre C poſſet, ſtupentibus qui aderant ob rei nouitatem, præſertim gaudente ruſtico, & gratias agente. Qui cum ſano filio domum reuerſus, paulo poſt duas capras de paruulo grege ſuo ad Monaſterium adduxit, in gratiam accepti à Sancto beneficij. Quod videns pater pius, & miſericors, ſubriſit, pauperis homunculi deuotioni congratulans, & paupertati eius compatiens, non munuſcula contemnens, fratribus ne capras eius tollerent, prohibuit: quin potius eleemoſynam eidem iuſſit impertiri.

Muto loquela redditur.

Florebat itaque Monaſteriuio tam bonorum morum diſciplina quam rerum abundantia. Sed ſemper comes eſt fælicitatis inuidia. Inuidit ergo diabolus animarum ſaluti, inuidit & terrenæ proſpe- D ritati humana cupiditas. Dominus enim quidam nomine Simon, potens in iniquitate, & auaritiæ facibus accenſus, duo prædiola cum aliis compluribus Cœnobij poſſeſſionibus inuaſit & obtinuit. Cuius ſceleratiſſimis conatibus cum fratres, vtcumque poterant, ſexennio continuè reſtitiſſent, in multa patientia certantes pro vinea Domini tãquam Naboth Iſraelites, ne res Eccleſiaſticas manus prophana contra ius humanum & diuinum poſſideret: tandem beatus pater perpendens inexpugnabilem tyranni peruicaciam, & damnoſam ab exercitio ſpirituali fratrum diſtractionem, maluit rei temporalis iacturam facere, quam ſpiritualis. Itaque homini perituro, perituram terræ poſſeſſio- E nem reliquit, vt æternam diligentius inquireret hæreditatem. Abbatem igitur Monaſterio præfectum, vnà cum fratribus à conturbatione illius hominis ad quieta loca reuocauit, dicens cum Sapiente; Melior eſt bucella ſicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum iurgio. Accepto igitur patris mandato, fratres, collectis ſarcinulis, ad Monaſterium Sancti Ioannis in plano migrauere, (nam & hunc locum à Benedictinis nuper ſuſceperant) vt collapſam ſimiliter in eo rem & temporalem & ſpiritualem reſtaurarent. Porrò audita fratrum diſceſſione à loco memorato de Fœſulis, totam in circuitu regionem luctus inuaſit: ita vt

Inuidia fælicitatis comes.

Prouerb. 17.

A incolæ gementes dicerent, ſe à Deo eſſe deſtitutos. Exultauit autem iniquus pessima perſequutor, voti ſui compos, quia liberè vineam Domini poſſideret, atque lætatus eſt cum male feciſſet. At illius impij gaudium breuiſſimum ad inſtar puncti fuit. Cæleſtem enim vindictam protinus ſenſit, & paruo poſt dierum interſtitio, lethali correptus infirmitate, poſſeſſionem Eccleſiaſticam inuitus, & impœnitens, vt tabidus canis moriendo dereliquit, faciẽte Domino vindictam pauperum, & potente potenter tormenta patiente.

Horrẽdus interitus cuiuſdam potentis bona Eccleſiaſtica rapientis.

De multiplicatione Ordinis Cæleſtinorum, & miſericordia B. Petri in pauperes.

B

CAPVT XXII.

SIc ergo nouellæ plantationi arriſit cæleſtis agricola, ſic fauit, & læta dedit principia, vt perſonis, rebus & locis fæliciter accreſceres, ſexcentos ferè fratres, trigintaque ſex Monaſteria contineret. Primum autem & præcipuum erat Sancti Spiritus de Magella, tam fratrum numero, quam religioſæ diſciplinæ obſeruantia præcellens. Proinde cum fratribus operi diuino deputatis, erat & alia exterioribus mancipatorum negotiis multitudo, quos antiquo more Oblatos vocamus: & quia tria vota religionis eſſentialia non minus quàm C cæteri vouent, fratres & cenſeri & vocari iuſtis de cauſis decenter inſtitutum eſt. Secularium quoque multitudo copioſa communem meritorum & orationum ordinis ſocietatem habebat. Perpectũ enim Religionis fructum cum ipſi ardenter deſiderarent, nec tamen Religionis habitum, ac omnimodam ſeculi fugam apprehendere poſſent: pro animarum zelo permotus pater, in vicinis vrbibus & pagis Confratriam inſtituit, eis fraternatũ orationum fructum communicans, certorum tamẽ Dominicarum orationum, roſariorumque D. Virginis Deiparæ numerum, & pias quaſdam conditiones determinans. Coniunctis in hunc modum ſecularibus, tanta erat eorum erga fratres charitas & D affectio, vt ſuam illic ſubſtantiam exteriorem certatim offerrent, ſuaque carnalia communicarent, vt eorum ſpiritalia meterent. Sed optimus & paupertatis amator pater excutiebat manus ſuas ab omni munere. Imo Monaſteria ſibi ſubdita diteſcere non permittens, ſi ſubſtantiam multiplicari videret, vendi iubebat, & pretium in pauperum vertebat alimoniam. Quorum ſcrutator adeo ſtudioſus erat, vt eorum numerum etiam noſſe vellet, diuidereque ſingulis neceſſaria pro ſua cuiuſque indigentia. Quapropter ad eum velut ad patrem vndique confluebant pauperes, quos numquam vacuos abire permittebat. Si verò aut infirmitas, aut verecundia, vel ſenectus, vel alia quæ- E libet cauſa prohiberet eos ad ipſius venire conſpectum, ſollicitè de eis inquirens, id quod opus erat, tranſmittebat. Imprimis autem nubilibus puellis prouidebat, B. Nicolai exemplo, pecuniarumque dotem eis impendebat, ne extrema ipſarum inopia, proſtituendi corporis cauſa fieret.

Oblati, fratres vocati.

Inſtituit Confratriam viri ſanctus.

Cæleſtinus quantũ paupertatis amator.

Exemplo S. Nicolai puellis nubilibus prouidere ſolebat.

Cùm igitur viro Dei plurima dona diuites conferrent, vt de ſpiritualibus eius bonis participarent, tam liberaliter & fideliter pauperibus Chriſti membris ea diſtribuebat, vt ne ſibi quidem ipſi quicquam in cella relinqueret, quod in vſus pauperum conuertere poſſet. Quinetiam ſi quid ab eo peteretur, quod in promptu non haberet, verbum pro re bonum dabat, promittens certo die ſe daturum.

Verbum bonũ pro re dandũ.

turum. Sic nemo triſtis & indonatus ab eo recedebat: conſolabatur enim omnes, aut re, aut ſpe. Quid plura? Nec ſolum in foribus ſuis ſtantem egenum ſuſcipiebat, ſed etiam vicina loca circuibat, priuataſque domos, & publica Xenodochia, & monaſteria aliena ſcrutabatur, vt omnium ſubleuaret inopiam. Hoc vnum ſatagens, ne Chriſtus in vllo vel minimo membro ſuo neceſſitatem pateretur.

En quantum miſericordia operibus ſtuduerit vir ſanctus

De ſeceſſu B. Petri ad ſolitudinem aſperam.

CAP. XXIII.

DImiſſo (vt prædixi) ſanctæ Mariæ de Fœſulis monaſterio, præ importuna tyranni illius vexatione, copioſus fratrum exercitus ad locum ſancti Ioannis in plano, nuper nouo aſcriptum Ordini commigrarat, factumque eſt aſpirante cæleſti Domino, & in ſuis famulis operante, vt ab infœlici ruina in priſtinam gloriam redierit, & plus quàm diebus antiquis floruerit monaſterium prius deſolatum. Porro multis & opulentis cœnobiis ad quietam habitationem præparatis, innumeriſque fratribus in pace congregatis ad Dei cultum & honorem: denique regulari diſciplina tam integrè reparata, vt nihil ab exacta patrum Ægyptiorum perfectione diſtare videretur Cæleſtinorum fratrum obſeruantia, & non ſolum beatiſſimi magiſtri, ſed etiam multorum eius diſcipulorum ſanctitatem mira teſtarentur prodigia. His omnibus (vt ſcriptum eſt) tam egregie compoſitis, poterat bonus pater, ſenio ingraueſcens, à laboribus quieſcere, & iuuenilibus exercitiis fatigatum corpus recreare. Sed vir Dei ſciens totum hoc vitæ tempus eſſe laboris, non quietis: ſeminandi, non metendi, à fraterna frequentia, in primam Eremi ſolitudinem remigrare propoſuit. Hoc autem propoſitum vt primum fratribus innotuit, tum ipſi anxij, multiſque lacrymis conſperſi, agminatim ad eum cõfluxere, flebiliter dicentes, Cur nos pater deſeris, aut cui nos deſolatos relinquis? Inuadent gregem tuum lupi rapaces. Tam piis filiorum lacrymis commotus pater, quod (inquit) facio fratres, in meam ſimul & veſtram cedet vtilitatem. Iam enim conſenui, iam fracto corpore & debilitato langueſcens, tot locorum, totque fratrum viſitationem exequi non poſſum. Infirmis quæſo membris parcite deinceps, & quietem indulgete, vt ſequeſtratus à turba, vacem mihi attentius, & videam quoniam ſuauis eſt Dominus. Quibus ad extremum acquieſcentibus, prudens pater ſingulis ante diſceſſum monaſteriis prouidere cœpit, competentes illis fratres deputans: fratribus autem prælatos, vita & doctrina ſingulari præcellentes, iuxta regularem patris Benedicti ſanctionem.

Cæleſtinorum prima obſeruãtia Ægyptiorum Monachorũ perfectionem æquabat.

Vir Dei nec in ſenectute laboribus parcit.

Pia fratrum de diſceſſu D. Petri in ſolitudinẽ querela.

Omnibus autem ritè ordinatis, in penitiorem Eremi ſolitudinem ſeceſſit. Loco in quem ſeceſſit Cæleſtinus nomen fuit ſancto Bartholomæo de Logio, in quo latere ſoliſque Dei oculis apparere volens, nemini ſe videndum exhibebat, præterquam paucis fratribus ſecum aſſumptis: quorum vtebatur miniſterio ad reſponſa extraneis danda, qui ad eum pro neceſſitate confluerent.

Erat illic aliquando pater iſte ſanctus ſacra celebraturus myſteria, ſed vinum deerat in pretioſum Chriſti ſanguinem Inſtitutione diuina & Eccleſiaſtica traditione conſecrandum. Quod vbi pater ſanctus comperit, vaſa vacua iuſſit afferri. Quæ mox ſancti patris benedictione vino repleta ſunt & aqua. Sicque factum eſt, vt quod loci paupertas non potuit, viri ſancti puritas obtineret. Cum au-

In vacuis vaſis vinum & aqua creãtur oratione D. Cæleſtini.

A tem aliquot ibi annos commoratus eſſet, creſcenſque virtutis fama, maiorem in dies frequentiam accumularet: humilis Petrus, humanam gloriam abhorrens, in abditiorem, & prorſus inacceſſibilem Eremi vaſtitatem penetrauit. Erat in montis Magellæ decliui locus profundus, vallis Orfontis nomine, in qua crypta fuit, ad quam nullius niſi valdè periculoſus patebat deſcenſus. Sed quid amanti difficile? Proculdubio ſeu ſolitudinis auido, nec tanta quidem difficultas obſtitit, quominus illuc cum duobus fratribus deſcenderet, ligneis quibuſdam vncinis adiutus. Audientes autem alij venerabilem ſenem à ſancto Bartholomæo receſſiſſe, contriſtati valde, quia latebram eius ignorarent, cum
B ingenti corporis & animi anguſtia, latentem per abrupta montium & vallium concaua tandiu quæſierunt, donec in memorata crypta deliteſcentem inuenere. Quibus flebiliter apud ipſum lamentantibus, de tam arcta & imperuia ſolitudine, etiam obnixè rogantibus per viſcera paternæ pietatis, vt vel rediret ad ſedem propriam, vel ad locum migraret aditu faciliorem: pius pater præmiſſa conſolatione, reſpondit ſe molles, delicatoſque, & curioſos non appetere. Qui tribulari nolit (inquiens) non veniat, tantum accedant & introëant ſancto feruentes deſiderio. Ergo propter huc ſeceſſi, vt quanto difficilior aditus eſt, tanto ſit rarior. Quid enim mihi & mundo? Duobus igitur cum fratribus ibi diu
C permanſit: paruumque, ſed elegans conſtruxit oratorium: necnon & cellas in ſuam & fratrum habitationem. Magnæ ſiquidem capacitatis erat ſpelunca: locuſque dictus eſt S. Ioannes Euangeliſta de Orfonte: quia ſacellum et conſecratum erat. At verò neque tam ſtudiosè latere potuit quin tandem fuerit inuentus. Celeberrima enim gloria viri ſuperabat montes, penetrabat abyſſus, maria transfretabat, & quamlibet locorum diſtantiam breui momento percurrebat. Itaque vbi ſecurus latere ſperabat, ibi frequentius quærebatur. Nuſquam enim adeo petitus, nuſquam adeo venientium importunitate vexatus eſt, quàm in hoc inacceſſibili latibulo, vt etiam vicina ſpeluncæ loca, turbis confluen-
D tibus, plerumque operta viderentur: atque præ multitudine vix ſe videndum exhibere poſſet. Qui autem colloquium eius expetebant, multos illic dies præſtolari cogebantur. Vnde pleriſque ſola viſio viri ſancti erat ad ædificationem, & qui verbis ipſius inſtrui non valebant, aſpectu ſaltem faciei Angelicæ, mirabilem bene viuendi rationem concipiebant, quaſi legentes deſcriptam in ea ſanctitatis formulam.

Quã profundam incolas latebram vir Sanctus.

Monaſterium S. Ioannis de Orfonte.

Magna viri Dei fama.

Innumeri vndique ad ipſum confluunt.

In eo loco beati Ioannis de Orfonte cum vir ſanctus habitaret, quot & quanta per eum fecerit Dominus miracula, non eſt noſtræ facultatis nec intentionis quidem enarrare. Quis enim edisſerat quot cæcis viſum, claudis greſſum, paralyticis mo-
E tum, denique quotis membrorum genere laborantibus, deuotis precibus, & ſalutifero crucis ſigno impetrauerit ſoſpitatem? Nullus ad eum ægrotus acceſſit, nullus ab eo benedictis rebus veſci voluit, vel vti, qui mox non ſit reſtitutus ſanitati. Et huius quidem teſtimonia credibilia facta ſunt nimis: ad quæ ſufficienter explicanda nec grande volumen ſat eſſet.

Miracula in Orfonte facta.

De reditu Cæleſtini in montem Murrhonis, & occurſu populi gratulabundi.

COnſiderans ergo pius ſenex, ita diuina agi prouidentia, vt nuſquam latere poſſet, qua-

quauer

quaquaverſum iret, ſimul & miſertus quærentium ſe A tanto labore populorum (erat enim mons vbi cryptam incolebat altus ſex ferè milliaribus) ad primum ſuæ conuerſionis locum redijt, montem ſcilicet Murrhonis. Menſe itaque Iunio præparata cella in diruto quodam caſtro, quod Sagencanum vocabatur, duobus à Sulmonenſi vrbe milliaribus, medio autem milliari a Monaſterio ſancti Spiritus emigrauit. Cæterum quis exultationem, applauſum, & honoficentiam omnium in circuitu, imò & longè habitantium populorum enarraret, audito patris ſanctiſſimi tam deſiderabili ad hunc locum reditu?

Redit ad montem Murrhonis.

Videbatur haud dubiè alter è cælo Deus deſcédiſſe: tantus erat circunfuſæ multitudinis occurſus, tamque viri, quàm mulieres, ſenes & pueri, quicquid honorabilius haberent, illi offerebant, præſertim cereolos, cruces, ac thuribula aurea & argentea, cæteraque pretioſa diuino mancipanda cultui: veluti iam in numerum & catalogum ſanctorum adſcriptus eſſet. Sulmonenſes autem ciues, præ cæteris lætabundi, honorifica proceſſione obuiauerunt aduentanti Cæleſtino, cum hymnis & canticis ſpiritualibus, ſacriſque donarijs: quippè qui confidebant ipſius ſanctitatis præſentiam, ſalutem, & ab imminentibus periculis præſeruationem, patriæ allaturam.

Honor Petro exhibitus.

Sed quomodo non inflatur tantis honoribus pulſata mortalitas? Vera virtus neſcit inflari quæ C ſolido humilitatis fundamento innititur. Honoribus inflantur ſtulti, quos gloria vexat inanis: ſed humilis corde Petrus, inter honores ſibi vileſcebat, ſeipſumque conſiderans reuertebatur in puluerem ſuum. Verumtamen vt populorum deuotioni ſatisfaceret, iuſſit in editiori loco tabulatum erigi: vbi & ſacra myſteria ſpectantibus illis celebraret, & benediceret. Aſcendens autem memor ſuæ fragilitatis, in fletum erupit, tantoque profluuio lacrymarum inundauit, vt & cæteri ad fletum prouocarentur, neque ipſe aſcendere poſſet præ mœſtitia. Tandem vix ſuper tabulatum eleuato, exclamant populi, Kyrie eleyſon flentes & compuncti. Porro ſacerdotalibus veſtimentis indutus, D ad victimæ ſalutaris oblationem, vix officium implere potuit præ nimia lacrymarum exuberantia. Inter ipſa autem Miſſarum ſolemnia dæmoniaci tres, aliique non pauci, quos breuitatis cauſa pertranſeo, a ſua liberati ſunt infirmitate. Completo demum ſacrificio, perceptaque eius benedictione, ſuam quiſque domum incredibili perfuſus gaudio repetiuit.

Humilitas.

Lacrymatur vir ſanctus inter oblatas ſibi laudes.

Non multo poſt vir ſanctus amore Dei nunquã otioſo mirum in modum efferueſcens, ad ſynodum (quod Capitulum generale vocant) fratres conuocat: in quo diuina propemodum oratione eos ad regularis obſeruantiam diſciplinæ, charitatemque diuinam, & fraternam, denique ad ſacrum Dei E cultum diligentius exequendum animauit. Ne verò ſenectutis conſolandæ gratia, exiſtimes nouam ſibi cellam in amœniori luco & aëre ſereniori paraſſe, vitam illic duxit auſteriorem, donec ad ſummum raptus eſt Pontificatum.

Capitulum generale.

De electione D. Petri in Summum Pontificem.

Cap. XXIV.

AT cognouit vniuerſus populus, quod fidelis eſſet Petrus de Murrhone ſeruus Domini, ambulans & permanens in innocentia ſua, nunquam retrorſum aſpiciens, ſed cum Apoſtolo ſemper ad anteriora ſe extédens. Fidelis ergo in pauca, dignus fuit qui ſopra multa conſtitueretur & qui tam probe cordis ſui claue vſus eſſet, poſtmodum cæli terræque claues acciperet. Itaque Nicolao ſanctæ memoriæ Pontifice quarto, e viuis ſublato, cũ ſedes Apoſtolica duobus annis & trimeſtri ſpatio paſtore vacaſſet, [illegible] graue rei Chriſtianæ detrimentum, Cardinalibus inuicem diſcordantibus, & quærentibus quæ ſua erant, non quæ Ieſu Chriſti: tandem vero coadunátis ad exequias nobiliſſimi viri celebrandas, Deo ita diſponente [illegible] de Pontificis electione [illegible]. Factum eſt autem aſpirante ſummo paſtore, qui corda hominum te- B net in manu ſua, & linguas ad nutum ſuum moderatur, vt neminem ex collegio ſuo non noiarint: ſed vno omnes ore in beatiſſimum patrem conuenerint, nihil tale ſuſpicantem. Petite a nobis, nunquid hunc Petrus honorem ambiebat? Nunquid limina Cardinalium frequenti ingreſſu attriuerat, vel muneribus impleuerat auaras eorum manus, vel blandimentis delicatas aures permulſerat, vt ſic eorum capiaret fauorem, & ſuffragia ſibi compararet? Abſit de viro ſancto vel talia cogitare. Exemplar vero electionis D. Petri Murrhonenſis in Pontificatum ſic ſe habet.

Nicolao Papa defuncto, vacat ſedes Apoſtolica duobus annis & tribus menſibus.

Summus Pontifex creatur.

In nomine ſanctæ & in indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, Amen. Nos miſeratione C diuina frater Latinus Oſtienſis, Geraldus Sabinenſis, Ioannes Tuſculanenſis, & frater Matthæus Portuenſis Epiſcopi: Hugo tituli S. Sabinæ, Petrus tituli S. Marci, & Benedictus tituli S. Martini Preſbyteri: Matthæus Sanctæ Mariæ in porticu, Iacobus S. Mariæ in via lata, Neapoleo S. Adriani, & Petrus S. Euſtachij Diaconi Cardinales. Notum facimus quod anno Domini milleſimo ducéteſimo nonageſimo quarto, menſe Iulij, die Lunæ, quinto menſis eiuſdem, Apoſtolica ſede per obitum fælicis recordationis Domini Nicolai Papæ IV. vacante poſt diuerſos tractatus diuerſis temporibus habitos per nos ſuper electione ſummi Pontificis, quibus optatus non acceſſit effectus in communi con- D ſiſtorio ſolito more conuenimus, abſente venerabili fratre noſtro, Petro, tituli S. Marci Preſbytero ſupradicto, qui erat in hoſpitio ſuo, infirmitate ſeu debilitate detentus. Demum inter nos ex inſperato ſeu improuiſo, de venerabili ac religioſo Patre, fratre Petro de Murrhone Ordinis Benedicti, celebris ſanctitatis viro, habita mentione, omnes qui tunc præſentes eramus in conſiſtorio ſupradicto, ad perſonam eius intentæ conſiderationis intuitũ dirigentes, in ipſum quaſi diuinitus inſpirati, non ſine lacrymarum effuſione, nullo prorſus diſcordante conſenſimus. Et venerabiles fratres noſtros, Dominos Ioannem Epiſcopum Tuſculanenſem, Hugonem & Iacobum prælibatos, ad præfatum E Petrum Preſbyterum Cardinalem tranſmiſimus, ad perſcrutandum ſuper huiuſcemodi negotio votum ſuum, qui eiuſdem fratris Petri audito nomine, deuotè conſenſit ſimiliter in eundem, prout iidem Cardinales ad eum tranſmiſſi, ſicut præmittitur, in noſtra præſentia retulerunt. Noſque volentes efficacius procedere in hac parte, venerabili fratri Epiſcopo Oſtienſi prædicto eligendi ſuo & omnium noſtrum nomine memoratum fratrem Petrum de Murrhone in Eccleſiæ Romanæ Pontificem & paſtorem, plenam & liberam viua voce conceſſimus poteſtatem. Qui poteſtate ipſa recepta, nobis præſentibus, vt præmittitur, cam illico efficaciter adimpleuit, eundem ſuo & noſtro nomine ex poteſtate ſibi

Sequuntur epiſtola ex M. Monaſterij S. Spiritus de Maiella, de ſumpta fuerunt quæ apud Surium non reperiuntur.

Exemplar electionis S. Petri in ſummum Pontificem.

ſibi tradita, in Romanum Pontificem eligendo, ac nos electionem de dicto fratre Petro factam per eundem Epiſcopum Oſtienſem ratam habentes, eundem fratrem Petrum de Murrhone, licet abſentem deuote recipimus in noſtrum & eiuſdem Romanæ Eccleſiæ ac vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopum & paſtorem. In cuius rei teſtimonium, & euidentiam pleniorem, præſentem ſcripturam fieri fecimus, noſtriſque muniri ſigillis, & ſubſcriptionibus roborari. Actum Perutij, anno, menſe, & die prædictis.

Littera Cardinalium ad Petrum Caleſtinum, iam in Summum Pontificẽ electum.

His ita conſtitutis, quoniam Cardinalibus grauis erat & onerosa Summi Pontificis abſentia, & ne diutius coronatio eiuſdem differretur: ad eundem ſequentes litteras direxerunt: quibus & ipſum canonice electum, & vt electioni aſſenſum præberet expoſtolabant.

Sanctiſſimo patri, & Domino Reuerendo fratri Petro de Murrhone, Ordinis S. Benedicti, diuina prouidentia in Romana Eccleſia Summo electo Pontifici: miſeratione diuina Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi ſacroſanctæ Eccleſiæ Cardinales, pedum oſcula beatorum. Si diffuſam facti memoriam ſolliciti calami perſequeremur officio, & præſentis negotij qualitatem condigna lente ponderaremus, prolixi vtique telam dictaminis nos ordiri contingeret, ampliique tenoris formare paginam, veſtræ ſanctitatis clementiæ dirigendam. Sed ne prolixitate verborum, aut multiplicatis eloquijs veſtrum prægrauemus auditum: proceſſum per nos in eodem negotio habitum, vobis ſub compendio reſeramus. Vacante ſiquidem Apoſtolica ſede, per obitum fœlicis recordationis Domini Nicolai, Papæ quarti: Nos poſt diuerſos tractatus, diuerſis temporibus, per noſtræ ſollicitudinis ſtudium ſuper electione ſummi Pontificis habitos, quibus optatus non acceſſit effectus, in communi conſiſtorio ſolito more conuenimus, & tandem inter nos ex inſperato, ſeu improuiſo, de vobis habita mentione, omnes ad perſonam veſtram, meritorum virtute conſpicuam, intentæ conſiderationis aciem dirigentes, in vos operante illo, qui fidelium mentes vnius efficit voluntatis, non ſine lacrymarum effuſione conſenſimus, prout in decreto ſuper hoc confecto plenius & ſeriosius continetur. Cum itaque decretum ipſum vobis per venerabiles fratres Archiepiſcopum Lugdunenſem, Vrbeuetenſem & Portuenſem Epiſcopos, & dilectos filios, Magiſtrum Franciſcum Aleapolennis de vrbe, ac Guilielmum de Mandagato, Apoſtolicæ ſedis notarios, exhibitores præſentium fiducialiter deſtinemus: ſanctitati veſtræ inſtantiſſime ſupplicamus, & ex intimo cordis affectu depoſcimus, quatenus profunda & ſedula meditatione penſantes, quod huiuſmodi celebrata de vobis electio, illo qui vbi vult ſpirat inſpirante, proceſſit. Attendentes inſuper neceſſitatem multiplicem, non ſolum Romanæ matris Eccleſiæ, quæ longæ vacationis diſpendia pertulit: ſed etiam totius gregis Dominici, iam diu paſtoris commodo deſtituti, innumera quoque pericula quibus vniuerſalis Eccleſia ſubiacere dignoſcitur, niſi eis per Ieſu Chriſti Domini noſtri Vicarium obuietur, voſque diuinis diſpoſitionibus, prout decet ſanctitatem veſtram, mente humili coaptantes electioni prædictæ tam laudabiliter, tantaque concordia celebratæ, pium velitis accommodare conſenſum. Lætificantes ſubinde per veſtram deſideratam præſentiam filiorum veſtrorum, qui ſumus nos, animos ſitibundus, vt quod per nos pia intentione noſcitur inchoatum, per vos votiuum & celebrem ſortiatur effectum. [illegible] Perutij quinto Idus Iulij anno Domini [illegible] centeſimo nonageſimo quarto.

Sanctus vir lectis literis, magna admiratione perculſus vix credebat. Vocatus tamen tanquam Aaron, commiſſam ſibi volontate Chriſti ſponſam, Eccleſiam ſcilicet ſanctam, multo iam tempore viro deſtitutam, compaſſione & obedientia, non ambitione ductus, tandem ſibi aſſumpſit. Plaudentibus autem vniuerſis, & præ lætitia exultantibus, ſolus ipſe gemebat & anxiabatur: prudenter attendens quanti negotij, & periculi prouinciam ſubiret, quantumque lubrico ac præcipitio proximus eſſet iſte gradus. Qua conſideratione vir humilis, ac timoroſæ conſcientiæ deterritus, clanculum in abditiſſimam latebram ſe proripere tentauit. Sed quò fugiat ipſe, quem omnia vel occultiſſima loca ſemper prodebant, & quaſi lapides clamantes diuulgabant? Porro intellecta tam vnanimi electione, & ad aures principum citiſſime perlata, non plebis tantum, vt prius, ſed Regibus & ducibus proceribuſque terræ confluentibus, ſic obſeſſum & vndique vallatum eſt, quaſi circumſtante exercitu eius tugurium, vt nullum penitus effugium pateret. En igitur cum diſcipulo ſuo B. Roberto Salentino fugiente tunc iuuene, inopina & ſubita populi multitudine circumuentus, cum euadendi nulla ſpes eſſet, ad diſcipulum conuerſus, quæſiuit an ſe ad ex cella tractum & coactum, ſequi vellet. Ille autem qui à magiſtro didiciſſet mundum ſpernere, virtutem, pacem, & ſilentium & ſolitudinem amare: Quæſo, an vt & labori & periculo meo parcas, neque potius cellæ inopis, quam diuitis ac [illegible] gloriæ participem eſſe velis.

Translatus ad ſummum honorem fugere conatur.

S. Petrus aſino inſidens, humiliter Aquilanam vrbem adiit ibi coronandus.

CAP. XXV.

TAndem eductus à cella tamquam cæli conſolatione, cum ſancti Spiritus de Mage[illegible] monaſterium acceſſiſſet, proximique Reges S[illegible] & Hungariæ concito curſu ad eum peruenissent, atque depoſitis coronis, proni ad eius pedes prouoluti, ſanctum Pontificem adoraſſent, necnon & diſponerent de magnifica deductionis pompa & apparatu in equis & veſtibus, ſolitaque magnificentia, vir Dei, non oblitus ſui, ornatum hunc quaſi pannum menſtruatæ deſpiciens, conſuetum ſibi aſellum ſterni mandauit & adduci: indignum reputans, vermiculum honorificentius ſedere, quam cæli terræque Dominum, qui aſello vectus, Hieruſalem introiuit. Reges autem, Cardinaleſque phaleratis auro & purpura equis aſſueti, proceſſum tam humilem, ignominioſum, & Apoſtolica reuerentia indignum cenſuere, conantes hominem Dei a nouo & inaudito ſimplicitatis exemplo auertere: nec tamen præualuerunt. Cachinnantibus autem & obſtupeſcentibus his, humilis pater nihilominus in aſello ſedens, ad Aquilanam vſque ciuitatem peruenit, comitantibus eum Eccleſiaſticæ ac ſæcularis dignitatis proceribus, cum ſplendido apparatu ac ſuperbo. Quis autem ſatis exiſtimet, quanto plebs gaudio exultarit, quando vnum de medio ſui Regibus præſidere, quando vile iumentum vili ſtratum ephippio, regalium equorum phaleris antiponi, quando ſuam paupertatem hactenus contemptam de mundanis opibus triumphare vidit. Ingens atque immenſum ſpectaculum fratres, & à Chriſti

Aſello inſidens Aquilam coronandum proficiſcitur.

tempo

temporibus hucuſque non viſum. Honorabatur in deſpicabili iumento paupertas, in equo triumphali calcabatur opulentia, coronabatur in ſublimato paupere humilitas, proſternebatur in ſubiecto Rege magnificentia. In coronatione verò ſanctus pater Cæleſtini nomine donari promeruit, quod terram corpore inhabitans, animo in cælo conuerſaretur.

Petrus Cæleſtini nomine in coronatione donatur.

Sed ne cauillator ſecundum hominem iudicãs, ambitioſæ & fictæ humilitati hanc aſini ſeſſionem aſcriberet: Deus qui ſolus nouit cogitationes hominum, huic temerario iudicio occurrere dignatus eſt, ſanctum ſuum euidentiſſimo ſigno approbans, & commendans in ſuo opere. Procedente ſiquidem viro ſancto ad prædictam vrbem, cùm in loco, cui nomen eſt Caſtellum verus, ab aſino deſcendiſſet: ruſticus quidam, filium vtroque pede claudicantem baiulans, nec valens præ turba ad beatum Patrem accedere, vix tandem ad aſellum vnde ſanctus deſcenderat peruenit: eique puerum impoſuit, confidens quod ſancti viri meritis filius ab infirmitate conualeſceret. Quod & factũ eſt. Claudus enim puer aſello impoſitus à patre, ſolus nullo manum admouente ſanus & rectus ab aſino deſcendit.

Puer, aſello cui vir S. inſederat impoſitus, à paralyſi ſanatus.

De coronatione Petri Cæleſtini in Pontificem, deque indulgentiarum conceſſione, & ſolitudine non intermiſſa.

Cap. XXVI.

Tandem cum in hunc modum Aquilam applicuiſſet beatiſſimus pater, ipſo die feſto decollationis B. Ioannis Baptiſtæ coronam Pontificiam & cætera Apoſtolica inſignia, nomenque Cæleſtini quinti coaſtantibus ſupra quàm ducentis hominum millibus, aſſumpſit. Pontifex factus, ad preces Regum & Principum, Eccleſiaſtica contulit beneficia, conſideratis (vt potuit) hominum meritis: ſtudioſius tamen cæleſtem (vt Cæleſtinus erat) theſaurum ſpiritualibus medicis erogandum reſerans, ne ſibi collatam cælorum clauem relinqueret otioſam. Cæterum neque menſis regalibus, Pontificioue apparatu, neque lautioribus epulis animum attendit, quibus terrarum principes ſuſcipere ſit occupatus: ſed Dominicæ plebi cibos cæleſtes præparare ſedulus intendit, iuxta propheticum illud, Edent pauperes & ſaturabuntur. Ipſo igitur coronationis die, pariter & octaua, peccatorum omnium culpam & pœnam præſentibus, confeſſis & pœnitentibus remiſit. Inſuper & quotannis, eodem coronationis die reuoluto, in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Collemadio, Ordinis Cæleſtinorum, quam ædificari curauerat, vbi coronatus eſt, conſimilem erogauit criminum & pœnarum indulgentiam.

Incredibilis hominũ multitudo eius intereſt coronationi.

Indulgentias concedit.

Paucis deinde diebus interlapſis, Rex Siciliæ, beatum Pontificem precibus inſtantiſſimis Neapolim accerſiuit: vbi aliquandiu pro regiis negotiis commoratus, tandem duodecim ex omni Clero ſelegit viros moribus vtique ac literis conſpicuos, quos & Cardinales inſtituit. Inter quos etiã duos ſui Ordinis profeſſos aſſumpſit, propter antiquam familiaritatem, & in militia ſpirituali contubernium: vt facilius eos ad manum haberet, deſiderabilique diuinarum laudum exercitio cum eis aliquando priſtinam cæleſtium dulcedinem delibaret, ab onere pontificali paululum reſpirans. Sed mirum eſt quod in ſupremo rerum culmine

Ad preces Regis Siciliæ venit Neapolim.

Duos ſui Ordinis profeſſos, Cardinales inſtituit.

A conſtitutus, & intra auguſtiſſimum ac Papalem thalamum, anguſtam ſibi Eremicamque cauernulam meditatus, in alto humilis, inter turbas ſolitarius, inter diuitias pauper vixit. Hoc autem feciſſe perhibetur, ſuccedente D. Martini quadrageſima, quam in ſolitudine ac ſilentio tranſigere decreuerat, vt à mundanis fluctibus, quaſi in tranquillum portum ſubuectus, orationi vacaret liberius, & contemplationi. Sæpius exteriora negotia exoſus, Dauidicum hoc carmen repetebat. Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ & volabo, & requieſcam? Sæpius inquam cum beatiſſimo Gregorio, prioris vitæ dulcedinem recolens, quaſi poſt tergum ductis oculis, viſo litore ſuſpirabat, & quietæ B ſolitudinis memor, turbam exhorrebat turbulentam.

Etiam S. Pontifex factus, ſolitarius vixit.

De reſignatione Pontificatus à Cæleſtino facta: deque populi triſtitia propter eius receſſum.

Quoniam ergo cæleſti viro nec mundus placuit, nec ipſe mundo, quia ex eo non erat, ita vt cum Apoſtolo crucifixus eſſet mundo, & mũdus illi: propterea ad repetendam ſolitudinem animum inclinauit, excogitans honeſtam abnegandi Papatus rationem. Cuius deliberationis ſententiã occultè paucis reuelauit, quorum ex numero potiſſimum fuit Benedictus Caietanus Cardinalis, C omnium collegarum ſuorum peritiſſimus, ea præſertim ſcientia, quæ inflat, non quæ ædificat. Hic autem vt ambitioſus erat, honorumque appetẽtiſſimus, columbinæ ſancti patris ſimplicitati & humilitati mox ita aſſenſit, vt non ſolum inſtitutum ſanctiſſimi viri vehementiſſimè approbaret, ſed etiam vt id quàm citiſſimè exequeretur, omnibus animi viribus perſuaderet. Cuius conſilio fretus, accenſus & permotus pater, exuendæ dignitatis ſentẽtiam adeò tenaciter animo impreſſit, vt deinceps ipſa non potuerit ab eo auelli. Conſilium autem iſtiuſmodi penitioribus amicis abſcondit, ne qua prohiberetur occaſione ſuum effectum ſortiri. Cardinalium autem bona pars id vbi reſciuit, D mirum in modum læcata eſt: quippe qui mundanari cæleſtem patris cõuerſationem ſatis æquo animo ferre non poterant. Cæterum omnium poſtremi reſciuerunt beatiſſimi patris inſtitutum fratres Ordinis eius Cardinales: quo intellecto, incredibili confecti mœrore, protinus conati ſunt venerabilis patris mentem precibus immutare: veriti ne emergens inde ſcandalum maximum Chriſtianæ Eccleſiæ detrimentũ adſerret. Neapolitani quoque ciues, beato viro deuotiſſimi, certatim accurrentes, lacrymoſis precibus ad eius pedes prociderunt, obſecrantes ne tantam rem auderet. Quibus aliquantulum inflexus beatiſſimus Pontifex, ſupplicationem publicam fieri præcepit, quatenus in ipſo voluntatem adimpleret Deus, & ſi ab eo conſilium E eſſet, firmaretur: ſin minus diſſolueretur. Neapolitanus etiam Archipræſul, vniuerſo Clero comitatus in ſupplicationum publicarum morem ad eũ venit, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, per totius Eccleſiæ ſalutem & pacem flebiliter obteſtans, ne tam pernicioſum propoſitum, & rem adhuc inauditam opere compleret, quin potius labenti Chriſtianæ reipublicæ miſereretur. Tam vrgẽtibus interpellationibus permotus vir ſanctus conceptũ opus ad tempus diſtulit, non tamen propoſitum abſtulit. Reuolutis quippe ſeptem diebus, prænominatum Cardinalem Benedictum rurſus clanculum accerſit, cum quo de abdicationis forma confert,

Benedictus Caietanus Cardinalis.

Cogitat de Pontificatus abdicatione.

Neapolitani ciues B. viro deuoti.

Aſſiduè cogitat de deponẽdo Papatu.

ſert, & poſtridie ſe renunciaturum proponit.

Forma renunciandi Papatus.

Cum verò ipſe Cardinalis ſapientia huius mundi, quæ ſtultitia eſt apud Deum, impenſius polleret, Pontificiæ dignitatis auidus, nouam renunciationis formam ſine priorum exemplo commentus eſt, quam in ſexto decretalium libro à ſe conſcripto, inſeruit. Octauo igitur die beatiſſimus pater Cæleſtinus, conuocato Cardinalium collegio, in Apoſtolica ſublimis cathedra ſedens, indictoque (vt moris eſt) manu ſilentio, conſcriptam renunciationis chartam perlegit alta voce, & immutato vultu.

Tandem abdicat ſe Pontificatu.

Statimque depoſitis Apoſtolicis inſignibus, deſcendens ab alto Petri ſolio, in vilem pauimenti puluerem, ſub eorum, quibus præeminebat, pedibus ſedit. Quid autem hac humilitate admirabilius? Omnium animos tantæ nouitatis ſtupor ita inuaſit: vt ne inimici quidem à lacrymis abſtinerent.

Defenſio aduerſus calumniatores.

Cap. XXVII.

At verò ne tam egregium, hæroicùmque, & cunctis inauditum ſæculis factum calumnientur ſuperbi: diuina prouidentia, per quam recta conſilia & iuſta ſunt opera, hoc humilitatis opus ſupernæ voluntati conforme fuiſſe, ſequenti patefecit miraculo.

Poſtridie quàm depoſuiſſet Papatum ſanat quendam claudum.

Nam poſtridie eius diei, quo ipſe ſanctus honori ceſſiſſet, quidam vtroque pede claudus, & membrorum officio deſtitutus, cum ægerrimè ad venerabilem patrem accederet impetrandæ ſanitatis gratia, beatuſque ſenex ſacrificium altaris tunc offerret, tandem prædictus claudus, ſuſcepta in fine Miſſæ benedictione, ſoſpitati redditus eſt, atque incolumis cum gratiarum actione domum rediit, relictis ac ſuſpenſis ibidem ligneis adminiculis, ſine quibus antea nullo pacto ambulare poterat. Quod tam euidens ſignum minimè per ſanctum virum diuina gratia patraſſet, ſi præcedentis renunciationis noxa gratiam ipſam auertiſſet. Quis enim dubitat peccatum ab homine diuinam gratiam exterminare? Planè niſi eſſet hic homo à Deo, non faceret tale quicquam. Sic Deus imprudentiam calumniatorum arguit, ſic Sanctum ſuum in cōſpectu hominum magnificauit, vt irreprehenſibilis in facto ſuo videretur: ſic denique obſtruxit os loquentium iniqua, & temerè dicentium, Cæleſtinum ipſum ex nimia cordis leuitate, aſſumptum Pontificatus honorem abieciſſe. Viſo itaque miraculo omnes dixerunt: A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. Ita planè voluit Deus magnum contemptæ ab hominibus paupertatis pretium declarare; quam iſte Sāctus tantis & honoribus & opibus prætuliſſe viſus eſt, vt per eam regni cælorum gloriam & diuitias mercaretur.

Benedictus Cardinalis in Papam eligitur, & Bonifacius vocatur. Beatus autem Petrus ad ſolitudinem reuertitur, & inſigne in via miraculum facit.

Cap. XXVIII.

Exonerato ſarcina grauiſſima Petro, Cardinales ad nouam electionem proceſſere, prædictum ex collegio ſuo Benedictum eligentes.

Bonifacij electio.

Nam vt ambitioſus erat, beatiſſimi patris humilem voluntatem agnoſcens, ante ipſius renunciationem, ambire cœpit non ſolùm Cardinalium, ſed etiam Regum & Principum fauorem, atque ſuffragia, vnde facile voto ſuo iure vel nimia potitus Bonifacij octaui nomen ſortitus eſt, velut præſagio quodam antiphraſtico, nempe quod bona plurima facturus eſſet, aut verius facinora iniquiſſima. Electo itaque Bonifacio, vir Dei Petrus in priuatum Ordinem & ſtatum redactus, ad ſucceſſorem ſuum acceſſit, humilémque reuerentiam exhibens, repetendæ cellæ facultatem poſtulauit, quam ille priùs ſe daturum promiſerat. At verò noui Ordinis gradu inſoleſcens Bonifacius, priſtinæ conditionis immemor, toruo & inflato vultu ſāctiſſimi viri ſimplicitati aduerſatur, honeſtamque petitiunculam repellit, venerabiliſque caniciei faciem confundere non veritus eſt. Fraudulentæ nimirum electionis conſcius, formidabat ne ſanctus pater aliorum ſuggeſtione ſententiam mutaret, relictæque dignitatis pœnitentia duceretur, & eam repeteret. Suſpicionis & formidinis fomes ambitio virum impellebat vt crederet, virum humilem ac ſanctum ambitione etiam laborare: qualis enim quiſque eſt, tales & alios putat. Formidinem quoque augebat, quod fautores multos ipſa viri ſanctitas haberet, verebaturque ne id aliquando in dubium verteretur, an Papatui renunciare poſſet, cum in patrum Annalibus nullum iſtiuſmodi reperiatur exemplum.

Solus Petrus Cæleſtinus legitur Papatui renunciaſſe.

Formidoloſus igitur Bonifacius, & malæ conſcientiæ ſtimulis agitatus, ſanctum virum ad deſiderabilem cellæ quietem redire prohibens, iuſſit vt ſe in Campaniam ſequeretur, nequaquam paſſus à ſuo eum conſpectu diuelli. Hæc autem Neapoli agebantur. Contriſtatus verò ſenex (ſi contriſtare iuſtu poteſt quicquid ei acciderit) quod à turbulenta aulæ Pontificiæ frequentia ſegregari nequiret, atque in ſolitudine tranquilla Deo vacare, metuentibus inſuper amicis, ne quid Pontifex in virum Dei molitetur, & vt ſibi caueret admonentibus, ipſe vir ſanctus tandem conſilium accepit, vt clam à Neapoli ad cellam remearet: ratus, neque ſe diſplicere Deo, neque inobedientiæ crimen admittere, ſi Deo ſeruiturus, ad quietum ſolitudinis locum reuerteretur. Itaque ſeipſum diuinæ commendans prouidentiæ, à curia diſceſſit, quaſi Campaniam ex mandato Pontificis aditurus.

Porrò Caſſinenſis Abbas, & fratres eius Cardinales, aliique quamplurimi non infimæ dignitatis viri proficiſcentem ſanctiſſimum virum vſque ad ſanctum Germanum comitati ſunt.

Miraculum puellæ paralyticæ.

Tranſeuntibus autem per Caſale nouum, accurrit mulier, filiam ducens, vtraque manu paralyticam, quæ vix præ multitudine circunſtantium beato viro appropinquans, pro filia miſerabiliter afflicta opem implorauit. Quam pius pater inuocata Dei miſericordia, ſalutari ſigno Crucis contactam priſtinæ reſtituit ſanitati, admirantibus & Deum in Sancto ſuo laudantibus, qui aderant, Prælatis, & Dominis, vniuerſoque populo. Abbas autem, curationem puellæ plenius experiri deſiderans, duos carolineos argenteos in terram proiecit, iubens vt ipſa ſibi eos colligeret, quod puella ſolutis & expeditis manibus perinde fecit, ac ſi nunquam paralyſi contractæ fuiſſent. Nonne tam euidenti miraculo voluit & nunc, vt prius, cæleſtis arbiter, ab hominum calumnia famulum ſuum liberare, ne præſumptæ inobedientiæ vitium ei fortè imputaretur, quod prohibente Papa ſolitudinem repetiiſſet?

De occulto & clandeſtino Cæleſtini diſceſſu ad Monaſterium Sancti Spiritus, & quo pacto Bonifacius Papa eum perſequutus eſt.

Cap. XXIX.

PRoinde cum ad Sanctum Germanum appuliſſent, vir Dei ad hoſpitale Caſſinenſe clam diuerſatus eſt: vbi Presbytero cuidam bono, ac ſibi ex multis diebus deuoto, conſilij ſui reuelauit arcanum, adiurans ne cuiquã illud aperiret. Quod ille non ſolum feliciter impleuit, ſed etiam auxilium porrexit, vt pium patris deſiderium executioni traderet. Iumento ſiquidem miniſtrato, latenter ipſum in domum ſuam perduxit, quo in loco diem integram tantummodo commoratus, latuit ſolus, nequeuntibus eum fratribus pedeſtri itinere aſſequi. Poſt diem verò profugus pater priſtinam ſancti Spiritus cellam multum deſideratam, quanta potuit celeritate, vectus equo repetiit, magnoperè timens ne à perſequentibus attingeretur, ſed eum tamen alacrem & velocem efficiebat deſiderata ſolitudo.

Honor Petro exhibitus à Sulmonenſibus.

Cæterum Sulmonenſes, cæterique accolæ aduentanti occurrerunt cum incredibili exultatione, nec minus venerati ſunt priuatam, quam publicæ paternitatis perſonam gerentem, & triplici corona præcinctum. Neque enim tam dignitatem exteriorem & ornatum, quam interiorem curabant. Porrò cellæ reſtitutus, quantas, & quanto mentis affectu, quantaue præcordiorum hilaritate gratias Deo egerit, quis animo, ne dicam verbo complectatur? Inquieta verò ſucceſſoris ambitio, quietum patrem vbique terrarum perſequitur, neque deſtinata perfrui tranquillitate permittit. Suum enim Camerarium, Abbatemque Caſſinenſem properè poſt eum miſit, qui Veredario concitato ad eum currentes, inuenerunt anguſtis cellæ parietibus corpore incluſum, ſed mente in vaſtiſſimo terræ palatio per contemplationem dilatatum, ieiunumque ſpiritum lactea panis Angelici dulcedine refocillantem. Inuentum igitur rogauerunt, vt ad ſummum Pontificem protinus rediret, inſimulantes quod illius iniuſſu ab aula Pontificia recedere præſumpſiſſet.

Bonifacius perſequitur Cæleſtinum.

Ipſe verò ſecuræ conſcientiæ fretus teſtimonio, piéque de diuina voluntate ſentiens, nihil de his verbis commotus eſt. Et quam Bonifacio ſucceſſori fecerat, antequam renunciaret, de repetenda cella proteſtationem allegans orabat, vt pacificam in ſolitudine quietem ſibi Pontifex annueret, pollicens ſe nemini loquuturum, niſi manentibus ſecum in Monaſterio fratribus, à quibus nullam prouenturam ſperarent factionis iniuriam. Audito Venerabilis patris reſponſo, quod honeſtiſſimum iudicabat Camerarius, ad Papam cum Abbate protinus redit. Sed ecce præter ſpem, alter nuncius Apoſtolicus redeunti fit obuius, atque itineri iam accincto literas affert, quibus iubetur ſanctum & innocentem virum, aut inuitum attrahere, aut voluntarium protinus ſecum adducere. Quibus intellectis Camerarius magis hominem, quam Deum reueritus, tumultuosè ad patrem regreditur, vt iniuſtum atque iniquum Pontificis mandatum crudeliter impleret.

Interea verò præmonitus pater, an ſpiritu, an à familiari quodam, incertum eſt, fugam iniit clandeſtinam, exemplo Chriſti, qui adhuc infans perſecutionem Herodis declinauit, in Ægyptum tranſlatus, & iam vir factus, Iudæorum eum lapidare volentium furorem euaſit. Vnde & diſcipulos ſuos docuit, vt in vna ciuitate moleſtiam paſſi ac perſequuti ad aliam confugerent. Mutatis itaque veſtibus elegantioribus quas hactenus præcedentis honoris gratia coactus retinuerat, ſordidis induitur, & in abditiſſimam ſeſe latebram proripuit, in qua ſpatio bimeſtri, donec aliam inueniſſet, delituit magnoperè ſecundum hominem timens, robuſtus tamen in Domino, & à ſecura lætaque conſcientia numquam deiectus.

Delitescit vir ſanctus in abditiſſima latebra.

Camerarius celerrimè ad cœnobium reuerſus, vt beatum patrem effugiſſe comperit, furibundus ſingulos fratres nunc prece, nunc pretio, miniſque ac verberibus compellere ſategit, vt latentem patrem detegerent. Quibus fideli ſilentio ſecretum ſupprimentibus duos fratres in cella patris repertos, crudeliter Romam deduci iubet, quorum altero in via præ infirmitate relicto, alter ad Pontificem deductus, & teterrimo carceri mancipatus inter arctiſſimas compedes animam fœliciter exhalans, malens animam pro fidelitate patri ſeruanda perdere, vt eam in vitam æternam cuſtodiret: quàm prodendo patrem, animam in hac vita ſeruare, & in æterna perdere.

Duo fratres Cæleſtini vi apprehenſi, Romam deducuntur.

De fuga patris in ſyluam Apuliæ, déque diſceſſu ab eo loco, & præparatione nauigationis trans mare.

Cap. XXX.

DEliteſcens in Monaſterio Magellæ vir ſanctus, audiuit in Apulia ſyluam eſſe vaſtiſſimam, à quibuſdam magnæ diſciplinæ Anachoretis habitatam, ad quos partim ſanctitatis eorum, partim latendi deſiderio captus, properauit, cucullam exutus, & aſſumpta vili chlamyde, ne agnoſceretur, vnoque tantum comite contentus. Perpende hic quæſo frater, & attentius conſidera varias rerum vices, priſtinæ ſortis mutationem, & conditionis humanæ diuerſitatem. Conſidera in alto prius ſolio reſidentem purpuratis Cardinalibus ſtipatum, ab ipſis etiam Regibus adoratum, nunc autem per ſyluas & luſtra ferarum errantem, in labore & anguſtia, in fame & ſiti, in frigore & pluuiis. Heu decrepitus ſenex, confecto ætate ac ieiuniis corpuſculo, huc illuc per aſpera & inuia deſerta curſitat, non equo, non mulo, ſed nec aſino debilitatem ſenectæ ſuſtentans, nec laborem diurnum nocturno ſolatur hoſpitio: ſed noctu diúque inquietus, pedes obambulat, vix ſciens quò tendat. Neque enim ſtratam viam & tritam ſequitur ne deprehendatur, ſed à ſolis feris frequentatam, vbi nec panis ad cibum, nec aqua ad potum inuenitur, niſi fortè de torrente turbulenta. Vbi nunc Pontificales epulæ? vbi vina falerna? vbi circunſtantes vtriuſque Ordinis famuli?

Quanta rerũ humanarum viciſſitudo.

Cum autem quatriduano itinere ſylua diſtaret à Sancti Spiritus Monaſterio, vnde fugiebat, vnico fratre ſociatus, etiam per anguſta diuerticula fugæ, facere non potuit, quin agnoſceretur, vt ab occurrentibus ſibi in via proprio ſalutaretur nomine. Imò etiam ſemel accidit, vt eum ſero diuerſorium inquirerent, in pago quodam, pueri exclamarint: Ecce frater Petrus de Murrhone. Ad extremum autem cum in ſyluam tantopere quæſitam multo labore perueniſſent, tandem duce Chriſto, ad duorum fratrum cellam applicuere, qui nun-

D. Petrus in via fugiens à pueris cognitus.

Zz quam

quam prius viſum fratrem nominatim ſalutantes, cum gratulantes exceperunt, ingentesque Deo gratias egerunt. Ibi autem ſanctus pater tutam latebram inueniſſe ratus, maioris quadrageſimæ ieiunium ſolitarius egit, cum ſtupenda carnis attritione, vti conſueuerat. Iam verò aduenerat Dominica Palmarum, cum Abbas cuiuſdam monaſterij Benedictinorum, cui nomen Lachorata, ſeptem fratribus comitatus, per ſyluam eum quæritanx tandem inuenit: vnde dolens pater e veſtigio migrare coactus eſt.

Perueniēs in ſyluam Apuliæ, magnam quadrageſimam in cella durius Anachoretarum egit.

Quomodo è ſylua diſcedens ac fugiens pater ob perſecutionem transfretare cogitat, ſed à tempeſtate prohibitus, & à Præfecto vrbis Oſtiæ captus, Pontifici denunciatus eſt.

Cap. XXXI.

CONſiderans itaque Petrus, ne vllo quidem Italiæ angulo ſe poſſe occultari, transfretare propoſuit, vt ſaltem vel in mari abſconderetur, vel extra mare. Forte ſuperuenerat ei ſecundus frater fugæ comes, itaque vnum ex duobus ad Monaſterium ſancti Ioannis in Plano, quod erat maritimum tranſmiſit, vt Priorem eius loci conſuleret, an vtilis foret ad euadendam perſecutionem tranxfretatio. Intellecta igitur ſancti patris deliberatione, Prior nauem inſtructam ad eum miſit, quam ille Sabbato ſancto conſcendens feria ſecunda Paſchæ ad prædictum Cœnobium peruenit. Quis autem dolor, quis planctux, quæ lacrymæ fratrum, vbi pium patrem conſpexere adeo ſordida clamyde ſquallentem, quem nuper viderant Pontificali apparatu fulgentem? Proinde integrum menſem illic delitescens, incredibilem filiis ſuis attulit conſolationem. Ad plagas autem tranſmarinas enauigare contendens cum ventis ſe commiſiſſet, importuna tempeſtate ſtatim exorta rediit: ſedato deinde mari, cum iterato nauem aſcendiſſet, ſtantibus adhuc in littore, & vela explicantibux nautis, tantus vndique ventorum turbo ruit, vt nauis propemodum fluctibus obrueretur. Serenitatem itaque rurſus expectat, expectatamque aduenisse confidens, inſido rurſus freto ſe commiſit. At ſurgentibus vndique ventis, vix quindecim milliaribus peractis vnu die, tandem portui propinquo adnauigare coacti ſunt. Sic enim voluit cæleſtis ille pater dilectum filium ſuum erudire, & in camino tribulationis receptibilem ac dignum hæreditate ſua facere. Sed & hanc tentationem permiſit Dominus euenire illi, vt poſteris daretur exemplum patientiæ eiux, ſicut & ſancti Iob & Tobiæ.

Monaſterium S. Ioannis in Plano.

Ad plagas tranſmarinas nauigare contendens tempeſtate prohibetur.

Porrò cum in portu decem milliaribus ab Oſtia vrbe diſtanti, nouem diebus manſiſſet: interim audiens Præfectus vrbis, virum ſanctum iſtuc applicuiſſe, nec Deum, nec eiux ſanctum reueritus, ſed ſpe lucri temporalis allectus, violentas manux in Chriſtum Domini mittere non expauit. Captum itaque detinuit, atque immaniter tractauit, Pontificem, Regeſque & Principes per literas admonens, vt conuenirent in vnum aduerſus eum. Gauiſus autem admodum Pontifex, Regi Siciliæ tunc in Anagnia ciuitate degenti ſcripſit, vt ſanctum Dei ſuis oculis protinus curaret offerendum. Cui paruit Rex, vt Pontificis gratiam ſibi conciliaret. Enimuerò quia potuiſſet à populo liberari, ſi fortè eum irreuerentius tractaſſet: quo facilius mandatum Pontificium exequeretur, non laicis principibus, aut ſatellitibux tanta perſona indignis, deducendum patrem commiſit: ſed religioſis ac profectò bonis, & tam corporis quam animi nobilitate generoſis, nempe Hieroſolymitano Patriarchæ, ordiniſque ſanctæ Militiæ Priori, cum aliorum non ignobilium virorum comitatu. Et hi quidem honorificentius virum Dei habuerunt, quàm præcedentes: neque minus eum tractauerunt, quam ſi adhuc Papali fungeretur officio.

Capitur à Præfecto Oſtiæ.

Ad Pontificem ducitur.

Cæterum homo Dei quemadmodum aduerſitate prædicta fractus non eſt, aut vultum deiecit: ita nec iſta honorificentia elatus intumuit: ſed eadem animi & vultus æqualitate permanſit velut impaſſibilis. Tranſeunte autem viro per viam publicam, in itinere confluebant in occurſum eius hominum cateruæ adeo quidem crebræ, vt per diem quieſcere cogerentur, & per noctem ambulare: quandoquidem in ipſo ſtatim diluculo conuenientibus vndique turbis opprimebantur. Porrò his qui eum deducebant ſanctitatem ipſius venerantibus, rogantibuſque vt honorem reſumeret, quin & auxilium pollicentibus, addentibuſque quod Papatum iure abdicare non potuiſſet, ſicut nec vir ſponſam: abſit hoc (inquit) à me, vt inconſutilem Chriſti tunicam diuidam, & in Eccleſia Dei ſchiſma introducam. Sed & propoſiti ſui tenax, addidit dicens: Si adhuc honori non ceſſiſſem, nunc denuo cederem. O hominis, non hominis, ſed Angeli potius conſtantiam & fortitudinem animi, vbique terrarum prædicandam!

De miraculis per eum in via factis.

Cap. XXXII.

NE verò fictitia hæc dicat aliquis, & mera nos confingere mendacia obiiciat: præfati nobilex ac religioſi viri, Hieroſolymitanus Patriarcha, & Prior Ordinis ſanctæ Militiæ, facta in conſpectu ſuo miracula, dum iter agerent, literis prodenda curauerunt, quæ ſequuntur.

Imprimis, ſeptima Iunij, dum per Caſtrum ſancti Martini vallis gaudij tranſirent, quidam loci incola, nomine Petrus, Nicolai filius, manus cancellatas & alterum pedem claudum gerens decennio, ſolo Reuerend. patris tactu omnimodam recepit ſanitatem.

Recepit & Maria mulier quædam arrepti[illegible]ia, & dæmonio per annum ibidem malè vexata. Matthæus quoque de Salerno, Beneuentanus ciuis, vno latere per menſem, & vltra paralyticus, aſpecto tantum eius, quaſi Angeli vultu, repente in eodem Caſtro conualuit. Alius de Martaulano, quatuor annis cæcus, tranſeunti occurrens, lucis beneficium recepit. Apud Capuam ſeptennis puer, à natiuitate mutus, ſolo B. patris tactu, ſoluto linguæ vinculo, ſtatim, & deinceps locutux eſt.

Paral[illegible] viri [illegible] ſanatur.

Mutus à natiuitate puer, ſolo [illegible] tactu ſanatur.

Ibidem & eadem die, puer de Cornimaria natus pedibus infirmix, & ab octo annis incedere nequiens, cruce ab ipſo patre ſignatus, agiliter ex tunc ambulauit. Omitto alia multa prodigia, literis (vt dixi) prodita, quibus ſanctum ſuum in via mirificare dignatus eſt Dominus.

Hunc etiam morbum curare per famulum ſuum voluit. In præfata vrbe Capuana, mulier quædam peccatrix publica, cum cæteris occurrerat irridendi ſtudio potius quàm honorandi patris ſancti, verum audita eiux voce veluti ſagitta intus adeo vulnerata eſt, vt protinus de compuncti cordis vlcere, peccati saniex foras eruperit, & ab illa hora delicias

Mulier peccatrix [illegible] Cale[illegible] ab immunda vita [illegible] in Eremum.

cias

contemptu ſe cœperat, pœnitentiam agens auſteriorem. Nam ab humanis aſpectibus quos pulchritudine vana in ſui concupiſcentiam illexerat, ſeceſſit in ſolitudinis anguſtiam, ibique reliquum ætatis ſuæ Dei ſeruitio mancipauit.

Caleſtinus apud Anagniam Campaniæ vrbem includitur iuxta Pontificis aulam. Sanatur Cuſentinus Archiepiſcopus, Pontifici præſentatur, qui eum arcto carceri demandauit.

Cap. XXXIII.

Includitur ... iuxta Pontif. aulam.

TAndem beatus pater ad Campaniam vſque perductus, Camerario traditur, qui iuſſu Pontificis, per intempeſtæ noctis ſilentium, in Anagnia vrbe, iuxta pontificiam aulam incluſit, diu adeo Pontifici vicinus factus, vt ad illum Pontifex ingredi, & egredi facilè poſſet. Proinde lucerna hæc à Deo accenſa licet ab aliis ſub modio tegeretur, & magno Aquilonis flatu impeteretur, mirabili tamen ſplendore radiabat. Virtus enim ipſa per ſe lucet. Deridebatur quidem ab inſanis iuſti ſimplicitas, quaſi lampas contempta apud cogitationes diuitum, ſed lucere parata ad tempus ſtatutum à Deo. Audite & nunc radiantem extra modium ſuum lucernam.

Cuſentinus Archiepiſcopus ſanatur miraculosè.

Forte Cuſentinus Archiepiſcopus eo tempore ad aulam Pontificiam acceſſerat. Hic verò multis iam annis vetuſto calculi morbo laborans, tunc tamen ingraueſcente dolore adeo grauiter afflictus eſt, vt à medicis omnino deſperaretur. Iam eius familia parabat exequias, iam de lugubri veſte cogitabat, funebremque procurabat pompam. Quid multa? Deploratus Archipræſul capulo inſtabat, non reſpirans pauxillum, diuinam miſericordiam per S. Petri merita interpellat, & tanquam Ezechias à mortis poſtliminio reuocatur. Mirabile dictu, ſed viſu mirabilius. Vix orationem expleuerat, & ecce repentina ſoſpitas dolorem abegit: tam integra & perfecta, vt prius in lecto decumbens & immobilis, ſtatim à lecto exilierit ſuis viribus innixus, nullo adiuuante, ſtatimque manducauerit. Quid magis ſtupendum? Huius beneficij non ingratus Archipræſul Deo ſaluatori primò, qui mirabilis eſt in Sanctis ſuis: deinde beato viro gratias egit ingentes. Neque enim inuidorum etiam potentiſſimorum potuit abſterreri formidine, quominus laudaret Deum in ſancto ſuo. Nam poſtridie cum ſanus ab vrbe recederet, abſtinere non potuit quin Reuerendiſſimo Thomæ, tituli Sanctæ Ceciliæ eius Ordinis, quem vir Sanctus Cardinalem inſtituerat, tam grande miraculum reſeraret.

Thomas Cardinalis, ... Caleſtinorũ.

Statuitur ante Pontificem ... ...

Productus ergo ante Bonifacium vir innocentiſſimus, Duliæ venerationem pro dignitatis honore ſupplex ei detulit: ad oſculandos eius pedes in terram prouolutus. Ille autem ne hac humilitate manſuefactus, ſed efferatus magis, protinus interrogauit, cur ſuo diſceſſiſſet iniuſſu. Cui per ſingula adeo humiliter & honeſtè reſpondit venerabilis ſenex, vt ea oratione nemo qui vel minimam humanitatis particulam haberet, nõ fuiſſet vehementiſſimè permotus ac mitigatus. Itaque conuocato Cardinalium cœtu, conſilium ab eis ſe inquirere confinxit quid acturos eſſet cum viro ſancto, decernentibus antea illis, vt innoxius ſenex ad deſideratam cellæ ſolitudinem liber redire permitteretur. Pontifex nequaquam eorum acquieuit conſilio: ſed contra fas & ius, innocentem ouiculam carceri adiudicauit, carceri inquam omnino anguſtiſſimo, in quem nefandiſſimo crimine damnati conijci ſolent.

Carceri adiudicatur.

De conſtantia Caleſtini in carcere, & viſione nocturna Pontificis, Legatiſque Cardinalibus ad viri ſancti carcerem miſſis.

Cap. XXXIV.

Conſtantia viri ſancti.

IGitur Fumonis caſtro munitiſſimo incluſus beatiſſimus pater, non in lacrymas & gemitus præ dolore prorupit: ſed erecti, conſtantiſque vir animi, pſallebat Domino in cythara per afflictionem carnis: in tubis ductilibus, per humilem obedientiam, Deo gratias agens, & hoc dicens: Cellam petij, cellam habeo: ſicut placuit pietati tuæ Domine Deus. Interea temporis cum omnem à Deo patientiam edoctus vir ſanctus, tanta animi fortitudine & conſtantia carceris anguſtiam pateretur, D. Ioannes Baptiſta, ea nocte quæ celebritatis ſuæ diem præceſſerat, Papæ apparuit vultu minaci, & verbis admodum duris eum increpans, quod innocentem virum eo pacto detineret: minaſque addidit, quòd ſi amplius inuitum arctaret hominem Dei, & affligeret, in proximo ſubiret iuſtum vltionis diuinæ iudicium.

Cardinales duo ad Caleſtinũ in carcere detentũ, à Pontifice demandati.

Hoc viſo perterritus Papa conuerſus eſt ad cor, & ſummo diluculo tres ad ſe Cardinales accerſiuit, iubens ad carcerem viri ſancti properarent, obſeruarentque diligenter, quomodo cum illo ageretur: viſionem verò illis celauit. Cardinales itaque mandatum è veſtigio capeſſunt, properant ad Fumonis caſtrum, ad quod in aurora peruenientes, beatum patrem inueniunt hoſtiam pro mortuis ſalutarem offerentem. Expectantes autem interſunt ſacrificio, & in ſacroſancti corporis eleuatione vident cum hoſtia, & ipſum pariter ſacrificium in aëra eleuatum, vnius horæ ſpatio, irradiantemque deſuper ſplendorem, donec Miſſa terminaretur. Peracto deinde ſacro, gratiiſque Deo ritè perſolutis, ad eos humilis ſenex reuerenter conuertitur. Illi euidenti ſigno ſanctitatem eius experti, humilitatem admirantur, & ſalutantes ad pedes illius procumbunt.

Caleſtinus ſecreti eum conſcius.

Vir autem Dei prophetico ſpiritu repletus, diuinorumque arcanorum conſcius, eorum præuenit legationem, inquiens. Reuerendi patres, veſtram maieſtatem hucuſque fatigari non ea vrgebat cauſa, pro qua ſummus Pontifex tanta vos celeritate direxit, quin potius ad eum reuertentes, dicite ei meis verbis ne anxietur de eo, quod vidit per noctem, quod tamen vobis non indicauit. Fuit enim ſuperiori nocte per ſomnum à Diuo Ioanne Baptiſta minitante perterritus, quod ſi me inuitum deinceps teneret, vindictam ſentiret acerbam, & ſubitam: quapropter huc miſit vos vt meam exploraretis voluntatem, an hoc carcere contentus eſſem, nec ne. Reuertentes igitur nunciate, me contentum eſſe mea ſorte: vt bono animo ſit, neque præfatam formidet comminationem nocturnam: quia ego pro ipſius ſerenitate ſedulus orationem ad Dominum effundo. Stupefacti nimium Cardinales, non tam ignotam viſionis reuelationem admirati ſunt, quàm perfectam viri dilectionem: qua nimirum & inimicum amaret, & orationis beneficio adiuuaret. Sed antequam ad Pontificem reuerterentur, voluerunt præter legationis ſuæ munus à beatiſſimo patre duo interrogare. Primum,

quare defunctorum Miſſam illo die celebraſſet nigro, & funebri ſchemate: cùm D. Ioannis Baptiſtę natiuitas gaudio eſſet potius proſequenda, & hilariorem cultum exigeret. Secundum, quare tempus ſacrificij præueniſſet. Quibus auditis, poſtquam vir ſanctus aliquandiu ſubticuiſſet, iuſtam tum demum reddidit rationem dicens: Voluntas eſt altiſſimi, vt eius vobis arcana pandam. Pro mortuis oblationem quaſi coactus exhibui: quia nocte hac reuelauit mihi Dominus, intimum & ſingularem amicum meum Hungariæ Regem ex hac luce migraſſe: quapropter veſtrum prænoſcens aduentum, ſacrificium ſolito celerius obtuli, in eius animæ redemptionem à ſuppliciis, quibus captiua detinebatur in carcere purgatorio. Præueni ergo tempus oblationis, timens ne à vobis præpeditus, differrem pro laborante amico in tormentis, placationis hoſtiam. Tunc verò beatam eius animam ab Angelis lucis in cælos deferri conſpiciebam, cum pro eius liberatione Deo victimam ſalutarem obtuli.

Quare hoſtiā pro mortuis obtulit in die S. Ioannis Baptiſtæ.

Oblatione Petri liberatur anima Regis Hungariæ à Purgatorio.

His auditis, Cardinales ſtupenda nimis magnalia conſiderantes, in viro ſancto Deum laudauerunt: quod inter denſas vitiorū tenebras, hanc lucernam tam fulgidam ſuo donaſſet ſeculo: hominem ſcilicet cui & prophetiæ ſpiritus ineſſet, & gratia ſanitatum tanta, vt non ſolum corpus à morbo, ſed etiam animam ſua interceſſione ſanaret à peccato in præſenti, & in futuro à pœnis liberaret. Ad extremum Cardinales beatum ſenem adorantes, cum eius benedictionem, & orationum opem poſtulaſſent, tandem concito gradu ad Pontificē redierunt. Præſtolanti autem eos Papæ, quæ à ſancto patre audierant, & quæ in eo viderant, ſumma cum admiratione omnium retulerunt: addentes piam & manſueram mitiſſimi patris reſpōſionem, & orationem pro Pontificis conſolatione. Pontifex itaque præcedentis viſionis cōminatione prius perterritus, tunc reſpirauit, & magnificè conſolatus eſt ſuper hæc reſponſione tam benigna, maximè autem quod viri ſancti precibus diuina flecteretur clementia.

Quo pacto Caleſtinus fratres expetit tribulationum ſocios, deque mutationis fratrum frequentia, propter carceris anguſtiam & aëris corruptionem.

Cap. XXXV.

NE autem in hac carceris anguſtia deſiſteret vir ſanctus à Dei laude, quin potius propheticum impleret hortamentum dicens: Laudate Dominum in tympano & choro: obſecrauit vt ſaltem pauci ex fratribus ſuis mitterentur ad eum, cum quibus Dominum laudaret. Porro fratres ad eum miſſi cum & loci arctitudinem, & aëris intemperiem perferre non poſſent, ſtatim vbi illuc aduenerant, infirma valetudine laborabāt: vt ſępius eos mutari, & abeuntibus infirmis, nouos ſuccedere oporteret. Nēpe tam arcta erat manſio, vt in oratorio celebrandæ miſſæ deſtinato, in quo ſanctus pater perpetuo manebat, cogeretur dormiens ſuper altari caput inclinare. Ille igitur, cuius odor per orbem longè latéque diffundebatur, cuius monaſteria per totam ferè Italiam etiam per id tempus videbantur: cuius denique meritis quicumque vlla multis ab annis languerent infirmitate, conualeſcebant, ad longinquas etiam vſque regiones, quanta nunc affligitur ærumna? quanta cruciatur calamitate? Sed hanc ſolo corpore patiebatur anguſtiam: nam ſpiritus Angelicis miſcebatur choris.

Arctitudo carceris Cæleſtini.

Poſtquam verò vir Dei per decem menſium ſpatium letalem carceris fœtorē ſuſtinuiſſet, paulatim aër vitæ neceſſarius, ſuam illi corruptionem infudit: adeo vt in latere dextro peſtiferis humoribus congeſtis, tabificum apoſtema concreuerit: quo tandem ſuffocatus, vitam terminauit temporalem, inchoās æternam. Vtroque igitur martyrij genere coronandum cenſuerim, ſcilicet voluntatis ſimul & actionis. Etſi ergo gladius perſecutoris ei defuit: palmam tamen martyrij non amiſit. Nunc autem de pretioſa eius morte verba exigit conſequens ordo narrationis.

Vir ſanctus in carcere detentus decem menſibus.

De morte S. Petri Caleſtini.

Cap. XXXVI.

COnſueuerat pater ſanctus Cæleſtinus medios inter Aſcēſionem & Penteconſtem ſancti Spiritus dies in oratione, ieiuniis, & ſilentio, tranſigere, Apoſtolorū more, ſanctoque ac ſpirituali exercitio, eum eiſdem Apoſtolis cæleſtem gratiam prouocare. Expleto igitur in hunc modum ſacrum decem dierum tempore, & præparato vaſe cordis ſui, ad ſuſcipiendum diuinæ gratiæ balſamum, cum in ipſa Pentecoſtes ſolemnitate mane victimam offerret ſalutarem: ſic abundantiori cæleſtis nectaris dulcedine inebriatus eſt, vt nō guſtaret eam more viatoris veluti prius, ſed pleno (vt dicitur) ore de illo fluminis impetu hauriret, in tantum vt fragile vas corporis ſpiritalis illius torrentis non capax diſſolui cœpeſit, & volentē egredi de carcere animam exhalare.

Sentiens itaque vir Dei reſolutionis ſuæ tempus inſtare, iuſſit ſatellites ad ſui cuſtodiam inſtitutos conuocari, quibus intra proximam Dominicam futuram ſui tabernaculi diſſolutionem prædixit. Quapropter acceſſitur medicus, & morbum fatetur immedicabilem. Vnde graſſante magis ac magis veneno, ſacramentalem percepit vnctionem, qua exterius & interius præmunitus & armatus, aduerſus poteſtates, principeſque tenebrarum harum viriliter dimicauit. Cum autem glorioſum emitteret ſpiritum, crux aurea in aëre ſuſpenſa apparuit circa oſtium cellulæ, à feria ſexta vſque ad veſperam Sabbathi, qua vir ſanctus quieuit & obdormiuit in Domino. Migrauit verò ad Dominum vir ſanctus annum agens octogeſimum primum, illud Dauidici Pſalmi canens: Omnis ſpiritus laudet Dominum.

Prædixit ſui obitum.

Crux aurea viſa in aere ſuſpenſa, Cæleſtino moriente.

De lecto in quo iacuit moriens.

CÆterum quid de morientis ſtratu dicam? Nunquid fatiſcentes artus mollites reclinauit? Numquid vel plumeæ culcitræ, vel tomento, vel ſtramini ſaltem corpus morbidum imponi permiſit? Nequaquam. Satis enim à beatiſſimo illo patriarcha noſtro Martino didicerat, non eſſe viri Chriſtiani aliter mori quam in cinere & cilicio. Cum ergo domeſticum hoſtem, carnem ſcilicet, ciliciniis nodis, ferreaque catena, toto ferè prioris vitæ curriculo edomuiſſet, cumque vel in terra nuda, vel lignea tabula, vel in craticula decubuiſſet: etiam in mortis agone hoc vſus eſt lecto.

De exequiis eius, & viſione facta Roberto Salentino diſcipulo, in morte Caleſtini.

Cap. XXXVII.

SAnctiſſimo patre defūcto, cuſtodes, militares viri, obitū eius Pontifici extemplo nunciauerunt,

eum prædicto Crucis miraculo. Rogatoque à fratribus, quos ſecum viuens habuerat beatiſſimus pater, vt Monaſteriis Ordinis beatam & vitalem eius mortem renunciarent, id nimirum facere prohibiti ſunt, donec Pontificia voluntas eis innoteſceret. Porrò mortis ipſius pretioſæ certior effectus Pontifex, triſtis & mœſtus admodum, Domino Thomæ Sanctæ Ceciliæ Cardinali, defuncti patris filio, item etiam vni ex Camerariis ſuis præcepit, vt gradu concito Fumonis Caſtrum adirent, ſanctum corpus qua decebat honorificentia ſepulturi. Neque enim poterat honoratus à Deo, ab hominibus etiam inimicis non honorari.

Sepelitur magno cum honore.

Conuocatis itaque Campaniæ præſulibus, fœliciſſimæ animæ fœlices exuuias ad baſilicam S. Anthonij Ferentinēſis, nuper ab eo conſtructā magno cum honore deduxerunt. Quis verò deuotiſſimi populi vota, quis copioſum cunctorſum hominum ſeſe collidentium, vt ſaltem illius feretrum attingerent, exprimere poſſit?

Apparitio S. viri Roberto Salentino facta.

Erat ſancto magiſtro ſanctus quoque diſcipulus, nomine Robertus Salentinus, qui pro ſuis apud Deum meritis, ſuoque in magiſtrum amore, animam ipſius Cæleſtini, è gemino carcere, corporis ſcilicet, atque terris liberatam, ad ſydereas ſcādentem ſedes conſpexiſſe dicitur: qua viſione vehementer commotus, ac timens interrogauit an ſe tunc etiam ſequi, aut quid aliud iuberet agere. Quem Cæleſtinus, vt in ſolitudine perſtaret, admunuit, & ſic beata anima, cælum petens, inter verba diſparuit. Diſcipulus autem ille conſilij memor, & executor diligens, dierum plenus poſt magiſtrum abiit, magna quidem apud eos ſanctitatis opinione, & fama relicta, vt etiam mortuos ſuſcitaret.

Vbi inhumatum S. viri corpus.

Elatum igitur D. Cæleſtini corpus funebri pompa, eaque magnifica conditum eſt ad maius prædicti templi altare anno Domini milleſimo ducenteſimo nouageſimo ſexto, decima nona die Maij.

Miracula poſt eius mortem facta.

Dici non poteſt quot miraculis ſanctum ſuum etiam mortuum Deus magnificauerit, ex quorum innumera multitudine, pauca excerpere haud indignum exiſtimarim. Poſtridie eius diei quo ſepulturæ demandatum eſt B. Cæleſtini corpus, hydropicus quidā ex vrbe Velitrenſi natus, Romæ in publico pauperum diuerſorio Sancti Spiritus decūbebat, infirmitate ſimul & inopia laborans. Fortè beatiſſimi viri nuper ab humanis ſublati famam audiit, & patrata per eum opera ſanitatis admiranda. Vnde concepta ſpe bona, ad eius ſepulturam, vtcumque potuit, acceſſit. Et voto fideliter reddito, ſanus domum repetiit.

Hydropicus ſanatur.

Abbatiſſa Ferentinenſis paralytica curatur.

Abbatiſſa quoque Ferentinenſis vnum & amplius annum grandiſſima infirmitate laborans, in lecto decubuerat, ita vt altera corporis parte præmortua, via poſſet moueri. A medicis itaque ſæcularibus relicta, in cæleſti medico ſpem poſuit, & lacrymoſis precibus, firmaque fide ſancti patris auxilium implorauit, ſtatimque conualeſcere cœpit, ita vt ante immobilis, alacriter & expeditè ad ſepulchrum paulo poſt acceſſerit, Deo pariter & eius ſancto gratias actura.

Virtus catenæ ferreæ à Cæleſtini miraculoſa.

Nobilis etiam Domina quædam, Galeſij Ferentinenſis filia, grauiſſimam in gutture ſcrophulam patiebatur, & ad cæleſtis potius medici, quam mūdani opem confugiens, beati patris adiit monumentum. Cumque catenam ferream qua viuens pater pro cingulo vtebatur, inflato gutturi circumpoſuiſſet, pruritus conualuit.

Cæca mulier viſum recipit.

Alia eiuſdem mulier ſancto viro deuota, cum oculorum lumine capta eſſet, neque poſſet ſepulchrum viſitare, commatrem ſuam miſit, fratres rogaturam, vt aliquid de memoria ſancti ad eam mitteretur. Et quidem nihil miſſum eſt, fidei tamen eius & beati Petri meritis, optatam oculorum valetudinem impetrauit.

Gallus tertianarius curatus.

Illic & Gallus quidam peregrinus erat, qui tertiana febre afflictus, cum ſancti auxilium humili corde & corpore proſtratus ante ſepulchrum implorаſſet, ſanitatis compos inde ſurrexit, & cum gratiarum actione receſſit. Conſimiliter & Capuæ, quidam ex infirmitate videndi beneficio ſpoliatus, S. Petri meritis lumen recepit.

Aliis identidem ſignis, & adhuc recenti ſepulta, & deinceps iuſtiſſimus bonorum omnium remunerator Deus ſanctum ſuum clarificauit. Nam & nouiſſimis diebus iſtis, cum Aquilæ ciuitas, vbi ſanctum corpus iacet, ab Aragonum Rege arctiſſima premeretur obſidione, nec tanto poſſent exercitui ciues reſiſtere, ad cæleſte conuerſi ſunt præſidium, & ſuæ ciuitatis claues ad S. Petri tutelaris patroni ſui capſam deferentes, in hæc verba flebiliter orarunt. Sancte Petre, tua eſt ciuitas, cuſtodi eam, ecce claues tradimus tibi. Nec irrita fuit & vana deuotorum clientum deprecatio. Apparens enim vir ſanctus quibuſdā ex ciuibus: Ne dubitetis (inquit) neque formidetis: mea eſt ciuitas, ego cuſtodiam illam. Sequenti autem nocte, tutelaris eorum patronus Cæleſtinus, ducem hoſtilis exercitus increpatione terribili additis ei verberibus, tam grauiter corripuit, vt manè de cubiculo non poſſet exire.

Aquilana ciuitas per S. Petrum Cæleſtinum tutelarem ſuū defenſa.

Conuenientibus autem ad eum militibus proteſtatus eſt ſe à quodam Eremita adeò acerbè flagellatum, vt ne ſurgere quidem poſſet. Quid prætérea? Magnus repentè numerus armatorum, veluti è terra proſiliens obſidionem ſoluit, & à ciuibus trucidato duce in cubili, percuſſoque paſtore, diſperſus eſt vniuerſus hoſtium grex, & magna ſtrage facta, ciuitas eſt ab inimicis liberata. Tanto proinde affectu ſanctum ipſum, Cæleſtinum dico, amant & obſeruant Aquilani illi, vt plures præter eos qui viderunt, incredibile arbitrentur. Idque potiſſimum in hoc oſtendunt: quod in omnibus quas cudunt monetis ac numiſmatibus, eius vna facie imaginem exprimant: altera autem ciuitatis, reique totius publicæ nobilitatis inſculpant inſigne. Quod nimirum illos idcirco agere credimus, vt ipſum videntes, patriæ quoque videre videantur parentem: præſentiumque memoria, eius abſentis recordentur. Hæc ſunt Aquilanæ gentis erga ſuum Mæcœnatem Cæleſtinum ſtudia: hæc indicia animi non ingrati.

Corpus ſancti viri in Monaſterio S. Anthonij Ordinis ſui honorificè ſepultum.

Cùm autem corpus ſancti viri in Monaſterio Sancti Anthonij prope Ferentinum, quod ipſe quidem per diſtantia tempora longè ante conſtruxerat, fuiſſet cum magnis laudibus reconditum, multa & innumerabilia ac ſtupenda miracula ad ſepulchrum vbi erat corpus eius, diuina clementia oſtendere eſt dignata. Et licet omnes de prouincia illa Campaniæ venerarentur plurimum ipſum ſanctum, & ob deuotionem Eccleſiam frequentarent, quia tamen deuotio illius populi meritis æquabatur minimè ſancti huius, omnipotens Deus, qui ſanctos ſuos honorari ex condigno deſiderat, prout clarent merita eorum apud ipſum, de regione Campaniæ, in ciuitatem Aquilæ, quæ hoc totis

affectibus anhelabat, voluit corpus confeſſoris prædicti mirabiliter tranſportari. Et quamuis Aquilani ex antiqua deuotione in anxietate fuiſſent maxima, vt prædictum corpus habere poſſent, ac pro hoc innumerabilem quantitatem pecuniæ Comitibus de Campania dare vellent: ipſe glorioſus confeſſor, qui ſemper abhorruit ſimoniam, ad ſuos deuotos & fideliſſimos Aquilanos, quos in vita ſua intimo affectu dilexerat, abſque pecuniæ pretio voluit remeare. Quin potius quolibet obſtaculo pulſo longè, miraculoſe, & abſque periculo aliquo, diſpenſatione diuina voluit ſic educi. Huius autem tranſlatio ſancti corporis ſic per Ordinem fuit acta.

Bellum magnū inter ciuitates Anagniæ, & Ferentini.

Cùm inter ciuitatem Anagniæ, & ciuitatem Ferentini, bellum maximum ortum eſſet, Comes Palatinus, qui tunc temporis dominabatur Anagniæ, congregata multitudine pugnatorum, quibus Ferentina ciuitas reſiſtere non valebat, quæ extra muros eadem ciuitas poſſidebat, vſque ad portas ferè omnia diſſipauit. Timentes autem Ferentini ciues, ne confeſſoris ſanctum corpus amitterent: acceſſerunt vna die manu armata, & illud de loco ſuo celeriter exhumantes, in ciuitatem Ferentini deportarunt. Et mirum quod dum eiuſdem ciuitatis Epiſcopus in ſepulcrum deſcendit, vt inde tolleret ſanctum corpus, de ruptura quam paſſus eſt annis multis, fuit continuo liberatus. Deportatum verò corpus infra mœnia ciuitatis, in ſanctæ Agathæ fuit Eccleſia collocatum. Prior autem qui tunc temporis Monaſterio, vbi ſanctum corpus illud fuerat, præſidebat, de huiuſmodi ſic peractis fuit non modicum contriſtatus. Nec immerito, quia videbatur quodammodo quem idem ipſe ſanctus conſtruxerat, Ordo abſque capite remanere. Et quia per ſe idem Prior ſuper huiuſmodi facto auſus non erat aliquid attentare: omnia ſic per ordinem geſta viſitatori Ordinis intimauit. Qui quidem viſitator, vt erat zelator ſolicitus, pro Ordinis bono ſtatu, concito greſſu ad locum prædictū ſancti Anthonij de Campania properauit. Qui etiam diuino inſtinctu cauſam finxit, quod viſitare volebat, propter quod mandauit conuocare fratres omnes oriundos de Ferentino, qui in cuſtodia corporis ſancti erant. Et miſſis duobus aliis de nocte fratribus, qui de prouincia & ciuitate illa non erant, vt in cuſtodia corporis ſancti permanerent, idem ipſe viſitator expreſſe ac occulte mandauit, vt omni ſagacitate ac ingenio, quo valebant, adhibitis, ſanctum corpus habere omnimodè procurarent.

Epiſcopus Ferentinus deſcendēs in ſepulchrū viri ſancti, ſtatim à graui infirmitate liberatur.

Quidam viſitator Ordinis ſtrenuè laborat pro habendis S. patris reliquiis.

Qui licet tremebundè ſatis ad hoc pergerent peragendum, propter hoc videlicet, quia magna fiebat cuſtodia armatorum, conſiſi tamen de diuino auxilio, & de ſanctæ obedientiæ meritis, prout eis permiſſum erat à populo, ad cuſtodiam ſancti corporis pertexerunt. Cùm autem in prima noctis vigilia ſurrexiſſent genibus flexis coram capſa vbi ſanctum corpus erat reconditum, ſic orauerunt humiliter & deuotè: Domine Ieſu Chriſte per merita huius ſancti, cuius oſſa & reliquiæ in capſa ita ſunt condita, te ſuppliciter exoramus, vt ſi ſanctum corpus abſque periculo hinc leuare valeamus, & alio aſportare, digneris oſtendere nobis ſignum, vt ſcilicet vna iſtarum ſphærarum, quæ coram ſancto corpore ſont accenſæ, continuo extinguatur. Erant enim ibi ardentes iugiter ſphæræ tres, ob reuerentiam ſancti. Et fuſa ſic oratione prædicta, ſubito, & ſine interuallo aliquo ſphæra quæ ardebat in medio fuit extincta.

Duo fratres miſſi ad tollendum ſancto corpus ſāctum, diuinā precibus explorant voluntatem.

Lampas ardēs diuinitus extinguitur in ſignum.

Illico fratres illi ab oratione ſurgentes, & roborati ſpiritu fortitudinis per hoc ſignum, capſam magnam aperuerunt. Accepta verò capſ[a] minore, quæ intus erat, in qua ſub certis ſigillis [r]econdita erant oſſa omnia, & inciſis funibus deſubter, quibus erat per circuitum colligata, illam aperuerunt. Et ſaluis ſigillis ab interiori parte appoſitis, inde omnia oſſa extraxerunt. Religantes autem deſubter filo funes cum integritate ſigillorum capſellam, vt prius fuerat, poſuerunt in capſa maiore.

Qua claue obfirmata, & clauſa, oſſa omnia ſancti confeſſoris lineo panno & albo circumuoluentes in mataratio, in quo iacuerant, abſconderunt. Manè autem facto replicantes mataratium, impoſuerunt capiti cuiuſdam bonæ matronæ, & ad domum Monaſterij direxerunt: cauſam fingentes cum hoſtibus qui aderant ibi, quòd viſitator prædictus, vbi iacere poſſet, non habebat. Redeuntes etiam fratres ad Monaſterium, viſitatori quod actum erat, indicarunt. Qui gauiſus non modicum, præcepit fratribus illis ad portandum paratis, vt eum ſequi cum ſancto corpore non tardarent. Quod & factum eſt ſine impedimento aliquo diuina gratia operante. Et tranſeuntes per Campaniam, quæ tota erat tunc temporis bellis plena, non inuenerunt obſtaculum quoquomodo. Imò illo manè quo aſportatum eſt ſanctum corpus, facta eſt in ciuitate Ferentini de hoc muſſitatio magna. Et cum iam parati eſſent ad capiendum paſſus, ante portam ciuitatis permiſſione diuina apparuerunt quadringenti milites ad bellandum. Et in obſidione ciuitatis tandiu durauerunt, quandiu corpus ſanctum ferentes, totam Campaniam tranſierunt, & diuino inſtinctu Aquilam pertexerunt. Aquilani autem de hoc firma veritate comperta, diebus & noctibus continuatis viginti, tanto gaudio & lætitia ſunt abſtracti, quod quaſi noctes & dies inſomnes ducerent, referti laudibus huius ſancti. Et vt compendioſè loquar, tam magnam ſolemnitatem fecerunt Aquilani, perſeuerantes vnanimiter in hymnis & canticis, & in aliis quæ ad diuinum cultum ſpectare noſcuntur, quod humana lingua deficeret hoc narrare. Hæc eſt autem relatio ſancti huius, in qua per Aquilam dicitur iterum coronari. Nam propriè in loco illo Colliſmadij, vbi inunctus, & in ſummum Pontificem extitit coronatus, ibi feſtum tranſlationis huiuſmodi cum oſtenſione reliquiarum corporis ſancti huius, factum fuit cum ingenti lætitia & honore. Ad cuius quidem oſtenſionem corporis, multi languentes diuerſarum infirmitatum fuerunt totaliter liberati. Nam ad tactum capſæ ferreæ in qua reconditum erat corpus ſanctum, cæci lumen recipiunt, & muti loquelam, contracti manuum & pedum extenſionem, dæmoniaci & alij diuerſis languoribus impediti, liberati ſunt meritis ſancti Petri.

Tandem diuino freti auxilio ſubtiliter admodum corpus ſanctū tollunt.

Omnia eis proſpe[rè] cedunt.

Transfertur ſanctū [corpus] ad Aquilam.

Excipitur cū incredibili gaudio ab Aquilanis.

Multi [...] ad oſt[enſionem] ſacrarum R[eli]quiarum & tactu[m ...] ſanantur.

Ad cuius etiam feſtiuitatis ſpectaculum plures Epiſcopi, prælati alij, & Abbates, cum copia maxima Clericorum & Religioſorum virorum cuiuſlibet Ordinis apparatu ſolemni proceſſionaliter conuenerunt. Aliorum verò Chriſti fidelium tam magna extitit multitudo, vt centum milia virorum numerum credatur exceſſiſſe. Facta eſt autem tranſlatio S. Petri Cæleſtini anno Domini milleſimo trecenteſimo viceſimo ſeptimo, die quintod[ec]imo Februarij. Reconditum autem fuit hono[ri]fic[è] in capſa ferrea, vallata ſeris fortiſſimis, in [E]ccleſia ſanctæ Mariæ Collemadij de Aquila. Quæ quidem Eccleſia eſt de Ordine eiuſdem clariſſi[mi c]onfeſſoris. Quam etiam Eccleſiam idem ipſe [ſa]nctus ante ſuum Papatum conſtruxerat, & in Papatu exiſtens, abſolutionis plenariæ indulgentia decorauit.

Reponuntur ſacra R[eliquiæ] in [E]ccleſia B. Mariæ de [Colle]madi[o ...]

Neque

Neque abſurdum videtur aliud miraculum ſuperioribus addere, quod omnium recentiſſimè factum, a permultis fide digniſſimis comprobatum eſt, & Apoſtolicorum Notariorum diplomate confirmatum. Illud autem accidit Aquilæ, anno à Chriſto nato 1520. menſe Iunio, die verò vndecima eiuſdem menſis, circa veſperam, cum publica Aquilani populi ſupplicatio fieret ad Collemadij Monaſterium, iuxta ipſam vrbem, ab ipſo D. Cæleſtino aliquando extructum, quo in loco viuens, Pontificiam coronam aſſumpſerat, cuius etiam corpus illuc tranſlatum eſt. Sed & ea ſupplicatio ob id potiſſimum fiebat, quod Cardinalis quidam Armelinus ſuadente Aquilano Comite (qui tamen paulo poſt Neapoli in carcerē detruſus obiit) prædicti Monaſterij D. Mariæ de Collemadio, adminiſtrationem ambiret, ſibique eius dominium in commendam (vt vocant) dari à ſummo Pontifice contenderet, ad reditum & nummos potius quàm ſpirituale miniſterium anhelans. Cuius rei cum fratres, atque adeò plebs vniuerſa maximum mœrorem conciperent, ad diuinam ſupplicationem confugerunt: id primom à ſummo cæli terrarumque Pontifice, deinde verò ab ipſo beatiſſimo patre D. Petro expoſtulantes, vt quid in hac re agendum eſſet, acciperent: neque verò ſanctiſſimam ædem tanto antea tempore pie & religioſe inſtitutam, tam fœdè ac miſerè collabi paterentur.

Armelinus Cardinalis Monaſterium B. Mariæ de Collemadio Ordinis Cæleſtin. in commendam ſibi dari contendit.

Ad extremum autem eo ipſo ſupplicationis die apparuit ipſe ſanctus nonnullis fide dignis perſonis, hora Veſperarum in Frontiſpicio ipſius Eccleſiæ ſuper portam maiorem exiſtentem in medio dicti Frontiſpicij, indutus veſte, & habitu candido, cum cuculla nigra, cum mitra Papali fulgida in capite, tenens in manu dextera quoddam perlongum magnum priuilegium, in quo literæ videbantur, & apparebant, ſed legi non poterant, & inſpiciebat vrbem Aquilanam, & vultu inclinato, videbatur ſignum Crucis facere. Inde ab illo loco diſcedens, acceſſit ad angulum dicti Frontiſpicij, ſupra vbi ſolent oſtendi reliquiæ, & dari populo benedictio tempore plenariæ indulgentiæ. Pòſt viſus fuit rapi, & acceſſit ſupra campanile paruum maioris capellæ dictæ Eccleſiæ. Item die ſequenti, videlicet duodecima ſupradicti menſis, eadem hora, eodem in loco, apparuit cum indumento ſacerdotali, videlicet cum camiſio albo, & planeta diuerſorum colorum, cum camauro, ſeu mitra Papali, habenti tres coronas, & cum virga paſtorali in manu ſiniſtra, & in dextera, cū magno priuilegio, in quo erant literæ diuerſorū colorum, quæ minimè legi poterant, ter eundo & redeundo, graui ac nobili inceſſu, ab vno in alium angulum dicti Frontiſpicij. Deinde viſus eſt deſcendere in culmen tecti dicti templi, & grauiter incedendo aſcendit in campanile paruum maioris capellæ ipſius templi, vbi tres pendebant campanæ, quarum vnam bis malleo ipſius campanæ pulſauit. Mox aſcendit paulo ſupra, & tres ſcintillæ ignei coloris ab aëre deſcendentes circumdederunt eum, & ſtatim nubes apparuit ei candidiſſima, & ipſe cum ea diſceſſit. Et tunc maxima tonitrua fuerunt cum ingenti copia aquarum, quæ ferè per ſpatium vnius horæ defluxit, & fulmen magnum ab aëre emiſſum eſt, quo duæ ædes vrbis Aquilæ ictæ & iactæ ſunt, tamen abſque aliquo incommodo, & eodem die non fuit viſus amplius. Ea viſione non ſolùm Comes Aquilanus, ſed etiam Cardinalis vehementiſſimè territi, ab inſtituto deſtiterunt, cœptumque conſilium intermiſerunt: non eſſe tutum exi- A ſtimantes, aduerſus Deum, & ipſos ſanctos temerè decertare. Aquilana verò ciuitas voti compos effecta, ſancto Saluatori piam in æuum quotannis eodem die iterandam publicam ſupplicationem, grati animi monumentum, ex Senatuſconſulto decreuit.

S. Petri Cæleſtini celebris apparitio.

Tandē Cardinalis ab incepto deſiſtere cogitur.

Breu. veteri Ordinis Cæleſtin.

N O T Æ.

Petrus Cæleſtinus.] *De quo Martyr. Rom. cum Baronio 19. Maij. Eius vitam prolixius deſcripſit Petrus de Alliaco, Cardinalis & Epiſc. Camerac. quæ extat apud Surium tom. 3. Scripſerunt præterea S. Petri Cæleſtini res geſtas diſcipuli eius, Berardus, Ioannes, Robertus, & alius eiuſdem nominis. Clemens etiam Papa quin-* B *tus, qui eum Sanctorum catalogo adſcripſit, eius vitam & miracula conſcripſit. Eam etiam Dionyſius Faber Prior Cæleſt. Pariſ. locupletius reddidit. Iacobus etiam S. Georgij Card. ad velum aureum, eam carmine cecinit, quem etiam Paulus Regius doctiſſimè eſt proſequutus. Agunt præterea de eodem D. Antoninus 3. part. tit. 20. cap. 8. Lazardus hiſtor. Ord. Cæleſt. Claudius Fremundus de viris Illuſt. Ordin. Cæleſt. Petrarcha, & omnes denique qui vitas Summorum Pontificum, & hiſtorias ſcripſerũt, cum ad eius tempora perueniunt. In Ordine noſtro fit officium Solemnitatis, Coronationis, Tranſlationis, & Apparitionis eius. Officium præterea fit de eo in Eccleſiis, Rhemenſi, Pariſienſi, Ambianenſi, Camerac. & Senonenſi, vt conſtat ex earum Breuiariis. Sed Senonen-* C *ſis de communi Confeſſ. Pontificis & martyris agit de ipſo officium, quod non ſatis mirari poſſum, ſed de hac re magis ſilere quàm loqui decet. Plura de eodem in vita B. Ioannis Baſſandi Cæleſt. eius diſcipuli, necnon in vita S. Bernardini Senenſis Ord. S. Franciſci, cui, ſcilicet Bernardino, ipſe Cæleſtinus apparuit, eumque ad cæleſtia regna vocauit. Quando venit ad Concilium Lugdunenſe pro confirmatione Ordinis ſui, hoſpitatus eſt in domo iſta, quæ tunc Templariorum erat, eique per noctem ab Angelo fuit reuelatum quod eam poſſidere deberent fratres ſui, & in ea Monaſterium conſtruere. Miraculum præterea factum coram Summo Pontifice, de ſuſpenſione cucullæ eius ſupra radium ſolis in Eccleſia S. Pauli accidit, vbi tunc Concilium celebrabatur, vbi inquam vſ-* D *que ad tempora Hæreticorum, altare ſupra quod coram Pontifice celebrauit, & vitrea per quæ tranſiuit radius ſolis, permanſerunt, ſed ab ipſis euerſa ſunt, vt conſtat ex antiquis manuſcriptis Codicibus, in Archiuis huius Monaſterij. Gregorius XIII. Pontifex maximus eum mirificè coluit, & vt ſemper eum in mente haberet, eius imaginem egregiè depingi curauit, quam impoſuit in aula deambulatoria Vaticani, necnon cum vltimus Iubileus Romæ celebraretur, & ciues Aquilani ſolemni pompa venientes Romam, ſanctum eius caput deferrent, & iam ingrederentur in S. Petri Baſilicam: Summus Pontifex ſolemniter ei obuiam proceſſit, ſedemque Apoſtolicam obtulit, vt eam reaſſumeret, vt fuſius ſcribit Creſpetius in Sermone de S. P. Cæleſt. Fecit Ordinationem* E *vnam, vt ſcilicet Summus Pontifex poſſet renunciare Papatui, quam confirmauit eius ſucceſſor Bonifacius Papa VIII. Præter Conſtitutiones, ſcripſit & egregium librũ de Perfectione Religioſorum, quem Creſpetius noſter in Sermone de S. Petro Cæleſt. ſe vidiſſe & legiſſe in Monaſterio noſtro Medunteſi teſtatur. Fuit etiam Abbas Montis Caſſini, vt ex Richardo Monacho Caſſ. in Regulam D. Bened. collegit Vuionus tom. 1. Ligni Vitæ lib. 2. In anno Domini (inquiunt Richardus & Vuionus) 1294. menſe Octobris, Indict. 7. Dominus Cæleſtinus Papa V. qui antea vocatus fuit frater Petrus de Murrhone, homo magnæ ſanctitatis, venit ad Monaſterium Caſſinenſe, & volens dictum Monaſterium vnire Religioni ſuæ, induxit Monachos pro maiori parte vt reciperent*

ſua

ſua Religionis habitum qui habitus erat coloris Camelini, viliſſimi panni, & miſit de Monachis ſuis quaſi quinquaginta. Primò nos fueramus nigri & mutauit nomen Decani, qui poſt ipſorum aduentum vocatus eſt Prior. Fuit 62. Abbas, præfuitque menſibus quinque, & nouem diebus. In Catalogo etiam Abbatum Caſſinenſium inſcribitur & vocabatur Angelerius II. vel Angelarius, non inconuenienter, quia erat nomen ſuum paternum. Pater enim ipſius Angolerius vocabatur. Fuerunt anni peregrinationis vitæ illius 81. Natus quippe eſt anno Domini 1215. Eremiticam verò ſolitudinem ingreſſus eſt anno Domini 1231. In qua ſolitudine 32. annis mira cum abſtinentia delituit. Concurrentibus autem quamplurimis eius ſanctitatis odore attractis ad eum fratribus, gemina ab Vrbano Papa IV. impetrauit priuilegia anno Domini 1264. Prius de incorporatione congregationis ſuæ Ordini S. Benedicti. Secundum ſuper ſuſceptione ſui, ſuorumque fratrum ad Eremum ſancti Spiritus de Magella. In qua ipſe rector præerat ſub beati Petri Apoſtoli protectione & ſua. Aliud quoque decennio circiter elapſo, à Gregorio X. in Concilio Lugdunenſi impetrauit ſuper ſui Ordinis confirmatione priuilegium anno Domini 1274. Euolutis annis 2 [illegible]. Apoſtolica ſede annis duobus cum dimidio vacante per obitum Nicolai IV. vnanimi Cardinalium conſenſu præter omnium ſpem mortalium, in ſummum eſt electus Pontificem. Cui tamen completo vix dimidiato anno ex ingenita ſibi humilitate ceſſit vltroneus. Superuiuens autem anno vno, & menſibus ſex, denegata ſibi priſtina dilectaque ſolitudine, in carcere tandem obiit, anno Domini 1296. ætatis vero ſuæ 81. Euolutis vero annis vndecim, vel ſecundum quoſdam 17. ab eius tranſitu, à Clemente Papa V. Auenione, vel vt quidam dicunt Vienna, Catalogo ſanctorum confeſſorum adſcriptus eſt anno Domini 1313. Cuius Canonizationis diploma extat. Sunt qui ſcribant hunc à Bonifacio nocte quadam deluſum eſſe à ſubornatoribus quibuſdam clanculum immiſſis qui voce quaſi cælitus demiſſa in cubiculum, ei perſuaderent, Pontificatum eſſe dimittendum, ſi ſaluus fieri vellet. Quos ego cum Laziardo hiſtoriographo, non ſecus ac mendaces & ſiniſtros pernicioſos exiſtimarim. Quis enim ambigat Cæleſtinum ſemper modum quæſiſſe, quomodo ſe Pontificatu abdicare poſſet, reclamantibus etiam vndique locorum populis? Quis eſt tam demens qui credat tam ſanctum virum, Angelorum aſſuetum loquelis & conuerſationibus, etiam ab infantia, & ſpiritu prophetico clarum, diſcretionemque ſpirituum habentem, non potuiſſe diſcernere & cognoſcere deluſionem tam apertam? Abſit. Sed magna eius & inaudita humilitas ad hoc eum compulit, ſimul etiam ſolitudinis & paupertatis amor. Vnde Aluarus de planctu Eccleſiæ lib. 2. art. 11. hæc ait. Conſiderans (inquit) ſanctus Petrus de Murrhone, canonizatus per Eccleſiam, qui fuit Papa Cæleſt. V. tanta onera Papatus, & pericula: proinde & perfecte renunciauit Papatui. Quod credo fuit maius miraculum, & maius verumque humilitatis & perfectionis exemplum iſto præſertim infirmo tempore quàm aliquod quod fecit, & quod fuerit diebus noſtris & ante per multa tempora, quia totum iſtud onus Papale, quod maius eſt quam dici poſſit, non eſt qui reiiciat: ſed qui in illud ſe proiciat, & immergat gloriam conſiderans, & non onus. Hæc ille.

Ex Æſernia.] *Eſt Æſernia colonia regionis Aprutij terra Laboris, in Neapolitano regno, quæ hodie vocatur* Sergué.

In corpore phantaſtico.] *Phantaſma, deriuatur à verbo Græco φάσμα, id eſt, apparitio, monſtrum, viſum.*

Aſylum.] *Dicitur locus refugij, & dicitur quaſi ab a, quod eſt ſine, & ſylum quod eſt tactus, quia ad ſuum locum fugientes tuti erant, nec inde per vim extrahi poterant.*

A *Quod prius Athenienſes, poſt Romulus conſtruxit inter Capitolium & Palatium in ſacro luco, quod Quercetum dicitur. Sed modo aſylum eſt Eccleſia.*

Seges.] *Propriè fruges eorum ſeminum, ex quibus conficitur panis, nondum demeſſa.*

Fermentum.] *Idem quod ζύμη, dicitur à feruco, quod feruendo creſcat, vulgo* Leuain.

Hypocrita.] *Idem eſt quod [illegible]or, ſimulator, & repræſentator alterius perſonæ: ſimulat enim ſe eſſe quod non eſt: diciturque hypocrita, quaſi hypercrita, ab hyper, quod eſt ſuper, & chryſos quod eſt aurum, quaſi ſuperauratus, quia in ſuperficie, & exterius videtur bonus, cum interius ſit malus.*

Abſinthium.] *Herba amara, de qua arboriſtæ legantur.*
B *Matthiolus.*

Gallus gallinaceus.] *Auis nocturna vigil, quem excitadit in opera mortalibus, rumpendoque ſomno genuiſſe prouidentia diuina videtur. Hæc auis cum ſe ad cantum parat, prius alas ſuas excutit, & ſemetipſum feriens, cantum validiorem reddit.*

Quid ſtellionum & ſcorpionum.] *Stellio eſt animal ſimile lacertæ, tergo depictum, lucentibus guttis, ad modum ſtellarum, vulgo tarantula dicitur. Scorpio verò ſiue ſcorpius, eſt animal venenoſum, diciturque ſcorpio à ſcorte, quod eſt dulce, & poio, id eſt fingo, quia ab interiori parte fingit blanditiem: ſed à poſteriori pungit. Capite enim blanditur, ſed cauda pungit. Significat etiam ſcorpio ſignum cæleſte. Item militare inſtrumentum. Præterea eſt*
C *& herba, habens ſemen ad ſimilitudinem ſcorpionis. Item ſcutica habens in ſummitate glandes plumbeas.*

Monachale ſchema.] *Schema hoc loco pro habitu ſumitur.*

Ab immani dracone.] *Draco eſt ſerpentis genus veneniſſimum. Eſt autem criſtatus, ore paruo (vt dicit Plinius lib. 8.) & arctis fiſtulis, per quas abſtrahit ſpiritū & linguam exerit. Vim autem non in dentibus, ſed in cauda habet, & verbere potius quam ictu nocet. Diciturque draco à δέρκω, nam eſt oculorum acie acutiſſima. Apud Indos & Æthiopas dracones ſunt 20. cubitorum. Etiam draco eſt herbæ genus, quam aliter pyretum vocant, adurens linguam & mordicans tam folio quam radice, gratiſſima in acetariis, veruntamen nec ſalem, nec acetum*
D *exigens, quum vtriuſque naturam in ſe habeat.*

Frutetis & dumis.] *Frutex nihil aliud eſt quam denſitas virgularum, vel paruarum arborum, vel ſpinarum: vnde frutetum locus vbi frutices creſcunt. Dictus eſt autem frutex, quod magis herba ſe attollat. Nam fruticare eſt attollere. Dumus eſt ſpina vel ſpinarum collectio.*

Lepra.] *Eſt morbus qui alio nomine dicitur elephantia, & dicitur à lepida herba, cui ſimilis eſt in aſperitate & in ſquamoſitate.*

Phreneticus.] *Appellatur is qui phreneſim habet: nam phreneſis eſt rabies, vnde phreneticus, id eſt rabidus, quod dentes concutiat. Dicitur etiam phreneſis ab impedimento mentis, quia Græci φρένα, mentem dicunt.*

Vile tomentum.] *Sumitur tomentum pro culcitra.*
E
Apud Sulmonem.] *Sulmo eſt ciuitas Aprutij Italiæ regionis.*

Chirurgum adhibuiſſet.] *Eſt chirurgus medicus vulnerarius, vnde Chirurgia, id eſt quaſi manuum operatio, eo quod manibus hæc ars exerceatur.*

Vili ſtratum ephippio.] *Ephippium eſt propriè tegmen ſeu ſtragulum quo equi ſternuntur, vel ſella equis ad inſidendum appoſita.*

Aquilam applicuiſſet.] *Aquila eſt inſignis ciuitas Aprutij Italiæ regionis in regno Neapolitano.*

Neapolim accerſiuit.] *Neapolis eſt ciuitas quam Chalcidenſes condiderunt. D[illegible]a eſt autem à νέα, quod eſt nouem, & πόλις, quod eſt ciuitas, quia ſub ſe nouem ciuitates*

tates habet. Vel componitur à νέ⊕, quod eſt nouum & πόλις, ciuitas, quaſi noua ciuitas. Fuit etiam Neapolis Parthenope appellata, à tumulo Sirenis.

Camerarius.] *Cum Papa plura per ſeipſum in ſua audientia domeſtica tractare ſoleret, Prælatos domeſticos ſibi adſciuit, qui dicuntur Clerici Cameræ Apoſtolicæ, quaſi ad Cameram Papæ electos, cum quibus Papa agebat de his quæ pertinent ad gubernationẽ vrbis, & totius ſtatus temporalis, & rationem ærarij Apoſtolici. Vnde Camerarij maxima eſt authoritas, & locum procuratoris Cæſaris tenet. De Camerario eiuſque officio legatur Lælius Zecchius Repub. Eccleſiaſt. cap. 5.*

Calculi morbo.] *Sumitur hoc loco calculus pro illo lapillo qui in veſica gignitur: ex quo incredibilis dolor emanat. Qui autem eo morbo laborant, calculoſi dicuntur,* B *vulgò dicitur* la pierre, ou la grauelle.

Capulo inſtabat.] *Capulus dicitur quicquid rem aliquam intra ſe capit. Vnde & id quo mortui efferuntur capulus dicitur, & ſarcophagum, quod corpora capiat, (ναρφόρον.)*

Duliæ venerationem.] *Dulia eſt ſeruitus quæ exhibenda eſt homini, ſicut latria eſt ſeruitus quæ debetur Deo. Componitur autẽ Dulia cum hyper, quod eſt ſupra: vnde hyperdulia, quaſi ſupra duliam, & hæc Chriſti humanitati debetur.*

Papa.] *Dicitur quaſi maior Pater, quod ſolus per excellentiam pater omnium ſit, quo nomine Pontifex Romanus nuncupatur ab Ignatio in Epiſt. ad Virginem Dei genitricem, & ab Athanaſ. in apologetico, communi-* C *ter Papa ab omnibus dicitur, licet appelletur & alijs nominibus. Etiam dicitur Papa à Papæ, quaſi admirabilis.*

Tabificum apoſtema.] *Apoſtema dicitur dura humorum collectio in corpore, nam Græci* [illegible] *collectiones vocant: vnde tabificum apoſtema idem eſt quod putrida & ſanioſa humorum collectio.*

Scrophulam patiebatur.] *Scrophula dicitur quoddam apoſtema, quod ſolet naſci circa collum, vulgò vocatur hic morbus,* eſcroüelle.

VITA BEATORVM EREMITARVM Ioannis & Fælicis, Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis, de Redemptione Captiuorum, Inſtitutorum. D *Ex antiquis Monumentis illius Ordinis.*

Patria Beatorum Ioannis & Fælicis Eremitarum.

AETATE Innocentij III. Romani Pontificis, Ordo Sãctiſſimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum initium cœpit, auctoribus Ioanne de Martha, viro nobili, ex Prouincia oriundo, & Fœlice Anachoreta Valeſienſi. Hic Ioannes ſpretis parentibus, mundique voluptatibus, adhuc adoleſcens, poſtquam ſatis humanas calluit literas, ſeceſſit in Eremum: vt Chriſto, quem toto corde diligebat, facilius & abſque impedimento ſeruire poſſet.

Degit in Eremo Ioannes.

E Cum verò tuguriolum in quo habitabat, non longè à domo paterna abeſſet, multifariam multiſque modis tentatus fuit à dæmoonbus, vt ad vomitum reuerteretur. Ne verò tentationibus ſuccumberet, audita fama Pariſienſis Vniuerſitatis, quæ in omni ſcieotiarom genere florebat: tandem venit Pariſios. Cum verò cerneret ſimul & audiret tam præclaros vita & doctrina præſtantes Theologos, viam Domino præparare prædicando & docendo, multum ædificatus, magnoque deſiderio ſuccenſus, voluit ſtudere Theologiæ. Vnde breui condiſcipulos antecellens, factus eſt eorum magiſter, licet hunc honorem totis viribus reſpueret. Verumenimverò cum de virtute in virtutem progrederetur, placuit magiſtris,

Creatur magiſter & doctor in Pariſ. Academia.

A vt doctoris nomen & titulum aſſumeret.

Poſtquam doctor creatus eſt, cœpit vbertim in omnes doctrinam ſapientiamque ſuam ſpargere. Vt autem maioris auctoritatis & efficaciæ eſſet eius doctrina: licet multum renitens, ſacerdotio initiatus eſt. Cum igitur primam ſuam Miſſam celebraret, in conſpectu Epiſcopi Pariſienſis, & Rectoris Vniuerſitatis, & Abbatis S. Victoris, diuinitus meruit conſolari. Nam Angelus veſte candida indutus, & Cruce rubei & azurei ſeu cærulei coloris inſignitus, ei apparuit: videbaturque captiuum Chriſtianum de manibus viri infidelis redimere. Hac viſione attoniti & ſtupefacti Prælati, expleto ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, cœperunt in-

Fit Sacerdos B. Ioannes.

Apparet ei Angelus.

B ter ſe conſulere, quidnam hæc viſio portenderet. Nam ipſis quoque manifeſtata fuerat. Tandem cognoſcentes hanc à Domino viſionem emanaſſe, viro Dei conſuluerunt, vt quamprimum fieri poſſet, de hac re ſummum Pontificem faceret certiorem, datis ei probatiſſimis & legitimis huiuſce viſionis teſtimoniis.

Eorum igitur conſilio, ſtatim itineri ſe accingit. Verum quoniam hæc legatio ad Summum Põtificem vergebat potius ad manifeſtandum ſeipſum mundo, quàm ad fugiendum: ſimul etiam reuocãs ad memoriam ſpirituales delicias, quas adoleſcens in Eremo cœperat degnſtare, cœptum iter intermiſit. Audiens verò famam cuiuſdam magni Ana-

C choretæ, Fœlicis nomine, ſanctitate & meritis clari, qui ſulitariam vitam in quodam monte ducebat, habitabatque in ſpelunca, magno deſiderio accenſus eum inuiſendi, protinus ad hunc montem perrexit, qui non longè aberat à loco, vbi S. Fiacrius inſignis Eremita, olim ſulitariam duxerat vitam. Cum igitur perueniſſet ad ſpeluncam Fœlicis Ioannes, reperit quẽ tantopere ſitiebat. Et poſtquam ſibi ſalutem dixiſſent, Fœlix admirans dicit Ioanni: Bene veniſti frater; ſed quæſu dic, quidnam rei eſt, cur ad peccatorem acceſſeris? His dictis vt facilius aduentus eius cauſam cognoſceret, benignè ſimul & iucundè accipiens Ioannem, introduxit in tugurium ſuum, & ſuper herbam conſe-

Venit ad Fœlicem Anachoretam.

D derunt. Verum antequam ſederent, non minor inter eos oborta eſt ſancta contentio quis prior ſederet, quam olim inter Paulum & Antonium, quis prius frangeret panem à Deo miſſum. Ioannes rogabat Fœlicem vt prior ſederet, vt potè quia ſenior: è contratio Fœlix, propter maximam ſuam humilitatem, & ob reuerentiã ſcientiæ & doctrinæ quam ex verbis Ioãnis cognoſcebat, honorem hoſpitibus debitum deferebat. Tãdem conſilium fuit, vt ambo ſeſe manibus tenentes, ſimul conſederent.

Humilitas SS. virorum.

Cœpit igitur Ioannes narrare cauſam ſui aduẽtus dicens: R. Pater iam à longo tẽpore deſideraui ſo-

E litariam, & ab omni hominum ſtrepitu ſemotã amplecti vitam. Conſiderãs autem huius ſæculi vanitates & miſerias, & quã ſit difficile immaculatũ ſe cuſtodire ab hoc ſeculo, audita tua laudabili conuerſatione, ad te huc acceſſi, quatenus digneris me tecum ſuſcipere, & docere viam mandatorum Dei, perfectionemque Monaſticam. His auditis, Fœlix propter maximam ſuam humilitatẽ, ſe indignũ reputabat. Videns autẽ eius perſeuerantiam, eũ ſecum aſſumpſit. Permãſeruntque ambo ſimul S. Eremitæ per trienniũ, pari & conſentiente in bonum animo.

Interim diffundebatur ſuauis odor nominis eorum, & venientibus ad eos ſalutis pabula verbo & opere miniſtrabant. Sic illis in vigiliis, ieiuniis, ſanctis contemplationibus & meditationibus, aliiſque ſanctis exercitiis perſeuerantibus, meruerunt

 conſolari

conſolari à Domino. Nã cũ iuxta locũ vbi ſolitariè viuebant, ſcaturiret fons limpidiſſimus, ad quem ex finitima ſylua ſolitus erat venire candidiſſimus Ceruus, refrigerandi ſe cauſa (vnde locus poſtea dictus eſt Ceruus frigidus,) quadam die prædictus Ceruus prope Anachoretas acceſſit, habens inter cornua Crucem: eiſdemque pedibus & geſtibus blandiri cœpit.

Ceruus frigidus vnde dictus.

Hoc ſpectaculo inconſueto attonitus Fœlix, interrogauit Ioannem quidnam hoc portenderet. Tunc Ioannes ei cœpit enarrare quemadmodum cum primam ſuam celebraret Miſſam coram Epiſcopo Pariſienſi, aliiſque Prælatis, videbatur ei videre Angelum, in pectore ſimilem Crucem geſtantem, & vnum Chriſtianum à Turca infideli liberantem & redimentem. Hanc viſionem vſque modo celare volui: licet Epiſcopus Pariſienſis, aliique Prælati, quibus etiam viſio fuerat demonſtrata, mihi conſuluiſſent, vt ad ſummum me conferrem Pontificem, ei expoſiturus viſionem. Quibus auditis Fœlix ſummo gaudio affectus, boni ominis viſionem eſſe iudicauit: quare cum Ioanne feruentius quam antè, in orationibus, meditationibus, vigiliis & abſtinẽtiis, inſiſtere cœpit.

Sed cum in ea libertate viuerent abſque definita regula, & legitimis inſtitutis, ter ſunt admoniti in ſomnis à cæleſti nuncio, vt Romanum adirent Pontificem, accepturi certam vitæ regularis formam. Pergunt igitur ambo per duram hyemem, feruentes charitate ſancti viri, ad ſanctum Pontificem Innocentium, huius nominis tertium, omnium Religionis monaſticæ amantium dulce aſylum. Ad quem cum perueniſſent, pedibus eius deuotè & humiliter oſculatis, datiſque literis Epiſcopi Pariſienſis, cæterorumque prælatorum, cœpit Ioannes ei exponere cauſam eorum aduentus. Tũc ab eo benignè & humaniter excepti ſunt hoſpitio in ſuo Palatio ad quintũ vſque Kalendarum Februariarũ, cum dies feſtus Agnetis ſecundo agitur. Statim verò ſummus Pontifex cõuocans Cardinalium cœtum, nempe Ioãnem Epiſcopum Albanenſem, Ioãnem Epiſcopum S. Albinæ, Nicolaum Coſtulauenſẽ, Cardinales, Quiricium Presbyterũ Cardinalem tituli SS. Ioannis & Pauli, & Petrũ Presbyterum, Cardinales, Benedictum tituli S. Suſannæ, Rogerium S. Anaſtaſiæ, Gregorium tit. S. Georgij ad vellus aureum, Oddonem SS. Sergij & Bacchi, Ioannem SS. Coſmæ & Damiani, & Pelagium S. Lucinæ Diaconum Cardinalẽ. Iis Cardinalibus ſummus Pontifex tanti ponderis rem expoſuit: addiditque dicens, ſibi videri hoc negotium à Spiritu ſancto duci. Cui Cardinales reſpondentes dixerunt: A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. Verum vt nihil temere aggrediamur, prius orationibus & ieiuniis inſiſtendum eſt, vt Deus ſuæ voluntatis plenitudinem tribuat notitiam. Quod conſilium cum ſummo placuiſſet Pontifici, dixit eis. Craſtina die Deo fauente Miſſam celebrabo, interim vos conſcientiam diligenter per veram confeſſionem purgate, vt orationes veſtræ Deo poſſint eſſe gratiores. Hoc idem præcepit duobus Anachoretis, qui totam noctem in oratione tranſegerunt.

Pergunt Romam S. Eremitæ.

Die igitur ſequenti, quæ erat Octaua S. Agnetis, ſummus Pontifex Clero comitatus, & duobus Anachoretis, proceſſit ad Eccleſiam ſacrum celebraturus. Eo autem rem ſacram faciente, dum ſacroſanctam Euchariſtiam circunſtantibus oſtendit, Angelum Dei videt candore multo fulgentem, cancellatis manibus, duos captiuos tenentem,

Angelus ſummo Pontifici apparet.

A Chriſtianum vnum, alterum Maurum, tanquam eos commutaret. Huic Angelo Crux rubri & azurei coloris ad pectus eminebat. Quo viſo, & re diuina confecta, Anachoretas ad ſe vocans: Iam (inquit) filioli, aduerto Dei ſpiritu vos duci: dabo vobis indumenta exemplo viſionis, quæ mihi diuina celebranti innotuit, reſpondentia, & eritis primitiæ Pontificatus noſtri, quos diuina bonitas vult noui & ſacri Ordinis eſſe auctores. Conſutis igitur tunicis, Ioannem & Fœlicem candidis veſtibus decorauit, ſuperaddita Cruce, qualem Angelus oſtendiſſet, addiditque nouo Ordini titulum de Trinitate, & Redemptione captiuorum, declarans primo in veſtimentis eorum tres reperiri B colores: album, qui Deum patrem repræſentat, qui principium eſt ſine principio, vt albedo extremus eſt color, nulli alieno colori permixtus. Azureum, qui denigrationem & offuſcationem refert, Chriſtum dixit ſignificare, cuius caro cruciatu & dolore fuit contuſa & denigrata. Rubeum, qui ardorem deſignat, Spiritum ſanctum exprimere dixit. Admonuit præterea eos his verbis. Candor, ô filioli, conſcientiæ puritatem, atque munditiem, qua fulgere vos decet, exprimit. Crux verò, qua parte rubea eſt, feruorem charitatis in Deum ſignificat; altera quæ contuſæ carni ſimilis eſt, Chriſti paſſionis memoriam præ ſe fert, vt noſtræ Redemptionis ab inferis memores, perſeuerante metu, C diligatis Deum & colatis. Quos verò Angelus dextra ſiniſtraque inuicem commutare videbatur; eos puto repræſentationem facere liberandorum captiuorum, quos, Chriſtum imitantes, poſteà redempturi eſtis: vt pretio redemptionis dato, Chriſtianum è Sarracenorum manibus atque ſeruitute eximatis, vel alicunde aduerſæ legis hominem, pro eo qui Chriſtianæ fidei profeſſor eſt commutetis. Et vt ſemper reminiſcamini diei inſtitutionis veſtri Ordinis, deinceps B. Agnes virgo & martyr erit vobis patrona, quæ bona ſua trifariam diſtribuit: igitur ad eius imitationem volumus vt fratres Ordinis bona quæ deinceps poſſidebunt, in tres partes diuidant: ita vt vna ſit ad fratres alen- D dos, qui cultui diuino inſeruiunt; altera ad hoſpitio excipiendos Chriſti pauperes, & tertia pars in redemptionem captiuorum ab infidelibus reſeruetur. Ac idcirco volumus vt Monachi Ordinis SS. Trinitatis de Redemptione captiuorum deinceps vocemini. Reuertimini igitur ad locum habitationis veſtræ, & ibi fratribus Eccleſiam conſtruite. Interim tibi, ô Ioannes, conſtruam Eccleſiam in monte Cælio: vt cum litteras noſtras V. fratri noſtro Epiſcopo Pariſienſi, dilectoque filio Abbati S. Victoris detuleris, qui iam tuum ſanctum perfectè nouerunt deſiderium, ad nos redire poſſis cum litteris certificatoriis ſanctæ tuæ intentionis, & Regulæ viuendi quam tenere & ſe- E qui concupiſcis: & tunc tibi viuendi modum, efficacioremque confirmationem noſtræ Apoſtolicæ auctoritatis concedemus. His dictis, eleuatis manibus dedit eis ſuam benedictionem: & ita eos dimiſit. Illi igitur gratias Deo agentes, ad Eremitorium ſuum redierunt. Quorum reditum cum audiſſet Gualterus Caſtillionenſis, Princeps militiæ Philippi Auguſti Galliæ Regis, dedit eis vnam villam ad habitandum. Sed temporis ſucceſſu videns, quod eorum tugurium tantam fratrum multitudinem capere non poſſet: alium eis ſpatioſiorem locum tradidit, qui Ceruus frigidus dicebatur. Et quia per id tempus, cum Chriſtiani Principes, atque imprimis Francorum Rex, aduerſus fidei hoſtes

Admonitio Pontificis ad Anachoretas.

B. Agnes Ordinis SS. Trinitatis Patrona.

Redeunt in Galliam.

Mirum in modum augetur Ordo.

ſtes in Palæſtina ac Hieroſolymorum finibus bellum gererent: B. Ioannes ſollicitè delegabat fratres, qui Chriſtiano militi in expeditione miniſtrarent, vulneratos fouendo, vel ab hoſte captiuos redimendo, quibus beneficiis Ordo ampliatus eſt in multis locis.

Poſtquam igitur B. Ioannes omnia optimè conſtituiſſet in Monaſteriis ſuis, omnibuſque fratribus valefeciſſet: eos ſancto ſeni Fœlici commendauit. Cui etiam cum valediceret, vt ad ſummum Pontificem proficiſceretur, Fœlix totus lachrymis perfuſus ſeparationem eorum lamentabatur. Quem benigne conſolaut Ioannes dicebat, quod licet corpore ab inuicem ſeparati eſſent, mente tamen nunquam diſiungerentur. Illis autem mutuò in oſcula ruentibus: ſubitò beatus Fœlix ſpiritu deficiente cecidit euaneſcens, & factus eſt velut mortuus. Qui cum tandem ad ſe rediiſſet, dixit Ioanni: Bene vale, Dominus tecum comitetur: quæſo memor eſto mei cum audieris obitum meum. Ioannes etiam lacrymans, hæc precabatur, ſimulque gratias agebat, quod eum ſuſcipere dignatus fuiſſet, eique perfectionis viam demonſtraſſet. Iterumque ſeipſos oſculantes, facta eſt triſtis & flebilis ab inuicem ſeparatio.

Ioannes iterũ proficiſcitur Romam, & à ſummo Pontifice Regulã propriam ſuſcipit.

Beatus verò Ioannes, ſecondum mãdatum quod habuerat à ſummo Pontifice, iterum profectus eſt Romam, ſecum deferens reſponſa Epiſcopi Pariſienſis & Abbatis S. Victoris. Excepit autem eum ſummos Pontifex cum ingenti gaudio: qui etiam authoritate Apoſtolica regulam propriam confirmauit: quin etiam eidem eiuſque ſucceſſoribus regularem vitam obſeruantibus, Eccleſiam S. Thomæ, & S. Michaëlis de Formis, ſic dictam, quod non longè à Formis, id eſt, aquæ ductibus ſita ſit in monte Cælio, cum poſſeſſionibus ſuis, & omnibus aliis pertinentiis tradidit. Necnon Eccleſiam S. Saluatoris, (vt habet confirmatio Honorij tertij hoc nomine Pontificis Romani, ſeruata in Bibliotheca Vaticana) ſitã in loco qui dicitur Mons ſanctus, ſuper Caſtro Verelatenſi in Diœceſi Spoletana, cum omnibus pertinentiis ſuis, & in diœceſi Tudertenſi Eccleſiam S. Mariæ de Lantano cum omnibus pertinentiis ſuis. In Diœceſi Aniclienſi, Eccleſiam S. Trinitatis iuxta Caſtrum Albani, cum omnibus pertinentiis ſuis. In vrbe Eccleſiam S. Iſidori, & totum montem maiorem poſt Abſidiam. Item plures alias poſſeſſiones quas dicta confirmatio recenſet Honorij Pontificis, qui vt prædeceſſor eius Innocentius tertius, omnes dictas Eccleſias, & fratres inhabitantes eas, ſub B. Petri & ſua protectione ſuſcepit.

Interea B. Fœlix degebat in loco Erimitorij ſui, in quo iam conſtructum fuerat monaſterium, fratreſque ſibi ſubditos verbo & exemplo gubernabat, & ad Dei diſciplinæque amorem excitabat: vnde indies fratrum numerus accreſcebat. Cognoſcens autem diem ſui tranſitus imminere, omnes fratres ad ſe venire iuſſit. Qui cum eos hortatus fuiſſet ad obſeruantiam mandatorum Dei, ad monaſticam diſciplinam, & perſeuerantiam, data eis benedictione, petitaque venia, & ſacroſanctis Eccleſiæ Sacramentis munitus, quietè admodum glorioſam animam reddidit Saluatori.

Moritur Fœlix.

Auſteritas Ioannis.

Beatus autem Ioannes de Matha primus maior miniſter, vita probatiſſimus, & laboris mirum in modum patiens, cibo vſque ad inediam abſtinens, ſomno minimè obnoxius, quem humi ſuppoſita breui ſtorea, & ad caput ceruicali, horas ad ſummum capiebat quatuor, reliquo tempore ſemper niſi neceſſario negotio impeditus, orationi vacabat, atque interdum diuinum verbum populo, diuinoque gregi, & promebat, & prædicabat. His tandem ſanctis operibus longanimiter incumbens, Ioannes ſexagenarius, poſtquam ſexdecim annos in monte Cælio vixiſſet, mortuus eſt, & ſepultus in Eccleſia S. Thomæ de Formis anno ſalutis milleſimo ducenteſimo decimoquarto 12. Calend. Ianuarij, vt habet eius Epitaphium inſculptum marmori ſepulchri teſtudinati & extructi in dextera parte minoris Eccleſiæ: maior enim omnino diſcooperta eſt, & ſemidiruta in monte Cælio. Ea autem ſunt verba:

Eti㠁 migrat B. Ioannes.

Anno Dominicæ Incarnationis 1197. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ tertij, anno primo, decimoquinto Calendarum Ianuarij, inſtitutus eſt nutu Dei Ordo SS. Trinitatis à fratre Ioanne, ſub propria Regula, ſibi ab Apoſtolica ſede conceſſa. Sepultus eſt idem frater in hoc loco anno Domini milleſimo ducenteſimo decimo tertio, Decembris 21.

NOTÆ.

Ætate Innocentij, &c.] *De tẽpore Inſtitutionis Ordinis SS. Trinitatis non cõcordant ſcriptores. Platina enim dicit hunc Ordinem incepiſſe tempore Cæleſtini Papæ III. aliique quidam eum ſequuntur. Sed mirum non eſt, ſi Platina ſeipſum aliosque fefellerit, cum eius conſuetudo ſit ſæpius tum in ſupputatione temporum, tum in veritate hiſtoriæ mentiri. Opinione igitur Platinæ reiecta, dicamus cum aliis hiſtoricis hunc Ordinem incepiſſe anno Domini 1197. Ita Antonius Sabellicus tom. 2. hiſtoriarum lib. 5. Enneade IX. prope finem, Lælius Zecchius de Repub. Eccleſiaſtica, in tractatu de Relig. c. 11. Alphonſus de Caſarubios in principio Compendij Priuilegiorum fratrum minorum, & aliorum mendicantium, & denique alij multi.*

Auctoribus Ioanne de Mattha, & Fœlice.] *A Sabellico loco ſupra citato Ioannes Marenſis appellatur, ſed melius de Mattha, nam in antiquis M S. & membranis ita ſcribitur. Eorum geſta ex antiquis monumentis RR. Patrum SS. Trinitat. Auenion. deſcripſi. Multa etiam de eiſdem ſcribit Robertus Gaguinus vir doctiſſimus in hiſt. Franc. in Philippo Auguſto, & in Chronico eiuſdem Ordinis cuius ipſe fuit miniſter Generalis. Pluribus eorum geſta proſequutus eſt Iacobus Burgenſis eiuſdem Ordinis Prouincialis. Nondum canonizati fuerunt.*

VITA B. ROBERTI SALENTINI Diſcipuli S. Patris Petri Cæleſtini. Collecta ex illa Magna, quam ex M S. deſcripſit Ioannes à Boſco.

VERITATIS veraciſſima relatione ſcimus, arbores bonas fructus ſuaues proferre conſueuiſſe. Ob quam rem nihil mirum fuit, ſanctiſſimos atque piiſſimos Roberti genitores, tam pretioſum edidiſſe palmitem. Ipſius patri Thomaſius nomen fuit: matri verò Beneuenuta, Salenſis oppidi in Apprutio ambo incolæ, quo etiam loco Robertum natum fuiſſe conſtat: ob quod Salentini cognomen illi attributum narrant. Hi Deo deditiſſimi coniuges, Catholicis, piis ac deuotis operibus præter ſuos conciues adeò enitebant, vt ipſorum domus aduentantium eſſet iuge hoſpitium. Beneuenutæ porrò in Deum feruor mirus extitit: quæ à beato Petro Cæleſtino, qui tunc temporis florebat, edocta, quotannis tres quadragenas, atque ſingularum hebdomadarum quartam ſextamque ferias, ſola panis & aquæ epulatione

Patria & parentes S. Roberti.

Eius mater S. Petri Cæleſtini diſcipula.

A contenta, ieiunabat, horas canonicas Sacerdotali more quotidie recitans præter binam pſalterij Dauidici lectionem, quam deuotiſſimè atque religioſiſſimè à Dominica qualibet in Dominicam, ſine vlla intercapedine abſoluebat. Quibus ſtudiis dum mulier aſſidua eſſet: contigit ipſam vterum geſtare, partuique Roberti, cuius vitam pertractamus, vicinam effici: ante cuius ortum genitrici viſum, ſphæram quandam ſe è vulua emittere, quæ totum orbem cingeret, atque ambiret. Quæ res abſque dubio fœtus ſui magnitudinem, in omnique ſanctitate excellentiam portendit.

Vicina partui videtur ei ſphærā è vulua emittere.

Nato itaque Roberto, ſenſim piorum parentum veſtigiis inſiſtere illum cuncti liquidò aduertere: ita vt eximiam vſque ad ætatis ſuæ annum quin- B tumdecimum innocentiam, ac morum puritatem, præ ſe ferret. Aſſidua animi contentione, concupiſcentiæ iuuenilis fræna cohibens, ac ſtrenuè ad virtutis cacumen anhelans. Poſteaquam verò Clericus effectus eſt, ac aliquali literarum notitia tinctus, miniſterium iuge ac penè continuum Eccleſiæ oppidi Salenſis exhibuit. Ipſo tempore audita celebri fama arctiſſimæ vitæ, quam B. ducebat Petrus Cæleſtinus, necnon comperto ipſius virtutum, grauitatis morum, ac religionis ab eo inſtitutæ, obſeruantiæ ſplendore, ipſum degentem apud montem Orphonis, ſupplex Robertus adiit: eique facta peccatorum ſuorum confeſſione, atque ab eo conſequuta abſolutione, ſuæ mentis arcanum, quo C mundo nuntium remittere ſtatuerat, detexit. Cui vir ſanctus conſuluit, alicuius ab Eccleſia approbati Ordinis habitum aſſumere. Ad quem Robertus adoleſcens ſpiritu feruens inſit: Proculdubio pater, veſtræ Religionis me facer veſtitos adornabit. Exinque domum repetens, tam excelſa morum venuſtate atque grauitate reſplendebat, vt cuncti præ admiratione ſtupentes, dicerent; verè hic adoleſcens ſuo tempore ſanctus erit: huncque ſanctitatis titulo, Sanctucium patrio idiomate vocitarent; quo nomine ſemper in poſterum illum diuinus pater Cæleſtinus nuncupauit. Elapſis igitur aliquot diebus dum matri conuloeret, ſtantémque eam in thalamo ac ſolam optime ſciret: miratus eſt D eam cum alia aliqua perſona colloquentem audire. Quam dein reuerenter interrogans, ad ipſam dixit: Cum quo ô mater amica loquebaris? at illa: Cum beata, ô fili, virgine Maria. Quo verbo mirum in modum optimus adoleſcens ad pietatem ſuccenſus fuit. Decurſis verò domi pueritiæ annis, diuēditis relictiſque cunctis propriis facultatibus, ad beatiſſimum Petrum Cæleſtinum aduolauit: a quo habitū Cæleſtini Ordinis conſequutus, ipſius mores ſibi veluti ſpeculum conſtituit: ad cuius intuitum ſuam ipſe vitam componeret. Ab initio ſuæ conuerſionis (dictu mirabile; & pene viribus humanis importabile) nuſquam vitæ aſſumptæ rigorem ſanus, vel infirmus ſoluit atque remiſit: qui E adeo ſeuerus fuit, vt vix alicuius ſancti abſtinentiam eum aut adæquaſſe, vel ſaltem prætervolaſſe compertum ſit. Etenim exiguo pane, penéque ponderis vnciarum octo, atque hauſtu modicæ aquæ, vitam quotidie ſuſtentabat: quā panis aquæque menſuram ipſe à Chriſto didicit. Siquidem dum quadā die ſub ſerotinis horis, orationi ſtrenue incūberet, paulo poſt monaſtici habitus aſſumptionem: ecſtaſi, non ſomno perfuſus, vidit ipſum omnium Saluatorem, cum ſuis diſcipulis ad menſam recumbentem, atque eorum cuilibet panem circiter octo vnciarū præbentem, quo comeſto, potum ipſis Redemptor propinabat aquæ, in ea quam ſibi præfixerat Robertus quantitate. Quod is ſagaciter expendens, hanc menſuram intellexit naturæ neceſſitati ſufficientem fore. Ac licet aliquando cum fratribus incolæ communi accumberet: nullo tamen pacto indictam ſibi victus menſuram præteriuit. Sed & meliora ſemper æmulatus chariſmata, morum grauitate, mentis charitate, prompta obedientia, atque ſedulis obſequiis, ſilentij ſtrenua cuſtodia, necnon orationis aſſiduitate, ita reſpleduit, vt in ſui amorem beatum Petrum Cæleſtinum tam vehementer pelliceret, quod eum ſibi cōtubernalem toto quinquennio aſciuerit: donec ad apicem paſtoralis honoris aſſumptus clanculum à cellula cum eo diffugere conaretur: verum adhibitis cuſtodiis, fugæque vtriſque præcluſa via, ipſe ſanctus Petrus, præter propoſitum, electioni ſuæ morem gerere compulſus, à Roberto ſolerter perquiſiuit, num dignitatis oblatæ ſodalis vellet eſſe ac particeps. A quo Robertus effuſis lacrymis atque obſecrationibus, obtinuit, Cellæ potius ſancti viri ſucceſſor fieri & ſolitudinis hæres, quàm dignitatis commilito. Sicque remanens in patris cella deuotus filius, diſciplinam ſui doctoris eximius ſeruabat diſcipulus: ieiuniis atque orationibus iugiter operam nauans, vſque ad tempus quo Papatui ceſſit ſanctus eius magiſter: atque ad Chriſtum moriens perrexit Cæleſtinus. Etenim ea ipſa hora, qua carnis depoſuit exuuias, fratri Roberto oranti atque ecſtaſim patienti cucullo indutus candidiſſimo, ſtolaque immortalitatis redimitus, vultu ſereno apparuit, ipſum amplexu oſculoque ſuauiter demulcens. Quem Robertus ita affatus eſt. Ergone viſum eſt Pontifici, te ad has oras Pater vinculis ſolutum mittere? Cui Petrus miti reſpondit alloquio, id ex Regis præcepto factum fuiſſe. Et Robertus, iam verò Pater quò abire fert animus? Et Petrus, fili chariſſime, quandoquidem Regi id viſum eſt, me decet ingentem conſcendere montem. Sequar te, ait Robertus, ô Reuerendiſſime Pater, nec à te diuelli patiar. Non iam, inſit Petrus, non iam: at poſtquam merita nactus fueris ampliora. Quo igitur gradum figam, reſpondit Robertus: Hic in cella remane, quieſce, ſtaque in pace, ô fili, dixit Cæleſtinus. Tuncque ad ſe reuerſus Robertus, vidit ſoluto cellæ laqueario, tectoque diſrupto, ipſum patrem ſanctiſſimum cælos conſcendere, & quarto abhinc die didicit eundem patrem debitum ſoluiſſe naturæ.

Fit Clericus S. Robertus.

Proficiſcitur ad S. Petrum Cæleſtinum.

Nota.

Habitum monaſticum ſuſcipit à S. Petro Cæleſt.

Abſtinentia B. Roberti incomparabilis.

Didicit à Chriſto menſuram cibi & potus.

Catalogus virtutum eius.

Valdè eum amat S. Pet. Caleſt.

Pluris facit S. Pet. Caleſt. Cellā, quàm mundi honorem.

S. Pet. Caleſt. eidem cum magna claritate apparet.

Dum beatus Robertus moram gereret in cœnobio ſancti Georgij de Rocha Maurilij vel Morice: cellam inibi ſibi conſtituit, in qua ſoli Deo vacans, per duodecim annos ſe concluſit, nuſquam egrediens; præterquam dum inuitus, de triennio in triennium, neceſſario ad publica ordinis Comitia, quæ Capitulum generale vocant, properaret. In dicta igitur cellula exercitationi ſpiritali deditus, clam ad carnem cilicio pilis equorum nodoſis cōtexto induebatur: lectique loco, ei humus nuda erat: vel ad ſummas delicias, remiſſionis gratia raro ad tabulam cum ligneo puluinari, oſſa potius collidebat, quàm recubabat. Sex quadragenas omni prorſus humano carens alloquio quotannis ieiunabat; ita vt miniſtro præciperet, in initio cuiuſque quadrageſimæ, ad ſe nullo prorſus edito ſermone, amphoram aquæ quæ viginti prærataatas caperet menſuras, deferre, atque viginti aliis diebus elapſis, multo ſilentio & taciturnitate, alteram. Vicibus quingentis intra diem quemlibet naturalem, abſque intermiſſione, relaxationeue, genuflexos Deum Creatorem omnium adorabat. Quauiſq; nocte media, excuſſo ſomno, perſolutum Eccleſiaſticas

Per duodecim annos ſilet reclusus in cella.

Cilicio vtitur.

Cubat humi.

Sex quadragenas omni prorſus humano colloquio carens quotannis peragit.

Exercitia S. viri.

ſtieas preces adibat: quibus decurſis, ad primam vſque diei horam, qua ſacrum in fratrum cœtu audiebat, proprias Deo offerens orationes inſomnis quotidie durabat. Poſtque Miſſam auditã, ad horam vſque tertiã pſalteriũ relegens, vt tertia aduenerat: explicatis ſacra exomologeſi Presbytero noxis, is ipſe ſacrũ agebat, quo perfecto, iterũ pſalterium recantabat, donec comeſtionis conſueta nona adeſſet hora. A prandio verò, aut ſcribebat, aut exercitio meliori ſe addicebat, vſque ad veſperarum tempus. Veſperis verò Deo perſolutis, totum ſe orationi & profundæ vſque ad altam noctem meditationi immergebat: quouſque fatigatum corpuſculum ſomno preſſum, in terram diffluerer. Quod tamẽ corpuſculum ſepties quotidie aſperrima atterebat diſciplina.

Septies quotidie aſperrima diſciplina corpus caſtigat.

Æſtuabat vir ille ſanctus, mortẽ pro Chriſto perpeti: verùm cũ iuſta ad id cauſa nimime ipſi arrideret: vtpote cui ex ſuorum maiorum obedientia, nefas erat partes adire infidelium: nullaue occurrebat patiendi in Italia martyrij conueniens & æqua ratio, ſolers tamen inuenit viam, qua dolores Chriſti in ſua ipſius carne perferret. Egreſſus namque vna dierum cum ſocio, ad expaſcendum meditationibus animum, dum per quoddam cœnobio contiguum nemus obambularet, vidit fortuito arborem in Crucis modum penè bifurcam. Ipſa viſa atq. notata, gaudio geſtiens & exiliens, tacitus abſceſſit, nihil omnino ſodali communicans ſuo. Atque altiſſimo noctis ſilentio exurgẽs, ſyluam petiit: arborem ſuccidit, & propriis ad cœnobium detulit humeris. Hanc dum deferret, humani generis hoſtis, canis nigerrimi obtectus ſpecie illi obuius, morſu & procacitate in eum inſiliuit: horrendo latratu ipſum territare niſus, moleſtuſque & dira contentione, ab arboris delatione ferè compeſcuit.

Diabolus in ſpecie canis eum deterrere nititur.

Verùm Robertus, fide armatus, iã iam hoſtem adeſſe cogitans, ſignoq; ſanctæ Crucis ſe communiens, phãraſma hoc in auras euaneſcere fecit: atque arborem detulit, inque cella defixit, poſitis ex vtraque brachiorum parte cordulatum nodis, quibus brachia immitteret, dum in arbore Crucifixi inſtar ſe ſuſpenderet.

Inſtar Crucifixi in arbore ſe ſuſpẽdit, & multos dolores patitur.

D Ipſam ergo arborem omni die indubiè aſcendens, tandiu deiecto & demiſſo corpore toto, in ea pendebat, brachiis intra funes immiſſis, quandiu Pater noſter, decies recitaret. At ita tractim moroſéque, vt in vnoquoque alter decem perſoluere quiret, vnde centies orationis Dominicæ ſpatium adimplens, inſtar Crucifixi pendebat in arbore. Quantus verò fuerit iſte cruciatus, maximè cũ nihil pedibus ſuppoſitũ haberet, quiuis ſapiens apud ſe pertractet. Prærerquam namque quod in tã horrendo ſupplicio ſeipſum Deo mactabat integrum: intantum vt non guttas, ſed vndas eius oculi emitterent, imò profunderent lacrymarum: omnia eius membra ita ſudore diffluebant, vt riuos diceres aquarum; ſed & tantis diuinis conſolationibus perfundebatur, vt miraculo diuino in corpore ſuſtentatus, ægrè animam propriam, ne emigraret, detinere poſſet. Quam verò grata, quamque accepta fuerit Chriſto Domino eiuſmodi ipſius paſſionis imitatio, mox poſt eam patrata, quæ iam explicabimus indicant miracula.

Claret miraculis.

Quidam Cæleſtinorum Monachus Angelus nomine, cum beato Roberto apud Cœnobium Rocchæ Morici habitans, fiſtulam grauem in manu gerebat: cuius curationem cuncti deſperarent medici. Verùm beatus Robertus manum ægroti Crucis ſigno conſignans, mox ipſam ex integro ſanitati reſtituit. Quidam alius Cæleſtino Ordini adſcriptus,

A leproſus effectus eſt: adeò vt omnis circa eum medicorum langueret efficacia: ob quod Generalis Cæleſtinorum Abbas eidem cellulam ſeparatam, famulumque qui ei inſeruiret, ad aliorum euitandum ſcandalum, adſignauit. Hunc beatus Robertus crebro viſitans, ipſius vlcera purgabat: pus corruo atque ſaniem educebat, & preſſabat, propriaque lingua lingebat, eius intuitu qui noſtri amore, vt leproſus effectus eſt.

Propria lingua lambit ſanie fratrem.

Accidit verò, vt ardore charitatis accenſus, ſolito amplius pro eo quadam die feruidas preces emitteret ad Deum beatus Robertus: moxque ab oratione, leproſi vulneribus Crucis ſignum indidit: cumque nulla mora integræ & perfectæ ſanitati reſtituit.

Sanat leproſum.

Alter nomine Petrus, ex illorum claſſe quos oblatos Cæleſtina conſuetudo vocitat, abſque præuia confeſſione, repentina ægritudinis moleſtia oppreſſus, diem clauſit extremum. Quo defuncto, eo quod loco oriundus hoc in quo deceſſit minimè erat; fratres, eius propinquos & affines arceſſierunt: vt ſi vellent aduenirent, priuſquam humo tegeretur.

Suſcitat mortuum.

Inſepultus ergo, dum illi aduentarent, à noctis medio, ad horam vſque refectionis ſequentis diei iacuit. Verum moras in veniendo nectentibus propinquis, dum prandij adforet hora, fratres menſæ accumbere beatus præcepit Robertus: remanſit verò ipſemet ad cadauer de more ſeruandum, cum duobus fratribus, circa illud pſalmos pœnitentiales ac orationes alias Domino perſoluens. Interea autem ipſi venit in mentem horroris damnationis defuncti recordatio: cui compatiens, lacrymas & preces pro eo fudit ante Deum efficaciſſimas, ac ſuper eum poſtmodũ ſtans, ita defunctum cœpit compellare. Vis fili Petre pœnitentiam accipere ſalutarem? Qui ilico reſpondens dixit: Volo Pater, atque continuo, qui mortuus fuerat reſedit, loqui incipiens ac de ſuis delictis integram ipſi confeſſionem agens. Qua peracta, abſolutione ab eo conſecuta, ſimulque benedictione, poſt diuturnum longumque colloquium, ipſe Petrus ſe iterum in ſarcophagum reclinans, obdormiuit in pace.

Quantumuis verò vir beatus Deo in agendis rebus deſeruiret: eleemoſynarũ ſtudioſus, ac de Monaſteriorum ſibi commiſſorum ordinatione atque diſpoſitione ſollicitus, Martham feruenter imitatus, ſtatuta nihilominus ſibi præfixerat tempora, quibus meditationi atque orationi incumberet ad Chriſti pedes reſidens cum Maria; in quibus ſæpiſſimè tanto ipſius anima iubilo perfundebatur, vt iam æternæ dulcedinis nectare potatus videretur. Verùm eo quod locus in quo vir ſanctus degebat, incolarum vicinia nimis afflueret ingens turba, ex animi deuotione ad eum confluens, mirum in modum ipſius ſacras meditationes interturbabat. Cuius rei gratia diuinum præſidium ſedulo efflagitauit: cuiuſque beneficio, adeo auditu inter orandũ meditandumue orbatus fuit, vt ſi omnis clangor tubarum, ſonituſve campanarum orbis vniuerſi, ad cellæ ipſius ianuam applicitus adforet, nulla ratione in eius aures penetrare potuiſſet: præter quod ita à ſenſibus alienari tunc conſueuerat, vt non vocatus, tactuſve, ſed maximis ictibus impulſus, vix ad ſe rediret, quamuis ab orationis vel meditationis ſolutus officio nullus eo audiendi perſpicacia viuacior eſſet.

Nota rem miram.

Quàm affluenter porrò atque exuberanter diuinis ſolatiis afficiebatur, vel ex hoc conijci datur, quod cum ſemel ad eum ipſius miniſter aduentaret, numquid ei deeſſet exploraturus: longo admodum temporis ſpatio ſuſtinuit cum eius aliquo

 alio

alio intra cellæ anguſtias colloquentem. Qui demiſſans, quanam ratione præter conſuetudinem colloquium protraheret: eo tandem finito, ad ipſum poſt petitam acceptamque facultatem irrupit, atque neminem reperiens, ab eo territus, ſumma demiſſione, maiorique inſtantia perquirebat: Cum quo prius longos ſermones duaiſſet. Ad quem ille oculis ſerenis, vultuſque ſolita venuſtate & gratia affabilis, inſit. Loquebar fili, cum noſtro omniumque Seruatore Ieſu Chriſto. At miniſter: Quo pacet in loco ſacrati ipſius pedes reſederunt? In iſto, ait ſanctus, digito locum deſignans. Ea quo ad quantæ perfectionis culmen euectus fuerit facile videri poteſt.

Familiariter cum Chriſto colloquitur.

Flamma igitur charitatis in eo vires augens, **B** cor eius ita igniuit, vt iam talentum ſibi à Deo creditum proximis communicare inſtitueret: lumenque ſuum cunctis in domo Dei habitantibus exponere decerneret. Nocte autem quadam, dum inſtãtius Dominum precibus ſuper animi ſui propoſito fatigaret: ectaſim patienti Roberto Chriſtus ipſe affuit, qui ad ſe cumitaures verſus, ait. An iſte ſeruus meus negligens eſt & piger qui quingentis vicibus, poplitibus flexis, omni die me humillimè ſalutat? Quem intuens frater Robertus, & optimè agnoſcens, aote eum in terram corruens, ſe dimiſſe proſtrauit, cumque adorans, reuerenti voce reſpõdit. Ego ipſe ſum mi Domine. Cui Chriſtus. Aſcende in montem fili, tibique frumentum **C** & oleum dabo: ac pro te Chriſtum Ieſum rogabo. Ad quod dictum frater Robertus ſubiotulit: Tu es Chriſtus, quomodo ergo pro me Chriſtum rogabis? Quibus dictis, continuo ad ſe reuerſus, incredibili exultans lætitia, petita & obtenta à Generali Abbate Ordinis Cæleſtinorum venia, cum duobus ſociis ad locum ſancti Petri Apoſtoli de Monteplano demigrauit. Quo in loco tantam ipſi rerum copiam Deus adminiſtrauit, vt non ſolum multis ſecum Deo ſeruientibus fratribus, quin etiam cunctis in circuitu patriam inhabitantibus, profuſa adiutorij porrigeret ſolatia. Cœpit igitur exercendæ charitatis cauſa, ſancta plurima extruere loca, fratrum Religioſorum multitudinem ampliare, atque **D** hoſpitales domos inſtituere. Nam quatuordecim Monaſteria, à fundamentis erexit, Xenodochiaque ſeptem ad integrum perduxit: in quibus poſſet vtraque miſericordiæ opere adimplere officia.

In ectaſi poſitus videt Chriſtum.

Chriſtus ei frumentum & oleum ſubminiſtrat.

Multa conſtruit Monaſteria & Xenodochia.

Cum aliquando degeret vir ſanctus ad Monaſterium de Monteplano, quadrageſimam maiorem arctiſſimo ſilentio ibi excolebat, ac quotidie profunda nocte ſoluto Completorio, quadragies Dominicam orationem in laudem ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis maxima cordis effuſione orabat. Orante igitur eo, & Trinitatem beatiſſimam ſalutante, cogitatio ſe eius menti ingeſſit, quomodo Deo in æterna beatitudine adſiſtentes, diuina perfruantur viſione, quidue agant, Deum dum **E** ita vident ac contemplantur. Et ecce abſque interuallo extra ſe raptus, & in ectaſi poſitus, alta & ſonora admodum voce cœpit Kyrie eleiſon decantare, atque alternando, Sanctus. Sanctus, Sanctus, modulari. Quo clamore excitati fratres, mox irruunt, quos nec ipſe aduertit, ac ſi iam corpore exemptus eſſet: oculis tamen apertis totam cellam quaſi fornacem flammis lucidiſſimis illuſtratam videbat, intraque illud ineffabile lumen, Chriſtum Cruci affixum contemplabatur, viſceribus præ compaſſionis affectu omnino reſolutis. In quem viſus aciem immobiliter defixit, quouſque diuina illa & mirabilis viſio abſceſſit, ac tunc primum ad **A** ſe rediens, à fratribus ſuis exploratas eſſe, atque perluſtratas delicias, vehementer erubuit.

Raptus in ectaſim, & Chriſtum Cruci affixũ videt.

Verumenimverò Dei ſeruus à perſecutione externa exemptam non potuit ducere vitam. Princeps quippe tenebrarum, ipſius ſanctitatis tabeſcẽs liuore, grauiſſimorum erga eum odiorum in corde Theatini Pontificis ſuperſeminauit zizania. Cum enim non tantum è propinquis locis, verum etiam è remotis valde terrarum finibus fidelium cateruæ ad virum Dei, eleemoſynis pro ſuorum redemptione criminum onuſti, affluerent: eo quod exploratum cunctis erat, Robertum pauperum plurimos alere, veſtireque greges, hoſpitio peregrinos excipere, necnon maximum Monachorum numerum, qui pro plebis peccatis Deo ſolerter iugia offerebant libamina, adunaſſe: Epiſcopus Theatinus reputans ipſum multas gazas atque theſauros coaceruaſſe, iubet hunc citari, atque ad ſuam præſentiam ſiſtit: vt ſibi acceptarum à fidelibus eleemoſynarum rationem, à magno iam tempore, nempe à Viennenſi Concilio redderet. Petiitque vt canonicam ſibi de acceptis portionem daret: maximè cum plurium teſtamentorum effectus fuiſſet executor, quod tamen à veritatis penitus tramite recedebat, teſtamentis namque nullo vnquam tempore ſe immiſcuerat. Verum Robertus, quia ſtatim accepta in pios profundebat, (vti dictum eſt) vſus: nec acceptorum datorumue codicem ſcribebat: Epiſcopo morem gerere haud potuit. Auctoritatem nihilominus Epiſcopalem reuerenter amplectens, non vermem propriæ conſcientiæ pertimeſcens, Calicem venundedit, cuius pretium vexationem redemptoros, Pontifici obtulit: atque cum eo de omnibus præteritis cauit. Non tamen Theatinus Pontifex iram remiſit, at in cunctis impulſione Clericorum, quibus videbatur, fidelium erga virum Dei ſtudium, eſſe ipſorum detrimentum, Robertum cum verbis, tum operibus, grauiſſimis afficiebat moleſtiis.

Perſecutionem patitur à Theatino Pontifice.

Eximia B. Roberti charita in pauperes.

Quia verò ſcriptum eſt, iræ à iuſtis locum dari debere, exemplum patris Benedicti æmulans Robertus à Monaſterio ſanctæ Crucis ſeceſſit ad locum S. Mariæ de Lamia, quem ipſe à fundamentis erexerat. Nec tamen ipſius abſceſſio Epiſcopi animum mitigauit. Cum enim in mandatis habuiſſet à Ioanne Romano Pontifice, vt contra Fratricellos iudicium inſtituens, præmiſſa tamen monitione, quam in Cleri Cœnobitarumque cœtu publicaret, hanc cauſam vexandi Robertum arripuit: eum iterato acciri, perquiri, & ad ſuum tribunal adduci præcipiens. Vir verò Domini, vt ei Pontificis Theatini edictum innotuit, cum lecto decumberet languore percolſus, ſocium ad eum direxit, adde quod perpendebat ſe Antiſtiti inuiſum fore, & ingratum. Gauiſus ergo Pontifex Robertum non adfuiſſe, atque hac occaſione malitiam ſuam explere pergens: Romani Pontificis abutens authoritate, in exemptum ſententiam excommunicationis promulgauit. Quo comperto, Robertus intimo dolore affectus fuit, tum quia claues Eccleſiæ, ſiue iure, ſiue iniuria prolatas, vti conſentaneum erat, ſuſcipiebat ac reuerebatur, tum quia cum tempus eſſet quadrageſimæ, præter ſolitum in adeundo Epiſcopo, oportebat ipſius ſolui ſilentium. Aſſumpto tamen venerabili quodam ſui Ordinis viro Epiſcopum ſupplex adiit, abſolutionis ab eo deprecaturus beneficium. At Epiſcopus toruo eum vultu intuens, aſperaque & procaci voce laceſſens: Hypocrita (inquit) & ſimulationis nequam artifex, vt quid meorum Clericorum exhauris eleemoſynas? Qua ratione ad peruer-

Is eſt 22.

Fraticelli excommunicantur.

Theatinus Epiſcopus B. Robertum iniuſtè excommunicat.

Iniuriis ab Epiſcopo afficitur.

peruer-

peruertendum homines, tot patras præſtigias? Hæc & alia plurima, & dicentis grauitate, & audientis ſãctitate indigna, Epiſcopus protulit. Cuius furorem Robertus, columbina ſimplicitate, affabili atque demiſſo vultu, necnon placida, & manſueta mente, deliniens, in hunc modum reſpondit.

Humilitas B. Roberti & patientia.

Bene dicis Reuerende Præſul, ob mea enim peccata, talia multoque duriora perpeti atque audire, & ante promerui, & iam nunc promereor. Mox ſe ante ipſum in terram proſternens, emendationem delictorum ſuorum ſpondebat: atque abſolutionem rogabat, cum pœnitentiæ iniunctione, ſibi ab Epiſcopo impendi.

Abſoluitur.

Hanc verò poſt plurimas preces vt obtinuit: ad Cœnobium S. Mariæ de Lamia reuerſus, iuxta conſuetum morem orationi inſiſtebat. B Oranti autem apparuerunt Patres ſui, quorum ipſe cauſam agebat & ſectabatur veſtigia: Beati nempe Benedictus & Petrus Confeſſor, inter quos Epiſcopus Theatinus conſidebat.

Apparent B. Roberto ſancti Patres Cæleſt. & Benedictus.

Ad quem aſpero & irato intuitu, conuerſus Sanctus Benedictus ait: Vt quid ô Epiſcope, amatum noſtrum alumnum atque ſequacem, à pacis quiete & contemplationis otio deiicis & deturbas? vt quid illum tam pertinaciter diuexas, mala malis, & moleſtias moleſtiis accumulando?

Vindicat ſe B. P. Cæleſt. de Theatino Epiſcopo.

Beatus autem Petrus Cæleſtinus interea Epiſcopum lento ictu, tertio in maxillã percuſſit, dicens, ac quinto repetens. Certè Epiſcope admodum præclarè te in negotio geſſiſti. Horrendum relatu! Compertum eſt manè, Epiſcopi os C verſus partem aurium quam Sanctus Petrus ferierat, adeò contortum, vt ipſius facies tota deformis effecta, timore quoſque videntes non minimum percelleret.

Beatus igitur Robertus Deo plenus, poſt decurſam ætatem nimia carnis maceratione à principio ſuæ conuerſionis illibata cuſtodita, cœpit viribus deſtitui, in tantum vt ad decrepitam perueniſſe putaretur ætatem. Deus autem prælibamen diuinæ gloriæ ita ei contulit. Languebat vehementiſſimè, ſibique & cæteris cunctis moriturus videbatur. Fratribus verò adſtantibus dixit. Hac nocte, oro, me ex vobis duo ſollicitè cuſtodiant: cæteri verò in cellis quieſcant. D Poſt quæ, ſe altiſſimæ contemplationi immerſit, omnes fidei articulos, ſacræ Scripturę auctoritates, atque ſanctorum ſententias, quibus fulcitur Chriſtiana fides, ſedula mente verſans, & reuoluens, cumque iam altiſſimam in noctem huic ſe exercitio applicaſſet, & eo abſoluto, modicũ quieſcere cogitaret:

Apparet ei diabolus in forma Hericij, quem ſolo ſputo fugat.

En diabolus ipſi in Hericij adeſt forma, ipſum morſu & laceratione appetere tentans, in quem vir Dei ſputa excreans, dicebat. Abſcede hinc beſtia maligna, funeſtum in me reperies nihil. Qui confuſus euanuit.

Iterũ in nigerrimæ vaccæ formã eũ moleſtat, ſed abſcedere cogitur.

Mox verò nigerrimæ & macie confectæ vaccæ formam aſſumens, ad Robertum accedit: cornibus ventilare nititur, dentemque ipſi infigere. Cum vir fide firmus, Recede, dixit, maligne, tibique Deus E maledicat. Verum proteruè & procaciter dum dæmon inſiſteret, & ſtrennè in ipſum inſiliret, alta admodum voce vir ſanctus exclamauit: Maledicat tibi Deus pater. Ad cuius clamorem excitati fratres, qui ſomni grauedine iacebãt oppreſſi: aduolant, quidue patiatur ſtudioſè perquirunt. Quibus ille & viſa retulit, & vt vultum ipſius ad illorũ ora verterent, iuſſit, inquiens: Oremus fratres, diuinum officium pſallentes Domino. Quo finito, & pſalmos pœnitentiales adiecerunt cum Letaniis,

B. Roberto informante Crux fulgida ſuper eũ apparet.

peruento autem ad locum vbi dicitur: Te rogamus audi nos, quaſi in ectaſi poſitus fuit, ac ſuper eum Crux ſolem claritatis ſplendore ſuperans A paruit: cuius iubare humani viſus acies obtundebatur, eratque magnitudinis octo fere pedum, ſub Crucis verò brachiis, duodecim miræ ſpeciei ac fulgoris viri vtrimque viſi ſunt: quorum vultus præ maieſtate haud poterant conſiderari: poſt quos hinc & inde in chori morem, quadraginta, & quadraginta alij ſtabant, paulo minoris decoris. Quæ viſio vſque ad Letaniarũ finem perdurauit. Ipſo verò vidente & carneis oculis optimè conſpiciente, Crux ſplendida, & fulgidi homines cælum penetrarunt, & illicò infirmitas omnis ab ipſius corpore diſcuſſa fuit.

Diuinitus ſanatur.

Qua de cauſa, incolumis è lecto proſiliens, immenſas Deo grates tam de viſione, quàm de recuperata ſoſpitate perſoluit.

B Progreſſu verò temporis poſtea haud modico, videlilicet anno Domini milleſimo trecẽteſimo quadrageſimo primo, Iulio menſe, noua Indictione, ſuæ ætatis anno ſexageſimo nono, ab aſſumpto verò Cæleſtino habitu per eum, anno quinquageſimo tertio: Pontificalem Romanæ vrbis Cathedram regente bonæ memoriæ Benedicto Papa duodecimo, vir ſanctus iam ſenio confectus, auſteritateque confoſſus, cœpit viribus deſtitui, ac robore reſolui: nam conſumptis carnibus, pelli ſuæ nuda ipſius oſſa adhærebant, tenuiſque tantum ſpiritus vitalis ſub ipſius pectuſculo ſentiebatur palpitare, & tamen inuictum erga noſtræ ſalutis hoſtem gerebat animum.

Recipit deuotè ſacramenta Eccleſia.

Petiit namque ipſemet, & ſuſcepit C cuncta Eccleſiæ ſacramenta. Et ad generoſum in illa extrema hora ſe comparans certamen, ſcutum fidei inimico oppoſuit, galeaque ſe ſalutis armauit. Ac ſe ita vt ſederet erigi præcepit, vno fratre poſt eum ſtante, atque ſuſtentante ne recideret. Igitur in hunc modum poſitus, eleuatis ad cælum oculis, hilari admodum vultu ſerenaque & ridente facie altiſſimum magnificare cœpit Dominum,

Recitat Symbolum Apoſtolorum.

& viua atque ſonora voce, profluuio madens lacrymarum, Apoſtolorum ſymbolum tractim & grauiter recitare, ſingulos ipſius diſtinguendo articulos, & dicendo: hanc particulam pronunciauit Petrus, hanc Paulus, hanc Ioannes, quibuſque Apoſtolis ſigillatim ſuam attribuens.

En virum valdè Catholicum.

D Poſt hoc decem præcepta legis enumerauit, ſeptemque Eccleſiæ ſacramenta, atque adiecit. Credo & credidi, teneo & tenui, confiteor & confeſſus ſum, fidem illam ſanctiſſimam, quam Chriſtus docuit, quam Apoſtoli prædicauerunt, quamque ſancta Dei Romana Eccleſia in qua nunc præſidet Domnus Benedictus Papa duodecimus, tenet & docet. Et his dictis adiunxit. Deo & beatæ Mariæ, ac beato Ioanni Baptiſtæ, committo ſpiritum meũ, ac me Domino Abbati noſtro, & omnibus fratribus recommendo, vt pro me debeant Dominum ſuppliciter exorare. Hæc vt perorauit, ipſe pauperum pater, macie confectus, iam iamque ad mortem feſtinans, eleuata vt potuit voce, aſtantibus E ac circundantibus fratribus, de ſancta obedientia, obſeruantia Religionis, vigilantia caſtitatis, amoreque paupertatis, eruditum atque feruentem ſermonem faciens, in fine lætis oculis in cælumque directis, rutilanti vultu, omnibus fratribus præſentibus & abſentibus benedixit: ſignans eoſdem ſigno ſanctæ Crucis, & dicens, Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus.

Sãcta & mirabilis mors B. Roberti.

Tandem verò ad nouiſſimum agonis terminum accedens, die decima octaua Iulij, Crucem ſæpiſſimè amplexus, in qua ſe pro Crucifixo ſæpè ſuſpenderat, ob cuius amorem ligneam crucem ab initio ſuæ conuerſionis ſupra pectus nudum ſemper geſtauit, & expanſis in lectulo ſuo in modum crucis brachiis, coram

omnibus

omnibus fratribus, pro eo Domino pſallentibus, anima illa ſanctiſſima, carnis relinquens ergaſtulum, ad Chriſtum quem iugiter amauerat, circa horam diei nonam fœliciter transmigrauit. Cuius laudabilem conuerſationem, vt in vita Deus miraculis approbauit, ſic & poſt obitũ prodigiis maximis illuſtrauit. Ipſius verò corpus in Monaſterio Sancti Spiritus prope Sulmonem, Ordinis Cæleſtinorum primario intra arcam cancellis clauſam, ad meridionalem Eccleſiæ plagam reconditum, fidelium venerabili concurſu honoratur.

NOTÆ.

Robertus.] *Eius vitam & miracula poſt mortem facta, prolixius ſcripſit Ioannes noſter a Boſco circa finẽ Bibliotheca Floriacenſis. Agunt præterea de eodẽ Petrus ab Alliaco Card. in vita S. Petri Cæleſtini, Dionyſius Faber, & omnes denique qui res geſtas eiuſdem S. Patris noſtri deſcripſerunt. Agunt præterea de eodem Raphael Volaterranus in Anthropol. Vuionus in Mart. Monaſtico, Creſpetius, & multi alij.*

In Aprutio.] *Eſt Aprutium Italia Regio, inter Apuliam & Picenum. Hæc etiam Samnium dicebatur, vbi multi populi erant. In ea ciuitates Aquila, Adria, Sulmo, Ortono, Arpinum, & Salentum, quæ fuit patria B. Roberti.*

VITA RAEMVNDI LVLLII EREmitæ & Martyris. Ex Epiſtola Caroli Bouilli Samarobrini ad Ræmundum Boucherium Iuriſperitum.

PETISTI interdum à me mi Ræmunde, eſſetne quiſquam beatorum cui Ræmundo nomen fuiſſet, quique meritò abs te vt patronus & conſors nominis tui coleretur. Reſpondi eſſe quendam Ræmundum Lullium, natione Hiſpanum, conuerſatione Eremitam: cuius vitam nonnunquam à quodam Hiſpano amico receuſeri audieram. Vt ergo & in patronum illum recipias, & tibi erga eum pia accreſcat deuotio, quæ verbo tenus à me audiſti, præſentibus literis in memoriam reuocabo.

Ræmundi patria.

Ræmundus cognomine Lullius, natione Maioricenſis, (eſt enim Maiorica Hiſpaniæ Inſula) cum apud Maioricarum Regem gerebat magiſtratum, quem vulgò Seneſcallum appellant. Seculariter ergo in palatio Regis educatus, pro more aulicorum mundialiumque virorum totus inter amores viuebat, inque ipſis amoribus non modo flagrantem iuuentam, ſed & maiorem vitæ partem inaniter cõſumpſit: in dictandis dioneis cantilenis præcipuè intentus. Diligebat autem præ cæteris Dominam quandam, venuſta quidem & eleganti facie. Duo tamen erãt, quæ illam in eius amplexus venire haudquaquam ſinebant. Primum erat legitimus mariti thorus. Secundum occultus cancri morbus, qui quanquam ſub veſte lateret, illius tamẽ pectus iam vſque adeò exederat, vt eius præcurdia nudarentur, vtque dirus fœtor inde exhalaret. Inſanabilis erat hæc cancri peſtis in pectore mulieris, ſed longè inſanabilior cupidinei amoris cancer mentem laniabat Ræmundi. Tam enim veſano atque illicito obrutus amore, qui cæcus in primis erat mente, corporeis etiam penè oculis cæcus à cunctis credebatur. Nam vt mihi retulit, qui hiſtoriam ipſam denarrabat, cum quadam die Ræmundus equo conſcenſo in foro ſpatiaretur: videretque eam quam fatuo amore diligebat, in vicinum

Educatur in aula regia.

Adoleſcentiã in amore puellarum & dictandis vanis cantilenis cõſumit.

Perditè amat quandam fœminam.

A templum diuinæ precis cauſa profectam: mox (tamerſi eques) illam in templum proſequutus eſt, ex quo confeſtim (velut amens & incompos ſui factus) cum ingenti omnium riſu explodi meruit. Dolens verò mulier, tantum virum, & qui honeſto magiſtratu apud Regem fungebatur, illiciti ſui amoris cauſa, & veſanum fieri, & verti in fabulam vulgi, cogitauit quibus mediis illum & ab amore ſui auerteret, & ad mentis ſanitatem reuocaret. Aduocato ergo ſemel (vt à marito impetrarat) in colloquium Ræmundo, eoque in cubiculum introducto, illi extemplo pectus (vt cancrino erat exeſum morbo, vtque teterrimo odore ſqualebat) nudare haudquaquam erubuit, ſimulB que verba hæc illius auribus inculcauit. Vide quid ſi Ræmunde diligas. Agnoſce quàm olidum cadauer ipſe tantoperè ames. Studium quod hactenus erga me tam ſtulto amore impendiſti, Chriſto cautius fuit abs te dicandum. Potuiſſet equidem iam ab illo regna promeruiſſe cæleſtia. His verbis dum vir inſipiens à ſapienti muliere corripitur, infirmus ab infirma ſanatur: cancer à cancro expellitur. Nam cancer amoris qui mentem Ræmundi laniabat, aſpectu cancri alterius, qui pectus muliebre iam ferè conſumpſerat, momento diſparuit. Tanto enim perfuſus animi dolore Ræmundus, videns ſeipſum ſapienter à fœmina coargui, inſuperque quod tanto tempore ſoC lius faciei nitore deceptus, ea minimè cognouiſſet, quæ ſub veſtibus latebant, illicò domum repetiit, ſeque orationi ſubdens, omnem ſuam operam ſummis votis Chriſto in poſterum dicauit. Apparuit igitur ei mox ſacra quædam ac propitia viſio; imago inquam Crucifixi, in hæc verba ipſum alloquentis. Ræmunde ſequere me. Cumque hæc cæleſtis viſio frequentiùs ad eũdem ex diuina bonitate iteraretur, ſtatuit apud ſe Ræmundus abiecto diuitiarum faſtu, dimiſſaque familia, relinquere mundum. Cuncta igitur vendidit quæ poſſedit, pretiaque pauperibus erogauit. Orare deinde cœpit totis viribus Dominum, vt ei lumen & gratiam largiri dignaretur, qua liber à ſe D edi poſſet, quo Mahumeteam legem reprobam eſſe perdoceret, & Sarracenicam gentem ad fidem Chriſti quibus poſſet rationibus alliceret. Perſeuerans ergo plurimis diebus in oratione, non modo in editionem libri vnius lumen obtinuit: ſed repentè tota mente illuſtratus à Domino (dat enim Dominus quibus vult affluenter & non improperat) admiratus eſt ſe (quippe prius idiotam) momento omnium ſcientiarum, cum humanarum, tum diuinarum principiis ſupernè fuiſſe imbutum, &. (iuxta ſacra eloquia) omnem ſimul à Spiritu ſancto edidiciſſe veritatem. Gratias igitur agens Deo, ab oratione ſurrexit: ſentienſque lucernam quam Deus in mente eius accenderat, non ponenE dam eſſe ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceret omnibus qui ſunt in mundo, ſtatuit Pariſios proficiſci: ibique quanquam quadragenarius, Grammaticam audiuit, cœpitque deinceps Latino ſermone lumen (quod diuina inſpiratione illi communicatum fuerat) non modo aliis coætaneis ſuis impertiri: ſed & variorum librorum compoſitione, reſeruare ad poſteros. Innumera enim edidit opuſcula, è quibus hæc ſunt, quæ ad meam notitiam peruenerunt.

Liber Gentilis,
Alius liber Gentilis.
Liber contemplationis.
Alius liber contemplationis.

Præ amoris magnitudine equo vectus inſequitur mulierem in templum ingredientẽ, ſed ſtatim cum magna confuſione à populo eiicitur.

Nota prudẽtia mulieris ſapientiam magnam.

Tandẽ à plaga caci amoris eius animus prudẽtia mulieris ſapientia ſanatur.

Apparet ei Chriſtus crucifixus.

Vendit omnes facultates, & pretiũ diſtribuit pauperibus.

Iam grandæuus Pariſiis ſtudet Grammaticæ.

Catalogus operum Ræmundi.

Ars compendioſa.
Alia ars compendioſa.
Ars magna.
Ars inuentiua.
Ars demonſtratiua.
Ars decem propoſitionum.
Tabula generalis.
Ars breuis.
Liber doctrinæ puerilis.
Liber Blaquernæ.
De mirabilibus.
Liber beatæ Mariæ.
Liber Angelorum.
Liber Antichriſti.
Liber amici & amati.
Ars amatoria.
Philoſophia amoris.
Liber tertiæ figuræ.
Liber principiorum.
De prima & ſecunda intentione.
Logica breuis.
Logica noua.
Liber hominis.
De medicina peccati.
Liber tartari.
Diſputatio fidei & intellectus.
Liber intellectus.
Alius liber intellectus.
De libera voluntate.
Liber memoriæ.
Liber animæ.
De refrigerio intellectus.
De aſcenſu & deſcenſu intellectus.
De principiis Theologiæ.
De principiis Philoſophiæ 40.
Ars Philoſophiæ.
Liber de Philoſophia.
Liber Prouerbiorum.
Ars medicinæ.
Ars iuris.
Alias ars iuris.
Liber ſignificationis.
Liber luminis.
Ars conſilij.
Ars nauigandi.
Ars Aſtronomiæ.
De erroribus Boëtij & Fulgerij.
Ars prædicandi.
De militia.
Quæſtiones ſententiarum.
De prædeſtinatione.
Diſputatio Ræmundi & hominis Sarraceni.
De his quæ de Deo ſunt credenda.
De Trinitate & Incarnatione.
De proprietatibus Dei.
Liber Clericorum.
Prædicatio contra Iudæos.
Ars diuina.
De potentia, obiecto & actu.
De duratione.
De beatitudine.
Liber chaos.
Liber quæſtionum.
De ſexto ſenſu.
Liber naturæ.
De ſubſtantia & accidente.
Excuſatio Ræmundi.
De fine.
De terra ſancta.
De articulis fidei.

A De ſeptem Sacramentis.
Rhetorica noua.
Liber Articulorum.
De intellectu Dei.
De quinque ſapientibus.
De Deo.
Ars notandi.
Ars electionis.
De diuina & indiuidua maieſtate.
De experientia realitatis.
Liber phantaſtici.
De concordia fidei & intellectus.
De æqualitate actuum animæ in beatitudine.
De propriis & communibus actibus.
B De perſeitate.
De diuinis perſonis.
De poteſtate diuinarum rationum.
De nominibus differentiarum perſonarum.
De ſufficientia trium perſonarum.
Ars myſtica.
De peruerſione entis tollenda.
Metaphyſica noua.
Liber Phyſicorum.
De ignotis correlariis.
De naturali modo intelligendi.
Supplicatio Ræmundi
De conuerſione ſubiecti, prædicati & medij.
De ente infinito.
C De poſſibili & impoſſibili.
Contra Auerroim.
De fallaciis.
De centum ſyllogiſmis.
De ſyllogiſmis contradictoriis.
De natali.
De lamentatione.
De diuina vnitate.
Sermones contra Auerroim.
De efficiente & effectu.
De facili ſcientia.
De quæſtionibus ſapientiæ.
De Deo & vniuerſo.
De forma Dei.
D De ſubſtantia & actione Dei.
De quæſtione alta & profunda.
Libri Alchimiæ.

Præter hos autem dicitur & alios quamplurimos edidiſſe, tum Latino ſermone, tum Hiſpano vulgari, tum Arabico. Nam ſummopere copiens Sarracenorum gentem Chriſtianæ fidei lumine illuſtrari: ab emptitio ſeruo Sarraceno Arabicam linguam in primis eius rei gratia edidicit. Timensq; ideo emptitius Sarracenus qui eum docuerat, ne Ræmundi doctrina Mahumeteæ legi pernicioſa fieret, (præſertim cum ſolius prædicationis cauſa, Arabici ſermonis peritia ab eo ſe imbui poſtulaſſet) is magiſtrum & dominum Ræmundum occi- E dere conatus, graue illi vulnus (non lethale tamen) in pectore inflixit. Præualens autem in ſeruum Ræmundus, gladium ab eo violenter extorſit. Et vt clemens erat, eum ab amicis occidere volentibus liberauit, claudi tamen ab eiſdem in carcere permiſit. Sarracenus verò dolens quod magiſtrum & dominum occidere non potuit, laqueo in carcere vitam finiuit.

Capiens Sarracenorum gentem ad fidem conuertere, linguam Arabicam à quodam emptitio ſeruo diſcit.

A ſeruo grauiter in pectore vulneratur.

Dolens ſe non occidiſſe magiſtrum laqueo ſe ſuſpendit.

Paucis poſt diebus, abiit orationis cauſa in quendam montem non longè à domo ſua diſtantem, in quo cum ſeptem ferme dierum ſpatio orationi & meditationi incumbens perſtitiſſet, nouum lumen cælitus accepit eorum quæ tantopere ſcire cupiebat. In eo quoque loco, quo ſtabat in monte,

Solitariam vitam ducit in quodam monte.

dum cæleſte lumen illi à patre luminum indultum eſt, eremiticam cellulam ſibi extrui præcepit, in qua pluribus menſibus permanens nocte dieque orationibus ac meditationibus vacans, nonnullis tandem cæleſtibus viſionibus viſitari à Deo promeruit. Deinde relicta cellula Romam petrexit, petiturus à ſummo Pontifice & cœtu Cardinalium, vt diuerſa per mundum ficrent cœnobia, in quibus prudẽtes ac deuotiſſimi viri (qui ſupplicia quæque tyrannorũ pro Chriſto ſubire minimè expaueſcerent) in variis linguis publicè prædicationis gratia inſtituerẽtur. Cum verò Romam perueniſſet, ſummum Pontificem Honorium quartum recens mortuum comperiens, à propoſito deſiſtere coactus eſt.

Petit Romam.

Pariſiis publicè docet.

Ea Romana deinde Curia Pariſios petiit, ſub Cancellario Bertaldo, in cuius aula, & ex præcepto eius artem ſuam generalem publicè interpretatus eſt. Ex Pariſiis Montempeſſulanum adiit, quo in loco plurima & edidit, & publicè legit opuſcula. Hinc Genuam profectus, artem ſuam inuentiuam ibidem in Arabicum tranſtulit.

Iterum petit Romam.

Rurſum ex Genua Romam prioris ſupplicationis cauſa reuerſus, ob Eccleſiaſticæ curiæ impedimenta nihil ex intento obtinuit. Rediens ergo Genuam, vt inde in Affricam ad Sarracenos Chriſtum illis annunciaturus, migraret, inuenta naui impoſitiſque in eam libris ſuis, in regnum Thunicij traiecit.

Proficiſcitur ad Sarracenos.

Ingreſſus ergo Thunicium pluribus diebus cum maioribus ac peritioribus Mahumeticæ legis de Chriſtiana veritate diſſeruit. Delatus demum apud Regem, quod Sarracenorum mentes à Mahumete auerteret, in carcerem coniectus eſt, iuſſuſque paulo poſt à Rege capite truncari.

Conijcitur in carcerem.

Affuit tamen Ræmundo vnus quiſpiam ex peritiſſimis Arabum Sacerdotum, qui & Ræmundum diligebat, & cum libenter audiebat, precatuſque Regem ne tantum virum occidi iuberet, obtinuit, vt Ræmundus dumtaxat regni finibus pelleretur, cum denunciatione, vt ſi quando in regnum reuertiſſet, mox capitis ſupplicio damnaretur.

Tandem dimittitur, & venit Neapolim.

Igitur per ignominias, opprobria, verbera, & ærumnas pulſus è Thunicio, Neapolim venit, vbi & artem ſuam legit, & ad electionem vſque Pontificis Cæleſtini quinti permanſit.

Cæleſtini V. in ſummum Pontificem electio.

Iterum pergit Romam Ræmundus ſub Bonifacio VIII.

Huic verò Cæleſtino quinto cum Boniſacius octauus ſucceſſiſſet, Romam iterum Ræmundus adiit, eadem quæ prius ab eo petiturus. Cum tamen Pontificem ſequens multis diebus nihil proficeret, Genuam denuò proficiſci ſtatuit, vbi & alios complures libros cudit.

Pergit ad Regem Maioricarum.

Hinc ad regem Maioricarum petrexit. Cum quo habito colloquio, Pariſios rediit, ibique & artem ſuam iterum legit, & plurimos libros compoſuit.

Alloquitur Philippum Franc. Regem.

Franciæ quoque Regem Philippum allocutus eſt, petens ab eo, quæ prius à Pontifice ſummo poſtularat. A quo cum nihil obtinuiſſet, reuerſus Maioricas cum Sarracenis & Iudæis qui in eo loco habitabant, quotidie diſputabat.

Prædicat in Cypro verbũ Dei.

Inde profectus Cyprum, orauit à Rege Cypri, vt cunctos in lege Chriſti ſchiſmaticos, velut Iacobitas, Neſtorianos, Georgianos, & alios huiuſmodi viros prædicationi ſuæ intereſſe iuberet, vt hoc pacto illos ad Chriſtianæ fidei reduceret vnitatem.

Ab hæreticis ei propinato veneno vix mortem euadit.

Ibique prædicationibus & doctrinis inſiſtens, veneno ab inimicis accepto, vix mortis pericula euaſit. Inde Genuam rediens, complures ibi edidit libros. Poſtea Pariſios profectus, artem iterum ſuam interpretatus eſt, libroſque plurimos compleuit.

Proficiſcitur Lugdunum ad Clementem V. ſummum Pontificem.

Deinde relicta Luteria, Lugdunum ad Clementem quintum peruenit, à quo cum pariter quæ à ſuperioribus Pontificibus petierat, poſtulaſſet, nihil ab eo, vt neque à ſuperioribus, obtinuit. Tandem Maioricas rediens, rurſum ad Sarracenos in Affricam transfretauit, venitque in Regnum Bugiæ, cuius regiam ciuitatem ingreſſus, cœpit (more Ionæ Prophetæ) per plateas eius ambulans, clamare alta voce, Lex Chriſtianorum vera & ſancta eſt, & ſola grata & accepta Deo, lex autem Sarracenorum falſa & erronea. Et ego ecce quæ dico rationibus inuincibilibus demonſtrabo.

Nota S. viri zelum & audaciam.

His eius verbis auditis, cum lapidare eum vellet omnis turba populi, iuſſus eſt ab Antiſtite ciuitatis ei præſentari. Quem ita ſummus Sacerdos affatus eſt. Cum noris capite plectendum eſſe, qui in Mahumetem blaſphemus extiterit, cur in eius legem nefanda verba publicè iactare auſus es? Cui Ræmundus, verus (inquit) Chriſti ſeruus indubitatam expertus Catholicæ fidei veritatem, omni poſtpoſito mortis timore, illam vbique efferre, & omnibus annunciare debet. Reſpondit Antiſtes. Si Chriſtianam fidem veram eſſe credis, rationem coram me adducito, qua illius veritatem confirmes. Statim autem Ræmundus cœpit myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis doctiſſimè explicare.

A Sarracenorum Pontifice in carcerem detruditur, & in itinere miris malis afficitur.

Cum Ræmundus ſcitè coram Sarracenorum Antiſtite Alſakino diſſeruiſſet, nihil ab eo reſpõſi audiuit. Et quamquam idem Alſakinus in omni Philoſophiæ parte nõ mediocriter eſſet inſtitutus, ad verba tamen Ræmundi ſtupefactus, non verbis verba, non rationes rationibus obiecit, ſed ad ſolitas Tyrannorum vires confugiens, per ſatellitum manus illum carceribus demandauit. Cum autem è Pontificia domo in carcerem duceretur, alij quidem vellentes barbam eius eum in terram proſternebant: alij fuſtibus, alij manibus, pugniſque duriter cædebant. Demum non tam ductus quam violenter, & cum omni ignominia pertractus, non tam in carcerem, quam in latrinam carceris latronum, ibi teterrimo ſqualore aliquo tempore cruciari permiſſus eſt.

Opera Genuenſiũ mercatorum & à morte liberatur, & in honeſtiori carcere reponitur.

Oratione tamen Genuenſium mercatorum qui ciuitatem illam propter negotia incolebant, & liberatus à morte eſt, & decentiori honeſtiorique carceri deputatus, in quo dimidium annum tranſegit.

Valde laborant Sarraceni, vt eum fidem abnegare faciant.

Venientes autem frequenter ad eum in carcere peritiores quique Sarracenorum, miſſi à ſuo Antiſtite, vice verſa illum ad Mahumeteam legem allicefacere ſtudebant, ingentia quæque illi pollicentes, nobiliſſimam vxorem, ſeruos, multamque familiam, domum, diuitias, agros, honorẽ, regiumque fauorem. Quæ omnia flocci pendens Ræmundus, è diuerſo benignè illos ad Chriſtianam fidem hortabatur, non gazas illis, aut fortunæ bona, ſed vitam æternam promittens: non regium fauorem, ſed diuinum amorem, inque Dei filios adoptionem.

Cum verò nihil inuicem proficerent, conuenit tandem inter eos, vt ab vtraque parte libri cuderentur, quibus vtra lex melior, ſanctior ac verior eſſet, apertis patentibuſque rationibus oſtenderetur. Iam Ræmundus ſua ex parte plurimum in cudendo libro profecerat, ſeréque opus ipſum ad calcem deduxerat, cum ob aduentum Regis Bugiæ in ciuitatem, manus ab opere reuocare cogitur.

Iuſſu Regis Bugiæ regno pellitur.

Vbi enim regiis auribus innotuere, quæ Ræmundus in ciuitate moliebatur, mox & ciuitate & toto regno pelli Ræmundus à Rege iuſſus eſt. Pulſus verò quandã Genuenſium nauem conſcendit, in qua & libros poſuit, Genuam traiecturus.

Patitur naufragium.

Ventorum tamen importunitate, aliò nauis perlata eſt, & decimo milliari à Piſanorum portu naufragium paſſa, multos in vndis ſubmerſos deſtituit. Inter paucos

qui

qui euaſere, Ræmundus & ſocius itineris eius, omnibus libris in mari amiſſis, ſuper trabem penè nudi in portum, (diuina ope illos protegente) perocti ſunt. Ingreſſus Piſanam ciuitatem Ræmūdus, libros pro more ſuo plurimos in ea compleuit. Communitati perſuaſit (tunc enim florebant Piſanorum opes, quæ hodie mancipium ſunt Florentinorum) de inſtituendo ſacrorum quorundam militum ordine, qui; aſſiduis prælijs in Sarracenos graſſarentur: quoad Hieroſolyma & vniuerſa Iudæa (quam terram Sanctam vocant) e manibus ablata infidelium, Chriſtianis ſceptris ſubderetur. Permoti oratione & ſuaui eloquio Ræmundi Piſani, literas nomine ſuo ad ſummum Pontificem, & vniuerſum Cardinalium collegium conſcriptas, Ræmundo obtulerunt. Qui acceptis literis, ilicò è ciuitate profectus, Genuam adiit: pareſque a Genuenſibus literas ad Romanum Pontificem & Cardinales impetrauit. Inſuper & plurimæ Genuenſium matronæ, ac deuotæ mulieres, viginti quinque millia nummûm illi in auxilium recuperandæ terræ Sanctæ ſponte promiſerunt. Egreſſus ergo Genua Ræmundus, ſpe plenus in Gallias ad Romanum Pontificem, qui tunc Auenionem incolebat, ſuperatis Alpibus penetrauit, literas & Piſanorum & Genuenſium ſine mora Pontifici & Cardinalibus obtulit, addens (vt antea fecerat) nomine proprio conſcriptam ſupplicationem, vt eorum animos in ingentem Reipublicæ Chriſtianorum vtilitatem inclinaret. Sed illi virum Dei Ræmondum ob Eremiticam humilitatem ludibrio habentes, inanem & ſine fructu dimiſerunt. Valedicens ergo eis Ræmundus, Pariſios rurſus adire ſtatuit, vbi & artem ſuam denuò legit, & quamplurimos libos abſoluit, præcipuè contra Auerroim, quibus docebat indignum eſſe Chriſtianos vti illius viri Cōmentatis in Ariſtotelem. Nēpe illus aduerſari Catholicæ fidei, ac refertos eſſe impiiſſimis erroribus, qui iuuenum mentes facilè peruertebāt, ſuoque iodicio, dignos eſſe illos vltricibus flammis.

Laborat pro recuperatione terræ Sanctæ.

Nota inſigne Piſanarū fœminarum deuotionem.

Proficiſcitur Auenion. ad ſummū Pont. ſed ab eo & Cardinalibus ob Eremiticā humilitatem contemnitur.

Nota de libris Auerrois.

Diuulgata deinceps fama generalis Concilij, quod ſub Clemente V. Auenione, anno Domini millesimo trecenteſimo vndecimo celebrādum increbuit Calen. Octobribus, ſtatuit eò Ræmundus proficiſci, tria hæc (ſicut antea fecerat,) à Summo Pontifice & Cardinalium conſeſſu petiturus. Primū, vt per mundum varia iuberentur extrui Monaſteria, in quibos viri ſancti ac deuoti pro Chriſto mori nihil formidantes, varios ſermones docerentur, vt in omnem terram exiret ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum, vtque eorum prædicatione fieret ex cunctis gentibus vnum ouile, ſicut & vnus eſt iam paſtor. Secundum, vt de cunctis Religioſis militibos qui diuerſorum Ordinum ſunt, fieret vnus Ordo, qui trans mare aſſiduis bellis Sarracenos laceſſeret: donec Sancta terra Chriſtiano pareret imperio. Tertiū, vt auctoritate ſanctiſſimi Patris Romani Pontificis, cunctorumque Cardinalium, inhiberentur ſcripta Auerrois legi in ſcholis Chriſtianorum, eo quod in pluribus fidelium mentes à ſynceritate & veritate fidei nutare cogunt, & ad impietatem perducūt. Harum autem trium ſupplicationum cauſa libellum edidit, de natali pueri: quem magnifico Regi Franciæ Philippo dedicauit, in cuius calce eaſdem ſupplicationes inſeruit, & eidem Regi cum ipſo libro porrexit. Hic eſt ille liber, quem noſter Stapulenſis (vir, vt noſti, bonarū omnium literarum illuſtrator) cum libro de laudibus B. Mariæ, in lucem ex chalcographorum officina emitti curauit. In hoc enim manifeſtè Ræmuodus

Tria à ſummo Pontifice obtinere deſiderat, & quæ.

Stapulenſis quoſdā beati viri libros in lucem emitti curat.

A contra Auerroim, & errores inſurgit. Nihil tamen ipſe tot tantiſque laboribus aſſumptis, neque a ſummis Pontificibus, neque à Regibus, eorum quæ cupiebat, obtinere potuit. Perſtitit nihilominus in ærumnis & vigilijs aſſiduis à tēpore aſſumpti propoſiti, plus quadraginta annis. In quibus diuini obſequij gratia, continuis peregrinationibus, & librorum compoſitionibus incubuit: totum cor ſuū habens ad Dominum. Compoſuit autem libros (vt diximus) penè innumerabiles, & præcipuè in tribus linguis, Latina, Hiſpana, & Arabica, propter Sarracenos. Nam (vt ſupra oſtenſum eſt) Arabicam linguam ab emptitio ſeruo Sarraceno didicerat. Dicūtur & eius libri in tribus præſertim locis haberi. B Pariſiis apud Carthuſios, qui illum liberali hoſpitio excipere ſoliti erant. Genuæ, apud quendā nobilem: cuius etiam diuerſorio vtebatur. Et apud quendam Dominum ciuitatis Maioricarum, in cuius pariter domum hoſpitij cauſa concedebat.

Nihil à ſummis Pontificibus & Regibus poteſt obtinere.

Tria callet idiomata.

Ad extremum Ræmundus corpore iam ſenex, animo verò ſemper virens, ac in dies robuſtior: rurſum ex Maiorica Thunitium traiecit prædicationis cauſa. Quo cum perueniſſet, agnitus ſtatim ab incolis, mox concurſu populi fuit e ciuitate eiectus, & lapidibus in portu obrutus: Sequenti verò nocte, cum ſortè (vt Deo placuit) Maioricenſes quidam negotiatores Thunitienſium portum prænauigarent: viderunt à longè immenſam lumi- C nis pyramidem è cumulo lapidum (quo obrutum Ræmundi corpus erat) procedentem. Admiratique rei nouitatem, illuc ſine mora diuertentes ſubruta lapidum congerie, defuncti corpus inuenere. Quod cum ſtatim Ræmundi (quippe qui Maioricenſis ciuis erat) eſſe cognouiſſent, impoſitum nauibus Maioricas ſecum retulerunt, diciturque hodie vſque in eo loco aſſeruari corpus eius, & plurimis claruiſſe miraculis.

Prædicationis cauſa petit Thunitium.

Tādem à populo lapidibus obruitur.

Indicio pyramidis luminoſæ ſacrum eius corpus reperitur, & in patriam defertur.

Quibus autem temporibus floruerit, ſatis conſtat ex his quæ denarrauimus. Fuit enim temporibus Honorij quarti, Nicolai quarti, Cæleſtini quinti, Bonifacij octaui, Benedicti vndecimi, & Clementis quinti Romanorum Pontificum, & Phi- D lippi Franciæ Regis, cui librum de natali pueri dicauit, obtuliſque. Hunc Philippum autumo fuiſſe eum, quem Pulchrum Francorum Hiſtoriæ vocant. Hic enim erat qui circa annum milleſimum trecenteſimum regni ſceptra tuebatur. Libros autem Ræmundi magis ſententiæ altitudo, quàm ſtyli claritas commendat. Nam quantum cæteros doctrina tranſiliunt, intantum ab iiſdem ſermone ſuperantur, humilioreſque eſſe dignoſcuntur, vt potè qui non ab hominibus, ſed à Deo ſcientiæ lumen in primis acceperat, & deinceps ab hominibus iam penè quadragenarius dictandi ſcribendique normam didicerat. Mentem enim eius illuſtrauit Deus. Os verò ſiue linguam eius erudiuit E homo. Habuit enim in Pariſienſi ſtudio præceptorem quendam Thomam nomine, cui complures libros dicauit, & quem vniuerſam (diſcipulus magiſtrum inſtituens) artem ſuam edocuit, mercedis loco, reddens pro voce ſpiritum, pro emortua litera, viuificantem doctrinam. Verè enim viuificantem doctrinam, eius dogmata cenſuerim, quorum facio ipſe alios iudices, ne ſolus ſenſui meo inniti videar, quod facile à cunctis legentibus deprehenduntur non eſſe hominum, ſed potius cælitus (vt præſens expoſuit hiſtoria) indulta. Etenim præclara Spiritus ſancti ſcientia (quam nos gratiæ donum, ſiue ſcientiam infuſam appellamus) ea momento in hominibus ſupplet, perficit,

Summi Pontifices ſub quibus vixit Ræmundus.

Thomas Ræmundi olim præceptor.

operator, quæ per hominum doctrinam, nullo aut labore aut tempore complentur. Huic Ræmūdum Faber noſter (præſentium philoſophantium facilè decus) nimirū veneratur & amat. Mirificè doctrinā eius effert, libros complectitur, & in publicam vtilitatem ex officina emitti curat. E quibus librum diuinatum contemplationum præ cæteris admirādum, ad manus omnium euulgauit. Virum denique ipſum, vt ſanctum colit, quem reuera vt ſanctum, vt beatum, vt cæleſtium conſortem, ea quæ de ipſo adduximus teſtimonia, approbare ſufficiunt. Hæc ſunt mi Ræmunde, quæ ego de Ræmundo tuo (tuum enim illum voco, cuius nominis particeps ipſe es) partim audita, partim literis perſpecta, vera eſſe credo. Tibique ea denarraui, vt ſint tibi, tam vir quam libri eruditione pleni, non minus in pretio, quàm Fabro, & mihi hacteous fuerunt. Hæc tibi ſuadeo, hæc te hortor, atque oro, vt virum colas, libros ſtudioſè percurras, inque illis proficias. Vale. Ex Ambianis 27. Iunij, M. D. X I.

A viris doctis eius libri magnifiunt.

N O T Æ.

Ræmundus.] *Fuerunt eius nominis alij eximia ſanctitatis viri, vnus Ordinis Prædic. alter vero Tholozanus, de quo plura in Breuiario Eccleſiæ Narbonenſis 3. Iuly. Extant huius noſtri Ramundi opera multa in celebri Bibliotheca Monaſtery noſtri S. Trinitatis de Marcoſſiaco. Porrò Beatus Rhenanus ſequens Epigramma in initio operum eius appoſuit.*

En pius egreditur latum Ramundus in orbem,
Commoda qui multis grandia ſæpè feret.
Non tibi perpetuis taceat damnata tenebris,
Nugaci fuco pagina tota carens.
Senſa ſub incultis latitant præſtantia verbis,
Quæ poſſint mentes erigere apta pias.
Iam bene tricenos Ramundus vixerat annos
Pompoſus, vecors, deſidioſus, iners.
Turbida fallacis linquens ..... gaudia mundi
Durus in abrupta corpora rupe domat.
Noxia præterita redimens vbi crimina vita,
Suſcepit celſi munera larga patris.
Pariſios Latiæ tandem primordia linguæ
Poſt octo ſitiens luſtra peracta petit
Grammaticem libans primum, infuſa arte reliquit
Innumeros nuda ſimplicitate libros.
Euoluis dignos igitur quicumque labores,
Fac prece (quotquot opus reſtituere) iuuet.

Habeo præ manibus Artem eius magnam & generalem editionis nouæ Francofurti impreſſam impenſis Cornely Sutory anno Domini M. D. XCVI. vbi in Epiſtola Dedicatoria hæc leguntur. Raymundus itaque Lullius, teſte Tritbemio, vir in Medicina eruditus, in ſacris & diuinis literis longo ſtudio exercitatus, Eremita factus, & poſtea diuini verbi prædicator egregius, ſcripſit in Theologia multa. Iacobus Faber Stapulenſis in huius Raymundi libris viſus eſt ſibi plurimum proficere, vt ipſo fatetur in quadam Epiſtola in principio libri Raymundi Eremitæ, de laudibus Mariæ. Hæc & multa alia ibi in eius laudem dicuntur, quæ longum eſſet deſcribere. Meminit eiuſdem Conradus Geſnerus in Bibliotheca. Raymundus (inquit) Lullius Eremita, natione Maioricenſis, claruit circa annum Domini 1311. ac plurima cum in Theologia, tum in omni Philoſophiæ genere ſcripſit. Extat publicè vita eius deſcripta à Carolo Bouillo. hæc ille. Ipſum Iacobus Gaultherius in Chronol. 2. edit. ad annum 1300. c. 5. in Cat. Hæreticorum reponit, nimiſque inuehit contra eum, ſed non defuerunt qui eum defenderunt, multaque illi per calumniam iniuſta fuiſſe ſcripſerunt, quos ipſemet Gaultherius citat. Sed eſto quod A *inciderit in errores, non tamen dicendus eſt hæreticus, quia nullus propriè dici debet hæreticus, niſi ſit obſtinatus. Sed conſtat ex ſupradicta hiſtoria Raymundum pro fide martyrio coronatum fuiſſe: nimis ergo excedunt, qui ipſum hæreticum, ſtultum, & magum appellant. Sed excuſandi ſunt, quia fortè eius vitam & mortem ignorauerunt.*

VITA B. CHRISTIANI
Eremitæ. Ex Vincentio Beluac. lib. 29. cap. II.

B QVIDAM Cœnomanenſis nomine Chriſtianus, iuuenis conuerſus eſt in Eremitorium quoddam in Archiepiſcopatu Thuronenſi, quod dicitur Gaſtinetum, vbi dum fortiter tentaretur à carne ſua, affligebat ſe, in quadrageſima ieiunabat abſtinens ab omni potu, præter vnū diem in ſeptimana. In hyeme ſtabat veſtitus in aqua frigida vſque ad collum, diſciplinam ſibi dabat vſquequo virgæ diſrumperentur. Qui cum quadam die hoc faceret, & ſe cæcidiſſet vſque ad ſanguinem, audiuit vocem à parte Occidentis dicentem; nihil prodeſt tibi quod facis. Iſte Deus quem inclamas non tibi dabit quod petis, ſed conuertere ad me, & auxiliabor tibi. Et cum oraſſet C Deum vt auxiliaretur ſibi contra tentationes, propoſuit peregrinationem aggredi ad diuerſos ſanctos, ita vt finiret vitam ſuam in peregrinando. Et cum diu hoc cogitaſſet, accepto baculo egreſſus eſt nudis pedibus, & cum veniſſet ante quandam Eccleſiam, flexis genibus rogauit Deum vt daret ei bonum conſilium. Vix ab oratione ſurrexerat, & ecce ſenſit fœtorem magnum, per quod intellexit, diabolum prope adſtare, qui ei ſuggerebat relinquere habitum religionis, & locum ſuum. Gratias agens Deo de tali ſigno reuerſus eſt ad fratres ſuos. Hic aliquando in feſto ſancti Stephani dormiebat ad matutinas. Et cum legeretur illa lectio vbi legitur, & lapidabant Stephanum, expergefa-D ctus ad hoc verbum, reprehendit ſe de ſomnolentia dicens. Væ mihi qui ſic dormio ad obſequium Dei. Iſte ſanctus non dormiebat quando lapidabatur, & pro perſecutoribus orabat, & ego miſer debueram rogare iſtum ſanctum martyrem vt oraret pro me. Et poſt hæc cœpit intenſiſſimè vigilare, & rogare ſanctum Stephanum vt oraret pro ſe.

Chriſtiani Eremitæ magna abſtinentia.

Dæmon eum ab inſtituto auocare conatur.

In craſtino cum eſſet in refectorio antequam aliquid guſtaret, venit vox ad eum dicens: Tu intendis ad terrenas eſcas, & non cogitas de glorioſo martyre qui orat pro te? Tunc aperti ſunt oculi eius, & eleuans oculos in cælum vidit martyrem orantem pro ſe ſicut vox ei dixerat. Quod cum E vidiſſet ſtatim ſurrexit, & petiit locum ſecretum, in quo oraret, & dixit. Sancte Stephane quas tibi gratias agam de hoc tanto beneficio tuo, nihil habeo proprium quod tibi dem. Sed tamen hoc tibi quodammodo do, pro amore tuo non induar lineis, ſed laneis tantum, quod & fecit.

Videt ſanctū Stephanum pro ſe orantem.

Hic dum poſtea moneret cæteros vt in bono propoſito perſiſterent, narrabat dicens: Eram aliquando in Gaſtineto iacens in lecto pleno paleis in ſolario quodam, & cum vellem repauſare, ſentiebam neſcio quid quod ſe mouebat ſub renibus meis. Dixi quoque hoc magiſtro meo, ſed illa motio non quieuit. Quadam autem die inſpirāte Domino cœpi euertere paleam lecti mei. Et euerſa

palea

palea cum nihil inuenirem leuaui vnum de aſſeribus ſolarij, ſub quo inueni vnum pedulem, & in eodem magnam maſſam denariorum. Quos cum inueniſſem, relictis illis cucurri ad magiſtrum, & confeſſus ſum quid inueniſſem. Ille autem iuſſit vt afferrem ad ſe. Quod cum feciſſem, omnes iuſſit congregari fratres, omneſque excommunicauerunt eum qui hoc fecerat. Quod cum audiſſet Carpentarius quidam, dixit ſe hoc feciſſe, & petiit veniam humiliter, correctionem promittens. Magiſter autem indulſit ei, & iniunxit pœnitentiam, ſed denarios malè acquiſitos retinere noluit, imo diuiſit eos pauperibus & egenis.

Nota qualiter olim proprietarij excommunicabantur.

Poſt hæc idem frater Chriſtianus, audiens famam de Ordine Ciſtercienſi, cœpit admonere ſocios ſuos, vt ad illum tranſirent. At illi noluerunt, ſed ſtatuerunt inter ſe, vt qui vellent de ipſis, ad prædictum Ordinem tranſire poſſent. Et eundem Chriſtianum miſerunt ad Abbatiam de eleemoſyna, cum quo iuit Prior ſuus, cum ſocio. Poſt annum quoque probationis expletum, ſpiritus maligni apparebant eidem Chriſtiano in viſione noctis, minantes ei, quod expellerent eum de domo illa, & in vanum eum laborare dicebant, quia non duraret in Ordine illo. At ille recurrebat ad orationem. Et dum hoc bellum haberet cum dæmonibus, quadam die facta eſt vox ad eum in capite lecti ſui dicens. Memor eſto huius verſiculi de Pſalterio, Deus in nomine tuo ſaluum me fac, &c. Quod audiens ille retinuit, & ad omnes tentationes diaboli ſemper poſtea de illo verſiculo tanquam clypeo ſe muniuit.

Tranſit ad Ordinem Ciſtercienſ.

Dæmones ipſi valde ſunt infeſti.

Pſalm. 53.

Cum autem dæmones viderent eum habere fiduciam in iſto verſu dicebant: Stulte hoc nos te docuimus, hoc volumus vt dicas. Tunc ille in dubio poſitus vtrum hoc dicere deberet, an non, quia ſimplex erat & illiteratus, quæſiuit à Clericis quid hæc vox ſignificaret. A quibus cum audiſſet hoc eſſe principium cuiuſdam pſalmi, totũ illum pſalmum per gratiam Dei didicit, & in hac pugna diu fuit contra dæmones. Quadam nocte dum fratres in hyeme poſt vigilias ſederent, & legerent ad lumen in capitulo, ille remanſit in clauſtro orans. Et cum oraret dixit ad eum vox de cælo: Illi boni homines quos vides in capitulo, ſunt martyres Dei. Eodem anno vidit idem Chriſtianus omnem conuentum circumdari à dæmonibus, qui tantæ multitudinis erant, vt tegere viderentur quicquid erat inter terram & cælum. Quod cum ille videret, & diceret: Domine Deus quid hoc poteſt eſſe, & quis poterit euadere pericula iſta? Audiuit vocem dicentem ſibi: Qui humilitatem habere potuerit, ab omnibus his laqueis liberabitur. Non multo poſt venit quædam claritas de cælo ab Oriente, quam cum perſenſiſſent maligni ſpiritus euanuerunt, & in eadem claritate apparuit Regina Angelorum. Quam cum ille aſpiceret, & diceret intra ſe: Deus bone quò vadit Domina noſtra, aduocata noſtra, ſaluatrix mundi? Reſpondit ei eadem Domina: Venio ſuccurre huic loco, qui meo indiget auxilio Venio, auxiliari huic pauperi Abbatiæ, & aliorum pauperum locis qui confidunt in me. ∴ ∴

Strenuè decertat contra dæmones.

Humiles poſſunt diaboli laqueos euadere.

B. Virginis Dei genitricis præſentia dæmones euaneſcunt.

N O T Æ.

Chriſtianus.] *Agunt de eodem Arnoldus Vuionius in Mart. Monaſtico, Heribertus Roſvveidus in Vitis Patrum Orientis, circa initium. Confundit Vincentius in Speculo S. Galgani Eremitæ geſta cum geſtis iſtius. Fuit & alius Chriſtianus Epiſcopus, cuius meminit Vuionius vbi ſuprà 18. Martij.*

A

VITA B. COLETÆ VIRGINIS

Incluſæ. Ex Stephano Iuliaco.

Habetur prolixius apud Iacobũ Moſandeum.

MIRABILEM ſanè gratiam contulit Spiritus ſanctus fideli ancillæ ſuæ Coletæ apud Corbeiam in Picardia, patre Roberto, & matre Margareta fœmina valde Religioſa editæ. Nam etiam in ætate tenerrima, in paternis ædibus quendam ſibi paruum delegerat locum, ab aliis ſeparatum, in quo continuè macerabat, & mortificabat tenerrimum corpuſculum ſuum: ſobriè & parcè illud duriter habendo, in
B duris cubando aſſeribus, vnico contenta eoque vili operimento, & carnem nudam noduſis ſtringens cordulis. Necnon & afficiebatur quoque pater eius valde erga pauperes, & fœminas à vitæ honeſtate in turpitudinem prolapſas: atque adeo etiam cum quædam ex illis eſſent conuerſæ meritis & exhortationibus filiæ ſuæ Coletæ, vnam è ſuis domibus vltro eis, itemque pauperibus alendis & fouendis attribuit. Sed & mater etiam eius inſigni fuit deuotione in Deum, vt minimum ſemel hebdumadatim, aut ſæpius confitens peccata ſua, accedénſque ad ſumendum corpus Chriſti. Quorum parentum tam ſancta proles Coleta, cum aſſumpſiſſet tertium Ordinem beati Franciſci, incluſit
C quoque deinde ſeipſam in quodam anguſto habitaculo quod Incluſorium vocant, coniuncto ædi ſacræ, ita vt poſſet audire Miſſas, & percipere ſacratiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, vbi & manſit annis quatuor, horrido vtens cilicio, tribuſque catenis ferreis ſtringens corpus tenerum, necnon & humi cubans, & capiti ſupponens pro puluinari truncum ligneum. Etenim interea vidit in viſu beatiſſimum Franciſcum ipſam exhibere Chriſto, rogareque, vt ipſam donaret ſibi reformatricem Ordinis ſui, ſimul & quod eius opera cõuerterentur quoque miſeri peccatores. Et quidem obiiciebat ipſa ruditatem ſuam. Sed omni loquendi facultate triduo priuata, & rurſus triduo oculo-
D rum etiam lumine orbata eſt, donec diuinæ conſentiret volũtati. Quare & adiunxerunt ſe illi paulo poſt ſtrenui auditores, in quibus fuit etiam Hẽricus de Balma Franciſcanus, qui fuit eius Confeſſarius, vir magnæ perfectionis. Cum quo cum decreuiſſet Coleta conferre ſe ad Benedictum, qui tum in Galliis pro ſummo Pontifice ſe gerebat, vt fieret expeditius, quædam illuſtris matrona diuinitus permota venit ad Coletam Corbeiæ in ſuo Incluſorio degentem, eiuſque ſacris ſermonibus adeò incenſa eſt, vt promptiſſimam offerret operã ad impetranda ea quæ Coleta petebat. Itaque breui imprimis id effecit, vt liceret ei ex Incluſorio egredi, quod tam multis modis alias diabolus conatus erat impedire, deinde venit etiam eiuſdem
E opera Coleta Nicæam, vbi tunc Pontifex morabatur. Quam vt vidit Pontifex, clementer eam intuitus, acceſſit propius, & crumenulam quoque ab eius zona pendentem ſua manu abſtulit, in qua erat chartula, cui inſcripſerat Pontifici proponenda. Itaque chartam ille legit, cognouitque totum eius negotium. At nihilominus illa quoque ore ſuo expoſuit ei cauſam itineris ſui, & quid expeteret.

B. Coleta patria, & parẽtes, & ſanctiſſima pueritia.

Manet incluſa in maxima auſteritate.

Mittitur à Chriſto ad reformãdum Ordinem S. Claræ.

Venit ad Benedictũ Pontificẽ, expoſitura ei propoſitum ſuũ.

Duo autem potiſſimum ab illo petebat, ſcilicet, vt liceret ei S. Claræ amplecti Inſtitutum, & vt reformaretur Ordo S. Franciſci. Et quidem viſa ſunt ea Pontifici rationi conſentanea; ſed quod

non deeſſent qui contradicerent, diſtulit aſſenſum in aliud tempus. Et ecce peſtis ſæuiſſima inuadit eam vrbem, moriunturque ſubito inter alios & ij qui vel maximè negotium illud differendum cenſuerant. Quæ res apud homines non ſtupidos id effecit, vt exiſtimarent id quoque accidiſſe propter iniectas ancillæ Dei moras. Et Pôtifex ſanè iis quæ quotidie fiebant, permotus, noluit eam protrahere diutius, ſed ad ſe accitam coram multis & Eccleſiaſticis & laicis, eam recepit ad profeſſionem inſtituti ſanctæ Claræ, eiuſque capiti ſuis manibus velum impoſuit. Deinde & Abbatiſſam conſtituit earum omnium ſanctimonialium quas ipſa reformatura eſſet, vel quæ ſub ea ſe darent vitæ Monaſticæ Clariſſarum. Et quidem Coleta, poſtquam à Pontifice receſſit, cœpit diligenter in eam curam & cogitationem incumbere, vt quod ab eo iuſſa erat, executioni mandaret, ſed teterrimus dæmon tantas perſecutiones paſſim intulit, vt omnis generis mortales, etiam illi qui prius ei fauerant, eam totis viribus oppugnarent, vocarentque eam veneficam, eóque rem etiam perducerent teterrimis obtrectationibus ſuis, vt nemo auderet eam hoſpitio recipere, atque ita cogeretur illa, relicto natali ſolo, alio commigrare.

Puniuntur diuinitus illi qui beata Virgini contrariantur.

Conſtituitur mater omnium quas poſſit reformare.

Ab omnibus exploditur velut venefica.

Sed non deerat ancillæ ſuæ Chriſtus, quin verò humaniſſimè excepta eſt a Blancha Comitiſſa Gebennenſi. Quæ vt eam poſſet ſibi coniunctiorem habere, permiſit ei etiam & comitibus eius, dimidiam caſtri ſui Balmenſis partem, in quo ipſa morabatur. Atque ibi tum primum humilis ancilla Chriſti cœpit exercere munus ſuum, diligenter obſeruans, & ab aliis obſeruandum curans S. Claræ inſtitutum. Manſit autem ibi donec Monaſterium Biſontinum collatum eſt ei à Pontifice. Ad quod quidem Monaſterium honorificè deduxit eã Blancha Comitiſſa cum nepte ſua, quæ poſtea nupſit comiti Palatino & Bauariæ Duci. Erãt autem tunc adhuc paucæ ſorores cum ea, ſed agente ſpiritu Dei, breui permultæ nobiles, perfectæ & Deo deuotæ fœminæ vndique ad eam cõfluxerunt ſanctæ Religionis habitum ab ea petentes. Quas illa examinans, admiſit eas quas putauit idoneas, atque ita paruo ſpatio multæ ſe illi adiunxerunt, atque adeo coacta eſt propter ingentem multitudinem tam virorum quam fœminarum, S. Franciſci Canonem ſectari cupientium, augere cœnobia tum fratrum, tum ſororum, quemadmodum ſatis teſtantur Monaſteria in diuerſis locis extructa, in Germania, Francia, Burgundia, Sabaudia, & aliis, ea agente, extructa vel reformata.

Excipitur humaniter à Blancha Comitiſſa Gebennenſi.

Extruit & reformat multa Monaſteria.

Quin etiam multi ſexus vtriuſque ex omnibus monaſticis Ordinibus, puta Benedictini, Bernardini, Carthuſienſes, Cæleſtini, Canonici regulares, permiſſu Superiorum ſuorum ad Coletana monaſteria ſub perfectioris vitæ prætextu ſe tranſtulerunt. Eſtque ſanè notatu dignum, eos omnes qui in illo ſtatu ex hac vita migrarunt, quoad vixit Coleta, ſiue in propinquis, ſiue in longinquis degerent regionibus, illi in obitu ſuo apparuiſſe, nec pauca, nec mediocria ab ea ſi indigerẽt ſalutis ſubſidia accipientes. Nec minus quoque illud memorabile eſt, ſi in conſtruendis Monaſteriis neceſſarij ſumptus deeſſent, qui ab hominibus ſperari vix poſſent, diuinitus mirabiliter eam fuiſſe non ſemel adiutam, ita vt crebro ad quingentos aureos ei mitteret ſponſus ſuus Chriſtus, quos iuxta ſe reperire ſolebat rediens ab oratione. Calceis autem neque ſana, neque ægra, neque vel domi, vel foris vnquam vſa eſt, ſemper vbique nudis ingrediens pedibus, imò nec igni eos admouit vnquã, quantumuis ſæuiret hyemis aſperitas, nec ignem præterquam candelam ferre potuit vel adſpicere. Modico etiam ſtramine pro lecto vtebatur, ſimplici quodam tecto operimento, & ad caput poſito ſacculo paleis pleno, & tamen in his ipſis aut parum, aut nihil quieſcere videbatur.

Semper nudis pedibus incedit.

Præter preces Canonicas quotidie legebat omnes orationes Dominicas, quibus laicæ ſorores diuinum perſoluunt officium, tum quoque preces horarias S. Crucis & duplices defunctorum, vt vocant, vigilias, vt plurimum nouem lectionum, interdum trium, ſigna illa Dominicæ orationis habens chariſſima, eaque nocte ac die circumferens, preceſque abſque numero ad illa recitans. Porrò mentalibus orationibus ita vtebatur, vt tota raperetur in Deum, nihil corpore ſentiens, perinde vt mortua. Et ſic nonnunquam permanſit ſex horis, interdum decem, vel duodecim. Somnus autem eius incredibilis parcitatis fuit, ſic vt aliquoties octo diebus vix vna dormierit hora. Et quidem multa Deus per eam dignatus eſt facere miracula, ſed nobis illud ſufficiet, quod inter multas reuelationes, quas diuinitus habuit pater celeberrimus, profeſſione Dominicanus, Magiſter Vincentius, etiã illa fuit, qua Coletam vidit in ſpiritu genua flectentem, humiliter & feruenter rogãtem Deum pro peccatis miſerrimę plebis, quin & quod propter hanc viſionem idem egregius Doctor ex Hiſpaniis venit in Gallias, vt ipſam Coletam inuiſeret. Quæ quanta animi deuotione Euchariſtiam ſumpſerit neminem arbitror vel ſatis admirari poſſe, cum oculi eius inſtar fontium eſſent riuulos lacrymarum iugiter fundentes, deinde etiam crebro ſanctam Quadrageſimam ſolo pane & aqua exegit.

Oſtenditur eius ſanctitas diuinitus S. Vincentio Dominicano.

Porrò quoad vixit, perpetuis fuit affecta doloribus, & cruciamentis, aliis poſt alia ſuccedentibus, quæ tamen omnia tulit patientiſſimè. Et quod eſt ſupra modum mirum, ſi quis ſuperueniret, cui non poſſet negare ſuam præſentiam, mox vt ſtatuit ei loqui, ceſſabant dolores illi, nec ſentiebat quicquam quantiſper illic hærebat, cum paulo ante præ doloris vehementia omnino incuruata fuiſſet, & lingua penitus perforata. Sed ſimul atque ille receſſit, mirabiliter dolores eius intendebantur & augebantur pro ratione temporis, quo ceſſarant illo præſente. Quin & vbi ad mediocrem peruenit ætatem & iam monaſticam ſectabatur vitam, ſæpe in eam incurrerunt dæmones, fuſtibus eam diu & atrociter cædentes, ita vt membra eius tenerrima prorſus fracta viderentur, & atri liuores in eius corpore remanerent non breui tempore. Sed & obitum Martini eius nominis quinti Pontificis Maximi exactè prædixit, etiam mortis horam exprimens, & ſchiſma quoque in Eccleſia futurum, finemque Concilij Baſilienſis longe ante pronuntiauit. Ac deinde cum iam annis quadraginta longè lateque non ſine magnis periculis diſcurrẽdo, conſtruenda curaſſet multa Monaſteria Ordinis ſui, vt peccatores è dæmonum poteſtate eriperentur, ecce ſexta Martij, cunctis Gandauenſis Monaſterij ſororibus præſentibus, itemque eius Confeſſario & ſocio fratre, clauſit extremum vitæ tempus, anima ſanctiſſima à corpore ſuauiter recedente, & recta ad Deum creatorem ſuum proficiſcente.

Exercetur à Deo morbis quibuſdam doloribus.

Sæpe à dæmonibus verberatur.

Moritur feliciter Gandaui.

Hæc verè beata totis quinquaginta annis pene vixit incluſa. Tanta autem erat eius puritas, vt multi eam inuiſentes, antea leues & ad turpia propenſi, ex eius præſentia prorſus liberarentur, &

Totis fere 40. annis vixit incluſa.

caſti,

caſti, & modeſti efficerentur. Ipſa etiam exemplo Saluatoris 40. diebus & noctibus continuis, ieiuna permanſit. Toto etiam anno, ex ſingulari Dei gratia, omni prorſus ſomno abſtinuit. Si eſſet in locis vbi craſſiores erant aquæ, minuſque puræ, in vitreis vaſculis ſanitatis cauſa bullire faciebat, quod diabolus inuidens, baculo ſæpius frangebat, ſed mox illa Deum orans, videbat vaſculum ſanum, & integrum vt ante fuerat. Sæpius ipſi apparuit Mater Dei. Dæmones etiam valde eam infeſtabant, præcipuè quando orabat, vnde totam eius cellam horrendis muſcis, bufonibus, & aliis animalibus immundis replebant. Sæpius etiam ſuſpenſa in patibulis cadauera afferebant, quibus nihilominus præcipiebat vt ea auferentes in locis ſuis reportarent.

Per vnius anni ſpatium ab omni ſomno abſtinuit.

N O T Æ.

Coleta.] *Vitã eius ex Stephano Iuliaco prolixius ſcripſit Iacobus Moſander to. 7. Surij. Agit & de ea Harens. Plura autem de ipſa in vita B. Ioannis Baſſandi Ordinis Celeſt. vbi dicitur eum fuiſſe eius patrem ſpiritualem, & cum Prioratus officio fungeretur in Monaſterio Ambianenſi, conſcripſiſſe ei librum egregium, quem ipſa ſemper ſeruauit, & totam vitam ſuam ſicut ibidem præſcriptum erat cõpoſuit. Cum autem prædictus ſanctus obijſſet Aquilæ, ipſa Coleta Virgo in vltimis Galliæ finibus conſtituta vidit eius animam ad cælos euolare, ſororibuſque reuelauit.*

VITA B. IOANNIS GANDAVENſis Eremitæ. *Partim ex Petro Camuzato, & quibuſdam aliis.*

IOANNES Gandauenſis apud Sanctum Claudium Eremiticam vitam duxit. Hic valde contriſtabatur cernens tam longa & cruenta bella, quæ ſuo tempore inter Galliæ & Angliæ Reges gerebantur. Quapropter aſſiduè pro eorum ſalute & reconciliatione rogabat. Habuit autem reuelationem vt ad prædictos Reges ſe conferret, eoſque ex parte Dei de pace admoneret. Venit ergo ad Regem Galliæ Carolum VII. à quo eſt benignè acceptus. Et quia ipſe Rex toto corde pacem deſiderabat, ideirco cum non haberet filios, prædixit ei breui eum filium habiturum, qui fuit Ludouicus XI. Poſtmodum perrexit ad Regem Angliæ, qui de pace audire nolens, ſanctum virum indignè tractauit, multiſque moleſtiis affecit, vnde multa ei euenerunt mala, ſicut vir Dei prædixerat. Rediens tandem in Gallias, in Tricaſſina ciuitate graui morbo correptus, in diuerſorio ſeu hoſpitio trium Maurorum ad quod diuerterat, migrauit ad Dominum. Viſa autem fuit in ipſo meridie ignea columna ſupra cœnaculum vbi obierat diutiſſimè ſtare. Corpus autem eius in Eccleſia fratrum Prædicatorũ honorificè ſepultum fuit, vbi etiam nunc ſtudioſè aſſeruatur.

Ioannes Gandauenſis continuò rogat pro pace & ſalute populi.

Venit ad Regem Galliæ cui promittit filium.

It in Angliã pacis cauſa, ſed nihil proficit.

Eo moriente colũna ignea videtur.

N O T Æ.

Ioannes Gandauenſis.] *De quo plura Camuzatus in Antiq. Eccleſ. Tricaſſ. vbi commemorat Ludouicum Regem XI. eius ſanctitatis memorem, mandaſſe vt eius reliquiæ effoſſa humo educerentur, & ad Romanum Pontificem litteras dediſſe de eo in ſanctorum numero referendo, quod tamen ſequentis paulo poſt Regis obitu, perfici minimè potuit. Præterea apud Patres Prædicatores ciuitatis Trecenſis, complura acta videntur, quibus non-*

A *nulla miracula, in multis qui prædictum Ioannem ſupplicibus votis efflagitarant, perpetrata reperiuntur. Prædictus verò Ludouicus Rex eum valde coluit. Nam cum ei Patres Prædicatores miſiſſent Capeletum ipſius viri Dei, cum quibuſdam Reliquiis illius Sancti, reſcripſit & rogauit prædictos Patres vt pro ſe & regno apud Deum, & ſanctum virum preces fundere dignarentur, propterea miſit ornamenta aurea, ad componendum ſancti viri ſarcophagum. Supra ſepulturam autem erat impreſſa ipſius viri ſancti effigies, habens prolixam barbam, tenenſque in manibus Capeletum, ſeu coronam B. Virginis. Et circumcirca ipſam imaginem, hæc verba impreſſa & conſcripta erant. Hic iacet Eremita S. Claudij qui vocabatur Ioannes Gandauenſis, & obiit in ciuitate* B *iſta Trecenſi die 29. Septembris anno Domini 1419.*

VITA B. MICHAELIS INCLVSI *Ordinis Camald. Ex Arnoldo Vuiono.*

Habetur to. 2. Ligni Vitæ.

MICHAEL Florentinus, Camaldulenſis Ordinis Monachus & Eremita, fuit inuentor ſacræ Coronæ Domini, ad commemorationem annorum eius 33. orationes Dominicas, & pro commemoratione vulnerum eius, quinque ſalutationes Angelicas ex mente perſoluendas continens. Hanc inſtitutionem Leo X. Papa confirmauit Florentiæ degens, deditque multos dies Indul- C gentiarum recitantibus dictam Coronam. Incipit autem breue prædictarum Indulgẽtiarum. Leo Papa, ſeruus ſeruorum Dei, &c. Nuper nobis fide digna innotuit, quod cuidam Seniori Eremitæ, intra vnius cellæ anguſtias, iam quindecim annos in ſacro Camaldulenſi Eremo, in magna vitæ auſteritate recluſo, commorari, &c. Huius Eremitæ ſanctitatem referunt etiam hodie Callipodij, ſeu lignei Sochi, quibus ipſe dum erat incluſus, loco calceorum, nudis pedibus vtebatur. In illorum nempe ſuperiori parte, quæ plantas pedum reſpicit, earumdem plantarum effigies, perinde ac in maſſa impreſſa eſt. In cuius rei memoriam, ſub altari oratorij Domunculæ, quam ipſe olim incluſus D habitabat, merito ſeruantur.

Michaël Eremita Ordin. Camald. inuentor Coronæ Domini.

Approbatur à Leone X.

Planta pedũ in ligneis Sochis impreſſa.

N O T Æ.

Michaël.] *Eius feſtiuitatem Vuion. reponit 21. Ianuarij. Cuius vitam cum Bulla Leonis X. de approbatione Coronæ Domini, Auguſt. Florent. Monachus Camaldul. in priori parte hiſt. Camald. lib. 3. cap. 14. 15. 16. 17. luculenter deſcribit. Obiit anno Domini 1522. Notandum quod hæ coronæ non de quibuſcumque lignis, ſed de vna tantum arbore, qua vtebatur Michaël, fieri debent.*

VITA B. BERNARDI TOLEMÆI *Eremitæ. Ex diuerſis Auctoribus collecta.*

E

BERNARDVS Tulemæus, ſeu Ptolemæus, Monachorum montis Oliueti Inſtitutor fuit. Is Senator nobiliſſimus Senenſis, & artium egregius doctor, Philoſophiam in publica Academia cum profiteretur, repentè vtroque oculorum lumine orbatus, cum iam in ſummis poſitus videretus anguſtiis, ad matris Dei patrocinia confugiens, eius auxilium obnixè poſtulabat. A qua cum non ſine euidenti miraculo priſtinæ reſtitutus fuiſſet ſanitati: protinus de abdicãdis mundi voluptatibus propoſitum habuit. Itaque in exedrã veniens, tanta facundia copiaque dicendi, ad mundi contemptum,

Bernardi Tolemæi ſumma eruditio.

Oculorũ lumine orbatus à B. Virgine ſanatur.

cæle

cæleſteſque diuitias complectendas, auditorés hortatus eſt, vt omnes quotquot aderant, in magnam ſuimet confuſionem verſi ſint, & continuo quidam eorum, inter quos Ambroſius Picolominus, & Patritius, ex æquiuoca familia patritia, atque nobiliſſimi Senatores, quaſi quadam facundia cæleſti acceſſi, Bernardo adhæſerunt, & vna ſecũ temporum perturbationes peroſi, ea vrbe demigrarũt, & in proximum Senæ montem, qui Oliuetus dicebatur (ex quo ipſa familia Oliuetana appellata eſt) ſeſe receperunt, vbi inediæ, vigiliis, ac perpetuæ orationi operam nauantes, plures ad eos confluere cœperunt.

Oliuetanorũ Ordo vnde ſumpſit nomen.

Iis in prædicto monte ſolitariam & potius Angelicam quàm humanam vitam ducentibus, non defuere, dæmone auctore, qui eos deferrent ad Põtificem, qui Auenione tunc temporis degebat, quaſi nouarum rerum auctores. A ſummo igitur Pontifice acciti, & benignè accepti, cauſam ſuam ita integrè, & innocenter defenderũt, vt ab eo innocentes iudicati, eos ad Guidonẽ Pertamala Aretinum Epiſcopum, (in cuius Diœceſi mons Oliuetus ſitus erat) cum mãdatis ac litteris Apoſtolicis remiſerit, vt ipſis habitũ ſanctæ Religionis ſub aliqua probata Regula traderet. Factum eſt autem dum in Italiam redirent, apparuit Epiſcopo B. Mater Dei, Angelorum choro ſtipata, quæ viros illos cõmendans, iuſſit vt cãdidum habitum & Regulam S. patris Benedicti eis porrigeret, qua deinceps vterentur. Cuius rei monimentum hodie quoque extare dicitur Aretij, in templo Sanctiſſimæ Trinitatis parietibus pictum; & veſtis, & regula illa ab Epiſcopo ei tradita eſt per manus R. religioſiſſimiq; viri Monachi Ioãnis Camaldulenſis Abbatiæ de Sacro Aretinæ Diœceſis, die Sanctæ Agnetis virginis, qui propterea quotannis Mõtoliuetanis Monachis celebris exiſtit, anno Domini circiter 1320. & ſic nouellus & puſillus Ordo, à monte Oliueti nomen retinens, & paulatim ſanctitate & fama creſcens, à ſede demum Apoſtolica approbatus, per multas Italiæ ciuitates radicis ſuæ propagines emiſit. Poſtmodum autem B. Ptolemæus, vita & virtutibus clarus immarceſcibilem gloriæ coronam adepturus, tandem migrauit in Cœlum.

A Sũmo Põtifice euocantur.

Ordo montis Oliueti ſub tutela B. Mariæ virginis, & militat ſub Reg. S. P. N. B.

NOTÆ.

Bernardus.] *Agunt de eo Raphaël Volaterranus lib. 21. Anthropologia. Vuionius to. 1. Ligni vitæ. Lælius Zecchius de Repub. Eccl. in tractatu de Relig. Alphonſus de Caſarubios in initio Compendij Priuileg. Fratrum Minorum, & aliorum mendicantium. Platus de bono ſtatu Religioſi lib. 1. c. 34. & lib. 2. c. 22. Philippus Bergomenſis in Supplemento. Nondum canonizatum legi. Prædictus de Caſarubios loco ſupra citato dicit hunc Ordinem incepiſſe anno Domini 1319. ſub Ioanne 22. ſummo Pontifice.*

In exedram venient.] *Extdra eſt nomen Græcum, idemque eſt quod Cathedra.*

Aretinum Epiſcopum.] *Aretium eſt ciuitas Tuſciæ, à Græcis condita eo tempore quo populus Iſraël ſub Iudicibus regebatur. Vide Philippum Bergomenſem.*

VITA B. CAROLI EREMITÆ, & Inſtitutoris Congregat. S. Hieronymi Feſulani. Ex variis collecta Auctoribus.

Patria & parentes B. Caroli.

RECOLENDÆ memoriæ B. Carolus filius fuit egregij D. Antonij de Rumena, Comitis Montis Granelli, Diœceſis Sarcinatenſis, quæ ciuitas ſita eſt in montibus Apenninis ſupra Ceſenã. Hic Carolus à teneris annis pietatem amauit, nam frequenter in Eccleſiis verſabatur, & attentiſſimè orationi incumbebat, pauperibus & egenis valdè compatiebatur, eiſque quando facultas aderat, miſericordiſſime eleemoſynam tribuebat. Porrò ætate & ſapientia creſcens, artium liberalium ſtudiis adhibitus eſt, in quibus breui tempore eos habuit proceſſus, vt Grammatica, Rhetorica, aliiſque humanioribus diſciplinis ſatis inſtructus videretur. Cumque ad legitimam perueniſſet ætatem, multorum rogatu ad Sacerdotij Ordinem promotus fuit. Sed cum ad perfectiorem anhelaret vitam, aſſumptis ſecum duobus ſociis, videlicet Redone de Monte Granello, & Gualterio Marſo, relictis parentibus & huius ſæculi diuitiis, Eremiticam & ab omni hominum ſtrepitu remotam vitam ducere decreuit.

Eius pietas & miſericordia erga pauperes.

Fit Sacerdos.

Igitur relicta patria, cum duobus prædictis ſociis, paruum Eremitorium intra ruinas ciuitatis Feſulanæ conſtruxit, ibique ſub extrema paupertate degens, multos tranſegit annos. Sæpius enim ſolis herbis & radicibus pro cibo, & aqua pro potu vtebatur. Singulis diebus (exceptis diebus Dominicis, aliiſque ſolemnioribus) ieiunabat, cilicio aſperrimo amictus, diſciplinis, aliiſque mortificationibus corpuſculum atterebat. Succeſſu temporis tam multi ad eum confluere cœperunt, vt ad eorum cõuenientem habitationem varia oportuerit loca conſtruere. Quæ cum pauperrima eſſent, non deſinebat ſanctus vir fratrum paupertatem ſua viſitatione conſolari, & beatæ paupertatis Chriſti eis documenta, atque exempla proponere. Qui quidem fratres ſub eius diſciplina poſiti profitebantur vitam Eremiticam, ſub titulo videlicet Eremitarum S. Hieronymi. Huiuſmodi verò congregatio eo viuente approbata fuit, & confirmata ab Innocentio Papa ſeptimo anno Domini 1405. Beatus autem Carolus poſtquam per multos annos ſanctè & piè Congregationem gubernaſſet, multiſque miraculis claruiſſet, tandem ſenex & plenus dierum, Venetiis glorioſè migrauit ad Dominum die 7. Septembris anno 1417. hora Tertiæ, ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Mariæ Gratiarum prope altare maius, multiſque claruit miraculis. Eius Ordo ſeu Congregatio poſtmodum à Gregorio 12. etiam approbata fuit, & multis priuilegiis aucta & ornata ab Eugenio 4. qui voluit & mandauit, vt deinceps non Congregatio Eremitarum, ſed Congregatio fratrum mendicantium S. Hieronymi Feſulani vocaretur, & profeſſionem emitteret iuxta Regulam S. Auguſtini quoad tria vota eſſentialia, cuius extant litteræ Apoſtolicæ ſub die 26. Iulij 1441.

Relicto ſæculo cum quibuſdam ſociis fit Eremita.

Inſtituit Cõgregationem S. Hieronymi.

Migrat in cælum.

A Pontificibus approbatur congregatio.

NOTÆ.

Carolus.] *De eodem agunt antiqui & moderni hiſtorici. Alphonſus de Caſarubios in initio Compendij Priuilegiorum Fratrum Minorum, &c. Philippus Bergom. Lælius Zecchius de Repub. Eccl. in tractat. de Relig. c. 2. qui dicit hunc Ordinem cœpiſſe anno Domini 1046. vocatque Ordinem S. Hieronymi Fieſolenſis. Sed cum manifeſtè conuincunt erraſſe veteres libri, & ſupradicti auctores, qui dicunt incepiſſe anno Domini 1415. vel circiter, ſub Innocent. 7. Neque debet dici Fieſolanus ſeu Fieſolenſis, ſed Feſulanus ſiue Feſulenſis.*

Venetiis.] *Venet. eſt ciuitas inſignis Italiæ, quæ anno à natali Chriſtiano 54. ſupra quadringenteſimum condita fuit, quo anno Attila Rex Hunnorum Aquileiam euertit.*

euertit. De cuius laude plura in chronica Iacobi Philippi. Eſt & Venet. nomen alterius ciuitatis in ea parte qua à Britonibus incolitur: de qua Cæſar in ſuis Commentariis multa: eſt autem maritima.

VITA B. PETRI FERDINANDI, Ordinis Eremitarum S. Hieronymi Inſtitutoris.

Ex Hieronymo Plato.

Lib. 1. de Statu boni Rel. c. 34. & lib. 2. cap. 21.

ORDO Eremitarum S. Hieronymi, præſertim in Hiſpania & Luſitania floruit & adhuc floret. Eius Inſtitutor & fundator fuit Petrus Ferdinandus, qui Petri Caſtellæ Regis aula relicta, cui B tum paternis, tum propriis obſequiis gratiſſimus erat: primum Eremitis quibuſdam ſolitariam vitam agentibus ſeſe adiunxit, deinde inſtitutum S. Hieronymi quod in vrbe Bethleē ab ipſo inchoatum, diuque conſeruatum, iampridem ceſſauerat, cum aliis einſdem animi & cōſilij excitare aggreſſus eſt, idque in Toletana primum prouincia. Itaque Romam veniens, Gregorio XI. qui tunc Eccleſiæ clauum tenebat, nouam illam vitæ formulam attulit, anno ipſo ſalutis 1383. quæ ab ipſo cōfirmata, & approbata fuit.

Petrus Ferdinand. Regis Caſtellæ aula relicta, iungit ſe quibuſdam ſolitariis.

Excitat Ordinē Eremitarū D. Hieronymi.

Sed cum Ordo recens eſſet in Hiſpania, nec pluribus adhuc, quam duobus, aut tribus, iiſque paruis, conſtaret Monaſteriis, aliqui fratres, eam pau- C citatem moleſtè ferentes, communicato inter ſe conſilio, ad alium Ordinem tranſire decreuerant. Iamque abibant, cum in ipſa via mater Dei viſibili ſpecie eis occurrit, monens, atque adeò etiā imperās, vt in ſuſcepto inſtituto permanerēt, breui enim fore, vt id valde propagatum viderent: ſe verò Ordinem illum totum in ſuum recipere famulatum. Quæ cum dixiſſet, non ſolum illi in ſuo propoſito confirmati ſunt, ſed ad hunc ipſum famulatum Virginis conteſtandum, tota ea familia reliquis veſtibus albam tunicam adiunxiſſe dicitur, quam adhuc retinent. Petrus verò Ferdinandus vita & meritis conſpicuus, tandem plenus dierum migrauit in cælum.

Sacra virgo quoſdā eiuſdem Ordinis fratres ad perſeuerantiā hortatur.

Moritur Petrus Ferdinandus.

D

NOTÆ.

Ordo Eremitarum, &c.] *Quidam huius Ordinis fundatorem non Petrum Ferdinandum, ſed quendam virum doctiſſimum nomine Luppum de Olmeto, Hiſpanū, crediderunt. Sed manifeſtè falluntur, nā prædictus Luppus non Inſtitutor, ſed Reformator huius Ordinis fuit. Obiitque anno Domini 1433. anno 3. Eugenij IV. Quare dicendum eſt, quod ſi Ordo cœpit anno Domini 1383. iam dictus Luppus non potuit eſſe Inſtitutor, cum conſtet eum obiiſſe anno Domini 1433. Videatur Compendium Priuileg. Fratrum Minorum, & aliorum mendicantium. Fuit & alia Congregatio Eremitarum S. Hieronymi è Piſis, quæ originem habuit à B. Petro de Piſis, nobiliſſima proſapia de Gambacorta anno Domini 1380. quæ* E *Congregat. Eremitarum S. Hieronyj vocari voluit, tum ob incredibilem deuotionē, quam ſemper habuit erga hunc ſanctum Eccleſiæ doctorem Hieronymum, tum etiam vt hoc nomine inſigniti illius veſtigia ſectari, eius diſcipuli coronarentur.*

Et Luſitania.] *Eſt pars vlterioris Hiſpaniæ, quam nunc Portugalliam appellant. Scribit Plinius Luſum Liberi patris, ac Lyſam cum eo debacchantem, nomen dediſſe Luſitaniæ. Hæc Oceano occidentali alluitur, in qua eſt ciuitas Emerita. Luſitanum littus pollet gemma Ceranio, quod Indicis præferunt, & aduerſus vim fulgurum creditur opitulari.*

A

VITA NICOLAI EREMITÆ.

Ex Vincentio Belu.

Habetur lib. 31. Speculi Hiſt.

APVD Suitenſes montanos, quos Itali Suiceros appellant, haud longè à finibus Lucernenſium, in loco vaſtæ ſolitudinis homo ſenex vitam abſtinentiſſimā habebat, qui per annos viginti ſine omni corporali cibo vixit, quem fratrem Nicolaum appellabant, vir corpore aridus, ſiccus, exhauſtus, ſola cute neruiſque & oſſibus compactus.

Per ſpatium viginti annorū ab omni cibo corporali abſtinet.

Reuera hic homo quaſi cæleſtem vitam in ter- B ris egit immaculatam abſque ſorde: quamuis nonnulli eum glorioſum dixerunt, ſuamque vitam ad iactantiam interpretati ſunt, eoque mercedem accepiſſe prædicatunt. Sed ſunt iniqui iudices, qui non melius quæ occulta ſunt interpretantur, quam quæ patent. Cur virum calumnientur, qui longam vitam in arctiſſima paupertate, & ſolitudine duxit, qui nihil appetiuit, & nemini iniuriam fecit? Parua fuit merces tantis laboribus humana laus. Stultus eſt qui propter rumuſculos hominum ſuum corpus affligit, ſuumque gremium fraudat.

Pariter quoſdam obtrectatores.

Defenſio contra calūniatores.

Is ſanctus & iuſtus homo, qui auaritiam calcauit, honores ſeculi ſubegit, qui nullum ſuperbiæ fomitem oſtendit, ſola fiducia futurorum teneri C arbitratur, retributionemque theſauri cæleſtis expectare potius iudicatur. Iudicauit hoc perpetua hominis lætitia, quem nemo mœſtum vidit, ſed vultu ſemper eodem. Sciebat ſe mortali culpa liberum, bonis operibus, ac contemplationibus intentum. Potuit cum Paulo dicere: Gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Per Antiſtitem quoque Conſtantienſem approbatus, tandem ſenio ac viribus deficiens, eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopor; ſepultus in Eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis quieſcit, qui & finitimis populis nonnulla vaticinia prædixit.

Habet perpetuam lætitiā ſpiritualem, ob puritatem conſcientiæ.

Moritur.

NOTÆ.

D Fratrem Nicolaum appellabant.] *De quo plura ſcripſit Albertus Crantzius in ſua Metropoli. Porrò eius inſigne obedientiæ exemplum refert Carolus Bouillus in ſuis Epiſtolis. Nam iuſſus ab Epiſcopo Conſtantienſi poſtquam per ſpatium 20. annorum ab omni corporali cibo abſtinuerat, comedit vnius fruſtulum panis. Agit præterea de eodem Trithem. in Chronico Sponheim. Anno (inquit) milleſimo cccc87. 25. menſis Martij obiit Nicolaus ille famoſus Eremita in Suita, in pago Suitenſium, ſiue Suicerorum, non longè ab oppido Lucerna in ſolitudine vaſta, qui multis annis in magna paupertate, humilitate, & patientia in eadem Eremo ſtrenuè ſeruiuit, ſolitarius, & ante mortē ſuam per annos 20. continuè ſine cibo corporali vixit, quemadmodū hoc Epiſco-* E *pi Conſtantienſis, in cuius parrochia morabatur, & aliorum complurium fide dignorum teſtimonio compertum habetur. Spiritum quoque prophetiæ habuit. Magnus ad eum ex remotis regionibus peregrinorum fiebat concurſus. Hic homo Dei cum eſſet omnium literarum penitus ignarus, intellectu tamen ſcripturarum mirabili ſuauitate vigebat: dabatque ad interrogata quorumlibet eruditorum reſponſa, non ſecus ac ſanctus ille Antonius Eremita, quamquam non omnes paſſim ad colloquium ſuum admittebat, niſi quos cognouiſſet diuino Spiritu ad loquendum concitari. Denique fertur miraculis coruſcaſſe. Hæc Trithemius.*

Habetur in Aurea Roſa, in Tractatu 2. feria quinta, infra octauas Paſcha.

VITA BEATI ELIÆ EREMITÆ.

Ex Sylueſtro Prierate viro doctiſsimo, profeſsione Dominicano.

ANNO Chriſti milleſimo treceoteſimo ſeptuageſimo, Sanctam Baumam, ſeu Italicè Balmam, id eſt, anrrum, in quo Magdalena pœnituit, quidam mercator Tuſcus deuotionis gratia viſitauit: qui inde diuino ſuceenſus amore regreſſus io patriam, ſuæ viæ itinerarium vulgari metro confecit: pulcherrimè, veridicéque deſcribens, & loca, & reliquias omoes quæ in Sancto Maaimino, in Maſſilia, Arelate, Auenioni, & reliquis locis vicioioribus continentur: iuxta ca quæ oculis noſtris inſpeximus. Se quoque præſente fratrem Eliam, Ordinis Prædicarotum, qui Magdaleoæ longo tempore, id eſt, annis 86. in S. Bauma ſeruierat, multa quæ ſubinferam reuelaſſe, & poſt paululum viram finiuiſſe teſtatur. Huius opuſculũ ad me per venerabiles partes Ordinis noſtri, fratrem Petrum Vermenſem, Prioremque Brixiẽſem, & fratrem Ioannem Fabrianenſem, diuini verbi præconem, à fratre Onoftio Florentioo, à quo ſe illud habuiſſe aſſeuerant, deuenit.

Annis 86. Elias ſolitarius vixit.

Igitur viſitatis teliquiis & ſpelunca, dum conſolatus mercator diſceſſum meditaretur: fratres, (penes quos gratiam fotiè inuenerat) eum B. Patris Eliæ ſermone amplius conſolari voluerunt. Cumque manibus frattum beatus pater Elias delatus fuiſſet: (nam totus contractus, nihil ferè præter linguam habuit vitam participans) viſos peregrinos dulciter ſalutauit, ac fratri ſe deferenti ait: Ad locnm meum me deferas, quia ſecreta Dei voio reſerare quæ tacui. Locũ verò ſuũ dixit eũ in quo orationem faciens, in ſpelunca ſuper petra, in qua nocte Magdalena quieuit, ſtare conſueuerat. Pro hoc verò ſciendum eſt montem eſſe in Prouincia, ab oriente Niciam, ab occidente verò Maſſiliam, & à meridie mare, & à ſeptẽtrione habenrem Auenionẽ. Hic ad altitudinem trium millium paſſuum aſſurgit. Et deinde iubam, ſeu criſtam gerit lapideã: ab occidente io orientem, decem millibus paſſuum, & eo amplius extenſam: quæ ab occidente ſic præciſè ceroitur, vt murum vaſtiſſimum dixeris. Nam ad inſtar ferè duarum præcelſarum turrium eleuatur. In rupis huius radice ſpelunca eſt eleuata, quãtum magnus, imò maaimus iactus eſt lapidis: ore proſpiciens occidentem, & clibani formã præ ſe ferens. Ante os ſpeluncæ eſt breue ſpatiolum: intus verò ad læuam intrantis, & ad ſpeluncæ mediũ, lapis à ſolo ſurgens, in cumulum eleuatur, & paulatim ac ſenſim verſus interiora ſpeloncæ euaneſcit, inter quem, & extrema ſpeluncæ, fõs pulcherrimus paret, frigidiſſimus tactu, & guſtu dulciſſimus, nunquam deficiens, & nuoquam pateoter ad extra proſiliens.

Deſcriptio S. Baumæ ſeu antri in quo B. Magdal. pœnituit.

Super eo lapide Magdalena & contemplatiooi, & quieti nocte vacabat: (vt cõmunis fama, & imago ibi quaſi Magd. apertis oculis quieſcentis, B. Maximino auctore, repoſita teſtatur.) Vnde cum tota ſpelunca interdum guttulis generari humoris humectetur: lapis ille ſolus (vt dicitur) omni tempore immunis ab iniuria ſtillicidij cõſeruatur. Huc igitur dum pater Elias fuiſſet delatus, ſequentibus peregrinis, & ad lacrymas ſanctitatis eius aſpectu concitatis, ait. Fratres dies venit, & hora mihi diu expectata mortis. Igitur quæ ad B. Magdalenæ gloriam, & veſtræ ſalutis augmentum enarro, percipite. Cum B. Magdalenæ ſeruiturus deſertum iſtud, & rupem horridam petiuiſſem: exacto hic mẽſe, ſolitudinem faſtidiens, pœnitui, & diſceſſum tacitus cogitaui. Quadam igitur nocte, cogitatibus agonizans, ſubito inſtar crucis montem hunc lapideum in partes quatuor diuiſum inſpexi: atque mihi quatuor mundi partes, Oriens, Occidens, Meridies, & Seprẽtrio patuere, & cælum ſurſum, abyſſuſque deorſum. Igitur timore perterritus in terrã excors cecidi. Cumque verbis quibuſdam dulcibus eleuatus, ſpiritum collegiſſem: toto corde Magdalenam in auailium aduocaui. Hæc ſtatim affuit tam ſereno, & radianti vultu, vt in eam intendere non poſſem, operta capillis, & nuda brachia, ac pedes floribus redimita, dicens: Inconſtans ac rudis, te propter apertus eſt mons, & te propter ego aſſum, & per me, (modo velis) tua anima in æternam vitam dirigetur. Tu hic à meo ſeruitio diſcedere cogitaſti, ſed audi quæ dicã, & demum age quæ libet.

Præmonuit obitum ſuum Elias.

Apparet ei B. Magdalena, narratque omnem vitã ſuam.

Vt noſti, (inquit) è Hieruſalem Maſſiliam multi Deo volente, & naui ſubuehente deuenimus. At vbi Maſſilia, & pars non modica regionis, Chriſti fidem ſuſcepit, iamiam circa nos humanus fauor, & inquietudo creuerunt: vt hominum conſortia fugere cogitarim. Rapta verò diuinitus, ſub huius antri fui ore depoſita. Cumque hinc inde per locum mihi à Deo paratum lumina direxiſſem, dracooem quem mea ſoror Martha occidit, repentè inter lucem & tenebras aſpexi: cuius horrorẽ ſufficienter exprimeret nemo, erat enim bubalo maior. Vidi & omois generis viperas. De hoc monſtro de quo ſic loquitur Magdalena, Vincentius dicit in Speculo hiſtoriali, quod draco monſtruoſus extiterit: anterior enim pars ferales erat: poſterior piſcea, & viperea cauda, fuit magno boue maior, & prolixo equo prolixior, caput leooionm habuit, iubas equinas, pedes ſenos, & vngues vrſinos. Fortitudine & ferocitate duodecim creditur ſuperaſſe leones. Fuit ea Leuiathan ſerpente maritimo & bonacho animali generatus, in ponto Galatiæ Aſiæ, in quo ſunt eiuſmodi monſtra. Per mare autem venit ad Rhodanum fluuiũ: per quem ad ea loca aſcendit, io quibus fuit occiſus. Hæc omnia ille.

Forma horribilis Draconis quem S. Martha occidit.

Non eſt autem mirum ſi in ſpelunca verſabatur Magdalenæ, quia in medio eſt deſerti vaſtiſſimi: quamuis tamen diabolica fortaſſis inuidia id actũ ſit. Subitò igitur, ioquit Magdalena, me apparente in ſpelunca, & draco & viperea multitudo excitantur in me, oculis ac ſibilis ſuum furorem præ ſe ferentes. Nam viperæ quidem inniaæ caudis, pectoribus aſſurgebãt: ſed draco omoibus immanior, ita me conterruit, vt timerem eius aſpectum, imò nec ferre poſſem. Heu me tunc (inquio) Ieſu mi, niſi mihi ſtatim affueris, aut deuorabor, aut pauore ſpiritum efflabo. Contraxit tunc ſubitò Draco caput quaſi me non curaret, ſed denuo ſtatim extenſo ac dilatato vaſtiſſimo gutture, & concuſſis alis, me deuorandam inuaſit. Cumque iam degluciendam in ſua ora trax iſſet: quia lingua non poteram, ſic ſum profundo & ſecuro corde locuta: Dulcis amor Ieſu, triſtemne ac ſolam in deſerto, poſt innumera tua dona, me draconis eſcam feciſti? Tunc ſubitò Angelus de ore draconis eductam, me allocutus eſt dicens: Beata quæ fidem tenes, ac Draconem calce percutiens: Egredere, inquit, hinc Draco, & omnes viperæ tecum. Ac ſic repentè ſe dedit Draco, & reliqua turba, præcipitem, & volãs ac peditans, & deſertum adiuit: in quo illum ſoror mea Martha ſuperauit.

Liberatur ab Angelo de ore Draconis B. Magdalena.

Igitur

Igitur Angelus Michaël ſpiritum efflaoit odoriferum, qui io flammam conuerſus totam baumain lambens, immundas & fœtidas viperarom feces abſumpſit, & locum omnem mundum ac redolentem effecit. Deiode verò in me conuerſus; Deus (inquit) quem tantum ô Magdaleoa concupiſcis, & ſemper habes, te vult huuc locum lacrymis irrigare profuſis, vt futuris ſæculis exemplum pœnitentiæ perpetuo fias. Remanſi eo diſparente perterrita, & loco loſtrato, hominibus inuium aſcẽſum deſcenſumque rupe vetante cognoui. Tunc amoris dulcedine ad lacrymas reſoluta, me ad terram proſtraui, adorans ac dicens: Gratias tibi Chriſte ago, quod me omni mea affectione repleſti. Sed oro fontem in rupe hac exhibeas deprecanti. Crepuit ſtatim ſub meis oculis immane hoc ſaxum, & quas cernis, Elia, aqoas, è duro cilice ſcaturiere. Cumque ante ipſum limpidiſſimum fontem genu flexo, gratias Chriſto agerem, ecce pluſquam mille ſpiritus vidi in ſpeluncæ dextera ſtetiſſe, verba ſuauiſſimi amoris Hebraica lingua decantantes. Cum igitur poſtremo ſubintuliſſent, uoo expedire animæ tam aſſiduam orationis frequentiam, eleuatis oculis, plenum aërem foras ſpeluncam ex ſimilibus inſpexi. Igitur eum eos dæmones fuiſſem ſuſpicata, & Ieſum nimiũ territa acclamaſſem, repentè cum ſuis militiis Angelorum Michaël affuit dicens: Adſum Magdalena, ne timeas. Et congrediens cum malignis ſpiritibus, eos omnes in fugam compulit. Crucem verò in ore ſpeluncæ Angelus erexit dicens: Caue ne extimeſcas in poſterum, quia cuſtos tui altiſſimus.

B. Magdalena pœnitentia exemplũ.

Precibus Beata Magdalena è ſaxo impetrat fontem.

Apparet S. Michael B. Maria Magdalena.

Igitur ante Crucem eo diſparente tunc iacui, deinde, collectas duas radices io ipſo ore ſpeluncæ comedi, & aquam de fonte bibi, & deinceps humanum aliquid non guſtaui. Crucem deinde rurſus complexa, ea die ac nocte ſequenti orans, orto ſole, viſum ad Crucem ipſam leuaui coloris, vt videbatur, cryſtallini, & radiis fulgentibus coruſcam. Cumque in me vehementiſſimi amoris flammam perſeoſiſſem, ecce tam læta & iubilans Angelorum turba affuit, vt æternam vitam in hoc antro crediſſes. Repente igitur ab his ad infernalia loca delata pœnarum genera, & punitorum turmas inſpexi. Cumque ad loca Purgatorij ventum eſſet, tanta dulcedine me ſpiritus deuoti circumſteteruot, vt mihi viderer eſſe in patria, & cum magna teneritudine dixerunt: Ora pro uobis Magdalena noſtra. Quibus ego, vtinam (inquio) veſtra voluntas per me impleatur. Animaduerto quantum vobis auxilij ſit opportunum. Deinde verò ad Crucem iterum repoſita, mihi Angelus ait: Quanto tempore tuus, ac noſter amor Ieſus in terris te propter euixit, tanto tu quoque in hac ſpelunca moraberis.

Vides pœnas damnatorum & in Purgatorio exiſtentium.

Steti igitur eo diſparente ad Crucem orans, & Chriſtum ſalutem meam contemplabar, Omni igitur euoluto die, Angelorum affuere militiæ, & me tam ſublimem in aëra ſuſtulerunt, vt cæleſtes audierim reſonare melodias, quod abinde citra ſepties ſemper infra diem & noctem effecerunt. Frigus ac gelu, igne ſoccenſa, iam non curabam. Cumque meæ veſtes paulatim vetuſtate deciderent, paulatim quoque diuina pietate mei creuere capilli. Cum verò iuxta Crucem nocte dieque flerem, cum lauandi vultus gratia fontem petioiſſem, obuium mihi humana forma Ieſum, me his verbis alloquentem vidi: Te propter, Maria, loca iſta conſtitui. Circumſteterant cæleſtes militiæ Regem ſuum, florum ſerta geſtantes, & oliuarum palmarumque ramos tenentes in manibus. Et ecce reſplenduit

Apparet B. Magdalena Chriſtus Dominus.

A ſubito aſſumpta humanitas, & ſeipſũ ad inſtar ſui, cum eſſet in monte Thabor, Salua or transfigurauit, adeò vt me oculos inflectere tanta Maieſtas impulerit. Me qoidem ad vultum dilectum oculos attollere dulcis amor ioflãmabat, ſed minimè valui. Cumque mecum multa contuliſſet, illapſus eſt cælo, & quoad vixi centies ac decies me in ſpeluoca ſua pietate viſitauit.

Itaque Elia, tibi conſulo, teqoe rogo, vt in hac rupe Chriſti laudes exoluas, quo te ad vitæ potiũ tandem adducam. Sterilem locum ſola ac nuda ego adiui, tu verò fratrum habes ſolatia, & victui, veſtituique abundanter opportuna. Igitur de perſeuerantia cogita. His dictis, ab oculis meis (inquit B Elias) Magdalena euanuit, & ego in hanc vſque horam omnibus hominibus prædicta celaui. Quibus dictis, poſt horulam beatus ille pater expiraoit, ſtatimque ipſæ campanulæ in ea rupe ſuſpenſæ, nullo hominum mouente, iubilarunt & perſonuerunt. Omnia hæc ex dicto libello fideliter aſſumpſi.

Gloriosè migrat ex hoc mũdo Elias, quo defuncto campanæ diuinitus pulſantur.

N O T Æ.

Elias.] *Meminit eiuſdem Surius tom.4.22. Iulij, vbi fuſius ſupra ſcriptam hiſtoriam recenſet.*

Magdalena.] *De qua Mart. Rom. cum Baronio 22. Iulij. Agunt & de eadem Græci in Menologio. Multa apocrypha leguntur, quæ omnino ſunt reiicienda, in pri-* C *mis libellus de eius acceſſu ad Senatum Romanum, vt Pilatum de nece Chriſti poſtularet iudicio, & alia huiuſmodi, nobis inſulſa viſa. Fuſius agit de ea prædictus Sylueſter Prierat. in Aurea Roſa, in expoſitione Euangelij feria quinta infra octauas Paſchæ, vbi enarrat quomodo Carolus Rex Siciliæ 2. & Comes Prouinciæ, circa annum Domini milleſimum ducenteſimum ſeptuageſimum, à B. Magdalena miraculosè liberatus ſit, dum bello nauali cum Rege Aragonum congreſſus, victus & captus, & apud Barcinonam moriturus, diro carceri mancipatus fuiſſet. De ea etiam agunt Vincent. lib.8. c.102. & ſequentibus, Petrus in Cat. lib.6. c.124. Claudius à Rota in Hiſtoria Lõbardica. Sigebertus, (vt refert Baronius in Notis Martyrologij) agens de eius tranſlatione* D *anno Domini 745. hæc compendiosè deſcribit. Perſecutione poſt lapidationem protomartyris mota, Maximinus vnus de 72. diſcipulis ad Gallias tranſiens, Mariam Magdalenam ſecum adduxit, & eam apud Aquenſem vrbem, cui præſidebat, ſepeliuit defunctam. Aquenſi verò vrbe à Sarracenis deſolata, corpus eius à Gerardo Comite Burgundiæ, ad cœnobium Viſeliacum à ſe conſtructum transfertur. Quamquam aliqui ſcribant, quod illud apud Epheſum quieſcat, nullum ſuper ſe tegumen habens. Hæc Sigebertus. Fuit etenim Græcorum opinio, quod corpora Mariæ Magdalenæ & Lazari quieſcerent Epheſi, vnde Cedrenus in Comp. hiſt. in Leone Imperatore Baſilij filio hæc ait. Condidit templum S. Lazaro ſacrum, inque eo Lazari & Magdalenæ reliquias Ephe-* E *ſo allatas depoſuit. Hæc Cedrenus in Comp. hiſt. in Leone Philoſopho: ſed Latinis magis aſſentiendum eſt. Nam & antiqua traditio, & libri M S. & miracula ſatis docent Magdalenam, Martham, Maximinum, &c. veniſſe in Gallias, & ibi obiiſſe, nempe in Prouincia, nam eorum reliquiæ quotidie aduenantibus oſtenduntur.*

VITA B. GERARDI EREMITÆ.

Ex Ioanne Brugmanno Franciſcano.

FVIT in partibus Hollandiæ ſancta quædam virgo Lyduuina nomine, quæ per ſpatium triginta, vel circiter aonorum grauiſſimis morbis afflicta fuit, & nihilominus magnis & ſtupendis

Habetur in texta cum vita S. Lyduuina apud Moſandrum.

 mira

miraculis, & reuelationibus à Deo fuit illuſtrata. A dum illam dolere mortem eorum quos diligit, atque idcirco ſuſpicor & ego diuinas illi reuelationes & conſolationes ad tempus ſubductas. Oro autem vt ſi in reditu iter facias per Hollandiam ex hac Virgine perquiratis primùm quot annos detriuerim in hac ſolitudine, deindequa ætate fuerim cum hoc vitæ genus ſuſciperem. Poſtremo quid cauſæ ſit quod eius grata præſentia per hos dies frui non licuerit.

S. Gerardi patria.

Iuuenis igitur quidam, Coloniæ Agrippinæ natus, Gerardus nomine, cum mundi huius vanitatem, & carnis illecebras fugere decreuiſſet, ad Lyduuinam venit conſilium ab ea petiturus, qua id ratione faciendum ſibi putaret.

Conſilij quærendi gratia ad S. Lyduuinam venit.

Eum vt fuit illa intuita, valde lætari cœpit, ita vt nouum induere ſpiritum videretur. Cum ergo inter ſe de rebus ſpiritualibus loquerentur: Gerardus ait ad eam. Vellem Lyduuina vitam ducere ſolitariam, & eſſe in aliqua regione, vbi procul ſemotus ab hominum conſuetudine vni Deo vacarem. Et quidem mihi placet Ægyptus, ſed vereor ne videar tētare Deum, dum non ſuppetunt vitæ neceſſaria. Et ſic fertur Lyduuina reſpondiſſe tanquam conſcia futurorū. B Ne quæſo timeas dilecte frater, ſed accepto virili animo, primum ad patientiam te præpara. Cum enim te in illam vaſtam ſolitudinem abdideris, parum probaberis initio, ſed antequam tertio die ſol occumbat, tenuem percipies alimoniam, eaque in dies augebitur. Iam manum ad aratrum miſiſti: caue ne retrahas eam, ne velis parum conſtans athleta haberi.

Hortatur inuenem S. virgo ad ſanctū propoſitū proſequendum.

Pergit in Ægyptum S. Gerardus vitæ ſolitariæ ducendæ gratia.

His Virginis adhortationibus factus eſt Gerardus ad ardua quæque pro Chriſti amore toleranda alacrior. Deinde valedicens ei, in Ægyptum profectus eſt cum ſociis quibuſdam. Qui tamen vt viderunt horridam ſolitudinem, ferarum inuſitata contubernia, penuriam panis, relicto Gerardo C diſceſſerunt. Gerardus verò ſibi in arbore ſedem conſtituit, & multum in vera pietate proficiens, ſicut Lyduuina prædixerat, cæleſtis alimoniæ augmenta percepit, & Angelicis colloquiis perſunctus eſt. Interim cæleſtibus vacans contemplationibus, ſæpius in ſpiritu Lyduuinam videbat. Accidit autem vt Lyduuinæ frater moreretur, & aliquandiu ſolitum mentis non pateretur exceſſum. Cauſa fuit dolor paulo immoderatior ob fratris ſui obitum ſuſceptus, quem illa impenſe amabat, quod ſeni patri fidus, & in ipſam admodum officioſus fuiſſet. Igitur humani aliquid paſſa, gratia illa ſoliti raptus, ad tempus caruit.

Socij eo relicto diſcedunt.

Sedem ſibi delegit in arbore.

Diuinitus paſcitur.

S. Lyduuina paulo immoderatiùs contriſtata de morte fratris, conſuetos mentis exceſſus amittit.

D Ea tempeſtate quidam Anglorum Antiſtes, peregrinationis ergo, terram Sanctam, & montem Sina, aliaque ſanctorum loca viſebat, perueniteque etiam in Ægyptum: vbi cum cellam Gerardi in alta & frōdoſa vidiſſet arbore, primo obſtupuit: deinde ſumpta fiducia, rogauit eum vt ad ea quæ ſibi propoſiturus eſſet, reſponderet. Ille verò ſuperne deſpiciens loquebatur cum eo, & ſociis eius. Erat autem craſſo valde corpore: ſed vultu Angelico. Dixit ergo Epiſcopus reuerenter. Dic nobis Abba primum, quandiu hic delitueris, deinde quo cibo vtaris victitans inter feras belluas. Tertio, num quiſquam tibi cognitus ſit, qui nullo veſcatur alimento corporeo. Reſpondit ille. Duodecim annis nullum hic ego degens vidi hominem, cælitus E mihi (vt olim filiis Iſraël) panis ſuauiſſimus. Porrò apud Batauos Schiedami, Virgo eſt corpore morbido, quæ nullam neque eſcam, neque potionem admittit; eaque me longè virtute antecellit, & Chriſto propter patientiam ſimilior, atque gratior eſt. Sed & illa tamen ſatis admirari non poſſum, quod cum ſoleat vna mecum rapi ad cæleſtia, iam diebus aliquot eius præſentia careo, nec eam certo illo gradiri quo ſolet in huiuſmodi mētis exceſſu, à me videri. Ait verò Epiſcopus. Quæſo dicas nobis, qua cauſa fieri tu putes, vt abs te non videatur? Scio, inquit ille, permittente id Domino pro eius tuenda humilitate, plus æquo inter-

Quidā Epiſc. Anglorū loca deſerta Ægypti viſitās, S. Gerardum inuenit.

S. Gerardus craſſo valde eſt corpore.

S. Lyduuina per multos annos ab omni prorſus cibo & potu abſtinuit.

Poſtquam autem illi audierunt virum, ab eo receſſerunt. Cumque longis dimenſis itineribus in Hollandiam veniſſent, Lyduuinæ indicarūt quæſtiones ab eo motas: ad quas illa ſic reſpondit. Dicam id quod ſentio, ſed ſaluo meliori iudicio. Fuit ille decem & ſeptem annos in Eremo, annos fuit natus nouendecim, cum in eam ſe contulit, ego verò dum hic verſor inter homines ſeculares, velim nolim, mundana audio. Non eſt igitur mirum ſi interdum aſpergor puluere, & à cæleſtium contemplatione retardor, atque ille me præſentem non conſpicit, qui ab hominibus remotus, mente in cælis habitat. Fateor nihilominus reuerentiæ tuæ, me plus nimio afflictam fuiſſe morte fratris mei, & eam ob rem non immerito ſubtractos mihi illos mentis exceſſus. Hac Virginis oratione Epiſcopus, cum duobus comitibus ſuis, non mediocriter ædificatus, gratias ei egit, & precibus illius ſe commendans lætus abſceſſit.

Qua ætate S. Gerardus in Eremum perrexit, & quādiu ibi vixit.

De hoc Gerardo Eremita poſtea Lyduuina dicere ſolebat, colli eius pinguedinem in veſtis oram extrinſecus ſe diffundere, & neque ſedere, neque iacere commode eum poſſe, ſed magna temporis parte, nocte ac die, in genua incumbere. Abiiſſe autem è vita, (vt ab Angelo didicit) anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo viceſimo ſexto 12. Calend. Octobris, ſeque vidiſſe ſpiritum eius in cælos euolantem.

Nota de magna corporis pinguedine B. Gerardi.

Quo anno mortuus.

NOTÆ.

Gerardus.] *Præter Ioannem Brugmannum Franciſcanum, agit de eo etiam Iacobus Moſander Carthuſ. in vita S. Lyduuinæ tom. 7. Surij. Meminit eiuſdem Zachar. Lippeolo in vita ipſius Lyduuinæ. Fuerunt & alij eius nominis Gerardus Epiſc. Canad. & martyr, Gerardus Abbas Broniensis, Gerardus Epiſc. Matiſc. de quo agit Iacobus Seuertius in Chronol. Epiſc. Matiſc.*

VITA S. FRANCISCI DE PAVLA

Ordinis Minimorum Inſtitutoris.

Ex 2. tom. Surij.

FRANCISCVS Paulæ, quod eſt in Calabria oppidum, humilibus, & honeſtis parentibus natus eſt ſingulari Dei munere. Ipſi namque cum ſine prole multos annos in matrimonio viuerent; tandem voto piè facto, & precibus S. Franciſci Aſſiſinatis, filium ſuſceperunt, quem propterea Franciſcum quoque appellauerunt. Is porro aduerſus mundum, carnem, & dæmonem fortiter dimicando, inter cæteros Ieſu Chriſti athletas, admirandis virtutum exemplis, meritiſque ſanctam Eccleſiam decorauit. Puer igitur in ſortem Domini electus, decimum & tertium circiter annum agens, magnam veræ pietatis ſpeciem præbuit; in Eremumque ſecedens annos fere ſex, ibi victu aſperam, ſed meditationibus ſuauem & cæleſtem vitam duxit. De eius ſanctitate cum celebris fama eſſet, ideoque multi ſe ei in diſciplinam tradidiſſent: inde, vt aliis prodeſſet, exire

S. Franciſci educatio ſancta.

Degit in Eremo in maxima auſteritate.

coactus

Eccleſiam ædificat.

coactus eſt. Quare prope Paulam ſuis manibus ac A laboribus magnis Eccleſiam ædificare aggreſſus, aliorum eleemoſynis adiutus, opere formaque notabili perfecit, atque in ea, quanto maius ædificium extruere volebat, tanto altiùs iecit fundamenta Ordinis ſui.

Inſtituit Ordinem Minimorum.

Fuit autem mirifica in loquendo gratia, ita vt nullus vnquam ad eum acceſſerit, quin mellifluis eius verbis delectatus, & incredibili quadam ſermonis dulcedine captus, & quaſi diuino ſpiritu repletus ab eo receſſerit. Humilitatem etiam eius, inſtituti per eum Ordinis cognomentum oſtendit. Quod vt is omnium minimus eſſe volebat, ita Minimorum dici cenſuit & inſtituit. Eiuſdem etiam Ordinis Inſtitutor, & Generalis Corrector exiſtens, B omnium ſe infimum quoad poterat exhibebat, & ad omnia etiam ſeruilia opera, vt & cæteris humilitatis præberet exemplum, deſcendere non dedignabatur.

Eius maxima charitas & humilitas.

Quippe diſcipulis ſuis diſcumbentibus miniſtrabat, ſæpeque Eccleſiam verrebat, altaria mundabat, ac paramenta, & alia ad diuinum cultum neceſſaria componebat: aliorumque fratrum, etiam nouitiorum indumenta propriis manibus abluebat. Et cum iuuenis adhuc eſſet, Calabriamque incoleret, nunquam niſi nudis pedibus, etiam per glacies, niues, montes, & acuta ſaxa, veptes ſpinaſque incedebat, nullamque ex eo etiam grauiſſimo ſæpe pondere preſſus, læſionem in pedibus patiebatur: ipſum ſæpius ignem nudis pedibus con- C culcaſſe, ac ignitos candenteſque lapides manibus portaſſe liquido conſtat.

Nudis ſemper pedibus incedit.

Admirabilis porro erat eius vitæ auſteritas, quæ propterea admirabilior cenſenda eſt, quia in pueritia, adoleſcentia, ſenectute, & decrepita eius ætate, inter labores, vigilias, ieiunia, abſtinentias, innumeraſque corporis macerationes, eundem pene viuendi modum ſeruauit.

Abſtinentia eius maxima.

Pane tantum, & aquæ potu ſemel in die poſt ſolis occaſum ſe reficiebat. Ad panem, ſi quãdo corpore vires deficerent, adhibuit olera, & legumina, aut piſciculos, aut eiuſmodi obſonium, quo veſci in Quadrageſima licet. Quadrageſimalem autem hanc vitam vt fratres ſui Ordinis omni tempore ſeruarent, quarto eos voto D deuinxit. Caſtitatem perpetuo coluit, humi cubans, ſe noctu flagris verberabat, laneo rudique panno veſtitus erat.

Claret miraculis.

Eius porro ſanctitatem miraculorum etiam magnitudine teſtatam Deus fieri voluit. Dæmones enim effugauit, cæcorum oculos, mutorum ora aperuit, morbos inſanabiles curauit, mortuoſque ſuſcitauit. Quorum quidẽ miraculorum fama cum iam per totum fere orbem vagaretur, & ad aures fælicis recordationis Pauli 2. perueniſſet, Cubicularium quendam ſuum ad bonæ memoriæ Pyrrhũ Archiepiſcopum Cuſentinum miſit, mandauitque vt ipſe ſuper miraculis huiuſmodi ſe diligenter informaret, ac deinde ipſum de veritate certiorẽ red- E deret. Qui quidem Archiepiſcopus Pontificis mãdato parere deſiderans, ac neminem habens qui talia melius quàm ipſemet Cubicularius explorare, fideliuſque referre poſſet, eidem ſuaſit, vt ipſe cũ ſocio quem ei adiunxit, ad dictum beatum virum ſe conferret, ac de illius miraculis, & fama huiuſmodi plenam informationem caperet. Cubicularius Archiepiſcopi fretus cõſilio, hominem adiit, & cum inter ſalutandum dicti beati viri manũ oſculari vellet, ille omnino renuit, cumque rogauit, vt ſibi potius manum deoſculandã porrigeret, aſſerẽs id multo iuſtius, & conuenientius fore, eo quod ipſe Cubicularius 33. annos iam Preſbyter eſſet.

Habet ſpiritum propheticum.

A Quod Cubicularius memoria repetens, vbi id verũ eſſe cognouit, miratus eſt hominis ſpiritum, & cum eo ad colloquium in cameram conceſſit, vbi cum primus ſermo de tam ardua difficilique vita fuiſſet, vt eam nulli niſi robuſto & valido tolerabilem fore Cubicularius aſſeueraret, beatus pater, audito eius verbo, igni appropinquans, ardentes prunas abſque læſione manibus arripiens dixit: Qui perfecto corde Domino ſeruiunt, omnia creata illis obtemperant.

Ardentes prunas illæſis manibus portat.

Exterritus ille eo miraculo veniam petiit. Cumque eius pedes humiliter oſculari vellet, ipſe beatus id recuſauit. Olim etiam vir nobilis Iacobus de Iazlia Baro terræ Bellimontis, cum acerbiſſimo, atque grauiſſimo, & pene inſanabili B apoſtemate longo tempore in crure laboraſſet, inſigneſque medici & chirurgi in eo nihil proficerent quin vlcus illud ingraueſceret, omnibuſque remediis adhibitis, iam in deſperationem ſalutis res adducta eſſet, tandem dictus Iacobus fama ſanctitatis & miraculorũ beati viri qui tunc Paulę degebat adductus, ad eum non ſine magno labore acceſſit, illique plagam detexit, & ſe deuotiſſime commẽdauit. Primum ſi quidem ipſi beato & omnibus qui adſtabant, vlcus graue & miſerabile, ac pene inſanabile viſum eſt, illum tamen beatus admonuit, vt in Deo fidem firmaret, & certam ſpem haberet, quia ſanitatis gratiam conſequeretur. Ac ſtatim vnum ex ſuis fratribus miſit, qui aliqua fo- C lia herbæ, quæ vngula caballina dicitur, & ibi naſcitur, colligeret, & cum ipſis foliis certos pulueres quos in cella ſua beatus ipſe retinebat, ſibi afferret. Dum frater ille mandata exequitur, beatus vir ad propinquam Crucifixi imaginem conuerſus, orauit, vt Baroni in ſuæ diuinitatis gratia confidenti, miſericordiam ſuam aperiret. Nec multo poſt foliis ac pulueribus huiuſmodi ſibi vt iuſſerat apportatis, facto ſigno Crucis, aliquantulum de ſuis pulueribus vlceri impoſuit, illudque tribus ex foliis prædictis cooperuit, & omnia circumligauit, in Domino ſpem reponens, quod ſanitatem recuperaret. Illi ergo benedicens, iuſſit vt ilico ſuam repeteret domum ad quartumdecimum D fere lapidem inde diſtantem.

Sanat vulnus incurabile.

Qui cum aliquandiu equitaſſet, ad vxorem ſuam Ioannam, quæ illum ſemper in eo itinere comitata fuerat, conuerſus, mihi videtur, inquit, quod ſum ſanus, quia acerbũ illum dolorem, & peſſimum fœtorem amplius non ſentio. Et cum iam certum monticulum ſupetaſſent, Iacobus auide cupiens intelligere an poſſet ambulare, ex equo deſcendens, propriis pedibus ambulare cœpit, & calce terram percutiens, nec aliquid doloris ſentiens, ſe liberum, & ſanum intellexit. Deo igitur, & beato Franciſco de Paula gratias agentes coniuges, voti compotes ad propria rediere.

Dum quidam Antonius Architectus, ad domum E Paterni fabricam acceſſiſſet, & beatus vir pro cibo illi miniſtrãdo, vt nonnullæ fabæ coquerẽtur, cuidam fratri iuniori inibi exiſtenti mandaſſet, frater ille ollam cum fabis & aqua frigidis in coquina cineribus ſuperpoſuit, oblituſque ignem, quo culina carebat, foras diſceſſit. Sed cum vir beatus, dictas fabas iam coctas eſſe credens, vna cum hoſpite in culinam veniſſet, nulluſque ibi ignis adeſſet, dictus Antonius ſubriſit de dicti beati præcepto, & eius ferculo, quod nondum coqui cœpiſſet. Cui vir beatus ferculum paratum eſſe reſpondit, tetigitque manu ollam ipſam, quæ illico feruere viſa eſt, ſtatimque fabæ coctæ fuerunt, ita vt inde Antonius prandium ſumere potuerit.

Inſigne miraculum.

Idem etiam beatus vir die quadam more ſolito Miſſam audire cupiens, Eccleſiam ingreſſus eſt. Cumque tunc Eccleſiæ lampas accenſa non eſſet, & aliqui ex his, qui ibi Miſſæ audiendæ cauſa aderant, ignem foras quæſitum iuiſſent, illumque iam adferrent, vir beatus chordam lampadis accepit, vt eam deduceret. Illa verò in medio deſcenſu, abſque aliquo igne, miraculoſe accenſa effulſit, ex quo circumſtantes candelas pro Miſſa tunc celebranda deuotiſſime accenderunt.

Lampas diuinitus accenditur.

Dum Paulæ Ordinis ſui Monaſterium ædificaretur, & calx in fornace coqueretur, accidit, quod vel propter nimium ignem, vel aliam cauſam fornax ipſa ruinam minaretur. Tunc illius Magiſtri nullum penitus remedium adhibere ſcientes, ad beatum virum pro auxilio recurrerunt, eique periculum expoſuerunt. Qui ait illis: Per charitatem, ad collationem ſeu prandium eatis, mihique curam fornacis relinquatis. Quibus diſcedentibus, ipſe ſtatim Crucis ſigno facto, intrepide dictam fornacem ardentem intrauit, ac illam ſolus reparauit, indeque illæſus & incolumis exiuit.

In fornacem ardentem illæſus ingreditur.

Cum à quodam fratre Antonio Ordinis Minorum profeſſore, viro doctiſſimo, integerrimæque vitæ, idem beatus vir etiam in publicis prædicationibus carperetur, quod videlicet tam imprudens eſſet, vt ſimplex laicus, & literarum penitus ignarus, quibuſdam herbis ægrotis ſalutem promitteret: accidit vt idem frater Antonius ab aliis dicti Ordinis Minorum fratribus ad eundem beatum miſſus fuerit, quatenus eum de præmiſſis redargueret. Qui cum ad eum veniſſet, & magnis illum contumeliis affeciſſet, increpaſſetque eius ignorantiam & craſſitudinem, vir Dei conſtantiſſimus, patientiſſimuſque, tot conuitiis & iniuriis nullatenus fractus, ac nec commotus quidem fuit, ſed foco appropinquans, ardentes titiones nudis manibus accepit, eoſque ſtrictè compreſſit, ac manifeſte oſtendit in Dei virtute omnia fieri poſſe. At ille prudentiſſime conſpiciens hominis ſimplicitatem & fidem, omniaque ab eo diuina gratia, & ardentiſſimo fieri ſpiritu, eius pedibus aduolutus, illoſque arcte complectens, oſcularique ſatagens, veniam ab ipſo humillime poſtulauit; neque inde ſurrexit, donec ab eodem beato patre benediceretur. Quo factum eſt, vt qui antea in illum publicè maledicta plurima congeſſerat, proprium confeſſus errorem, beati viri ſanctitatem dignis veriſque poſtea laudibus merito efferret. Sed illud non eſt omittendum, quod Siciliæ fretum ſtrato ſuper fluctibus pallio ſuo, in eo quaſi pedibus niſus, cum ſocio tranſmiſit, admirantibus nautis, à quibus in littore relictus erat, quia nihil habuerat, quod pro naulo ſolueret. Prophetico ſpiritu multa futura prænunciauit. His aliiſque in vita & poſt obitum miraculis claruit; eamque ob rem Minimorum Ordo in Italia primùm, poſt in omnibus ferè Chriſtiani orbis partibus eſt propagatus.

A quodam Minorita contumeliis afficitur.

Ardentes titiones nudis manibus tenet.

Siciliæ fretū ſtrato ſuper fluctibus pallio tranſmiſit.

Eius ſanctitatis odor in omnem prope terram effuſus cum eſſet, illius fama motus Gallorum Rex Ludouicus X I. à Sixto I V. Pontifice Maximo impetrauit, vt ad ſe in Galliam mitteretur, vbi ſingulari deuotione ab eo ſuſceptus, atque in honore deinceps habitus, ipſi, fratribuſque ſedem prope ciuitatem Turonenſem, & regium palatium aſſignauit, amplamque & magnificam domum cum Eccleſia, quæ in hanc vſque diem extat, conſtrui fecit. Tantæ inſuper continentiæ fuit, vt non carne, ſed ſolo ſpiritu compactus videretur. Demum vir Dei ſibi finem humanæ peregrinationis adeſſe cum intelligeret, pridie quàm ex hoc ſeculo abiret, ad Eccleſiam deſcendit, vbi in Miſſa conuentuali, multis ſui Ordinis fratribus, qui ex diuerſis regionibus conuenerant, præſentibus, profuſa lacrymarum vi ſacrum viaticum ſumpſit. Poſtridie eos omnes ſalutaribus monitis cohortatus, mox ad mortis cogitationem pie intentus, Crucis imaginem ſæpe amplexus, cum ſæpe pronuntiaſſet, In manus tuas, &c. iunctis manibus, erectiſque in cælum oculis, 91. annum agens apud Turones migrauit ad Dominum anno ſalutis milleſimo quingenteſimo ſeptimo, die Paraſceues, & hora qua ipſe Saluator pro mundi redemptione in ligno Crucis ſpiritum emiſit. Dies vndecim inſepultus atque incorruptus ita permanſit, vt ſuauis odor ex eo mirifice manaret. Poſt ipſius etiam obitum, multis eius ſuffragia deuote implorantibus, omnipotens Deus complures gratias elargiri, magnáque miracula paſſim operari dignatus eſt. Nam vt alia omittam, Rex Franciſcus huius nominis primus, & Claudia eius vxor, filium habuerunt huius ſancti interceſſione, & eundem de ſancti nomine Franciſcum appellarunt. Multi etiam alij coniuges filios habuerunt, & impetrarunt à Deo huius ſancti precibus & interceſſione, cum iam putarent ſibi remedium nullum ſupereſſe.

In Galliam à Ludouico vndecimo rogatus mittitur.

Tandem migrat in cælum.

Suauiſſimus odor ex eius corpore manat.

Regi Galliæ Franciſco ſuis meritis & precibus impetrat prolem.

Fuit autem vir ſanctus aſcriptus ſanctorum Catalogo & canonizatus per Leonem decimum, cum maximo Reuerendiſſimorum Cardinalium, & perillustrium virorum applauſu, poſteaquam diligenter omnia ea quæ ad tantum negotium ſpectare viderentur, cōquiſita fuerunt. Dixitque ſanctiſſimus Pontifex Miſſam, & orationes de hoc ſancto aſſignauit, ac tandem in fine ſuæ Bullæ addidit. Nulli que hominum liceat hanc paginam noſtrorum, proceſſus, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contrauenire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorū eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnat. Dominicæ 1519. Calendis Maij, Pontificatus noſtri anno 7.

A Leone X. in Sanctorum numerum relatus.

N O T Æ:

Franciſcus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 2. Aprilis. Vitā eius ex Bulla Canonizationis refert Surius. Plura de eodem apud Hareum, & in Theſauro Conc. tom. 2. Nouiſſime quidam nomine Claudius Chappotus Inſtitutoris Ordinis ſui vitam prolixius Gallicè ſcripſit & reddidit. Fit præterea de ipſo officium in Breuiariis Romano, Narbonenſi, & Monaſtico.*

Finis Sexti Libri.

DE VITIS PATRVM OCCIDENTIS.

LIBER SEPTIMVS.

Continens Sententias Sanctorum Patrum Occidentis.

DE HVMILITATE.

CAPVT I.

CVM quidam Prælati proficiſcerentur ad quandam ciuitatem cum magna pompa, vt hæreticos poſſent confutare, occurrit eis ſanctus Dominicus, qui dixit eis: Non ſic fratres & patres procedere nos oportet, non ſic armati contra gigantem hæreſis prodire debemus: ſed in funda & lapide, nempe in ſimplicitate, & humilitate, in patientia, & exemplu auſterioris vitæ hæreticorum exempla falſa & ſimulata retundere debemus. Hæc illi audientes, proiecerunt pompam ſuam, & humiles & diſcalceati & abiecti profecti ſunt.

Hæretica prauitas humilitate & vitæ auſteritate ſuperatur.

Rogatus aliquando B. Franciſcus quid de ſeipſo ſentiret, reſpondit. Videor, inquit, mihi maximus peccatorum. Cui cum diceretur ex aduerſo, quod hoc non poſſet dicere ſana conſcientia, reſpondit. Imò verò, nam quantumcumque ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordia proſequutus, quanta me, arbitror ſanè quod multu gratior eſſet. Cum beatificaretur à pluribus, dicebat: Filios & filias adhuc habere poſſum, nolite laudare tanquam ſecurum: Nemo laudandus cuius incertus eſt exitus. Ad ſeipſum autem dicebat: Latruni ſi tanta contuliſſet altiſſimus, gratior te foret Franciſce.

Humilitas magna S. Franciſci.

Beatus Laurentius Iuſtinianus dicebat, veram ſcientiam eſſe, ſcire hæc duo: Deum eſſe omnia, & ſe nihil.

Quænam ſit vera ſcientia.

Tempore B. Heriberti Colonienſis Archiepiſcopi, cum magna ſiccitas ſimul & peſtilentia graſſarentur, indicto trium dierum ieiunio, ille etiam procedebat lacrymans & mœrens. Sed & columba viſa eſt tertiò caput viri Dei circumuolitare, nec tamen vllum adhuc pluuiæ ſignum viſum. Venitur ad prandium, omnibus mirantibus, necdum propitiatum eſſe Deum, dignum æternitate verbum reſpondit. Veſtri (inquit) Paſtoris eſt culpa. Niſi enim Dominus meis eſſet iratus ſceleribus, qui inter ipſum, & vos debebam ſtare medius, iam dirupiſſet cælum, & beneficium eius diſtillaſſet. Nec plura. Lacrymis victum caput ſuper menſam declinauit in manibus, & oratione peracta, ſubito fragore, & coruſcatione irruente, magna pluuiæ vis erupit. Abbas Eugendus ſæpe diſcipulo ſoo dicere ſolebat, vtilius eſſe Abbati, propter iunio-

Humilitas S. Heriberti Colon. Epiſcopi pluuiam impetrat.

A rum ambitionem & ſuperbiam, liberum à ſacerdotio præeſſe fratribus. Nouimus namque (aiebat) præter hanc quam prædiximus cauſam, multos etiã patres, poſt humilitatis profeſſa culmina, hoc officio grauios ac latentius ſuperbiſſe.

Multi ob adeptum ſacerdotium ſuperbi facti ſunt.

B. Seuerinus quondam Noricorum Apoſtolus, qui diu Eremiticam & Cœnobiticam vitam duxit, inter diſcipulos ſuos tres præcipuè valde ſuperbos habebat. Quos dum in ſua durare pernicie comprobaſſet, orauit vt eos Dominus in adoptionem filiorum recipiens, paterno dignaretur flagello corripere. Prius ergo quàm orationem effuſis lacrymis terminaret, vno momento iidem Monachi dæmone arripiente, contumaciam ſuam, pe- B ctoriſque faſtum ac ſuperbiam cordis miſerabilibus vocibus confitebantur. Prædictos itaque Monachus vir Dei delegatos fratribus per dies 40. arduis abſtinentiæ remediis mancipauit. Quibus expletis, data ſuper eos oratione, à poteſtate dæmonis, & mentis faſtu liberauit, & non ſolum corporis, ſed & cordis ſanitatem reſtituit.

Orante S. Seuerino Noricorum Apoſtolo tres eius diſcipuli ſuperbi arripiuntur à dæmone.

Eius precibus liberantur.

Frater quidam à mercatore non paruo ære ſibi cucullum comparauerat. Sed poſtea conqueſtus eſt beato Ioanni, mercatorem illum contra fidem datam intoleranda ipſum iniuria affeciſſe. Tum verò vir beatus, eius faſtum & ſuperbiam ſanare volens, cum non eſſet neſcius, quemadmodum rubi- C go ferrum, & tinea veſtem corrumpit, ita ſuperbia religioſam vaſtari humilitatem: manum ſuo pectori admouit, ſicque locutus eſt. Nimij pretij eſt cucullus ſex ſolidorum, vt illo tam putre cadauer obregatur: his verbis fratrem cupiens prouocare, vt ſpreto ſuperbo habitu, ipſius humilitatem imitaretur. Nam quidam multa inſtantia apud eum egerant, vt propter functionis ſuæ dignitatem pretioſis vteretur pellibus, ſed ille modeſtiſſimè reſpondit: Agnorum pelliculæ abundè ſufficiunt arcendo à noſtris corporibus frigori: videlicet nolens eorum ineptis perſuaſionibus obſequi, qui iam in ſui contemptu perſeuerans, ſæcularis pompæ faſtum omnem protriuerat, & adulterantem ſuper- D biam eneruandi acceperat vires.

Superbia pernicioſa Monacho.

Pompa veſtiũ reſpuenda.

Dicebat B. Ægidius, S. Frãciſci diſcipulus: Si totius orbis homo ſanctiſſimus ſe ſentiat omniũ eſſe peſſimum, iam planè humilis eſt. Dicebat etiam: Humilitas mihi fulminis inſtar eſſe videtur, quod ferit terribiliter, nec vlla eius poſt exiſtont veſtigia. Ita & humilitas diſſipat omne malum, & odit peccata omnia, efficitque vt homo ſeſe nihili faciat. Humilitate, Dei conciliatur gratia, & pax cum proximis. Quemadmodum Rex præpotens, miſſurus filiam ſuam ad locum aliquem, non illam imponit equo fero, indomito, atque contumaci, ſed benè manſue

Humilitas fulmini comparatur.

manſuefacto, & commodè gradientl, ita quoque Deus non mittit gratiam ſuam elatis, ſed manſuetis & bumilibus.

Beatus Ludouicus filius Regis Siciliæ, ex Monacho Franciſcano, factus eſt Archiepiſcopus Tholozanus. Huic aliquando dixit quidam frater. O Domine tu valde honoras Ordinem tuum. Cui ille lacrymando reſpondit. Imò multum me honorauit Ordo tradendo mihi habitum.

Nec non etiā torrenti.

Beatus Laurentius qui fuit Patriarcha Venet. dicebat humilitatem eſſe torrenti ſimilem, qui æſtate quaſi tenuior ſerperet, in hyeme verò atque vere inundaret. Sic humilitas in proſperis quidem exigua, in aduerſis verò magna eſſe deberet.

Non ei placebant ampla ædificia in Monaſterio, & cùm videret latiores cellas, caput quaſſans dicebat: Non ſic patres noſtri, non ſic.

Dixit venerabilis Gerardus: Præ omnibus, & in omnibus ſtude te humiliare, ſpecialiter in corde, & etiam ab extra coram fratribus.

Scientia ſcientiarum quæ.

Scientia ſcientiarum eſt, ſcire ſe nihil ſcire.

Quantò plus homo ſcit ſe diſtare à perfectione, iam appropinquat perfectioni.

Qusmuis multis doctis doctior eſſet, non puduit eum à minoribus aliquid diſcere, vel quærere, ſerés ſcriptum, declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis. Vnde talibus valdè affabilem ſe præbuit & benignum, imò maluit potiùs ab alio conſilium petère, quàm in ſuo ſenſu ſolus abundare. Quia, dicebat, ſi puer aliquis me poſſet inſtruere ad ſciendam pleniùs Domini voluntatem, libentiùs eum vellem audire, quam nemine conſulto, ex me ipſo aliquid noui attentare.

Nihil ſine conſilio faciendum.

Seruus Dei Florentius quendam fratrem ad virtutes exhortans, inter cætera dixit ei. Suadeo tibi vt ante omnia humilies te ſub omnibus, corde, verbis, & operibus, & ſufficit tibi. Cogita indeſinenter ſecundum beatum Bernardum ad fratres de Montedei, vbique ſolem lucere niſi in conſcientia tua, vbique ſerenum eſſe niſi apud te. Et hoc ſit per aſſiduam aſſuefactionem, inſpiciendo propriam vilitatem corporis & animæ, non reſpiciendo defectus aliorum aut excuſando. Maximè quando corripis aliquem, tunc caue tibi ab intra ne te eleues. Beatus Hieronymus ſuper Marcum dicit: Cæcus à Domino illuminatus, vidit homines tanquam arbores ambulantes, ſic dicit quod peccator æſtimabit omnes homines ſupra ſe. Sic & tu vide omnes fratres tanquam arbores coram te.

Riſus inter faciendum opus humile, eſt ſignum ſuperbiæ.

Dixit idem. Si facis opus humile & vile in præſentia hominum, noli ridere. Si rides ſuperbis, quaſi hoc opus ad te non pertineat.

Idem dixit. Maria reputabat ſe indignam ſalutatione Angelica, & repleta Spiritu ſancto, aſcendit citò ad montana, & ſeruiebat Elizabeth.

Humilitas Dei genitricis.

Dixit idem. Merito deberet ſe homo ſub omnibus conuerſis humiliare, quantumcumque etiam nouis, quia neſcit quantam gratiam ſibi dederit Deus.

Nunquam poteſt aliquis venire ad veram humilitatem, niſi contemnatur ab aliis, & in nullo curetur.

Quotieſcumque homo loquitur cum hominibus debet pro poſſe ſuadere eis humilia.

Melius eſſet conculcari ſub pedibus, quam laudibus aliorum conſentire.

Omnia exercitia & ſtudia ſua debet homo dirigere, vt paſſiones & defectus ſuos ſuperet, quia alias parum proficit.

Etiam parua noſtra Deo offerre debemus.

Quamuis pauper es in virtutibus & debilis, non debes tamen te deiicere, ſed magis humiliare, & cogitare quia non habeo magna. Volo iſtud paruū Deo offerre quod habeo, ſicut Maria obtulit par turturum, & non agnum.

Dixit idem. Tunc diabolus in veritate fugit à nobis, quando perſpexerit nos humiles & vnicordes, quia ipſe pater eſt ſuperbiæ & diſcordiæ.

Semper in timore & tremore ſtandum.

Quicquid boni ſeruus Chriſti facit, nuuquam ſit ſecurus, ſed timeat ſemper de ſeipſo, ne fortè reprobus inueniatur coram Domino noſtro Ieſu Chriſto. Et præ omnibus debet niti, vt omnes homines reputet ſanctiores, & meliores ſe.

In humilitate cupiens quis proficere, quid agere debeat.

Optaos in bumilitate proficere ſæpè debet ſibi dura & deſpecta proponere, & ſemetipſum arguere, iudicare, & condemnare, & ſecretis cogitationibus ſuam vilitatem conſiderare, vt adueniente bumiliatione, ſciat patienter contemptum pati.

N O T Æ.

Cum quidam Prælati, &c.] *S. Dominici vita copioſè ſcripta eſt à Leandro viro doctiſſimo, quæ extat apud Surium tomo 4. vbi hæc quæ ſuprà diximus, & quæ infra dicemus, reperiuntur.*

Rogatus aliquando B. Franciſcus, &c.] *Eius vitam ſcripſit S. Bonauentura, quæ extat apud Surium tom. 5. Eam etiam copioſè deſcripſimus ſuprà lib. 5. ſed eius ſententias prætermiſimus, vt hic eas apponeremus.*

Beatus Laurentius, &c.] *Eius vitam & ſententias prolixiùs ſcripſit Moſander tom. 7. Surij.*

Tempore B. Heriberti.] *Fuit Archiepiſcopus Colonienſis, trucidatus ob defenſionem Eccleſiaſticæ libertatis, cuius vitam prolixius habes Surius tom. 2.*

B. Seuerinus, &c.] *Compēdioſè eius vitam ſuprà lib. 2. reddidimus, quatenus hic & alibi de ipſo plura poſſemus ſcribere. Eius vitam habet Sur. tom. 1. 6. Ianuarij.*

Conqueſtus eſt beato Ioanni.] *Fuit Prior Monaſterij Bridlingtoniæ Canonicorum Regularium in Anglia, cuius vita extat apud Surium auctum, & nouiter Coloniæ impreſſum 10. Octob. Floruitque anno Domini 1350.*

Dixit venerabilis Gerardus.] *Fuit etiam Ordinis Canonicorum Regul. cuius vita reperitur inter opera. Thomæ à Kempis.*

Dicebat B. Ægidius.] *Iacobus Moſander tomo 6. Surij eius vitam prolixius deſcriptam habet.*

Beatus Ludouicus.] *Fuit filius Caroli Regis Siciliæ, & Mariæ filiæ Regis Hungariæ, cuius vitam habet Surius tomo 4.*

DE CHARITATE ET miſericordia.

CAP. II.

B. Adalberti egregia ſententia.

Pauperi mulieri dat pallium ſuum.

QVÆDAM vidua occurrit aliquando B. Adalberto petens eleemoſynam. Qui reſpondit ei. Mecum nihil hic habeo, cras veni ad ciuitatem. Sed cum dimiſſa muliere, cœpto itineri inſiſteret, meliore tactus cogitatione: Voca mulierem (inquit ſeruo,) nam quis ſcit, ſi vſque manè viuam? Itaque hodie compleat acceptio datum, ne ego iudicium, illa ſentiat damnum. Et data cappa, qua amictus erat, reliquit exemplum bonum.

Abbas Vrinuualocus etiamnum puer, magna

S. Pammachius ad omnes pauperes & miseros valde compatiebatur.

commiſeratione erga miſeros & inopes afficiebatur. Et cum videret ſtipem publicè emendicantes, non ratò ab imo pectore ductis ſuſpiriis, lacrymas fundebat Cumque oon ſuppeteret, quo eorum poſſet leuare inopiam, ſolebat eos cæleſtibus fouere cooſolationibus, vt qui corporibus non poſſet, ſaltem animis aliquod adhiberet leuamen.

Quidam intertugauit beatum Nilum dicens. Pater, quare dicit Euangelium, quod quicumque paruum calicem aquæ frigidæ dederit, non amittet mercedem ſuam? Reſpoodit illi. Propter hoc dictum eſt illis qui nihil habent, vt nullus excuſetur, quod oec habeo ligoa quibus calefaciā aquam. Quid verò facietis vos, qui pauperibus frigidum calicem auſertis?

Nullus excusatur ab operibus misericordia.

Miſit aliquando S. Seuetinus ad Reginā Giſam, vt liberaret quoſdam capriuos quos ipſa detinebat. Quæ facibus furoris exæſtuans, mandata iuſſit teportari aſperrima. Ora tibi, inquiens, vir Dei, intra cellam tuam deliteſcens, liceat nobis de ſeruis noſtris ordinare quod volumus. Audiens hæc homo Dei, confido, ait, in Domino meo Ieſu Chtiſto, quia neceſſitate cogatur explere, quod praua deſpexit voluntate. Et contiouo velox ſeeuta correptio proſtrauit animum artogātis. Quoſdam enim attifices barbatos pro fabricandis regalibus ornamentis clauſerat arcta cuſtodia. Ad hos filius eius admodum paruulus nomioe Frideticus, eodem die quo Regina vitum Dei contempſerat, puerili leui- C tate concitus iotroiuit. Tunc artifices pectori infantis gladium impoſuete, dieentes, quod ſi quis ad eos abſque iuramenti præſidio ingredi conaretur, moreretur, paruulumque regium primitus transfigentes, ſemetipſos puſtea ttucidarent: quippe cùm nullam ſpem vitæ ſibi promitterent, macerati diuturnis ergaſtulis. His auditis Regina erudelis & impia, veſtibus præ dolote conſciſſis talia clamitabat. O ſerue Dei Seuerine, ſic illatæ vindicantur ioiuriæ? Hanc mei contemptus vltionem effuſis preeibus poſtulaſti, vt in mea viſcera vindicares? Itaque multiplici contritiòne, ac miſerabili lamentatione diſcurrens, ſatebatur ſe pro ſcelete contemptus, quod in fetuum Dei commiſerat, plagæ præ- D ſentis vltione petcelli. Cōfeſtimque directis equitibus, veniam petens, Romanos, pro quibus togantem contempſerat, tranſmiſit, & abiens ad ergaſtulum vbi aurifices operabantur, dato eis ſacramento euadendi mortem, ſoſpitem ſuum tecepit iuſantem. His auditis B. Seoerinus, gratias creatori referebat immenſas.

Gisa Regina crudelis & superba, contemnit preces S. Seuerini.

Paruus leuis contemptus.

B. Paula cum eſſet profuſior, eam B. Hietonymus admonebat, proſerens illud de Apoſtolo: Non vt aliis ſit refrigetium, vobis aurem tribulatio. Cui illa. Ego ſi petiero, multos inueniam, qui mihi tribuant. Iſte mendicus, ſi à me non acceperit, quæ ei poſſum etiam de alieno tribuere, & mortuus fuerit, à quo eius anima requiretur?

2. Cor. 8.
S. Paula egregia sententia.

Beatus Hugo ex Monacho Carthuſiano ſolitario, factus eſt Epiſcopus Lincolnienſis. Hic habuit magnam ſolicitudinem ſepeliendi mortuos. Spreuit Prælatorum Regumque conuiuia, nec corpori pepercit, nec vitæ, quando funus aliquod non ſepultum didicit. Quandoque famuli Regis, ad cū venientes, Dominus Rex, aiebant, iam vltra horam ieiunus præſtolatur, cur oon venis? Quibus ille ait: Satios eſt terrenum Regem abſque me prádere, quàm mandatum æretni Regis ab humilitate mea uegligi. Meus eibus eſt, vt ſaciam voluntatem patris mei qui in cælis eſt.

S. Hugo Episcopus Lincolniensis vacat sepultura mortuorum.

Cùm aliquando eſſet iu itinere, obuiam habuit A turbam magnam hominum, furem quendam ducentium ad patibulum. Intelligens autem fur ille quòd Epiſcopus eſſet, petiuit vt pro beoedictione conſequenda propiùs adduceretur. Adductus verò, traxit ductores ſuos violentia qua potuit, donec frenum Epiſcopi manibus contingeret. Tum verò obſeerauit eum, vt pro ſolita clemétia, in tam extrema neceſſitate ipſi ſuccurreret, & à morte immineote liberaret. Paueſceote Epiſcopo & mirante, quid ſibi clamor iſte, populique tumultus vellet: reſponſum eſt ei futem ad ſuſpendium trahi. Commotus vir pius ad miſericordiam dixit: Soluite eum, & ſinite abire. Vbi enim Epiſcopus cum fidelium populo congregatus eſt, ibi eſt Ee- B cleſia. Nec minur immunitas debetur lapidibus viuis, quàm mortuis. Quo audito liberè eum abire permiſerunt.

Liberat furē à suspendio.

Beatus Dominicus ſemel intertogatus à quodā, in quo libro ſtuduiſſet tam præclara, tam copioſa quæ prædicabat, reſpondit: In libro charitatis, qui de omnibus pleniſſimè docet.

Dicebat beata Clara de Monrefalconis, quòd charitas eſſer vita animæ, & quòd mori millies in die pro Deo, eſſet vita vera, & fælicitas ætetna. Quodam ieiunij tempore, cùm multa eſſet piſcium penuria, procurator S. Otthonis Epiſcopi Bambergenſis, Lucium non magnum duobus ſolidis emit, & viro Dei appoſuit. Cui Epiſcopus. Quāti (inquit) emiſti eum? Reſpundit, duobus ſolidis. Tunc Epiſcopus: Abſit, vt miſer Ottbo ſolus hodie tot nummos abſumat, leuanſque diſcum; fero, ait, piſcem huoc ſicubi noſti hominem morbo decumbere. Ego qui robuſtus ſum, hoc me pane facilè reſecero.

Charitas est vita animæ.

S. Otthonis Episc. abstinentia, & benignitas in pauperes.

Sæpe cum B. Laureorius Iuſtinianus domi nibil reliquiſſet, inſuper & mutuo accepiſſet vt daret pauperibus, & procurator eum rogaret qua ſpe hoc faceret, reſpondebat: Spe Domini mei Ieſu Chriſti, is enim pro me facilè diſſoluete poterit. Nec ſpes illum fefellit. Nam continuò ſubmittebat illi Dominus pecuniam iuſperato multis de locis. Idem dicete ſolebat, diuitem non poſſe ſaluari niſi per D eleemoſynam.

Pater S. Brigiddæ indignatus quod illa auferret, quicquid poterat, vt pauperibus ſubueniret, obtulit eam Regi emendam. Qui cùm dixiſſet ei, cur tuliſſet gladium patris ſui, & eum pauperi dediſſet, reſpondit Brigidda. Quin verò ego eum Chriſto dedi, & certè ſi te, & Dominum meum Regem, & parentem meum, Deus à me peteret, modo poſſem, ambos vos cum omnibus facultatibos veſtris, illi darem. Quibus auditis, Rex ait patri ſoo: Filia tua, vt video, longè maior eſt, quam quæ abs te vendi, vel à me emi debeat.

S. Brigidda gladium patris sui dat pauperi.

Eius sententia egregia.

Bearus Riebardus Ciſceſtrēſis Epiſcopus multas eleemoſynas ſaciebat. Cui cùm frater ipſius dice- E ret, in taota pauperum multitudine, prouentus eius nequaquam ſufficere, vir Dei reſpondit. Itane rectæ tationi conſentaneum tibi videtur mi frater, vt nos in vaſis aureis, & argenteis, edamus & bibamus, & Chriſtus in pauperibus ſois fame crucietur? Sed & equus quo vehor, magni pretij eſt, vendatur obſecro etiam ille, & illo pretio alantur pauperes.

S. Richardi Episcopi liberalitas in pauperes.

Dixit venerabilis Geratdus. Tibi victum & veſtitum frugaliter tribue, deinde magis indigētibus, & melioribus, & magis pro ſalute animarum. Nulli nun indigenti aliquid ootabile tribuas vnquā, quia indigentes plurimos iuuenies. Et ſi abundanti tribueres, fideliter nou diſpenſares, nec prudenter, ad

tuam ſalutem. Itē ne carnaliter in dando afficiatis.

Amor Dei qualiter acquiri poſſit.

Dicebat B. Franciſcus, amorem Dei per eleemoſynas mereari, & hunc cenſum offerre, nobilē prodigalitatem eſſe, & eos qui minus Dei amorē, quam denarios reputabant, omnium eſſe ſtultiſſimos.

B. Edmundus qui fuit Archiepiſc. Cantuarienſis, pauperibus ſtudioſis libros ſuos dare conſueuerat. Mirantibus hoc cæteris, & vni ex eis cauſam ſciſcitanti, & ſtultitiam obiicienti, reſpondit. Quo plura nouimus, eo quoque plura facere debemus. Ego verò hos codices diſtrahens parum feci, minuſque quàm debui. Cùm enim dicat Chriſtus: Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ poſſides, & da pauperibus: ego qui multa retineo, pauca largitus ſum, puſillanimitatis potiùs quam prodigalitatis argui deberem.

S. Edmundi pulchra ſententia.

B. Iordanes cuidam petenti, egenum ac debilem ſe ſimulanti, dedit tunicam ſuam. Qua is accepta, ad tabernam meritoriam diuertens, eam vendidit, & in epulis pretium conſumpſit. Frater quidā hoc videns Iordani dixit: Ecce pater, cui veſtem tribuiſti, iam is in taberna meritoria eam liguriuit. Ad quem venerandus pater: Malo me amiſiſſe tunicā, quàm pietatem. Quod enim egi id pietas ſuaſit, putans eum illa indigere, cum crediderim illum inopem, & ægrotum, quapropter eius miſeriæ, & inopiæ occurrere volebam.

B. Iordanes cuidam petēti dat tunicā ſuam.

N O T Æ.

Vidua occurrit B. Adalberto.] *Hic vir ſanctus fuit Monachus & Epiſcopus Pragenſis, qui & glorioſum martyrium paſſus eſt, cuius vitam habet Surius tom. 2. 23. Aprilis.*

Abbas Vuinuualocus.] *Eius vitam ſupra lib. 2. compendioſè deſcripſimus, quæ vero omiſimus hic, alibi reſtituemus.*

Miſit aliquando S. Seuerinus.] *Eſt ille Noricorum Apoſtolus.*

Quidam interrogauit B. Nilum] *Fuit iſte natione Græcus, ſed poſtmodum veniens in Italiam factus eſt Abbas Monaſterij Crypta ferrata, de quo plura ſcribit Baronius tom. 9. ad annum 976.*

B. Paula.] *Cuius vitam ſcripſit S. Hieronymus, quam refert Surius tom. 1. 26. Ianuarij. Extat etiam apud Heribertum Roſvueidum, in Vitis Patrum Occidentis lib. 1.*

B. Hugo.] *Hic fuit Lincolnienſis in Anglia Epiſcopus, cuius vitam habet Surius tom. 3.*

Clara de Montefalconis.] *Hæc fuit ſanctimonialis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, quæ tantopere extitit deuota erga paſſionem Chriſti, quod ea defuncta, in eius corde Crucifixi imago clara & aperta viſa eſt, cum ipſius paſſionis inſignibus, in quo tres lapilli eiuſdem ponderis reperti ſunt. Hæc Philippus Bergom. in ſupplem. ad annum 1299. Porrò Albertus Crantzius hæc de eadē ſcribit lib. 8. Metropolis cap. 55. De cuius, inquit, ſanctitatis præconio, hoc vnum referemus teſtimonium, quod apertis oculis hodie conſpici poteſt, quodque de nullo Sanctorum alias lectum eſt.*

Procurator S. Otthonis.] *Cuius vitam habet Surius tom. 4. 2. Iulij.*

Pater S. Brigiddæ.] *Eius res geſtas fuſius deſcripſit Surius tom. 1. Februarij 1.*

Richardus Ciceſtrenſis.] *Cuius vitam videre poteris apud Surium tom. 2. 3. Aprilis.*

DE PATIENTIA.

CAP. III.

S. Domitianus iniuriis laceſſitus patienter reſpōdet.

QVSVAM hæreticus Arrianus incitatus à diabolo, Abbatem Domitianum appellauit minimum. Cui patientiſſimè reſpondens dixit. O quam benè oculos apertos in me habuiſti, cùm plus deſidioſe & negligenter quam expedit vixeram.

B. Fulgētius ab Arrianis verberatus iniuſtas vindicari recuſat.

Beatus Fulgentius, aliquando ab Arrianis grauiter verberatus, & flagellis cæſus eſt. Quem cum quidam Arrianorum Epiſcopus, qui eum adhuc laicum ſingulariter dilexerat, vindicare pararet, & multi hoc illi ſuaderent: reſpondit vir ſanctus. Nequaquam, multos paruulos ſcandalizare poterit, ſi Epiſcopi Arriani iudicium, qualiſcumque peccator, tamen Catholicus, & Monachus quæram.

Eius patiētia in infirmitatibus.

Idem cum grauiter ægrotaret, hoc ſolū dicebat: Domine da hic patientiam, & poſtea indulgētiam.

S. Hermelādi patientia.

Sedebat aliquando B. Hermelandus Abbas ſub quadam arbore, legebatque ſolito attentius. Interim erucæ illam arborem depaſcentes, in librum ipſius identidem decidebant, legentemque interturbabant. At ille vt erat mitiſſimus, patientiſſimè id perferebat. Porrò frater quidam id animaduertens, cœpit eas conterere pedibus, ſed vir Domini eum prohibebat ne id faceret, ita dicens: Noli frater quæ diuino accidunt iudicio velle auertere. Verùm omnipotens Deus vt ſancti viri patientiam præclare remuneraretur, erucas omnes quæ iam diu arborem illam vaſtabant vſque adeò nocte illa profligauit, vt ne vna quidem ſupereſſet.

De nulla neceſſitate vel tribulatione conquerendū docet S. Guillelmus Eremita.

Beatus Guillelmus Eremita, quondā Dux Aquitaniæ, & Comes Pictauienſis, monebat de nulla neceſſitate, tribulatione, aut iniuria conquerendū, ſeu murmurationis notam aliquatenus incurrendā, ſed quicquid acciderit ferendum æquanimiter, & in omnibus diuinæ largitati, cuius xenia ſunt, gratias agendas.

Patientia S. Adhelardi in exilio.

Poſtquam Abbas Adhelardus iniuſtiſſimè in exilium pulſus fuit, inter reliqua patientiæ ſuæ verba, de ſuo querenti exolatu, aiebat, ouium ſe velle imitari ſimplicitatis exemplum, & inſtar leporis, mutationem loci non curare. Ouis enim, dicebat, propter aliorum indumentum, ſuo ſine inuidiæ zelo nudatur vellere, & de ſui indumenti exuuiis, alterius fouetur nuditas. Ita ſiquidem & in me aliquod ſi eſt vtilitatis prudens opus, velim vt quilibet id gratis ſine meo percipiat quæſtu. Atque ita ſi fuero huc illucque pro inſidiantis impulſu, more leporis fugatus, neque locum quietis cui dudum prorſus inſederam, cum mœrore relinquo, neque ad quem propellor, cum amore teneo.

Eius ſententia egregia.

Cum beatus Hugo priuſquam eſſet Epiſcopus Lincolnienſis, perrexiſſet ad fratres Victamij Monaſterij Ordinis ſui, reperit eos valde eſſe pauperes. Quos blandè conſolatus eſt dicens. Oportet chariſſimi, vt in neceſſitatibus quotidianis patientes ſimus. Proculdubio enim perfectio quam profeſſi ſumus maximè id requirit, vt memores ſimus, & reipſa præſtemus illud quod Dominus ait: In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras, & quod beatiſſimus Paulus ait: In omnibus exhibeamus nos ſicut Dei miniſtros in multa patientia. Multa verò patientia in eo lucet ſi multa contraria ſiue aduerſa, in multa lenitate perferat longanimitas multa. Patientia enim ſine longanimitate, non multa, ſed curta erit. Abſque lenitate verò prorſus nulla erit.

Patientia cū lōganimitate coniungenda.

Modeſtiſſimè fert iniurias B. Ioannes.

Cum aliquando B. Ioannes qui fuit Canonicus Regularis, cum quibuſdam familiariter colloqueretur, quidam frater magno furore cōmotus, multa in eum conuicia contumelioſè iactitabat, minis & clamoribus id ſe effecturum ſperans, vt ira permoueretur. At ille fellis expers, ne verbum quidem ei reſpondit. Id cernens quidam præ cæteris viro Dei familiarior. Cur tam, inquit, atrocia

huius

huius hominis dicta perfers, cum verbo vno edicere poſſis, vt redeat ad cubiculum ſuum? Ei vir beatus ſic reſpondit. Si flamma vorax ædificij tecta lambens, in ſublime feratur, num tu conſultè facturum putabis eum qui plus etiam materiæ in flammam inijcere velit? Frater iſte ad præſens magno ardet furoris æſtu, cui ſi ego comminationum faculas admouere velim, furor eius magis magiſque inflammabitur, atque ita fiet vt in rectam viam placidè & amanter reuocari non poſſit. Sed vbi hæc flamma deferbuerit, tum demum ad opportuna remedia animo deliberato accedemus. His dictis, nihil commotus abſceſſit, cum Dauide ſacræ Scripturæ pulſans citharam, atque ita Saulis inſaniam temperans.

Elegans ſimile.

1. Reg. 16.

Tranſiens aliquando B. Franciſcus per quandam ſyluam, tentus eſt à latronibus, qui interrogauerũt eum quis eſſet. Quibus ille ait. Ego ſum præco magni Regis. At illi exiſtimantes quod de terreno Rege loqueretur, eum grauiter verberarunt; quam ille iniuriam patientiſſimè tulit.

Dicebat B. Thomas quòd paupertas impatientis Monachi eſſet inutilis expenſa.

Cum familiares beati Edmundi lugerẽt & mœrerent ob illatas ipſi iniurias, obiurgabat eos dicẽs. Sicut mater ægrotanti filio ſolet amarum offerre poculum, & iubere vt ſalutis cauſa illud ebibat, ita nos aduerſa omnia ſalutis cauſa perferre debemus, atque cum Præcurſore Domini, in deſerto C mundi huius comedere mel ſylueſtre.

Aduerſa omnia ſalutis cauſa perferenda.

Dicebat B. Ægidius. Quiſquis Dei cauſa, æquo animo libens patitur aduerſa: is citò magnam obtinebit gratiam, & mundi huius Dominus fiet, pedemque alterum in alio defiget ſeculo. Non mireris ſi interdum proximus te perturbat. Nam & Martha alioqui bona, voluit Dominum aduerſus ſororem commouere, immeritò de illa conquerẽs.

Mundi Dominus efficitur, qui propter Deũ patitur aduerſa.

Dixit idem. Quicquid homo vel boni, vel mali facit, ſibiipſi id facit. Non debes igitur ira permoueri, ſi qua tibi ab aliquo irrogatur iniuria. Si quis malè de te loquatur, tu illi fer ſuppetias, ſi quis benè, in Deum id refundas. Cùm aliquis tecum iurgatur, ſi vis victor abire, cedas illi.

Dixit venerabilis Gerardus. Pro nulla re mundi debet homo turbari.

Idem dixit. Modica confuſio hic perpeſſa, delet æternã confuſionem corã Deo, & omnibus ſanctis.

Parua cõfuſio patienter tolerata æternam confuſionem delet.

N O T Æ.

Abbatem Domitianum appellauit, &c.] *Vitam S. Domitiani hactenus incognitam, & numquam typis excuſam, ſupra lib. 4. deſcripſimus.*

Beatus Fulgentius.] *Hic ex Monacho factus eſt Ruſpenſis Epiſcopus, cuius egregia ſcripta extant. Vitam eius habet Surius tom. 1. 1. Ianuarij.*

Beatus Guillelmus Eremita.] *Aliàs Vvillelmus dicitur, cuius vitam ſupra lib. 3. deſcripſimus, ſed eius ſententias de induſtria omiſimus, vt hic eas reponeremus. Obijt anno Domini 1156. 4. Idus Februarij, cuius vitam ſcripſit Theobaldus Epiſcopus, quæ extat apud Surium tom. 1.*

Abbas Adhelardus.] *Vulgò dicitur* S. Alard, *fuitque Abbas Corbienſis in Gallia, cuius vitam habet Surius tom. 1. Fuit conſobrinus Caroli Magni Imperat.*

Dicebat beatus Thomas.] *Eſt ille Angelicus doctor Ordinis Prædicat. cuius vita licet prolixius ſcripta habeatur apud Surium tom. 2. verumtamen eius ſententiæ ibi non habentur. Eas autem collegimus ex Ribadeneira.*

Dicebat B. Ægidius.] *Fuit iſte ſocius Sancti Franciſci, cuius vitam prolixius ſcriptam habet Iacobus Moſander Carth. in Epitome Surij 2. Aprilis.*

DE ORATIONE.

Cap. IV.

QVADAM nocte beato Hermelãdo in Antrigine Inſula (vbi tempore Quadrageſimæ curriculum rigida abſtinentia conficiebat) ambulante, via cui inſiſtebat, reliquo pauimento candidior viſa eſt: atque adeo locus ille in quo fixus in oratione permanere conſueuerat, tali eſt candore conſpicuus, vt vſque in præſens, quotquot ad eum accedunt perſpicuè intelligant, quanta eius pectus munditia & candore nituerit.

S. Hermelando munditia quanta.

Interrogatus aliquando beatus Iordanus à quodam fratre, eſſentne ea virtute deprecationes præditæ prolatæ per eos qui vigoris earum ſunt expertes, vti per eos qui eas non intelligunt, reſpondit. Tanta virtute tantoque pretio dignus eſt pretioſus lapillus in manu pretioſitatem illius ignorantis, quam in manu non ignorantis.

Orationes ea virtute prædita prolata per eos qui vigoris earũ ſunt expertes, vti per eos, qui eas nõ intelligunt.

Sanctus Adelhardus ſi ad Dei intraſſet officium (vt ipſe iucundo animo ſolitus erat dicere,) mox omnes cogitationes, & cauſas rerum temporalium ante oſtium reponebat, & ſecum totus ingrediebatur, vt totus Deo, ac ſibi adeſſet.

Vt ſe geſſerit S. Adhelardus in recitatione diuini officij.

Abbas Vvinunualocus cùm pſalmodiæ eſſet intentus, aut extenſis in cælum manibus, aut flexis in terram genibus, aut vno aliquo in loco fixus & immotus pſallebat. Quotidie pſalterium dicere ſolebat, centies interdiu, & centies noctu flectebat genua. A viceſimo ætatis ſuæ anno, ad ſupremum vſque vitæ diem, nunquam viſus eſt in templo ſedere.

S. Vvinunualocus quotidie pſalterium recitat.

Quando beatus Abbas Stephanus pergebat ad orationem vel pſalmodiam, dicebat cogitationibus ſuis. Manete hic poſt ianuam cogitationes, quoadvſque diuinum perſoluero officium, poſtea ſi neceſſe fuerit, vos reaſſumam.

D Dicebat B. Ægidius, ſi gratiam in precibus ſentis, ora, ſi non ſentis, non ceſſes à precibus. Gratos enim Deus habuit etiam caprarum pilos, qui ei offerebantur.

Non ceſſandũ à precibus, etiam ſi conſolatio non ſentiatur.

Percunctanti aliquando fratri, cur infeſtæ magis ſint tentationes orantibus, quam aliàs, ſic reſpondit. Si quis litem alicui intendat coram iudice, modis omnibus is in quem lis infertur in eam curam incumbit ne contra ipſum ſententia feratur. Ita & dæmones faciunt. Si loquaris cum hominibus, non valdè te ſentis grauari ab illis. Si autem ad deprecandum te conferas, animæ tuæ ſalutem curaturus, multa illorum experieris tela ignita in te conijci: nec tamen debes ea cauſa preces intermittere, ſed in iis conſtanter perſeuerare.

Dæmones quare tã infeſti orantibus.

E Frater quidam timens ne poſſint tot orationibus, & deprecationibus factis à fratribus, eleemoſynæ quibus viuebant, perſolui, aliquando B. Iordano ſuam narrãs opinionem, efflagitabat ſe ad plenum de his inſtrui. Cui venerabilis pater reſpondit. Cùm ſint ſpiritualia pretij inæſtimabilis reſpectu temporalium: conſtat illa in infinitum hæc præcellere, & eſſe incomparabiliter meliora. Vnde te ſcire volo, & hoc inconcuſsè tenere, quòd ſi pro omnibus eleemoſynis quas comediſti, dixiſti ſemel orationem Dominicam deuotè, ad plenum perſoluiſti.

Spiritualia reſpectu temporaliũ, pretij ſunt inæſtimabilis.

Dicebat B. Thomas Aquinas, animam ſine oratione eſſe ſimilem militi nudo, qui præliatur ſine armis.

Anima ſine oratione, comparatur militi nudo.

armis. Quæſiuit aliquando à beato Iordane quidã frater, vtrum vtilius foret ſibi ſemper orationibus inſiſtere, an ſcripturarum ſe ſtudiis occupare. Qui ait: Quid melius eſt, ſemper bibere, an ſemper comedere? Sicut igitur iſta competit alternatim fieri, ſic & illa.

Quid ad orandũ ſalubrius.

Alius rogauit eum, vt oſtenderet quid orandum ſibi melius expediret. Cui dixit. Bone frater, quicquid maiorem tibi ingenerat deuotionem, huic inſiſtere non omittas. Nam ad orandum id ſalubrius tibi erit, quod affectum tuum fructuoſius irrigabit.

Dicebat B. Ægidius. Si pudibunda & ſimplex fœmina filium haberet vnicum, & imprimis charũ, iſque iuſſu Regis, ob aliquam culpam captus, ad ſuſpendium duceretur, ſciretque illa fœmina, ſe eum precibus ſuis poſſe à præſenti periculo liberare, iã iam quantũuis verecunda & ſimplex, nudo capite, & ſparſa capillo, ad Regẽ properaret, peteretque ſibi donari filium ſuũ. Ita ſane precari facile diſcet, quiſquis peccatorum ſuorum pericula benè agnoſcit.

Peccatorum pericula agnoſcens precari facilè diſcit.

Rogabat aliquando B. Ægidium quidam ſecularis, vt pro ipſo orare dignaretur. Cui ille reſpõdit. Imò, ait, tu frater ora pro teipſo. Si enim Rex aliquis largitione facta, pecunias per plateas ſpargeret, quas qui colligere vellet, poſſideret: an tu alios rogares, vt pro te colligerent, & non potius ipſe velociter curreres, & colligeres? Fac idem pro Dei gratia, quæ omnibus eam expectantibus expoſita eſt, quod pro pecunia colligenda facere velles. Non eſt quòd apponas igni ollam tuã, ſperans te à proximo tuo quod coquas accepturum. Domi habere debes quod infundas. Melior eſt paruus ager proprio labore excultus, quam tota vicinia aliena vtcumque locupletiſſima.

Nota egregiã ſententiam.

Miſſam quotidie celebrabat B. Laurentius Iuſtinianus niſi valetudine impediretur. Dicebatque, qui cùm poſſet Domino ſuo frui, non frueretur, facilè ſe declarare, Domini ſui curam non habere.

Item & aliã B. Laurentij Iuſtiniani.

Bonum Principem aſſimilabat capiti. Quia ſicut caput & lingua implorant auxiliũ pro reliquo corpore ſe non mouente: ita Principis oratio poteſt placare Deum, quamuis populus aliis intendat.

Princeps boni pulchrè comparatur capiti.

Quidã frater conquerebatur B. Ægidio quòd adeò compelleretur externis vacare laboribus, vt vix poſſet perſoluere preces ſuas, dicebatq; ſe propterea velle petere Eremitorium, vt poſſet illic Domino in pace & tranquillitate ſeruire. Reſpondit ei Ægidius. Si eas ad Francorum Regem, dicaſque ei vt numeret tibi mille argenteas libras, putaſne iure illum dicturum tibi, te quibuſdam agitari furiis, talia ab ipſo petentem, cùm nullam ſibi nauaueris operam? Si verò magnos quoſdam & arduos eius cauſa exantlaris labores, qui tali ſunt præmio digni: fidenter iam & meritò tantam pecuniæ vim ab eo poſſis exigere. Si vis igitur in precibus tuis audiri à Deo, primùm illius cauſa tibi laborandum erit. Longè autem plus meriti habet vnum opus bonum, pro alterius factum voluntate, quam duo pro propria. Si quis tibi reſtituat manus, oculos, aut alia quibus orbatus ſis membra, cupidè ſanè illi tota vita tua inſeruies: ne eius beneficiis ingratus habearis. Et ecce præpotens Deus dedit nobis manus, pedes, oculos, & cuncta ſpiritualia, temporalia, & corporalia bona, nec tamen illi inſeruire volumus.

Opus bonum pro alterius factum voluntate, magis meritoriũ.

Dixit Venerabilis Gerardus. Vtiles eſſe debemus in oratione, & non leuiter deſiſtere, nec cogitare quod Deus nos non vult exaudire: ſed quoties repellimur, nunquam deſperemus. Puſillanimes orare debent tanquam filij ad pium patrem, ſicut in Euangelio dicitur. Quis ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dat ei? &c.

Non leuiter deſiſtendum ab oratione.

Idem dixit. Qualibus cogitationibus vadit homo dormitum, cum talibus ſurgit. Vtile eſt tunc orare, vel aliquos pſalmos legere.

Ante dormitionem orandum, & quare.

Dixit idem. Videtur mihi quod Patres in deſerto breues & crebras orationes fecerunt, ex eo vt ſemper continuè cor eleuetur ad Dominum, & non in res fundatur, ſed abſtrahatur à rebus, & ſic faciendum eſt.

Orationes breues ſeu iaculatoria cor eleuant ad Deum.

Volens bonus pater Florentius exemplum bonum præbere ſubiectis, tenuit etiam ipſe in coquina vicem ſuam pro poſſe. Cui cuidam compaſſione motus dixit. Cor bone Domine eſtis in coquina? Non habetis aliquem qui pro vobis iſtud faciat? Nonne melius eſſet quod vos iretis ad Eccleſiam, & alius coqueret pro vobis? Reſpondit humilis miniſter Chriſti Florentius dicens: Nonne magis affectare debeo, quòd habeam omnium aliorum orationes, quam ſolummodo meas? Dum enim ego ſum in coquina, omnes alij interim tenentur orare pro me. Maiorem ergo fructum ſpero conſequi de orationibus aliorum, qui ſunt in Eccleſia, quam ſi ego ſolus orarem. Sic ergo tam verbo quàm exemplo ædificauit vniuerſos.

Maiorẽ fructũ conſequitur quis ex aliorũ multorum orationibus, quam ex propriis ſolis.

N O T Æ.

Hermelandus.] *Cuius vitam ſcribit Surius tomo 1.*

Interrogatus aliquando B. Iordanes.] *Alias Iordanus dicitur. Hic fuit ſecundus Generalis Ordinis Prædicatorum, cuius vitam habet Iacobus Moſander tom. 7. Surij 13. Februarij.*

Abbas Vvinuualocus.] *Eius vitam compendiosè deſcripſimus lib. 2. vt cæteras eius res geſtas, atque ſententias hic poſſemus inſerere. Eam prolixius ſcriptam habet Surius tom. 2. 3. Martij.*

Abbas Stephanus.] *Fuit Abbas Ciſtercienſis, qui etiã habitum Monaſticum dedit S. Bernardo, cuius vitam lib. 3. deſcripſimus.*

DE OBEDIENTIA.

CAP. V.

BEATVS Cuthbertus Anachoreta, qui etiam fuit Epiſcopus Lindisfarnenſis, ſæpè dicebat fratribus. Iure eſt cœnubitarum vita mirãda, qui Abbatis per omnia ſubiiciuntur imperio, ad eius arbitrium cuncta vigilandi, orandi, ieiunandi, atque operandi tempora moderantur.

Cœnobitica vita in quo excellat Eremiticam.

Quidam nomine Maurus, ex diſcipulis beati Seuerini fuit, quem & ipſe vir Domini redemerat de manu Barbarorũ. Huic quadam die præcepit dicẽs: Caue ne alicubi hodie digrediaris, alioqui imminẽti periculo non carebis. At ille contra præceptum patris, ſecularis cuiuſdã hominis perſuaſu meridie ad colligenda poma, in ſecundo à ciuitate Fabianis milliario egreſſus, mox à Barbaris Danubium tranſuectus eſt cum ſuo perſuaſore captiuus. Eadem hora vir Dei dum in cella legeret, clauſo repente codice, Maurum, ait, cito requirite. Quo nuſquam reperto, ipſe quantocyus fluenta Histri prætermeans, latrones properantes inſequitur. Cuius venerandam præſentiam latrones minimè ferentes, ſupplices quos ceperant reddidere captiuos. Abbas Poppo quadã vice poſt veſpertinã ſynaxim in cella degebat, ſermonéque cum aliquot fratribus apud

Monachus inobediẽs captiuus abducitur à Barbaris.

Præſentiam Seuerini verentur Barbari.

apud illum tunc ſimiliter agentibus, nō abs re trahebat, cum vni eorum Adalberoni nomine, vt ſuperius cellæ oſtium clauderet, mandauit, & denique pro nocturnarum horrore tenebrarum ſæpiùs refugienti, inſtare non ceſſauit. Ille verò qui inobedientiæ vitium ſemel atque iterum admiſit, tandem compulſus ad ſibi iuſſa tam tepidè, quam trepidè abiit, atque eo quo ire iuſſus fuerat, ſolus peruenit. Quem quia mox viro Dei non parere per inobedientiæ ſtimulos ſpiritus malignus ſuaſit, eum è veſtigio ipſe inuaſit, ita vt inconditæ vocis ſtridore, quoſque vndecumque cieret, tamque ſubito non ſanæ mentis ſpectaculo in medio coram deponitur, vbi à fratribus orationi inſtantius pro eo inſiſtitur, atque etiam in ſpiritum illum peſtilentem exorciſmus adhibetur. Neque verò beatum Popponem cauſa rerum geſtarum latuit, quæ ex prædicta fratris inobedientia ei innotuit. Qui mox ſumma cum grauitate, ad fratrem illum non ſanæ mentis deuenit, alapamque tantum, vt alter Benedictus, in faciem illi dedit, ſpiritumque malignum ſine mora eiecit.

Adalberto Monachus inobediens arripitur à dæmone.

A ſancto Poppone liberatur.

Cum aliquando quæreretur à B. Franciſco, quis eſſet verus obediens iudicandus, corporis mortui ſimilitudinem pro exemplo propoſuit. Tolle, inquit, corpus exanime, & vbi placuerit pone. Videbis non repugnare motum, non murmurare ſitum, non reclamare dimiſſum. Quòd ſi ſtatuatur in cathedra; non alta, ſed ima reſpiciet. Si collocetur in purpura, duplo palleſcet. Hic, ait, verus obediens eſt, qui cur moueatur, non diiudicat, vbi locetur non curat, vt tranſmutetur non inſtat, erectus ad officium ſolitam tenet humilitatem, plus honoratus, plus reputat ſe indignum.

Verus obediens mortuo comparatur.

Dicebat B. Ægidius de vero obediente. Homo obedientiæ ſtudioſus, comparatur armato equiti, in egregio ſedenti equo, atque ſtrenue, & infracto animo cum hoſtibus confligenti, neque enim quiſquam eum lædere poteſt. Qui verò in Monaſterio degit cum murmure ſub obedientia, ſimilis eſt militi nudo, atque inermi, cum equo languido ad hoſtes proficiſcenti, à quibus plerumque vulneratur & capitur. Cum boues ſub iugo trahunt aratrum horrea frumentis implent, cùm autem iugo ſoluti vagantur per campos, magni quidem ſibi videntur, ſed in horrea nihil portant. Pluris ego facio, propter Deum obtemperare Superiori ſuo, qui homo eſt, quam ipſi Deo iubenti parere. Meo ſi quidem iudicio etiam ſi quis pertigiſſet, vt cum Angelis colloqui ei liceret, ſi tamen à ſuo Superiori accerſiretur, deberet poſthabito Angeli colloquio, obtemperare homini cui propter Deum ſe morigerū fore promiſiſſet. Quiſquis pollicitus eſt obedientiā, & deinde à ceruicibus excutit obedientiæ iugum, tanquam perfectius iter ingreſſurus, ille ſe magna quadam, licet occulta ſuperbia, laborare declarat.

Item & armato equiti.

Cum ſemel B. Thomas ambularet contemplationi intentus, frater quidam alterius Monaſterij, qui ipſum non nouerat, obtenta licentia à Superiore eundi in vrbem cum fratre qui primus ei veniſſet obuiam, ante omnes incidit in Thomam, dixitque ei: Frater, Prior iuſſit te mecum ire. Mox præeuntem fratrem vir ſanctus ſequi cœpit. Sed cùm ille iret feſtinantius, non potuit eum aſſequi. Itaque non rarò ab illo arguebatur, ſed vir ſanctus humiliter ſe excuſabat. Vt autem ciues viderunt tantum virum parui momenti fratrem ſequi, exiſtimabant id errore fieri. Accedunt igitur ad illum fratrem, indicant quem virum poſt ſe ducat. Tunc ille ad S. Thomam conuerſus obnixè rogauit vt daret veniam ſuæ ignorantiæ. Ciues autem cum multa reuerentia virum Dei compellantes, ſciſcitabantur cur adeò ſe abiicere voluiſſet. Quibus ille ait, Monaſtica Religio ſanctæ obedientiæ ſtudio perficitur, qua homo homini ſe ſubiicit propter Deum, quemadmodum Deus ipſe ſe hominibus cauſa ſalutis humanæ ſubmiſit. Religioſus aliquando conquerebatur beato Ægidio, grande quoddam obedientiæ onus ſibi impoſitū. Cui ille dixit. Amice, quanto plus obmurmuras, tanto tibi ipſi maiorem efficis ſarcinam. Quo autem humilius obedientiæ præcepto te ſubdideris, & facilius, & ſecurius feres. Non vis humiliari in hoc ſeculo, & tamen in futuro honorari vis. Laborem reſpuis, & quiete potiri vis. Perdere nihil vis, & lucrari te poſſe confidis. Sed falleris planè. Per ignominiam enim peruenitur ad gloriam, labore paratur quies, iactura peruenitur ad lucrum. Iam antiquitus vulgo dici ſolet; Qui non vult dare quod amat, is non obtinebit quod deſiderat.

Monaſtica Religio ſancta obedientia ſtudio perficitur.

Obedienti, onerofa, lenia & facilia redduntur.

Dixit venerabilis Gerardus. Nullum bonum facias, vt inobedientiam incurras.

Dixit idem. Magnum eſt obedire in illis quæ ſunt homini contraria & grauia, & hæc eſt vera obedientia.

Vera obedientia in quo conſiſtat.

NOTÆ.

Beatus Cuthbertus.] *Eius vitam ſuprà lib. 1. deſcripſimus ſatis ample, prolixior verò reperitur apud Surium tom. 1. ex venerabili Beda. Quæ autem omiſimus notatu digna, hic inſerere dignum duximus.*

Abbas Poppo.] *Vitam eius Euerhelmus Abbas Altmontenſis ſcripſit, quæ extat apud Surium tom. 1. Floruit tempore Conradi Imperatoris primi circa annum Domini 915.*

DE PAVPERTATE.

Cap. VI.

Solicitus paupertatis cuſtos beatus Iſaac, fortem ſententiam tenebat dicens, Monachus qui in terra poſſeſſiones quærit, Monachus non eſt.

Monachus quærens poſſeſſiones, Monachus non eſt.

Beatus Guillelmus Eremita docebat viros ſpirituales fugere ſomnolentiam, ſtratum eorum durum, rigidum, breue eſſe debere, ne ſe quo velint liberè poſſint extendere. Addebat nihilominus, omnibus ſuperfluis reſecatis, indulgendum eſſe corpori in ſolis neceſſariis ſalua regula voluntariæ paupertatis. Quanti fratres, aiebat, in Ægypto, multis annis Domino ſine piſcibus ſeruierunt? Quantis Tyrannis in inferno poſitis, abundè ſufficeret extra infernum ſaccus Hieronymi, tunica Benedicti, mattula Eulalij, lacrymæ Arſenij, nuditas Apoſtoli, olla Eliſæi? Sed væ nobis miſeris qui fortitudine mentis eneruati, & fragilitate corporis prægrauati, ſuperfluitatem conuertimus in neceſſitatem. Iam non eſt quo ſe immiſceat charitas, vbi totum occupauit vanitas.

Somnolentiā viri ſpirituales fugere debent.

Venit aliquando Otho Imperator ad beatum Nilum. Et cum vidiſſet fratrum tuguria, circa oratorium conſtructa, dixit: Ecce tabernacula Iſraël in deſerto, ecce habitatores regni cælorum. Iſti non vt habitatores, ſed vt peregrini manent hic. Beatus verò Nilus, cum percepiſſet thuribulum ſuū (quod moris erat) obuiam illi iuit cum vniuerſis fratribus, & cum omni humilitate & veneratione ipſum excepit honorificè. Imperator autem

Otho Imperator viſitat S. Nilum.

ſuppoſita manu Nilum ſubleuans, & ſuſtentans, ingreſſus eſt cum eo in oratorium. Deinde facta oratione, dixit Imperator S. Nilo. Dominus noſter Ieſus Chriſtus dum erat cum Apoſtolis, præcepit illis ne peram, aut baculum, aut duas veſtes poſſiderent. Cum verò accederet paſſioni, iterum dixit illis; Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimul & peram. Tu igitur quoque cum iam ſenueris, & debeas proficiſci ad regnum cælorum, ſit tibi curæ de tuis alumnis, ne poſt te anguſtiari loci difficultate, recedentes diſſipentur. Nos dabimus tibi Monaſterium & prouentus, vbicumque volueris in vniuerſa Prouincia noſtra. Cui beatus Pater reſpondit. Dauid audiui dicentem: Salua me Domine, quoniam defecit ſanctus, quoniam defecit veritas à filiis hominum. Et iterum, non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum. Si omnino ſunt Monachi fratres mei, & cuſtodient pro virili Chriſti mandata, ipſe qui vſque adhuc mecum curam geſſit de ipſis, multò maiorē geret abſq; me de iis qui ſperant in eius miſericordia. Hæc & alia multa cum dicta eſſent, ſurrexit Imperator vt diſcederet. Et iterum conuerſus ad ſenem dixit illi. Pete à me tanquam à filio tuo quodcumque volueris, & cum omni alacritate perficiam tibi. Beatus verò Nilus cum extendiſſet manus ad pectus Imperatoris, dixit illi. Nihil aliud peto ab Imperio tuo præter ſalutem animæ tuæ; licet enim Imperator exiſtas tanquam vnus de hominibus debes mori, & ad iudicium venire, & rationem reddere eorum quæ feciſti, bonorum ſiue malorum operum. Hæc cum audiſſet Imperator, guttas lacrymarum profundebat ex oculis ſuis. Deinde coronam ſuam in manibus S. Nili deponens, ab ipſo benedictionem adeptus, cum omnibus qui cum illo erant, iter ſuum proſequutus eſt.

Recuſat poſſeſſiones.

Dicebat ſæpè diſcipulis ſuis B. Franciſcus. Pecunia ſeruis Dei, nihil eſt aliud quàm diabolus, & coluber venenoſus.

Egregia S. Franciſci parabola de paupertate.

Petente eo ſui Ordinis confirmationem, cum quidam Cardinales iudicarent ſupra vires eſſe humanas eius paupertatem, tunc parabolam de diuite Rege, cum muliere formoſa, & paupere contrahente gratanter, & de prole ſuſcepta proferente generantis Regis imaginem, ac per hoc educanda de menſa ipſius, retulit, & ex eius interpretatione ſubiunxit. Non eſt formidandum quod fame pereāt æterni Regis filij & hæredes, qui ad imaginem Regis Chriſti, per Spiritus ſancti virtutem, de paupere matre nati, & ipſi per ſpiritum paupertatis ſunt in Religione paupercula generandi. Si enim Rex cælorum imitatoribus ſuis regnum promittit æternum, quanto magis illa ſubminiſtrabit quæ communiter largitur bonis & malis? Hanc parabolam, & intellectum ipſius, Chriſti vicarius cum diligenter audiſſet, miratus eſt valde, & indubitanter Chriſtum loquutum in eo recognouit.

S. Clara recuſat ſuſcipere poſſeſſiones.

Cum fœlicis recordationis Gregorius Papa beatæ virgini Claræ ſuaderet, vt propter euentus temporum, & pericula ſeculorum, aliquas poſſeſſiones conſentiret habere, fortiſſimo animo reſtitit. Quin & reſpondente Pontifice, ſi votum formidaret, ſe eam abſoluturum: Sancte pater, ait, nequaquam à Chriſti ſequela abſolui deſidero in perpetuum.

Quis paupertatis donum poſſit noſcere.

Dicebat B. Laurentius, paupertatis donum quantum eſſet, neminem noſſe, niſi qui in ſecreto cubiculo, & contemplatione delectaretur.

Beatus Adhelardus Abbas non facilè recipiebat poſſeſſionem eorum, qui ad conuerſionem veniebant. Quid, inquiebat, prodeſſe poterit rebus prius futuros expoliari hæredes, & rurſus eas mancipari negotiis ſecularibus? Vnde igitur miſeri lati in poſſeſſione eſſe cupimus, inde anguſtiamur in omni opere bono. Quapropter filioli eſtote contenti paupertate Chriſti, ſine qua nemo eſt diues. Et ideo fratres mei nolite quaſi pro pictatis opere ſectando auaritiam, poſſeſſionem æternam perdere.

Lati eſſe cupientes in poſſeſſione Monachi, inde anguſtiantur in omni opere bono.

Cum aliquando B. Ludouicus qui fuit Archiepiſcopus Tholozanus, cōfeſſionem cuiuſdam pauperrimæ mulieris audiuiſſet, & ipſi magnam charitatem exhibuiſſet, monitus eſt a ſeruis quod eſſet totus coopertus pediculis. Quibus ſubridens reſpondit. Nihil intereſt, nam pediculi ſunt gemmæ pauperum.

S. Ludouicus Arch. Tholozanus eximius paupertatis amator.

N O T Æ.

Beatus Iſaac.] *Cuius vitam ex D. Gregorio Papa ſuprà lib. 2. retulimus.*

Guillelmus Eremita.] *Eſt ille Dux quondā Aquitaniæ, & Comes Pictauienſis, cuius vitam ſupra lib. 3. deſcripſimus.*

Virgini Claræ ſuaderet.] *Hæc fuit diſcipula S. Frāciſci, cuius vitam habet Surius tom. 4.*

Dicebat B. Laurentius.] *Eſt ille Patriarcha Venetus antea Monachus, cuius vitam habet Moſander tom. 7. Sury.*

B. Adelhardus.] *Iam ſufficienter in aliis Annotationibus de eo ſcripſimus.*

DE ABSTINENTIA, ET maceratione carnis.

CAP. VI.

BEatus Aibertus valedicens mundo, perrexit ad virum magnæ ſanctitatis, & miræ abſtinentiæ Sacerdotem egregium Ioannem, in quadam ſolitudine commorantem ab hominum ſtrepitu, & conuerſatione ſemota. Huic igitur vir venerabilis Aibertus charitatis fœdere iunctus eſt. Quantas autem miſerias & calamitates, quantamque inopiā pro ſpe vitæ æternæ, in illo loco patienter tolerarunt non facile dici poteſt. Nam premebantur frigore & nuditate, premebantur magnæ annonæ penuria. Multi abſcedebant dies, in quibus nec cernerent quidem panem, eratque contenti herbis & radicibus herbarum, quarum tamen iis in locis copia non ſuppetebat. Ex illis ieiuniis, vigiliis & precibus, illa frigoris tolerantia & nuditate, adeò & macie & pallore confecti videbantur, vt humanam ſpeciem propemodum non referrent, vt enim ipſe Aibertus retulit, cum aliquando vrgente neceſſitate, extra illum habitationis ſuæ locum eſſet egreſſus, videntes eum paſtores hirſutum, & vilibus pannis deformem, aufugerunt, monſtrum ſe vidiſſe arbitrati. Sæpe per hyemem vſu illis venit, vt pane deficiente, glacie confracta, herbas ab aquis manibus extraherent, quibus ægrè vitam ſuſtentabant, omni alia re eſculenta deſtituti.

Ioannes inſignis Eremita.

Aibertus & Ioannes Eremita veſcuntur herbis, & radicibus in Eremo.

Abbas Ioannes dixit. Neminem moueat quod Elias tempore famis carne alitus eſt mane & veſpere. Qui reſpicit cibum, conſideret miniſtrum, ſæpe enim dæmones horum alituum figuram tenent. Tales enim cibi coruorum apti fuerant miniſterio, & eorum ſaturitas veſpere & mane meruit eſuriem. At verò quando panē comedit, Angelum delatorē habuit, & tantum cōfortatus eſt, vt per quadraginta dies cibi refectione nō indigeret.

Inſignis ſententia Ioannis Abbatis.

Solebat

Nota inſignẽ maciem S. Elphegi.

Solebat B. Elphegus cum ſomnus omoes occuparet, clam nudis pedibus, ſola tunica indutus, de ſtrato ſurgere, foras exire, & vſque ad auroram orationibus vacare. Corpus eius tanta attenuatum erat macie, vt cum manus cum Sacramento tenſas, in altum porrigeret, per medias palmarum iuncturas claritas aëris perſpici poſſet.

Etiam in minimis voluptatem corporis adimplere non debemus.

Beatus Guillelmus aſſerebat ſeruum Dei aquam in menſura debere bibere, nec licere etiam in minimis voluptatem corporis adimpleri. Cibum & potum ad ſulam neceſſitatem reſtringebat, ſuperfluitates etiam in rebus vilibus condemnabat. Producebat exemplum in medium, & confirmabat teſtimoniis ſcripturarum. Sub Adam, inquit, per pomum, non per rhombum, vniuerſale factum eſt excidium. Eſau reprobatus eſt apperendo lentis, non carnis edulium. Sub Mnyſe populus in deſerto proſtratus eſt, propter aquæ, non vini deſiderium. *(Gen. 3. — Gen. 25. 26.)*

Cum Abbas Adelhardus à fratribus ſæpe moneretur cur ſibi tam inſenſus eſſet, vt læſos eorum aninnos mitigaret, aiebat: Ego mei curam habebo, & prorſus veſtro prouidebo famulo, ne fame, aut labore fatigatus pereat.

Ieiunando ad patriam paradiſi redire debemus.

Si qoando quæpiam ex ſororibus interrogaret beatam Oportunam Abbatiſſam, cur tantopere corpuſculum maceraret, reſpondebat, Adam de paradiſo eiectus eſt, quia pomum vetitum manducauit, & nos ieiunando, illuc redire debemus.

Caro comparatur porcis, & ſcarabeis.

Beatus Ægidius ſemel in die cibum ad veſperam ſumere ſolebat, eumque ſane exiguum, & dicebat: Caro noſtra inſtar porci eſt, cupidiſſimè ad lutum properantis, & cum eo commorantis. Etiam eſt ſimilis ſcarabeis qui ſemper verſant equorum fimum.

Pulchra ratio, quare S. Ioannes Baptiſta adhuc puer Eremum petiit.

Quidam quæſiuit ex fratre Ægidio, quamobrem S. Ioannes Baptiſta adhuc puer Eremum petiiſſet, tamque ſeueriter illic vixiſſet, eum intra matris viſcera ſanctificatus eſſet. Reſpoodit ei Ægidius hac adhibita ſimilitudine. Quanam cauſa ſale aſpergitur caro recens mactati bouis? Illo dicente, ideo fieri, vt caro conſeruetur, vir Dei ait. Ita & ſanctus Ioannes pœnitentiæ ſale conditus eſt, vt eius ſanctitas diutius & melius ſeruaretur.

DE GRATIA LACRYMARUM.

CAP. VII.

B. Adelhardus quotidie ſemel & ſecundo flere conſueuerat.

Abbas Adelhardus ſingulis diebus (ſi non amplius) ſemel aut ſecundo, manè videlicet & veſperi, flere conſueuerat. Cuius rei cauſam cum frater quidam ab eo requireret, reſpondit. Plango, inquit, fili, me plango, nõ vt altiora cæli ſacramenta conſpiciam, ſed me inquam, quid ſum conſiderans, plangendo lugeo.

Item & B. Paula.

Beata Paula per ſingolos dies fontes lacrymarum emittebat, & cum ab amicis vt pareeret oculis moneretur, reſpondit. Turpanda eſt facies, quam contra Dei præceptum, purpuriſſo, & ceruſſa, & ſtibio ſæpè depinxi. Affligendum corpus, quod multis vacauit deliciis. Longus riſus perpeti compenſandus eſt fletu. Mollia linteamina & ſerica pretioſa, aſperitate cilicij commutanda.

S. Franciſcus recuſat abſtinere à lacrymis, & quare.

Cnm ex continuo fletu infirmitatem oculnrum incurriſſet B. Franciſcus, ſuadente medico abſtinere à lacrymis, reſpondit. Nun eſt frater medice, ob amorem luminis, quod habemus commune cum muſcis, viſitatio luminis æternæ repellenda vel modicum, quia non ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum, beneficium luminis accepit.

Creaturæ inſenſibiles obediunt Deo, cum ſolus homo eius præcepta tranſgrediatur.

Quidam Eremita nomine Ioãnes Ordinis S. Auguſtini, ſimplex, humilis, ſanctiſſimæque conuerſationis fuit. Hic ſolitus erat ingredi hortum, & dum exiret, viſus eſt ſæpius lacrymas fudiſſe. Et interrogatus quadam vice cur fleret, reſpõdit. Quia video herbas, arbores, & arbuſta, volucres, & terram cum ſuis fructibus, obedire Deo, & homioes, quibus pro obedientia promiſſa eſt vita æterna, tranſgredi præcepta creatoris ſui. Hæc gemo & defleo.

Lacrymæ à Domino ſuppeditatæ animam exhilarant, non cerebrum euacuant.

Percunctata eſt aliquãdo beata Maria de Oegnies num ex tãta lacrymarum inundatione, quam quotidie profundebat, aliquam læſionem, vel dolorem ſentiret, reſpondit. Sanctæ lacrymæ ſunt refectio mea, hæ ſunt mihi panes die ac nocte, nec caput affligunt, ſed mentem nutriunt, non dolore vllo afficiunt, ſed animam quadam ſerenitate exhilarant, non cerebrum euacuant, ſed animum ſatietate implent, & ſuaui quadam mulcent vnctione dum non vi extorquentur, ſed à Domino ſponte ſuppeditantur.

Cauſa mœroris & perpetui gemitus Aloyſij Bertrandi.

Beatus Aloyſius Bertrandus ſemper gemebundus incedebat. Cumque ab eo quæreretur quænam eſſet cauſa tanti mœroris, & tam ingentis profluuij lacrymarũ, reſpondebat. Cur non amariſſimè fleam, cum non certò ſciam, an æternæ ſalutis compos ſim futurus?

NOTÆ.

Abbas Adelhardus.] *De quo iam ſupra in aliis Annotationibus diximus.*

Beata Paula.] *Vide eius vitam in Epiſtolis D. Hieronymi, in Vitis Patrum Orientis, & apud Surium.*

Eremita nomine Ioannes.] *Fuit Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, cuius meminit Iordanus de Saxonia in lib. de Vita Fratrum.*

Maria de Oegnies.] *Eius vitam compendiosè ſcripſimus ſupra lib. 5. Eam prolixius reperies apud Surium tom. 3. 23. Iunij.*

Aloyſius Bertrandus.] *Fuit Monachus Ord. Prædicat. cuius vitam F. M. Iuſtinianus ſcripſit. Hanc autem eius ſententiam ex cap. 4. vitæ ipſius deſumpſimus, quam etiam refert Bellarm. de gemitu Columbæ lib. 2. c. 11. De Aloyſio Bertrando plura apud Bozium de ſignis Eccleſiæ tom. 2.*

DE OTIO VITANDO.

CAP. VIII.

Otium omnium malorũ ſentina.

Sanctus Franciſcus otium omnium malarum cogitatioonum ſentinam, docebat ſummopere fugiendum, exemplo demõſtrans rebellem carnem, & pigram, diſciplinis continuis, & fructuoſis laboribus eſſe domandam. Vnde corpus ſuum fratrem aſinum appellabat, tanquam laborioſis ſupponendum oneribus, crebris cædendum flagellis, & vili pabulo ſuſtentandum. Si quem verò cernebat otioſum & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muſcam nominandum cenſebat, eo quod talis nihil boni faciens, ſed benefacta inficiens, vilem & abominabilem ſe omnibus reddebat.

S. Franciſcus Monachum otioſum, fratrem muſcã appellabat.

Exercitia Monachi quæ.

Dicebat S. Gnillelmns Eremita, in doctrina ſua ſibi cælitus infuſa, ſeruum Dei aut orare, aut laborare, aut ſemper debere cæleſtia cogitare.

Beatus Thomas dicebat otioſitatem eſſe hamum, cum quo piſcabatur diabolus.

NOTÆ.

NOTÆ.

Franciſcus.] *Hanc ſententiam refert S. Bonau. in vita ipſius. c.5.*

S.Guillelmus] *D.S. Guillelmo Eremita quondam duce & Comite, ſupra iam ſatis diximus.*

B.Tbomas.] *Eius ſententias refert Ribadeneira, quæ non ſunt apud Surium.*

DE VERBIS OTIOSIS fugiendis.

CAP. IX.

CVm degeret Abbas Nilus in Etemo, quadam vice venerunt ad enm viri hiteratiſſimi. Ierant autem conſilium in via, quiſnam ipſorum interrogare deberet, quodue ex arcanis ſcripruræ, non tam cognoſcendi cauſa, quam pericolum faciendi cnpidi. Cùm verò ex aduerſa parte ſederet B.Nilus, & vidiſſet eus ad ſe venientes, dicit intra

Vana colloquia & otioſa verba fugit S. Nilus.

ſe: Cur nunc iſti accedentes ad vana colloquia nos coniicient? Sed ô Domine Ieſn Chriſte libera nos à laquis alieois, & concede nobis intelligere, & loqui quæ oportet, & facere quæ tibi ſunt placita. Et cum oraſſet, aperit quem præ manu habebat librum, & forte fortuna inuenit reuelationem factam ſancto Simeoni In admirabili monte. Cum igitur illi appropinquaſſent, & poſt ſalutationem ſediſſent, beatus Nilus tradidit librum Domeſtico, vt legeret, vbi erat ſignum. Ille verò aperiens os ſuum cœpit valdè diligenter, & attente legere.

Quam pauci ſaluantur.

Cum vero veniſſet ad loeum illum, vbi dicit quod ex decem millibus vix reperitur vna anima his temporibus, quæ ad manum ſanctorum Angelorum peroeniat, cœperunt omnes quaſi vno ore dicere: Abſit, hoc non eſt verum, hæreticus eſt qui hoc dicit. Nos igitur fruſtra baptixati ſumus, & Crucem adoramus, & communieamus, & Chriſtiani dicimur. Qnibus beatns Nilus bomaniter reſpondit. Si demonſtranero vobis magnum Baſilium, & Chryſoſtomum, & Ephrem beatiſſimum, & Tbeodorum Studitam, ſed & Apoſtolum ipſum, necnon ſanctum Euangelium, eadem ſentientes, & dicentes, quid patiemini vos, qui inconſultè aperientes ora loquimini, & Spiritui ſancto aduerſamini, & ſanctorum Patrum metuenda verba hæreticis tribuitis propter vitæ veſtræ iniquitatem? Dico autem vobis fratres, quod ex omnibus quæ feciſtis, nulla erit vobis gratia apud Deum. Quæ enim idola, aut quam hæreſim vos reliquiſtis, & Chriſto adhæſiſtis? audetne aliquis veſtrûm dicere quod hæreticus ſum, & ingreſſus cioitatem non ab omnibus lapidibus obrutus interficietur! Intelligentes, quod niſi virtute prædiri fueritis, & magna etiam virture prædiri, nullus vos liberabit à pœnis iuferni. Hæc cùm omnes audiſſent, valde perterriti cœperunt ſuſpirare, & dicere, væ nobis peccatoribus & miſeris.

Quidam interrogauit eum dicens, ſcire vellem ſancte pater, an ſaluns ſit admirabilis ille Salomon, necne? Cum verò ſpiritu cognouiſſet pater, adulterij vitio illum detētum, reſpondit ipſi: Scire etiā ego vellem de te, an ſaluns ſis necne? Quæ enim vtilitas mihi, vel tibi ex ſalute, vel damnatione Salomonis? non enim illi, ſed nobis præceptum fuit illud; Quicumqne reſpexerit mulierem ad concupiſcendam eam, iam mœchatus eſt eum ea. Et illud; Si quis templum Dei corrupetit, corrumpet il-

Sententia B. Nili de ſalute Salomonis.

lum Deus. De Salomone autem nihil vſquam re-

A perimus in ſacra ſcriptura, quod pœnitentiam egerit poſt peccatum, ſicut de Manaſſe. Quis igitur de illo dicere puterit quod ſaluus ſit?

Beatus Iordanes ſemel admonens fratres vt ab otioſis ſermonibus cauerent, dicebat, videtis fratres quod impercepribiliter, quantumcumque in pſalmodia altè incipiatur, paulatim vox cãtantium defluit & cadit. Sic quantumcumque verba bona dicere incipiamus, vel ad alterutrum conferre, paulatim ex humana corruptione ad vana prolabimur. Sed qui bonus eſt, & hoc percipit, debet facere ſicut in choro cantor, qui locis aptis eleuat vocem.

Pulchra ſententia B. Iordani de fugiendis verbis otioſis.

Idem ſemel admonens fratres, vt à leuitatibus B abſtinerent dixit. Mihi, & aliis præſidentibus, ſicut opilioni accidit, qui magis vnius hirci cuſtodia affligitur, quam centum ouium. Sic vnus inſolens magis præſidentem grauat, & domum exturbat, quàm alij centum fratres, qui oues ſunt, quæ paſtorem ſequuntur. Porro ſibilum eius noſcunt, nec eum relinquunt, ſed ſimul vadunt, ſiſtunt, accubãt, comedunt, bibunt, capite inclinato herbas legont, in omnibus fructuoſæ, in paucis tædioſæ. Sed nonnulli, vt hirci, turbãtes paſtorem & gregem, diſcurtunt, perſtrepunt, in ſocios capita impingunt, & altè ſaliunt, viam non retinent, & ad vltimum breuē caudam, id eſt, arctam patientiam habent, & ideo quandoque fœda ſua oſtendunt. Pro Deo fratres C amantiſſimi, fugite huiuſmodi hircinos mores, & eſtote oues Dei.

Monachus inſolens hirco comparatur.

Interrogatus eſt aliquando B. Thomas, quomodo cognoſci poterat vir ſpiritualis & perfectus. Qui reſpondens dixit. Qui in conuerſatione ſua de nugis & iocis loquitur, & quicumque timet ſperni, & triſtatur cum ſpretus fuerit, quamuis mirabilia faciat, ne puteris eum eſſe perfectum. Nam quicumqne non poteſt pati, cirò corruet.

Qualiter vir perfectus poſſit cognoſci.

Erat ſtudioſus in ſcripturis legendis venerabilis Gerardus, ſed non curioſus in pulchris libris babendis. Si quidem & Breuiarium non multum valens habuit, ex quo horas ſuas legebat, vitans pro vſu ſuo omne qood nitet, aut ſimplicitatem non D redoleret. Videns ergo quendam habere librum ſatis benè paratum, & quam ſolicitè illum inſpiceret, & complicaret, dixit ei. Potius habeo quod liber me cuſtodiat, quam ego illum. Seruire debet liber vtilitati legentis, non ad curioſitatem intuentis.

In libris & aliis rebus exterioribus Monachi ſimplicitatē quærere debent.

Venit aliquando Beatus Hngo qui fuit Epiſcopus Lincolnienſis, ad domum Arueriam Carthuſiani inſtituti, ea videlicet tempeſtate cùm iam paulo ante longnm illud iter in qno pacem conciliauerat inter Franciæ, & Ioanuem Anglorum Reges. Interrogatus verò de modo initæ pacis, non parum contriſtatus reſpondit verus zelator Ordinis ſacri: Rumores audire, & referre, etſi licet E Epiſcopis, ſed Monachis non licet.

Rumores audire, vel referre Monachis non licet.

NOTÆ.

Abbas Nilus.] *De quo plura ſcribit Baronius to.9 Annalium.*

Beatus Iordanes.] *Satis de eo ſupra c.4. ſcripſimus, vnde non eſt neceſſe repetere.*

Sicut opilioni.] *Opilio, quaſi ouilio, paſtor eſt ouium: dicitur etiam Vpilio auctoritate Priſciani.*

A

DE CASTITATE, ET FVGIENDO colloquio mulierum.

Cap. X.

Bonū eſt mulierem non tangere.

NARRABAT B. Iordanes dicens. Aliquandò in conuentu fratrum (quod Capitulum vocant) quidam frater delatus eſt, quòd dediſſet mulieri dexteram. Vbi cùm delatus diceret, mulierem illam ſanctam eſſe; tunc præſidens ait: Pluuia bona eſt, & bona terra, tamen ex eorum commixtione fit lutū, quo fœdatur homo. Aſſerebat B. Franciſcus per colloquia mulierum, & earum familiaritatem, debilem frangi, & fortem infirmari.

B

Egregia ſimilitudine S. illus Frāciſcus oculos impudicos deſcribit.

Idem volens docere fratres habere oculos pudicos, ſolebat tali ænigmate cōfingere oculos impudicos. Rex pius & potens miſit ad Reginā duos nuncios ſucceſſiuè. Reuertitur primus, & verbis tantū verba reportat, & nihil loquitur de Regina, ſiquidem oculos ſuos tenuerat in capite ſapienter, nec aliqualiter proſilierāt in Reginam. Redit alius, & poſt pauca verba, longam de Reginæ pulchritudine texit hiſtoriā. Verè, inquit, Domine, vidi pulcherrimam mulierem, fœlix qui fruitur illa. Et Rex ad illum. Tu ſerue nequam in ſponſam meam iniecisti oculos impudicos: patet quod proſpectā ſubtiliter emere voluiſti. Iubet ergo reuocare primum.

C

Et ait illi. Quid tibi de Regina videtur? Optimè (inquit) mihi videtur, quia libenter & patienter audiuit, ipſa reſpondit ſagaciter. Et ait illi Rex. Numquid formoſitas quidem ineſt ei? Reſpondit ille. Domine mi tuum ſit hoc inſpicere, meum autem fuit verba proferre. Fertur à Rege ſententia. Tu, inquit, qui habes oculos pudicos & caſtos, eſto in camera mea corpore caſtior, & fruere deliciis meis: hic verò impudicus exeat domum, ne polluat thalamum. Dicebat ergo, quis non debet timere, reſpicere ſponſam Chriſti?

Nobilis quædam Domina interrogabat aliquādo beatum Thomam, cur ſic fugeret conſortia mulierum, cùm ex vna earum natus fuiſſet. Reſpondit vir Dei & dixit. Ideò quia ex vna natus ſum: inde

D

eſt quòd cæteras fugio.

B. Ludouicus Archiep. Toloz. renuit matrem oſculari.

B. Ludouicus quondam Archiepiſcopus Tholozanus, cum adhuc eſſet adoleſcens renuit oſculum matris ſuæ, quæ cum diceret, numquid ego ſum mater tua? Reſpondit caſtus adoleſcens. Scio equidem Domina, ſcio: ſed non ignoras te eſſe fœminam, & ideircò non debere oſculari ſeruos Dei. Alia vice renuit oſculari ſorores ſuas, ſed præcipuè Reginam Galliæ.

Non fœminarum tantum, ſed etiam virorum aſpectum fugiendum docet S. Hugo Gratianopolit. Epiſcopus.

Monebat beatus Hugo Gratianopolis Epiſcopus, non ſolum à fœminarum, ſed & virorum quòque vultibus religioſæ mentis auertendum eſſe intuitum, aſſerens per communionem humanæ fragilitatis, atque compaſſionis fieri, vt affectiones conſpecti, ad memoriam conſpicientis frequenter

E

recurrant, & de conſpecto irato, iratus, de triſti, triſtis, de laſciuiente, laſciuus fiat, quas paſſiones ſatis eſt habere vnumquemque proprias, non in ſe tranſcribere alienas.

Quadam vice B. Dominicus tractans cum fratribus de aliquo negotio, ſacriſta vocauit vnum ex fratribus ad audiendam confeſſionem vnius mulieris, dixitque ei. Vna pulchra mulier petit vos, venite citò. Et quamuis ſubmiſſe diceret, audiuit in ſpiritu B. Dominicus, & zelo honeſtatis turbatus dixit ſacriſtæ: Confitere reatum tuum, Deus fecit mihi notum, quod tu putabas occultum. Et veniā petente, diſciplinauit fortiter & diu, ita vt fratres mouerentur ad compaſſionem propter liuorem vulnerum. Et ait: Vade fili, didiciſti de cætero qualiter intuearis fœminam, vt de colore non iudices, ora & tu, vt Deus te faciat pudicum.

S. Dominicus virgis cædit Monachum oculis vagū.

Erant quandoque ſimul fratres Ægidius, Ruffinus, Iuniperus, & Simon. Ait autem Ægidius. Quid facitis vos, cùm tentationes carnis vos infeſtant? Frater Ruffinus dixit. Humi proſtratus, commendo me Deo, & ſanctiſſimæ Matri eius. Iuniperus verò, ſimul atque ſentio, inquit, eiuſmodi tentationem, iubeo eam procul abſcedere, quòd hoſpitium meū iam occupatum ſit. Tum Ægidius. Ego, inquit, tecū ſentio, nam cum hoc genere tentationis nulla expeditior pugna eſt, quàm vt fugias, nec cum ea cōtendas.

Remediū contra tentationes carnis.

Fratri cuidam percunctanti ex ipſo, qui ſe poſſet ab omnibus peccatis carnalibus tueri, ſic reſpondit. Qui ſaxa grandia, aut ingentes trabes, aliò trāsferre vult, plus nititur ingenio, & induſtria ſua, quàm viribus. Ita hic quoque agendum eſt. Quæuis enim vitia officiunt puritati & caſtitati, quæ ſimilis eſt ſpeculo mūdo: quod tamē anhelitu obſcuratur. Sæpe etiam cantans dicebat: ô ſancta caſtitas, quænam es tu? Nimirum talis, vt ſtulti te ignorent. Quærenti autem fratri, quam diceret caſtitatē: Ego (inquit) caſtitatem dico, qua ſenſus omnes diuinæ gratiæ cuſtodiuntur. Cumque multus eſſet in caſtitate prædicanda, & laudanda: quidam maritos audiens, ait illi. Equidem à fœminis omnibus abſtineo, contentus vxore mea, ſatiſne hoc tibi videtur? Et ille. Putaſne tu non poſſe hominem fieri è ſuo vino ebrium?

Caſtitas ſimilis ſpeculo mundo.

B. Laurentius Iuſtinianus dicebat, pudicitiā cum carnalibus blandimentis, nihil aliud eſſe quàm ignem extinguere velle, & ligna ſuperiniicere.

Frater quidam tentatus valde tentatione carnis, vtinam (inquit) mihi videre liceret fratrem Ægidiū, vt ei indicarem tentationem meam. Sed cùm lōgè ab eo abeſſet, nec poſſet impetrare facultatem ad eum accedendi, vbi ſe cubitum recepit, Ægidius ei adſtitit. Quo viſo non mediocri eſt conſolatione affectus, expoſuitque ei tentationem ſuam, petens remedium aduerſus eam. Dixit ergo ei Ægidius. Et quid faceres cani te mordere volenti? Reſpondit; Ego eum verberibus à me abigerem. Et Ægidius. Hoc ergo fac etiam huic tentationi.

B. Ægidius Minorita abſens apparet eidem fratri tentato.

Venerabilis Gerardus cūcta ad honeſtatem bonę famæ tam intus quā foris diſponebat. Et ne ſuſpecta res notaretur, nulli ſororum niſi clauſa & obuelata feneſtra loquebatur. Quod ſi aliquid ſibi dandū erat & miniſtrandum, per volubilem rotam huc inferebatur. Vnde quidam diſcipulorum eius, videns eum tam ſolicitè cuſtoditum, quæſiuit ab eo verbū familiare dicens. Quare bone magiſter tā diligenter obſtruitis feneſtram veſtrā? Reſpondit verbum ædificationis dignum. Si poſſem, etiam aures obturarem, ne voces earum audirem. Siquidem abundans cautela non nocet. Omne enim ſcandalum, & periculum fragilium perſonarum, ex incuſtodia ſenſuū & nimia familiaritate venit. Qui ergo vult ſeruare continentiam, viſum reprimat & auditū. Nam ſola neceſſitate cogente, cum fœminis timoratè eſt loquendum.

Scandalum ſæpe ex ſenſuum incuſtodia venit.

NOTÆ.

Volens docere fratres habere oculos pudicos.] *Similitudo & parabola iſta iam in Chronico Ordin. S. Franciſci, quàm in Speculo exemplorum inuenitur.*

B. Hugo Gratianop. Epiſcopus.] *Hic vt in Mart. Romano legitur 2. Aprilis, diu ſolitariam vitam duxit,*

cuius vitam habet Surius tom.2.

Quadam vice B.Dominicus.] *Vide Diuum Antoninum 3.parte tit.23.c.2.*

DE DISCRETIONE ET manſuetudine prælatorum.

Cap. XI.

B. Conſtabilis ob manſuetudinem operimentum fratrum dictus eſt.

ABbas Conſtabilis, iuſtorum cultor,& amicus peccarorum fuit. Tanta ſiquidem negligentibus fratribus beneuolentia iungebatur, vt nullus ei conſcientiæ reatus occultaret. Huuc quippe pro charitatis ſuæ affectu, quo tegere culpas delinquentium ſolebat, operimentum fratrum vocare B conſueuerant.

Magis errandum in miſericordia, quam in duritia.

Beatus Odilo, reprehendentibus ſe fratribus quod in iudiciis ferendis, ac modis pœnitentiæ præfigendis, tam pius eſſet, reſpondebat: Etiamſi damnandus ſum, malo tamen de miſericordia, quam ex duritis, vel crudelitate damnari.

Quidam Abbas, qui admodum religioſus babebatur, venit aliquando ad beatum Anſelmum, vt de his quæ monaſticę Religionis erant, loqueretur, ac inter alia de pueris in Clauſtro nutritis verba conferens adiecit. Quid fiet obſecro de iſtis? Peruerſi ſunt & incotrigibiles, die ac nocte non ceſſamus eos verberantes, & ſemper fiunt ſibi ipſis deteriores. Ad quæ miratus Anſelmus, non ceſſatis C (inquit) eos verberare? Et cum adulti ſunt, quales ſunt? Hebetes, inquit, & beſtiales. Et ille. Quam benè omne nutrimentum veſtrum expendiſtis, qui de hominibus, beſtias nutriſtis? Et nos, inquit, quid poſſumus inde? Modis omnibus conſtringimus eos vt proficiant, at nibil proficimus. Et ille, dic mihi quæſo Domiue Abbas, ſi plantam arboris in horto tuo plantares, & mox illam omni ex parte concluderes, vt ramos ſuos nullatenus eapandere poſſet, & cũ eam poſt annũ excluderes, qualis arbor inde prodiret? Profectò inutilis incuruis ramis. Et hoe ex cuius culpa procederet niſi tua, qui eam immoderate concluſiſti? Certè hoc facitis de pueris veſtris. Plantari ſunt per oblationem in horto Eccle- D ſiæ, vt creſcant, & fructificent Deo, vos autem in tantum terroribus veſtris & minis, verberibuſque illos vndique coarctatis, vt nulla ſibi penitus liceat libertate potiri. Vidiſtis vnquam aurificem ex lamina auri, vel argenti, ſolis percuſſionibus imaginem ſpecioſam formaſſe? Non puto. Quid tunc? Quatenus aptá formam ex lamina aptet, nũc eam ſuo inſtrumento leniter premit.& percutit, nunc diſcreto leuamine lenius leuat & format. Sic & vos, ſi pueros veſtros cupitis ornatis moribus eſſe, neceſſe eſt vt cùm depreſſionibus verberum impediti ſunt, eis paternæ pietatis, & manſuetudinis leuamen, atque ſubſidium impendatis. Ad hæc Abbas, quod leuamen, quod ſubſidium? Cui ille. Benè quidem, & E panis, & quiſque ſolidus cibus, vtilis & bonus eſt homini valenti, verum ſubtracto lacte, ciba inde lactentem infantem, & videbis eum magis ex hoc ſtrangulari, quam recreari. Hæc audiens Abbas, veniam petiit, & ingemuit dicens. Verè errauimus à veritate, & lux diſcretionis non luxit nobis.

S. Anſelmi admirabilis ſententia.

Iuuenilis ætas ceræ comparatur.

Idem beatus Anſelmus curam præcipuam de adoleſcentibus & iuuenibus habebat, & de hoc rationem ſub exemplo reddebat. Comparabat enim ceræ iuuenis ætatem, quæ ad furmandum ſigillum aptè eſt temperata. Nam ſi cera, inquit, minus dura, vel mollis fuerit, ſigillo impreſſu, eius figuram in ſe nequaquã ad plenum recipit. Si verò ex vtriſque A duritia ſcilicet & mollitie, diſcretè babens, ſigillum imprimatur, tunc forma ſigilli omnino perſpicua, & integra redditur. Sic eſt in ætatibus hominum. Videas hominem in vanitate huius ſeculi, ab infantia vſque ad profundam ſenectutem conuerſatum, ſola terrena ſapientem, & in bis penitus obduratũ. Cum hoc age de ſpiritualibus, & perſpicies eum, nec quid velis quidem poſſe videre; nec mirum, indurata eſt cera. E contrario videbis puerum ætate ac ſcientia leuem, nec bonum, nec malum diſcernere, nec te intelligere de eiuſmodi diſſerentem. Nec mirum, mollis cera eſt, & quaſi liqueſcens, nec imaginem ſigilli quoquomodo recipiens. Medius autem adoleſcens & iuuenis eſt ex teneritudine atque B duritia congrue temperatus. Si hunc inſtruxeris, ad quæ voles informare valebis. Dicebat B.Iordanes, ſicut cæmentarius, qui murum obrotrum reparare ſatagit, quoſdam lapides retrahit abſconditos, & prominentes repercutit, ſic in emiſſione clauſtralium Præfectum facere oportere, vt videlicet illos qui nimis latitare cupiunt, ad actionem dirigat, & illos qui nimis exponi volunt, intus contineat.

Diſcretionem magnã prælati habere debent in emiſſione clauſtralium.

Idem quadam die laborabat pro vno fratre apoſtata, vt reaſſumeretur. Cumque fratrum ſententias exegiſſet, vnuſque præ cæteris non aſſentiret, reſpondit. Et ſi hic modo multa crimina commiſerit, forſitan multo plura bic adiiciet. Sed cum ille ſe C de hoc non curare aſſereret dixit: Certè frater, ſi tu pro iſto tãtillo viro vnam duntaxat ſanguinis guttam fudiſſes, ſicut Chriſtus Dominus noſter pro ipſo ſanguinem ſuum, aliter reſponderes. At ille in ſe reuerſus, & confuſus, ſe humi proſternens, opinioni cæterorum æquo animo ceſſit.

Apoſtata redeuntes ad Ordinem non ſunt reiiciendi.

NOTÆ.

Abbas Conſtabilis.] *Vitam eius habet Moſander tom.7.Surij 17.February. Eam etiam compendioſè ſcripſit Haraus.*

Beatus Odilo.] *Eius vitam prolixius ſcriptam reperies in Bibliotheca Cluniac.*

Venit aliquando ad beatum Anſelmum.] *Hic* D *fuit Archiepiſcopus Cantuarienſis, primo Monachus ſub V. Lanfranco, cuius vitam ex Edinero refert Surius tom.x. 21. Aprilis.*

Dicebat B. Iordanes.] *Satis alibi de Iordane diximus, vnde non eſt neceſſe repetere.*

DE FORTITVDINE.

Cap. XII.

LVdouieus Imperator rogauit aliquando beatũ Fridericum Epiſcopum, vt pergeret ad quandam inſulam conuertendam, in qua paſſim homi- E nes matrimonio iungebant nepres ſuas, aut etiam ſorores & matres. Tunc vir Dei ingemiſcens, reſpõdit. Grauiter quidem me obſtringis Domine Imperátor, ſed quæſo dic mihi, num ſalua tua gratia, facturus ſum quod hortaris? Tunc Imperator. Non ſolum, inquit, ſalua mea gratia, ſed ſi volueris, me quoque in ea re adiutorem habebis. Moa vir ſanctus plenus ſpiritu Dei, ad Imperatorem ſe inclinans, ait. Dic mihi oro Domine Imperator, ſi ſit edendus piſcis, à capitene, an à pedibus incipiendum eſt? Tu ergo mi Domine ſtare te exiſtimas, ſed quamuis grauem ruinam iam feceris, vide tamen ne grauius cadas. Habes coniugis loco Iuditham tibi ſanguine propinquam, Guelphi Bauorũ Ducis filiam,

S. Fridericus Epiſc. Vitraiect. liberè arguit Ludouicum Imp.

filiam, qoam ſi non repudiaueris, & dignam Deo egeris pœnitentiam, iam prædico imminere tibi, & regno tuo immane exitium. Quæ cum diceret vir ſanctus, & multi etiam pontifices eius ſententiã confirmarent, neque ea tamen Imperator ita vt par erat, animadnerteret, turſua vir Dei eum compellauit. Nos quidem Domine Imperator, ſi tibi peccatũ tuum non iodicaremus, neque id reprehẽderemos, tu ab illo te non reuocares, nec conſiteteris redire ad vitam, noſque vna tecum propter ſileutium noſtrũ æternis ignibus addiceremur. Et ecce vix ſermooem beatus Epiſcopos abſoluerat, & Imperator erubeſcens, ad tempus doluit, defixiſque humi luminibus, peccaui, dixit, & deflexi à recto itinere: quod à me perperam factum eſt corrigam.

S. Malachiæ Epiſcopi magna animi fortitudo.

Cum ſub ſpecie pacis B. Malachias quæreretur ad mortem, quibuſdã diſſuadentibus oec egrederetur ad Regem, reſpondit. Sinite fratres, ſinite me imitari magiſtrom meum. Sine cauſa ſum Chriſtianus, ſi Chriſtum non ſequor. Fortè flecto humilitate tyrannum, & exhibens oui paſtor, Sacerdos laico, quod mihi ille debuerat. Vos quoque, quod in me eſt, non parum ædifico exemplo tali. Quid eoim ſi contiogat occidi? Non recuſo mori, vt vos vitæ ex me teneatis exemplum. Oportet Epiſeopum non dominari in Clero, ſed formam fieti gregis. Haud aliam ſaoè formam quam ab illo aceepimus, qui humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem. Quis mihi det bane relinqoere filius ſignatam ſanguine meo? Experiemini certè, an Sacerdos veſter dignè ſatis à Chriſto didicerit, mortem oon timere pro Chriſto.

Item & S. Dominici.

Vna dictum cùm pertranſiret beatus Dominicus per loca hæreticorum, in quibus paratas inſidias ſuſpicabatur, intrepidus & alacer incedebat. Quod illi inſidiantes ad iniuriandum, plurimum admirati, ſe manifeſtantes dixerunt ei. Neque tu times mortem? Quid acturos eras ſi te comprehendiſſemus? Quibus ille. Rogaſſem vos oe breui compendio mihi vitam auferretis, ſed truncatis miontatim articolis corporis & digitis, poſtea manibus & pedibus, brachiis & tibiis, & ante oculos meos poſitis, poſtea oculos ipſos erueretis, & ſic truncatum in ſanguine volutati permitteretis, aut prorſus ad libitum necaretis. Quod intelligentes hæretici ſe retraxerunt, ne magis obſequi quàm perſequi viderentur.

Acceſſit aliquando B. Iordanes ad Fridericum Imperatorem viſendi eum gratia. Apprimè Fridericus virum Dei diligebat, colebat, venerabaturqoe. Data redditaque ſalute conſedere ambo. Verùm poſt multa verba familiaria ad Cæſarẽ dixit. Plurimum Cæſar miratus ſum, quod abs re minimè de his qoæ dicuntur per dioerſas prouincias foerim interrogatus, cùm ſcias nos contiouè per omnem ferè Chriſtianitatem diuagari, & qui rumores audiuntur, quæ de te fama percurrat. Reſpondente E Cæſare, ſe habere curſores, veredarios, nuncioſque per orbem terrarum, & in curiis Principum, ex quibus cognoſcere, intelligere, ac omnia quæ fiunt ad amuſſim ſcire poſſet, dixit Iordanes. Chriſtus orbis terrarum Dominus, licet omnia adhuc in humanis agens ſciret, tamen à diſcipulis de ſe quærebat dicens: Quem dicunt homines eſſe filium hominis? Tu quidem Imperator homo es, & multa quæ de te dicuntur ignoras, quorum ſcientia tibi, Imperioque tuo plurimum cõduceret. Fertur enim per prouincias, quod bona Eccleſiarum veloti tua temerariè exigis, cum ſint ſacris initiatorũ & pauperum. Iuſtas ac rectas ſententias contemnis, pro- A curas auguria, Iudæis ac Sarracenis plurimum faues, Pontificem Maximum, Chriſti Vicarium, Petri Apoſtoli legitimum ſucceſſorem, totius Reipublicæ Chriſtianæ moderatorem, omniumque noſtri parentem, tibi, ac omnibus Principibus, &c. præſidentem contemnis. Hæc certè Cæſar plurimum de de tua dignitate detrahunt. Sicque in multis familiariter corripiens, valedicens, æquè vt antea carus Cæſari inde abiit.

B. Iordanes modeſtè & prudenter arguit Fridericum Imperatorem.

N O T Æ.

Rogauit aliquando beatum Fridericum.] *Fuit Epiſcopus Vltraiectenſis, martyrio coronatus anno* 838. *cum reprehenderet Ludouicum Imperatorem filium Caroli Magni, ob illicitum matrimonium contractum cum Iuditha ſibi ſanguine iuncta. Cuius vitam habet Surius tom.* 4. 18. *Iuly.*

Beatus Malachias.] *Hiſtoriam iſtam refert S. Bernardus in vita ipſius, cap.* 8.

DE VANA GLORIA FVGIENDA.

ABBAS Attala dieebat de vitio vanæ gloriæ. Quamuis ſancti homines ſint diuerſis virtutibus ditati, ab eis tamen hoc vitium ſtudioſè eſt vitandum, atque fugiendum. Nam hoc callidus hoſtis malitioſè ſtudet, vt dum in maioribus ac certis C culpis ſanctos Dei maculare non valet: ſaltem vel in occoltis, quæ minora videotur pollnat.

Vana gloria à ſanctis viris ſtudioſè fugienda.

Idem dicebat quod fauor adulatorum corda plena virtutibus maculare ſolebat.

Beatus Odilo tanquam venenum ſerpentis, ſic laudes hominum fugiebat. Vnde etiam dicere ſolebat, quantumlibet ſublime ſancti operis ædificium, per vanæ gloriæ ſubitò corruere appetitum.

S. Odilo quaſi venenum reſpuit laudes hominum.

Beatæ memoriæ S. Hugo Lincolnienſis Epiſcopus ex Monachu Carthuſiano, cum leproſos ſæpe viſitaret & oſcularetur, exemplo D. Martini id ſe facere dictitabat, Cancellarius autem eius volens tentare an ex ea re, aliqua vaoa gloria tangeretur, dixit ei. S. Martinus leproſos oſculando ſanauit: tu D leproſos, quos oſcularis, non ſanas; piè & ſapienter reſpondit. Oſculom Martini, carnem leproſi ſanauit: oſculom verò leproſi, animam meam ſanat.

Leproſorum oſculum animam ſanat.

Rogata aliquando B. Maria Oegniacenſis, num ex laudibus humanis, vel diuinis reuelationibus, vana gloria vel leoiter ſe titillari ſentiret, ita reſpõdit. Comparatioue veræ gloriæ, quam ego expecto, nihil prorſus eſt, vel exiſtimari poteſt omnis humana gloria, & prædicatio.

Interrogatos aliquãdo à fratre B. Ægidius quidnam facere deberet, quandoquidem & benè agens omnioo ſe efferri ſentiret, malè autem agens, maiori afficeretur animi mœrore, & propemodũ deſperaret, ita reſpondit. Optimè facis, ſi te peccaſſe doleas, E ſed tamen huic dolori adhibendus eſt modus, cogitandumque Dei potentiam longè propenſiorem eſſe ad miſerendum, quàm infirmitas tua fuerit ad peccandum. Nam ſi agricola cogitet, ſi quidem ſementem fecero, volucres cæli & beſtiæ terræ, & ſemen, & fruges comedent, nunquam ſeminare auſos erit, nec habebit quod comedat. At ſapiens agricola ſerit tempore ſuo, ac deinde colligit annonam. Non ſunt igitur propter vanam gloriam bona omittenda opera, ſi ea diſplicet: ſemper enim & maxima & potiſſima operum portio permanet ea facienti.

Propter cogitationes vana gloria non ſunt omittenda bona opera.

Dicebat venerabilis Gerardus. Inanis gloria etiã per Philoſophos tam excellenter eſt reprobata, vt

Etiam Philoſophi vanam gloriam contempſerunt.

vix eam aliquis laude dignus admittere debeat.

Idem dicebat. Si veniat laus ex opere propter Deum facto, licet hoc opus luceat, redde altiſſimo laudem illam & gloriam.

Item ſecundum Bernardum, nullum verbum proferas, de quo multum Religioſus, vel ſcientificus appareas.

Initium vanæ gloriæ, ſibi placere.

Dixit idem. Initium vanæ gloriæ eſt ſibi ipſi placere. In nullo meliùs cognoſcitur homo, quàm in hoc quod laudatur.

N O T Æ.

Abbas Attala.] *Vitam eius ſcripſit Ionas Abbas, quæ extat in Chronol. Lerinenſi.*

Beatus Odilo.] *Fuit Abbas Cluniac. cuius vitam prolixius ſcriptam reperies in Biblioth. Cluniac.*

S.Hugo.] *Cuius vitam habes Surius tom.6.*

DE CONTEMPTV mundi.

CAP. XIV.

Filius cuiuſdam Principis, relicta ſponſa, petit Eremum.

EREmitam quendam præcipuis virtutum operibus floruiſſe ferunt, qui cuiuſdam magni Principis filius fuiſſe, & in deliciis copioſiſſimis eſſe nutritus perhibetur. In quibus eo vſque perductus eſt, vt parentes eius magnificas illi nuptias præpararent, & ſponſam delicatiſſimam, cum apparatu multo conducerent. Cuius dum coniugio potiturus, cubiculum poſt cœnam opulentiſſimam intraret, ſubito pauore neſcio quo raptus, vidit quaſi iuuenem ſpecioſiſſimum, qui ei maiorem gloriam commodaturum ſanctè promitteret, ſi ſibi patere ſequendo maluiſſet. Quod cum tota ambitione iuuenis ſe velle dixiſſet, ſurrexit, & de omni ſupellectili quam poſſederat, vaſculum ligneum, quo vinum de ſitulis in vaſa aurea & argentea mixtum bibentibus fundi ſolebat, ſolum ſecum ſumens, virum qui apparuit, ſecutus abſceſſit. A quo in remotiora Eremi loca ductus, vitam laudabilem, & paucis imitabilem duxit. Cumque ibidem multos dies ad promerendum Deum continuis orationibus vacaret, ſupplicare magnopere cœpit, vt cum quo æqualitatem præmij habiturus eſſet iudex æquiſſimus aperiret. Cui cum Colonienſis Eccleſiæ Præſul famoſiſſimus Seuerinus, in huiuſmodi conſortio proponeretur, ſibi eum quis eſſet, oſtendi precabatur. Nec mora, idem qui illuc eum adduxerat, affuit, & ei locum in quo ſanctus Epiſcopus illis diebus morabatur oſtendit. Fortè tunc inſtante quadam ſolemnitate multitudo populi confluebat, cui poſt diuinũ officium à tanto Põtifice exhiberi honor impoſitus exigebat. Vbi dum prædictus ſolitarius deliciarum cernens affluentiã ſe ei in præmio ſociandum eſſe pertimeſceret, qui talia, qualia ipſe quondam dimiſiſſet, haberet, ſeueritate correptionis à magiſtro impoſita didicit, quod minus Epiſcopus omnem illam ſecularem gloriam, quàm ipſe ligneũ vaſculum, quod ſibi de cunctis opibus ſuis reſeruauerat, dilexiſſet. Vnde Deo gratias agens, ad locum vnde venerat, gratulabundus receſſit, & vt promiſſum præmium cum Dei famulo Seuerino mereretur, quoad vixit, inſtantiſſimè flagitauit.

Beatus Hugo Lincolnienſis Epiſcopus, ſecularibus Angelicæ illius Carthuſianæ vitæ ſtatum laudantibus, & de ſuæ mundanæ vitæ impedimentis conquerentibus, quos tamen nec velle, nec poſſe ſciret ad perfectiora viuendi inſtituta tranſire, huiuſmodi adhibebat inſtitutionem. Non ſoli (inquit) A Monachi, ſed nec Eremitæ tantum, atque ſolitarij, regnum Dei conſequentur. Denique cum vnumquemque iudicabit Dominus, nequaquam id expoſtulabit, quod Eremitæ non fuerit, aut Monachus, ſed hoc potius exprobrabit, quod minime fuerit germane ac probe Chriſtianus. Nam tria quidem illic à quolibet exigentur Chriſtiano, ex quibus ſi vel vnum illi defuerit, nomen Chriſtianum prodeſſe ei non poterit. Nocebit potius nomen ſine re, quãdo deteſtabilior eſt falſitas in veritatis profeſſore. Exigit autem vis & veritas beati nominis huius, vt indeſinenter teneatur charitas in corde, veritas in ore, caſtitas in corpore, non fallaciter Chriſtiani.

Tria à quolibet Chriſtiano exiguntur in iudicio.

B Dicebat beatus Laurentius Iuſtinianus, conſulto Deum gratiam Religionis hominibus occultaſſet. Nam ſi cognoſceretur illius fœlicitas, omnes ad eam concurrerent.

Religionis gratiã quare Deus hominibus occultauit.

Beatus Vvolſtanus Epiſcopus, cuidam ſæpius eadem peccata ſibi confitenti, ſapienter reſpondit. Opportunitas (inquit) vt video, facit latrones, ideo conſulo, vt Monachus fias, & ſic vitiorum importunitate carebis.

Religio Monaſtica eſt ager continens vitæ æternæ theſaurum.

Quidam ſecularis venit aliquando ad beatum Ægidium, vt cõſuleret eum, num Monaſterium ingredi deberet. Cui vir ſanctus reſpondens dixit. Si quis valdè inops ſciret alicubi in agro reconditum theſaurum, putaſne ad illum effodiendum aliquem C mitteret? Quanto ergo homines magis properare debent, vt reperiant vitæ æternæ theſaurum? Tunc ille conſiliis eius parens, relictis omnibus factus eſt Monachus. Iuerat aliquando B. Thomas Aquinas ad S. Dionyſium cum Pariſiis degeret, ad viſendas ſacras Reliquias, iamque reuertenti oſtendebant ſocij ciuitatem Pariſienſem, eamque laudibus efferebant. Tunc ille ait: At ego mallem mihi dono dari Chryſoſtomi homilias in Matthæum, quam Luteriam Pariſiorum.

Magnus mũdi contemptus in beato Thoma Aquinate.

Beatus Iordanes nõnumquam cauſam reddebat quare citius ſcholaſtici, philoſophiæ inſeruientes, ad ſanctæ Religionis ſtatum conuolarent, quam Theologi & Iuriſtæ. Dicebat enim: Faciliùs ruſtici D bono inebriantur vino, veluti inſueti, qui aquam bibere ſolent, quam nobiles, qui vina optima & fortia non timent, eo quod in vſu habeant. Philoſophi quidem tota hebdomada Ariſtotelis, & aliorum Philoſophorum aquam epotant. Vnde cum in diei Dominicæ ſermone, vel feſti Chriſti Ieſu verba, & ſeruorum eius dulcia, & vehementia hauriũt: mox inebriati mero ſancti Spiritus capiuntur, & non tantum ſua, ſed & ſeipſos Deo largiuntur. Iſti verò Theologi ſæpe huiuſmodi verba audierunt, & ideo eis ſicut ruſtico, & æditio contigit, qui ex aſſiduo ante aram Dei tranſitu, irreuerenter ſe habet, & ad illam nonnumquam terga vertit, cæteris E reuerenter inclinantibus.

Quare ſcholaſtici philoſophiæ ſtudentes potius ad ſtatum Religionis conuolant, quam Theologi & Iuriſtæ.

Accidit vt B. Iordanes per ipſum ſanctæ conuerſationis toga indutos iuuenes, ad quoddam cœnobium ſecum duceret. Cum igitur ad meritoriam tabernam diuerteret, & pro conſuetudine hora id petente, Officium perſolueret, quod Cõpletorium dicunt, accidit vt quidam ex iis in riſum prorumperet. Cæterum verò id cernentibus aliis, vehementer & ipſi ridere cœperunt. Animaduertens autem quidam ex ſodalibus viri Dei, nutibus adnitebatur eos compeſcere. At illi magis ac magis ridebant. Tunc Iordanes dimiſſo Completorio, & dicto Benedicite, ad ſocium conuerſus: Frater, inquit, quis horum tyrunculorum tibi curam demãdauit? Quid ad te attinet de eorum riſu? Et ad illos conuerſus: Filij,

Conuerſi à forma vanitate magnam cauſam habent ridendi & gaudendi.

Filij, ait, vehementer ridete, nec inceptum omittaris, quia hoc vobis concedo. Et verè ridere, beneque vos ridere oportet, eo quod è diaboli carceribus exiſtis, fractis vinculis illius, quibus vos multo tempore ligatos tenuerat. Ridete igitur filij, ridete. Porrò illi hoc in ſermone cõſolati in animo, deinceps ridere ore effuſo nequiuere.

Quidam vir nobilis Germanus, potentia maxima fretus, vaccam à matre ſancti Iordanis abſtulerat. Poſt paucos verò dies, verbis ſuis Iordanes eiuſdẽ filium ad ſuum Ordinem traxit. Quo audito, pater quoſdam ad eum de filio ablato querens præmiſit. Quibus Iordanes ſic facetè reſpõdit, vt eorum furorem leniret. Haud ignoratis Germaniæ conſuetudinem, quæ huiuſmodi eſt, quod ſi quiſpiam alicui iniuriam intulerit mulieri, nemo ægrè ferre debeat, ſi fuerit à filio vindicata. Cùm ergo ciuis ille matrem meam boue priuauerit, non iniquo animo vos, nec ille ferre debetis ſi vitulum abſtulerim.

Egregium & facetũ B. Iordanis reſponſum.

N O T Æ.

Eremitam quendam, &c.] *Non eſt neceſſe repetere, quæ iam annotauimus circa finem libri 2. vbi etiam hiſtoriam iſtam deſcripſimus.*

Beatus Vuolſtanus.] *Fuit Vuigornienſis in Anglia Epiſcopus, cuius vitam habet Surius tom. 1.*

DE SPE ET CONFIDENTIA in Deo habenda.

Cap. XV.

CVm ex alto cecidiſſet B. Gertrudis, dixit ad Dominum: Amabiliſſime Ieſu, quàm benè mihi contigiſſet, ſi caſus ille mihi ad te celerius perueniendi dediſſet occaſionem! Hæc verba cùm mirarentur qui aderant percunctantes dixerunt: formidaretne Sacramentis non munita mori? reſpondit. Toto corde opto ſalutiferis antequam moriar, muniri Sacracramentis: iis tamen confidenter præfero prouidentiam, ac Domini mei volũtatem. Hanc enim ſaluberrimam nõ ambigo eſſe ad mortem præparationem. Propterea morte aut ſubita, aut diutina, vtrum illi placuerit, ad eum optatius eſt mihi venire. Spero enim quacumque morte hac luce defuncta fuero, Dei miſericordiam nunquam mihi defuturam, ſine qua certa mihi incumbit damnatio, tam in morte, quæ improuiſa irruit, quam in illa, quæ longè ante præuiſa eſt.

Quænam vera ad mortẽ præparatio.

Sæpe admonebat beatus Laurentius Iuſt. nunquam amittendam de Deo fiduciam, illam eſſe, in qua animæ vita conſiſteret.

Vita animæ in quo conſiſtat.

Dicebat B. Ægidius. Nunquam debet peccator, dum eſt in viuis, diuinam deſperare miſericordiam. Vt enim nulla eſt tam ſpinoſa, & nodoſa arbor, quæ non poſſit fabrorum arte plana, & elegans fieri, ita nullus eſt tam flagitioſus peccator, quem non poſſit Deus ornare gratia, & virtutibus ſuis.

Nunquam de diuina miſericordia deſperandum.

Dixit venerabilis Gerardus. Semper magis ſperabis de æterna gloria, quàm timebis de gehenna.

N O T Æ.

Cum ex alto cecidiſſet B. Gertrudis.] *Eius vitam & reuelationes reperies in libris Inſinuationum diuinæ pietatis. Hæc autem quæ ſuprà ſcripſimus, reperies in libro* 1. c. 11.

Dicebat B. Ægidius.] *De quo iam ſuprà ſatis diximus.*

ALIÆ QVÆDAM SENTENTIÆ Patrum.

Cap. XVI.

VIdens aliquando B. Fulgentius gloriam Senatus Romani, exclamauit dicens. Quàm ſpecioſa poteſt eſſe Hieruſalem cæleſtis, ſi ſic fulget Roma terreſtris! Et ſi in hoc ſeculo datur tanti honoris dignitas diligentibus vanitatem, qualis honor & gloria præſtabitur ſanctis contemplantibus veritatem.

Ex pulchritudine rerum terreſtrium ad cæleſtium amorem aſcendimur.

Cum degeret in Eremo beatus Odo Abbas, ſæpe à multis viſitabatur, quos ſanctis exhortationibus ad virtutes animare ſolebat. Admonebat eos viuere parcè, & malè concupita non amplecti, & ventris refrenare ingluuiem, dicens. Qui ventrem farcit, venerem nutrit. Libidinoſis præcipitium opponebat draconis dicens. Heu miſeros illos, quia tertiam partem ſtellarum cœli poſt ſe trahit draco! Ebrioſis, & comeſtoribus dicebat. Nabuzardan princeps coquorum deſtruxit muros Hieruſalem. Mollibus & maſculorum concubitoribus opponebat Herodis homicidium, & Scribæ exilium. Quanto, inquit, melior eſt anima corpore, tãto qui talia egit peior Herode. Ille corpora interfecit, animas cœlo tranſmiſit, hic corpora à Deo ſeparat, & animas æterna morte trucidat. Scriba verò qui probabat Tyrones, captiuus ductus eſt in Ægyptum, hic enim poſt mortem ducẽdus eſt in infernum. Doctorum etiam flebat præcipitium, & dicebat: Aſpice Domine, quia facta eſt deſolata ciuitas plena diuitiis. Et rurſum aiebat: Væ tibi Behemoth, aurum tibi ſternis vt lutum, & radij ſolis ſub te ſunt.

S. Odonis ſententia. *Apoc. 12.* *4. Reg. 25.* *1. Cor. 6.* *Math. 2.* *Iob. 41.*

Idem ſolebat pauperes cœli ianitores appellare. Dixit Abbas Ioannes, vita Monachi vſque adeò eſt aliquid, donec ſub ſilentio ſtuduerit, eo verò remoto, quicquid benè vel honeſtum ſe agere putauerit, ſecundum inſtitutionem Patrum nihil erit.

Vita Monachi ſine ſilẽtio nihil eſt.

Cum aliquando præſente beato Hugone fieret mentio de mortis horrore, reſpondit. Malè profecto nobiſcum ageretur, ſi nunquam mori deberemus.

Idem ſæpe dicebat ad conſolationem mulierum. Satis à fæmineo ſexu Deus diligi prometuit, cum naſci de fæmina dignatus eſt. Nam cum viro conceſſum non ſit, vt vel dicatur, vel ſit pater Dei: hoc tamen præſtitum eſt fæminæ, vt ſit mater Dei.

Deus fæmininum ſexũ valdè honorauit.

Dixit idem. Monachus ſedens in refectorio ad reficiendum, oculos in menſa, manus in ſcutella, aures ad librum, cor ad Deum ſemper habere debet.

Monachus qualiter in refectorio ſe gerere debeat.

Idem dicebat ſacros codices Religioſis quibuſque, & maximè vitam ducentibus ſolitariam, valdè eſſe neceſſarios. His enim pro deliciis & diuitiis tempore trãquillo, his in bellico procinctu pro telis & armis, his in fame pro alimonia, his in languore pro medela, Monachis vtendum eſſe memorabat.

Libri omnino Religioſis perutiles.

B. Franciſcus detractionis vitium, inimicum fonti pietatis & gratiæ, tanquam ſerpentinum abhorrebat morſum, & atrociſſimam peſtem, & piiſſimo Deo abominabile fore firmabat, pro eo quòd detractor animarum ſanguine paſcitur, quos gladio linguæ necat. Et addebat. Tanto maior eſt detractorum impietas, quàm latronum, quanto lex Chriſti, quæ in obſeruãtia pietatis impletur, magis animarũ quàm corporum nos adſtringit optare ſalutem.

Detractionis vitium Deo abominabile.

Maius lucrũ in ſubiectione quàm in prælatione.

Dicebat etiam. In prælatione caſus, in laude A præcipitium, in humilitate ſubditi aoimæ lucrum eſt. Cur ergo periculis plus quam lucris attendimus, cum acceperimus tempus ad lucrum?

Mortis meditatio ambitionem tollit.

Beatus Antonious cuidam adulatori impudenter blandienti, Cardioalem breui eum futurum, reſpoodit. De ſepulchro nobis eſt, ac propinquo interitu, non de ſublimiore gradu cogitandum.

Pulchra ſententia B. Claræ de Montefalconis.

Interrogata a quodam Monacho B. Clara de Montefalconis, quare demiſſis ſemper in terram oculis loqueretur, reſpondit. Com tantum lingua loquamur, quid prodeſt intueri vultum & oculos?

Dicebat etiam ſe potius læto animo pœnas inferni per ſpatium vitæ præſentis toleraturam eſſe, B quàm detrimeotum virginitatis ſuæ.

Murmurationes non audienda.

Nolebat vnquam B. Hugo audire murmorationes. Vnde dicere ſolebat, ſufficere omnibus ſcire ſua peccata, non eſſe iuſtum, nec neceſſarium perquirere imperfectiones aliorum, quæ ſemper conſcientiam noſtram lædere conſueuerunt.

Dicebat bearus Thomas Aquinas, Mooachum ſoliuagum, diabolum ſolitarium eſſe.

Idem ſæpe dicebat ſe neſeire quomodo aliquis in peccato mortali eaiſtens, poſſet ridere, vel gaudere aliquando.

Solebat comiter & facetè dicere beata Coleta, reſpuendas eſſe carnes, & piſces grandes, aliaque id genus eſculenta, quippe quæ panis puritati eompa- C rari non poſſent.

Frater quidam tentationibus preſſus, ſæpe Deum rogauerat, vt ab iis liberaretur, ſed id fruſtrà. Indicauit igitor beato Ægidio, qui ſic ei reſpondit. Non miteris frater mi, ſi permittit Deus te confligere cum hoſtibus, quando tot ab illo affectus es gratiæ donis. Quaoto enim pluribus armis inſtruit Rex milites ſuos: taoto eos vult virilius dimicare.

Nec tentationes fugienda.

Quidam interrogauit eum quo pacto tentationes effugeret: cui ille reſpondit. Tentationes fugere volens, ipſum cælum fugit. Non enim coronabitur niſi qui legitimè certauerit.

Beatus Laureotius Iuſtinianus dicebat, tribus Monacho opus eſſe, deſiderio, moderatione, & gra- D tia. Nam vbi horum aliquid deſit, ibi perſeuerantiam eſſe non poſſe.

Procurator Monaſterij pertæſus hoc onere, aliquaodo rogauerat inſtanter beatum Iurdanem ab eo ſe abſolui. Cui vir Dei reſpondit. Officia creberrimè quatuor iſta comitantur: negligentia videlicet, impatientia, labor, & meritum. A primis duobus te abſoluo. Duo verò reliqua in peccatorum remiſſionem tibi iniungo.

Officia quatuor comitantur.

Cum quandam ſimilitudinem in coneionibus ſoleret iterare B. Iordanes, & hoc ei obiiceretur, reſpondit. Si quiſpiam bonas herbas legiſſet, illaſque in pulmẽtum faciendum accuratè præparaſſet: eſſetne conoeniens, illas proiicere, & pro aliis col- E ligendis laborare?

En quàm periculoſa ſit Epiſcopalis dignitas.

Aliquando ſermo coram ipſo factus fuit de quodam patre viro probo, & virtutibus prædito, quòd Antiſtes iure optimo fieri deberet. At vir Dei reſpondit. Mallem eum feretro mortuum ad ſepulturam ſociare, quàm in cathedra Antiſtitem videre ſedentem.

Beatus Laurentius dicebat, nullam rem Monachum aſpicere debere, quæ deſiderium illius teneret.

Item dicebat, ſerui Dei non eſſe, à magois peccatis cauere, id potius eſſe ſecularis hominis, ſed parua vitare, ne charitas refrigeſceret.

B. Thomæ Aquinatis ſententia.

Cum eſſet in extremis beatus Thomas Aquinas, fratres circumſtantes interrugauerunt eum quomodo vitam abſque defectu tranſigere poſſent. Quibus ille reſpondit. Si poteſtis reddere ratiooem de omnibus actionibus veſtris, quando eas facitis. Interrogauerunt etiam quomodo quis poſſet euadere doctus. Reſpondit, legendo tantum voom librum. Soror ipſius interrogauit eum quomodo ſeipſam ſaluare poſſet. Cui reſpondit, volendo. Interrogauit etiam quid eſſet Paradiſus. Reſpoodit, quoadusque merueris, nemo poteſt tibi explicare.

Intentio reddit actiones noſtras magis meritorias.

Cum decumberet in lecto mortis beatus Girardos, ad ipſum venerunt quidam ſcholares deuoti, morbo peſtilentiæ percuſſi, cupientes pro remedio animæ, ſalutare aliquod verbum ab eo audire. Ad quos ille clementer loquutus eſt. Si habetis bonam voluntatem ſemper ſeruiendi Deo, ſecurè poteſtis mori. Omnes lectiones quas didiciſtis, reputabuntur vobis ſicot oratio Dominicalis, propter piam intentionem quam ad Deum in ſtudendo habuiſtis. His auditis conſolati ſunt iuuenes, & reuertentes ad hoſpitia ſua, defuncti ſunt in confeſſione bona, commendaotes Deo, & Angelis animas ſuas Chriſti ſanguine redemptas.

Ioannes Vincentinus doctrina & ſanctitate clarus.

Ea tempeſtate qua venerandus vir Ioannes Vincentinus, vita, doctrioa, & ſanctitate conſpicuus, Bonooiæ concionans, in melios hominum mores reformauit, timentes ciues Bononienſes tanto patre orbari, communi voto aliquot viros doctrina claros, Pariſios ad conuentum generalem Ordinis legatos miſerunt, vt efficerent ne tantus vir à Bonooienſi ciuitate auferretur, coram plorimas adducentes rationes, inter quas etiam hanc protulere: Totam fuiſſe ciuitatem verbis eius in melius reformatam, & iam iactum ſemen fructificare, in breue coaleſcendum, vt in optimam frugem euaſurum ſit. Quod ſi modo Ioannes abiret, fortaſſis omnem ſegetem areſieri, nondum bene firmatam. Quare rogabant patres, vt ciuitati Bonooienſi morem gererent. Quibus per Iordanem reſponſum eſt fere in huiuſmodi verba, prius tamen collaudata ciuitatis beneuolentia & deuotione. Oratores egregij, causa quam coram protuliſtis, ſuadens, vt amooeri pareat Ioannes à veſtra ciuitate non debeat, non cogit nos votis veſtris facere ſatis. Porro vos ſcitis, agros ſerentes, iactis ſeminibus in agro, exinde abire, nec ibidem permanere, vt videant quomodo ſemen produeat, quoue modo coaleſcat, froctumque proferat, ſed iactis in vno loco ſeminibus, relicto illo ad alium ſerendum vadunt. Inſcitiæ illom argueremus, qui iactis ſeminibus, in agrum comportaret ſtratum, vt incrementum, vel decrementum frugum obſeruaret. Ioannes iecit in veſtra ciuitate ſemen, oportet vt vadat in aliam ad id faciẽdum, iuxta monita Saluatoris dicentis, qoia & aliis ciuitatibus oportet me prædicare verbum Dei. Ve- *Luc. 4.* rumtamen cognita veſtræ ciuitatis ad Ordinem noſtrum dilectione, ne videamur tantorum preces ciuium aſpernari, colloquio inter nos habito, adnitemur veſtris ſatisfacere petitionibus.

B. Iordanis mira ad Oratores Bononienſes reſponſio.

Peccatum porta inferi dicitur.

Semel Pariſiis concionans, & adhortans ſceleribus obnoxios ad Deum properare, & acta improba reſcindere, diluereque illa per ſanctiſſimam coofeſſionem, ne diutius in eis perſiſterent, & occurreret ſibi, quod in ſcriptora peccatum inferni porta diceretur, ait. Si quiſpiam hodie, cras, & poſt cras, & pluribus diebus ad cœnobium veniens, præ foribos aliquem continuè ſedere adoleſceutem animaduerteret, nonne de facili ipſum Ordinem ingredi velle putaret? Quomodo igitur non eſt credibile, qood

Matth. 16.

quod intrent in infernum, qui tandiu ſedent in A portæ?

Aliquando in partibus tranſmarinis rogatus à Templariis, vt ſermonem faceret Gallicè (fortè ij Galli erant, nec eorum idioma plurimum callebat,) votis eorum libenter annuit. Accidit autem vt in quadam platea omnes eſſent quodam muro ab vno latere ad hominis ſtaturam cincta. Verens ergo initio admonere, quod licet Gallice parū loqui ſciret, tamen fideret quod ex vno verbo modico Gallico magnam aliquam ſententiam colligerent, dixit. Si quiſpiam aſinus (honore dato) vltrà murum conſiſteret, eleuaretque caput, vt ſaltem eius auriculam videremus, iam omnes intelligeremus, quod ibi aſinus totus eſſet, ita vt per modicum partis, totum B intelligeremus. Sic nōnunquam accidit, vt magna ſententia dicta, vno breui verbo intelligatur, quamuis tota ſit Germanica, & modicum Gallicum.

Ex vno verbo aliquando ſententia intelligitur integra.

Cum vitas ſanctorum Patrum legeret beatus Ioannes, diligenter obſeruauit lócum quendam, vbi impurus dæmon ſcribitur viſibilis apparuiſſe cuidam Eremitæ. Quod etiam venerabilis memoriæ Vvilhelmum Slegrhthlunenſem, nunc miraculis celebrem, cum permouiſſet, ſciſcitatus eſt à beato viro, quid cauſæ ſit, quod non ita iam conſpicuū ſe præberet ſatan, vt olim conſueuiſſet ſanctis illis patribus. Ille verò reſpondit. Antiquorum patrum animos non fallax ſplendor & inanis gloria, ſed di- C uina gratia illuſtrarat. Itaque facilè illi fraudulentas inimici machinationes peruidentes, ceu pugiles inuicti illum fortiter expugnarūt. Quod ille ſuperbus non ferens, difficillima tentationum certamina illis obiiciebat, monſtroſas formas, & terribiles impetus eis ingerens, vt vi illos protruderet in peccata. Nos verò, qui facile ei obedimus, occultis tentationum iaculis citò proſternit, etiamſi nullam nobis terram ſpeciem repræſentet.

Cur dæmones antiquis patribus viſibiles apparuerint, nobis non item.

Aliquando in conuentu generali ſeu capitulo, vt dicunt tenendo, haud leuiter ægrotans B. Iordanes, cum pro more in feſto Pentecoſtes ad fratres verba facere non poſſet, tandem rogatus, Capitulum ingreſſus, dixit. Hac hebdomada patres crebrò di- D cemus, Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto. Non ignoratis quod ſi vas oppleri aliqua recenti re debeat, oportet id euacuatum reddi, quo antea erat opplerum. Sancti igitur Apoſtoli repleti ſunt à Spiritu ſancto, quia euacuati erant à ſpiritu ſuo. Et hoc etiam in Pſalmo cantamus. Auferes ſpiritum eorum, & deficient, à ſe ſcilicet, vt proficiant in te, & in puluerem ſuum reuertentur. Et ſic emitte ſpiritum tuum, & creabūtur, &c. Quaſi diceret Dauid. Si tua gratia voluntatem propriam, & ſingularem, ac priuatum à ſe euacuauerint amorem, tuo replebuntur ſancto Spiritu. Quo verbo fratres apprimè ædificati receſſere.

Pſalm. 103.

Vt repleamur Spiritu ſancto, amorem proprium euacuare debemus.

Dixit ſæpe fratribus venerabilis Florentius. E Quam bene vobis eſt, & quam ſecure ſtatis, quod poteſtis ſic viuere ſub obedientia.

Sub obedientia degentes ſecure viuūt.

Item dicebat quod ſi eſſet ſub obedientia numquam vellet eſſe perplexus. Nam quiuis deberet ponere onus ſuum ſuper dorſum alterius in quo dubitaret. Merito deberet ſe homo ſub omnibus conuerſis humiliare, quantumcumque etiam nouis, quia neſcit quantam gratiam ſibi dederit Deus.

Non eſt morbus tam grauis, à quo verus obediens non curetur.

Dixit idem qui ſuprà. Miror quod qui ſub obedientia eſt, habet dubia, & non ſtat contentus.

Periculoſum eſt multum ſæpe loqui, vel conuer- A ſari cum hominibus ſecularibus poteſtatem habentibus ſiue dignitatem. Ratio eſt, quia natura timens illos, ſæpe homo applaudit eis, & aſſentit verbis eorum.

Cum magnatis multum loqui periculoſum, & quare.

Parum prodeſt multum ſtudere, niſi quis ſtudeat vitam ſuam emendare, & cum omni diligentia ad bonos mores ordinare, nam diabolus multa ſcit de ſcripturis, & tamen nihil ei prodeſt.

Melius eſt modicum ſpiritus, quam multa ſcientia ſine deuotione. Nam pulchrorum verborum valde leuis eſt emptio, ſed operum bonorum difficilis inuentio.

Scientia ſine deuotione parum prodeſt.

Dixit venerabilis Lubbertus. Tene faciem communem cum cæteris ſine nimia auſteritate, aut ſe- B renitatis oſtentatione, & apud teipſum ſemper maneas. Et in quocumque opere auerſus fueris ab iſta forma, nitere reformare te, & ſic ſemper tranquillo animo perficies voluntatem Dei, & cuſtodies te à vitiis, & ſemper hilaris perſeuerabis.

Deuotus ſemper hilaris eſſe debet.

Caue omni modo in omnibus vehementiam, ſed omnia deliberato animo facito abſque contentione.

Numquam debes alicui aliquid durè dicere, vel opprobrioſè increpare, aut deridere increpando. Obſecra & mone vt charitas poſcit, & quandoque turbidi animi es, patienter & quiete ſuffer illa quæ ſunt tibi contraria & paſſioni tuæ, & pro tunc nihil moue contra hoc, vel de illo ad quod importu- C nè agitaris. Potius expecta donec gratia Dei & ſerenitas mentis redierit. Fuge interim ad cameram, & ad orationem, tanquam infirmus & obſeſſus, & cogita; In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.

Proximus nō leniter increpandus, vel irridendus.

Dixit idem qui ſuprà. Longa locutio hominem à ſe rapit, ducit ignorantiam, præmeditationem aufert, inordinata profert. Neceſſarium eſt ergo homini multa dicere volenti, frequens meditatio, & interpolatio ſiue pauſatio, ſcilicet ſi ſecundum beneplacitum Dei loquatur, vel non, ſi declinat ad iactantiam, & applauſum hominum, & ad vanam gloriam.

Locutio longa multa mala parit.

Nullo modo debes loqui burdoſa, vel alios ver- D bis ad hoc incitare.

Verba iocoſa, & ad riſum mouentia nūquam proferenda.

Diſce parum, & paucis verbis loqui, & cum præmeditatione, & expecta alium in verbis, & time audire vnde lædaris. Diſcute verba cuiuſcumque, an ſint vera, vel detractoria, firmiter propone per gratiam Dei de malo nullius hominis dicere, nec libenter audire, niſi pia vtilitate, & tamen maximè caue ne ſeducaris. Accede ad ſtudium ſicut ad cibum capiendum animæ, vt lectione refecta, diſcat in illis anima occupari quæ legit, & obliuiſci temporalia, & refrænari à vitiis. Non multum ſimul eſt tibi vtile ſtudere ſine maſticatione & oratione, ſed parum, & maſticare illud cum oratione, & deſiderio, & ſic mittere in ventrem animæ, & in mo- E res, & in virtutes, vt anima his quaſi nutrimento ſuſtentetur. Sicut corpus cibo, ſic anima virtutibus reficitur. Nunquam debes aliqua ſtudere quæ non reficiunt animam, quia fructus ſtudij eſt fortitudo animæ, & propter virtutes acquirendas. Studere propter ſcire, & propter docere alios, aut propter quodcumque aliud quàm dictum eſt, non nutrit animam, ſed facit eam inſanam, ſicut ſuperflui humores corpus, & generat vanam gloriam, elatum cor, incompoſitos mores, vanas cogitationes, inſtabilitatem mentis, Dei obliuionem, & cōtemptum, turbatam conſcientiam, & tenebroſum intellectū, & magis exinanit & debilitat animam quàm reficit. Igitur moderate ſtudere, & bene maſticare

Detractio fugienda.

Studij fructus quiſnā.

magis

magis reficit animam, quam inconſideratè abſque multa maſticatione. Sequitur ergo quod anima mortua eſt quæ verba Dei indeſinenter non digerit in mores & in virtutes, vel conſumit ſeipſam, & fit putrida diuerſarum concupiſcentiarum malarum humoribus, & conſumitur a dæmonibus, ſicut corpus à febribus.

Magis excedendum in miſericardia quam in duritia.

Dixit idem. Elige magis miſereri, & in hoc potius excedere, quam in duritia.

NOTÆ.

Beatus Fulgentius.] *Cuius vita habetur apud Surium tom.1.*

Beatus Odo.] *Eius vitam ſupra lib.3. deſcripſimus, prolixius verò habetur in Bibliotheca Cluniac.*

Præſente beato Hugone.] *Eſt ille Carthuſ. Lincoln. Epiſcopus.*

Beatus Antoninus.] *Eſt ille Dominicanus Archiepiſcopus Florentinus.*

Nolebat vnquam B. Hugo.] *Fuit iſte Epiſcopus Gratianopolis.*

Beata Coleta.] *Cuius vitam compendioſè ſcripſimus ſupra lib.6. Eam verò prolixius habet Moſander tom.7. Sury.*

Venerabilis Florentius.] *Eſt ille Ordinis Canonic. Regul. cuius iam multas ſentẽtias retulimus, quique obiit anno Domini milleſimo quadringenteſimo tempore Bonifacij Papæ IX. cuius vita extat inter opera Thomæ à Kempis.*

Venerabilis Lubbertus.] *Fuit etiam iſte Ordinis Canonic. Regul. qui obiit anno Domini milleſimo trecenteſimo 98. cuius vita & exercitia extant inter opera Thomæ a Kempis.*

DE VITA, MIRACVLIS, ET morte quorundam Patrum.

CAP. XVII.

POSTQVAM beatus Cuthbertus aliquandiu vitam cœnobiticam exercuit, tandem diu concupita, quæſita, ac petita ſolitudinis ſecreta, multum lætabundus adiit. Et quidem in primis ſolitariæ vitæ rudimentis, ſeceſſit ad locum quendam ſatis ſecretum & ſolitarium. At cum ibidem aliquandiu ſolitarius cum hoſte inuiſibili, orando, ac ieiunando certaret: tandem maiora præſumens, longinquiorem ac remotiorem ab hominibus locum certaminis petiit, Farne dicitur Inſula, medio in mari poſita.

S. Cuthbertus dæmones eiicit ex Inſula Farne.

Nullus hanc facilè ante virum Dei Cuthbertum ſolus valebat inhabitare colonus, propterea quod dæmones ibi habitabant. Verum intrante in eam milite Christi, armato galea ſalutis, & ſcuto fidei, fugauit omnes dæmones. Ibi autem erexit ædificium penè rotundum, à muro vſque ad murum quatuor fermè ſiue quinque perticarum diſtentum.

Deſcriptio Eremitorij S. Cuthberti.

Murus ipſe deforis altior longitudine ſtantis hominis, nam introrſecus viuam cædendo rupẽ, multo illum fecit altiorem, quatenus ad cohibendam oculorum, ſiue cogitationum laſciuiam, ad erigendam in ſuperna deſideria totam mentis intentionem, pius incola nihil de ſua manſione præter cælum poſſet intueri. Quem videlicet murum non de ſecto lapide, vel latere & cæmento, ſed impolitis prorſus lapidibus, & ceſpite, vt vix à quatuor viris videretur potuiſſe leuari, quos tamen Angelico adiutus auxilio, illuc attuliſſe aliunde, & muro impoſuiſſe repertus eſt. Duas in manſione habebat domos, oratorium ſcilicet, & aliud ad commonem vſum habitaculum, quorum parietes quidem de naturali terra, multum intus foriſque circumfodiendo, ſuccidendo, confecit. culmina verò de lignis informibus, & fœno ſuperpoſuit. Ibi igitur degens cum deeſſet aqua, precibus à Deo fontem impetrauit.

Nota antiquam cõſuetudinem lotionis pedum in cœna Domini.

In tantum autem vir ſanctus à cultu ſui corporis animum ſuſtulerat, vt ſemel calceatus tibracis quas pelliceas habere ſolebat, ſic menſes perduraret integros. Aliquando etiam calceatus in Paſcha, non niſi poſt annum redeunte Paſchæ tempore, propter lauationem pedum, quæ in cœna Domini fieri ſolet, ſe diſcalceaſſe dicatur. Vnde ob crebras preces, incuruationeſque genuum quas calceatus exercebat, callum oblongum in confinio pedum & tibiarum habuiſſe deprehenſus eſt.

Seipſum includit in cella S. Cuthbertus.

Deinde creſcente ſtudio perfectionis, incluſus in cella, ab hominum remotus aſpectibus, per feneſtram aduentantibus loquebatur. Deinde procedẽte tempore, & ipſam occluſit, nec niſi dandæ benedictionis, vel alterius cuiuſtibet certæ neceſſitatis gratia, reſerabat.

A dæmonibus præcipitatus ex alta rupe nihil læditur.

Sæpius dæmones ipſum de alta rupe per præceps miſerunt, ſæpius ad interficiendum eum lapides iactabant, aliis aliiſque phantaſiarum tentamentis eum conabantur de loco eliminare, nec tamen vllatenus vel corpus eius læſura aliqua, vel mentem timore contaminare valebant. Erant eorum multi in Inſula Farne, quos cum vir Dei die quadam nidificantes, hoſpitiolum fratrum roſtro lacerare, culmoſque quibus tectum erat hoſpitiolum, ad nidi fabricam ore ferre conſpiceret, coërcuit eos leui protenſione manus. Sed illis imperium ſpernentibus: In nomine (inquit) Ieſu Chriſti, abite quantocyùs, neque in loco quem læditis, vltra manere præſumatis.

Corui obediũt ei.

Vix verba compleuerat, & confeſtim triſtes abiere. Peracto autem triduo, vnus è duobus rediit, & fodientem reperiens famulum Dei ſparſis lamentabiliter pennis, & ſubmiſſo ad eius pedes capite, atque humiliata voce, quibus valebat indiciis veniam precabatur. Quod intelligens venerabilis pater, dedit facultatem remeandi. At ille impetrata redeundi licentia, mox ſodalem adductutus abiit. Nec mora, redeunt ambo, & ſecum digna munera ferunt, dimidiam videlicet axungiam porcinam, quam vir Domini aduentantibus poſtea fratribus ſæpius oſtendere, atque ad inungendas caligas ſæpius præbere ſolebat, contestans eis quanta hominibus obedientiæ, quanta ſit cura humilitatis habenda.

Ehoarn Eremita occiditur à latrone.

Quidam Dei ſeruus nomine Ehoarn in partibus Britanniæ ſolitariam vitam duxit. Nocte autẽ quadam ſuper eum irruentes latrunculi, ex adhærenti Eccleſiæ domo extraxerunt. Quidam verò ex ipſis Leopardus nomine, arripiens ſecurim, ſuper limen Eccleſiæ cerebrum illius excuſſit. Qui mox correptus à dæmonio, in terram corruit, atque cum ſurrexiſſet, cultellum arripiens, ſeipſum in pectore vulnerauit, & niſi cito a ſociis ſuis fuiſſet defenſus, ſemetipſum interfeciſſet. Ligatus igitur ab ipſis, domum reuerſus eſt, ſed nunquam poſtea ſenſum recepit.

Pœna homicida.

Vidimus namque eum per viginti annos nullo tegi indumento, non tunica, non camiſia, non calceamento: ſed miro modo æſtate & hyeme nudum incedere. Huic ſi quis pro miſericordia indumentum aliquod porrexiſſet, ille ſi fortè ſub arbore ſediſſet, vel in quolibet loco, non diſcedebat, donec ipſum indumentum omnino diſcidiſſet. Et ſiquidem laneum, vel lineum fuiſſet, in ipſo loco diffilabat illud. Si verò pelliceũ, & ipſum

ad nihilum redigebat. Itaque & æſtatis immenſos A calores, atque intolerabili a hyemis frigora, ſicut diximus, per multos annos nudus incedens, domi foriſque pertulit. O ineffabilis Chriſti clementiæ, ô bonitatis & miſericordiæ ipſius immenſitas! Credimus autem virum illum, per hoc quod Deus non vindicat bis in idipſum, ſaluum pro Dei miſericordia fuiſſe.

Miram agit pœnitentiam S. Bauo ob vẽditum olim ſeruum noxium.

Quadam die cũ B. Bauo Eremita egreſſus fuiſſet de cella, obuium contigit habere ſeruulum, quẽ aliquando cum in mundo eſſet, neglecta re familiari, cauſa ſupplicij, ad nundinas venalem iuſſerat exponi. Quem vt vidit, acſi ipſum Chriſtum in mortem vendidiſſet, amariſſimas lacrymas fundere cœpit, rapto curſu & fiducia, pedibus eius B ſe proſternere, fateri culpam, excuſare ignorantiam, & petere veniam: illudque cogitans ſanguine ſanguinem lauari, forcipem & flagellum in manibus eius ponere, vt vindicaret in venditorem Chriſtiani ſanguinis, ſacris verbis obſecrare. Seruus econtra recuſare, peccatum ex corde condonare. Ille verò (vt qui nunquam non deſideraret paſſionibus Chriſti communicare) non deſiſtere, dum mira eloquentia expugnaret nolentis animum, & cogeret magis quàm peteret, in ſuum ſupplicium. Quid multa? Vincitur manus, ligantur pedes, totum corpus in ſublime leuatur, pœna crudeliſſima afficitur, & quaſi in pilam, cum nihil niſi Deo gratias ageret, contunditur: poſtremò in morem C latronum totum caput detondetur. Hæc tua fuit Ieſu bone opera: hic tuus eſt ignitus amor, quo ardentes omnes electi tui, ipſam quamuis raram peccatorum rubiginem decoquunt fornace tribulationis, aurum mundum futuri in die tremendæ examinationis.

Infeſtat eum teterrimus cacodæmon.

Cum eſſet ſenex, diabolus valde eum infeſtabat. Nam aliquando cellulam ipſius quaſi quidam turbo aggreditur, furores iaculatur, ſtygios minatur ignes. Ille nihil moueri, nihil penitus terreri, ſcutum veritatis opponere. Nam diaboli nihil dubitabat hanc eſſe thecnam. Vnde aiebat: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat callidus perſecutor. Ad hanc vocem turbo ille cum ceſſiſſet, ruſſus D exercitus iniquitatis adeſt, modo canis, modo lupus, iterũ leo, vel vrſus, totum poſtremo diabolus, ſerpentinus pariter & ferales agebat motus. Sed Bauo grandi cum fiducia dicebat ſubſannando: Increpet in te Deus ſatan, & increpet in te, qui elegit Hieruſalem. Nec mora; legio euanuit, nec vltra virum Dei impugnare auſa fuit.

Alia dæmonũ præſtigia.

Angelus ei in viſione apparet.

Poſt illam victoriam de hoſte reportatam, cum afflictum & pene exoſſatum corpus modico indulſiſſet ſopori, meruit dulciſſima Dei bonitate conſolari. Angelus enim in ſpecie columbæ adfuit, & ſuper filium notæ ſimplicitatis tam familiariter requieuit, vt videretur dicere: Super quem requieſcam niſi ſuper humilem & trementem ſermones E Dei? Liquefactum ſtatim & pene perterritum amici pectus iterum blandè refouet, ac totam cellulam tanti viri odoris fragrantia replet, vt raptum ſe æſtimans paradiſi deliciis intereſſe cogitaret. Cum verò receſſiſſet viſio in ſe rediens, & vigilanti animo cauſam diſcutiens, maiori adhuc ſancti Spiritus accenſus amore, deinceps in cælum clamabat: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt. Et quia ſemper Crucis mortificationem in corde & corpore portauit, ideo Chriſtus Dominus in Crucis ſpecie ipſi apparere dignatus eſt. Nec diu poſt morbo correptus, properabat ad palmam. Cumque manibus in cælum extenſis, Angelorum præſentia

Eſa. 66.

Pſalm. 119.

In Crucis ſpecie Chriſtus ei apparet.

A delectatus fuiſſet, ſtatim ſubiunxit; Chriſtus adeſt, egredere in occurſum eius anima mea. In hæc verba, ſpiritum de huius fæcis luto efflauit.

Præſtes nomen. Angelos, ſalutem expirat.

Brachbantus Regis venator.

Quidam Brachbantus Dagoberto Regi iucundas exhibebat venationes. Eius canes quandoque immanem inſectantes vrſam, coëgerunt eam fuga ſibi conſulere. Venit igitur ad beatum Eremiculam Giſlenum, & ſub eius tunica, quam propter laborẽ ad arboris ramum ſuſpenderat, tanquam defenſionem expetens, ſeſe defeſſa reponit, & nihil iam reformidans ſecura quieſcit. Stant procul canes, nec latratus edunt vllos, ſed caudarum molli agitatione blandiri videntur. Ea re commoti venatores, miniſtri Regis, contumelioſè & impiè proſcindunt vi- B rum Dei, & diſcipulos eius, aiuntque eos magicis artibus imbutos, dignos qui Regis iudicio pœnas luant. At vir mitiſſimus Giſlenus, nihil ea verborũ petulantia permotus: Ego, inquit, ſuperni Regis fultus præſidio, Regis terreni minas non pertimeſco. Interea Dagobertus Rex venit cum familiaribus ſuis, audienſque quid accidiſſet, ait ad virum Dei. Quis es tu, aut vnde, qui canes noſtros neſcio qua arte debilitare auſus es? Reſpondit ille. Ego natione Græcus ſum, patria Athenienſis, nomine Giſlenus, religione fidelis Chriſtianus. Nec noceo cuiquam malis artibus, nec quicquam alienæ rei concupiſco: ſolum autem Deum diligo, cuius, licet indignus, Sacerdos ſum. Tunc Rex animaduertens C eſſe eum virum ſanctum ac planè Angelicum, relicta fera, & à tanto Sacerdote accepta benedictione, abiit cum ſuis, laudans Deum, qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis.

Dagobertus Rex benedicitur à Sancto Giſleno.

Viro autem beato in opus ſuum incumbente, ſurrexit vrſa, & arrepta ſporta, in qua erant ſacræ veſtes in quibus vir Dei ſacrificare ſolebat, pedetentim abſceſſit. Cernens id vir beatus indignè tulit: ſed neſciens quid faceret, more ſuo totum ſe contulit ad obſecrandum Deum. Domine Deus, inquit, qui es omnium bonorum largitor, ſi gratum eſt maieſtati tuæ, vt tibi ſeruiam, qui has mihi veſtes dediſti, tu eas reſtitue. His dictis, correpto ſcipione, beſtiam ſequitur, ſed viæ ignarus, neſcit quò D tendendum ſit. Mox adeſt Aquila, antecedit eundem, & recto itinere perducit ad campum, vbi erãt paſtores, qui ſe dicerent vidiſſe vrſam ferentem veſtem quamdam, oſtenduntque ei locum dumoſum, mireque condenſum, vbi vrſa ſuos ſolebat catulos nutrire, & ea cauſa Vrſidungus dicebatur. Mox eò properat vir ſanctus, & luſtrato dumeto, inter catulorum complexus reperit veſtimentum, Deo conſeruante, nihil læſum, aut contaminatum. Lætatur igitur ſe recta perductum eò, quò iuſſus eſſet proficiſci. Deinde præcepit belluæ in Chriſti nomine, vt neminem lædens, quamprimum recedat, & alibi locum opportunum ſibi captet. Paret illa, & confeſtim abſcedens, poſtea illic viſa non E eſt. Cæterùm vir beatus locum à Deo ipſi monſtratum repurgat, & magno Chriſti amore feruens, vt iuſſus erat cælitus, in beatorũ Petri & Pauli Apoſtolorum honorem templum ædificauit, Cellam Apoſtolorũ illud vocans. In ea verò cella ipſe porrò ſecum habitauit, & humanam fugiens laudem, mundo ſe celauit, vixitque Deo, atterens corpus ſuum fame & frigore, ſemper degens in cilicio & cinere, ſciens quod per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Vrſidungus vnde dictus locus quidã.

Vrſa obedit S. Giſleno.

Cella Apoſtolorum à Giſleno extruitur.

Beatus Vvinnualocus Abbas, nocte quadam oratorium ingreſſus, cum more ſuo in ſanctis precibus peruigil maneret, draco antiquus, eius in Deũ deuotionem & pietatem acerbè ferens, multas ei

Diabolus in horrendas figuras Sancti Vvinnualoci terrere nititur.

moleſtias excitauit. Nam immanis cuiuſdam monſtri ſpeciem induens, minas intentare, & horrorem viro Dei incutere cœpit. Transformabatur identidem in varias formas miſer ille fuligine nigrior, nunc volucrum, modo ſerpentum, mox belluarum tum terreſtrium, tum marinarum. Interdum vſque ad nubes ſuperbum tollebat verticem, nonnumquam in puluerem ſeſe ſubmittebat. Sed cum cerneret Chriſti militem eiuſmodi illuſionibus nihil commoueri, ſed magis in ſuo propoſito confirmari, conuiciis eum aggeſſus eſt. At beato viro pſallente, in eumque ſanctæ Crucis triumphale ſignum, cum Scripturæ diuinæ ſententiis vibrante, inſtar vmbræ mollis euanuit, teterrimo poſt ſe fœtore relicto, iudice fœditatis ſuæ.

Habebat vir iſte beatus Vvinuualocus ſororem vnicam, quæ in parentum manebat domo, virgo, & puella tenerrima. Hæc die quadam cum puellis coætaneis puerili ſe ludo oblectans, in magnam repentè incidit calamitatem. Nam anſer vnus ex domeſticis eius excuſſit oculum, & deglutiuit. Mox autem dolor ingens puellam obtinuit, ita vt ad mortem vrgeri videretur. Ea res ſupra modum parentes eius afflixit, ita vt nullam prorſus conſolationem admitterent, ſed eam perinde atque iam extinctam plorarent. Quorum miſertus Deus, per Angelum ſuum rem geſtam Vvinuualoco indicauit, iuſſitque eum ire ad paternam ædem, & ſorori oculum, parentibus verò animi iucunditatem reſtituere. Et eadem nocte ſurgens vir ſanctus, venit ad parentes valde perturbatos. Cumque iuſſiſſet (vt erat ab Angelo edoctus) anſeres coram ſe adduci, ex iis vnum apprehendit, eiuſque ventrem ferro ſecans, oculum ſororis integrum inde extraxit, reſtituitque in locum priſtinum, non ſine multa eorum qui huic ſpectaculo intererant, admiratione. Porrò etiam anſerem ſanum iuſſit abſcedere ad gregem ſuum. Poſtea valedicens parentibus, ad amicæ habitationis locum reuerſus eſt.

Sorori amiſſum oculum reſtituit.

Solebat ſæpe diſcipulis ſuis ſanctarum Scripturarum arcanos & myſticos ſenſus aperire. Accidit autem cùm aliquando quaſdam illis quæſtiones enodaſſet, vt vnus ex diſcipulis ſecedens, quæ ex magiſtri ore audierat accuratè ſecum repeteret & ruminaret. Sed huic ſtudio intentum ſomnus corripuit, & ecce è ſuis latibulis ſerpens proripiens, dormientis pedem morſu virulento appetit, rurſoſque in ſuas ſe latebras abdidit. Mox ſe per omnes artus letiferum diffudit virus, & intumeſcente corpore, iam mors ſubitanea affutura videbatur. Euigilans ille, & in tam præſenti ſe periculo conſtitutum admirans, cum facilè ſentiret niſi diuinitus ipſi ſubueniretur, actum fore de vita ſua, cum bona fiducia adiit Vvinuualocum magiſtrum ſuũ, & cum multis lacrymis ab illo petiit, vt ſuis precibus à Domino ſalutem ipſi impetraret. Eum verò Sanctus Vvinuualocus humi iacentem erexit, & cum illo pariter abiit ad locum vbi à ſerpente percuſſus erat. Ibique fuſa ad Deum prece, voce magna iuſſit ſerpenti è ſuo ſpecu prodire in publicum. Mox ille è ſua cauerna egreditur, ſquamis horridus, linguamque vibrans triſulcam, ictus mortiferos intendebat. Porrò Sanctus Vvinuualocus, contra illum extenſa manu, Crucis figuram exprimit, & ſigno vitali, tanquam haſtæ cuſpide, ita eum transfixit, vt crepatet medius, finemque faceret deinceps alios lædendi. Deinde aquam oleo ipſius benedictione ſacrato permixtam, ægro bibendam dedit, eaque virus omnino profligauit.

Signo Crucis ſerpentẽ interemit, & oleo benedicto Monachũ ab ipſo percuſſum ſanat.

Rex Britanniæ auditis miraculis beati viri, poſito diademate & purpura, humili ſe tegens habitu, ad illum acceſſit, eiuſque ſe pedibus toto corpore proſternens, precibus eius apud Dominum ſe petiit adiuuari. Eum autem vir ſanctus de terra erigens, ad mundi contemptum, & cæleſtis regni deſiderium familiari ſermone adhortatus eſt. Eius autem oratione exhilaratus Rex, atque etiam ſacerdotali benedictione corroboratus, quaſi totus in virum alterum mutatus, ad ſuum ſe palatium recepit.

Viſitatur à Rege Britanniæ.

Vidit aliquando cælum apertum, & Angelos Dei deſcendentes & aſcendentes ſupra ſe. Vidit inter eos Angelum quendam cum eximio ſplendore, & immenſa odoris ſuauitate ad ſe venientem, & ore iucundiſſimo amiciſſimè atque familiariter indicantem ipſi quorumdam fratrum fœliciſſimum ex hac vita deceſſum, & in cælis aſſumptionem.

Angelico monitu fratrum obitũ diſcit.

Cum eſſet ex hoc mondo migraturus, nocte illa quæ eius ſancti obitus diem anteceſſit, Angelus Domini per viſum illi dixit: Euge Vvinuualoce ſerue Dei, cælicolæ omnes te ciuem cupiunt habere ſuum. Hodie migrabis ad Dominum, & iam emeritus miles, nobis in regno ſociaberis. Cùm autem ad horam tertiam cæleſtis ſacrificij, viuam immolaſſet hoſtiam, communicatoque cum diſcipulis pacis oſculo, & agni Dei viuifico refectus conuiuio, ita vt ſacræ aſſiſtebat aræ, animam citra dolorem in manus Creatoris efflauit.

Etiam de ſuo obitu edocetur.

Peracto Miſſæ ſacrificio ſtatim citra dolorem efflat animam.

In orientalium Anglorum finibus, iuuenis quidam obſeſſus intantum à dæmone vexabatur, vt lignis & lapidibus, ferroque homines appeteret, ſuaque membra dentibus & vnguibus laniaret, etiam tres homines, cum illi eum ligare tentaſſent, interfecit. Circumductus ille fuit ab amicis ad multa ſanctorum loca, ſed caſſo labore. Tandem ad beatum Guthlacum eum adducunt, iſque in ieiunio & precibus perſeuerauit, atque aqua hominem aſpergens, omnem maligni dæmonis poteſtatem ab eo excluſit, & parentibus ſanum atque incolumem reſtituit.

S. Guthlacus obſeſſum à dæmone ſanat.

De quodam Monaſterio duo fratres ad viſitandum virum Dei, & verba ſalutis audienda, venientes, detulerunt ſecum duas lagunculas plenas, eas verò in itinere in arena depoſuerunt, ceſpitibus eas operientes, vt in reditu ab illis laboris aliquod ſolatium captarent.

Cum autem beatus Guthlacus cæleſtis verbi pabulum illis miniſtraſſet, quadam materia ſeſe offerente ſubridendo dixit: quare filioli mei non adduxiſtis vobiſcum lagunculas quas ſabulo infoſſas, ceſpite operuiſtis? His illi auditis obſtupefacti, pariter & pudore ſuffuſi, culpam ſuam fatentur, veniamque petunt.

Spiritu prophetico noſcit abſentia.

Quidam Ethelbaldi Comes, cum pedem haberet ſpina transfiſum, à planta pedis vſque ad renes, tanto tumore cœpit inflari, vt vitam eius quotquot eius miſeriam eſſent intuiti, deſperare poſſent. Porrò Beatus Guthlacus, exuens cilicium in quo ſolebat orare, ipſum illo circumdedit: dictoque citius ſpina è pede reſiliente, tumor in momento ſubſedit, & dolor omnis ſopitus eſt.

Quidam habens pedem ſpina transfixum, circumdatus viri Dei cilicio ſanatur.

Sanctus Paternus Seiſciaco diſceſſurus ad Abrincenſes, petiit à fratre Scubilione vt liceret ſecum

aufer

auferre duos pullos columbarum, quos ipſe nutrierat. Negauit aſſenſum Scubilin dicens, ſe eius abſentis loco, vel enlumbas velle retinere. Ad quem Paternus. Imò verò, inquit, illius ſint columbæ, quem ampliùs amant. Cúmque ad Monaſterinm quod inde ad decem & octo ferè milliaria aberat perueniſſent, poſtridie venerabili Paterno illic enlumbæ alacres occurrerunt, ſuum erga eum teſtantes deſiderium. Nec præter rationem eſt, quod virum ſpiritualem columbæ, quarum ſimplicitas etiam in ſcripturis diuinitus enmmendatur, ſequutæ ſunt.

Columbæ occurrunt Sancto Paterno in ſignū amoris.

A

Inannes Eremita per aliquot dies ante obitum, philnmelam ſingulis diebus ante feneſtram cellæ ſuæ dulciter canentem audiebat. Mirantibus fratribus, & interrngantibus quid hoc eſſet, reſpondit ſubridendo quaſi iocularitet ſponſam ſuam eſſe, inuitantem eum ad paradiſum. Quadam autem die miniſtrante ipſo ad Miſſam, vidit ſuper altare lucem cæliccam, & eadem die cœpit decumbere, & cum magna deuotione ſpiritum reddidit ei qui fecit illum. Et infra eundem annum, Deus per ipſum ſanctum fecit circiter centum quinquaginta ſigna glnrioſa.

Philomela cantans ad feneſtrā Ioānis Eremitæ eius obitum præſignat.

Poſt mortem claret miraculis.

B

N O T Æ.

Pnſtquam beatus Cuthbertus.] *Eius vitam ſupra lib. 1. deſcripſimus, ſed quoniam prolixius habetur apud Surium, idcirco ea quæ omiſimus hic inſerere dignum putauimus.*

Quidam Dei ſeruus nnmine Ehoarn.] *Refert hiſtoriam iſtam Ioannes noſter à Boſco in vita S. Gildæ cap. 24. circa finem Bibliothecæ Floriacenſis.*

Cum B. Bauo.] *Eius vitam ſupra compendioſè deſcripſimus, ſed iſta omiſimus.*

Venit igitur ad beatum Eremicolam Giſlenum.] *Quæ hic dicimus de beato Giſleno, in vita quam in ſuperioribus libris ſcripſimus, omiſimus.*

Beatus Vvinuualocus.] *Similiter quæ in vita ipſius omiſimus, hic recenſemus.*

Tandem ad beatum Guthlacum, &c.] *Etiam omiſſa repetimus.*

S. Paternus, &c.] *Fuit Epiſcopus Abrincenſis, cuius vitam ſupra lib. 3. ſcripſimus.*

Ioannes Eremita.] *Fuit Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, cuius meminit Iordanus de Saxonia in vita Fratrum.*

Finis Libri Septimi.

APPENDIX AD VITAS PATRVM OCCIDENTIS.

Habetur in lib. de Vita Patrum c. 5.

VITA S. PORTIANI ABBATIS.

Ex D. Gregorio Turonenſi Archiepiſcopo.

S. Portiani conditio.

BEATISSIMVS Portianus ab ineunte ætate Deum quærere cæli ſemper etiam in terrena ſeruitia conabatur. Hic enim ſeruus fertur fuiſſe cuiuſdam barbari. Is cum plerumque ad Monaſterium confugeret, vt eum Domino ſuo Abbas redderet excuſatum, ad extremum fugientem aliquando Dominus eum de veſtigio ſequitur, & Abbatem calumniari cœpit, imputans quod ipſe eum ſeduceret, ne ſibi ſuus famulus deſeruiret. Cumque de conſuetudine, vt eum redderet, calumniando Abbatem inſiſteret, dicit Abbas Portiano: Quid vis vt faciam? Et ille. Redde, inquit, me excuſatum. Cumque excuſatus redditus fuiſſet, & Dominus eius reducere eum domum vellet, ita cæcatus eſt, vt nihil penitus poſſet cognoſcere. Cernens autem ſe grauibus doloribus affici, Abbatem vocat dicens: Supplica, quæſo, pro me Dominum, & accipe hunc ſeruum ad eius cultum, forſitan promerebor recipere lumen amiſſum. Tunc Abbas vocato beato ait; Impone, quæſo, manus tuas ſuper oculos eius. Cumque ille refutaret, tandem Abbatis deuictus precibus, ſuper oculos Domini ſui ſignum beatæ Crucis impoſuit: ſtatimque diſrupta caligine, & ſedato dolore, priſtinæ redditus eſt ſanitati.

Signo Crucis illuminat cæcum herum ſuum.

At verò exin beatus Portianus Clericus factus, tanto virtutis cumulo eſt prælatus, vt decedente Abbate, ipſe ſuccederet. Qui fertur æſtiuo tempore cum ardor ſolis vi caloris ſui cuncta cõſumeret, & etiam corpora, quæ robuſtiora potu ciboque erant, æſtus defatigaret, in ieiuniis poſt perditum omnem ab ore humorem, ſalem æſtuans ruminaſſe. Ex quo iterum aſſumpto liquore, arentes gingiuas parumper reficere quærens, quanquam palatum aridum humectaret, tamen maius tormentum addita corpori ſiti præſtabat. Sal enim, vt nulli occulitur, magis ardorem ſitis concitat, quam extinguat. Sed hic, tribuente Domino, arcebatur ab eo. His diebus Theodoricus ingreſſus Aruernum terminũ, omnia exterminabat, cuncta deuaſtabat. Cumque in Arconenſis vlci pratis caſtrametaſſet, antedictus ſenex ad occurſum eius properat, quaſi pro populo rogaturus. Ingreſſuſque caſtra manè, Rege adhuc in tentoriis dormiente, Siginaldi papilionem, qui tunc primus cum eo habebatur, aggreſſus eſt, & dum de hac captiuitate conqueritur, Siginaldus, vt ablutis aqua manibus merum dignaretur accipere, deprecatur, dicens: Magnum mihi hodie gaudium, commodumque diuina pietas præſtat, ſi intra tentorij mei ſepta, facta oratione, potum dignatus accipere. Audierat enim famam ſanctitatis eius, idcirco & honorem ei pro Dei reuerentia impendebat. Qui ſe diuerſis modis excuſans, aſſerebat hoc non poſſe fieri, quia nec hora debita eſſet, nec Regi dignum præbuiſſet occurſum, & quod his omnibus potius erat, necdum ipſe Domino Pſalmorum decantationem debitam exoluiſſet. Sed his ſepoſitis, vi eum compulit, allatumque vaſculum, quo potio tenebatur, rogat vt Sanctus impoſita priùs manu, ſanctificaret. Qui eleuata dextera, cùm ſignum Crucis impoſuiſſet, vaſculum ſcinditur medium, ac vinum, quod intra tenebatur, cum immenſo ſerpente terræ diffunditur. Quod cernentes qui aderant, metu exterriti, ad pedes beati viri decidũt, lambunt veſtigia, oſculantur & plantas: mirantur omnes virtutem ſenis, mirantur & ſe ab iniqui anguis viru diuinitus fuiſſe ſaluatos. Ad iſtud miraculum concurrit omnis exercitus, vallat multitudo omnis beatum virum, cupiens eius fimbrias manu tangere, ſi oſculo honorare non poterat. Et Rex exilit de ſtratu ſuo, accurritque ad beati Confeſſoris aduentum, illoque tacẽte, cunctos, quos repetebat, captiuos abſoluit, & reliquos deinceps, vt voluit, ſic tractauit. Duplex ibi beneficium, Domino cooperante, largitum eſt: nam & illos à morte eruit, & hos à iugo captiuitatis exemit.

Nota rem memorabilem.

Nec prætetire volui, quod cum diabolus diuerſis machinis conatus illudere, cum videret ſe nihil ei poſſe nocere, viſibilibus eum præliis eſt aggreſſus. Nam nocte quadam dum ſe ſopori dediſſet, ſubito expergefactus, vidit cellulam ſuam quaſi incendio concremari, exurgenſque perterritus oſtiũ petiit. Quod cum reſerare nequiret, in oratione proſternitur, ſignum ſalutare coram ſe, & circum ſe faciens, ac protinus phantaſia flammarum, quæ apparuerat euanuit, cognouitque hoc diaboli fuiſſe fallaciam. Id ſtatim reuelatum eſt beato Prothaſio, qui tunc apud Candidobrenſe Monaſterium habebatur recluſus. Qui cum ſumma feſtinatione Monachum ex cellula ſua ad fratrem dirigens, hortatus eſt dicens: Oportet te dilectiſſime frater, inſidiis diaboli reſiſtere viriliter, & nihil de eius doloſitate paueſcere, ſed omnia quæ intulerit, oratione aſſidua, ac ſigno Crucis è contra appoſito euincere, quia talibus ſemper tentationibus ſeruos Dei nititur expugnare.

Diabolus ei moleſtias exhibet.

Vi ſanctæ Crucis eneruat illum vir Dei.

S. Prothaſius Incluſus claret.

Senuit autem vir beatus, & impleto boni operis curſu, migrauit ad Dominum. Cuius nunc tumulus ſæpiùs diuinis glorificatur virtutibus. Hæc tantum de ſancto viro cognouimus, non diiudicantes alios, qui maiora de eo cognouerunt, ſi voluerint aliqua in eius laudem conſcribere.

Migrat ad Chriſtum S. Portianus.

NOTÆ.

NOTÆ.

Portianus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 24. Nouemb. Agunt præterea de eodem Surius tom. 6. Petrus in Cat. Vuion in Mart. Monaſtico, Gazetus, & alij tam antiqui, quàm recentiores. Vulgo dicitur* S. Poutſain, *claruitque anno Domini* 610.

De gloria Confeſſ. c. 37. & 100.

VITA SANCTORVM MARTINI, & Cypriani Abbatum. Ex D. Gregorio Turonnenſi.

S. Martinus Monaſterium extruit.

MArtinus Santonicæ vrbis Abbas, Martini, vt ferunt, noſtri diſcipulus, apud vicum vrbis ipſius in Monaſterio, quod ipſe poſt Magiſtri dogmata ædificauit, in pace quieſcit. Ad cuius tumulum quædam è pagenſibus manus contractas deferens, retulit ſanas. Alius qui exuſtis febre neruis, poplitibuſque intortis greſſu caruerat, vt ad ſepulchrum ſanctum proſtratus eſt, nouum robur ſumens, ariditate ſublata, incolumis relatus eſt, multos ipſi deinceps ſeruiés annos. Huius ſepulchrum Palladius Epiſcopus, cum non valuiſſet cum multis, optulante adiutorio Confeſſoris, cum quinque Abbatibus mouit, compoſuitque quomodo voluit.

Multa ad eius ſepulchrum miracula.
Palladius Epiſc. eius ſepulchrum componit.
Deus S. Cypriani meritis multa operatur miracula.

Cyprianus Abbas Petrocorici oppidi, magnificæ ſanctitatis vir fuit, per quem Deus multa miracula in hoc mundo operari dignatus eſt. Nam manus debiles frequenter redintegrauit, paralyticis greſſum, cæcis reſtituit viſum, treſque leproſos inunctos oleo priſtinæ reddidit ſanitati. Sed & nunc crebro ſuper infirmos ſanitates oſtendit, ſi fideliter eius tumulum expetant, aut illum exorent.

NOTÆ.

Martinus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 7. Decemb. Agunt de eodem Surius tom. 6. Petrus in Cat. Vuionius in Mart. Monaſtico. Fuit & alius S. Martinus Vertauenſis, cuius vitam ſuprà lib. 4. deſcripſimus. Claruit anno Domini* 400.

Cyprianus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 9. Decembris. Agunt & de eodem omnes ſupra citati auctores.*

Habetur in lib. de Vita Patrum. c. 18.

VITA SS. VRSI ET LEVBATII Abbatum. Ex D. Gregorio Turonenſi.

VRſus Abbas, Cadurcinæ vrbis incola fuit, ab ineunte ætate Religioſus, & in Dei amore deuotus. De quo egreſſus loco, Bituricum terminum eſt ingreſſus, fundatiſque Monaſteriis apud Tauſiriacum, Oniam atque Pontiniacum, ſtabilitiſque Præpoſitis ſanctitate honorificis & prudentibus, ad Turonicum territoriũ, in locum quem Senapariam vocitari priſcus inſtituit auctor, acceſſit, ædificatoque oratorio, Monaſterium ſtabiliuit, & commiſſa Leubario Præpoſito ſumma regulæ, Monaſterium aliud ſtatuit, quod nunc Locis vocant, ſitum ſcilicet ſuper fluuium Angerem in receſſu montis, cui nunc caſtrum ſupereminet ipſo nomine, vt Monaſterium vocitatum. Illic adiuncta congregatione, ſtatuit apud animum ſuum, ne vltrà alium proficiſceretur in locum, ſed in eo cum omni congregatione manibus propriis operari, & victum à terra in ſudore vultus exigere, illud fratribus inter reliqua prædicationum dona cómendans quod Paulus Apoſtolus ait: Labura manibus, A vt habeas, vnde poſſis tribuere neceſſitatem patientibus. Et illud. Qui non laborat, nec manducet. Dedit autem ei Dominus gratiam curationum, ita vt inſufflatis energumenis, protinus dæmonia cicerentur a corporibus obſeſſis. Sed & alias per eum Dominus dignatus eſt operari virtutes. Erat autem abſtinens à cibis & potu, indicens Monachis ſine ceſſatione auertere oculum & cogitationem ab omni luxuria.

Vrſus condit Monaſteria.
Præficit ſanctum Leubatium vni Monaſterio.
Eph. 4.
2. Theſſ. 3.
Claret miraculis.
Abſtinentia S. Vrſi.

Dum autem hæc ageret, ac fratres molam manu verrentes, triticum ad victus neceſſaria comminuerent, pro minuendo labore fratrum, viſum eſt ei, molendinum in ipſo Agneris fluuij alueo ſtabilire. Itaque defixis per flumen palis, aggregatiſque magnorum B lapidum aceruis, excluſam fecit, atque aquam in canale collegit, cuius impetu rota fabricæ in magna volubilitate verti cœpit. Hoc opere laborem Monachorum releuans, atque vni fratrum delegans curam, opus neceſſarium implebatur. Hanc autem fabricam Sichlarius quidam Gotthus, qui magno ab Alarico Rege amore diligebatur, æmulus Monaſterio concupiuit, dixitque Abbati: Dona mihi hoc molendinum, vt ſit ſub ditione mea, & quod volueris repenſabo. Cui ille. Cum grandi, inquit, labore, hoc paupertas noſtra ſtatuit, & nunc non poſſumus donare, ne fratres mei fame pereant. At ille. Si vis, inquit, ipſum bona volũtate tribuere, gratias ago: ſin autem, ipſum auferam, C aut certè faciam aliud, cuius excluſis aqua retrorſum conuerſa, rotam tuam verti amplius non permittam. Abbas reſpondit: non facies quod Deus non voluerit, nam à nobis ipſum penitùs non accipies. Tunc Sichlarius feruens felle, ſimilem fabricam infrà adaptauit. Cumque aqua retrorſum conuerſa, ſub huius operis rotam inundans, gurgitem feciſſet, reſtitit prorſus, nec omnino verti potuit, vt conſueuerat. Venit igitur cuſtos eius ad Abbatem media (vt ferunt) nocte, illo in oratorio cum fratribus vigilante, & ait. Surge Abba, deprecare attentiùs Dominum: reſtitit enim rota molendini ab inundatione canalis alieni, quod Sichlarius fecit. At ille hæc audiens, ſtatim miſit fratres ſingulos D ad Monaſteria illa quæ ſtatuerat, dicens: Proſternite vos in oratione, & non ſit vobis opus aliud donec iterum ad vos dirigam. Sed & ipſe non egreſſus ab oratorio, deprecans Dominum attentè, ac præſtolans aduentus eius miſericordiam, ſic fecit per integros duos dies, totidemque noctes. Tertia iam illuceſcente die, acceſſit iterum Monachus ille, qui cuſtos fuerat, nuncians totam fabricæ ſuæ iuxta conſuetudinem priorem in ſumma verti velocitate. Egreſſuſque Abbas cum fratribus de oratorio, accedit ad litus, conſpiciénſque verſus molendinum, quod Sichlarius fecerat, non reperit, accedenſque propiùs ad litus, & fundum aluei intuens, nullum iudicium de eo accepit, non quic- E quam ligni, non lapidis, non ferri, nec vllius vſquã generis indicij potuit oſtendi, niſi quod coniici potuit ipſo, quo fabricatum fuerat loco, virtute diuina abſorptum, atque ab oculis hominum ablatum. Tunc miſit nuncios ad fratres, dicens: Requieſcite iam à labore, quia vltus eſt Deus iniuriam fratrum noſtrorum.

Sichlarij deteſtanda cupiditas.
Nota vim precum eius & fratrum.

His & talibus virtutibus præditus, conſummato curſu vitæ migrauit ad Dominum. Ad cuius tumulum poſtea & energumeni ſanati, & cæci illuminati ſunt. Poſt eius verò obitum Præpoſiti, qui per Monaſteria erant, Abbatum officium, Epiſcopis largientibus, ſuſceperunt. Sed & Leubatius apud Senaparium Monaſterium, quod intra ter-

Obitus eius.
Itemque S. Leubatij.

minum Turonicum erat, Abbas inſtituitur, in ſumma ſanctitate à ſenectute perdurans, ibique obijt, ac ſepultus eſt.

N O T Æ.

Vrſus, &c. *Tam de Vrſo quàm de Leubatio agunt Surius, Vvionius, & Gazetus, necnon & Trithemius de viris Illuſt. Ord. S.Bened. lib. 3. c.36. Et de Vrſo quidem ſic ſcribit. Vrſus Abbas, & fundator Monaſterij Thuſſiriacenſis & Pontiniacenſis Caducinæ vrbis incola fuit, &c. De Leubatio verò agit c. 37. quem Leobatium vocat, eoſque floruiſſe ait circa annum Domini 560.*

Breuiarium Eccl. Lingon. 19. Septemb.

VITA S. SEQVANI ABBATIS.

B

Partim ex Breuiario Eccleſiæ Lingonienſis: partim ex D.Gregorio Turonenſi.

SEquanus vir probatiſſimus, Dei gratia priuſquam in materno vtero formaretur, eſt præuentus. Ab ipſis autem cunabulis, penè vniuerſis populis fructuoſis operibus cognitus, Magimontenſi oppido ortus, atque ibidem Chriſtianis eſt parentibus educatus. Diuina ergo prouidentia, Religionis inflammatus ardore, infantili adhuc impeditus ætate, robuſtiſſime intra ſui receſſus pectoris præcepta complebat Domini Saluatoris. Poſtquam autem annos pueriles excedens, C vlterius profectus eſt, ſic pſalterium omne ſubſequente memoria tenaciſſime adeptus eſt, vt ſimilis ei in recitatione poſſit quiſpiam minimè inueniri. Parentes verò eius, eo quod vnicum eum haberent, tenere diligebant eum. Et ſperantes per illum ſuæ ſtirpis mortalia germina pullulare, à Clericatus officio eum prohibebant.

Patria S. Sequani.

Verum ille videns vota parentum ſuis eſſe contraria, ſecedens paululum à communi habitatione, in villa, cui nomen eſt Valeriaco, ſecretam ibi cellulam viliſſimam, ſanctitati tamen, atque vtilitatí eius congruam, manu propria cõſtruxit. Cœpitque intra eam cõtinuatis momentis votiua orationum libamina Chriſto offerre, & abſtinentiis impuberes D artus molli adhuc corpuſculo macerare, nõ cibum ſumens antequam pſalterium totum orando recitaſſet. Si quando ad eum ſpiritus immundi vexandum veniebant, vſque adeo ſe cum eis abſtinentiis & ieiuniis, necnon & orationibus affligebat, quouſque incentiuum malorum ab eis expelleret.

Adoleſcens ſecedit in Eremum, vbi viuit auſteriſſimè.

Orationibus, & ieiuniis continuis dæmonum tentationes ſuperat.

Quidam diei temporalis quaſſatus lumine, dieique huius priuatus fulgore illius ſe præſentauit obtutibus. Quo viſo, interrogauit eum dicẽs. Quid vis vt faciam tibi? Cæcus reſpondit. Bonę opinionis tuæ meis auribus odor fragrauit. Propterea huc delatus ſum, vt per tuas orationes lumen recipiam. His auditis, ilicò ſe vir beatiſſimus ſolo proſternẽs, Deo cum lacrymis orationem fudit. Et cum inceſſanter die ac nocte oraret, infra paruum tempus, is qui non videbat, lumen recepit.

Cæco viſum reſtituit.

Quæ ſequuntur, ex D. Gregorij Turonenſis Epiſcopi lib. de Gloria Confeſſorum, cap. 8. collecta ſunt.

MAgnæ virtutis fuit ille Sequanus Lingonici Abbas territorij, qui viuens ſæpe homines à vinculo diabolici nexus abſoluit, & poſt obitum ad ſepulchrum ſuum ergaſtulari catena reuinctos, liberos meritis ſuis abire permiſit. Denique Gunthrannus Rex, cornu cuius voce, vel moloſſos colligere, A vel illa cornutorum arboreorum armenta effugare conſueuerat, furto ablatum perdidit, quæ res multos in vincula coniecit, & nonnullos facultate priuauit. Ex quibus tres viri memorati confeſſoris monumentum petierunt. Quo Rex comperto, iuſſit eos catenis atque cõpedibus necti. Factumque eſt ita. Media verò nocte lux in baſilica humana luce clarior oritur, diſſiliunt ferreatum compedum repagula, catenarumque diſruptis baſibus, vincti laxantur. Quo audito Rex exterritus, velocius eos liberi arbitrij poteſtate donauit.

Tres viri cõpedibus vincti, & in mœrore diſcrimine conſtituti, ad ſepulchrum viri Dei liberantur.

N O T Æ.

Sequanus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in* B *Notis 19. Septemb. Agunt & de eodem Vſuardus, & Beda, qui mendoſè Segoni pro Sequano ſcribit. Agunt præterea de eodem Trithem. de viris Illuſt. Ord. S.Bened. lib. 3. c. 302. Surius tom. 5. Vvion tom. 2. Ligni Vitæ. Vulgò dicitur* S. Seine.

Denique Gunthrannus Rex.] *Fuit ſanctus iſte Rex, fuitque Rex Aurelianenſis & Burgundiæ, de quo agit Mart. Romanum, cuius geſta prolixius leguntur in Annalibus Burgundiæ.*

Cornu cuius voce, vel moloſſos colligere, &c.] *De iſto cornu venatorio, quàm longius audiebatur, & quàm multi propter eius perditionem crudeliſſimis affecti ſint ſuppliciis, vide Annales Burgundiæ, vbi præclara & notatu digna reperiet.*

C Vel illa cornutorum arboreorum armenta effugare conſueuerat.] *Per iſta cornuta & arborea arment., intelligit multitudinem Ceruorum, & Caprearum.*

VITA S. ELOQVII ABBATIS,

vt videtur, à Monacho Vvalciodorenſi conſcripta, habetur in peruetuſto MS. Codice Eccleſiæ Traiectenſis.

REgnante Clodoueo Rege, venit B. Eloquius ad Galliarum littora ex Hiberniæ regione, D cum aliquibus venerabilibus viris, videlicet Furſeo, Vltano, Fuillano, Boëtio, Ettone, & cæteris confratribus. Cumque plura Monaſteria per inſulas maris conſtruxiſſent, & per Britanniam & Saxoniam tranſuecti eſſent, plurimum ibi populum Domino acquiſierunt. Tunc quibuſdam cauſis ingruentibus, relictis ibidem Monaſteriis expulſi à populo, & Rege, cauſa viſendi Romam profecti ſunt, atque à Clodoueo memorato perhumaniter excepti, in loco qui dicitur Latiniacus, Monaſteriũ extruxerunt, ibique fratribus ordinatis S. Furſeus cœptum volens proſequi iter, nõ multo poſt apud villam Peronam defunctus eſt, beato Eloquio Monaſterij Latiniacenſis & animarum curam relinquens. E Poſt multos verò dies, S. Eloquius ſciens diſcipulorum animos diaboli inſtinctu contra ſe excitatos, relictis omnibus, cum paucis fratribus ſuper fluuium Iſaram nominatum, in loco qui antiquo vocabulo Grimacus dicitur, Eremiticam vitam duxit. Vbi & à viris Religioſis honorificè ſuſceptus, atque à beato Eligio Nouiomi Epiſcopo viro venerabili, vndique per ſuam diœceſim licentiam prædicandi accipiens, multos oratione ægros priſtinæ ſanitati reſtituit, ac ſanos & incolumes in viam veritatis induxit.

S. Eloquius ex Hibernia venit in Galliam.

Proficiſcitur Romam cum ſociis.

Fit Abbas Monaſterij Latiniacenſis.

Eremiticam vitam ducit.

Quadam autem die dum ad eius cellam quidam æger eleemoſynam peteret, ac vir Domini quod ad manum porrigeret non inuenit, iam enim cætera

Ægro ſani-tatē reſtituit.

teta in vſus pauperum expenderat: tantæque eius inopiæ condolens, in uratiune proſtratus, profuſis lacrymis Domino ſupplicare cœpit, vt qui cæco nato oculos aperuit, & quatriduanum Lazarum reſuſcitauit, ipſe priſtinam ei conferre dignaretur ſanitatem. Statimque pro foribus Domino gratias agens profectus eſt ab infirmitate pleniſſimè curatus. Cumque fama longè latéque diuulgaretur, quod vir Domini precibus ad Deum, multis incolumitatem impetraret, cœperunt in grabbatis ægros plurimos offerre, quos ille tangens ſancti olei liquore, poſt ſuſceptam benedictionem ſanos dimiſit. Viri itaque Religioſi circumiacentis loci, magno gaudio replebantur, quod apud eos talis vir habitandi moram elegerat, atque eius uratorium ea agris, vineis & pratis omnes magnificè honorarunt.

Quadam verò die cum operarios in vineam conduceret, ac operantibus adſtaret, venit quidam eiulans & clamans. Heu me miſerum, ecce filium meum vnicum, quem ex ſacro fonte aqua baptiſmaris abluiſti, in domo mea ſemiuiuum reliqui: ſuccurre illi obſecro, ſerue Dei, & adiuua. Cúmque eum leniter conſolaretur, quod ea hac infirmitate non eſſet moriturus, ecce mater pueri occurrens, dixit: Noli moleſtare virum Dei, iam enim filius noſter mortuus eſt. Quod vir Dei audiens, Euangelica verba profudit dicens; docuit nos Dominus ſpe obtinendi orare, dum ait: Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis. Credite igitur, & fundamus ad Deum preces, & recipiet puer ſanitatem. Cum orationi ſimul incumberent, ecce puer ſanus effectus, ſeu potiùs rediuiuus, venit ad locum, vbi ſanctus Dei orabat. Quem cum viderunt parentes eius, gratias Deo egerunt, qui ſaluat ſperantes in ſe. Multa quidem & alia ſunt, quæ per eum Dominus dignatus eſt operari, quæ breuitatis ergo miſſa facimus.

Matth. 18. Marc. 11.

Suſcitat puerum mortuū.

Moritur S. Abbas Eloquius.

Igitur ſanctiſſimus Dei famulus Eloquius vitæ curſu fideliter peracto, repletus omnium bonorum fructu, ad cæli gaudia 3. die Decēbris aſcendit. Cuius corpus ſepultum fuit à fidelibus in quodam monticulo, iuxta aggerem publicum, vbi Someron & Iſara confluunt, vbi poſtea ædificata eſt ædicula ſuper tumbam eius, propter crebra miracula ibidem oſtenſa.

Miracula ad eius ſepulchrum.

Tempore Ludouici Imperatoris, mulier quædam Richildis nomine, diu cæca, ad Eccleſiam eius veniens, ſtatim ad ſepulchrum eius illuminata eſt. Alia nomine Herleſreda cæca, & totis neruorum compagibus diſſoluta, illuc deportata, ipſa die videns & ſana eſt regreſſa. Alia nomine Gerumata, per annum contractam habens manum dexteram, ibidem eſt curata. Alia nomine Gertrudis de pago Haſbanico, dextro lumine priuata, ibidem illuminata fuit.

Dani vaſtāt Eccleſiam.

Cùm ergo temporibus Regis Francorum Odonis, plurimæ fierent circumquaque ſtrages Chriſtianorum ea crudelitate Danorum, ac multa incendia Eccleſiarum ac villarum agerentur: Sancti Eloquij pariter cremata eſt Eccleſia. Poſtea ſæpius in eo loco à tranſeūtibus auditæ ſunt voces ſuauiter pſallentium, & luminaria ardentia de nocte conſpiciebantur. Cum verò huiuſmodi ſignorum fama circumquaque percrebuiſſet, ac maximè quod Sanctus Dei abſque Eccleſiaſtico cultu ſub dio & in deſerto loco ſolus iaceret: Hardericus venerandus Comes cum Hereſinde coniuge ſua clariſſima, acceſſerunt ad Rodobardum tunc temporis Lau-

Rodobardus Laudunenſis Epiſcopus.

A dunenſem Epiſcopum, petentes, vt licentiam daret aliorſum corpus illud ſanctum transferēdi, vbi honorabilius poſſet cuſtodiri. Quo conceſſo, delatum eſt ſancti viri corpus ad hanc præſentem Eccleſiam Vvalciodurenſem. Vbi cum intraſſet, multi hac die ea variis infirmitatibus, antequam Miſſarum ſolemnia complerentur, ſanati ſunt.

Transfertur ſancti viri corpus ad Monaſterium Vvalciodorēſe.

Multi variis detenti incōmodis ſanantur.

Presbyter huius Eccleſiæ, nomine Dendinus, febricitans, ſtatim vt huius limen Eccleſiæ tranſiuit ſanatus eſt. Poſtea quidam à dæmone grauiter obſeſſus, vbi ad ſepulchrum eius obdormiuiſſet proſtratus, ſtatim ſurrexit, & ſanus in domum propriam eſt reuerſus. Illius itaque tranſlationis ac ſepulturæ decus, tertio Nonarum Decembrium B celebratur cum honore ad laudem nominis Dei, qui viuit in omnia ſecula. Amen.

N O T Æ.

Eloquius.] *De quo plura in vita S. Furſei 16. Ianuarij, necnon in vita S. Eligij 1. Decembris. Agunt præterea de eodem Vvionius in Mart. Monaſtico 3. Decemb. Molan. in Nat. SS. Belg. vbi exiſtimat vitam S. Eloquij per S. Archiepiſcopum Forananum fuiſſe deſcriptam, eo tempore quo ſacrum corpus eius ex Gallia tranſlatum fuit. Eius vita extat apud Surium nouiſſimè auctum, & Coloniæ impreſſum: floruiſſeque dicitur anno 570.*

Temporibus Regis Francorum Odonis.] *Fue-C rat iſte priuſquam crearetur Rex, Caroli Simplicis tutor, & Regni gubernator ann. 891. Vide Aym. lib. 5. c. 41. & Papir. Maſſ. lib. 2. annal. in Carolo Simplice.*

VITA S. MAXIMINI EPISCOPI & Eremitæ. Ex Ioanne Iacobo Chiffletio.

Habetur in Antiq. Ciuit. Veſont. p. 1.

S. Maximinus à Caio Papa Epiſcopus cōſecratus.

SANCTVS Maximinus Veſontionem miſſus eſt, & Epiſcopus conſecratus à Caio Papa (qui ſedit ab anno 284. ad annum 296.) Veterem ædiculam à S. Lino primùm ex-D tractam, & S. Stephani nomine conſecratam reædificauit, in eaque Clericorum Collegium inſtituit, victurum ad Apoſtolorum normam; cumque ea Eccleſia vtpote anguſtior, non caperet ingentem eorum qui Maximini miraculis & prædicatione permoti, Chriſto quotidie nomen dabant, multitudinem: aliam baſilicam in foro ciuitatis iuxta Capitolium conſecrauit in honorem D. Ioannis Baptiſtæ.

Duas cōſtruxit baſilicas.

Relicto Epiſcopatu ſolitariam vitā ducit.

Omnibus igitur rectè conſtitutis, & Paulino ſibi ſuffecto, ad ſecretiorem vitam anhelans, in quodam viridario, ſexto ab vrbe milliario diſtante, Eremitica vita eſt functus: vbi quantum vitæ ſanctitatis, & prædicationis refulſerit inſtantia, non E ſufficit enarrare lingua: nam multi Chriſtiani pergebant ad eum in Eremo: cæci illuminabantur, & infirmi ſanabantur ab infirmitatibus ſuis.

Claret miraculis.

De ſuo demum ex hac vita deceſſu diuinitus edoctus, Paulinum accerſiri iuſſit; à quo Dominici corporis munitus viatico, migrauit ad ſuperos, cum rexiſſet Eccleſiam per annos ſex, anno vt habent quidam codices 291. 19. Iunij. Alibi notatum vidi eius obitum pridie Calendas Iunij. Vtut ſit de de die eius obitus, quæ propter diuerſitatem ſententiarum incerta eſt, illi ſacra eſt in Eccleſia Bizuntina, ea ipſa lux Maij 29. in quam Maximi Treuirenſis feſtiuitas cadit: à quo tamen diſtinctum fuiſſe conſtat Maximinum Veſontionēſem, quippe qui

Moritur.

qui antiquiur ſit Treuirenſi, ſiquldem Maximinus Treuirenſis æqualis fuit Athanaſio, cumque exulantem excepit Treuiris, & interfuit Concilio Agrippinenſi anno 346. cum Panchario ſextu Bizuntinorũ Antiſtite. Et denique Maximinus noſter ſepultus eſt in illa Eremo, non lungè à ciuitate Bizuntina (nunc iuxta paguni Torpot) qua in Eremo ſacra illi eſt hodieque ædicola, & ibi ipſius oſſa adhuc eſſe creduntur, cum conſter quidem eo loco condita, de eorum verò reuelatione nulla extet* mentio. Ad illud ſacellum dicta die Maij vigeſimanona adire ſolet quotannis frequens populus, & podagricos, qui eò deducuntur, B. Maximini opem experiri feront.

Podagrici ad eius tumulũ etiam nunc ſanantur.

N O T Æ.

Maximinus.] *Vitam eius ex antiquis M S. Codicibus ſcripſit Chiffletius, quam ſupra reddidimus. Præter Maximinum Treuerenſem, fuit & alius S. Maximinus primus Aquenſium Epiſcopus, Fuit alius S. Maximinus Abbas, cuius vitam ſupra lib. 4. deſcripſimus. Fuit autem Maximinus iſte, de quo agimus, Veſontionenſis Epiſcopus.*

Paulinum accerſiri iuſſit.] *Fuit 3. illius ſedis Epiſcopus, diſcipulus & ſucceſſor S. Maximini, fuitque vir ſanctus, de quo ſic ſcribit Chiffletius vbi ſupra. S. Maximino ſucceſſit S. Paulinus eius diſcipulus · qui dum decimaretur legio Thebana apud Agaunum, ſub Diocletiano & Maximiano Impp. anno Chriſti 297. in Maximini Eremum ſeceſſit: vbi cum deliteſceret, & fame ac laboribus confectus, prope iam ageret animam, mittitur ab Angelo eius quidam diſcipulus, qui ei quæ ad vitam opus erant miniſtraret. Atque ex eo tempore conueniebant omnes Chriſtiani ad eum, viri, & fœminæ, quia nimiam penuriam Chriſtiani illo tempore ſuſtinebant: nulli enim Chriſtiano licebat, vel poſſidere aliquid, vel aliquam rem, ſeu artem exercere, aut aliquod negotium agere, quos S. Paulinus, nec diebus, nec noctibus deſerebat. Poſtea reuerſus vixit annos aliquot in ſuorum Sacerdotum contubernio, obiitque circiter annum Domini 310. ſepultus in Eccleſia S. Stephani ante altare, vbi multis emicuit virtutibus. Dicebat enim quidam Religioſus, cælos ſe apertos in die eius ſepulturæ vidiſſe. Hæc ex veteri M S.*

VITA S. PANCHARII EPISCOPI & Eremitæ. Ex Ioann. Iac. Chiffletio.

Habetur in Antiq. ciuit. Veſont. p. 2.

SANCTVS Pancharius, (qui & Pancratius) Hilarij deceſſoris ſui diſcipulus, ei functo ſubrogatus eſt, & à Iulio I. Pontifice, qui ſedit anno 337. ad 352. Epiſcopus conſecratus eſt. Synodo Agrippinenſi anno 346. ſub eodem Iulio celebratæ conſenſit per Legatum. Baſilicæ ab Hilario in ſuperiori parte montis Cœlij, in S. Stephani honorem inchoatæ ædificium promouit, & iam opus affectum vrgebat, cum in fidei Catholicæ profeſſores furente, ac latè graſſante Conſtantio, ciuitate ceſſit, ſeceſſitque in Eremum cum ſociis aliquot. Eam Conſtantij perſequutionem fusè deſcribit Athanaſius epiſtola ad ſolitariam vitam agentes. Cæterum (inquit) cum eſſet Arelate & Mediolani Conſtantius, omnia pro hæreticorum hortatu ſuggeſtionéque faciebat, vel potiùs illi ipſi agebant, Cæſaris poteſtate ſuccincti. Et mox. Notarij præſto in ſingulis vrbibus, & Palatini minas ſecum ad Epiſcopos & Iudices deferentes, vt iſti quidem de cauſa iudicarent, illi verò contra Athanaſium ſcriberent; vt aut communionem cum Arrianis haberent, aut pœnam exilij ſuſtinerent. Ac paulo pòſt. Quot igitur Epiſcopi (prout in ſacris literis eſt) ad Præſides & Reges abducti ſunt, & à Iudicibus hanc ſententiam audierunt, aut ſubſcribite, aut ab Eccleſiis recedite: detrahi enim vos ab Eccleſiis Imperator iuſſit; quot in ſingulis vrbibus palabundi ſeſe ſparſerunt, ne vt Epiſcoporum amici accuſarentur? Nam & magiſtratibus ſcriptum eſt, & mulcta pecuniarum denunciata, niſi quiſque ſuæ ciuitatis Epiſcopum ſubſcribere coëgiſſet.

S. Pancharius à Iulio I. Romano Pontifice Epiſcopus conſecratus.

Hæreſi Arriana graſſante petit Eremum.

Deſcriptio perſequutionis Conſtantij Imp. Arriani.

In his fortibus & excelſi animi Epiſcopis, qui aqua & igni carere prius elegerunt, quàm Arrianæ dementiæ patrocinari, fuit Sanctus Pancratius Bizuntinus, qui in ſolitudinis horrore, ad quã ſe receperat, aſperitati victus, & cæleſtium rerum contemplationi deditus, cùm in hominibus lepra horridis (quibus ſe vltrò adiunxerat) omni obſequio iuuandis, quotidianam operam poneret, vitam aliquandiu traxiſſe dicitur. Cum autem illa Conſtantij Arriani perſecutio, anno Chriſti maximè 355. toto orbe Catholico, ac nominatim in Galliis viguerit, eo quoque anno exulaſſe crediderim Pancharium, paulóque poſt (nempe circiter annum 356.) ex eo exilio ad ſupernam patriam euocatum. Fuit 6. Veſontionenſis Epiſcopus.

Miniſtrat lepreſis S. Pancharius.

Migrat in cælum.

VITA S. HYMERII EPISCOPI conſcripta ab Antonio Maria Gratiano à Burgo S. SEP. Epiſcopo Amerino.

Habetur apud Surium auctum, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum.

HYMERIVS natione Brutius, cùm adoleſcentiam ſummo pudore caſtiſſimiſque moribus tranſegiſſet, atque iis litterarum diſciplinis, quas capere illa ætas poteſt, imbuiſſet, & in eum cum ipſa ætate ſtudia quoque pietatis ac cæleſtium rerum coaluiſſent, ne quod fieri intelligebat, ab earum fructu, ac meditatione humanis curis, atque hominum conſuetudine diſtraheretur: patria, parentibuſque relictis, abditam, ac deſertam in inſulam receſſit. Vbi Anachoretarum inſtituto, diuinis laudibus, precibuſque intento, & ieiuniis atque abſtinentiæ magnopere dedito, diu cibum agreſtia poma, & quas terra ſpõte ſua fundit, herbæ, radiceſque præbuerũt, ſitim fontanæ aquæ extinxere, tectum ſylueſtres arbores, ſtratum ipſa humus fuere, donec prodente eum ipſa ſanctitatis admiratione, recipere ſe coactus eſt in Monachorum cœnobia: inter quos adeò omnibus Religionis laudibus excelluit, vt nemo continentia cum illo, nemo precandi aſſiduitate, nemo contemptu ſui, nemo aliis Chriſtianis virtutibus conferretur, quibus cum diuinarum quoque litterarũ doctrinam haud mediocrem adiunxiſſet, earũ ſtudio quicquid ſacris precandi, & pſallendi officiis ſupererat temporis, ſibi inter homines cæleſtem quandam vitæ rationem inſtituiſſe videbatur.

S. Hymerius fit Eremita.

Veſcitur herbis & radicibus.

Fit Monachus.

Sed tantam hominis virtutem, tam inſignia ſapientiæ, Religionis, ſanctitatis ornamenta in ſolitudine, atque intra cœnobiorum ſepta deliteſcere, & vni penè ſibi fructui eſſe non ſiuit diuina prouidentia: eaque ipſa ornamenta prodire in apertum, & quamplurimis vſu, atque exemplo prodeſſe, tum voluit, cum ille maximè in ſolitariæ vitæ rationem intenſus, nihil tale poterat cogitare. Nam cùm fortè Amerina Eccleſia Epiſcopo ſuo & paſtore vidua eſſet, & fœlicibus illis exurgentis atque efloreſcentis Eccleſiæ ſeculis, Epiſcopi non tam

Epiſcopi quomodo antiquitus creabantur.

hominum

hominum ſtudiis, ſuffragiiſque crearentur quàm piis Cleri, populique precibus à Deo expoſcerentur, iique demum acciperentur, quos vi ſua cæleſte monſtraſſet numen, & Amerini de nouo Epiſcopo deligendo cum ſuo Clero conſultarent, crebriſque ſupplicationibus ac ſacrificiis inſiſtentes, Deum orarent, vt ſibi rectorem, moderatoremque ſacrorum, & animarum cuſtodem daret, repentè indicatum diuinitus omnes magno conſenſu Hymerium longè inde abſentem, nec vlli viſum, aut aliter quàm fama ſanctitatis cognitum Epiſcopum conclamarunt. Quæ res miraculo inde ipſis, qui patrarant, fuit: reputantibus ignoti hominis nomen tanta omnium voluntate, atque approbatione acceptum fuiſſe. Delato igitur ad eum Epiſcopatu, legatos Romam mittunt, qui rem ad Pontificem maximum referant: ex cuius auctoritate profecti inde in Inſulam, vbi vir ſanctus agebat, traiecere, eique è cœnobij latebris educto, ad quid veniſſent expoſuere. Qui vt erat vir grauis & prudens, re maturè perpenſa demum nec diuinæ voluntati obſiſtere, nec Pontificis maximi iuſſa detrectare eſt auſus, ac ne Amerini quidem Cleri, populique flagrantiſſimas preces, ac tanta in ſe ſtudia deſerere ſuſtinuit. Itaque cùm paſtoralis officij onus, vt à Deo ipſo impoſitum ſibi, demiſſè atque obedienter ſubiiſſet, Ameriam venit: exceptuſque eſt tanta omniũ lætitia, quanto nuper conſenſu expetitus, delectuſque Epiſcopus fuerat.

S. Hymerius fit Epiſcopus Amerinus.

Hic ſancti viri eximia virtus eo magis reſplenduit ſtatim, quo illuſtriori ac celſiori iam è loco conſpiciebatur. Non enim ſolum vitæ innocentiam eandem præſtitit, qua in ſolitudine, atque inter cœnobitas ſuos nituerat, ſed ita omnia paſtoralis officij munera impleuit, vt non minorem prudentiæ, diligentiæ, aſſiduitatis, quàm religionis & ſanctimoniæ gloriam promeruerit. Diſciplinam ſacrorum, totamque diuinorum officiorum rationem ita rexit, vt nihil ſua Eccleſia eſſet ornatius, nihil cultius, nihil deſcriptius. In moderandis autem moribus illud in primis tenuit, vt nihil præciperet aliis, quod ante non imperaſſet ſibi, nihil in aliorum exigeret vita, quod non eluceret in ſua. At populum frequentibus ſtatim concionibus aggreſſus, non quidem facultate, atque arte dicendi (quamquam ne hoc quidem illi defuit ingenij decus) ſed ſimplicitate & commoditate orationis, & rerum ac ſententiarum grauitate, & in quo ſita omnis perſuadẽdi vis eſt, innocentiæ, atque ſanctitatis opinione, breui omnium animos ita deuinxit ſibi, vt quo vellet facilè impelleret, ſæpe de æternis ſuppliciis, quæ ſontes, damnatoſque apud inferos manent diſſerens, ingenti terrore audientium pectora concutiebat: ſæpe ad cæleſtium illorum bonorum ſpem, quæ humana deſpicientibus, & piè, caſtè, iuſtè, & ex Ieſu Chriſti diſciplina viuentibus parata ſunt, erigens animos, mirum dictu eſt, quantos pietatis, & Religionis amores excitaret. At officia charitatis non facilè diſcerneres manſuetudine, an largitate maiori ſuſciperet. Egentibus omnibus certum in eo ſubſidium, afflictis ſolatium erat. Et quos re nequiſſet, opera, aut conſilio iuuabat. Ægros cum viſeret, ſubueniendo, conſolando, monẽdo, non tam vt ab eorũ corporibus morbi depellerentur, quam vt in animis lues peccatorum ſanaretur, ſtudioſius curabat. Domus eius hoſpitibus, & maximè Religionis cauſa peregrinantibus ſemper patuit. Ipſe ieiunij atque abſtinentiæ obſeruantiſſimus ſemper fuit, vt pane & aqua, & cùm lautius exciperet ſeſe, ficubus, aut vuis, pomiſve, corpus ſuſtentaret, magis quàm aleret. Tam inſignes virtutes, tantam viri ſanctitatem Deo longè acceptiſſimam eſſe, admiranda prodigia, miraculaque, quæ identidem edidit, teſtata ſunt. Nam ſæpe loca, ſæpe humana corpora aduerſis ſpiritibus infeſtata, fuſis ad Deum precibus liberauit: ſæpe ægros, ſæpe variè membris captos in ſumma valetudinis deſperatione, iiſdem precibus ſaluti reſtituit.

Eius in Epiſcopatu virtutes.

Claret miraculis.

Poſtremò cum valens atque integer diem, quo mortem obiturus ipſe erat, diuino inſtinctu prædixiſſet, qua pietate vitam egerat, eadem quoque vltimum ſpiritum edidit. Nec inde è corpore eius, aſſeruatiſque per multa ſecula & multa Amerinorum circumiectorumque populorum religione cultis reliquiis minora, aut minus crebra miracula prodierunt: vt quam Eccleſiam præſens maximarum virtutum gloria exempliſque illuſtrauerat, eam è cælo quoque nouis ſubinde beneficiis ornaret, celebrioremque redderet. Donec magna vrbis huius infælicitate circa annum 1465. ſanctæ reliquiæ Cremonam ablatæ ſunt à Loyza Cremonenſium Epiſcopo, cui quod apud Othonem primum Imperatorem facilè principem gratiæ atque auctoritatis locum obtineret, Amerinus Epiſcopus aduerſari auſus non eſt, eo quidem minus quod per Loyaam ipſum irati infenſique ſibi Imperatoris animum recuperare, ac placare cupiebat: Cremonæque vſque ad hanc diem Hymerij reliquiæ in Cathedrali Eccleſia cuſtodiuntur, piéque coluntur. Corpus quidem marmorea in arca clauſum habetur, in quam à Sinardo Epiſcopo conditum fuiſſe Arcæ ipſius inſcriptio docet. Caput integrum in pellucido vitreo vaſe laternæ forma aſſeruatur. Et Cremonenſis Eccleſia ſanctum ipſum patronum ſibi adoptatum, in magno honore, ac veneratione habet.

Prædicit diem obitus ſui.

Transfertur Cremonam.

NOTÆ.

Hymerius.] *Eius feſtiuitas 17. Iunij reponitur apud Surium auctum, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum, quo tamen tempore claruerit nondum reperire potui.*

Natione Brutius.] *Brutij ſunt Italiæ populi, in eo tractu qui hodie Calabria dicitur, poſt Laum fluuium incipientes, & in fretum Siculum in modum peninſulæ procurrentes, dicti quaſi bruti & obſcœni. Fuerunt enim Brutij ſerui & paſtores Lucanorum, qui inde aufugere, & furtim in regione conſederunt, vbi Conſentia eſt, quæ fuit eorum Metropolis, quam regionem prius Auſones habitauerunt. Hi multo poſt tempore, & ab Annibale, & à Romanis propter eorum perfidiam plenè deleti fuere, ſine dignitate, ſine honore, ad ſeruilia opera ſemper coacti. Hæc regio (vt auctor eſt Strabo lib. 6.) Oenotria quondam dicta fuit, ſupra Conſentiam eſt Pandoſia, vbi Moloſſorum Rex Alexander trucidatus eſt. Eſt & Rhegium ciuitas olim potentiſſima, in extrema agri Brutij parte ſita, vbi Siciliam ab Italia tradunt fuiſſe abſciſſam.*

Amerina Eccleſia.] *Vulgò* Amelia, *ciuitas in Vmbria, ante Perſicum bellum annis nongentis ſeptuaginta quatuor condita, vnde ſalix Amerina apud Plinium lib. 24. cap. 9. Et Amerina retinacula pro viminibus. Virg. 1. Georg. Atque Amerina parant lenta retinacula viti. Vbi Seruius. Amerina retinacula, virgas de quibus vites religantur, quæ virgæ abundant circa Ameriam oppidum Italiæ, cuius crebram in Roſciana fecit Cicero mentionem.*

Apud Suriũ auctum, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum.

VITA S. COLVMBÆ, SIVE Columbani Presbyteri & Confeſſoris, (qui alius eſt à S. Columbano Luxouienſi Abbate) Ex illa prolixa quam ſcripſit Adamannus Abbas Inſulæ Huenſis in Scotia.

S. Columbæ parentes.

SANCTVS Colũba nobilibus oriundus genitalibus patrẽ habuit Fedilinitum, filium Ferguſo, matrem Æthneá nomine, cui Angelus Domini in ſomnis quadam die inter conceptum eius & partum apparuit, eique quaſi quoddam miræ pulchritudinis peplum aſſiſtens detulit, in quo veluti vniuerſorum decoroſi colores florum depicti videbantur, quodque poſt aliquod breue interuallum eius de manibus repoſcens abſtulit, eleuanſque & expandens in aëre dimiſit vacuo. Illa verò de illo triſtificata ſublato, ſic ad illum venerandi habitus virum ait. Cur à me hoc lætificum tam citò abſtrahis pallium? Ille conſequenter. Idcirco, inquit, quia hoc ſagum tam magnifici honoris alicuius eſt, quod apud te diutius retinere non poteris. His dictis ſuprà memoratum peplum mulier paulatim à ſe elõgari volando videbat, camporumque latitudinem in maius creſcendo excedere, monteſque & ſaltus maiore ſui menſura ſuperare, vocemque huiuſcemodi ſubſecutam audierat, Mulier noli triſtificari. Viro enim cui matrimoniali es iuncta fœdere, talem filium editura es floridũ, qui quaſi vnus Prophetarum Dei, inter ipſos connumerabitur, innumerabiliumque animarum dux ad cæleſtem à Deo patriam eſt prædeſtinatus. In hac audita voce mulier expergiſcitur.

Apparitio matri facta ante natiuitatem eius.

Apparitio nutritori ipſius facta.

Alia in nocte eiuſdem beati pueri nutritor, ſpectabilis vir vitæ Preſbyter, poſt Miſſam ab Eccleſia ad hoſpitiolum reuertens, totam inuenit domum clara irradiatam luce. Globum quippe igneum ſuper puetuli dormientis faciem vidit ſtantem, quo viſo ſtatim intremuit, & valde miratus eſt Sancti ſpiritus gratiam.

Finnio magiſter eius Angelum itinerus eis comitem videt.

Quodam tempore vir ſanctus venerandum Epiſcopum Finnionem, ſuum videlicet Magiſtrum iuuenis ſenem adiit, quem cum S. Finnio ad ſe appropinquantem vidiſſet, Angelum Domini pariter eius comitem itineris vidit, & quibuſdam adſtantibus fratribus intimauit.

Fit Monachus.

Succeſſu temporis poſtquam vir ſanctus ſatis litteris imbutus eſſet, factus eſt Monachus, deinde ob ſanctitatis excellentiam Preſbyter ordinatus eſt. Hic cum aliquando in Ioua conuerſans inſula remotiorem ab hominibus locum, aptumque ad orationem, in ſaltibus quæſiuiſſet, ibidemque orare cœpiſſet, vidit contra ſe tetram & nigerrimam, dæmonum cum ferreis verubus aciem præliari, qui, ſicuti ſancto viro per ſpiritum reuelatũ erat, Monaſterium eius inuadere, & multos ex fratribus iiſdem volebant iugulare ſudibus. Ipſe verò contra tales æmulos, vnus homo accepta Pauli armatura Apoſtoli, forti conflictu dimicabat. & ita maiore diei parte vtrimque dimicatum eſt, nec innumerabiles vnum vincere poterant, nec eos vnus de ſua valebat inſula repellere, donec Angeli Dei, vt ſanctus pòſt quibuſdam non multis retulerat, in adminiculum adfuere, quorum timore perturbati dæmones loco ceſſere.

Pugnat cum dæmonibus, & eos ope Angelorum fugat.

Quodam tempore dum in tuguriolo ſuo ſcribẽs ſederet, ſubitò eius immutata facies eſt, & hanc

A puro de pectore promit vocem dicens: Auxiliare, auxiliare. Duo verò fratres ad ianuam ſtantes, cauſam talis ſubitæ interrogant vocis. Quibus vir venerabilis hoc reſponſum dedit. Angelo Domini qui nunc inter vos ſtabat, iuſſi, vt alicui ex fratribus de ſummo culmine magnæ domus lapſo tam citò ſubueniret, quæ bis in diebus in Robureti campo fabricatur. Hocque ſanctus conſequenter intulit dicens: valdè admirabilis & pene indicibilis eſt Angelica volatus pernicitas, nam ille cælicola qui hinc à nobis nunc illo viro labi incipiente auolauit, quaſi in icto oculi, priuſquam terram tangeret ſubueniens, eum ſubleuauit, nec vllam fracturam, aut læſuram ille qui cecidit ſentire potuit. B Quàm ſtupenda hæc velociſſima & opportuna ſubuentio, quæ dicto citiùs tantis maris & terræ interiacentibus ſpatiis tam celerrimè effici potuit!

Fratri è culmine domus labenti ope Angeli ſubuenit.

Alio tempore vir beatus in Ioua conuerſans inſula fratribus congregatis cum ingenti animi aduerſione denunciauit, ad eos dicens: Hodie in occidentalem noſtræ campulum inſulæ ſolus exire cupio. Nemo itaque ex vobis me ſequatur. Quibus obſecundantibus, ſolus quidem vt voluit, egreditur, ſed frater quidam callidus explorator, alia means via, in cuiuſdam monticelli cacumine, qui eidem ſupereminet campulo, ſe occulte collocat, videlicet eius cauſam ſolitariæ egreſſionis viri ex- C plorare cupiens. Quem cum idem explorator de monticelli vertice illius in quodam campuli colliculo ſtantem, & expanſis manibus ad cælum orantem, oculoſque ad cælum eleuantem conſpiceret, mirũ dictu, ecce ſubito res miranda apparuit. Quã idem ſuprà memoratus homo, vt æſtimo, non ſine permiſſu Dei prioris monticelli loco oculis etiam corporalibus adſpexerat, vt nomen ſancti & eius honorificentia, quamuis ipſo nolente, ob hanc manifeſtatam viſionem, poſtea in populis magis diuulgaretur. Nam ſancti Angeli cæleſtis patriæ ciues mira aduolantes ſubitatione, ſanctum virum orantem circunſtare cœperunt induti albis veſtibus. Et poſt aliquam cum beato ſermocinationem viro, illa D cæleſtis caterua, quaſi ſe exploratam ſentiens, ad ſumma citiùs repedauit cælorum. Beatus & ipſe vir poſt Angelicum condictum reuerſus ad Monaſterium, iterum collectis fratribus, cum quadam nõ mediocri obiurgatione inquirit, quis de illis eſſet tranſgreſſioni obnoxius. Quibus conſequenter ſe neſciſſe proteſtantibus, ille conſcius ſui inexcuſabilis tranſgreſſus, vltrà non ſuſtinens delictum celare ſuum, flexis genibus in medio fratrum choro coram ſancto veniam precatur. Quem ſanctus ſeorſum ducens, cum grandi commendat comminatione, vt nulli hominum de illa Angelica viſitatione in diebus eiuſdem beati viri aliquid, etiam parum, occultumque aperiret. Poſt egreſſum verò E de corpore ſancti viri, illam cæleſtis cœtus apparitionem fratribus cum grandi intimauit proteſtatione.

S. Columbam Monachus quidam vidit cum Angelis conuerſantem.

Alio quoque tempore cum ſanctus vir in Hymba commaneret Inſula, gratia ſancti ſpiraminis ſuper eum abundè & incomparabiliter effuſa per triduum mirabiliter manſit, ita vt per tres dies totidemque noctes intra obſeratam & repletam cæleſti claritudine domum manens, nullum ad ſe accedere permitteret, neque mãducans, neque bibens. De qua videlicet domo immenſæ claritatis radij per rimulas valuarum, & clauium foramina erumpentes noctu viſebantur. Carmina quoque quædam ſpiritualia, & antè inaudita decantari ab eo audiebantur.

Tribus diebus cæleſtes viſiones habet.

baotur. Sed & multa quædam, vt ipſe poſt paucis A admodum profeſſos eſt, oeculta ab exordio mundi arcana apertè manifeſtara videbat. Seripturarum quoque ſacrarum obſcura quæque luce elarius aperta mundiſſimi cordis oculis patebant.

Solo verbo Aprum interficit.

Quodam tempore eum in Sicia inſula aliquantis demorarerur diebus, paulo longius ſolus orationis intuitu ſeparatus à fratribus, ſyluam ingreſſos denſam miræ magnitudinis Aprum, quem fortè venatici eanes perſeqoebãtur, obuium babuit. Quo viſo, eminus ſanctus aſpiciens eum reſtitit. Tũ deinde inoocato Dei nomine ſancta eleuara manu, eũ inteota dieit ad eom oratione, vlterius hue proeedere nolis, in loeo ad quem oune deueniſti morere. Quo ſancti in ſyluis perſonante verbo, non ſo- B lum vltrà aecedere nõ valoit, ſed ante faciem ipſius terribilis ferus virtute mortifieatus citò eorruit.

Iubetur diuinitus Aidanum ordinare in Regem.

Renitens ab Angelo percutitur.

Alio tempore eum vir prædieabilis in Himbria commorarerur inſula, quadam nocte in ectaſi mentis Angelum Domini ad ſe miſſum vidit, qui in manu vitreum ordinationis Regum habebat librũ. Quem cùm vir venerandus de manu Angeli aeeèpiſſet, ab eo iuſſus legere cœpit. Qui eum ſecundum qood ei in libro erat commendarum, Aidanũ in Regem ordinare reeuſaret, quia magis Iogenanum fratrem eius diligeret, ſubito Angelus extendens manum, ſanctum pereuſſit flagello, euius liuorofum in eius latere veſtigium omnibus ſuæ diebus permanſit vitæ, hocque intulit verbum. Pro C eerto feias, inquiens, quia ad te à Deo miſſus ſum cum vitreo libro, vt iuxta verba quæ in eo legiſti, Aidaoum in Regem ordines. Quod ſi obſecundare hoie nolueris iuſſioni, pereotiam te iterato. Hic itaque Angelus Domini cum per tres continoas noctes eundem io manu vitreum habens eodicem appatuiſſet, eademque Domini iuſſa de Regis eiuſdem ordinatione commendaſſet, ſanctus obſecutus verbo Domini ad Iouam tranſnaoigauit inſulam, ibidemque Aidanum iiſdem aduentantem diebus io Regem ſicut iuſſus etat ordinauit, & inter ordinationis verba de filiis & nepotibus, pronepotiboſqoe eios futura prophetizauit, imponeuſque manum ſuper caput eius ordinans benedixit. Comme- D neos Albos in libro quem de virtutibus ſancti Columbæ feripſit, ſie dixit, quod ſanctus Columba de Aidano, & de poſteris eius, & de regno ſuo prophetare cœpit dieens: Indubitauter eredo, ô Aidane, qood nollus adoerſariorum tuorum tibi poterit teſiſtere, donee prios fraudulentiam agas io me, & in poſteros meos. Propterea ergo tu filiis commendes, vt & ipſi filiis & nepotibus, & poſteris ſuis cõmendent, ne per conſilia mala eorum ſceptrum Regni huius de manibus ſuis perdant. In quocumque enim tempore malum adoerſum me, aut aduerſum cognatos meos, qui ſunt in Hybernia, fecerint, flagellum quod eauſa tui ab Angelo ſuſtinui, per ma- E num Dei ſuper eos in magnum flagitiũ vertetur, & cor virorum auferetur ab eis, & inimici eorum vehementer ſuper eos confortabuntur. Hoe aotem vaticinium noſtris temporibus completum eſt in Belloroth Domnallo Brecco, nepote Aidani, ſine eauſa vaſtante Prouinciam Domnail nepotis Amuteg. Et à die illa vſque hodie adhue in proeliuo ſunt ab extraneis, qood ſuſpiria doloris pectori ioeutit.

Tãdem iuxta viſionem habitam ipſum ordinat, & futura de filiis prædicit.

Portas ſibi à Rege clauſas aperit.

Quodam tempore venit ad Regem Brudeum. Contigit autem vt idem Rex faſtu elatus regio ſuæ munitionis ſuperbe agens, in primo beati aduentu viri non aperiret portas, quod vt eognouit homo Dei cum comitibus ad valuas portarum aecedens, A primum Dominieæ Crucis imprimens ſignom, tum deinde manum pulſans cõtra oſtia ponit, quæ continuo ſponte terro tetruſis fortiter feris eum omni eeleritate aperta eſt. Quibus ſtatim apertis, ſanctus conſequenter eum ſuis ſociis intrauit. Quo cognito Rex eum ſenatu valde pertimeſeens, domum egreſſus, obuiam eum veneratione beato pergit viro, pacificiſque verbis blande admodum cõpellat, & ex ea impoſterum die ſanctum & veoerabilem virum idem regnator ſuæ omnibus vitæ reliquis diebus valde magna honorauit, vt decuit, honorificentia.

Item ianuam oratorij.

Alio itidem in tempore vir beatus pergens ad fratres viſitandos, caſu aecidit, vt eo ad Eecleſiam B aeeedente elaues noo reperireotur oratorij. Cum verò ſanctus de non repertis adhue elauibus, & obſeratis foribus inter ſe conquerentes alios audiuiſſet, ipſe ad oſtium appropinquans; Potens eſt Dominus, ait, domum ſuam etiam ſine elauibus ſeruis ſuis aperire. Hac voce ſubito retro retruſis forti metu peſſulis, ſponte aperta ianua, ſanctus cũ omnium admiratiooe ad Eecleſiam ante omoes ingreſſus eſt.

Pauperis inopiam veru benedicto leuat, quo per pauperem cõbuſto, iterum ad priſtinam inopiam redit.

Quidam plebeius pauperrimus venit ad ſanctũ. Huie ergo miſerabili viro, qui vnde maritam, & paruulos cibaret, non habebat, vir beatus petenti miſeratus, vt potuit, quandam largitus eleemoſynam, ait, Miſelle homoneio, tolle de ſylua contu- C lum vicina, & ad me citius defer. Obſecuodans miſer iuxta ſancti iuſſionem detulit materiam, qoam ſanctus excipiens in veru exacuit, quodque propria exacuminans manu benedicens, & illi adſignans inopi dixit. Hoc veru diligenter eoſtodi, quod, vt eredo, nec hominiі, nec alicui peeori nocere poterit, exceptis feris beſtiis quoque & piſcibus. Et quandiu talem babueris ſudem, nunqoam in domo tua ceruinæ carnis cibatio abundans deerit. Quod audiens miſer mendiculus valde gauiſus, domum reuertitur, veruque in remotis terræ infixo locis, quæ ſylueſtres freqnentabaot feræ, & vicina tranſacta nocte mane primo pergit reuiſitare volens veru, in quo miræ magnitudinis eeruum eeci- D diſſe reperit tranſmiſſum. Quid plura? Nulla, vt nobis traditum eſt, tranſire poterat dies, qoa non aot eeruum, aot eeruam, aut aliquam reperiret in veru infixo eecidiſſe beſtiam, repleta qooque tota de ferinis carnibus domo, vicinis ſuperflua vendebat, quæ hoſpitium ſuæ domus capere ooo poterant. Sed tamen diaboli inuidia per ſociam, vt Adam, & hunc etiam miſerom inuenit, qoæ non qoaſi prudens, ſed fatua taliter ad maritum locuta eſt. Tolle de terra veru. Nam ſi in eo homines, aut etiam pecora perierint, tu ipſe & ego, cum liberis noſtris, aut occidemur, aut captiui ducemur. Ad hæc maritus inquit; Non ita fiet. Nam ſanctus vir mihi benedicens ſudem, dixit quod ounqoam E hominibus, aot etiam peeoribos nocebit. Poſt hæc verba mendieus vxori conſentiens, pergit, & tollit de terra veru, intra domum quaſi amans illud ſecus parietem poſuit, in quo mox domeſticus eius incideos eaois diſperiit. Quo pereunte, rurſum marita, vnus, ait, filiorum tuorum incidet in ſudem, & peribit. Quo audito eios verbo, maritus veru de pariete remouens, ad ſyluam properat, & in denſioribus infixit dumis, vt putabat, vbi à nullo poſſet animante offendi. Sed poſtera reuerſus die capream in eo eecidiſſe, & periiſſe reperit. Inde quoque illod remooẽs in fluuio, qui Latinè poteſt dici Nigra Dea, iuxta ripam ſub aquis abſcondens infixit. Quod alia reuiſitans die, Eſocen in eo miræ

magnitudinis transfixum & retentum inuenit, quē de flumine eleuans, vix ſolus ad domum portare poterat, vtrumque ſecum de aqua ſimul reportans extrinſecus in ſuperiore tecti affixit loco, in quo coruus de volatus impetu lapſus, diſperiit iugulatus. Quo facto, miſer fatuæ conſilio coniugis deprauatus, veru tollens de tecto, aſſumpta ſecuri in plures concidens particulas, in ignem proiecit, & poſtea quaſi ſuæ paupertatis amiſſo nō mediocri ſolatio, remendicare, vt meritus, cœpit. Quod videlicet penuriæ rerum ſolamen ſæpe ſuperius in veru memorato dependebat, quod pro pedicis, & retibus, & omni venationis & piſcationis genere ſeruatum poſſet ſufficere, beati viri donatum benedictione, quodque amiſſum miſer plebeius eo B ditatus pro tempore ipſe cum tota familiola ſerò licet, omnibus de cætero deplanxit reliquis diebus vitæ.

Alio tempore dum vir beatus in Ioua commaneret inſula, quadam die ſancta facies eius ſubita mirifica & lætifica hilaritate effloruit, oculoſque ad cælum eleuans incomparabili repletus gaudio, valde lætificabatur. Poſt modicum verò interuallum illa ſapida & ſuauis lætificatio in mœſtam conuertitur triſtificationem. Duo verò viri qui eadem hora eius tugurioli ad ianuam ſtabant, quod in eminentiori loco erat fabricatum, & ipſi cum eo valde triſtificati, cauſam ipſius ſubitæ lætificationis inquirunt, & illius ſubſequentis mœſtitiæ. C Ad quos ſanctus ſic profatur. Ite in pace, ne illius lætitiæ cauſam, nec triſtitiæ à me nunc inquiratis manifeſtari. Quo audito, proſtratis in terram vultibus, ſuppliciter rogant, ſcire volentes aliquid de illa re, quæ hora eadem ſancto erat reuelata. Quos valde triſtificatos videns. Quia vos amo, ait, triſtificari nolo, promittere prius debetis, ne vlli hominum ſacramentum, quod inquiritis, in vita mea prodatis. Qui continuò ſanctam eius commendationem promptè promiſerunt, & poſt talem promiſſionem vir venerandus ſic ad eos proloquitur.

Finem vitæ ſuæ prædicit.

Vſque in hunc præſentem diem, meæ in Brittannia peregrinationis ter deni completi ſunt anni. D Interea multis ante diebus à Domino meo deuotè poſtulaui, vt in fine huius triceſimi anni præſentis, me de meo abſolueret incolatu, & ad cæleſtem patriam aduocaret. Et hæc fuit mei cauſa lætaminis, de qua vos me mœſti interrogatis. Angelos enim ſanctos de excelſo vidi miſſos throno ad meam de carne animam obuios educendam. Sed ecce nunc ſubitò retardati, vltra noſtræ fretum Inſulæ ſtant in rupe, volentes ad me de corpore aduocandum appropiare, ſed propius accedere non permittuntur, mox ad cælorum ſumma repedaturi, quia Dominus quod mihi totis viribus roganti donauit, vt hac in die ad ipſum de mundo tranſitem, multarum magis Eccleſiarum pro me orationes exaudiens, dicto citius immutauit. Quibus E ſcilicet Eccleſiis exorantibus, ſicut à Domino donatum eſt, vt quamlibet contra meam voluntatem, quatuor ab hac die mihi in carne manenti ſuperaddantur anni. Hæc talis mihi mœſta retardatio, hodiernæ triſtitiæ non immeritò cauſa fuit. Quibus videlicet quatuor futuris Deo propitio terminatis in hac vita annis, ſubita emigratione, nulla præcedente corporis moleſtia, cum ſanctis mihi obuiaturis Angelis, ad Dominum lætus emigrabo. Secundum hæc verba viri venerabilis, quatuor poſtea annis in carne manſit.

Orationibus fidelium quatuor ei vitæ anni adduntur.

Quibus finitis, cum plauſtro vectus, quia ſenex, ad viſitandos fratres perrexiſſet, dixit eis: In A Paſchali ſolemnitate nuper Aprili peracta menſe, deſiderio deſideraui ad Chriſtum Dominum, ſicut mihi ab eo conceſſum erat, ſi maluiſſem emigrare, ſed ne vobis lætitia feſtiuitatis in triſtitiam verteretur, diem meæ de mundo emigrationis paulo diutius protelari malui. His abeo Monachi auditis, valde triſtificati ſunt, quos inquantum poterat, verbis cœpit conſolatoriis lætificare. Deinde ad orientem conuertens faciem, Inſulam cum inſulanis benedixit habitatoribus. Ex qua die viperarum venena triſulcarum linguarum, vſque in hodiernum diem, nullo modo aut homini, aut pecori nocere potuere. Reuerſus ad Monaſterium, cum vidiſſet Angelum, & mortis horam prædixiſſet, & ſederet iuxta Monaſterium, ecce albus occurrit caballus, qui lactaria intra Monaſterium vaſcula geſtare conſueuerat. Hic ad ſanctum accedens, mirum dictu, caput in ſinu eius ponens, inſpirante Deo, cui omne animal brutum ſapit, ſenſu quo ipſe iuſſerit Creator, Dominum ſuum mox emigraturum, & ipſum vltra non viſurū ſciēs, cœpit plangere, vbertimque quaſi homo lacrymas in gremium ſancti fundere, & valde ſpumans flere. Quod videns miniſter, cœpit illum flebilem repellere lamentatorem. Sed ſanctus prohibuit eum dicens: Sine hunc, ſine noſtri amatorem, vt in hunc ſinum fletus effundat amariſſimi plangoris. Ecce tu homo cum ſis, & rationabilem animam habeas, nullo modo ſcire de meo exitu potuiſti, niſi quod ego tibi nuper manifeſtaui. Huic verò bruto, & irrationabili animanti quoquomodo ipſe conditor voluit egreſſurum à ſe Dominum manifeſtè reuelare. Et hæc dicens, mœſtum à ſe reuertentem equum benedixit miniſtratorem, & inde egrediens, & monticellum Monaſterio ſupereminētem aſcendens in vertice paululum ſtetit, & ambas eleuans palmas, ſuum benedixit cœnobium, dicens: Huic loco quamlibet anguſto, & vili, non tantum Scotorum Reges cum populis, ſed & barbararum & exterarum gentium regnatores cum plebibus ſibi ſubiectis, grandem & non mediocrem conferent honorem. A ſanctis quoque non mediocris veneratio conferetur.

Obtinet inducias mortis propter ſolemnitatem Paſchalem.

Viperas tollit.

Videt Angelum, & mortis horā prædicit.

Equus futuram S. Colūbæ mortē deflet.

Moriturus ſuum benedicit cœnobiū.

Poſt hæc ad Monaſterium reuertens, reſedit in lectulo, vbi pro ſtramine nudam habebat petram, & pro puluillo lapidem, & ibi reſidens, conuocatis fratribus, cœpit eos ad virtutis perſeuerantiam adhortari & charitatis amorem. Proinde media nocte pulſata, perſonante clocca, feſtinus ad Eccleſiam pergit, & iuxta altare flexis in oratione genibus recubuit. Statim autem accedentes Monachi, cœperunt plangere. Tunc vir ſanctus extenſa manu, cum eos benedixiſſet, continuò ſpiritum exhalauit. Expletis autem poſt ſanctæ egreſſum animæ hymnis matutinalibus, ſacrum corpus de Eccleſia ad hoſpitium, vnde paulò ante viuens venerat, cum canora fratrum reportatur pſalmodia, honeſtéque ternis diebus, & totidem noctibus, honorabiles ritè explentur exequiæ. Quibus in Dei laudibus terminatis, ſancti & beati patroni venerabile corpus, mundis inuolutum ſindonibus, debita humatur cum veneratione.

Moriens benedicit fratres.

Sepelitur honorificè.

N O T Æ.

S. Colūba.] *Eius feſtiuitas 9. Iunij celebratur. Meminit eiuſdē Beda lib. 2. hiſt. Angl. c. 21. vbi ipſū 32. annis in Britānia tantū vixiſſe teſtatur. Claruit anno Dom.* 560.

Tolle de ſylua contulum.] *Eſt contus ſiue contulus, ſudes, ſiue haſta longior, vulgò* vne perche.

Perſonante clocca.] *Hic clocca, vel glogga, ſumitur pro campana.*

VITA

VITA B. BERNARDI EREMITÆ.

Ex ea quam ſcripſit Richardus de Valle Iſera, anno Domini 1008.

Patria & parentes S. Bernardini.

BERNARDVS Mentone in Sabaudia natus eſt anno Domini 926. Pater ipſius Richardus nomine fuit Bato de Mentone,mater verò Berluina de Duino, ex illuſtriſſima familia Oliuerij Equitis, & Comitis Gebennenſis, traxit originem. Erant autem Chriſtiani & Catholici, valde timentes Deum, & nullā vnquam præter iſtam habuere prolem: quam quidem in timore Dei ſollicitè inſtruxerunt. Erat autem puer docilis,& amabilis,pulcher aſpectu,greſſu compoſito, & honeſtis moribus,ita vt omnium animos in ſui amorē pertraheret.Factus adoleſcens, cum iam ſub honeſtiſſimo, & doctiſſimo pædagogo litteras humaniores didiciſſet,à parentibus tandem Pariſios miſſus, infra quinque annos in vtroque iure euaſit doctiſſimus.

Pariſiis dat operam litteris.

Iam tunc cœpit ei mundus diſplicere, ita vt non parum triſtis,& macie confectus in dies appareret. Rogatus à Magiſtro, cauſam triſtitiæ libenter aperuit,à quo multo magis ad mundi contemptum,& ad contemplatiuæ, religioſæque vitæ ſtudium adhortatus eſt. Vt autem deſiderata faciliùs conſequi poſſet,patronum & interceſſorem apud Deum C ſuaſit accipere ſanctum Nicolaum Myræ ciuitatis Epiſcopum,cuius ſanctitas,per id tempus,in partibus Lotharingiæ innumerabilium miraculorum fuerat teſtimonio comprobata. Dum autem pius iuuenis cogitaret quomodo poſſet valedicere mundo, parentes è contra de eius matrimonio conſultabant. Quapropter ab eis per litteras euocatus, relictis ſtudiis, in patriam redire coactus eſt. Nec diu poſt inuitus & renitens, Margaretæ de Miolano puellæ nobiliſſimæ & pulcherrimæ promiſſus, cum nuptiarum apparatus pararetur,& propè eſſet vt duceretur ad ſponſam, cœpit attentius in cubiculo precibus incumbere,rogans Deum,vt eum ab imminenti periculo liberaret,atque in virginitatis D propoſito ſemper cuſtodiret. Et cum orationem protelaret,leui ſomno correptus apparuit ſibi S.Nicolaus in forma peregrini,præcipiens vt ſine mora Auguſtam pergeret,& ad huius ciuitatis venerabilem Archidiaconum accederet. Tunc expergefactus, cum breuem ſcripſiſſet Epiſtolam pro conſolatione patris ac matris, eamque ſupra menſam poſuiſſet,beato Nicolao duce,per altiſſimam feneſtram illæſus aufugit, & proſpero curſu Auguſtam perrexit, vbi dum in baſilica ſanctæ Dei genitricis gratias omnipotenti Deo pro euaſione ſua redderet, Archidiaconum finitis precibus offendit, qui nocte præcedenti monitus à beato Nicolao, ipſum expectabat.Quem cum ſalutaſſet,duxit in domū & E honorificè tractauit, & diu apud ſe detinuit, ipſoque agente, Canonicus Cathedralis Eccleſiæ conſtitutus eſt. Nec diu poſt defuncto Archidiacono, beatus Bernardus omnium conſenſu in eius locum eſt ſuffectus,anno Domini 966.

Redit in patriam.

Miraculoſe aufugit de paterna domo.

Canonicus, poſtmodum Archidiaconus Eccleſiæ Auguſtenſis conſtituitur.

Poſtquam autem parentes compererunt non adeſſe filium,vix euaſerunt mortem,& diu in luctu & mœrore verſati ſunt,ſæpiuſque viros miſerunt,qui eum perquirerent, ſed fruſtrà. Huius autem fugæ non obſtante reſpectu, Miolana domus quaſi pro iniuria ſibi illata contra parentes beati Bernardi duriſſimum bellum agere diſponebant, nam nullæ excuſationes, nulli legati & oratores proficiebant.

A Sed Deus pacis & concordiæ auctor hoc modo nobiles iſtos diſcordantes ſedauit. Margareta enim ſtatim atque audiuit tantum mundi contemptum in ſponſo, & ipſa mirum in modum in virginitatis & caſtitatis propoſito accenſa, acceſſit ad patrem, & liberè dixit ſe velle in virginitate permanere. Ille autem videns eius animi conſtantiam,conſenſit, ſtatimque Gratianopolim perducta,in quodam Monaſterio virginum non longè à ciuitate, ſanctimonialium habitum, & clauſuram hilariter ſuſcepit, & in ſanctis operibus vitam finiuit.

Margareta ſponſa B. Bernardi audita eius fuga, ſanctimonialium habitū, & clauſurā ſuſcepit.

Per id tempus cum Valeſienſes & Tharantaſienſes ad Chriſti fidem conuerſi fuiſſent,diabolus hoc nimis acerbè tulit. Quare minis, verberibus, & B promiſſis, populos illos ad ſibi ſacrificandum cogebat,& recuſantes morte afficiebat.Nam cum quidam paganus, nomine Polycarpus, erexiſſet in illis montibus columnam, & ſupra ipſam ſtatuiſſet inæſtimabilis pretij carbunculū,dæmones ſucceſſu temporis, tam in columna, & carbunculo,quàm in ſtatua Iouis,habitare cœperunt: & ſic omnes illac tranſeuntes multis contumeliis, verberibus, & quandoque morte(vt dictum eſt)afficiebant.Ægrotis ſuadebant, ad columnam pergere, vt ſolo carbunculi intuitu ſanitatem recuperare poſſent. Quoſdam igitur ſanabant,quoſdam mutilabant, & partem vndecimam omnium illac tranſeuntium ſibi vſurpabant.

Dæmones Valeſienſes, & Tharantaſienſes,&c. noviter conuerſos ſibi ſacrificare cogunt.

C Auguſtenſes autem ciues, & adiacentes populi tantam dæmonum crudelitatem amplius ferre non valentes, auxilium Dei, & beatæ Virginis eorum patronæ, cum ieiuniis & orationibus implorare cœperunt. Eorum autem miſertus omnipotens Deus, miſit eis liberatorem beatum Bernardum, vt eriperet eos. Cum enim inſtaret precibus, vt diaboli deſtrueret ſuperbiam & potentiam in ſomnis admonitus eſt, atque hac de cauſa ad montem Iouis pergere non tardaret. Tunc ſurgens, perrexit ad Epiſcopum,eique viſionem narrauit, rogans vt ſecum vna cum populo proceſſionaliter pergere non dedignaretur. Cuius precibus annuens Epiſcopus,conuocato populo, ordinatè,& cum grauiD tate magna, & ſilentio omnes procedebant. Cum autem perueniſſent ad radices montis,& Bernardus omnium preces poſtulaſſet, aſcendit in montem. Tunc diabolus cœpit ſuſcitare tonitrua, fulgura, grandines,niues,pluuias,tempeſtates,& ventos,ſed nihil horum veritus Bernardus,à cœpto non deſtitit. Nam accedens ad ſtatuam, ſacerdotalibus indutus veſtibus, ſignoque Crucis munitus, ſtolam in collo ſtatuæ iniecit, quæ (mirum dictu) in catenam ferream ſtatim verſa eſt,excepta parte, quam in manibus tenebat, ſubitòque fortiter attrahens ſtatuam proiecit in terram, & contriuit,præcepitque dæmonibus qui in ea habitabant, in nomine Domini, vt diſcedentes ad inhabitabiles montes E montis Maleti pergerent,& neminem vnquam læderent, ibique diem iudicij expectarent. Tantum autem ſtrepitum in diſcedendo excitarunt, vt non ſolùm totus mons, ſed & mundus periiſſe putaretur. Tunc ſerenato cœlo, beatus Bernardus victor, & triumphans, cum decem peregrinis,quos ſecum duxerat, vt eſſent teſtes tantæ victoriæ,ad Epiſcopum, & populum qui de eius reditu deſperabant, regreſſus eſt.Incredibili ergo lætitia affecti, gratias omnipotenti Deo reddiderunt, & cum hymnis & canticis, ſicut prius,ad ciuitatem proceſſionaliter redierunt.

Deſtruit ſtatuam Iouis B. Bernardus.

Verumenimverò cum in pace omnia conſtituta putarentur, diabolus quieſcere non potuit,quin

Dæmonum crudelitas & rabies.

moleſtias magnas populis inferret. Nam apud columnā illam & carbunculum, ſuperſtitiones innomeræ, ſacrilegia, & homicidia multa fiebant, & diabolus omnes tranſeuntes vexabat. Quod cum reſciuiſſet beatus Bernardus, iterum ad Epiſcopum acceſſit, & ſicut prius ipſum rogauit, vt ad ſecundam victoriam vna cum populo ſecum pergeret. Præcedebant igitur omnes cum lacrymis & gemitibus, & Bernardus aſcendens in montem, acceſſit ad columnam. Diabolus verò eius ſanctitatem ferre non valens, ſtatim aufugit. Tunc vir Dei extrahens carbunculum, & locum purgans, præcepit dæmonibus vt diſcederent, & nunquam talia agere præſumerent. Et ſic omnes cum ingenti lætitia, gratias Deo agentes, ad propria receſſerunt.

Etiam colūnam & carbunculum, in quibus dæmones habitabāt deſtruit B. Bernardus.

Beatus verò Bernardus vt tantarum victoriarum inſignia, & veſtigia relinqueret, duo in illis montibus Xenodochia conſtruere decreuit. Vt autem hoc facilius præſtare poſſet, omnem reditum Archidiaconatus ſui collegit, & latomos conducens cœpit inſiſtere operi, & piorum eleemoſynis adiutus, tandem illud conſummauit, & ibidem Canonicos Regulares Ordinis S. Auguſtini congregauit, qui Deo, pauperibus, & peregrinis continuò inſeruirent. Quibus peractis, cum a longo tēpore ad vitam ſolitariam aſpiraret: in cacumine Montis Iouis ſibi exiguam cellulam conſtruxit; ibique per multos annos in magna vitæ auſteritate permāſit.

Conſtruit duo Xenodochia in Monte Iouis B. Bernardus.

Viuit ſolitarius in Monte Iouis.

Interea verò fama ſanctitatis, & miraculorum eius vbique vagante, etiam ad aures patris & matris peruenit. Decreuerunt ergo ad eum accedere, vt conſolationem aliquam de fuga & abſentia filij, ab ipſo recipere poſſent. Cum autem ad eius cellam perueniſſent, ipſe quidem eos cognoſcens, non eſt tamen agnitus ab eis. Verumtamen cum diu eos conſolando ſermonem protraheret, & fixis oculis eum intuerentur; tandem ſermonem interrumpentes, dixerunt ei: Nunquid pater ſancte, tu es ille vir de quo loquimur? Reuera tu es filius noſter. Et quomodo in his gelidis, & deſertis montibus tandiu viuere potuiſti? Tunc præ gaudio lacrymantes, amplexati ſunt eum. Beatus etiam Bernardus flens petiit veniam, eoſque vt patientiam tenerent, & diuinæ voluntati ſe conformarent obnixius rogauit. Tandem poſt multa colloquia, cum multas eleemoſynas contuliſſent pro ampliatione ædificiorum, valedicentes filio, cum lacrymis receſſerunt ad propria, ſtatimque leui morbo correpti, diſpoſita domo, migrauerunt ad Dominum.

Viſitatur à parentibus, & tādem ab eis cognoſcitur.

Poſtquam autem B. Bernardus conſummauit omnia quæ diſpoſuerat, zelo ſalutis animarum ſuccenſus, deſcendit de monte, & cœpit prædicare verbū Dei vicinis populis magnis adhuc ſuperſtitionibus, & vitiis addictis. Quos cùm ad rectam fidē reuocaſſet, profectus eſt Romam, & honorificè à ſummo Pontifice exceptus, obtinuit confirmationem omnium quæ geſſerat, & ſic ad cellam vt rediret, itineri ſe dedit. Tranſiens verò per partes Lombardiæ, cum multas ciuitates adhuc idolis deditas cerneret, per multos annos eis annunciauit Chriſtum, & tandem Deo eius ſermonem virtute miraculorum & prodigiorum confirmante, multos conuertit. Cum autem veniſſet Nouariam, graui morbo correptus, cœpit tendere ad extrema. Et cum exitum ſuum Domino commendaret: apparuit ei S. Nicolaus, quem ſemper mirificè coluerat, conſolans eum. Deinde acceſſerunt Angeli, qui ſanctā eius animam ad cælos euexerunt. Obiit autem vir ſanctus 15. Iunij feria ſexta poſt feſtum ſanctiſſimæ A Trinitatis, anno Domini milleſimo octauo. Cuius ſacrum corpus in Monaſterio S. Laurentij extra muros ciuitatis Nouariæ, honorificè ſepultum fuit, vbi etiam nunc quieſcit.

Prædicat verbum Dei, & multos ad Chriſtum cōuertit.

Claret miraculis.

Ægrotat.

Apparet ipſi S. Nicolaus.

Moritur.

N O T Æ.

Bernardus.] *Eius vitam tam ex Richardo de Valle Iſera, quam ex diuerſis Auctoribus & antiquitatibus Gallicè prolixius ſcripſit Nicolaus Farneſius, quam etiam Victori Amedeo Sabaudiæ Duci dedicauit. Meminit eiuſdem Vuionius tom. 2. Ligni Vitæ, ſed errat cum ipſum reponit inter Sanctos Ordinis S. Benedicti. Satis ex ſupra dicta hiſtoria talis error reprobatur, vnde ſuperfluum eſſet rationes contra adducere. Nouiſſimè Petrus de* B *Sales Epiſcopus Gebennenſis multa de eodem collegit, ſūdemque valde coluit, (vt a fide dignis Sacerdotibus accepi) ſed nondum videre contigit. Nicolaus Farneſius circa finem vitæ quam ſcripſit, videtur aſſerere Bernardum fuiſſe in Sanctos relatum, & canonizatum*, L'on eut (*inquit*) adiouſté icy les Miracles & Canonizatiō du Sainct; mais on n'a peu auoir les papiers authentiques des Seigneurs Eccleſiaſtiques, qui ont le precieux threſor de ſon corps. *Fundauit Xenodochium Montis Iouis, vulgò* de Munt-ioux, *anno Domini* 962.

Veniſſet Nouariam.] *Nouaria ciuitas Lombardiæ, in tractu tranſpadano, cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 17. Dicitur etiam Nouara, vulgò* Nouare, *vel* C Nouuarre.

VITA SS. EREMITARVM NEOTI, & Ailvuini. Ex Ioanne Pitheo.

In lib. de Illuſt. Ang. Script.

SANCTVS Neotus Adulphius apud Orientales Anglos nobili ortus proſapia, Ordinis Sancti Benedicti Monachus in cœnobio Hatinſtoco, alij volunt in Glaſconienſi. Vir qui in puſillo corpore magnum animum, ingentes geſſit ſpiritus. Ad eminentem in ſanctitate & doctrina peruenit gradum. Poſt imbibitas in cœnobio liberales artes, & ſacrarum litterarum deguſtata prin- D cipia, ſeceſſit in quandam Cornubiæ ſolitudinem, & non longè à Sancto Petroco, per integrum ſeptennium Eremiticam egit vitam, in perpetuo ferè ſilentio, ſumma continentia, maximis vigiliis, & indefeſſa ſacrarum Scripturarum meditatione.

S. Neotus Monachus Ord. S. Benedicti.

Petit Eremū.

Poſtea virtutibus omnibus inſtructus, ad hominum conuictum, & ſocialem vitam, quaſi poſtliminio reuerſus, virtutes & bonas litteras, quas didicerat, alios docuit, & omnem quam potuit, promouendis ſtudiis, & ſuis, & alienis adhibuit operam. In gratiam Regis Alfredi magni ſe inſinuauit, eique fuit auctor, vt Scholas Oxonienſes, nobiliſſimas illas Anglorum Athenas, anno Domini 873. repararet, & ereptas Marti muſis reſtitueret, quod E Rex munificè præſtitit, ædificatis tribus ſtudioſorum Collegiis. Ab ipſo autem Neoto hæc ſaltem inuenimus profluxiſſe ſcripta.

Ipſo agente Alfredus Rex Scholas Oxonienſes reſtituit.

Ad Martinū Papam II. pro confirmatione Oxonienſis Academiæ Epiſt. lib. 1.

Eius lucubrationes.

Ad Alfredum Regem de viuendi ratione, librum vnum.

Sermonum & exhortationum librum vnum.

Sanctiſſimè diem ſuum obiit pridie Calendas Auguſti anno à plenitudine temporis 883. regnante in Anglia Alfredo.

Moritur.

Sanctus Ailvuinus Eremita Anglus, cuius vita dicitur haberi MS. Oxonij in Bibliotheca Collegij Sanctæ Mariæ Magdalenæ, forſan auctore Petro Bleſenſi.

Petrus Bleſenſis S. Ailvuini Eremitæ vitā ſcripſiſſe fertur.

Bleſenſi. Scripſit librum quendam ad Hereberium A Epiſcopum, puto illum qui circa annum Domini 1090. tranſtulit Epiſcopalem ſedem Tetfordia Norvvicum. Liber M S. haberi dicitur Cantabrigiæ in collegio S. Petri, de hoc auctore, operibus, & aliis eius geſtis, nihil aliud hactenus inuenio.

N O T Æ.

Sanctus Neotus.] *Meminit eiuſdem Arnoldus Vvion. tom. 2. Ligni Vitæ. Floruit anno Domini 883.*

Sanctus Ailvvinus.] *Hic claruiſſe dicitur circa annum Domini 1094. regnante in Anglia Guillelmo Rufo.*

Agit idē Pitheus de quodā venerabili Burchardo etiā Eremita, qui claruit anno Domini 870. Et quia Auctor B *iſte ſatis rarus eſt, ideò in gratiam lectoris quid de Burchardo ſcribat hic inſerere non ſuperfluum puto. Burchardus (inquit) natione Anglus, patria Dorestrius, primùm Clericus, deinde Ordinis S. Benedicti Monachus congregationis Giribennæ. Tandem ad altiorem ſanctitatis gradum aſpirans ſolitudinem petiit, & eremiticam vitam amplexus, rerum cæleſtium contemplationi ſe totum dedit. Cuius fama motus, & inſtituto delectatus Fremundus Offa Regis filius, in ipſo iuuentutis flore, eandem viam & vitam ſecutus eſt. Erat autem Burchardus iſte non ſolum integritate morum, ſed etiam doctrina laude clarus, quamuis propter perpetuam meditandi conſuetudinem, & continuam rerum diuinarum contemplationem perpauca ſcriptis conſignauerit.* C *Edidit tamen De Vita & Paſſione S. Fremundi Principis & martyris, librum vnum.*

Clarus ſenex anno redemptionis noſtræ 870. Ethelredo Rege in Anglia de ſumma rerum cum Danis hoſtiliter depugnante. Hæc Pitheus.

VITA S. GERARDI EPISCOPI, & Eremitæ. Ex Iacobo Seuertio.

Habetur in Chronol. Epiſc. Matiſcon. S. Gerardus Matiſc. Epiſcopus coitionē Synodi Cabilon. enixus eſt.

SANCTVS Gerardus Matiſconenſis Epiſcopus imprimis enixus eſt coitionem Synodi Prouincialis Cabilonenſis, Præſide Auſterio Lugdunenſi Archiepiſcopo, aſtan- D tibus Leonino Archiepiſcopo Bizuntino, Aggo Narbonenſi, Ebezachare Bellicenſi, Odolardo Maurianenſi, Edoardo Cabilonenſi, & aliis, &c.

Relicto Epiſcopatu conſtruit Eremitorium, vbi ſolitarius vixit.

Hic Gerardus conſtruxit primus eum Eremum qui ſupereſt in agro Breſſiano Galliæ Celticæ, poſtea à Pedemontano Principe ditatum, & quidem in ſaltu ſeu loco quem nuncupant Biou, vbi reliquum dierum ex voto tranſegit, ibidemque demū ſepultus eſt ex San-Iuliano, quinimo in pauperum Xenodochio collocari voluit ex Bugnonio. Quo ſanè in ſitu Duces Sabaudi elaboratiſſimas ſuas ſepulturas deinceps appoſuere, conſtructo eleganti Monaſterio Eremitarum Ordinis S. Auguſtini. Alij verò cenſent eum Matiſconi humatum in vico & E Sacello ſui quondam nominis. Atque ea eſt vulgaris fama ex veterum traditione retenta. Ob idque prudenter concludendum, eius poſtea corpus vel trāſlatum fuiſſe ex Eremo ſeu Monaſterio in Sacellum, vel etiam è contrà (& fortè verius) ex vrbano huiuſmodi Sacello in idem rurale cœnobium.

Transfertur eius ſacrum corpus.

N O T Æ.

Sanctus Gerardus.] *Hunc vocat Seuertius Geraldum, vel Girardum, ſed melius dicitur Gerardus, nam ita ſcribitur in Breuiario Eccleſiæ Matiſcenſis, vel Matiſconenſis, & conſentiunt multi hiſtorici. Notandum etiam quod in tabulis Breuiarij Eccleſiæ Matiſcon.* A *agitur de duobus eiuſdem nominis, & de vno quidem 13. Octobris, de altero verò 30. Maij, & fortaſſis hi duo vnum faciunt, cuius feſtiuitas 13. Octobris, tranſlatio verò 30. Maij celebratur. Fuit 26. huius ſedis Epiſcopus circa annum Domini 883. Fuerunt & alij eiuſdem nominis ſanctitate celebres: Gerardus Epiſcopus Canadenſis & martyr, & Gerardus Abbas Bronienſis.*

Conſtruxit primus eum Eremum qui ſupereſt in agro Breſſiano.] *Id eſt prope ciuitatem Burgenſem, quæ vulgò dicitur* Bourg en Breſſe.

In ſaltu ſeu loco quem nuncupant Biou.] *Ibi Eremiticam vitam duxit S. Gerardus. Sed notandum quod priuſquàm Margareta Auſtriaca filia Maximi-* B *liani Imperatoris, vxor Philiberti Ducis Sabaudiæ, conſtruxiſſet illud egregium Monaſterium Eremitarum Ordinis S. Auguſtini, ibi erat conſtructa antiqua Eccleſia ad honorem S. Petri Apoſtoli, quæ erat parrocia vrbis Burgenſis. Agente autem prædicta Margareta intra vrbem Eccleſia B. Virgini Dei genitrici dedicata fuit, quæ hodie eſt parrocia, quæque etiam agente Duce Sabaudiæ in Cathedralem & Epiſcopalem constructa fuit, habuitque duos Epiſcopos Ludouicum de Gornez, & N. de Chales. Sed agente Archiepiſcopo Lugdunenſi tempore Regis Franciſci deſiit eſſe Epiſcopalis & Cathedralis. In hac autem Burgenſi ciuitate & natus, & in ipſa Dei genitricis Baſilica baptizatus ſum anno Domini 1593. die 20. Aprilis.* C

VITA S. STVRMIONIS ABBATIS. Ex ea quam Ægila Abbas deſcripſit.

Apud Surium auctum, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum.

TEMPORE quo ſanctus ac venerandus Archiepiſcopus Bonifacius Noricam regionem ingreſſus, Sacerdotes, & vniuerſos Eccleſiæ ordines, ad Catholicam imbueret fidem, cunctoſque ibidem hæreticorum errores ab Eccleſiis repelleret; Chriſti populos quoque gentis illius, licet eſſent Chriſtiani, ab antiquis tamen Paganorum contagiis, & peruerſis dogmatibus, veracibus Chriſti doctrinis cohiberet, D cœperunt ei certatim nobiles viri in ſeruitium Domini nutriendas ſuas offerre ſoboles. Tunc etiam puer Sturmi, precatu parentum, ab eo ſuſceptus, qui Norica prouincia exortus, nobilibus, & Chriſtianis parentibus generatus & nutritus fuit. Qui carnali quidem relicta cognatione, peregrinationis viam cum Epiſcopo pariter, à quo erat ſuſceptus, flente vniuerſa parentela gratanter arripuit. Cumque pluribus prouinciis peragratis, ad Friteſlar Heſſionum in regionem ſancti viri cœnobium tādem perueniſſent, nobilem puerum ſuo cuidam Preſbytero, nomine Vvigberto, ſanctus commendauit Epiſcopus. Adhibita tunc omni diligentia, Preſbyter ſanctus puerum Sturmem ad Dei omnipotentis ſeruitium inſtituere ſtuduit. E Pſalmis tenaci memoriæ traditis, lectionibuſque quamplurimis, perenni commemoratione firmatis, ſacram cœpit Chriſti puer ſcripturam ſpirituali intelligere ſenſu, quatuor Euangeliorum Chriſti myſteria ſtudioſiſſimè curauit addiſcere, nouum quoque ac vetus teſtamentum, in quantum ſufficiebat, lectionis aſſiduitate, in cordis ſui theſaurum recondere curauit. Poſt non longum temporis Preſbyter, omnium voluntate, omniumque conſenſu ſeruorum Dei, ordinatus, cœpit myſtica dicta Chriſti circumquaque, temporibus opportunis, populis inſtāter prædicare. Sacræ etiam virtutes per diuina ſancti Spiritus chariſmata fiebant ab eo eo plurimæ.

S. Bonifacius Noricā obit.

Sturmi nobilis puer offertur à parentibus S. Bonifacio.

Vvigberto in diſciplinam traditur.

Ordinatur Preſbyter.

Claret miraculis.

Cumque

Eremi deſiderio flagrat. Cumque penè tribus annis ſic Presbyteratus *A* ſui, prædicando, ac baptizando officium gereret in plebe, cæleſti inſpiratione cogitatio incidit in cor, vt arctiori ſe vita, & Eremi ſqualore conſtringeret. Hanc autem cogitationem viro Dei Bo- *S. Bonifacio vocationis ſuæ conſilium aperit.* nifacio Archiepiſcopo reuelauit. Vir autem Dei à Deo hanc inſpirationem deſcendiſſe intellexit, atque tali ſtudio deuotiſſimus fautor gratanter extitit. Adiunctis ergo ei duobus comitibus, oratione facta, & benedictione ſuper eos data: Pergite, ait Epiſcopus, in hanc ſolitudinem, quæ Bochonia nuncupatur, aptumque ſeruis Dei ad inhabitandum exquirite locum. Perrexere itaque illi tres ad *Petit Eremũ.* Eremum, ingreſſique ſolitudinis agreſtia loca: præter cælum & terram, & ingentes arbores pene nihil cernentes, *B* deuotè Chriſtum poſcebant, vt pedes illorum in viam pacis dirigeret. Die tertio perueneruntad locum, qui vſque hodie Herſfelt dicitur. Viſis exploratiſque ibidem locis circumquaque poſitis, Chriſtum ſibi locum illum ad inhabitandum benedici popoſcerunt, atque in loco illo, vbi nunc Monaſterium ſitum eſt, parua arborum corticibus tecta inſtruunt habitacula, manſeruntque illic tempus non modicum, ſacris ieiuniis, & vigiliis, atque orationibus Deo ſeruientes.

Eius prima manſio vbi nũc Herſfeldenſis Abbatia. Poſt aliquantum verò temporis ſancto ſtudio repletus beatus Sturmius, egreſſus de Eremo, ad ſanctum Archiepiſcopum Bonifacium perrexit; eique & loci poſitionem, & terræ qualitatem, & *C* aquæ decurſum, & fontes & valles, & omnia quæ ad locum pertinebant, per ordinẽ expoſuit. Quod vir ſanctus Bonifacius audiens, & ſecum pertractans, Eremitam ſuum omni charitatis affectu ſuſcepit, ſecúmque habitare aliquantiſper imperauit. Poſt colloquium autem dulce, Epiſcopus taliter locutus eſt. Locum quidem, quem repertum habetis, habitare vos propter viciniam barbaricæ gentis pertimeſco. Sunt enim, vt noſti, illic in proximo feroces Saxones. Quapropter vobis remotiorem & inferiorem in ſolitudine requirite habitationem, quam ſine periculo veſtri colere queatis. *Eius ad ſolitarios ſuos reditus.* Tunc vir beatus Sturmius, de inquiſitione loci ſollicitus ad Eremum alacriter perrexit. Qui cùm ad *D* ſuos perueniſſet ſocios, in prædictis eos reperit habitaculis ſuum anxiè præſtolari aduentum. Quos cum vidiſſet, per ordinem eis verba ſancti Epiſcopi expoſuit. Statimque aſcendentes nauem, per alueum Fuldæ fluminis nauigio pergere cœperunt, luſtrantes vbique loca, ad omnium torrentium, & *Perluſtrat Bochonia ſolitudinem.* fontium ora. Nauim egreſſi perambulantes circumquaque, & conſiderantes terram, montes, colles, ſuperiora, & inferiora, explorantes, vbi Dominus ſeruis ſuis in ſolitudine ad inhabitandum aptum demonſtraret locum: tertio demum die ad locum peruenerunt, vbi flumen, quod dicitur Ludera, intrat in Fuldam. Inde reuerſa naue, cœperunt ad propriam remeare cellam, nihil tale reperientes, *E* quod eorum placuiſſet obtutibus, præter quod pauliſper demorati ſunt in loco qui dicitur Rohenbah, vbi eis viſum fuerat, poſſe ſeruos Dei vtcum- *Redit ad cellam cũ ſuis.* que eſſe: non tamen per omnia æſtimantes venotando Epiſcopo placuiſſe. Qui cum per eiuſdem fluminis alueum renauigarent, poſt non longum tempus ad ſua paupercula deuenerunt habitacula, ibi Chriſtum omni tempore deprecantes, vt eis deſideratam oſtenderet Eremi habitationem, vbi ſecundum præceptum beati Bonifacij Epiſcopi poſſent iugiter Domino ſecuri deſeruire.

B. Bonifacius B. Sturmiũ ad ſe euocat. Tunc ſanctus Epiſcopus Bonifacius memor Eremitæ ſui Siutmi, quodque de inquiſitione loci habuiſſet peractum, admirans, nuncium miſit, qui illum rogaret concite venire ad ſe. Vir autem Dei ſtatim arrepto itinere, ad ſanctum Epiſcopum properauit. Ad quem cum acceſſiſſet, & omnem nauigationẽ ei expoſuiſſet, nullumque aptum locum reperiſſe, ſanctus Epiſcopus prophetica voce loquutus eſt ei, dicens: Locus quidem in illa ſolitu- *S. Bonifacij vaticinium.* dine à Deo paratus, quem quando voluerit Chriſtus ſeruis ſuis oſtendet. Quapropter noli de inquirendo ceſſare, ſciens & credens, quod eum abſque dubio ibi reperies. Sic eum certum de loci inuentione factum, & ad Monaſticæ vitæ amorem incitatum, ad dilectam permiſit remeare Eremum.

Cumque parumper cum fratribus remanſiſſet, ſtrauit aſinum ſuum, ſumptoque viatico, ſolus profectus eſt, iter ſuum Chriſto qui eſt via, & veritas, commendans, ſolus omnino ſedens ſupra aſinum, per vaſtiſſima deſerti loca pergere cœpit. Tunc auidus locorum explorator, vbique ſagaci *S. Sturmii iterata peruestigatio manſionis.* obtutu, montuoſa atque plana perluſtrans loca, ibi tantummodo quieſcebat, vbi nox eum compellebat habitare. Et tunc quando alicubi noctabat, cum ferro, quod manu geſtabat, ſepem cædendo, ligna *Nocturna manſio S. Eremitæ.* in gyro compoſuit, ad tutamẽ animalis ſui, ne feræ, quarum per magna ibi multitudo erat, illud deuorarent. Ipſe autem ſigno Crucis fronti impreſſo, ſecurus quieſcebat. Quadam die dum pergeret, peruenit ad viam, quæ ad Thuringorum regionem mercandi cauſa ad Moguntiam pergẽtes ducit, ibique magnam Sclauorum multitudinem reperit in fluminis Fuldæ alueo lauandis corporibus ſe immerſiſſe. Quorum nuda corpora animal cui inſidebat, pertimeſcens, tremere cœpit, & ipſe vir Dei eorum fœtorũ exhorruit. Qui more Gentilium, ſer- *Gentiles dementus impediti, cum lædere non poſſunt.* uum Domini ſubſannabant, & cum eum lædere voluiſſent, diuina potentia compreſſi & prohibiti ſunt. Vnus autem ex illis qui erat eorum interpres, interrogauit eum quò tenderet. Reſpondit, in ſuperiorem Eremi partem ſe fore iturum. Sicque vir Dei per horrendum ſolus pergens deſertum, præter beſtias, quarum in eo fuit abundantia, & auium volatum, & ingentes arbores, & præter agreſtia ſolitudinis loca, nihil cernens, tandem quarto die cum inueniſſet virum quendam locorum in ſolitudine peritiſſimum, ab ipſo locorum, torrentium & fontium nomina didicit. Valedicens autem viro & *Monaſteriũ Fuldẽſis area à Sturmione inuenta.* gratias agens, pergebat ſolus, & tandem Deo iuuante ad benedictum, & à Domino iamdudũ præparatum peruenit locum, vbi nunc ſitum eſt Monaſterium Fuldenſe. Tunc loci pulchritudine delectatus, non modicum diei ſpatium gyrando, & explorando conſumpſit, & loco diligenter ſignato, gaudens inde profectus eſt: perueniensque ad fratres, loci repertionem eis enarrauit. Poſtea proficiſcens ad beatum Bonifacium, repertum ei locum *Proficiſcitur ad S. Bonifacium, & locũ repertum annunciat.* laudando referre cœpit. Sanctus autem Præſul hæc audiens, ad Carolomannum perrexit Imperatorem impetrandi loci cauſa. Statim verò pius Imperator locum omnem conceſſit, & chartam ſuæ traditionis ſcribi iuſſit, quam ipſe propria manu fir- *Carolus magnus Bochoniæ ſolitudinẽ dat S. Bonifacio.* manit.

Igitur hac traditione vndique firmata, beatus Sturmius non poſt multos dies ſurgens, aſſumptis fratribus ſecum ſeptem, commigrauit ad locum, vbi nunc ſanctum ſitum eſt Monaſterium, & anno Incarnationis Chriſti ſeptingenteſimo quadrageſi- *Anno 744. inchoatur Fuldẽſe Monaſterium.* mo quarto, regnantibus in gente Francorum duobus fratribus Karlomanno, atque Pipino, indictione 12. menſe primo, duodecimo die menſis eiuſdem, ſanctum & à Deo dudum prædeſtinatum

ingreſſus

ingreſſus eſt locum. Sanctus verò Bonifacius accedens ad locum cum operariis, iuſſit arbores præſcindere, & locum putgare. Sequenti anno Epiſcopus iterum illuc properans, Fulda Monaſterio nomen dedit, propter meatum fluminis. Cum autem Monachis regulam dediſſet, & beatum Sturmium præfeciſſet fratribus, inde receſſit.

S. Sturmis Abbas conſtituitur.

Porrò cum fratres Regulam ſancti patris Benedicti inhiantes obſeruare deſiderarent, conſilium inierunt, quatenus aliqui ex ipſis ad magna alicubi mitterentur Monaſteria, vt fratrum concordiam, & conuerſationẽ regularem perfectè diſcerent. Quod cum ſancto indicatum fuiſſet Epiſcopo, prudens illorum collaudauit conſilium, & hanc legationem ſtudioſo Sturmi iniunxit. Qui præparatis itineris B neceſſariis, aſſumptis ſecum duobus fratribus, Romam profectus eſt, atque in illa terra cunctis Monaſteriis luſtratis, & omnium mores ibi fratrum conſiſtentium, traditioneſque Monaſteriorum ad plenum diſcens, integrum annum apud illa Monaſteria perſeuerans, ſecundo inde anno repletus quas viderat, virtutibus regreſſus eſt, & ad ſanctum Bonifacium qui tunc in Turingia erat, perrexit. Cui cum enarraſſet mores gentis illius, & diſciplinas Monachorum, dixit ei: Vade, & nouellum Monaſterium Fuldam, adinſtar morum Monachorum, quorum ibi vitam contemplatus es, quantum quiueris inſtituas. Statim ergo vir beatus perrexit ad eremum, fratribus quæ in Italiæ C partibus, & Tuſciæ Prouinciæ Monaſteriis à ſanctis patribus didicerat, & verbis prudẽtibus prompſit, & exemplis in ſemetipſo monſtrauit. Deſideriũ tunc ingens inerat fratribus, ad omnia quæ eis dicta, vel oſtenſa fuerant ſanctorum exemplis, ſemetipſos toto adniſu aptare, & regulam S. Benedicti, quam ſe impleſſe promiſerant, ad omnia obſeruabant. Annos ſic plurimos in ſanctis moribus degentes, Monaſterium aduentatione multorum creſcebat, quoniam multi ad ſeruiendum Domino ſe ibi, & ſuas poſſeſſiones tradiderunt.

Mittitur Romam.

Regulam S. Benedicti Monachi Fuldenſes ſuſcipiunt.

Poſtquam autem B. Bonifacius in Friſia Martyrio coronatus eſt, & ſancti Martyris reliquias certatim omnes, ſed præcipuè Moguntienſes retinere D vellent, tunc beatus Sturmis, & qui cum eo de Eremo venerant conſtanter dixerunt, quod ſanctus Epiſcopus plerumque apud eos manens, & locum eis vbi corpus ſuum poſuiſſent, demonſtrarit, & quod abſque dubio inibi in ſolitudine voluiſſet corpore quieſcere. Interea verò dum in hunc modum contenderent, & Lullus Epiſcopus ciuitatis illius omnimodis voluiſſet prohibere, ne beati viri corpus ad ſolitudinem perueniret, nocte per viſionem cuidam Diacono ſanctus adſtitit Epiſcopus. Cur me, inquiens, tardatis ad locum meum Fuldam deferre? Surgite, ait, citò, & propetè me in ſolitu- E dinem, ad locum quem mihi prædeſtinauit Deus, perducite. Qui conſurgens, viſionis quæ fuerat ei oſtenſa, ordinem primò Sturmi, deinde primatibus cunctis narrauit. Tunc Lullus Epiſcopus reuelationem ſancti Martyris credere prius nullatenus voluit, quàm is qui viſionem viderat, manum ſacro altari impoſuiſſet, & cum iuramento, hoc quod viderat, confirmaſſet. Tunc beati viri corpus ſummo cum honore leuatum, atque ad Fuldam delatum in nouo ſepulcbro collocatum fuit.

S. Bonifacius Martyrio coronatur.

Apparet Oberto Diacono.

Viſi Diaconi per iuramentum confirmatur. S. Bonifacij corpus in Monaſterio Fuld collocatum.

Sturmi autem omnibus amabilis in Monaſterio, & foris in populis mirandus, miniſterium ſuum ſtudioſiſſimè exercuit. Lullo tamen fama eius bona diſplicuit, & ſemper propter inuidiam aduerſus eum faciebat. Diabolus etiam viri Dei ſanctitatem

S. Sturmis conuerſatio.

Falsò accuſatur.

A non ferens diſcordias inter fratres ſeminauit, & trium falſorum fratrum mentes inſtigauit vt fallaces cauſas componerent, & Sturmen apud Regem Pipinum accuſarent. Qui Lulli Epiſcopi ſuffragio cõſiſi perrexerunt ad Regem, & beatum virum accuſabant, crimen neſcio quod de inimicitia Regis obiicientes ei. Cumque vir Dei Regi præſentatus eſſet, illorum falſitatem patienter ſuſtinens, noluit ſe magnopere excuſare, ſed ecce, ait, teſtis meus, & conſcius meus in excelſo, & Dominus Deus auxiliator meus, & ideo non ſum confuſus. Tunc prauorum præualuit voluntas, iuſſitque Rex Pipinus beatum tollere virum, & in exilium cum paucis ſuis mittere Clericis, id eſt, ad magnum cœnobium B quod dicitur Vunedica, vbi ab Abbate, & fratribus honorificè exceptus, per biennium exolauit. Non ſolum Fuldæ Monaſterij fratres, ſed etiam omnes Eccleſiæ eius plangebant exilium. Lullus interim obtinuit apud Regem Pipinum munera iniuſta tribuendo, vt Monaſterium Fulda in ſuum dominium donaretur, acceptaque ſuperſcriptione, Abbatem ibi quendam conſtituit qui vocabatur Marcus, ſed non multum pòſt eum Monachi abiecerunt. Quo amoto omnes fratres voluerunt ire ad Palatium Regis Pipini, & Abbatem ſuum poſtulare. Quod cum Lullus audiret, mitigare eos blandis perſuaſionibus ſtuduit, permittens eis, vt ſibi de propriis inter ſe Abbatem, qui eis placeret, conſtituerent. C Quod cùm omnibus placuiſſet, fratres vnum ex ipſis fratrem, & verè Dei ſeruum, nomine Prefzoldum, qui fuerat B. Sturmi diſcipulus, Abbatem ordinauerunt ad hoc tantum, vt illi cum ipſo, & ipſe pariter cum eis tractarent, quemadmodum priſtinum ſuum Magiſtrum reuocare ad ſe per Regis voluntatem poſſent.

Iſa. 50.

A Pipino mittitur in exilium.

Lullo traditur Monaſterium Fuldenſe.

Marcus Pſeudo-Abbas abiicitur à Monachis.

Prefzoldus Abbas eligitur.

Cum autem non ſolum Fuldenſes, & cæterorũ cœnobiorũ Monachi, & moniales pro reditu beati viri exorarent, conſolator humilium Deus, eorum preces exaudiuit, & ſuſcitauit cor Pipini Regis, vt de B. Sturme cogitare cœpiſſet, & eum de exilio vbi erat, ad palatium ſuum adduci honorificè præciperet. Qui cum adductus ad Palatium concitè D fuiſſet, & ibi in capella Regis per plures eſſet dies orans, & expectans quid ei Rex imperaret, contigit quadam die vt ad venationem Rex pergeret, ac vt ſolitus erat, ad orationem primo diluculo veniret, & cæteri ſerui Dei poſt vigilias matutinas quieſcerent, ſolus Sturmi vigilabat, & ingreſſum Regis obſeruans, ianuas ei Eccleſiæ aperuit, & cum claro lumine ad orationem ante eum ibat. Rex verò cum ad ſacras aras Deum exoraſſet, erexit ſe, & alacri obtutu Sturmen intuitus, Dominus, dixit, congregauit nos modò. Et quid hoc fuit, quod Monachi tui apud nos te accuſauerunt, neſcimus, & E vnde irati fuimus contra te, ignoramus. Sturmi verò conſtanter ait. Licet à peccatis immunis non ſim, contra te tamen, ô Rex, delictum non feci. At ille. Siue, inquit, vnquam aliquando contra me nequiter cogitaueris, aut iniquè aliquid geſſeris, Deus tibi totum dimittat, & ego ex meo corde ignoſco, & deinceps eſto, ait, in gratia, & amicitia mea omni tempore. Tollenſque manu ſua de pallio ſuo filum, proiecit in terram, & dixit: Ecce in teſtimonium perfectæ remiſſionis, filum de pallio meo proiicio in terram, vt cunctis pateat, quod priſtina deinceps annulletur inimicitia. Tunc Rex viro Dei Monaſterium Fuldæ, quod priùs habuit, ad regendum commendauit, abſolotumque ab omni dominio Lulli Epiſcopi, ad cœnobium Fuldæ cum omni honore ire præcepit. Fratres verò cum

Orationes pro reditu B. Sturmi.

Tandem reuocatur ab exilio.

Ritus condonandi iniuriam.

HHb appro

B. Sturmi redit ad ſuum Monaſteriũ, & honorifico occurſu à ſuis excipitur.

appropinquaſſe eum Monaſterio cognouiſſent, A ſumpſerunt Crucem auream & reliquias ſanctorum, & obuiam ei à Monaſterio longius proceſſerunt, & cum ſpirituali carmine eum ouantes ad Monaſterium introduxerunt, & facta eſt lætitia magna inter eos.

Pipini Regis obitus.

Mortuo autem Pipino, anno ab Incarnatione Domini 768. ſui verò regni 23. Karolus filius eius patri ſucceſſit in regnum. Cùm ergo ipſe Rex iuuenis cũctos qui patris ſui honoribus præditi erãt, grandibus muneribus in gratiam ſuam prouocaret, accerſiuit quoque venerandum Abbatem Sturmen, illumque intimis amicitiis ſibi coniunxit, & eum ſæpe honoribus, atque regalibus muuificauit donis. Illis quoque temporibus ſuſcepta legatione, B inter ipſum Carolum Regem Francorum, & Thaſilonem Noricæ prouinciæ Ducem, per plures annos inter ipſos amicitiam ſtatuit. Tunc etiam Carolus Saxones fidem Chriſti ſuſcipere coegit. Sed cum à fide defeciſſent, iterum Carolus cum magno exercitu ad illam terram perrexit, & venerandum Sturmen infirmum iam ſenectute feſſum in Hereſburg, ad tuendam vrbem, cum ſociis ſuis ſedere iuſſit.

B. Sturmius vt Pipino, ſic Carolo ſuo carus.

Saxones ad fidē conuerſi.

Vvintorus Medicus Caroli Magni.

Diſpoſitiſque ſecũdum voluntatẽ Regis vniuerſis, ad Monaſterium vir Dei rediit, habito ſecum Medico Regis, cui nomen Vvintetus, qui eius ſubueniret infirmitati. Die verò quadam, artis ſuæ ei neſcio quam potionem infuderat, eum qua minuere debuit infirmitatem, ſed ita auxit, vt validius & acrius lues acerba augeretur. Et anxius dicere cœpit, quod ei Medicus, qui minuere morbum debuerat, malum grande irrogaſſet. Currere citius ad Eccleſiã iubet, omnes gloggas pariter moueri imperauit, & fratribus congregatis, obitum ſuum citò affuturum nunciare præcepit, & pro ſe enixius orare poſtulauit. Poſtquam autem ad charitatem, diſciplinæ Monaſticæ obſeruantiam eos adhortatus fuiſſet, dixit. Si quippiam prauè apud vos egi, vel aliquem iniuſtè offendi, ignoſcite mihi, & ego cunctis ex intimo corde omnia conuicia, & omnes meas cõtumelias ignoſco, necnon & Lullo, qui mihi ſemper aduerſabatur. Circũſtantibus verò fratribus, & videntibus eius celerem fore exitum, quidam ex eis dixit ei. Pater, D nos non ambigimus te ad Dominum migraturum, & ad vitam peruenire perennem: quapropter paternitatem tuam deprecamur, vt noſtri memorari digneris, & ibi pro diſcipulis tuis Domino preces fundere, quomodo iuſtum confidimus nobis profuturum, quod talem præmittimus patronum. Qui ſubitò intuens eos: Exhibete, inquit, voſmetipſos dignos, & tales eſtote in veſtris moribus, vt ritè valeam pro vobis orare, & ita faciam, quod poſtulatis. Poſt verba hæc, ſancta illa anima carne ſoluta eſt, & de ergaſtulo corporis erepta, bonis meritis repleta, migrauit ad Chriſtum, cuius in perpetuum permanet regnum. Amen. E

Medici aberratio in S. Sturmi curatione.

B. Sturmis morti proximus, remittit iniurias.

Congregatio petit interceſſionem poſt mortem ſancti.

Eius notabile reſponſum.

Tandem moritur S. Sturmius.

N O T Æ.

Tunc etiam puer Sturmi.] *Dicitur etiam Sturmis, Sturmus, Sturmius, & Sturmio, de quo agunt Vuionius tom. 2. Ligni Vitæ 17. Decembris, Trithemius de Viris Illuſt. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 194. Fuit primus Abbas Fuldenſis, cuius vitam Ægila 4. eiuſdem Monaſterij Abbas conſcripſit, quam ex MS. Codic. Bamberg. R. P. Chriſtoph. Brouuerus Societ. Ieſu nouiſſimè edidit, & Annotationibus exornauit, extat apud Surium auctum, & Coloniæ nouiter impreſſum. Eum Sanctorum Catalogo adſcripſit Innocentius II. in Concilio Lateranẽſi vniuerſali, Romæ celebrato anno ſalutis 1139. Floruit autem B. Sturmius anno Domini 750.* A

Noricam regionem ingreſſus.] *Eſt Regio Germaniæ, quæ nunc à multis Bauaria appellatur. Eam etiam multi Stiriam & Carinthiam vocant.*

Lulli Epiſcopi ſuffragio confiſi.] *Licèt Lullus iſte multa fecerit S. Sturmioni, verum tamen in malitia non perſeuerauit & fuit vir ſanctiſſimus, cuius meminit Trithemius de viris Illuſt. Ordin. S. Bened. lib. 3. cap. 198. Lullus Monachus (inquit) & diſcipulus S. Bonifacij martyris, & poſt eum Moguntinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus ſecundus, natione Anglicus, vir ſanctus, & Deo dilectus. &c. Sed manifeſtè errat cùm dicit ipſum inſtituiſſe Abbatem Sanctum Sturmum. Claruit iuxta eundem Trithem. anno Domini 775. cuius feſtum 17. Cal. Nouemb. colitur. Sæpe etiam à Chriſtophoro Brouuero in* B *Annot. ad vitam Sancti Sturmi, vocatur beatus & ſanctus.*

Omnes gloggas pariter moueri imperauit.] *Glogga, vel clocca, eſt verbum inuſitatum, accipiturque pro campana.*

VITA S. EPARCHII INCLVSI.

Ex Breuiario & antiquis MS. Codicibus Monaſterij Engoliſmenſis.

Patria & parentes Sancti Eparchij.

EPARCHIVS beatiſſimus in Petragorico pago præſentis vitæ ſumpſit exordium, patre C genitus Felice, cognomento Aureolo, matre vocitata Principia. Non verò ſine cauſa Felice propagatus eſt patre, cùm ipſum felix partus ſeculo expoſuerit, quemque Deo amabilis infantia omnibus placabilem exhibuit. Procedente deinde tempore, cum ſeptenos ætatis impleret annos, in vrbe Petragorica literis traditur edocendus. Quas cum inſpirante Deo plenius didiciſſet, demum ab auo ſuo tunc temporis Comite ſuſceptus, Cancellarij eſt officio functus. Cui officio magis occupationis ſtudio inſeruire viſus eſt ob traducẽdos adoleſcentioris ætatis motus, quàm vt ſeculo deſeruiens, curis adhærere videretur mũdialibus. Nouerat enim ſcriptum, quod otioſitas inimica eſt animæ, & quia iuxta Ieſum filium Syræ *, multa mala docuit otioſitas. D

Dat operam literis.

Cancellarij officio fungitur.

** Melius Syrach.*

Expletis igitur in prædicti Comitis obſequiis ter quinis annorũ curriculis, militiæ renunciauit, inſciiſque omnibus Sedaciaco expetito cœnobio, venerandi Abbatis Martini ſe petiit coniungi congregationi. Et licet parentum voluntas in hac re minimè conſenſum præbere voluiſſet: præponderauit tamen ſancti iuuenis deuotio, & ſeculi abſtractus ſeruitio, militauit deinceps Deo, factus cũ pſalmiſta, ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Monachus etenim Græca lingua, ſolitarius ſonat Latina.

Fit Monachus.

E Poſitus igitur in Monaſterio, quantæ bonitatis, quanti erga Deum & proximum amoris fuerit, quas ille cruces, quas ieiuniorum macerationes corpori ſuo indixerit, ſeruitiorum porrò omnium obedientiam, non tantum Abbati proprio, quàm etiam cæteris in cœnobio fratribus exhibuerit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Iniungitur ei primùm colendarum vinearum ratio, proſciſſionis operatio. In quibus ille ſe tam ſtrenuum agricolam præbuit, quàm obedientem Monachum, & pauperem Chriſtum pro nobis factum, pauper ipſe ſequutus eſt.

Ex obedientia agriculturam exercet.

In curandis porrò languidis, in effugandis denique ab obſeſſis corporibus dæmonibus, quanta

Domini

Domini ſit vſus gratia, muta nequaquam explicare valet noſtra pagina. Quudam tempote, dum carperet iter eum Victoriano Monacho, reſpexit ſyluestrem capream celeri curſu feſtinantē vt fœtui ſuo vbera ſubmitteret. Quæ beati viri præcepto euocata, continuò affuit placida, feritatis oblita, & pedibus illius aduoluta, manuſque ſacras oſculata, benedictioneque ſiguo Crucis percepta, tedire permiſſa eſt in ſua.

Caprea obedit viro Dei.

Simile opus in diſſimili ſpecie alio tempote circa beatum virum eſt patratum. Nam dum ad cellam properatet vir Dei comitante Mundetico Monacho, vt ſe beati Aquilini orationibus commendaret, auem pullis ſuis incubantem, quæ orationibus eius ſimili modo inmobilis facta, & tacto B manuum illius delinita, relicta eſt illæſa. Verè mirabilis Deus in ſanctis ſuis, verè laudabilis eſt in mirabilibus ſuis. His & huiuſmodi ſignis Deo procutante ſuccreſcens, cœpit vir Deo plenus metuere ne laude ſignorum elationis incurreret præcipitium. Sicque furtim à Munaſterio progeſſus, reclusionis latebram expetere cœpit cupidus.

Item & auicula eius precibus immobilis redditur.

Et multa diu ob banc cauſam loca peragrans, tandem in pago Engoliſmenſi, villa nuncupata Englesi, puerum quendam nomine Gratulphum morte peremptum ſupplicantibus Monachis vitæ reſtituit. Burdegalenſem pagum nihilominus dum circuit, alium à motte vitæ ſubtractum morti ſubtraxit, & vitæ reddidit, operante in eo illo, qui diſcipulis ait; Sine me nihil poteſtis facere. Locis autem quamplurimis perluſtratis, Engoliſmæ Deo iubente vrbi aſtitit ſecretò, cupiens ad alia migrare. Sed agnitus à ciuibus, nec multa mora indicatus Aptonio eiuſdem vrbis Antiſtiti, ab eo ſumma reuerētia, ſummoque eſt receptus honore. Nam ea quæ de eo fama diuulgauerat, pleniùs in eo prædictus recognoſcens Antiſtes, & voluntatis eius deuotionem agnoſcens eundi illi licentiam longiùs non permiſit. Verùm arctius eum ſibi adſtringens, locum reclusioni aptum illi delegit.

Suſcitat puerum mortuū.

Item & aliū.

Aptonius Episc. Engolism. S. Eparchio reclusionis locum tribuit.

Qui locus ita ad hoc videbatur idoneus, vt Eremi ſolitudinem minimè deſideraret. Eſt ſi quidem ſecretus, licet ciuitati propinquus, à ſuperioris latere montis fontem excipiens manantem, decurrente Carantone flumine alio cœnobij latere. Noluit tamen vir ſanctus abſque nutu Pontificis Petragoricei, & Abbatis ſui velle recludi, timens videlicet ne quod ſine patris ſpiritualis fieret voluntate, præſumptioni deputaretur & vanæ gloriæ, non mercedi. Sed deſiderium illius prædictus intuens Epiſcopus, ilico cum legatis ſuis, id eſt, Frontonio Archipreſbytero, poſtea Epiſcopo, Arthemio Archidiacono, præfatum Dei famulum Eparchium ſupradicto Epiſcopo, proprioque direxit Abbati, pro ſperanda reclusionis licentia. Qui reuerſi etſi vix id pro quo ierant obtinuiſſent, cuncta renunciant completa legationis geſta.

S. Bened. c.49. Regula.

Commurante igitur beato viro in vrbe, in domo quæ ſibi condignè fuerat ad manendum delegata, cum fortè omnes illic manentes intra domus ſepta ſomno indulgerent ſingulariter, nemine conſcio, ſtrato relicto, ad monſtratum ſibi reclusionis locum noctu tetendit. Conſummata verò pſalmorum melodia, lapidi caput reclinauit, & inter ſoporis quietem vox eum diuina per ſomnum alloquitur dicens: Eparchi famule meus noli amplius húc, & illuc vagari cauſa ſeruitij mei; quia hoc in loco ſtatuam tibi opportunitatem famulatus mei. Quam iſtiuſmodi allocutionem poſtmodum fra-

Monetur in ſomnis Engol. remanere.

A tribus ſolitus erat referre Eparchius.

Die ſubſequenti cùm ad ciuitatem fuiſſet regreſſus hora fermè diei tertia, contigit eum habere tranſitum ſecus carcerem in quo vincti tenebantur plurimi. Et cum cuſtos carceris præſens adeſſet, vir Dei à foris Deo piiſſimas effudit preces, quatenus vinculis abſoluerentur. Nec mora, carceris oſtia ſunt aperta, & vincula omnia comminuta, & per plurima loca diſperſa. Cumque prius vinculati, tunc abſoluti, in Eccleſia confugium facerent, cunctus populus hoc per Eparchium factum eſſe clamitabat, & laudem Domino comploſis manibus referebat.

Precibus eius incarcere detenti diuinitus liberantur.

Poſt hæc autem cum iam gradu Preſbyteri à viro B venerabili Aptonio Epiſcopo promotus, eſſet atq; reclusionis cellam haberet, multa per eum Dominus operatus eſt miracula, de quibus pauca referā è pluribus. A quodā beati viri virtute ſanitati reſtituto, qui vocabatur Redemptus, quidam fur vas mellis abripuit, & ſibi recondidit. Sed prædictus Redemptus eūdem furem cum furto ſuo comprehendens, in præſentia Ranulfi Comitis deduxit, à quo ſcilicet Comite idem fur validis cruciatibus tortus, non ſolum de quibus interrogabatur, eſt minoribus conuictus, ſed etiam de eis quæ neſciebantur, maioribus eſt confeſſus. Factum eſt itaque vt prædictus Comes eius vitam ſuſpendio finire decerneret. Pro cuius abſolutione dum vir beatus C Comitem deprecaretur, nulla ratione obtinere præualuit quod poſtulauerat. Vocato autem vno ex fratribus Gratiano Preſbytero, iuſſit ad portam ciuitatis rei expectare euentum. Interea miſer ſuſpēditur, & quaſi iam mortuus relinquitur. Nec mora, orante ſancto viro furcæ comminuuntur, ligamina vinculorum abſoluuntur, & qui antea fuerat ligatus, curſu validiſſimo oppidum cœpit petere ſolutus. Videns hæc Comes feroci iracundia ſuccenſus, militibus iuſſit equos aſcendere, vt eum antequam Eccleſiæ attingeret limina præoccuparent. Rem miram dicturus ſum incredulis, non tamen miram credulis, qui ſciunt ſanctos omnia poſſe in eo qui illos confortat Chriſto. Cum enim poſt furem cer-D tatim omnes qui poterant, velocibus equis currerent, ita, mirabile dictu, terræ adhæſerunt, ac ſi in morem arborum radicitus fixi eſſent. Ita fur occupatus à matriculis, vitæ reſtitutus eſt, beatiſſimi viri meritis.

Presbyter ordinatur.

Quidā morti adiudicatus ſancti viri precibus liberatur.

Inſigne miraculum.

Non diſſimiliter conſequenti tempore, pro cuiuſdam alterius vita redimenda vir Deo plenus, Comiti preces fudit. Sed Comes inexorabilis effectus, non ſolum quod rogabatur non annuit, verùm prædictum reum inuerſis ſuſpendit veſtigiis. Tum ad Deum conuerſus vir ſanctus, idem dudum ſuſpenſus ex longinquo ſuſpenſionis ſuæ ſpatio, ſancto viro ſe reddidit.

Diffuſa autem beati viri per circumpoſitas regiones fama, quædam mulier nobili genere pro-E creata, nomine Clara, cognomine Aranea, omni corporis contractione diſſoluta, carrucæ vehiculo ad eum eſt allata, magnis obſecrans precibus, vt ei ſubueniret pietas eius. Septem igitur diebus apud eum commorata, per eius orationem priſtinæ ſanitati eſt reſtituta. Quæ tantam de ſancti virtutibus viri præſumpſit fiduciam, vt ab eo literas, ſibi vice reliquiarum mereretur, quas apud ſe deinceps loco magni muneris retineret abſconſas. Hæc denique religioſa fœmina, dum de domo ſua quæ mari erat proxima, nautam quendam in pelago videret grauiſſimis vndarum procellis turbari, acceptis, de quibus loquimur literis, feſtinanter

Mulier quædam contracta eius precibus ſanatur.

ad maris littus venit, & magna voce exclamauit: Serue Dei Eparchi, ſalutem per hæc pignora litterarum utarum ad liberandos periclitaotes nautas operari dignare. Nec oiora, diuinum affuit adiutorium, & nauis ipſa omnibus portibus relictis io prædictæ mulieris peruenit præſentia, fluctibus valde oppreſſa.

Item & nauta periclitantes liberantur.

Subſequenti tempore Geneſiam quandam fœmioam lepræ vitio aſperſam ita emundauit, vt priſtinæ infirmitatis veſtigia minimè apparerent in ea. Tribus nihilominus cæcis negatum diu lumen Domino medicante reddidit. Dæmonum porrò legionem à Gaudemia quadam expulit.

Sanat fœminā leproſam.

Item & legionē dæmonum expellit ab alia fœmina.

Seruus cuiuſdam Leontij ex vrbe Xantonica ab eodem Domino ſuo pro commiſſis facinoribus B ſuis, arctiſſimis fuerat vinculis compeditus. Et cùm iam diutina laceratione pedes illius attriti eſſent: audiens virtutes S. Eparchij, eius ſubſidium expetiit, coramque eo proſtratus in faciem, obſecrauit vt eum à vinculorum atrocitate liberaret. Beatus autem Eparchius vt vidit eum miſerabiliter aſtrictum, miſericorditer illum intuens, licet non deſperaret de diuino auxilio, experiri voluit humanum. Vocatiſque fratribus imperat vt malleorum attritu compedes diſſoluerent. Illis autem certatim id elaborantibus quo eas confringerent, & minimè proficientibus, verum maiores cruciatus ei inferentibus, ſanctus ait Eparchius: Date malleum in manibus eius. Hæc verò diceos beatus Eparchius, eadem hora proſternatus in oratione, vt ab ea ſurrexit, dixit: Dominus erigit eliſos, Dominus ſoluit compeditos, & præcepit homini vincula malleo conterere. Qui cum tertiò ictum libraſſet, contritæ catenæ, ad pedes ſancti exilierc. Et abſolutus homo dedit laudem Deo.

Pſalm. 145.

Præliante Chriſti famulo ſcuto fidei, lorica iuſtitiæ, & galea ſalutis, cum gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, contra dæmones, accidit quadam vice, vt in energumenos exorcizandos ampullam cũ oleo ſacrato loco quo poſuerat, accipere deberet. Et extendente eo manum ad eam accipiendam, cõfeſtim inimici cooperatione manus eadem ſancta à ſerpente percuſſa eſt. Enimverò intelligens vir Dei D multa eſſe figmenta diaboli, (non enim iuxta Apoſtolum ignorabat aſtutias eius) ad conſuetum orationis recurrens remedium, virtute Dei, & tumorem vulneris euaſit, & in opere Dei feruentior extitit.

Dæmone agente ſancti viri manus à ſerpente percuſſa nihil propterea læditur.

Hic autem vir Deî cum peruigil non diebus, non noctibus à pſalmodiæ curſu ceſſaret, Monachis ſuis non ſolum non laborare, ſed nec panem etiam coquere vnquam permiſit, niſi tantum orationi inſtere. Qui eum aliquoriens ſe nec panem quidem ad veſcendum habere conſpicerent: vultu triſti acclamabant ei dicentes, periclitari ſe fame. At ille læta facie, ſedula prædicatione monebat eos dicens: Fides famem non timet. Exempla quoque E Eremitarum inculcabat, & cum eorum diſſimulater colloquia, curſus incepto dans iugiter operam, nunquam defuit vndecumque ſeruis Dei alimonia, vnde ipſi reficerentur, & egentibus ſubſtantiam impertirent. In chartarum porrò voluminibus inuenimus, duo millia hominum eum à ſeruitutis nexibus redemiſſe. Et ne in narratione ſignorum volumen extendam, cætera quæ facta ſunt prætereo, ne ſuperſtitioſis quibuſlibet lectoribus importent faſtidium, & audientibus ingerant tædium. Quis enim comprehendere ſcriptis valeat quot vicibus carceres irruperit, quot millia energumenorum ab immundis ſpiritibus purgauerit, A quót millia lecto recumbentium à diuerſis languoribus ſanitati reſtituerit?

Id eſt, prohibuit ne Monachi laborarent ad congregandū in horrea, & diuitias acquirendas.

Egregia S. viri ſententia.

Duo millia hominum à ſeruitute redemit.

De victu quippe & veſtitu eius ſuperfluum eſt diſſerere: in quibus ita cautus extitit, vt cunctis ſui temporis admirabilis eſſet. Nam vinum & reliqua potionum inebriantium genera reſpuens, ex toto refutauit, & ſe continentem ex eis præbuit. Poſtremo quadragenario ſacrorum dierum curriculo quanta maceratione corpus ſuum orationibus inſiſtendo, & ieiuniis confecerit, non facilè vilibus verbis noſtris comprehendi poteſt. Nam abſtinentiam illi numquam corporalis ægritudo diminuit.

S. viri abſtinentia magna.

Hic quoque vir Deo plenus puſtulatum malarũ venenum Crucis ſigno ſæpe compreſſit. Dæmones B ab obſeſſis corporibus ſola tantum oratione fugauit, & iudicibus plerumque vt culpabilibus ignoſcerent, dulcedine profuſa imperauit potius quàm rogauit. Nam ita erat dulcis alloquio, vt ei negare non poſſent, cum fuiſſet indulgentiam deprecatus. Magnam quoque cateruam populorum de oblationibus redemit deuotorum.

Suauitate ſermonis impetrat quicquid vult à Iudicibus.

Quodam tẽpore dum furti reus ad ſuſpendendũ duceretur, qui & in aliis multis ſceleribus, tã in furtis, quã in homicidiis accuſabatur ab incolis, & hæc ei nũciata fuiſſent; miſit Monachũ ſuũ ad deprecandum Iudicem, vt culpabilis ille concederetur vitæ. Sed inter hæc reſultante vulgo, atque vociferante, quod ſi hic dimitteretur, neque Religioni, C neque Iudici poſſet eſſe conſultum, dimitti nõ potuit. Interea extenditur ad trocleas, virgis & fuſtibus cæditur, & patibulo condemnatur. Cumque mœſtus Monachus Abbati renunciaſſet: Vade, inquit, attende à longè, & ſcito quia quem homo reddere noluit, Dominus ſuo munere redonabit, Tu verò cùm eum elapſum è patibulo huc accedere videris, protinus eum apprehenſum adducito ad Monaſterium. Monacho verò iuſſa complente, ille proſternitur in oratione, & tam diu in lacrymis ad Dominum fudit preces, quoadusque dirupto obice, cum catenis terræ reſtituèretur ſuſpenſus.

Quidam ſuſpenſus ſancti viri precibus liberatur.

Tunc Monachus apprehenſum eum, Abbatis conſpectibus incolumẽ repræſentat. At ille gratias D Deo agens, Comitem accerſiri iubet, dicens: Semper me benigno animo ſolitus eras audire, fili dilectiſſime. Et cur hodie induratus, hominem pro cuius vita rogaueram, ſuſpendio deputaſti? Et ille: Libenter te (inquit) audio ſancte Sacerdos, ſed inſurgente vulgo, aliud facere non potui, timens erga me ſeditionem moueri. Et ille: Tu, inquit, me non audiſti rogatus: Deus autem audire dignatus eſt exoratus. Et quem tu tradidiſti morti; ille vitæ reſtituit. En, inquit, coram te adſtat abſolutus. Comes autem valdè mirabatur quod videbat viuere, quem in mortis interitu reliquerat.

Sed & alia multa fecit, quæ inſequi longum putaui. Poſt quadraginta verò annos recluſionis ſuæ E parumper febre pulſatus, tradidit ſpiritum: protractuſque à cellula, ſepulturæ mandatus eſt. Magnus autem conuentus, (vt diximus) de redemptis in eius proceſſit exequiis.

Migrat in cœlum S. Eparchius.

Galderricus Santonicæ ciuitatis vir perſpicuus, cauſa deuotionis prædiolum quoddam Monaſterio, imminente Carante fluuio, in honorem ſancti delegauit Eparchij: vt cum egrederetur de ſeculo, Monachi ipſum prædiolum reciperent pro animæ illius remedio. Crothatius autem quidem vir iniquus, ſuperbiæ tumore detentus, cum agrum ſuis ditionibus conatus eſt ſubdere, cauſa prædicti hominis ſoceri ſui. Cui pater Monaſterij Ruſticus Abbas, ſæpius poſtulabat genibus eius etiam prouolutus,

uolutus, vt villam redderet, quæ ad vſus pauperum delegata fuerat. Qui infœlix non ſolum villam reddere noluit: verùm etiam ipſius anni terræ redditus ſuis recondidit borreis. Interea Monachis indicta ſunt triduana ieiunia. Nec mura, is de quo ſcribitur, iſte pauper clamauit, & Dominus exaudiuit eum, adeſt ſeruorum ſuorum precibus, beati Eparchij meritis intercedentibus. Corripitur ergo febre valida vir prædictus, ſtomacho ſuperfluente cum vomitu, & inter anhelos cruciatus, vociferabatur trepidus; Sancte Eparchi reddam tibi quod abſtuli: remitte mihi malum, quod contra te perpetraui. Interea nuncium feſtinanter dirigit, qui vas argenteum cauſa ſatisfactionis deportaret ad cœnobium, & de reddendo prædio adſignaret nun- B cium. Sed iuſſu Domini, ſicut Ananias & Saphira Sancti Petri ſunt ſeueritate percuſſi: ita & iſte auarus & cupidus, iudicio Dei, & villam inuitus reddidit, & vitam non volens finiuit.

Noteant hoc qui iniuſtè detinent bona Eccleſiaſtica.

Nequam quidam iniqua ſuaſus cupiditate, operimenta palliorum ſancti ſepulcbri furatus, in fugiendi itinere, quantum ſe æſtimauerat elongare, tanto vicinor fiebat ei de quo ſe muuerat loco, ſancti virtute. Tandem videos ſe latere non poſſe, infœlix & amens perfidus pallia reddit confuſus.

Eunoaldus bomunculus quidam corpore contractus intantum, vt nec gradum tentare incedendi valeret, ad baſilicam ſancti deuoto animo peruenit: repertaque cæleſti medicina, propriis pe- C dibus ad locum vnde venerat remeauit. A quodam fabrilis artis perito nomine Claudio, per effractā baſilicæ ſanctæ feneſtrā vitream, argentum quod S. ſepulchro affixum erat, furtim abripi attentatū eſt. Sed idem faber, iuxta hoc quod dicitur, in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator; mente captus, idipſum quod diripere fuerat conatus, reddidit quaſi votum oblaturus. Sed quanta Dominus per ſeruum ſuum oſtendere dignatus eſt miracula, longum eſt ire per ſingula; nam multi à diabolo vexati liberati ſunt. Et quicumque habens infirmitatem deuoto animo, & promptiſſima voluntate, ad eius ſepulcbrum experietur ſanitatem, lætus redit ad domum ſuam cum magna cla- D ritate.

Miracula ad ſepulchrū viri Dei facta.

N O T Æ.

Eparchius.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 1. Iulij. Meminit eiuſdem Vſuardus hac die. Eius vitam ex incerto Auctore refert Surius tom. 4. Nos etiam ſupra lib. 2. eam ex D. Gregorio Turonenſi deſcripſimus. Plura de eodem in Breuiario Eccleſiæ Engoliſm. Agunt præterea de eo quidam recentiores, Renatus Benedictus, Gazetus, & alij. Migrauit ex hac vita anno Domini 583. Vulgò dicitur* S. Cybar. *Fuit eiuſdem nominis, ſed longè ante Eparchius Epiſcopus Aruernenſis, ſanctitate inſignis, cui ſucceſſit Sidonius Apollinaris, vt ſcribit D. Gregorius Turonenſis de geſtis Francorum lib. 2. cap. 21. Fuit etiam ſanctus quidam Anachoreta* E *Amantius nomine, ex territorio Burdegalenſi, qui non longè ab Engoliſma, in Sylua Buxia, vulgò* Boiſſe, *non longè à Charantone fluuio, ſolitariam vitam duxit: poſt cuius obitum, fuit ibidem conſtructum de eius nomine celebre Monaſterium Ordinis S. Benedicti.*

Indicatus Aptonio.] *Fuit 4. Engoliſmenſis Epiſcopus, vulgò* d'Angouleſme, *ex Ioanne Chenu.*

VITA S. THEVDERII ABBATIS.

Ex Breuiario Eccleſiæ Viennenſis.

Hæc ſũt verba S. Adonis Viennenſis Epiſcopi.

ADo Viennenſis Epiſcopus, fratribus in cœnobio beati Theuderij conſiſtentibus in Do- A mino Ieſu Chriſto æternā ſalutem. Patris veſtri vitam, id eſt, beati Theuderij, idcirco veſtræ ſanctitati ſcriptis meis commendare diſpoſui, vt vos eius exemplis ad amorem vitæ æternæ amplius incitarem.

Hic beatus vir prouincia Viennenſis ortus, parentibus ſecundum ſeculi nobilitatem clarus, facultatibus mundi honorabilis extitit. Qui vt perfectius Domino Ieſu Chriſto ſeruiret, Lirinenſe cœnobium expetere cogitauit. Parentibus itaque derelictis, ſub hoc deſiderio Arelatem ciuitatem expetiit: vbi tunc ſanctus Cæſarius Pontifex habebatur. Euoluto tempore beatus Cæſarius Diaconi officium ei impoſuit: ac ſic non poſt longum tem- B pus Preſbyteri dignitatem cuncto clero & populo acclamante ei largitur. Curriculo autem temporis euoluto, cogitauit vir Dei reuiſere prouinciā natiuitatis ſuæ, & parentes ſuos conſolari. Veniens itaque Sanctus Theuderius non longe ab vrbe Viennenſium, peruenit ad locum ſolitudini ſuæ aptum, non nimis procul ab vrbe, ibique in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſub veneratione beati Euſebij Vercellenſis Epiſcopi & martyris, domonculam ædificare cœpit. Exinde ædificata dumo, & reliquiis ſanctorum iam altari impoſitis: iterum vir Dei circumambulans iuxta latram fluuium, vbinam cellulam ſeruorum Dei fundaret, ſecum in ſecreto cordis voluit. Arripitur prætetea C ſomno, moneturque per viſum, vt ſuper ipſam aquam beati martyris Symphoriani baſilicam conſtrueret, factumque eſt, ac exornato loco Monachos ibi ſeruire Deo elegit. Inflammatus verò nimium, & ardore ſancti Spiritus accenſus, venit ad caſtrum nuncupatum Alarona, ibique Monaſterium virorum inſtituere cupiens, oratorium beatiſſimi Petri Apoſtolorum principis conſtruxit, ibique orationibus & ieiuniis Deo vacās, per aliquod tempus reſedit. Veniensque ad locum ſibi diuinitus monſtratum, annuente Viennenſium Pontifice, conſtructa eſt baſilica celeri opere, in venerationem ſanctæ genitricis Mariæ, atque de facultatibus tam parentum quàm propinquorum ſuorum D Monaſteriolum dotatum, & Monachi iuxta regulam ſanctorum patrum ſunt inſtituti.

Patria & parentes S. Theuderij.

Arelatē petit, vbi Diaconus factus eſt & Presbyter.

Eius viſio ſuper fundāda cellula.

Baſilicā conſtruit in honorem B. Virginis Mariæ.

Eodem tempore Philippus venerabilis Epiſcopus viceſimus primus metropoli Viennæ habebatur. Pontifex itaque cum ex Diœceſi virum plenum virtutis requireret, cui & populus imperio ipſius quando ad ſalutem pertinet ſecreta ſua committeret, beatum Theuderium iam patrem Monachorum exiſtentem ſe habere tanto operi neceſſarium gauiſus eſt. Delegit itaque ſibi vir beatus in monte Quirinali locum, & baſilicam beati Laurentij martyris, vbi die noctuque vacaret. Quantæ autem diſcretionis, quantæque humilitatis hic vir fuerit, nō facilè cuiuſquam lingua explicabitur. Lacrymis E profuſus, oratione cautus, corde totus in Deo fixus. Contulerat autem ei Chriſti gratia cordis ſapientiam, & oris gratioſam facundiam, vt ſciret quod ſingulis ſalubre reſponderet. Quis vulnere diaboli percuſſus ad eum venit, & non continuo medicatus ſanuſque receſſit? Quis mœſtus de pondere peccatorum ſuorum, non ſtatim de miſericordia Domini conſolatus ſecurior & lætior rediit? Manſit autem idem ſanctus vir duodennio in loco prælecto & ſibi dulciſſimo, Deo ſemper ardentiſſimis ſuſpiriis & contritione ſpiritus ac corporis rorum ſe mactans. Cum autem tempus ſuæ reſolutionis inſtare cerneret, feruentius in alta mentis contemplatione perdurans, quaſi vicinior ianuæ

Acceſſitur in ſecreta Philippi Archiepiſcopi Viennenſis.

Eius commēdatio virtutum.

cœleſtis vitæ oculum mentis ad alia deflectere ægrè ac durè ferebat. Non ſomnus, non cibus vllus, propter Chriſtum ſuauis. Inter tam fœlices & beatos labores aliquantulum vir Dei corpore languescens, plenus & conſummatus piis operibus migrauit ad Dominum. Delatum eſt ergo digniſſimum eius corpus à fratribus ſui Monaſterij, & in ſepultura quam olim ipſe ſibi præuiderat venerabiliter celatum. Vbi ſe cum Deo viuere crebris miraculis ad laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti manifeſtat. Cumque deferretur ad locum, quidam cæcus natus tangens velamen feretri, lumen recepit. In ſepulturam autem eius quidam debilis membris contractus à ſuis delatus, ſanus rediit.

Eius obitus & ſepultura, vbique miracula facta.

NOTÆ.

Ado Viennenſis Epiſc.] *Fuit 75. Viennenſis Epiſcopus anno Domini DCCCLXXV. non ſolum ſanctitate, ſed & doctrina clariſſimus, cuius feſtiuitas 17. Cal. ····· celebratur.*

In cœnobio beati Theuderij.] *Sancti Theuderij ſolemnitas 29. Octobris celebratur, cuius etiam meminit Franciſcus Haraus hac die.*

Philippus venerabilis Epiſcopus viceſimus primus.] *Fuit etiam ſanctus iſte Philippus, qui obijt 3. Nonas Februarij, claruitque tempore Tyberij Imperat. & Gregorij Papæ, vt vult Ioannes à Boſco in Antiq. Ciuit. Viennenſis, vbi ipſum non 21. (vt in hiſtoria ſupradicta ſcribitur) ſed 25. Epiſcopum eius ſedis facit.*

VITA S. MEDERICI ABBATIS.

Ex Vincentio lib. 24. Speculi cap. 92.

S. Mederici genus & conditio.

ANNO Domini nongenteſimo octogeſimo quarto, qui fuit primus annus Othonis III. leuatum eſt Pariſiis corpus S. Mederici Abbatis, ipſo die depoſitionis eius, ſcilicet 4. Cal. Septembris. Hic Eduæ ciuitatis pago ortus, nobilis genere, cùm tredecim annos impleſſet, inuitis parentibus ad Monaſteriũ eiuſdem ciuitatis abiit, & illud ingreſſus tantæ abſtinentiæ fuit, vt in hebdomada non niſi bis edulij quicquam caperet, quod non niſi pane hordeaceo, vel quod vilius reperire poterat, & aquæ modico fiebat. Corpus aſperrimo cilicio occultè tegebat, & deſuper in veſtibus, aliis fratribus ſimilis erat. Tandem autem & mortuo Abbati quoque ſucceſſit: vbi non honorem, ſed onus ſe accepiſſe conſiderans, omnibus ſibi commiſſis verus Pater apparere ſtuduit.

Fit Monachus, & viuit auſteriſſimè.

Creatur Abbas.

Ipſius tempore, cum quidam Monachus eiuſdem loci, libidinis æſtu grauiter vreretur, poſtquam hoc patri pio indicaſſet, ille tunicam qua induebatur, ei ad induendum direxit. Qua cùm indutus ille eſſet, ilicò dæmon incentor ipſius mali, fugiendo delituit, magnis vocibus proclamans: Sancte Mederice, cur incendis me precibus tuis? Vaſculum quod diu poſſederam abſtuliſti, & me inextinguibili incendio mancipaſti. Tunc verò ſanctus diuina voce eum increpauit, & ille abſceſſit. Monachus verò ille poſtmodum in tanta ſanctitate permanſit, vt plurimæ per eum virtutes efficerentur.

Monachus quidam tentatus, indutis eius veſtem, mox liberatur ab omni tentatione carnis.

Alius quoque prædicti Patris diſcipulus, ita erat diabolica illuſione ſubactus, vt quandocũque operi diuino inſiſtere deberet, ſtatim vt ſynaxeos oratio conſueta finienda erat, ab Eccleſia exiret. Qua de cauſa frequenter admonitus, non tamen eſt emendatus. Tunc igitur Sanctus Abbas panem accepit, & benedicens eulogias fratri tribuit, & ſic ab eo

Sanat & aliũ à morbo quodam animæ.

mox inimicum excluſit. Cùm autem de diuerſis regionibus audita eius fama, ad eum multi properarent, deſertum locum tandem expetiit, & ſub ſtatu diu deſiderato ſeſe concluſit, ita vt quicquid ciborum ſumendum eſſet, propriis manibus elaboraret. Sed fratres de abſceſſu eius triſtes effecti, per vaſtam Eremum longè latéque eum perquirunt, atque etiam inuentum cum reducere non poſſent, Epiſcopum ſuper hoc adeunt. Qui cum eis pergens, Sanctum in Eremo reperit, & excommunicationis eum vinculo alligans, ad Monaſterium perduxit, vbi multo poſt tempore magna ſanctitate floruit, & multas infirmitates curauit. Tandem autem orationis cauſa Pariſios proficiſci voluit: in quo etiam itinere multa per eum Dominus miracula fecit. Denique Pariſios veniens, in cellula quæ ſub nomine Sancti Petri Apoſtoli fuerat conſecrata, duobus annis, & nouem menſibus Deo militauit; ac ſic demum, vocatis diſcipulis ſuis, obitus ſui diem indicauit, in quo etiam expletis omnibus, valedicens eis, inter verba orationis ad Deum migrauit quarto Calendas Septembris.

Fugit in Eremum, ne præſit fratribus.

Tandem reuocatur ad Monaſteriũ.

Pariſiis viuit incluſus in cella.

Obdormit in Domino.

NOTÆ.

Corpus Sancti Mederici.] *De Sancto Mederico agunt Mart. Rom. cum Baronio in Notis 29. Auguſti, Surius, Haraus, Renatus Bened. & Vuionius tom. 2. Ligni Vitæ. De eodem plura in Breuiario Eccleſiæ Pariſienſis, necnon in Antiquit. ciuitatis eiuſdem. Vulgò dicitur* S. Merry.

Eduæ ciuitatis pago, &c.] *Hæc etiam dicitur Auguſtodunum, vulgò* Auſtum.

Excommunicationis eum vinculo alligans.] *Hæc verba non ſunt ad litteram ſimpliciter accipienda, quaſi fuerit reuera excommunicatus, & ſententia contra eum lata. Abſit, ſed benè excommunicationis pœna fuit ei comminata, ni ad Monaſterium rediret.*

VITA S. CASILLÆ VIRGINIS.

Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.

QVo tempore citerioris vlteriorisque magnã Hiſpaniæ partem Sarraceni poſſidebant, regnabat Toleti Canon, vir ſummè potens, & ad res gerendas ſanè promptiſſimus ſtrenuiſſimuſque. Magnas ille quidem clades Chriſtianis intulit, prædas omne genus & captiuos paſſim abegit. Huic erat filia nomine Caſilla, quæ velut inter ſpinas roſa virtutum omnium odorem ab incunabulis ſpirauit. Porrò nimio charitatis & miſericordiæ flagrabat affectu in pauperes & afflictos, in Chriſtianos maximè, quibus tota penitus inhiabat.

Canon pater Sãctæ Caſillæ Chriſtianorũ inimiciſſimus.

S. Caſillæ charitas.

Conſueuerat pia virguncula panes & obſonia, quæ ſibi, ſuiſque quotidie dimetiebantur, in tres partes diuidere: quarum vnam ſuo victui, & ſuorum reſeruabat, duas reliquas captiuis Chriſtianis propriis manibus elargiebatur. Rex pietatis huius admonitus filiam obſeruauit. deprehendit tandem Chriſtianos adeuntem. Sciſcitatur quidnam in ſinu contracto ferat: roſas dixit. Intulit ille manum, & roſas inuenit. Credidit pater, filiam falſo inſimulatam, ac dimiſit. Illa nec minus Chriſtianus adiuuit, & explicato ſinu, cibaria protulit. Nam quæ in manu parentis videbantur roſæ, panem & carnem pij famelici ſunt experti.

Panis in roſas mutatus. Roſa item in panem.

Tandem

Diuinitus monetur de ſanitate recuperanda.

Tandẽ hæc virgo morbo laborare cœpit immedicabili, cumq; nullam eiua ſalutis ſpem Medici Regi darent. Caſilla diuinitus eſt admonita, niſi in lacubus S. Vincentij, qui ſunt in ditione Burgenſi, vbi res tunc Chriſtiana vigebat, nullatenus ſanitati poſſe reſtitui. Regem orat, vt eò filiam mittat ægrotam. Rex ad conſilium refert. Omnibus viſum eſt, Regiæ virginis ſaluti quoquomodo conſulendum. Abiit igitur Caſilla Deo monſtrante iter, & ſanitati protinus reddita, iuxta lacus eoſdem, in iugo montis prærupti, vitæ reliquum miraculis frequentibus egit.

Viuit ſolitaria in iugo cuiuſdam montis, vbi & moritur.

N O T Æ.

Regnabat Toleti Canon.] *Thomas de Trugillo in Vita S. Caſillæ tom. 2. Theſauri Concionatorum, non Canonem, ſed Aldemonem appellat. Caſilda (inquit) fuit filia Aldemonis Regis Toletani, &c.*

Filia nomine Caſilla.] *Aliàs Caſilda dicitur iuxta Thomam de Trugillo, cuius feſtiuitatem reponit 9. Aprilis. Meminit eiuſdem Haræus in Appendice.*

Roſas dixit.] *Hoc miraculum etiam recenſet Thomas de Trugillo.*

Morbo laborare cœpit.] *Morbus iſte erat fluxus ſanguinis, vt conſtat ex prædicto Thoma. Cum aliquando (inquit) Caſilda fluxum ſanguinis pateretur, &c.*

Qui ſunt in ditione Burgenſi.] *De Trugillo habet; Si accederet ad lacum quendam B. Vincentij prope oppidum de Binuieſca.*

Vbi res tunc Chriſtiana vigebat.] *Thomas ſcribit, quod cum referret patri (ſcilicet reuelationem diuinã) id quidem durè primum accepit, & ægrè tulit, quod ſcilicet mittenda eſſet ad terras Chriſtianorum. Veruntamen cum deſideraret filiæ ſuæ ſalutem, eam decreuit mittere cum ingenti munere, hoc eſt, libertate multorum Chriſtianorum, quos mittebat ad Regem Ferdinandum qui tunc regnabat, huius nominis Arimuch. Cui venienti obuiam exiuit Ferdinandus, eamque honorificentiſſimè recepit.*

Sanitati protinus reddita.] *Pergit Thomas. Lauatur itaque Caſilda in lacu, & confeſtim mundata eſt ab infirmitate ſua. Cum verò ſe ſanam vidit, baptiſmum ſuſcepit.*

Iuxta lacus eoſdem, in iugo mõtis prærupti, &c.] *Thomas legit, ſibi domum quandam conſtruxiſſe prope lacum prædictum, vbi vitam ſuam ſanctiſſimè traduxit, eamque glorioſè tandem in pretioſam mortem commutauit multis clara miraculis, & ideò habetur pro ſancta, & de ea fit officium in nonnullis partibus. Sed tamen dicit Archidiaconus de Rendas, quod eſt iam canonizata à Romano Pontifice. Fuit autem felix eius tranſitus die 9. Aprilis 1047. Hæc Thomas de Trugillo Dominicanus.*

VITA S. SOLÆ EREMITÆ.

Ex ea quam ſcripſit Ermenoldus Diaconus, & Monachus.

Apud Surium valde auctũ, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum.

BEATISSIMVS cælicola Sola, Apoſtolis in omni actione ſua penè conſimilis, regnante Domino Pipino Imperatore ſuper Franciam & Germaniam, eodem tempore quo ipſe de gente Anglorum magiſtrum ſuum ſanctum ſcilicet Bonifacium Archiepiſcopũ proſecutus eſt, hanc in patriam, ceu iubar ſolis clariſſimum, delatus eſt. A quo Presbyter, Munachuſque ordinatus, ſanctæ conuerſationis initia ſumpſit.

S. Sola diſcipulus S. Bonifacij Archiepiſcopi.

A Antequam verò ad exponenda eius miracula veniam, ratus ſum aliquid ſuccinctum edicere de ipſius loci ſitu, in quo beatus Chriſti confeſſor ſibi tugurium nobile ſtatuit. Quod licet exiguum ac vile viſui haberetur, proprio tamen ſtratis palatiis hoc delectabiliter potitus eſt. In pago namque Sualua ipſe locus ſitus eſt, habens orientali ex parte flumen, quod Alemona nuncupatur, piſcibus copioſum, & maximè bimanes cancros ebulliens, naualique mercimonio aptum. At ex occidentali, & ſemimeridionali plaga, ita vndique Alpibus celſis circumſeptus eſt, vt vix vnius difficillimi aſcenſus præbeat euntibus facultatem. Ex ſeptemtrionali verò parte amnis ſupradictus veniens, decurrit ad B Orientem ac auſtrum verſus. Terra autem ibidem adiacẽs ſterilis eſt, nihilque pinguius ſigale gignit, tædiſque arborum, ac pice, aliis aruis famoſior. Hunc nempe in omnibus iam iucundabilem ac delectabilem locum elegit ſibi incola ſanctus, ſciens ſcripturã, quod arcta via eſt verè, quæ ducit ad atria vitæ. Nec immemor prophetiæ dicentis: In cubilibus vbi prius dracones habitabant, orietur viror calami & iunci: & erit ibi ſemita, & via ſancta vocabitur. Quæ quamuis typica ſint, huic tamen cælicolæ loco non inconuenienter aptari poſſunt, quia, vt ex referentibus agnoui, ſæuis ſerpentibus, ac belluis diriſſimis locus ipſe antea eſt refertus. Sed vox in deſerto clamantis, direxit viam aſpe- C riorem in planiorem, ita vt vndique Chriſticolæ ad venerabilem Chriſti confeſſorem confluerent, quatenus monita ſalutis percipere poſſent. Cúmque fama prodigiorum de eo longè lateque vagaretur, Deo eum in omnibus gubernante, ſeque ſub ſynceriſſimo humilitatis pallio occultante, peruenit tandem de eo ſermo ad aures ſereniſſimi Imperatoris Caroli Auguſti. Cæſar autem Auguſtus, vti ſapientiſſimi fuit ingenij, perſcrutans omnia geſta eius, tradidit ei cum firmiſſimo munimento ipſum locum, quem incoluit, eumque ſui oratorem perpetuum fecit.

Deſcriptio Cellæ eius.

Matth. 7.

Eſa. 35.

A Carolo Imperatore ei locus ei tribuitur.

Habuit autem B. Sola poſt glorioſum triumphũ Martyrij ſancti Bonifacij Archiepiſcopi, Dominũ D Vvillibaldum Epiſcopum, & Vvunebaldum germanum eius Presbyterum adiutores ſui laboris, qui ei vt propriæ gentis viro, omnibus his in locis adminiculum ac ſolatium præbebant. Quin & accolæ regionum harum quocumque aduentantes, ei in Chriſti amore frequentiùs adminiſtrabant, & aliqui prædij ſui partem tradebant illi. Qoam ille cum timore Domini accipiens, cum his quæ Dominus Carolus Auguſtus ei donare dignatus eſt, ad egregium Fuldenſe cœnobium poteſtatiua manu contradidit. Vbi Deo prouidente, modo ſanctiſſimus, ac in omni parte peririſſimus Dominus Abbas Rabanus perſpicabiliter fulget. Cœperunt autem & multa miracula Domini gratia tribuente, E per beatum Solam fieri, ex quibus pauca, quæ ex quodam ſene ipſius ſanè ſeruitore, in decrepita iam ætate ſuperſtite agnoui, annectam narratione ſubbreui.

S. Sola ſocij laboris.

Enimverò priſcis in geſtis dum lectum ſit ante Chriſti incarnationem cæcum à natiuitate neminem ſanctorum illuminaſſe, licet mortuos ſuſcitarent, leproſos mundarent, & dum in hoc tempore moderno illud rariſſimum ſit, iſte ſaluo omnipotentis priuilegio, & Apoſtolis, ac eorum ſucceſſoribus dato, natum à primis cunabulis cæcum ſignaculo Crucis appoſito irradiauit, ocelliſque eius incognitum lumen oſtendit. Per idem verò tempus & claudum quendam in geſtatoriis reptantem

Cæcum à natiuitate illuminat.

Claudum reſtituit.

potius

potius quam ambulautem,ad curſus ſui ſtatum diuina vitute erexit. Cuius hactenus geſtatoria in loco datæ ſalutis pendeutia,ad ſignum ſunt.

Nec hoc prætereundum cenſeo, quod piiſſimns Chriſti Sacerdos Sola plus ſe ad exercitium ſanctæ cunuerſationis quotidie extendens, pluris virtutis cumulum à Deo meruit roborata puſſidere mente. Nam & quendam in his miſellis gregibus, qui ſæpius orationis cauſa ac eleemoſynæ ad ipſam cellam confluxerat,& benedici ſe ab eo petierat,conſpexit horribili dolore detentum, ſic vt nec loqui, nec audire poſſet,aliis ante eum ad benedictionem feſtinantibus, ipſe ſtetit vt mutus. Sed dum diu beatus Sola in præcordiis ſuis orationem cum lacrymis ad Deum funderet, proſpiciens iterum, ac tertiò,& ſuſpirans dixit. Surde & mute ſpiritus exi à plaſmate Dei. Et continuò cecidit coram populo, & ſanatus eſt homo. Quod quidem tabulæ pictoriæ ibidem pendentes teſtantur, id fore quod dictum eſt.

Surdum & mutum ſanat.

Sanè & hoc miraculum huic opuſculo inſerendum cenſui, quod multi vetuſtiores accolæ ſe meminiſſe ferunt ſupradicti pagi. Nam quodam die dum iter ſuum nobile vnà cum aſello ſuo ageret, contigit ſe in quendam locum deueniſſe paſcualē, quo oues abſque paſtoribus paſcebantur, neſcio quò abeuntibus. Interim propius accedendo cœpit aſellus aures viciſſim erigere; dein offenſis pedibus caput in altum extendere, ad extremum eleuata cauda decliuis per auia currere cœpit. Tum aſſeſſor ſuus, hoc inuſitatiſſimè fieri cernens, tremebundus vti ſenex deſiliit, ſeque Crucis ſigno obfirmauit. Cœpit tamen arctius tractare quid aſino eſſet, vel quid ſuper eum diuina bonitas facere voluiſſet. Sed cum hoc ſecum volueret eleuans oculos vidit lupū. Intellexit itaque vir Deo plenus, naturalem aſini ſui formidinem, fixoque in terram capite, paulo diuinam orauit virtutem, & tunc demum ad fugibundum aiebat: In nomine Domini mei Ieſu Chriſti, ô aſine, præcipio tibi, vt concito curſu irruas in eam beſtiam, quæ ſub frutice latet, inſidiando inſciis bidentibus. At ille ex præcepto magiſtri ſui intrepidus aggreditur lupū. Interim & mandritis è diuerſo venientibus, lupos non à paſtoribus curſitantibus, ſed aſellinis calcibus ac dentibus necatur. Tunc omnipotentis Dei famulus paſtores illos nimis cœpit precibus rogitare, ne hoc alicui hominum vſque ad animæ ſuæ exitum dixiſſent. Hacque ſponſione ab eis recepta, leuatus in gerulum ſuum propria repedauit ad loca. Ducta igitur in terris Angelica vita, tertio Nonas Decembris vocante Domino, aſſumptus eſt ad cæleſtia regna. Succeſſu temporis cum ex licentia Altini Epiſcopi beati viri ſepulchrum fuiſſet effuſſum, leuato ſarcofagi operculo corpus inuentum eſt incorruptum & integrum, & tantus tamque mirifici odoris fumus inde egreſſus eſt, vt tota baſilica ſuauiſſimè ex eo redoleret impleta.

Aſellus cum lupo, imperante viro Dei, congreditur, & eum necat.

Moritur S. Sola.

Mira ex corpore eius odoris fragrantia.

N O T Æ.

Sola.] *Eius vitam ſuprà lib. 2. ex Georgio Vuicelio ſummatim deſcripſimus. Videre poteris quid ad finem annotauerimus. Eius vitam Ermenoldus, ſiue Ermenricus, vel Ermanricus Diaconus, & Monachus ſcripſit, quam refert Henricus Caniſius tom. 4. Antiq. lect. & exstat etiā apud Surium auctum nouiſſimè, & Coloniæ impreſſum. Eius feſtiuitas 10. Decemb. celebratur, vocaturque etiam Solus, & floruit circa annum Domini 760. Adelungus Eyſtetenſis Epiſcopus Altini ſucceſſor, qui obiit anno Domini 858. Febr. 21. obtinuit apud*

A *Pontificem Maximum Gregorium IV. vt S. Sola de tumulo leuatus Sanctorum numero aſcriberetur, vt notat Bruſchius in Cat. Epiſcop. Eyſtetenſium.*

Nihilque pinguius ſigale gignit.] *Sigalis, vel Sycalis, in hoc loco ſumitur pro arbore ficus.*

Tædiſque arborum.] *Tæda eſt arbor ex earum genere quæ reſinam ferunt, abundantior ſucco quam reliquæ ſimilis generis, & ob hoc flammis & luminibus ſacrorum grata. Inde tædas vocamus faces, quæ optimè ex ea arbore fiebant.*

Inſidiando inſciis bidentibus.] *Hic bidentes ſignificant oues.*

Mandritis è diuerſo venientibus.] *Mandritæ ſunt paſtores. Vnde Mandra, eſt receptaculum, ſeu cubile*
B *ouium, boum, aliorumque huiuſmodi.*

Ex licentia Altini Epiſcopi.] *Fuit Epiſcopus Eyſtetenſis poſt S. Vuillibaldum.*

VITA S. GVNTHERI TVRINGI Eremitæ. Ex ea quam ſcripſit Arnoldus quidam familiaris S. Godehardi Hildesheimenſis Epiſcopi.

Apud Surium nouiſſimè auctum & impreſſum.

REGNANTE piiſſimo Imperatore Henrico huius nominis ſecundo, cum B. Go-
C dehardus Altanenſe cœnobium regeret, fuit in Turingiæ partibus quidam vir nobilis dignitate & meritis illuſtris, nomine Guntherus, qui pro delictis iouentutis ingemiſcens, & conſiderata diligentius actuum ſuorum qualitate, faciem Domini in cōfeſſione præueniens, Herſveldiam, ad eundem beatum Godehardum Abbatem nouiter eidem Eccleſiæ ab ipſo Imperatore præſtitutum, dignè, vt poſtea patuit, pœnitendo acceſſit, eique omne ſecretum cordis ac voluntatis ſuæ funditus aperuit. Quem Abbas iuſtè in Deo immotatus, blanda conſolatione, & condigna etiam prouiſione, pœnitentem ſuſcepit, & ad Monachicam vſque profeſſionem, ſaluberrima admonitione Do-
D mino cooperante conuertit. Qui propriæ diffidens imbecillitati corporis, & animi ad penitus abdicanda quæcumque ſunt ſeculi, multiplicem ſuæ hæreditatis proprietatem, quam acceperat à progenitoribus, S. Vvigberto, cum conſenſu hæredum ſuorū, firma traditione totam delegauit, ſub teſtibus tamen primitùs teſtamento pactus, vt Monachus factus, Monaſterium quod Gelinge dicitur, victus & veſtitus gratia ipſe poſſideret, ac fratribus illic Chriſto ſeruientibus ſecum, inde neceſſaria prouideret.

S. Guntherus conuertitur.

S. Vvigberto poſſeſſiones ſuas ſub conditione largitur.

Sanctus Abbas prudenti pertractans conſilio, huiuſmodi noniter conuerſo talem pactionem in via mandatorum Dei maximo futuram eſſe pericu-
E lo, & plus inde per dies animæ naſci diſpendium, quàm corporis, vt putabat, ſubſidium, interim illū prouida mente ab incepto ſuſpendit, & laico habitu adhuc vſum ad Althanenſe Monaſterium ſecum perduxit. Ibidem vir prudens prædictus Guntherus, corde tenus compunctus, petiit ab Abbate, vt ante profeſſionem liceret ſibi Romam petere, & Apoſtolorum Chriſti, & aliorum ſanctorum interceſſionem pro tranſactæ vitæ deuiis, & pro viæ nouæ ingreſſu quærere. Quo permittente iuit & rediit, tandemque ante altare S. Mariæ, cingulum deponens, caput & barbam totondit, & facta de more petitione ſuſceptus, ac aliquandiu regulariter probatus, ab eodem Paſtore monaſticæ

Romæ reuerſus fit Monachus.

vitæ

vitæ habitum eſt adeptus. Verùm poſt votum profeſſionis oon immemor ſuæ, quam præſcripſimus pactiooıs, adiens Abbatem Godehardum, petiit licentiam patriam repetendi, & locuio quem pepigerat, iuxta conditionem incolendi. Quod pius P. Godehardus interim conſenſit, nolens cum obſtinata contradictione ab affectu quamuis iniquo prohibere, donec ratione dictante, illicita cupientem animum paolatim poſſet mitigare. Veniéri igitur ad locum Gelinge dictum, & diſponenti neceſſitates ibidem commanentium, ex occultis teotationibus teotatoris, & inſidiis, Deo, vt certè credimus, ad exemplum beati Iob, permittente, multa & varia ei occurrerūt iocommoda, pro quibus dom ipſe, ſcilicet antea paupertatis ac laboris ioſolens, ad Abbatem ſæpios queritando confugeret, eiuſque pro talibus conſilium & auxilium anxiè perquireret, ſolicitus pater fluctuationē mētis eius profundè proſpiciens, & ſubſecuturam fortè cordis mutabilitatem vehementer pertimeſcens, blanda ioterdum conſolatione & ſuauiloqua commonitione mœſtitiam cordis eius mitigabat. Interdum verò iuxta Apoſtolum, arguendo, obſecrando, increpando, opportune, & importuoè, nutantem animum eius caſtigans, ad viam ſalutis eum redocere ſtuduit, qui tamen adhuc modicum profecit.

Gelinge multa patitur aduerſa.

Sed cùm in hac altercatione ſæpius luctaretur, & in huioſmodi moleſtia ambo crebrius fatigareotur, illi iterum quandam ſuæ ſolicitudinis querelam ſuggerenti, vir Dei debito iuſtitiæ zelo permotus, turgente, vt aiunt, pulmone, reſpondit, vt aut in promiſſa obedientiæ ſtabilitate Deo deuotus ſeruiret, aut certè ad ſolitam ſeculi vanitatem laqueis iterum ſathanæ irretitus, abiecto habitu rediret. Ad quam vocem ſtupefactus auditor intremuir, & erroris ſui nimietatem ſerò tandem perhorreſcens, ingemuit. Sed & hanc cauſam pio Imperatori Henrico per ordinem Abbas totam ſecretios ioſinuauit, ipſomque adiutorem ad corrigendum talem hominem rogauit. Quem coofeſtim Princeps ad colloquendum clementer euocans per ſemetipſom conuertit, & ex Euangelicis, vel Apoſtolicis regularibus præceptis inſtruere cœpit, nullum poſſe doobus Domini ſeruire, nec Monaebum ad ſeculum, vt canem ad vomitum, reuerti debere. His & aliis hoiuſmodi præcantationibus, tandem io Chriſto verè compunctos vir memoratus, omni prædicta pactiooe corde tenus oblita, & tota cuiuſcumque iocommodi querimonia abolita, ad Althanenſe Monaſterium, vbi tonc ſub eiuſdem Patris cura, vt io gratiā omniom loquar, ſingulare diuini cultus ſtudium feruebat, ſe contolit, & illic fratribus humillimè ſubiectus, & in ſacræ Religionis diſtrictione pleniter in breui tempore, diuioi roris ioſuſione ioſtructus, vltra regulare præceptum ſemet Prælatis admirātibus afflixit. Cumque in auſteritate vitæ perſeueraret, & exemplo ſuo quamplures ad viam veritatis incitaret, veluti lucerna ſuper candelabrum poſita, fama eius bono odore reſperſa, ad aures beati Stephani Regis Vngarorum ipſius venerabilis viri cognati emanaoit, cuius animum magno dilectionis incitaoit amore, vt hunc facie ad faciem videret, quem ſic de virtute in virtutē proficere freqoens fama poſtularet. Vir aotem Domini conuerſionis ſuæ noo immemor, hæc ſibi minimè licere reſpoodebat, quæ Rex pius poſtulabat. His Rex auditis, maiore inflammatur charitatis amore, & velot antea nuncios direxit. Sed ille ſe venire etiam ſecundò denegauit.

Godehardi reprehenſione, & Henrici Imperatoris admonitione reſipiſcit.

Stephanus Hũgariæ Rex eum viſendi deſiderio tenetur.

A Tertiò itaque pòſt illum, veluti primò & ſecundò tranſmittebat, & vt ipſius petitiooi aſſenſum præberet, humiliter poſtulabat. Igitur Sanctus Guntherus Regis tandem victus precibus, eius petitioni licet inuitus annuit, accepta Abbatis, & fratrum benedictione, cum tranſmiſſis legatis, pariter & ipſe ad Regem peruenit. Rex autem viſo Sancto Gunthero, gauiſus eſt, & quomodo hunc arctiùs veluti iuſtum & ſanctum diligebat, circa ipſum maiorem diligentiam habere ſatagebat. Factum eſt autem dum hora prandij Guntherus menſis Regis pariter conſediſſet, Rex ſibi Pauooem aſſatum appoſuit, & vt carnibus veſceretur flagitare cœpit.

Tertiò à Rege vocatus, victus precibus ad eū accedit.

Pauonis carnibus vt veſcatur, rogatur. Recuſat.

B Sanctu autem viro ſub regulari conuerſatione degente, & huiuſmodi cibis abſtinente, penitus cōtradicebat, & illicitis cibis ſe cōtaminari nolle aſſerebat, cuius voluntati Rex oon minus reſiſtebat, vt appoſita manducaret, non ſolùm rogaodo, verum etiam præcipiendo laborabat. Quidnam facere poterat? Præcepto Regis ſe obtemperare promittebat, ſed in diuino adiutorio fiduciam retinebat. Qoaptopter factum eſt, vt ioter prandentes, hic ſolito more orationi inſiſteret, caput manibus incliuaret, profuſis lacrymis ne illicitis cibariis pollueretur, diuinam clementiam implorabat. Mira res atque ſtupenda, completa Dei famulus oratione, caput de manibus eleuabat, auis aſſata, menC ſæque ſuperpoſita, reddita vitæ priſtinæ deuolabat, & ab eius vſu gratia diuina virum liberabat. Quo viſo cuncti miraculo inaudito, Deo gratias referebant, nec amplius ſancti viri voluntati reſiſtebant. Sed Dei famulus plus appetens mala mondi perpeti quàm laudes, pro Deo laboribus fatigari, quam vitæ huius fauoribus extolli, deſerti loci ſeceſſum, cum aliquaotis ſibi de Altach cohærentibus, in qoodam ſaltu Bohemico de permiſſione ſui Abbatis Domini Godehardi petiit, ibique cellulam in hoootem S. Ioannis Baptiſtæ conſtruxit, & ipſum locum Rinchnach proprio oomine appellauit, in qua ad XXXVII. aonos in ſtudio ſanctæ Religionis, & in ſomma diſcretione paupertatis ſpontaneæ cum ſibi remanentibus vixit. Annona

Auis aſſata precibus viri Dei vita reſtituitur.

Viuit ſolitarius in Eremo.

D deniqoe erat varia, vbi de poto, & delicioſis cibis nihil erat, & vbi non niſi ſola aqua habebatur, & ipſa etiam hoſpitibus ad ſufficientiam, fratribus verò ad menſuram dabatur. Litteras omnino, niſi tantū pſalmos aliquos ooo didicit, & tamen omnē rationem & intellectum Euangeliorū, legis & Prophetarū, hiſtoriarūque, ex crebra fratrū relatione & auidiore verbi Dei auditione mirabiliter percepit, adeò vt ſæpiſſimè obſcuriora myſticæ iotelligentiæ, ioterdum ſubridendo, interdum verò admonendo ſtupētibus auditoribus proferret. Quod nos quidē, qui eum familiarius cognouimus, frequenter audiuimus, præcipuè tamen cum in ſomma ſua feſtiuitate adeſſet, in cella, quam ipſe in honorem beati

Litterarū licet ignarus, intelligētiam Scripturarum ſacrarum habet.

E Ioannis Baptiſtæ conſtruxerat, ſpecialis ſui patroni, ſermoni eius affuimus, quo in Capitulari collatiooe eodem die fratres ſuos admonebat, dum eos de eiuſdem patris B. videlicet Ioannis vita & moribus, victu, & etiam veſtitu, ac operibus ad paupertatis ſub Deo placitam tolerantiam inſtruebat. Verum enim dico, & coram Deo, non mentior, quia omnes penè qui aderant eidem ſermoni, ad vberrimam lacrymarum effuſionem dono Dei ſunt compuncti.

Aſſedit & ibidem venerabilis Ratmundus Abbas cum plurimis ſui cœnobij fratribus, & aliis inſuper multis hoſpitibus, præter nos, quos in canonico

habitu illuc ingredi religio vetuit, quos tamen familiaritas, & maximè Abbatis licentia, circumquaque ad feneſtras, ignorante concionatore clanculo collocauit. Erat enim, vt de Sancto Benedicto dicitur, quem poſt Dominum vita & moribus ſequebatur, ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.

Hæc itaque breuiter diximus de honeſtate morum & conuerſione nobilis viri Guntheri, quantumque Domino per pœnitentiæ ſatisfactionem complacuerit, quæ nobis ad imitationem boni exempli ſufficiant. Ecce enim camelus depoſita gibbi ſarcina anguſtum foramen acus penetrauit, ipſo ducente, cui omnia poſſibilia ſunt, & nihil difficile, quique eſt mirabilis in operibus ſuis maximè B in miſericordiis, neminem propter enormitatem ſcelerum deſerens, omnia diſſimulat propter pœnitentiam peccata. Vna hora conuertens impium ſanctum facit, cuius virtute caput antiqui hoſtis pugnando contriuit Chriſticola Guntherus. De virtutibus verò huius venerabilis viri, quibus aduerſarium ſuperauit, vel quas eius inſidias pertulit, nulli compertum habetur, eo quod multo tempore hominibus incognitus manſit, qui tamen licet locum mutauerit, hoſtem non mutauit, nullique dubium, quia quanto magis in ſpiritualibus profecit, tanto plus acriora certamina tolerauit. Igitur quanti meriti vir iſte ſit, per lapidem miratur, in quo dum in vaſta Eremo ſolitarius Chriſto mi- C litaret, poſt laborem quieuiſſe, quantitas membrorum ipſius, veluti in molli ſtrato quieſcentis, vſque nunc apparet impreſſa.

Effigies & quātitas corporis eius in ſaxo impreſſa.

Cum omnipotens Deus beatum virum vellet à labore quieſcere, & æterna mercede remunerare, eiuſque vitā in exēplum hominibus demonſtrare, cōtigit vt inclytus* Breriſlaus Dux Poloniā glorioſè ſibi ſubiugaſſet, victorque cum pace ad ſua rediiſſet, cuiuſdam vrbis quæ Prahen dicitur, confinium cauſa venationis cum ſuis adiit, vbi quadam die, vt voluit venatum exiuit. Cumque ſui omnes huc illucque diſcurrerent, nec in aliquo proficerent, ſubito apparuit eis ceruus miræ magnitudinis, quem ipſe Dux cum magna alacritate ſubſecutus eſt. D Tunc Ceruus fugam ſimulans, in quendam locum ipſius ſyluæ quam celeriter deuenit, & veluti nullo ſequente ſecurè ſtare cœpit. Hoc Dux intuitus, ac ſolo paruo cliente contentus ceruum aggreditur, & eius formam & magnitudinem diligenter ſcrutatur, denique cum fidei armis hæſitaret animo, ſubito de cæli faſtigio audiuit claram ſibi vocem taliter inſonantem: O Brediſlaë, non ſemper quæ alta ſunt Dei conſilio, tuo fragili deſiderio quæras: ſed cum humilibus humilia, tibi tuiſque poſteris profutura, ne pigriteris attendere. Hoc enim in luco latet Dei theſaurus, cui quondā valdè amabilis, nunc verò, & in futura tempora, cunctis quærentibus piè deſiderabilis. Nam ſcriptum eſſe cogi- E ta: Pater meus operatur, & ego operor, quia ego in patre, & pater in me eſt. Ideoque quicquid ſerui mei operantur in hoc ſeculo, non eorum, ſed Dei virtutem in omnibus credas, &c.

** Alij: Breriſlaus, vel Breciſlaus.*

Brediſlaus Dux Ceruum inſequitur.

Vocem cæleſtem audit.

Hæc talia dum Dux tacitus audiret, & vt amens ſtupefactus, de loco quo ſtratus iacebat, vix reſumpto ſpiritu, ſurgit, ac circumquaque aſpiciens, ilicò in ipſa vaſta ſolitudine riuulum paruulum à longè videt, pulchroque gramine circumdatum, quaſi quibuſdam odoribus abundare, quo in loco lapidem miræ magnitudinis, & ſuper eum cellulam vilibus de lignis conſtructam, miro odore redundantem inuenit, & ſolus cum A ſolo cliente de ſupercilio montis deſcendens, licet pauidus, Cruce tamen ſancta in fronte ſignatus, quid ibi lateret cogniturus celeriter intrat. Et ecce ſenem pulchra canitie ſedentem & albeſcentem, ac veluti Angelum Dei in vultu relucentem, lectoque ſeu in oratione proſtratum aſpicit, nimio quoque horrore peruaſus ſtare cœpit. Quem ſenex in vultu intuitus, ne ad talia trepidaret, ſed vt Deum omnipotentem in omnibus laudaret, monuit, & quod ipſe Guntherus eſſet, qui eundem de ſacro fonte ſuſcepiſſet, diuerſis indiciis licet admiranti Duci aſſignauit.

S. Guntherū inuenit in Eremo.

S. Guntherus Brediſlaum Ducem de ſacro fonte leuauit.

Tum Dux his verbis ſpiritum ad plenum reſumit, & conſtantia animi recepta, pium virum in- B terrogauit, quomodo, vel quando ad tam inſolitam ſolitudinem deueniſſet, vel cur tam duram vitam Monachorum attigiſſet; ac ſatis amicabili, & multum lacrymabili affatu precatur, ne vlterius tam nobilis vir hominibus lateret incognitus, ſed ad terram ſui Ducatus melius fouendus perduceretur quamplurimum rogabat. Quod vir Dei prorſus renuit, & ne Dei voluntati in aliquo contrairet ſollicitè Deum rogans ····· Vnde Dux valde miratus, & in eius piis admonitionibus, & diuerſis verbis conſolationis, orationibus ſe ſancti viri commendauit, & vt in reliquo de apparatu proprio nulla neceſſaria ei deeſſent, ſe daturum promiſit. Quæ omnia Guntherus à præfato Duce C benignè ſuſcipiens, & multa prædixit futura, & velut quodam præſagio inter reliqua pij affaminis verba proloquens dixit. Meæ dilectionis cauſa ſi veniſti, fili, meæ petitioni eſſe contrarius noli. Nam corpuſculi mei iam diſſolutio inſtat, & quamuis de ſepultura mea diuerſi diuerſa ſentiāt, ego vt in ſpiritu loquar, corpuſculi mei Brennouiæ depoſitionem locandā teſtor, & quod in ſpiritu loquor, id ab omnipotēte vt fiat, exopto. Proinde chariſſime tibi, memoriæ cauſa prædicto loco Breunouiæ aliquid ſolatij apta, vt & mei in Domino, & tui tuorūque omnium in poſterum in Deo memoria habeatur, & in mei requiei quæ futura inibi diem iudicij expectabit, dignum memoriæ fructum tuis licet poſtea, D vel tuorum ſucceſſorum in temporibus confirmanda prudenti conſilio adapta.

Obitum ſui, & locum ſepulturæ prædicit.

Super hæc autem omnia ſi meæ diſceſſionis vel migrationis terminus delectat, craſtinæ diei tertia hora, quid de meo tranſitu diuina operatio ſentiat, meæ fragilis vitæ terminus declarabit. His Dux auditis turbatus eſt animo, in oſcula ruēs, amariſſimis circumfuſus lacrymis, magno rugitu talia proclamabat: O chariſſime pater, cur me licet ad te tardè veniſſe, deteſtaris? O canicies veneranda, quem veluti Angelum Dei, licet indignus amplector, cur me filium, vt dicis, tuum ſpiritualem tam citò ceu orphanum relinquis? Tuæ enim puræ orationes, tua crebra, vt ſpero, ieiunia meæ prauitatis deberent eſ- E ſe, & fuerunt tuta præſidia, vt apud Deum omnipotentē pro meis criminibus, quibus humana fragilitas ſæpius conuincitur, hoſtique mille fraudum dolis atteritur, fierent aſſidua ſuffragia.

His clamoribus motus pius Guntherus dixit flēti nimiumque gementi: Deſine fili, deſine talia agere, & ſperans in Domino noli metuere, meæque petitionis effectum libenter excipe, veraciter perfice, iamiā ad tuos redi, meique ſecretū prodere noli, ſed craſtino non tardè redeas, & meæ migrationi, ſi Dominus Deus voluerit, intereſſe poteris. Tunc Dux valde triſtis & gemebundus, benedictione tamen accepta, cum ſuo cliente diſceſſit, & ne cui talia ſecreta prodat, ſub interminatione interdixit.

xit. Igitur ſequenti die Bredislaus Dux aſſumpto venerabili Epiſcopo Seuero, qui ſibi ſpeciali familiaritate adunabatur, ſummo diluculo ad viri Dei cellam peruenerunt, ipſumque orationi inſtantem, laudeſque Deo omnipotenti pſallentem inuenerunt. Completa verò oratione poſt longa futuræ vitæ colloquia, peractiſque à Seuero Epiſcopo Miſſarum ſolemniis, vir Domini corporis & ſanguinis perceptione ſe muniens, hora diei tertia, canentibus qui aderant, & flentibus inter orationis verba, immaculatum Deo ſpiritum reddidit. De carnis igitur ergaſtulo iam fælici recedente anima, tanta de eo ſuauiſſimi odoris redundauit fragrantia, vt cunctorum ibi aſſiſtentium perfunderet nares, & pectora. Cuius odoris ſuauitas tamdiu ſtabilis permanebat, quouſque viri Dei corpus ad locum ſepulturæ perueniebat.

Munitus ſacroſanctæ Eucharistiæ Sacramento moritur anno 1045. teſte Baronio.

Suauiſſimus odor ex eius corpore manat.

Poſt hæc peractis omnibus ad exequias attinentibus, corpus illud ſanctiſſimum indomitis equis eſt ſuperpoſitum, quod cum tanta manſuetudine ad locum ſepulturæ ab eiſdem eſt delatũ, vt profecto clareſceret, quanti meriti extiterit in cælis, cuius corpus bruta animalia poſtpoſita ferocitate venerabantur in terris. Obiit autem Chriſti famulus Eremita Guntherus anno Incarnationis Domini M X L V. ſeptimo Idus Octobris, ſepultuſque eſt in Monaſterio Breunouienſi, quod à ciuitate Pragenſi diſtat 20. ſtadiis, vbi ipſe dum adhuc viueret, ſe ſepeliendum eſſe in ſpiritu prædicebat. In quo loco per eius merita fiunt aſſiduè miracula, multa infirmis præſtantur beneficia, donante Chriſti gratia, qui cum Deo Patre viuit & regnat Deus per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

Sepelitur Breunouij.

N O T Æ.

Cum B. Godehardus.] *Apud Moſandum 4. Maij, & in quibuſdam exemplaribus legitur Gothardus, vel Godardus, qui ex Abbate Altatenſi fuit Epiſcopus Hildeshemenſis 14. Vide Trithemium de Viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 3. c. 236. & lib. 4. c. 21.*

Guntherus.] *Eius vitam ſuprà lib. 4. ſummatim retulimus, vbi plura annotauimus, quæ repetere non eſt neceſſe. Obiit autem vir beatus, teſte Baronio, anno Domini 1045. cuius etiam feſtiuitas 9. Octobris celebratur. Fuit & alius S. Guntherus Martyr diſcipulus S. Bonifacij Archiepiſc. qui cum ipſo in Friſia pro fide Chriſti Martyrio coronatus eſt anno Domini 755. teſte Trithemio de Viris Illuſtribus Ord. S. Bened. lib. 3. c. 177.*

Rex ſibi Pauonem aſſatum appoſuit.] *Hæc auis eſt ſatis nota vario pennarum fulgore conſpicua, quæ etiam dicitur Pauus. Hæc non ſolum eſt glorioſa, ſed etiam maleuola. Laudata expandit colores aduerſo maximè ſole. Fimum ſuum reſorbet, inuidens hominum vtilitati. Caro eius diutiſſimè incorrupta ſeruatur. Vnde etiam in ventriculo ægerrimè concoqui putatur. Per ſpatium vnius anni viſa eſt eius caro ſine corruptione, & fœtore permanſiſſe, vt teſtatur Ludouicus Viuez in Commentariis ſup. libros D. Auguſtini de Ciuitate Dei.*

VITA S. DIDACI ORDINIS Minorum. Ex ea quam ſcripſit Petrus Galenius Proton. Apoſtolicus.

Apud Surium auctum.

BEATI Didaci parentum nomina ignorantur, vt Hilarij Epiſcopi Pictauienſis, & aliorum fortaſſe multorum, quorum nomina ſcripta ſunt in cælis. Natus eſt autem parentibus, etſi fortè humilibus, at certè Chriſtianis, & (A) antiqua, vera, ſolidaque pietate imbutis, quales fuiſſe conuenit, à quibus filius tantus vir futurus, ad tam præclara piè agendi officia plurimum ineunte ætate informaretur. Eorum autem pietatem indicat nomen, quod filio, vt ritus poſtulat, in baptiſmo imponi voluerunt. Iacobum enim dixerunt, quod nomen Apoſtoli eſt Hiſpaniarum aduocati. Eum Hiſpanicè vulgò appellant Diegum, quem etiam plerique Didacum dicunt. Atque hoc ipſo quidem nomine permulti ſancti viri vocati ſunt, quorum vnus eſt Didacus, Epiſcopus Vercellenſis, ſanctitatis laude clarus.

S. Didaci parentes ignoti.

Nec ignobiles.

Iacobus eſt nomen Didaci.

Factus adoleſcens B. Didacus, mundi huius pericula deuitare cupiens, ſanctorum Patrum exemplo (B) vitam in ſolitudine ſibi primum delegit. Itaque ab ineunte ætate piis operibus deditus, vna cum quodam Sacerdote, diuinæ pietatis laude clariſſimo, quem voluntariæ paupertatis, vigiliarum, ieiuniorum, abſtinentiæ, continentiæ, innocentiæ, orationum, omniſque ſpiritualis exercitationis ſocium ac teſtem habuit, ad Eremum venit, quæ ab oppido ſancti Nicolai, eius patria, propè aberat. Eo loci multos annos manſit, vbi cæleſtium meditationum pabulo animum alebat, corpus autem duriter, ſanctorum Eremitarum more, ſuſtentabat eleemoſynis. Otium, quod vitiorum omnium ſeminarium eſt, vitabat omnino. Itaque quod ſalutare, ac vetus Eremitarum inſtitutum fuit, in illis Ægy(C)pti præſertim ſolitudinibus, cum magnam temporis partem diu noctuque in ſancta contemplatione, & oratione poſuiſſet, quod reliquum erat ad opera manuum traducebat. Imò dum ore, aut mente Deum precabatur, interim etiam manus haudquaquam otioſas eſſe voluit. Idque omne faciebat non ob victus ſolùm neceſſitatem, ſed ob animæ ſalutem. Varia igitur vaſcula è iunipero contexebat, & item exigua ſalina. Ea dono dabat iis, qui in eleemoſynam conferebant rem aliquam, vel minimam, victus ſui tenuitati neceſſariam. Si quid autem qui munuſcula ab eo acceperant, dare præterea vellent, id ſummoperè recuſabat, cum eius qui in Eremum ſe abdidit, diuitiæ tantum ſint, tu(D)nica, cucullа, palliolum, & meditationum liber, id quod de beato Hilarione ſcriptum ſanctus Hieronymus reliquit.

Vitam ſolitariam agit.

Laborat manibus vt victum acquirat.

S. Hieron. to. 1. in Vita S. Hilarionis.

Ex oppido S. Nicolai cum aliquando ad Eremũ rediret, ſacculum in via, plenum nummorum inuenit, quem ne manu quidem capere, nedum ſibi acquirere voluit, paupertate ſumma contentus, cuius ſtudio mirum in modum deditus erat. Ad oppidum propterea continuo reuerſus, quem fortuitu primum offendit, ei certum locum demonſtrauit, vnde eum ſacculum nummarium acciperet. Humilitatis autem, quæ virtus Chriſtianæ Religionis propria eſt, ac virtutum omnium ſeminariũ, officia ita coluit, vt ea & charitate, qua omnes exi(E)miè in Chriſto diligebat, maximam excitaret admirationem ſui. Et quia nominis ſui gloria in patriæ, illiuſque regionis fines longè diffundebatur, ab Eremo diſceſſit ad Conuentum Arrizafæ, qui eſt Ordinis S. Franciſci, non procul Corduba diſtantẽ, vbi diuina ope adiutus, maiores in via Domini progreſſiones habuit. Igitur ſpiritu diuino ductus Cordubam venit ad eum Conuentum, vbi arctioris obedientiæ vinculis detineri eum maximè cuperet, in Seraphici ſancti Franciſci adſcriptus eſt Ordine, quem vulgò Obſeruãtium nomine vocãt. Erat autem illis temporibus Seraphici Ordinis Religio quàm florentiſſima nomine ſanctimoniæ, eum præſertim ad antiquam illam diſciplinam, ab

Pecuniam reperit, non inuentam.

Obſeruantiũ inſtitutum ſuſcipit.

S. Bernardinus Ordinem reformauit.

auctore parenteque B. Franciſco inſtitutam reuocaſſet paulò ante Bernardinus, cuius memoria in benedictione eſt. Vbi verò primum S. Franciſci Regula, vitæque Seraphicæ inſtitutis ſe deuinxit, vt verus obedientiæ filius, paratus in omnes voluntates Dei, mirificè cucurrit viam mandatorum eius. Omnes igitur cogitationes ſuas in eo potiſſimum fixas habuit, in eoque omnibus viribus contendit, vt quam viuendi diſciplinam ſibi delegiſſet, eam ſingulari ſtudio, atque omni officio exprimeret. Id quò rectius & perfectius in Ordine Seraphico præſtaret, illius regulas, conſtitutioneſque memoria complexus, eas ad vitæ vſum & conſuetudinẽ quotidianam quotidie adduxit. Nemo proculdubio illis ſeruandis diligentior quàm is fuit: qui non tantum ne minimum quidem ab earum præſcriptis diſceſſit, ſed zelo exarſit, vt ſi quem fortaſſe in illis aliquando quicquam offendere animaduerteret, ad eam obſeruationem cohortationibus, monitis, & præclaris exemplis reuocare ſtuderet perpetuò.

Regulam rigidè obſeruat.

Erat illis tẽporibus nauigationis curſus ad Fortunatas Inſulas valde admodum difficilis, periculoſus, ob eamque rem infeſtus, quod inſulani magna ex parte adhuc ſuperſtitionum ſcelere deuincti tenebantur. Appellantur illæ Inſulæ vulgò, Canariæ: ſunt autem ſeptem, in mari Athlantico ſitæ, veteribus Ptolomæo, Martiano, aliiſque & Latinis & Græcis cognitæ, præſertim Plinio, qui illas ſuo quamque nomine vocat, Canariaſque omnes dictas putat ob magnitudinem canum, quos illæ pariunt. Diu poſtea incognitæ extiterunt, fortaſſe quia nauigatio Canarienſis multis ætatum ſeculis intermiſſa erat. Demum anno milleſimo quadringenteſimo quinto à Chriſto nato, Ioanne II. Caſtellæ Rege, quo tempore B. Didacus puer erat, à Beuthacorio, homine Gallo, qui tunc à tutoribus Regis, adhuc infantis, mare Athlanticum nauigandi facultatem acceperat, duæ inuentæ ſunt, & ad Chriſtianæ Religionis cultum inſtructæ. Quo fit vt aliæ, quæ deinceps in ditionem poteſtatemque Regis Hiſpaniarum venerunt, nondum fidei myſteriis imbutæ eſſent, cum Didacus à ſuperioribus ſuis miſſus, eo mare tranſmiſit. Is igitur non longa, neque noua, ob eamque rem difficili nauigatione perterritus, nec inſulanorum moribus immanitate barbaris perculſus, ſed veræ obedientiæ, cui ſe ſanctè addixerat, religioſo officio ductus, nauim conſcendens, ad illas Inſulas, ſæpe ventis reflantibus, & infeſto mari, demum ope auxilioque diuino appulit. Eſt vna inter alias Canarias Inſula, quam Forteuenturam nominant. Eò venit ad Seraphici Ordinis conuentum ſibi à ſuperioribus traditum in curam, & cuſtodiam, quam geſſit magna Seraphicæ Religionis laude. Non erant qui eam Inſulã habitabant, adhuc omnes ad fidem conuerſi. Hic vir Dei Didacus, multam meſſem nactus, admirandis exemplis, ſingulari vitæ ſanctimonia, ſermonum frequentium ardore incredibili, multitudinem inſulanorum innumerabilem, idolorum cultu, & ſuperſtitionum tenebris circunfuſam, ad fidei lumen perduxit. In iis præter cæteros plurimos extitit etiã Ioannes Alphonſus, homo quidam, iam inde vſque è Canaria magna illuc profectus, qui idola colens, à B. Didaco Religionis Chriſtianæ ſacris imbutus, baptiſmum ſuſcepit. Paulo autem pòſt filios duos eidem in diſciplinam tradidit, qua ad pietatis ſtudia atque officia à magiſtro tam Religioſo erudirentur. Magnas ob fidei propagandæ ſtudium difficultates, & labores Didacus perpeſſus, varieque etiam vexatus & oppugnatus, multa quoque

Canaria Inſulæ dictæ à canibus.

Eo deſtinatus Didacus Guardianus.

Multos ad fidem conuertit.

A pericula adiit: quibus non modò nõ perterrefactus, ſed ardentius inflammatus, ad Canariam magnam item proficiſci deliberauit, vt illius Inſulæ homines verbi Dei prędicatione ab impura idolorum ſuperſtitione ad fidem conuerteret; aut martyriũ ſubiret, cuius deſiderio vehemẽter ardebat. Cumque nauim cõſcendiſſet, magnamque nauigationis partem confeciſſet, ſed tempeſtatum fluctibus magnis, ac ſimul vectorum, & ſociorum, quos eximia charitate diligebat, metu, cum ij barbarorum, omnia rabide agentium, impetum furoremque vehemẽter pertimeſcerent: factum eſt, vt ad eorum Inſulam nauis, qua vehebatur, etiam vndis afflicta, appelli non potuerit. Et ita Deo volente, ad martyrium, quod B tam ardenter deſiderabat, non peruenit, etiamſi alias multoties tam propè fuit, vt illud aſſequeretur. Quare ad Inſulam Forteuenturam reuerſus, in magnis illis pietatis & charitatis officiis euigilare magnopere contendit.

Ardet ad martyrium.

Mira eius charitas erga ægrotos, & pauperes extitit, quibus ſemper in eleemoſynam contulit quicquid habere potuit. Quotidiano is victui detrahebat, vt inde haberet quod pauperibus in eleemoſynam traderet, nihilque in dies ſingulos, vel in ſingulas potius horas, atque adeò in ſingula momẽta quæritabat, quàm vnde ſibi aliquid ſupereſſet, quo aliorum inopiam ſuſtentaret. Cùm autem aliquando non eſſet quod mendicis, pauperibus, atque egẽ- C tibus hominibus pia eleemoſynæ largitione daret: illorum commiſeratione motus, miram lacrymarum vim effundebat, quibus intimum animi ſui dolorem teſtabatur; cum præſertim neque ex conuentus parſimonia, neque ex ſua abſtinentia, neque ab amicis, neque priuatim à contubernalibus, nec à notis, nec ab ignotis tantum haurire potuiſſet, quantum pauperibus Chriſti, quod minimum erat, ſubminiſtraretur ad vſum in diem victitandi neceſſarium. Ægrè aliquando conuentuũ præfecti id ferebant, vt quicquid is vndique colligere potuiſſet, id omne in eleemoſynam erogaret, quibus vt homo manſuetiſſimus erat, verbis reſpondit lenitatis, & humilitatis plenis. Oſtendit enim, id viris pauper- D tatis Euangelicæ colentibus patientiſſimè ferẽdum eſſe: cum Deum patrem cæleſtem haberent, omniũ bonorum largitorẽ, qui vberius & cumulatius daret omnia. Sed illud mirificè, diuinituſque factum eſt, quod cum in ſinu haberet magnam panis fragmentorum copiam, quàm pauperibus conferret, fortè obuiam Guardiano aliiſque fratribus factus eſt: à quibus eo nomine reprehenſus, quod omnis valde conuentus rerum profunderet; En, inquit, ſunt flores, quos non aliqua ſpecie, ſed re vera flores tunc oſtendit. Cuius rei admirabilitate illi obſtupefacti, non modò Dei hominẽ obiurgare nõ pergunt, ſed in veneratione habere incipiunt. Apud Inſulam autem Forteuenturam cum eſſet, ſtudio, E quo ardentiſſimo flagrabat fouendæ paupertatis, quoſdam inſulanos, qui præ egeſtate meſſem facere non poterant, ſua aliorumque conſodalium opera meſſoria iuuit, cum aliunde nequaquam tunc haberet, vnde illis aliquid ſubſidij comparare potuiſſet.

Vt pauperibus ſubueniat, ſibi ſubtrahit.

Flores apparent fruſta panum data pauperibus à S. Didaco.

Quodam tẽpore B. Didacus, & ſocius alter, homo religioſus, in viam ſe dederunt, nihilque ſecũ viatici, aut cibi attulerunt. Cũ autẽ è conuentu Cerraię, quod ab Hiſpali multa millia paſſuum diſtat, vnde diſcedebant, longũ iter eſſet vſque ad S. Lucã Barramede, quò ire contendebant: de via feſſi, & fame langueſcentes, ad pagum peruenerunt, quẽ Hiſpani eè *Los Palacios* vulgò vocant. Eo loci eleemoſynam quæritarunt: qui daret tamen inuenerunt neminem.

minem. Ieiuni igitur iterum ſe itineri committunt. Quærenti autem ſocio, quid tandē cibi eo die caperent, reſpōdit ille Deum vtique prouiſurū. Aliquot millia paſſuum inde progreſſi, cum iter leucarum quatuor reliquum eſſet, in ſolitudine quadam magna, panem, piſces duos recèns coctos, & pomum citreum, quæ omnia mantili mundo inuoluta erāt, ſuper herbam quandam cōſpexerunt, quæ Mareſma ab Hiſpanis nominatur, vaſculumque vini plenū proximè erat. Ibi cum neminem in planicie aſpexiſſent, quæ tamen omnis in proſpectu erat, cibum diuinitus miſſum ſumpſerunt. Interea ſocio Didacus oſtendit, quàm mira prouidentia Deus victur vtriuſque proſpexiſſet, ita ſcilicet vt olim in deſerto filios Iſraël pauerat. Cibo recreati, gratias Deo egerunt, & quicquid ſuperfuit, reliquerunt. Didacus autem paululum ſe colligens, cum videret, ſe parum ſpei poſuiſſe in prouidentia Dei, qui cuncta tuetur, intimè dolore affectus, illius rei nomine ſe reprehendere cœpit. Et ita verbis de ea ipſa re, ac de vitæ Euangelicæ puritate vltro citroque habitis, iter confecerunt.

Cibus S. Didaco paratus in deſerto, & vinum.

Ægrotorum curam eximia charitate ſuſcepit & geſſit. Nam de adoleſcentibus quibuſdam, qui in literarum ſcholis verſabantur, ex febri periculosè laborantibus, ſibi magnæ curæ fuit, vt conualeſcerent. Lectum illis ſtrauerat, quo loco nunc eius ſepulchrum cernitur. Iis ipſis autem curandis nihil eo patientius, qui nihil curationis laboribus pepercit, imò eorum ſordes mira charitate abſterſit, excrementorum ſcaphium, vt vſu venerat, frequenter manibus ſuis amouit. Quæ verò ad omnem illorū curam, victuſque rationem opus erant, ea perinde præſtitit, vt ſolicita mater, quæ filiorum ſalutis deſiderio langueſcit. Quare de eorum cura nihil quicquam præ charitate remittere vnquam voluit, niſi vbi à morbo confirmatos planè vidit. Tantopere autem charitate ardebat, quod vlcerum ſaniem lingua abluere non dedignaretur.

Mirum eius ſtudium in obſequium ægrotorum.

Vlcerum ſaniem lingua abluit.

Inſtabat annus Iubilei, qui Nicolao quinto Pontifice maximo, incidit in annum à Chriſto nato M. CCCCL. Fuit Iubileum quintum, ad cuius celebritatem tantus hominum concurſus Romam factus eſt, quantus nunquam antea. Totum ferè illum annum Pontifex in ſolemnibus ſanctiſque actionibus poſuit, ſtationes quotidie ipſe cum collegio Cardinalium frequentabat. Hoc anno B. Didacus ab Hiſpania, quo ex inſulis Canariis anno proximo ſuperiori M. CCCCXLIX. redierat, Iubilei cauſa ad vrbem venit, ſocium habuit & comitem peregrinationis alium ſui ordinis virum, religioſum hominem Fr. Alphonſum Caſtrenſem nomine, præclarum & teſtem, & ſpectatorem, cultoremque virtutum in ipſo Didaco prælucentium. Ambo Romæ ad ſanctæ Mariæ Monaſterium diuerterunt, quod Seraphicæ religionis eſt, vocaturque Aracœli. Hic ſpectare licet inflammatum illud puræ ſinceræque pietatis ſtudium, quo ſacras ſtationes humiliter ſancteque obierit ac frequentarit. Eo vndique ad Iubileum Fratres ter mille & octingenti numero conuenerunt, ſed en ingens ferè confeſtim eorum ægrotātium, & morbo variè languentium numerus: ad quod incommodum, quanquam Pontifex cauerat diligentiſſimè, ne cōmeatus & omnia ad victum neceſſaria in vrbe deeſſent, nihilominus tamen id accessit, vt magna annonæ difficultas, & penuria rerum omnium in vrbe ingraueſceret. In tantis rerum anguſtiis, Guardianus curam ægrotorum Didaco credidit, qui licet in eo munere ſolus verſaretur, tanta tamen & diligentia,

Romam venit anno Iubilei M. CCCCL.

In quo magna rerum penuria.

A & charitate illud geſſit, vt omnibus præſtò eſſet, nihilque cuiquam deeſſet ad curationis rationem. Imò tanta rerum omnium abundantia cunctis ab eo ſubuentum eſt, vt ipſe Guardianus, cæterique mirarentur, vnde ei in tanta aliorum neceſſitate, tam magna ſuppeditaretur rerum vbertas. Magna enim panis & vini copia ex tota vrbe ad Monaſterium confluxit, magnus frumenti aliarumque rerum, quæ ad victum opus eſſent, numerus datus eſt. Magnum id eleemoſynæ ſubſidium B. Didaci apud Deum gratiæ acceptum omnes ferebant, omnes illum, vt hominem Deo gratiſſimum, atque acceptiſſimum ſuſpiciebant, & admirabantur. Tribus autem menſibus exactis, quo temporis ſpatio B is in vrbe fuit, ad Hiſpaniam cum eo ipſo ſocio Hiſpalim rediit. Quocumque iter faciebat, multos inuenit qui illum hoſpitio gratis, benigniſſimeque exciperent, & vbi opus fuit viatico iuuarent.

Factum eſt aliquando, cum ſub veſperum ipſe & fratres vna cœnabant, vt ſtata hora per ſe campana ictibus nouem de more ſignum ſalutationis Angelicæ dederit, quod ſacriſta, cuius munus erat, facere negligenter prætermiſerat. Rei admirabilitate illi obſtupefacti, ad Eccleſiam accurrunt, vt viderent à quo pulſato campana eſſet, fores quidem clauſas inuenerunt, intus vero neminem. Tum, Didacus alios adhortatus ad orationem & diſciplinam, ita C ob pœnitentiam, quam pro ſatisfactione negligentiæ ſacriſta ſubiit, virgis ſe acriter percuſſit, vt mirum eſſet omnibus, quomodo tam grauium vulnerum acerbiſſimam vim ferre ipſe potuerit.

Salutatio Angelica miraculoſè pulſata.

Pro fratrum delictis ſe affligit.

Abſtinentiæ virtutem, à ſanctis patribus tantopere cōmendatam, beatus Didacus exercuit quàm diligentiſſime Sunt in Seraphico ordine præter ſolemnia ſtataque Eccleſiæ ieiunia, & præter Quadrageſimam, Chriſti Domini exemplo cōſecratam, alia ieiunia, & item quadrageſimæ, quæ certis diebus concluſæ totum penè anni curſum conficiunt. Primò ieiunium Aduentus, deinde ieiunium ab Epiphania, quod diebus quadraginta conficitur, tum ieiunium à die natali Apoſtolorum Petri & D Pauli, vſque ad celebritatem Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis: poſtea ab Aſſumptione dierū item quadraginta ieiuniū ante diem feſtum S. Michaëlis; in Apoſtolorum præterea honorem alia eſt quadrageſima dicata. Itaque B. Didacus verus Chriſti pauper, omnia prædicta ieiunia ſtudioſiſſimè obſeruabat. Et cum tot quadrageſimarum curriculum anniuerſarium perpetuò ieiunij cultu conficeret: Sanctorum etiā non modò ſtatas vigilias, ſed alias, quas ſibi præſcripſerat, mirifica abſtinentia, rituque duriter ieiunandi obſeruabat. Panem tantum, & aquam adhibebat in vigiliis dierum omnium feſtorum beatiſſimæ Mariæ virginis. Ad illam ieiunij auſteritatem ſæpenumero adiungebat verbera- E tionem corporis, qua ita acriter vtebatur, vt à capite vſque ad talos, vehementer ſe flagris cædens, tam horribilem carnis cruciatum non humana, ſed diuina potius virtute ferre putaretur. Summa præterea hyeme gelidam item aquam ingredi non dubitauit, vt ipſius item carnis, quæ infenſiſſima aduerſaria eſt, vim reſtingueret. Omnia facta, dicta, & cogitata referebat ad Chriſtum Ieſum, cuius nomen dulciſſimum in corde, in ore, in opere ſemper habebat. Nominis Ieſu, tanquam olei effuſi ſuauitate liqueſcens, poſt diuturnum in oratione gemitum exultare incredibili gaudio videbatur inter choros Angelorum. Sanctiſſimam Dei matrem virginem Mariam, poſt Chriſtum filium, præcipua

Ieiunia ſtatuta in ordine Seraphico.

Quæ ipſe ſeruauit rigidè.

Flagris corpus caſtigat.

Beatiſſimam Dei genitricē virginem Mariā præcipua deuotione colit.

veneratione coluit. Cuius rei argumēto eſt inſigne ſalutationis Angelicæ, quo ad preces vſus eſt perpetuò. Quo factum eſt, vt in omni temporum varietate, cum ad eam, vel ſua, vel aliorum cauſa confugiebat, ſemper cæleſte ſingulareque eius patrocinium ſenſerit, ſumma cunctorum admiratione. Res in promptu eſt, cùm ex omnibus, tum ex illo ad ſempiternam memoriam inſigni miraculo, quod diuinitus factum apparet: cum fœminæ quæ piſtoriam agebat, filium e media morte, nimirum ex ardentibus furni flammis liberauit. Qualiter autem hoc miraculum acciderit, dicendum eſt. Hiſpalim cùm iter B. Didacus haberet, ad hominem diuertit fratrum Ordinis ſui hoſpitem. Erat in vicinia mulier, quæ præ inopia furnariam exercebat, vt ſe, ſuamque familiam ſuſtentaret. Habebat hæc filium annos ſeptem, aut amplius natum, qui matris iracundia exandeſcentis acerbitatem metuens, ſæpenumero aufugere ſolebat. Is quodam die verberibus cæſus, domo abiit, neque eſt ante diem Dominicum reuerſus. Tum verò timens ne à matre acerbius iterum vapularet, in furnum ſeſe abdidit, vbi ſomnus eum arctiſſimè complexus eſt. Eo loci puerum iacere cùm illa ignoraret: poſtero die, qui feria ſecunda fuit, ante lucem ſurgens ignem admouit furno. Qui tam celeriter flammis exarſit, vt ſimul & puer horribilem in modum clamitaret, & furnus igneſceret. Eo acerbiſſimo filij caſu mater mœſta ac mœrens, cùm non eſſet qui ſibi opem ferret, gemitu eiulatuque lugubri, & vociferatione muliebri viciniam replebat, auxilium expetens. Cui B. Didacus, bene iuuante Deo, obuiam factus, re audita, mulierem conſolatur, bono animo eſſe iubet, hortaturque hoc maximè, vt ad Eccleſiam quamprimum properè feſtinet, vbi ad B. Virginis Mariæ altare ſupplex, filij ſalutem ei miſericordiarum

Puerum liberat ex incenſo furno.

matri intimè commendet. Rectè monenti paruit ilicò mater, pueri periculo conſternata. Tum continuò B. Didacus & ſocius, ad furnum profecti, lignis & ſarmentis incenſis, illum ab omni planè illo ardore incolumem inuenerunt. Ob rei admirabilitatem ad ſacram ædem, vbi mater precabatur, illū perductum albis veſtibus Canonici induerunt in honorē beatiſſimæ Virginis: nemóque aderat è frequenti populo, qui illum curiosè non ſpectaret, tanquam e media morte mirabiliter ereptū. Sacellum autem, quo is ab incenſione liber in omniū conſpectū adductus eſt, magna in veneratione eſſe deinceps cœpit: cùm multa præſertim miracula B. Didaci gratia Deus ibi poſtea fieri voluerit.

Erat autem B. Didacus vir ſimplex, nimirum à malitia putus & integer. De nemine vnquam ſe malè ſentire, aut opinari oſtendit, & in omnī vita verbum ne otioſum quidem, nedum iniurioſum ab illo quiſquam audiuit. Erat litterarum rudis, ideo nullis ſacris ordinibus initiatus, ſimplicis Religioſi, & fratris, vt dicunt, laici vitam in Ordine Minorum egit. Is tamen omnis eloquentiæ expers,

Suauitas mira ſermonis illius.

tanta erat imbutus ſuauitate ſermonis, vt illius vi omnes pelleret animi ægritudines, omneſque cuiuſcumque ordinis homines, ad ſe confluentes, etiam variè affectos recrearet, mirificéque conſolaretur. Certis litterarum monumentis ad poſteritatem proditum eſt, virum quendam melancholicum, qui vehementer animi cruciatu angebatur, quique etiam corporis morbo langueſcebat, atræ bilis vim, & doloris acerbitatem ſenſiſſe mirabilem in modum minui colloquio, & congreſſu B. Didaci. E cuius manu etiam cum aliquid vel exigui cibi ſumebat, tanta ſe dulcedine perfuſum eſſe

Eius ſuauitate melancholicus recreatur.

aſſeueranter dicebat, vt illud tanquam pabulum quoddam cæleſte ſibi videretur. De diuinis rebus optimè diſſerebat, & quæſtiones longe omnium difficillimas mira ſcientia explicabat.

Eius quidam amicus, homo Conchenſis, artium liberalium vſu longè peritiſſimus, cùm neque Salamantiæ, neque Lutetiæ Pariſiorum, neque viſquam, vbi Academiæ florent, quenquam vel præſtantiſſimum eruditione virum nactus eſſet, qui aliquot partim de Theologia, partim de aliis diſciplinis locos, obſcuritate inuolutos, explicaret: Didacū vnum inuenit, qui illos diuinè aperuit.

Quæſtiones difficiles diſſoluit & explicat.

Tandem verò eximia laude vbique florens beatus Didacus, cum vitæ huius ſtadium decurriſſet: tempus iam venit, quo ob merita reciperet coronam iuſtitiæ, quam Deus repromiſit diligentibus ſe. Itaque ſenio, ieiunio, abſtinentia, vigiliis, omnique corporis cruciatu maceratus, morbo laborare incepit ex ſuppuratione quadam, quam in brachio ſiniſtro prope manum habebat. Et quanquam morbi purulenti, qui ſanie tabeſcens acerbiſſimum inurebat dolorem, vt intima torquebatur,

Morbo corripitur, & in brachio ſuppuratione.

tamen vſque adeò illius cruciatum tolerabiliter patiebatur, vt in ſummo dolore patientiſſimus, excitaret apud omnes admirationem incredibilis patientiæ, qua illam ſuppurationem ferebat, difficilem toleratu. Suppuratio autem, ex qua grauiter nimis ægrotabat, per medicamentum tandem rupta, magnam ſaniei copiam effudit, quæ non malè, vt ſolet, ſed bene potius ac ſuauiter olere videbatur. Ea incommoda valetudine aliquandiu afflictus, interdum ita è corporis ſenſibus ad animi contemplationem rapiebatur, vt mortuos putaretur. Deinde ad ſe rediens, eas voces emittebat: O quàm ſuaues illi flores paradiſi! Tum fratres omnes accurrebant, eorumque vnuſquiſque, cum primum ad illum acceſſerat, hoc maximè petebat, vt pro ſe Deum ille precaretur. At ipſe preces eorum ſummopere expetere non deſiſtebat. Vbi demum horam inſtare vidit, qua ex hoc ſeculo migraret, vt Seraphicum patrem Franciſcum etiam in ipſo obitus momento imitaretur, veſtem viliorem, & cingulum ſibi afferri petiit. Quibus mox indutus, omnes qui aderant ſuauiter piéque alloquendo, offenſionum ab iis veniam profuſis lacrymis petiit. Demum vtroque brachio ſublato, etſi alterum antea vi morbi tabuerat, Crucem quam ad caput habebat, amplexus, ſæpiuſque omni intimi animi pietate exoſculatus, animam Deo reddidit, cum illa hymni verba de Cruce Domini protuliſſet: Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera, quæ ſola fuiſti digna portare Regem cælorum & Dominum. Obiit igitur Complutı in Conuentu Ordinis ſui anno à Chriſto nato M.CCCCLXIII. pridie Idus Nouembris, die Sabbati, nocte ſequenti. Peruulgato ſancti viri obitu, ad eius corpus viſendum concurrit maxima multitudo populorum, omnes certatim illud tangere, & exoſculari cupientium. Poſtridie, qui dies Dominicus fuit, mane corpus in Eccleſiam illatum frequentiſſimo populo ſepultum eſt.

Qua ſuauem efflabat odorem.

Diem ſuum obit 1463.

Mortuo B. Didaco, mira odoris ſuauitas ex eius ſacro corpore procedebat, totumque cubiculum repleuit, & omnes qui præſentes aderant delectatione perfudit. Sed illud commemorabile eſt, atque admiratione digniſſimum, eam odoris iucunditatem ſenſu percipi nequaquam ab iis potuiſſe, qui terris peccatorum ſordibus ſeſe inquinaſſent. Vbi verò de iis confeſſi ſunt, grauiſſimum inde odorem ſenſerunt.

Corpus S. Didaci ſuauiſſimum poſt afflat odorem.

Candidum eſt, cum vinum nigrum eſſet, viuentis habitum.

Eius corpus, præ ieiunio, abſtinentia & inedia, nigroris ſpeciem præ ſe ferens, candore poſt obitū reluxit, vultus illius non mortui, ſed viuentis artus & articulorum, manuumque commiſſuræ flexibiles, vt ſequerentur quocumque verterentur. Neque vlla corporis pars, cum mortua caloris eſt expers, obriguit, vt hominis cadauer obrigeſcere ſolet.

Regem Caſtellæ cum filias à morbo ſanat.

Henricus quartus Caſtellæ Rex, & filia, aliquo poſt beati viri obitum, ſpatio temporis, grauiter ægrotarunt. Factum eſt volente Deo, vt quoniam nullis medicorum remediis præſentibus ſanarentur, prece ac meritis B. Didaci priſtinam valetudinem recuperarint. Cuius diuini beneficij Rex memor illius nomine ſacellum impensè extruxit, vbi eius corpus intra arcam ferream piè recondi iuſſit.

Anno 1562. Carolus Hiſpaniarum Princeps lecato vulnere à caſu accepti in capite.

Anno M. DLXII. Hiſpaniarum Princeps, Carolus Philippi II. filius Caroli V. Imp. nepos patris auique amor, & deliciæ, Compluti in Regia cum luderet, è ſcalis quibuſdam ſupinus cecidit. Quo caſu tam vehementer offendit, vt lethiferum in capite vulnus acciperet. Graue id vulnus ac mortiferum etiam medici putarunt, cumque propterea Principis potentiſſimi, ampliſſimorum regnorum hæredis futuri, ac ſumma indole pueri ſalus ageretur, non potuit Philippus pater non eſſe ingenti ac ſumma animi ſolicitudine de filio, quem ſingularem vnicè amabat, & in oculis ferebat. Quare C nihil non attigit; nihil non egit, nihil non intentauit, vt in tanto vitæ periculo adiumentum Carolo filio chariſſimo afferret. Medicos peritiſſimos atque optimos ad pueri curationem vndique adduci iubet. Medicamenta quæcumque excogitari, & conquiri ſolertiſſimè poterant vulneri præſto fuerunt. Verum omnia exquiſitiſſima remedia vicerat morbi vis & grauitas, niſi Regem Catholicum, & eximium catholicæ religionis nō modò cultorem, ſed propugnatorem maximum, ac ſingularem de filio mœſtum & mœrentem, Deus pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis reſpexiſſet. Deſperata igitur à medicis, & ab aliis res cum eſſet, pater Rex receſſit. Tum veſtes lugubres, D panni ad Palatij veſtitum funebres, funeſtaque apparantur omnia, & exequiæ denique tanto Principe dignæ diligentiſſimè curantur. Dum in eam funeris curam incumbitur, ilicò extitit à Deo ſalutare conſilium, auxilium, & gaudium. Repentè enim viri quidam, qui in luctu, & mœrore erant, cæleſti aliquo, & diuino inſtinctu ad beatum Didacum mentem conuerterunt. Poſtulatumque tunc ſummoperè eſt, vt eius corpus ad Principis cubiculum quamprimum aduceheretur, & prope eum collocaretur. Quod ſingulari pietate, celeritateque incredibili factum eſt. Corpus ad ſe pia veneratione delatum Princeps, qui morbo ingraueſcens, &

Deſperata valetudine, attactu ſancti corporis conualuit.

E quaſi ſpiritum agens, per ſe non poterat, ab aliis ſubleuatus, humiliter deuoteque veneratus tetigit, ſincera imprimis, & maxima fide Deum ob illius beati viri merita intimè de valetudinis recuperatione precatus. Itaque eo ipſo momento, quo Principem Medici ex hac vita migraturum prædixerāt, meliuſculè ſe habere incepit: tum paucis horis elapſis, mirabiliter ſancti eius viri precibus ſanatus eſt, ſumma Philippi patris lætitia, & maxima omnis Hiſpaniæ gratulatione.

Corpus S. Didaci etiamnum integrū, & ſuauiſſimè odorum.

Nec prætereà ſilentio prætereundum eſt, quod etiā ad B. Didaci ſanctitatē ſpectat, quia eius corpus quanquam centum antè annis, & amplius ſepulturæ traditum erat, tamen quo tempore ad Prin- A cipem aductum eſt, totum excepta naris particula quadam, incorruptum atque integrum vſque quaque conſeruabatur, eamque ipſam quam antea odoris ſuauitatem iucundiſſimam retinebat.

N O T Æ.

Beati Didaci, &c.] *Cuius vita & miracula à Galeſinio prolixius deſcripta habentur apud Surium nouiter auctum, & Colonia impreſſum 12. Nouembris. De eodem plura apud Ribadeneiram, & in Chronico Ordinis S. Franciſci. Ipſum Sixtus V. Pontifex maximus ſolemni ritu ſanctorum Catalogo adſcripſit 6. Non. Iulij. Anno M. D XXCVIII. Et quia cultor B. Mariæ fuit eximius B. Didacus, Sabbato die Diuæ Virgini* B *ſacra mortuus eſt. Item Sabbato die Viſitationis B. Mariæ canonizatus eſt. Pingitur autem vir ſanctus cum corona B. Mariæ in dextera, & cum Cruce in ſiniſtra.*

Ex ſupputatione.] *Eſt ſuppuratio, generatio puris, vulgò* apoſteme.

Apud Surium auctum valdè, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum.

VITA S. SYLVESTRI ABBATIS Auximatis, Ordinis qui de Monte Fano, ſeu Sylueſtrinorum dicitur, fundatoris. Ex ea quam ſcripſit D. Andreas Iacobi Fabrianenſis, Monachus olim Abbas Generalis C *eiuſdem Ordinis à Fundatore quarto, qui eadem, qua S. Sylueſter vixit ætate.*

IN ea Italiæ parte quo non admodum longè lateque patet Piſceuus ager, & caſtigatorum leuiter collium amœnitate diues, & omni frugum vbertate lætus, Auximum non admodum faſtigiato in colle ſitum eſt, ad quinque millia paſſuum ab vrbe Laureta, beatiſſimæ Virginis domicilio toto orbe terrarum celeberrimo nobilitata, diſiunctum. Eius ditio ac fertilis ager ad ſuperum vſque mare ferè porrigitur, vrbs inter cætera eius oræ oppida, & D diuitiarum copia, & inſignium virorum fœcunditate nobilis. In ea imprimis clara eſt, multaque recenſet ſecula Guzolina familia, cui non exiguum ornamentum attulit Ghiſlerius, & rerum gerendarum ſcientia, & diuini humanique iuris prudentia ornatus, qui æquè præcipuè, nobilitatis fœminam in matrimonium duxit. Porrò inter eos, quos ex ea ſuſcepit liberos, Sylueſter cenſetur is, quem religioſa noſtra familia, & ordo parentem, atque inſtitutorem agnoſcit. His ergo parentibus Sylueſter natus eſt anno ſalutis humanæ circiter M. CLXXVII, Pontifice Romano Alexandro III. Conſtat eum ab ipſa pueritia pios admodum hauſiſſe ſpiritus, & creſcente ætate bonis tum moribus fuiſſe, tum lit- E teris imbutum, vt iam tum in ipſo eius ætatis flore cerneretur virilis quædam & robuſta maturitas. Mox vbi adoleuit, Bononiam à patre miſſus, vt iuris ſcientiæ operam daret, quibus ſtudiis vix deguſtatis, quod animum ad humana negotia pluſquam par eſſet abducere viderentur, diuinæ diſciplinæ cupiditate incenſus, emenſo Philoſophiæ curriculo, ad ſtudium ſacræ Theologiæ ſe contulit, quo tempore, cum ea eſſet ætate, qua plerique mortalium per abrupta vitiorum feruntur, nihil ipſe de ſtudio pietatis vnquam remiſit, vt quicquid temporis à Theologiæ ſtudiis reliquum eſſet, id totum in religioſis piiſque exercitationibus collocaret.

S. Sylueſtri parentes.

Naſcitur anno 1177.

A Iuris ſtudio ad Theologiam tranſit.

Theolo

Redit in patriam.

Theologiæ ſtudiis fœliciter abſolutis, Syluester in patriam reuerſus, excipitur ea, qua par eſt animi voluntate, & ingenti bonorum omnium gratulatione. At pater ſimul atque cognouit, Syluestrum poſthabito iuris ciuilis ſtudio, Theologicas diſciplinas auidè arripuiſſe, id ægerrimè tulit, atque ita exarſit, vt per decennium ſua illum conſuetudine, colloquioque priuarit. Cumque increſcente fama pietatis atque doctrinæ ipſius, omnium ſibi animos conciliaret: in Canonicorum cathedralis Eccleſiæ numerum cooptatus eſt. Tum verò ſacris initiatus, ad prædicandi ſtudium appolit. Sed cum Epiſcopus Auximanæ Eccleſiæ minus rectè vitam ſuam inſtitueret, beatus Syluester ad ipſum aliquando acceſſit, eumque cum magna modeſtia, & animi ſubmiſſione ad meliora hortari cœpit. Epiſcopus verò ſancti admonitiones, quaſi iniurias accipiens, dare operam cœpit, vt per ſummam iniuriam Canonicatus beneficio ſpoliaretur.

Fit Canonicus Auximanus.

Epiſcopus indignè ferens viri Dei admonitiones, eū perſequitur.

Seculum deſerit.

Occaſio monacandi vitam.

Agebat tunc vir beatus annum circiter quinquageſimum, cum mundo pompiſque eius valedicere diſpoſuit. Eius verò ad Chriſti ſectanda veſtigia conſilij occaſio fuit einſmodi. Vir quidam eo tempore nobilis è vita diſceſſerat, huic funebri pompa, vt moris eſt, in æde maxima iuſta funebria ritè ſoluebantur, vbi ad ſepulchri patentis oſtium ventum eſt, ad illud (afflatu certè diuino) propius Syluester acceſſit, inſpicienſque curioſius, propinqui cuiuſdam ſui, paucis ante diebus mortui, cadauer agnouit, & tetro pædore obſitum, & horribili ſqualore confectum, cum is alioqui dum viueret, non viribus modo corporis, ſed venuſtate quoque oris, ac forma præſtaret. Tunc conſternatus ilicò exhorruit, & ſecum cœpit reputare miſerabilem humanæ vitæ conditionem. Et ea ea cogitatione ingenti horrore perculſus, ea verba vſurpaſſe dicitur: Ego ſum quod hic fuit, quod hic eſt, ipſe ero, peractoque mox funere, cœpit cogitare de ſeculu deſerendo.

Secedit in Eremum.

Latenter igitur exiens ſeceſſit in Eremum. Porrò ſolitudo illa, altuſque receſſus, non longè aberat à quodam oppido, Corradi cuiuſdam primarij viri ditioni imperióque ſubiecto, & ab Auximana vrbe triginta circiter paſſuum millium internallo ſeiuncto. In eo ſeceſſu cùm aliquot dies, ſibi vni, Deoque notus, in ſumma rerum omnium inopia traduxiſſet, lux ea diutius latere non potuit: ita enim fit, vt quanto quis maiore ſtudio deliteſcere in tenebris conatur, tanto clarior virtutis ſplendor erumpat. Ergo à Corradi popularibus illac fortè prætereuntibus, nec ſine omnium ſtupore ob loci aſperitatem, inuentus eſt. Qui confeſtim in oppidum reuerſi, ea de re Corradum certiorem fecere. Corradus porrò adeundi hominis deſiderio, adſcitis quibuſdam è ſuis, inuium locum petit, inuentum agnoſcit, quippe nouerat eum antea in Marchionis curia, cum ſtrenuè bonam Eccleſiæ ſuæ cauſam defendendam ſuſcepiſſet. Ergo ingenti gaudio perfuſus, perſpecta conſilij approbataque ratione, Syluestrum ad ſpecum quandam virentibus obſitam ſtirpibus perducit, is enim viſus eſt commodiſſimus precationi locus, eidem poſtea quotidie alimenta ſuppeditauit. Cùm verò ea ſpecus perpetuis ſtillicidiis, & aquarum confluentium alluuionibus eſſet infeſta, aliò ſe transferre cogitabat, cùm ſacerdos quidam & loci aſperitatem, & periculum vitæ imminens ſecum ipſe perpendens, auctor fuit Syluestro, vt interiorem commodioremque pœnitentiæ ſolitudinem peteret. Dimiſſo cum gratiarum actione ſacerdo-

Non poteſt latere.

Commodiorē inuenit locū.

A re, ita ad ſalubre pœnitentiæ ſtudium animum contulit, vt eum ſibi, ad illud vitæ inſtitutum perſequendum, locum aptiſſimum arbitratus, illa vatis verba vſurparet: Hæc requies mea, hic habitabo, quoniam eam ſæpius mihi Dominus eligendam in ſomnis oſtēdit. Itaque quantas poterat à ſuo corpuſculo culparū pœnas ieiunijs exigebat, & precationi aſſiduæ ſtudioſius inſiſtebat. Herbis interdum crudis veſcebatur, ſitim leuabat aqua, & omnium rerum penuriam conſtantiſſimè perferebat.

Pſalm. 131

Victu auſteriſſimè.

Iactis in hunc modum religioſæ perfectionis fūdamentis, ita claros ſanctimoniæ radios ex illis latebris emittebat, vt ad ſeſe oculos conuerteret, pertraheretque mortalium, & confluebant ad eum B vndique populi, & Religioſi viri complures eius fama permoti. Tunc cùm ſecum de conſtituendæ vitæ ratione ancipiti cura deliberaret, neque omnino vigilaret, neque altius eſſet ſopore depreſſus, ſed inter ſomnum & vigiliam eſſet conſtitutus, ac propè quadam extaſi abſtractus à ſenſibus, ſanctos quoſdam viros, è beatis illis cæli ciuibus cernit, qui ſecum varias Religioſorum familias duxerant, ſuis quique diſcipulis comitati, eodem planè veſtitu, quo dum viuerent in terris, Chriſtu Regi militauerant, hi ſuam quiſque Regulam, ſcriptaſque leges deferentes, Syluestro humaniter ſalutato: Viſne, inquiunt, fili noſtram Regulam, habitumque ſumere? Cumque Syluester demiſſo capite, tacitus C renuiſſet, illis recedentibus, Benedictus Patriarcha, vna cum quibuſdam è ſuis Monachis, non modo illi ſeſe palam oſtendit: verùm patefacto nomine, vt omni timore abiecto, ſuam amplecteretur diſciplinam cohortatus eſt. Quo viſo mirificè recreatus Syluester, beatiſſimi Benedicti monita intra cordis ſinum diligenter complexus: Gratias, inquit, tibi ago Reuerende Pater, ego indignus famulus, quod me inuiſere non ſis grauatus mei cordis perplexitate detentum, faciam quod hortaris. Ergo magna animi alacritate Benedicti inſtitutum religioſum nouus Chriſti miles amplexatus eſt. Quocirca à venerabili Monacho Petro Magono Syluester habitum ſe accepiſſe confirmabat, quo ſe D illi Indutum beatus Benedictus oſtenderat.

Viſitant eum multi.

S. Benedicti Inſtitutum complectitur

Creſcente numero diſcipulorum, Syluester ad ædificandum cœnobium animum appulit. Cúmque opportunum quærens locum, tandem deueniſſet ad Montem ſanum deſertiſſimum, & inhabitabilem propter dæmones qui ibidem habitabant, eiecta Crucis ſigno dæmonum multitudine, ſacellum B Benedicti nomine, & primum ſui Ordinis cœnobium conſecrauit, compluresque ibi religioſis præceptionibus ex Benedictinorum viuendi ratione congregauit. Viuebant autem in magna diſciplina omnes, vilibus & aſperis veſtibus vtebantur, ieiuniis continuis ſeſe macerabant, atque mirum ſilentium obſeruabant.

Cruce fugat dæmones, & ædificat primum Monaſterium ſui Inſtituti.

E Cum verò in dies nouus Ordo incremēta caperet, cœperunt multi inuidi & maleuoli ſanctum inſtitutum oppugnare, ita vt Monachos bonis omnibus, atque adeò Religioſo inſtituto ſpoliare conarentur. Verùm ſtatim excitatus hic turbo conſedit, & conflata tempeſtas facilè ſedata eſt, ingenti procellam tranquillitate conſequente. Etenim huic Syluester malo obuiam eundum ratus, ad Vrbem ſe contulit, ac citius inſtituti formulam, in capita dilucidè redactam, Pontifici Maximo, (is erat Innocentius IV.) ſuppliciter expendendā obtulit. Quam ille vbi perlegit, non modò ritè Ordinē approbauit, atque amplexus eſt: verum etiā diplomate cōfirmatum, multis priuilegiis auxit anno Domini 1248.

Inſtitutū eius oppugnatur.

Romā tendit, petens ſui Inſtituti approbationē, quā obtinet ab Innocētio IV. anno 1248.

Non

Non deſtitit auctor malorum dæmon, Monachorum mentes lactantes adhuc grauioribus prælus,& occulris artibus ſolicitare. Nocte igitur quadam, prima quietis bora, tanto ſtrepitu fores Monaſterij concuſſit dæmon, vt nō modò ianitor ipſe, ſed cuncti propè Monachi tam crebris ac ſonoris ictibus excitati ſint, vehementiq; trepidatione cōmoti. Ianitor, cui nomen Proſpero, ilicò ſurgens, ad portam aduolat,& per feneſtellam cuncta rimatus, neminem cernit, compellanti reſpōdet nemo, redit in cubiculum, iterum ingeminantur ictus maiori quàm antea debacchatione, excitat tempeſtas illa vniuerſum cœnobium; ianuā cum quibuſdam aliis repetit ianitor, conſpicatur circumquaque, ſed inſultor dæmon nuſquam apparet. Monachi ingenti tum admiratione, tum metu perculſi in cubicula ſe recipiunt. Tertiò ad ludum redit dæmon, nimirum quos videbat ita ſtudio virtutis, ac Religioni addictos. Ergo cum tertiò maiori adhuc ſtrepitu quàm antea deſæuire cœpiſſet, confeſtim ad eam peſtem auertendam Monachi metu trepidantes, ad Syluestrum intentum precibus, nec rei ignarum cōmuni conſenſu confugiunt, totius rei ſeriem narrant, opem auxiliumque efflagitant. Ille ſereno vultu iubet homines bono animo eſſe, ſibi explorata eſſe dæmonis conſilia, eius terriculamenta nihili ducerent,& ſimul fratribus proſequentibus, ad ianuam profectus, imperterrito animo in dæmonem fertur inuectus: Erubeſce nequam & immūde ſpiritus, ſuperbiæ princeps, & auctor, iam demum fractos intellige tuos conatus vitture Dominicæ necis. Ecce qui te ad ſydera vſque extollebas, tandem intellige, te ſupremo iudicij die ſtultiſſimum remanſurum, vehementer erras, cum telis quibus nos oppugnas, ipſe vincaris. Recede igitur impudentiſſime dæmō, & ad ſuppliciorum tuorum cumulum redire ne differas. Vix hæc Sylueſter, cum dæmon ilicò vlulans, ac perſtrepens tanto impetu per montis abrupta ſeſe præcipitem dedit, vt totus ipſe mons ſuis conuulſus radicibus, ruinam minari videretur.

Sylueſter cū pellit.

Emanabat è ſinuuſo flectentis ſe montis Fani cubito perennis fons gelidæ aquæ, quæ piſcinulæ cuiuſdam ſpeciem referebat. Hæ Sylueſtri deliciæ, cū vel feſſum laboribus animum recreare, vel ſitis famiſque moleſtiam ſimplici pane & aqua leuare vellet, vel denique cum ea conſideratione rerum harū creatarū, quæ adeò oblectant animum, in Dei, quod verum animæ oblectamentum eſt, cogitationem amoremque dulciſſimè raperetur. Hic ſedentem aliquando, & hordeaceo pane famem ſedantem, ac frigidæ ſitis ardorem temperantem, tres viri offendunt, qui conueniendi, viſendique hominis cauſa è propinquo Fabiani oppido diſceſſerant. Hos ergo cum vidiſſet Sylueſter, lupum ſecum cōmorantem, ac ſuis diuinitus parentem impetus tantiſper abire iuſſit, qui capite caudaque adblanditus abſceſſit, vt vel hinc intelligi queat, pietatem, ac ſanctimoniā, vel inter ipſas ferociſſimas beſtias eſſe tutam, ex manſuetudine atque lenitate non modo frangi debilitarique hominum iras, atque veſanos furores, ſed innatam etiam belluarum ferociam, diuina annuente clementia, mitigari. Ea profectò res nō fugit eorum hominum oculos. Et quæ tibi ſocietas, inquiunt, pater cum huiuſmodi bellua, quæ eſſe infeſta ſolet, atque exoſa? Ille cuſtos, inquit, eſt meæ cellulæ fideliſſimus, & eā ab omni ferarum incurſu conſtantiſſimè tuetur, ad mea eſt mandata, ita Deo placuit, exhauriēda paratiſſimus; quæ non iubetur, non audet, quæ iubetur, promptè exequitur. Illi tē

Lupum habet ſibi obſequentem.

Et cuſtodem fidum cellæ.

A tacitè admirantes, diuinarumque collocutionum epulis refecti, domum præcipuo quodam pietatis ardore incenſi reuerterunt.

Excisum non longè à cœnobio ſaxum, ac benè dolatum, altaris miniſterio cōſecrandum, ab omnibus cœnobij Monachis, adhibitis etiam ad operam externis hominibus, ne loco quidē dimoueri poterat, ac ſi altiſſimas humi radices egiſſet, quippe apparebat, pium illorum conatum mali dæmonis artibus eludi, quocirca cum fruſtrà ſe tanto ponderi obluctari cernerent, Sylueſtrum euocandum cenſent, quo accito, & ſalutati ab eo ſigno Crucis adhibito, iam facilè lapis ille conuehi cœptus eſt, vt omnes aridum lignum, non molem illam ingentem

Ingens ſaxū Crucis ſigno mobile efficit.

B vectare viderentur, vt exinde apparuerit illuſorem dæmonem deluſum receſſiſſe.

Ibat de more Sylueſter ſub noctem intempeſtam ad vſitatum in oratorio pſallendi precādique penſum ritè Deo cum fratribus perſoluendū, cumque inter eundum deſcendere cœpiſſet quoſdam ſcalarum gradus, ſupplantante dæmone, præceps per illas ſcalas datus eſt, ingenti impetu, totiſque ponderibus deuolutus. Luna minimè pernox erat, cælum ingenti tempeſtate, & aquarum alluuione deſæuiebat, venti inter ſe aduerſi certabant, omnino nox opaca,& horribilis, vt ad viri patiētiam Chriſto permittente tentandam, dæmones, cælum, elementa conſpiraſſe viderentur. Sylueſter verò affli-

Dæmon illum è gradibus mōtis deiicit.

C ctus & conſauciatus ita iacebat humi, vt & propter lubricum ſolum,& debilitatum corpuſculū, conatus ſæpiùs exurgere, ilicò cum maiori dolore recideret, vt ne reptando quidem ingredi poſſet. Ergo fratrum auxilium in Choro pſallētium ſæpius implorat, ſed præ concinentium ſtrepitu, præque horriſono imbrium ventorumque fragore, exaudiebat nemo. Semiuiuus igitur miſerandum in modum iacuerat aliquandiu ſuper frigidam & lutulentam humum, & pluuiæ ventorumque tempeſtate penè obrutus, magnam tamen animi tranquillitatem conſtantiſſimè retinebat; recrudeſcentibus autem propter frigus, & nocturnū aërem vulneribus, dubium non erat, quin eſſet in ea calamitate animam

D efflaturus, niſi ipſe opportunè ad implorandam B. Virginis opem cōfugiſſet, quare precabatur ſanctiſſimam Dei matrem, vt ne ſe tam ſubitò filiis, quos Chriſto genuerat, abſentibus, ex hac vita migrare pateretur, neque enim mortem horrebat, quam ſemper æſtuanti animo peroptarat. Affuit precanti clementiſſima virgo, auguſtiſſimo aſpectu, & beatiſſimo lumine fulgens, ac ſe palam incredibili benignitate ſpectandam dedit, eumque nō modo incolumem reddidit, vt ſolę ad omne teſtandum relinquerentur vulnerum cicatrices, verum etiam ne ſentientem quidem in cellam temporis momento reſtituit, atque extemplo diſceſſit in cælum. Enimverò obſtupuit Sylueſter,& B. Virginis beni-

Inuocat B. Virginem.

B. Virgo ipſi apparet, eumque in cellam ſubitò reſtituit.

E gnitatem expertus, In eiuſdem patrocinium, recenti præſertim illius in ſe beneficio, atque miſericordia inuitatus, clientelamque confugit, & arctiori quam antea, amoris vinculo eidem Virgini ſanctiſſimæ ſeſe obſtrinxit. Hoc etiam idem ſtudium, eandemque pietatem in ſuis cupiebat eſſe præcipuam. Interim fratres mirati nocturnæ pſalmodiæ nō adfuiſſe de more Sylueſtrum, morbū fortè ſuſpicati, frequentes ad cubiculum die illuceſcente conueniūt, faciem adhuc ſanguine liuoribuſque inſignitam aſpiciunt, cauſam quærunt. Is primum modeſtè diſſimulans, quaſi ſuis ipſius peccatis accidiſſet, rem tamen omnem poſt aliquot dies multis fratribus enunciauit, quorum nonnulli, cùm hæc

primum ſunt mandata literis ſuperſtites erant. A

Parentes ob adituſ ſi Nouitium tumultuantur.

Cum quidam adoleſcens veniſſet ad conuerſionem,& habitum Monachicum ſuſcepiſſet de manibus viri Dei, parentes eius indignabundi, armata manu venerunt ad Monaſterium. Cum verò adoleſcens conſtans eſſet, nec vellet redire ad ſeculum, quidam furore percitus, per ſummam audaciam atque impudentiam, colaphum Syluestro palam impegit. Porrò Syluester contumeliam tanta animi moderatione, & æquitate pertulit, vt Euangelici memor conſilij, ſiccò maxillam alteram percuſſui cædendam exhibuerit, & non modò verbum acerbius non protulerit, ſed ne minimum quidem ſignum irritati animi, vel turbatæ mentis oſtenderit: inſigne ſanè manſuetudinis, ac patientiæ documentum, & certiſſimum ſolidæ perfectionis indicium. B Verumenimverò Deus iuſtus, iniuriarum, quibus præſertim ſui afficiuntur, vltor ac vindex, non eſt paſſus tantam temeritatem impunitam, vbi enim ille tam tetro ſe ſacrilegio polluit, turpiſſima repentè lepra percuſſus eſt; nec prius curari potuit, quàm per pœnitentiam reſipiſceret, & ad Syluestri pedes prouolutus, veniam commiſſi facinoris gemens & lacrymabundus expoſceret.

Quidā unus Syluestrum percutit.

Percuſſor lepra percutitur, & à Syluestro ſanatur.

Innumeris aliis claruit miraculis. Nam contractum ſanauit, puerum ab incurabili morbo liberauit, incendium pane à ſe benedicto fuit extinctum, aliud ſigno Crucis extinxit, claudum ſanauit, cæcam ſigno Crucis illuminauit, trabem breuiorem, C reddidit longior, cæco à natiuitate viſum reſtituit, quartò aquam in vinum conuertit. Energumena quædam ab vrbe quadā Galliæ à malo dæmone frequenter torquebatur, & grauiter: ſæpius à propinquis ad varia templa fruſtra deducta. Cum aliquando ex eo in exorciſmis quæreretur, cuius tandem ſancti viri meritis finem eſſet mulieris diuexandæ facturus, cum Ieſu Chriſti nomine, cui omne genu flectitur, vrgeretur, huiuſmodi reſponſum dabat. Quid fruſtra laboratis? Honos iſte Syluestro reſeruatur, quo iubente hinc mihi cedendum eſt. His verbis, energumenæ propinqui vehementer gauiſi, Romam cum illa contendunt, vbi reliquiæ beatiſſimi Syluestri ſummi Pontificis aſſeruantur. D Ibi malus dæmon adiuratus, geminata voce reſpondit: Non ab iſto, inquit, non ab iſto ſum, ſed ab altero Syluestro, licet inuitus & coactus, eiiciendus. Conflictabantur mœrore cuncti, quippe qui alium Syluestrum penitus ignorarent. Illam tamen ad altare principis Apoſtolorum ſiſtunt, quam cùm aliquandiu dæmon male torſiſſet, clamare cœpit, à Syluestro ſum extrudendus, à Syluestro ſum expellēdus. Qua re cognita Iordanus quidam, eiuſdem baſilicæ S. Petri Canonicus, & Syluestri noſtri apprimè ſtudioſus, eos ad beatum patrem deducit, qui tunc Romæ commorabatur, & E cœnobium exædificandum curabat. Porrò in itinere tantum eſt mulier excruciata à dæmone, vt nunquam antea fuerat. Interim Syluester à Canonico, quem dixi, rogatus ad obſeſſam fœminam inuiſendam, diuino ſpiritu non minus bene paratus, quàm animatus acceſſit; cuius aduentum præſentiens dæmon, in ipſo ædis illius ingreſſu, cœpit acrius in eam ſuas vires expromere. Frendebat miſella dentibus, ore ſpumas agebat, parturientis inſtar affligebatur, neque interim malus tortor vociferari deſiſtebat: En venit Syluester mihi vim per iniuriam illaturus. Verùm cùm vir Dei aliquandiu cum dæmone decertaſſet, eum tandem, quod iamdiu obtinuerat domicilium, relinquere coëgit. Mulier verò ita grauiter eſt à diſcedente veteratore tra-

Multis claret miraculis.

Energumenā liberat.

ctata, vt ad horam prorſus exanimata videretur. At cùm paulìſper ſe poſtea recepiſſet, ſumpto cibo ſibi à Syluestro tranſmiſſo, penitus conualuit, ac Deo liberatori gratias agens, læta cum ſuis reuertit in patriam.

Animi ſubmiſſionem amabat in primis vir ſanctus, ac de ſe ſuiſque rebus adeò humiliter ac demiſsè ſentiebat, vt cætera omnibus de pietate ac virtute concederet; honores multos, & ſæpe oblatos vltrò reſpuit magna animi conſtantia. Lectitabat identidem ſumma cum auiditate ſacros vtriuſque teſtamenti libros, ac tanquam ex amœniſſimis hortis flores varios decerpebat. Sicubi locus obſcurior, & ad explicandum difficilior, occurreret, ad eas tenebras fugandas, eliciendumque ſenſum verum ac tutum, vel ad pias preces lacrymaſque, vel interdum etiam ad ſimplicem aliquem è ſuis Monachis, eundemque humilem, & contemplationi, precationique deditum, ſumma animi demiſſione confugiebat. Etenim exiſtimabat non minus cognitionis rerum diuinarum homines imperitos ac rudes, dummodo in ea inſcitia candida quædā ſimplicitas, & ardens in Deum charitas eluceret, quàm ſapientes ipſos aſſiduo ſtudio, & acumine ingeniorum, omnes conſequi poſſe. Factum eſt aliquando, vt cum de more Ieremiam prophetam attentius legeret, in quendam locum difficilem incideret, cūque diu ſecum ipſe fruſtra meditatus eſſet, ad precandum Deum confugit, in eaque precatione plures dies conſtantiſſimè perſtitit, verumtamen ſenſum vllum expiſcari non potuit. Degebat per idem tempus in cœnobio Altæ rupis Simon quidam, Syluestri diſcipulus, miræ vir innocentiæ ac ſimplicitatis, & licet alioqui rudis, ac litterarum penitus ignarus, ſumma tamen tum pondere orationis, tum morum elegantia, apud omnes auctoritate. Hunc ſibi Syluester humilis magiſtrum deligendum, ac conſulendum putauit. Ergo arrepta inter loquendum occaſione, eum blandè alloquitur, ac ſumma animi ſubmiſſione Dei nomine atteſtatur, vt quid de ſenſu loci illius ſentiret, exponeret, facturum ſe exiſtimaret rem gratam ſibi, & Deo. Ille demiratus viri humilitatem, inſcitiam ſuam cœpit exponere, munus illud eſſe litteratorum, & ſapientium hominum, in quorum numero eſſet Syluester ipſe; quod ſi ſui periculum ea ratione faceret, ſe gratias ingentes agere. Syluester contra inſtare vehementius, non tamen ſe hominis virtutem, ſed illi loco lucem expoſcere. Simon tanta animi ſubmiſſione ſuperatus, exorari ſe paſſus eſt, ne quod inobediētiæ fortè crimen incurreret, pariterque in cælum oculis menteque defixis, atque diuino implorato auxilio, diuina ſubitò oborta luce, omnes, quod ad ſententiam illam ſpectabat, tenebras à Syluestri mente diſcuſſit, qui mirificè recreatus, ad cœnobiū montis Fani reuertitur, & ſui contemptor egregius, & æquiſſimus fraternæ virtutis æſtimator, cui non tam ingenij ſubtilitas, quàm merita humilitatis, ſacrarum litterarum ſenſa abdita patefecit; vt neſcias hac in re cuius magis humilitatem mireris, huiuſne qui ſciſcitando, an illius qui eam ſubterfugiendo præ ſe tulit. Porrò Simon hic, quem dixi, & prophetiæ dono admirabilis, vt in præſenſione mortis cuiuſdam fœminæ, & miraculis etiam poſt mortem enituit: magna item fuit, vt ſupra diximus, vitæ ſanctimonia, & morum ſimplicitate conſpicuus. Nā ex conſideratione interdum vel minuti floſculi, in Dei amorem, & contemplationem ſuauiſſimè ferebatur. Ceraſus arbor floribus veſtita, prætereunti aliquando Simoni, intuentique, & in Deum ex

Humilitatem præcipuè ſectatur.

Nota quomodo Scripturæ difficiliorum locorū ſenſum quærat.

De Simone indocto, ſed magna virtutis Monacho.

Nota quid mirum.

intuitu

intuitu illorum florum pulchritudine rapto, ſe venerabunda quodammodo, ac ſuis diffuſa ramis, multis inſpectantibus, ad terram vſque demiſit.

Paſsionem Chriſti ſæpe meditatur.

Summa quadam pietate atque ardore animi, Chriſti liberatoris noſtri actiones, & ſingularia in nos merita dies noctéſque recolebat, præcipuo tamen ſtudio, quæ noſtra cauſa perpeti voluit, identidem ipſe ſecum reputabat. Cumque illius verbera, ſpinas, clauos, crucemque contemplaretur, magnam vim lacrymarum profundere ſolitus erat, vt ſæpe quieſcentibus fratribus vigilaret ipſe, & pſallendo dulcem in ſe Chriſti mortis, & cruciatuũ memoriam excitaret, flagelliſque ſe, ac funiculis acerrimè cæderet, dum pſalmos Dauidis, qui pœnitentiales dicuntur, ſuauiſſimè pronunciaret. Ergo in B peruigilio Chriſti Domini reuiuiſcentis, cùm verſiculus ille decantaretur; O inæſtimabilis dilectio charitatis, vt ſeruum redimeres, filium tradidiſti, in altiſſima diuinæ charitatis cogitatione defixus, tanta ſpiritus dulcedine perfundi conſueuerat, vt non modò fleret ipſe, ſed fletum quoque cæteris moueret: contigitque aliquando vt eius mens ita in Patris æterni charitatem raperetur, qui Filium idcircò nobis tradiderit, vt cruciatus acerbiſſimos, cum ſumma ignominia, probroque coniunctos

In ecſtaſi videt viſionem.

noſtra cauſa perferret, vt abalienatus à ſenſibus aliquãdiu in altiſſimo quodam mentis ſopore perſtiterit, in eoque ſibi Ieroſolymam delatus, & hortum quendam ingreſſus eſſe videretur, in quo au- C guſtiſſimum Chriſti Domini ſepulchrum, ibidemque tres honeſtiſſimas fœminas candentibus veſtibus ornatas, & in genua prouolutas, ante ſepulchrum venerabundas cernere ſibi videretur. Enimverò rei nouitate permotus cupiiſſe ſe ſcire, quid viſionis ſuæ tam illuſtria ſymbola ſibi vellent, & ſepulchrum inſcius adhuc attentius cõtemplatus, inſcriptionem quam nuſquam legerat, aut audierat, ſe planè legiſſe narrabat. VICTORAM MORTIS ISTÆ VENERANTVR IN HORTO. tum demum agnouit illud Dominicum eſſe ſepulchrum, & ingenti partim mœrore, partim animi voluptate perfuſus, in genua concruens, religioſè admodum ſepulchrum Domini veneratus eſt; D mox vbi oculos circumflexit, tres illas fœminas nuſquam vidit. Ergo ad ſe reuerſus, & de tanto accepto beneficio immenſas Deo gratias egit, & perpeſſionum Chriſti myſteria, quæ altius in eius animo inſederant, cœpit aſſidua quadam commentatione recolere.

B. Virginem colit.

Venerabatur iamdudum Syluester præcipuo ſtudio, ac pietate, Dei genitricem Mariam, recentique eius beneficio incenſus, vt ſupra narrauimus, magis ac magis eius amore caſtiſſimo inflammabatur. Neque verò Mater benigniſſima gratum erga ſe, ac pium filium deſiſtebat maioribus quotidie muneribus cumulare. Itaque nocte quadam Syluester poſt vſitatas preces, repente leui quodam ſomno cor- B reptus, viſus eſt ſibi ad Bethleemiticas rupes eſſe tranſuectus, & præſepe adiiſſe Chriſti Domini natali nobilitatum. Mox in quoddam templum perductus, ante altare ſteriſſe precabundus: precãti anguſtiſſimo lumine fulgens Virgo Maria non modo ſeſe illi palam oſtẽdit, verum etiam eum blandè allocuta eſt. Et viſne, inquit, fili mi Syluester, corpus filij mei Ieſu Chriſti recipere? Hac viſione atque irritatione cohorruit primò Syluester, deinde cum

Beata Virgo porrigit ipſi ſacroſanctum Chriſti filij corpus.

ſe collegiſſet, ingenti cum tremore reſpondit, Paratum cor meum Domina, paratum cor meum, impleatur voluntas tua in me. Tum illa verè dulcis Virgo ſua manu puriſſima ſanctiſſimum Chriſti A corpus Syluestro porrexit, cuius nimirum diuina virtute, tanta eſt beati viri mens luce perfuſa, vt ab eo tempore, nullus ei planè in ſacris voluminibus locus eſſet obſcurus. Quid mirum? poteratne illi quidquam eſſe abditum, cui & mater ſapientiæ, & ſapientia ipſa ſe tam familiariter patefeciſſet? Fœlix prorſus ad quem accedit propius Saluatoris Mater, & cuius corpus aliàs conſauciatum mirabiliter ſanarat, eiuſdem nunc mentem, atque animum cæleſtibus epulis benigniſſimè reficit.

Concionatur frequenter.

Quoniam igitur lucem diuinitus hauſtam vir ſanctus nefas eſſe ducebat abditam tenere, ſedulò cœpit eandem aliis quoque crebris concionibus & cohortationibus impertiri. Ergo à Canonicis beati B Venantij martyris Fabiani oppidi, ſæpiſſime vt ad populum de rebus diuinis verba faceret, aduocabatur: cumque aliquando per templi cœmiterium tranſiret, multis nobilibus viris comitatus, quendam offendit, qui ſepulchrum cuidam parabat, cuius erat ſalus à medicis deſperata, quem Syluester cuinam ſepulchrũ illud pararet, interrogat. Ille verò, Pro Dio te Salue, inquit, id enim erat ægroto nomen: tum Syluester paululum cum proceſſiſſet, conuerſus ad comites: Imperſcrutabilia prorſus, inquit, ſunt iudicia Dei, & nemo præordinatam eius

Prædicit quẽdam breui moriturum.

ſapientiam intelligit. Ecce mortuus viuo ſepulchrũ parat. Dictum comprobauit euentus, etenim qui de ſpe ſalutis deiectus erat, breui conualuit: is verò, C quem ægrotanti curare ſepulchrum dicebamus, correptus febribus, paucis diebus extinctus, in idẽ ſepulchrum illatus eſt, quod alteri ipſe parauerat. Qua re animaduerſa, ij, quos Syluester huius præmonuerat, vaticinium illud, quamuis ipſi antea ſubobſcurum, veriſſimum fuiſſe cognouerunt.

Sacras reliquias viſitat, & veneratur.

Ad Vrbem Syluester ſe aliquando contulerat, vt reuiſeret ſibi ſubiectos filios. Cum igitur Romæ tunc eſſet, & ſummo ſtudio, ac religione, ſacras ædes frequentaret, & ſanctorum virorum reliquias veneraretur, ad viſendum martyris Cyriaci caput, ab eodem Iordano S. Petri Canonico deducitur, cuius antea mentionem fecimus, qui Syluestrũ plurimum obſeruabat, & ab eodem viciſſim in Domi- D no diligebatur. Quare ad ſacrarum Virginum oratorium, vbi beati caput martyris aſſeruabatur, cum Iordano, duobuſque ſui Ordinis Monachis acceſſit, rogauitque ſacras Virgines, vt ſibi, comitibuſque liceat beatum illud S. Martyris caput aſpicere, ac ritè venerari, facilè impetrat, cereas faces accendunt, arcam, in qua caput ſacroſanctum conditum erat, aperiunt; & accede, inquiunt, cum Iordano iam propius ad arcam Pater, atque arculam, qua clauditur caput, tuis manibus cape, quo facilius cerni poſſit ab omnibus. At amicus Dei Syluester, cum ſe indignum duceret, qui ſancti Martyris reliquias attrectaret, poſitis genibus, antea Dominum tacitus obſecrauit; ac tum demum ſumma venera- B tione arculam ſumpſit, & velum quo caput obtegebatur, piè, modeſtéque manu commouit. Res mira, & ab omnibus Chriſtum piè colentibus prædicanda: remoto enim velo, ex cranio inuicti martyris Cyriaci, quod cùm tot annorum ſpatio aridum

Sanguis prodigioſè de capite S. Cyriaci Martyris profluit.

cernebatur, Syluestro tangente, ſanguis repentè vndique in orbem cœpit abundè diffluere. Ergo ſtupore ſimul, qui aderant, lætitiaque correpti, profuſis lacrymis, Syluestri virtutem ac pietatem laudibus extollere, & ne ipſe quidem potuit, pietatis nimirum ardore cogente, lacrymas continere, cum admirabilem Dei in ſe beneficentiam, charitatemque perſpiceret. Quippe videtur præſtantiſſimus Chriſti athleta Cyriacus tam illuſtri teſtimonio, &

argumento non obſcurè oſtendere voluiſſe, & quã Deo eſſet Sylueſtri in ſanctos Martyres grata religio, & quanta ipſe quoque Syluester cupiditate flagraret, purpuratos illos cæli ciues imitaudi vita propter Chriſtum, ac ſanguine profundendo.

Studium eius erga ſanctas Reliquias.

Sanctorum virorum Reliquias (quoniam in cũ ſermonem incidimus) religiusè admodum coluit, quo ſtudio, in Dei cæleſtis patriæ amorem quotidie magis incendebatur, & ex virtutum egregiarũ documentis, quæ ille prudentis inſtar apis, alueario memoriæ ſedulò recondebat, ad illorum ſectanda veſtigia vehementiùs incitabatur. Diuerterat B aliquando ad cœnobium quoddam Ciſterienſis familiæ in agro Piceno, ſanctiſſimi viri Athanaſij Epiſcopi maxilla ditatum, fruſtulum ex ea ſibi ab Abbate popoſcit. Cui Abbas, cupere ſe illi morem gerere, ſed de maxilla nihil vnquam demi potuiſſe, tentatum ſæpiùs ab Epiſcopis nonnullis, vt vel tenaci forcipe dentem vnum euellerent, nunquam tamen eos licet omni conatu luctatos, valuiſſe. Experiar, inquit ipſe Sylueſter, ſi libet, quis ſcit, an & diuinum numen ſit, & Athanaſij voluntas affutura? tum demum eius voluntati ac ſtudio Abbas ob- C ſequitur.

Nota inſigne miraculũ de mandibula S. Athanaſij Epiſcopi.

Quare vbi aliquantiſper oraſſet Sylueſter, ad ſacram maxillam duos digitos leniter admouet, ac tam facilè dentem euellit, vt ſponte ſua in manus exilire videretur. Tam ſecundo rei euentu Syluester agit Deo & cœnobij Abbati gratias, potiruſque, vt ipſe aiebat, cæleſti theſauro, in ſuum cœnobium lætus redit.

Moritur nonagenarius.

Exhauſtis innumerabilibus Chriſti cauſa iam penè laboribus, & ad ſolidæ perfectionis culmen euectus Sylueſter, vrgente iam ſenio, quippe nonagenarius, lethalem in febrem incidit. Cumque vl- D timum ſibi diem inſtare ſentiret, ſuos conuocatos oratione cohortatus eſt, vt in ſuſcepto religioſæ vitæ inſtituto perſiſterent. Ingraueſcente morbo, ſe Eccleſiæ Sacramentis vir ſanctus præmuniuit, & ſpiritum ſuum Domino commendans, virtutum opibus affluens, placidiſſimè efflauit animam in cælo perpetuò regnaturam, prima noctis vigilia 6. Calendas Decembris, anno poſt Chriſtum natum M. CCLXVII. ætatis ſuæ nonageſimo, ab inchoato ordine XXXVII. à confirmato fermè XX. qui eo viuo maxima incrementa fecit, & in E multa cœnobia paſſim extructa diſtributus eſt.

Per idem tempus ſolitariam agebat vitam non longè ab ipſo Montis Fani cœnobio, Ioannes dictus à Cella Ordinis viri ſancti, vir magna religione, morumque ſanctitate. In eadem ipſa hora, A qua Sylueſter obiit, vidit Angelorum choros è cœlo delapſos, qui mirabili quadam ratione, virum circumquaque colluſtrantes, ad cœnobium deſcenderent, ac fælicem Chriſti confeſſoris animam in cælum cum gaudio, & gratulatione deferrent.

Angeli in eius morte viſi.

Ille tanta patris ſui gloria lætatus, præ gaudio lacrymas fundere, & ſummas Deo gratias agere, verumtamen, quæ huius erat beati Anachoretæ modeſtia, non niſi ad ſuum obitum rei ſeriem patefecit. Alius etiam frater ſancti viri animam ab Angelis in cælum deferri conſpexit. Alter etiam abſens vidit to- B tum montem Fanum & cœnobium quaſi ardentibus faculis collocere.

Frater quidã videt eius animam ab Angelis in cælum deferre.

Tanta autem ſuauiſſimi odoris fragantia vniuerſa domus conſperſa eſt, cum ſancti viri corpus exenterateur, quantam nemo vnquam mortalium facilè ſuſpicetur.

E ſacro eius corpore odor ſuauiſſimus manat.

Quo die corpus humatum eſt, monialis quædam exequiis intererat, & per ſummam induſtriam occaſione arrepta, particulam pellicei ſiniſtri pedis clanculum abſcidit, abſciſſionem ilicò mira vis ſanguinis conſequuta eſt. Illa metu perterrita, ignara conſilij aufugit, mox audaciam incuſans rem totam pate- C fecit, excepta narratio ſumma omnium acclamatione, Sylueſtri laudes extollentium, atque ita demum ſancti viri corpuſculum honorificè ſepulturæ traditum eſt, cuius egregia virtus, morumque ſanctitas, multis ac magnis paſſim miraculis illuſtrata eſt.

Emortuo corpore copiosè fluit ſanguis.

Nam & cæcis viſus, & ſurdis auditus, & claudis greſſus, & variis morbis laborantibus ſalus reſtituta, & à malo dæmone oppreſſi, Dei beneficio, Sylueſtrique meritis, ad eius tumulum liberati.

Multa miracula ad eius ſepulchrum.

NOTÆ.

D Patet Picenus ager.] *Eſt Picenum Regio Italiæ, à Pico Martio aue dicta, cuius ductu & auſpicio, Sabini cum Aſculum proficiſcerentur, in vexillo eorum picus conſederit. Nam ſicut Strabo lib. 5. ſcribit. Conditores Picentium è Sabinorum terra profecti ſunt, à quibus orti ſunt. Picenum quondam vberrima fuit multitudinis. Nam trecenta & ſexaginta millia Picentium in fidem Romani populi venere. Ea nunc Marchia Anconitana dicitur. Vide Iac. de Ianua.*

Sylueſter.] *De quo Martyrologium Rom. cum Baronio in Notis 26. Nouembris. Meminit eiuſdem Vvio-* E *nius tom. 2. Ligni Vitæ. Floruit anno Domini 1200. Eius vitam compendioſius ſcriptam, ex Breuiario Monaſtico ſuprà lib. 4. deſcripſimus, cum iſta ad meam notitiam nondum perueniſſent. Multa ibi annotauimus, quæ non eſt neceſſe repetere.*

Finis Appendicis ad Vitas Patrum Occidentis.

LECTORI.

CVM ſequentes Sanctorum Vitas ad ſecundam editionem reſeruarem, eo quod tardiùs poſt impreſſionem voluminis aduenerint: conſilium grauiſſimorum doctorum fuit, vt hic ad maiorem tuam conſolationem, & ædificationem ſubnecterentur. Omnia igitur æqui bonique conſulas, & iuſto meo dolori ignoſcas velim. Vale.

Habetur de gloria Conf. cap. 23.

VITA B. IOANNIS INCLVSI.
Ex D. Gregorio Turonenſi. De gloria Confeſſorum. cap. 23.

Habet gratiã ſanitatum B. Ioannes.

Viuit ſolitarius.

IOANNES Preſbyter, natione Britto, in ſumma religione degens, per cuius manus Dominus multa ſigna ſanitatum dignatus eſt operari. Qui ob amorẽ diuinum ab aſpectibus ſe hominum cohibens, paruulá oratorij cellulam ante ipſam Cainonenſis vici Eccleſiá, ædificauit ibique in viridariolo quod manu propria excolebat, lauros arbores plantauerat, quæ nunc vaſtis columnarum fomitibus iucundarum frondium amœnitate tenduntur. Sub quarum vmbraculo vir ſanctus conſidens, aut legebat aliquid, aut ſcribebat. B Cuius poſt obitum, cum arbores illæ, vt diximus, parulæ diffuſæ ramis obumbrarent locum viridarij, vna ex his vetuſtate ſeneſcens exaruit. Tunc cuſtos loci effoſſa cum radicibus columna, incifis ipſis cum ramis ſuis, ſcamnum adaptat. In quo interdum aut reſideret laſſus, aut aliquid ſecurè decideret, cum neceſſitas exegiſſet. Quod cum per duos annos aut ferè amplius, ſcamnum in hoc vſu habuiſſet, tactus (vt credo) inſpiratione diuina, dolore cordis ait: Væ mihi quia peccaui, vt arbor quam talis ſacerdos propria manu plantauit, ego ad diuerſas neceſſitatum vtar ſeſſiones. Et hæc dicens, accepto ſarculo, effoſſa humo, & C incifis ſcamni pedibus, poſuit ipſum ſub terra, repleuitque foſſam humo. Mirum dictu, adueniente verno tempore, ſicut reliquæ arbores floreſcũt, ita & hæc columna, quæ viri mano, vt ita dixerim, ſepulta fuerat, rediuiua in ſoſpitate vireſcens, nouas frondes emiſit. Extant de ea hodie quoque virgulta in quinum ſenumque, aut ferè amplius pedum altitudine, quæ annis ſingulis incrementum ſumentia à Domino ſubleuantur.

Lignum dudum plantatum à S. ſed poſtea præciſũ & effoſſum, miraculosè frondeſcit.

Habetur de gloria Cõfeſſ. cap. 16.

VITA S. PAPPVLÆ VIRGINIS. D
Ex D. Gregorio Turonenſi. De gloria Confeſſorum. cap. 16.

S. Pappula à teneris annis valde Religioſa.

Prohibita à parẽtibus ingredi Monaſterium, ſibi capillos præſcindit, & habitu virili aſſumpto, ad Monaſterium Virorum conuolat.

FVIT beata Pappula valde Religioſa, quæ cum ſæpius à parentibus flagitaret ſe in Monaſterio locari puellarum, eo quod in domo parentum, curis ſeculi impendentibus, Deo ſeruire non poſſet, & illi præ amore nollent eam à ſe ſeparari, totondit comam capitis ſui, indutaque virili habitu, Turonicam diœceſim adiens, in congregationem ſe contulit Monachorum: ibique in ieiuA niis, orationibuſque degens, virtutibus deinceps multis emicuit. Erat enim tanquam vir inter viros, nec vlli erat cognitus ſexus eius. Parentes autem requirentes eam, nunquam eam reperire potuerunt.

Per ſpatium 30. annorum viuit incognita inter Monachos.

Interim Abbate Monaſterij ad quod venerat defuncto, Monachi propter virtutes aſſiduas, hanc eligunt, ignorantes ſexum: quod illa totis viribus renuit. Triginta autem annos in Monaſterio fuit à nullo agnita quid eſſet. Ante tertium autem diem quàm ab hoc mondo migraret, id Monachis patefecit, & ſic defuncta, ab aliis mulieribus abluta, ſepulta eſt, multis ſe deinceps virtutibus manifeſtans eſſe ancillam Dei. Nam & frigoritici, & aliis morbis oppreſſi, ſæpe ad eius tumu- B lum ſanitati redduntur.

Poſt mortem claret miraculis.

Habetur de gloria Cõfeſſ. cap. 34.

VITA S. GEORGIÆ VIRGINIS.
Ex D. Gregorio Turonenſi. De gloria Confeſſorum. cap. 34.

S. Georgia viuit ſolitaria.

FERTVR fuiſſe in ea vrbe (ſcilicet Aruernica) puella quædam Religioſa atque deuota Deo, quæ in rure commanens, quo ab vrbica populatione ſummota liberios dignas Deo laudum hoſtias exhiberet. Quotidie autem ieiuniis, & orationibus inſiſtebat. Factum eſt igitur C vt migrans ab hoc mundo, ad baſilicã oppidi cauſa ſepeliendi portaretur. Verũ vbi leuato feretro corpus per viam ferri cœpiſſet: adueniens grex magnus columbarum, ſuper eam volare cœpit: atque illuc volitando ſequi quo hæc à proximis ferebatur. Qua in baſilicam delata, grex totus ſuper tectũ ædis ipſius viſus eſt cõſediſſe. Illaque ſepulta, ad cælos euolauere columbæ. Vnde non immeritò Georgia nuncupata eſt, quæ ſic exercuit mentem cultura ſpiritali, vt adepto virginitatis ſexageſimi fructus prouentu, egrediens de ſeculo, cæleſtibus honoraretur exequiis.

Grex magnus Columbarum S. Virginis corpus ad ſepulchrum comitatur.

NOTÆ

Georgia.] *De qua Mart. Rom. cum Bar. Eius vitam ſupra lib. 2. deſcripſimus, multaque annotauimus, attamen irrepſit error, cum loco Aruernica ciuitatis, poſita ſit Turonica. Plura de eadem Sauaro in Antiquit. Aruernia, aliàs Claromont. vbi eius Epitaphium apponit, quod hic etiam apponere libet.*

Hoc iacet in tumulo ſacrata Georgia Chriſti,
Et deuota bonis, mente, fide, merito.
Ob quam magna patrem premeret cum turba procorum,
Illa Deum legit faliciore thoro.

LLl VITA

Habetur de gloria Confeſſ. cap. 86.

VITA S. DESIDERATI INCLVSI.

Ex D. Gregorio Turonenſi. De gloria Confeſſorum. cap. 86.

IN hac vrbe (ſcilicet Cabilonenſi) fuit Deſideratus Preſbyter, quem ego apud Monaſterium Gurthonenſe vidi, virum ſanctitate magnificum, qui ſæpius frigoriticis, dolore dentium laborantibus, aliiſque morbis, orando finem impoſuit. Nam vſquequaq; recluſus erat, hoc eſt nõ egrediebatur è cellula, ſed qui voluiſſet, videbat eum in cellula.

S. Deſideratus Incluſus habet gratiã ſanitatum.

Hic (vt diximus) eximiis illuſtratus virtutibus emicuit ſeculo. Quod audiens benedictus Agricola Epiſcopus, miſit Archidiaconum ſuum, vt beatum vrbis cœmeterio deferret. Sed reſiſtentibus Monachis, quod iuſſus fuerat non impleuit. Poſt hęc ædificato Xenodochio leproſorum Sacerdos ſuburbano in eius baſilicam collectis Abbatibus, & omni Clero, beatum corpus tranſtulit, & in baſilica ſuperius memorata ſummo ſtudio ſepeliuit, qui ſe nunc viuere cum Chriſto magnis virtutibus manifeſtat.

Agricola Epiſc. Cabilon. vult transferre corpus S. viri, ſed Monachi reclamant.

NOTÆ.

Deſideratus.] *Cuius vitam ſuprà lib. 3. deſcripſimus, vbi & multa annotauimus, ſed pro Monaſterio Gordonienſi, legendum Gurthonenſi, vulgò* de Gourdon.

In vrbe Cabilonenſi.] *Eſt celebris ciuitas Galliæ, vulgò dicta* Chalons.

Habetur de gloria Confeſſ. c. 97.

MIRACVLVM DE RELIQVIIS

S. Hoſpitij Incluſi. EX D. Gregorio Turon. De gloria Confeſſorum. cap. 97.

S. Hoſpitius vixit incluſus.

FVIT in regione Nicienſi Hoſpitius magnus Dei famulus, qui multis virtutibus præditus, ab hoc mundo migrauit. Cumque ſepeliretur, quidam iuxta ipſum ſepulchrum manum ponens, parumper pulueris eleuauit. Quod in linteo inuolués rudi, ſecum ſuſtulit. Progreſſuſque poſtridie, nauem quæ Maſſiliam ire parabat, offendit in littore, ſed hic Lerinenſe Monaſterium expetere cupiebat. Viri igitur quorum erat nauis, Iudaica erant à ſtirpe progeniti. Qua exiſtente cauſa, noluit vir indicare naucleris quæ ferebat.

Quidam habens modicũ pulueris de ſepulchro viri Dei nauigans, diuinitus detinetur.

Denique poſtquam progreſſi, contra Lerinenſe Monaſterium deuenerunt, nauis in medio pelagi reſtitit. Flantibuſque ventis nulla mouetur in parte, ſtupentibus verò Iudæis, quid hoc eſſet, homo ille veritatem aperuit dicens: Reliquias beati Hoſpitij mecum habeo, & nunc Lerinum adire deſidero, quod vobis indicare metui. Nunc autem ſcio, quia eius virtute retinetur nauis veſtra. Nec hinc moueri pœrſus poterit niſi conſenſum illum præbeatis, quo ego ire diſpoſui. Quod audientes viri, ſtupore permoti, mutatis velis, flante vento ſecundo, iam viro in Inſula Lerinenſi depoſito, quo voluerunt liberè abierunt.

NOTÆ.

In regione Nicienſi.] *Hanc ciuitatem quidam volunt eſſe eam quæ in Sabaudia ſita eſt, vulgò* Niſſy. *Sed manifeſtè falluntur. Nam Nicienſis ciuitas quæ hic memoratur vulgò dicitur* Niſſe en Prouence.

Hoſpitius.] *Cuius vitam ſuprà lib. 2. deſcripſimus.*

Habetur de gloria Confeſſ. c. 103.

VITA S. IVNIANI INCLVSI.

Ex D. Gregorio Turonenſi. De gloria Confeſſ. cap. 103.

S. Iunianus claret miraculis.

FVIT & Iunianus recluſus intra Lemouicinæ vrbis territorium, qui viuens multa populis oſtendit miracula. Sed nunc ad ſepulchrum eius ſæpe morbi curantur. Nam vidi multos, quos dinumerare putaui longum, qui cæcis oculis, eo perducti lumen receperunt, paralyticique directi ſunt. Teſtiſque eſt ipſe populus hodieque, qui cum ſanitatem recipiunt, ſtatim ſe tributarios loco illi faciunt, ac recurrente circulo anni pro redditæ ſanitatis gratia tributa diſſoluũt. Ex quibus plurimi ſunt qui ad baſilicam S. Martini noſtri Antiſtis pertinere videntur.

Concurſus ad eius ſepulchrum.

NOTÆ.

Fuit & Iunianus.] *Cuius vitam hactenus incognitam, & numquam typis excuſam ſuprà lib. 4. deſcripſimus. Sed quæ nunc ſcribimus, ad meam notitiam nondum peruenerant. Vnde ad maius ſanctitatis eius teſtimonium, ea hic inſerere neceſſarium putaui.*

Intra Lemouicinæ vrbis territorium.] *Hæc vulgò dicitur* Limoges.

Habetur tom. 2. Rerũ Alamãnicarum.

VITA S. VVIBORADÆ VIRGINIS

Incluſæ & Martyris. Ex ea quam ſcripſit Hepidannus Monachus S. Galli.

Patria & clari natales S. Vviboradæ.

BEATA Dei Virgo Vviborada ex Alamannorum proſapia oriunda à parentibus ſecundum ſeculi dignitatem non infimis, ſecundum autem Chriſtianam libertatem nobiliſſimis, originem duxit. Conuenienter autem B. Virgini tam laudabile nomen fuit impoſitũ. Nam Vviborada, Theutonica locutione prolatum, mulierum conſilium ſonat. Laudabile inquam eſt nomen B. Vviboradæ, quia eum Martha vitam actiuam agendo, & cum Maria ſpeculatiuam omnibus piè viuentibus, viris, ac mulieribus conſilium vtriuſque dilectionis perfectionem exequendi in ſe exhibuit.

Vviborada nominis etymologia.

Congruum videtur, lectioni inſerere, quod huic B. Virgini erat ſoror ſumma innocentia vitam ducens. Quam cum quadam die eius coætaneæ ſecũ ad chorum exire hortarentur, illa poſt alta ſuſpiria ſic erupit in vocem. Quæ delectatio huius ſeculi poteſt mihi dulcis eſſe, quæ audio Angelicos choros dulciſonæ modulationis frequentare harmoniam? Illuc ire deſidero, his choris intermiſceri delector. Poſt paucos verò dies carne ſoluta eſt, quia Deus propter hoc properauit eam educere de medio iniquitatum, quia placita ei erat anima illius.

Soror S. Vviboradæ audit concentum Angelorum.

B. igitur Vviborada omnimodis petulantiam execrans, in tantum ſtuduit diuinum præceptum implere, vt penè quotidie omnibus poſtpoſitis nudipes ad Eccleſiam, quæ longè à domo paterna diſtabat, gradiens, primum quæreret regnum Dei, & iuſtitiam eius, & poſtea operibus manuum ſuarum ſe irretiret. Quadam celebri feſtiuitate cum parentes eius ad Eccleſiam proceſſuri decentius ſolito ornarentur, illa ſciens Deum magis delectari in puritate cordis quàm in veſtium nitore, noluit priuati conſuetudinem veſtitus mutare. Sed parentes eius more ſecularium occaſionem improperij

S. Vviborada pietas in adoleſcentia.

fugien

fugientes (nam ſicut in patre filia, ita & in filia pater honoratur) iuſſerunt eam deſiſtere cœptis. Quorum iuſſioni honorem deferens, decoris amicta veſtimentis, capitalibuſque compta rediniculis, iter cum eis aggreſſa eſt. Pergentibus autem illis, virgo caput grauiter dolere cœpit. Confeſtim verò ſentiens per ſpiritum ſe diuina viſitatione commonitam, equi cui inſidebat deſcendendo releuans tergum, cum omni vittatoria compoſitione detrahens, nunquam deinceps huiuſmodi ornamentis vſa eſt. Cumque comites vt equum reaſcenderet hortarentur, penitus non conſenſit, ſed pedeſtri itinere vſque ad Eccleſiam peruenit.

Ob capitis dolorem ſibi diuinitus immiſſum, omnẽ faſtum & cõpoſitionẽ muliebrem depoſuit & reſpuit.

Habebat hæc virgo fratrem nomine Hittonem in Monaſterio S. Galli in ſcholis agentem, qui ad Preſbyteri gradum promotus, ſtuduit ſine crimine viuere, atque vnius vxoris vir eſſe, id eſt, Eccleſiæ. Cumque ſepties in die laudem dicturus Deo frequentaret pſalmodiam, ardentius beata virgo cœpit ei inſiſtere, vt etiam ſe catechizaret verbo. Cuius deſiderio ſe ſatisfacturum ſpondens, in ipſa inchoatione feruebat in erudiendo, ſed ſtudium eius paulatim tepeſcens, ad vltimum refrigerauit. Cum ecce quadam nocte per viſionem correptus in abſtinentia cibi præcipitur eſſe, donec ſororem ſuam pſalmum quinquageſimum edoceret. Nã anteriores ab illo edocta, iſte ſolus de quinquaginta ſupererat. Quid plura? De nocte ſurrexit, ac ſororem accerſiuit, viſum aperuit, ſeque paratum ad erudiẽdum innotuit. Quinquaginta igitur pſalmis ita carptim à fratre perceptis, reliquos S. Spiritus magiſterio didicit.

In viſione corripitur, cũ deſiſſet ſororẽ inſtruere.

In Dominica die ordientis quadrageſimæ cum prædictus ſacerdos Miſſarum ſolemnia celebraturus conqueſtus eſſet, ſibi deeſſe adiutorẽ, conſolans eum B. virgo ait: Confide de adiutorio altiſſimi, & ipſe te adiuuans tecum commorabitur. Virginis igitur credens promiſſioni, proceſſit, & ſpirituale officium inchoauit, cum quo ipſa ita auctoraliter pſallere cœpit, vt in ſcientia eorum, quæ inibi cantabantur, nequaquam inferior eſſe videretur ſacerdote. Sacerdos autem, & vniuerſa circunſtans concio, iſta audientes, poſt non modicam admirationem glorificabant Deum, eius poſſibilitati hæc aſcribentes. Proceſſu temporis hæc ſancta Virgo prædictum fratrem ſuis exhortationibus ad vitam Monaſticam attraxit, & in Monaſterio Sancti Galli ſanctæ conuerſationis habitum ſumpſit.

Adiuuat fratrem in Miſſarum celebratione.

Fratrem ſuũ prædictũ attrahit ad Monaſticam vitam.

Venerabilis igitur Virgo poſt conuerſionem fratris nihil credens actum, ſi non & illa augeret propoſitum, vocatis duabus de domeſticis ſuis, quæ ſibi fidæ præ cæteris videbantur, denudauit eis voluntatem ſuam, quod neque ita delicioſis vti prius vltra vellet refici alimentis, neque in plumis penſilibus quieſcere, & tamen hæc omnia non minus ſumptuoſè parari, quam ſi & ipſa eis vellet vti. Quæ voluntariè obſequentes præceptis Dominæ, olera ſine legumina vna cum carne menſæ ſuperponunt. Illa verò interdum carnem ori admouens, os, & populum putantem eam carnibus vti feſellit, nempe clanculo reiecit, & poſt paululum quaſi præ ſaturitate faſtidiens, pauperibus, vel adſtantibus erogauit. Similiter & eius lectus ornatè parabatur ad præſens, ſed poſt minus ſecretorum abſceſſionem iuſſit ſibi cilicium ſubſterni, ſilice capiti ſuppoſito, & ita paululum pauſans, cum quies eſſet gratiſſima mortalibus, ſurrexit, & clam baſilicam intrans, Dominum pro delictis ſuis humiliter geniculans deprecata eſt. Sæpe virtutum

Viuit auſteriſſimè in paterna domo.

A inſectator diabolus eam ad baſilicam gradientem, conatus eſt deterrere, modo ante valuas Eccleſiæ veluti ſeropha grunniens, interdum in oratione iacenti in figura ranæ ante oculos eius repens. Sed illa fidei clypeo præmunita, & gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, armata, omnem virtutem inimici effugauit.

Fruſtra eam diabolus terrere conatur ad baſilicam ingredientem.

Cum hæc quotidie indefeſsè agerentur, & fama eius conuerſationis paſſim diuulgaretur, quædam prædiues matrona illius ſanctitate reſcita, quendam de ſuis ſeruientibus malignis ſpiritibus obſeſſum ad eam tranſmiſerat, quatenus eius meritis opitulantibus ſanitati reſtitueretur. Illa verò per inuocationem nominis Ieſu Chriſti excluſis
B dæmonibus, fecit eum repatriare incolumem.

A quodã obſeſſo inuocato Chriſti nomine fugat dæmonium.

Diabolus autem fremens ſe ex alieno mancipio à beata Vviborada expulſum, zelo vltionis in ipſam armatur. Itaque cum iam cognouiſſet, per diuerſos terrores a ſe illatos frequẽtiam orationum eius non rareſcere, niſus eſt eandem frequentiam orationum eius macula infamiæ obuoluere, concitans aduerſus eam quandam ex ipſis ancillis, quæ affirmaret eam non cauſa orationis clam per ſingulas noctes ſurgere, ſed potius vt nefaria, quæ ſub ſole erubuiſſet agere, nocturna freta caligine ſecurius peragere, & hoc verbum quod iret oratum, quaſi deaurationem eſſe eius ſcelerum, quæ & cum tam multis exercuiſſet vt ſibi videretur impoſſibi-
C le eos calculo comprehendere, ſuper his tacendum eſſe, ſi immunis exiſteret pollutione fraterni concubitus. Hæc illa circumquaque inceſſabiliter latrante, & quibuſdam ficta eſſe dicentibus, aliis verò humanam fragilitatem culpantibus, peruenit fama ad aures Salomonis Conſtãtienſis Epiſcopi. Quid opus eſt verbis? Siſtitur præſuli vice mœchæ ſponſa Chriſti, criminatur pro innumero adulterio, diffamatur fratris eſſe concubina, fraternæ caſtitatis conſiliaria. Epiſcopus autem volens dubietati finem imponere, ſtatuit ei diem in qua de ſibi obiectis cum Dei iudicio, dubitanti populo fidem faceret. Conueniente autem cum Epiſcopo ad præfinitum diem copioſa multitudine,
D omnipotens Deus omnibus ita liquidò eius innocentiam comprobauit, vt incredibili lætitia tripudiantes illi geminarent grates. Cumque ei à Præſule daretur optio, quali pœna plecteretur inficiatrix, reſpondit. Deo vindictam, ipſe ei retribuet.

Adulterij infamia diabolo ſuadente, ipſi à quadã famula impingitur.

His ita tranſactis, infœlix quam prælibaui ſerua, ſciens finem eſſe ſuis mendaciis apud ſocios virginis innocentiæ, pergens vltra lacum Potamicum, omnibus turpiſſimè vt potuit de illa loquebatur. Atque cum eius ficta credibiliora viderentur, ſolita erat ſubinferre ſe ab Vviborada ob aliam cauſam non eſſe expulſam, niſi vt ab eius increpationibus pro illicitis quieta foret. Sed Deus omnipotens ſibi deputatam vindictam non diu differens,
E ſicut prius per iudicium comprobauit virginis innocentiam: ita etiam poſtea manifeſtauit per inficiatricis amentiam. Nam cuidam malefico ſpe fœlicis coniugij ſe ſupponens, non poſt multum temporis cœpit diabolizare, & ita vagata eſt circumquaque, donec in nimiam pauperiem delapſa eſt, & ſic de morte tranſmigrauit in mortem. Prædictus autem Conſtantienſis Epiſcopus poſt agnitionem innocentiæ B. Vviboradæ eam valde dilexit, & eam ad ſe accerſiuit, vt eam alicui congregationi ſanctimonialium insereret.

Vltio diuina in calumniatricem ancillam.

Eodem tempore fuit ibi quædam incluſa, nomine Cilia, corpore, non mente incluſa, quia nondum in ſe mortificauit philargyriam, quæ eſt radix

omnium malorum. Quam experens beata virgo, atque ſpiritualem matrem eſſe exiſtimans, petiuit vt de bono theſauro cordis ſui dignaretur eructare verbum bonum. Cuius petitionem non ſolum promiſſionis verba ſunt ſubſecuta, verum etiam quadam die iterum adeſt vltro vocata, promiſſionis ſolutione gauiſura. At illa aperta feneſtra, poſt mutuam ſalutationem infit. Incedis ſoror chara forinſecus in veſtimentis ouium, ſed noſtrum eſt, ait Apoſtolus, probare ſpiritum ſi ex Deo ſit, antequam tibi ad exemplum nudentur ſecreta noſtræ conuerſationis. Obedientia ſine mora primus humilitatis gradus eſt, & ſine hac nemo poteſt Deo dignè ſeruire, nam & victimis præfertur. Per huius impoſitionem in primis te volo probare, & proferens loculum cum nummis dixit: Accipe ſoror hos nummos, quos mihi ad eleemoſynam à multis oblatos vſque huc ſeruaui, & his diuitibus vrbanis mutuum da ad tempus quando eos recipias cum vſura. At illa valdè obſtupeſcens, inquit, tale præceptum interrogans propheta ſuper perfectionem habitantium in tabernaculo Dei non accepit, aut requieſcentium in monte ſancto eius. Apoſtolus quoque vſurariis, ſiue dicam auaris, minatur non eſſe partem in regno Chriſti & Dei, hoſque non ſemel nominat ſeruitores idolorum, quorum conſortium longè ſit à me. Etiam incautum foret me huc aggredi, cum neſciam de tot talentis hemiſſeclas, vel obolos obſeruare. Huiuſmodi enim negotium nunquam geſſi: nam captatoribus, & fœneratoribus notius eſt tale negotium, his trade hanc pecuniam. Illa verò vt eius intentionem collegit, dixit:

Cilia incluſa dolus, & malitia notabilis.

——*Percuſſa maligne*
Reſpondet viridi non cocta fidelia limo.

Crede mihi, conuerſatio tua inutilis eſt ſine obedientia, perdis labores. His dictis fecerunt diſſidium.

Inuidia Ciliæ incluſæ cōtra S. Virginem.

At Cilia inuidioſè tumens cōtra Virginem propter eius inobedientiam, ſimul verita ſibi decreſcere quæſtum, ſi diu ibi moraretur, demandauit Epiſcopo, quod vellet cum illo ſecreta verba miſcere. Quo adueniente, poſtquam ſemotis cæteris, multa perfidè quaſi fideliter de Virgine locuta eſt, etiam hanc ſententiam ſubintulit: Compertam habeo veſtram ſpiritualem voluntatem erga eandem puellam, quod eam ſi vobis occaſio datur vultis inſerere alicubi choro ſanctimonialium, quatenus tuta à mundiali fluctuatione liberius in Dei ſeruitio poſſit durare; ad hoc etiam reſcitum habeo veſtri iter Linthaugiam. Eo loci, ſi vos non alias trahit voluntas, conſiliarem eius inſertionem, tū quod conuerſatio ibi valdè ſpiritalis eſt, tum quod promptior ei illic pateret ingreſſus, ibi omnia veſtro nutui parebunt. Præſul autem hæc de radice dilectionis procedere autumans, lætus effectus eſt, & præcipiens ratem armare, miſit quendam de ſuis ſeruientibus B. virgini intimandum, vt ſibi ad nauim eunti expedita foret ad nauigandum ſecum ad prædictam inſulam. Sed illa antequam Epiſcopalis legatio veniſſet, ingreſſa baſilicam oratoria proſternitur coram quodam altari in honorem S. Galli conſecrato, & ſicut fuit voluntas Dei, inter preces obdormiuit, & vidit oraculum, necnon ſomnium, beatum virum ſibi vas ſanguinolentum porrigentem, multis ſpurcitiis plenum, dicentemque ſibi, ſi ad locum, ad quem Epiſcopus te ducere cupit, perueneris, hunc ſordidum victum manducabis, & ſanguine Kerbirgæ recluſæ ibi inebriaberis.

Videt in viſu S. Gallum B. Virgo Vuiborada porrigentem ſibi vas ſanguinolentum.

A Cumque euigilaſſet, & ſecum miraretur de ſomnio, oſtendit eam legatus in admiratione. Qui cum depoſuiſſet ei mandata Præſulis, non reſpondit ei nec ad vnum verbum, ſed dimiſit illum abire ſine affatu. Super quæ admirans Epiſcopus, cum didiciſſet, miſit alium, & iterum alium Virgine in eadem taciturnitate permanente. Epiſcopus autem continuo cogitans ei aliquid reuelatum eſſe, nauigationem ſuam peregit, & ad vrbem Deo gubernante ipſa die proſpere redut. Cumque ad cœnā diſcumberet, non eſt oblitus prioris cōſuetudinis, ſed omnia neceſſaria in cibis, & in potibus venerabili puellæ direxit, Cilia iam tum penitus obliuioni tradita. Nam eius res exinde ita retrò cœperunt vergere, vt B poſt aliqua annorum curricula, pelle eius ſimulatæ ſanctitatis detracta etiam de clauſula eliminaretur, proculdubio nutu Dei, nolentis ſcilicet ſe à ſuis fidelibus diutius in idolorum ſeruitute glorificari.

Hypocriſis Ciliæ incluſæ cognoſcitur, & ipſa tandē de Incluſorio expellitur.

Exactis autem paucis diebus idem Præſul ad cœnobium S. Galli profecturus, miſit ad interrogandū ſæpe dictam puellam, ſi ſecum proficiſci vellet. At illa ſtatim ingenti perfuſa gaudio, cum duabus ancillis ad nauim properat. Igitur vento ſecundante nauigium celeriter littus attingit optatum. Epiſcopus verò veniens ad Monaſterium, à fratribus honorificè ſuſceptus eſt, B. etiam virgo eum pedeſtri itinere tractim proſequens, & ad locum circa C ſolis occaſum perueniens, ab Epiſcopo, necnon ab omni congregatione benignè ſuſcepta eſt. Beniuolus autem Pontifex etſi non ex toto voluntatem ſuam erga eam perfecit, (nam prælibata viſu eam inſerere ſanctimonialibus eum non permiſit) tamen ne eius voluntas penitus careret effectu, iuſſit ei domicilium iuxta baſilicam S. Georgij Martyris parari, vbi poſſet ſecretè conuerſari. Per quatuor igitur annos ibi in magna vitæ auſteritate manſit.

Includitur S. Vuiborada in quadam cella, vbi viuit auſteriſſimè.

Quadam autem nocte iacenti in oratione, vidit ſibi quandam perſonam Angelicæ viſionis aſſiſtere, non ſine magna claritate, quæ illam obambulans primum vigeſimi Pſalmi primi verſiculum D tribus vicibus dulci modulatione decantauit, moxque eadem claritate qua venerat abſceſſit. At illi cogitanti de viſione venit ei in memoriam, quod hunc Pſalmum prius conſueuerat ad curſus decantare, & quod hanc conſuetudinem tam diu obliuioni tradidit. Tunc agens pœnitentiam de obliuione, correxit in melius, quod ignoranter dereliquit.

In oratione poſita videt, & audit Angelum primū verſum 21. Pſalmi decantare.

Sed ſpes B. Vviboradæ ſecretè conuerſandi apud cellam ſupradicti Martyris non diu erat ſpes, quia vndique ad eius ſanctitatem confluxerant, corporis neceſſaria ei deferentes, & corpori & animæ ſalubria ab illa recipientes. De quibus partim deſtinauit ad pauperum refectionem, partim verò ad E deuotarum mulierum ſuſceptionem, quæ ad illam annuatim venire conſueuerant, & in ſpirituali tripudio panem frangere. Quam charitatem quædam opulentior cæteris opprobrio egeſtatis aſcribens, dedignata eſt ad eam inſequenti anno venire, dicens ſe eius fragmentorum non eſſe indigam. De cuius abſentia cum cæteræ mœſtæ fuiſſent, beata Virgo conſolans eas dixit: Conſolamini ſorores, veniet enim dies quando libenter adueniret, ſi poſſe ei non deeſſet. Igitur iuxta verbum eius in lectum decidens, cum ægritudo inualeſcens redigeret eam in deſperationem vitæ, confeſſa eſt marito ſuo, quid contra beatam Virginem dixerat, optans vt eius obtutibus præſentaretur.

Mulier quædam panem à B. Vuiborada ſuſceptum verita, morbo corripitur.

Cuius

Cuius votis maritus annuens, detulit eam illuc. At A virgo illius contumaciam redarguens, benedicens panem dedit ei, quo degustato extemplo euanuit, atque lætabunda cum gratiarum actione, repatriauit.

Reatum cognoscens sanatur.

Euolutis verò penè quatuor annorum circulis, prædictus Conſtantienſis Præſul ad cœnobium S. Galli venit. B. autem Vviborada, quæ cum Martha iam diu ſtetit in actiua vita laborioſè decertans, iuxta pedes Domini cum Maria reſidere cupiens, poſtulauit ab eo ſibi domicilium alterari, & vt breuiter eius deſiderium proſequar, ſecretum clauſulæ concupiuit. Qui ſtudens omnibus modis ei morigerare, iuſſit ei deſideratum domiciliũ prope baſilicam S. Magni conſtrui, atque in ſacroſancto die Pentecoſtes copioſa multitudine cum diuinis laudibus proſequente, deuotis precibus Deo commendatam, ſanctiſque benedictionibus conſignatam includens abſceſſit. Igitur omnibus cum B Epiſcopo abſcedentibus, virgo Dei cogitans ſe locum certaminis ingreſſam, diuina adminicula mox oratura proſternitur. Quod fuit probabile inceptum, & memoriale exemplum dimicaturis contra verſutias antiqui hoſtis. Inimicus autem humanæ ſalutis, ſperans ſe non parum promouere, ſi nouiter incluſam terroribus initiaret, proiecit ante eam inter preces caput hominis ore hianti, oppido hiſpidum, atque vt ſuccinctè eius deformitatem includam, ſimile fuit proiicienti. At illa immobilis in oratione perſiſtens, atque vexillum Crucis in fronte figens, omnem phantaſiam inimici effugauit.

Relicta priori cellula ſolemniter includitur ab Epiſcopo Conſt. iuxta baſilicã S. Magni.

Neutro incluſam diabolus terrere nititur, ſed fruſtra.

C Conſuetudo fuit huic beatæ Virgini, ter in anno balneo vti, non tamen ſine licentia Abbatis ſui. Quadam autem die cum ei balneum in tyna paratum eſſet, repentè vinculis reſilientibus, diſſolutio tegularum aquis profluendi dedit locum. Super hac re cum eius ſerua nimis contriſtaretur, conſolatoriè dixit ei beata Virgo, noli mœrore affici, ſed expectemus miſericordiam Domini. His dictis conſignans ſemetipſam, & vas per S. Crucis impreſſionem, conglutinauit omnem eius diſſolutionem. Quod vas non ſolum tunc, & deinceps D quandiu in corpore viuit, ad vſus balnei vtile fuit: ſed etiam poſt eius martyrium pro diuerſis languoribus medicabile fuit, & eſt.

Precibus S. Virginis vas confractum redintegratur & conſolidatur.

Eodem tempore fuit in Monaſterio Sancti Galli quidam adoleſcens nomine Vdalricus, cuius mores ibi extendit appoſita regula diſciplinæ. Is verò cum grauitatis ſenem in iuuenili flore virtutibus æmularetur, poſt diſceſſum iam ſæpe dicti Salomonis rogatus eſt à fratribus, vt Monachico habito aſſumpto, nomen & curam paſtoris eorum hæreditaret. At ille ſciens omnia facienda eſſe cum conſilio, beatam Vviboradam adiit, deſiderium fratrum ipſi innotuit, ſeque ſi Dei voluntas eſſet, in omnibus velle obtemperare illorum votis. Illa autem E trium dierum ſpatium petens, poſt horum expletionem, ſic propheticè dixit: Nec Monachus, nec Abbas hic fies, quia omnipotens Deus in orientali plaga te Epiſcopum fieri prædeſtinauit. Multo enim tempore tuæ res ibi ſecundæ erunt. Tandem verò multa aduerſa à paganis & malis Chriſtianis paſſurus eris, ſed in his omnibus ſuperabis, & in magna trãquillitate deinceps dum viuis, totum Epiſcopium reges: quæ omnia iuxta eius præſagium in eo completa eſſe liber geſtorum ipſius euidenter atteſtatur.

Salomon Cõſtant. Epiſcopus.

B. Vdalricum futurũ Epiſcopum prænunciat.

Presbyter quidam nomine Vvalrammus, habuit quendam ſeruientem, quem frequenter ad beatam A Vviboradam dirigere ſolebat. Contigit autem vt quadam die eo miſſus, fruſtum benedicti panis accepiſſet. Qui regrediens forſan non ita indigens, vt ille Ægyptius puer proditor Amalecitarum, eundem panem cuidam ſibi occurrenti ita deſpectiuè dedit. Nec multum poſt a febre corripitur, atque in tanta detinebatur infirmitate, quod neque manducare, neque bibere ſuaue duxit, donec iterato beatæ Virgini præſentatus, benedictum panem accepit, & per huius deguſtationem, & faſtidium cibi pepulit, & priſtinam corporis incolumitatem recepit.

Quidam acceptum panẽ benedictum à B. Vviborada, deſpectiuè illum occurrenti tradens, febre corripitur.

Solebat autem beata Virgo quicquid de alimonia ſibi ſupererat, totum pauperibus erogare. De B quibus ſibi ſpecialem quendam eligens præcepit eum quotidie circa nonam ſecretius aduenire. Huius inceſſus ita laborioſus fuit, quod duobus baculis inter aſcellas illum ſuſtentantibus, non incongruè poſſet tibi in memoriam reuocare debilitatem Miphiboſeth. Quadam itaque die diabolus in ſimilitudine eiuſdem pauperis, magno ſtrepitu baculorum prædictam horam anteueniens, proſtrauit ſe humi, tanta infirmitate dicens ſe laborare, quod niſi quam citò conſuetam eleemoſynam perciperet, ſub eodem momento ſe extrema pati non incertum duceret. At illa vt in oratione iacuit, nullum prophano reſponſum dedit. Ille autem afflictum clamitans cum cognouiſſet ſe C preces in ventum fundere, ſurrexit à tellure, atque caput æquans feneſtellæ introſpexit. At virgo ſe conſignans, per oppoſitionem S. Crucis diabolicum phantaſma eſſe probauit: nam ilicò nuſquam comparuit. Etiam hoc ei magnam præſtitit certitudinem, quod pauper iuxta conſuetudinem ſuã circa horam nonam ſecretius aduenit conſuetam eleemoſynam patienter donec ſibi daretur præſtolans.

Diabolus in ſimilitudine cuiuſdã pauperis, ſanctæ virgini apparet.

Quædam mœcha genitrix effecta, adiecit peccatum ſupra peccatum, infantem quem ex adulterio conceptum peperit, in riuarium demergens. Sed Deus omnipotens, quem magis delectat noſtra conuerſio, quam perditio, voluit hoc ſcelus D ei ad ſalutem manifeſtari. Itaque plebs fidelium contra tale nephas zelo iuſtitiæ armata, decreuit eam ad ſtipitem ligatam cute priuari. Cogito plebem iſtam, cum * Caio Cæſare, de verberibus ſenſiſſe, cum tale nephas eorum vindicta audio ab illa puniſſe, & etiam priuſquam vltima ſententia impuneretur, quæ ſubiungitur, ad hoc etiam decretum eſt, vt circulum anni clauderet omnibus feſtiuis diebus paſſis crinibus, pedibuſque nudis in atriis S. Magni ſtando, vt qui eius ſceleria conſcij cõtriſtabantur, illius pœnitentiam videntes conſolarentur. Poſtquam autem circulũ anni in tali pœnitentia fideliter perſiſtendo clauſit recogitans immanitatem reatus ſui, eadem pœnitentia ſponte ſua E tandiu ſe adhoc obligauit, donec B. Vviborada eam ad ſe vocauit, frenaque afflictionis iam laxanda eſſe indicauit, puerum in refrigerio eſſe.

** Saluſtius in Catilinario.*

Mulieris adulteræ & homicidæ pœnitentia.

Quædam prænobilis puella nomine Rachilda, quæ etiam virginitate ſua Deo dicata, in eius obſequio iugiter perdurabat, frigoretico morbo non modicè vexabatur. Quam cum parentes eius Romã deferre vellent ſpe recipiendæ ſoſpitatis, demãdauit ei B. Vviborada, vt ſi vellet ſanitatẽ recuperare, quantocyus ad eam veniret. Longè ſit ab animis audientium Vviboradæ legationem omnis ſuſpicio, quaſi ſperantem puellam ab Apoſtolica poteſtate ſalutem ſub quadam æquiparatione in poteſtate curationum ab itinere retraxiſſe, cum longè

aliam eius intentionem fuiſſe ſequentia diligenter inſpecta declarent. At illa hac legatione gauiſa impleuit ſibi mandata. Poſtquam autem ventum eſt ad oſcula, S. Vviborada infit: Benedictus Dominus, qui te diu deſideratam huc tranſmiſit ſibi ad ſeruitium, & nobis ad ſolatium. Poſtea inibi morata infra paucos dies, non ex parte ſanitatem recepit: atque cuncta quæ ſpiritualis mater eam docuit, pro poſſe omnia perfecit.

Rachilda virgo infirma precibus Sanctæ Vviboradæ ſanatur.

Iiſdem diebus Burchardo Duce Alamannorum bella gerente, populis etiam inter ſe diſſidentibus propter Saxonicum Hēricum Regem factum, cum militaris populatio grauem penuriam terris inferret, parentes B. Rachildæ metuentes eam ibi fame cruciari, voluerunt eam repatriare. Cumque **B** ſe præſentarent B. Vviboradæ cauſa petendæ licentiæ, dixit eis: ſuper hac re non tunc ſibi eſſe reſpondendum, ſed irent ad hoſpitia, & in craſtinum conuenirent eam. Fecerūt ergo iuxta verbum eius, & dictum eſt illis, vt cum gaudio ad ſua remearēt, Dei prædeſtinationē eſſe filiam eorū inibi ſubſiſtere. Monſtrabatur illis ergo locus, qui ei à Domino ad clauſulam deputatus eſſe dicebatur. Igitur illius præſagio non diſcredentes, iter arripiunt: nec longum tempus euolutum eſt inter parentum abſceſſionem, & filiæ incluſionem in eodem locellu, quo ſancta virgo præmonſtrauerat.

Burchardus Dux Alamānorum bellū mouet aduerſus Henricū Imperatorem.

Prædicit B. Rachildā reclusam fieri debere.

Tandem includitur B. Rachilda.

Sæpe memorata B. Virgo Rachilda quodam tempore ægrotabat, & ex nimia infirmitate, in de- **C** ſperatione vitæ præſentis iacuit: S. verò Vviborada corrogata, vni ex domeſticis tradidit baculum ſuum, & huiuſcemodi mandata: Defer illum ſpirituali filiæ meæ, & dic ei vt tripedem imitans ſenectutem veniat ad me. Cumque miniſtra exequeretur præcepta Dominæ, B. Rachilda extenſa manu ſuſcepit baculum, atque in ipſa ſuſceptione conualuit, confeſtimque ſurgens B. Vviboradæ ſe præſentauit. Vviborada autem benedictione præmiſſa, ſalutauit amicè venientem Rachildam, edocens illam quod fides eius & obedientia eam alleuiaſſent. Poſtquam verò multa ſpiritualia loquutæ ſunt, cœpit B. Rachilda flagitare eundem baculum ſibi condonari à matre, quatenus pro eius amore **D** eum ſeruaret, quoad vſque viueret. Quo impetrato, necnon vſque ad finem vitæ conſeruato, poſt obitum ſuum, ſepulchro piæ matris eum reſtitui diſpoſuit.

Solo tactu baculi S. Vviborada, B. Rachilda ſanitatē recipit.

Cum autem omnipotens Deus Virginem ſuam iam diu bonum certamen certantem per palmam martyrij vellet curſum conſummare, quadam meridie ei ex more vacanti pſalmodiæ, pſalterium vltrò ſe complicuit. Res admiratione digna, ſuper quod faciem aliquantiſper inclinans, gelido ſopore fuſo per artus, paululum obdormiuit. Hac tenui pauſatione diuinitus ei reuelatum eſt, ſequenti anno Hungaros Alamannia vaſtata in Calendis Maij cellam S. Galli inuaſuros, ſeque eiſdem vulnerantibus vltima fata paſſuram. Euigilans autem **E** nimis fluctuare cœpit de viſione, vtrum propalanda foret, an non. Accerſito autem quodam Monacho nomine Vvaltrammo prouectæ ætatis viro, denudauit ei omnem viſionem vſque ad martyriū, & quomodo fluctuaret vtrum occulenda foret, vel propalanda. Ille vt rem per totum collegit, poſt aliquantulam deliberationem, cenſuit tam commune periculum nequaquam eſſe celandum. Quod cum Abbas reſciuiſſet ad eam perrexit, cui illa conſilium dedit de exteriorum, videlicet Eccleſiaſticarum, domeſticarumque rerum procuratione. Cum autem rogaretur B. Virgo vt egreſſa de clau- **A** ſula, ad tutiora loca ſe pateretur transferri, quoadvſque paganorum furor pertranſiret, omnino renuit, ſciens pro certo palmam martyrij ſibi reſeruatam eſſe. Tunc venerabilis pater admirans eius conſtantiam cōmendans ſe illius precibus, ad clauſtrum rediit. Cum autem haberet quandam munitionem vnius milliarij à Monaſterio, in hac ſe, ſuaque omnia præmuniuit.

Diuinitus cognoſcit Hungarorum aduentum S. Vviborada.

Recuſat egredi de incluſorio non obſidē te incurſione Barbarorum.

Superuenerunt etiam parentes B. Rachildæ, volentes eam ad tutiora loca deducere, quos beata Vviborada ſic allocuta eſt. Nolite ſolliciti eſſe de filia mea, quia tempus eius nondum aduenit, ſed adhuc per multa tempora vobis, aliiſque multis ad ſolatium reſeruabitur. Qui nihil hæſitantes in **B** eius promiſſionibus, ad ſua cum gaudio reuerſi ſunt. Quomodo iſta retentio placuiſſet B. Rachildæ hæremus, quia fertur poſtea extimuiſſe martyrium, atque ſpiritualis matris ne pateretur imploraſſe auxilium, illamque quoddam membranum Dominica ſuſpenſione depictum ei dediſſe, vt illud ibi expanderet vbi infirmanti aditus fuerat introeunti ad illam ancillæ, atque hoc munimine ab hoſtibus eſſet protecta.

B. Rachilda pertimeſcens martyrium, à B. Vviborada imaginē Crucifixi accepit, & ſic ab hoſtibus protegitur.

Cum hæc agerentur iam tum non fama volabat per cellam de aduentu Hūgarorum, ſed illorum rabies vndique eam circumſepſerat. Mox ad prædandum cuneus diſpergitur omnis. Extruuntur in baſilicis pyræ, prorumpenteſque in altum flammæ **C** diuina virtute vix permittuntur offuſcare laquearia, incenduntur altaria, ſanctorumque reliquiæ ignium dominaturæ, ignibus traduntur. Tali vaſtatione baſilicam S. Magni adeuntes, voluerunt & illam rogo extructo concremare: ſed vbi diuina potentia eis reſiſtente eorum voluntas caruit effectu: tunc auaritiæ ſuæ conſulentes, cœperunt ſpe pecuniæ quæque ſecreta rimari, ſicque rimando, ad vltimum ad oratorium Virginis deuenerunt. Quod vndique præmunitum eſſe comperientes, autumantes omnem theſaurum eo loci abſconditum eſſe: diſiectione tegularum ſibi aditum parabant. Cumque introgreſſi eſſent, inuenerunt eā cilicio indutam, ſpiritum contribulatum Deo ſacrificantem. Verum propter hoc quia noluiſſet ſecre- **D** ta patriæ denudare, facerent, vel quod æſtimarent eam eis aliquid officere in quærenda pecunia, ignoramus. Poſtquam ei omnem amictum, præter cilicium detraxerunt, tria vulnera in caput eius librabant, & ita ſemineçem relinquebant. Ergo poſt actā necem, quæque abſconſioni idonea diligenter ſcrutantes, poſtquam nihil inuenerunt horum quæ ſperabant, protinus erumpebant foras, magis ſceleribus, quàm gazis onuſti.

Hungari vaſtant Eccleſias, deſtruūt altaria, & ſanctorū Reliquias ignibus tradunt.

S. Magni baſilica diuinitus ab incendio liberatur.

Tandem indignè tractatur & trucidatur ab Hūgaris S. Vviborada.

At virginalis cruor vndatim profluens in prima eruptione, vicinum conſperſit murum, atque exinde currens riuis cilicium totum perfudit. Quæ conſperſio, quamuis ſæpe calce dealbaretur, nullatenus per multos annos potuit aboleri. Quod mi- **E** raculum quidam excæcatus mercator audiens, venit in baſilicam S. Magni baculo regente greſſum, qui præmiſſa oratione poſtulauit ſe deduci ad locum, quo deductus, parum quid radens de ſacro ſanguine panno inuolutum domum deduxit. Cumque in diuerſorium ſuum ingreſſus fuiſſet, ilicò orbatis inſpergens luminibus, mox de recepto viſu gratulabatur, atque ſepulchrum beatæ Virginis cum debita veneratione reuiſit glorificans Deum.

Sanguis eius inſperſus muro per multos annos non potest aboleri.

Cæcus quidā ſanguine Virginis oculos leniēs, viſum recipit.

Beata igitur virgo & martyr Chriſti non eadem hora emiſit ſpiritum, ſed viuens vſque in ſequens manè in ſinum Abrahæ expirauit. Venit itaque bonæ memoriæ frater eius, qui neſcio vbi inter fru-

teta

terra latens, totum conſpexerat, volens pretioſum thesaurum terræ commendare, ne fortè barbara gens iteratò veniens igni eum traderet. Sed huius rei volontate à B.Rachilda ſpoliatos, donec Abbate cum omni Clero adueniente, honorificæ ſepulturæ daretur, inuolutum ſacro velamine, ad caſtellum proficiſcitur, atque Abbati cæteræque multitudini, omnia vti geſta erant, per ordinem retexuit, qui fraternam commemorationem pro eius requie celebrantes, manſerunt ibi octo dies propter metum Paganorum.

Poſt octauam diem martyrij S.Virginis, in eius corpore nulla cicatrix vulnerũ apparet, etiã eum nudarentur lauandum.

Veniente autem die octaua, Abbas comperto diſceſſu Paganorum, rediit cum fratribus ad Monaſterium, reliquis etiam qui cum illo confugerant repatriantibus. Memoratus autem frater eius collectis ſecum quibuſdam de fratribus, ac laicis, cœpit ſtudioſius ſatagere, vt corpus eodem die ſepulturæ traderetur. Cumque illud nudarent lauandum, vt moris eſt, nulla in eo patuerunt vulnerum indicia, niſi quæ catena ſulcabat, ſed ita ſanum, atque inuiolatum viderunt, vt etiam à pleriſque de martyrio poſſet dubitari, ſi effuſus cruor teſtis non eſſet. Eandem verò catenam ante barbarorum eruptionẽ à ſe diſſoluens, iuxta altarium occuluit, & poſtea eos qui excubias circa funus eius celebrabant, per viſionem admonuit, vt de eodem loco ſumptam prope eam in ſarcofago collocarent, quod & fecerunt.

Corpus ſanctum præ curuitate membrorum primò in ſarcofagum leuari non poteſt: ſed poſtmodum cunctis videntibus extendit ſe in directum.

Poſtquam verò lotum corpus linteaminibus reuolutum in ſarcofagum leuare voluerunt, cognouerunt, eis impedimento eſſe beatam Virginem in finali angore vnum crus atque brachium ad ſe trahendo curuaſſe, ſpirituque recedente ante eorum extenſionem ita in curuitate diriguiſſe. Proculdubio fidelium eſt credere, Deum hoc ad declaranda Martyris ſuæ merita fieri voluiſſe. Volant in turba diuerſæ cogitationes, nam ſectionem artuum æſtimabant Virgini eſſe iniuriam, libitinam autem ſecundum membrorum curuitatem formare laborioſum duxerunt. Cumque ita penduli ſtetiſſent, viderunt eadem membra veluti viuentia in directum ſe extendere, faciemque eius quodam Angelico rubore perfuſam, quaſi in riſum hilareſcere. Tunc & ipſi lætabundi pretioſum theſaurum ſarcoſago impoſuerunt, iuxta eius admonitionem catenam propè illam collocantes. Omnibuſque expeditis, Abbas cum congregatione fratrum, & copioſa multitudine vtriuſque ſexus, poſt Miſſarum ſolemnia pro eius requie, virginalem glebam terræ commendarunt anno nongenteſimo vigeſimoquinto Incarnationis Domini Ieſu Chriſti.

Ab Abbate, & congregatione Monachorum, necnon & totius populi multitudine ſancti corpus honorifica traditur ſepulturæ.

Igitur poſt ſepulturam præclaræ agoniſtæ, diuina potentia, quæ ea adhuc in carne manente, ſignorum atteſtatione dignata eſt mortalibus innoteſcere quàm fideliter in mandatis eius incederet, ipſa etiam non dedignata eſt poſt eius depoſitionem frequentia miraculorum mundo declarare quali gloria ab ea remunerata ſit in cælis. Ad eius tumbam lucerna poſita erat, quatenus quando Miſſarum ſolemnia, ſeu veſpertinalis oratio ſeu matutinæ laudes celebrarentur, lumen adeſſet. Quadam verò die poſt officiorum expletionem æditus eam extinguens, altera die ingreſſus reperit eam ardentem, quam ſecundò extinctam, ſecundò inuenit incenſam, atque extinxit, ſimiliter tertiò ingreſſus reperit ardentem, ſed minimè extinxit, cupiens prius indagare quis ei officium ſuum ita dimidiaret. Cumque ab interrogatis non ſolum nihil certi poſſet exarare, verum etiam eius inquiſi- A tio omnium admirationi fuiſſet, itur in commune ad lucernam. Poſſes mirari fluentem ceram à facie ignis tunc eius calore nihil eſſe imminutam, atque idipſum lumen paulatim ſe ſubtrahere viſibus humanis, vt facilè in hoc miraculo animaduerteres beatam Virginem ornata lampade ad nuptias cæleſtis ſponſi intromiſſam, cum illo habitare lumen inacceſſibile.

Candela ad ſepulchrum Virginis poſita, calitus eſt ter incenſa.

Vna ſeruarum huius Virginis quadam nocte ſtratu ſuo relicto cauſa orationis baſilicam petiit, quæ teſtata eſt, ſe tantam claritatem in ea vidiſſe, vt ingenti terrore correpta fuſis precibus ante valuas minus periculoſum eſſe eligeret poſitum in horrentibus tenebris thorum reuiſere, quàm irB radiatam cæleſti lumine baſilicam introire. In Autumno, qui æſtatem paſſionis B. Vviboradæ retrudit, ſæpè memoratus frater eius viridis fœniculi germen circa tumulum eius ſiuit, quod diuina diſpenſatione radicem figens, atque per totum brumale tempus in ſui viriditate permanens, ad vltimum adeò creuit, quod comis in modum coronæ nexis totum ſepulchrum protexit. De cuius germinis viriditate non ſolùm multi ſunt mirati, verum etiam plerique languentes ſanitati ſunt reſtituti per acceptionem temperati ex eo antidoti. Tunc etiam huius beatæ Virginis pecten miraculosè repertum eſt, ſine adminiculo in aëre ſuſtentatum, quem Abbas argento incluſum, ad tumbam C Virginis appendi præcepit.

Immenſum lumen replet Eccleſiam vbi S. Virginis corpus iacebat.

Germen fœniculi circa tumulũ eius creuit tempore hyemali.

S.Virginis pecten in aëre ſuſpenſum inuenitur.

Huic miraculo non incongruum illud videtur ſubnectere, quod quidam, cui violato ſupercilio turgeſcens caput ſpem vitæ præſentis ademerat, eodem pectine à Sacerdote benedictus, priſtinam adeptus eſt ſanitatem. Per id tempus ægrotabat B.Rachilda, atque tanta detinebatur infirmitate, quod penè tres continuas noctes dieſque quaſi exanimis iacuit. Tertia verò nocte circa pullorum cantum paululum reſumpto ſpiritu cœpit implorare Martyris auxilium. Exaudiuit ergo mater ſpiritualis vocem filiæ laborantis, atque cum magno fulgore cæleſtis luminis adueniens ſuauiſſimique odoris fragantia, caput ſuum capiti ia-D centis acclinat, manumque leniter pectori eius admouit, atque ſic aliquandiu cum ea moras nectit. Poſt breue verò, cum ipſo iubare viſibus humanis ſublata eſt, permanente inibi vſque ad lucem odoris fragrantia, ſicque matre veniente fugit languor à filia, hacque recedente, redtit ſanitas priſtina.

Cuiuſdã turgidum caput eodem pectine benedictum priſtinæ ſanitati reſtitutum.

Apparet beata Rachilda, quam & à graui infirmitate curat.

Quidam ephebus nomine Vdalricus in congregatione S.Galli ſcholari ſudabat Pretio. Hunc quodam tempore inualeſcens ægritudo ad hoc redegit, vti carnibus attenuatis ſpiritum iam oſſa tegere negares. Is ad tumbam Virginis deductus, vt eius ſuffragia cœpit implorare, obdormiuit, mox autem euigilans poſtulauit eſcas, quibus alE latis comedit, conualuit, atque ſoſpes ad clauſtrum rediit.

Quidam iuuenis ad eius ſepulchrum ſanatur.

Hæc virtutum eius inſignia Engilbertus Abbas Monaſterij imis reponens ſenſibus, veniente eius anniuerſario, præcepit ſupradicto fratri eius illum ſolemnem agere cantu & lectionibus, vt ſoler de vna Virgine. Quod ille libenter percipiens in tantum ſtuduit eundem diem venerari, vt etiam altare velaret cultiori velamine priuato. Nam quo priuatis diebus velabatur, beata virgo propriis manibus texuerat. Cumque finitis matutinis ſe ſopori dediſſet, adeſt in viſu glorioſa martyr, grateſque pro veneratione ſolitos velaminis mutationem minus placitam duxit, qui expergefactus, ilicò ſurrexit,

Engilbertus Abbas S Virginis anniuerſarium cantu, & lectionibus præcipit venerari.

ſurrexit, atque iuxta virgiois velle operuit altáre.

Nec hoc ſilentio prætereundum, qoaotam pietatem vitrus diuina oſtendere dignata eſt ub merita virginis atque matiytis ſuæ plenius declaranda ſupra fidelem ſeruam eius Kebiuinam. Poſt tranſitum igitur beatæ Vviboradæ, commiſſione & præcepto illius, beatæ Rachildæ fideliter ſeruiendo adhærebat. Ipſa verò Rachilda crebta infirmitate ferè pet omne tempus vitæ ſuæ cruciabatur. Hæc autem quam prædiai ſetua, quoddam potiuium miſcere edocta fuit à beata Vviborada contra eius conſuetudioariam infirmitatem. Quod eum quadam die in reſtula igni apponere voluiſſet, vt ſe inclinauit, diabolus vtriuſque dilectionis ioſectator, quadam inuiſibili impulſione eam in ignem truſit, io quo cum diu huc illucque volutata miſerabiliter crematetur (nemo enim adſtabat qui eam extraheret) taudem diuina miſeratione, & beatæ matryris auailio eruta in eella iuxta poſita conſedit. Tardè poſt quædam conſerua eius aliique cum ſacerdote Egiberto intrantes diuerſotium, illamque videntes ita crematam obſtupuerunt in inſolita facie. Cumque inquiterent ab ea ſi ipſa eſſet Kebinina, paululum teſumpto ſpiritu, teſpondit, ego quidem ſum: oolite quæſo ubſtupeſcere, neque mirari, inimicus hæc fecit. Non enim hæc mala quaſi non præſcita mihi euenere. Nam cum io eella S. Georgij apud dominam meam Vviboradam manſitarem, contigit me graoiſſima infirmitate detineri. Cumque mihi in dubio eſſet vita & mors, ſubitò viſus eſt capiti meo adſtare iuuenis pulcherrimus, & alius quaſi perſona deformis Æthiopis, quem ille pulcher increpans; quid, iuquit, hic adſtas cruenta beſtia? In aliquo euim adhuc poſt tempus dabitur tibi poteſtas lædere hoc corpus: in auima verò nec modo, nec deinceps vllam tibi conceſſam ſcias, en tempus læſionis: ſpero autem de Domini miſericordia, ſi cum propheta ei tradita ſum in interitum carnis, quod etiam auimã meam cum illius anima ſeruet. Mirabile dictu, cerneres eam in vno latere vſque ad pectus ita concrematam, vt oſſa & interiora quædam apparereut, & veſtem nihil eſſe læſam, in altero verò veſtem combuſtam, & carnem in nullo penitus læſam.

Diabolus Kebininã S. Virginis quondã ancillam proiicit in ignẽ.

Igitur dolore huius vſtioois in lectum decidens, cum pet aliquot dies grauiter laboraſſet, accidit vt quadam veſpera reſolutis membris frigido corpore ita omnium officiorum iaceret effœta, vt à cunctis circonſtantibos mortua nunciaretur. Fletur, exteoditor, ordinatiſque eacubiis, pro mortua cuſtoditur. Circa pullorum verò cantum fragor nimius veluti tonitruus ita grauiter ſuper ipſam domum increpuit: vt omnes qui in eacubiis aderant, nimio terrore perculſi ad terrã corruerent. At virgo Rachilda, diuino, vt credimus, inſtinctu, vocans ad ſe prædictam ſeruam dedit ei cilicium B. Vviboradæ, illudque ſuper defleræ corpus eapandete iuſſit. Sed & baculum eius addens, ſuperponi præcepit, quod cum factum fuiſſet, extemplo recalefacta conualuit, reſedit, viſum aperuit, omnibuſque quinque officiis ad pleuum recuperata eſt. Tunc erumpens in vocem diait: Gratias tibi refero Chriſte ſalus omnium in te ſperantium, qui dolores meæ vſtionis medicamento gratiæ tuæ fugaſti, & tibi Domina mea Vviborada, per cuius merita hanc miſericordiam eoofido me conſecutam.

Tactu cilicij & baculi S. Vviborada Kebinina pro mortua habita conualeſcit.

Operæpretium eſſe duaimus, & hoc paginæ commendare, qualiter omnipotens Deus has ſanctas Virgioes, prius in ergaſtulis, in quibus ſe pro eius amore iocluſerãt, tumulatas baſilicæ S. Magni intromitti reuelare dignatus eſt. Quadam igitur nocte ſæpe dictæ Kebininæ viſum eſt ſomnium. Quidam iuuenis aſpectu decorus, trahens rhedam geminis rotis compoſitam, quadam cetea materia, vt ei viſum eſt, oneratam. Cumque illa interrogaret qua de cauſa veniret, vel quid ex hac materia facere vellet, miſſus ſum, (ait) vt harum ſanctarum Virgioum ſepulchra muro interrupto baſilicæ intromittam. Poſt hanc igitur viſionem, aliquot diebus exactis, Gralo, qui id temporis cœnobio S. Galli præerat, in animũ induait, viſionem ancillæ factis exequi. Tunc proſtratus ad memoriam Virginum, deuotis precibus illatum voluntatem, & adiutorium cœpit implorare, vt is, cuius voluntas opus eſt, patratum opus dignaretur aſpitando præueuire, & adiuuando proſequi. Poſtquam hæc, & his ſimilia, virgineis auribus humiliter inſtillauit, ſurrexit, conueuienſque ancillam quam prædiai, enucleauit ei arcana voluntatis ſuæ. His illa auditis retulit ei econtra ſomnium quod viderat. Sicque factum eſt, vt fide veniente ab vtroque ad vtrumque duo certa fugarent dubium ab opere patrando. Eatemplo vocantur cœmentarij, opuſque in diuina prouidentia perfectum, humanis ſtudiis traditur perficiendum. Iam tunc feruente opere contigit, vt quoddã immane ſaxum ab eiſdem artificibus incautè leuatum, ſed incautius relictum vni ea illis in pedem eecidiſſet, grauiterque colliderer: qui à ſociis ad diuerſorium delatus, iuſſit cereum parari, eumque ad ſepulcbrum B. Vviboradæ accendi, quod eum factum fuiſſet, meritis beatæ matryris id obtinentibus, ſequenti die, cum cæteris cœmentariis ſoſpes & lætus, ad opus inceptum maturè venit.

Divina reuelatione corpora SS. Virginũ

Vviborada ſcilicet, & Rachilda in baſilicam S. Magni intromittuntur.

Quidam artifex pede læſo, ad ſepulchrum S. Vviborada ſanatur.

N O T Æ.

Vviborada.] *Vel Vviberadis, cuius vitam ſupra libro 2. compendiosè deſcripſimus, ideircò non eſt neceſſe repetere quæ quæ annotauimus. Vulgò dicitur* Sancte Viucrede.

Theriſtrum cum omni vittatoria compoſitione detrahens.] *D. Hieronymus in Eſaiam. Θέριστρα nos poſſumus appellare pallioia, quibus obuoluta eſt Rebecca, & hodie quoque Arabia & Meſopotamia operiuntur fœmina: ab eo quod ἐν θέρει, id eſt, in æſtate & caumate corpora protegant fœminarum. Lyranus in illud Iudith, quæ depoſitis viduitatis veſtibus, accepit theriſtrum, &c. Theriſtrum erat velamen, quo vtebantur Palæſtinæ mulieres. Alij dicunt, quod theriſtrum veſtis erat tenuis, ſicut ſunt vela quæ delicatæ mulieres portant in capitibus ſuis.*

Hemiſſeclas vel obolos obſeruare.] *Eſt Hemiſſecla dimidium ſicli, vel eſt quarta pars vnciæ apud Græcos & Latinos.*

Balneum in Tyna paratum.] *Tyna, vas grande ligneum tam lauationibus, quàm condendis vinis paratum.*

Frigoretico morbo.] *Frigores, febres, quæ faciunt hominem frigere.*

Cœpit diabolizare.] *Licet diabolizare, ſit opera diaboli facere, & qui peccata mortalia committunt, diabolizare dicantur, quia opera diaboli imitantur: tamen diabolizare propriè ſumitur pro iis qui diuinationibus, ſortilegiis, & maleficiis vacant.*

Quoddam meiobranum Dominica ſuſpenſione depictum.] *Quaſi diceret, dedit ei membranam, ſeu telam in qua erat depicta imago Crucifixi.*

Scholari ſudabat Pierio.] *Id eſt, ſtudebat, Pierius,*

Muſa

Muſarum. Matthæus Vindocinenſis in Tobia.
Pierium tadet inſeruiſſe ſtilum.
Pierium Muſarum palæſtra, ſchola, vbi Muſis opera datur.

Quoddam potirium miſcere edocta.] *Eſt differentia inter potirium, & poterium. Nam potirium ſumitur pro medicina, poterium Latinè dicitur poculum.*

VITA S. FINDANI INCLVSI.

Incerto Auctore.

S. Findanus genere Scotus.

VIR quidam nomine Findan, genere Scotus, ciuis prouinciæ Laginenſis, quibus occaſionibus ad perfectionem vitæ peruenerit, quibuſue tentationibus ac laboribus ſit frequenter attactus, hinc enarrare Deo fauente conabimur.

Soror S. Findani abducitur captiua à Nordmannis. *Pergens ad liberandum ſororem, ipſe etiam captiuus tenetur.*

Prædicti ergo viri ſororem gentiles, qui Nordmanni dicuntur, plurima Scotiæ inſulæ, quæ & Hybernia dicitur, loca vaſtantes, inter alias fæminas abduxere captiuam. Tunc pater Findano filio præcepit, vt accepta pecunia ſororem redimeret, & ad patrem reduceret. Qui ſumptis ſecum comitibus pariter & interprete, iuſſa patris implere deſiderans, amoremque fraternum pio corde conſeruans, in eodem mox itinere à Paganis tentus, atque in vincula coniectus, necnon & ad naues C ipſorum, quæ proximo in littore ſtabant, eſt ſine mora perductus. Ipſo verò die, & nocte ſequenti catena ligatus, ſine cibo, potuque permanſit. Manè verò Nordmannis conſilium ineuntibus, atque aliquibus, quibus mens ſanior erat, & (vt credimus) à Deo inſtigata humanitas, referentibus, quod illuc venientes pro aliis redimendis, vi teneri non debuiſſent, inde ipſe hoc modo liberatus eſt. *Liberatur.*

Ab inimicis quamuis circa ipſum diſcurrentibus videri non poteſt.

Vice quoque alia cum multitudo hoſtium eorundem eum in quādam domum fugientem inſequeretur, & ipſe poſt oſtium latitaret, nemo ex illis eum reperire poterat, quamuis circa ipſum huc illucque diſcurrerent. In eadem Laginenſium prouincia inter duos Principes orta eſt grandis ſedi- D tio. Vnius ergo principis miles fuit pater Findani prædicti, qui de contraria parte hominem occidit. Quod audiens princeps contrariæ partis, nimia ſuccenſus ira, continuò domum patris Findani magno ſtipatus exercitu, omnia illius ipſumque ferro, flammaque perditurus adiuit, venienteſque noctu, domum armis cinxerunt, ignemque ad tecta iacientes, patrem ipſius Findani de ignibus foras progredientem iugulauere. Findanum verò in alia domo manentem, cum ſimiliter ignibus circumdediſſent, & ſe pro foribus viriliter defendentem apprehendere nequiuerunt, ſed ipſe per medios ignes, & hoſtes, diuina eum protegente gratia, parum læſus, elapſus eſt. Fratrem verò E eius qui in eadem domo fuerat, occiderunt. Inde igitur inter vtramque gentem concitatæ ſunt inimicitiæ, Inexorabileſque diſcordiæ. Sed haud poſt longum temporis interuallum, interuentu quorundam fidelium, pecunia non modica Findano ſuiſque data, vtraque pars in pacem rediit. Eodem verò anno, hoſtes Findani timentes ne vindicta ſuper eos veniret, & dolor paternus in corde Findani reuiuiſceret, pariterque eum extirpare volentes, hoc modo dolos in corde meditati ſunt. Inito conſilio, Findano præparauere conuiuia in locis mari contiguis, ad quæ Findano inuitato, Nordmanni venientes, & de medio conuiuatum ipſum

Pater S. Findani occiditur. *Findanus in mortis periculo conſtitutus liberatur.* *Trucidatur eius frater.*

Fraude & dolo inimicorum abducitur captiuus.

A rapientes, arctiſſimis vinculis colligauere, & ſecum pariter abduxere. Quater igitur venditus, cum vltimus eius dominus ad patriam rediens, fortè inueniſſet quendam qui fratrem ſuum occiderat, & ipſum trucidaſſet, & propterea naues ad arma veniſſent, beatus Findanus licet in vinculis conſtitutus, domino ſuo auxilium ferre volebat. Eius autem recordatus deuotionis dominus, & fidem talem remunerari cupiens, mox eum à vinculis abſoluit. Cum autem ad Orcades veniſſent inſulas, vt corpus reficerent, pariterque ventum proſperum expectarent, beatus Findanus cœpit loca diſquirere, ac de ſalute ſua, & fuga, anxia mente cogitare. Ignotis igitur in locis ſaxum ingens reperiēs, B ſub illo ſtatim ſe occultauit. Quam rupem æſtus maris increſcens ſubire ſolebat. Quid igitur ageret, quò ſe verteret ignorabat. In anguſtia ergo magnis conſtitutus, votum vouet Deo, quod ſi eum eriperet, limina Apoſtolorum viſitaret, nec vltra ad patriam rediret, mundumque deſereret. Hac conſtantia fidei munitus, omnibus vt erat veſtibus indutus, immiſit ſe in aquas. Mira dicturus ſum: ita continuò diuina pietas veſtea eius rigidas fecit, vt his ſuſtentatus mergi nequiuerit, & per tumidos fluctus illæſus ad terram deductus eſt.

Venditur. *Eius fidelitas erga dominū ſuum.* *A vinculis abſoluitur à domino ſuo.* *Cogitat de fuga capienda.* *Votum vouet vt liberetur.* *Illæſus trāſit mare.*

A quibuſdam autem ad vicinæ ciuitatis ductus Epiſcopum, qui & ipſe in Hybernia inſula literali- C bus erat ſtudiis imbutus, & eiuſdem linguæ notitia ſatis eruditus, cum ipſo per biennium moratus, multis humanitatis atque largitatis eius beneficiis eſt vſus. Ipſe autem Findanus promiſſionis ſuæ recordatus, collectis ſociis, acceptaque licentia Epiſcopi, Galliarum partes parauit adire. Hinc Martini ſedem petens, poſtea Franciam, Alamanniam, Longobardiamque peragrans, proprio demum pedum labore Romam peruenit. Inde reuerſus, quendam nobilem virum in Alamannia adiuit, cum quo in clericatu 4. annis permanſit. Tunc ſenior eius in proprio Monaſterio, quod Rinaugia vocatur, eum monachizari fecit, anno Dominicæ Incarnationis D C C C. ætatis verò ſuæ LI. vbi per D quinquennium ſingulos virtutum gradus aſcendens, tandem maioris perfectionis acquirendæ gratia, in arctiſſimo loco ſe reclusit, & inaudita corpus abſtinentia perdomuit.

Humaniter excipitur à quodam Epiſcopo. *Peregrinatur ad ſepulchrū S. Martini.* *Item viſit limina Apoſtolorum.* *Fit Monachus.* *Viuit incluſus in magna abſtinentia.*

Cum eſſet reclusus permiſſu Abbatis ſui, quartam partem panis in quotidianum victum ſibi, vt cæteris fratribus deputati vno anno, & in altero maiorem iam aggrediens parcitatem, dimidiā, & in tertio, tertiam, quarta ſibi ſolummodo parte reſeruata, libens pauperibus erogauit. Pro lectiſterniis lapides velatus adhuc inter fratres pauſans, corpori occultè ſuppoſuit, atque paululum requieuit, donec cunctis quieſcentibus, ſecretò ſe in orationem dediſſet. Accidit vt quadam nocte conſue- E tudinariis incumbens orationibus, dæmonem in ſimilitudine hominis cuiuſdam miræ magnitudinis ore aperto, linguaque emiſſa, manibus expanſis, oculis minacibus videret, & cum impetum in eum facere vellet, facto Crucis ſigno euanuit. Ipſe tamen interritus, matutinalia coram altari in modum Crucis ſtans, expectauit officia.

Lapidibus velatus vtitur pro lectiſterniis. *Diabolus in horribili ſpecie ei apparet.* *Signo Crucis fugatur.*

Reclusus iam, cum tanta fames eum vrgeret, vt panem totum, & plus manducare vellet, in natali S. Patricij Deum ſedulò rogauit, vt huiuſmodi ingluuiem ipſius interuentu à ſe auferret. Qui mox poſt orationem & lacrymas, quas incomparabiliter etiam in leuibus rebus fundere ſolebat, xale oraculum aure percepit, propria lingua pro-

Edacitate, & ingluuie ventris valdè affligitur. *Nota ſingularem eius gratiam lacrymarum.*

Precibus S. Patritij à tētatione liberatur.

latum: Obſecra Chriſtum, & Patritium Arthmachenſem. Et ex hoc, edacitatis vitium minimè ſenſit. Item foris poſitus priori anno, quo clauſtrum erat ingreſſurus, omnibus noctibus ſtans in Eccleſia, in oratione pernoctauit. Igitur priori nocte, antequam S. Blaſij reliquiæ illuc de Roma veniſſent, more ſolito in baſilica orans, vidit ſubitò corporalibus oculis columbam ſuper altare conſediſſe, ſenſimque inde in cryptam volantem diſparuiſſe. Craſtina ergo ſuper ipſum altare eaſdem poſuere reliquias, ſuper quod Dei famulo ante apparuit hæc auis ſteriſſe. Foris poſitus procedenti quoque tempore, cum ſimiliter noctu intra baſilicam ſolus exiſteret, vt prædicti martyris ſuffragia his verbis imploraret, dicens: S. Blaſi, qui peregrinus his in locis, ſicut & ego, eſſe cognoſceris, pro meis ad Deum intercede peccatis. Cum hæc ingeminans, lacrymas more ſuo vberrimè fudiſſet, ſtans ante altare, quo ſanctæ poſitæ fuerant reliquiæ, non inclinatus, ſed erectus, ſed tamen vt referre ſolebat, obtutibus pauliſper obtenebratis, vocem audiuit huiuſmodi: Sedes tua in cælo iam dimiſſis peccatis, parata eſt.

S. Blaſij reliquiæ transferuntur in Germaniam.

Audit diuinitus ſibi eſſe dimiſſa peccata.

In natali S. Colūbæ iterū tentatione afflictus, & in dubitatione poſitus ſi paruam annonam, quæ ad victum quotidianum, ſicut aliis Monachis, ipſi quoque dabatur, pauperibus erogare debuiſſet. Reputabat enim ſecum ne ſi cibos de aliorum labore ſibi oblatos pauperibus erogaſſet, hinc Deum offenderet. De hac igitur re Domini voluntatem per interceſſionem S. Columbæ, precibus & lacrymis requirebat. Cui tale continuò reſponſum voce ſuauiſſima diuinitus directum eſt. ∴ ∴ ∴

Primis quoque diebus, quo pœnalem locum, quem in hoc mundo pro Dei amore delegerat, intrare illum contigit, gulæ nimium vitio tentatus eſt. Nam vſque ad horam, qua cæteri reficiebantur, expectare nequaquam poterat, ſed etiam donec Euangelium legeretur à cibo abſtinere nequiuerat, qua ſuggeſtione vehemēter affectus, & vltra quam credi poteſt erubeſcens, ad ſolita confugit auxilia. In feſtiuitate quippe beati Aidani Epiſcopi audiuit, cum illius imploraret adminicula, huiuſcemodi vocem ∵ ∵ ∴ qua voce ſtatim tentatio ipſa ſedata eſt.

Mirū in modum gula vitio & tentatione affligitur.

Precibus & meritis S. Aidani liberatur.

Incluſus verò tantam multitudinem ſpirituum Immundorum noctu conſpexit, vt terram ſimul & arbores, quas Rhenus hinc inde cingit, implere viderentur: cumque diu horriſonas darent voces, ſancti viri precibus diſparuerunt, & vlterius illi nuſquam comparuerunt.

Videt innumerabilem multitudinē dæmonum.

In feſtiuitate S. Brigitæ Virginis, non modicam pauperum turbam, vt ſibi moris erat, collegit: carnem totam, quam habuit, iuxta numerum aggregatorum, particulatim incidi præcepit. Hoc autem facto, ecce tanti pauperes vt aderant improuisè venerunt. Vir verò beatus in aduentu eorum, Deo gratias agens, particulas, quas ad numerum prius commēantium parare iuſſit, in Dei largitate confiſus, qui quinque panes inter quinque millia virorū multiplicauit, diſtribui fecit. Sed licet numerus geminaretur egenorum, & nihil de carnibus vel ab illo, vel a quoquam adderetur, vnicuique tamen ſua particula ex eadem caruncula inueniebatur.

Caro ad ſuſtentationem pauperū miraculosè multiplicatur.

Findanus igitur patronus noſter arctiſſimo loco incluſus, qui ſitus eſt ad ſeptemtrionalem plagam baſilicæ S. Mariæ genitricis Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti XXII. annos incomparabiliter corpus perdomuit. Nam poſt primum ſupradictorum annum, cilicio indutus erat, calore ignis nunquam refectus, non pauſans in lectulo, balnei lenitatem deuitans, ieiuniis, vigiliis, orationibuſque indeſinenter inſiſtebat, pane verò poſt primum annum ingreſſionis eius, & poſt XVI. ab omnibus quæ mandi poſſunt, exceptis piſciculis, & his pauciſſimis, ſe Domino confortante abſtinuit, aliæque præfati ſanctiſſimi viri virtutes, quæ multis ſciendo veraciter teſtibus ſunt prænotatæ, in alio miraculorum volumine, ex parte videntur fore cum cautela exaratæ.

Nota ſingularē viri iſti vita auſteritatē.

Cætera deſunt.

N O T Æ.

Vir quidā nomine Findanus.] *Aliàs Fintanus dicitur. Ipſum omiſerunt Trithemius & Vuionius. Eius vita prolixiori ſtylo protenſa habetur tom. 1. Rerum Alamannicarum.*

Inde reuerſus quendam nobilem virum in Alamannia adiuit, cum quo in Clericatu quatuor annis permanſit. Tunc ſenior eius in proprio monaſterio, quod Rinangia vocatur, eū monachari fecit anno Dominicæ Incarnat. DCCC. Quis iſte nobilis in Alamannia vir, eius pro Clerico Findanus? Ego puto Vuolfehardum Comitem Kyburgenſem fuiſſe, quem Rhinaugiani Monachi fundatorem cœnobij ſui frequentant. Vt ita de origine huius Monaſterij nihil porro ſit, quod multum laboremus. Exſertim namque ait, Dominum ipſum in ſuo proprio Monaſterio, hoc eſt, in ſuo territorio ab ſe conſtructo Monachum eum conſtituiſſe. Vide Melchiorem Haiminsfelenſem tom. 2. Hiſt. Alamannicarum.

In natali S. Columbæ.] *Eſt ille cuius vitam paulo ſuperius deſcripſimus ex Adamanno, eſtque omnino diuerſus à S. Columbano Abbate, qui etiam Columba appellatur.*

S. THEODORI EREMITÆ, De Vita Sancti Magni Abbatis Sodalis ſui,

Habetur tom. 2. Rerū Alamannicarū.

LIBER PRIMVS.

AB ERMENRICO ELEVVANGENSI Monacho emendatus, & diſtinctus.

CAPVT I.

IN tempore illo cum B. Columbanus, ſimul cum beato Gallo diuerſa loca perluſtrarent, ad diffamandum verba Dei, & peregrinandi cauſa in Hyberniā peruenirent, quidam frater nomine Magnoaldus ex præfata patria Hyberniæ procreatus, pulſare cœpit aures B. Galli diſcipuli S. Columbani, ita loquens: Beate magiſter & Domine, video vos in ſeruitio Dei tantum ſollicitari, vt Eremum concupiſcentes, aliquantiſper ibi morantes, feræ, beſtiarum ſcilicet, vrſorum, bubalorum, luporum multitudo frequenter ad veſtrum imperium recedant. Vnde veſtris veſtigiis prouolutus, depoſco, vt ſpretis phaleramentis ſeculi, & præſentium pompam facultatum temnēs, æterna præmia capere merear. Quod B. Gallus cernens eum ad medicamenta concurrere, vniuſque cœnobij ſepta, vbicumque Dominus iuberet, per eius orationem concupiſci, B. Columbano hoc indicans, obtulit eum illius obtutibus, ſciſcitans ab eo conſilium & voluntatem. Cui B. Columbanus reſpondit. Pergentes, fili, in Eremum voluntatem probemus, vtrum deſideratum arripias iter, an non.

B. Magnoaldus ſeu Magnus natione Hybernus.

Pergentes

A SS. Columbano & Gallo aſſumitur & deducitur ad Eremum.

Pergentes ergo ſimul tertium adoleſcentem nomine Soniarium, in comitatu ſumunt, & ad deſtinatum locum peruenerunt, vnius tantum panis cibo contenti. Cumque iam tertius tranſiſſet dies, nec quicquam panis fragmentum remanſiſſet, horaque refectionis appropinquaret, imperantur à patre, vt per prærupta ruris eant, atque ad ima vallis perueniant, & quicquid ad cibum opportunè reperiant, deferant. Quantes illi per concaua vallis tranſeuntes, inuenerunt capturam piſcium olim à paſtoribus conſertam in amne, qui vocatur Ligona, vndiſque oppoſitam. Quod inſpicientes, & Deo gratias agentes, ſumenteſque tres, quos repererant piſces, venerabili patri præſentauerunt. At ille Spiritu ſancto plenus, nouerat ſibi à Domino dapes paratas, & cum gratiarum actionibus ſumpſerunt cibum, & poſt cibum iterum gratias conditori egerunt. Quod inſpiciens Magnoaldus, ſequens B. Gallum læto animo promittit ſe eorum imperiis pariturum, & Chriſto Domino iugiter ſeruiturum.

S. Magnoaldo Magni nomē imponitur à S. Colūbano.

Quem vir S. Columbanus ſuis beatis manibus receptum, in obedientia poſuit, donatumque iuxta magnificentiam ſuam nomen imponit dicens: Magnum te faciet Dominus in ſapientia & aſtutia, à cuius magno nomine Magnoaldus voceris, addens iterum; cognita tibi ſunt omnia miniſteria Monaſtica, à quibus cognomen habebis Magnoaldus, factoque Monacho, tradidit ei clauem cellarij, ſtatimque in eo diuinum manifeſtatur miraculum.

Suſcipit habitum Monaſticū, ipſique demandatur cura cellarij.

Nam eum hora refectionis appropinquaret, & miniſter refectorij Soniarius ceruiſiā adminiſtrare conaretur, vas, quod tiprum nuncupant, ad cellariū deportauit, & ante vas, quo ceruiſia condita erat, apponit, tractoque ſerraculo meatus in tiprum currere ſinit, quem ſubitò patris imperio Magnoaldus Soniarium celeriter vocauit. At ille ardens obedientiæ igne, obſerare meatum oblitus, pernici curſu ad beatum pergit virum, & ſerraculum, quod dulciolum vocant, manu ferens, ante conſpectum B. Magnoaldi adſtitit, videntibus ſanctiſſimis viris Columbano & Gallo.

Notabile obedientia exēplum Soniarij Monachi.

Poſtquam autem ſibi vir Dei Magnoaldus quæ voluerat imperare deprompſit, interrogauit eum: Quid eſt Soniari quod tenes in manu tua? At ille viſo ſerraculo, recordatus negligentiæ, velociter ad cellariū rediit, æſtimās nihil in vaſe, de quo ceruiſia decurrebat, remanſiſſe. Intuitus ergo vidit tiprum intantum ceruiſiam creuiſſe, vt non iam plus profunditatis in vaſe quam ſupra vas cumulata altitudinis habere videretur, & nec minimā ſtillam foris cecidiſſe. Præfatus verò Soniarius, illud miraculū magnum inſpiciens, ad pedes B. Magnoaldi acceſſit, narrans ei quæ de ſiccera vidit. Ille pauore perculſus, quid agere deberet ignorans, concitus perrexit ad Vviniachum Preſbyterum, quem aſſumens ſecum ad cellarium duxit, & omnia ſecundū narrationem pueri Soniarij inuenit. Corruens ergo ad pedes eius ita locutus eſt. Domine Vviniacbe, quid dicturi ſumus Domino patri B. Columbano, ſi hæc audierit? At ille reſpōdit: Abſit frater, vt miſericordia Chriſti tam ſanctum virum, tā pium patrē noſtrum debeat celari, qui abſque noſtra narratione, per ſpiritum, & cum Deo omnia, quæ facta ſunt, ſe cognouiſſe lætatur. His dictis concito gradu perrexerunt ambo, veneruntque ad pedes B. Columbani, & narrauerunt ei omnia quæ acciderant. Quibus B. Columbanus ait. Fratres, hoc non meis meritis factum eſt, ſed interceſſione viri iſtius Magnoaldi. Ille hoc audiēs proſtrauit ſe ad pedes eius, & dixit: Domine, noli hoc dicere, quia ſcio pro veſtris ſanctis

Humilitas SS. Columbani & Magnoaldi.

A meritis hoc actum eſſe, non meis. Reſpondit B. Columbanus, tace frater, ſcio vtique. Nā ego vidi Angelum Dei præcedentem te, quādo Soniarium vocabas, qui facto ſigno Crucis ſupra tiprum, ſtetit ſicera in modum coronæ, ſicut vidiſtis. O magnum diuinæ potentiæ donum, qui adhuc neophito ſuo ſeruo tantam gratiam conferre dignatus eſt, vt iam Magnus inter fratres voceris! Ad hæc B. Magnoaldus gratias egit Deo in corde ſuo de tanta miſericordia ſua.

Cap. II.

Sancti Columbanus & Gallus degūt in Eremo ſub quodā ſcopulo, in rerum omnium penuria.

Eo itaque tempore, cum ſub quodā ſcopulo inter vaſta Eremi, ieiunio corpus afficerēt B. Co- B lumbanus, & Gallus, nihilq; aliud præter ruris poma in cibos capere valerent, venit quadam die aſſueta auidę voracitatis fera vrſus, cœpit neceſſarios delambere cibos, ac paſſim poma ore detrahere. Cumque hora refectionis adueniſſet, dixit Columbanus ad B. Magnoaldum, frater Magnoalde, cognita ſunt tibi poma meliora, & defer nobis conſuetā menſuram pomorum. Qui cum abiiſſet, vrſum inter denſas frutices ruboſque peruagari perſpexit, ac poma lambendo carpere, vidēſque eū Magnoaldus iuſſa patris implere volens, timuit valde, ſed cōfortatus in Domino, muniens ſe ſignaculo S. Crucis, ait ad feram. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſta pauliper, vſque dum eligam poma, quæ patribus C noſtris ferenda ſunt, & tibi partem ex aliis dein comedendi. Mira in fera obedientia, ſeueritatis ſuæ oblita, ſtetit caput inclinatum tenens. Tunc ille diuiſit virga frutices, & rubos, quæ poma ferebāt, elegitque partem ex his, quæ iuxta viri Dei imperium meliora erant ad opus ſuum ferenda, aliāque partē dedit feræ, vt comedat. Aiebat itaque, comede iſta tu, aliaque in vſus viri Dei Columbani & Galli reſerua. Fera ergo in tanta obedientia extitit, vt nequaquam ex prohibita ſibi parte auſa eſſet capere cibos, ſed in ſegregata permiſſa ſibi fruticum parte tantummodo pabula requiſiuit.

Vrſus obedit B. Magnoaldo.

Alia verò die B. Magnoaldus requirens poma inuenit ſalua, & bene reſeruata, gratias agens Deo ait D ad feram: In nomine Domini ita age quotidie. Audiens autem fera, poma proculdubio ſalua reſeruauit, quoadusque vir Dei in illo loco commoratus eſt. Quarta verò die iterum Domino cibū præbens ſuis diſcipulis, tanta copia alitum aduenit, vt omnem planiciem loci illius adimpleret. B. verò Magnoaldus hoc videns intellexit ob neceſſitatem patris ſuorumque à Deo has dapes terræ diffundi, & ait ad beatum Gallum. Iubeat hæc pater altilia capere ad opus fratrum, ſi placet, quoniam à Deo data ſunt. Hæc Gallo ad magiſtrum ſuum deferēte, ait B. Columbanus, tu Magnoalde, qui in nomine Domini Vrſo iuſſiſti reſeruare poma ad opus noſtrum, fac iterū iuxta tuum nomen magnū opus, & E impetra à Deo vt volatilia maneant, donec capiantur à fratribus ad vſus neceſſarios. Ille mirans quomodo palam factū fuiſſet beato viro de fera, tamen non audebat interrogare, ſed iuſſu eius proſternens ſe in orationem pariter cum B. Columbano & Gallo orabat. Erigens autem ſe Abba dixit Magnoaldo; ſurge, præcipe capere aues. Surrexit Magnoaldus gratias agens conditori, cœpitque aues capere cum reliquis fratribus. Miraculum valde mirum & ſtupendum, capiebantur aues, prout patris imperium erat, nec abſcedere pennigera fuga nitebantur, donec beatus Magnoaldus ait: Si patri noſtro placet, habemus per triduum aues ſufficientes, & ideo bonum eſt vt cedant. Sicque alitum

Miraculosè capiūtur aues ad ſuſtentationem fratrum.

phalanges abire iubet, & ſumpto volatu, quæ remanſerant, receſſerunt. Sicque diuina miſericordia ex vicinis vrbibus frumenti copiam per bonos viros in gyro manentes ad B. Columbanum per manus fælicis Galli & B. Magnoaldi direxit.

Cap. III.

S. Columbanus cogitat prædicare Sclauis verbum Dei.

INterea venit cogitatio in mentem, quatenus terminos Sclauorum adiret, eorumque cæcas mentes euangelica luce illuſtraret. Cumque hæc beatis Gallo & Magnoaldo narraſſet, & ita patrare ſe velle profiteretur, beatus Gallus dixit Magnoaldo, quid tibi videtur de iſto itinere Abbatis no- B ſtri? Reſpondit, Domine perquirite in primis voluntatem Domini, & poſtea ſi dignum duxeritis ad proficiſcendum, proficiſcamini. Hoc audiens B. Columbanus iuſſit triduanum ieiunium fieri, Domini miſericordiam implorans, vt eis indicaret ſuam voluntatem. Tertia verò nocte Angelus Dei per viſum illis tribus apparuit, & ambitu paruo, quaſi ſolet paginali ſtylo orbis deſcribi, circulum mundi compage mõſtrauit dicens: Cerniſis, inquit, quod maneat totus mundus deſertus? Dicite Columbano, perge dextra læuaque vt comedas laboris tui fructus, non eſt tibi opus illuc properare. Hæc audiens B. Columbanus intellexit per viſionem ſimiliter ſibi monſtratam, non eſſe gentis il- C lius in promptu fidei profectum, & ideò quieuit in loco, ſolummodo contentus vnius miniſtri Magnoaldi, qui & Magnus, famulatu, donec aditus ad Italiam viam panderet.

Diuinitus detinetur.

Cap. IIII.

Diſcordia inter Theodoricum, & Theodebertum Reges.

INterea orta eſt lis inæſtimabilis inter Theodoricum Regem, & Theodebertum, vtriſque namque gentium robore in inuicem ſuperbientibus. Inter quæ vir Dei ad Theodebertum venit, iſque eum infra ſuos fines libentiſſimè recepit, deditque ei optionem, quacumque in parte voluiſſet expe- D rimento quærere locum, qui ſibi & ſuis placeret ad habitandum. Inquiſitoque loco audiuit a beatis viris Gallo & Magnoaldo, qui iam perluſtrata habebant ſpatia locorum, laudabilem locum fore infra Germaniæ terminos ſitum in Alemannia circa Rhenum fluuium, oppidũque olim dirutum, quem Brigantium nuncupabant, quem proculdubio ratum ducebant fore vt impetraretur à Rege, & partem ſaltus ipſius iuxta ipſum oppidum ſtantem, vbi apta loca inuenire quiuerant ad manendum. Dedit ergo eis Rex iuxta petitionem ipſorum præfatum oppidum, locaque vaſta intus in ſaltu conſiſtentia, ſed non plurima, niſi pauca, vbi inuenire potuiſſent apta ad cellulam conſtruendam. B. verò E Gallus cum S. Magnoaldo, fratribus qui iam ex Luxouio venerant, ad eum ſimul cum Abbate relictis, Ipſi ingreſſi ſunt in ſaltum, & in eo huc illucque pergentes, diuerſaque loca circumeuntes, repererunt infra ipſius ſaltus terminos loca venuſta, & famulis Dei ad omnem opportunitatem congrua, proximaſque nationes vndique haberi ad prædicandum. Reuerſi ergo iterum ad virum Dei, laudauerunt loca, quæ inuenerunt. Quibus vir Dei ait: Pergamus illuc, & moremur aliquod ſpatium temporis ibi, & conſtruamus cellulam, vſque dum Dominus det nobis aditum proficiſcendi in Italiam. Perrexerunt ergo ad lacum Brigantinum,

Accipiunt ſancti viri locum habitationis in eremo à Theodeberto Rege.

A in cuius littore inuenerunt locum antiquum deſtructum, qui vocatur Arbona, ibique morati ſunt, conſtruentes cellam, expectantes euentum inter Theodoricum & Theodebertum.

Conſtruunt Cellam.

Cap. V.

Bellum inter Theodoricum & Theodebertum Reges.

CVmque hæc agerentur ab illis, ſeditione firmata inter Theodoricum & Theodebertum ortum eſt bellum iuxta Tulbiacenſe caſtrum, ibique prælio inito, innumera hominum multitudo ex vtroque exercitu perierunt. Victus tamen Theodebertus fugit. Ea ergo hora qua apud Tulbiacum illud bellum commiſſum eſt, vir Dei Columbanus B operantibus ſanctis Gallo & Magnoaldo cum cæteris fratribus, qui ex Luxouio venerãt, ſupra truncum querci putrefacti ſedens librum legebat, quem ſopor oppreſſit. Sopitus dormienſque, inter duos quid agerent Reges vidit. Expergefactus miniſtrum vocat Magnoaldum, qui & Magnus, cruentamque Regum pugnam indicat, & humanum ſanguinem multum fundi ſuſpirat. Reſpondit Magnoaldus, proſtratus ad pedes eius; & ego Domine pater, ſopore oppreſſus iacebam ſubter vnam arborem abietis, & videbatur mihi ſimul eos inter ſe cõflictum habere, arreptoque baculo volebam percutere Theodoricum, & liberare Theodebertum, ſed prohibuit me ſpecies quædam dicens, non eſt C neceſſe, quoniam Dominus citò vindicabit magiſtrum tuum Columbanum de eo in interitum ignis. Ilicò euigilans feſtinabam huc ad vos venire, & narrare hanc viſionem vobis interim me clamante.

Videt viſum B. Magnoaldus de ſucceſſu belli inter Theodoricum & Theodebertum Reges.

Dum ergo mirarentur ambo de his viſionibus, alius miniſter aſtans Eunochus nomine, temerario conatu ait: Pater mi tuis precibus præbere debes ſuffragium Theodeberto, vt hoſtem communem Theodoricum debellet. Cui B. Columbanus ait, ſtultum ac religionis alienum adminiſtras conſiliũ. Non enim Dominus ita vult, qui nos pro inimicis noſtris orare præcepit. Et Magnoaldus inquit, verè Domine, veſtra ſanctitas bene de hoc ſentit, quo- D niam in arbitrio iuſti iudicis eſſe debeat, quid de eis fieri velit. Theodoricus ergo perſequutũ Theodebertum deprehendit, & ad auiam Brunechildam direxit. Ipſa cum Clericum factum, non poſt multos dies impiè nimis perimi iuſſit. Theodoricus itaque morans penes Metenſe oppidum, diuinitus percuſſus inter flagrantis ignis incendia mortuus eſt, & beatus Columbanus à Deo vindicatus.

Theodoricus Rex perſequitur Theodebertũ, qui factum Clericum paulo poſt iuſſu ipſius Brunechildis auiæ perimitur.

Porrò Lotharius collecto exercitu fines regni, qui ſuæ ditioni debebantur, recepit, perempto Sigeberto, qui ei reſiſtere volebat, cum quinque filiis Theodorici, Brunechildam verò captam, indomitorum equorum caudis ligatam, miſerabili- E ter vita priuauit. Memor verò propheticæ viri Dei funditus radicituſque deleta Theodorici ſtirpe, triũ regnorum ſolus potitus eſt Monarchia. Cognoſcẽs quippe in hoc facto viri B. Columbani prophetiam in omnibus impletam fore præfatus Lotharius voluit beatum Columbanum magnis honoribus ditare, ſed ille hoc reſpuens relicta Gallia atque Germania, Italiam ingreſſus eſt, vbi ab Agilolpho Longobardorum Rege honorificè ſuſceptus eſt, largita ei optione, vt infra Italiam quocumque in loco voluiſſet, habitaret. Qualiter autem B. Gallum & Magnoaldum in Alemannia reliquit, non eſt ſilendum, quoniam hoc Dei conſultu actum eſt.

Mala mors Theodorici Regis.

Lotharius Rex occidit Sigebertum Regem.

Necnon & Brunechildum Reginã horrida morte peremit.

Relicta Gallia & Germania venit in Italiam S. Columbanus, & honorificè ab Agilulpho Longobardorum Rege ſuſcipitur.

Cap. VI.

PEragratis ergo locis circa lacum Turicinum, & peruenientes ad caput laci ipſius, in locum qui Tuccouia dicitur, inde venerunt ad lacum Brigantinum, ad præfatam cellulam, quam antè conſtruxerant, prædicantes populo Chriſtum colere, & ſimulacra vana & ſurda in fruſta commiouere. Ob quam cauſam zelo diabolico populus inflãmatus, propter ſimulachra diruta, & in fruſta comminuta, cœperunt cum Sigeberto principe tractare, vt eos à finibus ſuis eiiceret. Egit autem hoc arte ſua diabolus, vt populum, quem in præſentia lucis per prædicationem beatorum virorum amittere cœpit, diſcedente ſanctitatis fulgore, tenebris occuparet antiquis. Igitur ſancti viri moleſtè ferentes, quod ſede pellerentur amabili, conſilio communi inito, Italiam petere decreuerunt, dicentes: Deus cui ſeruiuimus, Angelum ſuum mittet nobiſcum, qui nos perducat ad Agilolphum Longobardorum Regem, vbi eius clementia præparante, humanos affectus, & pace plenum habitationis locum inueniemus.

Sancti Columbanus, Gallus & Magnoaldus, pulſi ab idololatris, in Italiam ſe recipere diſponunt.

Cap. VII.

S. Gallus febre correptus ab incepto deſiſtere cogitur.

IGitur cum iam proficiſcendi tempus inſtaret, beatum Gallum repentina febris inuaſit. Pro qua re aduolutus Abbatis ſuis pedibus, indicauit ſe infirmitate vehementi laborare, ideoque propoſitum iter non poſſe perficere. Ille verò exiſtimans eum pro laboribus ibidem conſummatis amore loci detentum, viæ longioris detrectare laborem, dixit ei, ſcio iam frater, tibi onerosum eſſe tantis pro me laboribus fatigari, tamen hoc deceſſurus denuncio, ne me viuente in corpore miſſam celebrare præſumas. Et cum ei licentiam per ſe conuerſandi dediſſet, viam ingreſſus eſt abeundi. Audiens hoc Magnoaldus procidit ad pedes eius, & dixit: Domine quid me vis agere? ſi reliquero cum abſque adminiculo erit, & deficiet, tamen te ſequar, ſi volueris, ipſo relicto, ſicut Petrus ſecutus eſt Deum relictis retibus ſuis. Reſpondit ei B. Columbanus, ſcio te, Magnoalde, magnum futurum eſſe, & lucrari Deo ex populis orientalibus plurimum, ideoque noli mecum proficiſci, ſed relinquo te, & Theodorum fideliſſimum noſtrum Galli obſequiis parituros, vt cum omni diligentia eius recuperationi ſeruiatis. Dico tamen tibi Magnoalde quod te volo eſſe acturum, & quomodo cum eo morari debeas. Futurum eſt enim, vt peractis aliquot diebus, Diaconatus officium ab Epiſcopo Conſtantienſi accipias, ſic volo, vt moreris cum Gallo vſque dum tempus veniat, me ab hac luce diſceſſurum. Itaque ſi fieri poteſt, vt me ægrotante, tibique Spiritu ſancto reuelante, ad me venire potueris, gratum mihi eſt, aliàs me defuncto, quoquomodo ſit, Domino annuente, tibi reuelatum erit, ſicque accelerare feſtina ad ſepulchrum meũ, & ad fratres meos, vt inde accipias epiſtolam meã, & cambocam, quam affer Gallo, vt eum abſoluas à meo iudicio. Nuncio autem tibi, quia defuncto Gallo, poſt triennium vaſtandum erit ſepulchrum eius à raptoribus, te & Theodoro inſpiciente, & vt hoc actum fuerit, reſtaurato ſepulchro eius, feſtina properare ad locum, vbi auditum habemus quod S. Narciſſus Epiſcopus diabolo præcepit draconem interficere, ibique Domino cooperante plurimos ad fidem Chriſti conuertens lucraberis, atque habebis nomen tibi à Deo impo-

S. Columbanus multa futura prædicit de Magnoaldo.

ſitum, & vocaberis à populo terræ illius Magnus, propter fidem, quam prædicaturus eris, conuertens eos ex inanitate & cultura dæmonum ad fidẽ Chriſti. Ibi enim occurrent tibi dæmones multa mala tibi ingerentes, ſed tu confortatus eris à Domino, qui te illuc deputauit atque morandum atque manendum. Et his dictis profectus eſt.

Cap. VIII.

S. Gallus Guntzonis ducis filiam à ſæuo dæmone liberat.

NOn multum poſt temporis B. Gallus diuina pietate conualeſcens, poſtquam filiam Ducis Guntzonis à dæmonio liberauit, oblatumque ſibi ab eodem Principe Conſtantienſis Eccleſiæ pontificatum humiliter recuſauit, miſit Epiſtolam ad Ioannem Diaconum rogans eum ad ſe venire. Qui cum veniſſet ad eum, erudiuit eum diuinorum librorum ſcientia, & cooperante gratia Dei, conſtituit eum coram Duce plenum ſcientia & virtute, atque diuinarum ſcripturarum intelligentia, dicens: Hic eſt indigena vicinorum locorum, cui meritò teſtimonium poteſt aptari, quod ſanctum virum decet, diuino eum credens electum iudicio, vobis profectò eum promouendum. Cumque hac atteſtatione vir ſanctiſſimus Ioannem laudaret, Dux cum electione populi congregatione collecta cæterorum Epiſcoporum, Pontificatum Conſtantienſis ciuitatis ei tribuit, & à vicinis Epiſcopis ductum ad altare ſolemni benedictionis officio ordinauerunt Antiſtitem.

Ioannes diſcipulus S. Galli creatur Epiſcopus Conſtantienſis.

Doctor itaque venerabilis, his perpetratis, memor prophetiæ ſancti viri Columbani, quam prædixerat de Diaconatus officio B. Magnoaldo fore futurum, à Conſtantienſi Epiſcopo, inter multa ſaluriferæ conſolationis verba hæc ſæpius inculcauit, vt beatum Magnoaldum, qui erat iam cum eo omnium veneratione ſublimis congruo tempore adueniente, initio quadrageſimali, primo Sabbati ieiunio tranſacto, diuino eum commendaret iudicio ad Diaconatus officium peragendum. Cui Ioannes Epiſcopus ita reſpondit: Magiſter, paterna ſollicitudine mecum his diebus eum relinque, vt adueniente ieiunio quadrageſimali, faciam quod hortaris. Quo audito beatus Gallus Ioannis familiaritate confiſus, ei Magnoaldum paterno commendauit amore. Perueniente autem ſancta ſolemnitate venturæ quadrageſimæ, B. Magnoaldus accepta à Ioanne Antiſtite ſacra benedictione Diaconatus officij, reuerſus eſt cum gratiarum actionibus ad cellulam beati Galli Abbatis.

B. Magnoaldus ordinatur Diaconus à Ioãne Epiſcopo Conſtantienſi.

Die itaque quadam dum poſt laborem matutinalis officij quieſcendi gratia lectos ſuos reuiſerent, primo diluculo vir Dei vocauit Magnoaldum Diaconum ſuum dicens illi: Inſtrue ſacræ oblationis miniſterium, vt poſſim diuina ſine dilatione celebrare myſteria. Et ille, num (inquit) tu pater Miſſam celebrabis? Dixit ergo ad illum, poſt huius vigilias noctis, cognoui per viſionem, Dominum & patrem meum Columbanum de huius vitæ anguſtiis hodie ad paradiſi gaudia commigraſſe. Pro eius itaque requie ſacrificium ſalutis debeo immolare. Et ſigno pulſato cœperunt Miſſas agere, & precibus inſiſtere pro commemoratione B. Columbani. Finito ſacræ deuotionis officio, venerabilis Gallus dixit ad Magnoaldum Diaconum: Fili, non tibi graue videatur petitionis meæ pondus, & arripe viam, & Italiam petito, pertranſienſque vſque ad Monaſterium quod Bobium nominatur, diligenter perquirito, quid actum ſit circa Abbatem meum. Nota ergo diem & horam, vt ſi eum

S. Gallus diuinitus cognoſcit S. Columbanum migraſſe ex hoc ſeculo.

competeris defunctum, poſſis agnoſcere, vtrum viſio mea veritatis fulciatur effectu.

Iuſſu S. Galli B. Magnus pergit in Italiam.

Hæc ergo omnia ſolicita inueſtigatione perdiſcés, regreſſus nunciabis mihi. Diaconus ad pedes magiſtri prouolutus, ignotum ſibi iter conqueſtus eſt: ſed vir benedictus voce blanda, eum ne timeret, admonuit, & perge, inquiens, & Dominus diriget greſſus tuos. Hac conſolatione roboratus pij doctoris alúnus præcepto paruit, & accepto benedictionis viatico, viam feſtinanter aggreſſus eſt, memor prophetiæ B. Columbani, qui aſſeruit, eũ venturum eſſe ad ſepulchrum ſuum in Italia, & baculum ſuum aſſumere, ſanctumque Gallum per eum abſoluere. Cumque perueniſſet ad Monaſterium, vt volebat, inuenit omnia contigiſſe, ſicut patri ſuo B per viſionem fuerant reuelata. Manſit autem ibi vna nocte, & accepit epiſtolam à fratribus ad beatum Gallum continentem tranſitum beati venerádi Columbani, qui & baculum ipſius per manum Diaconi tranſmiſerunt dicentes, S. Abbatem ante tranſitum ſuum iuſſiſſe, vt per hoc notiſſimum pignus abſolueretur. Dimiſſus autem ab illis iter accelerauit, & proſperè in omnibus agens, die octaua peruenit ad Dominum ſuum & patrem, ferens epiſtolam relationis & abſolutionis iudicium. Lecta Epiſtola S. Gallus, chariſſimi patris amorẽ pleno retinens corde lacrymas vbertimas profudit, & collectis fratribus, cauſam mœroris aperuit. Deinde tanti patris memoriam precibus ſactis & ſacrificiis ſalutaribus frequentarunt. C Commoratus eſt autem beatus Magnoaldus cum Sancto Gallo ferè annos decem poſt perpetratum iter ab Italia, decimo verò anno defunctus eſt B. Gallus.

Bobienſes Monachi mittũt B. Gallo baculum S. Columbani.

Obitus S. Galli.

S. THEODORI EREMITÆ,

De Vita Sancti Magni Confeſſoris Sodalis ſui,

Habetur tom. 1. Rerũ Alamannica.

LIBER SECVNDVS.

Ab Ermenrico Elenuangenſi Monacho emendatus & diſtinctus.

Cap. I.

Post tranſitum igitur B. Galli relictus eſt Magnoaldus & Theodorus in cella ipſius. Proſtrauerunt ſe in orationẽ, Domini miſericordiam implorantes, vt diſponeret iter eorum ſecundum ſuam voluntatem partibus orientis, ne quaſi fraudulenter abſcedentes, B. patris corpus relinquerent, memores iterum prophetiæ B. Columbani, quia prædixerat venturum fore B. Magnoaldum in Eremo orientali ad fontes Alpium Iuliarum, vbi B. Narciſſus Epiſcopus Tbolozanæ ciuitatis iuſſit diabolo draconem interficere, quando Sanctam Afram conuertit ad fidem. Sequenti verò nocte per viſionem E B. Magnoaldo demonſtratum eſt, vt fiducialiter pergeret, Dominique ſibi adminiculũ ſemper noſſet adeſſe. Facto igitur manè iterum orationibus attentius exorati ſunt, vt Dominus eis demonſtraret viam & voluntatem ſuam. Adueniente ergo meridie Preſbyter quidam ex ipſo pago, nomine Tozzo, qui iam auditam habebat famam B. Galli, & ideo ad ſepulchrum eius veniebat ferens ardentem cereum in manu, quem quidem miro modo illuc attulit, ſcilicet vt quando noctu proficiſcebatur, cereus ardebat, & nullo modo à vento extingui poterat; die verò adſtante, lux ab ipſo cereo A per ſe illicò ſubtracta eſt.

Narciſſus Epiſcopus Tholoſanus præcipit diabolo interficere draconem.

Nota inſigne miraculũ de cereo allato ad ſepulchrũ S. Galli.

Cumque viderent eum B. Magnoaldus & Theodorus venientem, & cereum nihil per ardorem minui, admirantes obuiauerunt ei, & interrogauerunt vnde veniret. At ille per ordinem expoſuit vnde erat, & quomodo ei reuelatum fuit vt viſitaret ſepulchrum B. Galli, imò eos, quos inueniret, velle proficiſci ad partes orientales, recto itinere duceret, vſque dum ad locum deſideratum venirẽt. Illi autem hæc audientes proſtrauerunt ſe in orationem Domino gratias agentes, qui talem ducem eis oſtendere dignatus eſt, & neque per anguſtam viam errare permitteret, & tunc demum ſuſcipientes Preſbyterum deoſculati ſunt eum, & duxerunt B in Eccleſiam ad ſepulchrum B. Galli, factaque oratione miſerunt eum in hoſpitium ſuum tribuentes ei, prout poterant, neceſſaria, & comitatorem eligentes. Sicque præfatus Preſbyter pernoctans cum eis, orto manè orantes coram ſepulchro B. Galli, & benedicentes Deum, atque valedicentes fratribus, qui ibi erant, ſimul profecti ſunt. Arripientes verò iter iuxta lacum Brigantinum relinquentes eum in ſiniſtra parte, vſque ad locum qui dicitur Brigantium, peruenerunt, ibi morati ſunt duos dies. Tunc verò illis ibi commanentibus, cæcus quidam qui multorum hominum cognitioni pago in illo conſiſtentium notiſſimus erat, obuius fuit B. Magnoaldo, poſtulans ab eo alimentum neceſſarium. C Ille autem reminiſcens Apoſtolicæ ſententiæ dixit: Non ſum ego dignus, me æquiparari eius ſanctitati, qui dixit, argentum & aurum non eſt mihi, ſed in nomine eius, qui & ipſam poteſtatem dedit, vt faceret, quod fecit, & cæcum illuminauit, aperite oculos tuos imploro, vt videas, & manibus tuis laborando victum acquirere poſſis. Et hoc dicto liniuit oculos cum ſaliua ſua, nec mora, plurimo ſanguine ex eius oculis prorumpente aperti ſunt, & videns corruit ad pedes eius, & dixit: Domine, quoniam Magnus es tu, & magna opera tua, ideoque ſi vis, ſequar te, quocumque ieris. Ille reſpondit. Si vis Domino ſeruire, ſequere me. Sicque poſt ſignum hoc perpetratum ab incolis terræ illius vocatus eſt Magnus, & profecti ſunt ambo, ſcilicet D B. Magnoaldus & Theodorus, ſequutuſque eſt eos cæcus Domino gratias agens de recepto viſu, comitaturque cum eis dux itineris præfatus Preſbyter nomine Tozzo.

Cæcus quidã illuminatur à Sãcto Magnoaldo.

Cap. II.

Venerunt itaque poſt aliquot dies ad locum, qui vocatur Campidona, ibique repererunt oppidum valde amœnum, ſed penitus deſertum. Tunc interrogauit B. Magnoaldus Preſbyterum, quomodo ille locus vocitaretur, vel fluuius, qui ibi defluebat. Ille reſpondit. Locus iſte ab incolis E terræ huius ſæpiſſimè viſitatur & vocatur Campidona, ſed non auſi ſaltem vna nocte hic manere propter genera diuerſa vermium, qui hic ſunt. Fluuius verò vocatur Hilara: hilaris autem non eſt, quoniam multos homines conturbat propter velociſſimum curſum ſuum, eoſque potius in mœroſem vertit quàm hilaritatem. Nos autem oportet velociùs tranſire, ne vermes nos hic eſſe ſentiant: quoniam ſi ſenſerint, magnum impetum facient ſuper nos ad deuorandum. Plurimos namque homines, qui cauſa venationis huc venerunt, deuorauerant, non permittentes eos ſaltem vna nocte hic iacere. Reſpondens B. Magnoaldus dixit, verè

Domi-

Dominus noſter Ieſus Chriſtus poteſtatem habet A ſimiliter hos vermes de iſto loco eiicere, ſicuti habuit eiiciendi vrſos & lupos, cæteraſque feras, imò & vermes, necnon & dæmones per orationem Domini & magiſtri noſtri Galli de loco, quem ipſe elegit ad conſtruendam cellulam, & ad corpus ſuũ ſepeliendum. Nos ergo permittente Domino, oportet hac nocte hic manere, & dixit ad Theodorum, fratet ſuum eſt orare, & Domini miſericordiam implorare, vt nobis auxilium præbeat, ad eiiciendos vermes de iſto loco, & dæmones qui in eis latitans, quoniam à te eſt iſtę locus conſtruendus, & ædificandus. Ideoque oremus pariter, vt Dominus nos exaudire dignetur, & mundemus iſtum locum, qui eſt ab hominibus propter innotem vermium B inhabitabilis. Et hæc dicens proſtrauerunt ſe in orationem. Dum verò orarent, egreſſus eſt de oppido ſerpens magnus, qui dicitur Boa, impetum faciens ſuper beatos viros iacentes in oratione. Presbyter ergo, qui eos ducebat, videns eum exclamauit voce magna, dicens: Heu mihi, quia huc vos adduxi, & in fugam verſus ſimul cum eo, qui cæcus fuerat, feſtinabat ad vnam arborem, vt ſe liberaret.

Fides magna S. Magnoaldi.

Cap. III.

Beatus verò Magnoaldus confiſus de Dei miſericordia, ſurrexit, & faciens ſignum Crucis C coram ſe, arripienſque camboeam, quam à S. Gallo acceperat, & crucem quam ſecum gerebat, perrexit in occurſum vermi, & dixit. Impero tibi in nomine Domini mei Ieſu Chriſti, vt hic iaceas, & diabolus qui in te latitat, ipſe te interficiat adiuratus per Deum viuum, & verum. Et cum hoc dixiſſet, percuſſit eum eum camboea in caput, & confeſtim vermis crepuit medius, & mortuus eſt. Cæteri verò vermes qui intus in oppido, & circa ipſum oppidum, morabantur, omnes in fugam verſi ſunt, & nuſquam comparuerunt. Sicque mundatus eſt locus, & morati ſunt ibi vnam hebdomadam Domino agentes gratias, qui eos exaudire dignatus eſt. D

S. Magnoaldus Draconem ingentem interimit.

Cap. IV.

Theodorus itaque vt vidit tam magnum ſignũ factum à Domino, & à B. Magnoaldo, ſurrexit de loco, in quo iacebat, orans, & eleuatis manibus ad cælum dixit: Domine Deus omnipotens, qui feciſti cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, tibi gratias refero, te inuoco, te adoro, tibi laudes pſallo, qui nos liberare dignatus es à tanto periculo, & à tali deuoratione vermium. Et cum hoc dixiſſet, concurrit ad beatũ Magnoaldum, flexoque poplite oſculatus eſt genua eius, necnon quaſi lingens manus ſuas, & oculos, dixit, E verè non vocaberis vltra Magnoaldus, ſed Magnus, quoniam tibi Dominus tantam gratiam contulit, vt per te iſte locus purificaretur non ſolum à vermibus, verùm etiam à dæmonibus. Ad hæc B. Magnus; noli dicere, frater, non ſum ego magnus, ſed minimus ſeruus ſeruorum Chriſti, qui nos liberare dignatus eſt à tali periculo. Quæ ergo orationes a Deo exauditæ ſunt, & ideo non meis meritis, ſed Dei iuſſione iſti vermes receſſerunt. Nunc ergo voca conuiatorem noſtrum, & purgemus locum iſtum, quia Dominus vult eum præparare ad ædificandam cellam. Memento quomodo patri noſtro S. Gallo accidit in loco, quem ipſe A elegit ad manendum, ita, & nobis ſuis meritis interuenientibus à Domino conceſſum eſt. Idcirco nulli dubium ſit, quin Dominus velit præparari ſibi locum iſtum. Preſbyter verò vt vidit eos ambos eſſe incolumes, deſcendens de arbore ad quam confugerat, & cæcus, qui viſum receperat, ſimul cũ eo proſtrauerunt ſe ad pedes eorum, & ait Zozzo, verè Dominus eſt in loco iſto, quia B. Magno talem gratiam contulit, vt cum ſua camboca tale ſignum inauditum faceret. Nunc autem fiducialiter ducam vos per deſerta, & anguſta loca, vſque ad locum quem elegiſtis ad manendum, quia video vobis à Deo tantam poteſtatem tributam, vt per veſtra merita iſte locus purificetur, & qui nunc eſt B inhabitabilis, habitabilis efficiatur.

Humilitas Magni, aliàs Magnoaldi.

Reſpondens B. Magnus dixit, præſentem hebdomadam hic moremur, vt ædificemus oraculum paruulum, vt diſcat populus terræ iſtius, qualem miſericordiam eis Dominus conferre dignatus eſt, manſeruntque ibi ipſam hebdomadam. Preſbyter verò cucurrit per vicina loca ſibi cognita ad homines, qui ibi morabantur, diffamans hoc ſignum. At illi venerunt illuc, & attulerunt alimoniam præfatis fratribus ſufficientem nimis, admirantes de tanta virtute Dei, & plurimi per prædicationẽ B. Magni Diaconi ad fidem cõuerſi, baptizati ſunt à præfato Preſbytero Zozzone, & Domino gratias agẽtes, manſerunt ibi colentes illam terram, & con- C ſtruentes cellulam, ſimul cũ B. Magno & Theodoſo. Tranſactis igitur illis diebus, pernoctãtibus illis in oratione, die verò laborantibus cum matutinale officium tertia nocte oriente aurora diei ſurgentes celebrare vellent, ſubitò dæmones in aëre volitãtes, eiulantes, & cum magno ſtrepitu & fremitu voces emittentes, atque impetum quaſi ſupra Zozzonem Preſbyterum faciẽtes clamabant, tu inimice ſenioris noſtri, & noſter, vt quid induxiſti virum iſtum cum ſocio ſuo in locum iſtum, qui & nos & membra noſtra per quæ multas animas lucrabamur, à loco iſto expulit?

Multi ad prædicationẽ B. Magni cõuertuntur.

Dæmonũ lamentationes & cruciatus conuerſionem animarum.

Cap. V.

D Magiſter autem illorum ſemper nos cum ſuis maleficiis, ſicut & iſte, inuocato nomine Domini vincere conſueuit. Iſte verò nõ ſolum noſmetipſos, verum etiam membra noſtra cum terribili nomine Adonai victos habet & expulſos. Hoc audiens præfatus Preſbyter tremefactus eſt, tamen muniens ſe ſignaculo S. Crucis feſtinus ad virum Dei perrexit, & indicauit illi quæ viderat & audierat.

Cap. VI.

Tunc S. Magnus pariter cum Theodoſo proſtrauerunt ſe in orationẽ, & huiuſmodi verbis E Dominum deprecatus eſt dicens: Deus omnipotẽs, ineffabilis bonitas, & in æſtimabilis pietas, qui nos ſecundum miſericordiam ſuam, non ſecundum merita noſtra à morſibus iſtorum dæmonum, & à venenis mortiferis illorum eripere dignatus es, tu auditu placido has à nobis ſuſcipe preces, ſicut ſuſcepiſti in his ipſis verbis magiſtri noſtri Galli, & iube hos dæmones hunc locum deſerere, vt ſit ſanctificatus in honore nominis tui. Et ſurgentes ab oratione, egrediẽteſque de oratorio audierunt dæmones clamantes, atque dicentes, tu Magne cum Trinitate tanta mala nobis obiicis, & tu Theodore, quid tibi eſt nobiſcum? Veniens

Oratio SS. Magni & Theodori.

dies

Dæmones minas intendũt Theodoro.

dies quando non habebis Magnum iuxta te, & tũc A pugnaturi erimus aduerſum te per varios errores homines terræ illius aduerſum te excitantes. S. verò Magnus reſpondens dixit. Miſeri, confitemini, ſcitis Sanctam Trinitatem Dei? Et illi dixerunt, ſcimus eam ineffabilem eſſe & immenſam. Et B. Magnus, nunc iam quia confeſſi eſtis B. Trinitatem, impero vobis per immenſam potentiam Trinitatis, vt hunc locũ deſerentes, in montes deſertos eatis, vbi Dominus voluerit, & huc reuertendi vlteriùs poteſtatem non habeatis. Ad hanc vocem continuò dæmones eiulantes dixerunt. Heu quid faciemus? Alium Gallum hic habemus. Iſte Gallus peior priore eſt, quia cũ ſuis gallicinijs nos & membra noſtra pariter eiicit, ſed nec in Eremo manere B permittit. Porrò ex illa die tam pleniter abſceſſerunt, & in fugam verſi ſunt, vt poſtea ibi non comparerent, ſicque factum eſt vt ab illo die homines in illo loco tranquille Domino gratias agentes habitare permiſſi ſint.

Expelluntur à B. Magno.

Cap. VII.

HIs ita geſtis, B. Magnus Diaconus dixit ad Theodorum, Deo age gratias frater, quia dæmones receſſerunt. Nunc bonum eſt vt lucus iſte à te cuſtoditus & conſtructus ſanctificetur, ne populus iſtius loci, & qui deinceps venturi ſunt huc ad orandum potiùs quam ad venandum conue- C niant. Theodorus reſpondens dixit, mi Domine iuxta præceptum tuum facio, ſed vt audiero te conſolidatum in loco à Deo tibi electum veniam, & viſitabo te. Et his dictis valedicentes, ſeque inuicem deoſculantes, profectus eſt B. Magnus, accepto ſecum comitatore & duce itineris Zoxxone Presbytero, relinquens cum Theodoro cæcum qui viſum receperat. Cœpto itaque itinere, tranſitoque fluuio, perrexit recto tramite ſicut eum viator ducebat; ſicque venerunt ad locum qui vocatur Epthaticus, & inuenerunt ibi Epiſcopum S. Auguſtæ Eccleſiæ nomine Vvichpertum. Zozxo igitur propter notitiam quam habebat Epiſcopi præceſ- D ſit beatum Magnum, venitque ad eum, & narrauit ei omnia de ſancto viro, quæ audierat & viderat, ſeu de itinere eius, necnon de aduentu ſuo ad eum, imò & de loco ad quem Dominus eum deſtinauerat ad manendum.

Vvichpertus Epiſcopus Auguſtenſis honorifice Sanctũ Magnoaldum & ſocios ſuſcipit.

Præfatus autem Epiſcopus interrogauit de qua origine eſſet. Et reſpondit Presbyter. Domine ſicut audiui à Theodoro, qui nunc eſt relictus ad Campidonam, de Hybernia prouincia eſt ortus. Vt autem audiuit Epiſcopus eius famam bonam, ſuſcepit eum benignè, cœpitque cum eo loqui, atque eam honore fouere. Et moratus eſt cum eo paucos dies ſciſcitans ab eo quotidie de B. Columbano & Gallo. Deinde interrogauit eũ vbi voluntas ſua eſſet proficiſcendi. Reſpondens B. Magnus dixit, Domi- E no auxiliante directus ſum ad locum qui vocatur Fauces, vbi propè ſunt fontes Alpium Iuliarum, & vbi Draco fuit, qui iubente Narciſſo Epiſcopo, à diabolo interfectus eſt, quatenus Domino annuente quicquid boni ædificare potuero faciam. Nunc igitur paternitas tua decernat quomodo tua voluntas me ſit agere, quoniam ad tuum imperium prompto animo debeo facere, ſicuti mihi Dominus reuelauerit per os tuum. Ego autem iam ſenex & grandæuus cupio in vltimo meo tempore illum locum, ſi tuæ paternitati placet, inuiſere, & Deo ad inſeruiendum præparare. Ad hæc Vvichpertus Epiſcopus reſpondit, locus ille valde eſt anguſtus & in-

A habitabilis populo, etiam feræ diuerſæ ibi morantur, id eſt, cerui, apri multi, plurimi vrſi, & propter illorum multiplicationem Dominus Rex Pipinus ad ſuam venationem exercendam illum ſaltum tenet, ſerpentes etiam plurimi ibi morantur.

Cap. VIII.

BEatus Magnus Diaconus Spiritu ſancto repletus dixit; pater, talem gratiam habuerunt magiſtri mei Columbanus & Gallus, vt quando ad talia loca venerint, Dominus noſter Ieſus Chriſtus feras diuerſi generis per orationes illorum ilicò expulerit ab illis locis, in quibus manere decernebãt. Similiter ego credo in Dei miſericordia, quod non B permittet eas manere in ipſo loco dum aduenero. Acquieuit autem Vvichpertus Epiſcopus verbis ipſius, & dedit ei ſolamina ciborum, præbens ei comitatorem ſupra ſcriptum Presbyterum Zozzonem, & duces itineris qui eum perducerent ad locum à Deo ſibi deſtinatum. Cumque veniſſent ad locum qui dicitur Caput equi, iacebat ibi in quodã luco Draco magnus, qui nõ permittebat vllum hominem per illam viam tranſire, neque equum, & idcircò vocatus eſt locus Caput equi, quia omnes viatores reliquerant ibi caballos ſuos, & pedeſtres ibant ad venandum. Cum ergo B. Magnus Diaconus in vicino loci illius veniret, dixit ad Presbyterum, frater, conſtituamus nobis hic tabernaculum C hac nocte ad manendum, & oremus Dominum vt expellat præſens membrum diaboli ab iſto loco, atque aditum permittere dignetur nobis ad tranſeundum. Fecerunt itaque vt imperauerat, & manſerunt ibi. In tota autem nocte non ceſſauit beatus Magnus orare, & Domini miſericordiam implorare, vt Draconem ſubuertere dignaretur. Circa verò mediam noctem ſurgens B. Diaconus, dixit ad Presbyterum, mitte mecum hominem, qui me ducat ad locum anguſtum vbi Draco iacet, & reſpondit Presbyter, timeo ne ſi illuc induxero, ab eo deuoreris. Ad hæc vir ſanctus, non poſſum timere, quia Deus illum tradet in manus meas. Pergamus ergo fiducialiter, quia qui liberauit Danielem de D lacu leonum, poteſt & me eripere de manu huius beſtiæ. Itaque cum hoc dixiſſet, miſit in peram ſuam panem ſanctificatum, & in manu ſua ſumens picem & reſinam, atque Cambocam S. Galli crucemque pendens collo ſuo perrexit, & dixit: Deus omnipotens, qui eduxit me de regione longinqua, ipſe ſicut Tobiæ famulo ſuo mittat Angelum ſuum mecum, qui me liberet ab ore iſtius Draconis, & oſtẽdat nobis locum deſiderijs aptum ſalutaribus. Et hæc dicens muniuit ſe ſignaculo S. Crucis, & de pane ſanctificato miſit in ore ſuo, & paululum aquæ, ſicque venit ad locum vbi Draco iacebat, relinquẽs omnes ſocios in tabernaculo præter vnum ſolum ducem itineris.

Caput equi locus quidam vnde ſic dictus.

E Cumque vidiſſet eum Draco, ilicò ſurrexit impetum faciens ſuper eum. Ille habens in manu picem & reſinam proiecit in os eius inquiẽs: Adiuua me Domine Deus meus, & cum hoc dixiſſet, confeſtim Draco cœpit ardere, & crepans mortuus eſt. Vt autem ille vidit qui cum eo erat hoc peractum, ſurrexit continuò, & peruenit ad ſocios, & dixit, ſurgite, egredimini, & venite, quia iſte magnus vir Draconem interfecit. Surrexerunt ergo, & inuenerunt beatum Magnum Diaconum iacentem in oratione, & gratias Deo referentem: dignum quippe erat, vt qui tale opus diuino inchoabat amore, inſtantiſſima prece ſemetipſum Domino commendaret, quoniam Dominus ſicut per os beati Narciſſi

Alium Draconem interfecit S. Magnus.

Epiſcopi

Epiſcopi diabolum compulit vt alium draconem interficeret, ita & per manus tanti viri fecit ſocium eius per ardorem ignis interire.

C A P. IX.

VT viderunt autem Draconem mortuum deſcenderunt ad rupem, de qua idem Draco impetum facere viſus eſt ſuper ſanctum virum. Presbyter dixit, gratias tibi agimus, Domine, qui nobis talem virum, & tam magnum oſtendere dignatus es, vt per merita ſua iſta purificentur efficianturque habitabilia, quæ ante erant inutilia. Facta verò oratione tranſierunt illum anguſtum locum, & B venerunt per viam iuxta Licum flumen ad locum quendam amœnum.

Geſtat Reliquias S. Magnus qui & Magnoaldus.

Habebat autem B. Magnus Diaconos pendentem in collo cruciculam, in qua continebantur reliquiæ B. Dei genitricis Mariæ, & de ligno S. Crucis, atque ſanctorum Martyrum Mauricij, & ſociorum eius, necnon beatorum Confeſſorum Columbani & Galli. Inuenit ergo ſupra præfatum flumen locum valde amœnum, & à littore præfati fluminis ſpatio quaſi cubitis triginta arborem pomiferam valdè decoram, ſuſpenditque cruciculam in ipſa, & vocauit presbyterum, atque proſtrauerunt ſe pariter coram crucicula in orationem. Tum venerabilis vir preces ad Dominum emiſit dicens: Domine C Deus meus Ieſu Chriſte qui in hunc mundum venire dignatus es, ne deſpicias deprecationem meã, ſed permitte nobis conſtruere in hoc loco oratorium in honorem nominis tui, & S. genitricis tuæ. Finita oratione cœperunt iacere fundamentum, & ædificauerunt Eccleſiam. Qua perfecta rogauerunt Vvichpertum Epiſcopum vt veniret, & eam Domino & S. Mariæ conſecraret. Venit ergo præfatus Epiſcopus ad illum locum, admirans valde quomodo illuc peruenire potuiſſent. Dedicauit ergo Eccleſiam in honore B. Dei genitricis Mariæ, & S. Floriani Martyris, & ſic adminiſtrari cœperunt ad laudem Domini Ieſu Chriſti in illo loco diuina officia.

Conſtruit Eccleſiam in honorem S. Dei genitricis.

C A P. X.

IGitur cum fama virtutum per confeſſoris ſui meritia, quas Dominus in illo loco exhibere dignatus eſt, venerabili Epiſcopo nota facta eſſet, quoſdam religioſos Clericos in diſcipulatus eius curam commendauit, qui diuino amore ſuccenſi, per viginti quinque annorum curricula obſequia præbentes, laudem Chriſti die ac nocte, horis atque momentis iuſſu eius adminiſtrabant. Relictis itaque patri venerabili quæ neceſſaria erant, profectus eſt ſupraſcriptus Epiſcopus Vvichpertus ad glorioſum Regem Pipinum, qui tunc temporis totam Germaniam Galliamque regebat, cum epiſtola B. Columbani, quam ipſe quondam ad Lotharium direxit, flagitans pro ſanctis viris Gallo & Magno in regno ſuo conſiſtentibus, vt eos benignè in amore Dei foueret, eiſque familiaria loca prout opportunum foret, pro ſua gratia tribueret, & quoniam Lotharius minimè hoc adimplere voluit propter diuerſorum inimicorum Dei infeſtationes præfatus Rex propter amorem, & petitionem fratris ſui charisſimi Carlomanni, qui propter Deum relinquens temporalem regalis gloriæ pompam, Monaſterio ſe tradidit, & eleemoſynæ ſuæ largitatem, necnon & petitionem præfati Epiſcopi ipſum locum ſublimare in aliquo largitionis ſuæ ſolatio dignaretur. Cumque glorioſus Princeps accepiſſet epiſtolam, compunctus ea petitione fraterna diligenter interrogare cœpit ſuos proceres ea Alamanniæ qualis ille locus eſſet, quem præfatus Epiſcopus poſtulabat ſublimari. Tunc Dux eius Cuntzo ex prouinciis Auguſtæ & Rhetiæ reſpõdens dixit: verè Domine Rex ille locus tenuis quidem eſt facultate, ſed optimus ad venandum, ſi ſæuitia ſerpentium non impediret. Vvichpertus verò Epiſcopus cœpit narrare de virtutibus B. Magni, quomodo Domino adiuuante Draconem interfecit, & cæteras virtutes, quas Dominus per merita & orationes ipſius in illis locis oſtendere dignatus eſt, vel quomodo ille locus purificaretur vbi vir Dei morabatur.

Pipinus Rex Galliæ & Germaniæ.

Carlomannus ſpreto temporali regno fit Monachus.

Cuntzo Dux Auguſtæ & Rhetiæ.

Hæc audiens glorioſus Rex Pipinus commotus valdè animo, dixit. In veritate comperi, quia quamuis ille locus tam tenuis ſit facultate, tamen pro meritis tanti viri celebri erit diffamandus rumore, ſicut auditum habemus iam locum eſſe vbi corpus B. Galli requieſcere videtur. Inquiſiuit ergo à præfato Duce quomodo in vicinis locis potuiſſet tributarios inuenire de eodem pago, qui vectigalia annuatim redditibus Regiis inferre deberent. Et inuenit in ipſo vicino loco pagum, qui vocatur Kelſtinſtein ſibi per omnia annuatim tributa perſoluere. Inter cætera ergo munificentiæ ſuæ dona, quæ impertiuit beato viro dedit ei totum ipſum ſaltum cum marcha, firmitatemque in epiſtola ſua fecit conſcribi, & vectigalia centum & tredecim, quæ ea præfato pago inferri debeant annuatim, quatenus pro memoria beneficiorum eius perpetuo ibi permanerent.

Pipinus Rex multas poſſeſſiones largitur B. Magno.

His regiæ pietatis Vvichpertus Epiſcopus adornatus ſolatiis, & ſublimatus honoribus, impertitiſque donis optimis B. Magno à Rege Pipino, lætus ad patriam regreditur, tribuens beato viro ea cum omni diligentia, danſque ei poteſtatem vt in loco ſibi commendato ad ſupplenda B. Mariæ obſequia omnem ordinem canonicæ inſtitueret vitæ. D Et ex illo tempore ipſe locus à B. Magno exordium ſanctitatis accipiens, augmentatus autem & ſublimatus à pontificibus Auguſtenſibus Chriſti nomen vſque hodie laudabiliter dilatare non deſiuit.

C A P. XI.

HIs itaque prælibatis cum audiſſet Theodorus qui apud caſtrum Campidonenſe morabatur, beatum Magnum conſolidatum in loco quem Dominus diſpoſuerat, cœpit properare in illas partes vt videret qualiter, & quomodo Domino annuente in his locis moraretur. Vt autem E ad eum peruenit cum ſalutaſſent ſe inuicem, & deoſcularentur oculos pariter & manus, narrauit ei Theodorus diuerſa & innumerabilia quæ paſſus eſt à paganis Hilargaugenſibus: ſed tamen quamuis tantas iniurias, & calamitates ab eis ſuſtineret, ædificaſſe ſe Eccleſiam paruam ſuper littus Hilaræ, quam poſtulabat vt apud Vvichpertum Epiſcopum impetraret, quatenus illuc proficiſcens ipſam baſilicam Domino in honore ſanctæ Mariæ genitricis eius conſecraret. Venerunt quippe ambo ad locum qui vocatur Epiharicus, repereruntque ibi ſupra ſcriptum Epiſcopum in oratorio ſuo ſedentem, & orantem. Ergo vt obtutibus eius præſentati ſunt, nar-

Theodorus Eremita huius hiſtoriæ Auctor multa patitur à paganis.

Cõſtruit Eccleſiam in honorẽ B. Dei genitricis Virginis Mariæ.

rauit ei B. Magnus Abbas de Theodoro, quali- A ter eum magno labore Eccleſiam conſtruxiſſet in loco Campidonenſi, & quomodo deprecabatur vt ipſe illuc pergeret, & ipſam Eccleſiam Domino dedicaret.

Audiens hæc venerabllis Epiſcopus dixit ad eos, dicam vobis ego prius quæ nunc cogitabam, & ſic congruo tempore Domino annuente proficiſcar. Verè chsriſſime pater Magne, nunc hic ſedens cogitabam, vt quia iam te Deus omnipotens ita magnificatum habet in illo loco per multa miracula eius, acceſſirem te proximo venturæ ſolemnitatis ieiunio ſeptimi menſis, & ad ſacerdotij dignitatem ſuperna gratia fauente te promouerem.

Humilitas S. Magni.

Inclinato denique capite, B. Magnus inquit, cur B hanc obiectionem aſſeris pater? peccatorum meorum ſqualoribus & flagitiis fœtere me video: idcircò vita mea non eſt talis, vt amabilis paternitas tua me ad tantam dignitatem promouere queat. Ergo noli deprecationem meam abiicere, ſed Domini prouocatus mandatis incipe ſalubre iter, viamque veritatis deſiderātibus aperi, poſtea mihi ſeruo Dei indigno, quando paternitati tuæ placuerit, ſanctum benignitatis munus impende, ne refutare videar quæ à Domino diſpoſita ſunt ſuper me ſeruum eius. Et cum hæc diceret, viderunt ambo, id eſt, Vvichpertus & Theodorus, coronam ſplendidiſſimam adhærentem capiti eius in modum rotæ circa

Corona reſplendens diuinitus apparet ſupra caput S. Magni.

ſolem in nubibus fulgentem. Continuò ſurgēs Epi- C ſcopus amplexatus eſt eum, & oſculans oculos & os eius dixit, Deus omnipotens qui per potentiam maieſtatis ſuæ in te tantam virtutem oſtendere dignatus eſt, vt pro eius amore patriam tuam derelinqueres, & præcepta eius conſeruares, ipſe te faciet locum ab eo tibi deſtinatum cuſtodire, & ſublimare cooperante gratia Spiritus ſancti. Et reſpondit Theodorus, Amen.

Ad hæc iterum inquit Epiſcopus; Bene vocatur locus iſte Eptbaticus, quia in medio conſtat inter Monaſterium B. Afræ, & cellulam tuam. His dictis ſurrexit venerabilis Epiſcopus, & profectus eſt ad caſtrum Campidonenſe, deſcenditque cum illo B. D Magnus comitante ſimul cum eis Theodoro, & venerunt ad caſtrum. Conuocata autem multitudine popoli, in die ſolemni dedicationis huius Eccleſiæ vir venerabilis Epiſcopus prædicationis dulcedine auidorum corda refecit, ſicque petitione eius B. Magnus poſtea quæ ipſe dixerat, tanta ſapientiæ luce veſtiuit corda populorum, vt cum ſumma gratulatione auditus, & ineffabili veneratione, ac cunctorum ſit honore ornatus. Biduo itaque ibidem manentes cum gratiarum actione, populoque tanti patris benedictione armato, & ab Epiſcopo oſculo pacis tributo, ad ſua reuerſi ſunt, venerabilis ſcilicet Epiſcopus, & S. Abbas, relinquentes Theodorum ad cuſtodiendam Eccleſiam E Campidonenſem.

CAP. XII.

S. Magnus Abbas Monaſterij ad Fauces.

BEato itaque Magno morante in cœnobio ſuo quod ſibi parauerat ad Fauces, per viginti quinque annos magnas virtutes ibi operatus eſt Deus per eum, illuminans cæcos, præbens ſurdis auditum, dæmonia à plurimis eiiciens, claudicantibus tribuens greſſum. Sicque docuit populum, & conuertit ad fidem Chriſti & ad credulitatem eius, vt relinquerent idola vana & ſurda, & crederent in Dominum Ieſum Chriſtum, inſuper etiam per orationem eius oſtendit Deus venas ferri in montibus gyro poſitis, ita. Poſt ſuſceptam enim benedictionem ſacerdotalem, cum ipſe circuiret montes & colles per diuerſa loca explurans & inuens plurima loca apta ad manendum, quadam die aſcendens in montem excelſum, qui vocatur Svviling, inuenit ibi plurimos vrſos commorantes in maxima ferocitate, ſed facta oratione, cœperunt ante eum tam mites incedere, veluti boues qui ante bubulcum pergunt ita irēt ante eum. Vir ergo ſanctus proſtrauit ſe in figuram Crucis ad terram, & preces deuotas Domino effudit, vt populo in illo pago moranti aliquod adminiculum præberet ad victualia acquirenda.

Vena ferri diuinitus ipſi reuelantur.

Eius precibus Vrſi manſueſcunt.

Interea vrſus vnus appropinquans ad eum cum magna mitigatione, cœpit cum pede monſtrare abietem magnam, quaſi ſignificans quod ſub ipſa arbore copia venarum ferri eſſet. Hoc vt homo Dei vidit, dixit ad feram: Præcipio tibi in nomine Domini mei vt ad ipſam abietem eas, & quia ſecurim non habemus, neque foſſorium, vt poſſimus radices eius incidere, neque effodere; tu in nomine Domini, cum pedibus & dentibus tuis radices eius euelle, quatenus nobis Dominus demonſtret ſuam voluntatem in adiutorio populi iſtius terræ. Ad eius ergo præceptum bellua conuerſa cœpit radices arboris rumpere, & cum dentibus frangere. Illa verò cum radice funditus ab vrſo effoſſa corruit. Vir denique benigniſſimus gratias Deo agens, aſſumens panem de pera ſua integrum ſamulanti porrexit, & ei ita præcepit: In nomine Domini mei Ieſu Chriſti, panem iſtum manduca, & ſequere me, atque ad iſtum locum hominem, quem tibi monſtrauero, abſque vlla læſione adducere ſtude, defendens eum ab aliis feris ſi eum lædere voluerint, & hoc facto circumpoſito, montes & colles cum aliis feris habeto communes, ita vt nullum hic hominem lædatis, neque pecora eorum. Et his dictis reuerſus eſt beatus Magnus ad cellulam ſuam, ſecutuſque eſt eum vrſus ſicut canis qui ſequitur dominum ſuum.

Vrſus obedit viro Dei.

Ergo vt ad cellam appropinquauit, vocauit hominem ſuum, nomine Lutonem, & præcepit eum venire & afferre ſecum ſecurim & foſſorium, atque aſciam, & commendauit eum vrſo, & ait: Iſtū hominem ſanum & incolumem perduc ad locum quem Dominus oſtendit nobis, & caue ne aliquam læſionem ab aliis feris patiatur. Bellua itaque conuerſa obediēs iuſſioni eius, cœpit pergere ante hominem, & aperire viam, atque monſtrare ſemitam, adduxitque eum ad locum incolumem, vbi arbor corruerat, nullam aliam feram permittens ad eum appropinquare, donec vir effodiens, ſaccum ſuum metallo impleuit, & per eandem ſemitam vſque ad cellulam viri Dei reduxit. Hoc facto Vrſus ad ſaltum reuerſus eſt. Homo verò proſtrauit ſe ad pedes B. Magni, & dixit: Verè domine nunc cognoſco, & certus ſum, quia Dominus omnino eſt tecum, quoniam & beſtiæ Eremi obediunt tibi. Nam me Vrſus ita prouidit & cuſtodiuit, vt nec alias feras ad me accedere permitteret. Ille dixit ei, caue diligenter ne alicui hoc dicas dum ego vixero, ſed præpara aditum cæteris hominibus, ſicut ipſe Vrſus te duxit, quatenus viam noſcant illuc proficiſcendi, & Domino annuente deinceps opem habeant ad victualia cæteraque neceſſaria per ferrum acquirenda. Ab illo ergo die, notæ factæ ſunt incolis terræ illius in illo loco & gyro diuerſæ venæ ferri per merita & orationes B. confeſſoris Chriſti Magni.

Nota quàm mirum.

CAP.

Cap. XIII.

Vvichpertus Epiſcopus moritur, cui ſuccedit Zozzo presbyter.

CVmque tranſiſſent viginti quinque anni, & Dominus illum locum per merita tanti viri ſublimare decreuiſſet, Vviehperto Epiſcupo deſuncto 14. Calendarum Maiarum, Zozzo per electionem B. Magni ad pontificatus honorem à Pipino glurioſo Rege iam in vltimis ſuis diebus perductus eſt. Sed finitis 26. annis, beatus pater ægrotare cœpit, atque io infirmitate febrium langueſcere.

Ægrotat B. Magnus.

Miſit ergu ad Theodorum ſodalem ſuum, qui tunc temporis in Campidonenſi cellula morabatur, & aceerſiuit eum, vt accelerarer, atque eum viſitaret, & ſua viſitatione fideliſſimum reſoueret amicum. Audiens boc Theodorus, commotione maxima de inualetudine tanti viri, animoque mœſto, celeriter in illas partes profectus eſt, ſumens ſecum prout poterat ea, quæ infirmitate laboranti nouerat congruere. Veniens autem ad præfatam cellulam, inuenit beatum virum in maxima infirmitate detentum, & miſit celeriter ad Zozzonem Epiſcopum, intimans ei vt veniret, & tantum patronum priuſquàm ab hac luce diſcederet, viſitaret.

Viſitatur à B. Theodoro Eremita.

Cum audiſſet buc præfatus Epiſcopus, velociter in illas partes profectus eſt, & peruenit ad cœnobiū beati viri. Videns autem beatum Magnum in maxima infirmitate, cœpit flere, & dicere: cur ſanctiſſime pater, me in his periculis quaſi orphanum dimittis? Ad hæc beatus Abbas ioquit, noli flere venerabilis Præſul, quia me in tot mundialium perturbationum procellis laburantem cunſpicis, quoniam credo in miſericurdia Dei, quod anima mea immortalitatis libertate ſit gauiſura, tamen deprecor, vt oratinnibus tuis ſanctis me peccatorem, & animam meam non deſinas adiuuare. Inter hæc verba B. Magnus per dies tredecim laborans, expletis viginti ſex anois orationis ſuæ in illo cœnobio, ætatis verò ſuæ annis ſeptuaginta tribus in die * S. Domioici, & in octaua Idus Septembris commendans ſe Deo, & venerabili Pontifici, in ſenectute bona, circa boram nunam diei ipſius ſanctam animam Dumino reddidit, de huius vitæ liberatus ergaſtulo. Flentibus Epiſcopo & Theodoro coram lectulo eius, exaudita eſt vox; veni Magne, accipe coronam quam tibi Dominus præparatam habet. Audita ergo hac voce dixit Epiſcopus ad Theudorum: ceſſemus flere frater, quia potius nos oportet gaudere de animæ eius immortalitare in hoc ſigno audito, quàm luctum facere. Sed eamus ad Eccleſiam, & pro tam chariſſimo amico ſalutares hoſtias Domino immolare ſtudeamus.

** Hoc eſt in die Dominica.*

Tandem moritur S. Magnus.

Honorificè ſepelitur à Zozzone Epiſcopo & Theodoro.

Finito itaque fraternæ commemorationis obſequio, inuenerunt ambo ſarcofagum optimum lapideum à quodam Duce antiquis temporibus nomine Abuzaco conſtructum, qui & ipſum conſtruxit, & à ſuo nomine ſimiliter Abuzaeum vocauit: ſed non fuit in ipſo ſarcofago quiſquam poſitus neque ſepultus. Purgato ergo ipſo ſarcofago, aſſumpſerūt ſanctum corpus, & recondiderunt in loco, vbi ipſe pater ſibi oratorium conſtruxerat, & cooperuerunt humo, ponentes eius vitam ad caput eius ſcriptam, virtutibuſque plenam ſub auctoritate Theudori, ita. Ego Theodorus Monachus S. Galli, iuſſu Zozzonis Epiſcopi, ſicut à Theodegiſilo Monacho S. Columbani audiui, & poſtea ipſe oculis meis vidi, & auribus audiui, ſeu puſtquam me reliquit in cellula Campidonenſi plurima, ſed non omnia in pictatio meo ſcribere curaui, & ad caput eius repoſui recondito eo in ſepulchro, quatenus futuris, A temporibus, quando Domino reuelante corpus eius ſanctum inuentum fuerir, ſicut Domino annuente illi, qui tunc paſtores & rectores ſanctæ Eccleſiæ fuerint, inuenerint iuſtum & dignum: ita ea quæ corrigenda ſunt, corrigant, & quæ emendanda, emendent, necnon pro me ſeruo Chriſti iotercedere non dedignentur, quatenus orationibus tanti patroni ſuffultus, anima mea in requiem ſempiternam procedat.

Theodorus Monachus & Eremita huius Hiſtoriæ auctor.

ERMENRICI ELEVVANGENSIS *Monachi Supplementum.*

B VEnerabilis verò Epiſcopus poſt obitū beati patroni Magni, prout potuit ipſum cœnobium ſemper cum ſuis cuſtodiuit, ſecundū facultatem loci regens & gubernans, atque diſponens ea, quæ ad ipſum Monaſterium iure pertinere debebant, cuſtodiens ſanctum corpus cum Clericis, & officiis diuiois, atque luminaribus, vſque ad ubitum ſuum, qui permanens poſt diſceſſum B. Magni in pontificatu annos quinque, & menſes tres, ſeptima decima Calendarum Februarij vitam ſecularem finiuit, tradens ante obitum ſuum hæreditatem ſuam ad ſepulchrum B. Magni, cum firmitate & aſtipulatione ſecūdum legem Alamanno-
C notum, ſepultuſque eſt à Clero ſuo ſub teſtimonio in eadem hæreditate.

Zozzo Epiſcopus moritur.

Cap. XIV.

DEnique poſt obitum glorioſi Regis Pipini, filiis eius litigantibus, erectus eſt Huotiio in ducatum Baioariorum, & Gotefredus io regimine Alamannorum, ſicque orta magna ſeditione inter Baioarios, & Alamannos, deuaſtantibus, & deprædantibus, ſeu ſpoliantibus omnia, quæ in marchis duorum regnorum conſiſtebant, minimè quiuit
D Theodorus fidelis Monachus S. Galli cuſtodire locum Campidonenſem propter varias perſecutiones, ſed relinquens iſtum locum profectus eſt iterū ad Monaſterium S. Galli, inuenitque beatum Othmarum Abbatem ipſius Monaſterij iam ſenem & grandæuum, prouectæque ætatis, ſed ſpiritu ſancto plenum, & virtutibus diuinis imbutū, narrauitque ei omnia de B. Magno confeſſore Chriſti, quæ acciderant, & de loco Campidonenſi, & de perſecutione plurima quam paſſus eſt à paganis, vel à malis Chriſtianis.

Seditio inter Baioarios, & Alamannos.

S. Othmarus Abbas Monaſterij S. Galli.

Hæc audiens B. Othmarus dolens & mœrens de tanta perſecutione, ſeu etiam de ſua quam iam à peſſimis Comitibus Vvarino, & Ruodhardo patie-
E batur, quendam de fratribus eius Perechtgozum Monachum, virum prudentem, cum quatuor Monachis aliis illuc direxit, qui ipſum locū cuſtodirēt, donec Domino opitulāte pace reddita iterū à Rege Carolo ſublimaretur, permittens Theodorū morari in Monaſterio B. Galli vſque ad obitū ſuum. Igitur Carolo Rege conſolidato & cōfirmato in prouinciis Galliæ, reſtaurans, & reædificans Eccleſias quæ à malis inuaſoribus deſolatæ erant, totam Germaniam Dominus eius ſubiugauit imperio, interfectis Principibus Germaniam poſſidentibus. Cūque audiſſet de B. Othmaro multa iniuſtè acta, eumque per cōtumelias impiorum ad finem vſque perductum, necnon cœnobium Campidonenſe, &

Carolus Rex totam Germaniam ſubiugat.

ciuitatem Auguſtenſem, quippe & Monaſterium A S. Magni, & cellam S. Afræ penè deſtructam & deſolatam, compunctus corde iterum reædificare cœpit ipſas Eccleſias, & ſublimare. Conſtituit autem Epiſcopum Sintpertum nomine in ipſa ciuitate, reſtituitque omnia, quæ ab anteceſſore ſuo Pipino illuc tradita fuerant, inſuper & addidit plurima, ſuſceptoque Epiſcopatu * Sintpertus profectus eſt ad Auguſtam Vindelicam, & per annos ferè triginta rexit ipſa Monaſteria conſtruens baſilicam S. Afræ, & reſtaurans cœnobium S. Magni. Parrochiam verò ambarum partium Lichi fluminis per auctoritatem Domini Leonis tunc temporis Papæ, & cōfirmationem Domini Caroli iam facti Imperatoris in vtroque regno, ſimul Domino fauente B coadunauit. Qualiter ergo corpus B. Magni repertum ſit, & inter cæteras virtutes, quæ ante ſepulchrum eius Dominus per merita ſua reuelare dignatus eſt, & quam maximam partem reperto corpore ſuo manifeſtauit, non eſt ſilendum.

** Fuit iſte Sintpertus nepos Caroli Magni, cuius vitam ſupra lib. 3. deſcripſimus.*

Cap. XV.

DEfuncto autem Sintpetto Epiſcopo, Lanto Epiſcopatum ſuſcepit, ſed cum non amplius quàm ſeptem annos in Pontificatus honore ipſam Eccleſiam regere videretur, minimè quiuit aliquid ex his rebus ſublimare, niſi tantum in Baioaria C propter ſuam progeniem, quam ibi præſentem habebat, ea quæ potuit ad ipſam Eccleſiam acquiſiuit. Tranſactis autem poſt acceptum Epiſcopatum ſeptem annis, ſucceſſores eius, qui in ipſa ſancta Eccleſia conſtituti ſunt, primus Nitkarius cœpit à fundamentis Eccleſiam beati Magni conſtruere; cæteri verò Præſules eum ſubſequentes prout potuerunt ſimiliter conſtruxerunt, tamen non fuit aula baſilicæ ad perfectionem operis perducta, donec Domino annuente à glorioſiſſimo Rege Ludouico filio Ludouici clariſſimi Imperatoris, Lanto ipſam ſanctam ſedem, eo tribuente, adeptus eſt.

Nitkarius Epiſcopus primus incipit cōſtruere Eccleſiam Sancti Magni.

Conſecratus ergo B. vir in Pontificatus dignitate, quinto anno Epiſcopatus ſui Eccleſiam perfe- D cit, & omni pulchritudine decorauit, ſanctumque corpus infra mediam Eccleſiam requieſcere ſinēs, ſicut prius poſitum fuerat, cum omni diligentia & honore, donec cum Archiepiſcopo ſuo, & cum cæteris fratribus ſuis inueniret, ſi eum auderet ab illo loco, ad aliam transferre. Conſilio autem inito cum Archiepiſcopo ſuo Maguntinenſis Eccleſiæ nomine Otkario, & cæteris Epiſcopis ſuis ſuffraganeis, inuenerunt dignum fore ſanctum corpus ab illo loco in meliorem & ſublimiorem ſi Deus vellet tranſponere. Sicque reuerſus cum licentia piiſſimi Regis Ludouici ad propria, ad cœ- E nobium B. Magni accelerans, gratiſſimum omnibus qui aderant, manifeſtauit ſe cum Epiſcopis ſuis reperiſſe conſilium.

Eam perficit Lāto Epiſcopus.

Otkarius Arch. Magunt.

Erat autem quidam frater in eodem Monaſterio ex pago Duria, & quamuis pauperculus, tamen ex liberiori genere ortus. Cumque ibi moraretur, & aſſiduè quaſi quotidianum victum ſuis laboribus quæritaret, graui quodam dolore in latere percuſſus, per ſpatia temporum longa infirmitate contabuit, ita vt ab humero vſque ad dexteram corporis partem in vno latere vlcera ſaniem emittentia paterent quamplurima. Qua infirmitate adeò grauatus eſt, vt vix ſine aliorum adminiculo greſſum mouere potuiſſet. Lanto verò Epiſcopus conuocatis plurimis Preſbyteris ea parrochia ſua indixit A triduanum ieiunium Domini miſericordiam implorans, vt tranſactis tribus diebus ſanctum corpus reuelare dignaretur, cuiuſque meriti eſſet oſtēderet. Sequenti itaque tertia nocte dum corporale medicamentum illi ægro adhibitum nihil prodeſſet, & à ſemetipſo atque à cunctis eum conſpicientibus, iam iamque in deſperationem lapſus eſſet: vidit in ſomnio ſibi aſſiſtere grauitatis ſenem, placidoque vultu, blandis ſermonibus, infirmitatis ſuæ cauſas inquirentem. Cumque æger ſe interroganti ex ordine infirmitatis ſuæ replicaret euētum, dixit ad eum ſenex: poſtula fili Epiſcopum præſentem, vt quando hodie corpus meum inuenerit, illudque à crypta in qua iacet abſtulerit, ipſam cry- B ptam tibi oſculari permittat, & dum oſculata fuerit, ſume cineres de ipſo loco, & miſce cum aqua, atque ex oleo ſancto ſimul, & ante altare nouum quod conſtructum eſt, prout poteris te proſterne, necnon vlcera tua omnia perungere cura. Et ſi hoc feceris, Dominus te continuò priſtinæ ſanitati reſtituet.

Apparet Magnus cuidam ægroto.

Euigilans ergo æger, facto manè venit ad Eccleſiam, & quod in ſomno audierat, cuſtodi Eccleſiæ retulit, & cum illo baſilicam ingreſſus, ad pedes Epiſcopi proſtratus, ſicut edoctus fuerat, Epiſcopo narrauit. Pontifex ergo diutius cum preſbyteris orans inter anguſtias & gemitus aſſumpto fuſſorio cœpit fodere, & inuenit ſarcofagum lapi- C deum ſplendentem, in quo ſanctum corpus iacebat more carbunculi optimi. Aperto itaque eo, inuentum eſt corpus eius totum illæſum, & vita eius ad caput poſita, ſed membrana tantum fuerunt tabida, vt vix à quoquam legi potuiſſent. Corpus verò tantum quaſi colore mutato, iacebat candidum, & congruo ſatis miraculo indicia ſanctitatis eius primo claruerunt. Nam Epiſcopus eleuato corpore de ſepulchro, permiſit cuſtodi Eccleſiæ, vt ægrum afferret, quatenus ipſe ſecundum viſionem ſibi oſtenſam perficeret. Cuſtos verò Eccleſiæ ablato corpore, puero permiſit locum oſculari in quo ſanctum corpus iacuit, ſumenſque cineres de ipſo ſarcofago miſcuit cum aqua & oleo D ſancto, & perunxit puerum ægrum ea parte quam dolor poſſederat. Die verò altera ſciſcitatus eſt Epiſcopus à cuſtode Eccleſiæ, quid de ægro puerulo actum eſſet. Cuſtos itaque arrepto curſu ad manſiunculam eius cucurrit, vt videret quid de eo Dominus per promiſſionem Sancti Magni oſtenſum haberet. Mirum opus diuinæ operationis actum, rem cognitam fecit, quia ſicut præterita die vlcera patebant quamplurima, ita alia die abſque aliqua læſione ſana ſunt reperta, ac ſi vix ſaltim cicatrix inueniri potuiſſet. Tunc demum Epiſcopus ante ſepulchrum B. Magni ſanum incolumemque E adduxit, ſicque gratiarum actionibus Domino de tanto miraculo peractis, ob memoriam redditæ ſanitatis, ipſe puer Domino ſemetipſo & S. Magno obtulit, quatenus reliquum vitæ tempus in eiuſdem ſancti loci excubiis diebus vitæ ſuæ fideli deuotione transigeret.

Inuentio corporis S. Magni.

Sanatur ægrotus.

Cap. XVI.

HIs igitur ita tranſactis de corpore beati Magni, aſſumpſit præfatus Epiſcopus Lanto pictatium penè putridum, ſed tamen diuina ſanctiente prouidentia paginæ licet obſcuræ, tamen ad legendum ſunt conſeruatæ, & accerſiuit quendam Monachum prudentem & induſtrium ex Monaſterio

Ermenricus Monachus iuſſu Lantonis Epiſcopi, corrigit, & in meliorem formam redigit vitam S. Magni.

naſterin Eleuuanga nomine Ermenricum, tradiduque ei ipſos quaternines ad legendum & corrigendum, atque emendandum. Ille autem aſſerens ſe minimè ita dnctū eſſe vt tale innouaret, atq; prout dignum erat inſerere valeret, neceſſitate obediétiæ constrictoa ſuſcepit illod pictatium, & ſecundum virium ſuarum conſiderationem iuſſionem Pontificis contemnere nolens adimpleuit, quæ ibi inuenit ſcripta reuocans & corrigens omnia, atque Domino annuente ſeriem confuſam capitulorum luminibus emendauit.

Innumera miracula patrata ad ſepulchrum S. Magni.

Quanta verò & quamplurima ſigna ante ſepulchrum B. Magni poſt rotationem eiuſque corpus recondıtū, Dominus ibi reuelare dignatus eſt, ſi omnia ſcribi valerent, faſtidium potius facerent, nauſeamque legenti, quàm a ſtudioſis propter copiam poſſent comprehendi memoria. Nunc ergo ad laudē Domini noſtri Ieſu Christi, qui ſemper ſanctos ſuos glorificat, hæc pauca inſerta ſunt, quatenus lectoris animus deuotus exiſtat ad legendum. Itaque ſufficiant iſta de tanto patrono conſcripta. Sed obſecremus eum, vt ſicut ſanitatem corporum animarumque orantibus eum, multis ſuis meritis à Domino contuliſſe credimus: ita noſtris mentibus diuinæ miſerationis medelam implntare dignetur, vt peccatorum noſtrorum remiſſionem conſequi mereamur, & vitam æternam adipiſci, præſtāte Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu ſanctu viuit & regnat, & gloriatur ſine fine Deus per immortalia ſecula ſeculorum. Amen.

Auctor viri ſancti opē & auxilium implorat.

N O T Æ.

Quidam frater nomine Magnnaldus.] *De quo agunt Trith. de Viris Illuſt. Ord. S. Benedict. lib. 3. c. 107. Vuion. in Mart. Monaſtico, Molanus in Add. ad Vſuar. Maurol. & Galeſinus. Magnus Monachus (inquit Trithemius) diſcipulu S. Galli, Abbas (vt fertur) in fancibus, vir ſanctus & Deo dilectus, multis in vita miraculis claruit, ſicuti in geſtis eius, quæ diligenter ſcripta ſunt, legitur. Magnam prædicandi gratiam à Deo conſequutus, multorum corda populorum ad diuinum amorē conuertit. Claruit anno Domini 660. &c. cuius feſtiuitas 6. Septēbris celebratur. Meminit eiuſdem Democh. de ſacrificio Miſſæ tom. 2. c. 35. Plura etiam de eodem in vita SS. Columbani & Galli. Cognominatus eſt autem Magnus ob fidei magnitudinem, & magna miracula, quæ per ipſum Deus operari dignatus eſt. Fuit & alius Magnoaldus Monachus Luxou. & Archiep. Bitur. cuius meminit Trithem. de Viris Illuſt. Ord. S. Ben. lib. 4. c. 52.*

Vas quod typrum vocant.] *Ionas Abbas in vita S. Columbani legit, ſeraculum quod duciculum vocant, & rectiùs, id eſt, σίφωνα, fiſtulam dolio immiſſam ad promendum vinum: Seraculum ab obſerando vaſe: Duciculum, quia ducitur, hoc eſt extrahitur, cum vinum eſt promendum.*

De ſicera.] *D. Hieronym. ad Nepot. Sicera eſt genus potus, quod vinum imitatur, vel ex frumento, vel pomis, vel palmulis, vel ex frugibus decoctum. Vulgò* de la Biere, ou do Cidre.

Tu inimice ſenioris noſtri.] *Vide de hac re multa notatu digna apud Melchiorem Haiminsfeldium in ſuis Gloſſis quæ extant in Hiſtoriis Alamannicis tom. 1. parte 2.*

Ipſum ſaltum cum Marcha.] *Marcham vocat, quem paulo prius pagum dixerat, ſcilicet* Keltinſtein.

Quæ in Marchia duorum Regnorum conſiſtebant.] *Marcha, ſunt termini, & limites. Vnde Rhegino lib. 4. Chronic. Carolus Ratisbonam venit, ibique Marchas & fines Baioarium diſpoſuit.*

Serpens qui dicitur Boa.] *Vide egregia & notatu digna apud Heribertum Roſvveidum Societatis Ieſu in Vitis Patrum Orientis, in Annotat. in Vit. Sancti Hilarionis.*

Arripienſque cambocam.] *Eſt Reliquarium, vel illa incraſtatura, vbi Sanctorum Reliquiæ reconduntur, Gallicè* vn Reliquaire.

Reliquias S. Dei genitricis.] *Hæ Reliquiæ poterant eſſe quædam particulæ capillorum, lactis, & veſtimentorū eius, non autem corporis, quia iam reſurrexit ſtatim triduo poſt mortem, & eſt glorioſum cum anima in cælo Empyreo, exaltatum & collocatum ſupra omnes choros Angelorum & Sanctorum. Vnde Eccleſia: Exaltata eſt ſancta Dei genitrix ſuper choros Angelorum ad cæleſtia regna.*

Ne vermes nos hic eſſe ſentiant.] *Nomine vermis intelliguntur non ſolum ipſi vermes, ſed pediculi, pulices, muſcæ, ſerpentes, dracones, & alia huiuſmodi animalia repentia & omninò deformia, vel imperfecta.*

Lanto Epiſcopus.] *Fuit 16. Epiſc. Auguſtanus.*

Pictatium pene putridum.] *Eſt Pictatius vel Pictatium verbum inuſitatum, ſumiturque pro libro ex membranis confecto.*

VITA IOANNIS GVARINI Eremitæ. Ex Matthæo Oliuerio Monacho Montis-ſerrati.

Habetur in lib. miracul. B. Mariæ.

TEMPORE Gofredi Piloſi Barcinonenſis Comitis, ſanctus quidā Anachoreta, Ioannes Guarinos nomine, in quadam ſpelunca Montis-ſerrati ſolitariam vitam in magna vitæ auſteritate ducebat. Ita autem de mundo, diabolo, & carne triumphauerat, & in tanta puritate anteactam vitam ſuam compoſuerat, vt nulla eam mortali macula fœdaſſe credatur.

Gofredus Piloſus Comes Barcinonēſis. Ioannes Guarinus viuit ſolitarius in Mōte-ſerrato. Puritas Magna B. Ioānis Guarini.

Quam puritatem & ſanctitatem hoſtis humani generis ferre non valens, cum ſuis ſuggeſtionibus non potuiſſet eum à ſancto propoſito deiicere, & ad peccati conſenſum pertrahere, per antiqua eius arma, quibus Adam de paradiſo eiecit, machinatus eſt eum ſuperare. Duo enim dæmones à principe ſuo miſſi, egreſſi ſunt ex inferno vt ſanctum virum deciperent. Quorum vnus, in habitu & forma Eremitæ, cœpit habitare in quadam ſpelunca dicti montis, quæ non multum longè aberat ab illa in qua vir Dei Ioannes morabatur. Vt autem facilius virum Dei deciperet, quadam die ipſi inopinatè occurrit, & cum primom obſtupuiſſet, eumque ſalutaſſet, cœpit gratias agere Deo quod in tam virum ſanctum incidere meruiſſet. Cœpitque eū rogare ne moleſtè & ægrè ferret ſi aliquando eum viſitaturus eſſet, quatenus ſecum de ſpiritualibus rebus colloqui poſſet. Ioannes nullam fraudem ſuſpicans, dictis ſtatim fidem adhibuit, atque pſeudo Eremitam illum pro ſancto habebat.

Duo dæmones mittuntur à Principe dæmonū, v virum Dei deliciant.

Diabolus in ſpecie cuiuſdam Eremitæ occurrit viro Dei.

Tunc etiam alter dæmon, qui cū iſto miſſus fuerat à principe dæmoniorum, Richildim puellā elegantiſſimam Comitis Barcinonis filiam cœpit grauiter torquere. Cumque vi exorciſmorū egredi cogeretur, reſpōdebat ſemper, ſe nunquam egreſſurū, niſi à Ioanne Guarino Eremita ſanctiſſimo qui in Monte-ſerrato ſolitariam vitam ducebat, eiiceretur. Hæc autem cum fuiſſent Comiti nunciata, ſtatim cum filia itineri ſe dedit vt virum inquireret. Quem cum inueniſſet, rogauit vt miſereretur filiæ ſuæ quæ malè à dæmonio vexabatur. Ioannes autem hæc audiens vltra quàm credi poteſt, mirabatur, & neſciebat, quid ageret. Verum-

Richildis filia Comitis Barcinonis obſidetur à dæmone.

Virtutē Guarini Eremitæ diabolus prædicat.

Inquiritur à Comite Guarinus.

 tamen

Humilitas Eremitæ.

ramen patris,& omnium circunſtantium precibus, A & puellæ doloribus motus, cum diu ſe indignum proclamaſſet, tandem flexis genibus cœpit rogare pro ſalute & liberatione puellæ.

Vt precum eius diabolus diſcedere cogitur.

Vix orationem compleuerat, & diabolus abſcedens, in pace & tranquillitate modicum puellam reliquit, vnde Comes, & omnes qui cum ipſo erant, Deo, & ipſi gratias egerunt. Sed quid inde? Audierat Comes ſæpe dicentem diabolum,ſe quidem egreſſurum de corpore filiæ, ſed paulo poſt reuerſurum. Timens ergo diaboli reditum, & filiæ renouationem dolorum,rogauit Eremitam,vt ſecum filiam ſaltem per ſpatium nouem dierum retinere dignaretur. Diſplicuit primò hæc petitio Ioanni, & inquantum potuit excuſationem prætulit,dicēs,hoc omnino pro- B feſſioni Eremiticæ eſſe contrarium, oſtēdens etiam anguſtiam ſpeluncæ ſuæ quæ vix duos poſſet capere. Verumtamen auctoritas Comitis,aſſiſtentium preces, lacrymæ puellæ vicerunt: quibus motus Ioannes puellam ſecum detinuit ſolam, Comite interim cum ſuis ad vicinam vrbem recedente, qui quotidie ſeruos ſuos mittebat,&afferebant puellæ neceſſaria ad ſuſtentationem vitæ.

Adoleſcentulæ viam ſalutis demonſtrat.

Eremita autem non præuidens malum quod accidere debebat,ſæpius accitam adoleſcentulam,ſuis exhortationibus ei viam ſalutis demonſtrabat, & ad virtutem hortabatur, cum interim diabolus,qui omnia iſta fuerat machinatus,libidinis ardorē cœ-

Grauiter tentatur Eremita.

pit in corde & corpore ipſius vehementer accen- C dere. In tanto conflictu conſtitutus, ſæpe orationi inſiſtebat,ſigno Crucis frontem armabat,& cupiebat relinquere puellam,& inde recedere, vt ſic fugeret periculum. Attamen nihil audebat aggredi abſque conſilio pſeudo-Anachoretæ, ad quem acceſſit, & ei tentationem ſuam aperuit, inſuperque

Diaboli in ſpecie & forma Eremitæ malignum conſilium.

quod locum ſuum deſerere vellet declarauit. Tunc diabolus cœpit eum verbis demulcere, eique diſſuadere talem receſſum, reprehendereque animi ſui leuitatem. Et quomodo,addebat, coronaberis niſi legitimè certaueris? Nam reuera Chriſtiani parum tentati parua erit remuneratio, reſpectu illius qui audacter tentationibus reſtiterit. His & aliis rationibus maledictus ille in tantum Ioannem faſci- D nauit, quod eis fidem quaſi diuinitus prolatæ eſſent,adhibebat, & ſic aliquantulum conſolatus ad cellam rediit,credens omnino ſe tentationem illam ſuperaturum eſſe. Sed contra accidit. Nam ſtatim atque acceſſit ad puellam, grauius bellum ex nimia pulchritudine ipſius cœpit eum adoriri,neſciēſque quid vltra ageret, nunc ſeruos Comitis qui puellæ victum quotidianum afferebant, rogabat, vt eam tollerent, & ad patrem reducerent: nunc recedendi

Captus pulchritudine puellæ Ioannes Guarinus, ipſi vim infert.

viā captabat, ſed pſeudo-Eremita eum ſemper impediebat, bono animo eſſe ſuadens. Perſeuerante tentatione, cum ſæpius viriliter egiſſet, tandem poſthabito timore Dei,conſenſit peccato, vi opprimens virginem.

Tunc nimio mœrore confectus, conſiderans ſe Dei gratiam, & quicquid vnquam boni fecerat, amiſiſſe, deſperabundus perrexit ad pſeudo-Eremitam conſiliarium ſuum,eique reatum ſuum aperuit, & quid acturus eſſet conſilium obnixè poſtulauit. Tunc diabolus vt eum in grauius peccatum demergeret, cœpit eum conſolari,atque ad ſperandum in miſericordia Dei quæ non vult mortem peccatoris, animare. Et ſubiungens dixit. Cum ſecretum peccatum minus præiudiciabile,& nociuum ſit quàm publicum, ne mundus qui te pro ſancto habet ſcandalizetur, optimum & neceſſarium eſſe puto vt puellam interficias, & hoc modo ſcelus A tuum poteris occultare. Miſer Ioannes qui iam peccato conſenſerat, violando virginem, alteri multo maiori ingreſſum dedit, ſtatimque abſque

Eam interficit.

vlla dilatione, arrepto cultro innocentis puellæ transfixit iecur, & ſub quodam ſcopulo eius corpus ſepeliuit.

Diabolus ei ſuggerit deſperationem.

Diabolus autem qui prius eum ad veniam ſperandam hortabatur, nunc incipit ei deſperationem ſuadere, proponens ei excellentiam vitæ præteritæ, atque enormitatem peccatorum. Et ſic eum irridendo, & ſubſannando, diſparuit. Ioannes hoc videns, tanto pudore ſuffuſus eſt, quod ſeipſum ex altis illis rupibus præcipitaſſet, ni eum gratia, & miſericordia Dei præueniſſet.

Deflet peccatum.

Vnde reatum ſuum cognoſcens amarè cœpit flere, B & à Deo veniam poſtulare. Tunc quaſi de graui ſomno euigilans, decreuit Romam pergere,partim vt pœnitētiam ageret, partim etiam vt manus Comitis effugeret. Nona igitur die tranſacta, Comes cum ſuis aſcendit in montem vt filiam reduceret. Sed cum neutrum inueniſſet, per totum eos montem perquirere fecit. Et cum nec ſic inuenti fuiſſent,Comes cum magno dolore Barcinonam redire coactus eſt.

Pergit Romam.

Interim Ioannes pergebat Romam. Vbi cum perueniſſet, & ſe ſummo Pontifici præſentaſſet, confeſſus eſt ei peccatà ſua, & ab eo abſolutionem, & pœnitentiam percepit, quæ talis erat: vt ſcilicet rediret ad ſpeluncam ſuam, ad inſtar beſtiæ manibus C & pedibus gradiendo, nunquam ad cœlum oculos

Grauem ei iniungit pœnitentiam ſummus Pontifex.

leuaret,& hoc pœnitentiæ genus ſeruaret quoadusque trium menſium infans iuberet ei ſurgere, in ſignum quod ſibi Deus peccatum remiſiſſet. Humiliter igitur hanc ſuſcipiens pœnitentiam, paula-

More beſtiarum graditur.

tim gradiendo more beſtiarum ad ſpeluncam ſuā rediit,ibique aſperrimam vitam duxit.Nam herbas & radices ſylueſtres comedebat,aqua pluuialis eius

Nudus incedit.

ſitim extinguebat, humique cubabat. Succeſſu temporis veſtimenta vetuſtate conſumpta, iam nudus incedebat, inclementiæ aëris, ardori ſolis, & frigori expoſitus. Vnde tam niger & piloſus euaſit, quod non homo, ſed beſtia ferociſſima credi poſſet.

D Accidit autem circa finem ſeptimi anni pœnitentiæ ſuæ,hoc ſtupendum, & memorabile. Cum Comes Barcinonis venaretur ad radices montis iuxta fluuium, præmiſiſſetque venatores ſuos in cacumine montis, vt ſic ceruum vel vrſum inferius deſcendere cogerent,cum ij forte veniſſent ad ſpe-

Inuenitur à venatoribus Comitis,& ab omnibus pro fera habetur.

luncam Guarini, canes vehementer latrare cœperunt, non tamen auſi ſunt ingredi, nec virum Dei lædere. Venatores autem exiſtimantes aprum quendam eos reperiſſe,ſtatim cucurrerunt, & intrantes in ſpeluncam, Guarinum repererunt ad inſtar vrſi totum pilis coopertum,non loquentem,nec ſe quidem mouentem. Vnde valdè mirabantur ignorantes quænam eſſet hæc beſtia. Huius autem prædæ E ſtatim Comitem certiorem facientes, multo plures viros miſit, vt beſtiam viuam poſſent apprehendere,& eam ad ſe adducere. Illi ergo Ioannem quem feram putabant, ligatum duxerunt ad Comitem, qui tam inſolitum monſtrum admirans, ſecum duxit Barcinonam, reponique iuſſit in ſtabulo equorum, victuſque ei ad inſtar feræ miniſtrabatur.

Cum autem Comes prolem maſculinam tunc ſuſcepiſſet, conuocatis omnibus nobilioribus prouinciæ,fecit eis celeberrimum conuiuium. Vt autem epulantes redderet iucundiores, iuſſit adduci ſylueſtrem illum hominem, qui ad inſtar quæ ipſi porrigebantur rodebat. Adueniente autem hora, in qua miſericordiam ſuam Deus Ioanni manife-

ſtare

Infans trium menſium declarat peccata Ioanni eſſe dimiſſa.

ſtate debebat, ipſo permittente & volente, nutrix ingreditur cubiculum, tenens in vlnis infantem trium menſium, qui attentius in eum dirigens oculos, quem omnes feram putabant, alta & clara voce dixit ei. Surge frater Ioannes Guarine, ſurge, & ſta rectus: nam Deus remiſit tibi peccata tua. Quibus auditis, ſtatim ſurrexit, & deinde flectens genua gratias Deo egit. Mirantibus omnibus tam inſolitas res, Ioannes acceſſit ad Comitem, ipſique coram circunſtantibus, totam hiſtoriam & rem geſtam inter ipſum & filiam ſuam enarrauit: qualiter ſcilicet eam violaſſet, & poſtea occidiſſet, & quod Deus pœnitentiam ſibi à ſummo Pontifice iniunctam habuerat acceptam & gratam, quemadmodum ipſi cernebant. Veniam igitur cum multis lacrymis poſtulauit, & ſeipſum obtulit morti & ſupplicio, ſi Comiti placeret vindictã ſumere. Ille è contra ſurgens amplexatus eſt eum, iuſſitque eum indui dicens: poſtquam à cælesti & ſuprema Curia dimiſſus fuiſſet abſolutus, inferior nihil amplius poterat.

Narrat Comiti Ioannes totam rem geſtam inter ſe & filiam.

Petit veniam à Comite. Egregia ſententia.

Poſt aliquot autem dies, rogauit eum Comes quatenus ſecum pergere dignaretur ad montem, vt viderent locum vbi ſepelierat filiam, quatenus eius oſſa in honeſtiori loco ſepelire, ſimulque beatæ Dei genitricis imaginem recenter inuentam viſitare poſſent. Cuius precibus annuens Ioannes, cum Comite perrexit, & oratione facta coram imagine, oſtendit Comiti locum vbi poſuerat filiam. Sed ô ſtupendum miraculum! Quam putabát à vermibus fuiſſe corroſam, & in cineres redactam, inuenerunt viuam, ſanam, & pulcherrimam, habentem tantum in collo cicatricem vbi Ioannes infixerat gladium, in teſtimonium miraculi. Dixit autem puella ſe fuiſſe præſeruatam à beata Virgine, cui ſeipſam ardenter commendarat, cum eam occideret Ioannes. Quis ergo exprimere poterit gaudium, quod tunc Comes & Ioannes habuerũt, ob tam euidens & ſtupendum miraculum? Voluit ergo filiam ſecum adducere, ſed illa renuit, dicens, ſe hic velle vitam ſuam, quam de miſericordia & bonitate B. Virginis tenebat, in eius obſequio impendere. Tam iuſtis precibus Comes contradicere nolens, vt facilius puella Deo ibidẽ inſeruire poſſet, Monaſterium puellarum conſtrui curauit, puellaſque Monaſterij S. Petri ciuitatis Barcinonenſis Ordinis S. Benedicti, tranſtulit, quibus filiam Abbatiſſam præfecit, & conſtituit: quæ poſtquam diu ſanctiſſimè Monaſterium rexiſſet, ſancto fine quieuit. Ioannes etiam Guarinus reliquum vitæ ſuæ in Dei, & ſanctimonialium illarum obſequio, & in magna auſteritate & abſtinentia tranſigens, tandem in pace quieuit, & ad præmia cæleſtia percipienda, veris pœnitentibus repromiſſa, conuolauit.

Inuentio imaginis B. Mariæ Monaſterij Montis-ſerrati.

Inuenitur puella viua & ſana, præſeruata à B. Virgine Deipara.

Fit ſanctimonialis & Abbatiſſa.

Sancto fine quieſcit.

Item & Ioannes Guarinus.

N O T Æ

Tempore Gofredi, &c.] *De quo plura ſcribit Belforeſt tom. 2. Annalium Franciæ. Videre etiam poteris Matthæum Oliuerium in lib. Miraculorum B. Mariæ Montis-ſerrati.*

Quidam Anachoreta Ioannes Guarinus.] *Barcinone in antiquo Palatio Comitum (teſte Oliuerio prædicto) adhuc oſtenditur figura lapidea, hiſtoriam iſtam repræſentans. Ex vno enim latere nutrix tenens paruulum infantem, cernitur: ex alio vero homo totus piloſus flexis genibus puerum reſpiciens. Deinde etiam hodie in Clauſtro Monaſterij Mõtis-ſerrati tota hiſtoria iſta in perantiqua tabula cernitur depicta anno Domini 1230. In perantiquis etiam MS. Codicibus dicti Monaſterij reperitur ſupradicta hiſtoria, ex quibus eam Gallicè reddi-*

A *dit Oliuerius, hodiéque oſtenditur ſpelunca Ioannis, quæ ferè per milliare diſtat ab ea in qua diabolus inhabitauit vt eum deciperet. Oſſa inſuper V. Ioannis Guarini honorificè in ſacriſtia prædicti Monaſterij aſſeruantur in capſa lignea. Scripſerunt præterea hiſtoriam iſtam celebres hiſtorici, Marieta de Sanctis Hiſpaniæ, Vincentius Domenech de SS. & Illuſtriſs. viris Cataloniæ, Franciſcus Diego Ord. S. Dominici in Chronico Comitum Barcinonenſium, Petrus Antonius Beuter in Hiſt. Hiſpaniæ lib. 2. cap. 13. vbi ſcribit filium Comitis Gofredi, eo quod miraculosè loquutus ſit, fuiſſe vocatum Myronem, ab admiratione, cognominatumque fuiſſe vulgò* le Comte Myron. *Vixit autem Ioannes Guarinus tempore Ludouici Balbi, circa annum Domini 871.*
B *Fuit & quidam Guarinus, vulgò* Guerin, *celebris Abbas, de quo plura in vita Sancti Romualdi ſupra lib. 5.*

VITA SANCTI CANNATI EPIſcopi ex Anachoreta. Ex Breuiario Eccleſiæ Maſſilienſis.

B. Cannatus filius Regis Aquenſis.

BEATISSIMVS Cannatus illuſtriſſimis natalibus ortus fuit. Regis enim Aquenſis fuit filius & Reginæ: ſiquidem qui modo Comes Prouinciæ appellatur: Rex
C Aquenſis antiquitus dicebatur. Tantam ergo nobilitatis lineam fælix Cannatus moribus extulit, virtutibus ſublimauit. Cœpit namque puer bonæ indolis eſſe, vtpote qui à Deo ſortitus eſt bonam animam, & in tenera ætate gerebat cor ſenile: vt præſagium nominis ſui interpretatione veriſſima oſtenderet ſe implere. Cannatus quippe etymologicè vertitur, canus natus, id eſt, ſapiens natus. Iuxta quod dicit Spiritus ſanctus in Sapientia: Senectus venerabilis eſt non diuturna, neque annorum numero computata. Cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.

Etymologia ſeu interpretatio nominis Cannati.

Non enim vacabat, vt aſſolet ætas illa, laſciuiis,
D ſed ſcientiis, & præcipuè ſacræ Theologiæ litteris animum docilem imbuebat. Mobiles affluentias contemnebat, fælicitatem appetebat, mentem ſanctam virtutum exercitiis illuſtrabat, iuſtitiæ cultor, rigidus ſeruator honeſti: pudicitiæ eximius zelator, eam laicis commendabat & Clericis, doctrinis pariter, & exemplis. Implebatur in eo ſententia Spiritus ſancti in libro Sapientię, qua dicitur: O quàm pulchra eſt caſta generatio cum claritate! Immortalis eſt enim memoria illius. *Sap. 14.*

Catalogus virtutũ eius.

Sed quoniam in paterna domo regia, beato viro de laude hominum periculum imminebat, præcipuè cum legiſſet, egredere de terra tua & de cognatione tua, & de domo patris tui. Et in Euangelio; Qui non odit patrem & matrem, & vxorem, & fi-
E lios, & fratres, & ſorores, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Et ibidem. Qui non abrenunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Nolo, inquit, nec appeto, ſed contemno exhibitiones reuerentiæ ſuperfluas famulorum, nec ſuperſtitioſis honoribus agitari, nec adulatorũ laudibus aures dare. Laudes cauebo, & ſpectacula ſacrilega hiſtrionum: laus mea ſit in cælis, vbi regnat turba fidelis. Repentè igitur vir beatus doctus eſt à ſpiritu in deſertum.

Geneſ. 12.

Luc. 14.

Regnũ enim mundi, & omnem ornatũ ſeculi digno gerens cõtemptui propter amorẽ Domini Ieſu Chriſti, ipſius ſolius caſtis amplexib. adhærebat: ipſi

ſoli

ſoli toto corde, & tota anima ſeruiebat. Erat au- A tem deſertum quoddam, quod dicitur Sanxero, diſtans quinque aut ſex ferè milliariis à ſede paterna Aqueoſi ciuitate. Siquidem locus amœnus, & decorus, arborum multitudine conſitus diuerſatum. Nam ſalices ibi virent in ripis, ibi fontes ſcaturiút, terra pratis veſtitur virentibus. Hunc autem locum aptum cæleſtibus ſtudiis præferebat. Quo perueniens beatus Cannatus ſuo exitu de Ægypto, ſæpius recolebat, quod Saluator noſter vbi cognouiſſet quod venturi eſſent vt raperent eum, & facerent eũ Regem, fugit in montem ipſe ſolus. Quapropter exultabat vberius ſibi datum diuinitus vt regnum fugeret, quod ſibi ex ſucceſſione congruebat. Subiit itaque præfatum locum, gratias agens Deo, in B hymnis & confeſſionibus Dominum benedicens. Mira res. Quis vnquam audiuit talia? Filius Regis factus eſt ſolitarius, factus eſt Eremita. O ſtupenda, & ſic gratuita diuina electio quæ à regij ſolij arce ſumma, Reges trahit ad humillimum mundi ſtatũ. Et qui prius cibariis delicatis nutriebatur, nunc radicibus herbarum contentus eſt. Interea Maſſilienſis Eccleſia ſuo orbata paſtore, omnipotentem Dominum gemitibus exorabat, quatenus Præſulem ſanctum concedere dignaretur. Dominus autem eius auriculæ reuelauit quod Regis filius Cannatus, eſſet Maſſilienſis Epiſcopus. Dantur ergo laudes Deo. Mittuntur nuncij, qui diu eum perquirentes, tandem inuenerunt. Cumque rogaretur vt C electioni conſentiret, ait: Nolite fratres obſecro me grauare, dico vobis & aſſero in nomine Domini, quod prius hæc arundo arida, quam videtis, vireſcet, germinans folia emittendo, quàm Cannatus Epiſcopatum recipiat. Ilicò poſtquam verbum protulit beatus Cannatus, canna arida integrè reuixit: & admirantes legati dixerunt; Benedictus Deus qui dedit miſericordiam ſuam, & recto itinere nos perduxit. Vrgentes ergo vt veniret dixit: Ex quo à Domino egreſſus eſt ſermo, non poſſum extra eius placitum quicquam loqui. Ingrediente illo in ſuam ciuitatem noua lux oriri viſa eſt, & ſubditorum curam ſollicitius adimplebat, hæreticæque peſtis adinuentiones mortiferas condemnauit, D & ciuitatem ſuam muniuit, & templi diruta reſarcinit, & ſic demum vita & miraculis clarus migrauit ad Dominum.

Viuit ſolitarius in deſerto Sanzeio. *Veſcitur herbis & radicibus.* *Diuinitus creatur Epiſc. Maſſilienſis.* *Ex humilitate reſpuit honorẽ oblatum.* *Canna arida miraculosè vireſcit in ſignum diuinæ electionis ſuæ.* *Tandem electioni conſentit, & pergit ad ſuam Eccleſiam.* *Hæreſes comprimit.* *Moritur.*

N O T Æ.

Beatiſſimus Cannatus.] *Cuius feſtiuitas 15. Octobris cum Octauis ſolemnibus Maſſiliæ celebratur. Eius vitam ſuprà lib. 4. folio 226. ſummatim deſcripſimus, vbi quia malè informati fueramus, ſcripſimus eum fuiſſe Græcum, eius feſtum 8. Octobris celebrari. Videnda præterea quædam quæ ibi annotauimus. In 9. Reſponſorio fit mentio eius tranſlationis, in hunc modum. Cum igitur ad oppidum S. Cannati peruheniſſent* E *vt ſumerent glebam beati corporis transferendam, facta eſt ſubitò immutatio aëris magna nimis. Quapropter conturbati & conterriti qui aderant vniuerſi, ſeruum Chriſti Cannatum inuocant vt eos ducat, qui eius corpus ſanctiſſimum deferebant. Extat hymnus proprius ad laudes in Breuiario Eccleſiæ Maſſil quem hic etiam cum oratione apponere libet.*

Rex Chriſte ô piiſſime,
Qui es formator machinæ:
Cui ſeruiuit Cannatus,
Bonus, ſanctus atque caſtus.
In deſerto comedebat
Radices, dum conſiſtebat:
A *Nam loci præ anguſtia,*
Eius aquæ ſunt pocula.
Vt tibi Chriſte ſeruiret,
Regnumque mundi ſperneret,
Quod eidem veniebat,
Verbum tuum audiebat.
Sic laus patri, &c.

Oratio autem propria talis eſt. Omnipotens ſempiterne Deus qui ſanctum Cannatum de ſtirpe regia prodeuntem miraculosè Maſſilienſi Eccleſiæ, dum in deſerto pœnitentiam ageret, pontificem præfeciſti, eius meritis, & interceſſione, nobis concedere digneris cæleſtium donorum omnium fulcimentum. Notandum etiam quod ſimul cum ſolemnitate S. Cannati celebratur etiam feſtiuitas S. Antonini Maſſilienſis Epiſcopi. B

Regis Aquenſis, &c.] *Dicta eſt Aquenſis ciuitas ab aquis, de quis Plinius. Vulgo* Aix en Prouence.

VITA S. NILI ABBATIS.

Ex iis quæ ſcripſit Illuſtriſſimus Cardinalis Baronius.

Baronius to. 9. Annalium.

FVIT Nilus ab origine Græca, Roſſani in Calabria ciuitate natus, doctrina atque pietate inſignis, ab infantia Dei cultor eximius, & poſt matrimonium vitam Monaſticam ſectatus, C breui omnes eius inſtituti profeſſores facile antecelluit: notus vbique tam in Oriente quàm in Occidente conſpicuus fulgore virtutum. Cuius res geſtas cõſcriptas ab eius diſcipulo Latinitas hactenus nunquam vidit. Qui prius ex antiquo codice Monaſterij Cryptæ ferratæ tradidit Latinitati, fuit noſter Federicus Metius Epiſcopus Thermularum, à quo ego primus accepi, & nonnulla ex eis pro ratione temporis noſtris Annalibus opportuna occaſione contexui. Et quod ad præſentem pertinet annum, qui res ab eo geſtas ſcripſit, primum cum Imperatoris Magiſtratibus cõgreſſum magni ponderis ita narrat.

S. Nili patria. *Federicus Metius Epiſcopus Thermularum vitam S. Nili Latinitati primus tradidit.*

Venit Metropolita Calabriæ Theophylactus, & D cum eo Domeſticus Leo, viri litteratiſſimi, & doctiſſimi. Sed beatus pater noſter Nilus fugiens populi tumultum, & dilectum ſibi ſilentium ſemper complectens, exiuit à ciuitate ad templum S. Ioannis Baptiſtæ Eremi cultoris, cuius etiam vitam imitabatur, & ibi cum Deo conuerſabatur, & meditationi operam dabat. Ingreſſi ſunt autem ad eum alloquendum Metropolita & Domeſticus, & principes ciuitatis, & multi Sacerdotum, & populi magna pars. Inierunt autem conſilium in via, quiſnam ipſorum interrogare deberet, quodue ex arcanis ſcripturæ, non tam cognoſcendi cauſa, quàm periculum faciendi cupidi.

S. Nili cum Imperatoris Magiſtratibus congreſſus.

Cum verò ex aduerſa parte ſederet B. Nilus, & E vidiſſet eos ad ſe venientes, dicit intra ſe: Cur nunc iſti accedentes, ad vana colloquia nos coniicient? Sed ô Domine Ieſu Chriſte, libera nos à laqueis alienis, & concede nobis intelligere, & loqui quæ oportet, & facere quæ tibi ſunt placita. Et cum oraſſet, aperit quem manu habebat librum, & forte fortuna inuenit reuelationem factam S. Simeoni in admirabili monte. Cum igitur illi appropinquaſſent, & poſt ſalutationem ſediſſent, beatus Nilus tradidit librum Domeſtico, vt legeret, vbi erat ſignum. Ille verò aperiens os ſuum, cœpit valdè diligenter, & attente legere. Cum verò veniſſet ad locum illum, vbi dicit, quod ex decem millibus vix reperitur vna anima his temporibus quæ

Quàm pauci ſaluentur.

ad

ad manum Sanctorum Angelorum peruenlar, cœperunt omnes quaſi vno ore dicere: Abſit, hoc non eſt verum: hæreticus eſt qui hoc dicit. Nos igitur fruſtra baptizati ſumus, & Crucem adoramus, & communicamus, & Chriſtiani dicimur: Hæc & his ſimilia cum omnes obiicerent: cum videret B. Nilus quod Metropolita & Domeſticus nihil illis dicunt, humaniter ipſe reſpondit, & dicit: Si verò demonſtrauero vobis magnum Baſilium, & Chryſoſtomum, & Ephrem beatiſſimum, & Theodorum Studitam, ſed & Apoſtolum ipſum, necnon ſanctum Euangelium eadem ſentientes, & dicentes: quid patiemini vos, qui inconſultè aperientes ora loquimini, & Spiritui ſancto aduerſamini, & ſanctorum Patrum metuenda verba hæreticis tributis propter vitæ veſtræ iniquitatem? Dico autem vobis fratres, qood ex omnibus quæ feciſtis, nulla eris vobis gratia apud Deum: quæ enim idola, aut quam hæreſim vos reliquiſtis, & Chriſto adhæſiſtis? audetne aliquis veſtrum dicere, quod hæreticus ſum, & ingreſſus ciuitatem non ab omnibus lapidibus obrutus ioterficietur? Iotelligentes, quod niſi virtute præditi fueritis, & magna etiam virtute præditi, nullus vos liberabit a pœnis inferni. Hæc cum omnes audiſſent, valde perterriti cœperunt ſuſpirare, & dicere: Væ nobis peccatoribus & miſeris. Dicit autem illi Nicolaus Protoſpatharius. Pater, quare dicit Euangelium quod quicumque paruum calicem aquæ frigidæ dederit, non amittet mercedem ſuam? Reſpondit illi: Propter hoc dictum eſt illis qui nihil habent, vt nullus excuſetur, quod nec habeo ligna quibos calefaciam aquam. Quid verò facietis vos, qui pauperibus frigidum calicem aufertis?

Nullus ab operibus miſericordiæ excuſatur.

Illo verò tacente, ſurgit alius, & ait: Scire vellem ſancte Pater, an ſaluus ſit admirabilis ille Salomon necne? Cum verò ſpiritu cognouiſſet Pater, adulterij vitio illum deteotum, reſpondit ipſi. Scire ego etiam vellem de te, an ſaluus ſis necne? Quæ enim vtilitas mihi, vel tibi ex ſalute vel damnatione Salomonis? Non enim illi, ſed nobis præceptum fuit illud, Quicumque reſpexerit mulierem ad concupiſceodam eam, iam mœchatus eſt cum ea, & illud: ſi quis templum Dei corrumperit, corrumpet illum Deus. De Salomone autem nihil vſquã reperimus in ſacra Scriptura, quod pœnitentiam egerit poſt peccatum ſicot Manaſſe. Quis igitur de illo dicere poterit quod ſaluus ſit?

Sententia S. Nili de ſalute Salomonis.

Non multo pòſt accedunt ad eom Nicolaus Protoſpatharius & Domeſticus Leo, cupientes audire vtilem eius doctrinam, & admonitiones ab eo, & cum ſatis confabulati eſſent, & illos admonuiſſet Nilus, ingreſſus eſt ad cellulam ſoam, vt iterum Deo incumberet. Illi verò extra in qoodam loco cùm ſuper herbam reclinaſſent, & paruum caputium cuiuſdam fratris cùm inueniſſent, ponebant illod ſuper capita ſua Dumeſticus ille & Protuſpatharius ridentes ſimol & ludentes. Qnod cum vidiſſet Nilus per feneſtram, & vehementer increpaſſet illorum ſcurrilitatem, grauiter illos reprebendit dicens: Hoc quod nunc vos irrideris, ecce veniet hora, in qua cupietis vehementer illo indui, & non eritis digni. Hæc ille, cum & vnà cum propbetico ſermooe hoc, rigor & capitis dolor Domeſticum occupauit, qui domum ſoam quamprimum reuerſus, ad cubile ſe deiiciẽs, præcepit ad ſe vocari aliqoem ex Religioſis ſacerduribns, qui cùm veniſſet, & ad cubile appropinquaſſet, vt diceret quanam de cauſa ab eo vocatus

Vbio diuina in tonſores & contemptores habitus Monaſtici.

A eſſet, inoenit illum iam mortuum. Qua re cognita, timor occupauit eos qui eum ipſo venerant à Monaſterio, & omnes admirati ſunt Sancti Nili prædictionem.

Cum autem quidam Eupraxius, præfectus Calabriæ conſtitutus fuiſſet, beatos Nilus cum ipſo haud leue certamen haboit: ſed gratia Dei ſumma gloria victor euaſit, fuit huiuſmodi. Com (vt dictum eſt) ab Imperatoribus conſtitutus fuiſſet Iudex Italiæ & Calabriæ, omnes qoidem præpoſiti Monaſteriorum regionis illius accedebaot ad eum cum muneribus, & adulationibus, orantes eum ſinguli, vt ipſos protegeret, & ſibi opem ferret. Beatus verò Pater Nilus, ne videretur vel

Eupraxius præfectus in S. Nilum commotus.

B comminationes hominum metuere, vel confidere Principibus, qoos præ contumelia filios hominum propheta vocauit, in quibus non eſt ſalus: neque acceſſit adolaturus, neque donis comminationes ſuperbiæ illius & audaciæ lenire quæſiuit, ſed in ſuo manens Monaſterio, & quieti incumbens, Deum rogabat pro totius mundi ſalute, & pro anima Eupraxij præfecti. Quod qoidem ad maiorem furorem & inſaniam accendit cor ſuperbi illius: quia cum ab omnibus honoraretur, & coleretur, à beato Nilo apertè contemni videbatur. Quapropter non deſtitit quærere ioiquitatis occaſionem aduerſus iuſtum illom cum non inueniret. Non enim cognoſci poteſt

C veſtigium colubri ſuper petram, quemadmodũ nec Principis iniquitatem in homine coronato eſt facile reperire. Interea dum ille animo conflictaretur, molta mala aduerſus Nilnm meditatur. Repentina imminebat illi mors, ſed beati Nili oratio illum præoccopauit.

Morbus quidam qui gangrena dicitur, circa glandem virilis membri cum illi ortus eſſet, medicorum inutilem artem eſſe arguebat: pœnas autem dabat luxuriæ inſtrumentum, propterea quod incontinentia ſua naturæ legem afficiebat iniuria. Ad hæc itaque conoerſus, & temeritatem ſuam, qua aduerſus ſanctum vſus fuerat, deteſtatus (erat enim ſatis prudens vir ille, licet pote-

D ſtatis magnitudine ſatis fuerat clarus) ſupplex efficitur, qui antea comminationibus obſtrepebat, ſi quo pacto fieri poſſet, vt eios aſpectum tantum obtineret, & benedictionem & abſolutionem ab eo accipere mereretur. Beatus verò Nilus in præſentia quidem procraſtinabatur coram cum illo agere, cum nec eum ipſe reciperet venientem ad Monaſterium, nec vellet illum adire, & eius preces perficere, & adimplere, hoc pacto illi ſalutem procurando. Sciebat enim congruo tempore grauitate & ſeoeritate vti, vt par eſt, aduerſus eos qui ſenſo rationis carent. Cum igitur tribus annis morbus ille à Deo immiſſus paulatim abſumpſiſſet occultas partes: acceſſit tan-

Eupraxius morbo percuſſus humiliatur.

E dem principi membro, & mortem illi comminabatur eius corruptione. Tunc acceſſit ad eum ſpiritualis medicus, precibus, aduentu, & epiſtolis humaniſſimis.

Cum igitur vidiſſet Eupraxius beatum Nilum, & reuerendos eius pedes amplexus eſſet, tantam lacrymarum abondantiam effudit, illos deoſculando, vt & ipſe ſanctus Pater, & omnes qui aderant collacrymarentur eum eo vehementer. Nihil enim aliud licebat videre in ipſis, vel alicui comparare quam peccatrici illi Euangelicæ in contritione tenenti pedes Domini, & remiſſionẽ ab eo petenti delictorum ſuorum. Cum itaque beatus Nilus vidiſſet ipſum lacrymis ſatiatum, quaſi in-

fantem propriò vbere, extendens manum, eum ſuſcepit, & inuoluauit. Ille verò cum omnibus præcepiſſet vt egrederentur, cœpit denudare ei morbum animæ per corporis morbos, & lacrymans dicebat: Ecce venerande pater, tribus annis noctu diuque torqueor hoc morbo grauiſſimo, doloribus maximis, & ineffabili fœtore afflictus, quem neque multis vnguentis adhibitis, neque veſtium frequēti mutatione (ſepties enim in die mutor) vitare potui. Erat enim morbus (vt beatus dicebat) * . . . .

** Deſunt aliqua.*

Iterum igitur manus beati Nili Eupraxius tenēs lacrymis illas abluendo, aiebat: Miſerere mei per Dominum, ô imitator Chriſti Domini, & dignare venerandis hiſce manibus tuis me tondere licet omnibus vitiis plenum & inquinatum. Voui enim B Deo fieri Monachus. Dixit autem illi beatus Nilus. Non licet tibi viro prudenti & valdè perito vulgarium hominum verba ſapere, atque proferre, omnes enim qui ſacro baptiſmate ſunt inſigniti, & illud immaculatum ab omni peccato non cuſtodierint, debent abſque voto aliquo iterum ſuſcipere pœnitentiæ baptiſmum, quem pro magna ſua miſericordia, & bonitate Deus hominibus largitus eſt, diuitibus, pauperibus, Regibus & Principibus, Sacerdotibus, & Pontificibus, & omni animæ quæ voluerit in temporis momento regenerari, ſicut aquilæ iuuentа, & liberari ab omnibus præteritis peccatis. Quod autem dixiſti vt te tonderem, humilis Monachus ego ſum, nullum Sacer- C dotalem gradum adeptus. Hic autem eſt Metropolita (aderat enim ibi tunc temporis Metropolita ſanctæ Seuerinæ) ſunt etiam hic Epiſcopi, & Archimandritæ, ipſi deſiderium tuum impleant. Ego enim quid ſum vt hoc mihi ſumam? Ille verò iterum manus deoſculando beati patris Nili, illum obteſtando, vt hoc opus non demandaret alteri, ſed per eum ſanctum & Apoſtolicum habitum ſuſciperet, & mediator & protector ſibi eſſet coram Deo. Victus igitur beatus Nilus lacrymis & precibus eius ſuis manibus ipſum totondit, & induit eum veſtibus venerandæ humilitati ſtatutis, eum videlicet qui mollibus & latis veſtibus paulo ante induebatur, præſente Metropolita Stephano, cum D Epiſcopo Caſtri, & Præpoſitis Monaſteriorum non paucis, & aliis Sacerdotibus.

Eupraxius fit Monachus.

Humilitas S. Nili.

Aderat & Iudæus ille Domnulus medicus, ſpectator omnium quæ fiebant. Qui egreſſus inde, & quod geſtum erat admiratus, dixit illis qui aderāt, vidi hodie mirabilia, quæ olim facta audiui. Nunc vidi Prophetam Danielem cicurantem Leones. Quis enim vnquam potuit huic Leoni manus imponere? Iſte verò iunior Daniel & comam totondit illi, & caputiū iniecit. Et hæc quidem dicebat Hebræus. Eupraxius verò, poſtquam totum Angelicum officium peractum fuit in ſeipſo, hortatus omnes ad prandium, cum ſeipſum compoſuiſſet, & accinxiſſet inſtar famuli, illis ſeruire ſatagebat, E qui ante multos dies è cubili ſurgere non poterat, confirmatus virtute Spiritus ſancti, & gratia manuum beati Nili. Cum verò imperatum illi eſſet, vt ſederet prope ipſum, petiit iterum, vt ſibi liceret inſtar famuli miniſtrare menſæ, & hoc facto, omnes ſtupebant præ vigore & promptitudine viri illius, & Deum glorificabant. Poſt hæc autem cum omnia bona ſua pauperibus dediſſet & Eccleſiis, & omnibus egenis & domeſticis cum aliquid legaſſet, & ſeruos libertate donaſſet, tertia die ad Dominum profectus eſt cum contritione, & gratiarum actione, fide & ſpe ſecuta ad illum properans, qui per prophetam dixit: Nolo mortem A peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat.

Cum autem B. Nilus oculo ſuo prophetico præuidiſſet Sarracenos ſe Calabria potituros, diuinæ indignationi locum dare volens, ad Orientales partes ſe conferre noluit, veritus opinionem quam de ipſo habebant Orientales (ad ipſos enim etiam Imperatores Chriſto dilectos fama peruenit virtutis Nili) & honorem fugiens, elegit inter Latinos agere, vt ignotus apud eos. Quo verò magis ille hominum gloriam fugere ſtudebat, tanto magis cæleſtis gloria ipſum exornabat, & omnes vt vnū ex Apoſtolis illum excipiebant, & parem venerationem illi tribuebant. Cum enim Capuam veniſſet (vt alia omittam propter copiam) & maximo B honore affectus eſſet tū à Principe ipſo Pandulpho, tū ab aliis nobilibus ciuitatis, adeò vt decreuerint ipſum ſibi Epiſcopum inſtituere, & res iam ſecuta fuiſſet, niſi mors Principem præoccupaſſet. Tunc verò cum vocaſſent Præpoſitum Monaſterij Mōtis Caſſini (Aligernus erat iſte, ille beatus) illi ſignificarūt, vt daret beato Nilo Monaſteriū aliquod ſancti patris noſtri Benedicti, quodcumque ipſe vellet.

Ob futuram Sarracenorū in Calabriā irruptionem, in Campaniā cum ſuis deſcendit.

Aligernus Abbas Montis Caſſini.

Beatus itaque Nilus cum ad inclytum illud Monaſterium acceſſiſſet, obuiam illi venit vniuerſa Monachorum turba vſque ad montis radices, Sacerdotes, & Diaconi, ſacris veſtibus, vt in die feſto induti, cereos & thuribula præ manibus habentes, & ita beatum Nilum ad Monaſterium de- C duxerunt, nec aliud quidpiam videbantur audire, & videre, quàm ſi magnus Antonius Alexandria ad ipſos veniſſet, vel è mortuis magnus Benedictus ſurrexiſſet, diuinus ille ipſorum legiſlator & magiſter. Et rectè quidem iudicabant, & à ſcopo non aberrabant. Omnes enim qui ex ipſis vel corporis, vel animæ aliquo detinebantur morbo, curati ſunt, & vtilia ab ipſo ſunt lucrati, & qui ſpeculationi incumbebant, doctrinam adepti ſunt, qui in bonis erant operibus, ducatum, qui in peccatis, correctionem, qui bene valebant, abſtinentiam, qui malè, ſalutem. Et vno verbo, quemadmodum olim Iſraelitis ſingulis ipſum manna ad eorum guſtum conuertebatur, & commodum, quapropter D non erat in tribubus eorum infirmus, talem ſe etiā iſtis Monachis, miraculis, Nilus præbuit, cum ipſos curaſſet præſentia ſua à Deo miſſa, & omnes ſpirituali lætitia cumulaſſet. Valdè etiam ipſe gauiſus eſt bono ordine, & eorum ſtatu magna diſciplina exornato. Et cum res ipſorum ſupra quàm res noſtras, Græcorum ſcilicet, eſſet admiratus deducebatur iterum ab ipſo Abbate, & ab inſignioribus, eius fratribus ad Monaſteriū, in quo vna cum filiis ſuis permanere deberet. Illud autem erat S. Michaëlis Archangeli Vallis lucis nuncupatum.

Cum magno honore exceptus à Monachis Caſſinenſibus S. Nilus.

A Caſſinenſibus Monaſterium Vallis lucis habitandum accepit.

Precati ſunt autem ipſum tum Abbas, tum fratres vniuerſi, vt ad maximum Monaſterium deſcenderet, & Græca lingua in eorum Eccleſia diuinum E officium perageret, vt hoc pacto fieret, vt inquit Apoſtolus, Deus omnia in omnibus, quod etiā propheta prænunciauit inquiens, quod leo & bos ſimul paſcentur, & ſimul ſtabunt eorum filij. Beatus verò Nilus initio quidem abnuit præ humilitate dicens: Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena, qui hodie humiles ſumus, & abiecti in vniuerſa terra propter peccata noſtra? Nihilominus vt conſolemur inuicem noſtra fide, & magnum Chriſti nomen glorificemus, contentus fuit hoc facere. Et cum hymnū condidiſſet proprio ore in ſanctum patrem noſtrum Benedictum, qui complectebatur omnia miracula quæ in eius habentur vita. Cumque omnes fratres ſupra ſexaginta

Iſa. 11.

Hymnū Græce ſcribit de laudibus S. Benedicti.

giuta ſuſcepiſſet aſcendit ad Caſſini Monaſterium, & vigilias peregerunt in hymnis & canticis ∴

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Quid de ieiunio Sabbati interrogatus reſpondeat.

Quæſierunt etiam de ieiunio Sabbati. Ille verò breuem reſponſionem cum dediſſet, ita ſe expiicuit dicẽs: Qui comedit, non comedentem nõ ſpernat, & qui non comedit, comedentem non indicet, Deus enim vtroſque ſuſcepit. Tu verò quare iudicas fratrem tuum? Siue igitur comedamus nos, ſiue vos ieiunetis, omnia ad Dei gloriam faciamus. Si verò accuſatis nos, quod Sabbato non ieiunemus: videte ne contraria ſanctis patribus & columnis Eccleſiæ facere inueniamini, Athanaſio videlicet, Baſilio, & Gregorio, & Ioanni Chryſoſtomo, & ſexcentis aliis ſanctis, ſanctis etiam ſynodis, qui quod non fecerunt, illud ipſum neque lege ſanxerunt, Ambroſio prætetea doctori veſtro, de quo ſcriptum eſt in eius vita, quod per totam hebdomadam ieiunabat, præter Sabbatum, & Dominicum diem. Ego verò neque ſanctum Syluestrum puto aduerſatum ſanctis patribus ſanxiſſe hoc ieiunium: neque poteſtis afferre rationem, vel canones de hac re, præter auctores eius vitæ, cui nullus ita facilè crederet, cum nulla eius rei aperta appareat demonſtratio. Nos nihilominus, omittentes verborum vanitatem (non enim malum eſt ieiunium) dicamus illud Apoſtoli, quod cibus non commendat nos Deo, & quæ ſequuntur.

1. Cor. 8.

Vtinam verò etiam miſeri Iudæi Dominum noſtrum Cruci affixum adorarent, etſi ieiunarent, vel ipſos Dominicos dies, & non eſſet mihi cura de hoc. Tunc illi reſpondent. Et non eſt peccatum ieiunare Dominico die? Reſpondet Nilus: Quomodo Sanctus Benedictus ieiunans Dominicis & feſtis diebus, vel ipſum Paſcha ignorabat quando eſſet? Quapropter ſciendum quod omnia quæ fiunt propter Deũ, bona ſunt, & non cõtemnenda, nec ipſum homicidium, Phinees & Samuël re ipſa oſtenderũt. Nos igitur benè facimus non ieiunantes Sabbato, vt Manichæis execrandis aduerſemur, qui eo die plorant, & verus teſtamentum accenſant quaſi non ſit à Deo traditum; non abſtinemus verò ab operibus, ne ſimiles ſimus impiis Iudæis Dei interfectoribus. Vos meritò ieiunatis, expiantes vos ipſos pro ſancto reſurrectionis die rectè celebrando.

Capua Principatum Aloara datur.

Igitur mortuo Pandulpho, qui erat Princeps Capuæ, eius vxor Aloara dicta, non ſecus ac ſi maritus viueret, vniuerſæ illi regioni præerat, & dominabatur. Hæc dominij zelo, vel potius ſathanica inuidia occupata, inſtigat duos filios ſuos qui remanſerant, vt interficerent vnum ex Comitibus nepotem illius exiſtentem quaſi potentia præſtantem, & ab omnibus honoratum. Quod illi effecerunt. Ipſa enim illius conſanguinea cum illum allocutura ad ſe vocaſſet, & ipſe abſque malitia ad eam intraſſet; occaſionem opportunam eius rei nacti, eius filij proſilierunt in ipſum, & gladio interfecerunt. Horum mater pœnitentiam ſimulando, accerſit ſupplex beatum Nilum ad ſe tanquam acceptura ab eo peccati dignam pœnitentiam. Beatus verò Nilus eius precibus annuens, cũ ad ciuitatem veniſſet, currebant omnes ad vias publicas, vt viderent reuerendum eius aſpectum, & obtinerent eius benedictionem. In quibus Diaconiſſa quædam Monaſterij præpoſita, cum ſuo ſacerdote iuuene exiſtente, & ætate florente ac robuſta, cum collegiſſet etiã alias virgines ſuas quibus ipſa præerat, exiit vt obuiam iret beato Nilo. Ille verò cum prophetico ſpiritu conſpexiſſet eorum geſta,

Diaconiſſam cum ſacerdote ambulãtem leuitatis reprehendit.

A occurſum ipſarum non curauit, ſed potiùs vt gladius ignitus auſtera voce & terribili vultu ſe ipſis obiecit, inquiens: Quid vobis & iuueni iſti, vt vos quæ videmini virgines, cum ipſo ſimul habiteris? An ignoratis quod hic eſt vir, & ipſe ignorat quod vos eſtis mulieres? Si Deum non timetis: homines cur non reueremini? Reuera in vobis non video iuſtitiæ fructum. His illæ auditis, cum oporteret vereri & horrere beati Nili ingenuitatem, receſſerunt dicentes: Non eſt hic ſeruus Dei, ſed diabolus. Et ſtatim ſequenti die inuentus fuit Presbyter ille cubans cum Diaconiſſa illa ſua conſanguinea, & hoc auditum eſt per vniuerſam ciuitatem illam.

Venit euocatus ad Aloaram Capuæ Principiſſam, eique optimũ conſiliũ dat.

B Venit itaque beatus Nilus ad palatium Aloaræ. Quæ cum illum vidiſſet, tremens facta, procidit ad pedes eius, errorem ſuum confitendo, vt veniam obtineret. Ille verò cum ipſam ſubleuaſſet: Ne facias hoc, dixit, quoniam ego etiam homo ſum peccator, nec habeo facultatem ligandi & ſoluendi. Vade ad Epiſcopos, qui hæc iudicare poſſunt, & quodcumque tibi dixerint illi, facito. Illa verò reſpondit: Epiſcopis peccatum meum cõfeſſa ſum, & illi præceperunt mihi, vt pſalterium legerem ter in hebdomada, & eleemoſynas facerem indigentibus. Precor etiam ſanctitatem tuam, ſerue Dei, vt à te audiam, quod vtile eſt, vt veniam obtineam peccati mei. Beatus Nilus reſpon- C dit: Pſalterium percurrere, & dare eleemoſynam, tibi & indigentibus vtilitatem affert, illi verò qui occiſus eſt, ſalutem non confert, neque mœrorem eorum qui plorant interitum eius ſoluet: quid enim tantum das quantum offendiſti? Si verò omnino volueris etiam à me humili conſilium accipere, & facere voluntatem Dei, ecce dico tibi; Trade vnum ex filiis tuis propinquis defuncti, vt de eo faciant quodcumque voluerint, & ita à peccatis eris abſoluta. Dixit enim Deus, quod ex manu hominis fratris eius requiram animam, ipſius videlicet hominis. Et, quicumque fuderit ſanguinem hominis, pro illius ſanguine ſanguis ipſius fundetur. Et iterum: Quicumque gladium apprehende- D rit, gladio morietur. Non enim tu es impruentior Saul Rege, nec Iudice Iephte, qui propria voluntate filios ſuos morti tradiderunt. Ad quæ illa reſpondit. Non poſſum hoc facere: vereor enim ne aliquo pacto ipſum occidant. Tunc beatus Nilus zelo diuino plenus reſpondit: Hoc dicit Spiritus ſanctus. Sanguis filij tui effundetur pro illo ſanguine, quem tu iniuſtè effudiſti, & peccatum hoc non delebitur è domo tua in ſeculum: nec vllus ampliùs ex ſemine tuo imperabit huic ciuitati: ſed eiicietur & conculcabitur ab hoſtibus ſuis, eo quod confiſa es potentiæ tuæ, & non didiciſti, quod Dominus pauperes facit & ditat, humiliat & ſubleuat.

Num. 15.

Matth. 26.

E Quibus illa auditis cœpit flere, & lamentari, & cum impleſſet manus ſuas auro, offerebat illud beato Nilo, putans ſe illum ita placaturam. Ille verò ab omni affectu alienus, reuera neque lacrymis mulieris fractus, neque captus auri copia, neque potentiam eius veritus, cum dirupiſſet cubiculi velum, vt ceruus proſiliens, abiit, hoc ſecum cogitans, (vt ipſe dixit) quod diabolus ita affirmauit; Iſte Monachus puluis eſt, irrigabo illum aqua lacrymarum mulieris, & iam efficiam ipſum lutum, vt eũ effingere & formare poſſim vt volo. Et hoc pacto Nilus opere perficiebat illud: Eſtote prudẽtes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Simiciter implens Apoſtolicum præceptum, quod ait: Ne

Reſpuit munera Aloaræ.

Matth. 10.

communices peccatis alienis. Et tunc beatus Nilus A ſeceſſit in Monaſterium ſuum. Nec multum interceſſit temporis, & eius prædictio effectum eſt conſecuta: filius enim iunior prædictæ Aloaræ principatus zelo maiorem fratrem in Eccleſia orantem, gladio interfecit. Ille verò è contra à Rege Francorum hac de cauſa vinctus agebatur. Et tandem breui tempore tota illorum ſuperbia defecit, & eorum potentia periit.

1. Tim. 5.

Deficit poteſtas & principatus Aloaræ & filiorũ, iuxta viri Dei vaticinium.

Eodem tempore Philagathus Archiepiſcopus, & conciuis beati Nili, Romanam ſedem occupauit inſatiabili quodam deſiderio, non contentus mundi gloria, qua Deus ipſum mirabiliter exaltauit: in vtroque enim Imperio gloriam fuerat aſſequutus. Beatus verò Nilus futura prænoſcens, ſcripſit illi B eum orans, vt valedicerer mundi gloriæ, cum iam hac ad ſatietatem potitus fuiſſet, & in quiete ad Monaſticam vitam declinaret. Ille verò non deſtitit ab inſtituto ſuo, quouſque egreſſus eſt Imperator cum priore Præſule iam eiecto, & eorum indignationis opus factus eſt Philagathus, orbatus enim ab ipſis membris ſuis maximè neceſſariis, oculis inquam, & lingua, & naſo, in carcerem coniectus eſt, miſerabilis factus, & omni ope deſtitutus. Hæc cum audiſſet beatus Nilus corde afflictus, coactus fuit, ſenio & morbo confectus licet, (nonagenariam enim excedebat ætatem) & non ſatis tempore congruo, Quadrageſima enim erat, Romam venire, & Imperatorem adire, pro C gratia impetranda.

Philagathus Papa ſchiſmaticus quã malè habitus.

Imperator igitur & ſummus Pontifex cum eius aduentum intellexiſſent, iuerunt illi obuiam, (magna ſiquidem erat eius vbique ſpectata tam Orientalibus quàm Occidentalibus fama) & cum illum tenuiſſent hinc inde è manibus, duxerunt illum ad Patriarchium, & cum illum medium collocaſſent, & ſalutaſſent, alter à dextris, alter à ſiniſtris, eius manus deoſculabantur. Sed beatus Nilus, licet hæc omnia obſequia ægrè ferebat, & moleſtè, tolerabat tamen omnia, ſi quo pacto obtinere poſſet quod petebat. Et inquit illis: Ignoſcite mihi peccatori (per Dominum) ſuper omnes homines, & ſemimortuo ſeni: indignus enim ſum tanto ho- D nore, quin potius meum eſt adorare venerandos pedes veſtros, & venerari dignitates veſtras. Veni autem ad gloriam veſtram non honorem cupiens, vel munera, vel prouentus magnos, ſed gratiam pro eo qui vobis multum inſeruiuit, & malè à vobis tractatus fuit: qui vtrumque veſtrum ex fonte baptiſmatis ſuſcepit, & à vobis oculi ſunt eruti. Precor pietatem veſtram, vt illum mihi dono detis, vt mecum in poſterum ſedens, ambo peccata noſtra deploremus.

It Romam S. Nilus, & honorificè à ſummo Pontifice & Imperatore excipitur.

Pro Philagatho apud Imperatorem intercedit.

Tunc Imperator modicum lacrymatus (neque enim reuera tota res eius conſilio peracta eſt) reſpõ- E dit B. Nilo. Præſtò ſumus, vt omnia quæ viderentur ſanctitati tuæ perficiamus, ſi etiam tu exaudies petitionem noſtram, & dignaberis accipere Monaſterium in hac ciuitate, quodcumque volueris, & eſſe nobiſcum ſempiterno tempore. Cum verò B. Nilus renueret in vrbe morari, propoſuerunt illi S. Anaſtaſium extra turbas exiſtentem, & ſemper noſtro generi, Græcis ſcilicet, attinentem. Et iſ accepiſſet beatus Nilus conditionem, ſtudens, vt quam petebat gratiam, obtineret. Sed durus ille Papa non contentus malis quæ aduerſus prædictũ Philagathum patrauerat, cum illum adduxiſſet, & ſacerdotales veſtes ei dilaniaſſet, per totam vrbem circumduxit. Quod cum ſanctus ſenex audiſſet, & magnopere triſtatus eſſet: non amplius petiit ab Imperatore Archiepiſcopum Philagathum. Quod cum animaduertiſſet Imperator, miſit vnum ex ſuis Archiepiſcopis valde loquacem, vt ſenem Nilum placaret. Cui dixit beatus Nilus. Vade, & dic Imperatori & Papæ: Hæc dicit ſenex ille ∴ ∴ Donaſtis mihi cæcum iſtum non mei timore, nec magna mei potentia, ſed tantum Dei amore. Nunc igitur quæcumque inſuper feciſtis, non illi, ſed mihi feciſtis, vel potius Deum ipſum contumelia affeciſtis. Scitote igitur, quod quemadmodum vos non pepercistis illi, neque miſericordiam oſtendiſtis erga illum, qui à Deo manibus veſtris traditus eſt; ita neque pater veſter cæleſtis parcet peccatis veſtris. Sed Archiepiſcopus ille loquax non deſinebat excuſare Imperatorem & Papam. Tum beatus Nilus, inclinato capite, dormitare ſimulabat. Vbi verò ille vidit beatum Nilum ſuis verbis mentem non adhibere, ſurgens abiit. Beatus autem Nilus quamprimùm cum fratribus quos ſecum habebat, conſcenſis equis, tota illa nocte ad ſuum peruenit Monaſterium, iuxta Caietam in loco arduo conſtructum, orationi & ſibi incumbens, & Deum indeſinenter placans precibus. Non multos poſt dies, Papa quaſi tyrannus quidam inde vi eiectus fuit (vt à quibuſdam audiui qui hæc dicebant) & oculis orbatus, ſepulturæ traditus fuit. Imperator verò pœnitentiam pollicitus, pedes ab Vrbe ad Garganum montem iuit ad Sanctum Michaëlem Archangelum.

Remanit Romæ morari S. Nilus.

Ad Archiepiſcopi cuiuſdam verba Othonis Imperat. & Pontificem defendentis obdormire ſe fingit.

Inde autem reuerſus, per beati Nili hoſpitium tranſiuit. Cum igitur veniſſet ad Monaſterium, & vidiſſet fratrum tuguria circa oratorium conſtructa, dixit: Ecce tabernacula Iſraël in deſerto: ecce habitatores regni cælorum. Iſti non vt habitatores, ſed vt peregrini manent hic. Beatus verò Nilus cum percepiſſet thuribulum ſuum (quod moris erat) obuiam illi iuit cum vniuerſis fratribus, & cum omni humilitate & veneratione ipſum excepit honorificè. Imperator autem ſuppoſita manu, Nilum ſubleuans, & ſuſtentans, ingreſſus cum eo in oratorium: deinde facta oratione, dixit Imperator Sancto Nilo. Dominus noſter Ieſus Chriſtus dum erat cum Apoſtolis præcepit illis ne peram, aut baculum, aut duas veſtes poſſiderent. Cùm verò accederet paſſioni, iterum dixit illis: Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimul & peram. Tu igitur quoque cum iam ſenueris, & debeas proficiſci ad regnum cælorum, ſit tibi curæ de tuis alumnis, ne poſt te anguſtiati loci difficultate, recedentes diſſipentur. Nos dabimus tibi Monaſterium & prouentus, vbicumque volueris in vniuerſa prouincia noſtra. Cui beatus reſpondit. Dauidem audi dicentem: Salua me Domine, quoniam defecit ſanctus, quoniam defecit veritas à filiis hominum. Et iterum: Non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum. Si omnino ſunt Monachi fratres mei, & cuſtodiunt pro virili mandata: ipſe qui vſque adhuc mecum curam geſſit de ipſis, multo maiorem geret abſque me de iis qui ſperant in eius miſericordia. Hæc & alia multa cum dicta eſſent, ſurrexit Imperator, vt diſcederet. Et iterum conuerſus ad ſenem, dixit illi: Pete à me tanquam à filio tuo quodcumque volueris, & cum omni alacritate perficiam tibi. Beatus verò Nilus cum extendiſſet manus ad pectus Imperatoris, dixit illi: Nihil aliud peto ab imperio tuo, præter ſalutem animæ tuæ. Licet enim Imperator exiſtas, tanquam vnus de hominibus debes mori, & ad iudicium venire, & rationem

Othoni III. Imperatori cũ omnibus Monachis it obuiam.

S. Nilus recuſat poſſeſſiones.

Quid petat ab Imperatore.

nem reddere eorum quæ feciſti, bonorum ſiue A malorum operum. Hæc cum audiſſet Imperator, guttas lacrymarum profundebat ex oculis ſuis. Deinde coronam ſuam in manibus S. Nili deponẽs, ab ipſo benedictionem adeptus, cum omnibus qui cum illo erant, iter ſuum proſequutus eſt.

Ita plane S. Nilus, ſe, ſuoſque ad Monaſticam vitam compoſuit, vt nuſquam firmas fixerit ſedes, ſed peregrinantium more, vbi aliquo in loco aliquandiu manſiſſet, aliqua occaſione captata, vna cum ſuis aliò tranſmigraret, ita expedire iudicans ad omnes numeros perfectiſſima Monaſtica obſeruantia exoluendos, vt affectus liberos ab omnibus terrenarum rerum compedibus conſeruaret.

Varias mutat ſedes.

NOTÆ.

Nilus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 26. Septembris. Meminit eiuſdem Vuonius in Mart. Monaſtico hac die, ſed valde fallitur cum eum inter Monachos & Sanctos Ordinis S. Benedicti repoſuit. Ipſe enim, vt conſtat & colligitur ex ſuperioribus, numquam Regulam S. Benedicti obſeruauit, licet Monaſterium Vallis lucis à Monachis Caſſinenſibus inhabitandum acceperit, id tamen diu non habitauit, quia varias mutauit ſedes. De eodem plura apud Surium nouiſſimè valde auctum & locupletatum, & Coloniæ impreſſum. Omnino debebat Baronius vitam eius integram reponere, cum eſſet, & ſit adhuc omnibus incognita, multumque feciſſet ad Dei, ſancti, Eccleſiæque* C *honorem ampliorem, innumeroſque viros doctiſſimos ipſam vitam deſiderantes, à magnis ſuſpiriis & ſingultibus liberaſſet. Obiit autem vir ſanctus in Monaſterio Crypta ferrata, quod eſt in agro Tuſculano.*

Eorum indignationis opus factus eſt Philagathus.] *Iſte Philagathus, vt pulchrè annotat Baronius tom. 9. Annalium ad annum 996. vocatus fuit Ioannes XVI. poſt arreptum Pontificatum, & ante erat Epiſcopus Placentinus.*

Orbatus enim ab ipſis membris ſuis maximè neceſſariis.] *Quàm miſerrimè ſedem Romanam inuaſerit iſte Philagathus ex Petro Damiano refert Baronius vbi ſuprà. Quàm grauem autem pœnam pro ſuis ſceleribus luerit fuſius deſcribit Petrus Damianus in* D *hunc modum. Electo itaque Gregorio Imperatoris Othonis vtique conſanguineo, Romanæ Eccleſiæ cathedram, non vt Sacerdos magnus, ſed vt fur & tyrannus obtinuit. Sed paulo poſt reſipiſcente Quiritum populo, atque in zelum dignæ vltionis vnanimiter exardeſcente, irruentes in eum manus iniiciunt, oculos eruunt, aures nareſque præcidunt, &c. Et paulo inferius. Poſtquam Romani (vt dictum eſt) reſpondiſſent Pontifici, mox ante retrò conuerſum in aſello glorioſum equitem poſuerunt, tenentemque ſui vectoris caudam in manibus, per publicam totius Vrbis viam, hæc vt caneret, impulerunt.* TALE SVPPLICIVM PATITVR, QVI ROMANVM PAPAM DE SVA SEDE PELLERE NITITVR. E

Papa quaſi Tyrannus quidam inde vi eiectus fuit, &c. & oculis orbatus, ſepulturæ traditus fuit.] *Baronius vbi ſuprà hæc ſcribit. Quod autem de ſucceſſore Philagathi dictum eſt, eum ſcilicet poſt paucos dies vi pulſum, & excæcatum, mortuumque etiam ac ſepulturæ mandatum, cum iſta quidem de Gregorio V. dici aliquo modo non poſſint, neceſſe eſt, vt dicamus vel duos ſucceſſiuè iſta tunc paſſos eſſe Pontifices, vel quod haud adeò ſecure aliorum teſtificatione auditum, vt aſſerit, (Auctor ſcilicet Vitæ S. Nili) liberans fidem ſuam, minimè verum fuerit; cum nullus alius auctor inueniatur, qui de alio aliquo iſta teſtetur. Hæc Baronius.*

VITA S. FRANCISCI PAVLENſis, Ordinis Minimorum Inſtitutoris. Partim ex Ioanne Chappoto, & Franciſco Victonio, eiuſdem Ordinis.

FRanciſcus Paulæ quod eſt in Calabria oppidum, honeſtis parentibus natus eſt anno Domini 1416. ſedem Petri tenente Ioanne Papa XXIII. imperante Sigiſmundo, & regnante in Gallia Carolo ſexto, & in Caſtella Ioanne II. Pa- B ter eius vocabatur Iacobus Bartolilus d'Alexius, mater verò Vienna, ambo timentes Deum & ambulantes in iuſtificationibus Domini ſine querela, qui etiam auſteriſſimam vitam ducebant, linteamina reſpuentes, & abſtinentiam Quadrageſimæ per totam ferè vitam ducentes.

Patria S. Franciſci. *Parentes.*

Ipſi igitur cum ſine prole multos annos in matrimonio vixiſſent, tandem voto pie facto, & precibus S. Franciſci Aſſiſinatis, filium ſuſceperunt, quem propterea Franciſcum appellauerunt. In cuius conceptione, & natiuitate, magna luminaria ſupra domum parentum cælitus viſa ſunt. Cum autem in pueri oculo tumor creuiſſet, timens mater ne lumen amitteret, quia res deſperata erat à C medicis, votum etiam vouit cum marito, quod ſi ſanitatem reciperet puerulus, per ſpatium vnius anni vt habitum Ordinis S. Franciſci geſtaret, curaret. Et ſic emiſſo voto, ſtatim puer conualuit. Nec diu poſt pij parentes cum filiam ſuſcepiſſent nomine Brigittam, votum perpetuæ caſtitatis vouerunt, quod & impollutum ſeruarunt. Poſtquam autem mortua eſt Vienna S. viri mater, non multò poſt Iacobus pater ipſius, habitum Ordinis de manibus proprij filij ſuſcepit, & ſenex plenoſque dierum inter brachia ſancti Franciſci exſpirauit. Qui vir ſanctus Franciſcus etiamnum puer vitam quadrageſimalem obſeruabat, miſſuſque vt prima elementa diſceret, valdè profecit, licet propter do- D mus ſuæ paupertatem, vel propter ſchiſmata Eccleſiæ, quæ tunc multa vigebant, non dederit operam artibus liberalibus, ſed Deus vt potentiam ſuam manifeſtaret, in tempore & loco ſcientiam ei infuſam miraculosè diſpenſabat. Valdè à teneris annis cœpit amore beatæ Virginis flagrare, cuius roſarium, & officium cum incredibili deuotione genibus flexis, & nudato capite recitabat. Vnde cum aliquando iuſſus eſſet à matre propter frigus, & aëris incommoda in tam prolixis precibus tegere caput, tale admirabile reſponſum ab eo audiuit. Mater, ſi Reginam alloquerer, quid velles me facere? Certè præciperes vt depoſito galero reuerentius loquerer. Sic ergo decet & neceſſe eſt vt Im- E peratrici cæli & terræ flexis genibus & nudato capite ſeruiatur. Quod reſponſum audiens mater, valde mirata eſt.

Ex ſterilibus parentibus naſcitur. *Pater ſancti viri habitum Ordinis à proprio filio ſuſcepit.* *Habet ſcientiam infuſã à Deo.* *Eſt deuotus beatæ Virgini.* *Nec egiſſe dictum.*

Poſtquam autem attigit decimumtertium ætatis annum, apparuit ei S. Franciſcus, hortans eum ad executionem voti parentum. Expergefactus autem viſionem parentibus narrauit, qui duxerunt eum ad quoddam Monaſterium S. Franciſci, vbi & habitum aſſumpſit, & per ſpatium vnius anni in magna vitæ ſanctitate illud geſtauit. Anno elapſo, quia ad amplius non tenebatur, depoſuit habitum, & profectus eſt Aſſiſiũ, deinde Romam: deinde reuerſus in patriã ſtatuit valedicere mondo, & cum valdè ad ſolitariã vitam anhelaret, anno 14. ætatis ſuæ, in parua

Apparet ei ſanctus Franciſcus. *Geſtat per vnius anni ſpatium habitum Ordinis S. Franciſci, vt ſatisfaciat voto parentum.*

vinea patris ſui, non multum longe à ciuitate Pau- A lenſi, ſibi anguſtam cellulam ædificauit, vbi per ſpatium quinque aut ſex annorum ab hominum conuictu ſeiunctus, duriſſimam vitam, ſed meditationibus ſuauem & cæleſtem duxit. De eius autem ſanctitate cum celebris fama eſſet, ideoque multi ſe ei in diſciplinam tradidiſſent, inde vt aliis prodeſſet, exire coactus eſt annum agens ætatis 19. circa annum Domini 1435. Quare prope Paulam ſuis manibus, ac laboribus magnis Eccleſiam ædificare aggreſſus, multorumque eleemoſynis adiutus perfecit. Cumque breuis Eccleſiæ fundamenta feciſſet, S. Franciſcus ei apparens, monuit vt maiorem conſtrueret, quam & Deo iuuante opere furmaque notabili ad finem vſque perduxit. Nam B multi tum pauperes, & nobiles certatim laborabãt. Cum aliquando ad ſcindenda ligna in ſyluam trecentos homines duxiſſet, Euangelium ſcripturæ currentis ita doctè & luculenter eis expoſuit, quod non habebant vltra ſpiritum. Multi ex partibus Græciæ, audita S. viri miraculorum fama, ad eum viſendum properarunt, quibus prædixit Conſtantinopolitanam ciuitatem à Turcis capiendam, cuius ptopberiæ veritas accidit anno Domini 1453. in pœnã & vindictam hæreſum & ſchiſmatis Græcorum, quas hæreſes ex parte abiurauerunt in 16. ſynodo generali Florentiæ habita anno 1439. ſub Eugenio 2. cui interfuerunt Ioſeph Conſtantinopolitanus Patriarcha & Ioannes Palçologus Impe- C rator penultimus, Chriſtianus.

Viuit ſolitarius in Eremo in vita auſteritate.

Conſtruit Eccleſiam.

Iterum ei apparet S. Franciſcus.

Prædicit excidium Conſtantinopolitani Imperij.

Cum aliquando quidam operarius furatus eſſet ficus viri Dei, & à quodam ſocio accuſatus, rem negaret, vir Dei ſtans iuxta caldariam bullientem, nuda brachia immerſit, nihilque mali paſſus eſt. Conuerſuſque ad latronem dixit: fac ſicut me vidiſti facere, confido enim in Domino quod ſi non abſtuleris ficus, nihil mali patieris. Ille autem hæc audiens confuſus receſſit. Conſuerat prætetea vir ſanctus artificũ ſuorũ cibos coquere abſque igne, accendere miraculosè cereos & lampades Eccleſiæ, incedere nudis pedibus quaſi ſupra molliſſimas roſas, per medios ignium & flammarum globos, ignem tractare manibus, quaſi delicatiſſimos fru- D ctos.

Brachia nuda in caldariam bullientem immergit, ſed nihil læditur.

Cibos abſque ignis adminiculo coquit.

Puer quidam nobilis laborans in fabrica Monaſterij Paulenſis, inopinatè trabs magna corruens, quæ quandam machinam ſuſtentabat, ipſum oppreſſit, & omnino contriuit. Cum hoc autem nunciatum fuiſſet viro Dei, qui tunc in cella orationi inſtabat, ad locum acceſſit, & cum iuſſiſſet omnes abire, ipſe cœpit ardentius orare, deinde accedens ad corpus exanime, ad inſtar Eliſæi poſuit membra ſua ſuper membra defuncti, & cum inſufflaſſet in os eius, ſtatim vitæ reſtitutus eſt, cœpitque laborare cum aliis.

Suſcitat puerum mortuum.

Quidam adoleſcens ex parentela beati Franciſci valde diligebatur à matre ſua, ſed nihilominus val- E de aſpirabat ad vitam Monaſticam. Cuius propoſitum cum reſciuiſſet mater, eum omnibus modis impediebat, neque correpta à viro ſancto deſiſtebat. Accidit autem vt in vltionem peccati moreretur adoleſcens, quem vir ſanctus (licet rogante matre) nec ſanare, ſed nec videre quidem voluit. Celebrantur exequiæ, quibus etiam vir ſanctus interfuit, vſque dum corpus ad ſepulcbrum portaretur. Tunc præcepit ne vlterius procederetur, omneſque abire iuſſit etiam ipſoſmet fratres & religioſos ſuos. Quibus recedentibus, corpus ad cellam portauit, vbi per triduum abſque cibo & poto manſit in oratione. Tertia autem die aduocans matrem, vir Dei interrogauit eam num voluntatem ſuam voluntati diuinæ reſignare vellet, permittendo filium religioſum eſſe. Cui cum aſſenſum præbuiſſet, vir ſanctus properans ad cellam iuuenem ſuſcitauit, ipſique habitum Monachicum tribuit, & ad matrem adduxit, dicens: Mulier, iſtene filius tuus? & tu fili, hæc eſtne mater tua? Mater præ gaudio geſtiens clamabat, verè filius meus eſt, ſed reuera magis tuus quàm meus. Tunc omnes aſſiſtentes valde attoniti laudauerunt Deum.

Vltio diuina in matrem auertentem filium ſuum à Religione.

Suſcitat & alium iuuenem mortuũ.

Quidam nomine Marcellus de Cardilla Cuſantinus, horribili lepra percuſſus, ductus eſt ad virum Dei. Quem cum conſpexiſſet cœpit lacrymari. Cumque hortatus eum eſſet vt ſperaret in miſeri- B cordia Dei, ſolo tactu leproſum ſanauit. Innumeroſos dæmones ex obſeſſis corporibus eiecit, quos tamen nullo modo ſinebat loqui, omnemque oſtentationem, & vanitatem in exorciſmis fugiebat, cum ab ipſis dæmonibus valdè timeretur, & laudaretur. Quidam dæmoniacus nomine Dominicus ita crudeliter torquebatur, quod vix decem homines eum detinere poterant. Vir autem Dei tres ficus ei dedit ad manducandum, & ſtatim liberatus eſt. Hydropicum etiam ſanauit, qui tanti beneficij memor, habitum Ordinis ſuſcepit.

Solo tactu leproſum horribilem ſanat.

Sanat dæmoniacum.

Item & hydropicum.

Quidam etiam religioſus Ordinis S. Auguſtini miſſus in ſyluam per obedientiam vt ſcinderet ligna, forte ſibi pedem truncauit. Tunc neſcio quo C modo affuit vir ſanctus, qui cum videret Monachum in magnis doloribus conſtitutum, ad eum acceſſit, & dixit: Quid habes frater? multum profudiſti ſanguinem? Heu, inquit Monachus, amiſi pedem. Tunc vir Dei dixit: Videamus. Reſpicienſque plagam dixit ei: vide frater miraculum obedientiæ, tu tibi præcideras pedem, & ego nullam læſionem video, neque in neruis, neque in venis, neque in muſculis, hoc tamen ſine bonitate Dei fieri non poterat: Scito ergo fili quod per meritum ſanctæ obedientiæ ab hoc ineuitabili malo præſeruatus fuiſti. Nam alioqui actum erat de pede tuo.

Nota meritũ obedientiæ.

Quidam presbyter cancro impeditus miſſam ce- D lebrare non poterat. Nam hic morbus fere eius naſum & labia corroſerat. Vir autem Dei, tanto beneficio fruſtratam eſſe Eccleſiam, necnon & purgatorium tanto adiutorio priuatum eſſe videns, pauxillum milli madefaciens in aqua frigida, tegit partem morbidam, præcipiens vt ſequenti die Miſſam celebraret. Vix peruenerat ad Monaſterium viri Dei, cum omnimodam ſanitatem recipiens, Miſſæ ſacrificium obtulit.

Sanat morbum cancri.

Alius quidam presbyter dolore dentium nimio affectus, aliquando deliberabat, & laborabat, num Miſſam celebrare deberet. Nam vi morbi & doloris omnes dentes commouebantur. Nihilominus fiduciam habens in Deo, non obſtante hoc dolore E celebrauit, abſque vlla aut pauca moleſtia. Veniens autem ad virum Dei narrauit ei quid egerat. Eum autem valde laudauit, & commendauit vir Dei. accedenſque ad eum tetigit dentes eius, & deinceps nunquam talem dolorem ſenſit.

Item & dolorem dentium.

Quidam cæcus iuſſus à viro Dei vt Miſſam audiret, cum tremendum & adorandum Chriſti corpus leuaretur, ſubitò viſum recepit.

Cæcus audiẽs Miſſam viſum recuperat.

Infans recens natus viro Dei præſentatus fuit qui nec oculos, nec os habebat. Quem cum vidiſſet vir Dei, cœpit lacrymari propter miſeriam quã propter peccatum contraximus. Saliua igitur partes oculorum & oris liniens: ſtatim cunctis mirantibus, oculi & os apparuerunt.

Infans natus ſine ore, & oculis, viri Dei ſaliua tandem apparent.

Priuſquam

Priuſquam conſtructum fuiſſet Monaſterium A Paulenſe, vir ſanctus habebat capream, quæ inſequuta à venatoribus ad virum Dei confugerat. Hæc autem beſtia valde virum Dei diligebat, nam ſequebatur eum quocumque ibat, ſaltãdo & luſendo coram ipſo, & de manibus eius cibum ſumendo. Quadam autem die cum artifices nihil haberent ad manducandum, petierunt eam à viro ſancto, quam libenter eis tradidit, nam etiam tunc datus ei fuerat paruus capreolus. Artifices autem qui capream bonam inuenerant, voluerunt etiam guſtare de carnibus capreoli. Capientes ergo eum latenter ſine licentia viri Dei eum comederunt. Et ne cognoſceretur furtum eorum, pedes & oſſa proiecerunt in fornacem calcis quæ erat in Mona- B ſterio, exiſtimantes quod citò ab igne conſumerentur. Vir autem Dei cum non amplius capreolum ſuum videret, voluit ſcire quid de eo factum erat. Audiuit autem à quodam operario eum fuiſſe comeſtum ab artificibus, qui eius oſſa in clibanum & fornacem calcis proiecerant. Tunc primò doluit vir ſanctus. Deus autem qui voluntatem timentium ſe facere conſueuit, breui conſolatus eſt ſeruum ſuum, qui plenus fide & ſpe accedens ad os fornacis, quamprimum clamauit, Martinete (hoc enim erat beſtiæ nomen) veni, egredere hinc: ſtatim capreolus rediuiuus & reſuſcitatus, per medios flammarum globos tranſiens, inter brachia viri Dei ſaltauit.

Suſcitat capreolũ, cuius carnes comeſta, & oſſa in cineres redacta erant.

Cum conſtrueret Monaſterium apud Paternum, C nec locus eſſet aptus, præcepit montibus, qui longiùs recedentes, magnum & amplum ſpatium præbuerunt. Cum rupes impediret ne riuulus tranſiret prope muros Monaſterij ſui, dixit rupi: Soror per charitatem recede hinc, & ſine venire fratrẽ riuulum. Vix verba compleuerat, & ſtatim rupes longiùs receſſit. Longum eſſet recenſere quam ſæpius ſolo Crucis ſigno & portauit, & portare fecit onera, ſicut trabes & lapides, exceſſiui ponderis. Arbores tortuoſas ſolo tactu rectas reddebat, in duas partes nimis magnas ſcindebat & diuidebat: nimis paruas, & minus aptas, in vnum redigebat & coniungebat.

Solo verbo montes lõgius tranſfert. Item & rupes.

Onera exceſſiui ponderis, ſigno Crucis leuia facit.

Quadam die ſuſtentauit tria millia hominum D qui ad eum viſitandum venerant, vnico cophino panis, & paruo vini poculo; nec tamen ex vtroque aliqua diminutio apparuit. Quadã vice cum egrederetur de cella, offendit operarium, cui ficum demonſtrans dixit: putaſne me poſſe tibi, ſociiſque tuis omnibus ex hac ficu particulam dare? Operarius hoc impoſſibile putans, per modum ioci reſpondit ridendo: Pater ſi omnibus dederis, quid tibi reſtabit? Cui vir Dei; Chariſſime, inquit, gratia Dei non deeſt indigentibus ea, iis præcipuè qui digni ſunt eam recipere. Tunc ergo diuidens ficum, fruſtulum vnicuique tradidit, (erant enim viginti viri) & nihilominus ficus integra, & abſ- E que diminutione vlla in eius ſacris manibus manſit. Pauit etiam viginti artifices quos duxerat ad ſcindenda ligna in ſyluam vnico paruo pane, & lagena vini. Cum fundamenta Monaſterio de Paterno foderentur, duo artifices ſub magna congerie terræ & lapidum ſepulti ſunt. Clamantibus autem omnibus & lamentantibus, conſolabatur eos ſanctus, qui cum terram amouere feciſſet, inuenti ſunt viui ſani & illæſi. Suſcitauit præterea hominem quendam qui mortuus repertus fuerat inter niues. Quidam artifex nomine Leonardus Philippus ex ſuprema abſidis Eccleſiæ parte decidit in terram, & totus contritus mortuus eſt. Vir autem Dei cui Deus vitam & mortem poſuerat in manibus, adueniens leuauit brachium totum contritum & confractum, dicens: per charitatem ſurge. Tunc reuixit qui erat mortuus, totumque corpus eius conſolidatum eſt. Suſcitauit præterea & alium artificem qui ex alto ceciderat.

Viginti hominibus ficu ſatiat, & integra remanet.

Item & viginti artifices vno pane & lagena vini.

Mortuos & hominem alterũ ſuſcitat artifices.

Quædã mulier nomine Maria horribiliter torquebatur à ſpiritu immundo. Ducta ergo ad virum Dei, ſtatim ſanata eſt. Ruſticus etiam obſeſſus à dæmone, ductus eſt ad virum Dei, qui ſtatim præcepit diabolo vt per totum diem laboraret in opere conſtructionis Monaſterij de Paterno. Cum autem ſerò factum eſſet, potenter eum vir Dei expulit cum aliis dæmonibus qui in corpore obſeſſi latitabant, permiſitque eos egredi in forma venti & tonitrui magni, cuius fragore tota Eccleſia contremuit. Domus etiam præoccupatæ à dæmonibus, per preces viri Dei liberatæ & mundatæ ſunt. Quin etiam mittebat fratres ſuos qui ex parte Dei, & ſua, ipſis præciperent relinquere loca quæ ipſi occupabant & moleſtabant. & hoc modo nobilis quædam puella ab incubo die noctuque afflicta, liberata eſt.

Mulierem à dæmone vexatam liberat.

Iuſſu viri Dei diabolus laborat in fabrica Monaſterij.

Puella ab incubo liberatur.

Quadam vice cum trecentos operarios in cauanda quadam rupe occuparet: eoſdem vnica ficu ſuſtentauit. Cum Siciliæ fretum ſtrato ſuper fluctibus pallio cum duobus diſcipulis tranſmitteret, etiã Scyllæ & Charybdis barathrum illæſus tranſiuit. Et quia loca illa omnino perículoſiſſima erant, ita vt rariſſimè naues euaderent naufragium: poſtquã vir Dei illac tranſiuit, deſierunt eſſe periculoſa, audacterque tranſmittuntur à nauigantibus, paucæque naues pereunt. Archiepiſcopus Coſentinus miſit viro Dei piſciculos mortuos, quos volebat cũ ipſo comedere. Accipiens ergo vir Dei de manu miniſtri piſciculos inuolutos, fortè vnus ex eis quamprimũ decidit in manus eius, & motum & vitam recepit. Tunc dixit miniſtro: Deus non vult vt modo comedatur piſcis iſte, ponamus ergo eum in Viuario. Quod miraculum cum audiſſet Archiepiſcopus, acceſſit, & vidit piſcem ſaltantem & nauigantem in aqua. Admirationi fuit omnibus propter cibi abſtinentiam. Nunquam enim quamuis in infirmitate conſtitutus, carnes, oua, butyrum, lac, & caſeum comedit. In præcipuis feſtiuitatibus natiuitatis, Paſchæ & Pentecoſtes, & aliis comedebat in refectorio cum fratribus fabas. Numquam etiam comedit piſces, neque aliud habens vitam. Cum aliquando proficiſceretur per cãpos, petiit à quodam eleemoſynam, qui dedit ei panem, quo accepto, ſtatim in pratis & campis cœpit colligere ſylueſtres herbas, quas cum pane manducauit. Cum autem qui ei dederat eleemoſynam hoc miraretur, diceretque proprium eſſe beſtiarum comedere crudas herbas, vir ſanctus reſpondit læto vultu: per charitatem herbæ iſtæ valde bonæ ſunt. Aliquando per ſpatiũ totius vnius quadrageſimæ integræ, ſine vllo cibo & potu vixit, neque progreſſus eſt extra cellã ſuam. Decem vel duodecim diebus anteq̃ ſolemniores feſtiuitates aduenirent, nihil omnino comedebat, ſed manebat incluſus in cella, vt ſic animam præpararet & diſponeret. Semper duriſſimum geſtabat cilicium, nudis pedibus incedebat, & tamen Deo diſpenſante, neque tranſiens per niues & glacies, petras, & ſpinas, læſus fuit vnquam, neque luto pedes eius commaculari. Cum adhuc iuuenis degeret in Eremo, humi cubabat, & pro ceruicali habebat lapidem. Inter fratres, in nudis tabulis dormiebat, tegula pro ceruicali vtens: per campos verò ſuper fœnum aut paleam dormiebat. Totam ferè noctem in

Trecentos operarios vnica ficu ſatiat.

Barathrum Scyllæ & Charybdis poſt tranſitũ viri Dei, deſiit eſſe periculoſum.

Piſcis mortuus ſolo tactu viri Dei reuiuiſcit.

Abſtinentia viri Dei incomparabilis.

Mendicat per campos eleemoſynam.

Integrã quadrageſimam abſque cibo & potu tranſiit.

Nota vt ſe præparauit ad ſolemnitates celebrandas.

Ferrea catena dentata & acuta corpus extruciat.

in oratione tranſigebat, & ſingulis diebus poſt Matutinas flagris & diſciplinis corpuſculum atterebat. Habebat autem catenam ferream, cuius extremitates dentatæ, & in modum ſerræ acutæ erát, qua ad diſciplinam vtebatur. Licet autem ſibi rigidus eſſet; tamen cæteris fratribus valde miſericors erat & benignus, neque permittebat eis aggredi vltra id quod in regula præſcriptum erat. Cũ eſſet aliquãdo in palatio Regis Neapolis, miſſi ſunt ei à Rege piſces aſſati. Vir autem Dei nunquam ex eis comedere voluit, ſed faciens ſignum Crucis, eos ſuſcitauit, viſique ſunt ſaltare in catino, quos remiſit Regi dicens, Tu miſiſti mihi mortuos, ego tibi reddo viuos, volo ſi tibi placet hanc charitatem exhibere erga incarceratos. B Rex autem tam celebre miraculum cernens, dedit ei poteſtatem liberandi in carceribus detentos. Similiter alia vice recuſauit comedere piſces quos ipſi miſerat Ludouicus XI. Galliæ Rex.

Suſcitat piſces aſſatos.

Captiuos liberat.

Virginitatem perpetuo ſeruauit S. Franciſcus.

Virginitatem perpetuò illibatam ſeruauit. Et vt eã amitteret ſæpius ei diabolus in forma egregiatũ & formoſiſſimarum puellarũ ei apparuit, geſtibus impudicis eum ad nepharia prouocans: ſed vir hanc tentationem continua oratione & maceratione ſuperauit. Dolens autem diabolus, ſæpe eum atrociter verberauit, & in horribili forma ei apparuit. In hoc conflictu Deus ſeruum ſuum non relinquebat ſine conſolatione. Nam ſæpe miſit ei Angelos ſuos qui viſibiles ſe præbebant, cumque conſulabantur, C & ad eum recreandum laudes Dei in cellula ipſius ſuauiſſimè decantabant. Suauitas autẽ hæc & harmonia audita fuit à multis, quæ talis & tanta erat, quod omnium muſicalium inſtrumentorum, & totius mundi dulcedinem ſuperabat. Rarò mulieribus loquebatur, & fratres ad cuſtodiam oculorum ſæpius hortabatur.

Dæmones eũ atrociter verberant.

Audit cantus Angelorum.

Humilitas eius admirabilis.

Humilitas eius fuit admirabilis. Nam nunquam voluit fieri ſacerdos, licet ſummus Pontifex eum ordinare vellet, dicens ſe indignum eſſe viuere inter homines. Minores etiam Ordines recuſauit, neque coronam more Clericorum ſui Ordinis ferre voluit, vt magis laicus & cõtemptibilis hominibus appareret. D Seipſum Minimum Minimorum & dicebat, & ſubſcribebat, quamuis totius Ordinis ſuperior generalis exiſteret. Res abiectiſſimas & viles facere non dedignabatur, verrere domum, lauare & reſarcire veſtimenta fratrum, etiam nouitiorum, miniſtrare menſæ, cibos parare & coquere, pedes lauare hoſpitum, miniſtrare cæmentariis. Miracula ſua occultabat, & ea ſæpius B. Virgini tribuebat. Aliquando mulier ægrotans acceſſit ad eum ipſo exiſtente in Eccleſia Monaſterij ſui Turonenſis, clamans & dicens: Vir ſancte, ſalua me. Cum autem audiſſet hoc verbum tantum doluit, quod fugam arripiens, concitè exiuit de Eccleſia. Cumque fratres miſericordia moti accurriſſent, rogantes vt rediret, & ſanaret hanc mulierem: quamuis omnino E benignus eſſet & miſericors, nec iracundiæ ſubiectus, vix poterat ad ſe redire. Et quis eſt (dicebat) ſanctus niſi ſolus Deus? Eſtne hominum facere miracula? Commendet ſeipſam Deo, & adiuuabit eã. Verumtamen ſciens quod mulier dixerat hoc ex ſimplicitate, reuerſus cum fratribus, eam ſanauit. Quidam ipſo neſciente, voluit fimbriam veſtimenti eius præſcindere: ſed ille nõ permiſit dicẽs: Amice, deuotio in pannorum fruſtulis non conſiſtit, ſed in bonis operibus, & in obſeruatione mandatorum Dei. Sacerdotes ſummo proſequebatur honore, nam eorum manus oſculabatur, & in rebus etiam parui momenti conſilium à fratribus ſuis petebat.

Sacerdotium & minores etiã Ordines recuſauit.

Occultat ſua miracula.

Fugit ſe ſanctum appellari audiens.

Deuotio in quo conſiſtat.

A Paupertas etiam eius non facilè poteſt explicari. Nam Regum Galliæ & Neapolis dona largiſſima etiam ad conſtruenda Monaſteria recuſauit. Aliquando Rex Galliæ Ludouicus XI. obtulit ei imaginem B. Virginis Dei genitricis Mariæ, quæ ſeptemdecim millium aureorum pretio æſtimabatur. Dicebat aurum Religioſorum eſſe corruptionem, & ideò fratribus ſuis ne illud tangerẽnt. In cella ſua nihil habebat aliud præter vnam tabulam, & tegulam, in qua reclinabat caput. Vili & vnica tantum tunica reſarcita vtebatur. Noluit loqui cuidam domiſellæ parenti ſuæ, eo quod ſuperfluè & pompoſè veſtita erat. Mendicabat per campos oſtiatim panem ſuum. Et quamuis paupertatem amaret, tamen B ſordida in veſtibus ſuis reiiciebat, ne fortè ſeculares paupertatem renuerent & contemnerent. Ludouicus XI. Galliæ Rex miſit ei aliquando armarium argenteum deauratum, rogans vt in ſui memoriam eo vteretur. Vir autem Dei perfectus paupertatis amator illud omnino reſpuit, dicens non eſſe proprium Eremitæ habere vaſa & vtenſilia argentea, & quod vnica tantum ſcutella lignea contentus erat.

Paupertatis amator egregius S. Franciſcus.

Septemdecim millium aureorum imaginem ſibi à Rege oblatã reſpuit.

Item & armarium argenteum.

Egregia ſententia.

Idem Rex alia vice obtulit ei ſacculum plenum auro ad conſtruendum Monaſterium: ſed vir non ſolum illud recuſauit, verùm etiam iratus reſpondit Regi dicens. Melius eſſet vt nummos illos reſtitueres iis quibus eos furatus es, minuiſque aggrauare C & moleſtare ſubiectos tuos, quam eleemoſynam ex iis quæ ad te non pertinent, facere. Non ſunt hæc bona opera quæ Deus de te expoſtulat.

Sacculũ aureis nummis plenũ reſpuit.

Liberè arguit Regẽ Galliæ.

Quid verò de patientia eius dicemus: Perſecutionem magnam paſſus eſt à Rege Neapolis, à Duce Calabriæ, & à Cardinale Hungariæ, qui prohibuerunt ei ne Monaſteria conſtrueret. Nam ille Cardinalis expulit fratres de Monaſterio quod habebant in quadam ciuitate prope Neapolim. Rex etiã ſexaginta milites miſit, qui virũ Dei caperent, & vinctu ad ſe adducerent. Cum autem vir à fratribus, & amicis rogaretur vt ſeipſum occultaret, noluit, dicens. Per charitatem, ſi eſt voluntas Dei capient me: aliàs nolite timere, quia nullus mihi nocere D poterit. His dictis ingreſſus eſt Eccleſiam, proſtratuſque ante maius altare, cœpit rogare Deum, cum interim milites per totum Monaſteriũ ipſum quærerent, venienteſque in Eccleſiam, & ante maius altare circa eum tranſirent, eum tangerent, & in eum impingerent, Deo illum inuiſibilem inimicis præbente. Cum diu eum quæſiiſſent, ſanctus tandem ſeipſum manifeſtauit. Dux autem qui ad eum capiendum cum quinquagita militibus miſſus fuerat, ex lupo agnus effectus, procidens ad pedes viri Dei, veniam petiit. Sanctus autem reddens bona pro malis, dedit Duci quædam Roſaria, & quaſdam candelas benedictas Regi & Reginæ perferendas. Et cum Dux ipſe cum ſuis diſcedere vellet, vir E Dei eis charitatem fecit. Nam apponens menſam eos ex duobus panibus, & poculo vini, ſuſtentauit, nec tamen propterea panes, ſeu vinum, aliquam minutionem acceperunt.

Perſecutionẽ patitur à Rege Neapolitano.

Redditur inuiſibilis inimicis.

Tandem reſpiſcũt qui ad eum capiendũ venerant.

Sexaginta viros ex duobus panibus & poculo vini ſuſtentat.

Tantopere autem orationi deditus erat, quod totas ferè noctes in eis tranſigebat. Cum fratres refectionem ſumerẽt, ipſe interim in cella orationi inſtabat. Meditationi & contẽplationi ita aſſuefactus erat, quod ſæpe à ſenſibus raptus in aëre ſuſpenſus & eleuatus videbatur. In Curiis & Palatiis Regum & Principum exercitia ſua non omittebat. Vnde à Regibus Galliæ Ludouico XI. & à Rege Neapolitano viſus eſt in ectaſi ſurſum eleuatus in aëre. Et cum aliquando tranſiret Prouinciam, quadam die

Noctes in oratione conſumit.

ſeruentius

feruentius orationi inſiſtēs, Deus eum inuiſibilem A reddidit, ne eius orandi ſtudium perturbaretur. Vt autem magis orationi incumbere poſſet, quærebat loca deſerta, vnde hac de cauſa prima Monaſteria conſtruxit in locis remotis, & ſolitariis. Cella eius viſa eſt tota ardere cum orationi incumberet. Viſus eſt etiam a tribus fratribus cum orationi inſtaret, habere thiaram in capite tres coronas habentem, faciemque ſolis ad inſtar lucis radios emittentem.

Orationi incumbens colloquium Regis Caroli reſpuit.

Cum Carolus octauus Galliæ Rex veniſſet ad eum, forte tunc degebat in cella orationi vacans, in qua ita abſorptus erat, quod nec tumultum ſenſit, nec eius cella aperiri potuit. Eo quadam die orante apparuit ei Angelus deferens ei inſignia Ordinis ſui.

Habitus forma & Ordinis inſignia ab Angelo ipſi reuelantur.

Alia etiam vice didicit ab Angelo formam habitus B qua fratres ordinis ſui nunc vtuntur. Nunquam ſe a diuino officio abſentauit, niſi grauiſſima infirmitate & occupatione præpeditus.

Serpentes, apes, & veſpas illæſis manibus portat.

Cum ædificaretur Monaſterium Turonenſe, tanta multitudo ſerpentum & colubrorum inuenta eſt, quod operarij laborare non poterant. Vir autem Dei eos omnes in manibus accipiens, & in brachiis circumuoluens, longius ſine læſione aut moleſtia ipſos detulit. Similiter cum examen veſparum fratres laborantes inſequeretur, vir Dei ipſas muſcas vnam poſt aliam accipiens, eaſdem detulit in ſyluam, & in caua arbore depoſuit.

Eius innocentia aues congratulantur.

Aliquando colloquens cum perſonis honeſtis, ſtatim auis quædā aduolauit, & in humero viri Dei C ſedit, & ludebat in manibus eius, ipſe autē viciſſim ei applaudebat & manu eam demulcebat. Tandem ipſam accipiens in manica ſua repoſuit cunctis admirantibus, & Deum in ſancto ſuo laudantibus.

Fontem ſuis precibus ſcaturire facit.

Cum aliquando operarij magna ſiti laborarent iuxta fornacem calcis, vir Dei precibus ſuis fecit ſcaturire fontem, qui adhuc hodie permanet. Tranſiens etiā per Delphinatum vt veniret in Franciam, à quibuſdam ruſticis oſtenſa eſt ei incōmoditas & ariditas loci. Miſertus autem eorum vir Dei, precibus eis impetrauit fontem, qui etiam hodie videtur, & per multos annos febricitantes ſanauit.

Anna de Britannia Regina vxor Caroli octaui, valdè diligebat ſanctum Franciſcum, multaſque eleemoſynas ipſi, & Ordini contulit, inſuper & Monaſterium conſtrui curauit. Hæc cum aliquando grauiter ægrotaret, miſit ad virum Dei vt Deum pro ſalute ſua rogaret. Tunc vir ſanctus eis qui miſſi fuerant tria poma dedit dicens. Dicite Reginæ quod ex his pomis comedat, & Deus ipſi benefaciet.

Anna Britannica à viro ſancto ſanatur.

Medici autem prohibebant ne guſtaret ex eis, eo quod morbus ex indigeſtione procedebat. Sed illa confidens in Deo, & in verbis ſerui ſui, comedit, & ſtatim ſanata eſt.

Eius ſanctitatis famam cum audiſſet Ludouicus XI. Galliæ Rex valdè deſiderabat eum videre. Nam cum eſſet ſenex, & continuis morbis attritus, & mortem extraordinariè timeret, audiens quod ſāctus ille Eremita morbos incurabiles ſanabat, miſit inſignem nobilem vt eum quæreret & ad ſe adduceret.

Ludouicus XI. Galliæ Rex nimis extraordinariè timet mortem.

Quem diu quæſitum dum inueniſſet, & ex parte Regis eum rogaſſet venire in Galliam: ille primò renuit, rogatus inſuper à Rege Neapolis, vt voluntati Regis Galliæ ſatisfaceret, ſeipſum excuſauit, nolens Clauſtri, & ſolitudinis quietem, & commoda relinquere, & ſeipſum implicare curis, & rebus ſecularibus. Tunc Rex ſcripſit ſummo Pōtifici Sixto quarto, qui ei in virtute ſanctæ obedientiæ præcepit ire ad Regem Galliæ. Videns ergo eſſe voluntatem Dei, itineri ſe dedit. Cumque veniſſet Neapolim honorificè à Rege ſuſceptus eſt, A qui ei proceſſit obuiam, cum filiis & tota Curia, in pompa, & ſolemnitate magna.

Mittit qui quærant, & ad ſe ducant S. Franciſcū. Iuſſu ſummi Pōtificis tandem in Galliam venire cogitur.

Liberè arguit, & increpat Regē Neapolis.

Qui aliquando rogauit virum Dei vt permitteret conſtrui in ciuitate ſua Monaſterium Ordinis ſui. Cui reſpondit ſanctus. Melius eſſet, inquit, vt pro ſalute animæ tuæ reſtitueres bona aliena, quam tam magnas faceres eleemoſynas. Rex verba hæc ægre & indigne accipiens, dixit ei. Et putaſne me poſſidere aliquid malè acquiſitum? Reſpondit ſanctus & dixit, quod per alienum intelligebat impoſitiones & tributa quibus populum opprimebat, quod ſanguinem ipſius ſugebat, qui poſtulabat & clamabat vindictā.

Sanguinis guttas ex aureo nummo prodire facit.

Et cum iuſſiſſet ſibi afferri aureum nūmum, illumque fregiſſet, ſtatim ex eo multæ ſanguinis guttæ B proceſſerunt. Rex tam celebre miraculum videns, emendationem promiſit.

Honorificè admodum à ſummo Pontifice excipitur.

Cum autem vir ſanctus veniſſet Romam, à ſummo etiam Pōtifice honorabiliter multum exceptus eſt, & ter eum ad colloquium habuit, eum prope ſe in cathedra ſedere faciens, & in ſingulis vicibus trium horarum ſpatium ei ad colloquendum indulſit. Omnes etiam Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, nobiles viri, domicellæ, pauperes & diuites, omnes currebant ad hoſpitium viri, vt eum videre & honorare poſſent.

Item & per omnes ciuitates Regni Galliæ.

Tādem ſummi Pontificis benedictione accepta, iter cepit in Galliam, in quo itinere innumera fecit miracula, nam tempeſtates ſedauit, ciuitates à peſte liberauit, infir- C mos curauit. Per omne autem regnum quo iter habuit, præmiſſis factis, ceu ſi Cardinalis cum legationis honore illuc tenderet exceptus fuit.

Arguit Regem Ludouicum XI.

Flagris & diſciplinis ſeipſum pro contritione atterit Ludouicus Rex in cella viri Dei.

Et quamuis Ludouicus Rex eum ſummo honore proſequeretur, tamen peccata eius non diſſimulabat, ſed ea ſeueriùs arguebat, & intantum viri Dei admonitiones præualuerunt, quod Rex ipſe ante ſeuerus, humanus, & docilis euaſit, ſæpiuſque in cellula viri Dei, cum magna profuſione lacrymarum, flagris & diſciplinis ſeipſum atteruit, tandemque viri ſancti precibus, receptis omnibus Eccleſiæ Sacramentis, magna ſalutis ſuæ ſigna omnibus reliquit.

Tractat matrimonium inter Carolum VIII. & Annam Britanniæ.

Cui ſucceſſit filius ſuus Carolus octauus, qui virum Dei mirificè coluit, ita vt nunquam ei locutus ſit niſi detecto capite. Ipſe eſt qui tra- D ctauit pro pace Eccleſię, & totius regni, inter ipſum Carolum VIII. & Annam Britanniæ. Ipſe inquam eſt, qui prædicto Regi duas celeberrimas victorias reportare fecit.

Per ſpatium 22. dierum incluſus in cella duobus paruis panibus ſuſtentatur.

Cum enim eſſet in conflictu S. Albini, beatus vir per ſpatium viginti duorum dierum incluſus remanſit in cella, pro ipſo Rege orans, in quibus diebus duos tantum panes quatuor denariorum comedit.

Carolus VIII Regno Neapolitanum ſubiugat.

Idem ipſe Rex cum tranſiſſet in Italiam pro recuperatione Regni Neapolitani, precibus viri Dei, ſine labore, fere totius Italiæ ſe Dominū cōſtituit. Et licet viri Dei valde preces ei vtiles fuerint in eūdo, tamen multo vtiliores fuerunt in redeundo. Rediens cum paruo exercitu, cum fortiorem & ma- E iorem partem reliquiſſet Neapoli, Italiæ Proceres, & potentes ſimul conuenientes in vnum, tranſitū ei claudere conſtituerunt. Tunc ad conflictum cùm ventum eſſet, Rex in ſummis anguſtiis poſitus periclitabatur.

Precibus viri ſancti à morte præſeruatur.

Viro autem Dei in ſuo Monaſterio prope Turones exiſtenti, diuinitus reuelata ſunt omnia, eademque hora, conuocatis fratribus, eos ad preces pro Rege hortatus eſt. Quæ intantum efficaces fuerunt, quod non ſolum Rex timidus & delicatus à periculo liberatus eſt; ſed inſuper totum inimicorum exercitum ſuperauit & contriuit.

Habet donū prophetiæ vir ſanctus.

Donum prophetiæ excellentiſſimum habuit.

Rex Neapolis Regno priuatur iuxta prophetiã viri Dei.

A Nam Regi Neapolis prædixit priuationem Regni, cui pœnitentiam condignam faceret. Hæc autem prophetia vana non fuit. Nã à Carolo VIII. Galliæ Rege anno Domini 1487. expulſus eſt à regno, obiitque miſer & captiuus in Gallia, ſicut ei vir Dei prædixerat, eo quod admonitiones eius contempſerat, & eum malitioſè perſequutus fuerat. Prædixit Regi Ludouico XI. mortem, prædixit bellum Britannicum, necnon & mortem filiorum Caroli Regis, & Annæ Britannicæ, prædixit Regi Ferdinando victoriam contra Mauros, & Malaquenſis ciuitatis captionem. Iulio ſecundo ſummum Pontificatum, cum adhuc eſſet Cardinalis, & B quod Regulam ſuam approbare deberet. Iter ſuum in Gallias viginti annos ante prædixerat fratribus. Duobus Doctoribus Sorboniſtis inſtitutum ſuum impugnantibus, prædixit eos futuros Ordinis ſui procuratores, & propugnatores. Cogitationes cordium cognoſcebat, multaque ſecreta peccata ſuis auctoribus patefaciebat; quibus conſuli pœnitentiam agebant.

Iulio 2. ſummum Pontificatum prædixit.

Cogitationes cordium, & peccata occulta ipſi innoteſcunt.

Demum vir ſanctus, cum in ſumma vitæ auſteritate, & in pacificandis Regum & Principũ diſſidiis conſenuiſſet, ſentiens ſibi mortem imminere, ad eam totis viribus ſe præparauit. Quod vt facilius præſtare poſſet, ſeipſum per ſpatium duorum vel trium menſium incluſit in cella, neminem vi- C dens, & neminem alloquens. Et quia vitam ſuam per ſolitudinem inceperat, per ſolitudinem voluit eam finire. Cumque in morbũ incidiſſet, ad Eccleſiam deſcendit, vbi cum ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium audiſſet, & tremendum Ieſu Chriſti Domini noſtri corpus de manibus ſuperioris localis ſuſcepiſſet in præſentia fratrum, nudis pedibus, & fune collo circumligato. Vicarium generalem nominauit Bernardinum de Cropulario ſummæ innocentiæ & puritatis virum. Poſtridie cum omnes ſalutaribus mortis cohortatus eſſet, mox ad mortis cogitationem piè intentus, Crucis imaginem ſæpe amplexus, cum ſæpe pronunciaſſet; In manus tuas Domine, &c. iunctis manibus, erectiſque in cęlum oculis, 91. ann. agens apud Turones migrauit D ad Dominum anno ſalutis milleſimo quingenteſimo ſeptimo, die Paraſceues, & hora, qua ipſe Saluator pro mundi Redemptione ſpiritum emiſit. Dies vndecim inſepultus, incorruptus ita permanſit, vt ſuauis odor ex eo mirificè manaret. Cuius etiam corpus 55. ann. ab obitu inuentum fuit incorruptum, & ſuauolens. Anno autem Domini 1562. cum hæretici ciuitatem Turonenſem inuaſiſſent, & omnia ſacra violaſſent, corpuſque Sancti Martini concremaſſent, nec viri Dei reliquiis pepercerunt, ſed eas etiam igni tradiderunt.

Ante mortẽ per ſpatium trium menſium degit incluſus in cella.

Sũpto ſacroſãcto Eucharistiæ ſacramento paulo poſt moritur.

Corpus eius 55 an. ab obitu inuentum incorruptum.

Ab hæreticis crematur.

A Erat autem B. Franciſcus egregiæ præſtantiæ, vultu graui & ſerioſo, colore rubicundo, & naſo aquilino. In pueritia & adoleſcentia habebat capillos aureos, tanquam aurum, in ſenectute verò albos ſicut nix. Habebat barbam & capillos prolixos, mediocris tamen longitudinis, licet nunquam eos totonderit. Et licet per totum vitæ ſpatium laborauerit ſemper, & contrectauerit lapides, calcem, & alia huiuſmodi, habebat tamen pulcherrimas & albiſſimas manus. Et licet nudis pedibus ſemper incederet: tamen delicatiſſimos & pulcherrimos eos habuit. Cuius corpus per totam vitam ita ſua- B uiſſimum efflabat odorem, quod omnia pigmenta & vnguenta facilè ſuperabat, vt ex Canonizationis ſuæ proceſſu colligi poteſt. Verba autem in ipſo contenta ſic ſe habent. Operabatur malleo & ferro vſque ad veſperam, nihilominus fragrabat odore ſuaui, habebatque manus mundiores, quàm aliquis magnus Dominus, habebatque perſona ſua odorem muſci, capillique eius rutilabant ſicut aurum, pedes eius, quamuis nudus incederet, erant albi, delicati, & pulchri, ſicut ſi ſemper ſoleas detuliſſet. Fuit autem vir ſanctus ſanctorum catalogo adſcriptus à Leone X. anno à morte ſua vndecimo.

Forma & effigies viri Dei.

Etiam viui ſuauiſſimum efflabat odorẽ eius ſacrum corpus.

A Leone X. in ſanctorum numerũ relatus.

NOTÆ.

C Franciſcus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 1. Aprilis. Cuius vitam nimis compendioſius reddiderunt recentiores qui vitas Sanctorum ſcripſerunt. Eã autem refert Surius tom. 2. ex Bulla Canonizationis eius. Plura de eodem agunt, Baptiſta Fulgoſius lib. 2. vbi inter cætera hæc de ipſo ſcribit. A Rege Ludouico, eiuſque filio Carolo VIII. conſiliis de magnis rebus adhibebatur, & ſententia eius præferebatur. Et infra. Alexandro VI. Pontifice hoc præbente, (etiã Iulio II.) Princeps quinta Regula factus fuit, quæ poſtea ab eo nomen accepit. Multa etiam præclara de eodem ſcripſit Philippus de Cominis lib. 6. cap. 6. Nos etiam vitã eius ſupra reddidimus lib. 6. circa finem. Sed multò prolixius eam deſcripſit Gallicè Ioannes Chappotus Minimus,* D *quam omnino in Latinum ſermonem traduxiſſemus, ſi nobis per otium licuiſſet, vnde non paruum dolorem ſentio. Multa etiam præclara eloquia de ipſo ſcripſit Hieronymus Platus, De bono ſtatu Religioſi. Et vt finem faciam, libenter conſentio, dico, & ſuſtineo, quod iure & meritò Thaumaturgi, hoc eſt, mirabilium operum patratoris, nomen ei debetur, & tribuitur. Audacter etiam dicam me nunquam tam prodigioſam & miraculis ſtupendis vitam plenam legiſſe. Vnde te deprecor ô ſacratiſſime Franciſce, quatenus pro me digneris intercedere ad Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.*

FINIS.

INDEX RERVM
IN VITAS PATRVM OCCIDENTIS.

A

S. AARON Eremita claret. 45
Abbatiſſa Ferentinenſis paralytica precibus & meritis S. Petri Caleſtini ſanatur. 367
Abundantia S. Benedicti mater. 10. in Notis.
Abundantia nimia temporalium, ſæpe Monachos ducit ad perditionem. 189
Abbo, Abbas Floriacenſis. 172
S. Abraha Abbatis vita. 79
Abſtinentia magna B. Iacbelina virginis in decrepita ætate. 194
Abſtinentia S. Pardulphi Eremita. 211
Abſtinentia S. Aiberti Monachi. 118
Abſtinentia magna S. Emani Eremita. 239. item & S. Launeni. 240
Abſtinentia Monachorum Sancti Gudeaui Abbatis. 169
Abſtinentia S. Domitiani Abbatis. 215
Abſtinentiam immoderatam dæmones beato Guthlaco ſuggerunt. 60
Abſtinentia S. Maxentij Incluſi. 79
Abſtinentia magna S. Zoerardi Eremita. 159
Abſtinentia S. Angeli cum adhuc vbera Matris ſugeret. 228
S. Adalbertus Monaſterium Brennonienſe conſtruit. 163
S. Adalberti eximia charitas. 394. eiuſdem pulchra ſententia. ibidem.
Adalbero Monachus inobediens arripitur à dæmone. 399
B. Adhelardus ſingularem habet gratiam lacrymarum. 401
B. Adhelardi ſententia, infra per totum ſeptimum librum.
S. Adheleidis Virginis vita. 121
Adheleita Salomonis Regis Hungariæ ſoror. 51
Adhegrini Eremitæ ſanctitas & abſtinentia. 202
S. Adelelmi Eremita vita. 191
Adulatores quantum noceant. 16
Aduerſa omnia ſalutis cauſa perferenda. 397
S. Ægidij Eremita vita. 254
B. Ægidij Minoritæ ſententia, paſſim per totum ſeptimum librum. 403
S. Æmiliani, aliàs Victorini vita. 21
S. Æmilianus, Eremita vita. 70
S. Æmiliani Abbatis vita. 260
Ætas iuuenum ceræ comparatur. 404
Affligenium Monaſterium celebre in Brabantia conflagrat. 48
Sancta Agnes Patrona Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis. 372
Agobardus conſecratur Archiepiſcopus Lugdun. 253. in Notis.
Agrippinus Gotthorum Rex ſanctos perſequitur. 223
Agmunda Salomonis Regis Hung. Mater. 52
S. Aiberti Monachi Incluſi vita. 117. Eiuſdem alia res geſtæ infra lib. 7. cap. 17. fol. 400.
S. Aduini Eremitæ vita. 424
S. Aygulphi Epiſcopi & Eremita vita. 226
S. Albani Eremitæ vita. 262
S. Albertus Eremita diſcipulus S. Guillelmi. 184
Algarus Princeps carnali amore S. Fredeſuuidam diligens & perſequens, cæcitate percutitur. 59
Alapam Monacho impingens S. Benedictus, fugat ab eo dæmonium. 8
S. Alferij Abbatis vita. 169
Alfredus Rex ſcholas Oxonienſes reſtituit. 424
B. Alfredæ virginis vita. 42
B. Alexij Eremita vita. 338
Alexius Conſtantinop. Imperator. 327
Almanzor Rex Sarracenorum. 269
B. Aloyſij Bertrandi cauſa perpetui luctus & gemitus. 401
S. Allacus frater S. Gildæ. 37
Alluiſa Odolrici Epiſcopi Aurelianenſis Mater. 198
S. Amandi Eremitæ vita. 208
S. Ambroſij Epiſcopi & Eremitæ vita. 243
S. Amati Eremitæ vita. 43
Ammericus Hyberniæ Rex. 38
B. Amides Eremita vita. 338
S. Amnichadi Eremitæ vita. 119
S. Amonis Epiſcopi & Eremita vita. 258
Amor Dei qualiter acquiri poteſt. 369
Amorem proprium euacuare debemus, vt Spiritu ſancto repleamur. 409
S. Anaſtaſius diuinitus cum aliis fratribus ad cæleſtia regna vocatur. 17
Angeli duo beato Benedicto ad montem Caſſinum proficiſcenti, oſtendunt iter. 10. in Notis.
Angelicis ſpiritibus pulchrè comparatur S. Mechthildis. 237
Angelorum cantus in monte S. Heruæi Eremita auditi. 115
Angelicæ ſalutationis pulſationis inſtitutio. 327
S. Angeli Eremitæ vita. 227
Angeli viſi in obitu S. Stephani ſerui Dei. 19
Anglia occupatur à Danis. 167
Anna Orientalium Anglorum Rex tres filias ſanctiſſimas habuit. 58
Anima Regis Hungariæ precibus S. Petri Cæleſtini à Purgatorio liberatur. 366
Anima ſine oratione comparatur militi nudo. 398
S. Antonij Cyri vita. 34
S. Antonini Eremitæ vita. 27
S. Antonij Paduani vita. 320
Antri ſeu ſpeluncæ Sancti Honorati deſcriptio. 141. in Notis.

Anſbertus Rhotomag. Epiſcopus. 272
S. Anſelmi Epiſcopi admirabiles ſententia. 464
Apparet S. Petrus Caleſtinus B. Roberto Salentino. 374. *necnon S. Bernardino Senenſi.* 369. *in Notis.*
Apparitio celebris S. Petri Caleſtini. 369
Aper inſequutus à venatoribus fugit ad cellam S. Deicoli. 158
S. Apri Eremitæ vita. 259
S. Apollinaris apparet S. Romualdo. 277
Apoſtatæ redeuntes ad Ordinem non ſunt reiiciendi. 404
Aptonius Engoliſmenſis Epiſcopus, S. Eparchio recluſionis locum tribuit. 429
Aquilana ciuitas per S. Petrum Caleſtinum tutelarem ſuum defenſa. 367
Arca teſtamenti vocatus à ſummo Pontifice S. Antonius Paduanus. 321
Archiepiſcopi Treuirenſis magnificentia. 122
S. Arbogaſti Epiſcopi & Eremitæ vita. 84
Armelinus Cardinalis Monaſterium B. Mariæ de Collemadio Ordinis Caleſtinorum, in commendam ſibi dari contendit. 367
Ariminenſis ciuitas readificatur. 144
S. Arnulphi Epiſcopi & Eremitæ vita. 91
S. Arnulphi Epiſc. Sueſſ. vita. 173
S. Arſenij Eremitæ vita. 268
Aſellus cum lupo congreditur. 434
Athanaſius de Claromonte Patriarcha Alexandrinus. 333
S. Auentini Eremitæ vita. 95
Auerrois libros valde improbat Raimundus Lullius. 381
Aues manſuefactæ ad Sanctum Maxentium conuolant. 79
Auis aſſata precibus S. Guntheri Eremitæ vitæ reſtituitur. 435
Aues veſcuntur in manibus Sancti Auentini Eremitæ. 95
S. Auiti Eremitæ vita. 218
S. Audoënus Rhotomag. Epiſcopus corpus S. Marculphi transfert. 222
S. Aureliæ Virginis vita. 171

B

S. BAndaridi Epiſcopi vita. 256
S. Baldomeri Monachi vita. 245
Balmenſis Monaſterij conſuetudines. 203
Baldemerus Abbas B. Vdegebæ frater. 120
S. Blandina apparet S. Claro Abbati. 247
Blancha Comitiſſa Gebennenſis humaniter excipit S. Coletam. 384
Blaſphemi diuinitus puniuntur. 341
S. Balderici Abbatis vita. 136
S. Barnardi Epiſcopi vita. 252
Brachbantus Dagoberti Regis venator. 411
Barbari præſentiam S. Seuerini ſuſtinere non poſſunt. 398
Barbarorum ſæuitia. 325
S. Baſſoli Eremitæ vita. 250
Baſilius impius maleficus Romæ ignibus concrematur. 15
S. Bartholomæus Apoſtolus S. Guthlacum à dæmonum præſtigiis liberat. 60
Bathildis Regina corpora ſanctarum virginum & martyrum Brigittæ & Mauræ transfert. 249
Bathoris equitis fortitudo. 53
S. Batfridi Eremitæ vita. 119
S. Bauonis Eremitæ vita. 85. *Eius alia res geſta infra lib. 7. c. 17. fol. 415.*
S. Baumæ ſeu antri vbi Magdalena pœnituit, deſcriptio. 388
S. Beati Eremitæ vita. 162
Bela Salomonis Regis Hũgariæ frater affectat Regnum. 50. *fraternum Regnum inuadit.* ibidem.
Bellum Suatacopij aduerſus Miſtibogium. 55
Bellum inter Romanos & Ægyptios. 164
Bellum inter Theodericum & Theodebertum Reges. 30
Bellum mouet aduerſus Cantianos Rex Inas. 57. *necnon aduerſus Aldinum Regem.* ibidem.
Bellum magnum inter Salomonem Hungariæ Regem, Geyſam, & Ladiſlaum fratres. 52
Bellum inter ciuitates Anagniæ, & Ferentini. 368
S. Benedicti Abbatis vita. 1
S. Benedicti Iunioris vita. 11
S. Benedicti martyris vita. 163
S. Benedictus diſcipulus S. Zoërardi trucidatur à latronibus. 159
S. Benedictus trucidatur ab Hungaris. 141
SS. Benedictus & Ioannes diſcipuli S. Romualdi trucidantur ab impiis. 293
S. Benedictæ virginis & martyris vitæ. 144
Benedictini ad Caleſtinum conuertuntur. 356
Benedictinam Regulam primus in Hiſpania plantauit S. Æmilianus. 260
Benedictus Caëtanus in Papam eligitur. 303. *S. Petrum Caleſt. perſequitur.* 363
S. Bennonis Epiſcopi vita. 298
S. Benigni Eremitæ vita. 262
Berengarij hæretici horrendus interitus. 232
Bericus Agathenſis Epiſcopus. 151
S. Bernardi Abbatis laus. 175
S. Bernardus prædicat in Germania. 122. *Venit ad S. Hildegardem.* ibidem. *Eius ſententia de Reuelat. S. Hildegardis.* ibidem.
S. Bernardi Eremitæ vita. 423
Bernarido pater S. Franciſci. 317
B. Bernardi Tolomei vita. 385
S. Bernonis Abbatis res geſtæ. 201. 202. 203
Bertricanus Cœnomanenſis Epiſcop. mittit nuncios ad S. Benedictum. 10
S. Bertholdi Eremitæ & martyris vita. 223
Brediſlaus Dux Sanctum Guntherum Eremitam reperit. 436
Brediſlaus Princeps Bohemiæ templum conſtruit in honorem S. Procopij. 111
S. Brioëdda gladium patris dat pauperi. 395. *Eius egregia ſententia.* ibidem. *Audit famam S. Gildæ.* 38
S. Brigittæ virginis & martyris vita. 242
Britannia deuaſtatur. 172
S. Boamadi Eremitæ vita. 244
Bobienſe Monaſterium à S. Columbano fundatum. 30
Bogaris Bulgariæ Rex ob ſedatam diuinitus famem fit Chriſtianus. 265. 453
Bohemi quonam modo Chriſtianiſmum ſuſceperunt. 56
Boleſlaus Poloniæ Rex peregrinatur ad ſepulchrum S. Ægidij. 155
Bonauentia Eremitæ vita. 338
Bonifilij Eremitæ vita. 338
S. Bonifacij Archiep. & Martyris diſcipuli S. Romualdi vita. 295
S. Bonifacius Archiepiſc. Mogunt. martyrio coronatur. 427
Bonuillus hæreſiarcha conuertitur. 321
S. Bonony Eremitæ vita. 164
Burgenſis ciuitas olim Epiſcopalis. 425. *in Notis.*
S. Brunonis Carth. Patriarchæ vita. 305

Brunichildis Regina horrenda mors. 30
Burchardus Dux Alamannorum bellum mouet aduerſus Henricum Imperatorem. 452
Buſlauinus Rex fit Monachus. 283
Buſelanus Rex Sclauoniæ petit ſibi mitti viros pro ſua, totiuſque regni conuerſione. 293

C

S. CÆſaria Virginis vita. 240
Cæleſtinorum prima obſeruantia, Ægyptiorum Monachorum perfectionem æquabat. 358
S.Calogerus Eremita creditur mortem impiiſſimi Regis Theoderici prædixiſſe. 22. *in Notis.*
S.Caluppani Eremitæ vita. 73
S.Clari Eremitæ & Martyris vita. 262
S.Clari Abbatis vita. 246
B.Clara de Monte Falconis ſententia.lib.7.
Claraualliſ Monaſterium à quo conſtructum & fundatum. 188
Claues S. Sepulchri afferuntur ad Philippum Regem Francorum. 215
Candela ab Angelo accenſa. 44
Candela ad ſepulchrum B. Vuiboradæ cælitus eſt ter incenſa. 413
Canaria Inſula dicta a canibus. 438
S.Cannati Epiſcopi & Eremitæ vita. 226.469
Canon ieiuniorum a S. Romualdo præfixus. 279
Camelianus Epiſcopus Tricaſſinus. 25
Caro comparatur porcis, & ſcarabeis. 401
Carnis tentationem grauiſſimo tormento ſedat B.Ioannes Bonus. 315
Carnis tentationes magno tormento compeſcit S. Vlricus. 106
S.Carilephi Eremitæ vita. 46
Carthuſia Bonipaſſus cur ſic dicta. 225
Carolus Hiſpaniarum Princeps lethale vulnus è caſu accipit in capite. 442. *Attactu corporis S. Didaci conualuit.* ibid.
B.Caroli Eremitæ vita. 386
S.Capraſij Eremitæ vita. 32
*S. Capraſius Epiſc. Agennenſis eMartyr.*33 *in Notis.*
Caſtitas ſimilis ſpeculo mundo. 403
Caſtitatis inſigne exemplum. 261
S.Caſtoris Eremitæ vita. 141
Catalogus operum S. Hildegardis. 122
Catalogus operum S. Elizabeth. 125
Catalogus operum Ramundi Lully Eremitæ. 378. 379
Cedualla Rex viſitat S.Vulmarum. 83
Cella S. Amiti. 46
Cella Apoſtolorum à Giſleno extruitur. 411
Cellæ S.Solæ deſcriptio. 413
Cella S. Gendulphi. 241
Celſa mater S.Grati Epiſcopi viuis incluſa. 256
Cœnobitica vita in quo excellat Eremiticam. 398
Ceruus frigidus vnde dictus. 172
B.Chriſtiani Eremitæ vita. 382
Chriſtiani caduntur apud Damiatam. 311
S.Chriſtini Eremitæ vita. 163
S.Chriſtinæ Virginis vita. 327
Childeberti Regis aduerſus S.Carilephum iniuſta indignatio. 47
Clodoaldi Eremitæ vita. 140
Clotharium Regem honorificè excipit S.Herueus Abbas. 251
Clotharius Rex S.Lupum Senonenſem Epiſcopum mittit in exilium. 97
Childebertus Rex magno in honore habet S. Marculphum. 221
Cithara diuinitus pulſatur. 309
Creſcentius Senator capite plectitur. 283
Chuni fugantur ab exercitu Regis Ladiſlai. 54
Concilium Claromontenſe. 325
Concilium Lugdunenſe. 355
Confuſio parua patienter tolerata, æternam confuſionem delet. 397
Congregationis S.Hieronymi Feſulani initium. 386
S.Columbani Abbatis vita. 28
S.Columbæ Abbatis vita. 410
Columbæ occurrunt S. Paterno in ſignum amoris. 413
B.Coleta Virginis Incluſa vita. 383
Vidit animam B.Ioãnis Baſſandi Cæleſtini ab Angelis in cælum deferri. 385. *in Notis.*
Colus S.Libariæ Virginis creſcit in arborem, fila & fuſos proferentem. 255
Coniugij incommoda. 93
Conuanus Sadorenſis Epiſcopus S.Fiacrij ab infantia inſtitutor, & director. 41
Conomeri Tyranni horrenda crudelitas. 39
S.Corentini Epiſcopi vita. 27
Corona Domini inuentor Michaël Incluſus Ord. Camald. 385
Corona B.Mariæ inuentor Petrus Eremita. 327
Corui perſequuntur homicidas. 67
Conſtantij Imperatoris Arriani perſequutio deſcribitur. 418
S.Conſtabilis Abbas ob manſuetudinem operimentum fratrum dictus. 404
Crux mirifici operis cælitus beatæ Landradæ mittitur. 93
S.Cuthberti vita. 22
*S.Cuthbertus apparet B.Godrico.*103.*Alia eius rei geſta infra lib.7. cap.17.* fol.410
Crucem accipit a S. Ioanne Baptiſta contra dæmones S.Iuan Eremita. 162
Crux aureo coruſcans fulgore apparet S. Victori Eremitæ. 96
Crux aurea viſa in aëre ſuſpenſa, S. Petro Cæleſtino moriente. 366
S.Cypriani Abbatis vita. 415
Cyprianus Arelatenſis Epiſcopus. 101
S.Cyrillus Morauiæ Apoſtolus. 56
S.Cyriaci Martyris de capite ſanguis miraculosè profluit. 445
Cyrilla S. Benedicti nutrix. 10

D

DAgobertus Rex benedicitur à S. Giſleno. 411
Dagobertus Rex commendat ſe precibus S.Richarij. 64
Damiata obſidetur a Chriſtianis. 311
Dani vaſtant Eccleſias. 417
Dani parant obſidere Cantuariam. 167
Dæmones quare tam infeſti orantibus. 397
Dæmon cogitationes cordis qualiter cognoſcere poteſt. 106
Dæmonum rabies, & crudelitas. 423
Dæmones prædicant virtutes S.Galli. 101
Dæmones cur antiquis patribus viſibiles apparebant, nobis non item. 409
S.Decumani Eremitæ, & Martyris vita. 262
S. Deicoli Abbatis vita. 10
S.Deodati Epiſcopi, & Eremitæ vita. 131
Deſiderius Strigonienſis Epiſcopus pacem inter Salomonem, Geyſam, & Ladiſlaum tractat. 51
Deſiderius Ebroicenſis Epiſcopus. 271
S. Deſiderati Incluſi vita. 151.448

Diabolus apparet S.Seuerino in forma egregiæ puellæ. 31
Diabolus B.Elizabeth ſuggerit deſperationem. 128
Diabolus aſſumpta figura S.Leufredi Abbatis ſedet in cathedra Eccleſiæ, vt à tranſeuntibus Monachis honorari poſſit. 273
Diabolus in ſpecie corui aufert panem, & effundit aquam S. Amati. 43
Diabolus apparet S. Guillelmo Eremitæ in forma proprij genitoris. 183
S.Didaci vita. 437
Dietlandus princeps Sueuorum fit Monachus. 223
Diſcordia grauis inter Monachos Hirſaugienſes. 123
S.Diſibodi Epiſcopi, & Eremitæ vita. 88
S.Domitiani Eremitæ vita. 214
S.Dominici Eremitæ vita. 304
S. Dominici Calciatenſis vita. 296
S.Dominici Loricati vita. 295
S.Dominici Inſtit.Prædic.ſententiæ paſſim per totum librum ſeptimum.
S.Domitij Eremitæ vita. 88
S.Donati Eremitæ vita. 243
Donenaldi Eremitæ vita. 56
S.Drnoni Incluſi vita. 192
S.Dulchardi Eremitæ vita. 238
S.Dympnæ Virginis, & Martyris vita. 63

E

S. EBechardi Eremitæ vita. 120
S.Ebrulphi Eremitæ vita. 113
S.Ebrulphi alterius vita. 249
S.Edburga mittit ſancto Guthlaco plumbeum ſarcophagum. 61
S.Edmundi egregia ſententia. 396
Effigies S.Iuanis Eremitæ. 162
Egreas frater S.Gildæ. 37
Ehoarn Eremita trucidatur à latrone. 410
S.Elphegi Epiſcopi macies corporis. 401
S.Eleſmi Eremitæ vita. 304
B.Eliæ Eremitæ vita. 388
S.Eliphius martyr frater S.Libariæ Virginis. 254
S.Elizabeth Virginis vita. 125.& 127
S.Eloquij Abbatis vita. 416
S.Eleutherij ſerui Dei vita. 18
S.Eremitæ & martyris vita. 239
S.Enremundi Eremitæ vita. 242
S.Eparchij Incluſi vita. 75.& 428
Epiſcopalis dignitas quàm periculoſa. 408
Epiſcopi qui Synod. Hieroſolym. interfuerunt. 224
Epiſcopi quomodo antiquitus creabantur. 418
Epiſtola Eugenij Papæ ad S. Hildegardem. 123
Epiſtola S.Elizabeth ad S.Hildegardem. 125
Epiſtola S. Hildegardis ad Monachos Hirſaugienſes. ibid.
Epiſtola Monachorum Hirſaugienſium ad S.Hildegardem. 124
Epiſtola S. Hildegardis ad Manegoldum Abbatem. 123
Epiſtola Manegoldi Abbatis ad S. Hildegardem. 123
Epitaphium ſuum compoſuit S.Amatus. 44
Epitaphium S.Aureæ Virginis. 157
Epitaphium S.Aureliæ Virginis. 171
Epitaphium S.Richardi Regis. 64
Epitaphium S.Venilæ Eremitæ. 171
Epitaphium S.Clodoaldi. 141.in Notis.
Epitaphium S.Brunonis. 307. in Notis.
Epitaphium S.Cæſariæ Virginis. 240
Epitaphium S.Georgiæ Virginis. 447
Equus imminentem S.Columbæ mortem deflet. 412
S. Eqmij Abbatis vita. 15
Eremita quidam ſanctiſſimus habet reuelationem de ſanctitate S.Seuerini Colonienſis Epiſcopi. 142
Eremita quidam de conuerſione S. Guillelmi edocetur. 178
Eremita ſanctiſſimus mortem impiiſſimi Theoderici Regis prædicit. 21
Eremita multi tempore S.Bernardi. 178
Eremitica vita radix vitæ Monaſticæ. 89
S.Ermelendis Virginis vita. 91
S.Ethbini Eremitæ vita. 156
Ethelbertus Rex Anglorum occiditur. 42
S.Etheldridæ Virginis vita. 58
S.Eucharius martyr Tullenſis Epiſcopus. 254
S.Eucherij Epiſcopi vita. 32
Eugenius Papa 3. venit in Alemaniam. 122
Eugenius Papa III. diſcipulus S. Bernardi. 179. Fugit in Galliam. ibid.
Eugenius Scotorum Rex pater S.Fiacrij. 41
Engubinenſes ciues à lupi crudeliſſimi rabie meritis S.Franciſci liberantur. 316
S.Euſpicij Epiſcopi vita. 217
Euſebius Arelatenſis Epiſcopus, corpus S.Lauriani Epiſc. & martyris tradit ſepulturæ. 249
Euſebius Epiſcopus Aurelianenſis. 217
S.Euſitij Eremitæ vita. 78
S. Eutichius Abbas vacat conuerſioni animarum. 11
S.Eutichius alius Abbas ſingularem habet gratiam lacrymarum. 202
Excommunicationis vis. 45
Exercitia Monachi quæ. 401
Exercitia S. Golueni Eremitæ. 83
Exercitia B.Roberti Salentini Cæleſtini. 374
Exemplar electionis S.Petri Cæleſtini in ſummum Pontificem. 352

F

B.FÆlicis Eremitæ vita. 178
B.Fælicis Ord.ſanctiſſimæ Trinitatis Inſtitutoris vita. 371
Fœmininum ſexum Deus valde honorauit. 407
Ferdinandi Gundiſalui Comitis magnanimitas. 269
Ferentinus Epiſcopus ſolo tactu Reliquiarum S.Petri Cæleſtini à graui morbo liberatur. 368
Fequhardus Rex Scotiæ Pelagianæ hæreſi totus addictus. 41. Eius negligentia Scotiæ Regnum cædibus, & depopulationibus diſcerpitur. ibid. a ſuis detruditur in carcerem. ibid. Sibimetipſi mortem infert. 42
S.Fiacrij Eremitæ vita. 40
S.Findani Incluſi vita. 455
S.Flauiti Eremitæ vita. 27
Flaminea puella pulcherrima ex Hiſpania abducitur captiua in Franciam. 258
S.Florentij Epiſcopi & Eremitæ vita. 84
S.Florentij Eremitæ vita. 11
Flores apparent fruſta panum danda pauperibus à S. Didaco. 438
S.Frambaldi Eremitæ vita. 141
S.Franciſci Ord. Minorum Inſtitut. vita. 308. Eius ſententiæ paſſim per totum librum ſeptimum.
S.Franciſci de Paula vita. 390.475
Franciſco Regi Galliæ impetrat prolem S. Franciſcus Paulenſis. 397
Francorum Monarchia cum fide Catholica accreuit. 38
Fratricelli excommunicantur. 376
S.Fredeſuinda Virginis vita. 58
Fredegundis Regina ſummo eum honore habet S. Ebrulphum. 250

S.Fremundi Eremitæ & martyris vita. 262
S Friardi Eremitæ vita. 73
Frideburga Gunzonis Ducis filia grauiter à dæmone vexatur. 100. Precibus & meritis S.Galli Abbatis liberatur. 101
Fridericus Imperator intereſt eleuationi corporis S.Eliſabeth. 327
Fridericus Imperator in terra ſancta moritur. 326
Forma renunciandi Papatus. 302
Forma horribilis Draconis, quem S. Martha occidit. 383
S.Frontonis Epiſcopi vita. 143
Funus S. Marthæ curat abid. in Notis.
S.Fructuoſi Epiſcopi vita. 275
Item S. alterius Fructuoſi. 276
Fuldenſe Monaſterium inchoatur. 426

G

S. GAlli Abbatis vita. 100
S.Gallicani martyris vita. 81
Galliæ Rex viſitat S.Victorem Eremitam. 96
Gallorum Regum laus. 326
Gandauenſes conuertuntur per S.Amandum. 85
Garſia Rex Nauarræ corpus S.Æmiliani transferre conatur, ſed miraculoſe impeditur. 261
Grallo Rex Britanniæ. 27
Gaudentius Conſtantienſis Epiſc. 100
Gaudentius Ariminenſis Epiſc. 144
Gauſfredus Carnotenſis Epiſcopus. 177
Guarinus Abbas per diuerſas mundi regiones peregrinatur. 278
Gebderinus Epiſcopus Cabilonenſis. 255
S.Gendulphi Epiſcopi vita. 241
S.Gerebernus Sacerdos trucidatur. 63
Germen fœniculi circa tumulum B.Viboradæ creuit tempore hyemali. 453
S.Gerontij vita. 20
S.Gertrudis Virginis vita. 121
Geyza Rex Hungariæ declaratur. 52
S.Georgius primus Anicienſis Epiſcopus. 143. in Notis.
S.Georgia Virginis Aruernicæ vita. 77.447
S.Gerlaci Eremitæ vita. 304
S.Gerardi Epiſcopi & martyris vita. 333
S.Gerardi Epiſcopi & Eremitæ vita. 425
Gerardus Eremita confratriam B.Mariæ inſtituit Florentiæ. 540
B.Gerardi Eremitæ vita. 389
Gerardus Engoliſmenſis Epiſcopus ſchiſmaticus. 176
S.Gildæ cognomento Sapientis vita. 37
S.Gillenus conſanguineus S.Fiacrij. 41
Gerbaldus Epiſcopus Tullenſis. 132
S.Giſleni Eremitæ vita. 136. Eius alia res geſta infra lib.7.cap.7. fol.400
Giſa Regina crudelis, & ſuperba. 395
S.Grati Epiſcopi vita. 255
S.Gregorij Arch.& Eremitæ vita. 197
S.Gregorij Eremitæ vita. 120
S.Gregorius Papa in infirmitate conſtitutus precibus S. Eleutherij obtinet gratiam ieiunandi in vigilia Paſchæ. 18
S.Gregorius Epiſc. Hoſtienſis claret. 296
Gregorius Epiſcopus Lingonenſis. 108
S.Goaris Eremitæ vita. 25
S.Gobriani Epiſcopi vita. 102
S.Godonis Eremitæ vita. 276
B.Godrici Eremitæ vita. 102
S.Golueni Epiſc.& Erem.vita. 83
Goſlinus Abbas Floriacenſis; deinde Epiſcopus Bituricenſis. 174
Gotfredus Panormitanus Epiſc.ab incurabili morbo oratione S.Angeli ſanatur. 232
Gothifredus Bolionius Dux militiæ ſanctæ. 326
Gualterus S.Theobaldi Eremitæ ſocius. 137
S.Guidonis Abbatis vita. 168
S.Guillelmi Monachi vita. 224
S.Guillelmi Abbatis vita. 261
S.Guillelmi Ducis, Comitis & Eremitæ vita. 175. Eius ſententiæ per totum librum ſeptimum.
Guillelmus Epiſcopus Pictauienſis à ſchiſmaticis ſua ſede pellitur. 176
S.Gundulphi Epiſcopi & Eremitæ vita. 213
S.Guntheri Eremitæ vita. 263.434
S.Gudunalli Archiepiſcopi & Eremitæ vita. 36
Gulam vt caſtigarit S.Romualdus. 288
S.Guthlaci Eremitæ vita. 59
Eius alia res geſta infra lib.7.cap.17. fol.433

H

HAtto Baſilienſis Epiſcopus. 65
Hæreſis Martiani Eccleſiam turbat. 144
Hæretica prauitas humilitate, & vitæ auſteritate ſuperatur. 393
Hæreticus ſeparatus a Deo dicitur. 399
Heliberius Eremita vir magnæ abſtinentiæ. 221
S.Hilarius Monachi vita. 81
S.Hildegardis Virginis vita. 121
S.Heriberti Colonienſis Epiſcopi humilitas. 393
Heriberchtus Eremita impetrat vt moriatur cum B.Gudeberto. 23
S.Hermagoras apparet S.Theobardo Eremitæ. 137
S.Hermelandi Abbatis puritas. 397
Hermenus Aurelianenſis Epiſcopus transfert corpus S.Lati. 140
S.Hernei Abbatis vita. 251
S. Hernei Eremitæ vita. 115
Henricus Imperator cum magno exercitu venit in Hungariam. 52
Henricus Imperator S. Guidonis Reliquias veneratur. 169
Henrici quarti cum Gregorio ſeptimo diſcordia. 299
Henricus Imperator Sclauos ſubiugat. 298
Henricus Imperator excommunicatur. 299
S.Hilduinus Monachus, & doctor claret. 37
S.Hildulphi Archiepiſcopi & Eremitæ vita.331.necnon 333.334
S.Hilarij Eremitæ vita. 152
S.Hiltrudis Virginis vita. 125
Hiſpaniæ defenſor & patronus S.Æmilianus cum S.Iacobo Apoſtolo. 260
Homini lubrico præſtat reuerentiam S.Antonius Pad. & quare. 321
S.Honorati Abbatis vita. 18
S.Honorati Epiſcopi vita. 140
S.Hoſpitij Incluſi vita. 80
S.Hugonis Gratianop. Epiſcopi ſententiæ paſſim per totum librum ſeptimum. 403
S.Hugonis Lincolnienſis Epiſcopi ſententia paſſim per totum librum ſeptimum.
S.Huldricus Sueuiæ Princeps fit Monachus. 223
Humilitas Dei genitricis. 394
Humilitas S.Marculphi. 220
Humilitas S.Ebrulphi. 113
Humilitas S.Ebrulphi Abbatis. 250
Humilitas S.Hoſpitij. 80
Humilitas magna S.Franciſci. 393
Humilitas S.Godrici Eremitæ. 104
Humilitas fulmini comparatur. 393. necnon etiam & torrenti. 394

Hungari vaſtant Eccleſias & incendunt. 452
Humilitatem præcipue ſectatur S. Sylueſter Abbas. 444
S. Hymerij Epiſcopi vita. 418
Hypocriſis Ciliæ Incluſæ cognoſcitur. 450
Hyſicheus Gratianop. Epiſcopus. 260

I

B. IAchelina virginis vita. 193
S. Iacobi Eremitæ vita. 244
S. Iacobi Archiep. Tharentaſienſis vita. 141. in Notis.
Ieiunium feria ſexta in Italia reſtituit B. Petrus Damianus. 298
Ima Inſula. 44
Imago Crucifixi annuit B. Ioanni Gualberto. 300
Imago B. Virginis, omnesque Reliquiæ B. Ioannis Baptiſtæ transferuntur in Italiam. 233
Imaginis B. Virginis caput ab Angelis depictum. 337
S. Inachi Eremitæ vita. 304
B. Inæ Regis vita. 57
Infans recens natus iuſſu S. Goaris, patrem & matrem dicit. 26
Innocent Cœnomanenſis Epiſcopus. 258
Inſignia Ordinis ſeruorum B. Mariæ. 338
Intentio actiones magis meritorias reddit. 408
Inuentio Imaginis beatæ Mariæ Vallis veneris. 34
Inuentio corporis B. Gildæ. 40
B. Ioachim Ordin. ſeruorum beatæ Mariæ vita. 343
S. Ioannis Syri vita. 31
S. Ioannis Calabytæ vita. 142
Ioannes & Benedictus diſcipuli S. Romualdi, veniunt ad Bruſlaunum Regem. 293. Iugulantur à latronibus. ibidem.
S. Ioannis Caſſiani vita. 148
S. Ioannis Gualberti vita. 300
S. Ioannis Eremitæ & martyris vita. 163
B. Ioannes frater S. Angeli claret miraculis. 229. Creatur Patriarcha Hieroſolymitanus. 230
Ioannis Abbatis diſcipuli Sancti Odonis egregia ſententia. 400
Ioannes Tungrenſis Epiſcopus ob morum ſimplicitatem cognomento Agnus. 90
Ioannes Dolenſis Epiſcopus, corpus S. Leufredi transfert. 274
Ioannis Gradenici Eremitæ virtutes. 281
Ioannes Epiſcopus Conſtantienſis diſcipulus Sancti Galli. 102
S. Ioannis Orbecæ Eremitæ vita. 105
B. Ioannis de Monte mirabili vita. 226
Ioannis Guarini Eremitæ vita lectu digna. 467
B. Ioannis de Matta Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis Inſtitut. vita. 371
S. Ioannis Reomaenſis vita. 108
B. Ioannis Boni Eremitæ vita. 335
B. Ioannis Gandauenſis Eremitæ vita. 385
B. Ioannes Baſſandus Celeſt. Magiſter S. Coletæ virginis, & director in vita ſpirituali. 385. in Notis.
B. Ioannis Ord. Canonic. Regul. elegans & pulchra ſententia. 397
Ioannes inſignis Eremita. 400
Ioannes Vincentinus doctrina & ſanctitate clarus. 408
B. Ioannis Incluſi vita. 447
B. Iordanis ſententiæ paſſim per totum librum ſeptimum.
S. Iſaac Eremitæ vita. 24
S. Iſaac Eremita martyrio coronatur. 163
Italia à Longobardis deſolata. 146
S. Iterij Epiſcopi vita. 237
S. Itiſberga filia Pipini Regis ſæpe viſitat S. Venantium Eremitam. 271
S. Iuanis Eremitæ vita. 162
Iutta Incluſa claret. 331
S. Iudoci Eremitæ vita. 48
S. Iuliani Eremitæ vita. 78
Iulianus Apoſtata Monachos militare iubet. 214
Iulianus Apoſtata primo Subdiac. 253. promulgat legem contra Chriſtianos, vt omnibus cedant facultatibus. ibidem. relicta Italia venit in Galliam. ibidem
Iulius I. Papa S. Pancharium Veſont. Epiſcopum ordinat. 418
Iumentum auferentibus, etiam flagellum dat S. Libertinus. 14
S. Iuniani Eremitæ vita. 208. 448
S. Iuſti Epiſcopi vita. 94
S. Iuttæ virginis vita. 305

L

LAcrymarum gratiam habet S. Romualdus. 282
Lacrymarum magnam gratiam habet S. Franciſcus. 309
Lacrymarum gratiam habet S. Antonius Monachus. 20
S. Lati Eremitæ vita. 138
Ladiſlai Regis ſanctitas. 52
S. Landradæ Virginis vita. 23
S. Lannomari Eremitæ vita. 35
B. Laurentij Iuſtiniani ſententiæ paſſim per totum librum ſeptimum.
B. Laurentij Eremitæ vita. 122
S. Lauriani Epiſcopi & martyris vita. 248
Laudus Conſtantienſis Epiſcopus. 222
Legati à Scotis miſſi ad S. Fiacrium. 41
Leidradus Archiepiſc. Lugd. relicto Epiſcopatu fit Monachus. 253. in Notis.
Leporius Gratianop. Epiſcopus. 260
Lerinenſis Monaſterij primus fundator S. Honoratus. 140. in Notis.
S. Leobardi Incluſi vita. 70
S. Leobinus Carnotenſis Epiſcopus. 219
Sanctus Leodegarius martyrio affectus ab impio Ebroino. 134
S. Leonis Eremitæ vita. 144
Leo Papa viſitat S. Ioannem Gualbertum. 301
S. Leontius Epiſcopus Xantonenſis. 45
S. Leonardi Eremitæ Lemouicenſis vita. 211
S. Leonardi Abbatis vita. 209
S. Leubatij Abbatis vita. 415
S. Leufredi Abbatis vita. 271
S. Libariæ virginis & martyris vita. 251
S. Libertini Monachi vita. 13
Libri omnino Religioſis perutiles, 407
S. Liphardi Eremitæ vita. 124
Littera Cardinalium ad S. Petrum Cæleſtinum in ſummum Pontificem electum. 360
Locutio longa multa mala parit. 409
Longobardi deuaſtant Italiam, necnon Monaſterium Caſſinenſe, iuxta B. Benedicti prophetiam. 27
Longobardorum in Gallia aduentum prædicit S. Hoſpitius Incluſus. 80
Loqui multum cum magnatis periculoſum. 409
Lotharius trium Regnorum Rex. 158
Lotharius Sagienſis Epiſcopus corpus S. Eremundi Eremitæ ſepulturæ mandat. 249
Lucius Lunenſis Epiſcopus S. Venerij Eremitæ corpus transfert. 147
S. Ludouicus Tholozanus Archiep. eximius paupertatis amator. 400. Eius ſententia paſſim per totum librum ſeptimum.
Ludouicus de Gornez primus Epiſcopus Burgenſis, in Breſſia.

Breſſia. 425. in Notis.
Lullo Archiepiſcopo Mogunt. traditur Monaſterium Fuldenſe. 427
S.Lupi Lugd. Epiſc. vita. 254
S.Lupicini Incluſi vita. 69
S.Lupicini Abbatis vita. 68
Lupi crudeliſſimi rabiem compeſcit S. Franciſcus. 315
Lupus onera aſini baiulat. 45
Lupum habet ſibi obſequentem S.Sylueſter Abbat. 443.
Et cuſtodem fidum cellæ. ibid.
S.Lydwina per multos annos ab omni prorſus cibo, & potu abſtinuit. 390

M

S. Machutis Epiſcopi vita. 44
S. Mactildis Virginis vita. 121
S.Mandeti Eremitæ vita. 238
Magella mons Cæleſtino gratus. 348
S.Maglorij Epiſcopi,& Eremitæ vita. 145
S.Magni Epiſcopi vita. 146
S.Magni Abbatis vita. 456
S.Malachiæ animi fortitudo. 405
B.Maneti Eremitæ vita. 338
Manichæorum hæreſis viget apud Florentiam. 337
Manſuetus Tullenſis Epiſcopus. 359
Marcus Aurelianenſis Epiſcopus. 125
S.Marcij Eremitæ vita. 13
S.Martij Eremitæ vita. 72
S.Marculphi Eremitæ vita. 219
S.Margareta Reginæ Scotiæ proles. 248
Margareta de Mtolano fit ſanctimonialis. 423
Maria virgo apparet S.Sylueſtro Abbati. 443
Maria virgo apparet B.Godrico Eremitæ. 104
Maria virgo latroni conuerſo in extremis apparet. 207
Maria ſæpe apparuit B.Elizabeth. 129
Maria virgo apparet parentibus S. Angeli. 228
Maria & Ioannes Euangeliſta pſalterium concinebant cum S.Petro Cæleſtino. 344
Maria virgo multoties apparuit beatis Philippo Florentino,& Ioachino. 441
Maria virgo B.Bernardo Tolemæo viſum reſtituit. 385
Mariam virginem matrem miſericordiæ appellare conſueuerat S.Odo,& quare. 207
Maria Magdalena apparet B.Elſæ Eremitæ. 388
S.Mariæ Oegniacenſis vita. 307
Maria virgo S. Guillelmi Eremitæ vulnera ſanat. 183
S.Mariani Eremitæ vita. 77
S.alterius Mariani Eremitæ vita. 242
Marianus Scotus Monachus Fuldenſis Incluſus. 119
S.Marini Eremitæ vita. 144
S.Martiani Abbatis vita. 242
S.Martij Abbatis vita. 415
S.Martini Abbatis vita. 258
Martinus Papa S. Iudocum ad ſe euocat. 49
Martinus Eremita claret. 168
Mater S Heruæi viuit ſolitaria in deſerto. 115
S.Matthæus Eremita trucidatur. 163
S.Mauri Monachi & martyris vita. 154
S.Mauræ virg. & mart. vita. 249
S.Maura relicta patria, venit ad S. Martinum Turonenſem Epiſcopum. 223
S.Maurus Monachus diſcipulus S.Benedicti ambulat ſuper aquam. 3
Mauri totam ferè Hiſpaniam poſſident. 160
S.Maxentij Incluſi vita. 79
S.Maximini Epiſcopi,& Eremitæ vita. 417
S.Maximini Abbatis vita. 217
S.Maximini Epiſcopi Aurelianenſis fama. 46
Mazotæ virginis inſigne miraculum. 57
S.Mechildis virginis vita. 233
S. Medardi Viromandenſis Epiſcopi exequias curat S.Bandaridus Sueſſion. Epiſc. 256
S.Mederici Abbatis vita. 433
Medici aberratio in S. Sturmij curatione. 428
Mediolanenſem Eccleſiam hæretica labe infectam, ad ſanam fidem reducit B.Petrus Damianus. 298. in Notis.
S.Meinradi Eremitæ vita & paſſio. 65
S.Mellitus miræ ſimplicitatis vir. 20
Melodia admirabilis inter pectus & guttur S. Chriſtinæ virginis reſonat. 331
S.Menæ Eremitæ vita. 13
Menna, Libaria,& Suſanna ſorores ſanctæ. 254
Meſcho Princeps Poloniæ viſitat ſanctos Eremitas. 163
S. Methodius Moraniæ Apoſtolus. 56
S.Metronis Eremitæ vita. 146
Mica panis in margaritas conuerſa. 204
Michaël Archangelus apparet S.Capraſio Abbati. 33
Michaël Arch. S.Guduualo apparet. 36
Michaël Arch.apparet B.Mariæ Magdalenæ. 389
Michaël Arch.apparet S.Padulph.Abbati. 216
B.Michaëlis Incluſi vita. 385
Miraculum inſigne de mandibula S. Athanaſij. 446
Miraculum ad Sepulchrum S.Stephani Regis Hungariæ. 54
Miraculum de Reliquiis S.Hoſpitij Incluſi. 44
Miraculum in tranſlatione corporis ſanctæ Vvitburgæ. 58
Miraculum inſigne. 47
Miſericordia ſemper ad bonum finem perducit hominem. 330
Miſtibogius Regnum Moraniæ vaſtat. 55.Suffocatur à diabolo. ibid.
Modus ſuſcipiendi hoſpites. 39
Monachus comedens carnes, moritur morte ſubitanea. 206
Monachus inſolens hirco comparatur. 402
Monachus inobediens captiuus abducitur à Barbaris. 398
Monachus detentus in carcere ab Angelo liberatur. 294
Monachi duo à Longobardis ſuſpenſi, auditi ſunt pſallere. 19
Monachus qualiter ſe in Refectorio gerere debet. 407
Monachorum S.Ioannis Gualberti zelus in ſancta Regulæ obſeruatione. 302
Monachi extra horas refectionis comedere non debent. 153
Monachi ſuperbi arripiuntur à dæmone. 193
Monachi cuiuſdam erga furem manſuetudo. 14
Monaſtica Religio ſancta obedientiæ ſtudio perficitur. 399
Monaſticus habitus affertur diuinitus S. Aiberto. 117
Monaſterium Vertanenſe conſtruit S.Martinus Abbas. 258
Monaſterium Moliſmenſe à quo conſtructum. 189
Monaſterium Cauenſe fundat S. Alferius Abbas. 170
Monaſterium Gellingenſe. 263
Monaſterium Glaſconienſe conſtruit Inas Rex. 57
Monaſterium B.Mariæ de Fæſulis. 347

Monaſterium S. Ioannis in Plano Ord. Celeſt. 364
S. Mononis Eremitæ & martyris vita. 89
B. Montani Incluſi vita. 86
Morauia deſcriptio. 55
Mors glorioſa beatorum Soſthenij & Vguccionis. 338
Mors ſancta & mirabilis beati Roberti Salentini Ord. Celeſt. 377
Mors horrenda crudelis Comitis. 280
Mortis meditatio ambitionem tollit. 408
Mos Eccleſiæ Lugd. in eligendo Epiſcopo. 32
Mundus totus B. Benedicto Abbati oſtenditur. 9
Mundi Dominus efficitur, qui propter Deum aduerſa patitur. 397
Mundi ingratitudo erga creatorem. 331
Mulier peccatrix ſolo aſpectu S. Petri Cæleſtini, immunda vita relicta petit Eremum. 364
Mulier inſana in ſpecu B. Bened. ſanata. 10
Mulieris cuiuſdam ſapientia & prudentia Raimundus Lullius conuertitur. 378
Mulieris adulteræ & homicidæ pœnitentia. 451
B. Munionis Onier vita. 33
Mulus adorat Euchariſtiam. 322

N

NEapolitani ciues S. Petro Cæleſtino deuoti. 361
Nicephorus Græcorum Imperator. 54
S. Neoti Eremitæ vita. 424
S. Nicomedes Patriarcha Hieroſolym. 227
S. Nicolaus apparet Bernardo Eremitæ. 424
B. Nicolai Eremitæ vita. 387
Nicolaus Papa ſacerdotes & prædicatores mittit in Bulgariam. 265
Nicolao Papa defuncto vacat ſedes Apoſtolica per ſpatium duorum annorum, & trium menſium. 359
N. de Chales II. Epiſcopus Burgi in Breſſia. 425
S. Nili Abbatis vita. 470
S. Nonnoſi vita. 17
Normanni Britanniam vaſtant. 83

O

OBedientia prompta quorumdam Monachorum. 29
Obedientia ſingularis B. Ioannis de Monte Mirabili. 216
Obedientia vera in quo conſiſtat. 399
Obedientia prompta meritum. 189
Obediens mortuo comparatur. 399. *Item & armato equiti.* 399
Oculos impudicos egregia ſimilitudine deſcribit S. Franciſcus. 403
S. Odiliæ Virginis vita. 126
S. Odonis Abbatis vita. 200. *Eiuſdem egregia ſententia.* 201. *& per totam librum ſeptimum.*
S. Odilonis Abbatis ſententia paſſim per totum librum ſeptimum. 405
Offa Rex Merciorum Regnum ſuum Romano Pontifici vectigale facit. 57
Officium B. Virginis à quo inſtitutum. 354
Officium B. Virginis reſtituit B. Petrus Damianus. 298
Officiis exteriora quatuor comitantur. 408
Oguienſe Monaſterium reformatur. 304
V. Oidilualdi Eremitæ vita. 23
Olibanus Comes fit Monachus. 280
Opera bona non ſunt omittenda propter cogitationes vanæ gloriæ. 405
Opus bonum pro alterius factum voluntate magis meritorium. 398
Ordinis Ciſterc. initium. 288
Ordinis Eremitarum S. Hieronymi initium. 387
Ordinis Sylueſtrinorum initium. 261
Ordinis Celeſtinorum initium. 354
Ordinis Vallis vmbroſæ initium. 301
Ordinis Montis Virginis initium. 261
Ordinis Montis Oliueti initium. 386
Ordinis Seruorum B. Mariæ initium. 339
Ordinis Carthuſ. initium. 305
Ordinis Minorum initium. 309
Ordinis Minimorum initium. 391
Ordinem S. Benedicti multiplicat S. Diſibodus Eremita. 89
Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis initium. 371
Ordines diuerſi falſæ Religionis. 355
Orationes iaculatoriæ cor eleuant ad Deum. 398
S. Orientij Epiſcopi & Eremitæ vita. 244
Oſculum leproſorum animam ſanat. 405
S. Otiliæ Virginis vita. 121
Otioſa verba fugit S. Nilus. 402
Otium malorum omnium ſentina. 401
S. Oſboni Epiſcopi abſtinentia & benignitas in pauperes. 395
Otho Imperator viſitat S. Romualdum. 282
Otho Imperator viſitat S. Nilum. 399
Oues ante Euchariſtiæ ſacramentum & ante imaginem B. Virginis genua flectit. 312

P

PAdua felix Reliquiis S. Antonij. 324
Pallium Epiſcopale. 28
S. Pancharij Epiſcopi & Eremitæ vita. 418
Panis in roſas mutatus. 432
Pannonia B. Martini familiæ appellata. 334
S. Pardulphi Eremitæ vita. 210
S. Pappulæ Virginis vita. 447
S. Paterni Epiſcopi vita. 150
S. Patricius claret ſanctitate in Hybernia. 107. *Apparet S. Vuinnualoco.* ibidem.
S. Patricij Eremitæ vita. 241
S. Patrocli Eremitæ vita. 75
Patientia S. Nonnoſi. 17. *Item S. Stephani viri Dei.* 19
Patientia S. Remaaldi. 278
D *Patientia S. Libertini.* 14
Patientia S. Pardulphi in infirmitatibus. 210
Patientia S. Hermelandi Abbatis. 396
Patientia S. Adhelardi Abbatis. 396
S. Paulæ egregia ſententia. 395
S. Pauli Tricaſt. Epiſcopi vita. 257
S. Pauli Leonenſis Epiſcopi vita. 134
S. Pauli Epiſcopi Virdunenſis vita. 59
S. Paulini incluſi vita. 120
Paupertatis amator egregius S. Stephanus ſeruus Dei. 19
Paupertatis inopiam veru benedicto leuat S. Columba, quo per pauperem combuſto, iterum ad priſtinam inopiam redit. 421
Paupertatis egregium exemplum. 164
Paupertatis donum quis noſcere poteſt. 400
Peccatum porta inferi dicitur. 408
Pecten B. Vuiboradæ inuenitur ſuſpenſum in aëre. 451
Pega S. Guthlaci Eremitæ ſoror. 61
S. Pelagij Eremitæ vita. 268
S. Peregrini Monachi vita. 258
Peregrinatio Boleſlai Poloniæ Regis ad ſepulchrum S. Ægidij. 155
Peteona S. Gildæ Epiſcopi ſoror Eremiticam vitam ducit. 37
Petrus Vrſeolus Rex Dalmatiæ fit Monachus. 278

Petrus

Petrus Abbas illæſus ignem ingreditur. 303
S.Petrus Veronenſis reuelationem habet de ſeptem primis Patribus Ordinis Seruorum beatæ Mariæ. 337
B. Petri Ferdinandi vita. 387
S.Petri Cœleſtini vita. 344
Petri Eremitæ *vita.* 325
Petrus Bleſenſis S.Ailuini Eremitæ *vitam ſcripſiſſe fertur.* 424
S.*Petri Damiani* Eremitæ *vita.* 297
Petri Leonis ſchiſma. 176
Petrus de Papia Epiſcopus Florentinus ſimoniacus. 302
S.*Philippi Ordinis Seruorum beatæ Mariæ Inſtitutoris vita.* 339
Philippus Archiepiſcopus Viennenſis ſanctitate clarus. 431
Philippus Galliæ Rex,Crucem aſſumit. 326
Philomela cantans ad feneſtram Ioannis Eremitæ *,eius obitum præſignat.* 413
Philoſophi antiqui etiam vanam gloriam contempſerunt. 405
Philagathus Papa ſchiſmaticus quòm male habitus. 474
S.*Pirminij vita.* 151
Pipinus Rex Francorum Eccleſiam S.*Mononis* Eremitæ *& martyris viſitat, & ornat.* 90
Pipini Regis obitus. 428
Pietas B.Godrici erga matrem. 102
Pœna fratricidij. 118
Pœna homicidæ. 410
Pœna parricidarum in Gallia. 157
Pœna inobedientis Monachi. 7
Pœna inobedientium Monachorum. 39
Pœnitentia Othonis Imperatoris. 283
Pœnitentia magna S.*Seuerini.* 31
Pompa veſtium reſpuenda. 393
Pompoſianum Monaſterium cura B.Martini Eremitæ *demandatur.* 169
S.*Poppo Abbas.* 399
S.*Portiani Abbatis vita.* 414
S.*Poſſeſſor Conſtantienſis Epiſcopus.* 212
Poſſeſſiones Eccleſiæ *ad quem finem.* 367
Prælatorum diſcretio. 404
S.*Principini* Eremitæ *& martyris vita.* 323
Princeps bonus capiti comparatur. 398
Principes qui tempore Caroli Magni ſanctitate claruerunt. 323
Priuilegium ſingulare impetrat à B. virgine B. Simon *Stock.* 333
Probus S.Benedicti *Pater.* 10. *in Notis.*
S.*Procopij Abbatis vita.* 109
S.*Prothaſius Incluſus claret.* 414
Proximus non leuiter irridendus, vel increpandus. 409

Q

Q*Vaſtiones difficiles diſſoluit & explicat* S.*Didacus.* 440
Quendreda impia Regina. 42
S.*Quiteria virginis & martyris vita.* 145

R

S. R*Achonis* Epiſcopi *vita.* 246
B,Rachilda virginis Incluſæ vita. 452
Radicis cuiuſdam mirabilis proprietas. 192
S.*Radulphi* Eremitæ *vita.* 48
Ramundi Lullij Eremitæ *vita.* 378
Rauennas Archiepiſcopus aduerſus S. *Guidonem commotus tandem pœnitet.* 169
Regnum Hieroſolymitanum recuperatur. 327
Regnum ſuum Romano Pontifici vectigale facit Inas Rex. 17
Regna multa data in manus infidelium propter peccata. 230
Regula D.Benedicti S.*Petro Cœleſtino data.* 355
Regula S.*Franciſci approbatur.* 309
Regula Carmelitarum à multis ſummis Pontificibus approbata. 233
Regulam S. *Benedicti Fuldenſes Monachi ſuſcipiunt.* 427
S.*Rhemigius Rhemenſis* Epiſcopus *mulierem à dæmone obſeſſam ſibi à B. Benedicto miſſam, liberat.* 10
Remedium contra tentationes carnis. 403
Religionis gratiā quare Deus hominibus occultauit. 406
Reliquias ſanctorum geſtat S.*Gallus.* 100
Reliquias ſacras viſitat & veneratur S.*Sylueſter Abbas.* 445
Reliquiæ S.*Petri Cœleſtini Aquilæ aſſeruantur.* 368
Reliquiæ ſanctorum cum magna reuerentia ſeruanda. 276
Res mira. 26
Reſponſio S.*Fiacrij ad Legatos Scotiæ.* 42
Reſponſio pulchra B.*Iordani ad Oratores* Bononienſes. 408
S *Richardi Regis vita.* 63
S.*Richardi* Epiſcopi *liberalitas in pauperes.* 395
S.*Richarij* Eremitæ *vita.* 64
Richildis filia Comitis Goſredi Piloſi arripitur à dæmone. 467
Riſus inter faciendū opus humile,ſignum ſuperbiæ. 394
Ritus condonandi iniuriam. 427
S.*Roberti Ciſterc.Abbatis vita.* 189
S.*Roberti Caſadei Abbatis vita.* 190
S.*Roberti Salentini vita.* 373
Rodohardus Laudunenſis Epiſcopus. 417
S. *Rodulphi* Epiſcopi *vita.* 294
Rogationum dies. 40
S.*Romani Abbatis vita.* 68
S.*Romualdi* Eremitæ *vita.* 277
Roſa miraculoſe inuenta in ſarcophago S. *Gundulphi* Eremitæ. 213
B.*Ruffinus* S.*Franciſci diſcipulus grauiter de prædeſtinatione tentatur.* 317
S.*Rumoldi* Eremitæ *& martyris vita.* 173
Rumores audire,vel referre Monachis non licet. 402
Ruricius Lemouicenſis Epiſcopus. 208
Ruſſorum Rex baptizatur. 293

S

S*Alutatio Angelica miraculosè pulſata.* 439
Salutatio *Angelica ſuper omnes beatiſſimæ virgini gratiſſima.* 234
Salomonis Regis Hungariæ vita. 50
Salomon *Rex* Britanniæ *interficitur.* 172
Salomon Epiſcopus Conſtantienſis. 451
Sanctimonialis lactucam comedens ſignum Crucis facere oblita, arripitur à dæmone. 15
Sanctimonialis maleficiata precibus S. *Equitij ſanatur. ibid.*
Sarraceni *vaſtant Prouinciam & Aquitaniam.* 215
Sarraceni *fugantur à Sancto Iacobo Apoſtolo,&* Pelagio Eremita. 270
Sarraceni *vaſtant Aquitaniam.* 211
S.Saniniani *martyris corpus diuinitus reuelatur.* 248
Suatacopij Regis Morauiæ vita. 55. Eius *opera* Bohemi *ad fidem conuerſi.* 56
Saxones ad fidem conuerſi. 428
Scandalum ſæpe ex ſenſuum incuſtodia venit. 403

Scientia ſcientiarum qua. 394
Scientia vera qua. 393
Scientia ſine deuotione parum prodeſt. 409
S. Scholaſtica B. Benedicti ſoror. 2
Scholaſtici Philoſophia ſtudentes quare potius ad ſtatum Religionis conuolant, quàm Theologi & Iuriſta. 406
S. Sebaldi Eremita vita. 224
Sententia S. Ebrulphi. 115
Sententia egregia S. Guthlaci Eremita. 61
Sententia S. Nili de ſalute Salomonis. 471
Sententia egregia S. Eparchij Incluſi. 430
Sententia egregia S. Iſaac Eremita. 24
Sententia pulchra S. Carilephi. 48
Sententia memorabilis. 313
S. Senoch Abbatis vita. 112
S. Spes Abbatis vita. 18
S. Sequani Abbatis vita. 416
Sergius pater S. Romualdi fit Monachus. 280
Sergius Papa euocat ad ſe Sanctum Iterium Epiſcopum Niuernenſem. 237
Serpens iuſſu Monachi cuſtodit hortum. 34
S. Seuerini Abbatis vita. 151
S. Seuerini Incluſi vita. 243
S. Seuerini Monachi Noricorum Apoſtoli vita. 195.
Eius alia res geſta infra lib. 7. cap. 2. fol. 395
S. Siberti Eremita vita. 225
Sicilia fretum ſtrato ſuper fluctibus pallio tranſmittit Franciſcus Paulenſis. 392
Sichlary deteſtanda cupiditas. 415
Sigebertus Rex precibus S. Galli ſe commendat. 101
Sigebertus Rex mittit legatos ad S. Goarem. 26
Sigebertum Dagoberti Regis filium a mortuis ſuſcitat S. Arbogaſtus. 84
Signa mortem Ethelberti Regis portendentia. 42
S. Sigiſmundi Regis teſtimonium de S. Lupo Lugdun. Archiep. 245
Silentium diſtrictum Monachorum S. Roberti Abbatis. 190
Silentium diſtrictum Monachorum S. Bernonis Abbatis. 203
S. Simeonis Armeni vita. 118
S. Simeonis alterius Eremita vita. 165
B. Simonis Stock vita. 233
Simon Monachus indoctus, ſed vir magna virtutis. 444
S. Simperti Epiſcopi vita. 223
S. Sindulphi Eremita vita. 112
S. Siuiardi Abbatis vita. 119
Sobrietas S. Lupicini Abbatis. 68
Societas Laudantium B. Mariam. 337
S. Sola Eremita vita. 125. 431
Somnolentiam viri ſpirituales ſummopere fugere debent. 399
Sophia vxor Salomonis Regis Hungaria. 52
S. Stephani viri Dei vita. 12
S. Stephanus Rex Hungaria beata Virgini deuotiſſimus. 333
S. Stephani Abbatis Ciſterc. vita. 188
S. Stephani Grandimontenſis Ordinis Inſtitutoris vita. 186
Studij fructus quiſnam. 409
S. Sturmionis Abbatis vita. 425
Superbia pernicioſa Monacho. 393
S. Suradi Eremita vita. 141
S. Surani Abbatis vita. 19
S. Syluani Eremita vita. 268
S. Syluestri Abbatis vita. 161. & 441
S. Syra Sancti Fiacrij ſoror. 42
S. Syria Virginis vita. 2[illegible]

T

Telericus primus Bulgaria Rex Chriſtianus. 265
Terra ſancta ſub poteſtate Sarracenorum. 325
Terra ſancta quare in manus Sarracenorum tradita. 331
Trebellij Regis Bulgaria vita & conuerſio. 264
S. Trechmorus à Britannis vocatur S. Gildas. 40
Treuerenſis ciuitas totius Europa antiquiſſima. 87
Tria à quolibet Chriſtiano exigentur in iudicio, & qua. 406
S. Theobaldi Eremita vita. 136
Theobaldus Viennenſis Epiſcopus, S. Theobaldi Eremita ſanctitatem predicit. 136
Theodeualdus & Guntharius filij Clodomiri Regis, à Childeberto & Clothario Regibus regnandi cupiditate crudeliter occiduntur. 240
S. Theodulphi Eremita vita. 87
Theodoricus Rex deuaſtat omnes terminos Aruernenſes. 414
Theodoricus Rex S. Hilarium Abbatem diuino iudicio venerari cogitur. 153
S. Theodorici Eremita vita. 87
S. Theuderij Abbatis vita. 431
S. Thoma Aquinatis ſententia. 407. paſſim per totum librum ſeptimum.
S. Thoma Cant. Epiſcopi martyrium B. Godrico Eremita reuelatur. 104
Thomas à S. Cacilia Cardinalis Ordinis Caleſtinorum. 365
Totila Gothorum Rex experimentum facit num S. Benedictus polleat ſpiritu prophetico. 5
Totila Rex S. Lauriani reliquias veneratur. 249
Tullenſis ciuitas ab hereticis deprauatur. 252

V

S. Valerici Abbatis vita. 156
Vana gloria à ſanctis viris ſtudioſè fugienda. 405
Vana gloria initium ſibi placere. 406
Vana gloria damonium meridianum. 179
S. Veredemi Epiſcopi vita. 160
S. Veredemi alterius vita. 161. in Notis.
S. Venantius frater S. Honorati Archiepiſcopi Arelatenſis. 140
S. Venantij Abbatis vita. 111
S. Venantij Eremita & martyris vita. 271
S. Venerij Eremita vita. 147
B. Venerij alterius Eremita vita. 282
S. Venila Eremita vita. 270
S. Victorini Epiſcopi & martyris vita. 51
S. Victoris Eremita & martyris vita. 160
S. Victoris Eremita vita. 96
Victoria Salomonis Regis Hungaria de Bohemis. 52
S. Vincentius Ordin. Predicatorum diuinitus cognoſcit ſanctitatem B. Coleta Virginis. 383
Virginitatem in coniugio ſeruat S. Caſaria. 240
Vita anima in quo conſiſtat. 407
Vita Monachi ſine ſilentio nihil eſt. 407
Vitam ſuam ſcripſit S. Petrus Caleſtinus. 349
Vitalianus Papa honorificè excipit S. Godonem. 276
Viuentius Abbas Monaſterij Sancti Iuſti Lugdunenſis. 246
Vldarricus Princeps Bohemia. 102
S. Vlfia virginis vita. 88
S. Vlfricij Eremita vita. 105
Vltrogodis Regina. 47
Vltio diuina in virum & mulierem diem Dominicum non ſanctificantes. 79
Vltio diuina in calumniatricem ancillam. 449
Vltio diuina in impudentem mulierem. 12
Vrſa obedit S. Giſleno. 411

Vrſi

Vrſidungus vnde dictus locus quidam. 411
S.Vrſi Abbatis vita. 415
Vrſo cuſtodiam pecorum committit S. Florentius Eremita. 11
Vrſos à ſuis apibus ferula fugat S. Menas Eremita. 13
Vrſus obedit B. Gallo. 100. *necnon S.Magno Abbati.* 457
Vſus antiquus altaria thurificandi. 277
S. Vvaldetrudis conſilio S.Giſleni accipit ſacrum velamen. 126
S.Vvalpurgis virginis vita. 121
S.Vviberadis virginis vita. 120.448
Vvighardus Princeps fit Monachus. 223
Vverocus Princeps & Comes Venetenſium. 39
S.Vvinebaudi Eremita vita. 97
S.Vvireburga virginis vita. 58
S.Vvendelini Eremita vita. 107
Vvinterus Medicus Caroli Magni. 428
S.Vvitburga virginis vita. 57
S.Vvinnualoci Eremita vita. 107.394
S.Vulgiſi Eremita vita. 250
S. Vulmari Eremita vita. 82
S.Vulphi Eremita vita. 76

Z

Zambonita fratres vnde ſic dicti. 336
Zelus & audacia Ramundi Lully pro fide Catholica. 380
S.Zoërardi Eremita vita. 159
Zolimirus Rex Dalmatia. 51

INDEX ANNOTATIONVM
IN VITAS PATRVM OCCIDENTIS.

A

ABdomen. 199
Abſinthium. 370
Abſis. 112
Acœmetorum Monaſterium. 150
Æduum. 275
Æſernia. 370
Agatenſis ciuitas. 152
Agnus Inſula. 222
Alba ciuitas. 55
Alabaſtrum. 87
Alemanus. 67
Alpes Apenninæ. 67
Aluta. 296
Ambianenſis ciuitas. 88
Amerina ciuitas. 419
Amiternum. 31
Amphora. 79
Anathema. 186
Anitium. 191
Antiſiodorenſis ciuitas. 156
Antiquarij. 17
Apoſtema. 371
Apulia. 320
Apta ciuitas. 243
Aquila ciuitas. 370
Aquileia. 55
Arduena ſylua. 90
Armenia. 199
Arar fluuius. 245
Arauſica ciuitas. 225
Aretium. 386
Arta ciuitas. 144.386
Aries. 168
Ariminum ciuitas. 144
Artocreas. 199
Aruernia. 241
Athanea. 333
Aſſiſium. 320
Aſylum. 370
Atheſis fluuius. 147
Auctura fluuius. 274
Auxitana ciuitas. 245

B

BAcca. 55
Balteum. 86
Baſilica. 77
Beneuentum. 88
Bethlehem. 156
Bidentes. 434
Bipennis. 83
Birrum. 159
Britannia. 62
Boreas. 186
Brutij populi. 419
Bubalus. 31
Bulgaria. 266
Burgum ciuitas. 425

C

CAballus. 15.78
Caldaria. 79
Calculus. 371
Caligula. 15
Callus. 188
Camboca. 467
Campania. 11
Camerarius. 371
Cantabrum. 295
Capiſterium. 10
Carectum. 62
Caruotum ciuitas. 36
Carruca. 55
Capulus. 371
Capua. 10
Caraſta. 293
Caturcum ciuitas. 243
Ceſpes. 86
Cloaca. 422
Chirurgus. 370
Chuni. 55
Cicer. 191
Cilicium. 195
Cippus. 86
Ciſtercium. 189
Cithara. 320
Colurna virga. 102
Cornus. 311
Contus. 422
Cothurnus. 96
Croylandia Inſula. 62
Cuculla. 67
Culmus. 75
Cutiliæ aqua. 31
Cyrnus Inſula. 148

D

DAcia. 224
Dactyli. 81
Dalmatia. 163
Damiata. 120
Diabolizare. 454
Diapaſon. 292
Diateſſaron. 292
Diœceſis. 97
Draco. 370
Dulia. 370
Durna. 371

E

EDuenſes populi. 249
Epydeten. 96
Ephippium. 370
Equuleus. 154
Eulogia. 248
Europa. 87
Examen. 75
Exedra. 386

F

FAbianis ciuitas. 196
Fagus. 86
Fanum. 102
Fecialis. 41
Fermentum. 370
Florentia ciuitas. 339
Frutex. 370
Fuſtis. 67.154
Fundus oppidum. 15
Furunculus. 217

G

GAllia Belgica. 86
Gallus gallinaceus. 370
Gibellina factio. 343
Grandis ciuitas. 155
Glogga. 428
Gothi. 80

H

HEmiſſecla. 454
Hetruria. 165
Hexaphorus. 55
Hiſpania. 160
Horreum Monaſterium. 87
Hybernia. 63
Hydra. 73
Hydrus. 113
Hypocrita. 370

I

IBerus. 186
Idioma. 61
Iordanis fluuius. 166
Italia. 25
Iſtria. 55
Iura mons. 244

L

LAtex. 73
Leodium. 308
Lemures. 111
Lerinenſis Inſula. 35
Lepra. 370
Ligeris fluuius. 140
Longobardi. 20
Luca ciuitas. 64
Ludus litterarius. 83

Luna

Luna ciuitas. 147
Luſitania. 388
Luxonium. 31
Lycaonia. 166

M

Mancipium. 15
Mandrita. 434
Maguntia. 268
Marca. 467
Mauri. 160
Meldricis villa. 91
Melancholica paſſio. 217
Milliare. 195
Miſſilia. 55
Miſta. 163
Moloſſus. 211
Moſa fluuius. 333

N

Neapolis. 199.370
Nicia, vel Nicea. 81
Noemicus vicus. 238
Nonna. 102
Norica Regio. 428
Nouaria. 424
Nurſia. 12

O

Orexis. 111

P

Padus fluuius. 169
Palmaria Inſula. 147
Pannonia. 334
Phanatica opiniones. 84
Phantaſma. 370
Papa. 317
Paralyſis. 55
Paraſitus. 292
Papyrius. 292
Penum. 79
Petragorica ciuitas. 75
Phreneticus. 370
Picenum. 446
Pictatius. 467
Picti populi. 57
Porrus. 454
Pithoueris oppidum. 199
Pola ciuitas. 55
Polyandrum. 274
Portio canonica. 88
Pontinum. 49
Protoplaſtus. 67
Pumilio. 116
Pulpitum. 334
Puſtula. 77
Pſyacium. 10

R

Rauenna ciuitas. 291
Rhati populi. 67
Rhegium ciuitas. 148
Rhenus fluuius. 26
Rhetia. 196
Rutheni populi. 55

S

Sabbathum. 343
Sagmarius. 292
Saginarium. 296
Samnium. 15
Sardinia. 148
Satrapa. 73
Sathanas. 73
Seburgum. 123
Seges. 370
Septimania. 225
Sicera. 464
Sigalis. 434
Situla. 13
Scapha. 62
Scopa. 296
Scutica. 292
Scrophula. 371
Spoletum. 18.25
Stellio. 370
Storea. 292
Solarium. 292
Sonipes. 96
Sorbitiuncula. 292
Sudes. 75.334
Sueui populi. 64
Sulmo ciuitas. 370
Sultanus. 320
Suppuratio. 441
Sura. 67
Syrenes. 186
Syrmicum vinum. 55

T

Taurea flagella. 168
Tæda. 434
Therma. 31
Theriſtrum. 454
Tigurinus lacus. 67
Tilia. 333
Theologium Monaſterium. 59
Throclea. 75
Trabea, 55
Treuerenſis ciuitas. 82
Tomentum. 370
Tonſura capitis. 81
Theutones. 95
Tuſſia. 152
Tyna. 454
Typus. 217
Typrum. 467

V

Valeria prouincia. 20
Venetia. 386
Vermis. 467
Verona. 147.169
Veſpa. 75
Vngula. 154
Vimen. 31
Viterbium. 343
Voſagus. 30
Vlyſbona. 325
Vulturanus. 35
Viuaria ferarum. 55

X

Xenodochium. 274

FINIS.

INSIGNIVM EREMITARVM ORIENTIS VITÆ.

a INSI

INSIGNIVM EREMITARVM ORIENTIS VITÆ.

EX GRAVISSIMIS GRÆCORVM Auctoribus collectæ, & Annotationibus exornatæ.

LECTORI.

QVAM excelluerit R. Pater Herisbertus Roſvveidus Societatis IESV, *in ſcribendis Hiſtoriis Patrum Orientis, omnes qui eius librum attentiùs legerint, mecum fatebuntur. Valde tamen miratus ſum, & adhuc miror, & multi etiam mirantur, cur cùm omnes Græcorum Auctores qui Vitas Eremitarum ſcripſerunt, appoſuerit, ſolum ſanctum Simeonem Metaphraſtem omiſerit. Exiſtimo de induſtria ipſum hoc feciſſe: ne ſcilicet volumen eius nimis excreſceret: vel certè, quia Vitas à Metaphraſte conſcriptas apud Lippomanum & Surium reperiri non ignorabat. Cùm igitur non omnia poſſimus omnes, vt omnium Eremitarum Orientis & Occidentis hiſtorias in duobus voluminibus habere poſſemus: quod ille prætermiſit, ego vtcumque ſupplere volui. Et ne tædioſus eſſem, conſuetam breuitatem in illis præcipuè hiſtoriis valde protenſis ſeruare, & elegantiora quæque ſcribere volui; lectorem plura deſiderantem, ad prædictos Auctores remittere contentus.*

VITA SANCTI MARTINIANI Eremitæ. Ex Simeone Metaphraſte.

PROXIME eiuitatem Cæſaream Palæſtinæ, mons eſt qui vocatur locus Areæ. in eo ergo monte ſita eſt ſolitudo in qua habitant multi viri qui vitam agunt Monaſticam. Inter quos eognouimus etiam beatum virtute præditum Martinianum, habitantem in hoc monte. Hie ergo beatus eum ab ineunte ætate Deũ amaſſet, multa ſuſcepit eertamina aduerſus inimicum.

S. Martinianus octodecim annos natus, vitam ſolitariam amplectitur.

Inſignis itaque ſpecie eorporis, & ætate iuuenis, vt qui eſſet octodecim circiter annos natus, relicta ciuitate, & iis qui in ipſa habitabant, ſe tradens quietæ, & ſolitariæ vitæ, venit ad hanc ſolitudinem, & in ea habitauit viginti & quinque annos, vitam in ea agens Angelicam. Quamobtem dignus quoque fuit habitus, qui à Deo acciperet dona eurationum, multoſque curauit Dominus per ſanctas eius preces. Multi enim qui vexabantur

Habet gratiã curationum.

A à dæmonibus, cum ad eum veniſſent in monte liberati ſunt ab inſultu dæmonum. Multi quoque qui tenebantur febribus, ab hoc viro benedicti aſſecuti ſunt eurationem, & multa alia fecit Dominus per eius preces. Indies autem proficiebat hie beatus Martinianus in optima ſua exercitatione, & in omnem partem peruadebat optima & pulcherrima fama huius ſancti viri, omneſque audientes ad eum veniebant in monte, vt ab eo iuuarentur.

Multos liberat obſeſſos à dæmone.

Sed bono infeſtus humani generis hoſtis diabolus non paſſus eſt videre in adoleſcente eanam virtutem, & primum quidem cœpit ei diuerſas excitare tentationes, & per multiplices viſiones viſum eſt ei terrere hominem. Deinde etiam per antiqua eius
B arma, quibus Adam eiecit è paradiſo, machinatus eſt eum quoque eiicere è bono propoſito. Quodam itaque die pſallente beato Martiniano, inimicus mutatus in maximum draconem, eius cellam ſubtus ſubiens, cœpit acriter, & vehementi ſtudio fodere partem eius cellæ à fundamentis, tanquam qui vellet eam euertere. Beatus eum ſine vlla perturbatione impleſſet preces, per feneſtram aſpiciens

Varias ei tentationes immittit diabolus.

Diabolus in draconis ſpecie apparens, conatur ſancti viri cellã euertere.

 dixit

dixit ei. Verè te decet ſerpere ſupra terram. Diabolus autem cum hæc audiſſet, in turbinem mutatus dixit fugiens. Expecta me, expecta Martiniane, & hic te deiiciam. Inueni enim artem, per quam ſum te deiecturos, & te tua ſpe fruſtraturus. Vir autem ſanctus tam erat quietus quam ſi nullum ſpectrum vidiſſet omnino, ſed lætabatur & glorificabat Dominum in meditatione & cognitione diuinorum eloquiorum.

Accidit verò quodam die ambulantibus quibuſdam in ciuitate Cæſarea, & inter ſe loquentibus de diuina viuendi ratione Martiniani, ecce tranſiens mulier quædam meretrix, audiuit quæ dicebant. Quæ ſuggeſtione Satanæ viris appropinquans, dixit eis. Quis eſt is quem inter vos admiramini, aut quæ ſunt eius rectè facta, aut quamnam habet is viuendi rationem? Quem ego, ſi voluero, tanquam folium ab arbore detraham. Si cum ego ad eum iuero, is me aſpexerit, nec à propoſito ſuo fuerit dimotus, nec motus fuerit eius animus propter meam pulchritudinem, tunc erit admirabilis. Hæc cum dixiſſet, & cum viris illis pactum feciſſet de viro illo generoſo, iuit domum, & exutis ſuis veſtibus, laceris ſe pannis induit, & pannoſum velum capiti ſuo impoſuit, & ſe fune cinxit, & accepta pera, in eam immiſit omnia ſua ornamenta & veſtes elegantes, & cum adueſperaſſet, accepta pera, profecta è ciuitate, venit in montem vento ingruente, & pluuia. Cum autem fuiſſet prope eius cellam, cœpit miſerabili voce rogare virum ſanctum, ſic dicens. Miſerere mei ſerue Dei, & ne ſinas me miſeram conſumi à beſtiis, à via enim aberraui, & incidi in hanc ſolitudinem, & neſcio quò vadam. Ne me ergo deſpicias quæ ſum in tali neceſſitate, neque me abomineris infœliciſſimam peccatricem. Nam ego quoque ſum Dei figmentum. Hæc ea dicente, & his plura cum gemitibus, beatus cum aperuiſſet feneſtram, & aſpexiſſet, & vidiſſet eam in tali habito, nempe pannis obſitam, & imbre madefactam, motus eſt animo, & dixit apud ſe. Væ mihi miſero peccatori, nunc adeſt cordis mei probatio, & vel à præcepto excidam, vel à propoſito. Si enim eſt mulier quæ opprimitur neceſſitate, & eam deſpexero, & non eam in cellam introduxero, deuorabitur à beſtiis, & maculabit meam animam. Sin verò ſit tentatio, & huc ingrediatur, timendum eſt ne me pellat à præcepto, neque ſcio quid agam.

Meretrix impudens promittit ſe virum Dei ad peccatum pertracturã.

Viſa muliere vir ſanctus in magnam animi turbationem incidit.

Cum igitur oraſſet, aperuit oſtium, & eam introduxit in cellam, & cum ignem accendiſſet, dicit ei. Mulier caleſce, & attende tibi ipſi, tecum enim non manebo. Et cum attuliſſet dactylos quibus ipſe reficiebatur, ſtabant enim duæ palmæ extra cellam, ei appoſuit, & dixit: Comede, & cura teipſam, mane hic, & cras vade domum in pace. Deinde cum eam ſic ſiuiſſet, ingreſſus eſt cellulam interiorem, & clauſit oſtium. Et cum pſalmos ceciniſſet tertia hora noctis & oraſſet, humi dormiit, vt conſueuerat. Illa autem nocte ingreſſus ſatanas, eum valde conturbauit in carnis inflammatione. Et cum manè ſurrexiſſet, egreſſus eſt è ſua cella vt mulierem emitteret, & deduceret. Illa verò cum circa mediam noctem ſurrexiſſet, & omnia ſua ornamenta è pera eduxiſſet, ſe ornauit ad decipiendum beatum Martinianum, laceris pannis iniectis in peram. Vir autem ſanctus, cum eam vidiſſet ſic ornatam, non agnouit eam, & cum obſtupefactus diu obmutuiſſet, dicit ei. Quænam tu es, & vndenam huc es ingreſſa, & quis hic eſt diabolicus habitus?

Tandem charitatis cauſa eam introducit in cellam, & cibum ei præbet.

Ornat ſe mulier ad ſanctum inuenẽ decipiendum.

Illa verò reſpondens dixit ei. Ego ſum Domine A mi. Dixit ei ſanctus. Et quanam de cauſa eſt mutatus tuus habitus, vt quæ eſſes veſpere miſerabilis, & nunc ſuperba? Illa verò dixit. Ego, Domine mi, ſum ea Cæſarea ciuitate Palæſtinæ, quæ cum audiuiſſem de tua iuuentute, & quod talem habeas corporis pulchritudinem, ſiſque adeò ſpecioſus, & formoſus, cor meum valdè exarſit propter tuam pulchritudinem, & acceſſi, vt te viderem, & explerer tua pulchritudine. Quodnam eſt autem, Domine mi, hoc veſtrum importunum ieiunium, & quanam de cauſa talem veſtrã iuuentutem, & nitidam ætatem maceratis afflictione, & intempeſtiua abſtinentia? Quænam ſcriptura dicit non eſſe comedendũ, & bibendum, nec legitimum ineundum matrimo- B nium? Non dicit Paulus Apoſtolus, honorabiles nuptiæ, & cubile immaculatum? Quis ex prophetis, aut Patriarchis non fuit iunctus matrimonio? Hæc, & ſimilia dicens mulier, & virum tentans, eiuſque manus contrectans emolliit, & eneruauit eius bonam cogitationem, & cœpit cum deturbare peccati, & interitus.

Verbis ſanctũ iuuenem emollire contendit.

Reſpondens itaque dicit ei. Si te accepero vxorem, quò te ducam, aut vnde alam, cum nihil habeam? Ego enim, vt vides, pauperem vitam nihil poſſidẽs vixi hucuſque omnibus diebus vitæ meæ. Reſpondens autem mulier dixit ei. Domine mi, tu ſolum mihi aſſentire, & mecum habita, & fruar tua pulchritudine, & iuuentute. Habeo enim domũ, C & aurum, magnaſque & præclaras poſſeſſiones, ſeruoſque, & ancillas. Quorum omnium ego te Dominum conſtituam, ſolummodo aſſentire meo ſcopo, & mecum habita: magno enim amore tui cor meum vritur. Hæc ea dicente, cœpit vir dimoueri à ſancto propoſito, & inflammari ad carnis cupiditatem, & de cætero de peccato cum ea loquebatur, vt id cum ea faceret. Deinde dicit ei, mulier expecta me paulumper. Quoniam ſolent aliqui huc ad me venire, & à me benedici, ſpectabo iam vias ne fortè aliqui ad nos veniant, & nos inueniant in hac actione. Et ſi Deo celare non poſſumus hoc peccatum, inter homines ſaltem ne nos indecorè geramus eos offendentes. Hæc cum dixiſſet egreſſus eſt D è cella ſua, & ſtans ſupra excelſam rupem vias conſiderabat.

Meretricis verbis inflãmatus, de peccato perpetrando cogitat, & cum ipſa verba habet.

In omnibus vitandum ſcandalum.

Illo autem conſiderante, & diligenter quoquo verſus ſpectante, benignus, & clemens Deus, qui non vult aliquem perire, non deſpexit eius laborem ſuſceptum à iuuentute, ſed ei tulit opem. Nam cum ſtaret ſupra rupem, & vias cõſideraret, auertit cor eius vt mutaretur à mala eius cogitatione, & immiſit in eũ bonam mentẽ, & deſcendens ex petra inuenit ſarmenta arida. Quæ cum accepiſſet, ingreſſus eſt cellam ſuam, & cum ea ieciſſet in medio, accepit ignem, & accendit ſarmenta. Magna autem flamma accenſa, & in altum ſublata, ſolutis calceis in medium ignem inſiliens, cœpit comburi to- E to corpore, & cum valdè eſſet ab igne combuſtus, & ei dolerent pedes, egreſſus eſt è fornace, & velut ſecum depugnans dicebat. Quid eſt Martiniane? Rectè te accepit hic ignis qui eſt ad tempus. Si autem potes hæc pati, accede ad hanc mulierem. Cogita ergo æternum illud ſupplicium ô Martiniane, vermem, qui non poteſt ſopiri, ſtridorem dentium. Cogita hæc omnia ô Martiniane, & ſi ea potes ſoſtinere, accede ad mulierem. Hæc autem dicebat ille ſanctus, ei in memoriam reuocans æternum ſupplicium. Cúmque parum remiſiſſet labores, rurſus ingreſſus eſt in fornacem, & ſtetit in medio ignis. Et valdè combuſtus exiit, & cecidit humi, non poterat enim ſtare, cum ſe omni ex parte vſſiſſet.

Deo admonẽte à mala cogitatione reſipiſcit.

Nudis pedibus in medios flammarum globos ingreditur, vt ſic libidinis incẽtiua ſuperare poſſit.

Tunc

Tunc ad ſe rediens mulier, & veluti ſurgens è ſomno profundiſſimo, cùm apud ſe conſideraſſet, quod propter animæ ſuæ ſalutem, corpus ſuum igni tradidiſſet, & recordata eſſet ſuarum malarum & improbarum actionum, exuit omnem ſuum mundum veſtimentorum, & omnia ornamenta ſua iecit in ignem, & laceris pannis è pera eductis, ſe eis induit, & deinde procidens ad pedes beati Martiniani humi iacentis, cœpit cum multis lacrymis clamare & dicere. Ignoſce mihi ſerue Dei, quæ ſum humilis & peccatrix. Tu enim Domine ſcis varias artes & fraudes diaboli, ſed ora pro me peccatrice, vt per tuas preces ſalua fiat miſerrima mea anima. Hoc autem apertè ſcias, me non eſſe aliquando reuerſuram in meam ciuitatem, neque ingreſſuram domum meam. Scias verò hoc quoque ô Domine, quod quomodo diabulus contendit, vt ego aduerſus te militarem, ita quoque ego militabo contra ipſum in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui mundauit meretricem, & eum pudore afficiam. Et hæc ea dicente, aſſiduè manabant lacrymæ ex oculis eius.

Tandem infœlix mulier reſipiſcit, & conuerſionem promittit.

Beatus autem Martinianus reſpondens dixit ei. Dominus Deus meus condonabit tibi peccatum ô mulier, vade in pace, & quomodo dixiſti decerta pro tua ſalute. Mulier verò reſpondens dixit ei. Rogo te, dic mihi quò vadam, & potero eſſe ſalua? Sanctus autem dicit ei. Vade Hieroſolyma, & cum veneris ad ſanctam Bethlehem, quære illic virginem Sanctam Paulinam, quæ ædificauit templum Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ingredere ad ipſam, & renuncia ei quod factum eſt, & poteris apud eam eſſe ſalua. Illa verò ſurgens, rogauit eum vt pro ſe oraret. Beatus verò Martinianus cum dolore ſurrexiſſet è ſolo ex plagis vſtionis, dedit ei paucos dactylos, ad viæ ſolatium, & cum eam è cella eduxiſſet, & oſtendiſſet viam quæ ducit Hieruſalem, dicit ei. Vade in pace mulier, & ſerua tuam animam. Vide ne retro conuertaris, hoc eſt, ad huius mundi voluptates, ſed perſeuera in pœnitentia. Cum hæc & ſimilia dixiſſet, mulier eum ſalutauit, & ab eo receſſit. Et Martinianus quidem ingreſſus eſt in cellam ſuam, humique cecidit, & ſuſpirabat ac precabatur. Mulier verò ibat deflens ac precans, vt Dominus eam deduceret ad vitam æternam. Cũ itaque triginta millia ambulaſſet, alto veſpere peruenit Bethleem. Et cum veniſſet in Monaſterium B. Paulinæ Virginis, ingreſſa ad eam renunciauit ei quæ fuerant conſecuta.

Mittit eam ad S. Paulinã in Bethleem.

Illa cum audiſſet, Deum glorificauit, & eam lubens accepit in Monaſterium: eamque indies inſtituebat in iis quæ pertinent ad ſalutem. Ea verò vſque adeò perſeuerabat in fortitudine & exercitatione, vt beatiſſima Paulina ſæpe eam admoneret, & diceret. Parce tuam carnem tanta affligere abſtinentia, vt poſſit vſque ad finem ſufficere. Itaque circa eius finem petiit à Deo hanc gratiam, vt ei oſtenderetur, an accepta eſſet eius pœnitentia. Benignus ergo Deus curationes effecit per eius preces. Quadam enim die mulier quædam cui grauiter dolebant oculi, in Monaſterium venit vt curaretur. Volens ergo beata Paulina probare eius pœnitentiam, dicit ei. Filia accede ad Chriſtum, & ora pro ea, vt per tuam interceſſionem ei Dominus præbeat ſanitatem. In paucis itaque diebus, cũ ea precata eſſet, ſanata fuit mulier. Quæ etiam mundo renuncians, ſeipſam collocauit in eodem Monaſterio. Hæc autem beata Zoë, hoc enim erat nomen eius, cum duodecim annos vixiſſet in Monaſterio, fuit in Chriſto conſummata peracto curſu.

A Paulina in Monaſterio ſuſcipitur.

Facit fructus dignos pœnitentiæ.

Precibus pœnitentis, cuiuſdam mulieris oculi à graui dolore liberantur.

A Toto enim tèmpore ſuæ exercitationis, vinum non bibit, oleum non comedit, nec vuã, nec alium fructum, ſed ſolum panem & aquam, eaque non ad ſatietatem, ſed ſolum veſpere comedens, & nunnunquam ſecundo die. Ea autem humi quoque dormiebat. Hic eſt finis huius beatæ, & hæc ſunt eius certamina.

Nota inſignẽ abſtinentiam B. Zoë pœnitentis.

Sed neceſſe eſt vt nos reuertentes ad vitam beati Martiniani, narremus præclara eius facta ad multorum vtilitatem. Poſt ſeptem ergo menſes, curatus fuit à plagis vſtionis, & ratiocinari cœpit apud ſe dicens. Re vera niſi ex hoc loco receſſero, & iuero in locum ignotum & occultum, non me ſinet malignus requieſcere. Deinceps ergo debeo ta-B lem locum habitare, ad quem fieri non poteſt vt mulier ingrediatur. Cumque hæc apud ſe eſſet ratiocinatus, ſurrexit, & egreſſus eſt è cella ſua, profectuſque eſt ad mare.

Exclamauit autem dæmon ante eum dicens. Fortitudinem ſuam iactent meæ virtutes, & ſit nomen meum præclarum, quod contra te fui fortis. Nam & te è cella expuli, & corpus tuum igne combuſſi, teque fugitiuum effeci & captiuum. Et rurſus dæmon. Fugis Martiniane, quocumque autem iueris illic adero, & quomodo te hinc fugaui, ita etiam te fugabo vbicumque volueris habitare. Beatus verò reſpondens dixit. Imbecille & miſer, exiſtimaſti me eſſe à te depulſum ex mea cella, an putaſti me angore confectum recedere? Abſit, ſed vt te magis conculcem, & nihili faciam. Eoque hæc dicente, ab eo euanuit diabolus. Beatus autem cœpit hunc pſalmum pſallere. Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, &c. & pſallens inibat viam quæ ducit ad mare.

Gloriatur diabolus impudenter ſe præualuiſſe contra Martinianum.

A ſancto viro audacter contemnitur, & irridetur.

Cum autem veniſſet ad portum, inuenit Nauclerum quendam timentem Deum, & cum acceſſiſſet dixit ei. Frater, ſciſne aliquam paruam inſulam in medio mari in qua nemo habitat? Nauclerus reſpondens dixit ei. Quanam de cauſa me interrogas, & quid vis? Dicit ei beatus. Volo quietem agere ab hoc mundo, & ab hac vana vita, & non inuenio locum in quo quieſcam & fugiam maligni offenſiones. Dicit ei Nauclerus. Eſt in mari rupes anguſta, admodum excelſa & terribilis, & quæ ſatis longo ſpatio diſtat à terra. Si quis enim proxime fuerit illam rupem, terram non videt amplius. Dicit beatus. Tali loco valde delector, & eum deſidero, ad quem maximè non poſſit mulier accedere. Et Nauclerus. Et vndenam es habiturus nutrimentum? Pactum faciamus, (inquit beatus) inter nos. Tu mihi victum ſuppeditabis, & ego pro te ad Deum intercedam. Quinetiam operabor ſedens ſuper rupem, ad me ſolum affer ramos palmarum, & eos contexam meis manibus, quos tu à me tolles & vendes, & ad me afferes alimentum. Porrò autem mihi quoque afferes amphoras, in quibus aquam reponamus, & cum panem fregerimus & refrigerauerimus, eum immittemus in amphoras. Venies verò tu in anno bis aut ter ad me afferens panem & aquam. Hæc cum audiſſet Nauclerus, & cognouiſſet eum eſſe virum ſpiritualem, prompto & alacri animo cum eo conuenit ſe omnia eſſe facturum. Et cum paruam accepiſſet nauiculam, & beatum in ea accepiſſet, rectà contenderunt ad rupem, cum ventus eſſet ſecundus, & veſperè ad locum peruenerunt. Beatus autem cum vidiſſet locum valde aptum, lætatus eſt, & cum Deo egiſſet gratias, & Nauclero benedixiſſet, aſcendit ſuper rupem. Et cum precatus eſſet dixit Nauclero: Abi in pace frater, & affer ad me amphoras & panem,

Audit à quodã Nauclero eſſe in mari excelſã rupem, vitæ ſolitariæ ducendæ conuenientem.

Agit cum Nauclero vt ille victum ei adminiſtret: ipſe verò pro eo ad Deum intercedat.

Degit ſub dio ſupra excelſam rupem ſanctus Martinianus.

nem, & aquam. Qui reſpondens dixit, viſne afferam tibi ligna, & faciamus tibi paruum tabernaculum? Sanctus autem non paſſus eſt, ſed erat ſub dio ſedens ſupra petram, & æſtu quidem torrebatur, algore verò concreſcebat. Tunc Nauclerus ad ſuos reuerſus, attulit omnia quæ ei iuſſerat beatus, & ad eum ter quotannis afferebat panem, & aquam. Beatus autem Martinianus veluti requieuit egreſſus è mundo, lætabaturque, & Dominum glorificabat in meditatione ſcripturarum, & bona vita.

Etiam hic diabolus eum perſequitur, ſed fruſtra.

Sed ſceleratus, & malignus diabolus nec ſic quidem ceſſauit iuſtum bello laceſſere. Sed illic quoque cœpit ei inferre tentationes. Nam cum vna nocte mare mouiſſet, & fluctus excitaſſet, ei oſtendebat, quod fluctus ſuper eius caput ferebantur B quindecim cubitos, & dæmon clamauit dicens. Nunc te ſuffoco in aquis Martiniane. Beatus verò reſpondens dicit citra vlla perturbationem: Imbecille, & infœlix cur fruſtra laboras? Tua ſpectra non me terrent, neque tuæ minæ me terrore afficiunt. Hæc ergo eo dicente, & orante, euanuit diabolus, & manſit ab eo illæſus. Sex itaque annos ſic degebat ſanctus ſupra petram, omnem laborem, & perpeſſionem ſuſtinens pro ſalute ſuæ animæ.

Opera diaboli conquaſſatur nauis, & omnes in ea exiſtentes ſubmerguntur, egregia quadam puella excepta.

Sed ſic quoque ab eo non quieuit malignus, ſed ei aliam intulit tentationem priore grauiorem. Nam cum quodam die obſeruaſſet malignus, & immundus dæmon nauem venientem quæ portabat viros, C & mulieres, vento confregit nauem, & alliſit ad petram, & ſuffocauit omnes qui erant in naui, præterquàm vnam puellam. Vna enim puella quæ erat longè formoſiſſima, potuit apprehendere tabulam, & ſeruari. Et cum appropinquaſſet petræ vbi ſedebat beatus, ab ea pependit, & cœpit clamare, miſerere mei ſerue Dei altiſſimi, & porrige mihi manum, & ſerua me ab hac aqua, neque ſinas me perire in profundo. Beatus autem Martinianus videns non aliunde eam poſſe habere ſalutem, aut auxilium dixit ſubridens. Hoc quoque eſt maligni machinatio. Reuerà non vinces promptum meũ & alacre animi ſtudiũ ô diabole. Deinde dicit apud ſe, væ mihi peccatori, rurſus mihi adeſt cordis probatio. Quid ergo faciam? Si eam dimiſero in aquis, D in eis ſuffocabitur, & maculabit meam animam in die iudicij. Sin autem eam aſſumpſero, non expedit mihi eſſe cum ea. Reuera hæc eſt in longè grauiori neceſſitate quàm prima. Nam illa quidem cum eſſet in terra, poterat ſeipſam ſaluare, hæc verò non poteſt aliunde ſeruari. Et cum oculos in cœlum extendiſſet, dixit: Domine Deus meus, in quem ſperaui à iuuentute mea, ne ſinas me perire, ſed prouide id quod eſt vtile animæ meæ. Cúmque hæc dixiſſet, tradidit ei manum, & eduxit eam ex aqua.

Formoſiſſima puella apprehenſa tabula à naufragio ſaluatur, & peruenit ad rupem viri Dei, cuius opem expoſtulat.

Miſericordia motus extrahit eam de aqua.

Cum autem animaduertiſſet eam eſſe ſpecioſam, dixit ei. Igni cum fœno nequaquam benè conuenit. Non poſſum ego, & tu hic ſimul eſſe. Sed tu hic mane, neque quicquam timueris, habes enim panẽ, E & aquam, & quomodo comedebã ego, tu quoque comede, vt tibi ſufficiat donec veniat Nauclerus qui affert ad me panem, & aquam: adhuc enim reſtant duo menſes, poſt quos huc veniet, & cum huc venerit narra ei quid acciderit. Is verò te hinc educet, & deducet in tuam ciuitatem. Cumque hæc dixiſſet, mare òbſignauit ſigno Crucis, & dixit: Domine Deus meus qui increpaſti ventos, & mare, eaque tibi cum tremore obedierunt, me quoque aſpice, & mei miſerere, & ne ſinas me perire. Ecce enim Domine, confidens in ſancto tuo nomine, me in mare proiiciam. Malo enim mori inconſideratè, quàm cum corporis perturbatione, conſuetudinem A habere cum muliere. Ad puellam autem conuerſus, dixit. Eſto ſalua mulier. Dominus cuſtodiet animã tuam filia ab omni inſultu diaboli, & te conſeruabit in finem. Quæ cum dixiſſet, ſtatim ſe iecit in mare. Subitò autem duo Delphines exceperunt eũ, & in terra depoſuerunt. Puella verò, donec exceſſit ex oculis eius, videbat ipſum ferri ſuper aquas, neque ſciebat amplius quid factum eſſet. Beatus autem Martinianus in terram egreſſus, gratias Deo omnipotenti egit.

Oratione facta, & mari cruce ſignato iactat ſe in mare, vt fugiat occaſionem peccandi.

Delphinorum tergo ad littus deducitur.

Quibus peractis dixit apud ſe. Quid faciam neſcio. In montibus non me ſiuit ſatanas, nec in mari. De cætero bonum eſt mihi meditari dictum Euangelij, & hoc facere. Docet enim Dominus ſic dicẽs: B Si perſequãtur vos in hac ciuitate, fugite in aliam. Amen dico vobis non finietis ciuitates Iſraël. Quæ cum dixiſſet, cœpit fugere, & dicere: Euge Martiniane, ne te comprehendat tentatio, fuge Monache, ſicque fugiens, & ſeipſum perſequens, finiit dies vitæ ſuæ, nunquam ferens, neque peram, neque virgam, neque duas tunicas, neque aliud portans ad vſum corporis, ex iis quæ debent inſeruire homini. Sed vbicumque ingrediebatur in ciuitatem, aut in pagum, quærebat quiſnam eſſet in ea vir pius, & illuc veniebat, & ſumens quæ neceſſaria erant ad alimentum, exibat, & ſic fugiens, & perſequens, perfecit dies ſuos, & vbicumque eum deprehendiſſet veſpera, ſeu in monte, ſeu in ſolitudine, C ſeu in petra, illic manebat. Duos ergo annos currens, & ſe perſequens, pulchrum impleuit curſum, cum centum, & ſexaginta quatuor ciuitates obiiſſet.

Statuit deinceps vir Dei ſemper peregrinari.

Reuelatur obitus viri Epiſcopo Athenarum. Praſcius mortis ſuæ B. Martinianus intrat Eccleſiam, & ſeminecis iacet ſupra ſcamnum.

Cum autem eſſet migraturus ad Dominum, venit Athenas. Porrò beato Epiſcopo, qui illic erat reuelatum eſt de deceſſu beati. Beatus verò Martinianus ingreſſus Eccleſiam, cum præſciuiſſet horam mortis ſuæ, cadens ſupra ſcamnum, dicit iis qui illic erant: Vocate citò ad me veſtrum Epiſcopum. Illi autem exiſtimauerunt eum eſſe ſtultum. Eo verò adhuc magis rogante, ei obedierunt, & iuerunt ad Epiſcopum dicentes ei: Domine, homo quidam iacet in Eccleſia ſuper ſcamnum, & neſci- D mus ſitne ſtultus, aut quis ſit. Nobis certè dicit, vocate ad me citò Epiſcopum veſtrum. Pius autem ille Epiſcopus dicit eis: Stulti eſtis vos. Ille enim & me, & vobis eſt altior, & ſurgens protinus properè iuit in Eccleſiam. Beatus verò cum eum vidiſſet, non potuit quidem ſurgere, ſed manus ſuas extendit ſupra ſolum, & ſic debitum honorem ei reddidit. Epiſcopus autem abundantiorem ei honorem tribuit dicens: Iampridem Deus mihi eſt pollicitus ſe ſuum ſeruum mihi eſſe oſtenſurum, & qui eſt à mendacio alienus impleuit quæ dixerat. Tu autem quando habitabis in regno cœlorũ, meæ quoque animæ recordare rogo te. Sanctus verò reſpondens dixit ei. Benedic me venerande E pater, & ora pro me, vt inueniam fiduciam dum ſiſtar ante terribile tribunal Chriſti. Hæc cum dixiſſet ſuſtulit oculos ſuos in cœlum, & dixit; In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum. Et cùm totum corpus ſuum obſignaſſet, dixit Epiſcopo. Commenda me Deo pater. Quod cum dixiſſet ſubridente vultu Domino emiſit ſpiritum, cum curſum conſummaſſet, & fidem ſeruaſſet propoſitæ coronæ accepta promiſſione, dignatus regno cœlorum.

Venit ad eum Epiſcopus.

S. Martinianus prius poteſt honorem Epiſcopo impendit.

Subridens emittit ſpiritum S. Martinianus.

Sed oportet nos de illa quoque puella quæ fuit relicta ſuper rupem marinam, vobis narrare quemnam finem acceperit: & quemadmodum finem vitæ ſuæ peregerit citra vllam quæ in eam caderet

repre

repteheoſiooem; erenim propter eam rurſus conceptæ beati preces non manſerunt ineſſicaces: ſed eam ad finem vſque conſeruauerunt. Ipſa enim relicta ſupta petram, ſic comedebat ſicut ei iuſſit ſanctus. Cum aotem veniſſet Nauclerus qui afferebat panem & aquam, & appropinquaſſet petræ, & vidiſſet puellam ſtantem, exiſtimauit eſſe ſpectrum, & timore affectus, cœpit à petra recedere, remis agens nauiculam. Illa autem clamans dicebat Nauclero. Ne timeas, ô frater, ſum enim teuera mulier, & ſum Chtiſtiana, veni prope me propter Dominum, & nattabo tibi verum. Illn autem minns fidente & magis timente, ipſa iutabat dicens: Per tegem Chriſtum ſum Cbriſtiana. De cætero yeni prope me, & tibi nattabo quid acciderit. Tune nauem ſuam adduxit Nauclerus, & dixit ei. Vbi eſt qui hic erat Mooachus, aut quid ei factum eſt quod receſſit? Quis verò te huc adduxit? Puella autem cum ſe ſignaſſet, nartauit ei quæ ipſis acciderant. Nauclerus cum audiſſet dixit. Veoi huc, vt te binc educam, & ibis in tuam ciuitatem. Mulier autem reſpnndens dixit ei: Ne rogo te Domine mi, ne me eiicias ex hac petra, ſed fac mecum miſericotdiam & clementiam, & vadens in tuam ciuitatem affer ad me pileum & virilem tunicam contextam ex pilis, & panem & aquam, quomodo afferebas ad beatum, & eandem mercedem accipies à Domino. Ne ergo me abominetis humilem & abiectam quæ volo ſalua fieri. Age ergo rogo te, vade in tuam ciuitatem, & quumodo prædixi tibi, adfer ad me virilem tunicam & pileum, & panem & aquam, & lanam, & adhuc vxotem tuam, vt cum illa verba faciam de lana, & vt illa me induat virili habitu, & Dominus meus erit tecum omnibus diebus vitæ tuæ, & dabit tibi in hac vita miſerientdiam & remiſſionem. Hæc cum audiſſet Nauclerus, & vidiſſet eius in Deum deſiderium, dixit ei. Ecce ego faciam nmnia quæcumque mihi mandaſti, ſolum eſto fortis & ſtrenua, & Dominus implebit deſiderium tuum. Quæ cum dixiſſet, mouit ſuum nauigium, & iuit in ſuam ciuitatem, & accipiens vxorem ſecundo die, & qoæcumque ei iuſſerat acceſſit ad puellam. Et cum mulier aſcendiſſet ſuper petram, adotauit puellam procumbens in faciem: & eduxit omnia ex naui. Puella verò rogauit virum vt ſecederet in nauiculam, vt virili babitu indueretur. Cum ipſa autem ſeceſſiſſet, ſimul exuit veſtes muliebres & induit veſtes viriles, nempe pileum & virilem tunicam contextam ex pilis. Poſt hæc dixit mulieri. Rogo te Domina, dum panis & aqua ad me affertur, fac vt lanam quoque ad me afferas, & cum parauero reddam tibi, ne panem gratis cnmedam. Has quoque meas veſtes tibi habe ad mei mnnimentum. Hæc cum dixiſſet, dimiſit eos in pace.

Nota antiquam conſuetudinē Chriſtianorū conſignandi ſe ſigno Crucis.

Puella à naufragio & ſalutata, pœnitētiam in rupe viri Dei peragere deſiderat.

Reiectis muliebribus veſtimentis, induit viriles puella à naufragio liberata.

Tertio autem quoque menſe accedebant ad eam Naoclerns & vxor eius, ei afferentes quæ neceſſaria erant ad alimentum. Beata autem fundebat interdiu dundecim preces, noctu autem vigintiquatunr. Alimentum autem eius erat in duobus diebus libra panis, & aquæ pnculum vnom. Sicqne perfecit ocurſum ſuum. Erat autem cum venit ad petram, nata annos vigiutiquinque, in petra verò vixit ſex annos. Duobus autem menſibus antequam veniter Naucleros & vxor eius, tradidit B. Pbotina Cbriſto ſuum ſpiritum.

Afferūtur ipſi neceſſaria à Nauclero, eiuſque vxore.

Nota abſtinentiā huius puellæ.

Ætas ſanctæ Photinæ puellæ cum venit ad rupem.

Moritur.

Poſtquam autem implerum fuit tempus doorum menſium, acceſſit Naucletus, cum vxore ſua, & inuenit eam mnrtuam, & decorè boneſtéque iacentem, & manus habentem in formam Crucis, oſ-

Nota decentiſſimā compoſitionē corporis mortui B. Virginis Photinæ.

A que habentem honeſtè clauſum, & ſimillter oculos diligenter clauſos, & vt ſemel dicam, eam tam hnneſtè iacentem, vt ipſi putarent eam dormite. Erat autem eius vultus poſt tot dies tanquam flns matutinus, ſuauem odorem emittens. Attulerunt autem eam Cæſaream ciuitatem Palæſtinæ, & tenunciauerunt Epiſcopo. Quamnbrem iuſſit ipſe Epiſcopus eam ſepeliri in loco honeſto & inſigni, cum lampadibus & hymnis, ad gloriam Dei omnipotentis. Amen.

Vultus eius viridus.

Adducitur Cæſaream, & ſibi honorificè ſepelitur.

N O T Æ.

Proxime ciuitatem Cæſateam, &c.] *Eſt Cæſarea vrbs Palæſtinæ in littore maris magni, quæ turris Stra-*
B *tonis vocabatur: ſed poſtea ab Herode in honorem Cæſaris nobiliùs ædificata, Cæſarea eſt appellata, in qua idem Herodes in honorem Cæſaris magnificam domum albo marmore conſtruxit. Vbi nepos eius Herodes ab Angelo percuſſus eo quod non dediſſet honorem Deo, conſumptus à vermibus expirauit. In hac Cornelius Centurio à Petro baptizatus eſt. Altera eſt Cæſarea Philippi, à Philippo Herodis filio, in honorem Cæſaris ad radices montis Libani ædificata, vbi duo fontes, Ior ſcilicet & Dan oriuntur. Tertia Cappadociæ, ſic à Tiberio nominata, pulſo Archelao, cum ante Maſaca diceretur. Quarta Mauritaniæ, nobili portu inſignis, ante Iol vocata, quā cum Iuba Ptolomæi Pater muniret, Cæſaream appellauit. Auctor Strabo lib. 17.*

C Virtute præditum Martinianum, &c.] *De S. Martiniano agunt Lippom. Surius, Ribad. & quidam alij recentiores 13. Februarij.*

VITA S. IACOBI EREMITÆ.

Ex Simeone Metaphraſte.

FVIT quidam vir, qui ſolitarium in locum ſeceſſit prope oppidum Porphyrionem. Erat veiò illi nnmen Iacobus. Hic cum breuis huius vitæ vanitati tenunciaſſet, in ſpelunca quadam quindecim annns habitauit. Tantns autem in virtutis exercitatione progreſſus fecit, tamque inſi-
D gnis & Deo gratns extitit, vt gratia contra dæmones dignus effectus fuerit, multaſque alias curationes Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti nomine hominibus attulerit. Cum nmnes igitur hominis vitam admirarentur, ad eum concurrebant, quorum plerique erant ex impiorum Samaritarū ſuperſtitione. Illos cum ad ſe venientes diuious ille vir animaduerteret, ex diuinarum litterarum lectione ipſos multum erudiendo, ad veram fidem conuertebat. Sed qui humano generi inde vſque à principio aduerſari cœpit diabolus, & iis præcipuè, qui Chriſto ſeruiunt, cùm ex multa illius hominis virtute ac perfecta vita ſe fugari videret, aggreſſus eſt eum perſeqni, & ex iis lncis, quæ ſupra diximns, ex-
E pellere. Cùm enim in vnum quempiam Samaritam ingreſſus fuiſſet ex enrum nomero, qui ab initio veritatem ipſam auerſabantur, fecit vt ille vniuerſos ad ſe pertinentes amicos, conſanguineos ac ſeruos ad inſidias ſancto viro ſtruendas, in vnum colligeret, quò eum ita irretitnm, poſſet è regionibus illis prnpulſare. Omnes igitur cum ad ſacerdotis ſui diuerſnrium conueniſſent, & multa eſſent machinati, vna omniom ſententia hæc fuit, vt impndentem atque inhoneſtam mulierem ad ſe acceſſerent, ſi ipſa Dei ſeruum Iacobnm illecebris ſuis corrumpere poſſet, vt anſam aliquam arripientes, virum cum dedecore è ſua regione fugarent.

S. Iacobus relictis mundi vanitatibus degit in ſpelunca.

Habet gratiā expellēdi dæmones.

Multos infideles ad fidē conuertit.

Diabolus inſidiatur viro Dei.

Impij quidam rē meretrice agunt, vt virum Dei, poſſint effugare.

His

A His promiſſis mulier illa inducta, moltsm noctem obſeruans, ad ipſum adiit, ac ianuam pulſans eum rogabat, vt ipſam intromitteret. Cúmque ille moraretur, & diutius id ſe facturum recuſaret, illa nihilominus impudenter ianuam pulſare pergebat, & multis precibus eum obſecrare, vt ipſam admitteret. Cum igitur ille iauuam patefeciſſet, & eam vidiſſet, ſpectrum aliquod cernere ſibi viſus eſt, ſeque Crucis ſigno muniens, iauuam ipſam cum impetu clauſit, atque in cellam reuerſus, ad Orientem ſolem ſe conuertit, & Deum attentè precatus eſt. Non multo autem tempore poſtea cum media nox præteriiſſet, non deſinebat mulier illa pulſare ianuam, quintiam magna voce, Miſerere, inquit, mei tu qui Dei ſeruus es, & aperi mihi ianuam, ne B ante cellam tuam ferarum cibus efficiar.

Impudens mulier viro Dei ſit moleſta, vt introducatur in cellam ipſius.

Cúmque iuſtus ille vir hęc cóſideraſſet, & ferarũ multitudinem, quæ erat in illis locis animaduerteret, ianuam ipſam inuitus, vt ita dicam, patefecit, eique dixit, vnde huc veniſti? Quem quæris? Et vnde es? Cui mulier. E Monaſterio, inquit, hoc propinquo ego ſum, meque Monaſterij præſes ad ferendas benedictiones in hoc caſtellum miſit, ac dum reuerterer in Monaſterium, hoc in loco nox me oppreſſit. Rogo igitur te, vt miſerearis mei, & apud te accipiat ne ferarum præda efficiar. His igitur verbis ille commotus, eam ad ſe introduxit, panemque, & aquam illi appoſuit, & interiorem cellam ingreſſus, ſeipſum illic incluſit, muliere in C exteriore cella relicta. Illa verò cum cibum ſumpſiſſet, voluit paulìſper quieſcere. Poſteà cœpit vociferari, & cum lamentis ad ianuam ſe diicere, virumque ſanctum implorare. Ille verò è feneſtra proſpiciens, eamque videns anguſtiis, & multo dolore compreſſam, dubitabat quidnam ei diceret, aut faceret. Tunc illa. Precor te, inquit, vt mę reſpicias, & ſigno Crucis munias, quoniam dolore cordis opprimor. His ille auditis exiit, & ſtatim igne melto accenſo, prope mulierem ſedit, ac ſiniſtra manu igni admota dextera ſacrum oleum ſumpſit, & eam calefacere cœpit propriæ manus calore, neque deſinebat eius pectus Crucis ſigno munire.

Tandem admittitur ne ferarum dentibus pateat.

Fingit ſe vrgeri doloribus, vt magis decipiat.

Ex ſimplicitate credens eam dolere, aliquod leuamen ei afferre ſatagit.

D Illa igitur impudentiæ ſtimulis impulſa, eum irretire eum vellet, & in turpem libidinem concitare: Rogo, inquit, te diutius cor meum vngas, vt dolor, qui me comprimit iam deſinat. Ille, quæ erat eius ſimplicitas, mulieri credens, quæque ad eam curandam pertinebant, attendens, ſimulque fraudem praui dæmoniis ſciens, ac metuens, ne fortè ex multa in eam commiſeratione ſempiternam infirmitatem ſibi afferret, duabus, vel tribus horis conſtanter ſiniſtram manum in ignem iniectam detinuit, ita vt digitorum compages combuſtæ deciderint. Hoc ille faciebat contra diabolicas machinas militans, vt propter intolerabilem illum dolorẽ, ex ignis flamma proficiſcentem, nulla peſſima cogitatio in eius E animum irreperet. Quod cum admirabiliter ab eo fieri mulier videret, & ipſa reſpiceret (totam enim ſancti viri manum ferè igne conſumptam videbat) lacrymans atque ingemiſcens, ad ſancti viri pedes ſe deiecit, & propriis manibus pectus pulſans, clamabat: Hei mihi miſeræ, & excæcatæ, hei mihi, quod diaboli domicilium facta ſum. Hæc cum ſanctus vir audiret, atque obſtupeſceret: Surge, inquit, mulier. Hoc dixit, & admodum feſtinanter è ſolo illam erexit, & attentas preces ad Deum mittens: Nuncia, inquit, mulier quid hoc ſit. Vixque ad ſe reuerſa, quo pacto res ſe habebat, ſingulatim expoſuit, aperiens quas praui Samaritæ, vel diabolus potius, aduerſus iuſtum virum inſidias machinatus fuerat. Qua re audita, Dei ſeruus magnopere ingemuit. Cumque Dei gloriam celebraſſet, & lachrymas multas emittens, Deo gratias egiſſet, illam catechiſmo inſtruxit, eique benedictiones impartitus, miſit ad ſanctiſſimum Alexandrum Epiſcopum.

Trium horarum ſpatio iniectam manum in igne detinet, vt ſic vincat tentationem carnis.

Videns mulier tantam viri Dei conſtantiam reſipiſcit, & deflet peccatũ ſuũ, & narrat ad quid veniſſet.

Mulier verò cum ad Eccleſiam veniſſet, totã vnáquáque rem ordine Deo ipſi primũ, deinde, & ſanctiſſimo viro cófeſſa eſt, qui & ipſe cum plurimum eam inſtruxiſſet, & eorum malorum quę cómiſerat, valdè pœnitentem videret, immortalitatis lauacrũ ei dedit, & mulierem ipſam ad virginum Monaſterium miſit: omnem verò populum religioſum, & B Chriſti amatorem clerum cum congregaſſet, ex vrbe, & regione illa omnes Samaritas expulit, ac poſtea Dei ſeruum Iacobum adiit, eumque vt bonus pater multum confirmauit. Ita verò, & mulier ſupradicta per pœnitentiam Chriſto ſeipſam obtulit, vt & chara Deo eſſet, & aduerſus dæmones gratiam acciperet.

Catechizata à beato Martiniano mulier remittitur ad Alexandrũ Epiſcopum, à quo ſacrum baptiſma ſuſcipit, & in Monaſt. virginum collocatur.

Fugatur impij Samaritæ.

Facto autem interuallo quodam temporis, filia cuiuſdam viri, qui principem locum in ſenatu obtinebat, impuro ſpiritu agitata nominatim ſanctum virum illum inuocabat. Cum igitur eius parentes ad Dei ſeruum eam duxiſſent, ipſum rogabant, vt puellæ iuuentutem miſericordia proſequeretur, & impurum ſpiritum ab ea expelleret. Cúmque ſan- C ctus vir pro ea Deum precatus eſſet, & manus ſuper illam impoſuiſſet, ſtatim diuina ope dæmonem expulit, & puellam curauit. Eius igitur parentes cum & Deo, & ipſi gratias egiſſent, trecentos aureos nummos ei miſerunt, quos non ſolum iuſtus ille vir accipere auſus non eſt, ſed ne videre quidem eos paſſus fuit, dicens eiſque perſuadens, non decere diuinarum rerum mercaturam facere, ſed pauperibus illos potius dare. Ego enim, inquit, eos non accipio, nam in ſolitudine degens, iſtis non indigeo. Itaque gratias Deo agentes homines illos in eorum domos remiſit.

Signo Crucis dæmonem de corpore puellæ expellit beatus Martinianus.

Aliquando verò cum adoleſcens quidam à dæmone tentatus fuiſſet, vtroque pede diſſolutus fuit, D quem eius conſanguinei baiulantes, ad ſanctum virum tulerunt, eum rogantes, vt pro ipſo Deum precaretur. Ille autem cum tres dies ieiunaſſet, & diuinis precibus operam dediſſet, paralyticum hominem ſanum reſtituit, cui & benedixit, iuſſitque propriis pedibus in ſuam domum reuerti. Multi alij ad eundem veniebant, qui cum diuerſis morbis laborarent, omnes diuina ope per ipſius preces curati, ad ſuas domos reuertebantur.

Sanat paralyticum.

Item & alios diuerſis morbis laborantes.

Cum autem ille Dei ſeruus ſe ab hominibus multum honorari videret, & caſum qui ex honore ipſo multis euenire ſolet, valdè metueret, locum illum reliquit, & fugiens abiit procul ab vrbe illa quadraginta milliaribus. Cumque apud petras, quæ ſunt ad ripam fluuij, ſpeluncam magnam inueniſ- E ſet, triginta annos illic habitauit, in precibus & hymnis totos dies ac noctes inſumendo. Nutrimenta verò ipſa multo tempore ex herbis, quæ prope fluuium naſcebantur, ſibi cóficiebat, poſtea paruũ quendam hortum ad ripam fluminis eleganter conſtruxit, atque in eo aliquot horis diei opus faciens, ex eo ipſo cibum ſibi comparabat. Ita verò eius vita celebrabatur, vt è viginti, & triginta Monaſteriis Monachi, & clerici ad eum venirent, multique alij ex iis qui mundi rebus occupantur, ad cũ ſe conferrent, vt eius benedictionem acciperent, & ab eo confirmari poſſent.

Fugit honores.

Habitat in ſpelunca.

Veſcitur herbis.

Multi ad ipſum confluunt, vt poſſint ab eo benedici.

Sed talis ac tantus vir, tantaque gratia dignus

effectus

effectus, fortaſſe elatione vel ſuperbia captus, in lapſum, eumque omnium grauiſſimum incidere permiſſus fuit. Nam ſceleſtiſſimus humani generis inimicus, qui cootra homines rectam & Deo gratam vitam degêtes, propriam exercet inuidiam, in puellam quandam ingreſſus, cuiuſdam diuitis filiam, cœpit clamare, & Sanctum Iacobum nominatim appellare, ita vt parentes puellæ circumirent, & vbique diuinum illum hominem inueſtigarent, neque Monaſterium, neque deſertum aliquem locum relinquentes. Quem cum inuenire non poſſent, poſtea ſolitarium quendam hominem in eo loco, quem ſuprà diximus, eſſe cognouerunt. Pater igitur ſeruos ſuos ſecû habens, & puellam iubens vna cû matre in iumento ſedere, & eum ſequi, venit in eû

Ducitur ad eum puella à dæmonio vexata.

B locum, de quo audierat: vbi & ille vir ſanctus vitam degebat. Quem cum vidiſſet, & ad pedes eius ſe abieciſſet: Miſerere, inquit, filiæ meæ, quoniam grauiter ab impuro ſpiritu cruciatur: nam viginti dies ſunt, quibus neque cibum, neque potum ſumpſit, ſed clamat ſeipſam lacerans, & nomen tuum appellans.

Nota vim orationis viri Dei.

Tunc iuſſit puellam illuc duci. Cumque ſe diutius precibus dediſſet, ſic ardenter pro ipſa precatus eſt, vt & locus in quo ſtabant, contremuerit. Finitis verò precibus, inſufflauit in illum impurum ſpiritum, & ait: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti exi ab iſta puella. Statimque dæmon ipſe, tamquam igne aliquo impulſus, è puella diſceſſit.

Pellit dæmonem in Chriſti nomine.

C Illa verò cum in ſolum cecidiſſet, multis horis iacuit ſine voce: ſed ſanctus Deum precatus, eam, manu apprehenſa, erexit, & parentibus ſuis reddidit. Qui cum miraculum illud vidiſſent, diuinam gloriam collaudarunt. Sed metuentes ne impurus ille dæmon reuerſus, in eam ingrederetur, ipſum rogarunt, vt puella apud eum duos dies remaneret, quoad omnino à dæmone liberaretur. Puella igitur apud eum relicta, parentes in domum ſuam reuerſi ſunt.

Relinquitur puella ſola cû ſolo Marciano, vt perfectiùs curetur.

Decet autem, ſicut initio diximus, ad multorum cautionem, & cæleſtem hanc vitam exercentium ædificationem, non ſolum perfectorum hominum rectè facta narrantes, bona tantùm colligere: ſed D ne malarum artium & laqueorum ſceleſtiſſimi illius hoſtis imperiti ſint, qui Deo ſeruiunt, quemadmodum maximas & veras huius hominis virtutes enumerauimus, ita, inquam, conuenit, & fluctuationem in eum illatam, & inde maximum eius lapſum, enarrare. Dicemus autem deinceps, vt decet, & ea miracula magna atque ingentia, quæ poſt perfectam eius pœnitentiam, & generoſam confeſſionem per eundem edita ſunt. Quo enim nobiliorem exercitationem ac vitam antea egerat, eo maior poſtea ipſius fuit lapſus. Quanto autem grauior fuit lapſus, eo maior poſtea ipſius fuit emendatio.

Etiã ſanctorû lapſus & peccata conuenit enarrare.

E Ille enim peſſimus & impius Dei ſeruorum inimicus, cum puellam quæ curata fuerat, illic ſolam cum ſolo relictam vidiſſet, & velut anſam quandam aduerſus iuſtum hominem arripuiſſet, libidinoſum ſpiritum in eum immiſit: qui tantopere ipſum adortus eſt, vt qui exercitationis initio, quo tempore impiorum Samaritarum laquei per mulierem, quam ſuprà diximus, parati fuerant, generoſo & forti animo reſtiterat, quique vt diabolum ſuperaret, per quem mulier aduerſus ipſum impulſa fuerat, ſiniſtræ manus iacturam perferre maluerat: is, inquam, vir libidinis ſtimulo perculſus, diuini timoris, & tantæ ſanationum gratiæ, ac tam diuturnæ exercitationis, totque laborum oblitus fuerit; &

Grauiter à ſpiritu libidinis tentatur.

A quamuis ad multam ſenectutem veniſſet, victus tamen dæmoni ſuccubuerit, & in eum locum qui ante cellam erat egreſſus, puellam ipſam vitiauerit, & impietatis cœno ſeipſum commaculârit. Deinde verò tanquam primordiis quibuſdã dæmoni oblatis, coactus eſt ſuperiori malo & alterum addere. Cum enim corruptor ille ſerpens vereretur, ne Iacobus ipſe reſipiſcens ad emendationem veniret, quæ per pœnitentiam bis præbetur, qui eam ſyncero animo inquirunt, ei viro, quem, vt ſibi videbatur, captiuum ducebat, ſuggeſſit vt ſuperiore peccato maius quiddam perpetraret. Quaſdã enim timiditatis cogitationes cum in eius mentem inieciſſet, auctor illi fuit vt puellam à ſe vitiatam B interficeret.

Tentationi ſuccumbens cum puella peccatû perpetrat, licet iam ſenex, & grandæuus.

Puellã quam corruperat, interficit.

Eo igitur peccato ſuperatus, eius quoque cædem patrauit, ſperans ſcilicet ea re fieri poſſe, vt eius puellæ parentum moleſtiam vitaret. Sed neque eo ſcelere contentus fuit vetus ille malorum auctor diabolus, ſed aliud etiam addidit, vt non ſolùm interfectæ puellæ reliquias ſepulturæ non mandaret, ſed eas etiam in aquas fluuij ſine miſericordia aliqua proiiceret. Talis eſt ſuperbiæ & arrogantiæ fructus. Niſi enim eiuſmodi peccato Monachus ille ſe ſubieciſſet, prauus hoſtis, tanquam in breue aliquod nauigium vim omnem ac ventorum æſtum effundens, eum ſenem nequaquam dedecoraſſet, à quo adhuc iuuene victus C fuerat: quem poſtea & ipſe vicit, eo quod nimis elatum ſenſit.

Corpus extinctæ puellæ in flumê proiicit.

Sed tamen egregia Chriſti, ſummorum bonorum largitoris, in homines beneuolentia, qui omnes homines mauult ſaluos eſſe, quàm perire, ei qui lapſus fuerat atque humi iacebat, manum porrexit, & pœnitentiæ remediis inſanabilia & graueolentia proprij figmenti, hoc eſt, eius viri vulnera curauit, iiſdem ac maioribus gratiis poſt pœnitentiam eum decorauit. Hæc autem in medium proferre coacti ſumus, vt ſicut ſuperiorem eius vitam cognoſcentes Deum laudauimus, & quomodo lapſus fuerit audientes in triſtitiam incidimus: ita & ſynceram ipſius pœnitentiam diſcentes, non D nobis ipſis confidamus, ſed in benigniſſimo Deo, ex quo gratiæ omnes proficiſcũtur, ſpem collocemus, qui & nobis ſtantibus dat pœnitentiam, vt perfectè ſtare poſſimus, & pigritia cadentes ſua manu ſuſtentat, ac pœnitentes pro ſua in humanum genus charitate amplectitur. Etenim qui tot & talia mala patrauit, quorum vnumquodque gehennæ obnoxium eum faciebat, Dauidis exemplum imitandum ſibi propoſuit, quo à lapſu erigi poſſet. Nã & Dauid poſt adulterium rerû ordinem peruertit, & pro eo quod adulterij ſui pœnas dare debuiſſet, cædem etiam addidit eius viri, cui prius iniuriam fecerat.

Datur ei à Deo pœnitentiæ locus.

2. Reg. 11.

Ille igitur cum animaduerteret, quemadmodum E Deus ipſe ac benignus Dominus, Dauidis oratione placatus, ſtatim peccata ei condonauit, ad pœnitentiæ portum confugit, ſola ſpe ad animæ ipſius emendationem gubernatrice vſus. Cùm enim ad ſe rediiſſet, & è ſomno, vt aliquis diceret, excitatus eſſet, in cellam ſuam ingreſſus eſt, ſeque in terram cum abieciſſet, intolerabiles gemitus emittebat, pectus ſuum valde percutiens, & lacrymarum riuulos emittens. Sed neque ſic ab eo diſceſſit impurus & ſceleſtiſſimus diabolus. Nam cum eius viri propoſitum ac voluntatem ferre non poſſet, cœpit deſperationis cogitationes in eius animum iniicere, cum eiuſmodi peſſima initia aduerſus humanum genus ex Iudæ ipſius deſperatione inferre co-

Mirû in modum deflet peccatum ſuum.

Diabolus ei deſperationẽ ſuggerit.

Cogitat redire ad ſeculũ.

natus eſſet. Ille igitur ad ſeculi conſuetudinem ire A decreuit. Sed benigni Chriſti voluntate factum eſt, vt iter faciens, in Monaſterium quoddam veniret.

Ad eos igitur Monachos, qui illic erant, ingreſſus, ipſos ſalutauit: qui cum eius pedes lauiſſent, & panem ei appoſuiſſent, rogabant vt cibum ſumeret. Ille verò cum neque eos ferè audire pateretur grauem gemitum emittens: Hei mihi, inquit, miſero, quomodo potero in cælum oculos erigere? Quomodo ipſius Chriſti Domini nomen audebo inuocare, quem reprobaui ac dereliqui? Quomodo audebo aliquid ex ipſius bonis attingere, qui anima & corpore adultero contra ipſum fui, & intemperantiæ libidinibus meipſum commiſcui? Cúque cœpiſſet narrare, quo pacto res ſe habuerat, illis omnia confeſſus eſt: qui multa triſtitia ob eam rem affecti, & his quæ diuerſis modis paſſus fuerat, commoti, pro viribus eum conſolati ſunt. Cumque benedictiones ei dediſſent, & multas atque attentas preces pro eo ad Deum miſiſſent, illum à ſe dimiſerunt. B

Quibuſdam Monachis cõfitetur peccatum ſuum.

Cum autem iter faceret, frater quidam ei occurrit, verè Chriſtum in ſeipſo habens. Qui cum eum ſalutaſſet, coëgit in ſuam cellam diuertere. Cúque eius pedes lauiſſet, & omnia charitatis officia illi præſtitiſſet, panem appoſuit, ipſum adhortatus eſt, vt particeps fieret harum benedictionum, quas Deus miſiſſet. Ille verò cum peccatorum ſuorum C ſibi conſcius eſſet, pectus ſuum pulſans, diu recuſabat cibum ſumere. At Dei ſeruus, apud quem ille diuerterat, ad ipſius pedes ſe abiecit, eum conſolans, & iureiurando affirmans, ſe non prius è terra ſurrecturum, quàm promiſiſſet, ſe illorum quæ appoſita fuerant, participem futurum. Id cum ille promiſiſſet, Dei ſeruus è terra ſurrexit vt cibum ſumeret.

Benignè excipitur à quodam fratre.

Poſtea verò quàm ambo panem guſtauerunt, & Deo gratias egerunt, rurſus vna ſedebant. Tunc is à quo Iacobus hoſpitio acceptus fuerat, ipſum affatus: Inſtrue, inquit, pater, me in Chriſto filium tuum, & cor meum confirma, quoniam multis & variis cogitationibus valde ſolicitor. Tunc vlu- D lans Sanctus Iacobus, & cum lacrymis, gemitibus, & lamentis ſuum pectus verberans: Sine, inquit, frater me flere, & grauia peccata mea, quæcumque impiè aduerſus Deum auſus ſum, lamentari: quoniam in hac mea vana, & turpi canitie, tanquam puer, à diabolo ſupplantatus, in interitum omnino immerſus ſum. Malis enim, quæ iuuenis toleranter vici, nunc in ſenectute inhoneſtè me gerẽs, ſuccubui, cum in graueolentis ſtupri cœnum meipſum coniecerim, & alia his grauiora peccata commiſerim. Hæc cum ille audiſſet, multo dolore affectus eſt: eumque rogauit, vt ſingulatim fraudem E diaboli narraret, hæc duo ex ea re procurans: primum, quod ſperabat peccati confeſſione ad pœnitentiam illum virum prouocandum: deinde, quod ex fratris lapſu cautionem ſibi in poſterum parare cupiebat. Ille igitur ſic narrare cœpit.

Rogatus ab eo cauſam dolorum edicere cogitur.

Cùm exercitatione accuràta & valde laborioſa vſus fuiſſem, & Deo ipſi quinquaginta annos innocenter ſeruiuiſſem, poſtquàm multam à benigno Deo gratiam accepi, multaque miracola per me ſceleſtum facta ſunt, poſtremò ſatanas in puellam quandam ingreſſus fuit: cuius parentes cum audiuiſſent Chriſti gratiam mihi adeſſe, illam ad me duxerunt, vt curari poſſet. Cumque me rogaſſent, vt pro illa Deum orarem, id feci, & diuina ope factum A eſt, vt impurus ſpiritus ab illa recederet. Illi cum omnino eam curari cuperent, duos dies puellam apud me reliquerunt, ipſique in domum ſuam reuerſi ſunt. Mente verò excæcatus ego, ad illam exij, & libidinis ſtimulo ſuperatus, neque Deum illa bona in mente habens, neque quod tam diuturnæ exercitationis labores perderem cogitans, ſed omnia (vt ſummatim dicam) oblitus, & gehennam contemnens, ad ſtupri pernicioſam ruinam cecidi. Cumque puellam vitiaſſem, malo malum curare volui: quinimmò minori malo maius addidi. Nam dedecoris illius auctor dæmon me inuadens, eiuſdem puellæ cædem in mentem ſuggeſſit. Itaque poſt ſtuprum, quod intuleram, illam ipſam inter- B feci, eiuſque corpus in fluuium proieci. De mea igitur ſalute deſperans, diſceſſi, & nunc in mundũ reuertor. Quomodo enim in cœli altitudinẽ oculos erigere potero? Nam ſi Chriſtum ipſum nominare auſus fuero: nunc ignis de cælo deſcendens, ſtatim me conſumet.

Hæc & talia cum ille multis lacrymis & gemitibus enarraret, alter Dei ſeruus hæc audiens, diuina gratia compunctus, in eius collum cecidit, cũque oſculans: Quæſo, inquit, frater, ne animo decidas, neque de ſalute tua deſperes: ſed credẽs pœnitentiæ locum eſſe, lacrymas fundẽs benigno Deo confitere. Multum enim miſericors eſt Dominus, & multa eſt miſericordia, qua nos ſemper proſe- C quitur. Quoad tempus habemus pœnitentiam agamus. Nam ſi pœnitentia non eſſet, quomodo Dauid poſt prophetiæ donum, poſt regnum, poſt Domini teſtimonium, in adulterij & cædis barathrum lapſus, verbis & re pœnitentiam oſtendens, talium peccatorum remiſſionem aſſequi potuiſſet? Si pœnitentiæ locus non eſt, quomodo B. Petrus Apoſtolorum princeps, primuſque diſcipulus, qui claues cæli à Deo accepit, cùm Dominum Chriſtum, non ſemel, non bis, ſed ter negaſſet, & poſt hæc amarè fleuiſſet, non ſolum peccati eius remiſſionem impetrauit, ſed maiore etiam honore dignus fuit habitus rationalium Chriſti ouium paſtor effectus? Niſi pœnitentia eſſet, quo- D modo eum, qui apud Corinthios fornicatus fuerat, aſſumi Apoſtolus mandaſſet? Ne, inquiens, circumueniamur à ſathana. His & talibus verbis cùm eius animum valde confirmaſſet, verus & miſericors frater, eum rogauit, vt ſecum vna maneret. Cumque ille nollet, ad eius pedes Dei ſeruus ſe abiecit, eoſque oſculatus, illum orabat, ne ab eo ſepararetur, cogitans ac metuens, ne aliquo modo in deſperationem incideret, & animam ſuam omnino perderet. Cum verò vehementer eum admoneus, rogans, atque obſecrans, illi perſuadere non poſſet, ſanctus vir anguſtus compreſ- E ſus, & ſpiritu ingemiſcens, atque pro eo magnopere Deum precatus, illum dimiſit, cum benedictiones etiam dediſſet, quibus in via vteretur. Cumque vna cum illo vſque ad quindecim milliaria iuiſſet, non deſinebat ipſum hortari, longam de pœnitentia orationem habens. Eum deinde amplexus, & cum lacrymis oſculatus, ac pro ipſo Deum precatus, in cellulam ſuam reuerſus eſt.

Conſolatur à fratre, & ad pœnitentiam adhortatur.

2. Corinth. 2.

Nota fratris erga Iacobum inſignẽ charitatem.

Iacobus autem cùm viæ quæ in mundũ ducebat, ſe dediſſet, in itinere erat: cúmque partem quandã viæ tranſegiſſet, & paululum declinaſſet, vetus quoddam ſepulchrum inuenit, ad figuram ſpeluncæ factum, in quo plurima mortuorum oſſa repoſita erant, quæ temporis vetuſtate ferè vt puluis euaſerant. Quò ingreſſus, cum oſſa illa in vnum collegiſſet,

Pœnitet incluſus in ſepulchro.

ſet, in quodam monumenti angulo eat epoſuit, cũque veterem ſpeluncæ ianuam occluſiſſet, & genua in terra poſuiſſet pectus verberans, magno cum eiulatu ac lamentatione ita Deo cõfitebatur. Quomodo ad te Deus oculos erigam? Quale confeſſionis meæ initium faciam? Quo animo quaue conſcientia fretus, impiam linguam, & labia ſordibus plena mouere aggrediar? Primum cuiuſnam peccati remiſſionem petere audebo? Da veniam benigniſſime Domine, eſto propitius mihi indigno, bone Domine, neque perdas me cum turpiſſimis factis meis, non enim paruæ ſunt impietates meæ. Stuprum commiſi, cædem feci, ſanguinem innocentem effudi. Ad hæc omnia miſerum corpus aquis, feris, ac volucribus eſcam dedi. Et nunc Domine, tibi ſcienti omnia confiteor harum rerum veniam à te poſtulans. Ne me deſpicias Domine, ſed pro tua miſericordia, & in homines charitate, miſerere mei hominis impij atque indigni, & mihi copioſam miſericordiam tuam impertias, omnemque iniquitatem meam remitte, ne in peccati profundam voraginem demerſum obruat me vaſtatoris inimici procella, ne draco abyſſi me deuoret.

Per ſpatium decem annorum de ſepulchro non proceſſit, nec quemquam allocutus eſt.

Hac conſtanti pœnitentia, & confeſſione vſus decem annos in ſpelunca tranſegit, vel in ſepulchro potius duram vitam tolerans, è loco nõ exiit, neque cum aliquo verſatus eſt, neque quenquam allocutus, ſed amaris lacrymis, gemitibus, & lamẽtis intolerabilibus, multaque compunctione omne tempus tranſegit, bis in hebdomada ianuam ſpeluncæ aperiens, & olera, quæ erant prope oſtium ſepulchri, vbi ipſe manebat colligẽs, ex quibus tantum comedebat, quantum ſibi ſatis eſſe putabat, atque in ſpeluncam reuertebatur, multas Deo gratias agens, omnique tempore precibus, vigiliis, & confeſſionis perſeuerantiæ dans operam. Quamobrem benignus Deus, qui non vult mortem peccatoris, ſed conuerſionem, & vitam tantum, tam multum laborem non inanem, neque inutilem paſſus eſt. Eius enim puram, & diligentiſſimam pœnitentiam attendens, & tantorum & talium peccatorum veniam ei dedit.

Veſcitur herbis iuxta ſepulchrum naſcentibus.

Tota regio magna ſiccitate laborat.

Cúmque, & ſancto illi homini, & omnibus aliis pœnitẽtiam manifeſtã Deus ipſe facere vellet, permiſit vt vehementiſſimus ſqualor, & pluuiæ penuria totam illam regionem detineret. Itaque poſt multa ieiunia, preces, & ſupplicationes, reuelatum fuit ciuitatis illius Epiſcopo viro ſancto, & Deum metuenti, eſſe quendam hominem ea in regione in ſepulchro habitantem, habitu quidem humilem, ſed ſpiritu, & animo ſanctum, qui ſi ab ipſis perſuaſus, Deum precatus fuiſſet, omnia mala quæ illi regioni imminerent, auerteret. Sanctiſſimus igitur Epiſcopus cum toto clero iuſſit omnes congregari ad viſionem illam audiendam, quam eis narraturus erat, vt cum ſupplicationibus ad ſpeluncam ſibi reuelatam, ad eum diuinum hominem adirent. Cum id factum fuiſſet, & ad eum locum veniſſent, iuſtum illum hominem inuenerunt, multiſque precibus ab eo petierunt, vt eorum regionis miſereretur, & Deum precari vellet, ab eoque impetrare, vt populo ſuo reconciliaretur, & præſentem ſqualorem depellens, pluuiam in eorum terram demitteret. Ille nihil omnino eis reſpondens, ſuum pectus verberabat, neque in cœlum oculos erigere audens, id tantum dicebat: Propitius eſto, Chriſte, multis meis impietatibus.

Reuelatur Epiſcopo Iacobi ſanctitas, & vt ad eum cum populo pro impetratione pluuia pergeret admonetur.

Rogatus ab Epiſcopo, & populo, vt oratione beneficium pluuia impetraret, tacitus dolore peccatorum nullum eis dat reſponſum.

Epiſcopus verò cum in ſupplicationibus atque hortationibus perſeueraret, neque reſponſum aliquod ab eo reciperet, illo relicto, qui eo venerant A lamentantes reuerſi ſunt. Cumque ad Eccleſiam veniſſent, illi rurſus lacrymantes, & ſupplices à benigno Deo malorum liberationem quærebant. Cum verò multis diebus lamentantes, atque ieiunantes Deum implorarent, vt eis ſubuenire vellet, iterum eidem Epiſcopo reuelatum eſt, & clara vox audita fuit, quæ ita dixit: Abi ad ſeruum meum Iacobum, quem tibi iam reuelaui, eique perſuadeas, vt de his rebus me orare velit, eo enim orante, iis malis, quæ regioni impendent, liberi eritis.

Iterum monetur in viſione Epiſcopus, vt cum populo ad virum Dei redeat.

Reuerſus igitur cum toto clero, & populo ſanctus Dei Sacerdos, pergebat diuino homini ſupplicationes offerre. Tunc ille inuitus (vt breui dicam) & multis ſupplicationibus adductus, & ab illo B ſancto Epiſcopo perſuaſus, quod diuina reuelatione ad eum miſſus veniſſet, erectis in cœlum oculis multo tempore attentas preces habuit, cumque adhuc in eius ore preces eſſent, bonus & miſericors Deus, qui omnia ſe metuentibus abundè, & facilè largitur, re ipſa illud diuinarum litterarum dictum implens: Adhuc te loquente, dicam, Ecce adſum, pluuiam multam in terram demiſit. Quam maiorem in modum admirati, hymnum pro gratiis agendis miſericordi Deo, & eius magnificentiæ cecinerũt, ac reuerſi ſunt; diuinam verò gloriam celebrantes, eius ſeruos beatos prædicabant, qui per virtutis exercitationem, tali ac tanto honore, & gratia digni efficerentur.

Orante Iacobo Deus pluuia beneficiũ elargitur.

C Eo igitur maximo beneficio à benigno Deo adiuti, & diuina illa plaga liberati, quæ per Dei ſeruũ Iacobum repulſa eſt, ad hodiernum vſque diem per ſingulos annos illius diei memoriam celebrãt, quo ariditate illa aërea liberati ſunt, & hymnos, ſupplicationes, & gratias aſſiduas Chriſto agunt. Multi verò diuerſis morbis detenti è populo ipſo, vna cum Epiſcopo conſolationis, & curationis cauſa ad Dei ſeruum Iacobum confugiebant, quos ille oleo ſancto vnctos, & Chriſti nomine benedictos, ita ſanabat, vt domum reuerſi, gloriam Deo collaudarent, qui per ſeruum ſuum curationem ipſis attulerat. Omnes igitur qui ciuitatem ac finitimã regionem habitabant, ægrotos ſuos ad eum ferebant, vel roD gabant, vt ipſis abſentibus, pro eorum ſalute ipſe Deum oraret, ac ſtatim diuina ope curationem aſſequebantur, tanta enim illi gratia collata eſt, vt vel ſolo ſermone ſtatim impuros ſpiritus fugaret.

Multos ægrotos, & languidos deinceps ſanat beatus Iacobus.

Etiam ſolo verbo fugat dæmones.

Eodem autem ipſo anno, quo acerbiſſima illa ſqualoris plaga repulſa eſt, Dei ſeruus Iacobus accerſiuit ſanctum Epiſcopum, eumque rogauit, vt ſpeluncam, hoc eſt, ſepulchrum curaret, & ab eo petiuit, vt mortuus illic ſepeliretur. Id cum ille ſe facturum promiſiſſet, & in vrbem reuerſus eſſet, poſt paucos dies beatus Iacobus in ſenectute bona obiit, quintum & ſeptuageſimum annum agens. Quod cum religioſus Epiſcopus cognouiſſet ad eũ E cum toto clero, & probis laicis acceſſit, qui eum aromatibus pretioſis cum condiiſſent, venerandas eius reliquias in ipſo monumento depoſuerunt. Quo in loco vſque ad hodiernum diem multi curantur, ac tota ciuitas, & finitima regio eius memoriam ſingulis annis celebrat.

Tandem moritur in ſenectute bona B. Iacobus, & ab Epiſcopo, & Clericis honorificè ſepelitur.

NOTÆ.

Prope Porphyrionem.] *Eſt Porphyrio, vel Porphyreon, vel Porphyrete, Oppidum in ea parte Arabiæ, quæ Ægypto contermina eſt. Eſt etiam Porphyrio, auis collum habens oblongum, & anguſtum, crura prælonga, eaque rubentia, quemadmodum & roſtrum, ſola auium morſu bibens, cibumque prius aqua tinctum altero*

pede, veluti manu ad roſtrum afferens. Auctor Plin lib. A *10. c. 46. Ælianus lib. 14. cap. 35. tradit Porphyrionem mulicbris pudicitiæ obſeruatorem eſſe, vtriſque familiæ adulterium ſuſpendio, ſuo Domino indicare.*

Iacobus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis 28. Ianuarij. Agunt de eodem Surius, Lippomanus, & quidam recentiores.*

VITA ALTERIVS S. IACOBI EREmitæ. Ex Procopio lib. 1. de bello Perſico.

S. Iacobus inclaſus in cella vacat contemplationi.

IACOBVS inter Syros vir admodum iuſtus, qui & in rebus diuinis exerceba- B tur in vico ab Amida vnius diei iter diſtante, iampridem ſeſe incluſerat, vt affatim quæ ſunt ad pietatem, meditari poſſet. Hic ei addicti homines, in breui ſpatio cancellis interſeratis, vt videri ab audientibus, ac paſſim conſuli poſſet, ipſum incluſerunt, vbi neque æſtus, neque frigus curans, tantum ex ſeminibus victitabat, non quotidie, ſed interuallo dierum multorum ſumptis. Hunc igitur Perſæ quidam excurrendo ad ea loca, ſagittis petere tentantes, diuino portento, manus arcuſque immobiles viſi ſunt cóſiſtere, ac fama in caſtra Perſarum perlata, Cabades eum viſum ſtatuit, quo animaduerſo, horrore ſimul cum Perſis qui aderant captus, Barbarorum C noxam deprecari cœpit.

Viuit in ultima abſtinentia.

Impij quidã eum ſagittis confodere tentantes, redduntur immobiles.

Venit ad eum Cabades Rex Perſarum.

Ille verò tantum verbo malum hoc perpulit, ex quo homines illi liberati, & in priſtinum reſtituti fuere ſtatum. Tunc Cabades pro meritis ei quod vellet optionem dedit, putans eum magnas opes petiturum, tantum ab eo poſtulauit, vt homines qui in hoc bello ad eum viſendum ſecederent, ſaluos eſſe vellet, quod Cabades facilè conceſſit: inſuper ſyngrapham pignoris loco ac tutelæ dedit. Hoc itaque rumore peruagato, plurimi ad eum confugientes ſeruabantur.

Solo verbo eos qui eum confodere voluerant, liberat.

Poſtulat & impetrat à Rege vt omnes ad ſe confugientes ſalui fierent.

NOTÆ.

Iacobus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio 6. Au-* D *guſti, & in Annalibus Eccleſiaſticis ad annum 503. tēpore Anaſtaſij Imperatoris. Amida tamen capta fuit à Cabade Rege poſt ſex menſium obſidionem. Inueniuntur & alij eiuſdem nominis Sancti Eremitæ, de quibus Theodoretus in Philotheo.*

VITA S. ANTHVSÆ VIRGINIS. Ex Menologio Græcorum.

Conſtantinus Caballinus Imper. Iconoclaſta.

S. Anthuſa diu Anachoreticam vitã duxit.

TEMPORE quo Conſtantinus Caballinus Græcorum Imperator, perſecutioné aduerſus ſanctas imagines, & earum cultores mouebat, erat quædam virgo An- E thuſa nomine, quæ Anachoreticam diu exercuerat vitam. Cognita autē quod coleret venerandas imagines, cogebatur negare cultum earum. Cum autem acquieſcere nollet, dirè percuſſa fuit. At poſtea Imperatoris vxori parere non valenti, prædicens duos filios eam genituram, maſculum alterum, alteram fœminam, à tormentis eximitur, & erga eam Regina ſic affecta fuit, vt eam loco matris haberet, & filiam quam peperit, eius nomine Anthuſam nuncuparet. Demum verò ipſa in pace quieuit.

Crudeliter verberatur ob cultũ ſanctarum imaginum.

Prædicens vxori Imperatoris liberos liberatur, & magno in honore habetur.

Moritur S. virgo Anthuſa.

NOTÆ.

Anthuſa.] *De qua Mart. Rom. cum Bar. 27. Iulij,* & in *Annal. Eccle. tom. 9. Eſt & alia eiuſdem nominis martyr, quæ dicitur ſenior, de qua Mart. Rom. 22. Auguſt.*

VITA S. PAVLI EREMITÆ. Ex iis quæ ex quodam S. viri diſcipulo collegit Illuſtriſſ. Cardinalis Baronius tom. 9. Annalium.

Patria & parentes S. Pauli Eremitæ.

BEATISSIMVS Paulus patriam habuit Elæam ciuitatem Pergamo vicinam, patrē Antiochum Comitem naualis exercitus, matrem Eudociam, quæ ſanguine propinqua erat Sancto Ioannicio Anachoretæ. Sequutus eſt autem fratrem Baſilium vitam Anachoreticam agentē in Brachianis montibus, quo defuncto, ipſe Paulus verticem montis Latri nominati conſcendit, in cuius vertice ſaxum attollitur, columnæ inſtar, in quo vitam Angelis parem exercuit annis pluribus: locus haud ignotus, quem antea incoluerat S. Athanaſius Anachoreta, qui temporibus Michaëlis Imperatoris vixit, eius qui inſanam Iconomachorum hæreſim complexus eſt. Ea ergo hæreſi ſæuiente, reginam vrbium deſerens, Latrum montem petiit, & columnam hanc nullius manu laboratam conſcendit. Saxum id præcelſum erat, nubes ipſas penè attingens, in cuius vertice natiua ſpelūca viſebatur, quam ſubiens, duos & viginti annos C incluſus in ea manſit. Poſtea hinc exiens, Monaſterio exceptus eſt, quod Phrygiæ adiacet, nomine Aphapſis, vbi vitam clauſit maximis & pluribus miraculis illuſtrem.

Baſilius S. Pauli frater, vitam agit Anachoreticã in Brachianis montibus.

Michaël Imper. Iconoclaſta.

S. Athanaſius perſecutionẽ Iconoclaſtarũ declinãs, vitam Eremiticam in ſpelunca Latrẽſis montis, altiſſima ducit.

Beatus autem Paulus in hac ſpelunca degens, in continuis precibus ſe exercebat, vtebaturque pro cibo quibuſdam herbis, & arborum radicibus. Neque ita latere potuit, quin à multis frequentaretur & honoraretur. Nam egregia eius ſanctitas conſpicuum eum fecit, non Orientali tantum orbi, ſed etiã Occidentali; frequentatus enim eſt vndique Principū legationibus, quod ſciretur in primis fide eſſe Catholicum, & communicatione iunctum Apoſtolicæ ſedi, adeo vt Petrus Bulgariæ Princeps perhu- D manis illum epiſtolis modeſtiſſimiſque crebriò ſalutaret, & vt pro ſalute ſua Deum deprecaretur, oraret. Papa etiam Romanus, cum eius aures tanti viri fama impleſſet, Monachum quendam prouectũ ad eum miſit, non alia de cauſa, quàm vt eum ſalutaret, vitamque ipſius & formam penitus agnoſceret: reuerſuſque poſtea omnia ipſi vt ſe haberēt, explicaret. In primis autem coluit eũ Conſtantinus Imperator huius nominis octauus, cuius complures epiſtolæ adhuc integræ ad eum miſſæ conſeruantur. Omnia quidem dexterè eidem contingebant Imperatori, quæ ex Pauli eiuſdem ſententia ageret, infœliciter vero ſi contra. Nam cũ pararet claſſem, quam ille inſtruxerat ſanè numeroſiſſimam, aduer- E ſus Cretenſes mittere, qui iamdiu inſulam illam occupatam adhuc detinebant, ſcripſit autem ad magnum hunc patrem, vt de illo conſuleret bello ſcilicet. Reſcripſit is: nullo modo ex ſententia Dei expeditionem illam videri, & hoc quidem ipſe.

S. Paulus in prædicta ſpelunca ſolitarius viuit in magna abſtinentia.

Vndique frequentatur Principum legationib.

A ſũmo Pontifice Romano etiam honoratur.

Imperator autem immenſarum opum ſumptus quos in paranda claſſe fecerat cauſatus, conſilio non paruit. Quos verò neglecti conſilij fructus acceperit, & quomodo miſſæ copiæ à Cretenſibus habitæ ſint, norunt omnes, & Imperatorem ipſum haud leuiter pœnituit. Sed haudquaquam in hoc vno pœnitentia ſtetit; ſed quo etiam tempore ad celeberrimũ illum inter Sarracenos, Chaundam dico, nomine ipſo notiſſimum

Conſtantinus Imperator nõ parens viri Dei conſilio, multa damna & incommoda patitur.

pro

pro captiuorum Chriſtianorum permutatione Baſilium Rhodium miſit: tunc etiam monuerat ſanctus ne mitteret, inutilemque, & ſine fructu ſuum conatum fore. ex his verò, quæ legato aduerſa obtigerunt, didicit ille, quàm inconſulto fecerit, non obtemperando.

Viſitat virũ Dei Photius Patriarcha.

Cum aliquando Photius, qui Patriciatus honore clarus, moribus etiam clarior fuit, afferret litteras huic beato viro, caſque illi dediſſet, & poſtmodum ad reditum accingeretur, vnum ab eo Sanctus petiit, vt non manufactæ Chriſti imagini, quam Mantile ſanctum appellare mos eſt, lineum æquale velum applicaret, idque ſibi mittere ne grauaretur.

Nota de ſacro Chriſti ſudario.

Factum eſt quod poſtulabat, miſſumque velum ex animi ſententia, quod cum expandiſſet, Chriſti effigiem in eo adamuſſim expreſſam, & figuræ figuram exactiſſimam vidit, aliis autem nihil tale apparebat.

Patricio huic Photio, dum apud diuinum hunc patrem verſaretur, curæ fuit, externa etiam hæc obſeruare, qualis eius facies eſſet, quales oculi, vox, greſſus, & alia: tum in primis quales oculi, & aſpectus. Etenim hoc etiam illi in mandatis dederat Conſtantinus Imperator. Conatus eſt itaque iuſſa exequi, ſed nulla ratione potuit. Diſcedens enim deducenti ſe Simeoni arcanum prodens, fallus eſt: Conatus, inquit, perſæpe in eius faciem oculos defigere, nunquam potui. Nam ex ea tanquam radius quidam ſolis emiſſus oculos meos perſtringebat, & claudere cogebat.

Radij lucis ex oculis Pauli prodeunt.

Prænoſcit ſuũ obitum.

Demum cum multis, & admirandis claruiſſet miraculis, tandem prænouit ſuum exitum fore decimaquinta menſis Decembris, cuius rei cauſa lætior effectus Sanctorum dies natales hilarior celebrauit. Et aliorum quidem ſanctorum memoriæ hilaritatis anſam Paulo dabant: Martyris verò Æchatherinæ non ſolum voluptate Sanctum replebat, ſed propemodum exultatione, & tripudio. Etenim celebrabat illam, non corporis tantum ſenſu, ſed admixta ſimul ſpirituali lætitia, aut potius præcipuum id erat, quod ſpiritui dabat. Ferianti igitur, & ſub dio epulanti cum fratribus (multi enim ad eum confluxerant ſeſe ſuo magiſterio ſubdentes) largus imber imminebat, monachoſque ſurgere parantes ipſe inhibuit, & pluuiæ curſum tanquam iuſſa repreſſit, ne gutta quidem, vel tenuis lapſa quoad ſublatæ ſunt menſæ. Idem verò ſurgendi initium fuit, & pluuiæ cadendæ: mox enim magno impetu, & copia ferri quaſi teſſera data cœpit.

Præcipua deuotione S. Catharinam virginem & Martyrem proſequitur.

Pluuiæ curſum prohibet.

Demum verò ſancti Nicolai die, ſpirituali tantum epulo celebrata myſtagogia, cum ſuis refici voluit, vbi febre correptus, quod reliquum fuit vitæ temporis vſque ad obitum in Dei laudibus perſeuerans, & hortationibus ad ſuos, verſum illum Dauidicum inſonans: In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, ex hac vita ad Deum receſſit: cuius in cœlum migrationis viſiones haud dubiæ factæ ſunt pluribus, ſimulque miracula poſt eius obitum edita.

Migrat in cœlum ſanctus vir.

N O T Æ.

Paulus, &c.] *Tam de Paulo quàm de Athanaſio, plura ſcribit Baronius tom.9. Annalium.*

Patriam habuit Elæam.] *Eſt Elæa ciuitas in Creta Inſula, cuius meminit Plinius lib.4.c.12.*

Martyris verò Æchatherinæ.] *A Latinis vocatur Catharina, cuius feſtiuitas 25. Nouemb. celebratur.*

Quaſi teſſera data.] *Hic teſſera ſumitur pro ſigno.*

HISTORIA INTEREMPTIONIS ſanctorum Patrum, qui erant in Syna, & Rhaitu Regione. Ex ea quam ſcripſit Nilus Monachus. Habetur in Simeone Metaphraſte.

CVM poſt incurſionem Barbarorum errarem ego veni in Pharam. Quidam autem ex iis qui aderant, cum audiſſent me laudare vitam eremiticam, ipſi quoque ex ſe multa adiiciebant encomia. Dicentes eam eſſe plenam tranquillitate, liberã ab omni perturbatione, vt quæ animæ ſtatum atque de iis quæ videntur philoſophatur ſilentio, & quiete amplificet, & hac via progredientem ducit prope Dei cognitionem. Quam quidem eſſe extremum expetendorum, & extremam beatitudinem, omnes qui fuerunt a ſeculo ſapientes, tanquam vna lingua, & vno animo opinantur. Cum lacrymantibus autem defixiſque oculis eos attenderem, & miſerabiliter admodum eiulaſſem, ſedebam enim valde conturbatus propter eas quæ mihi acciderant moleſtias, ipſoque vultu manifeſtè annunciabam meam calamitatem. Poſtquam illi hæc viderunt, adhuc fortaſſe volentes producere ſeriem orationis, cum à tecta paululum declinaſſent, & ſimul in orbem circumſediſſent, & deinde paululum ſiluiſſent, rurſus loqui aggredientes diligenter, & cum quadam commiſeratione me rogarunt cauſam cur ſic eſſem perturbatus. Vbi autem ad eorum rogatum fleui adhuc lamentabilius, (maiorem enim mihi cõmouit animi perturbationem interrogatio eorum quæ acciderant, & rurſus coëgit cogitationem res tanquam præſentes intueri) illi rurſus ſtatim, Nunquid, dixerunt, ô ſenex, eorum quæ à nobis dicta ſunt aliquid fuit tibi cauſa doloris? An errorem noſtræ deferẽs ſententiæ, nos dicere falſum deprehendiſti? Non paruam enim intrinſecus triſtitiam oſtendit, & ipſo aſpectus, & lacrymæ oculorum. Sed ſic illi quidem. Ego autem eis dixi.

Vita Eremitica encomia.

S. Nilus ob paſſas moleſtias in magno dolore cõſtitutus.

Cogitatio præteritarum afflictionum, dolorem auget.

O patres, & fratres, quid vobis primum dicam? Ad quid autem reſpondebo, cum iam nubes mœroris menti meæ offundat tenebras? Nam ſum quidem ipſe quoque veſtræ, vt videtis, ſententiæ. Solitudinis autem quanta ſit vtilitas eam olim ſum admiratus. Et cum propter eius deſiderium ſtatuiſſem omnia relinquere, domum, patriam, cognationem, amicos, conſanguineos, & facultates, ſed ea mihi eum perdidit, qui erat omnium chariſſimus, & ſolum, vt videre licet, reliquit deſertum ab omni conſolatione, & propter eam non ſinit omnino laudare animi perturbatio, cum deſiderij veluti tyrannidem vicerit graue malum, quod accidit. Sed ô ſtultitiam, progreſſus ſum ad philoſophandũ relicta filij lamentatione, & mihi inuenit otium cogitatio, quæ nunc quoque nihil aliud ſuſcepit cogitandum præter * Theodoſij cædem. Mihi enim perpetuo remanet eius ſimulachrum, alias aliter viſione apprehendens variis modis fuiſſe factam interemptionem, & flebilem vocem mihi audire videor, & eum ob ictum humi ſe temere volutatem aſpicio illa mente apprehendens qua par erat præſentem cũ viſu didiciſſe. Hei mihi miſerande fili, etiamſi adhuc vixiſſes eſſes mortuus. O acerbam ſeruitutem etiamſi mortem effugiſſes. O inſepultam ſepulturam ſi barbaricus enſis te confeciſſet. Quid ſeruitutem lamentabor? Quid mortem deflebo? Nam ſi viuis ſuperſtes (quod non ſinit vt

Solitudinem, vt amplectetur Nilus omnia mundana reliquit.

** Melius Theodulo. Lamentatur abſentiam quondam filij ſui Theoduli.*

 exiſtimem,

exiſtimeta probabilitas. Quandiu enim non fuit manus barbarica prompta ad occidendum, inſeruiens iræ quæ ſemper ſitit humanum ſanguinem? Quis eſt tuus vitæ ſtatus? Flagella omnino quotidiana, & iuſſa planè inhumana, minæque citra veniam, & violentia. His quoque accedunt opera grauiſſima quæ tuas vires excedunt, & cuſtodia quæ caueri nõ poteſt, & libertas quæ omnino eſt à ſpe aliena, immò verò metus mortis quotidianus, qui propè habet enſẽ, eo enim ſcit barbarus metiri ſuam iram: vt qui non loris, nec viminibus vti ſolent ad verbera, ſed paruis & magnis delictis vnam pœnam imponat, mortem, quando etiam abſque peccato, aut ebrietate debacchans, aut temerario cedens impetui, & inconſideratæ appetitioni facilè aliorum ludere interitum didicit conſuetudine.

Barbarorum deſcribit ſæuitiam.

Sin autem es mortuus: vbinam accepiſti occiſionem corporis? Vndenam proceſſerunt fluenta tui ſanguinis? Quomodo palpitaſti atro cruore conſperſus, & miſeris pedibus mortiferam ſaltans ſaltationem? Quomodo ſupplex fuiſti ei qui te interimebat barbaro, eius ſæuitiam volens emollire miſerabilibus geſtibus? Nam alter alterius vocem minimè intelligebatis, in qua quis aptè & concinnè componens precationem, iratam animam ſæpe flectit ad miſericordiam. Quiſnam locus tuum cepit corpus? Quænam feræ tuum corpus dilaniarunt? Quænam aues repletæ fuerunt tuis carnibus? Quodnam ſydus oriens vidit tui ventris myſteria, & aſpexit ad tua effuſa viſcera? Quidnam feros ferarum vicit dentes, vt quod vel fuerit reliquum ſatietati, aut propter duritiem manſerit non confectum? quod quidem aprico eſt ſoli expoſitum, & propter ſolitudinem, ſepulturam minimè eſt conſecutum. Si quis hoc allatum mihi dediſſet, aut me duxiſſet, & iuxta id ſtatuiſſet, haberem ſaltem aliquam paruam doloris conſolationem, tanquam viuum & ſentiens relictum membrum alloquens, ſeu os, ſeu caro, ſeu pilus eſſet, id quod viſum fuiſſet. Nam quorum in calamitatibus moderatæ ſunt res aduerſæ, habent magnum vt in malis commodum, & ſe reuera ſecunda quadam explent voluptate, dũ eos qui ad ipſos attinẽt in morbo diu curant, & videndi ſatietatem tempore accipiunt, eiſque aſſident dum deficiunt & agũt animam, & extrema verba audiunt, eoſque dum efferuntur ſequuntur, & ſepulchro vident extremum impoſitum ſignaculum. Quæ quidem omnia ei qui luget magnam afferunt conſolationem: deductio inquam, & ſepultura, & amicorum commiſeratio, leuantia animi ægritudinem.

Quænam lugenti mortuũ conſolationẽ afferre poſſunt.

Ego autem quonam horum conſolabor dolorem, qui nec ſciam quidem quomodo ſit mortuus, neque mortui habeam ſimulachrum viſione expreſſum, quale eſſet in fine? Quorum enim adſpectus memoriæ non mandauit ſignatas, eorum ſunt formæ inſtabiles & minimè terminatæ, & alias aliter expreſſæ, & ſimulachrorum varietatibus deceptam cruciantes cogitationem. O malorum incertitudinem, ô dubiam & inopem calamitatem. Neſcio quid primum defleam, quid conquerar ignoro, mortuum lugebo an viuum? vinctum an omnino ſublatum è medio? O qui mihi in hodiernum vſque diem fuiſti omnium quæ erant in vita ſocius, & ſolus captiuus ſeruitutis feciſti periculum, fuiſti ſocius lõgæ peregrinationis, ſenſiſti mecum ærumnas in terra aliena, fuiſti in ſolitudine particeps afflictionis. Quomodo ergo nunc ſolus ſubiiſti extremam calamitatem? & ſolus exantlas mala captiuitatis? Cur ergo propter clementiam enſis, euaſi periculum? Cur non me aliis quoque mortuis adiecit crudelis dextera? Sed mihi parſum eſt, vt mala fortaſſe maiora experirer. Sed magna quidem animi ægritudo hæc mihi præbet dicenda. Quoniam autem vos quoque video mecum tangi miſericordia, & non aliter eſſe affectos, quàm ipſe qui eſt paſſus, eius autem quod dico ſignum eſt & intenſa auditio, & continui luctus, omnia mea vobis ſigillatim vt ſe habent, narrabo, & maximè ſi vos ad me audiendum breue otium accommodaueritis, & nulla res neceſſaria vos vocet ad propria.

Dolet ſe non fuiſſe cũ aliis Patribus morti traditum.

Hæc cum ex illo audiuiſſent, & vultu, & voce oſtendentes ſe ægrè ferre quod rogaſſent: Quod aliud, dixerunt, eſt otium præſtabilius, quàm curare cor excruciatum, & exinanire dolorem animæ quæ moleſtia afficitur? Leuatur enim anima ægritudine, cum narratione eorum quæ ſunt moleſta, veluti exinanitur animi ægritudo, non ſecus ac nubes aliqua diſtillant gutta pluuiæ, vtpote quod caligo paulatim expurgatur, ſicut rurſus feritur ſilentio, perinde ac ſi pus aliquod humidum inflammaret, & in vulnere ſaliret & palpitaret, & neſciret quonam modo poſſet egredi & exinaniri. Viſi ſunt itaque dicere probabilia. Cũ illi certè ſic dixiſſent, ego ſic promiſſum exequi incipio, ſic dicens.

Mihi miſero, ô amici, fuere duo filij, & hic qui mihi modo fuit luctuum occaſio, & alter qui remanſit apud matrem. Poſt hos ſuſceptos diſſolui cum mea vxore conſuetudinem: ſiue ad ſucceſſionem generis, ſiue ad curam gerendam ſenectutis arbitratus hos ſufficere. Me autem traxit quoddam vehemens deſiderium vt huc venirem, eramque toto animo erectus ad quietem & ſilentium, neque aliud poteram animo cogitare aut aſpicere præter hoc. Cum ergo iuberet mihi animus vt peregrinarer, nec liceret ſic iubenti tyrannicè, accepi filios, erant autem paruuli & planè infantes, & adduco ad matrem, & vnum quidem ei trado, alterũ autem apud me detineo, & dixi quod conſtitueram, & cõſtanter aſſerui fore vt nequaquam ab hac traducerer ſententia.

In ſeculo duos filios ex legitimo matrimonio ſuſcepit, quorum vnum ad ſolatiũ vxoris reliquit, alterum verò quem lamentatur ſecum aſſumit.

Illa autem prius quoque erudita minimè contradicere, & tunc meum videns vultum rogari minimè ferentem, vim non ferens, ſed nec omnino valens continere lacrymas, permittit vt peregrinarer, potius cedens neceſſitati, quàm voluntate conſentiens. Cum enim videret firmum ac ſtabile iudicium, & apud ſe conſideraret dolorem ſeparationis, eo neglecto quod ſibi eſſe poſſet moleſtum, id ſpectabat quod mihi futurum eſſet gratum. Ea me fecit amatorem huius quietis & ſilentij, & deduxit ad eam quæ deſiderabatur ſolitudinem: effecitque vt diu inenndè viuerem, donec procella quæ neſcio vnde, & quomodo ſpirauit, illam inuexit tempeſtatem, quæ ſanctorum corporum vexauit cateruas innumerabiles, etiamſi non profundo obruit.

Cõſenſu vxoris peregrinatur, & Eremiticam vitam amplectitur.

Illi autem rurſus excipientes; Et quomodo, dixerunt, ô frater, fuerunt ſancti interempti? Et quomodo qui Deo ſeruiebant citra reprehenſionem, traditi ſunt impiis & ſceleſtis hominibus, & fuerunt dexteræ ludibrium barbaricæ, & ceſſauit virtus prouidentiæ in actu tali ſilens, neque inſultum prohibere aggrediens, neque rurſus impudentes ferire cæcitate, aut etiam iniquas exiccans dexteras, qualia beatis viris ſæpe facta eſſe narrant ſcripturæ?

Ego autem rurſus loqui aggrediens, ſed quid

vobis

Humana ratio imbecillis ad diuina perſcrutanda iudicia.

vobis eſt opus, inquam, rationes mouere prouidentiæ? Quis eſt autem idoneus ad comprehendendum arcana Dei iudicia? Imbecilla enim eſt humana ratiocinatio ad ea perſcrutanda. Multa enim ſæpe eiuſmodi facta ſunt, & finem acceperunt malorū inſidiæ, cum interim iuſtitia ſilentio præterierit vltionem eorum quæ fuerunt perpetrata, quandoquidem omnino tempus iudicij expectat talium rerum inquiſitionem. Sed hæc quidem nec ſunt præſentis temporis, nec meæ dicendi facultatis, quæ autem vrgent, vt eloquar id quod mihi accidit, ea iam dicam. Neceſſe eſt autem, cum conſequentia poſtulet orationis narrare prius vitam ſanctorum qui erant in illis locis, & exponere vitam barbarorum qui inuaſerunt, vt concinnè compactum vt par eſt, ſit corpus hiſtoriæ, nullo prætermiſſo ex iis quæ debeant cognoſci à ſtudioſis.

Barbari nullam artē exercentes ſolo gladio ſibi victum acquirunt.

Atque gens quidem quæ dicta eſt, habitat ſolitudinem quæ ab Arabia vſque ad Ægyptium rubro mari, & Iordane hinc inde terminis diſtenditur, quæ non artem, non mercaturam, non agriculturā vnquam exercet, ſed ſolum habet gladium, quo ſibi victum ſuppeditet. Aut enim feras venantes ſolitudinis, viuunt veſcentes carnibus, aut prædas agentes de iis qui incidunt in eas vias quas inſident, quæ ſunt ad vſum neceſſaria ſibi quoque comparant. Quando autem eis vtraque defuerint, & rerum neceſſariarum laborarint inopia, tunc iumentis, ſunt autē ea Cameli Dromades, pro cibo vtuntur, belluinam, & ſanguinoram vitam omnino eligentes. Per cognationes enim aut per contubernia, ipſi vnum occidentes, & modico ignis calore carnium mollientes duritiem, vt ſolum cedant eorum dentibus, ita vt ſemel dicam, aluntur inſtar canum.

Adustas canum carnibus ſemicrudis veſcūtur Barbari.

Adorant aſtrum matutinum.

Deum non cognoſcentes, nec qui intelligentia apprehenditur, nec qui fuerit fabricatus manibus, aſtrum autem adorantes matutinum, & orienti ei ſacrificantes ea quæ meliora iudicant ex ſpoliis, quando ea incurſione quæ fit pro prædis agendis, ad eos peruenerit aliquid aptum ad occiſionem. Pueros autem offerre eſt eis magnum ſtudium, qui præſtant, & ſpecie, & vigore ætatis.

Pueros ſacrificant.

In quibuſdam autem congeſtis lapidibus eos manè ſacrificant. Quod quidem, ô amici, me valde conturbat, & angit, ne forte forma pueri habens aliquid quod ſceleratos moueret, & alliceret ad impium cultum de more faciendum, ad id quod videbatur viſa fuerit vtilis, & caſtæ corpus animæ ab impuris oblatum, ſit hoſtia ſæuis, & qui cæde delectantur dæmonibus. Quamobrem qui hæc offerunt ſacrificia, nulla ſolent moueri miſericordia puerorum qui occiduntur. Quod ſi quando eis ad ſacrificium tale corpus defuerit, Camelum colore album, & minimè vitioſum in genua inclinantes, ter circumeunt iacentem eum tota populi multitudine in orbem obeuntes. Præit verò, & circuitionem, & canticum quod ab eis in aſtrum factum eſt, aut ex regibus quiſpiā, aut ex Sacerdotibus, qui ſunt ſenectute venerabiles.

Ritus, vita, & religio Barbarorum.

Qui poſt tertiam circuitionem, cum nondum canticum finierit populus, & extremam hymni partem adhuc in lingua habeat, ſtricto enſe valde percutit tendinem, & primus magno ſtudio guſtat ſanguinem, & ſic reliqui cum gladiis accurrentes, alij quidem aliquam paruam pellis partem excindunt cum pilis, alij autem quodlibet rapientes ea carnibus abſcindunt, alij autem vſque ad viſcera procedunt, & inteſtina, nullam hoſtiæ partem relinquentes non confectam, quæ poſſit deinde videri à ſole apparente, neque enim abſtinent ab oſſibus, & medullis, perſeuerantia vincentes fortitudinem, &

A tandem diuturnitate ſuperantes repugnantiam. Atque hic quidem eſt barbarorum ritus vitæ, & religionis, & ſic viuentes in ſolitudine loca locis commutant, illic caſtrametantes vbi iumentis luxuriantia inuenerint paſcua, & aquam copioſam.

Qui autem vitam ſolitariam exercent, & quietant, cum pauca quædam loca elegerint ſolitudinis, vbi poſſint neceſſitatē corporis vtcumque recreare aquæ abundantia, alij quidem fixis tuguriis, alij verò abſconſi in antris, & ſpeluncis, ſic viuunt virtutem perſequentes. Et pauci quidem norunt alimentum ex frumento, nempe quicumque ſterilem ſolitudinem poſſunt cogere ſtudio, & diligentia, vt

B producat frumentum, qui paruo quodam ligone parum terræ eiuſque malæ operantur, & quantum cogit vſus ad viuendum cum egeſtate.

Anachoretæ communiter ignorant triticum, ſolis herbis, & radicibus veſcentes.

Multi autem veſcuntur crudis oleribus, & baccis, menſam minimè artificioſam, & nullis condimentis inſtructam amplectentes, eorum qui obſonia condiunt, & panem conficiunt curioſitatem multum valere iubentes, ne ſi in curando corpore multum temporis ponerent, negligentes eſſent in eo in quo oportet perſeuerare, ſed pura mente Deum colerent, nec carnium crapula grauatam habentes cogitationem, neque ciborum varietate ventris voluptati blandientes. Propterea alij quidem cibum capiunt die Dominico, totos ſeptem dies ieiuni perma-

C nentes. Alij verò tempus dimidiant, bis in hebdomada alimenti recordantes. Alij verò poſt vnam diem.

Eremitarum cella longius, à ſe inuicem ſeparata.

Faciunt autem ſuas habitationes non ſibi inuicem propinquas, ſed ſatis procul diſtantes, vt qui viginti, & eo amplius ſtadia abſint alius ab alio.

Diebus Dominicis ad Eccleſiam cōueniunt Eremitæ.

Diebus autem Dominicis ad vnam veniunt Eccleſiam, & inter ſe conueniunt poſt vnam hebdomadam, ne rurſus perfecta ſeparatio diſrumpat vinculum concordiæ. Diuinis itaque communicant Sacramentis, & ſe inuicem excipiunt conuiuio exercitationis eorum quæ conuenit eloquiorum, & ſe inuicem inſtruunt adhortationibus quæ ad mores pertinent.

D Iis ſic affectis, & ſic Deum colentibus, repentè inſpirata veluti procella eis alicunde phalanx ingruit barbarica, & ſummo manè cum paulo ante deſiiſſent hymnos canere, pios inuaſerunt impij.

Sancti patres inuaduntur à Barbaris, necnon & Nilus cum filio, qui ad eos inuiſendos venerant.

Ego autem tunc quoque illic aderam cum filio, à ſancto enim monte deſcenderam viſitaturus ſanctos qui erant in Rubo, quod iamdiu ante facere conſueueram, & ſtatim inſtar canum rabidorum irruentes inconditis vocibus, & nihil ſignificantibus aerem repleuerunt, & rapuerunt quæcumque hyeme ſanctis parata erant ad cibum. Frigunt enim illi ex fructibus quicumque ſunt vtiles, & poſſunt omnino permanere, & eis cōſolantur naturæ neceſſitatem. Cum ergo nos ipſos eos feciſ-

E ſent afferre, educunt omnes ex Eccleſia, & cum exuiſſent centonibus, nudos ad occidendum per ſeriem ordinant eos qui ætate præſtabant.

Nudi ad occidendum per ſeriem ordinantur.

Deinde verò circumſiſtentes ſtringunt enſes, & cum oculos ita repleſſent, & ardentem aſpectum obliquè quodammodo circumagerent, & ſancti loci Sacerdoti iuſſiſſent primum collum porrigere, inferunt non ambo (duo enim erant circa eum) ſed alius poſt aliū, vtrinque enſes in eius tergum infligentes, cum is neque præ dolore eiulaſſet, neque vultū auertiſſet, & nec vel paruum doloris oſtendiſſet veſtigium, ſed ſe tantum ſignaſſet, & oris ſuſurro dixiſſet, Benedictus Dominus. Atque peruaſit quidem vnus ictus à dorſo vſque ad maxillam, cum per aurem tranſiiſſet.

tranſiiſſet. Alter verò ab humero peruenit ad mammillam. Et ſic vir diuinus ſeorſim conuerſus honeſtè ac decorè cecidit, nihil nec interfectionis, nec nuditatis quod turpe eſſet oſtendens. In eius autem corpore florebat quædam gratia, & nuditatis tegebat deformationem. Hoc autẽ veſpere, & rebus, & verbis propemodũ prædixerat vir ille admirabilis, eos qui in cœna aderãt benignius quam conſueſſet alloquens, & dicens. Quid ſcimus an rurſus ante mortem nos ſimul congregatura ſit menſa & conuiuium? Deinde poſt illum capiunt & interimunt eum qui vnà cum ſene habitabat, qui ipſe quoque erat & ſenex tempore, & ſatis afflictus laboribus exercitationis, & rurſus puerum qui eis miniſtrabat. Hic autem fuit modus interfectionis.

Interfectio hæc barbarica ab hujus Cõgregationis Presbytero prædicta.

B

Iubebat vnus ex barbaris colligere aliquem ex iis qui erant effuſi fructibus. Ille autem vt placebat ei qui iuſſerat, diligenter terræ aſſidens linum relaxabat, manibus attrahens ea quæ erant appoſita, vt ei qui iuſſerat videretur aptus ad miniſterium, & ideò vita ei concederetur. Sed nihil profuit, neque ſic barbaricam emolliit impudentiam. Alius enim qui ponè ſtabat enſem è vagina clam ſtrinxit. Ille verò ſiue eum trahi ſenſiſſet, ſiue etiam cædem habuiſſet alioqui ſuſpectam, tanquam perterritus vultum parumper circumagit. Qui autem aſtabat, eum terruit, & clamore barbarico & contortis oculis. Et ſic quidem cum is rectum enſem in iugulũ defixiſſet, magnis viribus eum ab hepatis

C

cremaſtere ad thoracẽ adegit. Ille verò priuſquam is euelleretur iacebat mortuus, vt qui vel timore periiſſet, aut propter certitudinem & opportunitatem vulneris non perueniſſet ad mortis cognitionem: quæ à vaſis corporis citò exemit animam, & eam repentè liberauit à vinculis, à quibus vix recedit, vt quæ ſit colligata violentis nexibus Creatoris. Reliquos autem nos, neſcio quanam re impulſi, abigunt, geſtu manus fugere permittentes. In ea autem cruentos adhuc enſes geſtabant. Et alij quidem currebant per conualles, feſtinantes ad montem peruenire. Eis enim ad illum non patebat aditus, proptereà quod Deus ſuper ipſum ſtetiſſet, & populo aliquando reſpondiſſet.

Tandem Nilus cum aliis captat fugã.

D

Ego autem ore aperto planè hæſeram obſtupefactus, vt quem retineret inopia conſilij, & ab adoleſcentis vinctus eſſem viſceribus, & nec omnino poteram recedere, nec volebam omnino conſeruari, vt qui conſtrictus eſſem firmo naturæ vinculo. Donec puer annuens oculis, & vt recederem, hei mihi ſignificans, vix perſuaſit vt abirem. Et pedes quidẽ vlteriùs proceſſerunt, & eos neſcio quomodo ſequebatur corpus quod ferebatur; cor autem nolebat recedere, vultum ad puerum aſſiduè conuertens, & iactum oculorum ad ſe minimè valens congregare, qui non ad iter ingrediendum erat attentos, ſed ad tergum conuertebatur miſerabiliter.

E

Ego igitur cum neſcio quomodo perueniſſem ad montis cacumen, etſi non haberem mentem, quæ vna cum corpore ambularet, volens videro filium, veluti è ſpecula, non poteram amplius aſpicere, vt qui propter longum interuallum abſconſus eſſet à meis oculis. Barbari autem cum multos alios interemiſſent, & depopulati eſſent in ſolitudine, ſatis magnam viam confecerunt. Et cum die iam inclinato, præbuiſſet nobis nox de cætero poteſtatem ambulandi ſine metu, de monte deſcendentes conuerſi ſumus ad ſepelienda corpora. Et alios quidem inuenimus diu ante mortuos, ſanctum autem Theodulum adhuc ſpirantem, &

Barbari multos occiderunt patres in ſolitudine.

Noctu occiſorum corpora ſepeliuntur.

Inuenitur S. Theodulus adhuc ſpirãs.

A

qui poſſet vtcumque loqui. Ei itaque aſſidentes, & quæ acciderant deflentes pernoctauimus, rogante nos ſene, ne hæc nobis viderẽtur aliena. Hæc dixit, & præſentes ſalutauit oſculo, quandiu loqui & linguam mouere ei virtus præbuit. Mortuum autem nos multis lacrymis proſecuti, terræ cum aliis mandauimus, & cum tenebræ adhuc incertum ad vos facerent aditum, huc venire potuimus.

Ex iis autem qui fuerunt interempti, duo quidem vocabantur Paulus & Ioannes. Presbyter autẽ Theodulus. Mortui autem, ſunt conſummati ſeptimo die poſt Theophania, qui eſt 14. menſis Ianuarij. Interempti verò ſunt quoque alij multis antè temporibus, quorum ipſorum quoque commemorationem, propter viæ longitudinem, & eorum qui congregantur multitudinem, eodem die peragunt.

Nomina quorundam patrum occiſorum.

Nobis hæc adhuc loquentibus, nunciatur quidam ſaluus euaſiſſe è caſtris, & paulo poſt ad nos accedit, timoris veſtigiis nondum ex oculis depoſitis: nec animi perturbationem adhuc valens reprimere, & magno adhuc curſu & animi angore anhelans & conturbatus, perinde ac ſi prope eſſent, & futurum eſſet vt aſſequerentur ij qui perſequebantur. Deinde rogatus quomodo effugiſſet. Me, aiebat, & tuum filium in cœna loquentes denunciabant fore vt diluculo aſtro ſacrificarent, aramque excitarunt, & ligna appoſuerunt, ignorantibus nobis cur hæc fierent. Mihi autem hæc dixit clanculum vnus è concaptiuis, qui eorum vocẽ intelligebat. Ego autem illi ſignificaui conſilium barbarorum, & quod niſi nobis fuga ſalutem peperiſſemus, nõ nobis viuis manè ſol illuceſceret. Ille autem veritus ne cõprehenderetur, remanſit, dicẽs: Quod Deo viſum fuerit, vbicũque ſit non effugiet aliquis, etiamſi lateat in abditis. Ego autem in tenebris cum vidiſſem omnes ſomno grauatos, torpefecerat enim eos nimia ebrietas, humi pronus primum ſerpens, ne ſi quis vigilaret tecta corporis vmbra proderet: deinde à caſtris parum remotus, curſu ad hunc ſcopum contendi, timoris pennis portatus velociter, quæ apud illos ſtatuta erat cædem me ratus fuga euaſurum, vel ſi etiam comprehenderer, conſtituta morte, me nihil grauius paſſurum eſſe ratiocinatus, & alioqui certo malo præferens ſpem incertam. Ecce ergo me mea non fefellit opinio, & adſum apud vos, vt videris, nullo malo affectus.

Quidam euaſionis ſuæ narrat ſeriẽ.

Meis autem oculis adhuc inſidet metus crudelitatis barbarorum, & eorum facta ſcelerata me in ſtuporem adducunt, & impleor horrore, propter ea quæ ab eis facta ſunt. Cum Dominum enim meum vnà cum Prætore munus obeuntem Reipublicæ, & ad vos reuertentem offendiſſent in ſolitudine, ad ſe abduxerunt cum omnibus eorum facultatibus, & alium quidem qui reſtiterat cum famulis membratim diſcerpunt, meum autem vnà cum filio, erat autem is valde iuuenis, ſequentem abduxerunt. Sole autem iam appropinquante horizonti occaſus, figunt tabernacula vbi eos veſpera apprehenderat. Et cum ex noſtris ſpoliis magnum feciſſent conuiuium, eum & filium adhibent conuiuam, iubentes eum bono eſſe animo, & nihil extimeſcere. Saluus enim, aiebant, & illæſus domum reuerteris cum filio, cùm ſufficiant alij, vt ſint duarum animarum pretium redemptionis. Et videbantur paulo pòſt impleturi promiſſum, permittendo vt ad ſua redirent, aquam autem portari, & ad viaticum panes afferri iubebant, ad hoc vt commentum videretur probabile, vt ſpes vitæ

Etiã multos ſeculares ducunt in captiuitatem.

Nota perfidiã Barbarorum.

ex

ex viatico apud eos fraudem haberet fide dignam. Duos autem ephebos iuuenes, procurantes, vt eis eſſet iter ſecurum, vna emittunt qui eos deducerent. Quibus iuſſerunt clanculum, vt cum eſſent aliquantulum, remoti à caſtris, eos conciderent. Cum eos ergo circumſtitiſſent, qui eo modo quo dictum eſt deducebant, illicò ij qui eſſe videbantur ſeruatores, & ſi alij inuaſiſſent, eorum, vt par erat, propugnatores, ij ipſi fiunt præter ſpem occiſores, & mactant quidem filium ante patrem, vt videndo mortem filij ſui, & ſuæ mortis faciendo periculum, ei dolorem conduplicarent. Protinus autem illum quoque multis interimunt vulneribus eorum infidelitatem & inſidias magna voce deflentem. Atque ipſe quidem bonis promiſſis ſic deceptus, miſerabilem paſſus eſt interitum.

Die autem ſequenti poſtquam hoc feciſſent, ambulantes in ſolitudine non recta via, ſed aberrante, locaque aſpera & difficilia, modo hic, modo illic obeuntes, altoſque & arduos montes circumeuntes, & per non tutas & confragoſas, & propemodum inuias valles pedibus ingredientes, longè temorum ſpatio vident locum paulatim herbeſcentem, & cum ex viriditate coniectaſſent eſſe locum aptum ad diuerſandum, aut etiam exiſtimaſſent, illic aliquos habitare Monachos, ſcopum ſuum eo conuertunt, tanquam à mari ad portum iter iumentis dirigentes. Cum autem veniſſent, vident locum qui nihil erat deterior quàm putarant, nec falſa viſione eorum ſpem fefellerat. Nam & erat aqua in eo copioſa, & antequam guſtaretur, ſua viſum delectabat puritate. Orі autem allata, paruam arguebat eſſe viſus delectationem, ſi conferretur cum voluptate guſtus, eratque fœnum aptum ad paſcendum animalibus. Cum ergo Camelos exoneraſſent, illos quidem liberè dimittunt ad paſcendum. Ipſi autem ſtatim currunt ad aquam eam bibentes, ſe aſpergentes, lauantes, & neſcientes, vt ſemel dicam, quomodo vterentur illa liberali & profuſa aquæ abundantia.

Choros ducunt ad fontem Barbari.

Dum autem ad eam choros ducerent, & fontem laudibus celebrarent, vident in latere montis quoddam paruum domunculæ veſtigium, omneſque vno ſpiritu eò currunt, curſu alius alium ſuperare contendentes. Et cum appropinquaſſent, circunfuſi ſunt ſpeluncæ. Ea autem erat in oſtio paucis extructa lapidibus, ne ſi eſſet nimis magnus hiatus, feris facilem præberet ingreſſum. Deinde cum intro accurriſſent pauci & ſinguli, non capiebat enim multos, virum educunt ſpecie & venerandum, eumque ducebant trahentes nihil omnino conturbatum, & qui neque expalluerit, neque illiberale, aut triſte aliquid oſtenderit, aut locutus ſit. Et cum eum ſupra quandam petram poſuiſſent, lapidibus, (non enim habebant enſem) interficiunt ſcelerati, ridentes, & ſua voce Pæana decantantes.

Quendam Anachoretam lapidibus obruunt.

Deinde rurſus parum progreſſi, alterum comprehendunt adoleſcentem, pallidum, macilentum, & qui aſpectu aperta præ ſe ferebat veſtigia abſtinentiæ, & ipſum ſimiliter lapidibus interficiunt, multas voces emittentem, quibus agebat gratias, & fatentem ſe eis debere, quod qui virtutem ſequebatur è vita eduxiſſent.

Item & alterum.

Non multum illinc proceſſerant, & ecce apparet locus quidam herbidus, & multis comatus arboribus, & rurſus quã maxima potuerunt celeritate barbari ad ipſum cucurrerunt. Cum autem appropinquaſſent, in paruam quandam incidunt domunculam, in qua exercebatur adoleſcens, cuius magnus & excelſus animus exiſtimatus vel ab ipſis barbaris dignus admiratione. Neque enim his oſtendere voluit quædam Monaſteria, & ea ratione mortem effugere ſuſtinuit. Hoc enim ei polliciti erãt barbari. Sed neque in hoc vt exiret è domo neque vt omnino tunicam exueret, obediit: indicare quidem eos qui poterant, latere dicens proditionem: omnino autem obedire quicquid per vim cogeretur puſilli & abiecti dicebat eſſe animi. Iis enim qui exercentur dicit, oportere adeſſe magnum & excelſum animum, & non fas eſſe cedere aut metui, aut minis: etiamſi id videatur magnum habere periculum. Quocirca cum planè vobis denegetur ea quæ ſperatis conſequi, ne cunctemini ea quæ vultis facere. Neque enim loca in quibus viri pij habitant, etſi ſciam, indicabo, ſed nec extra oſtium vobis iubentibus egrediar: neque veſtem exuam, vt me quis adhuc ſentientem & mei liberi arbitrij adhuc compotem cernat nudum, & contueatur corpus quod in hodiernum vſque diẽ meis non eſt conſpectum oculis. Poſt mortem autem in me non ſentientem faciat deinceps vnuſquiſque quod velit. Eorum enim qui faciunt crudelitatis, ſed non eius qui patitur, animi eſt ea reprehenſio. Intus enim moriar indutus, vt conſtitui, neque faciam quicquam præter ſententiam, meipſum prodens vt mancipium, & in hac cauea in qua decertaui potiùs interficiar, & erit mihi ſepulchrum hæc domuncula, quæ prius virtutis ſudores, & ſtrenuitatis ac probitatis nunc accepit ſanguinem.

Cuiuſdã iuuenis Anachoreta mirabilis conſtantia.

Sic eum liberè loquentem cum non tuliſſent ſcelerati, ſed aduerſus generoſum eius animum eſſent acerrimè commoti, tot eum plagis interficiunt, quot potuit eius corpus capere. Cum plures itaque mortuum quàm viuum illum magni & excelſi animi virum ſauciaſſent, ita receſſerunt animis ægreſcentes, quod non ad maius ſupplicium eis ſuffeciſſet corpuſculum.

Crudeliter interficitur.

Poſt eum autem tres nobis occurrunt ingrediẽtes per ſolitudinem, qui adhuc feruentem eorum iram paululum ſedarunt: vt qui eorum in illum furoris defectus ſuppleuerint. Quomodo enim agreſtes feræ, aut canes venatici, ſi oſtenſa ſolum fuerit præda, & euaſerit, ad maiorem prouocantur inſaniam, quod eam non fuerint conſecuti, & quod rurſus inciderit maiori ſtudio perſequuntur, ſecunda cautione priori medentes ludibrio: Ita ad eos qui apparuerant currentes cædem ſpirantes ſcelerati, cum enſes ſtrinxiſſent, priuſquam appropinquarent, cum tanta in ipſos proceſſerunt crudelitate, cum quanta ſi ipſum accepiſſent qui eos irritauerat. Cum autem nondum enſes in vaginas miſiſſent, ſed nudos manu tenerent, calidoque & exhalanti ſanguine inquinatos, in eo loco in quo ambulabant, vident poſita duo Monaſteria, non ex aduerſo quidem itineris, ſed ex obliquo ad alteram manum. Erat autem quod inter ſe inuicem quidem intercedebat ſpatium, triginta ſtadia; inter eum verò locum in quo eramus, quindecim, vnumquodque tanquam à centro ad circuli lineas quæ ſunt in circunferentia, pari mẽſura diſtantia. Diuiſi itaque proceſſerunt dimidia pars ad vtrumque eorum, tota præda quam collegerant, in regione relicta cum iumentis. Et eos quidem qui erant ad auſtrum, quomodo interfecerint, aut quoſnam, nequaquam cognoui. Ex iis autem qui erant ad clima boreale, poſtquam iam propè acceſſiſſent, illum qui ex multo curſu tela in pharetris ſonantia ſenſerat, & fugere cœperat, ipſi

Egregia ſimilitudo.

atcus intendentes multia iaculis transfixerunt. Deiode eum ipſum qui pronus ceciderat comprehendiſſent, non ſinunt eum moti cum iis ſolis quæ prius acceperat vuloeribus: eum tot haberet plagas quæ ad id ſufficerent, ſed cum adhuc ſpirantem & animam agentem ſupinum conuertiſſent, ſtatim diſſecant à pube ad thoracem; reſpitantia autem per diſſectionem viſcera, & lateribus circunfuſa, contis vtrinque conturbabant, donec ea quoque dilacerauerint priuſquam recederent.

Quomodò crudeliter diſſecant.

Viſum eſt autem conſilio eorum qui Pbatan incolebant, poſtquàm aodiiſſent quæ renunciata fuerant non præterire ſilentio, id quod auſi fuetant, ſed hoc ſignificare Regi Barbatotum. Et ad B eum quidem mittunt duos ex iis qui apud ipſoa vocantur Hemerodromi, accuſantes qood inita fregiſſent fœdera. Sunt autem adoleſcentes ephebis paulo ætate maiores, barbæ propemodum primam emittenres lanuginem, qui his rebus inſeruiont, & nihil ferunt præter arcus telaque, & iacula, & ſilices. Hæc enim eis in via ſunt ad vitam vtilia, illa quidem venationem, hi verò ignem præbentes ad coquendum. Lignorum enim & ſtipularum eſt eia vtiqoe magoa in omni loco copia, cum nullus quæ naſcebantur, ſecaret in ſolitudine.

Mittuntur qui ſignificēt incurſionem Regi Barbarorum.

Cum ij autem illam viam conficerent, nos egreſſi ſumus ad efferenda corpora. Et cum acceſſiſſemus, C inuenimus eos qui quinque ante diebus interempti fuerant, nihil paſſos ex iis quæ veriſimile erat paſſurum eſſe mortuum qui vno ante die eſſet mortuus, non malè olentes, non putrefactos, & nihil læſoa ab iia quibus innatum eſt vt perdant, à carniuoris inquam auibus, aut feris agreſtibus. Tanto autem ante tempore eos fuiſſe interfectos dixit filius Megadonis, hoc enim erat nomen Senatori qui à Barbaris fuerat interemptus. Erat verò qui occiſus erat in Betrambe quidem Proclus. Hypatius autem qui in Geth. Iſaac verò qui in Monaſterio Salaël. Macarius autem & Marcus, qui fuerunt occiſi in ea quæ eſt extra Elim. Euſebius autem in Thola. Et Elias in Aze. Porrò autem ipſorum quo- D que duorum alterum inuenimus qui multa habebat vulnera lethalia, ſed adhuc viuebat & ſpirabat. Quem quidem cum portaſſemus, in cella depoſuimus conuerſi ad ſepulturam aliorum corporum. Cum autem ad ipſum rediiſſemus, viuum quidem non amplius offendimus, apud hydriam autem iouenimus iacentem iam mortuum. Nam cum omnino ſiti laboraſſet propter inflammationem vulnerum, poſtquam bibit eccidit pronus io genua, in hoc habitu eum mortuum relinquente anima. Cũque ei vt cæteris iuſta feciſſemus, egreſſi ſumus vt ſcitemus quidnam ſignificaretur à principe Barbarotum.

Occiſorũ corpora nec malè olentia, & putrefacta, & nihil læſa ab auibus & feris reperiuntur.

Senator quidã à Barbaris interfectus.

Nomina Monachorum interfectorum.

Iam autem nobis Pharan ingredieotibus, ade- E rant qui miſſi fuerant, ab eo afferentes litteras quę & pacem confirmabant, & ad ſe venire iobebant eos qui affecti fuerant iniutia, & maximè eos qui attinebant ad captiuos adhuc viuentes. Quod ſi quia etiam vellet ſumere pœnas de iis qui occiſi fuerant, dicebat ſe eſſe paratum dare auctores ad ſupplicium. Quin etiam ſe profitebatur omnia daturum ſpolia iis quibus prædæ actæ fuerant. Nolebat enim ſoluere leges pacis, vt qui lubenter eſſet cum eis confœderatus, propterea quod ex eis vtique accepiſſet ſolatium: agnoſcebat enim eis non paruum afferre emolumẽtum quod cum eis intercedebat commercium, vt qui in ſuæ egeſtatis ne-

Afferuntur litteræ pacis & fœderationis ex parte Regis Barbarorum.

Non ſolũ paratus eſt homicidas dare ad ſuppliciũ, verum etiam ſpolia reſtituere promiſit.

A ceſſitatibus apertè adiuuaretur eorum abũdantia. Cum dona itaque paraſſent, & legatos conſtituiſſent tanquam ad renouandam pacem quæ iam diſſoluta fuerat, die ſequenti, & ipſos emittunt, & nos qui bona vtique ſpe eramus venturi. Octauo autẽ die ambulantes, (duodecim enim diebus iter conficiebatur) aqoæ penuria laborauimus, magnaque nos ſitis vrgebat neceſſitas. Dicebant autem propè eſſe fontem, hi qui locorum habebant experientiã. Currebant itaque multi ante multitudinem, properantes inuenire illud quod quærebatur. Iliam autem ego quoque paulatim ſequens eos qui præcurrebant: vt qui nollem nimium inordinato pede facere iniuriam boneſtati & grauitati morum.

Honeſtatẽ & grauitatem ſemper & vbique Monachi ſeruare debent.

B Ex aduerſo itaque mei itineris erat fons poſitus. Latebat autem in medio cuiuſdam collis. Iis itaque qui ex vtraque eius parte diſpergebantur ſemper relictis, pergebam in medio eius quæ hic aut illic futura erat inuentionis, coniectans me non procul abfuturum. Cum verò me paululum inclinaſſem, quando acceſſi ad dorſum collis, & primus vidi fontem, & barbaros multos ei circunfuſos, Et cũ ſic in immanes incidiſſem hoſtes, neque conturbatus ſum eo quod acciderat præter expectationem: neque magoo fui timore affectus. Sed cum eſſem medius inter timorem & gaudium, de eo quod euenerat me tali ſolabar conſideratione. Aut enim dicebam me apud. ipſos inuenturum fi- C lium, & prompto & alacri animo cum ipſo ſeruiturum, ſeruitutis moleſtiam leuando voluptate aſpectus, aut omuinò eſſe interimendum, & ſic eſſe liberandum à graui quæ me premebat moleſtia. Sed ij quidem exilientes ad me permixtim accurrunt. Cumque me comprehendiſſent, inhumanè trahebant. Qui autem ad inquirendam aquam mecum miſſi fuerant, eum vidiſſent ab ipſis nondum fuiſſe conſpectos, ſenſim conuerſi, clam ſtatim redierunt, pronos non ſecus ac ſerpentes ſe per terram trahentes, & ſic ſe fuga ſubripientes. Ego verò etſi ab eis vincirer, traherer, conuellerer: quid enim non graue patiebar? eorum quidem nullam ducebam rationem, neque vllum ſenſum accipiebam: D ſed tota mente verſabar in inquirendo filio, illudque oculis ſcrutabar in omnem partem circuoſpiciens, ſicubi viderem eum qui deſiderabatur.

Nilus à Barbaris comprehenditur, & inhumanè trahitur.

Cum autem hæc fierent, non multum tempus præteriit, & ecce ex noſtria copiis aderant viri bellicoſi. Qui cum ſuper tumulum ſublimes apparuiſſent, magnam perturbationem attulerunt barbaris. Poſtquàm enim clamore ſignificarunt aduẽtum, oullus fuit qoi in loco manſerit: oudus autem rotus repentè oſtendebatur, qui paulò ante plenus erat corporibus. Qui autem acceſſerant, cũ ex iis quæ inuenerant magnam accepiſſent vtilitatem, illic reliquum diei tranſegerunt. Deinde cum ſequenti die cœpiſſemus ambulare, & quatuor die- E rum iter cõfeciſſemus, in caſtra peruenimus. Cumque ſignificatum eſſet aduenisse legatos, ij vocati ſunt, vt conuenirent Amanen, hoc enim erat nomen Regi Barbarorum. Ad quem cum attuliſſent munera, benignum reſponſum nacti ſunt, & acceperunt prope illum tabernaculum, benignéque & comiter ab eo ſunt tractati: donec diligens & accurata perſcrutatio omnia manifeſta reddidit, quæ ad illam iam factam pertinebant incurſionẽ. Atque illa quidem ab eis breui peracta ſunt tempore.

Qua ratione liberatur.

Amanes Rex Barbarorum benignè recipit, & tractat legatos Chriſtianorum.

Mihi autem cor vehementer palpitabat, & ad nuncium ſuſpenſo animo erigebar; omnia autem ſonus cuiuſlibet rei mihi videbatur ſuſurrare famã eius de quo eram ſollicitus. Cum itaque iureiuran-

do aſſit

Nuncij affirmans Theodulum Nili filium non eſſe occiſum, ſed venundatum.

do affirmaſſent nuncij non eſſe mortuum Theodolum,venire autem venundatum cuidam in ciuitate Eluza,conſulebant vt irem in ciuitatem. Dicebant enim me illic iuuenturum filium. Profectus ſum autem ad eam quæ mihi ſignificata fuit ciuitatem, cum duobus quos mihi dederant viæ ducibus. In via autem quidam nobis occurrit adoleſcens, qui ſequebatur animalia,quæ onera portabāt. Is autem me priùs viderat in caſtris, & quæ ad me pertinebant omnia accuratè didicerat.Is cū fuiſſet Eluzæ, & quæ de filio meo dicebantur audiiſſet, quod ſc. captiuus abductus eſſet à barbaris,ei de me ſignificauit,acceptiſque literis, veniens eas afferebat tanquam bonum nuncium. Cum autem me vidiſſet eminus cœpit accedere ſubridens, & ego quoque eum virum agnouiſſem. Vbi verò prope fuimus, ipſe quidem me læto vultu alloquitur, & dexteram extendens eam pone diuertit, & volam manu applicans humero, epiſtolam ſummis digitis extraxit ex pharetra,& eam mihi reddit,filium meum nuncians viuere, & hortans vt eſſem bono animo, & non perinde ac ſi eſſet ſeruus ſpem haberem bonis vacuam. Nam is qui emit, inquit, eſt Sacerdos Chriſti Sacramentorum, & filius cœpit quidem eſſe in ordine ſacro, & ei cui ſint credita prima munera ædituorum,magnam autem mox futuri profectus ſpem oſtendit, vt qui breui tempore magnam virtutis dederit periclitationem,& morum bonitate effecerit,vt hoc omnes ſtatuerent. Ego autem vt qui eſſem inops, & domo carens cum benignis verbis ſum proſequutus,& ei multa bona ſum precatus.

Venditus fuit Theodulus cuidam Sacerdoti Chriſtiano.

Templum eſt aliquò venienti Monacho, primùm viſitare debet.

Poſtquam autem veni in ciuitatem,primum quidem ſanctum templum quæſiui, tanquam cauſam bonorum,& ei eum quem par erat honorem tribui, ſolum rigans lacrymis, & implens Dei ædem vocibus lamentationum. Et illinc deductus veni in domum in qua manebat filius multis præcedentibus, & mei aduentus fœlicem nuncium ſignificare ſtudentibus. Nouerant enim omnes ex fama quæ præceſſerat me eſſe,qui vulgo iactabar,patrem pueri qui apud ipſos fuerat venundatus, nec vllus erat qui non vultu ſigna gaudij præ ſe ferret. Poſtquam autem ianuæ appropinquauimus, cum eum vocaſſent, & me venire dixiſſent, ducunt ſalutaturum. Cum nos verò,alterum ego,& ille vidiſſemus alter, neque lætari, neque admirari primò cœpimus, ſed ambo potius lamentari, vultus lacrymis inquinantes. Et ille quidem accurrit non admodum cognoſcens,eram enim, & capillis,& veſte ſordidatus, ita vt non poſſem facilè cognoſci.Ego autem etſi multi eſſent circa eum ipſum,agnoui protinus, vt qui adhoc eandem haberet vultus figuram, quæ aſſidua eius meditatione apertè erat meæ impreſſa memoriæ. Et cum non potuiſſem continere gaudium,mihi repentè diſſolutum fuit robur corporis. Et cum cecidiſſem, hianti ore humi iacebam, exiſtimatus à nonnullis eſſe mortuus. Cum me autem comprehendiſſet,& eſſet complexus,qui defecerat animum vix mihi reſtituit,fecitque vt cognoſcerem quis eſſem,& vbi eſſem, & quemnam meis cernerem oculis. Eum ergo viciſſim complexus eiſdem excepi nexibus inſatiabiliter diuturnum explens deſiderium.

Nunciatur Theodulo aduentus patris.

Deinde ad loquendum conuerſus, ego me excuſabam, & perſuadere volebam me fuiſſe authorem omnium quæ ſenſerat malorum, vt qui eum eduxiſſem, è patria, & eum feciſſem incolere regionem quæ continenter diripitur. Ipſe autem cum grauem è profundo gemitum edidiſſet,Quid iuuat,

A inquit, ô pater,eorum quæ ſunt moleſta reminiſci? Sed quoniam ſcio fore,vt nequaquam ceſſes,donec tibi enarrem euentum meæ ſalutis,incipiam. Atque magnam quidem actus partem omnino vobis apertè narrauit filius Megadonis, illa ergo rurſus referre ſimul, & ſuperuacaneum fuerit, & moleſtum, Quæ autem poſt fugam illius euenerūt, neceſſe eſt, quoniam tu hoc mihi iubes dicere.

Narrat Theodulus patri totam ſeriem captiuitatis ſuæ.

Viſum fuerat barbaris, (vt dixit) nos mactare, & quæ pertinent ad ſacrificia iam veſpere parata erant omnia, ara, enſis, libamen, phiala, & thus. Summo ergo mane certa erat mors, niſi Deus erat prohibiturus, ſicut certè prohibuit. Poſtquam autem ille cum me ſuam non celauiſſet fu- B gam, aufugit, ſurgunt barbari repleti tumultu, vt pote quod ſacrificij tempus præteriiſſet, iam enim ſol lucebat ſuper terram. Et cum non inueniſſent alterum, neque ſcirent quidnam eo factum eſſet, me interrogarunt. Poſtquam autem reſpondi me neſcire,ſiluerūt,& neque minati ſunt,neque oſtenderunt vlla ſigna iracundiæ. Tunc quietus ac compoſitus fuit mihi ſpiritus,& Deo benedixi,qui non deſpexerat mei humilis orationem. Cumque iuberent,vt nefariis veſcerer, contradixi, & vt luderem cum mulieribus,non parui imperantibus,donec venimus prope terram quæ habitatur. Tunc enim cū neſcio quid communiter conſultaſſent, introducūt in vicum qui dicitur Subaita, & iis qui illic erant C ſignificant ſe me velle vendere. Cum autem nihil agerent, ſed re infecta ſæpe reuerſi eſſent, vt pote quod nullus vellet dare pluſquam duos aureos,tandem vbi eduxiſſent, & vt mos illis erat,nudum ante vicum ſtatuiſſent, enſem collo meo imponunt,ſi nullus me emat, dicentes ſe me ſtatim interfecturos. Ego autem iis qui ad emendum veniebant ſupplex eram manus extendens, vt darent quātum petebant barbari, & ne viderentur parci,cum pretium darent humani ſanguinis, dicens me eſſe pretium propediem redditurum, & ei qui emiſſet, lubenter, ſi vellet eſſe ſeruiturum. Quidam itaque mei miſertus clamantis, & lacrymantis vix tandem me emit, & ex eo, vt vides,emptus ſum. Hæc qui- D dem paſſus ſum pater, & ſui liberatus. Te autem deinceps Deum glorificare conuenit pro mea hac inopinata, & quæ præter ſpem, & expectationem reddita eſt ſalute.

Theodulus nudus à Barbaris exponitur, vt niſi ematur, ſtatim occidatur.

Honorificè,& Nilus, & Theodulus ab Epiſcopo Eluza tractantur.

Eorum autem qui illic erant verè pius, & religioſus Epiſcopus, cum nos diu curaſſet, & à priori afflictione nos non parum recreaſſet, rogabat, vt nos apud eum maneremus, benigneque pollicebatur ſe noſtri curam habiturum in omnibus. Ne videretur autem vim afferre,quod reputaret pretium datum pro filio, nec nimis iure Domini exigere, vt maneremus,permiſit vt faceremus quicquid videretur ex noſtra animi ſententia, in hoc ſolo in nos exercens tyrannidem, quod ſacri Ordinis iu- E gum,vel inuitis nobis impoſuerit: volentes autem diſcedere, & domum proficiſci liberali viatico proſecutus,vt pote quod longa eſſet via,& vt Dei gratia nos comitaretur precatus, ſic dimiſit. Mihi autem hic deſinat oratio, vbi rerum grauium ceſſauit periclitatio, quæ Dei gratia poſt multam afflictionem lætioris vitæ præbuit principium. Qua detur nobis omnibus frui, & nunc & in futuro ſeculo virtute,& bonitate ſanctæ,& conſubſtantialis Trinitatis. Amen.

Sacerdotij honore decoratos,cum liberali viatico eos à ſe dimittit Epiſcopus.

N O T Æ.

De ſanctis Monachis in incurſionibus Barbarorum interfectis.] *Agit Martyrol. Rom. cum Baronio*

A *19. Februarij. Paſſi ſunt ſub Rege Amane, & Alamundaro Duce, qui quidem poſtea ad fidem Chriſti conuerſus fuit, vt ſcribit Nicephorus lib. 17. hiſt. cap. 35.*

Pus.] *Eſt ſanies, & quæcumque humor in putredinem verſus.*

Ab Arabia.] *Regio inter Iudæam & Ægyptum, ab Arabo Apollinis & Babylonia filio. Eſt autem triplex, vna felix, altera petrea, tertia deſerta.*

Ad Ægyptum.] *Eſt Ægyptus Aphrica regio, ab Ægypto Danai fratre ſic appellata, prius Aëria dicta. Ægyptij autem lingua Hebraica interpretantur affligentes, quia affixerunt populum Dei, priuſquam diuino auxilio liberaretur.*

Rubro mari.] *Quidam à ſolis repercuſſu exiſtimarunt rubrum colorem reddi, alij ab arena terraque, quia* B *omnis terra quæ illi circunſtat rubea eſt, & ſanguineo colori proxima, aqua quæ terram illam abluit, colorem trahit. Cur. ab Erythro Rege mari rubro inditum eſſe nomen exiſtimat. Quod Latini mare rubrum nuncupat, Græci Erythreum vocant. Erythros enim rubrum Latini dicitur.*

Cameli Dromades.] *Camelus eſt animal quadrupes, quod crura prolixa, collũ longum habet. Sitim ſuſtinet per triduum, ſed cum inuenit aquam, tantum bibit, vt præterita & futura ſiti ſibi ſufficiat. Bactri Camelos mittunt, & Arabia, vt ſcribit Diodor. ſed in hoc differunt, quod Arabici bina in dorſo habent tubercula, quos Dromedarios vocant.*

C Exuiſſent centonibus.] *Cento quoddam velum laneum, vel potius genus quoddam veſtimenti interioris, quod ſuper ſubucula superinduí ſolebant Monachi.*

Poſt Theophania.] *Eſt Theophania inſignis illa ſolemnitas quæ 6. Febr. celebratur, aliàs Epiphania, vide Baronium in Notis. Mart.*

Duos ephebos iuuenes.] *Ephebus idem eſt, quod pubes, ab ἐπὶ & ἥβη, pubertas, vnde ephebia pubertas dicta eſt, id eſt, prima ætas adoleſcentiæ. Cenſorinus ſeparat ephebos ab exephebis. tanquam ephebi dicantur in 16. ætatis anno, exephebi vltra illud tempus appellentur.*

Pæana decantantes.] *Pæan hymnus erat in Apollinem, qui non ſolum in auerſione malorum decantabatur, ſed etiam in victoria. Interfecto enim Pythone, laudibus & carminibus laudatus fuit, quæ Pæana dixerunt.* D *Abuſiuè tamen pro omni Deorum laude ponitur. Virg. Lætum Pæana canentes.*

Contis deturbabant.] *Contus eſt ſudes, ſiue haſta longior duriorque ad percutiendum apta.*

Hemerodromi.] *Dicuntur curſores, qui die vno ingens ſpatium curſus emetiebantur. Inter huiuſmodi Hemerodromos clariſſimus fuit Philonides Alexandri magni Curſor.*

Muneta Ædituorum.] *Æditius eſt ſacræ ædis tutor, id eſt, curam gerens, ab ædibus ſacris quas tuetur.*

HISTORIA ALIORVM PATRVM à Sarracenis interfectorum. Ex Caſſiano collat. 6.

Thecue, patria Amos Prophetæ.

IN Palæſtinæ partibus iuxta vicum Thecue, qui Amos prophetam meruit procreare, ſolitudo vaſtiſſima eſt, vſque ad Arabiam & mare mortuum (quo ingreſſa deficiunt fluenta Iordanis & cineres Sodomorum) ampliſſima extenſione porrecta. In hac ſummæ vitæ ac ſanctitatis Monachi diutiſſimè commorantes, repentè ſunt à diſcurrentibus Sarracenorum latrunculis interempti. Quorum corpora licet ſciremus tam à Pontificibus regionis illius, quàm ab vniuerſa plebe Arabum tanta veneratione perce-

Monachi in hortus loci vaſtiſſima ſolitudine habitantes, trucidantur à Sarracenis.

A pta, & inter reliquias martyrum condita, vt innumeri populi, è duobus oppidis concurrentes grauiſſimum ſibi certamen indixerint, & vſque ad gladiorum conflictum, pro ſancta rapina ſit eorum progreſſa contentio, dum pia inter ſe deuotione decertant, quàm iuſtiùs eorum ſepulchra ac reliquias poſſiderent: illis ſcilicet de vicina commoratione ipſorum, aliis de originis propinquitate glorìantibus.

In magna veneratione habentur eorum reliquiæ

NOTÆ.

Iuxta vicum Thecue.] *Diſtat hoc oppidum à Bethleem ſex milliaribus. Vide Præfat. Diui Hieronymi in Amos Prophetam.*

Summæ vitæ ac ſanctitatis Monachi.] *De quibus* B *Martyr. Rom. cum Bar. in Notis, & in Annalib. Eccleſ. tom. 5. ann. 410. Plura de eis D. Auguſt. Epiſt. 159. ad Victorian. & in vit. SS. Patrum 3 part. cap. 47.*

VITA S. QVIRIACI ANACHORETÆ. Ex Simeone Metaphraſte.

EIs qui te benedicunt, inquit Deus Abrahæ, benedicam, & iis qui tibi maledicunt, maledicam, non ſolum eos qui virtutem exercent, hinc remunerans, ſed etiam ad eos qui ipſos laudant, traiiciens benedictionem. Hinc fit, vt oporteat beati huius Quiriaci pro virtute C certamina, & ſudores, non ſolum feruentiſſimè audire, admirari & excipere: ſed etiam ad eum pro viribus imitandum excitari, & parari ad ſimilem zelum ſuſcipiendum, vt non ſolum conſequamur benedictionem, ſed etiam ſimus cum eo coronarum participes, & præmiorum ſocij. Quem tulit quidem, quæ eſt in Græcia Corinthus: parentibus autem fuit nomen, patri quidem Ioannes, matri autem Eudoxia. Tempus autem eius ortus fuit finis Imperij Theodoſij, iunioris ſcilicet. Sancto verò fuit auunculus Petrus Epiſcopus Corinthiorum. Qui Petrus beatum Quiriacum cooptat in gradum lectoris eiuſdem Eccleſiæ adhuc in tenera ætate.

Sanctorũ virtutes imitanda.

Patria & parentes S. Quiriaci.

Adhuc puer à Petro Epiſcopo Corinthiorũ Lector ordinatur.

D Quodam itaque die Dominico cum diuinam audiſſet vocem in Euangelio, ſi quis poſt me vult venire, tollat crucem ſuam & ſequatur me: rem minimè diſtulit. Itaque tacitè egreſſus ex Eccleſia, venit Cenchreas, & aſcendens nauem quæ veniebat in Palæſtinam, ſummo ſtudio accedit Hieroſolyma, iam decem & octo natus annos, nono anno imperij magni Leonis, octauo autem Anaſtaſij Hieroſolymorum Pontificatus. Cum illinc ergo veniſſet in ſanctam ciuitatem, diuerſabatur apud magnum Euſtorgium. Ille autem eum, vt par erat, magna accipit affectione. Et cum hyemaſſet apud eum, rogat magnum Euſtorgium, vt eius dignatus precibus cum pace dimitteretur. Hoc autem fa- E cto, cum acceſſiſſet ad Lauram mirabilis Euthymij, hoſpitio excipitur à quodam Anatolio Presbytero, & Olympiu Monacho. Et cum multos dies apud eos degiſſet, deinde etiam magnum aſpexit Euthymium, & beatæ illæ manus ſacrum eius caput tetigerunt, ſimul quidem cum Monaſtico induentes habitu. Eum tamen hoc in loco manere non ſiuit Euthymius propter ætatem. Valde enim cauebat imberbium, & adoleſcentum in ſua Laura conuerſationes, ne aliquam offenſionem afferrent reliquis fratribus ad turpes cogitationes. Sed cum magnus iam Theoctiſtus exceſſiſſet ad Ieſum, quem deſiderabat, ipſe emittit Quiriacum ad Sanctum Geraſimum ad Iordanem.

Audita Euãgelica ſententia ſi quis vult venire poſt me, &c. mundo valedicere diſponit.

A S. Euthymio Abbate Monaſticum ſuſcipit habitum.

Iuuenes in Laura nõ permittitur morari, & quare.

Cum

Cum ergo tertia præclarum munus accepiſſet Quiriacum,& cum vidiſſet ea ætate,ſtatuit, vt ipſe miniſtraret in cœnobio. Sic autem in eo degebat ille admirabilis ligna ſcindens, aquam & alimentū parans fratribus,& coci fungens officio. Sed quamuis ita ſe haberet,& in tantis laboribus totum diem tranſigeret, in colloquendo cum Deo tamen, & precatione totas noctes conſumebat, & pane, & aqua ſolum,idque ſecundo quoque die alebatur. His inductus eſt Geraſimus,vt eum valde diligeret, & ſic vita delectabatur iunioris, vt eum aſſumeret in diebus ieiuniorum ad ſolitudinem Ruba,& cum haberet ſocium eorum, qui illic ſuſcipiebantur laborum,hic etiam magnus dicebatur verſari Euthymius,& eos diuinis impertire Sacramentis ſingulis Dominicis,donec veniſſet dies Palmarum.

Villa exercet officia S. Quiriacus in initio conuerſionis.
Noctes in oratione conſumit.
Victus eius panis, & aqua.
In diebus ieiuniorum comitatur S. Geraſimum in deſerto Ruba.

Cum breue autem tempus effluxiſſet,abit quidē pulchro illo ad Deum itinere magnus Euthymius, videt autem ſacram illius animam Geraſimus deduci ab Angelis. Cum ergo ſtatim aſſumpſiſſet Quiriacum, aſcendit in eius Lauram, & ſanctum eius corpus ſepelit, cum ea qua par eſt reuerentia. Et cum omnia feciſſet, quæ de more fiebant,reuerſus eſt. Nono autem anno poſtquam Quiriacus venit in Palæſtinam,admirabilis etiam moritur Geraſimus. Vigeſimum autem ſeptimum annum iam attingebat Quiriacus.Et cum illinc receſſiſſet,acceſſit in Lauram Euthymij, ſuſceptus quidem ab Elia, is enim tunc ei præerat, a quo etiam accepit cellam, & abundè optato fruebatur ſilentio.Sed cum videret fratres in diuiſione,& diſcordia maxima eſſe,recedit illinc,& venit in Lauram Sucam. Cum longo ergo tempore in ea eſſet verſatus, & his quatuor miniſterijs,nempe panis,ægrotorum curatione,hoſpitum exceptione ,Lauræ adminiſtratione diuerſis annis eſſet perfunctus, quadrageſimo anno ætatis prouehitur ad honorem preſbyteratus. Dicuntur autem hæc quoque de Quiriaco, quod ſpatio tot annorum non modò ſol non occiderit ſuper eius iracundiam, ſed neque fuerit omnino vnquam iratus,neque eum vnquam viderit dies comedentem, & quod tempore diuinorum hymnorum,non prius fratribus ſignificauerit ſonum.

Moritur S. Euthymius, cuiuſque animam vidit ab Angelis deferri in cælum S. Geraſimus.
Etiā migrat in cælum S. Geraſimus.
Venit ad Lauram Sucæ S. Quiriacus, & ibi varia exercet officia.
Ordinatur Sacerdos.
Nunquam ſol vidit Quiriacum iratum,& comedentem.

Septuageſimo autem ſeptimo anno ſuæ ætatis ſecedit ad ſolitudinem Natupha,eum autem ſequebatur diſcipulus. Cum autem eis deeſſet alimentū, & non haberent vnde recrearent vſus neceſſitatē, Deum rogat Quiriacus, vt eis det alimentum ex Scillis, quæ illic erant:erat enim magna earum copia in ſolitudine.Et conuerſus ad diſcipulum. Collige, inquit, fili, ex his Scillis, & ſale eis iniecto, coque in olla, & efficiet benedictus Deus, vt his quoque nobis veſci liceat.Hæc mandat quidem diſcipulo. Deus autē audiuit ex alto preces,nam ipſæ Scillæ innatam mutarunt amaritudinem, & quatuor annos ex illo tempore fuerunt cibus beatis.

Degit in ſolitudine Natupha.
Scillæ innatā mutant amaritudinem orante viro Dei.

Vir quidam ex vico Thecoenum,cum ex iis,qui illic paſcebant pecora, audiiſſet de Quiriaco,panibus calidis aſino impoſitis accedit,&onere apud eū depoſito receſſit. Hiſque deinceps Quiriacus vixit cum diſcipulo.Sed tunc quidem diſcipulus,cum vt cōſueuerat,coxiſſet Scillas,non iuſſiſſet autem beatus Quiriacus,eas in cœna appoſuit.Deinde ei cum non tuliſſet earum amaritudinem , vires cum voce ſunt extinctæ,& iacebat tanquam mortuus. Cum ergo diuinus cognouiſſet Quiriacus cauſam eius quod acciderat, & ſuſtuliſſet manus ad precandum pro diſcipulo,eum facit ſurgere , & cum eum diuinis impertiiſſet Sacramētis, ſanum protinus reddi-

Quidam ei panes deſert.
Diſcipulus viri Dei non iuſſus apponens Scillas, & comedens præ amaritudine earum deficit.

A dit,& eum placide recreat à timore.Paulo poſt autē cum eis panes defeciſſent, rurſus fame premebantur grauiſſima. Et rurſus iubet diſcipulum Scillas eis parare in cœna. Ille autem cum cibum paraſſet, & eum appoſuiſſet,verebatur tamen vti. Venerat enim ei in mentem præcedens amaritudo,& quemadmodum cum comediſſet , non ſolum ſermo, ſed etiam motus eum defeciſſet. Cum eum autem benedixiſſet Quiriacus, & figuram Crucis ei impreſſiſſet,deinde etiam attigiſſet ea quæ erant appoſita,& prius comediſſet , iucundè comederunt , & ſe ſatis refecerunt.

Signo Crucis S. Quiriacus aufert à Scillis amaritudinem.

Quintus iam agebatur annus ex quo verſabatur in Natupha, & filius quidem vnius eorum qui erāt B in regione Thecoorum, vexabatur à maligno ſpiritu. Cum de diuino autem Quiriaco ſingula reſciuiſſet pater,ad eum adducit filium , & vehementer rogat,vt opem ferat filio,qui malè laborabat. Ille autem amborum miſertus , preces fudit pro adoleſcente , & cum vnxiſſet oleo Crucis, eum liberat ab illa acerba inſania. Cum ergo miraculum iam peruaſiſſet ad multos, innumerabilis ad eum confluebat multitudo interrumpentes eius quietem, & orationem.Hæc vitans præclarus Quiriacus tranſit in ſolitudinem,quæ eſt magis intra Ruba. Et quinque annos in ea tranſigens ſumebat radices Melagriorum,& ramos arundinum,& ea erant eis obſonium. Sed diuinorum Quiriaci chariſmatū opera- C tio hanc quoque ſolitudinem efficiebat ciuitatem, multitudine eorum qui illuc adueniebant. Omnes enim quos vel malus vexabat ſpiritus,aut alius premebat morbus, prompto , & alacri animo ad eum accurrebant tanquam ad certam curationem. Et nemo hinc reuertebatur vacuus. Ægrè autem ferens multitudinem eorum qui accedebant,diuinus Quiriacus, rurſus venit in eam partem ſolitudinis, in qua nullus Anachoreta , nec manſerat , nec vnquam tranſierat. Nominabatur autem locus ab accolis Suſacim,& in eo nouæ Lauræ, & Sucæ fluuij ambo conueniunt, eorum quos ſcimus maximi, & profundiſſimi. Sed hanc planè inuiam ſolitudinem omnino hominibus facilem,& patentem reddebat D in eum fides,vel potius diuinarum illius gratiarum copia.Cum verò Quiriacus ſeptem annos illic trāſegiſſet, quoniam quæ ingruerat fames, omnia circumcirca affligebat,& multos de medio tollere non intermittebat, timentes qui erant Lauræ Sucæ, aſcendunt etiam ad hanc inuiam ſolitudinem , rogantque, & obſecrant Quiriacum, vt rurſus reuertatur ad Lauram , quo ſaltem vtiliſſimum aduerſus famem medicamentum illius habeat adoentum.

Pellit dæmonem de corpore adoleſcentis.
Interiorem penetrat ſolitudinem,vt magis lateat.
Cibus Quiriaci, & diſcipulorū eius.
Multos à ſpiritibus immundis vexatos ſanat.
Fugit in incognitam, & inhabitatā hactenus ſolitudinem.
Fame totam regionem opprimente, ad Lauream redire cogitur.

Mota itaque miſericordia bona illa , & clemens anima, rurſus deſcendit ad Lauram.Et cum ad beati Charitonis cellam quinque tranſegiſſet annos, vehementiſſimè decertauit aduerſus eos,qui eadem E ſentiebant quæ Origenes. Atque tunc quidem admirabilis quoque Cyrillus, qui à magni Euthymij Laura ad beati Sabæ Lauram acceſſerat, vt videret Silentiarium Ioannem Epiſcopum , fit ei miniſter litterarum ad hunc beatum Quiriacum. Litteræ autem ſignificabant bellum tunc fuiſſe ſuſcitatum aduerſus ſanctam ciuitatem , & eum obſecrabant vt Deum oraret intenſius , vt qui erant in noua Laura cum Nonno , & Leontio , qui Origenis dogmata defendebant , & aduerſus rectam fidem militauerant,vincerentur,& ſummam illam amitterēt arrogantiam.Cyrillus itaque cum veniſſet in Sucā, & incidiſſet in Zozimum,& Ioannem primos illius diſcipulos,cum eis venit ad magnū Quiriacum , &

Decertat contra Origeniſtas.
Cyrillus monachus egregius defert beato viro litteras.

ei tradit epiſtolam, & narrat omnia quæcumque illi coram dicta fuerant. Ille autem eum ardenter, & ex corde ingemuiſſet, & lacrymaſſet. Dic ei, inquit, qui te miſit. Ne animo angamur, ô pater, cito enim videbimus Nonnum, & Leontium e vita exceſſiſſe miſerrime: lupos autem qui verſati ſunt in Laura, turpiſſimè illinc expelli, & oues ratione præditas, ſine moleſtia eam rurſus habere, & ſine metu in ea ali & paſci. Quod & poſtea euenit ſicut prædixit. Cyrillus autem cum omnia quæ in corde habebat propoſuiſſet, diſceſſit in pace.

Nonni, & Leontij mortem prædicit beatus Quiriacus.

Quoniam autem, quando legum Origenis diligens cuſtos Nonnus turpiſſimo exitu expulit animam, & fractæ fuerunt omnes eorum vires, & ceſſauit bellum aduerſus Orthodoxos, & illi inter ſe inuicem prælia cierunt, multi venientes in antrum Charitonis, diuino Quiriaco non paruam exhibebant moleſtiam, eius ſilentium & quietem interturbantes, redit rurſus ad Sucam, iam agens nonageſimum nonum annum ætatis. Cum ille autem octo annos in ea manſiſſet, inceſſit aliquando Cyrillum quoddam deſiderium conueniendi Quiriacum. Et cum veniſſet in Lauram Sucam, & eius diſcipulum aſſumpſiſſet Ioannem, veniunt ambo Suſacim, qui locus non minus quàm nonaginta ſtadia aberat à Laura. Cum autem iam prope eſſent, eis Leo occurrens, & magnitudine maximus, & viſu terribiliſſimus, Cyrillum conturbauit, & metum ei intulit. Cũ diſcipulus ergo Ioannes eum ſic vidiſſet affectum: Ne timeas, inquit. Leo autem cum vidiſſet eos euntes ad ſanctum, via eis ceſſit protinus, & tranſierũt ipſi nullo malo affecti. Eos cum ſacrum illud caput aſpexiſſet: valde protinus eſt lætatus, eoſque ſuauiter, & familiariter intuens, ſimiliter admodum & ſcitè. Ecce, inquit, meus quoque in cœnobio ſodalis Cyrillus. Deinde nonnihil quoque ludens diſcipulus Ioannes, ſed eum, inquit, Leo, ô pater, grauiter terruit, & timidum apertè reddidit. Hilaris autem illa anima. At tu noli timere, fili, hic enim Leo iſte manet diligens cuſtos olerum, qui nulli beſtiæ in ea permittit ingredi. Quapropter nec agreſtis capreæ, nec alterius animalis impetũ, vt puto, timuerint olera hoc vigilante cuſtode. Deinde cum multa narraſſet de patribus qui erant in ſolitudine, & ſic eos excitaſſet, & eis ad virtutem acriorem iniecisset amorem, menſam ipſis apponit. Tunc accedit Leo. Ille autem beſtiæ manu præbet panem, & dimittit eum ad cuſtodienda olera. Eis autem, qui ſimul cum eo accumbebant, habeo, inquit, ô filij, bonum agri cuſtodem. Neque enim hic vrſus, neque vlla alia beſtia, neque latro, neque barbarus, inuadit eos qui ad me accedunt. Eos namque caſtigat Leo, & graue eis affert exitium. Atque illis quidem cum totum diem apud illum tranſegiſſent, & illius doctrinã, & benedictionem eis impertiiſſet eos dimiſit in pace. Et ſic læti iuerunt viam quæ ducit ad eorum regionem.

Leo cedit viã Cyrillo, & Ioanni venientibus ad virũ Dei.

S. Quiriacus habet Leonẽ cuſtodem olerum.

Eidem manu præbet panẽ.

Hic autem diuinus Quiriacus adhuc permanens in Suſacim, cum aqua ei non adeſſet ex fontibus, vt ſimul quidem ipſe vteretur, & rigaret olera, eã, quæ in petrarũ concauitatibus colligebatur, exhauriens, & æſtate ea irrigabat meridie, & non amplius concedebat ea ſitire. Tempore enim autũni, ipſum tempus ea ſatis irrigabat. Cum magna autem ſiccitas fuiſſet aliquando æſtate, & eæ quæ ſunt in petris concauitates, ne veſtigium quidem haberent aquæ, ille oculis in cælum ſublatis, à Deo petit aquam. Ecce autem repentina quædam nubes ſuper caput condenſata erupit in pluuiam, & repleuit eius hydrias, & omnia petrarum concaua, eaque & ſancti vſui, & olerum irrigationi diu ſuffecit. Hoc in loco illud mihi venit in mentem, quod, etſi non cohæret de ſancto narrationi, ſi tamen dicatur, non mediocrem afferet vtilitatem.

Impetrat à Deo aquam.

In ſolitudinem aliquando venienti huius ſancti diſcipulo, cum cõdiſcipulo ſuo Paramono, apparet circa myrticas agreſtes ſtans quoddam ſpectum hominis. Illi autem exiſtimantes id, quod videbatur, eſſe vnum ex Anachoretis, (eo enim tempore multi hanc habitabant ſolitudinem) ad eum ſtatim ſunt conuerſi. Cùm autem iam propè fuiſſent, & nuſquã eſſet, quod apparuerat, illi exiſtimantes eſſe malignum ſpiritum, precati ſunt, & cum precationi, Amen ſubiunxiſſent, ſpectant huc & illuc, & quædam ſubterranea eis apparet ſpelunca. Quod quidẽ cum exiſtimaſſent eſſe ſignum dexterum, & eſſe aliquem Dei ſeruum, qui apparuerat, rogabant vt eos impertiret benedictione, & pace. Vix tandem ergo vox intrinſecus reſonuit ex ſpelunca dicens: Quid ex me vultis? Sum enim fœmina. Sed quò proficiſcimini? Illi autem, ad Anachoretam, dixerunt Quiriacum. Sed dic nobis quomodo voceris, & quinam modo ſis hic, & quanam de cauſa huc acceſſeris. Illa autem. Nunc quidem abite, dicam autem redeuntibus. Cum illi autem inſtarent, & ne tantillũ quidem dicerent ſe eſſe abſceſſuros, niſi de beata illa prius audiuiſſent: Nomen quidem mihi eſt Maria. Cum autem eſſem pſaltria, ſcio me multis præbuiſſe cauſam offenſionis. Deum itaque rogaui, & ſuppliciter obſecraui, vt liberarer à laqueis diaboli. Aliquando autem corde contrita, & in anima diuino igne accenſa deſcendi ad ſanctum Siloë; & cum hoc vas impleſſem aqua, quod apud me adhuc manet, lupinis in ſporta acceptis, huc acceſſi. Nihil autem horũ eſt diminutũ vſque in hodiernũ diem. Sed nec ab illo tempore vidi hominem, neque vllum ſum allocuta. Vos igitur nunc abite, & reuertentes me viſitate.

Diſcipuli B. Quiriaci ſanctam quandã fœminam in Eremo degentem reperiũt.

Maria ſolitaria narrat vitam ſuam diſcipulis S. Quiriaci.

A die conuerſionis Mariæ, nec vas aquæ, nec lupini imminuti.

Illis his auditis recedunt. Et cum ad beatum veniſſent Quiriacum, ei omnia renunciant. Ille, vt par erat, fuit admiratus, & vt eam viſitarent, ipſe quoque reuertentibus mãdauit diſcipulis. Cum itaque in reditu veniſſent in ſpeluncam, & aditum de more pulſaſſent, nemo autem eis reſponderet interius, ingreſſi, inueniunt eam iam conſummatam & corpus iacens in ſpelunca. Cum itaque aſcendiſſent in Lauram Sucam, & ea accepiſſent, quæ erant eis vſui ad eam ſepeliendam, redeunt in ſpeluncam, & cum ea quæ de more fiunt, beatæ peregiſſent, demum ei faciunt ſepulchrum, in ipſa ſpelunca depoſitis reliquiis. Sed huc quidem nos deduxit ſuauiſſima & vtiliſſima narratio: rurſus autem redeundum eſt, vnde digreſſi ſumus.

Mortua inuenta à prædictis diſcipulis ſepulturæ mandatur.

Cum octo iam annos, vt diximus, in Suſacim tranſegiſſet beatus Quiriacus, qui erant Lauræ Sucæ, poſt perfectam liberationem ab iis, qui tenebãt ſententiam Origenis, cum illuc rurſus veniſſent, in magni Charitonis antrum eum reduxerunt: quò etiam cõtinenter beatus accedebat Cyrillus, & magnum ab hoc ſancto percipiebat emolumentum, & vtilitatem. Iam autem vixerat Quiriacus pluſquàm centum & ſeptem annos, vt teſtatæ ſunt ipſius in diuerſis locis manſiones, & obita itinera. Venit enim in ſanctam ciuitatem decem vtique & octo annos natus: manſit autem nouem apud beatum Geraſimum. Tranſegit decem annos in Monaſterio magni Euthymij. Miniſtrauit autem triginta & nouem annos in Laura Suca. Quinque anni præterierunt, dum veſceretur Scillis in ſolitudine Natupha, & totidem alij rurſus in Ruba. Et quod ipſe ſeptem

Degit in antro S. Charitonis.

anoos

annos manſerit in Suſacim iam relatum eſt. In ſancti autem Charitonis ſpelunca quinque annos degit, & rurſus octo in Suſacim, duobus verò annis ante tempus mortis aſcendit rurſus ad antrũ Charitonis. Quamuis autem ad rantam peruenisſet ætatem, & eſſet tam profunda ſenectute, ne tantillum quidẽ remittebat de ſua ſtatione ad diuinos hymnos, & miniſterio eorum qui ad ipſum accedebant, ſed quo erat ætatis prouectioris, eo magis florebat, & exultabat animi alacritate, actiuſque, & fortius diuina aggrediebatur certamina.

Nihil ſibi blanditur propter ſenectutem.

Erat autem vir mitis, & hilaris, & facilis ad eum patebat aditus, ſtatura erat procerus, & erectus, colloque adhuc recto, & iuuentutem quodam modo præferente, & nec omnino victo à ſenectute. Moribus ad docendum erat accommodatus, religioneque maximè orthodoxus. Cum tandem itaque incidiſſet in corporis infirmitatem, & debitum naturæ exſoluiſſet, apud Ieſum quem deſiderabat ſuum deponit ſpiritum.

Forma, & mores S. Quiriaci.

N O T Æ.

Quiriacus.] *De eodem Martyr. Rom. cum Baronio 24. Septemb. & Græcorum tabula, & Menologium, vbi habetur hunc vixiſſe temporibus Theod. Iunioris. Vitam eius Metaph. deſcripſit, quam Surius refert tom. 5. Mentio de eodem habetur in vita S. Euthymij abbatis, cuius fuit diſcipulus, quam ſcripſit Cyrillus Monachus, qui & de Euthymio multa didicit à Quiriaco. Quod autem ſpectat ad rectam rationem temporum, conſtat ex eiuſdem actis, eum anno 9. Leonis Imp. ingreſſum eſſe Monaſterium annos natum 18. vixiſſeque ætatem annorum centum, & ſeptem, ſicque perueniſſe vſque ad Iuſtiniani Imperatoris tempora. Hic cum eſſet Diaconus in Laura S. Saba, venit cum aliis ad Concil. Conſtantinop. celebratũ poſt Conſulatum Beliſarij anno Domini 536. ſubſcriptuſque reperitur libello quem Synodo obtulerunt Archimandritæ, vt eius Synodi acta ſignificant.*

Corinthus.] *Vrbs Achaiæ, quæ primo à Siſypho latrone Æoli filio fertur condita fuiſſe, & Corcyra nominata autore Strab. poſtea Ephyre. Deinde euerſa & inſtaurata à Corintho Oreſtis ſeu Ionis filio, Corinthus eſt appellata. Egregia de hac ciuitate ſcribit Villamonius.*

In ſua Laura.] *Eſt differentia inter Cœnobium, & Lauram: nam Cœnobium eſt illud in quo Monachi viuũt ſocialiter, & in commune, ſub abbate, in Laura verò licet monachi ſubditi ſint abbati, tamen monachi ſolitariam, & eremiticam vitam ducunt, in longè ab inuicem ſeparatis cellis habitantes.*

Ex Scillis.] *Scilla eſt genus cepæ. Suidas ſcribit eam amaram eſſe, & comedentibus letalem. vide Plin. lib. 21. c. 17. & lib. 24. c. 8.*

Circa myricas.] *Myrica eſt genus humilis virgulti, quæ alio nomine geneſta dicitur, & naſcitur in deſerto, & ſaxoſa humo. Hierem. 17. Quaſi myrica in deſerto.*

VITA S. SABÆ ABBATIS.

Ex Simeone Metaphraſte collecta.

SANCTISSIMVS, & diuinus Sabas patriam quidem habuit Cappadociam. Natus eſt autem in vico Mutalaſca (hoc eſt enim ei nomen) quæ prius erat vilis, & ignobilis, & ſita ſub Metropoli Cæſarienſium, ex eo autem poſtea euaſit inſignis, & longè clarior illa Armathen, quæ olim tulit diuinum Samuelem. Pater Ioannes, mater Sophia vocabatur, qui erant ambo clari ge- A nere, & pietate. Natus eſt autem decimo ſeptimo cõſulatus Theodoſij. Cum verò iam quintum ætatis annum ageret hic vir admirabilis, eius autem parentes migraſſent Alexandriam, nam neceſſariò eos vocabat tunc futura quædam expeditio, ipſe in Cappadocia diuina quadam prouidentia, apud auunculum cui nomen erat Hermias, cum paternis relinquitur facultatibus. Sic ergo apud auunculum manens Sabas iam ætate proficiens, cum vxoris illius malignitas moleſtia afficeret adoleſcentem, illinc recedens accedit ad quendam Gregorium, qui ipſe quoque erat patruus, in quodam vico nomine Scandos, ſtatim ab initio oſtendens, quanto odio haberet malos, & ſe maiorem curam gerere virtu- B tis, quàm cognationis.

Patria S. Sabæ.

Parentes.

Degit apud auunculum.

Poſtquam autem ageret apud Gregorium, vidit hoc patruo, & auunculo magnam afferre diſſenſionem & diſcordiam: cõtendebat enim vterque, & ipſius Sabæ, & rerum eius eſſe dominus,) ille omnem offenſionis auferens occaſionem, repentè deſpiciens diuitias, cognatos, & pecunias, ſeipſum tradit cuidam Monaſterio, quod vocabatur Flauianæ, quod diſtabat viginti ſtadiis à Mutalaſca. Benignè itaque acceptus ab eo qui tunc præerat Monaſterio, & cooptatus in numerum Monachorum, illic deinceps ſe exercet in doctrina ſacrorum pſalmorum, & accuratè inſtituitur in omni regula monaſtica.

Fit Monachus.

C Operabatur aliquando hortum Monaſterij. Mala autem quædam pendebãt ab iis, quæ illic erant arboribus, & eius incitabãt appetitionem, & mouebãt ad veſcendum ante tempus. Atque fuit quidem victus ab aſpectu pomorum, erant enim pulchra viſu, vt qui ipſe quoque eſſet humo. Victus eſt autem vſque adeò, vt malum manu caperet. Deinde cum intellexiſſet eſſe maligni inſidias, & cogitaſſet primos parentes à voluptate, & cibo eiectos fuiſſe ex paradiſo, hæc cum ille mente agitaſſet, & ſeipſum increpaſſet, malum ſtatim iecit humi, hanc in poſterum ſibi legem imponens, vt toto vitæ tempore, malo non veſcatur amplius. Ab illo ergo tempore perpetuò in ſumma rerum omnium vixit abſti- D nentia.

Calcat pedibus pomum quod appetierat comedere.

Proponit nũquam veſci pomis.

Porro autem hoc quoque dicitur de conuerſatione eius in hoc Monaſterio. Cum piſtor hyeme aliquando veſtes haberet madefactas, nec eas poſſet exſiccare ad ſolem, relinquit in clibano. Deinde oblitus ſe ea illic reliquiſſe, vt exſiccarentur, cum vt repente panis fieret eſſet opus, ipſe Sabas, & alij Monachi vnà cum piſtore fermentum commiſcebant, & clibanum accendebant, intus relictis, vt diximus, veſtibus. Flamma verò iam ſublata recordatus piſtor quando nihil poterat efficere, cor eius ſauciabat triſtitia, & angebatur animo. Non ferens autem Sabas fratrem, qui ita angebatur, munitus ſigno Crucis continuo ingreditur clibanum, flam- E maque conculcata ſicut prius voluptate ſeruat ea igne veſtimenta, & ipſe egreditur illæſus.

Illæſus ardentem clibanũ ingreditur.

Quædam autẽ in corde agitans, cum diuini deſiderij nullũ modum noſſet, nec ſatietatem in animo habebat ire in ſanctam ciuitatem, & contemplari loca ſancta, luſtrareque, & viſere patres, qui erant in ſolitudine, & ea frui quæ ea ipſis percipitur vtilitate, aut etiam incitatione eorum vitæ inſtitutionis, oſtendere acriorem impetum ad virtutem. Accedit itaque ad præfectum Monaſterij, & animum aperit, & ab eo petit, vt liceat ſecedere. At ille non permittens omnino conabatur eum detinere. Deinde cum ad eum è ſuperis diuina quædam aduenisſet viſio, mandat vt Sabam dimittat, nec prohibeat

quomi

quomlnus peregrè proficiſcatur. Ille ergo perſuaſus viſiooe, eum dimiſit. Ille autem id quod deſiderabat conſecutus, Deo duce iendit Hieroſolyma, cũ in hoc quidem Monaſterio annos decem tranſegiſſet, ætatis verò annum ageret octauum decimum, quo Marcianus & Iuuenalis ambo pij ac religioſi, ille quidem ab imperio, hic autem a Pontificatu, morte deſiſtunt.

It Hieroſolymam.

Cum verò hyeme veniſſet Hieroſolyma, & à quodam ſene Cappadoce in Monaſterio Sãcti Paſſarionis hoſpitio eſſet exceptus, tunc quidem apud ipſum hyemat. Sed cum accepiſſet de magno Euthymio, (virtus enim eius vbique prædicabatur) captus eſt vehemẽti deſiderio cũ eo congrediendi. Et quoniam ille non ſecus ac heſperus in ſolitudioe B quæ eſt ad orientem, clarus erat miraculis, & doctrina, deſiderabat Sabas frui luce bonorum Euthymij, & cum eo lætari, ad eum tanquam filius ad patrem accedit. Cum ergo aliquot illic dies manſiſſet, ad ſynaxim, de more eunte Euthymio, ad eius pedes procidit, rogans vt fieret eius ouis rationis particeps, & ab ipſo paſtore paſceretur cum aliis. Magnus autem Euthymius qui in exercendis pueris erat præſtantiſſimus, vt qui omnium certaminũ ſpiritualium fecerat periculum, cum vidiſſet Sabam adhuc iuueoem, ooo prius permiſit vt habitaret cũ Monachis qui erant in Laura, quàm totam Monaſticam perſecutus eſſet vitæ inſtitutionem quæ eſt in cœnobio, & oſtendiſſet eam quæ exigebatur C abſolutionem. Remiſit itaque eum ad Abbatem Theoctiſtum.

Hoſpitio excipitur in Monaſterio S. Paſſarionis.

Venit ad S. Euthymium.

Remittitur ſub diſciplina B. Theoctiſti.

Cum ſic ergo diuinus Sabas fuiſſet in B. Theoctiſti poteſtate, ſeipſum totum purè Deo tradidit. Nam nunc quidem dies tranſigebat in laboribus, nunc verò integras noctes in ſomnis peragebat in precibus. Erat enim cum animi fortitudine, procera quoquè corporis magnitudine, & admodum robuſtus. Igitur iá decem annos illic diuinus trãſegerat Sabas, & beatus è viuis exceſſerat Theoctiſtus, Quem cum magnus ſepeliiſſet Euthymius, pro illo quendam Marin, virum non parui faciendum, elegit præfectum Monaſterij. Cum autem is duos annos vixiſſet poſt ſuſceptam præfecturam D Monaſterij, è vita excedit. Poſt quem diuinus Euthymius cuidam Longino viro bono Monaſterij committit rectionem. Illo autem tempore admirabilis Sabas iam triginta annos natus, cum reſplenduiſſet in vniuerſa Monaſticæ vitæ inſtitutione, capitur amore ſolitudinis. Et cũ non poſſet ferre vim deſiderij, accedit ad Longinum, petens quem deſiderabat receſſum. Ille verò neſciebat quomodo hoc ei ex ſe permitteret, de eo refert ad magnũ Euthymium. Is autem cum oppletas haberet aures Sabæ virtutibus, continuò ſcribit ad Longinum, ne ei eſſet impedimento quominus ſuum exequeretur E inſtitutum: ſed ei permitteret vti quiete & ſilentio quinque dies hebdomadæ. Sciebat enim fore, vt omnino rectè vteretur ſolitudine, & haberet occaſionem ad Deum aſcenſionis. Sic ergo ei permiſſo ſilentio, ingreſſus eſt Monaſterij ſpeluncam, quinque quidem dies hebdomadæ intus degens, & nihil cibi ſumens: ſed ſolùm vacans precationi & labori manuum, Sabbatho autem egrediens, & quinquaginta numero confectas ſportas, quas ſolent vocare μάλαγια, afferens, Die autem Dominico cum collegiſſet tot ramos palmarum, quot ſciebat ſibi in hebdomada ſufficere ad operandum, ingrediebatur ſpeluncam. Et hoc modo perpetuos quinque annos ſe exercuit.

Noctes integras in oratione expendit.

Degit in ſpelunca in magna abſtinentia.

Deinde diuinus Euthymius cum eum vidiſſet ſic A viuentem, eum ſumpſit cum Domitiano ſocium decertationis ad certamina quæ ſuſcipienda erant in ſolitudine, cum de eius mente factus eſſet certior, & eum vocaret puerum ſenem. Et quoniam conſueuerat Euthymius decimoquarto menſis Ianuarij egredi cum Domitiano in vaſtam ſolitudioẽ Rubæ, & illis tranſigere ſanctiſſimos dies ieiuniorum, egreſſus quidem eſt vt conſueuerat. Ei autem aderant Domitianus, & Sabas, ingrediebantur verò per ſolitudinem quæ vergit ad meridiem, vltra mare mortuum. Et cum iter diu produceretur, ipſa ſolitudo quæ eſt arida & aquæ expers, Sabæ ſitim accendebat vehementem, & viæ prolixitate & ſiccitate efficiebat vt iam defatigaretur & deficeret: B neque pedibus vti poſſet ad ingrediendum. Cùm autem ſic affectum magnus vidiſſet Euthymius, parum ab eo recedit, & humi procidens dixit: Domine Deus da aquam in in terra ſitienti, iam deficiẽtem iuuenis huius conſolans animam. Sic dixit, & cum protinus Sabam acceerſiuiſſet, ter fodit ligone, & quæ erat deſerta, & aquæ expers, aquam genuit, & protinus aquam emiſit limpidiſſimam. Sabas autem cum illam bibiſſet, tunc reſtinxit ſitim, & ſatis eſt recreatus.

S. Euthymius accepit eum ſocium ſolitudinis tẽpore ieiuniorum.

S. Euthymius diuinitus impetrat aquã ad ſitientem Sabam reficiendum.

Cùm ſic ergo S. Sabas ſe gereret in ſolitudine, & magnum imitari Euthymium ſtuderet diligentiſſimè, parum temporis interceſſit, & cum ille magnus Euthymius ibidem obdormiiſſet, verè beatam C quietem eſt aſſecutus. Sed cùm poſt illius deceſſum Monaſterium otio & ſocordiæ paulatim ſe dediſſet, longo tempore aufugit beatus Sabas, & habitabat in ſolitudine: cùm Geraſimus eam quæ eſt circa Iordanem ſolitudinem, non ſecus atque ſtella illuminaret. Sabbas verò tunc attigerat triceſimum quintum annum ſuæ ætatis. Iam autem aduerſus eum cœpit bellum dæmonum, non obſcurè, nec latenter, ſed apertè. Nam cum illam Deo gratam moram traheret in ſolitudine, eſſet autem nox media, humi verò accumbebat, vt labores parumper remitteret, videt quoſdam dæmones, qui ſcorpionum, qui ſerpentum ſpeciem erant imitati, & eum inuadebant, & omnibus modis tentabant D eum perterreſacere. Deinde cùm intellexiſſet cuiuſnam eſſet machinatio, audacter ſurgit ad precationem, canens illud pſalmi, non timebis à timore nocturno: ſed ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis. Solummodo ergo ſic locutus eſt Sabas, & venenata illa animalia, tanquam fumus ſtatim euanuerunt.

Poſt mortem Euthymij, Monaſtica tepeſcente diſciplina, aliò migrat.

S. Geraſimus Anachoreta claret.

Dæmones Sabam terrere nituntur.

Cum aliquot dies deinceps interceſſiſſent, rurſus eum adoritur Satanas, leonis formam ſuſcipiẽs, torueque & furiosè intuens, & tanquam qui impetum eſſet in eum facturus. Ille autem cùm cognouiſſet eſſe maligni inſultum, viſione minimè E eſt conturbatus. Si accepiſti, inquit, contra me poteſtatem, cur reprimis impetum? Ego ſum paratus, Dei cedens nutibus, & non inuitum me offerens vt deuorer. Sin minus, cur fremis, & exultas inaniter? Hæc dixit Sabas, & protinus aufugit bellua quæ latebat ſub ſpecie Leonis. Omnes autem feræ ab illo tempore fuerunt magis mãſuetæ & obedientes: adeò vt ipſe vnà cum eis verſaretur, & nihil omninò ab eis læderetur. Cùm verò ſic ſe gereret Sabas, ei prætereunti in via quatuor occurrunt Agareni, qui fame valde laborabant, & indigentia vehementer erant afflicti. Cùm autem iam propius acceſſiſſent, illi quidem qui fame vrgebantur, eum diligenter circunſpiciebant, & ſcrutabantur, & naribus quodammodo odorabantur, an aliquid cibi afferret. Ille verò, ô miſericordiã & paternum animum,

Apparet ei diabolus in forma Leonis.

Securè degit inter feras.

mum,placidis eos intuens oculis ,cum nihil habe- A
ret aliud quo ipſos aleret eſurientes, ea quibus ipſe
alebatur,in commune propoſuit. Et extenſa pelle
ouilla , melagriorum radicibus, & arundinum, eos
Charitatem Agarenis exercet.
excepit.Mirati autem barbari eius promptum,& li-
beralem animum , tunc quidem vrgentem famem,
vt licuit,ſedauerunt.Poſtea verò remunerantes eius
hoſpitalitatem, venerunt afferẽtes caſeos,& dacty-
los. Ille autem qui ſicut apes laborioſæ , ſciebat ex
omni parte colligere id quod eſt vtile, ex eo cepit
occaſionem maioris modeſtiæ,& ad ſui condemna-
tionem , & compunctionem deuenit vehementio-
rem.Hei mihi,dicẽs,ô anima,ecce enim hi barbari,
vel parui illius noſtri fuere memores beneficij , &
Ingratitudinem summopere fugere debemus.
referre gratiā ſtuduerunt tam præclarè,& munificè. B
Nos autẽ quotidie fruimur bonis creatoris,& nullā
ei ſtudemus viciſſim referre gratiā per mandatorū
obſeruationem.Quænam ergo de cætero excuſatio,
quænam nobis dabitur venia ? Et ſic multos dies
compungebatur animo. Sed hæc quidem facta
ſunt à Saba admirabili cùm degeret ſolus in ſoli-
tudine.

Poſtea autem accedit ad eum quidam Monachus
nomine Anthus, vir amicus virtutis, qui ipſe quo-
que longo tẽpore verſatus fuerat cum beato Theo-
doſio.Is cum Saba vinculis ſpiritus tunc colligatus
permanſit de cætero,ab illo inſeparabilis.Cum ve-
rò eſſent ſic inter eos coniuncti,inuadunt eos qui-
dam Agareni plane barbari,& animo maligniſſimi. C
Qui quidem volentes honeſtam accipere occaſio-
nem, vt perinde ac iniuria affecti ſe viderentur vl-
ciſci,non autem priores facere iniuriam, mittũt ad
ſanctos vnum ex ſuis veluti quandam eſcam , vt ſi
illi vel minimum impetum feciſſent in eum qui
miſſus fuerat, ipſi ambos inuaderent , & interfice-
rent. Illi verò cum periculum protinus præuidiſ-
ſent, nulla re alia quam ea in qua poterant ſola cõ-
fidere,nempe precatione,aduerſus eos armabantur.
Et cum ſimul inclinaſſent genua, & animos,Deum
rogabant ardentiſſimè , vt liberarentur ab illorum
Agarenum insidias struens vivo Deo absorbetur à terra.
inſidiis.Cum finiiſſent preces,terra dehiſcens,quo-
modo olim Dathan,ita etiam tentatorem illum qui
ad eos miſſus fuerat , in illorum conſpectu deuo- D
rauit.Illi autem nouum videntes miraculum,ſtatim
magno timore afficiuntur, & ſe coniicientes in pe-
des, longè recedunt. Ab illo verò tempore diuina
à ſuperis ad Sabam adueniens gratia ita eum affe-
cit , vt deinceps nihil faceret barbarorum inſi-
dias.

Iam quatuor annos tranſegerat hic admirabilis
Sabas in ſolitudine. Cum fuiſſet autem aliquando
in excelſo illo colle,in quo celeberrimi Theodoſij
doctrinæ fructum percepiſſe dicitur beata Impera-
Videt visionem.
trix Eudocia , in conſueta precatione pernoctans,
videt viſionem admirabilem , ſplendore coruſcan-
tem, & veſte lucida ei oſtendentem torrentem qui
à Siloë defluit ad auſtrum,& denunciantem,vt ha- E
bitaret tòrrentis ſpeluncam quæ vergit ad Orien-
tem, & ei pollicentem auxilium ex ſancto. Ipſe igi-
tur magna ex viſione affectus lætitia, cum ſtatim è
colle deſcendiſſet , diuina prouidentia deducitur
vſque ad ſpeluncam. Quadrageſimo itaque anno
ſuæ ætatis cœpit habitare hanc ſpeluncam,quando
Anastasius Hierosolymitanus Arch. moritur.
Anaſtaſius Archiepiſcopus Hieroſolymitanus cum
impleſſet decimum annum ſui Patriarchatus cum
eo quoque exceſſit, ſui Põtificatus ſucceſſore reli-
Zeno Imperator, interfecto Basilisco, rursus accepit Imperium.
cto Martyrio. Zeno verò Imperator Romanorum,
interempto tyranno Baſiliſco , cum viginti men-
ſes obtinuiſſet tyrannidem , rurſus accepit impe-
rium.

A Cum ergo ſpeluncam habitaſſet magnus Sabas,
quoniam ea in aſcenſu magnam habebat difficulta-
tem quando vellet egredi aquatum (fons enim di-
ſtabat quinquaginta ſtadia) ab eo deſuper appen-
dens funem , ſic ſuum aſcenſum, & deſcenſum ef-
Veſcitur herbis agreſtibus S. Sabas.
fecit faciliorem. Cum is autem rerum neceſſariarũ
nullam aliam curam gereret , ſed contentus eſſet
herbis quæ naſcebantur prope ſpeluncam,Deus qui
mandauit Sabæ, vt ſubiret ſpeluncam , ipſe ea quæ
promiſſa fuerant deducit ad exitum. Quomodo
enim Eliæ Prophetæ, qui olim ingreſſus erat mon-
tem Sidoniæ,& ſeipſum abſcõdebat, ita nunc quo-
que mittit ad iuſtum eos qui res neceſſarias erant
ſuppeditaturi, niſi quod ad illum quidem coruum,
B ad hunc autem quoſdam homines , licet barbaros,
mites tamen,& moderatos,qui ipſi quoque tanquā
ab aliquo quem non videbant manuducti , rectà
Paſcitur à quibuſdam.
perueniunt ad ſpeluncam. Et cum per funiculum
aſcendiſſent ad ſanctum , vbi viderunt illic vitam
planè illaboratam, & nulla omnino ſupellectili in-
ſtructam , nec vllis ornatam vtenſilibus , virtutem
adeò iure ſunt admirati, vt magnificarent vel illius
ſolum ſeruire miniſteriis.Et certis quibuſdam die-
bus illuc venientes ad eum afferebant caſeos , pa-
nem,& dactylos , & ſi quid erat aliud ad vſum ne-
ceſſarium. Atque quinque quidem annos ſic Saba
tranſegit in ſpelunca , ſolus cum ſolo Deo conuer-
ſans,& fruens bono quietis ac ſilentij. Agebat au-
C tem tunc ætatis annum quadrageſimum quintum.

Multi sub eius diſciplina congregantur.
Cum ſic ſolitarius degeret beatus Sabas,cœpe-
runt multi ad eum confluere,quos ille benignè ſu-
ſcipiebat.Quamobrem videre licebat viros circiter
ſeptuaginta numero omnes breui ad eum conue-
Conſtruit Lauram.
niſſe.Cum hos ergo omnes diuini Sabæ virtus pro-
cul inuocaſſet, illic quoque ſtatuit maximam Lau-
ram conſtruere , vt per hanc ſolitudinem eis com-
pararet ſupernam Hieruſalem. Et primum quidem
in loco qui eſt in fontibus torrentis , qui ſunt ad
boream,turrim ædificat. Deinde verò inter torren-
tem domum excitat oratoriam , & cum in ea ſa-
ctam menſam ſtatuiſſet , & templum dedicaſſet,
cum videret ex ſacratis aliquem ad eum acceden-
D tem , cum faciebat in eo diuinum celebrare myſte-
Ob humilitatem Sacerdotium differt.
rium, ipſe propter magnam in Deum reuerentiam,
modeſtiamque inſignem , & humilitatem rem fu-
giens , & omnibus modis differens Sacerdotium.
Cum templum autem ſic excitaſſet , & Lauram il-
lic conſtituiſſet, in cura gerenda fratrum deinceps
ſtudium,& operam ponebat. De rebus enim neceſ-
ſariis eis prouidere ſatagebat , & precibus eos
ſæpe adiuuabat , quod quidem è veſtigio declara-
bit oratio.

Nam procul quidem à ſpelunca , vt iam prius
diximus , fluebat aqua. Hoc verò malè habebat
monachos , & in ea importanda magna afficieban-
tur moleſtia. Ille ergo beatus non ſuſtinens eos
E videre id tam moleſtè ferre,Deum orauit,vt alicun-
de eis ſcaturiret aqua,finita oratione quidam ſonus
ſtatim eius pulſat aures.Videbatur autem ſonus in-
ferente emitti ex torrente. Et cum reſpexiſſet, luna
iam illuſtrante terram pleniſſimo lumine , videt
quendam onagrum vngula pulſantem ſolum , &
Precibus monachis impetrat fontem.
fodientem , deinde poſtquam terram ſatis fodiſſet,
& cauaſſet ore foſſæ impoſito bibentem.Ille autem
ſtatim deſcendit , vbi vidit onagrum fodientem.
Cum autem ipſe quoque parum fodiſſet , inuenit
aquam quæ ab illo tempore vſque in hodiernum
diem fluit per mediam Lauram , & neque creſcit
hyeme , nec deficit æſtate , idque cum hauriatur
ferè ab omnibus qui ſunt in regione.

Apparet ei columna ignis.

Rurſus verò cum is aliquando ſolus noctu deã-bularet circa torrentem, & pſalmos caneret Dauidicos, ei apparet columna ignis apud ipſum præcipitium, quod erat dirutum ad occidentem torrentis. Videbatur autem columna in terra quidem fixa, capite verò cælos tangere. Cùm ergo perſeuerasſet in oratione donec luceret lux diei, pergit verſus orientẽ vbi ab eo viſa fuerat columna ignis, & offendit quoddam magnum antrum, quod ſeruabat effigiem templi Dei. Ad orientem enim erat quædam concha, quæ non humanæ, ſed diuinæ manus videbatur eſſe opus. In eo autem à tergo erat apertus latus quidam ingreſſus. Solis verò radius illinc influens implebat domum copioſo lumine. Cum ſic ergo ædem illam inueniſſet, conſtituit Sabas, vt Sabbathis diebus & Dominicis in eo conſueta fieret glorificatio. Cum autem vidiſſet quandam petram quæ templo ſupereminebat ipſe quidem delegit eam ad habitandum.

Cum autem multitudo Monachorum quotidianis accreſceret acceſſionibus, & breui peruenisſet ad numerum centum & quinquaginta, auctam quoque ex vtraque parte torrentis cellularum ædificatio, Sabæ cura & diligentia perfectum eſt, vt & iumenta ad miniſteriũ, & alia quæ ſunt apta ad vſum corporis, poſſiderent Monachi: ne neceſſariarum rerum indigentia, eis ſæpe ſpecie pulchra & honeſta eſſet occaſio pergendi ad mundum, neglecta quiete & ſilentio. Sed poſtquam Martyrius Patriarcha, qui in virum ſanctum optimè affectus erat, & ei familiaritate coniunctus, octauo anno ſui Pontificatus è vita exceſſiſſet, & Saluſtius poſt eum ſedem accepiſſet, iam quadrageſimum octauum ætatis annum agente beato Saba, quidam ex Laura prauis animis, menteque peruerſa, mala meditantes aduerſus diuinum Sabam, veniunt in ſanctam ciuitatem, & Saluſtium Epiſcopum linguis doloſis, aut vt melius dicam, cordibus, accedentes, quærebant qui eſſet ei præfuturus. Ille autem cum eſſet ſapiens, & aures non haberet faciles, accuratè rogauit, quinam eſſent & vnde. Illi verò dicebant ſe habitare prope quendam torrentem, & illic peragere certamina exercitationis, celantes nomen Sabæ. Sciebant enim eum ex virtute notum eſſe omnibus. Cum ij autem ſæpe rogarentur vt dicerent cuiuſnam eſſet torrens, & quomodo vocaretur, cum non poſſent effugere interrogationem: Qui ab aliquibus, dixerunt, vocatur torrens Sabæ. Ille autem cum intellexiſſet eum eſſe præfectum, aduerſus quem iſti ſtruebant calumniam, rogauit rurſus vbi eſt hic Sabas? Illi verò mittentes reſpondere ad propoſitum, dixerunt, eum non poſſe ſufficere curæ de tam multis ſuſcipiendæ propter ſimplicitatem nimiam & ruſticitatem: lenitatem illius & moderationem ſimplicitatem vocantes improbi, eo quod nollet hic populus, vt admirandus dixit Eſaias, aquam Siloë quæ fluit ſilentio. Porrò autem illud quoque addiderunt accuſationi, nempè nimiam in ſuſcipiendo ſacerdotio cautionem; dicentes neque ipſum velle eſſe ſacerdotem, neque alteri vt fiat ſacerdos, concedere. Sed hæc quidem illi.

Martyrius Patriarcha Hieroſolymit. moritur, cui ſuccedit Saluſtius.

Improbi Monachi ſtruunt ei calumnias.

Quiricus Presbyter pulchra ratione diſſutat & retundit calumniam Sabæ illatam.

Quiricus verò quidam ſacerdos, & virtutis amator ardentiſſimus, cum tunc adeſſet apud Epiſcopum, & quæ dicta ſunt audiuiſſet: Quid verò, inquit, vos primi Sabam ſuſcepiſtis, an ille vos? Cum illi autem reſpondiſſent illum quidem ipſos ſuſcepiſſe, & congregaſſe, eis verò regendis curæ minimè ſufficere, cum eſſet agreſtior & ſimplex. Excipiens rurſus Quiricus: Si ille, inquit, vos ab

A initio congregauit, & locum qui erat deſertus conſtruxit ad habitandum: quanto magis & locum ipſum iam conſtructum & habitatum, & vos qui eſtis congregati, erit is aptus ad regendum? Ad hæc illi cum nihil poſſent reſpondere, tunc dimiſit Epiſcopus: Conſiderate, inquit, in præſentia: craſtino autem die accuratius de his loquiremus. Et ſtatim quidem accerſit beatum Sabam, neſcientem cur eſſet accerſitus. Porrò eos quidem adducit ad probandum, vt putabant, ſuam accuſationem. Poſtquàm igitur adſtiterunt, rectus ille & incorruptus iudex, nihil illis omnino dicens, non arguens, neque alio egens teſtimonio, vt qui de virtute Sabæ optimè eſſet certior factus, eum quiB dem ordinat ſacerdotem in conſpectu omnium: hac autem apud eos vtitur admonitione. Ecce, inquit, habetis veſtrum patrem, & Lauræ veſtræ præfectum, quem Deus deſuper & non homo elegit. Nos verò ſolum Spiritui ſancto manus commodauimus, non ipſum, ſed vos potiùs ipſos afficientes beneficio. Sic dixit. Et cum ſtatim aſſumpſiſſet beatum Sabam, & ipſos ſeditioſos, & pium ac Religioſum, qui tunc aderat Quiricum, cum eis in Lauram proficiſcitur. Et primum quidem ſanctum illud templum conſecrat. Deinde etiam aram in eo conſtituit, & glorioſorum Chriſti martyrum illic multas recondit reliquias.

Ordinatur Sacerdos beatus Sabas.

Atque tunc quidem agebat Sabas quinquageC ſimum tertium annum ſuæ ætatis, quo tempore Anaſtaſius quidem ſedem tenebat Imperatoriam, cùm è viuis iam exceſſiſſet Zeno. Eodem autem anno ad Lauram accedit vir quidam diuinus, quem dona decorabant ſpiritualia, genere Armenius, nomine Hieremias, quem duo quoque ſequebantur diſcipuli, qui vocabantur Petrus & Paulus, qui cognoſcebantur eius vitam apertè referre & exprimere. Cum ergo hi ad Lauram acceſſiſſent, magnam ex iis voluptatem accepit beatus Sabas, & tunc paruam cellam ad borealem ſpeluncæ partem: in qua prius ille verſabatur in exercitatione, quando ſolus torrentem incolebat, eis tribuit, & eis paruum reliquit oratorium, vt diebus DomãniD cis & Sabbathis ſua lingua conſuetam peragerent glorificationem.

Anaſtaſius Imperator.

Hieremias Anachoreta ex Armenia venit ad S. Sabam.

Cum itaque ſoleret Euthymius quarto decimo Ianuarij ſemper proficiſci in vaſtam ſolitudinem, & illic verſari in diuinis diebus ieiuniorum, beatus Sabas facere conſequenter, tempore ſolum parum mutato, quandoquidem ille quarto decimo, ſicut diximus, hic autem viceſimo die menſis ſecedebat. Nam poſt diuini Antonij memoriam, magni Euthymij diem feſtum viceſimo die menſis celebrans Sabas, ſic ſe conferebat ad ſolitudinem, & illic morabatur vſque ad feſtum palmarum, non ſecus atque ille, ſe purum conſeruans ab omni humana cõgreſſione. Et ſic quidem ſemper faciebat vnoquoE que anno vertente. Cum mortuum autem mare aliquando obiret, & in eo paruam quandam vidiſſet inſulam admodum deſertam & horridã, eius ſtatim captus fuit amore, animum verò induxit, in ea perferre dies ieiuniorum. Inter eundum autem dæmonis inuidia cecidit in quandam foſſam, quæ ex fornace cum igne emittebat caliginem, fuitque ei vultus & barba exuſta, & multæ aliæ partes corporis: adeò vt eum multis poſt diebus rediiſſet, ad Lauram, ſignis tantum ſuorum motum & voce, iiſque valde exiliter & obſcurè agnoſceretur, eius forma omninò mutata, barbaque effecta rariore. Nam nec loqui omnino poterat, donec vis quædam diuina eum viſitans à ſuperis ei vires immerſit

S. Euthymij feſtum tempore S. Sabæ iam celebrabatur.

Dæmone permittente cadit in fornacem ſulphure & ignem & caliginem emittentẽ, & vultum eius, barba, & aliæ corporis partes comburuntur.

aduerſus

aduerſua maloa ſpiritus infirmum, & languentem renouauit ac recteauit. Propter barbæ autem rarefactionem Deo quoque Sabas egit grátias, vt qui modeſtiæ ei cauſam præbuerit, ne propter barbæ denſitatem ſibi nimis placeret.

Orationе ſeruat diſcipulũ dormientem, ne à Leone lædatur.

Quadam vice cum aſſumpſiſſet vnum ea diſcipulis, cui nomen erat Agapetus, pro more eaibat in ſolitudinem. Non multi itaque dies præterierant, & Agapetus quidem cum ſe ſomno dediſſet, ſupinus iacebat, confectus labore, & inedia. Vigilans autem Sabas, & vacans orationi, videt quendam Leonem iacenti diſcipulo adſtantem, & omni ea parte odorantem. Ille verò cum hoc vidiſſet, valde ſuo timuit diſcipulu, & cor eius cœpit vehementer trepidare, & pro eo ardentem fudit precationem, & ſtatim leo fuit trophæum orationis, & ſe proripuit in fugam diſcipulo nihil læſu, niſi quud cauda ſolum ſenſim eius vultum percuſſit, & eum à ſomno excitauit. Atque ille quidem apertis oculis cum vidiſſet leonem, caligans confugit ad Sabam. Is autem primum quidem eum metu liberat: deinde etiam admouet, ne tam facilè vincatur à ſomno, & ſocordia, ne capiatur ab bis feris, & multo magis ab iis quæ ſub obtutum non cadunt.

Ieiuniorum tempore, nullo corporali cibo vtitur.

Alia vice cum de more eſſet iturus in vaſtam ſolitudinem, Agapeto pellem tradit ouillam, & panes ſiccos ad eius vſum. Nam ipſe Sabas toto ieiuniorum tempore erat ieiuuus, nihil umnino cibi attingens, niſi quod Sabbathis, & diebus Dominicis diuina ſumebat Sacramenta. Ineuntes autem viam quæ ducit ad Iordanem, & eius eam partem quæ vergit ad Septentrionem, inueniunt locum quendã præruptum, & præcipitem. in cuius cacumine erat quædam ſpelunca aditu difficilis. Ad quam eum nõ ſine magna difficultate perueniſſent, Deo vtiquo Sabam ad hanc latenter attrahente, inueniũt quendam Monachum, qui vtebatur vita ab omni præparatione aliena, & planè Anachoretica. Erat verò is dignus habitus gratia perſpiciendi.

Quidã Anachoreta hominum Sabam proprio nomine vocat.

De more ergo factis precibus cum ſermones cœpiſſent conferre, rogauit Sabam Anachoreta, cum admiratione etiam nomen adiiciens. Vndenam, dicens, motus, ô admirande Saba, aut quonam tibi locum indicante ad nos veniſti? Ecce enim iam Dei gratia hic annos egi quadraginta, duobus ſolum demptis, & cũ nullo homine non modò ſum locutus, ſed ne vllum quidem aſpexi, quod me quidem magna afficit admiratione, quonammodo ipſe, aut vnde motus huc veneris. Beatus autem Sabas excipiẽs, Deus, inquit, qui meum nomen tibi notum reddidit, is quoque me in eam quæ huc fert viam, quomodo ipſe ſcit, deduxit.

Per ſpatium quadraginta annorũ nullũ hominem, præter Sabam viderat hic Anachoreta.

Cum hi ergo ſermones inter eos eſſent habiti, & Anachoretæ dixiſſent aa quæ conſueuerunt, egreſſi ſunt. Cum autem ſe ſatis longo tempore cõtuliſſent ad luſtrandam ſolitudinem, reuertuntur, vt viſant Anachoretam, & rurſus benedictionem ab illo conſequantur. Ingreſſi itaque ſpeluncam, vidẽt eum genibus flexis iacentem ad Orientem. Exiſtimantes verò eum vacare ſolitæ orationi, diu expectauerunt. Cum autem iam eſſet tempus veſpertinum, & ipſe adhuc humi iaceret, beatus Sabas accedens dixit: Commenda nos Chriſto pater. Cum verò nec ſic quidem reſpondiſſet, ſed longum illud ſilentium in aliam adduxiſſet opinionem, accedens Sabas, & tangeos inuenit eum iam expiraſſe, & exceſſiſſe. Conuerſus itaque ad eum qui ſequebatur diſcipulum: Adeſdum, inquit, ô fili, ſancti componamus reliquias. Ad hoc enim fortaſſe nos Deus conuocauit. Hæc Sabas quidem dixit diſcipulo, & cum iuſta feciſſent mortuo, & quæ de more cani ſolent, cecinissent, & cum ſanctè, & honorificè compoſuiſſent, depoſuerũt in quadam parte ſpeluncæ, magnis lapidibus aditum obſtruentes. Deinde illinc receſſerunt, & pridie palmarum (vt ſolebant) ad Lauram reuerſi ſunt.

Sepulturæ mandat prædicti Anachoretæ corpus.

Moritur pater S. Sabæ.

Eodem anno in quo aucta eſt Laura, & diuinũ illud templum fuit conſecratum, & Sabæ fama manabat in omnem partem, accidit, vt ex parentibus, qui, vt prius à me dictum fuit, erant Alexãdriæ, pater è vita excederet, mater verò Sophia cum ante oculos vidiſſet mortem mariti, & eam valde traheret fama filij, venditis facultatibus, continuò venerit ad filium, magnam vim auri afferens. Quæ quidem cum eum libenter adſpexiſſet, & libentiſſimè apud eum diuerſata eſſet, ei perſuadet filius, vt omnibus quæ ſunt mũdi renunciet. Deinde paulo poſt mater quoque decedit in filij ſuauiſſimis manibus, iam prouecta ætate, & vitæ ex Deo agendæ inſtitutionem ſtudiosè, & acriter perſequens. Sed eam quidem ſepeliuit ſanctus Sabas, & in cummuni omniũ matre condit venerabiliter. Illius autem pecunias omnes Deo conſecrat, eas opportunè, vt par erat, expendens.

Perſuadet matri vt mundo renunciet.

Sepelit matrẽ B. Sabæ.

Cum ſolitus eſſet magnus Sabas iis qui à viris bonis deſiderantur diebus ieiuniorum peregrinari, (ſicut diximus) venit ei aliquando in mentem in colle quoque habitare, qui dicitur Caſtellium, qui quidem diſtat à Laura viginti ſtadiis. Ad eum autem hominibus propemodum nullus patet aditus, tam propter multitudinem dæmonum qui eum incolunt, quam propterea quod ſit locus valde aſper, & agreſtis. Cum in eo itaque colle fuiſſet, & Cruciа oleum tanquam terrorem in omnem partem diffudiſſet, & altiſſimum eſſe ſuum ſtatuiſſet refugium, collem habitauit toto vertente tempore ieiuniorũ. Sed primum quidem graue bellum quotidie in eũ excitabatur, & tam vehementer eum aggrediebãtur dæmones, vt continentibus malis propemodũ fractus, & defeſſus eſſet exercitator, & iam conſideraret quomodo è colle recederet. Sed qui olim magno apparuit Antonio, ipſe quoque Sabæ nunc apparens, & eum bono iuſſit eſſe animo, & aduerſus malignam illam caternam tantum ei dedit audaciæ, vt nec poſſent amplius illum videre orantem.

Degit in quodam loco à dæmonibus occupato.

Propter dæmonum moleſtias cogitans recedere confortatur à Chriſto.

Cum autem iam præteriiſſet tempus ieiuniorum, reuertitur Sabas in Lauram, vt ſolebat. Cum præclarum verò paſchatis feſtum in ea celebraſſet, quibuſdam ſecum aſſumptis fratribus venit in Caſtellium, collemque repurgauit, & quæ erat in eo materia vſus eſt ad cellas ædificandas. Interim autem dum cum fratribus intentus erat operi, inuenitur domus quædam pulcherrimo lapidè conſtructa, tecto excelſa, magnitudine ampla, ornata copioſis gratiis, & elegantiis. Cum eam ergo inueniſſet diuinus Sabas, ex ea templum effecit. Hinc arbitratus fore, vt res ei ſuccederet, ex Dei voluntate, ſtatuit plura ædificare habitacula, & locum redigere in cœnobium, quod & fecit. Dum autem cum ſuis laboraret, & magnam pateretur egeſtatẽ, Angelus Domini apparuit Marciano, qui præerat iis quæ ſunt in Bethleem cœnobiis, & præcepit vt afferret Sabæ quæ ad vitam ſuſtentandam ſunt neceſſaria. Quod ille continuò opere compleuit. Cum ſic ergo ſe gereret Sabas, & Lauram, & Caſtellium quotidie augeretur ędificiis, & fratrum acceſſionibus ij qui fuerant prius eius diſcipuli, nõ ferẽtes Lauram videre ſic florentem, ſed etiã adhuc maiore inuidia flagrantes, & cum aliis fratribus conſpirantes, & mala ſynagoga effecti circiter qua-

Conſtruit Monaſteriũ.

Marcianus Abbas monetur ab Angelo Sabæ, & fratribus mittit cibaria.

Patitur inuidiam magnã quorundam diſcipulorũ ſuorum.

dragiuta, dolós aduerſus ſanctum conſuebant, & ei omnibus modis parabant inſidias. Hæc autem cum cognouiſſet ille mitis ac manſuetus, ne eſſet fratribus cauſa offenſionis, à Laura recedit. Deus autem cuius cauſa hæc Sabæ acciderant, Sabam non habuit deſpicatui, & ipſe quidem ſubit ſpeluncam quandam ſitam prope flumen. In ea autem

Degit in ſpelunca Leonis.

habitabat leo inſigni magnitudine. Cum in ea ergo verſaretur, & poſt preces ſe ſopori parum dediſſet, ad eum media nocte accedit fera illa terribilis. Et cum eum ſenſim veſte apprehendiſſet, eum foras trahebat, & quodammodo iubebat eum exire è ſpelunca. Ille ergo excitatus, & illius conſpectu minimè conturbatus, nocturnos hymnos protinus eſt aggreſſus.

Leo non audet Sabam orantem interrumpere.

Leo verò, ô magnam in Saba operationem ſpiritus, ſtatim extra recedens dum preces fierent expectabat. Peractis autem precibus, ille quidem humi ſedens vbi ſolebat leo decumbere, paululum requieuit. Is autem adueniens trahebat eum ſimiliter, & tentabat eum è ſpelunca expellere. Quid deinde conſequitur? Cum leo ſic eum contenderet expellere, & vehementer inſtaret, & Sabam vi traheret, ille labris apertis, ô fera, (inquit) hæc quidem ſpelunca ambobus ſi velis ſufficit ad habitandum. Tibi verò ſi hoc non videtur, at tu mihi potius cede ſpelunca. Ego enim Dei manu ſum formatus, & eius ſum honoratus imagine.

Conatur Sabam de ſpelunca expellere, ſed viri Dei conſtãtia & in Deum fiducia prævaluit.

Hæc admodum leniter & placidè dixit Sabas, & fera perinde ac ſermonem reuerita, ſtatim abiit, Sabæ cedens ſpelunca & cubili.

Cum is ergo illic verſaretur, multi ex finitimis ad eum ventitabant, & maximè quicumque habitabant Scythopolim & Gadara. Eos enim vndique vocabat illius fama. Quo quidem in loco quidam ex Scythopolitanis genere clarus, iuuenis ætate, nomine Baſilius, à Deo motus ad ea quæ ſunt honeſta, cum humana omnia iuſſiſſet valere, ad ipſum accedit. Et ille quidem verſabatur cum Saba, & apud ipſum viuebat, & eo vtebatur præceptore.

Baſilius quidam vir diues, & clarus valdi. tons mundo S. viri efficitur diſcipulus.

Quidam autem latrones, pecuniis abundare arbitrati Baſilium, circa mediam noctem ſpe pleni ad eos acceſſerunt. Poſtquam verò nihil inueniſſent eorum quæ ſperarant, receſſerunt, & pro alio lucro ſibi paratum ut animæ vtilitatem. Nam cum vidiſſent vitam adeo tenuem, & cui etiam deerant quæ ſunt neceſſaria, obſtupuerunt, & admirati ſunt quod nihil Sabas poſſideret.

Latrones viditos paupertatem S. Sabæ compuncti recedunt.

Suum itaque facinus animo verſantes, & ne aliquo graui malo à Deo afficerentur dubitantes receſſerunt, audacis ſui cœpti magna ducti pœnitentia. Tale etiam aliquid quod contigerat, inicit eorum animis maiorem eius quod bonum & honeſtum eſt, æmulationem. Cum enim iam eſſent in medio itinere, in eos incidunt leones ingenti magnitudine, & viſu terribiles. Quorum aſpectu timore perterriti, & vitæ ſpem non habentes amplius, vnam ſolã proſpexere ſalutem, ſi ad Sabam & illius orationis virtutem confugiſſent. Beſtias ergo per illum adiurarunt dicentes: Per preces Monachi Sabæ, via nobis cedite. Et ſtatim leones tanquam graui aliqua plaga percuſſi, nomine Sabæ, in pedes ſe coniecerunt.

Latrones S. Sabæ nomen nominantes nihil læduntur à leonibus.

Latrones autem inſigni miraculo obſtupefacti ad Sabam reuertuntur, ei gratias referentes quod à beſtiis non eſſent læſi. De cætero latrones non fuerunt amplius latrones, ſed dimiſſa omni iniuſta & iniqua actione, operam dabant agriculturæ, & occupati erant in terræ laboribus.

Cum hoc autem miraculum ad multorum aures breui perueniſſet, vexatus ille multitudine eorum

A qui confluebant, deſiderabat rurſus priorem quietem & ſilentium. Cùm Deo ergo commendaſſet fratres qui illic erant congregati, & eis tradidiſſet cellam quam nuper conſtruxerat, ad deſideratum reuertitur ſilentium.

Fugit hominum conſpectum.

Ille autem cum longo poſt tempore reuertiſſet ad Lauram, exiſtimabat ſe inuenturum qui prius erant ſeditioſi ex fratribus, ita remiſſiores, vtpote quod tempus quod interceſſerat, inuidiæ vigorem multorum tabefeciſſet, & cum eius è Laura peregrinatione, vnà quoque eorum de ipſo abiret cogitatio. Hoc autem non ita habebat, magis enim vigebat & amplificata erat perturbatio, & erat acrior inuidia.

Improborum fratrum erga virum Dei, proceſſu téporis nõ minuitur inuidia, ſed magis augetur.

Cùm verò videret eos vltro magis effici viriles, & nulli rei magis fi-
B dere, quàm impudentiæ, quoniam non poterat eis aliter mederi, rurſus ſecedit ad partes Nicopolis: & diuertit ad quandam arborem quæ fert ſiliquas, alimento quidem vtens illius fructu, tegumento verò ramis.

Habitationẽ ſibi deligit ſup arborem quandam arborem, cuius fructu ad cibum vtitur.

Sed Deus propter quem hæc ſuſtinebat Sabas, non dereliquit eum. Nam eum hoc curaſſet vt veniret ad cognitionem Domini agri, efficit vt is mox ad eum accederet, & tum in cæteris eius curam gereret ac prouideret, tum cellam quoque ei excitaret, quæ poſtea Deo opem ferente conſtructa fuit Cœnobiũ. Sed cum Sabas in eo loco ſic degeret, ſceleſti illi homunculi, & maligni, accedunt ad Patriarcham, dicentes, Abbas noſter in ſolitudine mortui maris fuit deuoratus à leone.
C Deinde quærebant aliquem qui eſſet eis præfuturus.

Improbi fratres Sabam fuiſſe à beſtiis deuoratum falſo iactitãt.

Ille autem qui nihil temerè & inconſideratè neque dicere didicerat, neq; alios audire, & alioqui Sabæ vita qualis eſſet à puero non ignorabat, quod dictum fuerat mentis iudicio permittebat. Sed non poſſum, inquit, facilè credere quod dictum eſt: Scio enim quod cum Deus ſit iuſtus, & iuſtitiam diligat, non ſic dimiſit ſeruum ſuum deuorari à beſtiis. Abite ergo vos potius ad illum quærendum: aut ſi vobis videtur, expectate aliquantulum temporis, donec Deus nobis de eo aperiat. Cùm illi ergo ſic à ſcopo excidiſſent, & vacuis manibus reuertiſſent, quieuerunt in præſentia.

Cùm autem aduenìſſet dies feſtus dedicationis,
D venit, vt ſolebat, diuinus Sabas in ſanctam ciuitatem cum quibuſdam fratribus Monaſterij quod ab eo conſtitutum fuerat Nicopoli.

S. Sabas venit Hieroſolymã ad feſtum dedicationis.

Cùm verò vidiſſet eum Epiſcopus, & quod eum præter ſpem vidiſſet, fuiſſet gaudio repletus, eum accepit ſeorſum, & rogauit vt ad ſuam rurſus rediret Lauram, & non ſic rectore deſtitutam eam derelinqueret. Quinetiã Patriarcha hæc ſcripſit Monachis Lauræ. Vos qui eſtis fratres in Chriſto, ſcire volo patrem noſtrum, non vt à vobis auditum fuerat, fuiſſe à beſtiis conſumptum: ſed eum adhuc viuere & eſſe ſuperſtitem, & ad nos veniſſe ad feſtum. Ego verò eum detinui, non æquom eſſe cenſens vt ipſe Lauram relinquat quam ſuis conſtruxit laboribus.

A Patriarcha honorificẽ excipitur, & ad Lauram ſuam remittitur.

Prompto ergo &
E alacri animo vos eum quo par eſt honore ſuſcipite, & ei omnibus modis cedite. Sin autem ſunt apud vos aliqui arrogantes, & contumaces, & ſuperbi, & ſe ei nolentes ſubmittere, eos ea iubemus quamprimùm à Laura recedere.

Acceptis itaque litteris, diuinus Sabas deſcendit ad Lauram. Cum veniſſet autem ad Lauram, & omnibus audientibus lectæ eſſent litteræ in Eccleſia: illi qui nihil non audebant, vbi quæ lecta fuerant audiuiſſent, ſuo impetu incitati, alij quidem ſecures, alij dolabras, & ligones ſumentes in manus, & ad eam quæ à Saba ædificata fuerat turrem cum ira aſcendentes, eam euerrunt ab ipſis fundamentis. Et alij quidem ligna & lapides

iaciebant

Pſeudofratres Sabæ præſentiam æquo animo non ferētes, Lauram propriis manibus deſtruunt ex parte, & recedunt.

taciebant in torrentem: alij verò monachorum indumenta, & quicquid aliud babebant rapientes, ſic egreſſi ſunt è Laura, & ad Sucæ Lauram protinus venientes rogabant, vt in eorum numerum referrentur. Sed Lauræ præfectus Aquilinus, cum non eſſet ignarus eorum quæ fecerant, non eſt paſſus, vt qui erant tam improbi, Lauræ hoſpitio exciperentur. Cum itaque ad Thecoum qui dicitur torrentem perueniſſent, & quaſdam cellas inueniſſent, & alias quidem extruxiſſent, in eis babitabant, eas nouam Lauram nominantes. Poſtquam autem reſciuiſſet Sabas vbinam degerent ſeditioſi illi, & Lauræ, & Caſtelli iuméta multis rebus neceſſariis onerans, abiit ad eos, partim quidem volens ſedare eorum maleuolentiam, partim autem volens ſuccurrere egentibus. Nonnulli verò ex iis cum eum procul aſpexiſſent venientem, ſic ſenſim inter ſe ſuſurrabant. Videte, dicentes, quod ne hic quidem malū effugimus, ſed rurſus ad nos venit ſtille ſtrabo, & quæcumque eis alia ſubiiciebat inuidia. Sed cum ab iis non fuiſſet retardatus illius curſus, ad eos venit, & eos impertiit rebus neceſſariis. Cum autem vidiſſet eos magna vndique premi inopia, & quod eis non eſſet templum ad orandum, & eſſent ſine duce, refert omnia ad Patriarcham, & vehementer rogat, vt eos congreget, & conciliet, & eis præbeat quibus indigent. Ille verò datis Sabæ ſeptuaginta aureis, ei concedit dominium, & res monachorum. Ille autem ſtatim cœpit eis prouidere res neceſſarias, vt nihil eis deficeret, ſed omnia eis ſuppeterent. Deinde templum ædificat, & domum ad panem faciendum. Quæ cum feciſſet, tractabilesque, & manſuetos reddidiſſet, qui prius erant ſeditioſi, cuidam Ioanni committit Lauræ præfecturam.

Nota inſigne viri Dei erga inimicos charitatem.

Bonitate, & manſuetudine ſeditioſos Monachos reddit tractabiles.

Cum igitur fratres ſic conciliaſſet, & nouam Lauram extruxiſſet, & ad ſuam Lauram ſic reuerſus rediiſſet, non ſatis habuit tam multa præclarè geſſiſſe in conſtruendis Monaſteriis, ſed adhuc vehementer ſpirans aduerſus dæmones, contendebat efficere, vt reliqua ſolitudo fieret habitabilis. Ea de cauſa tempore ieiuniorum accedit ad quēdam torrentem, qui à maxima Laura diſtabat decem ſtadiis, cum quodam Paulo ætate quidem ſene, florenti verò virtute. Et cum oſtendiſſet quandam ſpeluncam in torrentis parte quæ eſt ad boream, in ea quidem totam tranſegit quadrageſimam. Cum vidiſſet autem locum omni ex parte tranquillum, ſilentioque, & quieti valde aptum; poſtquam illine reuerſus fuit ad Lauram, & ad præclarum, & diuinum feſtū reſurrectionis, & cum alios fratres aſſumpſiſſet, illuc rurſus reuertitur, & ex ſpelunca conſtruit Eccleſiam, circa Eccleſiam autem inſigne Cœnobium.

Cōſtruit Eccleſiam, & Monaſteriū.

Cum aliquando ſciret duos Monachos ſentire quæ Neſtorius, & neque Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum vnum eſſe ſanctæ Trinitatis, neque rurſus virginem confiteri Deiparam, valdè angebatur, & intra viſcera magnam habebat perturbationem. Ille pro eis vehementiores ad Deum fundebat preces, vt eis immitteret aliquem radium cognitionis: Sed nec ipſe fuit negligens in eo faciendo quod potuit pro viribus, ſed aſſiduè ad eos ventitabat, docens, rogans, admonens, increpans, ſupplicans, nihil non faciens, donec Dei auxilio eos à graui morbo liberauit, & effecit vt rectè ſaperent.

Duos Monachos Neſtoriana hæreſi infectos precibus, & monitis ad Catholicā fidem conuertit.

Sed nobis rurſus venit tempus ieiunij, beatum Sabam vocans ad conſuetum ſeceſſum ſolitudinis. Operæ pretium eſt autem nec illud prætermittere quod contigit fieri in ea peregrinatione. Nam è Laura quidem egreditur hic vir diuiniſſi-A mus, vt optatum ieiunij ſtadium peragat in ſolitudine. Iacobus verò quidam ex diſcipulis, moribus arrogās, inita ſocietate cum aliquot aliis monachis, apud eum lacū qui ſeptem habet oſtia aggreſſus eſt propriam Lauram conſtituere. Valde verò iraſcentibus fratribus, ille adiiciens mendacium iniquitati, dixit hæc fieri de ſententia patris Sabæ. Quod cū audiſſent Monachi, deſtitere eum prohibere ædificare. Poſt completos autem illos dies ieiunij, ipſe quoque diuinus Sabas ad Lauram reuerſus, cum vidiſſet ea quæ facta fuerant, continuò accerſit Iacobum, & paternè admonet, vt à cœpto abſtineat.

Cum autem Iacobus minimè acquieſceret, pro-B tinus eum inuaſit tremor totius corporis, & vehementi febre correptus vexabatur, & premebatur. Interim verò cum omnem ſpem vitæ amiſiſſet, recordatus eſt ſuæ in patrem inobedientiæ, & vehementer rogat eos, qui aderant, vt eum ita vt erat in lectulo tollant, & portent ad ſacros beati Sabæ pedes, vt eum roget, vt de ei veniam ſuæ inobedientiæ. Cum hoc autem factum eſſet, qui erat verè mitis, & miſericors Sabas: Noſti, inquit, ô frater, quis ſit fructus arrogantiæ. Et porrigens ei manum erexit eum, & ſanatus eſt.

Pœna inobedientis Monachi.

Aliquanto autem poſt tempore in cella ſilentiū agens Iacobus, grauiter vexatus fuit à fœdis carnis cogitationibus. Is verò cum eis diu fortiter reſti-C tiſſet, nec putaſſet fieri poſſe, vt vnquam ſedarentur fluctus, à maligno inductus, fortaſſe verò ſacrorum canonum oblitus, ſtricto gladio amputauit ſibi genitalia, malum malè medicans. Cum dolorem autē ferre non poſſet, & fluxum ſanguinis, eos qui propè erant implorauit, & conuocauit eos qui erant opem latori. Illi verò cum accurriſſent, & hoc graue malum ab eo ſua ſponte ſuſceptum aſpexiſſent, arte medēdi, vt potuerunt, opem tulerunt, & dolorē ſedauerunt. Cæterū res peruenit vſque ad aures ſacri Sabæ, & eum conualuiſſet Iacobus, expellit eum è Laura, vt qui ſibi eſſet inſidiatus, & manus improbè attuliſſet. Cum ſic ergo eſſet affectus, accedit ad beatum Theodoſium grauia illa bella carnis enun-D tians, & à ſe ſibi allatas manus exponens, & Lauræ deflens alienationem. Ille ergo ab eo flexus, cum ipſo venit ad beatum Sabam, & rogat vt fratri ignoſcat, & eum rurſus in Lauram admittat, iis pœnis quas par eſt impoſitis. Amici itaque precibus motus Sabas, admittit Iacobum: hoc inter cætera ei præcipiens, vt cum nemine ſermonem conferret, neque aliquem aſpiceret, præter eum qui illi miniſtrabat neceſſaria. Quieſcentem ergo, & ſilentium agentem Iacobum rurſus habebat cella, & plurimū oſtendentem pœnitentiam, & Deum vehementer rogantem, donec ei deſuper remiſſum fuit crimen. Quomodo autem ſtatim dicetur.

Iacobus Monachus graui preſſus carnis tētatione, amputat ſibi genitalia.

Expellitur à Laura.

Agit pœnitentiam Iacobus.

Viſus eſt aliquando huic diuino Sabæ vir qui-E dam viſu ſplendidus, & vndique emittens dulcem radium lucis, propè ſtare, & ante pedes Iacobi iacentem oſtendere mortuum: Iacobum verò orātem pro mortuo. Deinde vox quædam deſuper audiebatur, Iacobe, dicens, preces tuæ ſunt exauditæ. Tange ergo mortuum, & reſurget. Deinde cum Iacobus tetigiſſet, vt iuſſus fuerat, mortuus reſurrexit. Vir autem ille luminoſus dixit Sabæ. Ecce ſurrexit mortuus. Tu quoque de cætero relaxa à vinculis eum qui ſuſcitauit. Hæc cum vidiſſet Sabas, & celerrimè conieciſſet quidnam ſibi vellet illa viſio, protinus egreſſus eſt è cella, & cum vocaſſet Iacobum, iuſſit vt deinceps accederet ad diuinam ſynaxim. Cum ille ergo veniſſet in Eccleſiam, & deinde deſcen-

Habet reuelationem Sabas de ſalutari pœnitentia Iacobi, eiuſque peccati remiſſione.

Tandem moritur Iacobus.

diſſet ad beatum Theodoſium, ſeptimo die poſt viſionem è præſenti vita lætus emigrat. Aliquando veniebat beatus Sabas ea via quæ fert à Ruba ad Iordanem. In via autem incidit in leonem ingenti magnitudine, cui pes erat paxillo transfixus, & magnum ſentiebat dolorem. Sic ergo affecta fera, quando vidit Sanctum Sabam prætereuntem, ad eum accedit protinus pedem tollens ſublimem, & paſillum quodammodo oſtendens, & rogans vt miſereretur, & cum illa liberaret moleſtia. Ille ergo cum rem ſtatim iotellexiſſet, & leonis doloris eſſet miſertus, illum quidem humi facit ſedere. Cũ pedem autem apprehendiſſet eximit paxillum, & ſic leonem liberat à dolore. Verum enimverò ipſe quoque beneficio affectus, & quaſi magoo & excelſo animo volens referre gratiam, ferinæ quidem naturæ obliuiſcitur, ei autem adhæret tanquã gratus & beneuolus famulus, ſtudioſè in omnibus inſeruire deſiderans.

Paxillum de Leonis pede extrahit Sanctus Sabas.

Leo ob acceptum beneficium Sabæ adhæret.

Nam erat quidem huic venerando diſcipulus quoque nomine Phlais, aderat autem quoque quidam aſinus, per quem inſeruiebat Phlais magnis miniſteriis. Si quando verò contigiſſet diſcipulum emitti ad aliquod miniſterium, leoni aſini cuſtodiam, & aliam etiam eius curam pater leoni committebat. Cernebatur itaque leo aſini capiſtrum ore accipiens, & manè ad veſperam vſque ipſum ducens ad paſcua, veſpere autem ducens ad aquam, & ſic domum reducens, & diſcipuli implens omnem curam in aſinum. Dies aliquot interim tranſierunt, & leo ſic aſſiduo fungebatur miniſterio. Deinde quid accidit, & efficit inuidia? Phlais miſſus ad aliquod miniſterium, & à diuina gratia deſertus, fortè propter aliquam mentis elationem, cadit io lapſum fornicationis. Illo verò die aſinĩ quoque cuſtos leo ferociter inſurgit in eum quem cuſtodiebat, & eum deuorat. Cum hoc autem intellexiſſet Phlais, & animaduertiſſet peccatum ſuũ cauſam fuiſſe vt deuoraretur aſinus à leone, non auſus eſt amplius venire in conſpectum ſuum: ſed reuerſus in locum vnde trahebat genus, triſtitia afficiebatur, & ſeipſum affligebat. Non tamen deſpexit eum diuinus ſenex: ſed cum eum diu quæſiiſſet inuenit, & ad ſe rurſus reuocat. Deinde admonitionibus eum ducit ad pœnitentiam ex animo agendam, & efficit vt abluat peccatum multis & calidis lacrymis.

Leo aſinum ad paſcua ducit, & reducit.

Leo ob peccatum diſcipuli S. viri aſinũ deuorat.

Diſcipulum lapſum, & fugitiuũ quærit, & reducit ſanctus vir, & ad pœnitentiam prouocat.

Poſt hæc quidam ſenex qui ortus quidem erat in Bethania, vocabatur verò Anthimus, cum multis ex Deo ſudoribus vitam ſuam ornaſſet, erat vltra torrentem ad Orientem ex aduerſo turris quæ à beato Saba fuerat extructa cella ædificata, & triginta annis illis peractis. Deinde cum morbo quodam poſtremò fuiſſet implicatus, iacebat ſenex in lecto doloris. Cum ergo Sabas admirabilis eum & morbo, & longa ſenectute ſic vidiſſet omnino reſolutum, rogauit vt transferretur ad aliquam cellam ex iis quæ ſunt iuxta Eccleſiam: vt ſic poſſent eum fratres viſitare, & ſeruire ei minore labore. Hæc ille quidem rogabat. Senex autem non patiebatur, dicens debere eum in Deo confidere fore vt illic conſumeretur, vbi habitauit ab initio. Deinde cum noctu aliquando ſurrexiſſet Sabas, ante eam quæ fit mane congregationẽ viſus eſt audire quandam ſymphoniam & modulationem tanquam multorum canentium. Arbitratus itaque cani ea quæ cantari ſolebant in matutino cantica, apud ſe dubitabat, quomodo non vt conſueuerant præter eius ſententiam peragerentur cantica matutina. Cum ocyſſimè itaque veniſſet in templum, & portas inueniſſet clauſas, reuertitur, & rurſus videbatur audire priores voces, quæ canebantur cum maxima voluptate. Erat autem hoc quod canebatur. Tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei. In voce exultationis & confeſſionis, ſoni eorum qui feſtum celebrant. Cũ ergo didiciſſet vndenam ſit ſonus canticorum illorum admirabilium, e ſomno repentè excitat eum qui ſub eo erat ordinatus, & iubet vt ligni pulſu conuocet fratres. Qui cùm repentè fuiſſent congregati, aſſumens aliquos Sabas, venit ad cellam ſenis cum ſuffitibus & lampadibus: (illinc enim audiebatur canticum.) Et cum fuiſſent intra cellam, nullum quidem alium inueniunt niſi ſolum ſenem, cumque iam conſummatum. Quem cum reuerenter complexi eſſent & ei iuſta feciſſent: ſacrum illius corpus mandant ſepulturæ.

In obitu Anthemi Eremitæ, Angelorũ melodiã audit S. Sabas.

Verum enimverò ſe offert narranda res lepida & amœna. Cum aliquando ad Iordanem beatus iter ingrederetur, ſecum autem quendam adduceret ex ſuis diſcipulis, ætate iuuenem, eis fit obuiam multitudo mundanorum: inter quos etiam erat adoleſcentula ſpecie venuſta, vagis & laſciuis oculis; laqueus qui oon poterat facilè ſuperari. Poſtquàm verò illi præteriiſſent, Sabas veluti tentans diſcipulum: Tibi, inquit, qualis viſa eſt puella? Mihi viſa eſt vnum ſolum habere oculum. Nequaquam, inquit, ò pater, ſed duos habet oculos. Ille verò, falſum eſt, ò fili, erat enim re vera orbata altero oculo. Diſcipulus autem ignorans hanc fieri interrogationem à ſapiente Saba, vt ipſum tentaret: dum quærit vt rectè cognoſceretur, quod non ab ipſo rectè cognitum fuerat. Nequaquam, inquit, ò pater, ſed valde lucidos habet oculos, & viſu iucundiſſimos. Sabas autem: Quî factum eſt, inquit, vt hoc ſcires tam accuratè, vt hoc etiam tam conſtanter audeas aſſeuerare? Ego, inquit, eam pulchrè attendi, & apertè noui eam ambos habere oculos. Cum verò iam eſſet diſcipulus laqueis implicatus, tunc diuinus eum apertè arguens: Vbi, inquit, tibi poſitum eſt illud præceptum, Ne ad eam attraharis tuis ſuperciliis? De cætero ergo non amplius mecum verſaberis, neque mecum in cella manebis, donec aſſueſceris oculũ non ſic vagari, ſed in loco manere. Cùm ſic dixiſſet, illum ſtatim mittit in Caſtellium. Deinde cum illic ſatis longo tempore eſſet verſatus, & pulchrè caſtigatus, & pro oculis ſatis luiſſet ſupplicij, non fallaci pœnitentia, ſed cordis doloribus, eum rurſus ſuſcipit beatus, & refert in numerum ſuæ cellæ.

Egregio facto probat, vt diſcipulus mortificationem oculorũ habeat.

Fratrem oculis vagum à ſe repellit, donec diſcat mortificationem oculorũ.

Atque ſufficiunt quidem hæc quæ iam dicta ſunt, ad oſtendendam huius viri virtutis magnitudinem, & quanta Dei gratia eſſet locupletatus. Operæpretium tamen eſt ſe oblectare in iis bonis narrandis quæ fecit Byzantij, & quidnam eum impulerit, vt relicta Palæſtina ad vrbem venerit regiã.

Anaſtaſio & Elia, illo quidem Imperij, hoc verò Eccleſiæ quæ eſt in Palæſtina, ſedem adminiſtrante, oritur interim quoddam ſcandalum, quod Imperatorem & aduerſus multos alios, & aduerſus Eliam adeò irritauit, vt eum damnaret exilio. Dicatur autem primum quidnam eum ad iram incitauit: vt ſic quæ ſunt deinceps dicenda facilius intelligãtur. Tertio anno Imperij Anaſtaſij, incidit grauis ſeditio inter eos qui præerant Eccleſiis, Romanis quidem Pontificibus diſſidentibus à Byzantinis, quod Acacium qui Conſtantinopolitanus fuit Epiſcopus, de rebus autem Chriſtianis non rectè ſentiebat, inſcriptum haberet in ſacris diptychis.

Acacius Epiſc. Conſt. hæreticus.

diptychis. Byzantinis rurſus infeſtis Alexandrinis, qui ſynodum Chalcedonenſem feriebant anathemate: Dioſcori autem admittebant cõmunionem. Cum ergo inter eos inuicem magna eſſet diſſenſio, qui prius dictus eſt Elias, qui præerat Paleſtinæ Eccleſiæ, ſolius Euthymij qui erat Cõſtantinopoli amplectebatur communionem. Occidentalibus quidem,(vt diximus) depugnantibus; Palladio verò Antiocheno ad gratiam intuente Imperatoriam, & ideo Chalcedonenſem ſynodum feriente anathemate, ea autem amplectente quæ tenebant Alexandrini, vt pote quod Anaſtaſius eadem quæ Alexandrini ſentiret. Cum ſic ergo ſe haberet Elias, & ſtatuiſſet ſoli communicare Euthymio, Euthymius quidem propter rectam de fide ſententiam, ab Imperatore impiè pellitur, à ſedis rectione, & in eius locum euehitur Macedonius. Cum ergo indies augeretur diſſenſio, Elias qui Palæſtinæ præerat Eccleſiæ, legatos miſit ad Imperatorem pro reconciliatione. Legati autem erant multi patres, & ipſe Sabas iam ſeptuaginta annos natus. Cum hi ergo diuini patres veniſſent Conſtantinopolim, deducuntur ad Imperatorem. Cum autem iam fuiſſent omnes intra aulam Imperatoriam, Sabas ſolus à cuſtodibus arcetur ab ingreſſu, ſeu propter viliſſimã & contritam tunicam, ſeu Deo potius eum ſic volente facere inſignem, & glorioſum. Cum illos ergo benignè eſſet intuitus Imperator, & ea dixiſſet, quæ dici ſolent in aduẽtu, & deinde requireret quiſnam eſſet is qui erat præcipue in literis poſitus Sabas. Cum Monachi autem in omnem partem circumcurſarent, (neque enim ſciebant, quonammodo ille eſſet ab eis diſiunctus, & vbinam manſiſſet,) ſtatimque Imperatoris ſatellites ad eum quærendum quoquouerſus obirent, inuenitur ſtans in quodam angulo ante aditũ regiæ, & pſalmos canẽs Dauidicos. Cum illinc ergo eum diripuiſſent ſatellites, & per regiam eum feſtinanter introducerẽt, cum iam eſſet aſcenſurus limẽ vbi præſidebat Imperator, videt ille circa eum inſignem quandã, & plane admirabilẽ viſionem. Nõ vt qui dignus eſſet talia videre, ſed vt ei fieret manifeſtũ quantũ honorẽ Sabas apud Deum conſecutus eſſet. Viſio autẽ erat huiuſmodi.

Sabas legatus mittitur ad Anaſtaſiũ Imperatorẽ.

Prohibetur à cuſtodibus, ne intret ad Imperatorem.

Quæritur, & tãdem inuenitur in angulo, ante aditum aulæ regiæ, canens pſalmos Dauidicos.

Quidam ſpecie Angelicus, veſte ſplendidus, eum in orbem circumiens, & ingreſſus illum præcedens. Hæc cum vidiſſet Imperator, & virum vere eſſe diuinum cenſuiſſet, ei aſſurgit, ſeque in eum oſtendit valde officioſum, & magno eum habet in honore. Deinde iuſſit omnes ſedere, rerum enim erat ei magna in Monachos reuerentia. Aures ergo præbens omnibus, iuſſit vt vnuſquiſque diceret de quo vellet. Illi autem veluti obliti communis Eccleſiarum legationis, & cuius cauſa miſſi fuerant, vnuſquiſque proprias proponebat petitiones. Imperator verò cum eorum poſtulata benignè concedens, quæ volebat impleuiſſet, quoniam petentibus omnibus ſilebat Sabas, nec omnino quidquam rogabat, ad eum vultum conuertens Imperator. Tibi autem, ô pater, inquit, quid ſibi vult tantus labor itineris, cum nihil omnino roges nec poſtules? Ad hæc ille reſpondens. Hac de cauſa, inquit, veni, ô Imperator, primum quidem vt tuam venerer pietatem, donec ſum adhuc in corpore. Deinde vt rogem pro ſancta Dei ciuitate, & eo qui illic eſt præfectus, vt nullam tuæ potentiæ ſubeat indignationem, ſed pax potius concilietur Eccleſiis. Ita enim & ipſe Deum habebis propitium, & tibi præclaras præbebit victorias aduerſus inimicos. Eius ergo libertatem admiratus Imperator, & quod nihil peteret ex terrenis, ſed quæ ferunt ad Dei cultum, & Ec-

Videt Imperator Angelũ circa beatum virum.

Magno in honore habetur Sabas ab Imperatore.

Expomit rationem aduentus ſui ad Imperatorẽ.

Imperator miratur S. viri dicendi libertatem.

A cleſiæ conſtitutionem, aliis quidem conceſſit, vt recederent, ei autem largitur munus mille aureorum, dicens ea diſtribuenda eſſe Monaſteriis, quæ ſunt ab ipſo conſtituta, & ſimul iuſſit eum manere, ſtatuens, vt ad ſe poſſet ingredi citra vllum impedimentum. Cum verò non ſuſtineret ſedare iram, quã iampridem conceperat aduerſus Palæſtinæ Pontificem, & decreuiſſet Imperator eum ſede expelli, incipiens diuinus Sabas Eliam defendere Patriarcham, eius iram ita compreſſit, vt non ſolum illam latam reſcinderet ſententiam, ſed etiam Patriarchæ magis caueret, & iuberet ei de cætero remanere ſedem minimè auferendam. Illinc autem cum ad Imperatricem veniſſet Ariadnam, eam multum rogauit, vt patris Leonis tueretur ſententiam, & leges conſeruaret pietatis. Hinc exercitatorem ſubiit amor vehementior quietis, & ſilentij, & valdè deſiderabat reditum. Quoniam verò menti eius tempus minimè congruebat, tũc enim vigebat hyems, ſtatuit vrbanos tumultus in præſentia declinare, & egreſſus in quendam locum non procul ab vrbe, remotum, hyemauit illic reliquo tempore. Cum poſt hæc autem ver aduentaſſet, ille quidem, vt qui iam diu teneretur magno amore quietis, & ſilentij, paratus erat de cętero proficiſci in ſolitudinẽ. Contigit verò aliquid in pagis qui ſunt Hieroſolymis, quod eius repreſſit impetum, & fecit eum rurſus venire ad Imperatorem. Deinde paulo poſt magno C cum deſiderio ingreſſus eſt viam quæ ducit in ſolitudinem. Verumenimuerò non ingratum fuerit hoc quoque addere iis quæ dicta ſunt, quod magnã iuſti illius ſignificat miſericordiã in pauperes quibus fiebat iniuria, & zelum aduerſus eum qui contendebat prohibere miſericordiam, & admirabilem in eum prædictionem.

Iram, & odiũ Imperatoris contra Eliam Patriarcham reprimit.

Ariadnam Imperatricẽ, ad fidem Catholicam, & pietatem adhortatur.

Magno quietis, & ſolitudinis deſiderio tenetur.

Nam cum fames, & peſtis inuaſiſſent nonnulla loca ex iis quæ ſunt ſita ſub Imperio Romanorum, multas domos exinanierunt hominibus, totos autem pagos, & habitationes, & agros reddiderunt vacuos habitatoribus. Cum ergo conſideraſſent communium curatores, quinetiam ipſe Imperator, quanam ratione commune nõ pateretur damnum D vectigalium annuorũ, decernunt, vt à finitimis, qui attriti fuerant, & perierant ea exigerentur, & hoc locum habuit per vniuerſam regionem quæ parebat eorum Imperio, & quicumque habitabant in locis vicinis, cogebantur etiam pendere vicinorum vectigalia, ſiue periiſſent fame, & inopia, ſiue etiam eſſent ſuis bonis euerſi propter neceſſitatem. Beatus ergo Sabas pro re tam iniqua ciuitatibus, accedit ad Imperatorem annuncians rei abſurditatem, & oſtendens pauperum interitum, dicens commune nihil hinc lucriſacere, ſed potius extremo damno affici omnibus qui grauẽ illam famem, & inopiam effugere potuerunt, afflictis ab hac graui exactione, & quæ eſſent in poſterum ſoluturi. Deinde E fit etiam ſupplex, nempe vt pauperibus iniuſtum illud vectigal remitteret. Cum is autem, & iuſtum eſſet reueritus, & propter illius preces eſſet motus pudore, & neſciret, quid ageret, & pauperibus vellet præbere immunitatem, à crudeli illo munere. Marinus autem quidam, qui tunc magnam habebat potentiam, agebat autem, & ferebat, quò volebat leuitatem Imperatoris, honeſtam illam, & ſanctam euertit ſententiam. Cum autem eum increpaſſet Sabas, illud etiam ſubiunxit. Niſi velox propter ea quæ dixiſti ſubierit pœnitentia, tibi monimentũ peribit cum ſonitu. Ille verò cum Imperatori valedixiſſet, & alias ab eo drachmas accepiſſet, vt diſtribueret iis qui ſub ipſo erant Monaſteriis, proficiſcitur

Fames, & peſtis ſæuiſſima graſſatur.

Ingreditur ad Imperatorem, vt cauſam pauperũ, & afflictorũ agat.

Increpat Marinum cauſam pauperũ impedientem, eique prædicit mala.

ciſcitur ſtatim in Palæſtinam, & eas quæ ſunt in ea ſolitudines. Hæc autem magna in pauperes iniuſtitia manſit incorrecta tempore Anaſtaſij. Non multum interceſſit temporis, & finem acceperunt venerandi huius viri ad Marinum prædictiones. Nam cum quædam rerum innouatio occupaſſet ciuitatem, & mota eſſet popularis ſeditio, facultates omnes Marini raptæ ſunt à ſeditioſis, & domus fuit igne cauſta, & parum abſuit quin ipſe periret.

Populus ſeditione facta Marini facul. tates diripit, eiuſque domũ exurit.

Diuinus autem Sabas cùm emiſſet quidem parte auri ſibi data ab Imperatore, paternam domum quæ erat in Mutalaſca, extruxit in templum martyribus Coſmæ & Damiano: quod reliquum verò erat, Monaſteriis. Venit autem deinceps oratio ad id quod fuit caput certaminum quæ ſuſcepit Sabas pro recta in fide ſententia. Iam enim Sothericus & Philoxenus cum ſuis improbè aſcenderunt in Sidona, vt anathemati ſubiicerent Chalcedonenſem Synodum: Flauianum autem & Eliam de ſede deponerent. Quæ autem ſunt conſequuta, ſunt potius lacrymis ſcribenda quam litteris. Nam cum Flauiano omnem adhibuiſſent neceſſitatem, & quid non graue & moleſtum ei intuliſſent, cogunt eum anathemate notare ſynodum Chalcedonenſem, deinde è ſede & ciuitate turpiter eiiciunt. Seuerum verò caput prophanum Acephalorum, eius loco ſufficiunt. Qui cum apprehendiſſet ſedem Antiochenam, innumerabilia mala fecit iis qui non ei communicarent. Mittit quoque ſua ſynodalia ad Eliam Patriarcham. Quibus minimè admiſſis, non mediocriter ad iram accendit Imperatorem. Et hæc ſynodalia rurſus mittuntur Hieroſolyma, ſimul miſſis etiam quibuſdam Clericis, & non parua manu militari: vt iis quibus non perſuadebantur eadem tenere quæ ipſi, vim etiam afferrent.

S. Sabas ex pecunia imperatoris emit paternã domum & in ea conſtruit templum ad honorem ſanctorũ Coſmæ, & Damiani.

A

B

Flauianus Epiſc. ab hæreticis ſede & ciuitate ſua pellitur.

C

Cum hæc autẽ ita ſe haberent, & tam acerba in fidem orthodoxam exerceretur tyrannis, & iam Eliæ graue immineret periculum: cum congregaſſet diuinus Sabas eximios omnes & electos Monachos, & cum illis accedens, & illam quæ circonſiſtebat Eliam perrumpens multitudinem, Satellites Regis, & Seueri miniſtros illinc fugat tanquam quædam mancipia. Hoc dedecus & hanc ignominiam volens delere Imperator, contra eos mittit Olympium quendam Cæſarienſem, ei traditis copiis quæ erant in Palæſtina, regia vtens auctoritate. Qui cum primum aſcendit Hieroſolyma, Eliam de ſede deponit, & eum damnat exilio. Ioannem autem filium Marciani, qui Seueri quidem confeſſus fuerat communionẽ, anathemati verò ſubiecerat ſynodum Chalcedonenſem, reponit in illius ſedem. Quod quidem cum didiciſſet beatus Sabas, non licuit ei cunctari: ſed cum rurſus accepiſſet ſacrum illum exercitum Monachorum, tanquam Imperator quidam præſtantiſſimos, itroit in certamen. Et Olympium quidem non offendit: iam enim ille, tanquam res ei rectè ſucceſſiſſent, reuerſus eſt in ciuitatem. In Ioannem autem incidens nouum Patriarcham, teſtificatur & denunciat ne Seuerum admittat in communionem: ſed tueatur potius ſynodum Chalcedonenſem, & pro ea ad ſanguinem vſque periclitetur. Quod quidem facit ille reueritus patrum proteſtationem, omnino oblitus conuentorum cum Olympio.

Hæretici Imperatoris fulti præſidio, Catholicos perſequũtur.

D

Elias Patriarcha deponitur, & mittitur in exiliũ.

Nota inſignẽ viri Dei zelum pro fide Catholica.

E

Agit cũ Ioãne Patriarcha, ne Seuerũ Hæreſiarcham in communionẽ admittat.

Cum autem beato Sabæ ſic proceſſiſſet è ſententia certamen quod pro recta fide ſuſceptum fuerat, ſciens ille Imperatorem hæc non eſſe paſſurum, ſed pro ignominia & dedecore id habiturum, & omnibus modis operam daturum vt ſe vlciſcatur: congregato toto cœtu Monachorum, vbi cum eis rem contuliſſet, ſimul ſcribit Epiſtolam ad Imperatorem quæ hoc modo habebat. Dominus noſter Ieſus Chriſtus, omnium Rex æternus & Deus, excelſi poſt illum regni ſceptra piæ veſtræ poteſtati ſua benignitate tradidit: reuera volens omnibus ſanctiſſimis Eccleſiis bonum pacis conciliare per veſtram in Deum pietatem. Sciunt verò omnes quod cum ab hac Eccleſia cœpiſſet verè magnum veræ Religionis myſterium, peruaſit vſque ad fines orbis terræ, quod quidem nos horum diuinorum locorum habitatores, ab alto à ſacroſanctis acceptum Apoſtolis, ſanum & integrum in hodiernũ vſque diem conſeruauimus, & in æternum Chriſti gratia conſeruabimus, à recta verbi ſemita minimè deducti ab aduerſariis, aut corrupti prophanis & vanis eorum vocibus. In hac ergo intemerata, & in quam nulla cadit reprehenſio, fide cum nutritum & eductum ab ineunte ætate fuerit veſtrum Imperium, venit nobis in mentem admirari, quemadmodum in diebus veſtræ pietatis tantus tumultus, & tanta perturbatio inuaſerit matrem harum Eccleſiarum, vt ne parcatur quidem iis qui Deo miniſtrant: ſed ſacerdotes Monachi qui virtutem ſequuntur à pueris, modeſtéque & ſilentio vitam tranſigere delegerunt, in conſpectu Iudæorum & quorumdam aliorum Gentilium, ab ipſa Sancta Sion, per mediam ciuitatem turpiter trahantur, & intemperanter, & in prophana quædam loca expellantur, quinetiam cogantur nonnulla facere ad rectæ fidei labem & reprehenſionem, adeò vt qui huc veniunt voti cauſa, pro vtilitate animæ, recedant repleti ſcandalis & offenſione. Rogamus ergo veſtram potentiam, vt nos quoque aliquando à tantis malis relaxemur, quorum omnium auctor & origo eſt Seuerus. Quomodo enim non eſt abſurdum, nos qui ſumus Hieroſolymitani, modò doceri de fide, & qui fuimus omnium patres ad verbum pietatis, tam ſero videri didiciſſe veram religionem? Nos ergo nec patiemur aliquid addere, præter ea quæ decreta ſunt à trecentis & decem & octo patribus qui fuerunt Nicææ, & tribus quæ poſtea conſequutæ ſynodis, neque quicquam aliter innouare, ſed pro eo etiam animas profundere, & innumerabiles, ſi fieri poſſit, mortes parati ſumus ſuſcipere. Pax autem Dei quæ ſuperat omnem intelligentiam, fidem noſtram cuſtodiet ſanctam, & ſedabit tempeſtatem quæ eſt aduerſus eam excitata, nutu veſtræ potentiæ, ad eius gloriam & decus pij veſtri & religioſi Imperij.

Epiſtola S. Sabæ ad Imperatorem.

Tyrannis & crudelitas magna hæreticorum in Presbyteros, & Monachos Catholicos.

Cæterum Imperator, cum hanc accepiſſet Epiſtolam, in aliud tempus diſtulit reſpondere: eum enim tunc vocabat quædam barbarica expeditio. Nobis autem ſunt reliqua adiicienda huius viri narrationibus. Poſt iniuſtum illud Eliæ Palæſtinæ Antiſtitis exilium, fames quædam, & penuria rerum neceſſariarum, ſiccitas quoque & locuſta, & graues quædam plagæ, integris quinque annis oppreſſerunt Palæſtinam. Cum verò eſſent ſeptem quæ ab ipſo conſtituta fuerant Monaſteria, & quorum ipſe curam gerebat, nulli eorum redditum ac prouentum prouidit: ſed cum Deo eorum omnem mandaſſet curam, ille non modò nihil vile & abiectum eſt locutus: ſed etiam conuocans præfectos, ſuadebat vt propter hæc nihil angerentur animo, neque de corpore quicquam eſſent ſolliciti. Cum ſic ergo ſtatuiſſet Sabas, magnoque & excelſo eſſet animo præditus, in ea quæ ei parebat Laura adeò defecerant neceſſaria, vt ne ſuppeteret quidem panis

Fame, ſiccitate, aliiſque grauioribus plagis opprimitur Palæſtina.

Tãta penuria opprimitur S. viri Monaſteriũ, vt ne panis quidem ad ſacrificiũ inueniatur.

panis ad Deo ſacrificandum,& offerendum. Accedit ergo is cui commiſſum fuerat miniſterium, ſignificans ei calamitatem, & ſimul appropinquare diem Dominicum ei in memoriam reuocans, & quod non poterit celebrari diuinum myſterium,cũ neque panis ſit in Laura ad oblationem,neque aliquid aliud ex rebus neceſſariis.Magna autem illa,& admirabilis anima nec ſic quidem deſperauit de Dei curatione,& arcanis, & ineffabilibus viis prouidentiæ.Et cum nondum aduenifſet dies Dominicus, veniunt quidam ad ipſum tanquam conſultò miſſi à prouidentia,ſimul ferentes onus triginta iumentorum. Onus autem erat frumentum, & vinũ, & oleum, & alia Monachis apta ad alimẽtum,adeò vt Laura propemodum eſſet anguſta ad capiendum res eſculentas. Hinc magnus ille à ſuperna motus prouidentia,venit ad viſitandum Eliam Patriarchã annos iam natus octoginta. Erat autem (vt iam diximus) Elias in exilio.Cum ergo vidiſſet Sabam Patriarcha, qui erat in exilio,& gaudio fuit repletus, & omnium præſentium malorum quodammodo eſt oblitus. Cum illum ergo, & ſocios lubenter vidiſſet Patriarcha, eum multos dies apud ſe detinuit, neque eum volebat omnino dimittere.ſed eis quotidie circa horam nonam iam è domo procedens, (toto enim alio tempore in grato permanebat ſilẽtio) ſermone,& alimento eos impertiebat,amicè,& ſincerè cum eis vitam agens. Cùm vno itaque die illi veniſſent vt conſuauerant, cunctabatur egredi Patriarcha. Et illi quidem expectabant, cibum minimè tangentes. Patriarcha verò media iam nocte egreſſus, lacrymoſos habens oculos: ait eis, cibum ſumite. Non eſt enim mihi otium. Illis autem diligenter ſciſcitãtibus, quidnam ei accidiſſet, quod tam tardè eſſet egreſſus, & cur triſtis eſſet, & eſſent eius oculi ſuffuſi lacrymis, ille acerbè eiulans, ô beate pater,inquit,ad Sabam intuens. Heu,inquit, hac hora mortuus eſt Imperator Anaſtaſius, & oportet me quoque omnino decimo die poſt eum excedere, vt cauſam noſtram agamus ante horribile tribunal: hoc ipſum quoque apertum fuit beato Sabæ.Et illa nocte qua viſione dignatus eſt Patriarcha, dicitur quoque ipſum vidiſſe fulmina quæ deſuper immittebantur in Imperatorem,& eum veluti perſequebantur, vt interimerent. Eum autem fugientem in regiæ penetralia,turpiter effundiſſe animam.Sed mors quidem Imperatoris, vt quæ apparuerant viſiones ſignificabant, ſtatim fuit audita. Deinde vita quoque exceſſit Elias Patriarcha,ſicut ab ipſo prædictum fuerat.

Diuinitus Monachis afferuntur cibaria.

Viſitat Eliã Patriarcham in exilio degentem.

Elias Patriarcha Imperatoris mortem, ſuãque breui futuram denunciat.

Anaſtaſius Imperator fulmine percuſſus moritur.

Cum ergo poſt Anaſtaſium Iuſtinus piè aſſumpſiſſet Imperium, & per vniuerſum orbem terrarũ miſiſſet edictũ, vt Orthodoxi quidem remitterẽtur ab exilio,Chalcedonenſis autem ſynodus ſcriberetur in ſacris tabulis, & veteres honores redderentur Orthodoxis,his ſic factis,& Iuſtino Imperatore reuerſa rurſus fide Orthodoxa, erat quidem beatus Sabas natus pluſquàm octoginta annos ætatis, & corporis imbecillitate,& ſenectute,& longa illa,& intenſa virtutum exercitatione afflictus, & maceratus. Verumenimverò etſi ita ſe haberet, prompto tamen,& alacri animi ſtudio florebat ac vigebat,& quos propter Chriſtum ſuſcipiebat labores,præferebat omni quieti, & animi relaxationi: vnde etiam omnia poſtponens zelo quo ducebatur pro fide Orthodoxa, ſtatim profectus eſt per Cæſaream, & Scythopolim, vbique prædicans pium illud edictũ Imperatoris, & in tabulis Eccleſiarum inſcribens quatuor ſynodos, & alios quidem ex iis ſuaſionibus, & admonitionibus, alios autem reprehenſio- A nibus reuocans, & omnes perfundens ſuaui melle ſuæ doctrinæ,& optimè inducens ad fidem Orthodoxam.

Iuſtino Imperatore. Catholici ab exilio reuocantur.

S. Sabas Imperatoris edictum multis in locis prædicat.

Atque ſic quidem Sabæ animæ diuina quædam inſidebat gratia,& corpus ſemper habebat cedens eius voluntati, vt neque defatigaretur laborum aſſiduitate, neque voluptate rurſus remitteretur. Nã toto quidem tempore ieiuniorum permanebat ieiunus. Solebat autem ſemel tantum veſci in hebdomada. Erat autem ſumma modeſtia præditus, & moribus lenis ac facilis. Et ad eum conueniendum facilis patebat aditus, erat verò in ſermone iucundus, & moribus ſimpliciſſimus, prudentia autem conſtantiſſimus, charitatem non fictam, ſed ſinceram apud omnes conſeruans. B Erat verò valde affectus in Theodoſium, adeo vt quotidie ad ſe inuicem ventitarent, & inter ſe de virtute conferrent, & eſſent ambo inſtar luminarium omnibus qui vitam amplectebantur monaſticam.

Semel in hebdomada, etiã ſenex, cibo vtitur S. Sabas.

S. Sabæ modeſtia, & virtutes.

Sed eò reuertendum eſt, vnde digreſſi ſumus, & iis quæ dicta ſunt addenda quæ ſequuntur. Appetente iam fine anni quarti,quo aquæ penuria,& ſiccitas, & alia mala his cognata, Palæſtinam inuaſerant,accedunt ad Sabam Monachi ſpeluncæ,petentes vt illinc recederent. Neque enim amplius ſe poſſe manere, neque reſiſtere tantæ aquæ inopiæ. Quocirca ille partim adhortatus,vt forti,& excelſo animo ferrent quæ ingruebant, partim autem C eos paternè admonens, perſuaſit, vt rurſus permanerent in Laura. Ad vos enim, inquit, veniet Dei miſericordia, & ros ab eo citò deſcendet. Tertio deinceps die finẽ acceperunt quæ promiſſa fuerãt. Repentè enim erumpens vehemens pluuia, eis impleuit aquarum receptacula, & quod eſt maximè incredibile, illis ſolis delapſa eſt pluuia qui cogitarant à Laura recedere.In omnibus autem illius quæ circumcirca erant Monaſteriis ne minima quædam gutta deſcendit. Hinc factum eſt, vt Monaſteriorum, quæ erant circumcirca, præfecti ad eum confluerent,deflentes, & lamentãtes,& dicentes.Quid peccauimus pater, quod non ad nos quoque per tuas preces aqua cecidit? Ille autem paucis verbis D eos liberauit à magna illa animi afflictione, ſic dicens.Nunc quidem miſit Dominus benedictionem ad eos qui egent maximè, ſed neque vos diu deſpiciet. Iam verò inſtabat Dominica dedicationis, & cum aquæ penuria diutius produceretur, omnis autem fons propemodum deficeret, & ideo multi miſerè perirent: Ioannes Antiſtes Hieroſolymitanus valdè ſuſpectam habens multitudinem (ſolet enim cum laborauerit inopia alicuius rei neceſſariæ, ſeditionem protinus agitare,& aliorum facultatibus parare inſidias) omnes partes obibat, loca locis mutans,& puteos fodiens, humidiora loca proſcindens, & foſſas perſcrutans,& à nullo abſtinens quod ei occurreret. Sed hoc ni- E hil proficiebat. Omni itaque ſpe abiecta, ſedebat de cætero mœſtus, & apud ſe deflens communem vrbis calamitatem.

Monachis aquam ſuis precibus impetrat.

Cùm is ergo ita eſſet affectus, & communem caſum, ſuum luctum eſſe duceret, quidam ex eius amicis, volẽs eſſe particeps ſolicitudinis,accedit ad eum, narrans de pluuia quæ eruperat, & de diuinis illis ſignis quæ facta fuerant Sabæ precibus, & conſulit vt eum ad ſe accerſat, & vehementer roget vt hanc eis alleuet calamitatem, & ceſſare faciat plagam quæ tam grauiter infligitur.Ille autem perſuaſus cum eum accerſiſſet, & ad eius pedes procidiſſet, omnes adhibuit preces,vt ſanctas manus ad Deum tolleret. Cum is autem differret, &

e tem

Etiam toti prouincia pluuiam beneficiū precibus impetrat.

rem ſuas vires ſuperare diceret, Epiſcopus nō ceſſat obſecrare. Neſciens deinceps quid ageret mitiſſimus Sabas, ſe includit in domuncula, iubens illos quoque ſimul preces fundere. Tertius iam dies præterierat, & circa primam noctis vigiliam, repentè conuertuntur nubes, & ex ſerenitate mutato aëre in profundam caliginem, vehemens erumpens pluuia replet qoidem aqua fontes: torrentibus autem ſua reddit fluenta: & vniuerſam ſimul ciuitatem ad vno animo & vno ore gratias Deo agendum excitat. Et hæc quidem ſic.

Iuſtinianus Imperat.

Cùm iam aotem Imperium aſſumpſiſſet Iuſtinianus, & rerum ſuſcepiſſet admioiſtrationem, agebat quidem beatus Sabas oonageſimum & vnum annum: finem verò vitæ acceperat diuinus Theodoſius. Qui in Palæſtina erat populus Samaritanorum, cum Iuliaoum quendam, qui ipſe quoque erat Saoaritanus, ſibi Regem creaſſent, multas iniurias faciebant Chriſtianis, Eccleſias depopulantes & exurentes, Chriſtianos afficientes ſuppliciis innumerabilibus, & deinde etiam occidentes, & in vicos finitimos facientes incurſiones, & capſas ſanctorum rumpentes & igni mandantes. Quæ quidem maximè fecerunt in locis quæ erant circa Napolim: vt qui Epiſcopum quidem gladio interemerint, quoſdam autem Preſbyteros comprehenderint, & primum qoidem membratim & fruſtatim eos diſſecuerint, & deinde eos cum Martyrum reliquiis frixerint io ſartagine, & nulli probro & cootumeliæ parſerint in Chriſtianos. Hæc poſtquā renunciata fuerunt Imperatori, aduerſus illos magnas emittit copias, quæ cum eis manus conſligētes, & multos alios interimunt, & ipſum Iulianum.

Samaritani multas Chriſtianis inferūt iniurias.

Iuſtinianus Imperator exercitū mittit cōtra Samaritanos, vnde Iulianus eorū Rex interficitur.

Quidam autem Arſenius nomine, illuſtris dignitate, com poſt rerum Iuliani interitum veniſſet Coostantinopolim, & acceſſiſſet ad Imperatorem, & cum eius coniuge neſcio vode ei magna interceſſiſſet familiaritas, molta quidem dicit, ad magnam autem iram eos accendit aduerſus Chriſtianos qui erant in Palæſtina, dicens eos vel maximè fuiſſe auctores & cauſas ſeditionis Samaritanorum, & dignos grauiſſimo ſupplicio.

Legatione fungitur ad Iuſtinianū Imperatorem S. Sabas.

Hæc poſtquam in Palæſtina renunciata fuere Patriarchæ, eum ſtatim ſubiit miſericordia eorum qui falsò accuſabantur, & accedens ad beatum Sabam eum vehementer rogauit vt abiret & fungeretur legatione apud Imperatorem, & excogitatam refelleret calumniam, & Chriſtianos liberaret à tantis periculis. Ille autem paruit, & nollo interiecto ſpatio iter ſtatim arripuit, eratque re vera præter fidem id quod cernebatur, nempe hominem qui in tam imbecilla lababat ſenectute, & quem par erat in lecto ſe quieti dedere, citra moram tantum iter ioire. Cum iam autem perueniſſet ad ſuburbia Cōſtantinopolis, Imperatori ſignificatur aduentus. Et ipſe ſtatim mittit vnum ex iuuenibus Imperatoriis, & quoſdam ex ſuis ſatellitibus, aducorum illins maximè honorans. Deinde eo quo par erat comitatu ſtipatus, Sabas ad ipſum deducitur. Deinde Patriarcham quoque Epiphanium, & quicquid erat apud ſe clarum & illoſtre emittit, vt ei procederent oboiam. Quem poſtquam adhuc procul procedentem agnouit Imperator, ille quoque cernebat aliquid ſimile ei quod viderat Anaſtaſius. Videbat enim quandam coronam eius capiti impoſitam, eleganti quoque ſplendore decoratam, & micantem luce omnis generis gratiarom. Viſione ergo Rex obſtupefactus è cathedra ſurrexit, & ſacrom illud caput reuerenter & iucundè eſt complexus. Deinde cum ab eo accepiſſet benedictionem, orauit, vt ſua quoque coniux eſſet eius particeps.

Cum ſummo honore excipitur ab Imperatore.

Epiphanius Patriarcha ei procedit obuiam.

Imperator videt coronā capiti Sabæ impoſitam.

Ab Imperatrice etiam honoratur.

Cum ea autem adfuiſſet, adorauit & rogauit vt ſolueretur vitium eius matricis, (erat enim petra ſterilior,) & vt ex ſe natum poſſet habere filiū, quod quidem illa pluris faciebat quàm ipſum Imperium. Ille aotem ad hæc tacens, ſolum illi precabatur vt ſoſpes & ſalua eſſet eius potentia. Illa verò rurſus inſtabat, petens preces liberorum procreationis. Ille autem pergebat eaſdem rurſus preces dicere, & apertè præ ſe ferebat, ſe recuſare petere oe ipſa fieret mater filiorum. Vbi verò com illa hoc ſæpe petiiſſet, ipſe nihilo magis annuit orationi, neque edidit preces conuenientes eius deſiderio: tandem abiit Imperatrix magna affecta triſtitia, quod id quod volebat non eſſet aſſecuta. Deinde cum qui in preces incidiſſent, & maximè quicumque ſolent principum gratificari cupiditati, etiamſi ſint inutiles & nihil iuſti babeant, eum criminarentur quod preces recuſaſſet, & dicerent id quod Imperatricem maiori moleſtia afficeret, ille ægrè ferens cauſam apertè protulit. Sinite, dicens, ô beati. Noo enim ſinet aliquem fructum ex ea edi: ne ipſe quoque guſtet Seueri dogmata, & deteriores quàm priùs ab Anaſtaſio tumultus, Dei conturbent Eccleſiam.

Recuſat orare pro ſterilitate Imperatricis, & quare.

Imperator autem Iuſtinianus in ſanctum tantā oſtendit pietatem & reuerentiam, vt cum eum cōueniſſet, non ſolùm remiſerit iram quam iam olim conceperat aduerſus Chriſtianos qui erant in Palæſtioa, ſed etiam Samaritanos plenè expulerit è ciuitate, & eorum ſynagogas deinceps prohibuerit, & de illis hanc legem tulerit, ne eſſent alter alterius hæredes, ne per ſucceſſionem opes eorum creſcerent & amplificarentur. Quin etiam vt interficerentur quicumque eorum fuiſſent auctores ſeditionis. Quamobrem timore affectus Arſenius, qoi erat ipſe quoque vnus ex Samaritanis, eum humano metu quoque diuino concurrente, ſupplex à Saba contendit vt ab ipſo baptiſmum ſuſcipiat: & tam piam impetrat petitionem. Imperator autē eum talem ſanxiſſet legem aduerſus Samaritanos, & ſic ea propter quæ venerat eſſet ſancto gratificatus, non hucuſque ſtitit promptum & alacrem aoimum, ſed ſe extremum damnum accipere exiſtimabat, ſi non eum regalibus & ſplendidis afficeret beneficiis. Cum eo certè aſſiduè colloquens & eum honorans ſicut prius Anaſtaſius, vehementer inſtabat, vt aliquod pecuniæ vectigal ſubiectis ei Monachis conſtitueret.

Opera viri Dei ab imperatore Samaritani expelluntur.

Arſenius quidam Samaritanus ſacrum baptiſma ſuſcipit à Saba.

Iuſtinianus valde deſiderat muneribus aſſicere S.Sabam.

Ille autem; Vectigalium quidem, inquit, & pecuniæ quantum ſatis eſt ad vſus neceſſarios ille nobis prooidebit, qui populum inobedientem copiosè aliquando aluit in deſerto. Tibi aorem ô Imperator, ſi taotæ eſt curæ vt nobis gratificeris, adſunt aliæ non paruæ & contemnendæ occaſiooes, per quas poteris in nos tuam exercere liberalitatē. Nam & Palæſtini qoi malè ſunt affecti à Samaritanis, & quorum magnæ prædæ ſunt abactæ, multa verò ædificia & dioina templa, & mancipia præterea, & greges, frumentumqoe & alios fructus viderunt exuri ante oculos, & nunc non habent vndenam ſibi victum qootidianum comparent, ſupplices petunt aliquam ad tempus immunitatem, vt ſe parum recreent ac reficiant, & rurſus poſſint ſufficere annuis ſoluendis muneribus, & qui ad adorandum viuificum ſepulchrum veniunt in ſanctam ciuitatem, ipſi tecto opus habent, vt ſe parum recreent à labore itineris. Quin etiam qood à Patriarcha Elia prius cœptum eſt ædificari Deiparæ virgini templum, multis adhuc indiget, & quæ ſunt

meis

Commune S. Saba apud Imperatorem petitiones.

meis conſtructa manibus Monaſteria, cum nullum è propinquo habeāt præſidiū in quod ſe recipiant, nullo negotiu capi poſſunt ab inimicis, & prima incurſione venire poſſunt in manus hoſtium. Ante omnia autem Arrij, Neſtorij, & Origenis dogmata conturbant Eccleſias, nec ſinunt eas pura tranquillitate frui, & ideo à tua potentia magnum eſt adhibendum ſtudium, vt omnibus viribus ea tollas de medio, & tantum malum procul expellas. Hæc ſi feceris, bonam ſpem concipio, & in Deo confido, fore vt mox diues ſequatur remuneratio: Romaque & Carthago, & quæcumque amiſerunt qui ante te imperarunt, cernentur ruſſus partes tui Imperij. Et fuerunt hæ quidem in commune vtiles beati Sabæ petitiones apud Iuſtinianum.

Promittit Imperij dilatationem.

Cum diuinus Sabas propoſuiſſet tales apud Imperatorem petitiones, illis periode ac iam diu ſitiens gratificari ſancto, ſtatim ſcribebat, imperabat, decretum in omnem partem mittebat, omnia facie bat ne hæc differrentur. Hæc quidem Imperator. Qui autem ei qui frigidum ſolum aquæ calicem dediſſet in nomine ſuo, pollicitus eſt, ſcilicet ſe daturum centuplum, non diſtulit remunerati, & referre gratiam, neque promiſſum ſuum produxit in longum. Sed vt magnus pollicitus eſt Sabas, ſimulatque Imperator per Præſides prouinciarum impleuit quæ fuerat pollicitus, Aphrica vniuerſa, & Roma eius acceſſerunt Imperio, & qui erant in vtraque Tyranni, Vitiges Romæ, & Gellimera Carthagine, eos pro liberis ſeruos, & pro regibus captiuos, & ſupplices accepit pro inimicis. Sed cum huc deducta ſit oratio, venit mihi in mentem huius viri conſtantia, & animi generoſitas, quod nulla eum temporis neceſſitas coëgerit ad illiberalem aſpicere adulationem, aut ſe aliqua in re gerere ſeruiliter, ſed vſus eſt conuenienti aduerſus omnes moderatione. Nam cum in eius petitionibus occupatus eſſet Imperator ſimul cum Triboniano Quæſtore circa eam quæ vocabatur Magnaura, & in conſilium eum adhibuiſſet, ille cum iam veniſſet hora tertia, relicto Imperatore, Deo ſeorſum reddebat preces ſolitas, vacās ſacris diuini David pſalmis. Cùm Hieremias verò vnus ex diſci- D pulis ad eū acceſſiſſet, & dixiſſet: Quid hoc ſibi vult pater? Cum Imperator tātum adhibet ſtudiū, vt tuas impleat petitiones vehemēter laborat, tu eo relicto nunc agis alibi? Ille admodum ingenuè reſpondens. Non eſt hoc alienum, inquit, ô fili. Nam ipſe facit quod conuenit, & nos omnino id quod debemus.

Imperator gratificans viro Dei, petita concedit.

Aphrica. & Roma iuxta viri Dei promiſſum, accedunt Græcorum Imperio.

Egregium, & mirabile S. viri reſponſum.

Imperator ergo tanto ſtudio affectus aduerſus huius viri petitiones, per vniuerſum orbem terræ mittit decretum, & ſtatim Epiſcopis Antonio Aſcalonitano, & Zachariæ Pellæ, litteris præcipit Imperatoriis, vt viſant loca Palæſtinæ quæ fuerunt exuſta à Samaritanis, & habita ratione eorum tributa alleuent. Viſant autem templa quoque Sanctorum, & quantum ipſa damnum acceperint à E ſcelerata, & audaci manu Samaritanorum, per illorum ipſorum facultates, aut publicas reparent pecunias, & in ſancta ciuitate extruant Noſocomiū, & annuos ei dent redditus mille octingentorū, & quinquaginta aureorum. Quin etiam aliam quoque domum, vt in ea habitarent, qui procul illinc veniebant, & Deiparæ templum eleganter extruāt, & ornent, & præſidium prope Lauram muniant, vt in inimicorum inſultibus eſſet tutum Monachis refugium. Præter hæc verò nominatim quoque declaratas hæreſes tollant de medio, & præclaro ſubiiciant anathemati.

Nota ſtudiū Imperatoris pro adimplēdis S. Sabæ petitionibus.

Templū Dei para eleganti opere conſtrui iubet Imperator.

Cum has ergo conſtitutiones diuinus Sabas ab A Imperatore accepiſſet in litteris, & receſſiſſet Cōſtantinopoli, venit Hieroſolyma. Cum autem illuc veniſſet, & magiſtratibus tradidiſſet literas quas habebat Imperatorias, illinc venit Scythopolim, vbique prædicans decreta Imperatoris, docens ciuitates, componenſque, & inſtruens ad fidem orthodoxam. Poſtquam verò hæc rectè geſta fuiſſent à magno Saba, reuerſus Hieroſolyma, adoratis ſanctis locis, venit ad maximam ſuam Lauram. In qua cum parum eſſet moratus, morbus quidam ingruēs, illum vere fortem adamantem lecto tradidit. Quod quidem cum ſignificatum fuiſſet Patriarchæ, repente venit ad illum viſendum. Cum verò veniſſet, & ſic vidiſſet eum in cella iacentem, egenum omnium B rerum neceſſariarum, ſupplex ab eo contendit, vt exportetur ad ſibi ſubiectam Eccleſiam, vt poſſit illic frui aliquo ex iis quæ pertinent ad remiſſionem. Ille autem Patriarchæ reueritus ſupplicationem, & illuc exportatus, iacebat cum ipſo morbo luctans, & ab eo ſimiliter confectus. Cum verò aliquantum temporis intereceſſiſſet, ad eum diuina quædam venit viſio ſignificans illius hinc futurum exceſſum. Statim ergo reportatus in cellam cum vltima verba dixiſſet fratribus, & poſtremum eis dediſſet oſculum, & cuidam Mel ic illorum commiſiſſet præfecturam, a terrenis migrat ad cæleſtia, ſuam animam in manu Dei deponens iam natus nonageſimum quartum annum. Erat verò quintus C dies Decembris quo mortuus eſt vir ille ſanctus.

Ciuitates cōponit, & inſtruit ad fidē orthodoxam.

Tandem rediens ad Lauram ſuam morbo corripitur.

Migrat ad Chriſtum vir ſanctus.

Cum ergo mors ſancti viri breui tempore in omnem partem peruaſiſſet, concurrit ad ſacrum illius corpus multitudo innumerabilis. Concurrit autem vniuerſus quoque ordo monachorum, & quicumque erant Epiſcopi, qui cum quo par erat ornatu corpus compoſuiſſent, hymnos, & cantica ei de more canentes, piè admodum, & ſanctè inter duas Eccleſias in media Laura deponunt, vbi cum ille eſſet ſuperſtes, vidit columnam lucis. Atque talis quidem fuit vita beati Sabæ, & eius tam admiranda, & quæ naturam ſuperabant rectè facta.

Honorificè ab Epiſcopis & Monachis ſepelitur.

Subiungit Cyrillus miracula poſt mortem ipſius facta, quæ videre poteris apud Surium tom. 6. & Lippomanum tom. 5.

N O T Æ.

Sabas.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio 5. Decembris, & Græci in Menolog. hac die. Scripſit eius vitam Cyrillus Monachus, qui eodem ſæculo vixit ſanctitate clarus, teſtatur id auctor in Actis S. Euthymij, vbi in fine ait, ſe duobus annis cum in Laura quieſceret, vitam prædictorum Sabæ, & Euthymij ſcriptis mandaſſe. Deſcripſit eaſdem Metaphraſtes, aliqua ſuperaddens. extat apud Lippom. tom. 5. & Sur. tom. 6. Plura idem auctor de Saba in vita SS. Euthymij, & Ioannis Silentiarij. Obijt anno Domini 503. vt rectè annotauit Baron. in Notis Martyrol. & in tom. 7. Annalium, ætatis verò ſuæ 92. Vidi eius geſta manuſcripta, ſed quæ multa abſurda, & falſa continebant. Citantur Acta Sabæ in Nicæno Concilio 2. Act. 1. & 4. Vetus eſt Romæ memoria Sabæ, eiuſdemque nominis Monaſterium, cuius meminit Ioannes Diaconus in vit. S. Gregorij lib. 1. cap. 9. Porrò ſanctum eius corpus Venetias ſucceſſu temporis tranſlatum fuit.*

Cappadociam.] *Cappadocia eſt Pontica regio, dicta à Cappadoce amne, antè Leucoſyria vocata.*

Non ſecus ac heſperius.] *Heſperus dicitur ſtella occidentalis, quæ in veſpere poſt ſolem apparet. Vnde Virgilius: Ite domum ſaturæ, venit Heſperus, ite capellæ. Huius meminit Cicero lib. 2. de Natur. Deorum.*

Quinquaginta ſportas.] *Sporta eſt quoddam genus vaſis iunceum vel virgeum: diciturque a ſparto frutice, unde in quibuſdam locis texitur.*

Quatuor Agareni.] *Dicti ſunt proſelyti & aduenæ ab Agar ancilla Abrahæ, quæ fuit Ægyptia, genuitque ex Abrahā Iſmaelem, vnde Iſmaelitæ dicti ſunt, & corrupto nomine dicuntur Sarraceni.*

Quædam concha.] *Hoc loco concha non ſumitur pro oſtreis, ſed pro ſanctuario Eccleſiarum ad conchæ ſimilitudinem conſtructo.*

Quæ fert ſiliquas.] *Siliqua eſt fructus arboris. Vnde Horat. viuit ſiliquis, & pane ſecundo. Prædulcis eſt, & cortex ipſe (vt Plinius ſcribit lib. 15. c. 24.) manditur, digitorum hominis longitudinem habet, latitudinem verò pollicarem. Arbor ipſa à Græcis Ceratonia dicitur.*

Strabo.] *Dicitur ille qui oculos habet diſtortos, vulgò* louche, bigle.

Inſcripſium ſacris diptycis] *Inſcribere in ſacris diptycis, idem eſt quod ſcribere in ſacris tabulis: diptycha enim eſt tabula manualis, vnde in decret. 24. q. 2. Nomine ſanè profertur, circa principium dicitur. Et in ſacris diptycis ſcripſerunt: quod gloſſa ibidem exponit.*

VITA S. IOANNIS SILENTIARIJ & Epiſcopi. Ex Cyrillo Monacho.

PRIMVM mihi propono dicendum de Ioanne Abbate Lauræ beati Sabæ Silen- C tiario, vt qui & tempore & vitæ ſplendore omnes alios antecedat. Hic ergo illuminatus pater noſter Ioannes ducit originem ex Nicopoli, quæ eſt in Armenia, natus ex parentibus qui nominabantur Encratius, & Euphemia. Erant autem inſignes opibus, & claritate generis, multoſque magiſtratus præclarè geſſerant, ducéſque fuerant exercitus, & populi rectores, & in aulam regiam magnam habuerunt potentiam.

Patria & parentes S. Ioannis.

Natus eſt itaque, vt ipſe mihi narrauit, octauo menſis Ianuarij, ſeptima indictione, quarto anno Imperij pij, ac religioſi Martiani. Cumque eſſent Chriſtiani, qui eum genuerant, fuit Chriſtianè cum ſuis fratribus educatus. Cum autem prætеriiſſet D aliquantū temporis, & eſſent conſummati in Chriſto eius parentes, & diuiſæ eſſent parentum facultates, hic vir diuinus Deo ſeipſum conſecrauit, & ædificauit in ipſa Nicopoli Eccleſiam, ſemper laudādæ & ſemper virginis Mariæ, & huius vitæ rebus renūciauit, octauo decimo anno ſuæ ætatis. Aſſumptiſque decem fratribus, illic conſtruxit cœnobiū. Toto autem tempore ſuæ iuuentutis, multum poſuit ſtudij vt ventri imperaret, & ſuperbiam contemneret. Cùm autem intraſſet trigeſimum octauum ſuæ ætatis, Sebaſtiæ metropolitanus, à bona eius fama commotus, & à ciuitatis quæ dicitur Colonia, habitatoribus rogatus, cum eum tanquam ad rem aliam acceſſiuiſſet, vt qui Eccleſiaſticorum E graduum iam omnem peruaſiſſet conſequentiam, ordinat Epiſcopum, dictæ ciuitatis mortuo Epiſcopo. Cumque ſic Pontificatum ſuſcepiſſet inuitus, Monaſticæ diſciplinæ non mutauit regulam, ſed decertabat in Epiſcopatu, tanquam in Monaſterio.

Mortuis parentibus, de ſuo patrimonio extruit templum in honorem Dei genitricis.

Ioannis ſtudet ſobrietati & humilitati.

Ordinatur Epiſcopus nec propterea mutat Monaſticam diſciplinam.

Cum hic ergo diuinus Ioannes tranſegiſſet iam decem annos in Epiſcopatu, accidit vt maritus ſororis eius, qui vocabatur Paſinicus, Armeniorum haberet adminiſtrationem, qui inſtinctu Satanico incepit damno afficere & conturbare eam, quæ illi credita fuerat Eccleſiam: iis quidem, qui eam adminiſtrabant, non permittens vt Eccleſiaſticarum rerum curam gererent. Eos autem qui intra eius A fines confugiebant, vi auellens, & ius aſyli ſoluens, ac violans. Qui cum ſæpe rogaretur a Dei ſeruo, euadebat deterior, Maria eius ſorore mortua. Cum autem ex eo vir iuſtus in grauiſſimam incidiſſet afflictionem, cogitur venire Conſtantinopolim. Cum verò illic fuiſſet, & quæ erant eius Eccleſiæ vtilia peregiſſet, circa finem Imperij Zenonis, Euphemio Archiepiſcopo Conſtantinopolitano pro ipſo decertante, Deo gratum init conſilium: nempe vt in ſanctam ſecedat ciuitatem, & per ſe quieſcat ab omnibus huius vitæ negotiis. Cumque dimiſiſſet eos, qui cum ipſo erant Preſbyteros, & clericos, ac diuinis iuſſis perfectis, & omnibus inſcientibus, ſolus nauem aſcendiſſet, venit Hieroſoly- B ma, & manet in primo ſanctæ ciuitatis gerocomio. In quo gerocomio eſt oratorium ſancti martyris Georgij. Cumque illic fuiſſet, & mundanam turbam illic aſpexiſſet, magno dolore eſt affectus, & Deū rogauit cum lacrymis, vt deduceretur in locum ſibi gratum, & quietum, & aptum ad ſalutem conſequendam. Poſtquam ergo in dicto gerocomio manſit venerandus pater noſter Ioannes, in fundendis noctu ad Deum precibus verſans longo tempore, cum vna nocte ex omnibus ſolus gerocomij in pluuium cælum ſuſpexiſſet, aſpicit repentè ſtellam lucis quæ habebat figuram Crucis, & ad ipſum veniebat: & audit vocem ex illa luce dicentem: Si vis eſſe ſaluus, ſequere hanc lucem. Is autem cum credidiſſet, protinus eſt egreſſus, & illam lucem ſecutus, venit in maximam Lauram Sancti patris noſtri Sabæ, cum eo tempore eſſet Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Pontifex Saluſtius, quarta decima indictione, triceſimo octauo ſuæ ætatis anno.

Pergit Conſtantinopolim vir ſanctus.

Deinde Hieroſolymam.

Lucis caleſtis miniſterio venit ad Lauram S. Sabæ.

Cum veniſſet ergo ad maximam Lauram, inuenit beatum Sabam, qui habebat conuentum centum & quinquaginta Anachoretarum, qui degebant in magna penuria eorum, quæ ad corpus pertinent: erant verò diuites ſpiritualibus gratiis. Cum eum autem ſuſcepiſſet beatus Sabas, tradit eum Lauræ Oeconomo, vt ei mandaretur miniſterium vnius ex arcariis, ignorans theſaurum qui erat in eo reconditus. Ne miretur autem quiſpiam venerabilem ſenem Sabam latuiſſe theſaurum bonorum factorum Ioannis: ſed potius is reputet, quod quando vult Deus ſuis ſanctis reuelare, ij ſunt prophetæ: quando verò noluerit reuelare, vident ad omnium ſimilitudinem. Diuinus autem Ioannes omnem implebat obedientiam Oeconomo, & reliquis patribus inſeruiens cum omni humilitate, & alacritate animi, aquam ex torrente afferens, coquens iis qui ædificabant, eiſque miniſtrans in lapidibus, & cæteris miniſteriis ædificationis, quando conſtruebatur Lauræ Xenodochium. Secundo autem anno eius in Lauram aduentus, purgato Caſtello ab habitatione dæmonum, (vt iam a me dictum eſt in vita Sancti Sabæ) multum cum patre noſtro Saba hic laborauit cum quibuſdam aliis, vt ipſe mihi narrauit. Cum verò tempus mutationis miniſteriorum veniſſet in prima indictione, qui creatus fuerat Oeconomus, hoc magnum lumen præficit excipiendis hoſpitibus, & culinæ. Quod miniſterium cum alacri & læto animo ſuſcepiſſet: omnium patrum curam gerebat, cum omni humilitate, & manſuetudine, vnicuique miniſtrans & inſeruiens.

Centum & quinquaginta Anachoretæ in Laura Sabæ.

S. Ioannes ſuſcipitur à S. Saba.

Vilia officia exercet.

Cumque is hoc obiret miniſterium, accidit vt conderetur cœnobium, quod vergit ad ſeptentrionem extra Lauram: vt qui vitæ mundanæ renunciabant, in eo prius Monaſticā accuratè docerentur

diſci

diſciplinam, deinde ſic in Laura habitarent, cum vitam cœnobiacam perfectè didiciſſent, beato Saba affirmante, & dicente, quod ſicut flos fructum præcedit, ita vita cœnobiaca anachoreticam. Cum hoc ergo Cœnobium conſtrueretur, cogebatur hic vir iuſtus, qui hoſpitum excipiendorum curam gerebat, præter alia Xenodochij miniſteria, coquere artificibus, & ſecundo ferre onera, portareque cibaria ad eos qui laborabant, qui pluſquam decem ſtadia aberant à Xenodochio. Cum autem hoc anni eſſet impletum miniſterium, omnibus patribus ædificatis ex eius moderatione, & honeſtate, dat ei pater noſter Sabas cellam ad ſilendum. Venerandus itaque Ioannes accepta cella, cum iuſſus eſſet ſilere, manſit tres annos per quinque dies hebdomadæ à nullo omnino homine viſus, neque aliquid ſumēs. Sabbatho autem & Dominico, ante omnes intrabat Eccleſiam, & exibat omnium vltimus, ſtans cum grauitate, & timore, & omni pietate, ac reuerentia. Tanta verò ei aderat compunctio, vt ipſe vehementer lacrymaretur tempore incruenti ſacrificij, & non poſſet continere, adeò vt patres, qui videbant gratiam lacrymarum, obſtupeſcerent, & laudarent Deum datorem bonorum. Impleto autem tempore triennij, præficitur Lauræ Oeconomiæ, eumque Deus adiuuat in omnibus, benedictaque fuit Laura, creuitque valdè conuentus eius miniſterio.

Egregia S. Saba ſententia de vita anachoretica.

Accipit cellā cum aliis.

Habet gratiā lacrymarum.

Cum autem ſuum impleſſet miniſterium, voluit beatus Sabas eum ordinare, vt virtute prædium, & perfectum Monachum. Cumque eum accepiſſet, & duxiſſet in ſanctam ciuitatem, ſexta indictione, adduxit ad beatum Eliam Archiepiſcopum. Cumque narraſſet eius virtutes, rogauit, vt ordinaretur preſbyter. Et Archiepiſcopus quidem cum hæc audiuiſſet, procedit ad ſanctum cranium, volens eum proprijs ordinare manibus. Cum verò hic magnus pater ſic teneretur, vt non poſſet effugere, cum ea, quæ ſibi inerat, ſapientia, dixit Archiepiſcopo, veneraude Pater, quoniam quædam me oportet dicere, rogo, vt tuæ beatitudini ea ſeorſum exponam, & ſi me dignum eſſe exiſtimaueris, accipio ordinationem. Cum eum autem aſſumpſiſſet ad aſcenſum ſancti Golgotha, dicit ſeorſum: Parce vitæ meæ, rogo tuam ſanctitatem, & nemini annuncies myſterium, ne ego ab hac recedam regione. Cum is autem pollicitus eſſet, dixit: Ego ſum pater vnius ciuitatis ordinatus Epiſcopus, ſed propterea quod multiplicata eſſet mea iniquitas, procul aufugi, & habitaui in ſolitudine expectans Dei viſitationem. Iuſtum autem eſſe putaui, dum ſum adhuc robuſto corpore, miniſtrare, & ſeruire patribus, vt quando ero imbecillis, minimè condemner ſi mihi miniſtrent alij. Cumque hæc audiuiſſet Archiepiſcopus, & eſſet admiratus, vocat beatum Sabam, & dicit. Quædam mihi ſecreta confidenter aperuit, & fieri non poteſt vt ipſe ordinetur. Sed ab hodierno die ſilebit, ei nemine moleſtiam exhibente. Et cum hæc dixiſſet Archiepiſcopus, eos dimiſit.

Eliaς Patriarcha Hieroſolymæ.

Secreto monet Patriarcham ſe eſſe Epiſcopum, & ideo non indigere ordinatione.

Beatus verò Sabas magno animi dolore affectus, ſeceſſit circiter triginta ſtadia à maxima ſua Laura, ab occidente Caſtelli in ſpeluncam, vbi poſtea conſtruxit cœnobium. Cumque ſe pronum in terram deieciſſet coram Deo, dixit, cum lacrymis. Cur Domine me tantum deſpexiſti, vt ego deciperer, & putarem Sacerdotio eſſe dignum Ioannem? Et nunc Domine de eo, quid ſit mihi aperi, (triſtis eſt enim anima mea vſque ad mortem) an vas quod à me fuit exiſtimatum ſanctificatum, & vtile, & dignum, quod diuinum ſuſciperet vnguentum, ſit inutile coram tua maieſtate. In his, & huiuſmodi cum lacrymis ſermonibus totam noctem traducente beato Saba, Angelica quædam apparet forma dicens: Non eſt inutile vas Ioannes, ſed vas electionis. Epiſcopus autem iam ordinatus non poteſt fieri preſbyter. Pater verò noſter Sabas lætitia affectus, venit in cellam diuini Ioannis, & eum complexus dixit: o pater Ioannes, tu quidem Dei in te donum me celaſti, Dominus autem mihi aperuit. Et diuinus quidem dixit Ioannes, triſtitia afficior, ô pater, neminem volebam hoc ſcire myſterium. Nūc autem non potero habitare in hac regione. Senex verò ei promiſit per verbum Dei, ſe hoc nemini omnino enunciaturū. Ab eo autem tempore ſiluit in cella, neque procedens ad Eccleſiam, neque vllū omnino cōueniens ſpatio quatuor annorum, eo excepto, qui ei miniſtrabat, ac niſi ſolū die dedicationis, quæ fuit in Laura, nona indictione, venerabilis domus ſanctiſſimæ Deiparæ, & ſemper virginis Mariæ. Tunc enim ſolum ad Archiepiſcopum Eliā, qui acceſſerat ad dedicationem, coactus eſt exire, & eum ſalutare. Qui quidem Patriarcha, cum eum cōueniſſet, eum in honore habuit toto tempore ſui Pontificatus.

Edocetur S. Sabas ab Angelo Ioannem eſſe Epiſcopū.

Per ſpatium quatuordecim annorum neminem alloquitur.

Laura beatæ virgini Mariæ dedicata.

Elias Patriarcha magno eum habet in honore.

Impleto verò tempore quadriennij, cum beatus Sabas à Laura ſeceſſiſſet ad partes Scythopolis, propter inſolentiam eorum, qui nouam Lauram poſtea habitauerant, hic in primis venerandus Ioannes fugiens conſilium inſolentiæ, ſeceſſit in deſertū Rubæ, quinquageſimo anno ſuæ ætatis, vndecima indictione. Siluit autem illic nouem annos, remotus ab omni humana conſuetudine, cupienſque cū Deo quietè conuerſari. Poſt duos autem aut tres dies, ſe demittens ad naturalem vſum corporis, exibat è ſpelunca, & obibat ſolitudinem ad colligenda melagria, quæ ſua ſpōte naſcuntur, quibus aluntur Anachoretæ qui ſunt in ſolitudine. Quodam verò die cum illic verſaretur in principio, antequā eſſet eam expertus ſolitudinem, egreſſus ad ea colligenda melagria, aberrans incidit in inuia quædam præcipitia. Cumque non inueniſſet viam, per quam rediret in ſpeluncam, neque poſſet ingredi, cecidit propemodum exanimis. Ecce autem repentè diuinæ virtutis viſitatione in altum ſublatus non ſecus ac propheta Abacuch, inuentus eſt in ſua ſpelunca. Procedente verò tempore cum vaſtam illam eſſet expertus ſolitudinem, & locum didiciſſet, ex quo ſublimis eſt euectus, inuenit id eſſe ſpatium quinquies mille paſſuum.

Seceſſit in deſertum Rubæ.

Diuinitus in altum ſublatus ad cellam ſuam reducitur.

Frater quidam, qui venerat in Rubam, manſit apud eum paruo tempore, vitam cum eo exercens anachoreticam. Quem fratrem cum cœpiſſet ſatietas talis philoſophiæ, dicit ſeni. Paſchali iam feſto appropinquante, eamus ad Lauram, pater, & diem feſtum Paſchæ peragemus cum fratribus. Nam hic nihil habemus, quod edamus præter hæc melagria. Diuinus autem Ioannes nolebat ire, cum non eſſet illic pater noſter Sabas, ſed à Laura (vt dictum eſt) receſſiſſet: fratrem verò, qui vt eo iret, vrgebat, admonuit dicens. Quieſcamus frater, & credamus, quod qui ſexcenta hominum millia quadraginta annos aluit in ſolitudine, ipſe quoque nos alet, non ſolùm frater minimè perſuaſus, receſſit, & iniit viā, quæ fert ad Lauram. Cum is verò receſſiſſet, venit homo quidam omnino ignotus ad ſenem, qui habebat aſinum multis bonis onuſtum. Habebat autem eius ſarcina panes mundos, & calidos, vinum, & oleum, & recentes caſeos, & oua, & vrnam mellis. Cumque eum exoneraſſet, receſſit. Et venerandus quidem pater noſter exultauit ſpiritu propter Dei viſitationem. Frater autem qui receſſerat, cum

Diuinitus ei afferuntur cibaria.

à via aberraſſet, valdeque fractus fuiſſet, & afflictus, tertio die rediit eſuriens, & reſolutus, & fructum capiens ſuæ inobedientiæ. Cumque tot bona inueniſſet in ſpelunca, & ſe damnaſſet incredulitatis, & inobedientiæ, pudore affectus, procidit ad pedes ſenis petens veniam. Senex autem miſertus humanæ fragilitatis, & fratris motus miſericordia, eum erexit, & admonuit dicens, Plane ſcias Deum poſſe parare menſam in deſerto.

Fratris incredulitas & inobedientiæ pœna.

Eodem verò tempore Alamûdarus Sicicelet, qui accepit Regis auctoritatē in Sarracenos ſubiectos Perſis, inuaſit Arabiam & Palæſtinam cum magna ira in Romanos, omnia diripiens, & multa millia hominum abducens in ſeruitutem, & multa faciēs nefaria, poſtquam capta fuerat Amida. Cumque B multitudo barbarorum diſperſa eſſet per hanc ſolitudinem, iique quibus mandata fuerat cuſtodia ſolitudinis, denunciarent, vt cauerent barbarorum irruptio in Monaſteria, maximæ Lauræ patres, ſignificarunt venerando patri, vt deſiſteret in Ruba vitam degere, veniret autem ad Lauram, & quieſceret in ſua cellula. Et diuinus quidem Ioannes, qui per quietem diuinam guſtarat dulcedinem, eam lubenter ſequebatur, & non poterat in animum inducere vt eam relinqueret, apud ſe hæc reputans & dicens: Si Deus curam non gerit, cur viuo? Deus autem qui ſemper curam gerit ſeruorum ſuorum, Angelis quidem mandauit (vt dicit ſcriptura) vt C ſanctum ſuum conſeruarent. Volens autem eum ſecurum reddere, vt qui paululum eſſet territus, miſit ſenſilem cuſtodem, leonem maximum, & terribiliſſimum, qui eum diu & noctu cuſtodiret ab immanium barbarorum inſidiis. Atque prima quidem nocte cum leonem aſpexiſſet prope dormientem, parum extimuit, vt ipſe mihi narrauit. Cùm autem vidiſſet diu noctuque ſequentem leonem, & ab eo non auelli & propulſare barbaros, quibus ageret Deo gratias, emiſit cantica, qui non dimittit virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum. Atque beatus quidem pater noſter Sabas cum veniſſet Nicopoli, & nonam Lauram conſtituiſſet, & veniſſet ad ſpeluncæ ædificium, vt à me dictum eſt in ſecunda oratione, & in mentem reuocaſſet eam, D quæ in ipſo fuit aliquando, viſionem de S. Ioanne, iuit ad eum in Rubam, & dicit ei: Ecce te Deus ſeruauit ab incurſione Barbarorum, teque reddidit ſecurum, ad te miſſo ſenſili cuſtode. Surge, & tu quoque fac id, quod eſt humanum, & fuge, ſicut patres. Multiſque aliis ad eum vſus admonitionibus, deduxit eum ad maximam Lauram ſecunda indictione, & incluſit eum in cella, cum ageret quinquageſimum ſextum annum ſuæ ætatis, nullo alio ex conuentu cognoſcente, eum eſſe Epiſcopum. Cùm autem plurimum temporis præteriiſſet, prouidit Deus, vt aperiretur qui occultus erat, Ioannis theſaurus, hoc mundo.

Alamûdarus inuadit Arabiam & Palæſtinam.

Leo diu noctuque Ioannem cuſtodit in deſerto.

Viſitatur Ioannes à S. Saba in deſerto.

Deducitur ab eo in Lauram.

E Vir quidam qui erat profectus ex regione Aſiæ, vocabatur autem Atherius, & Archiepiſcopatus honorem conſecutus, vt eum gradum decebat, vitam agebat: cum veniſſet Hieroſolyma & loca veneranda cum viuifico ligno Crucis adoraſſet, & multas diſtribuiſſet pecunias pauperibus & Monaſteriis, egreſſus eſt è ſancta ciuitate, properans redire in patriam. Qui cum nauem conſcendiſſet, & parum maris nauigaſſet, propter ventum contrarium cum magno periculo reuerſus eſt Aſcalonem. Cumque poſt duos dies vellet rurſus nauigare, ei in ſomnis apparet Angelus Domini, dicens: Non licet tibi nauigare, niſi reuerſus in ſanctam ciuitatem ieris in Lauram Abbatis Sabæ, & conuenetis Abbatem Ioannem Silentiarium, virum iuſtum & virtute præditum, qui eſt Epiſcopus, & propter Deum, omnia quæ ſunt huius vitæ contempſit, & voluntaria paupertate, & exercitatione ſeipſum humiliauit. Tunc cum à ſomno ſurrexiſſet Atherius, & eſſe viſionem iudicaſſet, diligentiſſime inquirēs venit in Lauram Abbatis Sabæ. Cumque viſionem renunciaſſet patribus, deductus eſt ad Silentiarium. Quem cum ſalutaſſet, & duos dies apud eum manſiſſet, & cum ampliſſimè conueniſſet, iureiurando adigit, vt ſua ei planè & liberè narret, & enuntiet. Sicque compulſus genus enunciauit, & patriam & ſacerdotium. Quæ cum cognouiſſet Atherius, & ſupra modum B eſſet admiratus, dixit. Verè nunc quoque ſancti lapides in terra voluuntur. Cum ſic iuſſo valè dixiſſet, iuit ad beatum Sabam, eique & patribus expoſuit omnia de beato Ioanne, & ab eo tempore cognitum fuit patribus Ioannis genus, & Epiſcopatus, ſeptoageſimo anno ætatis Sancti Ioannis: viceſimo autem quarto ſuæ in cella incluſionis.

Atherius quidā Archiepiſcopus monetur ab Angelo quærere S. Ioannē Silentiariū Epiſcopum.

Tandem Deo permittente cognoſcitur Ioānis genus, & Epiſcopatus.

Sanctus verò pater noſter Sabas eodem anno in pace dormiit, die quinto menſis Decembris decimæ Indictionis. Tunc magnum animo accepit dolorem Ioannes, quod non eſſet egreſſus è cella, & adfuiſſet conſummationi ſancti Abbatis. Ei autem cum eſſet adeò anxius animo, & ſe eſſe patre priuatum defleret, in ſomnis apparet Sabas, dicens. C Ne ſis de meo deceſſu triſtis, ô pater Ioannes. Nam etſi ſim a te carne ſeparatus, ſum tamen tecum ſpiritu. Eo autem reſpondente, Roga Dominum, vt me quoque aſſumat; dicit beatus Sabas, hoc nunc non poteſt fieri. Grauis enim tentatio eſt inuaſura Lauram, Deus autem vult te eſſe in carne, ad eos conſolandos, & confirmandos, qui ſe pro fide fortiter gerunt, & decertant. Hæc cum vidiſſet, & audiſſet beatus Ioannes euaſit quidem lætus, vt qui de patre animi ægritudinem excuſſiſſet, ſed ſolicitus erat de tentatione, quæ ei fuerat ſignificata. Eum autem inuaſit deſiderium videndi, quemadmodum anima ſeparatur à corpore. Dumque de ea re Deum rogaret mente raptus fuit in ſanctam D Bethleem, & videt in imis ambonis ſubſelliis venerandæ, quæ illic eſt Eccleſiæ, iacentem virum ſanctum hoſpitem, qui conſummabatur, & aſſumebatur eius anima ab Angelis, & cum diuina quadam hymnodia, & ſuaueolentia ferebatur in cælos, & petiit, vt ipſis oculis videret, an ita eſſet, & ſurgens ea ipſa hora iuit in ſanctam Bethleem, & inuenit, quod ea ipſa hora homo deceſſerat: & eius ſanctas amplexus reliquias, eum in eodem loco ei iuſta feciſſet, & ſanctis thecis eas depoſuit, & ſic in ſuam cellam eſt reuerſus.

S. Sabas moritur.

Apparet in ſomnis Ioāni Silentiario Sabas.

Raptus in extaſim, videt cuiuſdā animam ab Angelis in cælū deferri.

Illuminati huius ſenis diſcipuli Theodorus, & Ioannes mihi narrarunt dicentes: Poſtquam dormiiſſet Sanctus Sabas, miſit nos ſenex vt præeſſemus E reſponſis in Libiade. In via autem, cum tranſiiſſemus Iordanem occurrerunt nobis quidam dicentes. Videte, leo eſt ante nos. Nos verò cogitauimus poſſe Deum nos per preces ſancti Abbatis cuſtodire. An non enim eius voluntate hoc mandatum exequimur? Hæc cogitantes ambulauimus, & ecce venit nobis leo in occurſum, & valde timuimus, nec nobis vires remanſerunt: ſtatimque aſpicimus ſenem in medio noſtri venientem, & iubentem nos bono eſſe animo. Tunc leo tanquam qui eſſet actus flagello, receſſit fugiens à nobis: noſque ſine damno ambulantes, venimus ad ſenem, qui prior dixit nobis. Videtis quemadmodum inuentus ſum vobiſcum in neceſſitate? Hoc autem

S. Ioannes abſēs adeſt fratribus, ad leonis occurſum pauentibus.

mihi

mihi quoque dixit vnus ex diſcipulis, cum multos A annus vixiſſe ſolo pane veſcentem, & ei admiſcuiſſe cinerem thuribuli, & ſic comediſſe.

Cyrillus Monachus, tentatus à dæmone, precibus viri Dei liberatur.

Aliquo autem tempore conueni hunc ſanctum ſenem grauatus à cogitatione aliqua ſatanica. Quā cum ei expoſuiſſem, & preces ab eo accepiſſem: ſum. ſtatum relaxationem ab ea conſecutus. Me verò feneſtræ eius aſſidente, & diuina fruente doctrina, quidam Georgius adduxit filium ſuum, qui vexabatur à dæmone. Quem enim ante eius feneſtram proieciſſet, receſſit. Puero autem iacente, & lacrymante, cum cognouiſſet ſenex eum habere immundum ſpiritum, motus eſt miſericordia, fuſiſque pro eo precibus, cum eum vnxiſſet oleo ſanctiſſimæ Crucis, eum ſanum reddidit. B

Puerū à dæmone obſeſſum liberat.

Deſcriptio Cellæ ſancti viri.

Locus autem in quo fuit incluſus hic ſanctus ſenex, habuit altiſſimum ab occidente præcipitiū, quod inſtar muri erat, in quo fixum erat cellæ tectum. Præcipitij autem petra eſt adeò ſicca, & ſucco vacua, vt nullo modo poſſit cellæ ingenerare humiditatem. Quadam verò die cum accepiſſet ſemen vnius caricæ, dicit diſcipulis ſuis Theodoro, & Ioanni. Si Dei clementia donauerit huic ſemini, & huic petræ virtutem, vt fructum ferat, cognoſcetur quod mihi Deus dono largitur regnum cælorum. Cumque hoc dixiſſet, infixæ illi petræ admouit caricam. Deus autem qui Aaronis virgam, quæ erat ſicca, pullulare & germinare annuit: ipſe quoque iuſſit, hanc infractam & aridam petram C germinare, vt oſtenderet poſteris, qualem eius ſeruus gratiam ſit aſſecutus.

Petra arida germinat.

Laborat pro fide Catholica aduerſus Origeniſtas, & alios hæreticos.

Hæc quidem pauca ex multis ſelecta mandaui literis, mittens narrare eius de fide certamina quæ ſuſcepit aduerſus Origenis, & Theudori Mopſueſtiæ dogmata, & eorum qui ea defendebant, & perſecutiones quas congruenter Euangelio pro decretis ſuſtinuit Apoſtolicis. Vt autem audiui eius linguam narrantem, trigeſimo octauo ſuæ ætatis anno fuit ordinatus Epiſcopus, & tranſegit decem annos in Epiſcopatu. Manſit autem in Laura prius nouem annis, & in cella ſedens, in qua ſilet vſque ad hodiernum diem, impleuit Dei gratia quadraginta ſeptem annos, & ecce iam peruenit ad centeſimum D quartum annum ſuæ ætatis. Eſtque licet valde ſenex, læto vultu, promptoque & alacri animo, & diuina plenus gratia. Oramus autem nos quoque humiles & abiecti, vt Deus eum magis confirmet & corroboret, & eius curſum in pace conſummet. Deo autem noſtro gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Summaria deſcriptio totius vitæ ſancti viri.

N O T Æ.

Ioannes Silent.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 13. May. Huius vitam fideliſſimè ſcripſit Cyrillus Monachus. Deſcripſerunt eam Lipp. tom.6. & Sur.tom.3. Floruit temporibus Zenonis Imperat. agénſque iam tunc quartum ſupra centeſimum annum adhuc erat in huma-* E *nis, cum Cyrillus ſcriberet eius res geſtas.*

In primo ſanctæ ciuitatis gerocomio.] *Gerocominm, alias gerontocomium, eſt locus venerabilis, in quo pauperes & propter ſenectutem ſolam infirmi homines curantur & paſcuntur. Et videtur compoſitum à geron, & comæ eſt villa, vel comedo, quia talis locus in villis ſolet eſſe, vbi gerontes comedant & reficiantur. Vulgò hoſpitale appellatur.*

Xenodochium.] *Hoſpitale, locus publicus, quo peregrini, & hoſpites, hoſpitaliter recipiuntur, ξένος, hoſpes, δοχῆον, receptaculum, quaſi hoſpitum receptaculum. D. Hieronym. Xenodochium in portu Romano ſitum totus pariter mundus audiuit.*

A Sanctum cranium.] *Cranos ſeu cranium apud Græcos ſignificat caput ſeu caluariam.*

Alamundatus.] *Mart. Rom. 19. Febr. agit de Sanctis Monachis à Sarracenis ſub Principe Alamundaro occiſis. Hic poſtmodum ad Chriſti fidem conuerſus fuit, vt ſcribit Niceph. hiſt. lib. 17. Vide Baron. in Not. Mart. 19. Febr. c. 35.*

VITA S. BARSANVPHII EREMITÆ. Ex Euagrio hiſtoriographo lib. 4. c. 32.

B BARSANVPHIVS genere Ægyptius, vixit in Monaſterio propè Gazam, & in carne vitam carni aduerſariā degit, adeò vt multa memorabilia ederet miracula. Creditur porrò eum in ædicula quadam clauſum ætatem egiſſe, atque à tempore quo in eam ingreſſus eſt, ad ſpatium quinquaginta annorum & amplius, neque à quoquam viſum, neque quidquam alimenti vel aliarum rerum in terra accepiſſe memoratur. Quibus rebus cum Euſtochius Hieroſolymorum Epiſcopus minimè fidem adhiberet, cumque ædiculam in qua vir ille diuinus concluſus fuit perfodere conſtituiſſet; parum aberat, quin ignis ex ea erumpens, omnes qui cum eo illuc venerant combuſſiſſet.

S. Barſanuphius primò in Monaſterio prope Gazam vixit.

Degit Incluſus in cella per ſpatium quinquaginta annorum nullo cibo corporali vtens.

Ignis erūpens de cella viri Dei, eum perfodere volentes fugat.

N O T Æ.

C Barſanuph.] *De eo Martyrolog. Romanum cum Baronio in Notis 11. Aprilis. Et in Annalib. tom. 7. ad annum 548. Scribit de eo etiam Nicephor. lib. 17. c. 22. floruit tempore Iuſtiniani Imperat.*

VITA S. IVLIANI ANACHORETÆ. Ex ea quam ſcripſit Sanctus Ephrem Diaconus.

OPTIMVS hic atque fortiſſimus inter pietatis pugiles, ſeruus adhuc ſub Dominis ſæcularibus cum eſſet, antea quidem, ſicut ipſe poſtea nobis enarrauit, vitam in mul- D ta laſciuia peragebat, tandem ab intemperantia ad agnitionem veritatis deueniens, optimè vitam ſuam traduxit: ac multa à propriis Dominis in ciuitate Heliopoli paſſus eſt, quippe cum idololatrarum furore atque inſania participabant. Cæterùm defuncto iam eius hero, vitæ priori renuntians, effectus eſt Monachus. Dominū autem Deum tota anima ac corde diligebat, ita vt in omni penè genere virtutū ſe exercuerit, perfeceritque. Magnam enim poſſedit compunctionem, & humilitatem eximiam: non tamen vt quidam poſt vitæ abdicationem atque ſeceſſum facere ſolent, qui negligentiæ ac otio contemptionique mandatorum Dei ſeſe tradiderunt, lumbiſque ſuis E haudquaquam per continentiam ac pudicitiam præcinctis, in abyſſum malorum ſuas ipſi animas defixerunt, ita vt aliqui nec de rebus quidem ad ſuum inſtitutum, ſalutemque pertinentibus, inſtrui ſe ſinant: ſed eas etiam reſpuere propter ſuas concupiſcentias non dubitarunt: ſoloque pietatis ac Religionis habitu amicti ſeipſos domicilium phalangis dæmonum effecerunt.

B. Iulianus primò vitam in multa laſciuia & intemperantia duxit.

Negligens quoque in iis, quæ reſidebam locis, quidam erat Monachus, qui filium valde paruum habebat, & hunc tanquam inobedientem & immorigerum in ſacrificium dæmoni propter ſuam auaritiam offerre non verebatur: verùm diuino auxilio aſſumptus præſeruatuſque eſt puer. Cùm enim deduxiſſet

De quodam qui proprium filiū dæmoni ex auaritia obtulerat.

deduxiſſet eum miſer & ignauus homo in quendam ſubterraneum locum, vbi multum auri dicebatur reconditum ab iis qui ſacra ſepulchra parabant, dæmon conſpecto Crucis ſigno, quo puer amictus ac conſignatus erat, non eſt auſus ei nocere: nam eum analabo adduxerat cum vit ille, quē patrem hic appellare piger, puderque. Sic igitur re explorata, & ex euentu cognita, ſurgens abſtulit à puero analabum. Rurſuſque vox ex locis abditis atque ſecretioribus audita eſt, cum omnino conſectatus is ſit Deo, fruſtra mali quid contra ipſum tentari. Puer igitur admirabiliter liberatus ac conſeruatus, enarrauit quæ ſucceſſerant omnia, ſimulque quomodo à Domino noſtro Ieſu Chriſto aſſumptus protectuſque eſſet. Celebris quippe de eo increbuerat ſermo ac rumor: ita vt etiam concilium à ſanctis patribus, occaſione rei quæ acciderat, colligeretur.

Concilium occaſione rei miraculoſæ congregatũ.

S. Iuliani mores.

Beatus verò Iulianus mortificans in ſe mundanas concupiſcentias, quantum Monaſtica viuendi exigebat ratio, in ſua reſidebat cella: prope autem eiuſdem cellam, etiam mea cella ſita erat, nam eramus eiuſdem congregationis ambo. Accedebat igitur is ad cellam meam, & ego viciſſim ibam ad ipſum, proficiebam enim ex colloquio ac conuerſatione viri, mirabarque cùm viderem tantam in homine barbaro cognitionem, quippe ex partibus occidentalibus oriundo, glorificabamque Deum, qui non vult quenquam perire, ſed omnibus per pœnitentiam ignoſcere.

Iulianus vt Barbarus & occidentalis.

B. Iuliani conditio ac forma.

Beatus verò Iulianus, corpore quidem erat robuſtus, ſed nimio labore atque exercitatione conficiebatur, patrum veſtigiis inſiſtendo. Illiteratus autem cum eſſet, addiſcere conabatur. Hic pietatem atque religionem colens, cellam habebat in qua per ſe quietam atque tranquillam vitam ducebat, & cubile tenebat: ſed cum illi non ſufficeret anguſtia cubiculi, intus ſibi illud in modum ſepulchri ædificauit, anguſtiſſimum quoque eius ingreſſum reddens, per quem cum introiret, in eo velut in monumēto aliquo orabat lugēs ac plorans. Operabatur autem & propriis manibus carbaſa, ac vela nauium. Compunctionem porrò & planctum amabat, ſi quis etiam alius: ita vt prætereuntes cellam Ipſius, vocem ploratus eius audirent, eiulabat enim ſicut ſolent qui filium, aut filiolam ſepeliunt vnigenam. Sua quippe peccata ipſe ſibi ante oculos conſtituens, anxiè dies noctéſque deflebat, ipſas noctes breuiſſimo ſomno tranſigebat. Quam multas porrò tribulationes ſuſtinuerit propter negligentiores fratres, non dici poteſt: cunctas verò eas per humilitatem, & patientiam, abſque detrimento præteribat. Valde quoque erat pacificus, temperans, ac continens, tolerans & conſtans, manſuetus & clemens, pius atque religioſus, & voluntariæ paupertatis amator. Quin & impiger, & ad opera extraordinaria promptus & expeditus hic vir beatus erat, & à maledicentia conuitioque omni alienus, humilis quoque in ſermone, in opere, in veſtitu, in ingreſſu atque inceſſu, neque enim vt ego, & mei ſimiles pigri, in negligentia ſuos percurrit dies: ſed in omni compunctione dies vitæ ſuæ perfecit. Et quemadmodum qui carcerali detinentur cuſtodia, dum coram tribunali Iudicis ſunt, præ timore & angore plorant: ſic & beatus Iulianus aſſiduè tremendi tribunalis Chriſti recordabatur, quare & continenter flebat iudicium futurum cogitans. Vbi autem compunctio, & lacrymæ, & humilitas, ibi nequaquam inſtabilitas, & quæcumque res peruerſa, ac improba regnat, ſed optimus ordo viget ac diſciplina, & omnis res bona. Vbi verò iſta non adſunt, multum à ſcopo, qui quæritur, aberratur. Euitabat is quoque colloquia atque commercia mulierum, occaſiones omnes maiorum voluptatum amputans. Quando verò pulſus ad Synaxim audiebatur ante omnes alios fratres occurrere contendebat. Sic verò in Synaxe conſiſtebat, abſque vlla oculorum diſtractione, quaſi iam ipſi tribunali Domini noſtri Ieſu Chriſti aſſiſteret.

Habet gratiã lacrymarum.

Catalogus virtutũ eius.

B. Iulianus extremi iudicij memor.

Synaxis obſeruator.

Quadam autem die ad ipſum dixi: Quis, obſecro, hoſce libros corrumpit, quippe in quibus, vbi ſcriptum erat Deus, aut Dominus, aut Ieſus Chriſtus, vel Saluator, litterarum elementa deleta reperiuntur? Beatus verò ad me. Nihil, inquit, à te penitus abſcondā. Fornicatrix mulier ad Saluatorē accedens, lacrymis pedes ipſius rigauit, & capillis capitis ſui abſterſit, & ego vbicumque nomen Dei mei ſcriptum comperio, lacrymis meis rigo, vt & ego remiſſionem ab eo peccatorum accipiam. Ego verò grariosè ad eum dixi: Deus qui benignus eſt & miſericors, bonum illud tuum ſuſcipiat propoſitum, verumtamen libris parcas, obſecro. At ille dixit. Non irrigatur cor meum, niſi plorem coram Domino Deo meo. Ardenter porrò in Religione ſe geſſit, atque exercuit, vltra viginti quinque annos, & interea moritur in Domino, in obedientia, & perſecutione quam paſſus eſt, dignus æterna factus beatitudine.

Res notatu digniſſima.

Moritur.

N O T Æ.

Iulianus.] *De quo Mart. Rom. cum Baronio in Notis apud Surium auctum, & nouiſſimè Coloniæ impreſſum. Claruit anno Domini 350.*

In ciuitate Heliopoli.] *Eſt Heliopolis ciuitas montis Libani. Alia etiam eius nominis eſt ciuitas Ægypti, altera etiam in Cilicia.*

Quidam erat Monachus, &c.] *De hoc vide Voſſium in Scholiis ad cap. 38. S. Ephrem, de humilitate comparanda.*

VITA SS. SIMEONIS COGNOmento Sali, & Ioannis Eremitarum. Ex Leontio ſanctiſſimo Epiſcopo Neapolis inſulæ Cypri. Apud Metaphraſtem.

TEMPORE Iuſtiniani Imperatoris, cum accederent ij, qui Chriſti erant amantes, & pro more ſancta Chriſti loca cupiebāt adorare, quæ ſunt in ſancta ciuitate, in exaltatione pretioſæ, & viuificæ Crucis (norunt autem omnes, qui illic adeſſe conſueuere in hoc ſancto, & omnibus laudibus celebrādo feſto, quod ferè ex vniuerſo orbe terrarum, concurrit multitudo populorum) accidit vt in hoc venerabili feſto duo quidam iuuenes, qui erant ex Syria, Dei prouidentia ſe inuicem conuenirent. Vni nomen erat Ioannes & alteri Simeon. Peracto autem ſancto Dei feſto, receſſit deinceps vnuſquiſque in ſuam ciuitatem. Hi verò duo iuuenes poſtquam clementis Dei voluntate ſimul conuenerunt, & ſe mutua complexi ſunt beneuolentia: non ſunt amplius à ſe inuicem ſeparari. Quocirca dum etiam reuerterentur in patriam, iter ingreſſi ſunt vnanimes cum ſuis parentibus. Nam habebat quidem Ioannes patrem ſenem, ſed non matrem: coniunctus quoque erat matrimonio, eratque circiter viginti quatuor annos natus. Simeon autem patrem quidem non habebat,

Feſtũ Exaltationis Sanctæ Crucis.

Ioānes & Simeon occurrunt ſibi ad feſtum Exaltationis.

Ioannes primo matrimonio coniunctus.

habebat, ſed ſolam matrem vetulam circiter octoginta annos natam. Poſtquam ergo deſcenderunt in vallem Hierichuntinam, & tranſierunt ciuitatem, contemplatur Ioannes Monaſteria quæ erant circa Iordanem, & dicit Syriacè Symeoni. Scisne quinam habitent in his hoſpitiis quæ ſunt ex aduerſo? Ille ei dicit. Quinam? Ioannes autem: Angeli Dei. Et Symeon veluti admirans: Poſſumusne eos videre? Certè, (inquit Ioannes) ſi efficiamur vt quidam ex illis. Cum ergo ſtatim ex equis deſcendiſſent, eos dederunt ſeruis ſuis dicentes: præite nos. Præ ſe enim tulerunt velle ſe in eo loco ſedere. Contigit autē vt inuenirentur in via, quæ ducit ad ſanctum Iordanem. Ambo ergo conſtiterunt, & dicit Ioannes digito oſtendens Symeoni: Ecce via, quæ ducit ad viam ſancti Iordanis, & ecce via quæ ducit ad mortem, oſtendens ei viam publicam, per quam eorum parentes præceſſerant. Agedum ergo oremus, & ſtemus quilibet noſtrum in vna ex ipſis, & ſortiamur, & quæ ſorte euenerit, illam viam ingrediamur. Genu itaque flexo, ſuſpirantes dixeront: Deus, Deus, Deus, qui vis totum mundum ſaluum facere, voluntatem tuam aperi tuis famulis. Cūque ſortiti eſſent ſortiente Ioanne, decē ſortes obtigere Symeoni. Stabat autem in via quæ ducit ad ſanctum Iordanem. Tunc magna affecti lætitia, omnium ſuarum facultatum & parentum obliti, complexi ſe ſunt deoſculantes. Literas autem Græcas inſigniter didicerāt: magnaque erant præditi ſapientia.

Solo aſpectu cellaru Monachorū animantur ad mundi contēptum.

Callent linguam Græcā.

Eis ergo viam ingredientibus, licebat eos videre exultantes, & lætantes, & currentes, quemadmodum Petrum & Ioannem, ad viuificum ſepulchrum Domini, promptoque & alacri animo ſe inuicem excitantes, & animum addentes. Poſtquam igitur ſe excitando plura diſſeruerunt: perueniunt ad Monaſterium, quod vocatur Abbatis Geraſimi. Nam hoc quoque precati fuerant: Domine Deus, in quo Monaſterio vis vt mundo renūciemus, oſtium inueniamus apertum. Quod etiam accidit. In hoc ergo Monaſterio erat vir admirabilis, Nicon nomine, vir qui reuera nomini conueniens vitæ habebat inſtitutum. Vincebat enim omnem dæmonum aciem, clarus ſignis & miraculis, & prophetiæ dignitate à Deo honoratus: qui etiam præſciuit aduentum horum beatorum. Dicit enim ſe vidiſſe in ſomnis eo die, quo acceſſerunt, quendam, qui ei dicebat: Surge, & aperi oſtium gregis, vt ingrediantur oues meæ. Quod etiam fecit. Poſtquam ergo accedentes inuenerunt oſtium apertum, & ſedentem Abbatem, & eos expectantē, dixit Ioanni Symeon. Bonum eſt ſignum, ô frater, apertum oſtium, & ſedens oſtiarius. Poſtquā autem appropinquauerunt, dixit eis præfectus: Bene venerūt oues Chriſti. Dicit ergo protinus Symeoni. Bene veniſti Sale, verè decem tua ſunt ab Abbate Ioanne, decem enim te expectant. Dicebat autem propter perfectionem vitæ, quæ eſt ex virtute. Cum eos ergo excepiſſet, refecit ac recreauit, vt qui eſſent miſſi diuinitus. Et cum eos diutius admonuiſſet vt in ſancto perſeuerarent propoſito, comam eis totondit, & habitum tradidit. Duobus autem diebus poſtquam ipſi ſanctum cepiſſent habitum, dixit Symeon Ioāni. Ex quo Dei ſeruus nos induit, intrinſecus inflammor neſcio vnde, & quærit anima mea neminem videre, & alloqui, & audire neminem. Si me audieris hæc faciemus. Et cum multa adinuicem dixiſſent, faciamus, (inquit Ioannes) vt volueris. Sed quomodo exibimus? Noctu enim ſunt clauſæ fores. Dicit ei Symeon: Qui nobis interdiu

Niconis Abbatis ſanctitas.

Præſciuit aduentum SS. Ioānis & Symeonis.

Tradit eis Nicon habitū Monachicū.

Statim Simeō ad vitam ſolitariam inflāmatur.

A aperuit, ipſe quoque nocto aperiet.

Poſtquam ergo firmum ac conſtitutum fuit eis conſilium, ſtatim cum nox aduentaſſet, videt præfectus quendam in ſomnis, qui aperiebat fores Monaſterij, & dicebat: Egredimini ſignatę Chriſti oues ad paſcua veſtra. Is autē è ſomno protinus excitatus deſcendit ad ianuam, & eā inuenit apertam: exiſtimanſque eos eſſe egreſſos ſedebat triſtis, ingemiſcens & dicens: non ſum dignus habitus ego peccator, qui acciperem preces patrum meorum. Cum multa ergo anxius apud ſe cogitaret, ecce pueri Chriſti veniebant vt egrederentur, ante quos vidit puriſſimus præfectus Nicon quoſdā Eunuchos, qui geſtabant lampades, hos autem ſceptra vna manu B tenentes. Poſtquam ergo illi cognouerunt eum eſſe præfectum, valde lætati ſunt, maximè cum etiam ianuam vidiſſent apertam. Venit enim eis in mentem, Deum quoque id ei reuelaſſe. Et cum ei gratias egiſſent quod eis habitum ſanctæ conuerſationis tradidiſſet, eoſq; optimè inſtruxiſſet quomodo aduerſus hoſtes generis humani pugnare deberent, Sancti amplectentes genua dicebant: Memento pater tuarum humilium ouium, quarum Chriſto obtuliſti holocauſtum. Memento ſemper noſtri in tuis orationibus, vt purè & ſyncerè ſeruiamus Deo, cui nos ipſos conſecrauimus. Poſtquam ergo ambo fleuiſſent ſatis longo tempore flexis genibus, & S. Nicon ſtatuens Symeonem à dextris, & Ioannem ad ſi- C niſtris, ſurrexit, & manus ad cælum extendens, pro eis orauit vt Deus eos ſeruaret. Et cum corū frontes & pectora, & totum corpus ſignaſſet, eos dimiſit. Et cum exiiſſent, hoc dicebant: Deus illius magni tui ſerui, deduc nos qui ſumus hoſpites, & erramus inſtabiles, quoniam neque loca ſcimus, neç regionē, ſed ad te venientes nos morti tradimus in vaſto pelago huius ſolitudinis. Dicit ergo Ioānes Symeoni. Quid modò eſt? Quò ibimus? Ille ei reſpondit: Tendamus ad dexteram, nam quæcumque ſunt dextera bona ſunt. Euntes autem venerūt ad mare mortuū. Fuit verò hæc omnino Dei prouidētia, qui nunquā deſerit eos, qui toto animo in eum credunt. Inuenerunt autem locum in quo habitabat quidā ſenex, D qui paucis antè diebus erat mortuus, in quo parua erant vaſa, & herbæ delicatæ ad veſcendū, de quibus comedebat ſenex, qui illic iacebat. Cum ergo locum vidiſſent viri illi egregij, perinde lætati ſunt, acſi theſaurum inueniſſent. Poſtquam ergo manſerunt paucos dies, non ferens Chriſti ſeruorū virtutem, noſtrarum animarum inimicus diabolus cœpit cum eis bellum gerere, Ioannem quidē tentans per ſuam vxorem: Symeonem autem per magnū ſoę matris amorem. Quādo ergo vnus ex eis ſe videbat affligi, ſtatim dicebat alteri: Surge frater, oremus. Nonnumquam etiam eos inflammabat diabolus (quemadmodum narrabat diuinus Salus) vt carnem comederent, & biberent vinum. Rurſus autem vt in E ſomnis reſpicerent, & nonnumquam etiam in viſione, ſuos quidem partim flentes, partim verò conuiuantes, efficiebat forma multiplex ſerpētis, & multa alia quæ nec poſſint quidem narrari, niſi quis expertus fuerit eaſdem tentationes.

Angeli viſi à Nicone cum lampadibus præire Ioannē & Symeonem, pergentem ad Eremum.

Commendant ſe precibus Abbatis.

Habitant in cella prope mare mortuum.

Varias experiuntur dæmonum tentationes.

Apparebat autem eis quoque in ſomnis Abbas Nicon, nonūquam quidē eos admonens, nonnūquā verò orans pro ipſis, nonnumquā autem eos quoq; docens pſalmos, & è ſomno excitabātur, memoriter dicentes quæcumque noctu ab ipſo didicerant. Et propterea magna afficiebātur lætitia. Sciebāt enim ſenem propter ipſos laborare, de quo ex ipſis rebus fiebant certiores. Nam cū hoc ambo ante omnia à Deo petiiſſent, Symeō quidem vt conſolationē eor

Sæpe eis apparet in ſomnis S. Nicon Abbas.

Obtinet à Deo Symeon, vt mater accipiat conſolationē: Ioannes verò vt coniux in cælum aſſumatur.

matris eius acciperet,& penitus acquieſceret: Ioannes autem,vt Deus ſuam acciperet coniugem,quò è ſuo animo auferretur, quod ad eam referebatur deſiderium,ipſe Dominus vtroſque exaudiuit,de quo dicitur : voluntatem timentium ſe faciet. Cumque duo anni præteriiſſent,à Deo certior factus eſt Symeon, matrem non amplius propter ipſum moleſtia affici,eumque ei noctu apparere,& eam conſolari, & dicere ei ſermone Syriaco. Laduchie Lichem, hoc eſt, ne te crucies mater. Etenim rectè ſumus ego,& Ioannes, & valemus. Militauimus in palatio Imperatoris, & ecce coronas, quibus nos induit Imperator, & veſtes decoras geſtamus. Sed Ioannis quoque fratris parentem conſolare, quod mecum militauerit, & vos nulla afficiamini moleſtia. Porrò autem Ioannes quoque vidit quendam ei dicere indutum candidis veſtibus. Ecce effeci,vt pater tuus dolere deſineret, vxorem autem tuam his diebus aſſumo. Narrarunt ergo ambo ſibi inuicem ea,quæ viderant: gauiſique ſunt, & cor eorum magna affectum eſt lætitia. Tunc parentum ſuorum cogitatione eos Deus ſtatim leuauit,& in poſterum quieto, ac tranquillo fuere animo, de eis nulla affecti moleſtia, ſed impigrè,& citra vllum laborem, perpetuum exercitationis, & ſilentij curſum noctè dieque peregere,& habebant ſolicitudinem perpetuæ orationis, per quam in breui eò proceſſerunt impigri operatores, vt infra modicum tempus digni ſint habiti viſionibus, & miraculis. Nam cum præteriiſſet parum temporis, ambo ſilentium agebant,ſeparati à ſe inuicem ſpatio iactus vnius lapidis. Nam hoc quoque inter ſe conſtituerant,nempe ſeorſum ſecedere,quando vellet vnuſquiſque ea illis ſolus ſigillatim orare. Quando autem ad eum veniſſent cogitationes,aut ſocordia,alter venire ad alterum,& communiter Deum rogare, vt liberetur à tentatione. Cum ergo quodam die ſederet Symeon in loco ſibi conſueto, videt in ecſtaſi veluti ſe adeſſe apud ſuam matrem ægrotantem Edeſſæ, (erat enim illinc oriundus)& ei dicit voce Syriaca. Quomodo te habes mater? Cum ea autem dixiſſet; Rectè, fili: ei rurſus dicit. Vade ad Regem, nihil timens, eum enim rogaui, & tibi parauit honeſtum locum, & quando volet,te illic conueniam. Ad ſe autem reuerſus nouit matrem ea hora eſſe mortuā. Curſimque veniens ad Ioannem ei dicit: Surge frater, faciamus orationem,modò enim bonam & benedictam matrem meam Dominus accepit. Et ei expoſuit viſionem. Cumq; ipſi genua inclinaſſent, orarunt : licebatque Symeonem audire dicentem, dum oraret pro matre;Da ei Angelos qui eius conſeruent animam à ſpiritibus, & feris huius aëris, qui ſunt ſcelesti,& immites,& conantur omnes deuorare,qui per ipſos tranſeunt. Mitte ei Domine cuſtodes fortes, qui increpent omnem immundam poteſtatem, quæ ei occurrerit.

Statim cogitatione parentum leuātur à Deo.

Agunt ſilentium ſeparati ab inuicem.

Patria Symeonis.

Symeon in ecſtaſi cognoſcit matrem obiiſſe.

Cumque hæc, & ſimilia precatus eſſet, ſurrexerunt ambo ex oratione. Cœpit autem frater Ioannes eum conſulari, & dicere. Ecce frater Symeon, Deus tibi ſatisfecit, & exaudiuit orationem tuam, & accepit matrem tuam : ſed modò mecum collabora, & ambo oremus ad Dominum, vt faciat etiā miſericordiam ſuam cum ea,quæ Dei conceſſione, mea vxor eſt nominata,vt eam quoque Deus deducat ad conſiderationem monaſtici habitus, aut vtatur in eam miſericordia,& eam accipiat. Cumque oraſſent breui tempore, vna nocte videt Ioannes matrem Symeonis venientem, & manu tenentem eius vxorem, & ei dicentem: Surge ſoror, veni prope me : bonam enim mihi domum largitus eſt

A Imperator,qui filium meum duxit in exercitum ad ſeruiendum ſibi,ſed muta veſtes tuas,& geſta mundas. Quæ ſurrexit protinus,& eam eſt ſecuta. Tunc cognouit Ioannes eam quoque eſſe mortuam,duaſque illas eſſe in bono loco, valdeque magno affectus fuit gaudio.

Cognoſcit etiam Ioannes in viſione vxorem eſſe mortuam.

Illi autem perſeuerarunt in ſolitudine, exercentes ſe in omni exercitatione,afflictioneque,& frigore,& æſtu,viginti nouem annos, vbi multas,& quæ dici nequeunt tentationes ſuſtinuerunt a diabolo, maxime autem Symeon,ea ea quæ ei inerat ſimplicitate, & puritate. Senſit tamen per inhabitantem in ſe virtutem Spiritus ſancti, ſe neque timere vllā affectionem, neque frigus, neque famem, neque

Multa frigora, & æſtus patiuntur incommoda.

B æſtum, ſed prope videbatur eam perſ[illegible] modum humanæ naturæ. Quadam verò die dicit Ioanni. Quid nobis deinceps proderit,frater, ſi verſemur in hac ſolitudine ? Sed me audias, ſurge, abeamus, alios quoque ſaluos faciamus. Hic enim nobis ſolis, & nulli alij proſumus. Cœpit quoque ex ſancta Scriptura quædam ei dicere huiuſmodi : Nemo quærat quod ſuum eſt, ſed id quod eſt proximi. Et rurſus; Omnibus omnia factus ſum,vt omnes ſaluos faciā. Et quædam alia huiuſmodi. Reſpondens verò Ioannes dixit ei. Satanas (vt exiſtimo) o frater nobis inuidet hanc quietē, & hanc tibi ſuggeſſit cogitationem. Contra autem ſede,& impleamus curſum noſtrum in hac,in qua nos Deus poſuit ſolitudine. Di-

C cit verò Symeon : Crede,ego non manebo, ſed in virtute Chriſti abibo,& mundum ludificabor. Poſtquam ergo frater Ioannes vidit eum perſiſtere, cognouit a Deo fuiſſe ei ſuggeſtum, vt hoc faceret. Et ſubiiciens Symeon dicebat. Ne timeas ó frater, neque enim à me hoc volo facere,ſed Deo mihi iubente. Ex hoc quoque cognoſces Deo gratum fuiſſe opus,quod per eius operabor auxilium,quod antequam moriar, ad te veniam,te vocabo, & ſalutabo,& paucis diebus me ſequeris. Sed ſurge,oremus. Cumque ſatis diu oraſſent, & ſua inuicem pectora exoſculati eſſent, & ea ſuis lacrymis irrigaſſent, eum dimiſit Ioannes,ſatis longo ſpatio eum comitatus in itinere, & ſic reuerſus eſt in locum ſuum,

D lacrymis terram irrigans.

Aperit Symeon Ioanni, ſe velle mundo illudere,& ſaluti proximorum intendere.

Prædicit Symeon ſe ante mortem ipſū viſitaturum.

Separantur ab inuicem Symeon & Ioannes,non ſine multis lacrymis.

Symeon autem recto curſu contendit in ſanctā Chriſti Dei noſtri ciuitatem. Valdè enim (vt dicebat) ſitiebat, & vehementi ardebat deſiderio iam longo tempore fruendi ſacris locis. Cumque perueniſſet ad ſanctum & viuificum Chriſti monumentum,ſuum impleuit deſiderium. Manſit autem tres dies reſidens in ſancta ciuitate, ingrediens, & adorans ea omni parte veneranda loca Domini, & orans.

Simeon venit Hieroſolymā, & ſacra loca viſitat.

Vt ergo dictum eſt ſuperius,cum tres dies verſatus eſſet in ſanctis locis, ad Emeſenorum peruenit ciuitatem. Modus autem quo ciuitatem ingreſſus eſt, fuit huiuſmodi. Cum inueniſſet vir inſignis in

E ſterquilinio,quod erat extra ciuitatem,canem mortuum, ſoluta quam habebat zona ea fune, eiuſque pede alligato,eum trahebat currens,& per portam ingrediens prope locum, vbi eſt ſchola puerorum. Cum ergo eum vidiſſent pueri, cœperunt clamare, Abbas ſtultus:& aggreſſi ſunt poſt eum currere, & ei colaphos impingere. Poſtridie autem eius dici, cum eſſet dies Dominicus,accepit nuces, & ingreſſus eſt in Eccleſiam in principio officij, amputans, & extinguēs candelas. Poſtquam verò vt eum educerent,accurriſſent, aſcendit in ambonem,& illinc nucibus lapidabat mulieres. Com eum autem multo labore eduxiſſent, dum egrederetur ſubuertit libros placentariorum, qui etiam ei plagas vſque

Canem mortuum pede alligatum currendo trahit per ciuitatē.

A pueris quaſi ſtultus irridetur, & verberatur.

ad

ad mortem intulere. Poſtquam ſe vidit ita confractum, dixit apud ſe: humilis & abiecte Symeon reuera non viues in horum manibus vna hora. Dei verò prouidẽtia videt eum vnus nomine Fuſcarius. Neſciebat autem eum præ ſe ferre amentiam, & dixit ei: Vis, ô Domine Abba, pro eo quod citeuis, ſtare & vendere ciceř? Ille verò ei dixit. Volo. Poſtquam autem eum vno die conſtituit vt venderet: is cœpit omnia erogare hominibus, & ipſe rodere inſatiabiliter. Tota enim hebdomada nihil penitus comederat. Dicit itaque vxor Fuſcario marito ſuo. Vndenam nobis duxiſti hunc Abbatem? Certè ſi ſic rodit, non opus eſt vt amplius vendamus aliquid. Comedit enim vnam amphoram lupinorum, ex quo ego in eum dirigo oculos. Neſciebant autẽ quod quæcumque habebant, reliquaſque amphoras erogauerat fratribus, & cæteris, nempe fabam, & lentem, & reliqua legumina: ſed putabant eum illa vendidiſſe. Poſtquam verò aperuerunt apothecam, & penu non inuenerunt, neque pretium venditionis, eum verberarunt, & dimiſerunt, eius quoque barbam vellentes. Cum autem veniſſet veſpera, voluit thuris ſuffitum emittere. Non enim receſſit ab eis veſperè: ſed illic dormiit extra fores. Cum verò non inueniſſet teſtam, manum ſuam immiſit in focum, eamque impleuit, & ſuffumigauit.

Accipitur à quodam vt vendat cicerem.

Multis plagis affectus eiicitur.

Cum Deus autem vellet ſaluum facere Fuſcariũ (erat enim hæreticus ea hæreſi Acephalorũ Seuerianorum) vidit ipſum eius vxor manu ſuffumigantem. Ea verò obſtupefacta dixit. Vnus Deus, ô Abba Symeon, tu manu tua ſuffumigas? Poſtquam autem hoc ſenex audiuit, præ ſe tulit ſe comburi, & neſcio quæ lucida è manu ſua tranſtulit in vetus pallium, quod geſtabat, & dixit ei: Si non vis in manu mea, ecce in pallio meo ſuffumigo. Virtute verò Domini qui rubum cõſeruauit incombuſtum, & pueros, nec ſanctus ſenſit flammam, nec eius palliũ. Quonam modo autem ſalui euaſerunt Fuſcarius, & eius vxor, dicetur in alio capite. Conſulto verò hoc faciebat ſanctus, vt quoties alicubi feciſſet aliquid admirabile, & præter opinionem, mutaret protinus illam vicinam, donec ea res, quam fecerat daretur obliuioni. Studebat quoque vt videretur protinus aliquid à ſe fieri ineptum, & importunum, vt per id contegeret, quod rectè geſſerat. Aliquando verò is qui dabat lupinos in caupona, illum accepit, vt ſibi inſeruiret. Erat autem caupo immitis, adeò vt ei ſæpe ne cibum quidem daret, etiamſi multa venderet propter Salum. Tanquam verò qui eſſent rei nouitate ſuſpenſi, ciues dicebant inter ſe inuicem. Eamus, bibamus, vbi eſt Salus. Ingreſſus eſt autem aliquando ſerpens, & ex vna vrna bibit vinũ, & in eo virus ſuum effudit & abiit. Non erat autem intus Abbas Symeon, ſed foris ad tympani ſtrepitum ſaltabat vna cum popularibus. Cum autem ingreſſus eſſet Sanctus, videt vrnam, cui inſcriptum erat, ita tamen vt non poſſet videri: Mors. Statim ergo intellexit, quidnam ei factum fuerat, ſublatoque ligno, eam confregit, ita vt erat plena. Eius autem Dominus ex eius manu tollens baculum, ei incuſſit donec illum debilitaret, & fugaret. Die verò ſequenti venit, & poſt oſtium delituit Abbas Symeon. Ecce autem ſerpens ruſus venit potum. Cumque eum vidiſſet caupo, cœpit idem lignum, volens illum occidere. Cùm verò aberraſſet, percuſſit, & fregit omnes vrnas, & omnia pocula. Tunc ingreſſus eſt Salus, & dixit ei: Quid eſt, ſtulte? Ecce non ſum ego ſolus, caue. Tunc ergo cognouit caupo eum propterea fregiſſe vrnam. Fuitque ædificatus, & eum habuit pro ſancto.

Nec manus eius, nec pallium ab igne læduntur.

Inſeruit cuidam cauponi.

Serpẽs in vrnam venenũ effundit.

Confringitur vrna à Symeone.

Percutitur baculo à caupone vir Dei. Etiam ſerpẽs nititur venenum ſuũ immittere in pocula. Tandẽ Symeõ à caupone habetur pro ſancto.

A Cum autem vellet ſanctus diſſoluere huius ædificationem, ne de ſe nimis glorioſè prædicaret, quodam die cum eius vxor dormiret ſola, illeque vinum venderet, ad eam acceſſit Abbas Symeon, & præ ſe tulit, ſe veſtem ſuam exuere. Cum illa autem clamaſſet, ingreſſus eſt eius maritus. Illa verò dicit ei. Expelle foras hunc ſceleratiſſimum: nam is voluit mihi vim afferre. Pugnis itaque eum contundens, eduxit eum ex officina ad glaciem. Erat enim magna hyems, & pruina. Ab eo autem tempore non modo exiſtimauit caupo eum eſſe emotæ mentis, ſed &, ſi quem alium audiuiſſet dicentem: Reuera ſe talem eſſe ſimulat hic Abbas, ei ſtatim dicebat. Eſt purus dæmonia- B cus, modo non me fallit homo: nam meæ quoque vxori voluit ſtuprum afferre, ſi potuiſſet: carnes quoque rodit, tanquam qui Deum non habeat. Carnes enim ſæpe deuorabat hic iuſtus, cum tota hebdomada pane non veſceretur. Atque eius quidem ieiunium nemo intelligebat. Ante ipſos autem carnes rodebat, vt eos deciperet. Erat verò omnino tanquam incorporeus, & neque reuerebatur dedecus, nec hominum, nec naturæ. Sæpe enim ventre proprium vſum requirente, ſtatim minimè erubeſcens, in foro ad aliquem locum ſedebat coram omnibus, vel ex hoc volens perſuadere ſe ob id ea facere, quod ſit emotæ mentis. Nam cum (vt ſæpe dictum eſt) cuſtodi- C retur à virtute ſancti Spiritus, quæ in eo habitabat, inflammatione quæ à diabolo ſuſcitatur, euaſit ſuperior, vt qui ab ea minimè læderetur.

Vt fugiat gloriam multa ludicra facit.

A caupone non amplius ſanctus, ſed dæmoniacus reputatur.

Abſtinet à pane tota hebdomada.

Nec hominũ, nec naturæ dedecus reueretur.

Habet repreſſam carnis concupiſcentiam.

Quodam autem die cum vidiſſet maceratum, & planè conſumptum ab exercitatione (erat enim poſt Paſcha, & omnia ieiunia ieiunauerat nihil comedens) vir bonus & pius Ioannes, qui eius quoque vitam nobis narrauit, miſeratus, & admiratus inexplicabilem eius vitæ auſteritatem, etiamſi eſſet in ciuitate, & verſaretur vna cum mulieribus, & hominibus, volens eius corpus veluti per ludum recreare, dicit ei: Vis venire, & lauari, ô Sale? Ille verò dixit. Maximè, eamus, eamus. Et ſimul atque hoc dixiſſet, ſe veſte exuit, D & ſuo capiti imponit, eam alligans non ſecus ac lineam vittam capitis. Ei autem dicit Dominus Ioannes. Indue te, frater: nam reuera ſi ſic nudus incedas, ego non ibo tecum. Dixit autem Abbas Simeon. Vade ſtulte, ego enim ante opus feci: ſi verò non vis venire, ego te parum præcedam. Eoque dimiſſo parum præceſſit. Erant autem duo lauacra ſibi inuicem propinqua, vnum virorum, & vnum mulierum. Virorum itaque lauacrum reliquit Salus, volenſque ac dedita opera profectus eſt ad lauacrum muliebre. Ei itaque clamauit Dominus Ioannes, Quò vadis, Sale? Mane. Illud eſt lauacrum mulierum. Conuerſus autem vir ille admirabilis ei dicit: Vade, ſtulte. Illic eſt aqua calida, & hic eſt aqua calida, & E neque hic, neque illic eſt amplius. Currenſque ingreſſus eſt in medium mulierum, tanquam eſſet vir inſignis quiſpiam. Omnes autem in eum fecere impetum, & eum verberantes expulerunt. Ab eo itaque eſt ſciſcitatus religioſus Diaconus, quando totam ſuam vitam ei narrauit. Dic propter Dominum pater, quomodo te affectum ſenſiſti, quando es ingreſſus lauacrum muliebre? Is verò ei dixit: Crede mihi fili, vt lignum cum lignis, ſic ego quoque tunc eram. Neque enim quod corpus ferrem, neque quod ad corpora ingreſſus eſſem, ſentiebam: ſed tota mens mea erat in opere Domini, & ab eo non deſiſtebam.

Totam quadrageſimam nihil comedẽdo ieiunat.

Nudus incedit.

Nudus ingreditur balneũ vbi mulieres lauabantur, & in medio earum degit ſicut lignum cum lignis.

Rurſus aliquando fuerunt extra portam pueri A currentes certo genere curſus, qui vocatur Lyſoporta. Ex quibus vnus erat filius Domini Ioannis Diaconi amici ſui, qui paucis ante diebus cum muliere, quæ iuncta erat matrimonio, habuerat impri confuetudinem. Dumque is è domo eius egrederetur, nemine eum vidente, cœpit vexari à dæmone. Voluit ergo hic Sanctus ſimul eum caſtigare, & ſanare. Dicitque iis qui currebant. Certè niſi ego vobiſcum ludam, non ſinam vos currere. Et cœpit lapides in eos iacere. Voluerunt ergo eum accipere in ea parte, in qua is currebat, quem erat curaturus. Cum id autem vidiſſet Abbas Symeon, magis abiit in partem contrariam. Sciebat enim quidnam eſſet facturus. Cum autem cœpiſſent currere, velociter B vadit Sanctus ad puerum, quem dæmon inuaſerat. Cumque ad eum veniſſet, nemine animaduertente, eū percutit in maxilla, & dicit: Noli amplius mœchari, ô infœlix, & dæmon ad te minimè accedet. Statim verò eum fregit, & deiecit dæmon, omneſque ad eum conuenerunt. Cum ergo humi iaceret ſpumans, videt is qui laborabat Salum ab eo tempore perſequentem canem nigrum, & eum verberantem cruce lignea. Ad ſe autem poſt multas horas reuerſus interrogatus eſt quidnam ſibi accidiſſet, & hoc ſolo excepto nihil poterat dicere. Dixit mihi neſcio quis: Noli amplius fornicari. Cum verò Abbas Symeon fuiſſet in pace conſummatus, velut ad ſe rediit, & rem omnibus ſigillatim expoſuit. Mimi quandoque ſpectacula exhibebant in C theatro. Erat autem ex eis vnus Pſephas nomine. Cum verò vellet hic vir iuſtus à tali malo eum reprimere, ac reſcindere, non dedignatus eſt venire, & ſtetit in ſcena, vbi agebant Mimi. Cumque vidiſſet Pſepham incepiſſe facere res nefarias, iecit in eum lapidem paruum admodum, facto in eo ſigno Crucis, & percuſſit dexteram volam manus Pſephæ, eamque exſiccauit. Nemo autem animaduertit quiſnam ieciſſet lapidem. Ei verò noctu in ſomnis hic Sanctus apparet, & dicit ei: Ego te reuera ſum aſſecutus, & niſi iuraueris fore, vt hoc vitæ inſtitutum non amplius exerceas, minimè ſanaberis. Iurauit ergo ei per virginem Deiparam, ſe D non amplius ad tale ludicrum agēdum eſſe venturum. Cumque ſurrexiſſet, manum ſuam inuenit ſanam. Narrauitque omnia quæ à ſe viſa fuerant, niſi quod fuiſſe Salum, qui ei apparuerat in ſomnis, non poterat dicere. Hoc autem ſolum dixit: Neſcio quis Monachus ferens coronam ex ramis palmarum, hæc mihi dixit.

Quidam ob perpetratum adulterium arripitur à dæmone.

Impingens colaphum dæmoniaco, pellit ab eo dæmonem.

Paruum lapidem contra Mimū proiecit, qui percutiens manū eius ſtatim eam areſcere facit.

In ſomnis Symeon apparet Mimo promittenti ſe ſaluari, ſi velit ludicrum vitæ inſtitutum relinquere.

Cum eſſet aliquando ciuitatem magnus inuaſurus terræmotus, quo tempore cecidit Antiochia tempore Mauricij Imperatoris (tunc enim in orbem terræ habitabilem venit hic Sanctus è ſolitudine) arripuit lorum è ſchola, & cœpit verberare columnas, & dicere vnicuique: Dixit Dominus tuus: Sta. Cumque veniſſet terræmotus, nulla ex E iis columnis, quas verberauit, cecidit. Porrò autem venit ad vnam quoque columnam, & dicit ei: Tu verò neque cadas, neque ſtes. Et fiſſa eſt à ſuperiori parte vſque ad infimam, parumque inclinata eſt, & ſic manſit. Nemo autem intellexit id quod beatus hic fecerat, ſed dicebant omnes eum præ dementia verberaſſe columnas. Cum aliquando peſtis eſſet aggreſſura ciuitatem, veniens in omnes ſcholas, cœpit ſalutare pueros, dicens vnicuique illorum, quos ſalutabat, tanquam ridiculè: vade pulchre, ô mi pulcher. Non omnes autem ſalutauit, ſed quos ei Dei gratia ſignificauit. Dicebat magiſtro vniuſcuiuſque ſcholę: Propter Deum ſtulte, ne cædas pueros, quos diligo. Sunt enim magnū iter abituri. Magiſter autem eum ludificans aliquando verberabat, aliquando verò pueris annuebat, vt ei inſultarent, & eum inſectabantur. Cum autem veniſſet peſtis, nemo remanſit ex iis quos ſalutauit Abbas Symeon, ſed mortui ſunt omnes.

Antiochia dira terræmotu concuſſa.

Stant columnæ tempore terræ motus, ab eo iuſſa ſtare.

Prænoſcit peſtem futurā.

Item mortem puerorum.

Fuit verò hæc quoque huius Sancti conſuetudo aſcendere in domos diuitum, & ludere; ſæpe autem etiam ſimulare ſe eorum ancillas deoſculari. Quodam verò die accidit, vt cum quidam ex populo prægnantem reddidiſſet vnam ancillam vnius ex illuſtribus, nec vellet ancilla dicere, quiſnam eſſet, qui ei ſtuprum attuliſſet, poſtquam eam rogauit eius Domina, quis eam vitiaſſet, illa dixit: mihi B vim attulit Salus Symeon. Cum is ergo pro more domum veniſſet, dicit ei Domina puellæ. Bene habet Abba Symeon, vitium attuliſti, & ancillam meā ſtupraſti. Ille autem ſtatim ridens, & in manum dexteram ſuum caput inclinans, ei dixit, ſimul ſuos quinque colligens digitos: Sine, ſine miſera, ea tibi modo pariet, & paruum habebis Symeonem. Donec ergo venit dies eius, manſit Abbas Symeon ad eam afferens panes ſiligineos, carneſque, & obſonia, eique dicebat. Comede vxor mea. Quando autem venit tempus, & hora pariendi, tres dies, vel vſque ad mortem vehementes ſenſit dolores. Dicit ergo eius Domina Salo. Ora Abba Symeon, nam vxor tua non poteſt parere. Ille verò ei dicit triC pudians. Non per Ieſum, non per Ieſum miſera, nō prius illinc egredietur infans, quàm dixerit quiſnam ſit pater eius. Poſtquam ergo hoc audiuit, quæ erat in periculo dixit. Ego hoc in eum confinxi: non eſt eius, ſed eſt N. ex populo. Tunc ergo ſtatim peperit. Cumque omnes eſſent admirati, qui in illa domo habitabant, partim eum habuere pro Sancto, partim verò dixerunt eum diuinare ex Satana, quandoquidēm eſt planè ſtoltus.

Simulat ſe ancillas diuitum deoſculari.

Falſò quadā ancilla à quodam vitiata, dicit Symeonem ſibi vim intuliſſe.

Paſcit puellā.

Adueniente partu, diros patitur dolores mulier.

Symeonem in mortem proclamās puella ſtatim parit.

Cum autem duo quidam patres tunc in quodā Monaſterio prope Emeſam, inter ſe quærerent, & perſcrutarentur, cur cecidiſſet Origenes hæreticus, qui tanto ingenio, & tanta ſapientia à Deo fuerat ornatus, & vnus quidem diceret, non fuiſſe à Deo D eam, quæ ei aderat ſcientiam, ſed fuiſſe quoddam donum naturæ, & exerciti ingenij. Nam cum in lectione diuinæ ſcripturæ, & ſanctis patribus maximè eſſet verſatus, & ideo ſuos libros conſcripſit. Alter verò contra diceret, neminem ex dono naturæ poſſe tales, quales ille edidit, habere orationes, & maximè eas, quæ ſunt de iis, quæ dicuntur Hexapla. Quocirca ea vel in hodiernum diem ſuſcipit Eccleſia, tanquam neceſſaria. Cum ille autem rurſus reſponderet. Crede mihi, ſunt Gentiles, qui eo maiorem habuere ſapientiam, & qui eo plures libros conſcripſere. Quid ergo, oportetne eos laudare propter verboſas eorum nugas? Cum (inquam) non potuiſſent conuenire, tandem dicit vnus alteri. Audimus ex iis qui veniunt ex ſanctis locis, eſſe maE gnos Monachos in ſolitudine Iordanis, eamus, & hoc diſcamus ex ipſis. Cum itaque ad ſancta loca veniſſent, & oraſſent, veniunt etiam in mortui maris ſolitudinem, in quam ſeceſſerant ſemper memorandi Ioannes, & Symeon. Cum ergo feciſſet Deus, vt eum laborem non fruſtrà ſuſciperent, inuenerūt Abbatem Ioannem, qui ipſe quoque ad perfectam iam menſuram peruenerat. Poſtquam enim eos vidit, dixit: Bene venerunt, qui mare reliquerunt, & in ſiccum lacū venerunt ad hauriendum. Cum longa ergo piaque ac religioſa inter eos fuiſſet congreſſio, dicunt ei quanam de cauſa tantum iter confecerant. Is verò dicit eis. Nondum patres accepi donum

Diſceptatio inter duos patres de lapſu Origenis.

Veniunt ad Ioannem Symeonis quondam collegā, ſuper hac quæſtione ſciſcitaturi.

Remittit eos Ioannes ad Symeonē Salum.

domum diſcretionis iudiciorum Dei: ſed abite ad Salum Symeonem, qui eſt in veſtra regione. Ipſe vobis poteſt & hoc, & omnia quæ vultis ſoluere, et dicentes, precate etiam pro Ioanne, vt illi quoque decem ſortes contingant.

Poſtquam autem venerunt Emeſam, & rogarunt vbinam eſſet ille Symeon, qui dicitur Salus, omnes eos irridebant, & dicebant: Quid ex eo vultis patres? Eſt homo amens, qui omnes vexat, & ſubſannat, & maximè Monachos. Cum iſ autem qui quæſierant, inueniſſent eum apud Fuſcarium rodentem lupinos tanquam Vrſum, vnus ex iis ſtatim paſſus eſt ſcandalum, & dixit apud ſe: Venimus ad videndum virum magna cognitione præditum.

Impingit alapā Monacho ſcandalum patienti.

Is poteſt nobis multa dicere? Poſtquā ergo appropinquarunt dicunt ei. Benedic. Ille verò eis dicit: Malè veniſtis, & qui vos miſit ſtultus. Apprehenſa ergo auricula eius, qui ſcādalum paſſus fuerat, impegit ei talem alapam, vt pluſquàm tres dies lignū apparuerit, & dicit. Cur vituperatis lupinos. Iſ fuerunt madefacti quadraginta diebus. Origenes autē ex eis non comedit, quoniam mare ſubiit, & nō potuit egredi, & fuit ſuffocatus in profundo. Iis ergo obſtupefactis, quod eis omnia prædixiſſet, quin hoc etiam, quod decem velit Salus, ſed eſt ſtultus vobis ſimilis, Accipitiſne, ait, plagam in Cruce? Certè, certè abite. Statimque ſublata olla, in qua erat leuis veſica, vſſit eos duos in labris, ne quid poſſent dicere, quod eis dixiſſet.

Sententia Simeonis de Origene.

Cum autem quodam die eſſet in officinis, in qua erant veſicæ, accepit calamum, & cœpit tibia canere, & dicebat orationem magni Niconis, vt ex eo loco effugaret ſpiritum. Multos enim vexauerat. Poſtquàm ergo fugit dæmonium, tranſiit tanquam Æthiops per veſicarum officinam, & confregit omnia. Reuerſus ergo ille admirabilis dicit Dominæ: Quis hæc fregit? Illa autem dixit. Vnus Mauritanus ſceleratus venit, & omnia contriuit. Is verò dicit ridens: pumilio, pumilio. Illa verò dicit, certè Sale. Ille autem, reuera ego eum miſi, vt omnia cōfringeret. Poſtquam autem illa hæc audiuit, voluit eum verberare. Ille verò ſe incuruans, & puluerem tollens proiecit, & oculos eius ſanctus obſcurauit & dixit: Reuera non me apprehendes, ſed aut in Eccleſia mecū communicabit, aut Mauritanus cōfringet omnia. Erat enim ex hæreſi Acephalorum. Poſtquam ergo receſſit ab ea, ecce cras eadem hora venit Maurus, & rurſus confregit omnia, tam apertè vt videretur oculis. Vires itaque ſumpſerunt orthodoxi, vt qui Symeonem haberent Dei famulum. De eo autem nemini audentes dicere: quamuis quotidie tranſiret Salus, & eos irrideret.

Effugat dæmonium.

Hæreticā fœminam ad fidem Catholicam reducere conatur.

Quidam autem ex iis, qui præerant officinis ciuitatis, voluit eum publicare, cognoſcens eius virtutem. Semel enim vidit, cum lauaretur, duos Angelos, qui cum eo conuerſabantur. Erat autem is qui præerat officinæ Hebræus, & Chriſtum ſæpe blaſphemabat. Apparet ergo ei in ſomnis hic Sanctus dicens, vt nemini diceret, quod viderat. Manè ergo voluit de eo triumphum agere, & eum traducere. Protinus autem aſtans Sanctus, eius labra attigit, & compreſſit, nec potuit vllum alloqui. Venit autem ad Salum, & ei manu annuit, vt faceret eum loqui. Simulabat verò Symeon amentiam, & ei contra annuebat, tanquam ſtultus. Ei autem annuebat vt ſe ſignaret, licebatque vtroſque videre inter ſe annuentes terribili ſpectaculo. Ei ergo rurſus apparet in ſomnis ſenex, dicens: Aut baptizare, aut eris mutus. Atque tunc quidem non induxit in animum, vt

Videtur à quodā Symeō inter duos Angelos.

Reddit mutū virum volētem reuelare qua circa ipſum viderat.

A ei crederet. Poſtremò verò quando mortuus fuit Abbas Symeon, & ſe vidit adductum in anguſtias, maximè autem dum eius transferrentur reliquiæ, tunc ipſe baptizatus fuit, & eius domus. Et cum primùm aſcendit e ſacro lauacro, eſt locutus.

Mutus ſuſcepto baptiſmo loquitur.

Ad eum autem puritatis, & impatibilitatis modum hic Sanctus proceſſerat, vt ipſe ſederet, & choreas duceret, hinc vnam tenens ſcenicam fœminam, & illinc alteram, & in medio totius populi verſaretur, & luderet, adeò vt impudicæ mulieres in eius ſinum ſæpe manum inIicerent, eumque irritarent, & titillarent. Hic autem ſenex, non ſecus atque aurum purum, nequaquam ab eis polluebatur. Nam quando inflammationem, B bellumque ſenſit in ſolitudine, Deum orauit (vt dicebat) & magnum Niconem, vt magno fornicationis bello eum leuaret. Semel verò vidit egregium illum virum ad ſe venientem, & dicentem: Quomodo te habes frater? Dixi autem ei, inquit, Malè, niſi tu ſuccureris. Caro enim mea laſciuit, neſcio quare. Subridens ergo, inquit, admirabilis ille Nicon ſuſtulit aquam ex ſancto Iordane, & iecit ſubter vmbilicum, cum venerandæ Crucis eam ſignaſſet figura, dixitque ei. Ecce ſanus factus es. Ab eo ergo tempore (vt iurabat) nec dormiens, nec vigilans ſenſit inflammationem corporis. Quocirca vel maximè confidens vir ille præclarus in mundum eſt reuerſus, volens eorum C miſereri, & ſeruare illos, qui bello oppugnabantur. Dicebat autem etiam nonnumquam alicui meretrici. Viſne te habeam amicam, & dabo tibi centum aſſes? Multæ itaque ei vel lubenter credebant. Oſtendebat autem eis etiam theſaurum, habebat enim quæcumque volebat: vtpote quod Deus etſi non paterent oculis, omnia ſuppeditaret, propter diuinum eius ſcopum, & inſtitutum. Et deinde iuſiurandum exigebat ab ea quæ accipiebat, eam id non eſſe infirmaturam.

Choreas ducit etiam cū impudicis mulieribus.

Sanatur Symeon à Nicone ab inflammationibus carnis cum adhuc degeret in Eremo.

Meretricibus ſuppeditat neceſſaria, vt caſtè viuant.

Omnia autem faciebat ſtultis quibuſdam figuris & indecoris. Se enim aliquando fingebat claudicare, aliquando ſaltare, aliquando ſedentem trahi, aliquando verò currenti alicui pedem inIicere, D & eum deiicere. Aliquando cum luna oriretur, in terra deuolui, & eam pulſare pedibus. Aliquando autem ſimulabat loqui temerè. Si quando tranſgreſſa eſſet vna ex iis, quæ reputabantur eius amicæ, ſtatim ſpiritu intelligebat eſſe fornicatam, dicebatque loquens, & os ſuum aperiens & clamans. Da, da ei ſancta, & vel precabatur vt ad eam veniret infirmitas vſque ad mortem, vel ſæpe ſi perſeuerabat ſe impudicè gerere, ad eam immittebat dæmonem. Tandem itaque effecit, vt omnes quæ ſe ei dederant, pudicè viuerent, & minimè tranſgrederentur.

Multis modis ſimulat ſtultitiam.

Erat autem prope Emeſam manens quidam Protocomes. Qui cum audiiſſet eius vitam, dixit. Crede E mihi, ſi eum videro, ſciam an ſe ſtultum ſimulet, an ſit reuera ſtultus. Cum itaque veniſſet in ciuitatem, offendit fortè fortuna, quod vna ex iis, quæ eius curam gerebat, eum portabat, & altera eum cædebat loris. Statim autem fuit offenſus Protocomes, & apud ſe cogitauit, & dixit Syriacè. Nunquid ipſe Satanas nūc credit hunc pſeudo-Abbatē cum eis fornicari? Eis itaque ſtatim relictis, venit Salus ad Protocomitē, qui ab eo aberat ad iactum vnius lapidis. Incuſſit autem ei colaphū, & aperuit ſuas veſtes, & ei dixit ſaltans: hic lude, ô infœlix; nō eſt enim hic dolus. Ille itaque cognouit eū intellexiſſe quidnam corde ſuo agitaſſet: miratuſque cū eſſē cœpiſſet dicere alicui, vincta fuit eius lingua, nec potuit eloqui.

Protocomes experire volēs num ſe ſtultū ſimularet, in quodā facto grauiter ſcādalizatur.

Cognoſcit cogitationes cordis.

Donum ſobrietatis, & abſtinentiæ ſupra multos ſanctos habuit.

Donum quoque continentiæ habuit ſupra multos ſanctos. Quando enim veniebat ſancta quadrageſima ſanctorum ieiuniorum, nihil comedebat vſque ad ſanctam quintam feriam. Statim autem manè ſanctæ quintæ feriæ ſedebat in Nitra, rodens adeo vt qui eum videbant, offenderentur, dicentes: Ne ſanctam quidem ieiunat quintam feriam. Dominus autem Ioannes Diaconus nouit ſanctam eſſe eius operationem. Cum verò ſancta quinta feria vidiſſet eum ſedentem in Nitra, & manè rodentem, dicit ei: Quanti hoc Sale? Ille quoque et dicit eum manu tenens. Quadraginta nummis cóſtitit hoc eſculentum, ô ſtolide; per hoc ſignificans, ſe veſci poſt quadraginta dies.

Impedit dæmonem homi nibus nocere volentem.

Rurſus verò verſabatur dæmon in quodam cópito ciuitatis. Quodam autem die eum vidit hic ſanctus tranſiens, volentem pulſare aliquem ex iis qui prætereibant. Sumptiſque in ſinum lapidibus, cœpit eos huc, & illuc in forum iacere, & prohibebat omnes qui volebant tranſire. Interea tranſiit canis, & eum percuſſit dæmon, cœpitque ſpumare. Tunc ſanctus dicit omnibus: tranſite modo ſtolidi. Sciebat enim vir ſapientiſſimus, quod ſi homo tranſiiſſet, eum dæmon erat pulſaturus pro cane, & ideò aliquantiſper prohibuit ne tranſirent.

Puellas choros ducentes efficit ſtrabas.

Quodam die cum chorum ducerent puellæ, & referrent in catalogum eos, qui erant luſuri, viſum eſt ei tranſire per illum vicum. Poſtquam autem eum viderunt, cœperunt eum referre in catalogum eorum, qui erant luſuri calculis. Cum ergo oraſſet hic iuſtus volens eas caſtigare, eas omnes effecit ſtrabas. Cumque cœpiſſent inter ſe narrare malum, quod ſibi acciderat, cognouerunt quod ipſe eas feciſſet ſtrabas, ipſumque inſectabantur, poſt ipſum flentes, & clamantes: Solue Sale, ſolue. Putabant enim eum ipſas ſtrabas feciſſe incantatione. Poſtquam autem ad eum peruenerunt, ipſum vi tenuerunt, & adiurarunt, vt ſolueret, quod ligarat. Eis itaque dicit ludens. Quæcumque vult ex vobis eſſe ſana, oſculabor eius oculum, qui factus eſt ſtrabus, & ſanabitur. Quotquot ergo Deus voluit eſſe ſanas, eæ, (vt dixit ſanctus) id permiſerunt. Reliquæ autem, quæ non permiſerunt, vt eas oſcularetur, eæ manſerunt ſic flentes. Poſtquam verò ipſe parum ab eis receſſiſſet, cœperunt reliquæ quoque ipſum inſectari, & clamare: Mane Sale, mane per Deum, mane, & nos quoque oſculare. Licebat ergo ſenem currentem videre, & poſt ipſum adoleſcentulas. Et alij quidem dicebant, ludunt cum ipſo, alij autem putabant puellas quoque eſſe infatuatas. Sicque perpetuo manſerunt incuratæ. Dicebat enim ſanctus: niſi Deus eas feciſſet ſtrabas, ſuperaſſent omnes mulieres Syriæ petulantia, & impudicitia, ſed propter morbum oculorum ablata ſunt ab eis multa mala.

Quædam remanent ſtrabæ, eo quod impudicitia omnes mulieres Syriæ ſuperaſſent.

Semel eum vocauit ad prandium Dominus Ioánes amicus eius. Eratque lardum illic ſuſpenſum. Cœpit autem ſcindere, & rodere lardum crudum Symeon. Sapientiſſimus autem Ioannes, nolens ei aliquid dicere cum clamore, ad eum accedens, dixit ei in aurem: Reuera non me ſcandalizas, ſi ex carnino crudum comedas. Fac deinceps, ſi quid velis. Nouerat enim Sali virtutem, quoniam ipſe quoque erat homo ſpiritualis.

Ioannes Diaconus cognoſcit ſancti viri virtutes.

Venerunt aliquando tempore Paſchali Emeſeni quidam in ſanctam ciuitatem, vt feſtum celebrarẽt. Ex quibus vnus deſcendit ad ſanctum Iordanem, vt oraret, & patres circumiens petebat benedictioné. Accidit autem, vt Abbas quoque Ioánes frater Abbatis Symeonis Dei prouidentia huic negotiatori occurreret in ſolitudine. Cum eum autem vidiſſet negotiator, humi procubuit ab eo petens benedictionem. Dicit ei Ioannes, Cuiaſnam es? Ille verò dixit: Sum Emeſenus, pater. Tunc ei reſpondit. Et cum illic habeas Abbatem Symeonem, qui dicitur Salus, à me humili & abiecto quid petis? Nam & ego illius precibus egeo, & totus mundus. Duxit itaque Ioannes negotiatorem in ſuam ſpeluncam, eique appoſuit lautam cœnam. Diuinitus enim inuenti ſunt in illa ſicca ſolitudine mundi panes ſiliginei, & lautum obſonium, & vinum optimum, & pocula vitrea. Poſtquam ergo comediſſent, dat ei tres eulogias, quæ ſimiliter factæ erant diuinitus, & dixit. Da Salo, & dic ei meo nomine: propter Dominum ora pro fratre tuo Ioáne. Veritate ergo Domini ferente teſtimonium, poſtquam Emeſam venit negotiator, in porta ciuitatis ei occurrit Symeon dicens: Quid eſt ſtolide? Quomodo ſe habet ille fatuus tui ſimilis Ioannes? Non comediſti eulogias quas dedit tibi? Reuera, reuera, ſi tres illas comediſſes, malè eas concoxiſſes. Ille autem obſtupuit cum audiuiſſet ab eo omnia, quæ ipſe volebat ei dicere. Statim ergo eum duxit Salus in ſuum tuguriũ, Affirmabat autẽ negotiator ſic dicens: Omnia mihi citra vllum diſcrimen hic quoque ſic appoſuit, ſicut Abbas Ioannes, vſque ad ipſam poculi magnitudinem, quam vidi in ſpelunca eius. Et poſtquam comedimus, dedi ei tres eulogias, & receſſi in domum meam, erubeſcens de ipſo aliquid vnquam dicere alicui; quoniam pro certo omnes habebant eum eſſe fatuum.

Diuinitus in cella Ioannis inueniuntur cibaria.

Salus negotiatori cuidã eadem cibaria eandemque poculi magnitudinem apponit, ſicut antè fecerat Ioannes.

Malefici quidam fecere cædem, acceptumque corpus, per feneſtram proiecerunt in domum Ioannis Diaconi viri maximè pij, & Dei amãtiſſimi. Cum itaque non paruus exortus eſſe tumultus, res delata eſt ad magiſtratum. Is verò tulit ſententiam, vt furca ſuſpenderetur Dominus Ioannes. Cum ergo abiret ad mortem, nihil apud ſe dicebat aliud niſi, Deus Sali, adſis mihi in hac hora. Cum Deus autem vellet eum ſeruare, venit quidam, & dicit Symeoni. O miſer, ille tuus amicus Dominus Ioannes ducitur ad furcam. Certè ſi moriatur, tu fame morieris. Nam nemo tui curam gerit, vt ille. Dicit verò ei quoque, quemadmodum ſit contextum crimen cædis. Cum ſe itaque tanquam ſtultum geſſiſſet Symeon, dimiſit eum, qui hoc illi dixerat, & ſeceſſit in locum occultum, vbi ſemper orabat, quem nemo ſciebat, niſi amicus Ioannes. Flexiſque genibus Deum rogauit, vt ipſe liberaretur à tali periculo. Cumque ij, qui eum eduxerant ad ſuſpendium, perueniſſent ad locum, vbi erant poſituri eius furcam, ecce accurrunt equites, & dicunt, vt is ſoluatur, quoniam inuenti erant, qui cædem reuera fecerant. Abſolutus itaque rectà cucurrit ad locum, vbi ſciebat Symeonem ſemper orare. Cumque eum vidiſſet procul manus ad cœlum extendentem, extimuit. Iurabat enim ſe vidiſſe globos igneos, ab ipſo in cœlum aſcendentes, & circa eum in orbem tanquam clibanum ardentem, adeo vt non appropinquarit, donec perfeciſſet orationem. Cum is autem conuerſus eum vidiſſet, ei dixit: Quid eſt Diacone Ioannes? Præter dimenſum bibiſti? Sed vade, ora, hæc autem tibi accidit tentatio, quoniam ad te venerunt duo pauperes, cumque tibi ſuppeteret, quod eis dares, eos es auerſatus. Non enim tua ſunt quæ das, ô frater. An non credis ei, qui dixit, illum qui elargitur, eſſe centuplum accepturum in hac vita, & in futura poſſeſſurum vitam æternam? Atque ſi credis, da. Si autem non das, manifeſtum eſt te Domino non credere. Ecce verba Sali, id eſt, fatui, vel ſapientis potius ſancti.

Ioannes Diaconus morti condemnatur.

Precibus viri Dei à morte liberatur.

Videtur Symeon orans, totus igneus à Ioãne Diacono.

Nam

Odor ſuauiſſimus procedens de ore viri Dei.

Nam apud hunc quidem Dominum Ioannē, quando erant ij duo ſoli, nihil faciebat quod eſſet fatui, ſed tam moderatè, & cum tanta compúnctione cum eo loquebatur, vt ſæpe ſuauis odor exiret ex eius ore, vt affirmabat hic Dominus Ioannes. Quocirca vix credebat illum eſſe, qui paulò ante erat Salus, id eſt, fatuus. In alios autem omnes ſe gerebat aliter.

Nonnumquam autem cum dies ſanctus veniret Dominicus, ipſe accipiebat ſeriem farciminum, & ea ferebat tanquam orarium: manu quoque ſiniſtra tenebat ſinapium, & ſic inde manè tingebat & ridebat: nonnullorum quoque ora ſinapi iūgebat, ex iis qui cum eo veniebant. Cum itaque ad eum veniſſet quidam ruſticus, vt cum ipſo luderet, vterque autem eius oculus aſpera laboraret albugine, is illius oculos inūxit ſinapi. Cum is autem dolorem ſenſiſſet vſque ad mortem, ei dixit Symeon. Vade ſtulte, lauare in aceto, & in allio, & ſtatim eris ſanus. Ille verò tanquam exiſtimans ſe aliquid poſſe efficere, rectà vadit ad medicos, & fuit magis excæcatus. Tāquam ergo furore percitus iurat Syriacè: Per Deum cæli, etiamſi meos ſtatim oporteat exilire oculos, cum fecero quod mihi Salus dixit, tamen id faciam. Cum ipſe autem oculos lauiſſet, vt ei dixerat, fuerunt ſtatim ſani eius oculi, & ita mundi, vt quando natus eſt, adeò vt Deum glorificaret. Tunc ei Salus occurrens dicit ei: Ecce ſanus es, fatue, noli amplius furari capellas vicini.

Monet ruſticum ne amplius furetur capellas proximi.

Cuidam exactori furto ſurrepti ſunt nūmi quingenti. Cumque is eos quæreret, occurrit ei Abbas Simeon. Cūque ſe vellet conuertere, dixit ei. Potes aliquid facere ô fatue, vt mei nummi inueniantur? Ille autem dicit ei: Certè ſi velis. Ille verò ei dixit: fac, & ſi inuenti fuerint, do tibi decem. Dicit ei Salus. Si quid tibi dixero, fac, & hac nocte eos inuenies in tuo armario. Ei ergo dato iureiurando eſt pollicitus quod ſi quid diceret, eum audiret, modo ne aliquid diceret importunum. Is autem rurſus ei dicit: Abi, nummos tuos ſeruus Epicernes abſtulit. Sed age promitte mihi fore, vt neque ipſum, neque vllum alium è domo tua cædas. Eos enim cædebat acerrimè. Ille autem exiſtimabat, eū dixiſſe, neminem eſſe cædendum pro nummis. Abbas verò Symeon dixit ei, vt neminem vnquam cæderet. Ei ergo promiſit cum ſacramento formidabili, ſe nullum eſſe cæſurum. Abiens ergo ſeruū minimè repugnantem prehendit, & pecuniæ ſummam ab eo accepit. Accidit autem, vt cum ab eo tempore vellet aliquem cædere, non potuerit: ſed eius manus ſtatim emarcuerit. Quod quidem agnoſcens dicebat: Reuera Salo hoc ego acceptum fero, iuitque ad eum, & dixit: Solue Sale iuſiurandum. Ille autem ſtatim ſtultum agebat, vt neſciret quidem quid diceret. Cùm verò pergeret ei exhibere moleſtiam, ei apparet in ſomnis, & dicit ei: Ego verò ſoluam tuum iuſiurandum & tuū promiſſum, idque diſſipabo. Cur te turpiter, & indecorè geris? Quid vis tuos cædere conſeruos, qui in futuro ſæculo te præcedent? Poſtquam ergo hæc vidit, quieuit in poſterum.

Cuidam nūmos furto ablatos, reuelat.

Quidā aſſuefactum ſeruos verberare, deinceps volētı hoc ipſum præſtare, ſtatim manus eius marceſcunt.

Eorum autem qui vexabantur à dæmone, miſerebatur ſupra omnem naturam. Recedens itaque multis modis ſe faciebat tanquam vnum ex ipſis, & cum eis degens multos ex ipſis curauit ſua oratione, adeò vt quidam dæmoniaci murmurarent, & dicerent. O violente Sale, totum mundum irrides, & veniſti prope nos, vt nos vexares. Recede hinc, non es ex nobis. Quid nos totam noctem torquea-

Multos curat obſeſſos à dæmone.

A & vris? Cùm ergo illic eſſet Sanctus, multos, tanquam ex Spiritu ſancto loquens, conuicit, alios quidē eſſe ſuffuratos: alios verò eſſe ſcortatos, alios clamans reprehendebat, vt qui non frequenter communicarent, & alios arguebat vt periuros: adeò vt vel hac ratione totam ferè ciuitatem a peccato reprimeret.

Ciuitatem à peccatis reprimit.

Erat autem illo tempore quædam mulier diuinatrix quæ faciebat amuleta, & vtebatur incantationibus, hanc conabatur hic vir iuſtus parare ſibi amicam, dans ei ea, quæ colligebat ex iis, qui ei dabant, ſiue eſcam, ſiue pultem, ſiue etiam veſtes. Itaque quodam die dicit ei: Vis faciam tibi amuletum, vt nunquam ſit tibi lema in oculo? Illa verò B dicit ei. Certè Sale, reputans quod etſi ſit fatuus, id fortè poſſit præſtare. Abiens itaque ſcripſit in tabella Syriacè: Deus te faciet ceſſare & deſiſtere ab auertendis ab ipſo ad te hominibus. Dedit ergo ei, & ipſa geſtauit: neque potuit amplius alicui diuinare, nec facere amuleta.

Mulierē diuinatricem & incantatricem impedit ne poſſit diuinare.

Rurſus autem ſemel ſedebat cum fratribus, & ſe calefaciebat prope caminum vaſorum vitreorum opificis. Erat verò vitreorum opifex Hebræus, dixitque ludens pauperibus. Vultis faciam vos ridere? Ecce quādo artifex faciet poculum, faciam Crucem, & franget. Poſtquam ergo ſeptem fregit ordine, cœperunt ridere pauperes, & rem ei dixerunt, is verò illum ita accenſus, eſt perſecutus. Poſtquam C autem receſſit, clamauit ei dicens. Reuera Manzer, donec Crucem in tua fronte feceris, conterentur omnia. Cumque tredecim alia fregiſſet ordine, compunctus eſt, fecitque Crucem in fronte, nec vllum fregit amplius. Hoc ergo modo abiit, & factus eſt Chriſtianus.

Nota vim ſigni Crucis. Iudæus opera viri Dei fit Chriſtianus.

Cum decem populares aliquando ſuas veſtes lauarent extra ciuitatem, ad eos accedens beatus dicit eis: Venite ſtulti, & faciam vobis lautum prandium. Quinque autem ex ipſis dixerunt: Scit Deus, eamus. Reliqui verò eos prohibebāt dicētes: Certè faciet nobis prandium ex tenebris. Ipſe mendicat oſtiatim, & vndenā habebit? Vult tantum facere vt ceſſemus. Quinque ergo ei crediderunt & abierunt. D Is verò dicit eis. Manete hic. Et ab eis recedit tanto ſpatio quantus eſt iactus teli ſagittarij, & ſecretè orauit. Illi autem inter ſe dicebant: Reuera ſumus illuſi. Nam, vt puto, vult ad nos fœnum deferre Abbas Symeon, vt paſcamur. Ecce ergo cum hæc dicerent, vident eum ipſis annuentem. Orauerat enim, vt prius dictum eſt, & eis menſam diuinitus parauerat. Cum ergo ad eum veniſſent, vident prope eum, tanquam à Deo poſitos panes ſiligineos, & placentas, & liba, & ſeſama, piſceſque, & vina diuerſa, & vt ſemel dicam, quæcūque habet vita oppipara & delicata. Cum ij comediſſent, dicit: Accipite, ô miſeri, etiam pro veſtris vxoribus. Quod ſi non amplius fueritis ſtulti populares, reuera ex E veſtris domibus nequaquam deficient hi panes ſiliginei, donec moriar. Dixerunt autē inter ſe quando receſſerunt: Probemus vnam hebdomadam, & ſi non defecerint, non reuertamur amplius cum noſtris ſociis in publicum. Poſtquam ergo viderunt non defeciſſe panes ſiligineos, etiamſi ipſi ex eis in dies conſumerent, ad malum negotium non acceſſerunt amplius. Sed tres ex ipſis fuerunt etiam Monachi, compuncti propter inſtitutum vitæ Sali. Quod tamen nulli potuere dicere, quandiu vixit in carne Salos.

Quibuſdā diuinitus cibaria ſubminiſtrat, vt eos à peccatis retrahat.

*Ægrotauit aliquando quidā ex primoribus ciuitatis. Solebat autem hic ſanctus aſcēdere, & ludere in domo eius. Cūque eſſet grauatus, vidit ſe in ſomnis

talis

In ſomnis quondã moribundum monet ne deinceps polluat cubile uxoris, ut ſic ſanetur.

talis ludere cũ quodam Æthiope. Is autẽ erat mors. A Srabat ergo ægrotus, vt deiiceret, & niſi feciſſet ter ſeniones, fuiſſet victus. In ſomnis ergo ad eum venit Symeon, & dicit: quid eſt ſtulte? Reuera modò te vincet hic Maurus: ſed promitte mihi te non amplius violaturum eſſe cubile vxoris tuæ, & ego eum pro te deiiciam, & non te vincet. Cum ergo iuraſſet, qui viderat, & talos Symeoni dediſſet, ille proiecit, & ceciderunt ter ſeniones. Cum autem ægrotus è ſomno eſſet excitatus, aſcẽdit ſtatim Salus, & dicit ei: Pulchra iiecta iecisti, ſtulide. Crede mihi, & ſi tranſgreſſus fueris iuſiurandum, Maurus ille te ſuffocabit. Cumque eum, & omnes eius domeſticos affeciſſet contumelia, deſcendit currens. Non habebat autem ille ſapiens in ſuo tugurio niſi B vnum faſcem ſarmentorum.

Sapiens totam noctem in oratione expendit.

Sæpe verò totam noctem vſque ad manè perſeuerabat in oratione humum irrigans lacrymis, & manè egrediebatur. Secabatque vel frondes oleæ, vel herbas, & ſibi faciebat coronam, & eam geſtabat, manuque tenebat ramum vnum, & clamabat; Victoriam Imperatori, & ciuitati. Dicebat autem ciuitatem quidem animam: Imperatorem autem rationem, quæ dominatur animi perturbationibus.

Impetrat à Deo ne creſcãt pili capitis, & barba.

Porrò autem hoc quoque Sanctus à Deo petiit, ne creſceret coma capitis ſui, vel barba, ne fortè dum tonderetur, planum fieret eum agere ſtultum. Quocirca toto tempore, quo perſeuerauit in hoc vitæ inſtituto, nemo vidit quod creuerit coma capitis eius, neque quod eam totonderit. Sæpe verò magna, & vtili congreſſione vſus eſt cum Domino Ioanne Diacono ſolo, & minatus eſt fore, vt ſi eius bonum vitæ inſtitutum diceret, in magnum tormentum incideret in futuro ſeculo. Dixit autem ei, quando totam ſuam ei narrauit vitam, nempe duobus diebus antequam ex hac vita excederet: Iui hodie ad fratrem Ioannem, & inueni eum valdè per Deum profeciſſe, & grauiſus ſum.

Duobus diebus ante mortem fatetur ſe inuiſiſſe Ioannem collegam ſuum.

Vidi enim eum geſtantem ſuam coronam, cui erat inſcriptum, Corona tolerantiæ ſolitudinis. Et rurſus ait ille benedictus: vidi quando huc veniſti Ioannes, quendam mihi dicentem: veni, veni Sale, vt feras non vnam coronam, ſed coronas animarum, quas mihi obtuliſti. Perſuaſum D autem habeo, eum nihil in me noſſe huiuſmodi, ſed hoc mihi gratis conceſſiſſe. Scias autem fore, vt Dominus te quoque breui aſſumat. Sed pro totis viribus curam geras tuæ animæ, vt poſſis tranſmittere abſque vlla tempeſtate principes tenebrarum huius aëris. Scit enim Dominus me magno vexari metu, & ſollicitudine, donec ab eorum ſæuitia fuero liberatus.

Si tam ſanctus in extremis timuit ſæuitiam dæmonum, quid facient peccatores?

Hæc, & alia plurima ei præcepit, ea quibus iuſſit quædam nemini vnquam dicere, propterea quod non omnes ea, quæ dicuntur, cum fide accipiant. Fac autem, vt te conſoleris. Nam poſt hos tres dies aſſumit Dominus Salum hunc minimum, & E Abbatem Ioannem fratrem eius. Etenim ego ipſe ad eum accedens dixi ei: frater, agedum eamus, eſt enim tempus. Sed poſt duos dies veni in meum tugurium, & vide quid inuenias. Volo enim vt habeas aliquod monimentum humilis, & peccatoris Sali. Cumque hæc, & plura ei dixiſſet, abiens ſe recepit in ſuum tugurium.

Prædicit ſuũ Ioannisque obitum.

Nunc autem tempus vocat, ô amici, vt admirabilem eius mortem, vel ſomnum potius, vobis narrem. Nam cum vir ille magnus communem horam ſenſiſſet, volens ne poſt mortem quidem humanum ferre honorem, quid facit? Ingreſſus ſubter faſcem ſarmentorum in ſacro eius tugurio, illic dormiens in pace Domino tradidit ſpiritum. Eius ergo familiares, poſtquam eum duobus diebus non viderunt, dixerunt: Eamus, videamus num ſit ægrotus Salus. Et inuenerunt eum iacentem mortuum ſubtus faſcem ſarmentorum.

Etiã in morte humanum declinans honorem, ſub faſce ſarmẽtorũ emiſit ſpiritum.

Et eum portantes duo quidam, abſque eo quod eum lauiſſent, & ſine pſalmodia, & ſine cereis, & ſine ſuffumigationibus, eum ſepelierunt in ſepulchro peregrinorum.

Abſque vllo honore ad ſepulchrum defertur.

Cum autem tranſirent per domum illius vitreorum poculorum opificis olim Hebræi, quem quidem ipſe fecerat Chriſtianum, ij qui eum portabant, & ibant ad eum ſepeliendum, audit is qui dictus eſt, pſalmodiam, cuius erat ea harmonia, vt nulla vox humana eam poſſit pſallere, & tantam multitudinem vidit, quantam humanum genus non poteſt congregare. Stupefactus ille ſono numeroſæ, & concinnæ vocis Angelicæ, exit foras, & videt ſanctum, qui afferebatur à duobus tantùm, qui venerandum eius corpus portabant. Tunc dixit qui numeroſum hunc canticum audierat: Beatus es Sale, quod non habeas homines tibi canentes, habes cæleſtes poteſtates, quæ te hymnis honorant.

Angeli innumerabiles corpus ſancti viri cantantes proſequuntur.

Et ſtatim deſcendens eum ſuis manibus ſepeliit, & tunc à ſe audita incorporeorum cantica omnibus narrauit. Audiuit autem hoc quoque Dominus Ioannes Diaconus, & curſu venit cum multis aliis in locum, vbi eſt ſepultus, volens tollere pretioſas eius reliquias, vt eis honorificas faceret exequias. Cum autem aperuiſſet ſepulchrum, nequaquam eum inuenit: C eum enim glorificans tranſtulerat Dominus. Tunc omnes veluti è ſomno fuerunt excitati, & narrauerunt inter ſe quænam vnicuique feciſſet miracula, & quod propter Deum ſe fingebat eſſe Salum, hoc eſt, ſtultum.

Corpus S. viri cum anima ſua æterna beatitudine perfruitur.

N O T Æ.

Symeon, & Ioannes.] *De Symeone agunt Mart. Rom. cum Baron. 1. Iulij, & Græci in Menologio. Scripſit eius res geſtas humanum captum excedentes probatiſſimus auctor Leontius Epiſcopus in Cypro, quas deſcripſerunt Metaphraſtes, Lippom. & Sur. hac die, id etiam teſtantur acta Synodi ſecunda Nicænæ, vbi act. 4. de eodem auctore hæc leguntur: Pater qui lectus* D *eſt, in vna ex ciuitatibus Cypri decenter & ſanctè conuerſatus eſt, multaque encomia, & panegyricas illius orationes etiam habemus, inter quas extat oratio de Transfigur. Domini. Scripſit, & Ioannis Miſericordis appellati Epiſcopi Alexandrini vitam, præterea B. Symeonis, &c. De eodem Symeone agit Euag. hiſt. lib. 4. c. 33. De Ioanne verò agunt Mart. Rom. 21. Iulij, & Græci in Menologio hac die.*

Ex Syria.] *Eſt Syria Aſiæ regio, quæ ab Oriente fluuio Euphrate, ab occidente noſtro mari terminatur, & Ægypto, à Septentrione habet Ciliciam, & partem Cappadociæ, à meridie Arabiam. Cuius inſignes ciuitates ſunt Laodicea, Hierapolis, Antiochia, Apamea, Palmira, Heliopolis, Ptolemaida, Sidon, Tyrus, Berytus,* E *Botris, Tripolis, &c.*

Mare mortuum.] *Dicitur quia nihil viuum gignit. Lacus eſt Syriæ in Prouincia Pentapoli, qui nihil præter bitumen gignit, nihil in eo ſubmergitur, ideo etiã Aſphaltus vocatur, quod omnia in eo tuta ſint. Græcè* ἀσφαλὲς *tutamen dicitur.*

Aſcendit in ambonem.] *Ambo eſt pulpitum vbi ex ambabus partibus ſunt gradus.*

Vendere ciceres.] *Cicer eſt genus leguminis, vide Plin. lib. 18. c. 12. de leguminibus.*

Dabat lupinos.] *Lupinus eſt quoddã genus leguminis, quod non minus terram appetat, voraxque illius ſit, quàm lupus, & tellurem adeo amat, vt quamuis fruticoſo ſolo coniectum inter folia vepreſque, ad ter-*

rãm

ram tamen radice perueniat. Vel vt dicit Ian. in ſuo Catholico, Lupinus dicitur quòd ſonitu ſuo terreat lupos. Cū enim lupus lupinos intrat, ipſi folliculi ſonant, & ita ille terretur.

Dexteram volam manus.] *Eſt vola caua pars manus, vulgò* la paulme de la main.

In quo erant veſicæ.] *Hoc loco veſica ſumitur pro quodam genere leguminis, vulgò* des veiſſes.

Aſpera laboraret albugine.] *Sumitur hoc loco albugo pro ſubtili membrana vel pelle tenuiſſima, quæ viſum impedit.*

Furari capellas.] *Sumitur capella hoc loco pro parua capra.*

Faciebat amuleta.] *Amuletum à vulgari populo appellatur* vn breuet.

Lema in oculo.] *Apud Græcos lema lacryma dicitur, ſed congelata, vulgò* la chaſſie des yeux.

Manzer.] *Manzeres dicuntur filij ſcorti, vel adulterini, vel ſcelerati. Deuter. 33. Non ingredietur Manzer, hoc eſt, de ſcorto natus, in Eccleſiam Domini vſque ad decimam generationem.*

Placentas.] *Placenta eſt libum, quod fit ex farina, butyro, caſeo, melle, &c. dicta quod nobis placeat, vel quod ea ſolerent Deos placare.*

Seſama.] *Ab aliquibus auctoribus ponitur aliquādo neutri generis, aliquando fœminini. Eſt autem ſeſama (vt vult Columella lib. 2. c. 7.) genus leguminis, vulgo* du ſiſame, de la Iugioline.

Iecisset ter ſenionem.] *Senio in talis ſex puncta continet. Nam à ſenario numero dici videtur, vnde & eius iactus perniciſs erat, ſicut & canis. Nam qui iecerat canem aut ſenionem, ille denarios ſingulos conferebat in medium, vt eſt apud Suetonium in Auguſto. Exiſtimant eruditi, ſenionem ſignificare quaternarium, quod ſcilicet qui iecerat duos ſeniones, ille quatuor nummos lucrabatur.*

VITA SS. THEODORI SICEORVM Archimandritæ, & Antiochi. Ex Georgio Presbytero, eius diſcipulo, eiuſdemque manſionis præfecto.

IN Galatarum regione eſt oppidum, quod Siceon appellatur, ſubiectum Anaſtaſiopoli prius Ancyrēſium principatus. Diſtat autem Anaſtaſiopoli duodecim paſſuum millibus. In huius oppidi medio eſt publica regij curſus via, in qua diuerſorium erat, vbi puella formoſiſſima, nomine Maria, commorabatur cum matre Elpidia, & ſorore Deſpenia: quæ quidem ibi commorantes quæſtum faciebant. Eo tempore imperante piæ memoriæ Iuſtiniano, contigit vt inter magiſtratus vir quidam, nomine Coſmas, in equeſtribus certaminibus clarus ad partes illas iudex mitteretur. Qui eum in diuerſorium illud veniſſet, perſpecta Maria, amore illius captus eſt, & cum ea concubuit. Concepit mulier ex eo, & in quiete ſtellam vidit ingentem & claram è cælo in vterum ſuum deſcendere: experrectaque ac timoris plena, ipſi Coſmæ viſum narrauit. Qui: Serua te, inquit, mulier, ſi fortè te Deus adſpiciat, & tibi det fructum, Epiſcopatus fortè dignum. At mulier cùm ad ſanctum quendam ſenem in loco, ſex millibus paſſuum diſtante, habitantem veniſſet, narrauit ei ſomnium quod viderat. Qui: Magnus profectò vir, inquit, euadet puer, qui ex te naſcetur, & plurimum valebit, non apud homines, ſed apud Deum. Lucida enim ſtella regiam ſignificat gloriam, vt

Patria & parentes S. Theodori.

In ſomnis videt Maria Theodori mater quaſi ſtellam in vterū ſuum deſcendere.

Quidā Anachoreta prædicit matri Theodorum magnum futurum.

A iudicant ſapientes viri qui ſomnia interpretantur.

Expleto igitur partus tempore, Dei ſeruum peperit, & paucis poſt diebus, vt Chriſtianorum mos eſt, tulerunt eum ad ſanctam orthodoxorum Eccleſiam, & à ſacerdotibus baptizatus eſt in nomine ſanctæ Trinitatis, & Theodorus appellatus eſt. Cum autem ageret ſextum ætatis annum cupiebat mater eius, vt in regia ciuitate ad militiam educaretur. Verum qua nocte profectura erat, ſanctus ei Dei martyr Georgius apparuit, & quodnam, inquit, mulier, de puero conſilium cepiſti? Ne fruſtra laborem ſuſcipias. Rex enim qui in cælis eſt, ipſum ſibi requirit puerum. Cum autem puer octò eſſet annorum, eum magiſtro literis imbuendum B tradidit. Is cum Dei gratia maxime omnium eſſet ad diſcendum aptus, multum profecit in litterarum ſapientia, & ab omnibus diligebatur. Mirum eſt quod adhuc puer ſæpiſſime vſque ad veſperam ieiunabat, & noctes orando tranſigebat. Cum autem decimum ætatis annum impleret, quodā morbi genere, quod regionem illam inuaſerat, ipſe quoque correptus eſt, adeò vt in vitæ diſcrimine verſaretur. Tulerunt igitur eum in templum Sancti Ioannis Baptiſtæ, quod non longè aberat, & ad altaris introitum collocarunt. Supra autem in ipſo Crucis receptaculo erat imago Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex qua duæ ſuper ipſum morbo laborantem roris ſtillæ deciderunt: ſtatimque Dei gra- C tia ſubleuatus conualuit, & rediit domum.

Baptizatur.

S. Georgius apparet matri Theodori.

Traditur literis imbuendus.

Nota Theodori in pueritia abſtinentiam, & orādi ſtudium.

Ægrotus miraculosè ſanatur.

Sed quartumdecimum iam agens ætatis annum decreuit omnino domui ſuæ renunciare, & in oratorio Sancti Georgij viuere. Qua quidem re cum matre conſtituta, ſe contulit in oratorium, & in eo commorabatur, & à matre paſcebatur. Sed Deus clemens qui ſanctis ſuis Apoſtolis poteſtatem dedit vt dæmones eiicerent & morbos curarent: dedit & illi gratiam aduerſus dæmones, vt eos ab hominibus expelleret. Nam cum quidam homo ad eum tuliſſet filium vnicum, à dæmone vexatum, orabat ſanctum puerum Theodorum, vt filiolum ſuum curaret. Verum ille ſe excuſabat, dicens quod eſſet iuuenis. Sed cum pater vexati eum vrgeret, ſu- D mens puer Theodorus ex lucernæ oleo, vexati caput vnxit, & ſigno Crucis adhibito, dæmonem expulit, & puerum ſanum patri reddit.

Relictis omnibus degit in oratorio Sancti Georgij.

Paſcitur à matre.

Puerum dæmoniacū ſanat.

Chriſti igitur præcurſorem & Baptiſtam Ioannem in hoc item imitatus eſt, manens in ſolitudine. Superiorem igitur montis partem aſcendit, & petram inuitus ad ſe tegendum idoneam, ſuffodiens ſibi ſpeluncam amplam fecit: obſtructoque aditu, in ea latitabat. Tunc autē accidit, vt milites illac iter facerent. Quare cum à propinquis puer, tum in oratorio, tum alibi perquiſitus, non inueniretur, ſuſpicabantur eum à militibus ablatum eſ- E ſe, commoueruntque principem, vt milites comprehendendos curaret, quò puerū reſtituerent. Verùm cum nec ſic quidem inuentus eſſet, à feris deuoratum fuiſſe iudicarunt. Duos in ea ſpelunca Chriſti puer Theodorus annos tranſegit. Et clericus quidam religioſus Diaconus ſolus rem nouerat, qui & proprium illi veſtimentum aſperum dedit (nam aurea lineis veſtibus induebatur) & paulolum cibi ex oleribus & aquæ poſillum (ſic enim inter ipſos conuenerat) subminiſtrabat, promiſeratque eum ſe nemini indicaturum.

Latitat in ſpelunca.

A quodam Diacono in ſpelunca paſcitur.

Cæterùm videns bonus Deus, qui ſeruorū ſuorum curam gerit, labores ipſius, omnibus eum patefecit. Cum enim propinquæ ipſius mulieres animaduertiſſent pium Diaconum ſuper montem frequentius aſcendere, ſuſpicatæ id quod erat, eum

domi ſuæ iureiurando obteſtatæ ſunt, vt quicquid de puero ſciret, ſibi ſignificaret. Ille verò tum iureiurando coactus, tam aſpero pueri inſtituto commotus, & metuens ne moreretur rem aperit, & locum vbi morabatur indicat. Tunc lætitia plenæ accedentes, reperiunt illum prope mortuum, & ad Sancti Georgij oratorium deducunt. Qui aere conſpecto, ſine voce diu manſit. Caput autem eius ſordibus fœtebat, & pediculis abundabat, & oſſa illius erant nuda, & coma vincta, nec ad eum quiſquam præ fœtore vermibuſque ſcatentibus poterat appropinquare. Plorabat mater eius & auia, & reliquæ mulieres. Et cum eſſet paulisper recreatus, volebant vt ad domum ſuam deſcenderet, & corpus curaret. Quibus ipſe noluit aſſentiri.

Tandem à parentibus ſeminimus reperitur.

Cum hæc autem religioſiſſimus Anaſtaſiopolis Epiſcopus Theodoſius accepiſſet, ſtatim ad eum in oratorium acceſſit, & conſpecto capitis eius vlcere, contremuit. Et cum illum ſalutaſſet, lectorem declarauit. Poſtridie verò Subdiaconum, Diaconum, & Presbyterum inſtituit: Ecce, inquiens, Dei munere omnes Clerici ordines conſecutus es, vt diuina poſſis myſteria peragere, ad eorum qui accedunt ædificationẽ. Tunc Chriſti ſeruus Theodorus duodeuiginti annos impleuerat. Quapropter multi Epiſcopum incuſabant, quod eum ante legitimam ætatem ad Presbyterij dignitatem promouiſſet. Sed religioſiſſimus Epiſcopus Theodoſius reſpondebat, ſe non ignorare, Canones non permittere, vt quiſquam ante legitimum ætatis tempus, & ſine teſtimonio Presbyter inſtituatur. Cum autem Epiſcopus eum benedixiſſet, reuerſus eſt in ciuitatem ſuam.

Adhuc iuuenis Subdiaconus, Diaconus, & Presbyter à Theodoſio Epiſcopo Anaſtaſiopolis ordinatur.

Incenſus eſt autem beatus Theodorus cupiditate viſendi & adorandi loca illa ſanctiſſima, vbi Chriſti pedes ſteriſſent. Cumque communicato cum matre conſilio, & inuento ex Dei prouidentia itineris duce, iter ſuſcepit: peruenitque tandem ad optatam ſanctorum locorum ciuitatem Hieruſalem, & Crucem ſalutiferam, ſanctamque Reſurrectionem, & almum præſepe, atque glorioſam Aſcenſionem, & reliqua omnia ſalutaris mortis & conuerſationis magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti monumenta adorauit: inuiſitque cuncta Monaſteria, & omnes paſſim incluſos patres, eos quoque qui interiorem ſolitudinem incolebant, & ab illis benedictionem accipiens, præſtantiorum vitæ rationem, & inſtituta perdiſcebat. Sed cum ad Iordanem, in quo Saluator & Deus noſter baptizatus eſt, deſcendiſſet, ingreſſus eſt in propinquum Dominæ noſtræ Dei genitricis templum, quod Chuzoba vocatur: cumque ibi precatus eſſet, & Archimandritam, & qui cum illo erant, patres conſultaſſet, habitum ab eis Monaſticum atque Euangelicum flagitauit. Archimãdrita verò, cum ſciret diuinitus, quis eſſet, nulla interiecta mora, habitum illi conceſſit, & ſimul cum reliquis patribus Deum obſecrauit, vt coram ipſo, & coram hominibus probaretur.

Viſitat loca ſancta Hieroſolyma.

Suſcipit habitum Monaſticum.

Expleta celebritatis eius lætitia, omnibuſque conſalutatis, & accepta ab illis benedictione, è Monaſterio in Galatiam ad patriam ſuam reuerſus eſt: repetiitque Sancti Georgij Monaſterium, vbi magna cum lætitia habitabat, ieiunando, & humi cubando, vigilandoque & pſallendo, ſe magis in dies ædificabat. Mater autem eius, cum ea quæ carnis, non autem Domini ſunt ſaperet, ea bonorum parte quæ ſibi conueniebat, aſſumpta, viro cuidam nomine Dauidi, in Ancyranorum metropoli claro nupſit. At ſoror eius Deſpenia, & mater ipſius Elpidia, & Sancti ſoror Blatta, ab eo ſeiungi ſe non ſunt paſſæ: ſed ſanctam eius vitam contemplantes, omnique ſe modeſtia & caſtitate, eleemoſynisque & precationibus expurgantes, eum pro viribus ſtudebant imitari. Ac Deſpenia quidem moriens eum hæredem inſtituit, & ab ipſo ſepulta eſt in tẽplo ſancti martyris Gemelli. Blattam autem ſororem ſuam virginem, cum duodecimum ageret ætatis annum, duxit ipſe ſanctiſſimus in Ancyranorum Metropolim, & in grauium virginum Monaſterio, quod Petrin appellatur, collocauit: vbi Monaſticum habitum ſumens, Deo conſecrata eſt, vixitque ſanctiſſimè.

Redit in patriam.

Blattam ſororem in Monaſterio virginũ collocat.

Erat autem in loco illo probatiſſimus quidam faber ærarius, cui Sanctus Theodorus commiſit, vt ſibi cellulam anguſtiſſimam faceret, vt in eam ingreſſus, & ſtans ieiunij dies tranſigeret. Incolæ autem illius loci, fide impulſi, arma ruſtica ad opus illud conficiendum contulerunt. Atque ita cellula illa perfecta, eſt ſanctitati eius accommodata. Verum cùm eam vellet ſtatim ad locum ſuum trãſferri, rogarunt homines illius loci, vt eam illic tantiſper eſſe permitteret, donec alteram ligneam illi ſimilem faciendam curarent, in qua hyeme inſequente quieſceret, vt illius formæ exemplum haberent, & poſtea ipſam ferream cellulam ipſi traderent. Annuit illis Sanctus Theodorus. Demum aſſumentes eum, ſupplicationibus perduxerunt eum in locum ſanctum ipſius, & in magna ſalutiferæ paſſionis hebdomada cum in ea ipſum collocaſſent, in loca ſua reuerſi ſunt. Cum igitur alteram ligneam cellulam confeciſſent, inſequenti hyeme ad eum cum ſupplicationibus accedentes, ipſam illuc tulerunt. Ingreſſus igitur in cellulam ligneam, in templo Sancti Ioannis Baptiſtæ abſtinentiam ſuam obſeruauit à Natali die Chriſti vſque ad ramos palmarum. Vnde egreſſum eum, ac ferrea cellula incluſum, ante illam celebritatem in locum eius reduxerunt. Et accepta ab ipſo benedictione, ad loca propria reuerſi ſunt. Stabat autem eiuſmodi cellula ſine tecto ſupra ſpeluncam ipſius ſub dio. Et iuſſit vt bini ex ferro ſibi fierent ad pedum menſuram calcei, binæque manicæ pro manuum menſura, & crux decem & octo palmarum, & zona circa lumbos ſuos. Præterea cum grauiſſimam tunicam habere cuperet, prouidentia Dei quidam triplicem loricam attulit decem & octo librarum. Hanc ipſe ſanctiſſimus accipiens, gratias egit Deo, qui tam celeriter cum fide petentium deſiderio ſatisfacit. Verùm cum ſeipſum metueret, propterea quod corpus eius nimis creſceret, vt cupiditatibus eius reſiſteret, vinculum quoddam perpetuum ſibi memoriæ cauſa reperit, & bina vincula pedibus ſuis circumpoſuit: decreuitque illa nunquam abiicere, ſed ad tumulum vſque retinere. Cum autem adueniſſet dies, in qua Dominus noſter Ieſus Chriſtus ex ſanctiſſima Dei genitrice Maria naſci dignatus eſt, veſtimento ſolito loricam impoſuit, & zona ferrea ſe cinxit, & ſuper collũ ſuum crucẽ accepit, & manicas induit, deinde in ligneam cellulam ingreſſus, abſtinentiam vſque ad tempus palmarum celebritatis ſeruabat. Egreſſus deinde, ſe in ferrea includebat, affligens corpus ſuum, & in ſeruitutem redigens tum anguſtia loci, tum etiam ieiunio, & ferreis oneribus, atque ita conſuodens diabolum, & varios illius impetus frangens. A Chriſti autem ortu vſque ad ramos palmarum, nec pane, nec leguminibus omnino veſcebatur, ſed pomis tantum & oleribus,

Habitat in quadam cella ferrea.

In aliam ligneam ingreditur.

Iterũ includitur in cella ferrea ſine tecto.

Geſtat ferreos calceos, & manicas ferreas.

Neruum & triplicem loricam pro tunica.

Vincula pedibus ſuis circumponit.

In humeris geſtat Crucẽ ligneam.

Pomis & oleribus veſcitur ſolis Sabbathis & Dominicis diebus.

idque

idque ſabbatho ſolum, & die Dominica hanc in A pſalmis canendis regulam obſeruabat, vt pauliſper ceſſaret, & deinde eoſdem repeteret.

Porrò labor eius per hyemem erat incredibilis. Cum enim niues terram operirent, & venti regnarent, ventorum impetu niue contegebatur, & aqua per collum eius intra tunicam penetrans, ad pedes vſque deſcendebat, & calcei replebantur ac veſtimenta, cumque glacie rigerent, non parum illi doloris afferebant. Pedes enim eius congelabant. Nam eam ſibi legem præſcripſerat, vt à galli cantu ad veſperam vſque, pedes non moueret e gradu in quo ſtabat, neque vllo modo ſe ad aliquam cellulæ partem inclinaret. Quamobrem cum duobus annis B prioribus magna vis frigoris fuiſſet, arboreſque, & dolia conglaciarent, ita pedes eius rigebant, vt eos extrahere non poſſet. Quare miniſter eius aqua tepida pedes eius perfundebat, atque ita paulatim è glacie extractos è gradu præfinito dimouebat. Cum autem anno quodam Paſchæ celebritas in Aprilis menſis finem incideret, & quadrageſimæ diebus ſol eſſet vehementior, accidit, vt tum abſtinentia, tum ſolis ardore, tanquam exanimis in cellula concideret. Quo animaduerſo, pius Philumenus ſacco cellulam contexit, vt vmbram pararet. Verùm cum Dei miles ſe collegiſſet, videretque vmbram, rem ægrè tulit, prohibuitque, ne quid amplius eiuſmodi fieret.

Degens ſub dio, multa frigoris, niuis, & pluuiæ, patitur incommoda.

Nota miram viri Dei tolerantiam, & vitæ auſteritatem.

Deus autem, qui eos, à quibus honoratur, hono- C rat, hæc ab ipſo non ambitione geri, ſed animo ſimpliciſſimo, Deique ſtudioſiſſimo, multis rationibus omnibus indicauit. Nam & animalia fera manſuetè cum ipſo verſabantur, & multa ab eo in homines fiebant miracula. Ex quo enim in ferrea cellula ſe incluſerat, terribilis vrſa per triennium ad eum accedebat continuè, acceptaque de manu eius benedictione, neminem lædens diſcedebat. Lupa item ad oſtium cauernæ, in qua Sanctus erat incluſus, cum acceſſiſſet, illic expectabat. Quamobrem egreſſus miniſter eius Marinus, viſa repente fera, pertimuit, & intrò rediens, rem ſancto ſignificauit. At ille cum grauitate ſubridens: Ne verearis (in- D quit,) homo timide: neque enim venit, vt iniuriam faceret, ſed vt ipſi cibus ſubminiſtraretur. Da igitur ei aliquid, frater, vt non ſolum in homines, verum etiam in feras Dei mandatum illud: Omni poſcenti te tribue, expleatur. Accepit igitur miniſter panis fruſtum, & poma, ex quibus ſolebat ſanctus cum benedictione aliquid accedentibus impertiri, exiitque, & poma tantum obiecit feræ, eam propellens. Quæ cum obiecta comediſſet, rurſum ſtabat, & non diſcedebat, tanquam aliquid aliud expectaret. Tunc ei panis etiam fruſtum obiecit, quo arrepto, lupus ſtatim diſceſſit. Ingreſſus autem miniſter ſancto rem narrauit.

Feræ agreſtes manſuetiùs cum eo verſantur.

Vrſam benedicit.

Lupo iubet dari cibum.

Rurſus cum in ferrea cellula eſſet incluſus, acceſſit ad eum quidam lepram habens in toto cor- E pore, & obſecrans, vt pro ſe precaretur. Ipſe autem precibus adhibitis, & aqua benedicta, & ſigno Crucis, ſtatim ab eo lepra diſceſſit. Eodem morbo cum eſſet oppreſſus presbyter quidam præclarus, nomine Coilutas; acceſſit ad eum cum adhuc teneretur incluſus, & cum ſancti tunicam induiſſet, mundatus eſt. Cum ad eum quidam ex Ancyranorũ ciuitate nuncium attuliſſet de matris ſuæ Mariæ obitu, ac diceret, vt ad dotem repetendam mitteret, quoniam ſine filiis defuncta eſſet, ipſe nullo modo aſſentiens, illi reſpondit: falleris, nam mater mea defuncta non eſt. Cumque is propriis eam oculis mortuam affirmaret, conſpexiſſe, rurſum reſpondit

Sanat leproſum.

Item & ſacerdotem.

falleris, vt dixi: nam mater mea nec mortua eſt, A nec morietur, ſed mihi ſupereſt, ac viuit, & manet in ſecula. Preces tamen pro illa effudit ad Dominum, vnius hebdomadæ ſpatio ieiunans, vt veniam ei Dominus concederet peccatorum.

Egregium S. viri dictum. Orat pro matre defuncta.

Acceſſit ad eum in ſpeluncam inuolutum, & quieſcentem quodam die ſanctiſſimæ Eccleſiæ Heliopolis procurator Theodorus, cognomento Tzutheus, & per miniſtrum nunciauit ei cum lacrymis: Miſerere, inquiens, mei ſerue Dei, qui in magna verſor calamitate. Miſi enim miniſtrum meum ad Eccleſiæ prouentus exigendos: ille verò prouentibus exactis, fugam arripuit. At ego huc illuc curſitans, & vbique conquirens, eum reperire non po- B tui. Supplico igitur ſanctitati tuæ, vt Deum obſecres pro me, quo poſſim illum inuenire. Omnes enim facultates meæ non ſunt ſatis ad id, quod ille abſtulit, Eccleſiæ perſoluendum. Sanctiſſimus Theodotus huic reſpondit ad hunc modum. Si promittis, te illum ſine verberibus dimiſſurum, & nihil ei amplius, quàm eripuit ablaturum, te Deus conſolabitur, & tradet eum tibi, ſin id recuſas, non inuenies eum. Ille iureiurando ſe id facturum promiſit. Tunc orauit Dominum ſanctiſſimus Theodotus, vt miniſter ille fugitiuus, quocumque in loco eſſet, ita retineretur, vt inde non poſſet diſcedere. Fugitiuus autem prope oppidum Nicaënſicum coërcebatur, nec inde ſe poterat extricare. Cumque C putaret ſe magnum itineris ſpatium confeciſſe, nihil omnino promouerat. Itaque cum ibi eſſent homines quidam, qui & illum nouerant, & quod ab eo eſſet factum acceperant, videréntque eum ſe fruſtra labore itineris defatigare, comprehenderunt eum, & rem procuratori detulerunt. Qui cum ab eo ſublatum aurum recepiſſet, rediit ad ſanctum Theodotum, Deo gratias agens. Poſtea locuſtas precibus ſuis interfecit, quæ vt nebulæ totam regionem operiebant, frugeſque, & fructus omnes deuorabant.

Miſericordia viri Dei.

Eius precibus miniſter latro, & fugitiuus detinetur.

Locuſtas terram deuaſtantes precibus interimit.

Accidit aliquando, vt in morbum grauiſſimum incideret, & ſancti Angeli ad eum miſerandum accederent. Ipſe verò cœpit flere, & triſtis eſſe. Erat au- D tem ſuper ipſum imago ſanctorum Coſmæ, & Damiani, qui tales ſe illi ſecundum quietem conſpicuos obtulerunt, quales ea pictura exprimebantur. Et accedentes ad eum, quemadmodum ſolent medici, venarum pulſum explorabant, atque inter ſe ita colloquebantur, vt de ſalute eius propterea quod vires ipſius concidiſſent, deſperare viderentur, & ad eum conuerſi dicebant. Quid fles frater? Cur triſtis es? Ipſe verò reſpondebat. Quia non egi pœnitentiam, Domini mei, & quia relinquo puſillum hunc gregem, qui nondum eſt perfectè inſtitutus, & magna indiget diligentia. Tunc illi. Vis vt pro te ſupplicemus, vt paululum adhuc ad viuendum ſpatij concedatur? Si hoc, inquit, feceri- E tis, & tempus mihi ad reſipiſcendum impetrabitis, & meæ pœnitentiæ, & omnium quæ rectè poſt hæc egero, mercedem lucrabimini. Sancti autem ad Angelos conuerſi, rogabant eos, vt illius tantiſper curam gererent, dum ipſi ſupplicatum pro illo ad regem irent. Et cum Angeli ſe id facturos dixiſſent, ſancti Coſmas & Damianus profecti ſunt, & pro Theodoti ſalute omnipotenti Deo ſupplicabant. Itaque voti compotes reuerterunt, in medio ipſorũ habentes adoleſcentem, Angelis, qui aderant, aſpectu quidem ſimilem, ſed gloria præſtantiorem, qui præſentes Angelos ſic allocutus eſt: Ab eo recedite, placatus enim eſt communis omnium Dominus, & permittit vt adhuc in carne maneat,

Ægrotus viſitatur, & conſolatur ab Angelis.

Apparent ei ſancti Martyres Coſmas, & Damianus.

Nota inſignẽ viri Dei humilitatem.

Qui ſtatim vna cum ipſo in cælum redierunt. Sancti verò Coſmas & Damianus: Surge, inquiunt, frater, & attende tibi ac gregi tuo. Hæc locuti, etiam ipſi diſceſſerunt.

Precibus & meritis Sanctorũ Coſmæ & Damiani ſanitati reſtituitur.

Sanctus verò Theodotus, confeſtim viribus recuperatis, ſurrexit ſanus, & laudabat Deum, maioreque ſtudio abſtinentiæ, & pſalmis decantandis incumbebat, & pro gratia ſibi conceſſa, multa miracula faciebat: tum in curandis omnibus morbis & languoribus, tum expellendis ſpiritibus immundis, ſola enim ipſius increpatione aut iuſſu ab hominibus diſcedebant. Quibus miraculis multi commoti, domos ſuas relinquebant, & ad eum accedentes, habitum Monaſticum & vitam quietam complectebantur.

Solo iuſſu dæmones pellit ab obſeſſis.

Iterum pergit Hieroſolymã.

Eum rurſus deſiderium inceſſit reuiſendi ſanctam ciuitatem Hieruſalem. Quare cum duobus comitibus iter ſuſcepit. Tunc autem Hieruſalem magna ſiccitate laborabat. Cumque & lacus & ciſternæ exaruiſſent, magnis omnes in anguſtiis verſabantur. Ciues enim & Monaſteria aquas pluuias in lacus ciſternaſque colligunt, cum fontes non habeant. Homines igitur & iumenta aquæ penuria affligebantur. Nec ſupplicationibus quicquã proficiebant, quoniam eam gratiam Deus ſeruo ſuo reſeruabat. Erant porrò illic quidã ex Galatiæ regione, qui magnum Dei ſeruum, & eius miracula cognoſcebant, & de ipſo in ſancta ciuitate, & in Monaſteriis quoties occaſio id ferebat, loquebantur.

Hieroſolyma magna laborat ſiccitate.

C

Nouimus, inquiebant, ſanctum patrem in noſtra regione, qui vnica precatione queat aquis vniuerſum orbem explere, quemadmodum Eliam prophetam tempore Achab Regis Iſrael feciſſe legimus. Cum igitur in ſanctam ciuitatem Hieruſalem ingreſſus eſſet, & ſalutiferam Crucem, & ſanctum Chriſti ſepulchrum adoraſſet, & omnia loca ſacra atque Monaſteria inuiſeret: videntes eum Monachi, qui de illo locuti fuerant, præſentiam eius tam in ciuitate quàm in Monaſteriis diuulgarunt. Quamobrem Patriarchæ Hieroſolymitani nomine, clerici & Monachi ad eum acceſſerunt, rogaruntque vt precibus ſuis Deum ſibi propitium redderet, & pluuiam impetraret. Tunc ille ſe excuſare, quod indignus eſſet. Sed cum illi reſponderent,

D

ſe confidere, ſi ſuas ipſe preces cum aliorum patrum precibus coniunxiſſet, fore vt Deus pluuiam largiretur. Quando, inquit, dicitis vos fidem habere, ſicut creditis, ita fiet vobis. Conſtituta igitur ſupplicatione, dixit militibus: Deponite filij ſtolas veſtras, ne madefiant, & vos defatigemini. Celeriter enim, mihi credite, pro fide veſtra Deus miſericordiam ſuam vobiſcum faciet. Cum igitur ſupplicando procederent, & quodam in loco ex mandato eius precandi gratia conſtitiſſent, ſublatis in cælum manibus, vir ſanctiſſimus ſatis diu Deum obſecrauit, & obſecrante illo, parua nubes apparuit ab occidente. Facto autem obſecrandi fine, præcepit, vt ſupplicantes progrederentur.

Precibus impetrat aquã.

E

Tunc nubibus totum obtectum eſt cælum, & ingens cœpit pluuia deſcendere, adeò vt madefacti, curſu reuerterentur, & Deum collaudando, ſupplicationi finem imponerent. Qui ne propter miraculi amplitudinem turbaretur, ſtatim ad Monaſterium rediit.

Tiberius Imp. mittit Mauritiũ aduerſus Perſas.

Eo tempore piæ memoriæ Tiberius Imperio potiebatur. Qui cum Mauritium ſibi à ſecretis Comitem feciſſet, miſit eum aduerſus Perſas. Cumque viciſſet illos, in vrbem ab Imperatore reuocatus eſt. Hic igitur cum per Galatiam iter faceret, auditis quæ de Chriſti ſeruo dicebantur, ad eum, qui

A

tunc in ſpelunca quieſcebat, cum fratre Petro & ſociis acceſſit, & ad pedes eius proſtratus orabat, vt pro ſe Deum precaretur, vt iter ſuum ad Imperatorem fortunaret. Beatus autem vir cum vt ſurgeret præcepiſſet, & pro illo Deum obſecrauit, & Deo ſibi patefaciente, dixit ei: Fili, ſi ſancti martyris Georgij memor extiteris, haud ita multò poſt cognoſces, qua in gloria Imperij collocaberis. Quod cum euenerit, memento, vt pauperes alas atque ſuſtentes. Et cum Mauritius hæſitaret, qua in Imperij gloria ſe collocatum iri diceret, ſeduxit eum, & remotis ſociis, apertè ſignificauit ipſum futurum Imperatorem. Mauritius igitur cum ſociis accepta benedictione, lætus diſceſſit, & Conſtantinopolim peruenit:

Mauritius virũ Dei viſitat, eiu que precibus ſe commendat.

Prædicit Mauritio Imperium.

B

defunctoque Tiberio, vt vir ſanctus prædixerat, Imperium obtinuit: & eius verborum memor, epiſtulam ad illum miſit, rogans vt Deum pro ſe precaretur, vt Imperium in pace tueri poſſet, & ab hoſtibus defendere: addiditque, vt peteret, ſi quid à ſe vellet. Sanctus autem Theodotus beatum Philumenum miſit, & reſcripſit Imperatori, vt in vſus pauperum aliquid frumenti Monaſterio tribueret. Addixit igitur Imperator Monaſterio ſingulis annis tritici modios ſexcentos, & poculum illi pro munere miſit.

Defuncto Tiberio, iuxta viri Dei prædictionẽ Mauritius obtinet Imperium.

Imperator ad Monachorum & pauperum ſuſtentationẽ Monaſterio viri Dei frumentum ſubminiſtrat.

Verùm defuncto Timotheo Anaſtaſiopolis Epiſcopo, ciues & clerici ad beatiſſimum Ancyræ metropolis Archiepiſcopum conuenerunt, & magnum Dei

C

ſeruum Theodorum Siccorum manſionis Archimandritam, in ſanctiſſimæ Eccleſiæ ſuæ Epiſcopum efflagitarunt. Quorum ille lætatus ſtudio & voluntate, præcepit, vt eum ad ſe adducerent. Erat autem tempus, quo Sanctus Theodorus in ſpelunca incluſus, precationi vacabat & quieti. Acceſſerunt igitur Anaſtaſiopolis clerici & ciues ad Monaſterium atque ſpeluncam, & ſupplicarunt, vt ſe paſtorem ipſis concederet. Quod ille cum ne audire quidem vellet, nedum concedere, ipſi vi quadam pia illata, eum è Monaſterio extulerunt, & in lecticam coniectum abduxerunt.

Recuſat fieri Epiſcopus.

Ancyram igitur metropolim ingreſſus, à beatiſſimo Archiepiſcopo Paulo cum lætitia ſuſceptus eſt, & Epiſcopus conſtitutus.

D

Egreſſus igitur e metropoli Ancyra Sanctus Theodorus, Anaſtaſiopolim venit cum religioſiſſimo Cinaræ ciuitatis Antiſtite, à quo in ſede conſtitutus, diuinis curationum gratiis præfulgebat: aſſiduiſque ieiuniis, & precibus, & eleemoſynis, & omnibus denique virtutibus & officiis ciuitatem ſibi creditam exornabat, & reliquas ad eius æmulationem inflammabat.

Tandem vi è ſpelunca eductus, & Ancyram adductus, Epiſcopus conſtituitur Anaſtaſiopolis.

Porrò cupiditate reuiſendi ſanctam ciuitatem acceſſus beatus vir, ibique tertiam obſecrationem abſoluendi, fratribus duobus aſſumptis, Ioanne Archidiacono Monaſterij ſui, & Martino ex loco, qui dicitur Dugaria, à quo dæmonum legionem expulerat, ad ſancta loca profectus eſt, & Crucem

Tertiam ſuſcepit peregrinationem ad loca ſancta Hieroſoly.

E

ſalutarem, Chriſtique ſepulchrum, & omnia quæ illic ſancta ſunt adorauit. Inuiſit & Monaſteria, & in patriam non redire amplius decreuit: ſed illic in aliquo Monaſterio quietè viuere. Putabat enim ſe ſuſcepto onere Epiſcopali, à moderatione Monaſtica defeciſſe, & curis atque ſolicitudinibus obrui. Profectus igitur in Lauram Sabæ Abbatis, viuebat ibi in cellula pij cuiuſdam Monachi, nomine Andreæ. Et cum quietis & ſilentij ſui tempus aduenıſſet, fecit illi cellam frater, apud quem morabatur, in qua vir beatus ſedens, abſtinentiam ſuam à die Chriſti natali ad ramos vſque palmarũ tranſegit, nec pedem quidem inde mouens, adeò vt patientiam

In Laura Sabæ, degit incluſus in parua cellula in magna abſtinentia.

tientiam eius omnes illi patres admirarentur. Poſt Paſchæ autem celebrationem, duo illi fratres, quos ſecum adduxerat, illum aſſiduè cohortabantur, vt in patriam rediret: ſed eos noluit audire, dicens, ſe illic quietam & pauperem vitam agere. Verùm nocte quadam illi ſanctus Dei martyr Georgius in ſomnis apparuit, tradens illi baculum, atque dicens: Exi celeriter, vt in patriam reuertamur: neque enim licet te, illa relicta, hic commorari. Cumque vir ſanctus reſponderet, ſe id facere non poſſe, quoniam Epiſcopatum recuſaſſet, pollicitus eſt ei martyr, & affirmauit ſe ab illa etiam cum afflictione paulo poſt liberaturum, modò ne patriam deſereret. Surge, igitur, inquit, & vade. Multi enim, longis ſuſceptis itineribus, illuc profecti, propter abſentiam tuam afflicti triſteſque diſcedunt. Quamobrem ego quoque tibi ſuccenſeo. Hæc locutus Chriſti martyr, e manu eius pignus accepit, quod id nulla interpoſita mora eſſet effecturus. Experrectus igitur vir beatus, ſomnium duobus fratribus narrauit, & ex patrum illius manſionis conſilio, cum duobus diſcipulis ſuis diſceſſit.

A S. Georgio monetur redire in patriam.

Cum autem ad Galatiæ partes perueniſſent apud Druinotum Monaſterium, obuiá cum cereis excurrentes Monachi & præfectus, ad eius pedes prociderunt, & eum conſalutantes, in proprium cœnaculum adduxerunt, & magna cum lætitia rogarunt, vt apud ſe diebus plurimis maneret, & vt ipſe de via feſſus quieſceret, & maiorem ſibi benedictionem impertiret. Petiit autem è contra ille ab eis, vt ſibi miniſterium, quandiu ibi maneret, aſſignarent. Et illis recuſantibus, illud ſibi ipſi onus impoſuit, vt fratrum cubilia mane veſperique curaret. Cæterùm cum eius fama diuulgaretur, multi vt ab eo benedictionem acciperent, ad Monaſterium ventitabant, & ægrotos ſuos afferebant. Inter hos mulier acceſſit, & filium mutum adduxit, vt pro eo vir ſanctus precaretur. Qui os ſuum aperiens, in eum inſufflauit, & puer confeſtim locutus eſt. Sanauit præterea claudum, paralyticã, & alium mutum. Et cum aliquot dies ibi quieuiſſet Sanctus Epiſcopus Anaſtaſiopolim rediit.

Honorificè excipitur à quibuſdam Monachis.

Ex humilitate curat cubilia fratrũ.

Puero muto loquelam reſtituit.

Redit ad ſuã Eccleſiam.

Eo tempore ſuſcepit hoſpitio diuinum & ſanctum virum Eremitam Antiochum, qui Conſtantinopoli in Orientem reuertebatur. Venerat autem legatus ad Mauritium Imperatorem, vt illi Synophtim, oppidum à Barbaris direptum commendaret. Erant huic ſupercilia denſa atque coniuncta, cana barba, & capitis coma lanæ inſtar candida, & ad ilia vſque protenſa, ſimiliter & barba, & vngues prælongi: ad centeſimum annum peruenerat: ſexaginta annorum ſpatio, nec vinum, nec oleum, nec aliud eiuſmodi guſtarat: triginta iam annis panem non comederat, oleribus crudis cum ſale & aceto veſcebatur, & aquam bibebat. Huius fama ad Theodorum, & Theodori pariter fama ad ipſum, Deo patefaciente peruenerat. Et iuſtus ille quidem dicebat diſcipulis ſuis de Sancto Epiſcopo Theodoro, ſe talem virum ſanctum ad eum vſque diem non inueniſſe: ſibi enim vitæ ipſius inſtituta eſſe à Deo patefacta. Beatus Theodorus viciſſim ita de ipſo cum fratribus loquebatur, vt in tota Orientis Eremo tam dignum Dei ſeruũ vidiſſe aut audiuiſſe ſe diceret neminem. Qui autem hæc audiebant, ex fimbria veſtimentorum eius aliquid religionis gratia capiebant. Cumque manſionis fratres ad eum venerandum accederent, eos reprehendebat, & per interpretem recuſabat: Cur, inquiens, cum talem ſtellam, & ſanctum Chriſti

S. Antiochum Anachoretã legatum ad Mauritium Imper. ſuſcipit hoſpitio S. Theodorus.

Forma S. Antiochi.

Eius magna abſtinentia.

Merita Theodori Antiocho patefacta, ſimiliter Antiochi, Theodoro.

A Apoſtolum habeatis, ad me agreſtem & vilem, atque nullius pretij hominem venerandum acceditis? Ad ipſum vere laudabilem & admirandum, ſanctumque virum colendum vos conuertite, qui diuinam in mundo vitam agit, & cupiditates in ſe protrit, & doctrina ſua multos ad Deum conuertit. Cum autem veſpera aduenisset, facto diuino ſacrificio, accubuerunt, vt paruo & ſolito cibo veſcerentur. Poſtea voluit Sanctus Theodorus, vt erat ſolitus, hoſpiti pedes lauare. Sed ille non permiſit. Mutuò igitur manus lauerunt. Poſtridie verò manè feſtinabat Dei ſeruus exire, & iter ſuum perficere. Quod cum beatus Theodorus animaduerteret, & obitum eius propinquum eſſe diuinitus ſciret, idque apud ſe fieri cuperet, rogabat eum,

S. Antiochi Eremita humilitas.

Obitus S. Antiochi Theodoro reuelatur.

B vt itineris labore feſſus conquieſceret. Ille contra obſecrabat, vt ſe dimitteret: Inſtat, inquiens, mihi è corpore migratio, & idcirco feſtino, vt in cella mea naturæ concedam. Egreſſus igitur B. Theodorus, comitatus eſt eum Anaſtaſiopolim vſque, & afflictiones ac ſolicitudines, quas in Epiſcopatu ſuſtineret, patefecit, quibus inſtituta vitæ ratio, & Monaſteriorum ſuorum cura interrumperetur, rogans eum, vt quid ſibi agendum eſſet, conſuleret, & vtrum, relicta Epiſcopatus dignitate, Monaſtico tantùm ordini deberet incumbere. Ille verò id quàm celerrimè faciendum cenſuit, ne apud Deum damnandus eſſe videretur. Sanctus autem Theo-

Etiam S. Antiochus obitum ſuum prænunciat.

C dorus ſuum illi iumentum fratremque dedit, qui illum quouſque vellet, comitaretur. Mutuò ſe igitur ſalutantes & complectentes, diſceſſerunt. Et S. Theodorus in Epiſcopium reuerſus, dixit eum celerius è vita migraturum, quàm vt ad locum ſuum poſſet peruenire. Quod & factum eſt. Paucis enim poſt diebus nunciatum eſt, eum in via mortuum eſſe.

Moritur S. Antiochus in itinere, cũ rediret ad cellam.

Quoniam igitur plurima beati Theodori miracula, poſteaquam Epiſcopatum recuſauit, viſa fuerunt, hæc ego commemorans omittam ea, quæ in ipſa ciuitate geſſit Epiſcopali, quia ſunt omnibus nota, illa duntaxat attingens, quæ aliqua ex

D parte cauſas & afflictiones indicant, quamobrem recuſauit Epiſcopatum. Cum enim neceſſariò cogeretur inuolui variis Epiſcopatus negotiis & ſolicitudinibus, magnis moleſtiis & anguſtiis afficiebatur. Cum igitur neceſſe eſſet, prædia ad Eccleſiam pertinentia, per procuratores adminiſtrare, & ipſi procuratores iniuriis agricolas afficerent, nec poterat vir ſanctus non vehementer angi & cruciari. Nam cum id munus ciui cuidam nomine Theodoſio dediſſet, & ab eo agricolæ iniuria eſſent affecti, ad Chriſti ſeruum lugentes confugerunt. Qui eos commiſeratus Theodoſium accerſendum curauit, monuitque vt ab agricolarum iniuria deſiſteret. Ille verò inuenta occaſione, ab iniuria non deſtitit. Id cum audiuiſſet vir ſanctus, accerſito

Prohibet officiales ſuos, ne agricolas iniuria afficerent.

E Theodoſio præcepit, ne ad ea loca ſe amplius conferret, ne mali quippiam accideret. Tunc ille multa in eum conuicia coniecit, & nefariæ contumeliæ vim addens, ſedem, in qua ſedebat, pede commouit: ex quo beatus vir coram omnibus ſupinus concidit. Cum autem ſurrexiſſet, mitiori voce iurauit, ſe apud eos Epiſcopum non moriturum: ſed ad Monaſterium ſuum rediturum. Veneno iterum neſcio quomodo tentatus eſt, & in cellula ſua in Epiſcopio, immobilis iacuit tribus diebus, adeò vt rumor de morte eius iam increbeſceret. Poſt tertiũ autem diem apparuit ei Domina, ſanctiſſima Dei genitrix Maria: quæ ſceleratis hominibus exitium comminata, & morbi cauſam aperiens, & inſi-

A quodam Theodoſio poſt multam iniuriam concuſſa eius ſede, coram omnibus in terrã deiicitur.

Ob ſibi datũ venenũ tribus diebus iacet immobilis.

Sanatur à B. Virgine Deipara.

 diatores

diatores patefaciens, è manu ſua tria illi colococ-ca dedit: hæc, ioquiens, comede, & nihil tibi erit mali. Somno ſolutus vir ſanctus, Saluatori Chriſto gratias egit, & immaculatæ matri eius Mariæ. Et cauſam quidem morbi ſignificauit, auctores autem reticuit, & pro illis Deum precatus eſt. Videns autem ciues nihil proficere, ſed in vitæ flagitioſæ miſeria permaoere: eos autem qui in Monaſteriis degebant, abſentia ſua negligentiæ deſidiæque vacare: glorioſi Chriſti martyris Georgij opem implorauit, vt ſe proprium in locum reſtitueret, & multis precibus Deum orauit, ne ſibi crimini verteret, quod Epiſcopatum recuſaret. Com igitor eam veniam ſe à Deo impetraſſe certò ſciret, clero & ciuibus conuocatis hanc habuit orationem. Vos me fratres, inuitum, vt ſcitis & abſtractum, hoc iugum ſubire coëgiſtis. Et quamuis me ad illud ferendum minime aptum excuſarem, vos tamen me audire noluiſtis, ſed veſtræ cupiditati maluiſtis indulgere. Vndecimus igitur iam aonus eſt, ex quo ego vos affligo, & affligor à vobis. Quamobrem obſecro vos, vt paſtorem vobis paretis, qui & vobis placere, & res veſtras curare poſſit. Ego enim poſthac Epiſcopus veſter non ero: ſed vt abiectus Monachos, ad manſionem reuertar meam, vbi in omni vita mea Deo ſeruire conſtitui. Hæc locutos, & aſſumpto Monaſterij ſui Archidiacono Iuanne, ad Ancyranorum metropolim ſe contulit.

Orat pro inimicis.

Relicto Epiſcopatu, ad Ancyranorũ metropolim ſe confert.

Cum igitur ad metropolitanum Ancyranorum Archiepiſcopum, Paulum perueniſſet: rogabat vt ſibi ſucceſſor daretur. At ille tam bono viro dari non poſſe reſpondebat. Cumque magoa inter eos contentio eſſet exorta, conuenit inter illos, vt ea res ad beatiſſimum Conſtantinopolis Patriarcham Cyriacum reiiceretur, & quod ille conſtituiſſet, ratum foret. Beatus igitur Theodorus piæ memoriæ Imperatori Mauritio, & beatiſſimo Patriarchæ Cyriaco ſupplicauit, vt decernerent, ſibi dandum eſſe ſucceſſorem. Metropolita verò recuſationi eius rationes ſuas opponebat. Sed beatiſſimus Cyriacus Patriarcha, ita etiam iubente Imperatore, Metropolitano reſpondit, vt beati Theodori preces admitteret, & inſignia ei propter vitæ ſanctitatem & innocẽtiam relinqueret Epiſcopatus. Mandato igitur parens Metropolitanus, ab Epiſcopatus onere beatum Theodorum liberauit, & Epiſcopatus reliquit inſignia. Conſuluit autem illi, ne longius diſcederet, priuſquam in eius locum alterum conſtituiſſet. Egreſſus igitur ex Ancyranorum metropoli, in Heliopolis regionem ſe contulit, prope oppidum Pidri, in oratorium Archangeli, quod eſt in Ambrena, & ſeipſum abſcondebat. Porrò cum beatus vir accepiſſet Epiſcopum eſſe Anaſtaſiopoli, gaudens & laudans Deum, ad Monaſterium rediit, & Dei gratia multa fecit miracula in ægrotos qui accedebant.

Paulus Archiep. Ancyr. renunciationi viri Dei non aſſentit.

Remittitur cauſa ad Cyriacum Conſtantinopolitanũ Patriarcham.

Tandem iubẽte Patriarcha & Mauritio Imperatore, viri Dei amico, ab Epiſcopatus onere liberatur.

Rèdit ad ſuũ Monaſteriũ.

Eo tempore pius Imperator Mauritius, & beatus Patriarcha Cyriacus, & principes, ſuis litteris ſanctum Chriſti ſeruum Conſtantinopolim accerſierunt, vt eis benediceret. Quamobrem cum eo ſe contuliſſet, & beatiſſimum Patriarcham Cyriacum, & Imperatorem atque Senatum conſalutaſſet, eique benediſſet, apud eos commoratus eſt. Magno autem eum ſtudio & honore Imperator & Augusta, & omnes familiares complexi ſunt, & Monaſteriis eius immunitates tributæ, illudque cõceſſum, vt nulli alij Epiſcopatui ſubiecta eſſent, ſed ſanctiſſimæ tantùm & magnæ Eccleſiæ Apoſtolicæ regiæ ipſius ciuitatis, ita prouidente Deo, &

Accerſitur Conſtantinop. ab Imperatore & Patriarcha.

Honorificè ab Imperatore & Auguſta excipitur.

Priuilegia & immunitates Monaſteriis eius conceſſa.

A ſancto martyre Georgio opitulante, propter beneuolentiam in eos, qui in illis degebant & ſacrificabant. Paruo autem illo tempore, quo manſit in ciuitate, magna per illum Deus fecit miracula.

Contigit eo adhuc Conſtantinopoli agente, vt vnus ex filiis Mauritij Imperatoris, lepræ morbo laboraret. Coi enim medici nullam poſſent afferre opem, Imperator virum ſanctum accerſendum curauit. Qui in palatium, vbi puer iacebat, ingreſſus, & pro illo preces ad Deum fundens, aquam benedixit. Cumque illum aſperſiſſet, reliquum aquæ dedit, vt rurſum conſpergeretur, & ſancti viri precibus puer ſanus effectus eſt, Imperatoris autem & Auguſtæ precibus adductus inter ipſos B conſiſtens, Deum pro illis obſecrauit, & cùm benedixiſſet eis, diſceſſit in patriam, ad Monaſteriúmque peroenit.

Filiũ Mauritij Imperatoris leproſum ſanat.

Redit in patriam.

Verum antequam Mauritius Imperator occideretur, cum in Dei genitricis Monaſterio vir ſanctus præfinitum pſalmorum numerum legeret, in ſanctuario recens ex ædificato lucerna quæ ſemper ardet, extincta eſt. Quapropter vni ex fratribus annuit, vt eam accenderet. Sed cum ſtatim rurſus extincta eſſet, frater rediit, & cum precibus eam iterum accendit. Repenteque rurſus extincta, vir ſanctus illum reprehendens, tanquam ineptè id feciſſet, acceſſit ipſe, & manu ſua illam accendit. Sed C cum ille adhuc ſtaret, ſimiliter rurſum extincta eſt. Tunc fratribus omnibus congregatis, ſeuerè locutus eſt ad hunc modum: Signum hoc fratres, non ſimpliciter, mihi credite, nec temerè contigit. Vos ergo diligenter explorate, quid egeritis, & in conſpectu Dei peccatum veſtrum cõfitemini. Cum autem fratres ſibi nullius eſſe culpæ conſcios reſpondiſſent, ad obſecrandum Deum acceſſit, vt ſibi rem indicaret. Cumque re diuinitus patefacta, triſtis eſſet, & cum gemitu diceret: Verè tu Eſaia naturam hominum expendiſti cum diceres: Omnis homo fœnum, & omnis gloria hominis, tanquam flos fœni. Aruit fœnum, & flos eius decidit. Et cum hæc ipſe loqueretur, fratres rogabant eum, vt rem D omnibus patefaceret. Quibus cum præcepiſſet, vt nemini rem indicarent, prædixit eis, quo mortis genere Mauritius Imperator eſſet interiturus. Fratribuſque meritò id illi euenturum reſpondentibus, ob ea quæ improbè geſſiſſet: Sic quidem ipſe, filij, inquit, Sanctus Theodorus moritur: ſed poſt eum multo deteriora contingent, quæ hæc ætas non expectat. Paucis igitur poſt diebus interfectus eſt Mauritius Imperator, & imperio potitus eſt Phocas. Qui cum in Orientem miſiſſet Domitium conſobrium, vt exercitum duceret aduerſus Perſas, qui regiones noſtras vaſtabant & prædabantur. Is autem Domitius de hoſtium impetu, qui Cappadociam vſque peruenerant, deque Sergij Patricij Imperatoris propinqui interitu intellexiſſet, ma-E gno in mœrore & metu verſabatur, nec iter ſuſceptum audebat perficere.

Prædicit mortem Mauritij Imperatoris.

Phocas Imperator.

Audita igitur ſerui Dei fama, ad eum ſe in Monaſterium contulit, ſeque ad eius pedes abiiciens, ſupplex rogabat, vt pro ſe Deum precaretur, vt ſcire poſſet, quid ſibi agendum eſſet: in dubio enim ſe propter hoſtium incurſum verſari. Reſpondens illi Dei ſeruus. Abi, inquit, fili, in nomine Dei, & ſuſceptum iter perfice: incolumis enim ad exercitum peruenies. Verùm cum in acie ſtabis aduerſus Perſas, & prælium inibis, in magno diſcrimine verſaberis. Sed commendo te Deo, & ſancto eius martyri Georgio, vt te à periculo integrum conſeruet.

Domitius pergens contra Perſas venit ad virũ Dei.

Promittit ei vir Dei illæſum ſe abiturum.

ſeruet. Cum igitur te periculum premet, memor eris huiuſce precationis, & Deus te à periculo eripiet. Hæc & alia multa tempori congruentia locutus, benedixit ei, atque abire permiſit. Peruenit igitur incolumis ad exercitum, vt vir ſanctus prædixerat. Cumque inito cum Perſis certamine, inſidiis peteretur, magnoque eſſet in diſcrimine cum vniuerſo exercitu, meminit verborum ſancti viri, cuius precibus Deo fuerat commendatus. Et pedes in cannetum ingreſſus, delituit, atque ita periculo ſeſe ſubduxit: collectoque exercitu, in Romanorum loca ſe contulit, & ad Imperatorem peruenit. Quo quidem in itinere virum ſanctum inuiſit, & magna cum fide ad pedes eius proſtratus, gratias egit Deo, qui ſe precibus ipſius e tanto periculo eripuiſſet. Et confeſſus eſt omnia, quæ beatus vir prædixerat, cõtigiſſe. Solemni igitur Dominico die celebrato, & ſuſcepta viri ſancti benedictione, ad regiam vrbem profectus eſt, & ex eo tempore magna in veneratione habuit beatum Theodorum, & ſanctam eius manſionem, & ſemper cum ab Oriente ad regiam vrbem iter faceret, ad ſanctum virum diuertebat, multaque munera eius manſioni, & ſancti Georgij templo & oratoriis relinquebat.

Rediens Domitiolus ad Imperatorē, iterum venit ad virū Dei, eique gratias egit.

Eo tempore Phocas Imperij ſceptra tenebat, qui audita viri ſancti fama, eum accerſendum curauit: manuum enim ac pedum doloribus excruciatus iacebat. Veniens igitur in vrbem regiam, à beatiſſimo Thoma Patriarcha honorificè, & cum magno gaudio ſuſceptus eſt, & deductus ad Imperatorem. Beato autem manus ſuas illi imponente atque precante, ſubleuatus Imperator rogauit eum, vt pro ſe proque Imperio precaretur. Quamobrem admonuit eum vir ſanctus, vt ab hominum afflictione, & ſanguinis effuſione temperaret, ſi preces ſuas à Deo vellet exaudiri. Cum autem ab Imperatore diſceſſiſſet, rogauit eum beatiſſimus Thomas Patriarcha, vt pro ſua in illum beneuolentia apud ſe diuerteret, & Deum obſecraret, vt in cæleſti vita ſimul inuenirentur. Prædixit autem ei vir Dei multos à religione defectuors, & barbararum gentium incurſiones, & magnam ſanguinis effuſionem, & in vniuerſo orbe ſeditiones fore, & ſanctas Eccleſias deſertum iri, & diuini cultus atque Imperij interitum.

Accerſitus à Phoca Imperatore vir ſanctus.

Honorificè à Patriarcha ad Imperatorem deducitur.

Precibus ſanat Imperatorem ægrotum.

Prædicit barbarorum incurſiones, & ſeditiones in toto orbe, Eccleſiarumque deſtructionē.

His auditis beatiſſimus Patriarcha, magno timore mœſtitiaque correptus, cum lacrymis cœpit rogare ſanctum virum, vt Deum obſecraret, quo animam ſuam tolleret, antequam ab illis calamitatibus opprimeretur. Cumque vellet ſanctus Theodorus in patriam redire, quoniam quietis, & ſilentij ſui tempus aduentabat, id illi non permiſit beatiſſimus Patriarcha. Increbuerat enim rumor ciuitatē haud ita multo poſt abſorptam iri. Quamobrem voluit vt apud ſe hyemem traduceret. Namque dicebat ſe precibus eius apud Deum pro populo indigere, vt ſaltem mala differat, quæ comminatur. Cum autem vir ſanctus locum proprium ad habitandum poſtularet, iuſſit vt in ſancti Stephani manſione, quæ Romanorum dicitur, habitaret. Natali igitur die Saluatoris noſtri Dei illuc ſeſe incluſit, vt quietem, & abſtinentiam ſolitam obſeruaret. Quo tempore contigit, vt ſanctiſſimus Patriarcha in morbum incideret. Itaque nunciũ miſit ad beatum Theodorum, rogans eum, vt Deum precaretur vt ſibi daret vitæ finem. At Chriſti ſeruus reſpõdit, quamuis ipſe, vt ſanctus olim Apoſtolus Paulus, diſſolui & eſſe cũ Chriſto cuperet, tamen cum magis eſſet neceſſarium, vt pro populi ſalute in corpore maneret, oraturum potius, vt illi vitam & ſani-

Ad preces Patriarchæ hyemat Conſtantinopoli.

Patriarcha incidit in morbum, & mortem ad virum Dei pro animæ diſſolutione.

A tatem elargiretur. Sed nuncium rurſus ad Dei ſeruum mittit ſanctiſſimus Patriarcha: Per Dominum, inquiens, obteſtor te, pater, ſi diligis me, vt pro mutua, & fraterna inter nos beneuolentia, Deũ obſecres, vt depoſitum ſuum pignus recipiat è corpore meo, meque ab imminentibus periculis liberet: neque enim ſpectare poſſum, quæ tu prænunciaſti. Tunc Dei ſeruus, flexis genibus, & fuſis pro ipſo precibus, nunciauit ei per Epiphanium miniſtrum, ſe quidem vitam eius pro ſalute omnium ex optaſſe, verum quoniam tantopere flagitaſſet pro ſe preces fundi, vt diſſolueretur, & eſſet cum Chriſto, iuſſis ipſius obtemperaſſe, & Deum illi, quæ cuperet conceſſurum, & petitionem eius eo-**B**dem die impletum iri. Quamobrem, inquit, ſi iubes, vt veniam ad te, ſtatim id faciam: Si minus, nos tamen viciſſim apud Chriſtum Dominum conſpiciemus.

Impetrat à Deo mortem Patriarcha, quam tantopere expetit ipſe Patriarcha.

Hoc audito, beatiſſimus Patriarcha gauiſus eſt gaudio magno, & Deum laudans, monuit ſeruum eius, ne exiret, néve à quietis, & abſtinentiæ ſuæ diſcederet inſtituto, contentum enim ſe eſſe promiſſo eius, quod ſe viciſſim apud Chriſtum eſſent conſpecturi. Hoc & Imperator cum intellexiſſet, ſanctiſſimum Patriarcham inuiſit. Qui cum omnibus benedixiſſet, ante horam veſpertinam cum prudentia atque conſtantia mirabili ad Dominum migrauit.

Moritur Thomas Cõſtantinopolitanus Patriarcha.

C Cum autem adhuc in eadem manſione moraretur, multæ turbæ eò concurrebant, vt benedictionē ſuſciperent. Et cum quidam ad eum vexatus acceſſiſſet, & multa vociferaretur, increpans eum, & pectus eius manu percutiens, ſpiritui immundo, qui in illo erat, imperauit, vt exiret, & ſtatim egreſſus eſt. Alia item complura miracula fecit, dum illic eſſet, per gratiam Chriſti Dei noſtri. Quare pietatis colentiſſimus Chriſtophorus manſionis præfectus, & fratres omnes cupientes imaginem ipſius apud ſe manere, pictorem, acceſſiuerunt, qui perſpecta eius facie, effigiem illius exprimeret. Cum igitur eorum deſiderio pictor ſatisfeciſſet, antequã virum ſanctum dimitterent, duxerunt eum, vbi **D** imago illa erat, vt ei benediceret. Qui cum grauitate ſubridens, vos (inquit) fures eſtis. Cur enim hoc feciſtis, niſi vt aliquid aliquando furemini? Et cum ei benedixiſſet, dimiſſus ab Imperatore, & à Patriarcha, ad Monaſterium ſuum reuerſus eſt.

Pellit dæmonem de corpore obſeſſi.

Imago, & effigies viri Dei depingi curatur.

Ipſe ſuæ imagini benedicit vir Dei.

Erat autem beatus Theodorus valde clemens, & miſericors erga omnes. Et ſi quis apud Principem, aut Magiſtratum opprimebatur, accedebat ad eos vir beatus, & diuinæ parebat ſcripturæ, ita præcipienti: Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate. Hæc ego Eleuſius, qui & Georgius à ſancto Theodoro vocatus ſum, & omnia Deo adiuuante conſcripſi. Neque verò miraculorũ ipſius **E** expers fui, ſed ea maximè omnium expertus ſum. Cum enim parentes mei ex oppido Adigermaro oriũdi, diu ſimul vixiſſent, nec vllos poſſent liberos ſuſcipere, ad ſanctum virum acceſſerunt: cumque zonas quibus ille benedixerat, accepiſſent, ego conceptus ſum, & in lucem editus, & infans ipſi oblatus, qui & in ſancto eius Monaſterio enutritus, à religioſiſſimo præfecto litteras didici. Cumque parentes mei filium alterum ſancti Theodori precibus ſuſcepiſſent, eius illi nomen impoſuerunt. Duodecim igitur annorum ſpatio, quo apud illum vixi, multorum miraculorum, quæ ab ipſo facta ſunt, inſpector fui. Quæ autem ab illo ſuperioribus temporibus geſta fuerant, ea vel à miniſtris eius, qui

S. Theodorus clemens, & miſericors erga omnes.

Georgius huius hiſtoriæ ſcriptor, ex parentibus ſterilibus per preces Theodori in lucem editus.

ſpecta

ſpectatores extiterant, vel ab eiſdem, qui curati ſunt, accepi.

Moritur S. Theodorus.

Deceſſit è vita ſanctiſſimus & beatiſſimus, ac fideliſſimus Chriſti ſeruus Theodorus tertio Imperij anno pietatis & Chriſti ſtudioſiſſimi Imperatoris Heraclij, quo quidem anno filius eius Deo chariſſimus Conſtantinus creatus fuit Cæſar, indictione prima, die 22. menſis Aprilis.

N O T Æ.

Theodorus.] *De eo Martyrol. Rom. 22. Aprilis & Græci hac die in Menologio. Eius geſta fuſius reperiuntur apud Lippom. tom. 7. & Surium tom. 1. Plura Baronius habet in Annal. tom. 8. migrauit ex hac vita anno Domini 613. Heraclij Imperatoris anno 3. prout eius acta teſtantur.*

Archimandritam.] *Dicitur Archimandrita ab archos, quod eſt princeps, & mandros, ouis, id eſt, paſtor ouiũ. Per tranſlationem verò intelligitur de paſtoribus ſpiritualibus, vnde Alciatus ſcribit Archimandritam id ſignificare, quod dicimus Abbatem.*

VITA S. ZOZIMI EREMITÆ.

Ex Euagrio lib. 4. cap. 4.

Patria Sancti Zozimi.

ZOZIMVS genere Phœnix, ex Sinda pago Phœniciæ ortus (qui pagus non abeſt à Tyro viginti ſtadia) qui Monaſticum vitæ genus excolens, ita tum abſtinentia à cibis, tum iiſdem capiendis, tum aliis virtutibus, quæ in eius vita elucebant, Dei gratiam ſibi conciliauit, vt non modo res futuras præuideret, verum etiam ab omni perturbatione liber & vacuus exiſteret. Cùm fortè fortuna, cum nobili quodam viro Patricio & prudentia eximio, nomine Archeſilao, qui & præclaris honoris inſignibus & cæteris vitæ ornamentis egregiè decoratus fuit, Cæſareæ vrbis Palæſtinæ primariæ verſaretur, ipſo temporis articulo, quo Antiochia cecidit, ſubitò ingemiſcere, grauiter lamentari, & ſuſpiria ex intimo pectore ducere cœpit: tantamque vim profudit lacrymarum, vt terrã madefaceret. Deinde thuribulum poſtulat, & toto choro, in quo ſimul conſtiterunt, thuris incenſi nidore perfuſo, ſe proſternit humi, precibus & orationibus Deum placaturus. Tunc Archeſilao ſciſcitanti, quid eſſet, quod eum tantopere perturbaret: liquidò reſpondit, fragorem ruentis Antiochiæ iam tum eius auribus circunſonuiſſe: adeò vt Archeſilaus, & alij qui fortè aderant, præ admiratione obſtupeſcentes, ipſam horam qua rea gerebatur, literis mandarent, reperirentque poſtea ita ſe habuiſſe, vt Zozimus declarauerat.

Habet ſpiritũ prophetiæ.

Deflet caſum & ruinam ciuitatis Antiochenæ.

Sunt & alia complura ab eo edita miracula, quorum maximam partem ſilentio præteriens, (quippe vix aut ne vix quidem numerari poſſent) quædã hoc loco percenſebo. Eo tempore quo Zozimus, in magna nominis celebritate, & pari cum Zozimo virtutum excellentia præditus vixit Ioannes in Chuzobica Laura (qui locus poſitus eſt in extrema valle ad Aquilonem partem viæ regiæ, quæ Hieroſolymis recta ducit ad vrbem Hiericho) vitamque Monaſticam, eamque à rebus terrenis quaſi penitus ſecretam & liberam degit, & vrbis Cæſareæ, quam diximus, Epiſcopatum adminiſtrauit: hic Ioannes Chuzubites, poſtquam vxori Archeſilai, de quo ſupra locutus ſum, alterum oculum radio effoſſum audiuit, propterea ad illam contendit, plagam quam acceperat conſpicaturus. Vbi autem vidit pupillam penitus excidiſſe, & oculum A ſede dilapſum, cuidam ex medicis, qui eò commearent mandat, vt ſpongiam afferat, oculum dilapſum in ſedem quam commodè poſſet inducat, & ſpongiam appoſitis faſciolis alliget.

Ioannes Chuzubites Monachus, quondã Cæſarienſis Epiſcopus.

Archeſilaus verò aberat: ſi quidem id temporis cum Zozimo erat in eius Monaſterio, quod eſt locatum in oppido Suidena, quod Cæſarea abeſt ad ſummum quingenta ſtadia. Cum maxima igitur celeritate itur ad Archeſilaum, vt de his rebus certior fieret. Archeſilaus fortè cum Zozimo conſidens, ſermonem cum eo contulit. Quibus rebus nunciatis flebiliter eiulare, vellere capillum, dilacerare, & eundem cælum verſus iacere cœpit. Zozimo verò cauſam roganti, Archeſilaus quid B acciderat, lamentis & lacrymis crebris interpoſitis exponit. Itaque Zozimus illo relicto, ſolus ad cubiculum properè accurrit, in quo Deum (ſicuti fas eſt id genus hominibus) familiariter compellat. Paulò poſt egreſſus ad Archeſilaum, geſticus, & modeſtè ridens ait: Abito domum lætus, abito: gratia Chuzubitæ tributa eſt vxori tuæ ſanitas, vtrumque oculum habet integrum: nam calamitas iſta nihil potuit ei adimere, quandoquidem ita Chuzubitæ placuit. Quæ duo miracula ab vtriſque viris illis iuſtis vno eodemque momento edita fuere.

Ioannes Chuzubita vxori Archeſilai oculum reſtituit.

Zozimus abſens hoc ſanitatis beneficiũ denũciat.

Porrò iſti Zozimo iter quodam tempore Cæſaream facienti, ſecumque aſinum, cui res quaſ- C dam ſibi neceſſarias impoſuerat, adducenti, occurrit leo, & aſino Zozimi abrepto, diſcedit. Zozimus per ſyluam vſque eò inſequitur, quoad leo voratis aſini carnibus ſatur eſſet, in quem hilari vultu & ſubridenti intuitus, dixit: At verò ô amice, iter iam mihi penitus interruptum eſt: quippe cum annis plurimis onuſtus ſim, & ætate admodum prouectus, nec valeam ea quæ aſino erant impoſita humeris portare, quare tu hoc onus contra naturæ tuæ conſuetudinem geſtes neceſſe eſt, ſi modo Zozimum ex hoc loco diſcedere volueris: poſtea autem ad priſtinam feritatem, naturamque propriam redibis. Tunc leo furoris prorſus oblitus, ſublandiri, & placidus extempore ad Zozimum D accurrere, & ipſo corporis habitu obſequij ſignificationem dare cœpit. Cui Zozimus onus quod aſinus geſtauerat imponit, eumque ad portas vſque Cæſareæ deduxit, quò declararet tum virtutem & Dei potentiam, tum quod omnia tandiu hominibus inſeruiant, obtemperentque, quandiu ſecundum eius voluntatem vitam inſtituimus, & gratiam nobis donatam nequaquam deprauamus.

Leo vim Dei aſinũ vorat.

Leo vice aſini Zozimo deſeruit.

N O T Æ.

Zozimus.] *De eo agunt Nicephorus lib. 17. cap. 5. Baron. tom. 7. Annal. ad annum 525. num. 15. 19. 20. 21.*

Oculum radio effoſſum.] *Radius hoc loco ſumitur* E *pro quodam ligno acuto.*

Ioannes.] *Plura de eo in Prato ſpirituali c. 25.*

VITA S. ELESBAAN REGIS ET Eremitæ. Ex Simeone Metaphraſte.

S. Elesbaan Rex Æthiopum.

TEMPORE quo Iuſtinus acceperat ſceptra Romani Imperij, imperabat etiam Æthiopibus Eleſbaan, vir qui propter pietatem & iuſtitiam apud omnes maximum nomen fuit conſequutus, in ciuitate autem Anxume Regiam conſtruxerat. Ditione autem tenebat Arabiam Fælicem, quæ olim quidem Saba,

Arabia Fælix dicta olim Saba, nunc Homeritæ.

nunc

Dunaam Hebræus Chriſtianorũ inimicus.

none autem vocatur Homeritis, Dunaam He- A bræus, vir impius, & Chriſtianorum generi inimiciſſimus: qui etiam omnes qui erant in ſua poteſtate, habebat circumciſos, partim quidem Iudaicam ſequentes ſuperſtitionem, partim autem planè gentiles, Soli & Lunæ ſacrificantes & dæmonibus, quos etiam more gentis honorabant phanis & columnis. Porrò autem ab Eleſbaan odio habebatur Hebræus: quod omnibus ferè qui ſunt ſub cælo Chriſtum Deum prædicantibus, & verbum Dei filium, & nobis factum carne ſimilem, ipſe eum vilipendens inficiabatur hæc omnia, velans & adumbrans ſuorum maiorum ſcelus, quod in Cruce admiſerant: adeò vt Rex pius ſæpe cum eo B bello congreſſus, eum fuderit atque fugarit, & tributum pendere coëgerit.

Superatur & fugatur Dunaã ab Eleſbaan.

Rebellat Dunaan contra Regem Eleſbaan.

Iterum bellũ mouens Eleſbaan contra ipſum, fugatur.

Verum ille quidem non ſtans pactis conuentis, inſurrexit contra Regẽ Eleſbaã. Eleſbaan autem cũ rurſus valido adortus exercitu, fortiter expugnauit, & in fugam conuertit. Denique ad illum cauendum relicto exercitu, in ſuam redigit ditionem. Interim non poterat Hebræus quieſcere: ſed vt acceptæ eladis doleret ignominiam, cum ſuos collegiſſet, & eos qui erant in præſidio inuaſiſſet, omnes bello perdidit, & iuſſit omnes qui inueniebantur Chriſtum eſſe Deum confitentes, citra vllam inferre miſericordiam. Quinetiam ciuitatẽ ſitam in Homeritide, quæ vocatur Nagran, obſedit, cepitque C eam fraudulenter, & omnem ferè populum Chriſtum confitentem & prædicantem, crudeliſſimè occidi præcepit. Quod cum nunciatum fuiſſet Iuſtino Imperatori, ſine mora ſcripſit ad Aſterium Alexandriæ Epiſcopum, vt incitaret Regem Æthiopum ad mouendum arma aduerſus Homeritas: eadem quoque ipſe Regi Æthiopum per litteras nunciauit, eique docuit quemadmodum deleuiſſet Hebræus omnes Chriſtianos qui erant in ſua poteſtate, & quemadmodum Nagran ciuitatem populo frequentiſſimam feciſſet inhabitabilem: poſtremum adiecit fore, niſi ipſe exurgeret in vltionẽ, vt Deus è veſtigio ei iraſceretur. Et hæc quidem Imperator Iuſtinus. Ipſe quoque Patriarcha Alexandrinus poſteaquàm cũ Monachis orthodo D xis, qui erant in Nitria & Scete, multas Deo fudit ſupplicationes: Regi illi ea ſignificauit, quæ pio videbantur Iuſtino.

Rebellãs Dunaan omnes Chriſtianos interficit.

Nagran ciuitatẽ capit fraudulenter.

Iuſtinus Imperator & Aſterius Epiſcop. Alexãd. per litteras incitant Eleſbaan vt pugnet contra Dunaan Tyrannum.

Non latebant autem, nec prius quidem Æthiopum Regem ea quæ facta fuerant: ſed tempore anni prohibente, (erat enim hyems) vel inuitus quieuit. Itaque cum validum collegiſſet exercitum tum ex ſuis, tum ex auxiliis vſque ad centum & viginti millia, naues autem Indicas ſeptuaginta in ipſa hyeme conſtruxiſſet; quinetiam ex negotiatoribus Perſis & Æthiopibus, qui illuc venerant mercaturæ gratia, naues alias collegiſſet ad ſexaginta, eumque eas quæ ex ipſis collapſæ fuerant, B inſtauraſſet ac refeciſſet, & omnia præparaſſet: veris initio mouet exercitum, armiſque & equis, & alio apparatu properabat, vt prælio confligeret cum inimicis. Et per continentem quidem ab inferiori parte Æthiopiæ miſit quindecim millia Æthiopum ad Homeritidis partes magis occidentales, vt ipſe quidem per mare cum nauibus, illi autem per terram irruentes, hoſtes in medium coërcerent.

Colligit exercitum vt dimicet contra inimicos.

Rex autem cum iam eſſet nauigaturus, venit in templum, ad cuius fores regia veſte aliiſque inſignibus imperij depoſitis, ingreſſus quidem eſt priuato habitu, ſtãs autem ex aduerſo aræ, cum Deum multum oraſſet, & facta ab ipſo miracula in Æ- A gypto, atque in ipſa ſolitudine pro Hebræis in memoriam reuocaſſet: Illi, dicebat, fuerunt ingrati in te benefactorem, neque illi ſolum, ſed ij etiam, qui ex eis nati ſunt. Tu enim ſcis Domine, quàm ſe malè geſſerint in vna ciuitate, vt qui populum illum per dolum circumuenerint, & conſilium inierunt aduerſus ſanctos tuos, & in eos qui reſtant, adhuc mala machinantur. Quod ſi noſtra peccata id merentur; ſed ne tu nos tradas eorum manibus. Quod autem ipſe volueris, hoc excepto, nobis impone ſupplicium: ne fortè dicatur. Vbinam eſt ipſorum Chriſtus, propter quem gloriantur, & crux eius?

Diuinum implorat auxilium S. Rex Eleſbaan.

Hæc cum precatus eſſet cum lacrymis, egredi- B tur de templo & è ciuitate, & ad quendam Monachum, qui propter virtutis opinionem dignus erat habitus, vt præuideret futura, & in anguſta turricula iam quadraginta quinque annos fuerat incluſus, pedes venit eodem habitu, de prælio ſciſcitaturus: attulit compoſita quoque thymiamata, in quibus etiam aurum latenter immiſcuerat. Quæ cum tradidiſſet ſeni, quærebat preces & ſignificationem eorum quæ erant euentura. Ille autem dolo deprehenſo cùm quis eſſet, optimè noſſet: Sit tecum, inquit, Deus, qui etiam tecum regnat. Verumenimverò abi, munitus martyrum ſacrificio, quod Deus eſt odoratus, & precibus Pontificis Alexandriæ, & lacrymis Iuſtini. Hæc C cum audiſſet Eleſbaan, & cum non tentaſſet amplius, benedictione accepta, abiit lætus, & cum iuſſiſſet exercitui ne ferrent viaticum pluſquam viginti dierum, nauigauit.

Cõſulit quẽdam ſanctum Anachoretã de ſucceſſu belli.

Iubetur bono animo eſſe, & abire.

Sed neque negligens fuit Rex Homeritarum, nã ipſe quoque & ſuis auxiliariis collectis copiis, præſidium tenebat in terra & in mari. Verumtamen Deo auxiliante beatus Eleſbaan victoriam reportauit, ingreſſuſque in ciuitatem Phare, in qua erat regia Dunaan, omnes diuitias accepit, & ipſammet Reginam. Verum cum captam vrbem & Regiam occupatam atque ſuos bello captos audiſſet Dunaan: timens ne aliqui ex cognatis deficerent ad Eleſbaan, mente ei à Deo ablata, cum aurea ca- D tena ſe & illos alligaſſet, ſedebat nullam rerum curam gerens. Confidentes itaque Æthiopes cum deſcendiſſent de nauibus, & manus conſeruiſſent cum hoſtibus, eos fuderunt, & omnes interfecerunt, & regium ingreſſi tabernaculum, inueniunt aurea catena vinctum, cum iis qui genere ad eum pertinebant Dunaan Regem Hebræorum. Cum autem intellexiſſent ſuum quoque Regem præſtantiſſimum, & omni ex parte optimum Eleſbaan illic occupaſſe Regiam, properè ad eum acceſſerunt, & omnia quæ geſta fuerant expoſuerunt. Ille autem præſidio relicto in ciuitate, maxima abiit celeritate, & cum inueniſſet Dunaan aurea illa vinctum catena, ipſum interfecit & cognatos, Deum laudãs, B & inſultans Chriſti hoſtibus pœnam dantibus omnium ſuorum facinorum quæ admiſerant in Chriſtum, & Chriſti Crucem.

Victoriam reportat Eleſbaan.

Inuenitur Dunaan cum ſuis vinctus catena aurea.

S. Eleſbaan Rex interficit Dunaan cum omnibus cognatis ſuis.

Reuerſus autem Eleſbaan in ciuitatem Pare, omnes interemit qui erant in regia, & cum vellet Eccleſiam in ea ædificare, fuit ipſe primus opifex ædificij. Significauit autem omnia quæ geſta fuerant Pontifici Alexandriæ, & per illum Iuſtino Imperatori. Patriarcha autem Alexandriæ ordinatum Epiſcopum miſit ad Homeritas. Qui cum illic conſecraſſet templum quod fuerat ædificatum, baptizat quidem omnes qui erant in ciuitatibus & pagis Homeritarum, in nomine ſanctæ Trinitatis, & ex eis autem ordinat Diaconos & Preſbyteros, Ec-

Omnes Iudæos interficit S. Rex.

Templum conſtruit.

Baptizantur Homeritæ.

cleſiis, quæ erant in regione, reddit ſtatum ſuum ſolitum.

Cõſtruit Eccleſiam in ciuitate Nagram S. Rex.

Diuiniſſimus autem Rex ipſe Eleſbaan ſimul cũ eo venit Nagram Martyrum ciuitatem,& cum illic extruxiſſet Eccleſiam, & quinque poſſeſſiones regias ei tribuiſſet,& deinde ex martyris Arethæ poſſeſſionibus tres addidiſſet, vt ille mandauerat in fine martyrij, & collegiſſet omnes qui redacti fuerant in ſeruitutem, & alios diſperſos in tempore perſecutionis, & Arethæ martyris filium Ducem gentis conſtituiſſet, & curam geſſiſſet loci, in quo iacebant ibi conſummati martyris reliquiæ, & ius aſyli illic conſtituiſſet: vadit iterum in Regiam, vbi cum Homeritis virum pium Abrahamium quendam elegiſſet Regem, & ſanctiſſimum Epiſcopum ad decem millia Chriſtianorum tradidiſſet, lætus rediit in ſuam Regiam cum præda,& ſpoliis, dans etiam exercitui non paruam pecuniæ ſummam.

Victor ad propria reuertitur.

Deo autem agens gratias pro tanta victoria, & gratia, volenſque ſeipſum dignum reddere maioribus, cum diadema Regium miſiſſet Hieroſolymá, ipſe indutus cilicio, & noctu egreſſus è Regia ciuitate, aſcendit ad vnum montem ad Monaſterium virorum, qui exercebãtur, & cum ſe in exigua clauſiſſet domuncula, & noluiſſet illinc egredi toto tempore vitæ ſuæ, regulam ſuſcepit monaſticam, ex eis quæ ſunt mundi nihil poſſidens, niſi ſolam ſtoream, & poculum ad aquam bibendam, & pauco pane & aqua viuens,& oleribus viridibus, ſi quis offerret, cum nullum ex mundanis vidiſſet tota vita, non ad aliud aliquid habens mentem erectam, niſi ad ſoli Deo vacandum. Denique cum diu ſic ſe exercuiſſet, ſic etiam è vita excedit, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, quem decet omnis gloria, honos, & veneratio, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum Amen.

S. Eleſbaan relicto regno, fit Monachus & neminem ex ſecularibus toto tempore vitæ ſuæ videt.

Moritur.

NOTÆ.

Eleſbaan.] *De eo Martyrolog. Rom. cum Baronio 27. Octob. Habentur eius res geſta fuſius deſcripta in vita S. Aretha Martyris apud Lippom. tom. 6. & Surium tom. 5. De eodem etiam agunt Nicephorus lib. 17. c. 6. in fin. Cedrenus in anno 5. Iuſtini Imperat. Zonaras in eodem Imperatore. Baronius in Annalib. tom. 7. anno Domini 523. Floruit tempore Hormiſda Papa, & Iuſtini Imperatoris anno ſupradicto.*

Ditioni autem tenebat Arabiam Fœlicem.] *Triplex eſt Arabia ſecundum Plinium lib. 2. Vna fœlix, altera Petraa, tertia deſerta. Arabia Petraa dicta eſt à Petra vetuſtiſſimo oppido. Arabia deſerta ſic dicitur, quod gens vaga & ſine adificiis in tentoriis habitet. Arabia fœlix meridiem verſus, inter duos ſinus Arabicum, & Perſicum, veluti peninſula excurrit, fluminibus ſcatens, qua (vt Strabo dicit) bis quotannis, vt India, ſeritur, ob fœcunditatem, vnde & Arabia fœlix dicitur.*

PASSIO SS. MONACHORVM in Laura S. Saba interfectorum. Ex Epiſtola Antiochi Monachi ad Euſtathium.

QVONIAM illud ſcripſiſti, vt tibi aliquid diceremus de ſanctis Patribus noſtræ Lauræ, an vera ſint quæ à nonnullis audiſſe dicis de eorum videlicet vita,& nece, cum vix illa credi poſſint, & ſenſum omnem ſuperent: neceſſarium propterea duxi, breuibus tibi aperire quæ ad illos attinent. De laudabili enim vita corũ impræſentiarum agere, id temporis non poſtulat, nec mea lingua illa facilè poſſet percurrere. Illud tamen dicam, quod reuera homines erant diuini (ſi homines tantum illos oporteat dicere, potiùs quàm Angelos, cum in exercitatione ſpirituali, & monaſtica vita, & laboribus quos pro pietate ſuſtulerunt à iuuentute ſua, inſenuerint) ſenes quidem venerandi, & canos capillos habebant, ſed mente magis præſtabant, & humilitate honeſti, modeſti, veridici, irreprehenſibiles, iuſti, pij, ab omni turpitudine, & prauitate alieni, omnibus bonis exornati, & diuino repleti amore. Nonnulli ipſorum centum exceſſerunt annos, & quinquaginta ſex in quieta,& monaſtica vita cum peregiſſent, nec è Laura, & Monaſterio vnquam receſſerunt: nonnulli verò, neque ad Eccleſiam proceſſerant, nec ciuitatem amplius viderant, ex quo vitam monaſticam ſemel fuerant amplexati: variis etiam virtutibus emicabant terreſtres ſcilicet Angeli,& cœleſtes homines, quapropter hunc finem ſunt adepti & victoriæ præmium ſunt conſecuti.

Catalogus virtutum SS. Patrum in Laura S. Saba interfectorum.

Cum enim Iſmaëlitæ ad noſtrum acceſſiſſent Monaſterium vna ſeptimana antequam ſancta ciuitas fuiſſet occupata, & vniuerſa Eccleſiæ ſacra vaſa iam diripuiſſent; plerique Patres aufugerunt quamprimùm, remanſerunt autem in Monaſterio qui fortiores Chriſti fuerant ſerui, ſacrum illum locum deſtituere nullo pacto volentes. Barbari verò cum illos comprehendiſſent, & multos dies illos inhumanè tractaſſent, & tormentis afflixiſſent, pecunias hoc pacto ſe inuenturos putantes, apud quos nihil huius ſeculi reperiebatur.

Monaſterium ab Iſmaëlitis diripitur.

Barbari inhumanè tractant Monachos.

Illi ſimulatque intellexerunt ſua ſe tandem ſpe, & propoſito excidiſſe, in efferatiſſimã verſi rabiem, ad vnum membratim beatos illos conciderunt. Qui & lætitia incredibili perfuſi, ac proinde alacri vultu renidentes, omni cum gratiarum actione animas reddiderunt Domino, quippe non ita pridem in votis habuerant reſolui, & eſſe cum Chriſto. Corpora verò pluſquam tragicè cæſa, cum non paucos dies in humum diſiecta ſine ſepulturæ beneficio iacuiſſent, ab Arabia illò vſque adproperauimus. Et quidem eximius Abbas Nicomedes ſpectaculum illud miſerabile cæſorum patrum contemplatus, deliquio animi concidit, atque illinc relatus mortuus prope eſt. Modeſtus præterea, & ipſe ſanctiſſimus aduentum noſtrum cùm anteuertiſſet, & Sanctorum illorum luſtraſſet prius habitacula omnia, itidem angore animi contractus, multis ſe proluit lacrymis, ac ſancta quæ eatenus reſederant lipſana (hoc eſt Sanctorum reliquias) circumplexus, in Patrum ſuperiorum depoſuit conditoriis. Numerus autem Sanctorum quos tyrannica ſuſtulit impreſſio, eſt quadraginta quatuor. Horum memoria menſe Maio celebratur decimaſexta menſis die.

Membratim omnes conciduntur ſancti Patres.

Eorum reliquiæ honorificè in thecis, & reconditoriis reponuntur.

NOTÆ.

Aliquid diceremus de ſanctis Patribus.] *De eis Martyrolog. Rom. 16. May. Et Baron. tom. 8. Annal. Eccl. ann. 614. tempore Bonifacij Papa 4. & Heraclij Imperat.*

Cum Iſmaëlitæ.] *Sunt Iſmaëlita populi Arabia deſerta, ab Iſmaële filio Abraha, ex Agar ancilla ſic dicti, qui nullam artem, aut ſcientiam addiſcunt, furtis, latrociniis, & homicidiis tantum operam dantes.*

VITA

VITA S. APOLLINARIS VIRginis. Ex Simeone Metaphraſte.

IMPERANTE in primis pio Imperatore Anthemo Imperatoris filio, qui habuit duas filias, ex quibus vna habebat ſpiritum immondum, altera autem ab ineunte ætate vacabat Eccleſiis, martyriis & orationibus. Erat verò eius nomen Apollinaris. Cum ea autem eſſet ætatis legitimæ, quærebant eius parentes eam marito cõiungere, illa verò nolebat: ſed è contra dicebat, ſpero fore, vt quomodo Deus ſanctas ſuas virgines cuſtodiit impollutas, me quoque in ſuo timore cuſtodiat impollutam. Nouum autem & admirabile videbatur parentibus, quod cum eſſet id ætatis, talia diceret, Deum deſiderans.

S. Apollinaris filia Anthemii.

Imperator autem non parua affectus moleſtia ex his verbis, volebat nihilominus eam matrimonio coniungere. Cum ea autem perſiſteret in propoſito virginitatis, & viderent eius mentem eſſe adeò firmam & immobilem, paucis pòſt diebus eam adduxerunt ad Monachos (quoniam id obnixe petierat) quæ eam docuerunt pſalterium, & legere ſcripturas.

Reſpuit nuptias.

Quodam autem die rogauit parentes, vt eam dimitterent ad loca ſancta, vt oraret & adoraret ſanctam Reſurrectionem & Crucem venerabilem. C Illi verò non habebant propoſitum dimittendi eã, quoniam eam ſtrictius amabant. Cum autem interiecto aliquo temporis ſpatio eis moleſta eſſet, iuſſit pater, vt ad eam deferrentur pueri, ancillæ, & aurum & argentũ, eaque in nauè impoſita his pueris conſequentibus, parentes dimiſerunt eam. Eis autem valefaciens cœpit nauigare. Cùm autem paucis diebus peruenisſent Aſcalonem, paucos dies illic manſerunt propter maris iactationem. Ipſa verò orans in omnibus Eccleſiis & Monaſteriis, eis quoque exhibebat quæ erant neceſſaria. Aliquot autem poſt diebus, cum ſeruis & ancillis venit in ſanctam ciuitatem, & adorauit ſanctam Reſurrectionem, & venerandam Crucem. Ibat verò aſſiduè ad Monaſteria virginum, & ad eos qui vi- D tam agebant monaſticam, & ſuppeditabat eis, quæ erant neceſſaria. Elapſis autem aliquot diebus, cum ſuam compleſſet orationem, venit Alexandriam vſque, vt ad S. Menam oraret. Cùm autẽ in ciuitate manſiſſet paucos dies, ibat vbique in Monaſteria, & aſſiduè eis neceſſaria ſuppeditabat. In eo autem loco in quo habebat domum, inuenit vnam vetulam cui præbuit modicam benedictionem, & dixit ei. Accipe ſoror, & abi in Eccleſiam, & eme mihi vnum lebetonarium monaſticum, & ſimiliter humerale, & cucullam, & accipe etiam cingulum. Abiens verò vetula, ei hac in re inſeruiit. Cum ea autem attuliſſet, & accepiſſet, occultauit propter pueros. Quando autem voluit egredi ad Sanctum E Menam, iis omnibus manumiſſis, dedit eis id quod erat ad victum neceſſarium, & eos dimiſit.

Permiſſu parentum proficiſcitur Hieroſolymam.

Eccleſiis & Monaſteriis multas eleemoſynas elargitur.

Obſequio vetulæ cuiuſdã comparat ſibi monaſticum habitum.

Cùm autem ſecum accepiſſet Eunuchum vnum, & vnum ſenem, naui venit in Lemnam. Cumque peruenisſent ad ædes Philoxeni, didicit is qui erat illic Paramonarius, venitque cum magno apparatu, dicitque ei procidens. Domina mea vbi iubes me manere donec aſcenderis, & tuam feceris orationem? Ipſa verò eum rogauit cum ſacramento, vt nihil ad ſe afferretur. Dicit autem ei. Fac officium charitatis. Affer ad me quatuor animalia, vt aſcendens adorem Sanctum Menam. Ille autem die ſequenti adduxit animalia. Ea verò dixit. Crede Do- A mino, eis non inſidebo, niſi eorum mercedem dedero. Cumque dediſſet pluſquam dari conſueuiſſet, vale dixit œconomo. Ipſe autem receſſit accepta ab ea benedictione.

Cum ea autem aſcendiſſet, fecit vt agaſo etiam alterum animal aſcenderet. Cumque peruenisſent ad Sanctum Menam, eius venerabile monumentũ adorauerunt. Poſt hæc aſcendens in lecticam, habens intus veſtes monachicas, fecit vt pone aſcenderet Eunuchus, antè autem lecticarius. Cœpitque beata orare cum eſſet intus, & a Domino Deo petere auxilium. Circa mediam autem noctem peruenit ad paludem prope fontem qui vſque in hodiernum dicitur fons Apollinaris. Cumque lecti- B cæ pallas aperuiſſet, Dei prouidentia inuenit, ambos dormientes. Cumque ſe veſtibus exuiſſet mundanis, induit ſe monaſticis. Cumque ſe ſignaſſet, deiicit ſe è lectica, & ingreſſa eſt paludem. Deus autem effecit vt quandiu vixit, ad nutrimentum ei palma ſuffecerit. Cum autem lecticarius & Eunuchus excitati eſſent, & cognouiſſent eam non eſſe in lectica, valde ſunt admirati. Inuenerunt enim veſtes quas ferebat in lectica. Redeuntesque venerunt ad ſanctum, & œconomo de ea re retulerunt, eius quoque veſtes ei oſtendentes. Stupefactuſque ingreſſus eſt ciuitatem cum lecticario & Eunucho, & expoſuerunt Præſidi rem vniuerſam. Præſes verò perterritus ſcribit Epiſtolam ad patrem eius, ſigni- C ficans ei omnia conſequenter, miſſis etiam eius veſtibus. Accepta autem eius epiſtola, & lecta fleuit amare. Cùm verò vidiſſet veſtes filiæ, magis caligauit viſceribus, & cœpit flere cum matre eius & toto ſenatu.

Viſitat ſepulchrũ S. Martyris Menæ.

Latenter ſubtrahit ſe à ſuis, & degit in palude.

Palma ei victum ſuppeditat.

Parentes de filia fuga certiores redduntur.

Cum beata autem multos annos manſiſſet in palude, & ſtrenuè decertaſſet aduerſus diabolum, euaſit eius corpus tanquam pellis teſtudinis. Exeſum enim fuerat à culicibus, & conſumptum præ nimia abſtinentia. Quando verò Deus voluit eam facere dignam corona ſanctorum patrum, fecit vt ea egrederetur è palude. Ignorabatur autem ab omnibus eam eſſe fœminam, ſed putabatur Eunuchus. Apparuit verò ei in ſomnis qui dicebat. Si D quis te interrogauerit quomodo voceris, dic, Dorotheus. Manè autem facto occurrit ei Sanctus Macarius, & dicit ei, Benedic pater. Illi autem data ſibi inuicem charitate, ambulabant in ſolitudine. Interrogauit verò Dorotheus dicens: Pater quis es? Ille autem dixit: Ego ſum Macarius. Is verò dixit: fungere officio charitatis. Sine me habitare cum fratribus. Annuens petitioni eius B. Macarius cellam ei præbuit. Cœpit autem eam tentare diabolus nocturnis viſionibus. Beata verò illa vehementer aduerſus eum decertabat, ne declararet ſe eſſe mulierem. In hac igitur cellula ſe ſupra modum exercebat, noctu diuque Deum orans.

Corpus eius dureſcit ad modum pellis teſtudinis.

In ſomnis monetur Dorothei nomen accipere.

S. Macarius ei occurrit.

Accipit cellã à S. Macario inter Monachos.

E Quodam die Abbas Macarius venit in eius cellam, dixitque ei. Fungere officio charitatis bone frater, emitte nobis preces. Illa verò dicebat: Pater à te volo benedici. Cumque feciſſent preces ſederunt. Cœpit autem beatus Macarius inquirere quod eſſet ei nomen, & quam patriam haberet. Reſpondens autem dixit. Vocor Dorotheus, & cũ audiuiſſem de sãctis qui hic ſunt patribus, volui vnà cum eis habitare, ſi ſim dignus. Senex autem ſubiungens: Quodnam opus facis? Faciam, inquit, ſi quid me iubes. Is autem oſtendit ei vt faceret catenam. Deus verò volens oſtendere eius fortitudinem animi, non declarauit Abbati Macario eam eſſe fœminam: ſed is tanquam virum Eunuchũ

Interrogat eius nomen & patriam S. Macarius.

Laborat manibus.

Clara miraculis.

eam eſſe putabat. Multas autem curationes Deus A per eam peregit.

Soror S. virginis Apollinaris obſeſſa à dæmone.

Proceſſu autem temporis, dæmon qui eſt bonis infeſtus, aggreditur eius ſororem, quæ vexabarur à dæmone: cœpitque eam dæmon iacctare, & dicere: Niſi me acceperitis, & tuleritis in ſolitudinem, ea ea non egrediar. Volebat enim dæmon eius ſororem conuincere, quod eſſet fœmina. Deus verò obſtruxit dæmonem ne de ea diceret. Puellam autem valde vrgebat dæmon, vt iret in ſolitudinem. Quidam igitur ea proceribus, videntes puellam tantopere veaari, conſulunt Imperatori, vt eam mittat. Tunc Imperator, ſummopere deſiderans filiæ ſuæ curationem, cum magno comitatu dimiſit ad patres in ſolitudinem. Cum igitur ij veniſſent B in Scetem, cognouit Sanctus Macarius propter quam cauſam adueniſſent in loco illo: eiſque progreſſus obuiam, eacepit eos, dicens: Quid huc acceditis, ó filij? Illi autem reſpondentes diaerunt: Pius noſter Anthemus Imperator miſit filiam ſuam, vt per Deum curetur, & preces veſtras. Cum eam autem accepiſſet à cubiculario, deduxit eam ad abbatem Dorotheum, dixitque ei: fungere officio charitatis, quoniam eſt filia Imperatoris, & opus habet patrum precibus, & veſtris. Ora pro ea, vt curetur, hæc eſt enim merces tua.

Impeditur diabolus ne Apollinaris ſexum declaret.

Soror eius vt curetur à dæmone, mittitur in ſolitudinem.

Ducitur ad cellam Dorothei.

Humilitas S. Virginis.

Hæc autem eum audiiſſet cœpit flere, & dicere. Quiſnam ego ſum peccator, quod de me talem cóceptiſtis opinionem? flexiſque genibus dicebat: con- C cede mihi pater, vt peccata mea defleam, multa enim ſum. Ego enim ſum imbecillus planeque rudis, & ignarus ad hanc rem. Verum cum multum rogaretur à Macario, dixit: fiat voluntas Dei. Et mota pœnitentia, & miſericordia, eam accepit in cellam, & nouit eam eſſe ſororem, flenſque conquieuit. Eam autem ampleaa dixit: Benè veniſti ſoror. Dei verò opere fuit os obſtructum dæmoni, ne argueret ancillam Dei quod eſſet fœmina. Cum autem dæmon eam affligeret: per preces eum domuit.

Agnoſcit eam eſſe ſuam ſororem.

Compeſcit dæmonem.

Quadam autem die cum dæmon eam plus ſolito affligeret, manus eatendens in cœlum, & flens, Deum rogauit pro ſua ſorore. Tunc clamans dæ- D mon voce magna, ô vi pulſus à te egredior. Eaque proſtrata eſt egreſſus. Cum eam autem accepiſſet, ducit ſanam ad Eccleſiam ad patres: Ignoſcite mihi quod inter vos peccauerim. Illi autem data pace vocantes homines Imperatoris, eis ſanam tradiderunt Imperatoris filiam, Deumque glorificauerunt videntes magnam puellæ modeſtiam. Beatus autem Dorotheus ſe magis humiliauit ſupra modum exercens in vigiliis, & abſtinentiis.

Oratione dæmonem à ſorore pellit.

Apollinaris ſororem diabolus prægnantem apparere facit.

Diabolus autem inuidens eius ſanctitati, rurſus ſubit Imperatoris filiam, & facit vt prægnans appareat. Cœpitque Imperator affici magno dolore, & eam interrogauit dicens: Ea quo es prægnans? Ea verò nihil aliud reſpondit niſi hoc ſolum: neſcio E vndenam hoc mihi acciderit. Imperator verò eam magis vrgebat. Tunc ei ſathanas hanc ſuggerit cogitationem, quod Monachus qui eam circunducebat, eam prægnantem reddiderit. Tunc magno furore ſucceuſus Imperator, miſit ad perdẽdum illum locum. Cum autem principes quàm celerrimè abiiſſent in Scetem, quærunt intelligere ea quæ illic fiebant dicentes: date nobis Monachum, qui prægnantem reddidit filiam Imperatoris. Sanctus autem Dorotheus his verbis auditis in medium proceſſit dicens: Ego ſum. Afflicti ſunt autem patres, & dicebaur: nos quoque tecum ibimus. Illa verò diait: Domini mei ſolummodo A orate pro me, ſpero in Deo, & in veſtris precibus, fore vt citò ad vos reuertar.

Tādem fraude dæmonis dicit ſe ſtupratam fuiſſe à Monacho, qui eam curauerat.

Mittuntur qui Monachum, & cæteros enterment.

Apollinaris quæ & Dorotheus, ducitur ad Anthemium.

Cum illi igitur ad Imperatorem perueniſſent: procidit ad eius pedes Dorotheus dicens. Rogo tuam pietatem, vt cum ſilentio audiat de tua filia. Eamus ſeorſum, & ego vobis narrabo omnia. Non eſt enim ei allatum vitium, nec habet quicquam mali. Abſit. Poſtquam autem iuerunt ſeorſum ipſa, & parentes eius, diait eis. Per Dominum promittite mihi quod ſi cognoueritis veritatem dimittetis me in locum meum. Quod cum ei promiſiſſent, Imperator nempe, & vxor eius, dixit eis. Qui poſt Deum ſanam fecit filiam veſtram, eſt mea humilitas, per patrum preces. Illi B verò his auditis obſtupefacti manſerunt muti, & attoniti. Ego, inquit, de hac re vos faciam certiores: apertoque collo ſui colobij, oſtendit ſuas mammas, & dixit. Pater ego ſum tua filia Apollinaris. Audientes autem hoc parentes, obſtupuerũt, nec potuerunt ſe continere quin multas effunderent lacrymas. Adduaerunt igitur ſororem eius, & diaerunt ei. Noſtine hunc? Illa verò reſpondens diait. Reuera hic eſt ille Eunuchus, qui poſt Deum me ſanauit, & procidens ad eius pedes, rogauit eum de ſuo vtero. Qui cum eam erexiſſet, & eius vtero manum impoſuiſſet, eam ſanauit. Cum autem vidiſſent, admirati ſunt, & glorificauerunt Deum dicentes: verè hæc eſt filia noſtra Apolli- C naris. Fuit autem fletus cum gaudio in aula Imperatoris.

Declarat ſuis parentibus ſe eorum eſſe filiam, oſtendens eis mammas.

Agnoſcitur à ſorore, de qua expulerat dæmonem. Solo tactu vtero ſororis tumefactum ſanat.

Cum autem paucos dies verſata eſſet apud parentes omnia eis narrauit. Et rogauerunt eam vt cum eis maneret. Verum propterea quod ei promiſerant, eam cum multis lacrymis emiſerunt. Quæ cum veniſſet in Scetem, ſuſceperunt eam patres, & Deum laudauerunt quod rediiſſet frater eorum ſanus, & diem feſtum ei fecerunt.

Valedicens parentibus redit in Scetem.

Paucis autem poſt diebus, quando cognouit ſe eſſe è mundo eaituram, dicit Abbati Macario. Quando contigerit me è vita excedere, ne me componant Monachi. Is verò dixit. Quomodo poteſt hoc fieri? Ea autem conſummata, venerunt D ſancti patres vt ſanctum eius corpus lauarent. Viderunt autem eam eſſe fœminam, & eaclamauerunt dicentes: Gloria tibi Chriſte, qui multos habes ſanctos occultos. Admiratus eſt autem Abbas Macarius, quod hoc ſibi non fuiſſet reuelatum. Vna verò nocte videt viſionem quæ ei dicit. Ne angaris propterea: oportet enim te coronari cum ſanctis patribus qui ſunt à ſeculo. Tunc ei narrauit vitam, & nomen beatæ. Allatiſque ſanctis eius reliquiis, eas poſuerunt ad Orientem ſanctæ Eccleſiæ, in antro Abbatis Macarij cum gaudio, & gloria vſque in hodiernum diem per Deum, & ſanctos patres, & poſt Sanctæ dormitionem peraguntur curationes gratia, & clementia Domi- E ni noſtri Ieſu Chriſti. Cui gloria, & potentia in ſecula, Amen.

Tandem moritur S. Apollinaris.

Reuelatur in ſomnis eius vita S. Macario. Honorificè ſepelitur.

N O T Æ.

Apollinaris.] *De ea Mart. Rom. cum Baron. in Notis 5. Ianuary. Eius res geſtas edidit Metaphr. de quibus lectorem admonitum velim, ineſſe ibi errorem dum filia Anthemij Imperatoris dicitur, qui poſt Seuerum imperauit in Occidente. Sciat potius hanc fuiſſe genitā ab Anthemio Cõſulari viro Religioſiſſimo, qui ſub Archadio Imperatore geſſit Conſulatum, ad quem extat Ioannis Chryſoſtomi Epiſt. 147. cuius & Theodoretus meminit in lib. de Vita Patr. c. 8. Habitus eſt autem hic velut Imperator, dum defuncto Archadio, pro Theodoſio impubere adminiſtrauit Imperium.*

Petrus

Peruenit Aſcalonem.] *Eſt Aſcalon ciuitas Palæſtinæ.*

Venit in Lemnam.] *Aliàs Lemnos inſula in Ægæo mari; in ea colebatur Vulcanus Deus ignis. A Lemno, teterrima quæque facinora apud Græcos Lemnia appellantur. Et Lemnia terra, exſiccandi vim habens, in eaque caprinus ſanguis miſcetur, & idcirco rubrica appellatur. Vide Ambroſ. Calep.*

Dixit œconomo.] *Dicitur œconomus, tam pecuniæ quàm frugum, & omnium quæ Dominus poſſidet diſpenſator, & rei familiaris adminiſtrator.*

Agaſo.] *Eſt equorum vel aſinorum ductor, quem vulgus,* vn laquais, *appellat.*

Veniſſent in Scetem.] *De Ægypti Eremo Scethi, quæ & Scythia dicitur, frequens eſt mentio apud Palladium in Lauſiac. Euagr. Caſſian. Sozomen. Nicephorum, & alios. Eſt etiam Scethis prouincia in Ægypto, item etiã ciuitas. Vide Baron. in Notis Martyr. 21. Martij. F.*

VITA SS. ANDRONICI ET Athanaſiæ, eius coniugis, Eremitarum. Ex Simeone Metaphraſte.

IN diebus Theodoſij magni Imperatoris, erat in vrbe Antiochia iuuenis quidam Argentarius nomine Andronicus, accepit autem vxorem filiam Argentarij, nomine Ioannis. Erat verò eius nomen Athanaſia, id eſt, immortalis, & factis & cogitatione. Erat autem Andronicus valde pius, & plenus bonis operibus. Similiter verò eius quoque vxor, erant autem valde diuites. Sic verò vitam ſuam agebant. Argentariam & facultates ſuas in tres partes diuiſerunt: vnam quidem in rationem pauperum, & aliam in rationem Monachorum, & aliam in rationem facultatum & officinæ. Vniuerſa autem ciuitas amabat Andronicum propter eius modeſtiam.

Andronicus & Athanaſia pleni operibus bonis.

Facultates ſuas partim ſibi, partim Monachis & pauperibus diſtribuunt.

Cognouit autem ſuam vxorem, & cum concepiſſet, peperit filium, & nominauerunt eum Ioannem. Cùm verò adhuc in vtero concepiſſet, peperit filiam, & nominauit eam Mariam: neque amplius appropinquauit vxori Andronicus. Dominico, & die ſecundo, & quarto, & in paraſceue, à veſpera vſque ad matutinum ibat Andronicus ad lauandos viros ſuos fratres. Similiter autem eius quoque vxor ad lauandas mulieres. Poſt tempus verò duodecim annorum ingreſſa eſt quadam die Athanaſia, à voluntario illo labore ad vidẽdos ſuos filios, & inuenit eos ſpirantes. Illa autem conturbata, lacrymabatur propter infirmitatem eorum. Andronicus autem cum hæc reſciuiſſet, iuit extra ciuitatem ad precandum Sanctum Iulianum, (illic enim iacebant eius parentes) & reuerſus audit eiulatum & tumultum qui fiebat domi ſuæ. Ille verò conturbatus cucurrit, & inuenit omnem ferè ciuitatem domi ſuæ, & pueros mortuos.

Ioannes & Maria, proles Andronici & Athanaſiæ.

Vacant operibus miſericordiæ.

Moriuntur filius & filia Andronici.

Andronicus igitur hanc afflictionem patientiſſimè tulit, licet vxor impatientiſſimè: verumtamen propter quandam viſionem, luctum mutauit in gaudium, narrauitque viro ſuo, & dixit: Si me audias, coniicies me in Monaſterium, & deflebo peccata mea. Dixit autem ei. Abi, proba tuam cogitationem vna hebdomada, & ſi permanſeris in hoc propoſito, loquemur. Illa autem cum rurſus veniſſet idem dixit. Beatus verò Andronicus accerſit ſocerum ſuum, & tradit omnes ſuas facultates, dicens: Ad ſancta loca proficiſcimur ad adorandũ. Si quid ergo nobis acciderit humanitus, habebis has facultates, vt de eis facias quod tibi videbitur.

Athanaſia impatienter ferens eorum mortẽ, in viſione conſolatur, propterea proponit valedicere mundo, ſimiliter & Andronicus.

A Rogo ergo te vt rectè agas cum tua anima, & ex iis quæ hic ſunt fac Noſocomium, & Xenodochiũ Monachorum, & manumiſſis ſeruis ſuis dedit eis legata, & accepta parua benedictione, & duobus equis, exiit noctu ex ciuitate, ipſe & vxor eius ſoli. Et cum ad loca ſancta veniſſent, adorauerunt, & cum multos patres conueniſſent, veniunt ad Sanctum Menam Alexandriæ.

Ex ſuis facultatibus Noſocomium, & Xenodochium conſtrui curant.

Pergunt Hieroſolym. & inde Alexãd.

Poſt hæc Andronicus relicta vxore ſua deſcendit ad Scetem. Et cum adoraſſet patres in Laura, audiuit de Abbate Daniele. Et cum eò acceſſiſſet, non ſine magna difficultate eum potuit conuenire. Seni verò omnia expoſuit. Qui cum dediſſet Andronico litteras, iuſſit vt relinqueret vxorẽ in Mo- B naſterio Tabenneſiorarum. Reuerſo verò Andronico dedit ſenex habitum, & docuit quæ ad ſtatum pertinent monaſticum, & manſit apud eum annos duodecim.

Poſt duodecim autem annos rogauit ſenem, vt ſe dimitteret ad loca ſancta. Ille verò benè precatus eum dimiſit. Andronicus autem iter faciens per Ægyptum, ſedit ſub ſpina, vt animam recrearet ab æſtu. Ecce autem ex Dei diſpenſatione veniens in habitu virili eius vxor, quæ ipſa quoque ibat ad ſancta loca. Cumque ſe inuicẽ ſalutaſſent: cognouit columba coniugem. Ipſe verò quomodo potuiſſet cognoſcere talem quæ emarcuerat pulchritudinem, & quæ videbatur vt Æthiops? Dicit C ergo ei. Quò vadis Domine Abba? Ad ſancta loca, inquit. Et ipſa: Ego quoque volo illuc ire. Si velis, (inquit ipſa) eamus ambo ſimul. Sed tanquam non ſimul ſimus ingrediamur ſilentio. Dicit Andronicus. Vt iubes. Et illa. Non es re vera diſcipulus Abbatis Danielis? Ipſe verò, Maximè. Cùm autem ſimul ingreſſi eſſent, & adoraſſent ſancta loca, reuerſi ſunt Alexandriam. Andronicus verò ex voluntate Athanaſij perrexit ad Sanctum Danielem, vt videret eum, interim autem eum expectabat D Athanaſia, vt ſimul manerent. Eo autem reuerſo cum inueniſſet Abbatem Athanaſium, manſerunt ſimul timore Dei muniti, alios duodecim annos, & non cognouit Abbas Andronicus eam eſſe ſuam coniugem. Sæpe ergo aſcendebat ſenex ad eos viſitandos, ea illis diſſerens quæ pertinebant ad vtilitatem. Semel autem cum aſcendiſſet ſenex, & eos valere iuſſiſſet antequam iret ad Sanctum Menam, venit ad eum Andronicus, dixitque ei. Abbas Athanaſius vadit ad Dominum. Reuerſus verò ſenex inuenit eum magnis compreſſum anguſtiis, & cœpit flere Athanaſius. Ei autem dicit ſenex. Cum te oporteat gaudere, quod migras ad Dominum, lacrymaris? Dicit ei Abbas Athanaſius. Non ploro niſi E propter Andronicum. Sed fac hanc charitatẽ poſtquam me ſepelieris. Inueniens ſchedulam ſitam ad caput meum, lege eam, & da ipſi Abbati Andronico. Cumque ipſi preces dixiſſent, communicauit, & dormiit in Domino. Venerunt autem ad ei faciendas exequias, & ecce inuenta fuit ſexu mulier, & auditum fuit in tota Laura. Et mittens ſenex accerſiuit vniuerſam Scetẽ & interiorẽ ſolitudinem, & venerunt omnes Lauræ Alexandriæ, & conuenit vniuerſa ciuitas, & Monachi Scetæ. Cum ramis ergo & palmis extulerunt venerandas reliquias Athanaſiæ Deum glorificantes, qui tãtam tolerantiam præbuit mulieri. Manſit autem Andronicus in eadem cella, & quamuis ſenex eum ſecum vellet accipere, non ſuſtinuit dicens: Moriar cum mea Domina. Cum autem aliquot dies ibi manſiſſet, venit ad Danielem frater dicens: laborat Abbas Andronicus, & eſt redactus ad anguſtias. Se-

Occurrunt ſibi Andronicus & Athanaſia.

Ipſa cognoſcit virum, ſed nõ cognoſcitur ab eo.

Pergũt ſimul Hieroſolymã.

Degunt inuicem per ſpatium duodecim annorũ.

Susceptis ſacramẽtis moritur S. Athanaſia abſente Andronico.

Omnes patres ad exequias eius conueniunt.

nex hæc audiens miſit in Scetem, dicens: Adeſte huc venientes. Abbas enim Andronicus ſequitur Abbatem Athanaſium. Illi autem cum audiuiſſent, acceſſerunt, & inuenerunt eum viuentem. A quo cum accepiſſent benedictionem, dormiit in Domino, ſepultuſque eſt a patribus cum magno honore.

Etiā migrat ad Dominum Andronicum & honorificè à patribus ſepelitur.

N O T Æ

Andron. & Athan.] *De eis Mart. Rom. cum Baronio 9. Octob. & Græci in Menologio hac die. Agunt præterea de eis quidam recentiores.*

Audiuit de Abbate Daniele.] *Exiſtimo hunc eſſe Danielem, cuius egregiam collationem deſcribit Caſſian. Multa præterea de eodem reperiuntur in Vit. Pat. Fuſius eius res geſtas ſcripſit Petrus in Cat.*

In Monaſterio Tabenneſiotarum.] *Fuit inſigne Monaſterium Virginum in Ægypto, à S. Pachom. conſtructum.*

VITA S. EVTHYMII EREMITÆ.

Ex Cyrillo Monacho.

CVm impius paulò ante Iulianus miſerè cum Imperio vitam quoque amiſiſſet, & deinde paulo poſt Imperium delatum fuiſſet ad Valenté, bella difficilia propter acerbam Arrij communionem circunſiſtebant omni ea parte Eccleſias; & cum ceſſaſſet paganiſmus, Arrianiſmus admodum inualeſcebat, & apertè laborabant Eccleſiæ. Erat autem Melitenæ, quæ eſt vrbs Armeniæ ad Euphratem, quidam nomine Paulus, cui vitæ conſors erat coniux nomine Dionyſia, ambo clari & virtute & genere. Cum verò eſſet ſterilis & careret liberis, id ducebat non moderatum eſſe infortunium, neque parua dignum ſollicitudine, ſed grauibus curis angebatur. Cum ſic ergo ſe haberet, & tali premeretur calamitate, ad propinquum diuini Polyeucti martyris templum venientes cum coniuge, in eo perſeuerarunt multis diebus in oratione. Petebant autem vt ſibi ſoluerentur vincula ſterilitatis, & rogabant vt fructum ex ſe natum viderent. Noctu autem eis aliquando orantibus diuina quædam apparet viſio dicens: Eſtote, eſtote bono animo. Dat enim Deus vobis filiū, qui à bono & tranquillo animo, nempe Euthymius, nomen accipiet, & eo dignos mores eſt habiturus. In illius autem ortu animi quoque tranquillitatem dat Deus ſuis Eccleſiis. Atque illi quidem domum redierunt, & ſe quod natum fuerit Deo eſſe dedicaturus profeſſi ſunt.

Paganiſmo ceſſante inualeſcit Arrianiſmus.

Paulus & Dionyſia ſteriles rogāt pro habenda prole.

In ſomnis promittitur eis filius nomine Euthymius.

Paulo poſt autem vteri quoque tumor cóceptum confirmabat, & Dionyſiæ animus implebatur lætitia. Deinde cum eis natus eſſet puer quarto Conſulatu Gratiani, eum quidem congruenter viſioni nominant Euthymium. Viſionem autem res quoque eſt conſecuta: & componi cœpit bellum aduerſus orthodoxos, & à difficili tempeſtate iam reſpirabant Eccleſiæ, & vix illuceſcebat pietatis, & ad animi tranquillitatem res triſtes eis conuertebantur. Nam cum tempore Conſtantij Eccleſias vexaſſet perſecutio, & tempore Iuliani tyranni, vt iá prius diximus, & Valentis, qui fuit Imperator oriétis, non minus quàm quadraginta annos Arriani ingentes efflaſſent ſpiritus aduerſus pietatem, Euthymio iam nato, compoſitæ & ſedatæ fuerunt res omnes triſtes Eccleſiarum. Valens enim, cum nondum aduenisſet quintus menſis poſt ortum Euthymij, exercitum ducens aduerſus barbaros, qui ſecurè vexabant & populabantur Thraciam, cæſis

Naſcitur Euthymius.

A copiis, ipſe quoque poſtea luit pœnas quas eius merebatur impietas. Ad quendam enim vicum fugientem, qui erat circa Adrianupolim, incurſiones facientes barbari eum turpiter capiunt, & vna cum vico incendunt, hic ignem qui eſt ad tempus accipientem, veluti præmium ignis qui eſt illic futurus.

Valens Imperator Arrianus capitur à Barbaris, & incendio concrematur.

Tertio autem poſt anno Paulus Euthymij pater è vita excedit. Sola verò cum filio mater viduaque relicta, accedit ad fratrem Eudoxium, filium adducens, quem quidem Otreius, qui Melitenenſi præerat Eccleſiæ, ſuum fecerat confeſſorem, & cum ante eius genua poſuiſſet puerum, rogabat vt & infantis & ſui miſereretur, & ad Otreiū

Paulus Euthymij pater moritur.

B puerum adduceret, & ei pro patre dedicaret. Atque mater quidem videt ſuam petitionem ſibi ſucceſſiſſe ex ſententia, & puer fuit dedicatus Otreio, & per eum Deo ſicut antè ab Anna Samuel. Deinde cum eum baptizaſſet, & pilos, qui ea lege tondentur pueris totondiſſet, in gradum lectorum eum cooptat. Atque matrem quidem Dionyſiam, vt quæ diuinis vacaret aſſiduè, Diaconiſſam ordinat ſuæ Eccleſiæ.

Otreio Melitenēſi Eccleſiæ Epiſcopo traditur Euthymius.

Baptizatur.

Lector efficitur.

Dionyſia mater Euthymij Diaconiſſa ordinatur.

Cum itaque Euthymius ſic ab ineunte ætate Deo fuiſſet dedicatus, & in Eccleſiaſticorum catalogum cooptatus, ſtatim conſequenter Theodoſius ille magnus potitur Imperio, & ſic vno & eodem tempore Deus admirabiliter, & præter opi-

Theodoſius Imperat.

C nionem, tam ciuilibus rebus quam Eccleſiæ pacem conciliat: illis quidem præbens Theodoſium, his verò largiens Euthymium, adeò vt in eis conſequenter res quoque conuenirent nominibus. Procedente autem tempore cùm iam exceſſiſſet ex infantia: litterarum magiſtris eum tradit Epiſcopus. Puer itaque bis traditus cùm vberem doctrinæ ſementem in animi ſinus accepiſſet: breui fructum plurimum & ſupra ætatem produxit.

Traditur Euthymius litteris imbuendus.

Cum ſic autem fuiſſet educatus & inſtitutus, & proceſſiſſet per omnem graduum conſequentiam, & ab eo qui tunc erat Epiſcopus Melitenes, inuitus eum tradente virtute ordinatur, & eius fidei committitur cura Monaſteriorum quæ

Ordinatur Sacerdos S. Euthymius.

D erant in ciuitate. Sed quoniam quietis & ſilentij ab ineunte ætate magnum tenebat eum deſiderium, veniebat aſſiduè ad diuini martyris Polyeucti Monaſterium, & triginta trium Sanctorum Martyrum, & longiſſimo tempore in eo verſabatur. Porrò autem ab ipſa quoque ciuitate omnino ſecedebat, & honoratos dies ieiuniorum in monte propinquo tranſigebat. Cum hæc ita ſe haberent, & ita diu ante eſſet quietis amator Euthymius, clam ex vrbe egreſſus ætatis ſuæ anno vigeſimonono, ad adoranda ſacra & veneranda loca prompto & alacri animo vadit Hieroſolyma. Cum autem conueniſſet patres qui erant in ſolitudine, & didiciſſet inſtitutum vitæ vniuſcuiuſque, euadit eius

Valde anhelat ad vitam ſolitariam.

It Hieroſolymā, vt viſitet loca ſancta.

E impetus acrior, & ſimilis vitæ degendæ vehementiori punctus ſtimulo, illinc peruenit ad Pharam lauram, quæ ſex milliaribus diſtat Hieroſolymis. Et cum extra lauram inueniſſet quandam cellam quæ erat valde appoſita ad quietem & ſilentium, illic de cætero verſabatur, palmarum ramos in ea texens, ſibi & egentibus ſuos labores communes efficiens.

Degit in cella, & ex labore manuū ſibi victum acquirit.

Erat autem quidam ex eius vicinis nomine Theoctiſtus, qui eandem vitam quam ille exercebat. Amor verò rerum ſimilium, & laborum ſocietas, ita eos colligauit vinculo charitatis, & vſque adeo ſunt inter ſe contemperati dilectione ſpiritus, vt vterque eorum eſſet poſitus in anima alterius, &

Amicitia inter Euthymium, & Theoctiſtum.

quæ

quæ alter eorum ſentiret, ea etiam cordi eſſent alteri. Cum ergo eſſet tam fraternus inter eos conſenſus, in Cutilæ ſolitudinem peruenerunt, octauo die poſt feſtum luminum ſeparati quidem ab omni humana conſuetudine: cum Deo autem ſolo verſantes per precationem, & totum tempus, quod intercedebat tranſigentes in ſolitudine, donec adueniſſet feſtus dies palmarum. Tunc enim vterque reuertebatur in cellam. Morum autem benignitate, & ſimplicitate, & inſigni humilitate magnus excellebat Euthymius, & ideo in dies ei creſcebat ad Deum fiducia, & abundantiorem gratiam euocabat ſpiritus. Cum autem quinque annos tranſegiſſet in Pharam, illinc recedit cũ Theoctiſto conſueto eis tempore ſeceſſus, & accedentes per ſolitudinem ad præcipitem quendam, & profundum torrentem, offendunt magnam quandam ſpeluncam ad boreale torrentis præcipitium, veluti tracti à quadam manu deducente. Ea ergo de cauſa læti animis, illic ſuam faciunt habitationem, quod quidem cum eſſet prius ferarum refugium, ſacrum templum poſtea factum eſt, & Sanctorum habitaculum. Atque diu quidem latuerunt in ſpelunca, nec vllus ad eos accedebat, nec aliquid eis impertiebat, quod eſſet ad vſum neceſſarium, ſed ſolis quæ propè natæ erant herbis, vt licebat, alebantur. Cum autem celari illorum virtutem Deus non amplius ſuſtinuiſſet, ſed vellet potius eos quoque eſſe aliis cauſam ſalutis, hoc in eos vtitur conſilio & prudentia. Quidam paſtores Lazarij adducunt aliquando oues ad torrentem. Et cum obtutum in ſpeluncam immiſiſſent, vident eos imminentes capiti. Repentino autem, & non ſolito territi ſpectaculo, ij quidem ſe protinus in pedes conicientes fugiebant. Illi verò eis timorem demêtes, voce qua poterunt benigniſſima, ne timeatis, ô fratres, dicebant, ne timeatis. Nam nos quoque ipſi homines ſumus: etiam propter peccata noſtra præſentem locum habitare conſtituimus. Tunc autem paſtores auſi ad eos accedere, & ingreſſi ſpeluncam, cum nihil inueniſſent eorum quæ ſunt vtilia corpori, reuerſi ſunt valde admirantes, & ſuis ſingula aperuerunt. Deinde verò non ceſſarunt de cætero incolæ Lazarij eis miniſtrare quæ ſunt neceſſaria.

Habitant in deſerto Cutila Euthymius & Theoctiſtus.

Humilitate præcipuè decoratur Euthymium.

A Pharam recedentes Theoctiſtus, & Euthymius, habitãt in ſpelunca præcipites cuiuſdam torrentis.

Veſcuntur herbis.

Inueniuntur à paſtoribus qui eis neceſſaria ſubminiſtrant.

Cum autem de iis quoque quæſiiſſent Pharæ habitatores, & didiciſſent vbinam habitarent, aſſiduè ad eos ventitabant. Et primum quidem duo ex fratribus ad eos accedentes, Marinus, & Lucas, non ſunt amplius reuerſi, ſed à verbis eorum, & virtute captitá quam ab aliquibus Sirenibus, ſe ipſis tradunt tanquam patribus, & animarum curatoribus. Cum talis fama Euthymij breui tempore in omnem partem peruaderet, multi ad ipſum quotidie confluebant, & rogabat vnuſquiſque eorum vt cum ipſo habitaret. Sed ille volens habere purum, & immixtum bonũ quietis ac ſilentij, omnẽ eorum qui adueniebant curam beato commiſit Theoctiſto. Nobis autem iam deinceps incipit oratio pergere res geſtas huius viri ſancti.

Multi ad eos confluunt, eorum ſe magiſterio ſubdentes.

Erat apud Perſas quidam Græcus nomine Aſpebetus, qui fuerat dux tribus Sarracenorum. Cum autem circa finem regis Iſdegerdi, mota eſſet à magis perſecutio aduerſus Chriſtianos, conſtituunt, vt nullus Chriſtianorum poſſit confugere ad Imperium Romanorum. Hic itaque Aſpebetus, videns tantam in Chriſtianos incurſionem, & inſaniam, & motus miſericordia eorum calamitatis, non ſolum non prohibuit quominus fugerent, ſed eis quoque manum præbuit adiutricem. Qua de cauſa accuſatus apud Regem Iſdegerdem, illius veritus crudelitatem, acceptis protinus ſuis facultatibus, cognationeque, & puero Terebone, transfugit ad Romanos. Cũ is ergo ſic ad Romanos acceſſiſſet, eius quidem filius Terebon, cum eſſet adhuc impubes atque adeo puer, percuſſus erat flagello dæmonis, vt qui dexteram partem corporis ex dimidio haberet ſiccam. Hoc autem ei ita ſe habebat à capite vſque ad pedes, adeo vt cum pater magnam partem facultatum conſumpſiſſet in medicos, Terebon ex arte illorum nullum acceperit adiumentum.

Perſecutio mota aduerſus Chriſtianos ab infidelibus.

Aſpebetus quidam Dux Sarracenorũ adiuuat Chriſtianos vt fugiant ad imperium Romanorum.

Declinãs furorem Regis Iſdegerdis Aſpebetus etiam cum ſuis transfugit ad Romanos.

Poſtquam verò migrarunt in Arabiam, videt puer in ſomnis quendam Monachum cui barba pendebat hiſpida, quique iam ſeneſcebat, eum rogantem quiſnam eſſet morbus. (Is autem erat magnus Euthymius qui apparuit, iuſſitque vt ad eum veniret in ſolitudinem.) Cum autem puer viſionem patri narrauiſſet, ſtatim eum accipit, & multos ex iis qui eius imperio parebant barbaris, venit ad ſpeluncam Euthymij, & Theoctiſti. Nam vt eò veniret præcipiebat viſio. Atque fratres quidem cum tantam vidiſſent multitudinem, inuaſit animi angor & metus. Sed beatus Theoctiſtus cum illum timorem eieciſſet ex animo, audenti animo accedit ad barbaros, & rogat cuiuſnam rei opus eos huc adduxiſſet. Illi autem, venimus, dixerunt, ad videndum Euthymium. Beatus verò Theoctiſtus. At ille nunc quieſcit, & ſilet, & neque vſque ad Sabbathum veniet in alicuius conſpectum, neque ad colloquium cum aliquo. Tunc Aſpebetus manus accipiens oſtendit ei filiũ, qui erat ſemiaridus. Deinde etiam filio annuit ſuperciliis. Ille autem incipiens, rem omnem narrat ordine.

S. Euthymius in ſomnis apparet Terebonis filio Aſpebeti.

Veniũt Aſpebetus, & Terebon ad ſpeluncam viri Dei.

Cum omnia autem audiuiſſet Theoctiſtus, & viſionem vt apertum Dei gratiæ indicium eſſet admiratus: Euthymio interrupit quietem ac ſilentiũ, & omnia recenſet ordine. Ipſe autem cum ſibi perſuaſiſſet eam rem diuino quoque geri conſilio, ſtatim deſcendit ad barbaros. Cumque vehementer oraſſet pro puero, & ei figuram Crucis impoſuiſſet, eum valentem, & omnino ſanum efficit. Stupent barbari id quod factum fuerat, & ſtatim fiunt fideles. Quocirca proni humi cadentes rogant illam ſanctam animam, vt Chriſti obſignentur ſignaculo, & partem Chriſtianorum conſequantur, & nomen.

Crucis ſigno Terebonem ſemiaridum ſanat.

Conuertuntur Barbari.

Non erat omnino viri pij, & Deum amãtis cunctari in rebus huiuſmodi. Neque ergo fuit Euthymio in his rebus vlla cunctatio. Sed cum vidiſſet eos corde potius quàm ore ſacrum baptiſma poſtulantes, iubet paruam piſcinam fieri in quodam angulo ſpeluncæ, quæ quidem conſiſtit vſque in hodiernum diem. Cumque dixiſſet preces quæ dici conſueuerunt, primum quidem baptizat Aſpebetũ, eum Petrum nominans. Deinceps autem Marin, fratrem vxoris Aſpebeti, deinde autem Terebonem, & poſt ipſum reliquos. Quos cum quadraginta dies apud ſe detinuiſſet, & monuiſſet, pietatemque ac religionem accuratè docuiſſet, eos dimittit in pace.

Baptizantur ab Euthymio, & in fide inſtruuntur.

Cum autem miraculum eſſet diſperſum per multas partes ſolitudinis, multi qui morbis laborabant, & ægritudinibus, ad diuinum Euthymium vndequaque confluebant, & ſic ſine mercede promptamque ac facilem colligentes curationem, læti reuertebsntur. Quamobrem ſic breui per totam clarus euaſit ſolitudinem, vt ne eius quidem nomen tota caperet Palæſtina: ſed tranſiret etiam

Sanat multos ægrotos.

ad

Declinans ſui nominis famam fugit & latitat in deſerto Rubæ.

A ad eas quæ erant circumcirca præfecturas, & in eis valde celebraretur. Et ideo ſtatuit ad Rubam ſecedere clanculum. Nam aſſumpto ſecum quodam cui nomen erat Domitianus, qui erat quidem genere Melitenus, virtutis autem amator, vna cum eo egreditur, cum id nemo ſenſiſſet, & in ſolitudinem Rubæ quæ vergit ad auſtrum, venit iuxta mare mortuum. Et deinde in altum quendam montem, & remotum ab aliis montibus aſcendit, qui appellatur Marda, tranſmigrans in mõtes ſicut paſſer. Quo quidem in monte cum inueniſſet puteum, & humi iacta ædificia, templumque excitaſſet, & erexiſſet altare, in eo verſatur aliquo tẽpore, ea quæ ſunt corpori neceſſaria ex iis quæ ſunt illic herbis comparans, & tanquam menſa ſplendida

Conſtruit templum, & altare.

B eis vtens. Deinde cum eum ſubiiſſet quædam cogitatio ingrediendi in ſolitudinem Ziphon quæ eſt propè vicum Ariſtobuliadem, ad videndum illas ſpeluncas, quæ olim Dauid acceperunt eum cum perſequeretur Saul: cumque veniſſet, & locus ei placuiſſet, illic conſtruxit Monaſterium.

Paſcitur herbis ſponte naſcentibus.

Secedit in deſertum Ziphon, vbi extruit Monaſterium.

Frater erat in Laura Romanus genere, nomine Æmilianus, qui bonam vitam exercebat, modeſtiamque ac moderationem, vel maximè ex ipſa amplectebatur adoleſcentia. Et noctu aliquando cum eſſet dies Dominicus, Inimicus ex carne graue bellum commouit. Qui cum deſperaſſet ſe poſſe perpetuo reſiſtere: ceſſit & ſuccubuit cogitationibus. Cum ita ſe haberet, & ab ea perturbatione

C animi obſideretur, mane fit obuius ſancto venienti ad ſynaxim. Ex eo autem quidam teter odor exibat, qui grauem illam animi perturbationem illi magno ſignificat. Cum eum ergo diuinus eſſet odoratus Euthymius, & cognouiſſet inſidias, increpat malum dæmonem, qui ei exhibebat moleſtiam. Et ſtatim frater quidem humi iacebat, ſeipſum conuellens, lacerans, & ſpumas ore expuens. Ad eum autem multi conuenerunt Monachi. Cum itaque lumen magnus iuſſiſſet afferre Euthymius. Videte fratrem, ô patres, inquit eis, quemadmodum cum ab ineunte ætate in virtute viueret, & temperantiæ curam ageret, nunc

Frater obſentiens carnis cogitationibus dire cruciatur.

D vexetur, propterea quod parum ceſſerit impudicis carnis cogitationibus. Efficiamini ergo vos illo meliores. Cæterum, inquit, Deum rogemus, vt is à talibus liberetur inſidiis. Et ille quidem ſtatim pro fratre eſt precatus. Locus autem fuit ſtatim tetro odore plenus veluti ardentis cuiuſdam ſulphuris, & tetrum illum odorem vox eſt conſecuta. Ego ſum, dicens, ſpiritus fornicationis, & deinde ſurrexit frater temperans & ſanæ mentis, vt qui ex illo tempore ſit ipſe factus vas electionis. Circa illud autem tempus cum terra laboraret ſiccitate, propterea quod non plueret, & quæ erant in Laura ciſternæ eſſent

Oratione S. Euthymij à fratre fugatur dæmon.

E iutus aridæ, & plenæ puluere: valde affligebantur fratres. Et cum magno accedentes Theoctiſtu rogabant Euthymium, vt cœlum per preces aperiret, & illinc aquam ad eos deportaret, qui ſiccitate miſerandum in modum laborabant. Ille autem id non in animum inducebat, eam rem vocans Dei diſciplinam, & inflammationem inuectam propter peccata. Et ſic differebat Deum rogare propter ſuam inſignem modeſtiam. Cum autem intenderetur flagellum, ſiccitaſque, & pluuiæ inualeſceret defectus, & deinde etiam vici qui erant circumcirca grauiori premerentur neceſſitate, quãdo erat dies octauus ſanctorum Theophaniorum, & iam aduenerat dies præfinitus quo is exibat in vaſtam ſolitudinem, innumerabilis ad eum con-

Precibus à Deo impetrat pluuiam.

A fluit multitudo, cruces habens in manibus, & Kyrie eleyſon, id eſt, Domine miſerere, de more, non ore ſolum, ſed labiis quoque cordis inuocans. Ille autem flexus illorum precibus, & cùm populo quidem præcepiſſet, vt intensè oraret, ipſe autem aſſumpſiſſet ex Monachis eos qui erant præſentes, ingreditur cùm ipſis oratorium. Cúmque ſeipſum humi proieciſſet, Deum orabat cum lacrymis. Deus verò exaudiit orationem, ſtatim audiebatur ſonus vehementis ſpiritus, & aer implebatur nubibus, & erumpebant tonitrua, vehemenſque magno impetu cadebat pluuia, & affluentibus aquis terra inebriabatur. Cum ille ergo ſurrexiſſet, & ſe turbis oſtendiſſet: Ecce,

B inquit, Dominus veſtris precibus exauditis, viſitauit terram ſua viſitatione, & eius ſulcos inebriauit, & vt eam ditaret multiplicauit. Benedicet autem coronam anni huius ſupra alios, & implebuntur campi pinguedine, & valles multiplicabunt frumentum, & accingentur colles exultatione. Ille autem cum hæc dixiſſet, dimittit multitudinem. Mox verò ſecutus quoque eſt euentus prædictionis, & terra læiata eſt in ſuis viſceribus germinans.

De hoc admirabili viro refertur, quod erat aduerſus omnes qui non rectè ſentiebant, magno & ardenti zelo, maximè autem Manichæus, & eos qui nugas tuentur Origenis. Qui cum

C multi tunc eſſent in locis quæ ſunt circa Cæſaream, & ad ipſum etiam venirent pietatis prætextu, erat, tanquam leo aduerſus vulpes, ſermone inexpugnabilis, & qui ſuſtineri non poterat, quæ ex diuinis ſcripturis ſumebantur demonſtrationibus eos validè comprimens, & ſuffocans. Quinetiam aduerſus eos qui Arrij, & Sabellij laborabant inſania ingentis erat ſpiritus, & vt ait propheta, perfecto perſequebatur odio. Septuageſimo autem & quinto anno ætatis Euthymij congregata fuit Synodus Chalcedone. In quam omnes ferè totius orbis terrarum vndique conuenerunt Pontifices. Eos enim ad conueniendum vocabant, quæ Epheſi innouata fue-

Hæreticos comprimit, & omnino deteſtatur.

Synodus Chalcedonenſis congregatur.

D rant à Dioſcoru Alexandrino, quem ſimul cum iis qui illius tuebantur dogmata, è ſacris eiecerunt catalogis, & accuratum fidei decretum expoſuerunt. Ei autem Synodo inſignes quoque diſcipuli Euthymij intererant, Stephanus Iamnee, & Ioannes Epiſcopus Sarracenorum. Ij ergo cum Synodo intereſſent, quando fidei decretum iam erat mandatum litteris, id ſtatim arripientes, quam potuerunt celerrimè accedunt ad Euthymium. Quanam de cauſa? Volentes ſcire an ipſe quoque conſentiret iis quæ ſcripta fuerant. Poſtquam autem ille legiſſet, & quæ ſcripta erant

E rectè ſe habere inueniſſet, & continere rectæ regulæ veritatis, peruaſit repente fama totam ſolitudinem, quod magnus quoque Euthymius ſequatur ſynodum Chalcedonenſem.

Probat, & tenet acta Concilij S. Euthymius.

Hoc autem omnes propemodum Monachos ad eam attraxiſſet, niſi quidam Theodoſius, habitu quidem Monachus, moribus verò præſtigiator importuniſſimus, & mente corruptiſſimus, veniens in Palæſtinam, cum de dicta ſynodo quædam improbè confinxiſſet, quod euerteret quidem dogma rectæ fidei, introduceret autem, vel potiùs renocaret dogmata Neſtorij, cepit Eudoxiam quæ tunc verſabatur in Palæſtina, & per ipſam induxit omnes Monachos, & deinde etiam ſedem Hieroſolymitanam inuerecundè, & impudenter inuadit. Et cum ex poteſtate accepiſſet

Theodoſius Monachus hæreticus Eudoxiam, & per ipſam omnes ferè Monachos corrumpit.

ſa

Theodoſius Monachus hæreticus inuadit ſedem Hieroſolymitanam.

Perſequitur Catholicos.

facultatem, bellum gerit aduerſus diuinos canones & leges. Hincque factum eſt vt homines probi & moderati à ſedibus & ſacris expellerentur, & nonnulli etiam ab eo interimerentur, & manus ſceleratas pontificum ſanguine, proh dolor, pollueret. Malefici autem & præſtigiatores & peſtes, & carceribus potius digni quàm ſedibus, ſacrorum interpretes creantur & ſacerdotes, & apud hunc ſceleratum & exitioſum hominẽ magnam aſſequuntur potentiam. Cum verò ipſe ſic haberet omnes Monachos à ſe pendentes, & eos duceret quò vellet: ij ſoli qui erant magni ſectatores Euthymij, fugiebant eius communionem tanquam aliquod ſcelus & piaculum.

Soli S. Euthymij Monachi fugiunt eius communionẽ.

Quoniam autem eum quoque tentabat impius Theodoſius, & ad ſe accerſebat: illo ne ipſius quidem ſermonem audire ſuſtinente, ruſſus ad eum mittit legationem, Elpidium, & Gerontium, rogantes vt ſi ad ipſum nollet venire, conueniret tamen vterque in locum aliquem, & de iis quæ vterque haberet inter ſe, diſſereretur. Ille verò ad hæc grauiter exclamans. Abſit, inquit, vt iniuſtè fuſo ſanguine Sacerdotum, aut hæreſi communicem cum Theodoſio. Illi autem, ſed neceſſe eſt, inquiunt, vt tu communices Neſtorio, quoniam & is duas tuetur naturas: quod quidem ne in hodiernum quidem diem ab aliquo accepimus, & eum ſecuta eſt Chalcedonenſis ſynodus.

Recuſat colloquium cum Theodoſio hæretico.

Magnus autem reſpondens Euthymius. Quæ ab ea quidem ſynodo ſunt ſtatuta, nondum, inquit, ſigillatim conſideraui omnia. Sed quod attinet ad decretum ab eis expoſitum, non poſſum ea quæ illi viſa ſunt reprehendere. Statuit enim ipſa quoque ſequi ſententiam trecentorum decem & octo ſanctorum patrum qui Niceæ conuenerunt, & ſuadet amplecti ſynodum centum & quinquaginta patrum qui congregati fuerunt Conſtantinopoli, & iubet eos ſequi qui Epheſi conuenerunt aduerſus impium Neſtorium. Hæc perſequente Euthymio, laudabat quidem Elpidius, & fatebatur rectè habere quæ dicta fuerant, etiamſi non receſſerit à communione Theodoſij, & ſtatim oſtendit mutationem. Gerontius autem manebat in eadem ſententia, & ſic reuerſi minime inter ſe conſentientes, Theodoſio reſponſa annuntiant. Cum ille verò hæc audiſſet, maius ſtudium adhibebat, vt eum in ſuam naſſam traheret, magnoque Euthymio aſſiduè tendebat laqueos, & quotidie aliquos ad eum mittebat, qui bona ſuaderent & vtilia, nempe vt diſcederet ab iis quæ rectè & piè ſibi viſa fuerant: Theodoſio autem aſſentiretur, & amplecteretur illius communionem. Ille verò quod ij quotidie venirent ægrè ferens, quid facit? Conuocat omnes qui ſub eo erant fratres, & eis præcipit vt diligenter cauerent, vt nullo modo aſſentirentur malæ Theodoſij ſententiæ: poſtea recedit in vaſtam ſolitudinem. Erat autem illic magnus Anachoreta qui vitæ inſtitutũ quod Monachos decet (vocatur autem Geraſimus) in patria oſtendiſſet, multos quoque paſſus eſſet ſudores aduerſus ſpiritus nequitiæ. Is ergo cum pulchre exerceretur in ea quæ eſt ad Iordanẽ ſolitudine, & ſæpe dæmones percuteret, pulſatur ipſe quoque, vel potius ſupplantatur ab eorum improbitate, & abducitur ab hæreticis. Cum autem ab omnibus ferè Anachoretis audiret de Euthymio, iiſque quæ de eo ſermone celebrabantur aures haberet oppletas, aliquando ad eum venit in Rubam. Cumque cum eo diu eſſet verſatus, & illius linguæ bibiſſet fluentum ſuauiſſimum, veluti quendam morbum euomit hæreſim, & ad ſanam fidem reuertitur, quod deceptus eſſet magna ductus pœnitentia, & cor vanis corruptum ſermonibus doloris ſtimulo caſtigans & puniens. Hunc autem ipſum alij quoque conſecuti ſunt Anachoretæ. Petrus cognomine Gurnitis, & Marcus, & Iulon, & Siluanus, & ipſi quoque Theodoſij noxiam ſectabantur communionem.

Synodus Chalcedonenſis conformis Synod. Nicenæ, Conſtantinopolitanæ, & Epheſinæ.

Theodoſius ad ſuam ſententiam omnibus modis pertrahere conatur Euthymium.

Confirmans fratres in fide ſecedit in ſolitudinem.

Geraſimus Anachoreta eximiæ ſanctitatis vir, ſeducitur ab Hæreticis.

Colloquens cũ Euthymio, abnegat hæreſim, & pœnitentiã agit. Alij Anachoretæ redeunt ad fidem Catholicam.

Cum autem ſecundus poſt hæc annus interceſſiſſet, ex hominibus quidem exceſſit Theodoſius, à Ruba verò ad Lauram redit magnus Euthymius. Et aliquando cùm vno Sabbathorum incruentum offerret ſacrificium, viſus eſt ignis veluti in quodam diffuſus linteo, ſuper eum deſcendere. Aiunt eum quoque aliquando dixiſſe quibuſdam fratribus, qui cum eo ſeorſum verſabãtur, quod ſæpe videret terribilem Angelorum viſionẽ, vnà ſecum Deo miniſtrantem, & ſacra contrectantem, & quod in Dominici corporis ſumptione, aliquos quidem ex iis qui accedebant, videret ab ipſa illuminari, aliquos autem veluti obſcurari & morte affici, quicumque erant indigni ea luce & ſplendore. Quamobrem non ceſſabat teſtificari fratribus, & illud Apoſtoli optimè admonere, vt vnuſquiſque attẽdat & ſeipſum probet, & ſic cum tremore ſumat panem & calicem, cum bene ſciat is qui accedit, quod iudicium ſibi comedit & bibit, quia indignè ſumit. Sed neceſſe eſt vt nos narrationem ruſſus reuocemus in memoriam. Capta fuit (vt iam antè oſtendimus) improbi Theodoſij laqueis beata Eudoxia, & à Catholica communione ſeiuncta, & de cætero toto ſtudio contendebat aduerſus orthodoxos. Induxit autem omnes quoque Monachos qui habitabant in ſolitudine, & in ſancta ciuitate, & perſuaſit vt eadem quæ illa tuerentur & probarent. Poſtquam verò iuſtitia aggreſſa eſt Theodoſium, & ille quidem procul abeſt, Iuuenalis autem ſuam ſedem recipit, & ea diſſoluuntur quæ Eccleſiis afferebant moleſtiam, Valerij fratris & Olybrij generi ſæpe mittuntur litteræ ad Imperatricem hac de cauſa, vt Eutychianiſtarum relicta communione, ſequatur ea quæ decreta fuerunt ab Eccleſia Catholica. Illa autem primum cunctabatur & differebat mutationem: neque ſciebat quemadmodum dimitteret ea quæ ſibi viſa fuerant. Poſtquam verò intellexiſſet ſuum generum fuiſſe in Thracia interemptum, filiamque & filios eſſe in poteſtate hoſtium, & captiuos abduci in Carthaginem, corde valde ſauciata & rerum chariſſimarum amiſſione ea repenſa eſſe arbitrata, inuenit calamitatem magiſtram eius, quod rectè habet. Ipſa, inquit, tua diſciplina me docebit, & ad rectam & veram fidem per eam deducta, ſtatuit deinceps viris diuinis vacare, ab eis inſtructa, & vtens ducibus ad ſalutem. Et ideo Anaſtaſium Chorepiſcopum cum quibuſdam aliis qui ei inſeruiebant mittit Antiochiam ad Simeonem κιονίτην, id eſt, in columna habitantẽ, & verè totius orbis miraculum, ei ſcopum cordis per litteras ſignificans, rogansque vt ab illo acciperet quænam eſſet ſua ſententia. Quidnam autem reſpondit? Scias, inquit, quod malignus videns opes tuarum virtutum, expetiuit te vt cribraret ſicut triticum, & per peſtiferum illum Theodoſium piam ac religioſam tuam corrupit animam. Sed eſto bono animo. Non enim defecit fides tua. Mihi autem ſuccurrit hoc valde admirari, quod cum ſit tibi fons propinquus ipſum quidem deſpicis, procul verò quæris eandem aquam haurire. Habes autem diuinum Eu-

Moritur impius Theodoſius.

Non indignè accedendũ ad ſacroſanctum altaris ſacramentum monet.

Iuuenalis ſedi ſuæ reſtituitur.

Eudoxia ob crebras afflictiones ſibi cælitus immiſſas, tãdem ad veram fidem deducitur.

Per litteras cõfirmatur in fide à S. Simeone Stylita.

S. Simeonis Stylitæ de Euthymio ſententia.

thymium, cuius ſeqoens doctinam oon aberrabis A à ſalute.

His auditis, non fuit negligens Eodoxia, nec ſupina in boni inquiſitione. Sed cum ſtatim de viro ioquiſiiſſet, & intellexiſſet ei eſſe prohibitum ad ciuitatem aliquã accedere, turrim in ſolitudine quæ vergit ad Orientem, in altiſſimo ædificat promontorio, quod oon pluſquam triginta ſtadia diſtat à Laura. Et illa quidem in eam aſcendit, vt nullo prohibente frueretur ad ſarietatem doctrina Euthymij. Statim autem mittit ad eum quærendum Coſmam Crucis cuſtodem, & qoi à me ſuperius eſt dictus, Anaſtaſium Chorepiſcopũ. Illi autem cum in Lauram protinus perueniſſent, & accepiſſent eum non adeſſe, ſed iamdiu tranſiiſſe ad Rubam, nec ſic qui- B dem à cœpto deſtiteront, ſed cum ſimul beatum accepiſſent Theoctiſtum, ad eum abeunt, & eum vehementer ſimul orant, & obſecrant, & tandem perſuadent vt ad turrim veniat. Cum eum autem vidiſſet Imperatrix Eudoxia, non leuiter accepit, ſed vt qui æſtate aquam ſitit, & ad illius pedes præ gaudio procidens. Nunc cognoui, inquit, quod Deus me viſitauit. Ille autem cum eam ſolita impertiiſſet benedictione. Sed oporter, inquit, ô filia, te deinceps attendere, & in futurum diligenter cauere. Nam quando abducta fuiſti vnà cum Theodoſio, propterea tibi moleſta euenerunt in rebus chariſſimis. Sed vt per totam vitam abſtineas ab hac à ratione aliena contentione, oportet te præ- C ter tres ſanctas, & Oecumenicas Synodos, nempe Nicenam, quæ conuenit aduerſus Arrium, & Conſtantinopolitanam, quæ ipſa quoque congregata fuit aduerſus Macedonium, & Epheſinam prius aduerſus Neſtorium, accipere etiam decretum quod fuit editum ab ea quæ nunc fuit congregata Chalcedone Et cum te ſeparatis à communione Dioſcori, Iuuenali Hieroſolymitano Archiepiſcopo communicare, & cum eo conſentire.

Eudoxia Imperatrix turrim in ſolitudine ædificat, vt poſſit abſque impedimento colloqui cum Euthymio. Mittit viros ad eum quærendum.

Inuentus ducitur ad Eudoxiam, quæ ſtatim pedibus eius prouoluitur.

Perſuadetur à beato viro aſſentire Synodo Chalcedonenſi.

Cum hæc quidem dixiſſet, & precatus eſſet pro Imperatrice, & deinde ei vale dixiſſet, recedit. Illa autem re ipſa ſtatim eſt executa ea quæ mandata fuerant, ſanctamque ingreſſa ciuitatem, Iuuenali, & Catholicæ communicat Eccleſiæ: magnam- D que, & frequentem inducit moltitudinem Monachorum & laicorum, vt quæ ſicut diſſenſionis, ita etiam commonionis optimum ſuit exemplum.

Eudoxia ſicut diſſenſionis ita & communionis magnum fuit exemplum.

Octogeſimo verò & ſecundo anno ætatis beati Euthymij accedit beatus Sabas, cum adhuc eſſet iuuenis, & nec barbæ quidem primam haberet lanuginem quæ genas contegeret. Ille autem primũ quidem accipit, poſtea remiſit ad beatum Theoctiſtum dicens: Accipe adoleſcentem, & diligenter ſub te exerceatur, & educetur. Nam vt mihi videtor, in exercitationis inſtitoto, & in rectis factis erit inſignis. Atque ille quidem hæc de Saba prædixit. Prædictionem autem congruens qooque cóſecutus eſt exitos. Non eſt enim nunc, non vrbs, non E regio, non ſolitudo, in qua illios diuini viri res non celebrentur. Nobis autem rurſus redeundum eſt vnde digreſſi ſumus. Cum iam tunc Leo pius & Chriſti amans Marciani ſucceſſiſſet Imperio: Timotheus quidam nomine Elurus, totam concutiebat, & conturbabat Alexandriam. Deinde etiam cum ipſum Patriarcham ciuitatis, ô iniquas & impias manus, in diuini baptiſmatis piſcina interfeciſſet, ſedem audacter, & impudenter inuadit. Cum ergo in Ægypto omnia plena eſſent turba, & tomultu, duo quidam Anachoretæ, quibus erat nomen Martyrius, & Elias, vnus quidem Cappadox, alter verò Arabs, profecti ex monte Nitriæ, ad magnum illum veniunt Euthymium. Et vnoſquiſque eorum in cella ſeparata apud ipſum longo tempore ſunt verſati. Quos quidem hic vir diuinus amplectebatur lege amicitiæ, & aſſiduè inuitabat ad collocutionem, & ad Cutilam, & Rubam receſſus, & deſcenſus eos quoque ſimiliter faciebat participes. Cum quibus, & vnà cum Geraſimo, & aliis deinceps Anachoretis ſanctæ illæ manus vnaquaque Dominica intemerata ſumebãt Sacramenta. Præuidit autẽ magnus Euthymius perſpicaci oculo animæ ea quæ erant euentura Martyrio, & Eliæ: nẽpe fore, vt Iacobi, qui clarus erat choro diſcipulorum, vnuſquiſque eorum ſedis ſit ſucceſſor futurus.

S. Sabam ad ſe venientem recepit Euthymius, & de eius ſanctitate prædixit.

Leo ſuccedit Marciano Imperatori.

Timotheus quidam hæreticus Patriarcham Alexandrinũ interfecit.

Martyrius, & Elias ſancti Anachoretæ veniunt ad S. Euthymium.

Præuidet S. Euthymius Martyriũ, & Eliam fore Hieroſolymitanos Patriarchas.

Beata autem Eudoxia cum quamplurima templa B Deo ædificaſſet, Gerocomiaque, & Procbotrophia, & Monaſteria, quæ ne facile quidem poſſunt numerari, piè conſtruxiſſet, iuſſit in quodam ex iis templis, quæ erant ab ea ædificata, quod eſt ſacrum Petro principi Apoſtolorum, ſitum eſt autem è regione Lauræ Euthymij, non diſtans minus quàm viginti ſtadia, ciſternam valde profundam ſimul, & latam ſodere, gratia alicuius vſus neceſſarij. Cum autem aliquando veniſſet ad eam ſpectandam, vider Lauram Euthymij poſitam in media ſolitudine, & quemadmodum cellæ fratrum erant à ſe inuicem ſeiunctæ, & cum illud ſcripturæ apud ſe cogitaſſet; Quàm pulchri ſunt pedes Iacub, tabernacula Iſrael! & ex eo anima eſſet valdè compun- C cta, ad eum ſtatim mittit Gabrielium, rogans, vt ſibi permitteretur ad eũ accedere, & frui illius ſermone, & doctrina, & ſimul etiã Lauræ, eique dare reditus habebat in animo. Ille verò eã ſic prius cõpellat. Cũ tuus deceſſus ſit in foribus, cur ſollicita es, ô filia, & diſtraheris circa plurima? Illa ſint tibi ſolũ parata quæ pertinent ad exceſſum ex hac vita.

Eudoxia pia Imperatrix multa templa conſtruit.

Solo aſpectu cellarũ Monachorum S. Euthymij aſpungitur Imperatrix.

Prædicit mortem Imperatricis.

His illa auditis venit ad ſanctam ciuitatem, & cum Anaſtaſium accerſiuiſſet Patriarcham, ei expoſuit quæ à diuino audierat Euthymio. Et primùm quidem Stephani protomartyris Chriſti templum, quod nondum erat plenè cõſtructum, dedicat quinto decimo menſis Ianuarij. Cum quatuor autem menſes iam præteriiſſent poſt dedicationem, ipſa D quoque humana vita relicta excedit ad Dominum. Longo autem poſt tempore cum eſſet Euthymius iam nonaginta annos natus, in grauem morbum rocidit Sãctus Theoctiſtus, & erat morti vicinus, vt cuius iam eſſet ſenectus profundiſſima, & humanorum eſſet plenus dierum. Cum ergo ad eum viſendum magnus veniſſet Euthymius, ſtatuit paucos aliquot dies cum eo manere, vt cum iam eius ſancta ad Dominum excederet anima, ipſe iuſta corpori faceret, & ea omnia, quæ mos eſt, in eo impleret. Cũ autem cognouiſſet Patriarcha apud Theoctiſtũ aſſidere Euthymium, & id exiſtimaſſet ſatis opportunam ad eum veniendi occaſionem, com beatus Theoctiſtus iam ad Deum exceſſiſſet, tertio die Se- E ptembris ad eum accedit, & communiter ab eis fit reliquiarum ſepultura.

Moritur Eudoxia Imperatrix.

Moritur S. Theoctiſtus.

Ego autem ad ea quæ cõſequuntur eius rectefacta reuertor. Nam hæc quoque mihi cum aliis Ioãnes Silentiarius, & Epiſcopus, & Thaleleos presbyter narrarunt. Dicebant enim qood verſantibus ipſis aliquando in ſolitudine, in eos incidens beatus Sabas colloquebatur. Deinceps quod com adhuc eſſet in cœnobio, aſcendiſſet poſt mortem Theoctiſti ſimol cum Longino præfecto ad magnũ Euthymium. Cum autem aliquot dies morati eſſent circa Ruban cum Martyrio, & Elia, & vnà cum eis adeſſet Sanctus Geraſimus. Quoniam, inquit, prompto & alacri animo videt magnus

Euthymius

Euthymius me & Domitianum, vtroque aſſumpto tranſibat per interiorem ſolitudinem. Cibus autem nobis erant radices melagriorum. Deinde peruenimus ad quandam terram admodum incultam, ſiccamque & omnino aquæ expertem. Ego autem qui planè eram rudis & imperitus conuerſationum quæ fiunt in ſolitudine, vehementiſſima ſiti oppreſſus deficiebam animo, & nec pedes quidem habebam qui poſſent itineri conficiendo ſufficere. Conuerſus verò magnus Euthymius, cum ſic deficientem & defeſſum aſpexiſſet, mea cauſa eſt motus animo, & cum ſe paululum à nobis ſeiunxiſſet, & ad terram proſtrauiſſet, orabat dicens: Domine da aquam ſitienti, fratris ſitim conſolans. Et poſt preces ſurgens apprehendit ligonem quo

Impetrat ſitienti aquam S. Euthymius.

B herbarum excindentes radices, alimentum nobis comparabamus, & ſolum parum ſcindit, & ſtatim aqua ſcaturit, & bibere permittit. Cum ergo bibiſſet, Deo egit gratias, qui præter opinionem per ſuos ſeruos talia facit miracula.

Cùm ergo apud Deum tantam haberet Euthymius fiduciam, & tantam ſpiritus gratiam è ſuperis attraxiſſet, ne communis quidem mortis ei tempus eſt celatum, nec quæcumque euentura erant in Laura. Nam octauo die poſt feſtum luminum quo ſolebat ad interiorem proficiſci ſolitudinem, conuenerunt quidem ij qui erant ipſum deducturi, & quicumque eius peregrinationis volebant eſſe

C ſocij, inter quos etiam Martyrius & Elias. Cum autem nihil parati inueniſſent, & eum offendiſſent omnino imparatum, rogarunt an eſſet cras profecturus. Ille verò. Tota, inquit, hebdomada ero vobiſcum in Laura, & Sabbathi media nocte à vobis ſeparabor. Hoc autem prius dixit, ſignificans ſe tunc eſſe moriturum. Cumque ad eum conueniſſent omnes fratres, & eis exhortationem feciſſet: eos interrogauit quemnam eis vellent imperare & præeſſe. Illi autem veluti vno conſenſu reſponderunt omnes Domitianũ. Ille verò, At hoc,

Prædicit ſuũ obitum.

D inquit, nequit fieri. Domitianus enim non hic longo tempore poſt me manebit: ſed cum ſeptimum ſolum diem tranſegerit, ſequenti me conſequetur. Cum de Domitiano itaque ſpem perdidiſſent, quendam Eliam œconomum habuerunt. Cum igitur omnes dimiſiſſet præter Domitianum, & tres dies poſtea manſiſſet in Diaconio, Sabbatho noctu dormit in pace, & ad eam, quæ illic eſt tranſit beatitudinem, veteta ſenex & plenus dierum, vigeſimo die menſis Ianuarij, in anno quidem à mundi creatione, conuenienter temporibus ſcriptis ab Hippolyto, qui fuit antiquus & ipſis notus Apoſtolis, & ab Epiphanio Cyprio, & ab

Necnon & Domitiani.

Moritur S. Euthymius.

E Herone Philoſopho & confeſſore, quinquies milleſimo quingenteſimo & ſexageſimo: Domini autem noſtri Ieſu Chriſti in carne aduentus quadringenteſimo & ſexageſimo quinto. Sciantur quoque hæc de Euthymio, quod habitu quidem erat minimè fictus, aſpectu autem teres & albus, valdeque lætus & iucundus ad videndum, omnino canus, propter ætatem, paulò breuior, denſa barba, & vſque ad zonam promiſſa, membris ſanus & integer, vt cui non digitus, non vnguis, non dens, non parua, nec magna pars abeſſet corporis.

Forma, & mores S. Euthymij.

Cum autem fama celeriter per omnem ſparſa eſſet regionem, Monachorum & laicorum congregata eſt multitudo quæ non poterat facilè numerari. Quin etiam Anaſtaſius Patriarcha Hieroſolymitanus, cum ſimul aſſumpſiſſet examen clericorum, & militum acceſſit. Anachoretæ quoque

Patriarcha cum Clericis, Anachoretæ, & laici, vndique ad exequias S. viri conueniunt.

A qui erant in ſolitudinibus vndique conuenerunt. Quorum vnus erat quoque diuinus Geraſimus. Omnes autem in ſtuporem adducebat continuatio miraculorum. Cùm ergo conueniſſet multitudo propè innumerabilis, prohibebatur ſacrum illud corpus à ſepultura, cum iam eſſet hora nona, donec milites. vt eis iuſſum fuerat à Patriarcha, repellunt multitudinem, & ſic vix tandem datur aditus diuinis patribus, vt corpori illi quod tam ſtrenuè certauerat, & multa paſſum fuerat, iuſta peragerent, & eum iis quos decet hymnis in locupleti loculo deponerent.

Miraculis coruſcat.

Vix propter multitudinẽ concurrẽtium ſepulturæ traditur.

Domitianus verò ſancti huius viri diſcipulus, cum ſeptimus dies aduеniſſet (ſicut prædixerat

B Euthymius) exceſſit è vita, vocatus à magiſtro.

Domitianus iuxta viri Dei prædictionem moritur.

NOTÆ.

Euthymius.] *De eo Mart. Rom. cum Bar. 20. Ianuary. Hac dies natalis eius, cum Sanctus agens 99. ætatis annum, ſub Leone magno, anno 16. eius Impery, migrauit in cælum: eſt 93. annus à Chriſto, iuxta Faſtos Onufry 472. ſcripſit eius acta fideliſſimè Cyrillus Monachus, quæ extant apud Metaphraſtem, & Lipom. tom. 5. & Sur. tom. 1. de eodem idem auctor in vita S. Saba, vbi & de natali eius hac die celebrari ſolito agit. De eodem Nicephorus hiſt. lib. 14. cap. 30. 34. & 52. Spectatiſſimi ſunt huius Sancti labores, quos pro Sancta Synodo Chalced. aduerſus hæreticos Eutychianos impendit. Hac*

C *de S. Euthym. Tu verò caue ne in altero fallaris eiuſdem nominis Monacho, qui clarus habitus eſt in Ægypto temporibus Archady Imperat. ſed in veritate non ſtetit, nam Origeniſmũ profeſſus, factus eſt ſcãdalum eſt & ruina multorum. Scribit de ipſo S. Hieronymus ad Cteſiphontem, & Theophilus in Epiſtol. ad Epiphanium 68. apud Hieronymum.*

Sabellian.] *Fuit Sabellius quidam hæreticus, vnde Sabelliani vocati ſunt ab eo: hi vnam perſonam Patris, & Filij, & Spiritus ſancti aſſerebant & aſtrue-*

D *bant.*

Neſtorij.] *Neſtorius abominandus fuit hæreticus & Epiſcopus Conſtantinopolit. qui beatam Virginem, non Dei, ſed hominis tantummodo genitricem aſſeruit, vt aliam perſonam carnis, aliam faceret deitatis. nec vnum Chriſtum in verbo Dei & carne credidit, ſeparatim & ſeparatim & ſeiunctim, alterum Filium Dei, alterum filium hominis prædicauit. Ab eo eius ſectatores Neſtoriani dicti ſunt.*

Prochotrophia.] *Sunt diuerſoria, ſiue domus vbi prochi, hoc eſt, mendici nutriuntur: πτωχὸς enim Græci mendicum dicunt, τροφὴ, nutrimentum. Alio nomine Xenodochium, à Latinis hoſpitale dicitur.*

E

VITA S. IOANNICII EREMITÆ.

Ex Simeone Metaphraſte.

QVARTODECIMO anno tyrãnidis Leonis filij Conſtantini, qui etiam generis ſeriem traxit ex Iſauria, admirabilis Ioannicius procedit ex maternis thalamis. Cui patria quidem fuit prouincia Bithynorum: vicus autem qui vocatur Maryeati, ſitus ad borealem partem Apolloniadis. Parentes qui factis ipſis veram reddebant appellationem, Myritzicius & Anaſtaſia. Statim ergo ab ineunte ætate cum ſenſibilibus cibis aleretur & educaretur vt puer, non diſciplinatum orbem & mundanam elegit ſapientiam: ſed eam quæ ad Deũ adducit, & ei reddit familiarem, quæ eſt etiam initium ſapientiæ, nempe Dei timorem, & eius mandatorum inſiſtere veſtigiis.

Patria S. Ioannicij.

Paſcit porcos.

Signo Crucis eos indiuulſos facit, vt ſic faciliùs vacet orationi.

Proficiebat ergo in dies in virtute, & diuina diſciplina, & pulchro augebatur incremento. Nondum magnus Ioannicius è prima ætate exceſſerat, & munus obiens, quod ei fuerat mandatum à parentibus, in conſueta paſcua porcos immittens, ille quidem eos ſignabat figura Crucis, & ipſe conſuetas preces Deo reddebat. Illi autem permanebant indiuulſi, nullo nec hominum, nec beſtiarum damno omnino affecti, donec veſperè reuerſus ſanctus eos domum rurſus ageret.

Fit miles.

Cum autem ille quidem iam exceſſiſſet ex ephebis, tunc cum eſſet & corpore agilis, & aſpectu præ ſe ferret ſpeciem hominis non ignaui, haberetur verò accuratus militum delectus iuſſu eius, qui tūc rerum potiebatur, tunc hic quoque vir admirandus relatus fuit in numerum excubitorum. Erat autem exercitui quidem iucundus propter moderationē, inimicis verò terribilis propter fortitudinem, vt qui eos ſæpe vel ſolo aſpectu in fugam verteret. Cum ſe ergo ſic gereret, & tanti fieret ab exercitu, apud Deum adhuc pluris fiebat: quatenus eius præcepta ad vnguem obſeruabat. Hoc ergo videns malignus, in eum latenter comparabat inſidias.

Incidit in hæreſim Iconomachorum.

Quamobrem cum hominibus cōmunem aliquando offudiſſet caliginem, vt non diuinis imaginibus eum quem par erat honorem tribuerent, peruenit etiam vſque ad Ioannicium, capitque, & expugnat hunc virum præclarum inter exercitatores, & inducit eum ad pernicioſam ſectā Iconomachorum. Ab illo autem tempore diuinis imaginibus non modo quem par erat multi honorem non tribuebāt, ſed nec earum quidem auditionem auribus omnino admittebant. Totis verò quinquaginta ſeptem annis figura à Chriſto ſuſceptæ humanitatis, crimini dabatur, & contemptui habebatur ab iis qui pugnabant aduerſus imagines. Cum quibus fuit abductus, & captus hic quoque vir admirabilis, & pauci fuerunt qui maligni laqueum effugerint. Atque hæc quidem ſic ſe habebant, & Chriſti figura noſtræ ſimilis, proh dolor, deſpiciebatur, & nihili omnino putabatur.

Irene Imperatrix ſanctas Imagines reſtituit.

Poſtquam autem huius ſceleris operatores cum impietate miſerabiliter perierunt, & Romanorum Imperium tranſiit ad coniugem eius Irenem, quæ res Chriſtianorum tuebatur, & habebat in honore; etiamſi propter metum mariti, non poterat eo ſuperſtite liberè eloqui veram religionem. Cum ea verò in Imperio fuiſſe conſtituta, tunc ipſe quoque Chriſtus, qui propter nos carnem induit, rurſus honorabatur figuris, & exoptatæ Sanctorum imagines in Eccleſiis, in foris, in populo cernebātur. Sed ne ſic quidem multi huius Iconomachorum hæreſis acerbitatem eluerunt ex animis, ſed cum temporis diuturnitate ad mali habitū peruenissent, ægrè ferebant ſe ab eo liberari. Quorum vnus erat hic quoque præclarus Ioannicius, qui non erat promptus, nec velox ad mutationem, ſed motum oſtendens grauitatem etſi in re non laudabili, permanebat in iis quæ ſibi rectè opinari videbatur, & diuinis imaginibus nullum cultum tribuebat. Deinde quid fit? Mittitur ab Imperatore ad occidentem cū toto exercitu. Illinc autem reuertens tranſiit per quandam partem Olympi, & nutu diuino, iter fecit prope quendam ex Monachis, qui in eo mōte exercebantur. Deinde ille apparens ex ſylua. O fili, inquit, Ioannici, ſi magnum tibi eſt, Chriſtianū eſſe, & nominari, cur Chriſti imaginem deſpiciens, efficis vt labor virtutis à te fruſtra ſuſcipiatur? Hæc audiuit vir diuinus, & miratus eſt quod ei euidentiſſimè dixiſſet de omnibus: humi itaque cadens,

Opera cuiuſdam Monachi ſe hæreſim abiuraturū, & ſacras imagines honoraturum promittit.

Paulo obſtinacius in hæreſi perdurat Ioannicius.

A petiit veniam, quod ille ignorans fuiſſet ingratus in Dominum, & affirmauit ſe deinceps Chriſti imaginem, & omnium qui ei placuerunt, honoraturum cum omni propoſito. Ab illo ego tempore beatus ille Satellitis officio fungēs in veſtibulo Regiæ, recumbebat in nudo ſolo, eratque orationi intentus in ieiunio. Nam etſi conuiuia inibat cum aliis, cibū tamen non ſumebat vſque ad ſatietatem, ſed eatenus, vt illis quidem non videretur ieiunare, corpus autem ei conſiſteret, & ad pernoctem illam inſeruiret ſtationem.

Satellitis functus officio in veſtibulo Regiæ.

Cum ille ergo totos ſex annos his vacaret, egreditur gens Bulgarorum Thraciam depopulans. Aduerſus eos autem ducit exercitum, qui tūc erat Imperator Romanorum, magna & valida manu coacta, in quorum numero erat hic quoque pietate plenus iuuenis. Magnum itaque prælium fuit inter eos commiſſum, & ex exercitu Romanorum cadit magnus numerus. Quid ergo ille inter viros fortes magnus, & inter exercitatores pietatis maior Ioannicius? Erat tanquam alius Dauid, alienigenas quidem perrumpens cum multis millibus, plurimos autē liberans ex iis, qui erant eiuſdem generis, adeo vt quidā ex illuſtribus Romanis, machina ex loris contexta caperetur à Bulgaris, is verò ea gladio diſſecta, à manu hoſtili hominem liberauerit. Hæc cum tunc ipſe aſpexiſſet Imperator, & eſſet eius virtutem admiratus, cupiebat ſcire patriam, & quod ei eſſet nomen. Imperator verò omnia ſtatim, ne memoriæ exciderent, Scribæ iubet mandare ſcriptis, & magnificentia remunerationum conſimauit defeſſam manum huius egregij militis. Hinc magis incitatus, vnum quendam ex inimicis, qui ſteterat in via anguſta, & multos occidebat ex Romanis, vir ille ſtrenuus facto in eum impetu, illum priuauit capite, qui multis aliis capita abſtulerat. Sic aduerſus hoſtes, qui videntur præclara facinora, erant ſignum trophæorum, quæ erat erecturus contra inimicos qui non apparent.

Bulgari vaſtant Thraciam.

Strenuè decertat contra inimicos.

Machinam diſſecat.

Quendā multos ex Romanis occidentē, facto in eum impetu priuat capite.

Vide autem quomodo hinc fuit deductus ad ſuſcipiendum contra illos certamen, & iam ad luctādum eſt aggreſſus, & grauis armaturæ mentem abſtinentia à cibis, & oratione pulchrè armauit. Nam cum à pugna aduerſus eos qui cernuntur hoſtes ſe ſenſim & paulatim dimouiſſet, & ſe deinceps collegiſſet, verſabat animo ea quæ Dei virtute aduerſus hoſtes fortiter geſſerat, & ſe poſteriori tempore dicebat acerbum illud damnum accepiſſe, quo Chriſti ſui imago in honore ab eo non habebatur, & telis pœnitentiæ ſauciabatur eius animus, & in hunc modum ſecum loquebatur. Oportuit me tali Domino ſeruire, & nō ſolum aduerſus eos qui cernuntur inimicos, ſed etiam armari in eos qui non cadunt ſub aſpectum. Hinc ſe dedit totum ſolitæ orationi, & cum vidiſſet montem, qui ſupereminet à dextera Bythiniæ, qui apud nos vocatur Olympus, concepit animo vitam quietam & amantem ſolitudinis.

Pœnitet propter ſuum in hæreſim lapſum.

Cum veniſſet ergo in vrbem regiam, & valere iuſſiſſet ea quæ ſunt in ipſa oratoria, & emigrationis poſtremam reddidiſſet adorationem, deſpicit quidem referri in numerū procerum Imperatoris, & profectus eſt ad ineūdam quietem, & ſilentium, cum ſolos viginti quatuor annos ſe pulchrè geſſiſſet in hac inferiori, & mundana militia. In tranſitu verò cum acceſſiſſet ad Agaurorum Monaſterium, accipitur ab iis qui illic erant Monachis, & Monaſterij præfecto patri Gregorio aperit ſuum animum, quod ſcilicet amet vitam quietam. Ille autem laudat quidem propoſitum, ſed hæc dicebat

Relictis omnibus venit ad Agaurorum Monaſterium.

cunue

conueniēt us qui verſati ſunt in diuturniori exercitatione: deinde obedientiam doceri & modeſtiam, & ſic ad vitam accedere anachoreticam.

Hæc cum ille monita audiuiſſet, illinc quidem receſſit. Cum veniſſet autem veſpera, hoſpitio excipitur a quodam viro pio & religioſo, vt qui pulchrè cognoſceret huiuſmodi habitacula, & caueret, ne vnquam diuerſaretur in ædibus alicuius qui eſſet diuerſæ à recta ſententiæ, cui eum animum aperuiſſet, quoniam erat adhuc omnino ignarus literarum, abducitur ab eo in quoddam propinquum Monaſterium quod vocabatur Vtotelas, & cum in eo didiciſſet ſolam elementorum inſtitutionem, cum intellexiſſet hoc Monaſterium eſſe tumultu plenum, aſcendit ad aliud Monaſterium quod dicitur Antidij. Et cum illius præfecto ſuū declaraſſet propoſitum, docetur ab eo cuiuſmodi ſit palæſtra in diuinis certaminibus, deprimere ſcilicet cogitationes & omnem altitudinem quæ extollitur aduerſus Dei cognitionem. Cum duos autem annos in eo perſeueraſſet, & Dei patris Dauid hymnorum triginta pſalmos didiciſſet, paulo poſt ſucceſſit eum deſiderium tranſeundi ad montem qui ſupereminebat. Totos ergo ſeptem dies vacans orationi, petebat vt ſibi appareret certus dux viæ quam deſiderabat. Septimo autem die audit hic nouus noſter Moſes vocem deſuper iubentem, vt parum accedat ad montem, & aſſequatur id quod deſiderat.

In Monaſterio Vtotelas diſcit prima literarum elementa.

Diſcit pſalmos Dauidicos.

Cum ergo ille hanc audiuiſſet, acceſſit ad montem, & quenam locum inueniret aptum ad ſuā habitationem, vndique circumſpiciebat. Accedens ergo in montem incidit in duos Monachos quibus tunicæ erant confectæ ex pilis: victus autem erat ex herbis quæ illic naſcebantur, & tantus vt ſolum poſſent viuere, & vt tanquam Angeli in terra viuerent cum corpore. Eis ergo communicauit ea quæ animo verſabat & meditabatur. Illi autem poſtquam preces ſolitas Deo pro eo obtuliſſent, ſigillatim narrarunt de omnibus quæ interrogabat, adiicientes quod poſt quinquageſimum annum exercitationis, & circa ipſum finem vitæ, ei inferretur tentatio, eſſe autem inuidos & malignos qui eam ſunt illaturi. Sed illis quidem labor in caput eorum conuerterut. Tu autem, dicebant, nihil graue patieris, quod etiam poſtea deductum eſt ad effectum, quomodo etiam ſuo tempore declarabit oratio. Cum hæc prædixiſſent, & tunicam, quam Lebetonarium vocat lingua illius regionis, eſt autem ex pilis contexta, ei tradidiſſent, receſſerunt: hoc aduerſus omnes inſidias & inſultus fuit ei tutamentum inexpugnabile & fortiſſimum, (vt ille narrauit poſtea.) Deinde cum illinc emigraſſet in montem, qui vocatur Cichalix, degebat ſub dio & abſque vllo tabernaculo.

Vita ſolitaria ducenda cauſa aſcendit in montem.

A duobus Anachoretis prædicuntur ipſi futura.

Degit ſub dio ſolitarius in monte Cichalix.

Cum Gregorius autem quidam ſancto rude exciraſſet habitaculum, vt eſſet ei paruum tegumentum ab imbribus & nubibus, ſe in eo incluſit. Sed quoniam multi illuc accedebant, eum conuenire cupientes, & illi gratum & familiare ſilentium interrumpentes, illinc diſcedens in nemoroſo, vicum Helleſponti, in quodam monte nemoroſo, & aditu difficili ſe collocat, in quo cum foramen quoddam anguſtum & profundum ſub terra fodiſſet, in eo manebat nuſquam progrediens, & ibi paſcebatur à caprarum paſtore. A quo quidem ipſe ſingulis menſibus panem & aquam tanquam munum planè accipiebat epulum. Tres totos annos ſilentio in eo tranſigens, orationibus vacabat. Cum ſic ergo ſe haberet, volens magis latere, peruaſit in

Sepſum includit in cella.

Fugiens hominū conſortia latitat in antro.

A montes Conturiæ, in quibus degebant feræ, ſeorſum cum Deo congrediens.

Vt magis lateat, pergit ad montes Conturiæ.

Cum autem forte fortuna veniſſet in ædē oratoriam, incidit in virum quendam & mulierem, qui conuenerant vt feſtum patrum peragerent. Qui cum ſanctum vidiſſent, in primo occurſu, illo inſolito & terribili eius ſpectaculo obſtupefacti, ne potuerunt quidem interrogare quiſnam eſſet, nec omnino cum eo conſerre ſermoné. Erat enim vir ſatis iuſtæ magnitudinis: pannis autem obſitus, & nudis incedens pedibus, & totus capillatus, & coma mirandum in modum promiſſa. Illi ergo cū ſanctum vidiſſent ſic affectum, affecti ſunt timore. Ille autem placida & miti voce iuſſit eos eſſe B bono animo, & ab illo timore recreauit. Deinde eos rogauit quænam eſſet via quæ recta ferret. Illi verò dixerunt ante fluuium fluere qui non erat tráſitu facilis, & tunc maximè cùm tam multi imbres ad eum affluxiſſent. Tunc enim acciderat vt vehementer plueret, & ideo teſtaguaret fluuius. Ille autem cum circa mediam noctem ſurrexiſſet, aquam aſcendit, nec fuit madefactus, & tranſmittit in continentem qui erat ex aduerſo.

Siccis pedibus tranſit fluuium.

Illinc autem venit in templum magiſtro Chriſto dilecti diſcipuli quod erat Epheſi. Ei autem ſua ſponte apertæ ſunt portæ illius templi. Ille verò ingreſſus cum Domino ſuas preces reddidiſſet, rurſus egreditur, & cum eſſet egreſſus, protinus clau-C duntur portæ, & rurſus reuertitur in Conturiam, & conuenit quaſdam Monachas, matrem, inquam, cum filia. Quarum filia quidem erat defeſſa libidine, mater autem ſtudebat admonitionibus motus eius carnis comprimere. Cum in eas incidiſſet ſanctus, & propter puellæ viſum eſſet animo perturbatus, puella ad ſe vocata, iubet eam manum ſuam collo illius imponere. Quod quidem cum factum fuiſſet, vt iuſſerat, rogauit puella vt liberaretur à malo quod eam vexabat: in ſe autem graue illud malum recideret. Atque illa quidem liberata à bello carnis, ordini Monachorum ſe vt prius reſtituit. In ſanctum autem graue illud bellum excitabatur. Cum autem intelligeret turpes D cogitationes eum ad facta non honeſta impellere, Inuenit draconem in quadam quæ illic erat ſpelūca, & ſeipſum ſtatim præbet ab eo exedendum, vel per vim cogens inuitum eius corpus tangere. Malebat enim mori, quàm animi ſui nobilitatem voluntati carnis eſſe mancipatam.

Fores templi diuinitus ei aperiuntur.

Monacham vitio carnis deditā ſanat.

Carnis cogitationibus infeſtatus Ioānnicius ſe draconi deuorandum præbet.

Atque ille quidem ſe præbuit draconi. Malæ autem cogitationes protinus receſſerunt, & ſi qua voluntas carnis ei exhibebat moleſtiam, protinus flaceſcebat. Simul autem morte quoque affectum fuit ſtatim ipſum animal, & ex hinc aduerſus omne genus feras, tam quæ ſub aſpectum cadunt, quam quæ non cadunt, data eſt poteſtas decertatori.

E Aliquando ille Dauidis pſalmos dicebat memoriter, & mouebatur aceruus lapidum, & ſancti ad ſe trahebat oculos. Cum ergo quendam maximum ſerpentem punicei coloris ex eo vidiſſet apparentem, & qnam in manu habebat virga eum percuſſiſſet, eum nihil ſpirantem reddidit, & morte affecit. Deinde rurſus quoque tempore hyberno ille quidem ſubterraneam quandam & obſcuram ſubiit ſpeluncam. In ea autem habitabat draco. Lucebant verò draconis oculi, & videbatur beatus pater ignem intueri. Neque enim prius quam eſſet expertus, putaſſet vnquam draconem ineſſe in ſpelunca. Cum ergo viſum eſſet ſibi ignem in ſpelunca accendere, ligna collegit, & draconis

Serpentem interficit.

oculis impoſuit ea volens accedere propter tempus hybernum. Cum is autem excuſſiſſet ea quæ fuerant impoſita, intelligens pater eſſe beſtiam, non fuit ignauo nec abiecto animo, nec vllo timore eſt affectus, ſed paululum declinans ad dexteram ſpeluncæ nullum malum paſſus, verſabatur ſimul cum dracone.

Illæſus, & tutus in ſpelunca verſatur cum dracone.

Agebatur verò iam duodecimus annus ex quo morabatur in ſolitudine homo Dei, venit autem ad eum a ſuperis prædictio, vt illiuc quidem migraret, habitaret autem in Monaſterio, quod vocatur Eriſte, & habitum indueret Monaſticum. Venit itaque æſtate ad prædictum Monaſterium, & Stephano præfecto Monachorum aperit reuelationem. Ille autem poſtridie nihil cunctatus, ſolitas fundit preces, & ſacras dicit orationes, & eum induit veſte Monaſtica. Poſtmodum ſe includit in loco qui vocatur Critama, & ſe ligat catena quæ erat longa ſex vlnas.

In Monaſterio Eriſta ſumit habitum Monaſticum.

Iam autem erat tertius annus ex quo in eo degebat, & cum ei viſum eſſet ire ad Chelidonem, vt conueniret virum quendam virtute inſignem, erat autem is magnus Georgius, veniſſet autem ad fluuium Goram, incidit in draconem qui cohibebat aquæ fluentum, & tranſitum ei interrumpebat. Et eum quidem precatione, & ſigno Crucis mortuum ſtatim tradidit aquis. Tres autem annos cum magno verſatus Georgio, cum ab eo totum didiciſſet pſalterium, abiit rurſus ad Paſtorem Antidij, cum Pachomio diſcipulo. Et cum illinc rurſus veniſſet in Monaſterium Agaurorum, aſcendit cũ aliis Monachis in montem prope ſitum, vt eſſent ſpectatores domus, quæ in eo ædificabatur. Cum ergo veniſſet in montem, hircus inſignis magnitudine, alicunde è grege apparuit. Itaque qui cum beato Patre erant Monachi, cum vidiſſent hircum, animo verſabant quonammodo eum caperent, & vt illius pellem in vtrem tranſmutarent, maximi faciebant. Cum ergo habitante in eo ſpiritu cognouiſſet pater ea quæ erant in mente Monachorum, vnum ex iis cui nomen erat Sabas, ad ſe vocans, iubet hircũ ad ſe adducere. Illo verò interrogante, ſi in fugam fuerit conuerſus, quomodo eum comprehenderet, vade ſolum, ô frater, inquit ille magnus, ille autem lubens veniet, & te ſequetur. Conuerſus verò ad alios Monachos, rogauit an hirci pellis eſſet apta ad vtrem componendum. Illi autem, maximè, inquiũt, & antequam hoc diceres, id cogitabamus. Interim autem ductus fuit hircus à Monacho Saba, & pater, vel in verbis oſtendens benignitatem, tranſmittit rurſus pecudem ad ſua paſcua, non ſolum hinc commiſerationem, ſed etiam amputationem docens ſuarum voluntatum.

Precibus interficit draconem.

Totum diſcit pſalterium.

Cogitationes videt ipſis inuoluntarunt.

Eius manſuetudo etiã erga feras.

In hoc autem monte verſans, iis etiam qui genere attinebant ad Imperatorem, Nicephorus verò tunc Romanum adminiſtrabat Imperium, prædicit eius mortem paulò poſt eſſe venturam. Nono ergo anno eius Imperij erumpentes Hũni Thraciam populabantur. Satis ergo magno coacto exercitu, Imperator quidem prius eos vicit. Poſt hæc verò coactis copiis Hunni vexauere Romanos. Quo tempore ipſe quoque Imperator ſauciatus, cum Imperio ipſam quoque finiit vitam. Sceptrorum autem & Imperij hæredem filium reliquit Stauratium. Cum eſſet ergo Stauratius in Imperio conſtitutus, ij quibus de morte Imperatoris Nicephori ab admirabili Ioannicio prius fuerat ſignificatum, paulo poſt quam Imperator deceſſerat, recordati eorum quæ prædicta fuerant, acceſſerunt rurſus ad hunc magnum patrem, & rogarunt de filio eius Stauratio

Prædicit mortem Nicephori Imperatoris.

Hunni vaſtãt Thraciã.

Vulneratur Nicephorus in bello, & moritur.

Prædicit etiã celerem obitũ Stauratij Imperatoris.

A an ſit longo tempore victurus in Imperio. Ille autem prædixit rurſus quoque celerem fore mutationem, & vt aiunt, tem eſſe in acie nouaculæ. Breue tempus interceſſit, & imperio tranſlato ad Michaëlem generum, euenerunt quæ prædicta fuerãt. Hic autem Michael antequam perueniret ad Imperium, dignitatem habebat procuratoris palatij. Nõ multo itaque poſt tempore Hunni rurſus in Thraciam faciebant incurſiones. Itaque Imperator erat valde ſolicitus quonam modo eos graui inuaderet exercitu. Interim autem Leonem Armenium præfecit Orienti. Leo verò qui iamdiu maximo amore tenebatur Imperij, hoc ſolum animo verſabat quomodo eo potiretur, & quicquid non ad id B tendebat, id paruum exiſtimabat, & non magni momenti.

Imperium trãsfertur ad Michaëlem.

Cum ergo rurſus bellũ exortum eſſet aduerſus Hunnos, & nec primò quidem cum eis conflixiſſet Armenus ſua ſponte tergis datis, Romanos affecit dedecore, vt ſimul quidem, & Michaeli maculam inureret, & eum afficeret graui animi ægritudine. Cum ergo Leo hoc conſilium cepiſſet, & id feciſſet, fraudeque, & ſimulatione conciliaſſet animos militum, perſuaſit vt eum ſolum ſpectarent, & in eo ſolam ſpem ſalutis collocarent, vt qui imprudentius, & inconſideratius in his rebus ſe gererent, & bonis quæ habebant in manibus ſtultè præferrent ea quæ expectabantur. Leo ergo C eum induiſſet perſonam beneuolentiæ in Imperatorem, ſimulabat ſe eum maximè facere & colere. Poſt illam autem cladem ab ipſo de induſtria, & voluntariè conceptam, cum reuerſus eſſet Michaël Byzantium, illo tempore proferens quod iamdiu parturierat, & qui intus erat Leonem aperiens, iis relictis, qui Romanorum agros populabantur, quàm maxima potuit celeritate armatur aduerſus ſuos, & ab iis qui aderant renunciatur Imperator, & ad omnium clariſſimam peruenit ciuitatem. Michaël verò vel inuitus ei cedit Imperio, cum iureiurando ab eo accepto ſibi prius cauiſſet, & fide dignis, vt putabat promiſſis ſe muniiſſet, quod ei cum vxore, & libe- D ris permitteret agere vitam priuatam.

Leonis Armeni ignauia.

Leo Armenus arripit Imperium fugato Michaële.

Ille autem eum primum aſcendit ad Imperium, veluti omnium oblitus, & nihil curans eorum quæ Deo teſte iurauerat, primum quidem Michaëlem, & eius coniugem condemnat exilio. Paulo poſt verò habitu Monachorum vel inuitos induit. Non eò autem vſque conſtitit, ſed etiam paucis poſt diebus eos à ſe inuicem ſeparauit, nec eos habitare ſimul ſinit in regione, ſed illum quidem in vnum locum, hanc verò in alium relegauit. Vide autem quò procedat improbitas poteſtatem conſecuta. Statim enim qui & nomine, & moribus erat bellua, in ipſum prob dolor, Chriſtum & eius imaginem rabie exagitatur, multis afficit ſuppliciis veræ pietatis adora- E tores, ab iis, quæ habebant alienans, & exterminans, quod non Chriſti & eius ſanctorum imaginem cum ipſo conculcare in animum induxiſſent. Quamobrem Nicephorum quoque ſanctiſſimum Patriarcham, ſi non à Sacerdotali deponeret rectione, graue eſſe putabat, & ſua amentia indignum, & importunitate. Propterea ergo tum à ſede dimouet, qui verè erat dignus qui regeret, quoniam nec luci quidem conueniebant tenebræ. Theodoro autem ex Natolia, cui erat cognomen Meliſſenus, vt qui eſſet eiuſdem ſententiæ, & moribus ſimilis, introducto, replet Eccleſiam magna abominatione.

Mittuntur in exilium Michael, & eius vxor, deinde inuiti habitu Monachico induuntur.

Leo Armenus Iconoclaſta.

Nicephorum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſua ſede pellit.

Illo

Illo autem tempore cum per montes Pruſenſiũ magnus hic pater ſe exerceret, Gurias quidam qui ipſe quoque erat vnus ex iis qui vitam ſuſceperãt Anachoreticam, & videbatur præſtare aliis in Monachorum certaminibus, & ſummus exercitator & amator virtutis exiſtimabatur & nominabatur, & cum quis dixiſſet Guriam; adiiciebat etiam exercitatorem, vtpote quod hinc magis agnoſceretur, quàm ex nomine proprio. Is cum videret ſe longè abeſſe à vera virtute Ioannicij, & venerandam illam exercitatoris appellationem ad eum tranſire, ei diſſecabatur & laniabatur animus inuidia. Dum autem inuidiam parturiret, cædem peperit. Quomodo autem declarabit oratio. Is enim verſans in animo, & quærens ad effectum deducere id quod meditabatur, cum ſancto de induſtria ſtudet vitam agere, cum magnus Ioannicius propter nimiam animi ſimplicitatem Guriam ſupinis, vt dicitur, manibus accepiſſet & foueret. Ille autem in principio magnam ſimulat pietatem, & erat virtutis hiſtrio præſtantiſſimus. Cum non aliò autem ſpectaret, quàm vt latenter inuidiæ gratificaretur, ſub ſpecie propinandi, ſancto venenum porrigit, eum ipſe prius bibiſſet longè acerbius inuidiæ & malitiæ. Inſidioſum autem ſic epotum poculum ſanctum multis affecit doloribus. Sed non eſt paſſus Dominus eum diu vexari: ne nimium gloriaretur vitium aduerſus virtutẽ. Sed in ſomnis miſſo præclaro inter Martyres Euſthatio, ei donat priorẽ habitum & ſanitatẽ. Ille autem in honorem eius ædem oratoriam extruxit & Monaſteriũ: quod quidem extat vſque in hodiernum diem.

Gurias Anachoreta inuidet S. Ioannicio.

Venenum viro Dei porrigit.

Sanatur à S. martyre Euſthatio.

Cum aliquando conſtrui curaret quoddã Monaſterium, ſerpentes morſibus prohibebant eos qui laborabant. Sed illi, oratione facta, nemini amplius nocuerunt. Illo etiam pro viribus opem ferente iis qui laborabant, & ad tollendum lapidem manum porrigente, vipera emerſit de lapide, & manum apprehendens ab ea diu pependit, & immiſit ei totam veneni acerbitatem.

Precibus ſerpentes interimit.

Sed nobis apparuit alter Paulus: nam ille quidem manum concutit, & vipera humi cadit, & erat ei manus illæſa, adeò vt non appareret, an fuiſſet omnino percuſſus. Verùm cum frequentaretur à multis, & gratum eius ſilentium interrumperetur, rurſus migrat in montem Thricalicis, ardentius & fortius adhuc ſeipſum recreans, & ipſe ſeipſo quodammodo effectus magis ſtrenuus ad certamina ſpiritualia.

Vipera viri Dei manum inuadite, nihil propterea læditur.

Cum fuiſſet in hoc monte Thricalicis, non extendit tabernaculum, non fixit tugurium, ſed ſub dio, & ſine domo vitam agere conſtituit, vt qui magnifico tecto vteretur cœlo. Sed ne ſic quidem viuens latuit, ſed Euſtratius quidam ex Monaſterio Agaurorum, eius amore captus, cum non poſſet manere in regione, quod valde eum inflammaret ſtudium imaginum, cùm ad eum acceſſiſſet, & nihil amplius expectaſſet quàm conſueram precationem, ſtatim eſt ſciſcitatus, an diu duraturum eſſet imperium Leonis. Ille autem videns eum magna animi affectione commotum, quod pro diuinis imaginibus magnum caperet dolorem, præſignificauit haud ita diu abhinc futuram euerſionẽ. Non multo poſt eo de medio ſublato Michaël arripuit Imperium, qui non auxit quidem perſecutionem aduerſus Chriſtianos, ſiuit autem Eccleſiam eſſe ſub hæreticis, vt qui neque Iconomachorum hæreſi omnino acceſſerit, ſed in eius zelum effectus ſit mollior, vt etiam multis videretur benignus: neque vllum orthodoxum dogma prior in- A ceperit, adeò vt contingeret neque ipſum à vitio abſtinere, neque ſalutem defendere, ſed malitioſe potius hæreſim quidem ſiuit creſcere: fidem autem orthodoxam minui & diffluere. Et hoc quidem ita ſe habebat.

In mõte Thricalicis degit ſub dio ſine tecto, & tabernaculo.

Prædicit mortem Leonis Imperatoris.

Michaël arripit Imperium.

Malitia Michaelis Imperatoris.

Poſtquam autem Leo fuit interfectus, venit rurſus cum quodam alio Euſtratius, diuino huic viro renuncians euentum eorum quæ ipſe prædixerat. Iã agebatur quintus annus Imperij Michaëlis: quartus decimus autem ex quo Bulgari fecerant expeditionem, & deceſſerat Nicephorus, à quo tempore multi Romanorũm cum patria libertate amiſſa detinebantur captiui manibus Bulgarorum. Venit itaque in mentem illi benignæ & B clementi animæ, ſi quomodo poſſet eos educere à laborioſa illa & afflicta vita. Interrogans autem accepit carcerem illum in quem illi erant coniecti, eſſe obſcurum & tenebricoſum, adeò vt eis vſu veniret ægrè ferre quod nõ cum patria vitã quoque amiſiſſent, quod quidem eum magis angebat. Huic ergo propoſito omnibus poſtpoſitis, relinquit illam gratam & ſolitam viuendi rationem, & via quę intercedit confecta, non curauit cuſtodes qui eos circumſidebant, ſed non viſus ad eos accedens, ſtatim pro omnibus copiis vſus eſt figura Crucis, & ea perfractis vinculis & clauſtris portarum, reuocat eos qui illic ſedebant. Deinde cum in luce ſicut Moyſes tota nocte eos traduxiſſet, vſque ad C noſtros fines eos tranſmiſit & conſeruauit. Cùm autem vim afferrent & vrgerent ij qui ſeruati fuerant, & quis es ò homo Dei, ſæpe rogarent, non celauit quidem: dixit autem ſe hanc gratiam ſoli Deo aſcribere.

Multi Romanorũ captiui in manibus Bulgarorum detinentur.

Signo Crucis carceres & vincula rũpit vir Dei, & Chriſtianos captiuos liberat.

Cum autem oporteret etiam aduerſus extrinſecus illatas à maligno tentationes, illius egregij viri in multis oſtendi fortitudinem, ita diſpenſante prouidentia, & tradente iuſtos in manus eorum qui ipſos affligunt, non vt eos tentet, ſed vt reddat illuſtriores, Epiphanium quendam Monachũ malignus ſubiens, qui & virtute videbatur inſignis, & in monte illo ſe exercebat, mouet aduerſus ſanctum. Nam Epiphanius inuidia percitus aduerſus D ſanctum, comatum & frondoſum illum montem exuſſit: vt ſimul cum ſylua, flamma ſanctum quoque depaſceret. Ille autem cum ſpiritus quæ in eo erat gratia id præſciuiſſet, tranſiit ad alium, & malus fuit deprehenſus Epiphanius, & ſeipſo deterior. Quid ergo admirabilis ad hoc Ioannicius? Non fuit excitatus ad vindictam, non ei maledixit, qui parabat inſidias, amicè eum adiit, & humiliter eſt allocutus, & rogauit vt diceret cauſam, cur ei vellet eſſe inimicus. Ille autem plauſtris probrorum, vt dicitur, & contumeliarum eum eſt inſectatus, & tandem egregius ille Epiphanius virga quã habebat in manu, quæ in extremo ferrum habebat acutum, in medio ventre percutit ſanctum, E etiamſi illæſus permanſerit vir miſericors, & ad reconciliationem hortatus ſit Epiphanium. Sed ille pernicioſo illo animo nihil mutato, permanſit in eadem maleuolentia. Hoc autem ſancto prædictum fuerat ab illis Monachis, qui ei ab initio dederant illam tunicam pilis contextam. Tẽtatio enim, dixerunt illi, ad te veniet in fine, ſed ipſa quoque erit irrita.

Epiphanius Monachus in virũ Dei inuidia percitus, ipſum cũ monte, vbi degebat comburere conatur.

Nota humilitatẽ & mãſuetudinem viri Dei.

Ab Epiphanio immeritò afficitur vir Dei.

Virga ferrum acutũ habente percuſſus in ventre ab Epiphanio, nihil læditur.

Cum autem ſanctus iam ad profundam proceſſiſſet ſenectutem: in Monaſterio Antidij extructa cellula illic ſe includit. Si quando autem eum vocaret tempus vt illinc egrederetur tranſibat per viã publicam, ne ab illis quidem viſus magna ex parte à quibus ne volebat omnino aſpici. Quinto verò

In Monaſterio Antidij degit incluſus in cella.

anno

anno Imperij Michaëlis, qui Eccleſiam regebat A Methodius, cum magni Ioannicij ad Diuinum exceſſum præſciuiſſet iam appropinquare, ad eum venit, & vltimas preces ab eo petiit. Ille autem cum maximi feciſſet conuenire Methodium, prædixit ei quod nec multum tempus poſt ſuũ deceſſum viueret Methodius. Qua quidem in re non fuit falſus. Tertio enim die poſtquam hæc dixiſſet, erat verò tertius Nouembris, D. Ioannicius migrat ad Dominum, deductus a choris Angelorum, corpus autem deponitur in loculo. Methodius autem qui clariſſimè refulſit inter Patriarchas, ipſe quoque octauo menſe poſt illius deceſſum exceſſit ex hac vita, quarto decimo Iunij.

Methodius Patriarcha obitum Ioannicij prænoſcens ad ipsũ viſitandum accedit.

Prædicit Methodij obitum vir ſanctus.

Moritur S. Ioannicius.

Necnon & Methodius.

Quænam autem ſunt ea quæ facta ſunt in mor- B te & poſt mortẽ admirabilis huius Ioannicij? Diſſolutorum membrorum confirmationes, homines liberati à malignis ſpiritibus, ſi ſolum ad capſam eius acceſſiſſent. Quidni enim erat Ioannicius iis rebus vel poſt mortem glorificandus, cuius deceſſum colũna ignis ſignificauit iis qui erant in monte Olympo: quem præceſſerunt Angeli paradiſi portas ei aperientes, & tranſmittentes ad eam, quæ eſt illic beatitudinem?

Miraculis multis claret poſt obitum S. Ioannicius.

NOTÆ.

Ioannicius.] *Agunt de eo Mart. Rom. cum Baron. 4. Nouembris, & Græci in Menologio, ac pluribus res ab eo geſtas referunt, quas plenius proſequutus eſt Metaphraſtes, extant apud Lippomanum tom. 5. & Sur. tom. 5.*

Partem Olympi.] *Olympus eſt mons cuius vertex vſque adeo attollitur, vt ſumma eius accolæ cælum vocẽt. Dictus Olympus, quaſi ὅλος λαμπρός, hoc eſt totus fulgens, quia ſolem clarum habet, nulliſque vnquam nubibus fuſcatur. Sunt autem 4. montes hoc nomine. Primus mons altiſſimus, inter Theſſaliam & Macedoniam, alter in Gallo-Græcia vel in Cypro. Alius apud Myſos. Quartus ad mare rubrum in Æthiopia, haud longè ab Heliopoli oppido, qui Sole oriente vſque ad quintam diei horam flammas emittit.*

VITA S. THEOCTISTES VIRGINIS. Ex Simeone Metaphraſte.

C D VM eſſem aliquando in Paro, nauigabam enim in Cretam, à beato & Pio Imperatore miſſus, qui fuit re vera fœlix, & fœlicitatem Romanorum ſimul cum ſuo ſepulchro ſepeliit. Mittebar autem partim quidem ſimul militans cum clariſſimo illo Himerio, viro ducendi exercitus peritiſſimo, qui vniuerſæ claſſi imperabat. Mittebar ergo cum illo militaturus, & deducendus ad actiones artis imperatoriæ: partim autem legatione functurus ad Arabes qui tunc tenebant Cretam. Cum E verò fuiſſemus in Io inſula, & ne vlterius progrederemur ventus aduerſus prohibuiſſet, nauigauimus ad Parum, in tranſitu viſuri ſitum inſulæ, & cõtemplaturi quod illic eſt templum Dominæ noſtræ Dei parentis. Cùm autem delati eſſemus in portum qui ſpectat ad Naxum (is verò ſenſim, & paulatim fit profundus, aptéque & eleganter ſecedit à fluctu, perinde ac ſi eſſet ad hoc cõſtructus, & montis concauitate incluſus, vt facilè hyemarent, & æſtiuarent nauigia) deſcendimus. Et cum parum proceſſiſſemus, ad templum venimus.

Arabes Cretam occupãt.

Templũ Dei genitricis in Paro Inſula elegantiſſimum.

Cum autem de more precati eſſemus, admirantes id circuibamus. Erat verò id ſpectatu digniſſimum, & ſeruans adhuc reliquias veteris pulchritudinis. Erat enim vndique iuſta conſtructum ſymmetria, & frequentibus erat fultum columnis ex lapide baſilico, & ſecto lapide veſtiti erant eius parietes, non ſecus ac columnæ. Lapidem autem adeo tenuem, & ſubtilem effecerat artifex, vt viderentur parietes induti textis byſſinis. Marmoreus verò nitor lapidum tantum oſtendebat candorem & ſplendorem, vt margaritarum ſuperaret fulgorem. Tam egregius erat lapis, vel potius ſtudium artificis, qui etiam contendit naturæ tribuere pulchritudinem. Cum autem venerandæ & diuinæ menſæ, quod eſt ſupra impoſitum tegumentum intra portam vidimus, ſtupuimus elegantiam. Ita enim erat tornatum, vt non B videretur habere naturam lapidis, neque ferro, & arte, & manibus eſſe exciſum: ſed ſimile erat cuidam ſucco lactis commixto, cuius ſuffuſio fabrefacta erat ad tecti figuram. Tali ergo lapide vidi aliquando Lunam curſum agentem Tauris. Atque iacebat illud quidem confractum, nos autem concurrimus, & propè ſtetimus, execrantes, & maledictis omnino inſectantes eum qui contriuerat. Erat enim id donarium domo Dei planè dignum.

Descriptio ſtructuræ templi.

Operculi ſacri altaris elegantia.

Cùm nos ergo adſtaremus & admiraremur, & in eum qui confregerat exclamaremus, videmus repẽtè Monachum profectum e ſolitudine, & progredientem è nemore, & ad nos venientem, vultu pal- C lidum, genis macilentis, nudis pedibus, totum ſqualidum, tunica è pilis contexta, ſuperhumerali & capiti, tegumẽto tunicæ ſimilibus, zona pellicea cinctum circa lumbos, perinde ac fera hirſutum. Neque erat ſimilis viro qui cibo veſcitur: ſed carnis propemodum experti & exangui. Accedens ergo nos ſalutauit, & nos eum viciſſim, & rogauimus vt diceret quiſnam eſſet, patriamque & genus, & an ſolus hic viueret. Ille autem, patriam quidem, inquit, & genus, & alia quibus gloriantur ij qui habitant ciuitates, non poſſum dicere. Neque enim eſt mihi curæ aliquid ex iis quæ ſunt in terra: neque delector iis quæ fluunt. Pater verò mihi & Dominus eſt Deus, cui ſòli vitam ago, pro- D pter quem ſolus per hanc errans ſolitudinem pluſquam triginta annos perſeuero. Eſt autem mihi nomen Simeon, dignitas autem, humilis Monachus ſacerdos, & miniſter & myſta viui & incruenti ſacrificij. Nos autem viri virtutem reueriti, tam ex verbis, quàm ex aſpectu, & indumentis, præterea verò ex exercitatione, & maximè quod Dei erat ſacerdos, ad pedes eius procidentes, preces poſtulauimus, & veniam quod eum dignouerimus. Ille autem eſt precatus, & iuſſit vt nos ipſos attenderemus, & non eſſemus triſti & anxio animo.

Simeon S. Anachoreta in Inſula Paro.

Ego igitur cum eſſem curioſior, & ſatis pulchrè viri mores intelligerem, rogaui magnum, E & ſupplex ab eo petij, vt nos doceret aliquid ex iis quæ ſunt nobis arcana. Ille verò, de his quidem, inquit, ſatis nondum enim ſum dignatus talibus. Huc enim veni vt mea lugerem, non vt quæ ſunt ſupra me quærerem. Cùm autem me dextera apprehendiſſet, & demulſiſſet iam tanquã familiaris, iuſſit nos ſedere in ſedibus arte non laboratis, ſed quæ ſe fortè obtulerunt. Erant autẽ lapides & columnæ ex eo quod corruerat, & herba dẽſa & viridis, & fons ex quo ſcatebat aqua dulcis ad bibendum, & totus locus erat plenus quiete & ſilentio, & diuinis dignus narrationibus. Cùm ergo ſediſſet ſuper herbam, & me iuxta ſedere feciſſet, videbatur lætari quod in nos incidiſſet.

Fixis

Fiais autem ego intuens oculis, tempus eſt tibi, inquam, ô pater, narrandi ſi quid vidiſti hic pulchrũ, & dignum quod referatur. Sed iam loqui incipe, & refer quiſnam confregit menſæ diuinæ operculũ, & quænam eſt ea fera, & agreſtis anima quæ auſa eſt tale opus confringere. Ille autem cœpit dicere.

Interrogatur Simeon quiſnam altaris confregiſſet operculum.

Audiuiſti de illo Niſiri qui imperauit Cretæ copiis naualibus. Is cum hic fuiſſet, & admiratus eſſet eius elegantiam, in animo habuit id in Cretam tranſmittere. Poſtquam autem portas eſt dimenſus, & deinde hoc ſacrum, & diuinum tectum, & pulchrè viſum eſt ſe habere, deiecit humi, & ad portas traxit vt educeret. Id verò repente factum eſt maius, idque ſæpe, donec tandem ceſſit Arabs. Cum autem fruſtrà laboraſſet, & ſcopum non potuiſſet attingere (nolebat enim, vt videtur res diuina inquinari, & execrandis ſeruire ſacrificiis ſtudebat enim vt dicitũr, id deponere in ſynagoga dunariorum Agar) furore correptus cogitauit id confringere.

Niſiris Dux Cretæ conatur hoc inſigne ſibi opus comparare, & de templo educere. Diuinitus ſæpe fit maius, vt non poſſet extrahi de templo. Confringitur ab impio.

Hæc cum audiiſſem, maledictis inſectabar ſceleratum illum & execrandum. Ille autem dixit. Ne cures, dedit is haud ita multo poſt pœnas inſolentiæ, vt qui nauem fregerit in Eubœa promontorio, quod vocatur Xylophagus, & fuerit in eo ſubmerſus. Rogaui autem diuinum illum virum vt cibum ſumeret, & vt conſolaretur noſtram animi ægritudinem, ſuſceptam propterea quod non vlterius procederet nauigatio. Videbamur enim tempus terere aduerſis ventis nobis ſpirantibus. Ille verò cibum ſumpſit, & nihil celans mihi dixit. Nauigabis quidem Naxum, & cum illic in portu nauem tenueris vno die, ſecundo die poſt nauigans, tertio die venies in Cretam nihil aduerſi reformidans, & tibi impoſitum munus obibis vt voles, & vt tibi iuſſit Imperator, & reuerſus pulchrè accipieris ab eo qui te miſit. Atque hæc quidem poſtea facta ſunt vt ille dixit, & finem acceperunt. Cum autem precati eſſemus, & hymnos in templo dixiſſemus, deſcendimus in nauem cum magno illo ſene. Manè autem tranſmiſimus in Naxum cùm eſſet fretum ſolum decem ſtadiorum. Ipſe verò cum Deo diuinum peregiſſet miniſterium, & nos diuinis imperti iſſet Sacramentis, nobiſcum cibum ſumpſit. Deinde cœpit mihi dicere.

Temeritatis, & inſolentiæ luit pœnas impius Niſiris ſubmerſus in mare.

Prophetico ſpiritu claret Simeon.

Venatores quidam ex Eubœa huc venerunt nõ multis abhinc annis, habet enim inſula magnam copiam ceruorum & caprearum. Eorum vnus vir pius, & qui ſuæ curam gerebat animæ, narrauit narrationem valdè conſentaneam Dei magnificentiæ, qui ſuo tempore facit admirabilia, & quæ ſunt præter hominum opinionem. Veni aliquando (inquit) huc venator, & cum aſcendiſſem ad diuinam ædem Dei parentis, adoraui, & precatus ſum, ſicut ſemper mihi erat mos. Cum autem poſt preces circunſpexiſſem, vidi in ſolo parum aquæ in foſſa, & pauca grana lupinorum quæ madefiebant. Locus enim hic alit lupinos, quomodo reliquæ inſulæ herbas diuerſas. Vidi ergo, vt dixi, lupinos qui reddebãtur teneri, & me quædã ſubiit cogitatio, quod eſſet omnino aliquis qui eos dimiſiſſet in lacum, & quod vt eſt veriſimile, vir aliquis diuinus hanc habitet ſolitudinem. Hoc ergo reputans, feſtinabam venire ad ſocios, qui iam iuerant in ſyluam. Optabam autem magnam hanc prædam conſequi, ſperabam enim fore, vt magnum aliquod lucrũ ab eo acciperem. Et cum multum venati eſſemus tendebamus ad nauem. Sed illi quidem iuerunt ad mare; ego verò me conuerti ad preces. Ingreſſus itaque hoc templum Dominæ noſtræ orabam. Video

Parus Inſula Ceruis, & capreis abundans.

A autem ad dexteram ſanctæ menſæ templi velut quoddam ſubtegmen, quod ventu agitabatur, & viſus ſum videre telam araneæ. Poſtquam autem progreſſus volui diſcernere quod apparebat, audiui vocem dicentem. Siſte gradum, neque vltra progrediaris, ô homo, neque accedas propius. Erubeſco enim cum ſim fœmina, à te nuda conſpici.

S. Theoctiſtes virgo, nuda inuenta in Paro Inſula.

Hæc ergò cum audiuiſſem, & obſtupefactus fuiſſem re admirabili volebam fugere. A carne enim mea pili exciderant, & erant ſpina acutiores. Srabam itaque obſtupefactus, & ore aperto. Poſtquam autem ad me redij confirmatus animo, rogaui quiſnam eſſet, & quomodo hanc habitet ſolitudinem. Ruſſus vox extitit, dicens: Iace mihi rogo, tunicam, B & cum tecta fuero, quantum mihi iubet diuina voluntas, non dubitabo dicere. Cum me itaque ſuperiore amictu protinus exuiſſem, eum dimiſi, & extra portam ſum egreſſus. Illa autem eum accepit, & ſe induit. Paulo poſt verò reuerſus video eam ſtantem vbi prius, & erat figura quidem mulier, id autem quod apparebat erat ſupra hominem; pili albi, vultus niger oſtendens parum alboris, pellis quæ membrorum continebat compagem, cum nulla meſſet caro vmbræ ſimilis, forma quæ ſolum humanam ſeruabat ſimilitudinem. Hæc ego, inquit, cum vidiſſem, timebam, contremiſcebam, & meam reprehendebam importunitatem, quod cum eſſem curioſus, meos ſocios reliquiſſem. C Tremebundus tamen, & pronus humi cadens, rogabam vt precaretur, & obſecrabam, vt ab ea benediceret. Illa autem primum quidem conuerſa ad orientem, vt quæ fortè vellet meum ſedare animũ, ne ea videretur eſſe ſpectrum, extenſis manibus precabatur parum ſubmurmurans. Conuerſa autem ad me, dicit. Deus, ô homo, tui miſereatur, Sed quanam de cauſa veniſti ad hanc ſolitudinem, & quo opus habens veniſti ad inſulam quæ minimè habitatur? Sed quoniam te diuina huc deduxit voluntas, meæ, vt exiſtimo, gratia humilitatis, de me te omnia docebo, vt voluiſti. Cum me autem rurſus humi proſtrauiſſem, ea ſic cœpit loqui.

Venatoris expoſtulat pallium, quo tegatur.

Figura S. virginis.

Mihi, inquit, patria eſt Leſbos, Methymna ciD uitas, nomen Theoctiſtes, vitæ inſtitutum Monachatus. Cum autem eſſem adhuc infans orbata parentibus, à cognatis tradita ſum in Monaſteriũ virginum, & induta ſum habitu Monaſtico. Nata verò decem, & octo annos, in diebus Paſchalibus excurri in vicum propinquum ciuitati, ſalutatura ſororem, habitabat enim in vico cum coniuge. Noctu autem irruentes Arabes Cretenſes, quorum dux erat ille Niſiris, omnes abduxerunt captiuos. Mane verò cum Pæana cecinſſent enauigarunt, & huic inſulæ appulerunt. Adductis autem captiuis cum quærerent pecuniam, & pretia ſtatuerent, ego accepta occaſione contendens in ſyluam, curſo feror in intima inſulæ, & de cætero non deſtiti fugere, donec petris, E & acutis lignis, pedes perforaui & conſcidi, & ſanguine terram infeci, & tandem defecta viribus cecidi ſemimortua, & totam quidem noctem non ferens dolorem vulnerum acerbè tranſegi. Manè autem cum ſceleſtos prædones vidiſſem nauigantes, liberata ſum ab omni dolore, & repleta ſum maxima animi voluptate, & nunc iam triginta quinque annos, & paulò plus hic alor perpetuo lupinis, & herbis quæ naſcuntur in ſolitudine, vel potius Dei verbo, recordata diuinorum eloquiorum, quod non in ſolo pane viuet homo, ſed in omni verbo quod proficiſcitur per os Dei. Nuda autem euaſi confractis mihi pannis cum quibus abducta ſum

Patria S. Theoctiſtes.

Infantula Monaſtico induitur habitu, & in Monaſterio virginum collocatur.

Arabes Chriſtianos abducunt captiuos.

Tandem S. Theoctiſtes fuga elapſa, in inſula Paro delituit, & ſolitariam vitam duxit.

Confractis veſtibus nuda deinceps ſemper inceſſit.

captiua. Induor verò & tegor manu diuina, quæ continet omnia.

Hæc cum dixiſſet, & manus in cælum ſuſtuliſſet, egit gratias. Cùm autem parum intermiſiſſet, quoniam videbat me terram tacitum intuentem, & nec audentem quidem eam fixis aſpicere oculis, dicit rurſus incipiens. Res quidem meæ quemadmodũ ſe habent narraui ô homo. Peto autẽ vt vna in re mihi gratificeris propter Dominum. Quando anno ſequenti nauigaturus es in hanc inſulam venandi cauſa (ſcio enim te omnino venturum ſi Deus velit) vt in vaſe mundo mihi accipias vnum ex intemeratis donis corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti. Ex quo enim hanc habitaui ſolitudinem, tali dono nequaquã ſum dignata. Hæc ergo cum dixiſſet, & iuſſiſſet, nulli quidquam de ea dicere, cum precatione me dimiſit ad ſocios. Ego autem omnia me impleturum pollicitus, abij lætus quod Deus meum impleſſet deſiderium, quod me dignum cenſuiſſet qui talem theſaurum conſequerer. Quomodo ergo ſancta mihi iuſſerat quãdo eram cum ſocijs exiturus ad venandos ceruos & capreas, quas hæc inſula alit multas, & aliorum maximas, & viſo & narratu admirabiles. Nam ceruis quidem ſunt colore ſimiles, ceruis autem maiores magnitudine. Eſt autem eis cornu longum, nempe duodecim palmorum: non vt ceruorum, ornatum ramis, & adnatis propaginibus, ſed totum tectũ, & quod vnum ſolum habet porrectum ſtipitem. Cùm ergo eſſem (vt dictum eſt) nauigaturus ad venationem, accepta in pyxide parte diuinæ carnis Domini, eam tuli ad beatam. Cùm veniſſem autem ad Inſulam, & declinaſſem in ædẽ Dei matris, eam non offendi. An autem adeſſet & lateret, quoniam mecum aſcenderant quidam ex ſocijs: an verò abeſſet, neſcio. Hoc tantùm ſcio eam non offendiſſe. Atque alij quidem profecti ſunt in ſyluam venaturi. Ego autem clàm reuerſus ſum in templum, & protinus ſacroſancta mulier apparuit, induta tunica quã à me prius acceperat.

Spiritu prophetico prædicit futurũ venatoris ad quo loquebatur, in Inſulã aduentum.

Rogat vt ſibi ſacroſanctum Chriſti corpus deferat.

Cùm me autem in terram proieciſſem, accurrit & cum lacrymis dixit eminus: Nequaquam hoc facias, ô homo, nequaquam facias, diuinum donum afferens, ne vtas me miſeram, diuina dedecore afficiens. Me itaque tunica apprehenſum erexit. Ego autem eduxi e ſinu meo pyxidem cum carne Domini. Cùm illa autem in terram cecidiſſet diuinum donum accepit, & lamentationibus & lacrymis terram rigans dixit. Nunc dimittis ancillam tuam Domine. Quoniam viderunt oculi mei ſalutare tuum. Quoniam remiſſionem peccatorum in manibus accepi. Nunc abibo quò tua me iubet potentia. Hæc ergo cum dixiſſet, & manus diu in cælum extendiſſet, me precibus proſequens dimiſit ad ſocios. Cùm paucos autem dies venati eſſemus, & prædam ſatis magnam cepiſſemus, reuerſi ſumus. Et illi quidem profecti ſunt ad nauẽ: ego autem cucurri vt illius beatæ acciperem vitæ comites. Cum autem veniſſem in templum, & deinde circunſpicerem vt eam viderem: video eam in loco in quo prius videram emigraſſe. Cùm ergo procidiſſem, & beatos eius pedes eſſem amplexus, & rigaſſem lacrymis, ſtabam mutus, diu dubitans quidnam facerem. Atque videbar quidem ſapienter & vtiliter facturus ſi cum lacrymis Deo ſupplicans, & ſanctæ mortis reuerentia, rogarem vt huic rei à Deo prouideretur, & quomodo is oſtendiſſet iuſſum diuinum exequerer. Quod ſi hoc non eſſem aſſecutus, ſecunda erat, (vt dicitur) iucunda nauigatio, nempe vt hanc rem

Sũpto Chriſti corpore, paulo poſt migrat in cælum.

Inuenitur mortua.

A ſocijs communicarem, & cum eis ſepulturæ mandarem beatæ reliquias, hymnis & canticis proſequens pro viribus. Sed vt videtur, non facile contingit ſe ſapienter gerere.

Ego itaque non ſum aſſecutus id quod erat honeſtum & decorum, ſed ruſticitate & ingenij leuitate, quid enim & venator & imperitus noui excogitaſſem? feci rem audaciorem, fide quidem, vt mihi videbar, ſed minimè Deo gratã. Nam cum eius manum amputaſſem, & lineo texto inuoluiſſem, aſcendi in nauem. Cùm profundo autem veſpere è terra ſoluiſſemus, & velum expandiſſemus, ſecundis ventis ſpirantibus ferebamur, tanquam volantes, & ſperabamus nos manè venturos B in Euboeam. Cùm autem dies illuxiſſet, inuenti ſumus rurſus ſtantes in eodem portu: perinde ac ſi ab ancora aut ab aliqua remora teneretur nauis. Metus ergo omnes inuaſit, & ſe inuicem circunſpicientes tremebundi quærebamus cauſam rei, ſciſcitantes & inquirentes, num nefarium quidpiam à nobis factum ſit cur arceremur. Intelligens ego audax meum facinus, inſcientibus omnibus in templum ſum reuerſus, & cum poſuiſſem manum in corpore ſanctæ, deſcendi in nauem. Hortatus autem ſocios, cœpi iter ingredi.

Amputat venator ſanctæ virginis manum.

Nauigantes ſe longè eſſe putantes, inueniuntur in littore.

Repertata manu ad corpus, abſque impedimento fit nauigatio.

Cum verò multum profecti eſſemus, erat deinceps cymba volucris velum replente vento: fuitque rectus curſus & abſque impedimento. Et tunc C rem ego narraui ſocijs, & quemadmodum beatam illam inueniſſem, & quemadmodum res eius ſe habuiſſent renunciaui, & quemadmodum donum diuinum attuliſſem, & ea dormiiſſet, & eius manum habens ingreſſus ſum veſpere, & propter eam retenti ſumus, & ſperabamus nauigare, & nunc recto curſu ferimur, quoniam depoſui reliquias. Hæc cum illi audiuiſſent, & me multum reprehendiſſent, proram protinus obuerterunt, & magno ſtudio in Parum ſunt reuerſi. Omneſque ſimul curſu in templum contendimus, timentes quidem & contremiſcentes: fide autem freti tamen accedimus, & vidimus quidem locum in quo erat poſita ſeruantem velut figuram corporis, corpus autem D euanuerat. Atque omnes quidem inuaſit admiratio & ſtupor, & huc & illuc currebamus, conſiderantes, circumſpicientes num alicubi cecidiſſet, aut ſi in vitam eſſet reuocata, & totam ſyluam & ſaltus obibamus eam inueſtigantes, ſicubi diuinus ille lateret theſaurus. Cum ergo, inquit, ſic fruſtrati eſſemus venerandis illis beatæ reliquiis ad nauem deſcendimus, & à terra ſoluentes domum abiimus, Deum laudantes, & hymnis celebrantes, qui ſemper facit res magnas & admirabiles.

Narrat venator ſocijs totam rei hiſtoriam.

Redeunt ad Inſulã, ſignũ autem corporis in loco impreſſam inueniunt, corpus verò multum ab eis quæſitũ nõ reperiunt.

Hæc cum narraſſet ille beatus homo & maximus, ſacramento adegit me ne hoc ſacramentum mandarem profundo obliuionis: nec aliquam afferens excuſationẽ, tacerem miraculum, diuinã timens vltionẽ & ſanctæ indignationem. E Roganti autẽ mihi tempus & diem eius deceſſus, vt ſcriberetur cũ miraculo, & eius peragеretur memoria, dixit vir ille ſanctus. Multa quidem, vt vides, ô dilecte, prætermiſſa ſunt quæ pertinent ad narrationẽ. Oportebat enim perſequi & genus, & omnem eius in Inſula exercitationem & afflictionem, & quemadmodum decertauit aduerſus inſultus inimicorum. Sed quid agã? cum is qui in magnam illam incidit, non eſſet ſicut magnus ille Zozimas, qui ſciebat inueſtigare vitam & certamina, & res geſtas, ſed cõtra nutritus in montibus & craſſus, & hæc non audiuerat, ſed hoc ſolum memoria tenebat, vt dicebat, quod eſſet tempus autumni & menſis Nouembris.

Quo mẽſe anni, eius feſtiuitas celebretur.

Hæc

Hæc cum ille vir magnus nobis expoſuiſſet, & valde rogaſſet, nos emiſit. Cum ſecundi autem ſpiraſſent venti, die ſequenti Diam appulimus, hoc eſt inſigne lucrum noſtræ in Paro conuerſationis. Hæc eſt vita beatæ Theoctiſtes. Ego autem acceſſi implens obedientiam, & exoluens debitum. Ex quo quidnam efficietur? Multa quidem etiam alia, ſed hæc tria maxima. Ipſi quidem ſuppeditatori, & adminiſtratori Deo laus, confeſſio, & gloria. Sanctæ autẽ ex oratione beatitudo, & anniuerſaria cum eius commendatione memoria. Et nobis qui ſcripſimus, munificus, & magnus noſter Deus Ieſus Chriſtus, pro prompto & alacri animi ſtudio dabit remunerationem, interceſſionibus Sanctiſſimæ eius matris Dei parentis, diuinorum Angelorum, & omnium Sanctorum. Quoniam ei gloria cum patre & Spiritu ſancto, nunc & in ſecula ſeculorum Amen.

Lucrum nauigationis ad Parum Inſulam.

N O T Æ.

Theoctiſtes.] *De ea Mart. Roman. cum Baronio 10. Nouemb. & tom. 9. Annal. Agunt præterea Græci de ea in Menologio hac die. Eius res geſtas à S. Simeone Metaphraſte conſcriptas recitant Lipom. to. 5. & Sur. tom. 6.*

Nauigabam in Cretam.] *Creta eſt Inſula in Ponto, centum vrbium fama clara. Habet in longitudine ducenta 70. millia paſſuum, in latitudine 50. millia. Circuitus eius quingenta 89. millia paſſuum complectitur. Nullum in Creta animal noxium eſt, optimique vini fertiliſſima eſt.*

Spectat ad Naxum.] *Naxos Græcè eſt inſula in Ægeo mari, vna ex Cycladibus, cæteras ſuperans, antea Strongile dicta. Verum cum Cares ex Lamia profecti, duce Naxo eam occuparunt, à duce Naxon appellarunt. Hanc Dionyſiam à vinearum fertilitate dici ſcribit Plin. vel quia (vt alij volunt) ſola Naxia mulieres octauo menſe pariant, ſiue quia fons in ea vino fluat.*

Iuſta conſtructum ſymmetria.] *Symmetria, commenſuratio à Latinis dicitur.*

In Eubœæ promontorio.] *Eſt Eubœa nomen Inſulæ & ciuitatis in ea ſita. Hinc Eubo̊icum mare.*

Leſbos.] *Inſula eſt in Ægeo, Æolicarum vrbium Metropolis. Ambitus eius ſtadiorum centum ſupra mille, à Borea in auſtrum protenſa quingenta, & 60. ſtadia longitudinis habens, feraci agro, & multa materia ad claſſes conficiendas idonea. Dicta eſt autem Leſbos ab vrbis nomine, quæ in ea potentiſſima fuit, ſiue à Leſbo Lapithæ filio, qui in eam Inſulam nauigauit.*

Methymna.] *Vel Methymno, vrbs Leſbi, apud quam naſcitur optimum vinum.*

Ab aliqua remora teneretur nauis.] *Remora eſt paruus piſciculus, ſpinis, & cruſtis tectus, à remorando dictus, quod nauem, cui annexus fuerit, remoretur. Vocatur alio nomine Echeneis. Vide Plinium lib. 9.*

Diam appulimus.] *Dia eſt nomen duarum Inſularum, quarum vna Cretæ adiacet, alia in mari Tyrrheno, quæ aliis nominibus Naxos & Strongilos vocatur, eſtque illa de qua fit mentio in hiſtoria.*

VITA S. AVXENTII ABBATIS.

Ex Cyrillo Monacho. Habetur autem in Simeone Metaphraſte.

TEmpore Theodoſij iunioris viceſimo quinto anno eius Imperij, fuit vir quidam nomine Auxentius, qui erat relatus in numerum quartæ ſcholæ fortiſſimorum, & Chriſti amantium ſcholarium, ex genere quidem Orientali, in pietate autem, & omni Chriſtiana doctrina eruditus, roburque corporis, & fortitudinem in ipſa forma geſtans, morumque modeſtiam, & virtutem gerens animo, dogmaque habens ſanum in fide Apoſtolica, & plurimum ſtudium in generalibus vigiliis pernoctationum. Hic ergo ſanctus & diuinus Auxentius habebat patruum Byzantij in militiam relatum, optionem numeri. Quem requirens cum aſcendiſſet ex Syria, & non inueniſſet, propterea quod prius deceſſiſſet, militauit ſcholaris. Cum ergo eſſet in exercitu inſignis, frequenter etiam verſabatur cum iis quorum celebrabatur exercitatio, & virtus, maximè autem cum quodam Ioanne Monacho, qui prope ſeptimum ſtabat in Clubo, cuius etiam veſtigiis inſiſtebat tanquam nubes Chriſti.

S. Auxentius à pueritia in fide Catholica eruditus.

Fit miles.

Vita ſpiritualis à quodam Ioanne incluſo documenta diſcit.

Cum aliquando iter in Palatium, occurrit ei quædam mulier prægnans, paſſis crinibus, clamans. Omiſquæ affertur ab Auxentio qui comedit dæmonia, viginti annos latui in hac creatura. Beatus autem ne cognoſceretur ab hominibus, feſtinabat tranſire, celans quæ in ſe erat gratiam. Immundus autem ſpiritus ſequebatur eum dicens, quid me trahis? egredior. Congregatæ verò ſunt circa eum multæ turbæ, adeo vt ſuſpirans, & flens beatus orauerit vt curaretur. Hoc autem facto, illæſo fœtu, (erat enim grauida) ſtatim mundata eſt. Poſtquam autem hæc facta ſunt, non volens Chriſti miles laudari ab hominibus, ſpiritu præuidens in ſanctiſſima Eccleſia naſcituram vani dogmatis hæreſim, Neſtorij inquam, & Eutychis, relicta terrena militia & aula Imperatoris, cum magno gaudio peregit id quod olim deſiderabat. Nam ab omnibus quæ ad vitam huius mundi pertinent, & ab ipſa regia ciuitate ſe ſeparans, proficiſcitur ad partes deſertas Bythiniæ. Et cum aſcendiſſet ex tranſuerſo montis qui vocatur Oxea, qui diſtat circa decem millia à Chalcedone, ſtetit ſupra petram. Cum ipſe verò circa vnum menſem fuiſſet in montis latere ſupra petram, aſcenderunt illùc pueri gementes & clamãtes, quoniam cum paſcerẽt oues eas perdidiſſent, & cum vidiſſent virum iuſtum, valdè ſunt mirati, exiſtimãtes eum eſſe feram agreſtem, & fugerunt (indutus enim erat veſte contexta ex pilis & pellibus) imitans vitam Ioannis præcurſoris & baptiſtæ. Cùm eos autem aduocaſſet beatus Auxentius dixit. Nolite timere filij: ſum enim homo vobis ſimilis. Quid verò quæritis? Dicunt pueri; greges noſtros, eos enim amiſimus, & ideò affligimur. Chriſti autem ſeruus Auxentius miſertus, orauit multas horas. Cum verò ipſis pueris benedixiſſet, dicit eis. Ite ad ſiniſtrum latus mõtis, & inuenietis veſtros greges. Reſpondentes autem pueri dicunt ei. Ter circuiuimus mõtem hunc inacceſſum, & non potuimus eos inuenire, & quomodo nunc inuenientur? Sanctus autem dixit eis. Ite, vt dixi vobis, in nomine Domini ad ſiniſtrum latus montis, & eos inuenietis. Euntes verò eos ſtatim inuenerunt, & cum domum veniſſent renunciarunt ſuis parentibus.

Sanat dæmoniacam.

Relicta aula regia vitam amplectitur ſolitariam.

Paſtores oratione viri Dei, amiſſos greges inueniunt.

Cum autem audiuiſſent parentes illorum puerorum, congregati viri ex iis quæ erant circumcirca prædiis, ſupplicantes ad eum iuerunt, & inuenerunt beatum ſolum ſtantem ſupra petram, & Deum precantem, & omnes vno ore Deum rogarunt vt aſcenderet ſupra verticem montis, & oraret pro eis. Sanctus verò perſuaſus eorum adhor-

Includitur in cella.

tationibus, iuſſit eis ædificare paruam cellam, & Clubum extra cellam, in quo etiam fuit ioclusus. Frequenter esgo aſcendentes eius precibus fruebàtur. Nam per paruam feneſtram eis benedicens, & conſulens quæ pertinent ad ſalutem, lætos dimittebat. Cùm ergo Dei in eo ſcaturiret gratia, & eius fama in omnem partem peruaderet, quædam Comitiſſa ad eum venit è Nicomedia, quæ excæcata erat. Sanctus autem cum tetigiſſet eius oculos, ſanata eſt, & confeſtim vidit.

Comitiſſam cæcam ſolo tactu ſanat.

Aliquot autem poſt diebus aſcenderunt ad eum duo viri laborantes elephantia, qui à Deo per ipſum petebant ſanationem. Sanctus verò dicit eis. Quodnam eſt veſtrum peccatum, quod hæc plaga in vos incidit? Hoc vobis accidit o fratres, propterea quod frequenter iuraretis. Sed de cætero oportet vos deſiſtere prouocare ad iram Dominum Deum veſtrum. Quæ cum dixiſſet, & omnes eſſet ad pœcandum hortatus, ipſe quoque flexis ſuis ſanctis genibus, ſurgens accepit oleum ſanctorum, & eos vnxit, & ſtatim ſunt ſanati.

Oleo ſãcto elephãtico morbo laborantes curat.

Rurſus autem duæ mulieres ad ipſum venerunt è Phrygia. Quarum vna habebat coxam percuſſam ab immundo ſpiritu, altera autem habebat legionem dæmonum. Earum itaque miſertus beatus, cum Deum vehementer oraſſet cum lacrymis, eas curauit. Illæ autem permanſerunt in monte Oxeæ, in quo ſtabat beatus, domum non reuertentes.

Pellit à muliere legionẽ dæmonum.

Paucis autem poſt diebus venit mulier quædam ex Claudiopoli, filia cuiuſdam ciuis, quæ habebat dæmonem formæ ſerpentis ſimilem, vt quæ ſibilaret ſolum, & non poſſet loqui, niſi vt canis: propterea quod eam deſolaſſet Satanas. Quam cum vidiſſet Dei ſeruus Auxentius fleuit acerbè dicens: Hei mihi, quomodo redactum eſt genus hominum in ſeruitutem alieni? Et clauſa feneſtra cellæ, ſpatio trium dierum non conuenit aliquem: ſed rogabat benignum Deum vt conculcaret draconem. Cum feneſtram autem aperuiſſet beatus poſt tres dies, & ei dediſſet potum ex oleo ſanctorum, ſtatim locuta eſt, & cum ſurrexiſſet ambulauit, vſque ad ſuam ſenectutem à monte non ſeparata, ſed precibus, & ſancto perpetuo aſſidens, & Deo gratias agens qui eam ſanauit. Poſt huius autem decem & neſcio quot annos, cum quadraginta ante annis deceſſiſſet fideliſſimus & orthodoxus Imperator Theodoſius minor, imperaſſetque venerandus & Chriſti amans Marcianus, fuit magna confuſio & perturbatio circa dogma veræ noſtræ fidei. Quidam enim Eutyches Preſbyter & Archimandrita vnius ex Monaſteriis vrbis regiæ, conabatur renouare delitaméta & verba quæ fuerant refutata & abolita à ſanctæ & beatæ memoriæ Epiſcopis, Baſilio inquam magno beatoque, & luminario orbis terræ, & Gregorio inclyto Theologo, & Ioanne Chryſoſtomo, & iis ſimilibus. Cum ergo alij eius dogma ſequerentur, alij verò eadem ſentirent quæ Neſtorius, adeò vt venirent in periculum dogmata fidei Catholicæ, videns magnus & orthodoxus Imperator Marcianus Eccleſiam in magna confuſione & perturbatione, decernit vt Epiſcopi totius ferè orbis terræ veniſent Chalcedonem ciuitatem Bythiniæ.

Item ab alia teterrimũ fugat dæmonẽ.

Eutyches hæreticus abolitas olim hæreſes renouat.

Congregatur ſynodus Chalcedonenſis.

Cum omnes ergo conueniſſent Epiſcopi, adeò vt eſſent numero ſexcenti triginta, iuſſerunt etiam conuenire beatum Auxentium Epiſcopi & Imperator. Cum autem magnus & diuinus pater noſter Auxentius reſiſteret & nollet deſcendere, dicens non eſſe Monachorum docere, ſed potius doceri, hoc verò iis ſolis conuenire qui ſunt honorati

A pontificatu: miſit Imperator Marcianus quoſdam ex Monachis & Clericis, ſimul cum militibus, res eius cognoſcentes, & iuſſit vt niſi vellet ſua ſponte venire cum eis, inuitum adducerent. Illi autem cum acceſſiſſent, eum maximè vrgentes, nequaquam perſuaſere: adeò vt conuerſi ſint ad eum inceſſendum maledictis, & affirmarent eum non ſapere. Conabantur itaque eum vi exturbare. Sanctus autem eis cedebat, ſed nondum perfecta mente, abſque ſuperna voluntate. Nam cum duxiſſent artifices ad globum in quo erat ſoluendum, & totum diem permanſiſſent, nihil potuerunt facere. Manè verò dicit eis. Dicite mihi fratres & patres in qua re malè credo, & deinde ſic prouidẽtia Dei

Marcianus Imperator mittit qui Auxentium adducant in Concilium.

B globus aperietur. Illi autem dixerunt. Quod cum pius Imperator Marcianus pios, qui vbique ſunt Epiſcopos congregauerit ad vtilem conſiderationem dogmatum ſanctiſſimæ Eccleſiæ, tu non vis venire. Scis enim eam quæ nunc eſt confuſionem: cum alij quidem ſentiant cum Neſtorio, & ſchiſma moliantur, propterea quod vocem Dei parentis auferant à caſta & venerãda Virgine matre Domini, alij verò Eutychis vel Apollinaris potius tuentur dogmata, & confitentur Dominum Ieſum Chriſtum non perfectè ſuſcepiſſe carnem ex ſemine Dauid: ſed viſione eum fuiſſe hominem prodigioſè aſſerunt. Hæc cum beatus audiiſſet Auxentius, dixit. Ego confiteor verbum perfectè carnem

Neſtorij hæreſis quæ

Eutychis & Apollinaris hæreſis.

C nem ſuſcepiſſe ex Virgine, & ipſum adoro, vt qui ſit filius vnigenitus, qui cum patre quidem eſt expers principij, quod attinet ad diuinitatem: in vltimis autem diebus ex ea viſus eſt, quod ſpectat ad humanitatem. Solum enim hominem, vt nonnulli nugantur, Filium Dei confiteri, eſt impium. Hæc cũ dixiſſet, & vidiſſet eos inſtare, & manibus in cælum ſublatis iuſſiſſet intenſam fieri precationem, non tradidit ſeipſum. Illis autem inſultantibus, & globum diſſoluere rurſus aggredientibus, beatus cum ſignaſſet globum, & ter dixiſſet, Benedictus Dominus, miti voce imperauit artificibus, & ſic eius voluntate ſublatis tabulis quæ erant clauis affixæ eius feneſtræ, eum eiecerunt. Adſtite-

Sana fides S. Auxentij.

Tandem eiicitur ab Incluſorio.

D runt verò iumenta & currus, vt eum collocarent vbi vellet aſcendere. Cum autem recuſaſſet locari ſuper iumentum, ſtrato curru, ſanctum in eo reclinarunt: erat enim imbecillus & deiectus toto corpore, ex nimia exercitatione, & maximè ex laboribus, adeò vt exiret ſanies cum vermibus. Inter quos quidam nomine Theophilus acri fide accurrens, cum vidiſſet effluxiſſe vnguem magni digiti dexteri eius pedis, eum abſtulit. Sanctus verò dolens dixit. Frater, ego quoque ſum homo obnoxius iiſdem paſſionibus quibus vos, ne mihi exhibeatis moleſtiam. Cum autem eum magno tumultu imperarent bobus ij qui fuerant miſſi, vt emouerent currum, & nihil efficerent, diu animalibus manentibus immobilibus, cœperunt eos cru-

Sanies & vermes ex corpore S. Auxentij profluentes.

Nota S. viri humilitatẽ.

E deliter verberare, & ſtimulis pellem eorum ſauciare. Ægrè ferens ergo beatus cum iuſſiſſet eos ceſſare, & cruce quam, vt ſolebat, habebat in manibus ſignaſſet animalia, & eis ſtatim imperaſſet: ea fecit ſtatim iter ingredi.

Crucẽ ſemper in manibus portat.

In via autem occurrit Agricolis deflentibus & lamentantibus propter ſuas beſtias, quod paterentur ſicut homines, vexati ab immundis ſpiritibus. Miſertus itaque beatus, cum omnes iuſſiſſet intentos eſſe orationi, & ex imo corde ſuſpiraſſet, & Deo ſupplicaſſet: eas curauit. Quædam autem mulier paſſis capillis, ei mox occurrit in via, quæ etiã ad eum attulit infantem circiter trium annorum,

Beſtia obſeſſa à dæmonibus, precibus viri ſancti liberantur.

qui poſſidebatur à dæmone. Iuſtus verò cum eum vidiſſet, cœpit manus extendere, & lacrymas effundere, & dicere iis qui aderant. Ne exiſtimetis ô viri qui corde eſtis ſubmerſi, hunc puerum peccaſſe, & vexari ab immundo ſpiritu, ſed hoc propter nos contigit, & propter noſtram conuerſionem, erat enim vultus infantis ponè conuerſus.

Sanat puerũ à dæmone vexatum.

Cum ergo precatus eſſet beatus Auxentius, & increpaſſet immundum ſpiritum, inſpirans in faciem infantis, eum curauit. Egreſſo enim maligno, & execrando dæmone, fuit eius vultus ſicut prius reſtitutus.

Milites autem cum Clericis, & Monachis qui conſequebantur ex monte, cum viderent ſigna quæ faciebat, admirabantur, & magis dubitabant, quàm credebant, dicentes ei. Hæc facis vt oculis appareant, ô illuſor Chriſti. Sanctus autem ſubridens dicit eis: Ego non ſum Chriſti illuſor, ſed ſeruus Dei, credens in ſanctam eiuſdemque eſſentiæ, & indiuiduam Trinitatem, confitenſque Dei parentem, ſanctam & incorruptam virginem. Cum verò perueniſſet ad prædium quod dicitur Syeides, iuuenis quidam nomine Gregorius ex pago Lydorum, habens immundum ſpiritum, acceſſit ad ſanctum in eandem poſſeſſionem, ad eius pedes procidens, & dicens. Miſerere mei ſerue Dei altiſſimi, quoniam vexor à maligno dæmone. Beatus autem Auxentius, impoſita manu eius capiti, cum eſſet precatus, ſpiritum quidem non ſinit loqui, vt ipſe autem exiret per Chriſti gratiam procurauit. Malus verò dæmon egreſſus, latebat ſub ſpina prope viam, vt reuertente adoleſcente ad eum rurſus rediret. Poſtquam autem percuſſi ſunt boues, & ipſi currum erant moturi, cognoſcens beatus in ſancto Spiritu, dixit adoleſcenti. Adoleſcens, caue ne eas per viam ſiniſtram per quam iuiſti. Illic enim à ſpinis eſt abſconſus qui te expectat malignus, ſed vade ad dexteram, Deo agens gratias.

Iniuria afficitur à deducentibus cum Clericis.

Iuuenẽ quendã obſeſſum à dæmone ſanat.

Nota malitiam dæmonis.

Cum autem iam acceſſiſſent ad Martyrium S. Thalelæi, eũ ſequentes pauperes ex monte Oxeæ, ſimul deflebant, & lamentabantur, & amplectebantur ſancta eius veſtigia. Videns verò Chriſti diſcipulus Auxentius intolerabilem luctum cordis eorum, dixit eis. Abite filij, & ſedete in monte in pace: Ego enim ſum vobiſcum. Nam & ſi corpus meum abducunt, at meus ſpiritus eſt inter vos, nec vnquam vos relinquam. Cum in curru autem veniſſet ad Monaſterium, quod erat in Phelio, iuuenis quidam nomine Iſidorus eius oratione à dæmone fuit liberatus. Poſt hæc beatum introduxerunt in inferius triclinium, vndique clauſis ianuis. Nam cum condemnaſſent eum tanquam maleficum, incluſerunt, non concedentes vt quiſquam eum conueniret. Cum verò ad eum acceſſiſſent Monachi Monaſterij, rogabant tentantes, quare non comederet. Ille autem dixit eis. Quoniam experimentum quæritis Chriſti, qui in me loquitur, qui non eſt infirmus, ſed potens in nobis. Scriptũ eſt: Non in ſolo pane viuet homo, ſed in omni verbo quod egreditur per os Dei. Quodam itaque die aperuerunt domum in qua erat, & poſuerunt in ea ſportam betarum, & ſportam dactylorum, & ſportam diuerſorum bellariorum. Omnia autem certa menſura, & eum rogabant vt ea eis ſumeret. Cum itaque candelam feciſſent, & puerum apud eum manere iuſſiſſent, incluſerunt cum vna hebdomada. Et candelam quidem inuenerunt inſumptam & ardentem. Puerum verò rogarunt, quidnam faceret, & vndenam aleretur. Is autem dixit eis. Cum eo quidem vidi glorificãtium multitudinem, quin

Conſolatur pauperes.

Degit incluſus in cella.

Paſcitur à columba.

A etiam ingredientem columbam, & eum paſcentem. Vermes autem qui cadebant è ſuis pedibus recolligens, eos rurſus imponebat vlceribus. Quoniam autem puer à ſancto iuſſus nemini dicere quæ viderat rurſus coactus fuerat ea effari, febre arreptus vno poſt die deceſſit.

Manifeſtat ea reuelans quæ viderat, moritur.

Cum hæc autem facta eſſent, & deductus fuit à Monachis & Clericis, & quibuſdam aliis viris præclaris ad Ruffinianas, prope ſanctos Apoſtolos in Monaſterio beati Hypatij, illic iuſſus agere ſilentiũ. Cum magno verò gaudio eum exceperunt qui illic erant Monachi. Multi etiam qui immundos habebant ſpiritus, & Lunatici infirmique, & paralytici illic aſſidebant, & illic curationem petentes per

B ſeruum Dei Auxentium omnes curabantur.

Multos ſanat infirmos.

Poſt hæc autem pius Imperator miſſo Dromone ex Hebdomo, quod illic eſſet Proceſſus, ad ſe accerſiit beatum Auxentium. Et cum eum vidiſſet toto corpore afflictum, magnam in eum oſtendens reuerentiam dicit ei. Scio te eſſe Dei ſeruum Domine Auxenti, & debes conſentire ſanctæ & œcumenicæ ſynodo, ad hoc ne tu fias auctor offenſionis iis qui eam volunt admittere. Sanctus autem reſpondens dicit Imperatori. Quis ſum ego canis mortuus, quod vt cum ſanctis paſtoribus connumeret iubet tua potentia, qui non recuſo paſci, & doctrina egeo? Imperator verò poſtquam plurima cum eo eſſet locutus, dixit. Conſidera quid expe-

C diat, & ne nos afficias moleſtia. Nam nec nos quidem quidquam præter id quod oportet, ſed vt decet, concilium congregauimus. Hæc cum dixiſſet Imperator, & preces ab eo petiiſſet, eum dimiſit. Cum verò veniſſet beatus Auxentius in Monaſterium ſancti Hypatij in Ruffinianis, & vidiſſet illuc magnam affluxiſſe multitudinem, cœpit omnibus præcipere vt abſtinerent à theatris, vt quæ eſſent cauſa impudicitiæ, adulteriorum, & falſi teſtimonij, periuriique & blaſphemiæ, & omnium denique quæ ſunt prohibita, & Deo minimè placent, ſincerè autem credere in ſanctam, & quæ eſt eiuſdem eſſentiæ Trinitatem, & confiteri Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ſuſcepiſſe carnem

Honorificè ſuſcipitur ab Imperatore.

Magna S. viri humilitas.

Monet ad ſe confluentem multitudinẽ abſtinere à Theatris, & fidem Catholicam inconcuſſam tenere.

D ea ſancto Spiritu, & Maria ſemper virgine, & Dei parente, & aſſidere ſanctiſſimis Eccleſiis, in Pſalmis & Hymnis & Canticis ſpiritualibus. Quidam verò ea multitudine qui acceſſerant febricitantes, & horrentes, dignati contactu eius manus, ſani ſunt redditi. Ei autem ſignificatum eſt adeſſe puellam recens nuptam, quæ in thalamo correpta fuit ab immundo dæmone, & ſe diuellit, & comedit. Sanctus autem lacrymans, præcepit dæmoni vt egrederetur à Dei creatura. Perinde ergo ac ſi in ſoporem eſſet reſoluta puella ab ea receſſit dæmon.

Sæuiſſimum dæmonẽ pellit à puella.

Cum verò rurſus mittens Imperator, eum accerſiiſſet, rogauit an aſſentiretur ſanctæ ſynodo, &

E eum ſancta communicaret Eccleſia. Dixit autem beatus. Quomodo poſſum communicare, ſi non confiteatur Dei parentem ſemper virginem? Dixit ei Imperator. Si videris quæ ſunt rectè confirmata, & ſtabilita à ſynodo ad deſtructionem reliquarum hæreſum, tunc quoque aſſentieris? Si nihil aggreſſa eſt hæc ſancta ſynodus quod tendat ad euertendum Concilium trecentorum decem, & octo patrum qui erant Niceæ, ſed perfectam enunciauit carnis ſuſceptæ œconomiam Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti, & quæ conuenit virgini Dei parentis vocem non rurſus abſtulit, communico, & aſſentior, Deo agens gratias, & veſtræ pietati. Hæc cum audiiſſet Imperator, oſculatus eſt venerandum, & ſanctum

Nota S. viri zelum pro honore beatæ virginis Dei genitricis Mariæ.

A eius caput. Et ſic deinde iuſſit cum magno honore venire in magnam & ſanctiſſimam Dei Eccleſiam. Quamobrem magna eum populi conſequebatur multitudo. Significans autem Imperator Archiepiſcopo Cõſtantinopolitano quæ ab eo dicta fuerant, iubet ei legi omnia quæ a ſancta ſynodo fuerant definita.

Leguntur ei acta Synodi Chalcedonenſis.

Qui cum diligenter & accuratè acta legiſſet, & admiſiſſet beatus, in diuina ſatisfactione & ſpirituali intelligentia aſſenſus abiit Ruffinianas. Non oportet autem nos inquit ex ignorantia maledictis inſectari aut calumniari hãc ſanctam ſynodum: ſed potius quod manifeſtum eſt & verum agnoſcentes admittere.

Probantur & admittuntur ab eo.

B Itaque cum ſancti patres hæc concorditer in ſynodo declaraſſent ac definiſſent, & vnuſquiſq; ad ſuos reuerteretur, noluit beatus Auxentius redire ad priorem montem, ſed in alium aſperiorem & altiorem, propiorem autem Ruffinianis, nomine Scopem, rogauit eos qui conueniebant ipſum deducere. Sicque in priori habitu eius deſiderium implentes, cum fratribus qui erant ea Monaſterio in quo eſt verſatus, eum pſalmis & hymnis & canticis ſpiritualibus eum deduxerunt. Et cum globũ ea lignis feciſſent, tanquam auem ſublime volantem, ipſum incluſerunt: vnam ſolum ſinentes feneſtram, ad conueniendum eos qui accedebant, eo ritu quo prius.

Finita Synodo, in monte Scopa deductus, rurſum includitur.

C Non alienum autẽ exiſtimamus, atque adeo vtile, ſigillatim narrare quæ hic ei contigerunt tentationes ab immundis & malignis ſpiritibus. Vna enim nocte eo orante, accedentes dæmones innumerabiles diuerſarum viſionum ſpecies præ ſe ferentes, ſtrepentes, rugientes, minantes, non potuerunt mentem eius terrere. Cum eum ergo plagis affeciſſent, putabant fore vt ſe deturbaret per feneſtram, cum vi magna tumultum edentes, & ſeipſos magis quàm illum conturbantes, inconditis vocibus exclamantes. Quid tibi cum noſtris deſertis? Recede à rebus noſtris: malè enim es periturus. Sed beatus Auxentius fortiter ferens, Crucis figuram in eos exprimens, reddidit imbecilliores.

Innumerabiles dæmones, in variis ſpeciebus nõ poſſunt eum terrere.

Verberatur ab ipſis.

Signo Crucis eoſdem fugat.

D Cum de more in quadam nocturna vigilia ipſe intus precaretur, & reliqui qui ad eum venerant foris permanerent: aperta feneſtra beatus dixit, Quod erat in oriente luminare ô filij, Simeon pater noſter dormiit. Cum ij autem propter pſalmodiam non audiuiſſent quod dictum fuerat, valde flens beatus dicit eis. Sanctus pater noſter, Eccleſiæ columna & firmamentum Simeon, requieuit, & nulli culpæ affinis & munda eius anima, me inutilem & ſordibus inquinantum, non eſt dedignata præteriens ſalutare. Hæc cũ audiuiſſent & valde eſſent perculſi, non potuerunt reſpondere, ſed ſiluerunt, ſignantes noctem in qua hæc dicta fuerant. Cum autem paucis poſt diebus hoc ad pium Imperatorem Leonem in principio ſui Imperij relatum E eſſet, & omnibus id eſſet notum, diligenter ſcrutati qui audierant, inuenerunt fuiſſe certum quod ſanctus dixerat: vt quod diuina gratia prædixiſſet per reuelationem in conſummatione Sancti Simeonis.

S. Simeonis Stylitæ obitũ declarat.

Ipſe verò poſtmodum plenus dierum migrauit ad Dominum. Congregata ergo multitudo piorum virorum ex Clero, & iis quæ circumcirca erant Monaſteriis, & cum mundanis, ei iuſta fecerunt quarto decimo menſis Februarij. Conſummatus autem fuit ſanctus pater & Presbyter Auxentius in Imperio pij Zenonis Februarij menſis 14.

Migrat ad Chriſtum S. Auxentius.

N O T Æ

Auxentius.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio 14. Februarij. Agunt de eodem hac die Græci in Menologio. Eius res geſtas purè germanéque conſcriptas habet Metaphr. ex quo eas Lipom. tom. 5. & Sur. tom. 1. conſcripſerunt. Meminit eiuſdẽ Nicephorus hiſt. lib. 14. c. 52. in fine. De eius tyrocinio ſcribit Sozomenus hiſt. lib 7. cap. 21. in fine. Peruenit ætate vſque ad Zenonem Imperatorem.*

Byzantij] *Byzantium eſt vrbs Thraciæ, quondam à Pauſania Spartanorum Rege condita: poſtea à Conſtantino magno in maius aucta, glorioſiſſimi Imperij ſedes eſt totius caput Orientis, vnde a Conſtantino Conſtantinopolis appellatur.*

Ad partes Bythiniæ.] *Bythinia, regio minoris Aſiæ, aduerſa Thraciæ, & proxima Troadi, de ea iam egimus.*

Phrygia.] *Regio minoris Aſiæ, à Phrygio amne, qui eam à Caria diuidit, vel à Phrygia Cecropis filia. Duæ reponuntur Phrygiæ ab Ambroſio Calepino, conſule eum.*

Quidam Eutyches.] *Fuit hic infœlix hæreticus Archimandrita ſeu Abbas Conſtãtinopolitanus, qui in Chriſto ſolam diuinam aſſeruit eſſe naturam, humanam verò aſſumptionem negauit exiſtere in duabus naturis. Ab eo eius ſectatores dicti fuerunt.*

Duxiſſent artifices ad globum.] *Genus erat ædificij in quo habitabat S. Auxentius, ad modum globi vndequaque rotundi.*

Apollinaris.] *Execrandus hic hæreſiarcha inter cæteros errores Millenariorum hæreſim adſtruebat, totiſque neruis defendere conabatur. Error autem millenariorum dictus eſt a mille annis quibus poſt iudicium in initio naſcentis Eccleſiæ, cum Chriſto in hoc mundo iuſtos regnaturos cũ variis voluptatibus & oblectamẽtis multi credebant. Addebat autem huic hæreſi impius Apollinaris multas impietates, dicebat enim homines reſurrecturos eſſe ad legem, circumciſionem, & Sabbatha ſeruanda, ad cibos electos, vt olim, & templum materiale conſtructuros, vt de eo ſcribit S. Baſilius in epiſt. 74. ad Occidentales. Conſulatur Baron. in notis Martyrologij 22. Februarij.*

Sportam betarum.] *Beta hoc loco ſumitur pro genere herba. Mart. Vt ſapiant fatua fabrorum prandia beta, vulgò appellatur* de la porree, de la ſorte des bettes.

Sportam diuerſorum bellariorum.] *Bellaria ſunt cibi ſecundæ menſæ, vt ſunt poma, pyra, nuces, ficus, racemi, &c.*

VITA S. DANIELIS STYLITÆ.

Ex Simeone Metaphraſte.

BEATISSIMVS Daniel patriam habuit Meſopotamiam. Natus eſt autem in quodam vico vicino vrbi Samoſatorum, eorum qui illic habitant lingua eum vocat E Maratha. Ei quidem pater erat Eliu, mater verò Martha. Fuit autem hic modus conceptionis. Matris eius vterus erat admodum mancus ac mutilus, erat enim ſterilis ad liberorum procreationem. Cũ itaque mille probris eam indies inſectarentur, maritus, noti, cognati, & omnes alij, & liberorum egeſtatem ei acerbè obiicerent: illa ab eis malè affecta, & corde cruciata, quid facit? Confugit ad eum qui hæc poteſt curare, & clam domo media nocte egreſſa, manus in cælum tollens, & terram lacrymis rigans: Domine Rex, inquit, qui ab initio maſculum & fœminam feciſti, qui dixiſti, Creſcite & multi

Patria & parentes S. Danielis.

Mater S. Danielis ob ſterilitatem à viro & cognatis inſectatur.

& multiplicamini, qui dediſti in ſterilitate Saræ Iſaac, Annæ autem Samuelem, Elizabethæ verò Ioannem, tu quoque meæ ſimilia miſerere calamitatis, & ſterilis vteri da mihi fructum, vt eum quoque tibi offeram qui dederis, quomodo Anna Samuelem. Cum tam acerbè fleuiſſet in contritione ſpiritus, domum rurſus ingreditur, & cum parum dormitaſſet, videt in ſomnis duo luminaria, præclara pulchritudine, ingentia magnitudine, figura autem diſco ſimilia. Ea videbatur videre cœlo relicto ſenſim deſcendentia, deſuper eius imminere capiti. Cum mane autem ſurrexiſſet, & marito viſionem, & ſuis cognatis communicaſſet, alius quidem aliquid aliud dicebat euenturum, illud verò erat præſignificatio eius quod ex ea erat proceſſurum vel ipſis ſtellis lucidius.

Confugit ad Deum.

In ſomnis duo luminaria capiti ſuo imminere videt.

Naſcitur S. Daniel.

Non multum temporis interceſſit, & cum concepiſſet, peperit beatum Danielem. Atque puer quidem quintum annum iam attigerat, nondum autem ei vllum nomen fuerat impoſitum à parentibus, vt qui hoc quoque ei vellent dari à Deo, quomodo eius quoque in vitam productio ab eo proceſſerat. Duxerunt ergo parentes puerum in quoddam Monaſterium. Cum verò acceſſiſſent, & dicerent præfecto mandræ ſpiritalis, quodnam nomen eſt imponendum puero? Ille vir diuinus, diuino veluti inſtinctu afflatus dicit, id eſſe imponendũ quod Dominus reuelauerit. Et cum iuſſiſſet afferri vnum ex libris qui erant ſupra menſam: forte fortuna affertur liber qui Prophetæ Danielis habebat eloquia. Cum ille ergo vir iudicaſſet è cœlo datum eſſe hoc ſignum, puerum vocat Danielem.

Diuina reuelatione Danielis nomen accepit.

Poſtquam igitur Daniel annum attigerat duodecimũ, cum nemini voluntatem aperuiſſet, deſpicit parentes propter Chriſtum, mundumque, & quæ ſunt in eo, venit in quoddam cœnobium Monachorum. Procidens autem ad pedes præfecti ſacri gregis, rogabat vt ipſe quoque cooptaretur in numerum Monachorum. Cum autem ille & corporis imbecillitatem, & teneram ætatem obiiciens, dixiſſet, non poſſe ea ſubire quæ ſubeunt Monachi: Daniel verò aſſerebat cum Dei auxilio omnia poſſe tolerare. Et ſic cum multa dixiſſet, præfectus fratres adhibet in conſilium, an oporteat eum in ipſorum admitti Monaſterium. Illis verò pueri magnam mirantibus conſtantiam, & exiſtimantibus eſſe Deum qui eum moueret, vt admitteretur libenter aſſentientibus, de cætero cum eis habitauit Daniel: & cum et præfectus recitaſſet regulam, & rotondiſſet capillos, eum Monaſtico induit habitu.

Anno ætatis duodecimo relictis parentibus fit Monachus.

Erat ergo illic beatus Daniel proficiens, & inualeſcens ſpiritu, & ei creſcenti ſimul quoque creſcebant omnia ſemina virtutis. Et cum ita proficeret, amor diuinus in eo vehemens excitat deſiderium videndi loca in quibus Chriſtus pro nobis paſſus eſt. Simul autem diuina quoque quædam cupiditas eius animum inflammabat, videndi illum virum magnum in exercitatione Simeonem, qui erat in columna. Et accedens ad præfectum Monaſterij, id quod volebat ei communicauit, & rogauit ne quod petebat ſibi denegaretur. Ille verò tunc quidem ſua ſponte non conceſſit: paulò poſt autem vel inuitos dimiſit. Nam cum ei neceſſe eſſet venire Antiochiam, propter cauſas Eccleſiaſticas, ſecum accepit Danielem, & quoſdam alios fratres. Et poſtquam fuiſſent in illo vico qui nominatur Telada, vbi magnus ille in ſanctitate Simeon peragebat labores exercitationis, eum ad ipſam iam veniſſent columnam, contemplabantur & columnæ altitudinem, & loci aſperitatem, & quemadmodum vir ille generoſus, & hyemis ferebat algorem, & æſtatis calorem, & minas imbrium, & vim ventorum, & omnem aliam corporis tolerantiam. Cum hæc viderunt alij quidem inſipientiores, exiſtimabant ſanctum vana gloria adductum, tanta ſuſtinere certamina. Beatus autem Daniel non ſolum ea ſtupebat, & mirabatur, ſed etiam incitabatur ad imitationem, & boni zeli ſtimulum accepit animo. Cum verò vbi infernè clamaſſent, magnus ille deſuper proſpiciens dixiſſet oportere admouere ſcalas, & ad ipſum aſcendere, tunc pulchrè licuit videre animorum probationem, & alius quidem cauſatus pedum debilitatem, alius renum, alius ſenectutem, alius aliquid aliud, recuſabat aſcendere. Daniel verò cum cucurriſſet, & Magiſtrum rogaſſet, & ab eo iuſſus eſſet, aſcendit prompto, & alacri animo, & magnum ſalutat Simeonem cum gaudio & admiratione.

Summopere & loca ſancta, & Simeonem Stylitem inuiſere deſiderat.

Cauſa vrgente proficiſcitur cum Abbate ſuo Antiochiam, & ſic ſanctum Simeonem videre meretur.

Cupit ſancti viri inſtitutum imitari.

Aſcendit ad Simeonem in columna.

Neque verò fuit hic labor Danieli inutilis, & ad eum aſcenſio. Sed primum quidem ad virtutem excitatur & inſtruitur, & redditur vehementius eius deſiderium. Deinde ab eo conſequitur benedictionem, & futuri ſuſcipit prædictionem, cum enim audiuit dicentem. Eſto fortis fili, & confirmetur cor tuum. Multos enim & difficiles labores propter Chriſtum es ſuſcepturus, qui & ſufficiens tibi erit conſolatio, & ad eos fortiter ferendos tuũ roborabit animum. Deſcendit ergo Daniel poſt hanc ſuauem cum eo congreſſionem, & rurſus ad ſacrum redit Monaſterium. Poſtquam autem Monaſterij Præfectum ad ſe vocauit Deus, Daniel vi trahebatur à ſuis condiſcipulis vt Monaſterij præfecturam ſuſciperet. Sed ille qui gratam conſectabatur quietem, & ſilentium, minimè ſtatuit cedere, ſed alium adduxit, qui eſſet eis vtiliter præfuturus, ſibi autem optimè conſuluit. Et relinquens Monaſterium, cum nulli animi ſui arcanum aperuiſſet, venit ad mandram illam in qua erat ſita columna beati Simeonis. Infrà enim circa eam erat quoddam Monaſterium, in quo cum totos quatuordecim dies tranſegiſſet, volebat Simeon Danielem adhuc apud ſe retinere. Ille autem non ſuſtinuit, cum alio teneretur deſiderio. Deſiderabat enim videre ſacra loca, & interiorem quærebat ſolitudinem.

Prædicuntur ei futura à S. Simeone.

Recuſat Monaſterij præfecturam.

Iterum venit ad S. Simeonem.

Cum verò iter eſſet ingreſſus, ei in via occurrit quidam, cui erat ætas ſenis, Monachi veſtitus, cana autem coma, & qui erat in omnibus ſimilis Simeoni qui erat in columna. Hic ſanctis ſuis perſuaſionibus auertit Danielem, ne iter proſequeretur, dicens id quod ſibi propoſuerat non eſſe ex Dei ſententia, ſed potius proficiſceretur Conſtantinopolim. Cum beato autem ſic viſum eſſet facere, properè contendebat Cõſtantinopolim. Et cum in oſtium pontis eſſet ingreſſus, ſeptem dies manſit in templo ſancti Michaëlis. Sed cum audiuiſſet aliquos dicentes de alio templo, accepiſſetque malos in eo habitare ſpiritus, & nõnumquam ſubmergere nauigantes, reuocans in memoriam magnum Antonium, & quàm multas à dæmonibus ſuſtinuerit tentationes, & eas virtute Domini ſuperauerit, ipſe quoque ſe ad aggredienda certamina exuit. Et cum ingreſſus fuiſſet tẽplum: primò Chriſti Cruce ſe munit, & cœpit obire omnes angulos, quærens fugientes dæmones, & in vnoquoque eorum flectens genua. Dæmones autem in eum proiiciebant lapides: Ille autem perſeuerans in oratione ſtabat quietus. Non multum interceſſit temporis, & Chriſti

Pergit Conſtantinopolim.

Habitat in templo à dæmonibus occupato.

Fugantur ab eo in virtute Dei.

& Chriſti virtute deleta eſt omuis illa mala dæmonum operario.

Cum cernerent dæmooes ſe ab eo fuiſſe ſuperatos, aduerſus eum commouent calumniaiotes. Qui accedentes ad Epiſcopum ſanctum vocabant maleficum, ſimulatorem & deceptorem: dicebantque eius conſuetudioem eſſe intolerabilem, vt qui vel ſolo aſpectu ſit moleſtus, & importunus. Epiſcopus igitur ad ſe accerſit Danielē, & rogat quiſnam ſit, & vode, & quibuſnam rebus opus habēs, & poſtremò qoamnam in Deum renēs opinionem, in has partes venerit. Ille autem cum eius quod eſt maximum & primum oempe Orthodoxæ in Chriſtum fidei, primum memioiſſer, alia deinde contexuit, patriam, & genus & finem, nempe quod eum diuina mouerit reuelatio vt videret Byzantium, & in hæc loca veniret. Hæc cum audiuiſſet Epiſcopus, aſſurrexit, & eum eſt amplexus, & eum tanquam virum re vera diuinum honorauit.

Accuſatur coram Epiſcopo.

Habetur ab Epiſcopo tanquam ſanctus.

Non mulri dies præterierunt, & vehemens morbus inuadit Patriarcham, qui etiam efficit vt is fieret ſancto ſupplex, & eum continuò accerſeret, & pro ipſo Chriſtum rogaret, vt laboranti opem ferret. Cum is autem ſolum genua flexiſſet ad orationem, adfuit Chriſtus exaudiens, conualuitque, & ſanus euaſit Patriarcha. Cum autem multa munera ei offerret Patriarcha: Si vis me, inquit ille magnus, magno ſtudio proſequi, ſioe me ea facere quæ Deo, & mihi videntur. Et ſic ad templum miſſus cum magno, & præclaro comitatu, cum eadem feciſſet quæ prius, & aditum obſtruxiſſet, per paruū quoddam foramen colloquebatur cum iis qui accedebant. Nouem interim anni præterierant, & eum ad vitam perfectiorem vocans prouidentia, apertè oſtendit futura. Cum enim fuiſſet in ectaſi, videt columnam nubis, & ea admodum erat ſublimè elata, & ex aduerſo eius pendebat in aëre, & admirabilis Simeon ſtabat ſupra caput columnæ. Simul autem cum eo duo adſtabant adoleſcentes, eratque eis veſtis clara & refulgens. Deſuper verò ex capite columnæ audit vocem dicentem, huc ad me aſcende Daniel. Et quomodo potero ego Domine in tantam extolli altitudinem? Iuſſit Simeon adoleſcentibus vt deſcenderent, & aſſumptum ad ſe deducereot. Qui cum imperata feciſſent, eum tollunt, & prope ipſum ſtatuunt. Ille autem eum ſtatim amplexus ſimul in cœlum eum tollebat, & magna voce clamabat. Eſto fortis Daniel, te ſtrenuum ac robuſtum præbe, & ſta pulchrè ac generosè. Poſtquam verò vox admodum clara eum circunſonabat, (viſa eſt enim terribilis & tonitrui ſimilis) Daniel cui percuſſæ & conturbatæ erant aures, ex ſomnio quodammodo ad ſe rediit.

Precibus infirmum Conſtantinopolitanum Patriarcham ſanat.

Degit incluſus in templo.

Videt viſionem.

Hoc futurum eius vitæ inſtitutum Simeonis inſtituto cooueniens prius ſignificauit, & quod oportebat eum, & columnam aſcendere, & tranſire ad locum columna excelſiorem. Sic ſententia, & voluntate omnipotentia ab eo effecta ſunt omnia, & ad eum paulò poſt miſſa eſt peliis ouilla. Sic autem miſſa eſt. A Simeone ad Imperatorem miſſus erat Sergius eius diſcipulus, ad eum deferens donum omnia mala depellens, nempe tegmen quod habebat in capite, ſolent autem id vocare cucullam. Cum autem Imperator haberet animum aliis intentum, & eſſet in curis publicis occupatus, Deo hæc omnia prouidente, hic quem diximus Sergius, ſtatuit nauigare, & redire, & contendebat peruenire ad Monaſterium Acœmetorum, id eſt non dormientium. Cum ergo ipſe reuertens cum quibuſdā aliis acceſſiſſet prope locum Danielis, ſtatim tanquam ſigno dato beatus erat in ore omnium. Et alij quidem meminerant eius tolerantiæ, alij autem precum, alij curationum. Hæc intelligens Sergius cui commiſſum fuerat donum pretioſiſſimum, venit ad eum. Qui cum benigne admodum beatum ſalutaſſet, alia quidem ipſe expouit, Simeonis inquam hinc deceſſum, & quod ab ipſo donum ferret ad Imperatorem, dicens Danieli id ad eum potius eſſe miſſum, quàm ad illum ad quem ipſe mitti opinaretur. Alia autem rurſus audit a Daoiele, quæ ei Deus ſigoificauit de Simeone, & de vita, eius vitæ inſtituto congruenter agenda. Quæ quidem cum audiſſet Sergius, ſacrum ſtatim doonum eiiciens, id donat Danieli, à patre Simeooe dicens migrare ad patrem Danielem. Et hæc quidem ſic fiebant.

S. Simeō Stylites cucullā ſuam Imperatori mittit.

Imperatore aliis occupato pretioſus hic theſaurus datur Danieli.

Deus autem rurſus conſueta faciens, incitabat Danielem viſione quadam diuiniore, vt aggrederetur viuendi rationem maiorem, & ſublimiorem, apparuit viſio Sergio. Videbantur enim tres ad eum veniſſe adoleſcentes, & dixiſſe. Surge Sergi, dic Abbati Daoieli. Expletum eſt tempus tuæ io templo habitationis. Adeſto deinceps, & ad maiora parare certamina. Cum ergo Sergius ei diuinam aperuiſſet viſionem, mittitur Sergius vt diſceret loca magis ſolitaria quæ illic ſuot, vbi oporteat ponere columnam, & aptum ad agendam vitam in quiete, & ſilentio. Qui cum partes quaſdam faſtigij mootis eſſet perſcrutatus, poſtquam veniſſet io illum locū in quo oportebat ſtare columnam, Deus quoque oſtendit. Videt ergo Sergius albam colombam, quæ alas frequeoter expandens, & parum rurſus ſubuolans, iterum decidebat. Arbitratus ergo eam eſſe captam, & vioctam laqueis, ad eam feſtinat, & contendit eam capere manibus. Illa verò cum ſtatim euolaſſet, ne oculis quidem poterat apprehendi. Cum tam euidens accepiſſet ſignum ſtatuendæ columnæ, deſcēdit ad ſanctum, & omnia ſigillatim renuntiat cum ea quam viderat viſione. Ille autem lætatus eſt cum audiuiſſet, & ad locum venire cupiebat. Dat verò Marcus quidem ei amicus, & alioqui familiaris columnam. Cum autem factus eſſet is quoque qui ſolet vocari modius, & capiti columnæ fuiſſet adaptatus, iubet circa mediam noctem perforari ſibi templi parietem, & ita omnes latens aſcendit.

Sergius S. Simeonis diſcipulus videt viſionem, & edocetur de Danielis in columnam aſcenſu.

Columba locum ſtatuendæ columnæ deſignat.

Aſcendit columnam S. Daniel.

Hæc autem non poterat inuidus ferre oculus, neque patri inuidiæ erant illa tolerabilia. Sed cum loci Dominus ad horum veniſſet cognitionem, erat autem illi nomen Gelaſius, inconſideratè ira animo perturbatus, aut potius dæmonis importunitate commotus, quod non eam poſuiſſet voluotate illius, & Imperatori renunciat quod factum fuerat. Renunciat etiam Gennadio, is enim conſtitus fuerat Epiſcopus Conſtantinopolitanus poſt deceſſum Anatolij. Atque ab Imperatore quidem dicens oon fuit exauditus. Epiſcopus verò non ſolum ceoſebat ſanctum è columna deiiciendum, ſed etiam pœnæ ſubiiciendum. Redit ergo Gelaſius totus ira percitus, alios quoque multos ſecum aſſumens, & è columna ſanctum voleos detrahere. Sed qui ſemper in ſanctis ſuis eſt admirabilis Deus, qualia oonc quoque fecit illum audacter inſultantem reprimens, & eius ſeruum, qui erat occultus glorioſum efficiens. Nam cum eſſet maxima ſerenitas, eſſetque aër purus & limpidus, nubes repente concurrerunt, & orta eſt caligo, & vehemens pluuia, & grando deorſum ferebatur. Tantuſque erat eius impetus, vt etiam vitium caderēt folia & pampini,

Struuntur ei calumniæ.

Quidā eum de columna conantur detrahere.

non

Horribilis grãdo, & pluuia cadunt, vt ſic inimici Danielis reprimantur.

non ſolum fructus, erat enim tunc tempus viodemiæ. Sed nec hæc quidem reprimebant amentis ſtultitiam. Sed cum nõ multum abfuiſſet quin ipſe periret, nec ſic quidem diſcebat ſapere, neque ſcire volebat quanta gratia locupletatus eſſet Daniel. Sed anhelans, cum iis qui circa eum erant aggreſſus indignabatur, minabatur, & deiicere ſanctum aggrediebatur.

Sed poſtquam qui cum eo erant, ei quæ erant optima ſuggeſſerunt, dicentes nec eſſe columnam agro propinquam, & hinc ei nullam futuram moleſtiam, immo verò eum percepturum fructum bonatum orationum. Poſtquam hæc dixerunt, perſuaſerunt, & tunc quidem iuſſit deſcendere, pudore, (vt arbitror,) motus propter eos qui aderant, ne videtetur fruſtrà veniſſe, poſtea autem rurſus ei pollicebatur aſcenſum, & cum rurſus aſcendiſſet quãtum voluiſſet manſerunt. Cum autem columnæ admotis ſcalis, ſanctus deſcenderet, & iam ſexto gradu pedem figeret, eum qui erat inflexibilis cepit miſericordia, dum illos videret pedes tanquam alias columnas, quos per totas noctes & dies ſtationes reddiderant tumidos & vlcetatos, & volneribus plenos. Quæ ille cum ſtupore contemplatus, & ſanctum adiurauit vt rurſus rediret, & audacis ſui cœpti petiit veniam. Poſtea verò ei columnam appoſuit excelſiorem, & craſſitudine validiorem, baſique, & cæteris magnificentiorem, & de illius patientia, & tolerantia Imperatorem reddidit certiorem.

Iuſſus Daniel de columna deſcendere, viſis plagis pedum eius iterum subetur, & rogatur aſcendere.

Venit paulo poſt quidam ad ſanctum, Thrax quidem genere, ætate autem ſenex, qui ex ſcribendis contractibus victum ſibi parabat. Is filium ferens vnigenam qui à maligno detinebatur ſpiritu, cum eum poſuiſſet ad columnam, petebat & precabatur, vt ſanaretur puer eius. Dei autem ſeruus miſericordia motus, iuſſit eum potari oleo à ſanctis qui illic erant. Quod cum factum eſſet, ſtatim humi eum iacit ſæuum dæmonium, eumque valdè laniat ac lacerat. Deinde magna voce cum lucta clamans. Egredior, heo, inquit, egredior. Cum dies iam adeſſet octauus, vbi dæmoniacus nigrum & concretũ ſanguinem euomoiſſet, ſancti patris ſanatus eſt precibus. Poſtquam hunc curauit dæmoniacum, puellam quoque à dæmone vexatam ſola manus impoſitione ſanauit.

Puerum & puellã à dæmone obſeſſos curat.

Magnus etiam Leo qui Romanorum regebat Imperium, naturam autem tegere non poterat, ſed proles ei deerat maſculina, quid facit? Confugit ad Deum omnium Dominum, apud ipſum Daniele vſus interceſſore. Ille verè paruit, & anno ſequenti parituram eſſe vxorem protinus ſignificauit. Res ergo vt dixerat ſucceſſit. Idcirco eum remunerans Imperator, tertiæ columnæ iecit fundamentum.

Precibus obtinet Imperatori prolem maſculinam.

Cum fama ergo ſanctum vbique prædicaret, ad eum etiam venit Imperatrix Eudocia, quæ nuper ſeruata ex Aphrica, & magnam quidem ei reuerentiam, multum autem tribuens honorem, & rogans vt de columna deſcenderet, & ad ſua loca veniret, & ea habitaret. Sunt autem, dicebat ea, mihi multa, & ſimul quidem amica ſilentio, & quæ poſſint aliam præbere conſolationem. Ille verò bonam eius mentem accipiens, & laudans, ſtatuit non tranſmigrare, ſed in eo loco perſeuerare in quo fuerat à Chriſto plantatus. Cum hæc & alia dixiſſet eiuſmodi, & benedictione eam impertiiſſet, emittit. Tunc autem tranſit ad columnam Gelaſij, & vitæ inſtitutum aggreſſus eſt excelſius. Non erant autem hæc tolerabilia diabolo, & eius aſſe-

Venit ad ipsũ Eudocia Imperatrix.

A clis. Proptereà ipſe quidem ei rurſus accendit fornacem tentationum, vſus eſt verò miniſtris hæreticis qui erant Byzantij. Iſti cum quandam ſumpſiſſent mulierem ex meretricibus, quæ erat genere Aſiana, & vocabatur Baſiana, cum nauigaſſet Byzantium, improbum, proh dolor, quæſtum faciebat ſuo corpore. Eam cum verbis decepiſſent, & promiſſa pecunia totam ad id quod volebant inciraſſent, efficiunt vt vadat ad ſanctum, & vel illum, vel vnum ex ſuis diſcipulis ad amorem alliciat, & ad fœdam prouocet libidinem. Proficiſcitur ergo impudica ad pudicum comitum ſecum ducẽs moltitudinẽ, ſplendida externa vtens ſpecie, & libidinoſis geſtibus, auteoque amictu, & alio intertexto B ornatu arbitrata ſe allectutam, & ineſcaturam illos oculos qui nihil terrenum dilexerunt. Manens autem in quodam agro qui erat ex aduerſo columnæ, & mandræ diſcipulorum egregij Danielis, ſimulabat ſe ægrotare, vt ſi fieri poſſet, vel ipſi ſancto ægrotationis animi cauſa eſſet: ſin minus, illius ſaltem diſcipulis afferret perniciem.

Ab hæreticis mittitur meretrix, vt Danielẽ, aut ſaltem aliquẽ ex eius diſcipulis ad concupiſcentiam prouocet.

Poſtquam autem longo tempore manſiſſet, ioane & irritum erat callidum eius cœptum, deſcendit quidem ad eos qui miſerant. Dicit verò execranda, & mentitur de ſancto, quæ non ſolum magno illi in orientem venerunt nunquam. Hæc autem erant. Mei amore, dicebat, valdè qnidem captus erat Daniel, animo verò telum acceperat, & tandem com C iuſſiſſet ſnis diſcipulis, vt me ſurſum ad ipſum per ſcalas deducerent, ego autem paſſa non eſſem, me occidendi conſilium ceperunt, vt hæc lateret intemperantia. Et ecce vix manus eorum effugiens mihi fuga conſului. Sic mentiente Mænade, & ea dicente quæ probari non poterant, hæc verba illi attendentes, arripuerunt perinde ac veriſſima Quæ enim volebant, ea etiam vera putabant, & ea ad alios tranſmittebant. Sed quid accidit? Malus ſpiritus ſtatim mittitur ad malam & mendacem fœminam, & inuitus inuitam cogit effari fraudem hæreticorum in illam, & ſuum rurſus mendacium, & machinationem. Cum eã ergo accepiſſent ciues, & ad Sauctũ duxiſſent, rogarent Sanctum vt curaD ret. Ille autẽ vetus Chriſti diſcipulus, ei condonauit iniuriam, & eam cum oratione oleo ſanctorum ſanitati reſtituit, & expulit tetrum illud dæmonium.

Meretrix ſua ſpe fruſtrata, horrendum confingit mẽdacium.

Arripitur à dæmone mendax meretrix.

Sanatur à ſancto.

Non ſolum autem morbum qui modo inciderat, poterat curare ſanctus, ſed etiam ritu bonorum medicorum, & futurum noſſe, & quod erat euenturum prophetice, & videre & dicere certiſſima poterat coniectura. Magnam quidem vrbem magnas adorturas eſſe minas, cum à ſuperis accepiſſet reuelationem, eam Epiſcopo ſignificat Gennadio, iubens contentiore vti precatione. Quin etiam Imperatori Leoni prædicit ſimilia, & bis in hebdomada iubet communes fieri ſupplicationes. Sic enim eis pollicetur iram Dei futuram mitiorem. Atque ij qnidem ſancti præceptis contemptui habitis, erant E ipſa intellectori experientia, ea quæ multitudo effecit peccatorum vt ad effectum deducerentur. Procedens autem id declarabit oratio. Quoniam autem diuini quoque agni ſacrificatorem oportebat eſſe Danielem, qui iam ei ſacrificauerat & corpus, & animã, è ſuperis quidẽ mouet Imperatorẽ ſpiritus, mouet autẽ Gennadiũ quoque Imperator, & ad eum ſcribit, vt acceptis multis ex Eccleſia, veniat ad magnũ Danielem, & eũ conſummet ordine Sacerdotali. Cum is verò hæc feciſſet, qui præuidendi futura magnam habebat poteſtatem, primum quidẽ ſpiritu præcognoſcit futurum ad ſe aduentũ. Deinde cum ille iam veniſſet ad columnam, dixit

Claret ſpiritu prophetico.

Præſcit Patriarcha aduentum ad ſe.

ſe iam pridem deſideraſſe ad eum aſcendere: ſed curas prohibuiſſe Eccleſiaſticas ne finem imponeset ſuo deſiderio, nunc autem venire, vt & ipſum videret, eiuſque precibus frueretur & ſermonibus. Rogabat verò vt ſcalæ quoque adhiberentur. Fruſtra, inquit Daniel, hûc laborem vt ſuſciperes procurauit, qui te ad nos mouit. Hoc ſimul & ſtuporẽ & metum affert ſacerdoti. Stuporem quidem, quonam modo ſic eius cognouit aduentum. Timorem autem, quod mens eius magno Danieli erat manifeſta. Neque enim niſi coactus fuiſſet ab Imperatore, ad eum vnquam venire annuiſſet.

Cum autem & Epiſcopus, & qui ſequebantur Epiſcopum, multum rogauiſſent vt admouerentur ſcalæ & ad eum aſcenderet, prohibebat verò inuictus Daniel, imminebat autem iam ſol medius eorum capitibus, calidis eos feriens radiis, & videbat Epiſcopus multitudinem ſiti & æſtu torreri, iubet inferius Archidiacono preces dicere conſuetas. Ipſe autem cum eſſet precatus, ordinat magnum Danielem etiam non præſentem, Preſbyterum, & ſimul multitudo, de eo qui erat verè dignus clamabat, dignos. Cum ſic Patriarcha Gennadius nominaſſet Danielem ſacerdotem, & ecce dixiſſet, & tibi populus iuſtam de more propterea emiſit vocem, & Deus deſuper tibi per me manum impoſuit, & omnia vt ſemel dicam, ſuſcepiſti ſigna ſacerdotij. Reſtat ergo vt ſcalæ admoueantur columnæ, vt ſic etiã ſacri particeps ſacrificij, & Deo vocanti omnino cedas. Tunc cum beatus cognouiſſet Daniel hæc non fieri ſine Dei numine: ſed ei quoque grata eſſe & accepta quæ facta ſunt, iubet poni ſcalas, cæleſtem margaritam, diuinam inquam communionem & dat & accipit. Deinde cum etiam feciſſet alia omnia quæ ſolent fieri à ſacerdotibus, & precatus eſſet pro multitudine, eos dimiſit lætantes ſimul & admirantes. Hæc Imperatori quoque ſignificantur.

Ordinatur ſacerdos.

Cum non ergo ingentes qui ſunt Imperij proprij ſumpſiſſet ſpiritus, ſed didiciſſet quantum ſit virtus Imperio præſtantior, ipſe quoque ad eum aſcendit, & perinde ac ſi regium faſtum & ſupercilium reliquiſſet inferius, & ſe exuiſſet, ſe quidem humi proſternit: tangit autem ſacros illius pedes, quaſi hæc faciendo magis honoraretur quàm quod eſſet Imperator. Quos cum tetigiſſet, impletur admiratione, erant enim valde tumentes & omnino ſcatentes vlceribus; eratque ſimul horribile & miſerabile illos videre & tangere. Tunc ergo Imperator donat eum baſi geminarum columnarũ, quas ipſe poſuit, duplicem eam columnam nominans. Quam aſcendens lætabatur Daniel. Nam & illa erat ſublimior altitudine, & hæc etiam extendebatur ad exercitationem æſtate quidem ardentius cum ſole feriente: hyeme autem aëre frigidius. Cum verò & vis ventorum, niuiſque & grandinis vehementer impeteret, & violentiam oſtenderent minimè tolerabilem, certè multa conſequebantur miracula: quæ quidem mihi vitanti prolixitatem orationis non ſunt omnino dictu facilia.

Venit ad Danielem Imperator.

Magna caloris & frigoris patitur incõmoda S. Daniel degens in columna.

Iampridem quidem principium habebat anni ambitus, & menſis inſtabat quem Romani vocant Septembrem, in quo magni martyris Mamantis feſtum pij celebrant. Veſpere ergo quando feſtum à piis præparatur, & tota nocte agitur vigilia, finem accipit magni Danielis prophetia. Et repentè in maxima & regia ciuitate incipit incendium, quod vſque adeò eſt excitatum, & adeò inualuit, vt ferè vniuerſam contriuerit ciuitatem. Nam cœpit quidem à muro qui eſt prope mare, quem etiam nominant nauale, peruenit vſque ad forum Conſtantini, & pertigit ad portum Iuliani: quaſi mediam cinxiſſet ciuitatem. Quo in loco comprehenſa ſunt vniuerſa corpora: quæcumque verò fuere comprehenſa facile perierunt, & ſic paſtus ignis in maximam creuit flammã, eratque malum inexpugnabile, quippe cùm quidquid ad opem ferendam afferebatur, argueretur nihil proficere. Quapropter multas domos, multa autem templa, virorumque & mulierum proſerpſit depaſcens multitudinem. Multi verò partibus & membris corporis, quæ inuaſerat ignis, ſtatim mutilabantur: erantque ſemiuſtulati & media parte cæſi, miſerabiliores iis qui omnino cum ſuis perierant. Erat ergo periculum ne quod vulgò celebratur orbis terræ miraculum, Conſtantini inquam ciuitas, cerneretur pati ſimilia incendio Sodomorum. Vix tandem vt in tanto malo, eis venit in mentem Sancti Danielis prædictio, & credunt forè vt illius ſolum precibus malum vincatur. Hinc factum eſt vt ad eum magna celeritate currerent, ille quidem deflens filiorum priuationem, ille vxoris, alius autem omnium facultatum. Propter quæ ſanctum tanto dolore affecerunt, vt totus repletus lacrymis eos damnaret negligentiæ, quod ipſo eis multum teſtificante & prædicente, malum pœnitentia vitare non curarint. Hæc dicens illis quidem ſic ſuadebat coram gerere orationis & ieiunij. Quin etiam ipſe quoque manus in cælum tollens, illius implorabat auxilium, & poſt orationem cum eis dixiſſet finem calamitatis, eos dimiſit. Poſt ſeptem, inquit, dies ceſſabunt minæ ignis. Sic illic dixit, & res eſt conſecuta. Septimo enim die non erat amplius ignis. Tunc & alios, & eos qui gerebant magiſtratus, quin etiam ipſum Imperatorẽ inceſſit metus, & ſecum aſſumpta Imperatrice, fit ſupplex B. Danieli, pro eo quidem quod præterierat miſericordiam, ſecuritatem autem in futurum poſtulans.

Conſtantinopolitana ciuitas tota ferè incendio abſumpta.

Conſtantinopolitani diu præmoniti à Sacto, vt orationi, & ieiunio vacarẽt, & tam ſalubre conſilium contemnentes tantum malũ patiuntur.

Atque iam quidem poſt autumnalem conuerſionem mutato tempore erat hyems, & hyems maior quàm vt eam poſſit explicare oratio, quæ tamen ſuperabatur ab inuicto generoſi animo. Cadebant autem imbres plurimi, & ventorum erat procella vehemens, & erant adeò violenti & immanes, vt ferreas anſas columnarum, quæ duas columnas inter ſe coniungebant, & Danielem in alto ferebant, violenter auellerent: ille autem in parua ſola continebatur columnella quæ inter eas erat iniecta. Simul ergo & procella irruebat, & conquaſſabantur columnæ, & iuſtus ſupernè tanquam ramus arboris huc & illuc circunferebatur, & circumagebatur. Inferius autem vociferabantur diſcipuli eius lacrymantes, & vna erat eis acerba expectatio patris eorum priuatio. Sed non itidem labebat ſpes Danielis in Domino. Clamauit igitur iuſtus, & Dominus exaudiuit eum, & deſuper è cælo ſicut è naui prius ventos increpat, & repente tranquillitas fuit & ſerenitas.

Vi ventorum huc & illuc S. vir per columnas agitatur.

Oratione viri ſancti ventorum vis reprimitur.

Cum audiuiſſet Imperator quæ Danieli acciderant, contendit ad videndum columnam, partim quidem pœnas ſumpturus de iis qui anſas non fecerant firmas & validas: partim verò vt eas de cætero tutò committeret. Sed illos quidem magni Danielis manſuetudo eripit à minis Imperatoris, mortem eis minantis. Deſcendenti autem de monte Imperatori non paruum accidit periculum. Nam cum quidam metus equum fortè fortuna perturbaſſet quem ipſe aſcenderat, iſque conterritus pedes erexiſſet anteriores, ſupinus quidẽ ſtatim humi iacebat

ſacebat equus, ſupinus autem etiam cum eo Imperatur, id verò quud ante ſtabat ſuper ſellam regiam, frontem contriuit Imperatuti, & quæ erat in capite corooam prucul expellit. Quu tempore contigit eas quæ erant in ipſa margaritas, aliam aliò diſpergi. Sed Daniel quoque cum præueniſſet malignum oratiune, à mala morte ſeruat Imperaturem, & ſic reuerſus fuit ſine periculo.

Imperator ſancti oratione à mortis periculo liberatur.

Itaque cum paulo puſt contigiſſet Regem Lazorum venire ad Imperaturem Romanurum cauſa faciendi fœderis, aliis quidem prætermiſſis, eum accipiens, & ducens ad Sanctum. Huc eſt, inquit, mei Imperij miraculum. Ille autem vſque adeò obſtupuit eius videns tuleraoriam atque fortitudinem, vt non ſolum ſanctum, ſed etiam columnam io qua erat poſitus eum lacrymis adurans, multas voces emitteret barbarus valdè eruditæ mentis, & quæ multa didicerat. Ago tibi gratias dicens, Rex cæleſtis, quod mihi qui ad terreuum Regem veneram, cæleſtem huius viri vitam oſtenderis, & dignum me cenſueris qui eſſem ſpectatur talium myſteriurum. Adeo autem vtriſque magnus ille viſus eſt dignus admitatiune, vt ambu illum ad definienda fœdera atbitrum conſtituerent. Porrò autem cum domum reuertiſſet Gubazius Rex Lazorum, & ſubiectis ſibi populis narrabat miraculum, & ſaocti ſemper meminerat, neque vnquã mittebat Byzantium quin ad eum quoque ſcriberet litteras, quæ non terminabantur ſolis ſalutationibus, ſed etiam plurimi faciebant eius meminiſſe, & rogabant vt uraret pro ſuo regno. Adeu ſtupebant omnes iuſti tolerantiam, & propinqui, & huſpites priuati, & Reges, & Romani & Barbari, & accedentes accedebant tanquam ad Angelum, & abeuotes eius inuocabant auxilium, & precibus ab eu aliquid petebant, & impetrabaot.

Rex Lazorũ ductus ad ſanctum etiã eius columnã veneratur.

Gubazius Rex Lazorũ ſæpe per litteras cõmendat ſe ſuumque Regnum precibus viri Dei.

Atque ſufficiũt quidem ea quæ nuper dicta ſunt ad ſignificandam illius furtitudinem, & quæ ab eo ſuſcipiebantur certamina, erãt maiura quam vt homini cõuenirent. Quuniam autem huc maximè ſtudeo nihil pretermittere eorum quæ ſunt præcipua, adiiciam iis quæ dicta ſunt maius quiddam, quod attinet ad fortitudinem, & tolerantiam, & ad eum admirandum qui dedit illi vires. Erat hyems, eaque glacialis, & valdè aſpera, vehementes rurſus ventorum procellæ, & grauiores præcedentibus, ſimul autem cum vento denſa quoque nix decidebat. Venti itaque vehementius ingruentes, ei ex pelle confectam cucullam flando expellunt, & in vallem quãdam ſubiectam iaculantur. Cum ventis autem multa quoque nix, & frigida eius faciem impetebat. Ille autem neque habebat tectum ad quod confugeret, tota nocte, ô inuictam animam, omnia ſuffert vinculis corporis, temporis acerbitatem, niuem, ventos, aſperam circa auroram concretiooem, & conglaſationem. Apparebat dies, & malum non ceſſabat, ſed magis inualeſcebat, & hyems intendebatur. Diſcipuli autem nullo modo poterant è porta proſpicere, neque erat vllus qui ei opem ferret. Totum ergo illum diem, & ſequentem noctem quæ fuit multò acerbior, hic vir generoſus fortiter, & conſtanter pertulit. Iam tertius erat dies tempeſtatis, deſierat verò efféra glacies, & cum ſcalas admouiſſent qui erant feruentiores ex diſcipulis, & properè aſcẽdiſſent, vident ſanctum iam nudatum, & omni ex parte glacie compreheoſum, & capite, & facie, & reliquis partibus corporis. Cum calidis ergo aquis ſoluiſſent glaciem, quin etiam corpus aſperſiſſent, & ſpongiis abſterſiſſent, poſtquam ille ad ſe rediiſſet, & tanquam à morte ſuſcitatus ſpiri-

In aſpera hyeme totus rigeſcit glacie.

A tum recepiſſet, vocẽ quoque accepit, & dixit. Cur, inquit, vultis mihi exhibere negotium, & ſuauiter durmientem vexatis? Nam cum modu Domini inuucarem auxilium, accidit mihi vt parũm durmitarem. Cæterum bene ſit vobis, ô filij, qui patris tantam curam geritis. Date autem mihi quo me induam. Erubeſcens (vt arbitror) propter nuditatem, nun autem calore indigens. Illi verò alium amictum ad eum attulerunt, & eum induerunt,

Poſtea autem multum eum rogante Imperatore (hæc enim ad eum vſque peruenerunt,) & dicente. Si non sua cauſa, at noſtra, & noſtræ vtilitatis, parce iſtis nimis præcipitibus, & proiectis periculis, & ne tibi ipſi murtem prupemodum cooſciſcens, & B nos orbos relinquas, & ipſe te ante tempus videaris è vita educere. Hæc & his plura dicente Imperatore, & rogante, & pedes ſimul prehenſante, vix ſuſtinuit, vt ſibi paruum ſaltem fieret tectum, reueritus lacrymas Imperaturis. Hoc quidem iam à me dictum eſt, nihilominus tamen nũc quuque dicam. Nullum erat, nec videbatur Imperatori maius miraculum magni Danielis tolerantia & vita. Omnes ergo qui apud eum fungebantur legatione, ſiue eſſent reges, ſiue legati, aliquos quidem, per alios verò etiam per ſe deduxit ad ſanctum. Illi verò magis ſtupebant videntes, quàm audientes, & ſic redibant benedicentes, & anima effecti meliores. Quod autẽ vt futura quuque videret tanquam iam præſentia C à ſuperis acceperat, à me ſuperius uſtenſum eſt. Eſt verò huius quoque rei manifeſtum indicium. Quædam fama in umnes partes manabat, Gezericbum Regem Vandalorum bellum gerere aduerſus Romanus magnu apparatu, & maiure audacia, & quod iam cum magna manu peruenit in Alexandriam, eam ſibi volens belli facere præmium. Nun parum ergo animo angebantur Magiſtratus, & ipſe Imperator, qui etiam citò currit ad conſuetum medicamentum animi ægritudinis, & ſancto famam ſignificat. Ille verò tanquam non præuidens, ſed iam videns uculis ea quæ erant euentura, dixit protinus, nun ſolum Gezericbum Alexandriam non eſſe occupaturum, ſed in omnibus etiam aliis re D infecta domum eſſe reuerſurum. Factum eſt autem non multo poſt ſicut diuina Danielis lingua prædixit.

Victus precibus Imperatoris tectum vix admittit ſupra columnam.

S. Daniel magnum miraculum mũdi.

Gezericbus Rex Vandalorum collecto exercitu venit Alexandriam.

Prædicit S. Daniel ipſum non eſſe occupaturũ Alexandriam.

Propter hæc ergo, & multa alia bis admirabiliora, volens Imperator magnum remunerari Danielem, quoniam alia ratione non licebat, rogat vt ſaltẽ fiat domuncula illius diſcipulis. Sanctus verò, ſi dixiſti quidem, inqoit, de extruendo ædificio, nõ poteſt id mihi eſſe gratum, neque enim beato Simeoni vnquam hoc adfuit. Tu autem ſi velis mihi facere rem gratam, feſtina huc adducete illius reliquias, & rem mihi gratiſſimam acceptam tibi feram. Tunc lubens iubet Imperator, tum vt ſacro domos ædificetur Simeoni, ante columoam Da- E nielis, ad boream, tum verò vt domus quoque fieteot hoſpitibus qui ad montem aſcendebant, & magni Danielis diſcipulis, etſi ei Sanctus tunc multum probiberet. Cum autem qui miſſi fuerant, Antiochiam, ſic iubente Imperatore reliquias atuliſſent, ſignificat magnus Daniel Epiſcopo vrbis, vt publicet, & publicè annunciet exportationem tabernaculi, & vt ipſe ſedeat in vehiculo Imperatoris, ſinu tenens reliquias, & ſic iter faciat cum pſalmis & hymnis. Et cum eas deduxerit ad templum militiæ principis Michaëlis, illic dioinam celebrent myſtagogiam. Quæ cum peragerentur, & magno & ſplendidiſſimo comitatu deducerentur, multa per ipſa in tranſitu facere

Rogat ſibi deferri ſancti Simeonis Stylitæ reliquias.

Mittuntur viri Antiochiã ab Imperatore qui eas aſportent.

Cum magno honore deducuntur reliquiæ ad S. Danielem.

miracula conſpectus eſt Dominus, quæ quidem ſi-
gillatim omnino narrare non eſt præſentis tempo-
ris. Poſtquam autem finem acceperunt ea quæ per-
tinebant ad reliquias, & ipſe ſacerdus, & omnes
qui ſimul conſequebantur, cum gaudio ad ſanctum
aſcenderunt, maximas ſuauiſſima illa anima in eos
verbis effudit gratias.

In huius beati viri labris tanta erat ſalutaris
perſuaſio, & eius oratio propemodum æque ac vi-
Suauitate verborũ omnium animos demulcet.
ta poterat delinire animum, & perſuadere vt viam
auguſtam eligerent: vt non ſolum eos qui ad hoc
ipſum aſcendebant, aut erant alloqui mites & man-
ſueti, flere & eius magno amore capi perſuaderet:
ſed eos ipſos qui erant etiam impudentes & a-
greſtes ſimiliter afficeret. Sed quænam ſacta à
Ariadna Leonis Imperatoris filia matrimonio iũcta Zenoni Iſaurico.
Daniele mirabilia ſunt? Imperator Leo ſuam fi-
liam Ariadnam iam nubilem coniungit matri-
monio Zenoni Iſaurico, & nuptiali cum honore
conſulatus afficit. Deinde etiam eum mittit aduer-
ſus Barbaros qui populabantur Thraciam. Ille au-
Mittitur Zeno aduerſus Barbaros.
tem ſimul cum iis qui eius imperio parebant prin-
cipibus, ad velox auxilium, nempe beatum aſcen-
dit Danielem. Ille verò prophetice effatur, & præ-
Prædicit Daniel Zenonem illæſum reuerſurum.
dicit illæſum reuerſurum Zenonem, & alios qui-
dem eſſe ei poſtea ſtructuros inſidias: cum autem
inſidiis fore ſuperiorem. Iam quidem Leo ea ho-
minibus exceſſerat, & filius ex Zenone ſuſceptus,
paruus inquam Leo, qui etiam ab auo fuerat re-
nunciatus Imperator, quoniam propter nimis te-
neram ætatem non erat omnino aptus ad tantum
adminiſtrandum Imperium, Zeno pater pueri à Se-
Zeno adipiſcitur Imperium.
natu ad ſceptrum eſt perductus. Huic ergo Zeno-
ni, eius quidem Imperio collega filius ſtatim de-
ceſſit: Imperium autem ad ſolum patrem redit.
Omnibus verò rebus Romanis quietis & tranquil-
lis, grauis in eum exarſit inuidia à cognatis. Inſi-
diatores autem erant Armatus & Baſiliſcus. Cùm
ergo ſæpe Zeno ſenſiſſet inſidias, omne quidem
aliud deſpicit auxilium: aſcendit autem ad ſanctũ,
& ei renunciat vniuerſa. Ille verò quid non ei præ-
Prædicit Zenoni de Imperio expellendũ, & poſtea reuocandum.
dixit eorum quæ erant euentura? Prædixit quidem
fore vt ex Imperio expelleretur, & in exilio alere-
tur, & præ cibi inopia herba veſceretur, & ab iis
qui ipſum oderant poſtea reuocaretur, & ad Im-
perium reuerteretur, & in eo vitæ finem acciperet.
Ille autem cùm primùm quidem prædicti, ab Im-
peratrice Verina incitati, ei ſtruebant inſidias,
lubens ceſſit Imperio, ſciens fieri non poſſe aliter,
ei ad fugam opem ferente nocte & multo imbre. Et
cum ponti fretum clam tranſmiſiſſet: cum vxore
venit in Iſauriam.

Baſiliſcus Imperator hæreticus.

Sceptra quidem (vt dictum eſt) arripit Baſili-
ſcus, horribiliter verò ſtatim ſibilat aduerſus Dei
Eccleſiam, & de carnis à Chriſto ſuſceptæ diſpen-
ſatione nugatur quædam blaſphema & adulteri-
na. Acacium autem qui tunc ſedem tenebat Ponti-
Acaciũ Patriarchã Catholicũ conatur occidere.
ficalem, qui rectam defendebat rationem: illius
autem dogmatum tempeſtati, ſpiritus feruore, &
dicendi libertate, vehementer reſiſtebat, vult ini-
qua morte mulctare. Hoc cum multos congregaſ-
ſet ex iis qui vitam agunt ſolitariam, & ex iis qui
promiſcuè viuunt & communiter, & grex concur-
riſſet vniuerſus, ſeruauit paſtorem qui ne periret
veniebat in periculum. Decretum fuerat magnum
quoque Danielem vocare in auxilium, & viro mi-
ti Sacerdos Imperatoris rabiem ſignificat. Cum
autem qui erat ſapiens ad malefaciendum, hoc co-
gnouiſſet Imperator, ipſe quoque Danieli ſignifi-
cat hunc ipſum potius Sacerdotem fuiſſe cauſam
huius tumultus. Nam & facit ciuitatem aduerſus

A me inſurgere, & milites corrumpit ac peruertit, &
in me maledicta congerit, & probra mittit, & ad-
Conatur Imperator Danielem cõtra Epiſcopum commouere.
uerſus me facit innumerabilia. Quocirca oportet
te, aiebat, precibus tuis Imperatori potius opem
ferre contra Epiſcopum. Sed hic mihi conſideret
aliquis, admirabilis Danielis & in diſcernendo ſum-
mam ſapientiam, & in dimicando pro Chriſto
fortitudinem & generoſitatem. Quorum illud
quidem oſtendit in deprehendendo maleficio, hoc
verò quod non ſolum probro affecerit eum qui ſu-
ſceptam à vero Deo humanitatem probro afficie-
bat: ſed etiam maximas minas in eum intorſerit,
& prophetice ei effatus ſit; Diſrumpens, inquit,
Minas intendit Imperatori S. Daniel, eique mala prænunciat.
diſrumpet Deus regnum tuum, & alia adiecerit quæ
B eos eius vſque adeò poterant mordere & tangere,
vt nec ille quidem qui miniſter erat futurus ver-
borum, auſus fuerit hæc ore renunciare Impera-
tori: ſed à magno petierit, vt litteris, iiſque obſi-
gnatis hæc Imperatori ſignificarentur. Et ſic ille
quidem receſſit. Pontifex autẽ cùm omnes ferè exi-
mios congregaſſet Epiſcopos, mittit ad magnum
Danielem, eum adhortans vt ſuum pro Chriſto
daret auxilium. Atque iſti quidem profecti hæc
ſignificauerunt. Quoniam verò ſancto erat valde
difficile è columna deſcendere, & renuebat, quid
rurſus machinatur Patriarcha? Rurſus mittit Epi-
ſcopos, iubens eos ei apparere mœſtos, vtique mi-
ſerabilibus & verbis & geſtibus, & profundere la-
C crymas, validiſſimum medicamentum ad perſua-
ſionem, & omni ratione conari eum flectere. Imi-
tare, dicentes, pium magiſtrum. Declinauit ille quo-
que de cœlis & deſcendit, procurans ſalutem ho-
Rogatur ab Epiſcopis vt labẽti Eccleſiæ ſuccurrat.
minum. Quid ergo abſurdi fuerit ſi tu pauliſper
de columna deſcenderis, & quæ venit in pericu-
lum ne pereat, ſeruaueris Eccleſiam: pro qua
ipſam amans proprio non pepercit ſanguini? Bea-
tus igitur cùm eos videret vehementius precantes,
& cum miſerabili clamore calidas lacrymas emit-
tentes, neſciebat quid ageret illa miſericors anima.
Currit ad orationem, & vox ſtatim è cœlo exiſtit,
Iubetur diuinitus de columna deſcẽdere.
quæ iubet ei vt deſcendat, & rurſus reuertatur ad
columnam. Sic eum cum gaudio excipientes Epi-
ſcopi, deduxerunt ad Pontificem: qui dici non
D poteſt quanta rurſus fuerit plenus lætitia, & quan-
Ductus ad Patriarcham honorificè ſuſcipitur.
to eum honore exceperit. Atque ſtatim Chriſti mi-
les vertit ad aduerſarium, etſi ei in conſpectum non
venerit: verbis autem ſolum tanquam eminus emiſ-
ſis iaculis, vſus ſit, ſicut etiam per eam quam prius
miſerat epiſtolam nouum appellans Diocletianũ.
Et cum per vtraque eum terruiſſet, nempe & præ-
ſentis ſæculi, & futuri ſupplicia, tanquam impro-
bum mancipium, perſuaſit vt fugeret. Minarum
Imperator S. viri minarũ timore affectus, recedit à ciuitate.
enim timore affectus cum reſpondiſſet. Ecce ti-
bi concedo ciuitatem & omnes qui ſunt in ea, ipſe
prætextu exercitationis proceſſit extra terminos
ciuitatis.

Sed nec ſic quidem eum dimiſit vir fortiſſimus:
E ſed fugiẽtem tanquam qui clypeum abieciſſet, per-
Fugientem Imperatorem perſequitur.
ſequebatur militem, & contendebat eum apprehẽ-
dere vt argueret, & cum eo ſingulari certaret cer-
tamine. Iuit ergo viam quæ illuc ferebat. Vide au-
Nota S. viri zelũ pro fide Catholica.
tem mihi zelum Athletæ. Nam cum ei pedes la-
boraſſent exercitatione, & non poſſent ingredi,
commodato accipit alios pedes, & ducebatur por-
tatus ab aliis. Fuitne verò eius iter inane & abſ-
que miraculis? Nequaquam. Quidam enim lepro-
ſus ad eum in via accedens, rogabat vt ab eo aſſe-
queretur curationem. At ille, miſericordia motus
Sanat leproſum.
cum ei iuſſiſſet vt corpus in mari lauaret, ſtatim
mundatus eſt. Confluit autem ad eum vniuerſa ferè

ciuitas,

Confluit ferè vniuerſa ciuitas vt Danielē videat.

ciuitas, ægrotantes quidem deſiderio ſanationis, propè habentes exemplar, leproſum qui fuerat mundatus. Sani autem vt viderent eos qui curabantur, & ſpectaculo miraculorum minimè priuarentur. Cum autem ſic ſplendidè comitatus magnus ille Daniel ad locum in quo erat Imperator, fuit prope palatium Septimi, vir quidam Gothus genere, deſuper proſpiciens per feneſtram, cum ſanctum vidiſſet ſic deduci & portari, eius irridet mollitiem, & ironicè eloquitur. Ecce, inquit, nouus conſul. Hæc dixit, & ſtatim accipit fructum ſuarum nugarum. Illinc enim deturbatus humi iacebat mortuus. Vident quod factum fuerat Satellites, & dolore ſimul & ira repleti, & alioqui timore correpti, ne vel alius ex ſuis, vel ipſe Imperator ſimile quid aduerſus magnum illum locutus in eadē incideret, non ſinebant ſanctum ingredi regiā. Cum verò iis qui cum eo erant conātibus ingredi, alioqui magna erat perturbatio, tunc cū Euangelicæ iuſſionis pedum ſuorum excutere puluerem, eos qui cum ipſo erant hortatus eſſet ſanctus, & ipſe hoc feciſſet, reuerſus eſt: ſed neq; tunc vacuus. Multi enim milites, qui cum eum parum ſolum vidiſſent, mores & habitum ſtupuiſſent euangelicū, eum ſtatim ſunt conſecuti. Et ſic quidem vadit Byzantium homo Dei.

Vitio diuina in viri Dei irriſorem.

Prohibitus à militibus ne ad Imperatorem ingrederetur, pedum puluerem excutit.

Tandē Imperator veritus populi tumultum, virum Dei proficiſcentē reuocare conatur.

In aduentu viri Dei corruit turris palatij.

Imperator autem viri reueritus virtutēm, & veritus ne quid ei graue accideret propter illius contemptionem, mittit ad eum quamprimum, & rogat vt reuertatur. Ille verò non modò nō flexus, ſed etiam magis irritatus eum dixiſſet fore vt hic breui excidat ab Imperio, ſiquis in tunica remāſerat pulueris excuſſit, & proceſſit fidenti animo. Cum hæc annunciarentur Imperatori, ſimul etiam ſua ſponte cecidit turris palatij: perinde ac ſi per res inanimas arrogantem & inſolentem Deus vellet erudire. Quænam autem ab accedente facta ſunt miracula? Quomodo enim ex vrbe cū eis eſt egreſſus; ita etiā ingredientem ipſa rurſus ſequebantur, quodammodo ipſa, (vt ita dicam) Dei virtute famulum deducēte: cum ex his pauca, eaque propter ſatietatem veluti curſim adduxero, tranſibo ad ea quæ ſuperſunt.

Multos ſanat ægrotos, & dæmoniacos.

Duo quidem ab ipſo adoleſcentes primū ſanantur, qui vexabantur à dæmonibus. Deinde mulier quædam alia fide Chananæa, quæ habebat filiam à dæmonibus obſeſſam, ſanam eam recepit. Poſtquā autem fuit in maximo Dei templo, & ſimul verſatus fuit cum Patriarcha, qui ipſum magna cum lætitia accepit & honore, hic quoque aliis quidē noua, ſibi verò ſolita facit miracula. Serpēs qui alicūde prorepſerat, & ſe magni Danielis pedibus per ſpiras inuoluerat, erat terribile ſpectaculum. Et cū ad eum defendendum qui aderant accurriſſent, illos quidem inſimulat timiditatis: ipſe antē ſerpēti audacter ac fidenter minatus, cum ei tanquā miniſtro magna imperaſſet auctoritate: Vade, inquit, & tuas latebras repete & ſpecus ſubterraneos. Ille verò perinde vt qui non poſſet contradicere, ſtatim repit ad parietem, & in conſpectu omnium diſrumpitur.

Nota de ſerpente pedes viri Dei inuadente.

Iuſſus ſerpens à viro Dei ſuas repetere latebras, repēs ad parietē in cōſpectu omnium diſrumpitur.

Hæc cū de magno Daniele didiciſſet mulier Rais fide quidē ferueutiſſima, gloria autē valde inſignis, ad eū accurrens, illius pedes rigās lacrymis, precibus ab eo cōtendit vt ſibi naſceretur filius. Cum autem humi deiecta vidiſſet eius pedis ſoleā, exercitatione à tendine diſciſſam, ſtupet tolerantiā, & dans funiculum, rogat vt eùm circa illius pedem inuoluerit, ei rurſus reddat. Ille verò primum quidem nō ſuſtinebat. Deinde motus eius lacrymis, & præterea Epiſcopi & cæterorum verbis flexus, non ſolum cū funem circumuoluiſſet ei reddit: ſed etiam ſignificauit fore vt ipſa pareret filium, & prædixit etiam nomen filij. Zenonem dicens, ò mulier, vocabis filium. Propterea ſanctum quoque timens Imperator, & ei omnino repugnare declinans, eum aggreditur arte & blanditiis. Et cum ipſe ſæpe eūm, & per multos, vt ad ipſum veniret precatus, non perſuadebat, ipſe ad eum venit, & ritu ſupplicis adorat, & illius pedes prehenſat, rogans vt ſibi detur venia. Ille autem illum multis probris inſequitur. Deinde etiam aperit id quod multos latebat. Humilitas illa, dicens, & contritio eſt artificioſa ſimulatio, denſa pelle tegens importunitatem eius & immanitatem. Sed citò videbitis qui omnia perſpicit Dei oculum, & validam manum quæ etiam potētes B deiicit. Atque cum ſic quidem ſanctus tam multa feciſſet miracula, Deique vertiſſet & profligaſſet hoſtem, & res Eccleſiæ benè conſtituiſſet, quin etiā futura prædixiſſet: reuertitur ad columnā, & certamina ac labores magno & forti animo ſuſcipit.

Sterili mulieri filiū impetrat, cuius etiam nomen prædicit.

Tandem Imperator ad pedes viri prouolutus veniā precatur.

A ſancto minis & probris inſequitur. Humilitatem & contritionem Imperatoris fictā eſſe omnibus aperit.

Rebus Eccleſiæ conſtitutis reuertitur ad columnam.

Non multum interfluxit temporis, & Baſiliſcus, vt à magno prædictum fuerat Daniele, à regia expellitur, & Zeno rurſus ſceptra tenet, & finem acceperunt eius prædictiones. Et ad magnum Danielem venit Zeno cum vxore, videns conuenientes exitus prædictionum, euentu autem dignas redditurus gratias.

Baſiliſcus iuxta viri Dei prædictionem expellitur, & Zeno rurſus reuocatur.

Oratio autem, cum iam veniat ſanctus ad finē, deſitura eſt ipſa quoque in ſilentium. Verumenimuerò C cum hic quoque pauca quædam ante finem dixerimus, ſic ſiſtemus orationem. Cognouit vir ille propheticus ſuam ad Dominum migrationem: idque apertè ſuis prædixit diſcipulis. Cum autem præſtitutus dies iam appropinquaret, eis benedictionem reliquit in ſcriptis: eoſque admonuit vt ſectarentur humilitatem, obedientiam amarent, ieiunium, & quod eſt primum & maximum præceptū, charitatem, hæreticorum zizania cauerent, & à matre Eccleſia non diſiungerentur. Dicitur autem hoc viſum eſſe circa eū, nempe tribus diebus ante mortem, iam media nocte concurriſſe & ad eum conueniſſe ſanctos qui fuerūt à ſeculo, Prophetas, Apoſtolos, Martyres, & omnes denique ſanctos, qui & D magnum benignè ſalutarunt, & iuſſerunt eum diuinum celebrare myſteriū. Quod quidem celebrauit, & intemerata ipſa ſumpſit ſacramenta. Atque iam quidem magnus extremum agebat ſpiritū, & ipſe Antiſtes Epiſcoporum Euphemius cū aliis veniebat ad emigrationem. Quæ prius dicta eſt Rais, magnificè parabat ea quæ pertinebant ad ſepulturam. Et cum multos adduxiſſet artifices, & iuſſiſſet fieri tumulum in inferiori parte baſis columnę, & vſque ad faſtigium, ſtatuit ex vtraque parte tumuli homines qui faces ferrent & lampades tenerent manibus, & ea canerent quæ cani ſolent in deceſſu. Cumque illa corpus infra detuliſſet, in plumbeo id ponit loculo. Ille enim mandauit diſcipulis, ſeu Imperatores, ſeu Reges, aut vlli alij, ſe inuicem ſuperare E contendant in loculi ſumptu & magnificētia, nolite ſuſcipere: ſed illic & ſic corpus deponi ſinite vbi & quomodo voluerit Rais fideliſſima. Hæc ergo peracta ſunt, & dæmoniacus qui aderat ſanatus eſt.

Prædicit ſuū obitum vir ſanctus.

Viſitatur à Sanctis Apoſtolis & Martyribus.

Diuino celebrato myſterio, & ſumpto ſacramento, moritur.

Paratur tumulus ad baſim columnæ.

Corpus ſacrū in plūbeo deponitur loculo.

Sanatur dæmoniacus.

Porro autem quædā quoque alia facta ſunt miracula. Tres enim per ſtellas Cruces, cum dies eſſet & ſol luceret clariſſimus, cū ſumma pulchritudine & ſplendore dicuntur apparuiſſe, & ſtetiſſe ſupra pretioſum illū loculum. Quin etiā volaſſe colūbas candidiſſimas, quæ cum eo ſemper eſt, gratiam ſpiritus ſignificātes. Sic ergo ſacrum illud corpus Danielis depoſitum fuit manibus primi Pontificis. Rurſus illi quoque impoſitæ fuerunt reliquiæ trium pue-

Tres ſtellatæ Cruces ſole lucente, viſæ ſtetiſſe ſupra loculum.

Trium puerorum reliquiæ cum corpore viri Dei reconditæ.

rorum qui erant Babylone, cum iuſſiſſet ſanctus, ne tam illius reliquias, quàm eos qui erant ei impoſiti honorarent accedentes. Talis fuit vita magni Danielis ab ortu vſque ad deceſſum. Qui cum obiiſſet omnem exercitationem, & omnes genus certaminis, effectus plenus dierum in ſenectute bona excedit è vita, cum ad octogeſimum annum perueniſſet, & menſes tres.

Ætas ſancti viri.

Aiunt autem eum quoque capillis capitis proceſſu temporis adeò euaſiſſe comatum, vt quadruplici coma diſcriminaretur; longitudo autem eorum ad quatuor cubitos produceretur. Barba quoque erat ei denſa, quæ ipſa quoque bifariam diſcriminabatur.

Longitudo capillorum ſancti viri ad quatuor cubitos producta.

N O T Æ.

B

Daniel.] *De eo Mart. Roman. 11. Decemb. & Græci in Menologio. Edidit fuſius eius acta Metaph. quæ Lippom. tom. 5. & Sur. tom. 6. deſcripſerunt. Meminit eiuſdem Nicephorus hiſt. lib. 15. cap. 22. & lib. 16. c. 6. Citantur eius acta à S. Ioanne Damaſceno in orat. 3. de Imaginibus.*

Patriam habuit Meſopotamiam.] *Meſopotamia eſt regio inter Euphratem, & Tigrim, in maiori Aſiatico Nam μέσος, medius, ποταμός, fluuius. D. Ambroſ. lib. de paradiſo, Meſopotamia dicitur, quod Tigris, & Euphrates incluſerint eam, eo quod inter duo flumina conſtituta ſit.*

C

Venite Antiochiam.] *Antiochia eſt vrbs in Syria, quæ prius Metropolis Epiphane, & Reblata, ab aliis Theopolis, hoc eſt, Dei ciuitas eſt appellata. Hanc Seleucus Nicanor in ſuorum memoriam condidit Olympiade 119. quam Orantes fluuius interfluit, ab Occidentali regione lauat mœnia eius Farfar fluuius.*

Venit ad Mandram.] *Mandra Græcè, ſpelunca, cubile, receptaculum ouium, bouum, aliorumque huiuſmodi. Inde per tranſlationem ſumitur Mandra pro Monaſterio, vnde Archimandrita, id eſt, paſtor, ſeu Abbas, & pater Monaſterij.*

Morbus inuadit Patriarcham.] *Patriarcha eſt patrum Princeps, hoc eſt, Pontificum primus. Hi quatuor principio fuere, Romanus, Antiochenus, Alexandrinus, Hieroſolymitanus. poſtea tranſlata Byzantium, Imperij ſede, additus eſt & Conſtantinopolitanus, Sex præterea Patriarchæ extant ex priuilegio, vel conſuetudine, ſcilicet Aquileienſis, Gradenſis, Bituricenſis, Cantuarienſis, Toletanus, & Piſanus. Quorum duo tantum nomen Patriarchæ retinuere, ſcilicet Aquileienſis, & Gradenſis, qui eſt Patriarcha Venetiarum, alij dicuntur Primates vel Archiepiſcopi. Vide Lelium Zecchium de Repub. Eccl. de Patriarchis.*

D

Monaſterium Acœmetorum.] *Alias Monaſteriũ Dij, à Dio Archimandrita, viro ſanctitate claro, cuius diem natalem Græci celebrant 19. Iulij, vt conſtat ex eorum Menologio. Deinde cum ob multitudinem Monachorum in hoc Monaſterio, perpetuo & inceſſanter diuinæ laudes canerentur, & celebrarentur, propterea dictum eſt Monaſterium Acœmetorum, id eſt, non dormientium. Conſule Baronium tom. 4. Annal. & in Notis Martyrologij 8. Februarij.*

E

Mentiente Mænade.] *Vetus adagium cum quis furioſus, ſeu inſanus, humilitatem, & manſuetudinem ſimulat exterius. Menas Græcè, furioſa ſiue inſana dicitur, ab μαίνομαι, quod eſt furere. Fuerunt autem Menades mulieres, quæ Liberum patrem ſemper ſequuta, Bacchi ſacra celebrabant, paſſis capillis furentium more huc atque illuc curſitantes. Iuuenal. Crinemque rotant vlulante Priapo Menades.*

Venit in Iſauriam.] *Eſt Iſauria regio minoris Aſiæ, ſic dicta quod vndique aurarum flatibus pateat.*

A

VITA S. NILAMMONIS INCLVSI.

Ex Nicephori Hiſt. lib. 13. c. 17.

CVM Conſtantinopoli rixa exorta eſſet inter Alexádrinos, & plebem Conſtantinopolitanam, & res ad conflictum perueniſſet, multique vulnerati, non pauci etiam cæſi fuiſſent, Theophilus Epiſcopus impetum multitudinis metuens, inde receſſit, & vnà cum Iſaachio Monacho hyeme ineunte Alexandriam venit. Accidit autem vt Geras appelletur, oppidum circiter quinquaginta ſtadia à Peluſio ſitum. Quod autem ibi tum Epiſcopus mortuus eſſet, incolæ, & ciues in locum eius Nilammonem legerunt virum bonum, & propter virtutem percelebrem: Monaſticaque philoſophia præclarum. Degebat autem ante oppidum parua caſa incluſus, cuius aditum ſaxis obſtruxerat. Et cum Epiſcopalem dignitatem ſuſcipere detrectaret, Theophilus ei vt à ſe conſecrationem ſuſciperet, ſuaſit.

Rixa inter Alexandrinos, & plebẽ Conſtantinopolitanam.

S. Nilammon eligitur Epiſcopus Geræ.

Degit incluſus in cella.

Poſtquam verò eum ſæpius pernegantem non expugnauit: Cras ille tandem, inquit, ſi ita placet, ô pater, quod conſtitueris facito, me autem hodie res meas agere diſpone. Vbi poſtridie Theophilus ad eum venit, pro eo atque inter eos conuenerat, & fores aperiri iuſſit Nilammon. Age verò, inquit. Deo primum precationem offeramus. Approbauit hoc Theophilus, & orationem peregit. Nilammon autem inter precandum vitam finiit, idque tum Theophilus, & qui cum eo foris ſtabant, ignorabant. Atque vbi plurima diei pars præteriit, & clamorem eorum Nilammon non exaudiit, reuolutis ab oſtio ſaxis, mortuum illum reperierunt, eumque ſicuti conueuit, coopertum atque compoſitum, magnificè ſepelierunt. Super ſepulchro eius ciues precatoriam domum condidere, obituſque eius diem ad hoc vſque tempus feſtum læti peragunt. Ita Nilammõ mortem oppetiit, ſi quidem mors dicenda eſt, quam ſibi ipſi potius precibus votiſque exoptauit, quàm vt Epiſcopus fieret, indignum ſe ea dignitate propter ſummiſſionem animi eſſe ratus.

Impetrat à Deo mortem ne fiat Epiſcopus.

Ciues ad honorẽ ipſius templũ ædificãt, eiuſque feſtum quotannis celebrant.

N O T Æ.

Nilammon.] *De quo Mart. Roman. cum Baronio 6. Ianuarij. Agunt & de eodem omnes Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptores, nec non & multi ex recentioribus. Vulgò dicitur S. Lamon.*

Quinquaginta ſtadia à Peluſio, &c.] *Peluſium eſt oppidum in extrema Ægypti ora. Illud condidit Peleus Achillis Pater monitu Deorum poſt luſtrationem. Eo enim tempore Peleus furiis agitabatur, quia fratrem Phocum interemerat.*

VITA S. SENVPHII EREMITÆ.

Ex Simeone Metaphraſte, in Vita SS. Ioannis, & Cyri 31. Ianuarij.

CVM intellexiſſet Theodoſius, quod Scete, eſt autem hæc ſolitudo in Ægypto quidem ſita, ſic nominata philoſophabatur vir quidam genere & ipſe Ægyptius, maximorum ſanè effector miraculorum, ſcribit protinus ad Theophilum Alexandriæ Epiſcopum, iubens vt efficiat quo vir ille admirabilis quamprimum veniat Conſtantinopolim. Eis autem literis quoque continebatur,

S. Senuphius apud Scetim viuit ſolitarius.

A Theodoſio Imperatore Conſtantinopolim accerſitur.

timebatur, quod eius aduentu opus eſſet. Ille verò iis acceptis, ſtatim ad eum venit, & datis literis, preces Imperatoris & vſum, qui vrgebat, ſignificat. Deinde etiam ipſe quoque ex ſe facit quod poteſt, vehementer rogat, orat, ſupplicat, ne preces deſpiciat Imperatoris, neque ſuos vilipendat labores, ſed veniat ad ciuitatem, & bellum, quod in eã paratur, ſuis auertat precibus, & à tanto periculo & metu eam liberet, vtpote quod in eius poteſtate ſitum ſit, vt ciuitas vel ſalua ſit, vel intereat. Admirabilis autem ille Senuphius (hoc enim nomine vir ille vocabatur) primùm quidem, vt conſentaneum eſt, ne rogaret prohibuit, non ad menſuram eius quam habebat gratiæ, ſed ad menſuram potius eius, qua erat diues humilitatis aſpiciens: Magna eſt, inquit, mea in ciuitatem beneuolentia, & ipſam ſaluam eſſe cupio, ſed non voluntatem quoque vires ſequuntur, ex ea quæ eſt ad Deum fiducia. Quin etiam rogauit ipſum Alexandrinum Epiſcopum, ne de eo talia ſentiret, neque enim putaret vulgo antecellere. A B

Nota S. viri humilitatem.

Cum autem eum ipſe omnino non dimitteret, nec sciret magnus quidnam faceret Senuphius: diſceſſum quidem ſuum pulchrè differt, dat autem ſic quoque auxilium, idque facit admirabilius. Nam & ſtatim ſtetit ad Orientem, & cum ſuperhumerale & baculum in cælum ſuſtuliſſet: Domine Deus, inquit, Deus exercituum, da huic meo ſuperhumerali & huic baculo, vt tantum poſſit, quantum ego ipſe, ſi illic adeſſem. Hæc cum Deo dixiſſet, quæ habebat in manibus, dat ſtatim Pontifici. Hæc accipe, dicens, & mitte ſtatim ad Imperatorem: ille autem ſuperhumerale quidem imponat capiti, baculum verò manu ferat: deinde cum manus opus fuerit conſerere cum hoſtibus, præcedat omnes alios, & audacter procedat aduerſus inimicos. Nam ſi ego quidem poſſim à Deo exaudiri, exiſtimo fore, vt ipſe ſit illis terribilis, & ſine ſanguine glorioſam referat victoriam. C

Mittit Imperatori ſuperhumerale & baculum ſuũ, ad debellandos inimicos.

Hæc cum ad Imperatorem lubenter eſſent allata: ille quidem munit caput ſuperhumerali quauis galea tutius, baculo autem munit dexteram lancea longè validius, & hac ratione confidens fore, vt hoſtibus videretur terribilior (vt aiunt) claua Herculis. Iam accedentibus hoſtibus, ipſe primus præcedit ducens totum exercitum. Propter Senuphij autem ad Deum orationem nulla erat dilatio, ſed res ſtatim finem accipiebat. Simulac enim eum viderunt barbari, admirati ipſum tanquam vnum ex cæleſtibus, ad fugam ſtatim ſpectabant, & pedum virtutem laudabant, fugiebant verò nõ aliquo certo ordine, vt qui non eſſent omnino obliti virium, ſed vt qui eſſent emotæ mentis, & perterriti, alij aliò diſperſi, terga volentibus facilia, expedita venatio, ſecura perſecutio, & libera ab omni periculo, ipſi potius propter fugam, quæ erat ſine vllo certo ordine, plagas & volnera atque adeò mortem ſibi inuicem conciliantes: adeò vt Imperator non ſolum ſine ſanguine, ſed etiam ſine vllo labore hãc victoriam retulerit. Feſtum ille nominauit hunc diem, & nunc quoque poſt tantum tempus magnificè celebratur ab Alexandrinis: nominatur ab eis *εἰκόνιον*, ab imagine: ab eis enim Imperatori facta eſt quædam ſtatua, eo quo tunc modo armata, & capite quidem ſuperhumerali induta, dextera autem tenens baculum. D E

Imperator cũ ſuperhumerali & baculo viri Dei procedens ad bellum, fugat Barbaros.

Victoria patrata ſine labore, & ſanguinis effuſione.

Tanta victoria feſtum ab Alexandrinis celebratum.

NOTÆ.

Quod Scete.] *De deſerto Scetis ſæpe fit mentio in vitis Patrum Orientis apud Heribertum Roſweidum.*

Senuphius.] *De quo agunt Lippom. & Surius in vita Sanctorum Ioannis & Cyri 31. Ianuarij. Plura de eodem Baronius tom. 4. Annalium.*

VITA S. STEPHANI IVNIORIS,

qui pro cultu ſanctarum imaginum martyrium paſſus eſt. Ex Sancto Ioanne Damaſceno collecta.

BEATISSIMVM atque admirandum Stephanum tulit Domina ac Regina vrbium Conſtantinopolis. Natus eſt autem Anaſtaſij tempore, qui tunc Imperij ſceptrum tenebat. Pij porrò ipſius parentes fuerunt, atque integerrima fide præditi. Et cum maſculina carerent prole, ob eam cauſam in diuinis templis verſabãtur, & à Deo obnixè precibus contendebant, vt ſibi hoc ſuo voto frui daretur. Ac quodam die, cum peruigilium de more celebraretur, Anna ipſius mater cum orationem in longum produxiſſet, & cum Dei genitricis imagine, tanquam cum viua diſſeruiſſet, ſeque, ſi quod optabat, conſequeretur, ipſius filio id quod peperiſſet, conſecraturam eſſe recepiſſet: ſub orationis finem, ſomno arrepta, fœminam incredibili quadam, atque omni ſermone præſtantiore, forma præditam cernit: quæ & ipſius pedem vellicans: Abi, inquit, in pace, mulicrcula. Eſt enim tibi in vtero filius, quemadmodum poſtulaſti. Ipſa autem non ſine admiratione cõſurgens, maxima voluptate perfundebatur. At poſtea maturè in lucem edito filio, confeſtim ad Blacbernenſe templum vnà cũ marito proficiſcitur: eumque ei à qua acceperat, offert. Iterũ ſub id tempus quo Stephanus eſt conceptus, aliud quoddam accidit, quod ſilentio modo præterire nõ decet. Nam cũ eximius vir Germanus, in Patriarchicum thronum aſcenſurus eſſet, plebs ingenti frequentia, ad maximum S. Sophiæ templũ, ipſius videndi cupiditate cõcurrebat. Erat enim ille virtutis nomine clarus, & illuſtris, atque in omniũ linguis non ſine voluptate verſabatur. Vnà autem cũ omnibus præclarum illud parentũ Stephani par occurrens, ſcamnum quoddam occuparat, quo eum quem cupiebat, è ſuperiori loco intueri poſſet.

Patria S. Stephani.

Parentes eius Catholici pro habenda prole maſculina indeſinenter orant.

Annæ matri Stephani apparet Dei genitrix.

Populus concurrit ad videndum nouũ Patriarchã Germanum.

Cùm igitur ille per Eccleſiam tranſiret, ſtatim mulier, quæ Stephanum geſtabat in vtero, accurrens: Benedic, Domine, id quod in vtero meo eſt, clamare cœpit. Ille autem perſpicaci animæ oculo eum, qui vtero geſtabatur, intueos: Benedicat hunc Dominus per primi martyris interceſſiones, reſpõdit. Apud omnes porrò mulier affirmabat, ſe ea hora qua hoc audiſſet, igneam flammã ex diuino illo ore proſilientem vidiſſe. Vt igitur in lucem editus eſt, ſtatim eum, vt magnus Germanus prædixerat, Stephanum appellarunt.

Anna rogat S. Germanũ, vt benedicat partum quem in vtero geſtabat.

Flamma ex ore S. Germani proſilire viſa.

Parẽtes iuxta Sãcti viri Germani prædictionem filium Stephanum appellant.

Cum igitur Stephanus de virtute in virtutẽ progrediens, iam ad adoleſcentiæ perueniſſet annos, in Auxentianũ montem ſe contulit. Et cum Ioannem quendam virum ſanctum in cauerna habitantem inueniſſet: eum vnà cum parentibus rogat, vt ei monaſticum habitum conferat. Ille autem eius, & votis parentum annuens, eum tonder & monaſtica veſte induit, decimũ ſextum iã vitæ annũ agentem. Protinus igitur Stephanus ad monaſtica certamina ſeſe accingens, nullum continentiæ genus prætermiſit, & magiſtri inhærens veſtigiis, eius ſanctitatẽ ſequebatur. Qui quidem ob eximium erga Deum amorem, omnibuſque numeris perfectam & abſolutam virtutem, frequẽtes gratias diuinitus conſequutus, & quidem eiuſmodi, vt iam bruris animan

Adoleſcens monaſticum habitum ſuſcipit à Ioãne Anachoreta.

animantibus imperaret, eiſque tanquam miniſtris vteretur. Canis enim de more in monte aſſidebat. Qui quidem ſi quando Stephanum abeſſe contigiſſet, canem de nomine vocabat, ac in charta quadam, ea quæ neceſſe erant, conſcribens, eamque canis collo appendens, ita demum eum ad Monaſterium deſcendere iubebat, atque litteris illis perlectis, quam ocyſſimè reuerti. Ille autem non ſecus atque animal quoddam rationis particeps ſtatim imperata faciebat, ac ſumma celeritate ad Monaſterium pergens, & cellæ præfecti adſtans, aduentū ſuum latratu ſignificabat. Ac tunc ij, qui in illo domicilio conſuetum ipſius miniſterium cognoſcebant, ad eum properabant, ac perlecta charta, quæ ea poſtulabat, exequebantur. Atque ita ruſſis perfunctus canis, ad Dominum rurſus ſe referebat.

S. Ioannes magiſter S. Stephani etiã brutis animantibus imperat.

Nota mira de cane litteras perferente.

Contigit autem aliquando, vt Stephanus ex aliquo miniſterio reuerſus, diuinum illum Ioannem, poſito ad ſpeluncæ feneſtram capite, acerbiſſimè flentem offenderet. Cum autem ipſe defixa humi fronte, ab eo nequaquam vt ſolebat, benediceretur, perdiu ad hunc modum proſtratus humi, ſecum ipſe reputabat quorſum tandem hæc patris lamentatio ſpectaret. At vir ille perſpicaciſſimus, cum animo ſuo verſans, ac deinde ſe erigens. Tua cauſa, inquit, chariſſime fili, tua, inquam, cauſa, in hoc luctu fui. Planè enim hoc noui fore, vt hic locus sua tempeſtate incrementū capiat, ac rurſus ab impiis imaginum hoſtibus euertatur. Ad quæ cum Stephanus admodum dolenter imo corde ingemuiſſet. Quid autem, inquit, pater honorande, an illud quoque fore proſpexiſti, vt vnà ipſe peream, atque à peruerſa doctrina vincar? Tunc ille, bona verba, inquit, fili, nunquam adueniat. Cæterum vide quemadmodum cautè ambules. Hæc, & alia locutus, quæ ipſi in poſterum euentura erant, apertiſſimè prædixit.

S. Ioannes Iconoclaſtarũ hæreſim prædicit.

Igitur eo tempore, cum ſacerrimus Stephanus patrem ſuum carnalem ad Dominum proficiſci reſciuiſſet, ſpiritualis huiuſce patris hortatu Byzantium petit, ac iuſtis ipſi perſolutis, diuenditiſque omnibus ſæcularibus, ac matre, & vna ſorore aſſũptis, ad montem redit. Cumque ipſius opera illæ ſenis benedictionem accepiſſent, ad mulierum Monaſterium ductas, eas detondet, ac Dei cultui conſecrat. Non multum temporis interceſſit, cum diuinus Ioannes ſuam ad Dominum profectionem imminere ſentiens, multis magnum Stephanum præceptis inſtruxit, atque ad extremum oſculatus, debito iuſtis ſomno conquieuit, ſpiritumque ſuũ immortalibus manibus commendauit. Statim itaque præſtantiſſimus Stephanus, patris morte per teſſeram ſignificata, Monachorum greges conuocauit, qui cum beati Ioannis corpus religioſè ac reuerenter oſculati eſſent, orbitatemque ſuam deplorassent, in reliquiarum loculo ipſum condiderunt.

Pater S. Stephani moritur.

Mater & ſoror conuolãt ad Monaſterium mulierum.

Moritur S. Ioannes magiſter Stephani.

Illo defuncto, ſtatim & ſpeluncæ, & gratiæ hæres ſpiritualis ipſius filius Stephanus extitit. Ergo anguſtiſſimam illam ſpeluncam ingreditur, annos natus aliquanto pluſquam triginta. Cumque celebris eius ſanctitatis fama vbique vagaretur: permulti ipſius virtutes imitari cupientes, ad eum accedebant. Verum cum diſcipulorum eius numerus creſceret, atque ad viginti vſque progreſſus fuiſſet, ipſe maioribus dignum ſe cenſens, atque etiam tranquillam vitam vnicè amans, & aſperiori vitæ generi corpus addicere conſtituens, Marinum quendam eis præfecit patrem. Ipſe autem peragrato prorſus montis cacumine, ſpeluncam cellola illa longè minorem extruit, latitudinis non pluſquam ſeſquicubitum habentem, longitudinis autem cubitos duos. Ad orientalem autem partem conchæ formam effingit, ea altitudine, vt curuato corpore, vix illic ſtare poſſet, reliquam autem partem tecti expertem reliquit. Iam autem duos, & quadraginta annos natus, vna nocte, cum Marinũ clam vocaſſet, eique quod haberet in animo aperuiſſet (nec enim cuiquam exploratum erat, cur locum illum extruxiſſet) vnà cum eo profectus, in parua illa, & ſepulchri ſimilitudinem referente domuncula, ſeipſum includit.

Multi ſubdũt ſe Stephani magiſterio.

Degit in anguſtiſſima cella ſub dio.

Sic igitur cum Monachi omnes matutinis precibus perfuncti, ad ſpeluncæ veſtibulum veniſſent, flexiſque capitibus, paternam benedictionem, (vt mos ferebat) ſibi donari poſtulaſſent, nec vox patris vſquam audiretur, in magna animi perturbatione verſari cœperunt. In ſpeluncam itaque illius videndi deſiderio inſiliunt. Quem vt minimè reperiunt, luctibus, & querelis ſeſe affligebant. Ac poſtea alij aliò diſperſi patrem quærebant. Quem cum inueniſſent, in auguſta illa ſpelunca cõmorantem: Et quid hoc eſt pater? inquiunt. Cur tãtis vitæ aſperitatibus teipſum addicis? Tũc ille. Quid tandẽ, inquit, aliter facerem, cum arcta, vt ſcriptura docet, atque auguſta ſit via, quæ in cœlum ducit? Quod vt illi audierunt, nihil aliud adiecerunt. Hoc tantum ab eo petierunt, vt cellæ ſuæ tectum adiret, & non ita ſub dio vitam traduceret. Qui rurſus cum tecti loco ſibi cœlum ſufficere reſpõdiſſet, ad hunc modum perſtabat, contrarias inter ſe aëris mutationes ferens. Nam & per æſtatem ſolis ardore flagrabat, & per hyemem frigore rigebat. Ad hæc etiam vna melota, eaque parua ac vili tegebatur, ac ſtoream ſolã ad breuem ſomnum adhibebat. Quin etiam tanquam huiuſmodi ærumna non ſatis plena ac perfecta eſſet, ferro quoque totum corpus ſuum cingebat.

Ferro corpus cingit.

Per id tempus grauis quædam procella Eccleſiã Dei concuſſit. Nam Leo Iſauricus Conſtantinopolitanus Imperator, cum ad decimum iam Imperij annum perueniſſet, hæreſim, quam à longo tempore conceperat de abolendis extirpandiſque imaginibus, palam protulit. Accita igitur, & coacta Senatorum claſſe, abſurdum illud & impium euomuit errorem, imaginum picturas formam quandam idolorum retinere inquiens, neque iis cultum adhibendum eſſe, ne alioqui Dei loco imprudentes idola veneremur. Protinus igitur ingens tumultus à plebe excitatus eſt, ac mœſtitiæ nubes Orthodoxorum Eccleſiam obtegebat. De hac impietate cum certior fuiſſet Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus, vir libera atque intrepida pietate præditus, per quendam ex præcipuis Eccleſiæ miniſtris hæc ei mandat: haudquaquam oportebat Imperator, te qui tum vitam, tum Imperium à Deo accepiſſes, aduerſus conditorem tuum inſolenter extolli, atque (vt vulgò dicitur) non mouenda mouere, patrumque terminos, quos illi antiquitus poſuerunt, transferre ſtudere. Velim itaque hoc ſcias Imperator, quod ſi iniquum hoc dogma confirmare, atque conſtabilire in animum induxeris, me primo nullo modo aſſentientem habiturus es, ſed promptum ac paratum, qui pro Chriſti imagine animam meam profundam, pro qua ille, vt collapſam atque proſtratam imaginem meam inſtauraret, cruorem ſuum effudit: perſpicuum eſt enim, ignominiam eam, & contumeliam, quæ Chriſti imagini infertur, in exemplar ipſum redundare.

Leo Iſauricus Imperator conceptam iã diu hæreſim de abolẽdis imaginibus palã profert.

Ad ſaniorem mentem eum reducere conatur S. Germanus Patriarcha.

Quocir

Quocirca nobis faciendum eſt, vt gratorum ſeruorum officio fungentes, pro Domini honore periculum adeamus.

Leo autem Imperator furens contra rectam fidem, cum iuſſiſſet adduci beatum Germanum, cœpit blandis ſermonibus eum delinire. At verò beatus blanditias eius paruifaciens, ad memoriam ei reducebat ſponſiones ipſius ante ipſum factas, qualiter Deum ſibi dediſſet vadem, in nullo commoturum Eccleſiam à ſuis Apoſtolicis, & diuinitos traditis ritibus. Quæ quidem omnia eùm conſtanti animo ei exprobraret, Imperator furore percitus, eum è ſede ſua exturbauit.

Pellitur ſua ſede S. Germanus.

Cernere verò erat audaciſſima facinora omnem impietatem excedentia, quæ ſine vllo metu perpetrabantur. Nam & ſacroſancta vaſa ob venerandarum imaginum picturas, pedibus obterebantur, & templorum decor & pulchritudo, quam ſacrarum imaginum picturæ pariebant, partim abradebatur, partim calce illiniebatur, etenim vbi Chriſti, aut matris illius, aut Sanctorum imago erat, vel in ignẽ coniiciebatur, vel in puluerẽ redigebatur, vel etiam albario opere induebatur. At vbi arborum, aut auium, aut beſtiarum effigies, aut etiam circus, aut venationes pictæ erant, his nimirum parcebatur, ac ſumma cura proſpiciebatur.

Sacra imagines conculcantur.

Interea Leone ex hac vita ſublato, filius eius Conſtantinus Copronimus poſt eum Imperij gubernacula ſuſcepit. Qui ſtatim ac ad Imperij dignitatem elatus eſt, ſæuius atque crudelius, quàm pater eius fecerat, aduerſus ſacras imagines deſæuit. Quin etiam cùm à pietatis amatoribus, eximiiſque monaſtici ordinis viris reprehenſus, atque conuictus eſſet, implacabile aduerſus eos bellum excitat. Igitur ſtolidam omnem illam ſapientiæque expertem multitudinem, quæ ipſius Imperio ſubiecta erat, in concionem aduocat, ac veneranda Crucis ligna, vna cum diuinis Dominici corporis & ſanguinis myſteriis, atque omni labe puris Euangeliis, in quibus Dei filius Chriſtianis ne iurent prorſus interdicit, palàm proponit, atque ita per ea vniuerſos iureiurando aſtringit, nunquam ſe diuinas imagines adoraturos: quin ea potiùs idola vocaturos (cùm ipſe potiùs impietatis idolum eſſet) ac nec quidem communionem à Monachis accepturos, nec ſalutantibus quicquam humanitatis viciſſim exhibituros. Verùm ſi quiſquam eorum Monachũ aliquem vſpiam obuiam habuiſſet, tenebrioſum eum, & immemorandum, & idolorum cultorem appellaturos, ac demum (ô horrendum furorem, ô ingentem tuam, Chriſte, patientiam ac lenitatem!) lapidibus ipſum appetituros.

Conſtantinus Leonis patris Imperij, & hæreſis hæres & ſucceſſor.

Quin etiam ſacri ordinis quendam nactus, cui & nomen cum ipſo idem & eadem fidei ſententia erat, ei, proh ſceleſtum facinus! Eccleſiæ curam, adminiſtrationemque committit, non Patrum electione, non Synodi examinatione, non denique canonico ſuffragio atque decreto, ſed tyrannica potiùs poteſtate Antiſtitem ipſum conſtituens. Etenim non ſecus ac in ſcena apertè luderent, ac non ſeriò agerent, ambo in pulpitum aſcenderunt, ac deinde Imperator manibus impuris diploidem ſacram nefario homini profanè imponit, dignum Epiſcopatu eum eſſe clamãs, qui graui potiùs ignominia & vituperatione dignus erat. O impuram & abſurdam audaciam! ô execrandum facinus! Qui enſe accinctus erat, Antiſtitem ſacrum creabat. Qui cum tribus mulieribus flagirioſiſſimè ſeſe contaminauerat, inter ſacratos Pontifices conſtituebat: id quod nec apud Gentilium quidem Sacerdotes vn-

Flagitioſiſſimum quendã Antiſtitem conſtituit.

Nota inauditam Imperatoris heretici audaciam.

A quam perpetratum fuiſſe repertum eſt: ita vt illud ſacræ Scripturæ hic locum haberet: Qualis populus, talis Sacerdos.

Iſa. 24.

Cùm itaque in hunc modum obſcœnum illud par coiiſſet: atque * Attagas (vt vulgò dici cõſueuit) Numenio ſeſe adiũxiſſet, literæ ad omnes vrbes ac prouincias commeabant, quibus Epiſcopi ad Imperialem Vrbem confeſtim accerſebantur. Id autem eo fiebat, vt concilium aduerſus venerandas imagines cogeretur. Inſigne quoque Blachernis Deiparæ templum, eximia quadam ac penè incomparabili pulchritudine, & lapillis aureis in vtroque pariete arte ſumma exornatum abraſit & immutauit, deletis videlicet omnibus imaginum formis. Etenim eximio & peteruditio artificio carnalis Chriſti natiuitas, & diuina ipſius miracula, & venerandorũ myſteriorum traditio, ac denique per ipſius Crucem in infernum deſcenſus, & reſurrectio picta illic erant.

** Vetus paræmia, cùm nequiſſimi ſimul coeunt.*

Dei genitricis templum magnificentiſſimum, & excellentiſſimũ prophanatũ, & ſacris imaginibus priuatum.

Quibus omnibus horrendum in modum abraſis atque deletis, ille perditionis filius Conſtantinus Imperator arborum ſpecies atque omnis generis auium formas eorum loco ſupplendas curauit. At tum ſanè quiſpiam non incommodè illud Dauidis dixiſſet: Venerunt gentes in hæreditatem tuã, polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Hieruſalem in pomorum cuſtodiam, poſuerunt morticina ſeruorum tuorum eſcas volatilibus cæli, carnes ſanctorũ tuorum beſtiis terræ, hoc eſt, venerãdas, ac ſacras martyrum reliquias: quas partim igni, partim mari, partim denique, (ô facinus orbi vniuerſo dãnoſum!) præcipites tradiderunt. In hoc igitur venerando templo conſceleratus tyrannus, vnà cum impio illo gregis mercenario, & non minus execrãdis Epiſcopis, qui cum ipſo erant, inſidẽs, improbum conſeſſum cogens (vt quis enim hoc conciliũ appellarit) ſtatuas, ô rem grauem! & idola, ſacras imagines vocat. Ac deinde illi iniquitatem ſuã iniquitate, & malum (vt dici ſolet) malo cumulantes, orthodoxum illum Germanũ anathemati per ſummum furorem ſubiiciunt: ea ſcilicet facientes, quæ ipſi pati merebantur: Idololatram illum, & lignorum cultorem appellantes, cùm verè ipſi dæmonum cultores, & amici eſſent. Quonam pacto, Chriſte, lenitatem illam tuam, quæ nullis verbis explicari poteſt, non admirer? Quonam pacto benignitatis tuæ, quæ vim ſermonis omnem ſuperat, abyſſum exponere queam? Adhoc porrò audaciſſimæ illæ linguæ eò proruperunt, vt ingens quoque iſtud & improbum eloqui non dubitarint, nimirum illam ipſam Dei genitricem Virginem inutilem quandam poſt mortem & cõmodi omnis expertem rem eſſe, nec cuiquam omnino adiumento ac præſidio eſſe poſſe.

Martyrum Reliquiæ igni traditæ.

Epiſcopi hæreſi Imperatoris conſentiunt.

Horribilis Iconoclaſtarũ in B. Virginẽ blaſphemia.

Poſtea autem Imperator, eò hæreſiarchas illos, qui eandem cum eo doctrinam tuebantur acciuiſſet (erant autem illi Theodoſius Naeoliæ, Siſinnius item & Baſilius, quorum alter Paſtillæ, alter Tricacabi cognomentum habebat: ac præterea Calliſtus, & Comboconon qui in ſcribarum numero tum erat: ac denique Maſatas, qui eadem cum Sarracenis de Religione ſentiebat) ad Patriarcham, qui non modò nomen idem, ſed etiam eoſdem mores, ac doctrinam eandem habebat, eos mittit, hac autem de cauſa id faciebat, vt vnà cum ipſis ad Philippici Monaſterium nauigaret: atque cùm diuinitus inſpirato Stephano diſputationem iniret. At ille quæ Stephani tum doctrina, tum ſanctitas eſſet minimè ignorans, quodque præ eo ne propè quidem (vt dici

ſolet) iacularetur, diſputationem recuſauit, eam ipſis potius, ſi poſſent permittens. Inter Conſtantinum enim (inquiebat) & Stephanum, quod ad dicendi vim attinet, plurimum intereſt, ſi quidem mihi ſermo duntaxat præſtò eſt, illi autem cum ſermone diuini quoque Spiritus potentia. Cæterum etiam atque etiam attendendum eſt, quid enim amplius vos ab eo audituri eſtis? Illi verò aſſumpto falſi illius Concilij decreto, hoc eſt, ficulneo, (vt dicitur) auxilio, ad prædictum Monaſterium veniunt, atque in balnei gradibus manentes, ſanctum virum accerſunt, ſuæ nempe dignitati potius conuenire cenſentes, vt ille ad ſe deſcenderet, quàm vt ipſi ad eum ſe conferrent. Quoniam autem tum ob eas quas ſuperius diximus cauſas, tum etiam quia ferreis catenis aſtrictus erat, pedibus ſuis ingredi non poterat, duobus viris innixus ad eos proficiſcitur.

S. Stephanus ferreis catenis aſtrictus, pro fide Catholica.

Primus itaque Theodoſius Epheſinus Epiſcopus ad hunc modum eum alloquitur. Quonam tandem modo, ô homo Dei, animum induxiſti, nos omnes in hæreticorum numero reponere, teque ſupra Imperatores, ſupra Patriarchas, ſupra Epiſcopos, ac cæteros Chriſtianos ſapere iudicaſti? An nos omnes id molimur, vt noſtrarum ipſimet animarum iacturam faciamus? At iuſtus vir leni ac placida voce: Aduerte (inquit) quid de Elia Propheta ſcriptura prodiderit: nimirum quemadmodũ ad Achab dixerit: Non conturbo Iſraël, inquit, ſed tu, & domus patris tui. Neque enim ego ſum qui conturbo, verùm hi qui contempta veterum Patrum traditione, nouum quoddam dogma in Eccleſiam inuexerunt. Nam ſi quicquid antiquitate præſtat, veneratione dignum eſt (vt quidam vir ſapiens dixit) recentia vtique hæc, & adſcititia vehementer abſurda, itáque imbecilla ſunt, vt quæ perſpicuè adulterini Eccleſiæ Catholicæ fœtus ſint. Ac proinde non intempeſtiuè propheticum illud mihi dicere in mentem venit: Reges terræ, & Principes cum mercenariis paſtoribus conuenerunt in vnum, aduerſus Chriſti adminiſtrationem inania meditati ſunt.

Conſtantia S. Stephani.

Baſil. hom. 1. de ieiunio.

Hæc cum ad hunc modum Stephanus protuliſſet, Conſtantinus Nicomedienſis Epiſcopus, vt erat truculentia, & impudentia ſingulari, ſtatim è ſubſellio ſuo exiliens, atque nihil à calcitronibus aſinis diuerſum faciens, aduerſus ſanctum virum impetũ fecit, eique humi ſedenti calces in faciem incuſſit. Ac præterea vnus ex ſæuis ſatellitibus imum ipſum ventrem calcibus impetens reſupinum in terram proſtrauit, ac deinde continenter eius pectus pede feriebat. At diuinus Stephanus Dominico præcepto obtemperans, ſeipſum ei ad libidinem feriendum prompto animo præbebat. Hæc porro Calliſto Senatori minimè æqua atque honeſta viſa ſunt, ob eamque cauſam cum profano illi Conſtantino ſilentium indixiſſet, ad Stephanum his verbis vſus eſt. Duabus tibi poſitis conditionibus, nempe vel vt pareas, ac concilij libello ſubſcribas, vel mortem ſubeas, vt qui patrum, ac diuinitus eruditorum Imperatorum legem repudies ac proſcribas, vtram è duabus magis velis, confeſtim elige. Rurſum ergo ille diuinitus afflatus Stephanus: Attento ad mea verba animo eſto, inquit, Domine Patrici. Ea enim cum magno Paulo ipſe quoque clamo: Mihi viuere Chriſtus eſt, ac pro veneranda ipſius imagine mori lucrum. Quocirca (ſemel iam dixi, & rurſus dicam) ſi hemina mihi ſanguinis eſt, ea quoque pro Chriſto fundatur. Cæterum facite, vt mihi concilij veſtri decretum recitetur, quò intelligam

Conſtantinus Epiſcopus calcibus S. Stephanum petiit.

A quibus tandem rationibus adducti, diruendas ac delendas diuinas imagines cenſuiſtis. Protinus ergo Conſtantinus Nacolius libellum illum recitandum ſuſcepit. Cumque initio ſic legiſſet, Decreta ſancti & Oecumenici Septimi Concilij, Sanctus vir ſilentio manu ſignificato: O ſingulare mendacium, inquit, infirmo enim, & caduco fundamento caducũ quoque profectò & imbecillum ædificium impoſuiſtis. Quonam enim modo ſanctum exiſtimari queat, quod ſancta profanare minimè dubitauit? Quid enim? An non ſancta à vobis protrita ſunt? An non cum in concilio veſtro ſederetis, libellus vobis à quibuſdã piis viris oblatus eſt, qui Epiſcopum quendã eo nomine deferret, quod lancem ſan-**B**ctã in qua Chriſti ac Dei genitricis imagines ſculptę erant contriuiſſet? Vos autem cõtritionis illius crimen imaginibus aſcribẽtes, ipſum quidẽ omni crimine ſoluiſtis: pios autẽ viros à cœtu proſcripſiſtis, idolorũ vindices eos appellãtes. Quo quid audacius flagitioſiuſque fingi poteſt? An non etiam ſacram ſupellectilẽ ſanctis imaginibus exornatam concerpſiſtis? An non adiectiuũ hoc, Sanctus, ab omnibus iuſtis, ab omnibus Apoſtolis, & Prophetis, à Martyribus piiſque viris abieciſtis? Sancitũ enim à vobis eſt, ô generoſi viri, vt cum quiſquam ad horum aliquẽ adiret, ex eoque quæreretur, quò abiret, reſpõderet: Ad Apoſtolos, ad quadraginta martyres. Siue, vnde, veniret, itidem reſponderet, ex templo mar-**C**tyris Theodori, ex templo martyris Georgij. An non hæ veſtræ doctrinæ ſunt? Quonam ergo pacto, qui ſancta proſcripſiſtis, Sanctum concilium coëgiſtis? ô ſingularem abſurditatem!

Oſtendit ipſorum Conciliũ nec ſanctum, nec legitimum dici debere.

Iconoclaſtæ ab Apoſtolis, & martyribus ſancti nomen auferunt.

Iam qui Oecumenicum illud Concilium vocari queat, quod nec Romanus Antiſtes (citra eius authoritatem nullo modo fieri poteſt, vt res Eccleſiaſticæ ad normam redigantur) gratum habuit, nec Alexandrinus comprobauit, nec Antiochenus, nec denique Hieroſolymitanus? Vbinam eorum libelli ſunt? Aut quinam per diuerſa loca miſſi ſunt, quibus falſum veſtrum concilium confirmaretur, vt hac ratione Oecumenicum cenſeri poſſit? Tum autem quomodo Septimum dicatur, quod ſex prio-**D**ra Concilia minimè ſequitur? Quicquid enim ſeptimum eſt, ſextum, & quintum, & ea quæ antecedunt ſequatur neceſſe eſt, vt ſeptimum eſſe queat. Cum igitur vos ſex Conciliorum ſanctiones abrogaueritis, quid eſt quamobrem concilium veſtrum Septimum appelletis?

Nullum Oecumenicum Concilium dici poteſt, quod nõ fuerit à Romano Pontifice conuocatum & approbatum.

Ad quæ cum Tricacabus dixiſſet, & quodnam tandem ex ſex illis Conciliis decretum à nobis abrogatum eſt? Quid, inquit vir Sanctus? An non ſex omnia Concilia in ſacroſanctis templis coacta ſunt? Primum nimirum in Niceæ Metropoli, atque ampliſſimo vrbis illius templo. Secundum Conſtantinopoli in ſancto Pacis templo. Tertium in pulcherrimo illo Theologi templo, quod in Epheſina Metropoli ſitum eſt. Quartum in ſanctiſ-**E**ſima Metropolitanæ Chalcedonis æde. Quintum autem, ac Sextum in Palatij æde, quam Ouatum vulgò appellant in Trullo. Quid igitur? An non in omnibus hiſce templis imagines pictæ erant? Quodnam autem ex prædictis Conciliis, quemadmodum veſtrum, deiiciendas eas ac delendas eſſe cenſuit? Reſponde ad hæc Epiſcope.

Concilia Oecumenica, & legitima, in templis coacta & perfecta.

Cùm autem rem ita ſe habere dixiſſet, ſublatis ad cœlum oculis ac manibus, grauique gemitu imo pectore emiſſo, vir Sanctus alta voce exclamauit. Si quis Dominum Ieſum Chriſtum in imagine quantum ad humanitatem attinet circumſcriptum non adorat, Anathema ſit, cum iiſque partem

habeat

habeat qui dixerunt: Tolle, tolle, crucifige eum. A At illi ob præclaram hanc ipſius dicendi fiduciam ſtupore defixi, cum beata illa lingua adhuc loqui ac veritatis hoſtes fortiter inſectari pararet, firmiſſima verborum tela, tanquam ſagittas in manu potentis, illi metuentes, ſtatim eum quidem in cuſtodiam conijci præcipiūt, ipſi autem obtectis præ pudore vultibus, ad Aulam abierunt. Percunctante igitur Imperatore, quidnam ipſi perfeciſſent, atque Epiſcopis cladem ſuam occultare conantibus: Victi ſumus, ait Calliſtus Senator, ô Imperator, victi ſumus. Magnus enim doctrina vir ille, magnus in diſputando; incomparabilis ipſius virtus eſt, animus intrepidus, non modò minis ſuperior eſt, ſed ipſam quoque mortem contemnit. B

S. viri conſtantia etiam ab inimicis laudatur.

Imperator huiuſce Stephani virtutem audiens, ſecumque iſtud perpendēs, quod ſi hūc quoque retibus ſuis includeret, fauoremque ipſius ac præſidium ſibi adiungeret, execrando ſuo dogmati magnum ob ingentem virtutis illius claritatem atque ſplendorem robur conciliaret: Calliſtum quendam Patritij ordinis, ſumma ſecum familiaritate deuinctum, atque ſuam hæreſim apprimè callentem, & eximia dicendi facultate præditum, ad ſe acceſſit, eumque ad ſanctum virum legat his verbis vtens: Ad Auxentianum montem contendo, ac Stephano qui illic deliteſcit, atque ex Immemorandorū claſſe ac numero eſt, perſuade Concilij decretis aſſentiatur, & ſubſcribat, ſicque eum alloquere. Pij ac re- C ctiſſimè de religione ſentientes Imperatores Conſtantinus & Leo, beneuolentia erga te, quia virtute, & ſanctitate delectaris, impulſi, te orthodoxi Concilij decreto nunc edito & promulgato ſubſcribere iubent. Tu verò & caricas ipſi & palmas feres, amygdala item, aliaque nonnulla, quibus vir Dei colendæ pietatis ſtudio deuotus ali conſueuit. Norat enim & ipſe, quanta eſſet illius continentia, penè vt etiam hoc virtutis genere cum ſpiritibus à materia remotis cōtenderet. Calliſtus itaque quàm celerrimè poterat ad montem profectus, ſancto viro Imperatoris mandata exponit, eaque omnia, quæ alliciendi atque inflectendi vim habebant, in me- D dium profert, ipſumque ad ſubſcribendum pertrahere conatur. Verùm pietatis corona erat Stephanus, zeloque atque virtute Protomartyris ſimilis. Tanquam enim qui Dominum à dextris ſuis eſſe ſemper prouideret, ac propterea nullius hæreſis impetu concuteretur, ad perniciosum illum nuntium his verbis vſus eſt: At ego nec huic decreto, nec falſi huius Concilij vaniloquio ſubſcribam, nec illud vnquam comprobabo, nec amarum dulce, nec tenebras lucem dicam. Sacrarum autem imaginum cauſa promptum mihi ac procliue eſt mortem oppetere, Imperatoris minas, qui has delere auſus eſt, nihil moranti. Hæc vbi dixit, cauam manum ſtatim oſtendens: Etiam ſi mihi, inquit, tantulum duntaxat ſanguinis eſſet, id tamen pro E Chriſti imagine profundere minimè dubitarem. Quos verò ab eo ad me cibos attuliſti, referas ſanè licet: quoniam (vt cum diuina ſcriptura loquar) oleo peccatoris non impinguetur caput meum, nec hæreticorum cibis guttur meum deliniatur. Hac oratione audita, Calliſtus maximo pudore ſuffuſus reuertitur, atque Imperatorem adiens, omnia ei narrat. Ille autē iræ ac furoris nube obducitur, ac ſtatim ſicarios vnà cum Calliſto mittit, eiſque imperat vt ſanctum virum à cella ſua abſtrahant, ac protinus ad inferius Monaſterium deductū, illic cum ſumma cura ac vigilantia incluſum tenerent, quod arbitratu ſuo de eo conſtituerit. Sic

Muneribus Imperator Stephanū attrahere conatur.

Fortiter recuſat ſubſcribere impio conciliabulo.

Mittuntur ſatellites qui Stephanū de cella expellant.

igitur dicto citius, id quod imperatū fuerat exequi contendentes, ad ſpeluncā veniunt, & ſanguinario animo inſiliunt, oſtioque ſtatim calcibus effracto, pium virum per vim foras trahunt. At cernere erat rem proborum oculis admiratione dignam ac memorandā. Etenim ex ingenti quadam continētia, & domicilij humilitate atque anguſtia, tibiæ ipſius in feruoribus adhæſerant, vt nec vllo modo ſtare vel moueri poſſet. Quod cum amentes homines perſpexiſſent, ſumma admiratione perfuſi ſunt, atque ex ſæuitia & feritate animos ad commiſerationem inflexerunt. Ac duo quidē ex ipſis (ſunt enim inter malos & flagitioſos homines ſemimali quidam, atque eiuſmodi vt eorum improbitati remediū afferri poſſit) concepta ex ſancti viri ærumna commiſeratione, conſertis manibus, acceptum eum deferebant. Mox autem ad patris Auxentij cœmeterium venientes, eum vnà cum Monachis illis, quibuſcum verſabantur, incluſerunt, atque ipſi pro foribus excubabant, imperium aliquod & nuntium à Tyranno expectantes.

Miratur viri Dei virtutē.

At enimverò generoſus ille, atque eximia virtutē præditus Stephanus, tot moleſtiis affectus, ac facinoroſi cuiuſdam hominis iuſſu, in cuſtodiā cōiectus, animo non concidit: verùm vnà cùm ſociis ſuis, alta & modulata voce pſallebat: Impollutam imaginem tuam, ô bone adoramus. Ac deinde quid aliud huiuſmodi ab ipſis pſallebatur: In cogitationū mea- C rum latrones incidi, ab iiſque mihi miſero mens abrepta eſt. At iis quibus cuſtodia commiſſa fuerat, pro foribus ſtantes, atque quod ab eis cantabatur audientes, ac veluti excantari ſeſe propter illos exiſtimantes, capita mouebant, ſeque miſeros ducebant, quod à Monachis, qui nihil ſceleris admiſiſſent, atque iniquè incluſi tenerentur, optimo iure latrones appellarentur.

Patientia S. Stephani in carcere conſtituti.

Cùm autem ſex dies iam effluxiſſent, in quibus pius ille vir nihil cibi guſtarat, ſeptimo die affuit quidam à Tyranno miſſus, qui ſanctum virum ob id quod recens acciderat, (nunciatum enim fuerat, bellum, à Scythis inferri) cellæ ſuæ reſtituit. Cæterùm ille κάκιστος potius, hoc eſt, peſſimus, quàm D Calliſtus, cùm vnum ex ſancti viri diſcipulis nomine Sergium, remotis arbitris acceſſiuiſſet, miſero illi perſuadet, vt non Iudam ſolū proditionis reum agi ſinat, ſed ipſe quoque rurſus patris & præceptoris ſui proditorem ſe præbeat. Confeſtim igitur in ipſius perniciem meditari non deſiit, atque omnem artem adhibere, quo magnum illum virum caſſibus ſuis implicitum teneret. Vt autē ſe fruſtra laborare & nihil efficere perſpexit (cor enim ſacrā illam animam atque ab omni reprehenſionis nota immunē aggrediebatur?) ſtatim à ſancto ouili digreditur, velut nimirū filius improbus atque alienus, à ſemita recta claudicans, atque ad eū, qui legendis Nicomedienſis oræ vectigalibus præerat, Aulicalamum E nomine, accedit, eumque ſocium & adiutorem in his, quæ aduerſus ſanctum virum ſtruebantur adhibet. Ambo igitur in capitis ſui perniciem inito conſenſu, libellum in eum calumniis refertum peruerſiſſimo animo conſcribunt. In quo primùm illud inſerunt, eum Imperatoris tamquam hæretici memoriam execrari, & diris deuouere, eumque Syrum atque Vitelium appellare.

Cella priſtina reſtituitur.

Sergius S. viri diſcipulus abducitur ab hæreticis, & libellum diffamatorium contra magiſtrum ſcribit.

Mulier quædā illuſtris atque honeſta, marito haud ita pridem orbata, feſtinanter ſanctum virum adiit. Cùmque ſe viduā, ac liberorum expertem, ac proinde ſolam eſſe, ipſi narraſſet: nihil aliud ſibi ſupereſſe dicebat, quàm vt monaſtica veſte, cuius ſe incredibili quodam deſiderio teneri aſſerebat, in-

duceretur. Ille autem longa eam oratione inſtructã, ac ſalutiferis præceptis ſedulò eruditam, dimiſit, his verbis ad extremum vtens. Vide cum quo paciſceris, ac ſi qua te animæ cura tenet, id quod promiſiſti, mox præſta, ne te cunctantem mors inuadat. Pia igitur illa mulier ad matrem rediens, ac patris ſermones in intimis cordis penetralibus abditos tenens, facultates omnes ſuas auro commutat, eoque magna ex parte pauperibus erogato, confeſtim parẽtes, propinquos, vicinos, amicos relinquẽs, ad diuinum Stephanum ſe confert, non paruam auri illius portionem ſecum geſtans. At ille aſperiori orationis genere ad eam vtens. Cum tu (inquit) ex ſaluatore ipſo audieris eius diſcipulum eſſe minimè poſſe, qui non bonis omnibus renunciauerit, quonam modo contempto, ac pro nihilo habito hoc præcepto, partem aliquam mundi retines?

Mulier nobilis valedicens mundo cupiens virum Dei conſulit.

Hæc vt mulier audiit, ipſius perſpicaciã ad ſtuporem vſque admirans; Non me (inquit) honorande pater, auara, ſpiritualis potius (niſi me animus fallit) cupiditas impulit, vt auri aliquid mihi reliqui facerem, quod videlicet id per tuas ſanctas manus erogari, maioremque mihi tuâ operâ vtilitatem cõparari cuperem. Tum ille. Alienorum delictorum ſcintillas manibus meis extinguere nullo modo ſuſtineo, vereor enim ne qua earum furtim ſuccendatur, maximumque in animo meo incendium excitet. Id enim nonnullis dum non ſatis animum attendunt, vſu venire compertum habeo. Illud autem omnino perſpicuum eſt, quod qui ſeminat, idem quoque ſuis manibus metit. Hæc locutus, eam quidem rurſum ad matrem redire, haudquaquam vtile eſſe iudicauit. Cæterum vt vicinis locis vnà cum pio Marino peragratis, ipſamet ſuis manibus pecuniam illam diſtribueret imperauit. Quo munere cum perfuncta fuiſſet, tum denique Monaſtica eam veſte induit, atque ad mulierum Monaſterium tranſmittit, Antiſtitique etiam atque etiam mandat, vt ſummam ipſius curam gerat, manumque ei ad virtutis ſtudium amplexandum porrigat, ſeduloque opituletur. Atque hæc quidem ita ſe habuerunt.

Egregiũ ſancti viri dictum.

Mulierem Monaſtica veſte indutam tranſmittit ad Monaſterium fœminarum.

Hoc cum ſcripſiſſent, per militem quendam ad Imperatorem, qui tum in Scytharũ locis morabatur, libellum mittunt. Ille igitur lucri cuiuſdam inſtar eum accipiens, ac Leonem iam in vinculis habens, ad Antherum, qui vicariam ipſi in vrbis gubernatione operam nauabat, epiſtolam quam primùm ſcribit hoc exemplo.

Ad Monaſterium illud, quod ad Auxentiani montis radices ſitum eſt, ſumma celeritate proficiſcere In eo enim quædam Immemorandorum ſcorta ſub pietatis prætextu degunt, quarum tu vnam, cui nomen Anna eſt, aſſumptam, per publicos equos quàm celerrimè ad nos mitte.

Ille igitur ſcelerati Regis ſceleratior Præfectus, E ſimulatque litteras accepit, militum agmine cinctus ad Monaſterium proficiſcitur, ac ſacras illas mulieres tertiæ horæ laudes Deo canentes offendit. Confeſtim itaque milites, quibus ipſe ſeptus erat, gladios ſtringunt, ac Chriſti ſponſas circundãt. Ita diuina laudatione incondito clamore compreſſa, Chriſti famulæ, qua fugerent non habentes, partim intra ſacri altaris cancellos ſeſe protinus abdebant, partim venerandum diuinæ menſæ peplum ſubibant, partim ad montem excurrere tentabant, ſed ab ineuitabilibus illis prædonibus retinebãtur. Quorum impetum dumus illius Præfecta minimè ignorans (etenim in ſua cella quieſcebat) mulier ætate quidem prouecta, cæterùm in perferendis laboribus vegeta, intrepido animo ad eos egreditur, atque; Quid perpetratis, (inquit) cum Chriſtiani ſitis? Quid in mulieres diuino cultui conſecratas, quæ nemini vnquam iniuriã vllam inferre in animo habuerunt, impetum fecitis? Hi autem venerandæ illius anus libertatem ſummoperè admirantes, atque eam Antiſtitem eſſe intelligentes, inſolenti illo impetu ſtatim in diuerſum mutato, non ſine quodam pudore ac reuerentia leniter ad eam his verbis vtuntur. Annam Stephani amaſiam nobis dede. Hoc enim Imperatoris edictum poſcit. Ipſa autem eam protinus ac quandam alteram, cum ea nomine Theophanam accerſens. Abite, inquit, ad B Imperatorem, ac prudenter ipſi reſpondete. Cæterum quoad eius fieri poterit, prouidendum vobis eſt, ne per fraudem aliquam in prædam incidatis. Poſtquam igitur adductæ ſunt, atque ille eas adeſſe comperit, disiungi ab inuicem iubet, ac deinde accitam Annam ad hunc modum affatur.

Imperatoris iuſſu, pergunt milites ad Monaſteriũ, vt Annam extrahant, & ad ſe perducant.

Præpoſita Monaſterij dicendi libertas.

Mihi quidem nullo modo omnino dubium eſt, quin omnia ea vera ſint, quæ de te ad me perlata ſunt. Cæterum eo te acciri volui, vt tu quoque liberè ac ſummota omni diſſimulatione, cuncta detegas, nimirum quonam pacto ille præſtigiator ac ſceleratus huc te adduxerit, vt & bonorum tuorũ poſſeſſiones relinqueres, ac paternam nobilitatem pro nihilo duceres, ac denique hanc tenebrarum C veſtem indueres. Perſpicuum videlicet eſt (quemadmodum etiam à quibuſdam intellexi) id illum tibi idcirco ſuaſiſſe, vt te tanquam ſcorto abuteretur. Verùm quid tandem in eo pulchritudinis perſpexiſti, vt tu in eam fraudem incideres? At caſta illa mulier, turpibus his verbis auditis. Abſit (inquit) Imperator, vt hac de cauſa paternas opes abiecerim, atque ornatum omnem cauerim, vt animã meam huiuſmodi libidinibus in ſeruitutem addicerem. Verùm qui hæc de me detulerunt (vt cum Dauide loquar) acuerunt linguam ſuam ſicut ſerpentes, venenum aſpidum ſub labiis eorum. En igitur corpus meum tibi proponitur, ferro, igni, verberibus excrucietur, nihil aliud quãdiu mihi ſpiri-D tus ac vita ſuppetet ex Anna audies, quàm quod verum eſt. Sanctum & iuſtum virum hunc eſſe, animæque meæ ſalutem attuliſſe, perſpectum habeo. Obriguit ad hæc tyrannus, horaque parte haud exigua vocis vſu caruit, ſummumque læuæ manus digitum (vt illi in more erat) præmordens, ac dexteram manum in orbem torquens, hanc quidem ſedulò cuſtodiri iubet, ipſius autẽ comitem inuitam licet & repugnantem domum reuerti. Quò etiam vt rediit, Antiſtiti ſuæ ac magno Stephano cuncta exponit.

Anna ſcortũ Stephani ab Imperatore vocatur.

Sapiens Annæ reſponſum.

At verò Imperator non multo poſt, confecto ex animi ſententia bello, Conſtantinopolim rediit, ac parum admodum, aut nihil omnino de publicarum rerum adminiſtratione laborans, hoc vnum ſeriò agit, ac negotiis omnibus anteponit, nempe vt Stephanum retibus ſuis implicitum teneat. Annam itaque de qua verba fecimus, in Phialæ carcere includi iubet (eſt autem ille mirè caliginoſus, atque inferno propemodum haud abſimilis) ac deinde per cubicularium quendam hęc ei ſignificat. Parce tibi ipſi mulier, animumque induc honeſtè viuere, atque abiecto hoc tenebrarum indumento, cum Imperatrice vitam degere. Cæterum craſtino die, dum interrogaberis, fac coram omnibus vera dicas. Præſtò eſt enim ancilla tua, quæ etiam ſi ea quæ perpetrata ſunt, inficiari volueris, te conuincet. Ego autem veritatis patronus ac

Teterrimo carceri mancipatur Anna.

propu

propugnatot membratim ac fruſtatim carnes tuas laceiabo; faciamque vt intelligas, quanium Imperaior, qui te bæc monet, valeat: quantum rurſus Immemorandorum ſantiſtes Stephanus. Sin autem boc tibi perſuaderi ſinas, vt nomé eius apertè deferas, ipſiuſque volupiates ac libidines palam prodas, maximos à nobis honores ac munera conſequeris.

Monachi ab Imperatore, & hereticis, Immemorandi appellabãtur.

Hæc vt pia Anna audiuit, nihil aliud quàm meras nugas hæc omnia eſſe ducens, breue reſponſum dedit, hoc vnum inquiens: Dei voluntas fiat. At Imperator eum ingentem bominum cœtum ante palatij carcetem poſtridie manè collegiſſet, vt qui ſe ipſi, qnod volebat perſuaſurum eſſe conſideret, nudam eam in omnium conſpectu ſiſti iubet, virgarumque faſce, in ipſius oculis & aſpectu poſito: hæc, inquit, non ad ſpectaculum duntaxat, incutiendúque tibi terrorem adhibui, ſed vt tergum tuum & ventrem iis conſcindam, niſi execrandos Stephani concubitus bodierno die in apertum proferas. Ad quæ cum caſta illa mulier, animique magnitudine præſtans, ad Chriſti eaemplum obticuiſſet, Tyrannus oculos in eam iracundè conticiens, ac meretricem eam, quæ pudicitiæ amore tenebaiur, ſceleſto ore appellans, flagris eam crudeliter affici iubet. Cùm itaque ipſa à quatuor valentiſſimis hominibus diſtenta fuiſſet, ac perdiu, & ventre & tergo tunderetur, nihil aliud ab ipſa audiri poterat, quam hoc ſolùm: Non noui bominem, quemadmodum ipſe ais. Non noui, Domine, miſetere. At verò verſipellis illa ancilla, Imperaioris iuſſu, in ipſius conſpectu ſtans, manus aduerſus eam prætendebat, ac ne conſpuera quidem ipſam verebatur. Cúmque nonnulli ipſius calamitate ſeſe commoueri fingerent, atque in aurem inſuſurrantes, ipſam admonerent, vt ea quæ Imperatoris voluntati conſentanea eſſent, diceret, atque ad hunc modum cruciatu eximeretur, illa in priſtina animi fortitudine ac tolerantia perſtans, à vero minimè deſciſcebat.

Nudam in cõſpectu omnium Annã expoſitam conatur Imperator eò perducere, vt mendacia in S. Stephanum confingat.

Flagris crudeliter cæditur Anna caſtiſſima.

A quadam ancilla conſpuitur.

Vt autem eam verberum multitudine confectam, ac penè ſpiritum eahalantem Tyrannus vidit, ſubſellio eaurgens, celeri curſu in palatiú ſe abdidit, eam in vno quodam vrbis Monaſterio includi iubens, & quidem ita, vt omni corporis cura deſtitueretur. Nec verſuta quidem illa ancilla, quæ ſanctum virum & heram ſuam accuſauerat, iuſtum Dei iudicium effugit. Nam cum trans turbam ad Aulicalamum peruenisſet, ſeque fabulam detecturam eſſe confirmaret, & quonam modo vt ſancto viro calumniam ſtrueret, ſubornata fuiſſet, niſi ipſe quod promiſerat, eapleret, id ille metuens, cuidam eorum qui legendis Bythiniæ tributis præerant, eam in matrimonium collocat. Prægnans autem facta gemellos filios in lucem edit. Cæterùm ſub mediam noctem repentè conturbati infantes illi, arreptis maternis mammillis, horrendumque in modum exeſis, eam protinus necant, atque vna cum ea viperini illi fœtus extinguuntur.

Gemelli duo maternis mãmis exeſis, crudeli morte matrem enecant.

Cæterum Imperator varios ac multiplices inſidiarum modos animo verſare nun deſinebat, quo ſanctum virum morte afficeret. Quocirca poſtridie, cùm Georgium quemdam cognomento Syncletum, nitidum ac vigentem iuuenem, ipſique charisſimum acciuiſſet, priuatim eum ita alloquitur: Quantam, ô Georgi, tui erga me amoris vim eſſe ais? Infinitam (inquit ille) Imperatot, nec in menſuram vllam cadentem. Tum Imperator: Andeaſne igitur pro hac tua erga me beneuolentia mortem oppetere? Et quidem libenter, inquit il-

A le, ac ſumma cum animi voluptate iſtud fecerim. Hic Imperator animo lætiſſimo ipſum oſculatus: En, inquit, nouum quoque Iſaac. Ac deinde: Nec vt mea cauſa mortem ſubeas, Georgi, nec vt membrum aliquod tibi admiſinas, nec denique vt quicquam aliud huiuſmodi ſuſtineas, nunc iubeo; verum hoc vnum, vt ad Auxentianum montem properè te conferas, cumque omni memoria indigno Stephano agas, eique perſuadeas, vt tibi monaſticum babitum imponat, ac te in ſuorum albũ aſcribat. Quod cùm contigerit, ſtatim ad nos quàm celerrimè poteris, redeas.

Mittitur ab Imperatore quidam fraudulenter, vt habitũ Monaſticum à S. Stephano ſuſcipiat.

Ille autem hunc ſermonem prompto ac lubenti animo excipiens, atque ad hanc fraudem obeun-
B dam, ab eo, (vt erat) in huiuſmodi rebus Ingenioſiſſimus) plurimis verbis inſtructus, & eruditus, confeſtim ad montem aſcendit, ac ſub nemoroſo quodam loco ac virgultis pleno deliteſcens, media nocte dæmonibus non abſimilis egreditur, atque ad Monaſterium accedens, voces ad ciendam miſericordiam comparatas, emittebat. Miſeremini mei (inquiens) miſeremini, Chriſtiani omnes qui hic habitatis, nec me à feris abripi, aut in præcipitium ac voraginem ruere ſinite. Oberraui enim in via, nec quid faciam habeo. Hæc & alia quædam cum ſimulatiſſimo animo quereretur, Stephanus vir humanus & ad miſericordiam propenſus exaudiens, Marianum Monachum acceſſit (rei
C enim commentitiæ ſimplex illa ac fuci & malitiæ eapers anima fidem adhibebat) atque abi properè, inquit, ac lugentem iſtum, quicumque tandem ille ſit, huc admitte, nec pereat.

Nota S. viri manſuetudinem.

Ille igitur confeſtim admiſſus, ad ipſius genua confeſtim ſe abiicit, atque (ô Deus bone) quanta cum ſimulationis larua impurus ille & execrandus, vſitatum illud, Benedic pater ſummè venerande, pronunciauit. Poſtquàm autem ſanctus vir ipſi bene precatus eſt, ipſumque exurgere iuſſit: tum ab indumentis, tum à facie ac genis prorſus abraſis eum agnouit; ſiquidem eraſo mentu erat: nam id omnibus Tyrannus ediaerat, in hoc nimirum Deo aduerſam legem ſanciens,
D ad Moſem videlicet dicenti: Loquere ad populum, ac prohibe ne barbam in rotundum radant, aut eam implexam gerant; etenim vt in aliis omnibus rebus, ſic in hac quoque ipſi aduerſari contendebat. Atque omnibus tam iuuenibus, quàm ſenibus barbam ad cutim vſque radere præceperat, vt qui eos tanquam ſalaces equos, ad benè ſemper curandam cutim, atque ad laſciuiæ ſtudium eamularet.

Leuit. 19.

Tyranni præceptum de omnium barbis radendis.

Cùm igitur hinc eum ex Imperatoris claſſe eſſe coniecisſet, percunctabatur ab eo, vndenam eſſet, & quò pergeret. Ille autem (ac vide quæſo hominis malitiam) quin ex aulicorum numero eſſet, minimè inficias ibat. Cæterùm, inquit,
E dum flagitioſiſſimi Imperatoris ſententiam & ego, & ſocij mei ſequimur, penè in Iudaiſmũ præcipites abrepti ſumus, atque in ingens animæ periculũ iam incidimus. Ego verò quo in malo verſarer, tandem aliquando perſentiſcens, ad tuæ ſanctitatis pedes (vt vides) properanter veni, vt Angelicum hunc habitum, cuius deſiderio teneor, à te obtineam. Quocirca ne me quæſo abiicias, honorande pater, nec tametſi indignum, à præclara hac ſpelunca remoueas. Tum ille nomini ſuo reſpondens Stephanus: nequeo, inquit, fili, huiuſmodi rem aggredi, ne quid mihi periculi à Tyranno creetur. Ille autem ſtatim figmentum ſuum ac ſimulationem adigens, atque id omni ſtudio contendens, vt fabu-

Inſidiatoris malitia & verſutia inſignis.

Iam eam quam agebat, quoad eius fieri poſſet, ab omni ſuſpicione vendicaret. Ac propterea quo ſanctum virum ad id quod expetebat alliceret: Rationem, inquit, Deo pro anima mea reddes, niſi me hodierno die ſine vlla cunctatione detonſum in Monachorum ordinem adſcribas, nihil enim mihi alioqui ſupereſt, quàm vt ſtatim ad prioris vitæ inſtitutum reuertar.

At venerandus ille vir hoc ſermone commotus (norat enim omnia pro nihilo ducere, cum de animæ ſalute agi exiſtimaret:) Etiamſi periculum hac in re ſitum eſt, inquit, tamen quia te ſincero animi affectu acceſſiſſe dixiſti, non committam, vt contra Dominicum præceptum te foras eiiciam. Cæterum attento animo ſis oportet, pectuſque tuum aduerſus omnem ærumnam præmunias. Sic enim ſuos Dominus explorare ſolet. Hoc ſermone habito, mundanam veſtem ipſi detrahit, atque obedientiæ veſtimento eum induit. Atque ita impoſtor ille ad tertiam vſque diem perſtitit, non tam decipiens, quàm ipſemet à dæmone, qui eum ad huiuſmodi facinus abripiebat, deceptus.

Tandem inſidiator à ſancto, veſte Monaſtica induitur.

Nec verò ſubdolum Tyrannum hoc fugit, verùm interim dum hæc peragebantur, ingentem hominũ multitudinem in theatro colligens, ac gradus eos, in quibus purpuratorum corona ſtare conſueuerat, aſcendens, mœroreque profligati hominis laruam induens: Nulla mihi reliqua vitæ pars eſt, inquit, præ veteratoria Deo inuiſi Immemorandorum horum agminis nequitia. Cum autem populus ad iſtud exclamaſſet; Quinam modo hæc, cùm huiuſce habitus ne veſtigium quidem vllum in tua vrbe ſuperſit? Ille editiori voce; Inſidias eorum, inquit, nullo pacto ferre queo. Omnes enim meos ſubdolo animo circumuentos ad ſe pertraxerunt, atque adamatis ſuis tenebris mancipærunt. Nunc autem tanquam ne nunc quidem iis quæ perpetrarunt contenti, grauiora prioribus adiecerunt, ac Georgium meum, quem (vt ſcitis) amore complectebar, à latere meo abreptum auulſumque, Monachum, (ô terra! ô Sol!) effecerunt, hæc me intolerando quodam mœrore excruciant. Cæterum cura noſtra in Dominum coniicienda eſt, nobiſque ad eum preces adhibendæ, atque ille breui (quod expetimus) in apertum proferet.

Vt Stephanũ odioſum reddat Imperator, palam in theatro dicit ab ipſo eſſe ſibi abreptos familiares amicos.

Ad hunc modũ præſtigiator ille ac vanus, quod curarat atque impetrarat, ac veteratorio animo molitus fuerat, iam iamque euenturum erat, antè prædicit, vt vatis famam conſequeretur, qui denſiſſimis tenebris ac ſcelere plenus erat. Cum autem ij qui aderant, quique nihil ad veritatem, ſed ad gratiam omnia ſua tum facta, tum dicta referebant, tritum illud ac peruulgatum dixiſſent: Cor regis in manu Dei eſt, & orante te, Deus omnino exaudiet, concionem ſoluerunt.

Prou. 21.

Porrò admirandus Stephanus execrãdum illum, ac mali malum diſcipulum, poſt tertium diem accerſit, plurimiſque inſtructum detondet, & Monaſtico habitu adornat, atque vt Salomonis verbis vtar, inaurem auream nari porcinæ imponit. Ille autem nihil digna illa præcepta moratus, montem tanquam ignauus quidam miles, & fugax, relinquens, ad aulam abiit. Imperator verò libenter eum excipit, ac læto animo amplectitur, nõ ob ſanctum habitum, vt oportebat, ſed ob id potiùs quod eum abieciſſet, hincque ipſe iuſti viri de medio tollendi nactus cauſam eſſet.

Prou. 11.

Fraudulenter accipiens habitum à viro Dei ſtatim cum ipſo redit ad Imperatorem.

Confeſtim igitur omnibus cuiuſcumque ætatis hominibus, ad publicum theatrum, ſub matutinum tempus ipſius iuſſu coactis, ſtans ille eodem quo

A prius loco, alta quadam voce, ac mira lætitia perfuſo animo, vicit (inquit) fortuna mea, preceſque meas Dominus exaudiuit. Papæ, cuius hominis? Immo verò earum potius principis tenebrarum auditor extitit. Cum autem multitudo pro ſuo more illi applauſiſſet, atque iſta ad gratiam, & obſequium comparata, rurſus dixiſſet. Quando autem, ô here, te Dominus non exaudiuit? Ipſe hoc ſermone delectatus, ac iucundè arridens; Reuelauit mihi (inquit) Deus, quem quærebam. Quem ſi vultis hodierno die vobis commonſtrabo. Ac ſimul ſpectandum eum produxit. Promiſcua itaque illa multitudo, ſimul atque ipſum conſpexit, quo tempori magis obſequeretur, hunc B (inquit) malè de te meritum, malum ac nefas eſt intueri. Obtruncetur ergo quamprimùm nefandus iſte, obtruncetur. Quæ cum dicerent, id quidem dicebant, quod illum pati oportebat. Cæterum ab Imperatoris mente ac ſententia prorſus aberrabant.

Peruerſa plebs applaudit Imperatori.

Quocirca ſtatim Tyranno ita iubente, ſacram Ipſi epomidem detrahunt, eamque ad populum vna cum cucullo (nam ita appellari conſueuit) abiiciũt, quæ extemplo ab impuris illis ac ſceleratis conculcata ſunt. Vt autem cruciferum quoque analabũ, hoc eſt redimiculum, vt etiam ipſum deiicerent, nefario illi demere cœperunt, manibus acceptum illum Imperator vndique contorquebat, quidnam C iſtud eſſet ſciſcitans.

Habitus Monaſticus ab hæreticis conculcatur.

Tum Senator quidam, vt nomine, ita etiam re Dracontius. Proiiciatur, inquit, Imperator, hic quoque ſatanei laquei funis, dignus ipſe proculdubio eiuſmodi laqueo. Quod etiam cum illico factum fuiſſet, is quoque à plebe protritus cernebatur. Et quidem res præclaræ indigno homini rectè detrahebantur, at non ita rectè à ſceleſta ac ſacrilega multitudine per contumeliam obterebantur. Poſt autem quatuor homines prono corpore acceptis profani illius veſtibus tanquam pelle aliqua, ipſum ſtatim exuunt, atque eius loco militarem veſtem ipſi imponunt, caput ipſius galea cingunt. Cumque eum prius inſpectante turba, vndis eluiſſent D (ad expiandam ſcilicet ſpurcitiem eam quam in ſacro illo habitu contraxerat) ad Iudaïcum modum (quid enim aliud dicam?) ipſi quoque res diuinas ac ſacras ludibrio habuiſſent, (ô quonam pacto hæc vel aures dũtaxat ferent?) tũ denique ſuiſmet manibus Imperator enſe ipſius humeris appẽſo, cũ Hippocomi dignitate ornat. Atque hanc Georgius abnegati magiſtri mercedem tulit, quemadmodum Iudas pro negato Chriſto triginta talenta. Confeſtim itaque multitudo, impetu facto, ſancti viri diſcipulos diſturbat, ac Monaſterium vna cum templo igni abſumit, ſanctumque virum illum, latronum inſtar è ſpelunca abreptum, ad Chalcedonis nauale adducit. Quænam lingua calamitates E eas, quas in tam longo itinere perferendas habuit, oratione complecti queat? Alij enim eum magno impetu trahebant, alij fuſtibus à tergo feriebant, alij in vallem eam deuoluebant: alij tibias eius calcibus laniabant, erant etiam qui in venerandam eius faciem conſpuerent: alij denique petulantiori animo præditi cæſis palmarum ramis, ante ipſum incedebant cachinnantes, & illudentes, & ſexcenta in eum dicteria iacientes. Quidnam porrò hæc ab impio Iudæorum furore diſtabant? Vt autem nullo in eum genere contumeliarum prætermiſſo, ad littus peruenerunt, tum demum lembo impoſitum, ad Philippici Monaſterium, (id autem Chryſopoli haud longè à Byzantio ſitum eſt) fortem virum

A plebe S. Stephani Monaſterium comburitur & Monachi effugantur.

Multis iniuriis & malis afficitur S. Stephanus.

virum abducunt. Vbi etiam illum cuſtodientes, de ipſius ſtatu Imperatorem certiorem faciunt. Quē vbi atrocem illam huiuſce viri raptationem & cōtumelias, incenſumque Monaſterium audiiſſet: lætitiam inde coocepiſſe aiunt, atque edictum ſtatim promulgaſſe, quo capitalem pœnam in eum ſaociebat, qui ad Auxentianum collem vel ſolùm appropiuquare auſus fuiſſet.

Decem & ſepte dies tranſit abſque cibo.

Vbi autem ſeptem & decem integros dies in illo Monaſterio ita conſumpſit, vt nibil prorſus cibi attiugeret, tametſi alioqui Imperator plurima ad eum alimenta mitteret: nam ea ille ruſus remittebat, nullum prorſus ea eis deguſtans. Per hos autem dies grauiſſimo morbo correptus huiuſce Monaſterij Præfectus, quantùm quidem ad medicos attinebat, vitæ ſpem omnem abiecerat: mittit ad ſanctum virum, eumque ad ſe veoiat rogat: quo, inquit, alter alteri eatremam ſalutem dicamus: incertum eſt enim, an nona hora apud viuos futurus ſim. Quod vbi audiit ſtatim ad eum acceſſit: ac deinde cùm manu eius cullum tenuiſſet, labia quidem ipſa precationis cauſa mouebat, febris autem quæ morbum pepererat, à corpore profugiebat. Quid poſtea? Poculum ſuum vino mero impletum ei ad bibendum porrigit. Quod cùm hauſiſſet, ſtatim plurimus ſudor ex ipſo manauit, & dicto citius ſanitati reſtitutus eſt. Cùm igitur ei non tam eatremum quàm iucundum oſculum præbuiſſet, illinc excedens, profectionem ſuam (vt cum propheta loquar) in mari ſtatuit, atque in eam naoem qoæ parata erat aſcendens, eaularum profectus eſt, in Proconueſum ſcilicet, ob eam cauſam quod eorum Concilio ſub ſcribere uoluiſſet.

Ægrotat vir Dei.

Sanitati reſtituitur.

Exulat in Proconneſum.

Cúmque deſertiſſima quæque Inſulæ loca peragraſſet, in ſpeluncam admiratione dignam incidit (Ciſſadam eam incolæ nuucupabant) in qua Chriſtianæ Annæ templū erat. Hac igitur re oblectatus, atque huioſmodi locum non ſine numine diuino ſeſe inueniſſe ratus, domicilium ſibi ea eo conſtituit, berbarum quæ illic oaſcebantur radices luculentæ cuiuſdā menſæ inſtar habens. At verò omnes ipſius diſcipuli ab Auxentiano monte depulſi, tanquam oues vndique oberrabant, paſtorem ſuum quærentes. Tandem autem eum, cùm ad Proconneſum veniſſent, inuenerunt: duobus tantùm exceptis, qui à præclariſſimo illo ouili, vt à diuino duodenario Iudas, vel potius à Paulo Demas, & Hermogenes ſeſe auulſerant, ac pro Monaſtico habitu mundanum Induerant, nimirū Sergio, de quo ante verba fecimus, qui etiam inuectiuum atque execrandum aduerſus virum ſanctū volumen condjdit, & ter miſero Stephano, qui cum Preſbyter, ac ſupradicti Calliſti miniſter primùm extitiſſet; ac deinde à ſancto viro in album Monachorum inſcriptus fuiſſet, atque in montis Monaſterio ſacerdotis munus obiiſſet, poſtea tamen & Monaſticum babitum & Deum eiurauit, atque ab ipſomet Tyranno mundana veſte indutus, quem prius vitam abiicere oportebat, nefariam illam vocam emiſit: (ô ſcelerata labia! ô imputam & fœtidam linguam!) hodierno die, bere, à ſatanicis faucibus opera tua ereptus, ac tenebroſo amictu exutus, ſpleudidum pallium indui. Cuius execrando ſermone Tyrannus ſummopere delectatus, Sophiani palatij miniſtrum eum conſtituit. Quò etiam crebro commeās, gaudij patrem eum, qui multis luctibus dignus erat, appellabat.

Habitat in ſpelunca.

Inuenitur à diſcipulis, duobus exceptis qui à fide, & habitu ſancto deſciuerant.

Conſtruunt Monaſteriū.

His itaque ſolis ab ouili ſacroſancto auulſis, cæteri omnes in Proconueſum (vt à me dictum A eſt) appulſi, Monaſterium conſtruaerunt. Quin & à philoſophica iſta vitæ degendæ ratione, ne diuini quidem Stephani mater abfuit: verùm vnà cum ſorore inſulam illam adiens, contubernium ipſius amplexa eſt. Illic itaque diuious Stephanus eatructa columna, ac ſupra eam anguſtiſſima quadam ædicula, in ea ſeſe incluſit, annos iam nouem & quadraginta natus. Perinde autem ac ſi magnos conſecratæ vitæ labores tum primùm iniiſſet, ita ſeipſum aſpetrimis quibuſque certaminibus dedebat: non ſecus videlicet ac ſi certamen ipſe ſecum inſtituiſſet, atque id contenderet, vt vnà cum ætate, labores quoque nouis incrementis cumularet. Quam ob cauſam diuina B quoque miraculorum gratia ipſi inſedit, atque admirabilium operum admirabilis effector extitit. Cæcus enim quidam iuxta illum Euangelicum à natiuitate cæcum, ad eum adiens, ſupplicesque eaſdem voces vnà cum pari fide mittens, lucem quam nemo non expetit, obnixè ſibi dari rogabat. Ipſe autem, vt qui modeſtè atque humiliter de ſe ſentiret, primùm detrectabat. Cum verò ille ſupplex inſtaret: Si fidem ad Deum habes, ſi imaginis ipſius cultor es: lucem ac rerum ab eo admirabili modo conditarum pulchritudinem intuere. Vix hæc dixerat, cùm ille apertis oculis, ac purgata ea, quæ in ipſis offuſa erat, cæcitate, lætus ac lucem ceruens ambulabat: teſtiſque C omni exceptione maior miraculi à Stephano editi. Atque hoc primum & maximum in ea inſula beati viri miraculum extitit.

Viſitatur à matre Sāctus Stephanus.

Degit in columna vir Dei.

Claret miraculis.

Cæco viſum reſtituit.

Alterum autem atque ab eo poſterius (quamquam baud ſcio an potentia inferius cenſeri debeat) huiuſmodi fuit. Fœminæ cuidam haud obſcuro loco natæ, quæ Cyzici degebat, filius erat nouennis à malo dæmone diuexatus. Quo ſecum aſſumpto mater, in inſulam profecta eſt. Vt autem ipſe admirandi viri cubiculum vel ſolum perſpeait, tumultuari & æſtuare, ac nunc ſublimis in altum ferri, nunc ruſum in terram allidi cœpit, inconditas quaſdam voces in ſanctum virum emitteus, dæmone nimirum, dum mouebatur, ipſum D mouente, vimque ei, dum vim ipſemet pateretur, afferente. At mater, cuius viſcera non minus quam illius diſtorquebantur (quid enim aliud cùm mater eſſet?) tum lacrymas internæ flammæ indices profundebat, tum voces quibus miſericordiam moueret, emittebat: Miſereſcat te mei (inquiens) miſereſcat te eius qui longè grauioris mœroris dæmone conflictatur. Vnigenitus enim mihi hic eſt, atque hoc vno ſpes omnis mea nitebatur.

Huius igitur luctibus commotus Stephanus, vni diſcipulorum imperat, vt Crucis ſignum vniuerſo pueri corpori adhibeat. Ipſe autem intra ſe collectus, atque animæ oculum attollens, eum qui E celerrimè ſalutem afferre poterat, inuocabat. Atque ipſe quidem lacrymis perfuſus precabatur: ille autem humi magno cum impetu deiectus, amiſſa voce iacebat. Ipſe ſurgere eum, atque ad ſe venire iubebat: iuſſis obſequebatur. Demum eum adorata Chriſti imagine, matri ſuæ ſanum atque incolumem tradidit.

Puerum obſeſſum à dæmone liberat.

Eodem tempore miles quidam nomine Stephanus genere Armenius, ab Europæ partibus profectus, qui dimidia ſui parte contabuerat, totuſque præ morbo humi vergebat, cum magna illa miracula, quæ à magno hoc viro deſignabantur intellexiſſet, ad eum perreait: atque ad eius pedes accideus, ea poſtulare cœpit, quæ & ipſe accipere

ſummo

ſummopere optabat,& ille facilè præbere poterat. At ille qui fide erga Dominũ & beneuolentia præditus erat, miraculum ad ipſum transfert. Cumque ei qui ægrotabat, vt & ipſius & matris imaginem adoraret imperaſſet, atque ille id faceret, ſanum eum prorſus ac valentem reddidit. Vt igitur ad commilitones ſuos ſe recepit, quærebatur ex eo quanam ratione conualuiſſet, ille autem eam minimè reticebat, nimirum, Monachus quidam (dicebat) nomine Stephanus, qui apud Proconneſum in anguſtiſſima quadam ædicula degit, duas me imagines adorare iuſſit, vnam quæ Chriſti, alteram quæ Deiparæ dicebatur, ac protinus conualui, corpuſque omnino erexi.

Miles, Chriſti & virginis matris venerans imagines, à graui infirmitate liberatur.

At impij illi ac ſcelerati manus non ſine magno terrore complaudentes: Væ tibi (inquiunt) qui in idololatriam proruiſti, confeſtim itaque eum apud ſummum Thraciæ Præfectum deferunt. Qui cum de eo quæſtionem habuiſſet, nulla interpoſita mora, eum ad Imperatorem miſit. Is verò cum accuratiùs eum examinaſſet, atque recuperatæ valetudinis modum intellexiſſet, pro ea qua laborabat ſtoliditate, non intellexit. Verum quod ipſi ſummo ſtudio erat, percunctabatur eum qui morbo liberatus fuerat, an in ſimulachrorum cultu perſtaret. Qui cum ingenti pœnitudine ſe affici, atque huiuſmodi ſimulachra execrari dixiſſet: Tyrannus vt ei impietatis mercedem referret, Centurionem eum creauit. Cæterum vindex Dei iuſtitia è veſtigio ingratum illum eſt perſecuta, nam cum ſtatim ab aula reuerteretur, atque in equum conſcendere pararet, ille ſubitò ſaltitans, in terram eum proſtrauit, atque contriuit, nec calcibus in eum inſilire deſtitit, quoad ille ingratam animam euomuiſſet.

Vltio diuina in militem ingratum.

Tyrannus igitur tanquam hinc arrepta anſa Sanctum virum quamprimùm è Proconneſo ad ſe adduci iubet, illud addens, quòd ne exilio quidem mulctatus ſibi temperaſſet, quin plebem idolis cultum adhibere doceret. Cum ergo illinc abductus eſſet, vt in Phiala, perquam obſcuro ergaſtulo, tum vinctis ferro manibus, tum pedibus ad lignum ferro aſtrictis includeretur, edixit. Interiectis autem quibuſdam diebus, ad Heliacum, qui Pharus dicitur, duobus tantum primarij ordinis viris comitatus, Sanctum virum præſtò eſſe iubet. Cum autem ad eum idem ſanctus Stephanus ductus fuiſſet, à pio quodam viro nummum petit, eumque cellulæ ſuæ furtim impoſuit. Tyrannus itaque cum eum vidit, exclamare cœpit. O vim mihi illatam, ô calamitatem, ô arrogantiam! Videre à quonam Imperium meum contumelia afficiatur, à quonam ludibrio habeatur. Cum autem vir Sanctus nihil omnino reſpondiſſet, verum humi defixus hæreret: Tyrannus eum iracundè proſpiciens, ignemque (vt dici ſolet) ſpirans, atque vt ipſi in more poſitum erat, manum in orbem contorquens, alteque exclamans: Non mihi reſpondes (inquit) ſceleſtum caput? At ille. Si me ita leuiter condemnare in animo habes, Imperator, ſupplicio quam celerrimè affice. Sin autem huc me idcirco adeſſe iuſſiſti, vt me interrogares, ac viciſſim audires, iracundiam lenitate tempera, atque æquo animo & interroga, & audi. Tunc Imperator. Dic age, quibuſnam paternis decretis minimè paruimus, vt apud te in hæreticorum numero cenſeamur? Quoniam, loquit Ille, venerandarum imaginum picturam multis ante temporibus à diuinis patribus traditam, ſceleratè ab Eccleſiis abieciſtis. Tyrannus autem: Ne has, inquit, imaginum picturas dicas,

Ducitur ad Imperatorem Stephanus.

A (neque enim ſunt) ſed planè idolorum picturas, quidnam porro idolis cum ſanctis commune eſt?

Hic verò Sanctus vir ille: Non, inquit, cùm imagines adoramus, materiæ cultum aut venerationem tribuimus, verum imaginum honor ad exemplar tranſit, quemadmodum à Baſilio dictum eſt. Quid (inquit Tyrannus) æquumne eſt ea, quæ à patribus ante ſunt prædicata, quæque & multa & perobſcura ſunt, ac neque mente comprehendi, neque verbis vllis explicari poſſunt, per colores in ſenſum cadentes exprimere, atque in materia adorare, cum eorum eſſentia nemini, niſi quantum ad infinitatem (vt Gregorij verbo vtar) attinet, explo-B rata ſit? Minimè verò (ait Sanctus vir.) Ecquis enim mortalium, qui quidem mentis compos ſit, diuinitatis naturam, quæ & materia caret, & omnem mentis captum fugit, coloribus & materia conflatis pingi poſſe dixerit? Cuius enim forma ne mente quidem delineari poteſt, quonam tandem modo ipſa coloribus exprimi queat? At nos cum Chriſtum in imagine pingimus, diuinitatis naturam haudquaquam pingimus, verum Theandricam eam formam quæ in noſtra ſpecie apparuit, quamque Apoſtolicæ manus contrectarunt, quemadmodum alicubi ait Theologus Ioannes: Quod vidimus, & manus noſtræ contrectauerunt. Quod ſi mihi dictum illud Moyſis in medium protuleris. C Non facies tibi ſimilitudinem vllius rei, tam ex iis quæ in cœlo, quàm ex iis quæ in terra ſunt: hunc tibi Moſen oſtendo duorum Cherubin effigiem auro efficientem. Quibus de rebus ad hunc quoque modum diuinus Apoſtolus diſſerit; Et Cherubin obumbrantia Propitiatorium. Quin ipſum quoque Propitiatoriũ & Tabernaculum teſtimonij, & ſancta Sanctorũ, annon cæleſtium figuram exprimebant? Quemadmodum idem Apoſtolus rurſus ait: vmbræ cæleſtium deſeruiuimus. Quid igitur ſceleris admittimus, cum Chriſti formam humanitus aſpectam in imagine pingimus, & adoramus? Quid autem? An cum Crucem etiam, ex quacumque tandem materia confecta ſit, adoramus, rei conditæ cultum adhibere videmur, adora-D tionem materiæ tribuentes? Sed & templa ſancta, & ſacroſancta vaſa à nobis adornata, nullã nobis reprehenſionis notam inurunt, ſi quidem ea per Chriſti inuocationem in ſancta mutari, perſuaſum habemus.

Honor imaginum exhibitus refertur ad prototypum.

Etiam in templo antiquo Cherubin erant.

Quid? An tu quoque corporis & ſanguinis Chriſti antitypa ab Eccleſia proſcribes, vt quæ imaginem & veram figuram teneant, quæ & adoramus, & oſculamur, & eorum perceptione ſanctitatem conſequimur? Vos igitur inter ſanctum & profanum minimè diſtinguentes, Chriſti imaginem non ſecus atque Apollinis ſtatuam, Deiparæque item non ſecus ac Dianæ idolum appellare, minimè horruiſtis, quin ipſam quoque pedibus protriuiſtis E & exuſſiſtis. Ad hæc Imperator. O cæca mente perdite, inquit, ac ſupra omnes immemorandos obliuione digne, his imaginibus proculcatis, Chriſtúmne proculcauimus? Cum verò ille verè in diuinis rebus ſolers Stephanus in morem eorum qui bellica laude præſtant, aduerſarium ſuomet telo ferire, ac per ea ipſa quæ dixerat, profligare coperet manũ in cucullam immittens, atque inde nummũ in quo impius ille ſculptus erat extrahẽs, eũque quemadmodum Chriſtus olim, Cæſaris nummum Iudæis oſtendens: Cuiuſnam (inquit) eſt hæc imago & ſuperſcriptio? Eo autem mirante & reſpõdente, cuius tandem alius quàm Imperatorum. Quid (inquit

vir

vir diuinus) ſi quis eum contumelioſe in terram A proiectum pedibus terat, pœnamne aliquas luet? Quidni autem, dixerunt ij qui adſtabant, cum Imperatoriam effigiem proculcet? Ad hæc vir ſanctus grauem quendam ex imo pectore gemitum emittens, ac cum magno animi dolore exclamans: O immanem, inquit, cæcitatem! Si pro mortalis Imperatoris forma & effigie grauiſſimas pœnas irrogandas eſſe dixiſtis: quas tandem pœnas eum eſſe ſubiturum putatis, qui filij Dei & matris ipſius effigiem conculcarit, ignique tradere minime dubitarit? Vix hæc dixerat, cùm nummum cum pedibus protriuit.

Egregia ratione oſtendit grauiſſimum ſcelus imaginem Christi eiuſque matris conculcãtium.

Imperatoris imaginẽ pedibus conculcat vir Dei.

Cùm autem qui adſtabant, ferarum ritu accurriſſent, vt ſanctum virum præcipitem in mare deiicerent (audax enim & præceps eſt aſſentatio, dum obſequiis aliquem demereri nimirum ſtudet, mediocritatis omnes fines excedit) Imperator lenitatem ſimulans, quo iracundiæ haudquaquam obnoxius videretur, qui eam ingentem atque arcanam in animo inſidentem habebat: in præſens quidem eos prohibet, atque ab huiuſmodi conatu abducit. B Cæterùm ſanctum virum collo alligari ac manibus à tergo vinciri iuſſum ad publicum Prætorij carcerem amandat, vt videlicet ob proiritam Imperatoris imaginem pœnas a lege conſtitutas lueret. Hæc nimirum lenis ille ac facilis, cunctoſque iniuriarum obliuione ſuperans. Nam qui Chriſti imaginem proculcarant atque in ignem coniecerant, ij C ſuæ imaginis vindices ſedebant, atque vltricem huiuſce facinoris legem proferebant. Et quis autem amentiam eorum ſatis rideat, imò potiùs eorum vecordiam & cæcitatem ſatis deplorare queat?

Detruditur in carcerem.

At ſpiritu diuino maiorem in modum afflatus Stephanus, ſimulatque vel ipſum carceris limen attigit, pectore incaleſcens, atque ab eo quo præditus erat, perſpicaci ſpiritu concitatus, dierum ſuorum metam in lingua ſua locutus eſt, his verbis vtens: hæc eſt præſentis vitæ meæ requies. Hic enim ſaltem vſque ad extremum ſpiritum habitare neceſſe eſt: quoniam pro imaginis Chriſti honore hanc ſedem elegi, ſecundum illud Dauidicũ: D Hæc requies mea in ſeculum ſeculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. In interiori carcere concluſos eximiæ virtutis Monachos trecentos quadraginta duos ex variis locis collectos, atque in eodem carcere condemnatos inuenit, qui partim nares, partim aures exſectas habebant, partim euulſos oculos, partim amputatas manus: ob id videlicet, quod pro venerandarum imaginum pictura & erectione lucubrationes edidiſſent. At quidem alij plagarum notas adhuc circunferebant: alij præclaras genas pice illitas atque ambuſtas habebant: alij caput ad ludibrium abraſum. Quorum varios iſtos ac multiplices cruciatus diuinus Stephanus cernens, patientiæ nomine beatus eos prædicabat, E ac contra lacrymis dignum ſeſe iudicabat, vt qui in earundem plagarum partem cum illis minimè veniſſet, nec pro Chriſti imagine membrorum exectionem quoque pertuliſſet.

Pſalm. 39.

Trecenti 42. Monachi ob cultum ſanctarum imaginum detruſi in carcere.

At diuini illi patres, vt primum ſanctum virum conſpexerunt, ad eum tanquam ad magiſtrum & præceptorem acceſſerunt, vt ab eo ſalutis præceptis erudirentur. Itaque ex Prætorio Monaſterium factum eſt: quippe cum illic omnis monaſticæ vitæ forma ac regula ad vnguem obſeruaretur. Ij autem quibus carceris cuſtodia mandata erat, quique ſancti viri famam iampridem audierant, tum demum animi quoque ipſius ſtatum ab ea tranquillitate, quæ in ipſius moribus elucebat, quantũ A fieri poterat coniectantes, ad eum tanquam ad Dei Angelum animas conuertebant, eique ſummam reuerentiam, ac venerationem tribuebant, adeò vt quidam etiam eorum, remotis arbitris, eadem ad vxorem ſuam diceret, quæ olim Manue ille: Morte moriemur, præ Tyranni huius furore: Virum enim perinde ac Deum hodierna die vidi; hũc inquam in vincula coniectum Monachum, quem Auxentianum vocant.

Carcer mutatur in Monaſterium.

A carceris cuſtodibus magno honore afficitur S. vir.

Sapiens autem illa mulier non frigidè ac negligenter ad hæc verba affecta, verum per concinnam atque prudentẽ ad virum interrogationẽ vitæ ſancti huius patris rationem omnem perſcrutata, clàm B in carcerem ingreſſa eſt, acceptiſque venerandis eius pedibus, ab eo, vt pro ſe precaretur, ipſaque viciſſim, ei quæ opus eſſent, ſubminiſtraret, poſtulabat. At diuinitus inſpiratus Stephanus preces quidem ei annuit & conceſſit: cæterùm adduci non poterat, vt quicquam ab ea ſuſciperet. Inſtabat autem rurſus illa dicens: Quidnam eſt, quamobrem tu exiguam fidei erga te meæ promptitudinem tam obſtinate reiicis? Quanquam enim id ipſa non merear, tuam tamen moderationem ac benignitatem ad indignos quoque indulgenter ſe dimittere compertum habeo. Quemadmodum enim Sarephana illa Eliæ farinam, & Sunamitis Eliſæo cubiculum hoſpitij cauſa præbebat, ac beata illa vidua duos C in ſumma ſua penuria obulos erogabat, ac denique Samaritana illa ex fonte hauſtam aquam Deo porrigebat: ad eundem etiam ipſa modum cum pari fide aliquid in te conferre beneficij ſtudeam, ne quæſo deſiderio meo excidam.

Ille verò rurſum id conſtanter recuſabat, non quidem ob naturæ contumaciam, aut ipſius indignitatem id officij in ſe repudiari dicẽs (ego enim, inquiebat, memet indignum, atque omnium poſtremum duco) ſed quia ab eo prohiberetur, qui cum hæreticis quicquam commune haberi vetuerat: neque enim meminiſſe, ſe cum imaginum hoſtibus vllum vnquam commercium habuiſſe, aut aliquid omnino ab eorum manibus accepiſſe. Hæc D vt illa audiit, humi ſe prouoluens, quid non dicebat, quid non faciebat, vt oſtenderet quàm ab hæreticorum ſocietate atque commercio ſemper abhorruiſſet? Abſit hoc à me (inquiebat) venerande pater, vt Chriſti, aut matris ipſius, aut vllius ſancti imaginem contempſerim. Scio enim me à patre noſtro Germano didiciſſe, quas pœnas daturi ſunt, qui eò audaciæ proruperint. Cæterùm fac quæſo, vt nec vir meus, nec cuſtodum quiſquam reſciſcat, quod pietati tuæ indicare cupio, atque ego teipſa omnem dubitationem tibi eximam. Hæc locuta, ſtatim domum recurrit, atque aperta arca tres imagines arcanas eduxit, vnam Dei Genitricis filium ſeculis omnibus antiquiorem E complectentis, duas alias Petri & Pauli Apoſtolorum. Quas vt ipſo inſpectante religioſè adorauit, ipſi poſtea porrexit: Accipe iſta, inquiens, atque hinc tibi mei, hoc eſt mulieris peccatricis memoria refricetur. Ad hunc modum piis ipſius moribus comprobatis, petitioni cedit, ac deinceps Sabbatho ac Dominico die ad eum ipſa panis vncias ſex, aquæ non plus tribus poculis, afferebat. Tantulum enim ſingulis hebdomadibus ipſi cibi ac potus fuit, totos vndecim menſes, quos in Prætorio tranſegit.

A cuſtodis carceris vxore paſcitur.

Quadam autem die vna cum cæteris captiuis ſedente viro diuino, de ſuppliciis illis, quæ iuſtis viris ab iniquis iniquiſſimi Imperatoris Præfectis variis locis illata fuerant, ſermo ortus eſt. Siquidem

in medium progreſſus Antonius quidam è Creta oriundus, vir fortis, & qui fortibus certaminibus egregiè defunctus fuerat. Quonam modo, (inquit) præclara Pauli Monachi certamina vobis ob oculos proponere queam? Aut quonam pacto ea ſine lacrymis commemorem? Princeps quidam Cypri præfectus erat, nomine Theophanes, cognomento Lardorytus. Hic cum ſanctum virum, vt in eum inquireret, accepiſſet, ad Heracliti Prætorium eum duxit. Propoſita autem erat humi Chriſti in cruce protenſi imago, vnaque item cruciatus inſtrumentum, quod Catapultam vocant. Atque ad eum Præfectus (ſceleſta inquam illa lingua, atque iniquitatem in excelſum loquens) vnũ è duobus tibi Paule proponitur, nimirum, vt aut calcata imagine, vitam obtineas, aut hoc tormenti genere diſcrucieris. Hoc autem dicens, puerorum laruis Leonem perterrefacere velle videbatur.

Catapulta ſupplicij genus.

Statim enim generoſus ille vir magna voce exclamans. Abſit à me, inquit, Domine Ieſu Chriſte, vnigenite fili Dei, vt Theandricam hanc imaginem pedibus teram, atque hæc locutus, ſtatim humi ſe curuans, oſculum ei fixit, reipſa planum faciens, quàm nihil iudicis minas moraretur. Ille itaque confeſtim iracundia totus æſtuans, nudari ſanctum virum, atque in Catapulta extendi iubet, vbi eum tortores duabus tabulis ipſum firmiſſimè compreſſiſſent, ac ferreis pectinibus totum ipſum corpus exaraſſent, prono capite ſuſpenderunt, ac deinde non exiguo igne infra eum accenſo, ita demum holocauſtum Deo gratum ipſum effecerunt.

Pauli Monachi pro cultu ſanctarum imaginum crudele ſupplicium.

Hoc eo commemorante, patribuſque lacrymis madentibus, Theoſterictus quidem hoc nomen meritò conſequutus, vir ſenex ac Sacerdotij dignitate ornatus, qui ex pio illo Monaſterio erat, quod Peleceta nuncupatur, atque & naſum abſciſſum, & genas feruenti pice ac bitumine illitas, miſerumque in modum ambuſtas habebat (hos enim cruciatus pietatis cauſa pertulerat) prodiens ipſe quoque in medium ſuperioribus ſermonibus hæc adiecit. Impoſſibile eſt, impoſſibile inquam eſt, vt vel hic ipſe Antiſtes noſter Stephanus ſiccis oculis iſta commemoret. Quanam enim oratione quiſquam illius qui tum Aſiam cum imperio obtinebat, furorem amplecti poſſit? Cui Lachanodracon quidem cognomentum erat, verum ipſius fel atque iracundia draconis quoque virus amaritudine ſuperabat. Ad quem beatus Stephanus: Narra quæſo, pater, nihil omittens eorum quæ tum contigerunt, verum omnia oratione proſequens. Etenim per eiuſmodi exempla, cum animi promptitudine, tum robore impleti, ad eundem zelum præparamur, ſi quidem voluntas Dei hoc tulerit, vt pro diuina ipſius imagine nos quoque certamen ſubeamus. Tum igitur Theoſterictus inchoatum ſermonem in hunc modum proſequitur.

Cum incruentum ſacrificium in Monaſterio noſtro celebraretur (erat autem veſpera ſanctæ ac magnæ quintæ feriæ, in qua Chriſtus Iudæis tradendus erat) hic draconis nomen habens Tyranni iuſſu cum magna militum manu in Monaſterium impetum fecit, ac myſticum quidem ſacrum euertit: myſticis videlicet hymnis protinus ſilentio compreſſis, lectiſſimos autem Monachos duodequadraginta vinculis ferreis adſtrinxit, reliquos verò partim verberibus crudelem in modum lacerauit, partim eorum barbam pice illitam exuſſit,

A naribus prius amputatis, quorum numerum ipſe quoque augeo, quemadmodum faciei meæ notæ certiſſimè teſtantur. Quibus impius ille nondum expletis, vniuerſum Monaſterium poſtea inflammauit, ipſam Eccleſiam vnà cum reliquis ædificiis concremans. Mox autem prædictos duodequadraginta patres ad extremos Epheſi fines relegauit, vbi cum eos in veteris balnei fornice concluſiſſet, ac deinde aditum obſtruxiſſet, in hunc modum eos è vita migrare coëgit.

Monachi duo de quadraginta crudeli morte afficiuntur.

Cum vſque adeò triſtes tragœdiæ narrarentur, atque omnes in gemitus ac lacrymas prorumperẽt, rogatus à patribus Stephanus, vt ad mitigandum eorum mœrorem orationem aliquam haberet, intiB mo corde ingemiſcens: Gratias, inquit, Deo agere poſſumus fratres, ac patres, gratias, inquam, ei agere de omnibus rebus quæ præter voluntatem accidunt. Etenim gratiarum actio cum patientia coniuncta, coronas nobis nectere conſueuit. Quocirca etiam ſi igne, aut gladio, aut maris profundo, aut præcipitio, aut alio quodam mortis genere nos mulctent, qui impietatis ſcelere ſeſe deuinxerunt, prono atque alacri animo cuncta perferamus. Habemus enim velut exemplar quoddam, in quod intuemur clarus illos patres qui ante nos extiterunt, & per martyrium Deo vitam conſecrarunt, nimirum ſanctum illum Petrum Blachernis in vincula coniectum, qui cum ſpectante Imperatore pro C Chriſti imagine neruis atrociſſimè cunderetur, nullũ ignaui ac timidi animi ſpecimen in eo cruciatu edidit, verum acerbioribus cum plagis verborum lacerauit, Iulianum alterum, & Apoſtatam appellans, atque in his tormẽtis gratias Deo agens, animam exhalauit.

S. Petrus pro cultu ſanctarum imaginum martyrium ſubit.

Habemus item Ioannem Monagriæ Præfectum, quem Tyrannus, cum nullo omnino terrore afficere potuiſſet, neque adducere, vt Chriſti, matriſque ipſius imaginem pedibus protereret, ſacco incluſit, grauique ipſi ſaxo appenſo, in profundum mare deiecit. Si quis tandem eſt, qui omnia facinora enumerando recenſere poſſit, quæ per omnes Tyranni prouincias Prætores, qui eum crudeliD tate ſuperabant, aduerſus ſanctos viros deſignarunt? Immo verò quis eſt, qui Sanctorum aduerſus eos contentionem atque ad extremum vſque ſpiritum patientiam vllo ſermone referre queat? Quorum ſi nos exemplum ſequamur, beati profectò erimus, vt qui exiguis laboribus ampliſſimas opes nobis ipſis aggeramus. Neque enim condignæ ſunt paſſiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Hæc & alia his plura, ad excitandos, & acuendos eorum animos, qui vnà cum eo vincti tenebantur, accommodata cum dixiſſet, orationi ſuæ finem impoſuit.

Item & Ioannes ſacco incluſus in mare deiicitur.

Non multi dies interceſſerant, cum ipſe ſuam à terra ad Deum migrationem animæ oculis proE ſpiciens, quadrageſimo ante mortem ſuam die præclaram illam mulierem, illam, inquam, hoſpitalitatis laude florentem, ac nouam Iſandolam, atque eorum qui in vinculis erant miniſtram acceſſit, ad eamque his verbis vtitur. Tuæ erga me hoſpitalitatis fructum velim tibi cum fœnore Chriſtus rependat. Bellè enim mihi, atque vt ipſi gratum eſt, miniſtraſti, ac me recreaſti. Deinceps autem ad quadraginta vſque dies prorſus mecum ipſe verſari, ac memet excutere cupio. Peto igitur abs te, vt panem eum, & aquam, quæ ad me afferre conſueueras, per hos dies ne afferas. Vt autem eo nomine mœrentem eam vidit, atque huiuſce rei cauſam ſcire cupientem; Noui, inquit, mihi, vitæ finem imminere:

S. Stephanus prænoſcit ſuũ obitum.

Totos dies quadraginta ieiunium permanet.

ac

ac ptoptetea Monaſticæ exercitationis rigoré etiam atque etiam intendere geſtio. Ceſſit his auditis hoſpitalis illa ac præſtanti fide mulier.

Per omnes itaque noctes & dies non deſinebat vir ſanctus patres eos, quos carceris ſocios babebat, monete, docere, ſalutaribus præceptis erudixe, aique id efficere, vt toto penè nocturoo tempore in canendis Deo laudibus verſarentur: adeò vt ciues etiam nonnulli qoi ſanctioris vitæ ſtudium colebant, vilibus pannis obuoluti clàm ad eum ingredeientur, & ipſius benedictione atque doctrina non ſine magna animi voluptate ftuerentur. In bis igitur munetibus cum quadraginta illi dies abſumerentur, ac iam octauus & trigeſimus inchoaret, boſpitalem illam mulierem rurſus accerſitam, audientibus patribus, ita alloquitur. Deus qui ſe piis omnibus laborum fructus centuplicato redditurum promiſit, benigno oculo te ex alto ſancto ſuo aſpiciat, ac pro tuo in me officio longè copioſiorem tibi mercedem referat. Ipſius enim verè diſcipula fuiſti, qoi dixit: Quod feciſtis vni ex minimis bis meis, mihi feciſtis. Et, qoi recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedem iuſti accipiet. Et, qui potum dat calicem aquæ frigidæ, non perder mercedem ſuam. En itaqne tuæ erga me voluntatis merces explera eſt, quam tu eiuſmodi à Deo babiturae es, vt ea tibi nunquam etipi poſſit. At poſtea ſacris imaginibus oſtenſis: Accipe, inquit, præclarum boc tuum depoſitum, qood qoidem tibi, & in præſenti hac vita aduerſus omne malum præſidij loco ſit, & in futura tuæ erga Deum benenolentiæ, atque Orthodoxæ fidei pigous. Hæc vbi dixit, altè ſurſum ex imo pectore ingemiſcens, apertè hoc extulit: Craſtina luce, ex hac vita migrans, ad alium mundum atque Imperatorem proficiſcar. Ipſa igitur cum amatuon quendam & acerbum gemitum edidiſſet, extremamque ei ſalutem dixiſſet, receptaſque eas quas vtendas dederat imagines, linteo quodam obuoluiſſet, domum poſtea ſe recepit. At diuinitus afflatus Stepbanus, conuocatis rurſum patribus, eos in diuinis laudibus coocinendis pernoctare iubebat.

Hoſpitatrici ſuæ gratias agit.

Apertè diem ſui obitus prædicit.

Porrò autem ille Deo prorſus inuiſus Tyrannus, præter alia, quæ Deo odio & execrationi erant facinora, ne Brumalium quidem ceremoniam contemnebat, verùm eam qooque ſplendidè ac luculenter celebrabat, vt qui Brumum quendam ac Bacchum in his Gentilium ritu colere in animom induxiſſet, eouſque vt frugum ac vini coram gerentes, atque ad maturitatem eas perdocentes, ſummis honoribus afficeret. Parabat itaqoe tertiæ vxori ſuæ Eudociæ Brumalium poſtridie, iuxta quinti elementi circumductionem diem feſtnm celebrare. Progreſſus autem, atque ad ſcholarũ porticus ſedẽs vnà cũ Symmiſtis ſuis, ſatanicas quaſdam cũ organis ac citharis cantiones aduentanti feſto congruentes addiſcebat. Hic igitur ab impiis quibuſdam viris ad eum delatum eſt, Stepbanom ex Prætorio Monaſterium effeciſſe, eumque totas noctes illic in cantillandis pſalmis traducere, ac præterea complures ciues illuc proficiſcentes, idolorum cultum ab eo edoceri.

Brumalia celebrat Imperator.

Hæc ille vt audiuit, grauiore ira inflammatus, ſtatim militi quidam, qui in Proximi ordine aſcriptus erat, hoc imperat, vt ſanctum virum è carcere eductum extra vrbem obtruncet, illic nempe vbi priùs eximiæ Martyris Mauræ templum ſitum erat. Pòſt autem locus ille carnificina factus eſt, templo ſcilicet illo à Tyranno funditus euerſo, & A ſolo æquato, ac Maura nuncupato, quo in loco fœdera eum dæmonibus occulte ſanciebat, tametſi non ad extremum vſque ſcelus hoc ipſius obſcurum fuerit: prodidit enim id quod clã ab eo perpetrabatur Suphlamij filius ipſis ſacrificij loco dono datus, de quo nunc conſultò ſermooem ſilentio comprimemus. Cùm igitur ſanctum virum morti addixiſſet: coofeſtim edictum huiuſmodi per totam vrbem promulgauit.

Iuſſu Imperatoris S. Stephanus educitur de carcere vt obtrũcetur.

Dæmonibus ſacrificat ipſum Imperator.

Quiſquis amicum, aot affinẽ, aut omnino genere coniunctum babere, eomque occoltare, aut etiam pollam veſtem ferre deprehenſus fuerit: hic poſt varia tormentorum genera exilio mulctabitur. Cernere igitur erat vrbem grauiſſima calamiB tate laborantem. Neque enim inimici duntaxat inimicos apud Imperatoré facillimè accuſabant: ſed etiam amici amicos, & fratres fratres, & ſerui dominos, atque (vt breui complectar) in grauiore luctu & planctu tota vrbs verſabatur, quàm cum Iolianus & Valens Imperij Romani clauum tenerent.

At verò carnifex ille, qui miſſus fuerat, ſancto viro à Prætorio aſſumpto, colloque ipſius ac manibus ligno alligatis, ad cædem properabat. Eo autem die Tyrannus è palatio progreſſus, in Milij porticu ſtabat, vbi prius ſex illa œcumenica concilia depicta erant, pòſt autem crudelis Imperatoris iuſſu, inducto albario opere, delera fueC rant, atque eorom loco Circus ille qoem amabat, atque plurimi faciebat, atque auriga is, quem in deliciis habebat, atque Vraniacum, hoc eſt, cæleſtem, cum ne terra quidem eſſet, appellarat, picti cernebãtur. In hoc igitur loco cùm ſuperbè ſtaret, omneſque eũ fauſtis ominibus proſeqoerentur. Nulla mibi, inquit, requies eſt iſta, Immemorandi iſti exitium vitæ meæ afferunt. Hic verò qoidam eius factionis ait. Et vbinam tandem vllus eorum delituit, aut veſtigium vllom ipſorum in bac vrbe tua, aut in vlla alia ciuitate, vel regione occultatum eſt, cum omnes funditus deleti ſint? En enim Imperij quoque tui hoſtem, hoc eſt, Auxentianum Stephanum adduci hodie vidi, vt quas D meritus eſt pœnas ſubeat. Tum Imperator: Et quid iucundius Stephano accidere queat, quàm vt gladio vitam finiat? Verùm huius deſiderij minimè compos futurus eſt: multo enim grauiure mortis genere mulctabitur. Nunc quoque Imperatrix non mediocriter aduerſus nos ſtomachabitur, ſi feſtum ipſius diem in cæde cooficiamus. Quocirca nouus hic Herodes, atque vxoris mancipium reduci quamprimùm eum in Prætorium iubet.

Sex Concilia depicta, opere albario deleri iubet.

Reducitur in carcerem vir ſanctus.

Quod cum contigiſſet, rurſum com iis patribos, qui in vinculis erant, Dauidicos pſalmos caneE bat: Qui babitat in adiotorio altiſſimi, & quæ deinceps ſeqnontor. Tyrannus autem cum veſperam totam in tibiarum & citbararum cantu tranſegiſſet, poſtridie inſtructa ſplendidiſſima cœna, com iis qui ſuæ factionis erant, epulabatur. Cumque duos quoſdam fratres tum dignitate claros, tum corporis ſimul atque animi pulchritudine florentes (quos poſtea inuidiæ œſtro percitus interfecit) ſeorſom acciuiſſet: Ite ad Prætorium, inquit, ac meo nomine ad Auxentianum Stephanum hæc dicite: Vides quanta tui cura afficiar, vt qui tibi ex ipſis mortis faucibus erepto vitam conceſſerim: quocirca tandem aliquando animum inflectens, voluntati meæ obſequere. Non quidem me fugit, quin homo contumax & durus ad cõtumelias potius nobis inferendas proruptutus ſit. Vos verò ſi

Mittitur duo viri, qui Stephano Imperatoris ſententia aſſentire perſuadeant.

A ſermonum illecebris inflectere eius animum potueritis, rem gratam mihi feceritis, & miniſterium iſtud veſtrum comprobabo. Sin iſtud ei perſuaderi nequeat, tandiu eum à vobis, & à fronte, & à tergo verberari volo, quoad miſerè animam efflauerit.

Benignè & modeſtè ſe gerunt erga ſanctum.

Igitur præclari illi duo fratres, poſtquam ad Prætorium venerunt, furioſam quidem illam Tyranni ſententiam ſancto viro exponunt, verùm nullo eum malo prorſus affecerunt, quin potius vbi eum ſermonibus ad cohortandum accommodatis confirmaſſent, atque ab eo benedictionem accepiſſent, ad reditum ſe accinxerunt. Quæ autem ad Imperatorem dixerunt, huiuſmodi fuere. B Imperator, miſerum illum in priſtina ſententia perſtantem, tuum Imperium infauſtis ominibus perſequentem offendimus, ac proinde tot plagis proſcidimus, vt penè ſpiritus omnis expers iaceat, nec certum ſit an craſtina die inter viuos futurus ſit. Qua quidem ex re cum mirificam lætitiam ferinus ille concepiſſet, atque ingentem riſum effudiſſet, luxui quo ipſi nihil erat carius, operam dare poſtea pergebat, vt qui ventris, & eorum quæ ventre inferiora ſunt, ſeruus eſt.

Hortatur Sanctos patres in carcere detentos ad perſeuerantiam & conſtantiam.

At digniſſimus Stephanus ſub auroram ad ſe conuocato Monachorum agmine, poſtremum hunc ad eos ſermonem habuit, valete patres, & fratres, valete, atque in Orthodoxa fide conC ſtantiſſimè perſeuerate, ac pro mea tenuitate quæſo preces fundite. Etenim iam iamque adeſt mortis meæ tempus, ac pro foribus iam corona eſt, quamobrem vereor ne caliginoſa dæmonum multitudo propter ignorantiarum mearum multitudinem impedimento mihi ſit. Cum autem cucullam quoque abiicere præpararet, ne id faceret patres prohibebant, negantes conuenire, vt ſine pretioſo hoc indumenti genere dierum ſuorum finem videret. Ad quos diuinitus afflatus vir ille: Athletam (inquit) nudum decet luctari. Ac prætereà ne æquum quidem eſt, pretioſam hanc rem à furente populo contumelia affici, ac pedibus conculcari. Hæc cum locutus eſſet, omD nes ei morem geſſerunt, itaque cucullam quoque exuit, ac cum pelliceo duntaxat pallio, vna cum Monachis ſedebat, de his rebus quæ ad ſalutem pertinebant, ſermonem ad eos habens.

Deponit cucullam vir Dei, ne ab inimicis prophanetur, & parat ſe ad mortem.

Verum enimverò fieri omnino non poterat, vt quæ in carcere acta fuerant, & quo pacto duo illi pij fratres admodum benignè, & indulgenter cum Diuo Stephano egiſſent, Tyrannus ignoraret. Quare cum de his omnibus à dæmone aliquo (vt vero conſentaneum eſt) certior factus fuiſſet, hora diei ſecunda è ſomno experrectus, leoninum quiddam rugiens, atque ad aulæ veſtibulum feſtinanter proficiſcens: O vim mihi illatam! exclamauit. O inſignem mei contemptum! E Nemo eſt qui mihi opituletur, nemo qui ſubſidium ferat. Quid mihi cum tenebricoſis, & immemorandis iſtis? (ſic enim ipſi vſitatum ac familiare erat Monachos appellare.) Cum autem ij qui voluptatibus ac deliciis dediti erant, vltro ad intemperantem illam menſam currerent, perturbatiſſimo animo ipſis occurrens, magno cum clamore quærebat. Quò pergitis, & quem quæritis? his autem reſpondentibus. Ad te benignum noſtrum Dominum imus. Tum ille altiori voce: Non ſum, inquit, Dominus veſter, non ſum Imperator. Alius Dominus veſter eſt, alius Imperator, ad cuius pedes vos ipſos prouoluitis, contactiſque ipſius veſtigiis, ab eo vota, preceſque ſupplices petitis, nemo in me obſequioſus eſt, vt illo de medio ſublato, animum meum reficiat, & recreet. His verò animi anxietate laborantibus, & quiſnam ille eſſet ſciſcitantibus, quiſquis ille quem ipſi ei anteferrent, aut quem alium Imperatorem agnoſcerent: Tum ipſe contra, Stephanus Auxentianus eſt, inquit.

Nondum integrum nomen in eorum aurem influxerat, cum ſubito impetus quidam & clamor promiſcuus, & vox quædam incondita perſonabat, omnibus ad Prætorium concurrentibus. Mox truculentorum Leonum inſtar in carcerem inſilientes: Date nobis (cuſtodibus inquiunt) Auxentianum Stephanum. At ille conſtanti, & intrepido animo, velut in hoc ipſum paratus, ad eos decoro geſtu ac vultu ab omni perturbatione libero egreditur, & quemadmodum olim Chriſtus Iudæis, ipſius cædem anhelantibus; Ego ſum quem quæritis, inquit. Illi autem illico eum arripiunt, atque in terram allidunt, ferreiſque vinculis, quibus eius pedes aſtringebantur, ab eo extractis, ad publicam viam raptim eum adducunt, calcibus in eum inſilientes, ſaxis impetentes, fuſtibus ferientes, nullum denique ſupplicij contumeliæque genus omittentes.

Inhumaniter & ignominiosè trahitur ad ſupplicium vir Dei.

Cum autem per primam Prætorij portam non tam duceretur quàm raptaretur, ac iam in templi Theodori Martyris veſtibulo eſſet, manibus humi fixis, ac ſublato aliquantùm capite, vltimum adorationis munus Martyri perſoluebat, etenim ne in tanta quidem calamitate pietatis amorem ex animo ſuo eiecerat. Quem ex ſanguinariis hominibus quidam, Philommatius nomine, conſpicatus, præcipiti quodam furore percitus: Videſne, exclamauit, Immemorandus iſte tanquam Martyr mori cupit? Atque hoc ſermone habito, ad ſiphones qui illic erant, quique ob ea incendia quæ interdum oboriuntur, adhiberi ſolent, excurrit, auulſumque ab iis paruum lignum trahit, ac ſanctum virum quàm vehementiſſimè poteſt, in cerebri membrana ferit, ſicque protinus interemptum, Martyrem quidem illum profectò, ſeipſum autem (quod omnium grauiſſimum ſcelus eſt) Martyris carnificem reddit.

Ligno percuſſus in cerebro emittit ſpiritum.

Ac vide quæſo vim illam Dei vltricem. Non enim quemadmodum plerumque ſolet, moram vllam interpoſuit, ſed celeri pede proceſſit. Etenim ſimul atque feriit, ipſe quoque in terram diabolica plaga percuſſus ruit, dentibus horrendum in modum ſtridens, & ore ſpumam emittens, atque ita graue illud flagellum permanſit, ad extremum vſque ſpiritum miſerum illum comprimens atque caſtigans. At nec ſic quidem tamen furibundum illud vulgus animorum impetum remiſit, verum per publicam viam eum adhuc raptabat. Et quidnam tandem ex ſacroſanctis illis Stephani membris coronæ expers relictum eſt? Nam & manus ac pedes ad ſaxa offendentes conterebantur, & digiti vna cum vnguibus auellebantur, atque in terram ſpargebantur, & venter diſrumpebatur, atque inteſtina omnia profluebant. Siquidem è ſceleſtis illis hominibus vnus grauiſſimum lapidem vtraque manu acceptum in ipſius ventrem iniecit, vnde confeſtim abdita omnis viſcerum compages aquæ ritu in terram effuſa eſt: nam & mortuo Stephano per ſummum furorem inſultabant, nec contumeliis in eum debacchari ceſſabant, circundantes eum tanquam canes multi, atque omni modo raptantes & diſcerpentes,

Vltio diuina in viri Dei interfectorem.

Omnia corporis eius oſſa & membra euelluntur, & conteruntur.

Corpus ſancti viri per totam vrbem raptatur.

pentes, ſaxiſque per totam viam inceſſentes, non A viri duntaxat, ſed etiam mulieres; qui nec puerilem quidem ætatem ſanguinarij huius impetus expertem reliquerunt: nam ipſi quoque litterario ludo relicto, (ſic enim Imperator iuſſerat) lapides manibus geſtabant, eiſque Stephanum inſectabantur, ac quiſquis in eum, dum raptaretur, incidens lapidem non ieciſſet, pœnas luebat, atque Imperatoris hoſtis cenſebatur.

Quin etiam cùm ad Bonis locum Martyrem raptantes perueniſſent, caupo quidam piſces coquens, vt eum raptari videt, vitæ vſura adhuc eum frui arbitratus, aſſumpto flagrante titione in caluaria ipſum ferit, ac repentè confracto occipitio, cerebrum effluere cœpit. Theodorus autē qui- B dam vir pius à tergo ſequens, illud è capite fluere videns, ſimulato lapſu ſuſtulit, & ipſum furtim impoſitum in ſinu abſcondit. Atque ita deinde ad ſpectaculum motus properat, nimirum cernere cupiens, quonam tandem, ſedato furore, reliquias martyris proiicerent. At verò ſanguinaria illa turba ſanctum virum raptans, cùm ad Monocionis Monaſterium acceſſiſſet, in animo habebat beati viri ſororem (illic enim diuinum vitæ genus colebat) per vim eiicere, eóque ipſam adigere, vt fraternum corpus tot certaminibus defunctum ſaxis peteret. Verùm illa hoc prænoſcens, atque in obſcurum quoddam ſepulchrum ſeſe abdens, huiuſmodi facinus aufugit. Illi igitur ſpe hac ſua C deiecti rurſus Martyris cadauer trahentes, in Ethnicorum reorum foueam proiiciunt, vbi prius quidem Sancti Pelagij Martyris templum erat, verùm poſteà vetuſtate labefactatum impius Imperator euerterat, atque in ſepulchralia redegerat, ac Pelagij ſepulchretum nuncupabat, adeò vt tunc quoque diuinæ Scripturæ locum illud haberet: Cum iniquis vir iuſtus deputatus eſt.

Furtim S. viri cerebrum à quodā Theodoro colligitur.

In Ethnicorū ſepulchrum proiicitur Sācti viri corpus.

Luc. 22.

Poſtmodum læti redeuntes, qui latronum ſæuitiam crudelitatis ſuæ immanitate ſuperauerant, lætum Tyrannum adeunt, veluti dæmonis cuiuſdam intemperiis diuexati, qui ſceleratiſſimè in ipſo pugnauerant. Quos quidem lubenti animo ſuſceptos ad menſam ſuam eduliorum copia onu- D ſtam adhibuit. Cúmque illi ærumnoſiſſimam Martyris mortem referrent, audiens ille magnopere ridebat, ac lætitia diffundebatur, hominis (ne quid amplius dicam) cruciatus & calamitates in voluptatis materiam trahens. Atque hæc quidem in hunc modum ſe habuerunt. Martyrio porrò perfunctus eſt ille egregius ſanè luctator Stephanus tertio & quinquageſimo ætatis ſuæ anno, Nouembris menſis octauo & vigeſimo die.

Sūmopere ob mortem ſancti viri exultat Imperator.

Ceterùm nec ea quidē miracula ſilētio præterire conuenit, quæ ab ipſo, illius videlicet beneficio, qui dixit: Ego glorificantes me glorificabo qui autem me contemnunt erunt ignobiles, etiam poſt mortem patrata ſunt. Eo enim ipſo die, quo ſan- E ctum virum, (vt Scripturæ verbis vtar) aggreſſi viri ſanguinum, tanquam arietem inſignem de medio ſuſtulerunt, cùm tranquillum cælum eſſet, & radiis ſolaribus colluceret, hora tertia ad orientalem aulæ partem ignea nubes ad mōtis verticem, vbi vir egregius Monaſticæ vitæ certamina exantlarat, repentè coorta, atque deinde ad ſummas vrbis partes excurrens vniuerſum aërem horrenda caligine infecit & obſcurauit. Cúmque vna cum ea vehemens turbo excitatus eſſet, ingens vis grandinis, magnitudinis haud facilè credendæ cecidit, idque circa palatium duntaxat, hincque multi in diſcrimen vitæ venerunt.

Horribilis grando cadit moriente viro Dei.

A Porrò autem pius ille Theodorus, qui confractam capitis ſanctiſſimi partem ſuſtulerat, cùm ad beati Dij Monaſterium profectus eſſet, eiuſque antiſtitem remotis arbitris conueniſſet, ei quæcumque inſignis athleta Stephanus eo die pertuliſſet, expoſuit. Ille autem acerbè ingemiſcens, ad quoddam protomartyris Stephani Oratoriū, quod ad dexteram templi Monaſterij partem erat, eum ducit: atque vrnam quandam educens, in ea diuinas reliquias collocat, præſente quodam puero Monaſterij, & quæ fiebant, inſpectante. Ambo autem orationis munere perfuncti, tanquam theſaurum quendam ingentis pretij intra altare occultant.

Cerebrū S. viri ſub altari reconditur.

B Interiecto autem aliquo tempore, accuſatur apud Imperatorem Theodorus: nam ne tum quidem à tentatione liberum atque immunem liuor reliquit, verùm vt imaginum adorator exilio mulctatur, atque in Siciliam Inſulam vna cum vxore ac liberis ablegatur. Quem cùm diuturno tempore exilij cauſa illic commoratus fuiſſet, in patriam rurſus reduxit iudex iuſtus Deus. Reductionis autem modus huiuſmodi fuit. Etenim adoleſcens ille, de quo proximè verba fecimus, ad maturam ætatem prouectus cum antiſtite agebat, vt diaconus crearetur. Quod cùm ab eo impetrare non poſſet, vt qui & iuuenilem ipſius ætatem perſpiceret, & vitæ ſocordiam exploratam haberet, C ſe grauiſſimo eum malo affecturum comminatus eſt. Itaque vrnam illam occultè ſurripit, atque ad Imperatorem currit, eique rem totam exponit: Antiſtes enim meus, inquit, vna cum Theodoro, qui in Siciliam exilij cauſa miſſus eſt, damnatorum, quos tu vt nocentes & facinoroſos morte afficis, oſſa colit atque adorat: te autem Tyrannum ac nouum Apoſtatam appellat.

Mittitur in exiliū Theodorus.

Puer abſconſum ſancti viri reliquiarum theſaurum reuelat Imperatori.

His auditis Imperator ira inflammatur, atque Antiſtitem illum correptum ac vinculis firmiſſimè adſtrictum, in carcere cuſtodiri iubet: Theodorum autem è Sicilia reductum dignas huiuſmodi facinoris pœnas ſubire; puerum autem ad vtrumque conuincendum aſſeruari. Reducitur itaque è Sici- D lia Theodorus. Statimque eum & Antiſtitem in medium producit Imperator, atque in faciem ipſis puerum ſiſtit, vt quod factum fuerat indicaret. Cùm autem illi nihil ſe huiuſmodi ſcire aſſererent, vrnam afferre iubetur adoleſcens. Atque (ô ingens miraculum!) euaneſcit illa, nec hucuſque reperiri poteſt. Itaque vacuis manibus reuertitur. Imperator pudore ſuffunditur, atque id quod contigerat, premere ſilentio, atque occultare conatur, ne illuſtriorem etiam quàm ante ſancti viri gloriam reddat, neque enim ipſum fugiebat, quia diuinum Stephanum omnes penè ſanctum confiterentur. Iuuenem autem illum vt calumniatorem multis verberibus laceratum exilio mandat. Sic ni- E mirum Deus iuſtos à tentationibus eripere, impios autem eorum loco tradere nouit.

Theodorus reuocatur ab exilio, vt cauſam dicat coram Imperatore.

Miraculoſa vrna in qua S. Stephani reliquiæ erāt recōdita euaneſcit.

Vltio diuina in impiū calumniatorē.

N O T Æ.

Stephanus.] *De eo Mart. Rom. cum Baronio 28. Nouembris. Græci etiam hac die in Menologio, eius martyrium recitant. Extant eius geſta fuſiùs ſcripta apud Surium tom. 6. Agunt præterea de eodem Zonaras 3. parte Annalium, in Conſtantino Copronimo. Cedrenus in compendio anno 25. eiuſdem Imperat. necnon Ioannes Epiſcopus Hieroſolymitanus in vita S. Ioannis Damaſceni, & Baron. tom. 9. Annalium.*

Diuinæ menſæ peplum ſubibant.] *Peplum accipitur hoc loco pro ornamento altaris. Eratque peplum antiquitus pallium muliebre ex purpura ſignatum, cuius fimbria aurei flaminis ſummitate reſplendebant.*

Tanquam ſalaces equos.] *Salaces equi quaſi luxurioſi dicuntur. Nam ſalax, idem eſt quod luxurioſus, à ſale, quia luxuria ſalſa eſt & amara: vnde Ouidius, Caudaque ſalacem, &c. Vel ſalax à Salio dicitur, quia frequenter ſalit, ſicut facit priapus ex luxuria. Vide Ianuenſem in ſuo Catholico.*

Sacram epomidem detrahunt.] *Epomis, epomidis nomen Græcum, Latinè veſtis ſeu toga, & tunica dicitur.*

Redimiculum.] *Aliàs analabum, ſumitur propriè pro ornamento capitis, vnde fit quod analabum ſeu redimiculum hoc loco accipiatur per tranſlationem pro caputio ſeu cucullo Monachorum.*

Hippocomi dignitate ornat.] *Hippocomi dicuntur mangones ab equis componendis, vnde Hippocomus vulgò dicitur* vn Courratier, ou Maquignon de cheuaux, fardeur de cheuaux.

Dicteria iacientes.] *Dicteria in aliquem iacere, idem eſt quod verbis illuſoriis aliquem laceſſere, vulgò,* brocarder, & ſe mocquer de quelqu'vn,

Lembo impoſitum.] *Lembus eſt nauicula breuis & velociſſima.*

In Proconneſum.] *Proconneſus eſt inſula in Propontide, quam ſolum inter alias habitari plerique dixerunt. Propontis autem dicitur æquor patens, atque diffuſum. Hæc anguſtiis Boſphori Thracij cum Euxino ponto coniungitur. Nam Geographi primas anguſtias maris ſe coarctantis Helleſpontum vocant. Inde expatiatur æquor, qua laxitas Propontis appellatur. Vbi iterum in arctum coit, & ſpargitur, illa anguſtia, Boſphorus Thracius nuncupatur. Vbi iterum effunditur, Pontus Euxinus dicitur.*

Theandricam formam.] *Theandrica forma quaſi diuina forma dicitur.*

Antitypa.] *Antitypum, Latinè exemplar ſimilis formæ.*

Inſtrumentum quod catapultam vocant.] *Catapulta eſt tormenti genus, de quo vide librum qui inſcribitur Cruciatus Martyrum.*

Ad ſiphones qui illic erant.] *Siphones ſunt canales, tibiæ, fiſtulæ, per quas vrgente ſpiritu, aqua, vel alius liquor emittitur, à ſono vocis dicti, ſi, ſi, ſi. Vnde illud Iuuenalis: Effigiemque deæ longis ſiphonibus implent. Vulgus vocat* vne fontaine, ou tuyau.

Finis Inſignium Eremitarum Orientis Vitarum.

INDEX RERVM
IN VITAS INSIGNIVM EREMITARVM ORIENTIS.

A

ACARIVS Epiſcopus Conſtantin. hæreticus. 30
Agorem ſtruxit inſidias S. Sabæ, deglutitur à terra. 25
Alamandarus inuadit Arabiã & Palæſtinã. 38
Aſmanes Rex Barbarorum benignè tractat & recipit legatos Chriſtianorum. 18
Amicitia inter Euthymium & Theoctiſtum. 62
S. Andronici Eremitæ vita. 61
Angelorum innumera multitudo S. Simeonis Sali corpus ad ſepulcrum comitatur. 48
Angelorum melodiam audit S. Sabas in obitu Anthimi Eremitæ. 31
Anachoretæ communiter ignorant triticū, ſolis herbis & radicibus veſcentes. 35
Anachoretæ inaloris conſtantia mirabilis. 37
Anachoretam quēdam reperit S. Sabas, qui per ſpatium 40. annorum hominē nō viderat. 27
Anachoretæ centum & 40. in Laura S. Sabæ. 36
Anaſtaſius Imperator fulmine percuſſus moritur. 33
Anaſtaſius Archiep. Hieroſolym. moritur. 35
Antiochia diro terræmotu concuſſa. 44
S. Antiochi Eremitæ vita. 49
S. Apollinaris virginis vita. 59
Apollinaris & Eutychis hæreſis. 76
Arabia felix, olim dicta Saba, nunc autem Homerita. 56
Arabes Cretam occupant. 72
Ariadna Leonis Imperatoris filia matrimonio iuncta Leoni Iſaurico. 82
Ariadnam Imperatricem ad fidem Catholicam & pietatem tuendam hortatur S. Sabas. 31
Arſenius Samaritanus ſacrum baptiſmũ ſuſcipit à beato Saba. 34
S. Athanaſius in ſpelunca Latrenſis montis viuit ſolitarius. 12
S. Athanaſia ſolitariam vitam amplectitur. 61
S. Anthuſæ virginis vita. 12
S. Auxentij Abbatis vita. 75

B

Baſilius frater S. Pauli Eremitæ, Anachoreticam vitã ducit in Bruchianis montibus. 13
Baſiliſcus Imperator hæreticus. 83
Blaſphemia horribilis Iconoclaſtarum in B. Virginem. 87
Barbari inhumanè tractant Monachos in Laura S. Sabæ exiſtentes. 18
Barbarorum ſæuitia deſcribitur. 14
Barbari conuertuntur & baptizantur à S. Euthymio. 63
S. Barſanuphi Eremitæ vita. 39
Bulgari vaſtant Thraciam. 68
Brumalia celebrat Imperator Iconoclaſta. 97

C

CAbades Rex Perſarum viſitat S. Iacobum Eremitam. 22
Chalcedonenſis ſynodus congregatur. 76
Carnis cogitationibus infeſtatus Sanctus Ioannicius ſe draconi præbet deuorandum. 69
S. Catharinam virginem & martyrem ſumma deuotione proſequitur S. Paulus Eremita. 13
Cataputia ſupplicij genus. 96
Catholici ab exilio reuocantur. 33
Cherubim erant in antiquo templo. 97
Cella S. Ioannis Silentiarij deſcriptio. 39
Concilij occaſione res miraculoſa contigit. 40
Concilium œcumenicum nullum dici poteſt, quod non fuerit à Romano Pontifice conuocatum, & approbatum. 89
Concilia œcumenica in tēplis coacta & peracta. 89
Concilia ſeu depicta, opere albacio deleta. 97
SS. Coſmas & Damianus apparent S. Theodoro Siceoti. 51
Cōſtantinus Caballinus Imperator Iconoclaſta. 12
Conſtantinopolitana ciuitas tota ferè incendio abſumpta. 80
Cyrillus Monachus tentatus à dæmone, precibus S. Ioannis Silentiarij liberatur. 39

D

S. DAnielis Stylitæ vita. 78
Diabolus in forma Leonis apparet S. Sabæ. 34
Diabolus in draconis ſpecie apparens, collum S. Martiniani euertere conatur. 3
Dictum egregium S. Theodori Siceotæ. 51
Dictum egregium S. Stephani iunioris. 90
Dionyſia mater S. Euthymij Abbatis. 62
Diſceptatio inter duos patres de lapſu Orig. 44
Dominicis diebus ad Eccleſiam conuenire ſolent Eremitæ. 15
Dunaan Hebræus Chriſtianorum inimicus. 57

E

S. ELesbaan Regis & Eremitæ vita. 56
Elias Patriarcha deponitur, & mittitur in exilium. 32
Eremiticæ vitæ encomia. 13
Eremitarum colla longius ſeparata. 65
Epiphanius Patriarcha Cōſtantinopolitanus. 34
Epiphanius Monachus S. Ioannicium comburere conatur. 71
Epiſtola S. Sabæ ad Imperatorem N. 32
Eudoxia ob crebras afflictiones ad verum fidem deducitur. 65
Eudocia Imperatrix viſitat S. Danielē Stylitē. 79
Eutyches hæreticus abolitas olim hæreſes renouat. 76
S. Euthymij Eremitæ vita. 62

F

FEſtum S. Euthymij tempore S. Sabæ iam celebrabatur. 26
Figura S. Theoctiſtes virginis. 73
Flauianus Epiſcopus ab hæreticis ſede & ciuitate ſua pellitur. 32
Frater quidam carnis cogitationibus conſentiens dirè cruciatur à dæmone. 64
Forma & mores S. Euthymij Abbatis. 67
Forma & mores S. Quiriaci Anachoretæ. 23

G

S. GEorgius martyr apparet matri S. Theodori Siceotæ. 49. necnō ipſi Theodoro. 51
Gemelli duæ matrem crudeli morte necant, mammis ipſius exceſis. 93
S. Germanus Patriarcha Conſtant. ab Iconoclaſtis ſede ſua pellitur. 87
S. Geraſimus Anachoreta videt animam S. Euthymij ab Angelis in cælum deferri. 21
Gezericus Rex Vandalorum collecto exercitu venit in Alexandriam. 81
Gubazes Rex Lazorum per litteras ſe precibus S. Danielis Stylitæ commendat. 81
Gurias Anachoreta inuidet S. Ioannicio. 71

H

HAbitus monaſticus cōtemnitur ab hæreticis. 92
Hæretici Imperatoris fulti præſidio, Catholicos perſequuntur. 33
Hieremias Anachoreta ex Armenia venit ad S. Sabam. 26
Hieroſolyma magna laborat ſiccitate. 52
Hiſtoria interemptionis Patrum qui erant in Sina, & Raythi regione. 13
Hiſtoria interemptionis Patrum qui erant in deſerto Theruæ. 20
Hiſtoria interemptionis Patrum qui erant in Laura S. Sabæ. 36
Honeſtatem & grauitatem ſemper & vbique Monachi ſeruare debent. 18
Honor Imagini exhibitus, refertur ad prototypum. 94
Humana ratio imbecillis ad diuina perſcrutanda iudicia. 15
Humilitas S. Antiochi Eremitæ. 53
Hunni vaſtant Thraciam. 70

I

S. IAcobi Eremitæ vita. 7
S. Iacobi alterius Eremitæ vita. 22
Iacobus Monachus graui tentatione carnis preſſus, amputat ſibi genitalia. 29
Iconoclaſtæ ab Apoſtolis & martyribus, ſancti nomen auferunt. 87
Imagines ſacræ conculcantur ab hæreticis. 88
Ingratitudinem ſummopere fugere debemus. 25
S. Ioannicij Eremitæ vita. 67
S. Ioannis Silentiarij vita. 36
S. Ioannes magiſter S. Stephani iunioris, brutis animantibus imperat. 86
Ioannes Chuzubites Monachus, quondam Cæſarienſis Epiſcopus. 56
Irene Imperatrix ſanctas Imagines reſtituit. 68
S. Iuliani Anachoretæ vita. 39
Iuſtinus Imperat. 33
Iuſtinianus Imperator mittit exercitum contra Samaritanos. 34
Iuuenalis Patriarcha ſedi ſuæ reſtituitur. 56

L

LAtrones nomen S. Sabæ nominantes, non læduntur. 28
Latrones paupertatem S. Sabæ videntes, compuncti recedunt à Leonibus. 28
Laura S. Sabæ beatiſſimæ virgini Dei genitrici conſecrata. 37
Leo Iſauricus Imperator conceptam iamdudum hæreſim de abolendis imaginibus palam profert. 86
Leo Armenus arripit Imperium. 70
Leo ſuccedit Martiano Imperatori. 66
Leo vice aſini Zozimo Eremitæ deſeruit. 56
Leo S. Sabam orantē non audet interrūpere. 28
Leo S. Ioannem Silentiarium diu noctuque cuſtodit in deſerto. 38
Leo aſinum ad paſcua ducit & reducit. 30
Leo cuſtodit olera S. Quiriaci Anachoretæ. 22

M

MArcianus Imperator mittit qui Sanctum Auxentium adducant in Concilium. 76
Marcianus Abbas Angelico monitu mittit cibaria fratribus S. Sabæ. 27
Maria Dei genitrix virgo S. Theodorum Siceotam ſanat. 53
Maria Dei genitrix apparet Annæ matri S. Stephani

phani iunioris. 85
B. Mariæ ſolitariæ vita & mors. 22
S. Mariniani Eremitæ vita. 3
Martyrius Patriarcha Hieroſolymis moritur, cui ſuccedit Salluſtius. 26
Martyrius & Elias S. Anachoretæ veniunt ad S. Euthymium. 66
Martyrum Reliquiæ igni tradita. 87
Mauritius obtinet imperium. 53
Methodius Patriarcha viſitat S. Ioannicium. 78
Michael Imperator Iconoclaſta arripit Imperium. 28. 72.
Michaelis Imperatoris malitia. 72
Mirum quid de cane litteras perferente. 86
Monachi trecenti 42. ob cultum SS. Imaginum detruſi in carcerem. 95
Monachi improbi ſtruunt calumnias S. Sabæ. 26
Monachi 42. crudeli morte afficiuntur pro cultu SS. Imaginum. 96
Monachi cum aliquò veniunt, prius templum viſitare debent. 18
Monachi duo Neſtoriana hæreſi infecti, monitu S. Sabæ conuertuntur. 39
Monacham vitiis carnis deditam, ſanat S. Ioannicius. 69

N

Neſtorij hæreſis. 76
Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus ſede ſua pellitur à Leone Imperatore Iconoclaſta. 70
Nicephori Imperatoris mortem prædicit S. Ioannicius. 70. necnō & Stauratij Imperatoris. 70
Nicunis Abbatis ſanctitas. 41
S. Nilammonis Incluſi vita. 84
S. Nilus comprehenditur à Barbaris & malè tractatur. 18
Niſiris Dux Cretæ, temeritatis pœnas luit. 73
Nomina quorundam Patrum à Barbaris occiſorum. 16. 18
Nōnæ & Leōtij mortē prædicit S. Quiriacus. 22

O

Oculorum mortificationem cuiuſdam diſcipuli ſui egregiè probat S. Sabas. 31

P

Paganiſmo ceſſante, inualeſcit Arrianiſmus. 62
Palæſtina fame & ſiccitate opprimitur. 32
Parus Inſula ceruis & capreis abundans. 73
Paſſio SS. Monachorum in Laura S. Sabæ interfectorum. 58
Pauli Monachi pro cultu SS. Imaginum crudele ſupplicium. 96
S. Pauli Eremitæ Latrenſis vita. 12
Paxillum de pede Leonis extrahit S. Sabas. 30
Pœna inobedientis & increduli fratris. 38
S. Petrus Monachus pro cultu SS. Imaginum martyrium ſubit. 96
Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus viſitat S. Paulum Eremitam. 13
S. Photinæ viuit vita ſolitaria ſupra excelſam rupem in medio mari. 7

Q

S. Quirinei Anachoretæ vita. 20
Quiricus presbyter pulchra ratione retundit calumnias S. Sabæ illatas. 26

R

Reliquiæ S. Simeonis Stylitæ cum magno honore afferūtur ad S. Danielem Stylitā. 82
Religio & viuendi modus Barbarorum. 15
Res notatu digniſſima. 40
Reſponſum & dictum mirabile S. Sabæ. 35
Rex Lazorum S. Danielis columnā veneratur. 81
Rixa inter Alexandrinos, & plebem Conſtantinopolitanam. 84

S

S. Sabæ Abbatis vita. 23
Samaritani multas Chriſtianis inferunt iniurias. 34
Scillæ perdit amaritudinē orāte S. Quiriaco. 20
S. Senuphij Eremitæ vita. 84
Sententia S. Simeonis Sali de lapſu Origenis. 45
Sīctū egregiū S. Sabæ de vita Anachoretica. 37
Sententia S. S. meonis Stylitæ de Euthymio. 105
S. Simeonis Stylitæ obitum declarat S. Auxentius. 78
S. Simeon Stylites cucullū ſuum mittit Imperatori. 78
S. Simeonis Sali vita mirabilis. 40
Simeon S. Anachoreta in Inſula Paro. 72
Similitudo egregia. 17
S. Stephani Iunioris vita & martyrium. 85
Sudarium Chriſti defertur S. Paulæ Eremitæ. 13
Synodus Chalcedonenſis congregatur. 64

T

Templum Dei genitricis excellentiſſimū prophanatum, & ſacris imaginibus priuatum. 87
Templum Dei genitricis elegantiſſimum in Inſula Paro. 73
Thecuæ patria Amos Prophetæ. 22
S. Theodori Siceotis vita. 49
S. Theoctiſtus Abbas moritur. 66
S. Theoctiſtes virginis vita. 72
Theodoſius Imperator ſolo baculo & ſuperhumerali S. Sempbij Eremitæ, fugat Barbaros. 85
Theodoſius Monachus hæreticus Eudoxiam Imperatricem corrumpit. 64
Thomas Patriarcha Conſtantinopolitanus moritur. 55
Tyrannis, & crudelitas hæreticorum in Presbyteros & Monachos. 38

V

Valens Imperator Arrianus capitur à Barbaris, viuus incendio concrematur. 62
Victoria patrata ſine ſanguinis effuſione. 85
Vltio diuina in ingratiſſimum militem. 24
Vltio diuina in impium calumniatorem. 94
Vrna in qua S. Stephani reliquiæ reconditæ erant, miraculoſè euaneſcit. 99

Z

Zelus S. Auxentij pro honore S. Dei genitricis virginis Mariæ. 27
Zeno Imperator expulſus, interfecto Baſiliſco, rurſus accipit Imperium. 25
B. Zoe pœnitentia abſtinentia & miracula. 5
S. Zozimi Eremitæ vita. 56

INDEX ANNOTATIONVM IN VITAS
Inſignium Eremitarum Orientis.

A

Æditaus. 20
Aegyptus. 20
Agureuus. 36
Agaſo. 61
Alamundarus. 39
Albugo. 49
Ambo. 48
Amuletum. 99
Apollinaris hæreticus. 78
Arabia. 30. 58
Archimandrita. 56
Antitypa. 100

B

Ellaria. 78
Beta. 78
Bithynia. 78
Byzantium. 78

C

Cappadocia. 35
Capella. 49
Catapulta. 100
Cæſarea. 7
Cento. 20
Cicer. 48
Concha. 36
Contus. 20
Corinthus. 83
Crunium. 39
Creta. 75

D

Dia. 75
Duleria. 100
Dromones. 20
Dyptica. 36

E

Elea. 21
Ephebus. 20
Epomis. 100
Eubœa. 75
Eutyches hæreticus. 76

G

Gerocomium. 39
Globus. 28

H

Heliopolis. 40
Hemerodromus. 20
Heſperus. 35
Hippocomus. 100

I

Iſmaelita. 58

L

Laura. 23
Lembus. 100
Lema. 49
Lemnos. 61
Leſbos. 75
Lupinus. 48

M

Mare rubrum. 20
Mare mortuum. 48
Muzzer. 49
Metymna. 75
Myrica. 83

N

Naxos. 75
Neſtorij hæreſis. 67

O

Œconomus. 61
Olympus. 72

P

Pæana cantare. 20
Peplum. 100
Peluſium. 84
Placenta. 49
Proconneſus. 100
Porphyrio. 11
Phrygia. 78
Ptochotrophia. 67

R

Radius. 56
Rediculum. 100
Remora. 75

S

Sabelliani hæreſis. 67
Salaces equi. 100
Scetis 61
Scilla. 23
Sonia. 49
Seſama. 49
Siliqua. 36
Siphones. 100
Sporta. 36
Strabo. 36
Symmetria. 71
Syria. 48

T

Teſſera. 95
Theandrica forma. 100

V

Veſica. 49
Vola. 49

Laus Deo, beatiſſimæque Virgini Dei genitrici Mariæ.

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cenſuræ & iudicio in omnibus me ſubmitto.

1014014

Digitized by Google